

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق
علیه
السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

بمراه با ترجمه فارسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان)

نویسنده:

عباس قمی

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۳۳	مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان)
۳۳	مشخصات کتاب
۳۳	توضیحات
۳۳	مقدمه
۳۶	پیشگفتار
۴۱	سوره های قرآن در مفاتیح الجنان
۴۱	سوره یس
۴۷	سوره الرحمن
۵۳	سوره الواقعة
۵۸	سوره الجمعه
۵۹	سوره الملک
۶۲	سوره النبا
۶۵	سوره الأعلى
۶۶	سوره الشمس
۶۶	سوره القدر
۶۷	سوره الزلزله
۶۸	سوره العاديات
۶۸	سوره الکافرون
۶۹	سوره النصر
۶۹	سوره الإخلاص
۶۹	سوره الفلق
۷۰	سوره الناس
۷۰	باب اول: ادعیه

۷۰	فصل اول: تعقیبات مشترک
۷۰	تعقیبات مشترک
۷۷	فصل دوم: تعقیبات خاص
۷۷	تعقیب نماز ظهر
۷۹	تعقیب نماز عصر
۷۹	تعقیب نماز مغرب
۸۳	تعقیب نماز عشاء
۸۵	تعقیب نماز صبح
۹۰	حکایت نافع برای گشایش کار
۹۲	دعای وقت طلوع و غروب آفتاب
۹۴	فصل سوم: دعا‌های ایام هفته
۹۴	دعای روز شنبه
۹۴	دعای روز یکشنبه
۹۶	دعای روز دوشنبه
۹۷	دعای روز سه شنبه
۹۹	دعای روز چهارشنبه
۱۰۱	دعای روز پنجشنبه
۱۰۱	دعای روز جمعه
۱۰۳	فصل چهارم: فضیلت و اعمام شب و روز جمعه
۱۰۳	فضیلت شب و روز جمعه
۱۰۷	اعمال شب جمعه
۱۱۹	اعمال روز جمعه
۱۲۷	نماز کامله
۱۳۰	نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم
۱۳۱	نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام
۱۳۴	نماز حضرت فاطمه سلام الله علیها

- ۱۳۶ نماز سایر امامان علیهم السلام
- ۱۳۶ نماز حضرت مجتبی علیه السلام
- ۱۳۸ نماز حضرت حسین علیه السلام
- ۱۳۸ نماز حضرت زین العابدین علیه السلام
- ۱۴۰ نماز حضرت باقر علیه السلام
- ۱۴۰ نماز حضرت صادق علیه السلام
- ۱۴۲ نماز حضرت موسی بن جعفر علیه السلام
- ۱۴۲ نماز حضرت رضا علیه السلام
- ۱۴۲ نماز حضرت جواد علیه السلام
- ۱۴۴ نماز حضرت هادی علیه السلام
- ۱۴۴ نماز حضرت عسکری علیه السلام
- ۱۴۶ نماز حضرت صاحب الزمان علیه السلام و دعای آن حضرت
- ۱۴۷ نماز جعفر طیار
- ۱۵۲ اعمال زوال روز جمعه
- ۱۵۷ اعمال عصر جمعه
- ۱۶۰ صلوات ابوالحسن ضراب اصفهانی
- ۱۶۶ فصل پنجم: زیارات معصومین علیهم السلام در ایام هفته (تعیین اسامی معصومین علیهم السلام به روزهای هفته)
- ۱۶۶ زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در روز شنبه
- ۱۶۹ زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در یکشنبه
- ۱۶۹ زیارت حضرت زهرا سلام الله علیها در روز یکشنبه
- ۱۷۱ زیارت امام حسن علیه السلام در روز دوشنبه
- ۱۷۱ زیارت امام حسین علیه السلام در روز دوشنبه
- ۱۷۳ زیارت امام زین العابدین، امام باقر، امام صادق علیهما السلام در روز سه شنبه
- ۱۷۴ زیارت امام موسی کاظم، امام رضا، امام جواد و امام هادی علیهما السلام در روز چهارشنبه
- ۱۷۴ زیارت امام حسن عسکری علیه السلام در روز پنجشنبه
- ۱۷۶ زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه

۱۷۸	فصل ششم: بیان بعضی از دعاهای مشهور
۱۷۸	دعای صباح
۱۸۳	دعای کمیل
۱۹۳	دعای عشرات
۲۰۰	دعای سمات
۲۰۷	دعای مشلول
۲۱۴	دعای یستشیر
۲۱۸	دعای مجیر
۲۲۴	دعای عدیله
۲۳۰	دعای جوشن کبیر
۲۶۵	دعای جوشن صغیر
۲۸۱	دعای سیفی صغیر معروف به دعای قاموس
۲۸۲	فصل هفتم: بعضی آیات و دعاهای نافعہ مختصره
۲۸۲	آیات اسم اعظم
۲۸۴	دعای توسل
۲۹۰	دعای توسل دیگر
۲۹۱	دعای فرج
۲۹۳	دعای آزاد شدن از زندان
۲۹۴	دعای نور
۲۹۵	حرز امام زین العابدین علیه السلام
۲۹۵	دعای مقاتل بن سلیمان
۲۹۷	دعایی که جبرئیل به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم آموخت
۲۹۷	دعای سریع الاجابه
۲۹۸	دعای یامن تحل که حضرت هادی تعلیم الیسع قمی کرده وفرموده: آل محمد این دعا را هنگام بلا و ظهور دشمن و خوف فقر و تنگی سینه می خواندند
۳۰۰	دعای فرج امام زمان علیه السلام
۳۰۲	دعای امام زمان علیه السلام اللهم ارزقنا توفیق الطاعه و بعد المعصیه

۳۰۳	دعای حضرت حجت علیه السلام
۳۰۳	استغاثه به امام زمان علیه السلام الكامل التام
۳۰۵	فصل هشتم: مناجات خمس عشره
۳۰۵	مناجات اول: راز و نیاز توبه کنندگان
۳۰۹	مناجات دوم: راز و نیاز شاکیان
۳۰۹	مناجات سوم: راز و نیاز ترسیدگان
۳۱۱	مناجات چهارم: راز و نیاز امیدواران
۳۱۳	مناجات پنجم: راز و نیاز دلدادگان
۳۱۵	مناجات ششم: راز و نیاز شاکران
۳۱۷	مناجات هفتم: راز و نیاز فرمانبران خدا
۳۱۹	مناجات هشتم: راز و نیاز ارادتمندان
۳۲۱	مناجات نهم: راز و نیاز شیفتگان
۳۲۳	مناجات دهم: راز و نیاز توسل جویان
۳۲۳	مناجات یازدهم: راز و نیاز نیازمندان
۳۲۵	مناجات دوازدهم: راز و نیاز عارفان
۳۲۷	مناجات سیزدهم: راز و نیاز ذاکرین
۳۲۹	مناجات چهاردهم: راز و نیاز پناه جویان
۳۳۱	مناجات پانزدهم: راز و نیاز پارسایان
۳۳۱	مناجات منظوم , منسوب حضرت امیر المومنین علیه السلام
۳۳۵	باب دوم: اعمال سال
۳۳۵	فصل اول: فضیلت و اعمال ماه رجب
۳۳۵	فضیلت و اعمال ماه رجب
۳۳۸	بخش اول
۳۳۸	اعمال مشترکه ماه رجب
۳۳۹	دعاهای هر روز ماه رجب
۳۴۵	زیارت رجیبیه (الحمد لله الذی اشهدنا)

۳۴۷	سایر اعمال ماه رجب
۳۵۳	اعمال ليله الرغائب
۳۵۵	بخش دوم
۳۵۵	اعمال مخصوص روزها و شبهای ماه رجب
۳۶۰	اعمال روز اول ماه رجب
۳۶۰	نماز سلمان
۳۶۴	ایام البيض رجب
۳۶۴	اعمال شب و روز نیمه رجب
۳۶۷	عمل و دعای ام داود
۳۷۴	اعمال شب مبعث
۳۷۷	کلام ابن بطوطه
۳۷۸	تتمه اعمال شب مبعث
۳۸۱	اعمال روز مبعث
۳۸۸	فصل دوم: فضیلت و اعمال ماه شعبان
۳۸۸	فضیلت ماه شعبان
۳۹۰	بخش اول
۳۹۰	اعمال مشترکه ماه شعبان
۳۹۲	صلوات هر روز شعبان
۳۹۳	مناجات ائمه علیهم السلام در ماه شعبان و مناجات شعبانیه
۳۹۹	بخش دوم
۳۹۹	اعمال مخصوصه ماه شعبان
۳۹۹	خبری شریف در فضیلت روز اول شعبان مشتمل بر فوائد کثیره
۴۰۸	اعمال روز سوم شعبان
۴۱۰	فضیلت و اعمال شب نیمه شعبان
۴۱۹	روز نیمه شعبان
۴۲۱	دعای شب آخر ماه شعبان و شب اول رمضان

۴۲۳	فصل سوم: فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان
۴۲۳	خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در فضیلت ماه رمضان
۴۳۱	مطلب اول: اعمال مشترک ماه مبارک رمضان
۴۳۱	بخش اول
۴۳۱	اعمال شب و روز ماه رمضان
۴۳۵	دعای حج
۴۳۶	بخش دوم
۴۳۶	دعای افتتاح
۴۴۵	اعمال و نماز شب های ماه رمضان
۴۴۷	کیفیت هزار رکعت نماز در ماه رمضان
۴۵۰	دعای سحر دیگر
۴۵۹	بخش سوم
۴۵۹	اعمال سحرهای ماه مبارک
۴۵۹	دعای سحر معروف
۴۶۳	ابوحمزہ ثمالی
۴۸۶	مختصرترین دعاهاى سحر
۴۸۶	تسبیحات در سحر
۴۸۸	بخش چهارم
۴۸۸	اعمال و دعاهاى روزهاى ماه رمضان
۴۹۵	تسبیحات و صلوات هر روز ماه رمضان
۵۱۵	مطلب دوم: اعمال مخصوص شب و روز ماه رمضان
۵۱۵	اعمال شب اول و رویت هلال ماه رمضان
۵۱۷	دعای هلال صحیفه مکرمه
۵۱۸	بقیه اعمال شب اول
۵۲۵	اعمال روز اول ماه رمضان
۵۲۸	اعمال شب سیزدهم ماه رمضان

۵۳۰	اعمال شب نیمه
۵۳۲	اعمال شب هفدهم
۵۳۴	اعمال شب های قدر
۵۴۱	اعمال شب نوزدهم رمضان
۵۴۳	اعمال شب بیست و یکم رمضان
۵۴۳	اعمال شبهای دهه ی آخر ماه رمضان
۵۴۸	بقیه اعمال شب بیست و یکم
۵۵۱	دعای شب بیست و دوم
۵۵۲	اعمال مخصوصه شب بیست و سوم
۵۵۶	دعای شب بیست و سوم
۵۵۷	دعای شب بیست و چهارم
۵۵۸	دعای شب بیست و پنجم
۵۵۸	دعای شب بیست و ششم
۵۶۰	دعای شب بیست و هفتم
۵۶۲	دعای شب بیست و هشتم
۵۶۲	دعای شب بیست و نهم
۵۶۴	اعمال شب آخر ماه رمضان
۵۶۷	اعمال شب سی ام
۵۶۷	دعای روز سی ام ماه رمضان
۵۷۰	نمازهای شب های ماه رمضان
۵۷۲	دعای مختصر هر روز ماه رمضان
۵۸۰	فصل چهارم: اعمال ماه شوال
۵۸۰	اعمال شب اول ماه شوال
۵۸۱	نماز و دعای شب عید فطر
۵۸۴	اعمال روز عید فطر
۵۸۷	آداب و کیفیت نماز

۵۹۰	فصل پنجم: اعمال ماه ذی القعدة
۵۹۰	نماز روز یکشنبه آن
۵۹۱	فضیلت شب نیمه آن و زیارت امام رضا علیه السلام در بیست و سوم آن
۵۹۲	فضیلت شب و روز دحوالارض و اعمال آن
۵۹۷	فصل ششم: اعمال ماه ذی الحجه
۵۹۷	اعمال دهه اول آن
۵۹۷	دو رکعت نماز مشتمل بر آیه (و واعد ناموسی)
۶۰۱	اعمال روز اول آن
۶۰۲	اعمال شب عرفه
۶۰۹	اعمال روز عرفه
۶۱۶	دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه
۶۴۳	اعمال شب و روز عید قربان
۶۴۴	اعمال شب وروز عید غدیر
۶۴۶	نماز روز عید غدیر
۶۵۵	صیغه عقد اخوت در روز غدیر
۶۵۶	فضیلت و اعمال روز مباهله
۶۶۳	اعمال روز آخر ذی الحجه
۶۶۴	فصل هفتم: اعمال ماه محرم
۶۶۴	اعمال شب و روز اول ماه محرم
۶۶۶	اعمال شب عاشورا و روز آن
۶۶۷	بیان آنکه روز عاشورا روز شوم است
۶۷۱	وجوه تبرک بنی امیه به روز عاشورا
۶۷۲	در مجعول بودن دعایی که مشتمل است بر فضیلت روز عاشورا
۶۷۴	اعمال آخر روز عاشورا
۶۷۷	فصل هشتم: اعمال ماه صفر
۶۷۷	بیان نجوست ماه صفر و راه رفع آن

روز اربعین	۶۷۹
روز بیست و هشتم صفر	۶۸۰
فصل نهم: اعمال ماه ربیع الاول	۶۸۱
شب و روز اول و روز هشتم و نهم	۶۸۱
اعمال روز دوازدهم تا هفدهم	۶۸۴
اعمال روز هفدهم روز مولود حضرت رسول	۶۸۴
فصل دهم: اعمال ماه ربیع الثانی، جمادی الاول و جمادی الآخر	۶۸۶
اعمال ماه ربیع الثانی و جمادی الاول	۶۸۶
اعمال ماه جمادی الاخر و چهار رکعت نماز	۶۸۷
روز سوم وفات حضرت فاطمه علیها السلام و اعمال آن	۶۸۸
روز بیستم ولادت حضرت زهرا علیها السلام و اعمال آن	۶۹۰
اعمال هر ماه نو و نماز اول آن ماه	۶۹۰
فصل یازدهم: اعمال هر ماه نو و عید نوروز و اعمال ماههای رومی	۶۹۱
اعمال عید نوروز	۶۹۱
اعمال ماههای رومی (شمسی)	۶۹۲
آداب گرفتن آب نیسان و خواص آن	۶۹۳
باب سوم: زیارات	۶۹۷
مقدمه: آداب سفر	۶۹۷
خبر صافی خادم امام هادی علیه السلام و مسافرت او به مشهد	۷۰۰
آداب مسافرت	۷۰۳
فصل اول: آداب زیارت	۷۰۵
آداب زیارت	۷۰۵
کلامی در زیارت زنها و مذمت مزاحمت ایشان با نامحرمان	۷۱۴
فصل دوم: اذن دخول حریمهای شریفه	۷۱۵
اذن دخول حریمهای شریفه	۷۱۵
اذن دخول دیگر	۷۱۶

۷۲۰	فصل سوم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و حضرت فاطمه سلام الله علیها و ائمه بقیع علیهم السلام
۷۲۰	فضیلت زیارت حضرت رسول(ص) و حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه بقیع علیهم السلام
۷۲۳	کیفیت زیارت حضرت رسول(ص) در مدینه
۷۲۵	اعمال روزه منوره
۷۲۶	زیارت حضرت فاطمه علیها السلام
۷۲۹	زیارت حضرت رسول(ص) از راه دور
۷۳۸	زیارت حضرت رسول(ص) و ائمه هدی علیهم السلام در روزهای جمعه از راه دور
۷۳۹	صلوات بر حضرت رسول(ص) و فضیلت آن
۷۴۱	زیارت ائمه بقیع علیهم السلام
۷۴۶	قطعه ای از قصیده ازری
۷۴۸	ذکر سایر زیارات در مدینه طیبه
۷۵۰	زیارت جناب فاطمه بنت اسد علیها السلام
۷۵۴	زیارت حضرت حمزه علیه السلام
۷۵۷	فضیلت زیارت حضرت حمزه علیه السلام
۷۵۸	زیارت شهدای احد
۷۵۹	مساجد معظمه در مدینه(مانند مسجد قباو..)
۷۶۰	زیارت وداع حضرت رسول(ص)
۷۶۰	تکالیف زوار در مدینه طیبه
۷۶۲	فصل چهارم: زیارت حضرت امیر المومنین
۷۶۲	مطلب اول
۷۶۲	فضیلت زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام
۷۶۴	ظاہرشدن قبر آن حضرت در زمان هارون
۷۶۵	قصه احمی من مجیر الجراد
۷۶۶	مطلب دوم
۷۶۶	کیفیت زیارت آن حضرت
۷۶۶	مقصد اول: زیارات مطلقه

۷۶۶ زیارت اول
۷۶۸ قطعه ای از قصیده ازریه
۷۸۳ دعاهای بعد از زیارت حضرت علیه السلام و بعد از نمازهای فریضه و نافله در نجف اشرف
۷۸۶ زیارت سر امام حسین علیه السلام نزد قبر امیرالمومنین علیه السلام و در مسجد حنانه
۷۸۸ زیارت دوم (امین الله)
۷۹۱ زیارت سوم
۷۹۳ زیارت چهارم
۷۹۴ زیارت پنجم
۷۹۴ زیارت ششم
۸۰۰ زیارت هفتم
۸۰۷ آمدن حضرت امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیرالمومنین علیه السلام
۸۱۰ زیارت وداع حضرت امیرالمومنین
۸۱۱ مقصد دوم: زیارات مخصوصه
۸۱۱ زیارت روز غدیر
۸۳۱ زیارت دیگر روز غدیر
۸۳۴ زیارت امیرالمومنین علیه السلام در روز میلاد پیغمبر(ص)
۸۴۱ در اتحاد حضرت امیرالمومنین علیه السلام با پیغمبر(ص)
۸۴۳ زیارت شب و روز مبعث
۸۵۲ فصل پنجم: فضیلت مسجد کوفه و اعمال آن
۸۵۲ فضیلت مسجد کوفه
۸۵۴ اعمال مسجد کوفه
۸۵۸ اعمال دگّه القضاء و بیت الطشت
۸۶۰ انجام نماز و دعا در وسط مسجد
۸۶۱ اعمال ستون هفتم
۸۶۶ اعمال ستون پنجم
۸۶۷ اعمال ستون سوم

۸۷۲ نماز حاجت در مقام نوح علیه السلام
۸۷۶ مناجات حضرت امیر علیه السلام
۸۸۰ کیفیت نماز حاجت در مسجد کوفه
۸۸۱ زیارت جناب مسلم بن عقیل علیه السلام
۸۸۵ زیارت جناب هانی علیه السلام
۸۸۵ فصل ششم: فضیلت و اعمال مسجد سهله و مسجد زید و صعصعه
۸۸۵ اعمال مسجد سهله
۸۹۲ اعمال مسجد زید
۸۹۳ اعمال مسجد صعصعه
۸۹۶ فصل هفتم: زیارت امام حسین علیه السلام
۸۹۶ مقصد اول
۸۹۶ فضیلت امام حسین علیه السلام
۹۰۰ مقصد دوم
۹۰۰ آداب مخصوص زیارت امام حسین علیه السلام
۹۱۱ دعای حرم امام حسین علیه السلام
۹۱۲ صلوات بر امام حسین علیه السلام
۹۱۵ در اعمال حرم امام حسین علیه السلام
۹۱۹ دعای وداع امام حسین علیه السلام
۹۲۰ مقصد سوم
۹۲۰ کیفیت زیارت امام حسین و حضرت عباس علیهما السلام
۹۲۰ بخش اول: زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام
۹۲۰ زیارت اول
۹۲۵ زیارت دوم
۹۲۷ زیارت سوم
۹۲۸ زیارت چهارم
۹۲۹ زیارت پنجم

- ۹۲۹ زیارت ششم
- ۹۳۱ زیارت هفتم (وارث)
- ۹۳۷ بیان آنچه به زیارت وارث زیاد شده
- ۹۳۹ در مجموعیت دعای حبی و امثال آن
- ۹۴۲ طعن بر مداخله کردن نااهلان در کتب حدیث و اخبار و ادعیه
- ۹۴۵ بخش دوم
- ۹۴۵ زیارت حضرت عباس علیه السلام
- ۹۴۹ مرثیه ام البنین مادر حضرت عباس علیهما السلام
- ۹۵۰ بخش سوم
- ۹۵۰ زیارت مخصوصه حضرت امام حسین علیه السلام
- ۹۵۰ اول: زیارت اول رجب، نیمه رجب و نیمه شعبان
- ۹۵۶ دوم: زیارت نیمه رجب
- ۹۵۸ سوم: زیارت نیمه شعبان
- ۹۶۱ چهارم: زیارت شبهای قدر
- ۹۶۵ پنجم: زیارت آن حضرت در عید فطر و قربان
- ۹۷۴ ششم: زیارت آن حضرت در روز عرفه
- ۹۸۲ هفتم: زیارت عاشورا
- ۹۸۲ متن زیارت عاشورای معروفه
- ۹۸۸ دعای صفوان معروف به دعای علقمه
- ۹۹۵ خبر صفوان در فضیلت زیارت عاشورا
- ۹۹۷ فوائد مداومت به زیارت عاشورا
- ۹۹۹ زیارت عاشورای غیر معروفه
- ۱۰۰۳ هشتم: زیارت اربعین
- ۱۰۰۸ اوقات شریفه ی زیارت امام حسین علیه السلام
- ۱۰۱۱ فواید و آداب تربت مقدسه
- ۱۰۲۰ فصل هشتم: فضیلت و کیفیت زیارت امامین کاظمین علیهما السلام

۱۰۲۰	بخش اول
۱۰۲۰	فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین
۱۰۲۲	زیارت امام موسی کاظم علیه السلام
۱۰۲۹	صلوات بر امام موسی کاظم علیه السلام
۱۰۳۰	زیارت مختص امام محمد تقی علیه السلام
۱۰۳۴	زیارت مشترک کاظمین علیهما السلام
۱۰۳۶	حکایت حاجی علی بغدادی علیه السلام
۱۰۴۵	بخش دوم
۱۰۴۵	تاریخ و فضیلت مسجد برائتا
۱۰۴۸	بخش سوم
۱۰۴۸	زیارت نواب اربعه علیهم السلام
۱۰۵۰	زیارت شیخ کلینی علیه الرحمه
۱۰۵۱	بخش چهارم
۱۰۵۱	فضائل و زیارت جناب سلمان(علیه السلام)
۱۰۵۴	مرور حضرت امیر علیه السلام به طاق کسری
۱۰۵۷	زیارت جناب حدیفه در مدائن
۱۰۵۸	فصل نهم: فضیلت و کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام
۱۰۵۸	فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام
۱۰۶۳	کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام
۱۰۷۰	دعای بعد از زیارت امام رضا علیه السلام
۱۰۷۶	وداع آن حضرت
۱۰۷۷	فضیلت نماز جعفر در حرم آن حضرت
۱۰۷۹	ورود آن حضرت به قم در سفر خراسان
۱۰۸۰	پیاده رفتن شاه عباس به مشهد
۱۰۸۲	صورت کتیبه قبه مطهر حضرت رضا علیه السلام
۱۰۸۳	اشعار جامی در مدح آن حضرت

۱۰۸۴	فصل دهم: زیارت ائمه سرمن رای و اعمال سرداب مطهر
۱۰۸۴	مقام اول
۱۰۸۴	زیارت امامین عسکریین علیهما السلام
۱۰۸۷	زیارت امام علی النقی علیه السلام
۱۰۹۲	زیارت امام حسن عسگری علیه السلام
۱۰۹۹	زیارت والده حضرت قائم علیه السلام
۱۱۰۴	زیارت جناب حکیمه
۱۱۰۸	جلالت حسین فرزند حضرت هادی علیه السلام
۱۱۰۹	زیارت و جلالت سید محمد فرزند امام هادی علیه السلام
۱۱۱۱	مقام دوم
۱۱۱۱	آداب سرداب مطهر
۱۱۱۳	زیارتهای حضرت صاحب الامر علیه السلام
۱۱۲۵	دعا برای امام عصر علیه السلام
۱۱۲۹	دعای عهد
۱۱۳۱	زیارت حضرت حجه علیه السلام بعد از نماز صبح
۱۱۳۲	دعای ندبه
۱۱۴۳	صلوات برآن حضرت
۱۱۴۶	فصل یازدهم: زیارت جامعه
۱۱۴۶	مقام اول
۱۱۴۶	زیارت جامعه همه امامان
۱۱۴۶	زیارت جامعه صغیره
۱۱۴۸	زیارت جامعه کبیره
۱۱۵۷	حکایت سید رشتی و تشرف او خدمت امام عصر علیه السلام
۱۱۶۳	زیارت جامعه (زیارت سوم)
۱۱۶۵	مقام دوم
۱۱۶۵	دعای بعد از زیارت امامان علیهما السلام

- ۱۱۶۸ ----- صلوات بر حجج طاهره
- ۱۱۷۸ ----- زیارت انبیا، امامزادگان و قبور مومنان
- ۱۱۷۸ ----- بخش اول
- ۱۱۷۸ ----- فضیلت زیارت قبور پیامبران علیهما السلام
- ۱۱۸۰ ----- کیفیت زیارت پیامبران علیهما السلام
- ۱۱۸۱ ----- بخش دوم
- ۱۱۸۱ ----- فضیلت زیارت امامزادگان
- ۱۱۸۲ ----- فضیلت و کیفیت زیارت حضرت معصومه علیها السلام در قم
- ۱۱۸۴ ----- زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام
- ۱۱۸۹ ----- زیارت حضرت امامزاده حمزه علیه السلام
- ۱۱۹۰ ----- بخش سوم
- ۱۱۹۰ ----- زیارت قبور مومنان
- ۱۱۹۳ ----- تاکید فرستادن هدیه برای مردگان
- ۱۱۹۶ ----- عبرت گرفتن از اموات
- ۱۱۹۷ ----- فهرست ملحقات مفاتیح الجنان
- ۱۱۹۷ ----- مطلب اول: دعای وداع ماه رمضان
- ۱۲۰۱ ----- مطلب دوم: خطبه روز عید فطر
- ۱۲۰۵ ----- مطلب سوم: زیارت جامعه ائمه علیهما السلام
- ۱۲۱۸ ----- مطلب چهارم: دعایی که بعد از زیارت هر امام خوانده می شود (دعای عالیہ المضامین)
- ۱۲۲۳ ----- مطلب پنجم: زیارت وداع ائمه علیهما السلام
- ۱۲۲۵ ----- مطلب ششم: رقعہ ای که برای حاجت می نویسند و در آب جاری یا چاه می اندازند
- ۱۲۲۵ ----- مطلب هفتم: دعایی که در زمان غیبت باید خواند
- ۱۲۳۱ ----- مطلب هشتم: آداب زیارت به نیابت
- ۱۲۳۶ ----- فهرست رساله باقیات الصالحات
- ۱۲۳۶ ----- باب اول: اعمال شب و روز
- ۱۲۳۶ ----- فصل اول: اعمال مابین الطلوعین

- ۱۲۳۶ اعمال مابین الطلوعین
- ۱۲۳۷ آداب بیت الخلا
- ۱۲۳۹ فضیلت مسواک
- ۱۲۳۹ آداب وضو
- ۱۲۴۳ آداب مسجد رفتن
- ۱۲۴۳ آداب نماز
- ۱۲۴۵ دعای تکبیرات
- ۱۲۴۶ سایر آداب نماز
- ۱۲۴۹ فضیلت تعقیب
- ۱۲۵۰ تعقیبات مشترکه
- ۱۲۵۰ تسبیح حضرت زهرا علیها السلام
- ۱۲۵۲ فضیلت تسبیح تربت
- ۱۲۵۶ فضیلت حمد و آیه الکرسی و آیه ی شهادت و آیه ملک بعد از هر نماز
- ۱۲۵۹ فضیلت آیه الکرسی بعد از هر نماز
- ۱۲۵۹ دعای شیبه هذلی
- ۱۲۶۰ فضیلت تسبیحات اربعه
- ۱۲۶۲ فضیلت تهلیل ماثور
- ۱۲۶۳ دعای مکنون و فضیلت آن
- ۱۲۶۵ فضیلت سوره توحید بعد از هر نماز
- ۱۲۶۶ دعای آمرزش گناهان
- ۱۲۶۹ دعای طول عمر
- ۱۲۶۹ تعقیبات مختصه نماز صبح
- ۱۲۷۲ فضیلت سوره قدر و طریق تفریق ۷۶ مرتبه مرتبه آن بر شبانه روز
- ۱۲۷۴ فضیلت بسمله و حوقله (بسم الله الرحمن الرحیم و لاحول ولا قوه الا بالله)
- ۱۲۷۵ دعای جامع دنیا و آخرت
- ۱۲۷۵ دعای ادای قرض

- دعا برای رفع پشیمانی و بیماری ۱۲۷۵
- دعای عهد بهشتی ۱۲۷۶
- در فضیلت و کیفیت سجده شکر ۱۲۷۷
- سجده امام موسی کاظم و بعض اصحاب آن حضرت ۱۲۸۰
- دعاهای سجده شکر ۱۲۸۲
- دعا برای برادران مومن در سجده ۱۲۸۵
- فصل دوم: اعمال مابین طلوع و غروب آفتاب ۱۲۸۵
- دعاهای وقت غروب ۱۲۸۵
- آداب نماز مغرب و نافله آن ۱۲۸۷
- آداب نماز عشا و تعقیب آن ۱۲۹۱
- آداب وقت خواب و دعاهای آن ۱۲۹۲
- عوذۀ عقرب ۱۲۹۳
- عوذۀ احتلام ۱۲۹۳
- دعای حفظ از خراب و دزد ۱۲۹۳
- آداب سرمه کشیدن ۱۲۹۵
- فصل چهارم: درخواستن از خواب و نماز شب ۱۲۹۵
- فضیلت نماز شب ۱۲۹۵
- کیفیت نماز شب، پنج آیه آل عمران ۱۲۹۹
- نافله صبح ۱۳۰۶
- فصل پنجم: ذکر بعضی از ادکار و دعاهای هر صبح و شام ۱۳۰۸
- ادعیه وقت طلوع و غروب آفتاب ۱۳۰۸
- دعا برای ایمنی از شر درندگان، گزندگان، شیطان، غولان و دزدان ۱۳۱۶
- صلواتی که فضیلت بسیاری برای آن نقل شده ۱۳۱۷
- فصل ششم: دعاهای ساعات روز و دعاهای هر روز که خصوصیتی به ساعتی ندارد ۱۳۱۸
- ادعیه ساعات روز ۱۳۱۸
- دعای ساعت اول ۱۳۱۹

- ۱۳۱۹ دعای ساعت دوم
- ۱۳۱۹ دعای ساعت سوم
- ۱۳۲۱ دعای ساعت چهارم
- ۱۳۲۱ دعای ساعت پنجم
- ۱۳۲۳ دعای ساعت ششم
- ۱۳۲۳ دعای ساعت هفتم
- ۱۳۲۳ دعای ساعت هشتم
- ۱۳۲۵ دعای ساعت نهم
- ۱۳۲۵ دعای ساعت دهم
- ۱۳۲۵ دعای ساعت یازدهم
- ۱۳۲۷ دعای ساعت دوازدهم
- ۱۳۲۷ دعای تمجید
- ۱۳۲۹ صیغه استغفار و فضیلت آن
- ۱۳۳۱ دعاهاى ماثوره در هر روز
- ۱۳۳۱ نامه یوشیعی بن نون
- ۱۳۳۲ دعای (اعدت لکل هول) و فضیلت آن
- ۱۳۳۵ استغفاری که سبب زیادی علم یا مال می شود
- ۱۳۳۶ باب دوم: نمازهای مستحبه
- ۱۳۳۶ نماز اعرابی
- ۱۳۳۸ نماز هدیه معصومین علیهما السلام
- ۱۳۳۹ نماز لیلہ الدفن به دو نحو
- ۱۳۴۰ خیرات برای اموات
- ۱۳۴۲ نماز برای والدین و اولاد و اموات
- ۱۳۴۲ نماز گرسنه
- ۱۳۴۲ نماز حدیث نفس
- ۱۳۴۴ اذکار حدیث نفس و دفع وسوسه

- ۱۳۴۵ ----- نماز استخاره ذات الرقاع
- ۱۳۴۵ ----- معنی استخاره و کیفیت آن
- ۱۳۴۷ ----- کیفیت استخاره به تسبیح منسوب به امام عصر
- ۱۳۴۷ ----- استخاره صاحب جواهر
- ۱۳۴۸ ----- ساعات استخاره
- ۱۳۴۸ ----- نماز قضای دین و کفایت ظلم سلطان
- ۱۳۴۹ ----- نماز حاجت
- ۱۳۵۰ ----- نماز برای مهمات
- ۱۳۵۱ ----- نماز رفع عسر و سختی
- ۱۳۵۱ ----- نماز زیاد شدن روزی
- ۱۳۵۲ ----- دو نماز دیگر
- ۱۳۵۲ ----- نماز حاجت
- ۱۳۵۳ ----- نماز دیگر
- ۱۳۵۴ ----- رقعہ حاجت
- ۱۳۵۴ ----- نماز حاجت دیگر
- ۱۳۵۵ ----- نماز دیگر
- ۱۳۵۶ ----- نماز حاجت در شب جمعه و شب عید قربان
- ۱۳۵۶ ----- ایضاً نماز حاجت به سندهای معتبر
- ۱۳۵۷ ----- کلامی در وظیفه خواننده اجابت
- ۱۳۶۱ ----- نماز استغاثه
- ۱۳۶۲ ----- نماز استغاثه به حضرت فاطمه علیها السلام
- ۱۳۶۳ ----- نماز استغاثه دیگر
- ۱۳۶۳ ----- نماز مسجد جمکران در قم
- ۱۳۶۴ ----- نماز امام زمان علیه السلام در شب جمعه
- ۱۳۶۶ ----- نماز خوف از ظالم
- ۱۳۶۷ ----- نماز به جهت ذهن و حافظه

- ۱۳۶۷ نماز برای آمرزش گناهان
- ۱۳۶۸ نماز وصیت
- ۱۳۶۸ نماز عفو و نماز استغفار
- ۱۳۶۸ نمازهای ایام هفته
- ۱۳۷۰ باب سوم: ادعیه و عودات آلام و اسقام
- ۱۳۷۰ ادعیه آلام و اسقام
- ۱۳۷۱ دعای (یا من کبس الارض)
- ۱۳۷۱ دعای عافیت
- ۱۳۷۲ ایضا برای رفع مرض
- ۱۳۷۴ ایضا دعاهای عافیت از علل و اسقام
- ۱۳۷۴ دعای مادر برای مرض فرزند خود
- ۱۳۷۷ تعویذ درد سر و درد گوش
- ۱۳۸۰ تعویذ درد شقیقه
- ۱۳۸۰ تعویذ ناشنوایی گوش
- ۱۳۸۰ برای درد دهان
- ۱۳۸۰ برای درد دندان
- ۱۳۸۴ برای درد سینه
- ۱۳۸۴ برای درد شکم
- ۱۳۸۴ برای قولنج
- ۱۳۸۶ برای ثالول
- ۱۳۸۷ برای ورم های بدن
- ۱۳۸۷ برای سهولت زایمان
- ۱۳۸۹ برای گشایش در کار
- ۱۳۸۹ تعویذهای تب
- ۱۳۹۴ دعای قرقر شکم
- ۱۳۹۴ دعای برص (پیسی)

۱۳۹۶	دعای زحیر
۱۳۹۷	برای جرب و دمل و قوباء
۱۳۹۷	به جهت درد عورت
۱۳۹۷	به جهت درد زانو
۱۳۹۹	عوذات درد چشم
۱۴۰۳	برای خون دماغ
۱۴۰۳	تعویذ بطلان سحر
۱۴۰۳	برای دفع شیطان و جادوگران و جنیان
۱۴۰۳	آیه سخره
۱۴۰۳	فضیلت اسفند
۱۴۰۵	حرزهای چشم زخم
۱۴۰۷	برای دفع وسوسه شیطان
۱۴۰۹	برای ایمنی از دزد
۱۴۰۹	عوذات عقرب و مار
۱۴۱۱	باب چهارم: ادعیه منتخبه از کتاب کافی
۱۴۱۱	فصل اول: ادعیه صبح و شام
۱۴۲۲	فصل دوم: بعضی از دعاهای وقت خوابیدن و بیدار شدن
۱۴۲۵	فصل سوم: دعاهای وقت بیرون آمدن از منزل
۱۴۲۹	فصل چهارم: ادعیه قبل از نماز و بعد از آن
۱۴۳۳	فصل پنجم: دعاهای وارده برای رزق و روزی
۱۴۳۶	فصل ششم: ذکر دو دعا برای ادای رزق
۱۴۳۸	فصل هفتم: دعا های وارده برای دفع غم و اندوه و خوف
۱۴۴۱	دعای امان از شر جن و انس
۱۴۴۵	توسل به حضرت پیغمبر(ص) و علی علیه السلام
۱۴۴۷	فصل هشتم: دعاهای وارده برای رفع دردها و بیماری ها
۱۴۴۸	فصل نهم: بعض احراز و عوذات

- ۱۴۴۹ ----- عوده کیک(کک) و درندگان
- ۱۴۵۰ ----- فصل دهم: ذکر سی دعای مختصر برای حوائج دنیا و آخرت
- ۱۴۵۰ ----- دعای(یا من اظهر الجمیل)
- ۱۴۵۲ ----- دعای امام حسین علیه السلام در روز عاشورا
- ۱۴۵۵ ----- دعای سریع الاجابه
- ۱۴۶۱ ----- دعای الحاج
- ۱۴۷۰ ----- حکایت عبدالرحمن بن سیابه و وصیت امام صادق علیه السلام به او
- ۱۴۷۶ ----- باب پنجم: ذکر بعض احراز و ادعیه موجهه
- ۱۴۷۶ ----- حرز حضرت فاطمه علیها السلام
- ۱۴۷۸ ----- حرز امام زین العابدین علیه السلام
- ۱۴۷۹ ----- حرز امام جعفر صادق علیه السلام
- ۱۴۷۹ ----- حرز امام موسی کاظم علیه السلام
- ۱۴۸۱ ----- رقعہ الجیب
- ۱۴۸۲ ----- حرز امام رضا علیه السلام و حکایت عجایب آن
- ۱۴۸۲ ----- حرز امام جواد علیه السلام
- ۱۴۸۳ ----- حرز امام هادی علیه السلام
- ۱۴۸۳ ----- حرز امام حسن عسکری علیه السلام
- ۱۴۸۳ ----- حرز حضرت مولانا القائم علیه السلام
- ۱۴۸۳ ----- قنوت امام حسین علیه السلام
- ۱۴۸۳ ----- دعای حضرت رسول(ص) برای امان از جن و انس
- ۱۴۸۵ ----- دعای تجربه شده برای محفوظ بودن
- ۱۴۸۶ ----- دعای حضرت رسول(ص)
- ۱۴۸۶ ----- دعای امام باقر علیه السلام برای کفایت مهمات
- ۱۴۸۶ ----- ادعیه الوسائل الی المسائل و آن ده مناجات است
- ۱۴۸۸ ----- مناجات استخاره
- ۱۴۸۹ ----- مناجات استقاله(چشم پوشی)

- ۱۴۹۱ مناجات سفر
- ۱۴۹۱ مناجات طلب روزی
- ۱۴۹۳ مناجات استعاذه
- ۱۴۹۵ مناجات طلب توبه
- ۱۴۹۵ مناجات طلب حج
- ۱۴۹۷ مناجات کشف ظلم
- ۱۴۹۹ مناجات شکر خدا
- ۱۴۹۹ مناجات طلب حوائج
- ۱۵۰۱ حجاب امام جعفر صادق علیه السلام
- ۱۵۰۱ حجاب امام موسی بن جعفر علیه السلام
- ۱۵۰۱ حجاب امام جواد علیه السلام
- ۱۵۰۳ دعا برای رفع شدت
- ۱۵۰۳ دعا رزق و غیره
- ۱۵۰۳ دعا دفع شر ابلیس
- ۱۵۰۵ دعا برای زنده شدن دل
- ۱۵۰۵ دعای تاخیر اجل
- ۱۵۰۵ دعای ادای دین
- ۱۵۰۵ باب ششم: خواص بعضی سوره و آیات و غیره
- ۱۵۰۵ خواص مسبحات
- ۱۵۰۷ خواص سوره قدر و توحید و آیه الکرسی
- ۱۵۰۷ خواص سوره توحید و صد آیه از قرآن
- ۱۵۰۸ خواص حمد و بعضی از سوره های مختصر
- ۱۵۱۰ جهت ایمنی از سوختن و غرق شدن
- ۱۵۱۰ برای رام شدن اسب سرکش
- ۱۵۱۰ برای ایمنی از درندگان
- ۱۵۱۰ برای پیدا شدن گمشده

- ۱۵۱۰ ----- برای ایمنی از دزد -----
- ۱۵۱۲ ----- فضیلت سوره زلزال -----
- ۱۵۱۲ ----- ایضاً خواص سور و آیات -----
- ۱۵۱۳ ----- جهت خواب دیدن پیغمبر یا امامان علیهم السلام یا والدین یا یکی از اموات -----
- ۱۵۱۴ ----- برای خواب دیدن مطلب خود -----
- ۱۵۱۴ ----- تعلیم فرمودن پیغمبر(ص) به حضرت فاطمه علیها السلام -----
- ۱۵۱۵ ----- سه مطلب پرفایده برای وقت خواب -----
- ۱۵۱۵ ----- دعای مطالعه -----
- ۱۵۱۵ ----- برای ادای قرض -----
- ۱۵۱۵ ----- دوای تنگی نفس وسرفه -----
- ۱۵۱۶ ----- دستورالعمل حضرت عیسی علیه السلام برای رفع زردی صورت و ورم آن -----
- ۱۵۱۶ ----- دعا هنگام دیدن صاحبان بلا -----
- ۱۵۱۶ ----- برای پسر شدن حمل -----
- ۱۵۱۷ ----- دعای عقیقه -----
- ۱۵۱۷ ----- آداب عقیقه -----
- ۱۵۲۰ ----- دعای ختنه -----
- ۱۵۲۱ ----- تقال به قرآن مجید و استخاره به آن -----
- ۱۵۲۱ ----- دعای استخاره به قرآن -----
- ۱۵۲۲ ----- استخاره به تسبیح منقول از سید رضی -----
- ۱۵۲۳ ----- استخاره نمودن برای غیر -----
- ۱۵۲۴ ----- دعای رویت جهود و ترسا و گبر -----
- ۱۵۲۴ ----- ذم تشبه به کفار و میل به آنها -----
- ۱۵۲۵ ----- مذمت تراشیدن ریش -----
- ۱۵۲۵ ----- مذمت تکیه به ظالم -----
- ۱۵۲۶ ----- دعای فرج از آفات -----
- ۱۵۲۶ ----- فضیلت نوشتن بسم الله بر در خانه -----

- برای ایمنی از سوختن و هر بدی در صبح وشام ----- ۱۵۲۷
- دعای زمان غیبت ----- ۱۵۲۷
- دعای پیش از خواب ----- ۱۵۲۸
- حرز چیزی که ذخیره و پنهان کنند ----- ۱۵۲۸
- خواص قل هو الله احد و رقعہ زراعتها ----- ۱۵۲۸
- خواص انگشتر عقیق و نگاه کردن در صبح به آن و دعا خواندن ----- ۱۵۳۱
- دعای رفع فراموشی ----- ۱۵۳۱
- دعا و دوا برای تقویت حافظه ----- ۱۵۳۲
- ایضا برای تقویت حافظه ----- ۱۵۳۲
- دعای تمجید حق تعالی ----- ۱۵۳۲
- تاکید در امر وصیت ----- ۱۵۳۳
- عهدنامه میت ----- ۱۵۳۵
- نوشته ای که همراه میت می گذارند ----- ۱۵۳۶
- آداب مختصر و تلقین کلمات فرج به او ----- ۱۵۴۰
- کفن میت ----- ۱۵۴۰
- کیفیت و آداب غسل میت ----- ۱۵۴۱
- تکفین میت در جریدتین ----- ۱۵۴۲
- حنوط و نماز میت ----- ۱۵۴۳
- تشیع جنازه ----- ۱۵۴۶
- دعای رویت جنازه ----- ۱۵۴۸
- شهادت چهل نفر در حق میت ----- ۱۵۴۹
- آداب حمل جنازه ----- ۱۵۴۹
- آداب دفن میت ----- ۱۵۴۹
- احکام دفن اموات ----- ۱۵۵۱
- دعا برای میت ----- ۱۵۵۱
- تلقین میت ----- ۱۵۵۳

۱۵۵۷ ----- حدیث شریف کساء

۱۵۵۷ ----- متن و ترجمہ

۱۵۶۷ ----- اسناد حدیث کساء

۱۵۷۱ ----- حدیث کساء و آثار شگفت

۱۵۷۹ ----- درباره مرکز

مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان)

مشخصات کتاب

سرشناسه: قمی، عباس، ۱۲۵۴، ۱۳۱۹.

عنوان قراردادی: مفاتیح الجنان. فارسی عربی.

عنوان و نام پدیدآور: مفاتیح الجنان جدید (نگارش آسان) / [عباس قمی]؛ با ترجمه حسین انصاریان.

مشخصات نشر: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۳۹ ص.

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: قرآن. برگزیده ها ترجمه ها

موضوع: دعاها

شناسه افزوده: انصاریان، حسین، ۱۳۲۳، گردآورنده

رده بندی کنگره: BP۲۶۷/۸/ق۹/۴۲۱۲۷۳۷/۷۰۴۲۸۸۱۳۸۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۲

ص: ۱

توضیحات

ترجمه مفاتیح الجنان مرحوم حاج شیخ عباس قمی رحمه الیه امتیازات ترجمه: ۱ ترجمه گویا و روشن ۲ کارآمد بودن متن فارسی در اثر تغییر نگارش ۳ چینش دقیق معانی فارسی در زیر متون عربی ۴ تقدیم فضائل سور بر متن سوره ها ۵ آوردن باقیات الصالحات با ترجمه در آخر کتاب ۶ استفاده از علائم سجاوندی در متن و ترجمه جهت خواندن صحیح ادعیه ...

مقدمه

بسمه تعالی

واقعیتی که در تمام شئون ذره ذره اجسام و عناصر و موجودات عالم طبیعت و کشور غیب و شهود حکومت دارد و از این راه

تمام موجودات هستی، از مبدأ آفرینش در دو مرحله مادی و معنوی به دریافت فیوضات در حد نیاز خود نائل می شوند، دعاست.

اگر دعا نبود ادامه حیات مهمانان، هستی امکان نداشت، که موجودیت تمام موجودات و ظهور همه کائنات و وجود تمام عالمیان از برکت دعاست.

دعاء عامل باعظمتی برای رساندن فیض از منبع لطف به تمام جهانیان است.

شیوه تربیتی ائمه اطهار علیهم السلام بر این امر بوده است که دوستان و یاران و اصحاب خود را با دعا و طریقه ارتباط با حضرت حق آشنا نموده و

ص: ۱

در غالب عالیترین مضامین با کلمات و جملات نورانی خود، طریقه ارتباط عبد با مولی را تعلیم فرمودند و علاوه بر آن عالیترین مفاهیم عرشی تربیتی را برای جامعه بشری ترسیم می نمودند و عالمان ربانی با گردآوری ادعیه، در این رسالت عظیم سهم بسزائی را ایفاء نموده اند.

در این میان، کتاب باعظمت مفاتیح الجنان تألیف عالم خبیر ثقه المحدثین مرحوم حاج شیخ عباس قمی اعلی الله مقامه الشریف جایگاه ویژه ای را در میان مؤمنان پیدا نموده و خلوص نیت آن عالم ربانی موجب گشته که این اثر ارزشمند، عامل اتصال بسیاری از محبان با محبوب حقیقی شود.

اندیشمند محقق حضرت استاد حسین انصاریان مد ظلّه العالی جهت ارائه هرچه بهتر این اثر در راستای ترویج فرهنگ غنی اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، اقدام به ترجمه این اثر گرانمایه نمودند. معظم له در خلال ترجمه به این نتیجه رسیدند که برای سهولت فهم همگان اقدام به بازنویسی متن فارسی مفاتیح نمایند. این اثر حاصل زحمات طاقت فرسای معظم له می باشد که به برخی از ویژگیهای آن نسبت به دیگر ترجمه های مفاتیح و نسخ موجود اشاره می شود:

ترجمه دقیق و روان از متن عربی با ملاحظه نکات دقیق علمی ادعیه

کارآمد کردن متن فارسی با تغییر شیوه نگارش

تقدیم فضائل سوره بر متن سوره

تقدیم دعای روز شنبه در ایام هفته

تنظیم ادعیه و اعمال شبهای ماه مبارک رمضان به ترتیب زمان

درج باقیات الصالحات با ترجمه در انتهای کتاب

توضیح اسامی مورد نیاز که به صورت اشاره آمده بوده است

ذکر آدرس آیات

نقل نسخه بدل در داخل گیومه

ذکر ارجاعات مرحوم حاج شیخ عباس

در پایان از کلیه عزیزانی که در نشر این اثر ما را یاری نموده اند کمال تشکر را داریم

مرکز علمی تحقیقاتی دارالعرفان

پیشگفتار

دعا، راز و نیاز نیازمند با حضرت بی نیاز، و مناجات عاشقانه تهی دست با خدای بی انباز، و سخن گفتن عبد با زبان آشکار و نهان، با مولای سبب ساز، و نهایتاً درخواست فقیری ضعیف از توانمندی غنی است.

دعا، درخواست خیر دنیا و آخرت از منبع کمالات، و چشمه فیوضات، و جامع اسماء و صفات است.

دعا، ناله پرسوز عاشق به پیشگاه معشوق، و اظهار حاجت به درگاه محبوب، و امید به یافتن مطلوب، و زمینه ساز رسیدن به مقصود است.

دعا، سؤال مسکین از مالک وجود، و گدایی مستکین از عالم غیب و شهود، و اعلام نیاز ناتوان به تواناست.

دعا، اتصال بی نوا به توانگر، بر خاک نشستن ذلیل در پیشگاه عزیز و ناتوان در محضر نیرومند، و عبد در برابر حق و نیستی مقابل هستی و حقیر در آستانه کبیر، و محدود در حضور نامحدود است.

دعا، عبادتی بس گران، عملی فوق العاده باارزش، کاری بسیار استوار، روشی نیکو، منشی والا، و کوششی الهی و انسانی است.

دعا، اتصال بی نهایت کوچک، به بی نهایت بزرگ، ارتباط مخلوق با خالق، عامل درمان روح، علاج نفس، شفای قلب، سلامت تن، نورانیت عقل، و نشانه شخصیت ملکوتی انسان است.

دعا، براساس روایات، برترین عبادت، نردبان سعادت، علت سلامت، و محبوب ترین کار در پیشگاه حضرت رب، و سلاح مؤمن، ستون دین، و نور آسمان ها و زمین است.

دعا، کلید کامیابی، راه رهایی، فزونی بخش روزی، اسلحه پیامبران، بر گرداننده قضا و

قدر، سبب جلب رحمت حق، وسیله آمرزش، دروازه توبه، مایه جوشش فیوضات الهیه و درمان دردهای فکری و درونی و جسمی است. «۱» دعا، عملی الهی، تکلیفی اسلامی، عبادتی کم نظیر، حقیقتی بی قرین، دوست همه ایام به ویژه زمان گرفتاری، یار و مددکار روزگار تنهائی، پشتیبان انسان به هنگام بی نوائی و منبع حقایق و برکات الهی است.

از پیامبران بزرگوار، و رسول باکرامت اسلام، و امامان معصوم و صدیقه کبری فاطمه زهرا علیهم السلام دعاهائی در چهارچوب زیباترین مضامین، و برترین مفاهیم، همراه با جاذبیت و نورانیت، و صورت و سیرتی عرشی صادر شده که خوشبختانه علمای بزرگ شیعه و دانشمندان باکرامت مدرسه اهل بیت، و بینایان راه هدایت دوره به دوره و زمان به زمان آنها را در کتاب هایی ویژه به نام کتاب دعا گردآورده اند که هر یک از آن کتاب ها که در زمینه دعا تدوین شده حاوی عالی ترین مسایل اعتقادی، اخلاقی، عملی، سیاسی، اجتماعی، خانوادگی، فردی و دنیایی و آخرتی است، و در زمان خاص خود و اوقات ویژه دعا به ویژه در روزها و شب های متبرک و مخصوصا هنگام سحر راهنمای اهل حال به سوی حق، و دلیل گم گشتن به جانب هدایت، و برآورنده و حاجات نیازمندان، و شفای درد دردمندان است.

۱ هنگامی که نوبت نورافشانی و بیان حقایق و تربیت نفوس به عالم فرزانه، محدث مخلص، عابد با کرامت مرحوم ثقه المحدثین حاج شیخ عباس قمی رسید، از کتاب های دعای پیش از خود، و منابع حدیث، کتابی به نام مفاتیح الجنان که الحق مفاتیح الجنان است فراهم ساخت که مناجاتیان را از دیگر کتاب ها بی نیاز نمود.

مفاتیح خانه به خانه، قریه به قریه، شهر به شهر، کشور به کشور، حرم به حرم

را تسخیر کرد و چنانکه سزاوارش بود همه جا در کنار قرآن مجید قرار گرفت، و جلوه نمودن این کتاب به این صورت مایه از پاکی و درستی و خلوص مؤلفش گرفت.

۲ مرحوم شیخ عباس بنا به روایت بزرگان علت تجلی کتابشرا همه جا در کنار قرآن بر این پایه می دانست که پس از پایان تألیفش، ثوابش را به روح با عظمت ریشه ارزش ها، و آئینه صفات انبیا حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیهما هدیه نموده است.

۳ فرزند بزرگوار آن مرحوم حضرت حجه الاسلام حاج شیخ محسن محدث زاده به این جانب فرمود: پدرم همه این کتاب را با وضو نوشت و همواره ظرفی آب در زمان تألیف این کتاب در کنارش بود تا در صورت لزوم تجدید وضو نماید.

۴ نواده فرزانه کم نظیر، عارف معارف الهیه حضرت خمینی به این فقیر فرمود: شخصی درست کار و اهل دعا به آن جناب گفت: ذکری که از اساتید گذشته به شما رسیده و شما از برکت آن مدارج معنوی و سلوک روحی را به انجام رسانیدید اگر مصلحت می دانید در اختیارم بگذارید، خمینی بزرگ و مناجاتی در پاسخ او یک کلمه فرمود و آن این بود:

مفاتیح الجنان.

۵ مفاتیح سفره معنوی گسترده ای است که هر نوع رزق و روزی عرشی و آسمانی در آن قرار دارد، هر نیازمندی می تواند به اندازه نیاز جان و قلبش از آن بهره مند شود.

برای گروهی بی خبر و تهی دست از معنویست چه جای ایراد است که می گویند: کسی نمی تواند به این کتاب گرچه ساعات روز و شبش چند برابر گردد عمل کند؟! مگر از اهل دعا دعوت شده که روزوشب خود

را خواندن این کتاب اختصاص دهند، مفاتیح منبع فیوضات ربانیه است، بر هر انسانی لازم است به اندازه طاقتش و به مقدار اندکی از ساعات روز و شبش برای تصفیه جاننش و دردمان دردهای درونش، و به خاطر اتصال به دعا از آن استفاده کند.

گروهی به ادعای خودشان روشنفکر و شبه روشنفکر از ثواب های مقرر شده برای دعاها و زیارت هائی که در مفاتیح است و نیز از آثاری که برای برخی از دعاها بیان شده در شگفتی و ناباوری ان و شاید آن ثواب ها و آثار را قبول نداشته باشند، باید به آنان گفت: شما خدا را نشناخته اید و از اجر عظیم و پاداش بی حساب او که از خزانه بی نهایتش به گدایان درگاهش عطا می شود بی خبر، هستید، و خیال می کنید خزانه عنایات و الطاف او محدود است، خیالی که با کفر برابر است! چه جای شگفتی و ناباوری است اگر ذات بی نهایت او بخواهد از خزانه بی نهایت خود پاداش بی نهایت به بنده مناجاتی اش پردازد و نتیجه دعایش را در آثار ظاهری تحقق دهد؟!!

۶ اهل دعا باید بدانند که برای استجاب دعا لازم است شرایطی را رعایت کنند، شرایطی که در معتبرین کتابهای حدیث از زبان معصومان روایت شده است از جمله:

طهارت ظاهری به خصوص داشتن وضو، و طهارت باطنی مانند خالی بودن شکم از لقمه حرام، پاک بودن قلب از ریا، حسد، کبر، غرور، کینه، نفاق، شهرت خواهی، و خالی بودن فضای زندگی از حقوق مالی مردم، و اشک و فروتنی و تواضع بردن به عرصه دعا، و خواند دعا در دل شب به ویژه هنگام سحر.

۷ از آنجا که مفاتیح الجنان مقبول

اهل ایمان واقع شد، و کمتر جایی است که از آن خالی باشد، و شبانه روز هزاران مرد و زن مؤمن در منازل و مساجد و مشاهد مشرفه به آن مراجعه می کنند، و فهم و درک بخش مهمی از متن فارسی آن که انشائی علمی و غیر مأنوس دارد، برای گروهی از برادران و خواهران مناجاتی به ویژه جوانان اهل دل مشکل است به توفیق حق و با اجازه حضرت حجه الاسلام جناب آقای حاج شیخ محسن محدث زاده فرزند با کرامت مرحوم محدث قمی تمام متن فارسی را به سبکی روان و قلم روز و درخور فهم همگان برگرداندم، و با لطف پروردگار متن همه دعاها را به نثری ساده ترجمه نمودم.

این فقیر که جز خدمت به علوم اهل بیت نخواستم و نمی خواهم برنامه ای داشته باشم در مدتی که مشغول این حقیقت معنوی بودم راه را با وضو و گاهی با اشک چشم و تضرع به درگاه حضرت محبوب به توفیق محبوب طی کردم، و نسبت به این عمل اندک چشم داشت پاداشی، ندارم، چنانچه نزد خدا پاداشی برای آن مقرر باشد آن را به روح با عظمت پیشوای شهیدان، سرور عاشقان، اسوه کریمان، چراغ قلب عارفان، شافع روز جزا حضرت ابو عبد الله الحسین علیه السلام تقدیم می دارم و از همه خوانندگان ملتمسانه درخواست دارم در هر جایی از این کتاب استفاده معنوی بردند من و پدر و مادرم و به ویژه همسر و فرزندانم را که زمینه خدمت ناچیزم را به کتاب خدا و عترت فراهم نمودند دعا کنند و در مشاهد مشرفه به خصوص حرم حضرت سید الشهداء و حضرت رضا علیهما السلام چه

در حیات و چه در مماتم از طلب مغفرت از پیشگاه حق برای این تهیدست دریغ ننمایند.

فقیر: حسین انصاریان

سوره های قرآن در مفاتیح الجنان

سوره یس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۱)

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (۲)

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (۳)

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۴)

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (۵)

لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (۶)

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۷)

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ (۸)

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ (۹)

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (۱۰)

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذُّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (۱۱)

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ ۖ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ (۱۲)

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (۱۳)

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ (۱۴)

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِن شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ (۱۵)

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ (۱۶)

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (١٧)

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ □ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ (١٨)

قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ □ أَئِن ذُكِّرْتُم □ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ (١٩)

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى □ قَالَ يَا قَوْمِ أَتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ (٢٠)

أَتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُم أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ (٢١)

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (٢٢)

أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ (٢٣)

إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٢٤)

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ (٢٥)

قِيلَ ادْخُلِ

ص: ٨

الْجَنَّةِ □ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ (٢٦)

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ (٢٧)

□ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ (٢٨)

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ (٢٩)

يَا حَشْرَةَ عَلَى الْعِبَادِ □ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (٣٠)

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ (٣١)

وَإِنْ كُلُّ لَمَامٍ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٣٢)

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ (٣٣)

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ (٣٤)

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ □ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٣٥)

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِمَّا أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ (٣٦)

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ (٣٧)

□
وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا □ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (٣٨)

وَالْقَمَرَ قَدَرْنَا مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ (٣٩)

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ □ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ (٤٠)

وَآيَةٌ لَهُمُ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمَشْحُونِ (٤١)

وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ (٤٢)

وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقذُونَ (٤٣)

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ (٤٤)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ (٤٥)

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (٤٦)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (٤٧)

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٤٨)

مَا

ص: ٩

يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ (٤٩)

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ (٥٠)

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ (٥١)

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا ۚ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (٥٢)

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ (٥٣)

فَالْيَوْمَ لَا تُظَلِّمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (٥٤)

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ (٥٥)

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِّئُونَ (٥٦)

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ (٥٧)

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ (٥٨)

وَأَمَّا زُورَ الْيَوْمَ أَتَيْهَا الْمُجْرِمُونَ (٥٩)

ۚ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (٦٠)

وَأَنِ اعْبُدُونِي ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (٦١)

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا ۚ أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ (٦٢)

ۚ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ (٦٣)

اضْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ (٦٤)

الْيَوْمَ نَخْتُمُ عَلَيْهَا أَفْوَاهَهُمْ وَتَكَلَّمْنَا بِأَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (٦٥)

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ (٦٦)

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَا هُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ (٦٧)

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ ۚ أَفَلَا يَعْقِلُونَ (٦٨)

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ (٦٩)

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (٧٠)

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ (٧١)

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ (٧٢)

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ ۚ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (٧٣)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ (٧٤)

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُنْحَضُونَ (٧٥)

ص: ١٠

لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ ۚ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (٧٦)

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ (٧٧)

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۚ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ (٧٨)

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (٧٩)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ (٨٠)

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ ۚ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ (٨١)

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (٨٢)

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (٨٣)

سوره الرحمن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (١)

عَلَّمَ الْقُرْآنَ (٢)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ (٣)

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (٤)

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ (٥)

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ (٦)

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ (٧)

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ (٨)

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (٩)

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ (١٠)

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ (١١)

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ (١٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٣)

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ (١٤)

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ (١٥)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٦)

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ (١٧)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (١٨)

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ (١٩)

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ (٢٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢١)

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ (٢٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٣)

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ (٢٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٥)

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ (٢٦)

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (٢٧)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٢٨)

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ (٢٩)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٠)

سَنَفْرُغُ

لَكُمْ أَيْهَ الثَّقَلَانِ (٣١)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٢)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا ۚ لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ (٣٣)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٤)

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ (٣٥)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٦)

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ (٣٧)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٣٨)

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ (٣٩)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٠)

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ (٤١)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٢)

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ (٤٣)

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ (٤٤)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٥)

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ (٤٦)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٧)

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ (٤٨)

فَبِأَىِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٤٩)

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ (٥٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥١)

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ (٥٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٣)

مُتَّكِنِينَ عَلَى فُرْشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ □ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ (٥٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٥)

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ أَنْسَ قُبُلُهُمْ وَلَا جَانٌّ (٥٦)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٧)

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ (٥٨)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٥٩)

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ (٦٠)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦١)

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ (٦٢)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٣)

مُدَّهَامَّتَانِ (٦٤)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٥)

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ (٦٦)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٧)

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ (٦٨)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (٦٩)

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ (٧٠)

فَبَأَىٰ آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكذِّبَانِ (٧١)

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ (٧٢)

فَبَأَىٰ آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكذِّبَانِ (٧٣)

لَمْ يَطْمِئْنُوهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ (٧٤)

فَبَأَىٰ

ص: ١٢

آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكذِّبَانِ (٧٥)

مُتَكَبِّرِينَ عَلَيَّ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ (٧٦)

فَبَأَى آلَاءِ رَبِّكَمَا تُكذِّبَانِ (٧٧)

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (٧٨)

سوره الواقعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ (١)

لَيْسَ لَوْقَعَتِهَا كَاذِبَةٌ (٢)

خَافِضَةٌ رَّافِعَةٌ (٣)

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا (٤)

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا (٥)

فَكَانَتْ هَبَاءً مُتَّبَثًا (٦)

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً (٧)

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ (٨)

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمِ (٩)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (١٠)

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (١١)

فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ (١٢)

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَى (١٣)

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ (١٤)

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ (١٥)

مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مُتَّقَابِلِينَ (١٦)

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ (١٧)

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ (١٨)

لَّا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ (١٩)

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ (٢٠)

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ (٢١)

وَحُورٍ عِينٍ (٢٢)

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ (٢٣)

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٢٤)

لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا (٢٥)

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا (٢٦)

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ (٢٧)

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ (٢٨)

وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ (٢٩)

وَوِظْلٍ مَّمْدُودٍ (٣٠)

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ (٣١)

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ (٣٢)

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ (٣٣)

وَفُرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ (٣٤)

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً (٣٥)

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا (٣٦)

عُرُبًا أَتْرَابًا (٣٧)

لِلْأَصْحَابِ الْيَمِينِ (٣٨)

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَى (٣٩)

وَأُثْلُثَتِ مِنَ الْآخِرِينَ (٤٠)

وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ (٤١)

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ (٤٢)

وَوَظِلٌّ مِّنْ يَّخْمُومٍ (٤٣)

لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ (٤٤)

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ (٤٥)

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ (٤٦)

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (٤٧)

أَوْ آبَاءُنَا الْأَوَّلُونَ (٤٨)

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ (٤٩)

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ (٥٠)

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَهْلِهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ (٥١)

أَكْلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ (٥٢)

فَمَا لِيُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ (٥٣)

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ (٥٤)

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ (٥٥)

□ هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ (٥٦)

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ (٥٧)

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ (٥٨)

أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ (٥٩)

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ (٦٠)

عَلَىٰ أَنْ تُبَدَّلَ أَمْثَالِكُمْ وَتُشَشَّكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ (٦١)

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ (٦٢)

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ (٦٣)

أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ (٦٤)

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ (٦٥)

إِنَّا لَمَعْرِمُونَ (٦٦)

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (٦٧)

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ (٦٨)

أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ (٦٩)

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ (٧٠)

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ (٧١)

أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ (٧٢)

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَرَمَازًا لِلْمُقْوِينَ (٧٣)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (٧٤)

□ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (٧٥)

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (٧٦)

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ (٧٧)

فِي كِتَابٍ مَكُونٍ (٧٨)

لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (٧٩)

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ (٨٠)

□ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ (٨١)

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تُكَذِّبُونَ (٨٢)

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ (٨٣)

وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ (٨٤)

□ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ (٨٥)

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ (٨٦)

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٨٧)

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ (٨٨)

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ (٨٩)

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (٩٠)

فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (٩١)

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ (٩٢)

فَنُزِّلُ مِنْ حَمِيمٍ (٩٣)

وَتَضَلِّيهِ جَحِيمٍ (٩٤)

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ (٩٥)

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (٩٦)

سوره الجمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا

ص: ١٤

فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (١)

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٢)

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ □ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (٣)

□
ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ □ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (٤)

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا □ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ □ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (٥)

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ (٦)

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ □ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ (٧)

قُلْ إِن الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ □ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (٨)

□
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ □ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (٩)

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (١٠)

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا □ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ □ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (١١)

سوره الملك

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (١)

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا □ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ (٢)

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا □ مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَؤُوتٍ □ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِن فُطُورٍ (٣)

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ حَاسِنًا □ وَهُوَ حَسِيرٌ (٤)

وَلَقَدْ زَيَّنَّا

السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ □ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ (٥)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ □ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (٦)

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورُ (٧)

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ □ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلْتَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (٨)

قَالُوا بَلَى □ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ (٩)

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (١٠)

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحِقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ (١١)

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (١٢)

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ □ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (١٣)

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (١٤)

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ □ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ (١٥)

أَأَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ (١٦)

أَمْ أَمِنْتُمْ مَن فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا □ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ (١٧)

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (١٨)

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفَائِتٍ وَيَقْبِضْنَ □ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ □ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (١٩)

أَمْ نَ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ الرَّحْمَنِ □ إِنْ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (٢٠)

أَمْ نَ هَذَا الَّذِي يَزُوقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ □ بَل لَّجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ (٢١)

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (٢٢)

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ □ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ (٢٣)

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (٢٤)

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ (٢٥)

ص: ١٦

لِإِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ (٢٦)

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تَدْعُونَ (٢٧)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ (٢٨)

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا □ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (٢٩)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ (٣٠)

سوره النبأ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ (١)

عَنِ النَّبِئِ الْعَظِيمِ (٢)

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ (٣)

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ (٤)

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ (٥)

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا (٦)

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا (٧)

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا (٨)

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا (٩)

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا (١٠)

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا (١١)

وَبَيَّنَّا فَوْقَكُمُ سَبْعًا شِدَادًا (١٢)

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا (١٣)

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا (١٤)

لنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا (١٥)

وَجَنَاتٍ أَلْفَافًا (١٦)

إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ كَانَ مِيقَاتًا (١٧)

يَوْمٌ يُنْفَخُ فِيهِ الصُّورُ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا (١٨)

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا (١٩)

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا (٢٠)

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا (٢١)

لِلطَّاغِينَ مَأْبًا (٢٢)

لَأَبْلِغَنَّ فِيهَا أَهْقَابًا (٢٣)

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا (٢٤)

إِلَّا حَمِيمًا وَعَسَافًا (٢٥)

جَزَاءً وَفَاقًا (٢٦)

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا (٢٧)

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا (٢٨)

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا (٢٩)

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا (٣٠)

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا (٣١)

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا (٣٢)

وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا (٣٣)

وَكَأْسًا دِهَاقًا (٣٤)

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا (٣٥)

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا (٣٦)

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنِ □ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا (٣٧)

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا □ لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ

ص: ١٧

الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا (٣٨)

□
ذَلِكَ الْيَوْمِ الْحَقُّ □ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَيَّ رَبِّهِ مَا بَأ (٣٩)

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا (٤٠)

سوره الأعلى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى (١)

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى (٢)

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى (٣)

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى (٤)

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى (٥)

سُنُقِرُكَ فَمَا تَسَى (٦)

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ □ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى (٧)

وَيُسِّرُكَ لِلْيُسْرَى (٨)

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذُّكْرَى (٩)

سَيِّدًا كَرًّا مِّن يَخْفَى (١٠)

وَيَتَجَبَّبَهَا الْأَشْقَى (١١)

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى (١٢)

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى (١٣)

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَرَكَّى (١٤)

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى (١٥)

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (١٦)

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى (١٧)

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى (١٨)

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى (١٩)

سوره الشمس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا (١)

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا (٢)

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا (٣)

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا (٤)

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا (٥)

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا (٦)

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا (٧)

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا (٨)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا (٩)

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (١٠)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا (١١)

إِذِ ابْتِغَتْ أَشْقَاهَا (١٢)

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا (١٣)

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا (١٤)

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا (١٥)

سوره القدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (١)

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (٢)

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ (٣)

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ (٤)

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ (٥)

سوره الزلزله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (١)

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا (٢)

وَقَالَ الْإِنْسَانُ

ص: ١٨

مَا لَهَا (٣)

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا (٤)

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا (٥)

يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ (٦)

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (٧)

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (٨)

سوره العاديات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا (١)

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا (٢)

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا (٣)

فَأَثَرُنَّ بِهِ نَقْعًا (٤)

فَوْسَطْنَ بِهِ جَمْعًا (٥)

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ (٦)

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَلِكَ لَشَهِيدٌ (٧)

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ (٨)

□ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ (٩)

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ (١٠)

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ (١١)

سوره الكافرون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ (١)

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ (٢)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٣)

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ (٤)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ (٥)

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (٦)

سوره النصر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ □ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (١)

وَرَأَيْتِ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا (٢)

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ □ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا (٣)

سوره الإخلاص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ □ اللَّهُ الصَّمَدُ (١)

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (٢)

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (٣)

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (٤)

سوره الفلق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ □ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (١)

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (٢)

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (٣)

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (٤)

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (٥)

سوره الناس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (۱)

مَلِكِ النَّاسِ (۲)

إِلَهِ النَّاسِ (۳)

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (۴)

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ (۵)

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ (۶)

باب اول: ادعیه

فصل اول: تعقیبات مشترک

تعقیبات مشترک

از مصباح شیخ طوسی و غیر آن نقل شده: هرگاه نماز را سلام دادی، دستها را تا

ص: ۱۹

برابر گوش بالا بر و سه مرتبه تکبیر (الله اکبر) گفته و سپس بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا
وَ رَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَ هَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ
الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

آنگاه بگو:

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ

آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ وَ أَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ انشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَ أَعُوذُ بِكَ
مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ . (۲)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَافِيَتَكَ فِي أُمُورِي كُلِّهَا وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَ عَذَابِ الْآخِرَةِ وَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ عِزَّتِكَ الَّتِي لَا
تُرَامُ وَ قُدْرَتِكَ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا شَيْءٌ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنْ شَرِّ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ اخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي
عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ
لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنْ

ص: ۲۰

۱- معبودی جز خدا نیست، معبودی یگانه و ما تسلیم او هستیم، معبودی غیر از خدا نیست و جز او را نمیپرستیم، درحالیکه طاعت (دین) خود را برای او خالص مینماییم هرچند برای مشرکان ناخوش آیند باشد، معبودی جز خدا پروردگار ما و پروردگار پدران نخستین ما نیست. معبودی غیر از خدا نیست یگانه و یگانه است، به وعده اش وفا کرد، بندگان را یاری داد سپاهش را عزت بخشید و به تنهایی لشکریان (کفر و شرک) را درهم شکست. پس فرمانروایی و ستایش تنها او را سزااست. زنده میکند و میمیراند و زنده میکند و او است زنده ای که نمی میرد، خیر و نیکی تنها به دست اوست و او بر هر چیز تواناست.

۲- از خدا که جز او معبودی نیست آن زنده و پاینده آمرزش میطلبم و به جانب او باز میگردم خدایا مرا از جانب خود راهنمایی کن، و از باران احسانت بر من بار، و از ابر رحمتت بر من بگستران، و از نعمتهای فراوانت بر من فرود آور، پاک و منزهی، معبودی جز تو نیست، تمامی گناهانم را ببامرز، زیرا جملگی گناهان را کسی جز تو نمیآمرزد، بار خدایا از تو درخواست میکنم از هر خیری که دانشت بر آن احاطه یافته است و به تو پناه میآورم از هر گزندگی که علم تو به آن احاطه دارد.

پس تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را گفته، (و کیفیت آن چنین است: تکبیر (الله اکبر) ۳۴ مرتبه، حمد (الحمد لله) ۳۳ مرتبه، تسبیح (سبحان الله) ۳۳ مرتبه) و پیش از آنکه از جای خود حرکت کنی ده مرتبه میخوانی:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا فَرْدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا (۲)

مؤلف گوید: فضیلت فراوان این ذکر (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.)

در روایت وارد شده به ویژه پس از نماز صبح و شام، و هنگام طلوع و غروب آفتاب.

آنگاه میگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ كُلَّمَا سَبَّحَ اللَّهُ شَيْءٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُسَبَّحَ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ كَمَا يَتَّبَعِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّمَا حَمِدَ اللَّهُ شَيْءٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ كَمَا يَتَّبَعِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كُلَّمَا هَلَّلَ اللَّهُ شَيْءٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُهَلَّلَ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ كَمَا يَتَّبَعِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ. (۳)

وَ اللَّهُ أَكْبَرُ كُلَّمَا كَبَّرَ اللَّهُ شَيْءٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُكَبَّرَ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ كَمَا يَتَّبَعِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ أَنْعَمَ بِهَا عَلَيَّ وَ عَلَى كُلِّ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ مِمَّنْ كَانَ أَوْ يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا أَرْجُو وَ

ص: ۲۱

۱- خدایا! در همه کارهایم سلامتی کامل از تو میخواهم، و به تو پناه می آورم از خواری دنیا و عذاب آخرت، و پناه میبرم به مقام والا، و عزت دست نیافتنی، و قدرت سرپیچی ناپذیرت، از شر دنیا و آخرت، و از شر همه دردها، و از شر هر حیوانی که زمام وجودش به دست توست، همانا پروردگارم بر راه راست است، هیچ توان و نیرویی نیست جز از جانب خدای بلندمرتبه بزرگ. توکل میکنم بر آن زنده ای که نمی میرد، سپاس خدا را که فرزندی نگرفته و در فرمانروایی شریکی برای او نیست و نه سرپرستی تا از ذلت برهاندش و او را بسیار بزرگ شمار.

۲- گواهی میدهم که معبودی جز خدای یکتا نیست، برای او شریکی وجود ندارد، معبودی است یگانه و یکتا، بی همتا و بی نیاز است، و هرگز همسر و فرزندی نگرفته است.

۳- منزله است خدا هر زمان که چیزی او را تنزیه کند، و آنچنان که دوست دارد تنزیه شود، و آنچنان که او شایسته آن است، و آنگونه که برای مقام والا و رفعت جلالش سزاوار است و سپاس خدای را هر زمان که او را چیزی سپاس گوید و همان طور که دوست دارد سپاسش گویند و چنان که شایسته آن است و آنگونه که برای مقام والا و شکوه رفیعش سزاوار است. معبودی جز خدا نیست هر آن که چیزی به یگانه پرستی اش بانگ برآرد و همان طور که دوست دارد یگانه شمرده شود و آنگونه که سزاوار است و آنگونه که شایسته مقام والا و عزت رفیع او است.

خَيْرٍ مَا لَا أَرْجُو وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَخَذَرُ وَ مِنْ شَرِّ مَا لَا أَخَذَرُ. (۱)

سپس سوره حمد، آیه الکرسی [آیه ۲۵۵ سوره بقره]، شهد الله [آل عمران: ۱۸] قل اللهم مالک الملک [آل عمران: ۲۶] و آیه سخره را که عبارت از سه آیه از سوره اعراف [۵۶ ۵۴] که اول آن «إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ» و آخر آن «من المحسنين» است میخوانی، و سپس سه مرتبه میگویی:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲)

پس سه مرتبه می گوئی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ ارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ (۳)

و این دعایی است که جبرئیل آن را به حضرت یوسف علیه السلام هنگامیکه آن حضرت در زندان بود، تعلیم داد.

سپس با دست راست محاسنت را بگیر، و کف دست چپ را به سوی آسمان بگشا و هفت مرتبه بگو:

يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ

و باز به همان حال سه مرتبه بگو

يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنِي وَ اجْرِنِي مِنَ النَّارِ. (۴)

پس دوازده مرتبه سوره توحید را میخوانی و میگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الطَّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبَارَكِ وَ أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ سُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ يَا وَهَبَ الْعَطَايَا وَ يَا مُطَلِقَ الْأَسَارَى وَ يَا فَكَاكَةَ الرِّقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْئَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنْ

ص: ۲۲

۱- و (خدا بزرگتر است) هر زمان که او را چیزی به بزرگی یاد کند و همان طور که دوست دارد به بزرگی یاد شود و چنان که او شایسته آن است و آنگونه که برای مقام والا و عزت رفیعش سزاوار است. منزّه است خدا و سپاس تنها خدا راست، و معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگ تر است برای هر نعمتی که به من و به هر یک از مخلوقاتش عطا نموده، چه آنان که بوده اند و چه آنان که تا روز قیامت خواهند آمد. خدایا از تو میخواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و از تو از بهترین چیزیکه امید دارم و از بهترین چیزیکه امید ندارم درخواست میکنم، و به تو پناه میآورم از شر آنچه که پرهیز میکنم و از شر آنچه که نمی پرهیزم.

۲- منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه مشرکان به او نسبت میدهند، و درود بر فرستادگان او و سپاس برای خدا

پروردگار جهانیان

۳- خدایا! درود فرست بر محمد و خاندان محمد و در کارم برای من گشایش و راه نجات قرار ده و مرا از جانبی که گمان میبرم و از جانبی که گمان نمیبرم روزی عنایت کن.

۴- ای پروردگار محمد و خاندان محمد، درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و فرج خاندان محمد را نزدیک فرما. ای صاحب عظمت و بزرگواری!، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به من رحم کن و از آتش دوزخ پناهم ده.

النَّارِ وَ أَنْ تُخْرِجَنِي مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا وَ [أَنْ] تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ آمِنًا وَ أَنْ تَجْعَلَ دُعَائِي أَوْلَهُ فَالاحَا وَ أَوْسَيْطَهُ نَجَاحًا وَ اخِرَهُ صِيْلَاحًا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ (۱)

و در «صحیفه علویّه» آمده که دنبال هر فریضه چنین میخوانی:

يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ وَ يَا مَنْ لَا يُغَلِّطُهُ السَّائِلُونَ وَ يَا مَنْ لَا يُبْرِئُهُ الْإِحْسَانُ الْمَلِيحِينَ أَذْفَنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَ حِلَاوَةَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ نِزْمِي كَوْنِي إِلَهِي هَذِهِ صِيْلَمُوتِي صَلَّيْتَهَا لِاحَاغِهِ مِنْكَ إِلَيْهَا وَ لَا رَغْبَةَ مِنْكَ فِيهَا إِلَّا تَعْظِيمًا وَ طَاعَةً وَ إِجَابَةً لَكَ إِلِي مَا أَمَرْتَنِي بِهِ إِلَهِي إِنْ كَانَ فِيهَا حَلَلٌ أَوْ نَقْصٌ مِنْ رُكُوعِهَا أَوْ سُجُودِهَا فَلَا تُؤْخِذْنِي وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِالْقَبُولِ وَ الْعُفْرَانِ . (۲)

و نیز در پی هر نماز، این دعا را که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برای تقویت حافظه به امیر المؤمنین تعلیم داد میخوانی:

سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَيَّ أَهْلِي مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِالْأَوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ اَللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِي قَلْبِي نُورًا وَ بَصْرًا وَ فَهْمًا وَ عِلْمًا إِنَّكَ عَلَيَّ كَلِّشِي ءِ قَدِيرٌ . (۳)

در مصباح کفعمی آمده: بعد از نمازها سه مرتبه بگو:

أَعِيذُ نَفْسِي وَ دِينِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَمَدِي وَ إِخْوَانِي فِي دِينِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِي وَ مَنْ يَعْنِينِي أَمْرُهُ بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحِيدِ الصَّمِيدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

ص: ۲۳

۱- خدایا از تو میخواهم به نام پوشیده و پنهان و پاکیزه و پاکی بخش و مبارک و نیز به نام بزرگ و سلطنت دیرینه ات از تو خواستارم ای بخشنده عطاها! و ای آزادیبخش اسیران و ای رهاننده انسانها از آتش، از تو میخواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و گردن مرا از آتش دوزخ رهایی بخشی، و از سرای دنیا همراه با سلامت ایمان بیرون بری و درمانیت وارد بهشت نمایی. آغاز دعایم را رستگاری و میانش را موفقیت، و پایانش را صلاح، قرار دهی. همانا تویی دانای نهاینها.

۲- ای کسیکه گوش دادن به سخنی از گوش دادن به سخنی دیگر او را باز نمیدارد و درخواست بیشمار خواهندگان به اشتباهش نمی اندازد، ای آنکه اصرار اصرار کنندگان آورده و خسته ات نمیکند، بچشان مرا از خنکی گذشت و شیرینی رحمت و آمرزش. معبود این است نماز من، آنرا بجا آوردم نه به خاطر نیاز و رغبتی از سوی تو به آن، بلکه تنها از جهت تعظیم و اطاعت دستور و اجابت آنچه که مرا به آن فرمان دادی معبودا اگر عیب و نقصی در رکوع و سجودش بود مرا مؤاخذه مکن و بر من با پذیرش عبادات و آمرزش کاستیها تفضل کن.

۳- منزّه است پادشاهی که بر زیردستانش ستم نمیکند، منزّه است خدایی که اهل زمین را به عذاب های رنگارنگ گرفتار نمی نماید، منزّه است آن خدای بنده نواز مهربان. خدایا قرار ده در دلم نور و بینایی و فهم و دانش، مسلماً تو بر هر چیز توانایی.

وَبَرَّبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ. (۱)

و از دست نوشته شیخ شهید نقل است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر که میخواهد خداوند در قیامت اعمال زشتش را بر او عرض نکند و پرونده گناهایش را نگشاید، باید این دعا را بعد از هر نماز بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عِنْدَكَ عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ أُبَلِّغَ رَحْمَتَكَ فَرَحْمَتِكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَتَسَعَنِي لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

و از ابن بابویه روایت شده: چون از تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَلَكَ السَّلَامُ وَإِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ الْهَادِينَ الْمُهْتَدِينَ السَّلَامُ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلَائِكَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، (۳)

السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بَاقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاظِمِ السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْجَوَادِ السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَادِي السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الزُّكِّيِّ الْعَسِيَّ كَرِيِّ السَّلَامُ عَلَى الْحُجَّهِ بْنِ

ص: ۲۴

۱- خودم و دینم و خانواده و ثروتم و فرزند و برادران دینی ام و آنچه را پروردگارم روزیم نموده و سرانجام کارم و هر کس که سرپرستی او به دست من است، همه و همه را در پناه خدای یگانه و یکتای بی نیاز قرار میدهم، خدایی که نزاده است و زاییده نشده است و کسی همتای او نیست، و (پناه میبرم) به آفریدگار سپیده دم از شر آنچه آفرید و از شر شب تاریک آنگاه که درآید و از شر زنان ساحر دهنده در گره ها و از شر حسود زمانی که حسد ورزد و پناه میبرم به پروردگار آدمیان، فرمانروای آدمیان، معبود آدمیان، از شر شیطان مرموزی که در سینه های مردمان وسوسه میکند، چه شیطان جنی و چه شیطان انسی.

۲- بار خدایا! همانا آمرزش تو از عمل من امیدوارکننده تر و مهربانی تو از گناه من گسترده تر است، بار خدایا! اگر گناهانم نزد تو بزرگ است، گذشت تو از گناه من بزرگتر است، بار خدایا! اگرچه شایسته دست یابی رحمت تو نیستم، اما رحمت تو سزاوار است به من برسد و مرا فرا گیرد، زیرا رحمت همه چیز را فرا گرفته است، به حق مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان!

۳- خدایا! تویی خدای سلامت «بی عیب»، و سلامت تنها از تو سرچشمه میگیرد و تنها از آن توست و به سوی تو باز میگردد منزله است پروردگارت پروردگار صاحب عزت از صفاتی که مشرکان برایش بیان میکنند، و سلام بر فرستادگان او و ستایش خدای را است پروردگار جهانیان، سلام و برکات خدا بر تو ای پیامبر!، سلام بر امامان هدایت گر، هدایت یافته، درود و سلام بر همه پیامبران خدا و فرستادگان و فرشتگانش، سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا، سلام بر علی ع امیر اهل ایمان،

الْحَسَنِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ. (۱)

آنگاه هر حاجت که داری از خدا بخواه.

شیخ کفعمی فرموده: پس از هر نمازی میگوید:

رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَبِيًّا وَبِعَلِيِّ إِمَامًا وَبِالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيِّ وَ مُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْخَلْفِ الصَّالِحِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَيْمَةً وَ سَادَةً وَ قَادَةً بِهِمْ أَتَوَلَّى وَ مِنْ أَعْيَادِهِمْ أَتَبَرُّهُ پس سه مرتبه بگو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (۲)

فصل دوم: تعقیبات خاص

تعقیب نماز ظهر

به دنبال نماز ظهر چنان که در کتاب مصباح الْمُتَهَجِّدِ آمده، بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَ السَّلَامَةِ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ اللَّهُمَّ لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا عَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا سُقْمًا إِلَّا شَفَيْتَهُ وَ لَا عَيْبًا إِلَّا سَتَرْتَهُ وَ لَا رِزْقًا إِلَّا بَسَّطْتَهُ وَ لَا خَوْفًا إِلَّا آمَنْتَهُ وَ لَا سُوءًا إِلَّا صَرَفْتَهُ وَ لَا حَاجَةً هِيَ لَكَ رِضًا وَ لِي فِيهَا صَلَاحٌ إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، (۳)

آمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ و میگوید ده مرتبه بِاللَّهِ اعْتَصِمْتُ و بِاللَّهِ أَثِقُ و عَلَى اللَّهِ أَتَوَكَّلُ پس میگوید اللَّهُمَّ إِنِّي عَظَمْتُ ذُنُوبِي فَأَنْتَ أَعْظَمُ و إِنَّ كَذِبِي [كَثُرَ] تَفْرِيطِي فَأَنْتَ أَكْبَرُ و إِنَّ دَامَ بُخْلِي فَأَنْتَ أَجْوَدُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي عَظِيمَ ذُنُوبِي بِعَظِيمِ عَفْوِكَ وَ كَثِيرَ تَفْرِيطِي بِظَاهِرِ كَرَمِكَ وَ اقْمَعْ بُخْلِي بِفَضْلِ جُودِكَ اللَّهُمَّ مَا بَيْنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ

ص: ۲۵

۱- سلام بر حسن و حسین دو سرور تمام جوانان اهل بهشت، سلام بر علی بن حسین زینت بخش عابدان، سلام بر محمد بن علی شکافنده دانش انبیاء، سلام بر جعفر بن محمد آن امام راستگو، سلام بر موسی بن جعفر آن امام فرو برنده خشم، سلام بر علی بن موسی آن امام قانع و خشنود، سلام بر محمد بن علی آن امام بخشنده، سلام بر علی بن محمد آن امام هدایتگر، سلام بر حسن بن علی آن پاکیزه دربند، سلام بر حجت بن الحسن آن امام قیام کننده هدایت شده، درود و سلام خدا بر تمام آنان باد.

۲- خشنودم به پروردگاری خدا، و دیانت اسلام، و نبوت محمد که درود خدا بر او و خاندانش باد، و امامت علی، و به حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و یادگار شایسته (حضرت مهدی) درود بر آنان باد، که امامان و سروران و پیشوایانم باشند به آنان دوستی می ورزم و از دشمنانشان بیزار می جویم پس سه مرتبه بگو: بار خدایا از تو بخشش و تندرستی و آسایش را در دنیا و آخرت خواستارم.

۳- معبودی جز خدا نیست، خدای بزرگ بردبار، معبودی جز خدا نیست، پروردگار عرش آن پروردگار کریم، ستایش ویژه خدای پروردگارِ جهانیان است. خدایا از تو می‌خواهم مرا موفق به انجام موجبات رحمت خویش و اسباب آمرزش خویش بگردانی و بهره مندی از هر کار نیک و سلامت از هر کار بدی را از تو می‌طلبم. خدایا! بر من گناهی مگذار، جز آنکه بیماری و اندوهی منه جز آنکه از دلم برداری و نه دردی مگر آنکه شفا دهی و نه عیبی مگر آنکه بپوشانی و نه رزقی مگر آنکه گسترده سازی و نه ترسی جز اینکه مرا از آن ایمنی دهی و نه پیش آمد بدی مگر آنکه آن را برگردانی و نه حاجتی که تو را در آن رضایت و مرا در آن مصلحت است مگر اینکه روا کنی ای مهربان ترین مهربانان،

إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ (۱)

تعقیب نماز عصر

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيَّ تَوْبَةً عَبْدٍ ذَلِيلٍ خَاضِعٍ فَقِيرٍ
بِأَيِّسٍ مِسْكِينٍ مُسْتَكِينٍ مُسْتَجِيرٍ لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا پس میگویی اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، (۲)

سپس میگویی: خدایا به تو پناه می آورم از نفسی که سیر نمی شود و از دلی که بیم بر نمی دارد و از دانشی که سود نمی بخشد،

وَ مِنْ صَلَاةٍ لَا تُرْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْيُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ وَ الْفَرَجَ بَعْدَ الْكَرْبِ وَ الرَّخَاءَ بَعْدَ الشَّدَّةِ اللَّهُمَّ مَا بَنَا مِنْ
نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ. (۳)

از حضرت امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که پس از نماز عصر هفتاد مرتبه اِستغفار کند، حق تعالی هفتصد گناه او را بیامزد، و از حضرت امام جواد علیه السلام روایت شده: کسیکه پس از نماز عصر ده مرتبه سوره قدر را بخواند، در آن روز، همانند اعمال خلائق بر او بگذرد.

و خواندن دعای «عشرات» در هر صبح و شام مستحب است و بهترین زمان برای خوان آن بعد از نماز عصر روز جمعه است.

این دعا بعد از ذکر خواهد شد.

تعقیب نماز مغرب

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ عَلَى ذُرِّيَّتِهِ وَ
عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ (۴)

پس هفت

ص: ۲۶

۱- دعایم را مستجاب کن ای پروردگار جهانیان. و ده مرتبه میگویی: به ریسمان خدا چنگ میزنم و بر خدا توکل میکنم و به خداوند اعتماد مینمایم بار خدایا اگر گناهانم بزرگ است تو بزرگتری، و اگر کوتاهی در بندگی ام بزرگ است تو بزرگتری و اگر همواره بخل می ورزم تو بخشنده تری. خدایا بزرگی گناهانم را به بزرگی گذشتت، و بسیاری کوتاهی ام را به بزرگواری آشکارت بیامرز و بخل مرا با جود سرشارت ریشه کن نما. بار الها! هر نعمتی که در دست ماست از سوی توست، معبودی جز تو نیست، از تو آموزش میخواهم و به سوی تو باز می گردم.

۲- از خدایی که معبودی جز او نیست آن زنده پاینده و بخشنده مهربان، آن خداوند دارای عظمت و بزرگواری آمرزش میجویم، و از او میخواهم که توبه ام را بپذیرد، توبه بنده ی خوار، فروتن، فقیر، بینوا پریشان زمین گیر و پناهنده ای که سود و زیان و مرگ و زندگی و رستاخیز خویش را در اختیار ندارد.

۳- و از نمازی که اوج نمی گیرد و از دعایی که مستجاب نمی شود. خدایا! آسانی پس از سختی و گشایش پس از گرفتاری و آسایش پس از مشقت را از تو خواستارم. خدایا هر آن نعمتی که در دست ماست از جانب توست، معبودی جز تو نیست از تو بخشش گناهانم را میخواهم و به سوی تو باز میگردم.

۴- همانا خدا و فرشتگانش بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم درود میفرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید بر او درود فرستید و سلام خاص خویش را نثار وی کنید. خدایا بر محمد پیامبر و فرزندان او و خاندانش درود فرست.

مرتبه میگوی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

و سه مرتبه بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ لَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ پس میگوی سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ. (۲)

سپس نافله مغرب را به جا میآوری که دو نماز دو رکعتی است و بین آن دو نماز سخن مگو.

شیخ فرموده: روایت شده: که در رکعت اول سوره

«قل یا ایها الکافرون»

و در رکعت دوم سوره

«قل هو الله احد»

خوانده شود و در دو رکعت دیگر هر سوره ای را که بخواند.

و روایت شده که حضرت امام هادی علیه السلام در رکعت سوم (از آن چهار رکعت نماز نافله) سوره «حمد» و آیات اول سوره «حدید» تا

«و هو علیم بذات الصدور»

و در رکعت چهارم «حمد» و آیات آخر سوره «حشر»

«لو انزلنا هذ القران»

تا پایان سوره را قرائت میکردند.

و مستحب است در سجده آخر نافله ها در هر شب و به ویژه در شب جمعه، هفت مرتبه خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ اسْمِكَ الْعَظِيمِ وَ مُلْكِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا الْعَظِيمُ، (۳)

و چون از نافله فارغ شدی هر چه میخواهی تعقیب بخوان، سپس ده مرتبه بگو:

آنگاه بگو

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ وَمِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ

ص: ۲۷

-
- ۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است و هیچ نیرو و توان نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه بزرگ وابسته است.
 - ۲- سپاس خدای را که هرچه بخواهد میکند و جز او نتواند هرچه بخواهد انجام دهد. پاک و منزهی تو، معبودی جز تو نیست، همه و همه گناهانم را بیامرز زیرا به راستی همه و همه گناهانم را جز تو کسی نمیآمرزد
 - ۳- خدایا از تو می خواهم به نگاه بزرگوارانه ات و نام بزرگ و فرمانروایی دیرینه ات که بر محمد و خاندان او درود فرستی و بیامرزی گناه بزرگ مرا، چه گناه بزرگ را جز آمرزگاری بزرگ نمی آمرزد
 - ۴- آنچه خدا بخواهد خواهد شد. هیچ نیرویی نیست مگ سرچشمه یافته از خدا، از خدا آمرزش می طلبم

وَالْفُوزَ بِالْجَنَّةِ وَالرِّضْوَانَ [الرِّضْوَانَ] فِي دَارِ السَّلَامِ وَجِوَارَ [جِوَارِ] نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَآتُوبُ إِلَيْكَ: (۱)

و بین نماز مغرب و عشاء نماز «غفيله» را میخوانی که دو رکعت است.

در رکعت اول بعد از «حمد» میخوانی:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ . (۲)

و در رکعت دوم پس از حمد میخوانی

وَ عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلمُهَا إِلَّا هُوَ وَ يَعْلمُ مَا فِي الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَشِيقُطُ مِنْ وَرَقِهِ إِلَّا يَعْلمُهَا وَ لَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَ لَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (۳)

پس دستها را به حالت قنوت بلند میکنی و میگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَفَاتِحِ الْغَيْبِ الَّتِي لَا يَعْلمُهَا إِلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا. (۴)

و به جای «ان تفعل بی کذا و کذا» حاجت خویش را بیان میکنی و سپس میگویی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِي وَ الْقَادِرُ عَلَيَّ طَلِبْتِي تَعَلَّمْ حَاجَتِي فَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لَمَّا قَضَيْتَهَا لِي. (۵)

و حاجت خود را میطلبی، زیرا روایت شده: هر که این نماز را بخواند و حاجت خود را بخواهد، آنچه را طلب نماید حق تعالی به او عطا فرماید.

تعقیب نماز عشاء

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَيْسَ لِي عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِي وَ إِنَّمَا أَطْلُبُهُ بِخَطَرَاتٍ تَخْطُرُ عَلَيَّ قَلْبِي فَأَجُولُ

ص: ۲۸

۱- خدایا! از تو موجبات رحمتت و اسباب آمرزش حتمی ات، و رهایی از آتش دوزخ و از هر بلا- و کامیابی به بهشت و خشنودی تو در خانه امن آن جهان و همسایگی پیامبرت محمد (درود بر او و خاندانش) را خواستارم. خدایا هر نعمتی که بدست ماست از جانب توست، جز تو شایسته پرستش نیست، از تو آمرزش می جویم و به سوی تو می پویم

۲- و همراه ماهی (یونس) را یاد کن آن گاه که خشمناک [از میان قوم خود بیرون] رفت، سپس گمان کرد که بر او تنگ نگیریم، پس در میان تاریکیها ندا داد که شایسته پرستشی جز تو نیست، پاک و منزهی به راستی من از ستمکاران بودم، پس

دعایش را مستجاب نمودیم و او را از غم رهانیدیم، و این چنین اهل ایمان را رهایی بخشیم.

۳- و کلیدهای غیب نزد اوست آنها را کسی جز او نمیداند، و بر آنچه در خشکی و دریاست آگاه است، و هیچ برگی فرو نمی افتد جز آنکه به آن آگاهی دارد و هیچ دانه ای در دل تاریکی های زمین و هیچ تر و خشکی [در هر کجای عالم] فرو نیفتد جز آنکه در لوح محفوظ ثبت است

۴- خدایا به حق کلیدهای غیب که کسی جز تو از آنها آگاه نیست از تو میخواهم بر محمد و خاندان او درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۵- خدایا! تو ولی نعمت من هستی و بر انجام خواسته من توانایی، حاجتم را میدانی، پس به حق محمد و خاندان او (درود بر او و ایشان) از تو میخواهم که حاجتم را روا سازی،

فِي طَلْبِهِ الْبُلْدَانَ فَأَنَا فِيمَا أَنَا طَالِبٌ كَالْحَيْرَانَ لَا أَذْرِي أَمِي سَيْهَلٍ هُوَ أَمِي فِي جَبَلٍ أَمِي فِي أَرْضٍ أَمِي فِي سَمَاءٍ أَمِي فِي بَرٍّ أَمِي فِي بَحْرِ وَ
 عَلَى يَدَيَّ مَنْ وَمِنْ قَبْلِ مَنْ وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ عِلْمَهُ عِنْدَكَ وَ أَسْأَلُكَ بِبَيْدِكَ وَأَنْتَ الَّذِي تَقْسِمُهُ بِطُفِكَ وَ تُسَبِّحُهُ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ
 فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ يَا رَبِّ رِزْقَكَ لِي وَاسِعاً وَ مَطْلَبَهُ سَهْلاً وَ مَا أَخَذَهُ قَرِيباً وَ لَا تُعْنِنِي بِطَلْبِ مَا لَمْ تُقَدِّرْ لِي فِيهِ رِزْقاً
 فَإِنَّكَ غَنِيٌّ عَنِ عِبَادِي [عَنَائِي] وَ أَنَا فَقِيرٌ إِلَى رَحْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ حُجِدْ عَلَى عِبْدِكَ بِفَضْلِكَ إِنَّكَ ذُو فَضْلِ
 عَظِيمٍ. (۱)

مؤلف گوید: این دعا از دعا‌های طلب روزی است و نیز مستحب است در تعقیبات نماز عشاء هفت مرتبه سوره.

قدر خواننده شود و نیز در نماز» و بتره «که دو رکعت نافله نشسته بعد از نماز عشاءست، صد آیه از قرآن خوانده شود و
 مستحب است نماز گزار به جای صد آیه، سوره

«اذا وقعت الواقعة»

را در یک رکعت و سوره

«قل هو الله»

را در رکعت دیگر بخواند.

تعقیب نماز صبح

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ يَا ذَنْبِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. (۲)

و ده مرتبه میگوید

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الرَّاضِينَ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ
 وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

خواندن این صلوات همچنین در عصرهای جمعه بافضیلت بسیار وارد شده:

اللَّهُمَّ أَحْيِنِي عَلَى مَا أَحْيَيْتَ عَلَيْهِ عَلِيَّ

ص: ۲۹

۱- خدایا من نمیدانم روزی ام در کجاست، و آن را تنها بر پایه گمانه ایی که بر خاطر می گذرد می جویم، و از این رو در
 جستجوی آن شهرها را زیر پا می گذارم، پس در آنچه که خواهان آنم همچون حیرت زدگانم، نمی دانم آیا در دشت است
 یا در کوه؟ در زمین است یا در آسمان؟ در خشکی است یا در دریا؟ نمی دانم به دست کیست؟ و از جانب چه کسی است؟

ولی به یقین می دانم که دانش آن نزد تو و اسباب آن به دست توست و تویی که آن را با لطف خویش تقسیم میکنی و با رحمت خود برای آن سبب فراهم می سازی، خدایا، پس بر محمد و خاندان او درود فرست و بارپروردگارا، روزی خود را بر من گسترده ساز و به دست آوردنش را برایم آسان نما و جای دریافتش را نزدیک قرار ده و با طلب آنچه برایم در آن روزی مقدر نکرده ای به زحمتم میفکن، چه تو از آزدن من بی نیازی و من به رحمت نیازمندم، پس بر محمد و خاندان او درود فرست، و با لطف و فضل خویش بر بنده ات کرم نما، تو صاحب بخشش بزرگ هستی.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا به آن حقیقتی که در آن اختلاف شده، به اذن خود راهنمایی کن، تو هر که را بخواهی به راه راست هدایت میکنی.

۳- خدایا برترین درودهایت را بر محمد و خاندان آن جانشینان خشنود و پسندیده نثار کن، و برترین برکات خود را بر آنان سرازیر کن و سلام بر ایشان و بر ارواح و بدنهای پاکشان باد و رحمت و برکات خدا بر آنان باد

بِنِ أَبِي طَالِبٍ وَ أَمْتِنِي عَلَيَّ مَا مَاتَ عَلَيَّ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (١)

و صد مرتبه بگو:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (٢)

و صد مرتبه:

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَافِيَةَ (٣)

و صد مرتبه:

أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ (٤)

و صد مرتبه:

وَ أَسْأَلُهُ الْجَنَّةَ (٥)

و صد مرتبه:

أَسْأَلُ اللَّهَ الْخُورَ الْعَيْنَ .

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ (٦)

و صد مرتبه سوره «توحيد» و صد مرتبه:

صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (٧)

و صد مرتبه:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (٨)

و صد مرتبه:

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (٩)

آنکاه بگو:

أَصِيبِحْتُ لِلَّهِمْ مُعْتَصِمًا بِذِمَامِكَ الْمَنِيعِ الَّذِي لَا يُطَاوَلُ وَ لَا يُحَاوَلُ مِنْ شَرِّ كُلِّ غَاشِمٍ وَ طَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ خَلَقْتَ وَ مَا خَلَقْتَ مِنْ

خَلَقَكَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ فِي جُنَّةٍ مِنْ كَمَلٍ مَخُوفٍ يَلْبَاسٍ سَابِغِهِ وَلَائِ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ مُحْتَجِبًا مِنْ كُلِّ قَاصِدٍ لِي إِلَى أَدْبِهِ بِجِدَارٍ
حَصَّةٍ بَيْنِ الْإِخْلَاصِ فِي الْاعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ التَّمَسُّكِ بِحَيْلِهِمْ مُوقِنًا أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ مَعَهُمْ وَ فِيهِمْ وَ بِهِمْ أُولَى مَنْ وَالُوا وَ أُجَانِبُ مَنْ
جَاءُوا فَأَعِزَّنِي اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا أَتَقِيهِ يَا عَظِيمُ حَزَبْتُ الْأَعَادِيَ عَنِّي بِيَدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ . (۱۰)

و این دعایی است که هر صبح و شام خوانده میشود.

و نیز دعایی است که امیر المؤمنین علیه السلام شب هجرت

ص: ۳۰

- ۱- خدایا زنده بدار مرا بر آن دینی که علی بن ابی طالب را بر آن زنده داشتی، و بمیران مرا بر آن آیینی که علی بن ابی طالب (درود بر او) بر آن از دنیا رفت.
- ۲- از خدا آمرزش میخواهم و به سوی او بازمیگردم
- ۳- از خدا سلامت کامل می طلبم
- ۴- پناه میبرم به خدا از آتش دورخ.
- ۵- از او بهشت میخواهم.
- ۶- از خدا حور العین می طلبم. معبودی جز خدا نیست آن فرمانده و حقیقت آشکار هستی
- ۷- درود خدا بر محمد و خاندان محمد باد
- ۸- پاک و منزه است خدا و سپاس ویژه خداست و معبودی جز خدای یکتا نیست و خدا از هر وصفی برتر است و هیچ قدرت و نیرویی نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است.
- ۹- آنچه خدا بخواهد می شود، هیچ نیرو و قوتی نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است.
- ۱۰- خدایا صبح کردم درحالیکه پناه آورده ام به پناهگاه بلند و استوار تو، پناهگاهی که در معرض دستبرد و دگرگونی قرار نمی گیرد از شر هر بیدادگر و هر شبگرد رهنز از هر که و هرچه آفریدی، از آفریدگان خاموش و گویایت، در حفاظتی مصون از گزند هرچیز هراسناکی، همراه با لباسی ساخته از محبت خاندان پیامبرت، و در پوششی استوار از هر که قصد آزار مرا دارد در پس دیوار محکمی فراهم آمده، از اخلاص در اعتراف به حق اهل بیت و تمسک به رشته ولایتشان با یقین به اینکه حق از آن ایشان و با ایشان و در ایشان و پابرجا به وجود آن بزرگواران است. دوست دارم کسانی که آنها دوست دارند و برکنارم از آنان که ایشان دوری می گزینند، خدایا پس به حقشان مرا از گزند هرچه که از آن پروا دارم پناه ده، ای بزرگ، از خود دور ساختم دشمنان را به یاری پدید آورنده آسمانها و زمین، همانطور که قرآن می فرماید: در برابر و پشت سرشان سدی قرار دادیم پس دیدگان آنها را پوشاندیم، از این رو هرگز نمی بینند.

پیامبر صلی الله و علیه و آله وقتی در جای آن حضرت خوابید خواند.

و در کتاب «تهذیب» روایت شده: هر کس بعد از نماز صبح ده مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

خداوند او را از کوری و دیوانگی و جذام و فقر و ماندن زیر آوار و تباهی عقل به هنگام پیری در امان قرار میدهد.

و شیخ کلینی از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر کس پس از نماز صبح و نماز مغرب هفت مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

خدا (تبارک و تعالی) هفتاد نوع از انواع بلاها را که آسان ترین آنها ریح (بیماری ورم معده) و پیسی (نوعی بیماری پوستی) و دیوانگی است از او برطرف سازد، و اگر شقی باشد نامش از دفتر اشقیاء محو و در دیوان سعادت‌مندان ثبت شود.

و نیز از آن حضرت نقل کرده که برای امور دنیا و آخرت و رفع درد چشم، پس از نماز صبح و مغرب این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْنِكَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلِ النُّورَ فِي بَصِيرَتِي وَ الْبَصِيْرَةَ فِي دِينِي وَ الْيَقِيْنَ فِي قَلْبِي وَ الْإِخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَ السَّلَامَةَ فِي نَفْسِي وَ السَّعَةَ فِي رِزْقِي وَ الشُّكْرَ لَكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي (۳)

شیخ ابن فهد در کتاب «عده الداعی» از امام رضا علیه السلام روایت کرده: هر کس پس از نماز صبح این کلمات را ادا کند حاجتی نخواهد مگر آنکه برایش فراهم شود، و

ص: ۳۱

۱- پاک و منزّه است خدای بزرگ و سپاس از آن اوست و هیچ نیرو و توانی نیست جز آنکه به خدای بلندمرتبه باعظمت وابسته است

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است، هیچ نیرو و توانی نیست مگر آنکه به خدای بلندمرتبه و باعظمت وابسته است.

۳- خدایا! به حق محمد و خاندان محمد بر تو، درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و قرار بده در دیده ام نور و در دینم بصیرت و در قلبم یقین و در عملم اخلاص، و در جانم سلامت و در روزی ام فراوانی و سپاس جاودان خویش را مادام که زنده ام نصیب ساز.

خداوند آنچه برای او اهمیت دارد برایش آماده سازد، و آن کلمات این است:

بِسْمِ اللَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَفْوَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ فَوَقَّاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكْرُوهًا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَجِّنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمِهِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسَّهُمْ سُوءٌ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا مَا شَاءَ النَّاسُ، (۱)

مَا شَاءَ اللَّهُ وَإِنْ كَرِهَ النَّاسُ حَسْبِيَ الرَّبُّ مِنَ الْمُزْبُوبِينَ حَسْبِيَ الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ حَسْبِيَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِينَ حَسْبِيَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ حَسْبِيَ مَنْ هُوَ حَسْبِي حَسْبِيَ مَنْ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي حَسْبِيَ مَنْ كَانَ مُيْذَنُ كُنْتُ لَمْ يَزَلْ حَسْبِي حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. (۲)

حکایت نافع برای گشایش کار

مؤلف گوید: شیخ ما ثقه الاسلام نوری (نور الله مرقده) در کتاب دار السلام از شیخ خود مرحوم خلد مقام عالم ربانی، جناب حاج ملا فتحعلی سلطان آبادی نقل فرموده: که فاضل مقدس آخوند ملا محمّد صادق عراقی در نهایت سختی و پریشانی و بدحالی بود و به هیچ وجه در کارش گشایشی فراهم نمی آمد تا آنکه شبی در خواب دید که در یک وادی خیمه بزرگی با گنبدی برپاست، پرسید این خیمه از کیست؟ گفتند: از کهف حصین (دژ محکم) و غیاث مضطر مستکین [یاری گر بیچاره درمانده] امام قائم حضرت مهدی و امام منتظر مرضی عجل الله فرجه میباشد.

پس باشتاب خدمت آن حضرت شرفیاب شد و سختی حال خود

ص: ۳۲

۱- به نام خدا، درود خدا بر محمد و خاندانش، کارهایم را تنها به خدا واگذار می کنم چه خدا به حال بندگان خویش آگاه است (غافر آیه ۴۵) پس خدا او را از نیرنگ آنها نگاه داشت، معبودی جز تو نیست، پاک و منزهی، همانا من از ستمکاران بودم، پس به درخواست او (یونس) پاسخ گفتم و او را از غم رهانیدیم و بدینسان مؤمنان را رهایی میبخشیم [انبیاء: ۸] خدا ما را بس است و نیکو و کیلی است پس همراه با نعمت و فضل خدا و درحالیکه هیچ آسیبی به آنها نرسیده بود باز گشتند: آنچه خدا بخواهد همان می شود، هیچ نیرو و توانی نیست جز آنکه به خدا متکی است. آنچه خدا بخواهد آن میشود نه آنچه مردمان بخواهند،

۲- آنچه خدا بخواهد خواهد شد گرچه مردمان خوش ندارند، پروردگار از یاری پروردگان، آفریدگار از کمک آفریده ها، روزی دهنده از لطف روزی خواران، خدای یکتا پروردگار جهانیان کفایت می کند، مرا بس است آن که به حقیقت مرا بس است، مرا بس است آن که همواره مرا بس است، مرا بس است آن که همواره از آنگاه که بوده ام مرا بس بوده است، مرا بس است خدایی که معبودی جز او نیست، بر او توکل نمودم، و اوست پروردگار عرش بزرگ.

را به آن جناب عرضه داشت و از آن بزرگوار دعایی برای گشایش کار و رفع اندوه خویش خواست، امام عصر او را به سیدی از اولاد خود ارجاع نمود و به او و خیمه اش اشاره فرمود.

آخوند از خدمت حضرت مرخص شده و به خیمه ای که حضرت به آن اشاره فرموده بود رفت، دید که سید سند و حبر معتمد [دانشمند مورد اطمینان] عالم امجد مؤید، جناب آقا سید محمد سلطان آبادی است که در آن خیمه روی سجاده نشسته مشغول دعا و قرائت است.

آخوند به محضر سید سلام کرد و حکایت حال خود را برای او بازگفت.

سید او را برای گشایش کار و فراخی روزی دعایی تعلیم کرد.

پس از بیدار شدن از خواب درحالی که آن دعا در خاطر او بود قصد خانه سید کرد با آنکه آخوند پیش از این خواب با سید به دلیلی که بیان نمی‌کرد رابطه خوبی نداشت و او را ترک گفته بود، چون به خدمت سید رسید او را به همان صورت که در خواب دیده بود مشاهده کرد که در مصلاّیش نشسته مشغول ذکر و استغفار است، به سید سلام کرد، سید جواب سلامش را داد و لبخندی زد، چنان که گویا از داستان آگاه باشد! پس آخوند از سید برای گشایش امر خد دعایی خواست.

سید همان دعایی را که در خواب به او آموخته بود تعلیم کرد، آخوند مشغول به آن دعا شد و در اندک مدتی دنیا از هرسو به او روی آورد و از سختی و تنگدستی بیرون آمد.

مرحوم حاج ملا فتحعلی رحمه الله از سید به

مدح شایسته ای تعریف می کرد و چندی به زیارتش نایل شده و زمانی چندهم شاگردی او را نموده بود.

سید در خواب و بیداری به آخوند سه چیز را تعلیم نموده بود اول: آنکه پس از فجر دست بر سینه گذارد و هفتاد مرتبه یا فتاح [ای گشاینده مشکلات] گوید.

دوم: آنکه به خواندن این دعا که در کتاب کافی است مداومت نماید.

دعایی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به فردی از صحابه خویش که به ناخوشی و پریشانی مبتلا بود تعلیم داد و از برکت خواندن این دعا ناخوشی و پریشانی در اندک زمانی از او برطرف گشت:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا. (۱)

سوم: آنکه به دنبال نمازهای صبح دعایی را که از شیخ بزرگوار ابن فهد روایت شده، بخواند.

این اوراد و اذکار را باید غنیمت شمرد و به خواندن آنها اهتمام داشت و از فوائدش غفلت نکرد.

و بدان که سجده شکر بعد از نمازها مستحب مؤکد است و دعاها و اذکار بسیاری در آن حال وارد شده است، از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که اگر خواهی در سجده شکر صد مرتبه «شُكْرًا شُكْرًا» بگو و اگر خواهی صدر مرتبه «عَفْوًا عَفْوًا» و نیز از آنحضرت نقل شده: کمترین ذکر که در این سجده گویند آن است که سه مرتبه بگویند: «شُكْرًا لِلَّهِ»

دعای وقت طلوع و غروب آفتاب

آگاه باش که برای هنگام طلوع آفتاب و غروب آن، دعاها

ص: ۳۴

۱- هیچ نیرو و توانی نیست مگر آنکه به خدا متکی است، توکل دارم بر زنده جاودانی که هرگز نمی میرد و سپاس خدای را که فرزندی نگرفته، و او را در فرمانروایی انبازی نیست و نیست برای او سرپرستی از خوار و ناتوانی، و او را آنچنان که شاید بزرگ شمار.

و اذکار بسیاری از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرین علیهم السّلام روایت شده، و نیز تشویق و ترغیب بی شمار بر محافظت این دو زمان چه در آیات و چه در اخبار وارد شده.

و ما در این مختصر به ذکر چند دعای معتبر اکتفا میکنیم: اول: مشایخ حدیث به سندهای معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت کرده اند که بر هر مسلمان واجب و لازم است که این دعا را ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب و ده مرتبه پیش از غروب آن بخواند:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخِيَدُهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . (۱)

و در بعضی از روایات آمده: که اگر این دعا ترک شد لازم است قضا شود.

دوم: در روایات معتبر همچنان از آن حضرت وارد شده: که پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ . (۲)

سوم: از آن حضرت روایت شده: چه چیز شما را باز میدارد از اینکه در هر صبح و شام این دعا را سه مرتبه بخوانید:

اللَّهُمَّ مَقْلَبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ وَ لَا تُرْغِ قَلْبِي بَعِيدٍ إِذْ هَدَيْتَنِي وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ وَ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ ائِدُدْ لِي فِي عُمُرِي وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَ انْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ إِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي أُمَّ

ص: ۳۵

۱- شایسته پرستشی جز خدای یکتا نیست، یگانه است و انبازی ندارد، فرمانروایی هستی و ستایش تنها زینده اوست. زنده می کند و می میراند و می میراند و زنده می نماید، و فردی زنده ای است که هرگز نمی میرد، نیکی تنها به دست اوست، و او بر هر چیزی تواناست.

۲- پناه میبرم به خدای شنوای دنا از وسوسه های پنهانی شیاطین، پناه میبرم به خدا از اینکه شیاطین برگردم جمع شوند، همانا تنها خدا شنوا و داناست.

الْكِتَابِ شَقِيًّا فَاجْعَلْنِي سَعِيدًا فَإِنَّكَ تَمُحُو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِّتُ وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ. (۱)

چهارم: از آن حضرت روایت شده: که این دعا را هر صبح و هر شام بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۲)

پنجم: در هر صبح و شام ده مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. (۳)

فصل سوم: دعا‌های ایام هفته

دعای روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

بِسْمِ اللَّهِ كَلِمَةُ الْمُعْتَصِمِينَ وَمَقَالَةُ الْمُتَحَرِّزِينَ وَاعْوِذُ بِاللَّهِ تَعَالَى مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِينَ وَكَيْدِ الْحَاسِدِينَ وَبَغْيِ الظَّالِمِينَ وَأَحْمَدُهُ فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ بِلَا شَرِيكَ وَالْمَلِكُ بِلَا تَمْلِيكَ لَا تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ وَلَا تُتَارَعُ فِي مُلْكِكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَنْ تُوزِعَنِي مِنْ شُكْرِ نِعْمَاكَ مَا تَبْلُغُ بِي غَايَةَ رِضَاكَ (۵) وَأَنْ تُعِينَنِي عَلَى طَاعَتِكَ وَ لُزُومِ عِبَادَتِكَ وَاسْتِحْقَاقِ مَثُوبَتِكَ بِلُطْفِ عِنَايَتِكَ وَتَرْحَمَنِي بِصِدْقِي [وَصِدْقِي] عَنْ مَعْصِيَتِكَ مَا أَحْيَيْتَنِي وَتُوفَّقَنِي لِمَا يَنْفَعُنِي مَا أَبْقَيْتَنِي وَأَنْ تَشْرَحَ بِكِتَابِكَ صَدْرِي وَتَحُطَّ بِتِلَاوَتِهِ وَزُرِّي وَتَمْنَحَنِي السَّلَامَةَ فِي دِينِي وَنَفْسِي وَلَا تُوحِشَ بِي أَهْلَ أُنْسِي وَتَتِمَّ إِحْسَانُكَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي كَمَا أَحْسَنْتَ فِيمَا مَضَى مِنْهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۶)

دعای روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۷)

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا أَرْجُو

ص: ۳۶

۱- خدایا ای دگرگون کننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت ثابت بدار و آن را پس از اینکه به راهم آوردی گمراه مساز و از نزد خود بر من رحمتی ببخش زیرا تویی که بسیار بخشنده ای و به رحمت از آتش پناهم ده. خدایا بر عمرم بیفزای و در روزیم وسعت عنایت کن، و رحمت را بر من بگستران، و اگر نزد تو در کتاب تقدیر و سرنوشت بد فرجام هستم مرا نیکبخت گردان چرا که تو آنچه را بخواهی محو و آنچه را بخواهی ثبت می نمایی و کتاب تقدیر و سرنوشت در اختیار توست.

۲- ستایش خدای را که آنچه خواهد انجام دهد، و غیر او آنچه را خواهد نمیتواند انجام دهد، ستایش خدای را چنان که می پسندد ستوده شود، ستایش خدای را چنان که شایسته آن است، بار خدایا! مرا در هر خیری که محمد و خاندان محمد را در ان وارد نمودی وارد نما، و مرا از هر شرّی دعاهای ایّام هفته که محمد و خاندان محمد را از آن خارج نمودی خارج نما، درود خدا بر محمد و خاندان محمد.

۳- پاک و منزّه است خدا و ستایش تنها از آن خداست و شایسته پرستش جز خدای یکتا نیست و خدا از هر وصفی برتر است.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۵- به نام خدا که کلمه پناه جویان و گفتار پرهیزگاران است و پناه می برم به خدای بلندمرتبه از ستم ستمگران و نیرنگ حسودان و سرکشی ظالمان و او را می ستایم ستایشی برتر از ستایش ستایشگران، خدایا! تویی یگانه بی انباز، و پادشاه علی الاطلاق، در فرمانروایی ات مخالفت نشوی، و در پادشاهی ات هماوردی نداری، از تو میخواهم که بر بنده و فرستاده ات محمد درود فرستی، و سپاس نعمت هایت را چنان قسمت من کن که مرا به کمال خشنودی ات نایل گرداند

۶- و به برکت عنایت خویش بر طاعت و مداومت عبادت خود و شایستگی پاداشت یاری نمایی و تا زنده ام به بازداشتن از گناهانت بر من مهر ورزی و تا پایان عمر بر انجام آنچه بهره ام رساند توفیقم دهی، و به کتاب خود (قرآن) برای پذیرش حق، سینه ام را فراخ گردانی و بار گناهانم را با تلاوتش از نامه اعمالم فرو ریزی و در دین و جانم به من سلامت بخشی و کسانی که به آنها انس گرفته ام از من وحشت زده نکنی و در باقیمانده عمر احسانت را بر من تمام نمایی چنان که در گذشته عمرم بر من احسان نمودی. ای مهربان ترین مهربانان.

۷- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

إِلَّا فَضْلَهُ وَلَا أَخْشَى إِلَّا عَدْلَهُ وَلَا أَعْتَمِدُ إِلَّا قَوْلَهُ وَلَا أَمْسِكُ إِلَّا بِحَبْلِهِ بِكَ أَسْتَجِيرُ يَا ذَا الْعَفْوِ وَالرِّضْوَانِ مِنَ الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمِنْ غَيْرِ الزَّمَانِ وَتَوَاتُرِ الْأَحْزَانِ وَطَوَارِقِ الْحِدَاثَانِ وَمِنْ انْقِضَاءِ الْمِدَّةِ قَبْلَ التَّأَهُبِ وَالْعِدَّةِ وَإِيَّاكَ أَسْتَرْشِدُ لِمَا فِيهِ الصَّلَاحُ وَالْإِضْطِرَّاحُ وَبِكَ أَسْتَتَعِنُ فِيمَا يَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَالْإِنْجَاحُ وَإِيَّاكَ أَرْغَبُ فِي لِبَاسِ الْعَافِيَةِ وَتَمَامِهَا وَشُمُولِ السَّلَامَةِ وَدَوَامِهَا وَأَعُوذُ بِكَ يَا رَبِّ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَحْتَرِزُ بِسُلْطَانِكَ مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِينِ، (١) فَتَقَبَّلْ مَا كَانَ مِنْ صِيْلَاتِي وَصَوْمِي وَاجْعَلْ عِدِّي وَمَا بَعْدَهُ أَفْضَلَ مِنْ سَاعَتِي وَيَوْمِي وَأَعِزَّنِي فِي عَشِيرَتِي وَقَوْمِي وَاحْفَظْنِي فِي يَقْطَنِي وَنَوْمِي فَأَنْتَ اللَّهُ خَيْرُ حَافِظٍ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِي هَذَا وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَحْيَادِ مِنَ الشَّرِكِ وَالْإِلْهَادِ وَأُخْلِصُ لَكَ دَعَائِي تَعَرُّضًا لِلْإِحْيَاءِ وَأُقِيمُ عَلَى طَاعَتِكَ رَجَاءً لِلْإِثَابَةِ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ الدَّاعِي إِلَيَّ حَقِّكَ وَأَعِزَّنِي بِعِزِّكَ الَّذِي لَا يُضَامُ وَاحْفَظْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَاخْتِمِ بِالْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ أَمْرِي وَبِالْمَغْفِرَةِ عُمْرِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. (٢)

دعای روز دوشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٣)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُشْهَدْ أَحَدًا حِينَ فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا اتَّخَذَ مُعِينًا حِينَ بَرَأَ النَّسَمَاتِ لَمْ يُشَارِكْ فِي الْإِلَهِيَّةِ وَ لَمْ يُظَاهَرْ فِي الْوَحْدَانِيَّةِ كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ غَايَةِ صِفَتِهِ وَالْعُقُولُ عَنْ كُنْهِ مَعْرِفَتِهِ وَ تَوَاضَعَتِ الْجَبَابِرَةُ لِهَيْبَتِهِ وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشْيَتِهِ وَ انْقَادَ كُلُّ عَظِيمٍ لِعَظَمَتِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ مُتَوَاتِرًا مُتَّسِقًا وَ مُتَوَالِيًا مُسْتَوْسِقًا [مُسْتَوْثِقًا] وَ صَلَوَاتُهُ

ص: ٣٧

١- به نام خدایی که جز به فضل و بخشش او امید نیستیم، و جز از عدالت او نهراسم، و جز به سخن او اعتماد نمیکنم، و جز به ریسمانش چنگ نزنم، تنها به تو پناه میآورم ای خدای بخشایش گر مهربان از ستم و دشمنی، و مصائب روزگار و اندوه های پیاپی و پیش آمدهای ناگوار دوران و از گذشت عمر پیش از مهیا شدن و توشه برداشتن و تنها از تو راهنمایی میجویم به سوی آنچه خیر و صلاح من در آن است و فقط از تو یاری میخواهم در آنچه پیروزی و رستگاری با آن همراه است، و در پوشیدن لباس عافیت و کمال آن و فراگیری سلامتی و دوام آن تنها به تو دل میندم و به تو پناه میآورم ای پروردگار من از وسوسه های شیاطین و به یاری سلطنت تو دوری میجویم از ستم پادشاهان،

٢- پس آنچه از نماز و روزه ام صورت گرفته پذیرا باش و فردا و روزهای پس از آن مرا بهتر از این ساعت و امروزم قرار ده و مرا در بین خویشاوندان و بستگانم عزیز گردان، و در بیداری و خواب نگهدارم باش، چرا که تویی خدا و بهترین نگهدار و تویی مهربان ترین مهربانان. خدایا من در امروزم و یکشنبه های دیگر از شرک و بیدینی، به سوی تو بیزاری میجویم و دعایم را تنها برای تو خالص میکنم تا در معرض اجابت قرار گیرد، و به امید پاداش تو بر طاعتت پایداری میکنم، پس درود فرست بر بهترین آفریده ات محمد آن که دعوت کننده مردم به حقایقیت تو بود و مرا عزیز گردان با عزت ذلت ناپذیر خود و به دیده بی خواب خودت حفظ کن، و کارم را با گسستن از همه خلق و پیوستن به تو و عمرم را با آمرزش خویش پایان بخش، همانا تویی بسیار آمرزنده و مهربان.

٣- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است

عَلَى رَسُولِهِ أَبَدًا وَ سَلَامُهُ دَائِمًا سِرِّمَدًا اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِي هَذَا صِيْلًا وَ أَوْسَطَهُ فَلَاحًا وَ آخِرَهُ نَجَاحًا، (۱) وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمٍ أَوَّلُهُ فَرْعٌ وَ أَوْسَطُهُ جَزَعٌ وَ آخِرُهُ وَجَعٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتَهُ وَ كُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتَهُ وَ كُلِّ عَهْدٍ عَاهَدْتَهُ ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ وَ أَسْأَلُكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا عَيْدٍ مِنْ عَيْدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ إِمَائِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا إِيَّاهُ فِي نَفْسِهِ أَوْ فِي عِرْضِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي أَهْلِهِ وَ وَلَدِهِ أَوْ غَيْبِهِ اعْتَبْتُهُ بِهَا أَوْ تَحَامُلٌ عَلَيْهِ بِمَيْلٍ أَوْ هَوَى أَوْ أَنْفِهِ أَوْ حِمِيهِ أَوْ رِيَاءٍ أَوْ عَصِيَّةٍ غَائِبًا كَانَ أَوْ شَاهِدًا وَ حَيًّا كَانَ أَوْ مَيِّتًا فَفَضِّرْتْ يَدِي وَ ضَاقَ وَ سَعَى عَنْ رَدِّهَا إِلَيْهِ وَ التَّحَلُّلِ مِنْهُ، (۲) فَاسْأَلُكَ يَا مَنْ يَمْلِكُ الْحَاجَاتِ وَ هِيَ مُسْتَجِيبَةٌ لِمُسْتَجِيبَتِهِ وَ مُسْرِعَةٌ إِلَى إِزَادَتِهِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرْضِيَهُ عَنِّي بِمَا [بِمَ] شِئْتَ وَ تَهَبَ لِي مِنْ عِنْدِكَ رَحْمَةً إِنَّهُ لَا تَنْقُصُكَ الْمَغْفِرَةُ وَ لَا تَضُرُّكَ الْمَوْهَبَةُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَوْلِيَّيْ فِي كُلِّ يَوْمٍ إِثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ تُثَبِّتُنِي سِعَادَةً فِي أَوَّلِهِ بِطَاعَتِكَ وَ نِعْمَةً فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ يَا مَنْ هُوَ الْإِلَهِ وَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ (۳)

دعای روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ الْحَمْدُ حَقُّهُ كَمَا يَسْتَحِقُّهُ حَمْدًا كَثِيرًا وَ أَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي وَ أَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ الَّذِي يَزِيدُنِي ذَنْبًا إِلَى ذَنْبِي وَ أَحْتَرِزُ بِهِ مِنْ كُلِّ جَبَّارٍ فَاجِرٍ وَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ وَ عَدُوٍّ قَاهِرٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ جُنْدِكَ فَإِنَّ جُنْدَكَ هُمُ الْعَالِيُونَ

ص: ۳۸

۱- ستایش خدای را که هنگام آفرینش آسمانها و زمین احدی را گواه نساخت و به گاه ایجاد جانداران یاوری نگرفت، در پرستش انبازی ندارد، و در یکتایی اش پشتیبانی نخواهد، زبانها از بیان حقیقت و صفش درمانده و خردها از ژرفای معرفتش وامانده و گردنکشان در برابر عظمتش فروتن و چهره ها از بیم او متواضع گشته و هر بزرگی در برابر بزرگیش تسلیم گشته است. ستایش پیاپی و پیوسته و دنباله دار و پایدار تنها تورا است، و رحمت همیشگی و درود جاودان و بی پایان او بر رسولش باد. بار خدایا! ابتدای امروز را خیر و صلاح، و میانه امروز را راستگاری و پایانش را کامیابی قرار ده

۲- و به تو پناه می آورم از روزی که آغازش شیون و میانش بیتابی، و پایانش دردمندی است، خدایا! از تو آمرزش میطلبم برای هر نذری که کردم و هر وعده ای که دادم و هر پیمانی که بستم سپس به آن وفا نکردم و ادای حقوق بندگانت را که بر عهده دارم از تو درخواست میکنم، پس هر بنده ای از بندگانت و هر کنیزی از کنیزانت که او را نزد من حقی پامال شده باشد که در آن به جان یا آبرو یا مال، یا خانواده اش یا فرزندش ستم روا داشته ام یا غیبتی از او کرده ام یا بر اثر میل خود یا خواهش دل یا تکبر یا غضب یا خودنمایی یا تعصب بر او یاری نهاده ام، این بنده یا کنیزت غایب باشد یا حاضر، زنده باشد یا مرده، و دستم کوتاه شده و وسعم نمی رسد از پرداخت آن حق یا طلب حلالیت از او،

۳- از تو میخواهم ای کسی که رفع نیازها در اختیار اوست، و آن حاجات در مقابل مشیت او اجابت پذیر و به جانب اراده اش شتابانند که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و آن بنده را که بر او ستمی کردم هرگونه که خواهی از من راضی گردانی و از جانب خود مرا رحمت عطا نمایی، چه آمرزیدن از تو نگاهد و بخشیدن به تو زیان نرساند، ای مهربان ترین مهربانان

خدایا! در هر دوشنبه از سوی خویش دو نعمت بر من عطا کن، خوشبختی بندگی ات را در آغازش، و نعمت آمرزش را در پایش، ای آن که تنها او شایسته پرستش است و جز او کسی گناهان را نیامرزد.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَاجْعَلْنِي مِنْ حَزْبِكَ فَإِنَّ حَزْبَكَ هُمُ الْمُنْفِلِحُونَ، (۱) وَاجْعَلْنِي مِنْ أَوْلِيَائِكَ فَإِنَّ أَوْلِيَاءَكَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي فَإِنَّهُ عِصْمَةٌ أَمْرِي وَ أَصْلِحْ لِي آخِرَتِي فَإِنَّهَا دَارُ مَقَرِّي وَ إِلَيْهَا مِنْ مُجَاوَرَةِ اللَّئَامِ مَفْرَى وَ اجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ وَ الْوَفَاةَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ، (۲) وَ تَمَامِ عِدَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ أَصْحَابِهِ الْمُتَتَجِبِينَ وَ هَبْ لِي فِي الثَّلَاثَةِ ثَلَاثًا لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا غَمًّا إِلَّا أَذْهَبْتَهُ وَ لَا عَيْدًا إِلَّا دَفَعْتَهُ بِبِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْمَآرِضِ وَ السَّمَاءِ أَسْتَدْفِعُ كُلَّ مَكْرُوهٍ أَوْلُهُ سَيِّئَةٌ وَ أَسْتَجْلِبُ كُلَّ مَحْشُوبٍ أَوْلُهُ رِضَاءٌ فَاخْتِمْ لِي مِنْكَ بِالْغُفْرَانِ يَا وَلِيَّ الْإِحْسَانِ (۳)

دعای روز چهارشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَ النَّوْمَ سُبَاتًا وَ جَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا لَكَ الْحَمْدُ أَنْ بَعَثْتَنِي مِنْ مَرْقَدِي وَ لَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سِرْمَدًا حَمْدًا دَائِمًا لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَ لَا يُحْصَى لَهُ الْخَلَائِقُ عَدَدًا اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْ خَلَقْتَ فَسْوَيْتَ وَ قَدَّرْتَ وَ قَضَيْتَ وَ أَمَتَّ وَ أَحْيَيْتَ وَ أَمْرَضْتَ وَ شَفَيْتَ وَ عَافَيْتَ وَ أَبْلَيْتَ وَ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ وَ عَلَى الْمُلْكِ احْتَوَيْتَ أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ ضَمِعَتْ وَسِيلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ حِيلَتُهُ وَ اقْتَرَبَ أَجَلُهُ ، (۵) وَ تَدَانِي فِي الدُّنْيَا أَمَلُهُ وَ اسْتَدَدْتُ إِلَيْ رَحْمَتِكَ فَاقْتَهُ وَ عَظُمَتْ لِتَفْرِيطِهِ حَسْرَتُهُ وَ كَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَ عَثَرَتُهُ وَ خَلَصْتُ لَوَجْهِكَ تَوْبَتَهُ فَضَّلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَيَّ أَهْلَ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ ارْزُقْنِي شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَا تَحْرِمْنِي

ص: ۳۹

۱- ستایش خداراست و سپاس برارنده او آنچنان که شایسته حضرت اوست، ستایشی بسیار و به او پناه میبرم از شر نفسم چه نفس همانا به زشتی بسیار فرمان می دهد جز آنکه پروردگارم رحم کند، و به خدا پناه میبرم از گزند شیطانی که گناه بر گناه می افزاید، و به قدرت او از هر گردنکش نابکار و پادشاه ستمکار و دشمن قهار، دوری میجویم، خدایا مرا از سپاهیان قرار ده، چرا که همانا تنها سپاه تو پیروز است، و مرا از حزب خود قرار ده که تنها حزب تو رستگار است

۲- و هم از دوستان قرارم ده که بر دوستان ترسی نیست و اندوهگین نمی شوند، خدایا دینم را برایم سامان ده که آن وسیله در امان بودن و دوری من از گناه است و آخرتم را آباد ساز که آنجا خانه پایدار من و گریز گاهم از همسایگی دون صفتان است و زندگی را برایم زمینه افرونی در هر خیر و مرگم را برایم آرامش از هر گزندی قرار ده، بار خدایا بر محمد خاتم پیامبران

۳- و کامل کننده شمار رسولان و بر خاندان پاک و پاکیزه او و بر یاران برگزیده اش درود فرست و در روز سه شنبه سه حاجتم را روا کن: گناهی برایم مگذار جز آنکه بیامری و نه اندوهی جز آنکه را برطرف سازی و نه دشمنی جز آنکه دور گردانی، به نام خدا که بهترین نام هاست، به نام خدا پروردگار زمین و آسمان، دوری هر ناخوشایندی را که ابتدایش خشم خداست، و نیل به هر محبوبی را که آغازش رضای اوست خواستارم، پس از سوی خود سرانجام را به آمرزش پایان ده ای سرچشمه نیکی.

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

۵- ستایش خدای را که شب را جامه و خواب را مایه آرامش و روز را زمینه تکاپو قرار داده، ستایش تنها تو را سزااست که مرا از خوابگاهم برانگیختی و اگر میخواستی خوابم را جاودان میساختی، ستایش دائم که هرگز پایان نیابد، و سپاس بیکران که آفریدگان از شمارش آن ناتوانند، خدایا! ستایش تنها شایسته توست که آفریدی و سامان دادی و اندازه مقرر نمودی و فرمان دادی و میراندی و زنده کردی و بیمار نمودی و درمان کردی و بهبودی عنایت فرمودی و فرسوده ساختی و بر عرش هستی استیلا- یافتی و بر فرمانروایی جهان چیره گشتی، تو را می خوانم همچون کسی که وسیله اش ناکارا گشته و رشته چاره اش گسسته و اجلش نزدیک شده

صُحْبَتُهُ إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اقْضِ لِي فِي الْأَرْبَعَاءِ أَرْبَعًا اجْعَلْ قُوَّتِي فِي طَاعَتِكَ وَ نَشَاطِي فِي عِبَادَتِكَ وَ رَغْبَتِي فِي ثَوَابِكَ وَ زُهْدِي فِي مَا يُوجِبُ لِي أَلِيمَ عِقَابِكَ إِنَّكَ لَطِيفٌ لِمَا تَشَاءُ

(۱)

دعای روز پنجشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّيْلَ مُظْلِمًا بَقُدْرَتِهِ وَ حَيَّاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِرًا بِرَحْمَتِهِ وَ كَسَانِي ضِيَاءَهُ وَ أَنَا فِي نِعْمَتِهِ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَبْقَيْتَنِي لَهُ فَأَبْقِنِي لِأُمَّتَالِهِ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَا تَفْجَعْنِي فِيهِ وَ فِي غَيْرِهِ مِنَ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ بِارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ وَ اكْتِسَابِ الْمَأْثِمِ وَ ارْزُقْنِي خَيْرَهُ وَ خَيْرَ مَا فِيهِ وَ خَيْرَ مَا بَعْدَهُ وَ اضْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ وَ شَرَّ مَا فِيهِ وَ شَرَّ مَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي بِذِمَّةِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَ بِحُزْمَةِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ عَلَيْكَ وَ بِمُحَمَّدٍ الْمُضِيَّ طَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَسْتَشْفِعُ لَدَيْكَ ، (۳) فَاعْرِفِ اللَّهُمَّ ذِمَّتِي الَّتِي رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ حَاجَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اقْضِ لِي فِي الْخَمِيسِ خَمْسًا لَا يَتَسَّعُ لَهَا إِلَّا كَرْمُكَ وَ لَا يُطِيقُهَا إِلَّا نِعْمُكَ سَلَامَةً أَقْوَى بِهَا عَلَى طَاعَتِكَ وَ عِيَادَهُ أَشْتَحِقُّ بِهَا جَزِيلَ مَثُوبَتِكَ وَ سَيِّعَهُ فِي الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ وَ أَنْ تُؤْمِنَنِي فِي مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ وَ تَجْعَلَنِي مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَ الْعُمُومِ فِي حَضْرَتِكَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ تَوَسُّلِي بِهِ شَافِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَافِعًا إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (۴)

دعای روز جمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۵)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الْإِنشَاءِ وَ الْإِحْيَاءِ وَ الْآخِرِ بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْيَاءِ الْعَلِيمِ الَّذِي لَا يَنْسِي مَنْ ذَكَرَهُ وَ لَا يَنْقُصُ مَنْ شَكَرَهُ وَ لَا يَخِيبُ مَنْ دَعَاهُ وَ لَا يَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ

ص: ۴۰

۱- و آرزویش در دنیا کاستی یافته و سخت بر رحمت تو نیازمند گشته و حیرتش بر اثر کوتاهی فزونی یافته و لغزش و افتادنش بسیار گشته و بازگشتش به سوی تو خالص شده است، پس بر محمد خاتم پیامبران و بر خاندان پاکیزه و پاک نهاد او درود فرست، و شفاعت محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد) را روزیام فرما و از همنشینی با او محروم مساز، همانا تویی مهربان ترین مهربانان، خدایا! در چهارشنبه چهار حاجت مرا روا ساز، نیرویم را در طاعت خود و نشاطم را در بندگی خویش، و رغبتم را در پاداشت و بی رغبتی ام را در آنچه که موجب عذاب دردناک توست قرار ده، همانا آنچه را بخواهی لطف میفرمایی.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

۳- سپاس خدای را که شب تاریک را با قدرت خود برد و روز روشن را به رحمتش آورد و لباس پرفروغ آن را در حالیکه

قرین نعمتش بودم بر تن من کرد، خدایا! همچنان که مرا برای این روز نگاه داشتی برای امثال آن نیز پابرجا بدار و بر پیامبر اسلام محمّد و خاندان او درود فرست و مرا در این روز و شبها و روزهای دیگر به فاجعه انجام گناهان مبتلا مساز، خیر این روز و و خیر آنچه در آن است، و خیر بعد از این روز را روزی ام گردان و شرّ این روز و شرّ آنچه در آن است و شرّ بعد از آن را از من دور ساز. خدایا! من با گردن نهادن به دین اسلام به سوی تو وسیله میجویم و با حرمت نهادن به قران بر تو اعتماد میکنم، و دوستی محمّد، بنده برگزیده است که (درود خدا بر او و خاندانش باد) نزد تو شفاعت میطلبم،

۴- پس بار خدایا پیمانی که روا شدن حاجتم را به آن امید بسته ام به حساب اور، ای مهربان ترین مهربانان! بار خدایا در روز پنجشنبه پنج حاجت مرا برطرف نما، که آنها را جز کرم تو گنجایش و جز نعمت های تو طاقت ندارد: سلامتی که با آن برای انجام طاعتت نیرو گیرم و عبادتی که با آن سزاوار پاداش فراوان تو گردم، و گشایشی در حال، من با روزی حلال و اینکه به من با امن خویش در هنگامه های ترس امنیت دهی، و از هر غم و اندوه کوبنده در دژ استوار خویش پناهم دهی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و چاره جویی ام را بوسیله او شفیع سودمندی برایم در روز قیامت قرار ده، به یقین تو مهربان ترین مهربانانی.

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيداً وَأَشْهَدُ جَمِيعَ مَلَائِكَتِكَ وَسُكَّانَ سَمَاوَاتِكَ وَحَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَنْ بَعَثْتَ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْشَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِكَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، (۱) وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَلَا عَدِيلَ وَلَا خُلْفَ لِقَوْلِكَ وَلَا تَبْدِيلَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ أَدَّى مَا حَمَلْتَهُ إِلَى الْعِبَادِ وَجَاهَدَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَقَّ الْجِهَادِ وَأَنَّهُ بَشَرٌ بِمَا هُوَ حَقٌّ مِنَ الثَّوَابِ وَأَنْذَرَ بِمَا هُوَ صِدْقٌ مِنَ الْعِقَابِ اللَّهُمَّ تَبَّتْ عَلَيَّ دِينُكَ مَا أَحْيَيْتَنِي، (۲) وَلَا تُرْغِ قَلْبِي بَعِيدٍ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَشَيعَتِهِ وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهِ وَوَفِّقْنِي لِإِدَاءِ فَرَضِ الْجُمُعَاتِ وَمَا أُوجِبْتَ عَلَيَّ فِيهَا مِنَ الطَّاعَاتِ وَقَسِّمْتَ لِأَهْلِهَا مِنَ الْعَطَاءِ فِي يَوْمِ الْجَزَاءِ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۳)

فصل چهارم: فضیلت و اعمام شب و روز جمعه

فضیلت شب و روز جمعه

آگاه باش که شب و روز جمعه از سایر شب ها و روزها به صفت بلندی مقام و شرافت و نام آوری کاملاً متمایز است.

از رسولان خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: که شب و روز جمعه بیست و چهار ساعت است و حق تعالی در هر ساعت آن ششصد هزار تن را از دوزخ آزاد می کند.

و از امام صادق علیه السلام وارد شده: که هر که ما بین ظهر روز پنجشنبه تا ظهر روز جمعه از دنیا برود، خدا او را از فشار قبر پناه دهد.

و نیز از آن حضرت روایت شده که

ص: ۴۱

۱- ستایش خدای را که آغاز هستی است پیش از آفرینش و حیات بخشی، و پایان هستی است پس از نابودی هرچیز، دانایی که از یاد مبرد آن را که یادش کند و کم نگذارد از آنکه شکرش را به جای آورد و ناامید نسازد آن را که خواندش و قطع کند امید آن که به او امید بست. بار خدایا! تو را گواه میگیرم و تو برای گواهی کافی هستی و گواه میگیرم همه فرشتگان و ساکنان آسمان هایت و نگهبانان عرش و رسولان و پیامبرانی که برانگیختی، و انواع مخلوقات که آفریدی (همه و همه را گواه میگیرم) بر اینکه باور دارم که همانا تویی خدا، شایسته پرستشی جز تو نیست.

۲- یگانه ای؛ شریکی نداری و بی همتایی و تخلف و تبدیلی در گفتارت نیست و اینکه محمد که خدا بر او و خاندان او درود فرستد بنده و فرستاده توست. رسالتی را که بر عهده اش نهاده بودی به بندگانت ادا کرد و در راه خدا به حق کوشید و به پاداشی که حق است مژده داد و از عذابی که راست است بیم داد، خدایا! تا زنده ام مرا بر دین خود ثابت بدار

۳- و دلم را پس از آنکه به نور هدایت روشن نمودی گمراه مکن و از نزد خود رحمتی بر من ببخش چرا که، تنها تو بخشاینده ای، درود فرست بر محمد و خاندان محمد و مرا از پیروان و شیعیان او قرار ده و در گروه او محشورم گردان، و بر انجام واجبات جمعه ها و طاعاتی که در آن بر من لازم نمودی توفیقم ده، و عطایی که در رستاخیز برای اهل جمعه قرار داده

ای نصیب گردان، چه همانا تویی قدرتمند حکیم.

برای جمعه حق و حرمتی بسیار است مبدا حرمت آن را ضایع گردانی و در انجام عبادات حق تعالی و تقرب جستن به خدا با انجام کارهای شایسته و ترک همه محرمات الهی در آن روز کوتاهی نمایی، زیرا خدا ثواب طاعات را در این روز دو چندان می سازد و گناهان را محو می کند، و درجات اهل ایمان را در دو جهان بلند می گرداند.

شب جمعه در فضیلت مانند روز است، پس اگر می توانی شب جمعه را تا صبح به نماز و دعا زنده بدار، به راستی که خدا در شب جمعه برای اضافه کردن کرامت اهل ایمان، فرشتگان را به آسمان اول می فرستند تا بر حسنات ایشان بیفزایند، و گناهانشان را محو کنند و حق تعالی عطایش گسترده و بسیار کریم است.

و نیز در حدیث معتبر از آن حضرت روایت شده: گاهی از اوقات شخص مؤمن برای حاجتی دعا می کند و حق تعالی قضای حاجتش را به تأخیر می اندازد تا در روز جمعه حاجتش را برآورده سازد و به خاطر فضیلت جمعه درخواستش دو چندان برآورده شود.

و فرمود: آنگاه که برادران یوسف از حضرت یعقوب علیه السلام درخواست کردند تا برای آمرزش گناهانشان از خدا طلب بخشش نماید، گفت: (سوف استغفر لکم ربی یعنی: از پروردگام برای شما طلب آمرزش خواهم کرد) و این تأخیر به آن سبب ود که این درخواست در سحر شب جمعه واقع گردد تا دعایش اجابت شود.

و نیز از آن حضرت روایت شده: چون شب جمعه فرا رسد، ماهیان دریا سر از آب بیرون آورند، و درندگان صحرا سر

برآورند و حق تعالی را ندا کنند که پروردگارا! ما را به سبب گناه آدمیان عذاب مکن! و از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: حضرت حق سبحانه و تعالی فرشته ای را در هر شب جمعه فرمان می دهد که از اول شب تا آخر شب از جانب پروردگار جهانیان از بالای عرش ندا کند: آیا بنده مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح برای هر دو جهانش مرا بخواند، تا من درخواستش را اجابت کنم؟ آیا بنده مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح از گناهش توبه کند تا توبه اش را بپذیرم؟ آیا بنده مؤمنی هست که در روزی او تنگ گرفته باشم، و پیش از طلوع صبح از من بخواهد که روزی اش را فزونی بخشم تا به او فراخی در روزی دهم؟ آیا بنده مؤمن بیماری هست که پیش از برآمدن صبح از من بخواهد شفایش دهم تا به او تندرستی ارزانی کنم؟ آیا بنده مؤمن غمگین در بندی هست که پیش از طلوع صبح از من بخواهد او را از بند برهانم و اندوهش را برطرف سازم تا دعایش را اجابت نمایم؟ آیا بنده مؤمن ستمدیده ای هست که پیش از طلوع صبح دفع ستم ستمکار را از من بخواهد تا انتقام او را از ستمکار بگیرم و حقش را به وی بازگردانم فرشته حق این ندا را پیوسته تا طلوع صبح ادامه میدهد! از امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده: حق تعالی جمعه را از میان همه روزها انتخاب کرده و روزش را عید نموده و شب آن را در فضیلت همچون روزش گردانیده است، و از جمله

فضیلت های روز جمعه آن است که در آن روز هر حاجتی که از خدا درخواست شود برآورده می شود! و چنانچه جماعتی در اثر نافرمانی مستحق عذاب حق شوند چون شب و روز جمعه را دریابند و دعا کنند، خداوند عذاب را از ایشان برمیگرداند و نیز امور آینده را خدا در شب جمعه استوار و نهایی می گرداند.

اعمال شب جمعه

شب جمعه را اعمال بسیاری است که ما در اینجا تنها به ذکر چند عمل بسنده میکنیم.

اول: بسیار گفتن «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و زیاد صلوات فرستادن، روایت شده: جمعه، شبش تابناک و روزش بس روشن است، پس ذکر «سبحان الله، و الله اكبر، و لا اله الا الله» بگوئید و بر محمد و آل محمد بسیار صلوات فرستید و در روایت دیگر آمده: که کمترین صلوات در این شب، صد مرتبه است، و هرچه بیشتر باشد بهتر است.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده: صلوات بر محمد و آل محمد در شب جمعه با هزار کار نیک برابر است و هزار گناه را پاک میکند و مقام انسان را هزار درجه بالا میبرد و مستحب است که پس از نماز عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه بر محمد و آل محمد بسیار صلوات فرستند.

و با سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هنگام عصر روز پنجشنبه فرشتگان از آسمان با قلم های طلا و صحنه های نقره فرود می آیند و در عصر پنجشنبه و شب و روز جمعه تا هنگام غروب خورشید جز صلوات بر محمد و خاندان آن حضرت چیزی ننویسند.

شیخ طوسی فرموده: در روز پنجشنبه مستحب است فرستادن هزار صلوات بر محمد و آل محمد.

و در آن بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ أَهْلِكَ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأُولَيْنِ وَ الْآخِرِينَ. (۱)

و گفتن این صلوات صد مرتبه از بعد از عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه فضیلت بسیار دارد.

و نیز شیخ فرموده: مستحب است در آخر روز پنجشنبه به این صورت استغفار کنند:

أَسْأَلُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ خَاضِعٍ مُسَبِّحٍ مُسْتَكِينٍ لَا يَسْتَطِيعُ لِنَفْسِهِ صَرْفًا وَ لَا عَدْلًا وَ لَا نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا مَوْتًا وَ لَا نُشُورًا وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَثْرَتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا. (۲)

دوم: آنکه در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هریک فوائد و ثواب بسیار روایت شده: بنی اسرائیل [اسراء] کهف، سه طس [شعراء و نمل و قصص] سجده، یسی، ص، احقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان، طور، اقتربت، جمعه و اگر فرصت نشد همه را تلاوت کند، واقعه و سوره های قبل از آن را انتخاب کند، زیرا از امام صادق علیه السلام روایت شده هر که در هر شب جمعه سوره «اسراء» را بخواند، نمی میرد تا خدمت حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف رسد و از اصحاب آن حضرت گردد و هر که در هر شب جمعه سوره «کهف» را بخواند، نمی میرد مگر شهید و خداوند او را در قیامت با شهیدان محشور می کند و در قیامت همراه

ص: ۴۵

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و فرج ایشان را تعجیل نما، و دشمنانشان را از جن و انس از اولین و آخرین نابود فرما.

۲- طلب آمرزش می نمایم از خدایی که نیست معبودی جز او، زنده و پایدار است، و توبه می نمایم به سوی او توبه بنده فروتن بی چیز که فقیر و عاجز ناتوان است برای نفس خود و نه دفاعی و نه سودی و نه زیانی و نه زندگی و نه مرگی و نه رستاخیزی و درود خدا بر محمد و خاندان او، پاک و پاکیزگان، از برگزیدگان و نیکان، و درود فراوان فرست.

ایشان نگاهش می دارد و هر که در شب جمعه سوره های شعراء و نمل و قصص را تلاوت کند، از دوستان خدا گشته و در امان و حمایت حق تعالی قرار می گیرد و نیز در دنیا دچار فقر و تنگدستی نمی شود و خدا در آن جهان چندان از بهشت به او عطا کند که خشنود شود و بلکه افزون بر خشنودی اش بر او کرامت نماید، و صد زن زیبا چشم از زنان دلربای بهشت را به همسری او در آورد و هر که در شب جمعه سوره سجده را بخواند خدا در قیامت نامه اعمالش را به دست راست او دهد و در حسابرسی اعمال بر او آسان گیرد.

و از دوستان محمد و خاندان او باشد.

و به سند معتبر از امام باقر علیه السلام روایت شده: هر کس هر شب جمعه سوره «ص» را قرائت کند، از خیر این جهان و جهان دیگر آن اندازه به او ببخشند که جز به پیامبری مرسل یا فرشته ای مقرب نبخشیده و او را با هر کس از اهل خانه اش که بخواهد وارد بهشت کنند، حتی خدمتکاری که به او خدمت کرده باشد، هر چند از خانواده او به حساب نیاید و در حد شفاعت او نباشد.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که در شب جمعه یا روز جمعه سوره «احقاف» را بخواند، در دنیا دچار بیم و هراس نشود و در روز قیامت از وحشت و ترس در امان باشد، و هر که در شب جمعه سوره واقعه را بخواند، خدا او را دوستش بدارد و او را محبوب تمام مردم کند، و

ص: ۴۶

در دنیا دچار بدحالی و تنگدستی نشود و آفتی از آفات دنیا به او نرسد، و از دوستان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام باشد و این سوره مخصوص امیر المؤمنین علیه السلام است.

و روایت شده: هر که سوره «جمعه» را در هر شب جمعه تلاوت کند کفاره اعمال او از این جمعه تا جمعه دیگر خواهد بود.

و نیز همین فضیلت برای کسی که در هر شب جمعه و بعد از ظهر و عصر جمعه سوره «کهف» را بخواند وارد شده است.

و آگاه باش که برای شب جمعه نمازهای بسیاری وارد شده.

اول: نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام دوم: دو رکعت نماز که در هر رکعت، «حمد» و پانزده مرتبه سوره «زلزال» در روایت است: هر که این نماز را بجا آورد، خدا او را از عذاب قبر و هول و هراس قیامت ایمن کند.

سوم: آنکه در شب جمعه در رکعت اول نماز مغرب و رکعت اول نماز عشاء سوره «جمعه» و در رکعت دوم نماز مغرب سوره «توحید» و در رکعت دوم عشاء سوره «اعلی» را بخواند.

چهارم: خواند شعر را در شب جمعه ترک کند؛ زیرا در حدیث صحیح از امام صادق علیه السلام روایت شده: برای شخص روزه دار و شخص محرم و نیز در حرم خدا و در روز جمعه و در شب آن روایت کردن شعر مکروه است.

راوی به حضرت عرض کرد: هر چند معنای آن شعر مطلب حقی باشد، فرمود: هر چند شعر به حق باشد.

و در حدیث معتبر از امام صادق علیه السلام روایت شده: رسول خدا فرمود: هر که در شب یا روز جمعه یک شعر بخواند،

در آن شب و روز بهره ای از ثواب به غیر آن نداشته باشد.

و براساس روایت معتبر دیگر، در آن شب و روز نمازش مورد قبول واقع نشود [از آنجا که شعر و خواندن آن مورد علاقه مردوزن، پیرو جوان، عالم و عامی و خلاصه تمام مردم است، شاید اصرار روایات بر ترک خواند شعر در شب و روز جمعه به خاطر این باشد که اهل ایمان از قرائت قرآن و دعا و مستحبات شب و روز جمعه باز نمانند و ثوابهای عظیم و بهره های وافر الهی را از دست ندهند.

مترجم [پنجم: در حق مؤمنین بسیار دعا کند، چنان که حضرت زهرا علیها السلام بسیار دعا می کرد و روایت شده اگر برای ده نفر از برادران مؤمن که از دنیا رفته باشند طلب آمرزش کند بهشت برای او واجب می شود.

ششم: دعاهای مخصوص شب جمعه را بخواند که آن دعاها بسیار است و ما به ذکر برخی از آنها بسنده می کنیم: به سند صحیح از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر کس در شب جمعه در سجده آخر نافله شب این دعا را هفت بار، بخواند، هنگامی که از آن فارغ شود، آمرزیده شده باشد.

و اگر در هر شب این دعا را در سجده آخر نافله شب بخواند، بهتر است.

و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَاسْمِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ . (۱)

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: هر کس در شب یا روز جمعه این دعا را، هفت بار بخواند،

ص: ۴۸

۱- خدایا! از تو می خواهم به عنایت کریمانه و نام بزرگت که درود فرستی بر محمد و خاندان محمد و از گناهانم بزرگم درگذری.

اگر در آن شب یا در آن روز از دنیا برود وارد بهشت می شود و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَبْنُ أُمَّتِكَ وَفِي قَبْضَتِكَ وَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ أَمْسَيْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَ وَعَدِكَ مَا اسْتِطَعْتُ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوؤُ بِنِعْمَتِكَ [بِعَمَلِي] وَ أَبُوؤُ بِذُنُوبِي [بِذُنُوبِي] فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ . (۱)

شیخ طوسی و سید کفعمی و سید ابن باقی رحمهم الله فرموده اند: در شب و روز جمعه و شب و روز عرفة مستحب است دعای اللهم من تعبنا.

خوانده شود، ما آن را از کتاب «مصباح شیخ» نقل میکنیم و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبًا وَ تَهَيًّا وَ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ لِرَفَادِهِ إِلَى مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ طَلَبَ نَائِلَهُ وَ جَائِزَتَهُ فَإِلَيْكَ يَا رَبِّ تَعَبْتِي وَ اسْتَعْدَدْتِي رَجَاءَ عَفْوِكَ وَ طَلَبَ نَائِلِكَ وَ جَائِزَتِكَ فَلَا تُخَيِّبْ دُعَائِي يَا مَنْ لَا يَخِيْبُ عَلَيْهِ سَائِلٌ [السَّائِلُ] وَ لَا يَنْقُضُهُ نَائِلٌ فَإِنِّي لَمْ آتِكَ نَفْعًا بِعَمَلٍ صَالِحٍ عَمِلْتَهُ وَ لَا- لِرَفَادِهِ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ أَتَيْتُكَ مُقِرًّا عَلَى نَفْسِي بِالْإِسَاءَةِ وَ الظُّلْمِ، (۲) مُعْتَرِفًا بِأَنْ لَا حُجَّةَ لِي وَ لَا عُذْرَ أَتَيْتُكَ أَرْجُو عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عَفَوْتَ [عَلَوْتَ] بِهِ [عَلَى] عَنِ الْخَطَائِينَ [الْخَطَائِينَ] فَلَمْ يَمْنَعِكَ طَوْلُ عُكُوفِهِمْ عَلَى عَظِيمِ الْجُزْمِ أَنْ عُذِرْتَ عَلَيْهِمْ بِالرَّحْمَةِ فَيَا مَنْ رَحِمْتَهُ وَ اسْمَعَهُ وَ عَفُوهُ عَظِيمٌ يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ لَا يَرُدُّ غَضَبَكَ إِلَّا حِلْمُكَ وَ لَا يُنْجِي مِنْ سَخَطِكَ إِلَّا التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ فَهَبْ لِي يَا إِلَهِي فَرَجًا بِالْقُدْرَةِ الَّتِي تُحْيِي بِهَا مَيِّتَ

ص: ۴۹

۱- خدایا! تویی پروردگار من، شایسته پرستشی جز تو نیست، تو مرا آفریدی و من بنده تو و فرزند کنیز تو و در دست قدرت توام و زمام زندگی ام به دست توست، تا توانستم بر عهد و پیمان روز را به شب آوردم. از شر آنچه انجام دادم به خوشبینی و خشنودی تو پناه می آورم، به نعمت اعتراف و به گناهم اقرار مینمایم پس گناهانم را بیامرزد، زیرا گناهان را جز تو نمی آمرزد.

۲- خدایا! هرکس به امید کمک و طلب عطا و جود و جایزه مخلوقی مجهز و مهیا و آماده دیدار او شود، تنها به سوی توست ای پروردگار من استعداد و آمادگی من به امید عفو و درخواست و جایزه است، پس مرا از خواسته ام ناامید مساز، ای آن که پرسنده ای از او محروم نگردد و بخشیده ای از او نکاهد من به پشتوانه عمل شایسته ای که انجام داده باشم، و یا به امید آفریده ای که به او دل بسته باشم به پیشگاهت نیامده ام، به درگاهت آمده ام با با اعتراف بر نفس خویش به بدکاری دستم

الْبِلَادِ ، (۱) وَلَا تُهْلِكْنِي غَمًّا حَتَّى تَسْتَجِيبَ لِي وَتُعْرِفَنِي الْإِجَابَةَ فِي دُعَائِي وَ أَذِقْنِي طَعْمَ الْعَافِيَةِ إِلَى مُتْتَهَى أَجَلِي وَلَا تُشْمِتْ بِي عَدُوِّي وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ وَلَا تُمَكِّنْهُ مِنْ عُنُقِي اللَّهُمَّ [إِلَهِي] إِنْ وَضَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْفَعُنِي وَإِنْ رَفَعْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَضَعُنِي وَ إِنْ أَهْلَكْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَغْرِضُ لِمَكَ فِي عَيْدِكَ أَوْ يَسْأَلُكَ عَنِّ أَمْرِهِ، (۲) وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَيْسَ فِي حُكْمِكَ ظُلْمٌ وَلَا فِي نِقْمَتِكَ عَجَلَةٌ وَإِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفَوْتَ وَ إِنَّمَا يَحْتَاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ وَقَدْ تَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي عَن ذَلِكِ عُلُوًّا كَبِيرًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ فَأَعِدْنِي وَ أَسْتَجِيرُ بِكَ فَأَجِرْنِي وَ أَسْتَرْزُقُكَ فَأَرْزُقْنِي وَ أَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ فَكَفِّنِي وَ أَسْتَنْصِرُكَ عَلَيَّ عَدُوِّي [عَدُوَّكَ] فَأَنْصُرْنِي وَ أَسْتَعِينُ بِكَ فَأَعِنِّي وَ أَسْتَغْفِرُكَ يَا إِلَهِي فَاعْفِرْ لِي آمِينَ آمِينَ آمِينَ . (۳)

هفتم: دعای «کمیل» را بخواند که در فصل بعد خواهد آمد ان شاء الله [کمیل بن زیاد نخعی، از اصحاب امیر المؤمنین علیه السلام است که حضرت به اصرار وی دعای کمیل را انشاء و به او تعلیم فرمود] هشتم: دعای «اللهم یا شاهد کلّ نجوی» را که در شب عرفه هم خوانده می شود، بخواند.

این دعا نیز ان شاء الله تعالی خواهد آمد.

نهم: ده مرتبه بگوید:

يَا دَائِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبَرِيَّةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّةِ يَا صَاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّيِّئَةِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ خَيْرِ الْوَرَى سَجِيَّةً وَ اعْفِرْ لَنَا يَا ذَا الْعُلَى فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ. (۴)

این ذکر شریف در شب عید فطر نیز خوانده می شود.

دهم: انار بخورد، چنانکه امام صادق علیه

ص: ۵۰

۱- و با اعتراف به اینکه هیچ دلیل و نه عذری بر بدکاریام نیست، گذشت فراگیری را که بر آن از خطاکاران درمی گذری امیدوارم، پس پافشاری بر جرم بزرگشان از اینکه بر آنان دوباره مهرورزی تو را بازنداشت، پس ای آن که رحمتش فراگیر و گذشتش بس بزرگ است ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، جز بردباری ات خشم تو را برنگرداند و جز زاری به پیشگاهت از ناخشنودی ات رهایی نبخشد، پس خدایا! با نیرویی که با آن سرزمینهای مرده را زنده می کنی برایم گشایشی بخش

۲- و از اندوه هلاکم مکن تا آنکه دعایم را مستجاب نمایی و مرا به اجابت دعایم آگاه سازی و شیرینی سلامت و تندرستی را تا پایان عمر به من بچشان و مرا در معرض سرزنش دشمنم قرار مده و او را بر من چیره مساز و بر گردنم مسلط مکن خدایا! اگر تو مرا حقیر و پست بداری، پس چه کسی بلندم گرداند و اگر تو مرا بلند گردانی، پس کیست آن که مرا خوار کند و اگر هلاکم کنی، پس کیست آن که دوباره بنده ات در برابر تو خود نماید؟ یا از کار او از تو پرس و جو کند؟

۳- با آنکه به یقین میدانم که نه در حکم تو ستمی است و نه در انتقامت شتابی، چه تنها کسی در انتقام شتاب می کند که از دست دادن فرصت را می هراسد و فقط کسی محتاج ستمگری است که ناتوان است، و حال آنکه تو ای خدای من! از این

امور بسیار برتری. بار خدایا به تو پناه میآورم، پس پناهم ده و از تو امان می جویم پس امانم ده و از توروزی می طلبم پس روزی ام ده و اعتماد میکنم بر تو، پس تو خود مرا کافی باش، و برای غلبه بر دشمنم از تو یاری می خواهم پس یاری ام ده، و از تو مدد می جویم پس مرا مدد فرما، ای خدای من! دعایم را بپذیر. بپذیر. بپذیر.

۴- ای کسی که جود و بخشش توبه آفریدگان همیشگی است! ای آن که دو دست سخاوت خود را برای عطا گشوده ای! ای صاحب عطاهای گرانبها! بر محبّد و خاندان او، نیکو خوترین مردمان درود فرصت، و ما را ای خدای بلندمرتبه در چنین شبی پیامرز.

السَّلام در هر شب جمعه میل میفرمود، و اگر هنگام خوابیدن بخورد، شاید بهتر باشد، چه آنکه روایت شده: هر که وقت خوابیدن آنان بخورد تا صبح در جان خود ایمن خواهد بود.

و سزاوار است هر گاه انار بخورد، در زیر آن دستمالی بگستراند که هر دانه ای از آن بیفتد جمع کرده و بعد بخورد و بهتر است دیگری را در آن انار شریک نسازد.

شیخ جعفر ابن احمد قمی رحمه الله در کتاب، عروس از امام صادق علیه السَّلام روایت کرده: هر که ما بین دو رکعت نافله و فریضه صبح صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۱)

خدا در بهشت خانه ای برای او بنا کند.

و شیخ طوسی و سید ابن طاووس و دیگران این دعا را ذکر کرده و گفته اند: مستحب است در سحر شب جمعه این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هَبْ لِي الْغَدَاةَ رِضَاكَ وَ أَسْكِنْ قَلْبِي خَوْفَكَ وَ اقْطَعْ عَمَّنْ سِوَاكَ حَتَّى لَا أَرْجُوَ وَ لَا أَخَافُ إِلَّا
إِيَّاكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ هَبْ لِي ثَبَاتَ الْيَقِينِ وَ مَخْضَ الْإِحْلَاصِ وَ شَرَفَ التَّوْحِيدِ وَ دَوَامَ الْإِسْتِقَامَةِ وَ مَعْدِنَ الصَّبْرِ وَ
الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ الْقَدْرَ يَا قَاضِيَ حَوَائِجِ السَّائِلِينَ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِي ضَمِيرِ الصَّامِتِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، (۲)

وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي وَ اغْفِرْ ذَنْبِي وَ أَوْسِعْ رِزْقِي وَ أَفْضِ حَوَائِجِي فِي نَفْسِي وَ إِخْوَانِي فِي دِينِي وَ أَهْلِي إِلَهِي طُمُوحَ الْأَمَالِ قَدْ خَابَتْ
إِلَّا لَدَيْكَ وَ مَعَاكِفُ الْهَمِّ قَدْ تَعَطَّلَتْ إِلَّا عَلَيْكَ وَ مَذَاهِبُ الْعُقُولِ قَدْ سَمَتْ إِلَّا إِلَيْكَ

ص: ۵۱

۱- منزله است پروردگار بزرگ من و به ستایش او را سزاست، از خدا، پروردگار خود، آمرزش می طلبم و به سوی او باز می گردم.

۲- خدایا! بر محمد و خاندان او درود فرست و در این بامداد خشنودی خود را بر من ارزانی بدار، و ترس از خویش را در دلم جای ده، و دلم را از غیر خود ببر، تا به غیر تو امید نبندم و جز از تو نترسم، خدایا! بر محمد و خاندان او درود فرست و مرا یقین استوار، و اخلاص بی شائبه و قدر خود، ببخش، ای برآورنده نیازهای پرسندگان! ای آن که هر چه در نهاد خاموشان می گذرد میداندا! بر محمد و خاندانش درود فرست

فَأَنْتَ الرَّجَاءُ وَإِلَيْكَ الْمُلْتَجَاءُ يَا أَكْرَمَ مَقْصُودٍ وَ أَجْوَدَ مَسْئُولٍ هَرَبْتُ إِلَيْكَ بِنَفْسِي يَا مَلَجًا الْهَارِبِينَ، (۱) بِأَثْقَالِ الذُّنُوبِ أَحْمِلُهَا عَلَى ظَهْرِي لَا- أَجِدُ لِي إِلَيْكَ شَافِعًا سِوَى مَعْرِفَتِي بِأَنَّكَ أَقْرَبُ مِنْ رَجَاءِ الطَّالِبُونَ وَ أَمَلٌ مِمَّا لَمَدَّيهِ الرَّاعِبُونَ يَا مَنْ فَتَقَ الْعُقُولَ بِمَعْرِفَتِهِ وَ أَطْلَقَ الْأَلْسُنَ بِحَمْدِهِ وَ جَعَلَ مَا امْتَنَّنَ بِهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي كِفَاءٍ لِتَأْدِيبِهِ حَقَّهُ [أَنَالَ بِهِ حَقَّهُ] صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَا تَجْعَلَ لِلشَّيْطَانِ عَلَى عَقْلِي سَبِيلًا وَ لَا لِلْبَاطِلِ عَلَى عَمَلِي دَلِيلًا. (۲)

و به هنگام طلوع صبح روز جمعه این دعا را بخواند:

أَضِيبْحْتُ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ وَ ذِمَّةِ مَلَائِكَتِهِ وَ ذِمَّةِ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ ذِمَّةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ ذِمَّةِ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ آمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ عَلَانِيَتِهِمْ وَ ظَاهِرِهِمْ وَ بَاطِنِهِمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُمْ فِي عِلْمِ اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ كَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ. (۳)

روایت شده: هر کس پیش از نماز صبح روز جمعه سه مرتبه بگوید:

أَسْتَعِزُّ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ. (۴)

گناهانش آمرزیده شود هر چند از حباب نشسته بر دریا بیشتر باشد.

پس شب جمعه بهترین شبها و روز آن بهترین روزهاست.

و از امام صادق علیه السلام روایت شده: در شب جمعه از گناه دوری کنید که عقوبت گناهان در آن شب دو چندان است، همان گونه که پاداش کارهای نیک در آن شب دو برابر است.

و هر که در شب جمعه نافرمانی خدا را ترک گوید خدا گناهان گذشته او را بیامزد و هر که در شب جمعه گناهی را

ص: ۵۲

۱- و خواهش را برآور، و گناهم را بیامرز و روزی ام را وسعت بخش و نیازهای درونی ام و حوائج برادران دینی ام و خانواده ام را برآورد، خدای من آرزوهای دور و سرکش جز نزد تو ناکام است، همتهای بلند جز آنکه بر گرد کوی تو گردد بیهوده باشد و راههای خرد بسته است جز به سوی تو، پس تویی امید دلها و به سوی توست پناهگاه، ای گرامی ترین مراد، و بخشنده ترین درخواست شده! با همه وجودم به سوی تو گریخته ام، ای پناهگاه گریختگان،

۲- با بارهای گناه که بر دوش می کشم، درحالی که برای رسیدن به تو یاور نمی یابم جز آگاهی از اینکه تو نزدیک ترین کسی هستی که امید جویندگان به اوست و آنچه را که نزد اوست راغبان آرزومندند، ای آن که خردها را به معرفت خویش شکوفا ساخت، و زبانها را به ستایش خود گشود و آنچه را بر بندگانش منت گذارد، برای ادای حق خود بسنده ساخت، بر محمد و خاندان درود فرست و برای شیطان بر خردم راهی و به سوی باطل بر عملم راهنما و دلیلی قرار مده.

۳- شب را صبح کردم در امان خدا و امان فرشتگان و امان پیامبران و فرستادگان او (درود بر آنان باد) ، و امان محمد (درود

خدا بر او و خاندان او باد) ، و امانهای جانشینیان خاندان محمد (درود بر آنان باد) ، ایمان آوردم به نهران خاندان محمد (بر ایشان درود باد) و ظاهر و باطن ایشان، و گواهی می دهم که همانا ایشان در معرفت به خدا و طاعت او همچون محمد (درود خدا بر او و خاندان او) هستند.

۴- آمرزش می جویم از خدای که شایسته پرستشی جز آن زنده پاینده نیست و به سوی او باز می گردم.

آشکار انجام دهد، خدا او را به خاطر گناهان همه عمرش عذاب نماید و جزای گناه انجام گرفته در شب جمعه را بر او دو چندان گرداند.

و به سند معتبر از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمودند: روز جمعه سید و بزرگ روزهاست، خدا پاداش نیکی ها را در آن روز دو برابر عطا می کند و گناهان را محو می سازد و درجات اهل ایمان را بالا می برد و دعاها را مستجاب نماید و سختی ها را آسان و غم ها را از دل ها می زداید؛ و حاجت های بزرگ را روا کند.

و روز جمعه روز افزونی است چرا که خدا لطف و مهر خویش را بر بندگان فزونی می بخشد و گروه های بسیاری را از آتش دوزخ نجات می دهد؛ پس هر که خدا را در آن روز بخواند و حق و حرمت آن روز را آنچنان که شایسته است بشناسد، به یقین خدا او را از آتش دوزخ رهایی دهد.

پس چنانچه در روز جمعه یا شب آن از دنیا برود پاداش شهیدان را دارد و در قیامت ایمن از عذاب الهی برانگیخته می شود؛ و هر که حرمت جمعه را آنچنان که شاید نگاه ندارد و حقش را تباه کند، یا این که نماز جمعه به جا نیاورد، یا در آن مرتکب محرمات الهی شود، به یقین خدا او را در آتش دوزخ بسوزاند، مگر آنکه توبه کند.

و به سندهای معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: آفتاب در روزی بهتر از جمعه طلوع نکرده، و هنگامی که پرندگان در روز

جمعه به یکدیگر می رسند به هم سلام می کنند و می گویند: امروز روز با ارزشی است.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که روز جمعه را دریابد، باید به کاری جز عبادت نپردازد، چه در این روز خدا گناه بندگان را می آمرزد و رحمت خویش را بر آنان نازل می کند.

البته فضایل شب و رزو جمعه بیشتر از آن است که در این سطور کوتاه بیان شود.

اعمال روز جمعه

برای روز جمعه اعمال بسیاری است که در اینجا تنها به بیان چند مورد اکتفا میکنیم: اول: در رکعت اول نماز صبح سوره «جمعه» و در رکعت دوم: «توحید» خوانده شود.

دوم: پس از نماز صبح، پیش از آنکه سخن بگویند، این دعا را بخواند تا کفاره گناهان او از این جمعه تا جمعه دیگر باشد:

اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ فِي جُمُعَتِي هَذِهِ مِنْ قَوْلٍ أَوْ حَلَفْتُ فِيهَا مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتُ فِيهَا مِنْ نَذْرٍ فَمَشِيئَتِكَ بَيْنَ يَدَيِ ذَلِكَ كُلِّهِ فَمَا شِئْتَ مِنْهُ أَنْ يَكُونَ كَانَ وَمَا لَمْ تَشَأْ مِنْهُ لَمْ يَكُنْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَتَجَاوِزْ عَنِّي اللَّهُمَّ مَنْ صَيَّأْتُ عَلَيْهِ فَصَيِّمُوا تَنِي عَلَيْهِ وَمَنْ لَعَنْتَ فَلَعْنَتِي عَلَيْهِ.

(۱)

و دست کم در هر ماه یک بار این عمل را بجا آورد و نیز روایت شده: هر کس در روز جمعه پس از نماز صبح بنشیند، و به تعقیب پردازد تا آفتاب بر آید، هفتاد درجه در بهشت برین برای او بالا رود.

و شیخ طوسی روایت کرده: که سنت است این دعا را در تعقیب نماز صبح روز جمعه بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَمَّدْتُ إِلَيْكَ بِحَاجَتِي وَ أَنْزَلْتُ إِلَيْكَ الْيَوْمَ

ص: ۵۴

۱- خدایا! هر سخنی که در این جمعه بر زبان آوردم، و یا هر سوگندی که در آن ادا نمایم و یا هر نذری که در آن جاری کنم، خواست و اراده تو پیشاپیش همه اینهاست، پس در این میان هر چه را تو بخواهی که بشود میشود، و هر چه را که نخواهی نشود، بار خدایا! مرا بیامرزد و از من درگذر. خدایا! هر که را تو بر او درود فرستی پس درودم بر او باد و هر که را که تو لعنت کنی پس لعنتم بر او باد.

فَقْرِي وَفَاقَتِي وَ مَسِيكَتِي فَأَنَا لِمَغْفِرَتِكَ أَرْجِي مَنِي لِعَمَلِي وَ لِمَغْفِرَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي فَتَوَلَّ قَضَاءَ كُلِّ حَاجَةٍ لِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّهَا وَ تَيْسِيرِ [تَيْسِيرِ] ذَلِكَ عَلَيْكَ وَ لِفَقْرِي إِلَيْكَ فَإِنِّي لَمْ أُصِبْ خَيْرًا قَطُّ إِلَّا مِنْكَ وَ لَمْ يَضِرْفْ عَنِّي سُوءًا قَطُّ أَحَدٌ سِوَاكَ وَ لَسْتُ [لَيْسَ] أَرْجُو لِأَخْرَجْتِي وَ دُنْيَايَ وَ لَا لِيَوْمِ فَقْرِي يَوْمَ يُفْرِدُنِي النَّاسُ فِي حُفْرَتِي وَ أَفْضَى إِلَيْكَ بِذَنبِي سِوَاكَ (۱)

سۆم: روایت شده: هر کس در روز جمعه و دیگر روزها پس از نماز ظهر و نماز صبح بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

نمیرد تا حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف را دریابد.

و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند، خدا شصت حاجت، سی حاجت از حاجات دنیا و سی حاجت از حاجات آخرتش را برآورده سازد چهارم: پس از نماز صبح سوره «الرحمن» را بخواند و بعد از آیه:

فَبَأَىءَ الْآلَاءِ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَانِ (۳)

بگوید:

لَا بَشِيءَ مِنْ آلَائِكَ رَبِّ أَكْذِبُ (۴)

پنجم: شیخ طوسی رحمه الله فرموده: مستحب است پس از نماز صبح روز جمعه صد مرتبه سوره «توحید» را بخواند و صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات فرستد و صد مرتبه استغفار کند و سوره های «نساء، هود، کهف، صافات، الرحمن» را بخواند.

ششم: سوره های: «احقاف» و «مؤمنون» را بخواند، از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که در هر شب جمعه یا در هر روز جمعه سوره «احقاف» را بخواند در دنیا هراسی به دلش راه نیابد و از وحشت بزرگ روز قیامت ایمن گردد و نیز آن حضرت

ص: ۵۵

۱- خدایا! با حاجت خویش آهنگ تو کرده ام و امروز بر تو فرود آورده ام فقر و تنگدستی و درماندگی ام را و به آمرزش تو امیدوارتر از کردار خویشم و بخشایش و رحمت تو دامنه دار تر از گناهان من است، پس برآور نیاز مرا با قدرتی که بر آن داری و با سهولتی که نزد تو دارد، و نیازی که من به تو دارم. چه من به خیری دست نیافته ام جز از سوی تو و جز تو هرگز کسی گزند را از من نرانده است و برای آن جهان و این جهانم و نه برای گناه تهیدستی ام، آنگاه که مردم در قبرم تنها گذارند و گناهم را به نزد تو آورم، جز به مهر تو امید ندارم.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و طلوع ظهورشان را زود گردان

۳- کدامین نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید.

۴- هیچ یک از نعمت های تو را ای پروردگارم تکذیب نمی کنم

فرمود: هر کس جمعه‌ها بر خواندن سوره «مؤمنون» مداومت نماید، خدای تعالی پایان کارش را به نیکبختی و سعادت قرار دهد، و جایگاهش در بهشت برین با پیامبران الهی باشد، هفتم: پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه سوره

«قل یا ایها الکافرون»

را بخواند و دعا کند تا خواسته اش اجابت شود.

روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السلام چون صبح روز جمعه میشد تا ظهر «ایه الکرسی» [آیه ۲۵۵ سوره بقره:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ

و لَا يُؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

] را می خواند، و چون از نمازها فراغت می یافت، به تلاوت سوره:

«أَنَا أَنْزَلْنَاهُ»

می پرداخت.

و آنگاه باش برای خواندن آیه الکرسی علی التزیل در روز جمعه فضیلت بسیار روایت شده است [علامه مجلسی گوید: آیه الکرسی علی التزیل بنا بر روایت علی بن ابراهیم و شیخ کلینی عبارت است از:

«اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ»

تا: هم فیها خالدون»

هشتم: غسل جمعه کند، و آن از جمله اعمال مستحبی است که بر آن تأکید بسیار شده و در روایت آمده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: یا علی! در هر جمعه غسل کن، گرچه به خاطر آن غذای خود را برای بدست آوردن آب جهت غسل کردن بفروشی و گرسنه بمانی؛ زیرا هیچ عمل مستحبی برتر از غسل روز جمعه نیست و از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که در روز جمعه غسل کند و این دعا را بخواند:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا

عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ. (۱)

برای او تا جمعه آینده حالت پاکی و طهارت پیدا شود؛ یعنی: از گناهان پاک می گردد، یا آنکه اعمال او با طهارت معنوی انجام می گیرد و مورد قبول حق واقع می شود.

و به احتیاط نزدیک تر آن است که تا جائی که ممکن است، غسل جمعه را ترک نکنند.

باید دانست وقت غسل جمعه پس از طلوع فجر تا زمان ظهر است و هرچه نزدیک تر به ظهر انجام شود، بهتر است.

نهم: سر را با گل خطمی بشوید؛ زیرا که این کار از بیماری پسی و دیوانگی ایمنی می بخشد.

دهم: ناخن و موی پشت لبش را بزداید زیرا که ثواب بسیار دارد و روزی را افزون می سازد، و او را از گناه تا جمعه دیگر دور می کند، و از بیماری دیوانگی و جذام و پسی ایمنی می دهد، و بهتر است در وقت چیدن ناخن و زدودن موی پشت لب بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى سُنَّةِ مُحَمَّدٍ [رَسُولِ اللَّهِ] وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

و در گرفتن ناخن، از انگشت کوچک دست چپ شروع، و به انگشت کوچک دست راست ختم نمایید، و این شیوه را در گرفتن ناخن های پای خود نیز رعایت کند پس از آن ناخن های چیده را دفن کند.

یازدهم: بوی خوش استعمال کند و جامه های پاکیزه خود را بپوشد.

دوازدهم: صدقه دهد، چه بر طبق یک روایت: ثواب صدقه دادن در شب و روز جمعه، هزار برابر اوقات دیگر است.

سیزدهم: برای

ص: ۵۷

۱- گواهی می دهم که شایسته پرستشی جز خدا نیست، شریک و انبازی ندارد، و گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاد اوست، بار خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا از بسیار توبه کنندگان و پاکان قرار ده.

۲- به نام خدا و به یاد خدا و بر روش محمد و خاندان محمد

خانواده خود خوردنی های خوب و تازه از قبیل میوه و گوشت تهیه کند تا به آمدن جمعه شاد شوند.

چهاردهم: پیش از خوردن صبحانه انار و پیش از ظهر هفت برگ کاسنی بخورد، از موسی بن جعفر علیهما السّلام روایت شده: هر که در روز جمعه وقتی که ناشتاست یک انار بخورد، تا چهل روز دل او را نورانی گرداند.

و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز و اگر سه انار، تا صدوبیست روز، و سوسه شیطان را از او دور گرداند و هر کس و سوسه شیطان از او دور شود نافرمانی خدا نکند و هر که نافرمانی خدا نکند وارد بهشت شود.

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: در مورد خوردن انار در روز و شب جمعه فضیلت بسیار روایت شده: پانزدهم: خود را از کارهای دنیا فارغ کند، و به آموختن دین پردازد، نه آنکه روز جمعه را به گشت و گذار، و تفرّج در باغها و کشتزارهای مردم، و هم سخنی با اراذل و مردمان بی عار و مسخره گوی و عیب گوئی از مردم، و خنده های قهقهه، و خواندن اشعار و غوطه ور شدن در کارهای باطل و امثال اینها صرف کند، که مفاسدش بیش از آن است که بیان شود.

از امام صادق علیه السّلام نقل شده: بدا به حال مسلمانی که در طول هفته روز جمعه را صرف یادگیری مسائل دینی خود نکند، و برای این عمل مهمّم، خود را از کارهای دیگر فارغ نسازد.

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: هرگاه در روز جمعه ببینید پیرمردی سرگذشت دوران جاهلیت و کفر را برای مردم بیان می کند،

بر سرش سنگریزه بزنید.

شانزدهم: هزار مرتبه صلوات فرستد، از اما باقر علیه السّلام روایت شده: هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوب تر از صلوات بر محمّد و آل مطهّر او صلی الله علیهم اجمعین نیست.

مؤلف گوید: اگر برای هزار مرتبه صلوات فرصت نکرد، دست کم صد مرتبه را ترک نکند، تا در روز قیامت چهره اش نورانی گردد.

و روایت شده: هر کس روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ

از خدا؛ پروردگارم آمرزش میجویم و به سوی او می پویم

گوید و صد مرتبه سوره «توحید» را بخواند، آمرزیده خواهد شد.

و نیز روایت شده: که ثواب صلوات بر محمّد و آل محمّد، بین نماز ظهر و عصر برابر با ثواب هفتاد حج است.

هفدهم: حضرت رسول و ائمه طاهرین علیهم السّلام را زیارت نماید و کیفیت آن در باب زیارات خواهد آمد.

هیجدهم: به زیارت گذشتگان به ویژه پدر و مادر یا یکی از ایشان برود، که این عمل ثواب بسیار دارد.

از امام باقر علیه السّلام روایت شده: مردگان را در روز جمعه زیارت کنید، زیرا میدانند چه کسی به زیارت ایشان رفته است و از این رو شاد میشوند.

نوزدهم: دعای «ندبه» را که از اعمال عیدهای چهارگانه است بخواند.

این دعا بعد از این، در جای خودش خواهد آمد.

بیستم: آگاه باش برای روز جمعه جز نافله آن، که بیست رکعت است، نمازهای بسیاری ذکر شده است.

کیفیت نافله مذکور بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن زمانی که نور آفتاب افق را فرا گیرد بجا آورده

شود، و شش رکعت دیگر وقتی که خورشید بالا- بیاید، و شش رکعت دیگر نزدیک ظهر، و دو رکعت پس از ظهر پیش از نماز ظهر، و یا آنکه شش رکعت اول را پس از نماز جمعه یا نماز ظهر بجا آورد، به صورتی که در کتب فقها و (مصایح) ذکر شده.

البته نمازهای بسیار دیگری نیز نقل شده، که ذکر بعضی از آنها در این مقام مناسب دارد، هر چند بیشتر آنها اختصاصی به روز جمعه ندارد، ولی بجا آوردن آنها در روز جمعه بیشتر فضیلت دارد: از جمله آنها نماز کامله است که شیخ طوسی، و سید ابن طاووس و شهید و علامه حلّی و دیگران به سندهای بسیار و معتبر از امام صادق علیه السلام و ایشان از پدران بزرگوارشان علیهم السلام از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که آن حضرت فرمود: «هرکس در روز جمعه پیش از ظهر چهار رکعت نماز بخواند، و در هر رکعت سوره «حمد» را ده مرتبه و هر یک از:

«قل اعوذ بربّ الناس»

و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل هو الله احد»

و

«قل يا ايها الكافرون»

و «ایه الكرسي» را ده مرتبه، و به روایت دیگر:

«أنا انزلناه»

و آیه

«شهد الله.»

[آیه ۱۸ سوره آل عمران] را نیز هر یک ده مرتبه بخواند، و آنگاه که از چهار رکعت فارغ شود، صد مرتبه استغفار کند، و صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ . (۱)

و پس از آن صد مرتبه صلوات فرستد،

۱- خدا پاک و منزه است و ستایش تنها او را سزااست و خدایی جز او نیست، و خدا بزرگتر از هر وصفی است و هیچ نیرو و توانی جز برآمده از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست.

خدا شرّ اهل آسمان و شرّ اهل زمین، و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان ستمگر را از او برطرف کند» تا پایان روایت که همه در بیان فضیلت این نماز است.

نماز دیگر: حارث همدانی از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده: اگر بتوانی روز جمعه ده رکعت نماز بجای آر، و رکوع و سجودش را تمام و کامل ادا کن، و پس از هر دو رکعت صد مرتبه بگو:

سَبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ (۱)

که فضیلت بسیار دارد.

نماز کامله

بیستم: آگاه باش برای روز جمعه جز نافله آن، که بیست رکعت است، نمازهای بسیاری ذکر شده است.

کیفیت نافله مذکور بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن زمانی که نور آفتاب افق را فرا گیرد بجا آورده شود، و شش رکعت دیگر وقتی که خورشید بالا-بیاید، و شش رکعت دیگر نزدیک ظهر، و دو رکعت پس از ظهر پیش از نماز ظهر، و یا آنکه شش رکعت اول را پس از نماز جمعه یا نماز ظهر بجا آورد، به صورتی که در کتب فقها و (مصایح) ذکر شده.

البته نمازهای بسیار دیگری نیز نقل شده، که ذکر بعضی از آنها در این مقام مناسب است، هر چند بیشتر آنها اختصاصی به روز جمعه ندارد، ولی بجا آوردن آنها در روز جمعه بیشتر فضیلت دارد: از جمله آنها نماز کامله است که شیخ طوسی، و سید ابن طاووس و شهید و علامه حلّی و دیگران به سندهای بسیار و معتبر از امام صادق علیه السّلام و ایشان از پدران بزرگوارشان علیهم السّلام از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند

ص: ۶۱

که آن حضرت فرمود: «هر کس در روز جمعه پیش از ظهر چهار رکعت نماز بخواند، و در هر رکعت سوره «حمد» را ده مرتبه و هر یک از:

«قل اعوذ بربّ النَّاسِ»

و

«قل اعوذ بربّ الفلق»

و

«قل هو الله احد»

و

«قل يا ايها الكافرون»

و «آیه الکرسی» را ده مرتبه، و به روایت دیگر:

«أنا انزلناه»

و آیه

«شهد الله.

.

.

«

[آیه ۱۸ سوره آل عمران] را نیز هر یک ده مرتبه بخواند، و آنگاه که از چهار رکعت فارغ شود، صد مرتبه استغفار کند، و صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ . (۱)

و پس از آن صد مرتبه صلوات فرستد، خدا شرّ اهل آسمان و شرّ اهل زمین، و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان ستمگر را از او برطرف کند» تا پایان روایت که همه در بیان فضیلت این نماز است.

نماز دیگر: حارث همدانی از امیر المؤمنین علیه السّلام روایت کرده: اگر بتوانی روز جمعه ده رکعت نماز بجای آر، و رکوع و سجودش را تمام و کامل ادا کن، و پس از هر دو رکعت صد مرتبه بگو:

سَبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

پاک و منزّه است خدایی که ستایش تنها شایسته اوست

که فضیلت بسیار دارد.

نماز دیگر: به سند معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هر کس سوره «ابراهیم» و سوره «حجر» را در دو رکعت نماز در روز جمعه بخواند، هرگز دچار پریشانی و دیوانگی و یا بلایی دیگر نشود، از جمله آن نمازها: نماز حضرت رسول صلی

ص: ۶۲

۱- خدا پاک و منزّه است و ستایش تنها او را سزااست و خدایی جز او نیست، و خدا بزرگتر از هر وصفی است و هیچ نیرو و توانی جز برآمده از خدای بلند مرتبه بزرگ نیست.

اللّٰه عليه و آله است.

نماز حضرت رسول صلی اللّٰه علیه و آله و سلم

سید ابن طاووس رحمه اللّٰه به سند معتبر از حضرت رضا علیه السّلام روایت کرده که از آن حضرت درباره نماز حضرت جعفر طیار رحمه اللّٰه پرسیدند.

حضرت فرمود: چرا از نماز حضرت رسول غافلیم؟ شاید رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله نماز جعفر را بجا نیاورده باشد و شاید جعفر نماز رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله را نخوانده باشد.

سؤال کننده عرضه داشت: یابن رسول اللّٰه! نماز پیامبر را به من بیاموز! حضرت فرمود: دو رکعت نماز می خوانی؛ در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» (و پانزده مرتبه سوره

«انا انزلناه»

و در رکوع و پس از سر برداشتن، و در سجده اول و بعد از آن و در سجده دوم و پس از آن در هر یک پانزده بار سوره

«انا انزلناه»

را می خوانی آنگاه تشهد خوانده و سلام می دهی.

چون فارغ شوی بین تو و خدا گناهی نمیماند جز آنکه آمرزیده شود، و هر حاجتی که از حق تعالی بخواهی روا خواهد شد، و پس از آن این دعا را می خوانی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحِيدَهُ وَحَدَهُ أَنْجَزَ وَعَدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ أَعَزَّ جُنْدَهُ وَ هَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحَدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ فَلَكَ الْحَمْدُ [و لِلَّهِ الْمُلْكُ وَ

ص: ۶۳

الْحَمْدُ] وَ أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ مَنْ فِيهِنَّ فَلَمَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْحَقُّ وَ وَعِيدُكَ الْحَقُّ [حَقُّ] ، (۱) وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ
 إِنجَازُكَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةُ حَقٌّ وَ النَّارُ حَقٌّ [وَ أَنْتَ الْحَقُّ] اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ وَ بِكَ آمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَ بِكَ خَاصَمْتُ وَ إِلَيْكَ
 حَيَاكَمْتُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ أَخَّرْتُ وَ أَسْرَرْتُ وَ أَعْلَنْتُ أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ
 مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ تُبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ . (۲)

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: این نماز از نمازهای مشهور است و سنی و شیعه آن را در کتابهای خود روایت کرده اند و
 برخی این نماز را از نمازهای روز جمعه شمرده اند ولی از روایت این نکته به دست نمی آید و ظاهراً در دیگر روزها هم می
 توان آن را بجا آورد و نیز از جمله آن نمازها «نماز امیر المؤمنین علیه السلام» است.

نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

شیخ و سید از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند: هر که از شما نماز امیر المؤمنین علیه السلام را بخواند، از گناهان پاک
 گردد، همچون روزی که از مادر زاده شده و حاجاتش در پیشگاه حق برآورده شود.

این نماز چهار رکعت (۲ نماز دو رکعتی) است: در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و پنجاه بار

«قل هو الله احد»

تلاوت شود، و چون از نماز فارغ شود این دعا را بخواند که تسبیح آن حضرت است:

سُبْحَانَ مَنْ لَا تَبِيدُ مَعَالِمُهُ سُبْحَانَ مَنْ لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ سُبْحَانَ مَنْ لَا اضْمِحْلَالَ لِفَخْرِهِ

ص: ۶۴

۱- شایسته پرستشی جز خدا نیست، پروردگار پدران نخستین ما شایسته پرستشی جز خدا نیست، پرستیده یکتا و ما تنها به
 فرمان او هستیم. شایسته پرستشی جز خدا نیست، جز او را نمی پرستیم، و دینمان را برای او خالص می کنیم، گرچه مشرکان را
 خوش نیاید، معبودی جز خدا نیست، یکتا، یگانه و بی همتاست، به وعده خویش وفا کرد، و بنده خود را یاری کرد، و سپاهش
 را نیرومند ساخت و به تنهایی همه دشمنان را گریزند و تار و مار ساخت، فرمانروایی و ستایش تنها شایسته اوست و او بر هر
 چیز تواناست، خدایا تویی! نور آسمان ها و زمین و هر که در آنهاست، پس ستایش تنها برای توست. و تویی برپادارنده
 آسمان ها و زمین و هر که در آنهاست، پس ستایش تنها تو را سزاست، و تو حقی و وعده ات حق

۲- و گفتارت حق و عملت حق و بهشتت حق و دوزخت حق است. بار خدایا تنها به فرمان تو و به تو ایمان آوردم، و بر تو
 توکل کردم، و به خاطر تو (با بدان) دشمنی کردم، و تنها به سوی تو دادخواهی نمودم. پروردگارا پروردگارا پروردگارا!
 ببخش گناهی را که پیش از این مرتکب شده ام و پس از این مرتکب می شوم و آنچه پنهان و آشکار انجام داده ام، همه را
 خدای من! هیچ شایسته پرستیده شدنی جز تو نیست. درود فرست بر محمد و خاندان محمد! و مرا بیامرزد و به من مهرورز و
 توبه ام را بپذیر، همانا تنها تویی بسیار توبه پذیر مهربان.

سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ سُبْحَانَ مَنْ لَا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يُشَارِكُ أَحَدًا فِي أَمْرِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ (۱) پس دعا کند بعد از این و بگوید یا مَنْ عَفَا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَ لَمْ يُجَازِ بِهَا أَرْحَمَ عَبْدِكَ يَا اللَّهُ نَفْسِي نَفْسِي أَنَا عَبْدُكَ يَا سَيِّدَاهُ أَنَا عَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ يَا رَبَّاهُ، (۲) إِلَهِي بِكَيْفُونَتِكَ يَا أَمَلَاهُ يَا رَحْمَانَاهُ يَا غِيَاثَاهُ عَبْدُكَ عَبْدُكَ لَا حِيلَةَ لَهُ يَا مُنْتَهَى رَغْبَتَاهُ يَا مُجْرِي الدَّمِّ فِي عُرْوَقِي [عَبْدُكَ] يَا سَيِّدَاهُ يَا مَالِكَاهُ يَا هُوَ يَا هُوَ يَا رَبَّاهُ عَبْدُكَ عَبْدُكَ لَا حِيلَةَ لِي وَلَا غِنَى بِي عَنْ نَفْسِي وَلَا أَسْتَطِيعُ لَهَا ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا أَجِدُ مَنْ أَصَانِعُهُ تَقَطَّعَتْ أَسْبَابُ الْخَدَائِعِ عَنِّي وَ اضْمَحَلَّ كُلُّ مَطْنُونٍ عَنِّي أَفْرَدَنِي الدَّهْرُ إِلَيْكَ فَقُمْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ هَذَا الْمَقَامَ يَا إِلَهِي بَعْلِمِكَ كَانَ هَذَا كُلُّهُ فَكَيْفَ أَنْتَ صَانِعُ بِي وَ لَيْتَ شِعْرِي كَيْفَ تَقُولُ لِدُعَائِي أَمْ تَقُولُ نَعَمْ أَمْ تَقُولُ لَا، (۳) فَإِنْ قُلْتَ لَا فَيَا وَيْلِي يَا وَيْلِي يَا عَوْلِي يَا عَوْلِي يَا شِقْوَتِي يَا شِقْوَتِي يَا دُلِّي يَا دُلِّي يَا دُلِّي إِلَى مَنْ وَ مِمَّنْ أَوْ عِنْدَ مَنْ أَوْ كَيْفَ أَوْ مَاذَا أَوْ إِلَى أَى شَيْءٍ أَلْجَأُ وَ مَنْ أَرْجُو وَ مَنْ يَجُودُ عَلَيَّ بِفَضْلِهِ حِينَ تَرْفُضُنِي يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ وَ إِنْ قُلْتَ نَعَمْ كَمَا هُوَ الظَّنُّ بِكَ وَ الرَّجَاءُ لَكَ فَطُوبَى لِي أَنَا السَّعِيدُ وَ أَنَا الْمَسْعُودُ فَطُوبَى لِي وَ أَنَا الْمَرْحُومُ، (۴) يَا مُتَرَحِّمٌ يَا مُتَرَتِّفٌ يَا مُتَعَطِّفٌ يَا مُتَجَبِّرٌ [مُتَحَنِّنٌ] يَا مُتَمَلِّكٌ يَا مُقْسِطٌ لَا عَمَلَ لِي أَبْلُغَ بِهِ نَجَاحَ حَاجَتِي أَسْأَلُكَ

ص: ۶۵

۱- پاک و منزّه است آن که نشانه های وجودش نابود نشود، پاک و منزّه است آن که از خزانه هایش کاسته نگردد، پاک و منزّه است آن که فخرش را فروپاشی نباشد، پاک و منزّه است آن که آنچه نزد اوست پایان نیابد، پاک و منزّه است آن که دورانش به سر نرسد، پاک و منزّه است آن که هیچکس را در کارش شرکت ندهد، پاک و منزّه است آن که شایسته پرستشی جز او نیست.

۲- ای آن که درگذری از بدیها، و به آنها کیفر نکنی! ای خدا! بر بنده ات مهر ورز، وجود مرا دریاب، ای سرور من من بنده تو هستم، بنده ای ایستاده در پیشگاه تو، پروردگارا!

۳- خدایا به هستی ات سوگند، ای آرمان من، ای بخشاینده، ای فریاد رس، دریاب بنده ات را! دریاب بنده ات را! بنده ات را چاره ای نیست، ای واپسین امید، ای روان کننده خون در رگهایم! ای سرور من! ای مالک من، ای او! ای او! پروردگارا! بنده ات را دریاب، بنده ات را دریاب، چاره ای ندارم، از پیش خود هیچ ندارم (که عین نیازم) توان سود و زیان خویش را ندارم، کسی را برای یاری نمی یابم، چاره جویی ها از من جدا گشته، و هر گمان چاره ای نابود گشته است، روزگار مرا تنها به سوی تو روانه ساخته، از این رو در این جا در برابر بارگاہت ایستاده ام، همه اینها خدایا! با آگاهی تو بوده است پس چگونه با من رفتار خواهی کرد؟ ای کاش! می دانستم پاسخ خواهم را چگونه خواهی داد؟ آیا خواهی گفت: آری یا می گویی نه؟

۴- اگر بگویی: نه؛ پس وای بر من! وای بر من! وای بر من! وای از درماندگی ام! وای از درماندگی ام! وای از درماندگی ام! وای از بیچاره گی ام! از بیچاره گی ام! وای از خواری ام از خواری ام! از خواری ام! آنگاه که تو مرا رها کنی؟ به سوی که، و از طرف که، یا نزد که، یا چگونه، یا چه چیز؟ یا به سوی چه چیزی پناه برم؟ و به چه کسی امید بندم؟ و کیست که با فضل خود بر من کرم نماید؟ ای آن که آرزوست فراگیر است؟ و اگر بگویی: آری، که همان از تو گمان دارم و امید به تو چنین است، پس خوشا به حال من که خوشبختم! و کامروا شده ام، پس خوشا به حال من که مورد رحمت قرار گرفتم!

بِاسْمِكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ فِي مَكُونِ غَيْبِكَ وَاسْتَقَرَّ عِنْدَكَ فَلَا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَى شَيْءٍ سِوَاكَ أَسْأَلُكَ بِهِ وَبِكَ وَبِهِ فَإِنَّهُ أَجَلٌ وَ
 أَشْرَفُ أَسْمَائِكَ لَا شَيْءَ لِي غَيْرُ هَذَا وَلَا أَحَدٌ أَعُوذُ عَلَيْكَ مِنْكَ يَا كَيُّنُونَ يَا مُكُونُونَ يَا مَنْ عَرَّفَنِي نَفْسَهُ يَا مَنْ أَمَرَنِي بِطَاعَتِهِ يَا مَنْ
 نَهَانِي عَنْ مَعْصِيَتِهِ وَيَا مِدْعُوْ يَا مَسْئُوْلُ يَا مَطْلُوْبَا إِلَيْهِ رَفَضْتُ وَصِيَّتَكَ الَّتِي أَوْصَيْتَنِي وَ لَمْ أُطِغِكَ وَ لَوْ أُطِغْتُكَ فِيمَا أَمَرْتَنِي
 لَكَفَيْتَنِي مَا قُمْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ أَنَا مَعَ مَعْصِيَتِي لَكَ رَاجٍ، (۱) فَلَا تَحُلْ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَا رَجَوْتُ يَا مُتَرَحِّمًا لِي أَعِزَّنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ
 مِنْ خَلْفِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ تَحْتِي وَ مِنْ كُلِّ جِهَاتِ الْإِحْاطَةِ بِبِي اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ سَيِّدِي وَ بَعْلِي وَ لِيَّي وَ بِالْأَنْبِيَاءِ الرَّاشِدِينَ عَلَيْهِمُ
 السَّلَامُ اجْعَلْ عَلَيْنَا صَلَوَاتِكَ وَ رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ أَوْسِعْ عَلَيْنَا مِنْ رِزْقِكَ وَ اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَ جَمِّعْ حَوَائِجِنَا يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ
 إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲)

پس از آن حضرت فرمود: هر که این نماز را بجا آورد و این دعا را بخواند، وقتی از آن فارغ شود، بین او و خدا گناهی نماند
 جز آنکه آمرزیده شود.

غ مؤلف گوید: احادیث بسیاری در فضیلت خواندن این چهار رکعت نماز، در شب و روز جمعه وارد شده است و اگر پس از
 نماز بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ وَ آلِهِ (۳)

در حدیث آمده که گناهان گذشته و آینده او آمرزیده شود، و مانند کسی شود که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد و
 حق تعالی گرسنگی و تشنگی قیامت را

ص: ۶۶

۱- ای خدای مهربان! ای خدای بنده پرور! ای خدای دلجو ای خدای جبران گر! ای آن که هستی به دست توست! ای دادگر!
 مرا کرداری که به برآمدن حاجتم نایل آیم نیست، از تو می خواهم به حق آن نامت که در پس پرده غیب خود مستور ساختی
 و نزد خویش بنهادی. پس برای هیچ موجودی جز تو پدیدار نشود! به حق آن نام و به حق هستی نابت و به آنکه برترین و
 شریف ترین نامها تو است از تو درخواست مینماید مرا چیزی جز این نیست و کسی خیرخواه تر از تو به من نیست، ای به خود
 خستی! ای هستی بخش! ای آن که خویش را به شناساند! ای آن که به اطاعتش فرمانم داد، ای آن که مرا از فرمانی اش
 بازداشت، ای خواننده شده! ای خواسته شده! ای مطلوب! سفارشی که به من نموده بودی وانهادم و فرمانت را نخواندم، و اگر
 تو را در آنچه فرمانم دادی اطاعت میکردم هر آینه مرا در آنچه برایش به سویت برخاستم بس بودی و من با نافرمانیم هم به تو
 امیدوارم،

۲- پس بین من و آنچه به آن امیدوارم جدایی مینداز، ای مهر ورز بر من از پیش روی، و از پشت سر، و از بالای سر، و از زیر
 پایم و از همه جهات احاطه بر من پناهم ده. خدایا! به حق محمد ص، و سرور من، و به حق علی ع مولای من، و به حق امامان
 هدایت یافته (که بر ایشان درود باد) لطف و مهر و رحمت را بر ما بگستر، و از روزی خود بر ما فراوان ده، و وام ما را بپرداز
 و همه حاجت های ما را برآور، ای خدا! ای خدا! ای خدا! زیرا تو بر هر چیز توانایی.

۳- بار الها! بر پیامبر عرب زبان و خانواده او درود فرست

از او رفع کند.

نماز حضرت فاطمه سلام الله عليها

روایت شده: حضرت فاطمه عليها السلام دو رکعت نماز میخواند که جبرئیل به ایشان تعلیم داده بود آن حضرت در رکعت اول پس از سوره «حمد» صدر مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوم بعد از سوره «حمد» صد مرتبه سوره «توحید» را قرائت میکردند، و چون سلام میدادند این دعا را میخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْبُهْجَةَ وَالْجَمَالَ سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّى بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّمْلِ فِي الصَّفَا سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَا هَكَذَا غَيْرُهُ (۱)

سید ابن طاووس فرموده: در روایت دیگری وارد شده که پس از این نماز تسبیح مشهور حضرت زهرا عليها السلام را که بعد از هر نماز خوانده میشود بخوانند، و پس از آن صد مرتبه صلوات بر محمد و خاندان او فرستند.

و شیخ در کتاب «مصباح المتهجدین» فرموده است: نماز حضرت فاطمه عليها السلام دو رکعت است، در رکعت اول سوره «حمد» و صد مرتبه سوره «قدر» و در رکعت دوم سوره «حمد» و صد مرتبه «توحید» خوانده شود، و چون سلام داده شد تسبیح حضرت زهرا عليها السلام را بخوانند، آنگاه دعای «سبحان ذی العز الشامخ» را تا آخر قرائت کنند.

و شیخ فرموده: کسیکه این نماز را بجای آورد، چون از تسبیح فارغ شود زانوهای او و دستان خود را تا آرنج برهنه نماید و همه مواضع سجود خود را بدون مانع و حایل به زمین بچسپاند و از خدا حاجت بخواهد، و به هر کیفیتی

ص: ۶۷

۱- پاک و منزّه است آن خدایی که دارای شکوه افراشته و بلند است، پاک و منزّه است خدایی که صاحب شوکت والا و بزرگ است، پاک و منزّه است خدایی که دارنده فرمانروایی پر افتخار دیرینه است، پاک و منزّه است آن که لباس خرمی و زیبایی به بر دارد، پاک و منزّه است آن که در پوششی از نور وقار است، پاک و منزّه است آن که رد پای مورچه را بر سنگ سخت می بیند، پاک و منزّه است آن که خط سیر پرنده را در هوا می بیند، پاک و منزّه است آن که او چنین است و جز او چنین نیست.

که دوست دارد دعا کند، و در همان حال سجده بگوید:

يَا مَنْ لَيْسَ غَيْرُهُ رَبُّ يُدْعَى يَا مَنْ لَيْسَ فَوْقَهُ إِلَهٌ يُحْشَى يَا مَنْ لَيْسَ دُونَهُ مَلَكٌ يُتَّقَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ وَزِيرٌ يُؤْتَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ حَاجِبٌ يُرْشَى يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ بَوَّابٌ يُعْتَسَى يَا مَنْ لَا يَزْدَادُ عَلَى كَثْرَةِ السُّؤَالِ إِلَّا كَرَمًا وَجُودًا وَعَلَى كَثْرَةِ الذُّنُوبِ إِلَّا عَفْوَاً وَصَفْحًا صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِي كَذَا وَكَذَا (۱) و به جای «کذا و کذا» حاجات خویش را از خدا بخواهد.

نماز دیگر از حضرت فاطمه علیها السلام: شیخ طوسی و سید ابن طاووس از صفوان روایت کرده اند که محمد بن علی حلبی روز جمعه، خدمت امام صادق علیه السلام شرفیاب شد و عرضه داشت: علاقمندم به من عملی بیاموزی که بهترین کارها در روز جمعه باشد حضرت فرمود: من کسی را که برای رسول خدا عزیزتر از حضرت فاطمه باشد سراغ ندارم، و چیزی را برتر از آنچه پیامبر به فاطمه آموخت، نمیشناسم، پیامبر به دخترش فرمود: هر که صبح جمعه را دریابد، غسل کند و قدمهایش را بگسترد و چهار رکعت نماز (دو نماز دو رکعتی) بگذارد.

در رکعت اول پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره «توحید» و در رکعت دوم، پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره «و العادیات» و در رکعت سوم پس از «حمد» پنجاه مرتبه سوره

«اذا زلزلت»

و در رکعت چهارم پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره

«اذا جاء نصر الله.»

که مراد از این سوره سوره مبارکه نصر است یعنی آخرین سوره ای که نازل شده

ص: ۶۸

۱- ای آن که جز او پروردگاری نیست که خوانده شود، ای آن که ورای او معبودی نیست که او پروا شود! ای آن که جز او فرمانروایی نیست که از او پرهیز شود! ای آن که او را وزیری نیست که به او روی آرند! ای آن که او را نگهبانی نیست تا به او رشوه داده شود! ای آنکه او را دربانی نیست تا به وسیله او به درگاهش آیند! ای آن که بر اثر بسیاری درخواست، جز کرم و جود، و بر اثر کثرت گناهان جز عفو، و گذشت نیفزاید، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و با من چنین و چنان کن.

و چون از نماز فارغ شوند، این دعا را بخوانند:

إِلَهِي وَسَيِّدِي مَنْ تَهَيَّأْتُ أَوْ تَعَبَّيْتُ أَوْ أَعِدَّدْتُ أَوْ اسْتَعَدَّدْتُ لِرَفَادِهِ مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رَفْدِهِ وَفَوَائِدِهِ وَنَائِلِهِ وَفَوَاضِلِهِ وَجَوَائِزِهِ فَإِلَيْكَ يَا إِلَهِي كَمَا نَتَّهِئُ وَتَعَبِّتُ وَإِعْدَادِي وَاسْتِعْدَادِي رَجَاءَ فَوَائِدِكَ وَمَعْرِفَتِكَ وَنَائِلِكَ وَجَوَائِزِكَ فَلَا تُحَيِّنِي مِنْ ذَلِكَ يَا مَنْ لَا تَخِيْبُ عَلَيْهِ مَسْأَلَةَ السَّائِلِ وَلَا تَنْقُضُهُ عَطِيَّةُ نَائِلِ فَإِنِّي لَمْ آتِكَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ وَلَا شَفَاعَةَ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِشَفَاعَتِهِ إِلَّا- مُحَمَّدًا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ صِلَاؤُكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ، (۱) أَتَيْتُكَ أَرْجُو عَظِيمَ عَفْوِكَ الَّذِي عُدْتِ بِهِ عَلَى الْخَطَائِنِ عِنْدَ عُكُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ فَلَمْ يَمْنَعِيكَ طَوْلُ عُكُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ أَنْ يُدْتَّ عَلَيْهِمْ بِالْمَغْفِرَةِ وَأَنْتَ سَيِّدِي الْعَوَّادُ بِالنُّعْمَاءِ وَأَنَا الْعَوَّادُ بِالْخَطَاءِ أَشَأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا- يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلَّا- الْعَظِيمُ يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ (۲)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الاسبوع» [زیبایی ایام هفته] برای هر یک از امامان علیهم السّلام نمازهای به همراه دعا ذکر نموده که شایسته است در اینجا بیان شود.

نماز سایر امامان علیهم السلام

نماز حضرت مجتبی علیه السلام

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الاسبوع» [زیبایی ایام هفته] برای هر یک از امامان علیهم السّلام نمازهای به همراه دعا ذکر نموده که شایسته است در اینجا بیان شود.

نماز حضرت مجتبی علیه السلام در روز جمعه چهار رکعت میباشد که مانند نماز امیر المؤمنین علیه السلام است.

نماز دیگر آن حضرت در روز جمعه نیز چهار رکعت است که در هر رکعت یک

ص: ۶۹

۱- ای معبود و سرور من! اگر دیگران به امید رسیدن به عطا و مواهب وجود و بخشش ها و هدایا آماده و مهیا و مجهز و مستعد ورود بر آفریده ای چون خو شده اند، پس خدایا! پس خدایا! آمادگی و مجهز بودن و مهیا بودن و استعداد من به امید دستیابی به بهره ها و نیکی و عطایا و هدایا تو تنها به سوی توست، پس مرا از این همه ناامید مساز، ای آن که خواهش هیچ نیازمندی از او بی ثمر نماند، و بخشش بخشنده ای از او نکاهد! من با کردار شایسته ای که پیش فرستاده باشم به پیشگاه تو نیامده ام، و با یاری آفریده ای که به او امید بسته باشم و با آن به تو تقرب جویم، به درگاهت بار نیافتم جز به امید شفاعت محمد و خاندان او که درود تو بر او و بر ایشان باد،

۲- در حالی که نزد تو آمدم که گذشت کریمانه ات را امید دارم، گذشتی که به آن بر خطاکاران در حال پافشاری بر گناهان

است، پس مداومت آنان بر کارهای حرام تو را از اینکه آموزشت را بر آنان ارزانی داری باز نداشت، و تو ای سرور من! بسیار بر نعمت بخشی بازگردی و من بر خطا کاری، به حق محمّد و خاندان پاکش از تو میخواهم، که گناه بزرگ ام را بیامرزی، زیرا گناه بزرگ را جز آموزگار بزرگ نیامرزد؛ ای بزرگ! ای بزرگ! ای بزرگ! ای بزرگ! ای بزرگ! ای بزرگ!

بار سوره «حمد» و بیست و پنج بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رَسُولِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ عَلَيَّ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُقِيلَنِي عَثْرَتِي وَ تَسْتُرَ عَلَيَّ ذُنُوبِي وَ تَغْفِرَها لِي وَ تَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي وَ لَا تُعَذِّبَنِي بِقَبِيحِ كَانِ مِنِّي فَإِنَّ عَفْوَكَ وَ جُودَكَ يَسْعُنِي إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

نماز حضرت حسین علیه السلام

نماز حضرت حسین علیه السلام چهار رکعت است که در هر رکعت سوره «فاتحه» پنجاه بار و

«قل هو الله احد»

پنجاه بار، و در رکوع، هر یک از سوره های «فاتحه» و «قل هو الله احد»

ده بار، و پس از سر برداشتن از رکوع نیز هر یک، ده بار و نیز در سجده اول و پس از سر برداشتن از سجده، و هم در سجده دوم هر کدام ده بار خوانده شود، و چون از نماز فارغ شد این دعا را بخواند: اللهم انت الذي استجبت لآدم و حواء. (۲)

نماز حضرت زین العابدین علیه السلام

نماز آن حضرت چهار رکعت است که در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و صدر بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يَا مُبْتَدِنًا بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّنَا وَ سَيِّدَنَا وَ مَوْلَانَا يَا غَايَةَ

ص: ۷۰

۱- خدایا! به امید جود و کرم تو به سويت تقرب میجویم، و به دوستی محمد بنده و فرستاده ات به سوی تو تقرب میجویم، و به فرشتگان مقرب به پیشگاه تو تقرب میجویم، و به پیامبران و فرستادگان که بر محمد، بنده شایسته و فرستاده ات و بر خاندان محمد درود فرستی و از لغزشم درگذری، و گناهانم را بر من بیوشانی، و آنها را بیمارزی، و نیازهایم را برآورده سازی، و به کار زشتی که از من سرزده عذابم نکنی، چه همانا عفو و بخشش تو بر من فراگیر است، به یقین تو بر هر کاری توانایی.

۲- [بار خدایا! تویی که دعای آدم و حوا را اجابت نمودی] که دعای بلندی است

رَغْبَتَنَا أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱)

نماز حضرت باقر علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و صدر مرتبه:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۲)

خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا حَلِيمُ ذُو [ذَا] أَنَا غَفُورٌ وَدُودٌ أَنْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَ مَا عِنْدِي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ وَأَنْ تُعْطِيَنِي مِنْ عَطَائِكَ مَا يَسِّرُ عَيْبِي وَ تُلْهِمَنِي فِيهِمَا أَعْمَالَ الْعَمَلِ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَأَنْ تُعْطِيَنِي مِنْ عَفْوِكَ مَا أَسْتَوْجِبُ بِهِ كَرَامَتَكَ اللَّهُمَّ أَعْطِنِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ فَإِنَّمَا أَنَا بِكَ وَ لَمْ أُصِبْ خَيْرًا قَطُّ إِلَّا مِنْكَ يَا أَبْصِرَ الْأَبْصِرِينَ يَا أَسْمَعَ السَّمْعِينَ وَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ وَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۳)

نماز حضرت صادق علیه السلام

نماز آن بزرگوار دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و صد مرتبه آیه شریفه

«شهد الله»

[آیه ۱۸ از سوره آل عمران] خوانده میشود.

دعای آن حضرت:

يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ يَا جَابِرَ كُلِّ كَسِيرٍ [كَسِيرٍ] وَ يَا حَاضِرَ كُلِّ مَلٍّ وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيٍّ وَ يَا شَاهِدَ [شَاهِدًا] غَيْرِ غَائِبٍ وَ يَا غَالِبَ [غَالِبًا] غَيْرِ مَغْلُوبٍ وَ يَا قَرِيبَ [قَرِيبًا] غَيْرِ بَعِيدٍ وَ يَا مُونِسَ كُلِّ وَحِيدٍ وَ يَا حَيُّ مَحْيَى الْمَوْتَى وَ مُمِيتَ الْأَحْيَاءِ الْقَائِمِ [الْقَائِمِ] عَلَيَّ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَ يَا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ إِلَّا إِلَهُ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۴)

ص: ۷۱

۱- ای آن که زیبایی را آشکار ساخت، و زشتی را پوشاند، ای آن که بر جم و گناه سرزنش نمود، و پرده حرمت بنده اش را ندید، ای که گذشت بزرگ، و بخششت نیکوست، ای که آمرزگاریاست دامن گستر، ای که دستانت به مهر گشاده است، ای شنوای هر نجوای پنهان، ای سرانجام هر دادخواهی، ای درگذرنده بزرگوار، ای بزرگ سرچشمه امید، ای آغاز گر نعمتها پیش از آنکه بندگان سزاوار آن شوند، ای پروردگار و سرور و مولای ما، ای واپسین دلبستگی ما، خدایا! از تو میخواهم بر

محمّد و خاندان محمّد درود فرستی.

۲- پاک و منزّه است خدا و ستایش تنها او را سزاست و شایسته پرستشی جز خدا نیست و خداوند برتر از هر وصفی است.

۳- خدایا از تو خواستارم ای بردبار دارای رفق و مدارا و ای آمرزگار مهربان، از گناهانم و آنچه از زشتیها نزد من است، به خوبی و زیبایی آنچه نزد خود داری درگذری، و از عطای خود به اندازه ای که مرا در بر گیرد به من بدهی و از آنچه به من بخشیدی کردار شایسته به همراه فرمانبرداری از خود و پیامبرت الهام بخشی، و از گذشت خویش به قدری به من ببخشی که در پرتو آن سزوار کرامت شوم. خدایا چنانچه شایسته تو است به من عطا کن و با من آنچه را سزوار آنم مکن، چه هستی من تنها به مدد توست، و جز از سوی تو به خیری دست نیافته ام، ای بیناترین بینایان، و ای شنواترین شنوایان، و ای دادگرتترین داوران و ای پناه پناه جویان، و ای برآورنده دعای درماندگان، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

۴- ای آفریننده هر آفریده، ای بر سازنده هر شکسته، ای حاضر در هر جا، ای شاهد هر راز، ای شاهد بر هر راز، ای دانای هر نهان، ای هماره حاضر و ای پیروزمند بی شکست، ای نزدیک دوری ناپذیر، ای همدم هر تنها، ای زنده حیات بخش مردگان، و میراننده زندگان، ای که پاداش هر کس بر وفق کردارش بر پاداری، و ای زنده آنگاه که زنده ای نباشد، شایسته پرستشی جز تو نیست، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست.

نماز حضرت موسی بن جعفر علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و دوازده مرتبه «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

إِلَهِي خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لَكَ وَ ضَلَّتِ الْأَحْلَامُ فِيكَ وَ وَجَلَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْكَ وَ هَرَبَ كُلُّ شَيْءٍ إِلَيْكَ وَ ضَاقَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَكَ وَ مَلَأَ كُلُّ شَيْءٍ نُورَكَ فَأَنْتَ الرَّفِيعُ فِي جَلَالِكَ وَ أَنْتَ الْبَهِيُّ فِي جَمَالِكَ وَ أَنْتَ الْعَظِيمُ فِي قُدْرَتِكَ وَ أَنْتَ الَّذِي لَا يُؤَدُّكَ شَيْءٌ يَا مُنْزِلَ نِعْمَتِي يَا مُفْرَجَ كُرْبَتِي وَ يَا قَاضِيَ حِيَاجَتِي أَعْطِنِي مَسْأَلَتِي بِإِلَهِ إِلَّا أَنْتَ آمَنْتُ بِكَ مُخْلِصًا لَكَ دِينِي أَصِيبِحْتَ عَلَيَّ عَهْدِكَ وَ وَعَدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِالنِّعْمَةِ وَ اسْتَغْفِرُكَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا مَنْ هُوَ فِي عُلُوِّهِ دَانٍ وَ فِي دُنُوِّهِ عَالٍ وَ فِي إِشْرَاقِهِ مُبِيرٌ وَ فِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۱)

نماز حضرت رضا علیه السلام

نماز آن بزرگوار شش رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و ده مرتبه سوره

«هل اتى على الانسان»

[سوره ۷۶ قران] خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

يَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي وَ يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي وَ يَا إِلَهِي وَ إِلَهَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ يَا رَبَّ كَهَيْعِصِ وَ يَسَ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ أَسْأَلُكَ يَا أَحْسَنَ مَنْ سُئِلَ وَ يَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ وَ يَا أَجْوَدَ مَنْ أُعْطِيَ وَ يَا خَيْرَ مُرْتَجِي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت جواد علیه السلام

نماز آن سرچشمه جود و کرم دو رکعت است که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و هفتاد مرتبه «توحید» خوانده می شود.

دعای آن حضرت :

اللَّهُمَّ

۱- خدایا، آواها در آستانت کوتاه و آهسته گشته، و اندیشه‌ها در شناسایی ات سرگردان شده، و هر چیز از بلندای هیبت ترسان است، و همه آفریدگان به درگاہت گریزان، در برابر هستی ات، هستی هر آفریده‌ای در تنگنای نیستی است و همه چیز را نور هستی تو آکنده است، پس تویی والا در شکوهت، و فروزنده در زیبایی ات، و بزرگ در توانایی ات، و تویی آن که هیچش درمانده نسازد، ای فرو بارنده نعمتم، ای گشایشگر اندوهم، و ای برآورنده نیازم، خواهشم را به حق یگانگی ات روا ساز، به تو ایمان آوردم ایمانی خالص، بر پیمان و وعده ات صبح کردم تا توان دارم، با عطایت به جانبت آیم و از تو آمرزش می جویم از گناهانم که جز آنها را نمی آمرزد، ای آن که در اوج بلندای خویش به آفرده‌ها نزدیک است، و در کمال به آنان فراتر از همگان است و در تابشش پرتوافشان، و در پادشاهی اش بس نیرومند است، بر محمد و خاندانش درود فرست.

۲- ای یار من در سختی‌ها، و ای همراه من در نعمتها و ای معبود من ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب، ای پرودگار «کهیص» و «یس و القرآن الحکیم»، از تو درخواست می کنم ای بهترین کسی که از او درخواست شود و ای نیکوترین کسی که خوانده شود، و ای بخشنده ترین بخشندگان و ای بهترین ماوای امید بستگان تو خواستارم که درود فرستی بر محمد و خاندان محمد.

رَبِّ الْمَرْوَاحِ الْفَائِيَةِ وَالْأَجْسَادِ الْبَالِيَةِ أَسْأَلُكَ بِطَاعَةِ الْأَرْوَاحِ الرَّاجِعَةِ إِلَى أَجْسَادِهَا [أَجْبَائِهَا] وَبِطَاعَةِ الْأَجْسَادِ الْمُلْتَمَةِ بِعُرُوقِهَا وَبِكَلِمَتِكَ النَّافِذَةِ بَيْنَهُمْ وَأَخَذِكَ الْحَقِّ مِنْهُمْ وَالْخَلَاتِقُ بَيْنَ يَدَيْكَ يَنْتَظِرُونَ فَضْلَ قَضَائِكَ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَكَ وَيَخَافُونَ عِقَابَكَ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلِ النُّورَ فِي بَصِيرِي وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَيَّ لِسَانِي وَعَمَلًا صِيحَا فَارْزُقْنِي (۱)

نماز حضرت هادی علیه السلام

نماز آن حضرت دو رکعت است که در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «یس» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «الرحمن» خوانده میشود

دعای آن حضرت :

يَا بَارُّ يَا وَصُولُ يَا شَاهِدُ كُلِّ غَائِبٍ وَيَا قَرِيبُ غَيْرِ بَعِيدٍ وَيَا غَالِبُ غَيْرِ مَغْلُوبٍ وَيَا مَنْ لَا يَعْلَمُ كَيْفَ هُوَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا تُبْلَغُ قُدْرَتُهُ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الْمَكْتُومِ عَمَّنْ شِئْتَ الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ النُّورِ التَّامِّ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الْعَظِيمِ نُورِ السَّمَاوَاتِ وَنُورِ الْأَرْضِينَ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ الْعَظِيمِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت عسکری علیه السلام

نماز آن وجود مبارک چهار رکعت است که در رکعت اول پس از سوره «حمد» پانزده بار سوره «زلزال» و در رکعت دوم بعد از «حمد» پانزده بار سوره «توحید» خوانده میشود.

دعای آن حضرت :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْبَدِيُّ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الَّذِي لَا يُدْلِكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ مَا يُرَى وَمَا لَا يُرَى الْعَالِمُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَعِيرٌ تَعْلِيمٍ أَسْأَلُكَ بِأَلَائِكَ وَ

ص: ۷۳

۱- خدایا! ای پروردگار جانهای فنا یافته، و بدن های پوسیده و در خاک افتاده، از تو درخواست میکنم به حق فرمانبری روانهای باز آئیده به بدنهای خویش و بحق فرمانبری بدنهای پیوسته به رگهای خویش، و به حق گفتار پر نفوذت در میان آنها، و دادخواهی ات از آنها، آنگاه که آفریده ها بر آستانت در انتظار داوری تو بنشسته اند. و به مهر بیپایانت دل بسته و از شکنجه بی سرانجامت هراسانند. بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و نور فروزان در دیدگانم، و یقین بیگمان در جانم، و یاد جاودان خود در هر شب و روز بر زبانم بنه، و کردار پسندیده روزیام گردان

۲- ای نیکوکار، ای همواره در پیوند با دلها، ای گواه، هر ناپیدا، ای نزدیک دور ناشدنی و ای پیروز بی شکست، ای آن که جز او نمیداند که چون است، ای آن که به قدرتش نمیتوان دست یافت بار خدایا! از تو درخواست میکنم به حق آن نامت که

در پرده است، و در گنجینه است و ناپیدا از هر آنکه تو خواهی، آن نام پاک پاکبخت، میرا از هر نقص، بر همگان
پرتوافشان، زنده، به خود پایدار، بزرگ، تویی نور آسمانها و فروغ زمینها، دانای نهان و آشکار، والای بلندمرتبه و بزرگ، بر
محمد و خاندان محمد درود فرست.

نَعْمَائِكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوِتْرُ الْفَرْدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ
الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْوًا أَحَدٌ ، (۱)

وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ الرَّقِيبُ الْحَفِيفُ وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ اللَّهُ الْأَوَّلُ قَبْلَ
كُلِّ شَيْءٍ وَ الْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ وَ الْبَاطِنُ دُونَ كُلِّ شَيْءٍ وَ الصَّارُّ النَّافِعُ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ وَ أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْيَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ يَدْبَعُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ ذُو الطَّوْلِ وَ ذُو الْعِزَّةِ وَ ذُو السُّلْطَانِ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَحَطَّ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَ أَحْصَيْتَ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲)

نماز حضرت صاحب الزمان عليه السلام و دعای آن حضرت

نماز آن حضرت دو رکعت است که در هر رکعت در سوره «حمد» آیه **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** را صد مرتبه بخوان و پس
از آن سوره «حمد» را تا **«وَلَا الضَّالِّينَ»** ادامه بده، آنگاه سوره توحید را یک مرتبه قرائت کن و پس از فراغت از نماز این دعا
را بخوان:

اللَّهُمَّ عَظْمَ الْبَلَاءِ وَ بَرِحَ الْخَفَاءِ وَ انْكَشَفَ الْغَطَاءِ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ بِمَا وَسَّعَتِ السَّمَاءُ وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ الْمُسْتَتَكِي وَ عَلَيْكَ الْمَعْوَلُ
فِي الشَّدَةِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الَّذِينَ أَمَرْتَنَا بِطَاعَتِهِمْ وَ عَجَّلِ اللَّهُمَّ فَرَجَهُمْ بِقَدَائِمِهِمْ وَ أَظْهِرْ إِعْرَازَهُ يَا
مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ كَافِيَايَ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ أَنْصُرَانِي فَإِنَّكُمَا

ص: ۷۴

۱- خدایا! از تو میخواهم به حق آنه ستایش تنها از آن توست، شایسته پرستشی جز تو نیست، تویی سرآغاز هر آنچه هست، و
تویی زنده به خود پایدار و شایسته پرستشی جز تو نیست، چیزی خوارت نسازد، و تو هر روز در کاری هستی، شایسته پرستشی
جز تو نیست، آفریننده هر آنچه به دیده آید و هر آنچه نادیده باشد، دانای به هر چیز بیآنکه آموخته باشی، از تو خواستارم به
حق عطایا و نعمت هایت ای آن که تویی خدا و پروردگار جهانیان، یکتایی که شایسته پرستشی جز او نیست بخشایشگر
مهربان، و از تو می خواهم به آنکه تویی خدایی که شایسته پرستشی جز تو نیست. یگانه یکتای بی همتای بینازی که نه زاده
است، و نه زاده شده، و برای او همتایی نیست

۲- و از تو میخواهم به خدایی ات که شایسته پرستشی جز تو نیست ای مهرورز آگاه و ناظر بر همگان و آنچه فراهم آورده
اند، ای آن که دیده بان و نگاهداری و از تو درخواست می کنم به خدایی ات که سرآغاز است پیش از آنکه چیزی باشد، و
سرانجام است پس از هر آنچه هست. و ای ژرفای هر چه هست و ای زیان رسان، سودبخش، و فرزانه دانا و از تو میخواهم، به
خدایی ات که در پرستش یگانه ای، زنده و پاینده ای ای برانگیزنده، میراث بر، و ای مهرورز، منت گذار، ای پدیدآورنده
آسمانها و زمین، صاحب شکوه و بزرگواری، و ای بخشایشگر عزتمند و دارای سلطنت پایدار، شایسته پرستشی جز تو نیست
که دانشت همه را فرا گرفته و شماره هر چه هست دانی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست.

درخواست یاری، درخواست یاری، مرا دریاب، مرا دریاب، امانم بده امان، امان.
۲- پاک و منزّه است خدا و ستایش تنها سزاوار اوست و خدایی جز او نیست، و او از هر صفتی برتر است

نمیخواهی ذکر را به تو تعلیم دهم که آن را در نماز جعفر بخوانی، گفتیم: آری می‌خواهم، فرمود: هنگامی که در رکعت چهارم به آخرین سجده نماز رسیدی، و از تسبیحات فارغ شدی بگو:

سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْعِزَّ وَالْوَقَارَ سُبْحَانَ مَنْ تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَ تَكَرَّمَ بِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَتَّبِعِي النَّسِيحَ إِلَّا لَهُ سُبْحَانَ مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ
عِلْمِيهِ سُبْحَانَ ذِي الْمَنِّ وَالنَّعِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَةِ وَالْكَرَمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ
كِتَابِكَ وَ اسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَ كَلِمَاتِكَ الثَّمَامَةِ الَّتِي تَمَّتْ صِدْقًا وَ عَدْلًا صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَفْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا (۱)

و بجای کلمه «کذا و کذا» حاجات خود را از خدا درخواست کند.

شیخ طوسی و سید ابن طاووس از مفضل بن عمر، روایت کرده اند که گفت: روزی امام صادق علیه السلام را دیدم که نماز جعفر بجا آوردند و پس از نماز دستها را بلند نمودند، این دعا را خواندند: «یا رب یا رب» به اندازه ای که یک نفس اجازه دهد، «یا ربّاه یا ربّاه» به قدر یک نفس، «رب رب» به اندازه یک نفس، «یا الله یا الله» باز هم به قدر یک نفس، «یا حی یا حی» همپای یک نفس، «یا رحیم یا رحیم» باز هم به اندازه یک نفس، «یا رحمن یا رحمن» هفت بار، «یا ارحم الراحمین» هفت بار، سپس این دعا را خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَفْتِيحُ الْقَوْلَ بِحَمْدِكَ وَ أَنْطِقُ بِالثَّنَاءِ عَلَيْكَ وَ أَمَجِّدُكَ وَ لَا غَايَةَ لِمَدْحِكَ وَ أَثْنِي عَلَيْكَ وَ مَنْ يَبْلُغْ غَايَةَ ثَنَائِكَ وَ أَمَدِ
مَجْدِكَ وَ

ص: ۷۶

۱- پاک و منزّه است آن که لباس عزت و وقار به بر دارد، پاک و منزّه است آن که به بزرگی مهر ورزد، و به آن گرامی باشد، پاک و منزّه است آن که پاکی جز برای او سزاوار نیست. پاک و منزّه است آن که دانشش هر چیز را بر شمارد، پاک و منزّه است آن سرچشمه فضل و بخشش، پاک و منزّه است آن دارای قدرت و کرم. خدایا از تو خواستارم به حق بندها و گره گاه های شکوه عرش، و به حق نهایت مهتر که در کتابت آوردی، و نام بزرگت و کلمات بی عیب و نقصت که در راستی و عدالت بس کمال یافته اند، بر محمد و خاندانش درود فرست و با من چنین و چنان کن.

أَنْتَى لِحَلِيقَتِكَ كُنْهُ مَعْرِفِهِ مَجِيدِكَ وَ أَى زَمَنٍ لَمْ تَكُنْ مَمْدُوحًا بِفَضْلِكَ مَوْصُوفًا بِمَجِيدِكَ عَوَّادًا عَلَى الْمُذْنِبِينَ بِحِلْمِكَ تَخَلَّفَ
 سُكَّانُ أَرْضِكَ عَنْ طَاعَتِكَ فَكُنْتَ عَلَيْهِمْ عَطُوفًا بِجُودِكَ جَوَادًا بِفَضْلِكَ عَوَّادًا بِكَرَمِكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ ذُو الْجَلَالِ وَ
 الْإِكْرَامِ. (۱)

پس حضرت فرمود: ای مفضل هر گاه تو را حاجت ضروری پیش آید نماز جعفر را بخوان، و این دعا را قرائت کن، و حاجت
 را از خدا بخواه، که به خواست خدا برآورده میشود.

مؤلف گوید: شیخ طوسی برای برآورده شدن حاجت از امام صادق علیه السلام روایت کرده: روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و
 جمعه را روزه بدار، و چون روز پنجشنبه به آخر رسد به ده مسکین، هر مسکینی یک مد [به مقدار تقریبی ۱۰ سیر] طعام
 صدقه بده.

و در آغاز روز جمعه غسل کن و به محراب برو و نماز جناب جعفر را، بخوان، آنگاه زانوها را برهنه ساز و بر زمین بگذار و
 بگو:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ [عَلَى] الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ
 الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى وَ مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا مُقِيلَ الْعَثْرَاتِ يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ يَا عَظِيمَ الْمُنِّ يَا
 مُبْتَدِئًا بِالنَّعْمِ قَبْلَ اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ،

(۲) ده مرتبه، یا الله یا الله یا الله (۳) ده مرتبه، یا سیداه یا سیداه (۴) ده مرتبه، «یا مولایاه، یا مولایاه» (۵) ده مرتبه، «یا رجاءه»
 (۶) ده مرتبه، «یا غیاثه» (۷) ده مرتبه «یا غایه رغبتاه» (۸) ده مرتبه، «یا رحمن» (۹) ده مرتبه، «یا رحیم» (۱۰) ده مرتبه، «یا معطی
 الخیرات» (۱۱)

ص: ۷۷

۱- خدایا! سخنم را با ستایش تو آغاز می کنم، و با ثنای تو گویا می شوم و تو را به بزرگی می ستایم، درحالیکه ستایشت را
 پایانی نیست، و تو را سپاس می گویم و کیست آن که به نهایت سپاست و بلندای بزرگی ات برسد؟ آفریدگانت را چه رسد
 که به شناخت رزفای عظمت تو دست یابد، چه زمانی بوده که به فضل و بخشش ستوده و به عظمت موصوف نبودی،
 کدامین زمان بوده که با بردباری خویش پیاپی از گنهکاران درنگذشته باشی؟! ساکنان زینت از فرمانبرداری تو سرپیچی
 کردند، ولی تو با بخشش خویش بر آنان مهر ورزیدی، به فضل خود به آنان بخشیدی و به کرامت پی در پی به آنان روی
 کردی، ای که معبودی جز تو نیست، بخشایشگری که دارای شوکت و کرامتی.

۲- آن که زیبایی را آشکار سازی و زشتی را بپوشانی، از آن که بندگان را بر خطایشان سرزنش نکنی و پرده حرمتشان را
 نداری ای بزرگ در بخشش و نیکو در گذشت، ای که آمرزگاریات فراگیر، و دستانت به مهر گشاده است، ای شنوای هر راز
 و نجومی و سرانجام هر دادخواهی، از که از لغزشها درگذری، ای بزرگوار در چشم پوشی و گذشت، ای بزرگ بخشایش گر
 ای آغازگر نعمت ها پیش از شایستگی بندگان. [ای پروردگار]

۳- [ای خدا]

۴- [ای سرور]

۵- [ای مولا]

۶- [ای امید]

۷- [ای پناه]

۸- [ای نهایت رغبت]

۹- [ای بخشاینده]

۱۰- [ای مهربان]

۱۱- [ای عطا بخش]

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَثِيرًا طَيِّبًا كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ (۱)

ده مرتبه و حاجت خود را بطلب.

مؤلف گوید: درباره روزه این سه روز و بجا آوردن دو رکعت نماز مستحب به هنگام ظهر روز جمعه، برای برآورده شدن حاجت، روایات بسیاری وارد شده.

اعمال زوال روز جمعه

مؤلف گوید: درباره روزه این سه روز و بجا آوردن دو رکعت نماز مستحب به هنگام ظهر روز جمعه، برای برآورده شدن حاجت، روایات بسیاری وارد شده.

بیست و یکم: از دیگر اعمال روز جمعه این است که چون خورشید به گاه ظهر رسد، دعایی را که محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام روایت کرده، بخواند و آن دعا آنگونه که در مصباح المتهجد شیخ طوسی نقل شده، این است:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا (۲)

آنگاه بگو:

يَا سَابِغَ النِّعَمِ يَا دَافِعَ النَّقَمِ يَا يَا رِيَّ النَّسَمِ يَا عَلِيَّ الْهَمَمِ يَا مُغْشِيَّ الظُّلَمِ يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَالْأَلَمِ يَا مُنِيسَ الْمُسْتَوْحِشِينَ فِي الظُّلَمِ يَا عَالِمًا لَا يُعْلَمُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا مَنْ اسْمُهُ دَوَاءٌ وَ ذِكْرُهُ شِفَاءٌ وَ طَاعَتُهُ غِنَاءٌ [عَنِّي] ارْحَمْ مَنْ رَأْسِ مِيَالِهِ الرَّجَاءُ وَ سِيْلَاحُهُ الْبُكَاءُ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ (۳)

بیست و دوم: در رکعت اول نماز ظهر

ص: ۷۸

۱- درود فراوان و پاکیزه بر محمد و خاندان محمد فرست، همچون بهترین درودها که بر بنده ای از بندگان خود فرستی
۲- معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر از هر وصفی است و پاک و منزّه است خدا، و ستایش تنها او را سزاست، هم او که فرزندی نگرفته، و در فرمانروایی اش شریکی نپذیرفته است، و برای او نگاهداری از خواری نبوده است، پس او را بسیار بزرگ شمار

۳- ای فروریزنده نعمت ها، ای پیش گیرنده بد فرجامی ها، ای آفریننده جانداران، ای بلند همت، ای روشنی تاریکی ها، ای

صاحب جود و کرم، ای برطرف کننده زیان و درد، ای همدم ترسیدگان در تاریکی ها، ای دانای نیاموخته بر محمد و خاندان محمد درود فرست با من چنان کن که تو را سزد، ای آن که نامش دوا و یادش شفا، و طاعتش توانگری است، مهرورز بر آن که سرمایه اش امید است، و ساز و برگش گریه، پاک و منزهی، معبودی جز تو نیست ای پرمهر، ای بخشایش گر، ای پدیدآورنده آسمان ها و زمین، ای بلند بالا و بزرگوار.

جمعه پس از سوره «حمد» سوره «جمعه»، و در رکعت دوم آن بعد از سوره «حمد» سوره «منافقین» بخواند، و در رکعت اول نماز عصر پس از سوره «حمد» سوره «جمعه» و در رکعت دوم پس سوره «حمد» سوره «توحید» را بخواند.

شیخ صدوق از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: از چیزهایی که بر هر مؤمن شیعه ای واجب و لازم است این که در شب جمعه را با سوره «جمعه» و سوره «اعلی» و در روز جمعه نماز را با سوره «جمعه» و «منافقین» بخواند، هرگاه این شیوه را رعایت کند، گویا به عمل رسول الله صلی الله علیه و آله رفتار نموده، و ثواب و پاداشش از سوی خدا بهشت خواهد بود.

شیخ کلینی به سند حسن سندی که همچون سند صحیح است از حلبی روایت کرده: از حضرت صادق علیه السّلام سؤال کردم: هرگاه در روز جمعه به تنهایی نماز بخوانم، یعنی به نماز جمعه موفق نشوم، آیا چهار رکعت نماز ظهر را با صدای بلند بخوانم؟ فرمود: آری، ولی در روز جمعه در نماز ظهر پس از «حمد» سوره های «جمعه» و «منافقین» بخوان.

بیست و سوم: شیخ طوسی رحمه الله در کتاب مصباح المتّهج از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که پس از سلام نماز روز جمعه سوره های «حمد، ناس، فلق، توحید» و «کافرون» را هر کدام هفت بار بخواند.

و نیز آیه

«لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ»

را که در آخر سوره براءت [نهمین سوره قرآن] است، و آیه

«لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ»

را که در آخر سوره «حشر» قرار دارد تا پایان سوره و

ص: ۷۹

پنج آیه «ال عمران» را از

«انّ فی خلق السموات و الارض»

تا

«انک لا تخلف الميعاد»

[۱۶۸ ۱۷۱] بخواند، از این جمعه تا جمعه دیگر، از گزند دشمنان و نیز آسیب بلاها در امان باشد.

بیست و چهارم: شیخ طوسی از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح یا پس از نماز ظهر بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلَاتِكَ وَ صَلَاةَ مَلَائِكَتِكَ وَ رُسُلِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

تا یک سال بر او گناهی نوشته نشود و نیز فرموده هر که بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

نمیرد تا حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) را درک کند.

مؤلف گوید: اگر دعای پیشین را پی از فریضه ظهر جمعه بخواند تا جمعه دیگر از بلاها در امان باشد.

و نیز روایت شده: هر که بین دو نماز روز جمعه، بر محمد و آل محمد صلوات فرستد، پاداش آن برابر پاداش هفتاد رکعت نماز خواهد بود.

بیست و پنجم: دعای «یا من یرحم من لا یرحمه العباد» و دعای «اللهم هذا یوم مبارک» را که در از دعاهای «صحیفه کامله» [صحیفه کامله سجّادیه] است بخواند.

بیست و ششم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهدجد» فرموده است: از امامان علیهم السلام روایت شده: هر که در روز جمعه پس از نماز ظهر دو رکعت نماز به جای آورد، و در هر رکعت بعد از سوره «حمد» هفت بار

«قل هو الله احد»

بخواند و پس از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ الَّتِي حَشُوهَا الْبَرَكَةُ

- ۱- بار خدایا! رحمت بی کرانت، و درود فرشتگان و فرستادگان را بر محمد و خاندان محمد قرار ده
- ۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و طلوع ظهورشان را زود گردان

وَعَمَّارَهَا الْمَلَائِكَةُ مَعَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآبِنَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (۱)

تا جمعه دیگر دچار فتنه ای نشود، و حق تعالی او را در کنار و به همراه محمد صلی الله علیه و آله و اهل بیتش و ابراهیم علیه السلام بگذارد.

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: اگر این دعا را فردی که سید نیست بخواند به جای «و ابینا» بگوید «و ابیه»

اعمال عصر جمعه

بیست و هفتم: روایت شده: بهترین زمان برای فرستادن صلوات در روز جمعه، پس از عصر است.

بنابراین در آن وقت صد مرتبه بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲)

شیخ طوسی فرموده است: روایت شده: مستحب است صد مرتبه بگویی:

صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ وَ جَمِيعِ خَلْقِهِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

شیخ بزرگوار ابن ادریس در کتاب «سرائر» از جامع «بنظی» نقل کرده: که ابو بصیر گفت: از امام صادق علیه السلام شنیدم میفرمود: صلوات بر محمد و آل محمد در بین ظهر و عصر، برابر با هفتاد رکعت نماز است، و کسیکه پس از عصر روز جمعه بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۴)

برای او همانند پاداش عمل پریان و آدمیان در آن روز خواهد بود.

مؤلف گوید: این صلوات ارزنده در نوشته های بزرگان حدیث با سندهای بسیار معتبر، با فضیلت های

ص: ۸۱

۱- خدایا! مرا از اهل بهشت قرار ده، آن بهشتی که انباشته از برکت و نعمت است و آباد کنندگانش فرشتگان هستند، در کنار پیامبر، محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد) و پدرمان ابراهیم بر او درود و سلام باد.

۲- خدایا! بر محمد و خاندانش رحمت فرست و ظهورشان را زود گردان

۳- درود خدا و فرشتگان و پیامبران و همه آفریده هایش بر محمد و خاندان محمد و سلام بر او و بر ایشان و بر روان ها و

تنه‌اشان، و رحمت خدا و برکاتش بر آنان باد.

۴- خدایا! درود فرست بر محمد و خاندان محمد، آن جانشینان پسندیده او، برترین درودهایت را، و از بهترین برکاتت به آنان ارزانی کن، و سلام بر ایشان و بر جان‌ها و بدن‌هاشان و رحمت و برکات خدا بر آنان باد.

فراوان روایت شده.

و چنانچه ده بار و هفت بار خوانده شود بهتر است زیرا از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که پس از نماز عصر روز جمعه، پیش از آنکه از جای خویش برخیزد، این صلوات را ده بار بخواند، فرشتگان از این جمعه تا جمعه آینده در همین ساعت بر او صلوات میفرستند، و نیز از آن حضرت روایت شده: هنگامی که نماز عصر روز جمعه را خواندی هفت بار این صلوات را بخوان.

و شیخ کلینی در کتاب «کافی» روایت کرده: وقتی که در روز جمعه نماز خود را خواندی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ . (۱)

به یقین هر که این صلوات را، پس از نماز عصر بخواند حق تعالی برای او صد هزار کار نیک ثبت کند، و از او صد هزار گناه را محو نماید، و صد هزار حاجتش را روا کند، و صد هزار بار مقامش را در بهشت بلند گرداند.

و نیز شیخ کلینی فرموده روایت شده: هر که این صلوات را هفت بار بخواند برای او به تعداد بندگان کار نیک ثبت کنند و عملش در آن روز مورد قبول واقع شود، و در روز قیامت حاضر می شود در حالی که بین دو چشم او نرو و پروغی می درخشد.

و در اعمال روز عرفه صلواتی خواهد آمد که هر کس آن را بخواند حضرت محمد و آل محمد (صلوات الله و سلامه علیهم) را خشنود سازد.

بیست و هشتم: بعد از عصر هفتاد بار

ص: ۸۲

۱- خدایا! درود فرست بر محمد و خاندان محمد که جانشینان پسندیده اویند بهترین درودهایت را، و بهترین برکات را بر آنان ارزانی کن، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او و بر ایشان باد.

بگوئید: استغفر الله ربی و اتوب الیه [از خدا، پروردگام آموزش می جویم و به سوی او می پویم] تا حق تعالی گناهان او را بیامزد.

بیست و نهم: صدر بار سوره «أنا انزلناه» را بخواند.

از موسی بن جعفر علیه السلام روایت شده: برای خدا در روز جمعه هزار نسیم رحمت است که هرچه بنده اش بخواند از آن نسیم مهرآمیز به او ببخشد، پس هر که بعد از عصر روز جمعه صد بار سوره «أنا انزلناه» را بخواند، حق تعالی آن هزار رحمت را چند برابر گرداند و به او عطا فرماید.

سی ام: دعای عشرات را که در صفحات بعد خواهد آمد بخواند.

سی و یکم: شیخ طوسی رحمه الله فرموده: هنگام اجابت دعا ساعت آخر روز جمعه تا غروب آفتاب است، سزاوار است مؤمن در آن ساعت بسیار دعا کند.

و روایت شده: ساعت اجابت دعا، هنگامی است که نیمی از خورشید غروب کرده باشد، و نیمه دیگر آن در مغرب دیده شود.

حضرت فاطمه علیها السلام در آن هنگام دعا می کرد، بنابراین دعا در آن ساعت مستحب است.

و دعایی را که از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده مستحب است در ساعت اجابت دعا بخواند.

و آن دعا این است:

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (۱)

و در ساعت آخر روز جمعه دعای «سمات» را که پس از این خواهد آمد بخواند.

صلوات ابوالحسن ضراب اصفهانی

آگاه باش روز جمعه از چند جهت اختصاص و تعلق به امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف دارد: یکی

ص: ۸۳

۱- پاک و منزهی، پرستیده ای جز تو نیست، ای پرمهر ای بخشایشگر، ای پدیدآورنده آسمانها و زمین، ای دارای بزرگی و کرم.

آنکه ولادت با سعادت ایشان در آن روز بوده، دیگر آنکه ظهور پر از سرور آن حضرت در روز جمعه خواهد بود، و از این رو، انتظار فرج در آن روز بیش از روزهای دیگر است، و در زیارت مختصّ به آن حضرت در روز جمعه آمده است «هذا يوم الجمعة، و هو يومك المتوقع فيه ظهورك، و الفرج فيه للمؤمنين على يدك» [این روز جمعه است، روزی که انتظار میرود در آن ظهور کنی و به دست تو برای مومنان گشایش حاصل شود] بلکه عید بودن روز جمعه، و آن را یکی از عیدهای چهارگانه شمردن در حقیقت به خاطر زمان ظهور آن حضرت است، که در آن هنگام زمین را از وجود شرک و کفر، و آلودگی به گناه و هم از وجود ستمکاران و دین ستیزان و کافران و منافقان پاک و پاکیزه میگرداند، و با آشکار ساختن کلمه حق و برافراشتن پرچم ایمان و احکام دین، چشم و دل خاصان اهل ایمان را در آن روز روشن و مسرور و خرسند مینماید و اشرف الارض بنور ربّها [زمین به پرتو پروردگارش تا بنده گشت] پس شایسته است که در این روز صلوات کبیر را بخوانی، و دعایی را که حضرت رضا علیه السلام امر به خواند آن برای صاحب الأمر عجل الله تعالی فرجه الشریف فرموده اند قرائت کنی، و آغاز آن دعا این است: «اللّهم ادفع عن وئیک و خلیفتک» که بطور کامل در باب زیارات، در آخر اعمال سرداب خواهد آمد.

و نیز خوب است که دعایی را که شیخ ابو عمرو عمروی قدس الله روحه به ابو

علی بن همّام املا کرده و فرموده است که آن را در زمان غیبت قائم آل محمّد عجل الله تعالی فرجه الشریف بخوانند، بخوانی.

و چون آن صلوات و این دعا طولانی است، به جهت رعایت اختصار ذکر نکردیم، علاقمندان می توانند به کتاب های مصباح المتّهجد و جمال الاسبوع مراجعه کنند.

جا دارد در اینجا صلواتی را که به ابو الحسن ضراب اصفهانی منسوب است و شیخ طوسی و سید ابن طاووس آن را در اعمال عصر روز جمعه آورده اند ذکر کنیم بسید ابن طاووس فرموده: این صلوات از مولای ما حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف روایت شده و حتی اگر تعقیب روز جمعه را به جهت، عذری نتوانستی بخوانی، هرگز این صلوات را ترک نکن به جهت امری که خدا جل جلاله ما را به آن آگاه نموده است.

آنگاه سید در ادامه سند آن را با متن صلوات نقل کرده، اما شیخ در مصباح المتّهجد فرموده: این صلوات از حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف روایت شده که در مکه بدست ابو الحسن ضراب اصفهانی رسیده است و ما سند آن را بخاطر اختصار نسخه ذکر نکردیم.

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ حُجِّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْمُتَّجِبِ فِي الْمِيثَاقِ الْمُصْطَفَى فِي الظَّلَامِ الْمُطَهَّرِ مِنْ كُلِّ آفَةٍ الْبَرِيءِ مِنْ كُلِّ عَيْبٍ الْمُؤَمِّلِ لِلنَّجَاهِ الْمُرْتَجِي لِلشَّفَاعَةِ الْمُفَوَّضِ إِلَيْهِ دِينُ اللَّهِ اللَّهُمَّ شَرِّفْ بُيُوتَهُ وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ وَ أَفْلِحْ حُجَّتَهُ وَ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ وَ أَضِيءْ نُورَهُ وَ بَيِّضْ وَجْهَهُ وَ أَعْطِهِ الْفَضْلَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الْمَنْزِلَةَ

ص: ۸۵

وَالْوَسِيْلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ وَابْعَثَهُ مَقَامًا مَّخْمُودًا يَغِيْطُهُ بِهِ الْاَوْلُوْنَ وَالْاٰخِرُوْنَ وَصَلَّ عَلٰى اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَقَائِدِ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِيْنَ وَسَيِّدِ الْوَصِيِّيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ (١) وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى جَعْفَرِ بْنِ جَعْفَرِ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى مُحَمَّدِ اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ وَصَلَّ عَلٰى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمُهَدِي اِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَوَارِثِ الْمُزْسَلِيْنَ وَحُجَّهٖ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ ، (٢) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَيْتِهِ الْاَبْرَارِ الْاَعْلِيَاءِ الصّٰدِقِيْنَ الْاَبْرَارِ الْمُتَّقِيْنَ دَعَايِمِ دِيْنِكَ وَ اَزْكَانِ تَوْحِيْدِكَ وَ تَرَاجِمِهِ وَحِيْكَ وَ حُجَجِكَ عَلٰى خَلْقِكَ وَ خُلَفَاؤِكَ فِيْ اَرْضِكَ الَّذِيْنَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَ اضْطَفَيْتَهُمْ عَلٰى عِبَادِكَ وَ اَزْتَصَيْتَهُمْ لِدِيْنِكَ وَ خَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِكَ وَ جَلَّلْتَهُمْ بِكَرَامَتِكَ وَ غَشَيْتَهُمْ بِرَحْمَتِكَ وَ رَبَّيْتَهُمْ بِنِعْمَتِكَ وَ عَدَّدْتَهُمْ بِحِكْمَتِكَ وَ اَلْبَسْتَهُمْ

ص: ٨٦

١- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدایا! بر محمد درود فرست، آن سرور فرستادگان و پایان بخش پیامبران و برهان پروردگار جهانیان، آن برگزیده خدا در عالم الست، انتخاب شده او در ملکوت، پاکیزه از هر آفت، بری از هر عیب، همان که از او آرزوی نجات برند، و امید شفاعت از او دارند، آن که دین خدا به او واگذار گشته، بار خدایا بنیادش را شرف بخش، و برهانش را بزرگ گردان، و حرّیت او را پیروز کن، و پایه اش را برافراز، و نورش را برافروز و رویش را سپید کن و فضلش عطا کن، و به او جایگاه و دست آویز و رتبه بلند عنایت کن، و او را در جایگاه ستوده ای که گذشتگان و آیندگان به آن رشک برند برانگیز، و بر علی امیر مؤمنان و وارث رسولان و پیشوای نیکان با چهره های درخشان و سرور اوصیاء و برهان پروردگار جهانیان درود فرست و بر حسن بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان درود فرست! و بر حسین بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست و بر علی بن الحسین پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست

٢- و بر محمد بن علی پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست، و بر جعفر بن محمد پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان درود فرست، و بر موسی بن جعفر پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر محمد بن علی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر محمد بن علی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر حسن بن علی پیشوای مؤمنان و وارث رسولان و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر محمد بن علی پیشوای مؤمنان، و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست، و بر یادگار پیامبران و امامان و هدایتگر هدایت یافته، پیشوای مؤمنان، و وارث رسولان، و برهان پروردگار جهانیان، درود فرست،

نُورَكَ وَرَفَعْتَهُمْ فِي مَلَكُوتِكَ وَحَفَفْتَهُمْ بِمَلَائِكَتِكَ وَشَرَفْتَهُمْ بِبَنِيكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَيْهِمْ صَلَاةً زَاكِيَةً نَامِيَةً، (۱) كَثِيرَةً دَائِمَةً طَيِّبَةً لَا يُحِيطُ بِهَا إِلَّا أَنْتَ وَلَا يَسَعُهَا إِلَّا عِلْمُكَ وَلَا يُحْصِيهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَيَّ وَلِيَّكَ الْمُحِبِّي سُنَّتِكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ الدَّاعِي إِلَيْكَ الدَّلِيلَ عَلَيْكَ حُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ وَخَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ وَشَاهِدِكَ عَلَيَّ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ اعْزِ نَصِيرَةً وَمُيَدِّ فِي عُمْرِهِ وَزَيْنِ الْأَرْضِ بِطَوْلِ بَقَائِهِ اللَّهُمَّ اكْفِهِ بِنِعَى الْحَاسِدِينَ وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْكَائِدِينَ وَارْجُزْ عَنْهُ إِرَادَةَ الظَّالِمِينَ وَخَلِّصْهُ مِنْ أَيْدِي الْجَبَّارِينَ ، (۲) اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَشَبَابِهِ وَرَعِيَّتِهِ وَخَاصَّتِهِ وَعَامَّتِهِ وَعَدُوَّهُ وَجَمِيعِ أَهْلِ الدُّنْيَا مَا تُقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ وَتُسَرُّ بِهِ نَفْسُهُ وَبَلَّغْهُ أَفْضَلَ مَا أَمَلَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ حَيِّدْ بِهِ مَا أَمْتَحَى [مُحَي] مِنْ دِينِكَ وَأَحْيِ بِهِ مَا يُدَلُّ مِنْ كِتَابِكَ وَأَظْهِرْ بِهِ مَا عُيِّرَ مِنْ حُكْمِكَ حَتَّى يَعُودَ دِينُكَ بِهِ وَعَلَيَّ يَدِيهِ غَضًّا جَدِيدًا خَالِصًا مُخْلِصًا لَا شَكَّ فِيهِ وَلَا شُبُهَةَ مَعَهُ وَلَا بَاطِلَ عِنْدَهُ وَلَا بِدْعَةَ لَدَيْهِ اللَّهُمَّ نُورِ بِنُورِهِ كُلَّ ظُلْمَةٍ وَهَدِّ بِرُكْنِهِ كُلَّ بِدْعَةٍ وَاهْدِمْ بِعِزِّهِ كُلَّ ضَلَالَةٍ وَأَقْصِمْ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ وَأَخْمِدْ بِسَيِّفِهِ كُلَّ نَارٍ وَأَهْلِكْ بِعِزِّهِ جُورَ كُلِّ جَائِرٍ وَأَجْرِ حُكْمَهُ عَلَيَّ كُلِّ حُكْمٍ وَأَذَلِّ بِسُلْطَانِهِ كُلَّ سُلْطَانٍ. (۳) اللَّهُمَّ أَدَلِّ كُلَّ مَنْ نَاوَاهُ وَأَهْلِكْ كُلَّ مَنْ عَادَاهُ وَأَمْكُرْ بِمَنْ كَادَهُ وَاسْتَأْصِلْ مَنْ جَحَدَهُ حَقَّهُ وَاسْتَيْتَهَانَ بِأَمْرِهِ وَ

ص: ۸۷

۱- بار خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست، آن پیشوایان رهنما و عالمان راستگو، و نیکان پرهیزگار، آنان که ستون های دین تو و پایه های توحیدت و ترجمان وحیت و حجت های تو بر آفریده هایت، و جانشینان تو در زمینت هستند، هم آنان که برای خود اختیار کردی. و و بر بندگانت برگزیدی، و برای دینت پسندیدی، و به شناخت خویش اختصاص دادی، و به کرامت خود بزرگی شان بخشیدی، و به رحمت فرو گرفتی، و به نعمت پروراندی، و به حکمتت به ایشان غذا دادی و لباس نور بر اندامشان پوشاندی و مقامشان را در ملکوت بلند گردانیدی، و در پوشش و حمایت فرشتگانت در آوردی، و به پیامبرت که درود تو بر او و خاندانش باد شرافتشان بخشیدی. خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست، درودی پاکیزه، فزاینده

۲- فراوان پیوسته و خوشایند که جز تو به آن احاطه نیابد، جز دانش تو آن را فرا نگیرد، و کسی جز تو شمارش را نداند. خدایا! درود فرست بر ولایت که حیات بخش راه و روش و بپادارنده فرمانت و دعوت کننده به سویت و رهنمای به هستی ات، و حجت بر آفریدگان و جانشینت در زمین، و گواه تو بر بندگانت. بار خدایا! یاریاش را اقتدار بخش و عمرش را طولانی ساز، و زمین را به طول بقایش بیارای. بار خدایا! او را از ستم حسودان کفایت کن، و از گزند مکاران پناه ده، و اراده بیدادگران را از او بازدار، و از دست گردن کشانش رهایی بخش

۳- بار خدایا! به او عطا کن برای خودش و فرزندانش، و پیروانش و رعیتش و خاصانش و همه آنان که فرمانش برنند و دشمنانش و همه اهل دنیا آنچه که دیدگانش را به آن روشن کنی و دلش را به آن شاد نمایی و او را در دنیا و آخرت به برترین آرزوهایش برسان، به یقین تو بر هر چیز توانایی. بار خدایا! به دست او آنچه از دینت فراموش شده را تازه گردان، و آنچه از معانی کتابت تغییر یافته را زنده کن، و آنچه از احکامات دگرگون شده را آشکار ساز، تا دینت به وسیله او و به دست او شاداب، نوین، ناب و بیآلایش گردد آنچنان که شکی در آن نبوده و شبهه ای با آن نباشد، و باطل و بدعتی همراه آن نماند. بار خدایا! هر ظلمتی را با نورش روشنی بخش، با استواری اش هر بدعتی را ویرن کن، و با پایداریش هر گمراهی را برطرف کن و به دست او پشت هر گردنکشی را با پایداریش بشکن، و آتش هر آشوبی را با شمشیر او خاموش کن و ستم هر

ستمگری را با عدل او نابود ساز، و فرمانش را بر هر فرمانی چیره گردان و هر سلطنتی را به سلطنتش خوار کن.

سَعَى فِي إِطْفَاءِ نُورِهِ وَ أَرَادَ إِخْمَادَ ذِكْرِ اللَّهِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى وَ عَلَى الْمُزْتَضَى وَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَ الْحَسَنَ الرُّضَا وَ الْحُسَيْنَ الْمُصْطَفَى وَ جَمِيعَ الْأَوْصِيَاءِ مَصَابِيحِ الدُّجَى وَ أَعْلَامِ الْهُدَى وَ مَنَارِ التَّقَى وَ الْعُرْوَةِ الْوُثْقَى وَ الْحَبْلِ الْمَيْتِينَ وَ الصَّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ وَ صَلَّى عَلَى وَلِيِّكَ وَ وُلَاةِ عَهْدِكَ وَ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ وَ مَدَّ فِي أَعْمَارِهِمْ وَ زِدْ فِي آجَالِهِمْ وَ بَلِّغْهُمْ أَقْصَى آمَالِهِمْ دِينًا وَ دُنْيَا وَ آخِرَةً إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

بدان که موافق روایتی شب شنبه هم حکم شبه جمعه را دارد و سزاوار است آنچه در شب جمعه خوانده می شود در آن شب هم خوانده شود.

فصل پنجم: زیارات معصومین علیهم السلام در ایام هفته (تعیین اسامی معصومین علیهم السلام به روزهای هفته)

زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در روز شنبه

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُهُ وَ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتِ رَبِّكَ وَ نَصَيْتَ حَتَّى لَأُمَّتِكَ وَ جَاهِدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمِعْوَةِ الْحَسِنَةِ وَ أَدَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنَّكَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غَلَطْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ وَ عَيْدْتَ اللَّهُ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَقْتَدَانَا بِكَ مِنَ الشُّرُكِ وَ الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ وَ أَنْبِيَائِكَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ بَيْنَ (۲) وَ مَنْ سَبَّحَ لَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ أَمِينِكَ وَ نَجِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ صَفِيِّكَ وَ صَفِيَّتِكَ وَ خَاصَّتِكَ وَ خَالِصَتِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَعْطَاهُ الْفُضْلَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الْوَسِيلَةَ وَ الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ

ص: ۸۸

۱- بار خدایا! هر که را که آهنگ او کند به ذلت نشان و هر که را با او دشمنی ورزد هلاک ساز و مکر کن با هر که با او نیرنگ بازد، و هر که حقش را انکار کند و فرمانش را سبک شمارد، و در خاموش کردن نورش بکوشد، و فرونشاندن یادش را اراده نماید از بن برکن، خدایا! درود فرست بر محمد مصطفی و علی مرتضی، و فاطمه زهرا، و حسن خشنود از قضا، و حسین پاک گشته، و همه اوصیایی که چراغ های تاریکی، و نشانه های هدایت، و مشعل های فروزان تقوی، و دستاویز و رشته استوار و راه راست اند، و بر ولایت و زمامداران پای بند به عهدت که امامان از فرزندانش هستند درود فرست، و بر عمرشان بیفزای و به طول حیاتشان فزونی بخش، و به نهایت آرزوهای دینی و دنیوی و اخرویشان برسان که به یقین تو بر هر چیز توانایی.

۲- شهادت میدهم که معبودی جز خدا نیست، یکتاست و شریکی ندارد، و گواهی میدهم که تو فرستاده اویی، و تویی محمد فرزند عبد الله، و شهادت می دهم که تو پیام های پروردگارت را به مردم رساندی و برای امتت خیرخواهی نمودی و در راه خدا با حکمت و اندرز پسندیده کوشیدی، و آنچه را از حق بر عهده تو بود ادا کردی، و همانا تو به مردمان مؤمن مهربانی نمودی، و بر کافران سخت گرفتی، و خدا را با خلوص کامل تا رسیدن مرگ بندگی کردی، پس خداوند تو را به شریف ترین مقام اهل کرامت نایل گرداند. سپاس خدای را که ما را به وسیله تو از شرک و گمراهی رهانید. خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست و درود خود و فرشتگان و پیامبران و فرستادگان و بندگان شایسته ات و همه اهل آسمان ها و زمین ها

وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً يَغِيبُهُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِيماً إِلَهِي فَقَدْ أَتَيْتُ نَبِيَّكَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِي، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اغْفِرْهَا لِي يَا سَيِّدَنَا أَتَوَجَّهُ بِكَ وَ بِأَهْلِ بَيْتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى رَبِّكَ وَ رَبِّي لِيُغْفِرَ لِي، (۱)

آنگاه سه بار بگو

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (۲)

سپس بگو:

أَصَبْنَا بِكَ يَا حَبِيبَ قُلُوبِنَا فَمَا أَعْظَمَ الْمَصِيبَةَ بِكَ حَيْثُ انْقَطَعَ عَنَّا الْوَحْيُ وَ حَيْثُ فَصَدْنَاكَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ يَا سَيِّدَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ عَلَيَّكَ وَ عَلَيَّ آلِ بَيْتِكَ [الطَّيِّبِينَ] الطَّاهِرِينَ هَذَا يَوْمَ السَّبْتِ وَ هُوَ يَوْمُكَ وَ أَنَا فِيهِ ضَعِيفُكَ وَ جَارُكَ فَأُضِئْ فَنِي وَ أَجْرُنِي فَإِنَّكَ كَرِيمٌ تُحِبُّ الضَّيْفَةَ وَ مَيَّامُورٌ بِالْإِحَارَةِ فَأُضِئْ فَنِي وَ أَحْسِنْ ضِيْفَتِي وَ أَجْرَنَا وَ أَحْسِنْ إِجَارَتَنَا بِمَنْزِلَةِ اللَّهِ عِنْدَكَ وَ عِنْدَ آلِ بَيْتِكَ وَ بِمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَهُ وَ بِمَا اسْتَوَدَعَكُمُ مِنْ عِلْمِهِ فَإِنَّهُ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ (۳)

گرد آورنده این کتاب عباس قمی خدایش ببخشد گوید: من هرگاه خواستم رسول خدا را به این زیارت، زیارت نمایم نخبان آن حضرت را به صورتی که امام هشتم تعلیم بزنتی فرموده زیارت میکنم، پس از آن این زیارت را میخوانم.

و آن زیارت [زیارت تعلیم داده شده به بزنتی] به گونه ای که با سند صحیح روایت شده چنین است: ابن ابی نصر خدمت حضرت رضا علیه السلام عرض کرد: پس از نماز چگونه بر حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله صلوات و سلام فرستاد؟ فرمود میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

ص: ۸۹

۱- و هر آنکه از پیشینیان و آیندگان تسبیح تو گوید را ای پروردگار جهانیان، بر محمد بنده شایسته و پیامبر و فرستاده ات و امین و برگزیده و محبوب و پاک و بنده و خاص و خالصت و اختیار شده از میان بندگانت، قرار ده. خدایا! به او فضل و برتری و مرتبه شفاعت و درجه بلند عطا کن و او را به مقام ستوده ای که پیشینیان و آیندگان بر آن رشک برند برانگیز. خدایا! تو فرموده ای: «اگر ایشان آنگاه که بر خود ستم کردند نزد تو میآمدند پس از خدا طلب آمرزش می کردند و پیامبر نیز برای ایشان درخواست آمرزش می نمود، به یقین خدا را توبه پذیر و مهربان می یافتند» خدایا! من استغفارکنان و پشیمانان از گناهانم نزد پیامبرت آمدم، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و گناهانم را بپارز. ای سرور ما، دست به دامن تو و خاندانت، به جانب خدای متعال که پروردگار من و توست روی می آورم تا مرا بپارزد.

۲- همه از خدایم و به سوی او باز می گردیم

۳- ای محبوب دلهای ما، ما به خاطر تو سوگواریم، و چه بزرگ است سوگواری بر تو از آن رو که وحی از ما بریده و هم

از آن رو که به فقدان تو دچار آمده ایم چه ما از خداییم و به سوی او باز می گردیم، ای سرور ما، ای فرستاده خدا، درود خدا بر تو و بر خاندان پاک پاکیزه ات باد. امروز روز شنبه است و آن روز توست، و من در این روز مهمان تو و پناهنده به درگاه توام، پس از من پذیرایی کن و به من پناه ده، زیرا تو بزرگوار و مهمان نوازی، و از سوی حق تعالی مأور به پناه دادنی، پس از من پذیرایی کن و نیکو پذیرایی فرما و ما را پناه ده، و نیکو پناهمان ده، به برکت جایگاهی که خدا نزد تو و نزد خاندانت دارد، و بحق منزلی که آنان نزد خداوند دارند و بحق آنچه از دانشش نزد شما سپرده که همانا او گرامی ترین گرامیان است.

وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ وَ جَاهِدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ وَ عِبَدْتَهُ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ. (۱)

زیارت حضرت امیرالمومنین علیه السلام در یکشنبه

این زیارت به روایت کسی است که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را در بیداری مشاهده کرده بود در حالی که آن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را در روز یکشنبه که روز آن حضرت است با این عبارات زیارت میکرد:

السَّلَامُ عَلَى الشَّجَرَةِ النَّبَوِيَّةِ وَ الدَّوْحَةِ الْهَاشِمِيَّةِ الْمُضَيَّعَةِ الْمُثْمَرَةِ بِالثَّبَوَةِ الْمُؤَنَقَةِ [الْمُؤَنَعِ] بِالْإِمَامَةِ وَ عَلَى ضَجِيعِكَ آدَمَ وَ نُوحَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُخَدِّقِينَ بِكَ وَ الْحَافِينَ بِقَبْرِكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا يَوْمُ الْأَحَدِ وَ هُوَ يَوْمُكَ وَ بِاسْمِكَ وَ أَنَا ضَيْفُكَ فِيهِ وَ جَارُكَ فَأَضِ فُنِي يَا مَوْلَايَ وَ أَجْزِنِي فَإِنَّكَ كَرِيمٌ تُحِبُّ الضِّيَافَةَ وَ مَأْمُورٌ بِالْإِجَارَةِ فَافْعَلْ مَا رَغِبْتُ إِلَيْكَ فِيهِ وَ رَجَوْتُهُ مِنْكَ بِمَنْزِلَتِكَ وَ آلِ بَيْتِكَ عِنْدَ اللَّهِ وَ مَنْزِلَتِهِ عِنْدَكُمْ وَ بِحَقِّ ابْنِ عَمِّكَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ عَلَيْهِمْ [عَلَيْكُمْ] أَجْمَعِينَ. (۲)

زیارت حضرت زهرا سلام الله عليها در روز یکشنبه

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُتَحَنُّنَهُ اِمْتَحَنَكَ الَّذِي خَلَقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا اِمْتَحَنَكَ صَابِرَةً أَنَا لَكَ مُصَدِّقٌ صَابِرٌ

ص: ۹۰

۱- سلام و رحمت خدا و برکاتش بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد الله، سلام بر توی ای اختیارشده خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین وحی خدا، شهادت میدهم که تو فرستاده خدایی و گواهی میدهم که تو محمد بن عبد الله هستی و گواهی میدهم که تو امت خویش را خیرخواهانه پسند گفستی، و در راه پروردگارت جهاد کردی، و او را تا زمان مرگ پرستیدی، پس خدا پاداشت دهد ای فرستاده خدا، بهترین پاداشی که به پیامبری از سوی امتش میدهد. خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست. برترین درودی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، همانا تو ستوده و بزرگواری

۲- سلام بر شجره نبوت، و درخت تنومند هاشمی، درخت تابان و بارور به برکت نبوت و خرم و سرسبز به حرمت امامت، و بر دو آرمیده در کنارت آدم و نوح (درود بر آنها باد). سلام بر تو و بر اهل بیت پاک و پاکیزه ات، سلام بر تو و بر فرشتگان حلقه زنده بر دورت و گرد آمده بر قبرت، ای مولای من ای امیر مؤمنان، امروز روز یکشنبه و روز تو و به نام توست و من در این روز میهمان و پناهنده به توام، ای مولای من از من پذیرایی کن و مرا پناه ده، چه همانا تو کریمی و مهمان نوازی را دوست می داری و از سوی خدا مأمور به پناه دانی، پس برآور خواهشی را که برای آن در این روز بسوی تو میل نمودم و آن را از تو امید دارم، به حق مقام والای خود و جایگاه بلند اهل بیت نزد خدا و مقام خدا نزد شما، و بحق پسر عمویت رسول

خدا که خدا بر او و خاندانش همه و همه درود و سلام فرستد.

عَلَى مَا أَتَى بِهِ أَبُوكَ وَ وَصِيَّتُهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا وَ أَنَا أَسْأَلُكَ إِنْ كُنْتُ صِدَّقْتُكَ إِلَّا الْحَقَّتِي بِتَضِيْدِي لَهُمَا لِتَسِرِّ نَفْسِي فَاشْهَدِي أَنِّي ظَاهِرٌ [ظَاهِرٌ] بِوَلَايَتِكَ وَ وِلَايَةِ آلِ بَيْتِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ (۱)

زیات حضرت زهرا علیها السلام به روایتی دیگر:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُتَّخِنَهُ امْتَحَنَكَ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ وَ كُنْتُ لِمَا امْتَحَنَكَ بِهِ صَابِرَةً وَ نَحْنُ لَكَ أَوْلِيَاءُ مُصِيْدِقُونَ وَ لِكُلِّ مَا أَتَى بِهِ أَبُوكَ صَلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ أَتَى بِهِ وَصِيَّتُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُسْلِمُونَ وَ نَحْنُ نَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ إِذْ كُنَّا مُصَدِّقِينَ لَهُمْ أَنْ تُلْحِقَنَا بِتَضَدِّيقِنَا بِالذَّرَجَةِ الْعَالِيَةِ لِتُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهَّرْنَا بِوَلَايَتِهِمْ [بِوَلَايَتِهِمْ] عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (۲)

زیارت امام حسن علیه السلام در روز دوشنبه

روز دوشنبه روز امام حسن و امام حسین علیهما السلام است، در زیارت حضرت امام حسن علیه السلام میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِرَاطَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَيَانَ حُكْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ ، (۳) السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبُرِّ الْوَفِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَنَائِمُ الْأَمِينُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّوْبِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْهَادِي الْمَهْدِي السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّاهِرُ الزَّكِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّقِيُّ النَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحَقُّ الْحَقِيقُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۴)

زیارت امام حسین علیه السلام در روز دوشنبه

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ

ص: ۹۱

۱- سلام بر تو ای آزموده شده، آن که تو را آفرید آزمودت، پس تو را به آنچه آزمود شکبیا یافت، من از صمیم قلب به تو ایمان دارم و بر آنچه پدر بزرگوارت و جانشینش (درود خدا بر آن دو باد) آوردند بردبارم و از تو می خواهم از آنجا که مومن به تو هستم مرا به گروندگان آن دو ملحق سازی تا دلشاد گردم، پس گواه باش که همانا من تنها به ولایت تو و ولایت اهل بیت (که درود خدا بر همه آنان باد) پاک گشته و دلگرمم.

۲- سلام بر تو ای آزموده شده، آزمودت آن که تو را آفرید پیش از آفریدن در دنیا، و در آن آزمون شکبیا بودی و ما دوستان و تصدیق کنندگان توایم، و به همه آنچه پدر بزرگوارت (درود خدا بر او و خاندانش باد) و جانشینش (درود بر او) آوردند سر می سپاریم خدا! از تو می خواهیم از آن رو که تصدیق کنندگان آن بزرگواران بودیم ما را به خاطر این باور به درجه والا برسانی، تا خود را بشارت دهیم که پاک گشتیم به ولایت آنان (درود بر آنان)

۳- سلام بر تو ای فرزند فرستاده پرودگار جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر

تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای برهان حکم خدا، سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای راه خدا، سلام بر تو ای بیان حکم خدا، سلام بر تو ای یار دین خدا، سلام بر تو ای سرور پاک نهاد،

۴- سلام بر تو ای نیکو کردار وفادار، سلام بر تو ای قیام کننده امین، سلام بر تو ای آگاه به تأویل، سلام بر تو ای راهنمای راه یافته، سلام بر تو ای پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای پرهیزکار پاکدامن، سلام بر تو ای حقیقت راستین و آشکار، سلام بر تو ای شهید راست کردار سلام بر تو ای ابا محمد حسن بن علی، و رحمت و برکات خدا بر تو باد

رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ
أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصًا وَجَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَعَلَيْكَ السَّلَامُ مِنْ مَنِي مَا
بَقِيَتْ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَعَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۱)

أَنَا يَا مَوْلَايَ مَوْلَى لَكَ وَ لِيَالِ بَيْتِكَ سَلِّمْ لِمَنْ سَأَلَكُمْ وَ حَزْبُ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ جَهْرُكُمْ وَ ظَاهِرُكُمْ وَ بَاطِنُكُمْ لَعَنَ
اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ وَالْآخِرِينَ وَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُمْ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَذَا يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ وَ
هُوَ يَوْمُكُمْ وَ بِاسْمِكُمْ وَ أَنَا فِيهِ ضَيْفُكُمْ فَأَضِيفَانِي وَ أَحْسِنَا ضَيْفَاتِي فَنِعْمَ مَنِ اسْتَضَيْفَ بِهِ أَنْتَمَا وَ أَنَا فِيهِ مِنْ جَوَارِكُمْ فَأَجِرَانِي
فَأَنْتَمَا مَأْمُورَانِ بِالضَيْفَانِ وَ الْإِجَارَةِ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَ آلِكُمَا الطَّيِّبِينَ (۲)

زیارت امام زین العابدین, امام باقر, امام صادق علیهما السلام در روز سه شنبه

روز سه شنبه به نام حضرت زین العابدین و حضرت باقر و حضرت صادق علیهم السلام است.

زیارت کن ایشان را در این روز به این زیارت:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُزَانَ عِلْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا تَرَاجِمَهُ وَحِي اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْتَمَهُ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَعْلَامَ التُّقَى
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلَادَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ مُسْتَبِصٌّ بِشَأْنِكُمْ مُعَادٍ لِأَعْدَائِكُمْ مُوَالٍ لِأَوْلِيَائِكُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْوَالِي آخِرَهُمْ كَمَا تَوَالَيْتُ أَوْلَاهُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيَجِهِ دُونَهُمْ وَ أَكْفُرُ بِالْحَبِيبِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اللَّائِيَةِ وَ الْعُزَّى
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ يَا مَوْلَايَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْعَابِدِينَ

ص: ۹۲

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور زنان جهانیان، گواهی
میدهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را خالصانه عبادت کردی
و در راه خدا به نحو شایسته به جهاد برخاستی تا مرگ تو را دربر گرفتی، از من بر تو سلام تا هستم و تا شب و روز باقی است
و سلام بر خاندان پاک و پاکیزه ات،

۲- ای مولای من، من دل بسته تو و خاندان تو هستم، در صلحم با آن که با شما در صلح است، و در جنگم با آن که با ما در
جنگ است، من به نهان و آشکار و ظاهر و باطن شما ایمان دارم، لعنت خدا بر دشمنانتان از گذشتگان و آیندگان، من از
آنان به سوی خدا بیزاری میجویم، ای مولای من ای ابا محمد، ای سرور من ای ابا عبد الله، امروز روز دوشنبه است و روز شما
دو بزرگوار و به نام شماست و من در این روز مهمان شما هستم، پذیرای من باشید و نیکو پذیرایی کنید، چه خوشبخت
میهمانی است آن که شمار میزبانش باشید، و من در این روز از پناهندگان به شمایم، پس مرا پناه دهید، به یقین شما از سوی
خدا مأمور به پذیرایی نمودن و پناه دادنید، خدا بر شما و خاندان پاکتان درود فرستد.

وَسِيلَةَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا بَاقِرَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا صَادِقًا مُصَدِّقًا فِي الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ يَا مَوْلَى هَذَا يَوْمِكُمْ وَهُوَ يَوْمُ الثَّلَاثَةِ وَأَنَا فِيهِ ضَيْفٌ لَكُمْ وَمُسْتَجِيرٌ بِكُمْ فَأَضِيفُونِي وَأَجِيرُونِي بِمَنْزِلَةِ اللَّهِ عِنْدَكُمْ وَآلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ (۱)

زیارت امام موسی کاظم، امام رضا، امام جواد و امام هادی علیهما السلام در روز چهارشنبه

روز چهارشنبه به نام حضرت موسی بن جعفر و حضرت رضا و حضرت جواد و حضرت هادی علیهم السلام است.

در زیارت آن بزرگواران بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَّجَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ صَيِّمَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَى آلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي لَقَدْ عَيَّدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِينَ وَجَاهِدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكُمْ الْيَقِينَ فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْبَانِسِ أَجْمَعِينَ وَأَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكُمْ مِنْهُمْ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا إِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَنَا مَوْلَى لَكُمْ مَوْمنٌ بِسِرِّكُمْ وَجَهْرِكُمْ مُتَضَيِّفٌ بِكُمْ فِي يَوْمِكُمْ هَذَا وَهُوَ يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ وَمُسْتَجِيرٌ بِكُمْ فَأَضِيفُونِي وَأَجِيرُونِي بِآلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۲)

زیارت امام حسن عسکری علیه السلام در روز پنجشنبه

روز پنجشنبه به نام حضرت عسکری علیه السلام است.

در زیارت آن حضرت بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ وَخَالِصِيَّتَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِينَ وَوَارِثَ الْمُرْسَلِينَ وَحُجَّجَةَ رَبِّ الْعَالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَنَا مَوْلَى لَكَ وَآلِ بَيْتِكَ

ص: ۹۳

۱- سلام بر شما ای خزانه داران علم خدا، سلام بر شما ای مفسران وحی خدا، سلام بر شما ای پیشوایان هدایت، سلام بر شما ای نشانه های پارسایی، سلام بر شما ای فرزندان رسول خدا من به حق شما دانا، و به مقام شما بینا و با دشمنانتان دشمن، و با دوستانتان دوستم، پدر و مادرم فدایتان، درودهای خدا بر شما باد. خدایا! من دوست دارم آخرین اینان را چنان که دوست داشتم اولین شان را، و از هر صف بندی در برابر ایشان بیزاری می جویم و به جبت و طاعت و لایت و عزای [بتان روزگار جاهلیت] کفر می ورزم، ای سروران من، درودهای خدا و رحمت و برکاتش بر شما باد، سلام بر تو ای سرور عابدان، و زبده جانشینان، سلام بر تو ای شکافنده دانش پیامبران، سلام بر تو ای راستگوی پذیرفته در گفتار و کردار، ای سروران من، امروز روز سه شنبه روز شماس است و من در این روز میهمان شما و پناهنده به شما میم، پذیرای من باشید، و پناهم دهید، به حق مقام خدا نزد شما و اهل بیت پاکیزه و پاکتان.

۲- سلام بر شما ای دوستان خدا، سلام بر شما ای حجّت های خدا، سلام بر شما ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر

شما، دروذهای خدا بر شما و بر خاندان پاکیزه و پاکتان، پدر و مادرم فدایتان، به راستی خدا را خالصانه پرستیدید و در راه خدا آنچه‌ای که شایسته بود جهاد نمودید تا مرگ شما را دربر گرفت، لعنت خدا بر دشمنانتان از تمام پریان و آدمیان، من به سوی خدا و به سوی شما از دشمنانتان بیزاری می‌جویم، ای سرور من یا ابا ابراهیم موسی بن جعفر، ای سرور من یا ابا الحسن علی بن موسی، ای سرور من یا ابا جعفر محمد بن علی، ای سرور من یا ابا الحسن علی بن محمد، من دل بسته شما هستم، ایمان دارم به نهان و آشکار شما، در این روز شما که روز چهارشنبه است از شما درخواست پذیرایی دارم، و به بارگاه شما پناه می‌جویم، پس مرا پذیرا باشید و پناهم دهید، به حق خاندان پاکیزه و پاکتان.

وَهَذَا يَوْمُكَ وَهُوَ يَوْمُ الْخَمِيسِ وَ أَنَا ضَيْفُكَ فِيهِ وَ مُسْتَجِيرٌ بِكَ فِيهِ فَأَحْسِنْ ضِيَافَتِي وَ إِجَارَتِي بِحَقِّ آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

(۱)

زیارت امام زمان علیه السلام در روز جمعه

جمعه روز حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و بنام آن حضرت است و همان روزی است که ایشان در آن روز ظهور خواهد فرمود.

بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يَهْتَدِي بِهِ الْمُهْتَدُونَ وَ يُفَرِّجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخَائِفُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ النَّاصِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ فَيْئَةِ النَّجَاهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ الْحَيَاةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ صَلَوَى اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ عَجَّلَ اللَّهُ لَكَ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَ ظُهُورِ الْأَمْرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ أَنَا مَوْلَاكَ عَارِفٌ بِأَوْلَاكَ وَ أَخْرَاكَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ وَ بِآلِ بَيْتِكَ وَ أَنْتَظِرُ ظُهُورَكَ وَ ظُهُورَ الْحَقِّ عَلَى يَدَيْكَ، (۲) وَ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يَجْعَلَنِي مِنَ الْمُتَتَرِّبِينَ لَكَ وَ التَّابِعِينَ وَ النَّاصِرِينَ لِمَكَ عَلَى أَعْيَادِكَ وَ الْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْكَ فِي جُمْلَةِ أَوْلِيَائِكَ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِ بَيْتِكَ هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ يَوْمُكَ الْمَتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ وَ الْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَدَيْكَ وَ قَتْلُ الْكَافِرِينَ بِسَيِّفِكَ وَ أَنَا يَا مَوْلَايَ فِيهِ ضَيْفُكَ وَ حِرَاكُكَ وَ أَنْتَ يَا مَوْلَايَ كَرِيمٌ مِنْ أَوْلَادِ الْكِرَامِ وَ مَأْمُورٌ بِالضِّيَافَةِ وَ الْإِجَارَةِ فَأَضِئْ لِي وَ أَجْزِنِي صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ. (۳)

سید بن طاووس فرموده: من پس از این زیارت به

ص: ۹۴

۱- سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای حجت حق و بنده پاک خدا، سلام بر تو ای پیشوای مؤمنان، و وارث پیامبران، و برهان محکم پروردگار جهانیان، درود خدا بر تو و اهل بیت پاکیزه و پاکت باد، ای سرور من یا ابا محمّد حسن بن علی، من دل بسته تو و اهل بیت توام، این روز روز پنجشنبه و روز توست و من در آن میهمان و پناهنده به توام، پس به نیکی پذیرایم باش و پناهم ده، به حق خاندان پاکیزه و پاکت.

۲- سلام بر تو ای حجت خدا در زمینش، سلام بر تو ای دیده خدا در میان مخلوقاتش، سلام بر تو ای نور خدا که رهجویان به آن نور ره میابند و به آن نور از مؤمنان اندوه و غم زدوده میشود، سلام بر تو ای پاک نهاد و ای هراسان از آشوب دوران، سلام بر تو ای همراه خیرخواه، سلام بر تو ای کشتی نجات، سلام بر تو ای چشمه حیات، سلام بر تو، درود خدا بر تو و بر خاندان پاکیزه و و پاکت، سلام بر تو، خدا در تحقق وعده ای که به تو داده از نصرت و ظهور امرت شتاب فرماید، سلام بر تو ای مولای من، من دل بسته تو و آگاه به شأن دنیا و آخرت توام، و به دوستی تو و خاندانت به سوی خدا تقرب میجویم و ظهور تو و ظهور حق را به دست تو انتظار میکشیم،

۳- و از خدا درخواست می‌کنم بر محمد و خاندان محمد درود فرستد و مرا از منتظران و پیروان و یاوران تو در برابر دشمنانت و از شهدای در آستانت در شمار شیفتگان قرار دهد، ای سرور من، ای صاحب زمان، درودهای خدا بر تو و بر خاندانت، امروز روز جمعه و روز توست روزی که ظهورت و گشایش کار اهل ایمان به دست در آن روز و کشتن کافران به سلاحت امید می‌رود و من ای آقای من در این روز میهمان و پناهنده به توام و تو ای مولای من بزرگواری از فرزندان بزرگواران و از سوی خدا به پذیرایی و پناه دهی مأموری، پس مرا پذیرا باش و پناه ده، درودهای خدا بر تو و خاندان پاکیزه ات.

این شعر تمثل می جویم و به آن حضرت اشاره نموده، می گویم:

نَزِيلُكَ حَيْثُ مَا اتَّجَهْتُ رِكَابِي وَ ضَيْفُكَ حَيْثُ كُنْتُ مِنَ الْبِلَادِ

در هر کجا و بر سر هر خوان، من میهمان توام ای صاحب الزمان

فصل ششم: بیان بعضی از دعاهاى مشهور

دعاى صباح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۱)

اللَّهُمَّ يَا مَنْ دَلَعَ لِسَانَ الصَّبَاحِ بِنُطْقِ تَبْلُجِهِ وَ سَرَّحَ قِطْعَ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ بَعْيَاهِ تَلْجُلُجِهِ وَ أَتَقَنَّ صُبْحَ الْفَلَكَ الدَّوَارِ فِي مَقَادِيرِ تَبْرُجِهِ وَ شَعَّشَعَ ضِيَاءَ الشَّمْسِ بُنُورِ تَأْجُجِهِ يَا مَنْ دَلَّ عَلَى ذَاتِهِ بِذَاتِهِ وَ تَنَزَّهَ عَنِ مُجَانَسَةِ مَخْلُوقَاتِهِ وَ جَلَّ عَنِ مَلَاءَمِهِ كَيْفِيَاتِهِ يَا مَنْ قَرَّبَ مِنْ حَطَرَاتِ الظُّنُونِ وَ بَعِيدَ عَنِ لَحْظَاتِ الْعُيُونِ وَ عَلِمَ بِمَا كَانَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ يَا مَنْ أَرْقَدَنِي فِي مَهَادِ أَمْنِهِ وَ أَمَانِهِ وَ أَيَقْظِنِي إِلَى مَا مَنَحَنِي بِهِ مِنْ مَنَنِهِ وَ إِحْسَانِهِ وَ كَفَّ أَكْفَ الشُّوْءِ عَنِّي بِيَدِهِ وَ سُلْطَانِهِ صَلَّى اللَّهُمَّ عَلَى الدَّلِيلِ إِلَيْكَ فِي اللَّيْلِ اللَّائِلِ، (۲) وَ الْمَاسِكِ مِنْ أَسْبَابِكَ بِجَبَلِ الشَّرَفِ الْأَطْوَلِ وَ النَّاصِعِ الْحَسَبِ فِي ذُرْوَةِ الْكَاهِلِ الْأَعْبَلِ وَ النَّابِتِ الْقَدَمِ عَلَى زَحَالِفِهَا فِي الزَّمَنِ الْأَوَّلِ وَ عَلَى آلِهِ الْأَخْيَارِ الْمُضِيَّطِينَ الْأَبْرَارِ وَ افْتَحِ اللَّهُمَّ لَنَا مَصَارِيحَ الصَّبَاحِ بِمَفَاتِيحِ الرَّحْمَةِ وَ الْفَلَاحِ وَ أَلْبِسْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَفْضَلِ خَلْعِ الْهُدَايَةِ وَ الصَّلَاحِ وَ اغْرِسِ اللَّهُمَّ بَعْظَمَتِكَ فِي شَرْبِ جَنَانِي يَنَابِيعِ الْخُشُوعِ وَ أَجْرِ اللَّهُمَّ لِهَيْبَتِكَ مِنْ آمَاقِي زَفَوَاتِ الدُّمُوعِ وَ أَدَبِ اللَّهُمَّ نَزَقِ الْخُرُوقِ مِنِّي بِأَزْمَةِ الْقُنُوعِ. (۳) إِلَهِي إِنْ لَمْ تَبْتَدِئْنِي الرَّحْمَةَ مِنْكَ بِحُسْنِ التَّوْفِيقِ فَمَنْ السَّالِكُ بِي إِلَيْكَ فِي وَاضِحِ الطَّرِيقِ وَ إِنْ أَسْلَمْتَنِي أَنَا تَكَ لِقَائِدِ الْأَمَلِ وَ الْمُنَى فَمَنْ الْمُقِيلُ عَثْرَاتِي مِنْ كِبَوَاتِ الْهُوَى وَ إِنْ خَذَلْنِي نَصِيرُكَ عِنْدَ مُحَارَبَةِ النَّفْسِ وَ الشَّيْطَانِ فَقَدْ وَ كَلْنِي خِذْلَانِكَ إِلَى حَيْثُ

ص: ۹۵

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- خدایا، ای آن که زبان صبح را به گویایی تابش و روشنایی اش بر آورد، شب تار را با تیرگی های شدید به هم پیچیده اش به اطراف جهان فرستاد، و ساختمان سپهر گردون را در اندازه های زیبایش محکم نمود، و پرتو خورشید را به روشنایی شعله ورش در همه جا برافروزد، ای آن که بر ذاتش دلی است و از شباهت و هم گونگی با آفریده گانش منزّه است و شأنش از سازگاری با کیفیات مخلوقاتش برتر است، ای آن که به باورهای گذرا بر دل نزدیک و از چشم انداز دیدگان سر دور است، و آنچه را هستی پیش از آنکه پدید آید می داند، ای آن که در گاهواره امن و امانش خوابانید مرا و به جانب آنچه از نعمت ها و احسانش که بی دریغ به من بخشید بیدارم کرد و دست های حوادث و آفات را با دست لطف و قدرتش از من بازداشت. خدایا، درود فرست به آن راهنمای به سویت در شب تیره و تار جاهلیت

۳- و آن چنگ زنده از میان ریسمان هایت به بلندترین رشته شرف و آن دارنده حسب پاک و ناب که برگرده استوارترین روشن شرافت قرار دارد، و آن ثابت قدم در لغزشگاه های دوران پیش از بعثت، و نیز بر خاندان او که بهترین انتخاب شدگان

و برگزیدگان و نیکانند. خدایا! درهای روز را با کلیدهای رحمت و رستگاری به روی ما بگشا، و بر من از بهترین لباس های هدایت و صلاح بپوشان، به عظمت در آبشخور قلبم چشمه های فروتنی را بجوشان، و در برابر هیبت از گوشه های دیگام رودهای اشک سوزان جاری ساز، و مرا از بی پروایی و نادانی به مهارهای قناعت و خواری ادب فرما.

النَّصْبُ وَ الْحِرْمَانُ. (۱) إِلَهِي أ تَرَانِي مَيَا أَتَيْتُكَ إِلَّا- مِنْ حَيْثُ الْأَمَالُ أَمْ عَلِقْتُ بِأَطْرَافِ جِبَالِكَ إِلَّا حِينَ بَاعَدْتَنِي ذُنُوبِي عَنْ دَارِ [صِرْبِهِ] الْوِصَالِ فَبِئْسَ الْمَطِيئَةُ الَّتِي امْتَطَّتْ نَفْسِي مِنْ هَوَاهَا فَوَاهَا لَهَا لِمَا سَوَّلَتْ لَهَا ظُنُونُهَا وَ مَنَاهَا وَ تَبَّأَ لَهَا لِحْزَانُهَا عَلَى سَيِّدِهَا وَ مَوْلَاهَا إِلَهِي قَرَعْتُ بَابَ رَحْمَتِكَ بِيَدِ رَجَائِي وَ هَرَبْتُ إِلَيْكَ لِاجْتِنَاءٍ مِنْ فَوْطِ أَهْوَائِي وَ عَلِقْتُ بِأَطْرَافِ جِبَالِكَ أَنَا مِثْلَ وَلَائِي فَاصْفَحِ اللَّهُمَّ عَمَّا كُنْتُ [كَانَ] أَجْرَمْتُهُ مِنْ زَلَلِي وَ خَطَائِي وَ أَقْلِنِي مِنْ صَرَغِهِ رِدَائِي فَإِنَّكَ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ وَ مُعْتَمِدِي وَ رَجَائِي ، (۲) وَ أَنْتَ عَايَهُ مَطْلُوبِي وَ مَنَايَ فِي مُنْقَلَبِي وَ مَثْوَايَ إِلَهِي كَيْفَ تَطْرُدُ مَسِيكِينَ التَّحِيًّا إِلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ هَارِبًا أَمْ كَيْفَ تُخَيِّبُ مُسْتَرْشِدًا قَصَدَ إِلَى جَنَابِكَ سَاعِيًا [صَاقِبًا] أَمْ كَيْفَ تَرُدُّ ظَمَانَ وَرَدَّ إِلَى حِيَاضِكَ شَارِبًا كَلًّا وَ حِيَاضُكَ مُتْرَعَةً فِي ضَنْكَ الْمُحْوَلِ وَ بَابِيكَ مَفْتُوحٌ لِلطَّلَبِ وَ الْوُغُولِ وَ أَنْتَ عَايَهُ الْمَسِيئُولِ [السُّؤْلِ] وَ نَهَابَهُ الْمَأْمُولِ إِلَهِي هَيْدِهِ أَرْزَمَهُ نَفْسِي عَقَلْتُهَا بِعَقَالِ مَشِيَّتِكَ وَ هَيْدِهِ أَعْيَاءُ ذُنُوبِي دَرَأْتُهُمَا بِعَفْوِكَ وَ رَحْمَتِكَ، (۳) وَ هَيْدِهِ أَهْوَائِي الْمُضْطَلَّةُ وَ كَلَّتْهَا إِلَى جَنَابِ لُطْفِكَ وَ رَأْفَتِكَ فَاجْعَلِ اللَّهُمَّ صَبَاحِي هَذَا نَازِلًا عَلَيَّ بِضِيَاءِ الْهُدَى وَ بِالسَّلَامَةِ [السَّلَامَةِ] فِي الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ مَسَائِي جَنَّةً مِنْ كَيْدِ الْعِدَى [الْأَعْدَاءِ] وَ وَقَايَهُ مِنْ مُرْدِيَاتِ الْهُوَى إِنَّكَ قَادِرٌ عَلَيَّ مَيَا تَشَاءُ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَ تُعْزُ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَ تُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ

ص: ۹۶

۱- خدایا اگر رحمت تو با توفیق نیکو از ابتدا شامل حال من نبود چه کسی رهنمای من به سویت در این راه روشن میبود؟ و اگر مهلت مرا تسلیم آمال و آرزوهای باطل کند آنگاه چه کسی لغزش هایم را از فروافتادن در هوای نفس جبران میکند؟ و اگر به هنگام جنگ با نفس و شیطان یاریت مرا واگذارد این یارین نکردنت مرا در آغوش رنج و محرومیت اندازد.

۲- خدای من، میبینی که به پیشگاهت نیامدم مگر از جهتی که نسبت به رحمت اروزها داشتم، یا چنگ نزدم به اطراف رشته استوارت مگر آنگاه که گناهانم مرا از خانه وصال تو دور ساخت، پس چه بد مرکبی است مرکب خواسته های باطل که نفسم بر آن سوار شده، وای بر این نفس که گمان های بی مورد و آرزوهای نابجایش با همه زشتی در برابرش زیبا جلوه کرده! و مرگ بر او که سرور و مولایش جزات نموده! خدایا با دست امید در رحمت را کوییدم و از کثرت هوسرانی ام به پاهندگی به سویت گریختم و به کناره های رشته استوارت انگشتان محبتم را آویختم. بار خدایا از آنچه در گذشته مرتکب شدم، از لغزش و خطایم چشم پوشی کن و از درافتادن به جامه تنگ گناه رهایم ساز که به یقین تویی سرور و مولا، و پشتیبان و امید من،

۳- و تویی منتهای خواسته و آرزوی من، در دنیا و آخرت، خدای من چسان درمانده ای را که در حال گریز از گناهان خویش به تو پناه بسته از خود می رانی؟ یا چگونه رهجویی را که شتابان قصد آستانت نموده ناامید می کنی؟ یا چگونه تشنه ای را باز می گردانی که وارد حوض هایت شده؟، البته که چنین نخواهی کرد زیرا حوضهای رحمت در سخت ترین خشک سالی ها لبریز و درگاه لطف همواره برای درخواست و وارد شدن باز است، تویی منتهای خواسته و نهایت آرزو. خدای من این مهار نفس من است که به پایبند مشیت بستم، و این بارهای سنگین گناهان من است که به پیشگاه عفو و رحمت انداختم،

حَسَابٍ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ مَنْ ذَا يَعْرِفُ قَدْرَكَ فَلَا يَخْفُكَ، (۱) وَ مَنْ ذَا يَعْلَمُ مَا أَنْتَ فَلَا يَهَابُكَ أَلْفَتْ بِقُدْرَتِكَ الْفِرْقَ وَ فَلَقْتَ بِلُطْفِكَ الْفَلَقَ وَ أَنْزَتِ بِكَرَمِكَ دِيَاجِي الْعَسَقِ وَ أَنْهَرْتَ الْمِيَاهَ مِنَ الصُّمِّ الصَّيَاخِيدِ عَذَابًا وَ أُجَاجًا وَ أَنْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً نَجَّاجًا وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ لِلْبَرِيَّةِ سِرَاجًا وَ هَاجًا مِنْ غَيْرِ أَنْ تُمَارِسَ فِيمَا ابْتَدَأْتَ بِهِ لُغُوبًا وَ لَا عِلَاجًا فَيَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْعِزِّ وَ الْبَقَاءِ وَ قَهَرَ عِبَادَهُ بِالْمَوْتِ وَ الْفَنَاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَتْقِيَاءِ وَ اسْمِعْ نِدَائِي، (۲) وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي وَ حَقِّقْ بِفَضْلِكَ أَمَلِي وَ رَحْمَائِي يَا خَيْرَ مَنْ دُعِيَ لِكَشْفِ الضَّرِّ وَ الْمَأْمُولِ لِكُلِّ [فِي كُلِّ] عُسْرٍ وَ يُسْرٍ بِكَ أَنْزَلْتَ حَاجَتِي فَلَا تَرُدَّنِي مِنْ سِنِّي [يَابِ] مَوَاهِبِكَ خَائِبًا يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلِّ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ. (۳)

آنگاه به سجده رود و بگوید:

إِلَهِي قَلْبِي مَحْجُوبٌ وَ نَفْسِي مَعْيُوبٌ وَ عَقْلِي مَعْلُوبٌ وَ هَوَائِي غَالِبٌ وَ طَاعَتِي قَلِيلٌ وَ مَعْصِيَتِي كَثِيرٌ وَ لِسَانِي مُقَرَّبٌ بِالذُّنُوبِ فَكَيْفَ حِيلَتِي يَا سَيِّئَاتَارَ الْعُيُوبِ وَ يَا عَلَامَ الْعُيُوبِ وَ يَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ اغْفِرْ ذُنُوبِي كُلَّهَا بِحُزْمِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ يَا غَفَّارُ يَا غَفَّارُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۴)

مؤلف گوید: علامه مجلسی رحمه الله این دعا را در کتاب دعای «بحار» و در کتاب صلوات آن همراه با توضیح ذکر کرده و فرموده: این دعا از دعاهای مشهور است ولی من آن را در کتاب های معتبر جز در کتاب مصباح سید ابن باقی رحمه الله

ص: ۹۷

۱- و این هوس های گمراه کننده من است که به درگاه لطف و مهترت وا گذاشتم. بار خدایا! این صبح مرا چگونه آغاز کن که با پرتو هدایت و با سلامت دین و دنیا همراه باشد و شبم را سپری ساز از نیرنگ دشمنان و نگاهبانی گردان از هلاکت های هوای نفس، که به یقین تو به هر چه بخواهی توانایی، فرمانروایی را به هر که بخواهی عنایت میکنی، و از هر که بخواهی باز می ستانی، و هر که بخواهی عزت می بخشی، و هر که اراده کنی به ذلت می نشانی، خوبی بدست توست، همانا بر همه چیز توانایی، شب را در روز درمی آوری، و روز را در شب، زنده را از مرده بیرون می آوری، و مرده را از زنده، زنده، و هر که را بخواهی بی حساب روزی می دهی. معبودی جز تو نیست. بار خدایا! تنها تو را منزه می دارم و سپاس و ستایش می گویم، کیست که قدر تو را بشناسد و از مقام تو نترسد؟

۲- و کیست که بداند تو کسیتی آنگاه از تو نهراسد؟ با قدرت خود پراکنده را الفت بخشیدی و با مهربانیت سپیده دم را شکافتی و با کرمات تاریکی های شب را روشن نمودی، و آبهای شیرین و شور را از دل سنگهای سخت و خارا جاری کردی و از ابرهای گران بارانی فراوان فرو ریختی و خورشید و ماه را برای مردمان چراغی فروزان قرار دادی، بیآنکه در آنچه آغازگر پیدایشش بودی دچار خستگی و ناتوانی و چاره جویی شوی ای آن که در عزت و بقا یگانه است و بندگانش را به مرگ و فنا مقهور خود ساخته است، درود فرست بر محمد و خاندان پرهیزگارش و ندای مرا بشنو،

۳- و دعایم را اجابت گو، و به فضل خود آرزو و امیدم را محقق فرما، ای بهترین کسی که برای برطرف ساختن هر بدحالی خواننده و برای هر سختی و آسانی آرزو شدی، نیازم را به پیشگاه تو فرود آوردم، پس از موهبت های بلندپایه خود ناامیدانه

ردم مکن ای بزرگوار، ای بزرگوار، ای بزرگوار، به رحمت ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر بهترین آفریده اش
محمد و اهل بیت او همه

۴- خدای من، دلم در پرده های ظلمت پوشیده شده و جانم دچار کاستی گشته و عقلم مغلوب هوای نفسم شده و هوای نفسم
بر من چیره آمده، طاعتم اندک، و نافرمانیم بسیار، و زبانم اقرارکننده به گناهان است، چاره من چیست ای پرده پوش عیبها،
ای دانای نهان ها، ای برطرف کننده غم ها، همه گناهان مرا بیامرز، به احترام محمد و خاندان محمد، ای آمرزنده، ای
آمرزنده، ای آمرزنده به مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان.

نیافتم.

و نیز فرموده است: مشهور خواندن این دعا پس از نماز صبح است درحالیکه سید ابن باقی خواندن آن را پس از نافله صبح روایت نموده است و به هر کدام عمل شود مناسب است.

دعای کمیل

از دعاهای بسیار معروف است، علامه مجلسی رحمه الله فرموده: این دعا از بهترین دعاهاست و دعای خضر پیمبر است.

امیر المؤمنین علیه السلام آن را به کمیل که از خواص اصحاب آن حضرت بود آموخت و نیز فرموده: در شب های نیمه شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از گزند دشمنان و گشوده شدن درهای روزی و آمرزش گناهان سودمند است.

شیخ طوسی و سید ابن طاووس آن را در کتاب های دعای خود آورده اند و من متن این گنجینه ملکوتی را از «مصباح المتهدج» روایت می نمایم و آن دعای شریف این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَ بِقُوَّتِكَ الَّتِي قَهَرْتَ بِهَا كُلَّ شَيْءٍ وَ خَضَعَتْ لَهَا كُلُّ شَيْءٍ وَ ذَلَّ لَهَا كُلُّ شَيْءٍ
وَ بِجَبْرُوتِكَ الَّتِي غَلَبْتَ بِهَا كُلَّ شَيْءٍ وَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي لَا يَقُومُ لَهَا شَيْءٌ وَ بِعِظَمَتِكَ الَّتِي مَلَأَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَ بِسُلْطَانِكَ الَّتِي
عَلَا كُلَّ شَيْءٍ وَ بِوَجْهِكَ الْبَاقِي بَعْدَ فَنَاءِ كُلِّ شَيْءٍ وَ بِأَسْمَائِكَ الَّتِي مَلَأَتْ (غَلَبْتَ) أَرْكَانَ كُلِّ شَيْءٍ وَ بِعِلْمِكَ الَّتِي أَحَاطَ
بِكُلِّ شَيْءٍ وَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّتِي أَضَاءَ لَهُ كُلَّ شَيْءٍ (۱) يَا نُورُ يَا قُدُّوسُ يَا أَوَّلَ الْأَوَّلِينَ وَ يَا آخِرَ الْآخِرِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ
الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصْمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنَزِّلُ

ص: ۹۸

۱- خدایا از تو درخواست می کنم، به رحمت که همه چیز را فرا گرفته، و به نیرویت که با آن بر هر چیز چیره گشتی و در برابر آن هر چیز فروتنی نموده و همه چیز خوار شده و به جبروتت که با آن بر همه چیزی فائق آمدی و به عزتت که چیزی در برابرش تاب نیاورد و به بزرگی ات که همه چیز را پر کرده و به پادشاهی ات که برتر از همه چیز قرار گرفته، و به جلوه ات که پس از نابودی همه چیز باقی است و به نام هایت که پایه های همه چیز را انباشته و به علمت که بر همه چیز احاطه نموده، و به نور ذاتت که همه چیز در پرتو آن تابنده گشته،

النَّعْمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَيِّرُ النِّعَمَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ الدُّعَاءَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنَزِلُ الْبَلَاءَ (۱) اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَكُلَّ خَطِيئَةٍ أَخْطَأْتُهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِذِكْرِكَ وَأَسْتَشْفَعُ بِكَ إِلَى نَفْسِكَ وَأَسْأَلُكَ بِجُودِكَ أَنْ تُدَيِّنِي مِنْ قُرْبِكَ وَأَنْ تُوزِعَنِي شُكْرَكَ وَأَنْ تُلْهِمَنِي ذِكْرَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ سُؤَالَ خَاضِعٍ مُتَذَلِّلٍ خَاشِعٍ أَنْ تُسَامِحَنِي وَتَرْحَمَنِي وَتَجْعَلَنِي بِقَسَمِكَ رَاضِيًا قَانِعًا وَفِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ مُتَوَاضِعًا (۲) اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ سُؤَالَ مَنْ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَانزَلَ بِكَ عِنْدَ الشَّدَائِدِ حَاجَتَهُ وَعَظَمَ فِيهَا عِنْدَكَ رَغْبَتَهُ اللَّهُمَّ عَظُمَ سُلْطَانُكَ وَعَلَا مَكَانُكَ وَخَفِيَ مَكْرُوكٌ وَظَهَرَ أَمْرُكَ وَغَلَبَ قَهْرُكَ وَجَرَتْ قُدْرَتُكَ وَلَا يُمَكِّنُ الْفِرَارُ مِنْ حُكُومَتِكَ (۳) اللَّهُمَّ لَا أَجِدُ لِدُنُوبِي غَافِرًا وَلَا لِقَبَائِحِي سَاتِرًا وَلَا لِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِي الْقَبِيحِ بِإِلْحَسَنِ مِيدَلٍّ غَيْرِكَ إِلَّا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمِيدِكَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَتَجَرَّأتُ بِجَهْلِي وَسَيِّئْتُ إِلَى قَلْبِي ذِكْرَكَ لِي وَمَنْكَ عَلَيَّ اللَّهُمَّ مَوْلَايَ كَمْ مِنْ قَبِيحٍ سَتَرْتَهُ وَكَمْ مِنْ فَادِحٍ مِنَ الْبَلَاءِ أَقْلَتَهُ (أَمَلْتَهُ) وَكَمْ مِنْ عَثَارٍ وَفَيْتَهُ وَكَمْ مِنْ مَكْرُوهٍ دَفَعْتَهُ وَكَمْ مِنْ ثَمَاءٍ جَبِيلٍ لَسْتُ أَهْلًا لَهُ نَشَرْتَهُ (۴) اللَّهُمَّ عَظُمَ بِلَائِي وَأَفْرَطَ بِي سُوءُ حَالِي وَفَصَّرْتَ (فَصَّرْتَ) بِي أَعْمَالِي وَقَعَيْدْتَ بِي أَغْلَالِي وَحَبَسْتَنِي عَنْ نَفْعِي بَعْدَ أَمَلِي (أَمَالِي) وَخَدَعْتَنِي الدُّنْيَا بَعُورِهَا وَنَفْسِي بِجِنَائِيهَا (بِحِيَانِيهَا) وَمَطَالِي يَا سَيِّدِي فَاسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ أَنْ لَا يَحْجُبَ عَنْكَ دُعَائِي سُوءَ عَمَلِي وَفِعَالِي وَلَا تَفْضَحْنِي بِخَفِيِّ مَا أَطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ سِرِّي وَلَا تُعَاجِلْنِي بِالْعُقُوبَةِ عَلَيَّ مَا

ص: ۹۹

۱- ای نور، ای پاک از هر عیب، ای آغاز هر آغاز، و ای پایان هر پایان، خدایا! بیامرزش برای من آن گناهانی را که پرده حرمت می درد، خدایا! بیامرزش برای من آن گناهانی را که کیفرها را فرو می بارند، خدایا! بیامرزش برایم گناهانی را که نعمت ها را دگرگون می سازند، خدایا! بیامرزش برایم آن گناهانی را که دعا را باز می دارند، خدایا! بیامرزش برایم گناهانی که بلا را نازل میکند،

۲- خدایا! بیامرزش برایم همه گناهانی را که مرتکب شدم، و تمام خطاهایی که به آنها آلوده گشتم، خدایا! با یاد تو به سويت نزدیکی می جویم، و از ناخشنودی تو به درگاه خودت شفاعت می طلبم، و از تو خواستارم به جودت مرا به بارگاه قرب خویش نزدیک گردانی و سپاس خود را نصیب من کنی، و یادت را به من الهام نمایی، خدایا! از تو درخواست میکنم، درخواست بنده ای فروتن، خوار و افتاده، که با من مدارا نمایی و به من رحم کنی و به آنچه روزی ام نموده ای خشنود و قانع بداری و در تمام حالات در عرصه تواضع بگذاری،

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم درخواست کسیکه سخت تهیدست شده و بار نیازش را به هنگام گرفتاری ها به آستان تو فرود آورده و میلش به آنچه نزد توست فزونی یافته، خدایا! فرمانروایی بس بزرگ و مقامت والا و تدبیرت پنهان، و فرمانت آشکار، و قهرت چیره، و قدرتت نافذ، و گریز از حکومت ممکن نیست،

۴- خدایا! آمرزنده ای برای گناهانم و پرده پوشی برای زشتکاری هایم و تبدیل کننده ای برای کار زشتم به زیبایی، جز تو نمی یابم معبودی جز تو نیست، پاک و منزهی و به ستایشت برخاسته ام، به خود ستم کردم و از روی نادانی جرأت نمودم و به یاد دیرینه ات از من و بخششت بر من به آرامش نشستم خدایا! ای سرور من چه بسیار زشتی مرا پوشاندی و چه بسیار بالاهاى سنگین و بزرگی که از من برگرداندی و چه بسیار لغزشی که مرا از آن نگهداشتی و چه بسیار ناپسند که از من دور کردی و چه بسیار ستایش نیکویی که شایسته آن نبودم و تو در میان مردم پخش کردی،

عَمَلْتُهُ فِي خَلَوَاتِي مِنْ سُوءِ فِعْلِي وَ إِسَاءَتِي وَ دَوَامِ تَفْرِيطِي وَ جَهَالَتِي وَ كَثْرَةِ شَهَوَاتِي وَ غَفْلَتِي وَ كُنْ (۱) اللَّهُمَّ بِعِزَّتِكَ لِي فِي كُلِّ الْأَحْوَالِ (فِي الْأَحْوَالِ كُلِّهَا) رُءُوفًا وَ عَلَيَّ فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ عَطُوفًا إِلَهِي وَ رَبِّي مَنْ لِي غَيْرُكَ أَسْأَلُهُ كَشْفَ ضُرِّي وَ النَّظَرَ فِي أَمْرِي (۲) إِلَهِي وَ مَوْلَايَ أَجْرَيْتَ عَلَيَّ حُكْمًا اتَّبَعْتُ فِيهِ هَوَى نَفْسِي وَ لَمْ أُحْتَرِسْ فِيهِ مِنْ تَزْيِينِ عَدُوِّي فَغَرَّنِي بِمَا أَهْوَى وَ أَسْعَدَهُ عَلَيَّ ذَلِمَتِكَ الْقَضَاءُ فَتَحَّ أَوْزْتُ بِمَا جَزَى عَلَيَّ مِنْ ذَلِمَتِكَ بَعْضَ (مِنْ نَقْضِ) حُدُودِكَ وَ خَالَفْتُ بَعْضَ أَوْامِرِكَ فَلَكَ الْحَمِيدُ (الْحُجَّةُ) عَلَيَّ فِي جَمِيعِ ذَلِمَتِكَ (۳) وَ لَا حُجَّةَ لِي فِيهَا جَزَى عَلَيَّ فِيهِ قَضَاؤُكَ وَ أَلْزَمَنِي حُكْمُكَ وَ بَلَاؤُكَ وَ قَدْ أَتَيْتُكَ يَا إِلَهِي بَعْدَ تَقْصِيَةِ بَرِي وَ إِشِيرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي مُعْتَدِرًا نَادِمًا مُنْكَسِرًا مُسْتَقْبِلًا مُسْتَعْفِرًا مُبِيئًا مُقِرًّا مُدْعِنًا مُعْتَرِفًا لَا أَجِدُ مَقْرًا مِمَّا كَانَ مِنِّي وَ لَا مَفْرَعًا أَتَوَجَّهُ إِلَيْهِ فِي أَمْرِي غَيْرَ قَبُولِكَ عُذْرِي وَ إِدْخَالِكَ إِيَّايَ فِي سَيِّئِهِ (سَيِّئِهِ مِنْ) رَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ (إِلَهِي) فَاقْبَلْ عُذْرِي وَ ارْحَمْ شِدَّةَ ضُرِّي وَ فُكِّنِي مِنْ شِدَّةِ وَثَاقِي (۴) يَا رَبِّ ارْحَمْ ضَعْفَ يَدِنِي وَ رِقَّةَ جِلْدِي وَ دِقَّةَ عَظْمِي يَا مَنْ بَدَأَ خَلْقِي وَ ذَكَرِي وَ تَزَيَّنْتِي وَ بَرِّي وَ تَغَذَّيْتِي هَبْنِي لِابْتِدَاءِ كَرَمِكَ وَ سَالِفِ بَرِّكَ بِي يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي وَ رَبِّي أَتُرَاكَ مُعَذِّبِي بِنَارِكَ بَعْدَ تَوْحِيدِكَ وَ بَعِيدَ مَا انطَوَى عَلَيْهِ قَلْبِي مِنْ مَعْرِفَتِكَ وَ لَهَجَ بِهِ لِسَانِي مِنْ ذِكْرِكَ وَ اعْتَقَدَهُ ضَمِيرِي مِنْ حُبِّكَ وَ بَعِيدَ صِدْقِ اعْتِرَافِي وَ دُعَائِي خَاصِعًا لِرُبُوبِيَّتِكَ (۵) هَيْهَاتَ أَنْتَ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ تُضَيِّعَ مَنْ رَبَّيْتَهُ أَوْ تُبْعِدَ (تُبْعِدَ) مَنْ أَدْنَيْتَهُ أَوْ تُشَرِّدَ مَنْ آوَيْتَهُ أَوْ تُسَلِّمَ إِلَيَّ

ص: ۱۰۰

۱- خدایا! بلائیم بزرگ شده و زشتی حالم از حد گذشته و کردارم خوارم ساخته و زنجیرهای گناه مرا زمین گیر نموده و دوری آرزوهایم مرا زندانی ساخته و دنیا با غرورش و نفسم با جنایتش و امروز و فردا کردنم در توبه مرا فریفته، ای سرورم از تو درخواست میکنم به عزتت که مانع نشود از اجابت دعایم به درگاهت، بدی عمل و زشتی کردارم و مرا با آنچه از اسرار نهانم میدانی رسوا مسازی و در کيفر آنچه در خلوتهايم انجام دادم شتاب نکنی، از زشتی کردار و بدی رفتار و تداوم تقصیر و نادانی و بسیاری شهواتم و غفلتم، شتاب نکنی،

۲- خدایا! با من در همه احوال مهرورز و بر من در هر کارم به دیده لطف بنگر، خدایا، پروردگارا، جز تو که را دارم؟ تا برطرف شدن ناراحتی و نظر لطف در کارم را از او درخواست کنم.

۳- خدای من و سرور من، حکمی را بر من جاری ساختی که هوای نفسم را در آن پیروی کردم و از فریبکاری آرایش دشمنم نهراسیدم، پس مرا به خواهش دل فریفت و بر این امر اختیار و اراده ام یاریش نمود، پس بدینسان و بر پایه گذشته هایم از حدودت گذشتم، و با برخی از دستوراتت مخالفت نمودم، پس حجت تنها از ان تواست در همه اینها،

۴- و مرا هیچ حقی نیست در آنچه بر من از سوی قضایت جاری شده و فرمان و آزمایشت ملزم نموده، ای خدای من اینک پس از کوتاهی در عبادت و زیاده روی در خواهش های نفس عذرخواه، پشیمان، شکسته دل، جویای گذشت طالب آمرزش، بازگشت کنان با حالت اقرار و اذعان و اعتراف به گناه، بی آنکه گریزگاهی از آنچه از من سرزده بیابم و نه پناهگاهی که به آن رو آورم پیدا کنم، جز اینکه پذیرای عذرم باشی، و مرا در رحمت فراگیرت بگنجایی، خدایا! پس عذرم را بپذیر، و به بدحالی ام رحم کن. و رهایم ساز از بند محکم گناه،

۵- پروردگارا! بر ناتوانی جسمم و نازکی پوستم و نرمی استخوانم رحم کن. ای که آغازگر آفرینش و یاد و پرورش و نیکی بر من و تغذیه ام بوده ای، اکنون مرا ببخش به همان کرم نخستت، و پیشینه احسانت بر من، ای خدای من و سرور و پروردگارم، آیا مرا به آتش دوزخ عذاب نمایی، پس از اقرار به یگانگی ات و پس از آنکه دلم از نور شناخت تو روشنی

گرفت و زبانم در پرتو آن به ذکرت گویا گشت و پس از آنکه درونم از عشقت لبریز شد و پس از صداقت در اعتراف و درخواست خاضعانه ام در برابر پروردگاری ات،

الْبَلَاءِ مَنْ كَفَيْتَهُ وَرَحِمْتَهُ وَ لَيْتَ شَجْرِي يَا سَيِّدِي وَ إِلَهِي وَ مَوْلَايَ أَ تُسَلِّطُ النَّارَ عَلَيَّ وَ جُوهٍ خَرَّتْ لِعَظَمَتِكَ سَاجِدَةً وَ عَلَيَّ أَلْسِنٍ
نَطَقَتْ بِتَوْحِيدِكَ صَادِقَةً وَ بِشُكْرِكَ مَادِحَةً وَ عَلَيَّ قُلُوبٍ اعْتَرَفَتْ بِإِلَهِيَّتِكَ مُحَقِّقَةً

باور نمی کنم چه آن بسیار بعید است و تو بزرگوارتر از آن هستی که پرورده ات را تباه کنی یا آن را که به خود نزدیک
نموده ای دور نمایی یا آن را که پناه دادی از خود برانی یا آن را که خود کفایت نموده ای و به او رحم کردی به موج بلا
واگذاری؟! ای کاش میدانستم ای سرورم و معبودم و مولایم، آیا آتش را بر صورتهایی که برای عظمت سجده کنان بر زمین
نهاده شده مسلط میکنی و نیز بر زبانهایی که صادقانه به توحیدت و به سپاست مدح کنان گویا شده و هم بر دلهایی که بر پایه
تحقیق به خداوندیت اعتراف کرده

وَ عَلَيَّ ضَمَائِرٌ حَوَّتْ مِنَ الْعِلْمِ بِحُكِّ حَتَّى صَارَتْ خَاشِعَةً وَ عَلَيَّ جَوَارِحٌ سَبَعَتْ إِلَى أَوْطَانِ تَعْبُدُكَ طَائِعَةً وَ أَشَارَتْ بِأَسْمَاءٍ تَعْفَارُكَ
مُدْعِنَةً مَا هَكَذَا الظَّنُّ بِكَ وَ لَا أُخْبِرُنَا بِفَضْلِكَ عَنْكَ يَا كَرِيمُ يَا رَبِّ وَ أَنْتَ تَعْلَمُ ضَمْعِي عَنْ قَلِيلٍ مِنَ بَلَاءِ الدُّنْيَا وَ عُقُوبَاتِهَا وَ مَا
يَجْرِي فِيهَا مِنَ الْمَكَارِهِ عَلَى أَهْلِهَا عَلَى أَنَّ ذَلِكَ بَلَاءٌ وَ مَكْرُوهٌ، قَلِيلٌ مَكْنُهُ، يَسِيرٌ بَقَاؤُهُ، فَصِيرٌ مُدَّتُهُ (۱) فَكَيْفَ اخْتِمَالِي لِبَلَاءِ
الْمَآخِرَةِ وَ جَلِيلٍ (حُلُولٍ) وَ وَقُوعِ الْمَكَارِهِ فِيهَا وَ هُوَ بَلَاءٌ تَطُولُ مُدَّتُهُ وَ يَدُومُ مَقَامُهُ وَ لَا يَخْفَفُ عَنْ أَهْلِهِ لِأَنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا عَنْ
عَظِيمِكَ وَ انْتِقَامِكَ وَ سَخَطِكَ وَ هَذَا مَا لَا تَقُومُ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ

ص: ۱۰۱

۱- و بر نهادهایی که معرفت به تو آنها را فرا گرفته تا آنجا که در پیشگاهت خاضع شده و به اعضایی که مشتاقانه به سوی
پرستشگاه هایت شتافته اند و اقرارکنان جویای آمرزش تو بوده اند، شگفتا این همه را به آتش بسوزانی! هرگز چنین گمانی به
تو نیست و از فضل تو چنین خبری داده نشده. ای بزرگوار، ای پروردگار و تو از ناتوانی ام در برابر اندکی از غم و اندوه دنیا
و کیفرهای آن و آنچه که از ناگواری ها بر اهلش میگذرد آگاهی، با آنکه این غم و اندوه و ناگواری درنگش کم بقایش
اندک و مدتش کوتاه است،

يَا سَيِّدِي فَكَيْفَ لِي (بِي) وَ أَنَا عَبْدُكَ الضَّعِيفُ الدَّلِيلُ الْحَقِيرُ الْمُسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ يَا إِلَهِي وَ رَبِّي وَ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ لَأَيُّ الْأُمُورِ إِلَيْكَ أَشْكُو (۱) وَ لِمَا مِنْهَا أَضْحَجُّ وَ أَبْكِي لِأَلِيمِ الْعَذَابِ وَ شِدَّتِهِ أَمْ لَطُولِ الْبَلَاءِ وَ مِدَّتِهِ فَلَنْتَنِي صَيَّرْتَنِي لِلْعُقُوبَاتِ مَعَ أَغْدَائِكَ وَ جَمَعْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَهْلِ بِلَايَتِكَ وَ فَرَّقْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَحِبَّائِكَ وَ أَوْلِيَاءِكَ فَهَنَيْتَنِي يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ وَ رَبِّي صَبَرْتُ عَلَى عَذَابِكَ فَكَيْفَ أَضْبِرُّ عَلَى فِرَاقِكَ وَ هَنَيْتَنِي (يَا إِلَهِي) صَبَرْتُ عَلَى حَرِّ نَارِكَ فَكَيْفَ أَضْبِرُّ عَنِ النَّظْرِ إِلَيَّ كَرَامَتِكَ أَمْ كَيْفَ أَشْكُنُ فِي النَّارِ وَ رَجَائِي عَفْوُكَ (۲) فَبِعِزَّتِكَ يَا سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ أَقْسِمُ صَادِقًا لَنْ تَرَكَتَنِي نَاطِقًا لَأُضِجَنَّ إِلَيْكَ بَيْنَ أَهْلِهَا ضَجِيجَ الْأَمَلِينَ (الْأَلَمِينَ) وَ لَأُضِرُّحَنَّ إِلَيْكَ صُرَاخَ الْمُسْتَضْرِحِينَ وَ لَأُبْكِينَ عَلَيْكَ بُكَاءَ الْفَاقِدِينَ وَ لَأُنَادِيَنَّكَ أَيْنَ كُنْتَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا غَايَةَ آمَالِ الْعَارِفِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا حَسِيبَ قُلُوبِ الصَّادِقِينَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ (۳) أَفْتَرَاكَ سُبْحَانَكَ يَا إِلَهِي وَ بِحَمْدِكَ تَشِيَمَعُ فِيهَا صَوْتُ عَبْدٍ مُسْلِمٍ سُدِّجَنَ (يُسْدِجَنَ) فِيهَا بِمُخَالَفَتِهِ وَ ذَاقَ طَعْمَ عَذَابِهَا بِمَعْصِيَتِهِ وَ حَسِبَ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا بِجُزْمِهِ وَ جَرِيرَتِهِ وَ هُوَ يَضْحَجُّ إِلَيْكَ ضَجِيجَ مُؤْمِلٍ لِرَحْمَتِكَ وَ يُنَادِيكَ بِلِسَانِ أَهْلِ تَوْحِيدِكَ وَ يَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِرُبُوبِيَّتِكَ يَا مَوْلَايَ فَكَيْفَ يَبْقَى فِي الْعَذَابِ وَ هُوَ يَرْجُو مَيَّا سَلَفٍ مِنْ حِلْمِكَ أَمْ كَيْفَ تُؤَلِّمُهُ النَّارُ وَ هُوَ يَأْمُلُ فَضْلَكَ وَ رَحْمَتَكَ (۴) أَمْ كَيْفَ يُحْرِقُهُ لَهَبُهَا وَ أَنْتَ تَشِيَمَعُ صَوْتَهُ وَ تَرَى مَكَانَهُ أَمْ كَيْفَ يَشْتَمِلُ عَلَيْهِ زَفِيرُهَا وَ أَنْتَ تَعْلَمُ ضَعْفَهُ أَمْ كَيْفَ يَتَقَلَّقُلُ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا وَ أَنْتَ تَعْلَمُ صِدْقَهُ أَمْ كَيْفَ تَرْجُرُهُ زَبَانِيَّتُهَا وَ هُوَ يُنَادِيكَ يَا رَبَّهُ أَمْ كَيْفَ يَرْجُو

ص: ۱۰۲

۱- پس چگونه خواهد بود تا بم در برابر بلاي آخرت، و فرود آمدن ناگواري ها در آن جهان بر جسم و جانم و حال انکه زمانش طولاني و جايگاهش ابدی است و تخفيفی برای اهل آن بلا- نخواهد بو، چرا که مايه آن بلا جز از خشم و انتقام و ناخشنودی تو نیست و اين چیزی است که تاب نياورند در برابرش آسمانها و زمين، ای سرور من تا چه رسد به من؟ و حال آنکه من بنده ناتوان، خوار و کوچک، زمين گیر و درمانده توأم. ای خدای من و پرورد گارم و سرور و مولایم، برای کدامیک از دردهایم به حضرتت شکوه کنم

۲- و برای کدامين گرفتاريم به درگاہت بنالم و اشک بریزيم. آیا برای دردناکی عذاب و سختی اش، یا برای طولانی شدن بلا- و زمانش، پس اگر مرا در عقوبت و مجازات با دشمنانت قرار دهی، و بين من و اهل عذابت جمع کنی، و میان من و عاشقان و دوستانت جدایی اندازی، ای خدا و آقا و مولا و پرورد گارم، بر فرض که بر عذابت شکیبائی ورزم، ولی بر فراقت چگونه صبر کنم و گیرم ای خدای من بر سوزندگی آتشت صبر کنم، اما چگونه چشم پوشی از کرمت را تاب آورم یا چگونه در آتش، سکونت گزینم و حال آنکه امید من گذشت و عفو تو است.

۳- پس به عزتت ای آقا و مولایم سوگند صادقانه میخورم، اگر مرا در سخن گفتن آزاد بگذاری در میان اهل دوزخ به پیشگاهت سخت ناله سر دهم همانند ناله آرزومندان و به درگاہت بانگ بردارم، همچون بانگ آنان که خواهان دادرسی هستند و هر آینه به آستانت گریه کنم چونان که مبتلا- به فقدان عزیزی می باشند و صدايت میزنم: کجایی ای سرپرست مؤمنان، آری کجایی ای نهایت آرزوی عارفان، ای فریادرس خواهند گان فریادرس، ای محبوب دلهای راستان و ای معبود جهانیان

۴- آیا این چنین است، ای خدای منزّه، و ستوده که در دوزخ بشنوی صدای بنده مسلمانی که برای مخالفتش با دستورات تو زندانی شده و مزه عذابش را به خاطر نافرمانی چشیده و میان درکات دوزخ به علّت جرم و جنایتش محبوس شده، و حال

آنکه در درگاهت سخت ناله میزند، همچون ناله آن که آرزومند رحمت توست، و با زبان اهل توحیدت تو را میخواند، و به ربوبیتت به پیشگاهت توسل میجوید، ای مولای من، چگونه در عذاب بماند و حال آنکه امید به بردباری گذشته ات دارد یا آتش چگونه او را به درد آورد درحالیکه بخشش و رحمت تو را آرزو دارد

فَضْلِكَ فِي عَيْتِهِ مِنْهَا فَتَشْرُكُهُ (فَتَشْرُكُهُ) فِيهَا هَيْهَاتَ مَا ذَلِكُ الظَّنُّ بِكَ وَلَا الْمَعْرُوفُ مِنْ فَضْلِكَ وَلَا مُشَبِّهُ لِمَا عَامَلْتَ بِهِ الْمُؤَحِّدِينَ مِنْ بَرِّكَ وَ إِحْسَانِكَ (۱) فَيَأْتِيَانِ أَقْطَعُ لَوْ لَا مَا حَكَمْتَ بِهِ مِنْ تَعْدِيْبِ جَاهِدِيكَ وَ قَضَيْتَ بِهِ مِنْ إِخْلَادِ مُعَانِدِيكَ لَجَعَلْتَ النَّارَ كُلَّهَا بَزْدًا وَ سِيْلَامًا وَ مَا كَمَانَ (كَانَتْ) لِأَحْيِدِ فِيهَا مَقْرَأً وَ لَا مُقَامًا (مَقَامًا) لِكِنِّكَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ أَقْسَمْتُ أَنْ تَمْلَأَهَا مِنَ الْكَافِرِينَ مِنَ الْجِنَّهِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ أَنْ تُخَلِّدَ فِيهَا الْمُعَانِدِينَ وَ أَنْتَ جَلَّ ثَنَاؤُكَ قُلْتَ مُبْتَدَأً وَ تَطَوَّلْتَ بِالْإِنْعَامِ مُتَكَرِّمًا (۲) أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ الْهَى وَ سَيِّدِي فَاسْئَلُكَ بِالْقُدْرَةِ الَّتِي قَدَّرْتَهَا وَ بِالْقَضِيَّةِ الَّتِي حَتَمْتَهَا وَ حَكَمْتَهَا وَ غَلَبْتَ مَنْ عَلَيْهِ أَجْرِيَّتَهَا أَنْ تَهَبَ لِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ كُلَّ جُزْمِ أَجْرَمْتَهُ وَ كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتَهُ وَ كُلَّ قَبِيْحٍ أَسْرَزْتَهُ وَ كُلَّ جَهْلٍ عَمِلْتَهُ كَتَمْتَهُ أَوْ أَعْلَنْتَهُ أَخْفَيْتَهُ أَوْ أَظْهَرْتَهُ وَ كُلَّ سَيِّئَةٍ أَمَرْتَ بِإِثْبَاتِهَا الْكِرَامَ الْكَاتِبِينَ (۳) الَّذِينَ وَكَلْتَهُمْ بِحِفْظِ مَا يَكُونُ مِنِّي وَ جَعَلْتَهُمْ شُهُودًا عَلَيَّ مَعَ جَوَارِحِي وَ كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيَّ مِنْ وَرَائِهِمْ وَالشَّاهِدَ لِمَا خَفِيَ عَنْهُمْ وَ بِرَحْمَتِكَ أَخْفَيْتَهُ وَ بِفَضْلِكَ سَتَرْتَهُ وَ أَنْ تُؤَفِّرَ حَظِّي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ أَوْ إِحْسَانٍ فَضَّلْتَهُ أَوْ بَرٍّ نَشَرْتَهُ أَوْ رِزْقٍ بَسَّيْتَهُ أَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ أَوْ خَطَاةٍ تَسْتُرُهُ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ (۴) يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ وَ مَالِكِ رِقِّي يَا مَنْ بِيَدِهِ نَاصِيَّتِي يَا عَلِيمًا بِضُرِّي وَ مَسْكِنْتِي يَا خَيْرًا بِفَقْرِي وَ فَاقْتِي يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ أَسْئَلُكَ بِحَقِّكَ وَ قُدْسِكَ وَ أَعْظَمِ صِفَاتِكَ وَ أَسْمَائِكَ أَنْ تَجْعَلَ أَوْقَاتِي مِنَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

ص: ۱۰۳

۱- یا چگونه شعله آتش او را بسوزاند درحالیکه فریادش را می شنوی و جایش را می بینی یا چگونه آتش او را دربر بگیرد و حال آنکه از ناتوانی اش خبر داری، یا چگونه در طبقات دوزخ به این سو و آن سو کشانده شود درحالی که راستگوی اش را میدانی، یا چگونه فرشته های عذاب او را با خشم برانند و حال آنکه تو را به پروردگاری ات می خواند، یا چگونه ممکن است بخششت را در آزادی از دوزخ امید داشته باشد و تو او را در انجا به همان حال واگذاری؟ همه این امور از بنده نوازی تو بس دور است، هرگز گمان ما به تو این نیست و نه از فضل تو چنین گویند و نه به آنچه که از خوبی و احسانت با اهل توحید رفتار کرده ای شباهتی دارد،

۲- پس به یقین میدانم که اگر فرمانت در به عذاب کشیدن منکران نبود و حکمت به همیشگی بودن دشمنانت در آتش صادر نمی شد، هر آینه سرتاسر دوزخ را سرد و سلامت می کردی و برای احدی در انجا قرار و جایگاهی نبود، اما تو که مقدس است نام هایت سوگند یاد کردی که دوزخ را از همه کافران چه پری و چه آدمی پر سازی و ستیزه جویان را در انجا همیشگی و جاودانه بداری و هم تو که ثنایت برجسته و والا است به این گفته ابتدا کردی و با نعمت هایت کریمانه تفضل فرمودی که

۳- «آیا مؤمن همانند فاسق است؟ نه، مساوی نیستند» ای خدا و سرور من، از تو خواستارم به قدرتی که مقدر نمودی و به فرمانی که حتمیتش دادی و بر همه استوارش نمودی و بر کسیکه بر او اجرایش کردی چیره ساختی که در این شب و در این ساعت بر من ببخشی هر جرمی که مرتکب شدم و هر گناهی که به آن آلوده گشتم و هر کار زشتی را که پنهان ساختم و هر نادانی که آن را بکار گرفتم خواه پنهان کردم یا آشکار، نهان ساختم یا عیان و هر کار زشتی که دستور ثبت آن را به نویسندگان بزرگوار دادی

۴- آنان که بر ضبط آنچه از من سرزند گماشتی و آنان را نیز گواهانی بر من قرار دادی علاوه بر اعضايم و خود فراتر از آنها مراقب من بودی و شاهد بر آنچه که از آنان پنهان ماند و به یقین با رحمت پنهان ساختی و با فضل پوشاندی و اینکه از تو

میخواهم از هر چیزیکه نازل کردی یا احسانی که تفضّل نمودی یا برّ و نیکی که گستردی یا رزقی که پراکندی یا گناهی که
بیامری یا خطایی که ببوشانی، پرورگار، پروردگار، پروردگارا!

بِعِدَّتِكَ مَعْمُورَةً وَبِخِدْمَتِكَ مَوْصُولَةً (۱) وَاعْمَالِي عِنْدَكَ مَقْبُولَةٌ حَتَّى تَكُونَ أَعْمَالِي وَ أَوْرَادِي كُلُّهَا وَرِدًا وَاحِدًا وَ حَالِي فِي خِدْمَتِكَ سِرْمَدًا يَا سَيِّدِي يَا مَنْ عَلَيْهِ مَعْوَلِي يَا مَنْ إِلَيْهِ شَكَوْتُ أحوالی یا رَبِّ یا رَبِّ یا رَبِّ قَوْ عَلَي خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي وَاشْدُدْ عَلَي الْعَزِيمَةَ جَوَانِحِي وَ هَبْ لِي الْجِدَّةَ فِي خَشْيَتِكَ وَالِدَّوَامَ فِي الْإِتِّصَالِ بِخِدْمَتِكَ حَتَّى أَسِيرَحَ إِلَيْكَ فِي مِيَادِينِ السَّابِقِينَ (۲) وَ أَسِيرَحَ إِلَيْكَ فِي الْبَارِزِينَ وَ أَشْتَاقُ إِلَى قُرْبِكَ فِي الْمُشْتَاقِينَ وَ أَذْنُو مِنْكَ دُنُو الْمُخْلِصِينَ وَ أَخَافُكَ مَخَافَةَ الْمُوقِنِينَ وَ اجْتَمِعْ فِي جِوَارِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ وَ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَارِدُهُ وَ مَنْ كَادَنِي فَكِدُهُ وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَحْسَنِ عِبِيدِكَ نَصِيبًا عِنْدَكَ وَ أَقْرَبِهِمْ مَنْزِلَةً مِنْكَ وَ أَخْصِهِمْ زُلْفَةً لِعِدَّتِكَ فَإِنَّهُ لَا يُنَالُ ذَلِكَ إِلَّا بِفَضْلِكَ وَ جِدْلِي بِجُودِكَ وَ اعْطِفْ عَلَيَّ بِمَحَبَّتِكَ (۳) وَ احْفَظْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ اجْعَلْ لِسَانِي بِعِدَّتِكَ لَهْجًا وَ قَلْبِي بِحُبِّكَ مَتِيماً وَ مَنْ عَلَيَّ بِحُسْنِ إِجَابَتِكَ وَ أَقْلَنِي عَثْرَتِي وَ اغْفِرْ زَلَّتِي فَإِنَّكَ قَضَيْتَ عَلَيَّ عِبَادَتِكَ بِعِبَادَتِكَ وَ أَمَرْتَهُمْ بِعِدَائِكَ وَ ضَمِنْتَ لَهُمُ الْإِجَابَةَ فَالَيْكَ يَا رَبِّ نَصَبْتُ وَجْهِي وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ مَدَدْتُ يَدِي فَبِعِزَّتِكَ اسْتَجِبْ لِي دُعَائِي وَ بَلِّغْنِي مُنَايَ وَ لَا تَقْطَعْ مِنْ فَضْلِكَ رَجَائِي وَ اكْفِنِي شَرَّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنْ أَعْدَائِي ، (۴) يَا سَرِيعَ الرِّضَا اغْفِرْ لِمَنْ لَا يَمْلِكُ إِلَّا الدُّعَاءَ فَإِنَّكَ فَعَالٌ لِمَا تَشَاءُ يَا مَنْ اسْتِجْمَهُ دَوَاءٌ وَ ذِكْرُهُ شِفَاءٌ وَ طَاعَتُهُ غِنَى إِرْحَمْ مَنْ رَأْسُ مَالِهِ الرَّجَاءُ وَ سَلَاحُهُ الْبُكَاءُ يَا سَابِغَ النِّعَمِ يَا دَافِعَ النِّقَمِ يَا نُورَ الْمُسْتَوْحِشِينَ فِي الظُّلَمِ يَا عَالِمًا لَا يُعْلَمُ صَلُّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ صَلِّ اللَّهُ عَلَي رَسُولِهِ وَ أَلَائِمِّهِ الْأَيَّامِينَ مِنْ إِلِهِ وَ سَلَّمَ

ص: ۱۰۴

- ۱- ای خدای من ای سرور من، ای مولای من و اختیار دارم، ای کسیکه مهارم به دست اوست، ای آگاه از پریشانی و ناتوانی ام ای دانای تهیدستی و ناداری ام، پروردگارا! پروردگارا! پروردگارا! از تو درخواست میکنم به حقت و قدست و بزرگ ترین صفات و نام هایت که همه اوقاتم را از شب و روز به یادت آباد کنی و به خدمت گزاری ات پیوسته بداری
- ۲- و اعمالم را در پیشگاهت قبول فرمایی تا آنکه اعمال و اورادم هماهنگ، همسو و همواره باشد و حالم در خدمت تو پاینده گردد، ای سرور من، ای آن که بر او تکیه دارم، ای آن که شکوه حالم را تنها به سوی او برم، ای پروردگارم، ای پروردگارم، ای پروردگارم! اعضايم را در راه خدمت نیرو بخش و دلم را بر عزم و همت محکم کن، و کوشش در راستای پروایت و دوام در پیوستن به خدمت را به من ارزانی دار تا به سويت برانم در میدانهای پیشتان
- ۳- و به سويت بشتابم در میان شتابندگان و به کوی قربت آيم در میان مشتاقان و همانند مخلصان به تو نزدیک شوم و چون يقين آوردگان از جاه تو بهراسم و با اهل ايمان در جوارت گرد آيم. خدایا! هرکس مرا به بدی قصد کند تو قصدش کن، و هرکس با من مکر ورزد تو با او مکر کن، و مرا از بهره مندترین بندگان نزد خود، و نزدیک ترین شان در منزلت به تو و مخصوص ترین شان در رتبه به پیشگاهت بگردان، زیرا این همه به دست نیاید جز به فضل تو، خدایا! با جودت به من جود کن و با بزرگواریت به من نظر کن
- ۴- و با رحمت مرا نگاهدار و زبانم را به ذکرت گویا کن، و دلم را به محبت شیفته و شیدا فرا و بر من منت گذار با پاسخ نیکویت و لغزشم را نادیده انگار و گناهم را ببخش، زیرا تو بندگان را به بندگی فرمان دادی و به دعا و درخواست از خود امر کردی و اجابت دعا را برای آنان ضامن شدی، پس ای پروردگار من تنها روی به سوی تو داشتم و دستم را تنها به جانب تو دراز کردم، پس تو را به عزت سوگند میدهم که دعایم را اجابت کنی و مرا به آرزویم برسانی، و امیدم را از فضل نامید نکنی، و شر دشمنانم را از پری و آدمی از من کفایت کنی،

دعای عشرات

این دعا از دعا‌های بسیار معتبر است و ما بین نسخه‌های آن تفاوت دیده می‌شود.

ما آن را از کتاب مصباح‌المتهجد شیخ طوسی نقل می‌کنیم.

خواندن آن در هر صبح و شام مستحب است و بهترین وقت برای خواندن آن بعد از عصر جمعه است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْغَدُوِّ وَالْأَصَالِ سُبْحَانَ اللَّهِ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشِّيَا وَحِينَ تُظْهِرُونَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ، (۳) وَسَيَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكَ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْعَرْشِ وَالْجَبْرُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُهَيِّمِ [الْمُبِينِ] الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَيِّ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ سُبْحَانَ الدَّائِمِ الْقَائِمِ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ سُبْحَانَ رَبِّي الْأَعْلَى سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى سُبْحَانَ تَعَالَى سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ ، (۴) رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سُبْحَانَ الدَّائِمِ غَيْرِ الْغَافِلِ سُبْحَانَ الْعَالِمِ بَغَيْرِ تَعْلِيمِ سُبْحَانَ خَالِقِ مَا يَرَى وَمَا لَا يَرَى سُبْحَانَ الَّذِي يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَلَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ مِنْكَ فِي نِعْمَةٍ وَخَيْرٍ وَبَرَكَهٍ وَعَافِيَةٍ فَصَلِّ عَلَيَّ

ص: ۱۰۵

۱- ای خدایی که زود از بنده ات خشنود می‌شوی، پیامز آن را که جز دعا چیزی ندارد، همانا تو هر چه بخواهی انجام میدهی، ای آن که نامش دوا و یادش شفا و طاعتش توانگری است، رحم کن به کسیکه سرمایه اش امید و سازو برگش اشک ریزان است، ای فروریزنده نعمت‌ها ای دورکننده بلاها، ای روشنی بخش وحشت زدگان در تاریکی‌ها، ای دانای ناآموخته بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنان کن تو را شاید، و درود و سلام فراوان خدا بر پیامبرش و بر امامان نجسته از خاندانش.

۲- نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- منزّه است خدا و ستایش خاص خداست، و معبودی جز خدا نیست، و او از هر وصفی برتر، و جنبش و نیرویی نیست جز به مدد خدای والای بزرگ، پاک و منزّه است خدا شب هنگام و به گاه روز، پاک و منزّه است خدا صبحگاهان و به گاه عصر، پاک و منزّه است خدا در شامگاه و بامداد، پاک و منزّه است خدا آنگاه که به شب درآیید و گاهی که به صبح برآیید، ستایش برای اوست در آسمانها و زمین، و شب هنگام و گاهی که ظهر می‌کنید، هم او که زنده را از مرده بیرون می‌آورد، و مرده را از زنده خارج می‌سازد، و به زمین پس از مرگش زندگی می‌بخشد، و به همین گونه شما هم از قبرها بیرون آورده

میشوید، منزه است پروردگارت پروردگار عزت، از آنچه او را بدان وصف میکنند

۴- کنند و سلام بر رسولان و سپاس خدای را پروردگار جهانیان، منزه است صاحب فرمانروایی و ملکوت منزه است صاحب عزت و اقتدار، منزه است دارنده بزرگ منشی و عظمت، همان فرمانروای بر حق سیطره دار، دارای نهایت پاکی، منزه است خدای فرمانروای زنده ای که هرگز نمی میرد، منزه است خدای فرمانروای زنده، دارای نهایت پاکی، منزه است پاینده پایدار، منزه است پاینده پایدار پاینده، منزه است پروردگار بزرگم، منزه است پروردگار برترم، منزه است آن زنده به خود پاینده، منزه است آن بلند مرتبه برتر، منزه است او و بلندمرتبه است از هر زشتی و عیب، پاک و پاکیزه است،

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَآتَمَّ عَلَيَّ نِعْمَتِكَ وَخَيْرِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَعَافِيَتِكَ بِنَحَاهِ مِنَ النَّارِ وَارْزُقْنِي شُكْرَكَ وَعَافِيَتِكَ وَفَضْلَكَ وَكَرَامَتَكَ أَيْدًا مَا أَبْقَيْتَنِي اللَّهُمَّ بِنُورِكَ اهْتَدَيْتُ وَبِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْتُ وَبِنِعْمَتِكَ أَضِيحْتُ وَأَمْسَيْتُ، (۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيدًا وَأَشْهَدُ مَلَائِكَتَكَ وَأَنْبِيَاءَكَ وَرُسُلَكَ وَحَمَلَةَ عَرْشِكَ وَسَيِّدَانَ سَمَاوَاتِكَ وَأَرْضِكَ [أَرْضِيكَ] وَجَمِيعَ خَلْقِكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ وَأَنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُحْيِي وَتُمِيتُ وَتُحْيِي وَتُمِيتُ وَأَشْهَدُ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ[أَنَّ] النَّشُورَ حَقٌّ وَالسَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا، (۲) وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَقًّا حَقًّا وَأَنَّ الْمَائِمَةَ مِنْ وُلْدِهِ هُمْ الْمَائِمَةُ الْهَدَاهُ الْمَهْدِيُّونَ غَيْرَ الضَّالِّينَ وَلَا الْمُضَلِّينَ وَأَنَّهُمْ أَوْلِيَاؤُكَ الْمُضِيغُونَ وَحِزْبُكَ الْغَالِبُونَ وَصَفْوَتُكَ وَخَيْرُتُكَ مِنْ خَلْقِكَ وَنَجِيَاؤُكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ لِإِدْبِكَ وَاخْتَصَصْتَهُمْ مِنْ خَلْقِكَ وَأَضِيغْتَهُمْ عَلَى عِبَادِكَ وَجَعَلْتَهُمْ حُجَّةً عَلَى الْعَالَمِينَ، (۳) صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمُ وَالسَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي هَذِهِ الشَّهَادَةَ عِنْدَكَ حَتَّى تُلَقِّنِيهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَنْتَ عَنِّي رَاضٍ إِنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيدًا يَصِدُّعًا أَوَّلُهُ وَلَا يَنْفَدُ آخِرُهُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيدًا تَصْعُقُ لَكَ السَّمَاءُ كَنَفِيهَا [كَتَفِيهَا] وَتُسَبِّحُ لَكَ الْأَرْضُ وَمَنْ عَلَيْهَا اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا سَرْمَدًا أَبَدًا لَا انْقِطَاعَ لَهُ وَلَا نَفَادَ وَ لَكَ يَتَّبِعِي وَ

ص: ۱۰۶

۱- پروردگار ما و پروردگار فرشتگان و روح، منزّه است آن پابنده بی غفلت، منزّه است آن دانای ناآموخته، منزّه است آن آفریننده دیدنی ها و نادیدنی ها، منزّه است آن که دیده ها را دریابد و دیده ها او را در نیابد و اوست لطیف آگاه، خدایا، در حالی صبح کردم که از جانب تو بودم در نعمت و خیر و برکت و سلامتی کامل، پس درود فرست بر محمد و خاندانش و نعمت و خیر و برکات و سلامتی را بر من با نجات از آتش دوزخ تمام کن، شکرگذاری و سلامتی و فضل و کرامت را همواره تا گاهی که زنده هستم روزی ام فرما، خدایا! به نورت هدایت یافتم و به احسانت بی نیاز گشته و به نعمت صبح و شام کردم،

۲- خدایا! تو را گواه میگیرم و گواهی تو مرا بس است، و و گواه میگیرم همه فرشتگان و پیامبران و رسولان و حاملان عرش و ساکنان آسمانها و زمین و همه آفریده هایت را بر اینکه همانا تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و بی شریکی و اینکه محمد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده تو است و اینکه تو بر هر چیز توانایی، زنده میکنی و میمیرانی و می زنده می سازی و گواهی میدهم که بهشت و دوزخ و برانگیخته شدن مردگان حق است و قیامت آمدنی است که تردیدی در آن نیست

۳- و اینکه خدا مردگان را برخواهد انگيخت و شهادت میدهم که علی بن ابی طالب امیر مؤمنان بر حق بر حق است و پیشوایان از فرزندانش امامان هدایت گر و ره یافته اند، نه گمراهند و نه گمراه کننده و اینکه آنان اولیاء برگزیده تو، و حزب پیروز تو، و بندگان خالص تو بهترین انتخاب شدگان از میان مخلوقات تواند و بهترین برگزیده شدگانی هستند که برای بیان دینت برگزیدی و از میان بندگانت خاص خود ساختی و ایشان را بر بندگانت برگزیدی و بر جهانیان حجت قرار دادی،

إِلَيْكَ يَنْتَهِي فَيُؤْتِي وَ عَلَيَّ وَ لَمَدَى وَ مَعِيَ وَ قَبْلِي وَ بَعْدِي وَ أَمَامِي وَ فَوْقِي وَ تَحْتِي وَ إِذَا مِتُّ وَ بَقِيْتُ فَزِدْهُ وَحِيداً ثُمَّ فَنَيْتُ ، (۱) وَ لَكَ الْحَمْدُ إِذَا نُشِرَتْ وَ بُعِثَتْ يَا مَوْلَايَ اللَّهُمَّ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِجَمِيعِ مَحَامِدِكَ كُلِّهَا عَلَى جَمِيعِ نِعْمَائِكَ كُلِّهَا حَتَّى يَنْتَهِيَ الْحَمْدُ إِلَى مَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ أَكْلِهِ وَ شَرْبِهِ وَ بَطْشِهِ وَ قَبْضِهِ وَ بَسِطِهِ وَ فِي كُلِّ مَوْضِعِ شَعْرِهِ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً خَالِداً مَعَ خُلُودِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا مُنْتَهَى لَهُ دُونَ عِلْمِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا أَمِيدَ لَهُ دُونَ مَشِيئَتِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا أَجْرَ لِقَائِهِ إِلَّا رِضَاكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حِلْمِكَ بَعْدَ عِلْمِكَ ، (۲) وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى عَفْوِكَ بَعْدَ قُدْرَتِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ بَاعِثَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَارِثَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ بَدِيعَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُنْتَهَى الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُتَبَدِّعَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ مُشْتَرَى الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَلِيَّ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ قَدِيمَ الْحَمْدِ وَ لَكَ الْحَمْدُ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ فِي الْعَهْدِ عَزِيزَ الْجُنْدِ قَائِمَ الْمَجِيدِ وَ لَمَكَ الْحَمْدُ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ مُنَزَّلَ [مُنَزَّل] الْآيَاتِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ ، (۳) عَظِيمَ الْبَرَكَاتِ مُخْرِجَ النُّورِ مِنَ الظُّلُمَاتِ وَ مُخْرِجَ مَنْ فِي الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ حَسَنَاتٍ وَ حَيَّ أَعْلَ الحَسَنَاتِ دَرَجَاتٍ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ غَافِرَ الذَّنْبِ وَ قَابِلَ التَّوْبِ شَدِيدَ الْعِقَابِ ذَا الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ الْأُولَى وَ

ص: ۱۰۷

۱- درود و سلام و رحمت و برکات بر آنان باد، بار الها! این شهادت را نزد خود برای من ثبت کن، تا آن را در روز قیامت بر زبانم جاری کنی درحالیکه از من خشنود باشی، همانا تو بر آنچه میخواهی توانایی. خدایا! تو را سپاس سیاسی که آغازش بالا رود و انجامش پایان نگیرد، خدایا! تو را سپاس، سیاسی که آسمان برای تو بر دوش کشد و زمین و هر که بر آن است تو را آنچنان تسبیح کند. خدایا! تو را سپاس، سیاسی همواره و همیشگی که گسست و پایانی برایش نباشد و تنها سزاوار تو باشد و به تو بیانجامد، سیاسی که نمایان شود در دلم و بر تنم و نزد من و با من و پیش از من و پس از من و پیش رویم و بالای سرم و زیر پایم و آنگاه که مرگم فرا رسد و یگانه و تنها مانم سپس فانی شوم

۲- و تو را سپاس گاهی که زنده و برانگیخته شوم، ای سرور من، خدایا! و تو را ستایش و سپاس برای همه صفات پسندیده ات و بر همه نعمت هایت، سیاسی بلند و بی پایان، که آن را ای پروردگار ما پسندیده داری و از آن خشنود شوی، خدایا! تو را سپاس بر هر خوردن و نوشیدن و هر دست یافتن و هر بست و گشودن، و در برابر هر تار مو که به ما دادی، خدایا! تو را سپاس سیاسی پاینده به پایداری ات و تو را سپاس سیاسی که نهایت آن را جز دانشت نداند و تو را سپاس سیاسی که پایان آن را جز مشیت نخواهد و تو را سپاس سیاسی که جز خشنودی تو مزدی برای گوینده اش نیست و تو را سپاس بر بردباری ات پس از آن که دانستی

۳- و تو را سپاس بر گذشتت، پس از آنکه بر عذاب توانا بودی و تو را سپاس ای سرچشمه سپاس و تو را سپاس ای به ارث برنده سپاس و تو را سپاس ای آفریننده سپاس و تو را سپاس ای نهایت سپاس و تو را سپاس ای پدیدآورنده سپاس و تو را سپاس ای خریدار سپاس، و تو را سپاس ای صاحب سپاس، و تو را سپاس ای دیرینه سپاس و تو را سپاس ای راست وعده، ای وفادار به عهد ای سپاه توانا، ای مجد و عظمت پایدار و تو را سپاس ای بلند پایه، ای پاسخگوی خواسته ها، ای فرود آورنده آیات از بالای هفت آسمان،

لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ كُلِّ نَجْمٍ وَ مَلَكٍ فِي السَّمَاءِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ الثَّرَى وَ الْحَصَى وَ النَّوَى وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا فِي جَوْ السَّمَاءِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا فِي جَوْفِ الْأَرْضِ، (١) وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْزَانِ مِيَاهِ الْبِحَارِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْزَانِ الْأَشْجَارِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابُكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَدَدَ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ الْهَوَامِّ وَ الطَّيْرِ وَ الْبَهَائِمِ وَ السَّبَاعِ حَمِيداً كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ كَمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى وَ كَمَا يَنْتَغِي لِكْرَمِ وَجْهِكَ وَ عِزِّ جَلَالِكَ (٢)

پس ده مرتبه میگوی

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (٣)

و نیز ده مرتبه می گویی

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٤)

و ده مرتبه

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (٥)

و ده مرتبه

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ (٦)

و ده مرتبه

يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ (٧)

و ده مرتبه

يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ (٨)

و ده مرتبه

يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ (٩)

و ده مرتبه

يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ (١٠)

۱- ای دارای برکات بزرگ، ای درآورنده نور از دل تاریکی ها و ای بیرون آورنده آنان که در تاریکیهایند به سوی نور، ای دگرگون کننده گناهان به نیکی ها، و بالا برنده حسنات در مراتب بهشت، خدایا! تو را سپاس ای آمرزنده گناه و ای پذیرای توبه و ای عذابت سخت و ای صاحب عطای بی حد، معبودی جز تو نیست. بازگشت همه به سوی تو است. خدایا! تو را سپاس در شب گاهی که روز را می پوشاند، و تو را سپاس در روز آنگاه که آشکار می گردد و تو را سپاس در آخرت و دنیا، و تو را سپاس به تعداد همه ستاره ها و همه فرشتگان آسمانی و تو را سپاس به شماره ذرات خاک و ریگ و دانه ها و تو را سپاس به عدد آنچه در میان آسمان است و تو را سپاس به عدد آنچه در درون زمین است

۲- و تو را سپاس به میزان وزن آبهای دریا، و تو را سپاس به شماره برگ درختان و تو را سپاس به عدد آنچه روی زمین است، و تو را سپاس به تعداد آنچه کتابت برشمرده و تو را سپاس به عدد آنچه دانشت آن را فراگرفته، و تو را سپاس به شماره آدمیان و پریان و حشرات و پرندگان و چهارپایان و درندگان، سپاسی فراوان و سپاسی پاک که در آن برکت باشد آنچه آن که پذیری، ای پروردگار ما و خشنود گردی، و آنچه آن که سزاوار بزرگواری ذات و بزرگی جلال تو است.

۳- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشریک است، فرمانروایی و ستایش تنها از آن اوست و اوست، لطیف و آگاه.

۴- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشریک است، فرمانروایی و ستایش از آن اوست، زنده می کند، و می میراند، میمیراند و زنده می کند و او خود زنده ای است که هرگز نمی نمیرد، نیکی به دست اوست و او بر هر چیزی تواناست.

۵- آمرزش میجویم از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده است، و تنها به سوی او باز میگردم

۶- ای خدا ای خدا

۷- ای بخشنده ای بخشنده

۸- ای مهربان ای مهربان

۹- ای پدید آورنده آسمانها و زمین

۱۰- ای صاحب جلال و بزرگواری

۱۱- ای مهرورز و صاحب منت

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ

(۱)

و ده مرتبه

يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ (۲)

و ده مرتبه

يَا اللَّهُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ (۳)

و ده مرتبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

و ده مرتبه

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۵)

و ده مرتبه

اللَّهُمَّ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ (۶)

و ده مرتبه

آمِينَ آمِينَ (۷)

و ده مرتبه سوره توحيد.

پس می گویی

اللَّهُمَّ اصْنَعْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَصْنَعْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ وَ أَنَا أَهْلُ الذُّنُوبِ وَ الْخَطَايَا فَارْحَمْنِي يَا مَوْلَايَ وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (۸)

و ده مرتبه:

لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا (۹)

این دعا معروف به دعای شُبُور [دعای عطا و بخشش] است، که خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه مستحب است و پوشیده نماند که این دعا از دعاهای مشهور است و بیشتر علمای گذشته بر خواندن این دعا مواظبت می نمودند.

در (مصباح) شیخ طوسی و (جمال الاسبوع) سید ابن طاووس و کتب کفعمی به سندهای معتبر از جناب محمد بن عثمان عمروی رضوان الله علیه که از نواب حضرت صاحب الامر بود از حضرت باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام روایت شده علامه مجلسی رحمه الله این دعا را همراه با شرح در کتاب (بحار) ذکر نموده است.

این دعا چنان که در کتاب (مصباح) شیخ

ص: ۱۰۹

-
- ۱- ای زنده ای پاینده
 - ۲- ای زنده ای که شایسته پرستشی جز تو نیست
 - ۳- ای خدا، ای که شایسته پرستشی جز تو نیست.
 - ۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است.
 - ۵- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست
 - ۶- خدایا! با من آن کن که شایسته تو است
 - ۷- اجابت فرما اجابت فرما
 - ۸- خدایا! با من آن کن که شایسته تو است، نه آن که سزاوار من است چه همانا تو شایسته پروا و آمرزشی و من درخور گناهان و خطاهایم، پس به من رحم کن. ای مولای من که تو مهربان ترین مهربانانی
 - ۹- جنبش و نیرویی نیست جز برآمده از سوی خدا، توکل نمودم بر زنده پاینده ای که نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته و در فرمانروایی شریکی برایش نبوده و از خواری و ناتوانی سرپرستی نداشته است و بی اندازه بزرگش شمار.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى مَغَالِقِ أَبْوَابِ السَّمَاءِ لِلْفَتْحِ بِالرَّحْمَةِ انْفَتَحَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى مَضَائِقِ أَبْوَابِ الْأَرْضِ لِلْفَرَجِ انْفَرَجَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى الْعُسَيْرِ لِلْيُسَيْرِ تَيَسَّرَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى الْأَمْوَاتِ لِلنُّشُورِ انْتَشَرَتْ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ عَلَى كَشْفِ الْبُأْسَاءِ وَالضَّرَائِ انْكَشَفَتْ وَبِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ، (١) أَكْرَمِ الْوُجُوهِ وَأَعَزِّ الْوُجُوهِ الَّذِي لَهُ الْوُجُوهُ وَخَضَعَتْ لَهُ الرَّقَابُ وَخَشَعَتْ لَهُ الْأَصْوَاتُ وَوَجِلَتْ لَهُ الْقُلُوبُ مِنْ مَخَافَتِكَ وَبِقُوَّتِكَ الَّتِي بِهَا تُمَسِّكُ السَّمِيَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِكَ وَتُمَسِّكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَبِمَشِيَّتِكَ الَّتِي دَانَ [كَانَ] لَهَا الْعَالَمُونَ، (٢) وَبِكَلِمَتِكَ الَّتِي خَلَقْتَ بِهَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَبِحِكْمَتِكَ الَّتِي صَيَّغْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ وَخَلَقْتَ بِهَا الظُّلْمَةَ وَجَعَلْتَهَا لَيْلًا وَجَعَلْتَ اللَّيْلَ سَيِّكِنًا [مَسِيكِنًا] وَخَلَقْتَ بِهَا النُّورَ وَجَعَلْتَهُ نَهَارًا وَجَعَلْتَ النَّهَارَ نُشُورًا مُبْصِرًا وَخَلَقْتَ بِهَا الشَّمْسَ وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَخَلَقْتَ بِهَا الْقَمَرَ وَجَعَلْتَ الْقَمَرَ نُورًا، (٣) وَخَلَقْتَ بِهَا الْكَوَاكِبَ وَجَعَلْتَهَا نُجُومًا وَبُرُوجًا وَمَصَابِيحَ وَزِينَةً وَرُجُومًا وَجَعَلْتَ لَهَا مَشَارِقَ وَمَغَارِبَ وَجَعَلْتَ لَهَا مَطَالِعَ وَمَجَارِيَ وَجَعَلْتَ لَهَا فَلَكًا وَمَسَابِحَ وَقَدَّرْتَهَا فِي السَّمَاءِ مَنَازِلَ فَأَحْسَنْتَ تَقْدِيرَهَا وَصَوَّرْتَهَا فَأَحْسَنْتَ تَصْوِيرَهَا وَأَحْصَيْتَهَا بِأَسْمَائِكَ إِحْصَاءً وَدَبَّرْتَهَا بِحِكْمَتِكَ تَدْبِيرًا وَأَحْسَنْتَ [فَأَحْسَنْتَ] تَدْبِيرَهَا وَسَخَّرْتَهَا بِسُلْطَانِ اللَّيْلِ وَ سُلْطَانِ النَّهَارِ وَالسَّاعَاتِ وَ عَدَدِ [وَعَرَّفْتَ بِهَا عَدَدَ] السَّنِينَ وَالْحِسَابِ وَجَعَلْتَ رُؤْيُوتَهَا لِجَمِيعِ النَّاسِ مَرِيًّا وَاحِدًا، (٤) وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِمَجْدِكَ الَّذِي كَلَّمْتَ بِهِ

ص: ۱۱۰

۱- خدایا! از تو خواستارم به نام بزرگت آن نام بزرگتر عزیزتر باشکوه تر گرامیتر، که چون بر درهای بسته آسمان با آن نام خوانده شوی که به رحمت گشوده شوند باز میشوند و چون با آن بر درهای ناگشوده زمین خوانده شوی برای فرج گشوده شود، و چون با آن برای آسان شدن سختی خوانده شوی، آسان گردند و چون با آن بر مردگان برای زنده شدن خوانده شوی، زنده شوند و چون با آن برای رفع سختی و زیان خوانده شوی برطرف گردد و میخوانمت به شکوه جلوه گرامی ات،

۲- گرامی ترین جلوه ها و عزیزترین آنان که چهره ها در برابرش خوار گشته و گردنها خاضع شده و صداها آهسته گشته و دلها در برابر آن هراس ناک شده اند از ترس تو و تو را می خوانم به نیرویت که با آن آسمان ها را نگاه داشتی از اینکه بر زمین افتد مگر به اجازه تو، و با آن آسمانها و زمین را از اینکه ویران شوند نگاه داشتی و می خوانمت به اراده ات که جهانیان در برابرش مطیعند،

۳- به کلمه ات که با آن آسمانها و زمین را آفریدی، و به حکمت که با آن شگفتی ها را ساختی، و تاریکی را با آن پدید آوردی و آن را شب قرار دادی، و شب را برای آرامش مقرر داشتی و هم با آن حکمت نور را آفریدی و آن را روز قرار دادی، و روز را مایه جنبش و بینایی سنجش ساختی، و نیز با آن خورشید را آفریدی، و خورشید را مایه تابش نمودی، و با آن ماه را پدید آوردی و ماه را نورانی ساختی،

۴- و با آن ستارگان را خلق کردی و آنها را اخترانی تابناک و برجها و چراغها و زینت و عامل راندن شیاطین قرار دادی برای ستارگان مشرق ها و مغرب ها و نیز طلوع گاهها و گردشگاهها مقرر ساختی و برای آنها مدارهایی که در آنها شناورند قرار دادی و برای آنها در آسمان منزلگاه هایی مقدر فرمودی، پس چه نیکو تقدیر نمودی و صورتگری کردی و چه نیکو

صورتشان دادی، و با نام هایت آنها را بر شمردی درخور و به حکمت تدبیر نمودی تدبیری شایسته و چه نیکو تدبیر کردی و با تسلط بخشیدن شب و روز و ساعات بر آنها شمارش سالها و ثبت حساب را شناساندی، و دیدن آنها را برای همه مردم یکسان نمودی،

عَبْدَكَ وَرَسُولَكَ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْمُقَدَّسِينَ فَوْقَ إِحْسَاسٍ [أَحْسَاسٍ] الْكُرُوبِيِّنَ [الْكُرُوبِيِّينَ] فَوْقَ عَمَائِمِ النُّورِ فَوْقَ تَابُوتِ الشَّهَادَةِ فِي عَمُودِ النَّارِ وَفِي طُورِ سَيْنَاءَ وَفِي [إِلَى] جَبَلِ حُورِيثٍ فِي الْوَادِ الْمُقَدَّسِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْمَأْيَمِنِ مِنَ الشَّجَرَةِ وَفِي أَرْضِ مِصْرَ بَيْتِشَعِ آيَاتِ بَيْنَاتٍ وَ يَوْمَ فَرَقْتَ لِيْنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ وَفِي الْمُتَّبِجِسَاتِ الَّتِي صَنَعْتَ بِهَا الْعَجَائِبَ فِي بَحْرِ سُوفٍ ، (١) وَ عَقَدْتَ مَاءَ الْبَحْرِ فِي قَلْبِ الْعَمْرِ كَالْحِجَارَةِ وَ حَيَاوَزْتَ بَيْنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ وَ تَمَّتْ كَلِمَتُكَ الْحُسْنَى عَلَيْهِمْ بِمَا صَبَرُوا وَ أَوْرَثْتَهُمْ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْتَ فِيهَا لِلْعَالَمِينَ وَ أَعْرَفْتَ فِرْعَوْنَ وَ جُنُودَهُ وَ مَرَآكِبَهُ فِي الْيَمِّ وَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْمَأْعُظِمِ [الْمَأْعُظَمِ] الْمَاعِزِّ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ وَ بِمَجْدِكَ الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِمُوسَى كَلِيمِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي طُورِ سَيْنَاءَ وَ لِابْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَلِيلِكَ مِنْ قَبْلِ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ ، (٢) وَ لِإِسْحَاقَ صَفِيِّكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَثْرَ شَيْعٍ [سَيْعٍ] وَ لِيَعْقُوبَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَيْتِ إِيْلٍ وَ أُوفِيْتَ لِابْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمِيثَاقِكَ وَ لِإِسْحَاقَ بِحَلْفِكَ وَ لِيَعْقُوبَ بِشَهَادَتِكَ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ بِوَعْدِكَ وَ لِلدَّاعِينَ بِأَسْمَائِكَ فَأَجَبْتَ وَ بِمَجْدِكَ الَّذِي ظَهَرَ لِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى قَبَةِ الرُّمَّانِ [الزَّمَانِ] [الْهَرْمَانِ] وَ بِآيَاتِكَ الَّتِي وَقَعْتَ عَلَى أَرْضِ مِصْرَ بِمَجْدِ الْعِزَّةِ وَ الْغَلْبَةِ بِآيَاتِ عَزِيْزِهِ وَ بِيْطَانِ الْقُوَّةِ وَ بِعِزَّةِ الْقُدْرَةِ وَ بِشَأْنِ الْكَلِمَةِ التَّامَّةِ ، (٣) وَ بِكَلِمَاتِكَ الَّتِي تَفَضَّلْتَ بِهَا عَلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَهْلِ الْآخِرَةِ وَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي مَنَنْتَ بِهَا عَلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ بِاسِطَاعَتِكَ الَّتِي أَقَمْتَ بِهَا عَلَى الْعَالَمِينَ وَ بُنُورِكَ الَّذِي قَدَّحْتَ مِنْ فَرْعِهِ

ص: ١١١

١- و خدایا! از تو میخواهم به عظمتت که با آن بنده و فرستاده ات موسی بن عمران (درود بر او) در میان قدسیان، برتر از احسان کروبیان، فراتر از سحاب های نور، بر فراز تابوت شهادت، در عمودی از آتش، و در طور سینا، و در کوه حوریث، در وادی مقدس، در بقعه با برکت از جانب راست کوه طور، از دل درخت و در زمین مصر، با نه معجزه آشکار و روزی که دریا را برای بنی اسرائیل شکافتی، و در چشمه های جوشنده که با آن شگفتی هایی در دریای سوف بر ساختی

٢- و آب دریا را در دل گرداب همانند سنگ سخت بستی و بنی اسرائیل را از دریا به خشکی رساندی و وعده نیکویت بر آنان کامل گشت به خاطر آنکه شکیبائی ورزیدند و آنان را وارث مشارق و مغارب زمینی که در آن جهانیان را برکت دادی نمودی و فرعون و سپاهیان و مرکب هایش را در دریا غرق کردی و به نام بزرگت، آن نام بزرگ تر، با شکوه تر، گرمی تر، و به بزرگی ات که با آن بر موسی کلیمت (درود بر او) در طور سینا جلوه کردی و نیز برای ابراهیم (درود بر او) خلیلت پیش از آن در مسجد خیف

٣- و برای اسحاق برگزیده ات (درود بر او) در چاه شیع و برای یعقوب (درود بر او) پیامبرت در بیت ایل و وفا کردی به پیمانت برای ابراهیم (درود بر او) و به سوگندت برای اسحاق و به شهادتت برای یعقوب و به وعده ات برای اهل ایمان و برای دعاخوانان به نامهایت که اجابتشان کردی و به بزرگی ات که برای موسی بن عمران (درود بر او) در قبه رمان نمایان شد، و به نشانه هایت که در زمین مصر، به بزرگواری عزت و غلبه ات واقع شد، با نشانه های تحسین برانگیز و حاکمیت نیرومند و در سایه قدرت پرشکوت، به مقام کلمه تامه،

طُورُ سَيْنَاءَ وَبِعِلْمِكَ وَجَلَالِكَ وَكِبْرِيائِكَ وَعِزَّتِكَ وَجَبْرُوتِكَ الَّتِي لَمْ تَسْتَقْلِبْهَا الْأَرْضُ وَانْخَفَضَتْ لَهَا السَّمَاوَاتُ وَانزَجَر لَهَا الْعُمُقُ الْأَكْبَرُ وَرَكَدَتْ لَهَا الْبِحَارُ وَالْأَنْهَارُ وَخَضَعَتْ لَهَا الْجِبَالُ وَسَكَنْتْ لَهَا الْأَرْضُ بِمَنَاقِبِهَا، (۱) وَاسْتَسَلَمَتْ لَهَا الْخَلَائِقُ كُلُّهَا وَخَفَقَتْ لَهَا الرِّيَّاحُ فِي جَرِيَانِهَا وَخَمَدَتْ لَهَا النَّيْرَانُ فِي أَوْطَانِهَا وَبِسُلْطَانِكَ الَّذِي عَرَفْتَ لَكَ بِهِ الْعَلْبَهُ دَهْرَ الدُّهُورِ وَحَمِدْتَ بِهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنِ وَبِكَلِمَتِكَ كَلِمَةَ الصِّدْقِ الَّتِي سَبَقَتْ لِأَيُّبَانَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَذُرِّيَّتِهِ بِالرَّحْمَةِ وَأَسْأَلُكَ بِكَلِمَتِكَ الَّتِي غَلَبَتْ كُلَّ شَيْءٍ وَبُنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَكَاً وَخَرَّ مُوسَى صِعْقاً، (۲) وَبِمَجِيدِكَ الَّذِي ظَهَرَ عَلَى طُورِ سَيْنَاءَ فَكَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَكَ وَرَسُولَكَ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ وَبَطَلَعْتَكَ فِي سَاعِيرٍ وَظُهُورِكَ فِي جَبَلِ فَارَانَ بِرَبَوَاتِ الْمُقَدَّسِينَ وَجُنُودِ الْمَلَائِكَةِ الصَّافِينَ وَخُشُوعِ الْمَلَائِكَةِ الْمُسَبِّحِينَ وَبِرَكَاتِكَ الَّتِي يَبَارِكُ فِيهَا عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبَارَكْتَ لِإِسْحَاقَ صَفِيِّكَ فِي أُمَّهِ عِيسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَبَارَكْتَ لِيَعْقُوبَ إِسْرَائِيلِكَ فِي أُمَّهِ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، (۳) وَبَارَكْتَ لِحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي عِزَّتِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَ [فِي] أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ وَكَمَا غَبْنَا عَنْ ذَلِكَ وَلَمْ نَشْهَدْهُ وَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نَرَهُ صِدْقاً وَعَيْدلاً أَنْ تَصِلَ لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُبَارِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَرْحَمَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرْحَمْتَ عَلَيَّ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ فَعَالَ لِمَا تُرِيدُ وَأَنْتَ

ص: ۱۱۲

۱- و کلماتی که با آن بر اهل آسمانها و زمین و اهل دنیا و آخرت عطا و بخشش نمودی و به رحمت که با آن بر همه آفریدگانت بخشش کردی، و به تواناییات که با آن جهانیان را برپا داشتی، و به نورت که از هراسش طور سینا بر خاک افتاد و به دانش و شکوه و بزرگی و عزت و جبروت که زمین تاب آن را نیاورد، و آسمانها در برابرش زانو زدند و در برابرش عمق فروردین زمین فروتر گشت و دریاها و نهرها در آستانش از حرکت ایستاد، و کوهها فروتن شد و زمین با شانه هایش آرام گشت،

۲- و تسلیم شدند همه آفریدگان در برابر آن و بادها در وزیدن خود در برابرش پریشان گشتند، و آتش ها به درگاهش در جایگاه خویش خاموش شدند و به فرمانروایی ات که با آن همواره به پیروزی شناخته شدی، و با آن در آسمانها و زمین ستوده گشتی، و به کلمات کلمه صدقی که به رحمت و بخشش برای پدرمان آدم (درود بر او) و نسلش پیشی گرفت، و از تو خواستارم به کلمه ات که بر هر چیز چیره گشت و به نور جلوه ات که با آن بر کوه تجلی نمودی و آن را فرو پاشیدی، و موسی مدهوش در افتاد

۳- و به بلندای جاهت که بر طور سینا نمایان شد، پس با آن، سخن گفتمی با بنده و رسالت موسی بن عمران و به پرتو فروزانت در ساعیر [کوهی در حجاز] و ظهور پر فروغت در فاران [کوهی نزدیک مکه و محل مناجات پیامبر] در جایگاه بلند قدسیان و با سپاهیان صف کشیده از فرشتگان، و خشوع فرشتگان تسیح کننده، و به برکاتت که بدانها بر ابراهیم خلیل (درود بر او) در امت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) و بر اسحاق برگزیده ات در امت عیسی (درود بر آن دو) و بر یعقوب اسرائیل در امت موسی (درود بر آن دو)

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ [شَهِيدٌ] (۱)

پس حاجت خود را ذکر میکنی و میگویی :

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِي لَا يَعْلَمُ تَفْسِيرَهَا وَلَا يَعْلَمُ بَاطِنَهَا غَيْرُكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ وَاعْفِرْ لِي مِنْ ذُنُوبِي مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ وَوَسَّعْ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَاكْفِنِي مَثْوَنَةَ إِنْسَانٍ سَوْءٍ وَجَارٍ سَوْءٍ وَقَرِينٍ سَوْءٍ وَسُلْطَانٍ سَوْءٍ إِنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ وَبِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (۲)

مؤلف گوید که در بعضی نسخه ها پس از:

وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

آمده : هر حاجت که داری ذکر کن و بگو

يَا اللَّهُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ. (۳)

و علامه مجلسی از کتاب «مصباح» سید ابن باقی نقل کرده که بعد از دعای سمات این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الَّتِي لَا يَعْلَمُ تَفْسِيرَهَا وَلَا تَأْوِيلَهَا وَلَا بَاطِنَهَا وَلَا ظَاهِرَهَا غَيْرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَرْزُقَنِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (۴)

پس حاجات خود را بخواهد و بگوید

وَ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ وَانْتَقِمْ لِي مِنْ فُلَانٍ بِنِ فُلَانٍ (۵)

و نام دشمن را بگوید، سپس بگوید:

وَ اعْفِرْ لِي مِنْ ذُنُوبِي مَا تَقَدَّمَ مِنْهَا وَمَا تَأَخَّرَ وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ

ص: ۱۱۳

۱- و بر محبوب خویش محمد (درود خدا بر او و خاندانش) در عترت و فرزندان و امتش برکت نهادی. خدایا! و چنان که از آن رخدادها بدور بودیم و آن وقایع را شاهد نبودیم و به آنها درحالی که ندیدیم ایمان آوردیم، ایمان از روی راستی و درستی، از تو خواستارم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و بر محمد و خاندان محمد برکت دهی و بر محمد و خاندان محمد بسیار مهر ورزی همچون بهترین درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، تو ستوده و والایی، هر چه را بخواهی انجام میدهی و تو بر هر چیز توانایی

۲- پس حاجت خود را ذکر می کنی و می گویی: خدایا! به حق این دعا و به حق این نام هایی که تفسیر و باطن آنها را جز تو

کسی نمیداند، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و با من چنان کن که شایسته توست، نه آنچه را من سزاوارم و از گناهانم آنچه را گذشته و آنچه را خواهد آید بیا مرز، و بر من وسعت بخش از روزی حلالیت و مرا از رنج انسان بد و همسایه بد و همنشین بد و پادشاه بد کفایت کن، همانا تو بر هر چه بخواهی توانایی و به همه چیز دانایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان

۳- ای خدا، ای بسیار مهربان، ای بخشایشگر، ای پدید آورنده آسمانها و زمین، ای دارنده هیبت و شکوه ای مهربان ترین مهربانان، خدایا! به حق این دعا. تا آخر آنچه گذشت.

۴- خدایا! به حق این دعا و به حق این نام هایی که نه تفسیر و تأویلش و نه باطن و ظاهرش را کسی جز تو نمیداند، از تو خواستارم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و خیر دنیا و آخرت را روزی ام گردانی.

۵- با من آنچه شایسته تو است انجام ده نه آنچه سزاوار من است و انتقام مرا از فلان فرزند فلان بگیر

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَوَسَّعَ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَ أَكْفَيْتَنِي مَثْوَاهُ إِنْسَانٍ سَوْءٍ وَ جَارٍ سَوْءٍ وَ سَيْلَطَانَ سَوْءٍ وَ قَرِينَ سَوْءٍ وَ يَوْمَ سَوْءٍ وَ سَاعَةَ سَوْءٍ وَ أَنْتَقِمَ لِي مِمَّنْ يَكِيدُنِي وَ مِمَّنْ يَبْغِي عَلَيَّ وَ يُرِيدُ بِي وَ بِأَهْلِي وَ أَوْلَادِي وَ إِخْوَانِي وَ جِيرَانِي وَ قَرَابَاتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ ظُلْمًا إِنَّكَ عَلَيَّ مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ وَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ . (۱)

بعد بگوید:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الدُّعَاءِ تَفَضَّلْ عَلَيَّ فَقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغَنَى وَ الشَّرَّوَةِ وَ عَلَيَّ مَرَضِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشَّفَاءِ وَ الصُّحَّةِ وَ عَلَيَّ أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْكِرَامِيهِ وَ عَلَيَّ أَمْيَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ عَلَيَّ مُسَافِرِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَى أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ غَانِمِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَرَّتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا. (۲)

ابن فهد حلی فرموده است: پس از دعای سمات مستحب است بگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الدُّعَاءِ وَ بِمَا فَاتَ مِنْهُ مِنَ الْأَسْمَاءِ وَ بِمَا يَشْتَمِلُ عَلَيْهِ مِنَ التَّفْسِيرِ وَ التَّنْذِيرِ الَّذِي لَا يُحِيطُ بِهِ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ بِجَايِ كَذَا وَ كَذَا (۳)

و به جای (کذا و کذا) حاجت خود را بخواهد.

دعای مشلول

موسوم به دعای «الشاب المأخوذ بذنبه» [یعنی: جوانی که به سبب گناهش گرفتار عذاب حق شده] این دعا از کتابهای کفعمی و «مهج الدعوات» نقل شده، و دعایی است که آن را امیر المؤمنین علیه السلام به جوانی که به خاطر گناه و ستم در حق پدرش شل شده بود

ص: ۱۱۴

۱- گناهانم را آنچه بوده و آنچه خواهد بود بیامرز و پدر و مادرم و همه مردان و زنان باایمان را مشلول آمرزشت قرار داده و بر من از روزی حلالیت وسعت عنایت کن و مرا از شر انسان بد و همسایه بد و پادشاه بد و همنشین بد و روز بد و ساعت بد کفایت فرما و از کسی که بر من حيله میورزد و بر من ستم می کنم انتقام بگیر و هم انتقام بگیر از آن که بخواهد بر من و خانواده ام و فرزندانم و برادرانم و همسایگانم و نزدیکانم از مردان و زنان باایمان ستم روا کند، همانا تو بر آنچه بخواهی توانایی و به هر چیز دانایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا! به حق این دعا بر تهیدستان از مردان و زنان با ایمان توانگری و ثروت عطا فرما و بر بیماران اهل ایمان از مردان و زنان بهبودی و تندرستی ببخش و بر مؤمنین و مؤمنات در قید حیات با لطف و کرامت و بر مؤمنین و مومنات از دنیا رفته با آمرزش و رحمت، و بر مؤمنین و مؤمنات سفر کرده با برگشت به وطن های خویش در لباس سلامت و بهره مندی عنایت فرما، به رحمت ای مهربان ترین مهربانان و درود خدا بر سرور ما محمد پایان بخش پیامبران و بر خاندان پاکش و هم سلام

بسیار خدا بر ایشان

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم به احترام این دعا و به آنچه از نامهایت که در آن نیامده و به آنچه در بردار از تفسیر و تدبیری که جز تو کسی بر آن احاطه ندارد، که با من چنین و چنان کنی.

آموز داد، جوان این دعا را خواند و حضرت رسول صلی الله علیه و آله را در خواب دید که دست مبارکش را بر اندام او کشید و فرمود: بر اسم اعظم خدا محافظ کن که کار تو به خیر خواهد بود، پس بیدار شد درحالیکه سالم شده بود و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا هُوَ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ مَا هُوَ وَلَا كَيْفَ هُوَ وَلَا أَيْنَ هُوَ وَلَا حَيْثُ هُوَ إِلَّا هُوَ يَا ذَا الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ يَا ذَا الْعِزَّةِ وَالْجَبْرُوتِ يَا مَلِكُ يَا قُدُّوسُ يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيِّمُنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا خَالِقُ يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا مُفِيدُ يَا مُدَبِّرُ يَا شَدِيدُ يَا مُبْدِئُ يَا مُعِيدُ يَا مُبِيدُ يَا وَدُودُ يَا مَحْمُودُ يَا مَعْبُودُ (۱) يَا بَعِيدُ يَا قَرِيبُ يَا مُجِيبُ يَا رَقِيبُ يَا حَسِيبُ يَا بَدِيعُ يَا رَفِيعُ يَا مَنِيْعُ يَا سَمِيعُ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ يَا كَرِيمُ يَا حَكِيمُ يَا قَدِيمُ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا دَيَّانُ يَا مُسْتَعَانُ يَا جَلِيلُ يَا جَمِيلُ يَا وَكِيلُ يَا كَفِيلُ يَا مُقِيلُ يَا مُنِيلُ يَا نَبِيلُ يَا دَلِيلُ يَا هَادِيُ يَا بَادِيُ يَا أَوَّلُ يَا آخِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا قَائِمُ يَا دَائِمُ يَا عَالِمُ يَا حَاكِمُ يَا فَاضِلُ يَا فَاضِلُ يَا فَاصِلُ يَا وَاصِلُ يَا طَاهِرُ يَا مُطَهِّرُ يَا قَادِرُ يَا مُقْتَدِرُ يَا كَبِيرُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ

ص: ۱۱۵

۱- خدایا! از تو خواستارم به نامت، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است، ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای زنده ای همیشه پاینده، ای زنده، معبودی جز تو نیست، ای او، ای آن که کسی نمیداند او چیست و نمیداند او چگونه است و نمیداند کجاست، و نمیداند در کدام سو است، ای دارای فرمانروایی و ملکوت، ای صاحب عزت و جبروت، ای فرمانروا، ای منزّه از هر عیب، ای سلام، ای ایمنیبخش، ای پرشکوه، ای عزتمند، ای دارنده قره، ای بزرگمنش، ای آفریننده، ای پدیدآوردنده، ای صورتگر، ای سودبخش ای تدبیر کننده، ای محکم کار، ای آغازگر، ای نابود کننده ستمگران، ای دوست نیکان، ای ستوده، ای پرستیده،

وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبُهُ وَ لَا كَانَ مَعَهُ وَزِيرٌ ، (۱) وَ لَا اتَّخَذَ مَعَهُ مُشِيرًا وَ لَا اِحْتِاجَ اِلَى ظَهِيرٍ وَ لَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلهٍ غَيْرُهُ لَا- اِلَهَ اِلَّا- اَنْتَ فَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا يَا عَلِيُّ يَا شَامِخٌ يَا بَاذِخٌ يَا فَتَّاحٌ يَا نَفَّاحٌ يَا مُرْتَّاحٌ يَا مُفَرِّجٌ يَا نَاصِرٌ يَا مُنْتَصِرٌ يَا مُدْرِكٌ يَا مُهْلِكٌ يَا مُنْتَقِمٌ يَا بَاعِثٌ يَا وَارِثٌ يَا طَالِبٌ يَا غَالِبٌ يَا مَنْ لَا يَفُوتُهُ هَارِبٌ يَا تَوَّابٌ يَا اَوْابٌ يَا وَهَّابٌ يَا مُسَيِّبٌ اَلْاَسِيَابِ يَا مُفْتَحٌ اَلْاَبْوَابِ يَا مَنْ حَيْثَمَا دُعِيَ اَجَابَ يَا طَهُورٌ يَا شَكُورٌ يَا عَفُوٌّ يَا غَفُورٌ يَا نُورَ النُّورِ يَا مُدَبِّرَ اَلْاُمُورِ ، (۲) يَا لَطِيفٌ يَا خَبِيرٌ يَا مُجِيزٌ يَا مُنِيرٌ يَا بَصِيرٌ يَا ظَهِيرٌ يَا كَبِيرٌ يَا وِثْرٌ يَا فَرْدٌ يَا اَبْدٌ يَا سَنَدٌ يَا صَمَدٌ يَا كَافِيٌ يَا شَافِيٌ يَا وَافِيٌ يَا مُعَافِيٌ يَا مُحْسِنٌ يَا مُجْمِلٌ يَا مُنْعَمٌ يَا مُفْضِلٌ يَا مُتَكَرِّمٌ يَا مُتَفَرِّدٌ يَا مَنْ عَلَا فَقَهَرَ يَا مَنْ مَلَكَ فَقَدَرَ يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ يَا مَنْ عَصَى فَغَفَرَ يَا مَنْ لَا تَحْوِيهِ [يَحْوِيهِ] اَلْفِكْرُ وَ لَا يُدْرِكُهُ بَصِيرٌ وَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ اَثْرٌ يَا رَازِقَ اَلْبَشَرِ يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ ، (۳) يَا عَالِيُ اَلْمَكَانِ يَا شَدِيدَ اَلْاَرْكَانِ يَا مُبَدِّلَ الزَّمَانِ يَا قَابِلَ اَلْقُرْبَانِ يَا ذَا اَلْمَنِّ وَ اَلْاِحْسَانِ يَا ذَا اَلْعِزَّةِ وَ اَلسُّلْطَانِ يَا رَحِيمٌ يَا رَحْمَانٌ يَا مَنْ هُوَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ يَا عَظِيمَ الشَّأْنِ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ مَكَانٍ يَا سَامِعَ اَلْاَصْوَاتِ يَا مُجِيبَ

ص: ۱۱۶

۱- ای دور از هر چیز، ای نزدیک به هر چیز، ای اجابت کننده، ای دیدبان، ای حسابرس، ای نور آفرین، ای بلندمرتبه، ای ارجمند، ای شنوا، ای دانا، ای بردبار، ای بزرگوار، ای فرزانه، ای دیرینه، ای والا، ای بزرگ، ای پرمهر، ای عطابخش، ای جزادهنده، ای یاری کننده، ای با جلال، ای زیبا، ای کارگزار، ای کفایت کننده، ای بخشنده لغزش، ای رساننده نعمت، ای شریف، ای رهنما، ای هدایت گر، ای آغازگر، ای اول، ای آخر، ای آشکار، ای پنهان، ای استوار، ای پایدار، ای آگاه، ای حکمران، ای داور، ای دادگر، ای جدا کننده، ای پیونددهنده، ای پاک، ای پاک کننده، ای توانا، ای نیرومند، ای بزرگ، ای بزمگنش، ای یگانه، ای یکتا، ای مقصود دل نیازمندان، ای آن که نزاده و زاده نشده، و همتایی ندارد و همسری برایش نباشد و وزیری با او نبوده

۲- و برای خود مشاوری نگرفته و به پشتیبانی نیازمند نگشته و با او جز او معبودی نبوده است، نیست معبودی جز تو، تو برتر از آنی که ستمکاران گویند بسیار برتری، ای والا بلندمرتبه، ای عطابخش، ای گشایشگر، ای بخشایشگر، ای فرخ بخش دلها، ای غم زدا، ای یاری رسان، ای یاری ستان، ای دریابنده، ای نابود کننده، ای انتقام گیرنده، ای برانگیزنده، ای وارث، ای خواهان، ای چیره، ای که گریزنده ای از دستش نگریزد، ای بسیار توبه پذیر، ای بسیار پذیرای بندگان، ای بسیار بخشنده، ای فراهم آورنده سبب ها، ای گشاینده درها، ای آن که هرگاه و هرجا خوانده شود اجابت نماید، ای پاک کننده، ای قدردان صالحان ای با گذشت، ای آمرزنده، ای روشنایی نور، ای مدبر امور،

۳- ای مهربان، ای آگاه، ای پناه دهنده، ای روشنی بخش، ای مدد رسان ای بزرگ، ای یکتا، ای یگانه ای پاینده، ای تکیه گاه، ای بی نیاز، ای کفایت کننده، ای شفابخش، ای وفا کننده، ای عافیت بخش، ای نیکوکار، ای زیبایی بخش، ای نعمت افزا، ای فزون بخش ای گرامی، ای بی همتا، ای آن که بلندی گرفت و چیره گشت، ای آن که در فرمانروایی اش توانا شد، ای آن که پنهان و آگاه گشت، ای آن که پرستیده شد و پذیرفت، ای آن که نافرمانی شد و آمرزید، ای آن که اندیشه ننگجایش، و دیده ای او را در نیابد، و اثری بر او پوشیده نماند، ای روزی دهنده بشر، ای اندازه گیر هر اندازه،

الدَّعَوَاتِ يَا مُنْجِحَ الطَّلِبَاتِ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُنْزِلَ الْبَرَكَاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبْرَاتِ يَا مُقِيلَ الْعَثْرَاتِ يَا كَاشِفَ الْكُرْبَاتِ يَا وَلِيَّ
 الْحَسَنَاتِ يَا رَافِعَ الدَّرَجَاتِ، (۱) يَا مُؤْتِيَ السُّؤْلَاتِ يَا مُحْيِيَ الْأَمْوَاتِ يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ يَا مُطْلِعًا عَلَى النَّبَاتِ يَا رَادًّا مَا قَدْ فَاتَ يَا مَنْ
 لَا تَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْمَأْصُوتُ يَا مَنْ لَا تُضْجِرُهُ الْمَسْأَلَاتُ وَلَا تَعْشَاهُ الظُّلُمَاتُ يَا نُورَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتِ يَا سَابِغَ النَّعْمِ يَا دَافِعَ النَّقْمِ يَا
 بِيَارِيَّ النَّسَمِ يَا جَامِعَ الْأُمَمِ يَا شَافِيَ السَّقَمِ يَا خَالِقَ النُّورِ وَالظُّلْمِ يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ يَا مَنْ لَا يَطُأُ عَرْشَهُ قَدَمٌ يَا أَجُودَ الْأَجُودِينَ يَا
 أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ يَا أَسْمَعَ السَّمْعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ، (۲) يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ يَا ظَهَرَ اللَّاجِينَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا
 غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ يَا صَاحِبَ كُلِّ غَرِيبٍ يَا مُوَسِّسَ كُلِّ وَحِيدٍ يَا مُلْجَأَ كُلِّ طَرِيدٍ يَا مَأْوَى كُلِّ شَرِيدٍ يَا حَافِظَ كُلِّ
 ضَالٍّ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ يَا رَازِقَ الطُّفْلِ الصَّغِيرِ يَا جَابِرَ الْعَظْمِ الْكَسِيرِ يَا فَائِذَ كُلِّ أُسِيرٍ يَا مُغْنِيَ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِ
 الْمُسْتَجِيرِ يَا مَنْ لَهُ التَّدْبِيرُ وَالتَّقْدِيرُ يَا مَنْ الْعَسِيرُ عَلَيْهِ سَهْلٌ يَسِيرٌ يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى تَفْسِيرٍ، (۳) يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا
 مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ خَبِيرٌ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ يَا مُرْسِلَ الرِّيَّاحِ يَا فَالِقَ الْإِصْبَاحِ يَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّمَّاحِ يَا مَنْ
 يَبْدِيهِ كُلَّ مِفْتَاحٍ يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ يَا سَابِقَ كُلِّ فَوْتٍ يَا مُحْيِيَ كُلِّ نَفْسٍ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا عُمِدَّتِي فِي شِدَّتِي يَا حَافِظِي فِي عُزْبَتِي يَا
 مُوَسِّسِي فِي وَحْدَتِي

ص: ۱۱۷

۱- ای والا جاه، ای استوار پایه، ای گرداننده روزگار، ای پذیرنده قربانی، ای منت گذار نیکوکار، ای دارای شکوه و سلطنت،
 ای مهربان، ای بخشنده، ای کسی که هر روز در کاری است، ای آن که کاری از کار دیگر بازش ندارد، ای بلندمرتبه، ای آن
 که در هر جا هست، ای شنونده نجواها، ای اجابت کننده دعاها، ای برآورنده خواسته ها و نیازها، ای فرو فرستنده برکات، ای
 رحم کننده بر اشکها، ای درگذرنده از لغزشها، ای برطرف کننده ناراحتی ها، ای سرچشمه خوبی ها، ای بالابرنده درجات،
 ۲- ای دهنده خواسته ها، ای زنده کننده مردگان، ای گرد آورنده پراکنده ها، ای آگاه از نیتها، ای برگرداننده آنچه از دست
 رفته، ای کسیکه نجواها بر او مشتبه نشود، ای کسیکه درخواستها او را به ستوه نیاورد، و تاریکی ها او را فرا نگیرد، ای روشنی
 زمین و آسمانها، ای فروریز نعمت ها، ای دفع کننده بدفرجامی ها، ای آفریننده آدمیان، ای گرد آورنده امتها، ای شفابخش
 دردها، ای پدیدآورنده روشنی و تاریکیها، ای صاحب جود و کرم، ای آن که به عرشش قدمی پای نهد، ای بخشنده ترین
 بخشدگان، ای کریم ترین کریمان، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای پناه پناه جویان،
 ۳- ای امان هراس ناکان، ای تکیه گاه پناهندگان ای سرپرست مؤمنان، ای فریادرس فریادکنندگان، ای مقصود دل نیازمندان،
 ای کس هر بی کس، ای همدم هر تنها، ای پناه هر رانده، ای مأوای هر آواره، ای نگهدار هر گمشده، ای مهرورز
 سالخوردهگان، ای روزی دهنده کودکان خردسال، ای ترمیم کننده استخوان شکسته، ای رهاننده هر اسیر ای بیناز کننده هر
 بینوای تهدیست، ای پناه هر ترسان پناه جو، ای آن که تدبیر و تقدیر از آن اوست، ای آن که دشواریها برای او سهل و آسان
 است، ای آن که نیازمند به دلیل و تفسیر نیست،

يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي يَا كَهْفِي حِينَ تُعِينِي الْمَذَاهِبُ وَ تُسَلِّمُنِي الْأَقَارِبُ وَ يَخْدُلُنِي كُلُّ صَاحِبٍ يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ،

ای آن که بر هر کاری تواناست، ای آن که به هر چیزی داناست، ای آن به همه چیز بیناست، ای فرستنده بادهای، ای شکافنده روشنی صبح ای برانگیزنده ارواح، ای صاحب جود و بخشش، ای آن که هر کلیدی به دست اوست، ای شنونده هر نجوا ای بیشتر از هر آنچه گذشته، ای حیات بخش هر جان پس از مرگ، ای توشه ام در سختی، ای نگهدارم در غربت، ای همدمم در تنهایی، ای سرپرستم در نعمت، ای پناهم آنگاه که روشهای ناهنجار درمانده ام سازد و نزدیکان رهايم کنند، و هر همدمی دست از یاری ام بردارد، ای تکیه گاه آن که تکیه گاهی ندارد،

يَا سَنَدَ مَنْ لَا سَنَدَ لَهُ يَا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ يَا حِزْرَ مَنْ لَا حِزْرَ لَهُ يَا كَهْفَ مَنْ لَا كَهْفَ لَهُ يَا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ يَا رُكْنَ مَنْ لَا رُكْنَ لَهُ يَا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ يَا جَارَ مَنْ لَا جَارَ لَهُ يَا جَارِيَ اللَّصِيقِ يَا رُكْنِي الْوَثِيقَ يَا إِلَهِي بِالتَّحْقِيقِ يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ يَا شَفِيقُ يَا رَفِيقُ فُكْنِي مِنْ حَلْقِ الْمَضِيقِ وَ اصْرِفْ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَ غَمٍّ وَ ضِيقٍ وَ اكْفِنِي شَرَّ مَا لَا أُطِيقُ وَ اعْنِي عَلَيَّ مَا أُطِيقُ يَا رَادَّ يُوسُفَ عَلَيَّ يَعْقُوبَ يَا كَاشِفَ ضُرِّ أَيُّوبَ يَا عَافِرَ ذَنْبِ دَاوُدَ يَا رَافِعَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ مُنْجِيَهُ مِنْ أَيْدِي الْيَهُودِ يَا مُجِيبَ نِدَاءِ يُونُسَ فِي الظُّلُمَاتِ يَا مُصْطَفِيَّ مُوسَى بِالْكَلِمَاتِ، (۱) يَا مَنْ عَفَرَ لَادَمَ

ص: ۱۱۸

۱- ای پشتوانه کسی که پشت و پناهی ندارد ای اندوخته هر بی اندوخته، ای نگهدار آن که نگهداری ندارد، ای پناه بی پناهان، ای گنجینه کسیکه برایش گنج نیست ای تکیه گاه هر بیکس، ای فریادرس آن که برایش فریادرسی نیست، ای همسایه بی همسایگان، ای همسایه همراه من ای تکیه گاه محکم، ای خدای من به حقیقت، ای پرورگار خانه کعبه، ای مهربان ای دوست، رهايم کن از بندهای تنگناها، و هر غم و اندوه و تنگی را از من برگردان و شرّ آنچه را تاب نیاورم از من دور ساز و بر آنچه میتوانم یاریام ده، ای بازگرداننده یوسف نزد یعقوب، ای برطرف کننده رنج ایوب، ای آمرزنده خطای داود، ای بالا برنده عیسی بن مریم و رهایی بخش او از دست یهود، ای پاسخ دهنده به ندای یونس در دل تاریکی ها ای برگزیننده موسی برای سخن گویی،

خَطِيئَتُهُ وَ رَفَعَ إِدْرِيْسَ مَكَانًا عَلِيًّا بِرَحْمَتِهِ يَا مَنْ نَجَّى نُوحًا مِنَ الْغَرَقِ يَا مَنْ أَهْلَكَ عَادَا الْأُولَى وَ ثَمُودَ فَمَا أُبْقَى وَ قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ
إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَ أَطْغَى وَ الْمُؤْتِفِكَةَ أَهْوَى يَا مَنْ دَمَّرَ عَلَى قَوْمِ لُوطٍ وَ دَمْدَمَ عَلَى قَوْمِ شُعَيْبٍ يَا مَنْ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا يَا مَنْ
اتَّخَذَ مُوسَى كَلِيمًا وَ اتَّخَذَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ حَبِيبًا يَا مُؤْتِي لِقْمَانَ الْحِكْمَةَ وَ الْوَاهِبَ لِسُلَيْمَانَ مُلْكَاً لَا
يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ يَا مَنْ نَصَرَ ذَا الْقُرْنَيْنِ عَلَى الْمُلُوكِ الْجَبَابِرَةِ يَا مَنْ أَعْطَى الْخَضِرَ الْحَيَاةَ وَ رَدَّ لِيُوشَعَ بْنِ نُونٍ الشَّمْسَ بَعْدَ
غُرُوبِهَا، (١) يَا مَنْ رَبَطَ عَلَى قَلْبِ أُمِّ مُوسَى وَ أَحْصَنَ فَزَجَ مَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ يَا مَنْ حَصَّنَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا مِنَ الذَّنْبِ وَ سَكَّنَ عَنْ
مُوسَى الْغَضَبَ يَا مَنْ بَشَّرَ زَكَرِيَّا بِيَحْيَى يَا مَنْ فَدَى إِسْمَاعِيلَ مِنَ الذَّبْحِ بِذَبْحِ عَظِيمٍ يَا مَنْ قَبَلَ قُرْبَانَ هَابِيلَ وَ جَعَلَ اللَّغْنَهَ عَلَى
قَابِيلَ يَا هَا زِمَ الْأَخْرَابِ لِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ
أَهْلِ طَاعَتِكَ أَجْمَعِينَ وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ مَسْأَلَةٍ سَأَلْتُكَ بِهَا أَحَدٌ مِمَّنْ رَضِيَتْ عَنْهُ فَحَنْمَتْ لَهُ عَلَى الْإِجَابَةِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا
رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ، (٢) يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ
بِهِ
بِمَعَاقِدِ

ص: ۱۱۹

۱- ای آن که خطای آدم را بخشید و ادریس را به رحمت خویش به جایگاه بلندی برکشید، ای آن که نوح را از غرق شدن نجات بخشید، ای آن که هلاک ساخت قوم عاد نخستین و قوم ثمود را و هیچکس از آنان را باقی نگذاشت، و پیش از آنها قوم نوح را هلاک نمود زیرا آنها ستمکارتر و سرکش تر بودند و نابود ساخت افراتزندگان را که در زمین فرو رفتند، ای آن که بر قوم لوط واژگون نمود، و بر قوم شعیب عذابی دردناک فرستاد، ای آن که ابراهیم را دوست خویش ساخت، ای آن که موسی را همسخن خود ساخت، و محمد (درود خدا بر او و همه خاندانش) را محبوب خویش برگرفت، ای بخشنده حکمت به لقمان و بخشنده فرمانروایی به سلیمان، چنان فرمانروایی که برای احدی پس او سزاوار نیست، ای آن که ذو القرنین را بر فرمانروایان سرکش پیروز نمود، ای آن که به خضر زندگی جاودان عطا فرمود، و خورشید را پس از غروبش برای یوشع بن نون برگرداند،

۲- ای آن که آرامش بخشید به قلب مادر موسی و عفت و پاکی مریم دختر عمران را حفظ نمود، ای آن که یحیی پسر زکریا را از گناه پاک داشت و خشم را از موسی باز نشاند، ای آن که زکریا را به تولد یحیی مژده داد، ای آن که با فرستادن ذبح عظیم، اسماعیل را از ذبح شدن نجات داد، ای آن که قربانی هابیل را پذیرفت، و لعنت را بر قابیل قرار داد، ای گرزدهنده گروه ها دشمن محمد (درود خدا بر او و خاندانش) ، بر محمد و خاندان محمد و بر همه فرستادگان و فرشتگان بارگاہت و بر اهل طاعتت همگان درود فرست، و از تو خواستارم هر خواهشی را که بندگان مورد خشنودیت از تو خواسته اند، و اجابت خواهش آنها حتم فرمودی، ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای بخشنده، ای بخشنده، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان، ای مهربان،

الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَبِمُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَبِمَا لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعُهُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ وَ أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى الَّتِي نَعَّيْتَهَا فِي كِتَابِكَ فَقُلْتُ: (١) وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَ قُلْتُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ وَ قُلْتُ وَ إِذَا سَأَلْتِكُمْ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ وَ قُلْتُ يَا عِبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ يَا إِلَهِي وَ أَدْعُوكَ يَا رَبِّ وَ أَرْجُوكَ يَا سَيِّدِي وَ أَطْمَعُ فِي إِجَابَتِي يَا مَوْلَايَ كَمَا وَعَدْتَنِي وَ قَدْ دَعَوْتُكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا كَرِيمٌ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ (٢)

پس حاجت خود را ذکر کن که انشا الله تعالى برآورده خواهد شد و در روایت «مهج الدعوات» است که این دعا را هرگز بدون طهارت نخوان.

دعای پستبیر

سید ابن طاووس در کتاب «مهج الدعوات» از امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله این دعا را به من تعلیم داد و امر فرمود آن را در هر حال و برای هر سختی و آسانی بخوانم و نیز آن را به جانشین خود تعلیم دهم و خواندن این دعا را ترک نگویم تا حق تعالی را ملاقات کنم و نیز فرمود: یا علی این دعا را هر صبح و هر شام بخوان زیرا که گنجی از گنجهای عرش الهی است.

ابن بن کعب، به پیشگاه حضرت

ص: ۱۲۰

۱-، ای دارای شکوه و کرامت، ای دارای شکوه و کرامت، ای دارای شکوه و کرامت، به او، به او، به او، به او، به او، به او، به او، به او، به او، به او، از تو خواستارم به هر نامی که خود را به آن نامیدی، یا آن را در کتابی از کتابهای فرو فرستادی، یا آن را در علم غیبت نزد خود نگاه داشتی، و به بندگانه های بلند عرشت، و به انتهای رحمت از کتاب سرنوشت خویش و به آنچه در این آیه است: «اگر همه درختان روی زمین قلم باشند و دریا هم مرکب شود که از پس آن هفت دریای دیگر مدوش کنند کلمات خدا تمام نمی شود، همانا خدا عزیز است»، و تو را می خوانم به نامهای نیکویت که آنها را در کتابت وصف کرده و گفتی:

۲- «و برای خدا نامهای نیکوست، پس خدا را به آنها بخوانید»، و نیز گفتی: «مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم»، و گفتی: «هرگاه بندگانم از تو درباره من بپرسند پس به یقین من به آنان نزدیکم، دعای دعا کننده را هرگاه دعا کند پاسخ میدهم»، و گفتی: «ای بندگانم که بر خود اسراف کردید از رحمت خدا ناامید نباشید، همانا خدا همه گناهان را میآمرزد، به یقین او آمرزنده مهربان است» (و من از تو درخواست میکنم ای خدای من و تو را میخوانم ای پروردگارم، و به تو امیدوارم ای آقا و در اجابت دعایم به تو طمع دارم ای مولا، آنطور که به من وعده اجابت دادی، تو را خواندم، و آنگونه که به من امر فرمودی، پس با من چنان رفتار کن که سزاوار تو است ای کریم و سپاس خدای را پروردگار جهانیان و درود خدا بر محمد و خاندانش همگان.

رسول صلی الله علیه و آله التماس کرد که آن حضرت فضیلت این دعا را بیان نماید، حضرت اندکی از ثواب بسیار آن را بیان فرمود.

هر که میخواهد به کتاب «مهج الدعوات» مراجعه نماید.

متن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۱)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الْمُدَبِّرُ بِلَا وَزِيرٍ وَلَا خَلْقٍ مِنْ عِبَادِهِ يَسْتَسِيرُ الْأَوَّلَ غَيْرُ مَوْصُوفٍ [مَصِيرُوفٍ] وَالْبَاقِيَ بَعِيدَ فَنَاءِ الْخَلْقِ الْعَظِيمِ الرَّبُّوبِيَّةِ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنَ [الْأَرْضِ] وَفَاطِرُهُمَا وَمُبْتَدِعُهُمَا بِغَيْرِ عَمَدٍ خَلَقَهُمَا وَفَتَقَهُمَا فَتَقًا فَقَامَتِ السَّمَاوَاتُ طَائِعَاتٍ بِأَمْرِهِ وَاسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُونَ بِأَوْتَادِهَا فَوْقَ الْمَاءِ ثُمَّ عَلَا رَبُّنَا فِي السَّمَاوَاتِ الْعُلَى الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى، (۲) فَأَنَا أَشْهَدُ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا رَافِعَ لِمَا وَضَعْتَ وَلَا وَاضِعَ لِمَا رَفَعْتَ وَلَا مُعَزِّزَ لِمَنْ أَدَلَّتْ وَلَا مُيَدِّلَ لِمَنْ أَعَزَّزْتَ وَلَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ كُنْتَ إِذْ لَمْ تَكُنْ سَمَاءٌ مَبْنِيَّةً وَلَا أَرْضٌ مَدْحِيَّةً وَلَا شَمْسٌ مُضِيَّةً وَلَا لَيْلٌ مُظْلِمَةٌ وَلَا نَهَارٌ مُضِيٌّ وَلَا بَحْرٌ لُجِّيٌّ وَلَا جَبَلٌ رَاسٍ وَلَا نَجْمٌ سَارٍ وَلَا قَمَرٌ مُبِيرٌ وَلَا رِيحٌ نَهْبٌ وَلَا سَحَابٌ يَسِيكُ وَلَا بَرْقٌ يَلْمَعُ وَلَا رَعْدٌ يَسْبِجُ وَلَا رُوحٌ تَنْفَسُ وَلَا طَائِرٌ يَطِيرُ وَلَا نَارٌ تَتَوَقَّدُ وَلَا مَاءٌ يَطْرُدُ كُنْتَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَكُنْتَ كُلَّ شَيْءٍ وَقَدَرْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَابْتَدَعْتَ

ص: ۱۲۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- ستایش خدا را که معبودی جز او نیست، آن فرمانروای بر حق آشکار، تدبیرگر، هستی بی آنکه او را وزیری باشد و یا با آفریده ای از بندگانش مشورت نماید، آغازی است که در وصف ننگجد و پابرجاست پس از فنای آفریدگان، پروردگاری اش بس بزرگ است، روشنایی آسمانها و زمینها و آفریننده و پدیدآورنده آن دو است، آسمان و زمین را بی ستون آفرید، و از هم گشودشان گشودنی چشم گیر، پس آسمانها به فرمان او بر پا شدند، و زمینها با کوه هایشان بر فراز آب جا گرفت، سپس بلندی گرفت پروردگار ما در آسمانهای بلند، خدا بخشاینده بر فرمانروای هستی چیره گشت، تنها از آن اوست آنچه در آسمانها و زمین است و هر آنچه بین آن دو و آنچه زیر خاک است،

كُلُّ شَيْءٍ وَّ أَغْنَيْتَ وَ أَفْقَرْتِ وَ أَمَّتْ وَ أَحْيَيْتَ وَ أَضْحَكْتَ وَ أَبْكَيْتَ ، (۱) وَ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ فَتَبَارَكْتَ يَا اللَّهُ وَ تَعَالَيْتَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْخَلَّاقُ الْمُعِينُ [الْعَلِيمُ] أَمْرُكَ غَالِبٌ وَ عِلْمُكَ نَافِذٌ وَ كَيْدُكَ غَرِيبٌ وَ وَعْدُكَ صَادِقٌ وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ حُكْمُكَ عَدْلٌ وَ كَلَامُكَ هُدًى وَ وَحْيُكَ نُورٌ وَ رَحْمَتُكَ وَسِعَهُ وَ عَفْوُكَ عَظِيمٌ وَ فَضْلُكَ كَثِيرٌ وَ عَطَاؤُكَ جَزِيلٌ وَ حُبْلُكَ مَتِينٌ وَ إِمْكَانُكَ عَتِيدٌ وَ جَارُكَ عَزِيزٌ وَ بَأْسُكَ شَدِيدٌ وَ مَكْرُكَ مَكِيدٌ أَنْتَ يَا رَبِّ مَوْضِعُ كُلِّ شَاكُوٍ (۲) [وَ] حَاضِرُ كُلِّ مَلَأٍ وَ شَاهِدُ كُلِّ نَجْوَى مُنْتَهَى كُلِّ حَاجَةٍ مُفْرَجٌ كُلُّ حُزْنٍ [حَزِينٍ] غَنَى كُلِّ مَسْكِينٍ حِضْنُ كُلِّ هَارِبٍ أَمَانٌ كُلُّ خَائِفٍ حِزْزُ الضُّعْفَاءِ كَنْزُ الْفُقَرَاءِ مُفْرَجُ الْعَمَاءِ مُعِينُ الصَّالِحِينَ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّنَا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ تَكْفِي مِنْ عِبَادِكَ مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ وَ أَنْتَ جَارٌ مَنْ لَازَبَكَ وَ تَضَرَّعَ إِلَيْكَ عِضْمَهُ مَنْ اعْتَصَمَ بِكَ نَاصِرٌ مَنْ انْتَصَرَ بِكَ تَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِمَنْ اسْتِغْفَرَكَ جَبَّارُ الْجَبَّارِ عَظِيمُ الْعُظَمَاءِ ، (۳) كَبِيرُ الْكِبْرَاءِ سَيِّدُ السَّادَاتِ مَوْلَى الْمَوَالِي صَيْرِيخُ الْمُسْتَضْرِعِينَ مَنَّاسٌ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ مُجِيبُ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ أَسْمِعُ السَّمَاعِينَ أَبْصُرُ النَّاطِرِينَ أَحْكُمُ الْحَاكِمِينَ أَسْرِعُ الْحَاسِبِينَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ قَاضِي حَوَائِجِ الْمُؤْمِنِينَ مُغِيثُ الصَّالِحِينَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْمَالِكُ وَ أَنَا الْمَمْلُوكُ وَ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ ، (۴) وَ أَنْتَ الْمُعْطَى وَ أَنَا السَّائِلُ وَ أَنْتَ الْجَوَادُّ وَ أَنَا الْبَخِيلُ وَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الدَّلِيلُ وَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَ أَنَا

ص: ۱۲۲

۱- پس من شهادت می دهم که تنها تویی خدا، بالا برنده ای برای آنچه بر زمین نشاندی نیست و نه زمین زنده ای برای آنچه بالا بردی و نه عزت بخشی آن را که تو خوارش کردی، و خوارکننده ای نیست آن را که تو عزیز نمودی و بازدارنده ای برای آنچه عطا کردی نیست، و نه عطا کننده ای برای آنچه دریغ کردی، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، تو بودی آنگاه که نه آسمانی بنا شده بود و نه زمینی گسترانیده و نه خورشیدی تابان و نه شبی تاریک و نه روزی فروزان و نه دریایی خروشان و نه کوهی استوار و نه ستاره ای روان و نه ماهی تابنده و نه بادی وزان، و نه ابری پر باران، و نه برقی درخشان، و نه صاعقه ای تسبیح گویان، و نه روحی دم زنان و نه پرنده ای پر آن و نه آتشی فروزان و نه آبی روان بوده باشند، پیش از هر چیز بودی و همه چیز را پدید آوردی و بر هر چیز توانا بودی و همه چیز را نو آفریدی و توانگر نمودی و ناتوان ساختی و میراندی و زنده نمودی و خنداندی و گریاندی،

۲- و بر فرمانروایی هستی چیره گشتی، پس خجسته بودی، ای خدا، و بلندی گرفتی، تویی خدایی که معبودی جز تو نیست، آفریننده یاری رسانی که فرمانت چیره و علمت نافذ، و نیرنگت شگفت، و وعده ات راست، و گفته ات، حق، و داوری ات دادگرانه و مخت هدایت گر و پیامت نور و رحمت فراگیر، و گذشتت بزرگ و بخششت بسیار، و عطایت فراوان و ریسمانت استوار، و یاری ات فراهم و پناهنده ات عزتمند و عذابت سخت، و نیرنگت زیرکانه است، تو ای پروردگار من آستانت جایگاه هر شکایتی است

۳- و خود حاضر در هر جماعتی و گواه هر گفتگوی نهانی، نهایت هر حاجتی، شادی بخش هر اندوهگین، توانگری هر بر خاک نشسته ای، دژ استوار هر گریزانی، امان هر هراسانی، نگاهدار ناتوانی، گنجینه تهیدستانی، غم زدای غم زدگانی، پشتیبان شایستگانی، آن است خدا، پروردگار ما، معبودی جز او نیست، کفایت می کنی از بندگانت آن را که بر تو توکل کند، و تویی پناه آن که به تو پناه آورد و به درگاهت زاری نماید، نگهدار کسیکه به دامن تو چنگ زند، یار آن که از تو یاری

جوید، می آمیزی گناهان آن را که از تو آموزش خواهد، جبار جبارانی، بزرگ بزرگان،
۴- سرور سروران، آقای آقایان، سرآمد مولایان، دادرس دادخواهان، گره گشای گرفتاران، اجابت کننده دعای بیچارگان،
شنواترین شنوندگان، بیناترین بینندگان، داورترین داوران، سریع ترین حسابرسان، مهربان ترین مهربانان، بهترین آموزندگان،
برآورنده حاجات مؤمنان، فریادرس نیکان، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پروردگار جهانیان، تویی آفریدگار و من آفریده
و تویی مالک و من مملوک، و تویی پروردگار و من بنده، و تویی روزی دهنده و من روزی خوار،

الْفَقِيرُ وَ أَنْتَ السَّيِّدُ وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الْغَافِرُ وَ أَنَا الْمُسِيءُ وَ أَنْتَ الْعَالِمُ وَ أَنَا الْجَاهِلُ وَ أَنْتَ الْحَلِيمُ وَ أَنَا الْعَجُولُ وَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَ أَنَا الْمَرْحُومُ وَ أَنْتَ الْمُعَافِي وَ أَنَا الْمُتَبَلِّي وَ أَنْتَ الْمُجِيبُ وَ أَنَا الْمُضْطَرُّ وَ أَنَا أَشْهَدُ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمُعْطَى عِبَادَكَ بِلَا سُؤَالٍ، (۱) وَ أَشْهَدُ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الْمُتَفَرِّدُ الصَّمِيدُ الْفَرْدُ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ اسْتُرْ عَلَيَّ عُيُوبِي وَ افْتَحْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ رِزْقًا وَ اسْمَعَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

دعای مجرب

این دعا در بین دعاها از جایگاه بلندی برخوردار است و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده و دعایی است که جبرئیل برای آن حضرت هنگامی که در مقام ابراهیم مشغول نماز بودند آورد و کَفَعَمَى در «بَلَدُ الْأَمِين» و «مِصْبَاح» این دعا را ذکر نموده و در حاشیه آن به فضیلت آن اشاره کرده، از جمله اینکه هر که این دعا را در «ایام البیض» [روزهای سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم] ماه رمضان بخواند گناهایش آمرزیده می شود، هر چند به عدد دانه های باران و برگهای درختان و ریگ های بیابان باشد.

و خواندن آن برای شفای بیمار و ادای دین و بی نیازی و توانگری و رفع غم و اندوه سودمند است.

و دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

سُبْحَانَكَ يَا اللَّهُ تَعَالَيْتَ

ص: ۱۲۳

۱- و تویی بخشنده و من سائل، و تویی دارای جود و من بخیل، و تویی توانمند و من ناتوان، و تویی عزتمند و من خوار، و تویی بیناز و من تهیدست، و تویی آقا و من بنده، و تویی آمرزنده و من بدکار، و تویی دانا و من نادان، و تویی بردبار و من شتابزده و تویی رحم کننده و من رحم شده و تویی عافیت بخش و من بلازده و تویی اجابت کننده و من ناچار و پریشان، و گواهی میدهم که تویی خدا، معبودی جز تو نیست، عطابخش بندگانی بدون درخواست ایشان،

۲- و گواهی میدهم تویی خدای یگانه یکتای بی همتای بیناز تک، و بازگشت همه به سوی تو است، خدایا بر محمد و اهل بیت پاک و پاکیزه اش درود فرست و گناهانم را بیامرز و بر من پوشان کاستی هایم را و از پیشگامت برای من رحمت و روزی فراوان بگشا، ای مهربان ترین مهربانان، و سپاس خدا را پروردگار جهانیان، و خدا ما را بس است و چه نیکو و کیلی است و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت خدای والای بزرگ.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

يَا رَحْمَانُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَحِيمُ تَعَالَيْتَ يَا كَرِيمُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَلِكُ تَعَالَيْتَ يَا مَالِكُ
 أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قُدُّوسُ تَعَالَيْتَ يَا سَلَامُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُؤْمِنُ تَعَالَيْتَ يَا مُهَيَّمُنُ أَجْرْنَا مِنَ
 النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَزِيزُ تَعَالَيْتَ يَا جَبَّارُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُتَكَبِّرُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَجَبِّرُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ،
 (۱) سُبْحَانَكَ يَا خَالِقُ تَعَالَيْتَ يَا بَارِئُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُصَوِّرُ تَعَالَيْتَ يَا مُقَدِّرُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ
 يَا هَادِي تَعَالَيْتَ يَا بَاقِي أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَهَّابُ تَعَالَيْتَ يَا تَوَّابُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَتَّاحُ
 تَعَالَيْتَ يَا مُزْتَاخُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سَيِّدِي تَعَالَيْتَ يَا مُوَلَايُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَرِيبُ تَعَالَيْتَ يَا
 رَقِيبُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُبْدِي تَعَالَيْتَ يَا مُعِيدُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَمِيدُ تَعَالَيْتَ يَا مُجِيدُ أَجْرْنَا
 مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَدِيمُ، (۲) تَعَالَيْتَ يَا عَظِيمُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا غَفُورُ تَعَالَيْتَ يَا شَكُورُ أَجْرْنَا مِنَ
 النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا شَاهِدُ تَعَالَيْتَ يَا شَهِيدُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَنَّانُ تَعَالَيْتَ يَا مَنَّانُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ
 سُبْحَانَكَ يَا بَاعِثُ تَعَالَيْتَ يَا وَارِثُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُحْيِي تَعَالَيْتَ يَا مُمِيتُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا
 شَفِيقُ تَعَالَيْتَ يَا رَفِيقُ أَجْرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا أَنِيسُ تَعَالَيْتَ يَا

ص: ۱۲۴

۱- منزهی تو ای خدا، بلندمرتبه هستی ای بخشنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی
 ای کریم، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای فرمانروا، بلندمرتبه هستی ای مالک، ما را از آتش پناه ده ای
 منزهی تو ای ایمن بخش، بلندمرتبه هستی ای چیره بر هستی، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای عزت مند،
 بلندمرتبه هستی ای جبار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بزرگ منش، بلندمرتبه هستی ای بزرگ منش، ما
 را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، پناه دهنده، منزهی تو ای بری از هر عیب، بلندمرتبه هستی ای سلام، ما را از آتش پناه ده ای
 پناه دهنده،

۲- منزهی تو ای آفریننده، بلندمرتبه هستی ای آفرینشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای صورت آفرین،
 بلندمرتبه هستی ای تقدیر کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای راهنما، بلندمرتبه هستی ای ماندگار، ما را
 از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای بخشایشگر، بلندمرتبه هستی ای بسیار توبه پذیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه
 دهنده، منزهی تو ای گشایشگر، بلندمرتبه، هستی ای خستگینا پذیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای سرورم،
 بلندمرتبه هستی ای مولایم، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای نزدیک، بلندمرتبه هستی ای نگاهبان، ما را از آتش
 پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پدید آورنده، بلندمرتبه هستی ای بازگرداننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی
 تو ای ستوده، بلندمرتبه ای دارای عظمت، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای دیرینه،

مُونِسْ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا جَلِيلُ تَعَالَيْتَ يَا جَمِيلُ ، (۱) أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا خَيْرُ تَعَالَيْتَ يَا بَصِيرُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَفِيٌّ تَعَالَيْتَ يَا مَلِيٌّ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَعْبُودُ تَعَالَيْتَ يَا مَوْجُودُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا غَفَّارُ تَعَالَيْتَ يَا قَهَّارُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَذْكُورُ تَعَالَيْتَ يَا مَشْكُورُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا جَوَادُ تَعَالَيْتَ يَا مَعَادُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا جَمَّالُ تَعَالَيْتَ يَا جَلالُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سَابِقُ تَعَالَيْتَ يَا رَازِقُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا صَادِقُ تَعَالَيْتَ يَا فَالِقُ ، (۲) أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سَمِيعُ تَعَالَيْتَ يَا سَرِيعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَفِيعُ تَعَالَيْتَ يَا بَدِيعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَعَّالُ تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالٍ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَاضِي تَعَالَيْتَ يَا رَاضِي أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا طَاهِرُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَالِمُ تَعَالَيْتَ يَا حَاكِمُ ، (۳) أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا دَائِمُ تَعَالَيْتَ يَا قَائِمُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَاصِمُ تَعَالَيْتَ يَا قَاسِمُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا غَنِيٌّ تَعَالَيْتَ يَا مُغْنِيٌّ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَفِيٌّ تَعَالَيْتَ يَا قَوِيٌّ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا كَافِيٌّ تَعَالَيْتَ يَا شَافِيٌّ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ ، سُبْحَانَكَ يَا مُقَدِّمُ تَعَالَيْتَ يَا مُؤَخَّرُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا أَوَّلُ تَعَالَيْتَ يَا

ص: ۱۲۵

- ۱- بلند مرتبه هستی ای بزرگ، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای آمرزگار، بلندمرتبه هستی ای ستایش پذیر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای گواه، بلندمرتبه هستی ای حاضر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای منت گذار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای برانگیزنده، بلندمرتبه هستی ای میراث بر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای زندگی بخش، بلندمرتبه هستی ای میراننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای همراه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای همدم، بلندمرتبه هستی ای مونس ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بزرگ منزلت، بلندمرتبه هستی ای زیبا،
- ۲- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای آگاه، بلندمرتبه، هستی ای بینا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای امان ده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای معبود، بلندمرتبه هستی ای موجود، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای بسیار آمرزنده، بلندمرتبه هستی ای ستوده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای یاد شده، بلندمرتبه هستی ای سپاس شده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بخشنده، بلندمرتبه هستی ای پناهگاه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای زیبا، بلندمرتبه هستی ای باشکوه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پیش از همه، بلندمرتبه هستی ای روزی دهنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای راستگو، بلندمرتبه هستی ای شکافنده،
- ۳- ما را از ای پناه دهنده، منزهی تو ای شنوا، بلندمرتبه هستی ای سریع، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بلندپایه، بلندمرتبه هستی ای نوآفرین، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای همواره در کار، بلندمرتبه هستی ای والا تر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای قضاوت کننده، بلندمرتبه هستی ای خشنود، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای چیره، بلندمرتبه هستی ای پاک، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای دانا، بلندمرتبه هستی ای حکمران،

سُبْحَانَكَ يَا ظَاهِرُ تَعَالَيْتَ يَا بَاطِنُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَبَّاءُ تَعَالَيْتَ يَا مُرْتَجَى أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا ذَا الْمُنِّ تَعَالَيْتَ يَا ذَا الطُّوْلِ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَى تَعَالَيْتَ يَا قَيُّوْمُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَاحِدُ تَعَالَيْتَ يَا أَحَدُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سَيِّدُ تَعَالَيْتَ يَا صِدِّدُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَدِيرُ تَعَالَيْتَ يَا كَبِيرُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَالى تَعَالَيْتَ يَا مُتَعَالَى [عَالَى] (۲) أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَلِيُّ تَعَالَيْتَ يَا أَعْلَى أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَلِيُّ تَعَالَيْتَ يَا مَوْلَى أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا ذَارِيُّ تَعَالَيْتَ يَا بَارِيُّ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا خَافِضُ تَعَالَيْتَ يَا رَافِعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُقْسِطُ تَعَالَيْتَ يَا جَامِعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُعَزُّ تَعَالَيْتَ يَا مُبْدِلُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَافِظُ تَعَالَيْتَ يَا حَافِظُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا قَادِرُ تَعَالَيْتَ يَا مُقْتَدِرُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَلِيمُ تَعَالَيْتَ يَا حَلِيمُ، (۳) أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا حَكَمُ تَعَالَيْتَ يَا حَكِيمُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُعْطَى تَعَالَيْتَ يَا مَانِعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا ضَارُّ تَعَالَيْتَ يَا نَافِعُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُجِيبُ تَعَالَيْتَ يَا حَسِيبُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَادِلُ تَعَالَيْتَ يَا فَاصِلُ أَجْرِنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا

ص: ۱۲۶

۱- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پاینده، بلندمرتبه هستی ای پایدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای نگهدارنده، بلندمرتبه هستی ای پخش کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بیناز، بلندمرتبه هستی ای بی نیاز کننده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای باوفا، بلندمرتبه هستی ای توانا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای کفایت کننده، بلندمرتبه هستی ای شفافبخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پیش انداز، بلندمرتبه هستی ای پس انداز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای آغاز، بلندمرتبه هستی ای انجام ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده،

۲- منزهی تو ای آشکار، بلندمرتبه هستی ای نهان، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای امید، بلندمرتبه هستی ای امیدبخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای همواره بخشایشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای زنده، بلندمرتبه هستی ای به خود پاینده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای یگانه، بلندمرتبه هستی ای یکتا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای سرور، بلندمرتبه هستی ای مقصود همه ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای توانا، بلندمرتبه هستی ای بزرگ، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای ولایت مدار، بلندمرتبه هستی ای بلند پایه

۳- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای والا، بلندمرتبه هستی ای والا-تر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای سرپرست، بلندمرتبه هستی ای مولا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پدیدآور، بلندمرتبه هستی ای آفرینشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای فرودآور، بلندمرتبه هستی ای فرازبر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای دادگر، بلندمرتبه هستی ای گردآور، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای عزت بخش،

بلندمرتبه هستی ای خوارساز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای نگاهبان، بلندمرتبه هستی این نگاهبان، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای توانا، بلندمرتبه هستی ای توانمند ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای دانا، بلندمرتبه هستی ای بردبار،

لَطِيفُ تَعَالَيْتَ يَا شَرِيفُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَبُّ تَعَالَيْتَ يَا حَقُّ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مَاجِدُ تَعَالَيْتَ
 يَا وَاحِدُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا عَفُوُّ تَعَالَيْتَ يَا مُنْتَقِمُ ، (۱) أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَاسِعُ تَعَالَيْتَ يَا مُوسِعُ
 أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَعُوفُ تَعَالَيْتَ يَا عَطُوفُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَوْدُ تَعَالَيْتَ يَا وَثِرُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ
 يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُقِيتُ تَعَالَيْتَ يَا مُحِيطُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا وَكِيلُ تَعَالَيْتَ يَا عَمِدُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ
 سُبْحَانَكَ يَا مُبِينُ تَعَالَيْتَ يَا مَتِينُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا بَرُّ تَعَالَيْتَ يَا وَدُودُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا رَشِيدُ
 تَعَالَيْتَ يَا مُرْشِدُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا نُورُ تَعَالَيْتَ يَا مُنُورُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا نَصِيرُ ، (۲) تَعَالَيْتَ يَا
 نَاصِرُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا صَبُورُ تَعَالَيْتَ يَا صَابِرُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُحْصِي تَعَالَيْتَ يَا مُنْشِئُ أَجْرُنَا
 مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا سُبْحَانُ تَعَالَيْتَ يَا دَيَّانُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا مُغِيثُ تَعَالَيْتَ يَا غِيَاثُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا
 مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا فَاطِرُ تَعَالَيْتَ يَا حَاضِرُ أَجْرُنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ سُبْحَانَكَ يَا ذَا الْعِزِّ وَالْجَمَالِ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَبَرُوتِ وَالْجَلَالِ
 سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَجِّنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ

ص: ۱۲۷

۱- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای داور، بلندمرتبه هستی ای فرزانه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده،
 منزهی تو ای عطابخش، بلندمرتبه هستی ای بازدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای زیان رسان، بلندمرتبه
 هستی ای سودبخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای اجابت کننده، بلندمرتبه هستی ای حسابرس، ما را از
 آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای دادگر، بلندمرتبه هستی ای جدایی انداز، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی
 تو ای مهربان، بلندمرتبه هستی ای شریف، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پروردگار، بلندمرتبه هستی ای
 حقیقت پایدار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پرشکوه، بلندمرتبه هستی ای گانه، ما را از آتش پناه ده ای
 پناه دهنده، منزهی تو ای درگذرنده، بلندمرتبه هستی ای انتقام گیرنده،

۲- ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بسیار عطابخش، بلندمرتبه هستی ای عطاگستر، ما را از آتش پناه ده ای
 پناه دهنده، منزهی تو ای پرمهر، بلندمرتبه هستی ای نوازشگر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای یگانه، بلندمرتبه
 هستی ای بی همتا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای روزی بخش، بلندمرتبه هستی ای فراگیر، ما را از آتش
 پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای وکیل، بلندمرتبه هستی ای عدالت محض، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده منزهی تو ای
 آشکار، بلندمرتبه هستی ای استوار، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای نیکو، بلندمرتبه هستی ای مهرورز، ما را از
 آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای راهما، بلندمرتبه هستی ای راهبر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای
 روشنایی، بلندمرتبه هستی ای روشنی بخش، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای یاری رسان،

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

دعای عدیله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَ أَنَا الْعَبْدُ الضَّعِيفُ الْمَذْنُوبُ الْعَاصِي الْمُحْتَاجُ الْحَقِيرُ أَشْهَدُ لِمُنْعِمِي وَ خَالِقِي وَ رَازِقِي وَ مُكْرِمِي كَمَا شَهِدَ لِدَاتِهِ وَ شَهِدْتُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُو الْعِلْمِ مِنْ عِبَادِهِ بِأَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ذُو النِّعَمِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الْكَرَمِ وَ الْإِمْتِنَانِ قَادِرٌ أَزَلِّي عَالِمٌ أَيْدِي حَتَّى أَحَدِي مَوْجُودٌ سِرْمِدِي سَمِيعٌ بَصِيرٌ ، (۳) مُرِيدٌ كَارِهِ مُدْرِكٌ صِمْدِي يَسْتَحِقُّ هَذِهِ الصِّفَاتِ وَ هُوَ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ فِي عِزِّ صِفَاتِهِ كَانَ قَوِيًا قَبْلَ وَجُودِ الْقُدْرَةِ وَ الْقُوَّةِ وَ كَانَ عَلِيمًا قَبْلَ إِيجَادِ الْعِلْمِ وَ الْعِلْمِ لَمْ يَزَلْ سُلْطَانًا إِذْ لَا مَمْلَكَةَ وَ لَا مَالٌ وَ لَمْ يَزَلْ سُبْحَانًا عَلَى جَمِيعِ الْأَحْوَالِ وَجُودُهُ قَبْلَ الْقَبْلِ فِي أَزَلِ الْأَزَالِ وَ بَقَاؤُهُ بَعِيدٌ الْبُعِيدِ مِنْ غَيْرِ انْتِقَالٍ وَ لَا زَوَالٍ غَنِيٌّ فِي الْأَوَّلِ وَ الْآخِرِ مُشْتَبِعٌ فِي الْبَاطِنِ وَ الظَّاهِرِ لَا جُورَ فِي قَضَائِهِ وَ لَا مِيلَ فِي مَشِيئَتِهِ وَ لَا ظُلْمَ فِي تَقْدِيرِهِ وَ لَا مَهْرَبَ مِنْ حُكُومَتِهِ وَ لَا مُلْجَأَ مِنْ سَطَوَاتِهِ وَ لَا مُنْجِي مِنْ نِقَمَاتِهِ ، (۴) سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ وَ لَا يَفُوتُهُ أَحَدٌ إِذَا طَلَبَهُ أَزَاحَ الْعِلَالَ فِي التَّكْلِيفِ وَ سَوَى التَّوْفِيقِ بَيْنَ الضَّعِيفِ وَ الشَّرِيفِ مَكَّنَ آدَاءَ الْأُمُورِ وَ سَهَّلَ سَبِيلَ اجْتِنَابِ الْمُحْظُورِ لَمْ يُكَلِّفِ الطَّاعَةَ إِلَّا دُونَ الْوُسْعِ وَ الطَّاقَةِ سُبْحَانَهُ مَا أَتَيْنَ كَرَمَهُ وَ أَعْلَى شَأْنَهُ سُبْحَانَهُ مَا أَجَلَّ نَيْلَهُ وَ أَعْظَمَ إِحْسَانَهُ بَعَثَ الْأَنْبِيَاءَ لِيُبَيِّنَ

ص: ۱۲۸

۱- بلندمرتبه هستی ای یاور، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای بردبار، بلندمرتبه هستی ای شکیبیا، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای شمارشگر، بلندمرتبه هستی ای آفرینش گر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای پاک و منزّه، بلندمرتبه هستی ای جزادهنده، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای فریادرس، بلندمرتبه هستی ای پناه، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای آفریننده، بلندمرتبه هستی ای حاضر، ما را از آتش پناه ده ای پناه دهنده، منزهی تو ای صاحب شکوه و زیبایی، بلندمرتبه هستی ای دارای جبروت و جلال، منزهی تو، معبودی جز جز تو نیست منزهی تو، همانا من از ستمکاران بودم، پس دعایش را اجابت کردیم و او را از اندوه رهانیدیم و اینچنین اهل اهل ایمان را رهایی بخشیم، و درود خدا بر آقای ما محمد و خاندان او همه و سپاس خدا را پروردگار جهانیان و خدا ما را بس است و چه نیکو و کیلی است، و جنبش و نیرویی نیست، جز به عنایت خدای والای بزرگ.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدا برپا دارنده عدل و داد گواهی داد که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهند که معبودی جز او نیست هم او که عزتمند و حکمت مدار است، همانا دین راستین نزد خدا اسلام است و من بنده ناتوان گنهکار نافرمان نیازمند ناچیز تو گواهی می دهم به نعمت دهنده و آفریننده و روزی بخش و اکرام کننده خویش، چنان که خود گواهی، داد بر یگانگی ذاتش و هم گواهی دادند فرشتگان و صاحبان دانش از بندگانش بر اینکه معبودی جز او نیست، هم او که صاحب نعمتها و احسان و کرم و بخشش است، آن توانای بی ابتدا دانای بی انتها، زنده یکتا، موجود همیشگی، شنوای بینا،

۴- خواهان ناخواه، دریابنده بی نیازی، که او شایسته این صفات است و او در پرده عزّ صفات خویش آنگونه است که تنها خود داند توانا بود پیش از پیدایش توانایی و نیرو، دانا بود پیش از آفریدن دانش و آفرینش، همواره پادشاه بود آنگاه که نه کشوری بود و نه مالی، و همیشه منزّه بود در همه حال، وجودش پیش از پیش بود در آغاز محض، و بقایش بعد از بعد است بدون جابجایی و دگرگونی، توانگر است در آغاز و انجام، بی نیاز است در باطن و ظاهر، در داوری اش ستمی نیست و در اراده اش انحرافی وجود ندارد، و در تقدیرش بیدادی به چشم نمی خورد، و از حکومتش راه گریزی نیست، و از شدّت خشمش پناهگاهی وجود ندارد و از انتقامش راه نجاتی نمی باشد،

عَدْلَهُ وَ نَصَبَ الْأَوْصِيَاءِ لِيُظْهِرَ طَوْلَهُ وَ فَضْلَهُ وَ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّهِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَيْرِ الْأَوْلِيَاءِ وَ أَفْضَلِ الْأَصْفِيَاءِ وَ أَعْلَى الْأَرْكَبِيَاءِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ، (۱)

آمَنَّا بِهِ وَ بِمَا دَعَانَا إِلَيْهِ وَ بِالْقُرْآنِ الَّذِي أَنْزَلَهُ عَلَيْهِ وَ بَوَصِيَّتِهِ الَّتِي نَصَبَ بِهْ يَوْمَ الْعَدِيرِ وَ أَشَارَ بِقَوْلِهِ هَذَا عَلَيَّ إِلَيْهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ الْمَأْتِرَارَ وَ الْخُلَفَاءَ الْأَخْيَارَ بَعِيدَ الرَّسُولِ الْمُخْتَارِ عَلَيَّ قَامِعِ الْكُفَّارِ وَ مِنْ بَعِيدِهِ سَيِّدِ أَوْلَادِهِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ أَحْوَهُ السَّبِيْطُ التَّابِعُ لِمَرْضَاهِ اللَّهُ الْحَسَيْنِ ثُمَّ الْعَابِدِ عَلِيٍّ ثُمَّ الْبَاقِرِ مُحَمَّدٍ ثُمَّ الصَّادِقِ جَعْفَرِ، (۲) ثُمَّ الْكَاطِمِ مُوسَى ثُمَّ الرَّضَا عَلِيٍّ ثُمَّ النَّقِيِّ مُحَمَّدٍ ثُمَّ النَّقِيِّ عَلِيٍّ ثُمَّ الزَّكِيِّ الْعَسِيْكَرِيِّ الْحَسَنِ ثُمَّ الْحُجَّهَ الْخَلْفُ الْقَائِمِ الْمُتَنْظِرِ الْمَهْدِيِّ الْمُزْجِي الَّذِي بَقِيَّتِهِ الدُّنْيَا وَ بِيَمْنِهِ رُزِقَ الْوَرَى وَ بِوُجُودِهِ ثَبَّتِ الْأَرْضُ وَ السَّمَاءُ وَ بِهِ يَمْلَأُ اللَّهُ الْأَرْضَ قِسِيْطًا وَ عَدْلًا بَعِيدًا مَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا. (۳) وَ أَشْهَدُ أَنَّ أَقْوَالَهُمْ حُجَّهٌ وَ امْتِسَالَهُمْ فَرِيضَةٌ وَ طَاعَتُهُمْ مَفْرُوضَةٌ وَ مَوَدَّتُهُمْ لَازِمَةٌ مَقْضِيَةٌ وَ الْاِئْتِمَادُ بِهِمْ مُنْجِيَةٌ وَ مَخَالَفَتُهُمْ مُرْدِيَةٌ وَ هُمْ سَادَاتُ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ وَ شَفَعَاءُ يَوْمَ الدِّينِ وَ أَنْبَاءُ أَهْلِ الْأَرْضِ عَلَى الْيَقِيْنِ وَ أَفْضَلُ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ مَسَاءَلَهُ الْقَبْرِ حَقٌّ وَ النَّبْعُ حَقٌّ وَ النَّشُورُ حَقٌّ وَ الصِّرَاطُ حَقٌّ وَ الْمِيزَانُ حَقٌّ وَ الْحِسَابُ حَقٌّ وَ الْكِتَابُ حَقٌّ وَ الْجَنَّةُ حَقٌّ وَ النَّارُ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ. (۴) اللَّهُمَّ فَضْلُكَ رَجَائِي وَ كَرْمُكَ وَ رَحْمَتُكَ أَمَلِي لَا عَمَلَ لِي أَسْتَحِقُّ بِهِ الْجَنَّةَ وَ لَا طَاعَةَ لِي أَسْتَوْجِبُ بِهَا الرِّضْوَانَ إِلَّا

ص: ۱۲۹

۱- رحمتش بر خشمش پیشی گرفت، آن را که بخواهد از چنگش نرهد موانع تکلیف را برطرف ساخته و توفیق را یکسان قرار داده است بین ناتوان و شریف، ممکن نمود ادای وظیفه را و راه دوری جستن از حرام را هموار ساخت، طاعت را تکلیف نمود جز به کنتر از ظرفیت و طاقت، منزّه است او چه آشکار است کرمش و چه والاتر است مقامش، منزّه است او چه بزرگ است عطایش و چه بزرگ است احسانش پیامبران را برانگیخت تا دادگری اش را بیان کنند و جانشینان آنان را بگماشت تا نمایان سازد عطای بیحد و فضلش را و ما را از امت سرور انبیاء و بهترین اولیاء و برترین برگزیده ها و والاترین پاگان محمد، (درود خدا بر او و خاندانش) قرار داد،

۲- به او ایمان آوردیم و به آنچه ما را بسوی آن دعوت کرد و به قرآنی که خدا بر او نازل نمود و به جانشینش که در روز غدیر معین کرد و با گفته اش به او اشاره نمود و فرمود: «این علی است». و شهادت می دهیم که امامان نیکو کردار و جانشینان نیکوکار پس از رسول برگزیده خدا، علی سرکوب گر کافران است و پس از او سرور فرزندانش حسن بن علی، سپس برادرش نواده پیامبر، پیرو رضای خدا: حسین، سپس عبادت کننده علی، سپس باقر محمّد، سپس صادق جعفر،

۳- سپس کاظم موسی، سپس رضا علی سپس تقی محمّد، سپس نقی علی، سپس زکّی عسگری حسن، سپس حجّت، جانشین برحق، قائم منتظر مهدی، آن امیدبخشی که به بقایش دنیا باقیست، و از برکتش بندگان روزی یافته اند و به وجودش زمین و آسمان استوار گشته است و خدا به وسیله او زمین را از عدل و داد پر می کند، پس از آنکه از ستم و بیداد پر شده

۴- و شهادت میدهم که گفتار آنان حجّت، و پیروی از آنان واجب و اطاعتشان بایسته، و دوستی با آنان لازم و ختم و اقتداری به آنان نجات بخش و مخالفشان سرنگون کننده است، و ایشان سروران همه اهل بهشت و شفیعان روز جرا و امامان اهل زمین بطور یقین، و برترین جانشین پسندیده، و شهادت میدهم که مرگ حق است و سؤال قبر و برانگیخته شدن حق و ورود

خلاقیت به محشر و صراط و میزان، و حساب حق و کتاب و بهشت و جهنم همه و همه بر حق است و ساعت موعود آمدنی است، هیچ تردیدی در آن نیست و اینکه خدا آنان که در قبرها هستند را برخواهد انگیزت.

أَنْتِ اعْتَقَدْتُ تَوْحِيدَكَ وَعَدْلَكَ وَارْتَجَيْتُ إِحْسَانَكَ وَفَضْلَكَ وَتَشَفَّعْتُ إِلَيْكَ بِالنَّبِيِّ وَآلِهِ مِنْ أَحِبَّتِكَ وَأَنْتِ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ
وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ نَبِيَّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ الطَّاهِرِينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا
بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ إِنِّي أَدْعُكَ بِقِيَمِي هَذَا وَ ثَبَاتِ دِينِي وَ أَنْتِ خَيْرُ مُسْتَوْدَعٍ وَ قَدْ أَمَرْتَنَا بِحِفْظِ الْوَدَائِعِ
فَرُدَّهُ عَلَيَّ وَ قَدْ حُضِرَ مَوْتِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مؤلف گوید: در عاهای روایت شده چنین آمده:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَدِيلَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ عَدِيلِهِ عِنْدَ الْمَوْتِ (۲)

و عدیله به هنگام مرگ یعنی عدول کردن از حق به سوی باطل به گناه جان دادن، و عدول از حق چنین است که شیطان هنگام مرگ نزد انسان حاضر می شود و او را وسوسه کرده و نسبت به باورهای دینی به شک می اندازد، تا جایی که او را از مدار ایمان بیرون کند و به همین دلیل است که در دعاها از این عدول به خدا پناه برده شده.

و جناب فخر المحققین رحمه الله چنین فرموده: هر که میخواهد از این وسوسه های به هنگام مرگ در امان باشد، دلایل ایمان و اصول پنجگانه را با برهان های قطعی و صفای باطن، در ضمیرش حاضر نموده و آنها را به حق تعالی بسپارد که هنگام مرگ به او باز گرداند، بدینسان که پس از اظهار عقاید بر حق بگوید:

اللَّهُمَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ إِنِّي قَدْ أَدْعُكَ بِقِيَمِي هَذَا وَ ثَبَاتِ دِينِي وَ أَنْتِ خَيْرُ مُسْتَوْدَعٍ وَ قَدْ أَمَرْتَنَا بِحِفْظِ الْوَدَائِعِ فَرُدَّهُ

ص: ۱۳۰

۱- خدایا! بخششت امید من و کرم و رحمت آرزوی من است، عملی که به آن سزاوار بهشت باشم ندارم و طاعتی که به آن شایسته خشنودی گردهم در پرونده ام نیست، جز اینکه یگانگی و دادگری ات را باور دارم، و به احسان و فضلت دل بستم و از محبوبانت: پیامبر و خاندانش را در بارگاه تو شفیع آوردم و تو کریم ترین کریمانی و مهربان ترین مهربانانی و درود خدا بر پیامبران محمد و همه خاندانش آن پاکان و پاکیزگان و سلام بسیار او بر آنان باد، و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت خدای والای بزرگ، خدایای مهربان ترین مهربانان، این یقین و استواری در دینم را به تو سپردم و تو بهترین امانتداری، چه تو خود ما را به حفظ امانت ها فرمان دادی، پس این امانت مرا گناه فرارسیدن مرگم به من برگردان، به رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا من از عدیله به هنگام مرگ به تو پناه می آورم.

بنا بر گفته فخر المحققین رحمه الله خواند دعای شریف عدیله و به یاد سپردم معنای آن در ذهن برای به سلامت رستن از خطر «عدیله عند الموت» سودمند است.

و امّا این دعای مذکور روایت معصوم است یا انشای علمای شیعه؟ باید گفت: بنا بر گواهی عالم برجسته در علم حدیث شناسی و بررسی کننده روایات و گردآورنده تمام اخبار ائمه ع دانشمند زبردست و خبره و محدث ناقد و بصیر، شیخنا الاکرم و المحدث الأعظم مولانا الحاج میرزا حسین نوری «نور الله مرقد» این دعا از معصومین نیست، چنان که فرموده است: دعای عدیله معروف از نوشته های بعضی از اهل علم است و از معصومین ع روایت نشده است و در کتابهای حاملان حدیث و نقّادان روایت موجود نیست.

بدان که شیخ طوسی از محمد بن سلیمان دیلمی روایت کرده است که به محضر حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتم: شیعیان شما میگویند: ایمان بر دو گونه است: نخستین ایمان مستقر و دیگر آن که به امانت نهاده شده و از بین میرود، بنابراین دعایی را به من بیاموز که هرگاه آن را بخوانم ایمانم کامل شود و از بین نرود، ایشان فرمود پس از هر نماز واجب بگو:

رَضِيْتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّيَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِيًّا وَ بِالْاِسْلَامِ دِيْنًا وَ بِالْقُرْآنِ كِتَابًا وَ بِالْكَعْبَةِ قِبْلَةً وَ بِعَلِيٍّ وَلِيًّا وَ اِمَامًا وَ بِالْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ

ص: ۱۳۱

۱- خدایا! ای مهربان ترین مهربانان همانا من این یقین و استواری دینم را به تو سپردم و تو بهترین امانتدار هستی چه تو خود ما را به حفظ امانتها فرمان دادی، پس آن را به گاه فرارسیدن مرگم به من بازگردان.

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَئِمَّةَ اللَّهِ إِنْ رَضِيَتْ بِهِمْ أَئِمَّةَ فَارَضَ نَبِيَّ لَهُمْ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

دعای جوشن کبیر

دعای جوشن کبیر

این دعا در کتاب های بلد الامین و مصباح کفعمی آمده، از حضرت سید الساجدین علیه السلام، از پدر ایشان از جدّ بزرگوارش حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: این دعا را جبرئیل برای آن حضرت در یکی از جنگها فرود آورد، درحالی که زره سنگینی بر تن آن جناب بود به گونه ای که سنگینی آن بدن مبارک آن حضرت را به درد آورده بود. جبرئیل عرضه داشت: یا محمد پروردگارت به تو سلام می رساند و می فرماید: این جوشن (زره) را از تن خود بیرون کن و این دعا را بخوان که برای تو و امتت موجب ایمنی است.

سپس شرحی در فضیلت این دعا ذکر فرموده که اینجا جای بیان تمام آن نیست ولی به برخی از آن اشاره می کنیم از جمله آنکه هر که آن را بر کفنش بنویسد، خدا به احترام آن او را به آتش نمی افکند و هر که آن را در اول ماه رمضان با نیت خالص و دلی پاک بخواند، حق تعالی بهره مندی را روزی او می کند، و برای وی هفتاد هزار فرشته میآفریند که خدا را تسبیح و تقدیس کنند و ثوابش را برای او قرار دهند.

در ادامه نیز فضیلت زیادی نقل کرده تا آنکه فرمود: هر که آن را در ماه رمضان سه بار بخواند، خدا بدن او را بر آتش جهنم حرام می کند، و بهشت را برای

ص: ۱۳۲

۱- خشنودم به اینکه خدا پروردگارم باشد و محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیامبرم، و اسلام آیینم و قرآن کتابم، و کعبه قبله ام، و علی ولی و امامم، و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی، و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی و حجه بن الحسن که درود خدا بر همه آنان باد پیشوایانم باشند. خدایا! خشنودم به اینکه آنان امامانم باشند، پس مرا مورد پسند و خشنودی ایشان قرار ده زیرا تو بر هر کاری توانایی.

او واجب میگرداند، و دو فرشته را بر او می گمارد تا او را از گناهان حفظ کنند، و در طول زندگی خود در امان خدا باشد و در پایان روایت آمده: امام حسین علیه السلام فرمود: پدرم علی بن ابیطالب علیه السلام به حفظ این دعا وصیت کرد، و نیز اینکه آن را بر کفن ایشان بنیوسم و به اهل خود تعلیم دهم و آنان را به خواندنش ترغیب نمایم.

این دعا مشتمل بر هزار نام از نام های خدا است و اسم اعظم نیز در آن است.

فقیر گوید: از این روایت دو نکته استفاده می شود، اول: استحباب نوشتن این دعا بر کفن چنان که علامه بحر العلوم (عطر مرقدہ) در کتاب «الدرّہ» به آن اشاره فرموده است:

وَسُنَّ أَنْ يُكْتَبَ بِالْأَكْفَانِ شَهَادَةُ الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ (۱)

وَهَكَذَا كِتَابَةُ الْقُرْآنِ وَالْجَوْشَنِ الْمَنْعُوتِ بِالْأَمَانِ (۲)

دوم: استحباب خواندن این دعا در اوّل ماه رمضان، و اما درباره قرائت آن در خصوص شب های قدر باید گفت، ذکری از آن در این روایت نیامده است ولی علامه مجلسی قدس سره روحه در کتاب «زاد المعاد» آن را در ضمن اعمال شب های قدر ذکر نموده است و در پاره ای از روایات نیز وارد شده که دعای «جوشن کبیر» را در هر یک از شب های قدر بخوانند.

و برای ما در این مقام فرمایش علامه مجلسی احله الله دار المقام کافی است.

در هر صورت این دعا مشتمل بر صد بند است، و هر بندی مشتمل بر ده نام از نام های خداست که در آخر هر بند باید گفت:

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ

ص: ۱۳۳

۱- {مستحب است که بر کفن ها شهادت به اسلام و ایمان نوشته شود} {مستحب است که بر کفن ها شهادت به اسلام و ایمان نوشته شود}

۲- {و هم چنین نوشتن قرآن و جوشن کبیر که دعای امان دادن است.}

إِلَّا أَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ

و در کتاب «بلد الامین» آمده است که در آغاز هر بند «بسم الله» بگوید و در آخرش:

سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَخَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا رَحِمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

(۱) اَللّهُمَّ اِنِّي اَسْتِئْتِلُكَ بِاسْمِكَ يَا اَللهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا كَرِيمُ يَا مُقِيمُ يَا عَظِيمُ يَا قَدِيمُ يَا عَلِيمُ يَا حَلِيمُ يَا حَكِيمُ سُبْحَانَكَ يَا لَا اِلهَ اِلَّا اَنْتَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ (۲)

(۲) يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ، يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَافِعَ الدَّرَجَاتِ يَا وَلِيَّ الْحَسَنَاتِ يَا غَافِرَ الْخَطِيئَاتِ يَا مُعْطِيَ الْمَسْئَلَاتِ يَا قَابِلَ التَّوْبَاتِ يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ يَا عَالِمَ الْخَفِيَّاتِ يَا دَافِعَ الْبَلِيَّاتِ (۳)

(۳) يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ يَا خَيْرَ الْفَاتِحِينَ يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ يَا خَيْرَ الْحَاكِمِينَ يَا خَيْرَ الرَّازِقِينَ يَا خَيْرَ الْوَارِثِينَ يَا خَيْرَ الْحَامِدِينَ يَا خَيْرَ الذَّاكِرِينَ يَا خَيْرَ الْمُنْزِلِينَ يَا خَيْرَ الْمُحْسِنِينَ (۴)

(۴) يَا مَنْ لَهُ الْعِزَّةُ وَالْجَبَالُ يَا مَنْ لَهُ الْقُدْرَةُ وَالْكَمَالُ يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَالْجَلَالُ يَا مَنْ هُوَ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ يَا مُنْشِئَ السَّحَابِ الثَّقَالِ يَا مَنْ هُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ يَا مَنْ هُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ يَا مَنْ هُوَ شَدِيدُ الْعِقَابِ يَا مَنْ عِنْدَهُ حُسْنُ التَّوْبِ يَا مَنْ عِنْدَهُ أَمُّ الْكِتَابِ (۵)

(۵) اَللّهُمَّ اِنِّي اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا دَيَّانُ يَا بُرْهَانَ يَا سُلْطَانَ يَا رِضْوَانَ يَا غُفْرَانَ يَا سُبْحَانَ يَا مُسْتَعَانَ يَا ذَا الْمَنِّ وَ

ص: ۱۳۴

۱- منزهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریادرس فریادرس بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را ای پروردگار از آتش رهایی بخش، ای سرچشمه هیبت و کرامت، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- (۱) خدایا از تو خواستارم به نامت، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای گرامی، ای پایدار، ای بزرگ، ای دیرینه ای دانا، ای شکیبا، ای فرزانه، منزهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریاد رس فریاد رس، ما را از آتش برهان ای پروردگار من.

۳- (۲) ای سرور سروران، ای برآورنده دعاها، ای بلندی بخش جایگاه ها، ای سرچشمه نیکی ها، ای درگذرنده از خطاها، ای عطابخش خواسته ها، ای پذیرنده توبه ها، ای شنونده نداها، ای دانای رازها، ای دور کننده بلاها

۴- (۳) ای بهترین آمرزگاران، ای بهترین گشایش گران ای بهترین یاوران، ای بهترین داوران، ای بهترین روزی دهان، ای بهترین وارثان، ای بهترین ستایش گران ای بهترین یادآوران، ای بهترین عطابخشان، ای بهترین نیکوکاران،

۵- (۴) ای آن که شکوه و زیبایی تنها از آن اوست ای آن که توانایی و برازندگی تنها از آن اوست، ای آن که فرمانروایی و شوکت تنها از آن اوست، ای آنکه اوست بزرگ و برتر، ای پدیدآورنده ابرهای پرباران، ای آن که نیرومند، و پرتوان است، ای آن که حسابرسی چالاک است، ای آن که کیفرش سخت و شدید است، ای آن که پاداش نیک تنها نزد اوست، ای آن که دفرت هستی پیش روی اوست

(۶) يَا مَنْ تَوَاضَعُ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ يَا مَنْ اسْتَسَلَمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ يَا مَنْ ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ يَا مَنْ خَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِهَيْبَتِهِ يَا مَنْ انْقَادَ كُلُّ شَيْءٍ مِنْ حَشِيَّتِهِ يَا مَنْ تَشَقَّقَتِ الْجِبَالُ مِنْ مَخَافَتِهِ يَا مَنْ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ بِأَمْرِهِ يَا مَنْ اسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُونَ بِإِذْنِهِ يَا مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ يَا مَنْ لَا يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ (۲)

(۷) يَا غَافِرَ الْخَطَايَا يَا كَاشِفَ الْبَلَايَا يَا مُنْتَهَى الرَّجَايَا يَا مُجْزِلَ الْعَطَايَا يَا وَاهِبَ الْهُدَايَا يَا رَازِقَ الْبَرَايَا يَا قَاضِيَ الْمَنَايَا يَا سَامِعَ الشُّكَايَا يَا بَاعِثَ الْبَرَايَا يَا مُطْلِقَ الْأَسَارَى (۳)

(۸) يَا ذَا الْحَمِيدِ وَالنَّانِئِ يَا ذَا الْفَخْرِ وَالْبَهَاءِ يَا ذَا الْمَجْدِ وَالسَّنَاءِ يَا ذَا الْعَهْدِ وَالْوَفَاءِ يَا ذَا الْعُفْوِ وَالرِّضَاءِ يَا ذَا الْمَنِّ وَالْعَطَاءِ يَا ذَا الْفَضْلِ وَالْقَضَاءِ يَا ذَا الْعِزِّ وَالْبَقَاءِ يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّخَاءِ يَا ذَا الْأَلَاءِ وَالنَّعْمَاءِ (۴)

(۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مَانِعٌ يَا دَافِعٌ يَا رَافِعٌ يَا صَانِعٌ يَا نَافِعٌ يَا سَامِعٌ يَا جَامِعٌ يَا شَافِعٌ يَا وَاسِعٌ يَا مُوسِعٌ (۵)

(۱۰) يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ يَا خَالِقَ كُلِّ مَخْلُوقٍ يَا رَازِقَ كُلِّ مَرْزُوقٍ يَا مَالِكَ كُلِّ مَمْلُوكٍ يَا كَاشِفَ كُلِّ مَكْرُوبٍ يَا فَارِجَ كُلِّ مَهْمُومٍ يَا رَاحِمَ كُلِّ مَرْحُومٍ يَا نَاصِرَ كُلِّ مَحْذُولٍ يَا سَاتِرَ كُلِّ مَعْيُوبٍ يَا مَلْجَأَ كُلِّ مَطْرُودٍ (۶)

(۱۱) يَا عُدَّتِي عِنْدَ شِدَّتِي يَا رَجَائِي عِنْدَ مُصِيبَتِي يَا مُوَسِّئِي عِنْدَ وَحْشَتِي يَا صَاحِبِي عِنْدَ غُرْبَتِي يَا وَلِيَّي عِنْدَ نِعْمَتِي يَا غِيَاثِي عِنْدَ كُرْبَتِي يَا دَلِيلِي عِنْدَ حَيْرَتِي يَا غَنَائِي عِنْدَ افْتِقَارِي يَا مَلْجَأِي

ص: ۱۳۵

۱- (۵) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای پر مهر، ای بخشایشگر، ای جزادهنده، ای روشنی خرد، ای فرمانروا، ای خشنودی، ای آمرزش، ای پاک، ای پشتوانه، ای صاحب نعمت و بیان

۲- (۶) ای آن که همه در برابر عظمتش فروتن، ای آن که همه در برابر قدرتش تسلیم، ای آن که همه در برابر عزتش خوار، ای آن که همه در برابر هیبتش هراسان، ای آن که همه از ترسش فرمانبردار، ای آن که کوه ها از بیمش شکافته، ای آن که آسمان ها به امرش بر پا، ای آن که زمین ها به اجازه اش بر جا، ای آن که رعد به ستایشش تسبیح گو است، ای آن که بر اهل مملکتش ستم نمی کند

۳- (۷) ای درگذرنده از خطاها، ای برطرف کننده بلاها، ای اوج امیدواری ها، ای بسیاردهنده عطاها، ای بخشنده هدایا، ای روزی رسان آفریده ها، ای برآورنده آرزوها، ای شنوای گلایه ها، ای برانگیزنده بندگان، ای بندگشای دربندان

۴- (۸) ای صاحب سپاس و ستایش، ای صاحب فخر و زیبایی، ای صاحب بزرگواری و والایی، ای صاحب پیمان و وفا، ای صاحب گذشت و رضا، ای صاحب بخشش و عطاء، ای صاحب دادرسی و داوری، ای صاحب عزت و بقا، ای صاحب کرم و بخشش، ای صاحب عطاها و نعمتها

۵- (۹) خدایا از تو خواستارم به نامت ای بازدارنده، ای دور کننده، ای بردارنده، ای سازنده، ای سودبخش، ای شنوای

گرد آوردنده، ای یاریگر، ای مهر گستر، ای وسعت بخش

۶- (۱۰) ای سازنده هر ساخته، ای آفریننده هر آفریده، ای روزی بخش هر روزی خوار، ای دارای هر دارایی، ای غم گسار
هر غم زده، ای فرج بخش هر اندوهگین، ای مهرورز بر هر مهرجو ای یاور هر بی یاور، ای پرده پوش هر کاستی، ای پناه هر
رانده.

عِنْدَ ضِطْرَارِي يَا مُعِينِي عِنْدَ مَفْرَعِي (۱)

(۱۲) يَا عَلَامَ الْعُيُوبِ يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ يَا سِتَّارَ الْعُيُوبِ يَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ يَا طَيِّبَ الْقُلُوبِ يَا مُتَوِّرَ الْقُلُوبِ يَا أَيْسَ الْقُلُوبِ يَا مُفْرَجَ الْهُمُومِ يَا مُنْفَسَ الْغُومِ (۲)

(۱۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا جَلِيلُ يَا جَمِيلُ يَا وَكِيلُ يَا كَفِيلُ يَا دَلِيلُ يَا قَبِيلُ يَا مُدِيلُ يَا مُنِيلُ يَا مُقِيلُ يَا مُحِيلُ (۳)

(۱۴) يَا دَلِيلَ الْمُتَحِيرِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا صَبْرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ يَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ يَا عَوْنَ الْمُؤْمِنِينَ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ يَا مَلَجًا الْعَاصِينَ يَا غَافِرَ الْمُذْنِبِينَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ (۴)

(۱۵) يَا ذَا الْجُودِ وَالْإِحْسَانِ يَا ذَا الْفَضْلِ وَالْإِمْتِنَانِ يَا ذَا الْأَمَانِ وَالْأَمَانِ يَا ذَا الْقُدْسِ وَالسُّبْحَانَ يَا ذَا الْحِكْمَةِ وَالْبَيَانَ يَا ذَا الرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ يَا ذَا الْحُجَّةِ وَالْبُرْهَانَ يَا ذَا الْعِظَمَةِ وَالسُّلْطَانَ يَا ذَا الرَّأْفَةِ وَالْمُسْتَعَانَ يَا ذَا الْعَفْوِ وَالْغُفْرَانِ (۵)

(۱۶) يَا مَنْ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ إِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ صَانِعُ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ عَالِمٌ بِكُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ قَادِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ هُوَ يَبْقَى وَيَفْنَى كُلَّ شَيْءٍ (۶)

(۱۷) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيِّمُنُ يَا مُكُونُ يَا مُلَقِّنُ يَا مُبَيِّنُ يَا مُهَوِّنُ يَا مُمَكِّنُ يَا مُزَيِّنُ يَا مُعَلِّنُ يَا مُقَسِّمُ (۷)

(۱۸) يَا مَنْ هُوَ

ص: ۱۳۶

۱- (۱۱) ای توشه ام در سختی، ای امیدم در ناگواری، ای همدم در وحشت، ای همهم در غربت ای سرپرستم در نعمت، ای فریادرسم در گرفتاری، ای رهنمایم در سرگردانی، ای توانگری ام در تنگدستی ای پناهم در دماندگی، ای مدد رسانم در پریشانی

۲- (۱۲) ای دانای نهان ها، ای آمرزنده گناهان، ای پرده پوش عیب ها، ای غم گسار غم ها، ای دگرگون ساز دلها، ای پزشک قلبها، ای روشنی بخش دلها، ای همدم جان ها، ای گره گشای اندوه ها، ای گشایش گر دلتنگی ها

۳- (۱۳) خدایا! از تو درخواست می کنم به نامت ای والا ای زیبا، ای کارگشا، ای سرپرست، ای راهنما، ای پذیرا، ای گرداننده، ای عطا بخش، ای درگذرنده، ای حال گردان

۴- (۱۴) ای رهنمای رهجویان، ای مدد رس مددجویان، ای فریادرس فریادکنان، ای پناه پناهندگان، ای ایمنی بخش هراسندگان، ای یاور مؤمنان، ای مهرورز بر خاک نشستگان، ای پناه عصیان گران، ای آمرزنده گنهگاران، ای اجابت کننده دعای بیچارگان.

۵- (۱۵) ای صاحب جود و نیکی، ای صاحب بخش و عطا، ای صاحب امن و امان، ای صاحب قدس و پاکی، ای صاحب حکمت و بیان، ای صاحب رحمت و رضوان ای صاحب حجت و برهان، ای صاحب عظمت و سلطان، ای صاحب مهر و ای

پشتیبان، ای صاحب گذشت و غفران

۶- (۱۶) ای آن که پروردگار همه اوست، ای آن که معبود همه، اوست، ای آن که آفریننده همه، اوست ای آن که سازنده همه، اوست، ای آن که پیش از همه بود، ای آن که بعد از همه هست، ای آن که از هر چیز برتر است، ای آن که به همه چیز داناست، ای آن که بر هر چیز توانا است، ای آن که او همیشگی است و همه چیز رفتنی است.

۷- (۱۷) خدایا! از تو می خواهم به نامت ای ایمنی بخش، ای چیره بر همه، ای هستی آفرین، ای دلبر، ای خردربا، ای سادگی بخش، ای توان ده، ای زینت بخش، ای نمایانگر، ای پخش کن.

فِي مُلْكِهِ مُقِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي سُلْطَانِهِ قَدِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي جَلَالِهِ عَظِيمٌ يَا مَنْ هُوَ عَلَى عِبَادِهِ رَحِيمٌ يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصَاهُ حَلِيمٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَحَاهُ كَرِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي صُدُوعِهِ حَكِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي حِكْمَتِهِ لَطِيفٌ يَا مَنْ هُوَ فِي لُطْفِهِ قَدِيمٌ (١)

(١٩) يَا مَنْ لَا يُرْجَى إِلَّا فَضْلُهُ يَا مَنْ لَا يُسْأَلُ إِلَّا عَفْوُهُ يَا مَنْ لَا يُنْظَرُ إِلَّا بِرُّهُ يَا مَنْ لَا يُخَافُ إِلَّا عَيْدَلُهُ يَا مَنْ لَا يَدُومُ إِلَّا مُلْكُهُ يَا مَنْ لَا سُلْطَانَ إِلَّا سُلْطَانَهُ يَا مَنْ وَسَّعَتْ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَتُهُ يَا مَنْ سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ يَا مَنْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمُهُ يَا مَنْ لَيْسَ أَحَدٌ مِثْلَهُ (٢)

(٢٠) يَا فَارِجَ الْهَمِّ يَا كَاشِفَ الْعَمِّ يَا غَافِرَ الدَّنْبِ يَا قَابِلَ التَّوْبِ يَا خَالِقَ الْخَلْقِ يَا صَادِقَ الْوَعْدِ يَا مُوفِيَ الْعَهْدِ يَا عَالِمَ السِّرِّ يَا فَالِقَ الْحَبِّ يَا رَازِقَ الْأَنَامِ (٣)

(٢١) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا عَلِيُّ يَا وَفِيُّ يَا غَنِيُّ يَا مَلِيُّ يَا حَفِيُّ يَا رَضِيُّ يَا زَكِيُّ يَا بَدِيُّ يَا قَوِيُّ يَا وَلِيُّ (٤)

(٢٢) يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ يَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ يَا مَنْ لَمْ يَهْتِكِ السِّرَّ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمُغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى (٥)

(٢٣) يَا ذَا النِّعَمِ السَّابِغِ يَا ذَا الرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ يَا ذَا الْمِنَّةِ السَّابِقَةِ يَا ذَا الْحِكْمَةِ الْبَالِغَةِ يَا ذَا الْقُدْرَةِ الْكَامِلَةِ يَا ذَا الْحُجَّةِ الْقَاطِعَةِ يَا ذَا الْكِرَامَةِ الظَّاهِرَةِ يَا ذَا الْعِزَّةِ الدَّائِمَةِ يَا ذَا الْقُوَّةِ

ص: ١٣٧

١- (١٨) ای آن که در فرمانروایی اش پابرجاست ای آن که در پادشاهی اش دیرینه است، ای آن که در شکوهش بزرگ است، ای آن که بر بندگانش مهربان است، ای ای آن که به هرچیز داناست، ای آن که بر نافرمانان بردبار است، ای آن که بر امیدواران اکرام ورزد، ای آن که در آفرینش حکمت نماید، ای آن که در حکمتش مهر ورزد، ای آن که در مهرش دیرینه است.

٢- (١٩) ای آن که جز به فضلش امید نیست، ای آن که جز عفو نخواهد نمود، ای آن که جز به نیکی اش چشم ندوزند، ای آن که جز از دادش نهراسند، ای آن که پایدار نماند جز فرمانروایی اش، ای آن که جز سلطنتش سلطنتی نیست، ای آن که رحمتش همه را فرا گرفته، ای آن که رحمتش بر خشمش پیشی گرفته، ای آن که دانشش همه را فرو گرفته، ای آن که هیچکس همانندش نیست.

٣- (٢٠) ای گشاینده اندوه، ای برطرف کننده غم، ای آمرزنده گناه، ای پذیرنده توبه، ای آفریننده آفریدگان، ای راست وعده، ای وفادار به پیمان، ای دانای راز نمان، ای شکافنده دانه، ای روزی دهنده بندگان.

٤- (٢١) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای والای ای وفادار، ای توانگر، ای امان ده، ای پرمهر، ای خشنود، ای پاک، ای نمایان، ای پرتوان، ای فیض بخش.

٥- (٢٢) ای آن که زیبایی را پدیدار نمودی، ای آن که زشتی را پوشاندی ای آن که بر گناه سرزنش نکردی، ای آن که

پرده دری نمودی، ای که گذشتت بزرگ، ای که نیکو درگذری، ای آمرزگانیت فراگیر، ای دستت به مهر گشوده، ای
شنوای هر نجوی، ای سرانجام هر گلایه

(۲۴) يَا يَدِيعَ السَّمَاوَاتِ يَا جَاعِلَ الظُّلُمَاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبْرَاتِ يَا مُقِيلَ الْعَثْرَاتِ يَا سَاتِرَ الْعَوْرَاتِ يَا مُحِيَّ الْأَمْوَاتِ يَا مُنْزِلَ الْآيَاتِ يَا مُضَعِّفَ الْحَسَنَاتِ يَا مَاجِحِي السَّيِّئَاتِ يَا شَدِيدَ النَّقِمَاتِ (۲)

(۲۵) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُصَوِّرُ يَا مُقَدِّرُ يَا مُدَبِّرُ يَا مُطَهِّرُ يَا مُنَوِّرُ يَا مُبَسِّرُ يَا مُبَشِّرُ يَا مُنْذِرُ يَا مُقَدِّمُ يَا مُؤَخِّرُ (۳)

(۲۶) يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الشَّهْرِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ يَا رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ يَا رَبَّ الْحِلِّ وَالْحَرَامِ يَا رَبَّ النُّورِ وَالظُّلَامِ يَا رَبَّ التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ يَا رَبَّ الْقُدْرَةِ فِي الْأَنْامِ (۴)

(۲۷) يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ يَا أَعْدَلَ الْعَادِلِينَ يَا أَصْدَقَ الصَّادِقِينَ يَا أَطْهَرَ الطَّاهِرِينَ يَا أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ يَا أَسْرِعَ الْحَاسِبِينَ يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ يَا أَشْفَعَ الشَّافِعِينَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ (۵)

(۲۸) يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ يَا سِنْدَ مَنْ لَا سِنْدَ لَهُ يَا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ يَا حِزْزَ مَنْ لَا حِزْزَ لَهُ يَا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ يَا فَخْرَ مَنْ لَا فَخْرَ لَهُ يَا عِزَّ مَنْ لَا عِزَّ لَهُ يَا مُعِينَ مَنْ لَا مُعِينَ لَهُ يَا أَيْسَ مَنْ لَا أَيْسَ لَهُ يَا أَمَانَ مَنْ لَا أَمَانَ لَهُ (۶)

(۲۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا عَاصِمَ يَا قَائِمَ يَا دَائِمَ يَا رَاحِمَ يَا سَالِمَ يَا حَاكِمَ يَا عَالِمَ يَا قَاسِمَ يَا قَابِضَ يَا بَاسِطَ (۷)

(۳۰) يَا عَاصِمَ مَنْ اسْتَعَصَمَهُ يَا رَاحِمَ مَنْ اسْتَرْحَمَهُ يَا عَافِرَ مَنْ اسْتَعْفَرَهُ يَا نَاصِرَ مَنْ اسْتَنْصَرَهُ يَا حَافِظَ مَنْ اسْتَحْفَظَهُ يَا مُكْرِمَ مَنْ

ص: ۱۳۸

۱- (۲۳) ای دارای نعمت فراوان، ای دارای رحمت فراگیر، ای دارای بخشش آغازین، ای دارای حکمت رسا، ای دارای نیروی برازنده، ای دارای برهان قطعی، ای دارای کرامت هویدا، ای دارای عزت پایدار، ای دارای توان استوار، ای دارای عظمت بلند پایه.

۲- (۲۴) ای پدیدآورنده آسمان ها ای برهننده تاریکی ها، ای رحم کننده اشک های ریزان، ای درگذرنده از لغزش ها، ای پوشنده زشتی ها، ای زندگی بخش مردگان، ای فرود آور آیات، ای دوچندان کن خوبی ها، ای ناپدید کننده بدی ها، ای سخت شکنجه.

۳- (۲۵) خدایا! از تو درخواست می کنم به نامت ای صورتگر، ای سنجیده کار، ای گرداننده، ای پاک کننده، ای روشنی بخش، ای ساده ساز، ای مژده ده، ای بیم ده، ای پیش آور، ای پس آور.

۴- (۲۶) ای پروردگار خانه محترم، ای پروردگار ماه محترم، ای پروردگار شهر محترم، ای پروردگار رکن و مقام، ای پروردگار مشعر الحرام، ای پروردگار مسجد الحرام، ای پروردگار حلال و حرام، ای پروردگار روشنی و تاریکی، ای پروردگار تحیت و سلام، ای پرورنده نیرو در مردمان.

۵- (۲۷) ای داورترین داوران، ای دادگرترین دادگران، ای راستگوترین راستگویان، ای پاکترین پاکان، ای بهترین آفرینندگان، ای چابک ترین حسابگران، ای شنواترین شنوندگان، ای بیناترین بینندگان، ای یاورترین یاوران، ای گرامی ترین

گرامیان.

۶- (۲۸) ای تکیه گاه آن که تکیه گاه ندارد، ای پشتیبان آن که پشتیبانی ندارد، ای اندوخته آن که اندوخته ای ندارد ای پناه آن که پناهی ندارد، ای فریادرس آن که فریادرسی ندارد، ای افتخار آن که افتخاری ندارد، ای عزّت آن که عزّتی ندارد ای مدد رسان آن که مددی ندارد، ای همدم آن که همدمی ندارد، ای ایمنی بخش آن که ایمنی ندارد

۷- (۲۹) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای نگهدار، ای پایدار، ای پاینده، ای مهرورز، ای سلامتی بخش، ای داور، ای دانا، ای بخش کن، ای بازگیر، ای فراخی بخش.

اَسْتَكْرَمَهُ يَا مُرْشِدَ مَنْ اسْتَرْشَدَهُ يَا صَرِيحَ مَنْ اسْتَصْرَحَهُ يَا مُعِينَ مَنْ اسْتَعَانَهُ يَا مُغِيثَ مَنْ اسْتَعَاثَهُ (۱)

(۳۱) يَا عَزِيزًا لَا يُضَامُ يَا لَطِيفًا لَا يُرَامُ يَا قَيُّومًا لَا يَنَامُ يَا دَائِمًا لَا يَفُوتُ يَا حَيًّا لَا يَمُوتُ يَا مَلِكًا لَا يَزُولُ يَا بَاقِيًا لَا يَفْنَىٰ يَا عَالِمًا لَا يَجْهَلُ يَا صَمَدًا لَا يُطْعَمُ يَا قَوِيًّا لَا يَضْعَفُ (۲)

(۳۲) اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا اَحَدًا یَا وَاَحِدًا یَا شَاهِدًا یَا مَاجِدًا یَا حَامِدًا یَا رَاشِدًا یَا بَاعِثًا یَا وَارِثًا یَا ضَارًّا یَا نَافِعًا (۳)

(۳۳) یَا اَعْظَمَ مِنْ كُلِّ عَظِیمٍ یَا اَكْرَمَ مِنْ كُلِّ كَرِیمٍ یَا اَرْحَمَ مِنْ كُلِّ رَحِیمٍ یَا اَعْلَمَ مِنْ كُلِّ عَلِیمٍ یَا اَحْكَمَ مِنْ كُلِّ حَكِیمٍ یَا اَقْدَمَ مِنْ كُلِّ قَدِیمٍ یَا اَكْبَرَ مِنْ كُلِّ كَبِیرٍ یَا اَلْطَفَ مِنْ كُلِّ لَطِیفٍ یَا اَجَلَ مِنْ كُلِّ جَلِیلٍ یَا اَعَزَّ مِنْ كُلِّ عَزِیزٍ (۴)

(۳۴) یَا كَرِیمَ الصَّفْحِ یَا عَظِیمَ اَلْمَنْ یَا كَثِیرَ الْخَیْرِ یَا قَدِیمَ الْفَضْلِ یَا دَائِمَ اللُّطْفِ یَا لَطِیفَ الصُّنْعِ یَا مُنْفَسَ الْكَرْبِ یَا كَاشِفَ الضَّرِّ یَا مَالِكَ الْمُلْكِ یَا قَاضِيَ الْحَقِّ (۵)

(۳۵) یَا مَنْ هُوَ فِی عَهْدِهِ وَفِیَّ یَا مَنْ هُوَ فِی وَفَائِهِ قَوِیُّ یَا مَنْ هُوَ فِی قُوَّتِهِ عَلِیُّ یَا مَنْ هُوَ فِی عُلُوِّهِ قَرِیبٌ یَا مَنْ هُوَ فِی قُرْبِهِ لَطِیفٌ یَا مَنْ هُوَ فِی لُطْفِهِ شَرِیفٌ یَا مَنْ هُوَ فِی شَرَفِهِ عَزِیزٌ یَا مَنْ هُوَ فِی عِزِّهِ عَظِیمٌ یَا مَنْ هُوَ فِی عَظَمَتِهِ مَجِیدٌ یَا مَنْ هُوَ فِی مَجْدِهِ حَمِیدٌ (۶)

(۳۶) اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ یَا كَافِیَ یَا شَافِیَ یَا وَافِیَ یَا مُعَافِیَ یَا هَادِیَ یَا دَاعِیَ یَا قَاضِیَ یَا رَاضِیَ یَا عَالِیَ

ص: ۱۳۹

۱- (۳۰) ای نگهدار آن که از او نگهداری جوید، ای مهربان بر آن که از او مهر جوید، ای آمرزنده آن که از او آمرزش خواهد ای یاور آن که از او یاری طلبد، ای حافظ آن که از او حفاظت خواهد، ای اکرام کننده آن که از او اکرام خواهد، ای راهنمای آن که از او راهنمایی جوید، ای دادرس آن که از او دادرسی خواهد، ای مددیار آن که از او مدد جوید، ای فریادرس آن که از او فریادرسی خواهد

۲- (۳۱) ای عزیز که خوار نگردد، ای لطیفی که دست اندازی نشود، ای پایداری که خوا او را درنیابد، ای پاینده ای که فنا نپذیرد، ای زنده ای که نمی میرد، ای پادشاهی که از بین نمی رود، ای همیشگی که فانی نمی شود، ای دانایی که نادانی ندارد، ای بی نیازی که خوراک نخواهد، ای توانایی که ناتوان نمیگردد

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای یکتا، ای یگانه، ای گواه، ای بزرگوار، ای ستایش پذیر، ای راهنما ای برانگیزنده، ای میراث برنده، ای زیان رسان، ای سودبخش

۴- (۳۳) ای بزرگ تر از هر بزرگ، ای کریم تر از هر کریم، ای مهربان تر از هر مهربان، ای داناتر از هر دانا، ای فرزانه تر از هر فرزانه، ای دیرینه از هر دیرینه، ای بزرگ تر از هر بزرگ، ای لطیف تر از هر لطیف، ای باشکوه تر از هر باشکوه، ای عزیزتر از هر عزیز.

۵- (۳۴) ای گذشت کریمانه، ای نعمت بزرگ، ای خیرت بسیار، ای فضل دیرینه، ای لطف همیشگی، ای ضنعت چشم

نواز، ای گره گشای گرفتاری، ای بردارنده زیان، ای پادشاه هستی، ای داور بر حق،
۶- (۳۵) ای آن که در پیمانش وفادار است، ای آن که در وفاداری اش پایدار است، ای آن که در پایداریاش والاست، ای
آن که در والایی اش نزدیک است، ای آن که در نزدیکی اش با نرمی است، ای آن که در نرمیاش شریف است، ای آن که
در شرفش با عزت است، ای آن که در عزتش بزرگ است، ای آن که در بزرگی اش شکوه مند است، ای آن که در
شکوهش ستوده است.

(۳۷) یا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ خَاضِعٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ خَاشِعٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ كَائِنٌ لَهُ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ مَوْجُودٌ بِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ مُنِيبٌ إِلَيْهِ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ خَائِفٌ مِنْهُ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ قَائِمٌ بِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ صَائِرٌ إِلَيْهِ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ يَا مَنْ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ (۲)

(۳۸) يَا مَنْ لَا مَفْرَءَ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا مَفْزَعَ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا مَقْصِدَ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا مَنْجَى مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا يُرْغَبُ إِلَّا إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِهِ يَا مَنْ لَا يُشْتَعَانُ إِلَّا بِهِ يَا مَنْ لَا يُتَوَكَّلُ إِلَّا عَلَيْهِ يَا مَنْ لَا يُرْجَى إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُعْبَدُ إِلَّا هُوَ (۳)

(۳۹) يَا خَيْرَ الْمَرْهُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَرْغُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمُطْلُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ يَا خَيْرَ الْمُقْصُودِينَ يَا خَيْرَ الْمَذْكُورِينَ يَا خَيْرَ الْمُشْكُورِينَ يَا خَيْرَ الْمُحْبُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمَدْعُوبِينَ يَا خَيْرَ الْمُسْتَأْنِسِينَ (۴)

(۴۰) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا غَافِرٌ يَا قَادِرٌ يَا قَاهِرٌ يَا فَاطِرٌ يَا كَاسِرٌ يَا جَابِرٌ يَا ذَاكِرٌ يَا نَاطِرٌ يَا نَاصِرٌ (۵)

(۴۱) يَا مَنْ خَلَقَ فَسَوَّى يَا مَنْ قَدَّرَ فَهَدَى يَا مَنْ يَكْشِفُ الْبَلْوَى يَا مَنْ يَسْمَعُ النَّجْوَى يَا مَنْ يُنْقِذُ الْغَوْقَى يَا مَنْ يُنْجِي الْهَلْكَى يَا مَنْ يَشْفِي الْمَرْضَى يَا مَنْ أَضْحَكَ وَأَبْكَى يَا مَنْ أَمَاتَ وَأَحْيَا يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى (۶)

(۴۲) يَا مَنْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ سَبِيلُهُ يَا

ص: ۱۴۰

۱- (۳۶) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای بسنده، ای درمان بخش، ای وفادار، ای تندرستی ده ای راهنما، ای به نیکی خوان، ای داور، ای خشنود، ای بلندمرتبه، ای ماندگار.

۲- (۳۷) ای آن که هر چیز برایش فروتن است، ای آن که هر چیز از او هراسان است، ای آن که هستی هر چیز از او است، ای آن که هر چیز به او پدیدار است، ای آن که هر چیز به سوی او بازگشت کند، ای آن که هر چیز از او ترسان است، ای آن که هر چیز به او بر پاست، ای آن که هر چیز به سوی او دگرگون می شود، ای آن که هر چیز به ستایش او تسبیح گو است، ای آن که هر چیز جز جلوه اش نبود است

۳- (۳۸) ای آن که گریزگاهی نیست جز به بارگاهش، ای آن که پناهی جز به درگاهش نیست، ای آن که مقصدی جز به سوی او نیست، ای آن که از خشمش رهای نیست جز به مهرش، ای آن که جز به سوی او میلی نیست، ای آن که جنبش و نیرویی نیست جز به او، ای آن که جز از او مدد نجویند، ای آن که جز بر او توکل نشود، ای آن که جز به او امیدی نیست، ای آن که جز او پرستیده نشود.

۴- (۳۹) ای بهترین هراس ان گیزان، ای بهترین شوق آفرینان، ای بهترین جویاشدگان، ای بهترین پاسخ دهان، ای بهترین قصد شدگان ای بهترین یادشدگان، ای بهترین ستودگان، ای بهترین دلبران، ای بهترین خوانندگان، ای بهترین همدمان.

۵- (۴۰) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای آمرزگار، ای پرده پوش، ای توانا، ای چیره، ای آفریننده ای شکننده، ای شکسته

بند، ای یادآور، ای بینا، ای یاور.

۶- (۴۱) ای آن که آفرید پس متناسب نمود، ای آن که اندازه نهاد پس رهنمون شد ای آن که بلا را برگیرد، ای آن که زمزمه نهران را بشنود، ای آن که غرق شدگان را برهاند، ای آن که از نابودی رهایی بخشد، ای آن که بیماران را شفا دهد. ای آن که خندانند و گریانند، ای آن که میراند و زنده کند، ای آن که دوگونه مرد و زن آفرید.

مَنْ فِي الْأَفَاقِ آيَاتُهُ يَا مَنْ فِي الْأَيَّاتِ بُرْهَانُهُ يَا مَنْ فِي الْمَمَيَّاتِ قُدْرَتُهُ يَا مَنْ فِي الْقُبُورِ عِبْرَتُهُ يَا مَنْ فِي الْقِيَامَةِ مُلْكُهُ يَا مَنْ فِي الْحِسَابِ هَيْبَتُهُ يَا مَنْ فِي الْمِيزَانِ قِضَاؤُهُ يَا مَنْ فِي الْجَنَّةِ ثَوَابُهُ يَا مَنْ فِي النَّارِ عِقَابُهُ (۱)

(۴۳) يَا مَنْ إِلَيْهِ يَهْرُبُ الْخَائِفُونَ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَفْرَعُ الْمَذْتُوبُونَ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَقْصِدُ الْمُنِيبُونَ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَرْغَبُ الزَّاهِدُونَ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَلْجَأُ الْمُتَحَيِّرُونَ يَا مَنْ بِهِ يَسْتَأْنِسُ الْمُرِيدُونَ يَا مَنْ بِهِ يَفْتَخِرُ الْمُحِبُّونَ يَا مَنْ فِي عَفْوِهِ يَطْمَعُ الْخَاطِئُونَ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَسْكُنُ الْمُؤَقِنُونَ يَا مَنْ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ (۲)

(۴۴) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا حَبِيبُ يَا طَيْبُ يَا قَرِيبُ يَا رَقِيبُ يَا حَسِيبُ يَا مَهِيبُ [مُهَيْبُ] يَا مُثِيبُ يَا مُجِيبُ يَا خَيْرُ يَا بَصِيرُ (۳)

(۴۵) يَا أَقْرَبَ مِنْ كُلِّ قَرِيبٍ يَا أَحَبَّ مِنْ كُلِّ حَبِيبٍ يَا أَبْصِرَ مِنْ كُلِّ بَصِيرٍ يَا أَخْبَرَ مِنْ كُلِّ خَبِيرٍ يَا أَشْرَفَ مِنْ كُلِّ شَرِيفٍ يَا أَرْفَعَ مِنْ كُلِّ رَفِيعٍ يَا أَقْوَى مِنْ كُلِّ قَوِيٍّ يَا أَغْنَى مِنْ كُلِّ غَنِيٍّ يَا أَجْوَدَ مِنْ كُلِّ جَوَادٍ يَا أَرْأَفَ مِنْ كُلِّ رَءُوفٍ (۴)

(۴۶) يَا غَالِبًا غَيْرَ مَغْلُوبٍ يَا صَانِعًا غَيْرَ مَصْنُوعٍ يَا خَالِقًا غَيْرَ مَخْلُوقٍ يَا مَالِكًا غَيْرَ مَمْلُوكٍ يَا قَاهِرًا غَيْرَ مَفْهُورٍ يَا رَافِعًا غَيْرَ مَرْفُوعٍ يَا حَافِظًا غَيْرَ مَحْفُوظٍ يَا نَاصِرًا غَيْرَ مَنْصُورٍ يَا شَاهِدًا غَيْرَ غَائِبٍ يَا قَرِيبًا غَيْرَ بَعِيدٍ (۵)

(۴۷) يَا نُورَ النُّورِ يَا مُنَوَّرَ النُّورِ يَا خَالِقَ النُّورِ يَا مُدَبِّرَ النُّورِ يَا مُقَدِّرَ النُّورِ يَا نُورَ كُلِّ نُورٍ يَا نُورًا قَبْلَ كُلِّ نُورٍ يَا نُورًا بَعْدَ كُلِّ نُورٍ يَا نُورًا فَوْقَ كُلِّ نُورٍ

ص: ۱۴۱

۱- (۴۲) ای آن که در خشکی و دریا راه اوست، ای آن که در کرانه های هستی نشانه های اوست، ای آن که در نشانه هایش برهان روشن اوست، ای آن که در مرگ آفریدگان قدرت نمایی اوست، ای آن که در قبرها پندآموزی اوست، ای آن که در رستاخیز فرمانروایی بی حد اوست، ای آن که در حسابرسی اعمال شکوه اوست، ای آن که در سنجش کردارها داوری اوست، ای آن که در بهشت پادشاه اوست، ای آن که در دوزخ کیفر اوست

۲- (۴۳) ای آن که هراسندگان به درگاه او گریزند، ای آن که گنهکاران به سوی او پناه برند، ای آن که پشیمانان آهنگ او کنند، ای آن که پارسایان به او میل نمایند، ای آن که سرگشتگان به او پناه برند، ای آن که ارادتمندان به او انس گیرند، ای آن که شیفتگان به او افتخار کنند، ای آن که خطاکاران در عفو و طمع ورزند، ای آن که یقین یافتگان به سوی او آرام گیرند، ای آن که توکل کنندگان بر او توکل کنند.

۳- (۴۴) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای دوست داشتنی، ای شفابخش، ای نزدیک، ای دیده بان، ای حسابرس، ای هراس انگیز، ای پادشاه، ای اجابت کننده، ای آگاه ای بینا.

۴- (۴۵) ای نزدیک تر از هر نزدیک، ای محبوب تر از هر محبوب، ای بینا تر از هر بینا، ای آگاه تر از هر آگاه، ای شریف تر از هر شریف، ای برتر از هر بلند، ای توانا تر از هر توانا، ای توانگر تر از هر توانگر، ای بخشنده تر از هر بخشنده، ای مهربان تر از هر مهربان

۵- (۴۶) ای چیره شکست ناپذیر، ای سازنده ناساخته، ای آفریننده نا آفریده، ای مالک ما مملوک، ای چیره چیره گی ناپذیر، ای بلندی بخش بلندی ناپذیر، ای نگهدار بی نگهدار، ای یاری کننده یاری نشده، ای گواه همیشه حاضر، ای نزدیک دوری ناپذیر

يَا نُورًا لَيْسَ كَمِثْلِهِ نُورٌ (۱)

(۴۸) يَا مَنْ عَطَاؤُهُ شَرِيفٌ يَا مَنْ فِعْلُهُ لَطِيفٌ يَا مَنْ لُطْفُهُ مُقِيمٌ يَا مَنْ إِحْسَانُهُ قَدِيمٌ يَا مَنْ قَوْلُهُ حَقٌّ يَا مَنْ وَعْدُهُ صِدْقٌ يَا مَنْ عَفْوُهُ فَضْلٌ يَا مَنْ عَذَابُهُ عَدْلٌ يَا مَنْ ذِكْرُهُ حُلُوٌّ يَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِيمٌ (۲)

(۴۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُسَهِّلُ يَا مُفْضِلُ يَا مُبَدِّلُ يَا مُدَلِّلُ يَا مُنَزِّلُ يَا مُنَوِّلُ يَا مُفْضِلُ يَا مُجَزِّلُ يَا مُهْمِلُ يَا مُجْمِلُ (۳)

(۵۰) يَا مَنْ يَرَى وَلَا- يَرَى يَا مَنْ يَخْلُقُ وَلَا يُخْلَقُ يَا مَنْ يَهْدِي وَلَا يُهْدَى يَا مَنْ يُحْيِي وَلَا يُحْيَى يَا مَنْ يَسْأَلُ وَلَا يُسْأَلُ يَا مَنْ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ يَا مَنْ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ يَا مَنْ يَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْهِ يَا مَنْ يَحْكُمُ وَلَا يُحْكَمُ عَلَيْهِ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)

(۵۱) يَا نِعْمَ الْحَسِيبُ يَا نِعْمَ الطَّيِّبُ يَا نِعْمَ الرَّقِيبُ يَا نِعْمَ الْقَرِيبُ يَا نِعْمَ الْمُجِيبُ يَا نِعْمَ الْحَسِيبُ يَا نِعْمَ الْكَفِيلُ يَا نِعْمَ الْوَكِيلُ يَا نِعْمَ الْمَوْلَى يَا نِعْمَ النَّصِيرُ (۵)

(۵۲) يَا سُرُورَ الْعَارِفِينَ يَا مَنَى الْمُحِبِّينَ يَا أَنِيسَ الْمُرِيدِينَ يَا حَبِيبَ التَّوَابِينَ يَا رَازِقَ الْمُقْلِينَ يَا رَحِمَاءَ الْمُذْنِبِينَ يَا قُرَّةَ عَيْنِ الْعَابِدِينَ يَا مُنْفَسَّ عَنِ الْمَكْرُوبِينَ يَا مُفْرَجَ عَنِ الْمُعْضُومِينَ يَا إِلَهَ الْأَوْلِينَ وَالْآخِرِينَ (۶)

(۵۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا رَبَّنَا يَا إِلَهَنَا يَا سَيِّدَنَا يَا مَوْلَانَا يَا نَاصِرَنَا يَا حَافِظَنَا يَا دَلِيلَنَا يَا مُعِينَنَا يَا حَبِيبَنَا يَا طَيِّبَنَا (۷)

(۵۴) يَا رَبَّ النَّبِيِّينَ وَالْأَنْبِيَاءِ يَا رَبَّ الصَّادِقِينَ وَالْأَخْيَارِ يَا رَبَّ الْجَنَّةِ

ص: ۱۴۲

۱- (۴۷) ای روشنی نور، ای روشنی بخش نور ای آفریننده نور، ای گرداننده نور، ای به اندازه ساز نور، ای روشنی هر نور،

ای روشنایی پیش از هر نور، ای روشنایی پس از هر نور، ای روشنایی بر فراز هر نور، ای نوری که همانندش نوری نیست

۲- (۴۸) ای آن که عطایش چشمگیر است، ای آن که کارش چشم نواز است، ای آن که نوازشش پایدار است، ای آن که نیکی اش دیرینه است، ای آن که سخنش حق است ای آن که وعده اش راست است، ای آن که گذشتش فراتر از شایستگی است، ای آن که کيفرش داد است، ای آن که یادش شیرین است، ای آن که عطایش همگانی است.

۳- (۴۹) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای آسان ساز، ای جداییبخش، ای دگرگون ساز، ای هموار کن، ای فرودآور، ای عطابخش، ای فزون ده، ای بسیاربخش، ای امان ده، ای زیبایآفرین

۴- (۵۰) ای آن که بینده و دیده نشود، ای آن که بیافریده و آفریده نشود، ای آن که راهنمایی کند و راهنمایی نشود، ای آن که زنده کند و زنده اش نکنند، ای آن که پرسد و پرسیده نشود، ای آن که خوراند و خوراک نخواهد، ای آن که پناه دهد و پناه نجوید، ای آن که داوری کند و بر او داوری نشود، ای آن که فرمان دهد و فرمانش ندهند، ای آن که نزاده، و زاده نشده، و برای او همتایی نبوده است.

۵- (۵۱) ای که چه خوش حسابگری، ای که چه خوش طیبی، ای که چه خوش همراهی، ای که چه خوش نزدیکی، ای که

چه خوش پاسخ دهی، ای که چه خوش دلبری، ای که چه خوش سرپناهی، ای که چه خوش کارگشایی، ای که چه خوش مولایی، ای که چه خوش یاوری

۶- (۵۲) ای شادی عارفان، ای آرزوی شیفتگان، ای همدم مریدان، ای محبوب توبه کاران، ای روزی دهنده بی چیزان، ای امید گنهکاران، ای نور چشم عبادت کنندگان، ای گشاینده اندوه دلگیران، ای غم گسار غم زدگان، ای معبود گذشتگان و آیندگان.

۷- (۵۳) خدایا! من از تو درخواست میکنم به نامت ای پروردگار ما، ای معبود ما، ای سرور ما ای مولای ما، ای یاور ما، ای نگهدار ما، ای راهنمای ما، ای مدد رسان ما، ای محبوب ما، ای طیب ما،

وَ النَّارِ يَا رَبَّ الصَّغَارِ وَ الْكِبَارِ يَا رَبَّ الْجُبُوبِ وَ الثَّمَارِ يَا رَبَّ الْأَنْهَارِ وَ الْأَشْجَارِ يَا رَبَّ الصَّحَارِ وَ الْقِفَارِ يَا رَبَّ الْبَرَازِ وَ الْبِحَارِ
يَا رَبَّ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَا رَبَّ الْأَعْلَانِ وَ الْأَسْرَارِ (۱)

(۵۵) يَا مَنْ نَفَذَ فِي كُلِّ شَيْءٍ أَمْرَهُ يَا مَنْ لَحِقَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمُهُ يَا مَنْ بَلَغَتْ إِلَى كُلِّ شَيْءٍ قُدْرَتُهُ يَا مَنْ لَا تُحْصِي الْعِبَادُ نِعْمَتَهُ
يَا مَنْ لَا تَبْلُغُ الْخَلَائِقُ شُكْرَهُ يَا مَنْ لَا تُدْرِكُ الْأَفْهَامُ جَلَالَهُ يَا مَنْ لَا تَنَالُ الْأَوْهَامُ كُنْهَهُ يَا مَنْ الْعِظَمَةُ وَ الْكِبْرِيَاءُ رِدَاؤُهُ يَا مَنْ لَا تَرُدُّ
الْعِبَادُ قِضَاءَهُ يَا مَنْ لَا مُلْكَ إِلَّا مُلْكُهُ يَا مَنْ لَا عَطَاءَ إِلَّا عَطَاؤُهُ (۲)

(۵۶) يَا مَنْ لَهُ الْمَثَلُ الْمَاعْلَى يَا مَنْ لَهُ الصِّفَاتُ الْعُلْيَا يَا مَنْ لَهُ الْأَخِرَةُ وَ الْأُولَى يَا مَنْ لَهُ الْجَنَّةُ الْمَأْوَى يَا مَنْ لَهُ الْآيَاتُ الْكُبْرَى يَا
مَنْ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يَا مَنْ لَهُ الْحُكْمُ وَ الْقِضَاءُ يَا مَنْ لَهُ الْهَوَاءُ وَ الْقِضَاءُ يَا مَنْ لَهُ الْعَرْشُ وَ الثَّرَى يَا مَنْ لَهُ السَّمَاوَاتُ الْعُلَى (۳)

(۵۷) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا عَفُوُّ يَا غَفُورُ يَا صَبُورُ يَا شَكُورُ يَا رَعُوفُ يَا عَطُوفُ يَا مَسْئُولُ يَا وَدُودُ يَا سُبُوحُ يَا قُدُّوسُ (۴)

(۵۸) يَا مَنْ فِي السَّمَاءِ عَظَمَتُهُ يَا مَنْ فِي الْأَرْضِ آيَاتُهُ يَا مَنْ فِي كُلِّ شَيْءٍ دَلَائِلُهُ يَا مَنْ فِي الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ يَا مَنْ فِي الْجِبَالِ خَزَائِنُهُ
يَا مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ يَا مَنْ إِلَيْهِ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ يَا مَنْ أَظْهَرَ فِي كُلِّ شَيْءٍ لُطْفَهُ يَا مَنْ أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ يَا مَنْ تَصَرَّفَ
فِي الْخَلَائِقِ قُدْرَتُهُ (۵)

ص: ۱۴۳

۱- (۵۴) ای پروردگار پیامبران و نیکان، ای پروردگار صدیقان و خوبان، ای پروردگار بهشت و دوزخ، ای پروردگار خردسالان و بزرگسالان، ای پروردگار دانه ها و میوه ها، ای پروردگار نهرها و درختان، ای پروردگار دشت ها و بیسه ها، ای پروردگار خشیکی ها و دریاها، ای پروردگار شب و روز، ای پروردگار آشکارها و نهان ها

۲- (۵۵) ای آن که فرمانش در هر چیز نفوذ یافته، ای آن که دانشش به هر چیز رسیده، ای آن که قدرتش هر چیز را دربر گرفته، ای آن که بندگان از شمردن نعمت هایش ناتوانند، ای آن که آفریدگان به سپاسش نرسند، ای آن که فهم ها بزرگی اش را درنیابند، ای آن که پندارها به ژرفای هستی اش نرسند، ای آن که بزرگی و بزرگ منشی پوشش اوست، ای آن که بندگان توان برگرداندن حکمش را ندارند، ای آن که فرمانروایی جز فرمانروایی او نیست، ای آن که عطایی جز عطای او نیست

۳- (۵۶) ای آن که نمونه اعلی از آن اوست، ای آن که صفات برتر برای اوست، ای آن که سرانجام و سرآغاز از آن اوست، ای آن که بهشت آسایش از آن اوست، ای آن که نشانه های بزرگ تر از آن اوست، ای آن که نام های نیکوتر از آن اوست، ای آن که فرمان و داوری از آن اوست، ای آن هوا و فضا از آن اوست، ای آن که عرش و فرش از آن اوست، ای آن که آسمانهای برافراشته از آن اوست.

۴- (۵۷) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای درگذرنده، ای آمرزنده، ای شکیبای، ای ستایش پذیر، ای مهربان، ای مهرورز، ای خواسته، ای دوست، ای پاک، ای منزّه.

۵- (۵۸) ای آن که بزرگی اش در آسمان است، ای آن که نشانه هایش در زمین است، ای آن که دلایلش در هر چیز است، ای آن که شگفتی هایش در دریاست، ای آن که گنجینه هایش در کوه هاست، ای آن که آفرینش را آغاز کند سپس بازش

گردانند، ای آن که مه امور به به سوی او بازگردد، ای آن که لطفش را در هر چیز نمایان ساخته، ای آن که آفرینش هر چیز را نیکو پرداخته، ای آن که توانش در آفریدگان کارگرفته است.

(۵۹) يَا حَبِيبَ مَنْ لَا حَبِيبَ لَهُ يَا طَيْبَ مَنْ لَا طَيْبَ لَهُ يَا مُجِيبَ مَنْ لَا مُجِيبَ لَهُ يَا شَفِيقَ مَنْ لَا شَفِيقَ لَهُ يَا رَفِيقَ مَنْ لَا رَفِيقَ لَهُ يَا مُعِثَّ مَنْ لَا مُعِثَّ لَهُ يَا دَلِيلَ مَنْ لَا دَلِيلَ لَهُ يَا أُنَيْسَ مَنْ لَا أُنَيْسَ لَهُ يَا رَاحِمَ مَنْ لَا رَاحِمَ لَهُ يَا صَاحِبَ مَنْ لَا صَاحِبَ لَهُ (۱)

(۶۰) يَا كَافِيَ مَنْ اسْتَكْفَاهُ يَا هَادِيَ مَنْ اسْتَهْدَاهُ يَا كَالِي مَنْ اسْتَكَلَاهُ يَا رَاعِيَ مَنْ اسْتَرْعَاهُ يَا شَافِيَ مَنْ اسْتَشْفَاهُ يَا قَاضِيَ مَنْ اسْتَفْضَاهُ يَا مُعْنِيَ مَنْ اسْتَعْنَاهُ يَا مُوفِيَ مَنْ اسْتَوْفَاهُ يَا مُقْوَى مَنْ اسْتَقْوَاهُ يَا وَلِيَّ مَنْ اسْتَوْلَاهُ (۲)

(۶۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا خَالِقُ يَا رَازِقُ يَا نَاطِقُ يَا صَادِقُ يَا فَالِقُ يَا فَارِقُ يَا فَاتِقُ يَا رَاتِقُ يَا سَابِقُ [فَاتِقُ] يَا سَامِقُ (۳)

(۶۲) يَا مَنْ يُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ يَا مَنْ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالْأَنْوَارَ يَا مَنْ خَلَقَ الظِّلَّ وَالْحَرُورَ يَا مَنْ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ يَا مَنْ قَدَّرَ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ يَا مَنْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ يَا مَنْ لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَهُ وَلَا وَلَدًا يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ يَا مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الدُّلِّ (۴)

(۶۳) يَا مَنْ يَعْلَمُ مُرَادَ الْمُرِيدِينَ يَا مَنْ يَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ يَا مَنْ يَسْمَعُ أُنِينَ الْوَاهِنِينَ يَا مَنْ يَرَى بُكَاءَ الْحَائِفِينَ يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ يَا مَنْ يَقْبَلُ عُذْرَ التَّائِبِينَ يَا مَنْ لَا يُضِلُّ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ يَا مَنْ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ يَا مَنْ لَا يَبْعُدُ عَنْ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ (۵)

(۶۴) يَا

ص: ۱۴۴

۱- (۵۹) ای دوست آن که دوستی ندارد، ای پزشک آن که پزشکی ندارد، ای پاسخگوی آن که پاسخگویی ندارد، ای یار مهربان آن که مهربانی ندارد، ای همراه بی همراهمان، ای فریادرس آن که فریادرسی ندارد، ای رهنمای آن که رهنمایی ندارد، ای همدم آن که همدمی ندارد، ای رحم کننده آن که رحم کننده ای ندارد ای همنشین آن که همنشینی ندارد

۲- (۶۰) ای کفایت کننده هر که از او کفایت خواهد، ای راهنمای هر که از او راهنمایی جوید، ای نگاهبان هر که از او نگاهبانی خواهد، ای رعایت کننده هر که از او رعایت خواهد، ای شفا دهنده هر که از او شفا طلبد، ای داور هر که از او داوری خواهد، ای بی نیاز کننده هر که از او بی نیازی جوید، ای وفادار به هر که از او وفا جوید، ای نیرو بخش هر که از او نیرو خواهد، ای سرپرست هر که از او سرپرستی خواهد.

۳- (۶۱) خدایا! از تو میخوایم به نامت ای آفریننده، ای روزی دهنده، ای گویا، ای راستگو ای شکافنده، ای جدا کننده، ای گشاینده، ای پیوند دهنده، ای پیشی گیرنده، ای بلند جایگاه.

۴- (۶۲) ای آن که شب و روز را دگرگون سازد، ای آن که تاریکی ها و روشنایی ها را قرار داد، ای آن که سایه خنک و گرما را آفرید، ای آن که خورشید و ماه را مَسِخَر ساخت، ای آن که خیر و شر را مقدر نمود، ای آن که مرگ و زندگی را آفرید، ای آن که خلق و امر از آن اوست، ای آن که همسر و فرزندی نگرفت، ای آن که در فرمانروایی شریکی برایش نیست، ای آن که از روی خواری سرپرستی نخواهد.

۵- (۶۳) ای آن که خواهش خواهشمندان را میداند، ای آن که از نهاد خاموشان آگاه است، ای آن که ناله درماندگان را

می شنود، ای آن که گریه هراسیدگان را میبیند، ای آن که نیازهای نیازمندان به دست اوست، ای آن بهانه توبه کاران را میپذیرد، ای آن که عمل تبهکاران را صلاح نبخشد، ای آن که پاداش نیکوکاران را تباه نکند، ای آن که از دل عارفان دور نباشد ای بخشنده ترین بخشندگان.

دَائِمَ الْبَقَاءِ يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ يَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ يَا غَافِرَ الْخَطَايَا يَا بَدِيعَ السَّمَاءِ يَا حَسَنَ الْبَلَاءِ يَا جَمِيلَ الشَّنَاءِ يَا قَدِيمَ السَّنَاءِ يَا كَثِيرَ الْوَفَاءِ
يَا شَرِيفَ الْجَزَاءِ (۱)

(۶۵) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا سَتَّارُ يَا غَفَّارُ يَا قَهَّارُ يَا جَبَّارُ يَا صَبَّارُ يَا بَارُ يَا مُخْتَارُ يَا فَتَّاحُ يَا نَفَّاحُ يَا مُرْتَاحُ (۲)

(۶۶) يَا مَنْ خَلَقَنِي وَ سَوَّأَنِي يَا مَنْ رَزَقَنِي وَ رَبَّأَنِي يَا مَنْ أَطْعَمَنِي وَ سَقَّأَنِي يَا مَنْ قَرَّبَنِي وَ أَدْنَانِي يَا مَنْ عَصَمَنِي وَ كَفَّأَنِي يَا مَنْ حَفِظَنِي وَ كَلَّأَنِي يَا مَنْ أَعَزَّنِي وَ أَعْنَانِي يَا مَنْ وَفَّقَنِي وَ هَدَانِي يَا مَنْ آتَسَنِي وَ آوَانِي يَا مَنْ أَمَاتَنِي وَ أَحْيَانِي (۳)

(۶۷) يَا مَنْ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ يَا مَنْ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ يَا مَنْ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ يَا مَنْ لَا مَعْقَبَ لِحُكْمِهِ يَا مَنْ لَا رَادَّ لِقَضَائِهِ يَا مَنْ انْقَادَ كُلُّ شَيْءٍ لِأَمْرِهِ يَا مَنْ السَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ يَا مَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ (۴)

(۶۸) يَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ مَهَادًا يَا مَنْ جَعَلَ الْجِبَالَ أَوْتَادًا يَا مَنْ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا يَا مَنْ جَعَلَ الْقَمَرَ نُورًا يَا مَنْ جَعَلَ اللَّيْلَ لِبَاسًا يَا مَنْ جَعَلَ النَّهَارَ مَعَاشًا يَا مَنْ جَعَلَ النَّوْمَ سُبَاتًا يَا مَنْ جَعَلَ السَّمَاءَ بِنَاءً يَا مَنْ جَعَلَ الْأَشْيَاءَ أَزْوَاجًا يَا مَنْ جَعَلَ النَّارَ مَرْصَادًا (۵)

(۶۹) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا سَمِيعُ يَا شَفِيعُ يَا رَفِيعُ يَا مَنِيعُ يَا سَرِيعُ يَا بَدِيعُ يَا كَبِيرُ يَا قَدِيرُ يَا خَبِيرُ [مُنِيرُ] يَا مُجِيرُ (۶)

(۷۰) يَا حَيَّ

ص: ۱۴۵

۱- (۶۴) ای همیشه ماندگار، ای شنونده دعا، ای گسترده عطا، ای آمرزنده خطا، ای پدید آورنده آسمان، ای نیک آزمون، ای نیکو ستایش، ای دیرینه بر فراز، ای بسیار وفادار، ای شریف پاداش.

۲- (۶۵) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای پرده پوش ای آمرزگار، ای چیره، ای جاه مند، ای بس شکیب، ای نیک بخش، ای برگزیده، ای گشاینده، ای روح بخش، ای راحتی بخش

۳- (۶۶) ای آن که مرا آفرید و بیاراست، ای آن که مرا روزی داد و پرورید، ای آن که به من خورانید و نوشانید، ای آن که مرا نزدیک نمود و به کنار خویش برد، ای آن که مرا نگاه داشت و کفایت نمود، ای آن که مرا حفظ کرد و حمایت نمود، ای آن که به من عزت بخشید و بی نیازم ساخت، ای آن که توفیق داد و راهنمایی کرد، ای آن که همدم شد و جایم داد، ای آن که مرا بمیراند و زنده کند.

۴- (۶۷) ای آن که حق را با کلماتش استوار و برجا کند، ای آن که توبه را از بندگانش بپذیرد، ای آن که میان انسان و دلش قرار گیرد، ای آن که شفاعت جز با اجازه اش سود نبخشد، ای آن که به گمراه شدگان راهش داناتر است، ای آن که حکمش دگرگونی نپذیرد، ای آن که رأیش را بازگرداننده ای نیست، ای آن که هرچیز فرمانش را گردن نهد، ای آن که آسمان ها به دست قدرتش پیچیده گشته، ای آن که بادها را مژده دهنده رحمتش فرستد.

۵- (۶۸) ای آن که زمین را بستر زندگی قرار داد، ای آن که کوه ها را میخهای زمین نهاد، ای آن که خورشیدی را چراغ جهانش کرد، ای آن که ماه را تابان ساخت، ای آن که شب را جامه آرامش گرداند، ای آن که روز را مایه روزی قرار داد، ای آن که خواب را وسیله آرامش ساخت، ای آن که آسمان را بنا نهاد، ای آن که از هر چیز گونه های مختلف قرار داد، ای آن که آتش را کمین گاه قرار داد.

۶- (۶۹) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای شنوا، ای همیار، ای بلندپایه، ای فرازمند، ای شبتابنده، ای نوآفرین، ای بزرگ، ای توانا، ای آگاه، ای پناه ده

قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ يَا حَيًّا بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ حَيٌّ يَا حَيُّ الَّذِي لَا يُشَارِكُهُ حَيٌّ يَا حَيُّ الَّذِي لَا يَحْتَاجُ إِلَى حَيٍّ يَا حَيُّ
الَّذِي يَمِيتُ كُلَّ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي يَرْزُقُ كُلَّ حَيٍّ يَا حَيًّا لَمْ يَرِثِ الْحَيَاةَ مِنْ حَيٍّ يَا حَيُّ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمَ لَا
تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ (۱)

(۷۱) يَا مَنْ لَهُ ذِكْرٌ لَا يُنْسَى يَا مَنْ لَهُ نُورٌ لَا يُطْفِئُ يَا مَنْ لَهُ نَعْمٌ لَا تُعِيدُ يَا مَنْ لَهُ مُلْكٌ لَا يَزُولُ يَا مَنْ لَهُ ثَنَاءٌ لَا يُحْصِي يَا مَنْ لَهُ
جَلَالٌ لَا يُكْفِي يَا مَنْ لَهُ كَمَالٌ لَا يُدْرِكُ يَا مَنْ لَهُ قَضَاءٌ لَا يُرَدُّ يَا مَنْ لَهُ صِفَاتٌ لَا تُبَدَّلُ يَا مَنْ لَهُ نُعُوتٌ لَا تُعَيَّرُ (۲)

(۷۲) يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ يَا مَالِكَ يَوْمِ الدِّينِ يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ يَا ظَهَرَ اللَّاجِينَ يَا مُدْرِكَ الْهَارِبِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ
التَّوَابِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ يَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ (۳)

(۷۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا شَفِيقُ يَا رَفِيقُ يَا حَفِيطُ يَا مُحِيطُ يَا مُقِيتُ يَا مُعِثُ يَا مُعِزُّ يَا مُدِلُّ يَا مُبْدِيُ يَا مُعِيدُ (۴)

(۷۴) يَا مَنْ هُوَ أَحَدٌ بِلَا ضَمٍّ يَا مَنْ هُوَ فَرْدٌ بِلَا نِدٍّ يَا مَنْ هُوَ صِمْدٌ بِلَا عَيْبٍ يَا مَنْ هُوَ وَثَرٌ بِلَا كَيْفٍ يَا مَنْ هُوَ قَاضٍ بِلَا حَيْفٍ يَا
مَنْ هُوَ رَبُّ بِلَا وَزِيرٍ يَا مَنْ هُوَ عَزِيزٌ بِلَا ذُلٍّ يَا مَنْ هُوَ غَنِيٌّ بِلَا فَقْرٍ يَا مَنْ هُوَ مَلِكٌ بِلَا عَزَلٍ يَا مَنْ هُوَ مَوْصُوفٌ بِلَا شَبِيهِ (۵)

(۷۵) يَا مَنْ ذِكْرُهُ

ص: ۱۴۶

۱- (۷۰) ای زنده پیش از هر زنده، ای زنده پس از هر زنده، ای زنده ای که مانند او زنده ای نیست، ای زنده ای که هیچ
زنده ای شریک او نیست، ای زنده ای که به زنده ای نیاز ندارد، ای زنده ای که همه زندگان را می میراند، ای زنده ای که به
زنده ها روزی میدهد، ای زنده ای که زندگی را از زنده ای دیگر به ارث نبرده، ای زنده ای که مردگان را زنده میکند، ای
زنده ای به خود پاینده ای که او را چرت و خواب درنگیرد.

۲- (۷۱) ای آن که یادی دارد فراموش نشدنی، ای آن که نوری دارد خاموش نشدنی، ای آن که عطایایی بخشیده
ناشمردنی، ای آن فرمانروایی اش بیزوال است، ای آن که ستایشش بی آمار است، ای آن که شکوهش چگونگی نپذیرد، ای
آن که کمالی دارد درک ناشدنی، ای آن که داوری اش بازگشت ناپذیر است، ای آن که صفاتی دارد دگرگون ناپذیر ای
آن که جلوه هایی دارد غیر قابل تغییر.

۳- (۷۲) ای پروردگار جهانیان، ای مالک روز جزا، ای مقصود جویندگان ای پشت و پناه پناهندگان، ای دریابنده فراریان،
ای آن که شکیبایان را دوست دارد، ای آن که توبه کنندگان را دوست دارد ای آن که پاکیزگان را دوست دارد، ای آن که
نیکوکاران را دوست دارد، ای آن که اوست داناتر به راه یافتگان

۴- (۷۳) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای مهربان، ای همراه، ای نگهدار، ای فراگیر، ای روزیبخش، ای فریادرس، ای عزت
بخش، ای خوارکن، ای آغازگر، ای برگرداننده.

۵- (۷۴) ای آن که یکتاست و ضد ندارد، ای آن که یگانه است و بیمانند، ای آن که بی نیاز و کاستی است، ای آن که بی
همتای بودن و چگونگی است، ای آن که داوری دادگر است، ای آن که پروردگاری بی وزیر است، ای آن که عزتمندی بی

خواری است، ای آن که توانگری بی نیاز است، ای آن که پادشاهی عزل ناپذیر است، ای آن که اوصافش بی مانند است.

شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ يَا مَنْ شُكْرُهُ فَوْزٌ لِلشَّاكِرِينَ يَا مَنْ حَمِيدُهُ عِزٌّ لِلحَامِدِينَ يَا مَنْ طَاعَتُهُ نَجَاهٌ لِلْمُطِيعِينَ يَا مَنْ بَابُهُ مَفْتُوحٌ لِلطَّالِبِينَ يَا مَنْ سَبِيلُهُ وَاضِحٌ لِلْمُسِيرِينَ يَا مَنْ آيَاتُهُ بُرْهَانٌ لِلنَّاظِرِينَ يَا مَنْ كِتَابَتُهُ تَذَكْرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ يَا مَنْ رِزْقُهُ عُمُومٌ لِلطَّائِعِينَ وَالعَاصِيْنَ يَا مَنْ رَحْمَتُهُ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (۱)

(۷۶) يَا مَنْ تَبَارَكَ اسْمُهُ يَا مَنْ تَعَالَى جَدُّهُ يَا مَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ يَا مَنْ جَلَّ ثَنَاؤُهُ يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ يَا مَنْ يَدُومُ بَقَاؤُهُ يَا مَنْ العِظْمَةُ بِهَاؤُهُ يَا مَنْ الكِبْرِيَاءُ رِذَاؤُهُ يَا مَنْ لَا تُحْصَى آلَاؤُهُ يَا مَنْ لَا تُعَدُّ نِعْمَاؤُهُ (۲)

(۷۷) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُعِينُ يَا أَمِينُ يَا مُبِينُ يَا مَتِينُ يَا مَكِينُ يَا رَشِيدُ يَا حَمِيدُ يَا مُجِيدُ يَا شَدِيدُ يَا شَهِيدُ (۳)

(۷۸) يَا ذَا العَرْشِ المَجِيدِ يَا ذَا القَوْلِ السَّديدِ يَا ذَا الفِعْلِ الرَّشِيدِ يَا ذَا البَطْشِ الشَّدِيدِ يَا ذَا الوَعْدِ وَ الوَعِيدِ يَا مَنْ هُوَ الوَلِيُّ الحَمِيدُ يَا مَنْ هُوَ فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ يَا مَنْ هُوَ قَرِيبٌ غَيْرُ بَعِيدٍ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ يَا مَنْ هُوَ لَيْسَ بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ (۴)

(۷۹) يَا مَنْ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ لَا وَزِيرَ يَا مَنْ لَا شَبِيهَ [شَبَه] لَهُ وَ لَا نَظِيرَ يَا خَالِقَ الشَّمْسِ وَ القَمَرِ المُنِيرِ يَا مُعْنَى البَائِسِ الفَقِيرِ يَا رَازِقَ الطُّفْلِ الصَّغِيرِ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الكَبِيرِ يَا جَابِرَ العِظْمِ الكَسِيرِ يَا عِضْمَةَ الخَائِفِ المُسْتَجِيرِ يَا مَنْ هُوَ بَعَادِهِ خَيْرٌ بِصِيرٍ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۵)

(۸۰) يَا ذَا الجُودِ وَ النِّعَمِ يَا ذَا الفُضْلِ وَ الكَرَمِ يَا خَالِقَ اللُّوحِ وَ القَلَمِ يَا بَارِئَ الذَّرِّ

ص: ۱۴۷

۱- (۷۵) ای آن که ذکرش برای ذاکران شرف است، ای آن که شکرش برای شاکران رستگاری است، ای آن که ستایشش برای ستایشگران عزت است، ای آن که طاعتش برای مطعیان مایه نجات است، ای آن که درگاهش گشوده است به روی جویندگان، ای آن که راهش برای توبه کاران هموار است، ای آن که نشانه هایش برای بینندگان دلیل قاطع است، ای آن که کتابش برای پرواپیشگان مایه پند و یادآوری است، ای آن که روزی اش همه مطیعان و گنهکاران را فراگیرد، ای آن که رحمتش به نیکوکاران نزدیک است.

۲- (۷۶) ای آن که نامش خجسته است، ای آن که عنایتش بس بلند است، ای آن که معبودی جز او نیست، ای آن که ستایشش والا است، ای آن که نام هایش مقدس است، ای آن که هستی اش پایدار است، ای آن که بزرگی جلوه زیبایی اوست، ای آن که بزرگ منشی پوشش اوست، ای آن که عطاهاش در شمار نیاید، ای آن که نعمت هایش شمرده نشود.

۳- (۷۷) خدایا! از تو میخواهم به نامت ای مدد رسان، ای امین، ای آشکار ای استوار، ای ارجمند، ای راهنما، ای ستوده، ای بزرگوار، ای سختگیر (گنهکاران)، ای گواه.

۴- (۷۸) ای صاحب عرش پرشکوه، ای صاحب سخن استوار، ای صاحب کردگار برازنده، ای صاحب کوبش سخت، ای صاحب نوید و تهدید، ای آن که سرپرست ستوده است، ای آن که به نیکی انجام دهد آنچه را خواهد، ای آن که نزدیک دوری ناپذیر است، ای آن که بر هر چیز گواه است، ای آن که بر بندگان ستمکار نیست.

۵- (۷۹) ای آن که شریک و وزیر ندارد، ای آن که مثل و مانندی ندارد، ای آفریننده خورشید و ماه تابان، ای بی نیاز

کننده درمانده تهیدست، ای روزی دهنده کودک خردسال، ای مهرورز بر پیر بزرگسال، ای پیونددهنده استخوان شکسته، ای پناه ترسان پناه جو، ای آن که بر بندگانش آگاه و بیناست، ای آن که بر هر چیز تواناست.

وَ النَّسَمِ يَا ذَا الْيَأْسِ وَ النَّقَمِ يَا مُلْهَمَ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ يَا كَاشِفَ الضَّرِّ وَ الْأَلَمِ يَا عَالِمَ السِّرِّ وَ الْهِمَمِ يَا رَبَّ الْبَيْتِ وَ الْحَرَمِ يَا مَنْ خَلَقَ الْأَشْيَاءَ مِنَ الْعَدَمِ (۱)

(۸۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا فَاعِلُ يَا جَاعِلُ يَا قَابِلُ يَا كَامِلُ يَا فَاصِلُ يَا وَاصِلُ يَا عَادِلُ يَا غَالِبُ يَا طَالِبُ يَا وَاهِبُ (۲)

(۸۲) يَا مَنْ أَنْعَمَ بِطَوْلِهِ يَا مَنْ أَكْرَمَ بِجُودِهِ يَا مَنْ جَادَ بِلُطْفِهِ يَا مَنْ تَعَزَّزَ بِقُدْرَتِهِ يَا مَنْ قَدَّرَ بِحُكْمَتِهِ يَا مَنْ حَكَّمَ بِتَدْبِيرِهِ يَا مَنْ دَبَّرَ بِعِلْمِهِ يَا مَنْ تَجَاوَزَ بِحِلْمِهِ يَا مَنْ دَنَا فِي عُلُوِّهِ يَا مَنْ عَلَا فِي دُنُوِّهِ (۳)

(۸۳) يَا مَنْ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُعِزُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُذِلُّ مَنْ يَشَاءُ يَا مَنْ يُصَوِّرُ فِي الْأَرْحَامِ مَا يَشَاءُ يَا مَنْ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ (۴)

(۸۴) يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَهُ وَ لَا وَلَدًا يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا يَا مَنْ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا يَا مَنْ جَعَلَ [مِنَ الْمَلَائِكَةِ] الْمَلَائِكَةَ رُسُلًا يَا مَنْ جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا يَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا يَا مَنْ خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ أَمَدًا يَا مَنْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا يَا مَنْ أَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا (۵)

(۸۵) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا أَوَّلُ يَا آخِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا بَرُّ يَا حَقُّ يَا فَرْدُ يَا وَثَرُ يَا صَمَدُ يَا سَرْمَدُ (۶)

(۸۶)

ص: ۱۴۸

۱- (۸۰) ای صاحب جود و بخشش ای صاحب فضل و کرم، ای آفریننده لوح و قلم، ای پدیدآورنده موران و مردمان، ای صاحب عذاب و انتقام ای الهام بخش عرب و عجم، ای بردارنده زیان و درد، ای دانای رازها و قصدها، ای پروردگار کعبه و حرم، ای آفریننده هرچیز از نیستی.

۲- (۸۱) خدایا! از تو خواستارم به نامت ای کردگار، ای هستی بخش، ای پذیرنده، ای برازنده، ای جدا، ای پیوند دهنده، ای دادگر، ای چیره، ای جویا، ای بخشنده،

۳- (۸۲) ای آن که به کرمش بخشید، ای آن که به جودش گرامی داشت، ای آن که به لطفش کرم ورزید، ای آن که به نیرویش عزت یافت، ای آن که به حکمتش سامان داد، ای آن که به تدبیر خود حکم کرد، ای آنکه با علم خود تدبیر کرد، ای آن که با بردباری اش درگذرد، ای آن که به تدبیر خود در عین برتری اش نزدیک است، ای آن که در عین نزدیکی اش برتر است.

۴- (۸۳) ای آن که هرچه خواهد آفریند، ای آن که هرچه خواهد بکند، ای آن که هر که را بخواهد راهنمایی کند، ای آن که هر که را بخواهد گمراه سازد، ای آن که هر که را بخواهد عذاب کند، ای آن که هر که را بخواهد بیامرزد، ای آن که هر که را بخواهد عزت بخشد، ای آن که هر که را بخواهد خوار گرداند، ای آن که در رحم مادران هرچه خواهد صورت بخشد، ای آن که هر که را بخواهد به رحمتش مخصوص گرداند.

۵- (۸۴) ای آن که همسر و فرزندی نگرفت، ای آن که برای هرچیز اندازه نهاد، ای آن که در حکمش کسی را شریک نساخت، ای آن که فرشتگان را فرستادگان خویش قرار داد، ای آن که در آسمان ها برج هایی گذارد، ای آن که زمین را زیستگاه شایسته نمود، ای آن که آدمی را از آب آفرید، ای آن که برای هرچیز سرانجامی قرار داد، ای آن که با علم خویش هرچیز را دربر گرفته است، ای آن که تعداد هرچیز را شماره نموده است.

۶- (۸۵) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای آغاز، ای انجام، ای آشکار، ای نهان، ای نیکوکار، ای حق، ای یگانه، ای یکتا، ای بی نیاز، ای همیشگی.

يَا خَيْرَ مَعْرُوفٍ عَرِفَ يَا أَفْضَلَ مَعْبُودٍ عُبِدَ يَا أَجَلَ مَشْكُورٍ شُكِرَ يَا أَعَزَّ مَذْكُورٍ ذُكِرَ يَا أَعْلَى مَحْمُودٍ حُمِدَ يَا أَقْدَمَ مَوْجُودٍ طُلِبَ يَا أَرْفَعَ مَوْصُوفٍ وَصِفَ يَا أَكْبَرَ مَقْصُودٍ قُصِدَ يَا أَكْرَمَ مَسْئُولٍ سُئِلَ يَا أَشْرَفَ مَحْبُوبٍ عَلِمَ (١)

(٨٧) يَا حَبِيبَ النَّبَاكِينَ يَا سَيِّدَ الْمُتَوَكِّلِينَ يَا هَادِيَ الْمُضَلِّينَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ يَا أُنَيْسَ الذَّاكِرِينَ يَا مَفْرَعَ الْمَلْهُوفِينَ يَا مُنْجِي الصَّادِقِينَ يَا أَقْدَرَ الْقَادِرِينَ يَا أَعْلَمَ الْعَالَمِينَ يَا إِلَهَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ (٢)

(٨٨) يَا مَنْ عَلَا- فَفَهَرَ يَا مَنْ مَلَكَ فَفَدَرَ يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ يَا مَنْ عُصِيَ فَعَفَرَ يَا مَنْ لَا تَحْوِيهِ الْفِكْرُ يَا مَنْ لَا يُدْرِكُهُ بَصَرٌ يَا مَنْ لَا يَحْفَى عَلَيْهِ أَثَرٌ يَا رَازِقَ الْبَشَرِ يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ (٣)

(٨٩) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا حَافِظَ يَا بَارِيَّ يَا ذَارِيَّ يَا بَادِخَ يَا فَارِحَ يَا فَاتِحَ يَا كَاشِفَ يَا ضَامِنُ يَا أَمْرِي يَا نَاهِي (٤)

(٩٠) يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ الْعَيْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَضِيرُ السُّوءَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُتِمُّ النِّعْمَةَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُقَلِّبُ الْقُلُوبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُنَزِّلُ الْعَيْثَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَبْسُطُ الرِّزْقَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُحْيِي الْمَوْتَى إِلَّا هُوَ (٥)

(٩١) يَا مُعِينَ الضُّعَفَاءِ يَا صَاحِبَ الْغُرَبَاءِ يَا نَاصِرَ الْأَوْلِيَاءِ يَا قَاهِرَ الْأَعْدَاءِ يَا رَافِعَ السَّمَاءِ يَا أُنَيْسَ الْأَصْفِيَاءِ يَا حَبِيبَ الْأَتَقِيَاءِ يَا كَنَزَ الْفُقَرَاءِ يَا إِلَهَ الْأَغْيَاءِ يَا أَكْرَمَ الْكِرْمَاءِ (٦)

(٩٢) يَا كَافِيَا مِنْ كُلِّ شَيْ

ص: ١٤٩

١- (٨٦) ای بهترین شناخته شده ای که شناخته شده، ای برترین معبودی که عبادت شده، ای والاترین ثناپذیری که سپاس شده، ای عزیزترین یاد شده ای که یاد شده ای برترین ستوده ای که ستایش شده، ای دیرینه ترین موجودی که خواسته شده، ای بلندترین وصف شده ای که به وصف آمده، ای بزرگترین مقصودی که قصد شده، ای گرامی ترین پرسیده ای که پرسش شده، ای شریف ترین محبوبی که دانسته شده.

٢- (٨٧) ای محبوب گریه کنندگان، ای سرور توکل کنندگان، ای راهنمای گمراهان، ای سرپرست مؤمنان، ای همدم ذاکران، ای پناه جان سوختگان ای رهایی بخش راستگویان، ای تواناترین توانایان، ای داناترین دانایان، ای پرستیده همه آفریدگان.

٣- (٨٨) ای آن که فراتر رفت و چیره گشت، ای آن که دارا گشت و توان یافت، ای آن که نهان شد و آگاهی یافت، ای آن که پرستش شد و ارج نهاد، ای آن که نافرمانی شد و آمرزید، ای آنکه اندیشه ها او را فرا نگیرد، ای آن که دیده ای او را در نیابد، ای آن که اثری بر او پوشیده نماند، ای روزی دهنده آدمیان، ای اندازه دهنده هر اندازه.

٤- (٨٩) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای نگهدار، ای آفریننده، ای پدید آورنده، ای بسیار بخشنده، ای گشایشگر، ای فراخی بخش، ای برگزیده زیان، ای ضمانت کننده، ای فرمان ده، ای بازدارنده.

۵- (۹۰) ای آن که جز او غیب نداند، ای آن که برنگرداند بدی را جز او، ای آن که آفریدگان را جز او نیافریند، ای آن که گناه را جز او نیامرزد، ای آن که نعمت را جز او کامل نکند، ای آن که دلها را جز او دگرگون نکند، ای آن که کارها را جز او تدبیر نماید، ای آن که باران را جز او فرو نبارد، ای آن که روزی را جز او نگستراند، ای آن که مردگان را جز او زنده نسازد.

۶- (۹۱) ای یاور ضعیفان، ای همراه غریبان، ای یار دوستان، ای چیره بر دشمنان ای بالا- برنده آسمان، ای مونس برگزیدگان، ای محبوب پروا پیشگان، ای گنجینه تهیدستان، ای معبود توانگران ای کریم ترین کریمان.

يَا قَائِمًا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ لَا يُشَبِّهُهُ شَيْءٌ يَا مَنْ لَا يَزِيدُ فِي مُلْكِهِ شَيْءٌ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ يَا مَنْ لَا يَنْقُصُ مِنْ خَزَائِنِهِ شَيْءٌ يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ يَا مَنْ لَا يَغْزُبُ عَنْ عِلْمِهِ شَيْءٌ يَا مَنْ هُوَ خَيْرٌ بِكُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ كُلَّ شَيْءٍ

(۱)

(۹۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُكْرِمًا يَا مُطْعِمًا يَا مُنْعِمًا يَا مُعْطِيًا يَا مُغْنِيًا يَا مُقْنِيًا يَا مُفْنِيًا يَا مُحْيِيًا يَا مُرْضِيًا يَا مُنْجِيًا (۲)

(۹۴) يَا أَوَّلَ كُلِّ شَيْءٍ وَ آخِرَهُ يَا إِلَهَ كُلِّ شَيْءٍ وَ مَلِيكَهُ يَا رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَ صَانِعَهُ يَا بَارِيَّ كُلِّ شَيْءٍ وَ خَالِقَهُ يَا قَابِضَ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَاسِطَهُ يَا مُبْدِيَّ كُلِّ شَيْءٍ وَ مُعِيدَهُ يَا مُنْشِئَ كُلِّ شَيْءٍ وَ مُقَدِّرَهُ يَا مُكْوِنَ كُلِّ شَيْءٍ وَ مُحَوِّلَهُ يَا مُحْيِيَّ كُلِّ شَيْءٍ وَ مُمِيتَهُ يَا خَالِقَ كُلِّ شَيْءٍ وَ وَارِثَهُ (۳)

(۹۵) يَا خَيْرَ ذَاكِرٍ وَ مَذْكُورٍ يَا خَيْرَ شَاكِرٍ وَ مَشْكُورٍ يَا خَيْرَ حَامِدٍ وَ مَحْمُودٍ يَا خَيْرَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ يَا خَيْرَ دَاعٍ وَ مَدْعُوٍّ يَا خَيْرَ مُجِيبٍ وَ مُجَابٍ يَا خَيْرَ مُوْنِسٍ وَ أُنَيْسٍ يَا خَيْرَ صَاحِبٍ وَ جَلِيسٍ يَا خَيْرَ مَقْصُودٍ وَ مَطْلُوبٍ يَا خَيْرَ حَبِيبٍ وَ مُحَبُّوبٍ (۴)

(۹۶) يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعَاهُ مُجِيبٌ يَا مَنْ هُوَ لِمَنْ أَطَاعَهُ حَبِيبٌ يَا مَنْ هُوَ إِلَى مَنْ أَحَبَّهُ قَرِيبٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ اسْتَحْفَظَهُ رَقِيبٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَجَاهُ كَرِيمٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصَاهُ حَلِيمٌ يَا مَنْ

ص: ۱۵۰

۱- (۹۲) ای کفایت کننده از هر چیزی، ای پاینده بر هر چیزی، ای آن که چیزی مانند او نیست، ای آن که چیزی بر فرمانروایی اش نیفزاید، ای آن که چیزی بر او پوشیده نیست، ای آن که چیزی از خزانه هایش نگاهد، ای آن که مانندش کسی نیست، ای آن که چیزی از علمش پنهان نماند، ای آن که به همه چیز آگاه است، ای آن که همه رحمتش همه چیز را فرا گرفته است.

۲- (۹۳) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای اکرام کننده، ای روزی بخش ای نعمت دهنده، ای عطا بخش، ای بی نیاز کننده، ای ذخیره گذار، ای نابود کننده، ای زنده ساز، ای خشنود کننده، ای رهایی بخش.

۳- (۹۴) ای آغاز و انجام هر چیزی، ای پرستیده و دارنده هر چیزی، ای پروردگار و سازنده هر چیزی، ای آفریننده و برآورنده هر چیزی، ای گیرنده و گشاینده هر چیزی، ای آغاز کننده هر چیزی، ای پدید آورنده و اندازه بخش هر چیزی، ای هستی بخش و جنباننده هر چیزی، ای زنده کننده و می راننده هر چیزی، ای آفریننده و میراث بر هر چیزی

۴- (۹۵) ای بهترین یاد کننده و یاد شده، ای بهترین ثنا پذیر و ثنا شده، ای بهترین ستاینده و ستوده، ای بهترین گواه و گواه پذیر، ای بهترین خواهنده و خواننده شده، ای بهترین پاسخ دهنده و پاسخ داده شده، ای بهترین یار و همدم، ای بهترین همراه و همنشین، ای بهترین سویه و آهنگ، ای بهترین دوستدار و دوستی پذیر.

هُوَ فِي عَظَمَتِهِ رَحِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي حِكْمَتِهِ عَظِيمٌ يَا مَنْ هُوَ فِي إِحْسَانِهِ قَدِيمٌ يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ أَرَادَهُ عَلِيمٌ (۱)

(۹۷) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا مُسَبِّبُ يَا مُرَغِّبُ يَا مُقَلِّبُ يَا مُعَقِّبُ يَا مُرْتَبُّ يَا مُخَوِّفُ يَا مُحَذِّرُ يَا مُذَكِّرُ يَا مُسَحِّرُ يَا مُعَيِّرُ (۲)

(۹۸) يَا مَنْ عِلْمُهُ سَابِقُ يَا مَنْ وَعْدُهُ صَادِقٌ يَا مَنْ لُطْفُهُ ظَاهِرٌ يَا مَنْ أَمْرُهُ غَالِبٌ يَا مَنْ كِتَابُهُ مُحْكَمٌ يَا مَنْ قَضَاؤُهُ كَاتِنٌ يَا مَنْ قُرْآنُهُ مَجِيدٌ يَا مَنْ مُلْكُهُ قَدِيمٌ يَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِيمٌ يَا مَنْ عَرْشُهُ عَظِيمٌ (۳)

(۹۹) يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ يَا مَنْ لَا يَمْنَعُهُ فِعْلٌ عَنْ فِعْلٍ يَا مَنْ لَا يُلْهِمُهُ قَوْلٌ عَنْ قَوْلٍ يَا مَنْ لَا يُغْلَطُهُ سُؤَالٌ عَنْ سُؤَالٍ يَا مَنْ لَا يَحْجُبُهُ شَيْءٌ عَنْ شَيْءٍ يَا مَنْ لَا يُبْرِمُهُ إِلَّا حَاحُ الْمَلْحِينِ يَا مَنْ هُوَ غَايَةُ مُرَادِ الْمُرِيدِينَ يَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى هِمَمِ الْعَارِفِينَ يَا مَنْ هُوَ مُنْتَهَى طَلَبِ الطَّالِبِينَ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ ذَرَّةٌ فِي الْعَالَمِينَ (۴)

(۱۰۰) يَا حَلِيمًا لَا يَعْجَلُ يَا جَوَادًا لَا يَبْخُلُ يَا صَادِقًا لَا يُخْلِفُ يَا وَهَّابًا لَا يَمَلُّ يَا قَاهِرًا لَا يُغْلَبُ يَا عَظِيمًا لَا يُوصَفُ يَا عَدْلًا لَا يَحِيْفُ يَا غَنِيًّا لَا يَفْتَقِرُ يَا كَبِيرًا لَا يَضْعُرُّ يَا حَافِظًا لَا يَغْفُلُ سُبْحَانَكَ يَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَوْتُ الْعَوْتُ خَلَصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ (۵)

دعای جوشن صغیر

دعای جوشن صغیر

این دعا در کتاب های معتبر به شرحی گسترده تر از شرح جوشن کبیر نقل شده، و کفعمی در حاشیه کتاب بلد الامین فرموده که این دعا دعایی است بس بلند و پر ارج

ص: ۱۵۱

۱- (۹۶) ای آن که به خواهنده اش پاسخ گوید، ای آن که برای فرمانبرش دوست است، ای آن که به دوستدارش نزدیک است، ای آن که برای کسی که از او نگهداری طلبد دیده بان است، ای آن که به هر که به او امید بندد کریم است، ای آن که هر که از او نافرمانی کند بردبار است، ای آن که در بزرگیاش مهربان است، ای آن که در فرزاندگی بزرگ است، ای آن که در نیکی اش دیرینه است، ای آن که به هر که او را خواهد دانا است.

۲- (۹۷) خدایا! از تو درخواست میکنم به نامت ای سبب ساز، ای شوق آفرین، ای برگرداننده، ای پیگیر، ای سامان بخش، ای هراس آور، ای برحذر دار، ای یاد آور، ای تسخیرگر، ای دگرگون ساز

۳- (۹۸) ای آن که علمش پیش است، ای آن که وعده اش راست است، ای آن که لطفش آشکار است، ای آن که فرمانش چیره است، ای آن که کتابش استوار است. ای آن که حکمش شدنی است، ای آن که قرآنش باشکوه است، ای آن که فرمانروایی اش دیرین است، ای آن که بخشش فراگیر است، ای آن که پایگاهش بس بزرگ است.

۴- (۹۹) ای آن که شنیدنی از شنیدن دیگر بازش ندارد، ای آن که کاری از کار دیگر منعش نکند، ای آن که گفتاری از گفتار دیگر سرگرمش نکند، ای آن که درخواستی از درخواست دیگر او را به اشتباه نیافکند، ای آن که چیزی از چیز دیگر پرده اش نشود، ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد، ای آن که آرمان واپسین جویندگان است، ای آن که

نهایت همت عارفان است، ای آن که پایان جستجوی جویندگان است، ای آن که غباری در سراسر هستی بر او پوشیده نیست. ۵- (۱۰۰) ای بردباری که شتاب نکند، ای بخشنده ای که بخل نوزد، ای راستگویی که تخلف نکند، ای عطاکننده ای که خستگی نپذیرد، ای چیره ای که شکست نپذیر است، ای بزرگی که به وصف در نیاید، ای دادگری که ستم ننماید، ای توانگری که نیازمند نشود، ای بزرگی که کوچک نگردد، ای نگهداری که غفلت ننماید. منزهی تو ای که معبودی جز تو نیست، فریادرس، فریادرس، ما را از آتش رهایی بخش پروردگار

و هنگامی که هادی عباسی کشتن حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام را قصد کرد آن حضرت این دعا را خواند در نتیجه جدش رسول خدا صلی الله و علیه و آله را در خواب دید که به ایشان فرمود: حق تعالی دشمن تو را هلاک خواهد کرد.

این دعا در کتاب مهج الدعوات سید ابن طاووس نیز نقل شده ولی بین نسخه کفعمی و سید اختلاف وجود دارد که ما آن را موافق کتاب بلد الامین نقل می کنیم.

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۱)

إِلَهِي كَمْ مِنْ عَيْدٍ أَنْتَضَى عَلَيَّ سَيْفَ عِدَاوَتِهِ وَشَحَذَ لِي طَبَهَ مَدْيَتِهِ وَأَرْهَفَ لِي شَبَاحَهُ وَدَافَ لِي قَوَائِلَ سَمُومِهِ وَسَدَّدَ إِلَيَّ صَوَائِبَ سَهَامِهِ وَلَمْ تَنْمِ عَنِّي عَيْنُ حِرَاسَتِهِ وَأَضْمَرَ أَنْ يَسُومَنِي الْمَكْرُوهَ وَيَجْرِعَنِي ذُعَافَ مَرَارَتِهِ نَظَرَتْ إِلَيَّ ضَمْعِي عَنِ احْتِمَالِ الْفَوَاحِ، (۲)

وَعَجَزِي عَنِ الْإِنْتِصَارِ مِمَّنْ قَصِدَنِي بِمُحَارَبَتِهِ وَوَحِدَتِي فِي كَثِيرٍ مِمَّنْ نَاوَانِي وَأَرْصِدَ لِي فِيمَا لَمْ أُعْمَلْ فِكْرِي فِي الْإِرْصَادِ لَهُمْ بِمِثْلِهِ فَأَيَّدَتْنِي بِقُوَّتِكَ وَشَدَّدْتَ أَرْزِي بِنُصْرَتِكَ وَفَلَلْتَ لِي حُدَّهُ وَخَذَلْتَهُ بَعْدَ جَمْعِ عَدِيدِهِ وَحَشَدِهِ وَأَعْلَيْتَ كَعْبِي عَلَيْهِ، (۳)

وَوَجَّهْتَ مَا سَدَّدَ إِلَيَّ مِنْ مَكَائِدِهِ إِلَيْهِ وَرَدَّدْتَهُ عَلَيْهِ وَلَمْ يَشْفِ غَلِيلَهُ وَلَمْ تَبْرُدْ حَزَاوَاتُ غَيْظِهِ وَقَدَّ عَضَّ عَلَيَّ أَنَامِلَهُ وَأَذَبَ مُوَلِيًّا قَدْ أَحْفَقْتُ سِرَايَاهُ فَلَمَكَ الْحَمِيدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يَعْجَلُ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِتَعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَكَمْ مِنْ بَاغٍ بَغَانِي بِمَكَائِدِهِ وَنَصَبَ لِي أَشْرَاكَ مَصَايِدِهِ وَوَكَّلَ بِي تَفْقُدَ رِعَائَتِهِ، (۴)

وَأَضْبَاءَ إِلَيَّ إِضْبَاءَ السَّبْعِ لِطَرِيدَتِهِ انْتِظَارًا لِإِنْتِهَازِ فُرْصَتِهِ وَهُوَ يُظْهِرُ بَشَاشَةَ الْمَلِكِ وَيَبْسُطُ لِي وَجْهًا غَيْرَ طَلِقٍ فَلَمَّا رَأَيْتَ

ص: ۱۵۲

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۲- خدایا چه بسیار دشمنی که شمشیر دشمنی اش را به روی من کشید، و لبه تیغش را بر من تیز کرد، و باریک نمود دم برنده اسلحه اش را و زهرهای کشنده اش را برای من درهم آمیخت و تیرهای بی خطایش را به سوی من نشانه گرفت و چشم نهبانش از من به خواب نرفت و نهانی بر آن است تا مرا در معرض امور ناخوشایند قرار دهد، و به من بچشانند زهر جگر سوزش را، خدایا به ناتوانی من نگریستی که تاب حوادث بزرگ را ندارم،

۳- و در درماندگی ام را از انتقام گرفتن از آن با ستیزه جویی اش قصد من کرده دیدی، و تنهایی ام را در برابر بسیاری از آنان که آزار مرا اراده نموده اند، و در کمین من نشستند مشاهده کردی و در آنچه که اندیشه ام را علیه آنان برای مقابله به مثل بکار نگرفتم، پس مرا به نیرویت تأیید کردی و پشتم را با یاریت محکم نمودی، و تیغ او را به نفع من کند کردی، و او را پس از جمع آوری نفرات و تجهیزاتش خوار نمودی، و مقام و جایگاه مرا بر او برتری دادی،

۴- و آنچه را از نیرنگ هایش به جانب من هدف گرفته بود به سوی خودش بازگردانی و علیه او به کار بستنی، ولی عطش

کینه اش فرو ننشست، و سوزش دل برآمده از خشمش سرد نشد درحالی که از غیضش بر من انگشت به دندان گزید و پشت کرده پا به فرار نهاد و سپاه و نفراتش تارومار شد، پس تو را سپاس ای پروردگار از توانایی ات که شکست نپذیرد، و بردباری ات که شتاب نپذیرد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا در برابر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار ده، خدایا چه بسیار متجاوزی که با نیرنگ هایش به من ستم کرد، و دام های شکارگیرش را در راهم نهاد، و توجه جستجوگرانه اش را بر من گماشت،

دَعَلَ سِرِيرَتِهِ وَقُبِحَ مَا انطوى عَلَيْهِ لِشَرِيكِهِ فِي مَلَّتِهِ وَأَصْبَحَ مُجَلِّبًا لِي فِي بَغِيهِ أَرْكَسْتَهُ لِأَمِّ رَأْسِهِ وَأَتَيْتَ بُنْيَانَهُ مِنْ أَسَاسِهِ فَصَرَعْتَهُ فِي زُبَيْتِهِ وَرَدَّيْتَهُ فِي مَهْوَى حُفْرَتِهِ وَجَعَلْتَ خَدَّهُ طَبَقًا لِثَرَابِ رِجْلِهِ (۱)

وَسَعَلْتُهُ فِي بَدَنِهِ وَرَزَقَهُ وَرَمَيْتُهُ بِحَجَرِهِ وَخَقَقْتُهُ بِوَتْرِهِ وَذَكَّيْتُهُ بِمَشَاقِصِهِ وَكَبَيْتُهُ لِمَنْخَرِهِ وَرَدَدْتُ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ وَرَبَّقْتُهُ بِنَدَامَتِهِ وَفَسَّاتُهُ بِحَسِيرَتِهِ فَاسْتَحْدَاءَ وَتَضَائِلَ بَعْدَ نَحْوَتِهِ وَانْقَمَعَ بَعْدَ أُسْتِطَالَتِهِ ذَلِيلًا مَأْسُورًا فِي رَبْقِ حِبَالَتِهِ الَّتِي كَانَ يُؤْمَلُ أَنْ يَرَانِي فِيهَا يَوْمَ سَطْوَتِهِ وَقَدْ كِدْتُ يَا رَبُّ لَوْ لَا رَحْمَتُكَ أَنْ يُحَلَّ بِي مَا حَلَّ بِسَاحَتِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبُّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ، (۲)

وَذِي أَنَاهٍ لَا يَعْجَلُ صِلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَكَمْ مِنْ حَاسِدٍ شَرِقَ بِحَسِيرَتِهِ وَعِيدُو شَجِي بَغِيظِهِ وَسَيْلَقْنِي بِجِدِّ لِسَانِهِ وَوَحْزَنِي بِمُوقِ عَيْتِهِ وَجَعَلْنِي عَرْضًا لِمَرَامِيهِ وَقَلَدْنِي خِلَالًا لَمْ تَزَلْ فِيهِ نَادِيْتُكَ يَا رَبُّ مُسْتَجِيرًا بِكَ وَائْتِقًا بِسِرِّعِهِ إِجَابَتِكَ مُتَوَكِّلًا عَلَى مَا لَمْ أَزَلْ أَتَعَرَّفُهُ مِنْ حُسْنِ دِفَاعِكَ عَالِمًا أَنَّهُ لَا يُضْطَهَدُ مَنْ أُوِيَ إِلَى ظِلِّ كَنَفِكَ، (۳)

وَلَنْ تَفْرَعَ الْحَوَادِثُ مِنْ لَجَأٍ إِلَى مَعْقِلِ الْإِنْتِصَارِ بِكَ فَحَصَّنْتَنِي مِنْ بَأْسِهِ بِقُدْرَتِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبُّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يَعْجَلُ صِلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. (۴)

إِلَهِي وَكَمْ مِنْ سَحَابٍ مَكْرُوهٍ جَلِيَّتْهَا وَسِمَاءٍ نِعْمَةٍ مَطْرَتْهَا وَجَدَاوِلِ كَرَامَةٍ أَجْرِيَّتْهَا وَأَعْيُنِ أَحْدَاثٍ طَمَسَتْهَا وَنَاشِيَةٍ رَحْمَةٍ نَسَرَتْهَا وَجَنَّةٍ عَافِيَةٍ أَلْبَسَتْهَا وَعَوَامِرِ كُزْبَاتٍ كَسَفَتْهَا وَأُمُورٍ جَارِيَةٍ قَمَدَرَتْهَا لَمْ تُعْجِزْكَ إِذْ طَلَبْتَهَا وَلَمْ تَمْتَنِعْ مِنْكَ إِذْ أَرَدْتَهَا فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبُّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يَعْجَلُ صِلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۱۵۳

۱- و در کمین من نشست همچون کمین گذاردن درنده ای برای شکار خویش برای به دست آوردن فرصت مناسب درحالیکه درحالی که خوشرویی چابکوسانه نشان داده و به سختی گشاده رویی می نمود پس چون حيله گری نهادش، و زشتی پندار نهفته اش را آن هم بر زیان هم کیشش مشاهده نمودی درحالی که سپیده می کرد به امید آنکه در ستمش بر من هجوم آورد پس تو او را سرنگون ساختی و ریشه اش را از بیخ و بن برکندی، و او را در چاهی که برای من کنده بود و در ژرفای گودالش در انداختی، و گونه اش را همپای خاک پایش قرار دادی،

۲- و او را به تن و روزی اش سرگرم کردی، و او را با سنگ خودش زدی، و با زه کمان خودش خفه اش نمودی و با سر نیزه های خودش هلاک کردی و به رو به خاک مذلت انداختی، و حيله اش را به گردنش برگرداندی و به بند پشیمانی گرفتارش کردی، و به سبب حسرتش به باد فنایش دادی، از این رو پس از کبر و نخوتش خوار و کوچک گشت، و به دنبال کردن فرازی اش خوار و کوبیده شد، و در بند دامی که روز گردن کشی اش آرزو داشت مرا در میان آن ببیند اسیر شد، و چه نزدیک بود پروردگارا اگر رحمت نبود بر من فرود آید، آنچه که دامن زندگی او را فرا گرفت، پس تو را سپاس پروردگارا که توانای شکست ناپذیری،

۳- و بردبار بدون شتابی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهايت از ذاکران قرار بده، خدایا چه بسیار حسودی که از روی حسرت برافروخته گشت و دشمنی که بسبب خشمش به سختی

اندوهناک شد، و مرا با نیش زبانش آزرده ساخت و مژگانش را چون نیزه ای به بدنم فرو برد، و مرا هدف تیرهای سرزنش نمود، و کاستی هایی را به گردنم انداخت که در خود اوست، پروردگارا پناه جویانه تو را خواندم، درحالی که اطمینان به سرعت اجابت تو داشتم، تو کُل کنان به آنچه همواره از خوبی دفاعت می دانستم، با آگاهی به اینکه هر که رخت به سایه حمایت کشد مورد آزار واقع نگردد،

۴- و کسیکه به قلعه مددجویی تو پناه آورد هرگز حوادث روزگار او را درهم نکوبد، پس به قدرتت مرا از آزار او حفظ کردی، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری و بردباری که هرگز شتاب نکنی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده،

وَأَجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَيْتِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ ، (۱)

إِلَهِي وَكَمْ مِنْ ظَنٍّ حَسَنٍ حَقَّقْتَ وَمِنْ كَثِيرٍ اِمْلَاقٍ جَبَرْتَ وَمِنْ مَسِيكَةٍ فَادِحَةٍ حَوَّلْتَ وَمِنْ صَرَعَةٍ مُهْلِكَةٍ نَعَشْتَ وَمِنْ مَسْقَةٍ أَرَحْتَ
لَا تُسَيِّئُ عَمَّا تَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ وَلَا يَنْقُصُكَ مَا أَنْفَقْتَ وَلَقَدْ سَأَلْتُ فَأَعْطَيْتَ وَلَمْ تُسْئَلْ فَأَبْتَدَأْتَ وَاسْتُمِيعَ بَابُ فَضْلِكَ فَمَا أَكْدَيْتَ
أَبَيْتَ إِلَّا اِنْعَامًا وَامْتِنَانًا وَالْأَتَطُّوْلًا يَا رَبِّ وَإِحْسَانًا وَأَبَيْتَ إِلَّا أَنْتِهَاكَ لِحُرْمَاتِكَ وَأَجْتِرَاءً عَلَى مَعَاصِيكَ ، (۲)

وَتَعِدُّ يَا لِحُدُودِكَ وَعَقْلَهُ عَنْ وَعِيدِكَ وَطَاعَهُ لِعُدْوَى وَعَدُوِّكَ لَمْ يَمْنَعَكَ يَا إِلَهِي وَنَاصِرِي إِخْلَالِي بِالشُّكْرِ عَنْ اِتِّمَامِ إِحْسَانِكَ
وَلَا حَجَزَنِي ذَلِكَ عَنْ اِرْتِكَابِ مَسَاخِطِكَ. (۳)

اللَّهُمَّ وَهَذَا مَقَامٌ عَبْدٌ ذَلِيلٌ اعْتَرَفَ لَكَ بِالتَّوْحِيدِ وَأَقَرَّ عَلَى نَفْسِهِ بِالتَّقْصِيرِ فِي آدَاءِ حَقِّكَ وَشَهِدَ لَكَ بِسُبُوغِ نِعْمَتِكَ عَلَيْهِ وَجَمِيلِ
عَادَتِكَ عِنْدَهُ وَإِحْسَانِكَ إِلَيْهِ فَهَبْ لِي يَا إِلَهِي وَسَيِّدِي مِنْ فَضْلِكَ مَا أُرِيدُهُ إِلَى رَحْمَتِكَ وَاتَّخِذْهُ سُلْمًا أَعْرُجُ فِيهِ إِلَى مَرْضَاتِكَ وَ
أَمْنٌ بِهِ مِنْ سَخَطِكَ بِعِزَّتِكَ وَطَوْلِكَ (۴)

وَبِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَالِكَ الْحَمِيدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَا لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
وَأَجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَيْتِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ فِي كَرْبِ الْمَوْتِ وَحَشْرَجِهِ الصَّدْرِ،
(۵)

وَالنَّظَرَ إِلَى مَا تَقْشَرُّ مِنْهُ الْجُلُودُ وَتَفْرُغُ لَهُ الْقُلُوبُ وَأَنَا فِي عَافِيَةٍ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَالِكَ الْحَمِيدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَا
لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَيْتِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. (۶)

إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ سَيِّئِيماً مَوْجِعاً فِي أَنِّهِ وَعَوِيلٍ يَتَقَلَّبُ فِي غَمِّهِ لَا يَجِدُ مَحِيصاً وَلَا يُسَيِّغُ طَعَاماً وَلَا شَرَاباً وَأَنَا فِي
صِحِّهِ

ص: ۱۵۴

۱- ، خدایا چه بسیار ابرهای ناملايمات که از فضای زندگی ام زدودی، و آسمان نعمتی که بر من بارانندی و نهرهای کرامتی
که به سوی من روان ساختی، و چشمه های حوادثی که محو نمودی و نهال رحمتی که گستردی و زره عافیتی که بر من
پوشانندی، و گرداب های گرفتاری که برطرف کردی، و امور جاری ه ای که مقدر فرمودی، آنگاه که این امور را خواستی
درمانده ات نکردند و هر زمان که آنها را اراده فرمودی از فرمانبرداری خودداری نمودند، پس تو را سپاس ای پروردگار که
توانای شکست ناپذیری و بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا به نعمت هایت از شاکران و
در برابر عطاهايت از ذاکران قرار بده،

۲- خدایا چه بسیار گمان نیکی که جامه عمل پوشانندی و شکست نداری را که جبران نمودی، و بی چیزی توان فرسایي که از
من گردانندی و سقوط هلاکت باری که بلندم کردی، و دشواری که آسان نمودی تو بازخواست نشوی از آنچه انجام می
دهی و دیگران بازخواست شوند، و از آنچه خرج می کنی چیزی کاسته نشود، هر آینه از تو درخواست شد حالی عطا کردی

و درخواست نشد پس آغاز در عطا و او پیشگاه فضلت درخواست احسان شد و تو منع نمودی و ابا نمودی مگر از نعمت بخشی و اصرار بر رساندن عطا و فزون بخشی و احسان ای پروردگار و من خودداری نمودم مگر از شکستن احترام محرمات، و جسارت بر گناهانت،

۳- و تجاوز از قوانینت، و غفلت از تهدیدت، و فرمانبری از دشمنم و دشمنت، ای معبودم و یاورم کوتاهی ام در سپاسگزاری ات تو را از تمام کردن احسانت بر من باز نداشت، و این چشم پوشی و بزرگواری مرا از انجام کارهای مورد خشمت مانع نشد.

۴- خدایا این است جایگاه بنده خواری که برای تو به یگانگی اقرار کرد، و برای خویش به کوتاهی در ادای حق تو، و گواهی داد برای تو به کمال نعمت بر او و شیوه زیبا و دلنشینت نزد او احسانت بر او، پس به من ببخش ای خدای من و سرور من از فضلت آنچه را که در راه رسیدن به رحمت می خواهم تا نردبانش قرار دهم که از آن به سوی خشنودیت، بالا روم، و با آن از خشمت امان یابم، به حق عزت و عطای همیشگی ات،

۵- و به حق پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری، و بردباری که شتاب نورزی، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده. خدایا چه بسیار بنده ای که شامگاهان و صبحگاهان نمود در سختی مرگ و به شدت و تنگی نفس زنان،

۶- و با نگاه به آنچه که بدنها از دیدنش می لرزد، و دل ها از آن بی تاب می شود و من از همه اینها در عافیت و سلامتی هستم، پس تو را سپاس ای پروردگار که توانای شکست ناپذیری، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

مِنَ الْيَدَنِ وَسِيَّامِهِ مِنَ الْعَيْشِ كُلِّ ذِيكَ مِنْكَ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يُعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّا لَأَنْتَكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. (۱)

إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ خَائِفًا مَرْغُوبًا مُشْفِقًا وَجَلًّا هَارِبًا طَرِيدًا مُنْجِرًا فِي مَضِيْقٍ وَمَخْبَاهٍ مِنَ الْمَخَابِي قَدْ ضَاقَتْ عَلَيْهِ الْأَرْضُ بِرُحْبَاهَا لَا يَجِدُ حِيلَهُ وَلَا- مَنْجِي وَلَا- مَأْوَى وَأَنَا فِي أَمْنٍ وَطُمَأْنِينَةٍ وَعَافِيَةٍ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يُعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ. (۲)

وَاللَّا لَأَنْتَكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَسَيِّدِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ مَغْلُوبًا مُكْتَبَلًا فِي الْحَدِيدِ بِأَيْدِي الْعُدَاةِ لَا يَرْحَمُونَهُ فَقِيدًا مِنْ أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ مُنْقَطِعًا عَنْ إِخْوَانِهِ وَبَلَدِهِ يَتَوَقَّعُ كُلَّ سَاعَةٍ بِأَيِّ قَتْلِهِ يُقْتَلُ وَبِأَيِّ مِثْلِهِ يَمْتَلُّ بِهِ وَأَنَا فِي عَافِيَةٍ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يُعْجَلُ، (۳)

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّا لَأَنْتَكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ يُقَاسِمِي الْحَرْبَ وَمُبَاشِرَةَ الْقِتَالِ بِنَفْسِهِ قَدْ عَشِيَّتُهُ الْأَعْدَاءُ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ بِالسُّيُوفِ وَالرَّمَاكِ وَأَلَّهُ الْحَرْبَ يَتَقَفَّعُ فِي الْحَدِيدِ قَدْ بَلَغَ مَجْهُودَهُ لَا يَعْرِفُ حِيلَهُ وَلَا يَجِدُ مَهْرَبًا قَدْ أذِنَفَ بِالْجِرَاحَاتِ أَوْ مَتَشَحَّطًا بِدَمِهِ تَحْتَ السَّنَابِكِ وَالْأَرْجُلِ يَتَمَنَّى شَرْبَهُ مِنْ مَاءٍ أَوْ (۴)

نَظَرَةً إِلَى أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ لَا- يَقْمِدُرُ عَلَيْهَا وَأَنَا فِي عَافِيَةٍ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهٍ لَا يُعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّا لَأَنْتَكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَصْبَحَ فِي ظُلْمَاتِ الْبِحَارِ وَعَوَاصِفِ

ص: ۱۵۵

۱- خدای من چه بسا بنده ای که به شامگاهان و صبحگاهان در آمد بیمار و دردمند، در ناله و فریاد، در اندوهش به خود می پیچد و راه گریزی نمی یافت و خوردنی و نوشیدنی گوارایی نمی خورد، و من در تندرستی و سلامت زندگی هستم، همه اینها از توست، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

۲- خدایا چه بسیار بنده ای که به شامگاهان و صبحگاهان در آمد ترسان و هراسان، پریشان و اندیشناک، فراری و رانده شده، خرابه نشین در تنگنا و مخفیگاهی از مخفیگاهها که زمین با فراخیش بر او تنگ شد چاره و راه نجات و پناهگاهی نمیابد، و من از همه اینها در امنیت و آرامش و سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانمند شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران

۳- و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، خدای من و آقای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و بامداد درآمد بسته به زنجیر، پیچیده در آهن آن هم به دست دشمنانش که به او رحم نورزند، دور مانده از زن و فرزند، بریده از برادران و شهر خویش، هر لحظه انتظار دارد که چگونه کشته خواهد شد، و چگونه اعضایش بریده خواهد گشت، و من از همه اینها در سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی،

۴- بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا از شاکران، و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده، خدای من و چه بسیار بنده

ای که به شامگاه صبحگاه درآمد، درحالی که سختی جنگ و پیکار را با جانش تحمل می کند، و دشمنان از هر جانب او را با شمشیرها و نیزه ها و ابزار جنگ در محاصره آورده اند، در میان آهن تلاش می کند، نهایت کوشش را بکار گرفته، راه چاره ای نمی یابد، و گریزگاهی نمی یابند، از سختی جراحات بیمار شده، یا در خون خویش زیر سمها و لگدها غلطان گشته، جرعه آبی را آرزو می کند، یا

الرِّيحِ وَالْأُهْوَالِ وَالْأَمْوَاجِ يَتَوَقَّعُ الْغَرَقَ وَالْهَلَاقَ لَا يَقْدِرُ عَلَى حِيلِهِ أَوْ مُبْتَلَى بِصَاعِقِهِ أَوْ هَدْمَ أَوْ حَرْقَ أَوْ شَرْقَ أَوْ خَسْفَ أَوْ مَسِيخَ أَوْ قَذْفَ وَأَنَا فِي عَافِيهِ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبَّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاةٍ لَا يَجْعَلُ، (۱)

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّائِنِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ.

إِلَهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَضْيَحَ مُسَافِرًا شَاخِصًا عَنْ أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ مُتَحَيِّرًا فِي الْمَفَاوِزِ تَائِهًا مَعَ الْوُحُوشِ وَالْبَهَائِمِ وَالْهَوَآءِ وَجِدًّا فَرِيدًا لَا يَعْرِفُ حِيلَهُ وَلَا يَهْتَدِي سَبِيلًا أَوْ مُتَأَذِيًا بِبَرْدٍ أَوْ حَرٍّ أَوْ جُوعٍ أَوْ عُزَى أَوْ غَيْرِهِ مِنَ الشَّدَائِدِ مِمَّا أَنَا مِنْهُ خَلَوْتُ فِي عَافِيهِ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبَّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ، وَذِي أَنَاةٍ لَا يَجْعَلُ، (۲)

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّائِنِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ .

إِلَهِي وَسَيِّدِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَضْيَحَ فَقِيرًا عَائِلًا عَارِيًا مُمْلِقًا مُخْفِقًا مَهْجُورًا جَائِعًا ظَمْئَانًا يَنْتَظِرُ مَنْ يَعُودُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ أَوْ عَبْدٍ وَجِبِهِ عِنْدَكَ هُوَ أَوْجُهُ مَنِي عِنْدَكَ وَأَشَدُّ عِبَادَةً لَكَ، (۳)

مَغْلُولًا- مَقْهُورًا قَدْ حُمِّلَ ثِقْلًا- مِنْ تَعَبِ الْعَنَاءِ وَشِدَّةِ الْعُبُودِيَّةِ وَكُلْفَةِ الرِّقِّ وَثِقَلِ الضَّرِيْبَةِ أَوْ مُبْتَلَاً بِبَلَاءٍ شَدِيدٍ لَا قِبَلَ لَهُ إِلَّا بِمَنِّكَ عَلَيْهِ وَأَنَا الْمَخْدُومُ الْمُنْعَمُ الْمَعَافَى الْمَكْرَمُ فِي عَافِيهِ مِمَّا هُوَ فِيهِ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاةٍ لَا يَجْعَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَاللَّائِنِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ . (۴)

إِلَهِي وَسَيِّدِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَى وَأَضْبَحَ عَلِيًّا مَرِيضًا سَقِيمًا مُدْنِفًا عَلَى فُرْشِ الْعِلَّةِ وَفِي لِبَاسِهَا يَتَقَلَّبُ يَمِينًا وَشِمَالًا لَا يَعْرِفُ شَيْئًا مِنْ لَذَّةِ الطَّعَامِ

ص: ۱۵۶

۱- یک نگاه به اهل و فرزندش را تمنا می نماید، اما توانی بر آن را ندارد، و من از همه اینها در سلامت کاملم، تو را پس سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطا هایت از ذاکران قرار بده. خدای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه در آید، در تاریکی های دریاها و تندبادها و در دل هراس ها و امواج در حالی انتظار غرق شدن و هلاکت را می کشد و توان چاره اندیشی ندارد، یا گرفتار صاعقه یا آوار یا آتش سوزی یا گلوگیر شدن لقمه یا فرو رفتن در زمین یا مسخ شدن یا اتهام به امر نامشروع است و من از همه اینها در سلامت کاملم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی،

۲- بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطا هایت از ذاکران قرار ده. خدای من چه بسیار بنده ای که به شامگاه و بامداد در حال مسافرت و دوری از همسر و فرزند، سرگردان در بیشه های خشک، سرگشته در میان حیوانات وحشی و چهارپایان و حشرات آن هم بی یاور و تنها، چاره ای نمی یابد، و به راهی رهنمون نمی گردد، یا در آزار است از سرمای سرد یا گرمایی سوزان، یا دچار گرسنگی یا برهنگی یا غیر اینها از سختی ها و گرفتاری

هایی که من از آنها در امانم و در سلامتی کامل از همه اینها بسر می برم، پس تو را سپاس ای پروردگار توانای شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نورزی،

۳- بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده. خدای من و آقای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالی که تهیدست، بی چیز، عریان، نیازمند، پریشان، دچار هجران، گرسنه، تشنه است و انتظار میبرد که چه کسی به او احسان می کند، یا چه بسا بنده آبرومندی که نزد تو از من آبرومندتر و عبادتش برای تو بیشتر است،

۴- و در عین حال دچار غل و زنجیر و اسیر دست ستمگر است، بار سنگینی از خستگی و رنج و سختی بیگاری و دشواری بردگی و پرداخت وجه سنگین به اربابش بر او تحمیل شده است، یا شخصی که به بلای سختی گرفتار آمده و توان ایستادگی در برابر آن را جز به فضل تو ندارد، اما من مورد احترام دیگران، و در نعمت و تندرستی ام، و گرامی ام داشته اند، از آنچه آن درمانده به آن گرفتار است در سلامت کاملم، پس تو را سپاس بر تمام این الطافی که به من بخشیدی ای توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر نعمت هایت از شاکران، و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده.

وَلَا مِنْ لَعْنَةِ الشَّرَابِ يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ حَسِيرَةً لَا يَسْتَطِيعُ لَهُ اضْرَافًا وَلَا نَفْعًا وَأَنَا خَلُوفٌ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهِ لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجْعَلْنِي لَكَ مِنَ الْعَابِدِينَ وَلِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مَوْلَايَ وَسَيِّدِي وَكَمِّ مِنْ عَبِيدِ أَمْسَى وَأَصْبَحَ وَقَدْ دَنَا يَوْمَهُ مِنْ حَتْفِهِ وَأَخِذَقَ بِهِ مَلِكُ الْمَوْتِ فِي أَعْوَانِهِ يُعَالِجُ سَيِّكَرَاتِ الْمَوْتِ وَحِيَاضَهُ تَدْوُرُ عَيْنَاهُ يَمِينًا وَشِمَالًا يَنْظُرُ إِلَى أَحِبَّائِهِ وَأَوْدَائِهِ وَأَخْلَائِهِ قَدْ مُنِعَ مِنَ الْكَلَامِ وَحُجِبَ عَنِ الْخِطَابِ يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ حَسِيرَةً لَا يَسْتَطِيعُ لَهَا ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَأَنَا خَلُوفٌ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهِ لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

مَوْلَايَ وَسَيِّدِي وَكَمِّ مِنْ عَبِيدِ أَمْسَى وَأَصْبَحَ فِي مَضَائِقِ الْحُبُوسِ وَالسُّجُونِ وَكَرْبِهَا وَذُلِّهَا وَحَدِيدِهَا يَتَدَاوَلُهُ أَعْوَانُهَا وَزَبَابِيَّتُهَا فَلَا يَدْرِي أَيُّ حَالٍ يُفْعَلُ بِهِ وَأَيُّ مُثْلِهِ يُمَثَّلُ بِهِ فَهُوَ فِي ضُرٍّ مِنَ الْعَيْشِ وَضَنْكٍ مِنَ الْحَيَوَةِ يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ حَسِيرَةً لَا يَسْتَطِيعُ لَهَا ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَأَنَا خَلُوفٌ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهِ لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجْعَلْنِي لَكَ مِنَ الْعَابِدِينَ وَلِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۳)

سَيِّدِي وَمَوْلَايَ وَكَمِّ مِنْ عَبِيدِ أَمْسَى وَأَصْبَحَ قَدْ اسْتَمَرَّ عَلَيْهِ الْقَضَاءُ وَأَخَذَقَ بِهِ الْبَلَاءُ وَفَارَقَ أَوْدَانَهُ وَأَحْبَبَّ أَنَّهُ وَأَخْلَائَهُ وَأَمْسَى أَسِيرًا حَقِيرًا

ص: ۱۵۷

۱- خدای من و آقای من و چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه در آمد در حالی که علیل، دردمند، بیمار است و در بستر بیماری و لباس ناخوشی افتاده، و از درد به راست و چپ می غلطد و چیزی از لذت خوراکی و آشامیدنی را درک نمی کند، با حسرت به خود می نگرد ولی بر دفع زیان و جلب نفعی توان ندارد، و من در سایه جود و کرمت از همه اینها در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، که توانای شکست ناپذیر بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از عبادت کنندگان قرار بده، و بر نعمت هایت از شاكران و در برابر عطاهايت از ذاکران قرار بده، و به من مهر ورز به حق رحمتت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مولایم و سرورم، و چه بسا بنده ای که به شامگاه و صبحگاه در آمد درحالی که به مرگ نزدیک شده، و فرشته مرگ در میان یارانش او را محاصره کرده است، در جستجوی درمانی برای سختی های جان دادن و گردابهای آن است، چشمانش به راست و چپ می چرخد، به محبوبان و دوستان و یاران صمیمی اش می نگرد، از گفتار بازداشته، و از خطاب محروم گشته و از روی حسرت بر خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد، و من از همه اینها به جود و کرمت در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بر نعمت هایت از شاكران و در برابر عطاهايت از ذاکران قرار بده، و به حق مهترت بر من مهر ورز ای

مهربان ترین مهربانان.

۳- خدای من و آقای من، چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالیکه در تنگناهای زندان ها و محبس ها و با ناراحتی و خواری و در غل و زنجیر به سر می برد، و زندانبان ها و دژخیمان او را دست به دست می گردانند. پس نمی داند با او چگونه رفتار خواهد شد، و چگونه اعضایش بریده خواهد گشت، پس او در زندگانی در بدحالی سخت است، و در نهایت تنگی و سختی است، با حسرت به خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد، و من به جود و کرمیت از همه اینها در امان هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر، و بردباری که شتاب نوری، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا از عبادت کنندگان خویش، و بر نعمت هایت از شاكران و در برابر عطاهایت از ذاکران قرار بده و به حق مهتر بر من مهر آرای مهربان ترین مهربانان،

دَلِيلًا فِي أَيِّدِي الْكَفَّارِ وَالْأَعْدَاءِ يَتَدَاوُلُونَهُ يَمِينًا وَشِمَالًا قَدْ حُصِرَ رَ فِي الْمَطَامِيرِ وَثَقَلَ بِالْحَدِيدِ لَا يَرَى شَيْئًا مِنْ ضِيَاءِ الدُّنْيَا وَلَا مِنْ رُوحِهَا يَنْظُرُ إِلَى نَفْسِهِ حَسِيرَةً لَا يَسْتَطِيعُ لَهَا ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَأَنَا خَلَوْتُ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ فَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ وَذِي أَنَاهِ لَا يَعْجَلُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لَكَ مِنَ الْعَابِدِينَ وَلِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ وَارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

وَعَزَّتْكَ يَا كَرِيمٌ لَا طَلْبَنَ مِمَّا لَمَدَيْكَ وَلَا لِحْنَ عَلَيْكَ وَلَا مَيْدَانَ يَدِي نَحْوَكَ مَعَ جُزْمِهَا إِلَيْكَ يَا رَبِّ فَبِمَنْ أَعُوذُ وَبِمَنْ أَلُوذُ لَا أَحَدَ لِي إِلَّا أَنْتَ أَفْتَرِدُنِي وَأَنْتَ مُعَوْلِي وَعَلَيْكَ مَتَكَلَّى أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى السَّمَاءِ فَاسْتَقَلَّتْ وَعَلَى الْأَرْضِ فَاسْتَقَرَّتْ وَعَلَى الْجِبَالِ فَوَسَّتْ وَعَلَى اللَّيْلِ فَاطْلَمَّ وَعَلَى النَّهَارِ فَاسْتَنَارَ أَنْ تَصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي كُلَّهَا وَتَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَكَبِيرَهَا وَتُوسِّعَ عَلَيَّ مِنَ الرِّزْقِ مَا تُبَلِّغُنِي بِهِ شَرَفَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

مَوْلَايَ بِكَ اسْتَتَعْتُ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِنِّي وَبِكَ اسْتَجَرْتُ فَاجْزِنِي وَأَغْنِنِي بِطَاعَتِكَ عَنْ طَاعَةِ عِبَادِكَ وَبِمَسْئَلَتِكَ عَنْ مَسْئَلَتِهِ خَلَقَكَ وَأَنْقَلَنِي مِنْ ذُلِّ الْفَقْرِ إِلَى عِزِّ الْغِنَى وَمِنْ ذُلِّ الْمَعَاصِي إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ فَقَدْ فَضَّلْتَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ جُودًا مِنْكَ وَكَرَمًا لَا بِاسْمِي تَخْفَاقٍ مَنَى إِلَهِي فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنِعْمَائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ وَلَا لِأَنَّكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. (۳)

سپس به سجده برو و بگو:

سَجَدَ وَجْهِي الدَّلِيلُ لَوْجِهِكَ الْعَزِيزِ الْجَلِيلِ سَجَدَ وَجْهِي الْبَالِي الْفَانِي لَوْجِهِكَ الدَّائِمِ الْبَاقِي سَجَدَ وَجْهِي الْفَقِيرُ لَوْجِهِكَ الْغَنِيِّ الْكَبِيرِ سَجَدَ وَجْهِي وَسَمِعِي وَبَصْرِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَجِلْدِي وَعَظْمِي

ص: ۱۵۸

۱- آقای من و مولای من، چه بسیار بنده ای که به شامگاه و صبحگاه درآمد درحالیکه سرنوشتش با سختی گره خورده، و گرفتاری او را محاصره کرده، و از دوستان و محبوبان و یاران صمیمی جدا افتاده است، شام کرد در حال اسارت، حقارت، خواری در دست کافران و دشمنان، او را دست به دست و چپ می گردانند، در سیاه چال ها زندانی شده و با غل و زنجیر سنگین گشته، از روشنی دنیا و نسیمش چیزی نمی بیند، با حسرت به خود می نگرد، بر دفع زیان و جلب سودی توان ندارد و من از همه اینها به جود و کرمت در آرامش هستم، پس معبودی جز تو نیست، پاکی تو که توانای شکست ناپذیر و بردباری که شتاب نورزی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مار از عبادت کنندگان خویش، و بر نعمت هایت از شاكران و در برابر عطاهايت از ذاکران قرار بده، به حق مهتر بر من مهر آر، ای مهربان ترین مهربانان،

۲- و به حق عزّت ای کریم هر آینه از تو درخواست می کنم آنچه از عطایا را که نزد تو است و در این باره بر تو اصرار می ورزم، و دستم را با جرمی که نسبت به تو دارد، به جانب آستان دراز میکنم، پس به که پناه ببرم؟ و به که رو کنم؟ کسی را جز تو ندارم، آیا مرا از درگاهت میرانی درحالی که تنها تو تکیه گاه منی و تو کلمّ تنها بر تو است، از تو درخواست می کنم به نامت که چون بر آسمان نهادی پابرجا شد و چون بر زمین گذاری آرام گرفت و چون بر کوهها گذاشتی استوار گشت و چون بر شب نهادی تاریک شد و چون بر روز قرار دادی روشنی گرفت، [خدای من] از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان

محمّد درود فرستی و همه نیازهای مرا برآورده سازی، و همه گناهان کوچک و بزرگم را بیامرزی، و روزی ام را گسترده سازی، روزی ای که مرا با آن به شرف دنیا و آخرت برسانی، ای مهربان ترین مهربانان،

۳- آقای من از تو یاری خواهم، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا یاری ده و به تو پناه جستم پس پناهم ده و مرا با طاعت خود از طاعت بندگانت بی نیاز کن، و به خواهش خویش از خواهش خلق مستغنی ام گردان و از خواری تنگدستی به عزّت توانگری، و از ذلت گناه به عزّت طاعت دگرگون ساز، همانا تو مرا بر بسیاری از مردمان برتری دادی، نه از روی شایستگی من، بلکه از روی جود و کرمیت، خدای من تو را سپاس بر همه این عطاها، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا قرار بده بر نعمت هایت از شاکران و در برابر عطاهایت از ذاکران.

وَمَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ عُدْ عَلَيَّ جَهْلِي بِحِلْمِكَ وَعَلَيَّ فَقْرِي بِغِنَاكَ وَعَلَيَّ ذُلِّي بِعِزِّكَ وَسَيِّطَانِكَ وَعَلَيَّ ضَعْفِي بِقُوَّتِكَ وَعَلَيَّ خَوْفِي بِأَمْنِكَ وَعَلَيَّ ذُنُوبِي وَخَطَايَايَ بِعَفْوِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ. (۱)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْرَأُ بِحُكْمِكَ فِي نَحْرِ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ وَأَعُوذُ بِحُكْمِكَ مِنْ شَرِّهِ فَمَا كَفَيْتَهُ بِمَا كَفَيْتَ بِهِ أَنْبِيَائَكَ وَأَوْلِيَاءَكَ مِنْ خَلْقِكَ وَصَالِحِي عِبَادِكَ مِنْ فِرَاعِهِ خَلْقِكَ وَطُغَاهِ عُدَاتِكَ وَشَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ. (۲)

دعای سیفی صغیر معروف به دعای قاموس

شیخ بزرگوار ثقه الاسلام نوری (عطر الله مرقدہ) این دعا را در صحیفه ثانیه علویہ ذکر کرده و فرموده: برای این دعا در کلمات ارباب طلسمات و تسخیرات شرح عجیبی است و برای آن آثار شگفتی ذکر کرده اند و من چون اعتماد بر آن آثار نداشتم از ذکر آنها خودداری کردم، ولی اصل دعا را از باب مسامحه از روی اقتداء به علمای برجسته ذکر می کنم.

و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

رَبِّ أَدْخِلْنِي فِي لُجْهِ بَحْرِ أَحَدَيْتِكَ وَ طَمَطَامِ يَمِّ وَحَدَائِثِكَ وَ قَوْنِي بِقُوَّةِ سَيْطَوِهِ سُلْطَانِ فِرْدَائِيَّتِكَ حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى فِضَاءِ سَيِّعِهِ رَحْمَتِكَ وَ فِي وَجْهِ لَمَعَاتِ بَرْقِ الْقُرْبِ مِنْ آثَارِ حِمَايَتِكَ مَهِيْبًا بِهَيْبَتِكَ عَزِيْزًا بِعِنَايَتِكَ مُتَجَلِّلاً مُكْرَمًا بِتَغْلِيْمِكَ وَ تَرْكِيَّتِكَ وَ أَلْبَسِيْنِي خَلْعَ الْعِزَّةِ وَ الْقَبُولِ وَ سَهْلٌ لِي مَنَاهِجَ الْوُضِيْلِهِ وَ الْوُصُولِ وَ تَوَجِّنِي بِنَاجِ الْكِرَامَةِ وَ الْوَقَارِ وَ أَلْفَ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَحْبَائِكَ فِي دَارِ الدُّنْيَا وَ دَارِ الْقَرَارِ وَ اِرْزُقْنِي مِنْ نُورِ اِسْمِكَ هَيْبَةً وَ سَيْطَوَهُ تَنْقَادُ لِي الْقُلُوبُ وَ الْأَرْوَاحُ وَ تَخَضَعُ لَدَى النُّفُوسِ وَ الْأَشْبَاحِ يَا مَنْ ذَلَّتْ لَهُ رِقَابُ الْجَبَابِرَةِ

ص: ۱۵۹

۱- سجده کرد روی خوارم برای ذات عزیز بزرگت، سجده کرد روی فرسوده فانی ام و برای ذات همیشگی ماندگارت، سجده کرد روی پیوسته به تهیدستی ام برای ذات بی نیاز بزرگت، سجده کرد رویم و گوشم و چشم و گوشتم و خونم و پوستم و استخوانم، و همه آنچه زمینی از بار وجود من برداشته در برابر پروردگار جهانیان. خدایا بر نادانی من به بردباری ات، و بر تهیدستی من به توانگری ات، و بر خواری من به عزت و سلطنت، بر ناتوانی من به توانایی ات، و بر ترس من به ایمنی ات، و بر گناهان و خطاهای من به گذشتت و رحمت بنگر ای بخشنده مهربان.

۲- خدایا! من به مدد تو سینه سخت دشمنم فلان پسر فلان را دفع می کنم و از شر او به تو پناه می آورم، پس مرا از گزند او کفایت کن بدانسان که کفایت کردی پیامبران و اولیا و بندگان، شایسته ات را از گزند فرعون ها، و دشمنان سرکشت، و از شر همه خلقت به مهترت ای مهربان ترین مهربانان، همانا تو بر هر چیز توانایی، و خدا ما را بس است و چه نیکو و کیلی است.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

وَ خَضَعَتْ لِعَدَائِهِ أَغْنِاقُ الْأَكَاسِرِ لَهُ لَا - مَلْجَأٌ وَلَا - مَنْجَى مِنْكَ إِلَّا - إِلَيْكَ وَلَا - إِعَانَةٌ إِلَّا بِكَ وَلَا اتِّكَاءٌ إِلَّا عَلَيْكَ اذْفَعْ عَنِّي كَيْدَ
الْحَاسِدِينَ ، (۱)

وَ ظُلْمَاتِ شَرِّ الْمُعَانِدِينَ وَ ارْحَمْنِي تَحْتَ سُرَادِقَاتِ عَرْشِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ أَيْدِ ظَاهِرِي فِي تَحْصِيلِ مَرَاضِيكَ وَ نَوْرِ قَلْبِي وَ
سِرِّي بِالْإِطْلَاعِ عَلَى مَنَاهِجِ مَسَاعِيكَ إِلَهِي كَيْفَ أَضِيدُ عَنْ بَابِكَ بِخِيَّتِهِ مِنْكَ وَ قَدْ وَرَدْتُهُ عَلَى ثِقَةٍ بِعَيْكَ وَ كَيْفَ تُؤَيِّسُنِي
[تُوَسِّئُنِي] مِنْ عَطَائِكَ وَ قَدْ أَمَرْتَنِي بِجِدْعَانِكَ وَ هِيَ أَنَا مُقْبِلٌ عَلَيْكَ مُلْتَجِيٌّ إِلَيْكَ بَاعِدُ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَعْيَادِي كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ
أَعْيَادِي اخْتِطَفُ أَبْصَارَهُمْ عَنِّي بِنُورِ قُدْسِكَ وَ جَلَالِ مَجْدِكَ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْمُعْطِي جَلَالُ النِّعَمِ الْمُكْرَمِ لِمَنْ نَاجَاكَ بِلَطَائِفِ
رَحْمَتِكَ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ الطَّاهِرِينَ (۲)

فصل هفتم: بعضی آیات و دعاهاى نافعہ مختصره

آیات اسم اعظم

در بیان بعضی از آیات و دعاهاى مختصرى که سودمند هستند و من آنها را از کتاب هاى معتبر انتخاب کرده ام.

اول: سید بزرگوار سید علی خان شیرازی رضوان الله عليه در کتاب کلم طیب نقل کرده که: اسم اعظم خدای تعالی اسمی است که شروع آن «الله» و پایانش «هو» میباشد و در حروف اسم اعظم نقطه ای نیست و خواندش تغییر نمیابد چه آن حروف زیروزیر داشته باشند یا نداشته باشند و این اسم در قرآن مجید در پنج آیه مبارکه از پنج سوره موجود است یعنی سوره های: بقره، ال عمران نساء، طه و تغابن شیخ مغربی گفته است: هر که این پنج آیه مبارکه را ورد دائم خود قرار دهد، و هر روز یازده

ص: ۱۶۰

۱- پروردگارا مرا در ژرفای دریای یگانگی ات، و در میان اقیانوس یکتایی ات وارد ساز، و با نیروی چیرگی سلطنت تنهای ات توانمند گردان تا به فضای بیکران رحمت درآیم، درحالی که در چهره ام درخشندگی های پرتو قرب از آثار حمایت فروزان باشد و به شوکت پرشکوه باشم، و به عنایت عزیز باشم، و به آموزش و پرورشت بزرگ و بزرگوار باشم، خدایا خلعت های عزت و قبولی را بر من بپوشان، و برایم راه های پیوند و پیوستگی را هموار کن، و به تاج کرامت و وقار تاجدارم نما، و میان من و شیفتگان در دنیا و آخرت پیوند انداز، و از نور نامت شوکت و قوتی به من عنایت کن که دلها و جانها مطیع من گردند، نفوس و بدنها نزد من فروتن شوند، ای آن که گردن گردنکشان برایش خوار گشته، و پادشاهان در پیشگاهش فروتن شده اند، پناهگاه و راه رهایی از تو جز به تو نیست و کمکی نیست جز از تو، و تکیه گاهی نیست جز بر تو، خدایا! بداندیشی حسودان،

۲- و تیرگی های شر دشمنان را از من دور کن، و به من مهر ورز زیر سرپرده های عرشت، ای گرامی ترین گرامیان، ظاهر هستی ام را در به دست آوردن خشنودیت تأیید کن، و قلب و نهادم را با آگاهی بر راه های رسیدن به پیشگاهت روشن فرما. خدایا چگونه از در خانه ات مأیوس و ناامید بازگردم درحالی که با اعتماد به تو وارد آن شدم، و چگونه از عطایت ناامیدم میکنی درحالی که مرا به دعا در پیشگاهت فرمان دادی، اینک به تو روی آورده ام و از تو پناه می جویم بین من و دشمنانم

دوری انداز، چنان که بین دشمنانم دوری انداختی، به نور پاک و عظمت و بزرگواری ات دیدگان دشمنانم را از دین من نابینا کن، به یقین تو خدای عطابخش نعمت های بزرگ و باارزش به بنندگان نجواگر خویش هستی، که با لطائف رحمت تو را می خوانند، ای زنده، ای پاینده ای صاحب بزرگ و کرامت و درود خدا بر مولای ما و پیامبر ما محمد و بر خاندان پاک و پاکیزه اش همه و همه.

بار بخواند هر آینه برای او هر کار مهمی از امور کلی و یا جزئی به زودی آسان گردد، ان شاء الله تعالی.

آن پنج آیه عبارت است از:

۱ (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ) (۱)

تا پایان آیه الكرسی.

۲ (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ) (۲)

۳ (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا) (۳)

۴ (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) (۴)

۵ (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) . (۵)

دعای نوسل

دوم: علامه مجلسی رحمه الله فرموده است: در بعضی از کتابهای معتبر از محمد بن بابویه نقل کرده اند که این دعا را از امامان علیهم السلام روایت کرده و گفته است: در هیچ امری آن را نخواندم مگر آنکه به زودی اثر اجابت آنرا یافتم.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَا أَبَا الْقَاسِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا إِمَامَ الرَّحْمَةِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۶)

يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَيَّ خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۷)

يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءُ يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ يَا قُرَّةَ

ص: ۱۶۱

۱- ۱ خدایی که معبودی جز او نیست آن خدا زنده به خود پاینده

۲- ۲ خدایی که معبودی جز او نیست، زنده به خود پاینده، فرو فرستاد بر تو کتاب را بر حق، تصدیق کننده آنچه پیش از آن بود، و پیش از آن تورات و انجیل را برای هدایت مردم نازل کرد، و فرقان را فرو فرستاد.

۳-۳ خدایی که معبودی جز او نیست، به راستی شما را برای روز قیامت گرد خواهیم آورد، تردیدی در آن نیست، و چه کسی در گفتار راستگوتر از خدا است؟

۴-۴ خدایی که معبودی جز او نیست برای او است نام های نیکو.

۵-۵ خدایی که معبودی جز او نیست و باید که مؤمنان تنها بر خدا توکل کنند.

۶- خدایا از تو درخواست دارم و به سویت روی آوردم به وسیله پیامبرت، پیامبر رحمت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) ای ابا القاسم، ای فرستاده خدا، ای پیشوای رحمت، ای آقا و مولای ما، به تو رو آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا تو را وسیله ساختیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۷- ای ابا الحسن ای امیر المؤمنین ای علی بن ابیطالب، ای حُجَّتُ خُدَا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توَسَّلُ جُسْتیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

عَيْنِ الرَّسُولِ يَا سَيِّدَتْنَا وَمَوْلَاتِنَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَعِي لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۱)

يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا الْمُجْتَبَى يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَع لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۲)

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا الشَّهِيدُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَع لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۳)

يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَع لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۴)

يَا أَبَا جَعْفَرٍ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا الْبَاقِرُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَع لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۵)

يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَيُّهَا الصِّادِقُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيِّ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اشفَع لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. (۶)

يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ أَيُّهَا الْكَاطِمُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا

ص: ۱۶۲

۱- ای فاطمه زهرا، ای دختر دل‌بند محمد، ای نور چشم رسول خدا ای سرور و بانوی ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی به تو توسل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،
۲- ای ابا محمد، ای حسن بن علی ای برگزیده ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۳- ای ابا عبد الله، ای حسین بن علی، ای شهید، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم، و تو را واسطه قرار دادیم، و به سوی خدا به تو توسل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۴- ای ابا الحسن، ای علی بن الحسین ای زین العابدین، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا برای ما نزد خدا شفاعت کن

۵- ای ابا جعفر، ای محمد بن علی، ای باقر، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما به تو روی

آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

۶- ای ابا عبد الله، ای جعفر بن محمد، ای صادق، ای فرزند رسول خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، (۱)

يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى أَيُّهَا الرِّضَا يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۲)

يَا أَبَا جَعْفَرٍ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا التَّقِيُّ الْجَوَادُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۳)

يَا أَيُّهَا الْحَسَنُ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَيُّهَا الْهَادِي النَّقِيُّ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۴)

يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا الزَّكِيُّ الْعَشِيْرِيُّ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۵)

يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلْفَ الْحُجَّهَ أَيُّهَا الْقَائِمُ الْمُنتَظَرُ الْمَهْدِيُّ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا وَاسْتَشْفَعْنَا وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ إِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ (۶)

پس از خواندن دعا، حاجات خود را بخواهد که به خواست خدا برآورده میشود.

و در روایت دیگری وارد شده است که بعد از خواندن دعا چنین گوید:

ص: ۱۶۳

۱- ای ابا الحسن ای موسی بن جعفر، ای کاظم، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۲- ای ابا الحسن ای علی بن موسی، ای رضا، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان ای آقا و مولای ما به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن

۳- ای ابا جعفر ای محمد بن علی ای تقی جواد، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۴- ای ابا الحسن، ای علی بن محمد، ای هادی نقی، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۵- ای ابا محمّد، ای حسن بن علی، ای پاکنهاد عسگری، ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن،

۶- ای جانشین حسن، ای یادگار شایسته، ای پایدار مورد امید، ای مهدی ای فرزند فرستاده خدا، ای حجّت خدا بر بندگان، ای آقا و مولای ما، به تو روی آوردیم و تو را واسطه قرار دادیم و به سوی خدا به تو توسّل جستیم، و تو را پیش روی حاجاتمان نهادیم، ای آبرومند نزد خدا، برای ما نزد خدا شفاعت کن.

اَسَادَتِي وَمِيوَالِي اِنِّي تَوَجَّهْتُ بِكُمْ اٰمَتِي وَعُمِدَّتِي لِيَوْمِ فَقْرِي وَحَاجَتِي اِلَى اللّٰهِ وَتَوَسَّلْتُ بِكُمْ اِلَى اللّٰهِ وَاسْتَشْفَعْتُ بِكُمْ اِلَى اللّٰهِ فَاشْفَعُوا لِي عِنْدَ اللّٰهِ وَاسْتَنْقِدُونِي مِنْ ذُنُوبِي عِنْدَ اللّٰهِ فَاِنَّكُمْ وَسِيَلَتِي اِلَى اللّٰهِ وَبِحُبِّكُمْ وَبِقُرْبِكُمْ اَرْجُو نَجَاةً مِنَ اللّٰهِ فَكُونُوا عِنْدَ اللّٰهِ رَجَائِي يَا سَادَتِي يَا اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِينَ وَلَعَنَ اللّٰهُ اَعْدَاءَ اللّٰهِ ظَالِمِيهِمْ مِنَ الْاَوَّلِيْنَ وَالْاٰخِرِيْنَ اَمِيْنَ رَبَّ الْعَالَمِيْنَ (۱)

مؤلف گوید: شیخ کفعمی در کتاب بَلَدُ الْأَمِينِ دعای مفصلی موسوم به دعای فَرَجِ نَقْلِ كَرْدِه که این دعای تَوَسُّلِ در ضمن آن آمده است و به گمان من، «دوازده امام» خواجه نصیر الدین طوسی همین دعای تَوَسُّلِ است که آن را با صلوات بر حجت‌های پاک الهی ترکیب کرده اند و مجموعه آن در یک خطبه بلیغ و رسا جا گرفته است، و کفعمی آن را در بخش‌های آخر کتاب «مُصْبَاح» ذکر کرده است.

دعای توسل دیگر

دوم: سید علی خان در کتاب کَلِمِ طَيِّبِ از کتاب قبس المصباح شیخ صهرشتی دعای توسل دیگری را نقل کرده به شرحی که مقام را گنجایش ذکر آن شرح نیست.

و آن دعا این است:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰبَتَيْهِ وَعَلٰى اٰبْنَيْهِمَا وَاَسِيْلُكَ بِهِمْ اَنْ تُعِيْنَنِيْ عَلٰى طَاعَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَاَنْ تُبَلِّغَنِيْ بِهِمْ اَفْضَلَ مَا بَلَغْتَ اَحَدًا مِنْ اَوْلِيَائِكَ اِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيْمٌ اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسِيْلُكَ بِحَقِّ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِيِّ بْنِ اَبِيْطَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ اِلَّا اَنْتَقَمْتَ بِهِ مِنْ ظَلَمْتَنِيْ وَعَشَمْتَنِيْ وَاَذَانِيْ وَاَنْطَوِيْ عَلٰى ذَلِكُمْ وَكَفَيْتَنِيْ بِهِ مَوْئِنَهُ كُلِّ اَحَدٍ يَّا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. (۲)

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسِيْلُكَ بِحَقِّ وَاٰلِكَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اِلَّا كَفَيْتَنِيْ بِهِ مَوْئِنَهُ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّرِيْدٍ وَسُلْطَانٍ عِنْدِيْ يَتَّقَوِيْ عَلَيَّ بِبَطْشِهِ وَيَنْتَصِرُ

ص: ۱۶۴

۱- ای آقایان و سرورانم، من به شما پیشوایان و توشه هایم برای روز تنگدستی روی آوردم، و نیازم به سوی خداست، و توسل جستم به سوی خدا، پس در نزد خدا واسطه من شوید، و مرا پیش خدا از گناهانم رهایی بخشید، که تنها شما وسیله من به جانب خدا هستید، من با دوستی با شما و نزدیک شدن به شما امیدوار نجات از جانب خدا هستم، پس نزد خدا امید من باشید، ای آقایان من و دوستداران خدا، خدا بر همه آنان درود فرست و لعنت خدا بر دشمنان خدا، آن ستمگران به محمد و خاندان محمد، از پیشینیان و پسینیان، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا بر محمد و دخترش و دو پسر او درود فرست، و به حق آنان از تو می خواهم که مرا بر طاعت خویش و جلب خشنودی خود کمک کنی، و مرا به وسیله آنان به برترین مقامی که اولیائت را رساندی برسانی، به یقین تو بخشنده بزرگواری. خدایا! از تو درخواست می کنم به حق امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (درود خدا بر او) که انتقام بگیری از کسی که به من ظلم و ستم و آزار روا داشته، و در حالی چنین نقشه هایی بر زبان من است، و به حق او مرا از گزند هر بدخواهی کفایت نمایی، ای مهربان ترین مهربانان.

عَلَىٰ بِجُنْدِهِ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ يَا وَهَّابُ. (۱)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ مُحَمَّدٍ بَيْنَ عَلِيٍّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِلَّا- أَعْتَنِي بِهِمَا عَلَىٰ أَمْرِ آخِرَتِي بِطَاعَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَبَلَّغْتَنِي بِهِمَا مَا يُرْضِيكَ إِنَّكَ فَعَالٌ لِّمَا تُرِيدُ. (۲)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ مُوسَىٰ بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا- عَافَيْتَنِي بِهِ فِي جَمِيعِ جَوَارِحِي مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ يَا جَوَادُ يَا كَرِيمُ. (۳)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ الرِّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا سَلِّمْتَنِي بِهِ فِي جَمِيعِ أَسْفَارِي فِي الْبَرَارِي وَالْبِحَارِ وَالْجِبَالِ وَالْقَفَارِ وَالْأَوْدِيَةِ وَالْغِيَاضِ مِنْ جَمِيعِ مَا أَخَافُهُ وَأَخْذَرُهُ إِنَّكَ رُؤُوفٌ رَحِيمٌ. (۴)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا جُدْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَتَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ وَسْئِعِكَ وَوَسَّعْتَ عَلَيَّ رِزْقَكَ وَأَعْنَيْتَنِي عَمَّنْ سِوَاكَ وَجَعَلْتَ حَاجَتِي إِلَيْكَ وَقَضَاها عَلَيْكَ إِنَّكَ لِمَا تَشَاءُ قَدِيرٌ. (۵)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِلَّا أَعْتَنِي بِهِ عَلَىٰ تَأْدِيَةِ فُرُوضِكَ وَبِرِّ إِخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ وَسِيَّهْلِ ذَلِكَ لِي وَاقْرَأْنِي بِالْخَيْرِ وَأَعْنِي عَلَىٰ طَاعَتِكَ بِفَضْلِكَ يَا رَحِيمُ. (۶)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِلَّا- أَعْتَنِي بِهِ عَلَىٰ أَمْرِ آخِرَتِي بِطَاعَتِكَ وَرِضْوَانِكَ وَسِرِّرْتَنِي فِي مُنْقَلَبِي وَمَتَوَايَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۷)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ وَحُجَّتِكَ صَاحِبِ الزَّمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا أَعْتَنِي بِهِ عَلَىٰ جَمِيعِ أُمُورِي وَكَفَيْتَنِي بِهِ مَوْنَهُ كُلَّ مُؤَذِّ وَطَاغٍ وَبَاغٍ وَأَعْتَنِي بِهِ فَعَدُّ بَلْعِ مَجْهُودِي وَكَفَيْتَنِي بِكُلِّ عَيْدٍ وَهَمٍّ وَعَمٍّ وَدَيْنٍ وَعَنْيٍ وَعَنْ وَالدَىٰ وَ جَمِيعِ أَهْلِي وَإِخْوَانِي وَمَنْ يَعْينِي أَمْرُهُ وَخَاصَّتِي آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (۸)

دعای فرج

سوم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» دعایی نقل کرده به

ص: ۱۶۵

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولایت علی بن الحسین (درود خدا بر او) که مرا کفایت کنی از شر هر شیطان عسیان گر و هر پادشاه ستیزه جویی که با یورش سختش بر زیان من نیرو گیرد، و به یاری سپاهش بر ضده من یاری جوید همانا تو بخشنده بزرگواری، ای عطابخش.

۲- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولایت محمد بن علی و جعفر بن محمد (درود خدا بر آنان) که مرا به وسیله آن دو بزرگوار به طاعت و جلب رضایت خود در امر آخرتم کمک کنی، و به وسیله آنان مرا به آنچه تو را خشنود می کند برسانی، به یقین تو هر کاری را که بخواهی انجام می دهی.

۳- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولایت موسی بن جعفر (درود خدا بر او) که در همه اعضا، چه ظاهری و چه باطنی به من سلامت کامل عنایت کنی، ای بخشنده بزرگوار.

۴- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولایت رضا، علی بن موسی (درود خدا بر او) که مرا در همه مسافرت هایم در خشکی ها و دریاها و کوه ها و بیابان های خشک و درّه ها و بیشه ها از آنچه می ترسم و پرهیز دارم در امان بداری، همانا تو مهربان و مهرورزی.

۵- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولایت محمد بن علی (درود خدا بر او) که بر من از فضلت ببخشی، و از فراخی عنایت تفضل فرمایی، و بر من فراوان سازی روزی ات را و از غیر خودت مرا بی نیاز گردانی، و حاجتم را در بارگاه خود قرار دهی، و بر آوردنش را به عهده خود گذاری، همانا تو بر آنچه خواهی توانایی.

۶- خدایا! من از تو درخواست می کنم به حق ولایت علی بن محمد (درود خدا بر آنان) که مرا بر ادای واجبات، و نیکی به برادران ایمانی ام کمک نمایی، و این امور را بر من آسان گردانی و انجام آنها را قرین خیر و خوبی فرمایی، و مرا به فضل خویش بر طاعتت کمک کنی ای مهربان.

۷- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق ولایت حسن بن علی (درود خدا بر آنها) که مرا مدد رسانی به طاعت و جلب خشودی ات بر امر آخرتم، و مرا در گردش گاه و اقامت گاهم دلشاد کنی به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۸- خدایا! از تو درخواست می کنم به حق ولی و حجّت صاحب زمان (درود خدا بر او) که مرا در تمام امور مدد رسانی و از گزند هر مردم آزار و طغیان گر و متجاوز کفایت کنی، و به وسیله آن حضرت مرا پشتیبانی نمایی که طاقتم به سر آمده و هم کفایت کنی مرا به وسیله او از هر دشمنی که دارم و از اندوه و غم و بدهکاری و از خود و فرزندانم و همه اهل و برادرانم و هر که کارش با من است و نیز خاصانم، آمین ای پروردگار جهانیان.

روایت از حضرت امیر المؤمنین که هر سوخته دل و مصیبت زده و غمناک و گرفتار آن را بخواند حق تعالی به او گشایش و فرج کرامت فرماید.

و آن دعا این است:

يا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ وَ يا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ وَ يا سَيِّدَ مَنْ لَا سَيِّدَ لَهُ وَ يا حِزْزَ مَنْ لَا حِزْزَ لَهُ وَ يا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ وَ يا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ وَ يا عِزَّ مَنْ لَا عِزَّ لَهُ وَ يا كَرِيمَ الْعَفْوَ يا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يا عَوْنَ الضُّعْفَاءِ يا كَنْزَ الْفُقَرَاءِ يا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يا مُنْقِذَ الْغَرَقَى يا مُنْجِيَ الْهَلْكَى يا مُحْسِنُ ، (۱)

يا مُجْمِلُ يا مُنْعَمُ يا مُفْضِلُ أَنْتَ الَّذِي سَيَّجَدَ لَكَ سِوَادُ اللَّيْلِ وَ نُورُ النَّهَارِ وَ ضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شُعَاعُ الشَّمْسِ وَ حَفِيفُ الشَّجَرِ وَ دَوِيُّ الْمَاءِ يا اَللَّهُ يا اَللَّهُ يا اَللَّهُ لا اِلَهَ اِلاَّ أَنْتَ وَ حَدَاكَ لا شَرِيكَ لَكَ يا رَبَّاهُ يا اَللَّهُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَفْعَلْ بِنَا ما أَنْتَ أَهْلُهُ. (۲)

پس از دعا هر چه حاجت داری درخواست کن.

مؤلف گوید: و نیز برای گشایش مشکلات و رفع گرفتاری، و برطرف شدن غم و اندوه، تداوم بر این ذکر که حضرت جواد علیه السلام تعلیم فرموده بسیار سودمند است:

يا مَنْ يَكْفِي مِنْ كُشْيٍ ۚ وَ لا يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ اِكْفِنِي ما أَهَمَّنِي (۳)

دعای آزاد شدن از زندان

چهارم: دعای آزاد شدن از بند و زندان.

سید ابن طاووس در «مهج الدعوات» فرموده: روایت شده که شخصی در شهر شام زمانی طولانی در زندان بود تا اینکه حضرت زهرا علیها السلام را در خواب دید که به او فرمود: این دعا را بخوان، و او

ص: ۱۶۶

۱- ای تکیه گاه آن که تکیه گاهی ندارد، ای اندوخته آن که اندوخته ای ندارد، ای پشتیبان آن که پشتیبانی ندارد، ای نگاهدار آن که نگاهداری ندارد، ای فریادرس آن که فریادرسی ندارد، ای گنج آن که گنجی ندارد، ای عزت آن که عزتی ندارد، ای کریمانه در گذرنده، ای نیکو گذشت، ای پشتیبان ناتوانان، ای غنای تهیدستان، ای بزرگ مایه امید، ای نجات دهنده غریقان، ای رهایی بخش هلاک شدگان، ای احسان کننده،

۲- ای زیبایی بخش، ای نعمت ده، ای عطابخش، تویی آن که سیاهی شب و روشنی روز و پرتو ماه و شعاع خورشید و وزش باد در درخت و صدای آب باریت سجده کرد، ای خدا، ای خدا، ای خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و بی شریکی ای پروردگار، ای خدا، بر محمد درود فرست و با ما آنچه شایسته آنی انجام ده.

۳- ای آن که از هر چیز کفایت کند و از او چیزی کفایت نکند کارهای مهم مرا کفایت فرما.

با تعلیم حضرت زهرا علیها السلام دعا را خواند و از زندان آزاد شد و به خانه خود بازگشت، آن دعا این است:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ الْعَرْشِ وَمَنْ عَلَيْهِ وَيَحَقُّ الْوَحْيِ وَمَنْ أَوْحَاهُ وَيَحَقُّ النَّبِيُّ وَمَنْ نَبَّأَهُ وَيَحَقُّ الْبَيْتِ وَمَنْ بَنَاهُ يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ يَا جَامِعَ كُلِّ
فَوْتٍ يَا بَارِيَّ الْنَفُوسِ بَعِيدَ الْمَوْتِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَتِنَا وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا فَرَجًا
مِنْ عِنْدِكَ عَاجِلًا بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَى ذُرِّيَّتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَسَلَّم
تَسْلِيمًا كَثِيرًا (۱)

دعای نور

پنجم: سید ابن طاووس در کتاب «مهج الدعوات» از سلمان روایتی نقل کرده که: در آخر روایت مطلبی آمده به این مضمون:
حضرت فاطمه علیها السلام کلامی به من آموخت که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرا گرفته بود، ایشان آن را در
صبح و شام میخواند به من فرمود: اگر میخواهی هرگز در دنیا دچار تب نشوی بر آن مداومت کن.

و آن کلام این است:

بِسْمِ اللَّهِ النَّوْرِ بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النَّوْرِ بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ مِيدَبَّرُ الْأُمُورِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّوْرَ مِنَ النَّوْرِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّوْرَ مِنَ النَّوْرِ وَأَنْزَلَ النَّوْرَ عَلَى الطُّورِ فِي كِتَابِ مَسِيَّطُورٍ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِيِّ مَحْجُورٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي هُوَ بِالْعَزِّ مَذْكُورٌ وَبِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ وَعَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ. (۲)

سلمان فرموده: چون آن را از حضرت فاطمه سلام الله علیها آموختم به خدا آن را به بیش از هزار نفر از مردم مکه و مدینه

ص: ۱۶۷

۱- خدایا! به حق عرش و کسی که بر آن است و به حق وحی و کسی که آن را فرستاد و به حق پیامبر و کسی که پیامش داد،
و به حق کعبه و کسی که آن را بنا نهاد، ای شنونده هر نجوا، ای گردآورنده هرچه از دست رفته، ای باز آفریننده جان ها
پس از مرگ، بر محمد و اهل بیتش درود فرست و از نزد خود ما را و همه مردان و زنان با ایمان را در تمام شرق و غرب
زمین به زودی گشایشی عنایت فرما، به حق شهادت اینکه معبودی نیست جز خدا، و اینکه محمد بنده و فرستاده توست، درود
خدا بر او و خاندانش، و بر نسل پاکیزه و پاکش، و سلام بسیار و کامل بر آنان باد

۲- به نام خدای نور، به نام خدای نور نور، به نام خدای نور بر نور، به نام خدایی که تدبیرگر امور است، به نام خدایی که نور
را از نور آفرید، و سپاس خدایی را که نور را از نور آفرید، و نور را در کوه طور فرو فرستاد در کتابی بر نوشته، در ورق ه ای
گشوده، با اندازه ه ای درخورد، بر پیامبری آراسته، سپاس خدای را که به عزت یاد شود، و به عظمت مشهور است، و بر شادی
و بدحالی سپاسگزاری شود، درود خدا بر آقای ما محمد و خاندان پاکش.

که دچار تب بودند تعلیم دادم، پس همه آنان به اذن خدای تعالی شفا یافتند.

حرز امام زین العابدین علیه السلام

ششم: حرز حضرت امام زین العابدین علیه السلام است، سید ابن طاووس در دو موضع از کتاب «مهج الدعوات» این حرز شریف را از حضرت سجاد علیه السلام روایت کرده است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

يَا أَسْمَعَ السَّمَاعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ يَا خَالِقَ الْمُخْلُوقِينَ يَا رَازِقَ الْمُرْزُوقِينَ يَا نَاصِرَ الْمُنْصُورِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا دَلِيلَ الْمُتَحَيِّرِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ أَغْنِنِي يَا مَالِكَ يَوْمَ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ يَا صَرِيحَ الْمَكْرُوبِينَ يَا مُجِيبَ دَعْوِهِ الْمُضْطَرِّينَ أَنْتَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ الْكَبِيرُ يَا رِذَاؤَكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُضِيظِي وَعَلَى عَلِيِّ الْمُرْتَضَى وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَخَدِيجَةَ الْكُبْرَى وَالْحَسَنَ الْمُجْتَبَى وَالْحُسَيْنَ الشَّهِيدَ بِكَرْبَلَاءَ، (۱) وَعَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاظِمِ وَعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ التَّقِيِّ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّقِيِّ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْعَسْكَرِيِّ وَالْحُجَّجَةَ الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ الْأَمَامَ الْمُتَنْتَظَرَ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُمْ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُمْ وَأَنْصِرْ مَنْ نَصَرَهُمْ وَأَخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَالْعَنْ مَنْ ظَلَمَهُمْ وَعَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْصِرْ شَيْعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ [وَأَهْلِكَ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ] وَارْزُقْنِي رُؤْيَاهُ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ وَالرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

دعای مقاتل بن سلیمان

هفتم:

ص: ۱۶۸

۱- ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای چابک ترین حسابرسان، ای داورترین داوران، ای آفریننده آفریدگان، ای روزی دهنده، روزیمندان، ای یاور یاور شدگان، ای مهربان ترین مهربانان، ای راهنمای سرگردانان، ای فریادرس دادجویان، به دادم برس، ای مالک روز جزا، تنها تو را می پرستم و از تو یاری می جویم، ای فریادرس غم زدگان، ای اجابت کننده دعای درماندگان، تویی خدا، پروردگار جهانیان، تویی خدا، معبودی جز تو نیست فرمانروای مطلق، حق آشکار، بزرگ منشی، جامه برازنده تو است. خدایا درود فرست بر محمد برگزیده، و علی پسندیده و فاطمه زهرا و خدیجه کبری، و حسن مجتبی و حسین شهید در کربلا،

۲- و علی بن الحسین زینت عبادت کنندگان و محمد بن علی باقر، و جعفر بن محمد صادق، و موسی بن جعفر کاظم، و علی بن موسی الرضا، و محمد بن علی تقی، و علی بن محمد نقی، و حسن بن علی عسگری، و حجت قائم امام مهدی مورد انتظار

درود خدا بر همه آنان. خدایا دوست بدار آن که آنان را دوست دارد، و دشمن بدار آن که آنان را دشمن بدارد، و یاری ده آن که آنان را یاری رساند و خوار کن آن که آنان را خوار خواهد و لعنت فرست بر آن که به آنان ستم ورزید و در فرج خاندان محمد شتاب فرما، و پیروان خاندان محمد را یاری کن، و دیدار قائم خاندان محمد را روزی ام گردان، و مرا از پیروان و شیعیان او و خرسندان به کار او قرار ده، به مهت ای مهرورزترین مهرورزان.

شیخ کفعمی در کتاب بلد الامین از حضرت زین العابدین علیه السلام دعایی نقل کرده و فرموده: این دعا را مقاتل بن سلیمان از آن حضرت روایت کرده و گفته: هر که این دعا را صد مرتبه بخواند و دعایت اجابت نشود پس مقاتل را لعنت کند.

و آن دعا این است:

إِلَهِي كَيْفَ أَدْعُوكَ وَ أَنَا أَنَا وَ كَيْفَ أَقْطَعُ رَجَائِي مِنْكَ وَ أَنْتَ أَنْتَ إِلَهِي إِذَا لَمْ أَسْأَلْكَ فَتَغْطِنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي أَسْأَلُهُ فَيَغْطِنِي إِلَهِي إِذَا لَمْ أَدْعُوكَ [أَدْعُوكَ] فَتَسْتَجِيبَ لِي فَمَنْ ذَا الَّذِي أَدْعُوهُ فَيَسْتَجِيبُ لِي إِلَهِي إِذَا لَمْ أَنْصَرِّعْ إِلَيْكَ فَتَزَحْمَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي أَنْصَرِّعُ إِلَيْهِ فَيَزَحْمَنِي إِلَهِي فَكَمَا فَلَقْتُ الْبُحْرَ لِمُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نَجَّيْتَهُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّمَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تُنَجِّبَنِي مِمَّا أَنَا فِيهِ وَ تُفَرِّجَ عَنِّي فَرَجًا عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ بِفَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

دعایی که جبرئیل به پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم آموخت

هشتم: سید ابن طاووس در کتاب مهج الدعوات از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که جبرئیل به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله عرضه داشت: هیچ پیامبری را به اندازه تو دوست نداشتم، پس بسیار بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرَى وَلَا تُرَى وَ أَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْمَاعْلَى وَ إِنَّ إِلَيْكَ الْمُتَهَيِّ وَ الرَّجْعِي وَ إِنَّ لَكَ الْآخِرَةَ وَ الْأُولَى وَ إِنَّ لَكَ الْمَمَاتَ وَ الْمَحْيَا وَ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَذَلَّ أَوْ أُخْزَى (۲)

دعای سریع الاجابه

نهم: کفعمی در کتاب «بلد الامین» دعایی به روایت از موسی بن جعفر علیهما السلام نقل کرده و گفته است: این دعا عظیم الشأن و سریع الاجابه است، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَ

ص: ۱۶۹

۱- خدایا چگونه تو را بخوانم و حال آنکه من منم، و چگونه امیدم را از تو قطع کنم و حال آنکه تو تویی، خدایا! آنگاه که از تو نخواهم که به من عطا کنی پس کیست که از او درخواست عطا کنم؟ خدایا! آنگاه که تو را نخوانم تا مرا اجابت کنی، پس کیست که او را بخوانم تا اجابت کند؟، خدایا! آنگاه که به سوی تو زاری نکنم تا به من مهر آوری، پس کیست که به جانب او زاری کنم تا به من مهر آورد، خدایا! چنان که دریا را برای موسی (دروود خدا بر او) شکافتی و نجاتش دادی، از تو درخواست می کنم بر محمد و خاندانش درود فرستی و از آنچه در آن گرفتارم مرا رهایی بخشی، و بر من گشایش دهی گشایشی فوری نه دیر، به فضل و مهربانی ات، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا! تو می بینی و دیده نمی شوی و تو در چشم انداز برتری و نهایت و بازگشت همه به سوی تو است، و آخرت و دنیا و مرگ و زندگی از آن تو است، پروردگارا به تو پناه می آورم از اینکه خوار یا رسوا شوم.

هُوَ التَّوْحِيدُ وَ لَمْ أُعْصِكَ فِي أَبْغَضِ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَ هُوَ الْكُفْرُ فَاعْفِرْ لِي مَا بَيْنَهُمَا يَا مَنْ إِلَيْهِ مَفْرَى آمِنِي مِمَّا فَرَعْتُ مِنْهُ إِلَيْكَ
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعَاصِيكَ وَ اقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ مِنْ طَاعَتِكَ يَا عِدَّتِي دُونَ الْعُدَدِ وَ يَا رَجَائِي وَ الْمُعْتَمَدَ وَ يَا كَهْفِي وَ السَّنَدَ
وَ يَا وَاحِدًا يَا أَحَدًا يَا قُلَّ هُوَ اللَّهُ أَحَدًا اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدًا، (۱)

أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ اضْيَطَفْتَهُمْ مِنْ خَلْقِكَ وَ لَمْ تَجْعَلْ فِي خَلْقِكَ مِثْلَهُمْ أَحَدًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ الْكُبْرَى وَ الْمُحَمَّدِيَّةِ الْبَيْضَاءِ وَ الْعُلَوِيَّةِ الْعُلْيَا [الْعَلِيَاءِ] وَ بِجَمِيعِ مَا احْتَجَجْتُ بِهِ عَلَيَّ عِبَادِكَ وَ بِالْأَسْمِ
الَّذِي حَجَبْتَهُ عَنْ خَلْقِكَ فَلَمْ يَخْرُجْ مِنْكَ إِلَّا- إِلَيْكَ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ ارْزُقْنِي مِنْ
حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ إِنَّكَ تَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (۲)

سپس حاجت خود را درخواست کن.

**دعای یامن تحل که حضرت هادی تعلیم الیسع قمی کرده و فرموده: آل محمد این دعا را هنگام بلا و ظهور دشمن و خوف فقر و تنگی
سینه می خوانند**

دهم: کفعمی در کتاب «مصباح» دعایی نقل کرده و فرموده است: سید ابن طاووس این دعا را برای ایمن شدن از ستم سلطان و
نزول بلا و چیرگی دشمنان و ترس و تنگدستی و دل تنگی ذکر کرده، و آن از دعاهای صحیفه سجّادیه است، پس هرگاه از
زیان آنچه ذکر شد در هراس بودی آن را بخوان.

و دعا این است:

يَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقْدُ الْمَكَارِهِ وَ يَا مَنْ يُفْتَأُ بِهِ حَيْدُ الشَّدَائِدِ وَ يَا مَنْ يُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرُجُ إِلَى رَوْحِ الْفَرَجِ ذَلَّتْ لِقُدْرَتِكَ الصَّعَابُ وَ
تَسَبَّبَتْ

ص: ۱۷۰

۱- خدایا! تو را در محبوبترین چیزها نزدت که یگانه پرستی است اطاعت نمودم، و تو را در مبغوض ترین چیزها که کفر است
نافرمانی نکردم، پس آنچه از گناهان بین این دو است بر من بیامرز، ای آن که گریز گاهم تنها به جانب اوست، از آنچه از آن
به سویت پناه آوردم مرا ایمنی بخش، خدایا! بیامرز از نافرمانی های بسیارم را در پیشگاهت، و طاعت اندکم را در آستانت
پذیر، ای تنها توشه ام از میان توشه ها، و ای امید و آرامش، و پناه و تکیه گاهم، و ای یگانه و یکتا، ای که گفتی «بگو او
خدای یکتاست، خدای بی نیاز است، نه زاده و نه زاییده شده، و برایش همتایی نبوده است»

۲- از تو درخواست میکنم به حق آنان که از میان آفریده هایت انتخاب نمودی، و هیچکس را از میان آفریدگانت همانند
آنان قرار ندادی، بر محمد و خاندانش درود فرست، و با من چنان کن که سزاوار آنی، خدایا! از تو درخواست می کنم به حق
یگانگی بزرگ تر الهی، و مقام تابنده محمّدی، و جایگاه برتر علوی، و به تمام آنچه به آن بر بندگانت حجت نهادی، و به
حق آن نامی که از آفریدگان خود پنهان داشتی، که از تو جز برای تو اظهار نگردد، بر محمد و خاندانش درود فرست و برای
من در کارم گشایش و راه نجاتی قرار ده، و از جهاتی که گمان می برم و یا گمان نمی برم مرا روزی ده همانا تو هر که را

بخواهی بی حساب روزی می دهی.

بِطُفِّكَ الْأَسْبَابُ وَ جَرَى بِقُدْرَتِكَ الْقَضَاءُ وَ مَضَتْ عَلَى إِرَادَتِكَ الْأَشْيَاءُ فَهِيَ بِمَشِيَّتِكَ دُونَ قَوْلِكَ مُؤْتَمِرَةٌ وَ يَارَادَتِكَ دُونَ نَهْيِكَ مُنَزَّجَةٌ أَنْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمُهَمَّاتِ وَ أَنْتَ الْمَفْرُوعُ فِي الْمُلَمَّاتِ لَا يَنْدَفِعُ مِنْهَا إِلَّا مَا دَفَعْتَ وَ لَا يَنْكَشِفُ مِنْهَا إِلَّا مَا كَشَفْتَ وَ قَدْ نَزَلَ بِي يَا رَبِّ مَا قَدْ تَكَادَنِي ثِقَلُهُ وَ أَلَمَ بِي مَا قَدْ بَهَطَنِي حَمْلُهُ وَ بِقُدْرَتِكَ أَوْرَدْتَهُ عَلَيَّ وَ بِسُلْطَانِكَ وَجَّهْتُهُ إِلَيَّ فَلَا مُضِيدَ لِمَا أَوْرَدْتَ وَ لَا صَارِفَ لِمَا وَجَّهْتَ وَ لَا فَاتِحَ لِمَا أَغْلَقْتَ وَ لَا مُغْلِقَ لِمَا فَتَحْتَ وَ لَا مُيَسِّرَ لِمَا عَسَّرْتَ وَ لَا نَاصِرَ لِمَنْ خَدَلْتَ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْتِخْ لِي يَا رَبِّ بِيَابِ الْفَرَجِ بِطَوْلِكَ ، (۱) وَ اكْسِرْ عَنِّي سُلْطَانَ الْهَمِّ بِحَوْلِكَ وَ أَنْلِنِي حُسْنَ النَّظَرِ فِيمَا شَاكَوْتُ وَ أَذِقْنِي حَلَاوَةَ الصُّنْعِ فِيمَا سَأَلْتُ وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ فَرَجًا هَنِئًا وَ اجْعَلْ لِي مِنْ عِنْدِكَ مَخْرَجًا وَجِيًّا وَ لَا تَشْغَلْنِي بِالْأَهْتِمَامِ عَنْ تَعَاهُدِ فُرُوضِكَ وَ اسْتِعْمَالِ سُنَنِكَ [سُنَّتِكَ] فَقَدْ ضَيَّقْتُ لِمَا نَزَلَ بِي يَا رَبِّ ذُرْعًا وَ امْتَلَأْتُ بِحَمْلِ مَا حَدَّثَ عَلَيَّ هَمًّا وَ أَنْتَ الْقَادِرُ عَلَيَّ كَشَفِ مِمَّا مُنِيتُ بِهِ وَ دَفَعْ مَا وَقَعْتُ فِيهِ فَافْعَلْ بِي ذَلِكَ وَ إِنْ لَمْ أَسِيءْ تَوَجَّهْ مِنْكَ يَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِيمِ [وَ ذَا الْمَنْنِ الْكَرِيمِ فَأَنْتَ قَادِرٌ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ] (۲)

دعای فرج امام زمان علیه السلام

یازدهم: کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: این دعا دعای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است که آن را به شخصی که در زندان بود تعلیم داد، پس آن زندانی با خواندن آن آزاد شد:

إِلَهِي عَظَمَ الْبَلَاءُ وَ بَرَحَ الْخَفَاءُ وَ

ص: ۱۷۱

۱- ای آن که گرفتاری های سخت تنها به وسیله او بازگردد، ای آن که تیزی تیغ دشواری ها به او درهم شکسته شود، ای آن که بیرون آمدن از رنجها و راه یافتن به سوی عرصه گشایش تنها از او درخواست گردد، در برابر توانایی ات سختی ها رام شد، و به لطف اسباب و وسائل فراهم گشت، و به نیرویت قضا جاری شد، و امور براساس اراده ات گذرد، پس اشیاء تنها نه به گفتارت بلکه به اراده ات فرمان پذیرند، و تنها به اراده ات قبل از نهی کردند باز داشته اند، تنها تو برای رفع گرفتاری ها خواننده شدی، و در بلاهای سخت پناهگاهی، چیزی از آن بلاهای سخت دفع نگردد جز آنچه تو دفع کردی، و چیزی از آن گشوده نشود مگر آنچه تو گشودی، پروردگارم مشکلی به من رسیده که سنگینی اش مرا به زحمت انداخته است، و دشواری بر من فرود آمده که به دوش کشیدنش مرا گرانبار نموده است آری آن را تو به قدرت خویش بر من فرود آوردی، و با نیرویت متوجه من ساختی، پس از آنچه مرا در آن وارد کردی بیرون کننده ای نیست و از آنچه متوجه من نمودی بازگرداننده ای وجود ندارد و از آنچه تو بستی گشاینده ای نمی باشد و از آنچه تو گشودی کسی را یارای بستن نیست و بر آنچه تو سخت گرفتی آسان کننده ای وجود ندارد و برای آن که تو از یاری اش دریغ ورزیدی یآوری نیست، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و گشایش را پروردگارا به کرم و فضلت به روی من بگشا،

۲- و چیرگی اندوه را به نیرویت از من بگیر، و مرا در آنچه از آن به تو شکایت نمودم خوش بینی عطا فرما، و شیرینی رفتار را نسبت به آنچه از تو خواستم به من بچشان، و از پیشگاه خود مهر و گشایش گوارایی به من ببخش، و از نزد خود را نجات فوری برایم قرار ده، و از محافظت در انجام واجبات، و به کار گرفتن احکامات در زندگی مرا غافل مساز، پروردگارا از

مشکلی که بر من فرود آمده سخت به تنگ آمدم، و وجودم را به خاطر حادثه ای که برایم رخ داده اندوه فرا گرفته است، تنها تو توانایی برای برطرف ساختن آنچه به آن دچار شدم و دفع آنچه در آن افتادم، پس به فضل خویش آن را برایم به انجام برسان، هرچند خود را سزاوار آن از سوی تو نمی دانم، ای صاحب عرش بزرگ، و دارای نعمت کریمانه، تنها تو نیرومندی، ای مهربان ترین مهربانان، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان.

انْكَشَفَ الْغَطَاءَ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مُعِبَتِ السَّمَاءُ وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَ إِلَيْكَ الْمُشْتَكَى وَ عَلَيْكَ الْمَعْوَلُ فِي الشَّدَّةِ وَ الرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أُولَى الْأَمْرِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ وَ عَرَفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ فَفَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجًا عَاجِلًا قَرِيبًا كَلِمَحِ الْبَصْرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ اكْفِيَانِي فَإِنِّكُمَا كَافِيَانِ وَ انْصِرَانِي فَإِنِّكُمَا نَاصِرَانِ يَا مَوْلَانَا يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثُ الْغَوْثُ الْغَوْثُ الْغَوْثُ أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي السَّاعَةَ السَّاعَةَ الْعَجَلُ الْعَجَلُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ (۱)

دعای امام زمان علیه السلام اللهم ارزقنا توفیق الطاعة و بعد المعصیه

دوازدهم: کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده است: این دعای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا تَوْفِيقَ الطَّاعَةِ وَ بُعِيدَ الْمَعْصِيَةِ بِهِ وَ صِدْقَ النَّبِيِّ وَ عِرْفَانَ الْخُرْمَةِ وَ أَكْرَمَنَا بِالْهُدَى وَ الْإِسْتِيقَامَةَ وَ سَدِّدْ أَلْسِنَتَنَا بِالصَّوَابِ وَ الْحِكْمَةِ وَ امْلَأْ قُلُوبَنَا بِالْعِلْمِ وَ الْمَعْرِفَةِ وَ طَهِّرْ بُطُونَنَا مِنَ الْحَرَامِ وَ الشُّبْهِهِ وَ اكْفِفْ أَيْدِيَنَا عَنِ الظُّلْمِ وَ السَّرْفَةِ وَ اغْضُضْ أَبْصَارَنَا عَنِ الْفُجُورِ وَ الْخِيَانَةِ وَ اسِدِّدْ أَسْمَاعَنَا عَنِ اللَّغْوِ وَ الْغِيْبَةِ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ عُلَمَائِنَا بِالزُّهْدِ وَ النَّصِيْحَةِ وَ عَلَيَّ الْمُتَعَلِّمِينَ بِالْجُهْدِ وَ الرَّغْبَةِ وَ عَلَيَّ الْمُسْتَمِعِينَ بِالِاتِّبَاعِ وَ الْمُؤَعِّظَةَ وَ عَلَيَّ مَرْضَى الْمُسْلِمِينَ بِالشِّفَاءِ وَ الرَّاحَةِ وَ عَلَيَّ مَوْتَاهُمْ بِالرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ، (۲) وَ عَلَيَّ مَشَائِخِنَا بِالْوَقَارِ وَ السَّكِينَةِ وَ عَلَيَّ الشِّيَابِ بِالإِنَابَةِ وَ التَّوْبَةِ وَ عَلَيَّ النَّسَاءِ بِالْحَيَاءِ وَ الْعِفَّةِ وَ عَلَيَّ الْأَعْتِيَاءِ بِالتَّوَّاضِعِ وَ السَّعَةِ وَ عَلَيَّ الْفُقَرَاءِ بِالصَّبْرِ وَ الْقِنَاعَةِ وَ عَلَيَّ الْغَزَاءِ بِالنُّصْرَةِ وَ الْعَلْبِيَةِ وَ عَلَيَّ الْأَسِيرَاءِ بِالْخِلَاصِ وَ الرَّاحَةِ وَ عَلَيَّ الْأُمَرَاءِ بِالْعِدْلِ وَ الشَّفَقَةِ وَ عَلَيَّ الرَّعِيَّةِ بِالإِنصَافِ وَ حُسْنِ

ص: ۱۷۲

۱- خدایا گرفتاری بزرگ شد، و پوشیده بر ملا گشت، و پرده کنار رفت، و امید بریده گشت، و زمین تنگ شد، و خیرات آسمان دریغ شد و پشتیبان تویی، و شکایت تنها به جانب تو است، در سختی و آسانی تنها بر تو اعتماد است، خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست آن صاحبان فرمانی که اطاعتشان را بر ما فرض نمودی، و به این سبب مقامشان را به ما شناساندی، پس به حق ایشان به ما گشایش ده، گشایشی زود و نزدیک همچون چشم بر هم نهادن یا زودتر، ای محمد و ای علی، ای علی و ای محمد، مرا کفایت کنید، که تنها شما کفایت کنندگان من هستید، و یاری ام دهید که تنها شما یاری کنندگان من هستید، ای مولای ما ای صاحب زمان، فریادرس، فریادرس، فریادرس، مرا دریاب، مرا دریاب، مرا دریاب، اکنون، اکنون، اکنون، با شتاب، با شتاب، با شتاب، ای مهربان ترین مهربانان به حق محمد و خاندان پاک او.

۲- خدایا، توفیق فرمان بری، و دوری از نافرمانی، و درستی نهاد و شناخت واجبات را روزی ما بدار و ما را به هدایت و پایداری گرامی دار، و زبانمان را به راستگویی و حکمت استوار ساز، و دل هایمان را از دانش و بینش پر کن، و شکم هایمان را از حرام و شبهه پاک فرما، و دستانمان را از ستم و دردی بازدار و دیدگانمان را از ناپاکی و خیانت فرو بند، و گوش هایمان را از شنیدن بیهوده و غیبت ببند، و بر دانشمندان مان زهد و خیرخواهی و بر دانش آموزان تلاش و شوق، و بر شنوندگان پیروی و پندآموزی، و بر بیماران شفا و آرامش، و بر مردگان مهر و رحمت،

السَّيْرَةِ وَ يَبَارِكُ لِلْحُجَّاجِ وَ الزُّوَّارِ فِي الزَّادِ وَ النَّفَقَةِ وَ اقْضِ مَا أُوجِبْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ بِفَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

دعای حضرت حجت علیه السلام

سیزدهم: در «مهج الدعوات» ذکر شده است که این دعا دعای حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف است:

إِلَهِي بِحَقِّ مَنْ نَاجَاكَ وَ بِحَقِّ مَنْ دَعَاكَ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَفَضَّلْ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ وَ الثَّرْوَةِ وَ عَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشَّفَاءِ وَ الصَّحَّةِ وَ عَلَى أَحْيَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللُّطْفِ وَ الْكَرَمِ [الْكَرَامَةِ] وَ عَلَى أَمْوَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ عَلَى غُرَبَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَى أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ غَانِمِينَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ. (۲)

استغاثه به امام زمان علیه السلام الكامل التام

چهاردهم: سید علی خان شیرازی در کتاب «کلم طیب» فرموده است: این دعا دعای استغاثه به حضرت صاحب الزمان (صلوات الله علیه) است، هر کجا که باشی دو رکعت نماز بجای آر و سپس زیر آسمان رو به قبله بایست و بگو:

سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلِ التَّامِّ الشَّامِلِ الْعَامِّ وَ صِلَوَاتُهُ الدَّائِمَةُ وَ بَرَكَاتُهُ الْقَائِمَةُ التَّامَّةُ عَلَى حُجَّهِ اللَّهِ وَ وَلِيِّهِ فِي أَرْضِهِ وَ بِلَادِهِ وَ خَلِيفَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ عِبَادِهِ وَ سَيِّلِهِ النَّبَوِّهِ وَ بَقِيَّتِهِ الْعِزَّةِ وَ الصَّفْوَةِ صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ مُظْهِرِ الْإِيمَانِ وَ مُلَقِّنِ [مُعَلِّنِ] أَحْكَامِ الْقُرْآنِ وَ مُطَهِّرِ الْأَرْضِ وَ نَاشِئِ الْعَدْلِ فِي الطُّولِ وَ الْعَرْضِ وَ الْحُجَّهِ الْقَائِمِ الْمَهْدِيِّ الْإِمَامِ الْمُنتَظَرِ الْمُرْتَضَى [الْمُرْتَضَى] وَ ابْنِ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ الْوَصِيِّ ابْنِ الْأَوْصِيَاءِ الْمُرَضِيِّينَ الْهَادِي الْمَعْصُومِ ابْنِ الْأَيْمَةِ الْهُدَاةِ الْمَعْصُومِينَ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مِعْزَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُسْتَضْعَفِينَ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مُدْلَ الْكَافِرِينَ الْمُتَكَبِّرِينَ الظَّالِمِينَ، (۳)

السَّلَامَ عَلَيْكَ

ص: ۱۷۳

۱- و بر پیران متانت و آرامش، و بر جوانان بازگشت و توبه و بر زنان حیا و پاکدامنی و بر ثروتمندان فروتنی و گشادگی، و بر تنگدستان شکیبایی و قناعت، و بر جنگجویان نصر و پیروزی، و بر اسیران آزادی و راحتی، و بر حاکمان دادگستری و دلسوزی، و بر زیردستان انصاف و خوش رفتاری تفضل فرما، و حاجیان و زیارت کنندگان را در زاد و خرجی برکت ده، و آنچه را بر ایشان از حج و عمره واجب کردی توفیق اتمام عنایت کن به فضل و رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا! به حق کسی که با تو راز گفت، و به حق کسی که در خشکی و دریا تو را خواند، درود فرست بر محمد و خاندان محمد و بر تهیدستان از مردان و زنان با ایمان توانگری و ثروت عطا فرما، و بر بیماران اهل ایمان از مردان و زنان شفا و تندرستی عطا فرما، و بر زندگان شان لطف و کرامت، و بر مردگان مردان و زنان با ایمان آمرزش و رحمت، و بر غریبان مردان و زنان با ایمان بازگشت به وطن با سلامتی و بهره مندی عنایت فرما، به حق محمد و همه اهل بیت او.

۳- سلام کامل، تمام، همه جانبه و فراگیر خدا، و درود همیشگی، و برکات پاینده و برآورنده حق بر حجت خدا و جانشین او در زمین و تمامی سرزمین ها، و خلیفه او بر همه خلق و بندگان، آن که از نسل نبوت، و باقیمانده عترت، و از برگزیدگان است، صاحب زمان و آشکار کننده ایمان، و معلّم احکام قرآن، و پاک کننده زمین و گستراننده عدالت در طول و عرض جهان و حجّت پایدار، مهدی، آن امام مورد انتظار، پسندیده، و فرزند امامان پاک، جانشین و فرزند جانشینان پسندیده، رهبر معصوم و فرزند پیشوایان راهبر معصوم، سلام بر تو ای عزّت بخش اهل ایمان و همه آنان که ناتوان شان شمردند، سلام بر تو ای خوار کننده کافران گردنکش و ستمکار،

يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ
سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَيْمَةِ الْحَرَجِ الْمُعْصُومِينَ وَالْإِمَامِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ سَلَامٌ
مُخْلِصٌ لَكَ فِي الْوَلَايَةِ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْمَهْدِيُّ قَوْلًا وَفِعْلًا وَأَنْتَ الَّذِي تَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا بَعْدَ مَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا
فَعَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَكَ وَسَهَّلَ مَخْرَجَكَ ، (۱)

وَقَرَّبَ زَمَانَكَ وَكَثَّرَ أَنْصَارَكَ وَأَعْوَانَكَ وَأَنْجَزَ لَكَ مَا وَعَدَكَ فَهُوَ أَصْدَقُ الْقَائِلِينَ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي
الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَاجَتِي كَذَا وَكَذَا. (۲)

و بجای کذا و کذا حاجات خود را بیان کند و بگوید

فَاشْفَعْ لِي فِي نَجَاحِهَا فَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِحَاجَتِي لِعِلْمِي أَنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَفَاعَةً مَقْبُولَةً وَمَقَامًا مَحْمُودًا فَبِحَقِّ مَنْ اخْتَصَّكُمْ
بِأَمْرِهِ وَارْتَضَاكُمْ لِسِرِّهِ وَبِالشَّانِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ سَلِ اللَّهُ تَعَالَى فِي نُجُوحِ طَلِبَتِي وَإِجَابَةِ دَعْوَتِي وَكَشْفِ كُرْبَتِي
(۳)

سپس بخواه هرچه خواهی که به خواست خدا برآورده شود.

مؤلف گوید: بهتر آن است که در رکعت اول این نماز پس از سوره «حمید» سوره «أَنَا فَتَحْنَا» و در رکعت دوم پس از سوره
«حمد» سوره

«إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ»

خوانده شود.

فصل هشتم: مناجات خمس عشره

مناجات اول: راز و نیاز توبه کنندگان

مناجات خمس عشره [یعنی مناجات های پانزده گانه] از مولای ما علی بن الحسین علیهما السلام است، علامه مجلسی رحمه
الله علیه در کتاب بحار الانوار فرموده است: من این مناجات

ص: ۱۷۴

۱- سلام بر تو ای سرورم ای صاحب الزمان، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای
فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهان، سلام بر تو ای فرزند امامان، آن حجت های معصوم، و ای پیشوای همه خلائق، سلام بر
تو ای سرورم، سلامی با کمال خلوص به تو در ولایت و پیروی، گواهی می دهم که همانا تو امام راه یافته در گفتار و
کرداری، و تویی آن که زمین را با عدل و داد پر کنی، پس از آنکه از ستم و جور پر شد، پس خدا در گشایش کارت شتاب

ورزد، و آمدنت را آسان نماید،

۲- و زمانت را نزدیک فرماید، و بر یاران و یاورانت بیافزاید، و به آنچه به تو وعده داده وفا کند، که خدا راستگوترین گویندگان است که در قرآن فرموده: «و ما می خواهیم بر کسانی که در زمین ناتوان شمرده شده اند منت نهیم و آنان را پیشوایان و وارثان قرار دهیم»، ای سرورم ای صاحب الزمان، ای فرزند رسول خدا، حاجت من این و آن است.

۳- در برآورده شدن حاجاتم نزد خدا واسطه شو، من با حاجاتم به سوی تو رو نمودم، چون می دانم شفاعت تو نزد خدا پذیرفته میشود و مقام تو در بارگاهش بس ستوده است، پس به حق آن که شما را به امر خویش خاص گردانید و برای بیان اسرارش برگزید، و به حق جایگاهی که شما در پیشگاه خدا داری که تنها بین شما و اوست، برآوردن خواهش، و اجابت دعایم، و برطرف شدن اندوهم را از خدا بخواه.

را به روایت از آن حضرت در کتاب های بعضی از علما (رضوان الله علیهم) یافتیم.

المناجاه الاولى: مناجاه التائبین (۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

إِلَهِي أَلْبَسْتَنِي الْخَطَايَا تَوْبَ مِدَّتِي وَ جَلَلَنِي التَّبَاعُدُ مِنْكَ لِبَاسِ مَسِيئَاتِي وَأَمَاتَ قَلْبِي عَظِيمُ جِنَايَتِي فَأَخِيهِ بِتَوْبِهِ مِنْكَ يَا أَمَلِي وَ بُغْيَتِي وَ يَا سُؤْلِي وَ مُنْتَهَى فَوْعَزْتِكَ مَا أَجِدُ لِذُنُوبِي سِوَاكَ غَافِرًا وَ لَا أَرَى لِكَسِيرِي غَيْرَكَ جَابِرًا وَ قَدْ خَضَعْتُ بِالْإِنَابَةِ إِلَيْكَ وَ عَنَوْتُ بِالْإِسْتِكَانَةِ لِمَدْيِكَ فَإِنْ طَرَدْتَنِي مِنْ بَابِكَ فَبِمَنْ أَلُوذُ وَ إِنْ رَدَدْتَنِي عَنْ جَنَابِكَ فَبِمَنْ أَعُوذُ فَوَا أَسِيفَاهُ مِنْ خَجَلَتِي وَ افْتِضَاحِي وَ وَاهِفَاهُ مِنْ سُوءِ عَمَلِي وَ اجْتِرَاحِي أَسْأَلُكَ يَا غَافِرَ الذَّنْبِ الْكَبِيرِ وَ يَا جَابِرَ الْعَظْمِ الْكَسِيرِ أَنْ تَهَبَ لِي مُوَبَقَاتِ الْجَرَائِرِ وَ تَسْتُرَ عَلَيَّ فَاضَةَ حَاتِ السَّرَائِرِ وَ لَا تُخَلِّنِي فِي مَشْهَدِ الْقِيَامَةِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَ غَفْرِكَ وَ لَا تُعْرِنِي مِنْ جَمِيلِ صَفْحِكَ وَ سَتْرِكَ إِلَهِي ظَلَّلَ عَلَيَّ ذُنُوبِي عَمَامَ رَحْمَتِكَ ، (۳) وَ أَرْسَلَ عَلَيَّ عُيُوبِي سَحَابَ رَأْفَتِكَ إِلَهِي هَلْ يَرْجِعُ الْعَبْدُ الْأَبْقَى إِلَّا إِلَى مَوْلَاهُ أَمْ هَلْ يُجِيرُهُ مِنْ سَخَطِهِ أَحَدٌ سِوَاهُ إِلَهِي إِنْ كَانَ النَّدْمُ عَلَيَّ الذَّنْبُ تَوْبَهُ فَإِنِّي وَ عَزَّتْكَ مِنَ النَّادِمِينَ وَ إِنْ كَانَ الْإِسْتِغْفَارُ مِنَ الْخَطِيئَةِ حِطَّةً فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ لَكَ الْعُتْبَى حَتَّى تَرْضَى إِلَهِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ تَبَّ عَلَيَّ وَ بِحِلْمِكَ عَنِّي اعْفُ عَنِّي وَ بِعِلْمِكَ بِي ارْزُقْ بِي إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي فَتَحْتَ لِعِبَادِكَ بَابًا إِلَى عَفْوِكَ سَمَّيْتَهُ التَّوْبَةَ فَقُلْتَ: (۴) تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا فَمَا عُذْرٌ مَنْ أَعْفَلَ دُخُولَ الْبَابِ بَعْدَ فَتْحِهِ إِلَهِي إِنْ كَانَ قَبِحَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسِنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ إِلَهِي مَا أَنَا بِأَوَّلِ مَنْ عَصَاكَ فَتُبَّتْ عَلَيْهِ وَ

ص: ۱۷۵

۱- مناجات اول: رازونياز توبه کنندگان

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدایا! گناهان بر من لباس خواری پوشانده، و دوری از تو جامه درماندگی بر تنم پیچیده، و بزرگی جنایتم دلم را میرانده، پس آن را با توبه به درگاهت زنده کن، ای آرزویم و مرادم و خواسته ام و امیدم، به عزتت سوگند برای گناهانم آمرزنده ای جز تو نمی یابم، و برای دل شکستگی ام جبران کننده ای جز تو نمی بینم، به پیشگاهت با توبه و انابه فروتنی نمودم، و با ذلت و خواری، به درگاهت تسلیم شدم، اگر مرا از درگاهت برانی به که روی آورم؟ و اگر از آستانت بازگردانی به که پناه برم؟ در این حال افسوس از شرمندگی و رسوایی ام، و دریغ از زشتی کردار و فراهم آوردن گناهانم، ای آمرزنده گناهان بزرگ، و ای جبران کننده استخوان شکسته، از تو درخواست می کنم که گناهان تباه کننده ام را بر من ببخشایی، و بر من بیوشانی پنهان کاری های رسواکننده ام را، و مرا در عرصه قیامت از نسیم گذشت و آمرزشت بی بهره مگذاری، و از پوشش زیبای چشم پوشی ات عریان و بی پوشش رها نسازی، خدایا سایه رحمتت را بر گناهانم بینداز،

۴- و ابر مهربانی ات را به سوی عیب هایم گسیل کن، خدایا آیا برده فراری جز به جانب مولایش باز می گردد؟ یا کسی به او از خشم مولایش جز مولایش پناه می دهد؟ خدایا اگر پشیمانی از گناه توبه است، پس به عزتت سوگند که من از پشیمانانم، و اگر آمرزش طلبی از خطاکاری سبب فرو ریختن خطاها از پرونده است، من از آمرزش خواهانم، حق رضایت با توست تا راضی شوی، خدایا با قدرتت بر من توبه ام را بپذیر، و با بردباری است نسبت به من از من درگذر، و با آگاهی ات از حال من

با من مدارا فرما، خدایا تویی که به روی بندگان دری به سوی بخشش گشودی و آن را توبه نامیدی، و خود فرمودی:

تَعَرَّضَ لِمَعْرُوفِكَ فَجِدْتَ عَلَيْهِ يَا مُجِيبَ الْمُضْطَرِّ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ يَا عَظِيمَ الْبِرِّ يَا عَلِيمًا بِمَا فِي السِّرِّ يَا جَمِيلَ السُّرِّ [السُّرِّ] اسْتَشْفَعْتُ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ إِلَيْكَ وَتَوَسَّلْتُ بِجَنَابِكَ [بِجَنَابِكَ] وَتَرَحُّمِكَ لَدَيْكَ فَاسْتَجِبْ دُعَائِي وَلَا تُخَيِّبْ فِيكَ رَجَائِي وَتَقَبَّلْ تَوْبَتِي وَكَفِّرْ خَطِيئَتِي بِمَنِّكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (١)

مناجات دوم: راز و نیاز شاکیان

المناجات الثانيه مناجاه الشاكين (٢)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٣)

إِلَهِي إِلَيْكَ أَشْكُو نَفْسًا بِالسُّوءِ أَمَّارَةً وَإِلَى الْخَطِيئَةِ مُبَادِرَةً وَبِمَعَاصِيكَ مُوَلَعَةً وَبِلسَخِطِكَ مُتَعَرِّضَةً تَسْلُكُ بِي مَسَالِكَ الْمَهَالِكِ وَتَجْعَلُنِي عِنْدَكَ أَهْوَنَ هَالِكٍ كَثِيرَةَ الْعَلَلِ طَوِيلَةَ الْأَمَلِ إِنْ مَسَّهَا الشَّرُّ تَجَزَّعُ وَإِنْ مَسَّهَا الْخَيْرُ تَمْنَعُ مِيَالَهُ إِلَى اللَّعِبِ وَاللَّهُوِ مَمْلُوءَةً بِالغَفْلَةِ وَالسَّهْوِ تُسْرِعُ بِي إِلَى الْحَوِيَّةِ وَتُسَوِّفُنِي بِالتَّوْبَةِ إِلَهِي أَشْكُو إِلَيْكَ عَدْوًا يُضِلُّنِي وَشَيْطَانًا يُغْوِينِي قَدْ مَلَأَ بِالْوَسْوَاسِ صَدْرِي وَأَحْيَاطْتُ هَوَاجِسُهُ بِقَلْبِي يُعَاضِدُ لِي الْهَوَىٰ وَيُرِيئُنِي لِي حُبُّ الدُّنْيَا وَيَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ الطَّاعَةِ وَالزُّلْفَىٰ، (٤) إِلَهِي إِلَيْكَ أَشْكُو قَلْبًا قَاسِيًا مَعَ الْوَسْوَاسِ مُتَقَلِّبًا وَبِالرَّزِينِ وَالطَّبْعِ مُتَلَبِّسًا وَعَيْنًا عَنِ الْبُكَاءِ مِنْ خَوْفِكَ جَامِدَةً وَإِلَى مَا يَسُرُّهَا طَامِحَةً إِلَهِي لَا حَوْلَ لِي وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِعُدْرَتِكَ وَلَا نَجَاةَ لِي مِنْ مَكَارِهِ الدُّنْيَا إِلَّا بِعِصْمَتِكَ فَأَسْأَلُكَ بِبَلَاغِهِ حِكْمَتِكَ وَنَفَاذِ مَشِيئَتِكَ أَنْ لَا تَجْعَلَنِي لِغَيْرِ جُودِكَ مُتَعَرِّضًا وَلَا تَصَيِّرْنِي لِلْفِتَنِ غَرَضًا وَكُنْ لِي عَلَى الْأَعْدَاءِ نَاصِرًا وَعَلَى الْمَخَازِي وَالْعُيُوبِ سَاتِرًا وَمِنَ الْبَلَاءِ [الْبَلَايَا] وَأَقِيًّا وَعَنْ الْمَعَاصِي عَاصِمًا بِرَأْفَتِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٥)

مناجات سوم: راز و نیاز ترسیدگان

المناجاه الثالثه: مناجات الخائفين (٦)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٧)

إِلَهِي أَتَرَكَ

ص: ١٧٦

۱- «باز گردید به جانب خدا، بازگشتی خالصانه»، پس عذر کسی که از ورود به این در پس از گشوده شدنش غفلت ورزد چه می تواند باشد؟ خدایا اگر نافرمانی و گناه از بنده ات زشت بود، پس گذشت از جانب تو زیباست، خدایا نخستین، کسی نیستم که تو را نافرمانی کرده و حضرتت توبه پذیرش شدی، و خود را در معرض احسانت قرار داده و تو مرا مورد احسانش قرار دادی، ای پاسخگوی درماندگان، ای برطرف کننده زیان، ای بزرگ نیکی، ای دانای نهان، ای زیبا پرده پوش، به جود و کرمت به سوی تو شفاعت می جویم، و توسل می کنم نزد تو به فضل و رحمت دعایم را اجابت کن، امیدم را به خود ناامید مساز، و توبه ام را بپذیر، و با احسان و مهتر خطاهایم را نادیده گیر، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات دوم: راز و نیاز شاکیان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- خدایا از نفسی که فراوان به بدی فرمان می دهد به تو شکایت می کنم، همان نفسی که شتابنده به سوی خطا، و آزمند به انجام گناهان، و در معرض خشم توست، نفسی که مرا به راه هلاکت می کشاند، و هستی ام را نزد تو از پست ترین تباه شدگان قرار می دهد، بیماری هایش بسیار، آرزویش دراز است، اگر گزندی به او در رسد بی تابی میکند، و اگر خیری به او رسد از انفاقش دریغ می ورزد، به بازی و هوس رانی میل بسیار دارد، از غفلت و اشتباه آکنده است، مرا به تندی به جانب گناه می راند، و با من در توبه و ندامت امروز و فردا می کند، خدایا از دشمنی که گمراه می کند و از شیطانی که به بی راهه ام می برد به تو شکایت می کنم، شیطانی که سینه ام را از وسوسه انباشته و زمزمه های خطرناکش قلبک را فرا گرفته است، شیطانی که با هوا و هوس برایم کمک می کند، و عشق به دنیا را در دیدگانم زیور می بخشد، و بین من و بندگی و مقام قرب پرده می افکند،

۵- خدایا از دل همچون سنگی که با وسوسه زیر و رو می شود و به آلودگی گناه و سیاسی نافرمانی آلوده شده به تو شکایت می کنم، خدایا از چشمی که از گریه ناشی از هراس تو خشک شده، و در عوض به مناظری که خوش آیند آن است خیره گشته به تو گلایه می کنم، خدایا توان و نیرویی برای من جز به قدرت تو نیست، راه نجاتی از گرفتاری های دنیا جز نگهداری تو برایم نمی باشد، از تو خواستارم به رسایی حکمت، و نفوذ اراده ات که مرا جز جودت در معرض چیزی قرار ندهی، و هدف فتنه ها نگردانی، و علیه دشمنانم یاور باشی، و پرده پوش رسوائی ها و عیوبم گردی، و از بلا نگهدار، و از گناهان بازدارنده ام باشی به مهر و رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۶- مناجات سوم: رازونیا ترسیدگان

۷- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

بَعِيدَ الْإِيمَانِ بِعَيْكَ تُعَذِّبُنِي أَمْ بَعِيدَ حُبِّي إِيَّاكَ تُبْعِدُنِي أَمْ مَعَ رَحَائِي لِرَحْمَتِكَ وَصِفْحِكَ تَحْرِمُنِي أَمْ مَعَ اسْتِجَارَتِي بَعْفُوكَ تُشَلِّمُنِي حَاشَا لَوْجِهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تُحَيِّنِي لَيْتَ شِعْرِي أَلِلشَّقَاءِ وَلَمَدْتَنِي أُمِّي أَمْ لِلْعَنَاءِ رَبَّتْنِي فَلَيْتَهَا لَمْ تَلِدْنِي وَ لَمْ تُرَبِّنِي وَ لَيْتَنِي عَلِمْتُ أَمْ مِنْ أَهْلِ السَّعَادَةِ جَعَلْتَنِي وَ بَقْرِبِكَ وَ جِوَارِكَ خَصَصْتَنِي فَتَقَرَّرَ بِذَلِكَ عَيْنِي وَ تَطْمَئِنُّ لَهُ نَفْسِي إِلَهِي هَلْ تُسَوِّدُ وَجُوهًا خَرَّتْ سَاجِدَةً لِعَظَمَتِكَ أَوْ تُخْرِسُ أَلْسِنَةً نَطَقَتْ بِالثَّنَاءِ عَلَيَّ مُجْدِدِكَ وَ جَلَالَتِكَ أَوْ تَطْبَعُ عَلَيَّ قُلُوبَ انطَوَتْ عَلَيَّ مَحَبَّتِكَ أَوْ تُصَمُّ أَسْمَاعًا تَلَذَّذَتْ بِسَمَاعِ ذِكْرِكَ فِي إِزَادَتِكَ (١) أَوْ تَغْلُ أَكْفًا رَفَعْتَهَا الْأَمَالَ إِلَيْكَ رَجَاءَ رَأْفَتِكَ أَوْ تُعَاقِبُ أَيْدَانًا عَمِلَتْ بِطَاعَتِكَ حَتَّى نَحَلْتُ فِي مُجَاهِدَتِكَ أَوْ تُعَذِّبُ أَرْجُلًا سَعَتْ فِي عِبَادَتِكَ إِلَهِي لَا تَغْلُقْ عَلَيَّ مَوْحِدِيكَ أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَلَا تَحْجُبْ مُشْتَاقِيكَ عَنِ النَّظَرِ إِلَى جَمِيلِ رُؤْيَتِكَ إِلَهِي نَفْسٌ أَعَزَّزْتُهَا بِتَوْحِيدِكَ كَيْفَ تَذَلُّهَا بِمَهَانِهِ هَجْرَانِكَ وَ ضَمِيرٌ اِنْعَقَدَ عَلَيَّ مَوْدَتِكَ كَيْفَ تُحْرِقُهُ بِحَرَارِهِ نِيرَانِكَ إِلَهِي أَجْرَنِي مِنْ أَلِيمِ غَضَبِكَ وَ عَظِيمِ سَخَطِكَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا رَحِيمُ يَا رَحْمَانُ يَا جَبَّارُ يَا قَهَّارُ يَا غَفَّارُ يَا سَيِّئَارُ نَجِّنِي بِرَحْمَتِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ وَ فَضِيحِهِ الْعَارِ إِذَا امْتَأَزَ الْأَخْيَارُ مِنَ الْأَشْرَارِ وَ حَالَتِ الْأَحْوَالُ وَ هَالَتِ الْأَهْوَالُ وَ قَرَّبَ الْمُحْسِنُونَ وَ بَعَدَ الْمُسِيئُونَ وَ وُفِّتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظَلَّمُونَ (٢)

مناجات چهارم: راز و نیاز امیدواران

المناجات الرابعة: مناجاة الراجين (٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٤)

يَا مَنْ إِذَا سَأَلَهُ عَيْدٌ أَعْطَاهُ وَ إِذَا أَمَلَ مَا عِنْدَهُ بَلَغَهُ مَنَاهُ وَ إِذَا أَقْبَلَ عَلَيْهِ قَرَبَهُ وَ أَدْنَاهُ وَ إِذَا جَاهَرَهُ بِالْعِصْيَانِ سَتَرَ عَلَيَّ ذَنْبَهُ وَ غَطَّاهُ وَ إِذَا تَوَكَّلَ عَلَيْهِ أَحْسَبَهُ وَ كَفَّاهُ إِلَهِي

ص: ١٧٧

١- خدایا آیا چنین می نمایی که پس از ایمانم به تو عذابم نمایی؟ یا پس از عشقم به تو از خود دورم سازی، یا با امید به رحمت و چشم پوشی ات محروم سازی، یا با پناه جویی ام به گذشتت رهایم نمایی، هرگز چنین نیست! از ذات بزرگوارت به دور است که محروم کنی، ای کاش می دانستم که آیا مادرم مرا برای بدبختی به دنیا آورده، یا برای رنج کشیدن و زحمت پرورانده است، اگر چنین است کاش مرا نزاده و پرورانده بود، و ای کاش آگاه بودم که آیا مرا از اهل سعادت قرار داده و به قرب و جوارت اختصاص داده ای تا به این سبب چشم روشن و جانم آرام گیرد؟ خدایا آیا چهره هایی که در برابر عظمت سجده کنان به خاک افتاده سیاه می کنی، یا زبان هایی را که برای بزرگی و شکوهت به ستایش گویا شده ناگویا می نمایی؟ یا بر دل هایی که به محبت پیچیده شده مهر می زنی، یا گوش هایی را که از شنیدن ذکر در راه رضایت لذت برده ناشنوا می کنی،

٢- یا دست هایی را که آرزوهای به امید مهرورزی ات به سویت بلند کرده به زنجیر میب ندی، یا بدن هایی را که در طاعتت کوشیده تا جایی که در راه کوشش در بندگی ات لاغر شده مجازات می کنی، یا پاهایی را که در راه عبادتت پوییده به عذاب دچار می نمایی، خدایا درهای رحمتت را بر یکتاپرستان مبنده، و شیفتگان را از نگاه به زیبایی دیدارت محروم مساز، خدایا جانی را که به توحیدت عزت بخشیدی، چگونه به خواری هجرانت ذلیل می کنی، و باطنی که بر دوستی ات پیمان

بسته، چگونه به سوز آتشت میسوزانی؟ خدایا از دردناکی خشم و بزرگی ناخشنودیت پناهم ده، ای پرمهر، ای منت گذار، ای مهربان، ای بخشاینده، ای جبار، ای چیره، ای آمرزنده، ای پرده پوش، به مهرت مرا از شکنجه آتش و رسوایی ننگ رهایی بخش، آنگاه که نیکان از بدان جدا شوند، و حالت های دگرگون گردد و هراسنده ها بهراسند، و نیکوکاران به خوشبختی نزدیک شوند، و بدکاران از آن دور گردند، و به هرکسی برابر آنچه انجام داده جزای برازنده داده شود و هرگز به آنان ستم نشود.

۳- مناجات چهارم: رازونیا امیدواران

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

مَنْ الَّذِي نَزَلَ بِعَيْكَ مُلْتَمِسًا فِرَاكَ فَمَا قَرَيْتَهُ وَ مَنْ الَّذِي أَنَاخَ بِبَابِكَ مُرْتَجِيًا نَدَاكَ فَمَا أَوْلَيْتَهُ أَيْحَسُنُ أَنْ أُرْجَعَ عَنْ بَابِكَ بِالْخَيْبَةِ مَصْرُوفًا وَ لَسْتُ أَعْرِفُ سِوَاكَ مَوْلَى بِالْإِحْسَانِ مَوْصُوفًا كَيْفَ أُرْجُو غَيْرَكَ وَ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِكَ وَ كَيْفَ أُؤَمِّلُ سِوَاكَ وَ الْخَلْقُ وَ الْأُمُورُ لَكَ أَ أَقْطَعُ رَجَائِي مِنْكَ وَ قَدْ أَوْلَيْتَنِي مَا لَمْ أَسْأَلْهُ مِنْ فَضْلِكَ أَمْ تُفَقِّرُنِي إِلَى مِثْلِي وَ أَنَا أَعْتَصِمُ بِحَبْلِكَ يَا مَنْ سَعَدَ بِرَحْمَتِهِ الْقَاصِدُونَ وَ لَمْ يَشَقَّ بِنِقْمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ، (١) كَيْفَ أَنْسِيَاكَ وَ لَمْ تَزَلْ ذَاكِرِي وَ كَيْفَ أَلْهُو عَنْكَ وَ أَنْتَ مُرَاقِبِي إِلَهِي بِعَدَلٍ كَرَمِكَ أَعْلَقْتُ يَدِي وَ لَنَيْلِ عَطَايَاكَ بَسَيْطُتُ أَمَلِي فَأَخْلِصْ نِي بِخَالِصِهِ تَوْحِيدِكَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ صَفْوَةِ عِبِيدِكَ يَا مَنْ كُلُّ هَارِبٍ إِلَيْهِ يَلْتَجِي وَ كُلُّ طَالِبٍ إِلَيْهِ يَرْتَجِي يَا خَيْرَ مَرْجُوٍّ وَ يَا أَكْرَمَ مِدْعُوٍّ وَ يَا مَنْ لَا يُرَدُّ سَائِلُهُ [يُرَدُّ سَائِلُهُ] وَ لَا يُخَيَّبُ أَمَلُهُ [يُخَيَّبُ أَمَلُهُ] يَا مَنْ بَابُهُ مَفْتُوحٌ لِدَاعِيهِ وَ حَجَابُهُ مَرْفُوعٌ لِرَاجِيهِ أَسْأَلُكَ بِكَرَمِكَ أَنْ تَمَنَّ عَلَيَّ مِنْ عَطَائِكَ بِمَا تَقَرُّ [تَقَرُّ] بِهِ عَيْنِي وَ مِنْ رَجَائِكَ بِمَا تَطْمَئِنُّ بِهِ نَفْسِي وَ مِنْ الْيَقِينِ بِمَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيَّ مُصِيبَاتِ الدُّنْيَا وَ تَجْلِسُ بِهِ عَنْ بَصَةِ يَرْتِي غَشَوَاتِ الْعَمَى بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٢)

مناجات پنجم: راز و نیاز دلدادگان

المناجات الخامسة: مناجاة الراغبين (٣)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٤)

إِلَهِي إِنْ كَانَ قَلَّ زَادِي فِي الْمَسِيرِ إِلَيْكَ فَلَقَدْ حَسَنَ ظَنِّي بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَ إِنْ كَانَ جُرْمِي قَدْ أَخْفَانِي مِنْ عُقُوبَتِكَ فَإِنَّ رَجَائِي قَدْ أَشْعَرَنِي بِالْأَمْنِ مِنْ نِقْمَتِكَ وَ إِنْ كَانَ ذَنْبِي قَدْ عَرَّضَنِي لِعِقَابِكَ فَقَدْ آذَنِي حُسْنُ ثِقَتِي بِتَوَابِكَ وَ إِنْ أَنَا مَنِي الْغَفْلَةَ عَنِ الْاِسْتِعْدَادِ لِلِقَائِكَ فَقَدْ تَبَهَّثَنِي الْمَعْرِفَةُ بِكَرَمِكَ وَ الْآيَاتِكَ

ص: ١٧٨

۱- ای آن که هر گاه بنده ای از او بخواهد عطایش کند، و هر گاه چیزی را که نزد اوست آرزو کند به آرزویش برساند، و زمانی که به او روی آور مقرب و نزدیکش کند، و گاهی که تظاهر به گناه کند گناهِش را پرده پوشی نماید، و آنگاه که بر او توکل نماید او را بس باشد و کفایت کند، خدای من کیست که بر آستانت وارد شده و خواهان مهمان پذیری ات باشد و تو از او پذیرایی نکرده باشی، و کیست که مرکب حاجت را با امید به سخاوتت به درگاہت خوابانده باشد و تو احسانش ننموده باشی آیا خوشایند است که از درگاہت با محرومیت بازگردم، درحالیکه جز تو سروری که به احسان متصف باشد نشناسم، چگونه به غیر تو امید بندم درحالیکه هر خوبی به دست توست، و چگونه جز تو را آرزو کنم درحالیکه آفرینش و فرمان خاص تو است، آیا امیدم را از تو ببرم درحالیکه از روی احسان آنچه که از تو نخواستم به من عطا فرمودی یا آیا به مانند خودم محتاج میکنی درحالی که به رشته محکمت چنگ می زنی، ای آن که قصد کنندگان به رحمتش خوشبخت شدند، و آمرزش خواهان به انتقامش بدبخت نشدند،

۲- چگونه فراموش کنم که همیشه به یادم بوده ای، و چگونه از تو غافل شوم که تو نگهبانم هستی، خدای من دستم را به دامن کرمت آویختم، و برای رسیدن به عطایات سفره آرزویم را گستردم، مرا به خلوص توحیدت خالص کن، و از بندگان برگزیده ات قرار ده، ای آن که هر گریزانی به او پناه می جوید، و هر جوینده ای به او امید می بندی، ای بهترین امیدبخش، ای

کریم ترین خواننده، ای آن که پرسنده اش برگردانده نشود، و آرزومندش محروم نگردد، ای آن که در رحمتش به روی خوانندگان باز است، و پرده درگاهش برای امیدواران گشوده است، از تو می خواهم به بزرگواریت که ببخشی از عطای خود بر من آنچنان که دیده ام به آن روشن شود، و از امید به تو سرشارم سازی به اندازه ای که نهادم آرامش یابد، و از یقین آنچنان بر من منت نهی که با آن ناگواری های دنیا را برایم آسان نمایی، و با آن از دیدگانم دلم پرده های نابینایی را برگیری به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۳- مناجات پنجم: رازونیا دلدادگان

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَإِنْ أَوْحَشَ مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَرُطُ الْعِضْيَانِ وَالطَّغْيَانِ فَقَدْ آنَسَنِي بُشْرَى الْغُفْرَانِ وَالرَّضْوَانِ. (۱) أَسْأَلُكَ بِسُبْحَاتِ وَجْهِكَ وَبِأَنْوَارِ قُدْسِكَ وَابْتِهَالِ إِلَيْكَ بِعَوَاطِفِ رَحْمَتِكَ وَلَطَائِفِ بَرِّكَ أَنْ تُحَقِّقَ ظَنِّي بِمَا أُوْمَلُّهُ مِنْ جَزِيلِ إِكْرَامِكَ وَجَمِيلِ إِنْعَامِكَ فِي الْقُرْبَى مِنْكَ وَالزُّلْفَى لِمَدْيِكَ وَالتَّمَتُّعِ بِالنَّظَرِ إِلَيْكَ وَهِيَ أَنَا مُتَعَرِّضٌ لِنَفْحَاتِ رَوْحِكَ وَعَطْفِكَ وَمُتَتَّجِعٌ غَيْثِ جُودِكَ وَلُطْفِكَ فَارٌّ مِنْ سَيِّخَطِكَ إِلَى رِضَاكَ هَارِبٌ مِنْكَ إِلَيْكَ رَاجٍ أَحْسَنَ مَا لِمَدْيِكَ مُعَوَّلٌ عَلَى مَوَاهِبِكَ مُفْتَقِرٌ إِلَى رِعَايَتِكَ إِلَهِي مَا يَدَأْتُ بِهِ مِنْ فَضْلِكَ فَتَمِّمُهُ وَمَا وَهَبْتَ لِي مِنْ كَرَمِكَ فَلَا تَسْلُبْهُ وَمَا سَتَرْتَهُ عَلَيَّ بِحِلْمِكَ فَلَا تَهْتِكْهُ وَمَا عَلِمْتَهُ مِنْ قَبِيحِ فِعْلِي فَاعْفِرْهُ إِلَهِي اسْتَشْفَعْتُ بِكَ إِلَيْكَ، (۲) وَاسْتَجَزْتُ بِعَمَلِكَ مِنْكَ أَيْتِيكَ طَامِعاً فِي إِحْسَانِكَ رَاغِباً فِي امْتِنَانِكَ مُسْتَشْفِعاً قَبِيحاً وَإِبِلَ طَوْلِكَ مُسْتَمْطِراً غَمَامَ فَضْلِكَ طَالِباً مَرْضَاتِكَ قَاصِداً جَنَابِكَ وَارِداً شَرِيْعَهُ رِفْدَكَ مُلْتَمِساً سَيِّئِي الْخَيْرَاتِ مِنْ عِنْدِكَ وَإِفْداً إِلَى حَضْرَةِ جَمَالِكَ مُرِيداً وَجْهَكَ طَارِقاً بِأَبْكَ مُسْتَيْكِيناً لِعَظَمَتِكَ وَجَلَالِكَ فَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ مِنَ الْعَذَابِ وَالنَّقْمَةِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

مناجات ششم: راز و نیاز شاكران

المناجاه السادسة: مناجاه الشاكرين (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۵)

إِلَهِي أَدْهَلْنِي عَنْ إِقَامِهِ شُكْرِكَ تَتَابِعِ طَوْلِكَ وَأَعْجِزْنِي عَنْ إِحْصَاءِ ثَنَائِكَ فَيُضِ فَضْلِكَ وَشَغَلْنِي عَنْ ذِكْرِ مَحَامِدِكَ تَرَادُفُ عَوَاتِدِكَ وَأُعْيَانِي عَنْ نَشْرِ عَوَارِفِكَ تَوَالِي أَيَادِيكَ وَهَذَا مَقَامٌ مَنِ اعْتَرَفَ بِسُبُوحِ النِّعْمَاءِ وَقَابَلَهَا بِالتَّقْصِيرِ وَشَهِدَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْإِهْمَالِ وَالتَّضْيِيعِ وَأَنْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ الْبَرُّ الْكَرِيمُ الَّذِي لَا يُحِبُّ قَاصِدِيهِ وَلَا يَطْرُدُ عَنْ فَنَائِهِ

ص: ۱۷۹

۱- خدایا هرچند در آمدن به سویت توشه ام اندک است ولی گمانم بر توکل به تو همواره نیکو است، و هرچند گناهم مرا از عذاب تو به هراس افکنده، ولی چشم امیدم ایمنی از انتقامت را به من خبر می دهد، و هرچند نافرمانی ام مرا را در معرض عذابت قرار داده ولی حسن اعتمادم مرا به پاداشت آگاهی می دهد، و هرچند بی خبری مرا از آمادگی برای دیدارت به خواب غفلت انداخته ولی آشنایی به کرم و عطاهايت مرا بیدار نموده است، و اگر زیاده روی در گناه و سرکشی، میانه من و تو را تیره ساخته ولی مژده آمرزش و خشنودی ات با من انس گرفته است.

۲- از تو می خواهم به درخشش های جلوه ات و به انوار قدست، و هم به سویت زاری می کنم به عواطف مهترت و لطایف احسانت، که تحقق بخشی گمانم را در آنچه از تو آرزومندم از بزرگی اکرامت و زیبایی انعامت، در راه تقرب به تو و نزدیکی به درگاهت و بهره مندی از نگاه به سویت، هم اینک متعرض نسیم های رحمت و توجه تو، و خواهان باران جو و لطف بی پایان تو می باشم، و از خشمت به سوی خشنودیات گریزان، و از تو به سوی خودت فراری ام، نیکوترین چیزی را که نزد توست امید دارم، بر بخشش هایت اعتماد مینمایم، به عنایت نیازمندم، خدایا آنچه را از فضلت بر من آغاز کردی به انجام رسان، و آنچه را از کرمت به من دادی از من بگیر، و آنچه را با بردباری ات بر من پوشاندی آشکار مکن، و آنچه را از زشتی کردارم دانستی بیامرز، خدای از تو به تو شفاعت می جویم،

۳- و از تو به تو پناهنده می شوم، با امید بسیار به احسانت به سوی تو آمدم، به خوبی هایت که بر من منت گذاری دل بسته ام، به فراوانی کرمت تشنه ام، ابر فضلت را باران طلبم، خشنودی ات را خواهانم، آهنگ آستانت را دارم، به جویبار عطایت وارد آمدم، برترین خیرات را از پیشگاهت خواهشمندم، به جانب حضرت جمالت روانم، ذاتت را اراده دارم، کوبنده در رحمت هستم، درمانده ام در برابر شکوه و جلالت، با من از آمرزش و رحمت آنگونه کن که شایسته آنی و نه آنگونه که سزاوار عذاب و انتقامم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات ششم: رازونیا ز شاکران

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

آمَلِيهِ بِسَاحَتِكَ تَحُطُّ رِحَالُ الرَّاجِينَ وَبِعِزَّتِكَ تَقِفُ آمَالُ الْمُسْتَرْفِدِينَ فَلَا تُقَابِلُ آمَالَنَا بِالتَّخْيِيبِ وَ الْإِيَّاسِ وَ لَا تَلْبِسْنَا سِرْبَالَ الْقَنُوطِ وَ الْإِبْلَاسِ (۱) إِلَهِي تَصَاغَرَ عِنْدَ تَعَاظِمِ آلائِكَ شُكْرِي وَ تَضَاعَلْ فِي جَنْبِ إِكْرَامِكَ إِيَّايَ ثَنَائِي وَ نَشْرِي جَلَلْتَنِي نِعْمَكَ مِنْ أَنْوَارِ الْإِيْمَانِ حَلَلًا وَ ضَرَبْتَ عَلَيَّ لَطَائِفَ بَرَكَ مِنْ الْعِزِّ كِلَالًا وَ قَلَّدْتَنِي مِنْكَ قَلَائِدًا لَا تُحَلُّ وَ طَوَّقْتَنِي أَطْوَاقًا لَا تُفَلُّ فَالَاؤُكَ جَمَّهُ ضَعْفَ لِسَانِي عَنْ إِحْصَائِهَا وَ نِعْمَاؤُكَ كَثِيرَةٌ قَصَرَ فَهْمِي عَنْ إِذْرَاكِهَا، (۲) فَضْلًا عَنِ اسْتِقْصَائِهَا فَكَيْفَ لِي بِتَحْصِيلِ الشُّكْرِ وَ شُكْرِي إِيَّاكَ يَفْتَقِرُ إِلَى شُكْرِ فَكَلَّمَا قُلْتُ لَكَ الْحَمْدُ وَ جَبَّ عَلَيَّ لِتَذَلُّكَ أَنْ أَقُولَ لَكَ الْحَمْدُ إِلَهِي فَكَمَا عَدَيْتَنَا بِلُطْفِكَ وَ رَبَّيْتَنَا بِضِعْمِكَ فَتَمَّمْ عَلَيْنَا سَوَابِغَ النِّعَمِ وَ اذْفَعْ عَنَّا مَكَارِهِ النِّقَمِ وَ آتِنَا مِنْ حُطُوطِ الدَّارَيْنِ أَرْجَاءَ عَاجِلًا وَ آجَلًا وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ بِلَائِكَ وَ سُبُوغِ نِعْمَائِكَ حَمْدًا يُوَافِقُ رِضَاكَ وَ يَمْتَرِي الْعَظِيمَ مِنْ بَرَكَ وَ نَدَاكَ يَا عَظِيمُ يَا كَرِيمُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

مناجات هفتم: راز و نیاز فرمانبران خدا

المناجاة السابعة: مناجاة المطيعين لله (۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۵)

اللَّهُمَّ أَلْهَمْنَا طَاعَتَكَ وَ جَنَّبْنَا مَعْصِيَتَكَ وَ يَسِّرْ لَنَا بُلُوغَ مَا نَتَمَنَّى مِنْ ائْتِغَاءِ رِضْوَانِكَ وَ أَخْلِلْنَا بِجُودِكَ جَنَانَكَ وَ اقْشَعْ عَن بَصَائِرِنَا سَحَابَ الْاِرْتِيَابِ وَ اكْشِفْ عَن قُلُوبِنَا أَغْشِيَةَ الْمِرْيَةِ وَ الْحِجَابِ وَ أَرْهِقِ الْبَاطِلَ عَن صَمَائِرِنَا وَ اثْبِتِ الْحَقَّ فِي سَرَائِرِنَا فَإِنَّ الشُّكُوكَ وَ الظُّنُونَ لَوَاقِحُ الْفِتَنِ وَ مَكَادِرُهُ لِيَصِفُو الْمَنَائِحَ وَ الْمِنَنِ اللَّهُمَّ اْحْمِلْنَا فِي سِيْفِنِ نَجَاتِكَ وَ مَتَّعْنَا بِلَدِيدِ مُنَاجَاتِكَ وَ أُوْرِدْنَا حِيَاضَ حُبِّكَ، (۶) وَ اذْقِنَا حَلَاوَةَ وُدِّكَ وَ قُرْبِكَ وَ اجْعَلْ جِهَادَنَا فِيكَ وَ هَمَّنَا فِي طَاعَتِكَ وَ اَخْلِصْ نِيَّاتِنَا فِي مُعَامَلَتِكَ

ص: ۱۸۰

۱- خدایا، بیای پی آمدن کرم، بر پا داشتن سپاست را از یاد من برد، و فراوانی بخششت مرا از شمارش ستایشت در مانده ساخت، و در پی هم آمدن احسانت مرا از یاد اوصاف نیکت بازداشت، و پشت هم رسیدن نعمت هایت مرا از گسترش خوبی هایت در مانده نمود، این است جایگاه آن که به برازندگی نعمت های تو و در برابر آن به کوتاهی خود اعتراف دارد و به زیان خود به سستی در بندگی و هدر دادن نعمت ها گواهی می دهند و تویی دلجو، مهربان، نیکوکار کریم، که خواهنده اش را محروم نمی کند، و آرزومندش را از درگاهش نمی راند، به آستانت فرود می آید بار امیدواران، و در درگاه رحمت تو می ایستد آرزوهای عطاخواهان، پس آرزوهایمان را با محرومیت و ناامیدی روبرو مساز، و جامه ناامیدی و دوری از رحمت را بر ما بیوشان،

۲- خدایا در برابر بزرگی نعمت هایت سپاسم کوچک می نماید، و در کنار اکرامت بر من ستایش و گزارشم از آن خود را پست و ناچیز نشان می دهد، نعمت هایت از انوار ایمان زینت هایی به من پوشاند، و لطایف نیکی ات خیمه هایی از عزت بالای سرم افراشت، و عطاهایت کردن بندهای زبیده ای به گردنم افکند که هرگز باز نشود، و طوق هایی بر من آویخت که به هیچ روی گسسته نگردد، عطاهای انبوهت زبانه را از شمردش ناتوان ساخته، و نعمت های فراوانت فهمم را از دریافت شان کوتاه نموده،

۳- تا چه رسد به بررسی کامل آنها، سپاس گزاری ات چگونه برای من امکان پذیر است در حالی که سپاسم نسبت به تو خود نیازمند سپاسی دیگر است، پس هر نوبت که گفتم تو را سپاس، بر من واجب شد که به خاطر آن باز بگویم تو را سپاس، خدیا همان گونه که ما را به لطف طعام دادی و با احسانت پروریدی پس نعمت های سرشارت را بر ما به انجام رسان، و ناگواری های ناخوشایند را از ما دور کن، و از بهره های هر دو جهان بالاتر و برترش را چه اینک و چه در آینده به ما عنایت کن، تو را سپاس بر خوبی آزمونت و بر نعمتهای سرشارت، سپاسی که درخور خشنودی ات باشد، و خیر وجودت را به جانب ما جلب کند، ای بزرگ، ای کریم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات هفتم: رازونیا فرماین خدا

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۶- خدای فرمانبری ات را به ما الهام فرما، و ما را از نافرمانیت دور کن، و راه رسیدن به آنچه از خشنودی ات آرزومندیم آسان کن، و ما را در میان بهشت هایت جای ده، و از برابر دیدگان دل هایمان ابرهای شک و دودلی را بزدای، و از قلوبمان پرده های تردید و کوردلی را کنار زن، و از نهادمان باطل را زایل کن، و حق را در درون ما استوار گردان، زیرا شکها و گمانها بارورکننده آشوب ها، تیره کننده عطاها و بخششهای زلال و بی آلایش اند، خدایا ما را بر کشتی های نجات بنشان، و از لذت رازونیا بهره مند گردان، و به حوض های دوستی ات وارد کن،

فَإِنَّا بِعَيْكَ وَ لَمَكَ وَ لَا- وَسَبِيلَهُ لَنَا إِلَيْكَ إِلْمَا أَنْتَ إِلَهِي اجْعَلْنِي مِنَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ وَ أَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ الْأَبْرَارِ السَّابِقِينَ إِلَيَّ الْمَكْرُمَاتِ الْمَسَارِعِينَ إِلَيَّ الْخَيْرَاتِ الْعَامِلِينَ لِلْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ السَّاعِينَ إِلَيَّ رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ بِالْإِجَابَةِ جَدِيرٌ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

مناجات هشتم: راز و نیاز ارادتمندان

المناجاه الثامنه: مناجاه المریدین (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

سُبْحَانَكَ مَا أَضْمَقُ الطَّرْقَ عَلَيَّ مَنْ لَمْ تَكُنْ دَلِيلَهُ وَ مَا أَوْضَحَ الْحَقَّ عِنْدَ مَنْ هَدَيْتَهُ سَبِيلَهُ إِلَهِي فَاسْئَلُكَ بِنَا سُبُلِ الْوُصُولِ إِلَيْكَ وَ سَيِّرْنَا فِي أَقْرَبِ الطَّرِيقِ لِلْوُفُودِ عَلَيْكَ قَرَّبَ عَلَيْنَا الْبُعِيدَ وَ سَهَّلْ عَلَيْنَا الْعَسِيرَ الشَّدِيدَ وَ أَلْحَقْنَا بِعِبَادِكَ الَّذِينَ هُمْ بِالْإِدَارِ إِلَيْكَ يُسَارِعُونَ وَ بَابِكَ عَلَيَّ الدَّوَامِ يَطْرُقُونَ وَ إِيَّاكَ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَعْبُدُونَ وَ هُمْ مِنْ هَيْبَتِكَ مُشْفِقُونَ الَّذِينَ صَفَّيْتَ لَهُمُ الْمَشَارِبَ وَ بَلَّغْتَهُمُ الرِّغَابَ ، (۴) وَ أَنْجَحْتَ لَهُمُ الْمَطْلَبَ وَ قَضَيْتَ لَهُمُ مِنْ فَضْلِكَ الْمَآرِبَ وَ مَلَأْتَ لَهُمُ ضَمَائِرَهُمْ مِنْ حُبِّكَ وَ رَوَّيْتَهُمْ مِنْ صَافِي شَرِبِكَ فَبِكَ إِلَيَّ لَدِيدِ مُنَاجَاتِكَ وَ صَلُّوا وَ مَنِكَ أَقْصَى مَقَاصِدِهِمْ حَصَلُوا فَيَا مَنْ هُوَ عَلَيَّ الْمُقْبِلِينَ عَلَيْهِ مُقْبِلٌ وَ بِالْعَطْفِ عَلَيْهِمْ عَائِدٌ مُفْضِلٌ وَ بِالْغَافِلِينَ عَنْ ذِكْرِهِ رَحِيمٌ رءُوفٌ وَ بَعْدُ بِهِمْ إِلَيَّ يَا بَهْ وَ دُودٌ عَطُوفٌ أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ أَوْفَرِهِمْ مِنْكَ حَظًّا وَ أَعْلَاهُمْ عِنْدَكَ مَنزِلًا- وَ أَجْرَلِهِمْ مِنْ وَدَّكَ قَسِيمًا وَ أَفْضَلِهِمْ فِي مَعْرِفَتِكَ نَصِيبًا فَصَدِّقْ نَقَطَتِ إِلَيْكَ هَمَّتِي وَ انصَرَفَتْ نَحْوَكَ رَغْبَتِي فَأَنْتَ لَا غَيْرَكَ مُرَادِي وَ لَكَ لَا لِسْوَاكَ سَهْرِي وَ سَهَادِي وَ لِقَاؤَكَ قُرَّةُ عَيْنِي وَ وَضْلَكَ مُنَى نَفْسِي ، (۵) وَ إِلَيْكَ شَوْقِي وَ فِي مَحَبَّتِكَ وَلَهِي وَ إِلَيَّ هَوَاكَ صَبَابَتِي وَ رِضَاكَ بُغْيَتِي وَ رُؤْيَتَكَ حَاجَتِي وَ جَوَارِكَ طَلْبِي وَ قُرْبِكَ غَايَةَ

ص: ۱۸۱

۱- و شیرینی محبت و مقام قربت را به ما بچشان، کوشش مان را در راهت و همتان را در طاعتت قرار ده، و نیت هایمان را در معامله با خود خالص گران، چرا که ما با تو و از تویم و برای ما وسیله ای جز به سوی تو نیست، خدایا مرا از گزیدگان بندگان خوبت قرار ده، و به شایستگان نیکوکار ملحق کن، هم آنان که به بندگی پیشی گرفتند، و به سوی خیرات شتافتند و برای باقیات صالحات تلاش کردند، و برای رسیدن به درجات بلند کوشش نمودند همانا تو بر هر چیز توانایی، و به اجابت دعا سزاواری، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجاه هشتم: راز و نیاز ارادتمندان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- منزهی تو، چه تنگ است راه ها بر کسی که تو راهنمایش نباشی، و چه آشکار است حق نزد کسی که راه را نشانش دادی، خدایا ما را به راه های رسیدن به سرایت بکشان، و ما را از نزدیک ترین راه های ورود به بارگاہت ببر، دور را بر ما نزدیک کن، و دشوار و سخت را بر ما آسان گردان، و ما را به آن بندگانت که با چالاکی به سویت میشتابند، و همواره در رحمتت را می کوبند ملحق نما، آنان که در هر شب و روز تو را عبادت می کنند، و از هیبتت در هراسند، بندگانی که آبشخورها برای آنان زلال کردی و به خواسته هایشان با کامیابی رساندی،

۵- و آنان را بر جوینده هایشان کامروا نمودی، و از روی فضل حاجاتشان را برآوردی، و نهادشان را از محبت آکنده ساختی، و از زلال چشمه ات سیرابشان نمودی، اینان به وسیله تو به لذت مناجات دست یافتند، و از حسن عنایت تو دورترین مقاصدشان را فراچنگ آوردند، ای کسی که بر روی آورندگان بر خویش روی آورد و با مهرورزی بر ایشان روی آور و بخشنده است، و به غفلت و ورزان از یادش دلسوز و مهربان است، و برای جلب آنان به درگاهش با محبت و عطف است، از تو می خواهم مرا از کسانی قرار دهی که بهره بیشتری از تو دارند، و برترین جایگاه را نزد تو نصیب خود ساخته اند و از دوستی است سهم برجسته تری به آنان رسیده، و در معرفت بهره بیشتری نصیب آنان گشته است، همانا همتم از همه جا بریده و تنها متوجه تو گشته است، و رغبتم به جانب تو منصرف شده است، پس تنها تو مراد منی نه غیر تو، و شب زنده داری و بی خوابی ام تنها برای توست نه برای غیر تو، و دیدارت نور دیدگان من است و وصلت آرزوی هستی ام،

سُؤْلِی وَ فِی مُنَاجَاتِکَ رَوْحِی وَ رَاحِی وَ عِنْدَکَ دَوَاءُ عَلَیَّ وَ شِفَاءُ غَلَّتِی وَ بَرْدُ لَوْعَتِی وَ کَشْفُ کُرْبَتِی فَکُنْ أُنِیسِی فِی وَحْشَتِی وَ مُقِیلَ عَثْرَتِی وَ عَافِرَ زَلَّتِی وَ قَابِلَ تَوْبَتِی وَ مُجِیبَ دَعْوَتِی وَ وَلِیَّ عِصْمَتِی وَ مُغْنِیَ فَاقَتِی وَ لَا تَقْطَعْنِی عَنکَ وَ لَا تُبْعِدْنِی مِنْکَ یَا نَعِیمِ وَ جَنَّتِی وَ یَا دُنْیَا وَ آخِرَتِی [یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ] (۱)

مناجات نهم: راز و نیاز شیفتگان

المناجاه التاسعه: مناجاه المحبین (۲)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ (۳)

إِلَهِي مَنْ ذَا الَّذِي ذَاقَ حَلَاوَةَ مَحَبَّتِكَ فَرَامَ مِنْكَ بَدَلًا وَ مَنْ ذَا الَّذِي أُنِسَ بِقُرْبِكَ فَابْتَغَى عَنكَ حَوْلًا إِلَهِي فَاجْعَلْنَا مِمَّنِ اضْطَفَيْتَهُ لِقُرْبِكَ وَ وِلَايَتِكَ وَ أَخْلَصْتَهُ لَوُدِّكَ وَ مَحَبَّتِكَ وَ شَوَّقْتَهُ إِلَى لِقَائِكَ وَ رَضَّيْتَهُ بِقَضَائِكَ وَ مَنَحْتَهُ بِالنَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَ حَبَوْتَهُ بِرِضَاكَ وَ أَعْيَدْتَهُ مِنْ هَجْرِكَ وَ قِلَاقِكَ وَ بَوَّأْتَهُ مَقْعِدَ الصِّدْقِ فِي جِوَارِكَ وَ خَصَّصْتَهُ بِمَعْرِفَتِكَ وَ أَهْلَيْتَهُ لِعِبَادَتِكَ وَ هَيَّمْتَ قَلْبَهُ لِإِزَادَتِكَ وَ اجْتَبَيْتَهُ لِمُشَاهَدَتِكَ، (۴) وَ أَخْلَيْتَ وَجْهَهُ لَكَ وَ فَرَّغْتَ فُؤَادَهُ لِحُبِّكَ وَ رَغَّبْتَهُ فِيمَا عِنْدَكَ وَ أَلْهَمْتَهُ ذِكْرَكَ وَ أَوْزَعْتَهُ شُكْرَكَ وَ شَغَلْتَهُ بِطَاعَتِكَ وَ صَيَّرْتَهُ مِنْ صَالِحِي بَرِّيَّتِكَ وَ اخْتَرْتَهُ لِمُنَاجَاتِكَ وَ قَطَعْتَ عَنْهُ كُلَّ شَيْءٍ يَقْطَعُهُ عَنكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ دَأَبُهُمُ الْإِزْتِيَا حُ إِلَيْكَ وَ الْحَيْنُ وَ دَهْرُهُمُ الزَّفْرَةُ وَ الْأَيْنُ جِبَاهُهُمْ سَاجِدَةٌ لِعِظَمَتِكَ وَ عُيُونُهُمْ سَاهِرَةٌ فِي خِدْمَتِكَ وَ دُمُوعُهُمْ سَائِلَةٌ مِنْ خَشْيَتِكَ وَ قُلُوبُهُمْ مُتَعَلِّقَةٌ بِمَحَبَّتِكَ وَ أَفئِدَتُهُمْ مُنْخَلَعَةٌ مِنْ مَهَابَتِكَ يَا مَنْ أَنْوَارُ قُدْسِهِ لِأَبْصَارِ (۵) مُحِبِّيهِ رَائِقَةٌ وَ سُبْحَاتُ وَجْهِهِ لِقُلُوبِ عَارِفِيهِ شَائِقَةٌ يَا مَنْ قُلُوبِ الْمُشْتَاقِينَ وَ يَا غَايَةَ آمَالِ الْمُحِبِّينَ أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَ حُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَ حُبَّ كُلِّ عَمَلٍ يُوَصِّلُنِي إِلَى قُرْبِكَ وَ أَنْ

ص: ۱۸۲

۱- و تنها به سوی توست اشتیاقم، تنها در مسیر عشق توست شیفتگی ام و در هوای توست دلدادگی ام، و خشنودی ات مقصود من، و دیدارت نیاز من، و جوارت مطلوب من، و قربت نهایت خواسته من است، آسودگی و راحتم در رازونیا با توست، داروی دردم و درمان بیماری سینه ام، و خنکای آتشم قلبم، و برآمدن اندوهم تنها پیش توست، پس در هنگام ترس همدم باش، و لغزشم را نادیده گیر، و گناهم را بیامرز، توبه ام را بپذیر و دعایم را اجابت کن، و سرپرست زمامم و توانگری گاه تهیدستی ام باش، مرا از خود جدا مکن، و از خویشتن دورم مساز، ای نعمت و بهشت من، و ای دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات نهم: رازونیا شیفتگان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

۴- خدایا کیست آن که شیرینی محبت را چشید پس به جای تو دیگری را برگزید؟ و کیست آن که با مقام قرب تو انس یافت پس مایل به روی برتافتن از تو شد؟ خدایا، ما را از کسانی قرار ده که برای قرب و ولایت برگزیدی، و برای دوستی و محبت خالص نمودی، و برای دیدارت مشتاق کردی، و به قضایت راضی ساختی، و نعمت نگاه به جمالت را عطایش کردی، و به خشنودی ات مخصوص گردانیدی، و از غم هجران و دوری ات پناه دادی، و در جوارت در جایگاه راستی جای دادی، و

به شناخت خود اختصاص دادی، و برای بندگی ات سزاوار کردی، و به اراده ات دلباخته فرمودی، و برای تماشای جمالت برگزیدی،

۵- و رویش را برای خود از غیر پاک کردی، و دلش را برای عشقت فارغ نمودی، و آن را به سوی آنچه نزد توست راغب فرمودی، و یادت را به او الهام کردی، و شکرش را نصیبت نمودی، و به طاعتت مشغول ساختی، و او را از بندگان شایسته ات گرداندی، و برای رازونیازت انتخاب کردی، و جدا کردی از او هرچه که او را از تو جدا می کند، خدایا ما را از کسانی قرار ده که شیوه هاشان آرام گرفتن به درگاه توست در حال زاری و روزگارشان آه و ناله است، و پیشانیان در پیشگاه عظمت بر سجده، و دیدگانشان در خدمتت بیخواب گشته است، و اشکشان از خشیت تو روان، و قلوبشان به عشقت آویخته و دل هایشان از هیبتت از جا کنده است، ای آن که انوار قدسش برای دیدگان

تَجْعَلَكْ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا سِوَاكَ وَ أَنْ تَجْعَلَ حُبِّي إِيَّاكَ قَاتِدًا إِلَى رِضْوَانِكَ وَ شَوْقِي إِلَيْكَ ذَائِدًا عَنْ عِصْيَانِكَ وَ اٰمِنُنْ بِالنَّظْرِ
إِلَيْكَ عَلَيَّ وَ انْظُرْ بَعَيْنِ الْوُدِّ وَ الْعَطْفِ إِلَيَّ وَ لَا- تَصْرِفْ عَنِّي وَجْهَكَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ الْإِسْيَاعَادِ وَ الْحِظْوَه [الْحِظْوَه] عِنْدَكَ يَا
مُحِبُّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

مناجات دهم: راز و نیاز توسل جویان

المناجاه العاشره: مناجاه المتوسلين (۲)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۳)

إِلَهِي لَيْسَ لِي وَسِيلَةٌ إِلَيْكَ إِلَّا- عَوَاطِفُ رَأْفَتِكَ وَ لَا لِي ذَرِيعَةٌ إِلَيْكَ إِلَّا عَوَارِفُ رَحْمَتِكَ وَ شَفَاعَةُ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَ مُنْقِذِ
الْأُمَّةِ مِنَ الْعُمَّةِ فَاجْعَلْهُمَا لِي سَبِيلاً إِلَى نَيْلِ غُفْرَانِكَ وَ صَيِّرْهُمَا لِي وَصِيلاً إِلَى الْفَوْزِ بِرِضْوَانِكَ وَ قَدْ حَلَّ رَجَائِي بِحَرَمِ كَرَمِكَ وَ
حَطَّ طَمَعِي بِفَنَاءِ جُودِكَ فَحَقِّقْ فِيكَ أَمَلِي وَ اخْتِمْ بِالْخَيْرِ عَمَلِي وَ اجْعَلْنِي مِنْ صَفْوَتِكَ الَّذِينَ أَحَلَّتْهُمْ بُحْبُوحَةَ جَنَّتِكَ وَ بَوَّأَتْهُمْ
دَارَ كَرَامَتِكَ، (۴) وَ أَفْرَزْتَ أَعْيُنَهُمْ بِالنَّظْرِ إِلَيْكَ يَوْمَ لِقَائِكَ وَ أَوْزَنْتَهُمْ مَنَازِلَ الصَّدَقِ فِي جِوَارِكَ يَا مَنْ لَا يَفِدُّ الْوَافِدُونَ عَلَيَّ
أَكْرَمَ مِنْهُ وَ لَا يَجِدُّ الْقَاصِدُونَ أَرْحَمَ مِنْهُ يَا خَيْرَ مَنْ خَلَا بِهِ وَحِيدٌ وَ يَا أَعْطَفَ مَنْ أَوَى إِلَيْهِ طَرِيدٌ إِلَى سَعَةِ عَفْوِكَ مَدَدْتُ يَدِي وَ
بِذَلِيلِ كَرَمِكَ أَغْلَقْتُ كَفِّي فَلَا تُؤَلِّمْنِي الْحِرْمَانَ وَ لَا تُبَلِّغْنِي بِالْخَبِيَةِ وَ الْخُسْرَانَ يَا سَمِيعَ الدُّعَاءِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۵)

مناجات یازدهم: راز و نیاز مندان

المناجاه الحادي عشره: مناجاه المفتقرين (۶)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۷)

إِلَهِي كَسِيرِي لَا- يَجْبُرُهُ إِلَّا لُطْفُكَ وَ حَنَانُكَ وَ فَقْرِي لَا يُغْنِيهِ إِلَّا عَطْفُكَ وَ إِحْسَانُكَ وَ رَوْعَتِي لَا يَسِدُّ كُنْهَا إِلَّا أَمَانُكَ وَ ذِلَّتِي لَا
يُعِزُّهَا إِلَّا سُلْطَانُكَ وَ أُمِّيَّتِي لَا يُبَلِّغُنِيهَا إِلَّا فَضْلُكَ وَ خَلَّتِي لَا يَسُدُّهَا إِلَّا طَوْلُكَ وَ حَاجَتِي لَا يَقْضِيهَا غَيْرُكَ وَ

ص: ۱۸۳

۱- عاشقانش جلوه گر است و بزرگی های جمالش برای قلوب عارفانش دیدنی است، ای آرمان دل مشتاقان، ای نهایت آروزهای عاشقان، از تو درخواست می کنم دوستی خودت را و دوستی آنان که تو را دوست دارند و دوستی هر کاری که مرا به میدان قرب تو می رساند، و اینکه خودت را نزد من محبوب تر از دیگران قرار دهی و عشقم را به وجودت راهبر به سوی خرسندی ات بگردانی و شوقم را به حضرتت بازدارنده از نافرمانی ات سازی، خدایا تماشای زیبایی وجودت را بر من منت گذار و به من به دیده عشق و عاطفه بنگر، و روی از من متاب، و مرا نزد خود از اهل خوشبختی و بهره مندی قرار ده، از اجابت کننده، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجاه دهم: راز و نیاز توسل جویان

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۴- خدایا به پیشگاهت وسیله ای جز عواطف مهت ندارم، و به درگاہت دست آویزی جز آنچه از رحمت شناخته شده و جز شفاعت پیامبرت پیامبر رحمت رهایی بخش امت از رنج و ناراحتی ندارم، خدایا! این دو وسیله را برای من سبب رسیدن به آمرزش قرار ده، و آن دو را رابطه ای برای دست یابی به خشنودیت بگردان، همانا امیدم به حریم کرمت فرود آمده، و مرکب طمعم به آستانه جودت بار انداخته است، پس درباره خودت آرزویم را محقق ساز، و کارم را به خیر پایان ده، و مرا از آن برگزیدگانی قرار ده که در در میان بهشت قرارشان دادی و خانه کرامت را در اختیارشان گذاردی

۵- و دیده آنان را در روز قیامت با نگاه به سوی جمال خویش روشن نمودی، و جایگاه راستی را در جوارت به آنان واگذار نمودی، ای آن که باریافتگان بر کریم تر از او بار نیابند، و قصدکنندگان مهربان تر از او را نیابند، ای بهترین کسی که شخص تنها با او خلوت کند، و ای مهربان ترین کسی که انسان رانده به جانب او روی آورده، به سوی گستردگی عفو دست گدایی دراز کردم، و به دامن کرمت چنگ آویختم، مرا سزاوار حرمان مکن و به ناامیدی و زیان دچار مساز، ای شنوای دعا، ای مهربان ترین مهربانان.

۶- مناجات یازدهم: رازونیاز نیازمندان

۷- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

كَرْبِي لَا- يُفَرِّجُهُ سِوَى رَحْمَتِكَ وَ ضَرِي لَا- يَكْشِفُهُ غَيْرَ رَأْفَتِكَ وَ غُلْتِي لَا- يُبْرِدُهَا إِلَّا وَصْلُكَ وَ لَوْعَتِي لَا يُطْفِئُهَا إِلَّا لِقَاؤُكَ وَ شَوْقِي إِلَيْكَ لَا يَبْلُغُهُ إِلَّا النَّظْرُ إِلَى وَجْهِكَ وَ قَرَارِي لَا يَقْرُرُّ دُونَ دُنُوِي مِنْكَ، (١) وَ لَهْفَتِي لَا يَرُدُّهَا إِلَّا رَوْحُكَ وَ سَقَمِي لَا يَشْفِيهِ إِلَّا طِبُّكَ وَ غَمِّي لَا يُزِيلُهُ إِلَّا قُرْبُكَ وَ جُرْحِي لَا يُبْرِئُهُ إِلَّا صَفْحُكَ وَ رَيْنُ قَلْبِي لَا يَجْلُوهُ إِلَّا عَفْوُكَ وَ وَسْوَاسُ صِدْرِي لَا يُزِيحُهُ إِلَّا أَمْرُكَ فَيَا مُنْتَهَى أَمَلِ الْآمِلِينَ وَ يَا غَايَةَ سُؤْلِ السَّائِلِينَ وَ يَا أَقْصَى طَلِبَةِ الطَّالِبِينَ وَ يَا أَعْلَى رَغْبَةِ الرَّاغِبِينَ وَ يَا وَلِيَّ الصَّالِحِينَ وَ يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا ذُخْرَ الْمُعْدِمِينَ وَ يَا كَنْزَ الْبَائِسِينَ وَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، (٢) وَ يَا قَاضِيَ حَوَائِجِ الْفُقَرَاءِ وَ الْمَسَاكِينِ وَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ لَكَ تَخَضُّعِي وَ سُؤَالِي وَ إِلَيْكَ تَضَرُّعِي وَ ائْتِهَالِي أَسْأَلُكَ أَنْ تُبَلِّغَنِي مِنْ رَوْحِ رِضْوَانِكَ وَ تُدِيمَ عَلَيَّ نِعَمَ ائْتِنَانِكَ وَ هَا أَنَا بِبَابِ كَرَمِكَ وَاقِفٌ وَ لِنَفْحَاتِ بَرِّكَ مُتَعَرِّضٌ وَ بِحَيْلِكَ الشَّدِيدِ مُعْتَصِمٌ وَ بِعُزْوَتِكَ الْوَثْقَى مُتَمَسِّكٌ إِلَهِي ارْحَمْ عَيْدَكَ الدَّلِيلَ ذَا اللِّسَانِ الْكَلِيلِ وَ الْعَمَلِ الْقَلِيلِ وَ ائْمُنْ عَلَيْهِ بِطَوْلِكَ الْجَزِيلِ وَ اكْفُنْهُ تَحْتَ ظِلِّكَ الظَّلِيلِ يَا كَرِيمُ يَا جَمِيلُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٣)

مناجات دوازدهم: راز و نیاز عارفان

المناجاه الثانيه عشره: مناجاه العارفين (٤)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٥)

إِلَهِي قَصِيرَتِ الْمَالِسُنِ عَنْ بُلُوغِ ثَنَائِكَ كَمَا يَلِيقُ بِجَلَالِكَ وَ عَجَزَتِ الْعُقُولُ عَنْ إِدْرَاكِ كُنْهِ جَمَالِكَ وَ انْحَسَرَتِ الْأَبْصَارُ دُونَ النَّظْرِ إِلَى سُبْحَاتِ وَجْهِكَ وَ لَمْ تَجْعَلْ لِلْخَلْقِ طَرِيقًا إِلَى مَعْرِفَتِكَ إِلَّا بِالْعَجْزِ عَنْ مَعْرِفَتِكَ إِلَهِي فَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَرَسَّخَتْ [تَوَشَّخَتْ

ص: ١٨٤

١- خدایا شکستگی ام را جز لطف و محبت جبران نکنند، و تهیدستی ام را بی نیازی نرساند جز مهر و احسانت، و هراسم را جز امان تو آرام ننماید، و خواربام را جز توانایی ات به عزت تبدیل نکند، و مرا جز فضلت به آرزویم نرساند و شکاف فقرم را جز احسان تو پر نکند، و حاجتم را کسی جز تو بر نیاورد، و غمزدگی ام را جز رحمت برطرف ننماید و بدحالی ام را جز مهرت نگشاید و سوز سینه ام را جز وصل تو خنک نکند و آتش درونم را جز دیدارت خاموش نگرداند و بر حرارت شوقم به تو جز نگاه به جمالت آب نریزد، و آرامشم بدون نزدیک شدن به حضرتت برقرار نشود

٢- و حسرتم را جز نسیم رحمت برنگرداند، و بیماری ام را جز درمانت شفا ندهند و غم را جز مقام قربت برطرف نسازد، و زخمم را جز چشم پوشی ات التیام ندهد، و آلودگی دلم را جز گذشت تو نزداید، و وسواس سینه ام را جز فرمانت از میان نبرد، ای نهایت آرزوی آرزومندان، ای غایت خواهش خواهندگان، ای دورترین مطلوب جویندگان، ای والاترین رغبت راغبان، ای سرپرست شایستگان، ای امان ترسیدگان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان، ای ذخیره ناداران، ای گنج بینوایان، ای فریادرس دادخواهان،

٣- ای برآورنده حاجات تهیدستان و بر خاک نشستگان، ای کریم ترین کریمان، ای مهربان ترین مهربانان، فروتنی و خواهشم به پیشگاه توست، و زاری و ناله ام به سوی تو، از تو می خواهم مرا به نسیم خرسندی ات برسانی، و نعمت های نیکویت را بر

من تداوم بخشی، من اینک بر در خانه کرم ایستاده ام، و در معرض نسیم های نیکی ات قرار دارم، و به رشته محکمت چنگ زده ام و به دست آویز استوارت دست آویختم، خدایا بر بنده خواریت که زبانش گنگ، و عملش اندک است رحم کن، و با احسان پیوسته و برجسته ات بر او منت گذار، و او را زیر سایه بلندت حمایت فرما، ای گرامی، ای زیبا، ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجاه دوازدهم: رازونیا عارفان

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

[أَشْجَارِ الشُّوقِ إِلَيْكَ فِي حِدَائِقِ صُدُورِهِمْ وَأَخَذَتْ لَوْعَهُ مَحَبَّتِكَ بِمَجَامِعِ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ إِلَى أَوْكَارِ الْأَفْكَارِ يَأْوُونَ وَفِي رِيَاضِ الْقُرْبِ وَالْمُكَاشَفَةِ يَزْتَعُونَ وَ مِنْ حِيَاضِ الْمَحَبَّةِ بِكَأْسِ الْمُلَاطَفَةِ يَكْرَعُونَ، (١) وَ شَرَائِعِ الْمُصَافَاهِ يَرِدُونَ قَدْ كُشِفَ الْغِطَاءُ عَنْ أَبْصَارِهِمْ وَ انْجَلَّتْ ظُلْمَةُ الرِّيبِ عَنْ عَقَائِدِهِمْ وَ ضَمَائِرِهِمْ وَ انْتَفَتَّ مُخَالَجَةُ الشُّكِّ عَنْ قُلُوبِهِمْ وَ سِرَائِرِهِمْ وَ انْشَرَحَتْ بِتَحْقِيقِ الْمَعْرِفَةِ صُدُورُهُمْ وَ عَلَتْ لِسَانُ السَّعَادَةِ فِي الزَّهَادَةِ هِمَمُهُمْ وَ عَذَبَ فِي مَعِينِ الْمَعَامَلَةِ شَرُّهُمْ وَ طَابَ فِي مَجْلِسِ الْأُنْسِ سِرُّهُمْ وَ أَمِنَ فِي مَوْطِنِ الْمَخَافَةِ سَرُّهُمْ وَ اطْمَأَنَّتْ بِالرُّجُوعِ إِلَى رَبِّ الْأَرْبَابِ أَنْفُسُهُمْ، (٢) وَ تَيَقَّنَتْ بِالْفُوزِ وَالْفَلَاحِ أَرْوَاحُهُمْ وَ قَرَّتْ بِالنَّظَرِ إِلَى مَحْبُوبِهِمْ أَعْيُنُهُمْ وَ اسْتَقَرَّ بِإِدْرَاكِ السُّؤْلِ وَ نَيْلِ الْمَأْمُولِ قَرَارُهُمْ وَ رِيَحَتْ فِي بَيْعِ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ تِجَارَتُهُمْ إِلَهِي مَا أَلَدَّ خَوَاطِرَ الْإِلَهَامِ بِذِكْرِكَ عَلَى الْقُلُوبِ وَ مَا أَحْلَى الْمَسِيرَ إِلَيْكَ بِالْأَوْهَامِ فِي مَسَالِكِ الْغُيُوبِ وَ مَا أَطْيَبَ طَعْمَ حُجِّكَ وَ مَا أَعْيَدَبَ شَرِبَ قُوبِكَ فَأَعِدْنَا مِنْ طَرْدِكَ وَ إِبْعَادِكَ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَحْصَ عَارِفِكَ وَ أَصْلَحَ عِبَادِكَ وَ أَصْدَقِ طَائِعِيكَ وَ أَخْلَصَ عِبَادِكَ يَا عَظِيمُ يَا جَلِيلُ يَا كَرِيمُ يَا مُنِيلُ بِرَحْمَتِكَ وَ مَنَّكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٣)

مناجات سیزدهم: راز و نیاز ذاکرین

المناجاه الثالثه عشره: مناجاه الذاکرین (٤)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٥)

إِلَهِي لَوْ لَا الْوَجِبُ مِنْ قَبُولِ أَمْرِكَ لَنَزَّهْتِكَ مِنْ [عَنْ] ذِكْرِي إِيَّاكَ عَلَى أَنَّ ذِكْرِي لَكَ بِقَدْرِي لَا بِقَدْرِكَ وَ مَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَ مَقْدَارِي حَتَّى أُجْعَلَ مَحَلًّا لِتَقْدِيسِكَ وَ مِنْ أَعْظَمِ النُّعْمِ عَلَيْنَا جَزَايَانُ ذِكْرِكَ عَلَى أَلْسِنَتِنَا وَ إِذْنُكَ لَنَا بِعُدَائِكَ وَ تَنْزِيهِكَ وَ تَسْبِيحِكَ إِلَهِي فَالْهَمْنَا ذِكْرَكَ فِي الْخَلَاءِ وَ الْمَلَاءِ وَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْإِغْلَانِ

ص: ١٨٥

١- خدای زبانها از ادای ثنایت آنچنان که شایسته عظمت توست کوتاه است، و خردها از درک ژرفای جمالت ناتوان است، و دیده ها از تماشای بزرگی های ذات در مانده است، برای خلق راهی به سوی شناسایی ات جز ناتوانی از شناخت قرار ندادی، خدایا ما را از کسانی قرار ده که شاخسارهای اشتیاق به سویت در بوستان های سینه هایشان استوار و پابرجا شده است و سوز عشقت در کانون دل هایشان برافروخته، از این روی به آشیانه اندیشه های ولا جای گیرند، و در گلستان قرب و مکاشفه ات می گردند، و از حوض های محبتت با جام ملاطفت می نوشند

٢- و در کنار نهرهای صفا وارد میشوند، درحالیکه پرده از دیدگان شان برداشته شده، و تاریکی دودلی از باورها و ضمائر شان زدوده گشته، و خلیجان شک از دلها و باطنشان بیرون رفته، و سینه هایشان با تحقق معرفت گشوده شده، و همیشان برای پیشی گرفتن در میدان خوشبختی بر اثر زهد بلندی گرفته، و نوشیدنشان در چشمه زلال کردار گوارا شده، و باطنشان در مجلس انس پاکیزه گشته، و راهشان در جای ترسناک ایمنی یافته، و جانشان با رجوع به رب الارباب اطمینان یافته،

٣- و ارواحشان به نیکبختی و رستگاری یقین یافته، و دیدگان شان با نظر به محبوبشان روشنی گرفته، و آرامش شان با دریافت خواهرش و رسیدن به آرزو استقرار یافته، و تجارتشان در فروش دنیا به آخرت سودبخش بوده، خدایا چه لذت بخش است در دلها خاطرات الهام گرفته از یادت، و چقدر شیرین است پویش به سوی تو با مرکب اندیشه ها در راه های غیب، و طعم

عشقت چه خوش، و شربت مقام قربت چقدر گوارا است، پس ما را از راندن و دور کردن پناه ده، و از خاص ترین عارفان
و شایسته ترین بندگان و راستگوترین فرمانبرانت و خالص ترین پرستندگان قرار داده، ای بزرگ، ای باشکوه، ای گرامی،
ای بخشنده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۴- مناجات سیزدهم: رازونیا ز ذاکران

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

وَ الْإِسْرَارِ وَ فِي السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ آنَسْنَا بِالذِّكْرِ الْخَفِيِّ وَ اسْتَعْمَلْنَا بِالْعَمَلِ الزَّكِيِّ وَ السَّعْيِ الْمَرْضِيِّ وَ جَازَنَا بِالْمِيزَانِ الْوَفِيِّ إِلَهِي بِحِكْمِكَ هَامَتِ الْقُلُوبُ الْوَالِيَهُ وَ عَلَيَّ مَعْرِفَتِكَ جُمِعَتِ الْعُقُولُ الْمُتَبَايِنَةُ، (۱) فَلَا تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ إِلَّا بِذِكْرِكَ وَ لَا تَسْكُنُ النُّفُوسُ إِلَّا عِنْدَ رُؤْيَاكَ أَنْتَ الْمُسَبِّحُ فِي كُلِّ مَكَانٍ وَ الْمَعْبُودُ فِي كُلِّ زَمَانٍ وَ الْمَوْجُودُ فِي كُلِّ أَوَانٍ وَ الْمَدْعُوعُ بِكُلِّ لِسَانٍ وَ الْمُعْظَمُ فِي كُلِّ جَنَانٍ وَ اسْتَغْفِرُكَ مِنْ كُلِّ لَذَّةٍ بَغَيْرِ ذِكْرِكَ وَ مِنْ كُلِّ رَاحَةٍ بَغَيْرِ أَنْسِكَ وَ مِنْ كُلِّ سُورٍ بَغَيْرِ قُرْبِكَ وَ مِنْ كُلِّ شُغْلٍ بَغَيْرِ طَاعَتِكَ إِلَهِي أَنْتَ قُلْتَ وَ قَوْلُكَ الْحَقُّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَ أَصِيلاً وَ قُلْتَ وَ قَوْلُكَ الْحَقُّ فَادْكُرُونِي اذْكُرْكُمْ فَأَمَرْتَنِي بِذِكْرِكَ وَ وَعَدْتَنِي عَلَيْهِ أَنْ تَذْكُرْنَا تَشْرِيفًا لَنَا وَ تَفْخِيمًا وَ إِعْظَامًا وَ هَا نَحْنُ ذَاكِرُوكَ كَمَا أَمَرْتَنَا فَأَنْجِرْ لَنَا مَا وَعَدْتَنَا يَا ذَاكِرَ الذَّاكِرِينَ وَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

مناجات چهاردهم: راز و نیاز پناه جویان

المناجاه الرابعه عشره: مناجاه المعتصمين (۳)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۴)

اللَّهُمَّ يَا مَلَاذَ اللَّائِيذِينَ وَ يَا مَعَاذَ الْعَائِدِينَ وَ يَا مُنْجِيَ الْهَالِكِينَ وَ يَا عَاصِمَ الْبَائِسِينَ وَ يَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَ يَا مُجِيبَ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا كَنْزَ الْمُفْتَقِرِينَ وَ يَا جَابِرَ الْمُنْكَسِرِينَ [البائس المسكتين] وَ يَا مَأْوَى الْمُنْقَطِعِينَ وَ يَا نَاصِرَ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَ يَا مُجِيرَ الْخَائِفِينَ وَ يَا مُغِيثَ الْمَكْرُوبِينَ وَ يَا حِصْنَ اللَّاجِينَ إِنْ لَمْ أَعِذْ بِعِزَّتِكَ فِيمَنْ أَعُوذُ وَ إِنْ لَمْ أَلْجُ بِقُدْرَتِكَ فِيمَنْ أَلُوذُ وَ قَدْ أَلْجَأْتَنِي الذُّنُوبُ إِلَى التَّشَبُّثِ بِأَذْيَالِ عَفْوِكَ وَ أَحْوَجْتَنِي الْخَطَايَا إِلَى اسْتِفْتَاكِ أَبْوَابِ صَفْحِكَ، (۵) وَ دَعَيْتَنِي الْإِسَاءَةَ إِلَى الْإِنَاخَةِ بِفِنَاءِ عِزِّكَ وَ حَمَلْتَنِي الْمَخَافَةَ

ص: ۱۸۶

۱- خدایا اگر پذیرش فرمانت بر من واجب نبود هر آینه پاک نگاه میداشتمت از اینکه ذکر تو گویم، چه ذکر من تو را به اندازه کاستی من است نه برازنده کمال تو، شأن و اندازه من چقدر میتواند بالا رود تا ظرف تقدیس تو قرار گیرم؟ از بزرگترین نعمتها بر ما جاری شدن ذکر تو بر زبان ماست، و اجازه ات به ماست که تو را بخوانیم و تنزیه و تسبیح گوئیم، خدایا پس ذکرت را به ما الهام کن در نهان و آشکار و شب و روز، و پیدا و پنهان، و در خوشی و ناخوشی و ما را به ذکر پنهان مانوس فرما و به عمل پاکیزه و کوشش پسندیده بکار گیر، و به میزان کامل پاداشمان ده، خدایا دلهای عاشق شیفته تواند، و خردهای جدای از هم بر معرفتت گرد آمده اند،

۲- بدین خاطر دلها آرام نگیرند جز به یاد تو، و جانها جز به هنگام مشاهده ات راحتی نیابند، تو تنزیه شده ای، در هر جا، و پرستیده گشته ای در هر گاه و در همواره روزگار بوده ای، و به هر زبان خوانده شده ای، و در هر دلی بزرگداشت شده ای از هر لذتی به جز ذکر تو، و از هر آسایشی جز همدمی با تو، و از هر شادمانی به غیر قرب تو، و از هر شغلی جز طاعت تو پوزش می جویم، تو گفتی و گفتارت حق است که: ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را بسیار یاد کنید و در بامداد و شامگاه او را تسبیح گوئید و تو گفتی و گفتارت حق است: «مرا یاد کنید تا شما را یاد کنم» ما را به یاد کردنت فرمان دادی، و وعده فرمودی که تو نیز از روی شرافت و عزت و کرامت بخشیدن به ما، ما را یاد کنی، اکنون برابر با فرمانت تو را یاد می کنیم،

پس تو نیز به وعده ات وفا کن، ای یادآور یادکنندگان، و ای مهربان ترین مهربانان.

۳- مناجات چهاردهم: رازونیا پناه جویان

۴- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است

۵- خدایا ای پشتیبان پناه جویان، و ای پناه پناهندگان، و ای رهاییبخش هلاک شدگان، و ای نگهدار بینوایان، و ای مهرورز بیچیزان، و ای اجابت کننده درماندگان و ای گنجینه تهیدستان و ای جبران کننده شکست خوردگان، و ای جایگاه آواردگان، و ای یاور ناتوان شمردگان، و ای پناه دهنده ترسیدگان و ای غمگسار غمزدگان، و ای دژ پناهندگان، اگر به عزت پناه نیورم پس به که پناه برم، و اگر به قدرت پناهنده نشوم، به که پناهنده شوم؟ گناهان و ادارم ساخته که به دامن گذشت چنگ زدم، و خطاها محتاجم کرده که از تو خواهم درهای چشم پوشیات را بر من بگشایی،

مِنْ نِقْمَتِكَ عَلَى التَّمَسُّكِ بِعُزْوِهِ عَطْفِكَ وَ مَا حَقَّ مِنْ اعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ أَنْ يُخْذَلَ وَلَا يَلِيقَ بِمَنْ اسْتَجَارَ بِعِزِّكَ أَنْ يُسَلِّمَ أَوْ يُهْمَلَ إِلَهِي فَلَا تُخْلِنَا مِنْ حِمَايَتِكَ وَلَا تُعْرِنَا مِنْ رِعَايَتِكَ وَ ذُنُوبَنَا عَنْ مَوَارِدِ الْهَلَكَةِ فَإِنَّا بِعَيْتِكَ وَ فِي كَنَفِكَ وَ لَكَ أَسْأَلُكَ بِأَهْلِ خَاصَّتِكَ مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَ الصَّالِحِينَ مِنْ بَرِيَّتِكَ أَنْ تَجْعَلَ عَلَيْنَا وَاقِيَهُ تُنَجِّنَا مِنَ الْهَلَكَاتِ وَ تُجَنِّبَنَا مِنَ الْآفَاتِ وَ تُكِنُّنَا مِنْ دَوَاهِي الْمَصِيبَاتِ وَ أَنْ تُنْزِلَ عَلَيْنَا مِنْ سَيِّئَاتِكَ وَ أَنْ تُغْشَى وَجُوهَنَا بِأَنْوَارِ مَحَبَّتِكَ وَ أَنْ تُؤْوِيَنَا إِلَى شَدِيدِ رُكَّتِكَ وَ أَنْ تَحْوِيَنَا فِي أَكْنَافِ عِصْمَتِكَ بِرَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (١)

مناجات پانزدهم: راز و نیاز پارسایان

المناجاة الخامسة عشرة: ماجاه الزاهدين (٢)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٣)

إِلَهِي أَسِيكُنْتَنَا دَارًا حَفَرَتْ لَنَا حُفْرَ مَكْرَهَا وَ عَلَقَتْنَا بِأَيْدِي الْمَنَايَا فِي حَبَائِلِ غَدْرِهَا فَالَيْكَ نَلْتَجِي مِنْ مَكَائِدِ خُدَعِهَا وَ بِكَ نَعْتَصِمُ مِنَ الْإِعْتِرَارِ بِزَخَارِفِ زِينَتِهَا فَإِنَّهَا الْمُهْلِكَةُ طُلَابِهَا الْمُثْلِفَةُ حَلَالِهَا الْمَحْشُوهُ بِالْآفَاتِ الْمَشْحُونَةُ بِالنَّكَبَاتِ إِلَهِي فَزَهِّدْنَا فِيهَا وَ سَلِّمْنَا مِنْهَا بِتَوْفِيقِكَ وَ عِصْمَتِكَ وَ انْزِعْ عَنَّا جَلَابِيبَ مُخَالَفَتِكَ وَ تَوَلَّ أُمُورَنَا بِحُسْنِ كِفَايَتِكَ، (٤) وَ أَوْفِرْ مَزِيدَنَا مِنْ سَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ أَجْمَلْ صِلَاتِنَا مِنْ فَيْضِ مَوَاهِبِكَ وَ أَعْرِسْ فِي أَفْئِدَتِنَا أَشْجَارَ مَحَبَّتِكَ وَ أَنْمِمْ لَنَا أَنْوَارَ مَعْرِفَتِكَ وَ أَدْفِنَا حَلَاوَةَ عَفْوِكَ وَ لَهْدَةَ مَغْفِرَتِكَ وَ أَقْرِزْ أَعْيُنَنَا يَوْمَ لِقَائِكَ بِرُؤْيَيْكَ وَ أَخْرِجْ حُبَّ الدُّنْيَا مِنْ قُلُوبِنَا كَمَا فَعَلْتَ بِالصَّالِحِينَ مِنْ صِفْوَتِكَ وَ الْمَأْبُرِينَ مِنْ خَاصَّتِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ (٥)

مناجات منظوم, منسوب حضرت امير المومنين عليه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (٦)

لَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْمَجْدِ وَ الْعَلِيِّ تَبَارَكْتَ تُعْطِي مَنْ تَشَاءُ وَ تَمْنَعُ (٧)

إِلَهِي وَ خَلَافِي وَ حِرْزِي وَ

ص: ١٨٧

١- و بدیها مرا فراخوانده تا به آستان عزتت بار اندازم، و هراس از انتقام وادارم کرده که به دستاویز مهتر چنگ زخم، کسیکه به ریسمانت چنگ زده سزاوار نیست خوار گردد، و آن که به عزت پناهنده شده، شایسته نیست رها گردد یا واگذاشته شود، خدایا ما را از حمایت محروم مکن، و از پوشش رعایت برهنه ساز، و از پرتگاههای هلاک دورم کن، زیرا ما در سایه توجه تو و در حمایت تو به سر میبریم و از تویم، از تو میخواهم به حق خاصان از فرشتگان، و شایستگان از بندگانت، که برای ما سپری قرار دهی که ما را از هلاکتها برهاند، و از آفات برکنار دارد، و از بلاهای سخت نگهداری کند، و هم اینکه آرامش خود را بر ما نازل کنی، و چهره های ما را به انوار محبت پرفروغ گردانی، و ما را ر پناهگاه محکمت پناه دهی، و در کناره های نگهداری خویش بگنجانی، به حق مهر و رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- مناجات پانزدهم: رازونياز پارسايان

۳- به نام خدا که رحمتش بسيار و مهرباني اش هميشگي است

۴- خدایا، ما را در خانه ای ساکن نموده ای که گودال های فریض را برای ما آماده ساخته، و در شبکه های خیانتش به دستهای مرگ آویخته، از دامهای فریض به تو پناه میآوریم، و چنگ میزنیم از مغرور شدن به زیورهای آراسته اش به عنایت تو، که این دنیا خواهند گانش را هلاک می سازد، و واردینش را نابود می کند، آکنده به آفت هاست، انباشته از نکبت هاست، خدایا ما را به دنیا بی رغبت کن، و به توفیق و عصمت ما را از آن سلامت بدار و جامه های مخالفت را از هستی مان برکن، و با حسن کفایت امرو ما را سرپرستی فرما،

۵- و فزونی سهم ما را از رحمت گسترده ات کامل گردان، و از چشمه سار مواهبت عطای ما را نیکو گردان، و در سرزمین دل های ما درختان محبت را بکار، و انوار معرفت را بر ما کامل کن، و شیرینی گذشت و لذت آموزشت را به ما بچشان، و دیدگان ما را در جهان دیگر به دیدارت روشن فرما، و محبت دنیا را از دل ما بیرون کن، آنگونه که درباره نیکوکاران برگزیده ات و خاصان نیکو کردارت انجام دادی، به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان و ای گرامیترین گرامیان.

۶- به نام خدا که رحمتش بسيار و مهرباني اش هميشگي است

۷- ستایش تو راست ای صاحب جود و بزرگواری و برتری فرخنده ای تو عطا کنی به هر که خواهی و منع کنی ز هر که خواهی

مَوْلِي إِلَيْكَ لَدَى الْإِعْسَارِ وَالْيُسْرِ أَفْرُعُ (١)

إِلَهِي لئن جَلْتُ وَجَمْتُ حَطِيئَتِي فَعَفُوكَ عَنْ ذَنْبِي أَجَلُّ وَأَوْسَعُ (٢)

إِلَهِي لئن أَعْطَيْتُ نَفْسِي سُؤْلَهَا فَهَذَا أَنَا فِي رَوْضِ النَّدَامَةِ أَرْتَعُ (٣)

إِلَهِي تَرَى حَالِي وَفَقْرِي وَفَاقِي وَأَنْتَ مُنَاجَاتِي الْخَفِيَّةَ تَسْمَعُ (٤)

إِلَهِي فَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي وَلَا تَزِرْ فُؤَادِي فَلِي فِي سَيْبِ جُودِكَ مَطْمَعُ (٥)

إِلَهِي لئن خَيَّبَنِي أَوْ طَرَدْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي أَرْجُو وَمَنْ ذَا أَشْفَعُ (٦)

إِلَهِي أَجْرَنِي مِنْ عَذَابِكَ إِنِّي أَسِيرٌ ذَلِيلٌ خَائِفٌ لَكَ أَخْضَعُ (٧)

إِلَهِي فَانْشِئْ بِنَفْسِي حُجَّتِي إِذَا كَانَ لِي فِي الْقَبْرِ مُتَوَى وَمَضْجَعُ (٨)

إِلَهِي لئن عَذَّبْتَنِي أَلْفَ حِجَّةٍ فَحَبْلِ رَجَائِي مِنْكَ لَا يَنْقَطَعُ (٩)

إِلَهِي أَذِقْنِي طَعْمَ عَفْوِكَ يَوْمَ لَا بُؤُونَ وَلَا مَالٌ هُنَالِكَ يَنْفَعُ (١٠)

إِلَهِي لئن لَمْ تَزْعِنِي كُنْتُ ضَائِعًا وَإِنْ كُنْتُ تَزْعَانِي فَلَسْتُ أُضِيعُ (١١)

إِلَهِي إِذَا لَمْ تَعْفُ عَنْ غَيْرِ مُحْسِنٍ فَمَنْ لِمَسِيءٍ بِالْهَوَى يَتَمَنَّعُ (١٢)

إِلَهِي لئن فَرَطْتُ فِي طَلَبِ التَّقَى فَهَذَا أَنَا إِثْرُ الْعَفْوِ أَفُؤُ وَاتَّبِعُ (١٣)

إِلَهِي لئن أَخْطَأْتُ جَهْلًا فَطَالَ مَا رَجَوْتُكَ حَتَّى قِيلَ مَا هُوَ يَجْزَعُ (١٤)

إِلَهِي ذُنُوبِي بَدَّتِ الطَّوْدَ وَاعْتَلَّتْ وَصَفْحَكَ عَنْ ذَنْبِي أَجَلُّ وَأَرْفَعُ (١٥)

إِلَهِي يُنَجِّي ذِكْرُ طَوْلِكَ لَوْعَتِي وَذِكْرُ الْخَطَايَا الْعَيْنَ مِنِّي يُدَمِّعُ (١٦)

إِلَهِي أَقْلِنِي عَثْرَتِي وَامْحُ حَوْبَتِي فَإِنِّي مُتَمَرِّزٌ خَائِفٌ مُتَضَرِّعُ (١٧)

إِلَهِي أُنَلِّبِي مِنْكَ رَوْحًا وَرَاحَةً فَلَسْتُ سِوَى أَبْوَابِ فَضْلِكَ أَفْرُعُ (١٨)

إِلَهِي لئن أَقْصَيْتَنِي أَوْ أَهَنْتَنِي فَمَا حِيلَتِي يَا رَبِّ أَمْ كَيْفَ أَضْنَعُ (١٩)

إِلَهِي حَلِيفُ الْحُبِّ فِي اللَّيْلِ سَاهِرٌ يُنَاجِي وَيَدْعُو وَالْمُعْفَلُ يَهْجَعُ (٢٠)

- ۱- خدایم و آفریدگارم، و نگهدارم و پناهم به جانب تو در سختی و آسانی پناه میآورم
- ۲- خدایا اگر خطایم بزرگ و انبوه است پس گذشت تو از گناه من بزرگتر و گسترده تر است
- ۳- خدایا اگر خواهش نفسم را به نفسم وا گذاشتم اینک در مرغزار پشیمانی میگردم
- ۴- خدایا بدحالی و تهیدستی و نیازم را میبینی و تو مناجات پنهان مرا میشنوی
- ۵- خدایا امیدم را قطع مکن، و منحرف مساز قلبم را که من به باران جودت طمع دارم
- ۶- خدایا اگر محرومم کنی یا از پیشگاهت برانی پس به چه کسی امیدوار شوم و چه کسی را شفیع گیرم
- ۷- خدایا از عذابت پناهم ده که من اسیر و خوار و ترسانم و برایت فروتنی میکنم
- ۸- خدایا با آموزش دلیل راه همراهم باش در آن زمان که در قبر منزل و خوابگاهم باشد
- ۹- خدایا اگر هزار سال مرا عذاب نمایی رشته امید من از تو قطع نمیشود
- ۱۰- خدایا مزه گذشتت را به من بچشان آنگاه که نه فرزندان و نه مال در آن زمان سود نرساند
- ۱۱- خدایا اگر مرا رعایت نکنی تباه شده ام و اگر رعایت نمایی تباهی نپذیرم
- ۱۲- خدایا اگر از غیر نیکوکاران نگذری پس امید کسیکه با هوس کامروایی میکند کیست
- ۱۳- خدایا اگر در طلب پروا کوتاهی نمودم پس اینک دنبال گذشت توام و سراغ آن میروم
- ۱۴- خدایا اگر از روی جهالت خطا کردم تا آنجا به تو امید بستم که درباره ام گفته شد باک ندارد
- ۱۵- خدایا گناهم بلندتر و بزرگتر از کوههای برافراشته شده ولی چشم پوشی تو از گناه من بزرگتر و برفرازتر است
- ۱۶- خدایا یاد عطای همیشگیات آتش دلم را خنکا میبخشد و یاد گناهان، دیدگانم را اشکبار میسازد
- ۱۷- خدایا لغزشم را نادیه گیر و گناهم را پاک کن من اقرار به گناه دارم و هراسان و نالانم
- ۱۸- خدایا از سوی خود آسایش و راحتی به من ده که من جز درهای احسان تو را نمی گویم
- ۱۹- خدایا اگر مرا دور کنی یا سبکم انگاری پس چه چاره کنم ای پروردگار و چه سازم
- ۲۰- خدایا سوگند خورده عشق در شب بیدار است رازونیا و دعا میکند ولی شخص غافل میخوابد

نَائِمٍ وَ مُنْتَبِهٍ فِي لَيْلِهِ يَنْصَرِّعُ (۱)

وَ كُلُّهُمْ يَرْجُو نَوَالَكَ رَاجِعاً لِرُحْمَتِكَ الْعُظْمَى وَ فِي الْخُلْدِ يَطْمَعُ (۲)

إِلَهِي يُمْنِنِي رَجَائِي سَلَامَةً وَ فُجِحَ خَطِيئَاتِي عَلَيَّ يُشْنَعُ (۳)

إِلَهِي فَإِنْ تَعَفُو فَعَفُوكَ مُتَّقِدِي وَ إِلَّا فَبِالذَّنْبِ الْمُدْمِرِ أُصْرَعُ (۴)

إِلَهِي بِحَقِّ الْهَاشِمِيِّ مُحَمَّدٍ وَ حُزْمِهِ أَطْهَارٍ هُمْ لَكَ خُضَّعُ (۵)

إِلَهِي بِحَقِّ الْمُصْطَفَى وَ ابْنِ عَمِّهِ وَ حُزْمِهِ أَبْرَارٍ هُمْ لَكَ خُشَّعُ (۶)

إِلَهِي فَانْشُرْنِي عَلَيَّ دِينَ أَحْمَدٍ مُنِيباً تَقِيّاً قَانِتاً لَكَ أَخْضَعُ (۷)

وَ لَا تَحْرِمْنِي يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي شَفَاعَتَهُ الْكُبْرَى فَذَاكَ الْمُسْتَفْعُ (۸)

وَ صَلِّ عَلَيْهِمْ مَا دَعَاكَ مَوْحِدٌ وَ نَاجَاكَ أَحْيَاؤُ بِيَابِكَ رُكَّعُ (۹)

و نیز در «صحیفه علویه» مناجات منظوم دیگری از آن حضرت نقل شده که اول آن «یا سامع الدعاء» است.

ولی چون مشتمل بر واژه های مشکل و لغات نا آشنا بود و ما بنا بر اختصار از ذکر خودداری نمودیم.

ثلاث کلمات من مولانا علی علیه السلام فی المناجاة إلهی کفی بی عزاً أن أكون لك عبداً و کفی بی فخراً أن تكون لی رباً أنت کما أحبُّ فأجعلنی کما تحبُّ (۱۰)

باب دوم: اعمال سال

فصل اول: فضیلت و اعمال ماه رجب

فضیلت و اعمال ماه رجب

در اعمال ماه های سال و فضیلت و اعمال نوروز و نیز اعمال ماه های رومی (شمسی) و آن در چند فصل است:

فصل اول: در بیان فضیلت و اعمال ماه مبارک رجب

بدان که این ماه و ماه شعبان و ماه رمضان در شرافت، کامل و تمامند و روایات بسیاری در فضیلت آنها وارد شده است بلکه از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده است که رجب ماه بزرگ خدا است و ماهی در احترام و فضیلت به آن نمی رسد

- ۱- خدایا از این مردم گروهی در خوابند و گروهی دیگر شب بیدار و زاری میکنند
- ۲- و همه آنان عطای تو را امید دارند، و امیدوار رحمت بزرگ تو اند و به بهشت تو طمع ورزند
- ۳- خدایا امید من در دلم آرزوی سلامتی میکند و زشتی گناهانم مرا به رسوایی تهدید می نماید
- ۴- خدایا اگر بگذری گذشتت نجات بخش من است ورنه با گناهم به عرصه نابودی در افتم
- ۵- خدایا به حق محمد هاشمی نسب و به حرمت پاکانی که نزد تو فروتنند
- ۶- خدایا به حق محمد مصطفی و پسر عمویش و به حرمت نیکوکارانی که برای تو خاشعند
- ۷- خدایا مرا در رستاخیز بر دین احمد برانگیز تائب و پرهیزکار و عابد و فروتن در پیشگاهت
- ۸- ای خدای من و آقای من مرا محروم مساز از شفاعت بزرگ محمد که شفاعتش پذیرفته است
- ۹- و بر ایشان درود فرست تا هرگاه که مؤحدی تو را بخواند و خوبان با تو مناجات کنند و در برابرت به رکوع پردازند
- ۱۰- سه جمله از مولایمان علی (درود بر او) در باب مناجات خدایا مرا این عزت بس است که بنده تو باشم، و برایم این افتخار کافی است که تو پروردگار من باشی، تو آنچنانی که دوست دارم، مرا هم چنان کن که دوست داری.

و در این ماه جنگ با کافران حرام است!! و رجب ماه خدا و شعبان ماه من و رمضان ماه امت من است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد، مستحقّ خشنودی بزرگ خدا می شود و خشم حق از او دور می گردد و دری از درهای دوزخ به رویش بسته میشود.

و از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت شده است: هر که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد بهشت بر او واجب میشود.

و نیز فرمود: رجب نام نهری در بهشت که از شیر سپیدتر و از عسل شیرین تر است، هر که یک روز از رجب را روزه بدارد به یقین از آن نهر بیاشامد.

و از امام صادق علیه السّلام نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ماه رجب ماه استغفار امت من است پس در این ماه بسیار طلب آمرزش کنید که خدا آمرزگار و مهربان است و رجب را «اصب» [یعنی فروریزنده تر] می گویند، زیرا رحمت خدا در این ماه بر امت من بسیار ریخته می شود، پس بسیار بگویید، استغفر الله و اساله التّوبه ابن بابویه به سند معتبر از سالم روایت نموده که گفت: در اواخر ماه رجب که چند روزی از آن مانده بود به خدمت امام صادق علیه السّلام رفتم.

چون نظر مبارک آن حضرت بر من افتاد، فرمود: آیا در این ماه روزه گرفته ای؟ گفتم: نه به خدا ای پسر رسول خدا.

فرمود: آنقدر ثواب از توفوت شده که اندازه آن را جز خدا کسی نمی داند، به یقین این

ماهی است که خدا آن را بر ماه های دیگر فضیلت داده و احترام آن را عظیم نموده و گرامی داشتن روزه داران این ماه را بر خود واجب کرده! گفتیم: یابن رسول الله، اگر در باقیمانده این ماه روزه بدارم آیا به بخشی از ثواب روزه داران آن نایل میشوم؟ فرمود: ای سالم هر که یک روز از آخر این ماه را روزه بدارد، خدا او را از سختی سكرات مرگ و از هراس پس از مرگ و از عذاب قبر ایمن می کند، و هر که دو روز آخر این ماه را روزه بدارد، به آسانی از صراط می گذرد، و هر که سه روز آخر این ماه را روزه بدارد از وحشت بزرگ روز قیامت، و از سختی ها و هول های آن روز ایمن می شود، و برات آزادی از آتش دوزخ را به او عطا می کنند.

در هر صورت برای روزه ماه رجب فضیلت بسیار وارد شده و در روایت آمده: اگر کسی قدرت بر روزه ماه رجب را ندارد، هر روز این تسبیحات را صد بار بخواند، تا ثواب روزه ماه رجب را دریابد:

سُبْحَانَ إِلَهِ الْجَلِيلِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّشْبِيحُ إِلَّا لَهُ سُبْحَانَ الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ سُبْحَانَ مَنْ لَبَسَ الْعِزَّ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ (۱)

بخش اول

اعمال مشترک ماه رجب

و آن بر دو بخش است: بخش اول: اعمال مشترک آن است که به متعلق به همه ماه است و اختصاص به روز معینی ندارد، و آن چند عمل است: اول: در تمام روزهای ماه رجب این دعا را بخواند که روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السلام در آغاز رجب در حجر اسماعیل

ص: ۱۹۱

۱- منزه است خدای بزرگ، منزه است آن که تسبیح جز برای او سزاوار نیست، منزه است خدای عزیزتر و گرامی تر، منزه است آن که جامه عزت در پوشید که تنها او برای آن جامه شایسته است.

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ وَ يَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمِعَ حَاضِرٌ وَ جَوَابَ عَتِيدِ اللّٰهِمْ وَ مَوَاعِيدُكَ الصَّادِقَهُ وَ
 أَيَادِيكَ الْفَاضِلَةَ وَ رَحْمَتَكَ الْوَاسِعَةَ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِيَ حَوَائِجِي لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَيَّ
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (١)

دعاهای هر روز ماه رجب

دوم: این دعا را بخواند، دعایی که امام صادق علیه السلام در هر روز ماه رجب میخواندند:

خَابَ الْوَأْفِدُونَ عَلَيَّ غَيْرِكَ وَ خَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلَّا لَكَ وَ ضَاعَ الْمُملُّونَ إِلَّا بِكَ وَ أَجْدَبَ الْمُتَتَجِعُونَ إِلَّا مَنْ ائْتَجَعَ فَضْلَكَ بِأَبِكَ
 مَفْتُوحٍ لِلرَّاعِيَيْنِ وَ خَيْرُكَ مَبْدُولٌ لِلطَّالِبِينَ وَ فَضْلُكَ مَبِيحٌ لِلسَّائِلِينَ وَ نَيْلُكَ مُتَبَاحٌ لِلْمَأْمِلِينَ وَ رِزْقُكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاكَ وَ
 حِلْمُكَ مُعْتَرِضٌ لِمَنْ نَاوَاكَ عَادَتُكَ الْإِحْسَانُ إِلَى الْمُسْتَيْبِينَ وَ سَبِيلُكَ الْإِبْتِقَاءُ عَلَى الْمُعْتَدِينَ اللّٰهُمَّ فَاهْدِنِي هُدَى الْمُهْتَدِينَ وَ
 ارْزُقْنِي اجْتِهَادَ الْمُجْتَهِدِينَ وَ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ الْمُبْعَدِينَ وَ اغْفِرْ لِي يَوْمَ الدِّينِ . (٢)

سوم: شیخ در کتاب «مصباح» از معلی بن خنيس از امام صادق علیه السلام روایت کرده: در ماه رجب این دعا را بخوان:

اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ لَكَ وَ عَمَلَ الْخَائِفِينَ مِنْكَ وَ يَقِينَ الْعَابِدِينَ لَكَ اللّٰهُمَّ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ أَنَا عَيْدُكَ الْبَائِسُ
 الْفَقِيرُ أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ وَ أَنَا الْعَيْدُ الدَّلِيلُ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ ائْتِنِي بِغِنَاكَ عَلَيَّ فَقْرِي وَ بِحِلْمِكَ عَلَيَّ جَهْلِي وَ
 بِقُوَّتِكَ عَلَيَّ ضَعْفِي يَا قَوِي يَا عَزِيزُ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ اكْفِنِي مَا أَهْمَنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا
 أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (٣)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس هم این دعا را در کتاب «اقبال» نقل کرده،

ص: ۱۹۲

۱- ای که مالک حاجات خواهند گانی، و از باطن لب فروبستگان خبر داری، از سوی تو برای هر خواهشی، گوشه شنوا، و پاسخی آماده است، خدایا به حق وعده های صادقانه است و نعمت های فراوانت، رحمت گسترده ات، از تو می خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و حاجات دنیا و آخرت را بر آوری، چه همانا تو بر هر کاری توانایی.

۲- آنان که بر غیر تو بار یافتند ناامید گشتند، و آنان که به کاری جز تو پرداختند زیانکار شدند، و آنان که به درگاه غیر تو وارد شدند به تباهی رسیدند، و سودجویان دچار قحطی شدند، مگر آنان که از فضل تو سود جستند، در رحمت به روی مشتاقان باز است، خیرت به خواهند گان عطا شده، احسانت برای نیازمندان گوارا است، و عطایت برای آرزومندان آماده است و روزیاست حتی برای روگردانان از فرمانت گسترده است، و بردباریاست کسانی را که به دشمنی ات برخاسته اند نیز شامل است، شیوه ات به بدرکاران احسان، و روش زندگی بخشیدن به متجاوزان است، خدایا مرا به راه ره یافتگان بدار، و تلاش تلاش گران را روزی ام فرما، و مرا از بی خبران دور شده قرار مده، و روز جزا آمرزش را نصیبم کن.

۳- خدایا شکیبایی شاکرانت، و کردار ترسیدگانت، و باور عبادت کنندگانت را از تو می خواهم، خدایا تو برتر و بزرگی، و من بنده بینوا و تهیدستم، تو بی نیاز و ستوده ای، و من بنده خوارم، خدایا بر محمّد و خاندانش درود فرست، و عطای این خواسته ها را بر من منت بگذار به توانگری ات بر تهیدستی ام، و به بردباری ات بر نادانی ام، به توانت بر ناتوانی ام ای عزیز، خدایا بر محمّد و خاندانش آن جانشیان پسندیده درود فرست، و مرا از کارهای دنیا و آخرت نسبت به چیزیکه بیتابم کرده کفایت کن ای مهربان ترین مهربانان.

و از نقل او پیداست که این دعا از جامع ترین دعاهاست، و در تمام اوقات می توان آن را خواند.

چهارم: شیخ طوسی فرموده: در هر روز ماه رجب مستحب است این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنَنِ السَّابِعِ وَالْأَلَاءِ الْوَاظِعِ وَالرَّحْمَةِ الْوَاسِعَةِ وَالْقُدْرَةِ الْجَامِعَةِ وَالنَّعْمِ الْجَسِيمِ وَالْمَوَاهِبِ الْعَظِيمَةِ وَالْأَيَادِي الْجَمِيلَةَ وَالْعَطَايَا الْجَزِيلَةَ يَا مَنْ لَا يُنْعَتُ بِتَمَثِيلٍ وَلَا يُمَثَلُ بِظَيْرٍ وَلَا يُغْلَبُ بِظَهِيرٍ يَا مَنْ خَلَقَ فَرْزَقَ وَالْهَمَّ فَأَنْطَقَ وَابْتَدَعَ فَشَرَعَ وَعَلَا فَارْتَفَعَ وَقَدَّرَ فَأَحْسَنَ وَصَوَّرَ فَأَتَقَنَ وَاحْتَجَّ فَأَبْلَغَ وَأَنْعَمَ فَأَشْبَعَ وَأَعْطَى فَأَجْزَلَ وَمَنْحَ فَأَفْضَلَ يَا مَنْ سَمَّا فِي الْعِزِّ فَفَاتَ نَوَاطِرَ [خَوَاطِرَ] الْأُبْصَارِ وَدَنَا فِي اللَّطْفِ فَحَازَ هَوَاجِسَ الْأَفْكَارِ يَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْمَلِكِ فَلَا يَمُدُّ لَهُ فِي مَلَكُوتِ سُلْطَانِهِ وَتَفَرَّدَ بِالْأَلَاءِ وَالْكِبْرِيَاءِ فَلَا ضِدَّ لَهُ فِي جَبْرُوتِ شَأْنِهِ يَا مَنْ حَارَتْ فِي كِبْرِيَاءِ هَيْبَتِهِ دَقَائِقُ لَطَائِفِ الْأَوْهَامِ وَانْحَسَرَتْ دُونَ إِذْرَاكِ عَظَمَتِهِ حَطَائِفُ أَبْصَارِ الْأَنَامِ يَا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِهَيْبَتِهِ، (۱)

وَخَضَعَتِ الرَّقَابُ لِعَظَمَتِهِ وَوَجَلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خِيفَتِهِ أَسْأَلُكَ بِهَذِهِ الْمَدْحَةِ الَّتِي لَا تَبْغِي إِلَّا لَكَ وَبِمَا وَأَيْتَ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ لِدَاعِيكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَبِمَا ضَمِنْتَ الْإِجَابَةَ فِيهِ عَلَى نَفْسِكَ لِلدَّاعِينَ يَا أَسْمَعَ السَّمْعِينَ وَأَبْصَرَ النَّاطِرِينَ وَأَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ يَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتِينِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَأَقْسِمُ لِي فِي شَهْرِنَا هَذَا خَيْرَ مَا قَسَمْتُ وَاخْتِمَ لِي فِي قَضَائِكَ خَيْرَ مَا حَتَمْتَ وَاخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ فِيمَنْ حَتَمْتَ وَأَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي مَوْفُورًا وَأَمْتِنِي مَسْرُورًا وَمَغْفُورًا

ص: ۱۹۳

۱- خدایا ای صاحب نعمت های فراوان و عطاهای قسمت شده، و رحمت گسترده، و قدرت فراگیر، و نعمت های برجسته، و موهبت های بزرگ، و بخشش های زیبا، و عنایات درخور، ای آن که به شباهت با چیزی وصف نشود، و به مثال و نمونه ای مثلش نزنند، و از سوی هیچ پنجه ای مغلوب نگردد، ای آن که آفرید و روزی داد، و الهام نمود و به سخن آورد، و نوآوری نمود و آغاز کرد، و برتر شد و بالا رفت، و اندازه داد و نیکو اندازه داد، و شلک داد و استوار نمود و حجت آورد و رساند، و نعمت بخشید و فراوان گرداند و بخشید و افزون ساخت، و عطا فرمود و فزونی بخشید، ای که در عزت بالا، پس از دیدگاه دیده ها درگذشت، و در لطف نزدیک شد پس از دغدغه افکار بیرون رفت، ای آن که در فرمانروایی یگانه است پس برای او در عرصه سلطنتش همتایی نیست، و به نعمت ها و بزرگ منشی تنهاست، پس برای او در عظمت جایگاهش ضدی نیست، ای آن که در شکوه هیبتش دقایق و لطایف اندیشه ها سرگردان شده، و در برابر درک عظمتش دیدگان تیزبین خلایق وامانده است، ای آن که رخساره در برابر جلالتش به خواری افتاده،

وَتَوَلَّ أَنْتَ نَجَاتِي مِنْ مُسَيِّئَاتِهِ الْبُزْخِ وَادْرَأْ عَنِّي مُنْكَرًا وَنَكِيرًا وَارْغَبْ عَنِّي مُبَشِّرًا وَبَشِيرًا وَاجْعَلْ لِي إِلَى رِضْوَانِكَ وَجَنَانِكَ [جَنَاتِكَ] مَصِيرًا وَعَيْشًا قَرِيرًا وَمُلْكًا كَبِيرًا وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ كَثِيرًا. (۱)

مؤلف گوید: این دعا دعایی است که در مسجد صعصعه هم خوانده می شود.

پنجم: شیخ روایت کرده که از ناحیه مقدسه به دست شیخ کبیر ابی جعفر محمد بن عثمان بن سعید رضی الله عنه این تویع شریف [یعنی دست نویس شریف] بیرون آمد که هر روز از روزهای رجب بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (۲)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعْرَانِي جَمِيعِ مَا يَدْعُوكَ بِهِ وَلَاؤُهُ أَمْرِكَ الْمَأْمُونُونَ عَلَى سِرِّكَ الْمُسْتَبِثُونَ بِأَمْرِكَ الْوَاصِعُونَ لِقُدْرَتِكَ الْمُعْلَنُونَ لِعَظَمَتِكَ أَسْأَلُكَ بِمَا نَطَقَ فِيهِمْ مِنْ مَسْئَلَتِكَ فَجَعَلْتَهُمْ مَعَادِنَ لِكَلِمَاتِكَ وَارْكَانًا لِتَوْحِيدِكَ وَآيَاتِكَ وَمَقَامَاتِكَ الَّتِي لَا تَعْطِيلُ لَهَا فِي كُلِّ مَكَانٍ يَعْرِفُكَ بِهَا مَنْ عَرَفَكَ لَا فَرْقَ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا إِلَّا أَنَّهُمْ عِبَادُكَ وَخَلْقُكَ فَتَقُهَا وَرَتُّهَا بِيَدِكَ يَدُوهَا مِنْكَ وَعَوْدُهَا إِلَيْكَ أَعْضَادٌ وَأَشْهَادٌ وَمَنَاءٌ وَأَذْوَادٌ وَحَفَظَةٌ وَرُؤَادٌ فِيهِمْ مَلَأَتْ سَمَاءَكَ وَارْضَكَ حَتَّى ظَهَرَ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَبَدِّلْكَ أَسْأَلُكَ وَبِمَوَاقِعِ الْعِزِّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَبِمَقَامَاتِكَ وَعَلَامَاتِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَزِيدَنِي إِيمَانًا وَتَثْبِتَانِي بَاطِنًا فِي ظُهُورِهِ وَظَاهِرًا فِي بُطُونِهِ وَمَكُونِهِ يَا مُفَرِّقًا بَيْنَ النُّورِ وَالدِّيْجُورِ يَا مَوْصُوفًا بِغَيْرِ كُنْهِ وَمَعْرُوفًا بِغَيْرِ شَبْهِهِ حَادًّا كُلَّ مَحْدُودٍ وَشَاهِدًا كُلَّ مَشْهُودٍ وَمُوجِدًا كُلَّ مَوْجُودٍ وَمُحْصِيًا كُلَّ مَعْدُودٍ وَفَاقِدًا كُلَّ مَفْقُودٍ، (۳) لَيْسَ

ص: ۱۹۴

۱- و گردن ها در برابر بزرگی اش فروتن گشته، و دل ها از ترسش هراسان شده است، از تو می خواهم به حق این ستایش که جز برای تو شایسته نیست، و به آن وعده ای که برای خوانندگان از مؤمنین، خود را به آن پای بند کرده ای و به آنچه اجابت آن را برای دعاکنندگان بر خودت ضمانت نموده ای، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای چابک ترین حسابسان، ای صاحب نیروی استوار، بر محمّد خاتم پیامبران و بر اهل بیتش درود فرست، و در این ماه بهترین چیزی را که قسمت کرده ای نصیب من کن، و بهترین چیزی که در قضای خود حتم نموده ای بر من حتم کن، و آن را برای من به خوشبختی ختم کن، در زمره آنان که کارشان را به خوشبختی ختم نمودی، و تا زنده ام زندگی همراه با عنایاتی فراوان روزی ام کن، و بمیران خوشحال و آمرزیده، و از پرسش و پاسخ برزخ رهایی ام بخش، و نکیر و منکر دو فرشته مأمور بر سؤال مردگان را از من دور کن و مبشر و بشیر را که مژده دهندگان سعادتند به من بنمایان، و برایم به جانب خشنودی و بهشت راه همواری قرار ده و زندگی خوش و فرمانروایی بزرگی برایم مقرر فرما، و بر محمد و خاندانش درود بسیار فرست.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است

۳- خدایا از تو درخواست می کنم، به حق معانی تمام دعاهایی که متولیان امرت تو را به آن می خوانند، آنان که امین راز تو هستند، و به امر تو شادند، و بیان کنندگان نیرویت و آشکار کنندگان بزرگی ات میباشند، از تو می خواهم به حق آنچه از مشیت درباره ایشان گفته شد، پس آنان را قرار دادی معادن کلمات و پایه های توحیدت، و آیات و مقامات که تعطیلی برای آنها در جایی نیست، تو را با آنها شناسد هر که بشناسد، بین تو و آنها تفاوتی نیست جز اینکه ایشان بندگان و آفریده

تواند که باز و بسته شدن کارشان به دست توست، آغازشان از تو و انجامشان به جانب توست، آنان بازوان و گواهان و بخشندگان و مدافعان و نگهبانان و بازرسان اند، آسمان و زمین را با حقیقت آنان انباشتی تا آشکار شد که معبودی جز تو نیست، پس به حق همه این ها و به جایگاه های عزّت از رحمتت و به مقامات و نشانه های از تو می خواهم که بر محییّد و خاندانش درود فرستی، و بر ایمان و پایداریم بیفزایی، این هان در عین ظهور، ای ظاهر در عین نهان، و مستوری، ای جداکننده بین روشنایی و تاریکی، ای وصف شده بدون اینکه ژرفای وجودش درک شود و ای شناخته شده بدون تشبیه، مرزبند هر محدود، گواه هر گواهی پذیر، هستی بخش هر چه هست، و شماره کننده هر شماره و گم کننده هر گم شده،

دُونَكَ مِنْ مَعْبُودِ أَهْلِ الْكِبْرِيَاءِ وَالْجُودِ يَا مَنْ لَا يُكَيَّفُ بِكَيْفٍ وَلَا يُؤَيَّنُ بِأَيْنٍ يَا مُحْتَجِبًا عَنْ كُلِّ عَيْنٍ يَا دَيْمُومُ يَا قَيُومُ وَعَالِمُ كُلِّ مَعْلُومٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَعَلَى عِبَادِكَ الْمُتَتَجِبِينَ وَبَشْرِكَ الْمُحْتَجِبِينَ وَمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَالْبِهِمِ الصَّافِينَ الْحَافِينَ وَبَارِكْ لَنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا الْمُرَجَّبِ الْمُكْرَمِ وَمَا بَعِيدَهُ مِنَ الْأَشْهُرِ الْحُرْمِ وَأَسْبِغْ عَلَيْنَا فِيهِ النَّعْمَ وَأَجْزِلْ لَنَا فِيهِ الْقِسْمَ وَأَبْرِزْ لَنَا فِيهِ الْقِسْمَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى النَّهَارِ فَأَضَاءَ وَعَلَى اللَّيْلِ فَأَظْلَمَ وَأَغْفِرْ لَنَا مَا تَعَلَّمْنَا وَمَا لَا نَعْلَمُ وَأَعْصِمْنَا مِنَ الذُّنُوبِ خَيْرَ الْعِصْمِ وَاكْفِنَا كَوَافِي قَدْرِكَ وَامْنُنْ عَلَيْنَا بِحُسْنِ نَظْرِكَ وَلَا تَكِلْنَا إِلَى غَيْرِكَ وَلَا تَمْنَعْنَا مِنْ خَيْرِكَ وَبَارِكْ لَنَا فِيمَا كَتَبْتَهُ لَنَا مِنْ أَعْمَارِنَا وَأَصْلِحْ لَنَا خَبِيئَةَ أَسْرَارِنَا وَأَعْطِنَا مِنْكَ الْأَمَانَ وَاسْتَعْمِلْنَا بِحُسْنِ الْإِيمَانِ وَبَلِّغْنَا شَهْرَ الصِّيَامِ وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَيَّامِ وَالْأَعْوَامِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ . (۱)

ششم: شیخ روایت نموده که: از ناحیه مقدسه به دست شیخ ابو القاسم رحمه الله این دعا در ایام رجب صادر شده:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْمَوْلُودِينَ فِي رَجَبٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الثَّانِي وَابْنِهِ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُتَتَجِبِ وَآتَقَرَّبُ بِهِمَا إِلَيْكَ خَيْرَ الْقُرْبِ يَا مَنْ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفُ طَلِبٌ وَفِيمَا لَدَيْهِ رُغَبٌ أَسْأَلُكَ سُؤَالَ مُقْتَرِفٍ مُذْنِبٍ قَدْ أَوْبَقْتَهُ ذُنُوبُهُ وَأَوْتَقْتَهُ عِيُوبُهُ فَطَالَ عَلَى الْخَطَايَا دُؤُوبُهُ وَمِنَ الرَّزَايَا خُطُوبُهُ يَسْأَلُكَ التَّوْبَةَ وَحُسْنَ الْأَوْبَةِ وَالنُّزُوعَ عَنِ الْحَوْبَةِ وَمِنَ النَّارِ فَكَأَنَّكَ رَقَبْتَهُ وَالْعَفْوَ عَمَّا فِي رِقَبَتِهِ

ص: ۱۹۵

۱- معبودی غیر تو نیست، اهل بزرگ منشی و جودی، ای که چگونگی نپذیری و به جایی درنگنجی، ای پوشیده از هر دیده، ای جاودان، ای به خود پاینده و دانای هر دانسته، بر محمد و خاندانش درود فرست، و بر بندگان برگزیده ات، و انسان های در پرده ات، و فرشتگان مقربت، و شجاعان صف کشیده گرداگرد عرش، و مبارک گردان بر ما در این ماهمان ماه بزرگ و ماه مکرم، و آنچه پس از این است از ماههای محترم، در این ماه نعمتعايت را بر ما فراوان کن، و نصیب های ما را سرشار فرما، و سوگندهایمان را به انجام برسان، به حق اسم بزرگ تر و بزرگ تر، و عظیم تر و گرامی تر که چون بر روز نهادی روشن شد و چون بر شب گذاردی تاریک گشت، و از گناهانمان بیامرز آنچه را تو میدانی و آنچه را ما نمی دانیم، و ما را از گناهان حفظ کن به بهترین نگاه داری، و ما را از حوادثی که مقدر نموده ای کفایت فرما، و بر ما به حسن توجیه منت گذار، و به غیر خودت وامگذار، و ما را از خیرت منع مکن، و به عمرهایمان به اندازه ای که مقدر فرموده ای برکت ده، و رازهای پنهان ما را سامان ده، و از جانب خود به ما امان بده، و ما را با حسن ایمان به کار گمار، و به ماه رمضان و روزها و سالهای پس از آن برسان مان، ای دارای جلال و بزرگواری.

فَأَنْتَ مَوْلَايَ أَعْظَمُ أَمَلِهِ وَثِقَتِهِ [ثَقَّتُهُ] اللَّهُمَّ وَاسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ الشَّرِيفَةِ وَوَسَائِلِكَ الْمُنِيفَةِ أَنْ تَتَغَمَّدَنِي فِي هَذَا الشَّهْرِ بِرَحْمَةٍ مِنْكَ وَاسِعَةٍ وَنِعْمَةٍ وَازِعَةٍ وَنَفْسٍ بِمَا رَزَقْتَهَا قَانِعَةٍ إِلَى نُزُولِ الْحَافِرَةِ وَمَحَلِّ الْأَخْرَةِ وَ مَا هِيَ إِلَيْهِ صَائِرَةٌ (۱)

زیارت رجبیه (الحمد لله الذي اشهدنا)

هفتم: و نیز شیخ از جناب ابو القاسم بن روح رضی الله عنه که نایب خاص حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف است روایت کرده: که فرمود: در ماه رجب در هر زیارتگاهی از زیارتگاه های شریف که باشی به این زیارت صاحب مزار را زیارت کن.

پس چون وارد حرم میشوی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَشْهَدَنَا مَشْهَدَ أَوْلِيَائِهِ فِي رَجَبٍ وَ أَوْجَبَ عَلَيْنَا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ وَ صَيَّلَى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُتَّجِبِ وَ عَلَى أَوْصِيَاءِهِ الْحُجْبِ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَشْهَدْنَا مَشْهَدَهُمْ [مَشَاهِدَهُمْ] فَأَنْجِزْ لَنَا مَوْعِدَهُمْ وَ أوردْنَا مَوْرِدَهُمْ غَيْرَ مُحَلِّثِينَ عَنْ وِرْدِ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ وَ الْخُلْدِ وَ السَّلَامِ عَلَيْكُمْ إِنِّي [قَدْ] قَصَيْدْتُكُمْ وَ اعْتَمَدْتُكُمْ بِمَسْأَلَتِي وَ حَاجَتِي وَ هِيَ فَكَأَنَّكَ رَقِيبِي مِنَ النَّارِ وَ الْمَقْرُوعِ مَعَكُمْ فِي دَارِ الْقَرَارِ مَعَ شَيْعَتِكُمُ الْأَبْرَارِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عَقَبِي الدَّارِ أَنَا سَائِلُكُمْ وَ آمَلُكُمْ فِيمَا إِلَيْكُمْ التَّفْوِيزُ وَ عَلَيْكُمْ التَّعْوِيزُ فَبِكُمْ يُجْبَرُ الْمَهِيضُ وَ يُشْفَى الْمَرِيضُ ، (۲) وَ مَا تَزْدَادُ الْأَرْحَامُ وَ مَا تَغِيضُ إِنِّي بِسِرِّكُمْ مُؤْمِنٌ [مُؤَمَّمٌ] وَ لِقَوْلِكُمْ مُسَلِّمٌ وَ عَلَى اللَّهِ بِكُمْ مُقْسِمٌ فِي رَجْعِي بِحَوَائِجِي وَ قَضَائِيهَا وَ إِنْجَاحِيهَا وَ إِبْرَاحِيهَا [إِيْزَاحِيهَا] وَ بِشُّؤْنِي لَمَدِيكُمْ وَ صِيَاحِيهَا وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ سَلَامٌ مُوَدِّعٌ وَ لَكُمْ حَوَائِجُهُ مُوَدِّعٌ [مُودِّعٌ] يَسْأَلُ اللَّهُ إِلَيْكُمْ الْمَرْجِعَ وَ سَعِيَهُ [سَعِيَهُ]

ص: ۱۹۶

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق دو مولود ماه رجب، محمد بن علی دوم (امام جواد ع) ، و فرزندش علی بن محمد برگزیده (امام هادی ع) و به وسیله آن دو امام به جانب تو تقرب میجویم به بهترین تقرب، ای آن که نیکی تنها از سوی او خواسته شده، و تنها در آنچه نزد اوست رغبت شده است، از تو میخواهم خواهش جرم پیشه معصیت کاری که گناهانش او را هلاک نموده، و عیوبش او را به اسارت کشیده، پس عادتش بر گناه طولانی شد، و امورش با بلاهای سخت به هم آمیخت، از تو میخواهد: توبه و خوبی بازگشت، کنده شدن از گناه، رهایی جانن از آتش، گذشت از آنچه بر گردن اوست، زیرا مولای من تو بزرگ ترین آرزو و امید او هستی. خدایا! از تو میخواهم به حق مسائل شریف، و وسایل ولایت، که مرا در این ماه به رحمت گسترده است، و نعمت تقسیم شده ات فروگیری، و نفسی به من عنایت کنی که به آنچه روزی اش نموده ای قناعت ورزد تا گاهی که به گور درآید و به آخرت رسد، و به آنچه عاقبت اوست بازگردد.

۲- سپاس خدا را که ما را در ماه رجب در محضر اولیایش حاضر کرد، و آنچه را که از حق ایشان بر ما فرض بود واجب فرمود، و درود خدا بر محمد برگزیده خدا، و جانشینان پرنجات بخش، خدایا! چنان که ما را به محضر ایشان حاضر نمودی، به وعده آنها در حق ما وفا کن، و ما را به جایگاه ورود آنان و فیض وجودشان وارد فرما، بی آنکه از ورود به خانه همیشگی و بهشت جاوید رانده شویم، و سلام بر شما، من به قصد شما آمده ام و در خواهش و حاجتم به شما تکیه کردم، حاجتم آزادی ام از دوزخ و جای گرفتن در کنار شما در خانه ابدی است، هر ماه با پیروان نیکو کارتان، و سلام بر شما به خاطر شکیبایی تان،

چه نیکوست این خانه آخرت، من خواهنده و آرزومند شمایم در آنچه اختیار و تغییرش به دست شماست. تنها «به وسیله شما» شکستگی جبران شود و بیمار درمان پذیرد،

إِلَيْكُمْ غَيْرَ [غَيْرٌ] مُنْقَطِعٍ وَأَنْ يَرْجِعَنِي مِنْ حَضْرَتِكُمْ خَيْرَ مَرْجِعٍ إِلَى جَنَابِ مُمْرِعٍ وَخَفْضِ عَيْشٍ مُوَسَّعٍ وَدَعَاهِ وَمَهْلٍ إِلَى حِينٍ [خَيْرٍ] الْأَجَلِ وَخَيْرِ مَصِيرٍ وَمَحَلٍّ فِي النَّعِيمِ الْأَزَلِ وَالْعَيْشِ الْمُقْتَبِلِ وَدَوَامِ الْأَكْلِ وَشُرْبِ الرَّحِيقِ وَالسَّلْسَلِ [السَّلْسِيلِ] وَعَلٍّ وَنَهْلٍ لَا سِيَّامَ مِنْهُ وَلَا مَلَمَلٍ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَتَحْيَاتِهِ عَلَيْكُمْ حَتَّى الْعَوْدِ إِلَى حَضْرَتِكُمْ وَالْفَوْزِ فِي كَرَّتِكُمْ وَالْحَشْرِ فِي زُمْرَتِكُمْ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ عَلَيْكُمْ وَصَلَوَاتِهِ وَتَحْيَاتِهِ وَهُوَ حَسْبُنَا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱)

سایر اعمال ماه رجب

هشتم: سید ابن طاووس از محمّد بن ذکران که معروف به سجّاد است چه آنقدر سجده کرد و در حال سجده گریست که نابینا شد روایت کرده که گفت: به امام صادق علیه السّلام عرض کردم فدایت شود این ماه ماه رجب است مرا در این ماه دعایی تعلیم کن که حق تعالی مرا به آن سود بخشد، حضرت فرمود: بنویس «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» و در هر روز از رجب در صبح و شام پس از نمازهای روز و شب بگو:

يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَآمَنْ سَخَطُهُ عِنْدَ [مَنْ] كُلِّ شَرٍّ يَا مَنْ يُعْطِي الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يَا مَنْ يُعْطِي مَنْ سَأَلَهُ يَا مَنْ يُعْطِي مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَرَحْمَةً أَعْطِنِي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَجَمِيعَ خَيْرِ الْآخِرَةِ وَاصْرِفْ عَنِّي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيَا وَ [جَمِيعَ] شَرِّ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَّا أَعْطَيْتَ وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ يَا كَرِيمَ . (۲)

راوی گفت: حضرت محاسن (موهای صورت) شریف خود

ص: ۱۹۷

۱- و آنچه را رحم‌ها بیفزاید و کم کنند انجام پذیرد، من به راز شما ایمان دارم و به گفتارتان تسلیمم، و خدا را به شما سوگند میدهم در اینکه از حرم شما بازگردم به همراه حاجاتم و روا شدن آنها و به امضا رسیدنشان و موفقانه برآمدنشان و دور شدن سختی‌های آنها و به همراه کارهایم نزد شما و اصلاح آنها، و سلام بر شما سلام وداع کننده ای حوایجش را به شما سپرده، از خدا می‌خواهد دوباره به سوی شما بازگردد، و راهش با جانب شما قطع نشود، و اینکه خدا مرا برگرداند از محضر شما به بهترین وجه و با دستی پر، به جایی سرسبز، و زیستگاهی خوش و گسترده و راحت و آسوده، تا رسدن مرگ و بهترین سرانجام، و جایگاهی در ناز و نعمت ازلی، و زنگی آینده ابدی، و خوردنی‌های مداوم، و نوشیدن شراب طهور، و آب گوارا، نوشیدن چند بار و یکبار، که از نوشیدنش خستگی و ملالی دست ندهد و رحمت خدا و برکات و تحیاتش بر شما، تا بازگشتم به محضر شما، و رستگاری در حکومت تان، و محشور شدن در زمره شما، و رحمت خدا و برکت و درودها و تحیاتش بر شما، و او ما را بس است و نیکو و کیلی است.

۲- ای آن که هر خیری را از او امید دارم، و از خشمش در هر شری ایمنی جویم، ای آن که در برابر عبادت اندک مزد بسیار عطا میکند، ای آن که به هر که از او بخواهد می‌بخشد، ای آن که به هر که از او نخواهد و او را نشناسد نیز می‌بخشد، عطایش از روی مهربانی و رحمت است، با درخواستم از تو همه خیر دنیا و خیر آخرت را به من عنایت کن، و با درخواستم از تو همه شره دنیا و شره آخرت را بازگردان، زیرا آنچه را تو عطا کردی کاستی ندارد، و از احسانت بر من بیفزای ای کریم.

را در پنجه چپ گرفت و این دعا را با حالت درماندگی و زاری همراه حرکت دادن انگشت اشاره دست راست خواند، و پس از این گفت:

يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا ذَا النُّعْمَاءِ وَالْجُودِ يَا ذَا الْمَنِّ وَالطُّوْلِ حَرِّمِ شَيْبَتِي عَلَى النَّارِ (۱)

نهم: از پیامبر روایت شده: هر که در ماه رجب صد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۲)

و آن را با صدقه به انجام رساند، حق تعالی پایان کارش را ختم به رحمت و آمرزش کند، و هر که چهارصد مرتبه بگوید: ثواب شهادت صد شهید را برای او بنویسد.

دهم: و نیز از آن حضرت روایت شده: هر که در ماه رجب هزار مرتبه بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (۳)

خدای عزتمند پرشکوه صد هزار کار نیک برای او ثبت کند، و برایش صد شهر در بهشت بنا کند.

یازدهم: روایت شده، هر که در ماه رجب به هنگام صبح، هفتاد مرتبه، و در زمان پسین (شامگاه) هم هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۴)

و چون به پایان رساند، دستها را بلند کند و بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ تُبْ عَلَيَّ (۵)

پس اگر در ماه رجب از دنیا برود، خدا از او خشنود باشد و به برکت ماه رجب، آتش دوزخ با او تماس نگیرد.

دوازدهم: در همه این ماه هزار مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْآثَامِ (۶)

تا خدای مهربان او را ببامرزد.

سیزدهم: سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله

- ۱- ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای دارای بخشش و جود، ای دارای عطا و کرم، محاسنم را بر آتش دوزخ حرام کن.
- ۲- آمرزش می خواهم از خدایی که معبودی جز او نیست، اوست یگانه، برایش شریکی نمی باشد، و به سوی او باز می گردم.
- ۳- معبودی جز خدا نیست،
- ۴- از خدا آمرزش می طلبم و به او باز می گردم
- ۵- خدایا مرا بیامرزد و توبه ام را بپذیر
- ۶- از خدای دارای بزرگی و بزرگواری، از همه گناهان و گنهکاریها، آمرزش می جویم.

در ماه رجب ده هزار مرتبه، یا هزار مرتبه، یا صد مرتبه فضیلت بسیار نقل کرده، و نیز روایت کرده: هر که در روز جمعه ماه رجب صد مرتبه سوره توحید را بخواند، در قیامت برایش نوری پدید می آید که او را به بهشت راهنمایی کند.

چهاردهم: سید روایت کرده: هر که در ماه رجب یک روز روزه بدارد، و چهار رکعت نماز بگذارد و به این ترتیب که در رکعت اول صد مرتبه «آیه الکرسی» بخواند و در رکعت دوم دویست مرتبه سوره توحید، نمی میرد تا مقامش را خود در بهشت ببیند، یا دیگری برای او ببیند.

پانزدهم: و نیز سید از پیامبر روایت کرده: هر که در روز جمعه ماه رجب بین نماز ظهر و عصر چهار رکعت نماز بخواند به این صورت که در هر رکعت یکبار سوره «حمد» و هفت بار «آیه الکرسی» و پنج مرتبه «سوره توحید» سپس ده بار بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ أَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ (۱)

حق تعالی برای او از روزی که این نماز را خوانده تا روزی که از دنیا برود برای هر روز هزار کار نیک بنویسد، و در عوض هر آیه ای که خوانده است شهری در بهشت از یاقوت سرخ، و به جای هر حرف قصری در بهشت از گوهر سپید عطا کند، و برای او زنان زیبا روی بهشتی را به همسری او درآورد و از او خشنود گردد بی آنکه برایش خشمی به دنبال داشته باشد، و در زمره عبادت کنندگان به شمار آید، و سرانجام او را به سعادت و

تا آخر حدیث.

شانزدهم: سه روز این ماه را که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بدارد، زیرا روایت شده: هر که در یکی از ماههای حرام این سه روز را روزه بدارد، حق تعالی برای او ثواب نهصد سال عبادت را می نویسد.

هفدهم: در تمام ماه رجب شصت رکعت نماز بخواند در هر شب دو رکعت به این ترتیب که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه

«قل یا ایها الکافرون»

و یک مرتبه سوره توحید بخواند، و چون سلام دهد دستها را بلند کرده و بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَآلِهِ. (۱)

سپس دستها را به صورت خویش بمالد، از پیامبر روایت شده، هر که این عمل را بجا آورد، خدا دعایش اجابت کند، و پاداش شصت حج و شصت عمره را به او عطا فرماید.

هجدهم: از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که در یک شب از ماه رجب، در دو رکعت نماز صد مرتبه سوره توحید بخواند مانند کسی است که راه خدا صد سال روزه گرفته و حق تعالی برای این عمل صد قصر در بهشت به او مرحمت فرماید، هر قصری در جوار پیامبری از پیامبران علیهم السلام.

نوزدهم: و نیز از آن حضرت روایت شده: هر که در یک شب

ص: ۲۰۰

۱- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس مخصوص اوست زنده میکند و می میراند و او زنده ای است که هرگز نمی میرد، خیز تنها به دست اوست، و او بر هر کاری توانا است، و بازگشت همه به سوی اوست، و جنبش و نیرویی نیست جز به عنایت او، خدای برتر و بزرگ، خدایا! بر محمد پیامبر درس ناخوانده و خاندانش درود فرست.

از شبهای رجب ده رکعت نماز بجای آورد به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» و یک بار

«قل یا ایها الکافرون»

و سه بار سوره توحید را بخواند حق تعالی هر گناهی که پیش از آن مرتکب شده بیامرزد.

تا آخر حدیث.

بیستم: علامه مجلسی در کتاب «زاد المعاد» فرموده: از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هر که در هر شب و هر روز ماههای رجب، شعبان و رمضان، هر یک از «حمد» و «ایه الکرسی» و

«قل یا ایها الکافرون»

و

«قل هو الله احد»

و

«قل اعوذ برب الفلق»

و

«قل اعوذ برب الناس»

را سه مرتبه قرائت کند و سه مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۲)

و سه مرتبه:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ (۳)

و چهار صد مرتبه :

خدای تعالی گناهانش را بیامرزد، هرچند به عدد قطره های باران و برگ درختان و کف روی آب دریاها باشد، تا آخر حدیث.

و نیز علامه مجلسی فرموده که در هر شب از شبهای این ماه هزار مرتبه گفتن «لا اله الا الله» (معبودی جز خدا نیست) وارد شده.

اعمال ليله الرغاب

بدان که اولین شب جمعه ماه رجب را «لیله الرغاب» (یعنی شب دلدادگان) میگویند و برای آن عملی با فضیلت بسیار از حضرت رسول صلی الله علیه و آله وارد شده که آن

ص: ۲۰۱

۱- منزه است خدا و سپاس خدای را و معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر از هر چیز است و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، خدای برتر و بزرگ

۲- خدایا درود فرست بر محمد و خاندانش

۳- بار خدایا مردان و زنان مؤمن را ببخش و بیامرز

۴- از خدا آمرزش می جویم و به سوی او میپویم

را سید در کتاب «اقبال» و علامه حلی در «اجازه بنی زهره» نقل کرده اند، بعضی از فضیلت آن اینکه به سبب انجام آن گناهان بسیار آمرزیده می شود، و نیز نمازی در آن وارد شده که هر که آن را به جای آورد هنگام شب اول قیام حق تعالی ثواب آن را به نیکوترین صورت و با روی گشاده و درخشان و زبانی گویا به سوی او میفرستد، پس به او میگوید: ای حبیب من تو را بشارت باد که از هر شدت و سختی نجات یافتی، بنده میگوید تو کیستی؟ به خدا سوگند من چهره ای زیباتر از چهره تو ندیدم، و سختی شیرین تر از سخن تو نشنیدم، و بویی بهتر از بوی تو نبویدم! پاسخ میدهد: من ثواب آن نماز که در فلان شب، از فلان ماه، از فلان سال به جای آوردی امشب نزد تو آمدم تا حقت را ادا کنم، و مونس تنهایی تو باشم، و هراس را از تو بگیرم و هنگامی که در صور (شیپور قیامت) دمیده شود، در عرصه قیامت سایه ای بر سرت خواهم افکند، پس خوشحال باش که خیر هرگز از تو جدا نخواهد شد.

کیفیت این نماز چنین است: اولین پنجشنبه ماه رجب را روزه میداری، چون شب جمعه داخل شود، ما بین نماز مغرب و عشاء، دوازده رکعت نماز بجای می آوری، هر دو رکعت با یک سلام به این ترتیب که در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه «سوره قدر» و دوازده مرتبه «سوره توحید» می خوانی و هنگامی که از نماز فارغ شدی هفتاد مرتبه می گویی:

ص: ۲۰۲

لَّهُمْ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِهِ [وَأَلِ مُحَمَّدٍ]. (۱)

سپس به سجده میروی و هفتاد مرتبه میگویی:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ (۲)

آنگاه سر از سجده بر می داری و هفتاد مرتبه می گویی:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمَ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْأَعْظَمُ (۳)

دوباره به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گویی:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ (۴)

سپس حاجت خود را میطلبی که به خواست خدا برآورده خواهد شد.

آگاه باش زیارت حضرت رضا علیه السلام در ماه رجب مستحب است، و انجام آن در این ماه امتیاز خاصی دارد، همانگونه که انجام عمره در ماه رجب فضیلت دارد تا جایی که روایت شده انجام آن در این ماه، در فضیلت همتای حج است و نیز نقل شده: حضرت سجاد علیه السلام در ماه رجب به عمره مشرف شده بود، و شب و روز نزد کعبه نماز میخواند، و در حالی که پیوسته در سجده بود این ذکر از زبان ایشان شنیده میشد:

عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسِنِ الْعَفْوُ مِنْ عَبْدِكَ (۵)

بخش دوم

اعمال مخصوص روزها و شبهای ماه رجب

شب اول: شب شریفی است، و در آن چند عمل وارد است: اول: چون هلال ماه را مشاهده کند بگوید:

اللَّهُمَّ أَهْلَهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ . (۶)

و روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگامیکه هلال ماه رجب را میدید میگفت:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَاعِنَّا عَلَى الصِّيَامِ وَالْقِيَامِ وَحِفْظِ اللِّسَانِ وَغَضِّ البَصْرِ

ص: ۲۰۳

۲- پاک و منزّه است پروردگار فرشتگان و روح

۳- پروردگارا! مرا بیامرز و بر من مهرورز و از آنچه از من میدانی بگذر، تو خدای برتر و بزرگ تری

۴- پاک و منزّه است پروردگار فرشتگان و روح

۵- گناه از بنده ات بزرگ شده، پس بگذر گذشت از سوی تو زیبا باشد.

۶- خدایا! شروع این ماه را بر ما با ایمنی و ایمان و سلامت و اسلام قرار ده، (ای ماه (پروردگار من و تو خدای عزّتمند و پر شکوه است.

وَلَا تَجْعَلْ حَظَّنَا مِنْهُ الْجُوعَ وَالْعَطَشَ . (۱)

دوم: چنان که بعضی از علما فرموده اند غسل کند.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که ماه رجب را بیابد، و در اول و وسط و آخر آن غسل کند پس از انجام آن مانند روزی که از مادر متولد شده بود از گناهان خود بیرون آمده و پاک میشود.

سوم: حضرت حسین علیه السلام را زیارت کند.

چهارم: پس از نماز مغرب بیست رکعت نماز به جای آورد، به این ترتیب که در هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «توحید» را خوانده، و پس از هر دو رکعت سلام دهد، تا خود و اهل و اولاد و مالش محفوظ بماند، و از عذاب قبر ایمنی یابد و از صراط به سرعت برق بدون حسابرسی بگذرد.

پنجم: پس از نماز عشاء دو رکعت نماز به جای آورد به این صورت که در رکعت اول پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «الم نشرح» و سه بار سوره «توحید» را بخواند و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره های «الم نشرح» و

«قل هو الله احد»

و

قل اعوذ برب الفلق

و

قل اعوذ برب الناس»

را هر کدام یک بار بخواند، و هنگامیکه سلام نماز را داد سی مرتبه بگوید: «لا اله الا الله» و سی مرتبه صلوات فرستد، تا حق تعالی همانند روزی که از مادر متولد شده، گناهان او را بیامزد و پاکش نماید.

ششم: سی رکعت نماز به این ترتیب که در هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره

«قل یا

ص: ۲۰۴

۱- خدایا برای ما در ماه رجب و شعبان برکت قرار ده، و ما را به ماه رمضان برسان، و بر روزه رمضان و بیداری شب و نگهداری زبان و فرو بستن چشم کمک فرما، و بهره ما را از ماه رمضان، گرسنگی و تشنگی قرار مده.

را بخواند، هفتم: عملی را که شیخ در کتاب «مصباح المتهجد» ذکر کرده به جای آورد.

شیخ در آن کتاب فرموده: عمل شب اول رجب: ابو البختری وهب بن وهب از حضرت صادق علیه السلام از پدر بزرگوارش علیه السلام از جدش علیه السلام از امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده، که برای آن حضرت خوشایند بود، که خود را چهار شب در طول سال از هر کاری فارغ سازد، و آن شبها را به عبادت زنده بدارد و آن چهار شب عبارتند از: شب اول رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان.

از حضرت جوا علیه السلام روایت شده که مستحب است هر کسی این دعا را در شب اول رجب بعد از نماز عشاء آخر بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَلِكٌ وَ أَنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرٌ وَ أَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِبَنِيِّكَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَ رَبِّي لِتُنْجِحَ [إِلَى] بِكَ طَلِبَتِي اللَّهُمَّ بِبَنِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَ الْأَئِمَّةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَنْجِحْ طَلِبَتِي (۱)

سپس حاجت را از خدا بخواه.

علی بن حدید روایت کرده که حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پس از فراغت از نماز شب در حال سجده چنین میگفت:

لَكَ الْمَحْمَدَةُ إِنْ أَطَعْتَكَ وَ لَكَ الْحُجَّةُ إِنْ عَصَيْتُكَ لَا صُغْعَ لِي وَ لَا لِعِيرِي فِي إِحْسَانٍ إِلَّا بِكَ يَا كَائِنُ [كَائِنًا] قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ وَ يَا مُكَوَّنَ

ص: ۲۰۵

۱- خدایا! از تو درخواست میکنم به حق اینکه تو فرمانروایی و بر هر کاری توانایی، و هر کاری که بخواهی میشود، خدایا! من به تو رو میکنم به وسیله پیامبرت محمد، پیامبر رحمت، درود خدا بر او و خاندانش ای محمد ای فرستاده خدا، من برای توجه به خدای پروردگارت و پروردگرم، به تو روی میآورم، تا خدا به سبب تو حاجتم را برآورد خدای به حق محمد و پیشوایان از اهل بیتش که درود خدا بر او و بر آنان حاجتم را برآورد

كُلُّ شَيْءٍ إِِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَدِيلَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ وَمِنَ الشَّرِّ الْمَرْجِعِ فِي الْقُبُورِ وَمِنَ النَّدَامَةِ يَوْمَ
 الْأَزْفَةِ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ عَيْشِي عَيْشَهُ نَفِيَّهُ وَمِيتِي مِيتَهُ سَوِيَّهُ وَمُنْقَلِبِي مُنْقَلِبًا كَرِيمًا غَيْرَ مُخْزٍ
 وَلَا فَاضِحٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْمَّةِ يَنْبِيعِ الْحِكْمَةِ ، (۱) وَأُولَى النُّعْمَةِ وَمَعَادِنِ الْعِصْمَةِ وَاعْصِمْنِي بِهِمْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ
 لَا تَأْخُذْنِي عَلَيَّ غَيْرِهِ وَلَا عَلَيَّ غَفْلَةٍ وَلَا تَجْعَلَ عَوَاقِبَ أَعْمَالِي حَسْرَةً وَارْضَ عَنِّي فَإِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلظَّالِمِينَ وَأَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ اللَّهُمَّ
 اغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ وَاعْظِمْنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ فَإِنَّكَ الْوَسِيعُ رَحْمَتُهُ الْبَدِيعُ حِكْمَتُهُ وَأَعْظِمْنِي السَّعَةَ وَالِدَعَةَ وَالْأَمْنَ وَالصُّحَّةَ وَ
 الْبُخُوعَ وَالْقُنُوعَ وَالشُّكْرَ وَالْمُعَافَاةَ وَالتَّقْوَى وَالصَّبْرَ وَالصَّدْقَ عَلَيَّكَ وَعَلَى أَوْلِيَائِكَ وَالْيُسْرَ وَالشُّكْرَ وَاعْمَمْ بِذَلِكَ يَا رَبَّ
 أَهْلِي وَوَلَدِي وَإِخْوَانِي فِيكَ وَمَنْ أَحَبَّتْ وَأَحْبَبْتِ وَأَوْلَدْتِ وَوَلَدْتِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُؤْمِنِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

ابن اشیم گفته: وقت خواندن این دعا پس از هشت رکعت نماز شب و پیش از نماز وتر است، پس از آن سه رکعت وتر را به
 جای میآوری چون سلام دادی، در حالتی که نشسته ای بگو:

الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا تَنْصُدُ خَزَائِنُهُ وَلَا يَخَافُ أَمْنُهُ رَبِّ إِنْ ارْتَكَبْتُ الْمَعَاصِيَ فَذَلِكَ تَقَهَّ [تَقَهَّ] مِنِّي بِكَرَمِكَ إِنَّكَ تَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ
 عِبَادِكَ وَتَغْفُو عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ وَتَغْفِرُ الزَّلَّلَ وَإِنَّكَ [فَإِنَّكَ] مُجِيبٌ لِدَاعِيكَ وَمِنْهُ قَرِيبٌ

ص: ۲۰۶

۱- شکر و سپاس تنها از آن توست اگر از تو اطاعت کردم و حجت و برهان تنها از آن توست اگر تو را معصیت کردم، در
 نیکی کردن نه کاری از من ساخته است و نه از غیر من جز به عنایت تو، ای هستی پیش از هر چیز، ای هستی بخش هر چیز، تو
 بر هر کاری توانایی خدایا! از انحراف و ناباوری به هنگام مرگ، و از گزند بازگشت در گورها، و از پشیمانی در روز قیامت
 به تو پناه می آورم، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی زندگی ام را زندگی پاک، و مرگم
 را مرگی معتدل، و بازگشتگاهم را بازگشتگاهی کریمانه که در آن خواری و رسوایی نباشد. خدایا! بر محمّد و خاندانش
 درود فرست، آن امامانی که چشمه های حکمت،

۲- و صاحبان نعمت، و ریشه های عصمت اند، و مرا به وسیله آنان از هر بدی نگهدار، و در حالت غرور و غفلت مگیر، و
 سرانجام کارهایم را حسرت و اندوه قرار مده، و از من راضی شو، زیرا همانا آمرزشت برای ستمگاران است و من از
 ستمکارانم، خدایا! بر من بیامرز آنچه را به تو زیان نمیرساند، و به من عطا کن آنچه را که کاستیات ندهد، همانا رحمت
 گسترده و حکمت نوین است. خدایا! و به من مرحمت فرما: گشایش، راحتی، امنیت، سلامت، فروتنی، قناعت، سپاسگذاری،
 تندرستی کامل، پرواپیشگی، شکیبائی، راستی بر تو و دوستانت، آسانی، شکر، و همه اینها را پروردگارا به خانواده و فرزند و
 برادان دینی ام و هر که را دوست دارم و دوستم دارد، و هر که فرزندم باشد و فرزندش باشم از مسلمانان و مؤمنان عمومیت ده،
 ای پروردگار جهانیان.

وَ أَنَا تَائِبٌ إِلَيْكَ مِنَ الْخَطَايَا وَ رَاغِبٌ إِلَيْكَ فِي تَوْفِيرِ حَظِّي مِنَ الْعَطَايَا يَا خَالِقَ الْبَرَايَا يَا مُنْقِذِي مِنْ كُلِّ شَدِيدَةٍ [شَدَّهِ] يَا مُجِيرِي مِنْ كُلِّ مَحْذُورٍ وَفَزَّ عَلَيَّ الشُّرُورَ وَ أَكْفَيْنِي شَرَّ عَوَاقِبِ الْأُمُورِ [فَائِنَكَ] فَأَنْتَ اللَّهُ عَلَيَّ نِعْمَائِكَ وَ جَزِيلِ عَطَائِكَ مَشْكُورٌ وَ لِكُلِّ خَيْرٍ مَذْخُورٌ. (۱)

و آگاه باش علما برای هر شب این ماه نماز مخصوصی ذکر کرده اند، که مقام را گنجایش نقل آن نیست.

اعمال روز اول ماه رجب

اعمال روز اول ماه رجب: روز شریفی است و در آن چند عمل است: اول: روزه گرفتن، روایت شده: حضرت نوح علیه السلام در این روز سوار کشتی شد، و به کسانی که با او بودند امر فرمود روزه بدارند.

و هر که در این روز روزه بدارد، آتش دوزخ به فاصله یک سال راه از او دور میشود.

دوم: غسل کردن.

سوم: زیارت امام حسین علیه السلام، شیخ از بشیر دهنان از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر که روز اول رجب حسین بن علی علیهما السلام را زیارت کند بی تردید خدای عالم او را بیامرزد.

چهارم: خواندن دعای طولانی و مفصلی که سید در کتاب «اقبال» نقل کرده.

نماز سلمان

پنجم: خواندن «نماز سلمان» به این صورت که ده رکعت نماز گذارد، بعد از هر دو رکعت سلام دهد و در هر رکعت یک مرتبه سوره «حمد»، سه مرتبه «توحید» و سه مرتبه

«قل یا ایها الکافرون»

را خوانده و پس از هر سلام دستها را بلند کند و بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ

ص: ۲۰۷

۱- سپاس خدای را که خزانه هایش پایان نمی پذیرد، و آن که را امان دهد هرگز نمی ترسد، پرودگارا اگر مرتکب گناهی شدم در اثر اطمینانم به کرم تو بود، همانا توبه بندگان را می پذیری، و از بدیهایشان درمی گذاری، و لغزش ها را میآمرزی، همانا تو خواننده ات را اجابت می نمایانی، و به او نزدیکی، و من از خطاها تنها به جانب تو باز میگردم، و در کامل کردن بهره ام از عطاها تنها به سوی تو رغبت دارم، ای آفریننده آفریدگان، ای نجات بخش من از هر سختی، ای پناه من از هر چه که

هراسناک گردهم خوشحالی ام را فراوان کن، و مرا از بدفرجامی در کارها کفایت فرما، تویی خدایی که بر نعمت ها و عطاهاى فراوانت سپاس شده، و برای هر خیری ذخیره بندگانی.

بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

سپس بگوید:

اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ (۲)

و نیز در روز نیمه ماهر رجب این نماز را با همین کیفیت بخواند، ولی پس از:

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

بگوید:

إِلَهِهَا وَاحِدًا أَحَدًا فَرْدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا (۴)

و هم در روز آخر ماه این عمل را بجا آورد و بعد از:

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ بگوید وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۵)

پس دستها را بر چهره خود کشیده و حاجتش را بطلب، از فواید این نماز که بسیار است نباید غفلت نمود.

و آگاه باش که برای سلمان در روز اول ماه رجب نماز دیگری است که آن ده رکعت است: در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره

«قل هو الله احد»

سه مرتبه خوانده شود.

با فضیلت بسیار، که چکیده اش آمرزش گناهان و در امان ماندن از فتنه قبر، و عذاب قیامت و سلامت یافتن از جذام و پیری و بیماری ذات الجنب برای خواننده آن است، و همچنین سید ابن طاووس برای این روز چهار رکعت نماز نقل کرده که هر که می خواهد به کتاب «اقبال» مراجعه کند.

و در این روز، در سال پنجاه و هفت هجری به قولی ولادت امام باقر علیه السلام واقع شده، ولی مختار نویسنده در این مورد سوم صفر است.

و در روز دوم این ماه در سال ۲۱۲ به

ص: ۲۰۸

- ۱- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس تنها برای اوست، زنده می کند و میمیراند، و اوست زنده ای که نمی میرد، خیر به دست اوست و او بر هر کاری تواناست.
- ۲- خدایا! از آنچه عطا کردی بازدارنده ای نیست، و آنچه را بازدارنده ای ندارد و شخص کوشا را کوشش از تو بی نیاز نمی کند، سپس دستها را بر چهره خود بکشد.
- ۳- او بر هر کاری تواناست
- ۴- معبود، یگانه، یکتا، فرد، مقصود نیازمندان، که همسری و فرزندی نگرفته است
- ۵- او بر هر کاری تواناست خدایا! بر محمّد و خاندان پاکش درود فرست، و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، خدای برتر و بزرگ.

قولی ولادت با سعادت امام هادی علیه السلام و در روز سوم این ماه شهادت آن حضرت در سال دویست و پنجاه و چهار، در شهر سرمن رأی [سامراء] اتفاق افتاده است، و به قول ابن عیاش در روز دهم این ماه ولادت حضرت جواد الائمه علیه السلام واقع شده است.

ایام البیض رجب

شب سیزدهم: آگاه باش که در هر یک از ماههای رجب و شعبان و رمضان، در شب سیزدهم مستحب است دو رکعت نماز بگذارند به این صورت که در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و «تبارک» و

«قل هو الله احد»

بار خوانند، و در شب چهاردهم: چار رکعت با همین کیفیت و با دو سلام، و در شب پانزدهم شش رکعت با سه سلام و به همین صورت.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که چنین کند تمام فضیلت این سه ماه را دریابد، و همه گناهانش جز شرک آمرزیده شود.

روز سیزدهم: اول «ایام البیض» است و برای روزه این روز و روز چهاردهم و پانزدهم، ثواب بسیاری وارد شده، و اگر کسی بخواهد عمل «ام داود» را بجا آورد، باید این روز را روزه بدارد، و در روز سیزدهم این ماه بنا بر مشهور، سی سال پس از عام الفیل ولادت با سعادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در کعبه معظمه واقع شده است.

اعمال شب و روز نیمه رجب

شب نیمه ماه رجب: شب شریفی است، و در آن چند عمل مستحب است: اول: غسل کردن.

دوم: شب زنده داری به عبادت، چنان که علامه مجلسی فرموده.

سوم: زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام چهارم: شش رکعت نماز به کیفیتی که

ص: ۲۰۹

در اعمال شب سیزدهم گذشت.

پنجم: سی رکعت نماز که در هر رکعت سوره «حمد» و ده مرتبه سوره

«قل هو الله احد»

خوانده شود، و این نماز را سید ابن طاووس با فضیلت بسیار از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده.

ششم: دوازده رکعت نماز، هر دو رکعت با یک سلام، و در هر رکعت، هر یک از سوره های «حمد» و «توحید» و «فلق» و «ناس» و «ایه الکرسی» و «قدر» را چهار مرتبه بخواند، و پس از سلام چهار مرتبه بگوید:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَلَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِيًّا (۱)

سپس هر دعایی که می خواهد بخواند.

سید این نماز را به این صورت از امام صادق علیه السلام روایت کرده، ولی شیخ در کتاب «مصباح» فرموده: که داود بن سرحان از امام صادق علیه السلام روایت کرده: در شب نیمه رجب دوازده رکعت نماز به جا می آوری، در هر رکعت بعد از سوره «حمد» یک سوره خوانده، و هنگامی که از نماز فراغت یافتی، هر یک از سوره های «حمد»،

«قل اعوذ برب الفلق»

و

«قل اعوذ برب الناس»

و

«قل هو الله احد»

و «ایه الکرسی» را چهار مرتبه قرائت میکنی، و پس از آن چهار مرتبه میگویی:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۲)

پس می خوانی:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَمَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۳)

و همچنین در شب بیست و هفتم مثل این عمل را به جا میآوری.

-
- ۱- خدایا خدایا، پروردگارا چیزی را شریک او نسازم، و جز او سرپرستی نگیردم
 - ۲- منزّه است خدا و سپاس خاص اوست و معبودی جز او نیست و او بزرگتر از هر وصفی است
 - ۳- خدایا خدایا پروردگارا چیزی را شریک او نسازم، و هرچه او خواهد شود نیرویی نیست جز خدای برتر و بزرگ.

روز مبارکی است، و در آن چند عمل مستحب است: اول: غسل کردن، دوم: زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام، زیرا از ابن ابی نصر نقل شده که گفت: از حضرت رضا علیه السلام پرسیدم، امام حسین علیه السلام، را در کدام ماه زیارت کنیم؟ فرمود: در نیمه رجب و تمام ماه شعبان.

سوم: نماز سلمان به کیفیتی که در اعمال روز اول گذشت.

چهارم: چهار رکعت نماز بخواند، و پس از سلام دست به دعا بردارد و بگوید:

اللَّهُمَّ يَا مُدِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ وَيَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْتَ كَهْفِي حِينَ تُعِينِي الْمَيْدَاهِبُ وَأَنْتَ بَارِي خَلْقِي رَحْمَةً بِي وَقَدْ كُنْتُ عَنْ خَلْقِي غَيْبًا وَلَوْلَا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهَالِكِينَ وَأَنْتَ مُؤَيِّدِي بِالنَّصْرِ عَلَى أَعْدَائِي وَلَوْلَا نَصْرُكَ إِيَّاي لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِينَ يَا مُرْسِلَ الرَّحْمَةِ مِنْ مَعَادِنِهَا وَمُنْشِئَ الْبُرْكَهِ مِنْ مَوَاضِعِهَا يَا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوحِ وَالرَّفْعِ فَأَوْلِيَاؤُهُ بِعِزِّهِ يَتَعَزَّزُونَ وَيَا مَنْ وَضَعْتَ لَهُ الْمُلُوكَ نِيرَ الْمَذَلِّ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَوَاتِهِ خَائِفُونَ أَسْأَلُكَ بِكَيْنُونِيَّتِكَ الَّتِي اشْتَقَّقْتُهَا مِنْ كِبْرِيَايِكَ وَ أَسْأَلُكَ بِكِبْرِيَايِكَ الَّتِي اشْتَقَّقْتُهَا مِنْ عِزَّتِكَ وَأَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي اسْتَوَيْتَ بِهَا عَلَى عَرْشِكَ فَخَلَقْتَ بِهَا جَمِيعَ خَلْقِكَ فَهُمْ لَكَ مُدْعُونَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ. (۱)

عمل و دعای ام داود

روایت شده: هر صاحب اندوهی این دعا را بخواند حق تعالی او را از اندوه و غم رهایی بخشد.

پنجم: عمل ام داود که مهم ترین اعمال این روز است، و برای برآمدن حاجات و برطرف شدن سختیها، و دفع ستم ستمکاران بسیار مؤثر است.

و کیفیت آن بنابر آنچه در کتاب «مصباح» شیخ آمده چنین است: چون

ص: ۲۱۱

۱- ای خوارکننده هر ستمگر سرکش، از عزت بخش مؤمنان، تویی پناهگاه من آن هنگام که دیدگاه ها و روش ها مرا عاجز سازند و تویی پدیدآورنده جسم و جانم از روی مهر و رحمت، درحالی که از آفریدن من بینیاز بودی، و اگر رحمت تو نبود هرآینه از هلاک شدگان بودم، و تویی تأیید کننده من در پیروزی بر دشمنانم، و اگر یاری تو نبود، هرآینه از رسواشدگان بودم، ای فرستنده رحمت از سرچشمه هایش، و پدید آورنده برکت از جاهایش، ای آن که هستی اش را به نهایت بزرگی و بلندی خاص ساخته، س دوستانش به عزت او عزیز می شوند، ای آن که پادشاهان در برابرش یوغ خواری بر گردن نهاده اند در نتیجه از حملات انتقام جویانه اش در هراسند، از تو می خواهم به حق وجودت که آن را از کبریایت برون ساختی، و از تو می خواهم به حق کبریایت که آن را از عزت برگرستی و از تو می خواهم به حق عزتت که با آن بر حکومت هستی چیره گشتی و با آن همه آفریدگانت را آفریدی، در نتیجه همه آنان بر هستی ات اعتراف دارند، که بر محمد و اهل بیتش درود فرستی.

بخواهد این عمل را بجا آورد، روزهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم را روزه بدارد، سپس در روز پانزدهم هنگام ظهر غسل کند و چون وقت ظهر داخل گردد، نماز ظهر و عصر را با رکوع، و سجود نیکو بجا آورد، در جایی خلوت که چیزی او را مشغول نکند، و کسی با او سخن نگوید.

چون از نماز فراغت یابد، رو به جانب قبله کند، و سوره «حمد» را صد مرتبه و سوره «توحید» را نیز صد مرتبه و «آیه الکرسی» را ده مرتبه بخواند، و بعد از اینها قرائت کند سوره های «انعام، بنی اسرائیل (اسراء)، کهف، لقمان، یسی، صافات، حم سجده، حمعسق، حم دخان، فتح، واقعه، ملک، ن، اذا السماء انشقت» و پس از آن را تا آخر قرآن، و چون از اینها فارغ شود، درحالیکه رو به قبله می باشد بگوید:

صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ الْبَصِيرُ الْخَبِيرُ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَ بَلَّغْتَ رُسُلَهُ الْكِرَامَ وَ أَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمَجْدُ وَ لَكَ الْعِزُّ وَ لَكَ الْفَخْرُ وَ لَكَ الْقَهْرُ وَ لَكَ النُّعْمَةُ وَ لَكَ الْعِظَمَةُ وَ لَكَ الرَّحْمَةُ وَ لَكَ الْمَهَابَةُ وَ لَكَ السُّلْطَانُ وَ لَكَ الْبَهَاءُ وَ لَكَ الْاِمْتِنَانُ وَ لَكَ التَّسْبِيحُ وَ لَكَ التَّقْدِيسُ وَ لَكَ التَّهْلِيلُ وَ لَكَ التَّكْبِيرُ وَ لَكَ مَا يُرَى وَ لَكَ مَا لَا يُرَى وَ لَكَ مَا فَوْقَ السَّمَاوَاتِ

الْعَلَى ، (۱) وَ لَكَ مَا تَحْتَ الثَّرَى وَ لَكَ الْأَرْضُونَ السُّفْلَى وَ لَكَ الْأَخْرَهُ وَ الْأُولَى وَ لَكَ مَا تَرْضَى بِهِ مِنَ الثَّنَاءِ وَ الْحَمْدِ وَ الشُّكْرِ وَ النِّعْمَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جِبْرِئِيلَ أَمِينِكَ عَلَى وَحْيِكَ وَ الْقَوِيَّ عَلَى أَمْرِكَ وَ الْمُطَاعَ فِي سِيَمَاوَاتِكَ وَ مَحَالِّ كَرَامَاتِكَ الْمُتَحَمِّلِ لِكَلِمَاتِكَ النَّاصِرِ لِأَنْبِيَائِكَ الْمُدْمِرِ لِأَعْدَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مِيكَائِيلَ مَلِكِ رَحْمَتِكَ وَ الْمَخْلُوقِ لِزَأْفَتِكَ وَ الْمُسْتَغْفِرِ الْمُعِينِ لِأَهْلِ طَاعَتِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى إِسْرَافِيلَ حَامِلِ عَرْشَتِكَ وَ صَاحِبِ الصُّورِ الْمُنتَظِرِ لِأَمْرِكَ الْوَجِلِ الْمُشْفِقِ مِنْ خِيفَتِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَمَلِهِ الْعَرْشِ الطَّاهِرِينَ ، (۲) وَ عَلَى السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَزَةِ الطَّيِّبِينَ وَ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ وَ عَلَى مَلَائِكَةِ الْجَنَانِ وَ خَزَنَةِ النَّيْرَانِ وَ مَلِكِ الْمَوْتِ وَ الْأَعْوَانِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آدَمَ بَدِيعِ فَطْرَتِكَ الَّذِي كَرَّمْتَهُ بِسُجُودِ مَلَائِكَتِكَ وَ أَبْحَثَهُ جَنَّتِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمَّنَا حَوَاءَ الْمُطَهَّرَةِ مِنَ الرَّجْسِ الْمُصَفَّاهِ مِنَ الدَّنَسِ الْمُفْضَلِهِ مِنَ الْإِنْسِ الْمُتَرَدِّدِهِ بَيْنَ مَحَالِّ الْقُدْسِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى هَابِيلَ وَ شِيثَ وَ إِدْرِيسَ وَ نُوحَ وَ هُودَ وَ صَالِحَ وَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ يُوسُفَ وَ الْأَسْبَاطَ وَ لُوطَ (۳) وَ شُعَيْبَ وَ أَيُّوبَ وَ مُوسَى وَ هَارُونَ وَ يُوشَعَ وَ مِيشَا وَ الْخُضْرَ وَ ذِي الْقَرْنَيْنِ وَ يُونُسَ وَ إِيَّاسَ وَ الْيَسَعَ وَ ذِي الْكِفْلِ وَ طَالُوتَ وَ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ وَ زَكَرِيَّا وَ شُعْبَانَ وَ يَحْيَى وَ تُوْرَخَ وَ مَتَّى وَ إِرْمِيَا وَ حَيْقُوقَ وَ دَانِيَالَ وَ عَزْرِيْرَ وَ عِيسَى وَ شَمْعُونَ وَ جَرِجِيْسَ وَ الْحَوَارِيْنَ وَ الْأَتْبَاعَ وَ خَالِدَ وَ حَنْظَلَةَ وَ لُقْمَانَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْ مُحَمَّدًا وَ آلَ

ص: ۲۱۳

۱- راست فرمود خدای بزرگ که معبودی جز او نیست، خدای زنده و به خود پاینده، دارای بزرگی و بزرگواری، مهربان و بخشنده، بردبار و کریم، که چیزی همانند او نیست، و او شنوای دانای بینای آگاه است، گواهی داد خدا خدایی که معبودی جز او نیست و فرشتگان و صاحبان دانش هم گواهان وحدانیت اویند و اینکه بر پا دارنده عدالت است، معبودی جز او که عزیز حکیم است، نیست، و پیامبران بزرگوارش این حقیقت را به مردم رساندند، و من بر این واقعیت از گواهانم، خدایا! تنها برای توست، سپاس و بزرگواری و عزت و افتخار، و چیرگی، و نعمت، و عظمت، و رحمت، و هیبت، و سلطنت، و زیبایی، و نعمت بخشی، و تنزیه، و تقدیس، و یکتایی، و بزرگی، و دیدنیها و نادیدنی ها، و آنچه بر فراز آسمان های بلند است،

۲- و آنچه در اعماق زمین است و زمینهای فروتر، و آخرت و دنیا، و آنچه به آن خشنود شوی از ثنا و ستایش و سپاس و نعمتها، خدایا! بر جبرئیل درود فرست آن فرشته امین بر وحیت، و نیرومند بر انجام فرمانت و فرمانبردار در آسمان ها و جایگاه های کرامت، حمل کننده کلمات، یاور پیامبران، نابود کننده دشمنانت، خدایا بر میکائیل درود فرست آن فرشته رحمت، آفریده برای نمایش رأفت، و آرمزش خواه و یاور اهل طاعت، خدایا! بر اسرافیل درود فرست آن فرشته حمل کننده عرش، و صاحب صور (شیبور) قیامت، آن چشم به راه فرمانت، اندیش ناک و بیمناک از هراست، خدایا درود فرست بر حاملان عرش، آن حاملان پاک نهاد،

۳- و بر سفیران بزرگوار، آن نیکان پاکیزه، و بر فرشتگان آن بزرگواران نویسنده اعمال بندگان، و بر فرشتگان بهشت، و گماشتگان بر دوزخ، و فرشته مرگ و یارانش، ای صاحب عظمت و بزرگواری، خدایا! درود فرست بر پدرمان آدم، پدیده آفرینشت، که او را گرامی داشتی با سجده فرشتگان، و بهشت را به او بخشید، خدایا! بر مادرمان حوا درود فرست، آن پاکیزه از پلیدی، و صفا یافته از چرکی، و برتر از آدمیان، و گردش کننده در جایگاه های مقدس، خدای درود فرست بر هابیل و شیت و ادريس و نوح و هود، و صالح و ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب و یوسف اسباط و لوط

مُحَمَّدٌ وَيَارِكُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَرَحِمْتَ [وَتَرَحَّمْتَ] وَيَارِكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ
 مَجِيدٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَأَيُّمِهِ الْهُدَى، (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَبْدَالِ وَالْأَوْلَادِ وَالسَّيَّاحِ وَالْعُبَادِ وَالْ
 الْمُخْلِصِينَ وَالزُّهَادِ وَأَهْلِ الْجِدِّ وَالْاجْتِهَادِ وَاخْصِصْ مُحَمَّدًا وَأَهْلَ بَيْتِهِ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَأَجْزَلِ كَرَامَاتِكَ وَبَلِّغْ رُوحَهُ وَ
 جَسَدَهُ مِنِّي تَحِيَّةً وَسَلَامًا وَزِدْهُ فَضْلًا وَشَرَفًا وَكَرَمًا حَتَّى تُبَلِّغَهُ أَعْلَى دَرَجَاتِ أَهْلِ الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَفْضَلِ
 الْمُقَرَّبِينَ اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى مَنْ سَمَّيْتُ وَمَنْ لَمْ أَسْمُ مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَهْلِ طَاعَتِكَ وَأَوْصِلْ صَلَوَاتِي إِلَيْهِمْ وَ
 إِلَى أَرْوَاحِهِمْ وَاجْعَلْهُمْ إِخْوَانِي فِيكَ وَأَعْوَانِي عَلَى دُعَائِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَشْفِعُ بِكَ إِلَيْكَ وَبِكَرَمِكَ إِلَى كَرَمِكَ وَبِجُودِكَ
 إِلَى جُودِكَ وَبِرَحْمَتِكَ إِلَى رَحْمَتِكَ، (۲) وَبِأَهْلِ طَاعَتِكَ إِلَيْكَ وَأَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِكُلِّ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْهُمْ مِنْ مَسْأَلَةٍ
 شَرِيفَةٍ غَيْرِ مَرْدُودَةٍ وَبِمَا دَعَوْتُكَ بِهِ مِنْ دَعْوَةٍ مُجَابَهٍ غَيْرِ مُخَيَّبَةٍ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا حَلِيمُ يَا كَرِيمُ يَا عَظِيمُ يَا جَلِيلُ يَا مُنِيلُ
 يَا جَمِيلُ يَا كَفِيلُ يَا وَكِيلُ يَا مُقِيلُ يَا مُجِيرُ يَا خَبِيرُ يَا مُبِيرُ يَا مَنِيْعُ يَا مُدِيلُ يَا مُجِيلُ يَا كَبِيرُ يَا قَدِيرُ يَا بَصِيرُ يَا شَكُورُ يَا بَرُّ يَا
 طَهْرُ يَا طَاهِرُ يَا قَاهِرُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا سَاتِرُ يَا مُحِيطُ يَا مُقْتَدِرُ يَا حَفِيْظُ يَا مُتَجَبِّرُ يَا قَرِيبُ يَا وَدُودُ يَا حَمِيدُ يَا مَجِيدُ يَا مُبْدِيُ يَا
 مُعِيدُ يَا

ص: ۲۱۴

۱- و شعيب و ایوب و موسی و هارون و یوشع و میشا و خضر و ذی القرنین و یونس و الیاس و یسع و ذی الکفل و طالوت و
 داود و سلیمان و زکریا و شعیا و یحیی و تورخ و متی و ارمیا و حیقوق و دانیال و عزیر و عیسی و شمعون و جرجیس و
 حواریون و پیروان و خالد و حنظله و لقمان. خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست و بر محمد و خاندان محمد رحمت
 فرست و بر محمد و خاندان محمد برکت فرست، آنچنان که درود و رحمت و برکت بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، به
 حقیقت تویی ستوده و بزرگوار، خدایا! درود فرست بر اوصیاء، و سعادت‌مندان و شهیدان و امامان هدایتگر،
 ۲- خدایا! درود فرست بر ابدال و اولاد و جهانگردان و عبادت کنندگان و مخلصان و پارسایان، و اهل کوشش و تلاش و
 محمّد و اهل بیتش را خاص گردان، به برترین دردهایت، و بزرگترین کراماتت و بر روح و جسمش از سوی من تحیت و
 سلام رسان، و او را آنچنان فضل و شرف و کرامت بیفزای که او را به بالاترین درجات اهل شرف از پیامبران و فرستادگان و
 برترین بندگان مقربت برسانی، خدایا! درود فرست بر آن که نام بردم و بر آن که نام نبردم از فرشتگان و و پیامبران و
 رسولانت و اهل طاعتت، و درودهایم را بر ایشان و بر ارواحشان برسان، و آنان را برادرانم در آستانت، و یارانم بر دعایت قرار
 بده، خدایا! شفاعت میجویم از تو، و از کرمت به سوی کرمت و از جودت به سوی جودت، و از رحمت به سوی رحمت،

شَهِيدٌ يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعَمُ يَا مُفْضِلُ يَا قَابِضُ يَا بَاسِطُ يَا هَادِي، (۱) يَا مُرْسِلُ يَا مُرْشِدُ يَا مُسَدِّدُ يَا مُعْطِي يَا مَانِعُ يَا دَافِعُ يَا رَافِعُ يَا بَاقِي يَا وَاقِي يَا خَلَّاقُ يَا وَهَّابُ يَا تَوَّابُ يَا فَتَّاحُ يَا نَفَّاحُ يَا مُرْتَّاحُ يَا مَنْ بِيَدِهِ كُلُّ مِفْتَاحٍ يَا نَفَّاعُ يَا رُءُوفُ يَا عَطُوفُ يَا كَافِي يَا شَافِي يَا مُعَافِي يَا مُكَافِي يَا وَفِي يَا مُهَيِّمُنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا نُورُ يَا مُدَبِّرُ يَا فَزْدُ يَا وَتْرُ يَا قُدُّوسُ يَا نَاصِرُ يَا مُونِسُ يَا بَاعِثُ يَا وَارِثُ يَا عَالِمُ يَا حَاكِمُ يَا بَادِي يَا مُتَعَالِي يَا مُصَوِّرُ يَا مُسَلِّمُ يَا مُتَحَبِّبُ يَا قَائِمُ يَا دَائِمُ يَا عَلِيمُ يَا حَكِيمُ يَا جَوَادُ يَا بَارِيُّ يَا بَارُ يَا سَارُّ يَا عَدْلُ يَا فَاصِلُ يَا دَيَّانُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، (۲) يَا سَمِيعُ يَا بَدِيعُ يَا خَفِيْرُ يَا مُعِينُ [مُغَيِّرُ] يَا نَاشِرُ يَا غَافِرُ يَا قَدِيمُ يَا مَسِيْهُلُ يَا مُبَسِّرُ يَا مُمِيتُ يَا مُحْيِي يَا نَافِعُ يَا رَازِقِسُ يَا مُقْتَدِرُ [مُقَدِّرُ] يَا مُسَبِّبُ يَا مُغِيْثُ يَا مُغْنِي يَا مُقْنِي يَا خَالِقُ يَا رَاصِدُ يَا وَاحِدُ يَا حَاضِرُ يَا جَابِرُ يَا حَافِظُ يَا شَدِيْدُ يَا غِيَاثُ يَا عَائِدُ يَا قَابِضُ يَا مَنْ عَلَا فَاسْتَعَلَى فَكَانَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى يَا مَنْ قَرُبَ فَدَنَا وَبَعْدَ فَنَآى وَ عِلْمَ السِّرِّ وَ أَخْفَى يَا مَنْ إِلَيْهِ التَّدْبِيْرُ وَ لَهُ الْمَقَادِيْرُ وَ يَا مَنْ الْعَسِيْرُ عَلَيْهِ سِيْهُلُ يَسِيْرُ يَا مَنْ هُوَ عَلَى مَا يَشَاءُ قَدِيْرُ يَا مُرْسِلَ الرِّيَّاحِ يَا فَالِقَ الْإِصْبَاحِ يَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ يَا ذَا الْجُودِ وَ السَّمَّاحِ يَا رَادَّ

ص: ۲۱۵

۱- و از اهل طاعتت به سویت، و از تو می خواهم تمام آنچه را که یکی از بندگان شایسته ات از تو درخواست کرده درخواست شرافت افزایی که مردود نشده و می خوانمت به آنچه تو را بدان خوانده اند، خواندنی که اجابت شده و به نومیذی نرسیده، ای خدا ای بخشنده، ای مهربان، ای بردبار، ای کریم، ای بزرگ ای باشکوه، ای بخشنده، ای زیبا، ای سرپرست، ای کارگشا، ای برگیرنده لغزش ها، ای پناه ده، ای آگاه، ای روشنی بخش، ای نابود کننده، ای والا مقام، ای چرخاننده، ای دگرگون ساز، ای بزرگ، ای توانا، ای بینا، ای ستایش پذیر، ای نیکو کردار، ای پاکی، ای پاک، ای چیره ای پیدا، ای پنهان، ای پرده پوش، ای فراگیر، ای توانمند، ای نگهبان، ای بزرگمنش، ای نزدیک، ای مهرورز، ای ستوده ای بزرگوار، ای آغازگر، ای بازگرداننده، ای گواه، ای احسان کننده، ای زیبایی بخش، ای عطا بخش، ای فزونی بخش، ای گیرنده، ای دهنده، ای هدایت گر،

۲- ای فرستنده، ای ارشاد کننده، ای استوارساز، ای عطا کننده، ای منع کننده، ای دفع کننده، ای بلندی بخش، ای همیشگی، ای نگهدار، ای آفریننده ای بسیار بخشنده، ای توبه پذیر، ای کارگشا، ای فراوان دهنده، ای نشاط آفرین، ای آن که هر کلیدی به دست اوست ای بسیار سود رسان، ای مهرورز، ای عطوف، ای بسنده، ای شفا بخش، ای عافیت بخش، ای پاداش دهنده، ای وفا کننده، ای سلطه گر ای با عزت، ای جبران کننده، ای بزرگمنش، ای سلام، ای ایمنی بخش، ای یکتا، ای بی نیاز، ای نور، ای تدبیرگو، ای فرو، ای تک، ای قدوس، ای یاور، ای همدم، ای برانگیزنده، ای وارث، ای دانا، ای فرمان ده، ای آغازگر، ای برتر، ای صورتگر، ای سلامتی بخش، ای دوستی ورز، ای پایدار، ای همیشه، ای دانا، ای فرزانه، ای بخشنده، ای آفریننده، ای نیکوکار، ای شادی افزا ای دادگر، ای داور، ای جزادهنده، ای پر مهر، ای منت گذار،

مَا قَدْ فَاتَ يَا نَاشِرَ الْأَمْوَاتِ يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ، (۱) يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَيَا فَاعِلَ مَا يَشَاءُ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا حَيَّا حَيِّنَ لَا حَيَّ إِلَّا أَنْتَ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا إِلَهِي وَسَيِّدِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحِمِ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَرَحِمْتَ [تَرَحَّمْتَ] عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَارْحِمِ ذُلِّي وَفَاقِئِي وَفَقْرِي وَانْفِرَادِي وَوَحْدَاتِي وَخُضُوْعِي بَيْنَ يَدَيْكَ وَاعْتِمَادِي عَلَيْكَ وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ، (۲) أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ الدَّلِيلِ الْخَاشِعِ الْخَائِفِ الْمُسْتَفِيقِ الْبَائِسِ الْمَهِينِ الْحَقِيرِ الْجَائِعِ الْفَقِيرِ الْعَائِدِ الْمُسْتَجِيرِ الْمُقَرَّبِ بَدَنِهِ الْمُسْتَغْفِرِ مِنْهُ الْمُسْتَكِينِ لِرَبِّهِ دُعَاءَ مَنْ أَسْلَمَتْهُ نَفْسُهُ [نَفْسُهُ] وَرَفَضَتْهُ أَجَّتُهُ وَعَظَمَتْ فَجِيعَتَهُ دُعَاءَ حَرِيقِ حَزِينٍ ضَعِيفٍ مَهِينٍ بَائِسٍ مُسْتَكِينٍ بِكَ مُسْتَجِيرٍ اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَلِيكٌ وَأَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ وَأَنَّكَ عَلَى مَا تَشَاءُ قَدِيرٌ وَأَسْأَلُكَ بِحُزْمِهِ هَذَا الشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْبَيْتِ الْحَرَامِ وَالْبَلَدِ الْحَرَامِ وَالرُّكْنِ وَالْمَقَامِ وَالْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ وَبِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامِ يَا مَنْ وَهَبَ لِآدَمَ شَيْئًا، (۳) وَلِإِبْرَاهِيمَ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَا مَنْ رَدَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ وَيَا مَنْ كَشَفَ بَعْدَ الْبَلَاءِ ضُرَّ أَيُّوبَ يَا رَادَّ مُوسَى عَلَى أُمِّهِ وَزَائِدَ الْخَضِرِ فِي عِلْمِهِ وَيَا مَنْ وَهَبَ لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ وَلِزَكَرِيَّا يَحْيَى وَلِمَرْيَمَ عِيسَى يَا حَافِظَ بِنْتِ شَعْبٍ وَيَا كَافِلَ وَلَدِ أُمِّ مُوسَى

ص: ۲۱۶

۱- ای شنوا، ای پدیدآور، ای پشتیبان، ای یاور، ای زندگی بخش مردگان، ای آمرزنده، ای دیرینه، ای آسانی بخش، ای هموار کننده، ای میراننده، ای زنده کننده، ای سودبخش، ای روزی بخش، ای قدرتمند، ای سبب ساز ای فریادرس، ای بی نیاز کننده، ای دارای بخش، ای آفریننده، ای در کمین، ای یگانه، ای حاضر، ای جبران کننده، ای نگهدار، ای استوار، ای فریادرس، ای بازگرداننده، ای گیرنده، ای که بلندی جست و بر فراز آمد، آمد، پس در چشم انداز برتر جای گرفت، ای آن که نزدیک شد پس در کنار آمد، و دور شد پس نیاافتنی شد، و نهان و ناپیدتر را دانست، ای آن که تدبیر امور با اوست و اندازه ها به دست او، ای آن که هر هر دشواری بر اوس حل و آسان است، ای آن که بر هرچه بخواهد تواناست، ای فرستنده بادها، ای پدیدآورنده روشنی بامداد، ای برانگیزنده ارواح، ای صاحب جود و بخشش، ای بازگرداننده آنچه از دست رفته، ای زنده کننده مردگان، ای گردآورنده پراکنده ها،

۲- ای روزی بخش بی حساب به هر که خواهی، ای انجام دهنده آنچه خواهی هرگونه که خواهی، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای زنده به خو پاینده، ای زنده آنگاه که نباشد زنده، ای زنده کننده مردگان، ای زنده ای که معبودی جز تو نیست، پدید آورنده آسمان ها و زمین، ای خدای من و آقای من، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و بر محمد و خاندان محمد رحمت فرست، و بر محمد و خاندان محمد برکت فرست، آنچنان که درود و برکت و رحمت خویش را بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، به یقین که ستوده و بزرگواری و رحمت آر بر خواری و نداری، و تهیدستی من، و بر تک بودن و تنهایی و فروتنی من در برابرت، و بر اعتمادم بر تو، و زاری ام به درگاہت،

۳- تو را میخوانم، خواندن آن فروتن خوار خاشع ترسان بیمناک بینوای پست ناچیز گرسنه نادار پناهنده پناه جوی، معترف به گناه، آمرزش خواه از گناه، درمانده به درگاه پروردگارش، می خوانمت خواندن آن که معتمدانش او را وا گذاشته اند و دوستانش او را ترک گفته اند، و درد جانگاهش بزرگ شده، می خوانمت خواندن آن دلسوخته غمگین ناتوان بی مقدار بینوای درمانده پناه جو، خدایا! از تو درخواست میکنم به حق اینکه فرمانروایی، و آنچه بخواهی می شود، و بر آنچه بخواهی

توانایی، و از تو درخواست می‌کنم به احترام این ماه محترم و خانه محترم، و شهر محترم و رکن و مقام و مشاعر بزرگ، و به حق پیامبرت محمد که بر او و خاندانش سلام، ای آن که به آدم شیث را بخشید،

[عَنْ وَالِدَتِهِ] أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا وَتُجِيرَنِي مِنْ عَذَابِكَ وَتُوجِبَ لِي رِضْوَانَكَ وَ أَمَانَكَ وَ إِحْسَانَكَ وَ غُفْرَانَكَ وَ جَنَانَكَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَفُكَّ عَنِّي كُلَّ حَلْقَةٍ بَيْنِي وَ بَيْنَ مَنْ يُؤْذِينِي، (۱) وَ تَفْتَحَ لِي كُلَّ بَابٍ وَ تُلَيِّنَ لِي كُلَّ صَعْبٍ وَ تُسَهِّلَ لِي كُلَّ عَسِيرٍ وَ تُخْرِسَ عَنِّي كُلَّ نَاطِقٍ بِشَرٍّ وَ تَكْفُفَ عَنِّي كُلَّ بَاغٍ وَ تَكْتُمَ [عَنِّي] كُلَّ عَيْدٍ وَ لِي وَ حَاسِدٍ وَ تَمْنَعَ مِنِّي كُلَّ ظَالِمٍ وَ تَكْفِينِي كُلَّ عَاتِقٍ يَحُولُ بَيْنِي وَ بَيْنَ حَاجَتِي وَ يُحَاوِلُ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنِي وَ بَيْنَ طَاعَتِكَ وَ يُبْطِنِي عَنِ عِبَادَتِكَ يَا مَنْ أَلْجَمَ الْجِنَّ الْمُتَمَرِّدِينَ وَ قَهَرَ عَتَاةَ الشَّيَاطِينِ وَ أَذَلَ رِقَابَ الْمُتَجَبِّرِينَ وَ رَدَّ كَيْدَ الْمُتَسَلِّطِينَ عَنِ الْمُسْتَضْعَفِينَ أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ مَا تَشَاءُ وَ تَسْهِيْلِكَ لِمَا تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ أَنْ تَجْعَلَ قَضَاءَ حَاجَتِي فِيْمَا تَشَاءُ. (۲)

سپس بر زمین سجده کن و دو طرف رخسار خود را بر خاک بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَ بِكَ أَمَنْتُ فَارْحَمْ ذُلِّي وَ فَاقْتِي وَ اجْتِهَادِي وَ تَضَرُّعِي وَ مَسْكَتِي وَ فَقْرِي إِلَيْكَ يَا رَبِّ. (۳)

و بکوش که دیده هایت اشک ریزان باشد، هر چند به اندازه سر سوزن، که این خود نشانه برآورده شدن دعاست.

اعمال شب مبعث

روز بیست و پنجم: در سال صد و هشتاد و سه، شهادت حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام در سن پنجاه و پنج سالگی در شهر بغداد واقع شد، و آن روزی است که غمهای آل محمد علیهم السلام و شیعیان ایشان تازه می شود.

شب بیست و هفتم: شب مبعث پیامبر صلی الله علیه و آله و

ص: ۲۱۷

۱- و به ابراهیم اسماعیل و اسحق را، و ای آن که یوسف را به یعقوب بازگرداند، و ای آن که بدحالی ایوب را پس از آزمون برطرف ساخت، ای بازگرداننده موسی به مادرش و فزونی بخش دانش خضر، ای آن که سلیمان را به داود بخشید، و یحیی را به زکریا، و عیسی را به مریم، ای نگهدار دختر شعیب، ای سرپرست فرزند مادر موسی، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و همه گناهان مرا بیامیزی، و از عذابت پنجاهم دهی، و مرا مستوجب خشنودی و ایمنی و احسان و آمرزش و بهشت خویش قرار دهی، و از تو درخواست میکنم هر حلقه ای که میان من و آزاردهنده من است

۲- باز کنی، و هر سختی را برایم آسان نمایی، و هر مشکلی را برایم هموار کنی، و زبان هر بدگوی از من را ناگویا سازی، و هر متجاوز را از من بازداری، و هر دشمن و حسود بر من را نابود نمایی، و هر ستمگری را از من بازداری، و مرا از هر مانعی که بین من و حاجتم حایل می شود، و می خواهد بین من و طاعتت جدایی اندازد، و از عبادتت بازدارد کفایت فرمایی، ای آن که پریان سرکش را مهار نمودی و شیاطین متکبر را مقهور ساختی، و گردن گردنکشان را به خاک ذلت افکندی، و بداندیشی چیره جویان را از مستضعفان بازگرداندی، از تو می خواهم با قدرتت بر هر چه می خواهی، و آسان نمودنت هر چه را بخواهی به هر گونه که بخواهی اینکه برآوردن حاجتم را در زمره آنچه می خواهی قرار دهی.

۳- خدایا! برای تو سجده کردم، و به تو ایمان آوردم، پس رحمت آور بر خواری ام، و تنگدستی ام، و کوششم، و رازی ام، و

درماندگی ام، و نیازم به سویت ای پروردگار من.

از شبهای پربرکت است، و در آن چند عمل مستحب است: اول: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: از حضرت جواد علیه السلام روایت شده: همانا در ماه رجب شبی است، که از هر آنچه آفتاب بر آن می تابد بهتر است و آن، شب بیست و هفتم رجب است، که در صبح آن پیامبر صلی الله علیه و آله به رسالت مبعوث شد.

برای کسیکه از شیعه ما عامل در آن شب است، پاداش نیکوکاری شصت سال مقرر است، به محضر آن حضرت عرض شد: عمل در آن شب چیست؟ فرمود: چون نماز عشا را خواندی، و به بستر استراحت رفتی، تا پیش از نیمه شب، هر ساعتی که خواستی از بستر برمی خیزی، و دوازده رکعت نماز هر دو رکعت به یک سلام به جای می آوری در هر رکعت حمد و سوره ای از سوره های کوچک مفصل میخوانی و کوچک مفصل از سوره محمد صلی الله علیه و آله تا آخر قرآن است، زمانی که از دوازده رکعت فارغ شدی، در همان حال نشسته هر یک از سوره های «حمد» و

«قل اعوذ برب الفلق»

و

«قل اعوذ برب الناس»

و

«قل هو الله احد»

و

«قل يا ايها الكافرون»

و «انا انزلناه» و آیه الکرسی را هفت مرتبه بخوان، و به دنبال همه آنها این دعا را بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِيرُهُ تَكْبِيرًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ عَرْكَ عَلَى أَرْكَانِ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ وَ

ص: ۲۱۸

ذِكْرِكَ الْأَعْلَى الْأَعْلَى وَبِكَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ. (۱)

سپس بخوان هر دعایی را که میخواهی.

و نیز غسل در این شب مستحب است.

و نمازی که داود بن سرحان از امام صادق علیه السلام برای شب نیمه رجب روایت کرده و جزو اعمال شب نیمه ذکر شد در این شب هم خوانده میشود.

کلام ابن بطوطه

دوم: زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است که برترین اعمال این شب میباشد.

و بدان که ابو عبد الله محمد بن بطوطه که یکی از دانشمندان اهل سنت است در ششصد سال پیش از این زمان (زمان تألیف مفاتیح الجنان) می زیسته، در سفرنامه خود معروف به «رحله ابن بطوطه» در بیان ورودش از مکه معظمه به نجف اشرف، روضه و قبر مبارک مولایمان امیر المؤمنین علیه السلام را ذکر نموده، و گفته است همه اهل این شهر رافضی هستند، و برای این روضه مبارکه کراماتی ظاهر شده: از جمله در شب بیست و هفتم، ماه رجب که نامش نزد اهل آنجا «لیله المحیا» [شب بیداری یا شب زندگانی] است، از عراقین [بصره و کوفه] و خراسان و شهرهای فارس، و روم، افراد شل و مفلوج و زمین گیری را که حدود سی یا چهل نفر میشوند پس از عشا نزد ضریح مقدس علی علیه السلام می آورند، آنگاه مردم اجتماع میکنند، و به انتظار شفا یافتن و برخاستن آنان می مانند.

گروهی از اجتماع کنندگان نماز می خوانند، و عده ای ذکر می گویند، و گروهی قرآن تلاوت می کنند، و بعضی هم به تماشای روضه مبارکه مشغول

ص: ۲۱۹

۱- سپاس خدای را که فرزندی بر نگرفته، و شریکی در فرمانروایی و یآوری از روی خواری و نیاز برایش نبوده است، او را بسیار بزرگ شمار. خدایا! از تو درخواست میکنم به حق جایگاه های عزت بر پایه های عرش و منتهای رحمت در قرآنت، و بنام بزرگتر بزرگتر بزرگتر، و ذکر برتر برتر برتر، و به کلمات کاملت، بر محمد و خاندانش درود فرست، و با من چنان کن که شایسته آنی.

میشوند، تا آنکه نصف یا دوسوم از شب بگذرد، در این هنگام تمام مبتلایان و زمین گیران که محروم از حرکت بودند، از جای برمی خیزند درحالی که صحیح و تندرستند و نقصی در آنان نیست و می گویند: لا اله الا الله (معبودی جز خدا نیست) ، «محمد رسول الله» (محمد فرستاده خدا است) ، «علی ولی الله» (علی ولی خدا است) ، و این امری است مشهور و معروف. من گرچه آن شب را در آن روزه درنیافتم، ولی از مردمان مورد اطمینان که بر گفتارشان اعتماد داشتم شنیدم.

و همچنین در مدرسه ای که مهمانخانه آن حضرت است، سه نفر زمین گیر را که قدرت بر حرکت نداشتند مشاهده کردم، یکی از مردمان روم، و دیگری از اهالی اصفهان، و سومی از مردم خراسان بود، از هر سه پرسیدم، چگونه شما درمان نیافته و در اینجا مانده اید؟ گفتند: ما شب بیست و هفتم رجب را درک نکردیم، اینجا مانده ایم تا شب بیست و هفتم آینده برسد، و شفای خود را بگیریم، و به خاطر این شب، مردم زیادی از شهرها جمع می شوند، و بازار بزرگی به مدت ده روز برپا می گردد.

تتمه اعمال شب مبعث

مؤلف گوید: مبدا این حکایت را دور از واقع بدانی، چه همانا معجزات و کراماتی که این مشاهد مشرفه به ظهور رسیده، و به حدّ تواتر نقل شده بسیار زیادتر از آن است که در شمار آید.

و در ماه شوال گذشته [نسبت به زمان نوشتن این قسمت از مفاتیح الجنان به وسیله مؤلف بزرگوارش مرحوم محدث قمی رحمه الله [سال هزار و سیصد و چ

هل و سه هجری قمری در حرم مطهر حضرت ثامن الائمه الهداه، و ضامن الائمه العصاه مولانا ابو الحسن علی بن موسی الرضا (صلوات الله علیه) ، سه زن که هر سه به علت بیماری فلج و مانند آن زمین گیر بودند، و علاجشان از توان پزشکان بیرون بود، شفا یافتند، و این معجزه از آن قبر مطهر بر همه واضح و آشکار شد همچون پدیدار شدن خورشید در آسمان صاف و بی ابر، و باز شدن دروازه نجب به روی عرب های بادیه نشین، و شفا یافتن این سه زن به اندازه ای روشن بود، که برای مردم بیان شد، و دکترهایی که از بیماری آنان مطلع بودند، با اینکه در امر مداوای آنان دقت بسیار داشتند، شفا یافتن معجزه گونه آنان را تصدیق کردند، و بعضی از آنها تصدیق خود را بر شفای آنان به صورت نوشته اعلام داشتند، و اگر ملاحظه اختصار، و عدم مناسبت محل نبود، داستان آنها را به تفصیل نقل می‌کردم.

و لقد أجاد شيخنا الحر العاملی فی أرجوزته و ما بدأ من بركات مشهده فی كل يوم أمسه مثل غدیه و كشف العمی و المرضى به إجابته الدعاء فی أعتابه (۱)

سوم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: شب مبعث این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالتَّجَلِّي [بِالنَّجْلِ] الْأَعْظَمِ فِي هَيْدِهِ اللَّيْلَةَ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعْظَمِ وَ الْمُرْسَلِ الْمُكْرَمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مِمَّا أَنْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ يَا مَنْ يَعْلَمُ وَ لَا نَعْلَمُ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي لَيْلَتِنَا هَيْدِهِ الَّتِي بِشَرَفِ الرَّسَالَةِ فَضَّلْتَهَا وَ بِكَرَامَتِكَ أَجَلَلْتَهَا وَ بِالْمَحَلِّ الشَّرِيفِ

ص: ۲۲۱

۱- چه زیبا سروده شیخ ما شیخ حرّ عاملی در قصیده اش و آنچه از بركات بارگاهش در همه روز نمایان شده، دیروزش مانند فردایش میباشد و مانند شفای کور و بیماران به سبب عنایتش، اجابت دعا در آستانش میباشد

أَحَلَّتْهَا اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَسْأَلُكَ بِالْمَبْعَثِ الشَّرِيفِ وَ السَّيِّدِ اللَّطِيفِ وَ الْعُنْصُرِ الْعَفِيفِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ أَعْمَالَنا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ فِي سَائِرِ اللَّيَالِي مَقْبُولَةً وَ ذُنُوبنا مَغْفُورَةً وَ حَسَنَاتنا مَشْكُورَةً وَ سَيِّئَاتنا مَسْتُورَةً وَ قُلُوبنا بِحُسْنِ الْقَوْلِ مَشْرُورَةً وَ أَرْزَاقنا مِنْ لَعْدُنكَ بِالْيُسْرِ مِدْرُورَةً اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرى وَ لا- تَرى وَ أَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَ إِنَّ إِلَيْكَ الرَّجْعِي وَ الْمُنْتَهَى وَ إِنَّ لَكَ الْمَمَاتَ وَ الْمَحْيَا وَ إِنَّ لَكَ الْآخِرَةَ وَ الْأُولَى . (١) اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَذَلَّ وَ نَخْزَى وَ أَنْ نَأْتِيَ مِا عَنْهُ تَنْهَى اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَ نَسْتَعِيدُ بِكَ مِنَ النَّارِ فَأَعِذْنا مِنْهَا بِقُدْرَتِكَ وَ نَسْأَلُكَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ فَارْزُقْنا بِعِزَّتِكَ وَ اجْعَلْ أَوْسَعَ أَرْزَاقنا عِنْدَ كَبِيرِ سِنِّنا وَ أَحْسَنَ أَعْمَالنا عِنْدَ اقْتِرَابِ آجالنا وَ أَطْلُ فِي طَاعَتِكَ وَ مَا يَقْرُبُ إِلَيْكَ وَ يُحِطِي عِنْدَكَ وَ يُزَلِّفُ لَدَيْكَ أَعْمَارنا وَ أَحْسِنُ فِي جَمِيعِ أَحْوالنا وَ أُمُورنا مَعْرِفَتنا وَ لا تَكِلْنا إِلى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فِيمَنْ عَلَيْنَا وَ تَفَضَّلْ عَلَيْنَا بِجَمِيعِ حَوائِجنا لِلدُّنْيا وَ الْآخِرَةِ وَ ابْدَأْ بِأَبائنا وَ أَبنائنا وَ جَمِيعِ إِخواننا الْمُؤْمِنِينَ فِي جَمِيعِ ما سَأَلْناكَ لِأَنْفُسِنا يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ، (٢) وَ مُلْكِكَ الْقَدِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِنَّهُ لا يَغْفِرُ الْعَظِيمَ إِلا الْعَظِيمُ اللَّهُمَّ وَ هِذا رَجَبُ الْمُكْرَمِ الَّذِي أَكْرَمْتنا بِهِ أَوَّلَ أَشْهُرِ الْحُرْمِ أَكْرَمْتنا بِهِ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ فَلكَ الْحَمْدُ يا ذا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ فَاسْأَلُكَ بِهِ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّكَ فَلا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلى غَيْرِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

ص: ٢٢٢

١- خدایا! از تو درخواست میکنم، به تجلی اعظم، در این شب از ماه معظم، و به حق رسول مکرم، که درود فرستی بر محمد و خاندانش، و بیامری بر ما، آنچه را تو به آن از ما دانستی، ای آن که میداند، و ما نمیدانیم، خدایا! بر ما برکت ده در این شب، شبی که آن را به شرف رسالت برتری دادی و به کرامت بزرگ نمودی، و به جایگاه شریفی بر آوردی، خدایا! ما از تو درخواست میکنیم به حق بعثت شریف و آقای مهربان، و موجود پارسا، که بر محمد و خاندانش درود فرستی، و اعمال ما را در این شب و در سایر شب ها پذیرفته پیشگاهت قرار دهی، و گناهانمان را آمرزیده بداری، و خوبی هایمان را مورد سپاس، و بدی هایمان را پوشیده گردانی، و دلهای مان را به گفتار خوش شادمان سازی، و روزی هایمان را از جانب خود به آسانی فراوان گردانی. خدایا! تو می بینی، و خود دیده نمی شود، و تو در چشم انداز برتری، و بازگشت و سرانجام به سوی توست، و ممات و حیات و آخرت و دنیا از آن تو است.

٢- خدایا! به تو پناه میآوریم از اینکه خوار و رسوا شویم، و از اینکه مرتکب عملی شویم که از آن نهی کرده ایم. خدایا درخواست بهشت را به رحمت از تو داریم، و به تو پناه می آوریم از آتش دوزخ، پس ما را به قدرتت از آتش پناه ده، و از تو درخواست حور العین داریم، پس به عزت روزی ما فرما، و فراخ ترین روزی را هنگام پیری ما قرار ده، و نیکوترین اعمالمان را به گاه فرا رسیدن مرگمان، و عمر ما را در طاعت و در آنچه ما را به سوی نزدیک کند و در نزدت بهره مندمان نماید و در پیشگاهت بر منزلتمان افزاید، طولانی گردان، و در همه حالات و کارها معرفتمان را نیکو گردان، و ما را به احدی از خلقت وامگذار تا بر ما منت نهد، و بر ما به برآورده ساختن تمام حاجات دنیا و آخرتمان تفضل فرما، و بخشش آغاز کن به پدرانمان و فرزندانمان، و همه برادران با ایمانمان، در همه آنچه از تو برای خود درخواست کردیم، ای مهربانترین مهربانان. خدایا! از تو درخواست میکنیم به نام بزرگت،

مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَنْ تَجْعَلَنَا مِنَ الْعَامِلِينَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ الْآمِلِينَ فِيهِ لِشَفَاعَتِكَ اللَّهُمَّ اهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ وَ اجْعَلْ مَقِيلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيلٍ فِي ظِلِّ ظَلِيلٍ وَ مُلْكٍ جَزِيلٍ فَإِنَّكَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ اللَّهُمَّ أَقْلِبْنَا مُفْلِحِينَ مُنْجِحِينَ غَيْرَ مَغْضُوبٍ عَلَيْنَا وَ لَا ضَالِّينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَزَائِمِ مَغْفِرَتِكَ وَ بِوَجِبِ رَحْمَتِكَ السَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَ الْفُوزَ بِالْجَنَّةِ وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ. (۱)

اللَّهُمَّ دَعَاكَ الدَّاعُونَ وَ دَعْوَتَكَ وَ سَأَلَكَ السَّائِلُونَ وَ سَأَلْتُكَ وَ طَلَبْتُ إِلَيْكَ الطَّالِبُونَ وَ طَلَبْتُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الثَّقَةُ وَ الرَّجَاءُ وَ إِلَيْكَ مُتَّهَى الرَّغْبَةِ فِي الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلِ الْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَ النُّورَ فِي بَصِيرِي وَ النَّصِيحَةَ فِي صَدْرِي وَ ذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ عَلَيَّ لِسَانِي وَ رِزْقًا وَاسِعًا غَيْرَ مَمْنُونٍ وَ لَا مَحْظُورٍ فَارْزُقْنِي وَ بَارِكْ لِي فِيمَا رَزَقْتَنِي وَ اجْعَلْ غِنَايَ فِي نَفْسِي وَ رَغْبَتِي فِيمَا عِنْدَكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

پس به سجده برو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِمَعْرِفَتِهِ وَ خَصَّنَا بِوِلَايَتِهِ وَ وَفَّقَنَا لِطَاعَتِهِ شُكْرًا شُكْرًا (۳)

تا صدر مرتبه.

پس سر از سجده بردار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي قَصَدْتُكَ بِحَاجَتِي وَ اعْتَمَدْتُ عَلَيْكَ بِمَسْأَلَتِي وَ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِأَيْمَتِي وَ سَادَتِي اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِحُبُّهُمْ وَ أَوْرِدْنَا مَوْرِدَهُمْ وَ ارْزُقْنَا مُرَافَقَتَهُمْ وَ أَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ فِي زُمْرَتِهِمْ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۴)

این دعا را سید ابن طاووس برای روز مبعث ذکر فرموده.

اعمال روز مبعث

روز بیست و هفتم: یکی از اعیاد بزرگ است، و روزی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به پیامبری مبعوث

ص: ۲۲۳

۱- و فرمانروایی دیرینه ات، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و پیامزی بر ما گناه بزرگ را، چرا که بزرگ را جز بزرگ نمی آمرزد. خدایا! این ماه مکرم رجب است که ما را به آن گرامی داشتی، نخستین ماههای حرام است، که ما را به آن از میان امتهای اکرام نمودی، پس تو را سپاس ای دارای بخشش و کرم، از تو درخواست می کنم بر حق ماه رجب، و به حق نام بزرگتر بزرگتر باشکوه تر و گرامی تری که آن را آفریدی، پس در سایه ات استقرار یافت، نامی که از تو به غیر تو نرسد، که بر محمد و اهل بیت پاکش درود فرستی، و ما را در این ماه از برپادارندگان طاعت، و آرزومندان شفاعت قرار دهی. خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما، و جایگاه ما را نزد خود بهترین استراحتگاه در سایه سار رحمت همیشگی و فرمانروایی عظیمت قرار ده، تو ما را بسی، و چه نیکو کار گشایی. خدایا! ما را به حالت رستگاری و موفقیت برگردان، که در

گروه غضب شدگان و در طایفه گمراهان نباشیم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا! به وسایل موجب آمرزش، و به رحمتت که بر خود حتم نموده ای، از تو درخواست می کنم، سلامت از هر گناه، و بهره مندی از هر کار نیک، و رسیدن به بهشت و رهایی از دوزخ را به من عطا فرمایی.

۲- خدایا! خوانندگان تو را خواندند و من هم تو را خواندم، و درخواست کنندگان از تو را درخواست کردند، و من هم از تو درخواست نمودم، و جویندگان تو را جویند شدند و من هم جویای تو شدم. خدایا! تو مورد اطمینان و امیدی، و نهایت میل و رغبت در خواندن دعا به سوی توست، خدایا! بر محمد و خاندانش درود فرست، و قرار ده یقین را در قلبم، و روشنی را در دیده ام، و خیرخواهی را در سینه ام، و ذکر را در هر شب و روز بر زبانم، و روزی گسترده بی منت و غیر حرام را روزی ام فرما، و در آنچه که روزی ام نمودی برکت افزا، و بی نیازی ام را در خودم، و دل بستگی ام را در آنچه نزد توست قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۳- سپاس خدای را که ما را به معرفتش رهنمون شد، و به ولایتش خاص گرداند، و به طاعتش توفیقمان داد، سپاس سپاس.

۴- خدایا من تو را برای رفع حاجتم قصد کردم، و به خواسته ام بر تو اعتماد نمودم، و روی آوردم به تو به واسطه امامان و سرورانم. خدایا! ما را به محبتشان سود بخش، و به جایگاه آنان وارد ساز و همنشینی با ایشان را روزی ما گردان و ما را در زمره آنان وارد بهشت کن، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

شد، و جبرئیل برای ابلاغ پیامبری، بر آن حضرت فرود آمد، و برای این روز چند عمل وارد است: اول: غسل کردن، دوم: روزه گرفتن و آن یکی از چهار روزه است که در طول سال برای روزه گرفتن امتیاز ویژه دارد، و ثوابی برابر با روزه هفتاد سال دارد.

سوم: صلوات زیاد فرستادن.

چهارم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام.

پنجم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده که از ریّان بن الصّلت روایت شده: حضرت جواد علیه السلام زمانی که در بغداد بود روز نیمه و روز بیست و هفتم رجب را روزه گرفت، و همه خدمتکاران آن حضرت نیز روزه گرفتند و هم به ما فرمان داد دوازده رکعت نماز بجا آوریم به این صورت که در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و سوره خوانده و پس از پایان نماز، هر کدام از سوره های «حمد» و

«قل هو الله احد»

و

«قل اعوذ برب الفلق»

و

«قل اعوذ بربّ الناس»

را چهار مرتبه بخوانیم، آنگاه چهار مرتبه بگوئیم:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و چهار مرتبه:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا (۲)

و چهار مرتبه:

لَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا (۳)

ششم: شیخ طوسی از جناب ابو القاسم حسین بن روح (رحمه الله) روایت کرده که در این روز دوازده رکعت نماز به جا می آوری در هر رکعت سوره «حمد» و سوره ای که آسان باشد می خوانی، و پس از گفتن تشهد و سلام

-
- ۱- معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر از هر چیزی است، و منزّه است خدا، و خدا را سپاس، و نیست جنبش و نیرویی جز به عنایت خدای برتر و بزرگ
 - ۲- خدا، خدا، پروردگار من است، چیزی را برای او شریک نمی آورم
 - ۳- هیچکس را برای پروردگارم شریک نسازم

بین هر دو رکعت میگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلِئِدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا يَا عُدَّتِي فِي مُدَّتِي يَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي يَا غِيَاثِي فِي رَغْبَتِي يَا نَجَاحِي فِي حَاجَتِي يَا حَافِظِي فِي غَيْبَتِي يَا كَافِيِّي فِي وَحْدَتِي يَا أُنْسِيِّي فِي وَحْشَتِي أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِي فَلَمَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَ أَنْتَ الْمُنْعِشُ صِرْعَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتُرْ عَوْرَتِي وَ آمِنْ رَوْعَتِي وَ أَفْلِنِي عَثْرَتِي وَ اصْرِفْ عَنِّي جُزْمِي وَ تَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَ عَدِّ الصُّدُقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ . (۱)

هنگامیکه از نماز فارغ شدی، هر یک از سوره های «حمد» و

«قل هو الله احد»

و

«قل اعوذ برب الفلق»

و

«قل اعوذ برب الناس»

و

قل يا ايها الكافرون

و «انا انزلنا» و «ايه الكرسي» را هفت مرتبه میخوانی و هفت بار میگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ (۲)

و هفت بار

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا (۳)

و هر دعایی که بخوای می خوانی.

هفتم: در کتاب «اقبال» و در بعضی نسخه های «مصباح» آمده است که مستحب است در این روز این دعا را بخوانند:

يَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ وَ التَّجَاوُزِ وَ صَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَفْوَ وَ التَّجَاوُزَ يَا مَنْ عَفَا وَ تَجَاوَزَ أَعْفُ عَنِّي وَ تَجَاوَزْ يَا كَرِيمُ اللَّهُمَّ وَ قَدْ أَكْدَى الطَّلْبُ وَ أَعْيَتِ الْحِيلَةُ وَ الْمَذْهَبُ وَ دَرَسَتِ الْأَمَالُ وَ انْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِنْكَ

۱- خدا را سپاس که فرزندی بر نگرفته، و برایش در فرمانروایی شریکی و یآوری از روز خواری نبوده است، و او را بزرگ شمار، ای توشه ام در همه عمر، ای همنشینم در سختی ها، ای سرپرستم در نعمت، ای فریادرسم در رغبت، ای پیروزیم در حاجت، ای نگهدارم در غیبت، ای کفایتم در تنهایی ای همدمم در هراس، تو پوشاننده کاستی منی، تو را سپاس، تو نادیده گیرنده لغزش منی، تو را سپاس، تو بلندی بخش من در وقت افتادگی هستی، تو را سپاس، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و عیبم را ببوشان، و هراسم را ایمنی بخش، و لغزشم را نادیده گیر، و از گناهم چشم ببوش، و از زشتی هایم در گذر، و در زمره بهشتیان قرارم ده همراه با آن وعده صادقانه ای که به آنها داده ای.

۲- معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر است، و پاک است خدا، و جنبش و نیرویی جز به خدا نیست

۳- خدا، خدا پروردگار من است و هیچ چیز شریکش نگیرم

وَخِيَدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أجدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ إِلَيْكَ مُشْرَعَةً وَمَنَاهِلَ الرَّجَاءِ لَدَيْكَ مُتْرَعَةً وَأَبْوَابَ الدُّعَاءِ لِمَنْ دَعَاكَ مُفْتَتَحَةً وَالْأَسْتِغَاثَةَ لِمَنْ اسْتَيْعَانَ بِكَ مُبَاحَةً وَأَعْلَمُ أَنَّكَ لِإِدَاعِيكَ بِمَوْضِعِ إِبْجَابِهِ وَ لِلصَّارِخِ إِلَيْكَ بِمَرْصِدِ إِغَاثَتِهِ وَأَنَّ فِي اللَّهِفِ إِلَى جُودِكَ وَالضَّمَانِ بَعْدَتِكَ عَوْضًا مِنْ مَنَعِ الْبَاطِلِينَ. (۱) وَ مَدْوَحَةً عَمَّا فِي أَيْدِي الْمُسْتَأْثِرِينَ وَ أَنَّكَ لَا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ إِلَّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمَالَ دُونَكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زَادِ الرَّاحِلِ إِلَيْكَ عَزْمُ إِزَادَتِهِ يَخْتَارُكَ بِهَا وَ قَدْ نَاجَاكَ بِعَزْمِ الْإِرَادَةِ قَلْبِي وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَةٍ دَعَاكَ بِهَا رَاجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلُهُ أَوْ صَارِخُ إِلَيْكَ أَغْتَتِ صِرَاحَتَهُ أَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَّجْتَ كَرْبَهُ أَوْ مُذْنِبٌ خَاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ أَوْ مُعَافَى أْتَمَمْتَ نِعْمَتَكَ عَلَيْهِ أَوْ فَقِيرٌ أَهْدَيْتَ غِنَاكَ إِلَيْهِ وَ لِنِلْكَ الدَّعْوَةَ عَلَيْكَ حَقٌّ وَ عِنْدَكَ مَنْزِلَةٌ إِلَّا صِلَيْتَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَضَيْتَ حَوَائِجِي حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ هَذَا رَجْبُ الْمَرْجَبِ الْمُكَرَّمِ الَّذِي أَكْرَمْتَنَا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرْمِ أَكْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ بَيْنِ الْأُمَمِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ فَسَأَلْتُكَ بِهِ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي ظِلِّكَ فَلَا يَخْرُجُ مِنْكَ إِلَّا غَيْرِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ تَجْعَلَنِي مِنَ الْعَامِلِينَ فِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ الْأَمِلِينَ فِيهِ بِشَفَاعَتِكَ. (۲) اللَّهُمَّ وَ اهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ وَ اجْعَلْ مَقِيلَنَا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقِيلٍ فِي ظِلِّ ظَلِيلٍ فَإِنَّكَ حَسْبُنَا وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ عِبَادِهِ الْمُصْطَفَيْنِ وَ صَلَوَاتُهُ [صَلَاتُهُ] عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ وَ بَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَلْتَهُ وَ بَكَرَامَتِكَ جَلَلْتَهُ وَ بِالْمَنْزِلِ [الْعَظِيمِ] الْأَعْلَى أَنْزَلْتَهُ صَلِّ عَلَيَّ مَنْ فِيهِ إِلَيَّ

ص: ۲۲۶

۱- ای آن که به عفو و گذشت فرمان داده، و عفو و گذشت را بر عهده خویش ضمانت نموده است، ای آن که بخشید و در گذشت، مرا عفو کن و از من در گذر ای کریم. خدایا! طلب سخت شده، و چاره جویی و راه یابی مرا به زحمت افکنده و آرزوها کهنه گشته، و رشته امید جز از تو که یگانه ای و شریکی نداری بریده شده است. خدایا! من راه های خواهش را بسوی تو باز می یابم، و چشمه سارهای امید نزد تو پر آب است، و درهای دعا را برای هر که به درگاہت دعا کند گشوده ای و یاری ات آن را که از تو یاری خواهد فراهم است، و میدانم که برای آن که تو را خواند در جایگاه اجابتی، و برای فریاد کننده ات درصدد فریادرسی هستی، و همانا در طمع ورزیدن به بخششت و اعتماد به وعده ات جایگزینی است برای دریغ ورزی بخیلان،

۲- و گشایشی است از آنچه در دست ثروت اندوزان است، تو از بندگانت در پرده نمیروی، جز اینکه کردارشان بین تو و ایشان پرده میافکند، و هر آینه دانستم که برترین توشه کوچ کننده به سویت اراده نیرومندی است، که بدان تو را برمیگزینند، و با همین اراده نیرومند دلم با تو مناجات کرده و از تو میخواهم هر دعایی را که تو را به آن خواند امیدواری که او را به آرزویش رساندی، یا فریادکشی به درگاہت که به دادش رسیدی، یا دلسوخته غمزده ای که اندوهش را زدودی، یا گنهکار خطاکاری که او را آمرزیدی، یا تندرستی که نعمت خویش را بر او تمام کردی، یا بیچیزی که توانگریات را به او هدیه دادی و چنین دعایی را بر تو حقی است و نزدت مقامی، به حق این دعا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و حاجات دنیا و آخرت را بر آور، این رجب موجب مکرم است که ما را به آن گرمی داشتی، نخستین ماههای حرام است، که ما را به خاطر آن از بین ملتها اکرام نمودی، ای دارای جود و کرم، از تو درخواست میکنیم به حق ماه رجب، و به نام بزرگتر بزرگتر باشکوه و گرامیتری که آن را آفریدی پس در سایه ات استقرار یافت و جلوه اش از تو به دیگری نمیرسد، بر محمد و اهل بیت پاکش درود فرستی، و ما را در این ماه از عاملین به طاعتت، و آرزومندان شفاعتت قرار دهی.

عِيَادِكَ أَرْسَيْلَتْهُ وَ بِالْمَحِلِّ الْكَرِيمِ أَخْلَلْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صِلَاةً دَائِمَةً تَكُونُ لَكَ شُكْرًا وَ لَنَا ذُخْرًا وَ اجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا وَ اخْتِمْ لَنَا بِالسَّعْيَادَةِ إِلَى مُنْتَهَى آجَالِنَا وَ قَدْ قَبِلْتَ الْيَسِيرَ مِنْ أَعْمَالِنَا وَ بَلَّغْتَنَا بِرَحْمَتِكَ أَفْضَلَ آمَالِنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ . (۱)

مؤلف گوید: این دعا را حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام در آن روزی که آن جناب را به جانب بغداد حرکت دادند بر زبان جاری ساخت، و آن روز، روز بیست و هفتم رجب بود، و این دعا از دعاهای انتخابی ماه رجب است، هشتم: سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» فرموده: دعای «اللهم انی اسالک بالتَّجَلَّى الاعظم» را بخواند، و این دعا به روایت کفعمی جزو اعمال شب بیست و هفتم بیان شد.

روز آخر ماه: در این روز غسل وارد شده، و روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است.

و نماز سلمان به صورتی که در ضمن اعمال روز اول بیان شد بجای آورده شود.

فصل دوم: فضیلت و اعمال ماه شعبان

فضیلت ماه شعبان

آگاه باش که شعبان ماه بسیار شریفی است، و به سید انبیاء صلی الله علیه و آله انتساب دارد، و آن حضرت همه این ماه را روزه می گرفت، و روزه آن را به ماه رمضان وصل می کرد، و می فرمود: شعبان ماه من است، هر که یک روز از این ماه را روزه بدارد، بهشت بر او واجب میشود.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: چون ماه شعبان می رسید حضرت زین العابدین علیه السلام اصحاب خود را جمع میکرد و می فرمود: ای اصحاب من، می

ص: ۲۲۷

۱- خدایا! ما را به راه راست هدایت فرما. و استراحتگاه ما را در سایه سار همیشگیات نزد خویش بهترین استراحتگاه قرار ده، که تو ما را بسی و چه نیکو کارگشایی هستی، و سلام و درود بر همه بندگان برگزیده اش، خدایا! به ما در این روز برکت ده، روزی که آن را برتری دادی، و به کرامت بزرگ نمودی، و به جایگاه بزرگ و برتر وارد ساختی، بر آن که در این روز به سوی بندگان فرستادی، و او را به مقام با کرامتی بر آوردی درود فرست. خدایا! بر او درود فرست درودی همیشگی، برای تو سپاس، و برای ما ذخیره ای باشد، و در کارمان آسانی قرار ده، و پایان عمرمان را به سعادت و نیکبختی ختم کن، در حالی که اعمال اندک ما را پذیرفته، و با رحمت بیکرانت ما را به برترین آرزوهایمان رسانده باشی، که تو بر هر چیز توانایی، و درود و سلام خدا بر محمد و خاندانش باد

دانید این چه ماهی است؟ این ماه شعبان است، و حضرت رسول صلی الله علیه و آله میفرمود شعبان ماه من است، پس در این ماه برای جلب محبت پیامبر خود، و برای تقرب به سوی پروردگار خویش، روزه بدارید، به خدایی که جان علی بن الحسین علیهما السلام به دست قدرت اوست، سوگند یاد می کنم از پدرم حسین بن علی علیهما السلام شنیدیم که فرمود: از امیر المؤمنین علیه السلام شنیدیم: هر که شعبان را برای محبت پیامبر، و تقرب جستن به سوی خدا روزه دارد، خدا او را دوست بدارد، و در روز قیامت به کرامتش نزدیک و بهشت را بر او واجب گرداند.

شیخ از صفوان جمّال روایت کرده است که امام صادق علیه السلام به من فرمود: کسانی را که پیرامون تو هستند، به روزه شعبان وادار کن.

گفتم: فدایت شوم، مگر در فضیلت آن چیزی می بینی؟ فرمود: آری رسول خدا صلی الله علیه و آله هر گاه هلال شعبان را میدید، به منادی دستور می داد تا در مدینه ندا کنند: ای اهل مدینه، من از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله به سوی شما ارسال شده ام، آن حضرت می فرماید: آگاه باشید، به درستی که شعبان ماه من است، خدا رحمت کند کسی را، که مرا در ماه من یاری کند، یعنی روزه بدارد آن را، سپس امام صادق علیه السلام چنین گفت: امیر المؤمنین علیه السلام می فرمود: از هنگامیکه شنیدم منادی رسول خدا صلی الله علیه و آله در شعبان ندا داد، روزه شعبان از من فوت نشد و تا زمانی که زنده هستم

به خواست خدا از من فوت نخواهد شد.

پس می فرمود: روزه دو ماه شعبان و رمضان مایه توبه و آمرزش خداست.

اسماعیل بن عبد الخالق روایت کرده: نزد امام صادق علیه السّلام بودم، ذکر روزه شعبان به میان آمد، حضرت فرمود: فضیلت روزه شعبان چنین و چنان است، تا جایی که انسان مرتکب قتل حرام می شود، پس چنانچه شعبان را روزه بدارد این روزه به او سود می رساند، و به خواست خدا آمرزیده می شود! آگاه باش اعمال این ماه شریف بر دو بخش است: اعمال مشترک و اعمال خاص.

بخش اول

اعمال مشترک ماه شعبان

اما اعمال مشترک پس چند عمل است: اول: هر روز هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ (۱)

دوم: هر روز هفتاد مرتبه بخواند:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ. (۲)

از امام صادق علیه السّلام روایت شده: که از وجود مبارک ایشان درباره فضیلت روزه رجب سؤال کردند؟ فرمود: چرا از روزه شعبان غافل هستید؟ راوی عرض کرد یابن رسول الله کسی که یکروز از شعبان را روزه بدارد، چه ثوابی دارد؟ فرمود: به خدا سوگند بهشت پاداش آن است، عرض کرد یابن رسول الله بهترین اعمال در این ماه چیست؟ فرمود: صدقه و استغفار، هر که در ماه شعبان صدقه دهد حق تعالی آن را رشد و نمو دهد همان گونه که یکی از شما بچه شترش را رشد می دهد، تا آن که در قیامت درحالی که به اندازه کوه احد شده باشد به صاحبش باز گردد.

چهارم: در تمام این ماه هزار مرتبه بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ لَا نَعْبُدُ

ص: ۲۲۹

۱- از خدا آمرزش و توبه می خواهم

۲- آمرزش می خواهم از خدا معبودی جز او نیست بخشنده مهربان زنده به خود پاینده و به سوی او باز می گردم. در بعضی روایات «الْحَيُّ الْقَيُّومُ» پیش از «الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ» است، و عمل به هر دو خوب است، و از روایات استفاده می شود، که بهترین

دعاها و ذکرها در این ماه استغفار است، و هر که ر هر روز این ماه هفتاد مرتبه استغفار کند، مانند این است که در ماه های دیگر هفتاد هزار مرتبه استغفار بجا آورد. سؤم: در این ماه صدقه بدهد، گرچه نصب دانه خرما باشد، تا حق تعالی بدن او را بر آتش دوزخ حرام کند.

إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ (١)

این ذکر پاداش بسیاری دارد، از جمله اینکه در نامه عملش عبادت هزار ساله بنویسند.

صلوات هر روز شعبان

پنجم: در هر پنجشنبه، این ماه دو رکعت نماز بجا آورد در هر رکعت پس از سوره «حمد» صد مرتبه سور «قل هو الله احد» خوانده و بعد از سلام نماز صد مرتبه صلوات بفرستد، تا حق تعالی هر حاجتی که در دین و دنیا دارد روا کند و نیز روزه هر پنجشنبه این ماه فضیلت بسیار دارد.

روایت شده: که در هر پنجشنبه ماه شعبان آسمان ها را زینت می کنند، پس ملائکه عرض می کنند، خدایا! روزه داران این روز را بیامرز، و دعای آنان را اجابت فرما.

در خبر نبوی است هر که روز دوشنبه و پنجشنبه شعبان را روزه بدارد، حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حوائج آخرت او را بر آورد.

ششم: در این ماه بسیار صلوات فرستد.

هفتم: در هر روز شعبان در وقت زوال [وقت ظهر شرعی] و در شب نیمه آن این صلوات را که از حضرت زین العابدین علیه السلام روایت شده بخواند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَةِ النَّبِيِّهِ وَ مَوْضِعِ الرَّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَ أَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْفُلْكَ الْجَارِيَةِ فِي اللَّحِيجِ الْغَامِرَةِ يَا مَنْ مَنْ رَكِبَهَا وَ يَعْرَقُ مَنْ تَرَكَهَا الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّائِزُ لَهُمْ لَاحِقٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْكَهْفِ الْحَصِيِّ وَ غِيَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكِينِ وَ مَلْحِيهِ الْهَارِبِينَ وَ عِصْمَةِ الْمُعْتَصِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

ص: ۲۳۰

۱- معبودی جز خدا نیست، و نپرستیم جز او را درحالی که عبادت را برای او خالص می کنیم، گرچه مشرکان را خوش نیاید.

وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَاحَهُ كَثِيرَةً تَكُونُ لَهُمْ رِضَى وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَذَاءً وَ قَضَاءً بِحَوْلٍ مِنْكَ وَ قُوَّةٍ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ الَّذِينَ أُوجِبْتَ حُقُوقَهُمْ وَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ لَا يَتَهُمُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ وَ لَا تُخْزِنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَ ارْزُقْنِي مُوَسَاةً مَنْ قَتَرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ، (۱) بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ نَشَرْتَ عَلَيَّ مِنْ عَذْلِكَ وَ أَحْيَيْتَنِي تَحْتَ ظِلِّكَ وَ هَذَا شَهْرُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رُسُلِكَ شَعْبَانَ الَّذِي حَفَفْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَ الرِّضْوَانِ الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ [سَلَّمَ] يَدْأَبُ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ فِي لَيْلِيهِ وَ أَيَّامِهِ بِخُوعَا لَكَ فِي إِكْرَامِهِ وَ إِعْظَامِهِ إِلَى مَحَلِّ حَيَاتِهِ اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَى الْأَشْيَتَانِ بَسِيئَتَيْهِ فِيهِ وَ نَبِيلِ الشَّفَاعَةِ لَعَدِيهِ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْهُ لِي شَفِيعًا مُشَفَّعًا وَ طَرِيقًا إِلَيْكَ مَهْيَعًا وَ اجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعًا حَتَّى أَلْقَاكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنِّي رَاضِيًا وَ عَن ذُنُوبِي غَاضِيًا قَدْ أُوجِبْتَ لِي مِنْكَ الرَّحْمَةَ وَ الرِّضْوَانِ وَ أَنْزَلْتَنِي دَارَ الْقَرَارِ وَ مَحَلَّ الْأَخْيَارِ (۲)

مناجات ائمه عليهم السلام در ماه شعبان و مناجات شعبانیه

هشتم: این مناجات را که از ابن خالویه روایت شده بخواند به گفته او این مناجات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و امامان پس از اوست، که در ماه شعبان می خواندند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْمِعْ دُعَائِي إِذَا دَعَوْتُكَ وَ اسْمِعْ بِدَائِي إِذَا نَادَيْتُكَ وَ أَقْبَلْ عَلَيَّ إِذَا نَاجَيْتُكَ فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ وَ وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ مُسْتَكِينًا لَكَ مُتَضَرِّعًا إِلَيْكَ رَاجِيًا لِمَا لَعَدَيْكَ ثَوَابِي وَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَ تَخْبُرُ حَاجَتِي وَ تَعْرِفُ ضَمِيرِي وَ لَا يَخْفَى

ص: ۲۳۱

۱- خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست، درخت نبوت، و جایگاه رسالت، و محل آمد و شد فرشتگان، و معدن دانش، و خانواده وحی، خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست، کشتی روان در اقیانوس های عمیق، هر که به آن توسل جوید ایمنی یابد، و هر که آن را رها کند غرق شود، پیش افتاده از آنها از دین خارج است و عقب مانده از آنان نابود اس، و همراه آنان ملحق به حق است. خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست، پناهگاه محکم، و فریادرس بیچارگان درمانده، و پناه گریختگان، و دستاویز استوار برای چنگ اندازان، خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست، درودی که برای آنان موجب خشنودی، و برای ما مایه ادا کردن و بجا آوردن حق محمد و خاندان محمد باشد، به حول و نیروی ای پروردگار جهانیان. خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست آن پاکان و نیکان و خوبان، که حقوقشان را بر همه واجب کردی، و پیروی و ولایتشان را بر همگان فرض نمودی. خدایا! بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و دلم را با طاعت آباد کن، و به نافرمانی از خود رسوایم مساز، و همیاری با آن که رزق را بر او تنگ گرفتی،

۲- به مدد آنچه از فضل بر من وسعت دادی، و از عدلت بر من گستردی، و مرا در سایه رحمت زنده داشتی روزی من فرما، این است ماه پیامبرت، آن سرور فرستادگان، شعبانی که آن را به رحمت و رضوانت پوشاندی، ماهی که رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) در روزه داری و بپاداری عبادت در شب ها و روزهایش، تا هنگام مرگ، با تمام توان کوشش می کرد، تنها برای فروتنی در برابرت و گرمی داشت ماه شعبان، خدایا! ما را در این ماه به پیروی از روشش، و رسیدن به

شفاعتش یاری فرما، خدایا! او را برا من شفیع با شفاعت پذیرفته، و راهی روشن به سویت قرار ده، و ما را پیرو او گردان، تا
آنگاه که تو را در قیامت دیدار کنم، درحالی که از من خشنو باشی، و از گناهانم چشم پوشی، و رحمت و رضوانت را بر من
واجب نموده و مرا در بهشت و جایگاه خوبان درآورده باشی.

عَلَيْكَ أَمْرٌ مُنْقَلَبِي وَ مَثْوَايَ وَ مَا أُرِيدُ أَنْ أُبْدِيَ بِهِ مِنْ مُنْطِقِي وَ أَتَقَوَّهُ بِهِ مِنْ طَلَبِي وَ أَرْجُوهُ لِعَاقِبَتِي وَ قَدْ جَرْتُ مَقَادِيرُكَ عَلَيَّ يَا سَيِّدِي فِيمَا يَكُونُ مِنِّي إِلَى آخِرِ عُمْرِي مِنْ سِرِّيرَتِي وَ عَلَانِيَتِي وَ بَيْدِكَ لَا بَيْدَ غَيْرِكَ زِيَادَتِي وَ نَقْصَتِي وَ نَفْعِي وَ ضَرِّي إِلَهِي إِنْ حَرَمْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْزُقُنِي وَ إِنْ خَدَلْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُنِي. (۱) إِلَهِي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَضَبِكَ وَ حُلُولِ سَخَطِكَ إِلَهِي إِنْ كُنْتُ غَيْرَ مُسْتَأْهِلٍ لِرَحْمَتِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِفَضْلِ سَعَتِكَ إِلَهِي كَأَنِّي بِنَفْسِي وَاقِفُهُ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ قَدْ أَظْلَمَهَا حُسْنُ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ فَقُلْتُ [فَفَعَلْتُ] مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ تَعَمَّدْتَنِي بِعَفْوِكَ إِلَهِي إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلَى مِنْكَ بِذَلِكَ وَ إِنْ كَانَ قَدْ دَنَا أَجْلِي وَ لَمْ يُدِنِّي [يَدُنْ] مِنْكَ عَمَلِي فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرَارَ بِالذَّنْبِ إِلَيْكَ وَ سَيَّلْتَنِي إِلَهِي قَدْ جُرْتُ عَلَيَّ نَفْسِي فِي النَّظَرِ لَهَا فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا إِلَهِي لَمْ يَزَلْ بِرُكِّكَ عَلَيَّ أَيَّامَ حَيَاتِي فَلَا تَقْطَعْ بِرُكِّكَ عَنِّي فِي مَمَاتِي إِلَهِي كَيْفَ آيَسُ مِنْ حُسْنِ نَظْرِكَ لِي بَعِيدَ مَمَاتِي وَ أَنْتَ لَمْ تُولِّنِي [تُولِنِي] إِلَّا الْجَمِيلَ فِي حَيَاتِي. (۲) إِلَهِي تَوَلَّ مِنْ أَمْرِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ عُدَّ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ عَلَيَّ مُذْنِبٌ قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ إِلَهِي قَدْ سَتَرْتَ عَلَيَّ ذُنُوبًا فِي الدُّنْيَا وَ أَنَا أَحْوَجُ إِلَى سِتْرِهَا عَلَيَّ مِنْكَ فِي الْآخِرَةِ [إِلَهِي قَدْ أَحْسَيْتَ إِلَيَّ] إِذْ لَمْ تُظْهِرْهَا لِأَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ فَلَا تَفْضَحْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيَّ رُءُوسِ الْأَشْهَادِ إِلَهِي جُودُكَ بَسَطَ أَمْلِي وَ عَفْوُكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِي إِلَهِي فَسَّرْنِي بِلِقَائِكَ يَوْمَ تَقْضِي فِيهِ بَيْنَ عِبَادِكَ إِلَهِي اغْتِدَارِي إِلَيْكَ اغْتِدَارٌ مَنْ لَمْ يَسْتَعْنِ عَنْ قَبُولِ

ص: ۲۳۲

۱- خدایا! بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و شنوای دعایم باش آنگاه که می خوانمت، و صدایم را بشنو گاهی که صدایت می کنم، و به من توجه کن هنگامی که با تو مناجات می نمایم، همانا به سوی تو گریختم، و در حال درماندگی و زاری در برابرت ایستادم، پاداشی را که نزد توست امیدوارم، آنچه را که در درون دارم می دانی، بر حاجتم خبر داری، نهانم را می شناسی، کار بازگشت به آخرت و خانه ابدی ام بر تو پوشیده نیست، و آنچه که می خواهم به زبان آرم، و خواهش خویش را بازگو کنم و هم آنچه را که برای عاقبتم امید دارم، بر تو پنهان نیست، همانا آنچه تقدیر نموده ای بر من ای آقای من در آنچه که تا پایان عمر بر من فرود می آید از نهان و آشکارم جاری شده است، و تنها به دست توست نه به دست غیر تو فزونی و کاستی ام و سود و زیانم، خدایا! اگر محرومم کنی پس کیست آن که به من روزی دهد؟ و اگر خوارم سازی پس کیست آن که به من یاری رساند،

۲- خدایا! به تو پناه می آورم از خشم و از فرود آمدن غضبت. خدایا! اگر شایسته رحمت نیستم، تو سزاواری که بر من با فراوانی فضل بخشش نمایی، خدایا! گویی من با همه هستی ام در برابرت ایستاده ام، درحالیکه حسن اعتمادم بر تو، بر وجودم سایه افکنده است، و آنچه را تو شایسته آنی بر من جاری کرده ای و مرا با عفو پوشانده ای، خدایا! اگر گذشت کنی، چه کسی از تو سزاوارتر به آن است؟ و اگر مرگم نزدیک شده باشد و معلم مرا به تو نزدیک نکرده، اعترافم را به گناه وسیله خویش به بارگاہت قرار دادم. خدایا بر نفسم در فرمانبری از آن گناه بار کردم، پس وای بر او اگر او را نیامرزی، خدایا نیکی ات بر من در روزهای زندگی ام پیوسته بود، پس نیکی خویش را در هنگام مرگم از من قطع مکن. خدایا چگونه از حسن توجهت پس از مرگم ناامید شوم؟، درحالیکه در طول زندگی ام مرا جز به نیکی سرپرستی نکردی.

عُدْرِهِ فَاقْبَلْ عُدْرِي يَا أَكْرَمَ مَنْ اغْتَدَرَ إِلَيْهِ الْمَسِيئُونَ . (۱) إِلَهِي لَا تَزِدْ حَاجَتِي وَلَا تُخَيِّبْ طَمَعِي وَلَا تَقْطَعْ مِنْكَ رَجَائِي وَ أَمَلِي إِلَهِي لَوْ أَرَدْتَ هَوَانِي لَمْ تَهْدِنِي وَ لَوْ أَرَدْتَ فَصِيحَتِي لَمْ تُعَافِنِي إِلَهِي مَا أَطُنَّكَ تَرُدُّنِي فِي حَاجِهِ قَدْ أَفْنَيْتَ عُمْرِي فِي طَلِبِهَا مِنْكَ إِلَهِي فَلَكَ الْحَمْدُ أَبَدًا أَبَدًا دَائِمًا سِرْمَدًا يَزِيدُ وَ لَا يَبِيدُ كَمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى إِلَهِي إِنْ أَخَذْتَنِي بِجُزْمِي أَخَذْتَكَ بِعَفْوِكَ وَ إِنْ أَخَذْتَنِي بِعُدُنُوبِي أَخَذْتَكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِي النَّارَ أَغْلَمْتَ أَهْلَهَا أَنِّي أُحِبُّكَ إِلَهِي إِنْ كَانَ صِعْرٌ فِي جَنْبِ طَاعَتِكَ عَمَلِي فَقَدْ كَبُرَ فِي جَنْبِ رَجَائِكَ أَمَلِي إِلَهِي كَيْفَ أَنْقَلُبُ مِنْ عِنْدِكَ بِالْخَيْبَةِ مَحْرُومًا وَ قَدْ كَانَ حُسْنُ ظَنِّي بِجُودِكَ أَنْ تَقْلِبْنِي بِالنَّجَاهِ مَرْحُومًا إِلَهِي وَ قَدْ أَفْنَيْتَ عُمْرِي فِي شَرِّهِ السَّهْوِ عَنْكَ وَ أَبْلَيْتَ شَبَابِي فِي سَكْرَةِ التَّبَاعُدِ مِنْكَ إِلَهِي فَلَمْ أَسْتَقِظْ أَيَّامَ اغْتِرَارِي بِكَ وَ رُكُونِي إِلَى سَبِيلِ سَخَطِكَ . (۲) إِلَهِي وَ أَنَا عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيْكَ مُتَوَسِّلٌ بِكَرَمِكَ إِلَيْكَ إِلَهِي أَنَا عَبْدٌ أَتَّصَلُ إِلَيْكَ مِمَّا كُنْتُ أَوَاجِهُكَ بِهِ مِنْ قَلْبِهِ اسْتِحْيَائِي مِنْ نَظْرِكَ وَ أَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْكَ إِذِ الْعَفْوَ نَعْتُ لِكَرَمِكَ إِلَهِي لَمْ يَكُنْ لِي حَوْلٌ فَأَتَّقَيْتَ بِهِ عَن مَعْصِيَتِكَ إِلَّا- فِي وَقْتِ أَيَقُظْتَنِي لِمَحَبَّتِكَ وَ كَمَا أَرَدْتَ أَنْ أَكُونَ كُنْتُ فَشَكَرْتُكَ بِإِذْخَالِي فِي كَرَمِكَ وَ لِتَطْهِيرِ قَلْبِي مِنْ أَوْسَاحِ الْعُغْلَةِ عَنْكَ إِلَهِي انْظُرْ إِلَيَّ نَظْرَ مَنْ نَادَيْتَهُ فَأَجَابَكَ وَ اسْتَعْمَلْتَهُ بِمُؤْنَتِكَ فَطَاعَكَ يَا قَرِيبًا لَا يَبْعُدُ عَنِ الْمُغْتَرِّ بِهِ وَ يَا جَوَادًا لَا يَبْخُلُ عَمَّنْ رَجَا ثَوَابَهُ إِلَهِي هَبْ لِي قَلْبًا يُدِينِيهِ مِنْكَ شَوْفَهُ وَ لِسَانًا يُرْفَعُ إِلَيْكَ صِدْقُهُ وَ نَظْرًا يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ إِلَهِي إِنْ مَنْ تَعَرَّفَ

ص: ۲۳۳

۱- خدایا کارم را چنان که سزاوار آنی بر عهده گیر، خدایا به سوی من با فضیلت بازگرد، به سوی گناهکاری که جهلش سراپایش را پوشانده، خدایا گناهی را در دنیا بر من پوشانده، که بر پوشاندن آن در آخرت محتاج ترم، گناهم را در دنیا برای هیچیک از بندگان شایسته ات آشکار نکردی، پس مرا در قیامت در برابر دیدگان مردم رسوا مکن، خدایا جود تو آرزویم را گسترده ساخت، و عفو تو از عمل من برتری گرفت. بار خدایا، روزی که در آن میان بندگان حکم میکنی، مرا به دیدارت خوشحال کن. خدایا عذرخواهی من از پیشگاهت عذرخواهی کسی است که از پذیرفتن عذرش بی نیاز نگشته، پس عذر مرا بپذیر ای کریم ترین کسی که بدکاران از او پوزش خواستند.

۲- خدایا، حاجتم را بر مگردان، و (طمع ام) را قرین نومیدی مساز، و امید و آرزویم را از خود مبر. خدایا، اگر خواری ام را می خواستی، هدایتم نمی نمودی، و اگر رسوایی ام را خواسته بودی عافیتم نمی بخشیدی، خدایا، این گمان را به تو ندارم که مرا در حاجتی که عمرم را در طلبش سپری کرده ام، از در گاهت بازگردانی. خدایا تو را سپاس، سپاسی ابدی و جاودانه، همیشگی و بی پایان، سپاسی که افزون شود و نابود نگردد، آنگونه که پسندی و خشنود گردی، خدایا اگر مرا بر جرمم بگیری، من نیز تو را به عفو بگیرم، و اگر به گناهانم بنگری، جز به آمرزشت ننگرم، و اگر مرا وارد دوزخ کنی، به اهل آن آگاهی دهم که تو را دوست دارم. خدایا اگر عملم در برابر طاعتت کوچک بوده، همانا از سر امید به تو آرزویم بزرگ است. خدایا چگونه از بار گاهت با نومیدی و محرومیت بازگردم، درحالی که خوش گمانی ام به بخشش وجودت این بوده که مرا نجات یافته و بخشیده باز می گردانی، خدایا عمرم را در آزمندی غفلت از تو نابود ساختم، و جوانی ام را در مستی دوری از تو پیر نمودم. خدایا در روزگار غرور نسبت به تو، بیدار نشدم و گاه تمايلم به سوی خشم تو آگاه نگشتم.

بِكَ غَيْرِ مَجْهُولٍ وَ مَنْ لاذَ بِكَ غَيْرُ مَخْذُولٍ وَ مَنْ أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ غَيْرُ مَمْلُوكٍ [مَمْلُولٍ] ، (۱) إِلَهِي إِنَّ مِنْ ائْتَهَجِ بِكَ لِمُسْتَتِيرٍ وَ إِنَّ مِنْ اِعْتَصَمَ بِكَ لِمُسْتَتَجِيرٍ وَ قَدْ لُدْتُ بِكَ يَا إِلَهِي فَلَا تُخَيِّبْ ظَنِّي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ لَا تُحْجِبْنِي عَنْ رَأْفَتِكَ إِلَهِي أَقْمِنِي فِي أَهْلِ وَ لا يَتِيكَ مُقَامٌ مِنْ رَجَا الزِّيَادَةَ مِنْ مَحَبَّتِكَ إِلَهِي وَ أَلْهَمْنِي وَلَهَا بِذِكْرِكَ إِلَى ذِكْرِكَ وَ هَمَّتِي فِي رُوحِ نَجَاحِ أَسْمَائِكَ وَ مَحَلِّ قُدْسِكَ إِلَهِي بِكَ عَلَيْكَ إِلَّا أَلْحَقْنِي بِمَحَلِّ أَهْلِ طَاعَتِكَ وَ الْمَثْوَى الصَّالِحِ مِنْ مَرْضَاتِكَ فَإِنِّي لَا أَقْدِرُ لِنَفْسِي دَفْعًا وَ لَا أَمْلِكُ لَهَا نَفْعًا إِلَهِي أَنَا عَيْدُكَ الضَّعِيفُ الْمَذْنُوبُ وَ مَمْلُوكُكَ الْمُنِيبُ [الْمَعِيبُ] فَلَا تَجْعَلْنِي مِمَّنْ صَرَفَتْ عَنْهُ وَجْهَكَ وَ حَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ عَفْوِكَ إِلَهِي هَبْ لِي كَمَا لَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ وَ أَنْزِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بِضِيَاءِ نَظَرِهَا إِلَيْكَ حَتَّى تَخْرُقَ أَبْصَارَ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعَظَمَةِ وَ تَصِيرَ أَرْوَاحِنَا مُعَلَّقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ إِلَهِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ نَادَيْتَهُ فَأَجَابَكَ وَ لَا حَظَّتْهُ فَصِيحَةُ لِحْجَالِكَ فَنَاجِيَتُهُ سِتْرًا وَ عَمِلَ لَكَ جَهْرًا. (۲) إِلَهِي لَمْ أَسْلُطْ عَلَى حُسْنِ ظَنِّي قُنُوطَ الْإِيَّاسِ وَ لَا اِنْقَطَعَ رَجَائِي مِنْ جَمِيلِ كَرَمِكَ إِلَهِي إِنَّ كَمَا نَتِ الْخَطَايَا قَدْ أَسِ قَطَّنِي لِمَدَيْكَ فَاصْفَحْ عَنِّي بِحُسْنِ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ إِلَهِي إِنَّ حَطَّنِي الذُّنُوبُ مِنْ مَكَارِمِ لُطْفِكَ فَقَدْ تَبَهَّنِي الْيَقِينُ إِلَى كَرَمِ عَطْفِكَ إِلَهِي إِنَّ أَنَا مَتْنِي الْعُفْلَةَ عَنِ الْاَسْمَاءِ تَعْدَادِ لِلْقَائِكَ فَقَدْ تَبَهَّنِي الْمَعْرِفَةُ بِكَرَمِ الْاَلَيْكَ إِلَهِي إِنَّ دَعَايَ إِلَى النَّارِ عَظِيمٌ عِقَابِكَ فَقَدْ دَعَايَ إِلَى الْجَنَّةِ جَزِيلٌ ثَوَابِكَ إِلَهِي فَلَكَ أَسْأَلُ وَ إِلَيْكَ أَتَّهَلُّ وَ أَرْغَبُ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَصِي لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلْنِي مِمَّنْ يُدِيمُ ذِكْرَكَ وَ لَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ وَ

ص: ۲۳۴

۱- خدایا و من بنده تو و فرزند بنده توام، در برابرت ایستاده ام، به کرمت به حضرت تو متوسلیم. خدایا، بنده ای هستم، که به درگاهت از آنچه که با آن با تو روبرو بوده ام از کمی حیایم از مراقبت نسبت به من بیزاری می جویم و از تو درخواست گذشت میکنم، زیرا گذشت صفتی درخور کرم توست. خدایا برایم نیرویی نیست که خود را بوسیله آن از عرصه نافرمانی ات بیرون برم، مگر آنگاه که به محبتت بیدارم سازی، و آنچنان که خواستی باشم، پس تو را شکر گذارم، برای اینکه در آستان کرمت واردم کردی، و هم اینکه دلم را از آلیه های غفلت از حضرتت پاک نمودی. خدایا بر من نظر کن، نظر به کسی که صدایش کردی و تو را اجابت کرد، و به یاری ات به کارش گماشتی و او از تو اطاعت کرد، ای نزدیکی که از فریفتگان دور نمی شود، و ای سخاوتمندی که از امید بستگان به پاداشش دریغ نمی ورزد. خدایا، قلبی به من عنایت کن، که اشتیاقش او را به تو نزدیک کند، و زبانی که صدقش به جانب تو بالا برده شود. و نگاهی که حق بودن او را به تو نزدیک نماید، خدایا، کسی که به تو شناخته شد، ناشناخته نیست، و آن که به تو پنهانده شد خوار نیست، و هر که را تو به او روی آوری برده نیست،

۲- خدایا، آن که به تو راه جوید راهش روشن است، و آن که به تو پناه جوید در پناه توست، و من به تو پناه آوردم ای خدای من، پس گمانم را از رحمتت ناامید مساز، و از مهربانی ات محروم مکن، خدایا، در میان اهل ولایت بر نشانم، نشاندن آن که به افزون شدن محبتت امید بسته، خدایا، شیفتگی به ذکرت را پیوسته به من الهام فرما، و همتم را در نسیم کامیابی نامهایت و جایگاه قدست قرار ده. خدایا به حق خودت بر خودت، مرا به جایگاه اهل طاعتت، و جایگاه شایسته بر ساخته از خشنودی ات برسان، زیرا که من نه بر دفعی از خود قدرت دارم، و نه بر نفع خویش مالک هستم. خدایا، من بنده ناتوان گنهکار توام، و مملوک توبه کننده به پیشگاهت، مرا از کسانی که رویت را از آنان برگرداندی قرار مده، و نه از کسانی که غفلتشان از بخششت محرومشان نموده. خدایا کمال جدایی از مخلوقات را، برای رسیدن کامل به خودت به من ارزانی کن، و دیدگان دلهايمان را به پرتو نگاه به سوی خویش روشن کن، تا دیدگان دل پرده های نور را دریده و به سرچشمه عظمت

دست یابد، و جانهایمان آویخته به شکوه قدست گردد، خدایا مرا از کسانی قرار ده که آوازشان دادی، پس پاسخ دادند، به آنها توجه فرمودی، پس در برابر بزرگی ات مدهوش شدند، و با آنان راز پنهان گفتی و آنان آشکارا برای تو کار کردند،

لا- يَغْفُلُ عَنْ شُكْرِكَ وَلَا- يَسْتَخِفُّ بِأَمْرِكَ إِلَهِي وَ أَلْحِقْنِي بِنُورِ عِزِّكَ الْأَبْهَجِ فَأَكُونَ لَكَ عَارِفاً وَ عَنْ سِوَاكَ مُنْحَرِفاً وَ مِنْكَ خَائِفاً مُرَاقِباً يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَي مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا. (1)

این رازونیز از مناجات های جلیل القدر ائمه علیهم السلام بوده، و مشتمل بر مضامین بسیار بلندی است، و هرگاه که حضور قلبی باشد خواندن آن مناسب است.

بخش دوم

اعمال مخصوصه ماه شعبان

شب اول: در کتاب «اقبال» نمازهای بسیار ذکر شده، از جمله دوازده رکعت که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره

«قل هو الله احد»

یازده مرتبه خوانده میشود.

خبری شریف در فضیلت روز اول شعبان مشتمل بر فوائد کثیره

روز اول: روزه این روز فضیلت بسیار دارد، از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که روز اول شعبان را روزه بگیرد، بی تردید بهشت بر او واجب می شود، و سید ابن طاووس از حضرت رسول صلی الله علیه و آله ثواب بسیاری روایت کرده برای کسی که سه روز اول این ماه را روزه بدارد، و در شب های آن، دو رکعت نماز بجای آورد، با این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» یک بار، و سوره

«قل هو الله احد»

یازده بار خوانده شود، بدان که در تفسیر امام علیه السلام [تفسیر امام حسن عسگری] روایتی در فضیلت ماه شعبان و روز اول آن ذکر شده، که فواید بسیاری در آن درج شده است، و شیخ ما ثقه الاسلام نوری (نور الله مفرده) آن روایت را ترجمه کرده و در پایان کتاب «کلمه طیبیه» آورده، ولی چون آن روایت طولانی است، و مقام را گنجایش نوشتن تمام آن

ص: ۲۳۵

۱- خدایا بر خوش بینی ام ناامیدی و یأس را چیره نسازم، و امیدم از زیبایی کرمت نبرد. خدایا گر خطاهایم مرا از نظرت انداخته، به خاطر حسن اعتمادم بر تو از من چشم پوشی کن. خدایا، اگر گناهان از جایگاه مکارم لطفت مرا پائین آورده، اما یقین به کرم عنایت هوشیارم نموده. خدایا اگر غفلت از آماده شدن برای دیدارت به خوابم فرو برده، ولی معرفت به نعمت های کریمانه ات مرا بیدار ساخته است. خدایا اگر بزرگی مجازات مرا به سوی آتش فرا خوانده، هرآینه ثواب برجسته ات مرا به سوی بهشت خوانده است، خدایا از تو درخواست می کنم، و به پیشگاهت زاری نموده، و رغبت می ورزم، و از تو می

خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا از کسانی قرار دهی که ذکرت را همواره بر زبان دارند، و پیمانت را نمی شکنند، و از سپاست غافل نمی شوند، و فرمانت را سبک نمی شمارند، خدایا مرا به نور عزّت بسیار زیبایت برسان تا عارف به وجودت گردم، و از غیر تو روی گردان شود، و از تو هراسان و برحذر باشم، ای دارای بزرگی و بزرگواری، و درود خدا و سلام بسیار او بر محمّد فرستاده اش، و بر خاندان پاکش باد.

نیست، خلاصه آن را در اینجا ذکر میکنم: حاصل روایت این که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در روز اول شعبان به جماعتی برخورد که در مسجد نشسته بودند، و درباره قدر و امثال آن گفتگو میکردند تا آنکه لجاجت و جدالشان، و فریاد و صدایشان سخت بلند شد، حضرت ایستاد و بر آنها سلام کرد، پاسخ سلام را دادند، و به احترام حضرت از جای برخاستند و درخواست کردند کنا آنان بنشیند، ایشان توجّهی به دعوت آنان نکردند و در همان حالت ایستاده فرمودند: ای گروهی که سخن میگویید در مسئله ای که سودی نمیرساند، آیا ندانستید که خدای تعالی را بندگانی است، که آنان را از هراس ساکت نموده بی آنکه لال باشند، یا از سخن گفتن عاجز باشند، اینان هرگاه عظمت خدا را به خاطر می آورند، زبانهای شان شکسته و دلهای شان از جا کنده میشود، و عقولشان از سر میروند، و دچار بهت و حیرت میگردند، این همه به خاطر بلندای عزت و شوکت و بزرگداشت خداست! هرگاه از این حالت به خود آیند با کردارهای پاکیزه به سوی خدا رو میکنند و وجود خود را در شمار ستمکاران و خطاکاران به حساب میآورند، درحالیکه از تقصیر و کوتاهی پا کنند، اینان برای خدا به کردار اندک راضی نمیشوند، و عمل زیاد را برای او بسیار نمیشمارند، پیوسته به کار شایسته و عمل نیک مشغولند، اینان چنانند که هرگاه به ایشان بنگری، ترسان و هراسان و در بیم و اضطراب به عبادت ایستاده اند، ای گروه تازه کاران شما کجا و ایشان کجا، آیا ندانستید که داناترین مردم به «قدر»

ساکت ترین ایشانند در سخن از آن، و نادان ترین مردم به «قدر» سخن گویند آنانند نسبت به آن، ای تازه کارها امروز غره شعبان کریم است] به آغاز پیشانی گویند غره]، پروردگار آن را شعبان نامیده به خاطر انشعاب یافتن و پراکنده شدن خیرات در آن، همانا پروردگار شما در شعبان درهای حسنات را باز کرده، و قصرها و خیراتش را به شما جلوه داد به قیمتی ارزان و کارهایی آسان، پس در مقام خرید برآید، ابلیس دور از رحمت خدا شاخه های شرور و بلاهای خود را برای شما آراسته و شما پیوسته در گمراهی و سرکشی میکوشید و به شاخه های ابلیس تمسک می جوئید، و از شاخه های خیرات که درهایش برای شما باز شده روی می گردانید، و این غره ماه شعبان است، و شاخه های خیراتش عبارت است از: نماز، روزه، زکات، امر به معروف، نهی از منکر، نیکی به پدر و مادر و خویشان و همسایگان، ایجاد صلح و صفا بین مردم، صدقه دادن به فقرا و مساکین، در چیزی که مسئولیتش از شما برداشته شده، به خود زحمت و مشقت میدهد و آن مسأله قضا و قدر است، و خود را در سختی می اندازید در چیزیکه از ژرف اندیشی و تحقیق در آن نهی شده اید، و آن کشف اسرار الهی است، که هرکه از آنها تفتیش کند از تباه شدگان است.

بدانید که اگر شما بر آنچه پروردگار برای مطیعان از بندگانش در امروز آماده نموده آگاه شوید، هرآینه خود را از آنچه بدان پرداختید [بحث در قضا و قدر] بازخواهید داشت، و در آنچه به

آن فرمان دادند وارد خواهید شد.

گفتند: یا امیر المؤمنین آنچه را خدا در این روز برای مطیعان خود مهیا نموده چیست؟ حضرت داستان آن لشگری را که رسول خدا صلی الله علیه و آله برای جهاد با کافران فرستاده بود، و سپاه دشمن به هنگام شب بر آنها شبیخون زدند را نقل کرد و فرمود: شبی تاریک و فرورفته در سیاهی بود، مسلمانان در خواب، و کسی از آنان جز زید بن حارث و عبد الله بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری بیدار نبود، هریک از آنان در جانی از لشگر مشغول نماز و خواندن دعا بود، دشمنان با شبیخون خویش در آن شب تاریک، مسلمانان را آماج تیرهای خود ساختند و مسلمانان به خاطر سیاهی شب، از دیدن دشمنان عاجز بودند، و راهی برای حفظ خویش نداشتند، به این خاطر نزدیک بود هلاک شوند، ناگهان از دهان این چند نفر انواری درخشید، که اردوگاه را روشن ساخت، و باعث قوت دل و دلیری مسلمانان شد، پس شمشیر کشیده و همه دشمنان را کشته و زخمی و اسیر نمودند، پس از بازگشت از جهاد داستان خود را برای رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کردند، حضرت فرمود: این انوار به خاطر اعمال برادران شما در آغاز ماه شعبان است، پس حضرت یک یک آن اعمال را نقل کردند تا آنکه فرمودند: چون روز اول شعبان میرسد، ابلیس سپاه خویش را در اطراف زمین و کرانه های آن پراکنده میکند و به ایشان می گوید: امروز در کشاندن بعضی از بندگان خدا به سوی خود بکوشید، و خدا

ص: ۲۳۸

(عزّ و جلّ) فرشتگان را در اطراف و آفاق زمین پراکنده میکنند و به آنان می فرماید: بندگانم را به راستی و درستی نگاه دارید، و آنان را ارشاد کنید، همه بندگانم سعتمند می شوند، جز آن که از قبول حق امتناع ورزد و به راه سرکشی رود، که او در شمار حزب ابلیس و سپاهیان او محسوب میشود.

چون روز اوّل ماه شعبان شود، خدا (عزّ و جلّ) به باز شدن درهای بهشت امر میکنند، پس باز میشوند، و به درخت طوبی [درختی است در بهشت] فرمان میدهد تا شاخه های خود را دنیا نزدیک کند، آنگاه منادی پروردگار (عزّ و جلّ) ندا سر می دهد: ای بندگان خدا این شاخه های درخت طوبی است، پس به آن درآویزید، که شما را به سوی بهشت برافروزد، و این شاخه های دخت زقوم است [درختی است از درختان دوزخ که در سوره مبارکه واقعه از آن یاد شده است] از آن دوری کنید تا شما را به جانب دوزخ نبرد.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سوگند به آن که مرا به راستی مبعوث به رسالت نمود، هر که در این روز دری از خیر و نیکی را فراگیرد، به تحقیق به شاخه ای از شاخه های درخت طوبی در آویخته که او را به سوی بهشت می کشاند، و هر که در امروز دری از شرّ و بدی را فراگیرد، به یقین به شاخه ای از شاخه های زقوم درآویخته که او را کشاننده به سوی آتش است، سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله اعمالی که هر یک باعث درآویخته شدن به شاخه

ای از شاخه های طوبی است به این صورت بیان فرمودند: امروز هرکس برای خدا نماز مستحبی بجا آورد، و هرکه در این روز روزه بدارد، و هرکه میان زنی با همسرش، یا پدری با فرزندش، یا خویشاوندان، یا زن و شوهر بیگانه ای صلح دهد، و کسی که تخفیف دهد پریشانی را، از طلبی که از او دارد، یا از طلبش از عهده مدیون بکاهد، و کسی که در حساب خود نظر کند، و قرض کهنه ای را بر عهده خود ببیند، که طلبکارش از به دست آوردنش مأیوس شده، پس آن را به صاحبش برگداند، و کسی که یتیمی را سرپرستی نماید، و کسی که سفیهی را از ضربه زدن به آبرو و عرض مؤمنی بازدارد، و کسی که قرآن یا بخشی از آن را بخواند، و کسی که خدا را یاد کند، و نعمت هایش را بر شمارد، و اقدام به شکر نماید، و کسی که از بیماری عیادت کند، و کسی که به پدر و مادر یا یکی از آنها نیکی ورزد، و آن که پیش از رسیدن روز اول شعبان پدر و مادر خویش را به خشم آورده بود و در این روز خشنودشان ساخت، و هرکه جنازه ای را تشییع کند، و هرکه در این روز مصیبت زده ای را تسلی بخشد، و هرکس در این روز چیزی از ابواب خیر را بجا آورد از آویختگان به درخت طوبی است.

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی به رسالت برانگیخت هرکس در این روز دری از شرّ و

گناه را فرا گیرد، به تحقیق به شاخه ای از شاخه های درخت زقوم درآویخته، و آن شاخه کشاننده اوست به سوی آتش، آنگاه اعمالی که هر یک باعث درآویخته شدن به شاخه ای از شاخه های زقوم است را به این صورت بیان فرمودند: سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری فرستاد، هر کس در این روز نسبت به نماز واجب خود کوتاهی کند، و آن را تباه نماید، و هر کس فقیری درمانده نزد او آید، که بدی حالش را می داند، و بدون اینکه ضرری متوجه وی گردد، قدرت بر تغییر حال او را دارد، و کس دیگری هم نیست که به جای او، مشکل فقیر را حل کند، پس فقیر را به حال خود خود واگذارد، و دست او را نگیرد، تا از بین رفته و هلاک گردد، و کسی که خطاکاری از او عذرخواهی کند، پس عذر او را نپذیرد، علاوه بر این بیش از اندازه ای که بدی کرده، او را عقوبت نماید، و کسیکه جدایی اندازد میان شوهری با همسرش، یا پدری با فرزندش، یا برادری با برادرش، یا خویشی با خویشش، یا میان دو همسایه، یا میان دو رفیق، یا دو خواهر، و کسی که بر انسان تنگدستی سخت بگیرد، درحالی که تنگدستی او را می داند، پس بر خشم و بلای او بیفزاید، و کسیکه مدیون باشد و آن را بر صاحبش انکار کند، و بر او ستم ورزد تا دین او را باطل نماید، و آن که بر یتیمی جفا کند، و به او آزار رساند، و مال او را تباه کند، و کسی که به

آبرو و عرض برادر مؤمنی هجوم برد و مردم را هم بر آن وا دارد، و کسیکه آوازه خوانی کند، به صورتی که مردم را در آن آوازه خوانی بر انجام گناه تحریک کند.

و کسی که کارهای زشت و قبیح خود را در جنگها، و انواع ستم خود را بر بندگان خدا بر شمارد، و به آن اعمال افتخار نماید، و کسیکه همسایه اش بیمار شده، و به جهت سبک شمردن ش.

ن او، از او عیادت نکرده، و آن که همسایه اش مرده و به خاطر خوار بودن آن مرده در نظرش جنازه اش را تشییع نکرده، و آن که از تسلیت مصیبت زده اعراض کند، و به وی از روی حقارت و پستی جفا کند، و کسی که عاق کند پدر و مادر خود، یا یکی از آن دو را، و کسیکه پیش از شعبان ایشان را عاق کرده بود، و در شعبان ایشان را خشنود نساخت، و حال آنکه قدرت بر آن را داشت و همچنین هر کس کاری از سایر اقسام شهر را انجام دهد، آویخته به شاخه ای از شاخه های زقوم است، و سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری برگزید که در آویختگان به شاخه های درخت طوبی با آن شاخه ها به سوی بهشت بلند میشوند.

آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله اندکی نظر خود را به جانب آسمان بلند کرد، و میخندید و مسرور بود، سپس نظر مبارک را به سوی زمین به زیر انداخت، پس پیشانی مبارک را درهم کشید و روی مبارک عبوس گشت، آنگاه رو به اصحاب خود کرد

و فرمود: سوگند به آن که محمد را به راستی به پیامبری برگزید به تحقیق دیدم درخت طوبی را که بلند میشد، و بلند می کرد آنان را که به او درآویخته بودند به سوی بهشت، و دیدم از ایشان را که درآویخته بودند به یک شاخه از آن، و بعضی به دو شاخه، یا به چند شاخه، بر حسب پای بندیشان بر طاعات.

و هرآینه زید به حارثه را می بینم که در آویخته به بیشتر شاخه های آن و آن شاخه ها بلند می کنند او را به اعلا-علیین [بالا-ترین مرتبه] بهشت، از این جهت خندیدم و خوشحال شدم، آنگاه به سوی زمین نگاه کردم و سوگند به آن که مرا به راستی به پیامبری برانگیخت درخت زقوم را دیدم که به پایین میرفت شاخه های آن، و درآویختگان به خود را به سوی دوزخ پایین می برد.

و دیدم گروهی از ایشان را درآویخته به شاخه ای، و گروهی به دو شاخه یا چند شاخه بر حسب پافشاریشان بر گناهان.

و هرآینه بعضی از منافقان را می بینم، که به بیشتر شاخه های آن درآویخته اند، و آن شاخه ها او را به اسفل درکات [پایین ترین مهلکه ها] فرو می برند، از این جهت روی دهم کشیدم، و پیشانی ام گرفت.

اعمال روز سوم شعبان

روز سوم: روز بسیار مبارکی است، شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده است: در این روز حضرت حسین بن علی علیهما السلام متولد شد، و در چنین روزی توفیق [دست نوشت] شریف به سوی قاسم بن علاء همدانی و کیل حضرت امام حسن عسگری علیه السلام بیرون آمد که: مولایمان

امام حسین علیه السلام در روز پنجشنبه سوم شعبان متولد شد، پس آن روز را روزه بگیر، و این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْمَوْلُودِ فِي هَذَا الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ اسْتِهْلَالِهِ وَوِلَادَتِهِ بِكَتْمَةِ السَّمَاءِ وَمَنْ فِيهَا وَالْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا
وَلَمَّا يَطَأُ [يُطَأُ] لِابْنَتَيْهَا قَتِيلِ الْعَبْرَةِ وَ سَيِّدِ الْأُسْرَةِ الْمَمْدُودِ بِالنُّصْرَةِ يَوْمَ الْكَرْهِ الْمُعْوَضِ مِنْ قَتْلِهِ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ نَسْلِهِ وَالشُّفَاءَ فِي تُرْبَتِهِ
وَالْفُوزَ مَعَهُ فِي أَوْبَتِهِ وَالْأَوْصِيَاءَ مِنْ عِزَّتِهِ بَعِيدَ قَائِمِهِمْ وَ غَيْبَتِهِ حَتَّى يُدْرِكُوا الْأَوْتَارَ وَيَنَارُوا النَّارَ وَيُرْضُوا الْجَبَّارَ وَيَكُونُوا خَيْرَ
أَنْصَارٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَعَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ اللَّهُمَّ فَبِحَقِّهِمْ إِلَيْكَ أَتَوَسَّلُ وَ أَسْأَلُ سُؤَالَ مُقْتَرِفٍ مُعْتَرِفٍ مُسِيءٍ إِلَى نَفْسِهِ مِمَّا
فَرَطَ فِي يَوْمِهِ وَ أَمْسِهِ يَسْأَلُكَ الْعِصْمَةَ إِلَى مَحَلِّ رَمْسِهِ ، (۱) اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عِزَّتِهِ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ وَ بَوِّئْنَا مَعَهُ دَارَ
الْكَرَامَةِ وَ مَحَلَّ الْإِقَامَةِ اللَّهُمَّ وَ كَمَا أَكْرَمْتَنَا بِمَعْرِفَتِهِ فَأَكْرَمْنَا بِزُلْفَتِهِ وَ ارزُقْنَا مُرَافَقَتَهُ وَ سَابِقَتَهُ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَسَلِّمُ لَأَمْرِهِ وَ يُكْتَبُ
الصَّلَاةَ عَلَيْهِ عِنْدَ ذِكْرِهِ وَ عَلَى جَمِيعِ أَوْصِيَاءِهِ وَ أَهْلِ أَصِيفِيَّائِهِ الْمَمْدُودِينَ مِنْكَ بِالْعَدَدِ الْاِثْنَيْ عَشَرَ النُّجُومِ الزُّهْرِ وَ الْحُجَجِ عَلَى
جَمِيعِ النَّبِيِّينَ اللَّهُمَّ وَ هَبْ لَنَا فِي هَذَا الْيَوْمِ خَيْرَ مَوْهَبِهِ وَ أَنْجِحْ لَنَا فِيهِ كُلَّ طَلَبَةٍ كَمَا وَهَبْتَ الْحُسَيْنَ لِمُحَمَّدٍ حَيِّدِهِ وَ عَاذَ فُطْرُسُ
بِمَهْدِهِ فَتَحْنُ عَائِدُونَ بِقَبْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ نَشْهَدُ تَرْبَتَهُ وَ نَتَنَطَّرُ أَوْبَتَهُ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ . (۲)

بعد از این دعا، میخوانی دعای امام حسین علیه السلام را، و این آخرین دعای آن حضرت است در روزی که دشمنانش فرونی گرفتند، یعنی روز عاشورا

ص: ۲۴۴

۱- خدایا از تو می خواهم به حق مولود د راین روز، که به شهادتش وعده داده شد پیش از برخاستن صدایش و قبل از ولادتش، آسمان و هر که در آن است، زمین و هر که بر آن است بر او گریست درحالی که هنوز قدم در جهان نگذاشته بود، کشته اشک، سرور خاندان، مددیافته به یاری، روز بازگشت، پادشاه شهادتش اینکه امامان از نسل اویند، و شفا در کام اوست، و پیروزی با اوست درگاه بازگشتش، و جانشینان از خاندانش پس از قیام کننده شان و غیبت او، تا انتقام گیرند و خون خواهی نمایند، و حضرت جبار را خشنود سازند و بهترین یاران دین حق شوند، درود خدا بر ایشان همگام با رفت و آمد شب و روز. خدایا! به حق آنان به تو توسل میجویم و از تو درخواست میکنم درخواست گنهکار معترف به گناه و بد کرده به خود با اموری که در امروز دیروزش کوتاهی نموده، از تو تا هنگام رفتن در گورش پناه می خواهد،

۲- خدایا! بر محمّد و خاندانش درود فرست، و ما را در جمع او محشور کن، و همراه وی در بهشت و جایگاه ابدی جای ده. خدایا! همچنان که ما را به شناسایی اش گرامی داشتی پس ما را به تقرب به آن حضرت گرامی دار، و رفاقت و سابقه محبت با او را روزی ما فرما، و ما را از کسانی قرار ده که فرمانش را تسلیم می شوند، و به هنگام بردن نامش صلوات زیاد بر او میفرستند، و هم بر همه جانشینان و خاندان برگزیده اش، آن یاری شدگان از سوی تو به عدد دوازده، آن ستارگان درخشانند، و حجتهای الهی بر تمام بشر، خدایا! ببخش بر ما در این روز بهترین بخشش را، و برآور برای ما هر خواسته ای را، چنان که حسین را به محمّد بخشیدی، و فطرس به گهواره اش پناهنده شد، و ما پناهنده به مزار اویم پس از شهادتش، بر تربتش حاضر می شویم و بازگشتش را انتظار می کشیم، آمین ای پروردگار جهانیان.

لَّهُمَّ أَنْتَ مُتَعَالَى الْمَكَانِ عَظِيمِ الْجَبْرُوتِ شَدِيدِ الْمَحَالِ غَنِيٌّ عَنِ الْخَلَائِقِ عَرِيضُ الْكِبْرِيَاءِ قَادِرٌ عَلَى مَا تَشَاءُ قَرِيبُ الرَّحْمَةِ صَادِقُ الْوَعْدِ سَائِغُ النُّعْمَةِ حَسَنُ الْبَلَاءِ قَرِيبٌ إِذَا دُعِيَ مُحِيطٌ بِمَا خَلَقْتَ قَابِلُ التَّوْبَةِ لِمَنْ تَابَ إِلَيْكَ قَادِرٌ عَلَى مَا أَرَدْتَ وَ مُدْرِكٌ مَا طَلَبْتَ وَ شَكُورٌ إِذَا شُكِرْتَ وَ ذَكُورٌ إِذَا ذُكِرْتَ أَدْعُوكَ مُحْتَاجًا وَ أَرْغَبُ إِلَيْكَ فَاقْرَأْ وَ أَوْفِرْ إِلَيْكَ خَائِفًا وَ أَبْكِي إِلَيْكَ مَكْرُوبًا وَ أَشْتَعِينُ بِكَ ضَعِيفًا وَ أَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ كَافِيًا أَحْكُمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ قَوْمِنَا [بِالْحَقِّ] فَإِنَّهُمْ عَرُونَا وَ خَدَعُونَا وَ خَدَلُونَا وَ غَدَرُوا بِنَا وَ قَتَلُونَا وَ نَحْنُ عِزَّةُ نَبِيِّكَ وَ وَلَدُ [وُلْدِ] حَبِيبِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الَّذِي اصْطَفَيْتَهُ بِالرَّسَالَةِ وَ ائْتَمَّمْتَهُ عَلَيَّ وَ حَبِيبِكَ فَاجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا فَرَجًا وَ مَخْرَجًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

ابن عیاش گفت: از حسین بن علی بن سفیان بزوفری شنیدم، که میگفت: امام صادق علیه السلام این دعا را، در این روز میخواند و نیز فرمود این دعا از دعاهای روز سوم شعبان، روز ولادت امام حسین علیه السلام است.

فضیلت و اعمال شب نیمه شعبان

شب سیزدهم: اول لیالی بیض [شب های روشن که عبارتند از شب های سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم] است، و کیفیت نماز شب سیزدهم و دو شب بعد در اعمال ماه رجب بیان شد.

شب نیمه شعبان: شب بسیار مبارکی است، از امام صادق علیه السلام روایت شده که از امام باقر علیه السلام از فضیلت شب نیمه شعبان سؤال شد، ایشان فرمود: این شب پس از شب قدر برترین شب هاست.

در این شب خدا فضل خود را بر بندگان سرازیر می کند، و آنان را به بخشش و کرم

ص: ۲۴۵

۱- خدایا تو بلندمرتبه و بزرگ جبروتی و در عذاب بس سخت گیری، از آفریدگان بی نیازی، کبریایی ات فراگیر است، بر هر چه میخواهی توانایی، رحمتت به بندگان نزدیک است، وعده ات راست، نعمتت کامل، و آزمونت نیکوست، هنگامیکه خوانده شوی بسیار نزدیکی، به آنچه آفریدی احاطه داری، برای آن که توبه کند پذیرای توبه ای، بر هر چه اراده کنی توانایی، و آنچه را بجویی به دست آوری، هرگاه سپاس شوی، سپاس پذیری، و هرگاه یاد شوی یاد کنی، از سر نیاز تو را میخوانم، و با احتیاج به سوی تو میل میکنم، و بیمناک به جانب تو پناه می آورم و غمگین به درگاہت گریه میکنم، و در کمال ناتوانی از تو کمک میخواهم، و برای کفایت امورم بر تو توکل می نمایم، بین ما و بین قوم ما [به حق] داوری کن که آنان ما را فریفتند، و به ما نیرنگ زدند و از یاری ما دست کشیدند، و با ما بی وفایی نمودند و ما را کشتند، و حال آنکه ما عترت پیامبر تو، و فرزند محبوب تو محمد بن عبد الله هستیم، آن که او را به رسالت برگزیدی، و بر وحی خود امین قرار دادی، در کار ما گشایش و راه رهایی از مشکل قرار ده، به مهرت ای مهربان ترین مهربانان.

خویش می آمرزد، پس در تقرّب جستن به سوی خدای تعالی در آن بکوشید، که آن شبی است که خدا به ذات مقدّس خود سوگند یاد کرده، که سائلی را از درگاه خویش با دست خالی بازنگرداند مادام که انجام معصیتی را درخواست نکند، و شب نیمه شعبان شبی است که حق تعالی آن را برای ما قرار داد و در عوض شب قدر که آن را مخصوص پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود، پس در دعای و ثنا بر خدای تعالی کوشش کنید.

، تا آخر خبر.

از جمله برکات این شب مبارک، ولادت با سعادت حضرت سلطان عصر امام زمان (ارواحنا له الفداء) است که در سحر چنین شبی در سال دویست و پنجاه و پنج هجری قمری در سرّمن رأی [سامرای کنونی] واقع شد، و باعث فزونی شرافت این شب مبارک گشت.

برای این شب چند عمل دارد است: اوّل: غسل کردن که باعث تخفیف گناهان است.

دوّم: شب زنده داری به نماز و دعا و استغفار، چنان که امام زین العابدین علیه السّلام انجام می دادند، و در روایت آمده: هر که این شب را به رازونیا و عداوت پردازد دل او نمیرد در روزی که دل ها بمیرند.

سوّم: زیارت امام حسین علیه السّلام که افضل اعمال این شب است و باعث آمرزش گناهان است، و هر که میل دارد تا ارواح صدویست و چهار هزار پیامبر با او دست آشنایی دهند، در این شب امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، کم ترین حدّ زیارت آن حضرت ان است که بر بالای بامی برآید و به جانب راست و چپ نظر کند، سپس

ص: ۲۴۶

سر به جانب آسمان برآرد، و با این کلمات حضرت را زیارت کند:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ (۱)

و هر کس در هر کجا باشد و در هر زمان آن حضرت را به این شیوه زیارت کند، امید است که پاداش حج و عمره برای او نوشته شود.

و ما زیارت مخصوص این شب را در باب زیارات به خواست خدا ذکر خواهیم نمود.

چهارم: خواندن دعایی که شیخ و سید نقل کرده اند، و به منزله زیارت امام زمان (صلوات الله علیه) است:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَيْلَتِنَا [هَيْدِهِ] وَ مَوْلُودِهَا وَ حُجَّتِكَ وَ مَوْعُودِهَا الَّتِي قَرَنْتَ إِلَى فَضْلِهَا فَضْلاً فَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ صِدْقاً وَ عِدْلاً لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِكَ وَ لَا مُعَقَّبَ لِآيَاتِكَ نُورِكَ الْمَتَّالِقِ وَ ضِيَاؤِكَ الْمُشْرِقِ وَ الْعِلْمِ النُّورِ فِي طَخْيَاءِ الدِّيَجُورِ الْغَائِبِ الْمَسْتُورِ جَلَّ مَوْلِدُهُ وَ كَرَّمَ مَحْتِدُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ شَهَدَةُ وَ اللَّهُ نَاصِرُهُ وَ مُؤَيِّدُهُ إِذَا آنَ مِعَادُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ [فَالْمَلَائِكَةُ] أَمْدَادُهُ سَيِّفُ اللَّهِ الَّذِي لَا يَنْبُو وَ نُورُهُ الَّذِي لَا يَخْبُو وَ ذُو الْجِلْمِ الَّذِي لَا يَضِيءُ بِوَدَارِ الدَّهْرِ وَ نَوَامِيسِ الْعَصْرِ وَ وِلاهُ الْأَمْرِ وَ الْمُنَزَّلُ عَلَيْهِمْ مَا يَنْزِلُ [يَنْزِلُ] فِي لَيْلِهِ الْقَدْرِ ، (۲) وَ أَصْحَابِ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ تَرَاجِمَهُ وَ حِيَهُ وَ وِلاهُ أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى خَاتِمِهِمْ وَ قَائِمِهِمِ الْمَسْتُورِ عَنِ عَوَالِمِهِمِ اللَّهُمَّ وَ أَدْرِكْ بِنَا أَيَّامَهُ وَ ظُهُورَهُ وَ قِيَامَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَنْصَارِهِ وَ اقْرَأْ ثَارَنَا بِثَارِهِ وَ اكْتُبْنَا فِي أَعْوَانِهِ وَ خُلَصَائِهِ وَ أَحْيِنَا فِي دَوْلَتِهِ نَاعِمِينَ وَ بَصُحَّتِيهِ غَانِمِينَ وَ بِحَقِّهِ قَائِمِينَ وَ مِنَ السُّوءِ سَالِمِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ص: ۲۴۷

۱- درود بر تو ای ابا عبد الله، درود و رحمت و برکات خدا بر تو

۲- خدای به حق این شب و مولود در آن، و به حق حجّت و موعود او، که به فضیلتش فضیلت دیگری را قرین ساختی، پس کامل شد کلمه ات به راستی و عدالت، برای کلمات دگرگون سازی نیست، و برای آیات پس زنده ای نمی باشد، نور درخشان، و پرتو فروزانت، و نشانه روشن در شب تاریک، آن غایب پوشیده از نظر، که عظیم بوده ولادتش، و شریف است اصل و نسبش، فرشتگان گواه اویند، و خدا یاور و تأیید کننده اش آنگاه که وعده ظهورش در رسد و فرشتگان مددکاران اویند، شمشیر خداست که کند نشود، و نور حق است که خاوش نگردد، و با بردباری است که کاری بی منطق انجام ندهند، مدار روزگار است. [پدرانش] نوامیس عصر، و متولیان حکومت حق اند، نازل شده بر آنان آنچه در شب قدر نازل می شود،

وَ صَيَلَوَاتُهُ عَلَيَّ [وَ صَيَلَى اللَّهُ عَلَيَّ] سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَيَّ أَهْلِ بَيْتِهِ الصَّادِقِينَ وَ عِتْرَتِهِ النَّاطِقِينَ وَ الْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ وَ أَحْكَمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ يَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ (۱)

پنجم: شیخ از اسماعیل بن فضیل هاشمی روایت کرده که گفت: حضرت صادق علیه السلام این دعا را به من تعلیم داد که آن را در شب نیمه شعبان بخوانم:

أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ الْخَالِقُ الرَّازِقُ الْمُحْيِي الْمُمِيتُ الْبَدِيءُ الْبَدِيعُ لَمَكَ الْجَلالُ وَ لَكَ الْفَضْلُ وَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الْمُنُّ وَ لَكَ الْجُودُ وَ لَكَ الْكَرَمُ وَ لَكَ الْأَمْرُ وَ لَكَ الْمَجْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ وَ خَدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ اقْضِ دِينِي وَ وَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنَّكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ كَمَلَّ أَمْرُ حَكِيمٍ تَفَرَّقُ وَ مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَرُزِقُ فَارْزُقْنِي وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ أَنْتَ خَيْرُ الْقَائِلِينَ النَّاطِقِينَ وَ اسئَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَمِنْ فَضْلِكَ أَسْأَلُ وَ إِيَّاكَ قَصَدْتُ وَ ابْنَ نَيْبِكَ اغْتَمَدْتُ وَ لَكَ رَجَوْتُ فَارْحَمْنِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

ششم: دعایی را بخواند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در این شب میخواندند

اللَّهُمَّ اقسِمْنَا لَنَا مِنْ حَشِيَّتِكَ مَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ مَعْصِيَّتِكَ وَ مِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ رِضْوَانَكَ وَ مِنَ الْيَقِينِ مَا يَهْوُنُ عَلَيْنَا بِهِ مُصِيبَاتُ الدُّنْيَا اللَّهُمَّ اْمْتِنْنَا بِاسْمَاعِنَا وَ ابْصَارِنَا وَ قُوَّتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا وَ اجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا وَ اجْعَلْ

ص: ۲۴۸

۱- اصحاب حشر و نشرند، و مفسران وحی خدا، و والیان امر و نهی حق. خدایا! بر خاتم و قائمشان که پوشیده از عوالم ایشان است درود فرست. خدایا! ما را به درک ایام او و ظهور و قیامش نایل فرما، و از یارانش قرارمان ده، و خوخواهی او قرین کن، و ما را در شمار یاران و دل دادگانش ثبت فرما، و در دولتش شاد و خرم زنده بدار، و از همنشینی اش بهره مند ساز و برپادارنده حقش قرارمان ده، و از بدیها به سلامت بدار، ای مهربان ترین مهربانان، و سپاس خدای را پروردگار عالمیان، و درودهای بی پایان خدا بر آقایمان محمد خاتم پیامبران و رسولان، و بر اهل بیت راستگو و خاندان حق گویش باد، و خدا لعنت فرست بر همه ستمکاران، و بین ما و بین آنان داوری کن، ای داورترین داوران.

۲- خدایا تویی زنده به خود پاینده برتر بزرگ، آفریننده روزی بخش، زندگی بخش میراننده، آغاز کننده پدیدآورنده، بزرگی تورا، برتری تورا، سپاس از آن توست، نعمت و جود، کرم و فرمان، بزرگواری و شکر تنها تورا، یگانه ای، شریکی برای تو نیست، ای یگانه ای یکتا، ای مقصود خلق، ای آن که نزاده و زاده نشده و برایش همتایی نبوه، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بیامرز و به من رحمت آر، و نیازهای مهم مرا کفایت فرما، بدهکاری ام را ادا کن، روزی ام را وسعت ده، به درستی که تو در این شب هر کار استواری را مقدر می کنی، و هر که از خلق خود را بخواهی روزی می دهی، پس مرا روزی ده که تو بهترین روزی دهندگانی، تو گفتمی و تو بهترین گوینده و سخنگویی: «از فضل خدا بخواید» بنابراین از فضل تو می خواهم، و تو را قصد کردم و به فرزند پیامبرت اعتماد نمودم، و به تو امید بستم، بر من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

ثَارْنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَ انصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَ لَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا وَ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمًّا وَ لَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

هفتم: بخواند صلوات هر روز را که هنگام زوال [هنگام ظهر شرعی] می خواند: اللهم صل على محمد و آل محمد شجره النبوه و موضع الرساله.

« هشتم: دعای کمیل را بخواند که ورودش در این شب است، و به طور کامل در باب اول گذشت.

نهم: هر یک از ذکرهای «سبحان الله» و «الحمد لله» و «الله اکبر» و «لا اله الا الله» را صد مرتبه بگوید، تا خدای تعالی همه گناهان گذشته او را بیامزد، و حاجتهای دنیا و آخرت او را برآورد.

دهم: شیخ طوسی در کتاب (مصباح) از ابو یحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه شعبان روایت کرده است که گفت: به مولای خود امام صادق علیه السلام گفتم: بهترین دعاها در این شب کدام است؟ فرمود: هرگاه نماز عشا را بجا آوردی، دو رکعت نماز به این ترتیب بخوان در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «کافرون» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «توحید» و چون سلام دادی، بگو: «سبحان الله» سی و سه مرتبه، و «الحمد لله» سی و سه مرتبه و «الله اکبر» سی و چهار مرتبه، سپس بگو:

يَا مَنْ إِلَيْهِ مَلَجًا الْعِبَادِ [يَلْجَأُ الْعِبَادُ] فِي الْمُهَمَّاتِ وَ إِلَيْهِ يَفْزَعُ الْخَلْقُ فِي الْمُلِمَّاتِ يَا عَالِمَ الْجَهْرِ وَ الْخَفِيَّاتِ [وَ] يَا مَنْ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ خَوَاطِرُ الْأَوْهَامِ وَ تَصْرُفُ الْخَطَرَاتِ يَا رَبَّ الْخَلَائِقِ وَ الْبَرِيَّاتِ يَا مَنْ بِيَدِهِ

ص: ۲۴۹

۱- خدایا از خشیت چنان نصیب ما کن، که بین ما و نافرمانی تو حایل شود، و از طاعت آنچه که ما را به خشنودی ات برساند، و از یقین به قدری که گرفتاری های دنیا را بر ما آسان سازد، خدایا ما را به گوشه های مان و دیدگانمان و نیروهایمان تا گاهی که ما را زنده میداری بهره مند گردان، و آن را وارث ما قرار بده، و انتقام ما را بر عهده کسی قرار ده که بر ما ستم روا داشته، و ما را بر کسی که با ما دشمنی ورزیده یاری ده، و مصیبت ما را در دین ما قرار نده، و دنیا را بزرگ ترین اندیشه و نهایت دانش ما قرار مده، و آن را که به ما رحم نمی کند بر ما چیره مکن، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. این دعا دعای جامع و کاملی است که خواندن آن در اوقات دیگر هم، مغتنم است، و از کتاب «غوالی اللئالی» چنین روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله همواره این دعا را می خواندند.

مَلَكَوْتُ الْأَرْضَيْنِ وَالسَّمَاوَاتِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أُمْتُ إِلَيْكَ بِإِلَهِ إِلَّا أَنْتَ فَيَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اجْعَلْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ مِمَّنْ نَظَرْتَ إِلَيْهِ فَرَحِمْتَهُ وَ سَمِعْتَ دُعَاءَهُ فَأَجَبْتَهُ وَ عَلِمْتَ اسْتِغَاثَتَهُ فَأَقْلَبْتَهُ وَ تَجَاوَزْتَ عَنْ سَالِفِ خَطِيئَتِهِ وَ عَظِيمِ جَرِيرَتِهِ فَقَدِ اسْتَجَرْتُ بِكَ مِنْ ذُنُوبِي وَ لَجَأْتُ إِلَيْكَ فِي سِتْرِ عَيْبِي اللَّهُمَّ فَجِدْ عَلَيَّ بِكَرَمِكَ وَ احْطُطْ خَطَايَايَ بِحِلْمِكَ وَ عَفْوِكَ وَ تَغَمَّدْنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ بِسَابِغِ كَرَامَتِكَ وَ اجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ اجْتَبَيْتَهُمْ لِطَاعَتِكَ وَ اخْتَرْتَهُمْ لِعِبَادَتِكَ وَ جَعَلْتَهُمْ خَالِصَتَكَ وَ صَفْوَتَكَ .

(۱) اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ سَعَدَ حَيْدُهُ وَ تَوَفَّرَ مِنَ الْخَيْرَاتِ حَظُّهُ وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ سَلِمَ فَنَعَمَ وَ فَازَ فَغَنِمَ وَ اكْفِنِي شَرَّ مَا أَسْلَفْتُ وَ اعْصِمْنِي مِنَ الزُّبَادِ فِي مَعْصِيَتِكَ وَ حَبَّبْ إِلَيَّ طَاعَتَكَ وَ مَا يُقَرِّبُنِي مِنْكَ وَ يُزِلُّنِي عِنْدَكَ سَيِّدِي إِلَيْكَ يَلْجَأُ الْهَارِبُ وَ مِنْكَ يَلْتَمِسُ الطَّالِبُ وَ عَلَيَّ كَرَمِكَ يُعْوَلُ الْمُسْتَقِيلُ التَّائِبُ أَذْبَتْ عِبَادَكَ بِالتَّكْرُمِ وَ أَنْتَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ وَ أَمَرْتَ بِالْعَفْوِ عِبَادَكَ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ فَلَا تَحْرِمْنِي مِمَّا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ وَ لَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ سَابِغِ نِعَمِكَ وَ لَا تُخَيِّبْنِي مِنْ جَزِيلِ قِسْمِكَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ لِأَهْلِ طَاعَتِكَ وَ اجْعَلْنِي فِي جُجْنِهِ مِنْ شَرَارِ بَرِيئِكَ رَبِّ إِنْ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَهْلِ ذَلِكَ فَأَنْتَ أَهْلُ الْكَرَمِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفَرَةِ، (۲) وَ جُدْ عَلَيَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ لَا بِمَا أَسْتَحِقُّهُ فَقَدْ حَسُنَ ظَنِّي بِكَ وَ تَحَقَّقَ رَجَائِي لَكَ وَ عَلِقْتُ نَفْسِي بِكَرَمِكَ فَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ اللَّهُمَّ وَ اخْصِنِي مِنْ كَرَمِكَ بِجَزِيلِ قِسْمِكَ وَ أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ اغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الَّذِي يَحْسِبُ عَلَيَّ [عَنِ الْخُلُقِ وَ يُضَيِّقُ

ص: ۲۵۰

۱- ای آن که پناه بندگان در سختی ها به سوی اوست، و بندگان در رخدادهای ناگوار به سوی او پناه می برند، ای دانای آشکار و نهان، ای آن که خیالات وهم و فکر، و آنچه را اوهام در نظر می آورد بر او پنهان نمی ماند، ای پروردگار خلاق و آفریده ها، ای آن که ملکوت زمین ها و آسمان ها به دست اوست، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، به اینکه معبودی جز تو نیست تو سبیل می جویم، پس ای آن که معبودی جز تو نیست، مرا در این شب از کسانی قرار ده که به ایشان نظر کردی و به آنان رحم نمودی، و دعایشان را شنیدی پس اجابت کردی و درخواست گذشت از گناهشان را دانستی، پس ایشان را آمرزیدی، و از خطای گذشته و گناه بزرگشان درگذشتی، به تحقیق از گناهانم به تو پناه آوردم، و برای پرده پوشی عیب هایم به تو پناهانده شدم، خدایا! با کرم و فضل بر من ببخش، و به بردباری و گذشت خطاهایم را بریز، و مرا در این شب با کرامت کاملت فرو پوشان، و از اولیایت که برای طاعتت برگزیدی، و برای عبادتت اختیار کردی و خالص و برگزیده در گاهت نمودی قرار ده.

۲- خدایا! مرا از کسانی که کوشش شان قرین سعادت شد، و بهره شان از خیرات کامل گشت قرار ده، و نیز مرا از کسانی قرار ده که سلامت یافتند و نعمت پذیر و رستگار گشته پس بهره بردند، و مرا از گزند آنچه پشت سر گذاردم کفایت فرما، و از زیاده روی در معصیت نگاه دار، طاعتت و هر آنچه مرا به تو نزدیک می سازد و مقرب در گاهت می نماید محبوب من قرار ده، سرورم هر فراری به تو پناه می آورد، و هر جوینده به تو التماس می کند، و هر عذرخواه توبه کار بر کرم تو تکیه می زند، بندگانت را با احترام گذرادن به آنان ادب کردی و تو کریم ترین کریمانی، و بندگانت را دستور به گذشت دادی و تویی آمرزنده مهربان. خدایا! مرا نسبت به آنچه از کرم امیدوارم بی بهره مکن، و از نعمتهای کاملت ناامید مساز، و از بهره فراوانت که در این شب برای اهل طاعتت مقرر نموده ای بی نصیب مکن، و مرا از شرار مخلوقات در سپر استواری قرار ده، پروردگارا هرچند سزاوار آن همه عنایت نباشم، ولی تو اهل کرم و گذشت آمرزشی،

عَلَى الرِّزْقِ حَتَّى أَقُومَ بِصَالِحِ رِضَاكَ وَ أَنْعَمَ بِجَزِيلِ عَطَائِكَ وَ أَشِعِدَّ بِسَائِغِ نِعْمَائِكَ فَقَدْ لُذْتُ بِحَرَمِكَ وَ تَعَرَّضْتُ لِكَرَمِكَ وَ
أَسْتَعِذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَ بِحِلْمِكَ مِنْ غَضَبِكَ فَجِدْ بِمَا سَأَلْتُكَ وَ أَنْزِلْ مَا التَّمَسْتُ مِنْكَ أَسْأَلُكَ بِكَ لَا بِشَيْءٍ هُوَ أَعْظَمُ
مِنْكَ . (۱)

آنگاه به سجده می روی و می گویی: پرودگارا «یا رب» بیست مرتبه، خدایا «یا الله» هفت مرتبه، جنبش و نیرویی جز به خدا نیست هفت مرتبه، خواست خدا است ده مرتبه، نیرویی جز به خدا نیست ده مرتبه، پس صلوات می فرستی بر پیامبر و آل او علیهم السلام.

و از خدا حاجت خود را می خواهی، پس سوگند به خدا که اگر در پی این عمل، به عدد قطرات باران حاجت بخوای هرآینه خدا (عز و جل) به کرم فراگیر و فضل بزرگش، آن حاجت را به تو می رساند.

یازدهم: شیخ طوسی و کفعمی فرموده اند که در این شب این دعا را بخواند:

إِلَهِي تَعَرَّضَ لِمَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ وَ قَصِدَ لِمَكَ الْقَاصِدُونَ وَ أَمَلَ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ الطَّالِبُونَ وَ لِمَكَ فِي هَذَا اللَّيْلِ
نَفَحَاتٌ وَ جَوَائِزٌ وَ عَطَايَا وَ مَوَاهِبٌ تَمُنُّ بِهَا عَلَيَّ مِنْ تَشَاءٍ مِنْ عِبَادِكَ وَ تَمْنَعُهَا مَنْ لَمْ تَشِبِقْ لَهُ الْعِنَايَةَ مِنْكَ وَ هَا أَنَا ذَا عَيْبٍ دُكَ
الْفَقِيرُ إِلَيْكَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ وَ مَعْرُوفَكَ فَإِنْ كُنْتُ يَا مَوْلَايَ تَفَضَّلْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ عَلَيَّ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ عُدْتَ عَلَيْهِ بِعَائِدِهِ مِنْ
عَطْفِكَ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّاهِرِينَ الطَّاهِرِينَ الْخَيْرِينَ الْفَاضِلِينَ وَ جِدْ عَلَيَّ بِطَوْلِكَ وَ مَعْرُوفِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ آلِهِ

ص: ۲۵۱

۱- بر من چنان که شایسته آنی مرحمت فرما، نه چنان که سزاوار آنم، زیرا گمانم به تو نیکو است، و امیدم تو برجا، و به کرمت آویخته ام، پس تو مهربان ترین مهربانانی، و کریم ترین کریمانی، خدایا! خاص گردان مرا از روی کرمت به فراوانی روزی، و پناه می آورم به عفو از عقابت، و پیامرز بر من گناهی را که زشت خوبی آورد، و روزی را بر من تنگ می کند، تا به خشنودی درخورت بپا خیزم، و به فراوانی عطای متنعم شوم، و به نعمت های کاملت خوشبخت گردم، هرآینه به آستان پناه آوردم، و متعرض کرمت شدم، و به عفو از مجازات، و به بردباری ات از خشم پناه بردم، پس ببخش مرا آنچه که از تو درخواست نمودم، و به من برسان آنچه را از تو خواهش کردم، از تو می خواهم به حق خودت نه به چیزی که بزرگتر از تو باشد که چیزی بزرگتر از تو نیست.

الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا إِنَّ اللَّهَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أُمِرْتُ فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. (۱)

و این دعایی است که در سحرها در پی نماز شفع خوانده میشود.

دوازدهم: بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع، و بعد از دعاهای وتر دعایی را که شیخ طوسی و سید ابن طاووس روایت کرده اند بخواند.

سیزدهم: سجده ها و دعاهایی را که از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده بجا آورد از جمله روایتی است که شیخ از حماد بن عیسی از ابان بن تغلب روایت کرده که گفت، امام صادق علیه السلام فرمودند: شب نیمه شعبانی فرا رسید، رسول خدا در آن شب در منزل عایشه بود، چون شب به نیمه رسید از بستر خود برای عبادت برخاست، هنگامی که عایشه بیدار شد، دریافت که پیامبر از خوابگاه خویش بیرون رفته، وی را همچون اغلب زنان و سوسه گرفت، گمان کرد آن حضرت نزد همسر دیگری از همسرانش رفته، از جا برخاست و چادرش را بر خود پیچید و سوگند به خدا که چادر او از ابریشم و کتان نبود، تارش از مو، و پودش از کرک شتر مایه داشت، حجره به حجره در حیره های زنان رسول خدا جستجو می کرد، در این میان که در جستجوی آن حضرت بود، ناگهان نگاهش به رسول خدا افتاد که مانند جامه ای بر زمین چسبیده در حال سجده است، به نزدیک آن حضرت رفت، شنید در سجده اش چنین می گوید:

سَجَدَ لَكَ سَوَادِي وَ خَيَالِي وَ آمَنَ بِكَ فُؤَادِي هَذِهِ يَدَايَ وَ مَا

ص: ۲۵۲

۱- الهی در این شب روی آوردند به سوی تو روی آورندگان، و قصد تو نمودند قصد کنندگان، و فضل و احسانت را آرزو کردند جویندگان، از جانب تو در این شب نسیم های رحمت و هدایا و عطاها و مواهبی است که به هر کس از بندگانت بخواهی تفضل می کنی، و از هر کس که پیشینه عنایت شامل حال او نگشته باز می داری، هم اینک من این بنده کوچک تو، نیازمند به تو، احسان و نیکی ات را آرزومندم، چنانچه ای مولای من در جایگاهی که در این شب بر یکی از بندگانت احسان نمودی، و بر او جایزه ای عطا کردی، پس بر محمّد و خاندان محمّد که پاکان و پاکیزگان و نیکوکاران و برترینند درود فرست، و از نعمت و نیکی ات بر من ببخش ای پروردگار جهانیان، و درود خدا و سلام بسیار بر محمّد خاتم پیامبران و خاندان پاکش باد، به درستی که خدا ستوده و بزرگوار است. خدایا! تو را می خوانم آنچه آن که فرمان دادی، پس دعایم را به اجابت برسان همانطور که وعده فرمودی، که تو هرگز از وعده خویش تخلف نکنی.

جَنَّتُهُ عَلَى نَفْسِي يَا عَظِيمَ [عَظِيمًا] تُرَجِي [يُرَجِي] لِكُلِّ عَظِيمٍ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ إِلَّا الرَّبُّ الْعَظِيمُ. (۱)

سپس سر مبارک خویش را از سجده برداشت، و دوباره به سجده برگشت، عایشه شنید که آن حضرت می گوید:

أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَضَاءَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُونَ وَانْكَشَفَتْ لَهُ الظُّلُمَاتُ وَصَلَحَ عَلَيْهِ أَمْرُ الْأُولِينَ وَالْآخِرِينَ مِنْ فُجَاءَةِ نَقْمَتِكَ وَمِنْ تَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَمِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي قَلْبًا تَقِيًّا نَقِيًّا وَمِنَ الشُّرَكَ بَرِيئًا لَا كَافِرًا وَلَا شَقِيًّا (۲)

سپس دو طرف روی خود را بر خاک نهاد و گفت:

عَفَرْتُ وَجْهِي فِي التُّرَابِ وَحَقَّ لِي أَنْ أَسْجُدَ لَكَ. (۳)

آنگاه که رسول خدا صلی الله علیه و آله خواست به اطاق برگردد، عایشه با شتاب به جانب بستر خویش رفت، و هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله به خوابگاه خویش آمد، شنید که عایشه بلند نفس می زند، فرمود: این بلند نفس زند چیست؟ آیا ندانستی که امشب چه شبی است؟ این شب نیمه شعبان است که در آن روزی ها قسمت می شود، و زمان مرگ اشخاص ثبت می گردد، و نام کسانی که باید به حج بروند نوشته می شود، به درستی که خدای تعالی آمرزد از میان خلق خود بیش از عدد موهای بزهای قبیله کلب را، و در این شب خدای تعالی فرشتگان را از عالم بالا به سوی مکه در زمین می فرستد.

چهاردهم: نماز جناب جعفر طیار را بجا آورد، چنان که شیخ از امام رضا علیه السلام روایت کرده.

پانزدهم: نمازهای این شب را

ص: ۲۵۳

۱- همه هستی و اندیشه ام برای سجده کرد، و دلم به تو ایمان آورد، این است دستانم و آنچه بر خود جنایت کردم ای بزرگی که برای هر کار بزرگی به او امید است، از من گناه بزرگ را بیامرز، زیرا گناه بزرگ را جز پروردگار بزرگ نمی آمرزد.

۲- پناه می آورم به نور جلوه ات که آسمان ها و زمین ها بر آن روشن شد، و تاریکی ها با آن برطرف گشت، و با ان کار گذشتگان و آیندگان اصلاح شد، از فرا رسیدن عذاب نابهنگامت و از دگرگونی عافیت، و از زایل شدن نعمت. خدایا! دل با تقوا و صفا یافته، و بیزار از شرک، نه کافر و بدبخت روزی من گردان.

۳- روی خویش را به خاک ساییدم، و مرا سزااست که تو را سجده کنم.

بجا آورد که بسیار است، از جمله نمازی است که ابو یحییٰ صنعانی از امام باقر و امام صادق علیه السلام روایت کرده، و همچنین سی نفر از کسانی که مورد اطمینان و اعتماد هستند از آن دو بزرگوار روایت کرده اند که هرگاه شب نیمه شعبان فرا رسید چهار رکعت نماز بجا آور به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» و پس از آن صد مرتبه سوره «توحید» را بخوان.

و چون فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي إِلَيْكَ فَقِيرٌ وَمِنْ عَذَابِكَ خَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ اللَّهُمَّ لَا تُبَدِّلْ اسْمِي وَلَا تُعَيِّرْ جِسْمِي وَلَا تَجْهَدْ بِلَائِي وَلَا تُشْمِتْ بِي
أَعْدَائِي أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ عَذَابِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ جَلَّ ثَنَاؤُكَ
أَنْتَ كَمَا أَتَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ وَفَوْقَ مَا يَقُولُ الْقَائِلُونَ. (۱)

و بدان که برای خواندن صد رکعت نماز در این شب به این ترتیب که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» ده مرتبه خوانده شود، فضیلت بسیار بسیار وارد شده، و در اعمال ماه رجب دستور العمل شش رکعت نماز در این شب با سوره های «حمد» و «تبارک» و «لیس» و «توحید» گذشت.

روز نیمه شعبان

روز نیمه شعبان: روز ولادت شریف امام دوازدهم مولانا و امامنا المهدی حضرت حجه بن الحسن صاحب الزمان (صلوات الله علیه و علی ابائه) است.

«و زیارت آن حضرت در هر زمان و مکان و دعا برای تعجیل فرج آن حضرت به هنگام زیارتش مستحب است، و زیارت آن حضرت در سراب شهر سامراء تاکید بیشتری دارد، و اوست که ظهور و

ص: ۲۵۴

۱- خدایا! نیازمند به توام، و از عذابت بیمناک و به تو پناهنده ام، خدایا! نامم را از گروه بندگان به گروهی دیگر تبدیل مکن، جسمم را تغیر مده، آزمونم را سخت مکن، دشمن شادم مساز، پناه می آورم به عفو از مجازاتت، و به رحمت از عذابت، و به خشنویت از خشمت، و به تو از تو، ثنایت بس بزرگ است، تو چنانی که خود بر خویش ثنا کردی و برتر از آنچه گویندگان گویند.

فرمانروایی اش یقینی است، و اوست که زمین را پر از عدل و داد می کند، چنان که از ستم و بیداد پر شده است.

« اعمال سایر روزهای این ماه: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: هر که سه روز آخر ماه شعبان را روزه بدارد و آن را به ماه مبارک رمضان پیوند دهد حق تعالی ثواب روزه دو ماه پی در پی را برای او بنویسد.

ابو الصّیلت هروی روایت کرده: در جمعه آخر ماه شعبان خدمت حضرت رضا علیه السّلام رسیدم، حضرت فرمود، ای ابوالصّلت بیشتر ماه شعبان گذشت، و این روز جمعه آخر آن است.

پس تدارک و تلافی کن در انجام آنچه از این ماه باقی مانده و کوتاهی هایی که در گذشته این ماه کرده ای، و بر تو باد بر آنچه برای تو سودمند است روی آوری و بسیار دعا و استغفار کرده و قرآن تلاوت کند، و از گناهان خود به سوی خدا توبه کن، تا وقتی ماه مبارک فرا رسد، خود را برای خدا خالص کرده باشی، و امانت و حق کسی را، بر عهده خود مگذار مگر آنکه ادا کنی، و در دل خویش کینه کسی را و امگذار مگر آن که بیرون کنی، و گناهی را مگذار جز آن که ترک کنی و از خدا بترس، و در امور پنهان و آشکار خود، بر او توکل کن، که هر کس بر خدا توکل کند، خدا او را بس است، و در باقیمانده ماه این دعا را بسیار بخوان:

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تُكُنْ غَفْرَتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ فَاعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ (۱)

به درستی که

ص: ۲۵۵

۱- خدایا اگر در آنچه از ماه شعبان گذشت ما را نیامرزدی، پس در آن مقدار که از آن باقی مانده است ما را بیامرزد.

حق تعالی در این ماه، بنده های بسیاری را به خاطر حرمت ماه مبارک رمضان، از آتش دوزخ برهاند.

دعای شب آخر ماه شعبان و شب اول رمضان

و شیخ از حارث بن مغیره نصری روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام می خواند در شب آخر شعبان و شب اول ماه رمضان

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الشَّهْرَ الْمُبَارَكَ الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنُ (۱)

(۲)

وَجُعِلَ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ قَدْ حَضَرَ

فَسَلَّمْنَا فِيهِ وَ سَلَّمَهُ لَنَا وَ تَسَلَّمَهُ مِنَّا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِيهِ (۳)

يَا مَنْ أَحَذَ الْقَلِيلَ وَ شَكَرَ الْكَثِيرَ اقْبَلْ مِنِّي الْيُسَيْرَ (۴)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي إِلَى كُلِّ خَيْرٍ سَبِيلًا وَ مِنْ كُلِّ مَا لَا تُحِبُّ مَانِعًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۵)

يَا مَنْ عَفَا عَنِّي وَ عَمَّا خَلَوْتُ بِهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ (۶)

يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْنِي بِزَنْكَابِ الْمَعَاصِي عَفْوَكَ عَفْوَكَ يَا كَرِيمَ (۷)

إِلَهِي وَ عَظَمْتَنِي فَلَمْ أَتَعْظُ وَ زَجَرْتَنِي عَنْ مَحَارِمِكَ فَلَمْ أَنْزِجْ فَمَا عُذْرِي فَاعْفُ عَنِّي يَا كَرِيمَ عَفْوَكَ (۸)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ (۹)

عَظَمَ الدُّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيُحْسِنِ التَّجَاوُزُ مِنْ عِنْدِكَ (۱۰)

يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَ يَا أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ عَفْوَكَ عَفْوَكَ (۱۱)

اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ أُمَّتِكَ ضَعِيفٌ فَقِيرٌ إِلَى رَحْمَتِكَ (۱۲)

وَ أَنْتَ مُنْزِلُ الْغَنَى وَ الْبَرَكَةِ عَلَى الْعِبَادِ قَاهِرٌ مُقْتَدِرٌ أَحْصَيْتَ أَعْمَالَهُمْ وَ قَسَمْتَ أَرْزَاقَهُمْ (۱۳)

وَ جَعَلْتَهُمْ مُخْتَلَفَةً أَلَسْتُهُمْ وَ أَلَوْنُهُمْ خَلَقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقِ (۱۴)

وَ لَا يَعْلَمُ الْعِبَادُ عِلْمَكَ وَ لَا يَقْدِرُ الْعِبَادُ قَدْرَكَ وَ كُنَّا فَقِيرٌ إِلَى رَحْمَتِكَ فَلَا تَصْرِفْ عَنِّي وَجْهَكَ (۱۵)

۱- خدایا این ماه مبارک (رمضان) که در آن قرآن نازل شد

۲- و مقرر گردید برای هدایت مردم و ادله روشن برای راهنمایی و جدا ساختن حق و باطل اینک فرا رسید

۳- و ما را در این ماه و ماه را برای ما سلامت بدار و برای ما این ماه را آسایش و عافیت مسلم دار

۴- ای آنکه طاعت اندک ما بندگان را اخذ کرده و مقابلهش پاداش بسیار عطا می کنی از من هم این قلیل طاعت بپذیر

۵- ای خدا از تو درخواست می کنم که به هر کار خیری مرا راه نشان دهی و از هر چه محبوب تو نیست مرا مانع شوی ای

مهربان ترین مهربانان عالم

۶- ای کسی که از من و از بدی هایی که از شرم خلق پنهان داشتم در گذشته

۷- و ای کسی که مرا به ارتکاب گناهان مؤاخذه نفرمودی عفو تو عفو تو شامل حالم باد ای ذات بزرگواری

۸- خدای من تو مرا موعظه کردی (در کتابت) و من نشنیدم و از هر حرام انزجار دادی و من ترک نمودم چه عذر به

درگاهت آورم از من در گذر ای خدای با کرم و بخشش عفو تو عفو تو شامل حالم باد

۹- ای خدا از تو درخواست می کنم راحتی در وقت مرگ و آمرزش هنگام حساب

۱۰- اگر گناه از بنده بزرگ است عفو و بخشش از تو نیکو است

۱۱- ای که تقوی و آمرزش سزاوار توست عفو تو عفو تو شامل حالم باد

۱۲- ای خدا من بنده تو فرزند بنده و کنیز توام ضعیف و ناتوانم و به رحمت بی پایان محتاج و تویی که ثروت و برکت نازل

بر بندگان می کنی

۱۳- تو قاهر و مقتدری تو اعمال خلق به شمار آورده و روزیشان تقسیم کرده ای

۱۴- و زبان هاشان مختلف و رنگ هاشان گوناگون ساختی خلقتی پس از خلقتی دیگر آفریدی

۱۵- بندگان از علم تو آگاه نیستند و به قدر و مقامت پی نتوانند برد و همه ما خلاق به رحمت محتاجیم پس تو به کرم و

بزرگواری خود روی از من مگردان

الْأَمَلِ وَالْقَضَاءِ وَالْقَدْرِ (۱)

اللَّهُمَّ أَبْقِنِي خَيْرَ الْبَقَاءِ وَأَفْنِنِي خَيْرَ الْفَنَاءِ عَلَى مَوْلَاهِ أَوْلِيَائِكَ وَمُعَادَاهِ أَعْدَائِكَ وَالرَّغْبَةِ إِلَيْكَ (۲)

وَالرَّهْبَةِ مِنْكَ وَالْخُشُوعِ وَالْوَفَاءِ وَالتَّسْلِيمِ لَكَ وَالتَّصَدِيقِ بِكِتَابِكَ وَاتِّبَاعِ سُنَّةِ رَسُولِكَ (۳)

اللَّهُمَّ مَا كَانَ فِي قَلْبِي مِنْ شَكٍّ أَوْ رَيْبٍ أَوْ جُحُودٍ أَوْ قُنُوطٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ بَدَخٍ أَوْ بَطَرٍ أَوْ خِيَلَاءٍ (۴)

أَوْ رِيَاءٍ أَوْ سُمْعَةٍ أَوْ شِقَاقٍ أَوْ نِفَاقٍ أَوْ كُفْرٍ أَوْ فُسُوقٍ أَوْ عِضْيَانٍ أَوْ عَظْمَةٍ أَوْ شَيْءٍ لَا تُحِبُّ (۵)

فَأَسْأَلُكَ يَا رَبُّ أَنْ تُبَدِّلَنِي مَكَانَهُ إِيمَانًا بِوَعْدِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ وَرِضًا بِقَضَائِكَ (۶)

وَزُهْدًا فِي الدُّنْيَا وَرَغْبَةً فِيمَا عِنْدَكَ وَآثَرَةً وَطُمَأْنِينَةً وَتَوْبَةً نَصُوحًا أَسْأَلُكَ ذَلِكَ يَا رَبُّ الْعَالَمِينَ (۷)

إِلَهِي أَنْتَ مِنْ حِلْمِكَ تُعْصِي وَمِنْ كَرَمِكَ وَجُودِكَ تُطَاعُ فَكَأَنَّكَ لَمْ تُعْصَ (تَر) (۸)

وَ أَنَا وَمَنْ لَمْ يَعِصِكَ سُكَانُ أَرْضِكَ فَكُنْ عَلَيْنَا بِالْفَضْلِ جَوَادًا وَبِالْخَيْرِ عَوَادًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۹)

وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلَاةً دَائِمَةً لَا تُحْصَى وَلَا تُعَدُّ وَلَا يَقْدِرُ قَدْرَهَا غَيْرُكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱۰)

فصل سوم: فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان

خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در فضیلت ماه رمضان

شیخ صدوق به سند معتبر، از حضرت رضا علیه السلام از پدران بزرگوارش، از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده که: روزی رسول خدا صلی الله و علیه و آله برای ما خطبه ای خواند و در آن خطبه فرمود: ای مردم ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش به سوی شما روی آورده، ماهی که نزد خدا بهترین ماه ها، و روزهایش بهترین روزها، و شب هایش بهترین شب ها و ساعاتش

ص: ۲۵۷

۱- و قرار ده مرا از شایستگان خلقت در مقام عمل و آرزو و در قضا و قدر

۲- خدایا مرا با بهترین حال باقی بدار و در بهترین حال بمیران که آن حال دوستی با اولیاء توست و دشمنی با اعدایت و شوق لقایت

۳- و ترس از قهر و جلالت و حال خشوع به درگاهت و وفای به عهدت و به تسلیم و رضایت و با تصدیق به کتابت و پیروی از سنت پیغمبرت

۴- ای خدا آنچه در دلم از شک و ریب و انکار و یأس و نومیدی و شادی و سرکشی و عیاشی و اسراف یا تکبر و خود

- ۵- یا ریا کاری و خودنمایی یا شقاوت و نفاق و دورویی یا کفر و فسق و گناه یا بزرگی نخوت یا هر چه تو نپسندی
- ۶- از تو درخواست می کنم که همه این اوصاف را بدل کنی به ایمان به وعده های خود و وفای به عهدت و رضا و خوشنودی به قضایت
- ۷- و زهد در دنیا و شوق و رغبت به آنچه نزد توست و آگاهی و اطمینان خاطر و توبه نصوح که من از تو می طلبم این امور را ای پروردگار عالم
- ۸- ای خدای من تو بس با حلم و بردباری خلق که تو را معصیت می کنند گویا نمی بینی و بس با جود و کرمی اطاعتت که می کنند گویا هیچ معصیت نکرده اند
- ۹- و من با هر که معصیت نکرده است همه ساکنان زمین توایم پس با ما به فضل و رحمت کرم فرما و به عادتت که خیر و احسان است رفتار کن ای مهربانترین مهربانان عالم
- ۱۰- و درود بر محمد صلی الله علیه و آله و سلم و آتش درودی پیوسته که جز تو کسی آن را به حد و شمار و قدر و اندازه در نیاورد ای مهربانترین مهربانان

بهترین ساعت هاست، و آن ماهی است که شما را در آن به سوی میهمانی خدا خوانده اند، و در آن از اهل کرامت خدا شده اید، نفس های شما در آن ماه پاداش تسییح، و خواب شما ثواب عبادت، و اعمال شما پذیرفته، و دعاهای شما مستجاب است، از پروردگار خویش با نیت های صادقانه و دل های پاکیزه از گناهان و صفات ناپسند درخواست کنید که به شما برای روزه داشتن در آن و تلاوت قرآن توفیق دهد، همانا بدبخت و بدعاقبت کسی است که در این ماه بزرگ از آمرزش خدا محروم شود.

و به گرسنگی و تشنگی در این ماه، تشنگی و گرسنگی روز قیامت را به یاد آرید، به تهیدستان و از کارافتادگان صدقه دهید، پیران خود را تعظیم و به کودکان مهربانی روا دارید، خویشان خود را نوازش کنید و زبانهای خود را از آنچه نباید گفت بازدارید و دیده های خویش را از آنچه نگاه به آن روا نیست فرو پوشید، و گوش های خود را از آنچه شنیدنش بر شما سزاوار نیست بازدارید، با یتیمان مهربانی کنید، تا بعد از شما با یتیمان شما مهربانی کنند.

از گناهان خود به سوی خدا توبه کنید، دست های خود را در اوقات نماز به دعا بردارید، زیرا وقت نماز بهترین ساعت هاست، حق تعالی در این اوقات به سوی بندگانش به رحمت نظر می کند، به آنان پاسخ می دهد هرگاه او را بخوانند و لبیک می گوید، هرگاه او را ندا دهند اجابت می نماید هرگاه او را بخوانند.

ای مردم همانا وجود شما در گرو کرده های

شماست پس آن را با آمرزش خواهی از خدا از گرو رها سازید.

و پشت شما از گناهان گرانبار است، پس آن را به طولانی ساختن سجده ها سبک کنید، و بدانید حق تعالی به عزّت و جلال خود سوگند یاد کرده، که نمازگزاران و سجده کنندگان در این ماه را عذاب ننماید، و آنان را در قیامت به آتش دوزخ نترساند.

ای مردم هر که از شما روزه دار مؤمنی را در این ماه افطار دهد، برای او نزد خدا ثواب آزاد کردن بنده و آمرزش گناهان پیشین خواهد بود.

بعضی از اصحاب گفتند: یا رسول الله همه ما توانایی افطار دادن نداریم، فرمود: از آتش دوزخ پرهیزید به افطار دادن روزه داران، گرچه به نصف دانه خرما، یا به یک جرعه آب باشد، همانا خدا به هر که به همین مقدار افطاری دهد، این پاداش را می دهد، حتی اگر توانایی بیشتر از این را نداشته باشد!! ای مردم هر که اخلاق خود را در این ماه نیکو کند، آسان و راحت بر صراط بگذرد روزی که قدم ها بر آن بلغزد، و هر که در این ماه بر به کار گرفتن غلام و کنیز خویش آسان گیرد، خدا در قیامت حساب او را آسان کند، و هر که در این ماه شرّ خود را از مردم بازدارد، حق تعالی خشم خویش را در قیامت از او بازدارد و هر که در این ماه یتیم بی پدری را نوازش کند، خدا در قیامت او را گرامی دارد و هر که در این ماه به خویشان خود صله و احسان کند، خدا در قیامت او را به مهر خود پیوند

دهد، و هر که از خویشان خود احسان را قطع کند، خدا در قیامت رحمت خود را از او بردارد، و هر که در این ماه نماز مستحب بجا آورد، خدا برای او برات بیزاری از آتش دوزخ ثبت کند.

و هر که در این ماه نماز واجبی را ادا کند، خدا به او پاداش هفتاد نماز واجب را که در ماه های دیگر خوانده شود عطا نماید، و هر که در این ماه صلوات بسیار بر من فرستد، خدا ترازوی عمل او را سنگین گرداند، در روزی که ترازوهای عمل سبک باشند و هر که در این ماه یک آیه از قرآن بخواند، پاداش کسی را دارد که در ماه های دیگر ختم قرآن کرده باشد.

ای مردم به یقین درهای بهشت در این ماه باز است، از خدا بخواهید که به روی شما نبندد، درهای دوزخ در این ماه بسته است، از خدا درخواست نمایید که به روی شما نگشاید، و شیاطین را در این ماه به زنجیر کشیده اند از خدا بخواهید که آنان را بر شما چیره نسازد تا آخر خبر شیخ صدوق روایت کرده چون ماه رمضان میرسید رسول خدا صلی الله و علیه و آله هر اسیری را آزاد میکرد و به هر خواننده ای عطا می فرمود.

مؤلف گوید: ماه رمضان ماه خدای جهانیان و شریف ترین ماه هاست ماهی که درهای آسمان و درهای بهشت و رحمت باز می شود، و درهای دوزخ بسته میچ شود، در این ماه شبی است که عبادت در آن از عبادت هزار ماه بهتر است، پس درنگ کن که در شب و روز خود چگونه خواهی

بود، و چگونه اعضا و جوارح خویش را از نافرمانی پروردگار حفظ می کنی؟ مبادا شب ها خواب باشی، و روزها از یاد خدا غافل، همانا در روایت است، که در پایان هر روز از روزهای ماه رمضان خدا در وقت افطار، هزار هزار نفر را از آتش دوزخ آزاد می کند، و چون شب جمعه و روز جمعه شود، در هر ساعتی هزار هزار نفر را از آتش دوزخ می رهاشد، که هر یک مستوجب عذاب بوده باشند، و در شب و روز آخر ماه، به تعداد آنچه در تمام ماه رها ساخته آزاد می کند، پس ای عزیز مبادا که ماه رمضان بگذرد، و گناهانت بر عهده ات باقی مانده باشد، و در وقتی که روزه داران پاداش خود را بگیرند تو از جمله محرومان و زیانکاران باشی، و به سوی خدای تبارک و تعالی تقرب جوی به تلاوت قرآن در شب ها و روزهای این ماه، و به خواندن نماز، و کوشش در عبادت و خواندن نمازها در اوقات فضیلت، و کثرت استغفار و دعا.

فَعَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ مَنْ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَمْ يُغْفَرْ لَهُ إِلَى قَابِلٍ إِلَّا أَنْ يَشْهَدَ عَرَفَةَ (۱)

و خود را از آنچه خدا حرام کرده و از افطار دادن به چیزهای حرام، حفظ کن و به گونه ای رفتار کن که مولای ما حضرت صادق علیه السلام وصیت فرموده که: هرگاه روزه هستی باید گوش و چشم و پوست و همه اعضای تو روزه باشند، یعنی از انجام محرمات بلکه مکروهات دوری کنند و نیر فرمود: گاه روزه تو نباید همانند روز افطار تو

ص: ۲۶۱

۱- از امام صادق (درود بر او) روایت شده است: هر که در ماه رمضان مورد مغفرت قرار نگیرد، تا سال آینده قرار نمی گیرد، مگر آنکه برای آمرزیده شدن در عرفه حاضر شود.

باشد، و همچنین فرمود: روزه به همین خودداری از خوردن و آشامیدن تنهاست، بلکه باید در هنگام روزه، زبان خود را از دروغ نگاه دارید، و دیده های خود را از حرام بیوشانید و با یکدیگر نزاع نکنید، و بر هم حسد نوزید، و غیبت و گفتگوی بی منطق ننمایید، و سوگند دروغ بلکه حتی سوگند راست به زبان نیاورید، و دشنام و ناسزا ندهید، و بی خردی نوزید، و دلتنگ نشوید، و از یاد خدا و نماز غفلت نکنید، و از آنچه نباید گفت خاموش باشید، شکیبا باشید، و سخن به راستی گوید، از اهل شرّ دوری کنید، و از گفتار بد و دروغ و افترا و خصومت با مردم و گمان بد بردن و غیبت و سخن چینی اجتناب کنید و خود را در آستانه آخرت بدانید، و در انتظار فرج و ظهور قائم آب محمّد علیهم السّلام باشید و ثواب های آخرت را آرزو نمایید، و برای سفر آخرت، اعمال شایسته را توشه بگیرید و بر شما باد به آرامش دل و آرامی تن و خضوع و خشوع و شکستگی و فروتنی، مانند برده ای که از مولای خویش بترسد، و از عذاب خدا هراسان باشید، و به رحمتش امیدوار، و ای روزه دار باید که دلت از عیب ها و باطنت از حيله ها و مکرها پاک باشد، و تنت پاکیزه از آلودگی ها و از آنچه غیر خداست به سوی خدا بیزاری جو، و ولایت و دوستی خویش را به گاه روزه برای خدا خالص گردان، و از بیان آنچه حق تعالی تو را از آن در آشکار و نهان

نهی کرده خاموش باش.

و در ایام روزه روح و بدن خویش را به خدای (عزّ و جلّ) ببخش، و دل خویش را برای محبت و یاد او فارغ گردان، و بدن خود را در آنچه خدا تو را به آن امر کرده و فرا خوانده بکار گیر، اگر چنین کنی، آنچه شایسته روزه است انجام داده ای، و فرمان خدا را اطاعت کرده ای، و از آنچه بیان شد آنچه را کم بگذاری، به اندازه آن از فضل و ثواب روزه تو کم می شود، به درستی که پدرم گفت: رسول خدا صلی الله و علیه و آله شنید زنی هنگام روزه، کنیز خویش را دشنام داد، حضرت طعمی خواست و به آن زن گفت: میل کن، عرضه داشت: روزه هستم، فرمود: چگونه روزه ای که کنیز خود را دشنام دادی! روزه تنها ترک خوردن و آشامیدن نیست، همانا حق تعالی روزه را حجابی از انجام کارهای ناشایست، و کردارهای بد، و گفتارهای ناپسند قرار داده، چه بسیارند روزه داران، و چه بسیارند آنان که تحمل گرسنگی می کنند.

حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: چه بسیار روزه داری که او را از روزه جز تشنگی و گرسنگی بهره ای نیست، و چه بسیار عبادت کننده ای که او را از عبادت سودی جز رنج و زحمت نیست!! ای خوشا خواب زیرکان که بهتر از بیداری و عبادت احمقان می باشد، و خوشا افطار زیرکان که بهتر از روزه داشتن بی خردان است!! از جابر بن یزید از امام باقر علیه السلام روایت شده که حضرت رسول صلی الله و علیه و آله

ص: ۲۶۳

به جابر بن عبد الله فرمود: ای جابر این ماه ماه رمضان است، هر که روزه ندارد روزش را، و به عبادت بایستد بخشی از شبش را، و شکم و شهوت خویش را از حرام باز دارد، و زبانش را حفظ کند، از گناهانش همچون بیرون رفتن از ماه رمضان بیرون رود.

جابر گوید: گفتیم: یا رسول الله چه نیکوست این حدیثی که فرمودی؟ حضرت فرمود: ای جابر چه دشوار است این شرط هایی که گفتیم؟! به هر صورت، اعمال این ماه شریف در دو مطلب و یک خاتمه ذکر می شود (۱)

مطلب اول: اعمال مشترک ماه مبارک رمضان

بخش اول

اعمال شب و روز ماه رمضان

و آن بر چهار بخش است، بخش اول: اعمالی که در هر شب و هر روز این ماه بجا آورده شود.

سید ابن طاووس از امام صادق و موسی بن جعفر علیهم السلام روایت کرده که فرمودند: در ماه رمضان از اول آن تا آخر آن پس از هر فریضه بخوان:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ مَا أَبْقَيْتَنِي فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِيهِ وَ سَعَةِ رِزْقٍ وَ لَا تُخْلِنِي مِنْ تِلْكَ الْمَوَاقِفِ الْكَرِيمَةِ وَ الْمَشَاهِدِ الشَّرِيفَةِ وَ زِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ فِي جَمِيعِ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَكُنْ لِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِيْمَا تَقْضِي وَ تَقْدِرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتَمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَ لَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجَّهِمُ الْمَشْكُورِ سَعِيهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ اجْعَلْ فِيْمَا تَقْضِي وَ تَقْدِرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي [فِي طَاعَتِكَ] وَ تَوْسِعَ عَلَيَّ رِزْقِي وَ تُؤَدِّيَ عَنِّي أَمَانَتِي وَ دِينِي آمِينَ

ص: ۲۶۴

۱- وَ فِي كِتَابِ فَضَائِلِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ فِي الْأَمَالِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ وَ فِي عُيُونِ الْأَخْبَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَكْرَانَ النَّقَاشِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَّانِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمُعَاذِيِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْمُكْتَبِ كُلِّهِمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرَّضَا عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيِّ ع قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص خَطَبَنَا ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفَرَةِ. شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ وَ أَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ وَ لَيْلِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِي وَ سَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ. هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيآفِهِ اللَّهُ وَ جَعَلْتُمْ فِيهِ

مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ أَنْفَاسِكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ. فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنَيْتِ
 صَادِقَةٍ وَ قُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُوقِفَكُمْ لِصِيَامِهِ وَ تَلَاوِهِ كِتَابِهِ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مِنْ حَرَمِ عُمْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ. وَ اذْكُرُوا بِجُوعِكُمْ وَ
 عَطَشِكُمْ فِيهِ جُوعَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ عَطَشَهُ وَ تَصَدَّقُوا عَلَى فُقَرَائِكُمْ وَ مَسَاكِينِكُمْ وَ قَرُّوا كِبَارَكُمْ وَ اِرْحَمُوا صِغَارَكُمْ وَ صِلُوا
 أَرْحَامَكُمْ وَ احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ غُضُّوا عَمَّا لَا يَحِلُّ النَّظَرُ إِلَيْهِ أَبْصَارَكُمْ وَ عَمَّا لَا يَحِلُّ الِاسْتِمَاعُ إِلَيْهِ أَسْمَاعَكُمْ وَ تَحَنَّنُوا عَلَى أَيَّامِ
 النَّاسِ يُتَحَنَّنْ عَلَى أَيَّامِكُمْ وَ تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ اِرْفَعُوا إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالْدُّعَاءِ فِي أَوْقَاتِ صِلَاتِكُمْ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ
 يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَةِ إِلَى عِبَادِهِ يُجِيبُهُمْ إِذَا نَاجَوْهُ وَ يَلْبِيهِمْ إِذَا نَادَوْهُ وَ يُعْطِيهِمْ إِذَا سَأَلُوهُ وَ يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِذَا دَعَوْهُ. أَيُّهَا
 النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَكُفُّوا بِاسْتِغْفَارِكُمْ وَ ظُهُورَكُمْ ثَقِيلَةً مِنْ أَوْزَارِكُمْ فَخَفُّوا عَنْهَا بِطُولِ سُجُودِكُمْ وَ اعْلَمُوا أَنَّ
 اللَّهَ أَقْسَمَ بِعِزَّتِهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ الْمُصَلِّينَ وَ السَّاجِدِينَ وَ أَنْ لَا يُرَوِّعَهُمْ بِالنَّارِ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ فَطَّرَ مِنْكُمْ
 صَائِمًا مُؤْمِنًا فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عِتْقٌ نَسَمِهِ وَ مَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَى
 ذَلِكَ فَقَالَ (صلى الله عليه و آله و سلم) اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشَرْبِهِ مِنْ مَاءٍ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ حَسَنَ مِنْكُمْ فِي
 هَذَا الشَّهْرِ خُلِقَ كَمَا كَانَ لَهُ حَقٌّ وَ اِزَّاءً عَلَى الصُّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ وَ مَنْ خَفَّفَ فِي هَذَا الشَّهْرِ عَمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ خَفَّفَ اللَّهُ عَلَيْهِ
 حِسَابَهُ وَ مَنْ كَفَّ فِيهِ شَرَّهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ غَضَبَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ أَكْرَمَ فِيهِ يَتِيمًا أَكْرَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ وَصَلَ فِيهِ رَحْمَهُ وَصَلَهُ اللَّهُ
 بِرَحْمَتِهِ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ قَطَعَ فِيهِ رَحْمَهُ قَطَعَ اللَّهُ عَنْهُ رَحْمَتَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ بِصِيَامِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَ مَنْ أَدَّى
 فِيهِ فَرْضًا كَانَ لَهُ ثَوَابٌ مِنْ أَدَى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ وَ مَنْ أَكْثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى ثَقَلِ اللَّهِ مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخْفُ
 الْمَوَازِينُ وَ مَنْ تَلَمَّا فِيهِ آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ فِي هَذَا
 الشَّهْرِ مُفْتَحَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَهَا يُعَلِّقَهَا عَنْكُمْ وَ أَبْوَابَ النَّارِ مُغْلَقَةً فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يَفْتَحَهَا عَلَيْكُمْ وَ الشَّيَاطِينَ مَغْلُوبَةً فَاسْأَلُوا
 رَبَّكُمْ أَنْ لَهَا يَسِيلُطَهَا عَلَيْكُمْ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع فَقُمْتُ فقلتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ
 أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ (وسائل الشيعه ج : ١٠ : ص : ٣١٤) ثُمَّ بَكَى فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُبْكِيكَ
 فَقَالَ يَا عَلِيُّ أَبُوكِ لِمَا يَسْتَجِلُّ مِنْكَ فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانِي بِكَ وَ أَنْتَ تُصَلِّي لِرَبِّكَ وَ قَدِ انْبَعَثَ أَشَقَى الْأَوْلِينَ شَقِيْقٌ عَاقِرٍ نَاقِهِ تَمُودٌ
 فَضَرَبَكَ ضَرْبَةً عَلَى قَرْنِكَ فَخَضَبَ مِنْهَا لِحْيَتِكَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ ذَلِكَ فِي سِلَامِهِ مِنْ
 دِينِي فَقَالَ (عليه السلام) فِي سِلَامِهِ مِنْ دِينِكَ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ مَنْ قَتَلَكَ فَقَدْ قَتَلَنِي وَ مَنْ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَ مَنْ سَبَّكَ فَقَدْ
 سَبَّنِي لِأَنَّكَ مِنِّي كَنَفْسِي رُوحَكَ مِنْ رُوحِي وَ طِينَتِكَ مِنْ طِينَتِي إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَنِي وَ إِيَّاكَ وَ اضْطَفَانِي وَ إِيَّاكَ وَ
 اخْتَارَنِي لِلنُّبُوَّةِ وَ اخْتَارَكَ لِلإِمَامَةِ وَ مَنْ أَنْكَرَ إِمَامَتَكَ فَقَدْ أَنْكَرَ نُبُوَّتِي يَا عَلِيُّ أَنْتَ وَصِيِّي وَ أَبُو وُلْدِي وَ زَوْجُ ابْنَتِي وَ حَلِيفَتِي
 عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي أَمْرُكَ أَمْرِي وَ نَهْيُكَ نَهْيِي أَقْسَمُ بِاللَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّةِ إِنَّكَ لِحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى
 خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى سِرِّهِ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى عِبَادِهِ (بحار الأنوار ج : ٩٣ : ص : ٣٥)

و پس از نمازهای واجب بخوان:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا غَفُورُ يَا رَحِيمُ أَنْتَ الرَّبُّ الْعَظِيمُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَ هَذَا شَهْرُ عَظَمَتِهِ وَ كَرَمَتِهِ وَ شَرَفَتِهِ وَ فَضْلَتِهِ عَلَى الشُّهُورِ وَ هُوَ الشَّهْرُ الَّذِي فَرَضْتَ صِيَامَهُ عَلَيَّ وَ هُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ وَ جَعَلْتَ فِيهِ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فَيَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا يَمُنُّ عَلَيْكَ مَنْ عَلَيَّ بِفَكَاكِكَ رَهْبَتِي مِنَ النَّارِ فَيَمُنُّ تَمُنُّ عَلَيْهِ وَ أَذْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

شیخ کفعمی در «مصباح» و «بلد الامین» و شیخ شهید در مجموعه خود از حضرت رسول صلی الله و علیه و آله روایت کرده اند که آن حضرت فرمود: هر که این دعا را در ماه رمضان، پس از هر نماز واجب بخواند، حق تعالی گناهان او را تا روز قیامت ببامزد.

و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَيَّ أَهْلَ الْقُبُورِ السُّرُورَ اللَّهُمَّ أَعْنِ كُلَّ فَقِيرٍ اللَّهُمَّ أَشْبِعْ كُلَّ جَائِعٍ اللَّهُمَّ اكْسُ كُلَّ عَزِيَانٍ اللَّهُمَّ أَقْضِ دَيْنَ كُلِّ مَدِينٍ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنِّي كُلَّ مَكْرُوبٍ اللَّهُمَّ رُدِّ كُلَّ غَرِيبٍ اللَّهُمَّ فُكِّ كُلَّ أَسِيرٍ اللَّهُمَّ أَصْلِحْ كُلَّ فَاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ اللَّهُمَّ سِدِّ فَقْرَنَا بِغِنَاكَ اللَّهُمَّ غَيِّرْ سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ اللَّهُمَّ أَقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَ أَعِنَّا مِنَ الْفَقْرِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . (۳)

شیخ کلینی در کتاب «کافی» از ابو بصیر روایت کرده که امام صادق علیه السلام در ماه رمضان این دعا را میخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي بِكَ وَ

ص: ۲۶۵

۱- خدایا زیارت خانه محرمت را در امسال و در هر سال نصیب کن، تا زمانیکه زنده ام داری در آسانی تندرستی و گشادگی روزی، و محروم نکن مرا از آن اماکن گرامی، و مشاهد شریف. زیارت قبر پیامبرت که درود تو بر او و بر خاندانش باد، و در تمام حاجات دنیا و آخرت یاور من باش خدایا از تو درخواست میکنم در آنچه که حکم میکنی و مقدر می نمایی، از فرمان حتمی در شب قدر، از حکمی که برگشت داده نمیشود، و به حکم دیگر تبدیل نمی گردد، اینکه مرا در شمار زائران خانه محترمت بنویسی، آن زائرانی که پاک و خالصانه است زیارتشان و پذیرفته است تلاششان و آمرزیده است گناهشان، و نابود شده است بدی هایشان، و قرار ده در آنچه حکم میکنی، و مقدر می نمایی اینکه عمرم را طولانی سازی و روزی ام را فراوان کنی، و امانت و قرضم را ادا نمایی، دعایم را اجابت کن ای پروردگار جهانیان

۲- ای بلندمرتبه، ای بزرگ، ای آمرزنده، ای مهربان، تویی پروردگار بزرگی که چیزی همانندش نیست، و اوست شنوای بینا، و این ماهی است که به آن عظمت و کرامت و شرافت بخشیدی و بر سایر ماه ها برتری دادی، و ماهی است که روزه اش را بر

ما واجب نمودی، و آن ماه رمضان است که قرآن را در آن فرود آوردی، برای هدایت مردم و بیان دلایل روشن از هدایت و تمیز حق از باطل، و شب قدر را در آن قرار دادی، و آن را از هزار ماه بهتر ساختی، ای صاحب منت که بر تو منتی گذاشته نشود، بر من به آزادی از آتش منت نه، در جمع آنان که بر آنها منت نهی، و وارد بهشتم گردان ای مربان ترین مهربانان.

۳- خدایا دل اهل قبور را شاد کن، خدایا هر تهیدستی را بی نیاز کن، خدایا هر گرسنه ای را سیر کن، خدایا هر برهنه ای را بپوشان، خدایا قرض هر بدهکاری را ادا کن. خدایا غم هر غم زده ای را برطرف کن، خدایا هر غریبی را به وطن بازگردان، خدایا هر اسیری را آزاد فرما، خدایا هر فسادی را در کار مسلمانان اصلاح گردان، خدایا هر بیماری را درمان ده، خدایا راه تهیدستی ما را با توانگریت ببند، خدایا بدحالی ما را به خوبی حال خود تغییر ده، خدایا وام ما را پرداز، و ما را از تهیدستی بی نیاز کن، همانا تو بر هر چیز توانایی.

مِنْكَ أَطْلُبُ حَاجَتِي وَ مَنْ طَلَبَ حَاجَهُ إِلَى النَّاسِ فَإِنِّي لَا أَطْلُبُ حَاجَتِي إِلَّا مِنْكَ وَ خِيَدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَ أَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ وَ رِضْوَانِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ لِي فِي عِيَامِي هَذَا إِلَى بَيْتِكَ الْحَرَامِ سَبِيلًا حَجَّهُ مَبْرُورَةً مُتَقَبَّلَةً زَاكِيَةً خَالِصَةً لِمَكَ تَقَرُّ بِهَا عَيْنِي وَ تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتِي وَ تَرْزُقَنِي أَنْ أُغْضَّ بَصِيرِي وَ أَنْ أَحْفَظَ فَرْجِي وَ أَنْ أَكْفَّ بِهَا عَنْ جَمِيعِ مَحَارِمِكَ حَتَّى لَا يَكُونَ شَيْءٌ آثَرَ عِنْدِي مِنْ طَاعَتِكَ وَ خَشْيَتِكَ وَ الْعَمَلِ بِمَا أَحْبَبْتَ وَ التَّوَكُّلِ لِمَا كَرِهْتَ وَ نَهَيْتَ عَنْهُ وَ اجْعَلْ ذَلِكَ فِي يُسْرٍ وَ يَسَارٍ وَ عَافِيَةٍ وَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ وَفَاتِي قَتْلًا فِي سَبِيلِكَ تَحْتَ رَايَةِ نَبِيِّكَ مَعَ أَوْلِيَائِكَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَقْتُلَ بِي أَعْدَاءَكَ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِكَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُكْرِمَنِي بِهَوَانٍ مَنْ شِئْتُمْ مِنْ خَلْقِكَ وَ لَا تُهْنِي بِكَرَامِهِ أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا حَسْبِيَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ (۱)

دعای حج

مؤلف گوید: این دعا موسوم به دعای حج است، سید در «اقبال» خواندن آن را در شبهای ماه رمضان، پس از مغرب، از امام صادق علیه السلام روایت کرده، و کفعمی در کتاب «بلد الامین» فرموده: در هر روز از ماه رمضان و در شب اول آن، خواندن این دعا مستحب است، و شیخ مفید در کتاب «مقنعه» آن را برای خصوص شب اول ماه پس از نماز مغرب روایت کرده، آگاه باش بهترین اعمال در شب ها و روزهای ماه مبارک رمضان خواندن قرآن است، و باید آن را بسیار خواند، چه اینکه قرآن در این ماه

ص: ۲۶۶

۱- خدایا من به وسیله تو و از تو حاجتم را درخواست میکنم، و هر که حاجت خویش از مردم بخواهد همانا من حاجتم را نمی خواهم مگر از تو، یگانه ای، شریکی برای تو نیست، به حق فضل و رضوانت از تو می خواهم که بر محمد و اهل بیتش درود فرستی، و در این سال برایم راهی به سوی کعبه قرار دهی، با زیارتی پاک و پذیرفته، پاکیزه و خالص برای خویش، که دیده ام به آن روشن گردد و مرتبه ام با آن بالا رود، خدایا به من روزی کن که دیده ام را از حرام فرو بندم، و شهوتم را نگاه دارم، و خود را از همه حرام هایت بازدارم، تا آنجا که چیزی نزد من برتر نباشد از طاعت و خشیت، و عمل به آنچه واجب کردی، و ترک آنچه نپسندیدی و از آن نهی نمودی، و همه اینها را در کنار آسانی و فراوانی و تندرستی، و آنچه به من نعمت دادی قرار ده. و از تو می خواهم مرگم را کشته شدن در راهت در زیر پرچم پیامبرت همراه با اولیایت قرار دهی، و از تو می خواهم که به وسیله من دشمنان خود و رسولت را به قتل رسانی، و از تو درخواست میکنم که مرا گرامی داری با خوار کردن آن از خلق که خودخواهی، و خوار نکنی مرا به گرامی داشتن احدی از اولیایت، خدایا برایم همراه پیامبر راهی به خوشبختی قرار ده، خدا مرا بس است، آنچه خدا خواهد شود.

نازل شده و در آثار اسلامی وارد شده که هر چیزی را بهاری است، و بهار قرآن ماه رمضان است و در ماه های دیگر یک ختم قرآن مستحب است، و کم ترینش ختم آن در شش روز است، ولی در ماه رمضان هر سه روز یک ختم مستحب است، و اگر بتواند روزی یک ختم قرآن کند بسیار خوب است، علامه مجلسی فرموده: در حدیث است که بعضی از امامان علیهم السّلام در این ماه چهل ختم قرآن می نمودند و بلکه زیادت، و اگر ثواب هر ختم قرآنی را به روح مقدس یکی از چهارده معصوم هدیه کند ثوابش دو چندان گردد.

و از روایتی ظاهر می شود، که اجر چنین کسی آن است که در روز قیامت با ایشان باشد.

در این ماه باید دعا و صلوات و استغفار بسیار نمود، و زیاد «لا اله الا الله» گفت، و روایت شده که امام چهارم علیه السّلام چون ماه رمضان فرا می رسید، زبان نمی گشود مگر به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر، و نیز باید به عبادت و انجام نافله های شب و روز اهتمام بسیار ورزید.

بخش دوم

دعای افتتاح

بخش دوّم: اعمالی است که باید در شب های رمضان بجا آورد، و آن چند عمل است: اوّل: افطار نمودن و مستحب است پس از نماز شام افطار کند مگر آنکه ضعف بر او چیره شده باشد، یا جمعی جهت افطار منتظر او باشند، دوّم: با غذایی پاکیزه از حرام و شبهه افطار کند، و بهتر است با خرما یا حلال روزه خود را بگشاید، تا ثواب نمازش چهار صد برابر گردد، و به

ص: ۲۶۷

خرما، آب، رطب شیر، حلوا، نبات، آب گرم، به هر کدام که افطار کند خوب است.

سوّم: در وقت افطار دعاهای ویژه آن را بخواند، از جمله بگوید:

اللَّهُمَّ لَكَ صُومْتُ وَ عَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ (۱)

تا خدا ثواب هر کسی را که در این روز روزه داشته به او عطا کند و اگر دعای «اللَّهُمَّ رَبِّ النُّورِ الْعَظِيمِ» را که سید و کفعمی روایت کرده اند بخواند فضیلت بسیار یابد، و روایت شده که امیر المؤمنین علیه السّلام هر گاه می خواست افطار کند می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ لَكَ صُومْنَا وَ عَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا فَتَقَبَّلْ [فَتَقَبَّلَهُ] مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۲)

چهارم: در هنگام خوردن لقمه اول بگوید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ اغْفِرْ لِي (۳)

تا خدا او را بیامزد.

در روایت آمده که در پایان هر روز از روزهای ماه رمضان، خدا هزار هزار نفر را از آتش دوزخ آزاد کند، پس از حضرتش بخواه که تو را یکی از آنان قرار دهد.

پنجم: در وقت افطار سوره «قدر» را بخواند.

ششم: به هنگام افطار صدقه داده، و به روزه داران افطار دهد، هر چند به قدر چند دانه خرما یا جرعه ای آب باشد.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که روزه داری را افطار دهد همچون اجر آن روزه دار برایش خواهد بود، بی آنکه از پاداش آن روزه دار چیزی کاسته شود.

و همچنین برای او خواهد بود همانند آن عمل خوبی که آن افطار کننده به نیروی آن طعام بجا آورد، آیه الله علامه حلی در رساله «سعديه» از

ص: ۲۶۸

۱- خدایا برای تو روزه گرفتم، و بر خوان تو افطار کردم، و بر تو تکیه نمودم.

۲- به نام خدا، خدایا برای تو روزه گرفتم، و بر روزی تو افطار کردیم، خدایا از ما بپذیر، که تو شنوا و دانایی

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای گسترده آمرزش، مرا بیامرز

امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر مؤمنی در ماه رمضان مؤمن دیگری را به لقمه ای اطعام کند، حق تعالی برای او بنویسد اجر کسی را که سی بنده مؤمن آزاد کرده، و نزد خدا یک دعایش مستجاب شود.

هفتم: در هر شب خواندن هزار مرتبه «أنا انزلناه» وارد است.

هشتم: در هر شب اگر بتواند صد مرتبه سوره «حم دخان» را بخواند.

نهم: سید روایت کرده است: هر که این دعا را در هر شب ماه رمضان بخواند، گناهان چهل سال او آمرزیده می شود:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَ افْتَرَضْتَ عَلَيَّ عِبَادَكَ فِيهِ الصَّيَّامَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ وَ اغْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا رَحْمَانُ يَا عَلَامَ (۱)

دهم: در هر شب پس از مغرب دعای حج را بخواند، که بیان آن در بخش اول گذشت.

یازدهم: در هر شب از ماه رمضان بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَسْتَجِ الثَّيِّبَةَ بِحَمِيدِكَ وَ أَنْتَ مُسَيِّدٌ لِلصَّوَابِ بِمَنِّكَ وَ أَيْقَنْتُ أَنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ فِي مَوْضِعِ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَةِ وَ أَشَدُّ الْمُعَاقِبِينَ فِي مَوْضِعِ النَّكَالِ وَ النَّقْمَةِ وَ أَعْظَمُ الْمُتَجَبَّرِينَ فِي مَوْضِعِ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعِظَمَةِ اللَّهُمَّ أَدْنَتْ لِي فِي دُعَائِكَ وَ مَسْأَلَتِكَ فَاسْمَعْ يَا سَمِيعٌ مِدْحَتِي وَ أَجِبْ يَا رَحِيمٌ دَعْوَتِي وَ أَقْبَلْ يَا غَفُورٌ عَثْرَتِي فَكَمْ يَا إِلَهِي مِنْ كُرْبَةٍ قَدْ فَرَجْتَهَا وَ هُمُومٍ [عُمُومٍ] قَدْ كَشَفْتَهَا وَ عَثْرَةٍ قَدْ أَقْلَتَهَا وَ رَحْمَةٍ قَدْ نَشَرْتَهَا وَ حَلَقَةٍ بَلَاءٍ قَدْ فَكَّكْتُهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ

ص: ۲۶۹

۱- خدایا پروردگار ماه رمضان، که قرآن را در آن فرو فرستادی، و روزه را در آن بر بندگانت واجب نمودی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و زیارت خانه ات را در این سال و در هر سال نصیب من فرما، و برایم بیماریز گناهان بزرگی را که آنها را جز تو نیامرزد، ای بخشاینده، ای دارای دانش بی پایان.

لَهُ شَرِيكَ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَ كَبْرَهُ تَكْبِيرًا. (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِيعِ مَحَامِدِهِ كُلِّهَا عَلَيَّ جَمِيعِ نِعَمِهِ كُلِّهَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مُضَادَّ لَهُ فِي مُلْكِهِ وَ لَا مُنَازِعَ لَهُ فِي أَمْرِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا شَرِيكَ لَهُ فِي خَلْقِهِ وَ لَا شَبِيهَ [شَبَهَ] لَهُ فِي عَظَمَتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَاشِي فِي الْخَلْقِ أَمْرُهُ وَ حَمْدُهُ الظَّاهِرِ بِالْكَرَمِ مَجْدُهُ الْبَاسِطِ بِالْجُودِ يَدُهُ الَّذِي لَا تَنْقُصُ خَزَائِنُهُ وَ لَا تَزِيدُهُ [يَزِيدُهُ] كَثْرَةُ الْعَطَاءِ إِلَّا- جُودًا وَ كَرَمًا إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْوَهَّابُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ قَلِيلًا مِنْ كَثِيرٍ مَعَ حَاجَةٍ بِي إِلَيْهِ عَظِيمَةٍ وَ غِنَاكَ عَنْهُ قَدِيمٍ وَ هُوَ عِنْدِي كَثِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيرٌ. (۲) اللَّهُمَّ إِنَّ عَفْوَكَ عَنْ ذَنْبِي وَ تَجَاوُزَكَ عَنْ خَطِيئَتِي وَ صَفْحَكَ عَنْ ظُلْمِي وَ سَتْرَكَ عَلَيَّ [عَنْ] قَبِيحِ عَمَلِي وَ حِلْيَةَ كَثِيرٍ [كَبِيرٍ] جُزْمِي عِنْدَ مَا كَانَ مِنْ خَطَايَا [خَطِيئَاتِي] وَ عَمِيْدِي أَطْمَعُنِي فِي أَنْ أَسْأَلُكَ مَا لَا أَسْتَوْجِبُهُ مِنْكَ الَّذِي رَزَقْتَنِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ أَرَيْتَنِي مِنْ قُدْرَتِكَ وَ عَرَفْتَنِي مِنْ إِجَابَتِكَ فَصِرْتُ أَدْعُوكَ آمِنًا وَ أَسْأَلُكَ مُسْتَأْنَسًا لَا خَائِفًا وَ لَا- وَجَلًا- مُدِلًّا عَلَيْكَ فِيمَا قَصِدْتُ فِيهِ [بِهِ] [إِلَيْكَ] فَإِنْ أَبْطَأَ عَنِّي [عَلَيَّ] عَتَبْتُ بِجَهْلِي عَلَيْكَ وَ لَعَلَّ الَّذِي أَبْطَأَ عَنِّي هُوَ خَيْرٌ لِي لِعِلْمِكَ بِعَاقِبَةِ الْأُمُورِ فَلَمْ أَرِ مَوْلِي [مُؤْمَلًا] كَرِيمًا أَصْبَرَ عَلَيَّ عَيْدِ لَيْمٍ مِنْكَ عَلَيَّ يَا رَبِّ إِنَّكَ تَدْعُونِي فَأَوْلِيَّ عَنْكَ وَ تَتَحَبَّبُ إِلَيَّ فَاتَّبَغُضْ إِلَيْكَ وَ تَتَوَدَّدْ إِلَيَّ فَلَا أَقْبَلُ مِنْكَ كَأَنَّ لِي التَّطَوُّلَ عَلَيْكَ، (۳) فَلَمْ [ثُمَّ لَمْ] يَمْنَعَكَ ذَلِكَ مِنَ الرَّحْمَةِ لِي وَ الْإِحْسَانِ إِلَيَّ وَ التَّفَضُّلِ عَلَيَّ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ فَارْحَمْ عَبْدَكَ

ص: ۲۷۰

۱- خدایا، من با سپاس تو ستایش را آغاز می کنم و تویی که با کرمت به سوی درستی توجّه دهی، و یقین دارم که در جای عفو و رحمت مهربان ترین مهربانانی. و در جایگاه مجازات و انتقام، سخت ترین کیفرکننده ای، و در موضع بزرگ منشی و عظمت بزرگ ترین جباری، خدایا در خواندنت، و در درخواست از حضرتت به من اذن دادی، پس ای شنوا بشنو ستودنم را، و ای مهربان اجابت کن دعایم را، و ای آمرزنده بیامرزشم را، ای خدای من چه بسیار سختیهای که گره گشودی، و اندوه ها که برطرف کردی، و لغزش ها که آمرزیدی، و رحمت که گستردی، و زنجیر بلا که باز کردی، سپاس خدای را که همسر و فرزندی برنگرفته، و در فرمانروایی شریکی برایش نیست، و سرپرستی از روی ناتوانی نداشته است، و او را بزرگ شمار بسیار بزرگ.

۲- سپاس خدای را با همه ستودنی هایش، بر تمام نعمت هایش، سپاس خدای را که در فرمانروایی رقیبی ندارد، و برای او در کارش نزاع کننده ای نیست، سپاس خدای را که در آفرینش شریکی ندارد، و در بزرگی شبیهی برای او نیست. سپاس خدای را که فرمان و سپاسش در آفریدگان جاری است و بزرگواری اش با کرمش آشکار است، و دست لطفش به سخاوت گشوده، خدایی گنجینه هایش نقصان نپذیرد، و بخششش بسیارش جز جود و کرم بر او نیفزاید، همانا او عزیز و بسیار بخشنده است، خدایا اندک از بسیار از تو درخواست می کنم، با نیاز شدیدی که مرا به آن است، و بی نیازی تو از آن دیرینه است، و آن اندک نزد من بسیار است، و برای تو هموار و آسان.

۳- خدایا بخششت از گناهانم، و گذشتت از خطایم، و چشم پوشی ات از تجاوزم، و پرده افکنی ات بر کردار زشتم، و بردباری ات از فراوانی جرمم از آنچه که از خطا و گناه عمدی ام بود مرا به طمع انداخت، که از درگاہت چیزی را که شایسته آن از سوی تو نیستم درخواست کنم، آنچه که از رحمت نصیب نمودی و از قدرتت نشانم دادی، و از اجابتت به من شناساندی، پس بر آن شدم که با اطمینان بخوانمت، و با انس و میل بدون ترس و هراس از تو درخواست می کنم، و در آنچه به خاطر آن قصد پیشگاه تو نمودم از تو ناز جویم، اگر برآورده شدن حاجتم تأخیر افتاد، از روی نادانی بر تو عتاب ورزیدم، با آنکه شاید

به تأخیر افتادن روا شدن حاجتم بر ایدم بهتر باشد، چه تو به سرانجام امور آگاهی، پس هیچ مولای کریمی را بر بنده پستی، شکیباتر از تو بر خود ندیدم، ای پروردگار من، تو مرا می خوانی، و من از تو روی می گردانم، و با من دوستی می ورزی و من با تو دشمنی می کنم، به من محبت می نمای و از تو نمی پذیرم، گویا مرا بر تو منت است،

الْجَاهِلَ وَ حَيْدُ عَلَيْهِ بِفَضْلِ إِحْسَانِكَ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَالِكِ الْمُلْكِ مُجْرِي الْفُلْكِ مَسْخِرِ الرِّيَّاحِ فَالِقِ الْإِصْبَاحِ دَيَّانِ
 الدِّينِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى حِلْمِهِ بَعْدَ عِلْمِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَفْوِهِ بَعْدَ قُدْرَتِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى طَوْلِ أَنْاتِهِ فِي غَضَبِهِ وَ هُوَ
 قَادِرٌ [الْقَادِرُ] عَلَى مَا يُرِيدُ الْحَمْدُ لِلَّهِ خَالِقِ الْخَلْقِ بَاسِطِ الرُّزْقِ فَالِقِ الْإِصْبَاحِ ذِي الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ الْفَضْلِ [وَ التَّفْضِيلِ] وَ الْإِنْعَامِ
 [الْإِحْسَانِ] الَّذِي بَعْدَ فَلَا يُرَى وَ قَرَّبَ فَشَهِدَ النَّجْوَى تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ لَهُ مُنَازِعٌ يُعَادِلُهُ وَ لَا شَبِيهٌ يُشَاكِلُهُ وَ لَا
 ظَهِيرٌ يُعَاضِدُهُ فَهَرَّ بِعِزَّتِهِ الْأَعْزَاءَ وَ تَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ الْعُظَمَاءَ فَلَبَّغَ بِقُدْرَتِهِ مَا يَشَاءُ. (١) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُجِيبُنِي حِينَ أُنَادِيهِ وَ يَسْتُرُّ عَلَيَّ
 كُلَّ عَوْرَةٍ وَ أَنَا أَعْصِيهِ وَ يُعَظِّمُ النِّعْمَةَ عَلَيَّ فَلَا أُجَازِيهِ فَكَمْ مِنْ مَوْهَبَةٍ هَبْنَاهُ قَدْ أَعْطَانِي وَ عَظِيمَةٍ مَخُوفَةٍ قَدْ كَفَانِي وَ بَهْجَةٍ مُونِقَةٍ
 قَدْ أَرَانِي فَأُثْنِي عَلَيْهِ حَامِدًا وَ أَذْكُرُهُ مُسَبِّحًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يُهْتَكُ حِجَابُهُ وَ لَا يُغْلَقُ بَابُهُ وَ لَا يُرَدُّ سَائِلُهُ وَ لَا يُخَيَّبُ [يُخَيَّبُ]
 أَمَلُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُؤْمِنُ الْخَائِفِينَ وَ يُنَجِّي [يُنَجِّي] الصَّالِحِينَ [الصَّادِقِينَ] وَ يَرْفَعُ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَ يَضَعُ الْمُسْتَكْبِرِينَ وَ يُهْلِكُ
 مُلُوكًا وَ يَسِيءُ تَخْلُفُ آخِرِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَاصِمِ الْجَبَّارِينَ مُبِيرِ الظَّالِمِينَ مُدْرِكِ الْهَارِبِينَ نَكَالِ الظَّالِمِينَ صَرِيخِ الْمُسْتَضْرَجِينَ مَوْضِعِ
 حَاجَاتِ الطَّالِبِينَ مُعْتَمِدِ الْمُؤْمِنِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مِنْ خَشْيَتِهِ تَزْعَدُ السَّمَاءُ وَ سُكَّانُهَا وَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَ عِمَارُهَا وَ تَمُوجُ الْبِحَارُ وَ
 مَنْ يَسْبِغُ فِي غَمْرَاتِهَا. (٢) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَخْلُقُ وَ لَمْ

ص: ٢٧١

١- و با همه اینها چیزی تو را باز نمی دارد از رحمت و احسان بر من، و تفضل به جود و کرمت بر این بنده، بر بنده نادانت
 رحم کن، و با فزونی احسانت بر او جود آور، زیرا تو بخشنده کریمی، سپاس خدای را خدای مالک سلطنت، روان کننده
 کشتی، تسخیر کننده بادها، شکافنده سپیده، حکمفرمای روز جزاء پروردگار جهانیان. سپاس خدای را بر بردباری اش پس از
 دانشش به نافرمانی بنده، و سپاس خدای را بر عفو او پس از قدرتش بر عقاب، و و سپاس خدای را بر طول بردباری اش در
 وقت خشم، و حال آنکه او بر آنچه بخواهد تواناست. سپاس خدای را که آفریننده آفریدگان گسترده روزی، شکافنده سپیده،
 دارای عظمت و بزرگواری و احسان و نعمت بخشی است خدایی که از دیدگان دور است پس دیده نمی شود، و به جانها
 نزدیک است پس شاهد گفتگوهای پنهان است، فرخنده و برتر است. سپاس خدای را که ستیزه جویی ندارد تا با او برابری
 نماید، و شبیهی ندارد که هم شکل او باشد، و پشتیبانی ندارد که او را یاری کند، با عزتش همه عزیزان را مقهور ساخته و در
 برابر عظمتش بزرگان فروتن گشته اند، پس با قدرتش به هرچه خواهد رسد،

٢- سپاس خدای را که اجابت می کند آنگاه که صدایش می زنم، و هر زشتی را بر من می پوشاند و من از او نافرمانی می
 کنم، و او نعمتش را بر من بزرگ می گرداند، پس من او را شکر نمی کنم، چه بسیار موهبت های گوارایی که به من عطا
 فرمود، و حوادث وحشتناکی که مرا از آسیب آنها کفایت نمود، و چه بسیار خرمی دلنشینی که به من نمایاند، او را سپاس
 گویان ستایش می کنم، و تسبیح گویان یادش می کنم، سپاس خدای را که پرده اش دریده نگردد، و در رحمتش بسته
 نشود، و پرسنده اش رد نگردد، و آرزومندش نومید نشود. سپاس خدای را که هراسندگان را ایمنی بخشد، و شایستگان را
 نجات دهد، و ناتوان شمردگان را به رفعت رساند، و متکبران را به خاک اندازد و پادشاهانی را نابود نماید، و دیگران را
 جانشین آنان سازد، سپاس خدای را که درهم شکننده گردن کشان، نابودکننده ستمکاران، دریابنده گریختگان، کيفر دهنده
 ستمگران، فریادرس دادجویان، حاجت بخش خواهندگان، تکیه گاه مؤمنان است. سپاس خدای را که از خشیتش آسمان و
 ساکنانش غزش کنند، و زمین و آباد کنندگانش بلرزند، و دریاها و هر که در اعماقش شناور است موج زند.

يُخَلِّقُ وَيَرْزُقُ وَلَا يَزُوقُ وَلَا يُطْعَمُ وَلَا يُطْعَمُ وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَيُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَآمِنِكَ وَصَفِيِّكَ وَحَبِيبِكَ وَخَيْرَتِكَ [خَلِيلِكَ] مِنْ خَلْقِكَ وَحَافِظِ سِرِّكَ وَ مُبَلِّغِ رِسَالَتِكَ أَفْضَلَ وَأَحْسَنَ وَأَجْمَلَ وَأَكْمَلَ وَأَزْكَى وَأَنْمَى وَأَطْيَبَ وَأَطْهَرَ وَأَسْنَى وَأَكْثَرَ [أَكْبَرَ] مَا صَدَّقْتَ وَبَارَكْتَ وَ تَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَ سَلَّمْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ [خَلْقِكَ] وَأَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَصِفْوَتِكَ وَأَهْلِ الْكِرَامَةِ عَلَيْكَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، (۱) عَبْدِكَ وَوَلِيِّكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ آيَتِكَ الْكُبْرَى وَ النَّبِيَّ الْعَظِيمِ وَ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقِ الطَّاهِرِ فَاطِمَةَ [الزَّهْرَاءِ] سَيِّدَةَ نَسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ عَلَى سَبْطِي الرَّحْمَةِ وَ إِمَامِي الْهُدَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ صَلِّ عَلَى أُمَّهِ الْمُسْلِمِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْخَاسِفِ الْهَرَادِيِّ الْمَهْدِيِّ حُجَّجِكَ عَلَى عِبَادِكَ وَ أَمْنَائِكَ فِي بِلَادِكَ صِدْقًا كَثِيرًا دَائِمًا اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ وَ الْعِدْلِ الْمُنْتَظَرِ وَ حُفَّهُ [وَ اخْفُفَّهُ] بِمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَيِّدُهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلَى كِتَابِكَ وَ الْقَائِمِ بِدِينِكَ اسْتَخْلِفْهُ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِ مَكَّنْ لَهُ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُ

ص: ۲۷۲

۱- سپاس خدای را که ما را به شناخت خویش هدایت فرمود و اگر خدا ما را هدایت نکرده بود هرگز هدایت نمی شدیم سپاس خدای را که می آفریند و خود آفریده نشده، و روزی می دهد، و خود روزی داده نمیشود و می خوراند و خود خورانده نمی شود و زنده ها را می میراند، و مردگان را زنده می کند، و اوست زنده ای که هرگز نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست. خدایا درود فرست بر محمد بنده و فرستاده ات و امین و یار صمیمی و محبوب، و برگزیده ات و حافظ راز و رساننده پیام هایت، درودی برترین و بهترین و زیباترین و کامل ترین و پاکیزه ترین و پر نماترین و دلپسندترین و پاک ترین و بلندترین و بیشترین درودی که فرستادی و برکت دادی و ترحم نمودی و مهر ورزیدی، و سلام دادی بر یکی از بندگان و پیامبران و رسولان و برگزیدگان و اهل کرامت از خَلَقْتَ. خدایا درود فرست بر علی امیر المؤمنان، و جانشین فرستاده پروردگار جهانیان،

أَبْدَلُهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنَا يَعْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا. (۱) اللَّهُمَّ أَعِزَّهُ وَ أَعِزِّزْ بِهِ وَ انصُرْهُ وَ انصُرْ بِهِ وَ انصُرْهُ نَصْرًا عَزِيزًا وَ افْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا وَ اجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ دِينَكَ وَ سِيئَةَ نَبِيِّكَ حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَهُ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَزَعُبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلِهِ كَرِيمِهِ تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ وَ تَذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَ أَهْلَهُ وَ تَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ وَ الْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِكَ وَ تَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (۲) اللَّهُمَّ مَا عَرَفْتَنَا مِنَ الْحَقِّ فَحَمَلْنَاهُ وَ مَا قَصْرْنَا عَنْهُ فَبَلَّغْنَاهُ اللَّهُمَّ الْمُمْ بِه شَعْنَنَا وَ اشْعَبْ بِهِ صَدْعَنَا وَ ارْتُقْ بِهِ فَتَقْنَا وَ كَثُرْ بِهِ قَلْتَنَا وَ أَعِزِّزْ [أَعِزَّ] بِهِ ذَلَّتْنَا وَ أَعِنْ بِهِ عَائِلْنَا وَ اقْضِ بِهِ عَنْ مُغْرَمِنَا [مَغْرَمِنَا] وَ اجْزِ بِهِ فَقْرَنَا وَ سُدِّ بِهِ خَلْتَنَا وَ يَسِّرْ بِهِ عُسْرَنَا وَ بَيِّضْ بِهِ وُجُوهَنَا وَ فُكِّ بِهِ أَسْرَنَا وَ أَنْجِحْ بِهِ طَلِبَتَنَا وَ أَنْجِزْ بِهِ مَوَاعِيدَنَا وَ اسْتَجِبْ بِهِ دَعْوَتَنَا وَ أَعْطِنَا بِهِ سُؤْلَنَا وَ بَلِّغْنَا بِهِ مِنَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ آمَالَنَا وَ أَعْطِنَا بِهِ فَوْقَ رَغْبَتِنَا يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَ أَوْسَعَ الْمُعْطِينَ اشْفِ بِهِ صُدُورَنَا وَ أَذْهِبْ بِهِ غَيْظَ قُلُوبِنَا وَ اهْدِنَا بِهِ لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ يَا ذُنُوبَكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَ انصُرْنَا بِهِ عَلَى عِدْوِكَ وَ عِمْدُونَا إِلَهَ الْحَقِّ [الْخَلْقِ] آمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ نَبِينَا صِلْمَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَيْبِهِ وَ لِينَا [إِمَامِنَا] وَ كَثْرَةَ عَدُونَا وَ قَلَّةَ عَدَدِنَا، (۳) وَ شِدَّةَ الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهَرَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

ص: ۲۷۳

۱- بنده و ولیت و برادر رسالت، و حجت بر بندگان، و نشانه بزرگ تری، و خبر عظیم، و درود فرست بر صدیقه طاهره فاطمه زهرا سرور زنان جهانیان، و درود فرست بر دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو پیشوای هدایت، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، و درود فرست بر امامان مسلمین، علی بن الحسین و محمد بن علی، و جعفر بن محمد، و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد، و حسن بن علی، و یادگار شایسته هدایت گر حضرت مهدی، حجت های تو بر بندگان، و امینهای تو در سرزمین های درودی بسیار و همیشگی. خدایا درود فرست بر ولی امرت، آن قائم آرزو شده، و دادگستر مورد انتظار، او را در حمایت فرشتگان مقربت قرار ده، و به روح القدس تأییدش کن ای پروردگار جهانیان. خدایا او را دعوت کننده به کتابت، و قیام کننده به آئینت قرار ده، او را جانشین خود روی زمین گردان، چنان که پاکان پیش از او را جانشین خویش قرار دادی، دینی را که برایش پسندیده ای به دست او پابرجا بدار، و ترسش را به امنیت بازگردان، تا با اخلاص کامل تو را بپرستد.

۲- خدایا عزیزش بدار، و به دیگران توسط او عزت بده و یاری اش کن. و به دیگران از سوی او یاری ده یاری اش ده یاری پیروزمندانه و بر پیروزی با پیروزی آسان، و از پیش خود برای او سلطنتی پیروزی آفرین قرار ده. خدایا به وسیله او دینت و روش پیامبرت را آشکار کن، تا چیزی از حق، از ترس احدی از مردم پنهان نماند. خدایا به سوی تو مشتاقیم برای یافتن دولت کریمه ای که اسلام و اهلش را به آن عزیز گردانی، و نفاق و اهلش را به وسیله آن خوار سازی، و ما را در آن دولت از دعوت کنندگان به سوی طاعتت، و رهبران به سوی راهت قرار دهی، و کرامت دنیا و آخرت را از برکت آن روزیمان فرمایی.

۳- خدایا آنچه از حق به ما شناساندی تاب تحملش را نیز عنایت کن، و آنچه را در رسیدن به آن کوتاهی کردیم، ما را به آن برسان، خدایا پریشانی ما را به یاری او جمع کن، و پراکندگی ما را به او وحدت بخش، و گسیختگی ما را با او پیوند ده، و اندک ما را به او زیاد فرما، و ذلت ما را به او عزت ده و تنگدستی ما را به او توانگری بخش، و بدهی ما را از برکت او ادا کن، و فقر ما را به مدد او جبران فرما، و جدایی و دو دستگی ما را به او برطرف کن، و دشواری کار ما را به او آسان گردان، و روری ما را به دیدار او سپید کن، و اسیران ما را به یاری او آزاد گردان، و درخواستی ای ما را به لطف او برآور، و وعده

های ما را به ظهور او تحقق بخش و دعایمان را به کمک او اجابت کن، و خواسته هایمان را به حق او عطا فرما، و ما را به یاری او به آرزوهای دنیا و آخرتمان برسان، و لطف به او بالاتر از آرزویمان به ما اعطا کن، ای بهترین خواسته شدگان، و گشاده دست ترین بخشندگان، سینه های ما را به او شفا بخش، و کینه دل هایمان را به او برطرف کن، و ما را به مدد او به حقیقت آنچه که در آن اختلاف افتاده از حق به اذن خود راهنمایی فرما، همانا تو هر که را بخواهی به راه راست هدایت می کنی، و به وسیله او ما را بر دشمنان خود و دشمنان خویش یاری ده، ای معبود حق آمین. خدایا از نبود پیامبران که دروهای تو بر او و خاندانش و از ناپیدایی مولایمان، و بسیاری دشمنانمان و کمی نفراتمان،

وَ آلِهِ [آلِ مُحَمَّدٍ] وَ أَعِنَّا عَلَى ذَلِكَ بِفَتْحٍ مِنْكَ تَعْجَلُهُ وَ بَصُرٍ تَكْشِفُهُ وَ نَصِيرٍ تُعِزُّهُ وَ سُلْطَانٍ حَقٌّ تُظْهِرُهُ وَ رَحْمَةٍ مِنْكَ تُجَلِّلُنَاهَا وَ عَافِيَةٍ مِنْكَ تُلْسِنُنَاهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

دوازدهم: در هر شب این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِكَ فِي الصَّالِحِينَ فَأَدْخِلْنَا وَ فِي عِلِّيِّينَ فَارْفَعْنَا وَ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ مِنْ عَيْنٍ سَيْلَسِبِيلٍ فَاسْقِنَا وَ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ بِرَحْمَتِكَ فَزَوِّجْنَا وَ مِنَ الْوَالِدَانِ الْمُخَلَّدِينَ كَأَنَّهُمْ لَوْلُوْهُ مَكْنُونٌ فَأَخْرِجْنَا وَ مِنَ ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَ لُحُومِ الطَّيْرِ فَاطْعِمْنَا وَ مِنْ ثِيَابِ السُّنْدُسِ وَ الْحَرِيرِ وَ الْإِسْتَبْرَقِ فَأَلْبِسْنَا وَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ حَرَجَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ قَتَلَا فِي سَبِيلِكَ فَوَفِّقْ لَنَا وَ صَالِحِ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَةِ فَاسْتَجِبْ لَنَا [يَا خَالِقَنَا اسْمِعْ وَ اسْتَجِبْ لَنَا] وَ إِذَا جَمَعَتِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَارْحَمْنَا وَ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ فَارْحَمْنَا وَ فِي جَهَنَّمَ فَلَا تَغْلُنَا وَ فِي عَذَابِكَ وَ هَوَانِكَ فَلَا تَبْتَلِنَا وَ مِنَ الرِّقُومِ وَ الضَّرْبِ فَلَا تُطْعِمْنَا وَ مَعَ الشَّيَاطِينِ فَلَا تُجْعَلْنَا وَ فِي النَّارِ عَلَيَّ وَ جُوهِنَا فَلَا تَكْبِنَا [تَكْبِنَا] وَ مِنْ ثِيَابِ النَّارِ وَ سَرَائِلِ الْقَطْرَانِ فَلَا تُلْبِسْنَا وَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَجَنِّبْنَا . (۲)

اعمال و نماز شب های ماه رمضان

سیزدهم: از امام صادق علیه السلام روایت شده: در هر شب ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَ تَقْدَرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِي الْأَمْرِ الْحَكِيمِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَ لَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمَكْفَرِ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ [عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ] وَ أَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَ تَقْدَرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي

ص: ۲۷۴

۱- و سختی فتنه ها به سویمان، و از جریان زمان بر زیانمان به درگاه تو شکوه می آوریم، بر محمد و خاندانش درود فرست و ما را در برابر این همه یاری فرما به گشایشی از جانب خویش که زود برسانی، و بدحالی که برطرف کنی، و پیروزی با عزت برایمان قرار دهی، و سلطنت حقی که آشکارش فرمایی، و به رحمتی که از سویت ما را فرا گیرد، و به سلامتی کاملی که از جانب ما را بپوشاند، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا ما را در زمره شایستگان وارد کن، و در بهشت برین بالا بر، و جامی از نوشیدنی خوش گوار از چشمه سلسبیل به ما بنوشان، و به رحمتت از حور العین به همسری ما در آور، و از جاوید پسرانی که همچون مروارید در صدفند، در خدمت ما بگمار، و از میوه های بهشت، و گوشت پرندگان به ما بخوران، و از لباس های زربفت و حریر و دیبا به ما بپوشان، و ما را برای رسیدن به شب قدر، و زیارت خانه کعبه، و کشته شدن در راهت توفیق عنایت کن، و دعای شایسته و درخواست ما را اجابت فرما، و آنگاه که پیشینیان و پسینیان را در روز قیامت جمع کردی به ما رحم کن، و رهایی از آتش را برای ما بنویس، و در دوزخ ما را به زنجیر نبند، و در عذاب و خواری ات ما را گرفتار مساز، و از زقوم و ضریع دوزخ به ما مخوران، و با شیاطین یکجا قرارمان مده، و ما را به رو در آتش مینداز، و از جامه های آتشین و پیراهن های فلزی آتش بار بر ما بپوشان، و از

هرگونه بدی، ای که معبودی جز تو نیست، بحق اینکه معبودی جز تو نیست ما را رهایی بخش.

فِي خَيْرٍ وَ عَافِيَةٍ وَ تَوْسَعٍ فِي رِزْقِي وَ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ وَ لَا تَسْتَبِدِلْ بِي غَيْرِي . (۱)

چهاردم: در کتاب «انيس و الصالحين» آمده است که در هر شب از شبهای ماه رمضان بخواند:

أَنْ يَنْقِضِي عَنِّي شَهْرَ رَمَضَانَ أَوْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ وَ لَكَ قَبْلِي تَبَعُهُ أَوْ ذَنْبٌ تُعَدُّنِي عَلَيْهِ (۲)

پانزدهم: شیخ کفعمی در حاشیه «بلد الامین» از سید ابن باقی روایت کرده که مستحب است در هر شب ماه رمضان دو رکعت نماز خوانده شود، در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره «توحید» سه مرتبه و چون سلام داده شد بگوید:

سُبْحَانَ مَنْ هُوَ حَفِيظٌ لَا يَغْفُلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ رَحِيمٌ لَا يَعْجَلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَسْهُو سُبْحَانَ مَنْ هُوَ دَائِمٌ لَا يَلْهُو (۳)

سپس تسیحات اربعه [یعنی: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اكبر] راهفت مرتبه بگوید، آنگاه بخواند:

سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الذَّنْبَ الْعَظِيمَ (۴)

سپس بر پیامبر و آل او علیهم السلام ده مرتبه صلوات فرستد.

کسی که این دو رکعت نماز را بجا آورد، حق تعالی برای او هفتاد هزار گناه را بیامزد.

تا آخر خبر.

کیفیت هزار رکعت نماز در ماه رمضان

شانزدهم: روایت شده که هر که در هر شب از ماه رمضان سوره «أنا فتحنا لك فتحا مبينا» را در نماز نافله بخواند، در آن سال از آسیب محفوظ میماند.

آگاه باش از اعمالی که مستحب است در شبهای ماه رمضان بجا آورده شود، هزار رکعت نماز در مجموع این ماه است، که استادان و بزرگان علما در کتاب های خود، که در زمینه

ص: ۲۷۵

۱- خدایا از تو درخواست می کنم، در آنچه حکم می کنی و مقدر می فرمایی، از امر حتمی در کار حکیمانه، از فرمانی که برگشت ناپذیرد، و تغییر پیدا نمی کند چنین قرار دهی که مرا در شمار زائران خانه ات ثبت کنی، زائرانی که حجشان پذیرفته شده و تلاششان قبول شده، و گناهانشان به آمرزش رسیده، و بدی هایشان محو گشته، و در آنچه حکم می کنی، و مقدر می فرمایی قرار دهی، که عمر مرا در خیر و سلامت کامل طولانی کنی، و در روزی ام وسعت دهی، و مرا از آنانی قرار دهی که به وسیله آنان دینت را یاری می کنی، و دیگری را به جای من قرار ندهی

- ۲- به عظمت ذات کریمانه ات پناه می آورم، از اینکه ماه رمضان از من بگذرد، یا سپیده این شب بدمد، و هنوز نزد من حقی برای تو یا گناهی مانده باشد، که بر آن عذابم کنی.
- ۳- منزه است آن که نگهبان است و غفلت نمی کند، منزه است آن که مهربان است و شتاب نمی ورزد، منزه است آن که برپا است و از یاد نمی برد، منزه است آن که همیشگی است و سرگرم نمی شود
- ۴- منزهی تو منزهی تو، منزهی تو، ای بزرگ، گناه بزرگ مرا بیامرزد.

فقه یا عبادات نوشته اند به آن اشاره کرده اند.

احادیث در باب کیفیت بجا آوردن آن مختلف است، آنچه موافق روایت ابن ابی قرّه از امام جواد علیه السّلام است، و شیخ مفید در کتاب «غزیه و اشراف»، آن را اختیار کرده، بلکه مورد اختیار مشهور از علماست، آن است که در دهه اول و دوم ماه رمضان، در هر شب بیست رکعت خوانده شود، هر دو رکعت به یک سلام، به این صورت که، هشت رکعت آن را پس از نماز مغرب، و دوازده رکعت دیگر را بعد از نماز عشا بخواند، و در دهه آخر ماه در هر شب سی رکعت بخواند، هشت رکعت آن را پس از نماز مغرب و بیست و دو رکعت دیگر را بعد از نماز عشا بخواند، که مجموع این نمازها هفتصد رکعت میشود، و باقی آن را که سیصد رکعت است در شب های قدر بخواند، شب نوزدهم صد رکعت، و شب بیست و یکم صد رکعت، و در شب بیست و سوم نیز صد رکعت که در جمع هزار رکعت می شود.

این هزار رکعت به ترتیب دیگری هم وارد شده است که تفصیلش در جای دیگر آمده، و این مقام گنجایش شرح آن را ندارد، و امید است که اهل خیر در اجرای این هزار رکعت مسامحه و سهل انگاری نکنند، و خود را از فیض آن بهره مند کنند.

و نیز روایت شده: که پس از هر دو رکعت از نمازهای مستحبی ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمُحْتَمِومِ وَفِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ أَنْ تَجْعَلَنِي

ص: ۲۷۶

مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَيِّئِيهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُطِيلَ عُمُرِي فِي طَاعَتِكَ وَتُوسِّعَ لِي فِي رِزْقِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

دعای سحر دیگر

بنجم : و همچنین شیخ فرموده: این دعا را در سحرها بخوان:

يَا عِدَّتِي فِي كُرْبَتِي وَيَا صِيَّاحِي فِي شِدَّتِي وَيَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي وَيَا غَايَتِي فِي رَغْبَتِي أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِي وَالْمُؤْمِنُ رَوْعَتِي وَالْمُقِيلُ عَثْرَتِي فَاعْفُ لِي خَطِيئَتِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خُشُوعَ الْإِيمَانِ قَبْلَ خُشُوعِ الذُّلِّ فِي النَّارِ يَا وَاحِدُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ يَا مَنْ يُعْطِي مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَ رَحْمَةً وَ يَبْتَدِيءُ بِالْخَيْرِ مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ تَفْضُلًا مِنْهُ وَ كَرَمًا، بِكَرَمِكَ الدَّائِمِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ هَبْ لِي رَحْمَةً وَاسْمَعَهُ جَامِعَةً أَبْلُغْ بِهَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَبَتُّ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَ جَهَّكَ فَخَالَطَنِي فِيهِ مَا لَيْسَ لَكَ اللَّهُمَّ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعْفُ عَن ظُلْمِي وَ جُزْئِي بِحِلْمِكَ وَ جُودِكَ يَا كَرِيمُ،

ای توشه ام در اندوه بسیار، ای همراهم در سختی ها، ای سرپرستم در گناه نعمت، ای هدفم در میل و رغبت، تو پوشاننده زشتی منی، تو ایمنی بخش هراس منی، تو درگذرنده از لغزش منی، پس خطایم را ببامرز.

خدایا از تو فروتنی ایمان را پیش از خواری در دوزخ خواستارم، ای یگانه، ای یکتا، ای تکیه گاه حاجات، ای که نزاده و زاده نشده و هیچ همتایی ندارد، ای آن که از روی محبت و

ص: ۲۷۷

۱- خدایا در آنچه حکم می کنی و مقدر می نمایی از فرمان حتمی ات، و در آنچه بسط می دهی از کار حکیمانه ات، در شب قدر مقرر فرما که مرا از حاجیان خانه کعبه ات قرار دهی، حاجیانی که حاجشان پذیرفته شده، و تلاششان قبول گشته، و گناهانشان آمرزیده شده است، و از تو درخواست می کنم که عمرم را در طاعتت طولانی سازی، و روزی ات را بر من گسترده نمایی، ای مهربان ترین مهربانان.

رحمت به کسی که از او بخواهد عطا می کنی، و از روی فضل و کرم بر کسی که از او درخواست نکرد شروع به خیر می نماید، به حق کرم جاودانت بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا رحمت گسترده و فراگیر بخش، که به سبب آن به خیر دنیا و آخرت برسم.

خدایا از تو آمرزش می جویم، برای گناهانی که پس از توبه از آنها، دوباره مرتکب آنها شدم، و از تو درخواست بخشش می کنم، برای هر عمل خیری که خالصانه برای تو انجام دادم، ولی آنچه برای رضای تو نبود. آمیخته به آن شد.

خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و از ستم و گناهم به بردباری و جودت درگذر، ای کریم،

يَا مَنْ لَا يَخِيْبُ سَيِّئُهُ وَلَا يَنْفَسُدُ نَائِلُهُ يَا مَنْ عَلَا فَلَا شَيْءَ فَوْقَهُ وَ دَنَا فَلَا شَيْءَ دُونَهُ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنِي يَا فَالِقَ الْبُحْرِ لِمُوسَى اللَّيْلَةَ اللَّيْلَةَ السَّاعَةَ السَّاعَةَ السَّاعَةَ اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي مِنَ النِّفَاقِ وَ عَمَلِي مِنَ الرِّيَاءِ وَ لِسَانِي مِنَ الْكُذْبِ وَ عَيْنِي مِنَ الْخِيَانَةِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ يَا رَبِّ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَجِيرِ بِكَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَجِيرِ بِكَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ الْهَارِبِ إِلَيْكَ مِنَ النَّارِ هَذَا مَقَامُ مَنْ يَبُوءُ لَكَ بِخَطِيئَتِهِ وَ يَعْتَرِفُ بِذَنْبِهِ وَ يَتُوبُ إِلَى رَبِّهِ هَذَا مَقَامُ الْبَائِسِ الْفَقِيرِ هَذَا مَقَامُ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ هَذَا مَقَامُ الْمَحْزُونِ الْمَكْرُوبِ،

ای که گدایش را محروم نمی کند، و عطایش پایان ندارد، ای که برتر است و چیزی برتر

از او نیست، و نزدیک است، و چیزی نزدیکتر از او نمی باشد، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، ای شکافنده دریا پیش روی موسی، همین شب، همین شب، همین ساعت، همین ساعت، همین ساعت، خدایا دلم را از دورویی و کردارم را از ریا، زبانم را از دروغ، و دیده ام را از خیانت پاک کن، همانا تو از خیانت دیده ها و آنچه در سینه ها نهان است خبرداری، پروردگارا، این است جایگاه پناهنده به تو از آتش، این است جایگاه پناه خواه از تو از آتش، این است جایگاه دادخواه از تو از آتش، این است جایگاه گریزان به سوی تو از آتش، این است جایگاه کسی که از خطایش به تو بازگشته، و به گنااهش اعتراف می کند، و به سوی پروردگارش توبه می نماید، این است جایگاه بینوای تهیدست، این است جایگاه هراسنده پناه جو، این است جایگاه اندوهناک غمگین،

هَذَا مَقَامُ الْمُعْمُومِ [الْمَحْزُونِ] الْمَهْمُومِ هَذَا مَقَامُ الْغَرِيبِ الْغَرِيقِ هَذَا مَقَامُ الْمُسْتَوْحِشِ الْفَرِيقِ هَذَا مَقَامُ مَنْ لَا يَجِدُ لِتَدْنِيهِ غَافِرًا
 غَيْرَكَ وَلَا لِصَعْفِهِ مُقَوِّيًا إِلَّا أَنْتَ وَلَا لَهُمْ مُفَرِّجًا سِوَاكَ يَا اللَّهُ يَا كَرِيمًا لَا تُحْرِقْ وَجْهِي بِالنَّارِ بَعْدَ سُجُودِي لَكَ وَتَعْفِيرِي بِغَيْرِ
 مَنْ مَنِّي عَلَيْكَ بَلْ لَكَ الْحَمْدُ وَالْمَنْ وَالْتَفَضُّلُ عَلَيَّ اِرْحَمْ أَيُّ رَبِّ أَيُّ رَبِّ

این است جایگاه دلگیر افسرده، این است جایگاه غریب غرق شده، این است جایگاه ترسنده هراسان، این است جایگاه کسیکه برای گنااهش آمرزگاری جز تو نیابد، و توان بخشی برای ناتوانی اش جز تو پیدا نکند، و برای اندوهش برگزیده ای

جز تو نبیند، ای خدا ای کریم، چهره ام را به آتش مسوزان، آن هم پس از سجده ام برای تو، و به خاک ساییدن رویم به درگاہت، بی آنکه منتی از من بر تو باشد، بلکه تو را بر من و سپاس و منت و تفضل است، رحم کن پروردگارا، پروردگارا، پروردگارا،

آنقدر بگوید تا نفس قطع شود

ضَعْفِي وَ قَلَّةَ حِيلَتِي وَ رِقَّةَ جِلْدِي وَ تَبِيدَ أَوْصَالِي وَ تَنَاثُرَ لَحْمِي وَ جِسْمِي وَ جَسَدِي وَ وَحْدَتِي وَ وَحْشَتِي فِي قَبْرِي وَ جَزَعِي مِنْ صَغِيرِ الْبَلَاءِ أَسْأَلُكَ يَا رَبَّ قُوَّةَ الْعَيْنِ وَ الْاِعْتِيَاظَ يَوْمَ الْحَشِيرَةِ وَ النَّدَامَةَ بَيِّضَ وَجْهِِي يَا رَبَّ يَوْمَ تَسْوَدُّ الْوُجُوهُ آمِنِّي مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ أَسْأَلُكَ الْبُشْرَى يَوْمَ تَقْلُبُ الْقُلُوبَ وَ الْأَبْصَارُ وَ الْبُشْرَى عِنْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَرْجُوهُ عَوْنًا [إِلَى] فِي حَيَاتِي وَ أُعِدُّهُ دُخْرًا لِيَوْمِ فِائْتِي الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْعُوهُ وَ لَا أَدْعُو غَيْرَهُ وَ لَوْ دَعَوْتُ غَيْرَهُ لَخَيَّبَ دُعَائِي الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَرْجُوهُ وَ لَا أَرْجُو غَيْرَهُ وَ لَوْ رَجَوْتُ غَيْرَهُ لَأَخْلَفَ رَجَائِي،

به ناتوانی ام و کمی تدبیرم، و نازکی پوستم، و از هم گسیختن بندهایم، و از هم پاشیدن گوشت و بدن، و بیکرم، و تنهایی و هراسم در قبر، و بی تابی ام از بلای کوچک، از تو درخواست می کنم، پروردگارا، ای نور چشم و خوشحالی روز اندوه و ندامتم، پروردگارا چهره ام را سپید کن آن روز که چهره ها سیاه می شود، از هول بزرگ تر امانم ده، از تو درخواست مرده می کنم برای روزی که دل ها و دیده ها زیرو می شود، و به هنگام جدا

شدن از دنیا خواهان بشارتم، سپاس خدای را که به یاری او در زندگی ام امید دارم، و او را چونان اندوخته روز تهیدستی ام مهیا می سازم سپاس خدای را که او را می خوانم، و جز او را نمی خواهم، اگر جز او را می خواندم، خواندنم بی پاسخ می ماند، سپاس خدای را که به او امید می بندم و به غیرش امید ندارم، اگر به جز او امید می بستم، امیدم ناامید می شد،

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُنْعِمِ الْمُحْسِنِ الْمَجْمِلِ الْمُفْضِلِ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَةٍ وَصَاحِبُ كُلِّ حَسَنَةٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ وَ قَاضِي كُلِّ حَاجَةٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِي الْيَقِينَ وَ حُسْنَ الظَّنِّ بِكَ وَ اثْبِتْ رَجَاءَكَ فِي قَلْبِي وَ اقْطَعْ رَجَائِي عَمَّنْ سِوَاكَ حَتَّى لَا أَرْجُو غَيْرَكَ وَ لَا أَتَّقِيَ إِلَّا بِكَ يَا لَطِيفًا لَمَّا تَشَاءُ [يَشَاءُ] الطُّفْلِ لِي فِي جَمِيعِ أَحْوَالِي بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى يَا رَبِّ إِنِّي ضَعِيفٌ عَلَى النَّارِ فَلَا تُعَذِّبْنِي بِالنَّارِ يَا رَبِّ ارْحَمْ دُعَائِي وَ تَضَرُّعِي وَ خَوْفِي وَ ذُلِّي وَ مَسِيئَتِي وَ تَعْوِيدِي وَ تَلْوِيدِي يَا رَبِّ إِنِّي ضَعِيفٌ عَنِ طَلْبِ الدُّنْيَا وَ أَنْتَ وَاسِعٌ كَرِيمٌ أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ بِقُوَّتِكَ عَلَى ذَلِكِ وَ قُدْرَتِكَ عَلَيْهِ وَ غِنَاكَ عَنْهُ،

سپاس خدای را، خدای نعمت بخش نیکوکار زیباکردار فزون بخش دارای بزرگی و اکرام، سرآغاز هر نعمت، و صاحب هر خوبی، و نهایت هر رغبت، و برآورنده هر نیاز.

خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و باور نیکو و خوش گمانی به خویش را نصیبم کن، و امیدت را در دلم استوار گردان، و رشته

امیدم را از غیر خودت ببر، تا به غیر تو امید نبندم، و جز به تو اعتماد ننمایم، ای لطف کننده به هر موجودی که خواهی، در همه احوالم آنگونه که می پسندی و خشنود می شودی به من لطف کن، بارپروردگارا در برابر آتش ناتوانم، پس مرا به آتش کیفر مکن، پروردگارا به دعا و زاری و ترس و خواری و مسکنت و پناهندگی و پناه جویی ام رحم فرما، ای پروردگار من از طلب دنیا درمانده ام، و تو وسعت بخش و کریمی، از تو درخواست می کنم پروردگارا به توانایی ات بر این کار، و نیرویت بر آن، و بی نیازی ات از آن،

وَ حَاجَتِي إِلَيْهِ أَنْ تَرْزُقَنِي فِي عَامِي هَذَا وَ شَهْرِي هَذَا وَ يَوْمِي هَذَا وَ سَاعَتِي هَذِهِ رِزْقًا تُعِينِنِي بِهِ عَنْ تَكْلِيفِ مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ أَيْ رَبِّ مِنْكَ أَطْلُبُ وَ إِلَيْكَ أَرْغَبُ وَ إِلَيْكَ أَرْجُو وَ أَنْتَ أَهْلُ ذَلِكَ لَا أَرْجُو غَيْرَكَ وَ لَا أَتَقِي إِلَّا بِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَيْ رَبِّ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفُرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ عَافِنِي يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ وَ يَا جَامِعَ كُلِّ فَوْتٍ وَ يَا بَارِيَّ النَّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا مَنْ لَا تَعْشَاهُ الظُّلُمَاتُ وَ لَا تَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ وَ لَا يَشْغَلُهُ شَيْءٌ عَنْ شَيْءٍ أَعْطِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَفْضَلَ مَا سَأَلَكَ وَ أَفْضَلَ مَا سِئِلْتُ لَهُ وَ أَفْضَلَ مَا أَنْتَ مَسْئُولٌ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ هَبْ لِي الْعَافِيَةَ حَتَّى تَهْنِئَنِي الْمَعِيشَةَ وَ اخْنِمْ لِي بِخَيْرٍ حَتَّى لَا تَضُرَّنِي الذُّنُوبُ.

و نیاز من به آن، که در این سال و این

ماه، و این روز و این ساعت روزی نصیب کنی، که به سبب آن از به زحمت افتادن نسبت به آنچه در اختیار مردم است بی نیازم نمایی، آری از روزی حلال و پاکیزه ات روزی ام کن، ای پروردگرم از تو درخواست می کنم، و به سوی تو میل می نمایم، و به تو امید دارم که تو سزاوار آئی، و به غیر تو امید نمی بندم، و جز تو به کسی اطمینان نمی نمایم، ای مهربان ترین مهربانان، پروردگارا بر خود ستم کردم، پس مرا بیامرز و به من رحم کن و سلامت کاملم بخش، ای شنونده هر صدا، ای جمع آورنده هر چه از دست رفته، ای آفریننده جانها پس از مرگ، ای که تاریکی ها او را نپوشاند، و صداها بر او مشتبه نشود، و چیزی او را از چیز دیگر منصرف نکند، به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) عطا کن برترین چیزی را که از تو خواسته، و برترین چیزی را که از تو درخواست شده، و برترین چیزی را که از تو برای او تا روز قیامت درخواست شود، و مرا تندرستی کامل عنایت فرما، تا زندگی برایم گوارا باشد، و کارم را به خیر پایان ده تا گناهانم به من زیانی نرساند.

اَللّٰهُمَّ رَضِّنِيْ بِمَا قَسَمْتَ لِيْ حَتّٰى لَا اَسْئَلَ اَحَدًا شَيْئًا اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَاَفْتَحْ لِيْ خَزَائِنَ رَحْمَتِكَ وَاَرْحَمْنِيْ رَحْمَةً لَا تُعِدُّنِيْ بَعْدَهَا اَبَدًا فِي الدُّنْيَا وَاَلَا خِرَهٗ وَاَرْزُقْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ رِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا لَا تُفْقِرُنِيْ اِلٰى اَحَدٍ بَعْدَهُ سِوَاكَ تَزِيْدُنِيْ بِذَلِكَ شُكْرًا وَاِلَيْكَ فَاقَهٗ وَفَقْرًا وَّبِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ غِنًا وَتَعَفُّفًا يَا

مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعَمُ يَا مُفْضِلُ يَا مَلِيكَ يَا مُقْتَدِرُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاكْفِنِي الْمُهَمَّ كُلَّهُ وَأَقْضِ لِي بِالْحُسْنَى وَبَارِكْ لِي فِي جَمِيعِ أُمُورِي وَأَقْضِ لِي جَمِيعَ حَوَائِجِي اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي مَا أَخَافُ تَعْسِيرَهُ فَإِنَّ تَيْسِيرَ مَا أَخَافُ تَعْسِيرُهُ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيرٌ وَسَهْلٌ لِي مَا أَخَافُ حُزُونَتَهُ وَنَفْسٌ عَنِّي مَا أَخَافُ ضَيْقَهُ وَكُفٌّ عَنِّي مَا أَخَافُ هَمَّهُ وَاصْرِفْ عَنِّي مَا أَخَافُ بَلِيَّتَهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

خدایا به آنچه که نصیب فرمودی خوشنودم ساز، تا چیزی از کسی نخواهم.

خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و خزانه های رحمت را به رویم باز کن، و به من رحم کن رحمتی که هرگز پس از آن، در دنیا و آخرت عذابم نکنی، و از فضل گسترده ات روزی حلال پاکیزه ای نصیب فرما، که پس از آن به احدی جز خود نیازمندم نکنی، و به سبب آن رزق و روزی بر سپاسم بیافزائی، و درماندگی نیازم را به جانب خود زیاد کنی، و به تو بی نیازی و خویشتن داری ام از غیر تو افزون گردد، ای نیکوکار، ای زیباکردار، ای نعمت بخش، ای افزون نده، ای زمامدار، ای توانا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و همه کارهای مهم ما را کفایت فرما، و بر من به حسن عاقبت داوری کن، و در همه امور به من برکت بخش، و تمام حاجاتم را برآور.

خدایا سختی را آنچه را می ترسم بر من آسان کن، به یقین آسان کردن آنچه من از سختی اش میهراسم بر تو هموار و ساده است، و آنچه از ناهمواری اش می ترسم بر من

هموار ساز، و آنچه از تنگی اش وحشت دارم، از من بردار، و آنچه را از اندوهش ترسانم، از من بازدار، و آنچه را از بلایش خوفناکم، از من بازگردان، ای مهربان ترین مهربانان.

اللَّهُمَّ اَمَلًا قَلْبِي حُبًّا لَكَ وَ خَشْيَةً مِنْكَ وَ تَصَدِيقًا لَكَ وَ اِيْمَانًا بِكَ وَ فَرَقًا مِنْكَ وَ شَوْقًا اِلَيْكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْاِكْرَامِ اللَّهُمَّ اِنَّ لَكَ حُقُوقًا فَتَصَيَّدُ بِهَا عَلَيَّ وَ لِلنَّاسِ قَبْلِي تَبَعَاتٌ فَتَحْمَلْهَا عَنِّي وَ قَدْ اَوْجَبْتَ لِكُلِّ ضَيْفٍ قَرِي وَ اَنَا ضَيْفُكَ فَاجْعَلْ قِرَايَ اللَّيْلَةَ الْجَنَّةَ يَا وَهَّابَ الْجَنَّةِ يَا وَهَّابَ الْمَغْفِرَةِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِكَ

خدایا دلم را از محبت به حضرتت، و ترس از خویش و باور به خود و ایمان به هستی ات و هراس از خود، و شوق به سویت آکنده کن، ای دارای بزرگی و بزرگواری.

خدایا تو را بر من حقوقی است، آنها را بر من ببخش، و هم برای مردم بر عهده من ستم های ناخواسته ای است ادای آنها را از جانب من بر عهده گیر، تو برای هر میهمانی پذیرایی واجب کردی، و من میهمان توام پس پذیرایی مرا در این شب بهشت قرار ده، ای بخشنده بهشت، ای بخشاینده آمرزش، جنبش و نیرویی جز به تو نیست ششم: دعای ادريس را که شيخ طوسی و سيد ابن طاووس روایت کرده اند می خوانی.

برای متن کامل آن به کتاب «مصباح» یا «اقبال» مراجعه کنید.

هفتم: این دعا را که مختصرترین دعا از دعاهای سحر است، و در کتاب «اقبال» آمده بخوان:

ششم: دعای ادريس را که شيخ طوسی و سيد ابن طاووس

روایت کرده اند میخوانی.

برای متن کامل آن به کتاب «مصباح» یا «اقبال» مراجعه کنید.

بخش سوم

اعمال سحرهای ماه مبارک

بخش سوم: اعمال سحرهای ماه مبارک رمضان و آن چند عمل است: اول: سحری خوردن، و آن را ترک نکنند گرچه به خوردن یک خرمای خشک، یا نوشیدن شربتی از آب باشد، و بهترین سحریها سویق یعنی قاووت و خرماست، و در خبر وارد شده: که خدا و فرشتگان صلوات میفرستند بر آنهایی که در سحرها استغفار میکنند، و سحری میخورند.

دوم: هنگام خوردن سحری سوره «انا انزلناه» را بخواند، که هر که این سوره مبارک را هنگام افطار کردن و سحری خوردن بخواند، در فاصله بین این دو زمان ثواب کسی را دارد که در راه خدا در خون خود غلطیده است.

دعای سحر معروف

سوم: دعای عظیم الشانی را که از حضرت رضا علیه السلام روایت شده بخواند، آن حضرت فرموده است: این دعا دعایی است که امام باقر علیه السلام در سحرهای ماه رمضان میخواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِأَبْهَاهُ وَ كُلُّ بَهَائِكَ بِهِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِأَجْمَلِهِ وَ كُلُّ جَمَالِكَ جَمِيلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِأَجْلَلِهِ وَ كُلُّ جَلَالِكَ جَلِيلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِأَعْظَمِهَا وَ كُلُّ عَظَمَتِكَ عَظِيمَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلَّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِأَنْوَرِهِ وَ كُلُّ نُورِكَ نَيْرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِأَوْسَعِهَا وَ كُلُّ رَحْمَتِكَ وَاسِعَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلَّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتْمَمِهَا وَ كُلُّ كَلِمَاتِكَ تَامَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلَّهَا. (۱) اللَّهُمَّ

ص: ۲۸۶

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق زیباترین مرتبه از زیبایی ات، و همه مراتب زیبایی ات زیباست، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب زیبایی ات. خدایا از تو درخواست میکنم به حق نیکوترین مرتبه از جمالت، و همه مراتب جمال تو نیکوست، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب جمالت. خدا از تو درخواست می کنم به حق برجسته ترین مرتبه از جلال، و همه مراتب جلال تو برجسته است خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب جلال. خدایا از تو درخواست می کنم به حق بالاترین مرتبه از عظمت، و همه مراتب عظمتت عظیم است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق

همه مراتب عظمتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق نورانی ترین مرتبه از نورت، و همه مراتب نور تو نورانی است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نورت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق گسترده تری مرتبه از رحمتت، و همه مراتب رحمتت گسترده است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب رحمتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق کامل ترین مرتبه از مراتب کلمات، و همه مراتب کلمات کامل است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کلمات.

إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِأَكْمَلِهِ وَكُلِّ كَمَالِكَ كَامِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَمَالِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا وَكُلُّ أَسْمَائِكَ كَبِيرُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قُدْرَتِكَ بِالْقُدْرَةِ الَّتِي اسْتَيْطَلَتْ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكُلُّ قُدْرَتِكَ مُسْتَيْطِلَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِأَنْفَعِهِ وَكُلُّ عِلْمِكَ نَافِعٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِأَرْضَاهُ وَكُلُّ قَوْلِكَ رِضْوَانٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَسَائِلِكَ بِأَجْبَهَا إِلَيْكَ وَكُلُّهَا [وَكُلُّ مَسَائِلِكَ] إِلَيْكَ حَبِيبُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ كُلِّهَا. (١) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِأَشْرَفِهِ وَكُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِأَذْوَمِهِ وَكُلُّ سُلْطَانِكَ دَائِمٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ وَكُلُّ مُلْكِكَ فَآخِرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عُلُوكَ بِأَعْلَاهُ وَكُلُّ عُلُوكَ عَالٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعُلُوكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَنِّكَ بِأَقْدَمِهِ وَكُلُّ مَنِّكَ قَدِيمٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَنِّكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ آيَاتِكَ بِأَكْرَمِهَا وَكُلُّ آيَاتِكَ كَرِيمَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِآيَاتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا أَنْتَ فِيهِ مِنَ الشَّانِ وَالْجَبْرُوتِ وَ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَحْدَهُ وَ جَبْرُوتٍ وَحْدَهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِي [بِهِ] حِينَ أَسْأَلُكَ فَأَجِبْنِي يَا اللَّهُ. (٢)

آنگاه هر حاجت

ص: ٢٨٧

١- خدایا از تو درخواست میکنم به حق کامل ترین مرتبه از کمالت و همه مراتب کمالت کامل است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کمالت. خدایا از تو درخواست میکنم به حق بزرگ ترین مرتبه از نام هایت، و همه مراتب نام هایت بزرگ است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نام هایت خدایا از تو درخواست می کنم به حق عزیزترین مرتبه از عزّت و همه مراتب عزّت عزیز است، خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب عزّت خدایا از تو درخواست میکنم به حق نافذترین مرتبه اراده ات و همه مراتب اراده ات نافذ است خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب اراده ات خدایا از تو درخواست میکنم به حق قدرتت که بر همه موجودات احاطه دارد و همه قدرتت بر تمام موجودات احاطه دارد خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب قدرتت، خدایا از تو درخواست می کنم به حق نافذترین مرتبه از مراتب علمت و همه مراتب علمت نافذ است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب علمت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق پسندیده ترین مرتبه از گفتارت، و همه مراتب گفتار تو پسندیده است خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب گفتارت، خدایا از تو درخواست میکنم به حق محبوبترین مرتبه از خواسته هایت نزد تو، و همه مراتب خواسته هایت محبوب است خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه مراتب خواسته هایت.

٢- خدایا از تو درخواست می کنم به حق شریف ترین مرتبه از شرف، و همه مراتب شرف تو شریف است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب شرف. خدایا از تو درخواست می کنم به حق پایدارترین مرتبه از سلطنت و همه مراتب سلطنت تو پایدار است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق مراتب سلطنتت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق باافتخارترین مرتبه از فرمانروایی ات و همه مراتب فرمانروایی ات با افتخار است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه

مراتب فرمانروایی ات. خدایا از تو درخواست می کنم به حق برترین مرتبه از برتری ات و همه مراتب برتری ات برتر است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب برتری ات. خدایا از تو درخواست می کنم به حق دیرینه ترین مرتبه از کرم، و همه مراتب کرم دیرینه است، خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب کرم. خدایا از تو درخواست می کنم به حق گرامی ترین مرتبه از نشانه هایت، و همه مراتب نشانه هایت گرامی است. خدایا از تو درخواست می کنم به حق همه مراتب نشانه هایت. خدایا از تو درخواست می کنم به حق آنچه از جاه و جبروت که در آنی، و از تو می خواهم به حق هر جاه به تنهایی و به حق هر جبروت به تنهایی، خدایا از تو درخواست می کنم به حق آنچه اجابت می کنی مرا به آن هنگامی که از تو درخواست می کنم پس مرا اجابت کن ای خدا.

که داری از خدا بخواه، که به یقین برآورده خواهد شد.

ابوحمزہ ثمالی

در کتاب «مصباح» شیخ طوسی به نقل از ابو حمزه ثمالی آمده است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ماه رمضان بیشتر شب را به نماز می ایستاد و چون سحر می رسید این دعا را میخواند:

إِلَهِي لَا تُؤَدِّبْنِي بِعُقُوبَتِكَ وَلَا تَمَكِّرْ بِي فِي حِيلَتِكَ مِنْ أَيْنَ لِيَ الْخَيْرُ يَا رَبِّ وَلَا يُوحِدُ إِلَّا مِنْ عِنْدِكَ وَمِنْ أَيْنَ لِيَ النَّجَاءُ وَلَا تُشِيْطَاعُ إِلَّا بِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي أَحْسَنَ اسْتَعْنَى عَنْ عَوْنِكَ وَرَحْمَتِكَ وَلَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي أَسَاءَ وَاجْتَرَأَ عَلَيْكَ وَ لَمْ يُرْضِكَ خَرَجَ عَنْ قُدْرَتِكَ يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ (۱)

آنقدر بگویند تا نفس قطع گردد.

بِعَاكَ عَرَفْتِكَ وَ أَنْتَ دَلَلْتَنِي عَلَيْكَ وَ دَعَوْتَنِي إِلَيْكَ وَ لَوْ لَا أَنْتَ لَمْ أَدْرِ مَا أَنْتَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْعُوهُ فَيَجِيبُنِي وَ إِنْ كُنْتُ بَطِيئًا حِينَ يَدْعُونِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَسْأَلُهُ فَيُعْطِينِي وَ إِنْ كُنْتُ بَخِيلًا حِينَ يَسْتَقْرِضُنِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أُنَادِيهِ كُلَّمَا شِئْتُ لِحَاجَتِي وَ أَخْلُو بِهِ حَيْثُ شِئْتُ لِسِرِّي بَغَيْرِ شَفِيعٍ فَيَقْضِي لِي حَاجَتِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا أَدْعُو غَيْرَهُ وَ لَوْ دَعَوْتُ غَيْرَهُ لَمْ يَسْتَجِبْ لِي دُعَائِي ، (۲) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا أَرْجُو غَيْرَهُ وَ لَوْ رَجَوْتُ غَيْرَهُ لَمَا خَلَفَ رَجَائِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَكَلَّنِي إِلَيْهِ فَأَكْرَمَنِي وَ لَمْ يَكِلْنِي إِلَى النَّاسِ فَيَهِينُونِي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَحَبَّبَ إِلَيَّ وَ هُوَ غَنِيٌّ عَنِّي وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَحْلُمُ عَنِّي حَتَّى كَأَنِّي لَا ذَنْبَ لِي فَرَبِّي أَحْمَدُ شَيْءٍ عِنْدِي وَ أَحَقُّ بِحَمْدِي. (۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِدُ سُبُلَ الْمَطَالِبِ إِلَيْكَ مُشْرَعَةً وَ

ص: ۲۸۸

۱- خدایا مرا به کیفیت ادب منما، و با نقشه ات با من نیرنگ مکن، پروردگارا از کجا برایم خیری هست، درحالی که جز نزد تو یافت نمی شود، و از کجا برایم نجاتی است، درحالیکه جز به تو فراهم نمیگردد، نه آن که نیکی کرد از کمک و رحمت بی نیاز شد، و نه آن که بدی کرد و بر تو گستاخی روا داشت، و تو را خشنود نساخت از عرصه قدرتت بیرون رفت. پروردگارا، پروردگارا، پروردگارا.

۲- تو را به تو شناختم، و تو مرا بر هستی خود راهنمایی فرمودی، و به سوی خود خواندی، و اگر راهنمایی تو نبود، من نمیدانستم تو که هستی؟، سپاس خدای را که می خوانمش و او جوابم را می دهد، گرچه سستی می کنم گاهی که او مرا می خواند، و سپاس خدای را که از او درخواست می کنم و او به من عطا می نماید، گرچه بخل می ورزم هنگامی که از من قرض بخواهد، و سپاس خدای را که هرگاه خواهم برای رفع حاجتم صدایش کنم، و هرجا که خواهم برای رازونیا با او بی پرده خلوت کنم و او حاجتم را برآورد، سپاس خدای را که غیر او را نمی خوانم، که اگر غیر او را می خواندم دعایم را مستجاب نمی کرد،

۳- و سپاس خدای را که به غیر او امید نبندم، که اگر جز به او امید می بستم ناامیدم می نمود، و سپاس خدای را که مرا

بخویش وا گذاشت، از این رو اکرامم نمود، و به مردم وا نگذاشت تا مرا خوار کنند، و سپاس خدای را که با من دوستی ورزید، درحالی که از من بی نیاز است، و سپاس خدای را که بر من بردباری می کند تا آنجا که گویی مرا گناهی نیست! پروردگرم ستوده ترین موجود نزد من بوده و به ستایش من سزاوارتر است.

مَنَاهِلَ الرَّحْمَاءِ إِلَيْكَ [لَمَدَيْكَ] مُتْرَعَةً وَالْأَسْتِعَانَةَ بِفَضْلِكَ لِمَنْ أَمْلَكَ مُبَاحَهُ وَ أَبْوَابَ الدُّعَاءِ إِلَيْكَ لِلصَّارِحِينَ مَفْتُوحَةً وَ أَعْلَمُ
 أَنَّكَ لِلرَّاجِي [لِلرَّاجِينَ] بِمَوْضِعِ إِحْيَاؤِهِ وَ لِلْمَلْهُوفِينَ [لِلْمَلْهُوفِ] بِمَرْصِدِ إِغَاثَتِهِ وَ أَنَّ فِي اللَّهْفِ إِلَى جُودِكَ وَ الرِّضَا بِقَضَائِكَ
 عَوْضًا مِنْ مَنَعِ الْبَاطِلِينَ وَ مَنَدُوحَةً عَمَّا فِي أَيْدِي الْمُسِيئِينَ وَ أَنَّ الرَّاحِلَ إِلَيْكَ قَرِيبَ الْمَسَافَةِ وَ أَنَّكَ لَا تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ إِلَّا
 أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمِيَالُ [الْأَمْيَالُ] دُونَكَ وَ قَدْ قَصَيْدْتُ إِلَيْكَ بِطَلْبَتِي، (١) وَ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِحَاجَتِي وَ جَعَلْتُ بِعَيْكَ اسْتِعَاثَتِي وَ
 بَدَعَائِكَ تَوَسُّلِي مِنْ غَيْرِ اسْتِحْقَاقٍ لِاسْتِعَاذِكَ مِنِّي وَ لَا اسْتِجَابٍ لِعَفْوِكَ عَنِّي بَلْ لَثِقْتِي بِكَرَمِكَ وَ سَكُونِي إِلَى صِدْقِ وَعْدِكَ
 وَ لَجَّيْتُ إِلَى الْإِيمَانِ بِتَوْجِيدِكَ وَ يَقِينِي [وَ ثَقَيْتِي] بِمَعْرِفَتِكَ مِنِّي أَنْ لَا رَبَّ لِي غَيْرُكَ وَ لَا إِلَهَ [لِي] إِلَّا أَنْتَ وَ حَدَاكَ لَا شَرِيكَ
 لَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْقَائِلُ وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ وَعْدُكَ صِدْقٌ [الصِّدْقُ] وَ اسْتَأْلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا وَ لَيْسَ مِنْ
 صِفَاتِكَ يَا سَيِّدِي أَنْ تَأْمُرَ بِالسُّؤَالِ وَ تَمْنَعِ الْعَطِيَّةَ وَ أَنْتَ الْمَنَّانُ بِالْعَطِيَّاتِ عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِكَ (٢) وَ الْعَائِدُ عَلَيْهِمْ بِتَحَنُّنٍ رَأْفَتِكَ
 [بِحُسْنِ نِعْمَتِكَ] إِلَهِي رَبِّيْتِي فِي نِعْمَتِكَ وَ إِحْسَانَتِكَ صَغِيرًا وَ تَوَهَّتْ بِاسْمِي كَبِيرًا فَيَا مَنْ رَبَّانِي فِي الدُّنْيَا بِإِحْسَانِهِ وَ تَفَضَّلِهِ
 [بِفَضْلِهِ] وَ نِعْمَهُ وَ أَشَارَ لِي فِي الْآخِرَةِ إِلَى عَفْوِهِ وَ كَرَمِهِ مَعْرِفَتِي يَا مَوْلَايَ دَلِيلِي [دَلَّتْنِي] عَلَيْكَ وَ حُبِّي لَكَ شَفِيعِي إِلَيْكَ وَ أَنَا
 وَاثِقٌ مِنْ دَلِيلِي بِدَلَالَتِكَ وَ سَاكِنٌ مِنْ شَفِيعِي إِلَى شَفَاعَتِكَ أَدْعُوكَ يَا سَيِّدِي بِلِسَانٍ قَدْ أَخْرَسَهُ ذَنْبُهُ رَبُّ أَنْاجِيكَ بِقَلْبٍ قَدْ أَوْبَقَهُ
 جُرْمُهُ أَدْعُوكَ يَا رَبَّ رَاهِبًا رَاغِبًا رَاجِيًا

ص: ٢٨٩

١- خدایا راه های درخواست حاجت هایم را به جانب تو باز می یابم، و آبشخورهای امید را نزد تو پر می بینم، و یاری
 خواستن از فضل برای آن که تو را آرزو کرد بی مانع می بینم، و درهای دعا را برای فریاد کنندگان گشوده می نگرم، و می
 دانم که تو برای امیدواران در جایگاه اجابتی، و برای دل سوختگان در کمین گاه فریادرسی، و به یقین در اشتیاق به جودت، و
 خشنودی به قضایت جایگزینی از منع بخیلان است، و گشایشی از آنچه در دست ثروت اندوزان، و همانا مسافر به سوی تو
 مسافتش نزدیک است، و تو از آفریدگانت هرگز در پرده نیستی، جز اینکه کردارشان آنان را از تو محجوب نماید، من با
 درخواستم آهنگ تو کردم

٢- و با حاجتم روی به تو آوردم، نیاز خواهیام را به پیشگاه تو قرار دادم، و خواندت را دست آویز خویش نمودم بیآنکه
 مستحق شنیدن خواهشم، و شایسته گذشت از من باشی، بلکه برای اطمینان به کرمت، و آرامش به درستی وعده ات، و پناه
 جستن به ایمان به یگانگیات و یقین به معرفت که مرا پروردگاری جز تو نیست، و معبودی جز تو نیست، یگانه و بیشریکی.
 خدایا تو گفتمی و گفتارت بر حق، و وعده ات درست است [فرمودی: [از فضل خدا بخواهید که خدا به شما مهربان است، ای
 آقای من در شأن تو این نیست که دستور به درخواست دهی و از بخشش خودداری کنی، تو با عطاهاست بر اهل مملکت
 بسیار کریمی،

خَائِفًا إِذَا رَأَيْتَ مَوْلَايَ ذُنُوبِي فَزَعْتُ وَ إِذَا رَأَيْتَ كَرَمِيكَ طَمَعْتُ (۱) فَإِنْ عَفَوْتَ [غَفَرْتَ] فَخَيْرٌ رَاحِمٍ وَ إِنْ عَدَدْتَ فَعَبْرٌ ظَالِمٍ حُجَّتِي يَا اللَّهُ فِي جُرْأَتِي عَلَى مَسْأَلَتِكَ مَعَ إِيْيَانِي مَا تَكَرَّهُ جُودُكَ وَ كَرَمِيكَ وَ عُدَّتِي فِي شِدَّتِي مَعَ قَلْبِي حَيَّائِي رَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ قَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَا تَخِيْبَ بَيْنَ ذَيْنِ وَ ذَيْنِ مُنْتَبِي فَحَقُّ رَحَائِي وَ اسْمِعْ دُعَائِي يَا خَيْرَ مَنْ دَعَاهُ دَاعٍ وَ أَفْضَلَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ عَظَمَ يَا سَيِّدِي أَمَلِي وَ سَاءَ عَمَلِي فَأَعْطِنِي مِنْ عَفْوِكَ بِمَقْدَارِ أَمَلِي وَ لَا تَوَاخِذْنِي بِأَسْوَأِ عَمَلِي فَإِنَّ كَرَمَكَ يَجِلُّ عَنْ مُجَازَاهِ الْمَذْنِبِينَ وَ حِلْمِكَ يَكْبُرُ عَنْ مُكَافَاهِ الْمُقْصِرِينَ ، (۲) وَ أَنَا يَا سَيِّدِي عَائِدٌ بِفَضْلِكَ هَارِبٌ مِنْكَ إِلَيْكَ مُتَنَجِّزٌ مَا وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِحُكِّ ظَنًّا وَ مَا أَنَا يَا رَبِّ وَ مَا خَطْرِي هَبْنِي بِفَضْلِكَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ أَيُّ رَبِّ جَلَلْنِي بِسِتْرِكَ وَ اعْفُ عَن تَوْبِيحِي بِكَرَمِ وَجْهِكَ فَلَوْ اطَّلَعَ الْيَوْمَ عَلَيَّ ذَنْبِي غَيْرُكَ مَا فَعَلْتَهُ وَ لَوْ خُفْتُ تَعْجِيلَ الْعُقُوبَةِ لَمَاجْتَنَبْتَهُ لَا لِأَنَّكَ أَهْوَنُ النَّاطِرِينَ [إِلَيَّ] وَ أَخْفُ الْمُطَّلَعِينَ [عَلَيَّ] [بَلِّغْ لِي أَنَّكَ يَا رَبِّ خَيْرُ السَّاتِرِينَ وَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ وَ أَكْرَمُ الْمَأْكُومِينَ ، (۳) سَتَّارُ الْغُيُوبِ غَفَّارُ الذُّنُوبِ عَلَامُ الْغُيُوبِ تَسْتُرُ الذَّنْبَ بِكَرَمِكَ وَ تُؤَخِّرُ الْعُقُوبَةَ بِحِلْمِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَيَّ حِلْمِكَ بِعِدِّ عِلْمِكَ وَ عَلَيَّ عَفْوِكَ بِعَدِّ قُدْرَتِكَ وَ يَحْمِلْنِي عَلَيَّ مَعْصِيَتِكَ حِلْمِكَ عَنِّي وَ يَدْعُونِي إِلَى قَلْبِ الْحَيَاءِ سِتْرِكَ عَلَيَّ وَ يُسِرُّعُنِي إِلَى التَّوْبِ عَلَيَّ مَحَارِمِكَ مَعْرِفَتِي بِسِعَةِ رَحْمَتِكَ وَ عَظِيمِ عَفْوِكَ يَا حَلِيمٌ يَا كَرِيمٌ يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ يَا غَافِرَ الذَّنْبِ يَا قَابِلَ التَّوْبِ ، (۴) يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ أَيُّنَ سِتْرِكَ

ص: ۲۹۰

۱- و بر آنان با محبت و رأفت بسیار احسان کننده ای. خدایا مرا در کودکی در میان نعمت ها و احسانت پروریدی، و در بزرگسالی نامم را بلند آوازه ساختی، ای آن که مرا در دنیا به احسان و فضل نعمت هایش پرورید و برایم در آخرت به گذشت و کرمش اشاره نمود، ای مولای من معرفتم راهنمایم به سوی تو، و عشقم به تو واسطه ام به پیشگاه توست، من از دلیل به دلالت تو مطمئن، و از واسطه ام به شفاعت تو در آرامشم، ای آقایم تو را به زبانی می خوانم که گنااهش او را ناگویا نموده، و با دلی با تو مناجات می کنم که جرمش او را هلاک ساخته، تو را می خوانم ای پروردگارم در حال هراس و اشتیاق و امید و بیم، مولای من هرگاه گناهانم را می بینم بی تاب می گردم، و هرگاه کرمت را مشاهده می کنم، به طمع می افتم،

۲- پس اگر از من درگذری بهترین رحم کننده ای، و اگر عذاب کنی ستم نکرده ای، خدایا حجت من در گستاخی بر درخواست از تو، با ارتکاب آنچه از آن کراهت داری جود و کرم توست، و ذخیره ام در سختی ها با کمی حیا همانا رأفت و رحمت توست، و امیدم بر آن است که بین حجت و ذخیره ام آرزویم را نومید نکنی، پس امیدم را تحقق بخش، و دعایم را بشنو، ای بهترین کسی که خواننده ای او را خوانده، و برترین کسی که امیدواری به او امید بسته، ای آقای من آرزویم بزرگ شده، و کردارم زشت گشته، پس به اندازه آرزیم از عفو تو به من ببخش، و به زشت ترین کردارم مرا سرزنش مکن، زیرا کرمت برتر از کیفر گنهکاران و بردباریت بزرگتر از مکافات تبهکاران است،

۳- و من ای آقایم پناهنده به فضل توام، گریزان از تو به سوی توام، خواستار تحقق چیزی هستم که وعده کردی، و آن گذشت تو از کسی که گمانش را به تو نیکو کرده، چه هستم من ای پروردگارم، و اهمیت من چیست؟ به فضلت مرا ببخش، و به گذشتت بر من صدقه بخش، پروردگارا مرا به پرده پوشی ات بیوشان، و از توییخم به کرم ذاتت درگذر، اگر امروز جز تو بر گناهانم آگاه می شد، آن را انجام نمی دادم، و اگر از زود رسیدن عقوبت می ترسیدم، از آن دوری می کردم، گناهانم نه به این خاطر بود که تو سبک ترین بینندگان و بی مقدارترین آگاهان، بلکه پروردگارا از این جهت بود که تو بهترین پرده

پوشی، و حاکم ترین حاکمان، و کریم ترین کریمانی،

۴- پوشنده عیب ها، آمرزنده گناهان، دانای نهان ها، گناه را با کرمت می پوشانی، و کیفر با بردباری ات به تاخیر می افکنی، سپاس تو را سزاست بر بردباری ات پس از آنکه دانستی، و بر گذشتت پس از آنکه توانستی، بردباری ات مرا به جانب گناه می کشد و بر نافرمانی ات جرأت می دهد، پرده پوشی ات بر من مرا به کم حیایی می خواند، و شناختم از رحمت گسترده و بزرگی عفو، به من در تاختن بر محرمات سرعت می دهد! ای شکیبا، ای گرامی، ای زنده، ای ای به خود پاینده، ای آمرزگار، ای توبه پذیر

الْجَمِيلُ أَيْنَ عَفْوِكَ الْجَلِيلُ أَيْنَ فَرْجِكَ الْقَرِيبُ أَيْنَ غِيَاثِكَ السَّرِيعُ أَيْنَ رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَ أَيْنَ عَطَايَاكَ الْفَاضِلَةَ أَيْنَ مَوَاهِبِكَ الْهَنِيئَةَ أَيْنَ صِنَائِعِكَ السَّيِّئَةَ أَيْنَ فَضْلِكَ الْعَظِيمُ أَيْنَ مُنكَ الْجَسِيمُ أَيْنَ إِحْسَانِكَ الْقَدِيمُ أَيْنَ كَرَمِكَ يَا كَرِيمُ بِهِ [وَبِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ] فَاسْتَقْدِنِي وَ بِرَحْمَتِكَ فَخَلِّصْنِي يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ، (۱)

يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ لَسْتُ أَتَّكِلُ فِي النَّجَاةِ مِنْ عِقَابِكَ عَلَى أَعْمَالِنَا يَلُ بِفَضْلِكَ عَلَيْنَا لِأَنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ تُبَدِّئُ بِالْإِحْسَانِ نِعْمًا وَ تَعْفُو عَنِ الذَّنْبِ كَرَمًا فَمَا نَدْرِي مَا نَشْكُرُ أَمْ نَشْكُرُ أَمْ قَبِيحٌ مَا تَسْتُرُ أَمْ عَظِيمٌ مَا أَبْلَيْتَ وَ أَوْلَيْتَ أَمْ كَثِيرٌ مَا مِنْهُ نَجَّيْتَ وَ عَافَيْتَ يَا حَيِّبُ مَنْ تَحَبَّبَ إِلَيْكَ وَ يَا قُرَّةَ عَيْنٍ مَنْ لَازَبَكَ وَ انْقَطَعَ إِلَيْكَ أَنْتَ الْمُحْسِنُ، (۲)

وَ نَحْنُ الْمُسِيئُونَ فَتَجَاوَزْ يَا رَبِّ عَنْ قَبِيحٍ مَا عِنْدَنَا بِجَمِيلٍ مَا عِنْدَكَ وَ أَيْ جَهْلٍ يَا رَبِّ لَا يَسِعُهُ جُودُكَ أَوْ أَيْ زَمَانٍ أَطْوَلَ مِنْ أَنْاتِكَ وَ مَا قَدَّرَ أَعْمَالِنَا فِي جَنبِ نِعْمِكَ وَ كَيْفَ نَشِيتُكَ أَغْمَالًا نَقَابِلُ بِهَا كَرَمَكَ [كَرَامَتِكَ] بَلْ كَيْفَ يَضِيقُ عَلَى الْمُذْنِبِينَ مَا وَسَّعَهُمْ مِنْ رَحْمَتِكَ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ فَوَ عِزَّتِكَ يَا سَيِّدِي لَوْ نَهَرْتَنِي [أَنْتَهَرْتَنِي] مَا بَرِحْتُ مِنْ بَابِكَ وَ لَا كَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّكَ لِمَا أَنْتَهَى إِلَيَّ مِنَ الْمَعْرِفَةِ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ أَنْتَ الْفَاعِلُ لِمَا تَشَاءُ تُعَدِّبُ مَنْ تَشَاءُ بِمَا تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ وَ تَزَحَّمُ مَنْ تَشَاءُ بِمَا تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ لَا- تُشِئُ أَلْ عَنْ فِعْلِكَ وَ لَا- تُنَازِعُ فِي مُلْكِكَ وَ لَا تُشَارِكُ فِي أَمْرِكَ، (۳) وَ لَا- تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ وَ لَا يَعْتَرِضُ عَلَيْكَ أَحَدٌ فِي تَدْبِيرِكَ لَكَ الْخَلْقُ وَ

ص: ۲۹۱

- ۱- ای بزرگ نعمت، ای دیرینه احسان، پرده پوشی زیبایت کجاست، گذشت بزرگت کجاست، گشایش نزدیکت کجاست، فریادرسی زودت کجاست، رحمت گسترده ات کجاست، عطاهای برترت کجاست، موهبت های گوارایت کجاست، جایزه های شایانت کجاست، فضل بزرگت کجاست، عطای عظیمت کجاست، احسان دیرینه ات کجاست، کرمت کجاست، ای کریم، به حق کرمت و «به محمد و خاندان محمد» مرا رهایی بخش، و به رحمت مرا خلاص کن، ای نیکوکار، ای زیباکار،
- ۲- ای نعمت ده، ای فزونی بخش، من آن نیستم که در رهایی از کیفیت بر اعمالمان تکیه کنم، بلکه به احسانت بر ما اعتماد دارم، چرا که تو اهل تقوا و مغفرتی، از باب نعمت دهی ابتدای به احسان می کنی، و از جهت کرم از گناه در می گذری، پس نمی دانم از چه سپاس گویم، از زیبایی که می گسترانی، یا کار زشتی که می پوشانی، یا بزرگ آزمونی که آزمودی و شایسته نیکی نمودی، یا آن همه مشکلی که مرا از آن رهانیدی، و سلامت کامل بخشیدی؟! ای محبوب آن که به تو دوستی ورزید، ای نور چشم کسی که به تو پناه آورد و برای رسیدن به تو از دیگران گسست، تو نیکوکاری
- ۳- و ما بدکارانیم، به زیبایی آنچه نزد توست، از زشتی آنچه پیش ماست در گذر، پروردگارا کدام جهلی است که جود تو گنجایش آن را نداشته باشد، و کدام زمان طولانی تر از مهلت دادن توست، در کنار نعمت هایت ارزش اعمال ما چیست، چگونه اعمال خود را بسیار انگاریم، تا با آنها با کرمت برابری کنیم، بلکه چگونه بر گنهگاران تنگ شود آنچه از رحمت شاملشان شده؟، ای گسترده آموزش، ای گشاده دست به رحمت، ای آقای من به عزت سوگند، اگر مرا برانی از درگاهت دور نخواهم شد، و از چاپلوسی و تملق نسبت به تو دست نخواهم کشید، به خاطر شناختی که به جود و کرمت پیدا کرده ام، تو انجام دهی آنچه را که خواهی، هر که را بخواهی عذاب می کنی به هر چه که بخواهی و به هر صورتی که بخواهی، و رحم می کنی هر که را بخواهی، به هر چه که بخواهی و به هر کیفیت که بخواهی، از آنچه کنی بازخواست نشوی، و در فرمانروایی

ات نزع در نگیرد، و کسی در کارت شریکت نگرده،

الْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ يَا رَبِّ هَذَا مَقَامٌ مِنْ لَدُنِّكَ وَاسْتِجَارَ بِكَرَمِكَ وَ أَلْفَ إِحْسَانِكَ وَ نِعْمَكَ وَ أَنْتَ الْجَوَادُ الَّذِي لَا يَضِيْقُ عَفْوُكَ وَ لَا يَنْقُصُ فَضْلُكَ وَ لَا تَقِلُّ رَحْمَتُكَ وَ قَدْ تَوَقَّفْنَا مِنْكَ بِالصَّفْحِ الْقَدِيمِ وَ الْفَضْلِ الْعَظِيمِ، (۱) وَ الرَّحْمَهُ الْوَاسِعَهُ أَ فَتَرَكَ [تَرَكَ] يَا رَبِّ تُخَلِّفُ ظُنُونَنَا أَوْ تُخَيِّبُ آمَالَنَا كُلًّا يَا كَرِيمُ فَلَيْسَ هَذَا ظَنُّنَا بِكَ وَ لَا هَذَا فِيكَ طَمَعُنَا يَا رَبِّ إِنْ لَنَا فِيكَ أَمَلًا طَوِيلًا كَثِيرًا إِنْ لَنَا فِيكَ رَجَاءً عَظِيمًا عَصِيْنَاكَ وَ نَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَشْتَرَّ عَلَيْنَا وَ دَعَوْنَاكَ وَ نَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَسْتَجِيبَ لَنَا فَحَقُّ رَجَاءِنَا مَوْلَانَا فَقَدْ عَلِمْنَا مَا نَسْتَوْجِبُ بِأَعْمَالِنَا وَ لَكِنْ عَلِمَكَ فِيْنَا وَ عَلِمْنَا بِأَنَّكَ لَا تَصْرِفُنَا عَنْكَ وَ إِنْ كُنَّا غَيْرَ مُسْتَوْجِبِينَ لِرَحْمَتِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَيْنَا وَ عَلَى الْمِذْبِينِ بِفَضْلِ سِعَتِكَ، (۲) فَامُنَّنْ عَلَيْنَا بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ جِدْ عَلَيْنَا فَإِنَّا مُخْتَاجُونَ إِلَيْكَ يَا غَفَّارُ بِنُورِكَ اهْتَدَيْنَا وَ بِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْنَا وَ بِنِعْمَتِكَ [فِي نِعْمِكَ] أَصْبَحْنَا وَ أَمْسَيْنَا ذُنُوبَنَا بَيْنَ يَدَيْكَ نَسْتَغْفِرُكَ اللَّهُمَّ مِنْهَا وَ نَتُوبُ إِلَيْكَ تَتَحَبَّبُ إِلَيْنَا بِالنِّعَمِ وَ نَعَارِضُكَ بِالذُّنُوبِ خَيْرُكَ إِلَيْنَا نَازِلٌ وَ شَرُّنَا إِلَيْكَ صَاعِدٌ وَ لَمْ يَزَلْ وَ لَا يَزَالُ مَلِكُ كَرِيمٍ يَأْتِيكَ [عِنَّا] بِعَمَلٍ قَبِيحٍ فَلَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ مِنْ أَنْ تَحُوطَنَا بِنِعْمِكَ وَ تَتَفَضَّلَ عَلَيْنَا بِالْإِيكَةِ فَسَيُجَانِّكَ مَا أَحْلَمَكَ وَ أَعْظَمَكَ وَ أَكْرَمَكَ، (۳) مُبِيدًا وَ مُعِيدًا تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ وَ حِيلَ ثَنَاؤُكَ وَ كَرَّمَ صَيَانِعُكَ وَ فَعَالَمَكَ أَنْتَ إِلَهِي أَوْسَعُ فَضْلًا وَ أَعْظَمُ حِلْمًا مِنْ أَنْ تُقَابِسَ نِيَّ بِفِعْلِي وَ خَطِيئَتِي فَالْعَفْوُ الْعَفْوُ سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي. (۴) اللَّهُمَّ اشْغَلْنَا بِذِكْرِكَ وَ أَعِدْنَا مِنْ سَخَطِكَ وَ أَجْرْنَا مِنْ عَذَابِكَ

ص: ۲۹۲

۱- و در داوری ات با تو هم‌اورد نشود، و در تدبیرت احدی بر تو اعتراض نکنند، آفرینش و فرمان تو راست، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، پروردگارا این است جایگاه کسی که به پناهِت آمد، و به کرم‌ت پناهنده گشت، و به احسان و نعمت هایت الفت جست، تویی آن سخاوتمندی که گذشتت به تنگی نمی رسد، و احسانت کاهش نمی پذیرد، و رحمتت کم نمی شود، و به یقین از چشم پوشی دیرینت، و فضل بزرگت،

۲- و رحمت گسترده ات اعتماد نمودیم، آیا ممکن است پروردگارا برخلاف گمان‌های ما به خویش رفتار کنی، یا آرزوهایمان را نسبت به رحمتت نوید سازی هرگز ای بزرگوار، چنین گمانی به تو نیست، و طمع ما درباره تو این چنین نمی باشد، پروردگارا، ما را درباره تو آروزی طولانی بسیاری است، ما را در حق تو امید بزرگی است، از تو نافرمانی کردیم و حال آنکه امیدواریم گناه را بر ما ببوشانی، و تو را خواندیم، و امیدواریم که بر ما اجابت کنی، مولای ما امیدمان را تحقق بخش، ما دانستیم که با کردارمان سزاوار چه خواهیم بود، ولی دانش تو درباره ما، و و آگاهی ما به اینکه ما را از درگاهت نمیرانی، گرچه ما سزاوار رحمت نیستیم ولی تو شایسته آنی که بر ما و بر گناهکاران به فضل گسترده ات جود کنی،

۳- پس آنگونه که شایسته آنی بر ما منت گذار، و بر ما جود کن، که ما نیازمند به عطای تویم، ای آمرزگار، به نور تو هدایت شدیم، و به فضل تو بی نیاز گشتیم، و به نعمتت بامداد نمودیم و شامگاه کردیم، گناهان ما پیش روی توست، خدایا از گناهانمان از تو آمرزش می خواهیم، و به سوی تو باز می گردیم، تو با نعمتها به ما مهر می ورزی و ما با گناهان با تو مقابله می کنیم، خیرت به سوی ما سرازیر است، و بدی ما به سوی تو بالا می آید، همواره فرشته کریمی، از ما کردار زشت به جانب تو می آید، و این امر مانع نمی شود از اینکه ما را با نعمت هایت فراگیری، و به عطا‌های برجسته ات بر ما تفضل نمایی، منزّهی تو، چه بردبار و بزرگ و کریمی،

۴- آغاز کننده به نیکی و تکرار کننده آنی، نام هایت مقدس، و ثنایت عظیم، و رفتارها و کردارهایت کریمانه است، خدایا،

فضلت گسترده تر، و بردباری ات بزرگ تر از آن است که مرا به کردار ناپسند و خطاکاری ام بسنجی، پس گذشت نما،
گذشت نما، گذشت نما، آقای من، آقای من، آقای من.

وَ اَرْزُقْنَا مِنْ مَوَاهِبِكَ وَ اَنْعِمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلِكَ وَ اَرْزُقْنَا حَيْحَ بَيْتِكَ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَ لَمَوَاتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى اَهْلِ بَيْتِهِ اِنَّكَ قَرِيبٌ مُجِيبٌ وَ اَرْزُقْنَا عَمَلًا بِطَاعَتِكَ وَ تَوْفَقًا عَلٰى مِلَّتِكَ وَ سِدِّئِهِ نَبِيِّكَ صَ لَمٰى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ اَرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِيْ صَ غَيْرًا اِجْزِيْهُمَا بِالْاِحْسَانِ اِحْسَانًا وَ بِالسَّيِّئَاتِ عُفْرَانًا ، (۱) اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْاَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْاَمْوَاتِ وَ تَابِعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ [فِي الْخَيْرَاتِ] اللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَ مَيِّتِنَا وَ شَاهِدِنَا وَ غَائِبِنَا ذَكَرْنَا وَ اُنْثَانَا [اِنَاثَنَا] صَ غَيْرِنَا وَ كَبِيْرِنَا حُرْنَا وَ مَمْلُوْكِنَا كَذَبَ الْعَادِلُوْنَ بِاللّٰهِ وَ ضَلُّوْا ضَلَالًا بَعِيْدًا وَ خَسِرُوْا خُسْرَانًا مُّبِيْنًا اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَخْتِمْ لِيْ بِخَيْرٍ وَ اَكْفِنِيْ مَا اَهْمَنِيْ مِنْ اَمْرِ دُنْيَايَ وَ اٰخِرَتِيْ وَ لَا تَسْلُطْ عَلَيَّ مِنْ لَا- يَرْحَمُنِيْ وَ اجْعَلْ عَلَيَّ مِنْكَ وَاَقِيْهِ بَاقِيَهُ، (۲) وَ لَا تَسْلِبْنِيْ صَالِحَ مَا اَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَ اَرْزُقْنِيْ مِنْ فَضْلِكَ رِزْقًا وَّاسِعًا حَلَالًا طَيِّبًا اللّٰهُمَّ اِحْرَسْنِيْ بِحِرَاسَتِكَ وَ اِحْفَظْنِيْ بِحِفْظِكَ وَ اَكْلَأْنِيْ بِكَلَاءَتِكَ وَ اَرْزُقْنِيْ حَيْحَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِيْ عَامِنَا هَذَا وَ فِيْ كُلِّ عَامٍ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ وَ الْاَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ لَا تُخْلِنِيْ يَا رَبِّ مِنْ تِلْكَ الْمَشَاهِدِ الشَّرِيْفَةِ وَ الْمَوَاقِفِ الْكَرِيْمَةِ. (۳) اللّٰهُمَّ تُبِّ عَلَيَّ حَتَّى لَا اَعْصِيْكَ وَ اَلْهَمْنِي الْخَيْرَ وَ الْعَمَلِ بِهِ وَ خَشِيَّتِكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ مَا اُبْقَيْتَنِيْ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ اللّٰهُمَّ اِنِّيْ كَلَّمَا قُلْتُ قَدْ تَهَيَّأْتُ وَ تَعَبَّأْتُ [تَعَبَّيْتُ] وَ قُمْتُ لِلصَّلَاةِ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ نَاجَيْتُكَ اَلْقَيْتْ عَلَيَّ نِعَاسًا اِذَا اَنَا صَلَّيْتُ وَ سَلَبْتَنِيْ مُنَاجَاةَكَ اِذَا اَنَا نَاجَيْتُ مَا

ص: ۲۹۳

۱- ما را به ذکرت مشغول کن، و از خشم پناه ده، و از عذابت نجات بخش، و از مواهبت روزی کن، و از فضلت بر ما انعام فرما، و زیارت خانه ات، و زیارت مرقد پیامبرت را روزی ما کن، صلوات و رحمت و مغفرت و رضوانت بر پیامبر و خاندانش، تو نزدیک و جواب دهنده هستی، عمل به طاعتت را روزی ما گردان، و ما را بر دینت و بر روش پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) بمیران. خدایا من و پدر و مادرم را بیمارز و به هر دو آنها رحم کن، چنان که مرا به گاه کودکی پروردند، احسان هردو را به احسان، و بدیهایشان را به آمرزش پاداش ده.

۲- خدایا مردان و زنان مؤمن را بیمارز، چه زنده و چه مرده آنها را، و بین ما و آنان با نیکی ها پیوند ده. خدایا بیمارز زنده و مرده ما را، حاضر و غائب ما را، مرد زن ما را، کوچک و بزرگ ما را، آزاد و غیر آزاد ما را، برگشتگان از خدا دروغ گفتند، و گمراه شدند گمراهی دوری، و زیان کردند، زبانی آشکار. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و برایم ختم به خیر فرما، و مرا از آنچه که بی قرارم کرده از کار دنیا و آخرتم کفایت کن، و کسی که مرا رحم نمی کنم بر من چیره مساز، و بر من از سوی خود نگهداری همیشگی قرار ده،

۳- و از من شایسته های آنچه را که انعام کردی مگیر، و از فضلت روزی گسترده حلال پاکیزه نصیب من کن. خدایا به نگهداری ات مرا نگهداری کن، و به نگهداری ات مرا نگهدار و به پاسداری ات از من پاسداری فرما، و زیارت خانه ات را در این سال و در هر سال، و زیارت مرقد پیامبرت و امامان (درود بر آنان) را روزی من کن، پروردگارا از این مشاهد پر شرف و مواقف بس گرامی مرا محروم مساز.

لی کَلَّمَا قُلْتُ قَدْ صَلَحْتُ سِرِّرَتِي وَ قَرَّبَ مِنْ مَجَالِسِ التَّوَابِينَ مَجْلِسِي عَرَضْتُ لِي بَلِيَّةُ أزالَتْ قَدَمِي وَ حَالَتْ بَيْنِي وَ بَيْنَ خِدْمَتِكَ (۱) سَيِّدِي لَعَلَّكَ عَنْ بَابِكَ طَرَدْتَنِي وَ عَنْ خِدْمَتِكَ نَحَيْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي مُسْتَخْفًا بِحَقِّكَ فَأَقْصَيْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي مُعْرِضًا عَنْكَ فَقَلَيْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ وَجَدْتَنِي فِي مَقَامِ الْكَاذِبِينَ [الْكَذَّابِينَ] فَرَفَضْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي غَيْرَ شَاكِرٍ لِنِعْمَائِكَ فَحَرَمْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ فَقَدْتَنِي مِنْ مَجَالِسِ الْعُلَمَاءِ فَخَذَلْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي فِي الْغَافِلِينَ فَمِنْ رَحْمَتِكَ آيَسْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي آفَ مَجَالِسِ الْبَطَّالِينَ فَبَيْتَنِي وَ بَيْنَهُمْ خَلَيْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ لِمَ تُوْحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ دُعَائِي فَبَاعِدْتَنِي أَوْ لَعَلَّكَ بِجُرْمِي وَ جَرِيرَتِي كَمَا فَيْتَنِي، (۲) أَوْ لَعَلَّكَ بِقَلْبِهِ حَيَّائِي مِنْكَ جَازَيْتَنِي فَإِنْ عَفَوْتُ يَا رَبِّ فَطَالَمَا عَفَوْتُ عَنِ الْمُذْنِبِينَ قَبْلِي لِأَنَّ كَرَمَكَ أَيُّ رَبِّ يَجِلُّ عَنْ مُكَافَاةِ الْمُقْصِرِينَ وَ أَنَا عَائِدٌ بِفَضْلِكَ هَارِبٌ مِنْكَ إِلَيْكَ مُتَّجِرٌ [مُتَّجِرٌ] مَا وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِكَ ظَنًّا إِلَهِي أَنْتَ أَوْسَعُ فَضْلًا وَ أَعْظَمُ حِلْمًا مِنْ أَنْ تُقَابِسَ نَبِيَّ بِعَمَلِي أَوْ أَنْ تَسْتَرِلْنِي بِخَطِيئَتِي وَ مَا أَنَا يَا سَيِّدِي وَ مَا خَطْرِي هَبْنِي بِفَضْلِكَ سَيِّدِي، (۳) وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ وَ جَلِّلْنِي بِسَيِّئِكَ وَ اغْفُ عَنْ تَوْبِيحِي بِكَرَمِ وَجْهِكَ سَيِّدِي أَنَا الصَّغِيرُ الَّذِي رَبَّيْتَهُ وَ أَنَا الْجَاهِلُ الَّذِي عَلَّمْتَهُ وَ أَنَا الضَّالُّ الَّذِي هَدَيْتَهُ وَ أَنَا الْوَضِيعُ الَّذِي رَفَعْتَهُ وَ أَنَا الْخَائِفُ الَّذِي آمَنْتَهُ وَ الْجَائِعُ الَّذِي أَشْبَعْتَهُ وَ الْعَطْشَانُ الَّذِي أَرْوَيْتَهُ وَ الْعَارِي الَّذِي كَسَوْتَهُ وَ الْفَقِيرُ الَّذِي أَغْنَيْتَهُ وَ الضَّعِيفُ الَّذِي قَوَّيْتَهُ وَ الدَّلِيلُ الَّذِي أَعَزَّزْتَهُ، (۴) وَ السَّقِيمُ الَّذِي شَفَيْتَهُ وَ السَّائِلُ الَّذِي أَعْطَيْتَهُ وَ الْمَذْنُبُ الَّذِي سَرَّزْتَهُ وَ الْخَاطِئُ الَّذِي أَقَلْتَهُ وَ أَنَا الْقَلِيلُ الَّذِي كَثَّرْتَهُ وَ الْمُسْتَضْعَفُ الَّذِي نَصَرْتَهُ وَ أَنَا

ص: ۲۹۴

۱- خدایا به من روی آور تا نافرمانی ات نکنم، و خیر و عمل به آن وحشت از خویش را در شب و روز، تا گاهی که زنده ام می داری ای پروردگار جهانیان به من الهام فرما. خدایا هرگاه گفتم مهیا و آماده شدم و در پیشگاهت به نماز ایستاد و با تو راز گفتم، چرتی بر من افکندی، آنگاه که وارد نماز شدم، و حال راز گفتن را از من گرفتی آنگاه که با تو راز و نیاز کردم، مرا چه شده؟ هرگاه گفتم نهانم شایسته شد، و جایگاهم به جایگاه توبه کنندگان نزدیک گشته برایم گرفتاری پیش آمد، بر اثر آن گرفتاری پایم لغزید، و میان من و خدمت به تو مانع شد

۲- سرور من شاید مرا از درگاهت رانده ای، و از خدمتت عز نموده ای، یا مرا دیده ای که حقت را سبک می شمارم پس از پیشگاهت دورم ساختی، یا شاید مرا روی گردان از خود مشاهده کردی، پس مرا مورد خشم قرار دادی یا شاید مرا در جایگاه دروغگویان یافتی، پس به دورم انداختی، یا شاید مرا نسبت به نعمت هایت ناسپاس دیدی، پس محروم نمودی، یا شاید مرا از همنشینی دانشمندان غایب یافتی، پس خوارم نمودی، یا شاید مرا در گروه غافلان دیدی، پس از رحمت ناامیدم کردی، یا شاید مرا انس یافته با مجالس بیکاره ها دیدی. پس مرا به آنان واگذاشتی، یا شدی دوست نداشتی دعایم را بشنوی پس دورم نمودی، یا شاید به خاطر جرم و جنایتم کیفرم نمودی،

۳- یا شاید برای کمی حیایم از تو مجازاتم نمودی، پس اگر پروردگارا عفو کنی، سابقه اینکه از گناهکاران پیش ار من گذشته ای طولانی است، زیرا کرمم پروردگارا از مجازات اهل تقصیر بسیار بزرگ تر است، و من پناهنده به فضل توام، از تو به تو گریزانم، خواهان چیزی هستم که وعده داده ای. و آن چشم پوشی از کسانی است که به تو گمان نیک برده اند، خدایا فضل تو گسترده تر، و بردباری ات بزرگ تر از آن است که مرا به کردارم بسنجی، یا به خطایم بلغزانی، ای آقای من چیستم، و چه ارزشی دارم، سرور من مرا به فضلت ببخش،

۴- و با گذشت بر من کرم فرما، و به پرده پوشی ات خطاهایم را ببوشان، و به کرم وجودت از توبیخم درگذر، آقای من منم

کودکی که پروریدی، منم نادانی که دانا نمودی، منم گمراهی که هدایت کردی، منم افتاده ای که بلندش نمودی، منم
هراسانی که امانش دادی، و گرسنه ای که سیرش نمودی، و تشنه ای که سیرابش کردی، و برهنه ای که لباسش پوشاندی، و
تهیدستی که توانگرش ساختی، و ناتوانی که نیرومندش نمودی، و خواری که عزیزش فرمودی،

الطَّرِيدُ الَّذِي آوَيْتَهُ أَنَا يَا رَبِّ الَّذِي لَمْ أَسِيءْ بِتَحِيَّتِكَ فِي الْخَلَاءِ وَ لَمْ أَرَأَيْكَ فِي الْمَلَأِ أَنَا صَاحِبُ الدَّوَاهِي الْعُظْمَى أَنَا الَّذِي عَلَيَّ سَيِّدُهُ اجْتَرَى أَنَا الَّذِي عَصَيْتُ جَبَّارَ السَّمَاءِ أَنَا الَّذِي أُعْطِيتُ عَلَيَّ مَعَاصِيَ الْجَلِيلِ الرَّشَاءِ أَنَا الَّذِي حِينَ بُشِّرْتُ بِهَا خَرَجْتُ إِلَيْهَا أَسِيءُ أَنَا الَّذِي أَمَهَلْتَنِي فَمَا ارْعَوْيْتُ وَ سَتَرْتَ عَلَيَّ فَمَا اسْتَحْيَيْتُ وَ عَمَلْتُ بِالْمَعَاصِي فَتَعَدَّيْتُ (١) وَ أَسْقَطْتَنِي مِنْ عَيْنِكَ [عِنْدَكَ] فَمَا يَأْتِي فَبِحِلْمِكَ أَمَهَلْتَنِي وَ بِسِتْرِكَ سَتَرْتَنِي حَتَّى كَانَتْكَ أَعْفَلْتَنِي وَ مِنْ عُقُوبَاتِ الْمَعَاصِي جَبَبْتَنِي حَتَّى كَانَتْكَ اسِيءَ تَحِيَّتِي إِلَهِي لَمْ أَعْصِكَ حِينَ عَصَيْتُكَ وَ أَنَا بِرُبُوبِيَّتِكَ جَاهِدٌ وَ لَا بِأَمْرِكَ مُسْتَخَفٌّ وَ لَا لِعُقُوبِيَّتِكَ مُتَعَرِّضٌ وَ لَا لِوَعِيدِكَ مُتَهَاوٍ لَكِنْ خَطِيئَةٌ عَرَضَتْ وَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي وَ غَلَبَتْنِي هَوَايَ وَ أَعَانَنِي عَلَيْهَا شِقْوَتِي وَ غَرَّنِي سِتْرُكَ الْمُرْحَى عَلَيَّ فَقَدْ عَصَيْتُكَ وَ خَالَفْتُكَ بِجُهْدِي فَالآنَ مِنْ عَذَابِكَ مَنْ يَسْتَنْقِذُنِي وَ مِنْ أَيْدِي الْخَصِيْمَاءِ غَدَا مَنْ يُخَلِّصُنِي، (٢) وَ بِحَيْلٍ مَنْ أَتَّصِلُ إِنْ أَنْتَ قَطَعْتَ حَبْلَكَ عَنِّي فَوَا سَوَاتِنَا [أَسِيءًا] عَلَيَّ مَا أَحْصَيْتُ كِتَابِيكَ مِنْ عَمَلِي الَّذِي لَوْلَا مَا أَرْجُو مِنْ كَرَمِكَ وَ سِعَةِ رَحْمَتِكَ وَ نَهْيِكَ إِتْيَايَ عَنِ الْقُنُوطِ لَقَنْطُتُ عِنْدَ مَا أَنْذَرْتَهَا يَا خَيْرَ مَنْ دَعَاهُ دَاعٍ وَ أَفْضَلَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ اللَّهُمَّ بِعِزِّهِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَ بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ إِلَيْكَ وَ بِحُبِّي النَّبِيِّ الْأُمَمِيِّ الْقُرَشِيِّ الْهَاشِمِيِّ الْعَرَبِيِّ التَّهَامِيِّ الْمَكِّيِّ الْمِدَنِيِّ أَرْجُو الزُّلْفَةَ لِمَدِيكَ فَلَا تُوحِشْ اسْتِنْسَانَ إِيْمَانِي، (٣) وَ لَا تَجْعَلْ ثَوَابِي ثَوَابَ مَنْ عَيَّدَ سَوَاكَ فَإِنَّ قَوْمًا آمَنُوا بِاللَّسِنتِهِمْ لِيُحْفِنُوا بِهِ دِمَاءَهُمْ فَأَذْرِكُوا مَا أَمَلُوا وَ إِنَّا آمَنَّا بِكَ بِاللَّسِنَتِنَا وَ قُلُوبِنَا لِنَعْفُو عَنَّا فَأَذْرِكْنَا [فَأَذْرِكْ بِنَا] مَا أَمَلْنَا وَ تَبَّتْ رِجَاءُكَ فِي صُدُورِنَا وَ لَا تَزُغْ قُلُوبَنَا

ص: ٢٩٥

١- و بیماری که شفایش دادی، و خواهشمندی که عطایش کردی، و گنهکاری که گناهش را بر او پوشانیدی، و خطاکاری که نادیده اش گرفتی، و اندکی که بسپارش فرمودی، و ناتوان شمرده ای که یاری اش دادی، و رانده شده ای که مأوایش بخشیدی، من پروردگارا کسی هستم که در خلوت از تو حیا نکردم، و در آشکار از تو ملاحظه نمودم، من صاحب مصیبت های بزرگ، منم آن که بر آفایش گستاخی کرد، منم آن که جبار آسمان را نافرمانی کرد، منم آن که بر معاصی بزرگ رشوه دادم، منم آن که هرگاه به گناهی مژده داده میشدم شتابان به سویش می رفتم، منم آن که مهلتم دادی باز نایستادم، و بر من پرده پوشانیدی حیا نکردم، و مرتکب گناهان شدم و از اندازه گذراندم

٢- و مرا از چشم انداختی، اهمیت ندادم، پس با بردباری ات مهلتم دادی، و با پرده پوشی ات مرا پوشانیدی تا آنجا که گویی مرا از یاد برده ای، و از مجازات گناهان برکنار داشته ای، گویا تو از من حیا کرده ای!! خدایا، آنگاه که نافرمانی کردم نافرمانی ات نکردم چنان که پروردگاری ات باشم، و نه چنان که سبک شمارنده فرمانت باشم، و نه با گستاخی در معرض کيفرت قرار گیرم، و نه تهیدست را ناچیز شمارم، ولی خطایی بود که بر من عارض شد و نفسم آن را برایم آراست، و بدبختی ام مرا بر آن یاری نمود، و پرده افتاده ات بر من مغرور نمود، در نتیجه با کوشش نافرمانی ات نمودم و به مخالفت برخاستم اکنون چه کس مرا از عذابت نجات می دهند، و فردا از چنگ ستیره جویان و دشمنی کنندگان چه کسی رهايم می کند،

٣- و به رشته چه کسی پیوندم اگر تو رشته ات را از من بگسلی، مرا چه رسوایی بزرگی است از آنچه کتاب تو از کردارم در شمار آورده، اگر امیدوار به کرم فراوانی رحمت نبودم، و هم اینکه مرا از ناامیدی نهی نموده ای هرآینه نا امید می شدم به هنگامی که گناهانم را بیاد می آوردم، ای بهترین کسی که خواننده ای او را خواند، و برترین کسی که امیدواری به او امید بست. خدایا به پیمان اسلام به تو توسل می جویم، و به حرمت قرآن بر تو تکیه می کنم، و به محبت نسبت به پیامبر درس

ناخوانده قریشی هاشمی عربی تهامی مکی مدنی، همجواری نزد تو را امید می نمایم، پس انس ایمانی مرا در عرصه وحشت
نینداز،

بَعِيدٍ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ فَوَ عَزَّتْكَ لَوْ أَنْتَهَزْتَنِي مَا بَرِحْتُ مِنْ بَابِكَ وَلَا كَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّقِكَ لِمَا أَلْهَمَ قَلْبِي [يَا سَيِّدِي] مِنَ الْمَعْرِفَةِ بِكَرَمِكَ وَسِعَهُ رَحْمَتُكَ إِلَيَّ مَنْ يَذْهَبُ الْعَبْدُ إِلَّا إِلَى مَوْلَاهُ وَإِلَى مَنْ يَلْتَجِي الْمَخْلُوقُ إِلَّا إِلَى خَالِقِهِ. (۱) إِلَهِي لَوْ قَرَنْتَنِي بِالْأَصْفَادِ وَمَعْتَنِي سَيْبِكَ مِنْ بَيْنِ الْأَشْهَادِ وَ دَلَلْتَ عَلَيَّ فُضَائِحِي عُيُونَ الْعِبَادِ وَ أَمَرْتَ بِي إِلَى النَّارِ وَ حُلْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَ الْأَبْرَارِ مَا قَطَعْتَ رَجَائِي مِنْكَ وَ مَا صَرَفْتَ تَأْمِيلِي لِلْعَفْوِ عَنْكَ وَ لَا خَرَجَ حُجُبِكَ مِنْ قَلْبِي أَنَا لَا أَنْسِي أَيَادِيكَ عِنْدِي وَ سَتَرَكَ عَلَيَّ فِي دَارِ الدُّنْيَا سَيِّدِي أَخْرَجَ حُبَّ الدُّنْيَا مِنْ قَلْبِي وَ اجْمَعَ بَيْنِي وَ بَيْنَ الْمُضْطَفَى وَ آلِهِ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ. (۲) وَ انْقَلَبْنِي إِلَى دَرَجَةِ التَّوْبَةِ إِلَيْكَ وَ أَعْنَى بِالْبُكَاءِ عَلَيَّ نَفْسِي فَقَدْ أَفْنَيْتُ بِالتَّسْوِيفِ وَ الْأَمَالِ عُمْرِي وَ قَدْ نَزَلْتُ مَنْزِلَةَ الْإِسْئِينَ مِنْ خَيْرِي [حَيَاتِي] فَمَنْ يَكُونُ أَسْوَأَ حَالًا مِنِّي إِنْ أَنَا نَقَلْتُ عَلَيَّ مِثْلَ حَالِي إِلَى قَبْرِي [قَبْرًا] لَمْ أُمَهِّدْهُ لِرَفْدَتِي وَ لَمْ أَفْرُشْهُ بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ لِضَجْعَتِي وَ مَا لِي لَا أَبْكِي وَ لَا أَذْرِي إِلَيَّ مَا يَكُونُ مَصْرِي وَ أَرَى نَفْسِي تُخَادِعُنِي وَ أَيَّامِي تُخَادِلُنِي وَ قَدْ خَفَقَتْ عِنْدَ [فَوْقَ] رَأْسِي أَجْنِحَةُ الْمَوْتِ فَمَا لِي لَا أَبْكِي لِخُرُوجِ نَفْسِي أَبْكِي لِظُلْمَةِ قَبْرِي أَبْكِي لِضَيْقِ لَحْدِي أَبْكِي لِسُؤَالِ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ إِيَّايَ، (۳) أَبْكِي لِخُرُوجِي مِنْ قَبْرِي عَزِيَانًا ذَلِيلًا حَامِلًا ثِقَلِي عَلَيَّ ظَهْرِي أَنْظُرُ مَرَّةً عَنْ يَمِينِي وَ أُخْرَى عَنْ شِمَالِي إِذِ الْخَلَائِقُ فِي شَأْنٍ غَيْرِ شَأْنِي لِكُلِّ امْرئٍ مِنْهُمْ

ص: ۲۹۶

۱- و و پاداش مرا، پاداش کسی که غیر تو را عبادت کرده قرار مده، چه اینکه مردمی به زبانشان ایمان آوردند تا جانشان را به این وسیله حفظ کنند، پس به آنچه آرزو داشتند رسیدند، و ما با زبان و دلمان به تو ایمان آوردیم، تا از ما در گذری، پس ما را به آنچه آرزو مندیم برسان، و امیدت را در سینه هایمان استوار کن، و دلهایمان را پس از آنکه هدایتمان فرمودی گمراه مکن، و از جانب خود ما را ببخش، که تو بسیار بخشنده ای، به عزتت سوگند اگر مرا برانی، از در گاهت نخواهم رفت، و از چاپلوسی نسبت به تو باز نخواهم ایستاد، به خاطر الهامی که از معرفت به کرمت و گستردگی رحمتت به قلب من شده، بنده به جانب چه کسی جز مولایش میروم؟ و آفریده به چه کسی جز آفریدگارش پناه می برد؟

۲- خدایا، اگر مرا با زنجیر ببندی، و عطایت را در میان مردم از من بازداری، و بر رسوایی هایم دیدگان بندگانت را بگشایی، و مرا به سوی دوزخ فرمان دهی، و بین من و نیکان پرده گردی، امیدم را از تو نخواهم برید، و آرزویم را از عفو تو باز نخواهم گرداند، و محبتت از قلبم بیرون نخواهد رفت، من فراوانی عطایت را نزد خود، و پرده پوشی ات را در دار دنیا بر گناهانم فراموش نخواهم کرد، ای آقای من محبت دنیا را از دلم بیرون کن، و میان من و مصطفی پیامبرت و خاندانش، بهترین برگزیدگان از آفریدگانت و پایان بخش پیامبران محمد (درود خدا بر او و خاندانش) جمع کن،

۳- و مرا به مقام توبه به پیشگاهت برسان، و هر گریه بر خویشتن مرا یاری ده، من عمرم را به امروز و فردا کردن و آرزوهای باطل نابود ساختم، و اینک به جایگاه به نا امیدان از خیر و صلاح فرود آمده ام، پس بدحال تر از من کیست؟ اگر من بر چنین حالی به قبرم وارد شوم، قبری که آن را برای خواب آماده نساخته ام، و برای آرمیدن به کار نیک فرس ننموده ام، و مرا چه شده که گریه نکنم، و حال آنکه نمیدانم بازگشت من به جانب چه خواهد بود، من نفسم را می نگرم که با من نیرنگ می بازد، و روزگار را مشاهده می کنم که مرا می فریبد، و حال آنکه بالهای مرگ بالای سرم به حرکت درآمده، پس مرا چه شده که گریه نکنم، گریه می کنم برای بیرون رفتن جان از بدنم، گریه می کنم برای تاریکی قبرم، گریه می کنم برای تنگی لحدم، گریه می کنم برای پرشش دو فرشته قبر منکر و نکیر از من،

يَوْمَئِذٍ شَأْنُ يُغْنِيهِ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ وَذَلِكَ سَيِّدِي عَلَيْكَ مَعُولِي وَ
مُعْتَمِدِي وَرَجَائِي وَتَوَكُّلِي وَبِرَحْمَتِكَ تَعَلَّقِي تُصِيبُ بِرَحْمَتِكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي بِكَرَامَتِكَ مَنْ تُحِبُّ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا نَقَّيْتَ
مِنَ الشُّرْكِ قَلْبِي وَ لَمَكَ الْحَمِيدُ عَلَى بَسِيطِ لِسَانِي أَفَلَيْسَ إِنِّي هَذَا الْكَالُ أَشْكُرُكَ، (۱) أَمْ بِغَايَةِ جُهْدِي [جُهْدِي] فِي عَمَلِي
أَرْضِيكَ وَمَا قَدَّرُ لِسَانِي يَا رَبِّ فِي جَنْبِ شُكْرِكَ وَمَا قَدَّرُ عَمَلِي فِي جَنْبِ نِعْمَتِكَ وَإِحْسَانَتِكَ [إِلَى] [إِلَهِي] إِنَّ [إِلَا- أَنْ] [
جُودَكَ بَسَطَ أَمَلِي وَ شُكْرَكَ قَبْلَ عَمَلِي سَيِّدِي إِلَيْكَ رَغْبَتِي وَ إِلَيْكَ [مِنْكَ] رَهْبَتِي وَ إِلَيْكَ تَأْمِيلِي وَ قَدْ سَاقَنِي إِلَيْكَ أَمَلِي وَ
عَلَيْكَ [إِلَيْكَ] يَا وَاحِدِي عَكَفْتُ [عَلَيْكَ] هَمَّتِي وَ فِيمَا عِنْدَكَ انْبَسَطَتْ رَغْبَتِي وَ لَكَ خَالِصُ رَجَائِي وَ خَوْفِي وَ بِكَ أُنْسِي
مَحَبَّتِي وَ إِلَيْكَ أَلْقَيْتُ بِيَدِي وَ بِحَبْلِ طَاعَتِكَ مَدَدْتُ رَهْبَتِي [يَا] مَوْلَايَ بِذِكْرِكَ عَاشَ قَلْبِي وَ بِمُنَاجَاتِكَ بَرَّدْتُ أَلَمَ الْخَوْفِ عَنِّي
فَيَا مَوْلَايَ وَ يَا مُؤَمِّلِي وَ يَا مُنْتَهَى سُؤْلِي فَزُقْ بَيْنِي وَ بَيْنَ ذُنُوبِي الْمَنَاعِ لِي مِنْ لُزُومِ طَاعَتِكَ فَإِنَّمَا أَسْأَلُكَ لِقَدِيمِ الرَّجَاءِ فِيكَ وَ
عَظِيمِ الطَّمَعِ مِنْكَ الَّذِي أَوْجَبْتَهُ عَلَيَّ نَفْسِكَ مِنَ الرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ فَالْأَمْرُ لَكَ وَ حَدُّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ (۲) وَ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ عِيَالُكَ وَ
فِي قَبْضَتِكَ وَ كُلُّ شَيْءٍ خَاضِعٌ لِمَكَ تَيَّارَكَتْ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ إِلَهِي ارْحَمْنِي إِذَا انْقَطَعَتْ حُجَّتِي وَ كَلَّ عَنْ جَوَابِكَ لِسَانِي وَ
طَاشَ عِنْدَ سُؤَالِكَ إِيَّايَ لُبِّي فَيَا عَظِيمَ رَحَائِي لَا- تُخَيِّبْنِي إِذَا اشْتَدَّتْ فَاقَتِي وَ لَا تَرُدَّنِي لِجَهْلِي وَ لَا تَمْنَعْنِي لِقَلْبِهِ صَبْرِي أَعْطِنِي
لِفَقْرِي وَ ارْحَمْنِي لِضَعْفِي

ص: ۲۹۷

۱- گریه می کنم برای درآمدن از قبر عریان و خوار، درحالی که بار سنگینی را بر دوش می کشم، یک بار از طرف راست و
بار دیگر از جانب چپ نگاه می کنم، هنگامی که مردمان در کاری جز کارمند، چه برای هرکسی از آنان در آن روز کاری
است که او را بس است، چهره هایی در آن روز روشن و خندان خوشحال اند، و چهره هایی در آن روز بر آنها غبار
بدفراجمی نشسته، و سیاهی و خواری آنها را پوشانده، ای آقای من، تکیه و اعتماد و امید و توکل بر تو، و آویختن بر
رحمت توست، هر که را خواهی به رحمت رسانی، و با کرامت هر که را دوست داری هدایت کنی، پس تو را سپاس بر اینکه
قلبم را از شرک پاک نمودی، و برای تو سپاس بر گشودن زبانم، آیا با این زبان کدم تو را شکر کنم،

۲- یا با نهایت کوشش در کارم تو را خشنود نمایم، پروردگارا ارزش زبانم در کنار شکر چیست، و قیمت کارم در برابر
نعمت هایت و احسانت چه اندازه است؟! خدایا، جودت آرزویم را گسترده، و سیاست عملم را پذیرفت، ای آقای من میلیم به
سوی توست، و ترسم از جانب توست، و آرزویم به پیشگاه توست، آرزویم مرا به سوی تو رسانده و همتم بر درگاه تو ای
خدای یگانه معتکف شده، و رغبتم در آنچه نزد توست فزونی یافته، امید خالص و بیمم برای توست، و محبتم به تو انس
گرفته، و دستم را به جانب تو انداختم، و ترسم را به سوی رشته طاعت تو کشیدم، ای مولای من دلم به یاد تو زندگی کرد، و
با مناجات با تو آتش هراس را بر خود سرد نمودم، ای مولایم و ای آرزویم و ای نهایت خواسته ام، میان من و گناهم جدایی
انداز، گناهی که بازدارنده من از ملامت طاعت توست، تنها از تو درخواست می کنم، به خاطر امید دیرینه به تو، و بزرگی
طمع از تو، که از مهر و رحمت بر خود واجب کرده ای، پس فرمان تورااست، یگانه ای و شریکی نداری،

سَيِّدِي عَلَيْكَ مُعْتَمِدِي وَ مَعْوَلِي وَ رَجَائِي وَ تَوَكَّلِي وَ بِرَحْمَتِكَ تَعَلَّقِي وَ بِفِنَائِكَ أُحْطِّ رَحْلِي وَ بِجُودِكَ أَقْصِدُ [أَقْصِرُ] طَلِبَتِي وَ بِكَرَمِكَ أَيُّ رَبِّ أَشْتَفِيحُ دُعَائِي وَ لَدَيْكَ أَرْجُو فَاقْتِي [ضِيافَتِي] وَ بِغِنَاكَ أَجْبُرُ عَيْلَتِي وَ تَحْتَ ظِلِّ عَفْوِكَ قِيَامِي وَ إِلَى جُودِكَ وَ كَرَمِكَ أَرْفَعُ بَصِيرِي وَ إِلَى مَعْرُوفِكَ أُدِيمُ نَظْرِي، (۱) فَلَا تُحْرِفْنِي بِالنَّارِ وَ أَنْتَ مَوْضِعُ أَمَلِي وَ لَا تُسَيِّئْ كِنْيَ الْهَائِبَةِ فَإِنَّكَ قُرَّةُ عَيْنِي يَا سَيِّدِي لَا تُكَذِّبْ ظَنِّي بِإِحْسَانِكَ وَ مَعْرُوفِكَ فَإِنَّكَ ثِقْتِي وَ لَا تُحَرِّمْنِي ثَوَابَكَ فَإِنَّكَ الْعَارِفُ بِفَقْرِي إِلَهِي إِنْ كَانَ قَدْ دَنَا أَجْلِي وَ لَمْ يُقَرِّبْنِي مِنْكَ عَمَلِي فَقَدْ جَعَلْتَ الْإِعْتِرَافَ إِلَيْكَ بِذُنُوبِي وَ سَأَلَ عَلَيَّ إِلَهِي إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلَى مِنْكَ بِالْعَفْوِ وَ إِنْ عَزَّيْبَتْ فَمَنْ أَعْدَلُ مِنْكَ فِي الْحُكْمِ ارْحَمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَزِيَّتِي وَ عِنْدَ الْمَوْتِ كُرْبَتِي وَ فِي الْقَبْرِ وَحْدَتِي وَ فِي اللَّحْدِ وَحْشَتِي وَ إِذَا نَشِزْتُ لِلْحِسَابِ بَيْنَ يَدَيْكَ ذُلُّ مَوْفِقِي وَ اعْفُزْ لِي مَا خَفِيَ عَلَى الْأَدْمِيِّينَ مِنْ عَمَلِي، (۲) وَ أَدِمْ لِي مَا بِهِ سَيَّرْتَنِي وَ ارْحَمْنِي صَرِيحًا عَلَى الْفِرَاشِ تُقَلِّبْنِي أَيُّدِي أَحْتِي وَ تَفْضَلْ عَلَيَّ مَهْمَا دُوَدَا عَلَى الْمُعْتَسِلِ لِئَلَّا يُقَلِّبْنِي [يُعَسِّلْنِي] صَالِحُ جِيرَتِي وَ تَحَنُّنُ عَلَيَّ مَحْمُولًا. قَدْ تَنَاوَلَ الْأَقْرَبَاءُ أَطْرَافَ جَنَازَتِي وَ جُيِدَ عَلَيَّ مَنَقُولًا قَدْ نَزَلَتْ بِكَ وَحِيدًا فِي حُفْرَتِي وَ ارْحَمْ فِي ذَلِكَ الْبَيْتِ الْحَرِيدِ عَزِيَّتِي حَتَّى لَا أَشْتَأَنَّسَ بِغَيْرِكَ يَا سَيِّدِي إِنْ وَكَلْتَنِي إِلَى نَفْسِي هَلَكْتُ، (۳) سَيِّدِي فَبِمَنْ أَشْتَعِيثُ إِنْ لَمْ تُقَلِّبْنِي عَثْرَتِي فَإِلَى مَنْ أَفْرُغُ إِنْ فَقَدْتُ عِنَايَتَكَ فِي ضَجْعَتِي وَ إِلَى مَنْ أَلْتَجِي إِنْ لَمْ تُنْفَسْ كُرْبَتِي سَيِّدِي مَنْ لِي وَ مَنْ يَرْحَمُنِي إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي وَ فَضَّلَ مَنْ أُوْمَلُّ إِنْ عَدِمْتُ فَضْلَكَ يَوْمَ فَاقَتِي

ص: ۲۹۸

۱- و همه خلق جیره خوار تو، و در دست قدرت تو، و هر چیز برای تو فروتن است، مژھی تو ای پروردگار جهانیان، خدایا به من رحم کن آنگاه که حجتم بریده شود، و زبانم از پاسخت ناگویا گردد، و به هنگام بازپرسی ات هوش از سرم برود، ای بزرگ امیدم، زمانی که بیچارگی ام شدت گیرد محروم مکن، و به خاطر نادانی ام از درگاهت مران، و به علت کم تابی ام از رحمت دریغ مفرما، به جهت تهیدستی ام عطایم کن، و به خاطر ناتوانی ام به من رحم کن، آقام اعتماد و تکیه، امید و توکلم بر توست، و آویختنم به رحمت توست، و بارم را به آستان تو اندازم، و خواسته ام را به جود و کرم تو جویم، پروردگارا دعایم را آغاز می کنم، و رفع تنگدستی ام را به تو امید می بندم، و به توانگری تو ناداری ام را جبران می کنم، و ایستادنم زیر سایه عفو توست، و به جانب جود و کرمت دیده ام را بلند می کنم، و به سوی احسانت نگاهم را ادامه می دهم،

۲- پس مرا به آتش مسوزان، و حال آنکه تو جایگاه آرزوی منی، و در دوزخ جایم مده که تو نور چشم منی، ای آقای من گمانم را به احسان و نیکی ات تکذیب مکن که تویی مورد اطمینانم، و از پاداشت محروم مگردان که تو عارف به تهیدستی منی خدایا اگر مرگم فرارسیده و کردارم مرا به تو نزدیک نکرده پس اعتراف به گناهم را به پیشگاهت وسیله عذرخواهی ام قرار دادم. خدایا اگر گذشت کنی، پس سزاوارتر از وجود تو به گذشت کیست، و اگر عذاب نمایی پس دادگرتر از تو در داوری کیست؟، در این دنیا به غربت، و به گاه مرگ به سختی جان دادم، و در قبر به تنهایی ام، و در لحد به هراسم رحم کن، و زمانی که برای حساب در برابرت برانگیخته شدم و به خواری جایگاهم رحمت آور، و آنچه از کردارم بر انسانها پوشیده مانده بیامرز،

۳- و آنچه را که مرا به آن پوشاندی تداوم بخش، و به من در حال افتادن در بستر مرگ که دست های دوستانم مرا این طرف و آن طرف کند رحم فرما، و به من محبت فرما در آن حال که روی تخت غسلخانه به صورت دراز افتاده ام، و همسایگان شایسته مرا به این سو و آن سو برمی گردانند بر من تفضل کن، و در وقت حمل شدنم که بستگانم گوشه های جنازه ام را به

دوش برداشته اند، و در حالت حمل شدنم، که تنها در قبرم وارد پیشگاه تو شده ام بر من جود نما، و در این خانه جدید بر
غربتم رحم کن، تا به غیر تو انس نگیرم ای آقای من، اگر مرا به خودم واگذاری هلاک شده ام،

وَإِلَى مِنَ الْفِرَارِ مِنَ الذُّنُوبِ إِذَا انْقَضَى أَجَلِي سَيِّدِي لَا تَعَذِّبْنِي وَ أَنَا أَرْجُوكَ إِلَهِي [اللَّهُمَّ] حَقَّقْ رَجَائِي وَ آمِنْ خَوْفِي فَإِنَّ كَثْرَةَ ذُنُوبِي لَا- أَرْجُو فِيهَا [لَهَا] إِلَّا عَفْوَكَ سَيِّدِي أَنَا أَسْأَلُكَ مَا لَا أَسْتَحِقُّ وَ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ فَاعْفُزْ لِي وَ أَلْبِسْنِي مِنْ نَظْرِكَ ثَوْبًا يُعْطِي عَلَيَّ التَّيْبَاتِ وَ تَغْفِرْهَا لِي وَ لَا أُطَالِبُ بِهَا إِنَّكَ ذُو مَنْ قَدِيمٍ وَ صَفْحٍ عَظِيمٍ وَ تَجَاوُزٍ كَرِيمٍ. (۱) إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي تُفِيضُ سَيِّبِكَ عَلَيَّ مِنْ لَا- يَسْأَلُكَ وَ عَلَيَّ الْجَاهِدِينَ بِرُبُوبِيَّتِكَ فَكَيْفَ سَيِّدِي بِمَنْ سَأَلُكَ وَ أَيَقْنُ أَنَّ الْخَلْقَ لَكَ وَ الْأَمْرَ إِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ سَيِّدِي عَزِيدُكَ بِبَابِكَ أَقَامَتُهُ الْخِصَاصَهُ بَيْنَ يَدَيْكَ يَقْرَعُ بَابَ إِحْسَانِكَ بِدُعَائِهِ [وَ يَسْتَعْطِفُ جَمِيلَ نَظْرِكَ بِمَكْنُونِ رَجَائِكَ] فَلَا تُعْرِضْ بَوَجْهِكَ الْكَرِيمَ عَنِّي وَ اقْبَلْ مِنِّي مَا أَقُولُ فَقَدْ دَعَوْتُ [دَعْوَتَكَ] بِهَذَا الدُّعَاءِ وَ أَنَا أَرْجُو أَنْ لَا- تَرُدَّنِي مَعْرِفَهُ مِنِّي بِرَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ إِلَهِي أَنْتَ الَّذِي لَا يُحْفِيكَ سَائِلٌ وَ لَا يَنْقُصُكَ نَائِلٌ أَنْتَ كَمَا تَقُولُ وَ فَوْقَ مَا نَقُولُ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرًا جَمِيلًا وَ فَرْجًا قَرِيبًا وَ قَوْلًا صَادِقًا وَ أَجْرًا عَظِيمًا أَسْأَلُكَ يَا رَبَّ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مَا لَمْ أَعْلَمْ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ مِنْ خَيْرٍ مَا سَأَلُكَ مِنْهُ عِيَاذُكَ الصَّالِحُونَ يَا خَيْرَ مَنْ سِئِلَ وَ أَجُودَ مَنْ أُعْطِيَ أَعْطِنِي سُؤْلِي فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ الْوَالِدِي وَ الْوَالِدِي [وَ الْوَالِدِي] وَ أَهْلَ حُزْنَاتِي وَ إِخْوَانِي فِيكَ [وَ] أَرْغِدْ عَيْشِي وَ أَظْهِرْ مُرُوتِي وَ أَصْلِحْ جَمِيعَ أَحْوَالِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ أَطَلَّتْ عُمرُهُ وَ حَسُنَتْ عَمَلُهُ وَ أَتَمَّتْ عَلَيْهِ نِعْمَتُكَ وَ رَضِيتَ عَنْهُ وَ أَحْيَيْتَهُ حَيَاةً

ص: ۲۹۹

۱- ای آقای من، اگر لغزشم را نادیده نگری از چه کسی فریادرسی خواهم، و به چه کسی پناه ببرم اگر عنایتت را در آرامگاهم نداشته باشم، و به چه کسی التجا برم اگر غم و اندوهم را برطرف نکنی؟، ای آقای من که را دارم و چه کسی بر من رحم میکند، اگر تو به من رحم نکنی، و احسان که را آرزو کنم، اگر احسان تو را روز بیچارگی ام نداشته باشم، و گریز از گناهان به سوی کیست، وقتی که عمرم سرآید؟ ای آقای من، مرا عذاب مکن که امید به تو دارم، خدایا امیدم را تحقق بخش، و ترسم را ایمنی ده، زیرا من در عین فراوانی گناهانم امیدی جز به گذشت تو ندارم، ای آقای من چیزی را از تو درخواست دارم که شایسته آن نیستم، و تو اهل تقوا و آمرزشی، پس مرا بیامرز، و جامه ای از لطفت بر من بپوشان، که گناهانم را بر من بپوشاند، و آنها را بیامرزی و نسبت به آنه بازخواست نشوم، که تو داری کرم دیرینه، و چشم پوشی بزرگ و گذشت کریمانه ای.

۲- خدایا تویی که عطایت را پی در پی فرو ریزی، بر کسی که از تو درخواست نمی کند، و بر آنان که منکر پروردگاریت هستند، چه رسد آقای من بر کسی که از تو خواهش کرده و یقین نمود که آفرینش از تو و فرمان تنها به دست توست، منزّه و والایی ای پروردگار جهانیان، ای آقای من بنده ات به درگاه توست، تنگدستی او را پیش رویت قرار داده با دعایش در خانه احسانت را می گوید، پس روی کریمانه ات را از من برمگردان، و آنچه می گویم از من بپذیر، من تو را به این دعا خواندم، امید دارم که به خاطر معرفتم به رأفت و مهترت مرا باز نگردانی. خدایا تویی آن که پرسنده ای ناتوانت نکند، و عطاگیری از تو نکاهد، تو چنانی که خود گویی، و بالاتر از آنچه ما می گوئیم.

طَيِّبَهُ فِي أَدْوَمِ الشُّرُورِ وَ أَسْبَغِ الْكَرَامَةَ وَ أَتَمِّ الْعَيْشِ (۱) إِنَّكَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ وَ لَا تَفْعَلُ [يَفْعَلُ] مَا يَشَاءُ غَيْرُكَ اللَّهُمَّ خُصِّنِي مِنْكَ بِخَاصَّةِ ذِكْرِكَ وَ لَا تَجْعَلْ شَيْئًا مِمَّا أَتَقَرَّبُ بِهِ فِي آتَاءِ اللَّيْلِ وَ أَطْرَافِ النَّهَارِ رِيَاءً وَ لَا سُمْعَةً وَ لَا أَشْرًا وَ لَا بَطْرًا وَ اجْعَلْنِي لَكَ مِنَ الْخَاشِعِينَ اللَّهُمَّ أَعْظِنِي السَّعَةَ فِي الرِّزْقِ وَ الْأَمْنَ فِي الْوَطَنِ وَ قُرَّةَ الْعَيْنِ فِي الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوَلَدِ وَ الْمُقَامَ فِي نِعْمِكَ عِنْدِي وَ الصِّحَّةَ فِي الْجِسْمِ وَ الْقُوَّةَ فِي الْبَدَنِ وَ السَّلَامَةَ فِي الدِّينِ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَبَدًا مَا اسْتَعْمَرْتَنِي وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَوْفَرِ عِبَادِكَ عِنْدَكَ نَصِيبًا فِي كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ وَ تُنْزِلُهُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، (۲) وَ مَا أَنْتَ مُنْزِلُهُ فِي كُلِّ سَنَةٍ مِنْ رَحْمَةٍ تَنْشُرُهَا وَ عَافِيَةٍ تُلْبِسُهَا وَ بَلِيَّةٍ تَدْفَعُهَا وَ حَسَنَاتٍ تَقْبَلُهَا وَ سَيِّئَاتٍ تَتَجَاوَزُ عَنْهَا وَ ارْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِنَا [عَامِي] هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ وَ ارْزُقْنِي رِزْقًا وَاسِعًا مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ وَ اضِرِّفْ عَنِّي يَا سَيِّدِي الْأَسْوَاءَ وَ أَقْضِ عَنِّي الدِّينَ وَ الظُّلَمَاتِ حَتَّى لَا أَتَأَذَى بِشَيْءٍ مِنْهُ وَ خُذْ عَنِّي بِأَسْمَاعٍ وَ أَبْصَارٍ أَعْدَائِي وَ حَسَادِي وَ الْبَاغِينَ عَلَيَّ وَ انْصُرْنِي عَلَيْهِمْ وَ أَفِرْ عَيْنِي [وَ حَقَّقْ ظَنِّي] وَ فَرِّحْ قَلْبِي، (۳) وَ اجْعَلْ لِي مِنْ هَمِّي وَ كَرْبِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ اجْعَلْ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ مِنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ تَحْتَ قَدَمِي وَ اكْفِنِي شَرَّ الشَّيْطَانِ وَ شَرَّ السُّلْطَانِ وَ سَيِّئَاتِ عَمَلِي وَ طَهِّرْنِي مِنَ الذُّنُوبِ كُلِّهَا وَ اجْزِنِي مِنَ النَّارِ بَعْفُوكَ وَ ادْخِلْنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ

ص: ۳۰۰

۱- خدایا از تو صبری زبینه، و گشایشی نزدیک و گفتاری درست و مزدی بزرگ درخواست می کنم پروردگارا از خیر تمامش را از تو می خواهم، آنچه را از آن دانسته ام و آنچه را ندانسته ام، خدایا از تو می خواهم بهترین چیزهایی را که بندگان شایسته ات از تو خواستند، ای بهرترین کسی که از او خواسته می شود، و سخی ترین کسی که عطا فرمود، خواسته ام را در حق خودم و خانواده ام و پدر و مادرم و فرزندانم و خاصانم و برادران دینی ام به من عطا کن، زندگی ام را گوارا گردان، مروتم را آشکار ساز، و همه احوالم را اصلاح کن، و مرا از کسانی قرار ده که عمرش را طولانی کردی، و کردارش را نیکو ساختی، و نعمت را بر او تمام کردی، و از او خشنود شدی، و او را به زندگانی پاکیزه زنده داشتی، در بادوام ترین خوشی ها، و کامل ترین کرامتها و کامل ترین زندگیاها،

۲- همانا تو هرچه را بخواهی انجام می دهی و جز تو هرچه را بخواهد توان انجام آن را ندارد. خدای از جانب خود مرا به ذکر خاصیت اختصاص ده، و چیزی از آنچه که به وسیله آن به تو تقرّب می جویم را در هم اوقات شب و روز وسیله ریا و شهرت خواهی و هوس رانی و طغیانگری قرار مده، و مرا از خاشعان در گاهت بگردان، خدای از تو میخواهم که به من عطا کنی: گشایش در روزی امتیّت در وطن، نوز چشم در خانواده و مال و اولاد، و پایداری در نعمتهایی که نزد من است، و تندرستی در جسم، و توانمندی در بدن، و سلامت در دین، و مرا به طاعت و طاعت رسالت محمّد که درود خدا بر او و خاندانش باد، به کار گمار، همیشه و تا هنگامی که عمرم داده ای، و مرا از پر نصیب ترین بندگان در نزد خود قرار ده، پر نصیب تر در هر خیری که فرو فرستادی، و در ماه رمضان در شب قدر نازل می کنی،

۳- و نازل کننده آنی در هر سال، از رحمتی که می گستری، و عافیتی که می پوشانی، و بلایی که دفع می کنی، و خوبی هایی که می پذیری، و بدی هایی که از آن درمی گذاری، و در این سال و هر سال زیارت خانه ات را نصیبم فرما، و از فضل گسترده ات روزی فراخ ارزانی من کن، و بدی ها را ای آقای من از من برگردان، و بدیه مرا بپرداز و جبران ستم هایی که بر عهده من است را ادا فرما تا به خاطر چیزی از آنها آزار نبینم و گوش ها و دیدگان دشمنان و حسودان و متجاوزان بر من را از

من برگیر، و مرا بر آنان پیروز کن، و چشمم را روشن فرما، و دلم را شادی بخش

و زَوْجِنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ بِفَضْلِكَ وَ الْحَقْنِي بِأَوْلِيَائِكَ الصَّالِحِينَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَبْرَارِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَجْسَادِهِمْ وَ أَرْوَاحِهِمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ إِلَهِي وَ سَيِّدِي وَ عَزَّتْكَ وَ جَلَالُكَ لِيَنَّ طَالِبَتْنِي بِذُنُوبِي لِأَطَالِيْنِكَ بِعَفْوِكَ وَ لِيَنَّ طَالِبَتْنِي بِذُنُوبِي لِأَطَالِيْنِكَ بِكَرَمِكَ، (۱) وَ لِيَنَّ أَدْخَلْتَنِي النَّارَ لِمَا خَيْرِنَ أَهْلَ النَّارِ بِحُبِّي لِمَكَ إِلَهِي وَ سَيِّدِي إِنْ كُنْتُ لَا تَغْفِرُ إِلَّا لِأَوْلِيَائِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ فَإِلَى مَنْ يَفْزَعُ الْمُذْتَبُونَ وَ إِنْ كُنْتُ لَا تُكْرِمُ إِلَّا أَهْلَ الْوَفَاءِ بِكَ فِيمَنْ يَسْتَبِيغُ الْمُسْتَبِيغُونَ إِلَهِي إِنْ أَدْخَلْتَنِي النَّارَ فَبِي ذَلِكَ سُرُورٌ عَدُوِّكَ وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِي الْجَنَّةَ فَبِي ذَلِكَ سُرُورٌ نَبِيِّكَ وَ أَنَا وَ اللَّهُ أَعْلَمُ أَنْ سُرُورَ نَبِيِّكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ مِنْ سُرُورِ عَدُوِّكَ، (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَمَلَأَ قَلْبِي حُبًّا لَكَ وَ خَشْيَةً مِنْكَ وَ تَصِدِّيقًا بِكِتَابِكَ وَ إِيمَانًا بِكَ وَ فِرْقًا مِنْكَ وَ شَوْقًا إِلَيْكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ حُبِّ إِلَيَّ لِقَاءِكَ وَ أَحِبِّ لِقَائِي وَ اجْعَلْ لِي فِي لِقَائِكَ الرَّاحَةَ وَ الْفَرَجَ وَ الْكِرَامَةَ اللَّهُمَّ الْحَقْنِي بِصَالِحٍ مِنْ مَضَى وَ اجْعَلْنِي مِنْ صَالِحٍ مَنْ بَقِيَ وَ خُذْ بِي سَبِيلَ الصَّالِحِينَ وَ اعْنِي عَلَيَّ نَفْسِي بِمَا تُعِينُ بِهِ الصَّالِحِينَ عَلَيَّ أَنْفُسِهِمْ وَ اخْتِمْ عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ وَ اجْعَلْ ثَوَابِي مِنْهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَ اعْنِي عَلَيَّ صَالِحٍ مَا أَعْطَيْتَنِي وَ تَبَنَّنِي يَا رَبِّ وَ لَا تُرَدَّنِي فِي سُوءِ اسْتِنْفَذْتَنِي مِنْهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۳) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا لَا أُحِلُّ لَهُ دُونَ لِقَائِكَ أَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي عَلَيْهِ وَ تَوَفَّنِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي عَلَيْهِ وَ ابْعَثْنِي إِذَا بَعَثْتَنِي عَلَيْهِ وَ اُبْرئِ قَلْبِي مِنَ الرِّيَاءِ وَ الشُّكِّ وَ السُّمْعَةِ فِي دِينِكَ حَتَّى يَكُونَ عَمَلِي خَالِصًا لَكَ اللَّهُمَّ

ص: ۳۰۱

۱- و برایم از اندوه و غم گشایش و بیرون رو قرار ده، و هر که از میان مخلوقات نسبت به من به بدی قصد کرده، و زیر گامم قرار ده، و مرا از گزند شیطان و گزند پادشاه و بدی های کردارم کفایت کن، و از همه گناهان پاکم فرما، و به گذشتت از آتش امانم ده، و به رحمتت به بهشت واردم کن، و به احسانت از حور العین به همسری ام در آور، و مرا به دوستان شایسته ات محمّد و خاندانش آن خوبان و نیکان پاکیزه و پاک ملحق کن، درود بر آنان و بر تنها و جانهای شان، و رحمت خدا و برکاتش بر ایشان، خدای ای آقای من، به عزّت و جلالت سوگند، اگر مرا به گناهانم پیجویی کنی، من تو را به عفو پی می جویم و اگر مرا به پستی ام تعقیب نمایی، من تو را به کرم می خواهم،

۲- و اگر به دوزخم دراندازی اهل دوزخ را به محبتم به تو آگاه می سازم. خدایم و آقام اگر جز اولیا و اهل طاعتت را نیامرزی، پس گنهکاران به چه کسی پناه برند، و اگر جز اهل وفا را اکرام نمایی، پس بدکاران از چه کسی فریادرسی خواهند؟، خدایا اگر مرا وارد دوزخ کنی این موجب خرسندی دشمن توست، و اگر مرا به بهشت وارد نمایی، این سبب خوشحالی پیامبر توست، و من به خدا سوگند این را میدانم، که دلشادی پیامبرت نزد تو، از خرسندی دشمنت محبوب تر است.

۳- خدایا از تو درخواست می کنم که دلم را از محبت و خشیت، و باور به کتابت، و ایمان به وجودت، و هراس از حضرتت، و اشتیاق به ذاتت پر کنی، ای دارای بزرگی و بزرگواری، دیدارت را محبوب من کن، و تو نیز مرا محبوب خود بدار، و در لقیات برای من آرامش و گشایش و کرامت قرار ده. خدایا مرا به شایستگان از بندگان گذشته ات ملحق ساز، و از شایستگان از آنان که در آینده اند قرار ده، و مرا بر راه شایستگان نگاه دار، و بر مخالفت با خواسته های نفسم یاری ده، آنگونه که شایستگان را بر مخالفت با خواسته های نفسانی یاری می دهی، و کردارم را به نیکوترین وجه ختم کن، و پاداشم را در کارها به برکت رحمتت بهشت قرار ده، و بر شایسته ای آنچه عطا کردی یاری ام نما و ثابت قدمم کن، پروردگارا، و در ورطه بدی هایی که از آنها نجاتم دادی باز مگردان، ای پروردگار جهانیان.

أَعْطِنِي بَصِيرَةً فِي دِينِكَ وَفَهْمًا فِي حُكْمِكَ وَفِقْهًا فِي عِلْمِكَ وَكِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَوَرَعًا يَحْجِرُنِي عَنْ مَعَاصِيكَ وَبَيِّضَ وَجْهِي بِنُورِكَ وَاجْعَلْ رَغْبَتِي فِيْمَا عِنْدَكَ وَتَوَفَّنِي فِي سَبِيلِكَ وَعَلَى مَلَأَ رَسُولُكَ صِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ . (١) اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْفُسْلِ وَالْهَمِّ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْغَفْلَةِ وَالْقَسْوَةِ [وَالذُّلَّةِ] وَالْمَسْكَنَةِ وَالْفَقْرِ وَالْفَاقَةَ وَكُلَّ بَلَاءٍ وَتَقَطُّوا مِنْهَا وَتَقَطُّوا مِنْ نَفْسٍ لَا تَقْنَعُ وَبَطْنٍ لَا يَشْبَعُ وَقَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَدُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ وَعَمَلٍ لَا يَنْفَعُ وَأَعُوذُ بِكَ يَا رَبِّ عَلَى نَفْسِي وَدِينِي وَمَالِي وَعَلَى جَمِيعِ مَا رَزَقْتَنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ . (٢) اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُجِيرُنِي مِنْكَ أَحَدٌ وَلَا أَجِدُ مِنْ دُونِكَ مُلْتَحِدًا فَلَا تَجْعَلْ نَفْسِي فِي شَيْءٍ مِنْ عَذَابِكَ وَلَا تَرُدَّنِي بِهَلَاكِهِ وَلَا تَرُدَّنِي بِعَذَابٍ أَلِيمٍ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي وَأَعْمِلْ [كَغَيْبِي] وَذَكْرِي وَارْزُقْ دَرَجَتِي وَحُطِّ وَزُرِّي وَلَا تَذْكَرْنِي بِخَطِيئَتِي وَاجْعَلْ ثَوَابَ مَجْلِسِي وَثَوَابَ مَنْطِقِي وَثَوَابَ دُعَائِي رِضَاكَ وَالْجَنَّةَ وَأَعْطِنِي يَا رَبِّ جَمِيعَ مَا سَأَلْتُكَ وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ إِنِّي إِلَيْكَ رَاغِبٌ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، (٣)

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْزَلْتَ فِي كِتَابِكَ [الْعَفْوَ وَ أَمْرَتَنَا] أَنْ نَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمْنَا وَ قَدْ ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا فَاعْفُ عَنَّا فَإِنَّكَ أَوْلَى بِذَلِكَ مِنَّا وَ أَمْرَتَنَا أَنْ لَا نَرُدَّ سَائِلًا عَنْ أَبْوَابِنَا وَ قَدْ جِئْتِكَ سَائِلًا فَلَا تَرُدَّنِي إِلَّا بِقَضَاءِ حَاجَتِي وَ أَمْرَتَنَا بِالْإِحْسَانِ إِلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُنَا وَ نَحْنُ أَرْقَاؤُكَ

ص: ۳۰۲

۱- خدایا ایمانی از تو درخواست می کنم، که پایانی جز دیدار تو نداشته باشد، بر آن ایمان پایدارم بدار تا زنده ام می داری و بر آن بیمران زمانی که مرا میمیرانی، و بر آن برانگیز، هنگامی که مرا برمی انگیزی، و دلم را از ریا و شک و شهرت خواهی در دینت پاک فرما، تا معلم برای تو حاصل باشد. خدایا از تو می خواهم که به من عطا کنی: بصیرت در دینت، و فهم در فرمانت، و آگاهی در علمت، و دو نصب از رحمتت، و پرهیزی که مرا از نافرمانی هایت بازدارد، و رخسارم را به فروغ نورت سپید کن، و رغبتم را در آنچه نزد توست قرار ده، و در راه خود و بر آئین پیامبرت درود خدا بر او و خاندانش بمیران.

۲- خدایا به تو پناه می آورم از کسالت و سرافکندی و اندوه و ترس و بخل و بی خبری و سنگدلی و ناداری و تهیدستی و بیچارگی و همه بلاها و زشتی های آشکار و پنهان، و به تو پناه می آورم از نفسی که قانع نمی شود، و از شکمی که سیر نمی گردد، و از قلبی که فروتنی نمی کند، و دعایی که به اجابت نمی رسد، و کرداری که سود نمی بخشد، پروردگارا برای حفظ جان و دین و مال و آنچه که نصیب من فرموده ای، از شیطان رانده شده به تو پناه می آورم، همانا تو شنوا و دانایی.

۳- خدایا به یقین جز تو احدی مرا پناه نمی دهد، و به جز تو پناهگاهی نمی یابم، پس هستی ام را در دامن عذابت قرار نده، و به هلاکت و شکنجه دردناک بازمگردان. خدایا از من بپذیر و نامم را پرآوازه کن، و درجه ام را بالا ببر، و بار گناهم را بریز، و مرا به اشتباهم یاد مکن، و پاداش به عبادت نشستن و گفتار و دعایم را خوشنودی و بهشت قرار ده، پروردگارا، همه آنچه را از تو خواستم به من عطا فرما، و از احسانت بر من بیفزا، من مشتاق توام، ای پروردگار جهانیان،

فَأَعْتِقْ رِقَابَنَا مِنَ النَّارِ يَا مَفْرَعِي عِنْدَ كُرْبَتِي وَ يَا غَوْثِي عِنْدَ شِدَّتِي إِلَيْكَ فَرَعْتُ وَ بِكَ اسْتَعْتْتُ وَ لُدْتُ لَا أَلُوذُ بِسِوَاكَ وَ لَا أَطْلُبُ
الْفَرَجَ إِلَّا مِنْكَ فَأَعِثْنِي وَ فَرِّجْ عَنِّي يَا مَنْ يَقْبَلُ الْيَسِيرَ وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ أَقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ وَ اعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ إِنَّكَ
أَنْتَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا تَبَاشَّرُ بِهِ قَلْبِي وَ يَقِينًا [صَادِقًا] حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ لَنْ يُصَيِّبَنِي إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي وَ رَضِينِي مِنَ
الْعَيْشِ بِمَا قَسَمْتَ لِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (١)

مختصرترین دعاهاى سحر

هفتم: این دعا را که مختصرترین دعا از دعاهاى سحر است، و در کتاب «اقبال» آمده بخوان:

يَا مَفْرَعِي عِنْدَ كُرْبَتِي وَ يَا غَوْثِي عِنْدَ شِدَّتِي إِلَيْكَ فَرَعْتُ وَ بِكَ اسْتَعْتْتُ وَ لُدْتُ لَا أَلُوذُ بِسِوَاكَ وَ لَا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلَّا مِنْكَ
فَأَعِثْنِي وَ فَرِّجْ عَنِّي يَا مَنْ يَقْبَلُ الْيَسِيرَ وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ أَقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ وَ اعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ إِيمَانًا تَبَاشَّرُ بِهِ قَلْبِي وَ يَقِينًا حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ لَنْ يُصَيِّبَنِي إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي وَ رَضِينِي مِنَ الْعَيْشِ بِمَا قَسَمْتَ لِي يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ يَا عُدَّتِي فِي كُرْبَتِي وَ يَا صِدَاحِي فِي شِدَّتِي وَ يَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي وَ يَا غَايَتِي فِي رَغْبَتِي أَنْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِي وَ الْآمِنُ
رَوْعَتِي وَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِي فَأَعِزَّنِي لِي خَطِيئَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (٢)

تسبیحات در سحر

هشتم: این تسبیحات را که در کتاب اقبال آمده بخوان:

سُبْحَانَ مَنْ يَعْلَمُ جَوَارِحَ الْقُلُوبِ سُبْحَانَ مَنْ يُحْصِي عِدَدَ الذُّنُوبِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَةٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ
سُبْحَانَ الرَّبِّ الْوَدُودِ سُبْحَانَ الْفَرْدِ الْوَتَرِ سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ سُبْحَانَ مَنْ لَا

ص: ٣٠٣

١- خدایا تو خود در قرآن فرمودی که از کسی که به ما ستم روا داشته گذشت کنیم، و ما بر خود ستم ورزیدیم، پس از ما درگذر، که حضرتت به گذشت از ما، شایسته تر از ماست، و هم فرمان دادی که فقیری را دست خالی از در خانه هایمان نرانیم، و من اکنون به گدایی از تو به درگاهت آمدم، پس مرا جز با روا شدن حاجتم باز نگردان و نیز به نیکی درباره بردگانمان امر فرمودی، و هم اینک ما بردگان تویم، پس ما را از آتش دوزخ برهان، ای پناهگاهم به وقت غم و اندوه، ای فریادرس به هنگام سختی، به تو پناه آوردم، و از تو فریادرسی خواستم، و جز به تو پناه نمی آورم و جز از تو درخواست گشایش نمی کنم، پس به فریادم رس و گشایشی در کارم قرار ده، ای که اسیر را آزاد می کنی، و از گناه فراوان می گذری، از من عمل اندک را بپذیر، و از گناه بسیارم درگذر، همانا تو مهربان و آمرزنده. خدایا ایمانی از تو می خواهم که دلم با آن همراه شود و باور صادقانه ای که بدانم هرگز چیزی به من نمی رسد، مگر آنچه که تو برایم ثبت کردی و مرا از زندگی به آنچه که نصیبم فرمودی خوشنود بدار، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- ای پناهگاهم در غم و اندوه، ای دادرسم در دشواری ها، به تو پناه آوردم و از تو دادخواهی نمودم، و پناه جوی تو شدم، و به دیگری پناه نمیبرم، و گشایش در کارم را جز از تو نخواهم، پس به فریادم رس، و در کارم گشایش ده، ای که عمل اندک را می پذیری، و از گناه بسیار در می گذاری، عبادت اندک را از من بپذیر، و گناه بسیار را از من درگذر، زیرا تو آمرزنده مهربانی. خدایا از تو ایمانی می خواهم که دلم با آن همراه باشد، و باوری می جویم که بدانم هرگز چیزی به من نمی رسد، جز آنچه تو برایم نوشتی مرا از زندگی به آنچه نصییم فرمودی خشنود ساز، ای مهربان ترین مهربانان، ای توشه ام در غم و اندوه، ای همراهم در سختی ها، ای سرپرستم در نعمتها، و ای هدف میل و رغبتم، تو پوشاننده زشتی من، و ایمنی بخش هراس من، و درگذرنده لغزش منی، خطایم را بیامرز، ای مهربان ترین مهربانان.

يَعْتَدِي عَلَى أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ سُبْحَانَ مَنْ لَا يُؤَاخِذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِاللَّوَانِ الْعَذَابِ سُبْحَانَ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ سُبْحَانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ الْجَبَّارِ الْجَوَادِ سُبْحَانَ الْكَرِيمِ الْحَلِيمِ سُبْحَانَ الْبَصِيرِ الْعَلِيمِ سُبْحَانَ الْوَاسِعِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِقْبَالِ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِدْبَارِ النَّهَارِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِقْبَالِ اللَّيْلِ وَ إِدْبَارِ اللَّيْلِ وَ إِقْبَالِ النَّهَارِ [سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِقْبَالِ النَّهَارِ وَ إِدْبَارِ اللَّيْلِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَلَى إِقْبَالِ النَّهَارِ وَ إِقْبَالِ اللَّيْلِ] وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ الْمَجْدُ وَ الْعِزَّةُ وَ الْكِبْرِيَاءُ مَعَ كُلِّ نَفْسٍ وَ كُلِّ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَ كُلِّ لَمَحَةٍ سَبَقَ فِي عِلْمِهِ سُبْحَانَكَ مِلَأَ مَا أَحْصَى كِتَابُكَ سُبْحَانَكَ زَنَهُ عَرْشُكَ سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ (1)

بخش چهارم

اعمال و دعاهاى روزهاى ماه رمضان

و آن چند عمل است: اول: دعایی را که شیخ طوسی و سید ابن طاووس روایت کرده اند هر روز بخواند:

اللَّهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ وَ هَذَا شَهْرُ الصِّيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْقِيَامِ وَ هَذَا شَهْرُ الْإِنَابَةِ وَ هَذَا شَهْرُ التَّوْبَةِ وَ هَذَا شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ هَذَا شَهْرُ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزِ بِالْجَنَّةِ وَ هَذَا شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ الَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِنِّي عَلَى صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ وَ سَلِّمْهُ لِي وَ سَلِّمْهُ لِي وَ أَعِنِّي عَلَيْهِ بِأَفْضَلِ عَوْنِكَ وَ وَفِّقْنِي فِيهِ لِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَ أَوْلِيَاءِكَ صَلِّ عَلَى اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَ فَرِّغْنِي فِيهِ لِعِبَادَتِكَ وَ دُعَائِكَ وَ تِلَاوَةِ كِتَابِكَ وَ أَعْظِمْ [عَظْمًا] لِي فِيهِ الْبَرَكَهَ [وَ أَحْرِزْ لِي فِيهِ التَّوْبَةَ] وَ أَحْسِنْ لِي فِيهِ الْعَافِيَةَ [الْعَاقِبَةَ] وَ أَصْحَحْ فِيهِ يَدَنِي وَ أَوْسِعْ [لِي] فِيهِ رِزْقِي وَ اكْفِنِي

ص: ۳۰۴

۱- منزه است آن که قوای پنهانی دلها را می داد، منزه است آن که عدد گناهان را بر می شمارد، منزه است آن که پوشیده ای در آسمان ها و زمین ها برای او پوشیده نمی ماند، منزه است پروردگار پر مهر و محبت، منزه است آن یگانه و فرد منزه است بزرگ بزرگ تر، منزه است آن که بر اهل فرمانروایی اش ستم نمی ورزد، منزه است آن که اهل زمین را به عذاب های گوناگون کیفر نمی کند، منزه است آن مهربان نعمت بخش، منزه است آن رؤف مهربان، منزه است آن جبار سخاوتمند، منزه است آن کریم بردبار، منزه است آن بینای دانا، منزه است آن بینای وسعت بخش، منزه است خدا بر روی آوردن روز، منزه است خدا بر روی گرداندن روز، منزه است خدا بر روی گرداندن شب و روی آوردن روز، برای اوست سپاس و بزرگواری و بزرگی و کبریایی، همراه هر نفس و هر چشم برهم زدن و هر برق نگاه که در علم او گذشته، منزه ای تو به انباشتگی آنچه کتابت بر شمرده، منزه ای تو به سنگینی عرشت، منزه ای تو، منزه ای تو، منزه ای تو. آگاه باش: علما فرموده اند: اگر پس از خوردن سحر نیت روزه کند بهتر است، هرچند از آغاز شب تا پایان شب می توان نیت روزه کرد و بلکه همین که می داند، و قصدش این است که فردا برای خدا روزه می گیرد، و از مفطرات خوداری می کند کافی است، و شایسته تر است که نماز شب را در سحرها ترک نکند، و شب زنده داری را بجا آورد.

فِيهِ مَا أَهَمَّنِي وَاسْتَجِبَ فِيهِ دُعَائِي وَبَلَّغْنِي فِيهِ رَجَائِي. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَذْهِبْ عَنِّي فِيهِ النُّعَاسَ وَالْكَسَلَ وَالسَّامَةَ وَالْفَتْرَةَ وَالْقَسْوَةَ وَالْغَفْلَةَ وَالْغِرَّةَ وَجَنِّبْنِي فِيهِ الْعِلْمَ وَالْأَسْقَامَ وَاللَّهُمَّ وَالْمَأْخِزَانَ وَالْمَأْغْرَاضَ وَالْمَأْمَرِاضَ وَالْخَطَايَا وَالذُّنُوبَ وَاصْرِفْ عَنِّي فِيهِ الشُّوَاءَ [الْأَسْوَاءَ] وَالْفَحْشَاءَ وَالْجَهْدَ وَالْبَلَاءَ وَالتَّعَبَ وَالْعَنَاءَ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِزَّنِي فِيهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَهَمَزِهِ وَلَمَزِهِ وَنَفْثِهِ وَنَفْحِهِ وَشَوْسِيَّتِهِ وَتَشْيِيطِهِ [وَبَطْشِهِ] وَكَيْدِهِ وَمَكْرِهِ وَحَبَائِلِهِ وَخُدَعِهِ وَأَمَانِيَّتِهِ وَغُرُورِهِ وَفِتْنَتِهِ وَشَرَكِهِ وَأَحْزَابِهِ وَاتِّبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ وَأَوْلِيَانِهِ وَشُرَكَائِهِ وَجَمِيعِ مَكَايِدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنَا قِيَامَهُ وَصِيَامَهُ وَبُلُوغَ الْأَمَلِ فِيهِ وَفِي قِيَامِهِ وَاسْتِكْمَالَ مَا يُزْصِيكَ عَنِّي صَبْرًا وَاحْتِسَابًا وَإِيمَانًا وَيَقِينًا ثُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّي بِالْأَضْعَافِ الْكَثِيرَةِ وَالْمَاجِرِ الْعَظِيمِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِي [ارْزُقْنَا] الْحَيَجَ وَالْعُمْرَةَ [وَالْجِدَادَ] وَالْاجْتِهَادَ وَالْقُوَّةَ وَالنَّشَاطَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ [وَالْتَوْفِيقَ] وَالْقُرْبَةَ وَالْخَيْرَ [وَالْمَقْبُولَ] وَالرَّغْبَةَ وَالرَّهْبَةَ وَالتَّضَرُّعَ وَالْخُشُوعَ وَالرِّقَّةَ وَالتَّيَّةَ الصَّادِقَةَ وَصِدْقَ اللَّسَانِ وَالْوَحْلَ مِنْكَ وَالرَّجَاءَ لَكَ وَالتَّوَكُّلَ عَلَيْكَ وَالثِّقَةَ بِكَ وَالتَّوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِكَ مَعَ صَالِحِ الْقَوْلِ وَمَقْبُولِ السَّعْيِ وَمَرْفُوعِ الْعَمَلِ وَمُسْتَجَابِ الدَّعْوَةِ وَلَا تَحُلْ

ص: ۳۰۵

۱- خدایا این ماه رمضان است، که قرآن را در آن فرو فرستادی، برای راهنمایی مردم، و دلایلی روشن از هدایت و تمیز بین حق و باطل، و این است ماه روزه، و این است ماه بیاداری نماز، و این است ماه بازگشت، و این است ماه توبه، و این است ماه آمرزش و رحمت، و این است ماه رهایی از آتش دوزخ و رسیدن به بهشت، و این ماهی است که شب قدر در آن است شبی که از هزار ماه بهتر است. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست. و مرا بر روزه و شب زنده داری در این ماه یاری فرما، آن را برایم سالم بدار و مرا بر آن سلامتی ده، و مرا بر آن به بهترین یاری ات یاری ده، و مرا در آن بر طاعتت و طاعت رسول و اولیایت که درود خدا بر آنان توفیق ده، و در آن برای بندگی ات و خواندن دعا و تلاوت قرآنت فراغتم بخش، و در این ماه برکت را برایم بزرگ گردان، و تندرستی ام را در آن نیکو بدار و تنم را در آن قرین سلام فرما، و روزی ام را وسعت بخش، و آنچه برایم در آن مهم است کفایت کن، و دعایم را در آن اجابت فرما، و به آرزویم برسان.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در این ماه از من برطرف کن: خواب آلودگی و کسالت و خستگی و سستی و قساوت و غفلت و غرور را، و در این ماه برکنارم دار از دردها و بیماری ها و اندوه ها و غصه ها و پیش آمدها و مریضی ها و خطاها و گناهان، و در این ماه از من دور کن بدی و زشتکاری و رنج و بلا و زحمت و مشقت را، همانا تو شنوای دعایی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و پناهم ده در این ماه از شیطان رانده شده و عیب جویی و اشاره به زشتی و سحر و دمیدن و وسوسه انگیزی و بازداشتن و نیرنگ و مکر و دامها و فریبها و آرزوها و گول زدن و فتنه انگیزیها و دام گستردها و دارودسته و پیروان و دنباله روها و دوستان و شریکانش و تمام حيله گریهایش خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و روزی ما کن شب زنده داری و روزه ماه رمضان را، و رسیدن به آرزوهایمان را در این ماه و بیاداری نماز و کامل کردن آنچه که تو را از من خشنود سازد، که همانا صبر و خوش خویی و ایمان و باور است، سپس آن را از من بپذیر به چند برابر بیشتر، و مزدی بزرگ، ای پروردگار جهانیان.

بَيْنِي وَبَيْنَ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ بَعْرَضٍ وَ لَا مَرَضٍ وَ لَا هَمٍّ وَ لَا غَمٍّ وَ لَا سُقْمٍ وَ لَا عَفْلَةٍ وَ لَا نِسْيَانٍ بَلْ بِالتَّعَاهُدِ وَ التَّحْفِظِ لَكَ وَ فِيكَ وَ الرَّعَايَةِ لِحَقِّكَ وَ الْوَفَاءِ بِعَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْسِمْ لِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تَقْسِمُهُ لِعِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ أَعْطِنِي فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَوْلِيَاءَكَ الْمُقْرَبِينَ مِنَ الرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ التَّحْنُنِ وَ الْإِجَابَةِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ الدَّائِمَةِ وَ الْعِافِيَةِ وَ الْمَعَاوَةِ وَ الْعِثْقِ مِنَ النَّارِ وَ الْفَوْزِ بِالْجَنَّةِ وَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ دُعَائِي فِيهِ إِلَيْكَ وَاصِّلاً وَ رَحْمَتِكَ وَ خَيْرِكَ إِلَيَّ فِيهِ نَازِلاً وَ عَمَلِي فِيهِ مَقْبُولاً وَ سِعْيِي فِيهِ مَشْكُوراً وَ ذَنْبِي فِيهِ مَغْفُوراً حَتَّى يَكُونَ نَصِيْبِي فِيهِ الْمَأْكُوثِ [الْأَكْبَرِ] وَ حَظِّي فِيهِ الْأَوْفَرِ . (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ وَفَّقْنِي فِيهِ لِلْيَلَةِ الْقَادِرِ عَلَى أَفْضَلِ حَالٍ تُحِبُّ أَنْ يَكُونَ عَلَيْهَا أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ أَرْضَاهَا لَكَ ثُمَّ اجْعَلْهَا لِي خَيْراً مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا أَفْضَلَ مَا رَزَقْتَ أَحَداً مِمَّنْ بَلَغَتْهُ إِيَّاهَا وَ أَكْرَمَتْهُ بِهَا وَ اجْعَلْنِي فِيهَا مِنْ عَتَقَائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ وَ طَلْقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ سَعْدَاءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا الْجِدَّ وَ الاجْتِهَادَ وَ الْقُوَّةَ وَ النَّشَاطَ وَ مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَ لَيْلِ الْعَشْرِ [وَ اللَّيْلِ إِلَى الْعَشْرِ] وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ وَ رَبِّ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ مَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ رَبِّ

ص: ۳۰۶

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و روزی ام گردان حج و عمره، و کوشش و نیرو، و شادابی و بازگشت به سوی حق و توبه کردن و مقام قرب و خیر پذیرفته و رغبت به بهشت، و ترس از دوزخ، و زاری و خشوع، و پاک دلی، و نیت صادقانه و درستی زبان، و بیم از خود، و امید به خویش و اعتماد بر خود، و اطمینان به خویش و پرهیز از محرمات همراه با گفتار شایسته، و سعی پذیرفته، و عمل بالارفته و دعای اجابت شده را و میان من و اینها فاصله نگذار به حادثه ای و مرضی و نه اندوهی و غمی و دردی و غفلتی و فراموشی بلکه عنایتی کن که با عهده پذیری و خویشتن داری برای تو و درباره تو، و رعایت حق تو، و وفاکردن به پیمان و وعده ات کارم سامان پذیرد، به حق رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در این ماه روزی من گردان برترین چیزی که آن را نصیب بندگان شایسته ات میکنی، و به من عطا کن در آن برترین چیزی را که عطا میکنی به اولیای مقربت از رحمت و آمرزش، و مهربانی و اجابت دعا، و عفو و مغفرت همیشگی، و سلامتی کامل و تندرستی دنیا و آخرت و آزادی از آتش دوزخ و رسیدن به بهشت و خیر دنیا و آخرت. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و دعایم را در این ماه به پیشگاهت برسان، و رحمت و خیرت را در ای ماه بر من فرو فرست، و عملم را در آن مقبول و سعیم را پذیرفته، و گناهم را آمرزیده قرار ده، تا سهمم در این ماه بیشتر، و بهره ام کاملتر گردد.

جَبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ عِزْرَائِيلَ، (۱) وَ جَمِيعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ رَبِّ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ رَبِّ مُوسَى وَ عِيسَى وَ جَمِيعَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ رَبِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ وَ بِحَقِّكَ الْعَظِيمِ لَمَّا صَدَّقْتَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ نَظَرْتَ إِلَيَّ نَظْرَةَ رَحِيمَةٍ تَرْضَى بِهَا عَنِّي رِضَى لَا سَخَطَ [تَسْخِطُ] عَلَيَّ بَعْدَهُ أَبَدًا وَ أَعْطَيْتَنِي جَمِيعَ سُؤْلِي وَ رَغْبَتِي وَ أُمِّيَّتِي وَ إِزَادَتِي وَ صِرَفْتَ عَنِّي مَا أَكْرَهُ وَ أَخْذَرُ وَ أَخَافُ عَلَيَّ نَفْسِي وَ مَا لَا أَخَافُ وَ عَن أَهْلِي وَ مِيَالِي وَ إِخْوَانِي وَ ذُرِّيَّتِي اللَّهُمَّ إِلَيْكَ فَرَزْنَا مِنْ ذُنُوبِنَا فَأَوِنَا تَائِبِينَ وَ تُبِّ عَلَيْنَا مُسْتَتَغْفِرِينَ وَ اغْفِرْ لَنَا مُتَعَوِّذِينَ وَ أَعِزَّنَا مُسْتَجِيرِينَ وَ أَجِرْنَا مُسْتَسْلِمِينَ وَ لَا تَخْذُلْنَا رَاهِبِينَ وَ آمِنَّا رَاغِبِينَ وَ شَفِّعْنَا سَائِلِينَ وَ أَعْطِنَا إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ قَرِيبٌ مُجِيبٌ. (۲) اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي وَ أَنَا عَبْدُكَ وَ أَحَقُّ مَنْ سَأَلَ الْعَبْدَ رَبَّهُ وَ لَمْ يَسْأَلِ الْعِبَادَ مِثْلَكَ كَرَمًا وَ جُودًا يَا مُوَضِّعَ شَكْوَى السَّائِلِينَ وَ يَا مُنْتَهَى حِرَاجَةِ الرَّاعِبِينَ وَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ وَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا مُلْحِجَ الْهَارِبِينَ وَ يَا صَاحِبَ رِيحِ الْمُسْتَضْرِبِينَ وَ يَا رَبَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَ يَا كَاشِفَ كَرْبِ الْمَكْرُوبِينَ وَ يَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِينَ وَ يَا كَاشِفَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ إِسَاءَتِي وَ ظُلْمِي وَ جُزْمِي وَ إِسْرَافِي عَلَيَّ نَفْسِي وَ ارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ وَ رَحْمَتِكَ فَإِنَّهُ لَا يَمْلِكُهَا [لَا يَمْلِكُهَا] غَيْرُكَ وَ

ص: ۳۰۷

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا در این ماه برای درک شب قدر توفیق ده، به برترین حالی که دوست داری یکی از اولیای بر آن حال باشد و پسندیده ترین حال برای تو، سپس شب قدر را برای من بهتر از هزار شب قرار ده، و در آن شب به من روزی کن برترین چیزی که روزی کردی یکی از کسانی که او را به آن روزی رساندی، و به آن گرامی اش داشتی، و در آن شب قرارم ده از آزادشدگان از دوزخ، و رهاشدگان از آتش، و سعادت‌مندان از خلقت به مغفرت و رضوانت، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و روزی ما کن در این ماه کوشش و تلاش و توانمندی و شادابی و آنچه دوست داری و می پسندی. خدایا ای پروردگار سپیده دم و شبهای ده گانه و زوج و فرد و پروردگار ماه رمضان و آنچه از قرآن در آن نازل کردی، و پروردگار جبرئیل و میکائیل، و اسرافیل، و عزرائیل

۲- و تمام فرشتگان مقرب، و پروردگار ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب، و پروردگار موسی، و عسی و همه پیامبران و رسولان، و پروردگار محمد خاتم پیامبران، درودهایت بر او و بر همه آنان باد، و از تو درخواست میکنم به حقت بر ایشان و به حق ایشان بر تو، و به حق بزرگت که درود فرستی بر او و خاندان او و بر همه آنان، و نظر کنی بر من نظری از روی مهر که به آن نظر از من خشنود شوی، خشنودشدنی که هرگز پس از آن خشمی بر من نباشد، و عطا کنی به من همه خواهش و رغبت و آرزو و خواسته ام را، و از من بگردانی آنچه را ناخوش دارم و از آن پرهیز می کنم، و می ترسم و نمی ترسم بر خود، و نیز همه آنها را بگردانی از خانواده و مال و برادران و فرزندانم. خدایا از گناهانمان به جانب تو گریختم، ما را درحالی که توبه کننده ایم جای ده، و توبه مان را درحالی که آموزش طلبیم بپذیر، و درحالی که پناهنده ایم بیامرز، و درحالی که پناه جوییم پناهمان ده، و درحالی که تسلیمیم نجاتمان بخش، و درحالی که، هراسناکیم وامگذار، و درحالی که مشتاقیم امانمان ده، و درحالی که خواهنده ایم شفاعتمان را بپذیر و به ما عطا کن که تو شنوای دعایی و نزدیک و اجابت کننده ای.

اعْفُ عَنِّي وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، (۱) وَ اعْصِمْنِي فِيْمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي وَ اسْتُرْ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ وَ الْوَالِدَيَّ وَ وَلَدِي وَ قَرَابَتِي وَ اَهْلِي حُزَانَتِي وَ [كُلِّ] مَنْ كَانَ مِنْنِي بِسَبِيلِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَإِنَّ ذَلِكَ كُلَّهُ بِيَدِكَ وَ أَنْتَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ فَلَا تُحَيِّنِي يَا سَيِّدِي وَ لَا تَرُدُّ دُعَائِي وَ لَا يَدِي إِلَى نَحْرِي حَتَّى تَفْعَلَ ذَلِكَ بِي وَ تَسْتَجِيبَ لِي جَمِيعَ مَا سَأَلْتُكَ وَ تَزِيدَنِي مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ نَحْنُ إِلَيْكَ رَاغِبُونَ اللَّهُمَّ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى [كُلُّهَا] وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنْ كُنْتَ قَضَيْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ تَنْزِيلَ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فِيهَا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ، (۲) وَ إِحْسَانِي فِي عَلِيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانًا لَا يَشُوبُهُ شَكٌّ وَ رِضَى بِمَا قَسَيْتَ لِي وَ آتِنِي [تُؤْتِينِي] فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنِي عَذَابَ النَّارِ وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ قَضَيْتَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ تَنْزِيلَ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فِيهَا فَأَخْرِجْنِي إِلَى ذَلِكَ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ طَاعَتَكَ وَ حُسْنَ عِبَادَتِكَ وَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ بِأَفْضَلِ صِلَاوَاتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا أَحَدُ يَا صَدُ يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ اغْضَبِ الْيَوْمَ لِمُحَمَّدٍ وَ لِأَبْرَارِ عَثْرَتِهِ وَ اقْتُلْ أَعْدَاءَهُمْ بَدَدًا وَ أَحْصِهِمْ عِدَدًا وَ لَا تَدْعُ عَلَيَّ ظَهْرَ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَدًا وَ لَا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَدًا يَا حَسِينَ الصُّحْبَةَ يَا خَلِيفَةَ النَّبِيِّ أَنْتَ

ص: ۳۰۸

۱- خدایا تویی پروردگرم و من بنده توام، و شایسته ترین کسیکه بنده از او بخواهد پروردگار اوست بندگان درخواست نکردند از کسیکه در کرم وجود چون تو باشد، ای بارگاه شکوه سائلان، ای نهایت حاجت راغبان، ای فریادرس دادخواهان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان، ای پناهگاه گریختگان ای دادرس دادخواهان، ای پروردگار مستضعفان ای برطرف کننده اندوه غم زدگان، ای گشاینده اندوه اندوه ناگان، ای برطرف کننده گرفتاری بزرگ، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان ترین مهربانان درود فرست بر محمد، و خاندان محمد و گناهان و عیبه و بد رفتاری و ستم و جرم و زیاده روی مرا بر خودم بیامرز، و از فضل و رحمت روزی من کن، که آن را کسی جز تو مالک نیست، از من درگذر، و همه آنچه از گناهانم گذشته بیامرز،

۲- و در باقیمانده عمرم مرا حفظ کن، و پرده پوشی کن بر من و پدر و مادر و فرزندان و نزدیکان و اهل و عیالم، و هر که به من نسبت داشته از مردان و زنان مؤمن در دنیا و آخرت، زیرا همه این امور به دست توست، و تو گسترنده آمرزشی ای آقای من مرا محروم مکن، و دعایم را بدون اجابت و دستم را خالی به سوی سینه ام بازنگردان، تا آنچه را خواستم در حقم انجام دهی، و همه درخواستهایم را اجابت نمایی، و از احسانت بر من بیفزایی، که تو به هر چیز توانایی، مشتاق به سوی تویم، خدایا نامه ای نیکو، و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها برای توست، از تو درخواست می کنم بحق نامت «بسم الله الرحمن الرحيم» اگر در این شب فرود آمدن فرشتگان و روح را حتم کرده باشی، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی نامم را در شمار خوشبختان و روحم را با شهیدان،

أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ الْبِدِيءُ الْبَدِيعُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْءٌ، (١) وَ الدَّائِمُ غَيْرُ الْغَائِلِ وَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ أَنْتَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ أَنْتَ خَلِيفَةُ مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرُهُ مُحَمَّدٌ وَ مُفَضَّلُ مُحَمَّدٍ أَشْأَلُكَ أَنْ تَنْصِرَ وَصِيَّ مُحَمَّدٍ وَ خَلِيفَةَ مُحَمَّدٍ وَ الْقَائِمَ بِالْقِسْطِ مِنْ أَوْصِيَاءِ مُحَمَّدٍ صِلَاوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ اعْطِفْ عَلَيْهِمْ نَصْرَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي مَعَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ اجْعَلْ عِاقِبَةَ أَمْرِي إِلَى غُفْرَاتِكَ وَ رَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ كَذَلِكَ نَسَبْتَ نَفْسَكَ يَا سَيِّدِي بِاللُّطِيفِ [بِاللُّطْفِ] بَلَى إِنَّكَ لَطِيفٌ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ الطُّفَّ [بِي إِنَّكَ لَطِيفٌ] لِمَا تَشَاءُ. (٢) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِي الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ فِي عَامِنَا هَذَا وَ تَطَوَّلْ عَلَيَّ بِجَمِيعِ حَوَائِجِي لِلْآخِرَةِ وَ الدُّنْيَا (٣)

پس سه مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً [غَفُوراً] اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ رَبِّ إِنَّي عَمِلْتُ سُوءاً وَ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْعَلِيمُ الْكَرِيمُ الْغَفَّارُ لِلذَّنْبِ الْعَظِيمِ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً. (٤)

پس این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ لِي مَا تَفْضِي وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِيمِ الْمُخْتَوِّمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَ لَا

ص: ٣٠٩

۱- و کار نیکم را در برترین جای بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و بر من ببخشی باوری که دلم با آن همراه باشد، و ایمانی که به دو دلی آمیخته نشود، و خشنودی به آنچه نصیب نمودی، و به من در دنیا نیکی و در آخرت نیکی عنایت کن، و از شکنجه دوزخ حفظ فرما، و اگر نزول فرشتگان و روح را در این شب حتم نکرده باشی، عمر مرا تا آن زمان به تأخیر انداز، و در آن شب ذکر و شکر و طاعت و نیکو بندگی کردند را روزی من کن، و بر محمد و خاندان محمد درود فرست به برترین درودهایت ای مهربان ترین مهربانان، ای یکتا، ای مقصود نیازمندان، ای پروردگار محمّد، امروز به خاطر محمّد و خوبان از عرش خشم کن، و دشمنانشان را در پریشانی و پراکندگانی به قتل برسان، و آنان را یک به یک برشمار، و بر روی زمین احدی از آنان را باقی مگذار، و و آنان را هرگز نیامرزد، ای نیکو همنشین، ای جانشین پیامبران در کارهایشان، تو مهربان ترین مهربانانی، ای آغازگر آفرینش، ای آفریننده که چیزی مانند تو نیست،

۲- و جاودان غیر غافل، و زنده ای که هرگز نمی میرد، تو هر روز در کاری هستی، تو خلیفه محمّد و یاور محمّد، و برتری دهنده محمّدی، از تو می خواهم که یاری رسانی بر وصی محمّد و جانشین محمّد، و قیام کننده به عدالت از جانشینان محمّد، درودت بر او و بر ایشان، یاری ات را متوجه ایشان فرما، ای که معبودی جز تو نیست، به حق اینکه معبودی جز تو نیست، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا در دنیا و آخرت همراه ایشان قرار ده، و پایان کارم را به آمرزش و رحمت رسان. ای مهربان ترین مهربانان، و همچنان که ای آقای من خود را به لطیف بودن نسبت دادی، آری همانا لطیفی، پس بر محمّد و

خاندان محمّد درود فرست و به هرچه خواهی بر من لطف کن.

۳- خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و این سال حج و عمره روزی من گردان، و با برآوردن همه حاجات دنیوی و اخروی ام بر من منت گذار.

۴- از خدای پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و به سوی او باز می گردم که پروردگارم نزدیک و اجابت کننده است، از خداوند پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و بسوی او باز می گردم که او مهربان و با محبت است، از خدای پروردگارم درخواست آمرزش می کنم و بسوی او باز می گردم که بسیار آمرزنده است، خدایا مرا بیامرز که تو مهربان ترین مهربانانی، بارپروردگارا من بد کردم، و به خود ستم نمودم پس مرا بیامرز، که کسی جز تو گناهان را نیامرزد، از خدا درخواست آمرزش می کنم که معبودی جز او نیست زنده و به خود پاینده است، بردبار و بزرگ و بخشنده و آمرزنده گناهان بزرگ است، و به سوی او باز می گردم، از خدا درخواست آمرزش می کنم که همانا او آمرزنده و مهربان است.

يُبَدِّلُ أَنْ تَكْتَبِنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَعِيهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ وَأَنْ تَجْعَلَ فِيمَا تَقْضِي وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَتُوسِّعَ رِزْقِي وَتُؤَدِّيَ عَنِّي أَمْرَانِي وَذِيْنِي آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ وَارْحُسْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَرِسُ وَمِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَرِسُ وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ كَثِيرًا. (۱)

تسبیحات و صلوات هر روز ماه رمضان

دوم: فرموده اند که این تسبیحات را در همه روزهای ماه مبارک رمضان از اول تا آخر ماه بخوان و آن ده بخش است که هر بخش آن مشتمل بر ده «سبحان الله» است:

(۱) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي السَّمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يَرَى وَمَا لَا يَرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ السَّمِيعِ الَّذِي لَيْسَ شَيْءٌ أَسْمَعُ مِنْهُ يَسْمَعُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرْضِينَ وَيَسْمَعُ مَا فِي ظُلُمَاتِ الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَيَسْمَعُ الْأَمْنِينَ وَالشُّكُوى وَيَسْمَعُ السَّرَّ وَالْأَخْفَى وَيَسْمَعُ وَسَاوِسَ الصُّدُورِ وَيَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَلَا يُصَمُّ سَمْعُهُ صَوْتُ. (۲)

(۲) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي السَّمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يَرَى وَمَا لَا يَرَى سُبْحَانَ اللَّهِ

ص: ۳۱۰

۱- خدایا از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و در آنچه حکم می کنی و مقدر می نمایی از فرمان بزرگ حتمی در شب قدر، از حکمی که بازگشت و و تغییری برای آن نیست، اینکه مرا از زیارت کنندگان خانه کعبه بنویسی، آنان که حجشان پذیرفته، و تلاششان قبول، و گناهانشان آمرزیده، و از بدی هایشان گذشت شده، و در آنچه که حکم می کنی، مقدر فرمایی که عمرم را طولانی کنی، و در روزی ام وسعت بخشی، و امانت و دینم را ادا کنی، آمین ای پروردگار جهانیان، خدایا، در کارم گشایش و راه نجاتی قرار ده، و از جایی که گمان می برم و از جایی که گمان نمی برم، مرا روزی بخش، و از جایی که خود را حفظ می کنم و از جایی که خود را حفظ نمیکنم مرا محافظت فرما، بر محمد و خاندان محمد درود و سلام بسیار فرست.

۲- (۱) منزّه است خدا آفریننده هر نفس کننده، منزّه است خدای صورتگر، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای پدیدآورنده هر چیز، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدای به امتداد کلمات بی پایانش منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدای شنوا، که هیچکس شنواتر از او نیست، از بالای عرشش می شنود آنچه زیر هفت زمین است، و می شنود آنچه در تاریکی های خشکی و دریاست، و می شنود ناله ها و شکوه ها را، و می شنود پنهان و پنهان تر را،

و می شود و سوسه های نهان در سینه ها را، و شنوایی اش را هیچ صدایی کر نکند.

مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الْبَصِيرِ الَّذِي لَيْسَ شَيْءٌ أَبْصَرَ مِنْهُ يُبْصِرُ مَنْ فَوْقَ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرْضِينَ وَ يُبْصِرُ مَا فِي ظُلُمَاتِ الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ [وَ] لَا تُغْشَى [تُغْشَى] بَصَرَهُ الظُّلْمَةُ وَ لَا- يُسْتَتَرُ مِنْهُ بِسِتْرٍ وَ لَا- يُؤَارِي مِنْهُ جِدَارٌ وَ لَا- يَغِيبُ عَنْهُ بَرٌّْ وَ لَا بَحْرٌ وَ لَا يَكُنُّ [يَكُنُّ] مِنْهُ جَبَلٌ مَا فِي أَصْلِهِ وَ لَا قَلْبٌ مَا فِيهِ وَ لَا جَنْبٌ مَا فِي قَلْبِهِ وَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْهُ صَغِيرٌ وَ لَا كَبِيرٌ وَ لَا يَسْتَخْفِي مِنْهُ صَغِيرٌ لِصَغَرِهِ وَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (١)

(٣) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يَرَى وَ مَا لَا يَرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يُنْشِئُ السَّحَابَ الثَّقَالَ وَ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَ يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَ يُنْزِلُ الْمَاءَ مِنَ السَّمَاءِ بِكَلِمَتِهِ وَ يُثْبِتُ النَّبَاتَ بِقُدْرَتِهِ وَ يَسْقِطُ الْوَرَقَ [يُسْقِطُ الْوَرَقَ] بِعِلْمِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ وَ لَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ. (٢)

(٤) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ

ص: ٣١١

١- (٢) منزّه است خدای آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده هر چیزی، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدای به امتداد کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدای بینا، که هیچکس بیناتر از او نیست، از بالای عرشش می بیند آنچه زیر هفت زمین است، و می بیند آنچه در تاریکی های خشکی و دریاست، دیده ها او را درک نمی کند، و او دیده ها را درک می کند، و او مهربان و آگاه است، دیده اش را تاریکی نمی پوشاند، و چیزی از او با پوشش پوشیده نمی شود، و دیوار چیزی را از او پنهان نمی کند، و خشکی و دریا از او غایب نمی گردد و کوه آنچه را در ریشه دارد از او پنهان نمی دارد، و نه دلی آنچه را در نهاد خود دارد، و نه پهلویی آنچه را در دل دارد، و کوچک و بزرگی نمی تواند خود را از او پنهان کند، و چیز کوچکی به خاطر کوچکی اش نمی تواند از او پنهان شود، در زمین و آسمان چیزی بر او پنهان نیست، اوست که شما را به هرگونه که بخواهد در رحم ها صورت می بندد معبودی جز او نیست، نیرومند و فرزانه است.

٢- (٣) منزّه است خدای آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده هر چیزی، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، و منزّه است خدا به امتداد کلمات بی پایانش، منزّه است خدای پروردگار جهانیان، منزّه است خدای پدیدآورنده ابرهای گران و رعد به سپاس او تسبیح می گوید، و فرشتگان از بیمش و صاعقه ها را می فرستد و هر که را بخواهد به آن دچار می کند، و بادها را مژده ای پیشاپیش باران رحمتش می فرستد، و با فرمانش آب را از آسمان نازل می کند و گیاه را با نیرویش می رویاند، و برگ درخت را به دانشش فرو می ریزد، منزّه است خدایی که به اندازه سنگینی غباری در زمین و آسمان از او پنهان نمی ماند، و نه کوچک تر از آن و نه بزرگ تر از

آن چیزی نیست مگر در کتابی روشن نوشته است.

الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا يُرَى وَمَا لَا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ لَهُ مَعْقِبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَيُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَيَعْلَمُ مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَيَقْرَأُ فِي الْأَرْحَامِ مَا يَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى . (١)

(٥) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا يُرَى وَمَا لَا يُرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَالِكِ الْمُلْكِ تَوْتِي الْمُلْكِ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِهِ [الْخَيْزُرِ إِنَّكَ] وَهُوَ [عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ] قَدِيرٌ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ . (٢)

(٦) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ

ص: ٣١٢

١- (٤) منزّه است خدای آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدای آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده هر چیز، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدایی که می داند آنچه را هر مادری باردار است، و آنچه را رحم ها فرو برند و آنچه را بیفزایند، و هر چیز نزد او به اندازه است، دانای پنهان و آشکار است، بزرگ و والاست، برای او برابر است که کسی از شما آهسته سخن گوید یا بلند، و پنهان شونده در شب باشد یا راه رونده آشکار در روز، برای خدا فرشتگان پی گیری است پیش روی انسان و پشت سرش، که از او به فرمان خدا محافظت می کنند، منزّه است خدایی که می میراند زنده ها را، و زنده می کند مردگان را، و آگاه است آنچه را زمین از ایشان می کاهد، خدایی که در رحم ها قرار می دهند آنچه را بخواهد تا زمانی معین

٢- (٥) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدایی که همه جفت ها را آفرید، آفرید، منزّه است خدای قراردهنده تاریکی ها، و نور، منزّه است خدای شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدای آفریننده آنچه دیده میشود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا، دارنده پادشاهی، به هر که بخواهی پادشاهی می بخشی، و از هر که بخواهی می ستانی، و به هر که بخواهی عزت می دهی، و به هر که بخواهی به خاک ذلت می کشانی، خیر تنها بدست توست، توبه هر چیز توانایی، شب را وارد روز می کنی و روز را وارد شب می نمایی، زنده را از مرده، و مرده را از زنده بیرون می آوری، و به هر که بخواهی بی حساب روزی می دهی.

خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَىٰ وَ مَا لَا يُرَىٰ سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقِهِ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةَ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَ لَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ. (۱)

(۷) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَىٰ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَىٰ وَ مَا لَا يُرَىٰ سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا يُحْصِي مَدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ وَ لَا يَجْزِي بِالْآيَةِ الشَّاكِرُونَ الْعَابِدُونَ وَ هُوَ كَمَا قَالَ وَ فَوْقَ مَا نَقُولُ [يَقُولُ الْقَائِلُونَ] وَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ كَمَا أَتَىٰ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَ لَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ ۚ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ لَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (۲)

(۸) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَ النَّوَىٰ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يُرَىٰ وَ مَا لَا يُرَىٰ سُبْحَانَ اللَّهِ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ لَا يَشْعَلُهُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا عَمَّا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ لَا

ص: ۳۱۳

۱- (۶) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیزی، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدای یکه کلیدهای غیب نزد اوست، و آنها را کسی جز او نمی داند، و به هر چه در خشکی و دریاست علم دارد، و برگی از درخت نمی افتد مگر آنکه می داند، و نیست دانه ای در تاریکی های زمین و نه تر و خشکی مگر اینکه در کتابی روشن نوشته است.

۲- (۷) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیز، منزّه است خدا و آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدایی که مدح کنندگان نمی توانند مدحش را برشمارند، و سپاس گویان عبادت کننده توان پرداخت پاداش نعمت هایش را ندارند، و او چنان است که خود فرموده، برتر از آنچه ما می گوئیم، و خدای پاک چنان است که خودش را ستوده، به چیزی از دانشش احاطه نمی یابند مگر به اندازه ای که خود خواسته، حکومتش آسمانها و زمین او را به زحمت نمی اندازد، و او والا و بزرگ است.

يَسْغَلُهُ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَخْرُجُ فِيهَا عَمَّا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ لَا يَسْغَلُهُ عِلْمُ شَيْءٍ عَنِ عِلْمِ شَيْءٍ وَ لَا يَسْغَلُهُ خَلْقُ شَيْءٍ عَنِ خَلْقِ شَيْءٍ وَ لَا حِفْظُ شَيْءٍ عَنِ حِفْظِ شَيْءٍ وَ لَا يُسَاوِيهِ شَيْءٌ وَ لَا يَعْدِلُهُ شَيْءٌ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (١)

(٩) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يَرَى وَ مَا لَا يَرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَى أَجْنَحٍ مثنى وَ ثلاث وَ رُبَاعٍ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَ مَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (٢)

(١٠) سُبْحَانَ اللَّهِ بَارِي النَّسَمِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ الْأَزْوَاجِ كُلِّهَا سُبْحَانَ اللَّهِ جَاعِلِ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوَى سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ خَالِقِ مَا يَرَى وَ مَا لَا يَرَى سُبْحَانَ اللَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَ لَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَ لَا أَذْنَى مِنْ ذَلِكَ وَ لَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَمَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

ص: ٣١٤

١- (٨) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدای صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیزی، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا که آنچه را در زمین فرو می رود و آنچه را از آن بیرون می آید می داند، و از آنچه از آسمان فرو می ریزد، و آنچه در آن بالا می رود خبر دارد، و او را سرگرم نکند آنچه در زمین فرو می رود و از آن بیرون می آید، از آنچه از آسمان فرو می ریزد و آنچه در آن بالا می رود، و او را سرگرم نسازد و آنچه از آسمان نازل می شود و آنچه در آن بالا می رود، از آنچه در زمین فرو می رود، و از آن بیرون می آید، و او را سرگرم نکند علم به چیزی از علم به چیز دیگر، و او را سرگرم نکند آفریدن چیزی از آفریدن چیز دیگر، و نه نگهداری چیزی از نگهداری چیز دیگر، و چیزی برابر او نیست، و چیزی همتای او نمی باشد، چیزی مانند او نیست، و او شنوا و بیناست.

٢- (٩) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیزی، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود، و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا پدید آورنده آسمان ها و زمین منزّه است خدایی که فرشتگان را فرستادگان خویش قرار داد دارندگان بال هایی دوتایی و سه تایی و چهارتایی در آفرینش می افزاید آنچه را بخواهد، همانا خدا بر هر چیز تواناست، آنچه خدا از سر رحمت برای مردم می گشاید کسی را توان بستن آن نیست، و آنچه را می بندد، کسی را نیروی گشودن آن نمی باشد، و او نیرومند و حکیم است

سۆم: و نیز فرموده اند این صلوات را در هر روز ماه رمضان بخوان:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا لَيْبِكَ يَا رَبِّ وَ سَعْدَيْكَ وَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ ارْحِمِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ كَمَا رَحِمْتَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ سَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا سَلَّمْتَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ امْنُنْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا مَنَنْتَ عَلَى مُوسَى وَ هَارُونَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا هَدَيْتَنَا بِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يُعْبِطُهُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْآخِرُونَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلَامُ كُلَّمَا طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلَامُ كُلَّمَا طَرَفَتْ عَيْنٌ أَوْ بَرَقَتْ، (۲)

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلَامُ كُلَّمَا ذُكِرَ السَّلَامُ، عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ السَّلَامُ كُلَّمَا سَبَّحَ اللَّهُ مَلَكٌ أَوْ قَدَّسَهُ، السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي الْمَأْوَلِينَ وَ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي الْمَآخِرِينَ وَ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي الدُّنْيَا وَ الْمَآخِرَةِ، اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ وَ رَبَّ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ رَبَّ الْحِلِّ وَ الْحَرَامِ أُنَبِّغْ مُحَمَّدًا نَبِيَّكَ عَنَّا السَّلَامَ [وَ أَهْلَ بَيْتِهِ عَنَّا أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَ السَّلَامِ] اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا مِنَ الْبَهَاءِ وَ النُّضْرَةِ وَ الشُّرُورِ وَ الْكِرَامَةِ وَ الْغِبْطَةِ وَ

ص: ۳۱۵

۱- (۱۰) منزّه است خدا آفریننده هر تنفس کننده، منزّه است خدا صورت آفرین، منزّه است خدا آفریننده همه جفت ها، منزّه است خدا قراردهنده تاریکی ها و نور، منزّه است خدا شکافنده دانه و هسته، منزّه است خدا آفریننده هر چیز، منزّه است خدا آفریننده آنچه دیده می شود و آنچه دیده نمی شود، منزّه است خدا به کشش کلمات بی پایانش، منزّه است خدا پروردگار جهانیان، منزّه است خدا که می داند آنچه را در آسمان ها و زمین است، گفتگوی پنهانی هیچ سه نفری نیست مگر اینکه او چهارمی آنهاست، و نه پنج نفری دیگر مگر اینکه او ششمی آنهاست، و نه کمتر از او و نه بیشتر، مگر آنکه با آنها باشد هر جا که باشند، سپس روز قیامت آنان را به آنچه انجام داند آگاه می سازد، همانا خدا به هر چیز داناست.

۲- به راستی خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند، ای کسانی که ایمان آوردید، بر او درود فرستید و بطور کامل تسلیم او شوید، ای پروردگار تو را اجابت کردم و سعادت پی درپی از تو درخواست می کنم، منزّهی تو، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و بر محمد و خاندان محمد برکت ده، همانگونه که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم درود فرستادی و به آنان برکت دادی، همانا تو ستوده و بزرگواری، خدایا بر محمد و خاندان محمد رحم کن. همانگونه که به ابراهیم و خاندان ابراهیم رحم کردی، همانا تو ستوده و بزرگواری، خدایا بر محمد و خاندان محمد سلام فرست همانگونه که بر نوح در بین جهانیان سلام فرستادی. خدایا بر محمد و خاندان محمد نعمت بخش، همانگونه که به موسی و هارون نعمت بخشیدی، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست همانگونه که ما را به یمن او شرافت دادی، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست همانگونه که ما را به او هدایت فرمودی، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز، که

اولین و آخرین بر آن مقام رشک برند، بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که خورشید برآید یا غروب کند، بر محمّد و خاندانش سلام هر زمان که پلک بر هم نهد چشمی یا برق زند،

الْوَسِيلَةَ وَ الْمَنْزِلَةَ وَ الْمَقَامَ وَ الشَّرْفَ وَ الرَّفْعَةَ وَ الشَّفَاعَةَ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِي أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ وَ أَعْطِ مُحَمَّدًا فَوْقَ مَا تُعْطِي الْخَلَائِقَ مِنَ الْخَيْرِ أَوْعَافًا [مُضَاعَفَةً] كَثِيرَةً لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ ، (۱)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَطْيَبَ وَ أَظْهَرَ وَ أَزْكَى وَ أَنْمَى وَ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْآخِرِينَ وَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُ وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ [وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهَا وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهَا وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ ظَلَمَهَا] وَ الْعَنْ مَنْ آذَى نَبِيِّكَ فِيهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ إِمَامَيْ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُمَا وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُمَا وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ شَرِكَ فِي دِمَائِهِمَا [دَمِهِمَا] . (۲)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُ وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُ وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُ وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مِنْ وَالَاهُ وَ عِيَادٍ مِنْ عِيَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعِيَادِ عَلَى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ [ظَلَمَهُ]
اللَّهُمَّ صَلِّ

ص: ۳۱۶

۱- بر محمد و خاندانش سلام هر زمان که سلام ذکر شود، بر محمد و خاندانش سلام هر زمان که فرشته ای خدا را تسبیح یا تقدیس کند، سلام بر محمد و خاندانش در میان پیشینیان، سلام بر محمد و خاندانش در میان پسینیان، و سلام بر محمد و خاندانش در دنیا و آخرت. خدایا ای پروردگار مکه، و پروردگار رکن و مقام، و پروردگار حلّ و حرام، به محمد پیامبرت از جانب ما سلام برسان. خدایا به محمد عطا کن از زیبایی و شادابی و شادی و بزرگواری و خوشحالی و وسیله و منزلت و مقام و شرف و بلند شأن و شفاعت در پیشگاهت روز قیامت، برترین چیزیکه به یکی از بندگان عطا می کنی، و عطا کن به محمد بالاترین چیزی را که از خیر به خلائق عطا می کنی، به چندین برابر که آن را غیر تو نتواند به شماره آورد

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست پاک ترین و پاکیزه ترین و با نشو و نما ترین، و برترین درودی که بر یکی از پیشینیان و پسینیان و بر احدی از خلق خود فرستادی ای مهربان ترین مهربانان، خدایا بر علی امیر مؤمنان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوس دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذابت را بر کسی که در ریختن خونس شرکت جست دوچندان کن. خدایا درود فرست بر فاطمه دختر پیامبرت محمد که سلام بر او و خاندانش باد، و لعنت کن کسی را که درباره فاطمه، پیامبرت را آزد، خدایا بر حسن و حسین دو پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که آن دو پیشوا را دوست دارد، و دشمن بدار هر که آن دو را دشمن بدارد، و عذاب کسی را که در ریختن خون آن دو امام شرکت جست دو چندان گردان،

عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادٍ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابِ عَلَيَّ مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]. (١)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادٍ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابِ عَلَيَّ مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادٍ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابِ عَلَيَّ مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادٍ مَنْ عَادَاهُ وَ ضَاعِفِ الْعَذَابِ عَلَيَّ مَنْ ظَلَمَهُ [شَرِكَ فِي دَمِهِ]
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْخَلْفِ مِنْ بَعِيدِهِ إِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَ وَالٍ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادٍ مَنْ عَادَاهُ وَ عَجَلْ فَرْجَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْقَاسِمِ وَ الطَّاهِرِ
ابْنِي نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رُقَيْتِ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ الْعَنْ مَنْ آذَى نَبِيِّكَ فِيهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمِّ كَلثُومِ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ الْعَنْ مَنْ آذَى
نَبِيِّكَ فِيهَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى ذُرِّيهِ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ اخْلُفْ نَبِيِّكَ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ اللَّهُمَّ مَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِيدِهِمْ وَ
مِيدِهِمْ وَ أَنْصِرْ أَرْهَمَ عَلَى الْحَقِّ فِي السَّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ اللَّهُمَّ اطْلُبْ بِذَخْلِهِمْ وَ وَثَرِهِمْ وَ دِمَائِهِمْ وَ كُفِّ عَنَّا وَ عَنْهُمْ وَ عَنِ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ
مُؤْمِنَةٍ بَأْسَ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ كُلِّ دَابَّهِ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّكَ أَشَدُّ بَأْسًا وَ أَشَدُّ تَنْكِيلًا. (٢)

و میگوی

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لَهُمْ لَا- يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَ لِرَحْمَةِ لَا- تُنَالُ إِلَّا بِكَ وَ لِكَرْبٍ لَا يَكْتَسِفُهُ إِلَّا أَنْتَ وَ لِرَغْبَةٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ وَ لِحَاجَةٍ لَا
يَقْضِيهَا إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ

ص: ۳۱۷

۱- خدایا بر علی بن حسین پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر محمد بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر جعفر بن محمد پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر موسی بن جعفر پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که در ریختن خونش شرکت جست دوچندان گردان. خدایا بر علی بن موسی، پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که در ریختن خونش شرکت جست و دوچندان گردان. خدایا بر محمد بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر علی بن محمد پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان.

۲- خدایا بر حسن بن علی پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و عذاب کسی که بر او ستم ورزید دوچندان گردان. خدایا بر یادگار پس از او پیشوای مسلمانان درود فرست، و دوست بدار هر که او را دوست دارد، و دشمن بدار هر که او را دشمن دارد، و گشایش کارش را سرعت بخش، خدایا بر قاسم و طاهر دو پسر پیامبرت درود فرست. خدایا بر رقیه دختر پیامبرت درود فرست، و لعنت کن کسی را که درباره او پیامبرت را

آزرد. خدایا بر امّ کلثوم دختر پیامبرت درود فرست، و لعنت کن کسی را که درباره او پیامبرت را آزرده. خدایا بر فرزندان پیامبرت درود فرست. خدایا به جای پیامبرت سرپرستی اهل بیتش را بر عهده گیر. خدایا حکومتشان را در زمین پا برجا فرما. خدایا ما را از شمار آنان و مددکار و یارشان به حق چه پنهان و چه آشکار قرار ده. خدایا خون خواهی، انتقام و قصاصشان را بستان، و از ما و از ایشان و از هر مرد مؤمن و زن مؤمن ه ای بازدار شرّ هر متجاوز و سرکش و جانوری که مهارش را به دست گرفته ای، همانا تو در سختگیری از همه سخت تر، و در کیفر نمودن از همه شدیدتری. سید ابن طاوس فرموده است: و نیز بخوان: يَا عُدَّتِي فِي كُرْبَتِي وَيَا صَاحِبِي فِي شِدَّتِي وَيَا وَلِيِّي فِي نِعْمَتِي وَيَا غَايَتِي فِي رَغْبَتِي أَنْتَ السَّائِرُ عَوْرَتِي وَالْمُؤْمِنُ رَوْعَتِي وَالْمُقِيلُ عَثْرَتِي فَاعْفُ لِي خَطِيئَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ای توشه ام در شدت اندوه، و ای همدمم در سختی ها، و ای سرپرستم در نعمت، و ای نهایت اشتیاقم، تو پوشاننده زشتی ام، و ایمنی بخش ترسم، و نادیده گیرنده لغزشم هستی، پس خطایم را بیامرز، ای مهربان ترین مهربانان

فَكَمَا كَانَ مِنْ شَأْنِكَ مَا أَذْنَتْ لِي بِهِ مِنْ مَسْأَلَتِكَ وَرَحْمَتِي بِهِ مِنْ ذِكْرِكَ فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ سَيِّدِي الْإِجَابَةُ لِي فِيمَا دَعَوْتُكَ وَ
 عَوَاتِدُ الْإِفْضَالِ فِيمَا رَجَوْتُكَ وَالنَّجَاهُ مِمَّا فَرَعْتُ إِلَيْكَ فِيهِ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا أَنْ أُبَلِّغَ رَحْمَتَكَ فَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَ
 تَسِيَعَنِي وَإِنْ لَمْ أَكُنْ لِلْإِجَابَةِ أَهْلًا فَأَنْتَ أَهْلُ الْفَضْلِ وَرَحْمَتِكَ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَلْتَسِيَعْنِي رَحْمَتَكَ يَا إِلَهِي يَا كَرِيمَ أَسْأَلُكَ
 بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تَصِلَ لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تُفَرِّجَ هَمِّي وَتَكْشِفَ كَرْبِي وَغَمِّي وَتَرْحَمَنِي بِرَحْمَتِكَ وَتَرْزُقَنِي مِنْ
 فَضْلِكَ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ قَرِيبٌ مُجِيبٌ. (۱)

چهارم: شیخ طوسی و سید ابن طاووس فرموده اند: در هر روز ماه رمضان بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ بِأَفْضَلِهِ وَكُلُّ فَضْلِكَ فَاضِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ بِأَعْمِهِ وَ
 كُلُّ رِزْقِكَ عِيَامٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَطَائِكَ بِأَهْنَاهُ وَكُلُّ عَطَائِكَ هَنِيءٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
 بِعَطَائِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِكَ بِأَعْجَلِهِ وَكُلُّ خَيْرِكَ عَاجِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِخَيْرِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ
 إِحْسَانِكَ بِأَحْسَنِهِ وَكُلُّ إِحْسَانِكَ حَسَنٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِإِحْسَانِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِي بِهِ حِينَ أَسْأَلُكَ فَأَجِبْنِي
 يَا اللَّهُ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُرْتَضَى وَرَسُولِكَ الْمُصْطَفَى وَآمِينَكَ وَنَجِيكَ دُونَ خَلْقِكَ وَنَجِيكَ مِنْ عِبَادِكَ، (۲) وَ
 نَبِيِّكَ بِالْصُّدُقِ وَحَبِيبِكَ وَصَلِّ عَلَى رَسُولِكَ وَخَيْرِيكَ مِنَ الْعَالَمِينَ الْبَشَرِ النَّذِيرِ السَّرَاحِ الْمُنِيرِ وَصَلِّ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَبْرَارِ
 الطَّاهِرِينَ وَصَلِّ عَلَى مَلَائِكَتِكَ الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَحَبَّبْتَهُمْ

ص: ۳۱۸

۱- خدایا تو را می خوانم برای اندوهی که کسی جز تو آن را نگشاید، و برای رحمتی که جز به عنایت تو حاصل نگردد، و
 دفع بلایی که کسی جز تو برطرف ننماید، و برای رغبتی که جز به لطف تو نمی توان به آن رسید، و حاجتی که کسی جز تو
 برآورده نکند. خدایا چنان که همواره از شأنت بوده که درخواست از حضرتت را به من اجازه داده ای، و به ذکرت بر من
 رحم فرموده، پس باید ای آقای من از شأنت این باشد که مرا اجابت نمایی در آنچه تو را خواندم، و فواید افزون پذیر در
 آنچه که به امید بستم، و نجات از آنچه که از آن به تو پناه آوردم، اگر من شایسته رسیدن به رحمت نبودم همانا رحمت تو
 شایسته است که به من برسد و مرا فرا گیرد، و اگر من سزاوار اجابت دعا نبودم، تو سزاوار فضل بر بندگانی، و زحمت تو هر
 چیز را فرا گرفته پس باید رحمت مرا هم فرا بگیرد، ای خدای من، ای کریم از تو می خواهم به حق ذات بزرگوارت، بر
 محمد و اهل بیتش درود فرستی، و اندوهم را بگشایی، و بلا و غم را برطرف کنی، و به رحمت به من رحم فرمایی، و از
 فضلت روزی ام نمایی همانا تو شنوای دعا و نزدیک و پاسخ دهنده ای.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم از بخششت به برترین مرتبه آن، و همه بخششت شایسته است، خدایا از تو درخواست می
 کنم به همه بخششت. خدایا از تو درخواست می کنم از روزی ات به فراگیرترین آن و همه روزی ات فراگیر است، خدایا از
 تو درخواست می کنم به همه روزی ات، خدایا از تو درخواست می کنم از عطایات به گواراترین آن، و همه عطای تو
 گوار است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه عطایات. خدایا از تو درخواست می کنم از خیرات به پر شتاب ترین آن و
 همه خیر تو پر شتاب است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه خیرت، خدایا از تو درخواست می کنم از احسانت به
 نیکوترین آن، و همه احسانت نیکوست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه احسانت. خدایا از تو درخواست می کنم به

آنچه که به خاطر آن جوابم را می دهی، زمانی که از تو درخواست می کنم، پس جوابم را بده ای خدا، و درود فرست بر
محمد بنده پسندیده، و فرستاده برگزیده، و امین و محرم رازت از میان بندگان و انتخاب شده ات در بین بندگان،

عَرَفَ خَلْقَكَ وَ عَلَى أَنْبِيَائِكَ الَّذِينَ يُنْبِئُونَ عَنْكَ بِالصَّدَقِ وَ عَلَى رُسُلِكَ الَّذِينَ خَصَّصْتَهُمْ بِوَحْيِكَ وَ فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ بِرِسَالَتِكَ وَ عَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ أَدْخَلْتَهُمْ فِي رَحْمَتِكَ الْأَيْمَةِ الْمُهْتَدِينَ الرَّاشِدِينَ وَ أَوْلِيَائِكَ الْمُطَهَّرِينَ وَ عَلَى جِبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ مَلَكِ الْمَوْتِ وَ عَلَى رِضْوَانَ خَازِنِ الْجَنَانِ وَ عَلَى مَالِكِ خَازِنِ النَّارِ وَ رُوحِ الْقُدُسِ وَ الرُّوحِ الْأَمِينِ وَ حَمَلِهِ عَرْشِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْخَافِظِينَ عَلَيَّ بِالصَّلَاةِ الَّتِي تُحِبُّ أَنْ يُصَلِّيَ بِهَا عَلَيْهِنَّ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلُ الْأَرْضِينَ، (۱) صَلَاةً طَيِّبَةً كَثِيرَةً مُبَارَكَةً زَاكِيَةً نَامِيَةً ظَاهِرَةً بَاطِنَةً شَرِيفَةً فَاضِلَةً تَبِينُ [تَبِينُ] بِهَا فَضْلَهُمْ عَلَى الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْآخِرِينَ اللَّهُمَّ [وَ] أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَ الشَّرْفَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ اجْزِهِ [عَنَّا] خَيْرَ مَا جَزَيْتَ نَبِيًّا عَن أُمَّتِهِ اللَّهُمَّ وَ أَعْطِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَعَ كُلِّ زُلْفَةٍ زُلْفَةً وَ مَعَ كُلِّ وَسِيلَةٍ وَسِيلَةً وَ مَعَ كُلِّ فَضِيلَةٍ فَضِيلَةً وَ مَعَ كُلِّ شَرَفٍ شَرَفًا تُعْطِي [اللَّهُمَّ أَعْطِ] مُحَمَّدًا وَ آلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ أَحَدًا مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ وَ الْآخِرِينَ. (۲) اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَذْنَى الْمُرْسَلِينَ مِنْكَ مَجْلِسًا وَ أَفْسَحَهُمْ فِي الْجَنَّةِ عِنْدَكَ مَنْزِلًا وَ أَقْرَبَهُمْ إِلَيْكَ وَسِيلَةً وَ اجْعَلْهُ أَوَّلَ شَافِعٍ وَ أَوَّلَ مُشَفَّعٍ وَ أَوَّلَ قَائِلٍ وَ أَنْجِحْ سَائِلٍ وَ ابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي يَغِطُّهُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَسْمَعَ صَوْتِي وَ تُجِيبَ دَعْوَتِي وَ تَجَاوِزَ عَن خَطِيئَتِي وَ تَصْفَحَ عَن ظُلْمِي وَ تُنَجِّحَ طَلِبَتِي وَ تَقْضِيَ حَاجَتِي وَ تُنْجِزَ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ تُقِيلَ عَثْرَتِي وَ تَغْفِرَ ذُنُوبِي وَ تَغْفُوَ عَن

ص: ۳۱۹

۱- و پیامبرت و محبوب راستینت، و درود فرست بر فرستاده و برگزیده ات از جهانیان، آن مژده دهنده، و بیم دهنده و چراغ روشنی بخش، و بر اهل بیتش آن نیکان پاک، و بر فرشتگانت، آن فرشتگانی که خاص در گاهت نمودی، و آنان را از دیده مخلوقات پنهان داشتی، و بر پیامبرانت که از تو به راستی خبر می دهند، و بر رسولانت که آنان را به وحی خویش اختصاص دادی و با رسالاتت بر جهانیان برتری بخشیدی، و بر بندگان شایسته ات که در رحمت و اردشان نمودی، آن امامان ره یافته راهنما و اولیای پاکیزه ات، و بر جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و فرشته مرگ، و بر رضوان خزانه دار بهشت، و بر مالک خزانه دار دوزخ، و روح القدس و روح الامین، و حاملان مقرب عرشت، و بر دو فرشته نگهبان بر من، با درودی که دوست داری درود فرستند بر ایشان با آن درود، اهل آسمانها و اهل زمینها،

۲- درودی پاک و فراوان، خجسته رشد یافته و فزاینده، آشکار و نهان، شریف و بافضیلت، که با چنین درودی برتری آنان را بر اولین و آخرین آشکار نمایی. خدایا محمد را وسیله و شرف و فضیلت عطا کن، و به بهتر چیزی که پیامبر را از امتش پاداش دهی به او پاداش ده خدایا به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) عطا کن با هر مقامی مقامی دیگر، و با هر وسیله ای وسیله ای دیگر، و با هر فضیلتی فضیلتی دیگر، و با هر شرفی شرف دیگر، عطا کن به محمد و خاندانش در روز قیامت برترین چیزی که عطا کردی به یکی از گذشتگان و آیندگان.

جُرْمِي وَ تُقْبِلَ عَلَيَّ وَ لَا تُغْرِضْ عَنِّي وَ تَزَحْمِنِي وَ لَا تُعَيْدِنِي وَ تُعَافِنِي وَ لَا تَبْتَلِنِي، (۱) وَ تَرْزُقْنِي مِنَ الرَّزْقِ أَطْيَبِهِ وَ أَوْسَعَهُ وَ لَا تُحْرِمْنِي يَا رَبِّ وَ أَقْضِ عَنِّي دَيْنِي وَ ضَعْ عَنِّي وَزْرِي وَ لَا- تُحْمَلْنِي مِآلًا- طَاقَةً لِي بِهِ يَا مَوْلَايَ وَ أَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صِلْ مَوَاتِكَ عَلَيَّ وَ عَلَيَّهِمْ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ وَ عَلَيَّهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

سپس سه مرتبه بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي (۳)

آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ قَلِيلًا مِنْ كَثِيرٍ مَعَ حَاجَةٍ بِي إِلَيْهِ عَظِيمَةٍ وَ غِنَاكَ عَنْهُ قَدِيمٌ وَ هُوَ عِنْدِي كَثِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيرٌ فَاثْمُنْ عَلَيَّ بِهِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (۴)

پنجم: خواندن این دعا است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي (۵)

و چون دعایی طولانی است، به خاطر رعایت اختصار آن را ذکر نکردم، هر که خواهان آن است به کتاب «اقبال» یا «زاد المعاد» مرحوم مجلسی مراجعه کند. (۶)

ششم: شیخ مفید در کتاب «مقنعه» از ثقه بزرگوار علی بن مهزیار از حضرت جواد علیه السلام روایت کرده که مستحب است در هر وقت از شب و روز ماه مبارک رمضان، از اول ماه تا آخر ماه بسیار بگویی:

يَا ذَا الَّذِي كَانَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ثُمَّ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ ثُمَّ يَبْقَى وَ يَفْنَى كُلُّ شَيْءٍ يَا ذَا الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ يَا ذَا الَّذِي لَيْسَ فِي

ص: ۳۲۰

۱- خدایا محمد (درود خدا بر او و خاندانش) را در جایگاه نزدیک ترین رسولان به خود، و در بهشت در پیشگاهت در منزلگاه جادارترین انبیاء، و از بابت وسیله نزدیک ترینشان به درگاه خود قرار ده، و او را نخستین شفاعت کننده و نخستین کسی که شفاعتش پذیرفته است، و نخستین گوینده، و حاجت رواترین خواهنده گردان، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز که گذشتگان و آیندگان به خاطر آن بر او رشک برند، ای مهربان ترین مهربانان، و از تو می خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و اینکه صدایم را بشنوی و دعایم را اجابت نمایی و از خطایم درگذری، و از ستم چشم پوشی، و مرا به خواسته ام رسانی، و حاجتم را روا سازی، و به آنچه وعده ام داده ای وفا کنی، و لغزشم را نادیده گیری، و گناهم را بیامرزی، و از جرمم بگذری، و به من رو کنی، و از من رو نگردانی، و به من مهر ورزی و عذابم نکنی، و در سلامت کاملم بداری و گرفتارم ننمایی،

۲- و از روزی پاکیزه ترین و فراخ ترینش را نصیب کنی، ای پروردگارم مرا محروم مکن، و قرضم را ادا کن، و بارم را از دوشم بردار، و آنچه مرا تاب آن نیست بر عهده ام مگذار، ای مولای من مرا در هر خیری که محمّد و خاندان محمّد را وارد کردی وارد کن، و از هر شرّی که محمّد و خاندان محمّد را از آن خارج کردی خارج نما، درودهایت و سلام و رحمت و برکاتت بر او و بر ایشان باد.

۳- خدایا تو را می خوانم چنان که فرمانم دادی، پس مرا اجابت کن چنان که وعده ام نمودی

۴- خدایا اندکی از بسیار از تو می خواهم، با نیاز بزرگی که مرا به آن است، و بی نیازی دیرینه ای که تو را از آن است، و آن اندک نزد من بسیار است، و بر تو هموار و آسان، پس به آن بر من منت بگذار، همانا تو بر هر چیز توانایی، آمین ای پروردگار جهانیان

۵- خدایا می خوانمت آنگونه که فرمودی پس اجابتم کن آنگونه که وعده کردی

۶- اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي سَهْ بَارِ بَگُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِأَبْهَاهُ وَكُلِّ بَهَائِكَ بِهِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِأَجَلِّهِ وَكُلِّ جَلَالِكَ جَلِيلُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِأَجْمَلِهِ وَكُلِّ جَمَالِكَ جَمِيلُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلَّهُ بَارِ بَگُو اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِأَعْظَمِهَا وَكُلِّ عَظَمَتِكَ عَظِيمَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِأَنْوَرِهِ وَكُلِّ نُورِكَ نُورُكَ تَبِيرُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِأَوْسَعِهَا وَكُلِّ رَحْمَتِكَ وَاسِعَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلِّهَا بَارِ بَگُو اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِأَكْمَلِهِ وَكُلِّ كَمَالِكَ كَامِلُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَمَالِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتَمِّهَا وَكُلِّ كَلِمَاتِكَ تَامَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا وَكُلِّ أَسْمَائِكَ كَبِيرَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَسْمَائِكَ لَهَا سَهْ بَارِ بَگُو، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِأَعَزِّهَا وَكُلِّ عِزَّتِكَ عَزِيْزَةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَشِيَّتِكَ بِأَمْضَاهَا وَكُلِّ مَشِيَّتِكَ مَاضِيَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَشِيَّتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ الَّتِي اسْتَطَلَّتْ بِهَا عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ وَكُلِّ قُدْرَتِكَ مُسْتَطِيلَةٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا سَهْ بَارِ بَگُو، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِأَنْفَعِهِ وَكُلِّ عِلْمِكَ نَافِعُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِأَرْضَاهُ وَكُلِّ قَوْلِكَ رَضِيٌّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَسَائِلِكَ بِحَبِيْبِهِ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ كُلِّهَا سَهْ بَارِ بَگُو اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِأَشْرَفِهِ وَكُلِّ شَرَفِكَ شَرِيفُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِأَدْوَمِهِ وَكُلِّ سُلْطَانِكَ دَائِمُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ وَكُلِّ مُلْكِكَ فَآخِرُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ سَهْ بَارِ بَگُو، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلَائِكَ بِأَعْلَاهُ وَكُلِّ عِلَائِكَ عَالِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَنِّكَ قَدِيمُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَنِّكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَعْجَبِهَا وَكُلِّ آيَاتِكَ عَجِيْبُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِآيَاتِكَ كُلِّهَا سَهْ بَارِ بَگُو، اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي پَس بَگُويد: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ فَاضِلُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ بِأَعْمِهِ وَكُلِّ رِزْقِكَ عَامُّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَطَائِكَ بِأَهْنَيْهِ وَكُلِّ عَطَائِكَ هَنِيءُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَطَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ

خَيْرِكَ بِأَعْجَلِهِ وَكُلَّ خَيْرِكَ عَاجِلُ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِخَيْرِكَ كُلِّهِ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ إِحْسَانِكَ بِأَحْسَنِهِ وَكُلِّ إِحْسَانِكَ حَسَنُ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِإِحْسَانِكَ كُلِّهِ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُحِبُّنِي بِهِ حِينَ أَدْعُوكَ فَاجِبْنِي يَا اللّٰهُ نَعَمْ دَعْوَتِكَ يَا اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا أَنْتَ فِيهِ مِنَ الشُّونِ وَالْجَبْرُوتِ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَجَبْرُوتِ اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِشَأْنِكَ وَجَبْرُوتِكَ كُلِّهَا اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُحِبُّنِي بِهِ حِينَ أَسْأَلُكَ بِهِ فَاجِبْنِي يَا اللّٰهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِي أَيِّ حَالٍ جِئْتَهُمْ بِكَو: اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَبِّئْنِي عَلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَالتَّضَلُّقِ بِرَسُولِكَ وَالْوَلَايَةِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْإِيْتِمَامِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ فَإِنِّي قَدْ رَضِيْتُ بِذَلِكَ يَا رَبِّ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَسْأَلُكَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوَانِكَ وَالْحَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَالنَّارِ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاحْفَظْنِي مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ وَكُلِّ بَلِيَّةٍ وَ[مِنْ] كُلِّ عُقُوبَةٍ وَ مِنْ كُلِّ فِتْنَةٍ وَ مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ وَ مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ [وَمِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ] وَ مِنْ كُلِّ آفَةٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزُلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي هَذَا الشَّهْرِ وَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أِقْسِمْ لِي مِنْ كُلِّ سُرُورٍ وَ مِنْ كُلِّ بَهْجَةٍ وَ مِنْ كُلِّ اسْتِقَامَةٍ وَ مِنْ كُلِّ فَرْجٍ وَ مِنْ كُلِّ عَافِيَةٍ وَ مِنْ كُلِّ سِلَامَةٍ وَ مِنْ كُلِّ كَرَامَةٍ وَ مِنْ كُلِّ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ وَ مِنْ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ مِنْ كُلِّ حَسَنَةٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزُلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي هَذَا الشَّهْرِ وَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ اللّٰهُمَّ إِن كَانَتْ ذُنُوبِي قَدْ أَخْلَقْتَ وَجْهِي عِنْدَكَ وَ خَالَتَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ أَوْ غَيَّرْتَ حَالِي عِنْدَكَ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ الَّذِي لَمْ يُطْفَأْ وَ بِوَجْهِ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ الْمُصِطَفَى وَ بِوَجْهِ وَبِئِكَ عَلِيُّ الْمُرْتَضَى وَ بِحَقِّ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ مَيِّمًا وَ لِمَوْلَدِي وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ مَا تَوَالَدُوا ذُنُوبَنَا كُلَّهَا صَغِيرَهَا وَ كَبِيرَهَا وَأَنْ تَخْتِمَ لَنَا بِالصَّالِحَاتِ وَأَنْ تَقْضِيَ لَنَا الْحَاجَاتِ وَ الْمُهَيَّمَاتِ وَ صَلَاحِ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَةِ فَاسْتَجِبْ لَنَا بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ آمِينَ آمِينَ آمِينَ مَا شَاءَ اللّٰهُ كَانَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)

النَّذِيرِ الْبَشِيرِ السَّرَاجِ الْمُنِيرِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْمُطَهَّرِينَ الْأَخْيَارِ الْأَبْرَارِ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ [مَلَائِكَتِكَ] الَّذِينَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَحَبَّبْتَهُمْ عَن خَلْقِكَ وَعَلَى أَنْبِيَائِكَ الَّذِينَ يُنْبِئُونَ بِالصِّدْقِ عَنكَ وَعَلَى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ أَدْخَلْتَهُمْ فِي رَحْمَتِكَ الْمَأْتَمَةِ الْمُهْتَدِينَ الرَّاشِدِينَ الْمُطَهَّرِينَ وَعَلَى جِبْرِئِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ [مَلِكِ الْمَوْتِ] وَرِضْوَانَ خَازِنِ الْجِنَانِ [الْجَنَّةِ] وَمَالِكِ خَازِنِ النَّارِ وَالرُّوحِ الْقُدُسِ وَحَمَلَةَ الْعَرْشِ وَمُنْكَرَ وَنَكِيرَ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ الْحَافِظِينَ عَلَيَّ بِالصَّلَاةِ الَّتِي تُحِبُّ أَنْ تُصَلِّيَ بِهَا عَلَيَّمْ صِلَاءَهُ كَثِيرَةً طَيِّبَةً مُبَارَكَةً زَاكِيَةً نَامِيَةً طَاهِرَةً شَرِيفَةً فَاضِلَةً تُبَيِّنُ بِهَا فَضْلَهُمْ عَلَيَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَسْمَعَ صَوْتِي وَتُجِيبَ دَعْوَتِي وَتَغْفِرَ ذُنُوبِي وَتُنَجِّحَ طَلِبَتِي وَتُقْضِيَ حَاجَتِي وَتَقْبَلَ قِصَّتِي وَتُنَجِّرَ لِي مَيًّا وَعِدَّتِي وَتُقْبِلَنِي عِشْرَتِي وَتَحْرِمَ أَوْزَ عَن خَطِيئَتِي وَتُضْفِحَ عَن ظُلْمِي وَتَغْفُوَ عَن جُرْمِي وَتُقْبِلَ عَلَيَّ وَلَمَّا تُعْرِضْ عَنِّي وَتَرْحَمَنِي وَلَمَّا تُعَذِّبَنِي وَتُعَاقِبَنِي وَ لَا تُبْتَلِنِي وَ تَرْزُقَنِي مِنَ الطَّيِّبِ الرَّزْقِ وَأَوْسِعْ لِي وَأَهْنِئْ لِي وَأَمْرِي وَأَسْبِغْ لِي وَأَكْثِرْ لِي وَ لَا تُحْرِمَنِي يَا رَبُّ النَّظَرَ إِلَيَّ وَجِهَكَ الْكَرِيمَ وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَالْعِثْقَ مِنَ النَّارِ وَأَقْضِ عَنِّي يَا رَبُّ دَيْنِي وَأَمَانَتِي وَضَعْ عَنِّي وَزْرِي وَ لَا تُحْمِلْنِي مَا لَا طَاقَةَ لِي بِهِ يَا مَوْلَايَ وَأَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَهُمْ مِنْهُ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ طَرَفَهُ عَيْنٍ أَبَدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ سَهَ بَارِكُوا اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي بِسَبْغِي بِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ قَلِيلًا مِنْ كَثِيرٍ مَعَ حَاجَةٍ بِي إِلَيْهِ عَظِيمَةٍ وَ غِنَاكَ عَنْهُ قَدِيمٍ وَ هُوَ عِنْدِي كَثِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيرٌ فَاثْمُنْ بِهِ عَلَيَّ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِكَ فِي الصَّالِحِينَ فَأَدْخِلْنَا وَ فِي الْعَالَمِينَ فَارْفَعْنَا وَ (بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ) مِنْ عَيْنٍ سَلْسَبِيلٍ فَاسْقِنَا وَ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ بِرَحْمَتِكَ فَزَوِّجْنَا وَ مِنَ وِلْدَانِ مُخَلَّدِينَ (كَأَنَّهُمْ لَوْثٌ مَكْنُونٌ) فَأَخْرِجْنَا وَ مِنَ ثَمَارِ الْجَنَّةِ وَ لُحُومِ الطَّيْرِ فَاطْعِمْنَا وَ مِنَ ثِيَابِ السُّنْدُسِ وَ الْحَرِيرِ وَ الْإِسْبَاطِ فَالْبَسِنَا وَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ قَتَلْنَا فِي سَبِيلِكَ مَعَ وَلِيِّكَ فَوْقَ لَنَا وَ صَالِحِ الدُّعَاءِ وَ الْمَسْأَلَةِ فَاسْتَجِبْ لَنَا يَا خَالِقَنَا اسْمِعْ وَ اسْتَجِبْ لَنَا وَ إِذَا جَمَعْتَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَارْحَمْنَا وَ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَ أَمَانًا مِنَ الْعَذَابِ فَارْحَمْنَا وَ فِي جَهَنَّمَ فَلَا تُجْعَلْنَا مَعَ الشَّيَاطِينِ فِي النَّارِ فَلَا تُفَرِّقْنَا وَ فِي هَوَانِكَ وَ عِزَابِكَ فَلَا تُفْلِتْنَا وَ مِنَ الرَّقُومِ وَ الضَّرِيحِ فَلَمَّا تُطْعِمْنَا وَ فِي النَّارِ عَلَيَّ وَجُوهَنَا فَلَا تُكَبِّنَا وَ مِنَ ثِيَابِ النَّارِ وَ سَرَابِيلِ الْقَطْرَانِ فَلَا تُبَسِّنَا وَ مِنَ كُلِّ سُوءٍ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لِمَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَانجِنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَ لَمْ يُسْأَلْ مِثْلَكَ وَ أَرْغَبُ إِلَيْكَ وَ لَمْ يُرْغَبْ إِلَيَّ مِثْلِكَ يَا رَبُّ أَنْتَ مُوضِعُ مَسْأَلَةِ السَّائِلِينَ وَ مُتَهَيِّ رُغْبَةَ الرَّاعِبِينَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِأَفْضَلِ أَسْمَائِكَ كُلِّهَا وَ أَنْجِحْنَا يَا اللَّهُ يَا رَحِيمَانُ وَ بِاسْمِكَ الْمَحْزُونِ الْمَصُونِ الْمَاعَزِ الْأَحْيَلِ الْمَاعْظَمِ الَّذِي تُحِبُّهُ وَ تَهْوَاهُ وَ تَرْضَى عَمَّنْ دَعَاكَ بِهِ وَ تَسْتَجِيبُ لَهُ دَعَاءَهُ وَ حَقُّ عَلَيْكَ يَا رَبُّ أَنْ لَا تُحْرِمَ سَائِلِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ دَعَاكَ بِهِ عِنْدَ هُوَ لَكَ فِي بَرٍّ أَوْ بَحْرٍ أَوْ سَهْلٍ أَوْ جَبَلٍ أَوْ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ أَوْ فِي شَيْءٍ مِنْ سَبِيلِكَ فَادْعُوكَ يَا رَبُّ دَعَاءَ مَنْ قَدِ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَ عَظُمَ جُرْمُهُ وَ ضَعُفَ كَدْحُهُ وَ أَشْرَفَتْ عَلَى الْهَلَاكِه نَفْسُهُ وَ لَمْ يَنْقُ بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ وَ لَمْ يَجِدْ لِمَا هُوَ فِيهِ سَادًا وَ لَمَّا لَدُنْهِ غَافِرًا وَ لَمَّا لِعَثْرَتِهِ مُقِيلًا غَيْرَكَ هَارِبًا إِلَيْكَ مُتَعَوِّدًا بِكَ مُتَعَبِّدًا لَكَ غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ لَا مُسْتَحْسِرٍ وَ لَا مُتَجَبِّرٍ وَ لَا مُتَعَطِّمٍ بَلْ بَائِسٌ فَقِيرٌ حَائِفٌ مُسْتَجِيرٌ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا بَدِيحَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ صِلَاءَهُ كَثِيرَةً طَيِّبَةً مُبَارَكَةً نَامِيَةً زَاكِيَةً شَرِيفَةً أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ أَنْ تَغْفِرَ لِي فِي شَهْرِي هَذَا وَ تَرْحَمَنِي وَ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ تُعْطِنِي فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا أُعْطِيتَ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرٌ مِمَّا أَنْتَ مُعْطِيهِ وَ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ شَهْرٍ رَمَضَانَ صِيْمَتَهُ لَكَ مُنْذُ أَسْكَتْنِي أَرْضُكَ إِلَيَّ يَوْمِي هَذَا بَلْ اجْعَلْهُ عَلَيَّ أَتَمَّهُ نِعْمَةً وَ أَعَمَّهُ عَافِيَةً وَ أَوْسَعَهُ رِزْقًا وَ أَجْزَلَهُ وَ أَهْنَأَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ وَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ مَلِكِكَ الْعَظِيمِ أَنْ تُغْرِبَ الشَّمْسُ مِنْ يَوْمِي هَذَا أَوْ يَنْقَضِيَ بَقِيَّةُ هَذَا الْيَوْمِ أَوْ يُطْلِعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ أَوْ يُخْرِجَ هَذَا الشَّهْرَ وَ لَكَ قَبْلِي تَبِعَهُ أَوْ ذَنْبٌ أَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ أَنْ تُقَابِسَنِي بِهَا أَوْ تُؤَاخِذَنِي بِهَا أَوْ تُوقِفَنِي بِهَا مَوْقِفَ حَزِيٍّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَوْ تُعَذِّبَنِي يَوْمَ الْقَاكِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ لَهُمْ لَا يُفَرِّجُهُ غَيْرُكَ وَ لِرَحْمَةِ لِمَا تُنَالُ إِلَّا بِكَ وَ لِكَرْبٍ لَا يَكْشِفُهُ إِلَّا أَنْتَ وَ لِرُغْبَةٍ لَا تُبْلَغُ إِلَّا بِكَ وَ لِحَاجَةٍ لَا تُقْضَى دُونَكَ اللَّهُمَّ فَكَمَا

كَانَ مِنْ شَأْنِكَ مَا أَرَدْتَنِي بِهِ مِنْ مَسْأَلَتِكَ وَرَحْمَتِي بِهِ مِنْ ذِكْرِكَ فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ الْإِسْتِجَابَةُ لِي فِيمَا دَعَوْتُكَ بِهِ وَالنَّجَاهُ لِي
فِيمَا فَرَعْتُ إِلَيْكَ مِنْهُ أَيْ مُلَيْنَ الْحَدِيدِ لِدَاوُدَ أَيْ كَاشِفَ الضَّرِّ وَالْكَرْبَ الْعَظِيمَ [الْكَرْبُ الْعِظَامُ] عَنْ أَيُّوبَ وَمُفَرِّجَ عَمِّ يَعْقُوبَ وَ
مُنْفَسَ كَرْبِ يُوسُفَ صِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ فَإِنَّكَ (أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) اللَّهُمَّ أَنْتَ ثَقْتِي
فِي كُلِّ كَرْبٍ وَرَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ وَأَنْتَ فِي كُلِّ أَمْرٍ نَزَلِ بِي ثِقَةً وَعُدَّةً كَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضْعُفُ مِنْهُ الْفُؤَادُ وَ تَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَةُ وَ
يَخْذُلُ فِيهِ الصَّدِيقُ وَ يَشْمَتُ فِيهِ الْعَدُوُّ وَ أَنْزَلْتَهُ بِكَ وَ شَكَوْتُهُ إِلَيْكَ رَغْبَةً مِنْي فِيهِ إِلَيْكَ عَمَّنْ سِوَاكَ فَفَرَّجْتَهُ وَ كَشَفْتَهُ وَ كَفَيْتَهُ
فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ صَاحِبُ كُلِّ حَسَنَةٍ وَ مُتْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ مِنْ شَيْءٍ اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي
يَوْمِي هَذَا حَتَّى أُمْسِيَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَكَةِ يَوْمِي هَذَا وَمَا نَزَلَ فِيهِ مِنْ عَافِيَةٍ وَ مَغْفِرَةٍ وَ رَحْمَةٍ وَ رِضْوَانٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ
تَبْسِطُهُ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ وَالْإِثْمَى وَ وُلْدِي وَ أَهْلِي وَ عِيَالِي وَ أَهْلِ خُزَانَتِي وَ مَنْ أَحْبَبْتُ وَ أَحْبَبْتَنِي وَ وُلَدْتِ وَ وُلَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ
مِنَ الشُّكِّ وَ الشَّرِّكَ وَ الْحَسَدِ وَ الْبَغْيِ وَ الْحَمِيَّةِ وَ الْغَضَبِ اللَّهُمَّ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ
وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْفِنِي الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِي بِمَا شِئْتُ وَ كَيْفَ شِئْتَ أَنْ كَاهُ سوره حمد و آيه الكرسي
را بخوان، بعد بگو: اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) اللَّهُمَّ إِنَّ نَبِيَّكَ وَ رَسُولَكَ وَ
حَبِيبَكَ وَ خَيْرَتَكَ مِنْ خَلْقِكَ لَا يَرْضَى بِأَنْ تُعَذِّبَ أَحَدًا مِنْ أُمَّتِهِ دَانَكَ بِمُؤَالَاتِهِ وَ مُوَالَاهِ الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ إِنْ كَانَ مُدْبِنًا
خَاطِئًا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَأَجْرَنِي يَا رَبِّ مِنْ جَهَنَّمَ وَ عَذَابِهَا وَ هَبْنِي لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا جَامِعًا بَيْنَ أَهْلِ الْجَنَّةِ
عَلَى تَأْلُفٍ مِنَ الْقُلُوبِ وَ شِدَّةِ الْمَحَبَّةِ وَ نَارِ الْعِلِّ مِنْ صُدُورِهِمْ وَ جَاعِلُهُمْ (إِخْوَانًا عَلَى سِرِّرٍ مُتَقَابِلِينَ) يَا جَامِعًا بَيْنَ أَهْلِ طَاعَتِهِ
وَ بَيْنَ مَنْ خَلَقَهَا لَهُ وَ يَا مُفَرِّجَ حُزْنِ كُلِّ مَحْزُونٍ وَ يَا مَنْهَلِ كُلِّ غَرِيبٍ يَا رَاحِمِي فِي غُرْبَتِي وَ فِي كُلِّ أَحْوَالِي بِحُسْنِ الْحِفْظِ وَ
الْكَلْمَاءِ لِي يَا مُفَرِّجَ مَا بِي مِنَ الضِّيقِ وَ الْخَوْفِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْمَعْ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَحِبَّتِي وَ قَادَتِي وَ سَادَتِي وَ
هُدَاتِي وَ مَوَالِيَّ يَا مُؤَلِّفًا بَيْنَ الْأَحْبَبِ [الْأَحْبَاءِ] صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَفْجَعْنِي بِانْقِطَاعِ رُؤْيِيهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَنِّي وَ لَا
بِانْقِطَاعِ رُؤْيِي عَنْهُمْ فَبِكُلِّ مَسْأَلَتِكَ يَا رَبِّ أَدْعُوكَ إِلَهِي فَاسْتَجِبْ دُعَائِي إِيَّاكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِانْقِطَاعِ
حُجَّتِي وَ وُجُوبِ حُجَّتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ يَوْمِ الْمَحْشَرِ وَ مِنْ شَرِّ مَا بَقِيَ مِنَ الدَّهْرِ وَ مِنْ شَرِّ الْأَعْدَاءِ وَ
صَفِيرِ الْفَنَاءِ وَ عُضَالِ الدَّاءِ وَ حَيْبِهِ الرَّجَاءِ وَ زَوَالِ النِّعْمَةِ وَ فَجَاءِ النِّقْمَةِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي قَلْبًا يَخْشَاكَ كَأَنَّهُ يَرَاكَ إِلَى يَوْمِ يَلْقَاكَ

السَّمَاوَاتِ الْعُلَىٰ وَلَا فِي الْأَرْضِينَ السُّفْلَىٰ وَلَا فَوْقَهُنَّ وَلَا تَحْتَهُنَّ وَلَا بَيْنَهُنَّ إِلَهًا يُعْبَدُ غَيْرُهُ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا يَقْوَىٰ عَلَىٰ إِحْصَائِهِ إِلَّا أَنْتَ فَصَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَاةً لَا يَقْوَىٰ عَلَىٰ إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ. (۱)

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَتْ فِيهِ الْقُرْآنَ وَافْتُرِضَتْ عَلَىٰ عِبَادِكَ فِيهِ الصَّيَامَ ارْزُقْنِي حَيْجَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي هَذَا الْعَامِ وَفِي كُلِّ عَامٍ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الْعِظَامَ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (۲)

هشتم: این ذکر را که فیض کاشانی در کتاب «خلاصه الاذکار» فرموده است که در هر روز ماه رمضان صد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ الضَّارِّ النَّافِعِ سُبْحَانَ الْقَاضِي بِالْحَقِّ سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَىٰ سُبْحَانَهُ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ (۳)

نهم: شیخ مفید در کتاب «مقنعه» فرموده است: از جمله مستحبات ماه رمضان در هر روز، صد مرتبه صلوات فرستادن بر رسول خدا است، و هر که زیادت فرستند بهتر است.

مطلب دوم: اعمال مخصوص شب و روز ماه رمضان

اعمال شب اول و رویت هلال ماه رمضان

شب اول: در آن چند عمل مستحب است: اول: استهلال [یعنی جستجوی هلال ماه]، و بعضی استهلال این ماه را واجب دانسته اند.

۲ دوم: چون رویت هلال کرد، به هلال اشاره نکند، بلکه رو به قبله نموده و دستها را به آسمان بردارد و هلال را خطاب کرده و بگوید:

رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالسَّلَامَةِ وَالْمُسْتَبْرَاحَةِ إِلَىٰ مَا تُحِبُّ وَتَرْضَى اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا وَارْزُقْنَا خَيْرَهُ وَعَوْنَهُ وَاصْرِفْ عَنَّا ضُرَّهُ وَشَرَّهُ وَبَلَاءَهُ وَفِتْنَتَهُ. (۴)

و روایت شده: زمانی که رسول خدا

ص: ۳۲۱

۱- ای که پیش از هر چیز بوده پس نگاه همه چیز را آفرید، و ماندگار است و همه چیز نابود می شود، ای که چیزی مانند او نیست، ای ان که نه در آسمان های برتر، و نه در زمین های پایین تر، و نه بالای آنها، و نه زیر آنها و نه بین آنها، معبودی جز او نیست که پرستیده شود، سپاس تنها تورا است، سپاسی که کسی بر شمردنش جز تو توان ندارد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، درودی که کسی جز تو توانایی شمردنش را نداشته باشد. هفتم: شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» و «مصباح» از کتاب «اختیار» سید ابن باقی نقل کرده است که هر که این دعا را در هر روز ماه رمضان بخواند، حق تعالی گناهان چهل ساله او را بیاورد

۲- خدایا ای پروردگار ماه رمضان که قرآن را در آن نازل کردی، و روزه در آن را بر بندگانت واجب نمودی، حج خانه محترم را در این سال و در هر سال روزی من کن، و گناهان بزرگ را بر من بیامرز، همانا کسی جز تو آنها را نمی آمرزد، ای دارای بزرگی و شکوه.

۳- منزه است زیان رسان به کافران سود رسان به مؤمنان، منزه است حکم کنند بر حق، منزه است او و برتر است، منزه است او و ستایش از ان است، منزه است او و برتر.

۴- ای ماه، پروردگار من و تو، خدا پروردگار جهانیان است. خدایا ماه را بر ما نو کن به ایمنی و ایمان، و تندرستی و اسلام و شتافتن به سوی آنچه دوست داری و خشنود میشوی. خدایا در این ماه به ما برکت بخش، و خیر و کمکش را روزی ما فرما، و زیان و گزند و بلا و فتنه اش را از ما بگردان.

صَلَّى اللَّهُ وَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ هَلال ماه رمضان را رؤیت میکرد، روی شریفش را به جانب قبله می گرداند و می گفت:

اللَّهُمَّ أَهْلَهُ عَلَيْنَا بِالْإِيمَانِ وَ السَّلَامَةِ وَ الْإِسْلَامِ وَ الْعَافِيَةِ الْمَجَلَّةِ وَ دِفَاعِ الْأَسْقَامِ [وَ الرِّزْقِ الْوَاسِعِ] وَ الْعَوْنِ عَلَى الصَّلَاةِ وَ الصِّيَامِ وَ الْقِيَامِ وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ اللَّهُمَّ سَلِّمْنَا لِشَهْرِ رَمَضَانَ وَ تَسَلِّمُهُ مِنَّا وَ سَلِّمْنَا فِيهِ حَتَّى يَنْقُضَى عَنَّا شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ عَفَوْتَ عَنَّا وَ غَفَرْتَ لَنَا وَ رَحِمْتَنَا (۱)

و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون رؤیت هلال نمودی بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ قَدْ افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا صِيَامَهُ وَ أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ وَ تَقَبَّلْهُ مِنَّا وَ سَلِّمْنَا فِيهِ وَ سَلِّمْنَا مِنْهُ وَ سَلِّمْنَا لَنَا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمٌ. (۲)

دعای هلال صحیفه مکرمه

۳ سوّم: دعای چهل وسوم « صحیفه کامله سجادیه » را در هنگام رؤیت هلال بخواند.

سید ابن طاووس روایت کرده: روزی حضرت سجّاد علیه السلام در راهی می گذشت، که به هلال ماه رمضان نظر کرد، پس ایستاد و گفت:

أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِيعُ الدَّائِبُ السَّرِيعُ الْمُتَرَدِّدُ فِي مَنَازِلِ التَّقْدِيرِ الْمُتَصَيِّرُ فِي فَلَكَ التَّدْبِيرِ آمَنْتُ بِمَنْ نَوَّرَ بِكَ الظُّلْمَ وَ أَوْضَحَ بِكَ الْبُهْمَ وَ جَعَلَكَ آيَةً مِنْ آيَاتِ مُلْكِهِ وَ عِلْمِهِ مِنْ عِلْمَاتِ سُلْطَانِهِ فَحَدِّ بِحُكِّ الزَّمَانِ وَ امْتَهَنَكَ بِالْكَمَالِ وَ النُّقْصَانِ وَ الطُّلُوعِ وَ الْأُفُولِ وَ الْإِنَارَةِ وَ الْكُفُوفِ فِي كُلِّ ذَلِكَ أَنْتَ لَهُ مُطِيعٌ وَ إِلَى إِرَادَتِهِ سَرِيعٌ سُبْحَانَهُ مَا أَعْجَبَ مَا دَبَّرَ مِنْ أَمْرِكَ وَ أَلْطَفَ مَا

ص: ۳۲۲

۱- خدایا این ماه را بر ما نو کن به ایمنی و ایمان و سلامت و اسلام و عافیت بزرگ، و دفاع در برابر بیماری ها، و یاری بر نماز و روزه و شب زنده داری و تلاوت قرآن. خدایا ما را برای ماه رمضان سالم گردان، و ماه رمضان را از ما سالم دریافت کن و ما را در آن تا از ما بگذرد به سلامت دار درحالیکه از گناهان ما در گذشته و ما را مورد آمرزش و رحمت خویش قرار داده باشی

۲- خدایا ماه رمضان آمد، و تو روزه آن را بر ما واجب کرده ای، و قرآن را در آن برای هدایت و دلایلی روشن از هدایت و وسیله تشخیص حق از باطل نازل نموده ای. خدایا ما را بر روزه اش یاری کن، و آن را از من بپذیر، و ما را در آن و از آن سالم بدار، و آن را برای ما سالم گردان، در آسانی و عافیت از جانب خویش، همانا تو بر هرچیز توانایی، ای بخشنده، ای مهربان.

صَنَعَ فِي شَأْنِكَ جَعَلَكَ مُفْتِيحَ شَهْرِ حَادِثِ حَادِثٍ فَأَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكَ وَخَالِقِي وَخَالِقَكَ وَمُقَدِّرِي وَمُقَدِّرَكَ وَ
مُصَوِّرِي وَمُصَوِّرَكَ، (۱)

أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ يَجْعَلَكَ هِلَالَ بَرَكَهٍ لَا تَمَحُّهَا الْأَيَّامُ وَطَهَارَهٍ لَا تُدْنِسُهَا الْأَثَامُ هِلَالَ أَمْنٍ مِنَ الْآفَاتِ وَ
سَلَامَهٍ مِنَ السَّيِّئَاتِ هِلَالَ سَعَادٍ لَا نَحْسَ فِيهِ وَيَمْنٍ لَا نَكَدَ مَعَهُ وَيُسِّرَ لَا يَمَازِجُهُ عُسْرٌ وَخَيْرٍ لَا يَشُوبُهُ شَرٌّ هِلَالَ أَمْنٍ وَإِيمَانٍ وَ
نِعْمَةٍ وَإِحْسَانٍ وَسَلَامَةٍ وَإِسْلَامِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَرْضِي مَنْ طَلَعَ عَلَيْهِ، (۲)

وَ أَرْزَكِي مَنْ نَظَرَ إِلَيْهِ وَ أَشْبَعِدِي مَنْ تَعَبَّدَ لِمَكَ فِيهِ وَ وَفَّقِينَا اللَّهُمَّ فِيهِ لِلطَّاعَةِ وَ التَّوْبَةِ وَ اعْصِمْنَا فِيهِ مِنَ الْآثَامِ وَ الْحِيُوبَةِ وَ أَوْزِعِنَا فِيهِ
شُكْرَ النِّعْمَةِ وَ أَلْبَسِنَا فِيهِ جُنْنَ الْعَافِيَةِ وَ أْتِمِّمْ عَلَيْنَا بِأَشْيَتِكُمْ كَمَالِ طَاعَتِكَ فِيهِ الْمِنَّةَ إِنَّكَ أَنْتَ الْمَنَّانُ الْحَمِيدُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
آلِهِ الطَّيِّبِينَ وَ اجْعَلْ لَنَا فِيهِ عَوْنًا مِنْكَ عَلَى مَا نَدْبُنَا إِلَيْهِ مِنْ مُفْتَرَضِ طَاعَتِكَ وَ تَقَبَّلْهَا إِنَّكَ الْأَكْرَمُ مِنْ كُلِّ كَرِيمٍ وَ الْأَرْحَمُ مِنْ
كُلِّ رَحِيمٍ آمِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ (۳)

بقیه اعمال شب اول

۴ چهارم: با همسر خویش نزدیکی کند، و این عمل از ویژگی های این ماه است، و گرنه نزدیکی با همسر در شب اول ماههای دیگر مکروه است.

۵ پنجم: غسل شب اول ماه را انجام دهد.

روایت شده: هر که در شب اول ماه رمضان غسل کند، تا ماه رمضان آینده بدنش دچار خارش نشود.

۶ ششم: اگر بتواند در نهر جاری غسل کند، و سی

ص: ۳۲۳

۱- ای آفریده فرمانبردار، رونده کوشا و شتابان، رفت و آمدکننده در منزلگاه های معین، ای متصرف در چرخ گردان تدبیر، ایمان آوردم به آن کس که با تو تاریکی ها را روشن کرد، و آنچه را که به سختی می توان یافت آشکار ساخت و تو را نشان ه ای از نشانه های چیرگی، و علامتی از علائم قدرت خود قرار داد، پس زمان را به تو محدود ساخت، و گاهی تو را به نقص و گاهی به کمال، و وقتی به طلوع، و زمانی به غروب، و حالتی پر نور، و حالتی گرفته، مسخر خویش نمود، تو در تمام این حالات مسخر اویی، و به سوی اراده اش شتابانی، منزّه است او چه عجیب است تدبیری که در حق تو به کار برده، و چه دقیق است آنچه درباره تو انجام داده، تو را کلید ماهی نو برای کارهایی نو ساخته، پس از پروردگار که پروردگار من و توست، و آفریننده من و توست، و مهار مقدرات من و تو در کف قدرت اوست، و صورتگر من و توست،

۲- میخواهم که بر محمد و خاندانش درود فرستد، و تو را ماه برکتی قرار دهد، که گذشت روزگاران آن را از بین نبرد و ماه پاکی که گناهان آن را آلوده نگرداند، هلال ایمنی از آفات، و سلامتی از زشتیها، هلال خوش طالعی برکنار از بدیمنی، و مبارکی بدون گرفتاری و آسایش بدون دشواری و خیر بدون شرّ، هلال ایمنی و امان، و نعمت و احسان و سلامت و اسلام،

خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست، و ما را از پسندیده ترین کسانی قرار ده که این ماه بر آنان طلوع کرده،
۳- و پاکیزه ترین کسانی که به آنها نظر نموده، و خوشبخت ترین کسانی که در آن به بندگی تو گردن نهاده اند، و ما را در
این ماه توفیق توبه عنایت کن، و از گناه حفظ فرما، و از انجام نافرمانی ات بازدار، و ادای شکر نعمت را به ما ارزانی کن، و
لباسهای عافیت را بر ما بپوشان، و به سبب انجام طاعت کامل، نعمت را در این ماه بر ما تمام کن، زیرا که تو بس بخشنده
ستوده ای، و درود خدا بر محمد و خاندان پاکش، و برای ما از جانب خود در این ماه مددی برسان، بر انجام آنچه ما را به آن
خوانده ای از اطاعت واجبیت، و آن را بپذیر، همانا تو کریم تر از هر کریمی، و مهربان تر از هر مهربانی، آمین آمین ای
پروردگار جهانیان.

کف آب بر سر بریزد که تا ماه رمضان آینده با طهارت معنوی باشد.

۷ هفتم: مزار امام حسین علیه السلام را زیارت کند، تا گناهانش ریخته و ثواب حاجیان و اهل عمره آن سال را دریابد.

۸ هشتم: از این شب خواندن هزار رکعت نماز این ماه را شروع کند.

۹ نهم: در این شب دو رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت سوره «حمد» و سوره «انعام» را بخواند، و از خدا درخواست کند که او را کفایت نماید، و از آنچه از دردها می ترسد حفظ کند.

۱۰ دهم: دعای «اللهم ان هذا الشهر المبارك» را که در اعمال شب آخر ماه شعبان گذشت بخواند.

۱۱ یازدهم: پس از نماز مغرب دستها را بلند کند، و این دعا را که از امام جواد علیه السلام وارد شده و در کتاب «اقبال» ذکر شده بخواند:

اللَّهُمَّ يَا مَنْ يَمْلِكُ التَّدْبِيرَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَتُجْنُ الضَّمِيرُ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِمَّنْ نَوَى فَعْمَلٌ وَلَا تَجْعَلْنَا مِمَّنْ شَقِيَ فَكَسِلَ وَلَا مِمَّنْ هُوَ عَلَى غَيْرِ عَمَلٍ يَتَّكِلُ اللَّهُمَّ صَيِّحُ أْبْدَانِنَا مِنَ الْعِلَلِ وَأَعْنَا عَلَى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنَ الْعَمَلِ حَتَّى يَنْقُضِيَ عَنَّا شَهْرَكَ هَذَا وَقَدْ أَدَّيْنَا مَفْرُوضَكَ فِيهِ عَلَيْنَا اللَّهُمَّ أَعْنَا عَلَى صِيَامِهِ وَوَقَّفْنَا لِقِيَامِهِ وَنَشْطَلْنَا فِيهِ لِلصَّلَاةِ وَلَا تَحْجُبْنَا مِنَ الْقِرَاءَةِ وَسَهِّلْ لَنَا فِيهِ إِيْتَاءَ الزَّكَاةِ اللَّهُمَّ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا وَصِيْبًا وَلَا تَعْبًا وَلَا سِقْمًا وَلَا عَطْبًا. (۱)

اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا الْإِفْطَارَ مِنْ رِزْقِكَ

ص: ۳۲۴

۱- خدایا ای آن که مالک تدبیر است، و او بر هر چیز تواناست، ای آن که میدانند خیانت دیده ها را و آنچه را سینه ها پنهان می کنند و نهاد نهران می سازد، و او لطیف و آگاه است. خدایا ما را از کسانی قرار ده که تصمیم گرفتند آنگاه انجام دادند، و از کسانی قرار مده که تیره بخت شدند و در نهایت تنبلی کردند و از انانی قرار مده که بر غیر عمل صالح تکیه نمودند. خدایا بدنهای ما را از بیماریها سلامتی بخش و ما را بر انجام آنچه از عمل بر ما واجب کرده ای یاری ده، تا این ماه از ما سپری گردد درحالیکه آنچه را در این ماه بر ما واجب نموده ای ادا کرده باشیم. خدایا ما را بر روزه اش یاری ده، و برای شب زنده داری اش موفق بدار، و برای نماز در این ماه ما را شاداب گردان، و از قرائت قران محروم مساز، و پرداخت زکات را در این ماه بر ما آسان گردان. خدایا درد مزمن، خستگی، بیماری، هلاکت را بر ما چیره مکن.

الْحَلَالِ اللَّهُمَّ سَهْلٌ لَنَا فِيهِ مَا قَسَيْتَهُ مِنْ رِزْقِكَ وَ يَسَّرَ مَا قَدَّرْتَهُ مِنْ أَمْرِكَ وَ اجْعَلْهُ حَلَالًا طَيِّبًا نَقِيًّا مِنَ الْآثَامِ خَالِصًا مِنَ الْأَصَارِ وَ الْأَجْرَامِ اللَّهُمَّ لَا تَطْعَمْنَا إِلَّا طَيِّبًا غَيْرَ خَبِيثٍ وَ لَا حَرَامٍ وَ اجْعَلْ رِزْقَكَ لَنَا حَلَالًا لَا يَشُوْبُهُ دَنْسٌ وَ لَا أَشِقَامٌ يَا مَنْ عَلَّمَهُ بِالسَّرِّ كَعَلِمِهِ بِالْأَعْلَانِ يَا مُتَفَضِّلًا عَلَى عِبَادِهِ بِالْإِحْسَانِ يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ خَيْرٌ أَلْهَمْنَا ذِكْرَكَ وَ جَنَّبْنَا عُسْرَكَ وَ أَنْلْنَا بِسِرِّكَ وَ أَهْدَانَا لِلرِّشَادِ وَ وَفَّقْنَا لِلسَّدَادِ وَ اغْصَمْنَا مِنَ الْبَلَايَا وَ صُنَّا مِنَ الْأَوْزَارِ وَ الْخَطَايَا يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ عَظِيمَ الذُّنُوبِ غَيْرُهُ وَ لَا يَكْشِفُ السُّوءَ إِلَّا هُوَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، (۱)

وَ أَكْرَمَ الْمَأْكُورِمِينَ صَدَّقَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ وَ اجْعَلْ صِيَامَنَا مَقْبُولًا وَ بِالْبِرِّ وَ التَّقْوَى مَوْصُولًا وَ كَذَلِكَ فَاجْعَلْ سَعْيَنَا مَشْكُورًا وَ قِيَامَنَا مَبْرُورًا وَ قُرْآنَنَا [وَ قِرَاءَتَنَا] مَرْفُوعًا وَ دُعَاءَنَا مَسْمُوعًا وَ أَهْدِنَا لِلْحُسْنَى [الْحُسْنَى] وَ جَنَّبْنَا الْعُسْرَى وَ يَسِّرْنَا لِلْيُسْرَى وَ أَغْنِنَا لَنَا الدَّرَجَاتِ وَ ضَاعِفِ لَنَا الْحَسَنَاتِ وَ أَقْبِلْ مِنَّا الصَّوْمَ وَ الصَّلَاةَ وَ اسْمَعْ مِنَّا الدَّعَوَاتِ وَ اغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئَاتِ وَ تَجَاوَزْ عَنَّا السَّيِّئَاتِ وَ اجْعَلْنَا مِنَ الْعَامِلِينَ الْفَائِزِينَ وَ لَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ حَتَّى يَنْقُضَ شَهْرَ رَمَضَانَ عَنَّا وَ قَدْ قَبِلْتَ فِيهِ صِيَامَنَا وَ قِيَامَنَا وَ زَكَيْتَ فِيهِ أَعْمَالَنَا وَ غَفَرْتَ فِيهِ ذُنُوبَنَا وَ أَجْرَلْتَ فِيهِ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ نَصَبْنَا فَبِإِنَّكَ الْإِلَهَ الْمُجِيبُ وَ الرَّبُّ الْقَرِيبُ [الرَّقِيبُ] وَ أَنْتَ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ . (۲)

۱۲ دوازدهم: در این شب دعای روایت شده از امام صادق

ص: ۳۲۵

۱- خدایا افطار از روزی حالت را روزی ما کن. خدایا آنچه که از روزی ات در این ماه قسمت ما نمودی دست یافتن به آن را برای ما هموار کن، و آنچه را از فرمانت برای ما تقدیر کرده ای آسان کن، و آن را حلال و پاک و پاکیزه از گناهان بوده از گرانباری ها و بزهکاری ها قرار ده. خدایا به ما مخوران جز غذای پاک که نه پلید باشد و نه حرام، و روزی ات را برای ما حلال گردان، که آلودگی ها و درها با آن در نیامیزد، ای که داناییاش به امور پنهان، همانند دانایی اش به امور آشکار است، ای فضل بخش بر بندگانش به احسان، ای آن که بر هر چیز تواناست، و به هر چیز دانا و آگاه است، یادت را به ما الهام کن، و از سختی بر ما را برکنار دار و به آسانی ات ما را برسان، و به راستی راهنمایمان باش، و به استواری توفیقمان ده، و از بلا نگاهمان بدار. و ما را از بارهای گران گناهان و خطاها حفظ کن، ای آن که گناهان بزرگ را جز او نیامرزد، و احدی بدی را جز او برطرف ننماید، ای مهربان ترین مهربانان،

۲- و کریم ترین کریمان، بر محمد و اهل بیت پاکش درود فرست، و روزه ما را پذیرفته بدار، و به نیکی و تقوا پیونددش ده، و همچنین کوشش ما را مورد قدردانی، و شب زنده داری ما را پذیرفته، و قرائتمان را بالا رفته، و دعایمان را اجابت شده قرار ده، و ما را به عاقبت به خیری هدایت کن، و از دشواری برکنارمان بدار، و ما را برای آسانی آماده ساز، و درجاتمان را بالا بر، و حسناتمان را دوچندان کن، و روزه و نماز ما را بپذیر، و دعاها را مان را شنوا باش، خطاهایمان را ببامرز، و از گناهان درگذر، و ما را از عاملان رستگار قرار ده، و از غضب شدگان و گمراهان قرار مده، تا ماه رمضان از ما سپری گردد چنان که روزه ها و شب زنده داری مان را در آن پذیرفته باشی، و کردارمان را در آن پاکیزه، و گناهانمان را در آن مورد آمرزش قرار داده، و سهم ما را در آن از هر خیری فراوان ساخته باشی، به یقین تویی معبود اجابت کننده دعاها، و پروردگار نزدیک به بندگان و تویی احاطه کننده بر هر چیز.

علیه السلام را که در کتاب «اقبال» آمده بخواند:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ مُنْزِلَ الْقُرْآنِ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَ أَنْزَلْتَ فِيهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا صِيَامَهُ وَ اعِنَّا عَلَى قِيَامِهِ اللَّهُمَّ سَلِّمْهُ لَنَا وَ سَلِّمْنا فِيهِ وَ تَسَلِّمْهُ مِنَّا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَ مُعَافَاةٍ وَ اجْعَلْ فِيْمَا تَقْضِي وَ تَقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمُحْتَموم وَ فِيْمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا- يُرَدُّ وَ لَا- يَبْدَلُ أَنْ تَكْتُبِنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سِعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ اجْعَلْ فِيْمَا تَقْضِي وَ تَقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ لِي فِي عُمرِي وَ تَوْسَعَ عَلَيَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ . (١)

۱۳ سیزدهم: دعای چهل و چهارم صحیفه کامله سجادیه را بخواند. (۲)

۱۴ چهاردهم: بخواند دعای «اللهم ان هذا شهر رمضان.» را که سید در کتاب «اقبال» نقل فرموده، و دعایی بسیار طولانی است.

۱۵ پانزدهم: بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ قَدْ دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَ جَعَلْتَهُ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ فَبَارِكْ لَنَا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَ اعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ وَ صَلَوَاتِهِ وَ تَقَبَّلْهُ مِنَّا (٣)

۱۶ شانزدهم: و نیز روایت شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله در شب اول ماه رمضان این دعا را میخواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنَا بِكَ أَيُّهَا الشَّهْرُ الْمُبَارَكُ اللَّهُمَّ فَقَوْنَا عَلَى صِيَامِنَا وَ قِيَامِنَا وَ ثَبَّتْ أقدامَنَا وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ فَلَا وَلَدَ لَكَ وَ أَنْتَ الصَّمَدُ فَلَا شِبْهَ لَكَ وَ أَنْتَ الْعَزِيزُ فَلَا يُعْزُكَ شَيْءٌ وَ أَنْتَ الْعَنِيُّ

ص: ۳۲۶

۱- خدایا ای پروردگار ماه رمضان، ای فرو فرستنده قرآن، این ماه رمضان است که قرآن را در آن فرود فرستادی، و در آن دلایل روشنی از هدایت و شناسایی حق از باطل فرو فرستادی. خدایا روزه آن را نصیب ما کن، و بر شب زنده داری اش یاری مان ده، خدایا آن را برای ما سالم بدار، و در آن به ما سلامتی ده و آن را از سوی خویش در آسانی و سلامت کامل از ما تحویل بگیر، و در آنچه حکم می کنی و مقدر می گردانی از فرمان حتمی خویش، و در آنچه جدا می کنی از امر حکیمانه ات در شب قدر، از ان حکمی که برگشت نمی پذیرد و دگرگون نمی شود، مقرر فرما که ما را از حاجیان خانه محترمت بنویسی، آنان که حجشان قبول، و سعیشان پذیرفته، و گناهانشان آمرزیده گشته، و بدیهای شان نادیده گرفته شده است. و در آنچه حکم می کنی و مقدر می نمایی مقرر فرما که عمرم را طولانی گردانی، و از روزی حلالیت بر من وسعت بخشی.

۲- (۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِحَمْدِهِ، وَ جَعَلَنَا مِنْ أَهْلِ لِنَكُونَ لِإِحْسَانِهِ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَ لِيَجْزِبَنَا عَلَى ذَلِكَ جَزَاءَ الْمُحْسِنِينَ (۲) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَبَانَا بِدِينِهِ، وَ اخْتَصَّنا بِمِلَّتِهِ، وَ سَبَّلَنَا فِي سُبُلِ إِحْسَانِهِ لِنَسْلُكَهَا بِمَنِّهِ إِلَى رِضْوَانِهِ، حَمْدًا يَتَقَبَّلُهُ مِنَّا، وَ يَرْضَى بِهِ عَنَّا (۳) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مِنْ تِلْكَ السُّبُلِ شَهْرَهُ رَمَضَانَ، شَهْرَ الصِّيَامِ، وَ شَهْرَ الْإِسْلَامِ، وَ شَهْرَ الطُّهُورِ، وَ شَهْرَ التَّمْحِصِ، وَ شَهْرَ الْقِيَامِ «الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ، هُدًى لِلنَّاسِ، وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ» (۴) فَأَبَانَ فَضِيلَتَهُ عَلَيَّ سَائِرِ الشُّهُورِ

بِمَا جَعَلَ لَهُ مِنَ الْحُرْمَاتِ الْمُؤْفُورَةِ، وَ الْفَضَائِلِ الْمَشْهُورَةِ، فَحَرَّمَ فِيهِ مِمَّا أَحَلَّ فِي غَيْرِهِ إِعْظَامًا، وَ حَجَرَ فِيهِ الْمَطَاعِمَ وَ الْمَشَارِبَ إِكْرَامًا، وَ جَعَلَ لَهُ وَقْتًا بَيْنًا لَا يُجِيزُ جَلَّ وَ عَزَّ أَنْ يُقَدَّمَ قَبْلَهُ، وَ لَا يَقْبَلُ أَنْ يُؤَخَّرَ عَنْهُ. (٥) ثُمَّ فَضَّلَ لَيْلَهُ وَاحِدَةً مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى لَيَالِي أَلْفِ شَهْرٍ، وَ سَمَّاها لَيْلَةَ الْقَدْرِ، «تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ» سَلَامٌ دَائِمٌ الْبَرَكَةِ إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ بِمَا أَحْكَمَ مِنْ قَضَائِهِ. (٦) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَلْهِمْنَا مَعْرِفَةَ فَضْلِهِ وَ إِجْلَالَ حُرْمَتِهِ، وَ التَّحْفُظَ مِمَّا حَظَرْتَ فِيهِ، وَ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ بِكَفِّ الْجَوَارِحِ عَنْ مَعَاصِيكَ، وَ اسْتِعْمَالِهَا فِيهِ بِمَا يُزْصِيكَ حَتَّى لَا نُضْغَى بِأَسْمَاعِنَا إِلَى لَعْنٍ، وَ لَا نُسْرِعَ بِأَبْصَارِنَا إِلَى لَهْوٍ (٧) وَ حَتَّى لَا نَبْسِطَ أَيْدِينَا إِلَى مَحْظُورٍ، وَ لَا نَخْطُو بِأَقْدَامِنَا إِلَى مَحْجُورٍ، وَ حَتَّى لَمَّا تَعَجَى بَطُونُنَا إِلَّا مَا أَحَلَّلْتَ، وَ لَمَّا تَنْطِقُ أَلْسِنَتُنَا إِلَّا بِمَا مَثَلْتَ، وَ لَمَّا تَتَكَلَّفُ إِلَّا مَا يُدْنِي مِنْ ثَوَابِكَ، وَ لَا نَتَعَاطَى إِلَّا الْأَتَدَى يَبْقَى مِنْ عِقَابِكَ، ثُمَّ خَلِصْ ذَلِكَ كُلَّهُ مِنْ رِثَاءِ الْمُرَائِينَ، وَ سَمِعِهِ الْمُسْتَجِيعِينَ، لَا نُشْرِكُ فِيهِ أَحَدًا دُونَكَ، وَ لَا نَبْتَغِي فِيهِ مُرَادًا سِوَاكَ. (٨) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ قَفْنَا فِيهِ عَلَى مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ بِحُدُودِهَا الَّتِي حَدَّدْتَ، وَ فُرُوضِهَا الَّتِي فَرَضْتَ، وَ وَظَائِفِهَا الَّتِي وَظَفْتَ، وَ أَوْقَاتِهَا الَّتِي وَقَّتَ (٩) وَ أَنْزَلْنَا فِيهَا مَنْزِلَةَ الْمُصْطَفِيِّ لِمَنَازِلِهَا، الْحَافِظِينَ لِأَرْكَانِهَا، الْمُؤَدِّينَ لَهَا فِي أَوْقَاتِهَا عَلَى مَا سَنَّهَ عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلِّ لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي رُكُوعِهَا وَ سُجُودِهَا وَ جَمِيعِ فَوَاضِلِهَا عَلَى أَمِّ الطُّهُورِ وَ أَسْبَغِهِ، وَ أَبْيَنِ الْخُشُوعِ وَ أْبْلَغِهِ. (١٠) وَ وَقَفْنَا فِيهِ لِأَنْ نَصِلَ أَرْحَامَنَا بِالْبِرِّ وَ الصِّلَةِ، وَ أَنْ نَتَعَاهِدَ جِيرَانَنَا بِالْإِفْضَالِ وَ الْعَطِيَةِ، وَ أَنْ نُخْلِصَ أَمْوَالَنَا مِنَ التَّبِعَاتِ، وَ أَنْ نُطَهِّرَهَا بِإِخْرَاجِ الزَّكَاةِ، وَ أَنْ نُرَاجِعَ مَنْ هَاجَرَنَا، وَ أَنْ نُنْصِفَ مَنْ ظَلَمْنَا، وَ أَنْ نُسِيءَ إِلَى مَنْ عَادَانَا حَاشَى مَنْ عُوِدَى فِيكَ وَ لَكَ، فَإِنَّهُ الْعِيدُ الْأَتَدَى لَا نُؤَلِّيهِ، وَ الْحِزْبُ الَّذِي لَا نُصَافِيهِ. (١١) وَ أَنْ تَنْقَرَّبَ إِلَيْكَ فِيهِ مِنَ الْأَعْمَالِ الزَّائِكَةِ بِمَا تُطَهِّرُنَا بِهِ مِنَ الذُّنُوبِ، وَ تَعْصِمُنَا فِيهِ مِمَّا نَسِيءُ تَأْتِي مِنَ الْعُيُوبِ، حَتَّى لَمَّا يُورِدْ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ مَلَائِكَتِكَ إِلَّا دُونَ مَا نُورِدُ مِنْ أَبْوَابِ الطَّاعَةِ لَكَ، وَ أَنْوَاعِ الْقُرْبَى إِلَيْكَ. (١٢) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ، وَ بِحَقِّ مَنْ تَعَيَّدَ لَكَ فِيهِ مِنْ إِيْتِدَائِهِ إِلَى وَقْتِ فَنَائِهِ: مِنْ مَلِكٍ قَرَّبْتَهُ، أَوْ نَبِيٍّ أَرْسَلْتَهُ، أَوْ عَبْدٍ صَالِحٍ اخْتَصَصْتَهُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَهْلُنَا فِيهِ لِمَا وَعَدْتَ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ كَرَامَتِكَ، وَ أَوْجِبْ لَنَا فِيهِ مَا أَوْجِبْتَ لِأَهْلِ الْمُبَالِغَةِ فِي طَاعَتِكَ، وَ اجْعَلْنَا فِي نَظْمٍ مِنْ اسْتِحْقَاقِ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى بِرَحْمَتِكَ. (١٣) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ جَنِّبْنَا الْإِلْحَادَ فِي تَوْحِيدِكَ، وَ التَّقْصِيرَ فِي تَمْجِيدِكَ، وَ الشُّكَّ فِي دِينِكَ، وَ الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَ الْإِغْفَالَ لِحُرْمَتِكَ، وَ الْإِنْخِدَاعَ لِعَدْوِكَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (١٤) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ إِذَا كَانَ لِمَكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي شَهْرِنَا هَذَا رِقَابٌ يُعْتَقُهَا عَفْوُكَ، أَوْ يَهَبُهَا صَفْحُكَ فَاجْعَلْ رِقَابَنَا مِنْ تِلْكَ الرِّقَابِ، وَ اجْعَلْنَا لِشَهْرِنَا مِنْ خَيْرِ أَهْلِ وَ أَصْحَابِ. (١٥) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ امْحَقْ ذُنُوبَنَا مَعَ إِخْرَاقِ هَلْمَالِهِ، وَ اسْلِخْ عَنَّا تَبِعَاتِنَا مَعَ انْسِلَاخِ أَيَّامِهِ حَتَّى يَنْقُضَى عَنَّا وَ قَدْ صَيَّمْتُنَا فِيهِ مِنَ الْخَطِيئَاتِ، وَ أَخْلَصْتُنَا فِيهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ. (١٦) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ إِنْ مَلْنَا فِيهِ فَعَدِلْنَا، وَ إِنْ زُغْنَا فِيهِ فَقَوِّمْنَا، وَ إِنْ اشْتَمَلْنَا عَلَيْهَا عَدْوُكَ الشَّيْطَانِ فَاسْتَنْقِذْنَا مِنْهُ. (١٧) اللَّهُمَّ اشْحَنهُ بِعِبَادَتِنَا إِيَّاكَ، وَ زَيِّنْ أَوْقَاتَهُ بِطَاعَتِنَا لَكَ، وَ أَعِنَّا فِي نَهَارِهِ عَلَى صِيَامِهِ، وَ فِي لَيْلِهِ عَلَى الصَّلَاةِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَيْكَ، وَ الْخُشُوعِ لَكَ، وَ الدَّلِيلِ بَيْنَ يَدَيْكَ حَتَّى لَا يَشْهَدَ نَهَارُهُ عَلَيْنَا بِغَفْلَةٍ، وَ لَا لَيْلُهُ بِتَفْرِيطٍ. (١٨) اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْنَا فِي سَائِرِ الشُّهُورِ وَ الْأَيَّامِ كَذَلِكَ مِمَّا عَمَّرْتُنَا، وَ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ يَرْتُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ، وَ الَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَ قُلُوبُهُمْ وَجِلَّةٌ، أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ، وَ مِنَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ هُمْ لَهَا سَابِقُونَ. (١٩) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، فِي كُلِّ وَقْتٍ وَ كُلِّ أَوَانٍ وَ عَلَى كُلِّ حَالٍ عَدَدَ مَا صَيَّيْتُ عَلَى مَنْ صَيَّيْتُ عَلَيْهِ، وَ أضعافَ ذَلِكَ كُلِّهِ بِالْأضعافِ الَّتِي لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ، إِنَّكَ فَعَّالٌ لِمَا تُرِيدُ.

۳- خدایا هر آینه ماه رمضان وارد شد، ماهی که در آن قرآن را فرو فرستادی، و آن را دلایل آشکاری از هدایت و شناسایی حق از باطل قرار دادی. خداوند در ماه رمضان به ما برکت عطا کن، و بر روزه و نمازهایش یاریمان فرما و آنرا از ما بپذیر. روایت شده رسول خدا صلی الله علیه و آله وقتی ماه رمضان میرسد این دعا را میخواندند.

وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ أَنْتَ الْمَوْلَى وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ وَ أَنَا الْمُذْنِبُ وَ أَنْتَ الرَّحِيمُ وَ أَنَا الْمُخْطِئُ وَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ أَنْتَ الْحَيُّ وَ أَنَا الْمَيِّتُ أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي وَ تَجَاوِزَ عَنِّي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

۱۹ نوزدهم: هنگامی که ماه رمضان شروع می شود کثرت تلاوت قرآن شایسته است، و روایت شده که امام صادق علیه السلام پیش از تلاوت قرآن این دعا را می خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا كِتَابُكَ الْمُنَزَّلُ مِنْ عِنْدِكَ عَلَى رَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ كَلَامُكَ النَّاطِقُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ جَعَلْتَهُ هَادِيًا مِنْكَ إِلَى خَلْقِكَ وَ حَبْلًا مُتَصِّلاً فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي نَشَرْتُ عَهْدَكَ وَ كِتَابَكَ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عِبَادَةً وَ قِرَاءَتِي فِيهِ فِكْرًا وَ فِكْرِي فِيهِ اعْتِبَارًا وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ اتَّعَظَ بِبَيَانِ مَوَاعِظِكَ فِيهِ وَ اجْتَنَّبَ مَعَاصِيكَ وَ لَا تَطْبَعْ عِنْدَ قِرَاءَتِي عَلَى سَمْعِي وَ لَا تَجْعَلْ عَلَيَّ بَصِيرَةً غِشَاوَةً وَ لَا تَجْعَلْ قِرَاءَتِي قِرَاءَةً لَا تَدْبُرُ فِيهَا بَلِ اجْعَلْنِي أَتَدْبُرُ آيَاتِهِ وَ أَحْكَامَهُ، (۲)

اخذاً بِشَرَائِعِ دِينِكَ وَ لَا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ غَفْلَةً وَ لَا قِرَاءَتِي هَذَا إِنَّكَ أَنْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ وَ بَعْدَ از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند اللَّهُمَّ إِنِّي قَدْ قَرَأْتُ مَا قَضَيْتَ مِنْ كِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَهُ عَلَيَّ نَبِيِّكَ الصَّادِقِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ رَبَّنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يُجِدُّ حَلَالَهُ وَ يُحَرِّمُ حَرَامَهُ وَ يُؤْمِنُ بِمُحْكَمِهِ وَ مُتَشَابِهِهِ وَ اجْعَلْ لِي أَنْسًا فِي قَبْرِي وَ أَنْسًا فِي حَشْرِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ تُرَفِّقُهُ

ص: ۳۲۷

۱- سپاس خدای را که به وسیله تو ای ماه مبارک ما را گرامی داشت. خدایا ما را بر روزه و شب زنده داری مان نیرو بخش، و گامهای مان را استوار کن، و بر کافران پیروزمان گردان، خدایا تو یگانه ای پس برایت فرزندی نیست، و تویی نیازی پس شبیهی برایت نمی باشد، و تویی عزیز و چیزی عزیزت نکند، و تویی بی نیاز و من تهیدستم، و تویی مولا و من بنده ام، و تویی آمرزنده و من گنهگارم، و تویی مهربان و من خطاکارم، و تویی آفریننده و من آفریده ام، و تویی زنده و من مرده ام، از تو درخواست می کنم به مهرت که مرا بیامرزی و به من رحم کنی، و از من درگذری، همانا تو بر هر چیز توانایی. ۱۷ هفدهم: در باب اول بیان استحباب خواندن دعای جوشن کبیر در آغاز ماه گذشت. ۱۸ هیجدهم: دعای حج را که در اول ماه گذشت بخواند.

۲- خدایا گواهی میدهم که این کتاب توست که از سوی تو بر رسولت محمد بن عبد الله (درود خدا بر او و خاندانش) نازل گشته، و سخن گویای توست بر زبان پیامبرت، آن را از سوی خود راهنمایی برای بندگانت قرار دادی، و رشته پیوسته ای بین تو و بندگان توست. خدایا پیمان و کتابت را در پیش رویم باز کرده ام، خدایا نگاهم را در آن عبادت، و خواندم را در آن اندیشه، و اندیشه ام را در آن عبرت آموز قرار بده، و مرا از کسانی قرار ده که از بیان پندهایت در قرآن اندرز گیرند، و از نافرمانی هایت دوری نمایند، و هنگام تلاوت آن بر گوشم مهر مزن، و بر دیده ام پرده منهن، و خواندندم را خواندن بی تدبیر قرار مده، بلکه آنچنان قرار ده که در آیات و احکامش تدبیر کنم،

[تُرْقِيهِ] بِكُلِّ آيَةٍ قَرَأَهَا دَرَجَةً فِي أَعْلَى عَلِيِّنَ آمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۱)

اعمال روز اول ماه رمضان

روز اول: در آن چند عمل مستحب است: اول: غسل نمودن در آب جاری، و بر سر ریختن سی کف دست آب، که در تمام طول سال باعث ایمنی از همه دردها و بیماریهاست.

دوم: کفی از گلاب به روی خویش بزنند، تا از خواری و پریشانی نجات یابد و قدری هم به سر خود بمالد، تا در آن سال از سرسام [در برخی نسخه ها: برسام، به معنی بیماری سینه] ایمن گردد.

سوم: دو رکعت نماز اول ماه را بجا آورد و صدقه بدهد.

چهارم: دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول سوره های «حمد» و «أنا فتحنا» را و در رکعت دوم سوره «حمد» و هر سوره دیگری را که بخواهد بخواند، تا حق تعالی در آن سال بدیها را از او دور سازد، و تا سال آینده در پناه خدا باشد.

پنجم: پس از طلوع فجر این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرَ رَمَضَانَ وَقَدْ افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا صِيَامَهُ وَأَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ وَتَقَبَّلْهُ مِنَّا وَتَسَلَّمْهُ مِنَّا وَسَلِّمْهُ لَنَا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَعَافِيهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

ششم: دعای چهل و چهارم صحیفه کامله را اگر در شب قبل نخوانده بخواند.

هفتم: علامه مجلسی در «زاد المعاد» فرموده که شیخ کلینی و شیخ طوسی و دیگران به سند صحیح روایت کرده اند که حضرت موسی بن جعفر علیه السلام فرمود: در ماه مبارک رمضان در آغاز سال، یعنی روز

ص: ۳۲۸

۱- و برگیرنده قوانین دینت باشم، و نگاهم را در آن بی خبری، و قرائتم را بیهوده و باطل قرار مده، تویی رؤف، و مهربان. و پس از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند خدایا آنچه را از حکم کتابت کرده بودی خواندم، کتابی که بر پیامبر راستگویت (درود خدا بر او و خاندانش) نازل کردی، پس سپاس شایسته توست ای پروردگار خدایا مرا از کسانی قرار ده که حلالش را حلال و حرامش را حرام می شمارند، به محکم و متشابه اش ایمان می آورند، و آن را مونس در قبر و قیامت گردان، و مرا از کسانی قرار ده که او را به هر آیه ای که میخواند در برترین جایگاه بهشت بالا- بری، آمین ای پروردگار جهانیان.

۲- خدایا ماه رمضان رسید، تو روزه اش را بر ما واجب نموده ای، و قرآن را در آن برای هدایت مردم، و دلایل روشنی از هدایت و شناسایی از باطل نازل کرده ای. خدایا ما را بر روزه اش یاری کن، و آن را از ما بپذیر، و این ماه را از ما به سلامت دریافت کن، و آن را برای ما از سوی خویش در آسانی و عافیت سالم بدار، همانا تو بر هر چیز توانایی.

اول این ماه چنان که علما فهمیده اند این دعا را بخوان، و فرمود: هر که این دعا را برای رضای خدا، و بدون آمیختگی با اغراض ناپسند و ریا بخواند، در آن سال فتنه و گمراهی و آفتی که به دین یا بدنش ضرر برساند به او نرسد، و حق تعالی او را از شر آنچه از بلاها در آن سال واقع می شود حفظ می نماید.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَانَ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ ۖ وَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَ بِعِظَمَتِكَ الَّتِي تَوَاضَعُ لَهَا كُلُّ شَيْءٍ ۖ وَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي قَهَرَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَ بِقُوَّتِكَ الَّتِي خَضَعَ لَهَا كُلُّ شَيْءٍ ۖ وَ بِجَبْرُوتِكَ الَّتِي غَلَبَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۖ وَ بِعِلْمِكَ الَّذِي أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ ۖ يَا نُورُ يَا قُدُّوسُ يَا أَوْلَا قَبْلِ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَ يَا بَاقِيَا بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ ۖ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النَّعَمَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُنْزِلُ النَّقَمَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقَطِّعُ الرَّجَاءَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْدَاءَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي يُسْتَحَقُّ بِهَا نُزُولُ الْبَلَاءِ، (۱)

وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ غَيْثَ السَّمَاءِ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغَطَاءَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصْمَ وَ أَلْسِنِي دِرْعَكَ الْحَصِيَّةِ الَّتِي لَا تُرَامُ وَ عَافِنِي مِنْ شَرِّ مَا أَحَازِرُ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ فِي مُسْتَقْبَلِ سَنَتِي هَذِهِ

ص: ۳۲۹

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به آن نامت که همه چیز در برابرش فروتن شده، و به رحمتت که همه چیز را فرا گرفته، و به عظمتت که همه چیز در آستانش تواضع نموده، و به عزتت که بر همه چیز چیره گشته، و به نیرویت که همه چیز در برابرش خضوع یافته، و به جبروتت که بر همه چیز غالب گشته، و به علمت که همه چیز را فرا گرفته، ای نور، ای قدوس، ای اول پیش از هر چیز، ای باقی پس از هر چیز، ای خدا، ای مهربان، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و از من بیامرز گناہانی را که نعمت ها را دگرگون می سازد، و بیامرز گناہانی را که کینه ها را فرو می فرستد، و بیامرز گناہانی را که امید به تو را قطع می کند، و بیامرز گناہانی را که دشمنان را چیره می سازد، و بیامرز گناہانی را که دعا را برمی گرداند، و بیامرز گناہانی را که مردم به سبب آن سزاوار نزول بلا می شوند،

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبَّ الْأَرْضِ بَيْنَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ السَّعِ الْمَثَانِي وَ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ إِسْرَافِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ جِبْرِيئِيلَ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ أَسْأَلُكَ بِكَ وَ بِمَا سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ يَا عَظِيمُ أَنْتَ الَّذِي تَمُنُّ بِالْعَظِيمِ، (۱)

وَ تَدْفَعُ كُلَّ مَخْذُورٍ وَ تُعْطِي كُلَّ جَزِيلٍ وَ تُضَاعِفُ [مِنْ] الْحَسَنَاتِ بِالْقَلِيلِ وَ بِالكَثِيرِ وَ تَفْعَلُ مَا تَشَاءُ يَا قَدِيرُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَلْبِسْنِي فِي مُسْتَقْبَلِ سَيِّئَتِي هَذِهِ سِتْرَكَ وَ نَصْرَ وَجْهِ بُنُورِكَ وَ أَحْيِنِي بِمَحَبَّتِكَ وَ بَلِّغْنِي رِضْوَانَكَ وَ شَرِيفَ كَرَامَتِكَ وَ جَسِيمَ عَطِيَّتِكَ وَ أَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ مَا عِنْدَكَ وَ مِنْ خَيْرِ مَا أَنْتَ مُعْطِيهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ وَ أَلْبِسْنِي مَعَ ذَلِكَ عَافِيَّتَكَ يَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ وَ يَا دَافِعَ مَا تَشَاءُ مِنْ بَلِيَّةٍ يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ فِطْرَتِهِ، (۲)

وَ عَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سُنَّتِهِ وَ عَلَى خَيْرِ الْوَفَاةِ فَتَوَفَّنِي مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ وَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ اللَّهُمَّ وَ جَنِّبْنِي فِي هَذِهِ السَّنَةِ كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يُبَاعِدُنِي مِنْكَ وَ اجْلِبْنِي إِلَى كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يُقَرِّبُنِي مِنْكَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ ائْتِنِي مِنْ كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ يَكُونُ مِنِّي أَخْوَافُ ضَرَرَ عِيَاقِبَتِهِ وَ أَخْوَافُ مَقْتِكَ إِيَّايَ عَلَيْهِ حِدَارٌ أَنْ تَصْرِفَ وَجْهَكَ الْكَرِيمَ عَنِّي فَاسْتَوْجِبْ بِهِ نَفْصًا مِنْ حَظِّ لِي عِنْدَكَ يَا رءُوفُ يَا

ص: ۳۳۰

۱- و بیماریز گناهانی را که بارش آسمان را باز میدارد، و بیماریز گناهانی را که پرده ها را کنار میزند، و بیماریز گناهانی را که در نابودی شتاب میافکند، و بیماریز گناهانی را که سبب پشیمانی میگردد، و بیماریز گناهانی را که پرده ها را میدرد، و زره محکمت را بر من بپوشان زرهی که نفوذ ناپذیر است، و مرا از شر آنچه در شب و روز و آینده این سال از آن حذر میکنم عافیت بخش. خدایا پروردگار آسمانهای هفتگانه، و پروردگار زمینهای هفتگانه، و آنچه در آنهاست، و آنچه میان آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و پروردگار سوره «حمد» و قرآن عظیم، و پروردگار اسرافیل و میکائیل و جبرئیل، و پروردگار محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) آقای رسولان و پایان بخش پیامبران، از تو میخواهم به حق ذات پاکت و به حق آنچه خود را به آن نام نهادی، ای بزرگ تویی که به نعمت بزرگ تفضل میکنی،

۲- و هر محدودی را دفع می کنی، و هر نعمت برجسته ای را عطا می نمایی، و نیکی ها را به کم و زیاد دوچندان می سازی، و هر کاری که بخواهی انجام می دهی، ای توانا ای خدا، ای مهربان، بر محمّد و اهل بیتش درود فرست، و در آینده این سال لباس سترت را بر من بپوشان، و چهره ام را به نورت شاداب ساز، و به دوستی ات دوستم بدار، و مرا به خشنودیت، و شریف کرامتت، و بزرگ عطایت برسان، و به من عطا کن از بهترین چیزی که نزد توست و بهترین چیزی که به بنده ای از بندگانت عطا می فرمایی، و افزون بر این لباس عافیت و تندرستی بر من بپوشان، ای جایگاه هر شکایت، ای حاضر در هر گفتگوی پنهان، ای دانای هر نهنان، ای دفع کننده بلاها آنگونه که خواهی، ای بزرگوار گذشت ای نیکو درگذر، مرا بر آیین ابراهیم و بر فطرت او،

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي مُسْتَقْبَلِ سَيِّئِي هَيْدِهِ فِي حِفْظِكَ وَفِي جِوَارِكَ وَفِي كَنْفِكَ وَجَلِّئِي سِتْرَ عَافِيَتِكَ وَهَبْ لِي كِرَامَتِكَ عَزَّ جَارُكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي تَابِعًا لِصَالِحِي مَنْ مَضَى مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَالْحَقِيقِي بِهِمْ وَاجْعَلْنِي مُسْلِمًا لِمَنْ قَالَ بِالصِّدْقِ عَلَيْكَ مِنْهُمْ وَاعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ [يَا إِلَهِي] أَنْ تُحِيطَ بِي خَطِيئَتِي وَظُلْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَاتَّبَاعِي لِهَوَايَ وَاشْتِعَالِي بِشَهْوَاتِي فَيُحَوِّلَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَحْمَتِكَ وَرِضْوَانِكَ فَأَكُونَ مَنْسِيًا عِنْدَكَ مُتَعَرِّضًا لِسَخَطِكَ وَنِقْمَتِكَ اللَّهُمَّ وَفُقْنِي لِكُلِّ عَمَلٍ صَالِحٍ تَرْضَى بِهِ عَنِّي وَقَرِّبْنِي إِلَيْكَ زُلْفَى اللَّهُمَّ كَمَا كَفَيْتَ نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا صِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ هَيُولَ عِيدُوهُ وَفَرَّجْتَ هَمَّهُ وَكَشَفْتَ غَمَّهُ [كَرْبَهُ] وَصَدَقْتَهُ وَعَدَدَكَ وَأَنْجَزْتَ لَهُ عَهْدَكَ، (۲)

اللَّهُمَّ فَبِذَلِكَ فَكُنِي هَوْلَ هَيْدِهِ السَّنَةِ وَآفَاتِهَا وَاشْتِقَامَهَا وَفِتْنَتَهَا وَشُرُورَهَا وَأُحْزَانَهَا وَضَيْقَ الْمَعَاشِ فِيهَا وَبَلْغِي بِرَحْمَتِكَ كَمَالَ الْعَافِيَةِ بِتَمَامِ دَوَامِ النُّعْمَةِ عِنْدِي إِلَى مُتْتَهَى أَجَلِي أَسْأَلُكَ سُؤَالَ مَنْ أَسَاءَ وَظَلَمَ وَاشْتِكَانَ وَاعْتَرَفَ وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي حَصَرَ رَتْهَا حَفْظُكَ وَأَخْصَيْتَهَا كِرَامًا مَلَائِكَتِكَ عَلَيَّ وَأَنْ تَغْصِمَنِي إِلَهِي [اللَّهُمَّ] مِنَ الذُّنُوبِ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي إِلَى مُتْتَهَى أَجَلِي يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمًا صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ مُحَمَّدٍ وَرَغِبْتُ إِلَيْكَ فِيهِ فَإِنَّكَ أَمَرْتَنِي بِالِدُّعَاءِ وَتَكَلَّمْتَ لِي بِالْإِجَابَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۳)

فقیر گوید: سید ابن طاووس این دعا را در شمار اعمال شب اول ماه ذکر کرده است.

اعمال شب سیزدهم ماه رمضان

روز

ص: ۳۳۱

۱- و بر دین محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) و روش او، و بر بهترین مرگ ها بمیران، بمیران درحالیکه دوستدار اولیایت، و دشمن دشمنانت باشم. خدایا مرا در این سال از هر کار یا گفتار یا کرداری که از تو دورم میکند برکنار دار، و به جانب هر عمل یا گفتار یا کرداری که مرا در این سال به تو نزدیک میکند جلب نما، ای مهربان ترین مهربانان، و بازدار مرا از هر عمل یا گفتار یا کرداری که از من سر میزند، و من از سرانجام زیانبارش میترسم، و از خشمت به خاطر آ بر خود بیمناکم، ترسم از این است که روی کریمانه ات را از من بگردانی در نتیجه سزاوار کاستی بهره ای که پیش تو دارم گردم، ای پرلطف ای مهربان

۲- خدایا در آینده این سال مرا در حفظ و پناه و حمایت خود قرار ده، و پرده تندرستی را بر من بپوشان، و از کرامتت بر من ببخش، عزیز است پناه تو، و بزرگ است ثنای تو، و معبودی جز تو نیست. خدایا مرا پیرو شایستگان از اولیای گذشته ات قرار ده، و به آنان ملحقم فرما، و تسلیم آن که از آنان از طرف تو راست گفت قرارم ده، خدایا به تو پناه میآورم از اینکه خطایم و ستمم، و زیاده روی بر نفسم، و پیروی از هواهوسم، و سرگرمیام به شهوت بر من احاطه کند، در نتیجه همه اینها بین من و رحمت و خشنودیات دیوار گردد، و من نزد تو فراموش شوم، و در معرض خشم و کینه ات قرار گیرم. خدایا مرا برای هر عمل

شایسته ای که به سبب آن از من خشنود شودی موفق بدار، و مرا به مقام قربت نزدیک کن. خدایا چنان که از پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) هراس از دشمنش را کفایت کردی، و اندوهش را برطرف نمودی، و غمش را زدودی، و وعده ات را به او وفا کردی، و پیمانت را برایش به پایان آوردی.

۳- خدایا به همانگونه هراس این سال و آفات و امراض و فتنه ها و شرور و اندوهها و تنگی معیشت را در آن از من کفایت کن، و به رحمت مرا به کمال عافیت، با کامل کردن ریزش نعمت بر من تا پایان عمرم برسان از تو درخواست میکنم درخواست کسیکه بد کرده و ستم روا داشته و درمانده شده و اعتراف به گناه نموده است، و از تو درخواست می کنم که مرا بیماری از آنچه از گناهان بر من گذشته، که آنها را نگهبانان ثبت نموده و بزرگوار فرشتگان برشمرده اند و اینکه خدایا در آنچه از عمرم باقی مانده، تا پایان عمر مرا از گناهان نگاه داری، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، بر محمد و اهل بیت محمد درود فرست، و هر آنچه از تو خواستم، و در طلب آن به جانب تو رغبت نمودم به من عنایت فرما، بدرستی که تو مرا به خواستن فرمان دادی و برایم عهده دار اجابت شدی، ای مهربان ترین مهربانان.

ششم: در چنین روزی در سال دویست و یک، مردم با امام رضا علیه السّلام بیعت کردند، سید روایت کرده: که برای شکرانه این نعمت در این روز دو رکعت نماز بجا آرند، در هر رکعت پس از «حمد» بیست و پنج مرتبه سوره «توحید» بخوانند.

شب سیزدهم: آغاز شبهای بیض [یعنی شبهای روشن و تابناک که عبارتند از شبهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم ماه] است و در آن سه عمل مستحب است: اول: غسل کردن دوم: چهار رکعت نماز بخواند، در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و بیست و پنج بار سوره توحید سوم: دو رکعت نماز، که در اعمال شب سیزدهم رجب و شعبان بیان شد، در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و

«تبارک الذی بیده الملك»

و

«قل هو الله احد»

را بخواند.

و در شب چهاردهم: این نماز خوانده میشود به صورت چهار رکعت با دو سلام که در صفحات پیش در شرح دعای مجیر بیان آن گذشت، که هر که آن را در ایام البیض ماه رمضان بخواند، گناهانش آمرزیده میشود هرچند به تعداد قطرات باران، و برگ درختان، و ریگ بیابان باشد.

اعمال شب نیمه

شب پانزدهم: از شبهای پربرکت است، و در آن چند عمل مستحب است: اول: غسل کردن.

دوم: زیارت امام حسین علیه السّلام.

سوم: شش رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره «حمد» سوره های «یس» و

«تبارک الذی بیده الملك»

و

«قل هو الله احد»

خوانده شود.

چهارم: صد رکعت نماز بخواند، در هر رکعت پس از سوره «حمد» ده مرتبه سوره «توحید» خوانده شود.

شیخ مفید در کتاب «مقنعه» از حضرت امیر

ص: ۳۳۲

المؤمنین علیه السّلام روایت کرده که هر که این عمل را بجا آورد حق تعالی ده فرشته به سوی او میفرستد، تا دشمنانش را از پری و آدمی از او دور کنند، و هنگام مرگ او سی فرشته میفرستد، که او را از عذاب دوزخ ایمن کنند.

پنجم: روایت شده که از امام صادق علیه السّلام پرسیدند: چه میفرمایی در حق کسیکه در شب نیمه ماه رمضان کنار قبر امام حسین علیه السّلام حاضر شود؟ حضرت فرمود: خوشا به حال کسیکه در شب نیمه ماه رمضان پس از نماز عشا ده رکعت نماز کنار قبر آن حضرت بجا آورد، البته این نماز غیر از نافله شب میباشد، و بخواند در هر رکعت پس از سوره «حمد» ده مرتبه «توحید» را، و به خدای تعالی از آتش دوزخ پناه ببرد، خدا او را نجات یافته از آتش ثبت میکند، و از دنیا نرود تا فرشتگانی را در خواب ببیند، که او را به بهشت بشارت میدهند، و نیز فرشتگانی که او را از آتش ایمن میکنند.

روز نیمه ماه رمضان: در چنین روزی در سال دوم هجری ولادت باسعادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السّلام واقع شد، و شیخ مفید فرموده: ولادت امام محمد تقی علیه السّلام در چنین روزی در سال صد و نود و پنج هجری بوده، اما مشهور از علما برآنند که آن در غیر این روز بوده است، به هر صورت این روز روز بسیار شریفی است، و دادن صدقات و بخششها در این روز فضیلت بسیار دارد.

اعمال شب هفدهم

شب هفدهم: شب بسیار مبارکی است، در آن شب سپاه رسول خدا با کافران قریش

در منطقه بدر روبرو شدند، و فردای آن جنگ بدر در گرفت، و خدا سپاه آن حضرت را بر مشرکین پیروز کرد، و آن پیروزی از بزرگترین فتوحات اسلام بود، به همین خاطر علما فرموده اند: صدقه در چنین روزی، همراه شکرگزاری بسیار به درگاه حق بسیار مستحب است، و همچنین در شبش غسل و عبادت فضیلت بسیار دارد.

مؤلف گوید: روایات بسیار وارد شده که رسول خدا در شب بدر به یارانش فرمود: امشب کیست که برود برای ما از چاه آب بیاورد؟ یاران سکوت نموده و هیچیک اقدام به این کار نکردند! امیر المؤمنین علیه السلام برای طلب آب مشکلی برداشت و بیرون رفت، آن شب، شبی سرد بود، و باد تندی می وزید و تاریکی همه جا را فرا گرفته بود، به چاه آب رسید، چاهی بود بسیار عمیق و تاریک، و حضرت دلوی نیافت تا از چاه آب بگیرد به ناچار وارد چاه شد، و مشک را پر کرده بیرون آمد، به جانب اردوی اسلام حرکت کرد ناگاه باد سختی وزید، که آن حضرت از سختی آن نشست، تا برطرف شد، سپس برخواست و به حرکتش ادامه داد که ناگهان باد سخت دیگری مانند آن وزیدن گرفت، آن حضرت دوباره نشست تا آن باد هم آرام گرفت، چون برخاست و به سوی سپاه اسلام حرکت کرد، باز بادی به همان صورت وزید، آن حضرت نشست و پس از فرو نشستن باد، خود را به پیامبر اسلام رساند، حضرت فرمود: یا ابا الحسن چرا دیر آمدی؟ عرض کرد سه مرتبه بادی وزیدن گرفت که بسیار سخت بود و مرا لرزه فرا گرفت و

دیر آمدنم بخاطر فرو نشستن بادها بود.

پیامبر فرمود: یا علی آیا دانستی آنها چه بودند؟ عرض کرد: ندانستم، فرمود: بار نخست جبرئیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند و بار دوم میکائیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و پس از آن اسرافیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند و آنان برای یاری دادن به ما نازل شدند.

فقیر گوید: قول آن کسیکه گفته در یک شب برای امیر المؤمنین سه هزار و سه منقبت (کمال و برازندگی) بوده، اشاره به همین شب است و سید حمیری در مدح آن حضرت در قصیده خود به این معنا اشاره کرده

أُقْسِمُ بِاللَّهِ وَ آيَاتِهِ وَ الْمَرْءُ عَمَّا قَالَ مَسْئُولٌ (۱)

إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَى التَّقَى وَ الْبِرِّ مَجْبُوبٌ (۲)

كَانَ إِذَا الْحَرْبُ مَرَّتْهَا الْقَنَا وَ أَحْجَمَتْ عَنْهَا الْبُهَالِيلُ (۳)

يَمْشِي إِلَى الْقِرْنَ وَ فِي كَفِّهِ أَيْضُ مَا ضَى الْحَدِّ مَضْقُولٌ (۴)

مَشَى الْعَفْرَنَا بَيْنَ أَشْبَالِهِ أُبْرَزَةٌ لِلْقَنْصِ الْغِيلُ (۵)

ذَاكَ الَّذِي سَلَّمَ فِي لَيْلِهِ عَلَيْهِ مِيكَالٌ وَ جِبْرِيلُ (۶)

مِيكَالٌ فِي أَلْفٍ وَ جِبْرِيلُ فِي أَلْفٍ وَ يَتْلُوهُمْ سَرَايِلُ (۷)

لَيْلَهُ بَدْرٌ مَدَدًا أَنْزَلُوا كَأَنَّهُمْ طَيْرٌ أَبَابِيلُ (۸)

اعمال شب های قدر

شب نوزدهم: این شب با عظمت آغاز شب های قدر است، و شب قدر آن شبی است که در طول سال، شبی به خوبی و فضیلت آن یافت نمی شود، و عمل در این شب از عمل در طول هزار ماه بهتر است، و تقدیر امور سال در این شب صورت می گیرد، و فرشتگان و روح که اعظم فرشتگان

ص: ۳۳۵

۱- به خد و نعمتهایش سوگند میخورم و شخص در برابر آنچه گفت مسئول است

۲- بدرستی که علی بن ابیطالب وجودش بر تقوا و نیکی سرشته شده است

۳- چنین بود، وقتی برق نیزه ها تنور جنگ را میافروخت و پهلوانان از عرصه فرار میکردند

۴- به جانب حریف میشتافت و در دستش بود شمشیر بر آن تیز صیقلی شده

- ۵- مانند راه رفتن شیر غران در میان بچه هایش که آنها را از بیشه برای شکار به میدان آورده
- ۶- علی همان است که در شبی بر او میکائیل و جبرئیل سلام کرد
- ۷- میکائیل همراه هزار فرشته و جبرئیل با هزار فرشته و به دنبالشان اسرافیل
- ۸- در شب بدر برای یاری رساندن نازل شدند گویا آنان مرغان ابابیل بودند

الهی است، در این شب به اذن پروردگار به زمین فرود می آیند، و به محضر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می رسند و آنچه را که برای هر فرد مقدر شده بر آن حضرت عرضه می دارند.

و اعمال شبهای قدر بر دو نوع است: یکی از آن دو نوع اعمالی که در هر سه شب باید انجام داد، و دیگر اعمالی که مخصوص به هر یک از شبهای قدر است.

اول: اعمالی است که در هر سه شب باید انجام داد، و آن چند عمل است: اول: غسل کردند.

علامه مجلسی فرموده بهتر است غسل این شبها در هنگام غروب آفتاب انجام گیرد، که نماز شام را با غسل بخواند.

دوم: دو رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره «حمد»، هفت مرتبه «توحید» خوانده، و پس از فراغت از نماز هفتاد مرتبه بگوید، اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ اَتُوبُ اِلَيْهِ در روایت نبوی است: که از جای برنخیزد تا خدا او و پدر و مادرش را بیامرزد، تا آخر خبر.

سوم: قرآن مجید را باز کند و در برابر خود گرفته و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ وَمَا فِيهِ وَ فِيهِ اسْمُكَ الْأَكْبَرُ وَ أَسْمَاؤُكَ الْحُسْنَى وَ مَا يُخَافُ وَ يُرْجَى أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ عِتْقَائِكَ مِنَ النَّارِ. (۱)

سپس هر حاجت که دارد بخواند .

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الْقُرْآنِ وَ بِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ بِهِ وَ بِحَقِّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَّخْتَهُ فِيهِ وَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ فَلَا أَحَدَ أَعْرَفُ بِحَقِّكَ مِنْكَ (۲)

سپس ده مرتبه بگوید

بِكَ يَا اللَّهُ (۳)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدٍ (۴)

و ده مرتبه

بِعَلِيٍّ (۵)

و

ص: ۳۳۶

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق کتاب نازل شده ات، و آنچه در آن است، و در آن است نام بزرگت، و نام های نیکوترت و آنچه بیم انگیز است و امیدبخش، اینکه مرا از آزادشدگان از آتش دوزخ قرار دهی.

۲- خدایا به حق این قرآن، و به حق کسیکه آن را بر او فرستادی، و به حق هر مؤمنی که او را در قرآن ستودی، و به حق خود بر آنان، پس احدی شناساتر از تو به حق تو نیست

۳- به ذات ای خدا

۴- به حق محمد

۵- به حق علی

ده مرتبه

بِقَاطِمَةَ (۱)

و ده مرتبه

بِالْحَسَنِ (۲)

و ده مرتبه

بِالْحُسَيْنِ (۳)

و ده مرتبه

بِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (۴)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (۵)

و ده مرتبه

بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (۶)

و ده مرتبه

بِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (۷)

و ده مرتبه

بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى (۸)

و ده مرتبه

بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (۹)

و ده مرتبه

بِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (۱۰)

و ده مرتبه

بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ (۱۱)

و ده مرتبه

بِالْحُجَّهِ (۱۲)

پس هر حاجتی که داری از خدا بخواه.

پنجم: حضرت سید الشهدا علیه السلام را زیارت کند.

در روایت آمده: هنگامی که شب قدر می شود، منادی از آسمان هفتم از پشت عرش ندا سر می دهد که خدا هر که را به زیارت مزار امام حسین علیه السلام آمده آمرزید.

ششم: این شبها را احیا بدارد، روایت شده هر که شب قدر را احیا بدارد، گناهانش آمرزیده می شود، هر چند به شماره ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها و پیمانہ دریاها باشد.

هفتم: صد رکعت نماز بجا آورد، که فضیلت بسیار دارد و بهتر آن است که در هر رکعت پس از سوره «حمد»، ده مرتبه «توحید» بخواند.

هشتم: این دعا را بخواند،

اللَّهُمَّ إِنِّي أُمْسَيْتُ لَكَ عَبْدًا دَاخِرًا لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَلَا أَصْرِفُ عَنْهَا سُوءًا أَشْهَدُ بِذَلِكَ عَلَى نَفْسِي وَأَعْتَرِفُ لَكَ بِضَعْفِ قُوَّتِي وَقَلَّةِ حِيلَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَجَمِّعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَةِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَأَتِمِّمْ عَلَيَّ مَا آتَيْتَنِي فَإِنِّي عَبْدُكَ الْمِسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ الضَّعِيفُ الْفَقِيرُ الْمَهِينُ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي نَاسِيًا

ص: ۳۳۷

۱- به حق فاطمه

۲- به حق حسن

۳- به حق حسین

۴- به حق علی بن الحسین

۵- به حق محمد بن علی

۶- به حق جعفر بن محمد

۷- به حق موسی بن جعفر

- ۸- به حق علی بن موسی
- ۹- به حق محمد بن علی
- ۱۰- به حق علی بن محمد
- ۱۱- به حق حسین بن علی
- ۱۲- به حق حجّت.

لَذِكْرَكَ فِيمَا أُؤْتِيَنِي وَلَا [عَافِلًا] لِإِحْسَانِكَ فِيمَا أُعْطَيْتَنِي وَلَا آيسًا مِنْ إِجَابَتِكَ وَإِنْ أَبْطَأْتُ عَنِّي فِي سِرَّاءٍ [كُنْتُ] أَوْ ضَرَاءٍ أَوْ
شِدَّةٍ أَوْ رَحَاءٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ بَلَاءٍ أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نِعْمَاءٍ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ (۱)

این دعا را کفعمی از امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده که در این شبها، در حال قیام و قعود و رکوع و سجود می خواندند، و علامه مجلسی فرموده: بهترین اعمال در این شبها، درخواست آمرزش و دعا است، برای حوایج دنیا و آخرت خود، و پدر و مادر و خویشان، و برادران و خواهران مؤمن، چه آنان که زنده اند، و چه آنان که از دنیا رفته اند، و خواندن اذکار، و صلوات بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام به هر اندازه که بتواند و در بعضی از روایات وارد شده: دعای جوشن کبیر را در این سه شب بخواند.

فقیر گوید: که دعای جوشن کبیر را در بخش های پیش آورده ام.

روایت شده که خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض شد: اگر شب قدر را یافتیم، از خدای خود چه بخواهیم؟ فرمود: عافیت.

دوم: اعمال مخصوص هر یک از این شبها است.

اعمال شب نوزدهم رمضان

اما اعمال شب نوزدهم چند چیز است: اول: گفتن صد مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۲)

دوم: گفتن صد مرتبه

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (۳)

سوم: دعای یا ذی الذی کان را که در قسم چهارم گذشت بخواند.

چهارم: این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمُحْتَمِومِ وَ فِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

ص: ۳۳۸

۱- خدایا شام کردم درحالیکه برای تو تنها بنده کوچک و خواری هستم، که برای خویش سود و زیانی را به دست ندارم، و نمی توانم از خود پیش آمد بدی را بازگردانم، به این امر بر خویش گواهی می دهم، و در پیشگاهت به ناتوانی و کمی چاره ام اعتراف می کنم، خدایا بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و آنچه را به من و همه مردان و زنان مؤمن، از آمرزش در

این شب وعده دادی وفا کن، و آنچه را به من عنایت فرموده ای کامل ساز، که من بنده بیچاره، درمانده، ناتوان، تهیدست خوار توام. خدایا مرا فراموش کننده ذکرت قرار مده، در آنچه سزاوار آنم فرمودی، و نه فراموش کننده احسانت، در آنچه عطایم نمودی، و نه ناامید از اجابتت، گرچه مدّت زمانی طولانی گردد، چه در خوشی یا ناخوشی، یا سختی، یا آسانی، یا عافیت، یا بلا، یا تنگدستی، یا در نعمت همانا تو شنونده دعایی.

۲- از پروردگرم خدا آمرزش می جویم و به سوی او می پویم

۳- خدایا قاتلان امیر المؤمنین را لعنت کن

وَ فِي الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتَبِنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ وَ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَ تُوسِّعَ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا. (۱)

و به جای «کذا و کذا» حاجت خود را بیان کند.

اعمال شب بیست و یکم رمضان

شب بیست و یکم: فضیلت این شب نورانی از شب نوزدهم بیشتر است و باید اعمال این شب را، از غسل و احیا و زیارت و نماز هفت «توحید» و قرآن بر سر گرفتن و صد رکعت نماز و دعای جوشن کبیر و غیر آنها را انجام دهد و در غسل و احیا و سعی در عبادت، در این شب و شب بیست و سوم اصرار ورزد، در روایات به این معنی که شب قدر یکی از این دو شب میباشد، تاکید شده در چند روایت آمده: که از معصوم خواسته شد: معین فرماید که شب قدر کدام یک از این دو شب است؟ ایشان تعیین نکرد، بلکه فرمود:

ما أيسر ليلتين فيما تطلب (۲)

یا آنکه فرمود:

ما عَلَيْكَ أَنْ تَفْعَلَ خَيْرًا فِي لَيْلَتَيْنِ وَ نَحْوِ ذَلِكَ. (۳)

و قال شيخنا الصدوق فيما أملی علی المشايخ فی مجلس واحدٍ من مذهب الإمامیه و مَنْ أَحْيَا هَاتَيْنِ اللَّيْلَتَيْنِ بِمُذَاكَرَةِ الْعِلْمِ فَهُوَ أَفْضَلُ. (۴)

به هر صورت از این شب شروع کند به خواندن دعاها و شبهای دهه آخر ماه که از جمله آنها این دعاست که شیخ کلینی در کتاب کافی از امام صادق علیه السلام روایت کرده: که در دهه آخر ماه رمضان در هر شب بخوان:

اعمال شبهای دهه ی آخر ماه رمضان

دعاهای شبهای دهه آخر

ص: ۳۳۹

۱- خدایا مقرر فرما در آنچه حکم میکنی، و تقدیر مینمایی از فرمان حتمی، و در آنچه جدا میکنی از کار حکیمانه در شب قدر، و در آن حکم حتمی که برگشت و تغییری ندارد، اینکه مرا از حاجیان خانه محترمت بنویسی، حاجیانی که حجشان قبول، سعیشان پذیرفته، گناهایشان آمرزیده، بدی هایشان نادیده گرفته شده است، و در آنچه حکم میکنی و تقدیر می نمایی، مقرر فرما که عمرم را طولانی نمایی، و در روزی ام بر من وسعت بخشی، و با من چنین و چنان کنی.

۲- چه آسان است دو شب در آنچه میجویی

۳- باکی بر تو نیست که در هر دو شب کار خیر انجام دهی مانند آن.

۴- و شیخ ما صدوق در آنچه بر بزرگان در یک مجلس راجع به مذهب امامیه دیکته کرده چنین فرمود: هر که این دو شب را با بحثهای علمی احیا بدارد بهتر است.

ماه که از جمله آنها این دعاست که شیخ کلینی در کتاب کافی از امام صادق علیه السلام روایت کرده: که در دهه آخر ماه رمضان در هر شب بخوان:

أَعُوذُ بِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ يَنْقَضِيَ عَنِّي شَهْرُ رَمَضَانَ أَوْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَيْدِهِ وَ لَكَ قَبْلِي ذَنْبٌ أَوْ تَبِعَهُ تَعَذُّبِي عَلَيْهِ.

(۱)

کفعمی در حاشیه «بلد الامین» نقل کرده که امام صادق علیه السلام در هر شب از دهه آخر این ماه پس از نمازهای واجب و مستحب میخواندند:

اللَّهُمَّ أَدِّعْنَا حَقَّ مَا مَضَى مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ اغْفِرْ لَنَا تَقْصِيرَنَا فِيهِ وَ تَسَلَّمَهُ مِنَّا مَقْبُولًا وَ لَا تُؤَاخِذْنَا بِإِسْرَافِنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَ اجْعَلْنَا مِنَ الْمَرْحُومِينَ وَ لَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمَحْرُومِينَ (۲)

و فرموده: هر که این دعا را بخواند، خدا تقصیری که در گذشته از ماه رمضان از او سر زده بیامرزد، و او را در باقیمانده ماه از گناهان بازدارد.

سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» از ابن ابی عمیر از مرزم نقل کرده: امام صادق علیه السلام در هر شب از دهه آخر این ماه می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنزَلِ شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانَ فَعَظُمَتْ حُرْمَتُهُ شَهْرَ رَمَضَانَ بِمَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ وَ خَصَّصْتَهُ بِلَيْلِهِ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرِ اللَّهِمْ وَ هَيْدِهِ أَيَّامَ شَهْرِ رَمَضَانَ قَدْ انْقَضَتْ وَ لَيْلِيهِ قَدْ تَصَيَّرَمَتْ وَ قَدْ صَبَرْتُ يَا إِلَهِي مِنْهُ إِلَى مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي وَ أَحْصِي لِعِيدِهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ فَأَسْأَلُكَ بِمَا سَأَلَكَ بِهِ مَلَائِكَتُكَ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَائُكَ الْمُرْسَلُونَ، (۳)

وَ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ أَنْ

ص: ۳۴۰

۱- پناه میآورم به عظمت ذات کریمت، از اینکه ماه رمضان از من سپری شود، یا سپیده این شب طلوع کند، و از سوی من نزد تو گناهی یا نتیجه کاری مانده باشد، که مرا بر آن عذاب نمایی

۲- خدایا از ما حق آنچه را که از ماه رمضان گذشته ادا فرما، و کوتاهی ما را از عبادت در این ماه بیامرز و ماه رمضان را از ما پذیرفته تحویل گیر، و ما را از زیاده روی های بر علیه خویشتن مؤاخذه مکن، و از رحمت شدگان قرار ده، نه از محرومان.

۳- خدایا تو در کتاب نازل شده ات فرمودی: ماه رمضان، ماهی که قرآن برای هدایت مردم در آن نازل شده و دلایلی روشن از هدایت و تمیز دادن حق از باطل است، با نازل کردن قرآن در آن حرمتش را بزرگ شمردی، و آن را به شب قدر اختصاص دادی، شبی که آن را از هزار ماه بهتر قرار دادی. خدایا این روزهای ماه رمضان است که گذشت، و شب های آن است که از دست رفت، من از این ماه چنان شده ام که تو از من به آن دانستاری، و شماره آن را از تمام آفریدگانت

شمارنده تری، در نتیجه از تو درخواست میکنم به آنچه از تو درخواست کردند فرشتگان مقربیت، و پیامبران مرسلت،

تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَ أَنْ تَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِعَفْوِكَ وَ كَرَمِكَ وَ تَتَقَبَّلَ تَقَرُّبِي وَ تَسْتَجِيبَ دُعَائِي وَ تَمُنَّ عَلَيَّ [إِلَى] بِالْأَمْنِ يَوْمَ الْخَوْفِ مِنْ كُلِّ هَوْلٍ أَعِيدَتْهُ لِيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَهِي وَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ بِجَلَالِكَ الْعَظِيمِ أَنْ يَنْقُضِيَ أَيَّامُ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ لِيَالِيهِ وَ لَكَ قَبْلِي تَبِعَهُ أَوْ ذَنْبٌ تَوَاحَّدَنِي بِهِ أَوْ خَطِيئَةٌ تُرِيدُ أَنْ تَقْتَضِيَهَا مِنِّي لَمْ تَغْفِرْهَا لِي سَيِّدِي سَيِّدِي سَيِّدِي أَسْأَلُكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِذْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، (۱)

إِنْ كُنْتَ رَضِيَّتْ عَنِّي فِي هَذَا الشَّهْرِ فَارْزُدْ عَنِّي رِضًا وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ رَضِيَّتْ عَنِّي فَمِنَ الْآنَ فَارْضَ عَنِّي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا اللَّهُ يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ بَسِيَارَ بَگُو يَا مُلَيِّنَ الْحَدِيدِ لِذَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَ الْكُرْبِ الْعِظَامِ عَنْ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْ مُفْرَجِ هَمِّ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْ مُنْفَسِّ غَمِّ يُوسُفَ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ أَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ (۲)

و از جمله این دعاها دعایی است که در کتاب «کافی» به صورت روایت مستند، و در کتاب «مقنعه» و «مصباح» بدون ذکر سند نقل شده: که در شب اول از دهه سوم، یعنی در شب بیست و یکم بخوان:

يَا مُوَلِّجَ اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ وَ مُوَلِّجَ النَّهَارِ فِي اللَّيْلِ وَ مُخْرِجَ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ مُخْرِجَ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

ص: ۳۴۱

۱- و بندگان شایسته ات، این که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و وجودم را از آتش آزاد کنی، و به رحمتت به بهشتم وارد نمایی، و به عفو و کرمت بر من تفضل آری، و نزدیک جویی ام را بپذیری، و دعایم را به اجابت رسانی، و به امان دادم در روز وحشت، از هر هراسی که برای قیامت آماده ساخته ای بر من منت نهی، خدایا به ذات کریم و به جلال بزرگت پناه میآورم، از اینکه روزها و شبهای ماه رمضان سپری گردد، و برای من نزد تو نتیجه کاری یا گناهی باشد که مرا به سبب آن مؤاخذه کنی، یا خطایی که بخواهی انتقامش را از من بگیری، و مرا در آنها نیامرزیده باشی، ای آقای من، ای آقای من، ای آقای من از تو میخواهم که معبودی جز تو نیست، آنگاه که معبودی جز تو نبود،

۲- اگر در این ماه از من خشنود بوده ای، بر خشنودی ات از من بیفزا، و اگر خشنود نبوده ای از هم اکنون از من خشنود شو ای مهربان ترین مهربانان، ای خدا، ای یکتا، ای بیناز، ای که نزاییده و زاده نشده، و احدی برایش همتا نبود. و بسیار بگو: ای نرم کننده آهن برای داود (درود بر او)، ای بردارنده بدحالی و بلاهای بزرگ از ایوب (درود بر او)، ای از بین برنده اندوه شدید یعقوب (درود بر او)، ای زایل کننده غم یوسف (درود بر او)، درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد، چنان که تو سزاواری که درود فرستی بر جمله آنان، و با من چنان کن که تو شایسته آنی نه چنان که من سزاوار آنم.

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا اللَّهُ يَا رَحِيمُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبْرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السَّعَادَةِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِّرُ بِهِ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشُّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ. (١)

بقیه اعمال شب بیست و یکم

بقیه اعمال شب بیست و یکم: کفعمی از سید ابن باقی نقل کرده که در شب بیست و یکم بخوان:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْسِمُ لِي حَلْمًا يَسُدُّ عَنِّي بَابَ الْجَهْلِ وَهُدًى تَمُنُّ بِهِ عَلَيَّ مِنْ كُلِّ ضَلَالَةٍ وَعَنِّي تَسُدُّ بِهِ عَنِّي بَابَ كُلِّ فَقْرٍ وَقُوَّةً تَرُدُّ بِهَا عَنِّي كُلَّ ضَعْفٍ وَعِزًّا تُكْرِمُنِي بِهِ عَنْ كُلِّ ذُلٍّ وَرَفْعَةً تَرْفَعُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ ضَعْفٍ وَأَمْنًا تَرُدُّ بِهِ عَنِّي كُلَّ خَوْفٍ وَعَافِيَةً تَشْتُرُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَعِلْمًا تَفْتِيحُ لِي بِهِ كُلَّ يَقِينٍ وَيَقِينًا تُذْهِبُ بِهِ عَنِّي كُلَّ شَكٍّ وَدُعَاءً تَبْسُطُ لِي بِهِ الْإِجَابَةَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ يَا كَرِيمٌ وَخَوْفًا تَنْشُرُ [تُيَسِّرُ] لِي بِهِ كُلَّ رَحْمَةٍ وَعِصْمَةً تَحُولُ بِهَا بَيْنِي وَبَيْنَ الدُّنُوبِ حَتَّى أَفْلِحَ بِهَا عِنْدَ الْمُعْصُومِينَ عِنْدَكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٢)

روایت شده:

ص: ۳۴۲

۱- ای وارد کننده شب و روز، و وارد کننده روز و شب، و بیرون آورنده زنده از مرده، و بیرون آورنده مرده از زنده، ای روزی دهنده بی حساب به هر که خواهی، ای خدا، ای مهربان، ای خدا ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای خدا، ای خدا، برای نام های نیکوتر، و نمونه های برتر و بزرگ منشی و نعمتها، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب از گروه سعادت مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندترین مقام بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و بر من یقینی ببخشی که دلم همراه آن باشد، و ایمانی که دودلی را از من بردارد، و خشنودم نمایی به آنچه نصیبم کردی، و ما را در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت کن، و از آتش سوزان حفظ فرما، و در این شب ذکر و شکر و رغبت به سویت، و توبه و توفیق آنچه که محمد و خاندان محمد (درود خدا بر او و ایشان) را به آن موفق نمودی نصیب من فرما.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آن چنان بردباری روزی من گردان که در نادانی را به روی من ببندی، و هدایتی که رهیدن از هر گمراهی را به وسیله آن بر من منت نهی، و ثروتی که در هر فقری را به سبب آن بر من ببندی، و نیرویی که به آن هر گونه ضعفی را از من برگیری، و عزتی که مرا به آن از هر خواری اکرام نمایی، و مرتبه بلندی که مرا به آن از هر افتادنی بلند گردانی، و امنیتی که به آن هر ترسی را از من دور سازی، و سلامتی کاملی که مرا به آن از هر بلایی پوشانی، و دانشی که به آن در هر یقینی را به رویم بگشایی، و یقینی که به آن هر شکی را از من برطرف سازی، و دعایی که به آن سفره اجابت را در امشب و در این ساعت بگسترانی همین ساعت، همین ساعت، همین ساعت ای کریم، و ترسی که به آن هر گونه رحمتی را برایم پخش کن، و بازدارنده ای که بین من و گناهانم پرده شود، تا به سبب آن نزد معصومین به

در گاهت رستگار شوم، به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

که حماد بن عثمان در شب بیست و یکم بر امام صادق علیه السلام وارد شد، حضرت پرسید: غسل کرده ای؟ عرض کرد آری، فدایت شوم، پس حضرت حصری خواست و حماد را به نزدیک خود طلبید و مشغول نماز شد و پیوسته نماز خواند و حماد هم در کنار حضرت نماز می خواند، تا از نمازهای خود فارغ شدند، آنگاه امام صادق علیه السلام دعا کرد و حماد آمین گفت، تا سپیده دمید، سپس آن حضرت اذان و اقامه گفت و بعضی از خدمتکاران خود را خواست و جلو ایستاد و نماز صبح خواند، در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «قدر» و در رکعت دوم بعد از سوره «حمد» سوره «توحید» را قرائت کرد و بعد از نماز مشغول تسیح و تحمید و تقدیس و ثنای حق و صلوات بر پیامبر و دعا برای مردان و زنان مومن و مسلمان شد، سپس سر به سجده گذاشت و به اندازه یک ساعت به جز صدای تنفس صدایی از آن حضرت شنیده نشد، پس از آن این دعا را خواند: معبودی جز تو نیست زیرا که دلها و دیده ها تا آخر دعا که در کتاب «اقبال» آمده است.

غ شیخ کلینی روایت کرده که امام باقر علیه السلام در شبهای بیست و یکم و بیست و سوم تا نیمه شب دعا می خواند، و پس از آن شروع به خواندن نماز می کرد.

آگاه باش که در هر شب از شبهای این دهه غسل مستحب است.

روایت شده حضرت رسول صلی الله علیه و آله در هر شب این دهه غسل می کرد.

و نیز اعتکاف در این

ص: ۳۴۳

دهه استحباب و فضیلت بسیار دارد و بهترین اوقات برای اعتکاف این دهه است و روایت شده که اعتکاف در این دهه برابر دو حج و دو عمره ثواب دارد.

«بنای رسول خدا صلی الله علیه و آله این بود، که چون دهه آخر ماه رمضان می شد، در مسجد اعتکاف می کرد، چادری موین برای آن حضرت می زدند و آن جناب کمر عبادت را محکم می بست و بستر خواب را به هم می پیچید» و آگاه باش که در چنین شبی در سال چهلم شهادت مولایمان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام واقع شد و در این شب غصه های آل محمد علیهم السلام و شیعیانش تازه می شود و روایت شده که در آن شب مانند شب شهادت امام حسین علیه السلام سنگی از روی زمین برداشته نشد، مگر آنکه زیر آن خون تازه بود.

شیخ مفید فرموده: در این شب صلوات بسیار فرست و در نفرین بر ستم کنندگان به آل محمد علیهم السلام و لعن فرستادن بر قاتل امیر المؤمنین علیه السلام سعی و کوشش کن.

روز بیست و یکم روز شهادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است و خواندن زیارت آن جناب مناسب است و همچنین کلماتی که در چنین روزی خضر به زبان آورده، که به منزله زیارت آن حضرت در این روز است، و آن کلمات در کتاب «هدیه الزائر» ذکر شده است.

دعای شب بیست و دوم

دعای شب بیست و دوم

يَا سَالِتِخَ النَّهَارِ مِنَ اللَّيْلِ فَإِذَا نَحْنُ مُظْلَمُونَ وَ مُجْرِي الشَّمْسِ لِمُسْتَقَرِّهَا بِتَقْدِيرِكَ يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ وَ مُقَدَّرِ الْقَمَرِ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ
كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ يَا نُورَ كُلِّ نُورٍ وَ

ص: ۳۴۴

مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ وَوَلِيَّ كُلِّ نِعْمَةٍ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا اللَّهُ يَا قُدُّوسُ يَا أَحَدًا يَا وَاحِدًا يَا فَزْدُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّمَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ [عَلَى] أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ
رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عَلِيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِّرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ
تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ اَرْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ
الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (۱)

اعمال مخصوصه شب بیست و سوم

بقیه اعمال شب بیست و سوم: این شب از دو شب قدر گذشته افضل است، و از احادیث بسیار استفاده میشود، که شب قدر همین شب است، و این شب شب جهنی است یعنی شبی است که دعاها در آن اجابت میشود، و در این شب تمام کارها بر پایه حکمت الهی مقدر گردد، و برای این شب غیر از اعمالی که با دو شب قدر گذشته مشترک است چند عمل دیگر است: اول: خواندن سوره «عنکبوت» و «روم» که امام صادق علیه السلام سوگند یاد کردند که خواننده این دو سوره در این شب از اهل بهشت خواهد بود.

دوم: خواندن سوره «حم دخان» سوم: هزار مرتبه خواندن سوره «قدر» چهارم: محمد بن عیسی به سند خود از امامان صالح علیهم السلام روایت کرده که فرمودند: در شب بیست و سوم از ماه رمضان این

ص: ۳۴۵

۱- ای برکننده روز از قامت شب، پس به ناگاه ما در تاریکی در آییم، و روان کننده خورشید در جایگاهش به تقدیرت، ای توانا، ای دانا، و اندازه ده ماه در منازل فلکی، تا چون شاخه خرما رسیده برگردد، ای نور هر نور، و منتهای هر شوق، و سرچشمه هر نعمت، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای قدوس، ای یگانه، ای یکتا، ای بیهمتا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نامهای نیکوتر و نمونه های والاتر و بزرگ منشی و نعمت ها برای توست، از تو می خواهم بر محمد و اهل بیتش درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب در گروه سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان و کردار نیکم را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و بدکاری ام را آرمزیده، و یقینی بر من بخشی که دلم همراه آن باشد، و ایمانی که دودلی را از من برطرف کند، و خشنودی به آنچه نصیب نمودی، و به ما در دنیا و آخرت نیکویی عنایت کن، و از عذاب آتش سوزان نگاه دار، و در این شب ذکر و شکر و رغبت به سوی خود، و توبه و توفیق به آنچه که محمد و خاندان محمد درود خدا بر آنان را به آن موفق نمودی روزیام فرما.

دعا را به دفعات بخوان، در حال سجود و قیام و قعود.

و بر هر حالی که هستی در تمام ماه، و در طول حیات تا جایی که ممکن باشد، و هر زمانی که به یادت آید.

بعد از ستایش پروردگار به بزرگواری، و فرستادن صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله میگوی:

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۱)

و به جای فلان بن فلان بگو:

الْحُجَّهَ بْنِ الْحَسَنِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ، وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَائِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّىٰ تُسَكِّنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا. (۲)

و همچنین می خوانی:

يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، يَا بَاعِثَ مَنْ فِي الْقُبُورِ، يَا مُجْرِيَ الْبُحُورِ، يَا مُلَيِّنَ الْحَدِيدِ لِذَاوُدَ، صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِي كَذَا وَكَذَا (۳)

و به جای «کذا و کذا» حاجات خود را بخواهد:

اللَّيْلَةَ الْيَلَّةَ (۴)

و دستهای خود را در وقت خواندن «یا مدبر الامور» تا آخر به سوی آسمان بردار.

و این دعا را در حال رکوع و سجود و ایستاده و نشسته بخوان، و آن را تکرار کن، و در شب آخر ماه رمضان هم بخوان.

پنجم: بخواند:

اللَّهُمَّ امْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَ أَوْسِعْ لِي فِي رِزْقِي وَ أَصِحِّ لِي جِسْمِي وَ بَلِّغْنِي أَمَلِي وَ إِن كُنْتُ مِنَ الْأَشْقِيَاءِ فَاْمُحِنِي مِنَ الْأَشْقِيَاءِ وَ اَكْتُبْنِي مِنَ السَّعِيدَاءِ فَإِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنزَلِ عَلَىٰ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ (۵)

ششم بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ فِيمَا تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمُحْتَمِومِ وَ

ص: ۳۴۶

۲- حجت بن الحسن که درودهایت بر او و پدرانش باد، در این ساعت، و در هر ساعت سرپرست و نگهبان و پیشوا و یاور و راهنما و دیده بان (باش، تا او را با رغبت مردم در زمیئت سکونت دهی، و زمانی طولانی بهره مندش سازی

۳- ای تدبیرگر امور، ای برانگیزنده مرده های در گور، ای روان کننده دریاها، ای نرم کننده آهن برای داود، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و با من چنین و چنان کن.

۴- امشب، امشب

۵- خدایا عمرم را طولانی گردان، و روزی ام را وسعت بخش، و بدنم را تندرست بدار، و به آرزویم برسان، و و اگر در زمره بدفرجامان، هستم، مرا از آن گروه محو کن، و در گروه سعادت‌مندان ثبت فرما، که تو در کتاب فرو فرستاده به پیامبر مرسلت (درود تو بر او و خاندانش) فرمودی: خدا محو میکند آنچه را بخواهد و ثبت مینماید آنچه را اراده کند و کتاب جامع نزد اوست.

فِيْمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلِهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتَبِنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ وَاجْعَلْ فِيْمَا تَقْضِي وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَتُوسِّعَ لِي فِي رِزْقِي (۱)

هفتم: دعایی را که در کتاب «اقبال» آمده است بخواند:

يَا بَاطِنًا فِي ظُهُورِهِ وَيَا ظَاهِرًا فِي بُطُونِهِ وَيَا بَاطِنًا لَيْسَ يَخْفَى وَيَا ظَاهِرًا لَيْسَ يُرَى يَا مَوْصُوفًا لَا يَنْبَغُ بِكَيْفِيَّتِهِ مَوْصُوفٌ وَلَا حُدٌّ مَحْدُودٌ وَيَا غَائِبًا [غَائِبٌ] غَيْرَ مَفْقُودٍ وَيَا شَاهِدًا [شَاهِدٌ] غَيْرَ مَشْهُودٍ يُطَلَّبُ فَيَصَابُ وَلَا يَخْلُو [لَمْ يَخُلْ] مِنْهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَا بَيْنَهُمَا طَرْفَهُ [طَرْفَهُ] عَيْنٍ لَا يُدْرِكُ بِكَيْفٍ [بِكَيْفٍ] وَلَا يُؤَيِّنُ بِأَيْنٍ [بِأَيْنٍ] وَلَا بِحَيْثٍ [بِحَيْثٍ] أَنْتَ نُورُ النُّورِ وَرَبُّ الْأَرْبَابِ أَحْطَتْ بِجَمِيعِ الْأُمُورِ سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ (۲)

سپس آنچه را می خواهی از خدا طلب کن.

هشتم: غیر از غسل اول شب، غسلی هم در آخر شب انجام دهد.

بدان که برای غسل و شب زنده داری این شب و زیارت امام حسین علیه السلام، و صد رکعت نماز، فضیلت بسیار نقل شده است، و انجام این اعمال مورد تأکید است.

شیخ طوسی در کتاب «تهذیب» از ابو بصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: در شبی که امید می رود شب قدر باشد، صد رکعت نماز بخوان در هر رکعت پس از سوره

ص: ۳۴۷

۱- خدایا قرار ده در آنچه حکم میکنی، و مقدر مینمایی، از فرمان حتمی، در آنچه از کار حکیمانه جدا میسازی در شب قدر، از حکمی که بازگشت نپذیرد، و تغییر نیابد، اینکه مرا در این سال از حاجیان خانه محترمت بنویسی، حاجیانی که حجشان پذیرفته، و سعیشان قبول افتاده، و گناهانشان آمرزیده گشته، و بدی هایشان محو شده است، و قرار ده در آنچه فرمان می دهی و مقدر می نمایی که عمرم را طولانی گردانی، و در روزی ام وسعت بخشی.

۲- ای پنهان در حال آشکار بودنش، و ای آشکار در حال پنهان بودنش و ای پنهانی که مخفی نمی شود، ای آشکاری که دیده نمی شود، ای به وصف آمده ای که هیچ ممکنی به حقیقتش نمی رسد و هیچ حد بسته ای به او احاطه پیدا نمی کند، و ای غایب گم نشده، ای حاضری که مشهود نیست، تا آنکه جستجو شود و او را بیابند، آسمانها و زمین و آنچه بین آنهاست، به اندازه چشم برهم زدن از او خالی نیست، به کیفیتی معین دانسته نمی شود و محدود به مکان و جهت نمی گردد، تویی روشنایی نور، پروردگار پرورندگان، به همه امور احاطه کرده ای، منزّه است آن که چیزی همانندش نیست، و او شنوا و بیناست، منزّه است آن که دارای این صفات است و برای غیر او چنین صفاتی نیست

«حمد» ده مرتبه سوره «توحید» را قرائت کن، گفتم: فدایت شوم، اگر ایستاده قدرت نداشته باشم چه؟ فرمود نشست بخوان، گفتم اگر نتوانم، فرمود: به همان حالی که در بستر به پشت خوابیده ای این نماز را بخوان.

از کتاب «دعائم الاسلام» روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه و آله در دهه آخر ماه رمضان بستر خود را جمع میکرد، و برای عبادت کمر همت را محکم می بست، و در شب بیست و سوم اهل خود را بیدار میکرد، و آنهایی را که خواب در رفته بود، به رویشان آب میپاشید، و حضرت فاطمه علیها السلام در این شب اجازه نمیداد احدی از اهلش بخوابد، و خواب آنها را به کمی طعام علاج میفرمود، و آنها را با خواباندن در روز برای بیداری و احیای شب آماده میکرد، و میفرمود: محروم کسی است که از خیر این شب محروم بماند.

روایت شده که امام صادق علیه السلام به بیماری سختی دچار شده بود، وقتی شب بیست و سوم ماه رمضان رسید، به خدمتکارانش دستور داد او را به مسجد بردند، و تا صبح در مسجد بود.

علامه مجلسی (ره) فرموده است هر قدر که خواندن قرآن ممکن باشد، در این شب خوانده شود، و دعاهای صحیفه کامله (سجاده) ، به ویژه دعای مکارم الأخلاق، و دعای توبه قرائت گردد، و روزهای این شبها را نیز باید حرمت نهاد، و به عبادت و تلاوت قرآن به سر آورد، زیرا در احادیث معتبر آمده است که روز قدر در فضیلت همانند شب قدر است.

دعای شب بیست و سوم

دعای شب بیست و سوم

يَا رَبِّ لَيْلِهِ الْقَدْرُ وَجَاعِلُهَا خَيْرًا مِنْ

ص: ۳۴۸

أَلْفِ شَهْرٍ وَ رَبِّ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْجِبَالِ وَ الْبِحَارِ وَ الظُّلَمِ وَ الْأَنْوَارِ وَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ يَا بَارِيَّ يَا مُصَوِّرُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا اللَّهُ يَا قَيُّوْمُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يَذْهَبُ الشُّكَّ عَنِّي وَ تُرَضِّعَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ . (۱)

دعای شب بیست و چهارم

دعای شب بیست و چهارم

يَا فَالِقَ الْإِضْطِجَاعِ وَ جَاعِلَ اللَّيْلِ سَكَنًا وَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ حُسْبَانًا يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ وَ الْقُوَّةِ وَ الْحَوْلِ وَ الْفَضْلِ وَ الْأَنْعَامِ وَ الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا اللَّهُ يَا فَزْدُ يَا وَثْرُ يَا اللَّهُ يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْآلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يَذْهَبُ الشُّكَّ عَنِّي وَ رِضَى بِمَا

ص: ۳۴۹

۱- ای پروردگار شب قدر، و قراردهنده آن بهتر از هزار ماه، و پروردگار شب و روز، و کوهها و دریاها، و تاریکی ها و روشنایی ها، و زمین و آسمان، ای پدیدآورنده، ای صورت بخش، ای عطا کننده، ای نعمت ده، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای به خود پاینده، ای خدا، ای نو آفرین، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر، و نمونه های والاتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی در این شب نامم را در زمره سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و بیخشی بر من یقینی که دلم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من زدوده گرداند، و خشنودی به آنچه نصیب نموده ای، و ما را در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت فرما، و از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه روزی ام فرما، و به آنچه محمد و و خاندان محمد (درود خدا بر آنان باد) را به آن موفق کردی توفیقم ده.

قَسِيْمَت لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسِيْنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيْقِ وَ اَرْزُقْنِي فِيْهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ اِلَيْكَ وَ الْاِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيْقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ (۱)

دعای شب بیست و پنجم

دعای شب بیست و پنجم

يَا جَاعِلَ اللَّيْلِ لِبَاسًا وَ النَّهَارِ مَعَاشًا وَ الْأَرْضِ مَهَادًا وَ الْجِبَالِ اَوْتَادًا يَا اللّٰهُ يَا قَاهِرُ يَا اللّٰهُ يَا جَبَّارُ يَا اللّٰهُ يَا سَمِيْعُ يَا اللّٰهُ يَا قَرِيْبُ يَا اللّٰهُ يَا مُجِيْبُ يَا اللّٰهُ يَا اللّٰهُ يَا اللّٰهُ لَكَ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى وَ الْاَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاةُ وَ الْاَلَاءُ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ اِسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَدَاءِ وَ رُوْحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ اِحْسَانِي فِي عِلِّيْنَ وَ اِسَاءَتِي مَغْفُوْرَةً وَ اَنْ تَهَبَ لِي يَقِيْنَا بُشَاةً بِهٖ قَلْبِي وَ اِيْمَانًا يُذْهِبُ الشُّكَّ عَنِّي وَ رِضًى بِمَا قَسِيْمَت لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسِيْنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيْقِ وَ اَرْزُقْنِي فِيْهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ اِلَيْكَ وَ الْاِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيْقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (۲)

دعای شب بیست و ششم

دعای شب بیست و ششم

يَا جَاعِلَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ اَيَّتِيْنِ يَا مَنْ مَحَا اَيَةَ اللَّيْلِ وَ جَعَلَ اَيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِيَتَّبِعُوْا فَضْلًا مِنْهُ وَ رِضْوَانًا يَا مُفْضِلُ كُلِّ شَيْءٍ تَفْصِيْلًا يَا مَاجِدُ يَا وَهَّابُ يَا اللّٰهُ يَا جَوَادُ يَا اللّٰهُ يَا اللّٰهُ يَا اللّٰهُ لَكَ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰى وَ الْاَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاةُ وَ الْاَلَاءُ اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَجْعَلَ اِسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَدَاءِ

ص: ۳۵۰

۱- ای شکافنده روشنی سپیده از شب و قراردهنده شب برای آرامش، و آفتاب و ماه برای حساب زمان، ای توانا، ای دانا، ای صاحب نعمت و عطا و قوت و قدرت و فضل و نعمت بخشی، و بزرگی و بزرگواری، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای یگانه، ای تنها، ای خدا، ای آشکار، ای نهان، ای زنده، معبودی جز تو نیست نام های نیکوتر، و نمونه های برتر و بزرگمنشی و نعمتها از آن توست، از تو میخواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و اینکه قرار دهی در این شب نام مرا از سعادت مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی باوری که قلبم همراه آن باشد، و یقینی که شک را از من برطرف سازد، و خشنودی به آنچه نصییم نمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت فرما و از عذاب آتش سوزان ما را حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود و بازگشت و توبه روزیام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد را که درودت بر او و بر ایشان باد بر آن موفق کردی توفیقم ده.

۲- ای قراردهنده شب را جامه روز، و روز را مایه کسب روزی و زمین را بستر آرامش، و کوهها را میخ های زمین، ای خدا، ای چیره، ای خدا، ای شکوه مند، ای خدا، ای شنوا، ای خدا، ای نزدیک، ای خدا، ای اجابت کننده ای خدا ای خدا، ای خدا،

نام های نیکوتر، و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم که بر محمّد و آل محمّد درود فرست، و در این شب نامم را در شمار سعادت‌مندان و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت و بدکاری ام را آمرزیده قرار دهی، و به من بیخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف نماید، و خشنودی به آنچه نصیبم فرمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت کن، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ فرما، و در این شب ذکر و شکر خویش، و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام فرما، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر آنان) را بر آن موفق نمودی توفیقم ده.

وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِيناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَإِيمَاناً يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تَرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَیْهِمْ (۱)

دعای شب بیست و هفتم

شب بیست و هفتم: در آن غسل کردن وارد شده و روایت شده است که حضرت زین العابدین علیه السلام این دعا را، در این شب از اول تا آخر شب مکرر می خواند

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي التَّجَافِي عَنْ دَارِ الْغُرُورِ وَ الْإِنَابَةَ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ وَ الْاسْتِعْدَادَ لِلْمَوْتِ قَبْلَ حُلُولِ الْفُوتِ (۲)

دعای شب بیست و هفتم

يَا مَادَّ الظِّلِّ وَ لَوْ شِئْتَ لَجَعَلْتَهُ سَاكِنًا وَ جَعَلْتَ الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ثُمَّ قَبَضْتَهُ [إِلَيْكَ] فَبِضًا يَسِيرًا يَا ذَا الْجُودِ وَ الطُّولِ وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْآلَاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا قُدُّوسُ يَا سَلَامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيِّمُنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا اللَّهُ يَا خَالِقُ يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْآلَاءِ أَشَأَلُكَ أَنْ تَصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۳)

وَ أَنْ تَجْعَلَ لِي سَجِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعَادَةِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِيناً تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَاناً يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَ تَرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَ

ص: ۳۵۱

۱- ای قرار دهنده شب و روز، دو نشانه، ای آن که نشانه شب را محو ساخت، و نشانه روز را روشنی بخش قرار داد، تا فضل و خشنودی اش را طلب کنند، ای جدا کننده هر چیز به دقت بسیار، ای بزرگوار، ای بخشنده، ای خدا، ای سخاوتمند، ای خدا ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی در این شب نام مرا از سعادت‌مندان و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و باوری که شک را از من زدود سازد، و خشنودی به آنچه نصیب نمودی، و در دنیا و آخرت پاداش نیکو به ما عنایت فرما، و از عذاب آتش سوزان ما را حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سویت، و بازگشت و توبه را روزی ام گردان، و به آنچه محمد و خاندان محمد را (درود خدا بر او و ایشان) بر آن موفق نمودی توفیقم ده.

۲- خدایا دوری از خانه فریب، و بازگشت به خانه جاویدان، و آمادگی برای مرگ پیش از رسیدن آن را روزیام گردان.

۳- ای گسترنده سایه، و اگر میخواستی آن را بی حرکت می ساختی، و خورشید را بر آن راهنما قرار دادی، سپس آن را جمع کردی جمع کردنی آسان، ای صاحب جود و عطا و بزرگ منشی و نعمت ها، معبودی جز تو نیست، دانای غیب و آشکار،

بخشنده مهربان، معبودی جز تو نیست، ای قدوس، ای سلام، ای ایمنی بخش، ای چیره، ای توانا، ای پرشکوه، ای بزرگ منش،
ای خدا، ای آفریننده، ای پدیدآورنده، ای صورت بخش، ای خدا ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر، و نمونه های برتر، و
بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهیم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی،

آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمْ (۱)

دعای شب بیست و هشتم

دعای شب بیست و هشتم

يَا خَازِنَ اللَّيْلِ فِي الْهَوَاءِ وَخَازِنَ النُّورِ فِي السَّمَاءِ وَمَانِعَ السَّمَاءِ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَحَابِسَهُمَا أَنْ تَزُولَا يَا عَلِيمُ يَا عَظِيمُ يَا غَفُورُ يَا دَائِمُ يَا اللَّهُ يَا وَارِثُ يَا بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبْرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمْ (۲)

دعای شب بیست و نهم

دعای شب بیست و نهم یا مَكْوَرِ اللَّيْلِ عَلَى النَّهَارِ وَمَكْوَرِ النَّهَارِ عَلَى اللَّيْلِ يَا عَلِيمُ يَا حَكِيمُ يَا رَبَّ الْأَرْبَابِ وَسَيِّدَ السَّادَاتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا أَقْرَبَ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَبْرِيَاءُ وَالْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ

ص: ۳۵۲

۱- و قرار دهی در این شب نامم را از سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و بدکاری ام را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من بزداید، و خشنودی به آنچه که نصیب کرده ای، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت را به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر و رغبت به سویت، و بازگشت و توبه را روزی ام فرما، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق کردی توفیق ده.

۲- ای قراردهنده تاریکی در فضا، و قراردهنده روشنایی در آسمان، و بازدارنده آسمان از اینکه بر زمین افتد، مگر به اجازه او، و نگاه دارنده آسمان و زمین، از اینکه از جای بدر روند، ای دانا، ای بزرگ، ای آمرزنده ای جاودانه، ای خدا، ای وارث، ای برانگیزنده مردگان در قبرها، ای خدا، ای خدا، نامهای نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی، و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی در امشب نامم را از سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهانم را آمرزیده، و اینکه ببخشی به من یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف سازد، و خشنودی به آنچه که نصیب من کردی، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی

خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق کردی
توفیقم ده.

اللَّيْلَةَ فِي الشَّعِيدَاءِ وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَإِحْسَانِي فِي عَلِيِّينَ وَإِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشُّكَّ عَنِّي وَتُرْضِيَ بِنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ (١)

اعمال شب آخر ماه رمضان

شب آخر ماه: شب بسیار مبارکی است، و برای این شب چند عمل وارد است: اول: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

سوم: خواندن سوره های «انعام» و «کهف» و «یس» و گفتن صد مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (٢)

چهارم: این دعا را که شیخ کلینی از امام صادق علیه السلام روایت کرده بخواند:

اللَّهُمَّ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَ قَدْ تَصَيَّرَمَ وَ أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ يَا رَبَّ أَنْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِي هَذِهِ أَوْ يَتَصَرَّمَ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ لَكَ قَبِيْلِي تَبِعَهُ أَوْ ذَنْبٌ تُرِيدُ أَنْ تُعَذِّبَنِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (٣)

سید ابن طاووس از امام صادق علیه السلام روایت کرده که هر که در شب آخر ماه رمضان، آن ماه شریف را وداع گفته و بگوید:

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صِيَامِي لِشَهْرِ رَمَضَانَ وَ أَعُوذُ بِكَ أَنْ يَطْلُعَ فَجْرُ هَذِهِ اللَّيْلَةِ إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتَ لِي (٤)

سید و شیخ صدوق از جابر بن عبد الله انصاری روایت کرده اند که در جمعه آخر ماه رمضان خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله رسیدم، چون نظر آن حضرت بر من افتاد،

ص: ۳۵۳

۱- ای پیماننده شب بر روز، و پیماننده روز بر شب، ای دانا، ای فرزانه، ای پروردگار پرورندگان و آقای آقایان، معبودی جز تو نیست، ای نزدیک تر از رگ گردن به من، ای خدا ای خدا ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب از سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم با آن همراه باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف نماید، و خشنودی به آنچه نصیبم کردی، و پاداش نیکو در دنیا و آخرت به ما عنایت فرما، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ کن، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و ایشان) را بر آن موفق

کردی توفیقم ده.

۲- از خدا آمرزش می جویم و به سوی او می پویم.

۳- خدایا این است ماه رمضان، که قرآن را در آن نازل کردی، اینک در حال گذشتن است، و من به ذات کریمانه ات پناه میآورم از اینکه سپیده این شب طلوع کند، یا ماه رمضان بگذرد، و نزد تو برایم نتیجه کار ناشایست یا گناهی باشد که بخواهی مرا به سبب آن روزی که ملاقاتت کنم عذاب نمایی. پنجم: بخواند دعای «یا مدبر الامور» را که بیان آن در اعمال شب بیست وسم گذشت ششم: ماه رمضان را با دعاهای وداع، وداع گوید: دعاهایی که شیخ کلینی و شیخ صدوق و شیخ مفید و شیخ طوسی، و سید ابن طاووس (رضوان الله علیه) نقل کرده اند و شاید بهترین آنها دعای چهل و پنجم صحیفه کامله باشد.

۴- خدایا این ماه را آخرین بار روزه ام در ماه رمضان قرار مده، و به تو پناه می آورم از اینکه سپیده این شب سرزند، مگر اینکه مرا آمرزیده باشی. پیش از آنکه سپیده بر آید، حق تعالی او را بیامرزد، و توبه و بازگشت نصیب وی کند.

فرمود: ای جابر این آخرین جمعه از ماه رمضان است، پس آن را وداع کن و بگو:

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ صِيَامِنَا إِنِّي إِيَّاهُ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاجْعَلْنِي مَرْحُومًا وَلَا تَجْعَلْنِي مَحْرُومًا (۱)

به راستی هر که این دعا را در این روز بخواند به یکی از دو خصلت نیکو ظفر یابد: یا رسیدن به ماه رمضان آینده، یا آمرزش خدا و رحمت بی انتهای او.

سید ابن طاووس و کفعمی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که فرمود: هر که در شب آخر ماه رمضان، ده رکعت نماز به صورت دو رکعت بخواند، در هر رکعت سوره «حمد» را یک بار، و

«قل هو الله احد»

راه ده بار، و در هر یک از رکوع و سجود ده مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۲)

و هنگامی که از ده رکعت فراغت یافت هزار مرتبه استغفار کند.

و پس از استغفار سر به سجده گذارد و در حال سجده بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا رَحْمَانَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَتَقَبَّلْ مِنَّا صَلَاتَنَا وَصِيَامَنَا وَقِيَامَنَا (۳)

سوگند به کسی که مرا به راستی به پیامبری مبعوث کرد، که جبرئیل مرا از اسرافیل خبر داد و اسرافیل از پروردگار خود، که سر از سجده بر نداشته، خدا او را بیامرزد، و ماه رمضان را از او قبول کند، و از او درگذرد تا آخر خبر.

و این نماز در شب عید فطر هم

ص: ۳۵۴

۱- خدایا این ماه را آخرین بار روزه ما در ماه رمضان قرار مده، اگر قرار داده ای پس مرا رحمت شده بدار، نه محروم از رحمت.

۲- پاک است خدا و ستایش شایسته اوست و معبودی جز او نیست و خدا بزرگتر است.

۳- ای زنده به خود پاینده! ای دارای بزرگی و بزرگواری، ای بخشنده دنیا و آخرت و ای مهربان دنیا و آخرت، ای مهربان ترین مهربانان، ای معبود گذشتگان و آیندگان، گناهانمان را بیامرزد، و نماز و روزه و شب بیداریمان را قبول کن.

روایت شده است، ولی در این روایت آمده است که تسیحات اربعه را در رکوع و سجود به جای ذکر رکوع و سجود بخواند، و به جای «اغفر لنا ذنوبنا» تا آخر بگوید:

اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ تَقَبَّلْ صَوْمِي وَ صَلَاتِي وَ قِيَامِي (۱)

اعمال شب سی ام

الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَنْبَغِي لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَ عِزِّ جَلَالِهِ وَ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ يَا قُدُّوسُ يَا نُورُ يَا نُورَ الْقُدْسِ يَا سُبُّوحُ يَا مُنْتَهَى التَّسْبِيحِ يَا رَحْمَانُ يَا فَاعِلَ الرَّحْمَةِ يَا اللَّهُ يَا عَلِيمُ يَا كَبِيرُ يَا اللَّهُ يَا لَطِيفُ يَا جَلِيلُ يَا اللَّهُ يَا سَمِيعُ يَا بَصِيرُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْأَلَاءُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِّرُ بِهِ قَلْبِي وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ الشُّكَّ عَنِّي وَ تُرْضِيَ بَيْنِي بَيْنَمَا قَسَمْتَ لِي وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ وَ ارزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ وَ التَّوْبَةَ وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ (۲)

دعای روز سی ام ماه رمضان

روز سی ام: سید در کتاب «اقبال» برای روز آخر دعایی نقل کرده است که ابتدایش این است: اللَّهُمَّ ارْحَمْ الرَّاحِمِينَ (۳) و چون در این روز بیشتر مردم قرآن را ختم میکنند، شایسته است پس از ختم قرآن دعای چهل و دوم صحیفه کامله سجاده را بخوانند (۴) و اگر بخواهند میتوانند این دعای مختصر

ص: ۳۵۵

۱- گناهان را بیامرز، و روزه و نماز و شب زنده داری ام را بپذیر

۲- خدا را سپاس که شریکی ندارد، خدا را سپاس آنگونه که سزاوار بزرگواری جلوه و عزت جلال اوست، و چنان که شایسته اوست، ای قدوس، ای نور، ای مقدس، ای سبوح، ای نهایت پاکی، ای بخشنده، ای به انجام رسان رحمت، ای خدا، ای دانا، ای بزرگ، ای خدا، ای لطیف، ای برجسته، ای خدا، ای شنوا، ای بینا، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه های برتر، و بزرگ منشی و نعمت ها از آن توست، از تو می خواهم بر محمد و اهل بیتش درود فرستی، و قرار دهی نامم را در این شب از سعادت‌مندان، و روحم را با شهیدان، و نیکوکاری ام را در بلندمرتبه ترین درجه بهشت، و گناهانم را آمرزیده، و به من ببخشی یقینی که قلبم همراه آن باشد، و ایمانی که شک را از من برطرف کند، و خشنودی به آنچه نصیبم کردی، و پاداش نیکو در دنیا و در آخرت را به ما عنایت کن، و ما را از عذاب آتش سوزان حفظ فرما، و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود، و بازگشت و توبه را روزی ام کن، و به آنچه محمد و خاندان محمد (درود خدا بر او و آنان) را بر آن موفق نمودی توفیقم ده.

۳- اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلَيَّ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ وَ قَوْلِكَ الْحَقُّ «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ» وَ هَذَا شَهْرُ رَمَضَانَ قَدْ انْصَرَفَ فَأَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ إِنْ كَانَ بَقِيَ عَلَيَّ ذَنْبٌ

لَمْ تَغْفِرْهُ لِي وَ تُرِيدُ أَنْ تُحَاسِبَ بَيْنِي بِهِ أَوْ تُعَذِّبَنِي عَلَيْهِ أَوْ تُقَاسِنِي بِهِ أَنْ يُطَّلَعَ فَجُرْ هَذِهِ اللَّيْلَةَ أَوْ يَنْصَرِمَ هَذَا الشَّهْرُ إِلَّا وَ قَدْ غَفَرْتَهُ لِي أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمِيدُ بِمَحَامِدِكَ كُلِّهَا عَلَى نِعْمَائِكَ كُلِّهَا وَأَوْلَهَا وَ آخِرَهَا مَا قُلْتَ لِنَفْسِكَ مِنْهَا وَ مَا قَالَهُ الْخَائِقُ الْحَامِدُونَ الْمُجْتَهِدُونَ فِي ذِكْرِكَ وَ الشُّكْرِ لِمَكَ الَّذِينَ أَعْتَنَتْهُمْ عَلَى آدَاءِ حَقِّكَ مِنْ أَضْيَافِ خَلْقِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَضْيَافِ النَّاطِقِينَ وَ الْمُسَبِّحِينَ لِمَكَ مِنْ جَمِيعِ الْعَالَمِينَ عَلَى أَنَّكَ بَلَّغْتَنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَ عَلَيْنَا مِنْ نِعْمِكَ وَ عِنْدَنَا مِنْ قِسْمِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ تَظَاهِرِ امْتِنَانِكَ مَا لَا نُحْصِيهِ بِفَلَكَ الْحَمْدُ الْخَالِدُ الدَّائِمُ الزَّائِدُ الْمُخَلَّدُ السَّرْمَدُ الَّذِي لَا يَنْفَدُ طَوْلَ الْأَيْدِ حَيْلَ ثَنَاؤِكَ أَعْتَنَّا عَلَيْهِ حَتَّى قَضَيْتَ عَنَّا صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ مِنْ صِيَامِهِ فَمَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ أَوْ شُكْرٍ أَوْ ذِكْرِ اللَّهِ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَ تَجَاوَزِكَ وَ عَفْوِكَ وَ صَفْحِكَ وَ غُفْرَانِكَ وَ حَقِيقَةِ رِضْوَانِكَ حَتَّى تُظْفِرْنَا فِيهِ بِكُلِّ خَيْرٍ مَطْلُوبٍ وَ جَزِيلٍ عَطَاءٍ مَوْهُوبٍ تُؤْمِنُنَا فِيهِ مِنْ كُلِّ مَرْهُوبٍ أَوْ بَلَاءٍ مَجْلُوبٍ أَوْ ذَنْبٍ مَكْسُوبٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظِيمِ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ كَرِيمٍ أَسْمَائِكَ وَ جَمِيلِ ثَنَائِكَ وَ خَاصِّهِ دُعَائِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ شَهْرَنَا هَذَا أَكْبَرًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مَرَّةً عَلَيْنَا مِنْذُ أَنْزَلْتَنَا إِلَى الدُّنْيَا بَرَكَهً فِي عِضْمِهِ دِينِي وَ خَلِصَ نَفْسِي وَ قَضَاءَ حَاجَتِي وَ تَشْفِيْعِي فِي مَسَائِلِي وَ تَمَامِ النِّعَمِ عَلَيَّ وَ صَرْفِ الشُّوْءِ عَنِّي وَ لِيَاسِ الْعَافِيَةِ لِي وَ أَنْ تَجْعَلَنِي بِرَحْمَتِكَ مِمَّنْ ادَّخَرْتَ لَهُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ جَعَلْتَهَا لَهُ خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِي أَكْبَرِ الْأَجْرِ وَ أَكْرَمِ الدُّخْرِ وَ أَحْسَنِ الشُّكْرِ وَ أَطْوَلِ الْعُمْرِ وَ أَزْوَمِ الْيُسْرِ اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ طَوْلِكَ وَ عَفْوِكَ وَ نِعْمَائِكَ وَ جَلَالِكَ وَ قَدِيمِ إِحْسَانِكَ وَ امْتِنَانِكَ أَنْ لَا تَجْعَلَ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّى تَبْلُغَنَا مِنْ قَابِلٍ عَلَى أَحْسَنِ حَالٍ وَ تُعَرِّفَنَا هِمَالَهُ مَعَ النَّاطِقِينَ إِلَيْهِ وَ الْمُتَعَرِّفِينَ لَهُ فِي أَعْفَى عَافِيَتِكَ وَ أَتَمِّ نِعْمَتِكَ وَ أَوْسَعِ رَحْمَتِكَ وَ أَجْزَلِ قِسْمِكَ اللَّهُمَّ يَا رَبِّي الَّذِي لَيْسَ لِي رَبٌّ غَيْرُهُ لَمَّا تَجَعَلْتَ هَذَا الْوَدَاعَ مِنِّي لَهُ وَدَاعَ فَنَاءٍ وَ لَا آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِلِقَاءِ حَتَّى تُرَبِّينِي مِنْ قَابِلٍ فِي أَسْبَغِ النِّعَمِ وَ أَفْضَلِ الرَّجَاءِ وَ أَنَا لَكَ عَلَى أَحْسَنِ الْوَفَاءِ «إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ» اللَّهُمَّ اسْمِعْ دُعَائِي وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِي وَ تَذَلُّلِي لَكَ وَ اسْتِكَانَتِي وَ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ فَأَنَا لَكَ مُسْلِمٌ لَا أَرْجُو نَجَاحًا وَ لَا مُعَافَاةً إِلَّا بِكَ وَ مِنْكَ فَاثْمُنْ عَلَيَّ جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ وَ يَلْغِي شَهْرَ رَمَضَانَ وَ أَنَا مُعَافَى مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَ مَحْذُورٍ وَ جَنِّينِي مِنْ جَمِيعِ الْبَوَاقِ الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعَانَنَا عَلَى صِيَامِهِ هَذَا الشَّهْرَ حَتَّى بَلَّغْنَا آخِرَ لَيْلَتِهِ مِنْهُ

٤- اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْتَنَيْتَ عَلَيَّ حَتْمَ كِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَهُ نُورًا، وَ جَعَلْتَهُ مُهَيِّمًا عَلَيَّ كُلِّ كِتَابٍ أَنْزَلْتَهُ، وَ فَضَّلْتَهُ عَلَيَّ كُلِّ حَدِيثٍ فَصَّصْتَهُ. (٢) وَ فُؤَادًا فَفَرَّقْتَ بِهِ بَيْنَ حَلَالِكَ وَ حَرَامِكَ، وَ فُؤَادًا أَعْرَبْتَ بِهِ عَنْ شَرَائِعِ أَحْكَامِكَ وَ كِتَابًا فَصَّلْتَهُ لِعِبَادِكَ تَفْصِيلًا، وَ وَحْيًا أَنْزَلْتَهُ عَلَيَّ نَبِيَّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ تَنْزِيلًا. (٣) وَ جَعَلْتَهُ نُورًا نَهَيْتَنِي مِنْ ظُلْمِ الضُّلْمِ لِمَالِهِ وَ الْجَهَالَةِ بِاتِّبَاعِهِ، وَ شِفَاءً لِمَنْ أَنْصَتَ بِفَهْمِ التَّصَدِيقِ إِلَى اسْتِمَاعِهِ، وَ مِيزَانَ قِسْطٍ لَا يَحِيفُ عَنِ الْحَقِّ لِسَانَهُ، وَ نُورَ هُدًى لَا يَطْفَأُ عَنِ الشَّاهِدِينَ بِرُؤْيَانِهِ، وَ عِلْمَ نَجَاةٍ لَا يَضِلُّ مَنْ أَمَّ قَضِيْدَ سُنَّتِهِ، وَ لَا تَنَالُ أَيْدِي الْهَلَكَاتِ مَنْ تَعَلَّقَ بِعُزْوِهِ عِضْمَتِهِ. (٤) اللَّهُمَّ فَاذْ أَسْأَلُكَ الْمَعُونَةَ عَلَى تِلَاوَتِهِ، وَ سَهْلَةَ جَوَاسِي أَلْسِنَتِنَا بِحُسْنِ عِيَارَتِهِ، فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَزْعِمُهُ حَقَّ رِعَايَتِهِ، وَ يَدِينُ لَكَ بِاعْتِقَادِ التَّسْلِيمِ لِمُحْكَمِ آيَاتِهِ، وَ يَفْرَعُ إِلَى الْإِقْرَارِ بِمُشَابَهَتِهِ، وَ مُوضِحَاتِ بَيِّنَاتِهِ. (٥) اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْزَلْتَهُ عَلَيَّ نَبِيَّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُجْمَلًا، وَ أَلْهَمْتَهُ عِلْمَ عَجَائِبِهِ مُكْمَلًا، وَ وَرَّثْتَنَا عِلْمَهُ مُفَسَّرًا، وَ فَضَّلْتَنَا عَلَى مَنْ جَهَلَ عِلْمَهُ، وَ قَوَّيْنَا عَلَيْهِ لِتَرْفَعَنَا فَوْقَ مَنْ لَمْ يُطِقْ حَمْلَهُ. (٦) اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَ قُلُوبَنَا لَهُ حَمَلَةً، وَ عَرَّفْتَنَا بِرَحْمَتِكَ شَرَفَهُ وَ فَضْلَهُ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ الْخَطِيبِ بِهِ، وَ عَلَيَّ آلِهِ الْخُرَّانِ لَهُ، وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَعْتَرِفُ بِأَنَّهُ مِنْ عِنْدِكَ حَتَّى لَا يُعَارِضَنَا الشُّكُّ فِي تَصَدِيقِهِ، وَ لَا يَخْتَلِجُنَا الرَّيْبُ عَنْ قَضْدِ طَرِيقِهِ. (٧) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَعْتَصِمُ بِحَبْلِهِ، وَ يَأْوِي مِنَ الْمَشَابِهَاتِ إِلَى حِزْزِ مَعْقِلِهِ، وَ يَسْكُنُ فِي ظِلِّ جَنَاحِهِ، وَ يَهْتَدِي بِضَوْءِ صِدْقِهِ، وَ يَقْتَدِي بِتَبَلُّجِ أَسْفَارِهِ، وَ يَسْتَضِيحُ بِمِصْبَاحِهِ، وَ لَا يَلْتَمِسُ الْهُدَى فِي غَيْرِهِ. (٨) اللَّهُمَّ وَ كَمَا نَصَبْتَ بِهِ مُحَمَّدًا عَلِمًا لِلدَّلَالَةِ عَلَيْكَ، وَ أَنْهَجْتَ بِآلِهِ سُبُلَ الرِّضَا إِلَيْكَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ وَسِيلَةً لَنَا إِلَى أَشْرَفِ مَنَازِلِ الْكِرَامَةِ، وَ سُلْمًا نَعْرُجُ فِيهِ إِلَى مَحَلِّ

السَّلَامَةِ، وَ سَبَبًا نُجْزَى بِهِ النَّجَاهَ فِي عَزْصِهِ الْقِيَامَةِ، وَ ذَرِيعَةً نُقَدَّمُ بِهَا عَلَى نَعِيمِ دَارِ الْمُقَامَةِ. (٩) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اِخْطُطْ بِالْقُرْآنِ عَنَّا ثِقْلَ الْأَوْزَارِ، وَ هَبْ لَنَا حُسْنَ شَمَائِلِ الْأَبْرَارِ، وَ أَقِفْ بِنَا آثَارَ الَّذِينَ قَامُوا لَكَ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَ أَطْرَافَ النَّهَارِ حَتَّى تُطَهِّرَنَا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ يَبْطُهِيرُهُ، وَ تَغْفُو بِنَا آثَارَ الَّذِينَ اسْتِضَاءُوا بِنُورِهِ، وَ لَمْ يُلْهِهِمُ الْأَمَلُ عَنِ الْعَمَلِ فَيَقْطَعَهُمْ بِخُدَعِ غُرُورِهِ. (١٠) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي ظِلْمِ اللَّيْلِ إِلَى مُوَسَّاتٍ، وَ مِنْ نَزْعَاتِ الشَّيْطَانِ وَ خَطَرَاتِ الْوَسْوَاسِ حَارِسًا، وَ لِأَقْدَامِنَا عَنِ نَقْلِهَا إِلَى الْمَعَاصِي حَاسِبًا، وَ لِأَلْسِنَتِنَا عَنِ الْخَوْضِ فِي الْبَاطِلِ مِنْ غَيْرِ مَا آفَهُ مُخْرِسًا، وَ لِجَوَارِحِنَا عَنِ اقْتِرَافِ الْأَثَامِ زَاجِرًا، وَ لِمَا طَوَّبَ الْغُفْلَةَ عَنَّا مِنْ تَصْفُوحِ الْإِعْتِبَارِ نَاشِرًا، حَتَّى تُوصِلَ إِلَى قُلُوبِنَا فَهَمَّ عَجَائِبِهِ، وَ زَوَاجِرِ أَمْثَالِهِ الَّتِي ضَمَعَتْ الْجِبَالَ الرَّوَاسِي عَلَى صِلَابَتَيْهَا عَنِ احْتِمَالِهِ. (١١) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ أَدِمْ بِالْقُرْآنِ صِلَاحَ ظَاهِرِنَا، وَ احْبُجْ بِهِ خَطَرَاتِ الْوَسْوَاسِ عَنِ صِحْحَةِ ضَمَائِرِنَا، وَ اغْسِلْ بِهِ دَرَنَ قُلُوبِنَا وَ عِلَاقَ أَوْزَارِنَا، وَ اجْمَعْ بِهِ مُنْتَشَرَ أُمُورِنَا، وَ أَرُوْ بِه فِي مَوْقِفِ الْعَرْضِ عَلَيْكَ ظَمِيمًا هَوَاجِرِنَا، وَ اكْسِنَا بِهِ حُلَّ الْأَمَانِ يَوْمَ الْفَرَجِ الْأَكْبَرِ فِي نُشُورِنَا. (١٢) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ اجْزِرْ بِالْقُرْآنِ خَلْتَنَا مِنْ عَدَمِ الْإِثْلَاقِ، وَ سَقِّ إِلَيْنَا بِرَعْدِ الْعَيْشِ وَ خَضْبِ سَيْعِهِ الْأُزْرَاقِ، وَ جَنِّبْنَا بِهِ الضَّرَائِبَ الْمَذْمُومَةَ وَ مَدَائِي الْأَخْلَاقِ، وَ اعْصِمْنَا بِهِ مِنْ هَوِّهِ الْكُفْرِ وَ دَوَاعِي النَّفَاقِ حَتَّى يَكُونَ لَنَا فِي الْقِيَامَةِ إِلَى رِضْوَانِكَ وَ جَنَابَتِكَ قَائِدًا، وَ لَنَا فِي الدُّنْيَا عَنْ سُخْطِكَ وَ تَعْدِي حُدُودِكَ ذَائِدًا، وَ لِمَا عِنْدَكَ بِتَحْلِيلِ حَلَالِهِ وَ تَحْرِيمِ حَرَامِهِ شَاهِدًا. (١٣) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ هَوِّنْ بِالْقُرْآنِ عِنْدَ الْمَوْتِ عَلَى أَنْفُسِنَا كَرْبَ السَّيَاقِ، وَ جَهْدَ الْمَأْنِينِ، وَ تَرَادُفَ الْحَشَارِجِ إِذَا بَلَغَتِ النَّفُوسُ التَّرَاقِي، « وَ قِيلَ مَنْ رَاقٍ » وَ تَجَلَّى مَلَكُ الْمَوْتِ لِقَبْضَتِهَا مِنْ حُجْبِ الْغُيُوبِ، وَ رَمَاهَا عَنْ قَوْسِ الْمَنَابِيَا بِأَسْهُمِ وَحْشَةِ الْفِرَاقِ، وَ دَافَ لَهَا مِنْ دُعَافِ الْمَوْتِ كَأَسَا مَسِيْمُومَةَ الْيَذَاقِ، وَ دَنَا مِنَّا إِلَى الْبَآخِرَةِ رَحِيلٌ وَ انْطِلَاقٌ، وَ صَارَتِ الْأَعْمَالُ قَلَائِدًا فِي الْأَغْنَاقِ، وَ كَانَتِ الْقُبُورُ هِيَ الْمَأْوَى إِلَى مِيقَاتِ يَوْمِ التَّلَاقِ (١٤) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَ بَارِكْ لَنَا فِي حُلُولِ دَارِ الْبَلَى، وَ طُولِ الْمُقَامَةِ بَيْنَ أَطْبَاقِ التَّرَى، وَ اجْعَلِ الْقُبُورَ بَعْدَ فِرَاقِ الدُّنْيَا خَيْرَ مَنَازِلِنَا، وَ اِفْسَحْ لَنَا بِرَحْمَتِكَ فِي ضَيْقِ مَلَا حِدِنَا، وَ لَا تَفْضَحْنَا فِي حَاضِرِي الْقِيَامَةِ بِمُوبِقَاتِ آثَامِنَا. (١٥) وَ ارْحَمْ بِالْقُرْآنِ فِي مَوْقِفِ الْعَرْضِ عَلَيْكَ ذُلَّ مَقَامِنَا، وَ ثَبِّتْ بِهِ عِنْدَ اضْطِرَابِ جِسْرِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْمَجَازِ عَلَيْهَا زَلَّ أَقْدَامِنَا، وَ نَوِّزْ بِهِ قَبْلَ الْبُعْثِ سُيُوفَ قُبُورِنَا، وَ نَجِّنَا بِهِ مِنْ كُلِّ كَرْبٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ شِدَائِدِ أَهْوَالِ يَوْمِ الطَّامَةِ (١٦) وَ بِيضِ وَجُوهِنَا يَوْمَ تَسْوَدُّ وَجُوهُ الظَّلَمَةِ فِي يَوْمِ الْحَسِيرَةِ وَ النَّدَامَةِ، وَ اجْعَلْ لَنَا فِي صُدُورِ الْمُؤْمِنِينَ وَدًّا، وَ لَا تَجْعَلِ الْحَيَاةَ عَلَيْنَا نَكْدًا. (١٧) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ كَمَا بَلَغَ رِسَالَتِكَ، وَ صَدِّعْ بِأَمْرِكَ، وَ نَصِّحْ لِعِبَادِكَ. (١٨) اللَّهُمَّ اجْعَلْ نَبِيَّنَا صِلَاةً عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَقْرَبَ النَّبِيِّينَ مِنْكَ مَجْلِسًا، وَ أَمْكَنَهُمْ مِنْكَ شَفَاعَةً، وَ أَجْلَهُمْ عِنْدَكَ قَدْرًا، وَ أَوْجَهُهُمْ عِنْدَكَ جَاهًا. (١٩) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ، وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ، وَ ثَقِّلْ مِيزَانَهُ، وَ تَقَبَّلْ شَفَاعَتَهُ، وَ قَرِّبْ وَسِيلَتَهُ، وَ بِيضْ وَجْهَهُ، وَ أَتِمِّ نُورَهُ، وَ ارْزُقْ دَرَجَتَهُ (٢٠) وَ أَحْبِبْنَا عَلَى سُنَّتِهِ، وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَ خُذْ بِنَا مِنْهَا جَهًا، وَ اسْلُكْ بِنَا سَبِيلَهُ، وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ طَاعَتِهِ، وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ، وَ أُوْرِدْنَا حَوْضَهُ، وَ اشْفِقْنَا بِكَاسِهِ (٢١) وَ صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، صِلَاةً تُبَلِّغُهُ بِهَا أَفْضَلَ مَا يَأْمُلُ مِنْ خَيْرِكَ وَ فَضْلِكَ وَ كَرَامَتِكَ، إِنَّكَ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ، وَ فَضْلٍ كَرِيمٍ. (٢٢) اللَّهُمَّ اجْزِرْهُ بِمَا بَلَغَ مِنْ رِسَالَتِكَ، وَ أَدَّى مِنْ آيَاتِكَ، وَ نَصِّحِ لِعِبَادِكَ، وَ جَاهِدْ فِي سَبِيلِكَ، أَفْضَلَ مَا جَزَيْتَ أَحَدًا مِنْ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ، وَ أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ الْمُضِيَّطَفِينَ، وَ السَّلَامَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَهُ.

را که شیخ طوسی از امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده بخوانند:

اللَّهُمَّ اشْرَحْ بِالْقُرْآنِ صَدْرِي وَاسْتَعْمِلْ بِالْقُرْآنِ بَدَنِي وَنُورْ بِالْقُرْآنِ بَصْرِي وَأَطْلُقْ بِالْقُرْآنِ لِسَانِي وَأَعِنِّي عَلَيْهِ مَا أَبْقَيْتَنِي فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ. (۱)

و همچنین این دعا را که از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده است بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِخْبَاتَ الْمُخْبِتِينَ وَإِخْلَاصَ الْمُؤَقِنِينَ وَمُرَافَقَةَ الْأَبْرَارِ وَاسْتِحْقَاقَ حَقَائِقِ الْإِيمَانِ وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بَرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَوُجُوبَ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ وَالْفُوزَ بِالْجَنَّةِ وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ (۲)

نمازهای شب های ماه رمضان

در بیان نمازهای شبهای ماه رمضان، و دعا‌های روزهایی که مشهور است، و علامه مجلسی در کتاب زاد المعاد در فصل آخر ماه رمضان آنها را ذکر کرده و احقر در این قسمت، به بیان آنچه آن بزرگوار نوشته اکتفا میکنم: نماز شب اول: چهار رکعت، هر رکعت حمد و پانزده مرتبه سوره توحید.

شب دوم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره قدر.

شب سوم: ده رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه سوره توحید.

شب چهارم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره قدر.

شب پنجم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه سوره توحید، و پس از سلام صدر بار صلوات.

شب ششم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره تبارک.

شب هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سیزده مرتبه سوره قدر.

شب هشتم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه سوره توحید و پس از سلام هزار مرتبه سبحان الله.

ص: ۳۵۶

۱- خدایا، به قرآن سینه ام را بگشا، و به قرآن بدنم را بکار انداز، و به قرآن دیده ام را روشن ساز، و به قرآن زبانم را بازگردان، و به عمل به آن تا زنده ام می داری یاری ام ده، که جنبش و نیرویی جز به خواست تو نیست.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم، خشوع خاشعان، و اخلاص اهل یقین، و مدارای نیکان، و شایستگی حقایق ایمان، و بهره مندی از هر نیکی، و سلامت از هر گناه، و وجوب رحمت، و اراده های آمرزش، و رسیدن به بهشت، و رهایی از آتش را.

ب نهم: شش رکعت در فاصله میان نماز شام و هنگام خوابیدن، در هر رکعت حمد، و هفت مرتبه آیه الکرسی و پس از پایان نماز پنجاه بار صلوات.

شب دهم: بیست رکعت در هر رکعت حمد و سی مرتبه سوره توحید.

شب یازدهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره کوثر.

شب دوازدهم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه سوره قدر.

شب سیزدهم: چهار رکعت در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه سوره توحید.

شب پانزدهم: چهار رکعت، در دو رکعت اول پس از حمد صد مرتبه سوره توحی، و در دو رکعت دیگر بعد از حمد پنجاه مرتبه سوره توحید.

شب پانزدهم: دوازده رکعت در هر رکعت حمد و دوازده مرتبه سوره تکاثر.

شب هفدهم: دو رکعت، در رکعت، اول حمد و هر سوره ای بخواهد، و در رکعت دوم حمد و صد مرتبه سوره توحید، و پس از سلام صدر بار: لا اله الا الله شب هجدهم: چهار رکعت در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه سوره کوثر.

شب نوزدهم: پنجاه رکعت، در هر رکعت حمد و یک مرتبه سوره زلزال.

شب بیست تا بیست و چهارم: در هر کدام هشت رکعت با هر سوره ای که میسر شود.

شب بیست و پنجم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه سوره توحید.

شب بیست و هشتم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه سوره توحید.

شب بیست و نهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره ملک، و اگر نتوانست بیست و پنج مرتبه سوره توحید.

شب بیست و دهم: شش رکعت، در هر رکعت

حمد و صدر مرتبه آیه الکرسی، و صدر مرتبه سوره توحید، و صد مرتبه سوره کوثر، و پس از نماز صد بار صلوات.

فقیر گوید: نماز شب بیست و هشتم موافق آنچه من یافتم به این صورت است: شش رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه آیه الکرسی، و ده مرتبه سوره کوثر، و ده مرتبه سوره توحید، و پس از نماز صد بار صلوات.

شب بیست و نهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد، و بیست مرتبه سوره توحید.

شب سی ام: دوازده رکعت، و در هر رکعت حمد و بیست مرتبه سوره توحید و پس از سلام صدر بار صلوات، و این نمازها چنان که بیان شد هر دو رکعت به یک سلام است.

دعای مختصر هر روز ماه رمضان

از ابن عباس روایت کرده اند: که حضرت رسول صلی الله علیه و آله برای روزه هر روز ماه مبارک رمضان فضیلت بسیار بیان فرمود و برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و ثواب بسیار برای آن ذکر کرد که ما به بیان اصل دعا اکتفا میکنیم: روز اول:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ الصَّائِمِينَ وَ قِيَامِي فِيهِ قِيَامَ الْقَائِمِينَ وَ تَبَهَّنِي فِيهِ عَنْ نَوْمِهِ الْغَافِلِينَ وَ هَبْ لِي جُزْئِي فِيهِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ
وَ اعْفُ عَنِّي يَا عَافِيًا عَنِ الْمُجْرِمِينَ

خدایا روزه ام را در این ماه روزه داران قرار ده، و شب زنده داری ام را شب زنده داری شب زنده داران، و بیدارم کن در آن از خواب بی خبران، و ببخش گناهم را در آن ای معبود جهانیان، و از من در گذر، ای در گذرنده از گنهکاران.

روز دوم:

اللَّهُمَّ قَرِّبْنِي فِيهِ إِلَى مَرْضَاتِكَ

ص: ۳۵۸

وَ جَنِّبْنِي فِيهِ مِنْ سَخَطِكَ وَ نِقَمَاتِكَ وَ وَفَّقْنِي فِيهِ لِقِرَاءَةِ آيَاتِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

خدایا مرا در این ماه به خشنودی ات نزدیک کن، و از خشم و انتقامت برکنار دار، و به قرائت آیات موفق کن، ای مهربان ترین مهربانان.

روز سوم:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ الذُّهْنَ وَ التَّنْبِيَةَ وَ بَاعِدْنِي فِيهِ مِنَ السَّفَاهَةِ وَ التَّمْوِيهِ وَ اجْعَلْ لِي نَصِيْبًا مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تُنَزِّلُ فِيهِ بِجُودِكَ يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ

خدایا در این ماه به من تیزهوشی و بیداری عنایت فرما، و از بی خردی و اشتباه دورم ساز، و از هر خیری که در این ماه نازل می کنی، برایم بهره ای قرار ده، و به حق جودت ای جودمندترین جودمندان

روز چهارم:

اللَّهُمَّ قَوِّنِي فِيهِ عَلَى إِقَامَةِ أَمْرِكَ وَ أَدِقِّنِي فِيهِ حَلَاوَةَ ذِكْرِكَ وَ أَوْزِعْنِي فِيهِ لِإِدَاءِ شُكْرِكَ بِكَرَمِكَ وَ احْفَظْنِي فِيهِ بِحِفْظِكَ وَ سِتْرِكَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ

خدایا در این ماه برای برپاداشتن امرت نیرومند ساز مرا، و شیرینی ذکرت را به من بچشان، و ادای شکر را به من الهام فرما، و به نگهداری و پوشش نگاهم بدار، ای بیناترین بینندگان

روز پنجم:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْمُسْتَعْفِرِينَ وَ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الْقَانِتِينَ وَ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنْ أَوْلِيَاءِكَ الْمُقَرَّبِينَ بِرَأْفَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

خدایا قرار ده مرا در این ماه از آمرزش جویان، و از بندگان شایسته فرمانبردار، و از اولیای مقرب، به رأفت ای مهربان ترین مهربانان

روز ششم:

اللَّهُمَّ لَا تَخْذُلْنِي فِيهِ لِتَعَرُّضِ مَعْصِيَتِكَ وَ لَا تَضْرِبْنِي بِسَيِّئَاتِ نِقَمَتِكَ وَ زَخْرِخْنِي فِيهِ مِنْ مُوجِبَاتِ سَخَطِكَ بِمَنِّكَ وَ أَيَادِيكَ يَا مُنْتَهَى رَغْبَةِ الرَّاعِبِينَ

ص: ۳۵۹

دایا مرا در این ماه به خاطر نزدیک شدن به نافرمانی ات وامگذار، و با تازیانه های انتقامت عذاب مکن، و از موجبات خشمت دورم بدار، به فضل و عطاهايت، ای نهایت دل بستگی دل شدگان.

روز هفتم:

اللَّهُمَّ أَعِنِّي فِيهِ عَلَى صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ وَ جَنَّتِي فِيهِ مِنْ هَفَوَاتِهِ وَ آثَامِهِ وَ ارْزُقْنِي فِيهِ ذِكْرَكَ بِدَوَامِهِ بِتَوْفِيقِكَ يَا هَادِيَ الْمُضِلِّينَ

خدایا مرا در این ماه بر روزه و شب زنداری اش یاری ده، و از لغزش ها و گناهانش دورم بدار، و ذکرت را همواره روزی ام کن، به توفیقت ای راهنمای گمراهان.

روز هشتم:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ رَحْمَةَ الْإِيْتَامِ وَ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَ إِفْشَاءَ السَّلَامِ وَ صُحْبَةَ الْكِرَامِ بِطَوْلِكَ يَا مَلْجَأَ الْآمِلِينَ

خدای در این ماه مهرورزی به ایتام، و خواندن طعام، و آشکار کردن سلام، و همنشینی با اهل کرامت را نصیبم فرما، به عطایت ای پناهگاه آرزومندان.

روز نهم:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِيهِ نَصِيْبًا مِنْ رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ وَ اهْدِنِي فِيهِ لِبِرَاهِينِكَ السَّاطِعَةِ وَ خُذْ بِنَاصِيْتِي إِلَى مَرْضَاتِكَ الْجَامِعَةِ بِمَحَبَّتِكَ يَا أَمَلَ الْمُشْتَاقِينَ

خدایا برای من در این ماه بهره ای از رحمت گسترده ات قرار ده، و به جانب دلایل درخشانت راهنمایی کن، و به سوی خشنودی فراگیری متوجه کن، به مهرت ای آرزوی مشتاقان.

روز دهم:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ وَ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْمَقْرَبِينَ إِلَيْكَ يَا أَحْسَنَ تَك يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ

خدایا مرا در این ماه از توکل کنندگان، و از رستگاران نزد خود، و از مقربان در گاهت قرار بده، به احسانت ای هدف جویندگان.

روز یازدهم:

اللَّهُمَّ حَبِّبْ

إِلَىٰ فِيهِ الْإِحْسَانُ وَكَرَّهُ إِلَيَّ فِيهِ الْفُسُوقُ وَالْعِصْيَانُ وَحَرَّمَ عَلَيَّ فِيهِ السَّخَطَ وَالنِّيرَانَ بِعَوْنِكَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ

خدای در این ماه نیکی را پسندیده من گردان، و نادرستی ها و نافرمانی ها را مورد کراهت من قرار ده، و خشم و آتش برافروخته را بر من حرام گردان به یاری ات ای فریادرس دادخواهان.

روز دوازدهم :

اللَّهُمَّ زَيَّنِي فِيهِ بِالسُّتْرِ وَالْعَفَافِ وَاسْتُرْنِي فِيهِ بِلِبَاسِ الْقُنُوعِ وَالْكَفَافِ وَاحْمِلْنِي فِيهِ عَلَى الْعَدْلِ وَالْإِنصَافِ وَآمِنِّي فِيهِ مِنْ كُلِّ مَا أَخَافُ بِعِصْمَتِكَ يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِينَ

خدایا مرا در این ماه به پوشش و پاکدامنی بیارای، و به لباس قناعت و اکتفا به اندازه حاجت بپوشان و بر عدالت و انصاف وادارم نما، و مرا در این ماه از هرچه می ترسم ایمنی ده، به نگهداری ات ای نگهدارنده هراسندگان.

روز سیزدهم :

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي فِيهِ مِنَ الدَّنَسِ وَالْأَقْدَارِ وَصَبِّرْنِي فِيهِ عَلَى كَائِبَاتِ الْأَقْدَارِ وَوَقِّفْنِي فِيهِ لِلتَّقَىٰ وَصِيْحِبِهِ الْمَأْبُرِ بِعَوْنِكَ يَا قُوَّةَ عَيْنِ الْمَسَاكِينِ

خدایا مرا در این ماه از آلودگیها و ناپاکی ها پاک کن، و بر شدنی های مورد تقدیرت شکیبایم گردان، و به پرهیزگاری و هم نشینی با نیکان توفیقم ده، به یاریات ای نور چشم در ماندگان

روز چهاردهم :

اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي فِيهِ بِالْعَثَرَاتِ وَأَقْلِنِي فِيهِ مِنَ الْخَطَايَا وَالْهَفَوَاتِ وَلَا تَجْعَلْنِي فِيهِ غَرَضًا لِلْبَلَايَا وَالْآفَاتِ بِعِزَّتِكَ يَا عِزَّ الْمُسْلِمِينَ

خدایا مرا در این ماه بر لغزش ها سرزنش مکن، و از خطاها و افتادن در گناهان دور بدار، و هدف بلاها و آفات قرار مده، به عزت

ص: ۳۶۱

ای عزت مسلمانان.

روز پانزدهم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ طَاعَةَ الْخَاشِعِينَ وَ اشْرَحْ فِيهِ صَدْرِي بِإِنَابِهِ الْمُخْتَبِينَ بِأَمَانِكَ يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ

خدایا در در این ماه طاعت فروتنان را نصیبم کن، و سینه ام را برای انابه همانند بازگشت خاضعان باز کن به امان دادنت ای امان ده هراسندگان.

روز شانزدهم :

اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ لِمُوَافَقَةِ الْأَبْرَارِ وَ جَنَّبْنِي فِيهِ مُرَافَقَةَ الْأَشْرَارِ وَ آوِنِي فِيهِ بِرَحْمَتِكَ إِلَى [فِي] دَارِ الْقَرَارِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ

خدایا مرا در این ماه به همراهی و همسویی با نیکان توفیق ده، و از همنشینی با بدان دور مدار و به حق رحمتت به خانه آرامش جایم ده، و به پرستیدگی ات ای پرستیده جهانیان.

روز هفدهم :

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيهِ لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ وَ اقْضِ لِي فِيهِ الْحَوَائِجَ وَ الْأَمَالَ يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى التَّفْسِيرِ وَ السُّؤَالِ يَا عَالِمًا بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ

خدایا مرا در این ماه به سوی کارهای شایسته هدایت فرما، و حاجتها و آرزوهایم را برآور، ای آن که نیاز به روشنگری و پرسش ندارد، ای آگاه به آنچه در سینه جهانیان است بر محمد و خاندان پاکش درود فرست

روز هیجدهم :

اللَّهُمَّ تَبَهَّنِي فِيهِ لِبَرَكَاتِ أَسْحَارِهِ وَ نَوَّرْ فِيهِ قَلْبِي بِضِيَاءِ أَنْوَارِهِ وَ خُذْ بِكُلِّ أَعْضَائِي إِلَى اتِّبَاعِ آثَارِهِ بُنُورِكَ يَا مُنَوِّرَ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ

خدایا مرا در این ماه به برکت های سحرهایش آگاه کن، و دلم را با روشنایی انوارش روشنی بخش، و تمام اعضایم را به پیروی آثارش بگمار، به نروت ای نوربخش دلهای عارفان.

روز نوزدهم :

اللَّهُمَّ وَفِّرْ فِيهِ حَظِّي مِنْ بَرَكَاتِهِ

ص: ۳۶۲

وَسَهِّلْ سَبِيلِي إِلَى خَيْرَاتِهِ وَلَا تَحْرِمْنِي قَبُولَ حَسَنَاتِهِ يَا هَادِيَا إِلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

خدایا در این ماه بهره ام را از برکت هایش کامل گردان، و راهم را به سوی نیکی هایش هموار نما، و از پذیرفته خوبی هایش محروم مساز، ای هدایت کننده به سوی حق آشکار

روز بیستم :

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي فِيهِ أَبْوَابَ الْجَنَانِ وَاعْلُقْ عَنِّي فِيهِ أَبْوَابَ النَّيرانِ وَوَقِّفْنِي فِيهِ لِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ يَا مُنْزِلَ السَّكِينَةِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

خدایا در این ماه درهای بهشت هایت را به رویم باز کن، و درهای آتش دوزخ را به روزیم بر بند، و به تلاوت قرآن موفقم بدار، ای فرو فرستنده آرامش در دل مؤمنان.

روز بیست و یکم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِيهِ إِلَى مَرْضَاتِكَ دَلِيلًا - وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ عَلَيَّ سَبِيلًا - وَاجْعَلِ الْجَنَّةَ لِي مَنْزِلًا - وَمَقِيلًا - يَا قَاضِيَ حَوَائِجِ الطَّالِبِينَ

خدایا در این ماه برای من به سوی خشنودی ات دلیلی قرار مده، و برای شیطان راهی به سوی من قرار مده، و بهشت را منزل و آسایشگاهم قرار ده، ای برآورنده حاجات خواهندگان.

روز بیست و دوم :

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي فِيهِ أَبْوَابَ فَضْلِكَ وَأَنْزِلْ عَلَيَّ فِيهِ بَرَكَاتِكَ وَوَقِّفْنِي فِيهِ لِمَوْجِبَاتِ مَرْضَاتِكَ وَأَسْكِنِّي فِيهِ بُحْبُوحَاتِ جَنَّاتِكَ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ

خدایا در این ماه درهای فضلت را به روی من بگشا، و برکات را بر من نازل فرما، و به موجبات خشنودی ات موفقم بدار، و در میان بهشت هایت جایم ده، ای برآورنده خواهش درماندگان

روز بیست و سوم :

اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي فِيهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَطَهِّرْنِي فِيهِ مِنَ الْعُيُوبِ وَ

ص: ۳۶۳

اَمْتَحِنْ قَلْبِي فِيهِ بِتَقْوَى الْقُلُوبِ يَا مُقِيلَ عَثْرَاتِ الْمُذْنِبِينَ

خدایا در این ماه از گناهانم شست و شویم ده، و از عیب ها پاکم کن، و دلم را به پرهیزکاری دلها بیازمای، ای نادیده گیرنده لغزشهای اهل گناه.

روز بیست و چهارم :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِيهِ مَا يُرْضِيكَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِمَّا يُؤْذِيكَ وَ أَسْأَلُكَ التَّوْفِيقَ فِيهِ لِأَنْ أُطِيعَكَ وَ لَا أُعْصِيكَ يَا جَوَادَ السَّائِلِينَ

خدایا در این ماه آنچه تو را خشنود می کند از تو درخواست می کنم، و از آنچه تو را ناخشنود می کند به تو پناه می آورم، و از تو در این ماه توفیق اطاعت و ترک نافرمانی ات را خواستارم، ای بخشنده به نیازمندان.

روز بیست و پنجم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِيهِ مُجِبًّا لِأَوْلِيَائِكَ وَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُسْتَتًا بِسُنَّةِ خَاتَمِ أَنْبِيَائِكَ يَا عَاصِمَ قُلُوبِ النَّبِيِّينَ

خدایا مرا در این ماه دل بسته اولیا، و دشمن دشمنان قرار ده، و آراسته به راه و روش خاتم پیامبران گردان، ای نگهدارنده دلهای پیامبران

روز بیست و ششم :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِي فِيهِ مَشْكُورًا وَ ذَنْبِي فِيهِ مَغْفُورًا وَ عَمَلِي فِيهِ مَقْبُولًا وَ عَيْبِي فِيهِ مَسْتُورًا يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ

خدایا کوششم را در این ماه مورد سپاس، و گناهم را آمرزیده، و عملم را پذیرفته، و عیبم را پوشیده قرار ده، ای شنواترین شنوایان.

روز بیست و هفتم :

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ فَضْلَ لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ صَيِّرْ أُمُورِي فِيهِ مِنَ الْعُسْرِ إِلَى الْيُسْرِ وَ اقْبَلْ مَعَاذِيرِي وَ حُطِّ عَنِّي الذَّنْبَ وَ الْوِزْرَ يَا رءُوفًا بَعْبَادِهِ الصَّالِحِينَ

خدایا در این ماه فضیلت شب قدر را روزی ام ساز، و کارهایم را از سختی

به آیانی برگردان، و پوزش هایم را بپذیر، و گناه و بار گران را از گردنم بریز، ای مهربان به بندگان شایسته.

روز بیست و هشتم :

اللَّهُمَّ وَفِّرْ حَظِّي فِيهِ مِنَ التَّوَابِلِ وَ أَكْرِمْنِي فِيهِ بِإِحْضَارِ الْمَسَائِلِ وَ قَرِّبْ فِيهِ وَسِيَلَتِي إِلَيْكَ مِنْ بَيْنِ الْوَسَائِلِ يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ إِحْضَارُ الْمُلْحِنِ

خدایا بهره ام را در این ماه از مستحبات فراوان کن، و مرا با تحقق درخواست ها اکرام فرما، و از میان وسایل وسیله ام را به سویت نزدیک کن، ای که پافشاری اصرارورزان مشغولش نسازد.

روز بیست و نهم

اللَّهُمَّ غَشِّنِي فِيهِ بِالرَّحْمَةِ وَ ارْزُقْنِي فِيهِ التَّوْفِيقَ وَ الْعِصْمَةَ وَ طَهِّرْ قَلْبِي مِنْ غَيَابِ التَّهْمَةِ يَا رَحِيمَا بَعَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

خدایا در این ماه با رحمت فروگیر و توفیق و خود نگهداری نصیبم کن، و از تیرگی های تهمت دلم را پاک گردان، ای مهربان به بندگان با ایمان.

روز سی ام :

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ بِالشُّكْرِ وَ الْقَبُولِ عَلَى مَا تَرْضَاهُ وَ يَرْضَاهُ الرَّسُولُ مُحْكَمَةً فُرُوعُهُ بِالْأُصُولِ بِحَقِّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

خدایا روزه ام را در این ماه، بر پایه آنچه تو و پیامبر آن را می پسندد مورد سپاس و پذیرش قرار ده، درحالیکه فروعش بر اصولش استوار باشد، به حق سرورمان محمد و اهل بیت پاکش، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان.

مؤلف گوید: تقدیم و تأخیر دعاها و عبارات هر یک را در کتاب های متعدد دعا مختلف ذکر کرده اند، چون روایت مربوط به این دعاها را معتبر نمی دانم، متعرض تقدیم و تأخیر اصل دعاها و عبارات آنها نشدم.

ص: ۳۶۵

فعمی دعای روز بیست وهفتم را در روز بیست ونهم ذکر نموده و موافق مذهب شیعه خواندن دعای روز بیست وهفتم در روز بیست وسم دور نیست که مناسب تر باشد.

فصل چهارم: اعمال ماه شوال

اعمال شب اول ماه شوال

شب اول: یکی از شبهای شریف است و در فضیلت و ثواب عبادت و احیای آن احادیث بسیاری وارد شده، از جمله در روایت آمده: آن شب کمتر از شب قدر نیست، و برای آن چند عمل مستحب است: اول: غسل کردن هنگامی که آفتاب غروب کرد.

دوم: شب زنده داری به نماز دعا و استغفار و درخواست از خدا و بیتوته [شب زنده داری] در مسجد.

سوم: پس از نماز مغرب و عشا و نماز صبح و نماز عید بخواند:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدَانَا وَ لَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلَانَا . (۱)

چهارم: چون نماز مغرب و نافله آن را خواند، دستها را به جانب آسمان بلند کند و بگوید:

يَا ذَا الْمِيزَانِ وَ الطُّوْلِ يَا ذَا الْجُودِ يَا مُصِطَفِي مُحَمَّدٍ وَ نَاصِرَهُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ . (۲)

پس به سجده رود و در سجده صد مرتبه بگویی: «اتوب الى الله» [به سوی خدا میپویم] سپس هر حاجتی که دارد از خدا بخواهد، که بخواست خدا برآورده خواهد شد.

و در روایت شیخ آمده است که پس از نماز مغرب به سجده رود و بگوید:

يَا ذَا الْحَوْلِ يَا ذَا الطُّوْلِ يَا مُصْطَفِيًّا مُحَمَّدًا وَ نَاصِرَهُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۳۶۶

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگتر است، و خدای را سپاس، و سپاس خدای را بر آنچه ما را بدان هدایت کرد، و او را شکر بر آنچه به ما ارزانی داشت.

۲- ای صاحب نعمت و کرم، ای دارای جود، ای برگزیننده محمد و ای یاور او، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر من پیامر هر گناهی که شماره نمودی اش، و آن پیش تو در کتابی آشکار است.

وَ اعْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ اُذْنِبْتُهُ وَ نَسِيْتُهُ اَنَا وَ هُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (۱)

پس صد مرتبه بگوید: اتوب الی الله پنجم: امام حسین علیه السلام را زیارت کند که فضیلت بسیار دارد، و زیارت مخصوص این شب در باب زیارات خواهد آمد ان شاء الله تعالی ششم: ده مرتبه ذکر «یا دائم الفضل» را که بیان آن در اعمال شب جمعه گذشت بگوید.

هفتم: ده رکعت نمازی که در شب آخر ماه رمضان گذشت بجا آورد.

نماز و دعای شب عید فطر

هشتم: دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اول پس از سوره «حمد» هزار مرتبه «توحید» و در رکعت دوم یک مرتبه بخواند، و پس از سلام سر به سجده گذارد و صد مرتبه بگوید: اتوب الی الله آنگاه بگوید:

يَا ذَا الْمَنِّ وَ الْجُودِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّوْلِ يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ افْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا. (۲)

و بجای «کذاو کذا» حاجات خود را بخواند.

در روایت آمده که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام این دو رکعت نماز را به این کیفیت بجا آورد، هر حاجت که از خدا بطلب، به یقین عطا فرماید، و اگر به شماره ریگ های بیابان گناه داشته باشد، خدا آنها را بیامزد، در روایت دیگری بجای هزار مرتبه سوره «توحید» صد مرتبه وارد شده، لیکن این نماز را باید پس از نماز مغرب و نافله آن بجا آورد.

شیخ طوسی و سید ابن طاووس پس از پایان نماز این دعا را نقل کرده اند:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا اللَّهُ يَا رَحِيمُ يَا

ص: ۳۶۷

۱- ای صاحب قدرت، ای دارای عطا، ای برگزیننده محمّد و ای یاور او، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و بر من بیامرز هر گناهی را که مرتکب شدم و آن را فراموش کردم، و آن گناه نزد تو در کتابی آشکار است.

۲- ای دارای نعمت و جود، ای صاحب بخشش و عطا، ای برگزیننده محمّد (درود خدا بر او و خاندانش)، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

اللَّهُ يَا مَلِكُ يَا اللَّهُ يَا قُدُّوسُ يَا اللَّهُ يَا سَلَامُ يَا اللَّهُ يَا مُؤْمِنُ يَا اللَّهُ يَا مُهَيَّمِنُ يَا اللَّهُ يَا عَزِيزُ يَا اللَّهُ يَا جَبَّارُ يَا اللَّهُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا اللَّهُ يَا خَالِقُ يَا اللَّهُ يَا بَارِئُ يَا اللَّهُ يَا مُصَوِّرُ يَا اللَّهُ يَا عَالِمُ يَا اللَّهُ يَا عَظِيمُ يَا اللَّهُ يَا عَلِيمُ يَا اللَّهُ يَا كَرِيمُ يَا اللَّهُ يَا حَلِيمُ يَا اللَّهُ يَا حَكِيمُ يَا اللَّهُ يَا سَمِيعُ يَا اللَّهُ يَا بَصِيرُ يَا اللَّهُ يَا قَرِيبُ يَا اللَّهُ يَا مُجِيبُ يَا اللَّهُ يَا جَوَادُ يَا اللَّهُ يَا مَاجِدُ يَا اللَّهُ يَا مَلِيُّ يَا اللَّهُ يَا وَفِيُّ يَا اللَّهُ يَا مَوْلَى يَا اللَّهُ يَا قَاضِي، (۱) يَا اللَّهُ يَا سَرِيعُ يَا اللَّهُ يَا شَدِيدُ يَا اللَّهُ يَا رَعُوفُ يَا اللَّهُ يَا رَقِيبُ يَا اللَّهُ يَا مَجِيدُ يَا اللَّهُ يَا حَفِيفُ يَا اللَّهُ يَا مُحِيطُ يَا اللَّهُ يَا سَيِّدُ السَّادَاتِ يَا اللَّهُ يَا أَوَّلُ يَا اللَّهُ يَا آخِرُ يَا اللَّهُ يَا ظَاهِرُ يَا اللَّهُ يَا بَاطِنُ يَا اللَّهُ يَا فَاحِشُ يَا اللَّهُ يَا قَاهِرُ يَا اللَّهُ يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ يَا وَدُودُ يَا اللَّهُ يَا نُورُ يَا اللَّهُ يَا رَافِعُ يَا اللَّهُ يَا مَانِعُ يَا اللَّهُ يَا دَافِعُ يَا اللَّهُ يَا فَاتِحُ يَا اللَّهُ يَا نَفَّاحُ [نَفَّاحُ] يَا اللَّهُ يَا جَلِيلُ يَا اللَّهُ يَا جَمِيلُ يَا اللَّهُ يَا شَهِيدُ يَا اللَّهُ يَا شَهِيدُ يَا اللَّهُ يَا مُغِيثُ يَا اللَّهُ يَا حَبِيبُ يَا اللَّهُ يَا فَاطِرُ يَا اللَّهُ يَا مُطَهِّرُ يَا اللَّهُ يَا مَلِكُ، [مَلِكُ] (۲) يَا اللَّهُ يَا مُقْتَدِرُ يَا اللَّهُ يَا قَابِضُ يَا اللَّهُ يَا

ص: ۳۶۸

۱- ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای فرمانروا، ای خدا، ای پاک، ای خدا، ای سلام، ای خدا، ای ایمنی بخش، ای خدا، ای چیره گر، ای خدا، ای عزتمند، ای خدا، ای جبار، ای خدا، ای بزرگ منش ای خدا، ای آفریننده، ای خدا، ای پدیدآورنده، ای خدا، ای صورت گر، ای خدا، ای دانا، ای خدا، ای بزرگ، ای خدا، ای آگاه، ای خدا، ای کریم، ای خدا، ای بردبار، ای خدا، ای فرزانه، ای خدا، ای شنوا، ای خدا، ای بینا، ای خدا، ای نزدیک، ای خدا، ای اجابت کننده، ای خدا، ای سخاوتمند، ای خدا، ای بزرگوار، ای خدا، ای نیرومند، ای خدا، ای وفادار ای خدا، ای سرپرست، ای خدا، ای داور،

۲- ای خدا، ای سریع، ای خدا، ای سخت گیر، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای نگهبان، ای خدا، ای باشوکت، ای خدا، ای نگهدار، ای خدا، ای فراگیر، ای خدا، ای آقای آقایان ای خدا، ای آغاز، ای انجام، ای خدا، ای آشکار، ای خدا، ای نهان، ای خدا، ای فخرکننده، ای خدا، ای چیره، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای دوست، ای خدا، ای نور، ای خدا، ای بالابرنده، ای خدا، ای بازدارنده، ای خدا، ای دفع کننده، ای خدا، ای گشاینده، ای خدا، ای بهره رسان، ای خدا، ای با شکوه، ای خدا، ای زیبا، ای خدا، ای گواه، ای خدا، ای شاهد، ای خدا، ای فریادرس، ای خدا ای حبیب، ای خدا، ای آفریننده، ای خدا، ای پاک کننده، ای خدا، ای پادشاه،

۳- ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای پروردگار، ای پروردگار، ای پروردگار، ای فرستنده برکات، به عنایت تو هر حاجتی فرود آورده شود، از تو درخواست می کنم، به هر نامی که در خزانه غیب نزد توست، و نام های مشهور در پیشگاهت، که بر سراپرده عرشت نوشته شده، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و ماه رمضان را از من بپذیری و مرا در شمار واردان به خانه محترم بنویسی، و از من گناهان را چشم پوشی، و گنج های خود را برایم بیرون آوری، ای مهربان.

بدان که زکات فطر، واجب مؤکد، و شرط قبولی روزه ماه رمضان و سبب حفظ انسان تا سال آینده است، و حق تعالی در این آیه شریفه:

«قد افلح من تزكى و ذكر اسم ربه فصلی»

زکات را مقدم بر نماز ذکر فرموده.

چهارم: غسل است، و بهتر آن است اگر ممکن شود آن را در نهر انجام دهند، و وقت آن پس از طلوع فجر است تا زمان بجا آوردن نماز عید، چنان که شیخ فرموده و در روایتی آمده است که غسل را در زیر سقف پوشیده بجا آور، و چون خواستی غسل کنی بگو:

اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ وَ تَصْدِيقًا بِكِتَابِكَ وَ اتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱)

آنگاه «بسم الله» بگو و غسل را بجای آر، و هنگامیکه از غسل فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ كَفَّارَةً لِذُنُوبِي وَ طَهِّرْ دِينِي اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الدَّنَسَ . (۲)

پنجم: پوشیدن جامه نیکو، و بکار بردن بوی خوش، رفتن به صحرا برای بجا آوردن نماز عید در زیر آسمان در غیر شهر خوردن مقدار کمی از تربت سید الشهداء علیه السلام که از هر دردی شفاست مستحب است.

هفتم: چون برای رفتن به نماز عید آماده شدی، بیرون برو مگر پس از طلوع آفتاب، و بخوان دعاهایی را که سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» نقل کرده از جمله ابو حمزه ثمالی از امام باقر علیه السلام روایت کرده که هنگامیکه برای نماز عید فطر و قربان و جمعه آماده بیرون رفتن شدی، این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَ اسْتَعَدَّ

۱- خدایا تنها برای ایمان به تو، و تصدیق به کتاب تو، و پیروی از روش پیامبر تو محمد درود خدا بر او و خاندانش باد

۲- خدای این غسل را کفاره گناهانم قرار ده، و دینم را پاک کن، خدایا هر آلودگی را از من برطرف فرما.

لَوْفَادِهِ إِلَى مَخْلُوقٍ رَجَاءٍ رَفْدِهِ وَ نَوَافِلِهِ وَ فَوَاضِلِهِ وَ عَطَايَاهُ فَإِنَّ إِلَيْكَ يَا سَيِّدِي تَهَيَّبْتِي وَ تَعَبَّيْتِي وَ إِعْدَادِي وَ اسْتِعْدَادِي رَجَاءٍ رَفْدِكَ وَ جَوَائِزِكَ وَ نَوَافِلِكَ وَ فَوَاضِلِكَ وَ عَطَايَاكَ وَ قَدْ غَدَوْتُ إِلَى عِيدٍ مِنْ أَعْيَادِ أُمَّهِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ وَ لَمْ أَقِدْ إِلَيْكَ الْيَوْمَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ أَثِقُ بِهِ قَدَمْتُهُ وَ لَا تَوَجَّهْتُ بِمَخْلُوقٍ أَمَلْتُهُ وَ لَكِنْ أَتَيْتُكَ خَاضِعاً مُقَرَّراً بِذُنُوبِي وَ إِسِيَاءَتِي إِلَى نَفْسِي فَيَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (١)

آداب و کیفیت نماز

هشتم: خواندن نماز عید است، و آن دو رکعت است: در رکعت اول سوره های «حمد» و «اعلی» و پس از سوره «حمد» و «اعلی» پنج تکبیر بگوید، و بعد از هر تکبیری دست به قنوت بردارد، و بگوید:

اللَّهُمَّ [أَنْتَ أَهْلٌ] أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَ الْعُظْمَةِ وَ أَهْلَ الْجُودِ وَ الْجَبْرُوتِ وَ أَهْلَ الْعَفْوِ وَ الرَّحْمَةِ وَ أَهْلَ التَّقْوَى وَ الْمَغْفِرَةِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيداً وَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ ذُخْراً وَ شَرَفاً وَ مَزِيداً أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا سَأَلْتُكَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ وَ أَعُوذُ بِكَ فِيهِ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ الْمَخْلُصُونَ (٢)

پس تکبیر ششم بگوید و به رکوع رود، و پس از رکوع و سجود برای

ص: ٣٧٢

١- خدایا هر کس در این روز آماده شد یا نیت کرد، یا مهیا و مستعد شد، برای ورود به درگاه یکی از بندگان به امید جایزه ها و صلّه ها و بهره ها و عطاها، ولی ای آقای من آماده شدن و قصد کردن و مهیا و مستعد شدن من تنها به جانب توست به امید جایزه ها و صلّه ها و بهره ها و عطاها، اینک صبح کردم در عیدی از اعیاد امت پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش)، درحالیکه به عمل صالحی که به آن اطمینان کنم، و آن را پیش آورده باشم بر تو وارد نشدم، و به مخلوقی که آرزومندش باشم رو نکردم، بلکه در حال فروتنی تنها به جانب تو آمده ام به گناه و بدی نسبت به خویش اعتراف دارم، پس ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، گناهان بزرگم را بیامرز، که گناهان بزرگ را جز تو نیامرزد، ای که معبودی جز تو نیست، ای مهربان ترین مهربانان.

٢- خدای ای اهل بزرگی و عظمت، و ای اهل جود و سلطنت، و اهل گذشت و رحمت، و اهل تقوا و مغفرت، از تو درخواست میکنم به حق این روز که برای مسلمانان عید قرار دادی، و برای محمد صلی الله علیه و آله ذخیره و فزونی در شرف، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و مرا در هر خیری که محمد و خاندان محمد را وارد نمودی وارد کنی، و از هر شرّی که محمد و خاندان محمد (درود خدا بر او و خاندانش) را بیرون آوردی مرا بیرون آوری، خدایا از تو درخواست میکنم، بهترین چیزی که بندگان شایسته ات درخواست کردند، و به تو پناه میآورم از آنچه بندگان شایسته ات به تو پناه بردند.

رکعت دوم قیام کند، و پس از سوره «حمد» سوره «شمس» را بخواند، سپس چهار تکبیر بگوید، و پس از هر تکبیری دست به قنوت بردارد، و همان دعا را بخواند، چون فارغ شد پنجمین تکبیر را گفته و به رکوع رود، و نماز را به پایان برساند، و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بجا آورد.

پس از نماز عید دعاهای بسیاری وارد شده که شاید بهترین آنها دعای چهل و ششم صحیفه کامله سجاده باشد.

مستحب است نماز عید زیر آسمان و روی زمین بدون فرش واقع شود، و از جایگاه نماز، از غیر آن راهی که به نماز آمده بود بازگردد، و برای قبول شدن اعمال برای برادران دینی خود دعا کند.

نهم: حضرت سید الشهداء علیه السلام را زیارت کند.

دهم: دعای «ندبه» را بخواند که ان شاء الله تعالی بعد از این بیاید، و سید ابن طاووس فرموده که چون از دعا فارغ شود، به سجده رود و بگوید:

أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ حَرُّهَا لَا يُطْفِئُهَا وَلَا يَبْرِئُهَا وَلَا يَنْجِيهَا وَلَا يَرْزُقُهَا (۱)

إِلَهِي لَا تُقَلِّبْ وَجْهِي فِي النَّارِ بَعْدَ سُجُودِي وَتَغْفِيرِي لَكَ بِغَيْرِ مَنْ مَنِي عَلَيْكَ بَلْ لَكَ الْمَنْ عَلَى (۲)

سپس گونه چپ را بر زمین گذارد و بگوید:

أَرْحَمَ مَنْ أَسَاءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَكَانَ وَاعْتَرَفَ. (۳)

آنگاه به حال سجده برگردد و بگوید:

إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ عَظَّمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسِنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ يَا كَرِيمَ (۴)

پس صد مرتبه بگوید:

الْعَفْوُ الْعَفْوُ (۵)

آنگاه سید فرموده

و لَا تَقْطَعْ يَوْمَكَ هَذَا بِاللَّعِبِ وَالْإِهْمَالِ وَ

ص: ۳۷۳

۱- به تو پناه می آوردم از آتشی که حرارتش خاموش نمی شود، و تازه اش کهنه نمی گردد، و تشنه اش سیراب نمی شود.
۲- پس گونه راست را بر زمین گذارد و بگوید: خدایا رخسارم را پس از سجده، و به خاک مالیدن آن برای تو در آتش

زیرورو مکن، که من در این کار بر تو منت ندارم، بلکه تنها تو را بر من منت است

۳- رحم کن بر کسیکه بد کرده، و مرتکب گناه شده و بیچاره گشته و اعتراف نموده است.

۴- اگر من بنده بدی بودم، تو پروردگار خوبی هستی، گناه از بنده ات بزرگ شده، شایسته است گذشت از جانب تو نیکو

باشد ای کریم

۵- ببخش ببخش

أَنْتَ لَا تَعْلَمُ أَمْ مَرْدُودٌ أَمْ مَقْبُولُ الْأَعْمَالِ فَإِنْ رَجَوْتَ الْقَبُولَ فَقَابِلْ ذَلِكَ بِالشُّكْرِ الْجَمِيلِ وَإِنْ خِفْتَ الرَّدَّ فَكُنْ أَسِيرَ الْحُزْنِ الطَّوِيلِ

(۱)

روز بیست و پنجم: در سال صد و چهل و هشت به گفته بعضی، شهادت امام صادق علیه السلام واقع شده، و برخی روز شهادت را نیمه رجب گفته اند، و علت شهادت آن حضرت، انگور زهر آلودی بوده که به حضرت خورانده شده، و روایت شده که چون زمان شهادت آن حضرت فرا رسید دیده های خود را گشود و فرمود: بستگان مرا گرد آورید، چون همه گرد آمدند به جانب ایشان نظر کرد و فرمود: شفاعت ما به کسی که نماز را سبک شمارد و به جایگاه آن اعتماد نکند نمیرسد.

فصل پنجم: اعمال ماه ذی القعدة

نماز روز یکشنبه آن

این ماه آغاز ماه های حرام است، که حق تعالی در قرآن مجید ذکر فرموده، و سید ابن طاووس روایتی نقل کرده که ذو القعدة به هنگام سختی شدید گاه استجاب دعاست، و برای روز یکشنبه این ماه نمازی با فضیلت بسیار از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده: مختصر آن فضیلت این است که، هر که آن را بجا آورد، توبه اش پذیرفته حق و گناهایش آمرزیده میشود، و طلبکاران او در قیامت از وی راضی گردند، و با ایمان از دنیا برود، و ایمانش از او گرفته نشود و قبرش وسیع و نورانی گردد و پدر و مادرش از او راضی شوند، و آمرزش حق نصیب پدر و مادر و فرزندان و نژاد او گردد، و روزی او توسعه یابد و فرشته مرگ در وقت مردن با او مدارا کند، و جاننش را به آسانی بستاند، و کیفیت

ص: ۳۷۴

۱- امروزت را به بازی و اهمال کاری سپری مکن، درحالیکه نمی دانی، آیا از نظر اعمال مردودی، یا پذیرفته؟ اگر امید پذیرفته شدن داری، آن را با سپاس زیبا تلافی کن، و اگر از مردود شدن در هراسی، پس دچار اندوه طولانی باش

آن نماز چنین است: روز یکشنبه غسل بجا آورد و وضو بگیرد و چهار رکعت نماز بخواند (۲ نماز دو رکعتی) ، در هر رکعت سوره «حمد» را یک مرتبه و سوره «توحید» را سه مرتبه و سوره «فلق» را یک مرتبه و سوره «ناس» را یک مرتبه بخواند و پس از نماز هفتاد مرتبه استغفار کند، و استغفار را با:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

ختم نماید، سپس بگوید:

يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَ ذُنُوبَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ . (۲)

روایت شده هر که در یکی از ماههای حرام سه روزی پی در پی که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بگیرد، ثواب نهصد سال عبادت برای او نوشته شود.

شیخ بزرگوار علی بن ابراهیم قمی فرموده در ماههای حرام گناهها و حسنات دوچندان میشود.

فضیلت شب نیمه آن و زیارت امام رضا علیه السلام در بیست و سوم آن

روز یازدهم: سال صد و چهل و هشت، ولادت با سعادت حضرت رضا علیه السلام واقع شده.

شب پانزدهم: شب مبارکی است، خدا بر بندگان مؤمن خو نظر رحمت میفرماید، و چنان که در روایت نبوی آمده، کسی که در این شب به طاعت حق مشغول باشد، برای او اجر صد نفر روزه داری است که ملازم مسجد بوده اند، آن هم روزه داری که خدا را به اندازه چشم برهم زدنی معصیت نکرده باشد، پس این شب را غنیمت بشمار، و خود را به طاعت و عبادت و نماز و درخواست حاجات از خدا مشغول کن، روایت شده هر که در این شب حاجتی از خدا بخواهد حتما به او عطا خواهد شد.

روز بیست و سوم: سال

ص: ۳۷۵

۱- جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست

۲- ای توانا، ای آمرزنده، گناهان من و همه مردان و زنان مؤمن را بیامرز، که گناهان را جز تو کسی نمی آمرزد.

دویست و سه به قولی شهادت حضرت رضا علیه السلام واقع شده و زیارت آن حضرت از نزدیک و دور مستحب است.

قال السيد بن طاوس في الإقبال و رأيت في بعض تصانيف أصحابنا العجم رضوان الله عليهم أنه يُستحبُّ أن يُزارَ مولانا الرضا عليه السلام يوم ثالثٍ و عشرين من ذي القعدة من قُربٍ أو بُعْدٍ ببعض زيارته المعروفه أو بما يكون كالزيارة من الروايه بذلك (۱)

فضیلت شب و روز دحو الارض و اعمال آن

شب بیست و پنجم: شب دحو الارض است، یعنی پهن شدن زمین از زیر کعبه به روی آب، و از شبهای بسیار شریف است که رحمت خدا در آن نازل میشود، و قیام به عبادت در آن اجر بسیار دارد، و از حسن بن علی و شاء روایت شده که گفته: من کودک بودم که با پدرم در شب بیست و پنجم ماه ذو القعدة، در خدمت حضرت رضا علیه السلام شام خوردیم، حضرت فرمود امشب حضرت ابراهیم و حضرت عیسی علیهما السلام متولد شده اند، و زمین از زیر کعبه پهن شده، پس هر که روزش را روزه بدارد، چنان است که شصت ماه روزه داشته باشد، و در روایت دیگر است که فرمود: در این روز حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف قیام خواهد کرد.

روز بیست و پنجم: روز دحو الارض است، یکی از آن چهار روزی است، که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است، و در روایتی آمده: که روزه این روز همانند روزه هفتاد سال است و در روایت دیگر آمده که کفاره هفتاد سال است، و هر که این روز را روزه بدارد، و شب را به عبادت به سر آورد، برای او عبادت صد

ص: ۳۷۶

۱- سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» گفت که در بعضی از کتابهای علمای شیعه غیر عرب (رضوان الله علیهم) دیدم که مستحب است مولایمان حضرت رضا (درود خدا بر او) در روز بیست و سوم از ماه ذی القعدة از نزدیک و دور زیارت شود، به بعضی از زیارت های معروف، یا به آنچه که همانند زیارت باشد از روایاتی که در این باب رسیده است.

سال نوشته شود و برای روزه دار این روز، که هرچه در میان زمین و آسمان است استغفار کند، و این روزی است که رحمت خدا در آن منتشر شده، و برای عبادت و اجتماع به ذکر خدا در این روز اجر بسیاری است، و باری این روز جز روزه و عبادت و ذکر خدا و غسل دو عمل دیگر وارد است: اول: نمازی که در کتاب های علمای شیعه از اهل قلم روایت شده و آن دو رکعت است در وقت چاشت [بالا آمدن آفتاب تا پیش از گذشتن از وقت ظهر] در هر رکعت پس از سوره «حمد» پنج مرتبه سوره «و الشمس» خوانده شود، و پس از سلام بگوید،

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

آنگاه دعا کند و بخواند:

يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ أَقْلِنِي عَثْرَتِي يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ أَجِبْ دَعْوَتِي يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ اسْمِعْ صَوْتِي وَارْحَمْنِي وَتَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَ مَا عِنْدِي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ . (۲)

دوم: خواندن دعایی که شیخ در کتاب «مصباح» فرموده: خواندن آن مستحب است:

اللَّهُمَّ دَاخِيَ الْكَعْبَةِ وَفَالِقِ الْحَبَّةِ وَصَارِفِ اللَّزْبِ وَكَاشِفِ كُلِّ كُزْبَةٍ أَسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ أَيَّامِكَ الَّتِي أَعْظَمْتَ حَقَّهَا وَ أَقْدَمْتَ سَبْقَهَا وَجَعَلْتَهَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ وَدِيْعَةً وَإِلَيْكَ ذَرِيْعَةٌ وَبِرَحْمَتِكَ الْوَسِيْعَةِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُتَّجِبِ فِي الْمِشَاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلَاقِ فَاتِقِ كُلَّ رَتْقٍ وَدَاعِ إِلَيَّ كُلَّ حَقٍّ وَ عَلَيَّ أَهْلَ بَيْتِهِ الْأَطْهَارِ الْهُدَاهِ الْمَنَارِ دَعَائِمِ الْجَبَّارِ وَوَلَاهِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ أَعْطِنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا مِنْ عَطَائِكَ الْمَخْزُونِ غَيْرِ مَقْطُوعٍ وَ لَا مَمْنُونٍ [مَمْنُون]

ص: ۳۷۷

۱- هیچ جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ

۲- ای نادیده گیر لغزش ها لغزشم را نادیده گیر، ای اجابت کننده دعاها، دعایم را اجابت کن، ای شنوای صداها، صدایم را بشنو، و به من رحم کن، و از بدی هایم و آنچه نزد من است درگذر، ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَ أَكْرَمَ مَرْجُوٍّ يَا كَفِيَّ يَا وَفِيَّ يَا مَنْ لُطْفُهُ خَفِيَ الطُّفَّ لِي بِلُطْفِكَ وَ أَسْعَدَنِي بِعَفْوِكَ وَ أَيَّدَنِي بِبَصِيرِكَ وَ لَا تُنْسِنِي كَرِيمَ ذِكْرِكَ بَوْلَاهِ أَمْرِكَ وَ حَفْظِهِ سِرِّكَ وَ أَحْفَظْنِي مِنْ شَوَائِبِ الدَّهْرِ إِلَى يَوْمِ الْحَشْرِ وَ النَّشْرِ وَ أَشْهَدُنِي أَوْلِيَاءَكَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِي وَ حُلُولِ رَمْسِي وَ انْقِطَاعِ عَمَلِي وَ انْقِضَاءِ أَجَلِي اللَّهُمَّ وَ اذْكُرْنِي عَلَى طَوْلِ الْبَلَى إِذَا حَلَلْتُ بَيْنَ أَطْيَاقِ الثَّرَى وَ نَسَبِيَنِ النَّاسُونَ مِنَ الْوَرَى وَ أَحْلِلْنِي دَارَ الْمُقَامَةِ وَ بَوِّئِي مَنْزِلَ الْكَرَامَةِ ، (۲)

وَ اجْعَلْنِي مِنْ مُرَافِقِي أَوْلِيَائِكَ وَ أَهْلِ اجْتِبَائِكَ وَ اصْطِفَائِكَ وَ بَارِكْ لِي فِي لِقَائِكَ وَ ازْرُقْنِي حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجْلِ بَرِيئًا مِنَ الزَّلَلِ وَ سُوءِ الْخَطَلِ اللَّهُمَّ وَ أوردنِ حَوْضِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اسْقِنِي مِنْهُ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِغًا هَنِئًا لَا أَظْمَأُ بَعِيدُهُ وَ لَا أَحَلَأُ وَرْدَهُ وَ لَا عَنْهُ أَذَادُ وَ اجْعَلْهُ لِي خَيْرَ زَادٍ وَ أَوْفَى مِعَادٍ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ جَبَابِرَةَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ بِحُقُوقِ [الْحُقُوقِ] أَوْلِيَائِكَ الْمُسْتَأْتِرِينَ اللَّهُمَّ وَ أَقْصِمِ دَعَائِمَهُمْ وَ أَهْلِكَ أَشْيَاعَهُمْ وَ عَامِلَهُمْ وَ عَجَّلْ مَهَالِكَهُمْ وَ اسْلُبْهُمْ مَمَالِكَهُمْ وَ ضَيِّقْ عَلَيْهِمْ مَسَالِكَهُمْ وَ الْعَنْ مَسَاهِمَهُمْ وَ مُشَارِكَهُمْ. (۳) اللَّهُمَّ وَ عَجَّلْ فَرَجَ أَوْلِيَائِكَ وَ ازْدُدْ عَلَيْهِمْ مَطَالِمَهُمْ وَ أَظْهِرْ بِالْحَقِّ قَائِمَهُمْ وَ اجْعَلْهُ لِدِينِكَ مُتَّصِرًا وَ بِأَمْرِكَ فِي أَعْدَائِكَ مُؤْتِمِرًا اللَّهُمَّ احْفَظْهُ بِمَلَائِكَةِ النَّصْرِ وَ بِمَا أَلْقَيْتَ إِلَيْهِ مِنَ الْأَمْرِ فِي لَيْلِهِ الْقَدْرِ مُنْتَقِمًا لَكَ حَتَّى تَرْضَى وَ يَعُودَ دِينُكَ بِهِ وَ عَلَى يَدَيْهِ جَدِيدًا غَضًّا وَ يَمَحُضُ الْحَقُّ مَحْضًا وَ يَرِفُضُ الْبَاطِلُ رِفْضًا اللَّهُمَّ

ص: ۳۷۸

۱- خدایا ای گستراننده کعبه، و شکافنده دانه، و برگیرنده سختی، و برطرف کننده هر گرفتاری، از تو میخوایم در این روز از روزهایت، که حَقِّش را بزرگ گرداندى، و سبقتش را پیش انداختى، و آن را نزد اهل ایمان امانت و و به سوى خود وسیله قرار دادى، و به رحمت گسترده ات که بر محمد درود فرستى آن بنده برگزیده ات در پیمان نزدیک، روز دیدار، شکافنده هر امر بسته، و دعوت کننده به حق، و بر اهل بیت پاکش آن راهنمایان، و روشن کنندگان راه حق، ستونهای جبار، و متولیان بهشت و دوزخ، و عطا کن به ما از عطای در خزانه ات که نه بریده شود، و نه منع گردد، تا به وسیله آن توبه، و بازگشت خوبی برای ما فراهم نمایی

۲- ای بهترین خواننده شده و کریم ترین امید شده، ای کفایت کننده، ای وفادار، ای آن که لطفش پنهانی است، به لطفت به من لطف کن، و به عفو خوشبختم نما، و به یاری ات تأییدم فرما، و از ذکر کریمانه ات فراموشم مکن به حق متولیان امرت و نگهبانان رازت و از گرفتاری های روزگار تا روز قیامت و برانگیخته شدن خفظم کن هنگام بیرون آمدن جانم، و فرو رفتن در قبرم، و تمام شدن کارم، و سپری شدن عمرم، اولیایت را به بالینم حاضر کن، خدایا یادم کن، بر طول پوسیدگی، زمانی که در میان توده های خاک فرود آیم، و فراموش کنندگان از مردم فراموشم کنند، و در خانه اقامت فرودم آر، و در منزل کرامت جایم ده،

۳- و از دوستان اولیایت، و برگزیدگان و خاصان درگاهت قرارم ده، و دیدارت را بر من مبارک گردان، و پیش از فرا رسیدن پایان عمرم حسن عمل روزی ام فرما، درحالی که پاک از لغزش ها و گفتار بی پایه و منطقی تباه باشم. خدایا مرا به حوض پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) وارد کن، و از آن به من بنوشان، نوشاندنی سیراب کننده، روان و گوارا، که پس از آن هرگز تشنه نشوم، و از ورود به آن طرد نگردم، و از آن منع نشوم، و آن را قرار ده برایم بهترین توشه، و کاملترین

وعدۀ گأ، روزی که گواهان بپا می خیزند. خدایا لعنت کن گردنکشان گذشته و آینده را، هم آنان که حقوق اولیای را به ناحق به خود اختصاص دادند. خدایا پایه هایشان را بشکن، و پیروان و عمالشان را نابود ساز، زمیه های هلاکتشان را به زودی فراهم فرما، و کشورهایشان را از دستشان بگیر، و راه هایشان را بر آنان تنگ کن، و بر آنان که با آنان سهیم و شریکند لعنت فرست.

صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَىٰ جَمِيعِ آبَائِهِ وَ اجْعَلْنَا مِنْ صَاحِبِهِ وَ أَسْرَتِهِ وَ ابْعَثْنَا فِي كَرَّتِهِ حَتَّىٰ نَكُونَ فِي زَمَانِهِ مِنْ أَعْوَانِهِ اللَّهُمَّ أَدْرِكَ بِنَا قِيَامَهُ وَ أَشْهَدْنَا أَيَّامَهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ [عَلَىٰ مُحَمَّدٍ] وَ ارْزُدْ إِلَيْنَا سَلَامَهُ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ [عَلَيْهِمْ] وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

میرداماد (ره) در رساله اربعه ایام خود، در بیان اعمال روز دحو الارض فرموده است: زیارت امام رضا علیه السلام در این روز افضل اعمال مستحب، و مؤکدترین آداب می باشد، و همچنین زیارت آن حضرت در روز اول ماه رجب الفرد در نهایت تأکید بوده، و نسبت به آن ترغیب بسیار شده است.

روز آخر ماه: سال دویست و بیست بنابر مشهور، امام جواد علیه السلام، در بغداد به سبب زهری که معتصم عباسی به ایشان خوراند شهید شد و این حادثه تقریباً پس از درگذشت دوسال و نیم از مرگ مأمون عباسی اتفاق افتاد، چنان که خود آن جناب میفرمود الفرج بعد المأمون بثلاثین شهرا [گشایش کار سی ماه پس از مأمون است] و این جمله نشان دهنده این است که آن حضرت از سوء معاشرت مأمون در کمال رنج و ناراحتی بوده است، که مرگ خود را فرج و گشایش تعبیر نموده است، چنان که پدر بزرگوارشان امام رضا علیه السلام، در زمان ولایت عهدی خویش چنین بوده است و در هر جمعه که از مسجد جامع باز می گشت، به همان حال که عرق ریزان و غبارآلود بود، دستها را به درگاه الهی بلند نموده و می گفت: الهی اگر فرج و گشایش کار من در مرگ من است پس همین ساعت در مرگ

ص: ۳۷۹

۱- خدایا در فرج دوستانت شتاب کن و حقوق تاراج رفته آنان را به آنان بازگردان و قائم آنان را به حق آشکار کن، و او را یاری رسان دینت بدار، و درباره دشمنانت فرمانده به فرمانت قرار ده. خدایا فرشتگان پیروزی را گرداگرد او همواره بدار، و به آن دستوری که در شب قدر به او القا کردی او را انتقام گیرنده خویش قرار ده، تا جایی که خشنود شوی، و دینت به وسیله او، و به دست او به گونه ای نو و تازه بازگردد، و حق به طور کامل ناب شود، و باطل به صورت همه جانبه به دور افکنده شود. خدایا بر او و همه پدران او درود فرست، و ما را از همنشینان و خاندانش قرار بده، و در زمان بازگشتش ما را برانگیز، تا در دوران او در شمار یارانش باشیم. خدایا درک قیامت را روزی ما کن، و در روزگارش ما را حاضر کن، و بر او درود فرست، و سلام او را به ما باز رسان، درود و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

من شتاب ورز و پیوسته در غم و اندوه بود، تا از دنیا رحلت فرمود، و امام جواد علیه السلام زمانی که وفات کرد از عمر شریفش بیست و چند سال و چند ماه گذشته بود، مرقد شریف ایشان در بقعه مبارکه کاظمیه در پشت سر جد بزرگوارشان امام موسی بن جعفر علیهما السلام قرار دارد.

فصل ششم: اعمال ماه ذی الحجه

اعمال دهه اول آن

این ماه از ماههای بسیار شریف است که چون فرا میرسید، نیکان صحابه پیامبر و تابعین، اهتمام شدیدی در عبادت اظهار میداشتند، دهه اول آن «ایام معلومات است» که در قرآن مجید ذکر شده، و در نهایت فضیلت و برکت است، و از رسول خدا صلی الله و علیه و آله روایت شده است که در هیچ ایامی کار نیک و عبادت نزد خدا، محبوب تر و پسندیده تر از این دهه نیست و برای این دهه اعمال خاصی است از این قبیل: اول: روزه گرفتن نه روز اول این دهه که ثواب روزه تمام عمر را داراست.

دو رکعت نماز مشتمل بر آیه (و واعد ناموسی)

دوم: خواندن دو رکعت نماز، بین مغرب و عشا در تمام شب های این دهه که در هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «توحید» و آیه:

وَ وَاَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَ اَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْمٍ مِيقَاتُ رَبِّهِ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَ قَالَ مُوسَى لِاَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَ اصْلِحْ وَ لَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ.

با موسی سی شب وعده کردیم، و آن را با ده شب دیگر کامل نمودیم، در نتیجه میقات پروردگارش به چهل شب اتمام یافت و موسی به برادرش هارون گفت: در میان قوم من جانشینم باش، و اصلاح کن، و راه اهل فساد را پیروی

مکن.

را بخواند تا با ثواب حاجیان شریک گردد.

سوم: از روز اول تا عصر روز عرفه به دنبال نماز صبح و پیش از مغرب این دعا را که شیخ مفید و سید از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند بخواند:

اللَّهُمَّ هِدِهِ الْأَيَّامَ الَّتِي فَضَّلْتَهَا عَلَيَّ الْأَيَّامَ وَ شَرَّفْتَهَا قَدْ بَلَّغْتَنِيهَا بِمَنِّكَ وَ رَحْمَتِكَ فَأَنْزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَ أَوْسِعْ عَلَيْنَا فِيهَا مِنْ نِعْمَائِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَهْدِيَنَا فِيهَا لِسَبِيلِ الْهُدَى وَ الْعَفَافِ وَ الْغِنَى وَ الْعَمَلِ فِيهَا بِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مُؤْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ يَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ مَلَأٍ وَ يَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَةٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْشِفَ عَنَّا فِيهَا الْبَلَاءَ وَ تَسْتَجِيبَ لَنَا فِيهَا الدُّعَاءَ وَ تُقَوِّتَنَا فِيهَا وَ تُعِينَنَا وَ تُوفِّقَنَا فِيهَا لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَ تَرْضَى وَ عَلَيَّ مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنْ طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَ أَهْلِ وَ لَائِيكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۱)

وَ أَنْ تَهَبَ لَنَا فِيهَا الرِّضَا إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ وَ لَا تَحْرِمْنَا خَيْرَ مَا تُنَزِّلُ فِيهَا مِنَ السَّمَاءِ وَ طَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ يَا عَلَامَ الْغُيُوبِ وَ أَوْجِبْ لَنَا فِيهَا دَارَ الْخُلُودِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَتْرُكْ لَنَا فِيهَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ وَ لَا دَيْنًا إِلَّا قَضَيْتَهُ وَ لَا غَائِبًا إِلَّا أَدَيْتَهُ وَ لَا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِلَّا سَهَّلْتَهَا وَ يَسَّرْتَهَا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ يَا عَالِمَ

ص: ۳۸۱

۱- خدایا این روزها روزهایی است، که بر سایر روزها برتری و شرافت دادی و به لطف و رحمت مرا به آنها رساندی، برکات را بر ما فرو فرست، و از نعمت هایت در این روزها بر ما وسعت ده. خدایا از تو میخواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و ما را در این روزها به راه هدایت و پاکدامنی و بینازی و عمل در آنها به آنچه می پسندی و خشنود می شود هدایت فرمایی، خدایا از تو درخواست می کنم، ای جایگاه هر شکوایه، و ای شنوای هر راز و نیاز، و ای حاضر در هر جمع، و ای دانای هر نهان، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و در این روزها بلا را از ما برگردانی، و دعایمان را مستجاب گردانی، و نیرویمان دهی و یاریمان نمایی، و به آنچه ای پروردگار ما دوست داری و خشنود میشود موفقمان بداری، و بر اموری که از طاعتت و طاعت رسولت و اهل ولایتت بر ما واجب نمودی توفیقمان دهی. خدایا از تو درخواست میکنم ای مهربان ترین مهربانان، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی،

الْخَفِيَّاتِ يَا رَاحِمَ الْعَبْرَاتِ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ يَا مَنْ لَا تَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنَا فِيهَا مِنْ عَتَقَائِكَ وَطُلُقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَالْفَائِزِينَ بِجَنَّتِكَ وَالنَّاجِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. (۱)

چهارم: در هر روز از این دهه بخواند پنج دعایی را که حضرت جبرئیل برای حضرت عیسی علیه السلام از جانب خدا هدیه آورد، تا در این ایام بخواند، و آن پنج دعا این است:

(۱) أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲) أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْوًا أَحَدٌ (۴) أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۵) حَسْبِيَ اللَّهُ وَ كَفَى سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُمْتَهَى أَشْهَدُ لِلَّهِ بِمَا دَعَا وَ أَنَّهُ بَرِيءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأَ وَ أَنَّ لِلَّهِ الْآخِرَةَ وَ الْأُولَى. (۲)

حضرت عیسی علیه السلام برای صد مرتبه خواند هر کدام از این دعاها، ثواب بسیاری بیان کرده است و این امر بعید به نظر نمیرسد، چنان که علامه مجلسی فرموده: اگر کسی هر روز هریک از این

ص: ۳۸۲

۱- و خشنودی خود را در این روزها به ما ارزانی کنی، که به یقین تو شنوای دعایی، و از خیری که در این ایام از عالم بالا نازل میکنی، ما را محروم مساز و از گناهان ما را پاک ساز، ای دانای ناهناها، و در این روزها خانه جاودان را بر ما واجب گردان. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و گناهی را برای ما باقی بگذار جز آنکه ببخشی، و نه اندوهی جز آنکه برطرف کنی، و نه بدهی جز آنکه پرداززی، و نه غایبی جز آنکه به ما برسانی، و نه حاجتی از حاجات دنیا و آخرت جز آنکه هموار و آسان نمایی، به یقین تو بر هر چیز توانایی. خدایا ای دانای نهان، ای رحم کننده به اشک های روان، ای اجابت کننده دعاها، ای پروردگار زمین ها و آسمان ها، ای آن که صداها بر او اشتباه نشود، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ما را در این روزها از آزادشدگان و رهاگشتگان از آتش، و رسیدگان به بهشت، و از نجات یافتگان قرار ده به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر آقایان محمد و همه اهل بیتش.

۲- (۱) گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس برای اوست، خیر تنها به دست اوست و او بر هر چیز تواناست (۲) گواهی میدهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، یکتا و بی نیاز است همسر و فرزندی نگرفته است. (۳) گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، یکتا و بی نیاز است نه زاده و نه زاییده شده است، و برایش هیچ همتایی نیست. (۴) گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس برای اوست، زنده میکند و می میراند و اوست زنده ای که نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست. (۵) خدا مرا بس است و کفایت میکند، خدا گوش فرا دهد برای آن که او را بخواند، و رای خدا نهایتی نیست، گواهی می دهم برای خدا به آنچه دعوت کرد، و خدا بیزار است از هر که از او بیزای جوید، و آخرت و

دعاها را ده مرتبه بخواند به روایت عمل کرده، ولی اگر هر روز هریک را صد مرتبه بخواند بهتر است.

پنجم: در هر روز این دهه این تهلیلات را که از امیر المؤمنین علیه السلام با ثواب بسیار روایت شده بخواند.

و اگر روزی ده مرتبه بخواند بهتر است:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَاللَّيَالِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَرَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشُّوْكِ وَالشُّجْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الْحَجَرِ وَالْمَدْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ لَمَحِ الْعُيُونِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسَيْتَ وَ [فِي] الصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَّاحِ فِي الْبَرَارِيِّ وَالصُّخُورِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنَ الْيَوْمِ إِلَى يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ. (۱)

اعمال روز اول آن

روز اول: روز بسیار مبارکی است و در آن چند عمل وارد است.

اول: روزه که ثواب روزه هشتاد ماه را دارد.

دوم: خواندن نماز حضرت فاطمه علیها السلام، شیخ فرمود: روایت شده: این نماز چهار رکعت است با دو سلام، مانند نماز امیر المؤمنین علیه السلام که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و سوره توحید پنجاه مرتبه خوانده میشود و پس از سلام تسبیحات آن حضرت را گفته، سپس بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُتَنَبِّهِ سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّمْلِ فِي الصَّفَا سُبْحَانَ مَنْ يَرَى وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لَا هَكَذَا غَيْرُهُ (۲)

سوم: دو رکعت نماز

ص: ۳۸۳

۱- معبودی جز خدا نیست به شمار شبها و روزگاران، معبودی جز خدا نیست به شمار امواج دریاها، معبودی جز خدا نیست، و رحمت او از آنچه گرد میآورند بهتر است، معبودی جز خدا نیست، به شمار خارها و درختان، معبودی جز خدا نیست به شمار موها و کرکها، معبودی جز خدا نیست به شمار سنگها و کلوخها، معبودی جز خدا نیست به شمار بهم خوردن پلکها، معبودی جز خدا نیست در شب چون سیاهی بنماید و در صبح چون سپیدی سر بر آورد، معبودی جز خدا نیست به شمار بادهای در صحراها و کوهها، معبودی جز خدا نیست از امروز تا روز دمیده شدن در صور.

۲- منزّه است آن داری عزّت بلندمرتبه شریف، منزّه است آن دارای عظمت بسیار با شکوه بزرگ، منزّه است آن دارای فرمانروایی گرانمایه ازلی، منزّه است آن که جای پای مورچه را بر سنگ صاف بیند، منزّه است آن که چگونگی گذر پرنده را در هوا بیند، منزّه است آن که او چنین است، و جز او چنین نیست.

نیم ساعت پیش از رسیدن آفتاب به هنگام ظهر بخواند، در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و هر یک از «توحید» و «ایه الکرسی» و «قدر» را ده مرتبه بخواند.

چهارم: هر که از ستمگری وحشت دارد، در این روز بگوید:

حَسْبِي حَسْبِي حَسْبِي مِنْ سُؤَالِي عِلْمُكَ بِحَالِي (۱)

تا خدا شرّ ستمکار را از او کفایت کند، و بدان که در این روز حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام متولد شده است، و نیز در این روز به روایت شیخ کلینی و شیخ طوسی، حضرت فاطم علیها السلام به امیر المؤمنین علیه السلام تزویج شده.

روز هفتم: سال صد و چهارده شهادت امام باقر علیه السلام در مدینه اتفاق افتاده و به این سبب روز حزن شیعه است.

روز هشتم: روز ترویبه است و روزه اش فضیلت بسیار دارد و روایت شده: روزه این روز کفاره شصت سال است، و شیخ شهید غسل این روز را مستحب دانسته.

اعمال شب عرفه

شب نهم: از شبهای پر برکت و شب مناجات با خدا برآورنده حاجات است و توبه در آن شب پذیرفته و دعا در آن مستجاب است و کسیکه آن شب را به عبادت به سر آورد، اجر صد و هفتاد سال عبادت را دارد، و برای آن شب چند عمل است: اول: این دعا را که روایت شده هر که آن را در شب عرفه یا شبهای جمعه بخواند، خدا او را بیامرزد:

اللَّهُمَّ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ عَالِمَ كُلِّ خَفِيٍّ وَ مُنْتَهَى كُلِّ حَاجَةٍ يَا مُبْتَدِنَا بِالنَّعْمِ عَلَى الْعِبَادِ يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا جَوَادُ يَا مَنْ لَا يُوَارِي مِنْهُ لَيْلٌ دَاجٍ وَ لَا

ص: ۳۸۴

۱- مرا کافی است، مرا کافی است، مرا کافی است، آگاهی تو به حالم از درخواست من.

بَحْرٌ عَجَاجٌ وَلَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ وَلَا ظُلْمٌ ذَاتُ ارْتِيَاجٍ [ارْتِيَاجٍ] يَا مَنْ الظُّلْمَةُ عِنْدَهُ ضِيَاءٌ أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا وَبِاسْمِكَ الَّذِي رَفَعْتَ بِهِ السَّمَاوَاتِ بِلا عَمَدٍ وَسَطَّحْتَ بِهِ الْأَرْضَ عَلَى وَجْهِ مَاءٍ جَمِيدٍ وَبِاسْمِكَ الْمَخْزُونِ الْمَكْتُوبِ الطَّاهِرِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ، بِهِ أُجِبْتَ (۱) وَإِذَا سُئِلَتْ بِهِ أُعْطِيَتْ وَبِاسْمِكَ السُّبُوحِ الْقُدُّوسِ الْبُرْهَانِ الَّذِي هُوَ نُورٌ عَلَى كُلِّ نُورٍ وَنُورٌ مِنْ نُورٍ يُضِيءُ مِنْهُ كُلُّ نُورٍ إِذَا بَلَغَ الْأَرْضَ انشَقَّتْ وَإِذَا بَلَغَ السَّمَاوَاتِ فُتِحَتْ وَإِذَا بَلَغَ الْعَرْشَ اهْتَزَّتْ وَبِاسْمِكَ الَّذِي تَزْتَعِدُّ مِنْهُ فَرَائِصُ مَلَائِكَتِكَ وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ جِبْرِئِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ الْمُضِيظِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَمِيعِ الْمَلَائِكَةِ وَ بِالْأَسْمِ الَّذِي مَشَى بِهِ الْخَضِرُ عَلَى قُلُوبِ [طَلَلِ] الْمَاءِ كَمَا مَشَى بِهِ عَلَى جَدَدِ الْأَرْضِ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي فَلَقْتَ بِهِ الْبَحْرَ لِمُوسَى وَ أَعْرَفْتَ فِرْعَوْنَ وَ قَوْمَهُ وَ أَنْجَيْتَ بِهِ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ وَ مَنْ مَعَهُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ، (۲) فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَلْقَيْتَ عَلَيْهِ مَحَبَّةً مِنْكَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي بِهِ أَحْيَا عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ الْمَوْتَى وَ تَكَلَّمَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا وَ أَبْرَأَ الْمَأْكَمَةَ وَ الْأَبْرَصَ بِإِذْنِكَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ حَمَلُهُ عَزَّوَجَلَّ وَ جِبْرِئِيلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ إِسْرَافِيلَ وَ حَبِيبِكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَائُكَ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادَكَ الصَّالِحُونَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ ذُو النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ

ص: ۳۸۵

۱- خدایا ای آگاه از هر گفت و گوی پنهان، و جایگاه هر شکایت، و دانای هر نهران، و نهایت هر حاجت، ای آغازگر نعمت ها بر بندگان، ای بزرگوار گذشت، ای نیکو درگذشت، ای بخشنده، ای که چیزی را از او نپوشاند نه شب تار، نه دریای پر موج، نه آسمان دارای برجها، و نه تاریکیهای درهم پیچیده ای آن که تاریکی نزد او روشنایی است، از تو می خواهم به حق نور جلوه پرشکوهت که به آن بر کوه تجلی کردی، و کوه را با خاک همسان ساختی، و موسی مدهوش بر زمین افتاد، به حق نامت که با آن آسمانها را بیستون برافراشتی، و زمین را بر روی آب منجمد بگستریدی، و به حق نام مخزون، پوشیده، نوشته شده پاکیزه ات، که چون با آن خوانده شوی، پاسخ دهی،

۲- و چون با آن درخواست شوی عطا کنی، و به حق نام منزّه و مقدّس و برهانت که آن نوری است بر فراز هر نور، و نوری است برآمده از نور، از آن روشنی می گیرد هر نور، چون به زمین شکافته شود، و چون به آسمان ها رسد گشوده گردد، و چون به عرش رسد، عرش به اهتزاز آید، و به حق نامت که از آن اندام فرشتگان به لرزه آید، و از تو درخواست میکنم به حق جبرئیل و میکائیل و اسرافیل، به حق محمد پیامبر برگزیده، درود خدا بر او و خاندانش و بر همه پیامبران و همه فرشتگان، و به حق نامی که به وسیله آن خضر بر روی امواج دریا ره سپرد، چنان که بر روی زمین سخت راه رفت، و به حق نامت که دریا را به آن برای موسی شکافتی، و فرعون و قومش را در آن غرق نمودی، و به وسیله آن موسی بن عمران و همراهانش را نجات دادی، و به حق نامت که موسی بن عمران از ناحیه طور ایمن تو را به آن خواند،

أَنْ لَنْ نَقْدِرَ [تَقْدِرَ] عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنْجِي [نُنَجِّي] الْمُؤْمِنِينَ وَ بِاسْمِكَ العَظِيمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُدُ وَ خَرَّ لَكَ سَاجِدًا فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ، (١) وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ آسِيَةُ امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ يَتِيمًا فِي الجَنَّةِ وَ نَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ وَ نَجِّنِي مِنَ القَوْمِ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنَا لَهَا دُعَاءَهَا وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ أَيُّوبُ إِذْ حَلَّ بِهِ البَلَاءُ فَعَافَيْتَهُ وَ آتَيْتَهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِكَ وَ ذَكَرَى لِلْعَابِدِينَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ يَعْقُوبُ فَرَدَدْتَ عَلَيْهِ بَصْرَهُ وَ قُرَّهَ عَيْنِهِ يُوسُفَ وَ جَمَعْتَ شَمْلَهُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ سُلَيْمَانُ فَوَهَبْتَ لَهُ مَلَكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّكَ أَنْتَ الوَهَّابُ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي سَخَّرْتَ بِهِ البُرَاقَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ إِذْ قَالَ تَعَالَى سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ المَسْجِدِ الحَرَامِ إِلَى المَسْجِدِ الأَقْصَى وَ قَوْلُهُ: (٢) سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي تَنَزَّلَ بِهِ جِبْرَائِيلُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ آدَمُ فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ وَ أَسِيكَتَهُ جَنَّتِكَ وَ أَسَأَلُكَ بِحَقِّ القُرْآنِ العَظِيمِ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ بِحَقِّ إِبْرَاهِيمَ وَ بِحَقِّ فَصِيحِكَ يَوْمَ القَضَاءِ وَ بِحَقِّ المَوَازِينِ إِذَا نُصِّبَتْ وَ الصُّحُفِ إِذَا نُشِرتْ وَ بِحَقِّ القَلَمِ وَ مَا جَرَى وَ اللُّوحِ وَ مَا أَحْصَى وَ بِحَقِّ الاسْمِ الَّذِي كَتَبْتَهُ عَلَى سُرَادِقِ العَرْشِ قَبْلَ خَلْقِكَ الخَلْقَ وَ الدُّنْيَا وَ الشَّمْسَ وَ

ص: ٣٨٦

١- پس او را اجابت فرمودی، و از جانب خود بر دلش محبت انداختی، و به حق نامت که به آن عیسی بن مریم مردگان را زنده کرد، و درحالی کودکي در گهواره سخن گفت، و کور مادرزاد و مبتلای به بیماری پیسی را به اذن تو شفا داد، و به حق نامت که حاملان عرشت تو را به آن خواندند، و جبرئیل، و میکائیل، و اسرافیل و محبوبت محمد [درود خدا بر او و خاندانش باد] و فرشتگان در گاهت، و پیامبران مرسلت، و بندگان شایسته ات، از اهل آسمانها و زمین، و به حق نامت که ذوالنون [حضرت یونس علیه السلام] تو را به آن خواند، در آن زمان که خشمناک رفت، و گمان کرد که بر او سخت نگیری، پس در میان تاریکی ها فریاد برآورد که معبودی جز تو نیست، منزهی تو، من از ستمکاران بودم، پس دعایش را اجابت کردی، و او را از اندوه رهایی و اینچنین مردم با ایمان را نجات می دهی، و به حق نام بزرگت که داود تو را به آن خواند، و در برابرت بر سجده افتاد، در نتیجه گناهش را آمرزیدی،

٢- و به حق نامت که آسیه همسر فرعون تو را به آن خواند آنگاه که گفت: پروردگارا برای من نزد خود در بهشت خانه ای بنا کن، و از فرعون و عملش نجاتم ده، و مرا از چنگ ستمکاران خلاص کن، پس دعایش را مستجاب کردی، و به حق نامت که ایوب تو را به آن خواند، زمانیکه بلا بر او فرود آمد، پس به او عافیت بخشیدی، و اهلس را و مانند آنها را به همراه آنان، از روی رحمت از نزد خود به پیش او بازگرداندی، و این را یادآوری برای بندگان نهادی، و به حق نامت که یعقوب تو تو را به آن خواند، پس بینایی و نور دیده اش یوسف، را به او بازگرداندی، و پریشانی اش را سرو سامان بخشیدی، و به حق نامت که سلیمان تو را به آن خواند، پس به او سلطنتی دادی که برای هیچکس پس از او شایسته نبود، همانا تو بسیار بخشنده ای، و به حق نامت که به آن براق را برای محمد درود خدا بر او و خاندانش مسخر ساختی، آنجا که خدای تعالی فرمود: منزّه است خدایی که بنده اش را شبانه از مسجد الحرام تا مسجد الاقصی راه برد، و گفتار خدا:

الْقَمَرَ بِالْفَى عَامَ وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، (۱) وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَخْرُونِ فِي خَزَائِنِكَ الَّتِي أَسْتَأْثَرْتُ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ لَمْ يَطْهَرْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ لَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَلَا عَبْدٌ مُصْطَفَى وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّتِي شَقَقْتَ بِهِ الْبِحَارَ وَ قَامَتْ بِهِ الْجِبَالُ وَ اخْتَلَفَ بِهِ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ بِحَقِّ السَّبْعِ الْمَثَانِي وَ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَ بِحَقِّ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ وَ بِحَقِّ طَهٍ وَ يَسٍ وَ كَهْيَعِصَ وَ حَمَعِصَ وَ بِحَقِّ تَوْرَاهِ مُوسَى وَ إِنْجِيلِ عِيسَى وَ زُبُورِ دَاوُدَ وَ فُرْقَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَى جَمِيعِ الرُّسُلِ وَ بَاهِيَا شَرَاهِيَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ تِلْكَ الْمُنَاجَاهِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ فَوْقَ جَبَلِ طُورِ سَيْنَاءَ، (۲) وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّتِي عَلَّمْتَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ لِقَبْضِ الْأَرْوَاحِ وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّتِي كُتِبَ عَلَى وَرَقِ الزُّيْتُونِ فَخَضَعَتِ النَّيْرَانُ لِتِلْكَ الْوَرَقَةِ فَقُلْتَ يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَيْلًا وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّتِي كَتَبْتَهُ عَلَى سُرَادِقِ الْمَجْدِ وَ الْكَرَامَةِ يَا مَنْ لَا يُخْفِيهِ سَائِلٌ وَ لَا يَنْقُضُهُ نَائِلٌ يَا مَنْ بِهِ يُسْتَتَعَاثُ وَ إِلَيْهِ يُلْجَأُ أَسْأَلُكَ بِمَعَاوِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَ مُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَ جَدِّكَ الْأَعْلَى وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ الْعُلَى اللَّهُمَّ رَبِّ الرِّيَّاحِ وَ مَا ذَرَّتْ وَ السَّمَاءِ وَ مَا أَظَلَّتْ وَ الْأَرْضِ وَ مَا أَقَلَّتْ وَ الشَّيَاطِينِ وَ مَا أَضَلَّتْ وَ الْبِحَارِ وَ مَا جَرَّتْ وَ بِحَقِّ كُلِّ حَقٍّ هُوَ عَلَيْكَ حَقٌّ، (۳) وَ بِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ الرُّوحَانِيِّينَ وَ الْكَرُوبِيِّينَ وَ الْمُسَبِّحِينَ لَكَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ لَا يَفْتَرُونَ وَ بِحَقِّ

ص: ۳۸۷

۱- منزّه است خدایی که این مرکب را برای ما مسخر کرد، و گرنه قدرت تسخیرش را نداشتیم و ما به جانب پروردگارمان باز میگردیم، و به حق نامت که به وسیله آن جبرائیل بر محمد (درو خدا بر او و خاندانش) نازل میشد، و به حق نامت که آدم تو را به آن خواند، پس گناهِش را آمرزیدی، و در بهشت جای دادی، و از تو درخواست میکنم به حق قرآن بزرگ، و به حق محمد خاتم پیامبران، و به حق ابراهیم، و به حق جدا کردن حق و باطل را در روز داوری، و به حق ترازوها زمانی که نصب شوند و نامه ها وقتی که گشوده شوند، و به حق قلم و آنچه نوشت، و لوح و آنچه شمرد، و به حق اسمی که بر سر پرده عرش نوشتی، به دوهزار سال پیش از آنکه مخلوقات، و دنیا، و آفتاب، و ماه به دست قدرتت آفریده شوند، و گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و همانا محمد بنده و فرستاده اوست،

۲- و از تو درخواست می کنم به حق آن نامت که در میان گنجینه ای از گنجینه های توست، نامی که در علم غیب نزد خود خاص خویش نمودی، نامی که هیچیک از آفریدگانت بر آن آگاه نشد، نه فرشته مقرب، و نه پیامبر فرستاده ای، و نه بنده برگزیده ای و از تو درخواست میکنم به حق نامت، که دریاها را با آن شکافتی، و کوهها را با آن برپا ساختی، و شب و روز با آن در رفت و آمد شد، و به حق سوره «حمد»، و قرآن بزرگ، و به حق نویسندگان بزرگوارت، و به حق سوره های «طه» «یس»، و «کهیعص» و «حمعسق»، و بحق تورات موسی، و انجیل عیسی، و زبور داود، و فرقان محمد درود خدا بر او و خاندانش و بر همه رسولان و به حق اهِیا و شَرَاهِی [دو نام اعظم، یادوراز، یا دو تن از اولیای الهی]، خدایا از تو درخواست می کنم به حق آن راز و نیازی که میان تو و موسی بن عمران بر فراز کوه طور سینا انجام گرفت،

۳- و از تو میخواهم به حق نامی که برای گرفتن جانها به ملک الموت آموختی و از تو می خواهم به حق نامی که بر برگ زیتون نوشته شد، و آتش در برابر آن برگ فروتن گشت، پس گفתי: ای آتش سرد سرد و سلامت باش، و از تو می خواهم به حق نامی که آن را بر سر پرده بزرگوار و کرامت نوشتی، ای که خواهنده ای بازش ندارد، و عطا از خزانه هایش نکاهد، ای آن که از او فریادرسی شود، و از او پناه جویند، از تو درخواست میکنم به جایگاه عزت از عرشت، و حدّ نهایی رحمت از

کتابت، و اسم اعظمت، و شأن برترت، و کلمات کامل والایت، خدایا ای پروردگار بادهها و آنچه پراکنده کردند، و ای پروردگار آسمان و آنچه بر آن سایه افکند، و ای پروردگار زمین و آنچه را با خود برداشت، و ای پروردگار شیاطین و هر که را گمراه گردند، و ای پروردگار دریاها و آنچه روان شد، و به حق هر حقی که آن بر تو حق است،

إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ وَبِحَقِّ كُلِّ وَلِيٍّ يُنَادِيكَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَتَسْتَجِيبُ لَهُ دُعَاءَهُ يَا مُجِيبُ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ وَبِهَيْدِهِ
الدَّعَوَاتِ أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخْرَجْنَا وَمَا أَسْرَرْنَا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَبْدَيْنَا وَمَا أَخْفَيْنَا وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا حَافِظَ كُلِّ غَرِيبٍ يَا مُؤَنِّسَ كُلِّ وَحِيدٍ يَا قُوَّةَ كُلِّ ضَعِيفٍ يَا نَاصِرَ كُلِّ مَظْلُومٍ يَا زَارِقَ كُلِّ
مَحْرُومٍ يَا مُؤَنِّسَ كُلِّ مُسْتَوْحِشٍ يَا صَاحِبَ كُلِّ مُسَافِرٍ يَا عِمَادَ كُلِّ حَاضِرٍ يَا غَافِرَ كُلِّ ذَنْبٍ وَخَطِيئَةٍ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا صَرِيخَ
الْمُسْتَضِيرِّينَ يَا كَاشِفَ كَرْبِ الْمَكْرُوبِينَ، (۱) يَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِينَ يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ يَا مُنْتَهَى غَايَةِ الطَّالِبِينَ يَا
مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ يَا دَيَانَ يَوْمِ الدِّينِ يَا أَجْوَدَ الْمَجُودِينَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ يَا أَسْمَعَ
السَّمْعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ يَا أَقْدَرَ الْقَادِرِينَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَيِّرُ النَّعْمَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ النَّدَمَ وَاغْفِرْ لِي
الذُّنُوبَ الَّتِي تُورِثُ السَّقَمَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهَيِّجُ الْعِصَمَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ الدُّعَاءَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي
تَحْسِبُ قَطْرَ السَّمَاءِ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَجْلِبُ الشَّقَاءَ، (۲) وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ
الْهَوَاءَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْغَطَاءَ وَاغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ يَا اللَّهُ وَاحْمِلْ عَنِّي كُلَّ تَبَعَةٍ لِأَحَدٍ مِنْ
خَلْقِكَ وَاجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَيُسْرًا وَأَنْزِلْ يَقِينَكَ فِي صَدْرِي وَ

ص: ۳۸۸

۱- و به حق فرشتگان درگاهت، و روحانیان و کزویان، و آنان که شب و روز بدون اینکه سستی و رزند برایت تسبیح می
گویند، و به حق ابراهیم خلیلت، و به حق هر دوستی که میان صفا و مروه تو را می خواند، و تو دعایش را اجابت می کنی، ای
اجابت کننده، از تو درخواست میکنم به حق این نامها، و به حق این دعاها، که ما را بیمارزی از گناهایی که پیش از این انجام
دادیم، و از این پس انجام می دهیم، و آنچه پنهان و آنچه آشکار کردیم، و آنچه ظاهر نموده و آنچه نمان ساختیم، و آنچه را
تو از ما به آن آگاه تری، همانا تو بر هر چیز توانایی، به مهربانیات، ای مهربان ترین مهربانان. ای نگهدار هر غریب، ای مؤنس
هر تنها، ای نیروی هر ناتوان، ای یار هر ستمدیده، ای روزی بخش هر محروم، ای همدم هر هراسان، ای همراه هر مسافر، ای
تکیه گاه هر حاضر، ای آمرزنده هر گناه و خطا، ای فریادرس فریادکنان، ای دادرس دادخواهان، ای برطرف ساز اندوه اندوه
گینان،

۲- ای غم گسار غمزدگان، ای پدید آورنده آسمانها و زمینها، ای نهایت هدف جویندگان، ای اجابت کننده دعای بیچارگان،
ای مهربان ترین مهربانان، ای پروردگار جهانیان ای پاداش دهنده روز پاداش، ای بخشنده ترین بخشندگان، ای کریم ترین
کریمان، ای شنواترین شنوندگان، ای بیناترین بینیان، ای تواناترین توانایان، بر من بیمارز گناهایی که نعمتها را تغییر می دهد،
و گناهایی که پشیمانی به بار میآورد، و گناهایی که باعث بیماریها می شود، و گناهایی که پرده های حرمت حرمت را میدرد،
و گناهایی که دعا را پس می زند، و گناهایی که باران آسمان را نگاه می دارد، و گناهایی که نابودی را به شتاب می رساند،
و گناهایی که بدبختی می آورد،

رَحْمَاءَكَ فِي قَلْبِي حَتَّى لَا- أَرْجُو غَيْرَكَ اللَّهُمَّ احْفَظْنِي وَعَافِنِي فِي مَقَامِي وَاصْرِحْنِي فِي لَيْلِي وَنَهَارِي وَ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ تَحْتِي وَ يَسِّرْ لِي السَّبِيلَ وَ أَحْسِنْ لِي التَّيْسِيرَ وَ لَا تَخْذُلْنِي فِي الْعَسِيرِ وَ اهْدِنِي يَا خَيْرَ دَلِيلٍ، (۱) وَ لَا- تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي فِي الْأُمُورِ وَ لَقْنِي كُلَّ سُرُورٍ وَ اَقْلِبْنِي إِلَى أَهْلِي بِالْفَلَاحِ وَ النَّجَاحِ مَحْبُورًا فِي الْعَاجِلِ وَ الْأَجَلِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ ارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ طَيِّبَاتِ رِزْقِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي فِي طَاعَتِكَ وَ أَجْرْنِي مِنْ عَزَابِكَ وَ نَارِكَ وَ اَقْلِبْنِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي إِلَى جَنَّتِكَ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَ مِنْ تَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ وَ مِنْ حُلُولِ نِعْمَتِكَ وَ مِنْ نُزُولِ عَزَابِكَ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ سُوءِ الْقَضَاءِ وَ شَمَاتِهِ الْأَعْدَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مِنْ شَرِّ مَا فِي الْكِتَابِ الْمُنَزَّلِ اللَّهُمَّ لَا- تَجْعَلْنِي مِنَ الْأَشْرَارِ وَ لَا- مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ، (۲) وَ لَا تَحْرِمْنِي صُحْبَةَ الْأَخْيَارِ وَ أَحْسِنِي حَيَاةَ طَيِّبَةً وَ تَوَفَّنِي وَفَاءً طَيِّبَةً تُلْحِقْنِي بِالْأَبْرَارِ وَ ارْزُقْنِي مُرَافَقَةَ الْأَنْبِيَاءِ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكَ مُقْتَدِرِ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ بِلَائِكَ وَ صِيْنِعِكَ وَ لِمَكَ الْحَمْدُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَ اتِّبَاعِ الشُّنَّةِ يَا رَبِّ كَمَا هَدَيْتَهُمْ لِدِينِكَ وَ عَلَّمْتَهُمْ كِتَابَكَ فَاهْدِنَا وَ عَلَّمْنَا وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ بِلَائِكَ وَ صِيْنِعِكَ عِنْدِي خَاصَّةً كَمَا خَلَقْتَنِي فَأَحْسِنْتَ خَلْقِي وَ عَلَّمْتَنِي فَأَحْسَنْتَ تَعْلِيمِي وَ هَدَيْتَنِي فَأَحْسَنْتَ هِدَايَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى إِنْعَامِكَ عَلَيَّ قَدِيمًا وَ حَدِيثًا فَكَمْ مِنْ

ص: ۳۸۹

۱- و گناهانی که هوا را تیره می کند، و گناهانی که پرده حیا را بالا میزند، و گناهانی که جز تو کسی آنها را نمیآمرزد، ای خدا، و هر حقی که از یکی از بندگانت به دوش من است بردار، و برای من در کارم گشایش و راه چاره و آسانی قرار ده، و یقینت را در سینه ام و امیدت را در دلم فرود آر، تا به غیر تو امید نبندم. خدایا نگاهم دار و در جایگاهم عافیت ده، و همراه من باش، در شب و در روز، و از پیش رو و پشت سر، و از راست و چپ، و از بالا- و زیر پا، و راه را بر من هموار ساز، و سهولت امر را برایم نیکو گردان، و در دشواری خوارم مکن، و مرا راهنما باش ای بهترین راهنما،

۲- و در کارها مرا به خود وامگذار، و هر گونه دلخوشی را به دلم انداز و مرا با رستگاری و سربلندی به خانواده ام بازگردان، آراسته به شادکامی، در دنیا و آخرت، همانا تو بر هر چیز توانایی، و از فضلت نصیبم کن، و از روزی های پاکیزه ات بر من وسعت ده، و در طاعت به کار گیر، و از عذاب و آتشت پناهم ده، و زمانیکه مرا از دنیا بردی از روی رحمت به بهشتت وارد کن. خدایا به تو پناه میآورم از زوال نعمت، و از تغییر عافیت، و از فرود آمدن انتقامت، و از نزول عذابت، و به تو پناه میآورم از سختی بلا، و افتادن در بدبختی، و از بدی سرنوشت و سرزنش دشمنان، و از شر آنچه از آسمان میرسد، و از شر آنچه در کتاب نازل شده ات شر قلمداد کردی. خدایا مرا از اشرار و از اهل آتش قرار مده،

كَرْبٍ يَا سَيِّدِي قَدْ فَرَجْتَهُ وَ كَمْ مِنْ عَمٍّ يَا سَيِّدِي قَدْ نَفَسْتَهُ وَ كَمْ مِنْ هَمٍّ يَا سَيِّدِي قَدْ كَشَفْتَهُ وَ كَمْ مِنْ بَلَاءٍ يَا سَيِّدِي قَدْ صَرَفْتَهُ وَ كَمْ مِنْ عَيْبٍ يَا سَيِّدِي قَدْ سَتَرْتَهُ ، (۱) فَلَمَكَ الْحَمِيدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ فِي كُلِّ مَثْوَى وَ زَمَانٍ وَ مُنْقَلَبٍ وَ مَقَامٍ [مَقَام] وَ عَلَى هَيْدِهِ الْحَالِ وَ كُلِّ حَالٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ نَصِيبًا فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ خَيْرِ تَقْسِمِهِ أَوْ ضَرِّ تَكْشِفِهِ أَوْ سُوءِ تَصْرِفِهِ أَوْ بَلَاءٍ تَدْفَعُهُ أَوْ خَيْرٍ تَسُوِّقُهُ أَوْ رَحْمَةٍ تَنْشُرُهَا أَوْ عَافِيَةٍ تُلْسِي بِهَا فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ بِيَدِكَ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَنْتَ الْوَاحِدُ الْكَرِيمُ الْمُعْطَى الَّذِي لَا يُرَدُّ سِئَلُهُ وَ لَا يُخَيَّبُ أَمَلُهُ وَ لَا يَنْقُصُ نَائِلُهُ وَ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ بَلْ يَزِدَادُ كَثْرَةً وَ طَيِّبًا وَ عَطَاءً وَ جُودًا وَ ارْزُقْنِي مِنْ خَزَائِنِكَ الَّتِي لَا تَفْنَى وَ مِنْ رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ إِنَّ عَطَاءَكَ لَمْ يَكُنْ مَحْظُورًا وَ أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

دوم: هزار مرتبه تسبیحات عشر را که سید به نقل کفعمی ذکر فرموده بخواند، و این تسبیحات در اعمال روز عرفه بیاید.

سوم: دعای اللهم من تعبیا و تهیا را که در روز عرفه و شب و روز جمعه نیز وارد است بخواند، و متن آن در بیان اعمال شب جمعه گذشت

چهارم: حضرت سید الشهدا علیه السلام و زمین کربلا را زیارت کند، و تا روز عید قربان در آنجا بماند، تا از شر آن سال محفوظ باشد.

اعمال روز عرفه

روز نهم: روز عرفه و از اعیاد بزرگ است، گرچه به اسم عید

ص: ۳۹۰

۱- و از همنشینی نیکان محروم مگردان، و به زندگی پاکیزه زنده ام بدار و به مرگ پاکیزه بمیران، به نیکان پیوندم ده، همنشینی با پیامبران را نصیم فرما، همنشینی در جایگاه صدق، نزد فرمانروایی نیرومند. خدایا تو را سپاس بر نیکی آزمایش و رفتار، و تو را سپاس بر اسلام و پیروی روش پیامبر، پروردگارا، چنان که اینان را به دینت هدایت فرمودی، و کتاب خود را به آنها آموختی، ما را هم رهنما باش و به ما هم بیاموز، تو را سپاس بر نیکی آزمایش و رفتار به ویژه نسبت به من، چنان که مرا آفریدی، و آفرینشم را نیکو نهادی، و به من آموختی و آموزشم را نیکو نمودی، و راهنمایی ام فرمودی، و راهنمایی ام را نیکو گرداندی، پس تو را سپاس بر نعمت بخشی ات بر من در گذشته و حال، آقای من چه بسیار محنت غم زایی که از من گشودی، و چه بسیار اندوهی که زدودی، و چه بسیار نگرانی که برطرف ساختی، و چه بسیار بلایی که ای آقای من بر گرداندی، و چه بسیار عیبی که پوشاندی،

۲- پس تو را سپاس بر هر حال، در هر مکان و زمان، و هر منزل و مقام، و بر این حال و هر حال. خدایا مرا در این روز از برترین بندگانت در روزی قرار ده، از خیری که بخش میکنی، یا رنجی که برطرف می نمایی، یا امر بدی که برمی گردانی، یا بلایی که دفع می کنی، یا خیری که می فرستی، یا رحمتی که می گسترانی، یا عافیتی که بر بندگان می پوشانی، همانا تو بر هر چیز توانایی، و خزانه های آسمان ها و زمین به دست توست، و تو یگانه بزرگوار عطا بخشی هستی که خواهنده اش

بازگردانده نشود، و آرزومندش ناامید نگردد، و عطایش کاستی نپذیرد، و آنچه نزد اوست پایان نیابد، بلکه به فزونی عنایت و خاطر پسندی و عطا و بخشش بیفزاید، و مرا روزی کن از خزانه هایت که تمام نمی شود، و از رحمت گسترده ات، همانا عطایت ممنوع نبوده، و تو بر هر چیز توانایی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

نامیده نشده و روزی است که خدا بندگانش را به عبادت و طاعت خویش دعوت کرده و سفره های جود و احسانش را برای آنان گسترده، و شیطان در این روز خوارتر و حقیرتر، و رانده تر و خشمناک تر از روزهای دیگر است، و روایت شده که حضرت زین العابدین علیه السلام در روز عرفه صدای سائلی را شنید که از مردم درخواست کمک می کرد، به او فرمود: وای بر تو، آیا در این روز از غیر خدا درخواست میکنی؟! و حال آنکه برای بچه های در رحم، در این روز امید می رود، که فضل خدا شامل حالشان گردد، و سعادت مند شوند.

و برای این روز چند عمل وارد است: اول: غسل.

دوم: زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام که برابر هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد و بلکه افضل از این است، و روایات در کثرت فضیلت زیارت آن حضرت در این روز متواتر است [یعنی از افراد بسیاری نقل شده است] و اگر کسی در این روز توفیق یابد، که زیر قبه مقدسه آن حضرت باشد، ثوابش کمتر از کسی که در عرفات باشد نیست، بلکه بیشتر و بیشتر است، و کیفیت زیارت آن حضرت بعد از این در باب زیارات ان شاء الله تعالی می آید.

سوم: پس از نماز عصر، پیش از آنکه مشغول خواندن دعاهای عرفه شود، در زیر آسمان دو رکعت نماز بجا آورد، و به گناهانش نزد خدا اعتراف و اقرار نماید، تا به ثواب عرفات دست یابد، و گناهانش آمرزیده گردد، آنگاه به اعمال و دعاهای عرفه که از ائمه طاهره

علیهم السّلام روایت شده است مشغول گردد، و آن اعمال و ادعیه بیشتر از آن است که به طور کامل در این مختصر ذکر شود ولی به اندازه ای که این کتاب گنجایش آن را داشته باشد نقل میکنیم.

شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده: برای کسیکه از دعا خواندن ضعف پیدا نکند روزه روز عرفه مستحب است، و پیش از زوال [رسیدن آفتاب به وقت شرعی ظهر] غسل استحباب دارد، و همچنین زیارت امام حسین علیه السّلام در روز و شب عرفه مستحب است.

و چون وقت زوال رسید، زیر آسمان رود، و نماز ظهر را با رکوع و سجود نیکو بجا آورد، و چون از نماز ظهر و عصر فارغ شود، دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «توحید» و در رکعت دوم بعد از (حمد) سوره (کافرون) بخواند، پس از آن چهار رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره (حمد) پنجاه مرتبه سوره (توحید) بخواند.

فقیر میگوید: این نماز همان نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام است، که در ضمن اعمال روز جمعه گذشت.

سپس شیخ کفعمی فرموده است: این تسیحات را که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده است، و سید ابن طاووس در «اقبال» ذکر فرموده بخوان:

سُبْحَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْأَرْضِ حُكْمُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ
سُبْحَانَ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقِيَامَةِ عَدْلُهُ سُبْحَانَ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ سُبْحَانَ الَّذِي
بَسَطَ الْأَرْضَ سُبْحَانَ الَّذِي لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَى مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ. (۱)

سپس

ص: ۳۹۲

۱- منزّه است خدایی که عرشش در آسمان است، : منزّه است خدایی که حکمش در زمین است، منزّه است خدایی که فرمانش در گورهاست، منزّه است خدایی که راهش در دریاست، منزّه است خدایی که سلطنتش در آتش است، منزّه است خدایی که رحمتش در بهشت است، منزّه است خدایی که عدالتش در قیامت است، منزّه است خدایی که آسمان را برافراشت، منزّه است خدایی که زمین را بگسترده، منزّه است خدایی که پناهگاه و نجاتی از او جز به سوی او نیست

صد مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. (۱)

و سوره «توحید» را صد مرتبه «ایه الکرسی» را صد مرتبه بخوان، و صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات فرست، و ده مرتبه بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ يُمِيتُ وَ يُحْيِي وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

و ده مرتبه:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ (۳)

و ده مرتبه

يَا اللَّهُ (۴)

و ده مرتبه

يَا رَحْمَنُ (۵)

و ده مرتبه

يَا رَحِيمُ (۶)

و ده مرتبه

يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ (۷)

و ده مرتبه

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ (۸)

ده مرتبه

يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ. (۹)

و ده مرتبه

يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ (۱۰)

و ده مرتبه

آمِينَ (۱۱)

آنگاه بگو

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَبِالْأُفُقِ الْمُبِينِ يَا مَنْ هُوَ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱۲)

و حاجت خود را بخواه که به خواست خدا برآورده خواهد شد، آنگاه این صلوات را که از امام صادق علیه السلام روایت شده بخوان، که هر که بخواهد محمد و آل محمد عليهم السلام را در فرستادن صلوات بر ایشان مسرور نماید، بگوید:

اللَّهُمَّ يَا أَجْوَدَ

ص: ۳۹۳

-
- ۱- منزّه است خدا، و سپاس از آن خدا است، و معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است.
 - ۲- معبودی جز خدا نیست، یگانه و بیشریک است، فرمان روایی و سپاس از ان اوست، زنده میکند و میمیراند، و میمیراند و زنده میسازد، و او زنده پاینده است، خیر تنها به دست اوست و او بر هر چیز تواناست.
 - ۳- آمرزش میجویم از خدایی که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده است و به سوی او باز میگردیم.
 - ۴- ای خدا
 - ۵- ای مهربان
 - ۶- ای بخشنده
 - ۷- ای پدید آورنده آسمانها و زمین، ای دارای شوکت و بخشش
 - ۸- ای زنده ای پاینده
 - ۹- ای نعمت افزا ای عطابخش.
 - ۱۰- ای که خدایی جز تو نیست
 - ۱۱- اجابت فرما
 - ۱۲- خدایا از تو درخواست میکنم، ای کسیکه از رگ گردن به من نزدیکتر است، ای کسیکه میان انسان و دلش پرده میشود، ای کسیکه در چشم انداز برتر و افق آشکار است، ای کسیکه بخشنده و بر حکومت هستی قرار دارد، ای کسیکه چیزی ماندش نیست، و او شنوا و بیناست، از تو درخواست میکنم بر محمد و خاندان محمد درود فرست.

مَنْ أَعْطَىٰ وَيَا خَيْرَ مَنْ سُوِّلَ وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْأَوَّلِينَ وَصَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْآخِرِينَ وَصَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمَلَأِ الْأَعْلَىٰ وَصَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا وَآلَهُ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالرَّفْعَةَ وَالِدَرَجَةَ الْكَبِيرَةَ اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَلَا تَحْرِمْنِي فِي [يَوْمِ] الْقِيَامَةِ رُؤْيَتَهُ وَارْزُقْنِي صُحْبَتَهُ وَتَوْفِيقِي عَلَىٰ مِلَّتِهِ وَاسْتِقْنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِغًا هَنِئًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَعَرَّفْنِي فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ اللَّهُمَّ بَلِّغْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنِّي تَحِيَّهً كَثِيرَةً وَسَلَامًا (۱)

پس دعای ام داود را که بیانش در ضمن اعمال ماه رجب گذشت بخوان، آنگاه این تسیح را که ثوابش در زیادتى شماره نمیشود.

و ما میزان ثواب آن را به خاطر رعایت اختصار بیان نکردیم بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَعَ كُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ يَفْقَى رَبُّنَا وَ يَفْنَى كُلُّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يُفْضَلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ فَضْلًا كَثِيرًا بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يُفْضَلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ فَضْلًا كَثِيرًا مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، (۲) وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يُفْضَلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ فَضْلًا كَثِيرًا لِرَبَّنَا الْبَاقِي وَ يَفْنَى كُلُّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا لَا يُحْصَى وَ

ص: ۳۹۴

۱- خدایا ای بخشنده ترین کسیکه عطا فرمود، و ای بهترین کسیکه درخواست شد، و ای مهربان ترین کسی که از او مهربانی خواسته شد، خدا درود فرست بر محمد و آلش در بین گذشتگان، و بر محمد و خاندانش در میان آیندگان، و بر محمد و خاندانش در میان فرشتگان، و بر محمد و خاندانش در میان رسولان. خدایا عطا فرما به محمد و خاندانش وسیله و فضیلت و شرف، و بلندی مقام و درجه والا. خدایا ایمان آوردم به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) درحالیکه او را ندیدم، پس مرا در قیامت از دیدارش محروم مساز، و همنشینی با او را نصیب فرما، و مرا بر دین او بمیران، و از حوضش سیرابم کن، نوشیدنی بدون تشنگی، دلنشین و گوارا که پس از آن هرگز تشنه نشوم، همانا تو بر هر چیز توانایی. خدایا ایمان آوردم به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) درحالیکه او را ندیدم، پس در بهشت چهره اش را به من بشناسان. خدایا به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) از سوی من تحیت و سلام بسیار برسان.

۲- منزّه است خدا، پیش از هر کس، و منزّه است خدا پس از هر کس، و منزّه است خدا با هر کس و منزّه است خدا، پاننده است پروردگار ما، و فنا می پذیرد هر کس، و منزّه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه کنندگان فزونی بسیار پیش از هر کس، و منزّه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه کنندگان فزونی بسیار پس از هر کس، و منزّه است خدا تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه کنندگان فزونی بسیار به همراه هر کس،

لا- يُدْرَى وَلَا يُنْصَى وَلَا يُنَلَى وَلَا يَفْنَى وَلَا لَيْسَ لَهُ مُنْتَهَى وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحاً يَدُومُ بِدَوَامِهِ وَيَبْقَى بَبْقَائِهِ فِي سِنَى الْعَالَمِينَ وَ شُهُورِ الدُّهُورِ وَ أَيَّامِ الدُّنْيَا وَ سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَيْدِ الْأَيْدِ وَ مَعَ الْأَيْدِ مِمَّا لَا يُحْصِيهِ الْعَدَدُ وَ لَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ وَ لَا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ وَ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (۱)

سپس بگو:

وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ (۲)

تا آخر دعا، ولی به جای هر سبحان الله بگو: الحمد لله و چون به احسن الخالقین رسیدی بگو: «لا اله الا الله قبل كل احد» تا آخر که بجای سبحان الله «لا اله الا الله» میگوی، و پس از آن بگو: «الله اكبر قبل كل احد» تا آخر که بجای سبحان الله: (الله اكبر) میگوید.

سپس میخوانی دعای «اللهم من تعبنا و تهينا» را که در اعمال شب جمعه گذشت پس بخوان دعای علی بن الحسین علیهما السلام را که شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهجد» ذکر فرموده: اللهم انت الله رب العالمين

دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه

دعای عرفه

مؤلف گوید: این دعا چون دعای موقف عرفات و بسیار طولانی بود ذکر نمودیم و در این روزهای چهل و هفتم صحیفه کامله آن حضرت را با خشوع و دل شکستگی بخوان، که دعایی است مشتمل بر تمام مطالب دنیا و آخرت، که درود خدا بر انشاء کننده اش باد.

از جمله دعاهاى مشهور این روز دعای حضرت سید الشهداء علیه السلام است.

بشر و بشیر پسران غالب اسدی روایت کرده اند، که بعد از ظهر روز عرفه در صحرای

ص: ۳۹۵

۱- و منزه است خدا تنزیهی که فزونی میگیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار، برای پروردگار ما پاینده است و هیچ کس نیاید، و منزه است خدا تنزیهی که شمرده نشود، و دانسته نگردد و فراموش نشود و کهنه نمیگردد. و فانی نمیشود، و برایش نهایی نباشد، و منزه است خدا تنزیهی که دوام یابد به دوامش، و باقی ماند به بقایش در امتداد سالهای جهانیان، و ماههای روزگاران، و روزهای دنیا و ساعات شب و روز، و منزه است خدا به ابدیت ابد، و همپای ابد، آن تنزیهی که آن را عددی شماره نکند، و مدتی فنایش نکند، و سرانجامی قطعش نکند، و بزرگ است خدا نیکوترین آفرینندگان.

۲- و سپاس خدای را پیش از هر کس، و سپاس خدای را پس از هر کس

عرفات خدمت آن حضرت بودیم، پس با گروهی از اهل بیت و فرزندان و شیعیان، با نهایت خاکساری و خشوع، از خیمه خود بیرون آمدند، و در جانب چپ کوه ایستادند، و روی مبارک خویش را بسوی کعبه نمودند و دست‌ها را برابر صورت برداشتند مانند مسکینی که طعام طلبد، و این دعا را خواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ لِقَضَائِهِ دَافِعٌ وَلَا لِعَطَائِهِ مَانِعٌ وَلَا كَصَيْعِنِجِهِ صَانِعٌ وَهُوَ الْجَوَادُ الْوَاسِعُ فَطَرَ أَجْنَاسَ الْبَيَدَائِعِ وَأَتَقَنَ بِحِكْمَتِهِ الصَّنَائِعَ لَا تَخْفَى عَلَيْهِ الطَّلَائِعُ وَلَا تَضِيغُ عِنْدَهُ الْوَدَائِعُ جَازِي كُلِّ صَانِعٍ وَرَائِشُ كُلِّ قَانِعٍ وَرَاحِمُ كُلِّ ضَارِعٍ وَمُنْزِلُ الْمَنَافِعِ وَالْكِتَابِ الْجَامِعِ بِالنُّورِ السَّاطِعِ وَهُوَ لِلدَّعَوَاتِ سَامِعٌ وَلِلْكَرْبَاتِ دَافِعٌ وَلِلدَّرَجَاتِ رَافِعٌ، (۱) وَلِلْجَبَابِرَةِ قَامِعٌ فَلَا إِلَهَ غَيْرُهُ وَلَا شَيْءَ يَعْدِلُهُ وَلَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اَللَّهُمَّ اِنِّي اَرْغَبُ اِلَيْكَ وَ اَشْهَدُ بِالرُّبُوبِيَّةِ لَكَ مُقَرَّاً بِاَنَّكَ رَبِّي وَ اِلَيْكَ مَرَدِّي اِبْتَدَاْتَنِي بِنِعْمَتِكَ قَبْلَ اَنْ اَكُونَ شَيْئاً مِذْكُوراً وَ خَلَقْتَنِي مِنَ التُّرَابِ ثُمَّ اَسِيَكْتَنِي الْاَصْلَابَ اَمِنَّا لِرَيْبِ الْمُتُونِ وَ اِخْتِلَافِ الدُّهُورِ وَ السَّنِينِ، (۲) فَلَمَّ اَزَلْ طَاعِناً مِمَّنْ صِيَلَبَ اِلَى رَحِمِ فِى تَقَادُمِ مِنَ الْاَيَّامِ الْمَاضِيَةِ وَ الْقُرُونِ الْخَالِيَةِ لَمْ تُخْرِجْنِي لِرَافَتِكَ بِي وَ لَطْفِكَ لِي وَ اِحْسَانِكَ اِلَيَّ فِى دَوْلَةِ اَنَّمَهُ الْكُفْرُ الَّذِيْنَ نَقَضُوا عَهْدَكَ وَ كَذَّبُوا رُسُلَكَ لِكِنَّكَ اَخْرَجْتَنِي لِلَّذِي سَبَقَلِي مِنَ الْهُدَى الَّذِي لَهُ يَسَّرْتَنِي وَ فِيهِ اَنْشَاءْتَنِي وَ مِنْ قَبْلِ ذَلِكْ رَوُّفْتِ بِي بِجَمِيْلِ صُنْعِكَ وَ سَوَابِغِ نِعْمِكَ فَابْتَدَعْتَ خَلْقِي مِنْ مَنِيٍّ يُمْنِي وَ اَسِيَكْتَنِي فِى ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ بَيْنَ لَحْمٍ وَ دَمٍ وَ جِلْدٍ، (۳) لَمْ تُسْهِدْنِي خَلْقِي وَ لَمْ تَجْعَلْ اِلَيَّ شَيْئاً مِنْ اَمْرِي ثُمَّ اَخْرَجْتَنِي لِلَّذِي سَبَقَ لِي مِنَ الْهُدَى اِلَى الدُّنْيَا تَامّاً سَوِيّاً وَ حَفِظْتَنِي فِى الْمَهْدِ طِفْلاً صَبِيّاً وَ رَزَقْتَنِي مِنَ الْغِذَاءِ لَبَناً مَرِيّاً

ص: ۳۹۶

۱- خدای را سپاس که برای حکمش برگرداننده‌ای، و برای بخشش بازدارنده‌ای و همانند ساخته‌ای ساخته هیچ سازنده‌ای نیست، و او سخاوتمند و سعت بخش است، انواع مخلوقات را پدید آورد، و ساخته‌ها را با حکمتش محکم نمود، طلیعه‌ها بر او پوشیده نمی‌ماند، و ودیعه‌ها نزد او ضایع نمی‌شود پاداش دهنده هر سازنده، و بی‌نیازکننده هر قناعت‌گر، و رحم‌کننده بر هر نالان، و فرو فرستنده سودها، و نازل کننده کتاب جامع با نور درخشان است، او شنونده دعاها، و دورکننده بلاها، و بالابرنده درجات،

۲- و کوبنده گردن کشان است، پس معبودی جز او نیست، و چیزی با او برابری نمی‌کند، و چیزی همانندش نیست، و اوست شنوا و بینا، و لطیف و آگاه، و بر هر چیز تواناست. خدایا به سوی تو رغبت می‌نمایم، و به پروردگاری تو گواهی می‌دهم، اقرارکننده‌ام که تو پروردگار منی، و بازگشت من به سوی تو است، وجودم را با نعمت آغاز کردی پیش از آنکه موجودی قابل ذکر باشم، و مرا از خاک پدید آوردی، سپس در میان صلب‌ها جایم دادی، درحالی که از حوادث زمانه و رفت و آمد روزگار و سال‌ها،

۳- ایمنی بخشیدی همواره کوچ کننده بودم از صلبی به رحمی، در گذشته از ایام و قرنهای پیشین، از باب رأفت و لطف و احسانی که به من داشتی، مرا در حکومت پیشوایان کفر، آنان که پیمان را شکستند، و پیامبران را تکذیب کردند، به دنیا نیاوردی، ولی زمانی به دنیا آوردی به خاطر آنچه در علمت برایم رقم خورده بود و آن عبارت بود از هدایتی که مرا برای پذیرفتن آن آماده ساختی، و در عرصه گاهش نشود و نمایم دادی، و پیش از آن هم با رفتار زیبایت، و نعمت‌های کاملت بر من مهر ورزیدی، در نتیجه وجودم را پدید آوردی از نطفه ریخته شده و در تاریکی‌های سه‌گانه میان گوشت و خون و

وَعَطَفْتَ عَلَيَّ قُلُوبَ الْحَوَاضِنِ وَكَفَلْتَنِي الْأُمَّهَاتِ الرَّوَاحِمَ وَكَلَّاتَنِي مِنْ طَوَارِقِ الْجَانِّ وَسَيِّئَاتِنِي مِنَ الزِّيَادَةِ وَالنَّقْصَانِ فَتَعَالَيْتَ يَا رَحِيمُ يَا رَحْمَنُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْهَلَّتْ نَاطِقًا بِالْكَلامِ، (۱) اَتَمَمْتَ عَلَيَّ سَوَابِغَ الْإِنْعَامِ وَرَبَّيْتَنِي زَائِدًا فِي كُلِّ عَامٍ حَتَّى إِذَا اكْتَمَلَتْ طَرْتِي وَاعْتِيدَلْتُ مِرَّتِي أَوْجِبْتَ عَلَيَّ حُجَّتَكَ بِأَنَّ الْهَمَّتِي مَعْرِفَتَكَ وَرَوْعَتِي بَعَجَائِبِ حِكْمَتِكَ وَأَيْقَظْتَنِي لِمَا ذُرَّاتٌ فِي سَيِّئَاتِكَ وَأَرْضِكَ مِنْ بَدَائِعِ خَلْقِكَ وَتَبَهَّتْنِي لِشُكْرِكَ وَذَكَرِكَ وَأَوْجِبْتَ عَلَيَّ طَاعَتَكَ وَعِبَادَتَكَ وَفَهَّمْتَنِي مَا جَاءَتْ بِهِ رُسُلُكَ وَيَسَّرْتَ لِي تَقَبُّلَ مَرْضَاتِكَ وَمَنَنْتَ عَلَيَّ فِي جَمِيعِ ذَلِكِ بَعَوْنِكَ وَلُطْفِكَ ثُمَّ إِذْ خَلَقْتَنِي مِنْ خَيْرِ الثَّرَى، (۲) لَمْ تَرْضَ لِي يَا إِلَهِي نِعْمَةً دُونَ أُخْرَى وَرَزَقْتَنِي مِنْ أَنْوَاعِ الْمَعَاشِ وَصُنُوفِ الرِّيشِ بِمَنِّكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ عَلَيَّ وَإِحْسَانِكَ الْقَدِيمِ إِلَيَّ حَتَّى إِذَا اتَمَمْتَ عَلَيَّ مِيعَ النِّعَمِ وَصَرَفْتَ عَنِّي كُلَّ النِّقَمِ لَمْ يَمْنَعَكَ جَهْلِي وَجُزْءَاتِي عَلَيْكَ أَنْ ذَلَلْتَنِي إِلَى مَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ وَوَفَّقْتَنِي لِمَا يُزِلُّنِي لَدَيْكَ فَإِنِ دَعَوْتُكَ أَجَبْتَنِي وَإِنِ سَأَلْتُكَ أَعْطَيْتَنِي وَإِنِ اطَّعْتُكَ شَكَرْتَنِي وَإِنِ شَكَرْتُكَ زِدْتَنِي، (۳) كَمَلُ ذَلِكِ إِكْمَالٌ لِإِنْعَمِكَ عَلَيَّ وَإِحْسَانِكَ إِلَيَّ فَسُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ مِنْ مُبْدِيٍّ مُعِيدٍ حَمِيدٍ مَجِيدٍ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ وَعَظُمَتْ الْأَوْكُ فَأَيُّ نِعْمِكَ يَا إِلَهِي أَحْصَى عِيدًا وَذَكَرًا أَمْ أَيُّ عَطَايَاكَ أَقْوَمُ بِهَا شُكْرًا وَهِيَ يَا رَبِّ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصِيَ بِهَا الْعَادُونَ أَوْ يَبْلُغَ عِلْمًا بِهَا الْحَافِظُونَ ثُمَّ مَا صَرَفْتَ وَذُرَّاتٌ عَنِّي اللَّهُمَّ مِنَ الضُّرِّ وَالضَّرَّاءِ أَكْثَرُ مِمَّا ظَهَرَ لِي مِنَ الْعَافِيَةِ وَالسَّرَّاءِ وَأَنَا أَشْهَدُ يَا إِلَهِي بِحَقِيقَةِ إِيْمَانِي، (۴) عَقَدِ عَزَمَاتٍ يَقِينِي وَخَالِصٍ صَرِيحٍ تَوْحِيدِي وَبَاطِنٍ مَكْنُونٍ ضَمِيرِي وَعَلَائِقِ مَجَارِي نُورِ بَصْرِي وَأَسَارِيرِ صَفْحَةِ جَبِينِي وَخُزُقِ مَسَارِبِ نَفْسِي وَخَذَارِيفِ مَارِنِ عِزِّنِي وَمَسَارِبِ سَمَاحِ سَمْعِي وَمَا ضَمَمْتَ وَأَطَبَقْتَ عَلَيْهِ شَفَتَايَ وَحَرَكَاتِ لَفْظِ لِسَانِي وَمَعْرُزِ حَنَكِ فَمِي وَفَكِّي، (۵) وَمَنَابِتِ أَضْرَاسِي

ص: ۳۹۷

۱- و مراد در آفرینش وجودم گواه نگرفتی، و چیزی از کار خلقتم را به من واگذار نمودی، سپس برای آنچه در علمت از هدایتیم گذشته بود مرا کامل میانه به دنیا آوردی، و در حال کودکی و خردسالی در میان گهواره محافظت نمودی، و از بین غذاها شیر گوارا نصیبم کردی، و دل دایه ها را بر من مهربان نمودی، و مادران پرمهر را به پرستاری ام گماشتی، و از آسیب های پریان نگهداری فرمودی، و از زیادی و کمی سالمم داشتی، پس تو برتری ای مهربان، ای بخشنده، تا آنگاه که آغاز به سخن کردم.

۲- نعمتهای کاملت را بر من تمام کردی، و مرا در هر سال با افزوده شدن به وجودم پرورش دادی، تا آفرینشم کامل شد، و تاب و توانم معتدل گشت، حجت را بر من واجب نمودی، چنان که معرفت را به من الهام فرمودی و با شگفتی های حکمتت به هراسم افکندی، و به آنچه در آسمان و زمین از پدیده های خلقت پدید آوردی بیدارم نمودی، به سپاس گذاری و یادت آگاهی ام دادی، و طاعت و عبادتت را بر من واجب نمودی، و آنچه را پیامبران آوردند به من فهماندی، و پذیرفتن خشنودی ات را بر من آسان کردی، و در تمام این امور به یاری و لطفت بر من منت نهادی، سپس وقتی که مرا از بهترین خاک آفریدی،

۳- برایم نپسندیدی ای معبود من نعمتی را بدون نعمتی دیگر، و از انواع وسایل زندگی، و اقسام بهره ها نصیب من فرمودی، و این بخاطر نعمت بخشی بزرگ و بزرگتر و احسان دیرینه ات بر من بود، تا جایی که همه نعمتها را بر من کامل نمودی، و تمام بلاها را از من بازگرداندی، نادانی و گستاخی ام بر تو، بازت نداشت، از این که مرا به آنچه به تو نزدیک می کند راهنمایی کردی، و به آنچه مرا به پیشگاهت مقرب می نماید توفیق دادی، پس اگر بخوانمت، اجابت منمایی، و اگر از تو درخواست

نمایم، عطایم کنی، و اگر اطاعتت کنم قدردانی فرمایی، و اگر به شکر بر خیزم بر نعمتم بیفزایی،

۴- همه اینها کامل کردن نعمت هایت بر من و احسانت به سوی من است، پس منزهی تو، منزهی تو، که آفریننده ای، و بازگرداننده ای، و ستوده ای و بزرگواری، نام هایت مقدس است، و نعمت هایت بزرگ، خدایا کدامیک از نعمت هایت را به شماره آورم و یاد کنم، یا برای کدامیک از عطاهاست به سپاسگذاری برخیزم درحالی که پروردگارا، بیش از آن است که شماره گران برشمارند، یا اینکه یاد دارندگان در دانش به آنها برسند، آنگاه ای خدا، آنچه از بدحالی و پریشانی از من بازگرداندی و دور کردی، از آنچه از سلامتی کامل و خوشحالی برایم نمایان شد، بیشتر است، معبودا، من گواهی می دهم به حقیقت ایمانم،

۵- و باور تصمیمات یقینم، و یکتاپرستی بی شائبه صریح و درون پوشیده نهادم، و آویزه های راه های نور چشمم، و چین های صفحه پریشانی ام، و روزنه های راه های نفسم، و پژه های نرمه تیغه بینی ام، و حفره های پرده شنوایی ام، و آنچه که ضمیمه شده و بران بر هم نهاده دو لبم، و حرکت های سخن زبانم، و جای فرو رفتگی سقف دهان و آرواره ام، و محل روییدن دندانهایم،

وَمَسَاغٍ مَطْعَمِيٍّ وَمَشْرَبِيٍّ وَحِمَالِهِ أُمَّ رَأْسِي وَبُلُوعِ فَارِغِ حَبَائِلِ عُنُقِي وَمَا اشْتَمَلَ عَلَيْهِ تَامُورٌ صَدْرِي وَحَمَائِلِ حَبْلِ وَتِنِي وَنِيَابِطِ حِجَابِ قَلْبِي وَءَفْلَاحِ حَوَاشِي كِبْدِي وَمَا حَوْتَهُ شَرَّاسِيفِ أَضْلَاعِي وَحِقَاقِ مَفَاصِلِي وَقَبْضِ عَوَامِلِي وَأَطْرَافِ أُنَامِلِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي وَعَصَبِي وَقَصْبِي وَعِظَامِي وَمُخِي وَعُرْوَقِي وَجَمِيعِ جَوَارِحِي وَمَا انْتَسَجَ عَلَى ذَلِكَ أَيَّامِ رِضَاعِي وَمَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّي وَنَوْمِي وَيَقْظَتِي وَسُكُونِي وَحَرَكَاتِ رُكُوعِي وَسُجُودِي ، (۱) أَنْ لَوْ حَاوَلْتُ وَاجْتَهَدْتُ مَدَى الْأَعْصَارِ وَالْأَحْقَابِ لَوْ عَمَّرْتُهَا أَنْ أُؤَدِّيَ شُكْرَ وَاحِدِهِ مِنْ أَنْعَمِكَ مَا اسْتَيْطَعْتُ ذَلِكَ إِلَّا بِمَنْكَ الْمَوْجِبِ عَلَيَّ بِهِ شُكْرَكَ أَيَّدًا جَدِيدًا وَتَنَاءً طَارِفًا عَتِيدًا أَجَلٌ وَلَوْ حَرَضْتُ أَنَا وَالْعَادُونَ مِنْ أَنَامِكَ أَنْ نُحْصِيَ مَدَى أَنْعَامِكَ سَالِفِهِ وَانْفِهِ مَا حَصَرْنَاهُ عَدَدًا وَلَا أَحْصَيْنَاهُ أَمْدَاهِيهَاتِ إِنِّي ذَلِكَ وَأَنْتَ الْمُخْبِرُ فِي كِتَابِكَ النَّاطِقِ، (۲) وَالنَّبِيَاءِ الصِّادِقِ وَإِنْ تَعِيدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا صِدْقَ كِتَابِكَ اللَّهُمَّ وَإِنْبَاءُوكَ وَبَلَّغْتَ أَنْبِيَاءُوكَ وَرُسُلِكَ مَا أَنْزَلْتَ عَلَيْهِمْ مِنْ وَحْيِكَ وَشَرَعْتَ لَهُمْ وَبِهِمْ مِنْ دِينِكَ غَيْرَ أَنِّي يَا إِلَهِي أَشْهَدُ بِجُهْدِي وَجِدِّي وَمَبْلَغِ طَاعَتِي وَوُسْعِي وَأَقُولُ مُؤْمِنًا مُوقِنًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا فَيَكُونَ مَؤْرُوثًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي مُلْكِهِ فَيُضَادَّهُ فِيمَا ابْتَدَعَ، (۳) وَلَا وَلِيٌّ مِنَ الدُّلْلِ فَيُرْفِدَهُ فِيمَا صَنَعَ فَسُبْحَانَهُ سُبْحَانَهُ لَوْ كَانَ فِيهِمَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا وَتَفَطَّرَتَا سُبْحَانَ اللَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا يُعَادِلُ حَمْدَ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيَاءِ آتِهِ الْمُرْسَلِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرَتِهِ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمُخْلِصِينَ وَسَلَّم (۴)

آنگاه آن حضرت، شروع به درخواست از خدا کرد، و در دعا اهتمام ورزید، و درحالی که اشک از دیده های مبارکش جاری بود، دعا را

ص: ۳۹۸

۱- و جای گوارایی خوراک و آشامیدنی ام، و بار بر مغز سرم و رسایی رگهایی طولانی گردنم، و آنچه را قفسه سینه ام در برگرفته، و بندهای پی شاهرگم، و آویخته های پرده دلم، و قطعات کناره های کبدم، و آنچه را در برگرفته غضروف های دنده هایم، و جایگاه های مفاصلم، و پیوستگی پاهایم، و اطراف انگشتانم، و گوشتم، و خونم، و مویم، و پوستم، و عصبم، و نایم، و استخوانم، و مغزم، و رگهایم تمام اعضا، و آنچه در ایام شیرخوارگی بر آنها بافته شد، و آنچه زمین از سنگینی من برداشته، و خوابم و بیداری ام و سکونم، و حرکات رکوع و سجودم،

۲- خلاصه با تمام این امور گواهی می دهم بر اینکه اگر به حرکت می آمدم و طول روزگاران، و زمانهای بس دراز می کوشیدم، بر فرض که آن همه زمان را عمر می کردم، که شکر یکی از نعمت های را بجا آورم نخواهم توانست، جز با منتت که به سبب آن شکر بر من واجب می شود، شکری دایم و نو، و ثنایی تازه و فراهم. آری اگر من و همه شمارش گران از آفریدگانت، حرص ورزیم که نهایت نعمت های، از نعمت های سابقه دار و بی سابقه ات را برشماریم، هرگز نمی توانیم به شماره آوریم، و نه اندازه آن را حصا کنیم، چه دور است چنین چیزی چگونه ممکن است؟ و حال آنکه تو در کتاب گویات،

۳- و خبر صادقانه ات اعلام کرده ای: اگر نعمتهای خدا را برشمارید، قدرت شمارش آن را ندارید. خدایا کتابت راست گفته، و اخبارت صادقانه است، و پیامبران و رسولانت به مردم رساندند، آنچه را از وحیت بر آنان نازل کردی. و برای آنان و به وسیله آنان از دینت شریعت ساختی، معبودا من گواهی میدهم به تلاش و کوشش، و به قدر رسایی طاعت و ظرفیت، و از باب

ایمان و یقین می‌گوییم: سپاس خدای را که فرزندی نگرفته، تا از او ارث برند، و برای او در فرمانروایی اش شریکی نبوده تا با او در آنچه پدید آورده مخالفت کند،

۴- و سرپرستی از خواری برایش نبوده، تا او را در آنچه ساخته یاری دهد، پس منزّه است او، منزّه است او، اگر در آسمان و زمین معبودهایی جز خدا بود، هر آینه هر دو تباه می شدند و متلاشی می‌گشتند، منزّه است خدای یگانه یکتا، و بی نیاز، که نزاده، و زاده نشده و احدی همتایش نبوده است. سپاس خدای را، سپاسی که برابری کند با سپاس فرشتگان مقرب، و انبیای مرسلش را، و درود و سلام خدا بر بهترین برگزیده از خلقش محمد خاتم پیامبران، و اهل بیت پاک و پاکیزه و ناب گشته او باد.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَحْشَاكَ كَأَنِّي أَرَاكَ وَأَسْعِدْنِي بِتَقْوِيكَ وَلَا تُشَقِّنِي بِمَعْصِيَتِكَ وَخِزْلِي فِي قَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِي قَدْرِكَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ غِنَايَ فِي نَفْسِي وَالثِّقِينَ فِي قَلْبِي وَالْإِحْلَاصَ فِي عَمَلِي وَالنُّورَ فِي بَصِيرِي وَالبَصِيرَةَ فِي دِينِي وَمَتَّعْنِي بِجَوَارِحِي وَاجْعَلْ سَمْعِي وَبَصْرِي الْوَارِثَيْنِ مِنِّي وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي وَارِنِي فِيهِ ثَارِي وَمَارِبِي وَأَقِرَّ بِذَلِكَ عَيْنِي اللَّهُمَّ اكْشِفْ كُرْبَتِي وَأَسْرِتْ عَوْرَتِي وَأَغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَأَحْسِئْ شَيْطَانِي وَفُكِّ رِهَانِي، (۱) خدایا گرفتاری ام را برطرف کن، و زشتی ام را بپوشان، و خطایم را بیامرز و شیطانم را بران و دینم را ادا کن،

وَأَجْعِلْ لِي يَا إِلَهِي الدَّرَجَةَ الْعُلْيَا فِي الْأَخْرَةِ وَالْأُولَى اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَمَا خَلَقْتَنِي فَجَعَلْتَنِي سَمِيعاً بَصِيراً وَلَكَ الْحَمْدُ كَمَا خَلَقْتَنِي فَجَعَلْتَنِي خَلْقاً سَوِيّاً رَحِمَهُ بِي وَقَدْ كُنْتُ عَنْ خَلْقِي غَتِيّاً رَبِّ بِمَا بَرَاءْتَنِي فَعِيدْتَنِي فَطَرْتَنِي رَبِّ بِمَا أَنْشَأْتَنِي فَأَحْسِنْتَ صُورَتِي رَبِّ بِمَا أَحْسَنْتَ إِلَيَّ وَفِي نَفْسِي عَافِيَتِي رَبِّ بِمَا كَلَّاتَنِي وَوَفَّقْتَنِي رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَهَدَيْتَنِي رَبِّ بِمَا أَوْلَيْتَنِي وَمِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَعْطَيْتَنِي رَبِّ بِمَا أَطْعَمْتَنِي وَسَيِّئَتِي رَبِّ بِمَا أَعْنَيْتَنِي وَأَفْتَيْتَنِي رَبِّ بِمَا أَعْنَيْتَنِي وَأَعَزَّزْتَنِي، (۲) رَبِّ بِمَا أَلْبَسْتَنِي مِنْ سِتْرِكَ الصِّبَا فِي وَيَسَّرْتَ لِي مِنْ صُوبِكَ الْكُفَا فِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِنِّي عَلَى بَوَائِقِ الدُّهُورِ وَصُرُوفِ اللَّيَالِي وَالْأَيَّامِ وَنَجِّنِي مِنَ أَهْوَالِ الدُّنْيَا وَكُرْبَاتِ الْأَخْرَةِ هَوَا كَفِنِي شَرًّا مَا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُمَّ مَا أَخَافُ فَأَكْفِنِي وَمَا أَخِيدُ فَقِنِي وَفِي نَفْسِي وَدِينِي فَاحْرُسْنِي وَفِي سَفَرِي فَاحْفَظْنِي وَفِي أَهْلِي وَمَالِي فَاحْلِفْنِي وَفِيمَا رَزَقْتَنِي فَبَارِكْ لِي وَفِي نَفْسِي فَذَلِّلْنِي وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ فَعَظِّمْنِي وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فَسَلِّمْنِي وَبِدُنُوبِي فَلَا تَفْضَحْنِي وَبِسِرِّي تِي

ص: ۳۹۹

۱- خدایا چنانم کن که از تو بترسم گویا که تو را میبینم، و با پرهیزگاری مرا خوشبخت گردان، و به نافرمانی ات بدبختم مکن، و خیر در قضایات را برایم اختیار کن، و به من در تقدیرت برکت ده، تا تعجیل آنچه را تو به تأخیر انداختی نخواهم، و تأخیر آنچه را تو پیش انداختی میل نکنم. خدایا قرار ده، بی نیازی را در ذاتم، و یقین را در دلم، و اخلاص را در عملم، و نور را در دیده ام، و بصیرت را در دینم و مرا به اعضایم بهره مند کن، و گوش و چشمم را دو وارث من گردان، و مرا بر آن که به من ستم روا داشته پیروز فرما، و در رابطه با او انتقام و هدفم را نشانم ده، و چشمم را بدین سبب روشن گردان.

۲- و برایم معبودا در آخرت و دنیا درجه ای برتر قرار ده، خدایا تو را سپاس، مرا آفریدی، و شنوا و بینا قرار دادی، و تو را سپاس که مرا پدید آوردی، و از روی رحمت، آفریده ای متناسب قرار دادی، درحالیکه از آفرینش من بینباز بودی، پروردگارا به اینکه مرا پدید آوردی. پس در خلقتم تناسب نهادی، پروردگارا به اینکه آفرینش را آغاز نمودی، و صورتم را نیکو نمودی، پروردگارا به اینکه به من احسان کردی و در خویشتم عافیت نهادی، پروردگارا به اینکه محافظتم نمودی و مؤفقم داشتی، پروردگارا به اینکه بر من نعمت بخشیدی و راهنمایی ام نمودی، پروردگارا به اینکه سزاوار احسانم کردی، و از هر خیری عطایم کردی، پروردگارا به اینکه مرا خوراندی و نوشاندی، پروردگارا به اینکه بی نیازم ساختی و اندوخته ام بخشیدی، پروردگارا به اینکه یاریام نمودی و عزتم بخشیدی،

فَلَا تُخْزِنِي وَبِعْمَلِي فَلَا تَبْتَلْنِي وَنِعْمَكَ فَلَا تَسْلُبْنِي وَالِي غَيْرِكَ فَلَا تَكِلْنِي.

إِلَهِي إِلَى مَنْ تَكِلْنِي؟ (۱) إِلَى قَرِيبٍ فَيَقْطَعُنِي أَمْ إِلَى بَعِيدٍ فَيَتَجَهَّمُنِي أَمْ إِلَى الْمُسْتَضْعَفِينَ لِي وَأَنْتَ رَبِّي وَمَلِيكَ أَمْرِي أَشْكُو إِلَيْكَ غُزْبَتِي وَبُعْدَ دَارِي وَهَوَانِي عَلَى مَنْ مَلَكَتَهُ أَمْرِي إِلَهِي فَلَا تُخْلِلْ عَلَيَّ غَضَبَكَ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ غَضِبْتَ عَلَيَّ فَلَا أُبَالِي سُبْحَانَكَ غَيْرَ أَنَّ عَافِيَتِكَ أَوْسَعُ لِي فَاسْتَيْلُكَ يَا رَبُّ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ الْأَرْضُ وَالسَّمَاوَاتُ وَكُشِفَتْ بِهِ الظُّلُمَاتُ. (۲) وَصَلِّحْ بِهِ أَمْرَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ أَنْ لَا تُمَيِّنَنِي عَلَى غَضَبِكَ وَلَا تُنْزِلْ بِي سَيْخَطَكَ لَكَ الْعُتْبَى لَكَ الْعُتْبَى حَتَّى تَرْضَى قَبْلَ ذَلِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ وَالْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَالْبَيْتِ الْعَتِيقِ الَّذِي أَخْلَقْتَهُ الْبَرَكَةَ وَجَعَلْتَهُ لِلنَّاسِ أَمْنًا يَا مَنْ عَفَا عَن عَظِيمِ الذُّنُوبِ بِحِلْمِهِ يَا مَنْ أَسْبَغَ النَّعْمَاءَ بِفَضْلِهِ يَا مَنْ أَعْطَى الْجَزِيلَ بِكَرَمِهِ يَا عُدَّتِي فِي شِدَّتِي يَا صَاحِبِي فِي وَحْدَتِي يَا غِيَاثِي فِي كُرْبَتِي يَا وَلِيَّيَ فِي نِعْمَتِي يَا إِلَهِي وَالْهَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَاسْمَاعِيلَ وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَرَبَّ جَبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ وَاللَّهِ الْمُتَتَجَبِّينَ وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقَانِ وَمُنْزِلَ كَهَيِّعَصَ وَطِهَ وَيَسَّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ (۳) أَنْتَ كَهْفِي حِينَ تُعِينُنِي الْمَذَاهِبُ فِي سَعَتِهَا وَتَضِيقُ بِي الْأَرْضَ بِرُحْبِهَا وَلَوْلَا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهَالِكِينَ وَأَنْتَ مُقِيلُ عَثْرَتِي وَلَوْلَا سِتْرُكَ إِيَّايَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِينَ وَأَنْتَ مُؤَيِّدِي بِالنُّصْرِ عَلَى أَعْدَائِي وَلَوْلَا نَصْرُكَ إِيَّايَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَغْلُوبِينَ يَا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالسُّمُوِّ وَالرَّفْعِ أَوْلِيَاءَهُ بِعِزِّهِ يَعْتَرُونَ يَا مَنْ جَعَلَ لَهُ الْمُلُوكَ نِيرَ الْمَيْدَانِ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَيِّطَوَاتِهِ خَائِفُونَ، (۴) يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَغَيْبَ مَا تَأْتِي بِهِ الْأَرْزَمَةُ وَالذُّهُورُ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ كَيْفَ هُوَ

ص: ۴۰۰

۱- پروردگارا به اینکه به من پوشاندی، از پوشش با صفت و بر من آسان نمودی، از رفتار کفایت کننده ات، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و مرا بر بلاهای روزگار، و حوادث شب ها و روزها یاری ده، و از هراس های دنیا، و گرفتاری های آخرت نجات ده، و مرا از شر آنچه ستمگران در زمین انجام می دهند کفایت کن، خدایا از آنچه می ترسم مرا بس باش و از آنچه حذر می کنم نگهداری کن، و در نفسم و دینم از من نگهداری فرما و مرا در سفرم نگهدار، و در خاندان و مالم جانشین باش، و مرا در آنچه نصیب فرمودی برکت ده، و در نزد خویش خوارم ساز، و در دیدگان مردم بزرگم کن، و از شر جن و انس سالمم بدار و به گناهانم رسوایم مساز، و به باطنم سبکم منما، و به عملم دچارم مکن، و مرا از نعمتایت محروم مفرما، و به غیر خود واگذارم مکن. خدایا، مرا به که واگذار میکنی؟

۲- به نزدیک تا با من به دشمنی برخیزد، یا به بیگانه تا با من با ترش رویی برخورد کند یا به آنان که خوارم می شمردند؟، و حال اینکه تو خدای من، و زمامدار کار منی. من به تو شکایت میکنم، از غربتم، و دوری خانه آخرتم، و سبکی ام نزد کسیکه اختیار کارم را به او دادی. خدایا غضبت را بر من فرود نیاور، اگر در مقام خشم کردن بر من نباشی، از غیر تو باک ندارم، منزه ای تو، جز اینکه عافیت بر من گسترده تر است، از تو درخواست میکنم پروردگارا به نور جمالت، که زمین و آسمان ها به آن روشن گشت، و تاریکی ها به آن برطرف شد،

۳- و کار گذشتگان و آیندگان به وسیله آن به اصلاح رسید، که مرا بر خشمتم نیرانی، و ناخشنودی ات را بر من فرود نیاوری، خشنودی حق توست، خشنودی حق توست، تا پیش از آن راضی شوی، معبودی جز تو نیست، پروردگار خانه محترم، و مشعر الحرام، و خانه کعبه که برکت را در آن نازل فرمودی، و آن را برای مردم ایمن ساختی، ای آن که با بردباری اش از

گناهان بزرگ گذشت، ای آن که با فضلش نعمتها را کامل ساخت، ای آن که با کرمش گسترده و فراوان عطا کرد، ای توشه ام در سختی ها، ای همراهم در تنهایی، ای فریادرسم در گرفتاری ها، ای سرپرستم در نعمتها، ای خدای من و خدای پرانم ابراهیم و اسماعیل و اسحق و یعقوب، و پروردگار جبرائیل و میکائیل و اسرافیل و پروردگار محمد خاتم پیامبران و اهل بیت برگزیده اش و نازل کننده تورات و انجیل و زبور و قرآن و فروفرستنده کهیص و طه و یس و قرآن حکیم

۴- تو پناهگاه منی زمانی که راه ها با همه وسعتشان درمانده ام کنند، و زمین با همه پهناوری اش بر من تنگ گیرد و اگر رحمت تو نبود، هر آینه من از هلاک شدگان بودم، و نادیده گیرنده لغزشم تویی، و اگر پرده پوشی ات بر من نبود، هر آینه من از رسواشدگان بودم، و تویی که مرا با پیروزی بر دشمنانم تأیید میکنی، و اگر یاری تو نبود هر آینه من از شکست خوردگان بودم، ای که وجودش را به بلندی و برتری اختصاص داده، در نتیجه اولیایش به عزت او عزیز میشوند، ای آن که پادشاهان در برابرش یوغ ذلت بر گردن هایشان گذاشته اند، در نتیجه از حملاتش ترسانند،

إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ مَا هُوَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَسَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ يَا مَنْ لَهُ أَكْرَمُ الْأَسْمَاءِ
 يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَيْدَاً يَا مُقَيِّضَ الرِّكْبِ لِيُوسِفَ فِي الْبَلَدِ الْقَفْرِ وَمُخْرِجَهُ مِنَ الْجُبِّ وَجَاعِلَهُ بَعْدَ الْعُبُودِيَّةِ مَلِكاً يَا رَادَّهُ
 عَلَى يَعْقُوبَ بَعِيداً أَنْ ابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَالْبَلْوَى عَنْ أَيُّوبَ وَمُمْسِكِ يَدَيَّ إِبراهيمَ (1) عَنْ ذَنْحِ ابْنِهِ
 بَعِيدِ كَبِيرِ سِنِّهِ وَفَنَاءِ عُمُرِهِ يَا مَنْ اسْتَجَابَ لِرُكْرِيَا فَوَهَبَ لَهُ يَحْيَى وَلَمْ يَدْعُهُ فَرْداً وَحِيداً يَا مَنْ أَخْرَجَ يُونسَ مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ يَا مَنْ
 فَلَقَ الْبَحْرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ لَ فَانْجَاهَهُمْ وَجَعَلَ فِرْعَوْنَ وَجُنُودَهُ مِنَ الْمُغْرَقِينَ يَا مَنْ أَرْسَلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ بَيْنَ يَدَيَّ رَحْمَتِهِ يَا مَنْ لَمْ
 يَعْجَلْ عَلَى مَنْ عَصَاهُ مِنْ خَلْقِهِ يَا مَنْ اسْتَنْقَذَ السَّحْرَةَ مِنْ بَعِيدِ طُولِ الْجُحُودِ وَقَدْ عَدُوا فِي نِعْمَتِهِ يَأْكُلُونَ رِزْقَهُ، (2) وَيَعْبُدُونَ غَيْرَهُ
 وَقَدْ حَادُّوهُ وَنَادُّوهُ وَكَذَّبُوا رُسُلَهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيءُ يَا بَدِيءُ لَا نَدْلِكَ يَا دَائِمًا لَا نَفَادَ لَكَ يَا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ يَا مُحْيِي الْمَوْتِ يَا
 مَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ يَا مَنْ قَلَّ لَهُ شُكْرِي فَلَمْ يَحْرِمْنِي وَعَظَّمْتَ خَطِيئَتِي فَلَمْ يَفْضَحْنِي وَرَأَى عَلَيَّ الْمَعَاصِيَ فَلَمْ
 يَشْهَرْنِي يَا مَنْ حَفِظَنِي فِي صِهْرِي يَا مَنْ رَزَقَنِي فِي كِبَرِي يَا مَنْ أَيَّدَنِي عِنْدِي لَا تُحْصِي وَنِعْمَهُ لَا تُجَازِي يَا مَنْ عَارَضَنِي بِالْخَيْرِ
 وَالْإِحْسَانِ وَعَارَضْتُهُ بِالْإِسَاءَةِ وَالْعِصْيَانِ يَا مَنْ هَدَانِي لِلْإِيمَانِ مِنْ قَبْلِ أَنْ أَعْرِفَ الشُّكْرَ الْإِمْتِنَانِ يَا مَنْ دَعَوْتُهُ مَرِيضاً فَشَفَانِي، (3)
 وَعُزِّيَانًا فَكَسَانِي وَجَائِعًا فَاشْبَعَنِي وَعَطْشَانًا فَارَوَانِي وَذَلِيلًا فَاعَزَّنِي وَجَاهِلًا فَعَرَّفَنِي وَوَحِيدًا فَكَثَّرَنِي وَغَائِبًا فَرَدَّنِي وَمُقِلًّا

ص: ۴۰۱

۱- خیانت چشمها را، و آنچه سینه ها پنهان میکنند میدانند، و به پنهانی هایی که زمانها و روزگاران میآورد آگاهی دارد، ای آن که جز او نمیداند او چگونه است، ای آن که جز او نمیداند او چیست، ای آن که جز او او را نمی شناسد، ای آن که زمین را بر آب انباشت، و هوا را به آسمان بست، ای آن که او راست گرامیترین نام ها ای صاحب احسانی که هرگز قطع نگردد، ای آماده کننده کاروان برای نجات یوسف در سرزمین بیآب و گیاه، و خارج کننده اش از چاه، و قراردهنده اش بر تخت پادشاهی پس از دوره بندگی ای برگرداننده یوسف به نزد یعقوب، پس از آنکه دو چشمش از اندوه نابینا شد، و دلش آکنده از غم بود، ای برطرف کننده بدحالی و گرفتاری از ایوب، ای گیرنده دستهای ابراهیم

۲- از بریدن سر فرزندش، پس از سنّ پیری، و به پایان آمدن عمرش ای که دعای زکریا را اجابت کرد و یحیی را به او بخشید و او را یگانه و تنها و نگذاشت، ای که یونس را از دل ماهی به در آورد، ای که دریا را برای بنی اسرائیل شکافت و آنان را نجات داد، و فرعون و لشگریانش را از غرق شدگان قرار داد ای که بادها را مژده دهندگانی پیشاپیش باران رحمتش فرستاد، ای که بر عذاب نافرمانان از بندگانش شتاب نورزد، ای آن که ساحران روزگار موسی را از ورطه هلاکت رهانید، پس از سالیان طولانی که در انکار حق بودند، و در عین حال تنعم به نعمت او رزقش را میخوردند،

۳- و برای غیر او بندگی میکردند، با او مخالفت داشتند و برای او شبیه قرار داده بودند، و پیامبرانش را تکذیب کردند، ای خدا، ای خدا، ای آغازگر، ای پدیدآور، برای تو همتایی نیست، ای جاودانگی که پایانی برایت نمیباشد، ای زنده وقتی که زنده ایی نبود، ای زنده کننده مردگان، ای مراقب بر هر کس به آنچه که انجام داده، ای که شکرم برای او اندک است ولی محروم نساخت، خطایم بزرگ شد، پس رسوایم نکرد، و مرا بر نافرمانیها دید، ولی در بین مردم رسوایم نمود، ای که در خردسالی حفظ نمود، و در بزرگسالی رزقم داد، ای که عطاهايش نزد من شماره نشود، و نعمتهايش تلافی نگردد، ای که با من به خیر و احسان روبرو شد، و من با بدی و نافرمانی با او روبرو گشتم، ای که به ایمان هدایت نمود، پیش از آنکه سپاس نعمتهايش را بشناسم، ای که در بیماری خواندمش، پس شفایم داد،

فَاغْنَانِي وَمُنْتَصِرًا فَضَيْرًا فَلَمْ يَسْئَلْنِي وَأَمْسَيْتُ عَنْ جَمِيعِ ذَلِكَ فَابْتَدَأَنِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَالشُّكْرُ يَا مَنْ أَقَالَ عَثْرَتِي وَنَفَسَ كُرْبَتِي وَأَجَابَ دَعْوَتِي وَسَتَرَ عَوْرَتِي وَغَفَرَ ذُنُوبِي وَبَلَّغَنِي طَلِبَتِي وَنَصَّرَنِي عَلَى عِدْوِي وَإِنْ أَعَدَّ نَعْمَكَ وَمَنَّكَ وَكَرَّاهِمَ مِنْحَكَ لَا أُحْصِيهَا يَا مُؤَلَّيًّا ، (١) أَنْتَ الَّذِي مَنَنْتَ أَنْتَ الَّذِي أَنْعَمْتَ أَنْتَ الَّذِي أَحْسَنْتَ أَنْتَ الَّذِي أَجَمَلْتَ أَنْتَ الَّذِي أَفْضَلْتَ أَنْتَ الَّذِي أَكَمَلْتَ أَنْتَ الَّذِي رَزَقْتَ أَنْتَ الَّذِي وَفَّقْتَ أَنْتَ الَّذِي أَعْطَيْتَ أَنْتَ الَّذِي أَعْنَيْتَ أَنْتَ الَّذِي أَقْنَيْتَ أَنْتَ الَّذِي أَوَيْتَ أَنْتَ الَّذِي كَفَيْتَ أَنْتَ الَّذِي هَدَيْتَ أَنْتَ الَّذِي عَصَمْتَ أَنْتَ الَّذِي سَتَرْتَ أَنْتَ الَّذِي غَفَرْتَ أَنْتَ الَّذِي أَقَلْتَ أَنْتَ الَّذِي مَكَّنْتَ أَنْتَ الَّذِي أَعَزَّزْتَ أَنْتَ الَّذِي أَعَنْتَ أَنْتَ الَّذِي عَضَدْتَ أَنْتَ الَّذِي أَيَّدْتَ أَنْتَ الَّذِي نَصَّرْتَ أَنْتَ الَّذِي شَفَيْتَ أَنْتَ الَّذِي عَافَيْتَ أَنْتَ الَّذِي أَكْرَمْتَ ، (٢) تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ دَائِمًا وَلَكَ الشُّكْرُ وَاصِبًا أَبَدًا ثُمَّ أَنَا يَا إِلَهِي الْمُعْتَرِفُ بِذُنُوبِي فَاعْفِرْهَا لِي أَنَا الَّذِي أَسَأْتُ أَنَا الَّذِي أَخْطَأْتُ أَنَا الَّذِي هَمَمْتُ أَنَا الَّذِي جَهَلْتُ أَنَا الَّذِي غَفَلْتُ أَنَا الَّذِي سَيَّهَوْتُ أَنَا الَّذِي اعْتَمَيْدْتُ أَنَا الَّذِي تَعَمَّدْتُ أَنَا الَّذِي وَعَدَدْتُ وَأَنَا الَّذِي أَخْلَفْتُ أَنَا الَّذِي نَكَلْتُ أَنَا الَّذِي أَقْرَزْتُ أَنَا الَّذِي اعْتَرَفْتُ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَعِنْدِي وَأَبْوَاءُ بِذُنُوبِي فَاعْفِرْهَا لِي يَا مَنْ لَا تَضُرُّهُ ذُنُوبُ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَنِيُّ عَنْ طَاعَتِهِمْ وَالْمَوْفِقُ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْهُمْ بِمَعُونَتِهِ وَرَحْمَتِهِ فَلَمَّا كَلَّمَكَ الْحَمْدُ إِلَهِي وَسَيِّدِي إِلَهِي أَمَرْتَنِي فَعَصَيْتُكَ وَنَهَيْتَنِي فَأَرْتَكَبْتُ نَهْيَكَ ، (٣) فَاصْبَحْتُ لَا ذَا بَرٍّ آءِهِ لِي فَاعْتَذِرْ وَلَا ذَا قُوَّةٍ فَانْتَصِرْ فَيَأْتِي شَيْءٌ اسْتَقْبَلَكَ يَا مُؤَلَّيًّا أَسْمَعِي أَمْ يَبْصِرِي أَمْ يَلْسَانِي أَمْ يَبِيْدِي أَمْ بِرَجُلِي أَلَيْسَ كُلُّهَا نِعْمَةً عِنْدِي وَبِكُلِّهَا عَصِيَّةٌ يَتَكَبَّرُ يَا مُؤَلَّيًّا فَلَكَ الْحُجَّةُ وَالسَّبِيلُ عَلَيَّ يَا مَنْ سَتَرَنِي مِنَ الْآبَاءِ وَالْأُمَّهَاتِ أَنْ يَزْجُرُونِي وَمِنَ الْعَشَائِرِ

ص: ٤٠٢

١- و در حال برهنه گی پوشاند مرا، و در حال گرسنگی سیرم کرد و در حال تشنگی سیرابم نمود، و در حال خواری، عزتم بخشید، و در حال نادانی معرفتم بخشید، و در حال تنهایی افزونم نمود، و در حال غربت، بازم گرداند، و در حال نداری، دارایم کرد، و در یاریخواهی، یاریام فرمود، و در ثروتمندی محرومم نکرد، و از درخواست همه اینها باز ایستادم، پس او شروع به عنایت بر من نمود، حمد و سپاس تورا ست، ای که لغزشم را نادیده گرفت و اندوهم را زدود، و عایم را اجابت نمود، و عیبم را پوشاند، و گناهم را آمرزید، و مرا به خواسته ام رساند و بر دشمنم پیروز گرداند، اگر نعمتها و عطاها و بخشش های باارزشت را برشمارم هرگز نمیتوانم به شماره آرم، ای سرور من،

٢- تویی که عطا کردی، تویی که نعمت دادی، تویی که نیکی کردی، تویی که زیبا نمودی، تویی که افزون نمودی، تویی که کامل کردی، تویی که روزی دادی، تویی که موفق نمودی، تویی که عطا فرمودی، تویی که بینیاز نمودی، تویی که ثروت بخشیدی، تویی که پناه دادی، تویی که کفایت نمودی، تویی که راهنمایی فرمودی، تویی که حفظ کردی، تویی که پرده پوشی نمودی، تویی که آمرزیدی تویی که نادیده گرفتی، تویی که قدرت دادی، تویی که عزت بخشیدی، تویی که کمک کردی، تویی که مساعدت فرمودی، تویی که تأیید نمودی، تویی که نصرت دادی، تویی که شفا بخشیدی، تویی که سلامت کامل دادی، تویی که گرامی داشتی،

٣- بزرگ و برتری، حمد و شکر همیشگی تورا ست، سپس من معبودا اعتراف کننده به گناهانم هستم، پس مرا بیامرزم، منم که بد کردم، منم که خطا کردم، منم که قصد گناه کردم، منم که نادانی نمودم، منم که غفلت ورزیدم، منم که اشتباه کردم، منم که به غیر تو اعتماد کردم، منم که در گناه تعبد داشتم، منم که وعده کردم، منم که وعده شکستم، منم که پیمان شکنی نمودم، منم که اقرار کردم، منم که به نعمت بر خود و پیش خود اعتراف کردم، و به گناهانم اقرار میکنم، پس مرا بیامر، ای

آن که گناهان بندگانش به او زیانی نرساند، و او بپای از طاعت آنان است، و توفیق دهنده کسی که از آنان به کمک و رحمتش عمل شایسته بجا آورد، تو را سپاس ای معبود من و آقای من، و خدای من، فرمان دادی فرمانت نخواندم، نهیم نمودی، مرتکب نهیت شدم،

وَالْإِخْوَانَ أَنْ يُعَيِّرُونِي وَمَنْ السَّلَاطِينَ أَنْ يُعَاقِبُونِي وَلَوْ أَطَّلَعُوا يَا مَوْلَايَ عَلَيَّ مَا أَطَّلَعْتِ عَلَيْهِ مِنِّي إِذَا مَا أَنْظَرُونِي وَلَرَفَضُونِي وَقَطَعُونِي فَهِيَ أَنَا ذَا يَا إِلَهِي بَيْنَ يَدَيْكَ يَا سَيِّدِي، (۱) خَاضِعٌ ذَلِيلٌ حَصِيرٌ حَقِيرٌ لَا ذُو بَرٍّ آتِهِ فَاعْتَدِرْ وَلَا ذُو قُوَّةٍ فَاتْتَصِرْ وَلَا حُجَّةٍ فَاحْتَجَّ بِهَا وَلَا قَائِلٌ لَمْ أَجْتَرِحْ وَلَمْ أَعْمَلْ سُوءًا وَمَا عَسَى الْجُحُودُ وَلَوْ جَحَدْتُ يَا مَوْلَايَ يَنْفَعُنِي كَيْفَ وَأَنَّى ذَلِكَ وَجَوَارِحِي كُلُّهَا شَاهِدَةٌ عَلَيَّ بِمَا قَدْ عَمِلْتُ وَعَلِمْتُ يَقِينًا غَيْرَ ذِي شَكٍّ أَنْكَ سَأَلْتَنِي مِنْ عَظَائِمِ الْأُمُورِ وَأَنْكَ الْحَكْمَ الْعَدْلُ الَّذِي لَا تَجُورُ وَعَدْلُكَ مُهْلِكِي وَمِنْ كُلِّ عَدْلِكَ مَهْرَبِي فَإِنْ تَعِدُّنِي يَا إِلَهِي فَبِعَدُّنُوبِي بَعِيدٌ حُجَّتِكَ عَلَيَّ وَإِنْ تَعْفُ عَنِّي فَبِحِلْمِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، (۲) لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسِيئِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُؤْحَدِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْخَائِفِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْوَجِلِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الرَّاجِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الرَّاعِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُهَلَّلِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ السَّائِلِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْمُكَبِّرِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ رَبِّي وَرَبُّ آبَائِي الْأَوَّلِينَ، (۳) اللَّهُمَّ هَذَا ثَنَائِي عَلَيْكَ مُمَجِّدًا وَإِخْلَاصِي لِذِكْرِكَ مُوَحَّدًا وَإِقْرَارِي بِالْإِتِّكَاعِ مُعَدِّدًا وَإِنْ كُنْتُ مُقَرًّا أَنِّي لَمْ أَحْصِهَا لِكَثْرَتِهَا وَسُبُوحِهَا وَتَظَاهِرِهَا وَتَقَادُمِهَا إِلَى حَادِثٍ مَا لَمْ تَزَلْ تَتَعَهَّدُنِي بِهِ مَعَهَا مُنْذُ خَلَقْتَنِي وَبَرَأْتَنِي مِنْ أَوَّلِ الْعُمُرِ مِنَ الْإِغْنَاءِ مِنْ

ص: ۴۰۳

۱- اکنون چنانم، که نه دارنده زمينه برائتم تا عذرخواهی کنم، و نه دارای قدرتم، تا یاری ستانم، ای مولای من با چه وسیله ای با تو روبرو شوم؟، آیا با گوشم، یا با دیده ام، یا با زبانم، یا با دستم، یا با پایم، آیا این همه نعمت های تو نزد من نیست؟ و من به همه اینها تو را معصیت کردم، ای مولای من، تو را بر من حجت و راه است، ای آن که مرا از پدران و مادران پوشاند، از اینکه مرا از خود برانند، و از خویشان و برادران، از اینکه مرا سرزنش کنند، و از پادشاهان از اینکه مجازاتم نمایند، مولای من اگر اینان آگاه می شدند، بر آنچه تو بر آن از من میدانی، در این صورت مهلت نمی داند، و مرا تنها میگذاردند، و از من می بریدند، هم اینکه ای خدای من در برابر هستم، ای آقای من،

۲- فروتن و خوار، درمانده و کوچک، نه دارنده زمينه برائتم، تا عذرخواهی کنم، و نه نیروی که یاری بطلبم، و نه دلیلی که با آن احتجاج نمایم، و نه گوینده ای هستم که گناه و کار بد نکرده باشم، انکار گناه کجا؟ بر فرض اگر انکار می کردم، چه سود میداد، چگونه؟ و چسان این معنا ممکن شود، و حال آنکه همه اعضايم بر آنچه عمل کردم بر من گواهند به یقین دانستم بدون تردید. که تو از کارهای بزرگ من پرسنده ای، و تو حاکم عدالت پیشه ای هستی که در حکم و داوری ستم نمیکنی، و عدالت تو هلاک کننده من است، و من از همه عدالت تو گریزانم، معبودا اگر مرا عذاب کنی، به خاطر گناهان من است پس از حجتی که بر من داری، و اگر از من درگذری، به سب بردباری و جود و کرم توست، معبودی جز تو نیست من از ستمکارانم،

۳- معبودی جز تو نیست من از آمرزش خواهانم، معبودی جز تو نیست من از یکتاپرستانم، معبودی جز تو نیست من از هراسندگانم معبودی جز تو نیست، من از بیمناکانم، معبودی جز تو نیست من از امیدوارانم، معبودی جز تو نیست من از مشتاقانم، معبودی جز تو نیست من از «لا اله الا الله» گویانم، معبودی جز تو نیست من از درخواست کنندگانم، معبودی جز تو نیست من از تسیح کنندگانم، معبودی جز تو نیست منزهی تو، من از تکبیر گویانم، معبودی جز تو نیست منزهی تو پروردگار

من و پروردگار پدران نخستین من،

الْفَقْرَ وَكَشَفِ الضَّرَّ وَتَسْبِيبِ الْبُيُوتِ وَدَفْعِ الْعُسْرِ وَتَفْرِيجِ الْكُرْبِ وَالْعَافِيَةِ فِي الْبَيْدِ وَالسَّلَامَةِ فِي الدِّينِ وَلَوْ رَفَدَنِي عَلَى قَدْرِ ذِكْرِ نِعْمَتِكَ جَمِيعَ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوْلِينَ وَالْآخِرِينَ مَا قَدَرْتُ وَلَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ تَقَدَّسَتْ وَتَعَالَيْتَ مِنْ رَبِّ كَرِيمٍ عَظِيمٍ رَحِيمٍ لَا تُحْصِي الْأَوْكَ، (۱) وَلَا يُبْلَغُ ثَنَاؤُكَ وَلَا تُكَافَى نِعْمَاؤُكَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَتَمَّمْ عَلَيْنَا نِعْمَكَ وَأَسْعِدْنَا بِطَاعَتِكَ سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تُجِيبُ الْمُضْطَرَّ وَتَكْشِفُ الشُّوْءَ وَتُغَيِّثُ الْمَكْرُوبَ وَتَشْفِي السَّقِيمَ وَتُعْنِي الْفَقِيرَ وَتَجْبِرُ الْكَسِيرَ وَتَرْحَمُ الصَّغِيرَ وَتُعِينُ الْكَبِيرَ وَلَيْسَ دُونِكَ ظَهِيرٌ وَلَا فَوْقَكَ قَدِيرٌ وَأَنْتَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ يَا مُطَلِقَ الْمُكَبَّلِ الْأَسِيرِ يَا رَازِقَ الطُّفْلِ الصَّغِيرِ يَا عِضْمَةَ الْخَائِفِ الْمُسْتَجِيرِ يَا مَنْ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا وَزِيرَ، (۲) صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْطِنِي فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ أَفْضَلَ مَا أَعْطَيْتَ وَأَنْتَ أَحَدًا مِنْ عِبَادِكَ مِنْ نِعْمَةٍ تُؤَلِّمُهَا وَالْأُمَّ تُجَدِّدُهَا وَبَلِيَّةٍ تَضِيرُهَا وَكُرْبَةٍ تَكْشِفُهَا وَدَعْوَةٍ تَسْمَعُهَا وَحَسَنَةٍ تَقْبَلُهَا وَسَيِّئَةٍ تَنْغَمُّهَا إِنَّكَ لَطِيفٌ بِمَا تَشَاءُ خَبِيرٌ وَعَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَقْرَبُ مِنْ دُعَايِ وَأَسْرَعُ مِنْ أَجَابِ وَأَكْرَمُ مِنْ عَفَايِ وَأَوْسَعُ مَنْ أَعْطَى وَأَسْمَعُ مَنْ سَأَلَ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا لَيْسَ كَمِثْلِكَ مَسْئُولٌ وَلَا سِوَاكَ مَائِمُولٌ دَعْوَتُكَ فَاجِبَتْنِي وَسَائِلُكَ فَاعْطَيْتْنِي وَرَغِبْتُ إِلَيْكَ فَارْحَمْتَنِي، (۳) وَوَقَّعْتُ بِحُكْمِكَ فَجَجَّيْتَنِي وَفَرَعْتُ إِلَيْكَ فَكَفَيْتَنِي اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَبِيِّكَ وَعَلَى إِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَجْمَعِينَ وَتَمِّمْ لَنَا نِعْمَاتِكَ وَهَيِّئْ لَنَا عَطَائِكَ وَارْحَمْنَا يَا غَايَةَ الطَّالِبِينَ الرَّاعِبِينَ وَمُنْتَهَى أَمَلِ الرَّاجِينَ يَا مَنْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا وَوَسَّعَ الْمُسْتَقِيلِينَ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَحِلْمًا. (۴) اللَّهُمَّ إِنَّا نَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ

ص: ۴۰۴

۱- خدایا این است ثنای من بر تو برای تعظیم تو، و اخلاصم برای یاد تو. برای یکتاپرستی، و اقرارم به نعمت هایت، در شمارش آنان، اگرچه اعتراف دارم نتوانستم آنها را شماره کنم به خاطر کثرت و کمالش و نمایانی و پیشی جستنش تاکنون، آنچه همواره مرا با آن همراه آنها سرپرستی میکردی، از هنگامی که مرا آفریدی و پدید آوردی، از آغاز عمر، و همه آنچه بر من بخشیدی از: بی نیاز گرداندنم از تهیدستی، و برطرف کردن بدحالی و فراهم کردن اسباب راحتی و دفع دشواری و گشودن گره اندوه، و تندرستی در بدن، و سلامت در دین، اگر همه جهانیان از گذشتگان و آیندگان به اندازه ای که نعمت را ذکر کنم یاری ام دهند، نه من قدرت ذکر آن را دارم نه آنها، مقدسی و برتری، از اینکه پروردگار کریم، بزرگ، مهربانی، عطاهایت به عدد نیابد،

۲- به ثنایت نتوان رسید. نعمت هایت تلافی نگرده، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و نعمت هایت را بر ما تمام کن و به طاعتت خوشبختان فرما، منزهی تو، معبودی جز تو نیست. خدایا بیچارگان را پاسخ میدهی، و بدی را برطرف میکنی، و به فریاد گرفتاران میرسی، و بیماران را درمان میکنی، و تهیدست را بی نیاز میگردانی، و شکست را جبران مینمایی، و به خردسالان رحم میکنی، و به بزرگسالان کمک میدهی، جز تو پشتیبانی نیست، و فوق تو قدرت مندی وجود ندارد، و تو برتر و بزرگی ای رهاکننده اسیر در بند، ای روزی دهنده کودک خردسال، ای پناه هراسنده پناه خواه، ای که برایت شریک و وزیری نیست،

۳- بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در این شب به من عطا کن برترین چیزی که عطا کردی و نائل نمودی یکی از بندگانت را، از نعمتی که می بخشی، و عطاهایی که تجدید می نمایی، و بلایی که برمیگردانی و رنجی که برطرف میکنی، و دعایی که می شنوی، و عمل نیکی که می پذیری، و بدی که می پوشانی، همانا به هرچه خواهی مهربان و آگاهی، و بر

هرچیز توانایی. خدایا تو نزدیک ترین کسی هستی که خوانده شود، و سریع ترین کسیکه جواب دهد، و بزرگوارترین کسیکه گذشت کند، و وسیع ترین کسیکه عطا کند، و شنواترین کسیکه سؤال شود، ای مهربان دنیا و آخرت، و بخشنده دنیا و آخرت، همانند تو سؤال شده ای نیست، و غیر تو آرزو شده ای وجود ندارد، خواندمت، پاسخم دادی، از تو درخواست کردم عطایم نمودی، و به سویت میل کردم، به من رحم فرمودی،

۴- به تو اطمینان کردم، نجاتم دادی، و به تو پناهنده شدم، کفایتم نمودی، خدایا درود فرست بر محمد بنده و فرستاده ات و پیامبرت، و بر همگی اهل بیت پاک و پاکیزه اش، و نعمتهایت را بر ما تمام کن، و عطاهايت را بر ما گوارا گردان، و ما را نسبت به خود از سپاس گذاران، و در نعمت هایت از یادکنندگان ثبت فرما، آمین آمین ای پروردگار جهانیان، خدایا ای که مالک شد و توانست، و توانست و چیره شد، نافرمانی شد و پوشاند، از او آمرزش خواسته شد و آمرزید، ای هدف خواستاران مشتاق، و نهایت آرزوی امیدواران ای آن که در دانش بر هرچیز احاطه دارد، و در مهربانی و رحمت و بردباری، جویندگان گذشت از گناه را فرا میگیرد،

الَّتِي شَرَفْتَهَا وَعَظَّمْتَهَا بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَرَسُولِكَ وَخَيْرِ نَبِيِّكَ مِنْ خَلْقِكَ وَأَمِيَّتِكَ عَلَى وَحْيِكَ الْبُشَيْرِ النَّذِيرِ السَّرَاحِ الْمُنِيرِ الَّذِي أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَجَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا مُحَمَّدٌ أَهْلٌ لَدَيْكَ مِنْكَ يَا عَظِيمُ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى إِلِهِ الْمُتَنَجِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَجْمَعِينَ وَتَعَمَّدْنَا بِعَفْوِكَ عَنَّا فَالْيُكَّ عَجَبَتِ الْأَصْوَاتُ بِصُفَى اللُّغَاتِ فَاجْعَلْ لَنَا اللَّهُمَّ فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ نَصِيبًا مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ بَيْنَ عِبَادِكَ وَنُورٍ تَهْدِي بِهِ وَرَحْمَةٍ تَشْرُهَا، (۱) وَبَرَكَهٍ تُنَزِّلُهَا وَعَافِيَةٍ تُجَلِّلُهَا وَرِزْقٍ تَبْسِطُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَقْبِلْنَا فِي هَذَا الْوَقْتِ مُنْجِحِينَ مُفْلِحِينَ مَيُزُّورِينَ غَانِمِينَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْقَانِطِينَ وَلَا تَخْلِنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَلَا تَحْرِمْنَا مَا نُؤْمَلُهُ مِنْ فَضْلِكَ وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ مَحْرُومِينَ وَلَا لِفَضْلِ مَا نُؤْمَلُهُ مِنْ عَطَائِكَ قَانِطِينَ وَلَا تَرُدَّنَا خَائِبِينَ وَلَا مِنْ بَابِكَ مَطْرُودِينَ يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ وَأَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ إِلَيْكَ أَقْبِلْنَا مُوقِنِينَ وَلِبَيْتِكَ الْحَرَامِ آمِينَ قَاصِدِينَ فَاعِنَا عَلَى مَنَاسِكَ كُنَّا وَأَكْمِلْ لَنَا حَجَّنا وَعَافُ عَنَّا وَعَافِنَا فَصَدِّ مِدَدَنَا إِلَيْكَ أَيَّدِينَا فَهِيَ بِإِذْنِهِ الْأَعْتِرَافِ مَوْسُومَةُ اللَّهُمَّ فَاعْطِنَا فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ مَا سَأَلْنَاكَ، (۲) وَأَكْفِنَا مِمَّا اسْتَكْفَيْنَاكَ فَلَا كَافِيَ لَنَا سِوَاكَ وَلَا رَبَّ لَنَا غَيْرَكَ نَافِذٌ فِينَا حُكْمُكَ مُحِيطٌ بِنَا عِلْمُكَ عَيْدٌ فِينَا قَضَاؤُكَ إِقْضِ لَنَا الْخَيْرَ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَهْلِ الْخَيْرِ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لَنَا بِجُودِكَ عَظِيمِ الْأَجْرِ وَكَرِيمِ الدُّخْرِ وَدَوَامِ الْبُسْرِ وَعَافِزِ لَنَا ذُنُوبَنَا أَجْمَعِينَ وَلَا تُهْلِكْنَا مَعَ الْهَالِكِينَ وَلَا تَضْرِبْ عَنَّا رَأْفَتَكَ وَرَحْمَتَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۳) اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي هَذَا الْوَقْتِ مِمَّنْ سَأَلَكَ فَاعْطَيْتَهُ وَشَكَرَكَ فَزِدْتَهُ وَتَابَ إِلَيْكَ فَقَبِلْتَهُ وَتَنَصَّلَ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِهِ كُلِّهَا فَغَفَرْتَهَا لَهُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ اللَّهُمَّ وَنَقْنَا وَسَدَّدْنَا وَأَقْبَلْ تَضَرُّعَنَا يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ يَا مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ

ص: ۴۰۵

۱- خدایا در این شب به تو رو می آوریم، شبی که آن را شرافت و عظمت دادی به محمد پیامبرت و فرستاده ات و برگزیده از خلقت، و امین وحیت، آن مژده دهنده و ترساننده، و چراغ نوربخش، آن که به سبب او بر مسلمانان نعمت بخشیدی، و او را رحمت برای جهانیان قرار دادی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، آنچنان که محمد از جانب تو شایسته آن است، ای بزرگ، بر او بر همه خاندان نجیب و پاک و پاکیزه اش درود فرست، و ما را به گذشت از ما بیوشان، که صداها با انواع لغات به جانب تو بلند است، خدایا در این شب برای ما قرار ده، از هر خیری نصیبی که میان بندگانت تقسیم میکنی، و نوری که با آن هدایت می نمایی، و رحمتی که می گسترانی،

۲- و برکتی که فرو میفرستی، و عافیتی که بر اندام حیات بندگان میبوشانی، و رزقی که می گستری، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا ما را در این وقت از پیشگاه رحمت پیروز و رستگار و پذیرفته و بهره مند بازگردان، و ما را از ناامیدان قرار مده، و از رحمت با دست خالی مگذار، و از آنچه از فضل امیدواریم مبتلای به حرمان مکن، و از رحمت محرومان منما، و از افزونی آنچه از عطایت آرزو داریم ناامید مساز، و ناکام باز مگردان، و از درگاهت مران، ای بخشنده ترین بخشندگان، و کریم ترین کریمان، یقین کنان به درگاهت رو نمودیم، و آهنگ کنان و قصدکنان به زیارت خانه ات آمده ایم، بر ادای مناسک حج یاریمان ده، و حجتان را کامل نما، و از ما درگذر و به ما سلامت کامل بده، چرا که دست های خود را به جانب تو دراز کرده ایم، و آن دستها به خواری اعتراف علامت دار است. خدایا آنچه را در این شب از تو خواستیم به ما عطا کن،

۳- و کفایت آنچه را از تو خواستین عهده دار باش، که ما را کفایت کننده ای جز تو نیست، و برای ما پروردگاری جز تو نمیشد، قانونت بر ما نافذ است، دانشت ما را فراگیر است، قضایت درباره ما عادلانه است، خیر را برای ما حکم کن و ما را اهل خیر قرار بده. خدایا پاداش بزرگ و ذخیره کریمانه و دوام آسایش را به حق جودت بر ما لازم گردان، و گناهان همه ما

را بیامرز، و با هلاک شدگان هلاکمان مکن، و مهربانی و رحمتت را از ما باز مگردان، ای مهربان ترین مهربانان،

إِغْمَاضُ الْجُفُونِ وَلَا لَحْظُ الْعُيُونِ وَلَا مَا اسْتَقَرَّ فِي الْمَكْنُونِ وَلَا مَا انْطَوَتْ عَلَيْهِ مُضْمَرَاتُ الْقُلُوبِ إِلَّا كُلُّ ذَلِكَ قَدْ أَحْصَاهُ عِلْمُكَ
وَوَسَّعَهُ حِلْمُكَ سُبْحَانَكَ وَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا تُسَبِّحُ لَكَ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ
إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ، (۱) فَلَكَ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ وَعُلُوُّ الْجَدِّ إِذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرَامِ وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعَامِ وَالْأَيَادِي الْجِسَامِ وَأَنْتَ الْجَوَادُ
الْكَرِيمُ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ وَعَافِنِي فِي يَدَنِي وَدِينِي وَآمِنْ خَوْفِي وَأَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ اللَّهُمَّ لَا
تَمَكِّرْ بِي وَلَا تَسْتَدْرِجْنِي وَلَا تَخْدَعْنِي وَادْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ (۲)

در این قسمت از دعا سر و دیده خود را به جانب آسمان برداشت، و از دیده های مبارکش مانند ریزش آب از دو مشک،
اشک میریخت، و با صدای بلند به محضر حق عرضه داشت:

يَا أَسْمَعَ السَّمْعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ يَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ السَّادَةِ الْمَيَامِينِ وَأَسْئَلُكَ
اللَّهُمَّ حَاجَتِي الَّتِي إِنْ أَعْطَيْتَنِيهَا لَمْ يَضُرَّنِي مَا مَنَعْتَنِي وَإِنْ مَنَعْتَنِيهَا لَمْ يَنْفَعْنِي مَا أَعْطَيْتَنِي أَسْئَلُكَ فَكَاكَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ لِإِلَهِ إِلَّا
أَنْتَ وَخَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْمُلْكُ وَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ عَلَيَّ كُلُّشَيْءٍ قَدِيرٌ يَا رَبُّ يَا رَبُّ. (۳)

پیوسته «یا رب» میگفت، و همه آنان که اطراف حضرت بودند به دعای حضرت گوش فرا دادند و به آمین گفتن اکتفا
نمودند، در نتیجه صداهایشان با آن حضرت به گریستن بلند شد، تا آفتاب غروب کرد، سپس زادوتوشه خود را بار کرده، به
سوی مشعر الحرام حرکت کردند.

مؤلف گوید: کفعمی دعای عرفه حضرت سید الشهداء علیه السلام را در کتاب (بلد

ص: ۴۰۶

۱- خدایا در این وقت ما را از کسانی قرار ده که از تو درخواست کردند، و تو به آنان عطا فرمودی و تو را شکر نمودند پس
بر آنان افزودی و به سویت بازگشتند و آنان را پذیرفتی، و به سوی تو از همه گناهانشان بیزای جستند پس همه گناهانشان را
آمرزیدی ای دارای بزرگی و بزرگواری. خدایا ما را پاک کن، و به جانب راست و درستی توجه ده، و زاری ما را بپذیر، ای
بهترین کسیکه درخواست شد، و رحم کننده ترین کسیکه از او رحمت خواسته شد، ای آن که بر هم نهادن پلکها، و دقت نظر
چشمها بر او پوشیده نیست، و آنچه در نهان مستقر شده، و آنچه را پنهانی های قلوب در بر گرفته از او مخفی نیست، آری همه
اینها را دانشت شماره کرده، و بردباریات فرا گرفته، تو منزهی و برتری، از آنچه ستمگران درباره ات میگویند، پس برتری
آسمان های هفتگانه و زمین ها و هر که در آنهاست تو را تسبیح میگویند، و هیچ موجودی نیست مگر اینکه با سپاست تسبیح
میگوید،

۲- پس تو را سپاس و بزرگواری و بلندی مقام، ای دارنده بزرگی و کرامت و فضل و نعمت، و عطاهای بزرگ، و تویی
بخشنده کریم رئوف و مهربان، خدایا از روزی عدالت بر من وسعت ده، و در تن دینم سلامت کامل بخش، و ترسم را امان ده،
و وجودم را از آتش آزاد کن، خدایا بلایت را به جریمه گناهانم بر من قرار مده، و مرا به تدریج بر بدی هایم مؤاخذه مکن، و
مرا در خیالات باطلم رها مساز، و شر بدکاران جن و انس را از من دور کن.

۳- ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، و ای سریع ترین حسابرسان، و ای مهربان ترین مهربانان، بر محمّد و خاندان

محمّد آن سروران با میمنت درود فرست، و از تو درخواست میکنم خدایا حاجتم را که اگر آن را به من عطا کنی، بیشک هرچه را از من دریغ ورزی به من ضرری نرساند، و اگر قضای حاجتم را از من دریغ نمایی، آنچه را عطایم کنی سودی نبخشد، آزادی عهده ام را از آتش از تو درخواست میکنم، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، برایت شریک نیست، فرمانروایی و سپاس خاص توست، و تو بر هرچیز توانایی، پروردگارا پروردگارا.

الامین) تا این قسمت ذکر کرده، و علامه مجلسی در «زاد العماد» این دعای شریف را موافق روایت کفعمی نقل فرموده ولی سید ابن طاووس در کتاب اقبال، پس از «یا رب، یا رب، یا رب» این اضافه را آورده:

إِلَهِي أَنَا الْفَقِيرُ فِي غِنَايَ فَكَيْفَ لَا- أَكُونُ فَقِيرًا فِي فَقْرِي إِلَهِي أَنَا الْجَاهِلُ فِي عِلْمِي فَكَيْفَ لَا- أَكُونُ جَهْلًا فِي جَهْلِي إِلَهِي إِنَّ اخْتِلَافَ تَدْبِيرِكَ وَسُرْعَةَ طَوَّاءِ مَقَادِيرِكَ مَنَعَا عِبَادَكَ الْعَارِفِينَ بِكَ عَنِ الشُّكُونِ إِلَى عَطَاءِ وَالْيَأْسِ مِنْكَ فِي بَلَاءِ إِلَهِي مَنَى مَا يَلِيقُ بِلُؤْمِي وَمِنْكَ مَا يَلِيقُ بِكَرَمِكَ. (۱) إِلَهِي وَصَيَّفْتَ نَفْسَكَ بِاللُّطْفِ وَالرَّأْفَةِ لِي قَبْلَ وُجُودِ ضَعْفِي أَفْتَمَنَعْنِي مِنْهُمَا بَعْدَ وُجُودِ ضَعْفِي إِلَهِي إِنَّ ظَهَرَتِ الْمَحَاسِنُ مِنِّي فَبَفَضْلِكَ وَلِمَكَ الْمِنَّةُ عَلَيَّ وَإِنْ ظَهَرَتِ الْمَسَاوِي مِنِّي فَبِعَدْلِكَ وَلِمَكَ الْحُجَّةُ عَلَيَّ إِلَهِي كَيْفَ تَكَلَّمْتَنِي وَقَدْ تَكَلَّمْتَ لِي وَكَيْفَ أَضَامَ وَأَنْتَ النَّاصِرُ لِي أَمْ كَيْفَ أَخِيبُ وَأَنْتَ الْحَفِيُّ بِي هَا أَنَا أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِفَقْرِي إِلَيْكَ وَكَيْفَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِمَا هُوَ مَحَالٌ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ أَشْكُو إِلَيْكَ حَالِي وَهُوَ لَا يَخْفَى عَلَيْكَ أَمْ كَيْفَ أَتَرْجِمُ بِمَقَالِي (۲) وَهُوَ مِنْكَ بَرَزَ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ تُخَيِّبُ أَمَالِي وَهِيَ قَدْ وَفَدَتْ إِلَيْكَ أَمْ كَيْفَ لَا تُحْسِنُ أَحْوَالِي وَبِكَ قَامَتْ إِلَهِي مَا لَطَّفَكَ بِي مَعَ عَظِيمِ جَهْلِي وَمَا أَرْحَمَكَ بِي مَعَ قَبِيحِ فِعْلِي إِلَهِي مَا أَقْرَبَكَ مِنِّي وَأَبْعَدَنِي عَنْكَ وَمَا أَرْأَفَكَ بِي فَمَا الَّذِي يَحْجُبُنِي عَنْكَ إِلَهِي عَلِمْتُ بِاخْتِلَافِ الْآثَارِ وَتَنَقُّلِ الْأَطْوَارِ أَنْ مُرَادَكَ مِنِّي أَنْ تَتَعَرَّفَ إِلَيَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى لَا أَجْهَلَكَ فِي شَيْءٍ إِلَهِي كَلَّمَا أَخْرَسَنِي لُؤْمِي أَنْطَقَنِي كَرَمِيكَ وَكَلَّمَا آيَسَّنِي أَوْصَافِي أَطْمَعْتَنِي مِنْكَ. (۳) إِلَهِي مَنْ كَانَتْ مَحَاسِنُهُ مَسَاوِي فَكَيْفَ لَا- تَكُونُ مَسَاوِيهِ مَسَاوِي وَمَنْ

ص: ۴۰۷

۱- خدایا، در عین توانگری تهیدستم، پس چگونه در تهیدستی تهیدست نباشم، خدایا در عین دانایی نادانم، پس چگونه در عین نادانی نادان باشم. خدایا همانا اختلاف تدبیرت، و سرعت تغییر تقدیرات، بندگان عارف به تو را، از اطمینان به بخشش و ناامیدی از تو در گرفتاری باز داشته است. خدایا از من است آنچه سزاوار پستی من است، و از توست آنچه شایسته بزرگواری توست.

۲- خدایا تو خود را با لطف و مهربانی به من توصیف کرده ای پیش از پیدایش ناتوانی من، آیا آن دو را از من دریغ ورزی پس از پدید آمدن ناتوانی ام، خدایا اگر زیبایی هایی از من نمایان شود، به فضل توست، و تو را بر من منت بسیار است، و اگر زشتی هایی از من ظاهر گردد، به عدل توست و تو را بر من حجت کامل است. خدایا چگونه مرا و مینهی در صورتی که عهده دار من شده ای؟ و چگونه مورد ستم واقع شوم و حال آنکه تو یار منی؟ یا چگونه ناامید گردم، درحالیکه نسبت به من سخت مهربانی اینک به نیازم به تو، متوسل به توام، و چگونه متوسل به تو شوم به آنچه که محال است به تو برسد، یا چگونه از حالم به تو شکایت کنم و حال آنکه بر تو پوشیده نیست؟ یا چگونه با گفتارم ترجمه حال نمایم،

۳- درحالیکه از تو برای تو واضح است؟ یا چگونه آرزوهایم را به عرصه نومیدی بری، در صورتیکه به آستان تو وارد گشته؟ یا چگونه احوالم را نیکو نگردانی، درحالیکه احوال من استوار به توست؟ خدایا چه اندازه به من لطف داری. با این نادانی فوق العاده من، و چه قدر به من مهربانی، با این عمل زشت من؟ خدایا چقدر به من نزدیکی، و من چقدر از تو دورم، و چه اندازه به من مهر میورزی پس چیست. آنچه مرا از تو در پرده میکند؟ خدایا از اختلاف آثار، و تغییرات احوال دانستم که خواسته ات از من این است که خود را در هر چیز به من بشناسانی تا در هیچ چیز نسبت به تو جاهل نباشم، خدایا هر زمان

فرومایگی ام از سخن مرا بازداشت، کرم تو گویایم نمود، و هروقت اوصافم ناامیدم کرد، نعمت هایت به طمعم انداخت.

كَانَتْ حَقَائِقُهُ دَعَاوِي فَكَيْفَ لَا تَكُونُ دَعَاوِيهِ دَعَاوِي إِلَهِي حُكْمَكَ النَّافِذَ وَمَسِيئَتِكَ الْقَاهِرَةَ لَمْ يَتْرُكْ لِإِذِي مَقَالٍ مَقَالًا وَلَا لِذِي حَالٍ حَالًا إِلَهِي كَمْ مِنْ طَاعَةٍ بَنَيْتُهَا وَحَالِهِ شَيْدَتْهَا هَدَمَ اعْتِمَادِي عَلَيْهَا عَدْلُكَ بَلْ أَقَالَني مِنْهَا فَضْلُكَ إِلَهِي إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي وَإِنْ لَمْ تَدُمْ الطَّاعَةَ مِنِّي فِعْلًا جِزْمًا فَصَدِّ دَامَتْ مَحَبَّتُهُ وَعَزَمًا إِلَهِي كَيْفَ أَعْرِمُ وَأَنْتَ الْقَاهِرُ وَكَيْفَ لَا أَعْرِمُ وَأَنْتَ الْأَمِيرُ. (١) إِلَهِي تَرُدُّدِي فِي الْأَثَرِ يُوجِبُ بُعِيدَ الْمَزَارِ فَاجْمَعْنِي عَلَيْكَ بِجِدْمِهِ تَوْصِي لِنِي إِلَيْكَ كَيْفَ يُسَيِّدُ عَلَيْنِكَ بِمَا هُوَ فِي وُجُودِهِ مُفْتَقِرٌ إِلَيْكَ أَيْكُونُ لِغَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَيْسَ لَكَ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الْمُظْهِرَ لَكَ مَتَى غَبَّتْ حَتَّى تَخْتِجَ إِلَى دَلِيلٍ يَدُلُّ عَلَيْكَ وَمَتَى بَعُدَتْ حَتَّى تَكُونَ الْأَثَرُ هِيَ الَّتِي تُوَصِّلُ إِلَيْكَ عَمِيَّتَ عَيْنٍ لَا تَرَكَ عَلَيْهَا رَقِيبًا وَخَسِرَتْ صَفْقَهُ عَنَدِي لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّكَ نَصِيبًا، (٢) إِلَهِي أَمَرْتُ بِالرُّجُوعِ إِلَى الْأَثَرِ فَارْجِعْنِي إِلَيْكَ بِكِسْوَةِ الْأَنْوَارِ وَهَدَايَةِ الْأَسْبَابِ حَتَّى أَرْجِعَ إِلَيْكَ مِنْهَا كَمَا دَخَلْتُ إِلَيْكَ مِنْهَا مَصُونِ السَّرِّ عَنِ النَّظْرِ إِلَيْهَا وَمَرْفُوعِ الْهَمِّ عَنِ الْأَعْتِمَادِ عَلَيْهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ إِلَهِي هَذَا ذُلِّي ظَاهِرٌ بَيْنَ يَدَيْكَ وَهَذَا حَالِي لَا يَخْفَى عَلَيْكَ مِنْكَ أَطْلُبُ الْوُصُولَ إِلَيْكَ وَبِكَ أَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ فَاهْدِنِي بِنُورِكَ إِلَيْكَ وَأَقْمِنِي بِصِدْقِ الْعُبُودِيَّةِ بَيْنَ يَدَيْكَ إِلَهِي عَلَّمْنِي مِنْ عِلْمِكَ الْمَخْزُونِ وَصُنِّي بِسِرِّكَ الْمَصُونِ. (٣) إِلَهِي حَقَّقْنِي بِحَقَائِقِ أَهْلِ الْقُرْبِ وَأَسْلُمْكَ بِي مَسْلَكَ أَهْلِ الْجَذْبِ إِلَهِي أَعْنِنِي بِتَيْدِيرِكَ لِي أَمَعِنَ تَدْيِيرِي وَبِاخْتِيَارِكَ عَنِ اخْتِيَارِي وَأَوْقِنِي عَلَى مَرَاكِزِ اضْطِرَارِي إِلَهِي أَخْرِجْنِي مِنْ ذُلِّ نَفْسِي وَطَهِّرْنِي مِنْ شَكِّي وَشَرِّكِي قَبْلَ حُلُولِ رَمْسِي بِكَ أَنْتَصِرْ فَأَنْصُرْنِي وَعَلَيْكَ أَتَوَكَّلُ فَلَا تَكِلْنِي وَإِيَّاكَ أَسْئَلُ فَلَا تُخَيِّبْنِي وَفِي فَضْلِكَ أَرْغَبُ فَلَا تَحْرِمْنِي وَبِجَنَابِكَ أَنْتَسِبُ فَلَا تُبْعِدْنِي وَبِبَابِكَ أَقْفُ فَلَا تَطْرُدْنِي

ص: ٤٠٨

١- خدایا کسیکه زیبایی هایش زشتی بوده، پس چگونه زشتی هایش زشتی نباشد، و کسیکه حقیقت گویای هایش ادعای خالی بوده، چگونه ادعاهایش ادعا نباشد؟ خدایا دستور نافذت، و مشیت چیره ات، برای صاحب سخن سخنی، و برای صاحب حال حالی نگذشته، خدایا چه بسیار طاعتی که بنا کردم، و چه بسیار حالتی که استوار نمودم. عدالتت اعتمادم را بر آنها ویران کرد، ولی فضل تو عذر مرا از آنها پذیراست. خدایا همانا میدانی هر چند طاعت از جانب من، به صورت کار جدی ادامه نداشته، ولی به صورت محبت و اراده ادامه داشته. خدایا چگونه تصمیم بگیرم و حال آنکه تو چیره ای؛ و چگونه تصمیم بگیرم در حالیکه تو دستوردهنده ای،

٢- خدایا مردد شدن من در آثار موجب دوری دیدار است، پس مرا با وجودت گرد آور، به وسیله عبادتی که مرا به تو رساند، چگونه بر وجود تو استدلال شود، به موجودی که در وجودش نیازمند به توست؟ آیا برای غیر تو ظهوری هست که برای تو نیست، تا آنان غیر وسیله ظهور تو باشد؟! کی پنهان بوده ای، تا نیازمند به دلیلی باشی که بر تو دلالت کند و کی دور بوده ای، تا آثار واصل کننده به تو باشند؟ کور باد دیده ای که تو را بر آن دیده بان نبیند و زیان کار باد تجارت بنده ای که از محبتت برای او سهمی قرار نداده ای،

٣- خدایا مرا به رجوع به آثار فرمان دادی، پس مرا به پوششی از انوار و هدایتی بصیرت جو به سوی خود بازگردان، تا از آنها به سویت بازگردم همانطور که از آنها به بارگاہت بار یافتم، با نگاهداری نهادم از نگاه به آنها و برگرفتن همتم از اعتماد بر آنها، همانا تو بر هر چیز توانایی. خدایا این خواری من است که در برابرت عیان است، و این حال من است که بر تو پوشیده نیست، از تو رسیدن به تو را میخواهم، و بر تو استدلال میکنم، پس به نورت مرا به وجودت راهنمایی کن، و در برابرت به صدق بندگی بر پا دار. خدایا از علم مخزونت به من بیاموز، و به پرده نگاهداریت حفظم کن.

(۱) إلهي تَقَدَّسَ رِضَاكَ أَنْ يَكُونَ لَهُ عِلْمٌ مِنْكَ فَكَيْفَ يَكُونُ لَهُ عِلْمٌ مِنِّي إِلَهِي أَنْتَ الْغَنِيُّ بِذَاتِكَ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ النَّفْعُ مِنْكَ فَكَيْفَ لَا- تَكُونُ غَنِيًّا عَنِّي إِلَهِي إِنَّ الْقَضَاءَ وَالْقَدَرَ يُمْنِنِي وَإِنَّ الْهَوَى بَوَائِقِ الشَّهْوَةِ أَسْرَنِي فَكُنْ أَنْتَ النَّصِيرَ لِي حَتَّى تَنْصُرَنِي وَتُبَصِّرَنِي وَأَغْنِي بِفَضْلِكَ حَتَّى أَسْتَعِينُ بِمَكَ عَنْ طَلْبِي أَنْتَ الَّذِي أَسْرَقْتَ الْأَنْوَارَ فِي قُلُوبِ أَوْلِيَائِكَ حَتَّى عَرَفُوكَ وَوَحَدُوكَ وَأَنْتَ الَّذِي أَزَلْتَ الْأَغْيَارَ عَنْ قُلُوبِ أَحِبَّائِكَ حَتَّى لَمْ يُحِبُّوا سِوَاكَ وَلَمْ يَلْجُئُوا إِلَى غَيْرِكَ أَنْتَ الْمُؤْنِسُ لَهُمْ حَيْثُ أَوْحَشَتْهُمْ الْعَوَالِمُ وَأَنْتَ الَّذِي هَدَيْتَهُمْ حَيْثُ اسْتَبَانَ لَهُمُ الْمَعَالِمُ مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ وَمَا الَّذِي (۲) فَقَدَ مَنْ وَجَدَكَ لَقَدْ خَابَ مَنْ رَضِيَ دُونَكَ يَدَلًّا وَلَقَدْ خَسِرَ مَنْ بَغَى عَنْكَ مَتَحَوَّلًا كَيْفَ يُرْجَى سِوَاكَ وَأَنْتَ مَا قَطَعْتَ الْإِحْسَانَ وَكَيْفَ يُطَلَّبُ مِنْ غَيْرِكَ وَأَنْتَ مَا بَدَّلْتَ عَادَةَ الْأَمْتِنَانِ يَا مَنْ أَذَاقَ أَحِبَّائَهُ حَلَاوَةَ الْمُؤَانَسَةِ فَقَامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مُتَمَلِّقِينَ وَيَا مَنْ أَلْبَسَ أَوْلِيَائَهُ مَلَاسَ هَيْبَتِهِ فَقَامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مُسْتَعْفِرِينَ أَنْتَ الذَّاكِرُ قَبْلَ الذَّاكِرِينَ وَأَنْتَ الْبَادِي بِالْإِحْسَانِ قَبْلَ تَوَجُّهِ الْعَابِدِينَ وَأَنْتَ الْجَوَادُ بِالْعَطَاءِ قَبْلَ طَلْبِ الطَّالِبِينَ وَأَنْتَ الْوَهَّابُ، (۳) ثُمَّ لِمَا وَهَبْتَ لَنَا مِنَ الْمُسْتَقْرِضِينَ إِلَهِي أَطْلُبُنِي بِرَحْمَتِكَ حَتَّى أَصِلَ إِلَيْكَ وَاجْزِئْنِي بِمَنْكَ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَيْكَ إِلَهِي إِنْ رَجَائِي لَا- يَنْقَطِعُ عَنْكَ وَإِنْ عَصَيْتُكَ كَمَا أَنَّ خَوْفِي لَا- يُرَائِلُنِي وَإِنْ أَطَعْتُكَ فَقَدْ دَفَعْتَنِي الْعَوَالِمَ إِلَيْكَ وَقَدْ أَوْعَنِي عِلْمِي بِكَرَمِكَ عَلَيَّكَ إِلَهِي كَيْفَ أَحِبُّ وَأَنْتَ أَمَلِي أَمْ كَيْفَ أَهَانُ وَعَلَيْكَ مُتَّكِلِي إِلَهِي كَيْفَ أَسْتَعِزُّ وَفِي الذُّلِّ أَرْكَزْتَنِي أَمْ كَيْفَ لَا أَسْتَعِزُّ وَإِلَيْكَ نَسَبْتَنِي. (۴) إِلَهِي كَيْفَ لَا- أَفْتَقِرُّ وَأَنْتَ الَّذِي فِي الْفُقَرَاءِ أَقَمْتَنِي أَمْ كَيْفَ أَفْتَقِرُّ وَأَنْتَ الَّذِي بِجُودِكَ أَغْنَيْتَنِي وَأَنْتَ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُكَ تَعَرَّفْتُ لِكُلِّ شَيْءٍ فَمَا جَهَلَكُ

ص: ۴۰۹

۱- خدایا مرا به حقایق اهل قرب محقق کن، و به راه و روش اهل جذب ببر، خدایا به تدبیرت نسبت به من مرا از تدبیرم، و به اختیارت از اختیارم بی نیاز گردان، و مرا به مواضع بیچارگی ام آگاه کن، خدایا مرا از خواری نفسم نجات ده، و از شک و شرک پاک کن و پیش از آنکه وارد قبر شوم، از تو یاری میجویم، پس مرا یاری ده، و بر تو توکل میکنم، پس مرا وامگذار، و از تو درخواست میکنم. پس ناامیدم مکن، و در فضل تو رغبت مینمایم، پس محرومم مگردان، و خود را به تو منسوب میکنم، پس دورم مکن، و در آستانه تو می ایستم پس مرانم،

۲- خدایا خشنودی تو منزّه است از اینکه علتی از جانب تو داشته باشد، پس چگونه ممکن است برای آن علتی از ناحیه من بوده باشد؟ خدایا تو بینازی از اینکه نفعی از جانب خویش به حضرتت رسد، پس چگونه بی نیاز از من نباشی؟ خدایا قضا و قدر مرا به آرزو انداخت، و هوای نفس مرا در بندهای شهوت اسیر کرد، پس تو یاور من باش تا پیروزم نمایی و بینایم کنی، و به فضل خود بی نیازم فرما، تا به وسیله تو از خواسته ام بی نیاز کردم، تویی که انوار را در قلوب دوستانت تاباندی، تا تو را شناختند و یگانه ات دانستند، و تویی که بیگانگان را از قلوب عاشقانت راندی تا غیر تو را دوست نداشتند، و به غیر تو پناه نبردند، تو مونس آنانی آنجا که عوالم آنان را به وحشت اندازد، تویی که آنان را هدایت نمودی، هر جا که نشانه هایی برای آنان آشکار شد، کسیکه تو را گم کرده چه یافته؟ و چه گم کرده،

۳- کسیکه تو را یافته، همانا محروم شد کسیکه به جای تو به دیگری راضی گشت، و زیانکار شد کسیکه از تو به دیگری روی آورد، چگونه به غیر تو امید بست، و حال آن که احساست را بریده نساختی، و چگونه از غیر تو خواسته شود در صورتی که تو شیوه نعمت بخشی ات را تغییر نداده ای، ای که به عاشقانش شیرینی همدم خود را چشانند، در نتیجه گویا نه در برابرش ایستادند، ای که اولیایش را جامه های هیبت پوشاند، پس آمرزش جویانه در مقابلش قرار گرفتند، تویی یاد کننده

پیش از یادکنندگان، و تویی شروع کننده به احسان، پیش از توجه بندگان، و تویی جودکننده به عطا، پیش از خواستن خواهندگان، و تویی بخشنده،

۴- و سپس آنچه را که به ما بخشیدی از ما به قرض خواهی، خدایا مرا به رحمت بخواه تا به تو رسم، و مرا به عطایت جذ کن تا به جانب تو رو کنم. خدایا امیدم از تو قطع نشود، گرچه نافرمانی ات کردم، چنان که ترسم از تو زایل نشود، گرچه اطاعت نمودم، همانا جهانیان مرا به جانب تو رانده اند، و دانشم به کرمت مرا به آستانه تو انداخته. خدایا من چگونه ناامید شوم و حال آنکه تو آرزوی منی، یا چگونه خوار گردم در صورتیکه اعتمادم بر توست. خدایا چگونه عزت خواهم، درحالی که در خواری ثابتم کرده ای، و چگونه عزت نخواهم با آن که به خود نسبتم داده ای؟

شَيْءٌ وَأَنْتَ الَّذِي تَعَرَّفْتَ إِلَيَّ فِي كُلِّ شَيْءٍ فَرَأَيْتُكَ ظَاهِرًا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ لِكُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ اسْتَتَوَى بِرَحْمَائِيَّتِهِ فَصَارَ
العَرْشُ غَيْبًا فِي ذَاتِهِ مَحْتًا الْأَ- شَارَ بِالْأ- شَارِ وَمَحَوْتَ الْأَغْيَارَ بِمُحِيطَاتِ أَفْلَاكِ الْأَنْوَارِ يَا مَنْ اخْتَجَبَ فِي سُيَرَادِقَاتِ عَرْشِهِ عَنِ أَنْ
تُدْرِكَهُ الْأَبْصَارُ يَا مَنْ تَجَلَّى بِكَمَالِ بَهَائِهِ فَتَحَقَّقَتْ عَظَمَتُهُ الْأَسْتِوَاءَ كَيْفَ تَخْفَى وَأَنْتَ الظَّاهِرُ أَمْ كَيْفَ تَغِيبُ وَأَنْتَ الرَّقِيبُ
الحَاضِرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ (١)

به هر صورت هر که توفیق یابد و روز عرفه را در عرفات باشد، دعاها و اعمال بسیار دارد، و بهترین اعمال در این روز دعاست،
و این روز شریف، در تمام روزهای سال به خاطر دعا امتیاز دارد، و برای برادران مؤمن از آنان که زنده اند یا دار فانی را وداع
گفته اند دعای بسیار باید کرد، و روایت وارده در حال عبد الله بن جندب، در موقف عرفات و دعای او برای برادران خود
مشهور است، و همچنین روایت زید نرسی، در حال ثقه جلیل القدر، معاویه بن وهب در صحرای عرفات و دعای او درباره
فردفرد از اشخاصی که در آفاق بودند، و روایت او از امام صادق علیه السلام در فضیلت این عمل، شایسته ملاحظه و توجه
است و امید واثق از برادران دینی، آنکه به این بزرگواران اقتدا کرده، و اهل ایمان را در دعا بر خود مقدم دارند و این گنهگار
روسیاه را یکی از آن اشخاص به حساب آرند، و در حال حیات و مرگ از دعای خیر فراموشم نفرمایند، و نیز در این روز
زیارت جامعه سوم را قرائت کن، و در آخر روز عرفه

ص: ۴۱۰

۱- خدایا چگونه نیازمند نباشم، و حال آن که مرا در نیازمندان نشانندی، یا چگونه نیازمند باشم در صورتی که تو به جودت
بی نیازم کرده ای، و تویی که معبودی جز تو نیست، خود را به هر چیز شناساندی، پس چیزی جاهل به تو نیست، و تویی که
خود را در هر چیز به من شناساندی، پس تو را در هر چیز نمایان دیدم، و تویی نمایان برای هر چیز، ای که به رحمانیتش چیره
شد، در نتیجه عرش در ذاتش پنهان شد، آثار را با آثار نابود کردی، و اغیار را به احاطه کنندگان افلاک انوار محو نمودی،
ای که در سراپرده های عرشش پرده نشین از این شد که دیده ها او را دریابد، ای آن که به کمال زیبایی اش تجلی کرد، پس
تحقق یافت عظمتش از روی استیلا- و برتری چگونه پنهان شوی و حال آن که نمایانی، یا چگونه غایب شوی و حال آن که
دیده بانی و حاضری، همانا تو بر هر چیز توانایی، و سپاس تنها از آن خداست، خدای یگانه.

بخوان:

يَا رَبِّ إِنَّ ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ وَ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِي لَا تَنْقُصُكَ فَأَعْطِنِي مَا لَا يَنْقُصُكَ وَ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ (۱)

و نیز بخوان:

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنِي خَيْرَ مَا عِنْدَكَ لِشَرِّ مَا عِنْدِي فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَزَحْمِنِي بِتَعَبِي وَ نَصَبِي فَلَا تَحْرِمْنِي أَجْرَ الْمُصَابِ عَلَيَّ مُصِيبَتِهِ (۲)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس، در ضمن دعاهای روز عرفه فرموده: چون غروب آفتاب نزدیک شود بگو: «بسم الله و بالله و سبحان الله و الحمد لله تا آخر، و این همان دعای عشرات است که پیش از این گذشت، پس سزاوار است خواندن دعای عشرات که خواندن آن در هر صبح و شام مستحب است، در آخر روز عرفه ترک نشود، و این اذکار عشراتی را که کفعمی نقل کرده، همان از کار آخر دعای عشرات است که سید ابن طاووس روایت کرده.

اعمال شب و روز عید قربان

شب دهم: از شب های پربرکت و از چهار شبی است که شب زنده داری در آنها مستحب است و درهای آسمان در این شب باز است، و زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام، و دعای «یا دائم الفضل علی البریه» که در اعمال شب جمعه گذشت در این شب مستحب است.

روز دهم: روز عید قربان است که بسیار شریف است، و اعمال آن چند چیز است: اول: غسل، که در این روز مستحب مؤکد است، و بعضی از علما آن را واجب دانسته اند.

دوم: نماز عید، به همان صورت که در عید فطر ذکر شد، اما در این روز، مستحب است پس از نماز از گوشت قربانی افطار شود.

سوم: خواندن دعاهایی که پیش از نماز عید و

ص: ۴۱۱

۱- پروردگارا، همانا گناهان من به تو زبانی نمیرساند، و آمرزشت بر من از تو نمیکاهد، پس ببخش به من آنچه نمیکاهدت و بیامرزم برایم آنچه که زیانت نرساند،

۲- خدایا محرومم مساز از خیر آنچه نزد توست، به خاطر شر آنچه پیش من است، پس اگر با خستگی و واماندگی ام به من رحم نمیکنی، از پاداش مصیبت دیده بر مصیبتش محرومم مکن.

بعد از آن وارد شده، و آن دعاها در کتاب «اقبال» آمده و شاید بهترین دعاهاى این روز، دعای چهل و هشتم صحیفه کامله سجادیه باشد، که اول آن: «اللّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ مَبَارَكٌ» است، و دعای چهل و ششم: «يا من یرحم من لا یرحمه العباد» را نیز بخواند.

چهارم: خواندن دعای ندبه است، که بعد از این ان شاء الله خواهد آمد.

پنجم: قربانی کردن است که مستحب مؤکد میباشد.

ششم: خواندن تکبیرات است برای کسیکه در منی باشد، در پی پانزده نماز که نخستین آنها نماز ظهر روز عید است، و آخر آنها نماز صبح روز سیزدهم، و کسانی که در سایر شهرها هستند، پس از ده نماز، از نماز ظهر عید تا صبح دوازدهم بخوانند، و تکبیرات بر وفق روایت صحیح کتاب «کافی» این است:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقَنَا مِنْ بَهِيمِهِ الْأَنْعَامِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أَوْلَانَا . (۱)

و مستحب است تکرار این تکبیرات به دنبال نمازها به قدر امکان، و خواندن آن پس از نمازهای مستحب.

روز پانزدهم: سال دویست و دوازده ولادت حضرت هادی علیه السلام واقع شده.

اعمال شب وروز عید غدیر

شب هیجدهم: شب عید غدیر و شب بسیار با شرافتی است، سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» دوازده رکعت نماز با یک سلام به کیفیتی مخصوص برای این شب همراه با دعاهایی روایت کرده است.

روز هیجدهم: روز عید غدیر، و «عید الله اکبر»، و عید آل محمد علیهم السلام و عظیم ترین عید است، و حق تعالی هیچ پیامبری

ص: ۴۱۲

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، تنها برای اوست سپاس، خدا بزرگتر است، بر آنچه ما را هدایت فرمود، خدا بزرگتر است بر آنچه به ما روزی داد از چهارپایان بی زبان و سپاس خدای را بر آنچه ما را آزمود.

را مبعوث نفرموده جز آنکه این روز را عید کرده و حرمت آن را دانسته.

نام این روز در آسمان روز «عهد معهود» و در زمین روز «میثاق مأخوذ» و «جمع مشهود» است.

روایت شده که از امام صادق علیه السّلام پرسیدند، آیا مسلمانان را غیر از جمعه و قربان و فطر عیدی هست؟ فرمود: آری عیدی است که حرمتش از همه اعیاد بیشتر است، راوی گفت: کدام عید است؟ حضرت فرمود: روزی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علیه السّلام را به جانشینی خود نصب فرمود، و اعلام کرد: هر که من مولا و آقای اویم، پس علی مولا- و آقا و پیشوای اوست، و آن روز هیجدهم، ذو الحجّه است، راوی گفت: در آن روز چه کاری باید انجام داد؟ فرمود باید روزه بدارید، و عبادت کنید، و محمّد و آل محمّد علیهم السّلام را یاد آرید، و بر ایشان صلوات فرستید، رسول خدا صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علیه السّلام را وصیت کرد، که این روز را عید گردانند، و هر پیامبری به جانشینی خویش وصیت میکرد، که این روز را عید کند.

در حدیث ابن ابی نصر بزنطی از حضرت رضا علیه السّلام آمده: ای پسر ابی نصر هر کجا باشی، بکوش روز عید غدیر نزد قبر مطهر حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام حاضر شوی، به درستیکه در این روز، خدا میآمرزد، از هر مرد و زن مؤمن گناه شصت سال ایشان را، و از آتش دوزخ آزاد میکند، دو برابر آنچه در ماه رمضان و شب قدر و شب فطر آزاد کرده، و پرداخت

ص: ۴۱۳

یک درهم در این روز به برادران مؤمن، برابر هزار درهم در اوقات دیگر است، و در این روز به برادران مؤمن احسان کن، و هر مرد و زن مومن را شاد گردان، به خدا سوگند، اگر مردم فضیلت این روز را چنان که باید بدانند، هر آینه هر روز فرشتگان با ایشان ده مرتبه مصافحه کنند.

در هر صورت بزرگداشت این روز شریف لازم است، و اعمال آن چند چیز است: اول: روزه که کفاره شصت سال گناه است، و در حدیثی است روزه این روز برابر روزه تمامی عمر دنیا و معادل با صد حج و صد عمره است.

دوم: غسل.

سوم: زیارت امیر مؤمنان علیه السلام و شایسته است انسان هر کجا باشد، بکوشد که خود را به قبر مطهر آن حضرت برساند، و برای آن جناب در این روز سه زیارت مخصوص روایت شده که یکی از آنها زیارت معروف به «امین الله» است، که هم از نزدیک و هم از راه دور خوانده میشود، و آن از زیارات جامعه مطلقه است، و در باب زیارات ان شاء الله تعالی خواهد آمد.

چهارم: تعویذی [ذکر مربوط به پناه جستن به خدا از ناملازمات و شرور] را که سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده بخواند.

نماز روز عید غدیر

پنجم: دو رکعت نماز بجا آورد، و به سجده رود، و صد مرتبه شکر خدا گوید، آنگاه سر از سجده بردارد و بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ وَحَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَ أَنَّكَ وَاحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ تَلِدْ وَ لَمْ تُوَلَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُوًا أَحَدٌ

ص: ۴۱۴

وَ أَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صِلَاؤُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ كَمَا كَانَ مِنْ شَأْنِكَ أَنْ تَفْضَلْتَ عَلَيَّ بِأَنْ
 جَعَلْتَنِي مِنْ أَهْلِ إِجَابَتِكَ وَ أَهْلِ دِينِكَ وَ أَهْلِ دَعْوَتِكَ وَ وَقَفْتَنِي لِذَلِكَ فِي مُبْتَدِئِ خَلْقِي تَفْضُلًا مِنْكَ وَ كَرَمًا وَ جُودًا ثُمَّ أَرَدْتُ
 الْفَضْلَ فَضْلًا وَ الْجُودَ جُودًا وَ الْكِرَمَ كَرَمًا رَأْفَةً مِنْكَ وَ رَحْمَةً إِلَيَّ أَنْ حَيَّدْتَ ذَلِكَ الْعَهْدَ لِي تَجْدِيدًا بَعْدَ تَجْدِيدِكَ خَلْقِي وَ
 كُنْتُ نَسِيًّا نَسِيًّا نَاسِيًّا سَاهِيًّا غَافِلًا فَاتَمَمْتَ نِعْمَتَكَ بِأَنْ ذَكَرْتَنِي ذَلِكَ وَ مَنَنْتَ بِهِ عَلَيَّ وَ هَدَيْتَنِي لَهُ فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ يَا إِلَهِي وَ
 سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ أَنْ تُتِمَّ لِي ذَلِكَ وَ لَا تَسْلُبْنِيهِ حَتَّى تَتَوَفَّانِي عَلَيَّ ذَلِكَ وَ أَنْتَ عَنِّي رَاضٍ فَإِنَّكَ أَحَقُّ الْمُنْعِمِينَ أَنْ تُتِمَّ نِعْمَتَكَ
 عَلَيَّ ، (۱) اللَّهُمَّ سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا وَ أَجَبْنَا دَاعِيكَ بِمَنْكَ فَلَكَ الْحَمْدُ غُفْرَانُكَ رَبَّنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ حُدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ
 بِرَسُولِهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ صَدَقْنَا وَ أَجَبْنَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فِي مَوَالِيهِ مَوْلَانَا وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَخِي رَسُولِهِ وَ الصَّدِيقِ الْأَكْبَرِ وَ الْحُجَّةِ عَلَيَّ بِرَبِّيهِ الْمُؤَيَّدِ بِهِ نَبِيِّهِ وَ دِينِهِ الْحَقِّ الْمُبِينِ عَلَمًا لِدِينِ اللَّهِ وَ
 خَازِنًا لِعِلْمِهِ وَ عَيْبَةً غَيْبِ اللَّهِ وَ مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ وَ أَمِينَ اللَّهِ عَلَيَّ خَلْقِهِ وَ شَاهِدَهُ فِي بَرِيَّتِهِ اللَّهُمَّ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
 أَنْ آمَنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا، (۲) وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَ آتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَيَّ رُسُلِكَ وَ لَا تُخْزِنَا
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ فَإِنَّا يَا

ص: ۴۱۵

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق اینکه تنها تورا ست سپاس، یگانه ای شریکی نداری و تویی یکتا، یگانه، بینیا، نزاده ای و نه زاده شده ای، و یکتایی که همتایی نداری، و محمد بنده و رسول توست، درودهایت بر او و خاندانش، ای آن که هر روز در کاری است، چنان که در شأنت بود، که بر من تفضل نمودی، به اینکه مرا از اهل اجابت و دین و دعوت قرار دادی، و در آغاز آفرینش از روی تفضل و کرم و جود خویش، بر این امور موقفم داشتی، سپس از روی رأفت و رحمت، به دنبال آوردی این فضل را با فضلی دیگر، و این جود را با جودی دیگر، و این کرم را با کرمی دیگر، تا اینکه آن پیمان را برایم از نو تازه کردی، پس از تجدید آفرینش، و حال آنکه در فراموشی کامل بودم، فراموشکار و بیتوجه و بیخبر، پس نعمت را بر من تمام کردی، به اینکه آن پیمان را به یادم انداختی، و به آن بر من منت نهادی، و به آن راهنمایم نمودی، پس از شأنت تو باشد، ای خدای من و آقا و مولایم، اینکه آن را بر من تمام کنی، و از دستم نگیری، تا بر پایه آن از دنیایم ببری، درحالیکه از من خشنود باشی، به یقین تو سزاوارترین نعمت دهندگانی، بر اینکه نعمت را بر من تمام کنی

۲- خدایا به لطف تو شنیدیم و اطاعت کردیم، و دعوت کننده ات را اجابت نمودیم، تو را سپاس، آمرزشت را خواهانیم پروردگارا، و بازگشت ما به سوی توست، ایمان آوردیم به خدای یگانه، شریکی برای او نیست، و به رسولش محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد)، او تصدیق کردیم و خواننده خدا را اجابت نمودیم، و از پیامبرش پیروی کردیم، در رابطه با موالات مولایمان و مولای همه اهل ایمان، امیر المؤمنین علی بن ابیطالب، بنده خدا و برادر رسول خدا و صدیق اکبر، و حجت بر مخلوقات خدا، آن مولایی که خدا پیامبر و دین بر حق و آشکارش را به او تایید کرد، نشانه دین خدا و خزانه دار دینش، و ظرف غیب خدا، و جایگاه سر خدا، و امین خدا بر خلقش، و گواه او در مخلوقاتش، خدایا پروردگارا ما شنیدیم ندا کننده ای که ندا می کرد برای ایمان، که به پروردگارتان ایمان بیاورید، پس ما ایمان آوردیم، پس گناهانمان را بیامرزد و بدی هایمان را بپوشان،

رَبَّنَا بِمَنِّكَ وَ لُطْفِكَ أَجَبْنَا دَاعِيكَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ وَ صَدَقْنَاهُ وَ صَدَقْنَا مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ كَفَرْنَا بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ فَوَلَّنا مَا تَوَلَّيْنَا وَ أَحْسَرْنَا مَعَ أَئِمَّتِنَا فَإِنَّا بِهِمْ مُؤْمِنُونَ مُوقِنُونَ وَ لَهُمْ مُسَلِّمُونَ آمَنَّا بِسِرِّهِمْ وَ عَلَانِيَتِهِمْ وَ شَاهِدِهِمْ وَ غَائِبِهِمْ وَ حَيِّهِمْ وَ مَيِّتِهِمْ وَ رَضِينَا بِهِمْ أَئِمَّةً وَ قَادَةً وَ سَادَةً وَ حَسِبْنَا بِهِمْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ اللَّهِ دُونَ خَلْقِهِ لَا نَبْتَغِي بِهِمْ يَدَلاً وَ لَا نَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيحَةً وَ بَرَّئْنَا إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ مَنْ نَصَبَ لَهُمْ حَزْباً مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ كَفَرْنَا بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الْأَوْثَانِ الْأَرْبَعَةِ وَ أَشْيَاعِهِمْ ، (۱) وَ اتَّبَاعِهِمْ وَ كُلِّ مَنْ وَالَاهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ إِلَى آخِرِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْهَدُكَ أَنَّا نَدِينُ بِمَا دَانَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ وَ قَوْلُنَا مَا قَالُوا وَ دِينُنَا مَا دَانُوا بِهِ مَا قَالُوا بِهِ قُلْنَا وَ مَا دَانُوا بِهِ دَنَا وَ مَا أَنْكَرُوا أَنْكَرْنَا وَ مَنْ وَالُوا وَالَيْنَا وَ مَنْ عَادُوا عَادَيْنَا وَ مَنْ لَعَنُوا لَعْنَا وَ مَنْ تَبَرَّأُوا مِنْهُ تَبَرَّأْنَا مِنْهُ وَ مَنْ تَرَحَّمُوا عَلَيْهِ تَرَحَّمْنَا عَلَيْهِ آمَنَّا وَ سَلَّمْنَا وَ رَضِينَا وَ اتَّبَعْنَا مَوَالِينَا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ اللَّهُمَّ فَتَمِّمْ لَنَا ذَلِكَ وَ لَا تَسْلُبْنَاهُ وَ اجْعَلْهُ مُسْتَقَرّاً ثَابِتاً عِنْدَنَا وَ لَا تَجْعَلْهُ مُسْتَعَاراً وَ أَحِينَا مَا أَحْيَيْتَنَا عَلَيْهِ وَ أَمْتِنَا إِذَا أَمْتِنَا عَلَيْهِ آلُ مُحَمَّدٍ أَمْتِنْنَا فِيهِمْ نَأْتَمُّ وَ إِيَّاهُمْ نُؤَالِي وَ عِدُّوهُمْ عِدُّوْ اللَّهِ نَعِيَادِي فَاجْعَلْنَا مَعَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَإِنَّا بِذَلِكَ رَاضُونَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

باز به سجده رود و صد مرتبه «الحمد لله»

ص: ۴۱۶

۱- و ما را با نیکان بمیران، پروردگارا به ما عنایت کن آنچه را وسیله فرستادگانت به ما وعده دادی، و در روز قیامت ما را رسوا مکن، به یقین تو خلف وعده نمیکنی، ما ای پروردگارمان به منت و لطف دعوت کننده ات را پاسخ گفتیم، و از پیامبرت پیروی نمودیم و او را تصدیق کردیم، و مولای مؤمنان را باور نمودیم، و به جبت و طاغوت کفر ورزیدیم، ما را تابع آن که به ولایت پذیرفتیم قرار بده، و با امامانمان محشور فرما، ما به آنان ایمان و باور داریم، و نسبت به آنان تسلیم، ایمان آوردیم به به نهان و آشکارشان، و حاضر و غایبشان و زنده و مرده شان، و به آنان به عنوان پیشوایان و پیشروان و سروران خویش خشنود گشتیم و همانان، بین ما و خدا از سایر خلق بسند، به جای آنان عوضی نجویم، و جز ایشان کسی را به عنوان خلیفه برنگیریم، و به خدا بیزاری جستیم از هر که از جنّ و انس، از اولین و آخرین، در برابرشان جنگی بر پا کرد، و کافر شدیم به جبت و طاغوت، و بنهای چهارگانه و شیعیان و

۲- پیروانشان، و هر که از جنّ و انس دوستشان دارد، از اول روزگار تا پایانش. خدایا تو را گواه می گیریم که ما معتقدیم به آنچه معتقد شدند به آن محمّد و خاندان محمّد (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و گفتار ما آن است که آنان گفتند، و دینمان همان است که آنها متدین به آن بودند، هر چه را گفتند گفتیم، و به آنچه معتقد شدند معتقد شدیم، و هر چه را انکار کردند انکار کردیم، و هر که را دوست داشتند دوست داشتیم، و هر که را دشمن داشتند دشمن داشتیم، و هر که را لعنت کردند لعنت کردیم، و از هر که بیزار شدند، از او بیزار شدیم، و هر که را مورد رحمت قرار دادند، مورد رحمت قرار دادیم، ایمان آوردیم، و تسلیم و راضی شدیم، و از موالیانمان (درود خدا بر آنان) پیروی کردیم. خدایا آن را بر ما کامل کن، و از دستمان مگیر، و آن را نزد ما مستقرّ و ثابت قرار ده، و موقت مگردان، و ما را بر آن زنده بدار، تا گاهی که زنده مان داری، و بر آن بمیران، تا زمانی که ما را می میرانی، خاندان محمّد امامان ما هستند، به آنان اقتدا می کنیم، و آنان را دوست میداریم، دشمنانشان را که دشمن خدایند دشمن میداریم، پس ما را در دنیا و آخرت با آنان قرار ده، و از مقربان پیشگاهت گردان، که

ما به همان راضی هستیم، ای مهربان ترین مهربانان.

و صدر مرتبه «شکر الله» بگویند، روایت شده: هر که این عمل را بجا آورد، ثواب کسی را داشته باشد، که روز عید غدیر، خدمت رسول صلی الله علیه و آله حاضر شده، و با آن حضرت بر ولایت امیر المؤمنین علیه السلام بیعت کرده باشد تا آخر خیر.

بهتر این است که این نماز را نزدیک به هنگام زوال بجا آورد، که حضرت رسول صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علیه السلام را در آن ساعت برای مردم به امامت و خلافت نصب فرمود.

در این نماز در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «قدر»، و در رکعت دوم سوره «توحید» را بخواند.

ششم: غسل کند، و به نیم ساعت پیش از زوال دو رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت سوره «حمد» یک بار، و سوره «توحید» ده بار، و «آیه الکرسی» ده بار، و ده بار «أنا انزلنا» خوانده شود، که برابر صد هزار حج و صد هزار عمره است و باعث برآورده شدن حوائج دنیا و آخرت او، به آسانی و عافیت، از جانب خدای کریم است، و پوشیده نمایند، که در کتاب «اقبال» در بیان این نماز سوره «أنا انزلناه» مقدم بر «آیه الکرسی» ذکر شده، و علامه مجلسی در «زاد المعاد» از کتاب «اقبال» پیروی کرده و سوره «قدر» را مقدم داشته، چنان که این حقیر هم در کتب دیگر به این صورت ذکر کرده ام، ولی برابر با پیجویی زیادی که کردم، بیشتر «آیه الکرسی» را مقدم بر «قدر» دیدم.

احتمال اینکه از قلم مبارک سید در کتاب «اقبال» سهوی شده، یا ناسخان در این نماز،

هم در عدد «حمد» و هم در مقدم داشتن «قدر» بر «آیه الکرسی» اشتباهی کرده اند، یا این که این عمل مستقلی غیر از آن نماز است بسیار بعید به نظر میرسد، و الله تعالی عالم.

و بهتر این است که پس از این نماز تمام این دعا را بخواند: «رَبَّنَا اِنَّا سَمِعْنَا مَنَادِيَا.

« هفتم: دعای ندبه را بخواند.

هشتم: این دعا را بخواند، که سید ابن طاووس از شیخ مفید روایت کرده:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَعَلِيٍّ وَلِيِّكَ وَالشَّانِ وَالْقَدْرِ الَّذِي خَصَّصْتَهُمَا بِهِ دُونَ خَلْقِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَأَنْ تَبْدَأَ بِهِمَا فِي كُلِّ خَيْرٍ عَاجِلٍ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَثَمَةِ الْقَادَةِ وَالِدَةَ السَّادَةِ وَالنُّجُومِ الزَّاهِرَةِ وَالْأَعْلَامِ الْبَاهِرَةِ وَسَيَاسَةِ الْعِبَادِ وَأَرْكَانِ الْبِلَادِ وَالنَّاقَةَ الْمُرْسِيَةَ وَالسَّفِينَةَ النَّاجِيَةَ الْجَارِيَةَ فِي اللَّحَجِ الْعَامِرَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ حُزَانَ عِلْمِكَ وَأَرْكَانِ تَوْحِيدِكَ وَدَعَائِمِ دِينِكَ وَمَعَادِنِ كَرَامَتِكَ وَصِفْوَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ الْأَنْفِيَاءِ الْأَنْفِيَاءِ النَّجِيَاءِ الْأَبْرَارِ وَالْبَابِ الْمُبْتَلَى بِهِ النَّاسَ مَنْ آتَاهُ نَجَاةً وَمَنْ أَبَاهُ هَوَى، (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَهْلِ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِمَسْئَلَتِهِمْ وَذَوَى الْقُرْبَى الَّذِينَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَفَرَضْتَ حَقَّهُمْ وَجَعَلْتَ الْجَنَّةَ مَعَادًا مَنْ افْتَصَّ آثَارَهُمُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَمَا أَمَرُوا بِطَاعَتِكَ وَنَهَوْا عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَدَلُّوا عِبَادَكَ عَلَيَّ وَخَدَائِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَنَجِيَّتِكَ وَصِفْوَتِكَ وَأَمِينِكَ وَرَسُولِكَ إِلَيَّ خَلْقِكَ وَبِحَقِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَيَعْسُوبِ الدِّينِ وَقَائِدِ الْغُرِّ

ص: ۴۱۸

۱- خدایا از تو درخواست میکنم به حق محمد پیامبرت، و علی نماینده ات، و شأن و مرتبه ای که آن دو را ممتاز از مخلوقات به آن اختصاص دادی، بر محمد و علی درود فرستی، و در هر خیری که فوری است از آنان آغاز کنی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، آن امامان پیشرو، و دعوت کنندگان سرور، و ستارگان درخشان، و نشانه های فروزان، و تدبیرکنندگان دنیا و آخرت بندگان، و پایه های ممالک، و ناقه فرستاده شده، و کشتی نجات که روان در دریاها عمیق است. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، خزانه داران دانشت، و پایه های توحیدت، و ستون های دینت، و معادن کرامتت، و برگزیدگان از مخلوقات و بهترین منتخبان از خلقت، آن پرهیزگاران و پاکیزگان، و نجیبان و نیکوکاران، و دری که مردم مبتلای به آنند، هر که از آن درآمد نجات یافت، و هر که سرباز زد در هلاکت سقوط کرد.

الْمُحَجَّلِينَ الْوَصِيَّ الْوَفِيَّ وَالصَّدِيقِ الْأَكْبَرَ وَالْفَارُوقِ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ وَالشَّاهِدِ لِمَكَ وَالِدَالَّ عَلِيَّكَ وَالصَّادِعِ بِأَمْرِكَ وَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِكَ لَمْ تَأْخُذْهُ فَيْكَ لَوْمَةٌ لَأَنْ تَصِيَلَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، (١) وَأَنْ تَجْعَلَنِي فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي عَقَدْتَ فِيهِ لَوْلِيَّكَ الْعَهْدَ فِي أَعْنَاقِ خَلْقِكَ وَأَكْمَلْتَ لَهُمُ الدِّينَ مِنَ الْعَارِفِينَ بِحُزْمَتِهِ وَالْمُقَرَّرِينَ بِفَضْلِهِ مِنْ عَقَائِكَ وَطُلُقَائِكَ مِنَ النَّارِ وَ لَا تُشْمِتْ بِي حَاسِدِي النَّعَمِ اللَّهُمَّ فَكَمَا جَعَلْتَهُ عِيدَكَ الْأَكْبَرَ وَسَيَمَّتُهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَفِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمِيْأُخُودِ وَالْجَمْعِ الْمَسْمُوعِ صِيَلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْرَرُ بِهِ عُيُونَنَا وَاجْمَعْ بِهِ شَمْلَنَا وَ لَا تُضِلَّنَا بَعِيدًا إِذْ هَدَيْتَنَا وَاجْعَلْنَا لِأَنْعَمِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَزَّفْنَا فَضْلَ هَذَا الْيَوْمِ وَبَصَّرْنَا حُزْمَتَهُ وَكَرَّمَنَا، (٢) بِهِ وَشَرَّفَنَا بِمَعْرِفَتِهِ وَهَدَانَا بِنُورِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّكَمَا وَ عَلِيَّ عَثْرَتُكَمَا وَ عَلِيَّ مُحْيِيَّكَمَا مِنِّي أَفْضَلَ السَّلَامِ مَا بَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَ بِكَمَا أَتَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْمَا فِي نَجَاحِ طَلِبَتِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَتَيْسِيرِ أُمُورِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصِيَلَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَلْعَنَ مَنْ جَحَدَ حَقَّ هَذَا الْيَوْمِ وَأَنْكَرَ حُزْمَتَهُ فَصَدَّ عَنْ سَبِيلِكَ لِإِطْفَاءِ نُورِكَ فَأَبِي اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيمَ نُورَهُ اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَ اكْشِفْ عَنْهُمْ وَبِهِمْ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ الْكُرْبِيَّاتِ اللَّهُمَّ امْتَلَأِ الْأَرْضَ بِهِمْ عَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَجَوْرًا وَأَنْجِزْ لَهُمْ مَا وَعَدْتَهُمْ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. (٣)

و اگر

ص: ۴۱۹

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، اهل ذکری که به پرسش از آنان دستور دادی، و خویشاوندی که به دوستی شان امر فرمودی و حقشان را واجب نمودی، و بهشت را بازگشتگاه کسی قرار دادی که از آثارشان پیروی نماید. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، چنان که به طاعتت امر کردند، و از معصیتت نهی نمودند، و بندگانت را بر وحدانیتت دلالت فرمودند. خدایا من از تو درخواست میکنم به حق محمد پیامبرت و نجیبت و برگزیده ات، و امینت، و فرستاده ات به سوی بندگانت، و به حق امیر المؤمنین، رئیس دین و پیشرو سپیدرویان، آن جانشین وفادار، و صدیق اکبر، و جدا کننده بین حق و باطل، و گواه بر تو و رهنمای به سوی تو، و آشکار کننده دستورت، و جهاد کننده در راهت، که او را ملامت ملامت کننده ای درباره تو و نگیرد، که بر محمد درود فرستی،

۲- و مرا در این روز که برای ولایت، عهد امام را بر عهده بندگانت بستی، و برای آنان دین را کامل نمودی، از آگاهان به حرمتش، و اقرار کنندگان به فضلش قرار دهی، و همچنین از آزادشدگان و رهاگشتگان از آتش به حساب آری، و حسودان نعمتها را به سرزنش من میاور. خدایا چنان که آن را عید بزرگترت قرار داده ای، و آن را در آسمان روز عهد معهود، و در زمین روز پیمان گرفتن و انجمن پرسیده نامیدی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و دیدگان ما را به آن روشن فرما، و پراکندگی ما را به آن جمع کن، و پس از آنکه هدایتان نمودی، گمراهمان مکن، و به نعمت هایت از سپاس گذاران قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان. خدا را سپاس که برتری این روز را به ما شناساند، و ما را به حرمت آن بینا فرمود، و به آن گرامی داشت،

۳- و با شناختش به ما شرافت داد، و به نورش هدایتان نمود، ای رسول خدا، ای امیر المؤمنین، بر شما و خاندانتان و بر دوستدارانتان از جانب من برترین سلام ها، تا شب و روز باقی است، و به واسطه شما به خدا روی میآورم، پروردگرم و

پروردگار شما، در به دست آوردن خواسته ام، و برآورده شدن حاجتم، و آسان شدن کارهایم. خدایا از تو درخواست میکنم به حق محمد و خاندان محمد که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و لعنت کنی کسی را که حقانیت این روز را منکر شده، و حرمتش را به انکار برخاسته، و از راهت برای خاموش کردن نورت جلوگیری نموده است، ولی خدا هرگز نخواهد، مگر اینکه نورش را به کمال رساند، خدایا گشایش ده به اهل بیت محمد پیامبرت، و برطرف کن از آنان، و به وسیله آنان گرفتاری ها را از اهل ایمان. خدایا زمین را به وسیله آنان پر از دادگری کن، همانطور که از ستم و بیداد پر شده است، به آنچه که به آنان وعده داده ای وفا کن، که تو خلف وعده نمی کنی.

بتواند، دعای مبسوط را که سید در کتاب «اقبال» روایت کرده بخواند.

نهم: چون مؤمنی را ملاقات کند این تهیت را گوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (۱)

و نیز بخواند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنَا بِهَذَا الْيَوْمِ وَ جَعَلَنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِعَهْدِهِ الْإِنْيَا وَ مِيثَاقِهِ الَّذِي وَاتَّقْنَا بِهِ مِنْ وِلَايَةِ وُلَاةِ أَمْرِهِ وَ الْقَوَامِ بِقِسِيَّتِهِ وَ لَمْ يَجْعَلْنَا مِنَ الْجَاحِدِينَ وَ الْمُكْذِبِينَ بِيَوْمِ الدِّينِ (۲)

دهم: صد مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ كَمَالَ دِينِهِ وَ تَمَامَ نِعْمَتِهِ بِوِلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۳)

آگاه باش در این روز شریف، برای هر یک از امور زیر فضیلت بسیاری است: پوشیدن جامه های نیکو، زینت کردن، استعمال بوی خوش، شادی کردن، و شاد نمودن شیعیان امیر المؤمنین علیه السّلام، گذشت از تقصیرات شیعیان، بر آوردن حاجات آنان، صله ارحام، توسعه دادن بر اهل و عیال، اطعام اهل ایمان، افطار دادن به روزه داران، مصافحه با مومنان رفتن به زیارت آنان، تبسم نمودن بر چهره ایشان، و فرستادن هدایا برای اهل ایمان، و بجا آوردن شکر و سپاس بخاطر نعمت بزرگ ولایت، بسیار صلوات فرستادن، انجام عبادات و طاعات بسیار.

کسیکه در این روز یک درهم به برادر مؤمن خود بدهد، برابر با صد هزار درهم در غیر این روز است.

طعام دادن در این روز به یک مؤمن مانند طعام دادن به همه پیامبران و صدیقان است.

در خطبه حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام در روز غدیر چنین آمده است: هر که مؤمن و روزه دار را به وقت افطارش افطار دهد، مانند آن است که ده

ص: ۴۲۰

۱- سپاس خدای را، که ما را از چنگ زندگان به ولایت امیر المؤمنین و امامان دیگر درود بر آنان قرار داد.

۲- خدای را سپاس که ما را به این روز گرامی داشت، و از وفاکنندگان به عهدش که بر عهده ما نهاده بود، و پیمانش که با ما بسته بود قرار داد، عهد و پیمانی که عبارت است از ولایت سرپرستان امرش، و قیام کنندگان به عدلش، و ما را از انکار کنندگان، و تکذیب کنندگان روز جزا قرار نداده.

۳- خدای را سپاس، که کمال دینش، و تمام نعمتش را به ولایت امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (درود خدا بر او) قرار داد.

«فِئَام» را افطار داده باشد، شخصی از جای برخاست و عرضه داشت: یا امیر المؤمنین «فِئَام» چیست؟ ایشان فرمود صد هزار پیغمبر و صدیق و شهید، پس چگونه خواهد بود، کثرت فضیلت حال کسیکه جمعی از مردان و زنان مؤمن را کفایت کند، من امان او را از کفر و فقر بر خدای تعالی ضامن هستم.

تا آخر خبر.

صیغه عقد اخوت در روز غدیر

در هر صورت فضیلت این روز شریف، بیش از آن است که ذکر شود، و این روز قبولی اعمال شیعیان، و روز برطرف شدن غم های ایشان است و روزی است که حضرت موسی علیه السلام بر ساحران پیروز شد، و خدا آتش را بر ابراهیم علیه السلام سرد و سلامت نمود و حضرت موسی علیه السلام یوشع بن نون را جانشین خود کرد، و حضرت عیسی شمعون الصفا را خلیفه خود قرار داد و حضرت سلیمان علیه السلام ملت خود را برای جانشینی آصف بن برخیا گواه گرفت، و جناب رسول خدا بین اصحاب خود عقد برادری برقرار کرد، به این خاطر عقد برادری در این روز با برادران مؤمن سزاوار است و کیفیت آن بصورتی که شیخ ما در کتاب «مستدرک الوسائل» از کتاب «زاد الفردوس» نقل فرموده است چنین است: دست راست خود را بر دست راست برادر مؤمن خود بگذارد، و بگوید:

وَاخِيَّتِكَ فِي اللَّهِ وَصَافِيَّتِكَ فِي اللَّهِ وَصَافِحَتِكَ فِي اللَّهِ وَعَاهِدْتُ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَكُتُبَهُ وَرُسُلَهُ وَأَنْبِيَاءَهُ وَالْأَئِمَّةَ الْمُعْصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ عَلَيَّ أَنْيَ إِنَّ كُنْتُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَالشَّفَاعَةَ وَأُذِنَ لِي بِأَنْ أُدْخَلَ الْجَنَّةَ لَا أُدْخَلُهَا إِلَّا وَأَنْتَ مَعِيَ (۱)

آنگاه براد

ص: ۴۲۱

۱- در راه خدا برادرت شدم، و در راه خدا دوست با صفایت گشتم، و در راه خدا با تو دست دادم، و با خدا و فرشتگان، و کتاب هایش و رسولان و پیامبرانش، و امامان معصوم (درود بر آنان) عهد کردم، بر اینکه اگر از اهل بهشت و شفاعت بودم، و به من اجازه داده شد که وارد بهشت شوم، به بهشت وارد نشوم مگر اینکه تو هم با من باشی.

مؤمن بگوید: پذیرفتم سپس بگوید: همه حقوق برادری را از تو ساقط کردم، به جز شفاعت و دعا و زیارت.

فیض کاشانی در کتاب «خلاصه الاذکار»، صیغه اخوت را قریب به همین صورت ذکر کرده، آنگاه فرموده: طرف مقابل قبول نماید برای خود، یا موکل خود به لفظی که دلالت بر قبول نماید.

سپس از یکدیگر جمیع حقوق برادری را جز دعا و زیارت ساقط کنند.

فضیلت و اعمال روز مباحله

روز بیست و چهارم: بنا بر اشهر روزی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله با نصارای نجران مباحله کرد، و پیش از مباحله عبا بر دوش مبارک گرفت، و حضرت امیر المؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام را زیر عبا جا داد و گفت: پروردگارا هر پیامبری را اهل بیته بوده، که مخصوص ترین خلق نسبت به او بودند، خدایا اینان اهل بیت منند، از ایشان شک و گناه را برطرف ساز، و پاک کن ایشان را پاک کردنی کامل، پس جبرائیل نازل شد، و آیه تطهیر را در شأن ایشان فرود آورد، آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله آن چهار بزرگوار را برای مباحله به بیرون برد، چون نگاه نصاری بر ایشان افتاد، و حقیقت آن حضرت و آثار نزول عذاب را مشاهده کردند، جرأت بر مباحله را از دست داده، و استدعای مصالحه و قبول جزیه کردند.

در این روز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در حال رکوع انگشتر خود را به سائل داد، و آیه

«انما ولیکم الله»

در شأن آن حضرت نازل گشت.

در هر صورت این روز دارای شرافت بسیاری است، و در آن چند عمل

ص: ۴۲۲

وارد است: اول: غسل.

دوم: روزه گرفتن.

سوم: خواندن دو رکعت نماز، که در وقت و کیفیت و ثواب مانند نماز روز عید غدیر است، و اینکه «آیه الکرسی» در نماز مباحله باید تا

«هم فیها خالدون»

خوانده شود.

چهارم: خواندن دعای مباحله می باشد، که شبیه به دعای سحر ماه رمضان است، و شیخ طوسی و سید ابن طاووس نقل کرده اند، ولی بین روایات آن دو بزرگوار اختلاف زیادی است، و من روایت شیخ طوسی را در کتاب «مصباح» برگزیده ام که فرموده است: دعای روز مباحله همراه با فضیلت آن، از حضرت صادق علیه السلام روایت شده، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِأَبْهَاءِهِ وَكُلِّ بَهَائِكَ بِهِيَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِأَجَلِهِ وَكُلِّ جَلَالِكَ جَلِيلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَلَالِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِأَجْمَلِهِ وَكُلِّ جَمَالِكَ جَمِيلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمَالِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ بِأَعْظَمِهَا وَكُلِّ عَظَمَتِكَ عَظِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ نُورِكَ بِأَنْوَرِهِ وَكُلِّ نُورِكَ نَيْرِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رَحْمَتِكَ بِأَوْسَعِهَا وَكُلِّ رَحْمَتِكَ وَاسِعِهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلِّهَا. (۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِأَكْمَلِهِ وَكُلِّ كَمَالِكَ كَامِلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَمَالِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتْمَمِهَا وَكُلِّ كَلِمَاتِكَ تَامَّةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا وَكُلِّ أَسْمَائِكَ كَبِيرَةٍ، (۲) اللَّهُمَّ

ص: ۴۲۳

۱- خدایا از تو درخواست می کنم از زیبایی ات به حق برترین مرتبه زیبایی ات، و همه مراتب آن زیباست، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب زیباییات. خدایا از تو درخواست می کنم از بزرگی ات به حق برترین مرتبه بزرگی ات، و همه مراتب بزرگی ات بزرگ است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب عظمتت. خدایا از تو درخواست میکنم از جمالت، به حق برترین مرتبه جمالت، و همه مراتب جمال تو جمیل است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب جمالت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمان دادی، پس اجابت کن چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست می کنم از شکوهت، به حق برترین مرتبه شکوهت، و همه مراتب شکوهت شکوه مند است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه مراتب شکوهت. خدایا از تو درخواست میکنم از نورت، به حق برترین مرتبه نورت، و همه نورت نورانی است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه نورت، خدایا از تو درخواست میکنم از رحمتت، به حق وسیع ترین مرتبه رحمتت و همه رحمتت وسیع است، خدایا از

تو درخواست میکنم به همه رحمت.

۲- خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن چنان که وعده فرمودی. خدایا از تو درخواست میکنم از کمالت به حق برترین مرتبه کمالت، و همه کمالت کامل است، خدایا از تو درخواست می‌کنم به همه کمالت، خدایا از تو درخواست می‌کنم از کمالت به حق تمام ترین کمالت، و همه کمالت تمام است، خدایا از تو درخواست می‌کنم به همه کمالت، خدایا از تو درخواست می‌کنم از نامهایت به حق بزرگترین آنها، و همه نامهایت بزرگ است،

إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِأَعَزِّهَا وَكُلُّ عِزَّتِكَ عِزِيَّةُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَشِيَّتِكَ بِأَمْضَاهَا وَكُلُّ مَشِيَّتِكَ مَاضِيَةٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَشِيَّتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ الَّتِي اسْتِطَلَّتْ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكُلُّ قُدْرَتِكَ مُسْتِطِيلَةٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا، (١)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلْمِكَ بِأَنْفَعِهِ وَكُلُّ عِلْمِكَ نَافِعٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قَوْلِكَ بِأَرْضَاهُ وَكُلُّ قَوْلِكَ رِضَى اللَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَسَائِلِكَ بِأَحَبِّهَا وَكُلُّهَا إِلَيْكَ حَيْبٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَسَائِلِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ بِأَشْرَفِهِ وَكُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ سُلْطَانِكَ بِأَدْوَمِهِ وَكُلُّ سُلْطَانِكَ دَائِمٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ. (٢) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ وَكُلُّ مُلْكِكَ فَاحِزٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عِلَائِكَ بِأَعْلَاهُ وَكُلُّ عِلَائِكَ عَالٍ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِلَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ آيَاتِكَ بِأَعْجَبِهَا وَكُلُّ آيَاتِكَ عَجِيبَةٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِآيَاتِكَ كُلِّهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَنِّكَ بِأَقْدَمِهِ وَكُلُّ مَنِّكَ قَدِيمٌ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَنِّكَ كُلِّهِ، (٣) اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ وَ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا [مِمَّا] أَنْتَ فِيهِ مِنَ الشَّانِ وَالْجَبْرُوتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ وَكُلِّ

ص: ٤٢٤

١- خدایا از تو درخواست میکنم به حق همه نامهایت. خدایا تو را میخوانم، چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن، چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست میکنم از عزتت، به حق برترین مرتبه عزتت، و همه عزتت عزیز است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه عزتت، خدایا از تو درخواست میکنم از مشیتت به حق گذراترین مشیتت و همه مشیتت گذراست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه مشیتت خدایا از تو درخواست میکنم به قدرتت که با آن بر همه چیز برتری گرفتی، و همه قدرت تو برتری گیر است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه قدرتت.

٢- خدایا تو را می خوانم، چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن، چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست می کنم از علمت به حق نافذترین آن و همه علم تو نافذ است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه علمت. خدایا از تو درخواست می کنم از گفتارت به حق پسندیده ترین آن. و همه گفتارت پسندیده است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه گفتارت. خدایا از تو درخواست میکنم از خواسته هایت به حق محبوب ترین آنها، و همه آنها نزد تو محبوب است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه خواسته هایت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن چنان که وعده فرمودی، خدایا از تو درخواست میکنم از شرفت به حق برترین مرتبه شرفت، و همه شرفت شریف است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه شرفت. خدایا از تو درخواست میکنم از سلطنتت، به حق پایدارترین آن. و همه سلطنتت پایدار است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه سلطنتت.

٣- خدایا از تو درخواست میکنم از فرمانروایی ات به حق گرانمایه ترین آن، و همه فرمانروایی ات گرانمایه است، خدایا از تو

درخواست می کنم به همه فرمانروایی ات. خدایا تو را می خوانم چنان که فرمانم دادی. پس اجابت کن چنان که وعده فرمودی. خدایا از تو درخواست می کنم از والایی ات به حق والاترین آن، و همه والایی ات والاست، خدایا از تو درخواست می کنم به همه والایی ات. خدایا از تو درخواست می کنم از آیات به حق شگفت ترین آیات، و همه آیات شگفت است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه آیات. خدایا از تو درخواست میکنم از نعمت به حق دیرینه ترین آن و همه نعمت دیرین است، خدایا از تو درخواست می کنم به همه نعمت.

جَبْرُوتِ اللَّهُمَّ وَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِي بِهِ حِينَ أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِبَهَاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِجَلَالِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِإِلَهِيَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ بِأَعْمَهُ وَكُلُّ رِزْقِكَ عَامُّ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرِزْقِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ عَطَائِكَ بِأَهْنَيْهِ وَكُلِّ عَطَائِكَ هَنِيءٌ ، (١) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَطَائِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِكَ بِأَعْجَلِهِ وَكُلِّ خَيْرِكَ عَاجِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِخَيْرِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ بِأَفْضَلِهِ وَكُلِّ فَضْلِكَ فَاضِلٌ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِفَضْلِكَ كُلِّهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْنِي عَلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَالتَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامِ وَالْوَالِيَةِ لِعَلِّي بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَالْبَرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّهِ وَالْإِيْتِمَامِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَإِنِّي قَدْ رَضِيتُ بِذَلِكَ يَا رَبُّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ فِي الْأَوَّلِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ فِي الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ أَعْظِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرْفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ. (٢) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَنْعِنِي بِمَا رَزَقْتَنِي وَبَارِكْ لِي فِيهَا آتَيْتَنِي وَاحْفَظْنِي فِي غَيْبَتِي وَكُلُّ غَائِبٍ هُوَ لِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْنِي عَلَى الْإِيمَانِ بِكَ وَالتَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَسْأَلُكَ

ص: ٤٢٥

١- خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن، چنان که وعده فرمودی. خدایا از تو درخواست میکنم، به حق آنچه که در آن قرار دادی از مقام و جبروت، خدایا از تو درخواست میکنم به تمام مقام و تمام جبروتت. خدایا از تو درخواست میکنم به آنچه با آن اجابت مینمایی، زمانیکه از تو میخواهم، ای خدا، ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به زیبایی اینکه معبودی جز تو نیست. ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به بزرگی اینکه معبودی جز تو نیست. ای که معبودی جز تو نیست، از تو میخواهم به حق اینکه معبودی جز تو نیست. خدایا از تو درخواست میکنم از روزی ات به همه گانه ترین آن، و همه روزی ات همگانی است. خدایا از تو درخواست می کنم به همه روزی ات، خدایا از تو درخواست میکنم از عطایت، به حق گواراترین آن، و همه عطایت گواراست.

٢- خدایا از تو درخواست میکنم به همه عطایت، خدایا از تو درخواست میکنم از خیرت به فوریترین آن، و همه خیرت فوری است. خدایا از تو درخواست میکنم به همه خیرت. خدایا از تو درخواست میکنم از فضلت، به حق فزون ترین آن، و همه فضلت فزون است، خدایا از تو درخواست میکنم به همه فضلت. خدایا تو را میخوانم چنان که فرمانم دادی، پس اجابت کن چنان که وعده فرمودی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا برانگیز بر ایمان به خود و تصدیق به رسالت (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و ولایت علی بن ابیطالب علیه السلام و بیزاری از دشمنش، و اقتدا به امامان از خاندان محمد (درود خدا بر آنان باد) ، که من به این واقعیت راضی شده ام. خدایا درود فرست بر محمد بنده و رسالت در میان پیشینیان، و درود فرست بر محمد در میان آیندگان، و درود فرست بر محمد، در میان آسمانیان، و درود فرست بر محمد در میان فرستادگان. خدایا به محمد عطا کن، وسیله و شرف و فضیلت و درجه بزرگ.

خَيْرِ الْخَيْرِ رِضْوَانِكَ وَالْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِكَ وَالنَّارِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاحْفَظْنِي مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ وَمِنْ كُلِّ بَلِيَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عُقُوبَةٍ وَمِنْ كُلِّ فِتْنَةٍ وَمِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَمِنْ كُلِّ شَرٍّ وَمِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَمِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ وَمِنْ كُلِّ آفَةٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الشَّهْرِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ. (۱)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَقْسِمُ لِي مِنْ كُلِّ سُرُورٍ وَمِنْ كُلِّ بَهْجَةٍ وَمِنْ كُلِّ اسْتِقَامَةٍ وَمِنْ كُلِّ فَرْجٍ وَمِنْ كُلِّ عَافِيَةٍ وَمِنْ كُلِّ سَلَامَةٍ وَمِنْ كُلِّ كَرَامَةٍ وَمِنْ كُلِّ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ وَمِنْ كُلِّ نِعْمَةٍ وَمِنْ كُلِّ سَعَةٍ نَزَلَتْ أَوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَفِي هَذَا الْيَوْمِ وَفِي هَذَا الشَّهْرِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبِي قَدْ أَخْلَقْتَ وَجْهِي عِنْدَكَ وَحَالَتْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَعَيَّرْتَ حَيَاةِي عِنْدَكَ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِي لَا يُطْفَأُ، (۲) وَبِوَجْهِ مُحَمَّدٍ حَيْبِيكَ الْمُضِي طَفَى وَبِوَجْهِ وَبِيكَ عَلَى الْمُتَرْضَى وَبِحَقِّ أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تَصِلَ لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي وَأَنْ تَعْصِمَنِي فِيهِمَا بَقِيَّ مِنْ عُمْرِي وَأَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ أَنْ أَعُودَ فِي شَيْءٍ مِنْ مَعَاصِيكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي حَتَّى تَتَوَفَّانِي وَأَنَا لَكَ مُطِيعٌ وَأَنْتَ عَنِّي رَاضٍ وَأَنْ تَخْتِمَ لِي عَمَلِي بِأَحْسَنِهِ وَتَجْعَلَ

ص: ۴۲۶

۱- خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و به آنچه روزی ام نمودی خشنود بدار، و در آنچه به من عنایت کردی برکت ده، و در غیبتم و در غیاب هر غایبی که او از من است نگهدارم باش. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بر پایه ایمان به خود و باور داشتن به پیامبرت برانگیز، خدای بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از تو میخواهم خوب ترین خوبها را که خشنودی ات و بهشت است، و به تو پناه می آورم از بدترین بدها که خشم و آتش است. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا محافظت فرما از هر مصیبت و هر بلا، و از هر عقوبت، و هر فتنه، و هر آزمایش، و هر شر، و هر امر ناپسند، و هر پیش آمد، و هر آفت که از آسمان بر زمین فرود آید، یا فرود میآید، در این ساعت و در این شب، و در این روز، و در این ماه، و در این سال

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و روزی من کن از هر شادی، و هر خوشحالی، و هر پایداری و هر گشایش و هر عافیت و هر سلامت و هر کرامت، و هر روزی وسیع حلال پاک و هر نعمت، و هر وسعتی که از آسمان بر زمین نازل شد یا میشود. در این ساعت، و در این شب، و در این روز، و در این ماه و در این سال. خدایا اگر گناهانم مرا در پیشگاهت بی اعتبار ساخته، و میان من و تو پرده شده، و حالم را نزد تو دگرگون نموده. من از تو درخواست میکنم، به حق نور جمالت که هرگز خاموش نشود،

لِي ثَوَابِهِ الْجَنَّةَ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَ يَا أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

پنجم: دعایی که شیخ طوسی و سید ابن طاووس پس از دو رکعت نماز و هفتاد مرتبه استغفار، روایت کرده اند بخواند، اول آن دعا «الحمد لله رب العالمین» است.

در این روز دادن صدقه به تهیدستان به خاطر پیروی از مولای همه مردان و زنان با ایمان، و زیارت آن حضرت، شایسته است، و مناسب تر زیارت جامعه است.

روز بیست و پنجم: روز بس شریفی است، و روزی است که سوره «هل اتی» در حق اهل بیت نازل شد برای اینکه سه روز روزه گرفتند و افطاری خود را به مسکین و یتیم و اسیر دادند و خود با آب افطار نمودند! و سزاوار است شیعیان اهل بیت در این ایام به ویژه در شب بیست و پنجم در دادن صدقه به مساکین و ایتام، و سعی در اطعام ایشان، و روزه داشتن این روز پیروی از مولایان خود کنند.

از آنجا که بعضی از علما این روز را روز مباحله میدانند، مناسب است زیارت جامعه و دعای مباحله را نیز در این روز بخوانند.

اعمال روز آخر ذی الحجه

روز آخر ذو الحجه: سید در کتاب «اقبال» براساس یک روایت ذکر کرده است که دو رکعت نماز بجا آورد، و در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه و ده مرتبه قل هو الله احد و ده مرتبه ایه الکرسی را بخواند و پس از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ مِنْ عَمَلٍ نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَ

ص: ۴۲۷

۱- و به آبروی محمّد محبوب برگزیده ات، و به آبروی ولایت علی مرتضی، و به حق اولیایت که آنان را برگزیدی، اینکه بر محمّد و خاندان محمد درود فرستی، و آنچه از گناهانم گذشته بیامرزی، و در باقیمانده عمر حفظ کنی، و به تو پناه میآورم، خدایا، از اینکه هرگز به چیزی از نافرمانی هایت بازگردم، تا زنده ام بداری و تا بمیرانی، و من فرمانبردار تو باشم، و تو از من خشنود باشی، و اینکه عملم را ختم کنی به نیکوترینش، و پاداش آن را برایم بهشت قرار دهی، و با من آن کنی که شایسته آنی، ای اهل تقوی و ای اهل مغفرت، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و به رحمتت به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

لَمْ تَرْضَهُ وَ نَسِيْتُهُ وَ لَمْ تَنْسَهُ وَ دَعَوْتَنِي إِلَى التَّوْبَةِ بَعْدَ اجْتِرَائِي عَلَيْكَ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَسْئَلُكَ مِنْهُ فَاعْفِرْ لِي وَ مَا عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ فَاقْبَلْهُ مِنِّي وَ لَا تَقْطَعْ رَجَائِي مِنْكَ يَا كَرِيمٌ

(۱)

چون این را بگویند، شیطان فریاد می زند: وای بر من، آنچه در این سال علیه او رنج بردم، همه را خراب کرد، و سالی که گذشت برای او گواهی میدهد، که سالش را ختم به خیر نمود.

فصل هفتم: اعمال ماه محرم

اعمال شب و روز اول ماه محرم

آگاه باش که این ماه، ماه حزن و اندوه اهل بیت علیهم السلام و شیعیان ایشان است.

از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: چون ماه محرم فرا میرسد، کسی پدرم را خندان نمیدید، و پیوسته تا روز دهم اندوه و حزن بر او غالب بود، چون روز عاشورا میشد روز مصیبت و حزن و گریه، ایشان بود، و میفرمودند: امروز روزی است که حسین علیه السلام شهید شد.

شب اول: سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» برای این شب، چند نماز ذکر فرموده: اول: صدر رکعت که در هر رکعت سوره های «حمد» و سوره «توحید» خوانده میشود.

دوم: دو رکعت که در رکعت اول سوره های «حمد» و «انعام»، و در رکعت دوم سوره های «حمد» و «یس» خوانده میشود.

سوم: دو رکعت که در هر رکعت سوره «حمد» و یازده سوره «توحید» خوانده می شود.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که این دو رکعت نماز را در این شب بجا آورد، و فردایش را که اول سال است روزه بدارد، مانند کسی است که همه طول سال را همواره کار خیر کرده، و در آن سال محفوظ باشد، و اگر بمیرد به بهشت میرود.

سید ابن طاووس برای

ص: ۴۲۸

۱- خدایا آنچه در این سال انجام دادم، از عملی که مرا از آن نهی کردی، و به آن راضی نبودم، و من آن را فراموش کردم، ولی تو فراموشش نمودی، و پس از گستاخی ام بر تو، مرا به توبه دعوت کردی، خدایا من از تو آمرزش میخواهم، پس مرا بیامرزش، و آنچه انجام دادم از عملی که به تو نزدیکم کند، از من قبول کن، و امیدم را از خودت قطع مکن ای کریم.

هلال این ماه دعای مبسوطی ذکر کرده است.

روز اول: بدان که روز اوّل محرم، اول سال قمری است، و در آن دو عمل وارد شده: اول: روزه گرفتن، در روایت ریّان بن شیب از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: هر که در این روز روزه بدارد، و خدا را بخواند خدا دعای او را مستجاب کند، چنان که دعای زکریا را اجابت فرمود.

دوم: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله روز اول محرم دو رکعت نماز بجا آورد، و چون فارغ میشد، دستها را به آسمان بر میداشت و این دعا را سه مرتبه میخواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ إِلَهٌ الْقَدِيمُ وَ هَذِهِ سِنَةٌ جَدِيدَةٌ فَأَسْأَلُكَ فِيهَا الْعِصْمَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالْقُوَّةَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَةِ بِالسُّوءِ وَالْإِسْتِغَالَ بِمَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ يَا كَرِيمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ يَا ذَخِيرَةَ مَنْ لَا ذَخِيرَةَ لَهُ يَا حِرْزَ مَنْ لَا حِرْزَ لَهُ يَا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ يَا سَيِّدَ مَنْ لَا سَيِّدَ لَهُ يَا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ يَا حَسَنَ الْبَلَاءِ يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يَا عِزَّ الضُّعْفَاءِ يَا مُنْقِذَ الْغُرَقَى يَا مُنْجِي الْهَلَكَى يَا مُنْعِمٌ يَا مُجْمِلٌ يَا مُفْضِلٌ يَا مُحْسِنٌ، (۱) أَنْتَ الَّذِي سَيِّدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَ نُورُ النَّهَارِ وَ ضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شِعَاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِيُّ الْيَاءِ وَ حَفِيفُ الشَّجَرِ يَا اللَّهُ لَا شَرِيكَ لَكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ وَ اغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ وَ لَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا

ص: ۴۲۹

۱- خدایا تویی معبود ازلی، و این است سال نو، در این سال از تو درخواست میکنم حفظ شدنم را از شیطان، و قدرت و غلبه و بر نفس فرمانده به گناه، و مشغول بودن به آنچه که مرا به تو نزدیک میکند، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای تکیه گاه کسیکه تکیه گاهی ندارد، ای اندوخته کسی که اندوخته کسی ندارد، ای پناهگاه کسی که پناهگاهی ندارد، ای فریادرس کسی که فریادرسی ندارد، ای پشتوانه کسی که پشتوانه ای ندارد، ای گنجینه کسی که گنجی ندارد، ای نیکو آزمایش، ای بزرگ امید، ای عزت ناتوان، ای نجات ب خشن غرق شدگان، ای رهاننده هلاک شدگان، ای نعمت دهنده، ای زیباکار، ای فزون بخش، ای نیکوکار،

وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ رَبَّنَا لَا تُلْغُ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (۱)

شیخ طوسی فرموده: که روزه دهه اول محرم مستحب است ولی روز عاشورا تا بعد از عصر از خوراکی و آشامیدنی خودداری کند، آنگاه کمی تربت بخورد، و سید روایت کرده که روزه تمام این ماه فضیلت دارد، و روزه آن روز روزه دار را از هر گناهی حفظ میکند.

روز سوم: روزی است که حضرت یوسف علیه السلام از زندان آزاد شد، هر که آن روز را روزه بگیرد، حق تعالی کارهای مشکل را بر او آسان کند و اندوه را از او برطرف سازد، و در روایت نبوی آمده: دعایش اجابت شود.

روز نهم: روز تاسوعا.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: تاسوعا روزی است که امام حسین علیه السلام و اصحابش را در کربلا محاصره کردند و سپاه شام برای جنگ با آن حضرت گرد آمدند و ابن مرجانه و عمر سعد، به خاطر کثرت سپاه و بسیاری لشگر، که برای آنها گرد آمده بودند، خوشحال شدند، و امام حسین علیه السلام و اصحابش را ضعیف به حساب آوردند، و یقین کردند که برای حضرت یآوری نخواهد آمد، و اهل عراق او را مدد نخواهند کرد، سپس فرمود: پدرم فدای آن ضعیف غریب.

اعمال شب عاشورا و روز آن

شب دهم: شب عاشورا است، سید سید در کتاب «اقبال» برای این شب دعاها و نمازهای بسیار با فضیلت های فراوان روایت کرده، از جمله صدر رکعت نماز که در هر رکعت پس از سوره حمد سه مرتبه سوره توحید خوانده، و بعد از پایان صد رکعت

ص: ۴۳۰

۱- تویی که برای سجده کرد، سیاهی شب، و روشنی روز، و تابش ماه، و شعاع خورشید، و خروش آب و صدای برگ درختان، ای خدا شرکی برای تو نیست. خدایا ما را بهتر از آنچه گمان میکنند قرار ده، و از ما آنچه را نمیدانند بیامرز، و به آنچه از ما میگویند سرزنشمان مکن، خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او تکیه کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است، به او ایمان آوردیم. همه چیزها از جانب پروردگار ماست، و یادآور نشوند مگر صاحبان خرد، پروردگارا دلهای ما را بعد از آنکه هدایتمان فرمودی منحرف مکن، و از نزد خود رحمتی به ما ببخش، همانا تو بخشنده ای.

هفتاد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و در روایت دیگر پس از العلی العظیم استغفار هم ذکر شده.

و نیز چهار رکعت نماز در آخر شب که در هر رکعت پس از سوره حمد، هر کدام از آیه الکرسی و سوره های توحید و فلق، و ناس را ده مرتبه بخواند، و پس از سلام صد مرتبه سوره توحید را قرائت کند.

و دیگر چهار رکعت نماز، در هر رکعت سوره حمد و پنجاه مرتبه سوره توحید و این نماز برابر است با نماز امیر المؤمنین علیه السلام که فضیلت بسیار دارد، و فرموده: پس از نماز، بسیار ذکر خدا کند، و صلوات بسیار بر رسول خدا صلی الله علیه و آله فرستد، و هر چه میتواند بر دشمنان ایشان لعن کند.

و در فضیلت احیا این شب روایت کرده: مانند آن است که عبادت کرده باشد به عبادت جمیع فرشتگان، و عبادت در آن، برابر هفتاد سال عبادت است، و اگر کسی را توفیق دست دهد، در چنین شبی در کربلا باشد، و امام حسین علیه السلام را زیارت کند و نزد آن حضرت تا صبح بیتوته کند، خدا او را آغشته به خون امام حسین علیه السلام در زمره شهدا با آن حضرت محشور فرماید.

روز دهم:

روز شهادت سید الشهداء علیه السلام، و روز مصیب و حزن ائمه طاهرين عليهم السلام و شیعیان ایشان است،

بیان آنکه روز عاشورا روز شوم است

و در این روز سزاوار است شیعیان مشغول کاری از کارهای دنیا نگردند، و برای خانه خود چیزی ذخیره

ص: ۴۳۱

۱- منزّه است خدا، و سپاس خدای را، و نیست معبودی جز خدا، و خدا بزرگتر است، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ.

نکنند، و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشند، و عزاداری حضرت امام حسین علیه السلام را بر پا کنند و اشتغال به ماتم داشته باشند به صورتی که در ماتم عزیزترین اولاد و اقوام خود اشتغال میورزند، و آن حضرت را به زیارت عاشورا که پس از این در باب زیارات بیاید، زیارت کنند.

و در نفرین و لعن بر قاتلان آن حضرت سعی نمایند.

و یکدیگر را در مصیبت آن وجود مقدس به این جملات تعزیت گویند:

أَعْظَمَ اللَّهُ أُجُورَنَا بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ جَعَلْنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِنَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ
[عَلَيْهِ] السَّلَامُ. (۱)

و سزاوار است در این روز مقتل [کتابهایی که پیرامون واقعه کربلا نگاشته شده است] بخوانند، و یکدیگر را بگریانند.

روایت شده که چون حضرت موسی به ملاقات خضر و فرا گرفتن بعضی از حقایق از آن جناب مأمور شد.

اول چیزی که در هنگام ملاقات بین ایشان مذاکره شد، این بود که خضر برای حضرت موسی مصائب و بلاهایی را که بر آل محمد علیهم السلام وارد میشود ذکر نمود و هر دو گریستند، و گریستن ایشان شدت گرفت.

از ابن عباس روایت شده است: در ذی قار خدمت امیر المؤمنین علیه السلام رسیدم، صحیفه ای به خط خود و املاء پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آورد، و از آن صحیفه برای من خواند، در آن صحیفه مقتل امام حسین علیه السلام بود، و اینکه چگونه شهید میشود، و چه کسی او را به شهادت میرساند، و چه کسی او را یاری میکند، و چه کسی با

ص: ۴۳۲

۱- خدا مزدهای ما را به خاطر سوگواری مان برای حسین (درود بر او باد) بزرگ گرداند، و قرار دهد ما و شما را از خون خواهانش به همراه ولی اش امام مهدی از خاندان محمد (درود بر ایشان باد).

او شهید میشود، پس آن حضرت گریه کرد و گریه ای سخت و مرا به گریه انداخت.

فقیر گوید: اگر مقام را گنجایش بود، مختصر مقتلی در اینجا ذکر میکردم، اما محل را گنجایش آن نیست هر که بخواهد به کتاب های ما در زمینه مقتل رجوع کند.

در هر صورت اگر کسی در این روز نزد قبر مطهر آن حضرت باشد، و مردم را آب دهد، مانند کسی است که لشگر آن جناب را آب داده باشد، و با آن حضرت در کربلا حاضر بوده، و خواندن هزار مرتبه سوره توحید در این روز فضیلت بسیار دارد، و روایت شده: خدای رحمان به سوی او نظر رحمت کند، و سید برای این روز دعای نقل کرده شبیه به دعای عشرات، بلکه موافق بعضی روایات، ظاهراً خود آن دعا باشد.

شیخ طوسی از عبد الله بن سنان از امام صادق علیه السلام چهار رکعت نماز و دعایی نقل کرده است که باید در این روز در وقت چاشت بجا آورد، ما به خاطر اختصار ذکر نکردیم، هر که طالب است به زاد المعاد رجوع کند و نیز شایسته است که شیعیان در این روز بیآنکه قصد روزه کنند، از خوردن و آشامیدن امساک نمایند.

و در آخر روز، پس از عصر افطار کنند به غذایی که اهل مصیبت میخورند، مانند ماست یا شیر و امثال آنها، نه مثل غذاهای لذیذ، و جاه ه ای پاکیزه بپوشند، و به هیئت صاحبان مصیبت دگمه ها را بکشایند، و آستین ها را بالا بزنند، و علامه مجلس در زاد المعاد فرموده: بهتر آن است که روز نهم و دهم را

روزه نگیرد، زیرا بنی امیه این دو روز را برای برکت و شماتت بر قتل آن حضرت روزه میداشتند، و به دروغ، احادیث بسیار در فضیلت این دو روز، و روزه آنها را به حضرت رسول صلی الله علیه و آله نسبت داده اند، و از طریق اهل بیت علیهم السلام احادیث بسیاری در مذمت روزه این دو روز به ویژه روز عاشورا وارد شده.

و نیز بنی امیه علیهم اللعنه برای برکت، آذوقه سال را در روز عاشورا ذخیره مینمودند! به این خاطر از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: هر که کوشیدن در حوائج خود را در روز عاشورا ترک کند، و به دنبال کاری نرود، حق تعالی حوائج دنیا و آخرت او را بر آورد و هر که روز عاشورا، روز مصیبت و اندوه و گریه او باشد، حق تعالی روز قیامت را روز شادی و سرور و خوشحالی او گرداند، و دیده اش در بهشت به ما روشن شود، هر که روز عاشورا را روز برکت نامد، و در آن روز برای منزل خود چیزی ذخیره نماید خدا آن ذخیره را برای او مبارک نکند، و روز قیامت با یزید و عبید الله بن زیاد، و عمر بن سعید علیهم اللعنه محشور گردد.

بنابر این انسان باید در روز عاشورا مشغول کاری از کارهای دنیا نگردد، بلکه در گریه و نوحه و مصیبت باشد، و اهل خانه خود را دستور دهد که عزای آن حضرت را بپا دارند، و مشغول ماتم و سوگواری باشند، چنان که در سوگ عزیزترین اولاد و اقوام خود مشغول میشوند، و در آن روز بیآنکه قصد روزه کنند، از خوردن

و آشامیدن امساک و رزند، و در آخر روز پس از عصر افطار کنند گرچه به جرعه آبی باشد، و روزه کامل نگیرند، مگر آنکه در خصوص آن روز روزه واجب داشته باشد، که به نذر یا مثل آن بر او واجب شده باشد، و در آن روز در خانه خود آذوقه ذخیره نکند، و لب به خنده نگشاید، و به لهو و لعب نپردازد، و هزار مرتبه قاتلان آن حضرت را لعنت کند و بگوید:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَةَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۱)

وجوه تبرک بنی امیه به روز عاشورا

مؤلف گوید: از کلام این بزرگوار معلوم میشود، که احادیثی که در فضیلت روز عاشورا است همه جعلی است، و به دروغ به حضرت رسول صلی الله علیه و آله نسبت داده اند.

صاحب کتاب «شفاء الصدور در شرح این قسمت از زیارت عاشورا (اللهم ان هذا يوم تبرکت به بنو امیه) سخن را در این مقام بسط داده، خلاصه اش آنکه، تبرک بنی امیه به این روز نامیمون بر چند وجه است: اول: ذخیره کردن غذا و آذوقه را در این روز مستحب شمردند، و آن آذوقه را تا سال دیگر مایه سعادت و وسعت رزق، و رفاه زندگی دانستند، چنان که در اخبار اهل بیت علیهم السلام، از باب تعریض به ایشان، از این مطلب نهی مکرر وارد شده دوم: اقامه مراسم عید است، از توسعه رزق بر عیال، و نو کردن لباس، و کوتاه کردن شارب، و گرفتن ناخن، و مصافحه، و رسوم دیگر عید، که راه و روش بنی امیه و پیروان ایشان بر آن جاری است.

سوم: التزام به روزه این روز، که اخبار بسیاری در فضیلت آن جعل

ص: ۴۳۵

در مجعول بودن دعایی که مشتمل است بر فضیلت روز عاشورا

چهارم: دعا و طلب حوائج را در این روز را به عنوان روزی مبارک مستحب دانسته اند، و برای این کار در این روز، با جعل و وضع، و افترا، مناقب و فضائلی ساخته اند، و دعاهایی چند تلفیق کرده، تعلیم عاصیان نمودند، تا امر ملتبس، و کار مشتبه شود، چنان که در خطبه ای که در این روز در شهرهای خود میخوانند، برای هر پیامبر وسیله و شرفی در این روز یاد میکنند مانند خاموش شدن آتش نمرود، استقرا سفینه نوح، غرق شدن لشگریان فرعون، و نجات یافتن عیسی از دار یهودیان، چنان که جبله مکیه نقل کرده است که از میثم تمار شنیدم که فرمود: و الله ائت پسر پیامبر خود را در محرم در روز دهم به قتل میرسانند، و هر آینه دشمنان حق این روز را روز برکت قرار میدهند، و همانا این کار شدنی است، و در علم خدای تعالی گذشته، و من آن را میدانم به عهدی که از مولایم امیر المومنین علیه السلام به من رسیده.

جبله میگوید: گفتم: چگونه مردم روز شهادت حسین علیه السلام را روز برکت قرار میدهند؟ میثم گریست و فرمود: حدیثی جعل میکنند که روز عاشورا روزی است که خدای تعالی توبه آدم را در آن قبول کرد، با اینکه خدا توبه آدم را در ذو الحجه پذیرفت، و گمان میکنند که عاشورا روزی است که خدا یونس را از شکم ماهی بیرون آورد، درحالیکه خدا در ذو القعدة یونس را از شکم ماهی بیرون آورد، و گمان میکنند این روز، روزی است که کشتی نوح بر کوه جودی قرار گرفت، با

اینکه این واقعه در روز هجدهم ذو الحجه رخ داده، و گمان میکنند روزی است که خدا دریا را برای موسی شکافت، درحالیکه این حادثه در ربیع الاول بوده است در هر صورت با این همه تصریح و تأکید که در خبر میثم آمده است و در حقیقت از نشانه های نبوت و امامت، و دلیل بر حقانیت طریقه شیعه است، که این گونه اخبار یقینی را در اختیار گذاشته، و مضمون آن مطابق با واقع محسوس است.

از عجایب است که دعایی بر طبق این اکاذیب، تلفیق شده، و در کتابهای بعضی از بیخبران که غافل بوده اند ذکرش به میان آمده و به دست عوام داده شده، و البته خواندن آن دعا بدعت و حرام است و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سُبْحَانَ اللَّهِ مِلْءَ الْمِيزَانِ وَ مُنْتَهَى الْعِلْمِ وَ مَبْلَغِ الرِّضَا وَ زِنَةَ الْعَرْشِ. (۱)

پس از دو سه سطر چنین دارد: ده مرتبه صلوات فرستد و بگوید:

يَا قَابِلَ تَوْبِهِ آدَمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَا رَافِعَ إِدْرِيسَ إِلَى السَّمَاءِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَا مُسَيِّكَنَّ سَيَفِينَهُ نُوحٍ عَلَى الْجُودِيِّ يَوْمَ عَاشُورَاءَ يَا غِيَاثَ إِبْرَاهِيمَ مِنَ النَّارِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ (۲)

شک نیست که این دعا را یکی از ناصبی های مدینه، یا خوارج مسقط یا امثال اینها جعل کرده و با این جعل کردن ظلم بنی امیه را به کمال رسانده، پایان تلخیص کلام صاحب کتاب شفاء الصدور در هر صورت در پایان روز عاشورا سزاوار است یاد کردن حال اهل حضرت سید الشهداء علیه السلام و دختران و اطفال آن حضرت که در این وقت، در سرزمین کربلا اسیر دشمنان

ص: ۴۳۷

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، منزّه است خدا به پری ترازو، و نهایت دانش، و سر حدّ خشنودی و وزن عرش.

۲- ای پذیرنده توبه آدم در روز عاشورا، ای بالا برنده ادريس به آسمان در روز عاشورا، ای آرام دهنده کشتی نوح بر جودی در روز عاشورا، ای فریادرس ابراهیم از آتش در روز عاشورا.

گشته، و به حزن و گریه مشغول بودند و مصائبی بر ایشان گذشت، که در خاطر هیچ آفریده ای خطور نکند، و قلم را تاب نوشتن آن نباشد.

و چه نیکو سروده هر که سروده:

فَاجِعُهُ إِنْ أَرَدْتُ أَكْتُبُهَا مُجْمَلَةً ذِكْرَهُ لِمُدِّكِرٍ (۱)

جَرَتْ دُمُوعِي فَحَالَ حَائِلُهَا مَا بَيْنَ لَحْظِ الْجُفُونِ وَالزُّبْرِ

(۲)

وَقَالَ قَلْبِي بُقْيَا عَلَيَّ فَلَا وَاللَّهِ مَا قَدْ طُبِعْتُ مِنْ حَجْرِ (۳)

بَكَتْ لَهَا الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ بَيْنَهُمَا فِي مَدَامِعِ حُمْرٍ (۴)

من از تحریر این غم ناتوانم

که تصویرش زده آتش بجانم

ترا طاقت نباشد از شنیدن

شنیدن کی بود مانند دیدن

اعمال آخر روز عاشورا

پس برخیز به رسول خدا و علی مرتضی و فاطمه زهرا و امام مجتبی و سایر امامان از ذریه سید الشهداء علیهم السلام سلام کن، و ایشان را بر این مصائب جانکاه با دل سوخته و چشم گریان تعزیت بگو، و این زیارت را بخوان:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ الشَّهِيدِ سِبْطِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ وَابْنَ خَيْرَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَارَ اللَّهِ وَابْنَ نَارِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَثْرُ الْمَوْتُورُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا

ص: ۴۳۸

۲- اشکم روان شود، پس پرده گردد میان نگاه چشمها و صفحات کتاب

۳- دلم گوید بر من رحمی که سوگند به خدا من از سنگ سرشته نشدم

۴- بر آن مصیبت زمین و آسمان گریست و هرچه ما بین آن دو میباشد گریه ای خونبار

الإمام الهادي الزكي (١) وَ عَلَى أَرْوَاحِ حَلَّتْ بِفِنَائِكَ وَ أَقَامَتْ فِي جِوَارِكَ وَ وَفَدَتْ مَعَ زُورِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مَنَى مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِكَ الرَّزِيَّةُ وَ جَلَّ الْمَصَابُ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ فِي أَهْلِ السَّمَاوَاتِ أَجْمَعِينَ وَ فِي سِيكَاَنِ الْأَرْضِ بَيْنَ فِينَا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَ صِلَاوَاتُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ تَحِيَّاتُهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ الطَّيِّبِينَ الْمُتَّحِيزِينَ وَ عَلَى ذُرَارِيهِمُ الْهَيْدَاءِ الْمُهَيَّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ عَلَى تُرْبَتِكَ وَ عَلَى تُرْبَتِهِمُ اللَّهُمَّ لَقَّهُمْ رَحْمَةً وَ رِضْوَانًا وَ رُوحًا وَ رِيحَانًا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، (٢) وَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ يَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدَ يَا ابْنَ الشَّهِيدِ يَا أَخَ الشَّهِيدِ يَا أَبَا الشُّهَدَاءِ اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي هَذَا الْوَقْتِ وَ فِي كُلِّ وَقْتٍ تَحِيَّهٌ كَثِيرَةٌ وَ سَلَامًا سَلَامًا اللَّهُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةً اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَى الْمُسْتَشْهِدِينَ مَعَكَ سَلَامًا مُتَّصِلًا مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَى الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَ عَقِيلِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مُسْتَشْهِدٍ مَعَهُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. (٣) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغُهُمْ عَنِّي تَحِيَّهٌ كَثِيرَةٌ وَ سَلَامًا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْغَزَاءَ

ص: ٤٣٩

١- سلام بر تو ای وارث آدم، برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد محبوب خدا، سلام بر تو ای وارث علی امیر مؤمنان ولی خدا، سلام بر تو ای وارث حسن شهید نواده رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند بشارت دهنده و بیم دهنده و فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیده خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای تنهایی که انتقام خونت گرفته نشد، سلام بر تو ای امام راهنما و پاک،

٢- و بر ارواحی که به آستان فرود آمدند، و در جوارت اقامت گزیدند، و همراه زائرانت وارد شدند، از من بر تو سلام تا زنده ام، و تا شب و روز برپاست، همانا عزای تو بزرگ شد، و سوگواری در میان مؤمنان و مسلمانان و در همگی اهل آسمانها و ساکنان زمین عظیم گشت، همه ما از خدا بیم و به سوی او باز می گردیم، درودها و برکات و تحیات خدا بر تو، و بر پدران پاک و پاکیزه و نجیب، و بر فرزندان راهنمای ره یافته آنان، سلام بر تو ای مولایم، و بر ایشان و بر روح تو و روح آنان، و بر خاکت و بر خاکشان. خدایا رحمت و خشودی روح و ریحان بر آنان بیفکن، سلام بر تو، ای مولایم ای ابا عبد الله، ای فرزند خاتم انبیاء

٣- و ای فرزند آقای جانشینان، و ای فرزند بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای شهید، ای فرزند شهید، ای برادر شهید، ای پدر شهیدان، خدایا از جانب من به حضرت او برسان، در این ساعت، و در این روز، و در این وقت، و در همه وقت، تحیت بسیار و سلام، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، ای فرزند آقای جهانیان و بر شهید شدگان با تو، سلامی پیوسته، به پیوستگی شب و روز، سلام بر حسین فرزند علی شهید، سلام بر علی فرزند حسین شهید، سلام بر عباس فرزند امیر مؤمنان شهید، سلام بر شهیدان از فرزندان امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان حسن، سلام بر شهیدان از فرزندان حسین، سلام بر شهیدان از فرزندان جعفر و عقیل، سلام بر همه شهیدان همراه آنان از مؤمنان.

فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي أَخِيكَ الْحُسَيْنِ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنَا ضَيْفُ اللَّهِ وَضَيْفُكَ وَجَارُ اللَّهِ وَجَارُكَ وَ لِكُلِّ ضَيْفٍ وَ جَارٍ قَرَى وَ قَرَايَ فِي هَذَا الْوَقْتِ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى أَنْ يَرْزُقَنِي فَكَأَنَّكَ رَقِيبِي مِنَ النَّارِ إِنَّهُ سَمِيعُ الدُّعَاءِ قَرِيبٌ مُجِيبٌ . (۱)

روز بیست و پنجم: به گفته جمعی از علما در سال نود و چهار، یا روز دوازدهم سال نود و پنج که آن سال را سنه الفقها [سال فقهان] می‌گفتند، حضرت زین العابدین علیه السلام از دنیا رحلت کرد.

فصل هشتم: اعمال ماه صفر

بیان نحوست ماه صفر و راه رفع آن

آگاه باش که این ماه معروف به نحوست و بد یمنی است و برای رفع نحوست و بد یمنی چیزی بهتر از صدقه دادن و خواندن دعاها و استعاذات وارده نیست و اگر کسی بخواهد از بلاهای نازله این ماه، محفوظ بماند، چنان که محدث فیض و غیر او فرموده اند، هر روز ده مرتبه بخواند:

يَا شَدِيدَ الْقُوَى وَيَا شَدِيدَ الْمِحَالِ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ ذَلَّتْ بِعَظَمَتِكَ جَمِيعُ خَلْقِكَ فَكُفِنِي شَرَّ خَلْقِكَ يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعَمُ يَا مُفْضِلُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَ نَجِّنَا مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ . (۲)

سید ابن طاووس برای هلال این ماه دعایی روایت کرده.

روز اول: در سال سی و هفتم

ص: ۴۴۰

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از جانب من تحیت بسیار و سلام فراوان به ایشان برسان سلام بر تو ای رسول خدا، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای فاطمه، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای امیر مؤمنان، خدا شکیبایی ات را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای ابا محمد ای حسن مجتبی، خدا شکیبایی ات را در مصیبت برادرت حسین نیکو گرداند، ای مولای من ای ابا عبد الله من مهمان خدا و مهمان تو، و پناهنده به خدا، و پناهنده به توام، برای هر مهمان و پناهنده ای پذیرایی است، پذیرایی من در این وقت این است، که از خدای منزّه برتر بخواهی، که آزادی از آتش دوزخ را نصیبم کند، همانا او شنوای دعا و نزدیک و اجابت کننده است.

۲- ای سخت نیرو، و سخت کيفر، ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز، همه آفریدگانت در برابر عظمت خوار گشته، مرا از شهر آفریدگانت کفایت کن، ای نیکوکار، ای زیباکار، ای نعمت بخش، ای افزون کن، ای که معبودی جز تو نیست، منزّهی تو،

من از ستمکارانم، پس دعایش را مستجاب کردیم، و او را [اشاره به رهایی حضرت یونس از دل ماهی] از اندوه نجات دادیم،
و اینچنین مؤمنان را نجات میدهیم، درود خدا بر محمد و خاندان پاک و پاکیزه اش.

جنگ صفین در گرفت، و در این روز در سال شصت و یکم به قولی سر مبارک حضرت سید الشهداء علیه السلام را وارد دمشق کردند، و بنی امیه آن روز را عید قرار دادند، و آن روزی است که در آن غصه ها تازه می شود.

کانت ماتم بالعراق تعدها أمویه بالشام من أعيادها

در عراق ماتم هایی بود که آن را بحساب آوردند بنی امیه در شام از عیدهای خود

و در این روز و به قولی در روز سوم، در سال صد و بیست و یکم زید بن علی شهید شد.

روز سوم: سید ابن طاووس از کتابهای اصحاب ما امامیه نقل کرده است که در این روز خواندن دو رکعت نماز مستحب است که در رکعت اول سوره های حمد و انا فتحنا و در رکعت دوم سوره های حمد و توحید خوانده و پس از سلام صد مرتبه صلوات، و صد مرتبه اللهم العن ال ابی سفیان و صد مرتبه استغفار بگوید، آنگاه حاجت خود را بخواهد.

روز هفتم: به قول شهید و کفعمی و دیگران و از طرفی به قول شیخ کلینی و شیخ طوسی: در روز بیست و هشتم در سال پنجاهم شهادت حضرت مجتبی علیه السلام واقع شد.

[و در این روز در سال ۱۲۸ ولادت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در «ابوا» (منزلی بین مکه و مدینه) اتفاق افتاد.

از مؤلف]

روز اربعین

روز بیستم: روز اربعین و به قول شیخ مفید و شیخ طوسی روز بازگشت خانواده حضرت حسین علیه السلام از شام به مدینه، و روز ورود جابر بن عبد الله انصاری به کربلا برای زیارت

ص: ۴۴۱

امام حسین علیه السلام است، و جابر نخستین زائر آن حضرت پس از شهادت ایشان است، و زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام در این روز مستحب است.

از حضرت عسگری علیه السلام روایت شده: نشانه های مؤمن پنج چیز است: بجا آوردن پنجاه و یک رکعت نمازهای واجب و نافله در شب و روز، زیارت اربعین، انگشتر به دست راست نمودن، و در سجده جبین را بر خاک گذاشتن، و بلند گفتن «بسم الله الرحمن الرحيم» شیخ در کتاب «تهذیب» و «مصباح» زیارت خاص این روز را از امام صادق علیه السلام نقل کرده که ما ان شاء الله در باب زیارات خواهیم آورد.

روز بیست و هشتم صفر

روز بیست و هشتم: سال یازدهم روز وفات حضرت خاتم انبیا (صلوات الله و سلامه علیه) است، و روز وفات به اتفاق همه علما روز دوشنبه بوده، و هنگام وفات شصت و سه سال داشتند.

در چهل سالگی مبعوث به رسالت شد، سیزده سال در شهر مکه مردم را به خداپرستی خواند، در سن پنجاه و سه سالگی به مدینه هجرت کرد، و در سال دهم هجری از دنیا رفت، غسل و حنوطش را امیر المؤمنین عهده دار بود، و پس از غسل و کفن بر بدن مطهرش نماز گذارد، آنکه اصحاب دسته دسته و بدون امام بر آن حضرت نماز خواندند، سپس امیر مؤمنان علیه السلام آن حضرت را در حجره طاهره، در همان نقطه ای که از دنیا رفته بود دفن کرد.

از انس بن مالک روایت شده: زمانی که از دفن پیامبر فارغ شدیم، حضرت فاطمه علیها السلام به سوی من آمد و گفت: چگونه جان و روان

شما همراهی کرد بر چهره پیامبر خدا خاک فرو ریزید، سپس گریست و فرمود:

يَا أَبْتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَاهُ يَا أَبْتَاهُ مِنْ رَبِّهِ مَا أَدْنَاهُ (۱)

چه زیبا سروده شده:

ای دو جهان زیر زمین از چه ای خاک نه ای خاک نشین از چه ای

به روایت معتبر، آن بانوی بانوان، مشتی از خاک پاک آن مرقد مطهر را بر گرفت، و بر دیدگان نهاد و فرمود:

مَاذَا عَلَى الْمُشْتَمِّ تَزْبَهُ أَحْمَدَ أَنْ لَا يَشَمَّ مَدَى الزَّمَانِ غَوَالِيَا (۲)

صَبَّبْتُ عَلَى مَصَائِبِ لَوْ أَنَّهَا صَبَّبْتُ عَلَى الْأَيَّامِ صِرُونَ لِيَالِيَا (۳)

شیخ یوسف شامی در کتاب «درّ العظیم» نقل کرده است که فاطمه زهرا علیها السلام این اشعار را در مرثیه پدر فرمود:

قُلْ لِلْمَغْيِبِ تَحْتَ أَطْبَاقِ الثَّرَى إِنْ كُنْتَ تَسْمَعُ صَرَخَتِي وَ نِدَائِيَا

(۴)

صَبَّبْتُ عَلَى مَصَائِبِ لَوْ أَنَّهَا صَبَّبْتُ عَلَى الْأَيَّامِ صِرُونَ لِيَالِيَا (۵)

قَدْ كُنْتُ ذَاتَ حِمِّي بِظُلِّ مُحَمَّدٍ لَا أَحْشَ مِنْ ضَيْمٍ وَ كَانَ حِمِّي لِيَا (۶)

فَالْيَوْمَ أَحْضَعُ لِلدَّلِيلِ وَ اتَّقِي ضَيْمِي وَ أَدْفَعُ ظَالِمِي بَرْدَائِيَا (۷)

فَإِذَا بَكَتْ قُمْرِيَّةٌ فِي لَيْلِهَا شَجْنَا عَلَى غُضَنِ بَكَيْتُ صَبَاحِيَا (۸)

فَلَأَجْعَلَنَّ الْحُزْنَ بَعْدَكَ مُونِسِي وَ لَأَجْعَلَنَّ الدَّمَعَ فِيكَ وَ شَاحِيَا (۹)

روز آخر ماه: سال دویست و سه به قول شیخ طبرسی و ابن اثیر، شهادت حضرت رضا علیه السلام به سبب انگور زهرآلود واقع شد.

در آن وقت سن مبارکش پنجاه و پنج سال بود، و قبر شریفش در خانه حمید بن قحطبه در قریه سناباد در سرزمین طوس قرار گرفت، که قبر هارون الرشید هم در آن خانه است.

فصل نهم: اعمال ماه ربیع الاول

شب و روز اول و روز هشتم و نهم

- ۱- پدرم، پروردگارت را که تو را فرا خواند پاسخ دادی پدرم، چقدر به پروردگارت نزدیکی
- ۲- بر بوینده خاک احمد چیست؟ اینکه تا پابان زمان عطرها را نبوید
- ۳- بر من مصائبی فرود آمد که اگر آنها بر روزها آمده بود شب میشدند
- ۴- به آن که در زیر توده های خاک پنهان شده بگو اگر فریاد و صدای مرا میشنیدی
- ۵- بر من مصائبی فرو ریخت که اگر آنها بر روزها فرو ریخته بود شب میشدند
- ۶- همانا من در سایه محمد حمایتی داشتم که از ستم نمی ترسیدم و او جورکش من بود
- ۷- اما امروز برای شخص پست تواضع کنم و از ستم بر خود می پرهیزم و ستمگرم را با جامه ام دفع کنم
- ۸- اگر قمری به شبانگاهش گریه کند من در روز از غصه بر شاخساری بگیریم
- ۹- اندوه را پس از تو مونس قرار میدهم و دانه های اشک را در حجر تو گرد نبندم

و علیه و آله از مکه معظمه به مدینه منوره بود، و در آن شب ایشان در غار ثور پنهان شدند، و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام برای فدا کردن جان خود به جای آن حضرت خوابید، و از شمشیرهای قبایل مشرکین پروا نکرد، و فضل خود و مواسات و برادری خویش را با رسول خدا صلی الله و علیه و آله به تمام جهانیان آشکار ساخت، و آیه کریمه:

«و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضاه الله»

در شأنش نازل شد.

روز اول: علما فرموده اند، برای شکر نعمت سلامتی رسول خدا و امیر المؤمنین صلوات الله علیهما، مستحب است روزه بدارند، و زیارت آن دو بزرگوار در این روز بسیار مناسب است، سید در کتاب «اقبال» برای این روز دعایی روایت فرموده و در این روز به قول شیخ کفعمی حضرت عسگری علیه السلام وفات یافت، ولی قول مشهور روز هشتم است و شاید ابتدای بیماری آن حضرت در چنین روزی بوده است.

روز هشتم: سال دویست و شصت شهادت حضرت عسگری علیه السلام واقع شد، و حضرت صاحب الامر صلوات الله علیه به منصب جلیل امامت نایل گردید، زیارت این دو بزرگوار در این روز بسیار مناسب است.

روز نهم: روز عید بزرگ است، و روز عید بقر است، و برای آن شرح مفصلی است که در جای خود ذکر شده.

در روایتی آمده: هر که در این روز چیزی انفاق کند، گناهایش آمرزیده میشود.

و گفته اند: در این روز مستحب است: اطعام نمودن برادران مؤمن، و خشنود گرداندن ایشان، و توسعه دادن در نفقه بر اهل و عیال، و پوشیدن

ص: ۴۴۴

جامه های نو، و شکر و عبادت حق تعالی، و این روز، روز برطرف شدن غمها، و روز بسیار شریفی است، و چون روز هشتم ماه شهادت امام عسگری علیه السلام بوده و این روز، روز اول امامت حضرت صاحب الزمان ارواح العالمین فداه است، سبب مزید شرافتش خواهد بود.

اعمال روز دوازدهم تا هفدهم

روز دوازدهم: به قول جناب کلینی، و مسعودی، و مشهور بین عامه، ولادت رسول خدا صلی الله و علیه و آله در این روز بوده، و در آن دو رکعت نماز مستحب است که در رکعت اول پس از سوره حمد سه مرتبه سوره کافرون و در رکعت دوم سه مرتبه سوره توحید خوانده میشود، و در این روز رسول خدا صلی الله و علیه و آله به مدینه وارد شدند، و شیخ فرموده: در چنین روزی در سال صد و سی و دو حکومت بنی مروان به پایان رسید.

روز چهاردهم: در سال شصت و چهار یزید بن معاویه به سوی درکات دوزخ شتافت، در کتاب اخبار الدول آمده است که یزید به بیماری ذات الجنب در منطقه حوران از دنیا رفت، جنازه پلیدش را به دمشق آوردند، و در باب صغیر به خاک سپردند، و محل قبرش هم اکنون مجل انباشتن زباله است، سن او در زمان مرگ سی و هفت سال بوده، و سه سال و نه ماه حکومت کرد، انتهی، شب هفدهم: شب ولادت حضرت خاتم انبیا صلی الله و علیه و آله و شب بسیار مبارکی است، و سید نقل کرده که در چنین شبی یک سال پیش از هجرت، معراج آن حضرت واقع شد.

اعمال روز هفدهم روز مولود حضرت رسول

روز هفدهم: بنا بر مشهور

ص: ۴۴۵

بین علمای امامیه، روز ولادت با سعادت حضرت خاتم انبیا محمد بن عبد الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَارَاحَهُ است، و معروف است که ولادت با سعادتش در مکه معظمه، در خانه خود آن حضرت، در روز جمعه هنگام طلوع فجر در عام الفیل در ایام سلطنت انوشیروان [مرحوم حاج شیخ عباس (ره) در متن کتاب از انوشیروان به عنوان انوشیروان عادل یاد کرده، و در حاشیه آن توجیهی را در رابطه با عدالت او از مجلسی اول نقل کرده است، ولی با مراجعه به کتب تاریخی به ویژه شاهنامه فردوسی این معنا به دست میآید که انوشیروان آتش پرست از متکبران و و ستمگران به ملت ایران بوده، و در سه روز صد هزار نفر از مخالفان ستمکاری هایش را به وضع فجیعی کشت از این جهت، از آوردن کلمه عادل خودداری کردم و توجیه مجلسی اول را هم مردود میدانم.

انصاریان.

[واقع شد، و همچنین در این روز شریف در سال هشتاد و سه ولادت حضرت صادق علیه السّلام اتفاق افتاد، و باعث فزونی فضل و شرافت این روز گردید.

در هر صورت این روز، روز بسیار شریفی است و برای آن چند عمل وارد است: اول: غسل.

دوم: روزه گرفتن که برای آن فضیلت بسیاری است، و روایت شده هر که این روز را، روزه بدارد، خدا ثواب روزه یک سال را برای او بنویسد، و این روز، یکی از چهار روزی است، که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است.

سوم: زیارت حضرت رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَارَاحَهُ از نزدیک و دور.

چهارم:

ص: ۴۴۶

زیارت امیر المؤمنین علیه السّلام به همان زیارتی که حضرت صادق علیه السّلام زیارت کرده، و به محمّد بن مسلم تعلیم دادند، و در باب زیارات ان شاء الله خواهد آمد.

پنجم: هنگامیکه روز بالا آمد، دو رکعت نماز بجا آورد که در هر رکعت، پس از سوره حمد ده مرتبه سوره قدر و ده مرتبه سوره توحید بخواند، و بعد از سلام در مصلای خود بنشیند، و این دعا را بخواند: اللّهُمَّ انت حی لا تموت [خدایا تو زنده ای هستی که هرگز نمیری] و این دعای مبسوطی است، چون سندش را منتهی به معصوم ندیدم، مراعات اختصار را مهم تر دیدم، هر که خواهان است، به زاد العماد مراجعه کند.

ششم: لازم است مسلمانان این روز را بزرگ بدانند، و تصدّق و خیرات بنمایند، و مؤمنان را مسرور کنند، و به زیارت مشاهد مشرفه روند.

سید در «اقبال» شرحی از لزوم بزرگداشت این روز ذکر نموده، و فرموده است: من طایفه ای از نصاری و جمعی از مسلمانان را یافتم.

که بزرگداشت فوق العاده ای از روز ولادت عیسی علیه السّلام داشتند، و تعجب کردم که مسلمانان روز ولادت پیامبرشان را که بزرگترین همه انبیاست، و به این مرتبه از عظمت است، چگونه رضایت دهند که آنرا بسیار بی مایه تر از بزرگداشت نصاری، نسبت به ولادت مسیح برگزار کنند! !

فصل دهم: اعمال ماه ربیع الثانی، جمادی الاول و جمادی الآخر

اعمال ماه ربیع الثانی و جمادی الاول

سید بن طاووس برای روز اوّل هر یک از این سه ماه، دعایی نقل کرده، و شیخ مفید فرموده: روز دهم ماه ربیع الثانی سال دویست و سی و دو حضرت عسگری علیه السّلام متولّد شدند، که روز شریف بسیار مبارکی است،

و مستحب است به شکرانه این نعمت بزرگ روزه بدارند، و در روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه جمادی الاوّل زیارت حضرت فاطمه زهرا علیها السّلام و بپا داشتن سوگ آن مظلومه مناسب است، زیرا در روایت صحیح وارد شده است که آن حضرت پس از پدر بزرگوارش بیش از هفتاد و پنج روز زنده نبود، و بنا بر مشهور که وفات رسول خدا صلی الله و علیه و آله در بیست و هفتم صفر بوده، باید وفات آن بانوی بزرگوار در یکی از این سه روز واقع شده باشد.

و در روز نیمه این ماه در سال سی و شش فتح بصره برای امیر المؤمنین میسر گشت، و ولادت حضرت زین العابدین علیه السّلام واقع شد، و در این روز زیارت این هر دو امام مناسب است.

اعمال ماه جمادی الاخر و چهار رکعت نماز

اعمال ماه جمادی الاخر: سیّد ابن طاووس روایت کرده: مؤمن در این ماه هرگاه که خواهد، چهار رکعت نماز بجا آورد همراه با دو سلام که در رکعت اول پس از سوره حمد یک مرتبه آیه الکرسی و بیست و پنج مرتبه سوره قدر، و در رکعت دوم پس از سوره حمد یک مرتبه سوره الهیکم التکاثر و بیست و پنج مرتبه سوره توحید و در دو رکعت بعد، در رکعت اول پس از سوره حمد یک مرتبه سوره کافرون و بیست و پنج مرتبه سوره فلق و در رکعت دوم پس از سوره حمد یک مرتبه سوره نصر و بیست و پنج مرتبه سوره ناس و پس از سلام، هفتاد مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۱)

ص: ۴۴۸

۱- منزّه است خدا و ستایش از آن اوست، معبودی جز او نیست، و خدا بزرگتر است

و هفتاد مرتبه:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

آنگاه سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۲)

پس سر به سجده نهاده و سه مرتبه بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

سپس هر حاجت که دارد از خدا بخواهد، هر که این عمل را بجا آورد، خدا خود و مال و مال و زنال و فرزندان، و دین و دنیایش را تا سال آینده حفظ میکند، و اگر در این سال از دنیا برود بر حال شهادت رفته است، یعنی ثواب شهیدان را دارا میباشد.

روز سوم وفات حضرت فاطمه علیها السلام و اعمال آن

روز سوم: در این روز در سال یازدهم وفات حضرت فاطمه صلوات الله علیها واقع شده و شیعیان باید در این روز، به مراسم سوگواری آن حضرت قیام کنند، و آن مظلومه را زیارت، و بر ظالمان و غاصبان حق او نفرین کنند.

سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» پس از ذکر وفات آن حضرت در این روز، این زیارت را برای آن بانوی بزرگ ذکر کرده:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَةَ الْحَجَّاجِ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَمْنُوعَةُ حَقَّهَا (۴)

پس بگو اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمَّتِكَ وَ ابْنِهِ نَبِيِّكَ وَ زَوْجِهِ وَصِيَّ نَبِيِّكَ صِلَاهُ تَزْلِفُهَا فَوْقَ زُلْفَى عِبَادِكَ الْمُكْرَمِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرْضِينَ (۵)

به یقین روایت شده: هر که آن حضرت را به این شیوه زیارت کند، و از خدا آمرزش بخواهد، حق تعالی گناهایش را بیامرزد و او را داخل بهشت کند.

مؤلف گوید: فرزند سید ابن طاووس هم، این زیارت

ص: ۴۴۹

۲- خدایا مردان و زنان با ایمان را پیامرز

۳- ای زنده، ای پاینده، ای دارای بزرگی و شکوه، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای مهربان ترین مهربانان

۴- سلام بر تو ای بانوی بانوان جهانیان، سلام بر تو ای مادر حجت های الهی بر همه مردم. سلام بر تو ای ستمدیده محروم گشته از حق خویش.

۵- خدایا درود فرست بر کنیزت، و دختر پیامبرت، و همسر جانشین پیامبر، درودی که بر فراز جایگاه بندگان گرامی ات از اهل آسمان ها و زمین ها جایش دهد.

را در کتاب روایند الفوائد نقل کرده، و گفته است که مختص به روز وفات آن حضرت یعنی سوم جمادی الآخر میباشد، و کیفیت زیارت را به این طریق بیان فرموده: که نماز بجا میآوری نماز زیارت، یا نماز خود آن حضرت را که دو رکعت است و در هر رکعت پس از سوره حمد شصت مرتبه سوره توحید و اگر نتوانستی در رکعت اول پس از سوره حمد سوره توحید و در رکعت دوم سوره کافرون را میخوانی و چون سلام دادی بگو: السّلام علیک تا آخر زیارت یاد شده

روز بیستم ولادت حضرت زهرا علیها السلام و اعمال آن

روز بیستم: در این روز در سال پنجم یا دوم از بعثت ولادت با سعادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها واقع شده، و در آن انجام چند عمل شایسته است.

اول: روزه گرفتن.

دوم: خیرات و صدقات به مؤمنان رساندن.

سوم: زیارت نمودن آن بانوی دنیا و آخرت که کیفیت زیارت آن حضرت، پس از این خواهد آمد.

اعمال هر ماه نو و نماز اول آن ماه

اما اعمال هر ماه نو: چند عمل است: اول: خواندن دعاهاى نقل شده در وقت دیدن هلال، که بهترین آنها دعای چهل و سوم صحیفه کامله است، که همراه با اعمال اول ماه رمضان ذکر شد.

دوم: خواندن هفت مرتبه سوره حمد برای دفع درد چشم.

سوم: اندکی پنیر خوردن، چه روایت شده: هر که خود را به خوردن آن در اول هر ماه مقید کند، امید است در آن ماه حاجتش ردّ نشود.

چهارم: در شب اول دو رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره حمد سوره انعام را بخواند، و از خدا بخواهد او را از هر ترس و دردی ایمن گرداند،

ص: ۴۵۰

و در آن ماه حادثه ای را نیند که ناپسند او باشد.

پنجم: در روز اول دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اول پس از سوره حمد سی مرتبه سوره توحید، و در رکعت دوم بعد از سوره حمد سی مرتبه سوره قدر بخواند و پس از نماز صدقه بدهد، چون چنین کند، سلامتی اش را در آن ماه از خدا خریده است.

و از بعضی روایات استفاده میشود، که پس از نماز بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا - عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَإِنْ يَمَسَّ سَكَّ اللَّهُ بَصْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرْذَكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ وَ أَفْوَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ - إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ (۱)

فصل یازدهم: اعمال هر ماه نو و عید نوروز و اعمال ماههای رومی

اعمال عید نوروز

اعمال عید نوروز: چنان است که امام صادق علیه السلام به معلی بن خنیس تعلیم داده: چون روز نوروز شود غسل کن، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و به بهترین بوها خویشتن را خوشبو گردان، و در آن روز روزه بدار، و چون از نماز پیشین و پسین [ظهر و عصر] و نافله های آن دو فارغ گشتی چهار رکعت نماز بخوان، هر دو رکعت به

ص: ۴۵۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، هیچ جنبنده ای در زمین نیست، مگر اینکه روزی او بر خدا است و قرار گاه و امانگاهش را خدا میداند، همه اینها در کتابی روشن است. به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، اگر خدا به تو زیانی رساند، جز او کسی برطرف کننده آن نیست، و اگر خیری را برای تو بخواهد، فضل او را باز گرداننده ای نیست، آن را به هر کس از بندگانش بخواهد میرساند، و او آمرزنده و مهربان است. به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدا به زودی پس از دشواری آسانی قرار می دهد، آنچه خدا خواست همان شود، نیرویی نیست مگر به خدا، خدا ما را بس است و نیکو کارگشایی است، کارم را به خدا وامی گذارم که خدا بینای به بندگان است، معبودی جز تو نیست، من از ستم کاران بودم، پروردگارا من به آنچه از خیر برایم فرود آری نیازمندم، پروردگارا مرا تنها مگذار، که تو بهترین وارثانی.

یک سلام، پس از رکعت اول بعد از سوره حمد ده مرتبه سوره قدر، و در رکعت دوم بعد از سوره حمد ده مرتبه سوره کافرون و در رکعت سوم بعد از سوره حمد ده مرتبه سوره توحید و در رکعت چهارم بعد از سوره حمد ده مرتبه سوره فلق و ناس را بخوان و پس از نماز بر سجده شکر رفته و این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ عَلَى جَمِيعِ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ صَلِّ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لَنَا فِي يَوْمِنَا هَذَا الَّذِي فَضَّلْتَهُ وَ كَرَّمْتَهُ وَ شَرَّفْتَهُ وَ عَظَّمْتَ خَطَرَهُ اللَّهُمَّ بَارِكْ لِي فِيْمَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ حَتَّى لَا أَشْكُرَ أَحَدًا غَيْرَكَ وَ وَسَّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ اللَّهُمَّ مَا غَابَ عَنِّي فَلَا يَغِيْبَنَّ عَنِّي عَوْنُكَ وَ حِفْظُكَ وَ مَا فَتَقَدْتُ مِنْ شَيْءٍ فَلَا تُفْقِدْنِي عَوْنُكَ عَلَيَّ حَتَّى لَا أَتَكَلَّفَ مَا لَا أَحْتَاجُ إِلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ. (۱)

در کتابهای غیر مشهور روایت کرده اند: در وقت تحویل سال این دعا را بسیار بخوانند که بعضی به تعداد ۳۶۶ مرتبه گفته اند:

يَا مُحَوَّلَ الْحَوْلِ وَ الْأَحْوَالَ حَوَّلْ حَالَنَا إِلَى أَحْسَنِ الْحَالِ (۲)

و به روایت دیگر:

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ يَا مُدَبِّرَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَا مُحَوَّلَ كَذَا فِي زَادِ الْمَعَادِ (۳)

تا آخر.

چون چنین کنی گناهان پنجاه ساله تو آمرزیده شود، و نیز بسیار بگو: یا ذالجلال و الاکرام

اعمال ماههای رومی (شمسی)

ما در اینجا به بیان آنچه که در

ص: ۴۵۲

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست آن جانشینان پسندیده، و بر تمام پیامبران و رسولانت، با برترین درودهایت، و ایشان را برکت ده به برترین برکت هایت، و درود فرست بر جان ها و تنهایشان خدایا بر محمد و خاندان محمد برکت ده، و به ما در این روز برکت ده که آن را برتری و کرامت و شرافت دادی، و مرتبه اش را بزرگ نمودی. خدایا به من برکت ده، در آنچه به من نعمت دادی، تا احدی را جز تو سپاس نگویم، و در روزی ام بر من وسعت ده، ای صاحب بزرگی و بزرگواری. خدایا هر آنچه از من غایب شده باک نیست مبادا کمک و نگهداری ات از من غایب گردد، و هرچه را گم کرده ام، یاری ات را بر آن از من گم مساز تا در آنچه به آن نیازمند نیستم، خود را بر زحمت نیفکنم، ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

۲- ای گرداننده حول و احوال بگردان حال ما را به نیکوترین حال

۳- ای بر گرداننده دلها و دیده ها، ای مدبر شب و روز ای بر گرداننده.

آداب گرفتن آب نیشان و خواص آن

سید جلیل علی بن طاووس (ره) روایت کرده: روزی جمعی از اصحاب نشسته بودند، رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شد و به ایشان سلام کرد، و اصحاب جواب سلام ایشان را گفتند حضرت فرمودند: آیا میخواهید دوایی را که جبرئیل به من تعلیم داد که نیازمند دواى پزشکان نباشم به شما تعلیم دهم؟ امیر المؤمنین علیه السلام و سلمان و دیگران پرسیدند آن دوا چیست؟ حضرت به امیر المؤمنین علیه السلام خطاب فرمودند که در ماه نیشان رومی آب باران را میگیری و هر کدام از سوره های فاتحه الكتاب و آیه الکرسی، و توحید و فلق، و ناس، و کافرون را هفتاد مرتبه میخوانی، و در روایت دیگر سوره قدر را نیز هفتاد مرتبه، و هفتاد مرتبه الله اکبر، و هفتاد مرتبه لا اله الا الله گفته و هفتاد مرتبه صلوات میفرستی، آنگاه هفت روز در بامداد و شامگاه از آن آب میآشامی، به حق خدایی که مرا به راستی به رسالت بر خلق برانگیخت سوگند یاد میکنم، که جبرئیل گفت: خدا از کسیکه این آب را میآشامد، بر میدارد هر دردی را که در بدنش باشد، و به او عافیت بخشد، و دردها را از تن و استخوان های او بیرون کند، و اگر در لوح دردی برای او مقدر شده باشد محو میکند.

و به حق پروردگاری که مرا به حق فرستاده، اگر فرزند نداشته باشد، و فرزند بخواهد، آب نیشان را به آن نیت بیاشامد به او فرزند روزی شود، و اگر زن عقیم باشد، با نیت از این آب بیاشامد، از

او فرزند پدید آید، و اگر مرد و زن پسر یا دختر خواهند، از آن آب بیاشامند مقصود ایشان حاصل گردد.

چنان که حق تعالی میفرماید:

يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا (۱)

سپس فرمود: اگر کسی درد سر داشته باشد، از این آب بیاشامد به قدرت حق درد سر او آرام شود، و اگر درد چشم داشته باشد، و در چشم های خود قطره ای از این آب بریزد، و چشمهای خود را با آن بشوید، و از آن بیاشامد، به اذن خدا شفا یابد، و آشامیدن از این آب بن دندانها را محکم کند، و دهان را خوشبو نماید، و لعاب بن دندانها، و بلغم را کم کن، و به سبب خوردن و آشامیدن تَخْمَه و امتلاء نگیرد، و از بادهای قولنج و غیر آن اذیت نشود، و به درد پشت و درد شکم مبتلا نگردد، و از زکام آزار نکشد، و دچار درد دندان نشود، و درد معده و انگل معده را زایل کند، و نیازمند به حجامت نشود، و از بیماری بواسیر، و خارش بدن، و آبله و دیوانگی و پیسی و رعاف و استفراغ نجات یابد، و کور و لال و کر و زمین گیر نشود، و آب سیاه در دیده اش نیاید، و دردی که موجب افطار روزه و نقصان نمازش گردد عارض او نشود، و از وسوسه های جتیان و شیاطین گزندی نبیند.

آنگاه رسول خدا فرمود: جبرئیل گفت: هر که از این آب بیاشامد، و به همه دردهایی که در مردم است مبتلا باشد، موجب شفای

ص: ۴۵۴

۱- خدا هر که را بخواهد دختران و هر که را بخواهد پسرانی میبخشد، یا پسران و دختران به ایشان عطا میکند و هر که را بخواهد نازا قرار دهد.

او از تمام آنها گردد، و نیز گفت: به حق خدایی یکه تو را به راستی فرستاده، هر که حکمت بر زبان او جاری کند، و دلش را از فهم و بینایی پر کند، و از کرامت هایش به او عطا فرماید، آنچه به احدی از عالمیان عطا نکرده، و هزار آمرزش رحمت بر او فرستد، و غش و خیانت و غیبت و حسد و ستم و کبر و بخل و حرص و غضب را از دل او برکند، و از عداوت و دشمنی مردم و بدگویی ایشان نجات یابد.

و موجب شفای همه بیماریهای او شود.

مؤلف گوید: این روایت مشهور درباره آثار آب نیسان به عبد الله بن عمر منتهی می شود، و به این خاطر سندش ضعیف است، و فقیر به خطر شیخ شهید دیدم، که این روایت را، از حضرت صادق علیه السلام با همین خواص و سوره روایت کرده، ولی آیات و اذکار به این طریق نقل شده که بر آب نیسان میخوانی: «فاتحه الكتاب» و «آیه الکرسی» و قل یا ایها الکافرون و سبح اسم ربک الاعلی

«قل اعوذ برّب الفلق»

«قل اعوذ برّب الناس»

و «قل هو الله احد»

هر یک را هفتاد مرتبه، و میگوید: هفتاد مرتبه «لا اله الا الله» و هفتاد مرتبه «الله اکبر» و هفتاد مرتبه: «اللهم صلی علی محمّد و آل محمّد» و هفتاد مرتبه «سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر» و در خواص آن آمده که اگر در زندان باشد، و از آن بیاشامد، از حبس نجات یابد، و سردی بر طبع او غالب نگردد، و

اکثر آن خواص که بیان شد، در این روایت نیز آمده، و آب باران مطلقا مبارک است و منفعت دارد، خواه در نisan و خواه در غیر آن، چنان که در حدیث معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السّلام آمده: بیاشامید آب آسمان را که پاک کننده بدن شماست، و دردها را دفع میکند، چنان که حق تعالی میفرماید:

وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَ كُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ . (۱)

و در انجام برنامه نisan بهتر آن است که اگر جمعی بخوانند، هر کدام مجموع آن سوره ها و اذکار را هفتاد مرتبه بخوانند، و برای آنها که میخوانند فایده اش عظیم تر، و ثوابش بیشتر است، و در این سالها پس از بیست و سه روز که از نوروز بگذرد، تقریبا داخل نisan ماه رومی میشوند، و ما نisan سی روز است.

و از حضرت صادق علیه السّلام منقول است که در هفتم حزیران، حتما حجامت کن، و اگر میسر نشود در چهاردهم، و اول حزیران تقریبا هشتاد و چهارم نوروز است و آن نیز سی روز است، و حزیران ماه نحسی است، چنان که در حدیث معتبر نقل شده خدمت امام صادق علیه السّلام ماه حزیران ذکر شد، حضرت فرمود: این ماه ماهی است که در آن حضرت موسی بر بنی اسرائیل نفرین کرد، و در یک شبانه روز سیصد هزار نفر از ایشان از بین رفتند.

باز به سند معتبر از آن حضرت نقل شده: خدای تعالی اجل ها را در ماه حزیران نزدیک میکند، یعنی مرگ در آن بسیار است،

ص: ۴۵۶

۱- خدا بر شما از آسمان آبی فرو میفرستد، برای آنکه شما را به آن پاک گرداند، و از شما وسوسه شیطان را بگیرد، و دل های شما را محکم نماید، و قدمهای شما را با آن ثابت گرداند.

و آگاه باش ماه های رومی بنایش بر حرکت زمین به دور خورشید است و عدد آنها دوازده ماه است به این ترتیب تشرین اول تشرین آخر، کانون اول کانون آخر، شباط، آذار، نisan، ایار، حزیران، تموز آب، ایلول و چهار ماه را سی روز می گیرند، که تشرین آخر و نisan و حزیران و ایلولند، و هفت ماه دیگر غیر شباط را سی و یک روز می گیرند و شباط را در سه سال متوالی بیست و هشت میگیرند، در سال چهارم که سال کیسه ایشان است بیست و نه روز میگیرند و سال ایشان سیصد و شصت و پنج روز و یک چهارم روز است، و تشرین اول که اول سال ایشان است در این سالها موافق نوزده درجه میزان است، و تفصیلش در کتاب «بحار الانوار» مذکور است و چون این ماه ها در احادیث آمده در اینجا کوتاه و مختصر ایراد کردیم انتهی.

باب سوم: زیارات

مقدمه: آداب سفر

این باب مشتمل بر یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه مقدمه: در بیان آداب سفر است چون اراده سفر می کنی، شایسته است، روز چهارشنبه، و پنجشنبه، و جمعه را روزه بداری، و برای سفر کردن، روز شنبه، یا روز سه شنبه یا روز پنجشنبه را اختیار کنی، و از سفر کردن در روز دوشنبه و چهارشنبه، و پیش از ظهر روز جمعه اجتناب کن و از سفر کردن در این ایام که در این نظم واقع شده پرهیز:

هفت روزی نحس باشد در مهی زان حذر کن تا نیابی هیچ رنج

سه و پنج و سیزده با شانزده بیست و یک با بیست و چهار و

ص: ۴۵۷

[در بعضی از روایات نقل شده که در بیست و یکم ماه سفر کردن مطلوب است، و در روز هشتم و بیست و سوم خوب نیست، عباس قمی] در ایام محاق و در حالی که ماه در برج عقرب است به سفر مرو، و اگر در این اوقات برای سفر کردن ضرورتی پیش آمد، دعای سفر را بخوان و صدقه بده، آنگاه به سفر برو.

روایت شده: مردی از اصحاب حضرت باقر علیه السلام اراده سفر کرد و برای وداع خدمت آن جناب رسید، حضرت فرمود: پدرم علی بن الحسین علیهما السلام هرگاه اراده می کرد که به سوی بعضی از املاک خود بیرون رود، سلامتی خود را از خدا به آنچه آسان بود می خرید، یعنی به صدقه دادن به هرچه که ممکن بود و این عمل زمانی بود که پای خویش را در رکاب می گذاشت.

و چون به سلام از سفر بازمی گشت، خدا را شکر می کرد و به آنچه که ممکن بود صدقه می داد، آن مرد حضرت را وداع گفت و رفت و آنچه را حضرت فرموده بود بجا نیاورد، در نتیجه در مسیر سفر هلاک شد این خبر به حضرت باقر علیه السلام رسید، حضرت فرمود: این مرد پند داده شد اگر می پذیرفت.

سزاوار است پیش از روی آوردن به سفر، غسل کنی، و اهل و عیال خود را گرد آوری، و دو رکعت نماز بگذاری، و از خدا خیر خود را طلب نمایی و آیه الکرسی خوانده و حمد و ثنای الهی را بجا آوری، و بر رسول خدا و آلش صلوات فرستی و بگویی:

لَلَّهِمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ الْيَوْمَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ مَنْ كَانَ مِنِّي بِسَبِيلِ الشَّاهِدِ مِنْهُمْ وَ الْعَائِبِ اللَّهُمَّ احْفَظْنَا بِحِفْظِ الْإِيمَانِ وَ احْفَظْ عَلَيْنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا [اجْمَعَنَا] فِي رَحْمَتِكَ وَ لَا تَسْلُبْنَا فَضْلَكَ إِنَّا إِلَيْكَ رَاغِبُونَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَ كآبِهِ الْمُنْقَلَبِ وَ سُوءِ الْمَنْظَرِ فِي الْأَهْلِ وَ الْمَالِ وَ الْوَالِدِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ هَذَا التَّوَجُّهَ طَلْبًا لِمَرْضَاتِكَ وَ تَقَرُّبًا إِلَيْكَ [اللَّهُمَّ] فَبَلِّغْنِي مَا أُوْمَلُّهُ وَ أَرْجُوهُ فِيكَ وَ فِي أَوْلِيَائِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

پس از این، خاندان خود را وداع کن، و بر در خانه بایست، و تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام را بخوان، و از پیش رو و طرف راست، و جانب چپ سوره «حمد» و «آیه الکرسی» را قرائت کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي وَ عَلَيْكَ خَلَّفْتُ أَهْلِي وَ مَالِي وَ مَا حَوَّلْتَنِي وَ قَدْ وَثِقْتُ بِكَ فَلَا تُخَيِّبْنِي يَا مَنْ لَا يُخَيِّبُ مَنْ أَرَادَهُ وَ لَا يُضَيِّعُ مَنْ حَفِظَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ احْفَظْنِي فِيمَا غَبْتُ عَنْهُ وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

سپس سوره «توحید» را یازده مرتبه بخوان، و سوره «قدر» و آیه الکرسی و سوره های (فلق) و (ناس) را قرائت کن، پس با دست خود همه بدنت را مسح کن، و به هرچه میسر باشد صدقه بده و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي اشْتَرَيْتُ بِهَذِهِ الصَّدَقَةِ سَلَامَتِي وَ سَلَامَةَ سَفَرِي وَ مَا مَعِيَ اللَّهُمَّ احْفَظْنِي وَ احْفَظْ مَا مَعِيَ وَ سَلِّمْ مَا مَعِيَ وَ بَلِّغْنِي وَ بَلِّغْ مَا مَعِيَ بِبَلَاغِكَ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ. (۳)

و عصایی

ص: ۴۵۹

۱- خدای امروز به تو می سپارم خودم و خاندانم و مال و فرزندانم و هر که را به طریقی از من است، حاضر و غایبشان را. خدایا ما را به حفظ ایمان حافظ باش و از ما محافظت فرما. خدایا ما را در حمایت رحمت قرار ده، و فضلت را از ما مگیر، ما تنها به جانب تو راغبیم. خدایا از رنج سفر، و اندوه بازگشت، و بدی دیدار، در خاندان و مال و فرزند در دنیا و آخرت به تو پناه می بریم خدایا به تو رو می کنم و در این رونمودن، خواستار خشنودی و تقرّب به سوی توام، پس مرا به آنچه از تو و اولیایت آرزو می کنم، و امید دارم برسان، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا رویم را متوجه تو کردم، و در حفظ تو قرار دادم خاندان و مال، و آنچه که به من عطا فرمودی را من به تو اطمینان کردم، پس مرا محروم مکن، ای که محروم نمی کند کسی که او را اراده کرده است، و ضایع نمی کند هر که را او محافظت نماید، خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست، و مرا در آنچه از آن غایبیم محافظت فرما، و مرا به خویشتن وامگذار ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا من با این صدقه سلامت خود، و سفرم، و آنچه با من است را خریدم. خدایا مرا و آنچه با من است حفظ کن، مرا و آنچه با من است سالم بدار، و برسان مرا و آنچه با من است به رساندن نیکوی زیبایت.

از چوب درخت بادام تلخ با خود بردار، که روایت شده: هر که به سفری رود، و با خود عصای بادام تلخ بردارد، و این آیه از سوره قصص را بخواند:

(و لَمَّا تَوَجَّهَ تَلَقَّاهُ مَدِينٌ)

تا

(و اللّٰهُ عَلٰی مَا نَقُولُ وَكِيلٌ)

خدا او را از هر حیوان درنده و از هر دزد ستمگر و از هر حیوان صاحب زهر، ایمن گرداند، تا به خانه خود بازگردد، و هفتاد و هفت فرشته با او باشند، که تا به وطن برگردد و عصا را بگذارد، برای او طلب آمرزش کنند و مستحب است با عمامه بیرون روی، و سر عمامه را زیر گلو بگردانی.

تا از دزد و غرق شدن و سوختن آسیبی به تو نرسد، و کمی از تربت حضرت سید الشهداء علیه السلام را با خود بردار، و در وقت برداشتن چنین بگو:

اللّٰهُمَّ هَذِهِ طِبْنَةُ قَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ اتَّخَذْتُهَا حِزًّا لِمَا أَخَافُ وَ مَا لَا أَخَافُ (۱)

و با خود انگشتر عقیق و فیروزه بردار، به ویژه انگشتری که عقیقش زرد باشد و یک طرفش منقوش به (ما شاء الله لا قوة الا بالله استغفر الله) و طرف دیگرش (محمد و علی) باشد،

خبر صافی خادم امام هادی علیه السلام و مسافرت او به مشهد

سید ابن طاووس در کتاب امان الاخطار از ابو محمد قاسم بن علا از صافی خادم حضرت هادی علیه السلام روایت کرده: از آن حضرت اجازه خواستم به زیارت جدش حضرت رضا علیه السلام بروم، فرمود: با خود انگشتری داشته باش، دارای نگین زرد و نقش نگین آن (ما شاء الله لا قوة الا بالله استغفر الله) و نقش طرف دیگرش «محمد و علی» چون این انگشتر

ص: ۴۶۰

۱- خدایا این تربت قبر حسین (درود بر او باد) ولی تو و پسر ولی تو است، که آن را پناهگاه خود از آنچه می ترسم و نمی ترسم قرار دادم.

را برداری، از شرّ دزدان و راهزنان امان یابی، و برای سلامت تو تمامتر و نسبت به دین تو حفظ کننده تر است، خادم گوید: بیرون آمدم و انگشتی که حضرت فرموده بود تهیه کردم، سپس خدمت ایشان بازگشتم که برای سفرم با آن جناب وداع کنم، چون وداع کردم و دور شدم، دستور داد مرا برگردانند، وقتی برگشتم فرمود: ای صافی.

عرض کردم: لَبَّيْكَ ای آقای من: فرمود: انگشت فیروزه هم باید همراه داشته باشی، زیرا میان طوس و نیشابور شیری به تو برخواهد خورد، که قافله را از ادامه سفر منع خواهد کرد، تو پیش برو، و این انگشت را به شیر بنما و بگو مولای من می گوید از راه دور شو، باید بر یک طرف نگین فیروزه «اللَّهُ الْمَلِكُ» و بر طرف دیگرش الْمُلْكُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ نقش کنی، زیرا نقش انگشت فیروزه امیر المؤمنین علیه السلام اللَّهُ الْمَلِكُ بود، چون خلافت به آن حضرت برگشت الْمَلِكُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ را نقش کرد، و چنین نگینی انسان را از حیوانات درنده امان می بخشد، و در جنگها باعث پیروزی و غلبه می شود.

صافی می گوید: به سفر رفتم، به خدا سوگند در همان مکان که حضرت فرموده بود شیر بر سر راه آمد، و آنچه فرموده بود انجام دادم، شیر برگشت، چون از زیارت بازگشتم، آنچه واقع شده بود خدمت آن حضرت عرض کردم، فرمودند یک چیز ماند که نگفتی، اگر می خواهی من بگویم، گفتم آقای من شاید فراموش کرده باشم، فرمود شبی در طوس شب را نزدیک قبر شریف به سر می بردی، گروهی از جتیان به زیارت

قبر آن حضرت آمده بودند، آن نگین را در دست تو دیدند و نقش آن را خواندند، پس آن را از دست بیرون آوردند و به نزد بیماری که داشتند بردند، انگشتر را در آبی شسته آن آب را به بیمار خود دادند، بیمارشان صحت یافت، انگشتر را برگرداندند، درحالی که تو در دست راست داشتی، آنان در دست چپ تو کردند، تو از این امر بسیار تعجب کردی و سببش را ندانستی، آنگاه نزدیک سر خود یاقوتی یافتی و آن را برداشتی اکنون همراه توست آن را به بازار ببر، که به هشتاد اشرفی خواهی فروخت و این یاقوت هدیه آن جتّیان است که برای تو آورده بودند، خادم می گوید: یاقوت را به بازار بردم و به هشتاد اشرفی فروختم همانطور که آقا می فرموده بود.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: کسی که هر شب در سفر «آیه الکرسی» را بخواند سالم بماند و آنچه با اوست نیز سالم بماند و در سفر بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَسِيرِي عِبْرًا وَ صَمْتِي تَفْكَرًا وَ كَلَامِي ذِكْرًا

خدایا مسیرم را عبرت، و لب فرو بستنم را فکرت، و سخنم را ذکر قرار ده.

از حضرت سجاد علیه السلام روایت شده: اگر برای ضرر زدن به من جنّ و انس جمع شوند پروا نمی کنم، هرگاه این کلمات را بگویم:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَسْلَمْتُ نَفْسِي وَ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي وَ إِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِي فَاحْفَظْنِي بِحِفْظِ الْإِيمَانِ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ

تَحْتِي وَادْفَعْ عَنِّي بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

آداب مسافرین

مؤلف گوید: دعاها و آداب سفر بسیار است، و ما در اینجا به ذکر چند بخش از آنها اکتفا می کنیم.

اول: برای شخص سزاوار است، هرگاه سوار مرکب می شود بسم الله را ترک نکند.

دوم: توشه سفر را حفظ کرده، در جای مورد اطمینان بگذارد، زیرا روایت شده: از فقه مسافر، حفظ کردن توشه خود است.

سوم: دوستان را کمک کند، و از خدمت کردن و کار کردن، در رفع ایشان مضایقه نکند، تا خدا هفتادوسه اندوه را از او برطرف سازد، و او را در دنیا از هم و غم پناه دهد و اندوه بزرگ روز قیامت را از او دفع کند.

روایت شده: حضرت سجاد علیه السلام سفر نمی کرد مگر با اشخاصی که آن حضرت را شناسند، به خاطر اینکه به آنها کمک کند، زیرا اگر حضرت را می شناختند نمی گذاشتند ایشان کاری انجام دهد و از اخلاق پسندیده رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل شده زمانی با اصحاب در سفر بودند، خواستند گوسفندی را ذبح کنند، یکی از اصحاب گفت: ذبح گوسفند با من، دیگری گفت پوست کندش با من، دیگری گفت: پختش با من، حضرت فرمود: جمع کردن هیزمش با من، عرضه داشتند: شما زحمت نکشید، ما هیزم فراهم می کنیم، فرمودند: می دانم شما این کار را خواهید کرد، ولی من دوست ندارم که نسبت به شما امتیازی داشته باشم، زیرا خدا کراهت دارد، بنده اش را ببیند، که خویش را بر دوستانش فضیلت داده باشد،

ص: ۴۶۳

۱- به نام خدا، و با خدا، و از خدا و به سوی خدا و در راه خدا. پروردگارا خود را به تو تسلیم کردم، و رویم را به جانب تو نمودم، و کارم را به تو واگذار کردم، مرا به حفظ ایمان حفظ کن از پیش رویم، و از پشت سرم، و از جانب راستم، و از طرف چپم، و از بالای سرم، و زیر پایم، و به حول و قوه ات از من دفاع کن، چرا که قدرت و نیرویی نیست، مگر به خدای والای بزرگ.

بدان که تقی ترین مردم نزد دوستان، کسی است که در عین سلامت و صحت اعضایش، تنبلی می کند و دست به کاری نمی برد، و منتظر است، کارهایش را دیگران انجام دهند! چهارم: در سفر، با کسی همراه باشد، که در خرج کردن نظیر اوست.

پنجم: از آب منزلی نیاشامد، مگر بعد از آنکه آن را با آب منزل قبل ممزوج کند و برای مسافر لازم است مقداری ظرف را حرکت دهد، سپس ظرف را به زمین گذاشته، صبر کند تا آب آن صاف شود، آنگاه بنوشد.

ششم: اخلاقش را نیکو نماید و بردباری را زینت خود گرداند، در آداب زیارت امام حسین علیه السلام آنچه مناسب این مقام است بیاید هفتم: برای سفرش توشه بگیرد، و از شرافت آدمی است که توشه خود را به ویژه در سفر مکه نیکو گرداند، آری در سفر زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام برداشتن توشه، از غذاها و خوراکی های لذیذ پسندیده نیست، چنان که این نکته در باب زیارت آن حضرت بیاید.

و ابن اعمس گفته است:

مِنْ شَرَفِ الْإِنْسَانِ فِي الْأَسْفَارِ تَطْيِيبُهُ الرَّادَ مَعَ الْأَكْثَرِ (۱)

وَ يُحْسِنُ الْإِنْسَانُ فِي حَالِ السَّفَرِ أَخْلَاقَهُ زِيَادَةً عَلَى الْحَضَرِ (۲)

وَ لِيُدْعَ عِنْدَ الْوَضْعِ لِلْخَوَانِ مَنْ كَانَ حَاضِرًا مِنَ الْإِخْوَانِ (۳)

وَ لِيُكْثِرَ الْمَرْحَ مَعَ الصَّحْبِ إِذَا لَمْ يُسْخِطِ اللَّهَ وَ لَمْ يَجْلِبْ أَدَى (۴)

مَنْ جَاءَ بَلَدَهُ فَذَا ضَيْفٌ عَلَى إِخْوَانِهِ فِيهَا إِلَى أَنْ يَزْجَلَ (۵)

يُبْرُّ لَيْلَتَيْنِ ثُمَّ لِيَأْكُلَ مِنْ أَكْلِ أَهْلِ الْبَيْتِ فِي الْمُسْتَقْبَلِ (۶)

هشتم: آنچه در سفر رعایت آن خیلی مهم است، محافظت بر نمازهای واجب است، با شرایط و حدود آن

ص: ۴۶۴

۱- از شرف انسان در سفرها دلپسند نمودن توشه و فراوان برداشتن به آن است

۲- انسان باید در حال سفر نیکو کند اخلاقش را بیشتر از وقتی که در وطن است

۳- و باید هنگام انداختن سفره دعوت کند از برادرانش هرکسی را که حاضر است

۴- و باید به همراهان مزاح کند درحالی که خدا را به غضب نیاورد و موجب آزار نگردد

۵- کسی که به شهری وارد شود مهمان است بر برادرانش تا از آنجا کوچ کند

۶- تا دو شب پذیرایی شود، آنگاه باید بخورد از خوراک معمولی اهل خانه تا در آنجاست

در اوایل اوقات، چه آنکه از حاجیان و زائران بسیار مشاهده شده که در راه سفر نمازهای واجب خود را ضایع کردند، به خاطر آنکه یا در وقت بجا نیاوردند، یا در حال سوار بودن بر مرکب خواندند، یا با تیمم بی جا و یا با نجاست جامه و بدن ادا کردند، که تمام اینها از بی مبالاتی و سبک شمردن شأن نماز بوده، و حال آنکه در روایتی از حضرت صادق علیه السلام نقل شده که نماز واجب از بیست حج بهتر است، و یک حج بهتر است از خانه ای که پر از طلا باشد، و آن طلاها را صدقه دهند، تا تمام شود، و پس از نمازهای شکسته گفتن سی مرتبه: (سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر) را ترک مکن که نسبت به آن تأکید بسیار شده است.

فصل اول: آداب زیارت

آداب زیارت

آداب زیارت بسیار است، در این فصل به بیان چند مورد اکتفا می شود: اول: انجام غسل، پیش از بیرون رفتن برای سفر زیارت.

دوم: ترک کلام بیهوده و لغو و مخاصمه و مجادله در راه.

سوم: غسل کردن برای زیارت هر یک از امامان، و نیز اینکه بخواند دعای وارد، درباره آن را و آن دعا در اول زیارت وارث بیاید.

چهارم: طهارت از حدث کبری و صغری.

پنجم: پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه و نو، و سفید بودن رنگ آن نیکوست.

ششم: گامها را به دقت رفتن به روضه مقدسه کوتاه برداشتن و به آرامی و وقار حرکت کردن، و خاضع و خاشع بودن، و سر به زیر انداختن، و به بالا و اطراف

خود التفات نکردن.

هفتم: خش بو نمودن خود، در غیر زیارت امام حسین علیه السلام.

هشتم: زبان را به دقت رفتن به حرم مطهر به ذکر و تکبیر و تحمید و تسبیح و تهلیل مشغول ساختن، و به صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد علیهم السلام دهان را معطر کردن.

نهم: ایستادن بر در حرم شریف و درخواست اذن دخول و سعی در تحصیل رقت قلب و خضوع و شکستگی خاطر با کمک تصوّر و فکر در عظمت و جلالت قدر صاحب آن مرقد منور، با توجه به این نکته که صاحب قبر ایستادن او را می بیند، و کلام او را، می شنود و سلام او را جواب می دهد، چنان که در وقت خواندن اذن دخول به همه این واقعیات گواهی می دهد، و تدبّر نماید در محبت و لطفی که ایشان به شیعیان و زائران خود دارند و تأمل کند در خرابی های حال خود و مخالفت هایی که با آن بزرگواران کرده، و دستورهایی زیادی که از ایشان عمل نکرده و آزارها و اذیت هایی که از او به ایشان یا خاصان و دوستان آن بزرگواران رسیده که بازگشت نتیجه همه این اعمال، آزرده شدن ایشان است، و اگر به حقیقت و راستی، در وضع خود بنگرد، قدمهایش از رفتن باز بایستد، و قلبش هراسان، و چشمش گریان شود، و این روح تمام آداب است.

در اینجا مناسب است اشعار سخاوی و روایت را که علامه مجلسی در کتاب بحار الانوار از عیون المعجزات نقل کرده ذکر کنیم، اما اشعار سخاوی که در حال زیارت تمثّل به آنها شایسته است این

ص: ۴۶۶

است:

قَالُوا غَدَا نَأْتِي دِيَارَ الْحِمَى وَيُنزِلُ الرِّكْبُ بِمَعْنَاهُمْ (۱)

فَكُلُّ مَنْ كَانَ مُطِيعًا لَهُمْ أَصْبَحَ مَسْرُورًا بِلِقَائِهِمْ (۲)

قُلْتُ فَلِي ذَنْبٌ فَمَا حِيلَتِي بِأَيِّ وَجْهِ اتَّلَقَاهُمْ (۳)

قَالُوا أَلَيْسَ الْعَفْوُ مِنْ شَأْنِهِمْ لَا سِيَّمَا عَمَّنْ تَرَجَّاهُمْ (۴)

فَجِئْتُهُمْ أَسْعَى إِلَى بَابِهِمْ أَرْجُوهُمْ طَوْرًا وَأَخْشَاهُمْ (۵)

و نیز شایسته است متمثل شود به این اشعار:

هَا عِبْدُكَ وَاقِفٌ ذَلِيلٌ بِالْبَابِ يَمُدُّ كَفَّ سَائِلٍ

قَدْ عَزَّ عَلَيَّ سُوءُ حَالِي مَا يَفْعَلُ مَا فَعَلْتُ عَاقِلٌ

يَا أَكْرَمَ مَنْ رَجَاهُ رَاجٍ عَنِّ بِابِكَ لَا يُرَدُّ سَائِلٌ

و هم بگویند:

شاهها چو تو را سگی ببايد گر من شوم آن سگ تو شايد

هستم سگگی ز حبس جسته بر شاخ گل هوات بسته

خود را به خودی کشیده از جل پیش تو کشیده از سر ذل

افکن نظری بر این سگ خویش سنگم مزن و مرانم از پیش

و اما آن روایت شریف به روایت مجلسی: وقتی ابراهیم جمّال که یکی از شیعیان بود، می خواست خدمت علی بن یقظین برسد، از باب اینکه ابراهیم ساربان بود، و علی بن یقظین وزیر هارون الرشید، و از نظر ظاهر، شأن ابراهیم نبود که در مجلس وزیر مملکت وارد شود، او را راه نداد! اتفاقاً در همان سال علی بن یقظین به حج مشرف شد، خواست در شهر مدینه خدمت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام برسد، حضرت او را بار نداد، روز بعد آن حضرت را در بیرون خانه ملاقات کرد، عرضه داشت: ای سید من، تقصیر من چه بوده که مرا بار ندادید؟ فرمود: به خاطر اینکه برادرت ابراهیم جمّال را بار ندادی و

- ۱- گفتند فردا به سرزمین قرق شده می رسیم و کاروان به دولت سرای آنان بار اندازد
- ۲- پس هر که فرمانبردار ایشان بوده بیدارشان شادمان گردد
- ۳- گفتم چاره من گنهکار چیست و با چه رویی ایشان را دیدار کنم
- ۴- گفتند مگر عفو شیوه آنان نیست به خصوص از کسی که به آنان امید بست
- ۵- به محضرشان آمدم و به درگاهشان شتافت یک بار به آنان امید دارم و بار دیگر ترس و بیم از آنها

خدا ابا فرموده از اینکه سعی تو را قبول کند، مگر بعد از آنکه ابراهیم تو را عفو کند.

علی بن یقظین گفت: گفتم: ای سید و مولای من در این وقت ابراهیم را کجا ملاقات کنم، من در مدینه و او در کوفه است؟ فرمود: هرگاه شب برسد تنها به بقیع برو، بی آنکه از اصحاب و غلامان تو کسی خبردار شود، در آنجا شتری زین کرده خواهی دید، آن شتر را سوار می شوی و به کوفه می روی، شب به بقیع رفت، بر آن شتر سوار شد به اندک زمانی به خانه ابراهیم جَمّال رسید، شتر را خوابانید، و در زد، ابراهیم گفت کیستی؟ گفت علی بن یقظینم، ابراهیم گفت: علی بن یقظین بر در خانه من چه می کند؟! فرود بیا بیرون که امر من عظیم است و او را سوگند داد که اذن ورود دهد، چون داخل خانه ابراهیم شد، گفت: ای ابراهیم آقا و مولا، از اینکه عمل مرا قبول نماید ابا فرموده، مگر آنکه تو از من بگذری! ابراهیم گفت غفر الله لک [خدا تو را بیامرزد]، پس علی بن یقظین صورت خود را بر خاک گذاشت و ابراهیم را قسم داد که پای روی صورت من بگذارد و صورتم را زیر پایت بمال، ابراهیم امتناع کرد، علی بن یقظین او را قسم داد که چنین کند.

ابراهیم پا به صورت علی بن یقظین گذاشت، و روی او را زیر پای خود مالید و علی بن یقظین می گفت: «اللهم اشهد» [خدایا گواه باش] سپس بیرون آمد و سوار بر آن مرکب شد و همان شب

به مدینه بازگشت، و شتر را بر در خانه حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خوابانید، آنگاه حضرت او را اذن داد که بر آن جناب وارد شود، و حضرت کار او را قبول فرمود.

از دقت در این خبر معلوم می شود که حقوق برادران دینی تا چه اندازه پر اهمیت است! دهم: بوسیدن عتبه عالیه و آستانه مبارکه است، و شیخ شهید فرموده: اگر زیارت کننده سجده کند و تیتش این باشد، که خدا را به شکرانه اینکه مرا به این مکان رسانده، سجده می کنم بهتر است.

یازدهم: مقدم داشتن پای راست به وقت وارد شدن، و مقدم داشتن پای چپ به وقت بیرون آمدن، مانند ورود به مساجد و خروج از آنها، دوازدهم: رفتن به نزد ضریح مطهر، به طوری که بتواند خود را به آن بچسباند، و توهم آن که دور ایستادن ادب است و هم است؟ زیرا تکیه کردن بر ضریح و بوسیدن آن، در آثار وارد شده است سیزدهم: در وقت زیارت پشت به قبله و ایستادن رو به قبر منور و ظاهرا این ادب مختص به معصوم است، چون از خواندن زیارت فارغ شد، گونه راست را به ضریح بگذارد و به حال تضرع دعا کند، سپس گونه چپ را بگذارد و خدا را به حق صاحب قبر بخواند که او را از اهل شفاعت آن بزرگوار قرار دهد و در دعا مبالغه و اصرار ورزد، آنگاه به سمت سر مطهر برود، و رو به قبله بایستد و دعا کند.

چهاردهم: ایستادن در وقت خواندن زیارت البته اگر عذری از ضعف و درد کمر و درد پا و غیر

آنها ندارد پانزدهم: گفتن تکبیر به هنگام دیدن قبر مطهر، پیش از شروع زیارت، در روایتی آمده: هر که پیش روی امام علیه السلام تکبیر گوید، و پس از آن بگوید: لا اله الا الله وده لا شريك له برای او رضوان الله اکبر نوشته شود.

شانزدهم: خواندن زیارت های روایت شده در کتب معتبر، و زیارت های رسیده از سادات اَنام ائمه طاهرین علیهم السّلام، و ترک خواندن زیارت های اختراع شده، که بعضی بی خردان از عوام، آنها را با بعضی از زیارات تلفیق کرده، و نادانان را به آن مشغول ساخته اند.

شیخ کلینی از عبد الرحیم قصیر روایت کرده: که گفت: بر امام صادق علیه السّلام وارد شدم، و گفتم: فدایت شوم از پیش خود دعایی اختراع کردم، فرمود: مرا از اختراع خود واگذار، هرگاه تو را حاجتی دست دهد، به حضرت رسول پناه بر و دو رکعت نماز بجای آر و به سوی آن حضرت هدیه کن.

تا آخر خبر.

هفدهم: بجا آوردن نماز زیارت که اقل آن دو رکعت است شیخ شهید فرموده: اگر زیارت پیامبر است، نماز را در روضه مطهره بجا آورد و اگر در حرم یکی از امامان است، در بالای سر بخواند، و اگر آن دو رکعت را در مسجدی که معمولان بالای سر قبر امامان است بجا آورد جایز است، و علامه مجلسی (ره) فرموده: نماز زیارت و غیر آن را به گمان فقیر، در پشت قبر و بالای سر بجا آوردن بهتر است، و علامه بحر العلوم نیز در کتاب «درّه» فرموده است:

وَمِنْ حَدِيثِ كَرْبَلَا وَ الْكَعْبَةِ لِكَرْبَلَا بَانَ عَلُوُّ الرُّتْبَةِ (۱)

ص: ۴۷۰

۱- از داستان کربلا و کعبه اینکه کربلا را برتری رتبه آشکار شده

غَيْرُهَا مِنْ سَائِرِ الْمَشَاهِدِ أَمْثَالُهَا بِالتَّقْلِ ذِي الشَّوَاهِدِ (۱)

وَ رَاعِ فِيهِنَّ اقْتِرَابَ الرَّمْسِ وَ آثِرِ الصَّلَاةِ عِنْدَ الرَّأْسِ (۲)

وَ صَلَّى حَلْفَ الْقَبْرِ فَالصَّحِيحُ كَغَيْرِهِ فِي نَدْبِهَا صَرِيحٌ (۳)

وَ الْفَرْقُ بَيْنَ هَذِهِ الْقُبُورِ وَ غَيْرِهَا كَالنُّورِ فَوْقَ الطُّورِ (۴)

فَالسَّعْيُ لِلصَّلَاةِ عِنْدَهَا نُدْبٌ وَ قُرْبُهَا بِلِ اللُّصُوقِ قَدْ طُلِبَ (۵)

هجدهم: اگر برای آن زیارتی که نماز می خواند، کیفیت مخصوصی برای نمازش ذکر فرموده باشند، در رکعت اول آن سوره یس، و در رکعت دوم سوره الرحمن، بخواند، و بعد از نماز به آنچه وارد شده دعا کند، یا به آن چه برای دین و دنیای خود بخاطر او می رسد، و دعا را عمومیت دهد [یعنی در حق دیگران نیز دعا کند] زیرا که به اجابت نزدیک تر است.

نوزدهم: شیخ شهید فرموده: کسی که وارد حرم مطهر شود، و ببیند نماز جماعت بر پا شده، پیش از زیارت ابتدا به نماز کند، و همچنین اگر دقت نماز شده، زیارت را ترک کند و وارد نماز گردد، و اگر وقت نماز نیست، شروع به زیارت بهتر است، چرا که زیارت نهایت مقصد اوست و اگر بین زیارت نماز اقامه شد، برای زائران مستحب است، زیارت را قطع کنند، و به نماز روی آرند، که ترک نماز کراهت دارد، و بر کارگزاران حرم است که مردم را امر به نماز کنند.

بیستم: شیخ شهید تلاوت قرآن را نزد ضرایح مطهره، و هدیه کردن آن را به روح مقدس امام زیارت شده، از جمله آداب زیارت شمرده، که سود آن به زیارت کننده باز می گردد، و متضمن تعظیم امام زیارت شده

ص: ۴۷۱

- ۱- و غیر آن از سایر مشاهد مانند آن است به موجب روایات با شواهد
- ۲- نزدیکی به قبر را در آن مشاهد رعایت کن و نماز خواندن بالای سر را انتخاب کن
- ۳- و در پشت قبر نماز بخوان که روایت صحیح و غیر صحیح در استحباب آن صریح است
- ۴- و فرق بین این قبور شریف و قبرهای دیگر مانند نور بالای طور است
- ۵- پس سعی برای نماز در کنار آنها مستحب است و نزدیکی بلکه چسبیدن به آنها مطلوب است

علیه السلام نیز می گردد.

بیست و یکم: ترک کردن سخنان ناشایست و کلمات لغو و بیهوده و دوری جستن از صحبت های دنیایی که همیشه در هر جا مذموم و قبیح و مانع رزق و موجب قساوت قلب است، به خصوص در این بارگاه های مطهر، و قبه های بلندپایه، که خدا در سوره «نور» از بزرگی و جلالت آنها خبر می دهد، آنجا که می فرماید:

فی بیوت اذن الله ان ترفع

تا آخر آیه.

بیست و دوم: بلند نکردن صدای خود در وقت زیارت، چنان که در هدیه الزائرین ذکر کردم.

بیست و سوم: وداع کردن امام در وقت بیرون رفتن از شهر آن حضرت به زیارت وداعی که در روایت رسیده است یا به غیر آن.

بیست و چهارم: توبه و استغفار کردن از گناهان، و بهتر کردن حال و کردار و گفتار خود، پس از فراغ از زیارت از آنچه پیش از زیارت دارا بوده است.

بیست و پنجم: انفاق کردن به خادمان آستانه شریفه به اندازه ای که میسر است و شایسته است خدام آن محل شریف از اهل خیر و صلاح و صاحب دین و مروت باشند و آنچه از زائران می بینند تحمل کنند، و خشم خود را بر ایشان فرو نشانند.

و بر آنان غلظت و درستی روا ندارند و بر قضای حوائج محتاجان اقدام کنند و غریبان را در صورت گم کردن را مقصد، راهمایی و دلالت نمایند.

در هر صورت خدام باید در خدمت لازمه، از تنظیف و حراست و محافظت زائران و غیره به حقیقت و راستی مشغول باشند.

بیست و هشتم: انفاق و احسان بر فقرا و مجاور حرم و

ص: ۴۷۲

مساکین آبرومند شهر امام به ویژه سادات و اهل علم و آنان که فقط مشغول تحصیل علمند، و به تلخی غربت و تنگدستی مبتلایند، و همواره پرچم بزرگداشت شعائر الهی را بر پا کرده، و جهاتی را دارا هستند، که ملاحظه هر یک از آنها، در لزوم اعانت و رعایت آنها کافی است.

بیست وهفتم: شیخ شهید فرموده: از جمله آداب، شتاب کردن در برگشت از شهر زیارتی است، البته زمانی که بهره خود را از زیارت درک کرده باشد، و این شتاب برای فزونی تعظیم و احترام و شدت شوق به رجوع، برای زیارت بعد از آن است، و نیز فرموده: زنان در وقت زیارت باید خود را از مردان جدا کرده، و تنها به زیارت پردازند و اگر شب به زیارت اقدام کنند بهتر است.

و باید در وضع ظاهر خود، تغییر دهند، یعنی لباس عالی و خوب را به لباس های معمولی تبدیل کنند، تا شناخته نشوند، و حتی الامکان مخفی و پنهان بیرون آیند که کمتر دیده شوند، و شناخته گردند، و نیز اگر همراه مردان زیارت کنند جایز نیست، اگر چه کرامت دارد.

کلامی در زیارت زنها و مذمت مزاحمت ایشان با نامحرمان

مؤلف گوید: از این کلمات، کثرت قبیح و زشتی آنچه فعلا- معمول شده، که زنان به اسم تشرف به زیارت خود را آرایش کرده، با لباسهای نفیس از خانه ها بیرون می آیند، و در حرم های مطهر با نامحرمان برخورد می کنند، و به بدن های ایشان فشار می آورند، یا خود را متصل به ضرایح مطهر کرده، یا روی مردان نشسته مشغول به زیارت خواندن شده و حواس مردم را پریشان کرده، عبادت کنندگان از

زائران و نمازگزاران و متضرعان، و گریه کنندگان را از کار خود بازداشته، و داخل در زمره صَادِّينِ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ [آنان که راه خدا را به سوی بندگان خدا می بندند] می شوند، و غیر اینها، در حقیقت، زیارت اینگونه زنان را باید از منکرات شرع شمرد، نه از عبادات، و داخل در محرمات دانست نه قربات.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: که امیر المؤمنین علیه السلام به اهل عراق فرمود:

يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ بُبِّئْتُ أَنْ نِسَاءَكُمْ يُوَافِقِينَ الرِّجَالَ فِي الطَّرِيقِ أَمَا تَسْتَحْيُونَ وَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لَا يَغَارُ. (۱)

و فی الفقیه روی الأصبغ بن نباته عن أمير المؤمنين عليه السلام قال سمعته يقول: يَظْهَرُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ وَاقْتِرَابِ السَّاعَةِ وَهُوَ شَرُّ الْمَازِمَةِ نِسْوَةٌ كَاشَفَاتُ عَارِيَّاتٍ مُتَبَرِّجَاتٍ مِنَ الدِّينِ دَاخِلَاتٌ فِي الْفِتَنِ مَائِلَاتٌ إِلَى الشَّهَوَاتِ مُسِيرَعَاتٌ إِلَى اللَّذَّاتِ مُسْتَحِلَاتٌ الْمُحَرَّمَاتِ فِي جَهَنَّمَ خَالِدَاتٌ. (۲)

بیست و هشتم: شایسته است، مواقعی که زائر زیاد است، کسانی که نزدیکتر به ضریح هستند، زیارت خود را خلاصه تر نموده، و از ضریح دور شوند، تا دیگران هم مانند آنان به نزدیکی ضریح دست یابند.

مؤلف گوید: ما در مقام زیارات حضرت سید الشهداء علیه السلام آدابی را که باید زائران آن جناب رعایت کنند، نقل خواهیم کرد.

فصل دوم: اذن دخول حرهای شریفه

اذن دخول حرهای شریفه

در اینجا دو اذن دخول ذکر میشود: اول شیخ کفعمی فرموده: چون خواستی به مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله یا یکی از مشاهد مشرفه ائمه علیهم السلام وارد شوی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي وَقَفْتُ عَلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ بَيْتِكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَقَدْ مَنَعَتِ النَّاسَ أَنْ يَدْخُلُوا إِلَّا

ص: ۴۷۴

۱- به من خبر رسیده که زنان شما در کوچه و بازار، به نامحرمان برمی خورند، آیا حیا نمی کنید. سپس فرمود: خدا لعنت کند کسی را که غیرت ندارد.

۲- و در کتاب «من لا يحضره الفقيه» أصبغ بن نباته از امیر المؤمنین روایت کرده است که گوید: از آن حضرت شنیدم می فرمود: در آخر الزمان، و نزدیکی قیامت، که بدترین زمان هاست نمایان شوند زنانی که برهنه و عریانند، و خود را برای مردان بیگانه آرایش می کنند، اینها از دین خارجند و در فتنه ها داخلند، به شهوات مایلند، و به سوی لذتها شتابانند، و حلال شمارندگان محرماتند، جاودانه در دوزخند! !

يَاذِنِهِ فَقُلْتُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِيفِ فِي غَيْبَتِهِ كَمَا أَعْتَقِدُهَا فِي حَضْرَتِهِ وَأَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَكَ وَخُلَفَاءَكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَحْيَاءٌ عِنْدَكَ يُرْزَقُونَ يَرُونَ مَقَامِي وَيَسْمَعُونَ كَلَامِي وَيُرْذُونَ سِيَئَامِي وَأَنَّكَ حَجَبْتَ عَنِّي سَمْعِي كَلَامَهُمْ وَفَتَحْتَ بَابَ فَهْمِي بِلَيْدِ مَنْجَاتِهِمْ وَإِنِّي أَسْتَأْذِنُكَ يَا رَبِّ أَوْلَا وَ أَسْتَأْذِنُ رَسُولَكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ثَانِيًا وَ أَسْتَأْذِنُ خَلِيفَتَكَ الْإِمَامَ الْمَفْرُوضَ [الْمُفْتَرَضَ] عَلَيَّ طَاعَتُهُ فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ (١)

و به جای «فلان بن فلان» آن امام را که می خواهد زیارت کند و پدرش را نام ببرد، مثلا اگر زیارت امام حسین علیه السلام است بگوید، الحسين بن علی، و اگر زیارت امام رضا علیه السلام است بگوید: علی بن موسی الرضا همچین امامان دیگر.

سپس بگوید:

وَ الْمَلَائِكَةُ الْمَوْكَلِينَ بِهَيْدِهِ الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ ثَالِثًا أَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَدْخُلُ يَا حُجَّةَ اللَّهِ أَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ فَأَذِّنْ لِي يَا مَوْلَايَ فِي الدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ أَهْلًا لِدَلِّكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ لِدَلِّكَ (٢)

پس عتبه مبارکه را ببوس و وارد شو و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِإِلَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (٣)

اذن دخول دیگر

دوم: اذن دخولی است که علامه مجلسی (ره) از نسخه ای قدیمی از نوشته های اصحاب برای ورود به سرداب مقدس، و بارگاه های نورانی ائمه علیهم السلام به

ص: ۴۷۵

۱- خدایا بر دری از درهای خانه های پیامبرت، (درود تو بر او و خاندانش) ایستاده ام، تو مردم را از اینکه بدون اجازه اش وارد شوند منع کرده ای، در قرآن فرمودی: ای آنان که ایمان آورده اید، به خانه های پیامبر وارد نشوید، مگر به شما اجازه دهند. خدایا من حرمت صاحب این زیارتگاه شریف را در غیابش باور دارم چنان که در حضورش، و می دانم که رسالت و جانشینانت (درود بر آنان باد) همواره زنده اند، و نزد تو روزی داده می شوند، محل ایستادنم را می بینند، و سختم را می شنوند، و به سلامم پاسخ می دهند، ولی تو گوشم را از شنیدن کلامشان محجوب کرده ای، و در فهم مرا به چشیدن لذت مناجاتشان باز کرده ای، من از تو ای پروردگرم اجازه می خواهم اولاً، و از پیامبرت اذن می خواهم ثانیاً، و از خلیفه ات امامی که اطاعتش را بر من واجب کرده ای اجازه می خواهم

۲- و فرشتگان گماشته شده به این بارگاه مبارک ثالثاً، آیا وارد شوم ای رسول خدا! آیا وارد شوم ای حجّت خدا؟، آیا وارد شوم ای فرشتگان مقرب خدا، که در این زیارتگاه اقامت دارید، پس مرا برای وارد شدن ای مولایم اجازه ده، به بهترین اجازه

ای که به یکی از دوستانت داده ای، چنانچه من لایق آن اجازه نیستم ولی تو لایق آنی
۳- به نام خدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) خدایا مرا بیامرز و به من رحم
کن، و توبه ام را بپذیر، زیرا تویی بسیار توبه پذیر مهربان.

اللَّهُمَّ إِنَّ هَيْدَهُ بُعِثَهُ طَهَّرْتَهَا وَ عَقُوهُ شَرَّفْتَهَا وَ مَعَالِمُ زَكَّيْتَهَا حَيْثُ أَظْهَرْتَ فِيهَا أَدِلَّةَ التَّوْحِيدِ وَ أَشْبَاحَ الْعَرْشِ الْمَجِيدِ الَّذِينَ
 اضْطَفَيْتَهُمْ مُلُوكًا لِحِفْظِ النُّظَامِ وَ اخْتَرْتَهُمْ رُؤَسَاءَ لِجَمِيعِ الْأَنَامِ وَ بَعَثْتَهُمْ لِقِيَامِ الْقِسْطِ فِي ابْتِدَاءِ الْوُجُودِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ مَنَنْتَ
 عَلَيْهِمْ بِاسْمِ تَبَاهِ أَنْبِيَائِكَ لِحِفْظِ شَرَائِعِكَ وَ أَحْكَامِكَ فَأَكْمَلْتَ بِاسْمِ تَخْلَافِهِمْ رِسَالَةَ الْمُنْذِرِينَ كَمَا أَوْجَبْتَ رِئَاسَتَهُمْ فِي فِطْرِ
 الْمُكَلَّفِينَ فَسَيَّبَحَانَكَ مِنْ إِلَهٍ مِثْلِهِ مَا أَرَأَيْتَ مَا أَزَافُكَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْ مَلِكٍ مَا أَعْدَلُكَ حَيْثُ طَابَقَ صُنْعُكَ مَا فَطَرْتَ عَلَيْهِ الْعُقُولَ وَ وَافَقَ
 حُكْمُكَ مَا قَرَّرْتَهُ فِي الْمَعْقُولِ وَ الْمُنْقُولِ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى تَقْدِيرِكَ الْحَسَنِ الْجَمِيلِ وَ لَكَ الشُّكْرُ عَلَى قَضَائِكَ الْمُعَلَّلِ بِأَكْمَلِ
 التَّعْلِيلِ، (۱) فَسَيَّبَحَانَكَ مَنْ لَا يُسْأَلُ عَنْ فِعْلِهِ وَ لَا يُنَازَعُ فِي أَمْرِهِ وَ سَيَّبَحَانَكَ مَنْ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ قَبْلَ ابْتِدَاءِ خَلْقِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
 الَّذِي مَنَّ عَلَيْنَا بِحُكْمٍ يَقُومُونَ مَقَامَهُ لَوْ كَانَ حَاضِرًا فِي الْمَكَانِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الَّذِي شَرَّفَنَا بِأَوْصِيَاءَ يَحْفَظُونَ الشَّرَائِعَ فِي كُلِّ
 الْأَزْمَانِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ الَّذِي أَظْهَرَهُمْ لَنَا بِمُعْجَزَاتٍ يَعْجُزُ عَنْهَا الثَّقَلَانِ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ الَّذِي أَجْرَانَا عَلَى عَوَائِدِهِ
 الْجَمِيلَةِ فِي الْأَمَمِ السَّالِفِينَ اللَّهُمَّ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ الثَّنَاءُ الْعَلِيُّ كَمَا وَجَبَ لَوَجْهِكَ الْبَقَاءُ السَّرْمَدِيُّ وَ كَمَا جَعَلْتَ نَبِيَّنَا خَيْرَ النَّبِيِّينَ وَ
 مُلُوكَنَا أَفْضَلَ الْمَخْلُوقِينَ وَ اخْتَرْتَهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ وَفَقْنَا لِلْسَّعْيِ إِلَى أَبْوَابِهِمْ الْعَامِرَةِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَ اجْعَلْ أَرْوَاحَنَا تَحِنُّ
 إِلَى مَوْطِي أَقْدَامِهِمْ، (۲) وَ نُفُوسِنَا تَهْوَى النَّظْرَ إِلَى مَجَالِسِهِمْ وَ عَرَصَاتِهِمْ حَتَّى كَانْنَا نَخَاطِبُهُمْ فِي حُضُورِ أَشْخَاصِهِمْ فَصَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِمْ مِنْ سَادَةِ غَائِبِينَ وَ مِنْ سُلَالَةِ طَاهِرِينَ وَ مِنْ أَنْمَةِ مَعْصُومِينَ اللَّهُمَّ فَأَذِّنْ لَنَا بِدُخُولِ

ص: ۴۷۶

۱- خدای این بقعه ای است که تو پاکش نمودی، و کوی است که شرافتش دادی، و نشانه های است، که پاکیزه اش ساختی، به خاطر اینکه در آنجا آشکار کردی دلایل توحید، و نمونه های عرش مجید را، آنان که به عنوان فرمانروا برگزیدی، برای حفظ نظام، و انتخاب کردی برای ریاست بر تمام خلق، و برانگیختی برای قیام به عدالت، در آغاز هستی، تا روز قیامت، سپس بر آنان به جانشینی پیامبران، برای حفظ قوانین و احکامات منت نهادی، و با خلافت از پیامبران و رسالت بیم دهندگان را کامل ساختی، چنان که ریاست شان را در فطرت مکلفین واجب کردی، پس منزه ای در عرصه معبودیت که چه اندازه مهربانی، و معبودی جز تو نیست در عرصه سلطنت که چقدر دادگری زیرا هماهنگی کرد رفتارت، با آنچه خردها را بر آن سرشتی، و فرمانت موافق آمد، آنچه را در امور عقلی و نقلی مقرر نمودی، پس سپاس تو را است بر اندازه گیری نیکوی زیبایی، و شکر تو را است بر داوری ات، که معلل به کاملترین علت هاست،

۲- پس منزه است آن که از کارش بازخواست نشود، و با او در فرمانش منازعه نگردد، منزه است آن که پیش از آغاز خلقش رحمت را بر خود واجب کرد، و خدا را سپاس که به وجود زمامدارانی که جانشینان اویند، بر ما منت نهاد، اگر بر فرض محال در مکانی حاضر می بود، و معبودی جز خدا نیست، که ما را به جانشینانی که قوانین را در همه زمانها حفظ کنند شرافت داد، و خدا بزرگتر است، که آنان را برای ما به وسیله معجزاتی نمایاند، معجزاتی که جن و انس از آوردنش ناتوانند، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای برتر بزرگ، که نعمت های زیبایش در ملت های گذشته را برای ما نیز مقرر داشت. خدای سپاس و ثنای برتر، تو را است، چنان که بر ذات ابدی بی نهایت واجب آمد، و همچنان که قرار دادی پیامبر ما را بهترین پیامبران، و امامانمان را برتری مخلوقات، و برگزیدی آنان را از روی دانش، بر تمام جهانیان، ما را تا روز قیامت به شتافتن به درگاه

آبادشان موفق بدار، و ارواح ما را چنان قرار ده که عاشقانه به سوی روش و منش ایشان بگراید،

هَذِهِ الْعَرَصَاتِ الَّتِي اسْتَعْبَدَتْ بِزِيَارَتِهَا أَهْلَ الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ وَ أُرْسِلَ دُمُوعَنَا بِخُشُوعِ الْمَهَابَةِ وَ ذَلَّلَ جَوَارِحَنَا بِذَلِّ الْعُبُودِيَّةِ وَ فَرَضَ الطَّاعَةَ حَتَّى نُقَرَّ بِمَا يَجِبُ لَهُمْ مِنَ الْأَوْصَافِ وَ نَعْتَرِفَ بِأَنَّهُمْ شَفَعَاءُ الْخَلَائِقِ إِذَا نُصِتَ بَتِ الْمَوَازِينِ فِي يَوْمِ الْأَعْرَافِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ. (۱)

فصل سوم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و حضرت فاطمه سلام الله علیها و ائمه بقیع علیهم السلام

فضیلت زیارت حضرت رسول (ص) و حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه بقیع علیهم السلام

آگاه باش که در حق تمامی مردم به خصوص حاجیان مستحب مؤکد است، مشرف شدن به زیارت روضه مطهره و آستانه منوره، فخر عالمیان حضرت سید المرسلین محمد بن عبد الله صلوات الله و سلام علیه و ترک زیارت آن حضرت، باعث جفا در حق او در قیامت است، و شیخ شهید فرموده: اگر مردم زیارت آن جناب را ترک کنند، بر امام است که ایشان را برای رفتن به زیارت آن حضرت مجبور کند، زیرا ترک زیارت آن حضرت موجب جفای حرام است.

شیخ صدوق از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هرگاه یکی از شما حج کند، باید حجش را به زیارت ما به پایان برساند، زیرا زیارت ما از تمامی حج است.

و نیز از امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده: حج خود را به زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله تمام کنید، که ترک زیارت آن حضرت پس از حج جفا و خلاف ادب است، و شما را به این زیارت دستور داده اند و به زیارت قبری چند که خدا حق آنها و زیارت آنها را بر شما لازم کرده بروید و کنار آن قبرها از خدا طلب روزی کنید، و نیز از ابو الصیلت هروی روایت کرده که: خدمت حضرت رضا علیه السلام

ص: ۴۷۷

۱- و جان های ما را به صورتی که نظر به مجالس شان و آستان شان را دوست داشته باشد، به طوری که گویی در حضور خودشان با آنان به سخن برخاسته ایم، پس درود خدا بر ایشان، آن آقایان غایب از نظر، و آن پاک نژادان، و آن امام معصوم. خدایا به ما اجازه ورود بده به این آستانهایی که اهل زمینها و آسمانها را به وسیله زیارتشان به عبادت واداشتی، و اشکمان را با خشوع در برابر مهابتت جاری کن، و اعضایمان را با فروتنی بندگی و وجوب طاعت فروتن گردان، تا به اوصافی که برای ایشان حتم کرده ای اقرار کنیم، و اعتراف نماییم به اینکه ایشان در روز اعراف، زمانی که ترازوها نصب می شود، شفیعان خلاقند، سپاس خدای را، و سلام بر بندگان برگزیده اش محمد و اهل بیت پاکش. پس عتبه را ببوس، و وارد شو، درحالی که خاشع و گریان باشی، به درستی که، این جملات اجازه ورود به حریم ایشان است، درود خدا بر همه آنان.

عرض کردم: یابن رسول الله، چه می فرمایی در حدیثی که اهل آن روایت می کنند، که مؤمنان در بهشت از منازلشان پروردگار خود را زیارت می کنند؟ کنایه از این که معنی حدیث اگر حدیث صحیحی باشد چیست؟ با آنکه شامل مطلبی است، که به ظاهر با اعتقاد حق هماهنگی ندارد، حضرت پاسخ او را به این صورت فرمودند: ای ابا صلت خدا پیامبرش محمد صلی الله علیه و آله را از جمیع خلقش حتی از پیامبران و ملائکه افضل قرار داد، و طاعت او را طاعت خود، و بیعت او را بیعت با خود، و زیارت او را زیارت خود شمرد، چنان که فرمود:

مَنْ يُطِيعَ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ فَرَمُودَهُ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ (۱)

و رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که مرا در حال حیات، یا پس از مرگ زیارت کند، چنان است که خدا را زیارت کرده باشد تا آخر خبر.

حمیری در کتاب «قرب الأسناد» از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که مرا در حیات، یا پس از ممات زیارت کند، روز قیامت شفیع او می شوم.

در حدیثی آمده: امام صادق علیه السلام روز عیدی در مدینه بود، به زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله رفت، و به آن حضرت سلام داد و فرمود: ما بر اهل همه شهرها خواه مکه و خواه غیر مکه برتری داریم، به علّت زیارت و سلامان به رسول خدا صلی الله علیه و آله.

شیخ طوسی در «تهذیب»، از یزید

ص: ۴۷۸

۱- هر که پیامبر را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده و فرموده: آنان که با تو بیعت می کنند در حقیقت با خدا بیعت می کنند دست خدا بالای دست آنان است

بن عبد الملک روایت نموده است و او از پدرش، از جدش، که خدمت حضرت فاطمه علیهما السلام مشرف شدم، آن حضرت به سلام بر من پیشی جست، آنگاه از من پرسید برای چه آمده ای؟ عرض کردم: برای طلب برکت و ثواب، فرمود: مرا خبر داد پدرم، و اینکه حاضر است، که هر که بر او و بر من سه روز سلام کند، خدا بهشت را بر او واجب کند، گفتم: در حیات او و شما؟ فرمود: آری و نیز پس از مرگ ما.

علامه مجلسی (ره) فرموده: در حدیث معتبر از عبد الله بن عباس نقل است که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که امام حسن علیه السلام را در بقیع زیارت کند، قدمش بر صراط ثابت باشد، روزی که قدمها از آن بلغزد.

در کتاب «مقنعه» از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که مرا زیارت کند گناهانش آمرزیده شود، و تهیدست و پریشان نمیرد.

شیخ طوسی در «تهذیب» از حضرت عسگری علیه السلام روایت کرده: هر که حضرت صادق علیه السلام و پدرش حضرت باقر علیه السلام را زیارت کند درد چشم نکشد و بیماری و دردی به او نرسد و مبتلا نمیرد.

ابن قولویه در کتاب «کامل الزیارات»، از هشام بن سالم از امام صادق علیه السلام روایتی طولانی آورده که بخشی از جملات آن این است: مردی به محضر امام صادق علیه السلام شرف یاب شد، و عرض کرد: آیا پدرت را باید زیارت کرد؟ فرمود: آری، عرضه داشت برای کسی که او را زیارت کند چه پاداشی است؟ فرمود: اگر اعتقاد به امامت او داشته

باشد و از او پیروی کند، بهشت پاداش اوست، عرض کرد کسی که از زیارت او اعراض کند چه خواهد شد؟ فرمود در «یوم الحسره» که روز قیامت است حسرت خواهد داشت.

احادیث در این باب بسیار است، و برای متذکر شدن ما همین اندازه کافی و وافی است.

کیفیت زیارت حضرت رسول (ص) در مدینه

چنین است: هر گاه به مدینه پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شدی، برای زیارت غسل کن، چون خواستی وارد مسجد آن حضرت شوی کنار در مسجد بایست و اذن دخول اول را که در صفحات پیش گذشت بخوان و از در جبریل وارد شو، و پای راست را وقت ورود مقدم بدار، سپس صد مرتبه الله اکبر بگو، آنگاه دو رکعت نماز تحیت مسجد بجا آور، و به جانب حجره شریفه برو، و بر آن دست بگذار و آن را بوس و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ الرِّسَالَةَ وَأَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَعَيَّدْتَ اللَّهُ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَصَلَّوْا لِلَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ. (۱)

پس رو به قبله نزد ستون جلو که از جانب راست قبر است بایست، بطوریکه دوش چپ به جانب قبر، و دوش راست به جانب منبر که جایگاه سر رسول خدا صلی الله علیه و آله است قرار گیرد و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ

ص: ۴۸۰

۱- سلام بر تو ای فرستاده خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد الله، سلام بر تو ای خاتم پیامبران، شهادت میدهم که تو رسالت خویش را انجام دادی، و نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و به معروف امر نموده، و از منکر نهی کردی، و خدا را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را در رسید، درودهای خدا و رحمتش بر تو و اهل بیت پاکیزه ات.

وَ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ رِسَالَاتِ رَبِّكَ وَ نَصَيْتَ لَأُمَّتِكَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ بِالْحُكْمِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ أَدْبَيْتَ الَّذِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ وَ أَنْتَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غُلِظَتْ عَلَى الْكَافِرِينَ فَبَلَغَ اللَّهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفٍ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَنْقَدَنَا بِكَ مِنَ الشُّرُكِ وَ الضَّلَالَةِ. (۱) اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَ صَلَوَاتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْمَأْوَلِينَ وَ الْمَآخِرِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ أَمِينِكَ وَ نَجِيِّكَ وَ حَبِيبِكَ وَ صَافِيِّكَ وَ خَاصَّتِكَ وَ صَافِيَّكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ أَعْظِهِ الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَ آتِهِ الْوَسِيلَةَ مِنَ الْجَنَّةِ وَ ابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا يَغِيبُهُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَتَفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَّهُوا اللَّهُ تَوَّابًا رَحِيمًا وَ إِنِّي أَسْتَعِينُكَ مُسْتَغْفِرًا تَائِبًا مِنْ ذُنُوبِي وَ إِنِّي أَتُوجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكَ لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي. (۲)

و اگر تو را حاجتی باشد، قبر مطهر را پشت کتف خود قرار ده، و رو به جانب قبله کن و دستها را به سوی خدا بردار و حاجت خویش را بخواه، که سزاوار است بر آورده شود، ان شاء الله تعالی.

ابن قولویه به سند معتبر از محمد بن مسعود روایت کرده که گفت: دیدم امام صادق علیه السلام نزد قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد، و دست مبارک را بر قبر گذاشت و گفت:

أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي اجْتَبَاكَ وَ

ص: ۴۸۱

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست، و شهادت می دهم که تو رسول خدایی و اینکه تویی محمد بن عبد الله، و شهادت می دهم که تو پیامهای پروردگارت را به مردم رساندی و برای امت خیرخواهی نمودی، و در راه خدا جهاد کردی با حکمت و موعظه و حسنه، و خدا را عبادت کردی تا مرگ تو را در رسید، و آنچه از حق بر عهده ات بود ادا کردی، و نسبت به مردم مؤمن مهربان، و بر کافران سخت گیر بودی، پس خدا تو را به برترین شرف مقام گرامی داشتگان برساند. خدا را سپاس که ما را به وسیله تو، از شرک و گمراهی رها کند.

۲- خدایا قرار ده، درودهای فرشتگان مقربت و پیامبران مرسلت و بندگان شایسته ات و اهل آسمان ها و زمین ها، و هر که برای تسبیح گفت ای پروردگار جهانیان از گذشتگان و آیندگان، بر محمد بنده و رسول و پیامبرت و امین و محرم راز و محبوبت و دوست خالص و مخصوص و برگزیده ات، و انتخاب شده تو از میان خلقت. خدایا او را درجه بلند عطا کن، و او را از بهشت وسیله عنایت کن، و او را به مقام پسندیده ای برانگیز، که گذشتگان و آیندگان به او رشک برند، خدایا تو فرمودی، اگر اینان وقتی که به خود ستم کردند، نزد تو آمدند، پس از خدا درخواست آمرزش کردند، و رسول برای آنان آمرزش خواست، خدا را توبه پذیر و مهربان می یابند، و من هم اکنون آمرزش خواه و توبه کننده به نزد تو آمدم، و به وسیله تو رو به جانب خدا، پروردگارم و پروردگار تو میکنم، تا گناهانم را ببامزد.

اخْتَارَكَ وَ هَدَاكَ وَ هَدَى بِكَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْكَ. (۱)

سپس چنین خواند:

إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا. (۲)

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده: چون کنار قبر شریف از دعا فارغ شدی، نزد منبر برو، و بر آن دست بمال و دو قبه پایین منبر را که مانند انار است بگیر و صورت و چشمهای خود را به آن بمال که در آن شفای چشم است و نزد منبر بایست و حمد و ثنای الهی را بجای آور، و حاجت خود را بخواه، که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بین قبر و منبر من باغی است از باغهای بهشت و منبر من بر دریست از درهای بهشت، سپس به مقام پیامبر میروی، و در آنجا آنچه خواهی نماز بجا میآوری، و در مسجد پیامبر بسیار نماز بخوان، به درستی که نماز در آن برابر با هزار نماز است و هرگاه داخل مسجد شوی یا بیرون روی بر آن حضرت صلوات فرست و در خانه فاطمه زهرا نماز گذار و به مقام جبرئیل که زیر ناودان است برو، که محل ایستادن جبرئیل در هنگام اذن دخول خواستن از پیامبر صلی الله علیه و آله آنجا بوده و بگو:

أَسْأَلُكَ أَيُّ جَوَادٍ أَيُّ كَرِيمٍ أَيُّ قَرِيبٍ أَيُّ بَعِيدٍ أَنْ تَرُدَّ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ.

از تو میخواهم ای بخشنده، ای بزرگوار، ای نزدیک، ای دور، که نعمت را به من بازگردانی.

اعمال روزه منوره

آنگاه حضرت فاطمه علیها السلام را نزد روزه مطهره زیارت کن و در تعیین جای قبر آن مظلومه اختلاف شده، طایفه ای گفته

ص: ۴۸۲

۱- از خدا که تو را بزرگزید و انتخاب کرد و هدایت نمود، و مردم را به وسیله تو هدایت کرد، می خواهم که بر تو درود فرستد،

۲- به درستی که خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود میفرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید بر او درود فرستید و سلام کنید سلامی کامل.

اند: در روضه که بین قبر و منبر است مدفون می باشد و بعضی گفته اند: در خانه خودش مدفون است و گروه سوم گفته اند قبر مطهرش در بقیع است و آنچه را اصحاب با بیشتر اعتقاد بر آن دارند، این است که آن مظلومه نزد روضه زیارت شود و کسی که آن معظمه را در این سه موضع زیارت کند افضل است.

زیارت حضرت فاطمه علیها السلام

چون برای زیارت آن مُمْتَحَنَه، در این مواضع ایستادی بگو:

يَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَكَ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ فَوَجَدَكَ لِمَا امْتَحَنَكَ صَابِرَةً وَ زَعَمْنَا أَنَا لَكَ أَوْلِيَاءَ وَ مُصَدِّقُونَ وَ صَابِرُونَ لِكُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَبُوكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَتَى [أَتَانَا] بِهِ وَصِيَّهُ فَإِنَّا نَسْأَلُكَ إِن كُنَّا صِدْقًاكَ إِلَّا أَلْحَقْنَا بِتَصْدِيقِنَا لَهُمَا لِنُبَشِّرَ أَنْفُسَنَا بِأَنَّا قَدْ طَهَّرْنَا بَوْلَاتِنَا بِكَ. (۱)

و نیز مستحب است بگویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ صَفِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلَائِكَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَوْجَةَ وَلِيِّ اللَّهِ وَ خَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ، (۲)

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَتِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الصُّدَيْقَةُ الشَّهِيدَةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْفَاضِلَةُ الزَّكِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ

ص: ۴۸۳

۱- ای آزموده، آزمودت خدایی که تو را آفرید، پیش از آنکه تو را بیافریند، پس به آنچه آزمودت تو را شکبیا یافت ما بر این باوریم که دوستان و تصدیق کنندگان توایم، و به تمام آنچه پدرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) و وصی اش برای ما آورده صبرکننده ایم، پس از تو درخواست می کنیم، اگر تصدیق کننده تو بوده ایم، ما را به تصدیقمان به پدرت و جانشینش ملحق کنی، تا خود را بشارت دهیم، که به سبب ولایت تو پاک گشته ایم.

۲- سلام بر تو ای دختر رسول خدا، سلام بر تو ای دختر پیامبر خدا، سلام بر تو ای دختر محبوب خدا، سلام بر تو ای دختر دوست صمیمی خدا، سلام بر تو ای دختر بزرگزیده خدا، سلام بر تو ای دختر امین خدا، سلام بر تو ای دختر بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای دختر برترین پیامبران خدا، و رسولان و فرشتگان، سلام بر تو ای دختر بهترین مخلوقات، سلام بر تو ای بانوی بانوان جهان از گذشتگان و آیندگان، سلام بر تو ای همسر ولی خدا، و بهترین خلق بعد از رسول خدا،

أَيُّهَا الْمَحِيدُ الْعَلِيمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومُ الْمَغْضُوبُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُضْطَّهَدُ الْمَقْهُورُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ
بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتِ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّكَ. (۱)

وَ أَنَّ مَنْ سَيَّرَكَ فَقَدْ سَيَّرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَنْ جَفَاكَ فَقَدْ جَفَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَنْ آذَاكَ فَقَدْ
آذَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَنْ وَصَلَكَ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ مَنْ قَطَعَكَ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَنَّكَ بَضْعَةٌ مِنْهُ وَرُوحُهُ الَّذِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ كَمَا قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَشْهَدُ اللَّهُ وَرُسُلُهُ وَمَلَائِكَتُهُ أَنِّي
رَاضٍ عَمَّنْ رَضِيَتَ عَنْهُ سَاخِطٌ عَلَى مَنْ سَخِطْتَ عَلَيْهِ مُتَبَرِّئٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتَ مِنْهُ مُوَالٍ لِمَنْ وَالَيْتَ مُعَادٍ لِمَنْ عَادَيْتَ مُبْغِضٌ لِمَنْ
أَبْغَضْتَ مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتَ وَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً وَ حَسِيباً وَ جَازِياً وَ مُثِيباً (۲)

آنگاه بر رسول خدا و ائمه طاهرين عَلَيْهِمُ السَّلَامُ صلوات می فرستی.

مؤلف گوید: ما برای روز سوم جمادی الآخر زیارتی دیگر برای حضرت فاطمه علیها السلام نقل کردیم، و نیز علما زیارت
مبسوطی برای آن مظلومه نقل کرده اند، که مثل همین زیارت نقل شده از شیخ طوسی است، اول آن (السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ
رَسُولِ اللَّهِ) است تا (أَشْهَدُ اللَّهُ وَرُسُلُهُ وَ مَلَائِكَتُهُ) و از اینجا به بعد آن چنین است:

أَشْهَدُ اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاكَ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكَ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكَ أَنَا يَا مَوْلَاتِي بِكَ

ص: ۴۸۴

۱- سلام بر تو ای مادر حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای صدیقه شهیده، سلام بر تو ای خشنود از
خدا، و خدا خشنود از تو، سلام بر تو ای فاضله پاکیزه، سلام بر تو ای حوریه در لباس انسان، سلام بر تو ای پرهیزکار نظیف،
سلام بر تو ای هم سخن با ملائکه و ای بسیار دانا، سلام بر تو ای ستمدیده، ای که حقت غضب شده، سلام بر تو از سرکوب
شده، و مقهور دشمن، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای فاطمه دختر رسول خدا، درود خدا بر تو و روح و تن تو، گواهی
می دهم که بر برهانی روشن از سوی پروردگارت از جهان درگذشتی،

۲- و هر که تو را شاد کرد، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را شاد نمود، و هر که به تو جفا کرد، و به رسول خدا
(درود خدا بر او و خاندانش باد) جفا کرد، و هر که تو را آزرده، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را آزرده، و
هر که به تو پیوست، به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیوست و هر که از تو برید، از رسول خدا (درود خدا بر
او و خاندانش باد) برید، چرا که تو پاره تن او و روح بین دو پهلوی او هستی، خدا و رسولان خدا و فرشتگان را گواه می
گیرم که من خشنودم از کسی که تو از او خشنودی، و خشمگینم بر کسی که تو بر او خشمگینی، و بیزارم از هر که تو از او
بیزاری، و دوست دارم هر که را تو دوست داری و دشمنم هر که را تو با او دشمنی، و متنفرم از هر که تو از او نفرت داری و
محبت دارم به هر که تو به او محبت داری و خدا برای شهادت و حسابرسی، کیفر دهی و پاداش دهی کافی است.

وَأَبِيكَ وَبَعْلِكَ وَالأَئِمَّةَ مِنْ وَوَلَدِكِ مُوقِنٌ وَ بِوَالِيَتِهِمْ مُؤْمِنٌ وَ لِطَاعَتِهِمْ مُلتَزِمٌ أَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ دِينُهُمْ وَ الحُكْمَ حُكْمُهُمْ وَ هُمْ قَدْ بَلَّغُوا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ دَعَوْا إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ بِالحُكْمِ وَ المَوْعِظَةِ الحَسَنَةِ لَا تَأْخُذُهُمْ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ وَ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَبِيكَ وَ بَعْلَتِكَ وَ ذُرِّيَّتِكَ الأَئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى البُتُولِ الطَّاهِرَةِ الصِّدِّيقَةِ المَعْصُومَةِ النَّقِيَّةِ النَّقِيَّةِ الرَّضِيِّهِ الرَّكِيهِ الرَّشِيدِ المَظْلُومِ المَقْتُولِ المَقْتُولِ وَ لَمَدَهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِكَ وَ بَضْعَهُ لَحْمِهِ، (١) وَ صِيَمِيمِ قَلْبِهِ وَ فِلْمَدِهِ كَيْدِهِ وَ النُّجْبَةِ [وَ التَّحِيَّةِ] مِنْكَ لَهُ وَ التُّخْفَةِ خَصِيصَتِ بِهَا وَ صِدِّيَّةِ وَ حَبِيبَةِ [وَ حَبِيبَةِ] المُضَيِّطِ وَ قَرِينِهِ [وَ قَرِينَهُ] المُرْتَضَى وَ سَيِّدَةِ النِّسَاءِ وَ مُبَشِّرَةِ الأَوْلِيَاءِ حَلِيفَةِ الوَرَعِ وَ الزُّهْدِ وَ تَفَاحَةِ الفِرْدَوْسِ وَ الخُلْدِ الَّتِي شَرَفَتْ مَوْلِدَهَا بِنِسَاءِ الجَنَّةِ وَ سَلَّتْ مِنْهَا أَنْوَارَ الأَئِمَّةِ وَ أَرْخِيَتْ دُونَهَا حِجَابَ النُّبُوَّةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهَا صِيلاً تَزِيدُ فِي مَحَلِّهَا عِنْدَكَ وَ شَرَفَهَا لَدَيْكَ وَ مَنَزَلَتَهَا مِنْ رِضَاكَ وَ بَلَّغَهَا مِنَّا تَحِيَّةً وَ سَلاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي حُبِّهَا فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ رَحْمَةً وَ غُفْراناً إِنَّكَ ذُو العَفْوِ الكَرِيمِ. (٢)

مؤلف گوید: شیخ در «تهذیب» فرموده: آنچه در فضل زیارت آن معظمه روایت شده، بیشتر از آن است که شمارش شود و علامه مجلسی از کتاب «مصباح الانوار» نقل کرده: از حضرت فاطمه علیها السلام روایت شده: پدرم به من فرمود: هر که بر تو صلوات فرستد، حق تعالی او را بیامرزد و در هر جای

ص: ۴۸۵

۱- خدا و فرشتگانش را گواه میگیریم که من دوستم با هر که تو را دوست دارد، و دشمنم با هر که با تو دشمن است، و در جنگم با کسی که با تو بجنگد، من ای سرپرستم یقین دارم به تو و پدر و همسر تو و امامان از فرزندان، و به ولایتشان مؤمنم و به پیروی از آنان ملتزمم، شهادت می دهم، که دین، دین آنهاست، و فرمان فرمان آنها، و آنان از جانب خدا آنچه را باید، ابلاغ کردند، و به راه خدا با حکم و موعظه حسنه دعوت نمودند، و در راه خدا به ملامت ملامت کنندگان اعتنا نمودند، و درودهای خدا بر تو و پدر و همسر تو و فرزندان، آن امامان پاک، خدایا درود فرست بر محمد و اهل بیتش، و درود فرست بر بتول پاک، صدیقه، معصومه، پرهیزکار، پاکیزه، خشنود از حق، خدا خشنود از او، پاک تربیت، رشیده، مظلومه، دشمن چیره، غصب شده حق، منع شده از ارث، پهلو شکسته، ستم شده [به] شوهرش، کشته شده فرزندش، فاطمه دختر رسولت، و پاره تنش،

۲- و خالص قلبش، و جگر گوشه اش، و انتخاب شده از جانب تو، و تحفه هایی که به جانشینش اختصاص دادی، و محبوبه مُضَيِّطِی، و همسر مُرْتَضَى، بانوی بانوان، و مژده دهنده اولیاء، و هم پیمان ورع و زهد، و سیب فردوس و بهشت جاوید، بانویی که شرافت دادی تولدش را به زنان بهشت، و خارج کردی انوار امامان را از صدف وجود او، و انداختی در مقابلش پرده نبوت را. خدایا بر او درود فرست، درودی که بیفزاید بر مقامش نزد تو، و بر شرفش در پیشگاهت، و بر منزلتش از خشنودی ات، و به او از جانب ما تحیت و سلام برسان، و به ما در راه دوستی اش از جانب خود، فضل و احسان و رحمت و آمرزش عنایت کن، تو صاحب گذشت و بزرگواری هستی.

بهشت که باشم به من ملحق کند.

زیارت حضرت رسول (ص) از راه دور

علامه مجلسی در «زاد المعاد»، در اعمال عید مولود، که روز هفدهم ربیع الأول است فرموده: شیخ مفید و شهید و سید ابن طاووس (ره) گفته اند: چون بخواهی در غیر مدینه طیبه حضرت رسول گرامی صلی الله علیه و آله را زیارت کنی، غسل کن و چیزی شبیه قبر در برابر خود بساز، و نام مبارک آن حضرت را بر آن بنویس، سپس بایست و دل خود را متوجه آن حضرت کن و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ سَيِّدَ الْأَوْلِيَاءِ وَالْآخِرِينَ وَأَنَّ سَيِّدَ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَتْمَمَةِ الطَّيِّبِينَ (۱)

سپس بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَجِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَائِمًا بِالْقِسْطِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاتِحَ الْخَيْرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ وَالْتَنْزِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُبْلَغًا عَنِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّرَاجُ الْمُنِيرُ، (۲) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُبَشِّرُ [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَذِيرُ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُنْذِرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِي يُشَدِّتُضَاءُ بِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ الْهَادِينَ الْمُهَيِّدِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ جَدِّكَ عَبْدِ الْمُطَلِّبِ وَعَلَىٰ أَبِيكَ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أُمَّكَ آمَنَةٌ بِنْتِ وَهْبِ السَّلَامُ عَلَيْكَ عَمَّكَ حَمْرَةَ

ص: ۴۸۶

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهم که محمد بنده و رسول اوست، و آقای پیشینیان و پسینیان، و سرور پیامبران و رسولان است. خدایا بر او و اهل بیتش آن امامان پاک درود فرست.

۲- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای دوست صمیمی خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای رحمت خدا، سلام بر تو ای منتخب خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای بنده نجیب خدا، سلام بر تو ای خاتم پیامبران، سلام بر تو ای سرور رسولان، سلام بر تو ای قیام کننده به عدالت، سلام بر تو ای فتح کننده خیر، سلام بر تو ای معدن وحی و تنزیل، سلام بر تو ای رساننده پیام از سوی خدا، سلام بر تو ای چراغ پرفروغ،

سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ السَّلَامِ عَلَى عَمِّكَ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ السَّلَامِ عَلَى عَمِّكَ وَكَفِيلِكَ أَبِي طَالِبٍ السَّلَامِ عَلَى ابْنِ عَمِّكَ جَعْفَرِ الطَّيَّارِ فِي جَنَانِ الْخُلْدِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَحْمَدَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ، (۱) وَ السَّابِقِ إِلَى طَاعَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الْمُهَيِّمِينَ عَلَى رُسُلِهِ وَ الْخَاتِمِ لِأَنْبِيَائِهِ وَ الشَّاهِدِ عَلَى خَلْقِهِ وَ الشَّفِيعِ إِلَيْهِ وَ الْمَكِينِ لِعَدِيهِ وَ الْمُطَاعِ فِي مَلَكُوتِهِ الْأَحْمَدِ مِنَ الْأَوْصَافِ الْمُحَمَّدِ لِسَائِرِ الْأَشْرَافِ الْكَرِيمِ عِنْدَ الرَّبِّ وَ الْمُكَلَّمِ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُبِ الْفَائِزِ بِالسَّبَاقِ وَ الْفَائِتِ عَنِ اللَّحَاقِ تَسْلِيمِ عَارِفِ بِحَقِّكَ مُعْتَرِفِ بِالْتَّقْصِيرِ فِي قِيَامِهِ بِوَجْهِكَ غَيْرِ مُنْكَرٍ مَا أَنْتَهَى إِلَيْهِ مِنْ فَضْلِكَ مُوقِنِ بِالْمَزِيدَاتِ مِنْ رَبِّكَ مُؤْمِنِ بِالْكِتَابِ الْمُنَزَّلِ عَلَيْكَ مُحَلِّ حَلَالِكَ مُحَرَّمِ حَرَامِكَ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَعَ كُلِّ شَاهِدٍ وَ أَتَحْمَلُهَا عَنْ كُلِّ جَاحِدٍ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسَالَاتِ رَبِّكَ، (۲) وَ نَصَّحْتَ لِأُمَّتِكَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ وَ صَدَعْتَ بِأَمْرِهِ وَ احْتَمَلْتَ الْأَذَى فِي جَنْبِهِ وَ دَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحُكْمِ وَ الْمُوعِظَةَ الْحَسَنَةَ الْجَمِيلَةَ وَ أَدَيْتَ الْحَقَّ الَّذِي كَانَ عَلَيْكَ وَ أَنَّكَ قَدْ رُوِّفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ وَ غُلِظْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ وَ عَيَّدْتَ اللَّهُ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَبَلَغَ اللَّهُ بِحُكْمِكَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُؤَسَّلِينَ حَيْثُ لَا يَلْحَقُكَ لَاحِقٌ وَ لَا يَفُوقُكَ فَائِقٌ وَ لَا يَسْبِقُكَ سَابِقٌ وَ لَا يَطْمَعُ فِي إِذْرَاكَ طَامِعٌ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اسْتَقْدَنَا بِكَ مِنَ الْهَلَكَةِ، (۳) وَ هَذَا بِحُكْمِكَ مِنَ الضَّلَالَةِ وَ نَوْرًا بِكَ مِنَ الظُّلْمَةِ فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ مَبْعُوثٍ أَفْضَلَ مَا جَازَى [جَزَى] نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ وَ رَسُولًا عَمَّنْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا

ص: ۴۸۷

۱- سلام بر تو ای مژده ده، سلام بر تو ای بیم دهنده، سلام بر تو ای هشاردهنده، سلام بر تو ای نور خدا، که به آن روشنی جویند، سلام بر تو و بر اهل بیت پاک و پاکیزه و راهنما و راه یافته ات، سلام بر تو و بر جدت عبدالمطلب، و بر پدرت عبد الله، سلام بر مادرت آمنه دختر وهب، سلام بر عمویت حمزه سرور شهیدان، سلام بر عمویت عباس فرزند عبدالمطلب، سلام بر عمویت و سرپرستت ابو طالب، سلام بر پسر عمویت جعفر، پرواز کننده در بهشت جاوید، سلام بر تو ای محمد، سلام بر تو ای احمد، سلام بر تو ای حجت خدا بر پیشینیان و پسینیان،

۲- و پیشی گیرنده بر طاعت پروردگار جهانیان، و مهربان بر رسولانش، و خاتم پیامبران، و گواه بر بندگانش، و شفیع به درگاهش، و ارحم در نزدش، و پیروی شده در ملکوتش، پیامبر ستوده تر در صفات، و پسندیده بر دیگر اشراف، کریم نزد پروردگار، و طرف سخن واقع شده از پس پرده های غیب، آنکه در مسابقه بندگی بر همه پیروز آمد و کسی در این مسابقه به او ملحق نگردد، بر تو سلام می دهم، سلام آگاه به حقت، و معترف به تقصیر در قیامش، نسبت به حقوق واجبی که برای تو است، انکار کننده نیست، نسبت به آنچه که رسیده به آن از فضل، یقین کننده به فزونیهای نصیبت از جانب پروردگارت، مؤمن به کتابی که بر تو نازل شده، حلال شمارنده حلال، و حرام داننده حرامت، شهادت می دهم ای فرستاده خدا با هر شاهد، و به عهده برمی دارم از جانب هر انکار کننده، به اینکه پیام های پروردگارت را رساندی،

۳- و برای امتت خیرخواهی کردی، و در راه پروردگارت کوشیدی، و آشکارا به اجرای دستورش برخاستی، و در کنارش تحمل آزار نمودی و به راهش با منطق محکم و پند نیکو و زیبا دعوت کردی، و حقی که بر عهده تو بود ادا نمودی، به یقین نسبت به اهل ایمان مهربان، و نسبت به کافران سخت گیر بودی، و خدا را بندگی نمودی، تا مرگ تو را در رسید، خدا برساند تو را به شریف ترین مقام اکرام شدگان، و برترین جایگاههای مقربان، و بالاترین درجات رسولان آنجا که رسنده ای به تو نرسد، و برتری بر تو برتری نجوید، و پیشی گیرنده ای بر تو پیشی نگیرد، و طمع کننده ای در دریافت تو طمع ننماید، خدا را

سپاس که ما را به وسیله تو از هلاکت رهانند،

رَسُولَ اللَّهِ زُرْتُكَ عَارِفًا بِحَقِّكَ مُقِرًّا بِفَضْلِكَ مُسْتَبْصِرًا بِضَلَالِهِ مَنْ خَالَفَكَ وَخَالَفَ أَهْلَ بَيْتِكَ عَارِفًا بِالْهُدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَ لَدِي أَنَا أَصْلَى عَلَيْكَ كَمَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ صَلَّى عَلَيْكَ مَلَائِكَتُهُ وَ أَنْبِيَآؤُهُ وَ رُسُلُهُ صَلَاةً مُتَابِعَةً وَافِرَةً مُتَوَاصِلَةً لَا انْقِطَاعَ لَهَا وَ لَا أَمِيدَ وَ لَا أَجَلَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ كَمَا أَنْتُمْ أَهْلُهُ

(۱)

پس دستها را بگشا و بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ جَوَامِعَ صَلَواتِكَ وَ نَوَامِي بَرَكَاتِكَ وَ فَوَاضِلَ خَيْرَاتِكَ وَ شَرَائِفَ تَحِيَّاتِكَ وَ تَسْلِيمَاتِكَ وَ كَرَامَاتِكَ وَ رَحْمَاتِكَ وَ صَلَواتِ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَآئِكَ الْمُرْسَلِينَ وَ أئِمَّتِكَ الْمُنتَجِبِينَ وَ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ مَنْ سَبَّحَ لَمَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ مِنَ الْمَأُولِينَ وَ الْمَأْخِرِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ شَاهِدِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ نَذِيرِكَ وَ أَمِينِكَ وَ مَكِينِكَ وَ نَجِيكَ وَ نَجِيكَ وَ حَبِيبِكَ وَ حَبِيبِكَ وَ خَلِيلِكَ وَ صَفيِّكَ وَ صَفيِّكَ وَ خَاصَّتِكَ وَ خَاصَّتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ خَيْرِ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَ خَازِنِ الْمَغْفِرَةِ وَ قَائِدِ الْخَيْرِ وَ الْبِرِّ، (۲) وَ مُنْقِذِ الْعِبَادِ مِنَ الْهَلَكَةِ بِإِذْنِكَ وَ دَاعِيهِمْ إِلَى دِينِكَ الْقِيمِ بِأَمْرِكَ أَوَّلِ النَّبِيِّينَ مِيثَاقًا وَ آخِرِهِمْ مَبْعَثًا الَّذِي غَمَسَتْهُ فِي بَحْرِ الْقَضِيَّةِ وَ الْمَنْزِلَةِ الْجَلِيلَةِ وَ الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ وَ الْمَرْتَبَةِ الْخَطِيرَةِ وَ أَوْدَعَتْهُ الْأَصْلَابَ الطَّاهِرَةَ وَ نَقَلَتْهُ مِنْهَا إِلَى الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ لُطْفًا مِنْكَ لَهُ وَ تُحَنُّنًا مِنْكَ عَلَيْهِ إِذْ وَكَلْتَ لِصَوْنِهِ وَ حِرَاسَتِهِ وَ حِفْظِهِ وَ حِيَّاطَتِهِ مِنْ قُدْرَتِكَ عَيْنًا عَاصِمَةً حَجَبَتْ بِهَا عَنْهُ مَيَدَانِسُ الْعُجْرِ وَ مَعَايِبُ السَّفَاحِ حَتَّى رَفَعَتْ بِهِ نَوَاطِرَ الْعِبَادِ وَ أَحْيَيْتَ بِهِ مَيِّتَ الْبِلَادِ

ص: ۴۸۸

۱- و از گمراهی به راه راست هدایت کرد، و از تاریکی به نورانیت آورد، خدا پاداشت دهد ای رسول خدا در نبوت، پاداشی برتر از آنچه پیامبری را از امتش عنایت نموده و رسولی را از طرف آنان که به سویشان فرستاده شده مرحمت شده مرحمت کرده، پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، زیارتت کردم با آشنایی به حقت و اقرار کنان به فضل، و با بینایی به گمراهی کسی که با تو و اهل بیت مخالفت کرد، آشنایم به هدایتی که تو بر آن هستی، پدرم و مادرم و خود و خانواده ام و مال و فرزندانم فدایت باد، من به تو درود می فرستم، چنان که خدا و فرشتگان و انبیا و رسولانش بر تو درود فرستادند، درودی بیایی، کامل، پیوسته که نه برایش بریدن باشد و نه اندازه و زمان، درود بر تو و اهل بیت پاک و پاکیزه ات، آنچنان که شما شایسته آن هستید.

۲- خدایا قرار ده درودهای همه جانبه ات و روینده برکات، و فزونی های خیرات، و شرافت های تحیات، و سلام هایت، و کرامت هایت، و رحمت هایت، و درودهای فرشتگان مقرب، و انبیای مرسل، و امامان برگزیده ات و بندگان شایسته ات، و اهل آسمان ها و زمین ها، و هر که تسبیح تو گوید، ای پروردگار جهانیان، از گذشتگان و آیندگان، بر محمد بنده ات و فرستاده ات و گواه بر خلقت و پیامبرت، و بیم دهنده ات، و امین، و بنده با قدرت و ارجمند و نجیب، و محبوب و دوست صمیمی، و برگزیده و مخصوص، خالص و رحمت و بهترین انتخاب شده از میان خلقت، پیامبر رحمت، و خزانه دار آمرزش، و پیشرو خیر و برکت،

بَانَ كَشَفَتْ عَنْ نُورِ وِلَادَتِهِ ظُلْمَ الْأَسْتَارِ وَ أَلْبَسَتْ حَرَمَكَ بِه حُلَّ الْأَنْوَارِ، (۱) اللَّهُمَّ فَكَمَا خَصَصْتَهُ بِشَرَفِ هَذِهِ الْمَرْتَبَةِ الْكَرِيمَةِ وَ دُخْرِ هَذِهِ الْمُنْتَقَبَةِ الْعَظِيمَةِ صَلِّ عَلَيْهِ كَمَا وَفَى بِعَهْدِكَ وَ بَلِّغْ رِسَالَاتِكَ وَ قَاتِلْ أَهْلَ الْجُحُودِ عَلَى تَوْحِيدِكَ وَ قَطِّعْ رَحِمَ الْكُفْرِ فِي إِعْزَازِ دِينِكَ وَ لَيْسَ ثَوْبُ الْبُلُوَى فِي مُجَاهِدِهِ أَعْدَائِكَ وَ أَوْجِبْتَ لَهُ بِكُلِّ أَدَى مَسَّهُ أَوْ كَيْدٍ أَحَسَّ بِهِ مِنْ الْفِتْنَةِ الَّتِي حَاوَلْتَ قَتْلَهُ فَضِيْلَهُ تَفُوقُ الْفَضَائِلَ وَ يَمْلِكُ بِهَا الْجَزِيلَ مِنْ نَوَالِكَ وَ قَدْ [فَلَقَدْ] أَسِيرَ الْحَسِيرَةَ وَ أَخْفَى الزُّفْرَةَ وَ تَجَرَّعَ الْغُصَّةَ وَ لَمْ يَتَخَطَّ مَا مَثَلَ لَهُ وَحْيِكَ [مِثْلَ مَنْ وَحْيِكَ] اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ صَلَاةً تَرْضَاهَا لَهُمْ وَ بَلِّغُهُمْ مِنَّا تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَ سَلَامًا وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي [مِنْ] مَوَالِيهِمْ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ رَحْمَةً وَ غُفْرَانًا إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ. (۲)

سپس چهار رکعت نماز زیارت با هر سوره ای که بخواهی به دو سلام بجا آر، و پس از آن تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ قُلْتَ لِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَسْقَمُوا اللَّهُ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا وَ لَمْ أَخْضُرْ زَمَانَ رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ وَ قَدْ زُرْتُهُ رَاغِبًا تَائِبًا مِنْ سَيِّئِ عَمَلِي وَ مُسْتَسْتَعِينًا لَكَ مِنْ ذُنُوبِي وَ مُقِرًّا لِمَا كُنْتُ بِهَا وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّي وَ مُتَوَجِّهًا إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عِنْدَكَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا بَإَبِي

ص: ۴۸۹

۱- و رهاکنده بندگان به اجازة ات از هلاکت، و فراخواننده آنان به دین استوارت، به فرمانت، اولین پیامبران در پیمان و آخرینشان در رسالت، آن پیامبری که فرو بردی او را در دریای فضیلت و منزلت بس بزرگ و درجه بس بلند و مرتبه شریف، و او را در صلب های پاک به امانت گذاشتی، و وی را از باب لطف و مهرت بر او از آن صلب ها به رحم های پاک منتقل کردی، آنگاه برای حفظ و حراست و نگهداری و پاسبانی اش، از قدرت دیده بانی نگهدارنده گماشتی، که از وی به وسیله آن نگهدارنده آلودگی های مخش و رذیلت و معایب کار زشت را باز داشتی تا اینکه به وسیله آن حضرت دید بندگان را رفعت دادی، و سرزمینهای مرده را زنده کردی، به اینکه از نور ودلالتش، تاریکی های پرده ها را برطرف نمودی، و پوشاندی به وسیله او بر حرمت جامه های انوار را.

۲- خدایا همچنان که او را به شرف این مرتبه کریمانه، و انداخته این منقبت عظیمه اختصاص دادی، بر او درود فرست چنان که به عهدهت وفا کرد، و پیامدهایت را رساند، و بر توحیدت با اهل انکار جنگید، و خویشی خود را با اهل کفر برای سربلندی دینت قطع کرد و جامه گرفتاری را در مبارزه با دشمنانت به بر نمود، و تو هم در برابر هر آزادی که به او رسید، یا هر کیدی که آن را احساس کرد، از گروهی که قصد کشتنش را داشتند، واجب فرمودی، فضیلتی که بر فضائل برتری جوید، و به آن مالک شود عطای بس بزرگ را، چرا که آن حضرت اندوهش را پنهان کرد، و نفسهای پر غصه اش را مخفی نمود، و شربت اندوه را چشید، و از آنچه وحی ات برایش مشخص کرده بود، پا به فرا نگذاشت، خدایا بر او و اهل بیتش درود فرست، درودی که آن را برای آنها بیسندی و از جانب ما تحیت بسیار و سلام به آنان برسان، و از پیشگامت بخاطر دوستی ایشان به ما فضل و احسان و رحمت و آمرزش عنایت کن، تو دارای فضل بسیار بزرگی.

أَنْتَ وَ أُمِّي يَا نَبِيَّ اللَّهِ يَا سَيِّدَ خَلْقِ اللَّهِ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَ رَبِّي لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ يَتَقَبَّلَ مِنِّي عَمَلِي، (۱) وَ يَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي فَكُنْ لِي شَفِيعًا عِنْدَ رَبِّكَ وَ رَبِّي فَيَعْمَ الْمَسْئُولُ الْمَوْلَى رَبِّي وَ نِعْمَ الشَّفِيعُ أَنْتَ يَا مُحَمَّدُ عَلَيَّكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ السَّلَامُ اللَّهُمَّ وَ أَوْجِبْ لِي مِنْكَ الْمَغْفِرَةَ وَ الرَّحْمَةَ وَ الرَّزْقَ الْوَاسِعَ الطَّيِّبَ النَّافِعَ كَمَا أَوْجِبْتَ لِمَنْ أَتَى نَبِيَّكَ مُحَمَّدًا صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ هُوَ حَتَّى فَاقَرَّ لَهُ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُ رَسُولُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ وَ قَدْ أَمَلْتُكَ وَ رَجَوْتُكَ وَ قُمْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ رَغِبْتُ إِلَيْكَ عَمَّنْ سِوَاكَ وَ قَدْ أَمَلْتُ جَزِيلَ ثَوَابِكَ وَ إِنِّي لَمُقَرَّرٌ [مُقَرَّرٌ] غَيْرُ مُنْكَرٍ وَ تَائِبٌ إِلَيْكَ مِمَّا اقْتَرَفْتُ وَ عَادَيْتُ بِكَ فِي هَذَا الْمَقَامِ مِمَّا قَدَّمْتُ مِنَ الْأَعْمَالِ الَّتِي تَقَدَّمْتُ إِلَيْ فِيهَا، (۲) وَ نَهَيْتَنِي عَنْهَا وَ أَوْعَدْتْ عَلَيْهَا الْعِقَابَ وَ أَعُوذُ بِكَرَمِ وَجْهِكَ أَنْ تُقِيمَنِي مَقَامَ الْخِزْيِ وَ الدُّلِّ يَوْمَ تُهْتَكُ فِيهِ الْأَسْتَارُ وَ تَبْدُو فِيهِ الْأَسِيرَارُ وَ الْفَضَائِحُ وَ تَزَعَّدُ فِيهِ الْفَرَائِصُ يَوْمَ الْحَسِيرَةِ وَ النَّدَامَةِ يَوْمَ الْآفِكَةِ يَوْمَ الْآزَفَةِ يَوْمَ التَّغَابُنِ يَوْمَ الْفُضْلِ يَوْمَ الْجَزَاءِ يَوْمَا كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ يَوْمَ النَّفْخَةِ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ يَوْمَ النَّشْرِ يَوْمَ الْعَرْضِ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ يَوْمَ يَفْرُ الْمَرْءُ مِنْ أُخِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَبِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَيْنِهِ يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ وَ أَكْنَفُ السَّمَاءِ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا يَوْمَ يُرْدُونَ إِلَى اللَّهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ، (۳) إِلَّا مَنْ رَحِمَ

ص: ۴۹۰

۱- خدایا خود به پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد) فرمودی: اگر اینان هنگامی که بر خود ستم کردند، نزد تو می آمدند، از خدا آمرزش می خواستند، و پیامبر برای آنان طلب آمرزش می کرد، و به یقین خدا را توبه پذیر و رحیم می یافتند، و من در زمان پیامبرت (درود بر او و خاندانش) حاضر نبودم. خدایا اینک او را زیارت کردم زیارتی با رغبت، از بدی عملم توبه کننده ام، و از گناهانم از حضرتت خواستار آمرزشم، و به آن گناهان اعتراف دارم، و تو آنها را بهتر از من می دانی، به وسیله پیامبرت پیامبر رحمت (درودت بر او و آنان) متوجه به وجود توام، خدایا به محمد و اهل بیتش مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربان قرار ده، ای محمد، ای رسول خدا، پدر و مادرم به فدایت، ای پیامبر خدا، ای آقای خلق خدا، من به وسیله تو به پیشگاه خدا رو می کنم پروردگارم و پروردگار تو، تا خدا گناهانم را بیامرزد، و عملم را قبول نماید،

۲- و حاجاتم را برآورده سازد، تو هم ای رسول خدا نزد پروردگارت و پروردگارم شفیع من باش، پس چه خوب درخواست شده ای است مولا و پروردگارم، و چه خوب شفیع هستی تو ای محمد، بر تو و اهل بیت سلام. خدایا از جانب خود آمرزش و رحمت، و روزی وسیع و پاکیزه و سودمند، برای من واجب فرما، چنان که واجب کردی برای کسی که به خدمت پیامبرت محمد (درود تو بر او و خاندانش) آمد، درحالی که زنده بود، و به گناهانش اقرار کرد، و پیامبرت (درود بر او و خاندانش) برای او طلب آمرزش کرد، و تو او را آمرزیدی به حق مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا به حقیقت تو را آرزومندم، و به تو امید بستم، و در پیشگاهت ایستادم و از غیر تو به تو میل کردم، و پاداش بزرگت را آرزو کردم، من اعتراف کننده ام نه انکار کننده، و از آنچه مرتکب شدم، توبه کننده به سوی تو هستم، و در این مقام پناهنده به توام، از آن اعمالی که بیشتر فرستادم، اعمالی که در آنها به من پیش دستی کردی،

۳- و مرا از آنها نهی کردی، و بر آنها به من وعده کیفر دادی، پناه می آورم به بزرگواری ذاتت، از اینکه مرا در مقام رسوایی و خواری بپا داری، روزی که پرده ها در آن دریده شود، و اسرار و رسوایی ها در آن آشکار گردد، و اندام ها در آن بلرزد، روز حسرت و پشیمانی، روز تهمت، روز نزدیک، روز زیانکاری، روز جدا کردن، روز پاداش، روزی که طول آن پنجاه هزار

سال است، روز دمیدن، روزی که بلزاند لرزاننده ای، روزی که از پی آن لرزاننده ای دیگر آید، روز گسترش، روز عرض اعمال، روزی که مردم در پیشگاه پروردگار جهانیان بپا خیزند، روزی که فرار کند انسان از برادر و مادر و پدر و همسر و فرزندان، روزی که شکافته شود زمین، کرانه های آسمان، روزی که هرکسی بیاید، و از وجود خود دفاع کند، روزی که بندگان برگردانده شوند به سوی خدا و به آنچه انجام داده اند آگاهشان سازند، روزی که از رفیق به رفیق سودی نرسد، و نه آنان یاری شوند،

اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ يَوْمَ يُرْدُونَ إِلَى عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ يَوْمَ يُرْدُونَ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقُّ يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَمَا أَنَّهُمْ إِلَى نُصْبٍ يُؤْفُضُونَ وَكَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنتَشِرٌ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْوَاقِعِ يَوْمَ تُرْجَعُ الْأَرْضُ رَجًا يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ وَلَا يُسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا يَوْمَ الشَّاهِدِ وَالْمَشْهُودِ يَوْمَ تَكُونُ الْمَلَائِكَةُ صَفًا صَفًا اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَوْقِفِي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ بِمَوْقِفِي فِي هَذَا الْيَوْمِ وَلَا تُخْزِنِي فِي ذَلِكَ الْمَوْقِفِ [الْيَوْمِ] بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي وَاجْعَلْ يَا رَبُّ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مَعَ أَوْلِيَائِكَ مُنْطَلِقِي وَفِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مُحْشِرِي وَاجْعَلْ حَوْضَهُ مَوْرِدِي، (١) وَفِي الْعُرِّ الْكِرَامِ مُصْدِرِي وَاعْطِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي حَتَّى أَفُوزَ بِحَسَنَاتِي وَتُبَيِّضَ بِهِ وَجْهِي وَتُبَيِّضَ بِهِ حَسَابِي وَتُرْجِحَ بِهِ مِيزَانِي وَأَمْضِيَ مَعَ الْفَائِزِينَ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ إِلَى رِضْوَانِكَ وَجَنَّاتِكَ إِلَهَ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَفْضَحَنِي فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ بَيْنَ يَدَيِ الْخَلَائِقِ بِجَرِيرَتِي أَوْ أَنْ أَلْقَى الْخِزْيَ وَالنَّدَامَةَ بِخَطِيئَتِي أَوْ أَنْ تُظْهَرَ فِيهِ سَيِّئَاتِي عَلَى حَسَنَاتِي أَوْ أَنْ تُنَوَّهَ بَيْنَ الْخَلَائِقِ بِاسْمِي يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ الْعَفْوُ الْعَفْوُ السُّتْرُ السُّتْرُ . (٢) اللَّهُمَّ وَاعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ فِي مَوَاقِفِ الْأَشْرَارِ مَوْقِفِي أَوْ فِي مَقَامِ الْأَشْقِيَاءِ مَقَامِي وَإِذَا مَيِّزْتَ بَيْنَ خَلْقِكَ فَسَقِّتْ كَلًّا بِأَعْمَالِهِمْ زُمْرًا إِلَى مَنَازِلِهِمْ فَسُقْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَفِي زُمْرَةِ أَوْلِيَائِكَ الْمُتَّقِينَ إِلَى جَنَّاتِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (٣)

پس آن حضرت را وداع کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَشِيرُ النَّذِيرُ السَّلَامُ

ص: ۴۹۱

۱- مگر آن که را خدا رحم کند، که او عزیز و رحیم است، روزی که مردم بازگردانده شوند به سوی دانای نهان و آشکار، روزی که بازگردانده شوند به سوی خدا، سرپروست حقشان روزی که از قبرها شتابان درآیند، گویی به سوی نشانه‌هایی می‌دوند، و گویی ملخ‌هایی پراکنده‌اند، در حالی که چشم دوخته‌اند به سوی دعوت‌کننده به جانب خدا، روز واقعه، روزی که زمین به سختی بلرزد، روزی که آسمان همانند معدن گداخته می‌شود، و کوهها همانند پنبه زده شده، و خویشی از وضع خویش پرسیده نشود، روز گواه روز گواهی شده، روزی که فرشتگان صف در صف باشند. خدایا به حال در آن روز، به خاطر وضعی که امروز دارم رحم کن، و در آن حال به آنچه بر خود جنایت کردم رسوایم مکن، و راه مرا در آن روز ای پروردگرم با اولیایت، و محل گردآمدن مرا در گروه محمد و اهل بیتش (درود بر آنان) قرار ده، ورودگاه مرا حوض او،

۲- و بازگشتگاهم را در میان سپیدرویان ارجمند مقرر فرما، و نامه عملم را به دست راستم ده، تا به وسیله حسناتم رستگار گردم، تا رویم را به آن سبب سپید گردانی، و حسابم را آسان سازی و ترازویم را سنگین کنی، تا با رستگاران از بندگان صالحت به جانب خشنودی ات و بهشت هایت بروم، ای معبود جهانیان. خدایا به تو پناه می‌آورم از اینکه در آن روز، در برابر خلیق به گناهم رسوایم سازی، یا به خاطر خطایم با خواری و پشیمانی و دمساز گردم، یا در آن روز بدی‌هایم را بر خوبی‌هایم غالب گردانی، یا مرا با نامم در میان خلیق ندا دهی، ای بزرگوار، ای بزرگوار، گذشت نما، گذشت نما، پرده پوشی کن، پرده پوشی کن.

۳- خدایا به تو پناه می‌آورم از اینکه در آن روز جایگاه هم در جایگاه‌های بدکاران باشد، یا مقامم در مقام مردم بدفرجام قرار گیرد، و زمانی که میان بندگان جدایی اندازی، پس سوق دادی همه را با اعمالشان، گروه گروه به منازلشان، مرا با

رحمت به میان بندگان شایسته ات، در گروه اولیای پرهیزکارت به جانب بهشتیان سوق ده، ای پروردگار جهانیان.

عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّرَاجُ الْمُنِيرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّفِيرُ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ خَلْقِهِ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخِ
 وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرِ لَمْ تُنَجِّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبَسْكَ مِنْ مُدْلِهَمَاتِ ثِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكَ وَ بِالْأَيْمَةِ
 مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ مُوقِنٌ بِجَمِيعِ مَا أَتَيْتَ بِهِ رَاضٍ مُؤْمِنٌ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَيْمَةَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَ الْعُزْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى
 أَهْلِ الدُّنْيَا اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَةِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ، (١) وَ إِنْ تَوَفَّيْتَنِي فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا أَشْهَدُ
 عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ حَيْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ وَ أَنَّ الْأَيْمَةَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ
 أَوْلِيَاؤُكَ وَ أَنْصَارُكَ وَ حُجَجُكَ عَلَى خَلْقِكَ وَ خُلَفَاؤُكَ فِي عِبَادِكَ وَ أَعْلَامُكَ فِي بِلَادِكَ وَ خَزَانُ عِلْمِكَ وَ حَفَظَةُ سِرِّكَ وَ
 تَرَاجِمُهُ وَ حِيَمُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَلِّغْ رُوحَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ فِي سَاعَتِي هَذِهِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ تَحْيِيَّهُ مِنِّي وَ
 سَلَامًا وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ رَحْمَةً اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ. (٢)

زیارت حضرت رسول (ص) و ائمه هدی علیهم السلام در روزهای جمعه از راه دور

شیخ طوسی در «مصباح» و سید ابن طاووس در کتاب جمال الاسبوع در رابطه با اعمال روز جمعه فرموده اند: زیارت رسول
 خدا صلی الله علیه و آله در روز جمعه مستحب است و از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند: هر که در شهر خود باشد و
 بخوهد قبر رسول خدا و امیر المؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و سایر حجج طاهره علیهم

ص: ۴۹۲

۱- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای مژده ده و بیم ده، سلام بر تو ای چراغ نوربخش، سلام بر تو ای سفیر بین خدا و
 بندگان خدا، گواهی می دهم ای رسول خدا، که تو نوری بودی در صلبهای ارجمند، و رحمهای پاک، جاهلیت با ناپاکیهایش
 ناپاکت نکرد، و از جامه های چرکینش تو را نپوشاند، و گواهی می دهم ای رسول خدا که من به حضرت تو، و امامان از اهل
 بیت ایمان دارم، و به همه آنچه تو آورده ای خشنود و معتقدم، و گواهی می دهم که امامان از اهل بیت مشعل های هدایت
 و دستاویزهای استوار و حجت های بر اهل جهانند. خدایا این زیارت را آخرین زیارت پیامبرت (درود بر او و خاندانش) قرار
 مده،

۲- اگر مرا میراندی، پس من در مردنم شهادت می دهم بر آنچه در حیاتم شهادت دادم، که تویی خدا، معبودی جز تو نیست،
 یگانه و بی شریکی، و محمد بنده و فرستاده تو است، و امامان از اهل بیتش اولیایت، و یارانت، و حجت های تو بر خلقت، و
 جانشینان تو در میان بندگانت، و نشانه های تو در کشورهایت، و خزانه داران دانشت، و نگهبانان رازت، و ترجمانان وحیت
 می باشند. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به روان محمد و خاندانش در این ساعت و در هر ساعت از جانب
 من تحیت و سلام برسان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای رسول خدا، خدا این سلام را آخرین سلام من قرار
 ندهد.

السلام را زیارت کند در روز جمعه غسل کند، و دو جامه پاکیزه بپوشد، و به صحرايي برود و به روايت ديگر بر بام خانه بالا رود، چهار رکعت نماز با هر سوره ای که ممکن شود بخواند، و پس از پايان نماز، رو به قبله بایستد و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ وَالْوَصِيُّ الْمُرْتَضَى وَالسَّيِّدَةُ الْكُبْرَى وَالسَّيِّدَةُ الزَّهْرَاءُ وَالسَّبْطَانِ الْمُنْتَجَبَيْنِ وَالْأَوْلَادِ الْأَعْلَامِ وَالْأُمَّمَاءِ الْمُتَجَبُونَ [الْمُسَيِّحُونَ] جِئْتُ انْقِطَاعًا إِلَيْكُمْ وَإِلَى آبَائِكُمْ وَلَمَدِكُمْ الْخَلْفِ عَلَى بَرَكَهِ الْحَقِّ فَقَلْبِي لَكُمْ مَسِيْلٌمٌ وَنُصَيْرَتِي لَكُمْ مُعَيَّدَةٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بِحُدُودِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عِدُوْكُمْ إِنِّي لَمِنَ الْقَائِلِينَ بِفَضْلِكُمْ مُقَرَّرٌ بِرَجْعَتِكُمْ لَا أَنْكُرُ لِلَّهِ قُدْرَةً وَلَا أَرْعُمُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ يُسَبِّحُ اللَّهَ بِأَسْمَائِهِ جَمِيعِ خَلْقِهِ وَالسَّلَامُ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

صلوات بر حضرت رسول (ص) و فضیلت آن

مؤلف گوید: روایات بسیار وارد شده که از هر کجا سلام و صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله فرستاده شود، به آن حضرت خواهد رسید.

در روایتی وارد شده: ملکی موکل است هر مؤمنی بگوید: صلی الله علیه و آله و سلم آن ملک در جواب او بگوید: و عليك پس از آن به حضرت عرض کند: ای رسول خدا فلان شخص بر شما سلام داد، آن حضرت فرماید: و علیه السلام.

در روایت معتبر آمده، آن حضرت فرمود: هر که قبر مرا پس از مرگ من زیارت کند، مانند کسی است که در حیاتم به سوی من

ص: ۴۹۳

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای پیامبر، سلام بر تو ای پیامبر فرستاده شده، و بر وصی ملقب به مرتضی، و بانوی بزرگ، و سیده زهرا و ده فرزندزاده برگزیده، و اولاد برجسته، و امینان نجیب، آمدم با جدایی از خلق، به جانب شما و پدرانان، و فرزندان، آن یادگار صالح به برکت حق، دلم تسلیم شماست، یاریام برای شما آماده است، تا خدا به دینش حکم کند، با شما با شما، نه با دشمنان شما، من به فضل شما گویایم و به رجعت شما اقرار دارم، هیچ قدرتی را برا خدا انکار ندارم، و گمان ندارم جز آنچه را خدا خواسته باشد، منزّه است خدا، دارنده ملک و ملکوت، خدایا را با نامهایش همه خلقش تسبیح میکنند. سلام بر جانها و بدنهای شما، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

هجرت کرده، پس هرگاه استطاعت ندارید، به زیارت قبر من آیید، به سوی من سلام فرستید، که آن سلام به من خواهد رسید، و اخبار با این مضمون بسیار است، و ما در باب اول در ذکر زیارت حجج طاهره در ایام هفته، دو زیارت برای رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز شنبه نقل کردیم، اگر خواستی به آنجا مراجعه کن، و خود را به فیض خواندن آنها نائل ساز [در زیارت امیر المؤمنین علیه السلام در اذن دخول رواق مطهرش زیارت مختصری از پیامبر (ص) بیاید.

مؤلف].

شایسته است صلوات فرستادن بر آن حضرت به آن صلواتی که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در یکی از خطبه های خود در روز جمعه، بر آن جناب فرستاد، این صلوات در کتاب «روضه کافی» چنین است:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَحَنَّنْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالْمَنْزِلَةَ الْكَرِيمَةَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ أَكْثَرَ الْخَلَائِقِ كُلِّهِمْ شَرَفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَقْرَبَهُمْ مِنْكَ مَقْعَدًا وَأَوْجَهَهُمْ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَاهًا وَأَفْضَلَهُمْ عِنْدَكَ مَنْزِلَةً وَنَصِيْبًا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا أَشْرَفَ الْمَقَامِ وَجِبَاءَ السَّلَامِ وَشَفَاعَةَ الْإِسْلَامِ اللَّهُمَّ وَالْحَقُّنَا بِهِ غَيْرَ خَرَايَا وَلَا نَاكِثِينَ وَلَا نَادِمِينَ وَ

ص: ۴۹۴

و در اواخر باب زیارت صلواتی بر آن حضرت و خاندان او علیهم السلام خواهد آمد.

زیارت ائمه بقیع علیهم السلام

یعنی: حضرت امام حسن مجتبی، و امام زین العابدین و امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهم السلام

چون خواستی این بزرگواران را زیارت کنی، باید آنچه در آداب زیارت ذکر شد بجا آوری یعنی غسل و طهارت، و پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه، و استعمال بوی خوش و اذن دخول و مانند اینها.

و نیز چنین بگو:

يَا مَوْلَى يَا أُنْبَاءَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُكُمْ وَابْنُ أُمَّتِكُمُ الدَّلِيلُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَالْمُضْجِعُ [الْمُضْجِعُ] فِي عُلُوِّ قَدْرِكُمْ وَالْمُعْتَرِفُ بِحَقِّكُمْ جَاءَكُمْ مُسْتَجِيرًا بِكُمْ قَاصِدًا إِلَى حَرَمِكُمْ مُتَقَرِّبًا إِلَى مَقَامِكُمْ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكُمْ أَدْخُلْ يَا مَوْلَى أَدْخُلْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ أَدْخُلْ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُخَدِّقِينَ بِهَذَا الْحَرَمِ الْمُقِيمِينَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ، (۲)

و پس از خشوع و خضوع و رقت وارد شو، و پای راست را در ورودت مقدم بدار و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْمَاجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ الَّذِي مَنْ بَطُولُهُ وَسَهْلَ زِيَارَةِ سَادَاتِي بِإِحْسَانِهِ وَلَمْ يَجْعَلْنِي عَنْ زِيَارَتِهِمْ مَمْنُوعًا بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ. (۳)

پس نزدیک قبور مقدسه ایشان برو، و پشت به قبله و رو به قبر ایشان بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أُمَّةَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ التَّقْوَى السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحَرَجُجُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْقَوَامُ فِي الْبُرْيَةِ بِالْقِسْطِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ آلَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوَى

ص: ۴۹۵

۱- به درستی که خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و سلام کنید سلامی کامل، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر محمد و خاندان محمد برکت ده، و بر محمد و خاندان محمد مهر و رز، و بر محمد و خاندان محمد سلام فرست، همانند برترین درود و برکت و رحمت و مهرورزی و سلامی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم فرستادی، تو ستوده و بزرگواری. خدایا به محمد عطا کن وسیله و شرف و برتری و منزلت کریمانه. خدایا قرار ده محمد و خاندان را بزرگترین همه خلائق، از جهت شرافت در روز قیامت، و نزدیک ترین آنها به خود از نظر جایگاه، و آبرومندترین شان در روز قیامت از جهت شرف و عزت و برترین شان در پیشگاهت از حیث منزلت و بهره مندی. خدایا به محمد شریف ترین مقام و جایزه و سلام و شفاعت اسلام را عطا کن. خدایا ما را به او ملحق گردان نه با رسوایی و

پیمان شکنی، و پشیمانی و تغییر حقایق، ای معبود حق دعاها مستجاب باد.

۲- ای سرپرستان من، ای فرزندان رسول خدا، بنده شما، و فرزند کنیز شما، که خوار در برابرتان هستم، و فزاینده در والایی قدرتان، و اعتراف کننده به حق شما، آمده به پیشگاهتان، درحالیکه پناهنده به شما و قصد کننده حرم شما، و متقرب به سوی شماست، متوسل به خدا است به وسیله شما، آیا وارد شوم ای سرپرستانم، آیا وارد شوم ای اولیای خدا آیا وارد شوم ای ملائکه خدا، که در برگیرنده این حرم، و مقیم در این زیارتگاه هستید؟

۳- خدا بزرگتر است، بزرگتر، خدا را سپاس بسیار، در بامداد و شامگاه، و سپاس خدای را خدای فرد و بی نیاز، و بزرگوار و یکتا تفضل کننده و نعمت دهنده، و عطابخش و مهرورز، خدایی که به کرمش منت نهاد، و به احسانش زیارت سرورانم را آسان نمود و از زیارتشان محروم نکرد، بلکه تفضل و بخشش بی پایان بیدریغ نمود.

أَشْهَدُ أَنْكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَحْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِي ذَاتِ اللَّهِ وَكُذِّبْتُمْ وَأَسَىٰءَ إِلَيْكُمْ فَغَفَرْتُمْ وَأَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيْمَةُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدُونَ وَأَنَّ طَاعَتَكُمْ مَفْرُوضَةٌ وَأَنَّ قَوْلَكُمْ الصِّدْقُ وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تَحِبُّوا وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تَطَاعُوا وَأَنَّكُمْ دَعَائِمُ الدِّينِ وَأَرْكَانُ الْأَرْضِ، (۱) لَمْ تَزَالُوا بَعَيْنِ اللَّهِ يَنْسِي خُكُمَ مِنْ أَصْلَابِ كُلِّ مُطَهَّرٍ وَيَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحَامِ الْمُطَهَّرَاتِ لَمْ تُدَنَّسْكُمْ الْجَاهِلِيَّةُ الْجَهْلَاءُ وَلَمْ تَشْرِكْ فِيكُمْ فِتْنُ الْأَهْوَاءِ طِبْتُمْ وَطَابَ مَنبِتُكُمْ مَنْ بِكُمْ عَلَيْنَا دِيَانُ الدِّينِ فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتِ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَجَعَلَ صَلَاتِنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِذُنُوبِنَا إِذِ اخْتَارَكُمُ اللَّهُ لَنَا وَطَيَّبَ خَلْقَنَا بِمَا مَنَّ عَلَيْنَا مِنْ وَلَايَتِكُمْ وَكُنَّا عِنْدَهُ مُسْتَمِينَ بِعِلْمِكُمْ مُعْتَرِفِينَ بِتَضَدِّيقِنَا إِيَّاكُمْ وَهَذَا مَقَامٌ مِنْ أَسِيرَفٍ وَأَخْطَاءٍ وَاسْتِكَانٍ وَأَفْرَبِيَا جَنَىٰ وَرَحِيًا بِمَقَامِهِ الْخَلَاصِ وَأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْكَىٰ مِنَ الرَّدَىٰ فَكُونُوا لِي شُفَعَاءَ، (۲) فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيَا وَاتَّخَذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا وَدَرَيْنَجَا سِرْبَالًا كَنَ وَبَكُوِيَا مِنْ هُوَ قَائِمٌ لَا يَسِيهُوَ وَدَائِمٌ لَا يَلْهُو وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْءٍ لَكَ الْمَنْ بِيَمَا وَفَّقْتَنِي وَعَرَّفْتَنِي بِمَا أَقَمْتَنِي عَلَيْهِ إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِيَادُكَ وَجَهَلُوا مَعْرِفَتَهُ وَاسْتَحْفُوا بِحَقِّهِ وَآمَلُوا إِلَيَّ سِوَاهُ فَكَانَتْ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ أَقْوَامٍ خَصَّصْتَهُمْ بِمَا خَصَّصْتَنِي بِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقَامِي هَذَا مَذْكُورًا مَكْتُوبًا فَلَا تَحْرِمْنِي مَا رَجَوْتُ وَلَا تُخَيِّنِي فِيمَا دَعَوْتُ بِحُزْمِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. (۳)

ص: ۴۹۶

۱- سلام بر شما ای پیشوایان هدایت، سلام بر شما ای اهل پرهیزکاری، سلام بر شما ای حجت‌ها بر اهل دنیا، سلام بر شما ای قیام‌کنندگان به عدالت در میان آفریدگان، سلام بر شما ای اهل برگزیدگی، سلام بر شما ای خاندان رسول خدا، سلام بر شما ای اهل راز، شهادت می‌دهم که دعوت حق را رساندید، و خیرخواهی نمودید، و در راه حق شکیبایی کردید، و تکذیب شدید، و نسبت به شما بدرفتاری شد، ولی شما گذشت کردید، و شهادت می‌دهم که شما امامان هدایت و هدایت یافته‌اید، و طاعت شما واجب، و گفتار شما صدق است، شما دعوت کردید، ولی اجابت نشدید، و دستور دادید، ولی اطاعت تان نکردند، شما ستون‌های دین و پایه‌های زمین هستید،

۲- همواره تحت توجه خدا بودید، که شما را از صلب‌های هر انسان پاک بر می‌داشت، و به رحم‌های پاکیزه منتقل تان می‌نمود، جاهلیت سخت و سنگین شما را آلوده نکرد، و فتنه‌های هوا در شما شرکت نجست، پاک بودید و جای رویدن شما پاک بود، جزادهنده روز جزا به وجود شما بر ما منت نهاد، پس قرار تان داد در خانه‌هایی که خدا اجازه داد رفعت یابد، و نامشان در آن خانه‌ها ذکر گردد، و درودمان را بر شما رحمت برای ما و کفاره گناهانمان قرار داد، زیرا خدا شما را برای ما انتخاب کرد، و آفرینش ما را به آنچه از ولایت شما بر ما منت نهاد و پاکیزه ساخت، و ما در پیشگاه خدا از نامبردگان به دانش شما و اقرارکنندگان به تصدیق مان نسبت به شما بودیم، این است جایگاه کسی که زیاده روی کرد، و دچار خطا شد، و درمانده گشت، و به آنچه جنایت کرد اقرار نمود، و به این جایگاهش نجات خود را میدارد، و اینکه به وسیله شما از ورطه هلاکت برهاندش رهاننده هلاک شدگان شما شفیعیان من باشید،

۳- آنگاه که وارد بر شما شوم همانگاه که مردم دنیا از شما روگردانده‌اند، و آیات خدا را به مسخره گرفتند، و از قبول آنها تکبر کردند، ای که او پابرجاست و غفلت نمی‌کند، و پاینده است و سرگرم نمی‌شود، و به همه چیز احاطه دارد، تو را منت است به آنچه مرا موقوق نمودی، و شناساندی به من آنچه را بر آنم واداشتی، آنگاه که بندگانت از او بازداشتند، و شناختش را نادان بودند، و حقیقت را سبک شمردند، و به جانب غیر او میل نمودند، پس از جانب تو بر من منت بود، با اقوامی که

اختصاص دادی آنها را به آنچه مرا به آن اختصاص دادی، پس تو را سپاس، به خاطر اینکه در این جایگاهم نزد تو یاد شده و ثبت شده بودم، از آنچه امید کردم مرا محروم مکن، و در آنچه خواندم ناامید مساز، به حرمت محمّد و خاندان پاکش، و درود خدا بر محمّد و خاندان محمّد.

س برای خود به هرچه که خواهی دعا کن.

شیخ طوسی (ره) در کتاب «تهذیب» فرموده: پس از آن هشت رکعت نماز زیارت بجای آور، برای هر امامی دو رکعت و شیخ طوسی و سید ابن طاووس گفته اند چون خواستی ایشان را وداع کنی، بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّمَّةَ الْهُدَى وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ أَشِيَّتُودِعُكُمْ اللَّهُ وَأَقْرَأُ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ وَدَلَّلْتُمْ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. (۱)

سپس بسیار دعا کن، و از خدا بخواه، که دیگر بار تو را به زیارت ایشان برگرداند، و زیارت آن بزرگواران آخرین زیارت تو نباشد.

علاّمه مجلسی (ره)، در «بحار» از یکی از نسخه های قدیمی، زیارت مبسوطی ایراد فرموده و چون به تصریح ایشان و دیگران، بهترین زیارات برای آن بزرگواران زیارات جامعه است [مجموعه ای زیارات است که به هر کدام زیارت جامعه گفته میشود مانند زیارت امین الله، جامعه معروفه و...] که پس از این ذکر خواهد شد ان شاء الله، به همین خاطر ما در این مقام به همین اندازه اکتفا کردیم و در باب اول، در ذکر زیارات حجج طاهره علیهم السّلام در ایام هفته، زیارتی برای حضرت امام حسن علیه السّلام و زیارتی برای این سه امام بزرگوار نقل کردیم، از آنها غفلت نشود بدان که ما در زیارت هر یک از حجج طاهره علیهم السّلام غیز از ائمه بقیع علیهم السّلام صلواتی برای صاحب زیارت ذکر میکنیم، و در صلوات بر این بزرگواران اکتفا میکنیم به صلواتی که در آخر باب زیارات ذکر میشود، به آنجا رجوع شود، و با

ص: ۴۹۷

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر شما ای پیشوایان هدایت، شما را به خدا میسپارم، و بر شما سلام میفرستم، به خدا و رسول، و به آنچه شما آورید و بر آن راهنمایی کردید ایمان آوردیم، خدایا ما را با گواهان بنویس.

ذکر صلوات بر ایشان ترازوی اعمال حسنه خود را سنگین کن.

قطعه ای از قصیده ازری

بدان که کثرت شوق این مهجور شکسته به آن مشاهد مشرفه مرا وادار می کند که از قصیده هائیه [یعنی قصیده ای که قافیه آن حرف «ه» است] فاضل اوحدی، مادح آل احمدی جناب شیخ ازری (ره) چند شعری که مناسب با این مقام است ذکر کنم و خود را به آن مشغول نمایم.

درباره این قصیده از شیخ الفقهاء العظام خاتم المجتهدين الفخام شیخ محمّد حسن، صاحب «جواهر الکلام» نقل شده، که آرزو می کرد آن قصیده در نامه عمل او نوشته شود و کتاب با عظمت «جواهر» در نامه عمل ازری ثبت گردد، ازری (ره) چنین فرموده است:

إِنَّ تِلْكَ الْقُلُوبَ أَقْلَقَهَا الْوَجْدُ وَ أَدْمَى تِلْكَ الْعُيُونَ بُكَاءَهَا (۱)

كَانَ أَنْكَى الْخُطُوبِ لَمْ يُبَيِّنْ مَنِّي مُقَلِّدٌ لَكِنَّ الْهَوَى أَبْكَاهَا (۲)

كُلُّ يَوْمٍ لِلْحَادِثَاتِ عَوَادٍ لَيْسَ يَقْوَى رَضْوَى عَلَى مُلْتَقَاهَا (۳)

كَيْفَ يُرْجَى الْخِلَاصُ مِنْهُنَّ إِلَّا بِدِمَامٍ مِنْ سَيِّدِ الرُّسُلِ طَه (۴)

مَعْقِلُ الْخَائِفِينَ مِنْ كُلِّ خَوْفٍ أَوْفَرُ الْعُرْبِ ذِمَّةٌ أَوْفَاهَا (۵)

مَصْدَرُ الْعِلْمِ لَيْسَ إِلَّا لَدَيْهِ خَبْرُ الْكَائِنَاتِ مِنْ مُبْتَدَاهَا (۶)

فَاصْ لِلْخَلْقِ مِنْهُ عِلْمٌ وَ حِلْمٌ أَحَدَتْ مِنْهُمَا الْعُقُولُ نَهَاها (۷)

نَوَّهَتْ بِاسْمِهِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ كَمَا نَوَّهَتْ بِصُبحِ ذَكَاهَا (۸)

وَ غَدَتْ تَنْشُرُ الْفَضَائِلَ عَنْهُ كُلُّ قَوْمٍ عَلَى اخْتِلَافٍ لُغَاهَا (۹)

طَرِبْتُ لِاسْمِهِ الثَّرَى فَاسْتَطَلْتُ فَوْقَ عُلُوِّيهِ السَّمَا سُفْلَاهَا (۱۰)

جَازَ مِنْ جَوْهَرِ التَّقْدُسِ ذَاتَا تَاهَتْ الْأَنْبِيَاءُ فِي مَعْنَاهَا (۱۱)

لَا تُجَلِّ فِي صِفَاتِ أَحْمَدَ فِكْرًا فِيهِ الصُّورَةُ الَّتِي لَنْ تَرَاهَا (۱۲)

أَيُّ خَلْقٍ لِلَّهِ أَعْظَمُ مِنْهُ وَ هُوَ الْعَايَةُ الَّتِي اسْتَفْصَاهَا (۱۳)

قَلْبَ الْخَائِفِينَ ظَهْرًا لِطَبْنٍ فَرَأَى ذَاتَ أَحْمَدَ

- ۱- به راستی که شوق این دلها را به پریشانی نشانده و این چشم ها را گریه خون آلود نموده
- ۲- جریحه دار کننده ترین بلاها دیده ام را نگریناند ولی عشق دوست آن را به گریه انداخت
- ۳- هر روز برای حوادث بازگشتی است که کوه رضوی را قدرت برخورد با آنها نیست
- ۴- چگونه امید نجات از آنها می رود مگر با پیمانی از آقای رسولان طه
- ۵- حصار محکم هراسندگان از هر هراسی کاملترین عرب از جهت تعهد و وفادارترین آنها
- ۶- سرچشمه دانش جز نزد او نیست خبر کائنات است از ابتدای آنها
- ۷- از او دانش و بردباری بر خلق افاضه شد که خردها خردمندی خود را از آن دو گرفت
- ۸- نامش را بلند آوازه کرد آسمانها و زمین، چنان که بلند آوازه کرد صبح را آفتابش
- ۹- و اینگونه شد که فضائل او را پخش کردند هر قومی با اختلاف زبانهایشان
- ۱۰- به وجد آمد خاک از نامش و برتری گرفت از بلندترین آسمانها پست ترین جایگاهش
- ۱۱- از نظر ذات از جوهر تقدس گذشت پیبران در عنای آن مبهوت شدند
- ۱۲- فکرت را در صفات احمد جولان مده زیرا همان صورتی است که هرگز آن را نخواهی دید
- ۱۳- خدا را کداین آفریده است که بزرگتر از او باشد او هدفی است که خدا آن را استقصا نموده

لَسْتُ أَنْسَى لَهُ مَنَازِلَ قُدْسٍ قَدْ بَنَاهَا التَّقَى فَأَعْلَى بِنَاهَا (٢)

وَ رِجَالًا أَعَزَّهُ فِي بُيُوتِ أَدْنِ اللَّهِ أَنْ يُعَزَّ حِمَاهَا (٣)

سَادَةٌ لَا تُرِيدُ إِلَّا رِضَى اللَّهِ كَمَا لَا يُرِيدُ إِلَّا رِضَاهَا (٤)

خَصَّهَا مِنْ كَمَالِهِ بِالْمَعَانِي وَ بِأَعْلَى أَسْمَائِهِ سَمَّاهَا (٥)

لَمْ يَكُونُوا لِلْعَرْشِ إِلَّا كُنُوزًا خَافِيَاتٍ سُبْحَانَ مَنْ أُنْبَدَاهَا (٦)

كَمْ لَهُمْ أَلْسُنٌ عَنِ اللَّهِ تُنْبِي هِيَ أَقْلَامٌ حَكَمَهُ قَدْ بَرَاهَا (٧)

وَ هُمْ الْأَعْيُنُ الصَّحِيحَاتُ تَهْدِي كُلَّ عَيْنٍ مَكْفُوفَةٍ عَيْنَاهَا (٨)

عُلَمَاءُ أُمَّةٍ حُكَمَاءُ يَهْتَدِي النَّجْمُ بِاتِّبَاعِ هَدَاهَا (٩)

قَادَةٌ عِلْمُهُمْ وَ رَأْيُ حِجَاهُمْ مَسْمَعًا كُلُّ حِكْمَةٍ مَنْظَرَاهَا (١٠)

مَا أَبَالِي وَ لَوْ أَهَيْلَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ السَّمَاوَاتُ بَعْدَ نَيْلِ وِلَايَاهَا (١١)

ذکر سایر زیارات در مدینه طیبہ

به نقل از کتاب «مصباح الزائر» و غیر آن

زیارت ابراهیم پسر رسول خدا

نزدیک قبر می ایستی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ صَفِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ نَجِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ مُحَمَّدِ
بْنِ عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَاتَمِ الْمُرْسَلِينَ وَ خَيْرِهِ اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ السَّلَامُ عَلَيَّ جَمِيعِ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ السَّلَامُ عَلَيَّ
الشُّهَدَاءِ وَ الشَّعِيدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَيَّ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الرُّوحُ الزَّكِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا
النَّفْسُ الشَّرِيفَةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا السُّلَالَةُ الطَّاهِرَةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّسِيمَةُ الزَّكِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَيْرِ الْوَرَى، (١٢)
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ النَّبِيِّ الْمُجْتَبَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمَجْعُوثِ إِلَى كَافِهِ الْوَرَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ
يَا ابْنَ السَّرَاجِ الْمُنِيرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُؤَيَّدِ بِالْقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُرْسَلِ إِلَى الْإِنْسِ وَ الْجَانِّ

- ۱- خدا شرق و غرب را طاهر به باطن زیور و کرد پس احمد را دید و او را انتخاب کرد
- ۲- من منازل قدس او را فراموش نمی کنکه آنها را تقوا بنا کرد پس بنایش را برافراشت
- ۳- و مردان با عزتی را در خانه هایی که خدا اجازه داد حریم آنها عزیز شمرده شود
- ۴- سرورانی که جز رضای خدا را نمی خواسته اند چنان که خدا هم جز رضای آنان را نمی خواست
- ۵- آنان را از کمال خود به معنایی اختصاص داد و آنان را به برترین نام هایش نامید
- ۶- برای عرش جز گنج هایی نبودند پنهان، منزّه است آنکه آشکارشان کرد
- ۷- برای آنها چه بسیار زبان هایی است که از خدا خبر می دهد آنها قلم های حکمتی بودند که خدا تراشید
- ۸- آنان دیدگان سالمی هستند که راهنمایی کنند هر چشم نابینایی را دو چشم سالم آنها
- ۹- دانشمندان امامان حکیمانی هستند که ستارگان با پیروی از هدایت آنها هدایت شوند
- ۱۰- پیشروانی که دانش و بینش عقلشان شنیدگاه و دیدگاه هر حکمتی است
- ۱۱- باک ندارم گرچه بر زمین فرو ریزد آسمانها، پس از نائل شدن به دوستی آنان
- ۱۲- سلام بر محبوب خدا، سلام بر برگزیده خدا، سلام بر راز خدا، سلام بر محمد بن عبد الله، سرور پیامبران و خاتم فرستادگان، و برگزیده خدا از خلقش در زمین و آسمان، سلام بر همه پیامبران و رسولان خدا، سلام بر شهیدان و سعادتمندان و شایستگان، سلام بر ما و بر بندگان شایسته، سلام بر تو ای روح پاک، سلام بر تو ای جان شریف، سلام بر تو ای نسل پاکیزه، سلام بر تو ای انسان پاک، سلام بر تو ای فرزند بهترین مردم،

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ صَاحِبِ الرَّايَةِ وَالْعَلَامَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الشَّفِيعِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مَنْ حَبَّاهُ اللَّهُ بِالْكَرَامَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدِ اخْتَارَ اللَّهُ لَكَ دَارَ إِئْتِمَارِهِ قَبْلَ أَنْ يَكْتُبَ عَلَيْكَ أَحْكَامَهُ أَوْ يُكَلِّفَكَ حَلَالَهُ وَحَرَامَهُ فَتَقْلَمَكَ إِلَيْهِ طَيِّبًا زَاكِيًا مَرْضِيًّا طَاهِرًا مِنْ كُلِّ نَجَسٍ مُقَدَّسًا مِنْ كُلِّ دَنَسٍ وَبَوَّأَكَ جَنَّةَ الْمَأْوَى وَرَفَعَكَ إِلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَاةً تَقَرَّرَ بِهَا عَيْنُ رَسُولِهِ وَتُبْلَغُهُ أَكْبَرُ مَأْمُولِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَفْضَلَ صَلَوَاتِكَ وَأَزْكَاهَا وَأَنْمَى بَرَكَاتِكَ وَأَوْفَاهَا عَلَى رَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ، (۱) وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَعَلَى مَنْ نَسَلَ مِنْ أَوْلَادِهِ الطَّيِّبِينَ وَعَلَى مَنْ خَلَفَ مِنْ عَثْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ صَفِيِّكَ وَإِبْرَاهِيمَ نَجْلِ نَبِيِّكَ أَنْ تَجْعَلَ سِعْيِي بِهِمْ مَشْكُورًا وَذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا وَحَيَاتِي بِهِمْ سَعِيدَةً وَعَاقِبَتِي بِهِمْ حَمِيدَةً وَحَوَائِجِي بِهِمْ مَقْضِيَّةً وَأَفْعَالِي بِهِمْ مَرْضِيَّةً وَأُمُورِي بِهِمْ مَسْئُودَةً وَشُؤْنِي بِهِمْ مَحْمُودَةً اللَّهُمَّ وَأَحْسِنْ لِي التَّوْفِيقَ وَنَفْسَ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَصِيقِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي عِقَابَكَ وَامْنَحْنِي ثَوَابَكَ وَأَسْكِنْنِي جَنَّاتِكَ وَأَرْزُقْنِي رِضْوَانَكَ وَأَمَانَكَ وَأَشْرِكْ لِي فِي صَلَاحِ دُعَائِي وَالِتَدَيِّ وَالْوُلْدَى وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ إِنَّكَ وَلِيُّ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

پس حاجت خود را بخواه، و دو رکعت نماز زیارت بجا آر

زیارت جناب فاطمه بنت اسد علیها السلام

نزء قبر آن مخدّره می ایستی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ

ص: ۵۰۰

۱- سلام بر تو ای فرزند پیامبر برگزیده، سلام بر تو ای فرزند برانگیخته به سوی تمام مردم، سلام بر تو ای فرزند مژده دهنده و بیم ده، سلام بر تو ای فرزند چراغ نوربخش، سلام بر تو ای فرزند تایید شده به قرآن، سلام بر تو ای فرزند فرستاده شده به سوی انس و جن، سلام بر تو ای فرزند دارای پرچم و نشان، سلام بر تو ای فرزند شفیع روز قیامت، سلام بر تو ای فرزند کسی که خدا او را مخصوص به کرامت فرمود، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، شهادت میدهم که خدا خانه نعمتش را برای تو برگزید، پیش از آنکه احکامش را بر تو واجب کند، یا تو را به حلال و حرامش مکلف گرداند، پس تو را به سوی خود انتقال داد. پاک و پاکیزه، پسندیده و پاک از هر ناپاکی، منزّه از هر چرک، و در بهشت آسایش جای داد، و به سوی درجات برتر بالایت برد، درود خدا بر تو درودی که دیده رسولش را به آن روشن گرداند، و به بزگترین آرزوی برساند. خدایا قرار ده برترین و پاکیزه ترین درودهایت، و فزاینده ترین و کامل ترین برکات را بر رسول و پیامبر

۲- و بزگزیده از میان بندگانت، محمد خاتم پیامبران، و بر آنان که پدید آمدند از اولاد پاکش، و بر کسی که یادگار گذاشته از اهل بیت پاکیزه اش، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدایا از تو درخواست می کنم به حق محمد برگزیده ات، و ابراهیم فرزند پیامبرت، اینکه به حق آنان قرار دهی کوششم را مورد سپاس، و گناهم را آمرزیده و زندگی ام را سعتمندانه، و عاقبتم را ستوده، و حاجاتم را روا گشته، و کارهایم را پسندیده، و امورم، را ملازم با سعادت، و شونم را پسندیده. خدایا، و توفیق را برایم نیکو گردان، و هر اندوه و فشاری را از من برطرف ساز. خدایا مرا از کیفیت برکنار دار، و ثوابت را بی دریغ به

من ببخش، و در بهشت جایم ده، و خشنودی و امانت را روزی ام کن، و با من در دعا های شایسته ام شریک کن پدر و مادر و فرزندانم را، و همه مردان و زنان اهل ایمان را، زنده و مرده آنان را، به درستی که تو صاحب ماندنی های شایسته ای، اجابت فرما ای پروردگار جهانیان.

سَيِّدِ الْأَوْلِيَّيْنَ السَّلَامِ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمَآخِرِينَ السَّلَامِ عَلَى مَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَ
 بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدِ الْهَاشِمِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ
 أَيَّتُهَا الْكَرِيمَةُ الرِّضِيَّةُ [الْمَرْضِيَّةُ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَافِلَةَ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَةَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ تَرَبَّيْتُهَا لَوْلِيَّ اللَّهِ الْأَمِينِ، (١) السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ
 يَدَيْكَ الطَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى وَلَدِكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَحْسَنَتِ الْكِفَالَهَ وَ أَدَيْتِ الْأَمَانَةَ وَ اجْتَهَدْتِ فِي
 مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ بِالْغَتِ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفَهُ بِحَقِّهِ مُؤْمِنَهُ بِصِدْقِهِ مُعْتَرِفَهُ بِنُبُوَّتِهِ مُسْتَبَصِّرَهُ بِنِعْمَتِهِ كَافِلَهُ بِتَرْبِيَّتِهِ مُشْفِقَهُ عَلَى نَفْسِهِ
 وَاقِفَهُ عَلَى خِدْمَتِهِ مُخْتَارَهُ رِضَاهُ [مُؤَثَّرَهُ هَوَاهُ] وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتِ عَلَى الْإِيمَانِ وَ التَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْأَدْيَانِ رَاضِيَهُ مَرْضِيَّهُ طَاهِرَهُ
 زَكِيَهُ تَقِيَّهُ نَقِيَّهُ فَرَضِيَّ اللَّهُ عَنْكَ وَ أَرْضَاكَ وَ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكَ وَ مَأْوَاكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعْنِي بِزِيَارَتِهَا
 وَ تَبْتِنِي عَلَى مَحَبَّتِهَا وَ لَا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتِهَا وَ شَفَاعَةَ الْمَائِمَةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهَا، (٢) وَ ارْزُقْنِي مُرَافَقَتِهَا وَ احْشُرْنِي مَعَهَا وَ مَعَ أَوْلَادِهَا
 الطَّاهِرِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِبَاهِيَا وَ ارْزُقْنِي الْعُودَ إِلَيْهَا أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي وَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زَمْرَتِهَا وَ
 ادْخُلْنِي فِي شَفَاعَتِهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ بِحَقِّهَا عِنْدَكَ وَ مَنْزِلَتِهَا لَمَدَيْكَ اغْفِرْ لِي وَ لِرِجَالِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ
 الْمُؤْمِنَاتِ وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ (٣)

سپس دو

ص: ۵۰۱

۱- سلام بر محمد سرور رسولان، سلام بر محمد سرور پیشینیان، سلام بر محمد سرور آیندگان، سلام بر کسی که خدا او را
 رحمتی برای جهانیان برانگیخت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای پیامبر. سلام بر فاطمه دختر اسد آن بانوی هاشمیه،
 سلام بر تو ای صدیقه پسندیده، سلام بر تو ای پرهیزکار پاکیزه، سلام بر تو ای بزرگوار خشنود، سلام تو ای کفالت کننده
 محمد خاتم پیامبران، سلام بر تو ای مادر سرور اوصیاء، سلام بر تو ای که غمخواری ات بر رسول خدا خاتم پیامبران آشکار
 شد، سلام بر تو ای که پرورشش برای ولی امین خدا بود،

۲- سلام بر تو و بر روح و بدن پاک تو، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو و فرزندت، شهادت می دهم که به خوبی
 سرپرستی کردی، و امانت را ادا نمودی، و در راه خشنودی حق کوشیدی، و نهایت زحمت را در حفظ رسول خدا متحمل
 شدی، درحالی که به حَقِّش عارف بودی، و به راستگویی اش ایمان داشتی، و به نبوتش معترف بودی، و به نعمتش بصیرت
 داشتی، تربیتش را عهده دار، بر وجودش غم خوار، و به خدمتش مهیا، و خشنودی اش را اختیار نمودی، شهادت می دهم که
 بر ایمان، و تمسک به شریف ترین ادیان از جهان گذشتی، خشنود و پسندیده، پاک و پاکیزه، پرهیزکار و نظیف، خدا از تو
 خشنود باشد، و خشنودت نماید، و منزل و جایگاهت را بهشت قرار دهد. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به
 زیارت او سودم ده، و بر محبتش پایدارم کن، و مرا از شفاعتش و شفاعت امامان از نسلش محروم مفرما،

۳- و هم جواری و محشور شدن با او و فرزندان پاکش را روزی ام کن. خدایا این زیارت را آخرین زیارت از این بانو قرار
 مده، بازگشت به زیارتش را همیشه تا زنده ام می داری روزی ام فرما، و چون مرا میراندی در گروه او محشورم کن، و در
 شفاعتش واردم نما، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان. خدای به حق او مقامش در پیشگاهت، مرا و پدر و مادرم و همه

مردان و زنان با ایمان را پیامرز، و به ما در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت کن، و به رحمت، از عذاب دوزخ نگاهمان دار

رکعت نماز زیارت می خوانی و به آنچه که خواهی دعا می کنی و برمیگردی.

زیارت حضرت حمزه علیه السلام

چون به زیارت آن حضرت نزد قبرش رفتی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ الشُّهَدَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَسَدَ اللَّهِ وَ أَسَدَ رَسُولِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَجُدْتَ بِنَفْسِكَ وَنَصَيْحَتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَكُنْتَ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ رَاغِبًا يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَتَيْتُكَ [مُتَقَرِّبًا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِيَارَتِكَ وَ] مُتَقَرِّبًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِذَلِكَ رَاغِبًا إِلَيْكَ فِي السَّمَاعِ أَتَّبَعِي بِزِيَارَتِكَ [بِذَلِكَ] خَلَّصَ نَفْسِي مُتَعَوِّذًا بِكَ مِنْ نَارٍ اشْتَحَقَّهَا مِثْلِي بِمَا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي اخْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَرَعَا إِلَيْكَ رَجَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي أَتَيْتُكَ مِنْ شُغْفِهِ بَعِيدِهِ طَالِبًا فَكَأَنَّكَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَقَدْ أَوْقَرْتَ ظَهْرِي ذُنُوبِي ، (۱) وَ أَتَيْتُ مَا أَشِيحُطُ رَبِّي وَ لَمْ أَجِدْ أَحَدًا أَفْرَعُ إِلَيْهِ خَيْرًا لِي مِنْكُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَةِ فَكُنْ لِي شَفِيعًا يَوْمَ فُقْرِي وَ حَاجَتِي فَقَدْ سِرْتُ إِلَيْكَ مَحْزُونًا وَ أَتَيْتُكَ مَكْرُوبًا وَ سَيَّكَبْتُ عَظْمَتِي عِنْدَكَ بِأَكْيَا وَ صَبَرْتُ إِلَيْكَ مُفْرَدًا وَ أَنْتَ مِمَّنْ أَمَرَنِي اللَّهُ بِصَلَاتِهِ وَ حَثَّنِي عَلَى بَرِّهِ وَ دَلَّنِي عَلَى فَضْلِهِ وَ هَيَّدَانِي لِحُبِّهِ وَ رَغَّبَنِي فِي الْوَفَادَةِ إِلَيْهِ وَ أَلْهَمَنِي طَلَبَ الْحَوَائِجِ عِنْدَهُ أَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يَشْقَى مَنْ تَوَلَّاكُمْ وَ لَا يَخِيبُ مَنْ أَتَاكُمْ وَ لَا يَخْسِرُ مَنْ يَهْوَاكُمْ وَ لَا يَشِيءُ عَدُوٌّ مِنْ عَادَاكُمْ . (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِرَحْمَتِكَ بِلُزُومِي لِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

ص: ۵۰۲

۱- سلام بر تو ای عموی رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) سلام بر تو ای بهترین شهیدان، سلام بر تو ای شیر خدا و شیر رسول خدا، شهادت می دهم که تو در راه خدای عز و جلّ جهاد کردی، و جانت را بخشیدی، و برای رسول خدا خیرخواهی نمودی، و آنچه را نزد خدای پاک بود رغبت داشتی، پدر و مادرم فدایت، به سویت آمدم، تا با این آمدن به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) تقرب جویم، مشتاق به توام در شفاعت، با زیارتت رهایی جانم را می طلبم، به تو پناهنده ام از آتشی که مثل من به خاطر جنایتی که بر خود کرده ام مستحق آن است، از گناهانی که بر پشتم بار کرده ام گریزانم، به امید رحمت پروردگرم به تو پناهنده ام، از راه دور مشقت باری به سویت آمدم، خواهان آزادی ام از آتش دوزخ، پشتم را گناهانم سنگین بار کرده،

۲- و بجا آورده ام آنچه را که پروردگرم را به خشم آورده، احدی را برای خود بهتر از شما اهل بیت رحمت نیافتم که به او پناه برم، پس روز تهیدستی و حاجت شفیع من باش، که اندوهگین به سویت سیر کردم، و محزون به جانب آمدم، و گریه کنان در پیشگاهت اشک ریختم، و تنها به محضرت آمدم، و تو از کسانی هستی که خدا پیوندش را به من دستور داده، و به نیکی بر او فرمانم داده، و بر فضلش دلائلم کرده، و به محبتش راهنمایی ام نموده، و به وارد شدن بر او تشویقم کرده، و خواستن حوائج را نزد او به من الهام نموده، شما اهل بیتی هستید که هر که دوستتان بدارد هرگز بدبخت نشود، و هر که به جانب شما آید هرگز محروم نگردد، و هر که هوای شما را بدارد هرگز زیانکار نشود، و هر که شما را دشمن بدارد هرگز به سعادت نرسد.

إِلَيْهِ لِيَجْزِيَني مِنْ نِعْمَتِكَ [وَسَيَخْطُكَ وَ مَقْتِكَ] فِي يَوْمٍ تَكْثُرُ فِيهِ الْأَصْوَاتُ وَ تَشْغَلُ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّمَتْ وَ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا فَإِنْ تَرَحَّمْنِي الْيَوْمَ فَلَا خَوْفَ عَلَيَّ وَ لَا حُزْنَ وَ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلَى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَيَّ عِنْدِهِ وَ لَا تُخَيِّنِي بَعْدَ الْيَوْمِ وَ لَا تُصِرْ فِئْتِي بِغَيْرِ حَاجَتِي فَقَدْ لَصِقْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ فَتَقَبَّلْ مِنِّي وَ عُدْ بِحِلْمِكَ عَلَيَّ جَهْلِي وَ بِرَأْفَتِكَ عَلَيَّ جِنَايَةِ نَفْسِي فَقَدْ عَظُمَ جُزْمِي وَ مَا أَخَافُ أَنْ تَظْلِمَنِي وَ لَكِنْ أَخَافُ سُوءَ الْحِسَابِ ، (١) فَانظُرِ الْيَوْمَ تَقَلُّبِي عَلَيَّ قَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ فِيهِمَا فُكِّنِي مِنَ النَّارِ وَ لَا تُخَيِّبْ سَعْيِي وَ لَا يَهُونَنَّ عَلَيْكَ ابْتِهَالِي وَ لَا تَحْجِبَنَّ عَنْكَ صَوْتِي وَ لَا تَقْلِبْنِي بِغَيْرِ حَوَائِجِي يَا غِيَاثَ كُلِّ مَكْرُوبٍ وَ مَحْزُونٍ وَ يَا مُفَرِّجًا عَنِ الْمَلْهُوفِ الْخَيْرَانَ الْغَرِيقَ الْمُشْرِفَ عَلَيَّ الْهَلَكَةَ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انظُرْ إِلَيَّ نَظْرَةً لَا أَشْقِي بَعْدَهَا أَبَدًا وَ ارْحَمْ تَصَرُّعِي وَ عَبْرَتِي وَ انْفِرَادِي، (٢) فَقَدْ رَجَوْتُ رِضَاكَ وَ تَحَرَّيْتُ الْخَيْرَ الَّذِي لَا يُعْطِيهِ أَحَدٌ سِوَاكَ فَلَا تَرُدْ أَمْلِي اللَّهُمَّ إِنْ تُعَاقِبْ فَمَوْلَى لَهُ الْقُدْرَةُ عَلَيَّ عِنْدِهِ وَ جَزَائِهِ [جَزَاءُ] [سُوءٍ] [سُوءٍ] فِغْلِهِ فَلَا أُخَيِّنُ الْيَوْمَ وَ لَا تُصِرْ فِئْتِي بِغَيْرِ حَاجَتِي وَ لَا تُخَيِّنْ شُخُوصَتِي وَ وَفَادَتِي فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِي وَ اتَّعَبْتُ بَدَنِي وَ قَطَعْتُ الْمَفَازَاتِ وَ خَلَفْتُ الْأَهْلَ وَ الْمَالَ وَ مَا حَوَّلْتَنِي وَ آثَرْتُ مَا عِنْدَكَ عَلَيَّ نَفْسِي وَ لُذْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ تَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ فَقَدْ بِحِلْمِكَ عَلَيَّ جَهْلِي وَ بِرَأْفَتِكَ عَلَيَّ ذَنْبِي فَقَدْ عَظُمَ جُزْمِي بِرَحْمَتِكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ (٣)

ص: ٥٠٣

١- پس رو به قبله میکنی، و دو رکعت نماز زیارت بجا می آوری، و پس از تمام شدن، نماز، خود را به قبر می چسبانی و می گویی: خدای بر محمد و خاندان محمد درود فرست، خدایا، من با ملازمت قبر عمومی پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد)، خود را در معرض رحمت قرار دادم، تا از انتقامت پناهم دهد، در روزی که ناله ها در آن بسیار میشود، و سرگرم شود هر که به آنچه پیش فرستاده، و از خود دفاع نماید، اگر در آن روز به من رحم کنی، ترس و اندوهی بر من نیست، و اگر کیفرم دهی، پس مولایی هستی که او را بر بنده اش قدرت کامل است، پس از این روز محروم مساز، و بدون برآورده شدن حاجتم باز مگردان، چرا که خود را به قبر عمومی پیامبرت چسباندم، و به وسیله او به سوی تو تقرّب جستم، برای طلب رضای تو، و امید به رحمت، بنابراین از من بپذیر، و به بردباری ات بر جهلم به من بازگرد، و به مهرت بر جنایتی که بر خود وارد آوردم، هر آینه گناهم بزرگ شد، و از اینکه به من ستم کنی نمی ترسم، ولی از بدی حساب می ترسم،

٢- پس امروز غلطیدم بر قبر عمومی پیامبرت را بنگر، پس به حق حرمت آن دو بزرگوار از آتش آزادم کن، و کوششم را محروم از رحمت مفرما، و زاری ام بر تو سبک نیاید، و صدایم از تو محجوب نگردد، و بدون برآورده شدن حاجتم مرا باز نگردان، ای فریادرس هر دلگیر اندوهگین، ای گشاینده اندوه از غم زده سرگردان و غرق شده مشرف به هلاکت، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به من نظر کن نظر کردنی که بعد از آن بدبخت نشوم هرگز، و به زاری و اشک و تنهایی ام رحم کن،

٣- من خشنودی ات را امید دارم، و جویای آن خیری هستم، که احدی آن را جز تو عطا نمی کند، پس آرزویم را باز مگردان، خدایا اگر کیفر کنی، پس مولایی هستی که بر بنده اش و سزایش به بدی عملش قدرت دارد، پس امروز نومیدم مکن، و بدون حاجتم باز مگردان، و حرکت کردن و آمدنم را ناامید مفرما، زیرا توشه ام را خرج کردم، و بدن را به زحمت انداختم، و بیابان های خطرناک را پشت سر گذاشتم، و اهل و مال و آنچه را به من دادی بجای گذاردم و آنچه را نزد تو است بر خود اختیار نمودم، و به قبر عمومی پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) پناه بردم، و به وسیله او برای به دست آوردن

رضایت تقرّب جستم، پس به بردباری ات بر جهلم، و به رأفت بر گناهم بازگرد، به راستی بزرگ شده، به مهربانی ات ای
بزرگوار، ای بزرگوار.

مؤلف گوید: مدایح جناب حمزه (ره) و فضیلت زیارت آن حضرت پیش از آن است که ذکر شود.

فخر المحققین (ره) در «رساله فخریه» فرموده است: زیارت حمزه و باقی شهدای مدفون در احد مستحب است، زیرا از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که مرا زیارت کند و عمویم حمزه را زیارت نکند، همانا به من جفا کرده است.

این فقیر در کتاب «بیت الأحزان» در مصائب سیده زنان عالم نقل کرده ام که حضرت فاطمه علیها السلام پس از وفات پدر بزرگوار خود، هر روز دوشنبه و پنجشنبه به زیارت حمزه و شهدای احد می رفت و نماز می خواند و دعا می کرد و این عمل را تا زمان وفاتش ترک نکرد.

محمود بن لیید گفته است: آن سیده جلیله کنار قبر حمزه می رفت، و گریه می کرد، من در یکی از روزها به زیارت حمزه مشرف شدم، دیدم آن مظلومه نزد قبر حمزه مشغول به گریه است، من صبر کردم تا از گریه آرام شد، نزدیک رفتم و سلام کردم و گفتم: ای سیده زنان، به حق خدا قسم، با این گریه ات رگهای دلم را قطع کردی!! فرمود: ای ابا عمر گریستن برای من شایسته است، زیرا مصیبت بهترین پدرها رسول خدا صلی الله علیه و آله به من رسیده، آنگاه فرمود: واشوقاه الی رسول الله و چنین انشاء کرد:

إِذَا مَاتَ يَوْمًا مَيِّتٌ قَلَّ ذِكْرُهُ وَ ذِكْرُ أَبِي مُدَّمَ مَاتَ وَ اللَّهُ أَكْثَرُ (۱)

شیخ مفید (رحمه الله علیه) فرمود

وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله أَمَرَ فِي حَيَاتِهِ بِزِيَارَةِ قَبْرِ

ص: ۵۰۴

۱- چون بمیرد روزی مرده ای یادش کم شود و یاد پدرم از وقتی که وفات کرد به خدا قسم بیشتر است

حَمَزَةَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ يُلِّمُ بِهِ وَبِالشَّهَدَاءِ وَلَمْ تَزَلْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بَعْدَ وَفَاتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَعُدُّوْا إِلَى قَبْرِهِ وَتَرُوْحَ وَ الْمُسْلِمُونَ يَنْتَابُونَ عَلَى زِيَارَتِهِ وَ مَلَاذِمَهُ قَبْرِهِ (۱)

زیارت شهدای احد

در زیارت ایشان میگوی:

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الشُّهَدَاءُ الْمُؤْمِنُونَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ الْإِيمَانِ وَ التَّوْحِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ دِينِ اللَّهِ وَ أَنْصَارَ رَسُولِهِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَارَكُمْ لِدِينِهِ وَ اصْطَفَاكُمْ لِرَسُولِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ جَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ ذَبَبْتُمْ عَنْ دِينِ اللَّهِ وَ عَنْ نَبِيِّهِ وَ جِدْتُمْ بِأَنْفُسِكُمْ دُونَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قُتِلْتُمْ عَلَى مِنْهَاجِ رَسُولِ اللَّهِ فَجَزَاكُمْ اللَّهُ عَنْ نَبِيِّهِ وَ عَنْ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ عَرَفْنَا وَجْوهَكُمْ فِي مَحَلِّ رِضْوَانِهِ وَ مَوْضِعِ إِكْرَامِهِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ (۲) وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيَاكُمْ رَفِيقًا أَشْهَدُ أَنَّكُمْ حِزْبُ اللَّهِ وَ أَنَّ مَنْ حَارَبَكُمْ فَقَدْ حَارَبَ اللَّهَ وَ أَنَّكُمْ لِمِنَ الْمُقَرَّبِينَ الْفَائِزِينَ الَّذِينَ هُمْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَعَلَى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ أَتَيْتُكُمْ يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ زَائِرًا وَ بِحَقِّكُمْ عَارِفًا وَ بِزِيَارَتِكُمْ إِلَى اللَّهِ مُتَقَرِّبًا وَ بِمَا سَبَقَ مِنْ شَرِيفِ الْأَعْمَالِ وَ مَرْضِيَّ الْأَفْعَالِ عَالِمًا فَعَلَيْكُمْ سَلَامُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ وَ عَلَى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ غَضَبُهُ وَ سَخَطُهُ اللَّهُمَّ انْفَعِنِي بِزِيَارَتِهِمْ وَ تَبَتَّنِي عَلَى قَضَائِهِمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى مَا تَوَفَّيْتَهُمْ عَلَيْهِ وَ اجْمَعْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فِي مُسْتَقَرِّ دَارِ رَحْمَتِكَ

ص: ۵۰۵

۱- رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) در زمان حیاتش به زیارت قبر حمزه امر فرمود، و خود آن حضرت به زیارت حمزه و شهداء می آمد، و فاطمه (درود خدا بر او) همواره پس از وفات پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش باد) همواره صبح و شب به جانب قبر حمزه می رفت، و مسلمانان هم برای زیارت و ملازمت قبر حمزه نوبت به نوبت می آمدند.

۲- سلام بر رسول خدا، سلام بر پیامبر خدا، سلام بر محمد بن عبد الله، سلام بر اهل بیت پاکش، سلام بر شما ای شهیدان مؤمن، سلام بر شما ای اهل بیت ایمان، و توحید، سلام بر شما ای یاوران دین خدا و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) سلام بر شما بخاطر آن صبوری که کردید، چه خوب است سرانجام خانه آخرت، شهادت می دهم که خدا شما را برای دینش برگزید، و برای رسولش انتخاب کرد، و شهادت می دهم که شما در راه خدا جهاد کردید جهادی شایسته، و از دین خدا و پیامبرش دفاع نمودید، و در برابر رسول خدا جانبازی کردید، و شهادت می دهم که بر روش رسول خدا کشته شدید، پس خدا شما را از جانب پیامبر و از سوی اسلام و اهلش پاداش دهد بهترین پاداش، و در محل رضوان و موضع اکرامش شما را به ما بشناسد، در کنار انبیا و صدیقین و شهدا

أَشْهَدُ أَنَّكُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ بِكُمْ لَاجِقُونَ. (۱)

سوره «انا انزلنا» را تا توانی می خوانی و بعضی گفته اند نزد هر شهیدی که او را زیارت می کنی دو رکعت نماز بجای آر، و برگرد

مساجد معظمه در مدینه (مانند مسجد قباو..)

از جمله مسجد قباست که از آغاز بر پایه پرهیزکاری بنا شده، روایت شده: هر که به آن مسجد برود و دو رکعت نماز بگذارد، با ثواب عمره باز می گردد.

پس به آن مسجد شریف برو، و دو رکعت نماز تحیت مسجد بجا آور، و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بخوان و زیارت جامعه را که اولش «السلام علی اولیاء الله» است قرائت کن، ما آن را زیارت اول جامعه قرار می دهیم و در اواخر باب ان شاء الله تعالی خواهد آمد، پس خدا را بخوان و بگو: «یا کائناً قبل کل شیء» و این دعایی است طولانی و نقلش منافی با اختصار است، هر که خواهد به باب مزار کتاب بحار الأنوار مراجعه کند.

و در مشربه ام ابراهیم [یعنی غرفه مادر حضرت ابراهیم فرزند رسول خدا (ص)] که مسکن و محل نماز رسول حق صلی الله علیه و آله بوده نماز بگذار، و نیز نماز بخوان در مسجد فضیخ که نزدیک مسجد قباست و آن را مسجد «رد شمس» هم می گویند، همچنین در مسجد فتح که مسجد «احزاب» می خوانند زمانی که در مسجد فتح از نماز فارغ شدی بگو:

يَا صَبْرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ وَيَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَيَا مُغِيثَ الْمُهْمُومِينَ اكْشِفْ عَنِّي ضُرِّي وَ هَمِّي وَ كَرْبِي وَ عَمِّي كَمَا كَشَفْتَ
عَن نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ هَمَّهُ وَ كَفَيْتَهُ

ص: ۵۰۶

۱- صالحین، و آنان از جهت رفاقت نیکو رفیقانی هستند، شهادت می دهم که شما حزب خدایی، و اینکه هر کس با شما جنگید، با خدا جنگیده، و شما از مقربان و رستگاران هستید، آنان که نزد خدا زنده اند، و روزی داده میشوند، لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر آنان باد که شما را کشتند، ای اهل توحید زیارت کنان به محضرتان آمدم، به حق شما آگاهم و به زیارت تان به سوی خدا تقرب می جویم، و به آنچه که از اعمال شریفه، و کارهای پسندیده گذشته دانایم، سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد، و لعنت خدا و خشم و غضبش بر آنان که شما را کشتند. خدایا به زیارت اینان سودم ده، و بر قصدشان ثابتم دار، و بر آنچه آنان را بر آن میراندی مرا بمیران، و در قرارگاه خانه رحمت میان من و آنان جمع کن، شهادت میدهم که شما بر ما پیشی گرفتید، و ما هم به شما ملحق می شویم.

هَوَّلَ عَدُوَّهُ وَ أَكْفَىٰ مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

در خانه حضرت سجّاد علیه السّلام، و امام صادق علیه السّلام و مسجد سلمان (ره)، و مسجد امیر المؤمنین علیه السّلام که مقابل قبر حمزه (ره) است، و مسجد مباحله تا جایی که بتوانی نماز بخوان، و به آنچه خواهی دعا کن،

زیارت وداع حضرت رسول(ص)

هرگاه خواستی از مدینه بیرون روی، غسل کن، و نزد قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله برو، و آنچه پیش از این انجام می دادی انجام ده، آنگاه آن حضرت را وداع کن و بگو

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِمَا جِئْتَ بِهِ وَ دَلَّلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا شَهِدْتُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رَسُولُكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ. (۲)

حضرت صادق علیه السّلام در وداع قبر پیامبر صلی الله علیه و آله به یونس بن یعقوب فرمود چنین بگو:

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ السَّلَامَ عَلَيْكَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِي عَلَيْكَ (۳)

تکالیف زوار در مدینه طیبه

مؤلف گوید: ما در کتاب (هدیه الزائرین) در بیان تکالیف زائران مدینه طیبه نوشتیم، از چیزهایی که برای ایشان مهم است این است که تا در مدینه معظمه، هستند، فرصت را غنیمت دانسته، در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله بسیار نماز بجای آورند، که نماز در آنجا برابر ده هزار نماز است که در جای دیگر خوانده شود و بهترین مکانهای مسجد روضه

ص: ۵۰۷

۱- ای فریادرس گرفتاران، ای اجابت کننده دعای ناچاران، ای دادرس اندوهگینان، بدحالی و اندوه و گرفتاری و غم را برطرف ساز، چنان که از پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش باد) اندوهش را برطرف کردی و او را از هراس دشمنش کفایت نمودی، در آنچه از کار دنیا و آخرت اندیشه مرا مشغول داشته کفایت کن، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای رسول خدا، تو را به خدا می سپارم، و از تو می خواهم رعایت کنی، و بر تو سلام می فرستم، به خدا و آنچه تو آوردی و به آن راهنمایی کردی ایمان آوردم. خدا این زیارت را آخرین نوبت من از زیارت قبر پیامبرت قرار مده، اگر مرا قبل از اینکه دوباره به زیارت آیم بمیرانی، پس در مرگم شهادت می دهی، آنچه در حیاتم بر آن شهادت دادم، به اینکه معبودی جز تو نیست، و محمد بنده و رسول توست، درود خدا بر او و خاندانش.

۳- درود خدا بر تو، سلام بر تو، خدا آن را آخرین سلام من بر تو قرار ندهد.

شریفه است که بین قبر و منبر قرار دارد.

بدان که شیخ ما حاجی نوری در «تحیّه» فرموده است: مقدار جای جسد مبارک پیامبر و ائمه ما «صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین» از کعبه معظمه به اتفاق جمیع فقها چنان که شهید (ره) در کتاب «قواعد» به آن تصریح نموده اشرف است.

در حدیث حسن، از حضرمی روایت شده است که امام صادق علیه السلام مرا امر فرموده: در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آل تا میتوانم بسیار نماز بخوانم، و فرمود: همیشه ترا میسر نمی گردد به این مکان شریف بیایی.

تا آخر خبر.

شیخ طوسی (ره) در کتاب «تهذیب» به سند معتبر از مزارم روایت کرده است که امام صادق علیه السلام فرمود: روزه گرفتن در مدینه و نماز خواندن نزد ستونها واجب نیست، بلکه واجب همان نمازهای پنجگانه و روزه ماه رمضان است، ولی اگر کسی بخواهد روزه بگیرد برای او بهتر است.

و فرمود در این مسجد شریف تا بتوانید بسیار نماز بخوانید، که برای شما بهتر است بدانید آدمی گاه می شود که در دنیا زیرک است، و مردم او را مدح می کنند، که فلانی چه بسیار زیرک است، پس امر کسی که در کار آخرت زیرک باشد چگونه است؟ و رسول خدا و ائمه بقیع را در روز به اندازه ای که برای تو ممکن است به طور مکرر زیارت کن، و هرگاه حجره رسول الهی را مشاهده کردی بر آن حضرت سلام بده و تا در مدینه هستی مواظب خود باش، و خویش را از گناهان و مظالم حفظ کن و تدبّر

ص: ۵۰۸

و تفکر کن در شرافت آنجا، به خصوص در مسجد شریف که قدمهای مبارک رسول خدا بر آن زمینها گذاشته شده و آن بزرگوار در کوچه و بازار آن تردد نموده، و در آن مسجد نماز خوانده و آنجا جایگاه وحی و تنزیل است، و جبریل امین و ملائکه مقرب در آنجا نازل می شدند، و چه خوب گفته شده:

أَرْضٌ مَشَى جِبْرِيلُ فِي عَرَصَاتِهَا وَاللَّهُ شَرَّفَ أَرْضَهَا وَسَمَاءَهَا (۱)

و تا ممکن شود، در مدینه صدقه بده، به خصوص در مسجد و مخصوصا به سادات و ذریه رسول خدا صلی الله علیه و آله که ثواب جزیل و اجر عظیم بر آن مترتب است.

علامه مجلسی فرموده: در روایت معتبر وارد شده: درهمی که در آنجا صدقه دهند برابر است با ده هزار درهم صدقه در جای دیگر و اگر برایت ممکن باشد مجاورت آن شهر پاک را اختیار کن، که مجاورت در مدینه مستحب است و احادیث مستفیضه در فضیلت آن وارد شده است.

سَقَى اللَّهُ قَبْرًا بِالْمَدِينَةِ غَيْثَهُ فَقَدْ حَلَّ فِيهِ الْأَمْنُ بِالْبَرَكَاتِ (۲)

نَبِيُّ الْهُدَى صَلَّى عَلَيْهِ عَلَيْهِ مَلِيكُهُ وَبَلَغَ عَنَّا رُوحَهُ التُّحَفَاتِ (۳)

وَ صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُ مَا ذَرَّ شَارِقٌ وَ لَاحَتْ نُجُومُ اللَّيْلِ مُبْتَدِرَاتِ (۴)

فصل چهارم: زیارت حضرت امیر المومنین

مطلب اول

فضیلت زیارت حضرت امیر المومنین علیه السلام

«و در آن چند مطلب است: مطلب اول: در فضیلت زیارت آن حضرت است.

شیخ طوسی به سند صحیح، از محمد بن مسلم، از امام صادق علیه السلام روایت کرده: خدا مخلوقی بیشتر از ملائکه خلق نفرموده، به درستی که هر روز هفتاد هزار ملک نازل می شوند، و به بیت المعمور می آیند و دور آن طواف می کنند، چون از

ص: ۵۰۹

۱- زمینی که جبریل در عرصاتش راه یافته و خدا زمین و آسمانش را شریف گردانده

۲- خدا قبری را در مدینه با بارانش سیراب کند که در آن فرود آمده امنیت با برکتها

۳- پیامبر هدایت که خدایش بر او درود فرستد و برساند از ما به روان او هدیه ها

۴- درود فرستد خدا بر او تا خورشید می تابد و می درخشد ستارگان شب شتابان

طواف آنجا فارغ می شوند، به طواف کعبه می روند، و چون از طواف کعبه فارغ شدند، به سوی قبر پیامبر صلی الله علیه و آله می آیند، و بر آن حضرت سلام می کنند پس از آن سوی قبر امیر المؤمنان علیه السّلام می آیند، بر آن حضرت سلام می کنند، و بعد از آن نزد قبر حسین علیه السّلام می آیند و بر آن جناب سلام می کنند، پس از آن به آسمان بالا می روند، و مانند ایشان هر روز نازل می شوند، تا روز قیامت.

سپس فرمود: هر که امیر مؤمنان علیه السّلام را زیارت کند و عارف به حق آن حضرت باشد، یعنی آن جناب را امام واجب الاطاعه، و خلیفه بلا فصل بداند، و از روی جباریت و تکبر نیامده باشد، حق تعالی اجر صد هزار شهید برای او بنویسد و گناهان گذشته و آینده او را بیامزد، و روز قیامت از جمله ایمنان از هولهای آن روز برانگیخته شود.

و خدا حساب را بر او آسان نماید، و هنگام حرکت به سوی زیارت، ملائکه از او استقبال کنند، و چون از زیارت برگردد او را مشایعت نمایند تا به خانه خود برگردد، و اگر بیمار شود به عیادت او بیایند، و اگر بمیرد جنازه او را مشایعت کنند، و برای او تا کنار قبرش طلب آمرزش نمایند.

سید عبد الکریم ابن طاووس در کتاب «فرحه الغری» از آن حضرت روایت کرده: هر که پیاده به زیارت امیر مؤمنان علیه السّلام رود، حق تعالی به هر گامی ثواب یک حج و یک عمره برای او بنویسد، و اگر پیاده برگردد به

هر گامی ثواب دو حجّ و دو عمره برای او بنویسد، و نیز از آن حضرت روایت کرده که به ابن مارد فرمود: ای پسر مارد، هر که جَدَم امیر المؤمنین علیه السّلام را در صورت عرفان به حَقّش زیارت کند، حق تعالی برای او به عدد هر گامی حجّ مقبول و عمره پسندیده بنویسد، ای پسر مارد و الله آتش جهنم نمی خورد، گامی که در زیارت امیرالمؤمنین غبار آلوده شود، خواه پیاده رود و خواه سواره، ای پسر مارد این حدیث را به آب طلا بنویس.

و همچنین از امام صادق علیه السّلام روایت کرده است که فرمود: ما می گوئیم در پشت کوفه قبری است، که به آن قبر دردمندی پناه نمی برد مگر آنکه حق تعالی او را شفا کرامت فرماید.

ظاهر شدن قبر آن حضرت در زمان هارون

مؤلف گوید: از اخبار معتبر ظاهر می شود که حق تعالی قبر امیر المؤمنین و اولاد طاهرینش علیهم السّلام را پناهگاه هراسندگان و ملجأ بیچارگان، و امان اهل زمین قرار داده، هر غمناکی که نزد او برود غمش زائل می شود، و هر دردمندی که خود را به آن بمالد شفا می گیرد، و هر که به آن پناه برد در امان باشد.

سید عبد الکریم بن طاووس از محمّد بن علی شیبانی روایت کرده است که گفت: من و پدر و عمویم حسین، به طور پنهان، در شب تار به زیارت قبر امیر المؤمنین علیه السّلام رفتیم، و این کار در سال دویست و شصت و اندی بود و من در آن هنگام کودکی صغیر بودم، چون به قبر آن حضرت رسیدیم دیدیم در اطراف آن قبر سنگهای سیاه گذاشته

شده و بنایی ندارد، به قبر نزدیک شدیم، عده ای از ما مشغول خواندن قرآن، و بعضی مشغول نماز، از آن محل شریف دور شدیم، آن حیوان نزدیک قبر رفت و شروع به مالیدن ذراع خود به قبر کرد، یکی از ما نزدیک شیر رفت و به تماشای ایستاد، حیوان متعرض او نشد، برگشت و ما را به حال شیر خبر داد ترس از ما برطرف شد، همگی نزدیک او رفتیم، در وضعش دقت کردیم، دیدیم در ذراع او جراحی است و آن حیوان محلّ جراحی را به قبر آن حضرت می مالید، حدود یک ساعت به این حال بود، سپس رفت، ما هم به حال اوّل خود، به نماز و زیارت و قرائت قرآن برگشتیم.

شیخ مفید نقل کرده: هارون الرشید روزی به قصد شکار از کوفه بیرون رفت، و به سوی غریین و ثویه روی نمود، آهوانی را در آنجا دید، فرمان داد، بازهای شکاری و سگان تعلیم دیده را برای شکار آهوان رها کردند، و خود و افرادش نیز بر آنها تاختند، آهوان با دیدن این وضع فرار کرده، به پشته ای پناه بردند و آنجا آرمیدند، بازهای شکاری در ناحیه ای افتادند، و سگها از حرکت بازمانند، رشید از این امر شگفت زده شد، دیگر بار آهوان از فراز پشته به نشیب آمدند، بازها و سگها آهنگ آنان نمودند، باز آهوان به آن

قصه احمی من مجیر الجراد

جبریل و میکائیل و امام حسن و امام حسین علیهما السلام بوده اند، پناه هراسندگان، و ملجأ گریختگان، و فریادرس بیچارگان، و شفای دردمندان، قرار داده باشد؟ بنابراین در هر کجا باشی، خود را به آن قبر

برسان، و تا ممکن باشد خود را به آن بچسبان، و اصرار کن، تا به فریادت برسد، و تو را از هلاکت دنیا و آخرت برهاند.

لُذِّ إِلَى جُودِهِ تَجِدُهُ زَعِيمًا بِنَجَاهِ الْعُصَاةِ يَوْمَ لِقَاهَا (۱)

عَائِدٌ لِلْمُؤْمَلِينَ مُجِيبٌ سَامِعٌ مَا تُسْرُّ مِنْ نَجْوَاهَا (۲)

در کتاب «دار السلام» از شیخ دیلمی نقل شده که جماعتی از صالحان نجف اشرف روایت کرده اند: کسی در خواب دید، از هر قبری که در آن مشهد شریف و خارج آن است ریسمانی کشیده شده، که متصیل به قبه حضرت جبل الله المتین امیر المؤمنین علیه السلام است، پس آن شخص چنین انشاد کرد:

إِذَا مَتُّ فَاذْفِنِي إِلَى جَنْبِ حَيْدَرِ أَبِي شَبَّرٍ أَكْرَمٍ بِهِ وَ شُبَيْرٍ (۳)

فَلَسْتُ أَخَافُ النَّارَ عِنْدَ جَوَارِهِ وَلَا أَتَّقِي مِنْ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ (۴)

فَعَارَ عَلَى حَامِي الْحِمَى وَ هُوَ فِي الْحِمَى إِذَا ضَلَّ فِي الْبَيْدَاءِ عَقَالَ بَعِيرٍ (۵)

مطلب دوم

کیفیت زیارت آن حضرت

آگاه باش زیارت های روایت شده برای آن حضرت بر دو بخش است: یکی مطلقه، که مقید به وقتی از اوقات نیست و دیگر مخصوصه، که مقید به وقت معین است، و این زیارات در ضمن دو مقصد بیان میشود.

مقصد اول: زیارات مطلقه

زیارت اول

مقصد اول: در زیارات مطلقه که بسیار است، و ما در اینجا تنها به ذکر چند زیارت اکتفا می کنیم.

اول: زیارتی است که شیخ مفید و شهید و سید ابن طاووس و دیگران ذکر کرده اند و کیفیت آن به این صورت است: هرگاه اراده زیارت کنی غسل کن، و دو جامه پاک بپوش و به چیزی از بوی خوش خود را خوشبو کن و اگر بوی خوش نیافتی مانعی ندارد،

ص: ۵۱۳

۱- به جودش پناه بر، او را ضامنی می یابی برای نجات گنهگاران روز دیدارش

۲- عیادت کننده آرزومندان است و پاسخ دهنده و شنواست آنچه را پنهان کنند از گفتگوی سری

۳- زمانی که از دنیا رفتم کنار حیدر دفنم کنید پدر حسن و حسین چه کریم است او

۴- در جوار او از آتش نمی ترسم و از منکر و نکیر پروا نمی کنم

۵- بر حامی قرق گاه ننگ است که در عرصه حمایتش حتی در بیابان قرق گاهش افسار شتری گم شود

چون از خانه بیرون آمدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي خَرَجْتُ [تَوَجَّهْتُ] مِنْ مَنزِلِي أَنْبَعِي فَضَلِّكَ وَ أَزُورُ وَصِيَّ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمَا اللَّهُمَّ فَيَسِّرْ ذَلِكَ لِي وَ سَبِّبِ الْمَزَارَ لَهُ وَ اخْلُفْنِي فِي عَاقِبَتِي وَ خَزَائِنِي بِأَحْسَنِ الْخِلَافَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

پس روانه شو، درحالی که زبانت گویا باشد به ذکر: (الحمد لله و سبحان الله و لا اله الا الله) و چون به حدود کوفه [جایی که در گذشته محل خندق شهر بوده است] رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ أَهْلُ [أَهْل] الْكِبْرِيَاءِ وَ الْمَجْدِ وَ الْعَظَمَةِ اللَّهُ أَكْبَرُ أَهْلُ [أَهْل] التَّكْبِيرِ وَ التَّقْدِيسِ وَ التَّشْيِيحِ وَ الْإِلَهِ اللَّهُ أَكْبَرُ مِمَّا أَخَافُ وَ أَخِذْ اللَّهُ أَكْبَرُ عِمَادِي وَ عَلَيْهِ أَتَوَكَّلُ اللَّهُ أَكْبَرُ رَجَائِي وَ إِلَيْهِ أُنِيبُ اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِي وَ الْقَادِرُ عَلَى طَلِبَتِي تَعَلَّمْ حَاجَتِي وَ مَا تُضْمِرُهُ هَيَّوْاجِسُ الصُّدُورِ وَ خَوَاطِرُ النُّفُوسِ فَاسْأَلْكَ بِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى الَّذِي قَطَعْتَ بِهِ حُجَجَ الْمُحْتَجِّينَ وَ عُذْرَ الْمُعْتَذِرِينَ وَ جَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ أَنْ لَا تَحْرِمَنِي ثَوَابَ زِيَارَتِهِ وَ لِيَّكَ وَ أَخِي نَبِيِّكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ قَصِيدَهُ وَ تَجْعَلَنِي مِنْ وَفْدِهِ الصَّالِحِينَ وَ شِيَعَتِهِ الْمُتَّقِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

چون قبر شریف آن حضرت برایت نمودار شود چنین بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا اخْتَصَّنِي بِهِ مِنْ طَيْبِ الْمَوْلَاتِ وَ اسْتَخْلَصَنِي بِكَ إِكْرَامًا بِهِ مِنْ مُوَالَاهِ الْمَأْبُورِ السَّفَرَةِ الْأَطْهَارِ وَ الْخَيْرِ الْأَعْلَامِ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ سَعْيِي إِلَيْكَ وَ تَضَرَّعِي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا تَخْفَى عَلَيْكَ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْمَلِكُ الْغَفَّارُ (۳)

قطعه ای از قصیده ازریه

مؤلف گوید: چون به هنگام دیدن بارگاه نورانی، حال نشاط و شوقی به زائر دست می دهد، بطوری که میل دارد در

ص: ۵۱۴

۱- خدایا از خانه ام بیرون آمدم، جوای فضل تو هستم، جانشین پیامبرت (درود تو بر آن دو) را زیارت می کنم. خدایا این زیارت را برایم آسان کن، و سببش را برایم فراهم آر، و مرا نسبت به سرانجام و غمخوارانم جانشین باش به نیکوترین جانشینی، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، شایسته کبریایی و بزرگواری و عظمت است، خدا بزرگتر است، شایسته بزرگ شمردن و تقدیس و تسبیح و نعمت ها است، خدا بزرگتر است از آنچه می ترسم و حذر می کنم، خدا بزرگتر است، تکیه گاه من است، و بر او توکل می کنم، خدا بزرگتر است، امید من است، و به سوی او باز می گردم. خدایا تو ولی نعمت منی، و بر انجام خواسته ام توانایی، حاجتم و آنچه را دغدغه های سینه ها و خاطرات نفوس پنهان می کند می دانی، خدایا از تو می خواهم به حق محمد مصطفی که به وسیله او حجّت های حجّت تراشان، و عذر عذرخواهان را بریدی، و او را رحمت برای جهانیان قرار دادی، که محروم نکنی از ثواب زیارت ولایت و برادر پیامبرت امیر المؤمنین، و توجه به سویش، و مرا از واردان شایسته، و شیعیان پرهیزگارش قرار دهی، به مهربانی ات، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدا را سپاس که مرا به پاکی ولادت اختصاص داد، و مرا از باب کرامت، به دوستی نیکان و سفیران پاک و بهترین نشانه های حق برگزید، خدایا کوششم را به درگاہت، و زاری ام را به پیشگاہت پذیر، و گناہانم را کہ بر تو پوشیده نیست بیامرز، کہ تویی خدای فرمانروا و آمرزش پیشہ.

آن وقت، تمام توجه خود را به آن حضرت متوجه کند و به هر زبان و بیانی که بتواند، مدح و ثنای آن بزرگوار را بگوید، به خصوص اگر زائر از اهل علم و کمال باشد، علاقه دارد، اگر شعر بلیغی در نظر داشته باشد، در چنان حالی زبانش به آن شعر گویا شود، به این سبب، به خاطر رسید که قسمتی از قصیده «هاییه» از ریبه را، که مناسب این مقام است ذکر نمایم، تا هر که خواست آن را زمزمه کند، امید واثق که سلامی از جانب صاحب این کارنامه سیاه به صاحب بارگاه روشن و سپید نماید، و از دعای خیر فراموشم نفرماید و اشعار این است:

أَيُّهَا الرَّائِبُ الْمُجِدُّ رُوَيْدًا بِقُلُوبٍ تَقَلَّبْتُ فِي جَوَاهَا (۱)

إِنْ تَرَاءَتْ أَرْضَ الْغُرَيْبِينَ فَاحْضَعْ وَاحْلَعْ النَّعْلَ دُونَ وَادِي طَوَاهَا (۲)

وَ إِذَا شِمْتَ قُبَّةَ الْعَالَمِ الْأَعْلَى وَ أَنْوَارَ رَبِّهَا تَغْشَاهَا (۳)

فَتَوَاضِعْ فَنَمَّ دَارَهُ قُدْسٍ تَتَمَنَّى الْأَفْلَاكَ لَتَمَّ تَرَاهَا (۴)

قُلْ لَهُ وَ الدَّمُوعُ سَفْحُ عَقِيْقٍ وَ الْحَشَا تَضْطَلِي بِنَارِ غَضَاهَا (۵)

يَا بَنَ عَمِّ النَّبِيِّ أَنْتَ يَدُ اللَّهِ الَّتِي عَمَّ كُلَّ شَيْءٍ نَدَاهَا (۶)

أَنْتَ قُرْآنُهُ الْقَدِيمُ وَ أَوْصَا فُكَّ آيَاتُهُ الَّتِي أَوْحَاهَا (۷)

خَصَّكَ اللَّهُ فِي مَا تَرَشْتِي هِيَ مِثْلُ الْأَعْدَادِ لَا تَتَنَاهَى (۸)

لَيْتَ عَيْنَا بَغَيْرِ رَوْضِكَ تَرَعَى قَدَيْتُ وَ اسْتَمَرَّ فِيهَا قَدَاهَا (۹)

أَنْتَ بَعْدَ النَّبِيِّ خَيْرُ الْبِرَايَا وَ السَّمَا خَيْرُ مَا بِهَا قَمَرَاهَا (۱۰)

لَكَ ذَاتُ كَدَاتِهِ حَيْثُ لَوْ لَا أَنَّهَا مِثْلُهَا لَمَا آخَاهَا (۱۱)

قَدْ تَرَضَعْتُمَا بِنَدِي وَصَالٍ كَانَ مِنْ جَوْهَرِ التَّجَلِّي غَدَاهَا (۱۲)

يَا أَخَا الْمُصْطَفَى لَدَيَّ ذُنُوبٌ هِيَ عَيْنُ الْقَدَا وَ أَنْتَ جَلَاهَا (۱۳)

لَكَ فِي

ص: ۵۱۵

۱- ای سوار تندور مهلت بده به دلهایی که در سوزشان زیرورو شوند

۲- اگر سرزمنی نجف نمایان شد خضوع کن و کفش را بیرون دروازه شهرش بیرون آور

- ۳- چون دیده ات به گنبد عالم اعلی افتاد، که انوار پروردگارش پوشاند
- ۴- پس فروتنی کن که آنجا خانه قدس است که افلاک بوسیدن خاکش را آرزو کنند
- ۵- به او بگو درحالی که اشک ها چون عقیق سرخ ریزان است و درون به آتش فروزانش می سوزد
- ۶- ای پسر عمّ پیامبر تو دست خدایی که نم سخایش همه چیز را فرا گرفته
- ۷- تویی قرآن قدیم و صفات تو آیه های آن است که وحی کرد
- ۸- خدا تو را به افتخارات گوناگونی اختصاص داد که آنها مانند اعداد بی پایان است
- ۹- ای کاش دیده ای که در غیر گلستان تو بچرد پر از خاشاک گردد و خاشاک در آن بماند
- ۱۰- تو پس از پیامبر بهترین خلایقی و آسمان بهتر چیزی که در آن است مهر و ماه است
- ۱۱- برای تو ذاتی چون ذات پیامبر است و اگر نبود تو را به برادری خود نمی گرفت
- ۱۲- هر دو از پستان وصال شیر نوشیده اید که غذای آن از گوهر تجلی بود
- ۱۳- ای برادر پیامبر نزد من گناهیانی است که چون چشم خاشاکدار است و تو جلای آنی

مُرْتَقَى الْعُلَى وَالْمَعَالِي دَرَجَاتٍ لَا يُرْتَقَى أَذْنَاهَا (۱)

لَكَ نَفْسٌ مِنْ مَعْدِنِ اللَّطْفِ صِيغَتْ جَعَلَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ فِدَاهَا (۲)

چون به دروازه نجف برسی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَيَّرَنِي فِي بِلَادِهِ وَحَمَلَنِي عَلَى دَوَابِّهِ وَطَوَى لِي الْبُعِيدَ وَصَرَفَ عَنِّي الْمَحْذُورَ وَدَفَعَ عَنِّي الْمَكْرُوهَ حَتَّى أَقْدَمَنِي حَرَمَ أَخِي رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (۳)

پس داخل شهر شو، و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْخَلَنِي هَذِهِ الْبُقْعَةَ الْمُبَارَكَةَ الَّتِي بَارَكَ اللَّهُ فِيهَا وَاخْتَارَهَا لِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاجْعَلْهَا شَاهِدَةً لِي (۴)

چون به درگاه اول برسی بگو:

اللَّهُمَّ بِنَابِكَ وَقَفْتُ وَبِفَنَائِكَ نَزَلْتُ وَبِحَيْلِكَ اغْتَصِمْتُ وَبِرَحْمَتِكَ تَعَرَّضْتُ وَبِوَلِيَّتِكَ صِلْمَوَاتِكَ عَلَيْهِ تَوَسَّلْتُ فَاجْعَلْهَا زِيَارَةً مَقْبُولَةً وَدُعَاءً مُسْتَجَابًا (۵)

چون به در صحن رسیدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْحَرَمَ حَرَمُكَ وَالْمَقَامَ مَقَامُكَ وَأَنَا أَدْخُلُ إِلَيْهِ أَنْاجِيكَ بِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي وَمِنْ سِرِّي وَنَجْوَى الْحَمِيدِ لِلَّهِ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ الْمَتَّوِّلِ الَّذِي مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِي زِيَارَةَ مَوْلَايَ بِإِحْسَانِهِ وَلَمْ يَجْعَلْنِي عَنْ زِيَارَتِهِ مَمْنُوعًا وَلَا عَنْ وِلَايَتِهِ مَدْفُوعًا بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ اللَّهُمَّ كَمَا مَنَنْتَ عَلَيَّ بِمَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِي مِنْ شِعْبَتِهِ وَأَدْخَلْنِي الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۶)

آنگاه داخل صحن شو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِهِ وَمَعْرِفَةِ رَسُولِهِ وَمَنْ فَرَضَ عَلَيَّ طَاعَتَهُ رَحْمَةً مِنْهُ لِي وَتَطَوُّلًا مِنْهُ عَلَيَّ وَمَنْ عَلَيَّ بِالْإِيمَانِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَدْخَلَنِي حَرَمَ أَخِي رَسُولِهِ وَآرَانِيهِ فِي عَافِيَةِ الْحَمْدِ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي مِنْ زُورِ قَبْرِ وَصِيِّ رَسُولِهِ أَشْهَدُ

ص: ۵۱۶

۱- تو را در نردبان شأن و شرافت مقاماتی است که از پایین ترین آن نتوان بالا رفت

۲- تو را جانی است که از معدن لطف ریخته شده خدا تمام جانها را فدای آن گرداند

۳- خدا را سپاس که ما را به این جایگاه راهنمایی کرد، و نمی توانستیم به آن راه یابیم اگر خدا راهنمایی مان نمی کرد، خدای را سپاس که مرا در شهرهای خود حرکت داد، و بر مرکب هایش سوار نمود، و دور را برایم نزدیک ساخت، و محذور را از من برگرداند، و ناخوشایند را از من دور کرد، تا مرا در حرم برادر رسولش (درود خدا بر او و خاندانش) وارد نمود.

۴- سپاس خدای را که مرا وارد کرد به این بقعه مبارکه ای که خدا در آن برکت قرار داد، و آنجا را برای جانشین پیامبرش اختیار نمود، خدا آن را گواه من قرار ده.

۵- خدایا به در خانه ات ایستادم و به درگاهت فرود آمدم، و به رشته ات چنگ زدم، و متعرض رحمت شدم، و به ولی ات متوسل شدم، آن را زیارتی پذیرفته، و دعایی مستجاب قرار ده.

۶- خدایا این حرم، حرم توست، و مقام، مقام توست، و من وارد آن می شوم، و با تو مناجات می کنم، به آنچه تو به آن از من داناتری، و از نهان و راز من آگاه تری، خدای را سپاس خدای مهرورز و نعمت بخش و کرم کننده، که از کرم اوست که زیارت مولایم را به احسانش برای من هموار ساخت، و از زیارتش مرا ممنوع نکرد، و از ولایتش برکنار ننمود، بلکه کرم و احسان کرد. خدایا چنان که معرفتش بر من منت نهادی پس مرا از پیروانش قرار ده، و به شفاعتش وارد بهشت کن، این مهربان ترین مهربانان.

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخِيَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هِدَايَتِهِ وَتَوْفِيقِهِ لِمَا دَعَا إِلَيْهِ مِنْ سَبِيلِهِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَفْضَلُ مَقْصُودٍ وَأَكْرَمُ مَا تَبَى وَقَدْ أَتَيْتَكَ مُتَقَرِّبًا إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَبِأَخِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تَحْتَبِ سَعِيٍّ وَانْظُرْ إِلَيَّ نَظْرَةَ رَحِيمَةٍ تَنْعَشُنِي بِهَا وَاجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ. (۱)

چون به رواق برسی بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَعَزَائِمِ أَمْرِهِ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَالْفَاتِحِ لِمَا اسْتَقْبَلَ وَالْمُهَيِّمِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتِهِ السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ السَّكِينَةِ السَّلَامُ عَلَى الْمَدْفُونِ بِالْمَدِينَةِ السَّلَامُ عَلَى الْمَنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ. (۲)

پس وارد رواق شو، و وقت ورود پای راست را مقدم بدار، و بر در حرم بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخِيَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِهِ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَخَيْرَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَخِي رَسُولِ اللَّهِ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ جَاءَكَ مُسْتَجِيرًا بِدَمَتِكَ قَاصِدًا إِلَيَّ

ص: ۵۱۷

۱- خدای را سپاس که مرا به معرفتش، و معرفت رسولش، و آنکه طاعتش را بر من واجب کرد گرامی داشت، و این از باب رحمت و بخشش به من بود، و به ایمان بر من منت نهاد، خدای را سپاس که مرا به حرم برادر رسولش وارد نمود، و آن را در حال سلامت کامل به من نشان داد، خدای را سپاس که مرا از زیارت کنندگان قبر جانشین رسولش قرار داد، شهادت می دهد که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و شهادت می دهد که محمّد بنده و فرستاده اوست، که به حق از نزد خدا آمد، و شهادت می دهد که علی بنده خدا و برادر رسول خدا است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است و سپاس خدای را بر راهنمایی اش، و توفیقش به آنچه از راهش به سوی آن فرا خوانده. خدایا تو برترین مقصود و کریم ترین کسی هستی که به نزدت آمده اند، من اینک به سویت آمده ام، به وسیله پیامبرت، پیامبر رحمت، و برادرش امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (درود خدا بر آن دو باد) به سوی تو تقرب می جویم، پس بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست و کوششم را نومید مکن، و به من نظر کن، نظری رحیمانه که به وسیله آن مرا از هلاکت نجات دهی، و مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربان قرار ده.

۲- سلام بر رسول خدا، امین خدا بر وحی اش، و واجبات دستورش، ختم کننده آنچه گذشته، و فتح کننده آنچه خواهد آمد، و مسلط بر آنچه گذشت و می آید، و بر او باد رحمت خدا و برکاتش، سلام بر دارنده آرامش، سلام بر دفن شده در مدینه، سلام بر یاری شده مؤید، سلام بر ابو القاسم محمد بن عبد الله و رحمت خدا و برکاتش.

حَرَمِكَ مُتَوَجِّعًا إِلَى مَقَامِكَ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَايَ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَدْخُلُ يَا حُجَّهَ اللَّهِ أَدْخُلُ
يَا أَمِينَ اللَّهِ أَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُقِيمِينَ [الْمُقَرَّبِينَ] فِي هَذَا الْمَشْهَدِ يَا مَوْلَايَ أَتَأْذَنُ لِي بِالْدُخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذْنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ
أَوْلِيَائِكَ فَإِنْ لَمْ أَكُنْ لَهُ أَهْلًا فَانْتَ أَهْلٌ لِدَلِّكَ. (۱)

اگر من شایسته آن نیستم تو شایسته آنی.

پس عتبه را ببوس، و پای راست را برای وارد شدن مقدم بدار، و در حال ورود بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ (۲)

سپس حرکت کن تا در برابر قبر مطهر قرار گیری، و پیش از رسیدن به قبر توقف کن، و روی خود را به سوی قبر کرده و بگو:

السَّلَامُ مِنَ اللَّهِ عَلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ أَمِينِ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَرِسَالَتِهِ وَعَزَائِمِ أَمْرِهِ وَمَعِيدِنِ الْوَحْيِ وَالتَّنْزِيلِ الْخَاتَمِ لِمَا سَبَقَ وَ
الْفَاتِحِ لِمَا اسْتَقْبَلَ وَ الْمُهَيِّمِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ الشَّاهِدِ عَلَى الْخَلْقِ السَّرَاجِ الْمُنِيرِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْمَظْلُومِينَ أَفْضَلَ وَ أَكْمَلَ وَ أَرْفَعَ وَ أَشْرَفَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ
عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِكَ وَ خَيْرِ خَلْقِكَ بَعْدَ نَبِيِّكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ وَ وَصِيِّ حَبِيبِكَ الَّذِي انْتَجَبْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ وَ الدَّلِيلِ عَلَى مَنْ
بَعَثْتَهُ بِرِسَالَتِكَ وَ دَيَّانِ الدِّينِ بَعْدَكَ وَ فَضْلِ قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ

ص: ۵۱۸

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریک ندارد، و گواهی می دهم که محمد بنده و رسول
اوست، از نزد او به حق آمده و رسولان را تصدیق کرده، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، و برگزیده از
خلقش، سلام بر امیر مؤمنان بنده خدا، و برادر رسول خدا، ای مولایم ای امیر مؤمنان، بنده تو، و فرزند بنده تو و فرزند کنیز
تو، به نزدت آمده، پناه می جویم به عهدت، قصد می کنم به سوی حرمت، روی می نمایم به مقامت، متوسل به خدای تعالی
هستم به وجودت، آیا وارد شوم ای مولایم، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای حجت خدا، آیا وارد شوم ای امین
خدا، آیا وارد شوم ای ملائکه خدا، که مقیم این زیارتگاه هستید؟ ای مولای من آیا اجازه ورودم می دهی برترین اجازه ای
که به یکی از دوستانت داده ای.

۲- به نام خدا، و با خدا، و در راه خدا، و بر کیش رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد)، خدایا مرا بیامرزد، و به من
رحم کن و توبه ام را بپذیر، تویی توبه پذیر مهربان.

وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِكَ مِنْ بَعْدِهِ الْمُطَهَّرِينَ الَّذِينَ ارْتَضَيْتَهُمْ أَنْصَارًا لِدِينِكَ وَ حَفَظَهُ لِسِرِّكَ وَ شُهِدَاءَ عَلَى خَلْقِكَ وَ أَعْلَامًا لِعِبَادِكَ صَلِّ لَوْلَا تَكَّ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ صِیِّ رَسُولِ اللَّهِ وَ خَلِيفَتِهِ وَ الْقَائِمِ بِأَمْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَيْمَةِ الرَّاشِدِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَيْمَةِ الْمُسَدِّعِينَ، (۲) السَّلَامُ عَلَى خَاصَّةِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُتَوَسِّمِينَ السَّلَامُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ قَامُوا بِأَمْرِهِ وَ وَازَرُوا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ خَافُوا بِخَوْفِهِمْ السَّلَامُ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. (۳)

پس برو تا نزدیک قبر بایستی، رو به قبر و پشت به قبله کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ التَّقَى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبُرِّ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الْوَفِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ أَمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ دَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ وَ خَيْرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الصُّدِّيقِينَ وَ الصَّفْوَةَ مِنْ سُلَالَةِ النَّبِيِّينَ وَ بَابَ حِكْمِهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ خَازِنَ وَحْيِهِ وَ عَيْنَهُ عِلْمِهِ، (۴) وَ النَّاصِحَ لِأُمَّةِ نَبِيِّهِ وَ التَّالِيَّ لِرَسُولِهِ وَ الْمُوَأَسِيَّ لَهُ بِنَفْسِهِ وَ النَّاطِقَ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِيَ إِلَى شَرِيعَتِهِ

ص: ۵۱۹

۱- سلام از خدا بر محمد رسول خدا، امین خدا بر وحی و پیام هایش، و فرمان های حتمی اش، و معدن وحی و تنزیل، ختم کننده آنچه گذشته، و فتح کننده آنچه می آید، و چیره بر تمام گذشته، و آینده، گواه بر خلق، چراغ تابنده، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او. خدایا بر محمد و اهل بیت مظلومش درود فرست، برترین و کامل ترین و بالاترین، و شریف ترین درودی که بر یکی از انبیا و رسولان و برگزیدگان فرستادی خدایا درود فرست بر امیر مؤمنان بنده ات و بهترین خلق خود پس از پیامبرت، و برادر رسولت، و جانشین محبوبت، که او را از میان خلقت برگزیدی، و راهنمایی بر کسی که به پیام هایت برانگیختی، حاکم دین به عدلت، و جداکننده حکم تو میان آفریدگان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر او

۲- خدایا درود فرست بر امامان از فرزندان، آنان قیام کنندگان به فرمانت پس از او، آن پاکانی که آنان را پسندیدی برای یاری دینت، و نگهبانی رازت، و گواهان بر آفریدگان، و نشانه هایی برای بندگانت (درود تو بر همه ایشان)، سلام بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین و خلیفه رسول خدا، قیام کننده به فرمان خدا، پس از پیامبر، سرور جانشینان و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر فاطمه دختر رسول خدا (درود خدا بر او خاندانش باد)، سرور زنان جهانیان، سلام بر حسن و حسین دو آقای جوانان اهل بهشت از میان همه آفریدگان، سلام بر امامان راه یافته، سلام بر انبیا و رسولان، سلام بر امامان که عهد خدا به آنان سپرده شده،

۳- سلام بر خاصه خدا از میان خلقش، سلام بر دارندگان صفات شایسته، سلام اهل ایمان بر آنان که به امر خلق قیام کردند، و از اولیای خدا پشتیبانی نمودند، و با ترس آنان ترسیدند، سلام بر فرشتگان مقرب، سلام بر ما و بندگان شایسته خدا.

۴- سلام بر تو ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو

ای حجت خدا، سلام بر تو ای امام هدایت، سلام بر تو ای نشانه تقوا، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزگار پاکیزه وفادار، سلام بر تو ای پدر حسن و حسین، سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو ای سرور جانشینان، و امین پروردگار جهانیان، و داور روز جزا، و بهترین مؤمنان، و سرور صدیقان برگزیده از نژاد انبیا و در حکمت پروردگار جهانیان و خزانه دار وحیش و مخزن علمش،

وَالْمَاضِي عَلَى سُنَّتِهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ عَنْ رَسُولِكَ مَا حُمِّلَ وَ رَعَى مَا اسْتَحْفِظَ وَ حَفِظَ مَا اسْتُودِعَ وَ حَلَّلَ حَلَالَكَ وَ حَرَّمَ حَرَامَكَ وَ أَقَامَ أَحْكَامَكَ وَ جَاهَدَ النَّكَثِينَ فِي سَبِيلِكَ وَ الْقَاسِطِينَ فِي حُكْمِكَ وَ الْمَارِقِينَ عَنْ أَمْرِكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا لَا تَأْخُذُ فِيكَ لَوْمَةٌ لِأَنَّهُ صَلَّى عَلَيْكَ أَفْضَلُ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ أَصِيْبِيَّكَ وَ أَوْصِيَاءِ أُنْبِيَائِكَ اللَّهُمَّ هَذَا قَبْرُ وَ لِيِّكَ الَّذِي فَرَضْتَ طَاعَتَهُ وَ جَعَلْتَ فِي أَعْنَاقِ عِبَادِكَ مُبَايَعَتَهُ وَ خَلِيفَتَكَ الَّذِي بِهِ تَأْخُذُ وَ تُعْطَى وَ بِهِ تُثِيبُ وَ تُعَاقِبُ وَ قَدْ قَصَدْتَهُ طَمَعًا لِمَا أَعْدَدْتَهُ لِأَوْلِيَائِكَ فَبِعَظِيمِ قَدْرِهِ عِنْدَكَ وَ جَلِيلِ خَطَرِهِ لَدَيْكَ وَ قُرْبِ مَنْزِلَتِهِ مِنْكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ فَإِنَّكَ أَهْلُ الْكَرَمِ وَ الْجُودِ وَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ عَلَى ضَجِيعَتِكَ آدَمَ وَ نُوحَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

پس ضریح را ببوس و در کنار سر بایست و بگو:

پس ضریح را ببوس و در جانب سر بایست و بگو یا مَوْلَايَ إِلَيْكَ وَفُودِي وَ بِكَ أَتَوَسَّلُ إِلَى رَبِّي فِي بُلُوغِ مَقْصُودِي وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْمَتَوَسَّلَ بِكَ غَيْرُ خَائِبٍ وَ الطَّالِبَ بِكَ عَنْ مَعْرِفَةٍ غَيْرِ مَرْدُودٍ إِلَّا بِقَضَاءِ حَوَائِجِهِ فَكُنْ لِي شَفِيعًا إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَ رَبِّي فِي قَضَاءِ حَوَائِجِي وَ تَيْسِيرِ أُمُورِي وَ كَشْفِ شِدَّتِي وَ غُفْرَانِ ذَنْبِي وَ سَعَةِ رِزْقِي وَ تَطْوِيلِ عُمُرِي وَ إِعْطَاءِ سُؤْلِي فِي آخِرَتِي وَ دُنْيَايَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ الْأَيْمَةِ وَ عَذَابَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا لَا تُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ عَذَابًا كَثِيرًا لَا انْقِطَاعَ

ص: ۵۲۰

۱- و خیرخواه امیت پیامبرش و پیرو رسولش، و همدردی کننده با او با جانش، و گویای به حاجتش، و دعوت کننده به شریعتش، و درگذرنده بر آئینش. خدایا من شهادت می دهم که آنچه را از رسالت بر عهده داشت به مردم رساند، و نگهداری کرد آنچه نگهداری اش از او خواسته شده بود، حلالیت را حلال کرد، و حرمت را حرام کرد، و احکامات را برپا داشت، و با پیمان شکنان در راهت و ستمکاران در حکومت، و بیرون رفتگان از فرمانت جهاد کرد، شکیبیا و جوینده مقام قرب تو بود، و در راه تو سرزنش سرزنش کنندگان را به چیزی نگرفت، خدایا بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از دوستانت، و برگزیدگانت جانشینان پیامبرانت فرستادی. خدایا این قبر ولیّی توست که اطاعتش را واجب کردی، و بیعتش را بر عهده بندگانت قرار دادی، و خلیفه ات که به خاطر او مؤاخذه می کنی، و می بخشی، و به سبب او پاداش می دهی و کیفر می نمایی، من به طمع آنچه برای اولیایت مهیا کرده ای آهنگ زیارت او کرده ام، پس به حق بزرگی مرتبه اش نزد تو، و موقعیت فوق العاده اش به پیشگاهت و نزدیکی منزلت از تو، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و با من چنان کن که تو شایسته آنی، به درستی که تو اهل کرم و بخششی، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولایم، و بر دو آرمیده در کنارت آدم و نوح، (درود خدا بر آنان باد)

لَهُ وَلَا أَحِيلَ وَلَا أَمِيدَ بِمَا شَاقُّوا وَلَا أَمْرِكَ وَاعْتَدَ لَهُمْ عَذَابًا لَمْ تُحِلَّهُ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ. (۱) اللَّهُمَّ وَادْخُلْ عَلَيَّ قَتْلَهُ أَنْصَارِ رَسُولِكَ وَ عَلَيَّ قَتْلَهُ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَلَيَّ قَتْلَهُ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلَيَّ قَتْلَهُ أَنْصَارِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ قَتْلَهُ مَنْ قُتِلَ فِي وِلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ أَجْمَعِينَ عَذَابًا أَلِيمًا مُضَاعَفًا فِي أَشْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ وَ مَلْعُونُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَدْ عَابَتُوا النَّدَامَةَ وَ الْخِزْيَ الطَّوِيلَ لِقَتْلِهِمْ عَثْرَةَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَتْبَاعَهُمْ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ اللَّهُمَّ الْعَنَّهُمْ فِي مُسْتَسَرِّ السَّرِّ وَ ظَاهِرِ الْعَلَانِيَةِ فِي أَرْضِكَ وَ سَمَائِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي قَدَمَ صِدْقٍ فِي أَوْلِيَائِكَ وَ حَبِّبْ إِلَيَّ مَشَاهِدَهُمْ وَ مُسْتَقَرَّهُمْ حَتَّى تُلْحِقَنِي بِهِمْ وَ تَجْعَلَنِي لَهُمْ تَبَعًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

پس ضریح را ببوس و پشت به قبله و رو به جانب قبر حضرت امام حسین علیه السلام بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْأَيْمَةِ الْهَادِيْنَ الْمُهَيِّدِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَرِيحَ الدَّمْعَةِ السَّكْبَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْمُصْطَبِ بِيَةِ الرَّائِبَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ حَيْدِكَ وَ أَيْبِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ أُمِّكَ وَ أَخِيكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ الْأَيْمَةِ مِنْ دُرِّيَّتِكَ وَ بَيْنِكَ أَشْهَدُ لَقَدْ طَيَّبَ اللَّهُ بِكَ التُّرَابَ وَ أَوْضَحَ بِكَ الْكِتَابَ وَ جَعَلَكَ وَ أَبَاكَ وَ جَدَّكَ وَ أَحَاكَ وَ بَيْنِكَ عِبْرَةً لِأَوْلِي الْأَلْبَابِ يَا ابْنَ الْمَيَامِينِ الْأَطْيَابِ التَّلَايِنِ الْكِتَابِ وَجَّهْتُ سَلَامِي إِلَيْكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ

ص: ۵۲۱

۱- ای مولا-یم، درودم بر توست، و به وسیله تو به پروردگارم، در رسیدن به مقصودم متوسل می شوم، و شهادت می دهم که متوسل به تو محروم نیست، و خواستار به وسیله تو از روی معرفت مردود نمی باشم به یقین حاجات او برآورده شود، پس به درگاه تو خدا پروردگارت و پروردگارم شیفع من باش، در بر آمدن حاجاتم، و آسان شدن کارهایم، و برطرف شدن سختی ام، و آمرزش گناهم، و وسعت روزی ام، و طول عمرم، و عطا کردن خواسته ام، در آخرت و دنیا. خدایا قاتلان امیرمؤمنان را لعنت کن. خدایا قاتلان حسن و حسین و امامان را لعنت کن. و آنان را عذاب نما، عذابی دردناک، که بدان گونه احدی از جهانیان را عذاب نکنی، عذابی بسیار، که قطع شدن و مدت و اندازه برای آن نباشد، به خاطر دشمنی هایی که با والیان حکومت کردند، و برای آنان عذابی آماده کن، که آن را به احدی از بندگان فرود نیاورده باشی،

۲- خدایا وارد کن بر قاتلان یاوران رسولت، و بر قاتلان امیر مؤمنان و بر قاتلان حسن و حسین، و بر قاتلان یاوران حسن و حسین، و بر قاتلان کسانی که در راه ولایت خاندان محمد کشته شده، عذابی دردناک، دو چندان، در پست ترین طبقه دوزخ، که عذاب از آنها سبک نشود، درحالی که در آنجا ناامید و لعنت شده و در پیشگاه پروردگارش سرافکنده باشند، و ببینند پشیمانی و رسوایی طولانی را به خاطر قتل عترت انبیا و رسولان و پیروان آنان از بندگان شایسته ات. خدایا آنان را در پنهانی پنهان، و آشکار آشکار، در زمین و آسمان لعنت کن. خدایا درباره اولیای برای من قدم صدق قرار ده، و زیارتگاه ها و قرارگاه شان را محبوب من گردان، تا به آنان ملحقم کنی، و پیرو آنانم گردانی در دنیا و آخرت، ای مهربان ترین مهربانان.

وَسَلَامُهُ عَلَيْكَ وَجَعَلَ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْكَ مَا خَابَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكَ وَ لَجَأَ إِلَيْكَ. (۱)

پس پایین پا بایست، و بگو:

السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْأَيْمَانِ وَ خَلِيلِ الثُّبَوِّهِ وَ الْمَخْصُوصِ بِالْمُخَوِّهِ السَّلَامُ عَلَى يَعْسُوبِ الدِّينِ وَ الْإِيْمَانِ وَ كَلِمَةِ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَى مِيزَانَ الْأَعْمَالِ وَ مُقَلَّبِ الْأَحْوَالِ وَ سَيْفِ ذِي الْجَلَالِ وَ سَاقِي السَّلْسِيلِ الزُّلَالِ السَّلَامُ عَلَى صَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ الْحَاكِمِ يَوْمَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَى شَجَرَةِ التَّقْوَى وَ سَامِعِ السَّرِّ وَ النَّجْوَى السَّلَامُ عَلَى حُجَّهِ اللَّهِ الْبَالِغِهِ وَ نِعْمَتِهِ السَّابِغِهِ وَ نِقْمَتِهِ الدَّامِغِهِ السَّلَامُ عَلَى الصَّرَاطِ الْوَاضِحِ وَ النَّجْمِ اللَّائِحِ وَ الْإِمَامِ النَّاصِحِ وَ الزَّنَادِ الْقَادِحِ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ. (۲)

پس بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخِي نَبِيِّكَ وَ وَلِيِّهِ وَ نَاصِرِهِ وَ وَصِيِّهِ وَ وَزِيرِهِ وَ مُسْتَتَوِّدِعِ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ بِيَابِ حِكْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِي إِلَى شَرِيْعَتِهِ وَ خَلِيفَتِهِ فِي أُمَّتِهِ وَ مُفْرَجِ الْكُرْبِ عَنْ وَجْهِهِ وَ قَاصِمِ الْكُفْرِ وَ مُرْغِمِ الْفَجْرِهِ الَّذِي جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِيِّكَ بِمَنْزِلِهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخذْ مَنْ اخذَهُ وَ الْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ صَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۳)

پس به جانب سر برگرد برای زیارت حضرت آدم علیه السلام و حضرت نوح علیه السلام و در زیارت حضرت آدم بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا

ص: ۵۲۲

۱- سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای پسر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای پسر فاطمه زهرا سرور زنان جهانیان، سلام بر تو ای پدر امامان هدایت گر شده، سلام بر تو ای کشته اشک جاری، سلام بر تو ای صاحب مصیبت پی در پی، سلام بر تو و بر جد و پدرت، سلام بر تو و بر مادر و برادرت، سلام بر تو و بر امامان از نسل و فرزندان، شهادت می دهم که خدا خاک را به وسیله تو پاک کرد، و قرآن را با تو واضح نمود، و تو را و پدر و جدت، و برادر و فرزندان را عبرتی برای صاحبان خرد قرار داد، ای فرزندان پدران با میمنت و پاک، و تلاوت کنندگان کتاب، سلام را متوجه تو می نمایم درودهای خدا و سلامش بر تو، و قرار دهد دل های مردم را هواخواه تو، آنکه متمسک به تو شد، و پناه به تو آورد، هرگز ناامید نشد.

۲- سلام بر پدر امامان، و همراه نبوت، و اختصاص یافته به برادری، سلام بر رییس دین و ایمان، و کلمه رحمان، سلام بر ترازوی اعمال و زیور و کننده احوال، و شمشیر خدای ذو الجلال، و ساقی چشمه گوارای زلال، سلام بر شایسته مؤمنان، و وارث دانش پیامبران، و حاکم روز جزا، سلام بر درخت تقوا، و شنونده راز و نهان، سلام بر حجت رسای خدا، و نعمت کاملش، و انتقام کوبنده اش. سلام بر راه روشن، و ستاره فروزان، و رهبر خیرخواه، و مایه آتش زا علیه کفر و شرک، رحمت و برکات خدا بر او باد.

۳- خدایا درود فرست امیر مؤمنان علی بن ابیطالب برادر پیامبرت، و ولی و یاور و جانشین وزیرش، و سپردگاه دانشش، و جایگاه رازش و دروازه حکمتش و گویای به برهانش و دعوت کننده به دینش و جانشین او را در امتش، و زداینده اندوه از چهره اش، شکننده کافران، و به خاک مالنده دماغ بدکاران، آن که او را از پیامبرت به منزله هارون از موسی قرار دادی. خدایا دوست بدار دوست دارش را، و دشمن بدار دشمنش را، و یاری کن یاری دهنده اش را، و خوار کن خوارکننده اش را، و از پیشینیان و پسینیان لعنت کن هر که در برابر بایستد، و بر او درود فرست برترین درودی که بر کسی از جانشینان پیامبرانت فرستادی ای پروردگار جهانیان.

خَلِيفَةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْبَشَرِ السَّلَامُ [سَلَامُ اللَّهِ] عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ بَدَنِكَ وَ عَلَى الطَّاهِرِينَ مِنْ وُلْدِكَ وَ ذُرِّيَّتِكَ وَ صَلَّى [اللَّهُ عَلَيْكَ] صَلَاةً لَا يُحْصِيهَا إِلَّا هُوَ وَ رَحْمَةً اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

و در زیارت نوح علیه السلام نیز بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَيْخَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ بَدَنِكَ وَ عَلَى الطَّاهِرِينَ مِنْ وُلْدِكَ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ .

سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای بزرگ رسولان، سلام بر تو ای امین خدا در زمینش، درود و سلام خدا بر تو و بر روان و تنت، و بر پاکان از فرزندان و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

آگاه شش رکعت نماز بخوان، دو رکعت برای امیر مؤمنان علیه السلام دو رکعت اول پس از سوره (حمد) سوره (الرحمن) و در رکعت دوم بعد از سوره (حمد) سوره مبارکه (یس) و پس از نماز، تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام را بگو و سپس از خدا طلب آمرزش نما، و برای خود دعا کن، و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ هَدِيَّةً مِنِّي إِلَى سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ وَ لِيَّكَ وَ أَحْيَ رَسُولِكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيَّ

ص: ۵۲۳

۱- سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محبوب خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای خلیفه خدا در زمینش، سلام بر تو ای پدر بشر، سلام بر تو و بر روان و تنت، و بر پاکان از فرزندان و نسلت، و درود خدا بر تو، درودی که جز خدا آن را شماره نکند، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلَهَا مِنِّي وَ اجْزِنِي عَلَى ذَلِكَ جِزَاءَ الْمُحْسِنِينَ اللَّهُمَّ لَكَ صَلَّيْتُ وَ لَكَ رَكَعْتُ وَ لَكَ سَجَدْتُ وَ خَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ إِلَّا أَنَّهُ لَا تَكُونُ [لَا تَجُوزُ] الصَّلَاةُ وَ الرُّكُوعُ وَ السُّجُودُ إِلَّا لَكَ لِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ مِنِّي زِيَارَتِي وَ اعْطِنِي سُؤْلِي بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ . (۱)

و چهار رکعت دیگر را هدیه آدم و نوح قرار بده، سپس سجده شکر بجا آور، و در سجده بگو:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ بِكَ اعْتَصِمْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ اللَّهُمَّ أَنْتَ ثَقْتِي وَ رَجَائِي فَأَكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ مَا لَا يُهَمُّنِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي عَزَّ جَارُكَ وَ جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَرِّبْ فَرَجَهُمْ (۲)

پس طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو:

ارْحَمْ ذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ تَضَرَّعِي إِلَيْكَ وَ وَخَشْتِي مِنَ النَّاسِ وَ أَنْسِي بِكَ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ (۳)

آنگاه جانب چپ صورت را بر زمین بگذار و بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَنْتَ رَبِّي حَقًّا حَقًّا سَجَدْتُ لَكَ يَا رَبِّ تَعْبُدًا وَ رِقًّا اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضَاعِفُهُ لِي يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ . (۴)

پس به سجده برو و صد مرتبه بگو: «شکراً» و در دعا کردن بکوش، که اینجا محل خواستن خواهش ها است و بسیار استغفار کن که جای آمرزش گناهان است، و حاجات خود را از خدا بخواه، که مقام استجاب دعاهاست.

دعاهای بعد از زیارت حضرت علیه السلام و بعد از نمازهای فریضه و نافله در نجف اشرف

سید ابن طاووس در کتاب «مزار» و نیز غیر او گفته اند: تا

ص: ۵۲۴

۱- خدایا من این دو رکعت نماز را خواندم، به عنوان هدیه ای از من به آقا و مولایم، ولی ات و برادر رسالت، امیر مؤمنان، و سرور جانشینان، علی بن ابیطاب (درود خدا بر او و خاندانش) . پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آن را از من قبول کن، و بر آن پاداش ده پاداش نیکوکاران. خدایا برای تو نماز خواندم، و رکوع و سجده کردم، یگانه ای و شریکی نداری، چرا که نماز و رکوع و سجود جز برای تو نیست، تویی خدا، معبودی جز تو وجود ندارد. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و زیارت مرا قبول کن، و خواسته ام را عطا فرما، به حق محمد و خاندان پاکش.

۲- خدایا به تو روی آوردم، و به تو پناه آوردم، و بر تو توکل کردم. خدایا تو مورد اطمینان و امید منی، پس آنچه فکر مرا مشغول کرده و مشغول نمی کند، و آنچه را تو را از من به آنان داناتری از من کفایت کن، پناهنده به تو عزیز است، و ثنایت بس عظیم است، و معبودی جز تو نیست، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و گشایش کارشان را نزدیک کن

۳- رحم کن به خواری ام در برابرت، و زاری ام به درگاهت و به ترسم از مردم، و انس من به تو، ای کریم، ای کریم، ای

کریم.

۴- معبودی جز تو نیست به راستی به راستی، ای پروردگرم از باب بندگی و بردگی برایت سجده کردم. خدایا عملم اندک است. آن را دو چندان گردان، ای کریم، ای کریم.

زمانی که در نجف هستی هر نمازی که به جا می آوری چه واجب و چه مستحب، بعد از آن دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ لَا بُدَّ مِنْ أَمْرِكَ وَلَا بُدَّ مِنْ قَدْرِكَ وَلَا بُدَّ مِنْ قَضَائِكَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ اللَّهُمَّ فَمَا [كَمَا] قَضَيْتَ عَلَيْنَا مِنْ قَضَاءٍ أَوْ قَدَّرْتَ عَلَيْنَا مِنْ قَدَرٍ فَأَعْطِنَا مَعَهُ صَبْرًا يَقْهَرُهُ وَيَدْمَعُهُ وَاجْعَلْهُ لَنَا صَاعِدًا فِي رِضْوَانِكَ يُنْمِي [يُنْمِي] فِي حَسَنَاتِنَا وَتَفْضِيلِنَا وَ سُؤْدَدِنَا وَ شَرَفِنَا وَ مَجْدِنَا وَ نِعْمَاتِنَا وَ كَرَامَتِنَا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ لَا تَنْقُصْ مِنْ حَسَنَاتِنَا اللَّهُمَّ وَ مَا أَعْطَيْتَنَا مِنْ عَطَاءٍ أَوْ فَضَّلْتَنَا بِهِ مِنْ فَضْلٍ يَلِيهِ أَوْ أَكْرَمْتَنَا بِهِ مِنْ كَرَامَةٍ فَأَعْطِنَا مَعَهُ شُكْرًا يَقْهَرُهُ وَيَدْمَعُهُ وَ اجْعَلْهُ لَنَا صَاعِدًا فِي رِضْوَانِكَ وَ فِي حَسَنَاتِنَا وَ سُؤْدَدِنَا وَ شَرَفِنَا وَ نِعْمَاتِكَ [نِعْمَاتِنَا] وَ كَرَامَتِكَ [كَرَامَتِنَا] فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ [اللَّهُمَّ] ، (۱) وَ لَا تَجْعَلْهُ لَنَا أَشْرًا وَ لَا بَطْرًا وَ لَا فِتْنَةً وَ لَا مَقْتًا وَ لَا عَذَابًا وَ لَا خِزْيًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ عَثْرَةِ اللِّسَانِ وَ سُوءِ الْمَقَامِ وَ خِفَةِ الْمِيزَانِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَقِّنَا حَسَنَاتِنَا فِي الْمَمَاتِ وَ لَا تُرِنَا أَعْمَالَنَا حَسْرَاتٍ وَ لَا تُخْزِنَا عِنْدَ قَضَائِكَ وَ لَا تَفْضُحْنَا بِسَيِّئَاتِنَا يَوْمَ نَلْقَاكَ وَ اجْعَلْ قُلُوبَنَا تَذَكُّرَكَ وَ لَا تَنْسِيَاكَ وَ تَحْشَاكَ كَأَنَّهَا تَرَكَ حَتَّى نَلْقَاكَ وَ صِلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَدِّلْ سَيِّئَاتِنَا حَسَنَاتٍ وَ اجْعَلْ حَسَنَاتِنَا دَرَجَاتٍ وَ اجْعَلْ دَرَجَاتِنَا غُرَفَاتٍ وَ اجْعَلْ غُرَفَاتِنَا عَالِيَاتٍ . (۲) اللَّهُمَّ وَ أَوْسِعْ لِفَقِيرِنَا مِنْ سَعَةِ مَا قَضَيْتَ

ص: ۵۲۵

۱- خدایا از دستورت و تقدیرت و قضایت چاره ای نیست، و جنبش و نیرویی جز به تو نیست. پس آنچه بر ما از قضایی که حتم کردی، یا از تقدیری که مقدر نمودی، همراه آن به ما صبری عطا کن که بر آن چیره شود، و آن را درهم کوبد، و آن شکیبایی را برای ما، نردبانی به سوی رضوانت قرار ده، که افزوده شود در حسنات ما. و برتری و آقایی و شرف و بزرگواری و نعمت ها و کرامت ما در دنیا و آخرت، و از حسنات ما کم نکن. خدایا آنچه به ما از عطایی که عطا کردی، و از فضیلتی که تفضل فرمودی، یا از کرامتی که کرم کردی، به همراه آن شکری مرحمت فرما که بر آن چیره شود و آن را فرو گیرد، و آن شکر را برای ما، بالارونده در رضوانت، و بالابرنده در حسنات و آقایی، و شرف و نعمتها، و کرامتت در دنیا و آخرت قرار ده، و آن را برای ما نقطه کبر و طغیان و فتنه و کینه توزی و عذاب و رسوایی در دنیا و آخرت قرار مده. خدایا به تو پناه می آوریم، از لغزش زبان، و بدی جایگاه، و سبکی میزان اعمال، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و نیکی های ما را در مردن به ما برسان، و اعمالمان را به ما مایه پشیمانی نشان مده، و هنگام داوری ما را شرمسار مکن، و به بدی های مان رسوا مساز، در آن روزی که با تو ملاقات می کنیم، دلهای ما را طوری قرار ده که یادت کند، و فراموشم ننماید، و از تو بهراسد، آنچنان که گویی تو را می بیند، آن هم تا زمانی که تو را ملاقات کنیم، و بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بدی های ما را تبدیل به خوبیها کن، و خوبی های ما را درجات، و درجات ما را غرفه های بهشتی، و غرفه های ما را بلندمرتبه گردان.

عَلَى نَفْسِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ مَنْ عَلَيْنَا بِالْهُدَى مَا أَبْقَيْتَنَا وَ الْكِرَامَةَ مَا أَحْيَيْتَنَا وَ الْكِرَامَةَ [وَ الْمَغْفِرَةَ] إِذَا تَوَفَّيْتَنَا وَ الْحِفْظَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِنَا وَ الْبَرَكَهَ فِيمَا رَزَقْتَنَا وَ الْعَوْنَ عَلَى مَا حَمَلْتَنَا وَ الثَّبَاتَ عَلَى مَا طَوَّقْتَنَا وَ لَا تُؤَاخِذْنَا بِظُلْمِنَا وَ لَا تُقَابِسِنَا بِجَهْلِنَا وَ لَا تَسْتَدْرِجْنَا بِخَطَايَانَا وَ اجْعَلْ أَحْسَنَ مَا نَقُولُ ثَابِتًا فِي قُلُوبِنَا وَ اجْعَلْنَا عِظَمَاءَ عِنْدَكَ وَ أَذْلَهُ فِي أَنْفُسِنَا وَ انْفَعْنَا بِمَا عَلَّمْتَنَا وَ زِدْنَا عِلْمًا نَافِعًا وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ قَلْبٍ لَا- يَخْشَعُ وَ مِنْ عَيْنٍ لَا- تَدْمَعُ وَ مِنْ صِلَاةٍ لَا تُقْبَلُ أَجْرُنَا مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ يَا وَلِيَّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (۱)

سید در کتاب (مصباح الزائر) فرموده است: دعای دیگری که مستحب است به دنبال نماز زیارت امیر مؤمنان علیه السلام خوانده شود: «یا الله یا الله یا الله یا مجیب دعوه المضطربین» تا آخر، فقیر گوید: این دعا همان دعای صفوان است که به دعای علقمه معروف شده، و در ذیل زیارت عاشورا ان شاء الله خواهد آمد.

زیارت سر امام حسین علیه السلام نزد قبر امیرالمومنین علیه السلام و در مسجد حنانه

بدان که زیارت سر مطهر حضرت سید الشهداء کنار قبر امیر مؤمنان علیه السلام مستحب است و در کتاب «وسائل» و «مستدرک» فصلی برای آن رقم زده اند.

در مستدرک از کتاب «مزار» محمد بن مشهدی نقل کرده که امام صادق علیه السلام سر مبارک امام حسین علیه السلام را نزد سر امیر مؤمنان علیه السلام زیارت کرد، و چهار رکعت نماز خواند، و آن زیارت این است:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الصُّدِّيقِ الطَّاهِرِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ

ص: ۵۲۶

۱- خدایا به تهیدستان مان وسعت ده، از وسعتی که بر خود حتم کردی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر ما به هدایت منت گذار تا باقیمان داری و به کرامت تا زنده مان داری و باز به کرامت [و آموزش] زمانی که ما را بمیرانی، و به نگهداری در آنچه از عمرمان مانده، و برکت در آنچه روزی نمودی، و کمک به آنچه تکلیف مان فرمودی، و به پابرجایی به آنچه به عهده ما قرار دادی و ما را به ستم مان مؤاخذه مکن، و به نادانی مان مقایسه منما، و به خطاهای مان غافلگیر مفرما، و بهترین چیزی که می گوئیم در دلهای مان ثابت گردان، و ما را در پیشگاهت با عظمت، و در نزد خودمان خوار قرار ده، و از آنچه به ما آموختی سودمان بخش، و به ما دانش با منفعت بیفز، و به تو پناه می آورم از دلی که رام نگردد، و از چشمی که اشک نریزد، و از نمازی که پذیرفته نشود، ما را از بدی آشوبها پناه ده، ای سرپرست دنیا و آخرت.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَیْدٍ اللَّهُ وَرَحْمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ
 نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَجَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَصَبَرْتَ عَلَى الْمَأْذَى فِي جَنْبِهِ مُحْتَسِبًا حَتَّى آتَاكَ
 الْيَقِينَ وَأَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ خَالَفُوكَ وَحَارَبُوكَ وَأَنَّ الَّذِينَ خَذَلُوكَ وَالَّذِينَ قَتَلُوكَ مَلْعُونُونَ عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَقَدْ خَابَ
 مَنْ افْتَرَى لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ مِنَ الْمَأُولِينَ وَالْمَآخِرِينَ وَضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْمَالِيمَ أَتَيْتُكَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِرًا
 عَارِفًا بِحَقِّكَ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُسْتَبِصِّرًا بِالْهُدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ عَارِفًا بِضَلَالِهِ مَنْ خَالَفَكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ .

(۱)

مؤلف گوید: اگر همین زیارت را در مسجد حنانه بخوانند مناسب است، زیرا شیخ محمد بن مشهدی روایت کرده: امام صادق
 علیه السلام، امام حسین علیه السلام را در مسجد حنانه به این صورت زیارت کرد و چهار رکعت نماز خواند.

پوشیده نماند که مسجد حنانه از مساجد شریفه نجف اشرف است و در حدیث رسیده است که سر منور حضرت سید الشهداء
 علیه السلام آنجاست و در روایتی است که امام صادق علیه السلام در آنجا دو رکعت نماز خواند، از آن حضرت پرسیدند:
 این چه نمازی است؟ فرمود: این محل سر مطهر جدم حسین بن علی علیه السلام است، که وقتی لشکر از کربلا برگشتند، آن
 را در اینجا نهادند، سپس به نزد عبید الله بن زیاد بردند و از آن حضرت روایت شده: در اینجا این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرَى مَكَانِي وَتَسْمَعُ كَلَامِي وَ

ص: ۵۲۷

۱- سلام بر تو ای پسر رسول خدا، سلام بر تو ای پسر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای پسر صدیقه طاهره، سرور زنان جهانیان،
 سلام بر تو ای مولای من، ای ابا عبد الله و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که نماز را برپا داشتی، و زکات را
 پرداختی، و به معروف امر کردی، و از زشتی نهی نمودی، و قرآن را تلاوت کردی و حق تلاوتش را بجا آوردی، و در راه
 خدا جهاد کردی، و حق جهاد را ادا نمودی، و در جنب خدا، بر آزار دشمنان صبر کردی، در حالی که عملت را به حساب حق
 گذاشتی، تا مرگت فرا رسید، و شهادت می دهم کسانی که با تو مخالفت ورزیدند، و با تو جنگیدند، و آنان که از یاری ات
 دریغ نمودند، و آنان که تو را کشتند، بر زبان پیامبر امی ملعون هستند، و زیانکار شد کسی که افترا بست، خدا ستمکاران بر
 شما را از گذشتگان و آیندگان لعنت کند، و عذاب دردناک را بر آنان دو چندان سازد، ای مولایم به محضرت آمدم ای پسر
 رسول خدا، در حال زیارت، و عارف به حقت، دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت می باشم، به هدایتی که بر آن هستی
 بینایم، و به گمراهی کسانی که با تو مخالفت کردند آشنایم، پس مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.

لَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِي وَكَيْفَ يَخْفَى عَلَيْكَ مَا أَنْتَ مُكُونُهُ وَبَارِئُهُ وَقَدْ جِئْتِكَ مُسْتَشْفِعاً بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَ مُتَوَسِّلاً
بِوَصِيِّ رَسُولِكَ فَأَسْأَلُكَ بِهِمَا ثَبَاتَ الْقَدَمِ وَ الْهُدَى وَ الْمَغْفِرَةَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ (۱)

زیارت دوم (امین الله)

زیارت دوم: زیارت معروف به «امین الله» است که در نهایت اعتبار می باشد و در تمام کتابهای زیارتی و مصابیح نقل شده.

علامه مجلسی (ره) فرموده: این زیارت از جهت متن و سند از بهترین زیارات است و باید در تمام روضه های ائمه بر آن مواظبت نمایند، درباره این زیارت به سندهای معتبر از جابر، از امام باقر علیه السلام روایت شده: حضرت زین العابدین علیه السلام به زیارت امیر المؤمنین علیه السلام آمد، و در کنار قبر آن حضرت ایستاد و گریست و چنین گفت:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَّتِهِ عَلَى عِبَادِهِ (السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ) ، أَشْهَدُ أَنَّكَ جَاهِدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ
جَهَادِهِ وَ عَمِلْتَ بِكِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَتَّى دَعَاكَ اللَّهُ إِلَى جِوَارِهِ فَقَبَضَكَ إِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ وَ أَلْزَمَ أَعْدَاءَكَ
الْحُجَّةَ مَعَ مَا لَمْ يَكَمْ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَةِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِي مُطْمَئِنَّةً بِقَدْرِكَ رَاضِيَةً بِقَضَائِكَ مُوَلَّعَةً بِذِكْرِكَ وَ
دُعَائِكَ مُجَبَّةً لَصِيْفُوهَ أَوْلِيَائِكَ مَحْبُوبَةً فِي أَرْضِكَ وَ سَيِّمَائِكَ صَابِرَةً عَلَى نُزُولِ بَلَائِكَ [شَاكِرَةً لِفَوَاضِلِ نِعْمَائِكَ ذَاكِرَةً لِسَوَابِغِ
آلَائِكَ] مُشْتَاقَةً إِلَى فَرْحِهِ لِقَائِكَ مُتَزَوِّدَةً التَّقْوَى لِيَوْمِ جَزَائِكَ مُسْتِنْتَةً بِسُنَنِ أَوْلِيَائِكَ مُفَارِقَةً لِأَخْلَاقِ أَعْدَائِكَ مُشْغُولَةً عَنِ الدُّنْيَا
بِحَمْدِكَ وَ ثَنَائِكَ. (۲)

پس روی مبارک خود را بر قبر گذاشت و گفت:

اللَّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْتَبِينَ إِلَيْكَ وَالْهَيْهَ وَ سُبُلَ الرَّاعِينَ

ص: ۵۲۸

۱- خدایا جایم را می بینی، و کلامم را می شنوی، و چیزی از کارم بر تو پوشیده نیست، و چگونه پوشیده بماند، آنچه تو ایجادکننده و پدیدآورنده اش هستی، اینک به پیشگاهت آمده ام، از پیامبرت پیامبر رحمت شفاعت می جویم و به جانشین رسول متوسل هستم، به حق آن دو پیشوا از تو درخواست ثبات قدم و هدایت و آمرزش در دنیا و آخرت را دارم.

۲- سلام بر تو ای امین خدا بر روی زمینش، و حجت او بر بندگانش، سلام بر تو ای امیر مؤمنان [اگر این زیارت برای امام دیگر خوانده شود، «السلام عليك يا امير المؤمنين» گفته نمی شود مؤلف شهادت می دهد که تو در راه خدا آن چنان که باید جهاد کردی، و به کتابش عمل نمودی، و روشهای پیامبرش (درود خدا بر او خاندانش) را پیروی کردی، تا خدا تو را به جوارش خواند، و با اختیاراتش تو را به جانب خود قبض روح نمود، و دشمنانت را ملزم به حجت کرد، با آنچه تورا است از حجت های رسا بر همه مخلوقاتش. خدایا قرار ده نفسم را آرام در برابر تقدیرت، خشنود به قضاوتت، حریص به ذکر و دعایت، عاشق به برگزیده دوستانت، محبوب در زمین و آسمانت، شکیبیا بر نزول بلایت، سپاس گذار بر فزونی نعمت هایت، یادکننده کامل عطاهایت، مشتاق به شادی دیدارت، توشه برگیرنده تقوا برای روز پاداشت، پیرو روش های اولیایت، جداکننده

از اخلاق دشمنانت، غافل از دنیا به سپاس و ثنایت.

إِلَيْكَ شَارِعَهُ وَ أَعْلَامَ الْقَاصِدِينَ إِلَيْكَ وَاضِحَهُ وَ أَفْتِدَةَ الْعَارِفِينَ مِنْكَ فَازِعَهُ وَ أَضْوَاتَ الدَّاعِينَ إِلَيْكَ صَاعِدَهُ وَ أَبْوَابَ الْبَاجِبِهِ لَهُمْ مُفْتَحَهُ وَ دَعْوَةَ مَنْ نَاحَاكَ مُسْتَجَابَهُ وَ تَوْبَةَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْكَ مَقْبُولَهُ وَ عَيْبَرَةَ مَنْ بَكَى مِنْ خَوْفِكَ مَرْحُومَهُ وَ الْإِعَانَةَ لِمَنْ اسْتَيْغَاثَ بِكَ مَوْجُودَهُ [مَبْدُولَهُ] وَ الْإِعَانَةَ لِمَنْ اسْتَعَانَ بِكَ مَبْدُولَهُ [مَوْجُودَهُ] وَ عِدَاتِكَ لِعِبَادِكَ مُنْجِزَهُ وَ زَلَلَ مَنْ اسْتَقَالَكَ مُقَالَهُ وَ أَعْمَالَ الْعَامِلِينَ لَعْمَلِكَ مَحْفُوظَهُ وَ أَرْزَاقَكَ إِلَى الْخَلَائِقِ مِنْ لَعْدُنِكَ نَازِلَهُ وَ عَوَائِدَ الْمَزِيدِ إِلَيْهِمْ وَاصِلَهُ وَ ذُنُوبَ الْمُسِيءِ تَغْفِيرِينَ مَغْفُورَهُ وَ حَوَائِجَ خَلْقِكَ عِنْدَكَ مَقْضِيَةً وَ جَوَائِزَ السَّائِلِينَ عِنْدَكَ مُؤَفَّرَةً وَ عَوَائِدَ الْمُتَوَاتِرَةِ وَ مَوَائِدَ الْمُسِيءِ تَطْعِمِينَ مُعَدَّةً وَ مَنَاهِلَ الظَّمَاءِ [لَدَيْكَ] مُتْرَعَةً اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعَائِي وَ اقْبَلْ ثَنَائِي وَ اجْمَعْ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَوْلِيَائِي بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ إِنَّكَ وَ لِيُّ نَعْمَائِي وَ مُنْتَهَى مُنَايَ وَ غَايَةَ رَجَائِي فِي مُنْقَلَبِي وَ مَثْوَايَ. (۱)

در کتاب «کامل الزیارات» پس از متن زیارت این جملات آمده است:

أَنْتَ إِلَهِي وَ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ اغْفِرْ لِأَوْلِيَائِنَا وَ كُفِّ عَنَّا أَعْدَاءَنَا وَ اشْغَلْهُمْ عَنَّا أَدَانَا وَ أَظْهِرْ كَلِمَةَ الْحَقِّ وَ اجْعَلْهَا الْعُلْيَا وَ أَدْخِضْ كَلِمَةَ الْبَاطِلِ وَ اجْعَلْهَا السُّفْلَى إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

آنگاه امام باقر علیه السلام فرمود: هر که از شیعیان ما این زیارت و دعا را در کنار قبر امیر المؤمنین علیه السلام، یا نزد قبر یکی از ائمه علیهم السلام بخواند، البته حق تعالی این زیارت و دعای او را در نامه ای از نور بالا برد و مهر حضرت محمد صلی الله و علیه و آله را بر آن بزند و

ص: ۵۲۹

۱- خدای دل های فروتنان، سرگردان به سوی توست، و راه های مشتاقان به درگاہت نمایان است، و نشانه های قاصدان کوی ات پیداست، و دل های عارفان از تو هراسان است، و صدای خوانندگان به جانب تو بلند است، و درهای اجابت به رویشان گشوده، و دعای آنکه با تو مناجات کرد مستجاب است، و توبه کسی که به سوی تو بازگشت پذیرفته است، و اشک کسی که از ترس تو گریه کرد مورد رحم است، و فریاد کسی برای کسی که از تو فریاد خواست آماده است، و کمک برای کسی که از تو کمک خواست رایگان است، و وعده هایت برای بندگانت وفا شده، و لغزش آن که از تو پوزش خواست نادیده گرفته شده، و اعمال عمل کنندگان نزد تو محفوظ است، و روزی هایت از جانب تو به سوی مخلوقات فرود آینده است، و بهره های فزون به سویشان پیوسته است، و گناهان آمرزش جویان آمرزیده است، و حاجات خلق نزد تو برآورده است، و جایزه های خواستاران، پیش تو کامل گشته است، و عایدات افزون پیاپی است، و سفره های خواهندگان طعام آماده، و حوض های تشنگان لبریز است. خدایا دعایم را مستجاب کن، و ستایشم را بپذیر، و بین من و اولیایم جمع کن، به حق محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین، تو ولی نعمت و نهایت آرزو و هدف امید منی در بازگشتگاه و محل اقامتم.

۲- تو معبود و آقا و مولای منی، دوستانمان را بیامرز، دشمنانمان را از ما بازدار، و از آزار ما غافلشان گردان، و کلمه حق را نمایان و آن را برتر کن، و کلمه باطل را بلغزان و آن را پست تر قرار ده، تو بر هر چیز توانایی

به این صورت محفوظ باشد، تا به قائم آل محمّد عجل الله تعالی فرجه الشریف تسلیم کنند، پس صاحبش را به بشارت و تحیت و کرامت استقبال نماید ان شاء الله تعالی.

مؤلف گوید: این زیارت شریفه هم از زیارات مطلقه به حساب می آید، و هم از زیارات مخصوصه روز غدیر، و هم از زیارات جامعه، که در جمیع روضات مقدسه ائمه خوانده می شود.

زیارت سوم

زیارت سوم: سید عبد الکریم بن طاووس از صفوان جمال روایت کرده: چون با امام صادق علیه السلام در زمانی که نزد ابو جعفر دوانیقی می رفتند وارد کوفه شدیم، فرمود: ای صفوان شتر را بخوابان که منطقه نزدیک قبر جدم امیر المؤمنین علیه السلام است، پس پیاده شدند، و غسل کردند، و جامه را تغییر دادند، و پای مبارک را برهنه نمودند، و فرمودند: تو نیز چنین کن، پس به جانب نجف روانه شدند، و فرمودند: گامها را کوتاه بردار، و سر را به زیر انداز، که خدا برای تو به عدد هر گامی که بر می داری، صد هزار حسنه می نویسد، و صد هزار گناه محو می کند، و صد هزار درجه برایت بالا می برد، و صد هزار حاجت از تو برمی آورد، و برای تو ثواب هر صدیق و شهید که بوده باشد، یا به قتل رسیده باشد، ثبت می نماید، پس حضرت می رفتند و من نیز با آن حضرت می رفتم، با آرامش دل و تن، و تسبیح و تنزیه و تهلیل خدا می نمودیم، تا به تل ها رسیدیم، پس به جانب راست و چپ نظر کردند، و به چوبی که در دست

ص: ۵۳۰

داشتند خطی کشیدند و فرمودند: جستجو کن، جستجو کردم اثر قبری یافتم، پس اشک دیده به چهره مبارکش جاری شد و گفت «انا لله و انا اليه راجعون» و چنین ادامه داد:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبُرِّ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْعَظِيمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّدِيقُ الرَّشِيدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبُرِّ
الرَّكِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حَبِيبُ اللَّهِ وَ خَاصَّهُ
اللَّهُ وَ خَالِصَتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ مَوْضِعَ سِرِّهِ وَ عَيْبَةَ عِلْمِهِ وَ خَازِنَ وَحْيِهِ (۱)

پس خود را به قبر چسبانده و گفتند:

بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا حُجَّةَ الْخِصَامِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا بَابَ الْمَقَامِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا نُورَ اللَّهِ التَّامَّ
أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ عَنِ اللَّهِ وَ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا حُمِّلْتَ وَ رَعَيْتَ مَا اسْتُخْفِضْتَ وَ حَفِظْتَ مَا اسْتُودِعْتَ وَ
حَلَلْتَ حَلَالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ أَحْكَامَ اللَّهِ وَ لَمْ تَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْكَ وَ عَلَى آلِهِ مِنْ بَعْدِكَ . (۲)

آنگاه حضرت صادق علیه السلام برخاست و بالای سر آن حضرت چند رکعت نماز گذارد، و فرمود: ای صفوان هر که به این زیارت، امیر مؤمنان علیه السلام را زیارت کند، و این نماز را بجا آورد، به سوی اهلش باز گردد در حالی که گناهانش آمرزیده و عملش مقبول و پسندیده شده باشد، و برای او ثواب هر که از ملائکه آن حضرت را زیارت کرده باشد نوشته شود، صفوان

ص: ۵۳۱

۱- سلام بر تو ای جانشین نیکوکار با تقوا، سلام بر تو ای خبر بزرگ، سلام بر تو ای صدیق رشید، سلام بر تو ای نیکوکار پاک، سلام بر تو ای جانشین رسول پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای برگزیده خدا بر همه خلق، شهادت می دهم که تو محبوب و بنده خاص و خالص خدایی، سلام بر تو ای ولی خدا، و جایگاه راز و گنجینه علم و خزانه دار وحی خدا.

۲- پدر و مادرم فدایت ای امیر مؤمنان، پدر و مادرم فدایت ای حجت قاطع بر دشمنان، پدر و مادرم فدایت ای دروازه مقام، پدر و مادرم فدایت ای نور کامل خدا، شهادت می دهم که تو آنچه را از خدا و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) بر عهده داشتی به طور کاملی رساندی، و آنچه نگهداری اش از تو خواسته شده بو رعایت کردی، و آنچه به تو سپرده شده بود حفظ نمودی، و حلال خدا را حلال کردی، و حرام خدا را حرام ساختی، و احکام خدا را بپا داشتی، و از حدود خدا تجاوز نکردی، و خدا را خالصانه بندگی کردی، تا مرگت فرا رسید، درود خدا بر تو، و بر امامان بعد از تو.

با تعجب گفت: ثواب هر که از ملائکه آن حضرت را زیارت کند؟! فرمود: آری در هر شبی هفتاد قبیله از ملائکه آن حضرت را زیارت می کنند.

پرسید: هر قبیله چه تعدادند؟ فرمود: صد هزار ملک، پس آن حضرت رو به قبر به پشت خارج شدند، و در اثنای بیرون آمدن گفتند:

يَا حَيْدَاهُ يَا سَيِّدَاهُ يَا طَيِّبَاهُ يَا طَاهِرَاهُ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْكَ وَ رَزَقَنِي الْعُودَ إِلَيْكَ وَ الْمَقَامَ فِي حَرَمِكَ وَ الْكُونَ مَعَكَ وَ مَعَ الْأُبْرَارِ مِنْ وُلْدِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُحَدِّقِينَ بِكَ (۱)

صفوان گفت: به حضرت عرض کردم اجازه می دهید اصحاب خود را از اهل کوفه خبر کنم، و این قبر را به ایشان نشان دهم، فرمود: آری، و درهمی چند به من عنایت کردند، که قبر را با آن مرمت و اصلاح نمودم.

زیارت چهارم

زیارت چهارم: در کتاب «مستدرک الوسائل» از «مزار قدیم» نقل کرده که از مولای ما امام باقر علیه السلام روایت شده با پدرم به زیارت قبر جدّم امیر المؤمنین در نجف رفتیم، پدر نزد قبر مطهر ایستاد و گریست و گفت:

السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْأَيْمَنَةِ وَ خَلِيلِ الثُّبَوَةِ وَ الْمَخْضُوصِ بِالْمَأْخُوَةِ السَّلَامِ عَلَى يَعْسُوبِ الْإِيْمَانِ وَ مِيزَانَ الْأَعْمَالِ وَ سَيِّفِ ذِي الْجَلَالِ السَّلَامِ عَلَى صَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّنَ الْحَاكِمِ فِي يَوْمِ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَى شَجَرَةِ التَّقْوَى السَّلَامُ عَلَى حُجَّةِ اللَّهِ الْبَالِغَةِ وَ نِعْمَتِهِ السَّابِغَةِ وَ نِقْمَتِهِ الدَّامِغَةِ السَّلَامُ عَلَى الصَّرَاطِ الْوَاضِحِ وَ النُّجْمِ اللَّائِحِ وَ الْإِمَامِ النَّاصِحِ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ أَنْكَاهُ كَقَوْلِكَ أَنْتَ وَسَيِّئِي إِلَى اللَّهِ وَ ذَرِيَعَتِي وَ لِي حَقُّ مُوَالَاتِي وَ تَأْمِيلِي فَكُنْ

ص: ۵۳۲

۱- ای جدّم، ای آقایم، ای پاکیزه و پاکم، خدا این زیارت را آخرین زیارت من از تو قرار ندهد، و روزی من کند، بازگشت به سویت و ماندن در حرمت، و بودن با تو، و با نیکان از فرزندان را، درود خدا بر تو و بر فرشتگانی که تو را دربر گرفته اند.

لِي شَفِيعِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْوُقُوفِ عَلَى قَضَاءِ حَاجَتِي وَ هِيَ فَكَأَنَّكَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ اضْرِفْنِي فِي مَوْقِفِي هَذَا بِالنُّجْحِ وَ بِمَا سَأَلْتَهُ كُلَّهُ [كُلَّهُ] بِرَحْمَتِهِ وَ قُدْرَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلاً- كَامِلاً وَ لُباً رَاجِحاً وَ قَلْباً زَكِيّاً وَ عَمَلاً كَثِيراً وَ أَدَباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِكَ كُلَّهُ لِي وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

زیارت پنجم

زیارت پنجم: شیخ کلینی از حضرت هادی علیه السلام روایت کرده نزد قبر امیر مؤمنان می گوئی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَنْتَ أَوْلُ مَظْلُومٍ وَ أَوْلُ مَنْ غُصِبَ حَقُّهُ صَبْرَتَ وَ احْتِسَابَتَ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَأَشْهَدُ أَنَّكَ لَقَيْتَ اللَّهَ وَ أَنْتَ شَهِيدٌ عَذَابِ اللَّهِ قَاتِلِكَ بِأَنْوَاعِ الْعَذَابِ وَ حِيدَدِ عَلَيْهِ الْعَذَابِ جِئْتِكَ عَارِفاً بِحَقِّكَ مُسْتَبِصِراً بِشَانِكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ وَ مَنْ ظَلَمَكَ أَلْقَى عَلَى ذَلِكَ رَبِّي إِنْ شَاءَ اللَّهُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنْ لِي ذُنُوباً كَثِيرَةً فَاشْفَعْ لِي إِلَى رَبِّكَ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَاماً مَعْلُوماً وَ إِنْ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهاً وَ شَفَاعَةً وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى (۲)

زیارت ششم

زیارت ششم: زیارتی است که جماعتی از علما روایت کرده اند، از جمله آنها: شیخ محمد ابن مشهدی است، که فرموده است: محمد بن خالد طیالسی، از سیف بن عمیره روایت کرده است که گفت: با صفوان جمال و جمعی از اصحاب مان به جانب نجف بیرون رفتیم، و در آنجا حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را زیارت کردیم، چون از زیارت فارغ شدیم، صفوان روی خود را به جانب قبر حضرت امام حسین علیه السلام برگرداند و گفت: زیارت می کنم حضرت حسین علیه السلام را

ص: ۵۳۳

۱- سلام بر پدر امامان و دوست نبوت، و خاص به برادری، سلام بر رئیس ایمان، و ترازوی اعمال، و شمشیر خدای دارای بزرگی، سلام بر شایسته اهل ایمان، و وارث دانش پیامبران، حاکم در روز جزا، سلام بر درخت تقوا، سلام بر حجت رسای خدا، و نعمت کامل او، و انتقام کوبنده اش، سلام بر راه روشن، و ستاره فروزان، و پیشوای خیرخواه، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سپس گفت تویی وسیله و سبب به سوی خدا، و مراست حق دوستی و آرزومندی به درگاه خدای عز و جل، پس شفیع من باش در ایستادگی در بر آوردن حاجتم، و آن حاجت آزادیام از آتش است، و مرا از این جایگاه با موفقیت بازگردان، و بدست آوردن همه آنچه خواسته ام، به حق رحمت و قدرتت. خدایا عقلی کامل و مغزی ممتاز، و دلی پاک، و عملی بسیار، و ادبی برتر نصیب کن، و همه اینها را به سود من قرار ده نه بر زیانم، به مهربانیت ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای ولی خدا، تو نخستین ستم دیده ای، و نخستین کسی که حقش غصب شد، صبر کردی و به حساب خدا گذاشتی تا مرگت رسید، شهادت می دهم که تو خدا را ملاقات کردی. درحالی که شهید بودی، عذاب کند خدا کشنده ات را به انواع عذاب، و بر او عذاب را تازه کند، به سویت آمدم، شناسای به حقت، و بینی به شانت، دشمن با دشمنانت و آن که به تو ستم کرد، ان شاء الله بر این عقیده پروردگارم را ملاقات کنم، ای ولی خدا، مرا گناهان زیادی است، از من نزد پروردگارت شفاعت کن، که تو را پیش خدا جایگاه معلومی است، و تو را به درگاه خدا آبرو و حق شفاعت است، و خدای

تعالی فرموده است: و شفاعت نکنند جز برای کسی که او پسندد.

در این مکان، از بالای سر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، آنگاه گفت: با امام صادق علیه السلام به اینجا آمدم و حضرت به این صورت زیارت نمود و نماز خواند، و دعا کرد، که من انجام می‌دهم و فرمود: ای صفوان این زیارت را ضبط کن، و این دعا را بخوان، و همیشه حضرت امیر المؤمنین و امام حسین علیهما السلام را به این کیفیت زیارت کن، که من بر خدا ضامنم که هر که ایشان را چنین زیارت کند، و این دعا را بخواند، خواه از نزدیک و خواه از دور، زیارتش پذیرفته و عملش با اجر بوده، و سلامش به ایشان برسد، و نزد آنان پسندیده گردد، و حاجت هایش هرچند عظیم باشد برآورده شود.

مؤلف گوید: بقیه این خبر، در فضل این عمل در دنباله دعای صفوان در زیارت عاشورا ان شاء الله خواهد آمد، و زیارت امیر المؤمنین علیه السلام به این کیفیت است: رو به قبر آن حضرت بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ مَنْ اضْطَفَاهُ اللَّهُ وَ اخْتَصَّهُ وَ اخْتَارَهُ مِنْ بَرِيَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَلِيلَ اللَّهِ مَا دَجَا اللَّيْلُ وَ غَسَقَ وَ أَضَاءَ النَّهَارُ وَ أَشْرَقَ السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا صَمَتَ صَامِتٌ وَ نَطَقَ نَاطِقٌ وَ ذَرَّ شَارِقٌ وَ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيَّ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَاحِبِ السَّوَابِقِ وَ الْمَنَاقِبِ وَ النَّجْدَةِ وَ مُبِيدِ الْكُتَيْبِ الشَّدِيدِ الْبِأَسِ الْعَظِيمِ الْمِرَاسِ الْمَكِينِ الْأَسْيَاسِ سَيَاقِي الْمُؤْمِنِينَ بِالْكَأْسِ مِنْ حَوْضِ الرَّسُولِ الْمَكِينِ الْأَمِينِ. (۱) السَّلَامُ عَلَيَّ صَاحِبِ النَّهْيِ وَ الْفَضْلِ وَ الطَّوَائِلِ وَ

ص: ۵۳۴

۱- سلام بر تو ای فرستاده خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر کسی که خدا او را برگزیده و به خود مخصوصش گردانید، و او را از میان آفریدگانش اختیار کرد، سلام بر تو ای دوست خدا، تا شب تاریک و ظلمانی شود، و روز روشن و نورانی گردد، سلام بر تو تا آنگاه که ساکت شود ساکتی، و گویا گردد گویایی، و بتابد تابنده ای، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر مولای ما امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، دارای سابقه های درخشان، و مناقب نیکو و مردانگی و نابودکننده لشکرهای کفر، سخت نبرد، زور آزمای بزرگ، ثابت پایه، ساقی مؤمنان با جام، از حوض رسول پابرجای امین.

الْمَكْرَمَاتِ وَ النَّوَائِلِ السَّلَامِ عَلَى فَارِسِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَيْثِ الْمُؤَحِّدِينَ وَ قَاتِلِ الْمُشْرِكِينَ وَ وَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَيْدَهُ اللَّهُ بِجَبْرَيْلَ وَ أَعَانَهُ بِمِيكَائِيلَ وَ أَرْزَلَهُ فِي الدَّارَيْنِ وَ حَبَاهُ بِكُلِّ مَا تَقَرَّرُ بِهِ الْعَيْنُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ عَلَى أَوْلَادِهِ الْمُتَّجِبِينَ وَ عَلَى الْأَيْمَةِ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ فَرَضُوا عَلَيْنَا الصَّلَوَاتِ وَ أَمَرُوا بِإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَ عَزَّفُونَا صِيَامَ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ قِرَاءَةَ الْقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبَ الدِّينِ وَ قَائِدَ الْعُرَى الْمُحَجَّلِينَ . (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ النَّاطِرَةَ وَ يَدَهُ الْبَاسِطَةَ وَ أُذُنَهُ الْوَاعِيَةَ وَ حِكْمَتَهُ الْبَالِغَةَ وَ نِعْمَتَهُ السَّابِغَةَ وَ نِقْمَتَهُ الدَّامِغَةَ السَّلَامُ عَلَى قَسِيمِ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ السَّلَامُ عَلَى نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى الْأَبْرَارِ وَ نِقْمَتِهِ عَلَى الْفُجَّارِ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُتَّقِينَ الْأَخْيَارِ السَّلَامُ عَلَى أَخِي رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنِ عَمِّهِ وَ زَوْجِ ابْنَتِهِ وَ الْمَخْلُوقِ مِنْ طِينَتِهِ السَّلَامُ عَلَى الْأَصْلِ الْقَدِيمِ وَ الْفَرْعِ الْكَرِيمِ السَّلَامُ عَلَى الثَّمَرِ الْجَنِّيِّ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ السَّلَامُ عَلَى شَجَرِهِ طُوبَى وَ سِدْرِهِ الْمُنتَهَى السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صَفْوَةِ اللَّهِ وَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ وَ إِبرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ وَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ وَ مِنْ بَيْنَهُمْ مَنْ النَّبِيِّينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلَادِكَ رَفِيقًا السَّلَامُ عَلَى نُورِ الْأَنْوَارِ وَ سَلِيلِ الْأَطْهَارِ وَ عُنَاصِرِ الْأَخْيَارِ . (۲) السَّلَامُ عَلَى وَالِدِ الْأَيْمَةِ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَى حَبْلِ اللَّهِ الْمُتِينَ وَ جَنْبِهِ الْمَكِينِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى أَمِينِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ

ص: ۵۳۵

۱- سلام بر دارنده خرد و برتری و احسان های پیوسته، و کرامات و عطاها. سلام بر قهرمان مؤمنان، و شیر یکتا پرستان، و کشنده مشرکان، و جانشین رسول پروردگار عاملیان، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر کسی که خدا به جبرئیل تأییدش نمود، و به میکائیل کمکش کرد، و در دو جهان مقربش ساخت، و هرچه را مایه چشم روشنی است به او عطا نمود، درود خدا بر او و بر اهل بیت پاکش، و بر فرزندان برگزیده اش، و بر امامان راه یافته، آنان که به معروف امر کردند، و از زشتی نهی نمودند، و نمازها را بر ما واجب فرموده، و ما را به پرداخت زکات امر کردند، و روزه ماه رمضان و قرائت قرآن را به ما شناساندند. سلام بر تو ای امیر المؤمنین، و رئیس دین، و پیشرو سپیدرویان.

۲- سلام بر تو ای درگاه خدا، سلام بر تو ای دیده نگرنده خدا، و دست گشوده حق، و گوش شنوا، و نگهدارنده راز او، و حکمت رسا و نعمت کامل، و کیفر کوبنده اش، سلام بر بخش کننده بهشت و دوزخ. سلام بر نعمت خدا به نیکان و انتقامش علیه ناپاکان. سلام بر سرور پرهیزکاران برگزیده. سلام بر برادر رسول خدا، و پسر عمویش، و همسر دخترش، و آفریده شده از خمیره اش. سلام بر ریشه دیرین و شاخه کریم، سلام بر میوه چیده. سلام بر ابو الحسن علی. سلام بر درخت طوبی سلام بر سدره المنتهی. سلام بر آدم برگزیده خدا، و نوح پیامبر خدا، و ابراهیم دوست خدا، و موسی همسخن خدا، و عیسی روح خدا، و محمد حبیب خدا، و کسانی که میان آنانند از پیامبران و صدیقان، و شهیدان، و شایستگان، و اینان نیکو دوستانی هستند. سلام بر نور نورها، و عصاره پاکان، و عنصرهای برگزیده.

وَ خَلِيفَتِهِ وَ الْخِائِمِ بِأَمْرِهِ وَ الْقِيَمِ بِدِينِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُكْمَتِهِ وَ الْعَامِلِ بِكِتَابِهِ أَخِ الرَّسُولِ وَ زَوْجِ الْبُتُولِ وَ سَيِّفِ اللَّهِ الْمَسِيلِ الْوَلِ السَّلَامِ عَلَى صَاحِبِ الدَّلَالَاتِ وَ الْآيَاتِ الْبَاهِرَاتِ وَ الْمُعْجَزَاتِ الْقَاهِرَاتِ [الزَّاهِرَاتِ] وَ الْمُنْجِي مِنَ الْهَلَكَاتِ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي مُحْكَمِ الْآيَاتِ فَقَالَ تَعَالَى وَ إِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ السَّلَامُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ وَ وَجْهِهِ الْمُضِيِّ وَ وَجْهِهِ الْعَلِيِّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱) السَّلَامُ عَلَى حُجَّجِ اللَّهِ وَ أَوْصِيَاءِهِ وَ خِصَامِهِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَاءِهِ وَ خَالِصِيَّتِهِ وَ أَمَنَائِهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ قَصِيدَةُكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِينَ اللَّهِ وَ حُجَّتَهُ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مَوْلِيًا لِأَوْلِيَائِكَ مَعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُتَقَرِّبًا إِلَى اللَّهِ بِزِيَارَتِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكَ فِي خَلَاصِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَ قَضَاءِ حَوَائِجِي حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ (۲)

پس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس، و بگو:

سَلَامُ اللَّهِ وَ سَلَامُ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ الْمُسَلِّمِينَ [الْمُسْلِمِينَ] لَكَ بِقُلُوبِهِمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ النَّاطِقِينَ بِفَضْلِكَ وَ الشَّاهِدِينَ عَلَى أَنَّكَ صَادِقٌ أَمِينٌ صَدِيقٌ عَلَيْكَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ طَهْرٌ طَاهِرٌ مُطَهَّرٌ مِنْ طَهْرٍ طَاهِرٍ مُطَهَّرٍ أَشْهَدُ لَكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ وَلِيَّ رَسُولِهِ بِالْبَلَاغِ وَ الْمَادَاءِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ جَنَّبَ اللَّهُ وَ يَأْتُهُ وَ أَنَّكَ حَبِيبُ اللَّهِ وَ وَجْهُهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ وَ أَنَّكَ سَبِيلُ اللَّهِ وَ أَنَّكَ عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ [رَسُولِ اللَّهِ] صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ أَتَيْتَكَ مُتَقَرِّبًا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِزِيَارَتِكَ رَاغِبًا إِلَيْكَ فِي الشَّفَاعَةِ، (۳) أَبْتَغِي بِشَفَاعَتِكَ خَلَاصَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ مُتَعَوِّذًا بِكَ مِنَ النَّارِ هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي

ص: ۵۳۶

۱- سلام بر پدر امامان نیکوکار سلام بر ریسمان محکم خدا، و طرف پا برجای او، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امین خدا بر روی زمینش، و جانشین، و حاکم به فرمانش، و سرپرست آئینش، و گویای به حکمتش، و عمل کننده به قرآنش، برادر رسول، و همسر بتول، و شمشیر از نیام بیرون آمده خدا. سلام بر صاحب دلیلها، و نشانه های غالب، و معجزات چیره، و رهایی بخش از هلاکت ها، آن کسی که خدا در آیات محکم او را ذکر کرده و فرموده است: او در اصل کتاب نزد ما علی حکیم است. سلام بر نام پسندیده خدا، و چهره تابان او، و طرف والايش، و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- سلام بر حجت های خدا، و جانشینانش و خاصان خدا و برگزیدگان، و بندگان خالص و امینانش، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، قصد تو کردم ای مولای من، ای امین خدا و حجتش درحالی که زائر، و به حقت عارفم، و با دوستان دوستم، و با دشمنان دشمنم، به وسیله زیارتت متقرب به خدایم، پس مرا نزد خدا پروردگرم و پروردگارت شفاعت کن، در خلاص شدنم از آتش و برآورده شدن حاجاتم، حاجات دنیا و آخرت.

۳- سلام خدا و فرشتگان مقربش و آنان که به دل هایشان تسلیم تواند، ای امیر مؤمنان و آنان که گویای به برتری تو هستند، و شاهد بر اینکه تو صادق و امین و صدیقی، این سلامها و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که تو پاک طینت و پاک و پاکیزه ای، از پدران و مادران پاک طینت و پاک و پاکیزه، برای تو شهادت می دهم ای ولی خدا، و ولی رسول خدا به رساندن حق و ادای تکلیف، و شهادت می دهم که تویی شیفته خدا، و درگاه رحمت او، و اینکه تو محبوب خدا، و جلوه او هستی که از آن جانب به سوی او آیند، و تو راه خدایی، و بنده خدا و برادر رسول خدا هستی، به سوی تو آمدم تا به وسیله زیارتت به خدا تقرب جویم مشتاق به توام در شفاعت،

اِحْتَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَرَعَا إِلَيْكَ رَحِمَاءَ رَحْمِهِ رَبِّي أَتَيْتُكَ أَسْتَشْفِعُ بِكَ يَا مَوْلَايَ وَ أَتَقَرَّبُ بِكَ إِلَى اللَّهِ لِيُقْضَىٰ بِكَ حَوَائِجِي فَاشْفَعْ لِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي عِنْدَ اللَّهِ وَ مَوْلَاكَ وَ زَائِرُكَ وَ لَمَكَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ وَ الْجَاهُ الْعَظِيمَ وَ الشَّانَ الْكَبِيرَ وَ الشَّفَاعَةَ الْمَقْبُولَةَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِكَ الْمُرْتَضَىٰ وَ أَمِيَّتِكَ الْمَأْوَىٰ وَ عَزْوَتِكَ الْوُثْقَىٰ وَ يَدِكَ الْعُلْيَا وَ جَنبِكَ الْأَعْلَىٰ وَ كَلِمَتِكَ الْحُسَيْنِيَّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى الْوَرَىٰ وَ صِدْقِكَ الْأَكْبَرَ وَ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ وَ رُكْنِ الْأَوْلِيَاءِ وَ عِمَادِ الْأَصْفِيَاءِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبِ الدِّينِ وَ قُدْوَةِ الصَّالِحِينَ وَ إِمَامِ الْمُخْلِصِينَ، (١) الْمَعْصُومِ مِنَ الْخَلَلِ الْمَهْدَبِ مِنَ الزَّلَلِ الْمُطَهَّرِ مِنَ الْعَيْبِ الْمُنَزَّهِ مِنَ الرَّيْبِ أُخِي نَبِيِّكَ وَ وَصِيَّ رَسُولِكَ الْيَائِتِ عَلَى فِرَاشِهِ وَ الْمُوَاسِي لَهٗ بِنَفْسِهِ وَ كَاشِفِ الْكُرْبِ عَنْ وَجْهِهِ الَّذِي جَعَلْتَهُ سَيِّفًا لِنُبُوتِهِ وَ آيَةً لِرِسَالَتِهِ وَ شَاهِدًا عَلَى أُمَّتِهِ وَ دَلَالَةً عَلَى حُجَّتِهِ [لِحُجَّتِهِ] وَ حَامِلًا لِرَايَتِهِ وَ وَقَايَةً لِمُهْجَتِهِ وَ هَادِيًا لِأُمَّتِهِ وَ يَدًا لِأَسَسِهِ وَ تَاجًا لِرَأْسِهِ وَ بَابًا لِسِرِّهِ وَ مِفْتَاحًا لِظَفَرِهِ حَتَّىٰ هَزَمَ جُيُوشَ الشُّرُكِ بِإِذْنِكَ وَ أَبَادَ عَسَاكِرَ الْكُفْرِ بِأَمْرِكَ وَ بَدَّلَ نَفْسَهُ فِي مَرْضَاهِ رَسُولِكَ وَ جَعَلَهَا وَقْفًا عَلَى طَاعَتِهِ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ صَلَاةً دَائِمَةً بَاقِيَةً. (٢)

سپس بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ الشَّهَابَ الثَّاقِبَ وَ النُّورَ الْعَاقِبَ يَا سَلِيلَ الْأَطَائِبِ يَا سِرَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ تَعَالَىٰ ذُنُوبًا قَدْ أَنْقَلَتْ ظَهْرِي وَ لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاهُ فَبِحَقِّ مَنْ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَرَ عَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ كُنْ لِي إِلَى اللَّهِ شَفِيعًا وَ مِنَ النَّارِ مُجِيرًا وَ

ص: ۵۳۷

۱- به شفاعت آزادی ام را از آتش طلب می کنم، به تو از دوزخ پناهنده ام، از گناهانم که بر پشتم بار کرده ام گریزانم، به امید رحمت پروردگار به تو پناه آوردم آمده ام تا تو را شفیع خود قرار دهم ای مولایم، و به خدا تقرب جویم، تا حاجاتم را برآورد، ای امیر مؤمنان به پیشگاه خدا برایم شفاعت کن، من بنده خدا و غلام و زائر توام، و برای تو نزد خدا مقام پسندیده و منزلتی بزرگ و شأن والا، و شفاعت پذیرفته است، خدا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و درود فرست بر امیر مؤمنان بنده پسندیده ات، و امین وفادارترت، و دست آویز محکمت، و دست برترت، و سویه والایت، و کلمه نیکوترت، و حجتت بر مردم، و صدیق اکبرت، و سورر جانشینان، و رکن اولیا، و تکیه گاه اصفیا، امیر مؤمنان، و رئیس دین، و مقتدای شایستگان و امام مخلصان،

۲- معصوم از ناروایی ها، پاک از لغزش ها، پاکیزه از عیب، منزّه از شک، برادر پیامبرت، و جانشین رسالت، به صبح رسانده شب هجرت در خوابگاهش، و کمک دهنده به او با دل و جانش، و برطرف کننده اندوه از چهره اش، آن که او را قرار دادی شمشیر، برای نبوتش، و نشانه ای برای رسالتش و گواهی بر اقامتش، و دلیلی بر حجتش، و حمل کننده پرچمش، و سپری برای جانش، و راهنمایی برای ملتش، و نیرویی برای جنگش، و تاجی بر سرش، و دری برای رازش، و کلیدی برای پیروزی اش، تا جایی که سپاه شرک را به اجازه تو شکست داد، و ارتشهای کفر را به دستورت نابود کرد، و جانش را در خشنودی رسالت بخشید، و آن را وقف طاعت نمود، پس درود فرست خدایا بر او، درودی همیشگی و ماندگار.

عَلَى الدَّهْرِ ظَهِيْرًا فَإِنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَوَيْتِكَ وَزَائِرِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ (۱)

پس شش رکعت نماز زیارت به جای آر، و هر دعا که خواستی بخوان، و بعد از آن بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلَيْكَ مِنِّي سَلَامٌ اللَّهُ أَبَدًا مَا بَقِيْتُ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ. (۲)

پس اشاره کن و به سوی قبر امام حسین علیه السلام متوجه شو و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكُمْ زَائِرًا وَ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى رَبِّي وَ رَبِّكُمْ وَ مُتَوَجِّهًا إِلَى اللَّهِ بِكُمْ وَ مُسْتَشْفِعًا بِكُمْ إِلَى اللَّهِ فِي حَاجَتِي هَذِهِ. (۳)

و بخوان تا آخر دعای صفوان آنه قریب مجیب سپس رو به قبله کن و بخوان از اول دعای:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ وَ يَا كَاشِفَ كَرْبِ الْمَكْرُوْبِيْنَ تَا وَ اصْدِرْ فَنِي بِقَضَاءِ حَاجَتِي وَ كِفَايَةِ مَا أَهَمَّنِي هُمُهُ مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. (۴)

پس روی به جانب قبر امیر مؤمنان علیه السلام کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ السَّلَامُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِيْنَ مَا بَقِيْتُ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَتِكَمْ وَ لَا فَرَقَ اللَّهُ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ. (۵)

مؤلف گوید: پیش از این ذکر شد که دعای صفوان همان دعایی است که به دعای علقمه مشهور شده و ذکر آن در زیارت روز عاشورا بیاید ان شاء الله.

زیارت هفتم

زیارت هفتم: زیارتی است که سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» نقل کرده به این صورت که «باب السَّلام» را قصد کن،

ص: ۵۳۸

۱- سلام بر تو ای ولیّ خدا، و ستاره درخشان، و نور جانشین، ای خلاصه پاکان، ای راز خدا، به درستی که میان من و خدا گناहانی است که پشتم را سنگین کرده، و بر آنها بخشودگی نمی آید جز خشنودی او، پس به حق کسی که تو را بر رازش امین دانست، سرپرستی کار بندگانش را از تو درخواست، مرا به درگاه خدا شفیع باش، و از آتش پناه ده، و از حوادث روزگار پشت و پناه باش، که من بنده خدا و دوست و زائر تو هستم، درود خدا بر تو باد.

۲- سلام بر تو ای امیر مؤمنان، از جانب من، همیشه سلام خدا بر تو باد، تا باقی ام و شب و روز باقی است.

- ۳- سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای پسر رسول خدا، زائر به سوی شما دو بزرگوار آمده ام، متوسل به خدا پروردگار و پروردگار شما هستم، به وسیله شما متوجه به خدایم، و به مقام شما به درگاه خدا در این حاجتم شفاعت می طلبم.
- ۴- ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای اجابت کننده دعای ناچاران، ای برطرف کننده اندوه اندوه ناکان، مرا بازگردان با برآوردن حاجتم و کفایت آنچه به اندیشه ام انداخته اندیشه اش، از امر دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.
- ۵- سلام بر تو ای امیر مؤمنان، و سلام بر ابی عبد الله الحسین تا زنده ام، و شب و روز باقی است، خدا این زیارت را آخرین زیارت شما قرار ندهد، و بین من و شما جدایی نیندازد.

باب السلام درگاه روضه مقدسه امیر مؤمنان است که ضریح مقدس از آنجا دیده میشود، پس سی و چهار مرتبه الله اکبر بگو،
آنگاه زیارت را به این کیفیت ادامه بده

سَلَامُ اللَّهِ وَ سَلَامٌ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِهِ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ وَ جَمِيعِ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّادِقِينَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صَفْوَةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى
عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ وَ وَجْهِهِ الْعَلِيِّ وَ صِرَاطِهِ السَّوِيِّ
السَّلَامُ عَلَى الْمُتَهَذَّبِ الصَّفِيِّ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى خَالِصِ الْأَخِلَاءِ السَّلَامُ
عَلَى الْمُخْصُوصِ بِسَيِّدِهِ النَّسَاءِ، (۱) السَّلَامُ عَلَى الْمُؤَلُّودِ فِي الْكَعْبَةِ الْمُرَوَّجِ فِي السَّمَاءِ السَّلَامُ عَلَى أَسَدِ اللَّهِ فِي الْوَعْيِ السَّلَامُ عَلَى
مَنْ شَرَّفَتْ بِهِ مَكَّةَ وَ مَنَى السَّلَامُ عَلَى صِيَاحِ الْحَوْضِ وَ حَامِلِ اللُّوَاءِ السَّلَامُ عَلَى نَحَامِسِ أَهْلِ الْعِبَاءِ السَّلَامُ عَلَى النَّبَاتِ عَلَى
فِرَاشِ النَّبِيِّ وَ مُفْصَلِهِ بِنَفْسِهِ مِنَ الْأَعْدَاءِ السَّلَامُ عَلَى قَالِعِ يَابِ خَيْبَرَ وَ الدَّاحِيِ بِهِ فِي الْفَضَاءِ السَّلَامُ عَلَى مُكَلَّمِ الْفِثَةِ فِي كَهْفِهِمْ
بِلِسَانِ الْأَنْبِيَاءِ السَّلَامُ عَلَى مُنْبَعِ الْقَلْبِ فِي الْفَلَاحِ السَّلَامُ عَلَى قَالِعِ الصَّخْرَةِ وَ قَدْ عَجَزَ عَنْهَا الرَّجَالُ الْأَشِدَّاءُ السَّلَامُ عَلَى مُخَاطَبِ
الثُّعْبَانِ عَلَى مُتَبَرِّ الْكُوفَةِ بِلِسَانِ الْفَصِيحَاءِ، (۲) السَّلَامُ عَلَى مُخَاطَبِ الذُّنْبِ وَ مُكَلَّمِ الْجُمُجْمَةِ بِالتَّهْرُوانِ وَ قَدْ نَخَرَتِ الْعِظَامُ بِالْبَلْبِ
السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الشَّفَاعَةِ فِي يَوْمِ الْوَرَى وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الزَّكِيِّ حَلِيفِ الْمُخْرَابِ السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ
الْمُعْجِزِ الْبَاهِرِ وَ النَّاطِقِ بِالْحِكْمَةِ وَ الصَّوَابِ السَّلَامُ عَلَى

ص: ۵۳۹

۱- سلام خدا و سلام فرشتگان مقربش، و انبیای مرسلش، و بندگان شایسته اش و همه شهیدان و صدیقان بر تو ای امیر
مؤمنان، سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا، سلام بر موسی همسخن خدا، سلام
بر عیسی روح خدا، سلام بر محمد حبیب خدا، و رحمت و برکاتش بر آنان باد. سلام بر نام پسندیده خدا، و جمال والا، و راه
مستقیمش، سلام بر پیراسته برگزیده، سلام بر ابو الحسن علی بن ابی طالب و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر خالص
دوستان صمیمی، سلام بر اختصاص یافته به سرور زنان،

۲- سلام بر ولادت یافته در کعبه، و تزویج شده در آسمان، سلام بر شیر خدا در میان کارزار، سلام بر کسی که مکه و منی به
او شرافت یافت، سلام بر صاحب حوض، و حمل کننده پرچم توحید، سلام بر پنجمین نفر اهل عبا، سلام بر صبح رساننده شب
هجرت در بستر پیامبر، و فداکننده جانش برای جان او در برابر دشمنان، سلام بر کننده در خیبر، و پرتاب کننده آن به هوا،
سلام بر سخنگوی با اصحاب کهف در غارشان به زبان پیامبران سلام بر جوشاننده آب چاه در بیابان بی آب و گیاه، سلام
بر کننده سنگ سخت، که مردان تنومند از کندنش عاجز شدند، سلام بر سخنگوی با ازدها بالای منبر کوفه با زبان فصیحان،

مَنْ عِنْدَهُ تَأْوِيلُ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ وَ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ حِينَ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ السَّلَامُ عَلَى مُحْيِي اللَّيْلِ الْبُهْمِ بِالتَّهْجِدِ وَ الْاِكْتِيَابِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ خَاطَبَهُ جَبْرِئِيلُ بِأَمْرِهِ الْمُؤْمِنِينَ بِغَيْرِ اِرْتِيَابٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ، (۱) السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ السَّادَاتِ السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الْمُعْجَزَاتِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ عَجَبَ مِنْ حَمَلَاتِهِ فِي الْحُرُوبِ مَلَائِكُهُ سَيَّبِعَ سَيِّمَاتِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ نَاجَى الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاهُ صِدَقَاتِ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْجُيُوشِ وَ صَاحِبِ الْغَزَوَاتِ السَّلَامُ عَلَى مُخَاطَبِ ذُنُبِ الْفَلَوَاتِ السَّلَامُ عَلَى نُورِ اللَّهِ فِي الظُّلُمَاتِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَقَضَى مَا فَاتَهُ مِنَ الصَّلَاةِ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى إِمَامِ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَى وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، (۲) السَّلَامُ عَلَى يَعْسُوبِ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَى عِضْمِهِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى قُعدُوهِ الصَّادِقِينَ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى حُجَّهِ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْمَائِمَةِ الْأَطْهَارِ السَّلَامُ عَلَى الْمَخْضُوصِ بِعِزِّي الْفَقَارِ السَّلَامُ عَلَى سَاقِي أَوْلِيَائِهِ مِنْ حَوْضِ النَّبِيِّ الْمُخْتَارِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا أَطْرَدَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ الْعَظِيمِ السَّلَامُ عَلَى مَنْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَ إِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَمَدِينًا لَعَلِّي حَكِيمِ السَّلَامُ عَلَى صِرَاطِ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ السَّلَامُ عَلَى الْمَنْعُوتِ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

پس خود را بر ضريح می چسبانی و آن را می بوسی و می گویی:

يَا أَمِينَ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ يَا وَلِيَّ اللَّهِ يَا صِرَاطَ اللَّهِ زَارَكَ عَبْدُكَ وَ وَثِيكَ اللَّائِدُ بِقَبْرِكَ وَ الْمُنِيخُ رَحْلَهُ بِفِنَائِكَ الْمُتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمُسْتَشْفِعُ

ص: ۵۴۰

۱- سلام بر خطاب کننده به گرگ و گفتگو کننده با جمجمه مرده در نهروان، درحالی که استخوانها از روی کهنگی تکه تکه شده بود، سلام بر صاحب شفاعت در روز قیامت، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امام پاکیزه، هم پیمان با محراب عبادت، سلام بر صاحب معجزه چیره، و گویای به حکمت و سخن درست، سلام بر کسی که تأویل محکم و متشابه نزد اوست، و اصل کتاب پیش اوست، سلام بر کسی که آفتاب برای او بازگشت، هنگامی که غروب کرده بود، سلام بر زنده دارنده شب تاریک به عبادت و اندوه، سلام بر کسی که بدون شک جبرئیل او به لقب امیر المؤمنین خطاب کرد، و رحمت و برکات خدا بر او باد،

۲- سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر سرور جانشینان، سلام بر آقای آقایان، سلام بر صاحب معجزات، سلام بر کسی که فرشتگان هفت آسمان از حملاتش در جنگ ها تعجب کردند، سلام بر کسی که با پیامبر گفتگوی پنهانی کرد، و پیشاپیش گفتار پنهانش صدقه ها داد، سلام بر فرمانده لشگرها، و صاحب جنگ ها سلام بر خطاب کننده به گرگ بیابانها، سلام بر نور خدا در تاریکی ها سلام بر کسی که خورشید برایش بازگشت، در نتیجه نماز از دست رفته اش را ادا کرد، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر سرور جانشینان، سلام بر پیشوای پرهیزکاران، سلام بر وارث دانش انبیا،

۳- سلام بر رئیس دین، سلام بر نگهدار مؤمنان، سلام بر مقتدای اهل صدق، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر حجت نیکان، سلام بر پدر امامان پاک، سلام بر اختصاص یافته به شمشیر ذو الفقار، سلام بر ساقی دوستانش از حوضر پیامبر مختار، (درود خدا بر او و خاندانش باد) تا شب و روز از پی هم درآید، سلام بر خبر بزرگ، سلام بر کسی که خدا در حقیقت این آیه را نازل کرد: به راستی در اصل کتاب نزد ما علی حکیم است، سلام بر راه راست خدا، سلام بر وصف شده در تورات و

انجيل و قرآن حكيم، و رحمت و بركات خدا بر او باد.

بِكَ إِلَى اللَّهِ زِيَارَةَ مَنْ هَجَرَ فِيكَ صَاحِبَهُ وَجَعَلَكَ بَعْدَ اللَّهِ حَسْبَهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الطَّوْرُ وَالْكِتَابُ الْمَسِيطُورُ وَالرَّقِّ الْمَنْشُورُ وَبَحْرُ الْعِلْمِ الْمَسِيْجُورُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ لِكُلِّ مَزُورٍ عِنَايَةَ فِيمَنْ زَارَهُ وَقَصِيْدَهُ وَأَنَا وَوَيْتِكَ وَقَدْ حَطَطْتُ رَحْلِي بِفِنَائِكَ وَلَجَأْتُ إِلَى حَرَمِكَ وَلَذْتُ بِضَرِيحِكَ لِعِلْمِي بِعَظِيمِ مَنْزِلَتِكَ وَشَرَفِ حَضْرَتِكَ وَقَدْ أَثْقَلَتِ الذُّنُوبُ ظَهْرِي وَمَنْعَتْنِي رُقَادِي فَمَا أَجِدُ حِزْأً وَلَا مَعْقِلًا وَلَا مَلْجَأً إِلَيْهِ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَتَوَسَّلِي بِكَ إِلَيْهِ وَاسْتَشْفَاعِي بِكَ لِمَدِيهِ فَهَذَا أَنَا نَازِلٌ بِفِنَائِكَ وَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهٌ عَظِيمٌ وَ مَقَامٌ كَرِيمٌ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ اللَّهِ رَبِّكَ يَا مَوْلَايَ (١)

پس ضریح را ببوس، و رو به جانب قبله کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ يَا أَسْمَعَ السَّمْعِينَ وَيَا أَبْصَرَ النَّظِيرِينَ وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ وَيَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ بِمُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ رَسُولِكَ إِلَى الْعَالَمِينَ وَبِأَخِيهِ وَابْنِ عَمِّهِ الْأَنْزَعِ الْبُطِينِ الْعَالِمِ الْمُبِينِ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ الْإِمَامَيْنِ الشَّهِيدَيْنِ وَبِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوْلِيَيْنِ وَبِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ زَكِيِّ الصِّدِّيقِينَ وَبِمُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ الْمُتَمِيمِ [وَ حَبِيسِ الظَّالِمِينَ] وَبِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْأَمِينِ وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوَادِ عِلْمِ الْمُهْتَدِينَ وَبِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ الْبَرِّ الصَّادِقِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَبِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسِيْ كَرِيِّ وَوَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَبِالْخَلْفِ الْحُجَّهِ صَاحِبِ الْأَمْرِ مُظْهِرِ الْبَرَاهِينِ أَنْ تَكْشِفَ مَا بِي مِنَ الْهُمُومِ وَ تَكْفِينِي شَرَّ الْبَلَاءِ الْمُخْتَوِمِ وَ تُجِيرَنِي مِنَ النَّارِ ذَاتِ السَّمُومِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (٢)

پس برای هر چه

ص: ۵۴۱

۱- ای امین خدا، ای حجت خدا، ای ولی خدا، ای راه خدا، زیارت کرد تو را بنده و دوستت، آن که به قبرت پناه آورده، و بار حاجاتش را به درگاهت افکنده، به وسیله تو تقرّب جوی و شفیع خواه به درگاه خداست، زیارتش زیارت کسی است که به خاطر تو دست از رفیقان شسته، و تو را پس از خدا برای خویش کافی دانسته، شهادت می دهد که تو طور و کتاب مسطور ورق گشوده و دریای جوشان دانشی، ای ولی خدا برای هر زیارت شده ای نسبت به کسی که او را زیارت کرده، و قصد او را نموده و به زیارت وی آمده عنایتی است، و من دوست توام، و بارم را به درگاهت فرود آورده ام، و به حرمت پناهنده شده ام، و به پناه ضریحت آمده ام، به خاطر آگاهی ام به بزرگی مقامت، و شرافت پیشگاهت، درحالی که گناهان پشتم را سنگین کرده، و خوابم را در ربوده، در نتیجه پناهگاه و جای امن و ملجأی نمی یابم که به آن پناه برم جز به خدای تعالی، و توسّل به وسیله تو به درگاهش، و شفاعت خواهی ام به تو در پیشگاهش، اینک همانم که به درگاهت فرود آمده ام، و تو را نزد خدا منزلت بزرگ و مقام کریم است، پس نزد خدا شفیع من باش ای مولای من.

۲- خدایا به پیشگاهت تقرّب می جویم، ای شنواترین شنوایان، ای بیناترین بینایان، ای سریع ترین حساب رسان، ای بخشنده ترین بخشندگان، به محمد خاتم پیامبران فرستاده ات به جانب جهانیان، و به برادر و پسر عمویش، آن فراخ سینه، و عالم آشکارکننده، علی امیر مؤمنان، و حسن و حسین دو امام شهید، و به علی بن الحین زین العابدین، و به محمد بن علی شکافنده دانش پیشینیان، و به جعفر بن محمد آن پاکیزه گروه صدیقان، و به موسی بن جعفر فرو برنده خشم، و نمایان کننده حق، و زندانی ستمکاران، و به علی بن موسی الرضای امین، و به محمد بن علی جواد پرچم راه یافتگان، و علی بن محمد آن نیکوکار

صادق، سرور عبادت کنندگان، و به حسن بن علی عسگری زمامدار مؤمنان، و به یادگار بزرگوار، آن حجّت صاحب امر، و آشکارکننده دلایل روشن، که اندوه های مرا برطرف کنی، و بلای حتمی را از من کفایت کنی، و از آتشی که دارای بادهای پر حرارت زهراگین است مرا پناه دهی، به مهربانی ات امی مهربان ترین مهربانان.

بخواهی دعا کن و آنحضرت را وداع کن و بازگرد

آمدن حضرت امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیرالمومنین علیه السلام

مؤلف گوید: سید عبد الکریم بن طاووس در کتاب «فرح الغری» روایت کرده: حضرت زین العابدین علیه السلام به شهر کوفه آمد، و وارد مسجد کوفه شد، ابو حمزه ثمالی که از زاهدان اهل کوفه و از بزرگان آن منطقه بود، در مسجد حضور داشت، امام سجاد علیه السلام دو رکعت نماز بجا آورد، ابو حمزه گفت: لهجه ای پاکیزه تر از لهجه او نشنیدم، نزدیک او رفتم تا بشنوم چه می گوید: شنیدم می گوید:

إِلَهِي إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ (۱)

و این دعایی است معروف.

مؤلف گوید: ذکر این دعا پس از این در اعمال مسجد کوفه بیاید، و ذکر این مطلب هم بیاید که ابو حمزه گفت: آن بزرگوار کنار ستون هفتم آمد، و نعلین خود را از پا درآورد و ایستاد، و دستها را تا برابر گوش برداشت و تکبیر گفت: که تمام موهای بدنم از ترس آن راست شد، پس چهار رکعت نماز خواند، و رکوع و سجودش را نیکو انجام داد، آنگاه این دعا را خواند: الهی ان کنت قد عصیتک.

تا آخر دعا.

موافق روایت چند سطر قبل ابو حمزه گفت: آن بزرگوار پس از دو رکعت نماز و دعا از جای برخاست و بیرون رفت، من تا مناخ کوفه: مکانی که شتران را در آنجا می خوابانند دنبال آن حضرت رفتم، در آنجا غلام سیاهی دیدم که شتر گزیده و ناقه ای با اوست، به او گفتم ای سیاه این مرد کیست؟ گفت: از سیما و شمایلش او را نشناختی؟

ص: ۵۴۲

۱- معبود من اگر تو را نافرمانی کرده ام در عوض تو را در محبوب ترین چیزها به پیشگاهت اطاعت کرده ام.

! او علی بن الحسین علیهما السلام است.

ابو حمزه گفت: خود را به روی قدمهای آن حضرت انداختم و آنها را بوسیدم، آن جناب مانع ادامه این عمل شد و با دست مبارک خود سر مرا بلند کرد و فرمود: این کار را مکن، سجده جز برای خدای عزّ و جلّ نشاید، گفتم: یا بن رسول الله برای چه اینجا آمده اید؟ فرمود: برای آنچه دیدی، یعنی نماز در مسجد کوفه، اگر مردم بدانند چه فضیلتی در آن است، به سویش بیایند، گرچه به روش کودکان خود را به زمین کشند، یعنی راه رفتن برای ایشان هرچند در نهایت سختی باشد، مانند اطفالی که هنوز راه نیفتاده اند و نشسته حرکت می کنند.

سپس فرمود: آیا میل داری با من قبر جدّم علی بن ابیطالب علیه السلام را زیارت کنی؟ گفتم: آری، حضرت حرکت کرد، و من در سایه ناچه او بودم، و مرا حدیث می فرمود، تا به غریین رسیدیم، و آن بقعه ای بود سپید، که نورش می درخشید، انگاه از مرکبش پیاده شد، و دو طرف روی خود را بر آن زمین نهاد و فرمود: ای ابا حمزه این قبر جدّم من علی بن ابیطالب علیه السلام است، پس زیارت کرد آن حضرت را به زیارتی که اول آن «السلام علی اسم الله الرضی و نور وجهه المضی» است، پس با آن قبر مطهر وداع کرد.

و به سوی مدینه رفت و من به جانب کوفه برگشتم.

مؤلف گوید: از اینکه سید این زیارت را در کتاب «فرحه الغری» ذکر نکرده است تأسف می خوردم و در جستجوی آن بودم، تا یک

ص: ۵۴۳

یک زیاراتی که برای حضرت امیر علیه السّلام نقل شده بود ملاحظه کردم، زیارتی که در ابتدای آن این، دو جمله باشد نیافتم، مگر این زیارت شریف که جمله اوّلش موافق است و جمله دوّم مخالف [در اوائل زیارت هفتم به این صورت است: «السّلام علی اسم الله الرضی و وجهه العلی و شاید این زیارت که سیّد دو جمله اش را نقل کرده همان زیارت باشد، و این اختلاف اندک چنان اهمیتی ندارد اگر بگویی اوّل این زیارت: «سلام الله و سلام ملائکته» است نه: «السّلام علی اسم الله» گوئیم: اوّل زیارت همان «السّلام علی اسم الله الرضی» است، و سلام های سابق به منزله اذن دخول و طلب رخصت است، و شاهد بر این مطلب، مطابقت داشتن این زیارت است با زیارت روز مولود، که کمال شباهت را با هم دارند، به آنجا رجوع کن تا بر تو معلوم گردد، نیز آگاه باش در زیارت ششم «السّلام علی اسم الله الرضی و وجهه المضی» و زیارت روز مولود، این جمله بدون لفظ نور است ولی نه در اول زیارت بلکه در اواخر زیارت ششم و اوایل زیارت هفتم.

والله العالم.

در هر صورت از تمام زیارات مطلقه همین هفت زیارت را که نقل کردیم کافی است اگر کسی بیش از این بخواهد زیارات جامعه را بخواند، و نیز زیارت مبسوطی که پس از این برای روز غدیر نقل می کنیم قرائت کند، زیرا به خواندن آن زیارت در هر زمان، و هر کجا که شخص قرار داشته باشد، روایت وارد شده و باید زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام و نماز در آن حرم

ص: ۵۴۴

مطهر را غنیمت شمرد، زیرا نماز نزد آن بزرگوار برابر دویست هزار نماز است.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که امام واجب الطاعه را زیارت کند، و نزد او چهار رکعت نماز بخواند، برای او حج و عمره نوشته می شود، و ما در کتاب «هدیه الزائرین» به فضیلت مجاورت قبر امیر مؤمنان علیه السلام اشاره کردیم، ولی به شرط آنکه مجاور حق جوار آن حضرت را رعایت کند و این کار بسیار مشکلی است که برای هر کسی ممکن نیست و مقام را مقتضی ذکر آن نمی باشد، هر که خواهد به کتاب «کلمه طیبه» مراجعه کند.

زیارت وداع حضرت امیرالمومنین

چون خواستی آن حضرت را وداع کنی، این دعای وداع را بخوان، که پس از زیارت پنجم آمده و در کتب علما نقل شده است:

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَسْتَرْعِيكَ وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنًا بِاللَّهِ وَبِالرُّسُلِ وَبِمَا جَاءَتْ بِهِ وَدَعْتُ إِلَيْهِ وَدَلَّتْ عَلَيْهِ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهُ فَإِنْ تَوَفَّيْتَنِي قَبْلَ ذَلِكَ فَإِنِّي أَشْهَدُ فِي مَمَاتِي عَلَى مَا شَهِدْتُ عَلَيْهِ فِي حَيَاتِي أَشْهَدُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا وَالحَسَنَ وَالحُسَيْنَ وَعَلِيَّ بْنَ الحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الحُجَّجَةَ بْنَ الحَسَنِ صِي لَمَوَاتِكَ عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ أُمَّتِي، (۱) وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَن قَتَلَهُمْ وَ حَارَبَهُمْ مُشْرِكُونَ وَ مَن رَدَّ عَلَيْهِمُ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الجَحِيمِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مَن حَارَبَهُمْ لَنَا أَعْدَاءٌ وَ نَحْنُ مِنْهُمْ بُرَاءٌ

ص: ۵۴۵

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، تو را به خدا می سپارم، و خواهان سرپرستی نسبت به خود هستم، و بر تو سلام می فرستم، ایمان آوردیم به خدا و پیامبران و به آنچه از جانب خدا آوردند، و به آن دعوت نموده و راهنمایی کردند، خدایا ما را همراه با گواهان بنویس. خدایا این زیارت مرا آخرین زیارت ایشان قرار مده، اگر مرا پیش از آن بمیرانی، پس از مرگم شهادت می دهم بر آنچه در زندگی شهادت دادم، شهادت می دهم که امیر مؤمنان علی و حسن و حسین، و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی، و حجت بن الحسن، (درود تو بر همه ایشان) امامان من هستند،

وَأَنَّهُمْ حِزْبُ الشَّيْطَانِ وَعَلَىٰ مَنْ قَتَلَهُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَمَنْ شَرِكَ فِيهِمْ وَمَنْ سَرَّهُ قَتَلَهُمُ اللَّهُ إِنَّي أَسْأَلُكَ
بَعْدَ الصَّلَاةِ وَالتَّسْلِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرَ وَمُوسَىٰ وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ
وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنَ وَالْحُجَّجَةَ وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِي مَعَ هَؤُلَاءِ الْمُسَيَّمِينَ الْأَيْمَةَ اللَّهُمَّ وَذَلَّلْ قُلُوبَنَا لَهُمْ
بِالطَّاعَةِ وَالْمُنَاصَحَةِ وَالْمَحَبَّةِ وَحُسْنِ الْمَوَازَرَةِ وَالتَّسْلِيمِ (۱)

مقصد دوم: زیارات مخصوصه

زیارت روز غدیر

و آن چند زیارت است.

اول: زیارت روز غدیر.

از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که به ابن ابی نصر فرمود: هر جا که باشی، روز غدیر کنار قبر امیر المؤمنان علیه السلام حاضر شو، به درستی که در این روز حق تعالی، از مرد مؤمن و زن مؤمنه گناه شصت سال را می آمرزد، و از آتش جهنم آزاد می کند و دو برابر آنچه در ماه رمضان و شب قدر و شب فطر آزاد کرده بدان که برای این روز شریف چند زیارت نقل شده است: اول: زیارت «امین الله» که بیان آن در زیارت دوم مطلقه گذشت.

دوم: زیارتی است که به سندهای معتبر از حضرت هادی علیه السلام نقل شده است، که با آن زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السلام را در روز غدیر در سالی که معتصم آن حضرت را طلبیده بود زیارت کردند، و کیفیت آن به این نحو است: چون اراده زیارت نمایی بر بارگاه نورانی بایست.

و رخصت بخواه، و شیخ شهید گفته: غسل می کنی،

ص: ۵۴۶

۱- و گواهی می دهم: هر که آنان را کشت و با آنان جنگید مشرک است، و هر که سخنانشان را مردود دانست جایگاهش در پست ترین مرتبه از دوزخ است، و شهادت می دهم کسانی که با آنان جنگیدند دشمنان ما می باشند، و ما از آنان بیزاریم، و آنان حزب شیطانند، و لعنت خدا و فرشتگان خدا و همه مردم بر کسانی که آنان را کشتند، و آنان که در ریختن خون ایشان شریک شدند، و از کشته شدنشان شاد گشتند. خدایا از تو می خواهم پس از نماز و سلام درود فرستی بر محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین، و علی و محمد، و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حضرت حجت، و آن را آخرین زیارت من از زیارت ایشان قرار مده، اگر قرارش دهی پس مرا با این امامان نام برده محشور کن، و قلوب ما را به طاعت و خیرخواهی و محبت و کمک نیک و تسلیم شدن در برابر آنان فروتن فرما

و پاک ترین جامه های خود را می پوشی، و اذن دخول می طلبی و می گویی: اللهم انی وقفت على باب و این همان اذن دخول اول است که ما در اول باب نقل کردیم، پس پای راست را پیش بگذار، و داخل شو به نزدیک ضریح مقدس برو و پشت به قبله در برابر ضریح بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ صَفْوَةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَمِينَ اللَّهُ عَلَى وَحْيِهِ وَ عَزَائِمِ أَمْرِهِ وَ الْخَاتِمِ لِمَا سَبَقَ وَ الْفَاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ وَ الْمُهَيِّمِ عَلَى ذَلِكَ كُلِّهِ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ وَ صِلَوَاتِهِ وَ تَحِيَّاتِهِ السَّلَامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ وَ رُسُلِهِ وَ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ عِيَادِهِ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ وَلِيَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ مَوْلَايَ وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا أَمِينَ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ وَ سَفِيرَهُ فِي خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ الْبَالِغَةَ عَلَى عِبَادِهِ . (1) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دِينَ اللَّهِ الْقَوِيمَ وَ صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْعَظِيمُ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ وَ عَنْهُ يُسْأَلُونَ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ هُمْ مُشْرِكُونَ وَ صَدَّقْتَ بِالْحَقِّ وَ هُمْ مُكَذِّبُونَ وَ جَاهَدْتَ [فِي اللَّهِ] وَ هُمْ مُحْجِمُونَ [مُجْمِحُونَ] وَ عَيْدَتَ اللَّهُ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُسْلِمِينَ وَ يَعْسُوبَ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِمَامَ الْمُتَّقِينَ وَ قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحْجَلِينَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ وَ وَصِيُّهُ وَ وَارِثُ

ص: ۵۴۷

۱- سلام بر محمد رسول خدا، خاتم پیامبران، و سرور رسولان، و برگزیده پروردگار جهانیان، امین خدا بر وحی و دستورات قطعی الهی، و ختم کننده آنچه گذشته، و گشاینده آنچه خواهد آمد، و چیره بر همه اینها، و رحمت و برکات و درودها و تحیات خدا بر او باد. سلام بر پیامبران خدا و رسولانش، و فرشتگان مقرب و بندگان شایسته اش. سلام بر تو ای امیر مؤمنان و سرور جانشینان، و وارث دانش پیامبران، ولی پروردگار جهانیان و مولای من و مولای مؤمنان، و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر تو ای مولای من ای امیر مؤمنان، ای امین خدا بر روی زمینش، و سفیر او در خلقش، و حجت رسایش بر بندگان.

عَلِمَهُ وَ أَمِينُهُ عَلَى شَرْعِهِ وَ خَلِيفَتُهُ فِي أُمَّتِهِ، (۱) وَ أَوَّلَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ صَدَّقَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى نَبِيِّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ عَنِ اللَّهِ مَا أَنْزَلَهُ فِيكَ فَصَدَّعَ بِأَمْرِهِ وَ أَوْجَبَ عَلَى أُمَّتِهِ فَرَضَ طَاعَتِكَ وَ وِلَايَتِكَ وَ عَقَدَ عَلَيْهِمُ الْبَيْعَةَ لَكَ وَ جَعَلَكَ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ كَذَلِكَ ثُمَّ أَشْهَدَ اللَّهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِمْ فَقَالَ أَلَسْتُ قَدْ بَلَّغْتُ فَقَالُوا اللَّهُمَّ بَلَىٰ فَقَالَ اللَّهُمَّ أَشْهَدُ وَ كَفَىٰ بِكَ شَهِيداً وَ حَاكِماً بَيْنَ الْعِبَادِ فَلَعَنَ اللَّهُ جَا حِدَ وَ وِلَايَتِكَ بَعْدَ الْإِقْرَارِ وَ نَا كَثَ عَهْدِكَ بَعْدَ الْمِيثَاقِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ تَعَالَىٰ وَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَىٰ مُوفٍ لَكَ بِعَهْدِهِ وَ مَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْراً عَظِيماً وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الْحَقُّ الَّذِي نَطَقَ بِوِلَايَتِكَ التَّنْزِيلُ وَ أَخَذَ لَكَ الْعَهْدَ عَلَى الْأُمَّةِ بِذَلِكَ الرَّسُولُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَ عَمَّكَ وَ أَخَاكَ الَّذِينَ تَاجَزْتُمُ اللَّهُ بِنَفْسِكُمْ، (۲) فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَ أَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُونَ وَ يُقْتَلُونَ وَ عِدَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْقُرْآنِ وَ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِيَعِيكُمْ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَ بَشَرِ الْمُؤْمِنِينَ أَشْهَدُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ الشَّاكَّ فِيكَ مَا آمَنَ بِالرَّسُولِ الْأَمِينِ وَ أَنَّ الْعَادِلَ بِكَ غَيْرَكَ عَانِدٌ [عَادِلٌ] عَنِ الدِّينِ الْقَوِيمِ الَّذِي ارْتَضَاهُ لَنَا رَبُّ الْعَالَمِينَ وَ أَكْمَلَهُ بِوِلَايَتِكَ يَوْمَ الْغَدِيرِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْمَعْنِيُّ بِقَوْلِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ

ص: ۵۴۸

۱- سلام بر تو ای دین معتدل خدا، و راه راستش. سلام بر تو ای خبر بزرگی که آنها در آن اختلاف کردند، و از آن بازخواست شوند. سلام بر تو ای امیر مؤمنان، به خدا ایمان آوردی، درحالی که همه شرک می ورزیدند، و حق را تصدیق گفتمی وقتی که آنان را تکذیب می نمودند و جاد کردی و آنان از جهاد عقب نشینی می کردند، خدا را عبادت کردی، درحالی که خالص نمودی برای او دین را، صبر کردی و به حساب خدا گذاشتی، تا مرگ تو را در رسید، آگاه باشید لعنت خدا بر ستمکاران. سلام بر تو ای آقای مسلمانان و رئیس دین، و پیشوای اهل تقوا، و مقتدای سپیدرویان، و رحمت و برکات خدا بر تو باد شهادت می دهم که تویی برادر رسول خدا، جانشین، و وارث علمش، و امین او بر قانونش، و جانشین او در امتش،

۲- و اول کسی که به خدا ایمان آورد، و آنچه را بر پیامبرش نازل شده بود تصدیق کرد، و شهادت می دهم که آن حضرت همه آنچه را خدا درباره تو نازل کرد به مردم رساند، و امر خدا را درباره تو با صدای بلند اعلام کرد، و بر امتش حتمی بودن طاعت و ولایت را واجب نمود، و بیعت تو را بر عهد آنان نهاد، و حضرتت را نسبت به مؤمنان سزاوارتر از خودشان قرار داد، چنان که خدا خود او را اینچنین قرار داد، سپس پیامبر اسلام خدا را بر مردم شاهد گرفت و فرمود: آیا من آن نیستم که رساندم. همه گفتند: به خدا آری. پس فرمود: خدایا گواه باش، و تو برای گواهی و حاکمیت بین بندگان بسی. پس خدا لعنت کند منکر ولایت را بعد از اقرار، و شکننده پیمان را پس از پیمان بستن، و شهادت می دهم که تو به عهد خدای تعالی وفا کردی، و خدای تعالی وفا کننده به عهد خویش برای توست، و هر کس به آن پیمانی که با خدا بسته وفا کند، خدا پاداش بزرگی به او خواهد داد. و شهادت می دهم که تویی امیر مؤمنان آن حقی که قرآن به ولایت گویا شد، و رسول خدا در این زمینه برای تو از امت پیمان گرفت، و شهادت می دهم که تو و عمو و برادرت کسانی هستید که با خدا با جان هایتان معامله کردید،

لا- تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ضَلَّ وَ اللَّهُ وَ أَضَلَّ مِنْ اتَّبَعَ سِوَاكَ وَ عَنَدَ عَنِ الْحَقِّ مَنْ عَادَاكَ. (۱) اللَّهُمَّ سَمِعْنَا لِأَمْرِكَ وَ أَطَعْنَا وَ اتَّبَعْنَا صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ فَاهْدِنَا رَبَّنَا وَ لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا إِلَى طَاعَتِكَ وَ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ لِأَنْعَمِكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ لَمْ تَزَلْ لِلْهَوَى مُخَالِفًا وَ لِلتَّقَى مُحَالِفًا وَ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ قَادِرًا وَ عَنِ النَّاسِ عَافِيًا غَافِرًا وَ إِذَا عُصِيَ اللَّهُ سَاحِطًا وَ إِذَا أُطِيعَ اللَّهُ رَاضِيًا وَ بِمَا عَهَدَ إِلَيْكَ عَامِلًا رَاعِيًا لِمَا اسْتِخْفِضْتَ حَافِظًا لِمَا اسْتِوَدَعْتَ مُبَلِّغًا مَا حُمِّلْتَ مُنْتَظِرًا مَا وَعَدْتَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَا اتَّقَيْتَ ضَارِعًا وَ لَا أَمْسَيْتَ عَنْ حَقِّكَ جَازِعًا وَ لَا أَحْجَمْتَ عَنْ مُجَاهِدِهِ غَاصِبِيكَ [عَاصِيكَ] نَاكِلًا وَ لَا أَظْهَرْتَ الرِّضَى بِخِلَافِ مَا يُرِضِي اللَّهُ مُدَاهِنًا وَ لَا- وَهَنْتَ لِمَا أَصَابَكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، (۲) وَ لَا- ضَمَعْتَ وَ لَا- اسْتَيْكَنْتَ عَنْ طَلَبِ حَقِّكَ مُرَاقِبًا مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَكُونَ كَذَلِكَ يَلِ إِذْ ظَلَمْتَ احْتَسِبْتَ رَبَّكَ وَ فَوَّضْتَ إِلَيْهِ أَمْرَكَ وَ ذَكَرْتَهُمْ فَمَا اذْكُرُوا وَ وَعَظْتَهُمْ فَمَا اتَّعْظُوا وَ خَوَّفْتَهُمْ اللَّهُ فَمَا تَخَوْفُوا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ جَاهِدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى دَعَاكَ اللَّهُ إِلَى جِوَارِهِ وَ قَبَضَكَ إِلَيْهِ بِاخْتِيَارِهِ وَ أَلَزَمَ أَعْدَاءَكَ الْحُجَّةَ بِقَتْلِهِمْ إِيَّاكَ لِتَكُونَ الْحُجَّةَ لِمَكَ عَلَيْهِمْ مَعَ مَا لَمَكَ مِنَ الْحَجِّجِ الْبَالِغَةِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدَتَ اللَّهِ مُخْلِصًا وَ جَاهِدْتَ فِي اللَّهِ صَابِرًا وَ جُدْتَ بِنَفْسِكَ مُحْتَسِبًا وَ عَمِلْتَ بِكِتَابِهِ وَ اتَّبَعْتَ سُنَّةَ نَبِيِّهِ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ مَا اسْتَطَعْتَ مُبْتَغِيًا مَا عِنْدَ اللَّهِ رَاعِيًا فِيمَا وَعَدَ اللَّهُ

ص: ۵۴۹

۱- پس خدا این آیه را در حق شما نازل کرد: به درستی که خدا از مؤمنان خرید جانها و اموالشان را، که در عوض به آنها بهشت برای آنان باشد، و در راه خدا پیکار می کنند، پس می کشند و کشته می شوند، وعده ای است بر او، محقق شده در تورات و انجیل و قرآن، و کیست که به عهد خود وفادارتر از خدا باشد، پس شادی کنید به معامله ای که انجام دادید، و این است آن رستگاری بزرگ آنانند توبه کنندگان، عبادت کنندگان، روزه گیران، رکوع کنندگان، سجود کنندگان، امرکنندگان به معروف، نهی کنندگان از منکر، و نگهبانان حدود خدا، و به مؤمنان بشارت ده، شهادت می دهم ای امیر مؤمنان، که شک کننده در باره تو به رسول امین ایمان نیاورده، و اینکه روی گرداننده از ولایت تو به ولایت غیر، معاندانه روی گردان از دین است، دین میانه ای که پروردگار جهانیان برای ما پسندیده، و آن را روز غدیر به ولایت تو کامل نموده است، و گواهی می دهم که در این گفته خدای عزیز رحیم، مقصود تویی: به حقیقت این است راه راست من، از آن پیروی کنید، و راههای دیگر را پیروی ننمایید، که شما را از راه او پراکنده کند، به خدا سوگند گمراه شد، و گمراه کرد کسی که از غیر تو پیروی نمود، و کسی که تو را دشمن داشت، ستیزه ورزان از حق روی گرداند.

۲- خدایا امرت را شنیدیم. و اطاعت کردیم و راه راست تو را پیروی نمودیم پروردگارا ما را هدایت کن، و بعد از اینکه ما را به طاعت هدایت کردی دل هایمان را منحرف مساز، و ما را از سپاسگزاران نعمتهایت قرار ده، و شهادت می دهم که تو پیوسته با هوای نفس مخالف، و با پرهیزکاری هم پیمان، و به فرو خوردن خشم توانا و گذشت کننده از مردم و آمرزنده آنان بودی، و زمانی که خدا معصیت می شود خشمناک، و هنگامی که اطاعت می شود خشنودی به آنچه خدا با تو پیمان بسته بود عامل بودی، و آنچه نگهداری اش از تو خواسته شده بود رعایت نمودی، و آنچه به تو سپرده شده بود حفظ کردی، و آنچه از حق بر عهده ات نهاده شده بود رساندی، و آنچه را به آن وعده داده شدی به انتظار نشستی، و شهادت می دهم که از روی زبونی محافظه کاری نکردی، و در اثر بی تابی و عجز از گرفتن حقت باز نایستادی، و به خاطر ترس و وحشت، از پیکار با غضبان ولایت قدم به عقب نگذاشتی، و به علت سستی بر خلاف آنچه خدا را خشنود می کند اظهار خشنودی ننموده، و برای

آنچه در راه خدا به تو در رسیده سست نشدی،

لَا تَحْفَلُ بِالنَّوَابِ وَ لَا تَهْنُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ، (۱) وَ لَا تَحْجِمُ عَنْ مُحَارِبِ أَوْفِكَ مَنْ نَسَبَ غَيْرَ ذَلِكَ إِلَيْكَ وَ افْتَرَى بَاطِلًا عَلَيْكَ وَ أَوْلَى لِمَنْ عِنْدَ عَنكَ لَقَدْ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ الْجِهَادِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى صَبْرَ احْتِسَابٍ وَ أَنْتَ أَوْلَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ صَلَّى لَهُ وَ جَاهَدَ وَ أَبَدَى صِيْفَحَتَهُ فِي دَارِ الشُّرْكِ وَ الْأَرْضِ مَشْحُونَهُ ضَلَالَهُ وَ الشَّيْطَانَ يُعْبُدُ جَهْرَةً وَ أَنْتَ الْقَائِلُ لَا تَزِيدُنِي كَثْرَةَ النَّاسِ حَوْلِي عِزَّةً وَ لَا تَفَرُّقُهُمْ عَنِّي وَ خَشَهُ وَ لَوْ أَسَلِمَنِي النَّاسُ جَمِيعًا لَمْ أَكُنْ مُتَضَرِّعًا اعْتَصِمْتَ بِاللَّهِ فَعَزَزْتَ وَ آثَرْتَ الْمَآخِرَةَ عَلَى الْمَأُولَى فَزَهَدْتَ وَ أَيَّدَكَ اللَّهُ وَ هَيَّدَاكَ وَ أَخْلَصَكَ وَ اجْتَبَاكَ فَمَا تَنَاقَضَتْ أَعْمَالُكَ وَ لَا اخْتَلَفَتْ أَقْوَالُكَ وَ لَا تَقَلَّبَتْ أَحْوَالُكَ وَ لَا ادَّعَيْتَ وَ لَا افْتَرَيْتَ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَ لَا شَرِهْتَ إِلَى الْحَطَامِ وَ لَا دَنَسَيْكَ الْأَثَامُ وَ لَمْ تَزَلْ عَلَى بَيْنِهِ مِنْ رَبِّكَ وَ يَقِينٍ مِنْ أَمْرِكَ تَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ أَشْهَدُ شَهَادَةَ حَقٍّ، (۲) وَ أُقْسِمُ بِاللَّهِ قَسَمَ صِدْقٍ أَنْ مُحَمَّدًا وَ آلَهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ سَادَاتُ الْخَلْقِ وَ أَنْكَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنْكَ عَيْدُ اللَّهِ وَ وَثِيهِ وَ أَخُو الرَّسُولِ وَ وَصِيُّهُ وَ وَارِثُهُ وَ أَنَّهُ الْقَائِلُ لِمَكَ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَا آمَنَ بِي مَنْ كَفَرَ بِكَ وَ لَا أَقَرَّ بِاللَّهِ مَنْ جَحَدَكَ وَ قَدْ ضَلَّ مَنْ صَدَّ عَنْكَ وَ لَمْ يَهْتَدِ إِلَى اللَّهِ وَ لَا إِلَهَ مِنْ لَّا يَهْتَدِي بِكَ وَ هُوَ قَوْلُ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى إِلَى وَ لَائِكَ مَوْلَايَ فَضْلُكَ لَا يَخْفَى وَ نُورُكَ لَا يُطْفَأُ

ص: ۵۵۰

۱- و به خاطر ترس و زبونی از خواستن حقت ناتوان و درمانده نگشتی، پناه به خدا از اینکه چنین باشی، بلکه زمانی که مورد ستم واقع شدی. به حساب پروردگارت گذاشتی، و کارت را به او واگذار کردی، و ستمکاران را پند دادی ولی نپذیرفتند، و اندرز دادی ولی قبول نکردند، و آنان را از خدا ترساندی، ولی نترسیدند، و شهادت می دهی که تو ای امیر مؤمنان در راه خدا به حق جهاد کردی، تا اینکه خدا تو را بجوارش فرا خواند، و به اختیارش تو را به جانب خود قبض روح کرد، و حجتت را بر دشمنان ختم کرد، با به قتل رساندن تو را، تا حجت به سود تو و زیان باشد همراه با آنچه برای تو بود از حجت های رسا بر همه خلق. سلام بر تو ای امیر مؤمنان، خدا را خالصانه عبادت کردی، و صابرا نه در راه خدا جهاد نمودی، و به حساب خدا جانبازی کردی، و به کتابش عمل نمودی، و روش پیامبرش را پیروی کردی، و نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و به معروف امر کردی، و تا توانستی از منکر نهی نمودی طالب بودی آنچه را نزد خداست، راغب بودی در آنچه خدا وعده داد، کاسه صبرت از پیش آمدها لبریز نشد، و هنگام سختی ها سست نگشتی،

۲- از مقابل هیچ جنگجویی بازنگشتی، آنکه غیر این امور را به تو نسبت داد تهمت زد، و به باطل دروغ بر تو بست، و مرگ بر کسی که با اصرار بر مخالفت با تو از تو روی گرداند، به راستی در راه خدا به حق جهاد کردی، و بر آزار مردم به نیکی صبر کردی صبری به حساب خدا، تویی اول کسی که به خدا ایمان آوردی، و برای او نماز خواندی، و جهاد کردی، و خود را در خانه شرک برای حق آشکار نمودی، در حالی که زمین انباشته به گمراهی بود، و شیطان آشکارا عبادت می شد، و تویی گوینده این سخن: کثرت مردم در پیرامونم عزتی به من نیفزاید و پراکنده شدن شان ترسی به من اضافه نکند، اگر همه مردم از من دست بردارند، نالان نشوم، پناهنده به خدا شدی و عزت یافتی، آخرت را بر دنیا برگزیدی و پارسا گشتی، خدا تأییدت نمود و راهنمایی فرمود، و در گردونه خلوص قرار داد، و تو را برگزید، کردارهایت ضد و نقیض نشد، گفتارهایت اختلاف نیافت، حالاتت زیور و نگشت، ادعای بیهوده نکردی، و بر خدا دروغ نبستی، و به متاع اندک دنیا طمع نورزیدی، گناهان تو را آلوده نساخت، همواره امورت بر پایه برهانی از سوی پروردگارت بود، در کارت بر یقین بودی، به سوی حق و راه مستقیم

هدایت می نمودی، شهادت می دهم شهادت حق،

[لَا يُطْفَى] وَأَنْ مَنْ جَعَلَكَ الظُّلْمُ الْأَشَقَى مَوْلَايَ أَنْتَ الْحُجَّةُ عَلَى الْعِبَادِ وَالْهَادِي إِلَى الرَّشَادِ وَالْعِيْدَةُ لِلْمَعَادِ مَوْلَايَ لَقَدْ رَفَعَ اللَّهُ فِي الْأَوْلَى مَنْزِلَتَكَ وَأَعْلَى فِي الْأَخِرَةِ دَرَجَتَكَ وَبَصَّرَكَ مَا عَمِيَ عَلَى مَنْ خَالَفَكَ وَحَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ مَوَاهِبِ اللَّهِ لَكَ، (١) فَلَعَنَ اللَّهُ مُسِيحِي الْحُزْمَةِ مِنْكَ وَذَاتِي الْحَقِّ عَنكَ وَأَشْهَدُ أَنَّهُمُ الْأَخْسِرُونَ الَّذِينَ تَلَفَّحُوا وَجُوهَهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالْحُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَا أَقْدَمْتَ وَلَا أَحْجَمْتَ وَلَا نَطَقْتَ وَلَا أَمْسَيْتَ إِلَّا بِأَمْرِ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ قُلْتَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ نَظَرْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ قَدْ مَا فَقَالَ يَا عَلِيُّ أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَ أَعْلَمُكَ أَنَّ مَوْتَكَ وَحَيَاتَكَ مَعِي وَ عَلَى سُنَّتِي فَوَاللَّهِ مَا كَذِبْتُ وَلَا كُذِّبْتُ وَلَا ضَلَلْتُ وَلَا ضَلَّ بِي وَلَا نَسَيْتُ مَا عَهَدْتُ إِلَيْ رَبِّي وَ إِنِّي لَعَلِّي بَيْنَهُ مِنْ رَبِّي بَيْنَهُمَا لِنَبِيِّ لِي وَ إِنِّي لَعَلِّي الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ الْفِطْرَةُ لَفْظًا صَدَقْتَ وَ اللَّهُ وَ قُلْتَ الْحَقُّ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَاوَاكَ بِمَنْ نَاوَاكَ وَ اللَّهُ جَلَّ شَرُّهُ يَقُولُ: (٢) (هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ عَدَلَ بِكَ مِنْ فَرَضِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ لَا يَتِيكَ وَ أَنْتَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ وَ الذَّابُّ عَنْ دِينِهِ وَ الَّذِي نَطَقَ الْقُرْآنُ بِتَفْضِيلِهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَ مَغْفِرَةً وَ رَحْمَةً وَ كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) وَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ

ص: ٥٥١

١- و سوگند می خورم سوگند صدق، که محمد و خاندانش (درود خدا بر آنان باد) سروران خلقند، و اینکه تو مولای من و مولای همه مؤمنانی، تو بنده خدا و ولی او و برادر جانشین و وارث او هستی، و او گوینده این سخن به حضرت توست: سوگند به کسی که مرا به حق برانگیخت به من ایمان نیاورد آن که به تو کافر شد، و به خدا اقرار نمود آن که به انکار تو برخاست، گمراه شد کسی که مردم را از تو بازداشت، و به سوی خدا و به جانب من راه نیافت، و این گفتار پروردگار عز و جل من است: من آمرزنده ام آن کس را که توبه کرد، و ایمان آورد، و عمل شایسته انجام داد، سپس به سوی ولایت تو راه یابد. مولای من فضل تو مخفی نمی ماند، و نورت خاموش نگردد، و آن که تو را انکار کند ستمکار و بدبخت است، مولای من تو حجت بر بندگانی و راهنمای به سوی راه راستی، و ذخیره روز معادی، مولای من خدا مقامت را در دنیا بلند کرد، و درجه ات را در آخرت والا گردانید، و بینایت نمود به آنچه بر کسی که با تو مخالفت کرد پوشیده ماند، و بین تو و موهبت های خدا حجاب شد،

٢- لعنت خدا بر حلال شمارندگان حرمت، و دفع کنندگان حقت، و شهادت می دهم که آنان از زیانکارترین مردمی هستند که آتش چهره آنان را می سوزاند، و در میان دوزخ زشت و عبوس هستند، و شهادت می دهم که اقدام نکردی، و قدم به عقب نگذاشتی، و سخن نکفتی و باز نایستادی مگر به فرمان خدا و رسولش. خود فرمودی: سوگند به آن که جانم در دست اوست، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) به من نظر کرد، درحالی که پیش قدمانه شمشیر می زد، ایشان به من فرمود: ای علی تو نسبت به من به منزله هارونی نسبت به موسی، جز اینکه بعد از من پیغمبری نیست، و من تو را خیر می دهم که مرگ و زندگی تو با من و براساس راه و رسم من است، به خدا سوگند دروغ نگفتم، و به من دروغ گفته نشد، و گمراه نشدم و کسی به وسیله من گمراه نشده، و آنچه را پروردگارم با من عهد کرده فراموش نکردم، من بر بهانی از سوی پروردگارم هستم که برای پیامبرش بیان نموده و پیامبر نیز برای من بیان داشته است و من به راستی بر راه روشن هستم که آن را صریح می گویم با صراحت تمام، ای امیر مؤمنان به خدا سوگند راست گفتمی، و حق گفتمی. پس خدا لعنت کند کسی را

که تو را با آن که با تو دشمنی کرد برابر قرار داد، درحالی که خدا می فرماید:

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ . (۱) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ) أَشْهَدُ أَنَّكَ الْمَخْصُوصُ بِمِدْحَةِ اللَّهِ الْمُخْلِصُ لِطَاعَةِ اللَّهِ لَمْ تَبْغِ بِالْهُدَى بَدَلًا وَ لَمْ تُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّكَ أَحَدًا وَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى اسْتَجَابَ لِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِيكَ دَعْوَتَهُ ثُمَّ أَمَرَهُ بِإِظْهَارِ مَا أَوْلَاكَ لِأُمَّتِهِ إِعْلَاءً لِشَانِكَ وَ إِعْلَانًا لِزُهْرَانِكَ وَ دَخْضًا لِلْأَبَاطِيلِ وَ قَطْعًا لِلْمَعَادِيرِ فَلَمَّا أَشْفَقَ مِنْ فِتْنَةِ الْفَاسِقِينَ وَ اتَّقَى فِيكَ الْمُنَافِقِينَ أَوْحَى إِلَيْهِ رَبُّ الْعَالَمِينَ : (۲) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ) فَوَضَعَ عَلَى نَفْسِهِ أَوْزَارَ الْمَسِيرِ وَ نَهَضَ فِي رَمَضَاءِ الْهَجِيرِ فَخَطَبَ وَ أَسْمَعَ وَ نَادَى فَأَبْلَغَ ثُمَّ سَأَلَهُمْ أَجْمَعُ فَقَالَ هَلْ بَلَّغْتُمْ فَقَالُوا اللَّهُمَّ بَلَى فَقَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ ثُمَّ قَالَ أَلَسْتُ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا بَلَى فَأَخَذَ بِيَدِكَ وَ قَالَ : «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخْذَلْ مَنْ خَذَلَهُ» .

فَمَا آمَنَ بِمَا أُنزِلَ اللَّهُ فِيكَ عَلَى نَبِيِّهِ إِلَّا قَلِيلٌ وَ لَا زَادَ أَكْثَرَهُمْ غَيْرَ تَحْسِيرٍ وَ لَقَدْ أُنزِلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيكَ مِنْ قَبْلُ وَ هُمْ كَارِهُونَ: (۳) پس به آنچه خدا درباره تو بر پیامبرش نازل کرد، ایمان نیاورد

ص: ۵۵۲

۱- آیا کسانی که می دانند، با کسانی که نمی دانند برابرند؟ پس خدا لعنت کند کسی را که مساوی تو قرار داد، آن کس را که خدا ولایت را بر او واجب کرد، و حال اینکه تو ولیّ خدایی، و برادر رسول خدایی و دفاع کننده از دین خدایی، و کسی هستی که قرآن به برتری اش گویاست، خدای تعالی فرمود: خدا جهاد کنندگان را بر نشستگان برتری داد به اجر بزرگ، درجات و مغفرت و رحمت از جانب او برای جهاد کنندگان است، و خدا همواره آمرزنده و مهربان است و خدای تعالی فرمود: آیا آب دهی به حاجیان و آب دادن در مسجد الحرام را قرار داده اید همانند آن کس که به خدا و روز جزا ایمان آورده، و در راه خدا جهاد کرده است؟ هرگز پیش خدا برابر نیستند، خدا گروه ستمکاران را هدایت نمی کند.

۲- آنان که ایمان آورده اند و هجرت کردند، و در راه خدا با اموال و جان هایشان جهاد کردند، از جهت مقام به نزد خدا برترند، و ایشان رستگارانند، نویدشان می دهد پروردگارشان به رحمتی از جانب خود و خشنودی، و بهشت هایی که در آنها نعمت پایدار برای آنان باشد. در آن بهشت ها جاودانند، به راستی که نزد خدا پاداشی بزرگ است. شهادت می دهیم که تو به ستایش خدا مخصوص گشته ای، و مخلص در طاعت خدایی، برای هدایت جایگزینی نجستی، و در بندگی پروردگارت احدی را شریک نساختی، خدای تعالی دعای پیامبرش (درود خدا بر او و خاندانش) را در حق تو اجابت کرد، سپس اظهار آنچه تو را سزاوار حکومت بر ملتش کرده بود به او فرمان داد، برای بالا بردن شأنت، و علنی ساختن برهانت، و دفع باطلها، و بریدن بهانه ها، پس زمانی که از آشوب اهل فسق بیمانک شد، و درباره تو در برابر منافقان محافظه کاری کرد، پروردگار جهانیان به او وحی کرد:

۳- ای رسول! آنچه از پروردگارت به تو نازل شده به مردم برسان، اگر انجام ندهی پیام خدا را نرسانده ای، خدا تو را از مردم حفظ می کند پس او بارهای سنگین سفر را بر دوش جان نهاد، و در حرارت شدید نیمه روز برخاست، سخنرانی کرد و شنواند، و فریاد زد، پس پیام حق را رساند، سپس از همه آنها پرسید: آیا رساندم؟ گفتند: به خدا قسم آری. فرمود: خدایا

شاهد باش. سپس به مردم خطاب کرد: آیا من آن نیستم که به مؤمنان از خود آنان سزاوارترم؟ گفتند: آری، پس دست تو را گرفت، و فرمود: هرکه را که من مولای اویم، پس این علی مولای اوست، خدایا دوست بدار هرکه او را دوست دارد، و دشمن بدار هرکه او را دشمن دارد، و یاری کن کسی را که یاری اش کند، و خوار کن هرکه خوارش سازد.

جز عده ای اندک، و اکثرشان را نيفزود جز زيانكارى، پيش از آن نيز خدا در حق تو اين آيه را ناز کرد درحالى كه آنان دوست نداشتند:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ رَبَّنَا لَا تُلْغُ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ .)

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَالْعَنْ مَنْ عَارَضَهُ وَاسْتَكْبَرَ وَكَذَّبَ بِهِ وَكَفَرَ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ. (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَأَوَّلَ الْعَابِدِينَ وَأَزْهَدَ الزَّاهِدِينَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَصِلْمَاتِهِ وَتَحِيَّاتِهِ أَنْتَ مُطْعِمُ الطَّعَامِ عَلَى حُبِّهِ مَشْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا لَوْجِهِ اللَّهُ لَا تُرِيدُ مِنْهُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا وَفِيكَ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَ يُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَ مَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) وَ أَنْتَ الْكَاطِمُ لِلْغَيْظِ وَ الْعَافِي عَنِ النَّاسِ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ وَ أَنْتَ الصَّابِرُ فِي الْبُاسِيَاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ حِينَ الْيَأْسِ وَ أَنْتَ الْقَاسِمُ بِالسُّوْيَةِ وَ الْعَادِلُ فِي الرَّعْيَةِ وَ الْعَالِمُ بِخُدُودِ اللَّهِ مِنْ جَمِيعِ

ص: ۵۵۳

۱- ای کسانی که ایمان آورده اید، هر که از شما از دینش برگردد، خدا به زودی قومی را بیاورد، که آنها را دوست دارد، و آنها هم خدا را دوست دارند، بر مؤمنان نرمند، و بر کافران سخت، در راه خدا جهاد کنند، از سرزنش سرزنش کنندگان نمی ترسند، این است فضل خدا، به هر که بخواهد عنایت می کند، خدا گسترنده و دانا است. جز این نیست که شما ولی خدا و رسول او و همه آنانی هستند که ایمان آورند، و آنانی که نماز را بر پا می دارند و زکات می دهند، درحالی که رکوع کننده اند، و هر که با خدا و رسولش و کسانی که ایمان آوردند دوستی کند، پس حزب خدا حزب پیروز است. پروردگارا به آنچه نازل کردی ایمان آوردیم، و از پیامبر پیروی نمودیم، پس ما را با گواهان بنویس. پروردگارا دل های ما را پس از آنکه هدایت مان کردی منحرف مساز، و به ما از نزد خود رحمتی ببخش، که تو بسیار بخشنده ای خدایا ما می دانیم که این گفتار از نزد تو حق است، پس لعنت کن کسی را که با آن معارضه کرد، و به آن کبر ورزید، و آن را تکذیب کرد، و کافر شد، و زود است بدانند کسانی که ستم کردند، به چه بازگشت گاهی برگردند.

الْبَرِيَّةِ وَاللَّهِ تَعَالَى أَخْبَرَ عَمَّا أَوْلَاكَ مِنْ فَضْلِهِ بِقَوْلِهِ: (۱) «أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا - بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ » وَ أَنْتَ الْمَخْصُوصُ بِعِلْمِ التَّنْزِيلِ وَ حُكْمِ التَّأْوِيلِ وَ نَصِّ الرَّسُولِ وَ لَكَ الْمَوَاقِفُ الْمَشْهُودَةُ وَ الْمَقَامَاتُ الْمَشْهُورَةُ وَ الْأَيَّامُ الْمَذْكُورَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ إِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَ بَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَ تَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَ زُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا وَ إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا. (۲) وَ إِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَ يَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَ مَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا وَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ لَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ مَا زَادَهُمْ إِلَّا - إِيْمَانًا وَ تَسْلِيمًا فَكَتَلَتْ عَمْرُهُمْ وَ هَزَمَتْ جَمْعَهُمْ وَ رَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمَّ يَنَالُوا خَيْرًا وَ كَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَ كَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا وَ يَوْمَ أُحُدٍ إِذْ يَصِفُّ عِدُونَ وَ لَا يَلُؤُونَ عَلَيَّ أَحَدٍ وَ الرَّسُولُ يَدْعُوهُمْ فِي أُمَّرَاهُمْ وَ أَنْتَ تَدُودُ بُهْمٍ الْمُشْرِكِينَ عَنِ النَّبِيِّ ذَاتِ الْيَمِينِ وَ ذَاتِ الشِّمَالِ حَتَّى رَدَّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْكَمَّا خَائِفِينَ وَ نَصَرَ بَكَّ الْخَاذِلِينَ وَ يَوْمَ حُنَيْنٍ عَلَيَّ مَا نَطَقَ بِهِ التَّنْزِيلُ: (۳) « إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ ضَاعَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيَّ رَسُولِهِ وَ عَلَيَّ الْمُؤْمِنِينَ » وَ الْمُؤْمِنُونَ أَنْتَ وَ مَنْ يَلِيكَ وَ عَمَّكَ

ص: ۵۵۴

۱- سلام بر تو ای امیر مؤمنان و سرور جانشینان، و رأس عبادت کنندگان، و پارساترین پارسایان، و رحمت خدا و برکات و درودها و تحیاتش بر تو باد، تویی خوراننده طعام در حال دوست داشتن آن، به درمانده و یتیم و اسیر تنها به خاطر خشنودی خدا، که از آنها پاداش و سپاسی نمی خواستی، و خدای تعالی در حق تو چنین گفت: دیگران را بر خود ترجیح می دهند، گرچه خود تهیدست باشند، هر که از بخل وجودش محفوظ ماند پس آنانند از رستگاران، تویی فروبرنده خشم، و گذشت کننده از مردم، و خدا نیکوکاران را دوست دارد، تویی صبرکننده در تنگدستی و پریشان حالی و به هنگام جنگ، تویی بخش کننده به برابری، و دادگر در میان ملت، و آگاه به مقررات خدا، از میان همه انسانها، خدای تعالی خبر داد از آنچه سزاوار کرده تو را از فضلش به گفته اش:

۲- آیا کسی که مؤمن است همانند کسی است که فاسق است؟ هرگز برابر نیستند. امیا کسانی که ایمان آورده اند، و کار شایسته کردند، برای آنها بهشت های خویش جایگاه جهت پذیرایی به پاداش آنچه انجام دادند، و تویی اختصاص یافته به علم قرآن، و حکم تأویل، و صریح گفتار پیامبر، و تورا است موقعیت های گواهی شده، و مقامات مشهور، و روزهای یاد شده، روز بدر، و روز احزاب آن زمان که چشمها منحرف، و جانها به گلوها رسید، و به خدا گمان می بردید، گمان های گوناگون، در آنجا اهل ایمان آزمایش شدند، و دچار تزلزل روحی گشتند تزلزل سخت. آن هنگام اهل نفاق و آنان که در دل هایشان بیماری بود گفتند: خدا و رسولش جز فریب به ما وعده ندادند.

۳- و در آن زمان گروهی از آنان گفتند: ای اهل مدینه جایی برای شما نیست، باز گردید، و جمعی از آنان از پیامبر اجازه می خواستند، می گفتند: خانه های ما باز و بی حفاظ است و حال آنکه بی حفاظ نبود، آنان جز فرار از جنگ قصدی نداشتند، و خدای تعالی فرمود: همینکه اهل ایمان دسته های کفر و شرک را دیدند گفتند: این همان است که خدا و رسولش به ما وعده داد، خدا و رسولش راست گفتند، و آنان را نيفزود مگر ایمان و تسلیم، پس عمرو قهرمان آنها را کشتی، و جمع آنان را فراری دادی، و خدا آنان را که کافر بود با خشمشان باز گرداند، درحالی که به غنیمتی دست نیافتند، و خدا جنگ را از اهل

ایمان کفایت کرد، و خدا نیرومند و عزیز است، و روز احد هنگامی که از اطراف پیامبر فرار می کردند، و به احدی اعتنا نمی نمودند، و پیامبر آنان را از پشت سرشان به کارزار دعوت می کرد، تو بودی که مشرکان را برای حفظ پیامبر به راست و چپ دفع می کردی، تا خدا گزند آنان را در حالی که ترسان بودند از شما دو بزرگوار برگرداند، و شکست خوردگان را به وسیله تو یاری کرد. و روز حنین، بنابر آنچه قرآن در این آیه به آن گویا شد:

الْعَبَّاسُ يُنَادِي الْمُنْهَرِمِينَ: يَا أَصْحَابَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ يَا أَهْلَ بَيْعَةِ الشَّجَرَةِ حَتَّى اسْتَجَابَ لَهُ قَوْمٌ قَدْ كَفَيْتَهُمُ الْمُؤَنَةَ وَ تَكَفَّلَتْ دُونَهُمُ الْمُؤَنَةَ فَعَادُوا آيِسِينَ مِنَ الْمُؤَنَةِ رَاجِينَ وَعَدَّ اللَّهُ تَعَالَى بِالتَّوْبَةِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ: «ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَيَّ مَنْ يَشَاءُ» وَ أَنْتَ حَيَّاؤُ ذَرَجَةَ الصَّبْرِ فَائِزٌ بِعَظِيمِ الْمَاجِرِ وَ يَوْمَ خَيْبَرَ إِذْ أَظْهَرَ اللَّهُ خَوَرَ الْمُنَافِقِينَ وَ قَطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ وَ الْحَمِيدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ « وَ لَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤْلُونَ الْأَذْبَارَ وَ كَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسِيئًا « (١) مَوْلَايَ أَنْتَ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ وَ الْمَحَجَّةُ الْوَاضِحَةُ وَ النُّعْمَةُ السَّابِغَةُ وَ الْبُرْهَانُ الْمُنِيرُ فَهَيْئًا لَكَ بِمَا آتَاكَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِ وَ تَبَا لِسَانِكَ ذِي الْجَهْلِ شَهَدَتْ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ جَمِيعَ حُرُوبِهِ وَ مَغَازِيهِ تَحْمِيلُ الرَّايَةِ أَمَامَهُ وَ تَضْرِبُ بِالسَّيْفِ قُدَامَهُ ثُمَّ لِحَزْمِكَ الْمَشْهُورِ وَ بَصِيرَتِكَ فِي الْأُمُورِ أَمَرَكَ فِي الْمِيْوَاطِنِ وَ لَعَمْرِي يَكُنْ عَلَيْكَ أَمِيرٌ وَ كَمِ مِنْ أَمْرِ صِدْقٍ عَيْنِ إِمْضَاءِ عَزْمِكَ فِيهِ التَّقَى وَ اتَّبِعْ غَيْرَكَ فِي مِثْلِهِ الْهَوَى فَظَنَّ الْحَيَاهِلُونَ أَنَّكَ عَجَزْتَ عَمَّا إِلَيْهِ انْتَهَى ضَلُّ وَ اللَّهُ الظَّانُّ لِذَلِكَ وَ مَا اهْتَدَى وَ لَقَدْ أَوْضَحْتَ مَا أَشْكَلَ مِنْ ذَلِكَ لِمَنْ تَوَهَّم وَ امْتَرَى بِقَوْلِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ: (٢) «قَدْ يَرَى الْحَوْلُ الْقَلْبُ وَجْهَ الْحَيْلِ وَ دُونَهَا حَاجِزٌ مِنْ تَقْوَى اللَّهِ فِي دَعْوَاهَا رَأَى الْعَيْنِ وَ يَنْتَهِرُ فُرْصَتَهَا مِنْ لَا حَرِيحَهُ [حَرِيحَهُ] لَهُ فِي الدِّينِ»، صَدَقْتَ وَ اللَّهُ وَ خَيْرَ الْمُبْطِلُونَ وَ إِذْ مَا كَرَّكَ النَّاكِثَانِ فَقَالَ نُرِيدُ الْعُمَرَةَ فَقُلْتَ لَهُمَا: «لَعَمْرُكُمَا مَا تُرِيدَانِ الْعُمَرَةَ لَكِنْ تُرِيدَانِ الْغُدْرَةَ» فَأَخَذْتَ الْبَيْعَةَ عَلَيْهِمَا وَ جَدَّدْتَ الْمِيثَاقَ فَجَدَّأَ فِي النِّفَاقِ فَلَمَّا تَبَهَّتْهُمَا

ص: ٥٥٥

١- «زمانی که نفرات زیاد شما باعث شکفتی شما شد، ولی شما را به هیچ وجه بی نیاز نکرد، و زمین با آن فراخی اش بر شما تنگ شد، سپس روی گردانده فرار کردید. آنگاه خدا آرامش خود را بر رسولش و بر مؤمنان نازل فرمود». «مؤمنان» تو بودی و همراهانت، و عمویت عباس شکست خوردگان را صدا می زد: ای اصحاب سوره بقره، ای اهل بیت شجره، تا جماعتی به او پاسخ دادند، که تو رنج آنها را کفایت کردی، و به جای آنها کمک را عهده دار شدی، پس نومید از پاداش برگشتند، و امیدوار به وعده خدای تعالی به توبه، و این است سخن خدا که عظیم باد یادش: «آنگاه خدا توبه می پذیرد پس از آن، توبه کسی را که بخواهد، درحالی که تو درجه صبر را به دست آوردی، و به مزد بزرگ پیروز شدی، و روز خبیر که خدا شکست منافقان را آشکار کرد، و دنباله کافران را برید، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان، درحالی که آنها از پیش با خدا پیمان بسته بودند که فرار نکنند، و به یقین پیمان خدا مورد بازخواست است.

٢- مولاى من تویی حجت رسا، و راه روشن، و نعمت کامل، و برهان تابناک، پس گوارا باد تو را، آنچه خدا از برتری به تو داد، و نابود باد دشمن نادانت، با پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش) در تمام جنگها و لشکرکشی هایش حاضر بودی، پیشاپیش پرچم اسلام را به دوش می کشیدی، و در برابرش شمشیر می زدی، سپس تنها برای تدبیر و کاردانی مشهودت و بینایی ات در امور، در تمام میدانها تو را به فرماندهی می گماشت، و امیری بر تو نبود، چه بسیار کارهایی که تقوا مانع اجرای تصمیمت در آنها شد، اما جز تو در مثل آن از هوای نفس پیروی کرد، پس نادانان گمان کردند، که تو از آنچه او به آن رسید عاجز شدی، به خدا قسم گمان کننده اینچنین گمراه شد و را نیافت، و تو واضح ساختی آنچه مشکل شده بود از این امور، برای آن که توهم و تردید کرد به گفتارت، درود خدا بر تو که فرمودی:

عَلَىٰ فِعْلِهِمَ أَغْفَلًا وَعَادًا وَمَا أَتَفَعَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ثُمَّ تَلَاهُمَا أَهْلُ الشَّامِ فَسَبَّزَتْ إِلَيْهِمْ بَعْدَ الْإِعْدَارِ وَهُمْ لَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ وَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ هَمَّجٌ رَعَاعٌ ضَالُّونَ وَبِالَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ فِيكَ كَافِرُونَ وَ لِأَهْلِ الْخِلَافِ عَلَيْكَ نَاصِرُونَ وَقَدْ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَىٰ بِاتِّبَاعِكَ وَنَدَبَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَىٰ نَصْرِكَ وَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: (١)

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) مَوْلَايَ بِكَ ظَهَرَ الْحَقُّ وَقَدْ نَبَّذَهُ الْخَلْقُ وَ أَوْضَحَّتِ الشُّنَنَ بَعْدَ الدُّرُوسِ وَ الطَّمْسِ فَلَكَ سَابِقَةُ الْجِهَادِ عَلَىٰ تَصْدِيقِ التَّنْزِيلِ وَ لَكَ فَضِيلَةُ الْجِهَادِ عَلَىٰ تَحْقِيقِ التَّأْوِيلِ وَ عِدُّوكَ عَدُوَّ اللَّهِ جَاحِدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ يَدْعُو بَاطِلًا وَ يَحْكُمُ جَائِرًا وَ يَتَأَمَّرُ غَاصِبًا وَ يَدْعُو حِزْبَهُ إِلَى النَّارِ وَ عَمَّارٌ يُجَاهِدُ وَ يُنَادِي بَيْنَ الصَّفِينِ الرَّوَاحِ الرَّوَاحِ إِلَى الْجَنَّةِ وَ لَمَّا اسْتَسْقَى فُسَيْقَى اللَّبَنِ كَبَّرَ وَ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ آخِرُ شَرَابِكَ مِنَ الدُّنْيَا ضِيَاحٌ مِنْ لَبَنٍ ، (٢) وَ تَقْتُلُكَ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَّةُ فَاعْتَرَضَهُ أَبُو الْعَرَادِيهِ الْفَزَارِيُّ فَقَتَلَهُ فَعَلَىٰ أَبِي الْعَرَادِيهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ لَعْنَةُ مَلَائِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ أَجْمَعِينَ وَ عَلَىٰ مَنْ سَلَّ سَيْفَهُ عَلَيْكَ وَ سَلَّتْ سَيْفَكَ عَلَيْهِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُنَافِقِينَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ وَ عَلَىٰ مَنْ رَضِيَ بِمَا سَاءَكَ وَ لَمْ يَكْرَهُهُ وَ أَغْمَضَ عَيْنَهُ وَ لَمْ يُنْكِرْ أَوْ أَعْيَانَ عَلَيْكَ بِيَدٍ أَوْ لِسَانٍ أَوْ قَعِيدٍ عَنْ نَصْرِكَ أَوْ خَذَلَ عَنِ الْجِهَادِ مَعَكَ أَوْ غَمَطَ فَضْلَكَ وَ جَحَدَ حَقَّكَ أَوْ عَدَلَ بِكَ مَنْ جَعَلَكَ اللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِ مِنْ نَفْسِهِ وَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ سَلَامُهُ

ص: ٥٥٦

١- گاهی انسان زبردست و چیره روی چاره را می بیند، ولی در برابرش پرده ای از تقوای خداست، در نتیجه روی چاره را آشکار رها می کند، ولی فرصت آن را غنیمت می داند کسی در امر باکی ندارد، به خدا سوگند راست گفتم، و یاوه سرایان دچار زیان شدند، هنگامی که آن دو عهدشکن [طلحه و زبیر] با تو به فریبکاری برخاستند، و گفتند قصد عمره داریم، به آنان گفتم: به جان خودتان قسم: قصد عمره ندارید، بکله قصد خیانت دارید، در نتیجه از آن دو نفر بیعت گرفتم، و پیمان را محکم کردم، پس در نفاق کوشیدند، زمانی که بر کار نادرستشان آگاهشان کردم، بی توجهی کردند، و به کار خویش بازگشتند، ولی بهره مند نشدند، و سرانجام کار هر دو خسران شد سپس اهل شام خیانت آن دو را دنبال کردند، و تو پس از بستن راه غدر بر آنان به سویشان حرکت کردی، ولی آنها به دین حق گردن نهادند. و در قرآن تدبیر نمودند، بی خردان پست و گمراهان ناجوانمرد، به آنچه در حق تو بر محمد نازل شده بود کافرنده، و یاوران مخالف تو، درحالی که خدا به پیروی از تو امر کرد، و مؤمنان را به یاری تو فرا خواند، و فرمود خدای عز و جل:

٢- ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را پروا کنید، و با راستگویان باشید. مولاى من حق بر تو نمایان شد، درحالی که مردم آن را به یک سو انداختند، و تو روشهای دینی را پس از کهنگی و نابودی آشکار ساختی، تو راست پیشینه جهاد بر پایه تصدیق به قرآن، و تو راست فضیلت جهاد بر پایه تحقق تأویل، و دشمن تو دشمن خدا، و انکارکننده رسول خدا است، دعوت می کند دعوت باطل، حکومت می کند به ستم، فرمان می دهد غاصبانه، دارودسته اش را به دوزخ می خواند، درحالی که عیار جهاد می کرد و میان دو لشکر فریاد می زد: کوچ کنید، کوچ کنید به سوی بهشت، و زمانی که آب خواست، با شیر سیراب شد و تکبیر زد و گفت: رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) به من فرمود: آخرین نوشیدنی ات از دنیا مخلوطی است از شیر،

و تَحِيَّاتُهُ وَ عَلَى الْمَأْتَمَةِ مِنَ آلِكَ الطَّاهِرِينَ، (۱) إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ الْأَمْرُ الْأَعْجَبُ وَ الْخَطْبُ الْأَفْطَحُ بَعِيدَ جَحْدِكَ حَقَّكَ غَضِبَ الصَّدِيقَهُ الطَّاهِرَهُ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةَ النَّسَاءِ فَدَكَ وَ رَدُّ شَهَادَتِكَ وَ شَهَادَةِ السَّيِّدَيْنِ سِيَّالَتِكَ وَ عِثْرَهُ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَ قَدْ أَعْلَى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الْمَأْتَمَةِ دَرَجَتَكُمْ وَ رَفَعَ مَنْزِلَتَكُمْ وَ آيَانَ فَضْلِكُمْ وَ شَرَّفَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ فَأَذْهَبَ عَنْكُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَكُمْ تَطْهِيراً قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعاً إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعاً وَ إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعاً إِلَّا الْمُصَلِّينَ فَاسْتَشَى اللَّهُ تَعَالَى نَبِيَّهُ الْمُصْطَفَى وَ أَنْتَ يَا سَيِّدَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ فَمَا أَعَمَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ عَنِ الْحَقِّ، (۲) ثُمَّ أَفْرُضُوكَ سَهْمَ ذَوِي الْقُرْبَى مَكْرَأً وَ أَحَادُوهُ عَنْ أَهْلِهِ جَوْرًا فَلَمَّا آلَ الْأَمْرُ إِلَيْكَ أَجْرَيْتَهُمْ عَلَى مَا أُجْرِيَا رَغْبَةً عَنْهُمْ بِمَا عِنْدَ اللَّهِ لَكَ فَأَشْبَهْتَ مَحْتَتَكَ بِهِمَا مَحَنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ عِنْدَ الْوَحْدَةِ وَ عَيْدِ الْأَنْصَارِ وَ أَشْبَهْتَ فِي الْبَيَاتِ عَلَى الْفِرَاشِ الذَّبِيحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ أَجَبْتَ كَمَا أَجَابَ وَ أَطَعْتَ كَمَا أَطَاعَ إِسْمَاعِيلُ صَابِراً مُحْتَسِباً إِذْ قَالَ لَهُ يَا بَنِيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبُحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَيَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ وَ كَذَلِكَ أَنْتَ لَمَّا أَبَاتَكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَمَرَكَ أَنْ تَضْجَعَ فِي مَرْقَدِهِ وَاقِياً لَهُ بِنَفْسِكَ أَسْرَعْتَ إِلَى إِجَابَتِهِ مُطِيعاً وَ لِنَفْسِكَ عَلَى الْقَتْلِ مُوْطِئاً، (۳) فَشَكَرَ اللَّهُ تَعَالَى طَاعَتَكَ وَ أَبَانَ عَنْ جَمِيلِ فِعْلِكَ بِقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ثُمَّ مَحْتَتَكَ يَوْمَ صَفِّينَ وَ قَدْ رُفِعَتِ الْمَصَاحِفُ حَيْلَهُ وَ مَكْرَأً فَأَعْرَضَ الشُّكَّ وَ عَزَفَ الْحَقُّ وَ

ص: ۵۵۷

۱- و تو را گروه متجاوز به قتل می رساند، پس ابو العادیه فزاری راه را بر عمار گرفت و او را کشت، بر ابو العادیه لعنت خدا و لعنت فرشتگان خدا و همه پیامبران، و لعنت بر کسی که شمشیر به روی تو کشید، و تو به روی او شمشیر کشیدی، ای امیر مؤمنان، از مشرکان و منافقان تا روز قیامت، و بر آن که خشنود شد به آنچه تو را غمگین ساخت، و غم تو را ناخوش نداشت و دیده برهم نهاد و بی تفاوت گذشت، و علّت و عاملش را نکار نکرد، یا علیه تو به دست و زبان کمک کرد، یا از یاری اش دست کشید، یا از جهاد نمودن به همراه تو، کناره گیری کرد، یا فضل تو را کوچک شمرد، و حقّت را انکار کرد، یا با تو برابر نمود کسی را که خدا قرار داد تو را سزاوارتر به او از خود او، و دروهای خدا و رحمت و برکات و سلام و تحیّاتش بر تو و بر امامان از خاندان پاک تو،

۲- فدک صدیقه طاهره زهرا سرور زنان، و نپذیرفتن گواهی تو و گواهی دو سرور از نژادت و عترت مصطفی است!! (درود خدا بر شما باد)، و حال آن که خدا درجه شما را بر امت برتر گرداند، و منزلت شما را رفیع قرار داد، و فضل و شرفتان را بر جهانیان آشکار ساخت، و پلیدی را از شما برد، و پاکتان ساخت پاک ساختنی ویژه، خدا عزّ و جلّ فرمود: انسان بسیار حریص آفریده شده، چون گزندی به او در رسد بی صبری کند، و چون خیری به او در رسد دریغ ورزد، چز نماز گزاران، پس خدای متعالی، پیامبر برگزیده اش را و تو را، ای سرور جانشیان از همه خلق استثنا کرد، پس آنان که به تو ستم کردند، چقدر از دیدن حق کور بودند،

۳- سپس سهم خویشان پیامبر را از باب فریب برای تو مقرّر داشتند، ولی به جور و ستم از اهلش برگرداندند چون حکومت به تو برگشت با خویشان پیامبر درحالی که از آن دو نفر روی گردان بودی، بخاطر پاداشی که نزد خدا برای تو بود، به همان صورت عمل کردی که آن دو نفر عمل کردند، پس گرفتاری تو به آن دو نفر به گرفتاری پیامبران (درود خدا بر ایشان) در هنگام تنهایی و بی یآوری شبیه شد، و در آرمیدن در بستر پیامبر شبیه به اسماعیل ذبیح (درود بر او) شدی چه آن که تو نیز

مانند او قبول کردی، و اطاعت نمودی به همان صورت که اسماعیل صابرا نه و پاداش خواهانه اطاعت کرد، وقتی که ابارهمی به و او گفت: «پسرم در خواب دیدم که ترا ذبح می کنم، بنگر که رأی تو چیست»؟ گفت: «پدر به آنچه دستور داده شده ای اقدام کن، اگر خدا بخواهد مرا از بردباران خواهید یافت»، و تو نیز زمانی که پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش) در بسترش خوابانددت و به تو فرمان داد در خوابگاهش بیارامی، و او را با جانت از شر دشمنانش حفظ کنی، فرمان بردارانه به پذیرش دعوتش شتافتی، و خورا برای کشته شدن آماده کردی،

اتَّبَعَ الظَّنُّ أَشْبَهَتْ مِخْنَهُ هَارُونَ إِذْ أَمَرَهُ مُوسَىٰ عَلَىٰ قَوْمِهِ فَتَفَرَّقُوا عَنْهُ وَهَارُونَ يُنَادِي بِهِمْ وَيَقُولُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ وَكَذَلِكَ أَنْتَ لَمَّا رُفِعَتِ الْمَصَاحِفُ قُلْتَ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهَا وَخُدِعْتُمْ فَعَصَوَكُم وَخَالَفُوا عَلَيْكُمْ وَاسْتَدْعَوْا نَصَبَ الْحَكَمِينَ فَأَيَّتَ عَلَيْهِمْ وَتَبَّرْنَا إِلَى اللَّهِ مِنْ فِعْلِهِمْ وَفَوْضَتَهُ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا أَسْفَرَ الْحَقُّ وَسِيفَهُ الْمُنْكَرُ وَاعْتَرَفُوا بِالزَّلَلِ وَالْجَوْرِ عَنِ الْقَصْدِ اخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِهِ وَالزُّمُوكَ عَلَى سِيفِهِ التَّحْكِيمَ الَّذِي أُيِّتَهُ وَ أَحْبُوهُ وَ حَظَرْتَهُ وَ أَبَاحُوا ذَنْبَهُمُ الَّذِي اقْتَرَفُوهُ، (١) وَ أَنْتَ عَلَى نَهْجِ بَصِيرَةٍ وَ هُدًى وَ هُمْ عَلَى سُنَنِ ضَلَالَةٍ وَ عَمَى فَمَا زَالُوا عَلَى النِّفَاقِ مُصْتَرِينَ وَ فِي الْغَىِّ مُتَرَدِّدِينَ حَتَّىٰ أَذَاقَهُمُ اللَّهُ وَبَيَّالَ أَمْرِهِمْ فَأَمَاتَ بِسَيْفِكَ مَنْ عَانَكَ فَشَقِي وَ هَوَىٰ وَ أَحْيَا بِحُجَّتِكَ مَنْ سَعِدَ فَهَدَىٰ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ غَادِيَةً وَ رَائِحَةٌ وَ عَاكِفَةٌ وَ ذَاهِبَةٌ فَمَا يُحِيطُ الْمَادِحُ وَصِفَكَ وَ لَا يُحِيطُ الطَّاعِنُ فَضْلَكَ أَنْتَ أَحْسَنُ الْخَلْقِ عِبَادَةً وَ أَخْلَصَهُمْ زَهَادَةً وَ أَذْبَهُمْ عَنِ الدِّينِ أَقَمْتَ حُدُودَ اللَّهِ بِجَهْدِكَ [بِجَهْدِكَ] وَ فَلَّتْ عَسَاكِرُ الْمَارِقِينَ بِسَيْفِكَ تُخَمِدُ لَهَبَ الْحُرُوبِ بَيْنَانِكَ وَ تَهْتِكُ سِيُورَ الشُّبُهَةِ بَيْنَانِكَ وَ تَكْشِفُ لَبْسَ الْبَاطِلِ عَنِ صَرِيحِ الْحَقِّ لَا تَأْخُذُكَ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ وَ فِي مَدْحِ اللَّهِ تَعَالَىٰ لَكَ غَنَىٰ عَنِ مَدْحِ الْمَادِحِينَ وَ تَقْرِيطِ الْوَاصِحِينَ، (٢) قَالَ اللَّهُ تَعَالَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا وَ لَمَّا رَأَيْتَ أَنَّ قَتَلْتَ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِيَةَ طِينًا وَ الْمَارِقِينَ

ص: ۵۵۸

۱- در نتیجه خدا از فرمان برداریت قدردانی کرد، و از کار زیسایت به گفتارش جل ذکره در قرآن پرده برداشت، آنجا که فرمود: «و از مردم کسی است که جانش را برای بدست آوردن خوشنودی خدا می فروشد» سپس گرفتاریت در جنگ صفین، درحالی که قرآن ها از روی حيله و فریب به نيزه ها بالا رفته بود، در نتیجه شك و تردید پیدا شد، و حق به يك سو افتاد، و از گمان پیروی شد، این گرفتاری ات شبیه به گرفتاری هارون شد، زماین که موسی او را بر قوم خود امارت داد، آنها از او پراکنده شدند، هارون بر سر آنان فریاد می زد و می گفت: ای مردم شما به گوساله آزمایش شده اید به درستی که پروردگار شما خدای بخشنده است، از من پیروی کنید. و از دستورم پیروی نمایید، گفتند همچنان روی آور به گوساله خواهیم بود، تا موسی به سوی ما باز گردد! و همچنین تو ای امیر مومنان، همین که قرآنها بالا رفت گفتی: ای ملت شما به آن آزمایش شدید و گرفتار نیرنگ گشته اید، اما از خواسته تو سرپیچی کردند، و با تو به مخالفت برخاستند، و گماشتن دو داور را از تو تقاضا نمودند، تو از تقاضای آنان سرباز زدی، و از عمل آنان به سوی خدا بیزاری جستی، و آن را به خودشان واگذاشتی، پس زمانی که حق آشکار شد، و خطای منکر روشن گشت، و به لغزش و انحراف از راه حق اعتراف کردند، پس از آن دچار اختلاف شدند، و از روی بی خردی تو را مجبور به پذیرفتن حکمیت کردند، حکمیتی که از آن سرباز زدی و آنان می خواستند و تو از آن باز داشتی، روا دانستند گناهانشان را که مرتکب شدند،

۲- تو بر راه بینایی و هدایت بودی، و ایشان بر روش های گمراهی و کوری، همچنان بر نفاق اصرار داشتند، و در گمراهی سرگردان بودند، تا خدا سنگینی کار ناپسندشان را به آنان چشانند، و کسی را که با تو دشمنی کرد با شمشیرت به نابودی کشید، پس بدبخت و نگون سار شد، و با حجت تو زنده کرد کسی را که سعادت یافت، و راهنمایی شد. درود خدا بر تو باد بامداد و شامگاه، در حضر و در سفر، بر وصفت مدح کننده ای احاطه نکند، و عیب جویی برتری ات را نابود ننماید، تو در عبادت بهترین خلقی، و در پارسایی خالص ترین آنانی، و در دفاع از دین سرسخت ترین ایشان، با کوششت حدود خدا را پیا

داشتی، و با شمشیرت اردوهای خارج از دین را فراری دادی، با سرانگشت هایت شعله جنگها را خاموش ساختی، و با بیان
پرده های شبه را دریدی، و آمیختگی باطل را از حق روشن برطرف کردی، سرزنش هیچ سرزنش کننده ای تو را در راه خدا
نگرفت، مدح خدای تعالی تو را بی نیاز کرد از مدح مدّاحان و ستایش وصف کنندگان،

وَصَدَقَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَدَهُ فَأَوْفَيْتَ بِعَهْدِهِ قُلْتَ أَمَا أَنْ أَنْ تُخْضَبَ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ أَمْ مَتَى يُبْعَثُ أَشْقَاهَا وَاثِقًا بِأَنَّكَ عَلَى بَيْنِهِ مِنْ رَبِّكَ وَبَصَّ يَرِهِ مِنْ أَمْرِكَ قَادِمٌ عَلَى اللَّهِ مُسْتَبِشِرٌ بَيْنِكَ الَّذِي بَايَعْتَهُ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ أَنْبِيَائِكَ وَ أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ بِجَمِيعِ لَعْنَاتِكَ ، (۱) وَ أَضْلِمِهِمْ حَرَّ نَارِكَ وَ الْعَنْ مَنْ غَضَبَ وَلَيْكَ حَقَّهُ وَ أَنْكَرَ عَهْدَهُ وَ جَحَدَهُ بَعِيدَ الْيَقِينِ وَ الْبَاقِرَارِ بِالْوِلَايَةِ لَهُ يَوْمَ أَكْمَلْتَ لَهُ الدِّينَ اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ ظَلَمَهُ وَ أَشْيَاعَهُمْ وَ أَنْصَارَهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِي الْحُسَيْنِ وَ قَاتِلِيهِ وَ الْمُنَابِعِينَ عِدُوَّهُ وَ نَاصِرِيهِ وَ الرَّاضِيَةَ بِنَقْلِهِ وَ خَاذِلِيهِ لَعْنَا وَبِيَلَا اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ مَا نَعِيهِمْ حُقُوقَهُمْ اللَّهُمَّ خَصَّ أَوَّلَ ظَالِمٍ وَ غَاصِبٍ لِي آلِ مُحَمَّدٍ بِاللَّعْنِ وَ كُلِّ مُسَدِّتٍ بِمَا سَنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ [وَ آلِ مُحَمَّدٍ] خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَى عَلِيِّ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ اجْعَلْنَا بِهِمْ مُتَمَسِّكِينَ وَ بَوْلَايَتِهِمْ مِنَ الْفَائِزِينَ الْأَمِينِينَ الَّذِينَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ. (۲)

مؤلف گوید: ما در کتاب «هدیه الزائرین» به سند این زیارت اشاره کردیم و اینکه این زیارت را هر روز از نزدیک و دور می شود خواند، و این فایده بزرگی است که البته مشتاقان به عبادت، و شائقان زیارت حضرت شاه ولایت علیه السلام آن را غنیمت خواهند شمرد.

زیارت دیگر روز غدیر

سؤم: زیارتی است که در کتاب «اقبال» از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: هرگاه در روز عید غدیر، کنار قبر شریف حضرت امیر مومنان علیه السلام باشی،

ص: ۵۵۹

۱- خدای تعالی فرمود: از مؤمنان مردانی هستند که به آنچه با خدا بر آن پیمان بسته بودند صادقانه وفا کردند، گروهی بر سر پیمان خود به شهادت رسیدند، و جمعی از آنان انتظار می شکنند، و به هیچ روی تغییر نکردند. زمانی که دیدی پیمان شکنان و ستمکاران و بیرون رفتگان از دین را کشتی، و رسول خدا (که درود خدا بر او و خاندانش باد) وعده اش را به تو راست گفته بود، و تو هم به عهدش وفا کردی، گفتی: آیا وقت آن نرسیده که این محاسن به خون سر رنگین شود؟ ، با چه زمان بدبخت ترین این ملت برای این کار برانگیخته می شود، اطمینان داشتی به اینکه بر پایه برهانی از پروردگارت و بصیرت از کارت هستی، وارد شونده بارگاه خدایی، شادان به معامله ای که انجام دادی، و این است آن راستگاری بزرگ. خدایا کشندگان پیامبران، و جانشینان انبیای را به تمام لعنتهای لعنت کن،

۲- و آنان را ملازم حرارت آتشت گردان، و لعنت کن کسی را که حق ولی ات را غضب کرد، و پیمانش را انکار نمود، و او را پس از یقین و اقرار به ولایتش روزی که دین را برای او کامل کردی منکر شد، خدایا قاتلان امیر مؤمنان و کسانی که به او ستم کردند، و پیروان و یاران آنان را لعنت کن. خدایا ستم کنندگان بر حسین را لعنت کن، و همچنین قاتلان، و پیروی کنندگان از دشمنش و یاوران دشمنش، و راضیان به قتلش، و دریغ کنندگان از یاری اش لعنتی شدید و سخت، خدایا لعنت کن اول ستمکاری که به خاندان محمد ستم کرد، و آنان را از حقوقشان بازداشت، خدایا اول ستمکار و غاصب حق خاندان محمد را به لعنت اختصاص ده، و هر پیروی کننده از آنچه او شیوه ساخت تا روز قیامت. خدایا درود فرست بر محمد خاتم

پیامبران، و بر علی سرور اوصیا، و خاندان پاکش، و ما را قرار ده از متمسکین به آنان، و از کامیابان به ولایت شان، و ایمنی ای که نه بیمی بر آنان است، و نه اندوهگین می شوند.

نزدیک قبر شریف آن جناب برو، و پس از نماز و دعا، و اگر در شهرهای دیگر باشی بعد از نماز اشاره کن به جانب آن حضرت، و دعا این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَليِّكَ وَ أَخِي نَبِيِّكَ وَ وَزِيرِهِ وَ حَبِيبِهِ وَ خَلِيلِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ خَيْرَتِهِ مِنْ أُسْرَتِهِ وَ وَصِيِّهِ وَ صِفْوَتِهِ وَ خَالِصِيَّتِهِ وَ أَمِينِهِ وَ وَلِيِّهِ وَ أَشْرَفِ عِزَّتِهِ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ أَبِي ذُرِّيَّتِهِ وَ بَابِ حِكْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِي إِلَى شَرِيْعَتِهِ وَ الْمَاضِي عَلَى سُنَّتِهِ وَ خَلِيفَتِهِ عَلَى أُمَّتِهِ سَيِّدِ الْمُسْلِمِينَ وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ قَائِدِ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَصِيفِيَّاكَ وَ أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ. (۱) اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغَ عَنْ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا حُمِّلَ وَ رَعَى مَا اسْتَحْفِظَ وَ حَفِظَ مَا اسْتَوْدَعَ وَ حَلَلَ حَلَالِكَ وَ حَرَّمَ حَرَامِكَ وَ أَقَامَ أَحْكَامِكَ وَ دَعَا إِلَى سَبِيلِكَ وَ وَالَى أَوْلِيَاءَكَ وَ عَادَى أَعْدَاءَكَ وَ جَاهَدَ النَّاكِثِينَ عَنْ سَبِيلِكَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ عَنْ أَمْرِكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلًا غَيْرَ مُدْبِرٍ لَا تَأْخُذُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ حَتَّى بَلَغَ فِي ذَلِكَ الرِّضَا وَ سَلَّمَ إِلَيْكَ الْقَضَاءَ وَ عَبْدَكَ مُخْلِصًا وَ نَصَحَ لَكَ مُجْتَهِدًا حَتَّى أَنَاهُ الْيَقِينُ فَتَقَبَّضْتَهُ إِلَيْكَ شَهِيدًا سَعيدًا وَلِيًّا تَقِيًّا رَضِيًّا زَكِيًّا هَادِيًّا مَهْدِيًّا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَ أَصِيفِيَّاكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» برای این روز شریف، زیارتی دیگر نقل کرده، که اختصاصش به این روز معلوم نیست و آن زیارت مرگب از دور زیارت است، که علامه

ص: ۵۶۰

۱- خدایا درود فرست بر ولیّ ات، و برادر پیامبرت، و وزیر و حبيب و دوستش، و جایگاه راز، و برگزیده از خانواده اش، و جانشینش، و پاک و خالص و امین و ولیّ اش و شریف ترین عترتش، آنان که به او ایمان آوردند، و پدر نسل و درگاه حکمت و گویای به حیّیت و دعوت کننده به شریعتش، و رهرو روشش، و جانشین او بر ملتش، سرور مسلمانان، و امیر مؤمنان، و پیشرو سپیدرویان، برترین درودی که بر یکی از خلق خود، و برگزیدگان و جانشینان پیامبرانت فرستادی،

۲- خدایا من شهادت می دهم که او از جانب پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) آنچه را بر عهده داشت رساند، و آنچه رساند، و آنچه نگهداری اش از او خواسته شده بود رعایت کرد، و آنچه را به او سپرده شده بود حفظ کرد، حلال کرد حلال را، و حرام کرد حرامت را، و پاداشت احکامت را و فرا خواند به راهت، و دوست داشت دوستانت را، و دشمن داشت دشمنانت را، و با پیمان شکنان از راهت، و ستمکاران، و خارج شدگان از فرمانت نبرد کرد، درحالی که شکیبایی به خرج داد، و به حساب خدا گذاشت، روی کنان نه روی گردان، و از سرزنش کنندگان، درراه خدا باکی به خود راه نداد، تا در این زمینه به مقام رضا رسید، و قضا را تسلیم تو کرد، و خالصانه تو را پرستید، و با کوششی سخت خیرخواهی نمود، تا مرگ او فرا رسید، پس به سوی خود شهید و خوشبخت و ولیّ پرهیزگار و پسندیده و پاک و هدایتگر و هدایت شده قبض روحش نمودی. خدای بر محمد و خاندان او درود فرست، برترین درودی که بر یکی از پیامبران و برگزیدگان فرستادی، ای پروردگار جهانیان.

مجلسی آنها را زیارت دوم و سوم کتاب «تحفه» قرار داده است.

زیارت امیرالمومنین علیه السلام در روز میلاد پیغمبر (ص)

دومین زیارت از زیارت مخصوصه حضرت امیر مؤمنان علیه السلام زیارت روز ولادت رسول خدا صلی الله علیه و آله است.

شیخ مفید و شهید و سید ابن طاووس رحمه الله روایت کرده اند که حضرت صادق علیه السلام امیر مؤمنان علیه السلام را در هفدهم ربیع الاول زیارت کرد به این زیارت، و آن را به ثقه جلیل القدر محمد بن مسلم ثقفی رضی الله عنه تعلیم داد، و به او فرمود: چون به مشهد امیر مؤمنان علیه السلام بیایی، غسل زیارت کن، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و خویش را به بوی خوش معطر کن، و به آرامی و وقار برو، چون به «باب السلام» یعنی درگاه حرم مطهر رسیدی، رو به قبله بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو و پس از آن بخوان

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى خَيْرِهِ اللَّهُ السَّلَامُ عَلَى الْبَشِيرِ النَّذِيرِ السَّرَاحِ الْمُنِيرِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى الطُّهْرِ الطَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَى الْعَلَمِ الزَّاهِرِ السَّلَامُ عَلَى الْمُنْصُورِ الْمُؤَيَّدِ السَّلَامُ عَلَى أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَى أَنْبِيَاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِينَ وَعِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَى مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْحَافِينَ بِهَذَا الْحَرَمِ وَبِهَذَا الضَّرِيحِ اللَّائِنِينَ بِهِ. (۱)

سپس به نزدیک قبر برو و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِمَادَ الْأَتْقِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الْأَوْلِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الشُّهَدَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا آيَةَ اللَّهِ الْعُظْمَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَامِسَ أَهْلِ الْعِبَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ الْأَتْقِيَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِضْمَةَ

ص: ۵۶۱

۱- سلام بر رسول خدا، سلام بر برگزیده خدا، سلام بر مژده دهنده بیم ده و چراغ نوربخش، و رحمت و برکات خدا، سلام بر پاک و پاکیزه، سلام بر پرچم درخشان، سلام بر یاری شده تأیید گشته، سلام بر ابو القاسم محمد، و رحمت و برکات خدا سلام بر پیامبران مرسل خدا، و بندگان شایسته حق، سلام بر فرشتگان خدا، که مقیم اطراف این حرم و این ضریح و پناهندگان به آنانند.

الْأَوْلِيَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْمُوحِدِينَ النَّجَبَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا خَالِصَ الْأَخْلَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَالِدَ الْأَيْمَةِ الْأَمَنَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ
 يَا صَاحِبَ الْحَوْضِ وَ حَامِلَ اللُّوَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا قَسِيمَ الْجَنَّةِ وَ لَظِي السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ شُرِّفَتْ بِهِ مَكَّةُ وَ مَنَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا
 بَحْرَ الْعُلُومِ وَ كَنْفَ [كَهْفَ] الْفُقَرَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ وُلِدَ فِي الْكَعْبَةِ وَ زُوِّجَ فِي السَّمَاءِ بِسَيْدَةِ النَّسَاءِ، (۱) وَ كَانَ شُهُودَهَا
 الْمَلَائِكَةَ الْأَضْيَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَضِيَّ بَاحِ الضِّيَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ خَصَّهُ النَّبِيُّ بِجَزِيلِ الْحِبَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ بَاتَ عَلَى
 فِرَاشِ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ وَ وَقَاهُ بِنَفْسِهِ شَرَّ الْأَعْدَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَسَامَى شَمْعُونُ الصَّفَا السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ أَنْجَى
 اللَّهُ سَيِّفِيْنَهُ نُوحَ بِاسْمِهِ وَ اسْمَ أَخِيهِ حَيْثُ التَّطَمَّ الْمَاءُ حَوْلَهَا وَ طَمَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ تَابَ اللَّهُ بِهِ وَ بِأَخِيهِ عَلَى آدَمَ إِذْ غَوَى
 السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا فُلْمَكَ النَّجَاهِ الَّذِي مِنْ رَبِّهِ نَجَا وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهُ هَوَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ خَاطَبَ الثُّعْبَانَ وَ ذُنِبَ الْفَلَا السَّلَامِ
 عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَهُ، (۲) السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى مَنْ كَفَرَ وَ أَنْابَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ ذَوِي
 الْأَلْبَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَعِيْدِنَ الْحُكْمِ وَ فَضِيْلَ الْخِطَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مِيْزَانَ يَوْمِ
 الْحِسَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا فَاصِلَ الْحُكْمِ النَّاطِقِ بِالصَّوَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُتَصَدِّقُ بِالْخَاتَمِ فِي الْمِحْرَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ
 كَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ بِهِ يَوْمَ الْأَخْزَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ الْوَحْدَانِيَّةَ وَ أَنْابَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا قَاتِلَ خَيْبَرَ وَ قَالِعَ
 الْبَابِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا مَنْ

ص: ۵۶۲

۱- سلام بر تو ای جانشین جانشینان، سلام بر تو ای تکیه گاه اهل تقوا، سلام بر تو ای سرپرست اولیا، سلام بر تو ای آقای
 شهیدان، سلام بر تو ای نشانه بزرگ خدا، سلام بر تو ای پنجمین اهل عبا، سلام بر تو ای پیشوای سپیدرویان با تقوا، سلام بر
 تو ای پناه اولیا، سلام بر تو ای زینت یکتاپرستان برگزیده، سلام بر تو ای خالص دوستان، سلام بر تو ای پدر امامان امین، سلام
 بر تو ای صاحب حوض، و حمل کننده پرچم، سلام بر تو ای بخش کننده بهشت و دوزخ، سلام بر تو ای که مکه و منی به او
 شرافت یافت، سلام بر تو ای دریای دانش ها، و پناه تهیدستان، سلام بر تو ای که در کعبه به دنیا آمد، و در آسمان با سرور
 زنان ازدواج داده شد

۲- و گواهانش فرشتگان برگزیده بودند، سلام بر تو ای چراغ روشن، سلام بر تو ای که پیامبر به عطای بزرگ اختصاصش
 داد، سلام بر تو ای که بر بستر خاتم پیامبران خوابید، و او را با جاننش از گزند دشمنان حفظ کرد، سلام بر تو ای که خورشید
 برایش بازگشت، و همطراز شمعون صفا شد، سلام بر تو ای که خدا کشتی نوح را به اسم او و برادرش نجات داد، آنجا که
 آب در پیرامونش به خروش آمد و لبریز شد، سلام بر تو ای که خدا به وسیله او و برادرش توبه آدم را پذیرفت، زمانی که به
 بیراهه شد، سلام بر تو ای کشتی نجاتی که هر کس متمسک به آن شد نجات یافت، و هر که از آن پس ماند سرنگون گشت،
 سلام بر تو ای که با اژدها و گرگ بیابان سخن گفت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای امیر مؤمنان،

دَعَاهُ خَيْرُ الْأَنْبَاءِ لِلْمَيِّتِ عَلَى فِرَاشِهِ فَأَسْلِمَ نَفْسَهُ لِلْمَيِّتِ وَ أَجَابَ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ لَهُ طُوبَى وَ حُسْنُ مَآبٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ عِصْمَةِ الدِّينِ وَ يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْمُعْجَزَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ نَزَلَتْ فِي فَضْلِهِ سُورَةُ الْعَادِيَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ كُتِبَ اسْمُهُ فِي السَّمَاءِ عَلَى الشَّرَاقِدَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُظْهِرَ الْعَجَائِبِ وَ الْآيَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْغَزَوَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُخْبِرًا بِمَا غَبَرَ وَ بِمَا هُوَ آتٍ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُخَاطَبَ ذُنُوبِ الْفُلُوتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتِمَ الْحَصَى وَ مُبَيِّنَ الْمُشْكِلَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ عَجِبَتْ مِنْ حَمَلَاتِهِ فِي الْوَعَى مَلَائِكَةُ السَّمَاوَاتِ، (۲) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ نَاجَى الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاهُ الصَّدَقَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَالِدَ الْأَيْمَةِ الْبُرْزَةِ السَّادَاتِ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِيَّ الْمُبْعُوثِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ خَيْرِ مَوْرُوثٍ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيَّيْنَ [الْمُؤْمِنِينَ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا غِيَاثَ الْمَكْرُوبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِصْمَةَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُظْهِرَ الْبِرَاهِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا طَهَ وَ يَسَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبْلَ اللَّهِ الْمُتَمِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ تَصَدَّقَ فِي صِيْلَاتِهِ بِخَاتِمِهِ عَلَى الْمُسْكِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَالِعَ الصَّخْرَةِ عَنْ فَمِ الْقَلِيبِ وَ مُظْهِرَ الْمَاءِ الْمَعِينِ، (۳) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ النَّاطِرَةَ وَ يَدَهُ الْبَاسِطَةَ وَ لِسَانَهُ الْمُعَبِّرَ عَنْهُ فِي بَرِيَّتِهِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ مُسْتَوْدَعَ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ صَاحِبَ لُؤَاءِ الْحَمِيدِ وَ سَاقِي أَوْلِيَانِهِ مِنْ حَوْضِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا يَعْسُوبَ الدِّينِ وَ قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحْجَلِينَ

ص: ۵۶۳

۱- سلام بر تو ای حجت خدا بر کسی که کافر شد، بازگشت، سلام بر تو ای پیشوای صاحبان خرد، سلام بر تو ای معدن حکمت و جداکننده بین حق و باطل، سلام بر تو ای که علم کتاب نزد اوست، سلام بر تو ای میزان روز حساب، سلام بر تو ای فیصله بخش حکم، و گویای به درستی سلام بر تو ای صدقه دهنده انگشتر در محراب، سلام بر تو ای خدا در احزاب به وسیله تو جنگ را از اهل ایمان کفایت کرد، سلام بر تو، ای که یگانگی را برای خدا خالص نمود و بازگشت، سلام بر تو ای قاتل خبیر و کننده در، سلام بر تو ای که فرا خواند او را بهترین همه خلق، برای خوابیدن در بسترش، و او جان خود را تسلیم مرگ کرد و دعوت پیامبر را به جان خرید،

۲- سلام بر تو ای که طوبی و سرانجام نیکو برای اوست، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای ولی زمام دین، و ای آقای آقایان، سلام بر تو ای صاحب معجزات، سلام بر تو ای که در برتری اش سوره عادیات نازل شد، سلام بر تو ای که نامش در آسمان بر سرآورده ها نوشته شده، سلام بر تو ای آشکارکننده معجزات و نشانه ها، سلام بر تو ای فرمانده جنگها، سلام بر تو ای خیردهنده از آنچه گذشته و از آنچه می آید، سلام بر تو ای خطاب کننده گرگ بیابان ها، سلام بر تو ای مهرزننده به سنگ ریزه، و بیان کننده مسائل مشکل، سلام بر تو ای که فرشتگان آسمان ها از حملاتش در جنگ تعجب کردند،

۳- سلام بر تو ای که با پیامبر رازگویی نهان داشت و پیشاپیش رازگویی صدقه ها در راه خدا داد، سلام بر تو ای پدر امامان نیکوکار و سروران، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای دنباله رو پیامبر، سلام بر تو ای وارث دانش بهترین میراث گذار، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای سرور جانشینان، سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، سلام بر تو ای فریادرس حادثه دیدگان، سلام بر تو ای پناه مؤمنان، سلام بر تو ای آشکارکننده دلایل، سلام بر تو ای طه و یس، سلام برت و ای ریسمان محکم خدا، سلام بر تو ای که انگشتر را در نماز به مسکین صدقه داد، سلام بر تو ای برکننده سنگ از دهانه چاه،

و ظاهرکننده آب گوارا،

وَإِلَّا الْمَائِمَةَ الْمَرْضِيَّةَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ السَّلَامَ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ وَوَجْهِهِ الْمُضِيِّ ءِ وَجَنِبِهِ الْقَوِيَّ وَصِرَاطِهِ السَّوِيَّ
السَّلَامَ عَلَى الْإِمَامِ التَّقِيِّ الْمُخْلِصِ الصَّفِيِّ السَّلَامَ عَلَى الْكَوْكَبِ الدَّرِيِّ السَّلَامَ عَلَى الْإِمَامِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ
السَّلَامَ عَلَى أَئِمَّةِ الْهُدَى وَمَصَابِيحِ الدُّجَى وَأَعْلَامِ التَّقَى وَمَنَارِ الْهُدَى وَذَوِي النَّهْيِ وَكَهْفِ الْوَرَى وَالْعَزْوَةِ الْوُثْقَى وَالْحُجَّةِ
عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ السَّلَامَ عَلَى نُورِ الْأَنْوَارِ، (۱) وَحُجَّةِ الْجَبَّارِ وَالِدِ الْأَئِمَّةِ الْأَطْهَارِ وَقَسِيمِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ الْمُخْبِرِ
عَنِ الْأَثَارِ الْمِدْمَرِ عَلَى الْكُفَّارِ مُسْتِنْقِدِ الشَّيْخِ الْمُخْلِصِينَ مِنْ عَظِيمِ الْمَأْوَزِ السَّلَامَ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِالطَّاهِرَةِ التَّقِيَّةِ ابْنِهِ الْمُخْتَارِ
الْمَوْلُودِ فِي الْبَيْتِ ذِي الْأَسْتَارِ الْمُرْوَجِ فِي السَّمَاءِ بِالْبَرْهِ الطَّاهِرَةِ الرَّضِيَّةِ الْمَرْضِيَّةِ وَالِدَةِ الْأَئِمَّةِ الْأَطْهَارِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ السَّلَامَ
عَلَى النَّبِيِّ الْعَظِيمِ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ وَعَلَيْهِ يُعْرَضُونَ وَعَنْهُ يُسْتَأْلُونَ السَّلَامَ عَلَى نُورِ اللَّهِ الْمَأْنُورِ وَصِيَّائِهِ الْأَزْهَرِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَ
بَرَكَاتَهُ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَحُجَّتَهُ وَخَالِصَةَ اللَّهِ وَخَاصَّتَهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ [وَحُجَّتَهُ] لَقَدْ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
حَقَّ جِهَادِهِ، (۲) وَاتَّبَعْتَ مِنْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَحَلَلْتَ حَلَالَ اللَّهِ وَحَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَشَرَعْتَ أَحْكَامَهُ وَأَقَمْتَ
الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ صَابِرًا نَاصِحًا مُجْتَهِدًا مُحْتَسِبًا عِنْدَ اللَّهِ
عَظِيمِ الْأَجْرِ حَتَّى آتَاكَ الْيَقِينَ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ دَفَعَكَ عَنْ حَقِّكَ وَأَزَالَكَ عَنْ مَقَامِكَ وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ فَرَضِيَ بِهِ أَشْهَدُ

ص: ۵۶۴

۱- سلام بر تو ای دیده نگرنده خدا، و دست گشوده اش، و زبان تفسیرکننده او در میان تمام آفریدگان، سلام بر تو ای وارث
دانش پیامبران، و خزانه علم گذشتگان و آیندگان، و صاحب پرچم حمد، و ساقی اولیای خدا از حوض خاتم انبیا، سلام بر تو
ای رییس دین، و پیشوای سپیدرویان، و پدر امامان پسندیده، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر نام پسندیده خدا، و
جمال نورانی اش، و طرف نیرومندش، و راه راستش. سلام بر امام پرهیزگار مخلص برگزیده. سلام بر ستاره درخشان، سلام بر
امام ابو الحسن علی و رحمت و برکات خدا بر او باد. سلام بر امامان هدایت و چراغ های تاریکی ها، و نشانه های
پرهیزگاری، و مشعل های هدایت، و صاحبان خرد، و پناهگاه مردم و دستاویز محکم و حجت بر اهل دنیا، و رحمت و برکات
خدا بر آنان، سلام بر نور انوار،

۲- و حجت جبار، و پدر امامان پاک، و قسمت کننده بهشت و دوزخ، خیردهنده از آثار، فروریزنده مرگ بر کفار، نجات
دهنده شیعیان مخلص از بارهای بزرگ گناهان. سلام بر اختصاص یافته به بانوی پاک پرهیزکار دختر پیامبر مختار، ولادت
یافته در کعبه صاحب پرده ها تزویج شده در آسمان به بانوی نیکوکار پاک پسندیده مرضیه مادر امامان پاک، و رحمت و
برکات خدا بر او باد. سلام بر خبر بزرگ که امت در حقتش اختلاف کردند، و امت بر آن عرضه شوند، و از آن بازخواست
گردند. سلام بر نور انور خدا، و روشنایی روشن ترش، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر تو ای ولی خدا، و حجت و
بنده خالص و خاص حق، من گواهی می دهم که تو ای ولی خدا همانا در راه خدا جهاد کردی جهادی شایسته،

اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ وَ أَنْبِيَآءُهُ وَ رُسُلُهُ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاكَ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّكَ تَسْمَعُ كَلَامِي وَ تَشْهَدُ مَقَامِي وَ أَشْهَدُ لَكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ بِالْبَلَاغِ وَ الْأَدَاءِ يَا مَوْلَايَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ يَا أَمِينَ اللَّهِ يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوبًا قَدْ أَثْقَلَتْ ظَهْرِي وَ مَنَعْنِي مِنَ الرُّقَادِ وَ ذَكَرَهَا يُفْلَقِلُ أَحْشَائِي وَ قَدْ هَرَبْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَيْكَ فَبِحَقِّ مَنْ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَرْعَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتَكَ بِطَاعَتِهِ وَ مَوْلَانِكَ بِمُؤَالَاتِهِ كُنْ لِي إِلَى اللَّهِ شَفِيعًا وَ مِنَ النَّارِ مُجِيرًا وَ عَلَى الدَّهْرِ ظَهِيرًا. (۲)

باز خود را به قبر بچسبان و آن را ببوس و بگو:

يَا وَلِيَّ اللَّهِ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ يَا بَابَ حِطَّةِ اللَّهِ وَ لِيَّتِكَ وَ زَائِرِكَ وَ اللَّائِنْدُ بِقَبْرِكَ وَ النَّازِلُ بِفِنَائِكَ وَ الْمُنِيخُ رَحْلَهُ فِي جَوَارِكَ يَسْأَلُكَ أَنْ تَشْفَعَ لَهُ إِلَى اللَّهِ فِي قَضَاءِ حَاجَتِهِ وَ نُجُوحِ طَلْبَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ الْجَاهُ الْعَظِيمَ وَ الشَّفَاعَةَ الْمَقْبُولَةَ فَاجْعَلْنِي يَا مَوْلَايَ مِنْ هَمِّكَ وَ أَدْخِلْنِي فِي حِزْبِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى ضَجِيعَتِكَ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى وَلَدَيْكَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ الطَّاهِرِينَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

سپس شش رکعت نماز زیارت بجای آر، دو رکعت برای امیر مؤمنان علیه السّلام و دو رکعت برای جناب آدم علیه السّلام و دو رکعت برای حضرت نوح علیه السّلام و خدا

ص: ۵۶۵

۱- و از راه رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) پیروی نمودی، و حلال دانستی حلال خدا را، و حرام دانستی حرام خدا را، و تشریح کردید احکام الهی را، و پیا داشتی نماز را، و پرداختی زکات را، و به معروف امر کردی و از منکر نهی نمودی، و در راه خدا به جهاد برخاستی با صبر و خیرخواهی و سخت کوشی، و حسابگر پاداش بزرگ نزد خدا، تا مرگ فرا رسید، خدا لعنت کند کسی را که از حَقِّت منع کرد، و از مقامت کنار گذاشت، و خدا لعنت کند کسی را که این اخبار به او رسید و به آن خشنود شد. خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را شاهد می گیرم، که من دوستم با کسی که تو را دوست دارد، و دشمنم با آن که تو را دشمن دارد. سلام و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- شهادت می دهم که سختم را می شنوی و جایم را می بینی، و درباره ات شهادت می دهم ای ولیّ خدا، به رساندن دین به مردم و ادا کردن وظیفه، ای مولای من. ای حجت خدا، ای امین خدا، ای ولیّ خدا، همانا میان من و خدای عزّ و جلّ گناهیانی است که پشتم را سنگین کرده، و از خواب آرام مانعم گشته، و یاد آنها اعضای درونم را می لرزاند، البته من به سوی خدای عزّ و جلّ و به جانب تو گریخته ام، به حق کسی که تو را امین بر راز خود نمود، و سرپرستی کار خلقش را به تو وانهاد، و طاعتش را به طاعت تو مقرون کرد، و دوستی اش را به دوستی تو پیوند داد، برایم به درگاه خدا شفیع، و از آتش دوزخ پناه، و در روزگار پیشتیان باش.

۳- ای ولیّ خدا، ای حجت خدا، ای درگاه مغفرت خدا، دوستت و زائرت، و پناهنده به قبرت، و فرود آمده به درگاهت، و

بارانداز در جوارت، از تو درخواست می کند، که برایش به پیشگاه خدا، در برآمدن حاجتش، و کامیاب شدن به خواسته اش در دنیا و آخرت شفاعت کنی، همانا برای تو نزد خدا منزلتی بزرگ و شفاعت پذیرفته شده است، ای مولای من مرا از موارد توجه خود قرار ده، و در حزب خود وارد کن، و سلام بر تو، و بر دو آرمیده در کنار تو آدم و نوح، و سلام بر تو و بر دو فرزندان حسن و حسین و بر امامان پاک از نسلت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

را بسیار بخوان که به اجابت خواهد رسید ان شاء الله تعالی.

مؤلف گوید: صاحب کتاب «مزار کبیر» گفته: این زیارت را باید در هفدهم ربیع الاول هنگام طلوع آفتاب خواند و علامه مجلسی قدس سره فرموده: این زیارت در میان زیارات بهترین زیارت است و به سندهای معتبر در کتب معتبره مذکور است و ظاهر بعضی از روایات است که اختصاصی به این روز ندارد، هر وقت که این زیارت را بخوانند خوب است.

در اتحاد حضرت امیرالمومنین علیه السلام با پیغمبر (ص)

مؤلف گوید: اگر کسی بگوید: چگونه است که در روز ولادت پیامبر صلی الله علیه و آله یا مبعث آن حضرت، زیارت امیر مؤمنان علیه السلام وارد شده و برای رسول خدا صلی الله علیه و آله در این دو روز زیارت نیست، با آنکه سزاوار بود، زیارت مخصوصی در این اوقات برای پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شده باشد؟ جواب گوئیم که این به خاطر شدت اتصال این دو بزرگوار و کمال اتحاد این دو نور پاک با هم است، که هر که امیر مؤمنان علیه السلام را زیارت کند، رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده و شاهد بر این حقیقت از قرآن آیه «انفسنا» است، «و آن حضرت در آیه مباحله جان مصطفی است و غیر او جان وی نیست» و نیز شاهد آن از معارف اسلامی بسیاری از روایات است.

از جمله شیخ محمد بن مهدی از امام صادق علیه السلام روایت کرده: مردی اعرابی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله مشرف شد، عرضه داشت: یا رسول الله، منزل من از منزل تو دور است، من مشتاق زیارت و دیدن تو

می شوم، چون به دیدنت می آیم ملاقاتت برایم حاصل نمی شود، علی بن ابیطالب علیه السّلام را زیارت می کنم، آن جناب مرا به حدیث و مواعظ خود مأنوس می کند، پس از آن با حالت اندوه و حسرت برمی گردم، فرمود: هر که علی را زیارت کند مرا زیارت کرده، و هر که او را دوست بدارد، مرا دوست داشته و کسی که او را دشمن بدارد، مرا دشمن داشته، این مطالب را از جانب من به قوم خود ابلاغ کن و هر که به زیارت او برود، به تحقیق نزد من آمده و من و جبرئیل و صالح مؤمنان، او را در روز قیامت جزا خواهیم داد.

در حدیث معتبری از امام صادق علیه السّلام روایت شده: چون جانب نجف را زیارت کنی، زیارت کن استخوان های آدم و بدن نوح و جسم علی بن ابی طالب را که به این زیارت، زیارت کرده ای پدران گذشته و محمّد خاتم پیامبران و علی بهترین اوصیا را و در زیارت ششم گذشت که فرمودند: رو به قبر امیر مؤمنان علیه السّلام بایست و بگو: «السّلام علیک یا رسول الله، السّلام علیک یا صفوه الله» الی غیر ذلک، به راستی که زیبا سروده شیخ جابر در نوعی تضمین خود به قصیده از زیّه در حال اشاره به گنبد علوی:

فَاعْتَمِدِ لِلنَّبِيِّ أَعْظَمَ رَمْسٍ فِيهِ لِلطُّهْرِ أَحْمَدُ أَيُّ نَفْسٍ (۱)

أَوْ تَرَى الْعَرْشَ فِيهِ أَنْوَرَ شَمْسٍ فَتَوَاضَعُ فَتَمَّ دَارَهُ قُدْسٍ (۲)

تَتَمَنَّى الْأَفْلَاكَ لَتَمَّ تَرَاهَا (۳)

و حکیم سنایی گفته:

مرتضایی که کرد یزدانش همره جان مصطفی جانش

هر دو یک قبله و خردشان دو هر دو یک روح کالبدشان دو

ص: ۵۶۷

-
- ۱- تکیه کن به بزرگترین قبر برای پیامبر که در آن احمد پاک را چه جانی مدفون است
 - ۲- یا عرش خدا را یعنی که در آن نورانی ترین خورشید است پس تواضع کن که آنجا خانه پاکی است
 - ۳- افلاک بوسیدن خاکش را آرزو کنند

و رونده چو اختر گردون دو برادر چو موسی و هارون

هر دو یک در یک صدف بودند هر دو پیرایه شرف بودند

تا نه بگشاد علم حیدر در ندهند سنت پیمبر بر

زیارت شب و روز مبعث

سومین زیارت از زیارات مخصوصه حضرت امیر مؤمنان علیه السلام زیارت شب مبعث و روز آن است، یعنی شب بیست و هفتم رجب و روز آن که در آن سه زیارت وارد است: اول: زیارت رجبیه: الحمد لله الذی اشهدنا مشهد اولیائه که در اعمال ماه رجب گذشت و آن زیارتی است که در ماه رجب، در هر یک از مشاهد مشرفه خوانده می شود، ولی صاحب کتاب «مزار قدیم» و شیخ محمد بن مشهدی آن را نیز از زیارت مخصوصه شب مبعث شمرده اند چون آن زیارت را خواندی، فرموده اند: بعد از آن دو رکعت نماز زیارت بجا آور، و هر چه خواهی دعا کن.

دوم: زیارت السلام علی آب الائمه و معدن النبوه است، که علامه مجلسی آن را زیارت هفتم کتاب «تحفه» قرار داده است.

و صاحب کتاب «مزار قدیم» گفته است، مختص به شب بیست و هفتم رجب است، چنان که ما آن را در «هدیه الزائر» ذکر کردیم.

سوم: زیارتی است که شیخ مفید و سید و شهید نقل کرده اند، به این صورت که چون در شب مبعث یا روز آن، خواستی امیر مؤمنان علیه السلام را زیارت کنی، بر در بارگاه شریفش مقابل قبر آن حضرت بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدُ اللَّهِ وَ

أَخُو رَسُولِهِ وَأَنَّ الْأَئِمَّةَ الطَّاهِرِينَ مِنْ وُلْدِهِ حُجَّجَ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ. (۱)

پس وارد شو، و نزدیک قبر آن حضرت بایست، به طوری که رویت به جانب قبر، و پشت به قبله باشی، آنگاه صد مرتبه الله اکبر بگو و بخوان:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ خَلِيفَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ رُسُلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ الْعَظِيمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ ، (۲) السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُهَدَّبُ الْكَرِيمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ الْمَضِيءُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصُّدِّيُّ الْمَكْتَبِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْفَارُوقُ الْأَعْظَمُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّرَاجُ الْمُنِيرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِلْمَ التَّقَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ الْكُبْرَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاصَّةَ اللَّهِ وَخَالِصَتَهُ وَآمِينَ اللَّهِ وَصَفْوَتَهُ وَبَابَ اللَّهِ وَحُجَّتَهُ وَمَعِيدِنَ حُكْمِ اللَّهِ وَسِرِّهِ وَعَيْبَةَ عِلْمِ اللَّهِ وَخَازِنَهُ وَسَفِيرَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، (۳) وَاتَّبَعْتَ الرَّسُولَ وَتَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَبَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ وَوَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَتَمَّتْ بِكَ كَلِمَاتُ اللَّهِ وَجَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَنَصَحْتَ

ص: ۵۶۹

۱- شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، و شهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست، و علی بن ابی طالب امیر مؤمنان بنده خدا، و برادر رسول اوست، و امامان پاک از فرزندان حجّت های خدا بر خلق اویند.

۲- سلام بر تو ای وارث آدم جانشین خدا، سلام بر تو ای وارث نوح برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد سرور رسولان خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان سلام بر تو ای پیشوای پرهیزکاران، سلام بر تو ای سرور جانشینان، سلام بر تو ای جانشین رسول پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای وارث دانش پیشینیان، سلام بر تو ای خیر بزرگ سلام بر تو ای راه راست،

۳- سلام بر تو ای پیراسته بزرگوار، سلام بر تو ای جانشین پرهیزکار، سلام بر تو ای پسندیده پاک، سلام بر تو ای ماه نوربخش، سلام بر تو ای بزرگترین صدیق، سلام بر تو ای بزرگترین جداکننده حق و باطل، سلام بر تو ای چراغ نورافشان، سلام بر تو ای امام هدایت، سلام بر تو ای پرچم پرهیزکاری، سلام بر تو ای حجّت بزرگتر خدا، سلام بر تو ای بنده خاص و خالص حق، و امین و برگزیده خدا و درگاه خدا، و معدن حکم خدا، و راز و گنجینه علم و خزانه دار و سفیر خدا در میان بندگان، شهادت می دهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امیر به معروف و نهی از منکر کردی،

لِلَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَجِئْتُ بِنَفْسِكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُجَاهِدًا عَنِ دِينِ اللَّهِ مُوقِفًا لِرَسُولِ اللَّهِ طَالِبًا مَا عِنْدَ اللَّهِ رَاغِبًا
 فِيمَا وَعَدَ اللَّهُ وَمَضَيْتَ لِلَّذِي كُنْتَ عَلَيْهِ شَهِيدًا وَ شَاهِدًا وَ مَشْهُودًا فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَعَنِ الْإِسْلَامِ وَأَهْلِهِ مِنْ صِدِّيقٍ أَفْضَلَ
 الْجَزَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلَامًا وَ أَخْلَصَهُمْ إِيمَانًا وَ أَشَدَّهُمْ يَقِينًا وَ أَخَوْفَهُمْ لِلَّهِ وَ أَعْظَمَهُمْ عَنَاءً وَ أَحْوَطَهُمْ عَلَى رَسُولِ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ أَفْضَلَهُمْ مَنَاقِبَ وَ أَكْثَرَهُمْ سَوَابِقَ وَ أَرْفَعَهُمْ دَرَجَةً، (۱) وَ أَشْرَفَهُمْ مَنْزِلَةً وَ أَكْرَمَهُمْ عَلَيْهِ فَقَوِيَّتَ [قَوِيَّتَ]
 حِينَ وَهَنُوا وَ لَزِمْتَ مِنْهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ خَلِيفَتَهُ حَقًّا لَمْ تُنَازِعْ بِرِغْمِ الْمُنَافِقِينَ وَ غِيْظِ
 الْكَافِرِينَ وَ ضَمَّ عَنِ الْفَاسِقِينَ وَ قُمْتَ بِالْأَمْرِ حِينَ فَتِنُوا وَ نَطَقْتَ حِينَ تَتَعْتَعُوا وَ مَضَيْتَ بِنُورِ اللَّهِ إِذْ وَقَفُوا فَمَنْ اتَّبَعَكَ فَقَدِ اهْتَدَى
 [هُدًى] كُنْتَ أَوْلَهُمْ كَلَامًا وَ أَشَدَّهُمْ خِصَامًا وَ أَضْوَبَهُمْ مَنْطِقًا وَ أَسَدَّهُمْ رَأْيًا وَ أَشَجَعَهُمْ قَلْبًا وَ أَكْثَرَهُمْ يَقِينًا وَ أَحْسَنَهُمْ عَمَلًا،
 (۲) وَ أَعْرَفَهُمْ بِالْأُمُورِ كُنْتَ لِلْمُؤْمِنِينَ أَبًا رَحِيمًا إِذْ صَارُوا عَلَيْكَ عِيَالًا فَحَمَلْتَ أَثْقَالَ مَا عَنْهُ ضَعُفُوا وَ حَفِظْتَ مَا أَضَاعُوا وَ رَعَيْتَ
 مَا أَهْمَلُوا وَ سَمَرْتَ إِذْ جَبَنُوا وَ عَلَوْتَ إِذْ هَلَعُوا وَ صَبَرْتَ إِذْ جَزَعُوا كُنْتَ عَلَى الْكَافِرِينَ عَذَابًا صَبَبًا وَ غَلْظًا وَ غِيْظًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ غِيْثًا
 وَ خَضِيْبًا وَ عِلْمًا لَمْ تُفَلِّحْ حُجَّتَكَ وَ لَمْ يَزِغْ قَلْبُكَ وَ لَمْ تَضْعَفْ بَصِيرَتَكَ وَ لَمْ تَجْبُنْ نَفْسَكَ كُنْتَ كَالْجَبَلِ لَا تُحَرِّكُهُ الْعَوَاصِفُ وَ
 لَا تُزِيلُهُ الْقَوَاصِفُ كُنْتَ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَوِيًّا

ص: ۵۷۰

۱- و قرآن را تلاوت نموده آنگونه که شایسته تلاوت است، و از جانب خدا دین را به مردم رساندی، و به پیمان خدا وفا کردی، و کلمات خدا به وسیله تو کامل شد، و در راه خدا جهاد کردی جهادی شایسته، و برای خدا و رسولش (درود خدا بر او و خاندانش باد) خیرخواهی نمودی، و به جانبازی برخاستی، با صبر و برای خدا، درحالی که دفاع کننده بودی از دین خدا، و حفظ کننده جان رسول خدا، خواهان آنچه نزد خداست، مشتاق به آنچه خدا وعده داد، و از جهاد رفتی بر روشنی که بر آن بودی، حاضر و گواه و گواهی شده، خدا پاداش دهد از جانب پیامبرش، و از سوی اسلام و اهلش از چنین صدیقی! برترین پادشها، شهادت می دهی تو اولین فرد ملت بودی در اسلام، و خالص ترینشان در ایمان، و شدیدترین شان در یقین، و ترسنده ترین شان از خدا، و بزرگترین شان در قبول زحمت، و با احتیاط ترین شان نسبت به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد)، و برترین شان در فضائل، و زیادترین شان در سوابق، و بلندترین شان در درجه،

۲- و شریف ترین شان در منزلت، و بزرگوارترین شان در پیشگاه او، پس نیرومند بودی هنگامی که مردم سست بودند، و ملازم بودی راه رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) را، و شهادت می دهی که تو جانشین پیامبر بودی، جانشینی بر حق، در این امر به رغم خواهش منافقان و خشم کافران، و کینه فاسقان، و تو را کشمکش نبود، به کار حکومت قیام کردی، هنگامی که آنها کاهلی کردند و نطق کردی، زمانی که آنان از سخن گفتن دم زدند، به نور خدا پیش رفتی، آن زمان که آنها توقف کردند، پس هر که تو را پیروی کرد راه یافت، تو اول آنان بودی در سخن گفتن، و سخت ترین شان در دفاع، و درست ترین شان در گفتار، و استوارترین شان در رأی، و شجاع ترین شان در قلب، و زیادترین شان در یقین، و نیکوترین شان در عمل،

فِي بَدَنِكَ مُتَوَاضِعاً فِي نَفْسِكَ عَظِيماً عِنْدَ اللَّهِ كَبِيراً فِي الْأَرْضِ جَلِيلاً فِي السَّمَاءِ، (۱) لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ فِيكَ مَهْمَزٌ وَ لَا لِقَائِلٍ فِيكَ مَغْمَزٌ وَ لَا لِخَلْقٍ فِيكَ مَطْمَعٌ وَ لَا لِأَحَدٍ عِنْدَكَ هَوَادَةٌ يُوجَدُ الضَّعِيفُ الدَّلِيلُ عِنْدَكَ قَوِيّاً عَزِيزاً حَتَّى تَأْخُذَ لَهُ بِحَقِّهِ وَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ عِنْدَكَ ضَعِيفاً [ذَلِيلًا] حَتَّى تَأْخُذَ مِنْهُ الْحَقُّ الْقَرِيبُ وَ الْبَعِيدُ عِنْدَكَ فِي ذَلِكَ سَوَاءً شَأْنُكَ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ وَ الرَّفْقُ وَ قَوْلُكَ حُكْمٌ وَ حَتْمٌ وَ أَمْرٌ جَلْمٌ وَ عَزْمٌ وَ رَأْيُكَ عِلْمٌ وَ حَزْمٌ [وَ حَزْمٌ] اعْتَدَلَ بِكَ الدِّينُ وَ سَهَّلَ بِكَ الْعَسِيرُ وَ أُطْفِئَتْ بِكَ النَّيْرَانُ وَ قَوِيَ بِعَيْتِكَ الْإِيْمَانُ وَ ثَبَّتَ بِعَيْتِكَ الْإِسْلَامُ وَ هَدَيْتَ مُصَيْبَتَكَ الْأَنَامَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَمَكَ ، (۲) وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ خَالَفَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ افْتَرَى عَلَيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَ غَضَبَكَ حَقَّكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ فَرَضَى بِهِ إِنَّا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بُرَاءٌ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ خَالَفَتْكَ وَ جَحَدَتْ وَ لَا يَتَكَ وَ تَطَاهَرَتْ عَلَيْكَ وَ قَتَلَتْكَ وَ حَادَتْ عَنْكَ وَ خَذَلَتْكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَثْوَاهُمْ وَ بَشَسَ الْوَرْدُ الْمَمْرُودُ أَشْهَدُ لَكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ وَلِيَّ رَسُوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِالْبَلَاغِ وَ الْأَدَاءِ [وَ النَّصِيحَةِ] وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حَيِّبٌ [جَنْبٌ] لِلَّهِ وَ يَاْبُهُ وَ أَنَّكَ جَنْبٌ [حَيِّبٌ] لِلَّهِ وَ وَجْهُهُ الَّذِي مِنْهُ يُؤْتَى وَ أَنَّكَ سَبِيلُ اللَّهِ وَ أَنَّكَ عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَتَيْتَكَ زَائِراً لِعَظِيمِ حَالِكَ وَ مَنَزَلَتِكَ عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ رَسُوْلِهِ مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ بِزِيَارَتِكَ رَاغِباً إِلَيْكَ فِي الشَّفَاعَةِ، (۳) أَبْتَغِي بِشَفَاعَتِكَ خَلَاصَ نَفْسِي

ص: ۵۷۱

۱- و آگاه ترین شان به امور، برای اهل ایمان پدري مهربان بودی، زمانی که تدبیر امورشان به دست تو افتاد پس تو به دوش کشیدی، آنچه آنان از آن ناتوان شدند، و حفظ کردی آنچه را آنها ضایع نمودند، و رعایت کردی آنچه را آنها فرو گذاردند، و دامن همیت به کمر زدی زمانی که ترسیدند، و برتر شدی وقتی آزمند شدند، و صبر کردی آنگاه که صبر نکردند، بر کافران عذابی ریزان بودی و شدید، و خشمگین، و برای مومنان باران رحمت و نعمت فراوان و دانش بی پایان بودی، دلیلت کند نشد، دلت منحرف نگشت، بصیرتت به ناتوانی ننشست، وجودت نترسید، مانند کوه بودی که تندبادها حرکتش ندهد، و شکننده ها از جا برش ندارد، آنچه آن بودی که رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) فرمود: قوی در بدن، فروتن پیش خود، عظیم نزد خدا، بزرگ در زمین، با عظمت در آسمان،

۲- برای احدی درباره تو جای طعنه زدن نبود، و برای گوینده ای در حقت زمینه عیب جویی وجود نداشت، و برای خلق نسبت به تو برای خواسته های باطلشان جای طمعی، و نه کسی را پیش تو توقع نرمشی، ناتوان و خوار نزد تو، نیرومند و عزیز به حساب می آید، تا حقیقتش را به نفع او بگیری، و نیرومند و عزیز پیش تو، ناتوان و خوار شمرده می شد تا حق را از چنگ او درآوری نزدیک و دور نزد تو در این زمینه برابرند، کار تو حق و درستی و خوشرفتاری است، و گفته ات حکم و حتم، و دستورت بردباری و تصمیم، و رأیت دانش و تدبیر، دین به تو اعتدال یافت، و سختی به تو آسان شد، و آتشها به وسیله تو خاموش گشت، و ایمان به جناب تو نیرومندی یافت، و اسلام به تو پایدار شد، و مصیبت مردم را درهم شکست، پس ما از آن خداییم و به سوی او باز می گردیم، خدا لعنت کند کس که تو را کشت،

۳- و آن که با تو مخالفت ورزید، و آن که به تو دروغ بست، و آن که بر تو ستم روا داشت، و حقت را غضب کرد، و خدا لعنت کند کسی را که این خبر به او رسید و به آن خشنود شد، ما با توجه به خدا از ایشان بیزاریم، خدا لعنت کند ملتی را که با تو مخالفت ورزیدند، و ولایت را انکار نمودند، و بر علیه تو به هم کمک رساندند و تو را کشتند، و از تو منحرف شده، و از یاری ات دریغ کردند، خدا را سپاس که آتش را جایگاه آنان قرار داد، و چه جایگاهی است برای واردشدگان، برایت

شهادت می دهم ای ولیّ خدا، و ولیّ رسولش (درود خدا بر او و خاندانش باد) به رساندن پیام حق، و ادای وظیفه، و شهادت می دهم که تو حیب و درگاه و همراه خدایی، و سویه ای هستی که از آن به جانب خدا می آیند، و تویی راه خدا، و تویی بنده خدا، و برادر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) به نزدت آمده ام، یارت کننده به خاطر بزرگ بودن حال و منزلت نزد خدا، و رسولش، و به زیارتت به سوی خدا تقرب می جویم مشتاق به سوی توام، در شفاعت،

مَتَّعُوذًا بِكَ مِنَ النَّارِ هَارِبًا مِنْ ذُنُوبِي الَّتِي اخْتَطَبْتُهَا عَلَى ظَهْرِي فَرِعًا إِلَيْكَ رَجَاءَ رَحْمَةِ رَبِّي أَتَيْتُكَ أَسْتَشْفِعُ بِكَ يَا مَوْلَايَ إِلَى اللَّهِ وَ أَتَقَرَّبُ بِكَ إِلَيْهِ لِيَقْضِيَ بِكَ حَوَائِجِي فَاشْفَعْ لِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى اللَّهِ فَإِنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَ مَوْلَاكَ وَ زَائِرُكَ وَ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامَ الْمَعْلُومَ وَ الْجَاهُ الْعَظِيمَ وَ الشَّانُ الْكَبِيرَ وَ الشَّفَاعَةَ الْمَقْبُولَةَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى عَيْدِكَ وَ أَمِينِكَ الْأَوْفَى وَ عَزْوَتِكَ الْوَثْقَى وَ يَدِكَ الْعَلِيَا وَ كَلِمَتِكَ الْحُسَيْنَى وَ حُجَّتِكَ عَلَى الْوَرَى وَ صِدِّيقِكَ الْأَكْبَرَ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ وَ رُكْنِ الْأَوْلِيَاءِ وَ عِمَادِ الْأَصْفِيَاءِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَعْسُوبِ الْمُتَّقِينَ وَ قُدْوَةِ الصَّادِقِينَ وَ إِمَامِ الصَّالِحِينَ، (١) الْمَغْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ وَ الْمَفْطُومِ مِنَ الْخَلَلِ وَ الْمَهْدَبِ مِنَ الْعَيْبِ وَ الْمُطَهَّرِ مِنَ الرَّيْبِ أَحْيِ نَبِيَّكَ وَ وَصِيَّ رَسُولِكَ وَ الْيَائِتِ عَلَى فِرَاشِهِ وَ الْمُوَاسِي لَهٗ بِنَفْسِهِ وَ كَاشِفِ الْكُرْبِ عَنْ وَجْهِهِ الَّذِي جَعَلْتَهُ سَيِّفًا لِنُبُوتِهِ وَ مُعْجَزًا لِرِسَالَتِهِ وَ دِلَالَةً وَاضِحَةً لِحُجَّتِهِ وَ حَامِلًا لِرَايَتِهِ وَ وَقَايَةً لِمُهْجَتِهِ وَ هَادِيًا لِأُمَّتِهِ وَ يَدًا لِيَأْسِهِ وَ تَاجًا لِرَأْسِهِ وَ بَابًا لِنَصْرِهِ وَ مِفْتَاحًا لِظَفْرِهِ حَتَّى هَزَمَ جُنُودَ الشُّرْكِ بِأَيْدِكَ وَ أَبَادَ عَسَاكِرَ الْكُفْرِ بِأَمْرِكَ وَ يَذَلَ نَفْسَهُ فِي مَرْضَاتِكَ وَ مَرْضَاهِ رَسُولِكَ وَ جَعَلَهَا وَقْفًا عَلَى طَاعَتِهِ وَ مِجْنًا دُونَ نَكْبَتِهِ حَتَّى فَاضَتْ نَفْسُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِي كَفِّهِ وَ اسْتَلَبَ بَرْدَهَا، (٢) وَ مَسَّحَهُ عَلَى وَجْهِهِ وَ أَعَانَتْهُ مَلَائِكَتُكَ عَلَى غُسْبِهِ وَ تَجْهِيزِهِ وَ صِيَامِي عَلَيْهِ وَ وَارَى شَخْصَهُ وَ قَضَى دَيْنَهُ وَ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ لَزِمَ عَهْدَهُ وَ اخْتَدَى مِثَالَهُ وَ حَفِظَ وَصِيَّتَهُ وَ حِينَ وَجَدَ أَنْصَارًا نَهَضَ مُسْتَقْبَلًا بِأَعْبَاءِ الْخِلَافَةِ مُضْطَلِعًا بِأَثْقَالِ

ص: ٥٧٢

١- به شفاعت رهایی خویش را می طلبم، از آتش به تو پناهنده ام از گناهانم که بر پشت خود بار کرده ام گریزانم، هراسان به سوی توام، درحالی که امید به رحمت پروردگار دارم، به سوی تو آمده ام، تو را به جانب خدا به شفاعت می گیرم ای مولایم. تقریب می جویم به وسیله تو به خدا، تا به عنایت تو حاجاتم برآورده شود، ای امیر مؤمنان مرا به درگاه خدا شفاعت کن، من بنده خدا، و دوست و زائر تو هستم، برای تو نزد خدا مقام معلوم و منزلت و مقام بزرگ و شفاعت پذیرفته است. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و درود فرست بر بنده و امین وفادارت، و دست آویز محکم و دوست برترت، و کلمه نیکوتر و حجت بر بندگانت و صدیق اکبر و سرور جانشینان و پایه اولیا و تکیه گاه برگزیدگان، امیر مومنان در پیش پرهیزکاران، و مقتدای صدیقان، و پیشوای شایستگان،

٢- آن معصوم از لغزش ها، و بریده از نقایص، و پیراسته از عیب، و پاک از شک، برادر پیامبرت، و جانشین رسولت، و خوابیده بر بسترش، و کمک دهنده به پیامبر با جانش، و برطرف کننده اندوه از چهره اش، آن که او را قرار دادی شمشیری برای نبوتش و معجزه ای برای رسالتش و دلالتی روشن برای حجتش، و حمل کننده پرچمش، و نگهدارنده جانش، و راهنمایی امتش، و قدرت برای نبردش، و تاجی بر سرش و درگاهی برای یاری اش و کلیدی برای پیروزی اش، تا سپاهیان شرک را با یاری ات شکست داد، و اردوهای کفر را به دستورت نابود ساخت و جانش را در راه خشنودی تو و رسولت بخشید، و آن را وقف بر اطاعت او، و سپری در برابر گرفتاری های پیامبر قرار داد، تا جان پیامبر (درود خدا بر او و خاندانش باد) در میان مشت او برآمد، و از خنکی آن را در ربود،

الْإِمَامَهُ فَنَصَبَ رَأْيَهُ الْهُدَى فِي عِبَادِكَ وَ نَشَرَ ثَوْبَ الْأَمْنِ فِي بِلَادِكَ وَ بَسَطَ الْعِذْلَ فِي بَرِّيَّتِكَ وَ حَكَمَ بِكِتَابِكَ فِي خَلِيقَتِكَ وَ أَقَامَ الْحُدُودَ وَ قَمَعَ الْجُحُودَ وَ قَوْمَ الزِّنْعِ وَ سَكَنَ الْعُمَرَةَ وَ أَبَادَ الْفُتْرَةَ وَ سَدَّ الْفُرْجَةَ وَ قَتَلَ النَّاكِثَةَ وَ الْقَاسِطَةَ وَ الْمَارِقَةَ وَ لَمْ يَزَلْ عَلَى مِنْهَاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ (۱) وَ وَبَّرْتَهُ وَ لُطِفَ شَاكِلَتَهُ وَ جَمَالَ سَيْرَتَهُ مُقْتَدِيًا بِسُنَّتِهِ مُتَعَلِّقًا بِهَمَّتِهِ مُبَاشِرًا لِطَرِيقَتِهِ وَ أَمْثَلْتَهُ نَضْبُ عَيْنِيهِ يَحْمِلُ عِبَادَكَ عَلَيْهَا وَ يَدْعُوهُمْ إِلَيْهَا إِلَى أَنْ خَضَعَتْ شَيْبَتُهُ مِنْ دَمِ رَأْسِهِ اللَّهُمَّ فَكَمَا لَمْ يُؤْثِرْ فِي طَاعَتِكَ شَكًّا عَلَى يَقِينٍ وَ لَمْ يُشْرِكْ بِحُكْمِكَ طَرْفَهُ عَيْنٍ صَلَّى عَلَيْهِ صَلَاةَ زَاكِيَةٍ نَامِيَةً يَلْحَقُ بِهَا دَرَجَةُ النَّبُوَّةِ فِي جَنَّتِكَ وَ بَلَّغَهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَ سِلَامًا وَ آتَانَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مُوَالَاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ مَغْفِرَةً وَ رِضْوَانًا إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْجَسِيمِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

سپس ضریح را ببوس، و طرف راست صورت خود را بر آن بگذار و پس از آن جانب چپ را، آنگاه به سوی قبله برگرد، و نماز زیارت بجای آر، و پس از نماز هرچه خواهی دعا کن، و بعد از گفتن تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ بَشَّرْتَنِي عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ وَ رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فَقُلْتَ وَ بَشَّرِ الدِّينَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ اللَّهُمَّ وَ إِنِّي مُؤْمِنٌ بِجَمِيعِ أَنْبِيَائِكَ وَ رَسُولِكَ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ فَلَا تَقْفِنِي بَعْدَ مَعْرِفَتِهِمْ مَوْفِقًا تَقْضِ حُنِي فِيهِ عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ بَلِّ قَفْنِي مَعَهُمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى التَّصَدِيقِ بِهِمُ اللَّهُمَّ وَ أَنْتَ خَصَصْتَهُمْ بِكَرَامَتِكَ وَ أَمَرْتَنِي بِاتِّبَاعِهِمُ اللَّهُمَّ وَ

ص: ۵۷۳

۱- و بر چهره خود کشید، و فرشتگان او را بر غسل و تجهیز رسول خدا کمک کردند، آن حضرت بر پیامبر نماز خواند، و جنازه اش را در خاک گذاشت، و قرض او را ادا کرد، و به وعده اش وفا نمود، و ملازم پیماناش شد، و پا جای پایش نهاد، و وصیتش را حفظ کرد، و زمانی که یاورانی برای خود یافت، خود به کارهای سنگین خلافت قیام کرد، درحالی که با قدرت تمام بارهای گران امامت را به دوش کشید، پس پرچم هدایت را در میان بندگان برافراشت، و جامه امتیت را در کشورهایت گشود، و عدالت را در میان مخلوقات گستراند، در بین مردم به قرآنت حکومت کرد، و مقررات را بر پا نمود، و انکار را مقهور و خوار کرد، کجی را راست نمود، و فتنه را آرام ساخت، و سستی را به نابودی کشید، و شکاف اجتماعی را بست، و پیمان شکنان و ستمکاران و خارج شدگان از دین را کشت، و همواره زندگی کرد بر راه و روش رسول خدا (درود خداب راو و خاندانش باد)

۲- و طریق او، و نرمی خوی او، و زیبایی روش او، درحالی که به روشش اقتدا کرد، و به عزتتش آویخت، و عهده دار طریق او شد، و نمونه های عالی کارهای حضرتش را نصب العین خود قرار داد. بندگان را به آن کارها وادار می کرد، و به آن امور دعوت می نمود، تا وقتی که محاسنش به خون سرش رنگین شد. خدایا همچنانکه او در طاعت تو شک را بر یقین ترجیح نداد، و به اندازه چشم برهم زدنی بر تو شرک نیورد، بر او درود فرست درودی پاکیزه، روینده که به وسیله آن در بهشت به درجه نبوت برسد، و از جانب ما به او درود و سلام برسان، و عنایت کن به ما از جانب خود، در دوستی اش فضل و احسان و مغفرت و خشنودی را، که تو دارنده فضل تنومندی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

إِنِّي عَبْدُكَ وَ زَائِرُكَ مُتَقَرِّبًا إِلَيْكَ بِزِيَارِهِ أَخِي رَسُولِكَ وَ عَلَى كُلِّ مَأْتِيٍّ وَ مَزُورٍ حَقٌّ لِمَنْ أَتَاهُ وَ زَارَهُ وَ أَنْتَ خَيْرُ مَأْتِيٍّ وَ أَكْرَمُ مَزُورٍ فَاسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا رَحِيمًا يَا جَوَادًا يَا مَاجِدًا يَا أَحَدًا يَا صَمَدًا يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۱) وَ أَنْ تَجْعَلَ تُحَفَّتَكَ إِثَائِي مِنْ زِيَارَتِي أَخَا رَسُولِكَ فَكَأَنَّكَ رَقِيبِي مِنَ النَّارِ وَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُسَارِعُ فِي الْخَيْرَاتِ وَ يَدْعُوكَ رَغْبًا وَ رَهْبًا وَ تَجْعَلَنِي لَكَ مِنَ الْخَاشِعِينَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ مَنَنْتَ عَلَيَّ بِزِيَارِهِ مَوْلَايَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ وَلايَتِهِ وَ مَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِي مِمَّنْ يَنْصُرُهُ وَ يَنْتَصِرُ بِهِ وَ مَنْ عَلَيَّ بِنَصْرِكَ لِتَدِينِكَ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْنِي مِنْ شِعْتِهِ وَ تَوَفِّيْ عَلَيَّ دِينَهُ اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِي مِنَ الرَّحْمَةِ وَ الرَّضْوَانِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الرَّزْقِ الْوَاسِعِ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . (۲)

مؤلف گوید: در روایت معتبر آمده حضرت خضر علیه السلام روز شهادت امیر مؤمنان علیه السلام گریه کنان و استرجاع انا لله و انا اليه راجعون گویان به شتاب آمد، و بر در خانه آن حضرت ایستاد، پس گفت:

رَحِمَكَ اللَّهُ يَا أَبَا الْحَسَنِ كُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلَامًا وَ أَخْلَصَهُمْ إِيمَانًا وَ أَشَدَّهُمْ يَقِينًا وَ أَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ (۳)

و بسیاری از فضائل آن حضرت را نزدیک به این عباراتی که در همین زیارت است برشمرد پس اگر در این روز یعنی روز شهادت هم خوانده شود مناسب است، و اصل آن کلمات را

ص: ۵۷۴

۱- خدایا تو بر زبان پیامبر و رسول محمد (درود تو بر او و خاندانش) به من بشارت دادی و فرمودی: «و بشارت ده کسانی را که ایمان آوردند، که برای آنان است نزد پروردگارشان قدم راستی. خدای من به همه پیامبران و رسولان (درود تو بر ایشان) مؤمنم، پس از معرفت به آنان در موقعیتی قرارم مده که در بر مردم رسوایم سازی، بلکه مرا با آنان قرار ده، و با تصدیق به آنان بمیران. خدایا تو آنان را مخصوص به کرامت گرداندی، و مرا به پیروی از ایشان فرمان دادی. خدایا من بنده و زائر توام، و به تو تقرب می جویم با زیارت برادر رسولت، و بر هر آمده ای و زیارت شده ای، برای کسی که به نزد او آمده و زیارت کرده حقیقی است، و تو بهترین دیدار شده، و بزرگوارترین زیارت شده ای، پس از تو درخواست می کنم ای خدا، ای مهربان، ای بخشنده، ای جواد، ای بزرگوار، ای یکتا، ای بی نیاز، ای کسی که نزاده و زائیده نشده، واحدی همتایش نبوده، و همسر و فرزندی برنگرفته، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی،

۲- و قرار دهی تحفه ات را برایم در زیارتم نسبت به رسولت رهایی از آتش دوزخ، و قرارم دهی از آنان که به سوی خیرات می شتابند، و تو را با امید و بیم می خوانند، و از خشوع کنندگان برای خود مقرر داری. خدایا بر من منت نهادی به زیارت مولایم علی بن ابیطالب و به ولایت و معرفتش، پس قرارم ده از کسانی که او را یاری می کنند، و از او یاری می ستانند، و بر من منت بنه به یاری ات برای دین. خدایا مرا از شیعیانش قرار ده و بر دینش بمیران. خدایا برای من واجب گردان، از رحمت و خشنودی و مغفرت و احسان و روزی وسیع حلال پاکیزه، آنچنان که تو شایسته آنی، ای مهربان ترین مهربانان، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان.

۳- خدا رحمت کند ای ابو الحسن، تو اولین نفر ملت در گرویدن به اسلام، و خالص ترین شان در ایمان، و سخت ترین شان

در یقین و ترسنده ترین شان از خدا بودی

که به منزله زیارت روز شهادت است در کتاب هدیه ذکر کرده ایم، هر که خواهد به آن کتاب مراجعه کند.

بدان که ما پیش از این در ضمن اعمال شب مبعث کلامی از سفرنامه ابن بطوطه نقل کردیم که به این روضه شریفه «صلوات الله علی مشرفها» متعلق بود، شایسته است به آنجا رجوع شود

فصل پنجم: فضیلت مسجد کوفه و اعمال آن

فضیلت مسجد کوفه

آگاه باش کوفه یکی از آن چهار شهری است که حق تعالی آن را اختیار فرموده و طور سینین تفسیر به آن شده، و در روایت آمده: کوفه حرم خدا، و حرم رسول خدا صلی الله علیه و آله و حرم امیر مؤمنان علیه السلام است، و یک درهم صدقه در آن، به صد درهم در جای دیگر حساب می شود و دو رکعت نماز در آن به صد رکعت محاسبه می گردد.

فضیلت مسجد کوفه زیاده از آن است که ذکر شود، و در بیان شرافت آن کافی است که یکی از چهار مسجدی است که شایسته است برای درک فیوضاتشان به شتاب به سوی آنها کوچ کردن، و یکی از محل هایی است که مسافر بین قصر و اتمام نماز در آن مخیر است.

و نماز واجب در آن برابر حج مقبول و معادل هزار نماز است که در جای دیگر بجا آورده شود.

در روایات وارد شده: مسجد کوفه مخیر نماز پیامبران است، و جایگاه نماز حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد شد، و در روایتی است که هزار پیامبر و هزار جانشین پیامبر در آن، نماز بجا آورده اند، و از بعضی روایات استفاده می شود، که مسجد کوفه از مسجد اقصی که در

بیت المقدس قرار دارد افضل است.

ابن قولویه از حضرت امام باقر علیه السّلام روایت کرده: اگر مردم بدانند مسجد کوفه چه اندازه فضیلت دارد، هر آینه از شهرهای دور، تهیه زاد و راحله کنند، و به سوی این مسجد بیایند، و نیز فرمود: نماز واجب در آن، برابر است با حجّ مقبول، و نماز مستحب برابر است با عمره مقبوله، به بیان روایت دیگر نماز واجب و مستحبّ در آن همانند حج و عمره ای است که با رسول خدا صلی الله و علیه و آله بنجا آورده باشند.

شیخ کلینی و غیر او را از مشایخ عظام روایت کرده اند، از هارون بن خارجه که امام صادق علیه السّلام به من فرمود: ای هارون بین تو و مسجد کوفه چه اندازه مسافت است، یک میل میشود؟ گفتم: نه، فرمود: همه نمازهای خود را در آنجا می خوانی؟ گفتم نه، فرمود: اگر من نزدیک آن مسجد بودم امید داشتم از من یک نماز در آن فوت نمی شد، هیچ می دانی که فضیلت آن مکان چیست؟ نبوده بنده صالحی و نه پیامبری مگر آنکه در مسجد کوفه نماز گذارده، حتی در شبی که رسول خدا را به معراج می بردند، جبرئیل به آن حضرت عرضه داشت می دانی کجایی؟ اکنون در برابر مسجد کوفه ای، فرمود: از پروردگارم اجازه بخواه تا در آن مسجد بروم و دو رکعت نماز بگذارم، جبرئیل از حضرت حق اذن خواست، حق تعالی مرحمت فرمود، پس آن حضرت را فرود آورد و در آن دو رکعت نماز گذارد، بدرستی که جانب راست آن باغی است از باغهای بهشت و

ص: ۵۷۶

وسط آن باغی از باغهای بهشت و پشت آن باغی از باغهای بهشت، همانا نماز واجب در آن برابر است با هزار نماز، و نماز مستحب در آن برابر است با پانصد نماز، و نشستن در آن، بدون تلاوت قرآن و ذکر، عبادت است و اگر مردم بدانند چه اندازه فضیلت در آن است به جانب آن بیایند گرچه به روش کودکان، خود را به زمین کشند و در روایت دیگر آمده: نماز واجب در آن برابر حج است، و نماز مستحب به اندازه عمره در ذیل زیارت هفتم حضرت امیر علیه السلام اشاره فضیلت این مسجد شریف گذشت، و از پاره ای روایات معلوم میشود که جانب راست این مسجد از جانب چپ آن افضل است.

اعمال مسجد کوفه

اعمال مسجد کوفه: به صورتی که در کتاب «مصباح الزائر» و غیر آن می باشد، آن است که چون وارد کوفه شدی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُّبَارَكًا وَ أَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ. (۱)

پس به سوی مسجد کوفه روانه شو، و در حال رفتن بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ

خدا بزرگتر است و معبودی جز خدا نیست، و سپاس خدای را، و منزه است خدا.

السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ عَلَى مَجَالِسِهِ وَ مَشَاهِدِهِ وَ مَقَامِ حِكْمَتِهِ وَ آثَارِ آبَائِهِ آدَمَ وَ نُوحٍ وَ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ تَيْمَانَ [بُتَيَانَ]

ص: ۵۷۷

۱- به نام خدا و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) خدایا فرود آر مرا فرود آمدنی با برکت، که تو بهترین فرود آورندگان.

بَيِّنَاتِهِ السَّلَامُ عَلَى الْإِمَامِ الْحَكِيمِ الْعَدْلِ الصِّدِّيقِ الْأَكْبَرِ الْفَارُوقِ بِالْقِسْطِ الَّذِي فَزَقَ اللَّهُ بِهِ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ وَالْكَفْرِ وَالْإِيمَانِ وَالشُّرْكَ وَالْتَوْحِيدِ لِيُهْدِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْنِهِ وَيَحْيَا مَنْ حَيَّ عَنْ بَيْنِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَخَاصَّةُ نَفْسِ الْمُتَتَجِبِينَ وَزَيْنُ الصِّدِّيقِينَ وَصَابِرِ الْمُؤْتَمَتِينَ وَأَنَّكَ حَكَمَ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ وَقَاضَى أَمْرَهُ وَبَابُ حِكْمَتِهِ، (۱) وَعَاقِدُ عَهْدِهِ وَالنَّاطِقُ بِوَعْدِهِ وَالْحَبْلُ الْمُؤْصَلُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ عِيَادِهِ وَكَهْفُ النَّجَاةِ وَمِنْهَاجُ التَّقَى وَالِدَّرَجَةُ الْعُلْيَا وَمُهَيِّمُ الْقَاضِي الْأَعْلَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِكَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ زُلْفَى أَنْتَ وَلِيِّي وَسَيِّدِي وَوَسِيَلَتِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ،

و گره زنده پیمانش، و گویای به وعده اش، و رشته وصل شده بین او بند گانش، و پناهگاه نجات، و راه تقوی، و درجه برتر، و گواه داور عالی تر، ای امیر مؤمنان، به وسیله تو تقرّب به خدا می جویم، تقرّب کامل، تو ولیّ و آقا و وسیله من در دنیا و آخرتی.

پس وارد مسجد می شوی.

مؤلف گوید: بهتر آن است از دری که در عقب مسجد است، و مشهور به باب الفیل است وارد شوی، آنگاه می گویی:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِاللَّهِ وَبِمُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَأْتَمَةِ الْمُهَدَّبِينَ الصَّادِقِينَ النَّاطِقِينَ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً رَضِيَتْ بِهِمْ أَيْمَتَهُ وَهُدَاهُ وَ مَوَالِي سَلَّمْتُ لِأَمْرِ اللَّهِ لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً وَلَا أَتَّخِذُ مَعَ اللَّهِ وَلِيّاً كَذَبَ الْعَادِلُونَ بِاللَّهِ وَضَلُّوا ضَلَالاً بَعِيداً حَسْبِيَ اللَّهُ

ص: ۵۷۸

۱- چون به در مسجد وارد شوی، نزد در بایست و بگو: سلام بر سرور ما رسول خدا، محمد بن عبد الله، و خاندان طاهرینش سلام و رحمت و برکات خدا بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، و بر مجالس و جایگاه حضور، و مقام حکمتش، و آثار پدرانش آدم و نوح و ابراهیم و اسماعیل و بیان دلائلش، سلام بر امام حکیم، دادگر، صدیق اکبر، جداکننده به داد که خدا به وسیله او میان حق و باطل، و کفر و ایمان و شرک و توحید را جدا کرد، تا هر که هلاک گردد از روی دلیل هلاک شود، و هر که زنده ماند از روی دلیل زنده ماند، شهادت می دهم که تویی امیر مؤمنان و خاصه جان برگزیدگان، و زیور صدیقان، و بردبار امتحان شدگان، و داور خدا بر روی زمین، و اداکننده امر او، و درگاه حکمتش،

وَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ عَلِيًّا وَ الْأَئِمَّةَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَوْلِيَائِي وَ حُجَّهَ اللَّهُ عَلَي خَلْقِهِ. (۱)

سپس به جانب ستون چهارم، که در جنب باب انماط، و برابر ستون پنجم است برو، و آن ستون حضرت ابراهیم علیه السلام است، پس چهار رکعت نماز بجای آر، دو رکعت ان را با (حمد) و (توحید) و دو رکعت دیگر را با (حمد) و سوره (قدر) ، چون از نماز فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگو و بخوان:

السَّلَامُ عَلَي عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً وَ جَعَلَهُمْ أَنْبِيَاءَ مُرْسَلِينَ وَ حُجَّهَ عَلَي الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ سَلَامٌ عَلَي الْمُرْسَلِينَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (۲)

و هفت مرتبه بگو:

سَلَامٌ عَلَي نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ. (۳)

پس بگو:

نَحْنُ عَلَي وَصِيَّتِكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ الَّتِي أَوْصَيْتَ بِهَا ذُرِّيَّتَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ وَ الصَّادِقِينَ [وَ الصَّادِقِينَ] وَ نَحْنُ مِنْ شَيْعَتِكَ وَ شِيَعِهِ نَبِيَّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلَيْنِكَ وَ عَلَي جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الصَّادِقِينَ [الصَّادِقِينَ] وَ نَحْنُ عَلَي مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينَ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ الْأَئِمَّةِ الْمَهْدِيِّينَ وَ وِلَايَةِ مَوْلَانَا عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَي الْبَشِيرِ النَّذِيرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ بَرَكَاتُهُ وَ عَلَي وَصِيَّتِهِ وَ خَلِيفَتِهِ الشَّاهِدِ لِلَّهِ مِنْ بَعْدِهِ عَلَي خَلْقِهِ عَلَي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الصَّادِقِ الْمَكْبُرِ وَ الْفَارُوقِ الْمُبِينِ الَّذِي أَخَذَتْ بِيَعْتَهُ [أَخَذَتْ بِيَعْتَهُ] عَلَي الْعَالَمِينَ

ص: ۵۷۹

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، این است جایگاه پناهنده به خدا، و به محمد حبیب خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) و به ولایت امیر مؤمنان و امامان آن ره یافتگان و صادقان و سخنوران و راشدان، آنان که خدا پلیدی را از ایشان دور کرد و پاکشان ساخت پاک ساختنی مخصوص، به آنان به عنوان امامان و هادیان و سرپرستان راضی شدم، تسلیم امر خدا گشتم به او شرک نیاورم چیزی، و همراه او سرپرستی نگیرم، شریک قراردهندگان برای خدا دروغ گفتند، و گمراه شدند گمراهی بس دور، کافی است مرا خدا و اولیای خدا، شهادت می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، و برای او شریکی نیست، و شهادت می دهم که محمد بنده و رسول اوست، و اینکه علی و امامان ره یافته از نسلش (درود خدا بر آنان باد) سرپرستان منند، و حجتهای خدا بر بندگانش.

۲- سلام بر بندگان شایسته راه یافته خدا، آنان که خدا پلیدی را از ایشان پرده، و پاکشان ساخته پاک کردنی خاص و قرارشان داده پیامبرانی مرسل، و حجّت بر همه بندگان، سلام بر رسولان، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان، این است اندازه بخشی عزیز علیم.

رَضِيَتْ بِهِمْ أَوْلِيَاءَ وَ مَوَالِيَّ وَ حُكَمَاءَ فِي نَفْسِي وَ وُلْدِي [وَلَدِي] وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ قِسْمِي وَ حِلِّي وَ إِحْرَامِي وَ إِسْلَامِي وَ دِينِي،
 (۱) وَ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي أَنْتُمْ الْأَيْمَةُ فِي الْكِتَابِ وَ فَضْلُ الْمَقَامِ وَ فَضْلُ الْخِطَابِ وَ أَعْيُنُ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَنَامُ وَ أَنْتُمْ
 حُكَمَاءُ اللَّهِ وَ بِكُمْ حَكَمَ اللَّهُ وَ بِكُمْ عُرِفَ حَقُّ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَنْتُمْ نُورُ اللَّهِ مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا وَ مِنْ خَلْفِنَا أَنْتُمْ
 سُنَّةُ اللَّهِ الَّتِي بِهَا سَبَقَ الْقَضَاءُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا لَكُمْ مُسَلِّمٌ تَسْلِيمًا لَا أُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا وَ لَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِيًّا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 هَدَانِي بِكُمْ وَ مَا كُنْتُ لِأَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانِي اللَّهُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ عَلَيَّ مَا هَدَانَا . (۲)

اعمال دکه القضاء و بیت الطشت

اعمال دکه القضاء و بیت الطشت: بدان که «دکه القضاء» دکان چه ای در مسجد کوفه بوده که امیر مؤمنان علیه السلام روی آن می نشستند و قضاوت می کردند و در آن محل ستون کوتاهی وجود داشت که بر آن آیه کریمه

(انّ الله يامر بالعدل و الاحسان)

نوشته شده بود.

و بیت الطشت همان جایی است که معجزه امیر مؤمنان در حق آن دختر ظاهر شد، دختر بی شوهری که بر اثر نشستن میان آب، زالویی در شکمش وارد شد، و اندک اندک از مکیدن خون بزرگ، و شکم دختر را بمانند شکم زن حامله کرد، برادران دختر به او گمان فرزنددار شدن از راه نامشروع بردند و درصدد کشتن او برآمدند، برای قضاوت این مشکل نزد امیر مؤمنان آمدند، حضرت دستور

ص: ۵۸۰

۱- ما تعهد به وصیت تویم ای سرپرست مؤمنان ای نوح که ذریه ات را به آن وصیت کردی، از رسولان و صدیقان، و ما از شیعیان تو و شیعیان پیامبرمان محمّدیم، درود خدا بر او و بر خاندانش، و بر همه رسولان و پیامبران و صادقان، و ما بر آیین ابراهیم، و دین محمّد امی، و امامان ره یافته، و ولایت مولایمان علی امیر مؤمنان. سلام بر مژده دهنده و بیم ده، درودها و رحمت و رضوان و برکات خدا بر او، و بر وصی و جانشینش، آن شاهد برای خدا پس از او بر بندگانش علی امیر مؤمنان، صدیق اکبر، و تمیزدهنده روشن آنکه بیعتش را بر جهانیان گرفتی، به آنان خشنودم از جهت سرپرستی و سروری و حکمرانی در جانم و فرزندانم و خاندانم و مالم و نصیبم و آزادی و محدودیتم و اسلام و دینم

۲- و دنیا و آخرتم، و حیات و مرگم، شما باید امامان در کتاب خدا، و فیصله دهنده هر مقام و جداکننده بین حق و باطل، و دیدگان آن زنده ای که نمی خوابد، شما باید حکیمان الهی، و به وسیله شما خدا حکم کرد و حق خدا به توسط شما شناخته شد، معبودی جز خدا نیست، محمّد رسول خداست، شما نور خدایید از پیش رو و پشت سر ما، شما آیین خدایید که حکم قطعی بر آن پیشی گرفت، ای امیر مؤمنان من تسلیم شمایم، تسلیمی که چیزی را شریک خدا نسازم، و جز او سرپرستی نگیرم، سپاس خدای را که به وسیله شما مرا هدایت کرد، درحالی که من هدایت نمی یافتم، اگر خدا هدایت نمی کرد، خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است. خدا بزرگتر است، سپاس خدای را برای آنکه ما را هدایت کرد.

داد در طرفی از مسجد پرده کشیدند و آن دختر را پشت پرده نشاندهند، سپس قابله کوفه را دستور داد، آن دختر را معاینه کند، زن قابله پس از معاینه عرضه داشت، یا امیر المؤمنین این دختر آبستن است و فرزندی در رحم دارد، حضرت دستور داد طشتی پر از لجن آوردند و دختر را به روی آن قرار دادند، زالو وقتی بوی لجن شنید از شکم دختر بیرون آمد.

در بعضی از روایات است که حضرت دست دراز کرد و از کوههای شام قطعه برفی حاضر نمود و در آن طشت نهادند تا زالو از شکم دختر بیرون آمد.

بدان که مشهور در ترتیب اعمال مسجد آن است که پس از اعمال ستون چهارم به وسط مسجد می روند و اعمال آنجا را بجا می آورند و اعمال دگه القضاء و بیت الطشت را در پایان همه اعمال پس از فراغت از دگه امام صادق علیه السّلام به جا می آورند.

امّا این فقیر به همان ترتیبی که سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» و علامه مجلسی در «بحار» و شیخ خضر در کتاب «مزار» نقل کرده اند ذکر می کنم.

اگر کسی بخواهد بترتیب مشهور عمل نماید، اعمال دگه القضاء و بیت الطشت را بعد از اعمال ستون چهارم بجا نیاورد و بگذارد در آخر بعد از اعمال دگه الصادق بجا آورد، در هر صورت بسوی دگه القضاء برو، و در آن محل دو رکعت نماز، به حمد و هر سوره که خواهی بخوان، چون فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السّلام را بجای آور و بگو:

يَا مَالِكِي وَ مَمْلُوكِي وَ

مُتَعَمِّدِي [مُعْتَمِدِي] بِالنَّعْمِ الْجِسَامِ مِنْ غَيْرِ اسْتِحْقَاقٍ وَجِهِي خَاضِعٌ لِمَا تَعْلُوهُ الْأَقْدَامُ لِجَلَالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ لَا تَجْعَلْ هَذِهِ الشَّدَّةَ وَ لَا هَذِهِ الْمِخَنَةَ مُتَّصِلَةً بِاسْتِیْصَالِ الشَّأْفَةِ وَ اَمْنَحِنِي مِنْ فَضْلِكَ مَا لَمْ تَمْنَحْ بِهِ أَحَدًا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلِهِ أَنْتَ الْقَدِيمُ الْأَوَّلُ الَّذِي لَمْ تَزَلْ وَ لَا تَزَالُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ بَارِكْ لِي فِي أَجَلِي وَ اجْعَلْنِي مِنْ عُمَّتِكَ وَ طَلْقَائِكَ مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

اعمال بیت الطشت: این محل متصل به دگه القضا است.

در این جایگاه دو رکعت نماز بخوان و پس از سلام و تسبیح حضرت علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي ذَخَرْتُ تَوْحِيدِي إِيَّاكَ وَ مَعْرِفَتِي بِكَ وَ إِخْلَاصِي لَكَ وَ إِقْرَارِي بِرُبُوبِيَّتِكَ وَ ذَخَرْتُ وَ لَآئِيَهُ مَنْ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ مِنْ بَرِيَّتِكَ مُحَمَّدٍ وَ عَثْرَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ لِيَوْمٍ فَرَعَى إِلَيْكَ عَاجِلًا وَ آجِلًا وَ قَدْ فَرَعْتُ إِلَيْكَ وَ إِلَيْهِمْ يَا مَوْلَايَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي مَوْفِقِي هَذَا وَ سَأَلْتُكَ مِآدَتِي [مَا زَكَى] مِنْ نِعْمَتِكَ وَ إِزَاحَهُ مَا أَخْشَاهُ مِنْ نِقْمَتِكَ وَ الْبَرَكَهَ فِيمَا رَزَقْتَنِيهِ وَ تَخَصُّصِي بِي مِنْ صِدْرِي مِنْ كُلِّ هَمٍّ وَ جَائِحَةٍ وَ مَعْصِيَةٍ فِي دِينِي وَ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

روایت شده است که امام صادق علیه السلام در بیت الطشت دو رکعت نماز بجا آوردند.

انجام نماز و دعا در وسط مسجد

انجام نماز و دعا در وسط مسجد: دو رکعت نماز در وسط مسجد بجا می آوری در رکعت او (حمد) و (توحید) و در رکعت دوم (حمد) و (کافرون) می خوانی پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ أَنْتَ

ص: ۵۸۲

۱- ای مالک و مالک کننده ام، و پوشاننده ام به نعمت های عظیم بدون داشتن شایستگی، رویم فروتن است برای آنچه قدمها بالای آن قرار می گیرد، برای عظمت ذات بزرگوارت، این سختی و نه این محنت را متصل به هلاکت قرار مده، از فضلت به من ببخش، چیزی که بدون درخواست به کسی نبخشیدی، تویی، دیرین اول که همواره بوده ای، و خواهی بود، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بیامرز و به من رحم کن، عملم را پاک نما، و در عمرم برکت ده، و مرا از آزادشدگان و رها شدگان از آتش قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا من یکتاپرستی ام و معرفتم و اخلاصم نسبت به تو و اقرارم به ربوبیت را ذخیره کنم، و نیز ولایت کسانی که به خاطر معرفتشان از میان مخلوقات به من نعمت دادی اندوخته قرار دادم، و آن ولایت محمد و عترت او (درود خدا بر او و خاندانش باد) است، برای روز پناهندگی ام به تو در دنیا و آخرت، و اکنون به تو به آنان ای مولایم در این روز و در این موقعیت پناه آورده ام، و از تو درخواستم تداوم نعمت را بر خودم، و از بین بردن آنچه می ترسم از آن از کيفرت، و برکت در آنچه نصیبم فرمود، و نگهداشتن سینه ام از هر نگرانی و سختی شدید، و گناهی در دین و دنیا و آخرتم، ای مهربان ترین مهربانان.

السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ وَ دَارُكَ دَارُ السَّلَامِ حَيَّنَا رَبَّنَا مِنْكَ بِالسَّلَامِ اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ مَغْفِرَتِكَ وَ تَعْظِيمًا لِمَسْجِدِكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ازْفَعْهَا فِي عَلِيِّينَ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مؤلف گوید: این مقام را که دگه المعراج گفته اند و ظاهرا به ملاحظه آن است که در شب معراج رسول خدا صلی الله علیه و آله از خدا اذن طلبید و در این محل فرود آمد و دو رکعت نماز خواند، البته در اول فصل به روایت آن اشاره شد.

اعمال ستون هفتم

اعمال ستون هفتم: این محل مقامی است که حق تعالی در آن، توفیق توبه و بازگشت به آدم را عنایت فرمود، پس به جانب آن برو و پیش آن رو به قبله بایست و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى مَلِهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لآلِهِ إِلا- اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى أَبِينَا آدَمَ وَ أُمَّنَا حَوَاءَ السَّلَامُ عَلَى هَابِيلَ الْمُقْتُولِ ظُلْمًا وَ عُذْوَانَا عَلَى مَوَاهِبِ اللَّهِ وَ رِضْوَانِهِ السَّلَامُ عَلَى شَيْثِ [شَيْث] صَفْوِهِ اللَّهُ الْمُخْتَارِ الْأَمِينِ وَ عَلَى الصَّفْوَةِ الصَّادِقِينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ الطَّيِّبِينَ أَوْلِيهِمْ وَ آخِرِهِمْ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ عَلَى ذُرِّيَّتِهِمُ الْمُخْتَارِينَ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ ذُرِّيَّتِهِ الطَّيِّبِينَ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فِي الْمَأْوَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فِي الْمَآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَى الْأئِمَّةِ الْهَادِينَ شُهَدَاءِ اللَّهِ

ص: ۵۸۳

۱- خدایا تویی سلام و از توست سلام و به تو برمی گردد سلام و خانه توست خانه سلام، پروردگارا تحیت ده ما را از جانب خود به سلام. خدایا من این نماز را تنها برای طلب رحمت و رضوان و آمرزش و بخاطر مسجدت خواندم. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و این نماز را در محل بلند بهشت بالا ببر، و از من بپذیر، ای مهربان ترین مهربانان.

سپس نزد این ستون چهار رکعت نماز می خوانی، در رکعت اول (حمد) و (قدر) و در بکعت دوم (حمد) و (توحید) بخوان و در رکعت سوم و چهارم هم به همین ترتیب عمل کن، پس از فراغت از چهار رکعت و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطَعْتُكَ فِي الْإِيْمَانِ مِنِّي بِعَيْتِكَ مِنَّا مِنْكَ عَلَيَّ لَا مِنَّا مِنِّي [بِهِ] عَلَيْكَ وَ أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ لَكَ [إِلَيْكَ] لَمْ أَتَّخِذْ لَكَ وَلَدًا وَ لَمْ أَدْعُ لَكَ شَرِيكَ وَ قَدْ عَصَيْتُكَ فِي أَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ عَلَى غَيْرِ وَجْهِ الْمُكَابَرَةِ لَكَ وَ لَا الْخُرُوجِ عَنْ [مِنْ] عِبُودِيَّتِكَ وَ لَا الْجُحُودِ لِرُبُوبِيَّتِكَ وَ لَكِنْ اتَّبَعْتُ هَوَايَ وَ أَزَلَّنِي الشَّيْطَانُ بَعِيدَ الْحُجْبَةِ عَلَيَّ وَ الْبَيَانَ فَإِنْ تُعَذِّبْنِي فَبِذُنُوبِي غَيْرِ ظَالِمٍ لِي وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّي وَ تَرْحَمْنِي فَبِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ يَا كَرِيمَ اللَّهُمَّ إِنْ ذُنُوبِي لَمْ يَبْقَ لَهَا إِلَّا رَجَاءُ عَفْوِكَ وَ قَدْ قَدَّمْتُ آلَةَ الْحِرْمَانِ فَأَنَا أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ مَا لَا أَسْتَوْجِبُهُ وَ أَطْلُبُ مِنْكَ مَا لَا أَسْتَحِقُّهُ اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِي فَبِذُنُوبِي وَ لَمْ تَطْلُبْنِي شَيْئًا وَ إِنْ تَعْفِرْ لِي فَخَيْرٌ رَاحِمٍ أَنْتَ يَا سَيِّدِي. (۲) اللَّهُمَّ أَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا أَنَا أَنْتَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَةِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالذُّنُوبِ وَ أَنْتَ الْمُتَفَضَّلُ بِالْحِلْمِ وَ أَنَا الْعَوَّادُ بِالْجَهْلِ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ يَا كَنَزَ الضُّعْفَاءِ يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يَا مُنْقِذَ الْغُرَقَى يَا مُنْجِيَ الْهَلَكَى يَا مُمِيتَ الْأَحْيَاءِ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ شُعَاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِيُّ الْمَاءِ وَ حَفِيفُ الشَّجَرِ وَ نُورُ الْقَمَرِ

ص: ۵۸۴

۱- به نام خدا و با خدا و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد) ، و معبودی جز خدا نیست، محمد رسول خداست، سلام بر پدرمان آدم و مادرمان حوا، و سلام بر هابیل، کشته شده ستم و دشمنی از روی حسادت قابیل بر موهبت های خدا و خشنودیش نسبت به هابیل، سلام بر شیث برگزیده خدا، آن انتخاب شده امین و برگزیده صادقان از نسل پاکش، آغاز و انجام شان. سلام بر ابراهیم و اسماعیل، و اسحاق و یعقوب و بر نسل انتخاب شده آنان. سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر محمد بن عبد الله خاتم الانبیاء، سلام بر امیر مومنان و نسل پاکش، و رحمت و برکات خدا بر او باد، سلام بر شما در پیشینیان، سلام بر شما در پسینیان، سلام بر فاطمه زهرا، سلام بر امامان هدایت کننده، گواهان خدا بر بندگانش، سلام بر دیده بان و گواه بر امتها برای خدا پروردگار جهانیان.

۲- خدایا اگر کسی بوده ام که تو را معصیت کردم، در مقابل اطاعت کردم در ایمانم به تو، از باب منتی که از سوی تو بر من است نه منتی که از من بر توست، و اطاعت کردم در محبوب ترین چیزها پیش تو، و آن اینکه مانند بی خردان فرزندی برای تو نگرفتم، و شریکی برایت نخواندم، البته در بسیاری از امور معصیت تو را مرتکب شدم نه از روی عناد و دشمنی، و نه از باب بیرون رفتن از عرضه بندگی ات، و نه از جهت انکار مقام ربوبیتت، بلکه هوای نفسم را پیروی کردم و شیطان مرا لغزانم، آن هم بعد از حجت و بیان تو بر من، پس اگر عذابم کنی، به خاطر گناهانم می باشد، و در این عذاب ستمکار به من نیستی و اگر از من گذشت کنی و ترحیم فرمایی تنها از روی جود و کرم توست ای کریم، خدایا برای گناهانم نمانده، مگر امید عفو، و اینک تقدیم می کنم ازار محرومیت را که تهیدستی و نیاز من است، پس از تو خواستارم چیزی را که سزاوار آن نیستم، و از تو می طلبم آنچه را که مستحقش نمی باشم. خدایا اگر عذابم کنی به گناهانم عذاب کردی، و هیچ ستمی بر من روا نداشتی، و اگر مرا بیامرزی پس تو بهترین رحم کنندگانی ای آقای من.

ای کریم، ای کریم.

۳- ای آن که بر آوردن حاجات خواهندگان قدرت دارد، و آنچه در نهاد لب فروبستگان است می داند، ای به آن که به تفسیر محتاج نمی گردد، ای آن که می داند خیانت دیده ها را و آنچه که سینه ها پنهان کند، ای آن که عذاب را بر قوم یونس فرو فرستاد، و اراده داشت آنان را عذاب کند، ولی او را خواندند، و به درگاهش زاری کردند پس عذاب را از آنان برطرف ساخت و تا مدّتی از زندگی بهره مندشان نمود البته جایم را می بینی، و دعایم را می شنوی، و نهان و آشکار حالم را می دانی، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و مرا کفایت کن از آنچه به اندوهم برده، از کار دین و دنیا و آخرتم.

بَرَكَهَ أَهْلِهِ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْزُقَنِي مِنْ رِزْقِكَ رِزْقًا حَلَالًا- طَيِّبًا تَسْوِقُهُ إِلَيَّ بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ وَ أَنَا خَائِضٌ فِي عِيَابِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

مؤلف گوید: در کتاب «مزار قدیم» در دعای این مقام بعد از «یا کریم یا کریم یا کریم» و پیش از سجده ذکر شده دعای «اللهم یا من تحلّ به عقد المکاره» که از دعاهای سجدیه است و متن آن در باب اول در ضمن دعاهای ایمنی از شرّ دشمنان و بلاها و ترس گذشت .

پس از آن فرمود: آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ وَلَا- أَعْلَمُ وَ تَقْدِرُ وَلَا- أَقْدِرُ وَ أَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ تَجَاوَزْ عَنِّي وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

سپس به سجده برو و بگو: « یا مَنْ يَقْدِرُ عَلَيَّ حَوَائِجِ السَّائِلِينَ » تا آخر دعا.

و نیز آگاه باش احادیث بسیار در فضیلت ستون هفتم، وارد شده.

شیخ کلینی به سند معتبر روایت کرده: امیر مؤمنان علیه السلام، رو به این ستون نماز میخواند و چنان نزدیک به آن می ایستاد، که بین آن حضرت و ستون فاصله در حدّی بود که بزی عبور کند و در روایت معتبر دیگر وارد شده: هر شب شصت هزار فرشته، از عالم بالا نازل می شوند و کنار ستون هفتم نماز می خوانند و این به صورتی است که تا قیامت به هر شصت هزار نفر یک بار نوبت می رسد و فرصتی برای مراجعه دوباره آنان نیست، در حدیث معتبر از امام صادق علیه السلام آمده: که ستون

ص: ۵۸۶

۱- پروردگارا از تو درخواست می کنم برکت جایگاه، و برکت اهلش را، و از تو درخواست می خواهم که نصیبم کنی از روزی ات روزی حلال و پاکیزه، که سوق دهی آن را به سوی من، به جنبش و نیرویت، درحالی که من در تندرستی کامل فرو رفته باشم ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا تو می دانی و من نمی دانم و تو می توانی و من نمی توانم، و تو دانای غیب هایی، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بیامرز و به من رحم کن، و از من درگذر، و بر من تصدق کن آنچه را تو سزاوار آنی ای مهربان ترین مهربانان.

هفتم مقام حضرت ابراهیم است.

شیخ کلینی در کتاب کافی به سند صحیح از ابو اسماعیل سراج روایت کرده: معاویه بن وهب دست مرا گرفت و گفت: ابو حمزه ثمالی دست مرا گرفت و گفت: اصبع بن نباته دست مرا گرفت و ستون هفتم را به من نشان داد و گفت: این ستون مقام حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام است که نزد آن نماز می خواند و امام مجتبی علیه السّلام کنار ستون پنجم نماز می خواند و وقتی امیر مؤمنان علیه السّلام حضور نداشت امام مجتبی علیه السّلام به جای آن حضرت نماز اقامه می کرد و آن از در کنده است در هر صورت، اخبار در فضیلت این ستون بسیار است و بنای ما بر اختصار می باشد.

اعمال ستون پنجم

عمل ستون پنجم: از جمله مواضع ممتاز مسجد کوفه ستون پنجم است، که باید کنار آن نماز بخوانند و حاجات خود را از خدا بطلبند زیرا در روایات معتبر وارد شده: محل نماز حضرت ابراهیم خلیل بوده و با روایات دیگر منافات ندارد، زیرا ممکن است آن حضرت در همه این مواضع نماز خوانده باشد، در حدیث معتبر از امام صادق علیه السّلام روایت شده: ستون پنجم مقام جبرئیل است و از روایت سطور گذشته استفاده می شود که مقام امام مجتبی علیه السّلام است، در نهایت آنچه از احادیث فهمیده می شود، این است که محل ستون هفتم و پنجم از سایر مواضع مسجد شریف تر است.

سید ابن طاووس گفته است: نزد ستون پنجم دو رکعت نماز بخوان به حمد و هر سوره ای که خواهی، و پس از سلام و تسبیح بگو:

ص: ۵۸۷

لَهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ أَسْمَائِكَ كُلِّهَا مَا عَلِمْنَا مِنْهَا وَ مَا لَا نَعْلَمُ وَ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ الْكَبِيرِ الْأَكْبَرِ الَّذِي مَنْ دَعَاكَ بِهِ أُجِبْتَهُ وَ مَنْ سَأَلَكَ بِهِ أُعْطِيْتَهُ وَ مَنْ اسْتَنْصَرَكَ بِهِ نَصَرْتَهُ وَ مَنْ اسْتَغْفَرَكَ بِهِ غَفَرْتَ لَهُ وَ مَنْ اسْتَعَانَكَ بِهِ أَعَنْتَهُ وَ مَنْ اسْتَرْزَقَكَ بِهِ رَزَقْتَهُ وَ مَنْ اسْتَيْتَأْثَرَكَ بِهِ أَعْثَيْتَهُ وَ مَنْ اسْتَرْحَمَكَ بِهِ رَحِمْتَهُ وَ مَنْ اسْتَيْتَجَرَكَ بِهِ أَجْرْتَهُ وَ مَنْ تَوَكَّلَ عَلَيْكَ بِهِ كَفَيْتَهُ وَ مَنْ اسْتَعَصَمَكَ بِهِ عَصَمْتَهُ وَ مَنْ اسْتَنْقَذَكَ بِهِ مِنَ النَّارِ أَنْقَذْتَهُ ، (۱)

وَ مَنْ اسْتَيْعَظَفَكَ بِهِ تَعَظَّفْتَ لَهُ وَ مَنْ أَمْلَكَكَ بِهِ أُعْطِيْتَهُ الَّذِي اتَّخَذْتَ بِهِ آدَمَ صَيْفِيًّا وَ نُوحًا نَجِيًّا وَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَ مُوسَى كَلِيمًا وَ عِيسَى رُوحًا وَ مُحَمَّدًا حَبِيبًا وَ عَلِيًّا وَ صَيِّبًا صَيِّبًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَنْ تَقْضِيَ لِي حَوَائِجِي وَ تَغْفُوَ عَمَّا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي وَ تَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا مُفَرِّجَ هَمِّ الْمَهْمُومِينَ وَ يَا غِيَاثَ الْمَلْهُوفِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ . (۲)

مؤلف گوید: از امام صادق علیه السلام روایت شده: به بعضی از اصحاب خود فرمودند: نزد ستون پنجم دو رکعت نماز بخوان، که آن مصلاهی ابراهیم است و بگو: السلام علی ابنیا دم و ائنا حواء تا آخر، نزدیک به آنچه که کنار ستون هفتم، به طرف قبله خواندی.

اعمال ستون سوم

عمل ستون سوم: که مقام حضرت زین العابدین علیه السلام است.

آنگاه به جانب دگه زین العابدین علیه السلام حرکت کن و آن در کنار ستون سوم است، از جانب متصل به باب کنده.

مؤلف گوید: این مقام از طرف

ص: ۵۸۸

۱- خدایا از تو می خواهم، به حق تمام نام هایت آنچه از آنها دانسته ایم و آنچه نمی دانیم، و از تو درخواست می کنم به حق نام بزرگت و بزرگت و کبیر و اکبرت، که هر کس تو را به آن خواند، جوابش را دادی، و هر که به آن از تو درخواست کرد عطایش نمودی، و هر که به آن از تو یاری طلبید یاری اش کردی، و هر که به آن از تو آموزش خواست او را آموختی، و هر که به آن از تو کمک طلبید کمکش کردی، و هر که به آن از تو درخواست روزی کرد روزی اش دادی، و هر که به آن از تو فریادرسی طلبید به فریادش رسیدی، و هر که به آن از تو رحم خواست رحمتش فرمودی، و هر که به آن از تو پناه جست پناهِش دادی، و هر که به آن بر تو توکل کرد، کفایتش نمودی، و هر که به آن از تو نگهداری خواست، نگهداری اش کردی، و هر که به آن از تو رهایی از آتش خواست نجاتش دادی،

۲- و هر که به آن از تو تقاضای عطوفت نمود، به او عطوفت فرمودی، و هر که به آن تو را آرزو کرد، عطایش کردی، نامی که با آن آدم را برگزیده، و نوح را رهایی یافته، و ابراهیم را دوست، و موسی را همسخن، و عیسی را روح، و محمد را محبوب، و علی را جانشین برگزینی، درود خدا بر همه آنها به حق آن نامها که حاجاتم را برآوردی، و از آنچه از گناهان از من گذشته درگذری، و بر من تفضل کنی به آنچه تو سزاوار آنی، و نیز به تمام مردان و زنان با ایمان در دنیا و آخرت، ای زداینده اندوه

اندوه گینان، ای فریادرس ستم دیدگان، معبودی جز تو نیست، منزهی تو ای پروردگار جهانیان.

بِالشَّانِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ صَلِّ يَا رَبِّ عَلَيْهِمْ صَلَاةً دَائِمَةً مُنْتَهَى رِضَاكَ وَ اغْفِرْ لِي بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ أَتَمِّمْ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ كَمَا أَتَمَّمْتَهَا عَلَيَّ آبَائِي مِنْ قَبْلُ يَا كَهيعصِ اللَّهُمَّ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فَاسْتَجِبْ لِي دُعَائِي فِيَمَا سَأَلْتُكَ. (۱)

پس به سجده برو و طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو:

يَا سَيِّدِي يَا سَيِّدِي صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ اغْفِرْ لِي (۲)

و این کلمات را با خشوع و گریه بسیار بگو، آنگاه طرف چپ صورت را بر زمین بگذار و باز این کلمات را بگو، پس دعا کن به آنچه که خواهی.

مولف گوید: بر پایه بعضی مجموعه های غیر معتبر و مشهوری بین مردم، آن است که در این مقام بجای می آورند عملی را که امام صادق علیه السلام تعلیم یکی از اصحاب خود نموده، ولی این عمل مقید به این مقام نیست.

و کیفیت آن این است که از آن حضرت نقل شده که به بعضی از اصحاب خود فرمودند: آیا بامداد دنبال حاجتی نمی روی که به مسجد بزرگ کوفه گذر کنی؟ عرض کرد چرا، فرمود: در آن مسجد چهار رکعت نماز بخوان و بگو:

إِلَهِي إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطَعْتُكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ لَمْ أَتَّخِذْ لَكَ وَلَدًا وَ لَمْ أَدْعُ لَكَ شَرِيكًا وَ قَدْ عَصَيْتُكَ فِي أَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ عَلَيَّ غَيْرِ وَجْهِ الْمُكَابَرَةِ لَكَ وَ لَا الْأَسْتِكْبَارِ عَنِّ عِبَادَتِكَ وَ لَا الْجُحُودِ لِزُبُوبِيَّتِكَ وَ لَا الْخُرُوجِ عَنِّي [مِنْ] الْعُبُودِيَّةِ لَكَ وَ لَكِنْ اتَّبَعْتُ هَوَايَ وَ أَرْزَنِي الشَّيْطَانُ بَعْدَ الْحُجَّةِ

ص: ۵۹۰

۱- و به حق محمد و اهل بیت صادقش بر تو، و به حق تو بر علی و به حق علی بر تو، و به حق تو بر فاطمه و به حق فاطمه بر تو و به حق تو بر حسن و به حق حسن بر تو، و به حق تو بر حسین، و به حق حسین بر تو، همانا حقوق ایشان از برترین نعمت بخشی های تو بر آنان است، و به حق شأنی که برای تو نزد آنان است، و شأنی که برای آنان نزد توست، درود فرست ای پروردگار بر ایشان، درودی دائمی تا نهایت خشنودی ات، و به حق ایشان گناهانی که بین من و توست بر من ببخش، و نعمت را بر من کامل کن چنان که بر پدرانم از پیش کامل کردی ای کهیعص. خدایا چنان که بر محمد و خاندان محمد درود فرستادی، در آنچه از تو خواستم دعایم را اجابت کن.

۲- ای آقای من، ای آقای من، ای آقای من، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بیامرز و مرا بیامرز

وَالْبَيَانَ فَإِنْ تُعَذِّبْنِي فَبِذُنُوبِي غَيْرِ ظَالِمٍ أَنْتَ لِي وَإِنْ تَعْفُ عَنِّي وَتَرْحَمْنِي فَبِحُجُودِكَ وَكَرَمِكَ يَا كَرِيمَ . (۱)

و همچنین می گویی:

عَدَوْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ عَدَوْتُ بِغَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَ لَا قُوَّةَ وَ لَكِنْ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ بَرَكَهَ هَذَا الْبَيْتِ وَ بَرَكَهَ أَهْلِهِ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تَرْزُقَنِي رِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا تَسُوِّفُهُ إِلَيَّ بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ وَ أَنَا خَائِضٌ [خَائِضٌ] فِي عَافِيَتِكَ . (۲)

شیخ شهید و محمد بن مهدی این عمل را برای صحن مسجد پس از عمل ستون چهارم ذکر کرده اند، در دو رکعت اول حمد و توحید و در دو رکعت دیگر حمد و انا انزلناه و پس از سلام، تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگو.

در حدیث معتبر از ابو حمزه ثمالی نقل شده: که روزی در مسجد کوفه نشسته بودم، ناگاه دیدم شخصی از در کنده وارد شد، از همه کس خوشروتر و خشبوتر و پاکیزه جامه تر عمامه به سر بسته و پیراهن و درآعه پوشیده و دو نعل عربی در پای مبارکش بود، نعلین را از پا درآورد، و نزد ستون هفتم ایستاد و دستها را تا برابر گوش بالا برد، و تکبیری گفت که تمام موهای من از دهشت آن راست ایستاد، پس چهار رکعت نماز خواند، و رکوع و سجودش را نیکو انجام داد، سپس این دعا را خواند: الهی ان کنت قد عصیتک دعا را ادامه داد تا رسید به یا کریم در اینجا به سجده رفت و مکرر یا کریم گفت به اندازه ای که یک نفس را پر کند، آنگاه در سجده

ص: ۵۹۱

۱- معبودم اگر من کسی بوده ام که تو را معصیت کردم، در مقابل در محبوب ترین چیزها به نزد تو اطاعت کردم، و آن اینکه در اعتقادم برای تو فرزندی نگرفتم، و شریک برایت نخواندم البته در بسیاری از امور معصیت تو را کرده ام، نه به رسم دشمنی با تو، و نه از باب تکبر کردن از بندگی ات، و نه از جهت انکار ربوبیت و نه به خاطر خروج از عرصه بندگی، ولی از هوای نفسم پیروی کرده ام و بعد از برهان و بیان شیطان مرا لغزانند، در نتیجه اگر عذابم کنی، به گناهانم عذابم کردی و ستمکار بر من نیستی، و اگر از من گذشت کنی و به من ترحم فرمایی به جود و کرمت با من معامله کردی ای کریم.

۲- صبح کردم به نیرو و قدرت خدا، صبح کردم بدون حول و قوت خویش، ولی به حول و قوت خدا، ای پروردگار از تو می خواهم برکت این خانه و اهلس را، و از تو درخواست می کنم که روزی حلال و پاکیزه نصیبم کنی، که مرا به جانب حول و قوت تو سوق دهد درحالی که من در سلامتی کاملت غوطه ور باشم.

اش گفت یا من یقدر علی حوائج السائلین و دعا را ادامه داد تا هفتاد مرتبه یا سیدی که در اعمال ستون هفتم ذکر شد، چون سر از سجده برداشت و من به دقت ملاحظه کردم، دیدم حضرت زین العابدین علیه السلام است، دستهای مبارکش را بوسیدم و پرسیدم برای چه اینجا آمدید، فرمود برای آنچه دیدی یعنی نماز در مسجد کوفه.

در روایتی که در ذیل زیارت هفتم نقل کردیم این مطلب هم بود که ابو حمزه را با خود به زیارت امیر مؤمنان علیه السلام برد.

نماز حاجت در مقام نوح علیه السلام

اعمال باب الفرج معروف به مقام نوح علیه السلام: چون از عمل ستون سوم فارغ شدی، به دکه باب امیر مؤمنان علیه السلام برو، و آن صفة ای است متصل به دری که از مسجد، به سوی خانه امیر مؤمنان علیه السلام باز می شده است.

پس چهار رکعت نماز بخوان به حمد و هر سوره که خواستی، چون فارغ شدی، تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بجا آورد، و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اقْضِ حَاجَتِي يَا اللَّهُ يَا مَنْ لَا يَخِيْبُ سِائِلُهُ وَ لَا يَنْفَعُ نَائِلُهُ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ يَا رَبَّ الْأَرْضَيْنِ وَ السَّمَاوَاتِ يَا كَاشِفَ الْكُرْبَاتِ يَا وَاسِعَ الْعَطِيَّاتِ يَا دَافِعَ النَّقَمَاتِ يَا مُبَدِّلَ السَّيِّئَاتِ حَسَنَاتٍ عِيدٌ عَلَيَّ بِطَوْلِكَ وَ فَضْلِكَ وَ إِحْسَانِكَ وَ اسْتَجِبْ دُعَائِي فِيْمَا سَأَلْتُكَ وَ طَلَبْتُ مِنْكَ بِحَقِّ نَبِيِّكَ وَ وَصِيِّكَ وَ أَوْلِيَائِكَ الصَّالِحِينَ. (۱)

چگونگی نمازی دیگر در این مقام: و آن دو رکعت است، پس از سلام و تسبیح بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي حَلَلْتُ بِسَاحَتِكَ لِعِلْمِي بِوَحْدَانِيَّتِكَ وَ صَمَدَانِيَّتِكَ وَ أَنَّهُ لَا

ص: ۵۹۲

۱- خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و حاجتم را برآور ای خدا، ای آن که سئوال کننده اش هرگز ناامید نمی شود و عطایش به پایان نمی رسد، ای برآورنده حاجات، ای اجابت کننده دعاها، ای پروردگار زمین ها و آسمان ها ای برطرف کننده گرفتاری ها، ای بخشایشگر عطاها، ای دفع کننده کیفرها، ای تبدیل کننده بدی ها به خوبی ها، با عطا و فضل و احسانت به سوی من بازگرد، و اجابت کن دعایم را، در آنچه از تو خواستم و از تو طلبیدم، به حق پیامبر و وصی و اولیا شایسته ات.

قَادِرٍ [قَادِرًا] عَلَى قَضَاءِ حَاجَتِي غَيْرِكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ يَا رَبُّ أَنَّهُ كَلَّمَا شَاهَدْتُ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ اشْتَدَّتْ فَاقْتَبَيْتُ إِلَيْكَ وَ قَدْ طَرَقَنِي يَا رَبُّ مِنْ مُهِمِّ أَمْرِي مَا قَدْ عَرَفْتَهُ لِأَنَّكَ عَالِمٌ غَيْرُ مُعَلِّمٍ وَ أَسْأَلُكَ بِالْأَسْمِ الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى السَّمَاوَاتِ فَانْشَقَّتْ وَ عَلَى الْأَرْضِينَ فَانْبَسَطَتْ وَ عَلَى النَّجُومِ فَانْتَشَرَتْ وَ عَلَى الْجِبَالِ فَاسْتَقَرَّتْ وَ أَسْأَلُكَ بِالْأَسْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ وَ عِنْدَ عَلِيٍّ وَ عِنْدَ الْحَسَنِ وَ عِنْدَ الْحُسَيْنِ وَ عِنْدَ الْأَيْمَةِ كُلِّهِمْ صِلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِيَ لِي يَا رَبُّ حَاجَتِي وَ تُيسِّرَ عَسِيرَهَا وَ تَكْفِينِي مُهِمَّهَا وَ تَفْتَحَ لِي قُفْلَهَا فَإِنَّ فَعَلْتَ ذَلِكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَكَ الْحَمْدُ غَيْرِ جَائِرٍ فِي حُكْمِكَ وَ لَا حَائِفٍ فِي عَدْلِكَ. (۱)

پس طرف راست صورت را بر زمین می گذاری و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ يُونُسَ بْنَ مَتَّى عَبْدَكَ وَ نَبِيَّكَ دَعَاكَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَنَا أَدْعُوكَ فَاسْتَجِبْ لِي بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۲).

آنگاه به آنچه می خواهی دعا کن، سپس طرف چپ صورت را بر زمین بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَمَرْتَ بِالِدُعَاءِ وَ تَكَفَّلْتَ بِالْإِجَابَةِ وَ أَنَا أَدْعُوكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْتَجِبْ لِي كَمَا وَعَدْتَنِي يَا كَرِيمٌ. (۳)

سپس پیشانی را بر زمین بگذار و بگو

يَا مُعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ وَ يَا مُدِلُّ كُلِّ عَزِيزٍ تَعَلَّمْ كُرْبَتِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ [وَ آلِ مُحَمَّدٍ] وَ فَرِّجْ عَنِّي يَا كَرِيمٌ. (۴)

ذکر نمازی برای رفع حاجت در محلّ مذکور: و آن چنان است که چهار رکعت نماز می

ص: ۵۹۳

۱- خدایا به آستانت فرود آمدم، به خاطر دانشم به یگانگی و بی نیازی ات، و اینکه توانایی نیست جز تو بر برآوردن حاجتم، ای پروردگارم دانستم که هر زمان نعمت را بر خود مشاهده کردم، نیازمندی ام به تو فوق العاده تر شده، اینک ای پروردگارم از کارهای مهم چیزی عارض من شده که تو آن را می دانی، زیرا تو عالم بدون معلمی از تو درخواست می کنم به حق آن نامی که بر آسمانها نهادی و شکافته شدند، و بر زمین ها نهادی و گسترده گشتند و بر ستارگان نهادی و پخش شدند، و بر کوهها نهادی و مستقر گشتند، و از تو درخواست می کنم به حق نامی که قرار دادی نزد محمد و علی و نزد حسن و حسین و همه امامان درود خدا بر همه ایشان، اینک بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و ای پروردگار حاجتم را برایم برآوری و آسان کنی دشوار آن را، و مهم آن را کفایت نمایی، و قفل آن را برایم بگشایی، اگر این کار را انجام دهی پس تو را سپاس، و اگر انجام ندهی باز هم تو را سپاس، که ستمکار در حکم، و متجاوز از عدلت نیستی

۲- خدایا یونس بن متی بنده و پیامبرت تو را در شکم ماهی خواند، دعایش را اجابت کردی، و من هم تو را می خوانم پس دعایم را اجابت کن به حق محمد و خاندان محمد

۳- خدایا به دعا امر کردی، و اجابتش را عهده دار شدی، و من چنان که دستورم دادی دعا می کنم، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست و آنطور که وعده نمودی دعایم را مستجاب کن ای کریم.

۴- ای عزیزکننده هر خوار، و خوارکننده هر عزیز، گرفتاری ام را می دانی، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به من گشایش ده ای کریم.

گذاری، پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعُيُونُ وَلَا تُحِيطُ بِهِ الظُّنُونُ وَلَا يَصِفُهُ الوَاصِيَةُ فُونَ وَلَا تُغَيِّرُهُ الحَوَادِثُ وَلَا تُفْنِيهِ الدُّهُورُ تَعْلَمُ مَثاقِيلَ الجِبَالِ وَ مَكايِيلَ البِحَارِ وَ وَرَقَ الأشجارِ وَ رَمِيلَ القفارِ وَ مَا أَضَاءَتْ بِهِ الشَّمْسُ وَ القَمَرُ وَ أَظْلَمَ عَلَيْهِ اللَّيْلُ وَ وَضَحَ عَلَيْهِ النَّهَارُ وَ لَا تُؤَارِي مِنْكَ [مِنْهُ] سِمْماءُ سِمْماءَ وَ لَا أَرْضُ أَرْضاً وَ لَا جَبَلٌ مَا فِي أَصِيلِهِ وَ لَا بَحْرٌ مَا فِي قَعْرِهِ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّمَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ خَيْرَ أَمْرِي آخِرَهُ وَ خَيْرَ أَعْمَالِي خَوَاتِيمَهَا وَ خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْفَاكَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ وَ مَنْ كَادَنِي فَكَدْهُ وَ مَنْ بَغَانِي بِهَلَكَةٍ فَأَهْلِكْهُ وَ أَكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِمَّنْ دَخَلَ هُمُهُ عَلَى اللَّهِمَّ أَدْخِلْنِي فِي دَرْعِكَ الحَصِيَّةِ وَ اسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ الوَاقِي يَا مَنْ يَكْفِي مَنْ كُلُّ شَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ أَكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الآخِرَةِ وَ صِدْقِ قَوْلِي وَ فِعْلِي يَا شَفِيقُ يَا رَفِيقُ فَرُّجِ عَنِّي المَضِيقَ وَ لَا تُحْمَلْنِي مَا لَا أُطِيقُ اللَّهُمَّ احْرُسْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَ ارْحَمْنِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ أَنْتَ عَالِمٌ بِحَاجَتِي وَ عَلَيَّ قَضَائُهَا قَدِيرٌ وَ هِيَ لَدَيْكَ يَسِيرٌ وَ أَنَا إِلَيْكَ فَقِيرٌ فَمَنْ بِهَا عَلَيَّ يَا كَرِيمُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

سپس به سجده می روی و می گویی

إِلَهِي قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْضِلْهَا وَ قَدْ أَحْصَيْتَ

ص: ۵۹۴

۱- خدایا از تو می خواهم، ای آن که چشمها نبیندش، و گمان ها فرانگیرندش، و وصف نکنند و صف کنندگان او را و حوادث دگرگونش ننمایند، و روزگاران فانی اش نکنند، تو می دانی سنگینی کوهها را، و پیمانانه دریاها را و برگ های درختان را، و ریگ های صحراها را، و آنچه را روشنی دهد خورشید و ماه، و شب بر آن تاریکی اندازد، و روز بر آن روشن گردد، از تو پنهان نمی کند آسمانی آسمان دیگر را، و نه زمینی زمین دیگر را، و نه کوهی آنچه را در ریشه آن است، و نه دریایی آنچه را در قعر آن است، از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و اینکه بهترین کارم را آخرین کار، و بهترین اعمالم را سرانجام آنها، و بهترین روزهایم را روزی که ملاقاتت کنم قرار ده، البته تو بر هر چیز توانایی.

۲- خدایا هر که به بدی قصد من کند قصدش کن، و هر که به من بداندیشی کند با او بداندیشی کن، و هر که به عامل هلاکتی تجاوز به من نماید او را هلاک کن، و مرا آنچه نگران کرده، از کسی که نگرانش بر من وارد شده کفایت کن. خدایا مرا در زره محکمت در آور، و مرا با پوشش حفظ کننده ات بپوشان، ای آن که از همه چیز کفایت کند، و از او چیزی کفایت نماید، از آنچه از کار دنیا و آخرت مرا نگران کرده کفایت کن، گفتار و کردارم را تصدیق کن، ای غمخوار، ای رفیق، تنگنایی را از من گشایش ده، و چیزی که طاقتش را ندارم بر من تحمیل مکن. خدایا با دیده ات مرا نگهبانی کن، که هرگز نمی خوابد، و به قدرتت بر من رحم فرما، ای مهربان ترین مهربانان، ای والا ای بزرگ، تو به حاجت من دانایی و بر آوردنش توانایی، و این کار نزد تو آسان است، و من به تو نیازمندم، پس در بر آوردن حاجتم بر من منت گذار، ای بزرگوار، البته تو بر هر چیز توانایی.

ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاعْفِرْهَا يَا كَرِيمَ . (۱)

سپس طرف راست صورت خود را بر زمین می گذاری و می گویی:

إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ أَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

سپس طرف چپ صورت خود را بر زمین می گذاری و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ عَظَمَ الذَّنْبِ مِنْ عِنْدِكَ فَلْيَحْسِنِ الْعَفْوَ مِنْ عِنْدِكَ يَا كَرِيمَ . (۳)

پس پیشانی را بر زمین می گذاری و می گویی:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَكَانَ وَاعْتَرَفَ . (۴)

مؤلف گوید: این دعاها تا و اغفرها یا کریم همان دعایی است که در کتاب «مزار قدیم» در اعمال صحن مسجد سهله در مقام امام زین العابدین علیه السلام نقل شده

مناجات حضرت امیر علیه السلام

اعمال محراب امیر مؤمنان علیه السلام: در مکانی که امیر مؤمنان علیه السلام را ضربت زدند، دو رکعت نماز بخوان، و پس از سلام و تسیح حضرت زهرا علیه السلام بگو:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرِهِ وَ لَمْ يَهْتِكِ السُّتْرَ وَ السَّرِيرَةَ يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَةِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا كَرِيمَ الصَّنْفِحِ يَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ يَا سَيِّدِي صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا كَرِيمَ . (۵)

مناجات حضرت امیر المؤمنان علیه السلام

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا

ص: ۵۹۵

۱- معبود من تو حاجاتم را دانسته ای، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست و آنها را بر آور، البته تو گناهانم را شمرده

ای، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و آنها را پیامزای کریم.

۲- اگر بد بنده ای بودم، تو خوب پروردگاری هستی، با من آن کن که شایسته آنی، و آن مکن که من سزاوار آنم، ای

مهربان ترین مهربانان

۳- خدایا اگر گناه بزرگ شد از بنده ات، باید گذشت از جانب تو نیکو شد ای کریم.

۴- رحم کن به کسی که بد کرده، و مرتکب گناه شده، و درمانده گشته و به اعتراف برخاسته.

۵- ای آن که زیبا را آشکار ساخت، و کار زشت را پوشاند، ای آن که بر معصیت سرزنش نکرد، و پرده و باطن را ندید، ای بزرگ گذشت، ای نیکو درگذر، ای پهن‌آور آمرزش، ای هر دو دست به رحمت گسترده، ای صاحب هر راز، ای نهایت هر شکایت ای بزرگوار چشم پوش، ای بزرگ امید، ای آقای من، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و با من آن کن که تو شایسته آنی ای کریم.

لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَ لَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَ الْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ يَفْرَأُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَبِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَيْنِهِ ، (۱)

لِكُلِّ امْرِيءٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ وَ أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ يَوْمَ يُوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمَئِذٍ بِبَيْنِهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ أَخِيهِ وَ فَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّهَا لَلظَى نَزَاعَهُ لِلشَّوَى مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَوْلَى وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ إِلَّا الْمَوْلَى مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَالِكُ وَ أَنَا الْمَمْلُوكُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ إِلَّا الْمَالِكُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الذَّلِيلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الذَّلِيلَ إِلَّا الْعَزِيزُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلَّا الْخَالِقُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَظِيمُ وَ أَنَا الْحَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيرَ إِلَّا الْعَظِيمُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيفَ إِلَّا الْقَوِيُّ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيرَ إِلَّا الْغَنِيُّ ، (۲)

مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعْطَى وَ أَنَا السَّائِلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ إِلَّا الْمُعْطَى مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْحَيُّ وَ أَنَا الْمَيِّتُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ إِلَّا الْحَيُّ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْبَاقِي

ص: ۵۹۶

۱- خدایا از تو امان می خواهم، روزی که سودی ندهد مال و فرزندان مگر کسی که ولی به تمام معنی سالم نزد خدا آرد، و از تو امان می خواهم روزی که ستمکار می گیرد هر دو دستش را، و می گوید ای کاش همراه پیامبر راه خدا را انتخاب می کردم، و از تو امان می خواهم روزی که شناخته شوند گناهکاران به نشانه هایشان، و به پیشانی ها و قدم ها بگیرندشان و از تو امان می خواهم روزی که کفایت نمی کند پدری از فرزندش، و نه فرزندی کفایت کننده است از پدرش به هیچ وجه، البته وعده خدا حق است. و از تو امان می خواهم روزی که عذرخواهی ستمکاران سود نمی دهد، و بر ایشان است لعنت، و عذاب و شکنجه سرای آخرت و از تو امان می خواهم روزی که کسی برای کسی اختیار چیزی را ندارد، و اختیار همه چیز در آن روز برای خداست، و از تو امان می خواهم روزی که انسان فرار می کند از برادر و پدر و مادر و همسر و فرزندان،

۲- و برای هر کدام از آنها در آن روز کاری است، که آن کار او را بس است، و از تو امان می خواهم روزی که گنهکار دوست دارد، اگر بتواند از عذاب آن روز، پسرانش و همسرش و برادرش و خویشانش که او را در بر می گیرند و هر که در روی زمین است بها بدهد سپس این بها دادن او را نجات دهد هرگز! همانا عذاب الهی آتشی شعله ور است، برکننده پوست اعضا برای سوزاندن است! مولايم ای مولاى من، تو مولايى و من بنده ام، آيا رحم مى کند به بنده جز مولا؟ مولايم ای مولاى من، تو مالکى و من مملوکم، آيا رحم مى کند به بنده جز مولا؟ مولايم ای مولاى من، تو عزيزى و من خوار، آيا رحم مى کند به خوار جز عزيز؟ مولايم ای مولاى من، تو خالقى، من مخلوق، آيا رحم مى کند به مخلوق جز خالق؟ مولايم ای مولاى من تو باعظمتى و من ناچيز، آيا رحم مى کند به ناچيز جز باعظمت؟ مولايم ای مولاى من، تو نيرومندى و من ناتوان آيا رحم مى کند به ناتوان جز نيرومند؟ ، مولايم ای مولاى من تو بى نيازى و من نيازمند، آيا رحم مى کند به نيازمند جز بى نياز؟

وَ أَنَا الْفَانِي وَ هَلْ يَرْحَمُ الْفَانِي إِلَّا الْبَاقِي مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَ أَنَا الزَّائِلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ إِلَّا الدَّائِمُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَ أَنَا الْمَرْزُوقُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ إِلَّا- الرَّازِقُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْجَوَادُ وَ أَنَا الْبَخِيلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيلَ إِلَّا الْجَوَادُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعَافِي وَ أَنَا الْمُتَبَتَّلِي وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُتَبَتَّلِي إِلَّا الْمُعَافِي مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْكَبِيرُ وَ أَنَا الصَّغِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الصَّغِيرَ إِلَّا- الْكَبِيرُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْهَادِي وَ أَنَا الضَّالُّ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّالَّ إِلَّا الْهَادِي مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّحْمَنُ وَ أَنَا الْمَرْحُومُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْحُومَ إِلَّا الرَّحْمَنُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ السُّلْطَانُ، (۱)

وَ أَنَا الْمُتَمَتِّحُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُتَمَتِّحَ إِلَّا السُّلْطَانُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّلِيلُ وَ أَنَا الْمُتَحَيِّرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُتَحَيِّرَ إِلَّا الدَّلِيلُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعُفُورُ وَ أَنَا الْمَيْذِنُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَيْذِنُوبَ إِلَّا- الْعُفُورُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَالِبُ وَ أَنَا الْمَغْلُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ إِلَّا- الْعَالِبُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْيُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْيُوبَ إِلَّا الرَّبُّ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُتَكَبِّرُ وَ أَنَا الْخَاشِعُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْخَاشِعَ إِلَّا- الْمُتَكَبِّرُ مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اِرْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ وَ اِرْضَ عَنِّي بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ فَضْلِكَ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْإِحْسَانِ وَ الطُّوْلِ وَ الْإِمْتِنَانِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

مؤلف گوید: سید ابن طاووس بعد از این مناجات، دعایی طولانی از آن حضرت روایت کرده، به نام دعای امان، مقام را گنجایش ذکر آن نیست.

و همچنین در این مقام شریف می خوانی دعایی

ص: ۵۹۷

۱- مولايم ای مولاى من، تو عطا بخشى و من سائل، آيا رحم مى کند به سائل جز عطابخش؟ مولايم ای مولاى من، تو زنده ای و من مرده آيا رحم مى کند به مرده جز زنده؟ ، مولايم مولاى من تو باقى هستى و من فانى، آيا رحم مى کند به فانى جز باقى؟ ، مولايم ای مولاى من تو پاينده ای و من از بين رونده، آيا رحم مى کند به از بين رونده جز پاينده؟ مولايم ای مولاى من، تو روزى دهنده ای و من روزى داده شده، آيا رحم مى کند به روزى داده شده جز روزى دهنده؟ مولايم ای مولاى من، تو جودمندی و من بخيل، آيا رحم مى کند به بخيل جز جودمند؟ مولايم ای مولاى من، تو عافيت بخشى و من گرفتار، آيا رحم مى کند به گرفتار جز عافيت بخش؟ مولايم ای مولاى من تو بزرگى و من کوچکم، آيا رحم مى کند به کوچک جز بزرگ؟ مولايم ای مولاى من، تو راهنمایى و من گمراه، آيا رحم مى کند به گمراه جز راهنما؟ مولايم ای مولاى من تو رحم کننده ای و من رحم شده، آيا رحم مى کند به رحم شده جز رحم کننده؟ مولايم ای مولايم من، تو سلطانى

۲- و من آزمایش شده به بلاها، آيا رحم مى کند به آزمایش شده به بلاها جز سلطان؟ ، مولايم ای مولاى من تو دلیلى و رهنا و من سرگردان، آيا رحم مى کند به سرگردان جز دليل و رهنا؟ ، مولايم ای مولاى من تو آمرزنده ای و من گناهکار، آيا رحم مى کند به گناهکار جز آمرزنده؟ ، مولايم ای مولاى من، تو غالبى و من مغلوب، آيا رحم مى کند به مغلوب جز غالب؟ ، مولايم ای مولاى من تو پرورنده ای و من پروریده، آيا رحم مى کند به پروریده جز پرورنده؟ مولايم ای مولاى من، تو بزرگمنشى و من فروتن، آيا رحم مى کند به فروتن جز بزرگمنش؟ مولايم ای مولاى من به من رحم کن به رحمت و به جود و کرم، و فضلت از من راضى شو، ای دارای جود و احسان و عطا و بخشندگى، به مهربانى ات ای مهربان ترین مهربانان.

را که در برنامه مسجد زید ذکر می کنیم ان شاء الله .

آگاه باش ما در کتاب «هدیه الزائرین» به اختلاف در محرابی که محل ضربت خوردن امیر مؤمنان علیه السلام است اشاره کردیم، که آیا همین محراب معروف است یا آن محراب متروک و گفتم نهایت احتیاط در این است که اعمال محراب را در هر دو محل بجا آورند یا گاهی در موضع معروف، گاهی در محل متروک، اعمال دکه امام صادق علیه السلام: مقام امام صادق علیه السلام در نزدیکی مسلم بن عقیل رحمه الله است، در انجا دو رکعت نماز بجای آر، و پس از سلام و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگو:

يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْنُوعٍ وَيَا جَابِرَ كُلِّ كَسِيرٍ وَيَا حَاضِرَ كُلِّ مَلٍّ وَيَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَيَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيٍّ وَيَا شَاهِدًا [شَاهِدًا] غَيْرِ غَائِبٍ وَيَا غَالِبًا [غَالِبًا] غَيْرَ مَغْلُوبٍ وَيَا قَرِيبًا [قَرِيبًا] غَيْرَ بَعِيدٍ وَيَا مُؤْنِسَ كُلِّ وَحِيدٍ وَيَا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ غَيْرُهُ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى وَ مُمِيتَ الْأَحْيَاءِ الْقَائِمَ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۱)

پس بخوان هر چه خواهی.

کیفیت نماز حاجت در مسجد کوفه

مؤلف گوید: من پیش از این گفتم، در اینجا باز هم می گویم که در کتاب «مزار قدیم» و مشهور بین مردم در ترتیب اعمال مسجد آن است که بعد از این مقام، اعمال دکه القضا و بیت الطشت را بجا می آورند، که ما این اعمال را موافق کتاب «مصباح» و «بحار» و کتب دیگران بعد از اعمال ستون چهارم نقل کردیم، اگر

ص: ۵۹۸

۱- ای سازنده هر ساخته، ای جبران کننده هر شکسته، و ای حاضر هر انجمن، و ای گواه هر گفتگوی نپنهان، و ای دانای هر پنهان، و ای حاضر غیر غایب، و ای غالب غیر مغلوب، و ای نزدیک غیر دور، و ای همدم هر تنها، و ای زنده آن زمان که زنده ای نبود غیز از او، ای زنده کننده مردگان و ای میراننده زندگان، ای مراقب هر کس به آنچه انجام داده، نیست معبودی جز تو، بر محمد و خاندان محمد درود فرست.

خواستی به کیفیت مشهور عمل کنی به کتاب «مزار قدیم» مراجعه کن و اعمال این دو مقام را ان شاء الله بجا آر.

ذکر نماز برای رفع حاجت در جامع کوفه: از امام صادق علیه السلام روایت شده: کسی که در مسجد کوفه دو رکعت نماز بخواند در هر رکعت سوره های حمد و الفلق و الناس و قل هو الله احد و قدر و سبح اسم ربك الاعلی را خوانده و سلام دهد و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بگوید، از خدا هر حاجتی را بطلبد، خدا حاجتش را برآورده و دعایش را مستجاب خواهد کرد.

مؤلف گوید: ترتیب در سوره های این دو رکعت، موافق روایت سید ابن طاووس در کتاب «مصباح» است و در روایت شیخ طوسی در کتاب «امالی» سوره قدر بعد از سبح اسم است و شاید ترتیب در آنها لازم نباشد، عمده این است که پس از سوره حمد این هفت سوره خوانده شود، و الله العالم.

زیارت جناب مسلم بن عقیل علیه السلام

چون از اعمال مسجد کوفه فراغت یافتی، به جانب قبر مسلم بن عقیل برو، و کنار قبر بایست و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِينِ الْمُتَصَاغِرِ لِعَظَمَتِهِ جَبَّارِهِ الطَّاعِينَ الْمُعْتَرِفِ بِرُبُوبِيَّتِهِ جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ الْمُقَرَّبِينَ بِتَوْحِيدِهِ
سَيِّئِ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبَاءِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْكِرَامِ صِلَاةً تَقَرُّ بِهَا أَعْيُنُهُمْ وَيَرْغَمُ بِهَا أَنْفُ شَائِنِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ سَلَامٌ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَسَلَامٌ وَمَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَأَنْبِيَائِهِ الْمُرْسَلِينَ وَأَثَمَتِهِ الْمُتَنَجِّبِينَ وَعِبَادِهِ الصَّالِحِينَ وَجَمِيعِ
الشُّهَدَاءِ وَالصَّادِقِينَ وَالزَّكَايَاتِ الطَّيِّبَاتِ فِيمَا تَعْتَدِي وَتَرُوحُ عَلَيْكَ يَا مُسْلِمَ بْنَ عَقِيلِ بْنِ أَبِي

طَالِبٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ ، (۱) وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ قُتِلْتَ عَلَى مِنْهَاجِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ حَتَّى لَقِيتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ عِنْدَكَ رَاضٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ يَذَلَّتْ نَفْسُكَ فِي نُصْرَةِ حُجَّهِ اللَّهِ وَ ابْنِ حُجَّتِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَشْهَدُ لَكَ بِالتَّسْلِيمِ وَ الْوَفَاءِ وَ النَّصِيحَةِ لِخَلْفِ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِ وَ السَّبْطِ الْمُنتَجَبِ وَ الدَّلِيلِ الْعَالِمِ وَ الْوَصِيِّ الْمُبْلَغِ وَ الْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنْ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ بِمَا صَبَرْتَ وَ اِحْتَسَبْتَ وَ أَعْنَتَ فَنِعَمَ عُقْبَى الدَّارِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَمَرَ بِقَتْلِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ ، (۲) وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ افْتَرَى عَلَيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَهَلَ حَقَّكَ وَ اسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَايَعَكَ وَ غَشَّكَ وَ خَذَلَكَ وَ أَسْلَمَكَ وَ مَنْ أَلْبَسَكَ عَلَيْكَ وَ لَمْ يُعِنِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَثْوَاهُمْ وَ بَسَسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ مَظْلُومًا وَ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ لَكُمْ مَا وَعَدَكُمْ جِثَّتِكَ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكُمْ مَسْلِمًا لَكُمْ تَابِعًا لِسُنَّتِكُمْ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةً حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عِدْوِكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ قَتَلَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلْتُمْ بِالْأَيْدِي وَ الْأَلْسُنِ . (۳)

در کتاب «مزار کبیر» این متن را به منزله اذن دخول قرار داده، و با گفتن آن وارد شو، و خود را به قبر بچسبان

ص: ۶۰۰

۱- سپاس خدای را، آن پادشاه حق آشکار، که گردنکشان متجاوز، خود را در برابر عظمتش ناچیز شمارند، و همه اهل آسمان ها و زمین ها به پروردگاری اش اعتراف کننده اند، و اقرار کننده اند دیگر مخلوقات همه به توحیدش و درود خدا بر سرور تمام انسان ها، و اهل بیت گرامش، درودی که دیدگان شان به آن روشن گردد، و بینی بدگوی شان به خاک مالیده شود، بدگویان از جنّ و انس همگی، سلام خدای والای بزرگ، و سلام فرشتگان مقربش، و انبیای مرسلش، و امامان برگزیده اش و بنندگان شایسته اش، و همه شهیدان و صدیقان، و دروذهای پاک و پاکیزه در آنچه می آید و می رود، بر تو باد ای مسلم بن عقیل بن ابی طالب و رحمت و برکات خدا بر تو باد، شهادت می دهم که تو نماز را بپا داشتی،

۲- و پرداختن زکات را، و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و در راه خدا جهاد نمودی جهادی شایسته و به راه و روش مجاهدان در راه او کشته شدی، تا خدای عزّ و جل را درحالی که از تو راضی بود، ملاقات نمودی و شهادت می دهم که تو به عهد خدا وفا کردی، و جانت را در راه یاری حجت خدا و پسر حجت خدا دادی تا مرگ تو در رسید، شهادت می دهم برای تو، به تسلیم و وفاداری و خیرخواهی، برای یادگار نبی مرسل، و نوه برگزیده، و راهنمای عالم، و جانشین تبلیغ کننده و ستمدیده حق غارت شده، خدایا پاداشت دهد از جانب رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین بهترین پاداش به خاطر آنکه صبر کردی و کارت را به حساب حق گذاشتی و کمک کردی. چه خوب است سرانجام سرای آخرت، خدا لعنت کند کسی که تو را کشت، و کسی که به کشتن فرمان داد، و کسی که به تو ستم کرد،

۳- و کسی که بر تو دروغ بست، و حقت را جاهل شد، و حرمت را سبک شمرد، و خدا لعنت کند کسی را که با تو بیعت کرد، ولی به حضرتت خیانت ورزید و از یاری ات دست کشید و تو را وا گذاشت و تشویق به جنگ علیه تو داد و تو را یاری نداد، خدا را شکر که آتش را جایگاه آنان قرار داد، که برای واردان بد جایگاهی است، شهادت می دهم که تو مظلوم کشته شدی، و همانا خدا وفا کند آنچه را به شما وعده داد، من زائر و عارف به حق شما به درگاهت آمده ام، تسلیم شما و پیرو روش

شمايم، ياری ام برای شما مهیاست، تا خدا حکم کند و او بهترین حکم کنندگان است، پس با شمايم با شما، نه با دشمن شما، درود خدا بر شما و بر ارواح و اجساد و حاضر و غائب شما، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد، خدا بکشد امتی را که شما را با دستها و زبانها کشتند.

و به روایت سابقه است که به ضریح آن جناب اشاره کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِيعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ سَلَامٌ [سَلَامُهُ
[عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ يَدْنِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ
مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ [بِهِ] الْبَدْرِيُّونَ الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْمَبَالِغُونَ فِي جِهَادِ أَعْدَائِهِ وَ نُصْرِهِ أَوْلِيَائِهِ فَجَزَاكَ اللَّهُ أَفْضَلَ
الْجَزَاءِ وَ أَكْثَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَرَ جَزَاءٍ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفَى بِنِعْعَتِهِ وَ اسْتَجَابَ لَهُ دَعْوَتُهُ وَ أَطَاعَ وُلاَهُ أَمْرِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَالِغْتَ فِي النَّصِيحَةِ
وَ أَعْطَيْتَ غَايَةَ الْمَجْهُودِ حَتَّى بَعَثَكَ اللَّهُ فِي الشُّهَدَاءِ، (۱)

وَ جَعَلَ رُوحَكَ مَعَ أَرْوَاحِ الشُّعَدَاءِ وَ أَعْطَاكَ مِنْ جَنَانِهِ أَفْسَحَهَا مَنْزِلًا وَ أَفْضَلَهَا عُزْفًا وَ رَفَعَ ذِكْرَكَ فِي الْعَالَمِينَ وَ حَشَرَكَ مَعَ
النَّبِيِّينَ وَ الصُّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أَوْلِيَاكَ رَفِيقًا أَشْهَدُ أَنَّكَ لَمْ تَهِنْ وَ لَمْ تَنْكُلْ وَ أَنَّكَ قَدْ مَضَيْتَ عَلَى بَصِيرَةٍ
مِنْ أَمْرِكَ مُقْتَدِيًا بِالصَّالِحِينَ وَ مُتَّبِعًا لِلنَّبِيِّينَ فَجَمِيعَ اللَّهِ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ رَسُولِهِ وَ أَوْلِيَائِهِ فِي مَنَازِلِ الْمُحِبِّينَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ
الرَّاحِمِينَ. (۲)

آنگاه در طرف سر دو رکعت نماز بجای آری و آن را به آن جناب هدیه کن و بگو: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا
تَدْعُ لِي ذَنْبًا وَ اَيْنَ هَمَانِ دَعَايِي اسْتِ كِهْ دَر حَرَمِ قَمَرِ بَنِي هَاشِمِ خَوَانَدَه مِيشُود وَ ذَكَرْشِ بِيَايِد وَ اِگَر خَوَاسْتِي حَضْرَتِ مَسْلَمِ رَا
وَدَاعِ كُنِي، هَمَانِ وَدَاعِي رَا بَخَوَانِ كِهْ دَر زِيَارَتِ حَضْرَتِ عَبَّاسِ عَلَيْهِ

ص: ۶۰۱

۱- سلام بر تو ای بنده شایسته فرمانبر خدا و رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد) خدا را سپاس و
سلام بر بندگان برگزیده خدا، محمد و خاندانش، و سلام و رحمت و برکات و مغفرت خدا بر شما، و بر روح و بدن تو ای
مسلم، شهادت می دهم که تو بر آن راهی رفتی، که بر آن راه بدریون رفتند، آن جهادکنندگان در راه خدا و کوشش
کنندگان در جهاد با دشمنان خدا و یاری اولیایش، خدا تو را بهترین پاداش و بیشترین پاداش و وافرترین پاداشی که به یکی از
آنان که به بیعتش وفا کرد، و دعوتش را پاسخ گفت، و از اولیان امر اطاعت کرد، بدهد. شهادت می دهم که تو در
خیرخواهی مبالغه نمودی، و نهایت کوشش را عطا کردی، تا خدا تو را در میان شهیدان برانگیخت،

۲- و روح را با ارواح اهل سعادت قرار داد، و از بهشت هایش به تو بخشید، از نظر منزل وسیع ترینش را، و از جهت غرفه
برترینش را، و نامت را در علین بالا برد، و تو را با پیامبران و صدیقان و شهیدان، و شایستگان محشور کرد، و آنان نیکو
رفیقانی هستند، شهادت می دهم که تو سستی نکردی، و کندی نمودی و بر بینایی از کارت درگذشتی، درحالی که به
شایستگان اقتدا کردی، و از پیامبران متابعت نمودی، خدا بین ما و تو را و بین رسول و اولیایش در منزل های فروتنان گرد
آورد که او مهربان ترین مهربانان است.

زیارت جناب هانی علیه السلام

کنار قبر او می ایستی و به رسول خدا صلی الله علی و آله و سلم سلام می کنی و می گویی:

سَلَامُ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ صَيَلَوَاتُهُ عَلَيْكَ يَا هَيَانِي بَنَ عُرْوَةَ السَّلَامِ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبِيدُ الصَّالِحُ النَّاصِحُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ مَظْلُومًا فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ اسْتَحَلَّ دَمَكَ وَ حَشَا قُبُورَهُمْ نَارًا أَشْهَدُ أَنَّكَ لَقِيتَ اللَّهَ وَ هُوَ رَاضٍ عَنْكَ بِمَا فَعَلْتَ وَ نَصِيحَتَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ دَرَجَةَ الشُّهَدَاءِ وَ جُعِلَ رُوحُكَ مَعَ أَرْوَاحِ السُّعَدَاءِ بِمَا نَصِيحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ مُجْتَهِدًا وَ يَذَلَّتْ نَفْسِيكَ فِي ذَاتِ اللَّهِ وَ مَرْضَاتِهِ فَرَحِمَكَ اللَّهُ وَ رَضِيَ عَنْكَ وَ حَشَرَكَ مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ جَمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ [إِيَّاكُمْ] مَعَهُمْ فِي دَارِ النَّعِيمِ وَ سَلَامٌ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

پس دو رکعت نماز بگذار، و آن را به روح هانی هدیه کن و به آنچه خواهی برای خود دعا کن و وداع کن او را به آنچه مسلم را به آن وداع کردی.

فصل ششم: فضیلت و اعمال مسجد سهله و مسجد زید و صعصعه

اعمال مسجد سهله

آگاه باش پس از مسجد کبیر کوفه، مسجدی به فضیلت مسجد سهله در آن منطقه نیست، آن محل مبارک، خانه حضرت ادریس علیه السلام و حضرت ابراهیم علیه السلام و محل ورود حضرت خضر علیه السلام و مسکن آن حضرت است.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: به ابو بصیر فرمود: ای ابو محمّد گویا می بینم حضرت صاحب الأمر با اهل و عیالش در مسجد سهله فرود آید و منزل آن حضرت باشد و حق تعالی هیچ پیامبر نفرستاده، مگر

ص: ۶۰۲

۱- سلام خدای بزرگ، و درودهایش بر تو ای هانی بن عروه، سلام بر تو ای عبد شایسته و خیرخواه برای خدا و رسولش و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد)، شهادت میدهم که مظلوم کشته شدی خدا لعنت کند کسانی که تو را کشتند، و خونت را حلال شمردند، گورهایشان را آکنده از آتش کند، شهادت می دهم که تو خدا را ملاقات و او از تو خشنود بود، بخاطر آنچه انجام دادی و خیرخواهی که نمودی، و شهادت می دهم که تو به درجه شهیدان رسیدی و روح با ارواح اهل سعادت قرار داده شد، به خاطر آنکه خیرخواهی کردی برای خدا و رسولش، درحالی که درباره خدا و خشنودی اش بذل نمودی، پس خدا تو را رحمت کند و از تو راضی شود و با محمد و خاندان پاکش محشور فرماید، و جمع کند ما را و شما را با محمد و خاندان محمد در خانه نعمت و سلامت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

آن که در آن مسجد نماز گذارده و هر که در آن مسجد اقامت نماید، چنان است که در خیمه رسول خدا صلی الله و علیه و آله و سلم اقامت کرده و هیچ مرد و زن مؤمنی نیست مگر آن که دلش به سوی آن مسجد مایل است و در آن مسجد سنگی است که در آن صورت هر پیامبر هست و هیچکس در آن مسجد با نیت صادقه نماز و دعا نمی کند، مگر آن که با حاجت برآمده بر می گردد و هیچکس در آن مسجد امان نمی طلبد، مگر آن که از هر چه می ترسد امان می یابد، گفتم این است فضیلتی که برای این مسجد است؟ حضرت فرمود: زیادتر بگویم؟ عرض کردم: آری فرمود: این مسجد از جمله بقعه هایی است که خدا دوست دارد او را در آنها بخوانند و هیچ شب و روزی نیست مگر آن که فرشتگان به زیارت آن می آیند و خدا را در آن مسجد عبادت می کنند، سپس فرمود: اگر من به شما نزدیک بودم همه نمازهایم را در آن مسجد بجا می آوردم.

آنگاه فرمود: ای ابا محمد آنچه را فضیلت این مسجد، وصف نکردم، بیش از آن است که گفتم، عرضه داشتم: فدایت شوم، حضرت قائم علیه السلام همیشه در آن مسجد خواهد بود؟ فرمود: آری.

تا آخر خبر

اعمال مسجد سهله:

دو رکعت نماز بین شام و خفتن مستحب است.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر غمناکی چنین کند و دعا نماید، حق تعالی غمش را برطرف کند و از بعض کتب مزاریه نقل شده: که چون خواستی وارد

ص: ۶۰۳

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ خَيْرُ الْأَسْمَاءِ لِلَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ عُمَّارِ مَسَاجِدِكَ وَ بِيُوتِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوِّجُّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْدَمُهُمْ بَيْنَ يَدَيِ حَوَائِجِي فَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ بِهِمْ عِنْدَكَ وَ جِهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِلَاتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً وَ ذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا وَ رِزْقِي بِهِمْ مَبْسُوطًا وَ دُعَائِي بِهِمْ مُسْتَجَابًا وَ حَوَائِجِي بِهِمْ مَقْضِيَّةً وَ أَنْظِرْ إِلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ نَظْرَةَ رَحِيمَةٍ أَسِيءُتَوَجُّبُ بِهَا الْكِرَامَةَ عِنْدَكَ ثُمَّ لَا تُضَيِّرْهُ عَنِّي أَيْدَاءَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ وَ دِينَ نَبِيِّكَ وَ وَلِيِّكَ وَ لَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ مَرْضَاتِكَ طَلَبْتُ وَ ثَوَابَكَ ابْتَغَيْتُ وَ بِكَ آمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ اللَّهُمَّ فَأَقْبِلْ بِوَجْهِكَ إِلَيَّ وَ أَقْبِلْ بِوَجْهِهِ إِلَيْكَ. (۱)

سپس (آیه الکرسی) و سوره (فلق) و سوره (ناس) را بخوان و خدا را هفت مرتبه تسبیح و هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه تهلیل و هفت مرتبه تکبیر بگو یعنی هریک از سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر را هفت مرتبه بگو و بخوان:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا هَدَيْتَنِي وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا فَضَّلْتَنِي وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا شَرَّفْتَنِي وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ بَلَاءٍ حَسِينٍ ابْتَلَيْتَنِي اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ صَلَاتِي وَ دُعَائِي وَ طَهِّرْ قَلْبِي وَ اشْرَحْ لِي صَدْرِي

ص: ۶۰۴

۱- به نام خدا و به خدا و از خدا، و به سوی خدا و آنچه خدا خواست، و بهترین نامها از آن خداست، بر خدا توکل کردم و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ. خدایا مرا از آبادکنندگان مساجد و خانه هایت قرار ده. خدایا من به وسیله محمد و خاندان محمد به تو رو می کنم و آنان را پیشاپیش حوایجم پیش می اندازم خدایا به حق آنان مرا در پیشگاهت آبرومند دنیا و آخرت و از مقربان قرار ده. خدایا به حق آنان قرار ده نمازم را پذیرفته و گناهم را آمرزیده و روزی ام را گسترده، و دعایم را مستجاب، و حاجاتم را برآورده ساز، و به حق ذاتت به من نظر کن نظری رحیمانه، که به سبب آن در پیشگاهت مستحق کرامت شوم، سپس آن نظر را هیچگاه از من باز نگردان، ای مهربان ترین مهربانان، ای زیر و روکننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت و دین پیامبرت و ولی ات پابرجا کن، و قلبم را پس از این که هدایت نمودی منحرف مساز، و از نزد خویش به من رحمتی ببخش، که تو بسیار بخشنده ای. خدایا به جانب تو رو کردم و خشنودی ات را طلبیدم، و پاداشت را جستم، و به تو ایمان آوردم و بر تو توکل کردم. خدایا رویت را به سویم کن، و رویم را به جانبت قرار ده.

سید ابن طاووس رحمه الله علیه فرموده: چون اراده کردی به مسجد سهله بروی، در شب چهارشنبه بین مغرب و عشا وارد آن مسجد شو.

که فضیلت آن از اوقات دیگر بیشتر است همین که وارد مسجد شدی نماز مغرب و نافله آن را بجا آور، آنگاه دو رکعت نماز تحیت مسجد قره الی الله بخوان، چون فارغ شدی دستها را به جانب آسمان بلند کن و بگو:

أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُبْدِئُ الْخَلْقِ وَ مُعِيدُهُمْ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ الْخَلْقِ وَ رَازِقُهُمْ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَ بَاعِثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ أَنْتَ وَارِثُ الْأَرْضِ وَ مَنْ عَلَيْهَا أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ وَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ السِّرِّ وَ أَخْفَى أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أُجِبْتَ وَ إِذَا سُئِلَتْ بِهِ أُعْطِيَْتَ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ بِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَهُ عَلَى نَفْسِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِيَ لِي حَاجَتِي السَّاعَةَ السَّاعَةَ يَا سَامِعَ الدُّعَاءِ يَا سَيِّدَاهُ يَا مَوْلَاهُ يَا غِيَاثَهُ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَنَا السَّاعَةَ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ يَا سَمِيعَ الدُّعَاءِ . (۲)

سپس به سجده برو و خشوع کن، و خدا را به جهت هر چه خواهی بخوان پس از آن دو رکعت نماز در گوشه ای که طرف مغرب و

ص: ۶۰۵

۱- خدایا تو را سپاس بر اینکه مرا هدایت کردی، و تو را سپاس بر اینکه به من برتری دادی، و تو را سپاس بر اینکه به من شرافت بخشیدی، و تو را سپاس بر هر پیش آمد نیکویی که مرا با آن آزمودی. خدایا نماز و دعایم را بپذیر، و دلم را پاک کن و سینه ام را بازگردان، و توبه ام را بپذیر که تو بسیار توبه پذیر مهربانی.

۲- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، آغازکننده خلق و بازگرداننده آنهايي و تویی خدا، معبودی جز تو نیست آفریننده خلق و روزی دهنده آنانی، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، گیرنده و گسترنده ای و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، تدبیرکننده اموری، و برانگیزاننده کسانی که در گورهایند، تویی وارث زمین و هر که روی آن است از تو درخواست می کنم به حق نام محفوظ و مستور و زنده و پاینده ات، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، دانای پنهان و پنهان تری. از تو درخواست می کنم به حق نامت که چون به آن خوانده شوی اجابت کنی، و هر گاه به آن درخواست شوی عطا نمایی و از تو درخواست می کنم به حقت بر محمد و اهل بیتش، و به حق آنان که آن را بر خود واجب نموده ای، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و در همین ساعت و همین ساعت حاجتم را برآوری، ای شنونده دعا ای آقای من، ای مولای من، ای فریادرس من، از تو درخواست می کنم به هر نامی که خودت را به آن نام نامیدی، یا در علم غیب نزد خود آن نام را تنها برای خود برگزیدی، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و در گشایش کار ما در همین ساعت شتاب نمایی، ای زیروروکننده دل ها و دیده ها، ای شنونده دعا.

شمال است بخوان، که آن محل خانه حضرت ابراهیم علیه السلام است و از آنجا به جنک «عمالقه» رفت، چون از نماز و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام فارغ شدی چنین بگو:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ الْبُقْعَةِ الشَّرِيفَةِ وَبِحَقِّ مَنْ تَعَبَدَ لَكَ فِيهَا قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْضِهَا وَقَدْ أَحْصَيْتَ ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْهَا اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا [إِذَا] كَانَتِ الْحَيَاءُ خَيْرًا لِي وَ أَمِتْنِي [تَوَفَّنِي] إِذَا كَانَتِ الْوَفَاءُ خَيْرًا لِي عَلَى مَوَالَاهِ أَوْلِيَائِكَ وَ مُعَادَاهِ أَعْدَائِكَ وَ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

پس در گوشه ای دیگر که سمت مغرب و قبله است دو رکعت نماز بگذار، و دستها را بردار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي صِلَيْتُ هَذِهِ الصَّلَاةَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ طَلَبِ نَائِلِكَ وَ رَجَاءِ رِفْدِكَ وَ جَوَائِزِكَ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّي بِأَحْسَنِ قَبُولٍ وَ بَلِّغْنِي بِرَحْمَتِكَ الْمَأْمُولِ وَ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

سپس به سجده برو، و دو طرف صورت خویش را به خاک بگذار، انگاه به گوشه ای که بر طرف مشرق است برو، و در آنجا دو رکعت نماز بخوان و دست هایت را بگشا و بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتِ الذُّنُوبُ وَ الْخَطَايَا قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ فَلَمْ تَرْفَعْ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا وَ لَمْ تَسْتَجِبْ لِي دَعْوَةً فَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَ يَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِثْلَكَ أَحَدٌ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُقْبَلَ إِلَيَّ [عَلَيَّ] وَ بُوْجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ تُقْبَلَ بُوْجْهِي [إِلَيْكَ] وَ

ص: ۶۰۶

۱- خدایا به حق این بقعه شریف، و به حق کسانی که تو را در آن عبادت کردند، به یقین حوائجم را دانسته ای پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست و آنها را برآور، و گناهانم را شمرده ای، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست و آنها را بیامرز. خدایا زنده ام بدار تا وقتی که زنده بودن برایم خیر است، و بمیران آن هنگام که مردن برایم خیر باشد براساس دوستی با دوستان، و دشمنی با دشمنان، و با من آن کن که شایسته آنی، ای ای مهربان ترین مهربانان

۲- خدایا من این نماز را خواندم برای جستن خشنودی ات و طلب عطایت، و امید کمک و هدایایت، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به نیکو پذیرفتن از من بپذیر و به رحمت مرا به آرزویم برسان و با من آن کن که شایسته آنی. ای مهربان ترین مهربانان.

لَا تُخَيِّبْنِي حِينَ أَدْعُوكَ وَلَا تَحْرِمْنِي حِينَ أَرْجُوكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مؤلف گوید: از بعض کتب مزاریه [مربوط به زیارت] غیر معروفه نقل شده: که پس از آن می روی به گوشه ای دیگر که در جانب مشرق قرار گرفته، و در آنجا دو رکعت نماز می خوانی و میگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا اللَّهُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ خَيْرَ عُمْرِي آخِرَهُ وَ خَيْرَ أَعْمَالِي خَوَاتِيمَهَا وَ خَيْرَ أَيَّامِي يَوْمَ أَلْقَاكَ فِيهِ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ دُعَائِي وَ اسْمَعْ نَجْوَايَ يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا قَادِرُ يَا قَاهِرُ يَا حَيًّا لَا يَمُوتُ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ لَا تَفْضَحْنِي عَلَيَّ رُءُوسِ الْأَشْهَادِ وَ اخْرُسْنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَ ارْحَمْنِي بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلِّ اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۲)

پس از آن دو رکعت نماز در خانه ای که میان مسجد است بجا می آوری و می گویی:

يَا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ يَا فَعَالًا لِمَا يُرِيدُ يَا مَنْ يُحَوَّلُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ حُلِّ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ مَنْ يُؤْذِينَا بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ يَا كَافِي مَنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ أَكْفِنَا الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۳)

سپس دو طرف صورت خود را بر خاک بگذار.

مؤلف گوید: این مکان شریف در این زمان معروف به مقام امام زین العابدین علیه السلام است و

ص: ۶۰۷

۱- خدایا اگر گناهان و خطاها مرا نزد تو بی آبرو ساخته و در اثر آن نگذاشتی ناله ام به سویت بلند شود، و دعایم را مستجاب نکردی، از تو درخواست می کنم ای خدایی که احدی همانندت نیست، و به محمد و خاندان محمد به تو توسل می جویم، و از تو می خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با روی کریمانه ات به من روی آوری، و رویم را به سویت بگردانی، و هنگامی که تو را می خوانم ناامیدم نسازی و وقتی به تو امید می بندم محرومم نکنی، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا از تو درخواست می کنم به حق نامت که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی بهترین زمان عمرم را پایانش، و بهترین اعمالم را سرانجامش، و بهترین ایامم را روزی که تو را در آن ملاقات می کنم تو بر هر چیز توانایی. خدایا دعایم را بپذیر، و رازم را بشنو، ای والا، ای بزرگ، ای توانا، ای چیره، ای زنده ای که هرگز نمی میرد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و گناهانی را که میان من و توست بیامرز، و در حضور مردم رسوایم مکن، و به دیده ات که هرگز نمی خوابد نگاهی ام فرما، و با قدرتت به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر آقای ما محمد و اهل بیت پاکش ای پروردگار جهانیان.

۳- ای آن که به من از رگ گردن نزدیک تر است، ای که انجام دهنده است، آنچه را که می خواهی، ای که پرده می شود میان انسان و دلش، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و پرده شو میان ما و کسانی که ما را آزار می دهند، به حول و نیرویت ای کفایت کننده از هر چیز که کفایت نمی کند از تو چیزی، مهم ترین کارهای دنیا و آخرت ما را کفایت کن، ای

مهربان ترین مهربانان.

در کتاب «مزار قدیم» نقل کرده: بعد از دو رکعت نماز در این مقام بخواند دعای: اللَّهُمَّ أَنْتَ اسَالِكُ يَا مَنْ لَا تَرَاهُ الْعَيُونَ رَا وَ
این دعا در اعمال دگه باب امیر مؤمنان علیه السّلام در مسجد کوفه ذکر شد، به آنجا رجوع شود و در نزدیک همین مکان
بقعه ای است معروف به مقام مهدی علیه السّلام زیارت آن حضرت در آن محل شریف مناسب است و از بعض کتب مزاریه
نقل شده که شایسته است آن حضرت را در حال ایستاده، به زیارت سلام الله الكامل التّام زیارت کنند، و این همان استغاثه ای
است که ما در فصل هفتم از باب اوّل از کتاب «کلم طیب» نقل کردیم، و تکرارش را مناسب نمی دانیم.

سید ابن طاووس آن را بعد از دو رکعت نماز یکی از زیارات سرداب مقدّس بر شمرده است.

اعمال مسجد زید

سپس به مسجد زید می روی که نزدیک سهله است، و در آن دو رکعت نماز می گذاری، و دست ها را می گشایی و می
گویی:

إِلَهِي قَدْ مَدَّ إِلَيْكَ الْخَاطِئُ الْمَذْنِبُ يَدِيهِ بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِكَ إِلَهِي قَدْ جَلَسَ الْمُسِيءُ بَيْنَ يَدَيْكَ مُقَرًّا لَكَ بِسُوءِ عَمَلِهِ وَ رَاجِيًّا مِنْكَ
الصَّفْحَ عَنْ زَلَلِهِ إِلَهِي قَدْ رَفَعَ إِلَيْكَ الظَّالِمُ كَفَيْهِ رَاجِيًّا لِمَا لَعَدَيْكَ فَلَا تُخَيِّبُهُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ فَضْلِكَ إِلَهِي قَدْ جِئْتُ الْعَائِدُ إِلَى
الْمَعَاصِي بَيْنَ يَدَيْكَ خَائِفًا مِنْ يَوْمٍ تَجُثُو فِيهِ الْخَلَائِقُ بَيْنَ يَدَيْكَ إِلَهِي جَاءَكَ الْعَبْدُ الْخَاطِئُ فِرْعَا مُشْفِقًا وَ رَفَعَ إِلَيْكَ طَرْفَهُ حَذِرًا
رَاجِيًّا وَ فَاضَتْ عِبْرَتُهُ مُسْتَغْفِرًا نَادِمًا وَ عَزَّكَ وَ جَلَالِكَ مَا أَرَدْتُ بِمَعْصِيَتِي مُخَالَفَتَكَ وَ مَا عَصَيْتُكَ إِذْ عَصَيْتُكَ وَ أَنَا بِكَ
جَاهِلٌ وَ

ص: ۶۰۸

لَا لِعُقُوبَتِكَ مُتَعَرِّضٌ وَلَا لِنَظَرِكَ مُسْتَخْفٍ وَ لَكِنْ سَوَّلْتُ لِي نَفْسِي، (۱) وَ أَعَانْتَنِي عَلَى ذَلِكَ شَهْمَتِي وَ غَرَنِي سِتْرُكَ الْمُرْخِي عَلَى فَمِنَ الْإِمَانِ مِنْ عِيَابِكَ مَنْ يَسْتَتِقِدُنِي وَ بِحَبْلِ مَنْ أَعْتَصِمُ إِنْ قَطَعْتَ حَبْلَكَ عَنِّي فَيَا سَوَّاتَاهُ غَدَاً مِنَ الْوُقُوفِ [الْمَوْقِفِ] بَيْنَ يَدَيْكَ إِذَا قِيلَ لِلْمُخَفِّينَ جُوزُوا وَ لِلْمُثْقَلِينَ حُطُّوا أَمْعَ الْمُخَفِّينَ أَجُوزُ أَمْ مَعَ الْمُثْقَلِينَ أَحِطُّ وَ يَلِي كَلِمَا كَبُرَ سَنِي كَثُرَتْ ذُنُوبِي وَ يَلِي كَلِمَا طَالَ عَمْرِي كَثُرَتْ مَعَاصِي فَكَمْ أَتُوبُ وَ كَمْ أَعُودُ أَمْ يَا أَنْ لِي أَنْ أَسْتَحْيِي مِنْ رَبِّي اللَّهُمَّ فَحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ خَيْرَ الْغَافِرِينَ . (۲)

سپس گریه کن و صورت به خاک بگذار و بگو:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ أَفْتَرَفَ وَ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ. (۳)

پس از آن طرف راست صورت خود را به خاک بگذار و بگو:

إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. (۴)

بعد طرف چپ را به خاک بگذار و بگو:

عَظَمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيُحْسِنِ الْعَفْوُ مِنْ عَبْدِكَ يَا كَرِيمُ. (۵)

آنگاه به حال سجده برگرد و صد مرتبه بگو العفو: [از من درگذر].

اعمال مسجد صعصعه

مؤلف گوید: این مسجد از مساجد شریف کوفه است، و منسوب به زید بن صوحان می باشد، که از بزرگان اصحاب امیر مؤمنان علیه السلام و از ابدال به شمار می رفته، و در جنگ جمل در یاری حضرت شهید شد و دعایی که در چند سطر قبل ذکر شد دعای او بوده که در نماز شب می خوانده و در نزدیکی مسجد او مسجد برادرش صعصعه بن صوحان است که او نیز از اصحاب امیر مؤمنان

ص: ۶۰۹

۱- معبودم این بنده خطاکار گنهکار دست هایش را به جانب تو دراز کرده، به خاطر خوش گمانی اش به تو، معبودم این بدکار در برابرت نشسته درحالی که به بدی عملش اقرار دارد، و چشم پوشی از لغزشش را از تو امیدوار است، معبودم این بنده ستمکار دو دستش را به سوی تو برداشته به امید آنچه پیش توست، به حق رحمتت او را از فضلت ناامید مکن، معبودم، بازگشت کننده به سوی گناهان در برابرت زانو زده، درحالی که ترسناک از روزی است که خلاق در آن روز در برابرت زانو می زند، معبودم بنده خطاکار به محضرت آمده، بی تاب و بیمناک، حذرکنان و امیدوار گوشه چشمش را به تو دوخته، و آمرزش خواه و پشیمان اشکش جاری شده، سوگند به عزت و جلالت، من با نافرمانی کردم قصد مخالفت با تو را نداشتم، و گناه نکردم آن زمانی که گناه کردم درحالی که نسبت به تو نادان بودم و نه بخاطر اینکه متعرض کيفرت کردم، و نه اینکه

نظرت را سبک شمارنده بوده باشم، بلکه نفس همه اینها را برایم بیاراست،

۲- و شقاوتم بر انجام آنها مرا یاری کرد، و آبروداری ات نسبت به من مغرورم ساخت، پس الان چه کسی مرا از عذابت نجات می دهد، و به ریسمان چه کسی جنگ زخم، اگر ریسمانت را از من قطع کنی، پس ای وای فردای قیامت از رسوایی هنگام ایستادن در برابرت، وقتی به سبک باران گفته شود بگذرید، و به سنگین باران امر شود به آتش فرو ریزید، آیا با سبک باران خواهم گذشت، یا با سنگین باران فرو خواهم ریخت؟، وای بر من هرچه سنم بیشتر شد گناهانم زیاد شد، وای بر من، هرچه عمرم طولانی شد، نافرمانی ام فزونی یافت، چقدر توبه کنم، چه اندازه برگردم؟ آیا مرا وقت آن نرسیده، که از پروردگارم حیا کنم، خدایا به حق محمّد و خاندان محمّد مرا بیامرز و به من رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان و بهترین آمرزندگان.

۳- رحم کن به کسی که بد کرده و مرتکب گناه شده و درمانده شده و به اعتراف برخاسته.

۴- اگر من بد بنده ای بودم، تو خوب پروردگاری هستی.

۵- گناه از بنده ات بزرگ بشد، پس گذشت از تو نیکو باشد ای کریم.

علیه السلام و از عارفان به حق آن حضرت است، و از بزرگان اهل ایمان است و آنقدر فصیح و بلیغ بوده که امیر مؤمنان او را خطیب شحش [روان در گفتار سخنرانی] گفته و به مهارت در سخنرانی ها و فصاحت در زبان از او تعریف کرده و هم او را به قلت مؤونه [قانع و بی نیاز از مردم]، و کثرت معونه [یاری دهنده به مردم در حدّ زیاد] مدح فرموده و در شبی که امیر مؤمنان علیه السلام از دنیا رفت و فرزندان آن حضرت جنازه نازنینش را از کوفه به نجف حمل کردند، صعصعه از جمله مشایعت کنندگان جنازه آن جناب بود و چون اهل بیت از کار دفن امام فارغ شدند، صعصعه کنار قبر مقدّس ایستاد و مشتی از خاک قبر بر گرفت و بر سر خود ریخت و گفت: پدر و مادرم فدایت ای امیر مؤمنان علیه السلام گوآرا باد تو را کرامت های خدا ای ابو الحسن، به راستی زادگاه تو پاکیزه و صبر تو نیرومند و جهادت بزرگ بود و به آنچه آرزو داشتی رسیدی و تجارت سودمندی کردی و به نزد پروردگار خود رفتی، و از این نوع کلمات بسیار گفت و به سختی گریست و دیگران را به گریه واداشت و در حقیقت کنار قبر آن حضرت در آن شب مجلس روضه برقرار شد و صعصعه به منزله روضه خوان بود، و مستمعین او جناب امام حسن و امام حسین علیهما السلام و محمّد حنفیه و قمر بنی هاشم و سایر فرزندان و بستگان آن حضرت بودند و چون این کلمات به

پایان رسید، رو به جانب امام حسن و امام حسین علیهم السّلام و سایر آقازادگان کرد و ایشان را تعزیت و تسلیت گفت، سپس همگی به کوفه بازگشتند، در هر صورت مسجد صعصعه از مساجد شریف کوفه است و جماعتی امام زمان (صلوات الله علیه) را در ماه رجب، در آن مسجد مبارک مشاهده کرده اند، که دو رکعت نماز بجا آورده و این دعا را خوانده است: «اللّهُمَّ يَا ذَالْمِنِّ السَّابِغَةَ وَالْاِلَاءِ الْوَازِعَةَ.» و ظاهر عمل آن حضرت نشان می دهد که این دعا مخصوص این مسجد شریف و از اعمال آن است، نظیر دعاهای مسجد سهله و زید، اما چون در ماه رجب بوده است این دعا را خوانده اند و احتمال داده شده که شاید این دعا از دعاهای ایام رجب باشد، بنابراین در کتب علما در اعمال ماه رجب ذکر شده و ما نیز چون این دعا را در اعمال ماه رجب ذکر کرده بودیم به همان جمله اکتفا کردیم و به تکرارش نپرداختیم، هر که بخواهد می تواند مراجعه کند ان شاء الله تعالی.

فصل هفتم: زیارت امام حسین علیه السلام

مقصد اول

فضیلت امام حسین علیه السلام

فصل هفتم

در فضیلت زیارت حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام و آدابی که زائر آن جناب باید در راه زیارت و در آن حرم مطهر رعایت کند و کیفیت زیارت آن حضرت و آن در سه مقصد است:

مقصد اول: در فضیلت زیارت حضرت امام حسین علیه السلام

بدانکه فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام از دایره بیان بیرون است و در روایات بسیاری وارد شده که معادل حجّ عمره و جهاد و بلکه به مراتب بالاتر و افضل است و باعث مغفرت و

ص: ۶۱۱

سبکی حساب و بالا رفتن درجات و اجابت دعاها گشته و موجب طول عمر و حفظ بدن و مال و زیاد شدن روزی و برآمدن حاجات و برطرف شدن غصه ها و گرفتاری هاست و ترک آن سبب نقصان دین و ایمان و ترک حق بزرگی از حقوق پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است و دست کم ثوابی که نصیب زائر آن قبر شریف می شود، این است که گناهانش آمرزیده شده و حق تعالی جان و مالش را حفظ کند، تا او را به اهلش بازگرداند و چون روز قیامت شود، خدا او را حافظ تر از دنیا خواهد بود و در روایت بسیاری آمده: زیارت آن حضرت غم را زایل و شدت جان دادن و هراس قبر را برطرف می کند و هر مالی که در راه زیارت آن حضرت خرج شود، هر دره‌می برای او به هزار درهم، بلکه به ده هزار درهم حساب میشود، و چون به طرف قبر آن حضرت رود، چهار هزار فرشته از او استقبال کنند و چون بازگردد، او را مشایعت می کنند.

پیامبران و اوصیای آنها و امامان معصوم و ملائکه سلام الله علیهم اجمعین به زیارت آن حضرت می‌آیند و برای زائران آن حضرت دعا می کنند و ایشان را بشارت های می دهند و حضرت حق به جانب زائران آن حضرت، پیش از نظر به اهل عرفات نظر می فرماید و هرکسی در روز قیامت آرزو می کند، ای کاش زائر آن حضرت بود، بخاطر بسیاری کرامت و بزرگواری زائران آن جناب که در آن روز مشاهده می کند، روایات در

این باب بی اندازه است و ما در ضمن زیارات مخصوصه اشاره به بخشی از فضیلت زیارت آن حضرت خواهیم کرد در این قسمت فقط اکتفا به ذکر یک روایت میکنیم: ابن قولویه و کلینی و سید ابن طاووس و دیگران به سندهای معتبر از ثقه جلیل القدر معاویه بن وهب بجلی کوفی، روایت کرده اند که گفته: زمانی خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، آن حضرت را در مصلائی خویش مشغول نماز دیدم، صبر کردم تا نمازش به پایان رسید، پس از آن شنیدم با پروردگار خود مناجات میکرد و میگفت: ای خدایی که ما را به کرامت مخصوص کردی و به ما وعده شفاعت دادی و علوم رسالت را به ما عنایت کردی و ما را وارث انبیا قرار دادی، و امت های گذشته را به ما ختم فرموده و ما را به وصیت پیامبر اختصاص داده و علم گذشته و آینده را به ما عطا فرموده و دل های مردم را به جانب ما میل داده ای اغفرلی و لاخوانی و زوار قبر ابی الحسین بن علی صلوات الله علیهما آنان که اموال خود را خرج کرده اند و بدن های خود را از شهرها بیرون آورده اند، به خاطر رغبت در نیکی ما و امید به ثواب های تو، در امر صله به ما و برای شاد نمودن پیامبرت و اجابت کردن امر ما و به علت خشمی که بر دشمنان وارد کرده اند و قصد ایشان از این عمل خشنودی توست، پس ایشان را از جانب ما به خشنودی جزا ده، و شب و روز آنها را حفظ کن و

در اهل و اولادشان که در وطن گذاشته اند خلیفه آنان باش به خلافت نیکو، و رفیق ایشان باش و شرّ هر جبار معاند و هر ضعیف و شدید از آفریدگانت و شرّ شیاطین جن و انس را از آنان دفع فرما، و به ایشان زیاده از آنچه از تو امید دارند عنایت کن، امید به تو در دور شدن از وطن هایشان، و اختیار کردنِ شان ما را، بر فرزندان و اهالی و خویشان خود.

خدایا دشمنان، بیرون آمدن آنان را به زیارت ما عیب گرفتند، و این مخالفت دشمنان مانع ایشان از قصد و بیرون آمدن بسوی ما نشد،

فَارْحَمِ تِلْكَ الْوُجُوهُ الَّتِي عَيَّرَتْهَا الشَّمْسُ وَ ارْحَمْ تِلْكَ الْخُدُودَ الَّتِي تُقَلَّبُ عَلَى قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۱)

و رحم کن آن دیده ها را که برای دلسوزی بر ما اشکشان جاری شد و رحم کن آن دل ها را که زاری کردند، و سوختند برای مصیبت ما، و رحم کن آن صداها را که در مصیبت ما بلند کرده اند.

خدایا آن جان ها و بدن ها را به تو میسپارم، تا آنها را از حوض کوثر در روز تشنگی سیراب کنی و پیوسته آن حضرت به این صورت در سجده دعا میکرد، چون فارغ شدی، عرضه داشتم، این دعایی که من از شما شنیدم، اگر در حق کسی میکرد که خدا را نمیشناخت، گمان داشتم هرگز آتش دوزخ به او نرسد، و الله آرزو کردم که آن حضرت را زیارت کرده بودم و حج انجام نداده بودم!! امام فرمود: تو چه بسیار نزدیکی به آن حضرت تو را از

ص: ۶۱۴

۱- پس رحم کن آن صورت ها را که آفتاب تغییر داده و رحم کن گونه های آنان را که بر قبر امام حسین علیه السلام می گردانند.

زیارت چه چیز مانع است؟ معاویه ترک زیارت مکن، گفتم: فدایت شوم، نمیدانستم این اندازه فضیلت دارد، فرمود: ای معاویه، آنها که در آسمان برای زیارت کنندگان آن حضرت دعا می کنند، زیاده از آنهایند که در زمین دعا میکنند، زیارت آن حضرت را برای ترس از احدی ترک مکن، که هر کس به خاطر ترس، ترک زیارت کند آن قدر حسرت میبرد، که آرزو میکند ای کاش به اندازه ای نزد قبر آن حضرت میماندم که در آنجا دفن میشدم! آیا دوست نداری خدا تو را در میان آنهایی که رسول خدا و علی و فاطمه و امامان معصوم علیهم السّلام بر آنها دعا میکنند؟ ببیند آیا نمیخواهی از آنها باشی که ملائکه در قیامت با آنان مصافحه می کنند؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که در قیامت وارد شوند و هیچ گناهی بر آنها نباشد؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که در قیامت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با آنان مصافحه می کند؟!

مقصد دوم

آداب مخصوص زیارت امام حسین علیه السلام

مقصد دوم: در آدابی است که زائر حضرت سید الشهداء علیه السّلام باید آنها را در راه زیارت و در آن حرم مطهر مراعات کند

و آن چند چیز است: اول: پیش از آن که از خانه بیرون رود، سه روز روزه بدارد و روز سوم غسل کند، چنان که امام صادق علیه السّلام به صفوان دستور العمل دادند و در ذکر زیارت هفتم خواهد آمد و شیخ محمد بن مشهدی در مقدمات زیارت «عیدین» ذکر فرموده که چون زیارت آن حضرت را اراده کنی، سه روز روزه بدار و روز سوم غسل کن و

ص: ۶۱۵

اهل و عيال خود را نزد خود جمع کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَدْعُكَ الْيَوْمَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ كُلَّ مَن كَدَان مِنِّي بِسَبِيلِ الشَّاهِدِ مِنْهُمْ وَ الْعَائِبِ اللَّهُمَّ احْفَظْنَا [بِحِفْظِكَ] بِحِفْظِ الْإِيْمَانِ وَ احْفَظْ عَلَيْنَا اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي حِرْزِكَ وَ لَا تَسْلُبْنَا نِعْمَتَكَ وَ لَا تُغَيِّرْ مَا بَنَا مِنْ نِعْمَةٍ وَ عَافِيَةٍ وَ زِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ إِنَّا إِلَيْكَ رَاغِبُونَ (۱)

آنگاه از منزل خود با حال خشوع بیرون رو و بسیار بگو: لا اله الا الله و الله اکبر و الحمد لله و ثنای خدا بر زبان جاری کن و بر پیامبر و آلش صلی الله علیه و آله و سلم صلوات فرست و به آرامی و وقار حرکت کن، روایت شده: خدا از عرق زائر امام حسین علیه السلام از هر قطره ای هفتاد هزار فرشته خلق میکند، که خدای تعالی را تسبیح میکنند و از خدا آمرزش می خواهند برای او و زائران آن حضرت تا روز قیامت برپا شود.

دوم: از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده چون به زیارت امام حسین علیه السلام بروی، آن حضرت را محزون و غمناک و ژولیده م و و غبار آلود و گرسنه و تشنه زیارت کن که آن جناب با این احوال شهید شد و حاجات خود را بخواه و از کربلا بازگرد، و آن را وطن خود قرار مده.

سوم: زائر در سفر زیارت آن حضرت توشه خود را از غذاهای لذیذ مانند بریانی و حلواجات قرار ندهد، بلکه خوارکش را نان با شیر یا ماست تهیه ببیند.

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود:

ص: ۶۱۶

۱- خدایا من امروز به تو می سپارم خودم و خاندانم و مال و فرزندانم، و هر که را به شکلی از من بوده، حاضرشان و غیبتشان را. خدایا نگهدار ما را با نگهداری ات، به نگهداری ایمان و بر ما حافظ باش. خدایا ما را در پناهت قرار ده، و نعمت را از ما مگیر، و آنچه ما راست از نعمت و سلامت کامل تغییر مده، و از فضلت بر ما بیفزا، که ما مشتاق به سوی توایم.

شنیدم جماعتی به زیارت امام حسین علیه السّلام میروند، و با خود سفره هایی برمی دارند که در آنها بزغاله های بریان و حلواجات هست، اگر به زیارت قبر پدران یا دوستان خود بروند قطعا این خوراکی ها را با خود برنمیدارند.

در حدیث معتبر دیگری نقل شده است که امام صادق علیه السّلام به مفضل بن عمر فرمود: زیارت کنید امام حسین علیه السّلام را بهتر از آن است که زیارت نکنید، و زیارت نکنید بهتر از آن است که زیارت کنید، مفضل عرضه داشت: پشتم را شکستی! فرمود: و الله اگر به زیارت قبر پدران خود بروید، اندوهگین و غمناک میروید، و به زیارت آن حضرت که میروید سفره ها با خود برمیدارید، درحالیکه باید ژولیده م و و گردآلود بروید.

مولّف گوید: پس برای اغنیا و تجّار چه اندازه شایسته است، که این مطلب را در این سفر ملاحظه کنند و هرگاه در شهرهایی که تا کربلا بین راه ایشان است، عدّه ای از دوستانشان ایشان را دعوت و میهمانی میکنند و در زمان حرکت سفره های آنان را از پخته های لذیذ، و مرغ بریان و سایر غذاها پر می کنند، نپذیرند و بگویند: ما مسافر کربلا هستیم، و برای ما تغذیه به این غذاها شایسته نیست.

شیخ کلینی روایت کرده: بعد از شهادت حضرت سیّد الشّهدا علیه السّلام همسر کلیّیه آن حضرت اقامه عزا نمود، گریست و سایر زنها و خدمتکاران گریستند، تا حدی که اشک های آنها خشک شد، از جایی برای آن مخدّره «جونی» هدیه فرستادند، که معنی آن را مرغ قطا گفته اند، این هدیه برای این

بود که از خوردن آن در گریستن بر امام حسین علیه السّلام قوّت بگیرند، چون آن بانوی محترمه آن را دید پرسید چیست؟ گفتند: هدیه ای است که فلانی برای شما فرستاده، تا در ماتم امام حسین علیه السّلام به آن استعانت بجویید، فرمود: «ما که در جشن عروسی نیستیم، ما را چه به این خوراک؟» پس دستور داد تا آن را از خانه بیرون بردند.

چهارم: از مسائلی که در سفر زیارت امام حسین علیه السّلام مستحب است، تواضع و فروتنی و خشوع و راه رفتن همانند بنده ذلیل است، پس کسانی که در راه زیارت آن حضرت، بر این مرکب های جدید سوار می شوند، باید خیلی متوجه خود باشند، که بر سایر زائران و بندگان خدا، که به سختی و مشقّت به کربلا می روند، بزرگی ننمایند و تکبر نورزند و آنان را زه چشم حقارت نبینند.

علما در احوال اصحاب کهف نقل کرده اند که آنها از خاصان دقیانوس و به منزله وزاری او بودند وقتی حق تعالی رحمت خود را شامل حال آنها فرمود، و به فکر خداپرستی و اصلاح کار خود برآمدند، مصلحت خویش را در این دیدند، که از مردم کناره گیرند، و در غاری پناه گرفته به عبادت حق مشغول شوند، به این خاطر سوار بر اسبها شده، از شهر بیرون آمدند، همینکه سه میل راه رفتند، تملیخا که یکی از آنان بود گفت: «برادران این راه، راه آخرت است و باید به صورت نداری و مسکنت رفت، و ملک و ریاست دنیا را کنار گذاشت، اکنون از اسبها پیاده شوید، و با پای پیاده به

در گاه حق روید، شاید خدا به شما رحم کند، و در کار شما گشایشی نصیب شما فرماید، همگی از اسبها خود پیاده شدند، و آن افراد محترم و معظّم در آن روز، هفت فرسخ با پای پیاده راه رفتند، تا پاهایشان مجروح و خون چکان شد! پس زائران قبر مطهر امام حسین علیه السّلام این واقعت را در نظر داشته باشند، و بدانند شخص در این راه هر چه برای خدا تواضع کند، باعث رفعت مقام او خواهد شد، بنابراین در آداب زیارت آن جناب از امام صادق علیه السّلام روایت شده: هر که پیاده به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام برود، حق تعالی برای او به عدد هر گام هزار حسنه می نویسد، و هزار گناه را از او محو میکند، و برای او هزار درجه در بهشت بلند میکند، چون به شطّ فرات رسیدی غسل کن و پایت را برهنه نما، و کفش های خود را در دست گیر، و راه برو همانند راه رفتن بنده ای خوار.

پنجم: اگر در بین راه زائر پیاده ای را دید، که وامانده و خسته شده، و از او کمک خواست تا تواند در کار او اهتمام ورزد و او را به منزل رساند، و مبادا که او را سبک شمارد، و به او بیاعتنایی کند.

شیخ کلینی به سند معتبر از ابو هارون روایت کرده: من در خدمت امام صادق علیه السّلام بودم، به جمعیتی که نزد ایشان بودند فرمود: شما را چه شده که به ما استخفاف مینمایید؟ از میان آنها مردی از اهل خراسان برخاست و گفت: پناه میبریم به خدا از این که

ما به شما یا به چیزی از امر شما استخفاف کنیم و آن را کوچک شماریم، فرمود: آری تو خودت یکی از آنانی هستی، که سبک شمردی و خوار کردی مرا! آن مرد گفت: به خدا پناه میبرم که من شما را خوار کرده باشم.

فرمود: وای بر تو، وقتی که نزدیک به جحفه بودیم، آیا نشنیدی که فلان کس به تو گفت: مرا به اندازه یک میل راه سوار کن، به خدا سوگند من از پیمودن راه خسته شدم، به خدا قسم تو سر به سوی او بلند نکردی، و او را سبک شمردی، و هر که مؤمنی را خوار کند ما را خوار کرده، و حرمت ما را تباه کرده است!! مؤلف گوید: ما در فصول گذشته در آداب زیارت، در ادب نهم کلامی با روایتی از علی بن یقظین که مناسب با این مقام است ذکر کردیم، به آنجا رجوع کن، که در آن روایت موعظه نیکویی است و این ادب که در اینجا ذکر شد، اختصاص به زائران امام حسین علیه السلام ندارد، ولی چون این مطلب در راه زیارت آن حضرت بسیار اتفاق میافتد، به این خاطر آن را در اینجا ذکر کردیم.

ششم: از ثقه جلیل القدر محمد بن مسلم روایت شده است که به حضرت باقر علیه السلام عرض کرد: ما زمانی که به زیارت پدرتان حسین بن علی علیه السلام میرویم آیا چنین است که در حج خانه خداییم؟ فرمود: آری، عرضه داشت: پس آنچه بر حاجیان لازم است بر ما لازم است؟ فرمود: بر تو لازم است با هر که رفیق توست نیکو مصاحبت کنی، و بر

تو لازم است که کم سخن بگویی، مگر سخن خیر، و بر تو لازم است که بسیار یاد خدا کنی و لازم است که جامه هایت پاکیزه باشد، و پیش از آن که داخل حایر شوی غسل کنی، و لازم است که با خشوع و رقت باشی و نماز بسیار بخوانی و بر محمد و آل محمد صلوات بسیار فرستی، و باید خود را از چیزهایی که سزاوار تو نیست حفظ کنی، و دیده ات را از حرام و شبهه بپوشانی، و به برادران مؤمن پریشان خود احسان کنی، و اگر کسی را ببینی که خرجی اش تمام شده از او دستگیری کرده، و خرجی خود را بین او و خود به طور برابر قسمت کنی و تقیه بر تو لازم است که قوام دین تو به آن است، و همچنین پرهیز از اموری که خدا از آنها نهی فرموده و خصومت و بسیار قسم خوردن و مجادله و منازعه ای که در آن سوگند باشد ترک کنی، چون چنین رفتار کنی به اندازه ثواب حج و عمره برای تو تمام میشود و از جانب کسیکه به مال خرج کردن، و از اهل خود دور افتادن طلب ثواب او کرده ای، مستوجب میشوی به اینکه به آمرزش گناهان و رحمت و خشنودی خدا به وطن بازگردی.

هفتم: در روایت ابو حمزه ثمالی (رضوان الله علیه) ، از امام صادق علیه السلام باب زیارت حضرت امام حسین علیه السلام نقل شده: چون به نینوا رسیدی بارهای خود را در آنجا بگذار، و به خود روغن ممال، و به چشم سرمه مکش، و گوشت مخور، البته تا

زمانیکه در آنجا اقامت داری.

هشتم: غسل کردن با آب فرات است، که روایات در فضیلت آن بسیار وارد شده، در حدیثی از امام صادق علیه السّلام نقل شده: هر که به آب فرات غسل کند و قبر امام حسین علیه السّلام را زیارت کند، از گناهان خالی شود، همانند روزی که از مادر متولد شده اگرچه گناهانش از گناهان کبیره بوده باشد و روایت شده: خدمت آن حضرت عرض شد، که بسا شود که ما به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام برویم و غسل زیارت به سبب سروری هوا یا غیر آن بر ما دشوار باشد، فرمود: هر که در فرات غسل کند و حضرت حسین علیه السّلام را زیارت نماید، آن قدر از فضیلت برای او نوشته شود که به شماره در نیاید.

از بشیر دهان روایت شده: امام صادق علیه السّلام فرمود: هر که به زیارت قبر حسین بن علی علیه السّلام برود، پس وضو بگیرد و در فرات غسل کند، قدمی بر ندارد و قدمی نگذارد مگر آنکه حق تعالی برای او حجّ و عمره بنویسد و در بعضی از روایات آمده: غسل کن از فرات، از جایی که برابر قبر آن حضرت واقع شود و چنان که از بعضی روایات استفاده میشود خوب است چون به فرات برسد صد مرتبه الله اکبر و صد مرتبه لا اله الا الله و صد مرتبه صلوات بر پیامبر و آل آن حضرت فرستد.

نهم: چون خواستی وارد حایر مقدّس شوی، از دری که در جانب مشرق قرار دارد وارد شو، چنان که امام صادق علیه السّلام به یوسف کنّاسی فرمودند.

دهم: در روایت ابن قولویه آمده:

ص: ۶۲۲

امام صادق علیه السلام به مفضل بن عمر فرمود: ای مفضل چون به قبر امام حسین علیه السلام رسیدی بر در روضه بایست و این کلمات را بخوان که تو را به هر کلمه نصیبی از رحمت الهی خواهد بود:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيٍّ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ الرَّضِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبَارِئُ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفَنَائِكَ وَ آتَاخَتْ بِرَحْلِكَ السَّلَامُ عَلَى مَلَائِكَهَ اللَّهِ الْمُحْدِقِينَ بِحُكِّكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَزَمْتَ اللَّهُ مُخْلِصًا حَتَّى آتَاكَ الْيَقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحِمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

سپس به سوی قبر روانه میشوی، و به هر گامی که بر میداری یا میگذاری، همانن ثواب کسی را داری که در راه خدا در خون خود دست و پا زده باشد چون نزدیک قبر رسیدی به قبر دست بمال و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ. (۲)

پس از آن از قبر فاصله گرفته متوجه نماز میشوی، و به هر رکعت که نزد آن حضرت بجا میآوری همانند ثواب کسی را داری، که هزار مرتبه حج و عمره انجام داده و هزار بنده آزاد کرده و هزار مرتبه همراه پیامبر

ص: ۶۲۳

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای وارث حسن آن پیشوای پسندیده، سلام بر تو ای وارث فاطمه دختر رسول خدا، سلام بر تو ای شهید صدیق، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار با تقوا، سلام بر ارواحی که به آستانه فرود آمدند، و به درگاہت بار انداختند، سلام بر فرشتگان خدا که گرداگرد تو، شهادت میدهم که تو نماز برپاداشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی و خدا را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را در رسید، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۲- سلام بر تو ای حجت خدا در زمین و آسمانش.

مرسل، برای خدا به جهاد برخاسته باشد.

یازدهم: از ابو سعید مدائنی نقل شده: خدمت امام صادق علیه السّلام مشرف شده، پرسیدم: به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام بروم؟ آری برو به زیارت قبر امام حسین علیه السّلام فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیک ترین نیکان و پاکیزه ترین پاکیزگان و نیکوکارترین نیکوکاران و چون آن حضرت را زیارت کنی، نزد سر آن حضرت هزار مرتبه تسبیح امیر مؤمنان علیه السّلام و نزد پای آن حضرت هزار مرتبه تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام را بخوان، پس کنار آن حضرت دو رکعت نماز بخوان و در آن دو رکعت سوره های (یس) و (الرحمن) را قرائت کن چون این عمل را بجا آوری ثواب بزرگی برای تو خواهد بود، گفتم: فدایت شوم: تسبیح علی و فاطمه علیهما السّلام را به من بیاموز، فرمود: باشد ای، ابو سعید، تسبیح علی علیه السّلام این است:

سُبْحَانَ الَّذِي لَا تَنْفَدُ خَزَائِنُهُ سُبْحَانَ الَّذِي لَا تَبِيدُ مَعَالِمُهُ سُبْحَانَ الَّذِي لَا يَفْنَى مَا عِنْدَهُ سُبْحَانَ الَّذِي لَا يُشْرِكُ أَحَدًا فِي حُكْمِهِ
سُبْحَانَ الَّذِي لَا أَضْمِحِلَالٍ لِفَخْرِهِ سُبْحَانَ الَّذِي لَا انْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ سُبْحَانَ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ. (۱)

و تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام چنین است

سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ الْعَظِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِيفِ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ سُبْحَانَ ذِي الْبَهْجَةِ وَالْجَمَالِ
سُبْحَانَ مَنْ تَرَدَّى بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ سُبْحَانَ مَنْ يَرَى أَثَرَ النَّمْلِ فِي الصَّفَا وَوَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ (۲)

دوازدهم: نماز واجب و مستحب را نزد قبر امام حسین علیه السّلام بخواند، زیرا نماز نزد آن حضرت مورد قبول است.

ص: ۶۲۴

۱- منزّه است آن که خزانه هایش تمام نمی شود، منزّه است آن که نشانه هایش نابود نمی گردد، منزّه است آن که هرچه نزد اوست فنا نمی پذیرد، منزّه است آن که هیچ کس را در حکمش شریک قرار نمی دهد، منزّه است آن که برای فخرش از هم پاشیدگی نیست، منزّه است آن که برای دورانش انقطاعی وجود ندارد، منزّه است آن که معبودی جز او نیست.

۲- منزّه است صاحب شوکت و والایی و بزرگی نزه است صاحب عزت بلند مقام فرازند، منزّه است صاحب فرمانروایی گرانمایه ازلی، منزّه است صاحب حسن و جمال، منزّه است آن که خود را با نور و وقار پوشانده، منزّه است آن که جای پای مورچه را بر سنگ صاف، و رد پای عبور پرنده را در هوا میبیند.

یَد ابن طاووس فرموده: با تمام وجود بکوش که نماز واجب و مستحب در حایر شریف از تو فوت نشود، همانا روایت شده: نماز واجب نزد آن حضرت برابر است با حج و نماز مستحب مساوی است با عمره.

مؤلف گوید: ثواب بسیاری برای نماز در حایر شریف در روایت مفضّل گذشت.

در روایت معتبری از امام صادق علیه السّلام نقل شده: هر که آن حضرت را زیارت کند و دو رکعت یا چهار رکعت نماز نزد آن حضرت بجا آورد ثواب حج و عمره برای او نوشته میشود.

آنچه از روایات ظاهر میشود این است که نماز زیارت و غیر آن را در پشت قبر و بالای سر بجا آوردن، هر دو خوب است، و اگر بنای خواندن در بالای سر را دارد، عقب تر بایستد که محاذی اصل قبر مقدّس نباشد.

در روایت ابو حمزه ثمالی از امام صادق علیه السّلام آمده: نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بگذارد، در رکعت اول پس از سوره حمد سوره یس و در رکعت دوم پس از سوره حمد سوری الرّحمن بخوان و اگر خواهی پشت قبر این نماز را به جای آر.

و البته در بالای سر بهتر است، چون از این نماز فراغت یافتی، هر چه نماز میخواهی بخوان، ولی از این دو رکعت نماز زیارت، نزد هر قبری که زیارت کنند نباید غفلت ورزید.

ابن قولویه از امام باقر علیه السّلام روایت کرده که به شخصی فرمود: ای فلان تو را چه مانع است، که هر گاه حاجتی برایت روی دهد، نزد قبر حسین صلوات الله علیه بروی، و چهار رکعت نماز نزد او بخوانی،

آنگاه حاجت خود را از خدا بخواهی به درستی که نماز واجب نزد آن حضرت برابر با حجّ، و نماز مستحبّ مساوی با عمره است.

دعای حرم امام حسین علیه السلام

سیزدهم: بدان که عمده اعمال در روضه مطهره امام حسین علیه السّلام دعاست، زیرا اجابت دعا در زیر آن قبه با رفعت یکی از اموری است که خدا به عوض شهادت به آن حضرت ارزانی داشته و زائر باید آن را غنیمت دانسته، در تضرّع و انابه و توبه و عرض حاجات کوتاهی نکند و در طی زیارات آن حضرت دعاهای بسیار، با مضامین عالیه وارد شده که اگر بنای اختصار نبود، چند دعایی در اینجا ذکر میکردم و بهتر آن است که زائر آنچه بتواند از دعاهای صحیفه کامله بخواند، که بهترین دعاها است و ما در اواخر این باب بعد از زیارات جامعه دعایی نقل میکنیم، که در همه حرمهای شریفه خوانده میشود [بدان که در ملحقات این کتاب دعایی ذکر میشود که جامع ترین دعاهاست و در روضات ائمه خوانده میشود، از خواندن آن غفلت نمایی] و برای اینکه این قسمت را خالی نگذاریم، این دعای مختصر را که در ضمن یکی از زیارات نقل شده ذکر میکنیم و آن دعا این است: که در آن حرم شریف در حالیکه دستها را به جانب آسمان برداشته باشی بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ تَرَى مَكَانِي وَ تَسْمَعُ كَلَامِي وَ تَرَى مَقَامِي [مَكَانِي] وَ تَضَرُّعِي وَ مَلَاذِي بِقَبْرِ حُجَّتِكَ وَ ابْنِ نَبِيِّكَ وَ قَدْ عَلِمْتَ يَا سَيِّدِي حَوَائِجِي وَ لَا يَخْفَى عَلَيْكَ حَالِي وَ قَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِابْنِ رَسُولِكَ وَ حُجَّتِكَ وَ أَمِينِكَ وَ قَدْ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا بِهِ إِلَيْكَ وَ

إِلَى رَسُولِكَ فَاجْعَلْنِي بِهِ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَعْطِنِي بِزِيَارَتِي أُمَّلِي وَ هَبْ لِي مُنَايَ وَ تَفَضَّلْ عَلَيَّ بِشَهْوَتِي [بِسُؤْلِي] وَ رَغْبَتِي وَ أَقْضِ لِي حَوَائِجِي وَ لَا تَرُدَّنِي خَائِباً، (۱) وَ لَا تَقْطَعْ رَجَائِي وَ لَا تُخَيِّبْ دُعَائِي وَ عَرِّفْنِي الْإِجَابَةَ فِي جَمِيعِ مَا دَعَوْتُكَ مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ اجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الَّذِينَ صَرَفَتْ عَنْهُمْ الْبَلَايَا وَ الْأَمْرَاضَ وَ الْفِتْنَ وَ الْأَعْرَاضَ مِنَ الَّذِينَ تُحْيِيهِمْ فِي عَافِيهِ وَ تُمِيتُهُمْ فِي عَافِيهِ وَ تُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ فِي عَافِيهِ وَ تُجِيرُهُمْ مِنَ النَّارِ فِي عَافِيهِ وَ وَفَّقْ لِي بِمَنْ مِنْكَ صَلَاحَ مَا أُوْمَلُّ فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وُلْدِي وَ إِخْوَانِي وَ مَالِي وَ جَمِيعِ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

صلوات بر امام حسين عليه السلام

چهاردهم: از جمله اعمال در حرم امام حسين عليه السلام صلوات فرستادن بر آن حضرت است.

روایت شده: پشت سر نزد کتف شريف آن حضرت ميايستی و بر پیامبر صلی الله عليه و آله و سلم و امام حسين عليه السلام صلوات ميفرستی.

سيد ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» در ضمن یکی از زیارات این صلوات را بر آن حضرت نقل کرده است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ قَتِيلِ الْعَبْرَاتِ وَ أَسِيرِ الْكُزْبَاتِ صِلَاةً نَامِيَةً زَاكِيَةً مُبَارَكَةً يَضِيءُ عَدُوْلُهَا وَ لَا يَنْقُضُ آخِرُهَا أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْإِمَامِ الشَّهِيدِ الْمُقْتُولِ الْمَظْلُومِ الْمَخْذُولِ وَ السَّيِّدِ الْقَائِدِ وَ الْعَابِدِ الرَّاهِدِ الْوَصِيِّ الْخَلِيفَةِ الْإِمَامِ الصِّدِّيقِ الطُّهْرِ الطَّاهِرِ الطَّيِّبِ الْمُبَارَكِ وَ الرَّضِيِّ الْمَرْضِيِّ وَ التَّقِيِّ الْهَادِي

ص: ۶۲۷

۱- خدایا همانا جایم را مبینی و سخنم را میشنوی و موقعیتم و زاری ام و پناه آوردنم به قبر حجّت و فرزند پیامبرت را می نگری ای آقای من حاجت هایم را دانسته ای، و حالم بر تو پوشیده نیست اینک به وسیله فرزند پیامبر و حجّت و امینت به تو رو کرده ام، و به واسطه او تقرّب جوین به درگاه تو و پیامبرت آمدم، به حق او مرا در پیشگاهت در دنیا و آخرت آبرومند و از نزدیکان خویش گردان، و با زیارتم خواسته ام را به من عطا کن، و آرمانم را به من ببخش، و به خواسته و رغبتم بر من تفضّل کن، و حاجاتم را برآور و مرا ناامید بازمگردان،

۲- و رشته امیدم را قطع نکن، و دعایم را از هدف اجابت محروم مفرما، و در آنچه که در کار دین و دنیا و آخرت، به درگاہت دعا کردم، اجابتش را به من بشناسان، و مرا از آن بندگانی قرار ده که بلاها و بیماری ها و فتنه ها و عارضه ها را از آنان بازگرداندی، از آنان که در سلامت کامل زنده می داریشان و در سلامت کامل می میرانیشان، و در سلامت کامل وارد بهشتیان می نمایی، و در سلامت کامل از آتش پناهشان می دهی. و برایم به متّی از سوی خود فراهم کن: صلاح آنچه آرزو میکنم درباره خودم و خاندانم و فرزندانم و برادرانم و مالم و آنچه نعمت به من عنایت کردی ای مهربان ترین مهربانان.

الْمُهَيْدِيَّ الرَّاهِدِ الدَّائِدِ الْمُجَاهِدِ الْعَالِمِ إِمَامِ الْهُدَى سَبِيطِ الرَّسُولِ وَقُرَّةِ عَيْنِ الْبُتُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِي وَمَوْلَايَ كَمَا عَمِلَ بِطَاعَتِكَ وَنَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَبَالَغْ فِي رِضْوَانِكَ وَأَقْبَلْ عَلَيَّ إِيمَانِكَ غَيْرَ قَابِلٍ فِيكَ عُذْرًا سِوَا وَعَلَانِيَةً يَدْعُو الْعِبَادَ إِلَيْكَ وَيَدُلُّهُمْ عَلَيْكَ وَقَامَ بَيْنَ يَدَيْكَ، (۱) يَهْدِيهِمُ الْحَيُّورَ بِالصَّوَابِ وَيُحْيِي الشُّنَّةَ بِالْكِتَابِ فَعِاشَ فِي رِضْوَانِكَ مَكْدُودًا وَمَضَى عَلَى طَاعَتِكَ وَفِي أَوْلِيَانِكَ مَكْدُودًا وَقَضَى إِلَيْكَ مَفْقُودًا لَمْ يَعْصِكَ فِي لَيْلٍ وَلَا نَهَارٍ بَلْ جَاهَدَ فِيكَ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَفَّارَ اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ خَيْرَ جَزَاءِ الصَّادِقِينَ الْأَبْرَارِ وَضَاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ وَلِقَاتِلِهِ الْعِقَابَ فَقَدْ قَاتَلَ كَرِيمًا وَقُتِلَ مَظْلُومًا وَمَضَى مَرْحُومًا يَقُولُ أَنَا ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ وَابْنُ مَنْ زَكَّى وَعَيَّدَ فَقَتَلُوهُ بِالْعَمِيدِ الْمُعْتَمِدِ قَتَلُوهُ عَلَى الْإِيمَانِ وَأَطَاعُوا فِي قَتْلِهِ الشَّيْطَانَ وَ لَمْ يُرَاقِبُوا فِيهِ الرَّحْمَنَ. (۲) اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى سَيِّدِي وَمَوْلَايَ صَلَاةً تَرْفَعُ بِهَا ذِكْرَهُ وَتُظْهِرُ بِهَا أَمْرَهُ وَتُعْجَلُ بِهَا نَصْرَهُ وَ اخْصِيْضْهُ بِأَفْضَلِ قِسْمِ الْفَضَائِلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ زِدْهُ شَرْفًا فِي أَعْلَى عِلِّيْنَ وَ بَلِّغْهُ أَعْلَى شَرَفِ الْمُكْرَمِينَ وَ ارْفَعْهُ مِنْ شَرَفِ رَحْمَتِكَ فِي شَرَفِ الْمُقْرَبِينَ فِي الرَّفِيعِ الْأَعْلَى وَ بَلِّغْهُ الْوَسِيلَةَ وَ الْمَنْزِلَةَ الْجَلِيلَةَ وَ الْفَضْلَ وَ الْفَضْلَةَ وَ الْكِرَامَةَ الْجَزِيلَةَ اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ مَا حَازَيْتَ إِمَامًا عَنْ رَعِيَّتِهِ وَ صِلْ عَلَيَّ سَيِّدِي وَمَوْلَايَ كُلَّمَا ذُكِرَ وَ كُلَّمَا لَمْ يُذْكَرْ يَا سَيِّدِي وَمَوْلَايَ أَدْخِلْنِي فِي حَزْبِكَ وَ زُمْرَتِكَ وَ اسْتَوْهِنِي مِنْ رَبِّكَ وَ رَبِّي فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ جَاهًا وَقَدْرًا وَمَنْزِلَةً رَفِيعَةً، (۳) إِنْ سَأَلْتَ أُعْطِيَتْ وَ

ص: ۶۲۸

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و درود فرست بر حسین ستم کشیده و شهید و کشته اشک ها و دچار گرفتاری ها، درودی فزاینده، پاکیزه، با برکت، درحالی که آغازش بالا رود و انجامش سپری نشود، برتری درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران و رسولان فرستادی، ای پروردگار جهانیان. خدایا درود فرست بر امام، شهید، کشته، ستم کشیده، بی یار، آقا، پیشوا، عابد، زاهد، جانشین، خلیفه، امام راستی پیشه، پاک، پاکیزه، طیب، با برکت، خدا از او خشنود، پسندیده حق، پرهیزکار، هدایت گر، راه یافته، زاهد، مدافع دین، جهادگر، عالم، پیشوای هدایت، فرزندزاده رسول، نور چشم بتول، درود و سلام خدا بر او و خاندانش. خدایا بر آقا و مولای من درود فرست چنانچه به اطاعت عمل کرد، و از معصیت نهی فرمود، و در راه خشنودی ات کوشید، و بر ایمانت روی آورد، بیآنکه درباره تو پذیرنده بهانه ای باشد، چه در پنهان و چه در آشکار، بندگان را به جانب تو می خواند، و به سوی تو دلالت می نماید و پیش روی تو قیام کرد،

۲- ستم را ویران می کند با درستی، و روش پیامبر را زنده میکند با قرآن، پس با مشقت و سختی در خشنودی ات زندگی کرد، و بر طاعتت و در زمره اولیایت، در حال رنج و ناراحتی از دنیا گذشت، و چون عزیزی گم گشته به تو جان داد تو را معصیت نکرد نه در شبی و نه در روزی، بلکه در راه تو با منافقان و کافران جنگید. خدایا جزایش ده، بهترین جزای صادقان نیکوکار، و عذاب را بر منافقان و کافران و کشندگان او دوچندان کن. به راستی جوانمردانه پیکار کرد، و مظلومانه کشته شد، و غرق در رحمت خدا درگذشت، درحالیکه میگفت: منم فرزند رسول خدا محمد، و فرزند کسیکه پاک پرورید و بندگی کرد، پس او را دانسته و از به عمد کشتند، آری بر حال ایمان او را کشتند، و در کشتنش از شیطان اطاعت کردند و درباره او خدای رحمن را ملاحظه نمودند.

۳- خدایا پس بر آقا و مولایم درود فرست، درودی که یادش را با آن بلند گردانی و امرش را با آن آشکار نمایی، و پیروزی اش را با آن شتاب ورزی، و او را در روز قیامت به برترین اقسام فضایل خاصش گردان و در بلندترین درجات شرفش را بیفزای، و او را به عالی ترین مقام ارجمندان برسان، و بالا- بر او را از شرف رحمت در شرف مقربان در مقام رفیع برتر، و او را به

وسيله، و منزلت بزرگ و برتری و فضیلت، و کرامت برجسته برسان. خدایا او را از جانب ما جدا ده، به برترین پاداشی که به پیشوایی از طرف رعیتش داده ای و بر آقا و مولای من درود فرست، هرگاه که یاد شود، و هر زمان که یاد نشود، ای آقا و مولای من، مرا در حزب و گروهت وارد کن، و بخششم را از پروردگارت و پروردگام بخواه، زیرا تو را در پیشگاه خدا آبرو و قدر و منزلت بلند است،

إِنْ شَفَعْتَ شَفَعَتَ اللَّهُ اللَّهُ فِي عَيْدِكَ وَ مَوْلَاكَ لَا تُخَلِّينِي عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْأَهْوَالِ لِسُوءِ عَمَلِي وَ قَبِيحِ فِعْلِي وَ عَظِيمِ جُرْمِي فَإِنَّكَ أَمَلِي وَ رَجَائِي وَ ثِقَتِي وَ مُعْتَمِدِي وَ وَسِيلَتِي إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكَ لَمْ يَتَوَسَّلِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ بِوَسِيلَةٍ هِيَ أَعْظَمُ حَقًّا وَ لَا أَوْجَبُ حُرْمَةً وَ لَا أَحِلُّ قَدْرًا عِنْدَهُ مِنْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ لَا خَلْفَنِي اللَّهُ عَنْكُمْ بِعُدُوبِي وَ جَمْعِنِي وَ إِيَّاكُمْ فِي جَنَّةِ عَيْدِنِ الَّتِي أَعَدَّهَا لَكُمْ وَ لِأَوْلِيَائِكُمْ إِنَّهُ خَيْرُ الْغَافِرِينَ وَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَلْبِغْ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ تَحِيَّةَ كَثِيرَةٍ وَ سِلَامًا وَ ارْدُدْ عَلَيْنَا مِنْهُ السَّلَامَ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ وَ صَلِّ عَلَيْهِ كُلَّمَا ذُكِرَ السَّلَامُ وَ كُلَّمَا لَمْ يُذَكَّرْ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۱)

مؤلف گوید: ما آن زیارات را در اعمال روز عاشورا نقل کرده ایم و در اواخر این باب صلواتی بر حجج طاهره علیهم السّلام نقل خواهیم کرد که صلوات مختصری بر امام حسین علیه السّلام نیز در آن مندرج است خواندن آن را نیز ترک نکن.

در اعمال حرم امام حسین علیه السلام

پانزدهم: از جمله اعمال این روزه منوره دعای مظلوم علیه ظالم است یعنی سزاوار است برای کسیکه از ستم ستمکاری مضطر شده این دعا را در آن حرم نورانی بخواند و دعا چنان است که شیخ الطائفه در «مصباح المتهجد» در اعمال روز جمعه ذکر کرده که مستحب است دعای مظلوم را نزد قبر ابي عبد الله الحسين عليه السلام بخوانند، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَرُ بِدِينِكَ وَ أَكْرَمُ بِهَدَايَتِكَ وَ فُلَانٌ يُذِلُّنِي بِشَرِّهِ وَ يُهِينُنِي بِأَذِيَّتِهِ وَ يُعِينُنِي بِوَلَاءِ أَوْلِيَائِكَ وَ يَبْهَتُنِي بِدَعْوَاهُ وَ قَدْ جِئْتُ إِلَيْكَ مَوْضِعَ الدُّعَاءِ وَ ضَمَانِكَ

ص: ۶۲۹

۱- اگر بخواهی عطا شوی، و اگر شفاعت کنی شفاعتت پذیرفته شود، خدا را خدا را درباره بنده و دوست داری، هنگام سختی ها و هراس ها رهايم مکن آن هم به خاطر بدی کارم و زشتی کردارم، و بزرگی جرمم که تو آرزو و امید و تکیه گاه و محل اعتماد منی، و وسیله من به درگاه خدا پروردگارم و پروردگار تو تویی، تو سئل کنندگان به درگاه خدا متوسل نشدند نزد او، به وسیله ای از نظر حق بزرگ تر، و از جهت حرمت لازم تر، و از حیث مقام برجسته تر از شما اهل بیت، خدا به خاطر گناهانم مرا از شما محروم نکند، و میان من و شما را در بهشت عدن که برای شما و دوستانتان آماده نموده جمع کند، او بهترین آمرزندگان، و مهربان ترین مهربانان است. خدایا به آقا و مولایم تحیت و سلام بسیار برسان، و از جانب او سلام بسیار به ما بازگردان، که تو بخشنده و کریمی، و بر او درود فرست، هر زمان که سلام یاد شود، و هر زمان که یاد نشود، ای پروردگار جهانیان.

اَلْجَابَةِ اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَعِدْنِيْ عَلَيْهِ السَّاعَةَ السَّاعَةَ (۱)

پس خود را بر روی قبر انداخته و بگوید:

مَوْلَايَ اِمَامِيْ مَظْلُوْمٍ اَسْتَعْدِيْ عَلٰى ظَالِمِيْهِ النَّصْرَ النَّصْرَ (۲)

آنقدر تکرار کند که عبارت النصر النصر را تا نفس قطع شود.

شانزدهم: از جمله اعمال در آن حرم دعایی است که ابن فهد قدس سره در کتاب «عده الداعی» از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمودند هر که حاجتی به درگاه خدا برای او باشد، نزد سر امام حسین علیه السلام بایستد و بگوید:

يَا اَبَا عَبْدِ اللّٰهِ اَشْهَدُ اَنَّكَ تَشْهَدُ مَقَامِيْ وَ تَسْمَعُ كَلَامِيْ وَ اَنَّكَ حَيٌّ عِنْدَ رَبِّكَ تُرْزَقُ فَاَسْأَلُ رَبِّكَ وَ رَبِّيْ فِيْ قَضَائِ حَوَائِجِيْ. (۳)

هفدهم: از جمله اعمال دو رکعت نماز، در آن حرم مطهر نزد سر مقدس با سوره الرحمن و سوره تبارک است.

سیّد ابن طاووس روایت کرده هر که این نماز را بخواند، خداوند عطابخش برای او بیست و پنج حج پذیرفته و نیکو که با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم انجام داده باشد مینویسد.

هیجدهم: از جمله اعمال در آن بارگاه بلند ارج استخاره است، علامه مجلسی کیفیت آن را ذکر کرده و اصل روایت به سند صحیح از امام صادق علیه السلام در کتاب «قرب الإسناد» حمیری است، که هر کسی در امری از امور درحالی که نزد حضرت امام حسین علیه السلام بایستد، و از خدای عالمیان صد مرتبه طلب خیر کند، و بگوید: الحمد لله و لا اله الا الله و سبحان الله و خدا را به عظمت یاد کند، و حمد و ثنای حضرتش را

ص: ۶۳۰

۱- خدایا من خود را به دینت عزیز می شمارم، و به هدایت گرامی می دانم، فلاینی مرا با شرش خوار میدارد، و به آزارش پستم میکند و به خاطر دوستی اولیایت، از من عیب می گیرد، و با ادعای پوچش مبهوتم می کند، من به جایگاه دعا و عهده داری ات به اجابت آن آمدم، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا در همین ساعت بر او پیروز گردان.

۲- مولایم، امامم ستم دیده ای علیه ستمگرش یاری می طلبد، یاری ده، یاری ده.

۳- ای ابا عبد الله گواهی می دهم که جای مرا می نگری، و سخنم را میشنوی، و تو نزد پروردگارت زنده ای و روزی داده می شوی، از پروردگارت و پروردگارم، برآورده شدن حاجاتم را بخواه. ان شاء الله تعالی حاجت او برآورده می شود.

بگوید، چنان که سزاوار شأن حق است، البته حق تعالی آنچه در آن امر خیر اوست به او می نمایاند، و برای او پیش می آورد، و موافق روایات دیگر، به این صورت طلب خیر می کند که صد مرتبه میگوید: اسخیر الله برحمته خیره فی عافیه نوزدهم: شیخ اجل کامل ابو القاسم جعفر بن قولویه قمی رحمه الله از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هرگاه حضرت ابو عبد الله را زیارت کردید، ملازم سکوت باشید مگر از خیر، به درستی که ملائکه شب و روز، از گروه حفظ، نزد ملائکه ه ای که در حایرند حاضر می شوند و با ایشان مصافحه می کنند، و ملائکه ه ای که در حایرند از شدت گریستن جواب ایشان را نمی دهند و پیوسته مشغول گریه و زاری اند، مگر در وقت زوال شمس، و وقت طلوع فجر، که در این دو موقعیت ساکت می شوند، پس ملائکه حفظ منتظر می مانند تا ظهر شود و فجر ظاهر گردد، در این دو وقت با ایشان سخن می گویند و ایشان را چیزهایی از امر آسمان از آنها سؤال می کنند، ولی در بین این دو وقت ملائکه حائر نطق نمیکنند، و از دعا و گریستن آرام نمی گیرند، و نیز از آن حضرت روایت کرده اند: حق تعالی تنها برای قبر امام حسین علیه السلام چهار هزار فرشته را ژولیده مو، و گردآلود موکل نموده و به شکل اصحاب مصیبت از طلوع صبح تا ظهر بر آن حضرت گریه میکنند، و احادیث به این مضمون بسیار است، و از این روایات ظاهر می شود که گریستن

بر آن حضرت در آن حرم مطهر محبوب، و بلکه شایسته است که از اعمال آن بارگاه مبارک که «بیت الاحزان» شیعیان است شمرده شود.

و از حدیثی که از امام صادق علیه السلام است و به وسیله صفوان روایت شده استفاده میشود، که زاری ملائکه در درگاه خدا، در لعنت کردن بر قاتلان امیر مؤمنان علیه السلام، و بر قاتلان امام حسین علیه السلام و نوحه نمودن پریان بر آنان، و گریه کردن ملائکه، که گرداگرد ضریح امام حسین علیه السلام اند، و بسیاری اندوه ایشان، به حدی است، که اگر کسی آنها را بشنود، خوردن و آشامیدن، و خواب بر او گوارا نخواهد بود در حدیث عبد الله بن حماد بصری است، که امام صادق علیه السلام به او فرمود: به من خبر رسیده، که گروهی از اطراف کوفه و مردمانی غیر ایشان و زنانی که برای آن حضرت نوحه گری میکنند، کنار قبر امام حسین علیه السلام می آیند، و این کار در نیمه ماه شعبان است، پس بعضی قرائت می کنند و گروهی داستان میخوانند (یعنی کیفیت شهادت و سایر مصایب را ذکر میکنند) و عده ای نوحه گری دارند، و بعضی مرثیه می خوانند، گفتم: آری فدایت شوم، قسمتی از آنچه را بیان فرمودی من مشاهده کرده ام.

امام فرمود: حمد خدایی را که در میان مردم کسانی را قرار داد، که نزد ما می آیند، و ما را مدح میکنند و برای ما مرثیه می خوانند، و قرار داد دشمن ما را، کسانی که به شیعیان ما طعنه می زنند، از خویشان ما یا غیر ایشان، و آنان را

تهدید می کنند، و کارشان را زشت می شمارند.

و در صدر همین حدیث آمده: هر که به زیارت او می رود می گزید، و هر که نمی رود، بر مصیبت او اندوهناک می باشد، و هر که او را به یاد می آورد، دلش میسوزد، و نیز هر که به جانب قبر پسرش که در پایین پای او قرار دارد و نظر میاندازد ترحم میکند، در بیابانی که خویشی و دوستی نزد او نیست، و حق او را غصب کردند و جمعی از کافران و مرتدان از دین اجتماع کردند و یکدیگر کمک دادند، تا او را کشتند و دفن نکرده در بیابان رها کردند و او را از آب فراتی که حیوانات می خوردند منع کردند و حق رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و وصیتی که درباره حسین و اهل بیتش کرده بود ضایع نمودند! و نیز ابن قولویه از حارث اعور روایت کرده: امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: پدر و مادرم فدای حسین شهید در پشت کوفه، به خدا قسم گویا مبینم جانوران وحشی را، از هر نوعی که گردن ها را به سوی قبر او کشیده اند و بر او شب تا به صبح می گریند، پس حالا که چنین بوده، مبادا شما جفا کنید و اخبار در این باب بسیار است.

دعای وداع امام حسین علیه السلام

بیستم: سید ابن طاووس فرموده: بر زائر مستحب است هر وقت از زیارت آن حضرت فارغ شود و بخواهد از روضه مقدسه بیرون رود، خود را به ضریح بچسباند و آن را ببوسد و بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَالِصَةَ

ص: ۶۳۳

اللَّهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ الظَّمَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا غَرِيبَ الغُرَبَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ سَلَامٌ مُودِعٌ لَا سَيِّمٌ وَلَا قَالَ فَإِنْ أَمْضِ فَلَا عَنْ مَلَالِهِ وَإِنْ أَقِمِ فَلَا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ العَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَتِكَ وَرَزَقَنِي اللَّهُ العُودَ إِلَى مَشْهَدِكَ وَالمَقَامَ بِفِنَائِكَ وَالقِيَامَ فِي حَرَمِكَ وَإِيَّاهُ أَسْأَلُ أَنْ يُسْعِدَنِي بِكُمْ وَيَجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالأخِرَةِ (۱)

مقصد سوم

کیفیت زیارت امام حسین و حضرت عباس علیهما السلام

مقصد سوم: در کیفیت زیارت حضرت سید الشهدا علیه السلام و زیارت حضرت عباس (قدس الله روحه) است

بدانکه زیارات بیان شده برای امام حسین علیه السلام بر دو صورت است: یکی مطلقه، که مقید به وقتی نیست و دیگری مخصوصه که مقید به اوقات معینی است، و ذکر این زارات در ضمن سه بخش خواهد آمد.

بخش اول: زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام

زیارت اول

زیارات مطلقه بسیار است، و ما در این فصل به ذکر چند زیارت از آن زیارات اکتفا میکنیم.

زیارت اول حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

شیخ کلینی در کتاب «کافی» به سند خود، از حسین بن ثویر روایت کرده که گفت: من و یونس بن ظبیان و مفضل بن عمر و ابو سلمه سراج، در محضر حضرت ابی عبد الله جعفر بن محمد علیهما السلام نشسته بودیم، در میان ما، سخنگو یونس بود، که از نظر سنّی از همه ما بزرگتر بود.

پس به حضرت عرضه داشت: فدایت شوم من در مجلس این قوم، یعنی اولاد- عباس بن عبد المطلب، حاضر میشوم، پس چه بگویم؟ فرمود: هر گاه حاضر شدی و ما را به یاد آوردی بگو: اللهم ارنا الرّخاء و السّرور که آنچه از ثواب و

ص: ۶۳۴

۱- سلام بر تو ای مولایم، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا سلام بر تو ای خالص شده از سوی خدا، سلام بر تو ای کشته تشنگی، سلام بر تو ای غریب غریبان، سلام بر تو ای وداع کننده ای که نه خسته است و نه دلتنگ، پس اگر بروم نه از روی ملائت است و اگر بمانم نه از روی بدگمانی به آنچه خدا به صابران وعده داده، خدا این زیارت را آخرین عهد من از زیارتت قرار ندهد و بازگشت به سوی زیارتگاهت و ماندن در آستانت و ایستادن در حرمت را روزی من کند، و از او میخواهم که مرا به وسیله شما خوشبخت نماید و در دنیا و آخرت با شما قرار دهد.

بازگشت به وطن خواهی در هنگام بازگشت، به دریافتش نایل گردی.

گفت: فدایتم شوم بسیار میشود که امام حسین علیه السّلام را یاد میکنم، آن وقت چه بگویم؟ فرمود: سه مرتبه بگو: صلی الله علیک یا ابا عبد الله سلام به آن حضرت از نزدیک و دور میرسد، آنگاه حضرت فرمود: زمانی که حضرت ابو عبد الله الحسین شهید شد، بر آن حضرت آسمانهای هفتگانه و هفت زمین، و آنچه در آنهاست گریست، و هر که در بهشت و دوزخ است از آفریدگان پروردگاران، و آنچه دیده میشود، و دیده نمیشود، همه بر ابو عبد الله الحسین علیه السّلام گریستند مگر سه چیز.

گفتم: فدایت شوم آن سه چیز کدام اند؟ فرمودند بصره و دمشق و آل عثمان بر آن حضرت گریه نکردند.

گفتم فدایت شوم، میخواهم به زیارت آن حضرت بروم، چه بگویم و چه کاری انجام دهم؟ فرمود: چون به زیارت آن حضرت روی، در کنار فرات غسل کن، و جامه های پاک خود را بپوش، آنگاه با پای برهنه روانه شو، به درستی که تو در حرمی هستی از حریمهای خدا و حرم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و در وقت رفتن بسیار بگو: الله اکبر و لا اله الا الله و سبحان الله و هم چنین هر ذکری که متضمن تمجید و تعظیم حق تعالی باشد، و بر محمد و اهل بیت او صلوات فرست، تا به درگاه حائر برسی، پس بگو:

السّلامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السّلامُ عَلَیْكُمْ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ وَ زُؤَارَ قَبْرِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ (۱)

سپس ده گام بردار، آنگاه بایست

ص: ۶۳۵

۱- سلام بر تو ای حجّت خدا و فرزند حجّت خدا، سلام بر شما ای فرشتگان خدا، و زیارت کنندگان قبر فرزند پیامبر خدا.

و سیمرتبه بگو: الله اكبر به دنبال آن از پیش رو به جانب قبر برو روی خود را با روی آن حضرت مقابل کن، به عبارت دیگر پشت به قبله و روبروی آن جناب باش و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ اللَّهِ وَ ابْنَ قَتِيلِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ تَارِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَثَرَ اللَّهِ الْمُؤْتَوَّرَ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَشْهَدُ أَنَّ دَمَكَ سَكَنَ فِي الْخُلْدِ وَ أَفْشَعَرْتَ لَهُ أَظْلَهُ الْعَرْشِ وَ بَكَى لَهُ جَمِيعَ الْخَلَائِقِ وَ بَكَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُونَ السَّبْعُ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ مَنْ يَتَقَلَّبُ فِي الْجَنَّةِ وَ النَّارِ مِنْ خَلْقِ رَبَّنَا وَ مَا يُرَى وَ مَا لَا يُرَى أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّهَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَتِيلَ اللَّهِ وَ ابْنَ قَتِيلِهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ تَارَ اللَّهِ وَ ابْنَ تَارِهِ [ثَائِرُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَ ابْنُ ثَائِرِهِ] وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَثَرَ اللَّهِ الْمُؤْتَوَّرَ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ وَ نَصَحْتَ وَ وَفَيْتَ وَ أَوْفَيْتَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ مَضَيْتَ لِلذِّى كُنْتَ عَلَيْهِ شَهِيداً وَ مُسْتَشْهِداً وَ شَاهِداً وَ مُشْهُوداً، (۱) أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَ مَوْلَاكَ وَ فِي طَاعَتِكَ وَ الْوَأْفِدُ إِلَيْكَ أَلْتَمِسُ كَمَالَ الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ اللَّهِ وَ ثَبَاتَ الْقَدَمِ فِي الْهَجْرَةِ إِلَيْكَ وَ السَّبِيلَ الَّذِي لَا يُخْتَلَجُ دُونَكَ مِنَ الدُّخُولِ فِي كَفَالَتِكَ الَّتِي أُمِرْتُ [أَمَرْتُ] بِهَا مِنْ أَرَادَ اللَّهُ يَدَا بِكُمْ بِكُمْ يُبَيِّنُ اللَّهُ الْكَذِبَ وَ بِكُمْ يُبَاعِدُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْكَلْبَ وَ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَمْحُو مَا يَشَاءُ وَ [بِكُمْ]

ص: ۶۳۶

۱- سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا، سلام بر تو ای کشته خدا و فرزند کشته خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای فرد خدایی در آسمانها و زمین، ای ستمدیده، شهادت میدهم که خونت در بهشت جاوید جا گرفت، و برای آن سقف های عرش لرزید و برایش تمام آفریدگان گریستند، و به خاطر آن آسمانهای هفت گانه و زمین های هفت گانه گریست، و آنچه در آنها و بین آنها نیز، و هر که در بهشت و دوزخ از مخلوقات پروردگار ما زیور و میگردد، و آنچه دیده شود، و دیده نشود برای آن خون گریه کرد!! شهادت می دهم که تو حجت خدا و فرزند حجت خدایی، و شهادت می دهم که تو کشته راه خدایی و فرزند کشته راه خدایی، و شهادت میدهم که تو خون خدا، و فرزند خون خدایی، و شهادت میدهم که تو فرد خدایی ستمدیده در آسمانها و زمینی، و شهادت میدهم که تو فرامین حق را رساندی، و خیرخواهی کردی، و وفا نمودی، در وفاداری پایداری داشتی، و در راه خدا جهاد کردی، و از جهان بر پایه آنچه بر آن شهید و شهادت جو و شاهد بودی گذشتی،

يُثَبِّتُ وَبِكُمْ يَفُكُّ الذَّلَّ مِنْ رِقَابِنَا وَبِكُمْ يُدْرِكُ اللَّهُ تَرَهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ يُطَلَّبُ بِهَا وَبِكُمْ تُنْبِتُ الْأَرْضُ أَشْجَارَهَا وَبِكُمْ تُخْرِجُ الْأَرْضُ ثِمَارَهَا وَبِكُمْ تُنَزِّلُ السَّمَاءُ قَطْرَهَا وَرِزْقَهَا ، (۱) وَبِكُمْ يَكْشِفُ اللَّهُ الْكَرْبَ وَبِكُمْ يُنَزِّلُ اللَّهُ الْغَيْثَ وَبِكُمْ تُسَبِّحُ [تَسْبِيحُ] الْأَرْضُ الَّتِي تَحْمِلُ أَيْدَانَكُمْ وَتَسْتَقِرُّ جِبَالُهَا عَنْ [عَلَى] مَرَاتِبِهَا إِزَادَهُ الرَّبُّ فِي مَقَادِيرِ أُمُورِهِ تَهْبِطُ إِلَيْكُمْ وَتَصْدُرُ مِنْ بِيُوتِكُمْ وَالصَّادِرُ عَمَّا فَضَّلَ مِنْ أَحْكَامِ الْعِيَادِ لِعُنْتِ أُمَّهُ قَتَلْتُكُمْ وَأُمَّهُ خَالَفْتُكُمْ وَأُمَّهُ جَحَدَتْ وَلَايَتَكُمْ وَأُمَّهُ ظَاهَرَتْ عَلَيْكُمْ وَأُمَّهُ شَهِدَتْ وَ لَمْ تُسْتَشْهَدْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَأْوَاهُمْ وَبِئْسَ وَرْدُ الْوَارِدِينَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. (۲)

سپس سه مرتبه بگو:

وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (۳)

بعد سه مرتبه بگو:

أَنَا إِلَى اللَّهِ مِمَّنْ خَالَفَكَ بَرِيءٌ. (۴)

پس از آن به نزد قبر فرزند آن حضرت، علی بن الحسین علیه السلام که پائین پای پدر مدفون است میروی و میگویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ وَفَاطِمَةَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ لَعَنَّ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ. (۵)

این لعن را سه مرتبه میگویی، و نیز سه مرتبه میگویی:

إِنَّا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِيءٌ (۶)

آنگاه برمیخیزی و به دست خود به جانب شهدا (رضی الله عنهم) اشاره میکنی و میگویی:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فُرْتُمْ وَاللَّهِ فُرْتُمْ وَاللَّهِ فُرْتُمْ وَاللَّهِ فُرْتُمْ وَاللَّهِ فُرْتُمْ

ص: ۶۳۷

۱- من بنده و دوست دار توام، و در قید طاعت تو و وارد به درگاه تو هستم، درخواست میکنم کمال منزلت نزد خدا را، و استواری قدم در هجرت به سویت را، و راهی که از رسیدن به تو قطع نمی گردد، و از وارد شدن در سایه سرپرستی ات که مأمور شده ای به آن هر که خدا را خواست، از شما شروع کرد، خدا به وسیله شما دروغ را آشکار کند، و خدا به خاطر شما دور نماید روزگار گزینده را، و به شما بگشاید، و به شما ببندد، و به شما آنچه بخواهد محو کند، و پابرجا نماید، و به شما رشته خواری را از گردن ما باز کند انتقام خون هر مؤمنی را که مورد مطالبه است به شما بگیرد، به شما زمین درختانش را برویاند، و به شما زمین میوه هایش را بیرون آورد، و آسمان به شما نازل نماید باران و روزی اش را،

۲- خدا به شما گرفتاریها را برطرف کند، و به شما باران فرو بارد، و به شما تسبیح میگوید زمینی که حامل بدن های شماست،

و کوه هایش به وسیله لنگرهای آن مستقر می گردد، خواست پروردگار در اندازه گیری های امورش به سوی شما فرود می آید، و از خانه های شما صادر میگردد، و صادر شونده از شماست آنچه به تفضیل بیان شده از احکام بندگان، ملعون باد امتی که شما را کشت، و امتی که با شما مخالفت نمود، و امتی که ولایت شما را انکار کرد، و امتی که علیه شما یکدیگر را پشتیبانی نمود، و امتی که حاضر بود و شهادت خواهی نمود، خدا را سپاس که قرار داد آتش را جایگاهشان، و بد جایی است برای واردشوندگان، و بد است آن ورودگاه وارد شده، و خدا را سپاس پروردگار جهانیان

۳- و درود خدا بر تو ای ابا عبد الله

۴- من به جانب خدا از کسانی که با تو مخالفت کردند بیزاری میجویم

۵- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند حسن و حسین، سلام بر تو ای فرزند خدیجه و فاطمه، درود خدا بر تو درود خدا بر تو، درود خدا بر تو، خدا لعنت کند کسانی را که تو را کشتند.

۶- ما به جانب خدا از آنان بیزارم.

پس بر می گردی، و قبر ابو عبد الله عليه السلام را مقابل خود قرار می دهی، یعنی پشت قبر مطهر میایستی، و شش رکعت نماز میگذاری، چون این کار را انجام دادی زیارت تمام شده، اگر خواستی برگردی برگرد.

مؤلف گوید: شیخ طوسی در «تهذیب»، و صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» نیز این زیارت را نقل کرده اند، و شیخ صدوق فرموده: من در کتاب «مزار و مقتل» انواعی از زیارات را نقل کردم، و برای کتاب «من لا یحضره الفقیه» این زیارت را انتخاب کردم، زیرا به اعتبار سند، صحیح ترین زیارت نزد من است، و همین زیارت شریف ما را کافی و وافی است.

زیارت دوم

زیارت دوم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

شیخ کلینی از امام علی النقی علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمود: نزد امام حسین علیه السلام میگوی:

السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ عَلِيِّ الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَیْكَ حَيًّا وَ مَيِّتًا. (۲)

آنگاه گونه راست صورت را بر قبر بگذار و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّكَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّكَ جِئْتُ مُقِرًّا بِالذُّنُوبِ لِتَشْفَعَ لِي عِنْدَ رَبِّكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (۳)

پس یک یک امامان را به نام هایشان یاد کن و بگو:

أَشْهَدُ أَنَّكُمْ حُجَجُ اللَّهِ (۴)

ص: ۶۳۸

۱- سلام بر شما، سلام بر شما، سلام بر شما، به خدا رستگار شدید، به خدا رستگار شدید، به خدا رستگار شدید، ای کاش من هم با شما بودم، و به رستگاری بزرگ نایل میشدم.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای حجّت خدا بر روی زمین، و گواه او بر خلق سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، شهادت میدهم که تو نماز را برپا داشتی، و زکات را پرداختی، و امر به معروف، و نهی از منکر نمودی، و در راه خدا جهاد کردی، تا مرگ تو در رسید، پس درود خدا بر تو در زندگی و پس از مرگ.

۳- شهادت میدهم که تو در همه کارهایت بر برهانی از پروردگارت هستی، به درگاه تو با اقرار به گناهان آمدم، تا نزد

پروردگارت ای فرزند رسول خدا برای من شفاعت کنی
۴- شهادت میدهم که شما حجت های خدایید

اَكْتُبُ لِي عِنْدَكَ مِيثَاقًا وَ عَهْدًا اِنِّي اَتَيْتُكَ مُجَدِّدًا الْمِيثَاقَ فَاشْهَدْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ اِنَّكَ اَنْتَ الشَّاهِدُ (۱)

زیارت سوم

زیارت سوم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

زیارت مختصری است که سید ابن طاووس، در کتاب «مزار» نقل کرده، و در آن فضل بسیاری آمده است، فرمود [با حذف اسناد روایت]: از جابر جعفی، از امام صادق علیه السلام روایت شده: که به جابر فرمود: بین شما و قبر حسین علیه السلام چه اندازه مسافت است؟ عرضه داشتم: یک روز و پاره ای از روز، فرمود: آن حضرت را زیارت میکنی؟ گفتم: آری فرمود: آیا تو را خشنود نکنم، آیا تو را به ثواب ایشان بشارت ندهم؟ گفتم: آری فدایت شوم، فرمود: مردی از شما، چون برای زیارت او مهیا شود، اهل آسمان یکدیگر را مژده دهند، و چو از منزلش، سوار یا پیاده بیرون رود، حق تعالی هزار فرشته از فرشتگان را بر او بگمارد، که بر او صلوات فرستند، تا به قبر امام حسین علیه السلام آمدی، بر درگاه روضه بایست و این کلمات را بگو، که برای توبه عوض هر کلمه از آن، بهره ای از رحمت الهی خواهد بود.

عرضه داشتم: فدایت شوم آن کلمات کدام است؟ فرمود: می گویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ سَيِّدِ رُسُلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ خَيْرِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ

ص: ۶۳۹

۱- نزد خود برای من پیمان محکم و عهدی بنویس، که من برای تجدید کردن پیمان نزد تو آمدم، پس شهادت ده برای من نزد پروردگارت، زیرا که تو نیکو شاهدی هستی.

الرَّضِيَّ الطَّاهِرِ الرَّاضِي الْمَرْضِيَّ السَّلَامَ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبُرِّ الثَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْمَارُوحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفَنَائِكَ وَ أَنَاخَتْ بِرَحْلِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ الْحَافِينَ بِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ الْمُلْحِدِينَ وَ عِبَدْتَ اللَّهَ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، (۱)

آنگاه به جانب قبر مطهر میروی، و برای تو به هر قدمی که برداری و بگذاری، ثواب کسیکه در راه خدا کشته شده و در خون خود غلطیده خواهد بود.

چون به قبر رسیدی، دست خود را به قبر بمال و بگو: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَجَّهَ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ سَبَّسَ بِرَأْيِ أَنْجَامِ نَمَازِ بَرُو، به هر رکعتی که نزد آن حضرت بجا آوری، برای تو همانند ثواب کسیکه هزار حج و عمره بجا آورده، و هزار بنده آزاد کرده خواهد بود، و همانند کسیکه هزار موقف با پیامبر مرسلی ایستاده باشد پاداشی میگیری. تا آخر خبر.

و این روایت با اختلاف کمی به روایت مفصل بن عمر، در آداب زیارت امام حسین علیه السلام گذشت.

زیارت چهارم

زیارت چهارم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

از معاویه بن عمّار نقل شده: خدمت امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: چون به زیارت حضرت امام حسین علیه السلام بروم چه بگویم؟ فرمود: بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ رَحِمَكَ اللَّهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ شَرِكَ فِي دِمِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ فَرَضِي بِهِ أَنَا إِلَى

ص: ۶۴۰

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی امیر مؤمنان و بهترین جانشینان، سلام بر تو ای وارث حسن پسندیده، و پاک و راضی و مورد خشنودی حق، سلام بر تو ای صدیق اکبر، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزکار، سلام بر تو و بر ارواحی که به درگاهت فرود آمدند، و مرکب به بارگاہت خوابانند، سلام بر تو و فرشتگان چرخنده گرداگردت، شهادت میدهم که ماز به پا داشتی، و زکات پرداختی، و امر نمودی به معروف و از منکر نهی کردی، با ملحدان جهاد کردی و خدا را پرستیدی تا مرگت در رسید، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

زیارت پنجم

زیارت پنجم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

به سند معتبر روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام به ابراهیم بن ابی البلاد فرمود: هنگامی که به زیارت امام حسین علیه السلام میروی چه میگویی؟ گفت میگویم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَأَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ سَفَكُوا دَمِيكَ وَاسْتَحْلَوْا حُرْمَتَكَ مَلْعُونُونَ مُعَذَّبُونَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ (۲)

حضرت فرمود آری چنین است.

زیارت ششم

زیارت ششم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام

از امام صادق علیه السلام روایت شده: به عمار ساباطی فرمود: چون به قبر امام حسین علیه السلام برسی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ رِضَاةٌ مِنْ رِضَى الرَّحْمَنِ وَسَخَطُهُ مِنْ سَخَطِ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ وَحُجَّةَ اللَّهِ وَبَابَ اللَّهِ وَالدَّلِيلَ عَلَى اللَّهِ وَالدَّاعِيَ إِلَى اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ حَلَلْتَ حِلَالَ اللَّهِ وَحَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَأَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وَمَنْ قَتَلَ مَعَكَ شُهَدَاءَ أَحْيَاءٍ عِنْدَ رَبِّكُمْ تُزْزَقُونَ وَأَشْهَدُ أَنَّ قَاتِلَكَ فِي النَّارِ أَدِينُ اللَّهِ

ص: ۶۴۱

۱- سلام بر تو ای ابا عبد الله، درود خدا بر تو ای ابا عبد الله، خدا رحمت کند ای ابا عبد الله، خدا لعنت کند کسی را که در خونت شریک شد، و خدا لعنت کند کسی را که این واقعه به او رسید، و با آن خشنود شد، من به سوی خدا از این واقعه هولناک بیزارم.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد الله سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، شهادت میدهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی و به خوبی امر کردی، و از بدی نهی نمودی، و به سوی راه پروردگارت با حکمت و موعظه نیکو فرا خواندی، و شهادت می دهم آنان که خونت را ریختند، و حرمتت را حلال شمردند، در لعنت و شکنجه بر زبان داود و عیسی پسر مریم اند، به خاطر گناهی

که مرتکب شدند، و اهل ستم و تجاوز بودند.

بِالْبَرَاءِ مِمَّنْ قَتَلَكَ وَ مِمَّنْ قَاتَلَكَ وَ شَايَعَ عَلَيْكَ وَ مِمَّنْ جَمَعَ عَلَيْكَ وَ مِمَّنْ سَمِعَ صَوْتَكَ وَ لَمْ يُعِنِكَ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ
فَوْزًا عَظِيمًا (۱)

مؤلف گوید: این سه زیارت [چهارم و پنجم و ششم] از کتاب «مزار» ابن قولویه منقول است.

زیارت هفتم (وارث)

زیارت هفتم حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام (زیارت وارث)

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» از صفوان جمال روایت کرده: از امام صادق علیه السلام برای زیارت مولایمان حسین علیه السلام اجازه خواستم، و استدعا نمودم، برای من جهت زیارت آن حضرت دستور العملی ذکر کند، که به آن صورت به زیارت اقدام کنم، فرمود: ای صفوان، پیش از حرکت به سفر، سه روز روزه بدار، و روز سوم غسل کن، پس اهل و عیال خود را نزد خویش جمع کن و چنین بگو اللهم انی استودعک تا آخر دعا که قبلا ذکر شد.

آنگاه دعایی تعلیم او فرمود که وقتی به فرات برسد بگوید.

سپس فرمود: با آب فرات غسل کن، به درستی که پدرم مرا از پدرانیش علیهم السلام خبر داد که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: همانا فرزندان من حسین، پس از من در کنار فرات کشته خواهد شد، هر که او را زیارت کند، و از فرات غسل نماید، گناهان او بریزد و مانند روزی شود که مادر او را به دنیا آورده است.

چون غسل کنی در حال انجام غسل بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُورًا وَ طَهُورًا وَ حِزْزًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ وَ آفَةٍ وَ عَاهِهِ اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِي وَ اشْرَحْ

ص: ۶۴۲

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای سرور جوانان اهل بهشت، و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای آن که خشنودی اش از خشنودی خدای رحمن، و خشمش از خشم خدای رحمن است، سلام بر تو ای امین خدا، و حجت خدا و باب خدا، و راهنمای به راه خدا، و دعوت کننده خدا، شهادت میدهم که تو حلال خدا را حلال کردی، و حرام خدا را حرام نمودی، و نماز را برپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف، و نهی از منکر نمودی، و به سوی راه پروردگارت با حکمت و موعظه نیکو فرا خواندی، و شهادت می دهم که تو و کسانی که کشته شدند، با همه شهیدند، نزد پروردگارتان زنده اید و روزی داده می شوید، و شهادت میدهم که قاتل تو در آتش دوزخ است، خدا را پیروی میکنم، با بیزاری از کسی که با تو جنگید، و بر علیه تو از دشمن پیروی کرد، و از کسی که بر علیه تو گرد آمد، و از کسی که صدایت را شنید، و یاری ات نمود، ای کاش با شما بودم، و به رستگاری بزرگ می رسیدم.

چون از غسل فارغ شوی دو جامه پاکیزه بپوش، و در مشرعه دو رکعت نماز بجای آر، که آن همان مکانی است که حق تعالی درباره شأنش فرمود: «در زمین قطعه هایی است نزدیک یکدیگر، و بوستان هاست از انواع انگور، و کشتزار و باغستان هایی است از خرما، دو تا از یک ریشه رسته، و غیر دو تا از یک اصل روییده شده، به یک آب، آبخورده می شوند، و بعضی از آنها را بر بعض دیگر از میوه زیادتی می دهیم» .

چون از نماز فارغ شوی، با حالتی آرام، و همراه با وقار به جانب حائر حرکت کن، و گامهای خود را کوتاه بردار، به درستی که خدای تعالی برای گامی که برمی داری برایت حج و عمره می نویسد، و با دل فروتن و دیده گریان راه برو و بسیار کن ذکر الله اکبر و لا اله الا الله و ثنا بر خدا، و صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و به ویژه صلوات بر حسین علیه السلام را.

و بسیار کن لعنت بر قاتلان آن حضرت و بیزاری جستن از کسانی که در ابتدا، پایه ظلم و جور بر اهل بیت علیهم السلام را بنا گذاشتند.

هر گاه به درگاه حائر رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصْبَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ پس بگو السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا

ص: ۶۴۳

۱- به خدا، و با خدا. خدایا آن را قرار ده روشنی و پاک کننده و نگه دارنده، و شفای از هر درد و بیماری و آفت و آسیب، خدایا دلم را با آن پاک کن، و سینه ام را بگشای، و کارم را با ان آسان گردان.

نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَعَلَى الْأُمَّةِ مِنْ وُلْدِكَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ السَّلَامِ عَلَيْكُمْ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ [رَبِّي] الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَقَامِ الشَّرِيفِ، (۱) السَّلَامِ عَلَيْكُمْ يَا مَلَائِكَةَ رَبِّي الْمُحَدِّقِينَ بِقَبْرِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ عَلَيْكُمْ مِنِّي أَيْدَاءً مَا بَقِيَتْ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ پس ميگویی السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْدِكَ وَابْنَ عَبْدِكَ وَابْنَ أُمَّتِكَ الْمُقَرَّبِ بِالرَّقِّ وَالتَّارِكِ لِلْخِلَافِ عَلَيْكُمْ وَ الْمُوَالِي لَوْلِيِّكُمْ وَ الْمُعَادِي لِعِدْوِكُمْ قَصِيدَ حَرَمِكَ وَ اسْتِجَارَ بِمَشْهَدِكَ وَ تَقَرَّبَ إِلَيْكَ بِقَصْدِكَ أَ أَذْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَ أَذْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَ أَذْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَ أَذْخُلُ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ أَ أَذْخُلُ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَ أَذْخُلُ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَ أَذْخُلُ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ.

(۲)

پس اگر دلت فروتن و دیده ات گریان شد، نشانه اجازة ورود است، پس وارد شو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الَّذِي هَدَانِي لَوْلَايَتِكَ وَ حَصَّنِي بِزِيَارَتِكَ وَ سَهَّلَ لِي قَصْدَكَ. (۳)

آنگاه تا درگاه قبه مطهره برو، و برابر بالا سر بایست و بگو:

السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ

ص: ۶۴۴

۱- خدا بزرگتر است بزرگتر، و سپاس خدا راست بسیار، و منزّه است خدا هر صبح و شب، سپاس خدای را که ما را به این مسیر هدایت کرد، و ما نبودیم کسانی که هدایت شویم، اگر خدا هدایتمان نمی کرد، همانا رسولان پروردگار ما به حق آمدند. پس بگو: سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای خاتم پیامبران، سلام بر تو ای سرور رسولان، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای آقای جانشینان، سلام بر تو ای پیشوای سپید رویان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه، سرور زنان جهانیان، سلام بر تو و بر امامان از فرزندان، سلام بر تو ای جانشین امیر مؤمنان، سلام بر تو ای صدیق شهید، سلام بر شما ای فرشتگان که مقیم در این مقام شریفید،

۲- سلام بر شما ای فرشتگان پروردگارم، که گرداگرد قبر حسین (درود بر او) هستید، سلام بر شما از سوی من همیشه تا هستم و شب و روز برپاست. سپس می گویی سلام بر تو ای ابا عبد الله سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، بنده ات و فرزند بنده ات و فرزند کنیزت هستم، اقرار به غلامی شما دارم، و ترک کننده مخالفت با شمایم، دوستدار دوستان تان، و دشمن دشمنان تان می باشم، حرمت را قصد کرده، و به زیارت گاهت پناه آورده، و به سوی تو با قصد کردنت تقرب جسته، آیا وارد شوم ای رسول خدا؟، آیا وارد شوم ای پیامبر خدا، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای سرور جانشینان آیا وارد شوم ای فاطمه سرور زنان جهانیان، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا عبد الله، آیا وارد شوم ای مولایم ای فرزند رسول خدا!

۳- سپاس خدای را آن یگانه و یکتا و فرد و بی نیازی که مرا به ولایت هدایت نمود، و به زیارتت اختصاص داد، و آهنگ به سوی تو را برایم آسان نمود.

يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ [وَلِيِّ اللَّهِ] السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيِّ الْمُرْتَضَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا
 ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا نَارَ اللَّهِ وَابْنَ نَارِهِ وَابْنَ الْوَتْرِ الْمُؤْتُورِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ
 الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَطَعْتَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَتَّى أَتَاكَ اليَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ فَتَلْتَكُ وَ
 لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتُكَ، (۱) وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ سَيِّمَعْتَ بِذَلِكَ فَرَضَيْتَ بِهِ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ
 الشَّامِخَةِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ لَمْ تُنَجِّسِكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْكَ مِنْ مُيَذَّلِهَاتِ ثِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّينِ وَ
 أَرْكَانِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبُرْتَقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ أَعْلَامُ
 الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَشْهَدُ اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ وَ أَنْبِيَآءُهُ وَ رُسُلُهُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِيَابِكُمْ [بِأَيَاتِكُمْ]
 مُيَوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلِمٌ وَ أَمْرِي لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ عَلَى
 أَجْسَادِكُمْ وَ عَلَى أَجْسَامِكُمْ وَ عَلَى شَاهِدِكُمْ وَ عَلَى غَائِبِكُمْ وَ عَلَى ظَاهِرِكُمْ وَ عَلَى بَاطِنِكُمْ. (۲)

پس خود را به روی قبر بینداز، و آن را ببوس و بگو:

يَا بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظَّمْتَ

ص: ۶۴۵

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا،
 سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا،
 سلام بر تو ای وارث امیر مؤمنان ولی خدا، سلام بر تو ای فرزند محمد مصطفی، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو
 ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و تنهای ستمدیده،
 شهادت میدهم که تو نماز پیا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا و رسولش را اطاعت
 کردی، تا مرگ تو را در رسید، خدا لعنت کند ملتی را که تو را کشتند و لعنت کند مردمی را که به تو ستم نمودند،
 ۲- و لعنت کند ملتی را که این واقعه را شنیدند و به آن راضی شدند، ای مولای من ای ابا عبد الله، شهادت می دهم که تو
 نوری بودی در صلب های شامخ، و رحم های پاکیزه جاهیت با ناپاکی هایش، آلوده ات نکرد، و به تو نپوشاند از جامه های
 تیره و تارش، و شهادت می دهم که تو از ستون های دین، و پایه های مردم با ایمانی، و شهادت می دهم که تویی پیشوای
 نیکوکار با تقوای پسندیده پاکیزه هدایت گر و ره یافته و شهادت می دهم که امامان از فرزندان ریشه تقوا، و نشانه های
 هدایت، و دستاویز محکم، و حجت بر اهل دنیا هستند، و گواه می گیرم خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را که من به
 شما ایمان دارم و بر یقین به بازگشت شما، بر اساس قوانین دینم و عواقب عملم، و دلم تسلیم دل شما، و کارم پیرو کار
 شماست درود خدا بر شما، و بر ارواح و اجساد و پیکرهایتان و بر حاضر و غایب و آشکار و باطنتان.

الرَّزِيَّةُ وَجَلَّتِ الْمَصِيْبَةُ بِعَمَلِنَا وَعَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ أَسْرَجَتْ وَالْجَمَتْ وَتَهَيَّأَتْ لِقِتَالِكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَصِيْدُ حَرَمِيكَ وَآتَيْتُ إِلَى مَشْهَدِكَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّانِ الَّذِي لَكَ عِنْدَهُ وَبِالْمَحَلِّ الَّذِي لَكَ لَمَدِيهِ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ يُجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (۱)

آنگاه برخیز و بالای سر دو رکعت نماز بگذار، و در آن دو رکعت پس از سوره حمد هر سوره ای را که می خواهی بخوان، و پس از نماز بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ وَرَكَعْتُ وَسَجَدْتُ لَكَ وَخَدَعْتُ لَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لِأَنَّ الصَّلَاةَ وَالرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ لَا يَكُونُ إِلَّا لَكَ لِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّي أَفْضَلَ السَّلَامِ وَالتَّحِيَّةِ وَارْزُقْ عَلَيَّ مِنْهُمْ السَّلَامَ اللَّهُمَّ وَهَاتَانِ الرَّكْعَتَانِ هِدْيَةٌ مِنِّي إِلَى مَوْلَايَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَتَقَبَّلْ مِنِّي وَأَجْزِنِي عَلَى ذَلِكَ بِأَفْضَلِ أَمَلِي وَرَجَائِي فِيكَ وَفِي وَلِيِّكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ. (۲)

پس برخیز، و به طرف پایین قبر آن حضرت برو، و نزد سر علی بن الحسن علیه السلام بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحَسَنِ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومُ وَابْنُ الْمَظْلُومِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ قَتَلْتَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ. (۳)

پس خود را

ص: ۶۴۶

۱- پدر و مادرم فدایت ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت ای ابا عبد الله، بزرگ شد عزا و مصیبت تو بر ما و بر همه اهل آسمانها و زمین خدا لعنت کند قومی که اسبها را زین کردند، و دهانه زدند، و آماده پیکار با تو شدند، ای مولایم ای ابا عبد الله، آهنگ حرمت نمودم، و به زیارت گاهت آمدم، از خدا درخواست می کنم به مقامی که برایت و نزد اوست، و منزلتی که برای تو پیش اوست، که درود فرستد بر محمد و خاندان محمد، و مرا در دنیا و آخرت همراه شما قرار دهد.

۲- خدایا نماز خواندم و برای تو که یگانه و بی شریکی رکوع و سجود نمودم، زیرا نماز و رکوع و سجود، نمی باشد مگر برای تو، همانا تویی خدا که معبودی جز تو نیست. خدای درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و از جانب من به آنها بهترین سلام و تحیت را برسان، و بر من بازگردان از جانب آنان سلام را. خدایا این دو رکعت نماز هدیه ای است از سوی من به مولایم حسین بن علی (درود خدا بر آنان باد) خدایا بر محمد و آن حضرت درود فرست، و از من بپذیر و پاداشم ده بر آن، براساس بهترین آرزو و امیدم درباره تو و ولایت ای سرپرست مؤمنان.

۳- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند پیامبر خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند حسین شهید، سلام بر تو ای شهید، سلام بر تو ای ستم دیده، و پسر ستم دیده، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشت، و خدا لعنت امتی را که به تو ستم روا داشت و خدا لعنت کند امتی که این واقعه را شنید و به آن رضایت داد.

بر قبرش بینداز، و آن را بیوس و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِيبَةُ وَجَلَّتِ الرَّزِيَةُ بِكَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ قَتَلْتِكَ وَ
أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ. (۱)

سپس از دری که پایین پای علی بن الحسین علیهما السلام است بیرون بیا، و به سوی شهدا متوجه شود و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ أَجْبَاءَهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَصْفِيَاءَ اللَّهِ وَ أَوْلَادَهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ دِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ
رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ أَبِي
مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَلِيِّ [الزَّكِيِّ] النَّاصِحِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي طِبْتُمْ وَ طَابَتِ الْأَرْضُ الَّتِي
[أَنْتُمْ] فِيهَا دُفِنْتُمْ وَ فُزْتُمْ فَوْزًا عَظِيمًا فَيَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَافُوزَ مَعَكُمْ. (۲)

آنگاه به جانب بالای سر امام حسین علیه السلام برگرد، و برای خود و اهل و اولاد و پدر و مادر و برادران خود، بسیار دعا
کن، زیرا در آن روضه مطهره دعای دعاکننده، و درخواست درخواست کننده رد نمی شود.

بیان آنچه به زیارت وارث زیاد شده

مؤلف گوید: این زیارت، معروف به زیارت وارث است و مأخذش کتاب «مصباح المتهدج» شیخ طوسی میباشد، که از کتب
بسیار معتبر و معروف نزد علماست، من این زیارت را بدون واسطه، از همان کتاب شریف نقل کردم، و پایان زیارت شهدا
همان بود که ذکر شد: فیا لیتنی کنت معکم فافوز معکم پس این اضافه هایی که بعضی بعد از فافوز معکم ذکر نموده اند:

ص: ۶۴۷

- ۱- سلام بر تو ای ولی خدا و پسر خدا، همانا مصیبت و عزای تو بر ما و بر همه مسلمانان بزرگ شد، پس خدا لعنت کند امتی
را که تو را کشت، و من به جانب خدا و به سوی تو از آنان بیزاری می جویم
- ۲- سلام بر شما ای اولیای خدا و عاشقانش، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا و دوستدارانش، سلام بر شما ای یاران دین
خدا، سلام بر شما ای یاران رسول خدا، سلام بر شما ای یاران امیر مؤمنان، سلام بر شما ای یاران فاطمه سرور زنان جهانیان،
سلام بر شما ای یاران ابی محمد حسن بن علی آن ولی خیرخواه، سلام بر شما ای یاران ابا عبد الله پدر و مادرم فدای شما،
پاکیزه شدید، و پاکیزه شد زمینی که شما در آن دفن شدید، و به رستگاری بزرگی رسیدید، ای کاش منهم با شما بودم تا
همراه شما به رستگاری می رسیدیم.

فی الجنان مع النبیین و الصّدیقین و الشّهداء و الصّالحین و حسن اولئک رفیقاً.

السّلام علی من کان فی الحائر معکم و علی من لم یکن فی الحائر معکم الخ.

تمامی آنها زیادی و اضافی است.

شیخ ما در کتاب «لؤلؤ مرجان» فرموده است که این کلمات متضمّن چند دروغ واضح است، علاوه بر جسارت ارتکاب بدعت، و جسارت افزودن بر فرموده امام علیه السّلام چنان شایع و متعارف شده، که چند هزار مرتبه در شب و روز، در عرصه گاه مرقد منور ابی عبد الله الحسین علیه السّلام و محضر فرشتگان مقرب و مطاف پیامبران مرسل علیهم السّلام به آواز بلند خوانده میشود، و احدی به این خوانندگان ایراد نمیگیرد، و از گفتن این دروغ و ارتکاب این معصیت نهی نمی کند، و کم کم این کلمات، در مجموعه هایی که در زیارت و ادعیه نادانان از عوام جمع می کنند، و گاهی اسمی برای آن می گذارند، راه پیدا کرده و به چاپ رسیده است.

و از مجموعه این نادانان، به مجموعه آن نادان نقل شده، و کار به جایی رسیده که بر بعضی از طلاب نیز امر مشتبه شده است.

روزی طلبه ای را دیدم که آن دروغ های ناروا را برای شهدا می خواند، دست بر کتفش گذاشتم، ملتفت من شد، گفتم: از اهل علم چنین اکاذیب در چنین محضری قبیح نیست؟ گفت: مگر روایت نشده؟ تعجب کردم گفتم، نه، گفت: در کتابی دیدم، گفتم در کدام کتاب؟ گفت: «مفتاح الجنان»، ساکت شدم، چه اینکه کسی در بی اطلاعی کارش به اینجا رسد، که جمع آوری بعضی عوام را کتاب

بشمارد، و مستند قرار دهد، قابل سخن گفتن نیست، سپس شیخ مرحوم کلام را در این مقام طول داده، و فرموده است: به حال خود گذاشتن عوام در امثال این امر و جزئی و بدعت های مختصر مثل غسل اویس قرن و آش ابو الدرداء که تابع و مخلص حقیقی معاویه بوده، و روزه صمت که در روز سخن نگویند، و غیر آنها که احدی در مقام نهی برنیامده، سبب جسارت و جرأت شده است، که در هر ماه و سال پیامبر و امام تازه ای پیدا می شود، و دسته دسته از دین خدا بیرون می روند، انتهی کلامه رفع مقامه.

در مجعولیت دعای حبی و امثال آن

این فقیر گوید: در فرمایش این عالم بزرگ که به مذاق شرع مقدم آگاه است، خوب تأمیل کن، چگونه این مطلب غمی بزرگ و عقده ای گلوگیر در دل او شده، چه او به طور کامل مفسد این کار را میداند، به خلاف آنان که از علوم اهل بیت علیهم السّلام محروم و بی بهره ماندند، و به دانستن سخنی وفق آن عمل کنند، لا جرم کار به جایی می رسد که کتابهایی همچون «مصباح المتهجد، اقبال، مهج الدعوات، جماع الاسبوع، مصباح الزائر، بلد الامین، جنه الواقیه، مفتاح الفلاح، مقیاس، ربیع الاسابیع، تحفه، زاد المعاد» .

و امثال این کتب متروک و مهجور شود، و این مجموعه های احمقانه شایع شود، که در دعای مجیر که از دعاهای معتبره مرویه است، در هشتاد موضع آن کلمه بعفوک زیاد کنند، و کسی انکار نکند، و در دعای جوشن که مشتمل بر صد فصل است، برای هر فصلی یک خاصیتی وضع کنند، و با بودن این

همه زیارت مأثوره، زیارت مفجعه جعل نمایند، و با بودن این همه دعاهای معتبر مرویه با مضامین عالیه و کلمات فصیحه بلیغه، دعایی بی ربط در کمال برودت جعل کنند، و نام آن را دعای حَبّی گذارند، و از کنگره عرش آن را ناز کنند، و چندان فضیلت برای آن وضع نمایند که انسان را متحیر و سراسیمه کنند.

از جمله آن که العیاذ باللّٰه، جبرئیل از جانب حق سبحانه و تعالی به رسول خدا صلی اللّٰه و علیه و آله و سلّم گفته باشد: هر بنده ای که این دعا را با خود دارد، او را عذاب نکنم، اگرچه مستوجب دوزخ باشد، و عمرش را به معصیت گذرانده، و مرا هیچ وقت سجده نکرده باشد، و عنایت کنم آن بنده را ثواب هفتاد هزار پیغمبر، و ثواب هفتاد هزار زاهد، و ثواب هفتاد هزار شهید، و ثواب هفتاد هزار نمازگزار، و ثواب پوشاندن هفتاد هزار برهنه، و ثواب سیر کردن هفتاد هزار گرسنه، و ثوابی مطابق ریگهای بیابان، و ثواب هفتاد هزار بقعه زمین، و ثواب مهر نبوت رسالت پناه و ثواب عیسی روح اللّٰه و ابراهیم خلیل اللّٰه، و اسماعیل ذبیح اللّٰه، و موسی کلیم اللّٰه، و یعقوب نبی اللّٰه، و آدم صفی اللّٰه، و جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل و دیگر فرشتگان، یا محمّد هر که این دعای بزرگوار حَبّی را بخواند یا با خود بردارد، او را بیامرزم، و شرم دارم که او را عذاب کنم. الی آخر!! و سزاوار است، انسان از شنیدن اینها عوض خنده بگرید.

کتابهای دعای شیعه، به مرتبه ای متقن و محکم بوده،

که غالب آنها که استنساخ می کردند، خودشان از اهل علم بودند، و از روی نسخه هایی که به خط اهل علم و تصحیح شده علما بوده مقابله و تصحیح می نمودند و اگر اختلافی بود، در حاشیه اش به آن اختلاف اشاره می کردند، مثلاً در دعای مکارم الاخلاق، «و بَلِّغْ اِیْمَانِی» در حاشیه اش اشاره می کنند، در نسخه ابن اشناس و ابلیغ بایمانی است، و در روایت ابن شاذان اللّهم ابلیغ ایماننی است، یا مثلاً فلان کلمه به خط ابن سکون چنین است، و به خط شهید چنین، و همچنین کار کتابهای معتبر دعا به جایی رسیده، که منحصر به کتاب مفتاح شده که فی الجمله و صفش را شنیدی، و این کتاب مرجع عوام و خواص و عرب و عجم شده، و این نیست، جز از بی اعتنائی اهل علم به حدیث، و اخبار، و رجوع نمودن به کتب علما و فقهای اهل بیت اطهار و نهی نکردن از امثال این بدعت ها، و اضافات، و دسیسه و ضاعان [آنان که از پیش خود جعل حدیث می کنند، و به پیامبر و امام میبندند] و تحریف جاهلان، و جلو نگرفتن از ناهلان، و از تصرّفات بی خردان، تا کار به جایی رسیده که دعاها موافق سلیقه ها تلفیق شده، و زیارت ها و مفرجه ها و صلوات ها اختراع گشته، و مجموعه های بسیار از دعاها ساختگی و قلابی چاپ شده، و بچه مفتاح ها متولد گشته، و کم کم سرایت کرده، به سایر کتب رسیده، و شایع و رواج یافته است.

مثلاً کتاب منتهی الآمال این احقر را تازه طبع کرده اند،

ص: ۶۵۱

بعضی از خطاطان آن، به سلیقه خود تصرفاتی در آن نموده، از جمله در احوال مالک بن یسر ملعون نوشته: از دعای امام حسین علیه السلام هر دو دست او از کار افتاده بود، الحمد لله، در تابستان همانند دو چوب خشک می گردید الحمد لله، در زمستان خون از آنها میچکید الحمد لله، و بر این حال خسران مآل بود الحمد لله در این دو سطر عبارت، چهار لفظ «الحمد لله» را کاتب موافق سلیقه خود جزو عبارت کرده است، و نیز در بعضی از مواضع کتاب پس از نام جناب زینب یا ام کلثوم، به سلیقه خود لفظ خانم اضافه کرده، که زینب خانم، و ام کلثوم خانم گفته شود، به خاطر آنکه از آن مخدرات تجلیل شود، و کاتب حمید بن قحطبه را چون دشمن داشته، به علت بدی او حمید بن قحبه نوشته، ولی احتیاط نموده قحطبه را به عنوان نسخه بدل آن یادداشت کرده، و عبد ربّه را صلاح دیده عبد الله نوشته، و زحر بن قیس را که حاء بی نقطه است، در هر کجای کتاب بوده، به جیم نوشته، و ام سلمه را غلط دانسته، و تا در امکانش بوده ام السلمه کرده، الی غیر ذلک، غرضم از ذکر این مطلب در اینجا دو چیز بود.

طعن بر مداخله کردن نا اهلان در کتب حدیث و اخبار و ادعیه

یکی آن که تصرفاتی که این شخص به سلیقه خود کرده، آن را کمال دانسته، و خلافتش را نقص فرض کرده، درحالیکه آن چیزی که او کمال دانسته باعث نقصان شده است، بنابراین از اینجا قیاس کنیم به چیزهایی که ما از روی جهل و نادانی در دعاها داخل میکنیم، یا به

ص: ۶۵۲

سلیقه ناقص خود بعض تصرفات می نماییم، و آن را کمال فرض میکنیم بدانیم که همان چیزها نزد اهلش سبب نقصان، و بی اعتباری آن دعاها، یا زیارت خواهد بود، پس شایسته است، که ما به هیچ وجه در این باب مداخله نکنیم، و هرچه دستور العمل دادند، به همان رفتار کرده و از آن تخطی نکنیم، و دیگر غرضم آن بود که معلوم گردد هرگاه نسخه ای که مؤلفش زنده، و حاضر، و نگهبان او باشد، با آن این گونه رفتار کنند، پس با سایر نسخه ها چه کردند، و به کتابهای چاپی دیگر چه اعتماد است؟ مگر کتابی که از مصنفات مشهور علمای معروف باشد، و به نظر ثقه ای از علمای آن فن رسیده، و امضا فرموده باشد.

در حال ثقه جلیل، فقیه پیشین در اصحاب ائمه علیهم السلام یونس بن عبد الرحمن روایت شده است که کتابی در اعمال شبانه روز نوشته بود، جناب ابو هاشم جعفری آن کتاب را به نظر مبارک حضرت عسکری رساند، حضرت تمام آن را مطالعه و به دقت بررسی نمود، پس از آن فرمود: هذا دینی و دین ابائی کله و هو الحق کله این دین من و دین پدران من است، و تمامش حق میباشد، ملاحظ کن که ابو هاشم جعفری، با آن که بر کثرت علم و فقاہت و جلال و دیانت جناب یونس مطلع بوده، در عمل کردن به کتاب او اکتفا نکرده، تا آن که آن را به نظر مبارک امام خود رسانید.

و نیز روایت شده از بورق شنجانای هراتی که مردی معروف به صدق و صلاح و ورع بوده،

در سامره خدمت امام حسن عسکری علیه السّلام رسید، و کتاب «یوم و ليله» شیخ جلیل القدر فضل بن شاذان نیشابوری را به آن حضرت داد و گفت: فدایت شوم، میخواهم در این کتاب نظر فرمایی، و ورق ورق آن را ملاحظه کنی، حضرت فرمود: هذا صحیح ینبغی ان تعمل به این کتاب صحیح است و شایسته است به آن عمل کنی الی غیر ذلک.

و این احقر با این که مذاق مردم این زمان، و عدم اهتمامشان را در امثال این امر می دانستم، برای اتمام حجت سعی و کوشش بسیار کردم که دعاها و زیارات منقول در این کتاب حتی الامکان، از نسخه های اصل نقل شود، و بر نسخه های متعددی عرضه گردد و به اندازه ای که از عهده بر آید تصحیح آن نمایم، تا عامل به آن از روی اطمینان عمل کند ان شاء الله، به شرط آن که کاتبان و ناسخان، در آن تصرف نمایند، و خوانندگان، اختراع و سلیقه های خو را کنار گذارند.

شیخ کلینی رحمه الله از عبد الرحیم قصیر نقل کرده: خدمت امام صادق علیه السّلام رسید، و عرض کرد: فدایت شوم، من از پیش خود دعایی اختراع کرده ام، حضرت فرمود: مرا از اختراع خود بگذار، یعنی آن را کنار گذار، و برای من نقل مکن، و اجازه نداد، دعای جمع کرده اش را نقل کند و خود حضرت برای اودستور العملی عنایت فرمود.

شیخ صدوق رحمه الله از عبد الله بن سنان روایت کرده: امام صادق علیه السّلام فرمود: به همین زودی به شما شبه ه ای می رسد، پس می مانید بدون

نشانه و راهنما و پیشوای هدایت گر و در آن شبه نجات نمی یابد مگر کسی که دعای غریق را بخواند، گفتیم: دعای غریق چگونه است؟ فرمود: می گویی:

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّثْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ پس گفتیم يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَ الْأَبْصَارِ ثَبِّثْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ. (۱)

حضرت فرمود: خدای عزّ و جلّ مقلّب قلوب و ابصار است، ولی چنان که من می گویم بگو: یا مقلّب القلوب ثبت قلبی علی دینک تأمل در این دو حدیث شریف، برای بیداری کسانی که در دعاها به سلیقه خود، بعضی کلمات را زیاد می کنند، و پاره ای تصرفات می نمایند کافی است، و الله العاصم.

بخش دوم

زیارت حضرت عباس علیه السلام

بخش دوم: در زیارت حضرت عباس بن علی بن ابیطالب علیه السلام

شیخ ایچیل، جعفر بن قولویه قمی به سند معتبر از ابو حمزه ثمالی روایت کرده: امام صادق علیه السلام فرموده: هر گاه قصد کردی که قبر عباس بن علی علیه السلام را زیارت کنی که در کنار فرات برابر حایر است، بر در روضه می ایستی و می گویی:

سَلَامُ اللَّهِ وَ سَلَامٌ مَلَائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِهِ الْمُرْسَلِينَ وَ عِبَادِهِ الصَّالِحِينَ وَ جَمِيعِ الشُّهَدَاءِ وَ الصِّدِّيقِينَ [وَ] الزَّكَايَاتِ الطَّيِّبَاتِ فِيمَا تَعْتَدِي وَ تَرُوْحِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَشْهَدُ لَكَ بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَدِيقِ وَ الْوَفَاءِ وَ النَّصَةِ يَحِهِ لِحَلْفِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الْمُرْسَلِ وَ السُّبُطِ الْمُنتَجَبِ وَ الدَّلِيلِ الْعَالِمِ وَ الْوَصِيِّ الْمُبَلِّغِ وَ الْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ بِمَا صَبَرْتَ، (۲) وَ اِحْتَسَبْتَ وَ أَعْنَتَ فَنِعْمَ

ص: ۶۵۵

۱- ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای زیروروکننده دل ها، دلم را بر دینت پا برجا کن. پس گفتیم: ای زیرورو کننده دل ها و دیده ها، دلم را بر دینت پا برجا کن.

۲- سلام خدا و سلام فرشتگان مقربش، و پیامبران مرسلش، و بندگان شایسته اش، و همه شهیدان و صدیقان و درودهای پاک و پاکیزه در آنچه می آید و می رود بر تو باد ای فرزند امیر مؤمنان، شهادت می دهم برای حضرتت به تسلیم و تصدیق و وفا، و خیرخواهی، برای یادگار پیامبر مرسل (درود خدا بر او و خاندانش باد)، و فرزندزاده برگزیده، و راهنمای دانا، و جانشین تبلیغ گر، و ستمدیده غارت زده، خدا از جانب پیامبر و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر ایشان) جزایت دهد برترین جزا به خاطر این که صبر کردی

عُثْبِي الدَّارِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَهِلَ بِحَقِّكَ وَ اسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ حَالَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مَاءِ الْفِرَاتِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ مَظْلُومًا وَ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزُ لَكُمْ مِآءِ وَعَيْدِكُمْ جِئْتِكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَافْتِدَاءً إِلَيْكُمْ وَ قَلْبِي مُسَلِّمٌ لَكُمْ وَ تَائِعٌ وَ أَنَا لَكُمْ تَائِعٌ وَ نُصِيْرَتِي لَكُمْ مُعَيَّدَةٌ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَيْدُوكُمْ إِنِّي بِكُمْ وَ بِإِيَابِكُمْ [وَ بِأَبَائِكُمْ] مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِمَنْ خَالَفَكُمْ وَ قَتَلَكُمْ مِنَ الْكَافِرِينَ قَتَلَ اللَّهُ أُمَّهُ قَتَلْتُمْ بِالْأَيْدِي وَ اللَّسَنِ. (١)

سپس وارد روضه شو، و خود را به ضریح بچسبان و بگو: [در همان حال سمت قبله]

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِيعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ سَلَّمَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ مَغْفِرَتُهُ وَ رِضْوَانُهُ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ يَدِينِكَ أَشْهَدُ وَ أَشْهَدُ اللَّهُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى بِهِ الْبِدْرِيُّونَ وَ الْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْمَنَاصِحُونَ لَهُ فِي جِهَادِ أَعْدَائِهِ الْمُبَالِغُونَ فِي نُصْرِهِ أَوْلِيَانِهِ الدَّابُّونَ عَنْ أَحْبَابِهِ فَجَزَاكَ اللَّهُ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ وَ أَكْثَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَرَ الْجَزَاءِ وَ أَوْفَى جَزَاءِ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفَى بَبَيْعَتِهِ وَ اسْتَجَابَ لَهُ دَعْوَتُهُ وَ أَطَاعَ وَ لَاهَ أَمْرَهُ، (٢)

أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَالِغْتَ فِي النَّصِيحَةِ وَ أَعْطَيْتَ غَايَةَ الْمَجْهُودِ فَبَعَثَكَ اللَّهُ فِي الشُّهَدَاءِ وَ جَعَلَ رُوحَكَ مَعَ أَرْوَاحِ السُّعْدَاءِ وَ أَعْطَاكَ مِنْ جَنَانِهِ أَفْسَسَ حَهَا مَنَزِلًا- وَ أَفْضَلَ لَهَا عُرْفًا وَ رَفَعَ ذِكْرَكَ فِي عِلِّيِّينَ [فِي الْعَالَمِينَ] وَ حَشَرَكَ مَعَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَّنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا أَشْهَدُ أَنَّكَ لَمْ

ص: ٦٥٦

١- و کار خویش را تنها به حساب خدا گذاشتی، و یاری نمودی پس چه نیکو سرانجامی است خانه آخرت. خدا لعنت کند کند کسی که تو را کشت، و لعنت کند کسی را که جاهل بود به حقت، و حرمتت را سبک شمرد، و خدا لعنت کند کسی را که بین تو و آب فرات پرده شد، شهادت می دهم که تو مظلومانه کشته شدی، و خدا به وعده ای که به شما داده وفا می کند، به سوی تو آمدم ای فرزند امیر مؤمنان دارد در محضر شما آیم دلم تسلیم و پیرو شماست، و خود نیز پیرو شمایم، یاری ام برای شما مهیاست، تا خدا حکم کند، و او بهترین حکم کنندگان است، پس با شمایم تنها با شما نه با دشمن شما، من به شما و بازگشت تان مؤمن، و به آنان که با شما مخالفت کردند، و شمار را کشتند کافر، خدا بکشد امتی را که شما را با دست ها و زبان هایشان کشتند.

٢- سلام بر تو ای بنده شایسته فرمانبر خدا و رسول خدا، و امیر مؤمنان و حسن و حسین (درود خدا بر آنان باد) ، سلام و رحمت خدا و برکات و مغفرت و رضوانش بر تو بر روان و تن تو، شهادت می دهم و خدا را شاهد می گیرم، که تو به همان مسیری رفتی که اهل بدر رفتند، و در آن راه از دنیا گذشتند، آن مجاهدان در راه خدا، و خیرخواهان برای خدا، در مبارزه با دشمنان خدا، و تلاش گران در یاری اولیایش، آن دفاع کنندگان از عاشقانش، خدا پاداش دهد، به برترین و بیشترین، و کامل ترین پاداش، و وفاکننده ترین پاداش، یکی از آنان که به بیعت او وفا کرد، و دعوتش را اجابت نمود، و از والیان امر اطاعت کرد

تَهُنَّ وَ لَمْ تَنْكُلْ وَ أَنْكَ مَضَيْتَ عَلَى بَصِيرَةٍ مِنْ أَمْرِكَ مُقْتَدِيًا بِالصَّالِحِينَ وَ مُتَّبِعًا لِلنَّبِيِّينَ فَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ رَسُولِهِ وَ
أَوْلِيَائِهِ فِي مَنَازِلِ الْمُخْتَبِينَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ. (۱)

مؤلف گوید: خوب است این زیارت را، پشت سر قبر، به طرف قبله بخوانی، چنان که شیخ در «تهذیب» چنین فرموده: سپس وارد شو.

و خود را با رو به قبر بیانداز، و چنین بگو درحالی که رو به جانب قبله ای: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ وَ بَدَانُ كَهْ زِيَارَتِ قَمْرِ بَنِي هَاشِمٍ مُوَافِقِ رَوَايَتِ مَذْكُورٍ، هَمِينَ بُوْدُ كَهْ ذَكَرْ شُدْ، وَ لِي سَيِّدِ ابْنِ طَاوُوسٍ وَ شَيْخِ مَفِيدٍ وَ دِيْغِرَانَ پَسِ از این زیارت فرموده اند که به سمت بالا سر برو، و دو رکعت نماز بخوان، و بعد از آن هرچه خواهی نماز بجا آور، و بسیار خدا را بخوان و پس از نماز بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَدْعُ لِي فِي هَذَا الْمَكَانِ الْمَكْرَمِ وَ الْمَشْهَدِ الْمُعْظَمِ ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا مَرَضًا إِلَّا شَفَيْتَهُ وَ لَا عَيْبًا إِلَّا سَتَرْتَهُ وَ لَا رِزْقًا إِلَّا بَسَّطْتَهُ وَ لَا خَوْفًا إِلَّا آمَنْتَهُ وَ لَا سَمًّا إِلَّا جَمَعْتَهُ وَ لَا غَائِبًا إِلَّا حَفِظْتَهُ وَ أَدْنَيْتَهُ وَ لَا حَاجَةَ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ لَكَ فِيهَا رِضَى وَ لِي فِيهَا صَلاَحٌ إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

بعد به جانب ضریح باز گرد، و نزد پاهای مبارک بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسِ ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلَامًا وَ
أَقْدَمِهِمْ

ص: ۶۵۷

۱- شهادت می دهم، که در خیرخواهی کوشیدی، و نهایت تلاش را انجام دادی، خدا تو را در زمره شهیدان برانگیزد و روح را در کنار ارواح نیک بختان قرار دهد، و از بهشتش وسیع ترین منزل را به تو عطا کند، و برترین غرفه ها را ارزانی نماید، و نامت را در بالاترین درجات بالا برد، و با پیامبران و صدیقان و شهدا و شایستگان مشحور نماید، آنها خوب رفیقانی هستند، شهادت می دهم که تو سستی نوریستی، و باز نایستادی، و بر آگاهی از کارت از دنیا رفتی، در حال پیروی از شایستگان، و پیروی از پیامبران پس خدا بین ما و رسول خود و اولیایش در جایگاه های فروتنان گرد آورد که او مهربان ترین مهربانان است.

۲- خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و در این مکان مکرم، و زیارتگاه بزرگ، برای من گناهی مگذار جز آن که بیماری، و نه اندوهی جز آن که برطرف نمایی، و نه بیماری جز آن که شفا دهی، و نه عیبی جز آن که بپوشانی، و نه رزقی جز آن که بگسترانی، و نه ترسی جز آن که ایمنی دهی، و نه پراکندگی جز آن که گرد آوری، و نه دور از نظری جز آن که حفظ کنی و دیدارش را نزدیک نمایی، و نه حاجتی از حاجت های دنیا و آخرت، که تو را در آن رضایت و مرا در آن مصلحت است جز آن که برآوری، ای مهربان ترین مهربانان.

إِيمَانًا وَ أَقْوَمِهِمْ بِعِدَنِ اللَّهِ وَ أَحْوَطِهِمْ عَلَى الْإِسْلَامِ أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَيْتُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَخِيكَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُوَاسِي فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ قَتْلَيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتَيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ اسْتَحَلَّتْ مِنْكَ الْمَحَارِمَ وَ انْتَهَكْتَ حُرْمَةَ الْإِسْلَامِ فَنِعْمَ الصَّابِرُ الْمُجَاهِدُ الْمُحَامِي النَّاصِرُ وَ الْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِيهِ ، (۱) الْمَجِيبُ إِلَى طَاعَةِ رَبِّهِ الرَّاعِبُ فِيْمَا زَهَّدَ فِيهِ غَيْرُهُ مِنَ الثَّوَابِ الْجَزِيلِ وَ الثَّنَاءِ الْجَمِيلِ وَ الْحَقِّكَ [فَالْحَقِّكَ] اللَّهُ بِدَرَجَةِ آبَائِكَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي تَعَرَّضْتُ لِزِيَارَةِ أَوْلِيَائِكَ رَغْبَةً فِي ثَوَابِكَ وَ رَجَاءً لِمَغْفِرَتِكَ وَ جَزِيلِ إِحْسَانِكَ فَاسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَنْ تَجْعَلَ رِزْقِي بِهِمْ دَارًا وَ عَيْشِي بِهِمْ قَارًا وَ زِيَارَتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً وَ حَيَاتِي بِهِمْ طَيِّبَةً وَ أَدْرَجَنِي إِدْرَاجَ الْمُكْرَمِينَ وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مِنْ زِيَارَتِهِ مَشَاهِدَ أَحِبَّائِكَ مُفْلِحًا مُنْجِحًا قَدِ اسْتَوْجَبَ غُفْرَانَ الذُّنُوبِ وَ سَتَرَ الْعُيُوبِ وَ كَشَفَ الْكُرُوبِ إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ، (۲)

چون بخواهی آن حضرت را وداع کنی، به نزد قبر شریف برو، و این جملات را که در روایت ابو حمزه ثمالی است، و علماهم ذکر کرده اند بگو:

أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَ أَسْتَرْعِيكَ وَ أَفْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنًا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِكِتَابِهِ وَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ فَارْتَبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي قَبْرِ ابْنِ أَخِي رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَرْزُقْنِي زِيَارَتَهُ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي وَ احْشُرْنِي مَعَهُ وَ مَعَ آيَاتِهِ فِي الْجَنَانِ وَ عَرَّفْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ رَسُولِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَوَفَّنِي عَلَى الْإِيْمَانِ بِكَ وَ التَّصْدِيقِ

ص: ۶۵۸

۱- سلام بر تو ای ابا الفضل العباس فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، سلام بر تو ای فرزند اولین نفر امت در اسلام آوردن، و پیش ترین شان در ایمان و استوارترین شان در پایبندی به دین خدا، و با احتیاط ترین شان بر اسلام، شهادت می دهم که تو برای خدا و رسولش و برادرت خیرخواهی نمودی، پس چه خوب برادر همدردی بودی، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشت، و لعنت کند امتی را که به تو ستم روا داشت، و لعنت کند امتی را که حرمت های تو را حلال شمرد، و پرده احترام اسلام را درید، پس چه نیکو صبرکننده، جهادگر حامی، یاری دهنده و برادر دفاع کننده از برادرش بودی،

۲- و پاسخ دهنده طاعت پروردگارش، و علاقه مند به آنچه دیگران به بی رغبت شدند، که همان پاداش بزرگ، و ستایش زیباست، و خدا تو را به درجه پدران، در بهشت های پرنعمت ملحق کرد. خدایا متعرض زیارت اولیایت شدم به خاطر رغبت در پاداشت، و امید به آمرزشت، و احسان فراوانت، پس از تو می خواهم که بر محمد و خاندان پاکش درود فرستی، و روزی ام را به خاطر ایشان زیاد نمایی و زندگی ام را به خاطر آنان برقرار داری، و زیارتم را به حق آنان مقبول قرار دهی، و حیاتم را دلپسند فرمایی، و مرا با گروه اهل کرامت همراه نمایی و از کسانی قرار دهی که از زیارت زیارتگاه های عاشقانت رستگار و کامیاب بازمی گردند، درحالی که مستوجب آمرزش گناهان، و پوشیدن عیب ها، و برطرف شدن گرفتاری ها شده باشد، به راستی تو اهل پروا و آمرزشی.

بِرَسُولِكَ وَالْوَلَايَةِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَالْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالْبَرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَإِنِّي قَدْ رَضِيتُ يَا رَبِّي بِذَلِكَ وَ صَلَّى
اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ. (۱)

پس برای خود، و برای پدر و مادر و مؤمنان و مسلمانان دعا کن، و از دعاها هر دعایی را که می خواهی اختیار کن.

مرثیه ام البنین مادر حضرت عباس علیهما السلام

مؤلف گوید: در خبری از حضرت سجاد علیه السلام آنچه حاصلش این است روایت شده: خدا رحمت کند عباس علیه السلام را که نسبت به برادر خود ایثار کرد، و جانش را فدای آن حضرت نمود، تا این که در راه یاری او دو دستش را از بدن جدا کردند و خدا به جای دو دست او دو بال به آن جناب عنایت فرمود، که مانند جعفر بن ابی طالب با آن دو بال همراه فرشتگان در بهشت پرواز میکند، و برای عباس در قیامت نزد خدا مقامی است که مورد غبطه همه شهداست، و تمام شهیدان را آرزوی مقام اوست، روایت شده: قمر بنی هاشم به هنگام شهادت سی و چهار ساله بود، و ام البنین مادر آن حضرت در ماتم او و سه برادر دیگر عباس به بقیع می رفت و چنان ندبه و گریه میکرد، که هر شخصی از آنجا می گذشت گریان می شد، گریستن دوستان عجیبی نیست، مروان بن حکم که از بزرگترین دشمنان خاندان نبوت بود، چون بر ماتم ام البنین عبور می کرد، از اثر گریه او گریه می کرد و این اشعار از ام البنین در مرثیه قمر بنی هاشم و دیگر پسرانش نقل شده است:

يَا مَنْ رَأَى الْعَبَّاسَ

ص: ۶۵۹

۱- تو را به خدا می سپارم و خواستار رعایت توأم، و بر تو سلام می فرستم، ایمان آوردیم به خدا و رسول و کتابش، و به آنچه پیامبر از پیش خدا آورد، خدایا ما را با گواهان این حوادث بنویس، خدا آن را آخر عهد من از زیارت قبر فرزند برادر رسالت (درود خدا بر او و خاندانش باد) قرار مده، و زیارتش را همواره تا زنده ام می داری روزی من فرما، و مرا با او و با پدرانش در بهشت محشور گردان، و میان من و او و رسول و اولیای شناسایی ایجاد کن. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا بمیران، بر پایه ایمان به خود، و باور نسبت به پیامبرت، و ولایت امیر مؤمنان و امامان از فرزندانش (درود بر آنان باد) و بیزاری از دشمنانشان، که من ای پروردگرم همانا به این امر خشنودم، و درود خدا بر محمد و خاندان محمد.

كَرَّ عَلَى جَمَاهِيرِ النَّفْدِ وَوَرَاهُ مِنْ أُنْبَاءِ حَيْدَرٍ كُلِّ لَيْثٍ ذِي لَبَدٍ (۱)

أُنْبِتُ أَنَّ ابْنِي أُصِيبَ بِرَأْسِهِ مَقْطُوعَ يَدٍ وَيَلِي عَلَى شِبْلِي أَمَالَ بِرَأْسِهِ ضَرْبُ الْعَمَدِ (۲)

لَوْ كَانَ سَيْفُكَ فِي يَدَيْكَ لَمَا دَنَا مِنْهُ أَحَدٌ (۳)

و نیز از اوست:

لَا تَدْعُونِي وَيَكُ أُمُّ الْبَيْنِ تَدْكُرِينِي بِلِيُوثِ الْعَرِينِ (۴)

كَانَتْ بُنُونَ لِي أَدْعَى بِهِمْ وَالْيَوْمَ أَصْبَحْتُ وَلَا مِنْ بَيْنِ (۵)

أَرْبَعُهُ مِثْلُ نُسُورِ الرَّبِيِّ قَدْ وَاصَلُوا الْمَوْتَ بِقَطْعِ الْوَتِينِ (۶)

تَنَازَعَ الْخِرْصَانُ أَشْلَاءَهُمْ فَكُلُّهُمْ أَمْسَى صَرِيحاً طَعِينِ (۷)

يَا لَيْتَ شِعْرِي أَمَا أَخْبَرُوا بَأَنَّ عَبَّاساً قَطِيعَ الْيَمِينِ (۸)

بخش سوم

زیارت مخصوصه حضرت امام حسین علیه السلام

و آن چند زیارت است.

اول: زیارت اول رجب، نیمه رجب و نیمه شعبان

M۸۲

اول: زیارت اول رجب و نیمه آن و نیمه شعبان از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که در روز اول ماه رجب امام حسین علیه السلام را زیارت کند.

البته حق تعالی او را بیامرزد، از ابن ابی نصر نقل شده: از حضرت رضا علیه السلام پرسید، در کدام وقت بهتر است امام حسین علیه السلام را زیارت کنیم، ایشان فرمود: در نیمه رجب و نیمه شعبان.

شیخ مفید و سید ابن طاووس گفته اند: این زیارت که ذکر میشود برای روز اول رجب و شب نیمه شعبان است، ولی شهید شب اول رجب و شب و روز نیمه رجب و روز نیمه شعبان را، بر آن افزوده.

پس بنا بر فرموده شهید، این زیارت برای شش وقت است.

کیفیت این زیارت چنین است: هر گاه در این اوقات خواستی ابو عبد الله الحسین علیه السلام را زیارت کنی.

غسل کنی.

و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و بر در بارگاه آن حضرت

ص: ۶۶۰

-
- ۱- ای که عباس را دیدی حمله میکرد بر توده های فرومایه و از فرزندان حیدر هر شیر یال داری دنبال او بود
 - ۲- خبردار شده ام که به سر فرزندم ضربت وارد شده درحالی که بریده دست بود وای بر من بر شیر بیچه ام که ضربت عمود سرش را خمیده کرد
 - ۳- اگر شمشیرت در دست بود کسی نمی توانست به تو نزدیک شود
 - ۴- وای بر تو مرا دیگر مادر پسران مخوان که مرا به یاد شیران بیشه ام میاندازی
 - ۵- مرا پسرانی بود، که به آنان خوانده می شوم اما امروز برای من پسرانی نیست
 - ۶- چهار پسر مانند کرکسان بلندی ها که با بریده شدن رگ حیات یکی پس از دیگری به مرگ پیوستند
 - ۷- نیزه ها بر پیکرهایشان ستیزه داشتند همه آنان با تن مجروح به خاک افتادند
 - ۸- ای کاش می دانستم آنچنان است که خیر دادند این که دست عباسم بریده شده بود

به طرف قبله بایست و سلام کن بر جناب رسول خدا صلی الله و علیه و آله و سلم و بر امیر مؤمنان علیه السلام و بر حضرت فاطمه و بر امام حسن و امام حسین و بر دیگر امامان علیهم السلام، پس از این در اذن دخول زیارت عرفه، کیفیت سلام کردن بر این بزرگواران خواهد آمد، سپس وارد شو، و نزد ضریح مقدس بایست و صد مرتبه بگو: الله اکبر آنگاه بخوان:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ] [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَيُّهَا عَبْدُ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَابْنَ صَفِيَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّجَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَابْنَ حَبِيبِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِيرَ اللَّهِ وَابْنَ سَفِيرِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَازِنَ الْكِتَابِ الْمَسْطُورِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الرَّبُّورِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَرِيكَ الْقُرْآنِ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عُمُودَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ حِكْمِهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ حِطَّةِ الَّذِي مَنْ دَخَلَهُ كَانَ مِنَ الْآمِنِينَ] [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَ الْوِثْرَ الْمُؤْتَوْرَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ وَ أَنَاخَتْ بِرَحْلِكَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظَمْتَ

ص: ۶۶۱

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، سلام بر تو ای فرزند آقای رسولان، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای حسین بن علی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، و فرزند برگزیده خدا، سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا و فرزند حبیب خدا، سلام بر تو ای نماینده خدا و فرزند نماینده خدا، سلام بر تو ای خزانه دار کتاب بر نوشته، سلام بر تو ای وارث تورات و انجیل و زبور، سلام بر تو ای امین رحمان، سلام تو ای همدیف قرآن،

الْمُصِيبَةُ وَجَلَّتِ الرَّزِيَّةُ بِمَكَ عَالَيْنَا وَعَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ أَسَسَتْ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ دَفَعْتُكُمْ عَنْ مَقَامِكُمْ وَأَزَالْتُكُمْ عَنْ مَرَاتِبِكُمْ الَّتِي رَتَّبَكُمُ اللَّهُ فِيهَا، (۱) بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ لَقَدْ أَقْشَعَرْتَ لِدِمَائِكُمْ أَظْلَهُ الْعَرْشِ مَعَ أَظْلِهِ الْخَلِيقِ وَ بَكَتِكُمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ سُكَّانُ الْجَنَانِ وَ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللَّهِ لَبَّيْكَ دَاعِيَ اللَّهِ إِنْ كَانَ لَمْ يُجِيبَكَ يَدْنِي عِنْدَ اسْتِغَاثَتِكَ وَ لِسَانِي عِنْدَ اسْتِئْصَارِكَ فَقَدْ أَجَابَكَ قَلْبِي وَ سَمِعَ بَصِيرِي سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنْ كَانَ وَعِيدُ رَبَّنَا لَمَفْعُولًا أَشْهَدُ أَنَّكَ طَهَّرَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا مِنْ طُهْرٍ طَاهِرٍ مُطَهَّرٍ طَهَّرْتَ وَ طَهَّرْتَ بِكَ الْبِلَادَ وَ طَهَّرْتَ أَرْضَ أَنْتَ بِهَا [فِيهَا] وَ طَهَّرَ حَرَمُكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ [قَدْ] أَمَرْتَ بِالْقِسْطِ وَ الْعَدْلِ وَ دَعَوْتَ إِلَيْهِمَا وَ أَنَّكَ صَادِقٌ صِدِّيقٌ، (۲) صِدَقْتَ فِيمَا دَعَوْتَ إِلَيْهِ وَ أَنَّكَ شَارَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ عَنِ اللَّهِ وَ عَنْ حَيْدِكَ رَسُولَ اللَّهِ وَ عَنْ أَبِيكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَنْ أَخِيكَ الْحَسَنِ وَ نَصَحْتَ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَيَّدْتَهُ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ خَيْرَ جَزَاءِ السَّابِقِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ الرَّشِيدِ قَتِيلِ الْعَبْرَاتِ وَ أَسِيرِ الْكُرْبَاتِ صَلَّى لَاهُ نَامِيَّةَ زَاكِيَّةَ مُبَارَكَةَ يَضِيْعُ عَدَاؤُهَا وَ لَا يَنْصُدُ آخِرُهَا أَفْضَلَ مَا صَلَّى عَلَيْكَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلَادِ أَنْبِيَائِكَ الْمُرْسَلِينَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ. (۳)

آنگاه قبر مطهر را ببوس و طرف راست صورت خود را بر قبر بگذارد، و

ص: ۶۶۲

۱- سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو این دروازه حکمت پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای دروازه و فروریزی گناهان، که هر که بر آن وارد شد، از ایمان بوده سلام بر تو ای خزانه دار علم خدا، سلام بر تو ای جایگاه راز خدا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهای مظلوم، سلام بر تو و بر ارواحی که به درگاهت فرود آمدند و به بارگاہت بار انداختند، پدر و مادر و جانم به فدایت ای ابا عبد الله هر آینه مصیبت بر ما و همه اهل اسلام بزرگ شده و عزایت برجسته گشته، خدا لعنت کند امتی را که اساس ستم ولی عدالتی را بر شما اهل بیت بنیان نهاد، خدا لعنت کند امتی را که شما را از مقامتان دور کرد، و از مرتبه هایتان که خدا برای شما چیده بود برکنار نمود،

۲- پدر و مادر و جانم به فدایت ای ابا عبد الله، هر آینه به خاطر خون های شما سقف های عرش، با نهادهای خلاق به لرزه افتاد، و آسمان و زمین و ساکنان بهشت، و خشکی و دریا بر شما گریست، درود خدا بر تو، به شماره آنچه در عالم خداست، لبیک خواننده خدا، اگر بدنم هنگام استغاثه ات، و زبانه وقت یاری خواستنت، پاسخت را نداد هر آینه دل و گوش و چشمم پاسخت را داد، منزه است پروردگار ما که وعده پروردگار ما به راستی انجام شدنی است، گواهی می دهم که تو پاک و پاکیزه پاک شده ای، از نسل پاک و پاکیزه و پاک گشته، پاک شدی و شهرها به وسیله تو پاک شد، و پاک شد زمینی که تو در آن هستی، و پاک شد حرمت، گواهی میدهم که تو امر به عدل و داد نمودی، و دعوت کردی به آن دو حقیقت، و هر آینه تو راستگو و راست پیشه ای،

۳- در آنچه به سوی آن دعوت کردی راست گفتمی، و تو خون خدا در زمین هستی، و شهادت میدهم که آنچه وظیفه ات بود به خوبی رساندی از جانب خدا، و جدت رسول خدا، و پدرت امیر مؤمنان، و برادرت حسن و خیرخواهی نمودی، و در راه خدا جهاد کردی، و خدا را مخلصانه بندگی نمودی تا مرگ تو را در رسید، خدا پاداشت دهد، بهترین پاداشت پیشی گیران،

درود و سلام کامل خدا بر تو، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و درود فرست بر حسین مظلوم، حسین شهید و رشید، کشته اشکها و دچار اندوه ها و نارحتی ها، درودی فزاینده، مبارک، که بالا رود آغازش، و سپری نگردد انجامش، برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران مرسلت فرستادی، ای معبود جهانیان.

پس از آن طرف چپ راه، سپس دور قبر بگردد، و چهار جانب قبر را بیوس، شیخ مفید رحمه الله فرموده است: آنگاه به سوی قبر علی بن الحسین علیه السلام برو، و نزد قبر آن جانب بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصَّدِيقُ الطَّيِّبُ الرَّكِيُّ الْحَبِيبُ الْمُقَرَّبُ وَابْنُ رَيْحَانِهِ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ شَهِيدٍ مُخْتَسِبٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ مَا أَكْرَمَ مَقَامَكَ وَأَشْرَفَ مُنْقَلَبَكَ أَشْهَدُ لَقَدْ شَكَرَ اللَّهُ سَعْيَكَ وَأَجْرَلَ ثَوَابَكَ وَأَلْحَقَكَ بِالذُّرُوهِ الْعَالِيَةِ حَيْثُ الشَّرْفُ كَمَلُ الشَّرْفِ [وَفِي الْعُرْفِ السَّامِيَةِ] كَمَا مَنْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَكَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً صَيَلَمَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ وَرِضْوَانُهُ فَاشْفَعْ أَيُّهَا السَّيِّدُ الطَّاهِرُ إِلَى رَبِّكَ فِي حَيْطِ الْأَنْقَالِ عَنِ ظَهْرِي وَتَخْفِيهَا عَنِّي وَارْحَمْ ذُلِّي وَخُضُوعِي لَكَ وَلِلَّسَّيِّدِ أَبِيكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكُمَا.

سلام بر تو ای صدیق پاک و پاکیزه، محبوب و مقرب، و فرزند گل معطر رسول خدا، سلام بر تو از آن رو که شهیدی و عامل در راه خدا، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، چه گرامی است مقاومت و چه باشرافت است بازگشت گاهت، گواهی می دهم که خدا از کوششت قدردانی نمود، و پاداشت را شایان ساخت، و به مرتبه ای بس بلند ملحققت نمود، جایی که شرف است، همه شرف، و در غرفه های بلند چنان که از پیش بر تو منت نهاد، و تو را از اهل بیتی قرار داد، که خدا، پلیدی را از آنها دور ساخت و پاکشان نمود، پاک ساختنی کامل، درود

و رحمت و برکات و خشنودی خدا بر تو باد، به سوی پروردگارت، ای آقای پاک شفیع شو، در فرو ریختن گناهان از پرونده ام، و سبک شدن آنها از من، رحم کن به خواری و فروتنی ام در برابرت، و در برابر سرور پدرت، درود خدا بر شما هر دو باد.

پس خود را به قبر بچسبان و بگو:

زَادَ اللَّهُ فِي شَرَفِكُمْ فِي الْآخِرَةِ كَمَا شَرَّفَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ أَسْعَدَكُمْ كَمَا أَسْعَدَ بِكُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَعْلَامُ الدِّينِ وَ نُجُومُ الْعَالَمِينَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

سپس به جانب شهدا رو کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصِيَارَ اللَّهِ وَ أَنْصِيَارَ رَسُولِهِ وَ أَنْصِيَارَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ أَنْصِيَارَ فَاطِمَةَ وَ أَنْصِيَارَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ أَنْصَارَ الْأَسْلَامِ أَشْهَدُ [أَنَّكُمْ] لَقَدْ نَصَيْتُمْ لِلَّهِ وَ جَاهَدْتُمْ فِي سَبِيلِهِ فَجَزَاكُمْ اللَّهُ عَنِ [مِنَ] الْأَسْلَامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزَاءِ فُزْتُمْ وَ اللَّهُ فَوْزاً عَظِيماً يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِيماً أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّكُمْ تُرْزَقُونَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ الشُّهَدَاءُ وَ السُّعَدَاءُ وَ أَنَّكُمْ الْفَائِزُونَ فِي دَرَجَاتِ الْعُلَى وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

پس از آن بازگرد، و نزدیک سر مبارک آن حضرت بیا، و نماز زیارت بخوان و برای خود و پدر و مادر و برادران مؤمن دعا کن.

بدانکه سید ابن طاووس برای حضرت علی اکبر و دیگر شهدا (قدس الله ارواحهم) زیارتی مشتمل بر اسامی آنان نقل کرده که ما به ملاحظه اختصار و شایع بودن و اشتها ان زیارت، از ذکر ان خودداری کردیم.

دوم: زیارت نیمه رجب

غیر زیارتی که گذشت، و آن

ص: ۶۶۴

۱- خدا در شرفتان در آخرت بیفزاید، چنان که در دنیا شما را شرافت داد، و خوشبخت تان کند چنان که خوشبخت گردانید، و من گواهی می دهم که شما نشانه های دین و ستارگان جهانید و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۲- سلام بر شما ای یاوران خدا، و یاوران رسول خدا، و یاوران علی بن ابیطالب، و یاوران فاطمه، و یاوران حسن و حسین، و یاوران اسلام، گواهی می دهم که شما برای خدا خیرخواهی نمودید، و در راهش جهاد گردید، پس خدا شما را از سوی اسلام و اهلش، پاداش ارزنده دهد، برترین پاداش، به رستگاری رسیدید به خدا قسم، رستگاری بزرگ، ای کاش من هم با شما بودم، و به رستگاری بزرگ می رسیدم، گواهی می دهم که شما نزد خدا زنده هستید و روزی داده می شوید، و گواهی می دهم که شما شهیدان و سعادت‌مندانید، و رستگاران در درجات بلند، سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

زیارتی است که شیخ مفید رحمه الله در کتاب «مزار» نقل کرده، و از زیارات مخصوصه نیمه رجب است، نیمه رجبی که آن را «غفیله» میگویند، به سبب غفلت عموم مردم از فضیلت آن، چون در این وقت زیارت آن حضرت را قصد کردی، وارد حرم مطهر شو و سه مرتبه بگو: الله اکبر و نزد قبر نورانی حضرت بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَةَ السَّادَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا لِيُوثَ [عَلَى لِيُوثَ] الْغَايَاتِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سُفْنَ النَّجَاهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ [السَّلَامُ عَلَيْكَ] يَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ [السَّلَامُ عَلَيْكَ] يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيِّ الْمُزْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدَ ابْنَ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ ابْنَ الْقَتِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ عَلَى خَلْقِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَرَزَنْتَ [وَبَرَزْتَ] بِوَالِدَيْكَ وَجَاهِدْتَ عِدْوَكَ وَأَشْهَدُ أَنَّكَ تَسْمَعُ الْكَلَامَ وَتَرُدُّ الْجَوَابَ وَأَنَّكَ حَبِيبٌ

ص: ۶۶۵

۱- سلام بر شما ای خاندان خدا، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا، سلام بر شما ای انتخاب گشته های خدا از میان خلق، سلام بر شما ای آقایان آقاها، سلام بر شما ای شیران بیسه ها، سلام بر شما ای کشتی های نجات، سلام بر تو ای ابا عبد الله الحسین، سلام بر تو ای وارث دانش پیامبران، رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا سلام بر تو ای وارث اسماعیل قربانی خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همسخن خدا سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا

اللَّهُ وَ خَلِيلُهُ وَ نَجِيئُهُ [نَجِيئُهُ] ، (۱) وَ صَفِيئُهُ وَ ابْنُ صَفِيئِهِ يَا مَوْلَايَ [وَ ابْنُ مَوْلَايَ] زُرْتُكَ مُشْتَقًا فَكُنْ لِي شَفِيعًا إِلَى اللَّهِ يَا سَيِّدِي وَ أَشْتَشْفَعُ إِلَى اللَّهِ بِجَدِّكَ سَيِّدِ النَّبِيِّنَ وَ بِأَبِيكَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ بِأُمِّكَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ أَلَا لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ سَالِيكَ وَ مُبْغِضِيكَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ. (۲)

سپس قبر مطهر را ببوس و رو به جانب علی بن الحسین علیه السلام کن و در زیارت آن جناب بگو:

السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا مَوْلَايَ وَ ابْنِ مَوْلَايَ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكَ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِزِيَارَتِكَ وَ بِمَحَبَّتِكَ وَ أُبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيَّكَ يَا مَوْلَايَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

بعد برو تا به قبور شهدا (رضوان الله عليهم) برسی آنجا بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيَّ الْأَرْوَاحِ الْمُنِيخَةِ بِقَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيَّكُمْ يَا طَاهِرِينَ مِنَ الدَّنَسِ السَّلَامُ عَلَيَّكُمْ يَا مَهْدِيُونَ السَّلَامُ عَلَيَّكُمْ يَا أُبْرَارَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيَّكُمْ وَ عَلَيَّ الْمَلَائِكَةِ الْحَافِينَ بِقُبُورِكُمْ أَجْمَعِينَ جَمَعَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ فِي مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِهِ وَ نَحْتِ عَرْشِهِ إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ السَّلَامُ عَلَيَّكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۴)

بعد از آن به حرم عباس بن امیر المؤمنین رفته و چون به آنجا رسیدی بر در بارگاه آن جناب بایست و بگو: سلام الله و سلام ملائکته المقربین تا آخر زیارت آن حضرت که پیش از این گذشت

سوم: زیارت نیمه شعبان

بدانکه احادیث بسیاری در فضیلت زیارت آن حضرت، در نیمه شعبان

ص: ۶۶۶

۱- سلام بر تو ای فرزند محمد مصطفی، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، سلام بر تو ای شهید فرزند شهید، سلام بر تو ای کشته فرزند کشته، سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی خدا سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا بر خلقش، گواهی میدهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی، و به معروف امر کردی، و از منکر نهی نمودی، و مصیبت زده پدر و مادر شدی، و با دشمنان جهاد کردی، و گواهی میدهم که تو سخن را میشنوی، و پاسخ میدهی، و تو حیب و دوست و بنده نجیب و برگزیده

۲- و فرزند برگزیده خدایی، ای مولای من و فرزند مولای من مشتاقانه تو را زیارت نمودم. ای آقای من به درگاه خدا شفیع من باش، ای آقای من، به درگاه خدا طلب شفاعت میکنم به وسیله جدت سرور پیامبران، و پدرت سرور جانشینان، و مادرت فاطمه سرور بانوان جهانیان، خدایا لعنت کند قاتل و ستمگر و غارت گر و دشمنان را از گذشتگان و آیندگان، و درود خدا بر آقای ما محمد و خاندان پاک و پاکیزه اش.

۳- سلام بر تو ای مولای من و فرزند مولای من، خدا لعنت کند کشنده تو و ستم کننده بر تو را، من به زیارت شما و محبتتان به خدا تقرب میجویم، و از دشمنانتان اعلام بیزاری میکنم سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولایم.

۴- سلام بر ارواح خفته در کنار قبر ابي عبد الله الحسين (درود بر او) ، سلام بر شما اي پاكان از آلودگي، سلام بر شما اي هدايت شده گان سلام بر شما اي نيكان خدا، سلام بر شما و بر همه فرشتگان پيرامون قبرهايتان خدا ما و شما را در جايقاه رحمتش و زير عرشش گرد آورد، كه او مهربان ترين مهربانان است، و سلام و رحمت و بركات خدا بر شما باد.

وارد شده که در این باب کافی است تنها به برخی از آنها اشاره شود.

از جمله به چندین سند معتبر از حضرت زین العابدین و امام صادق علیهما السلام نقل شده: هر که میخواهد صد و بیست و چهار هزار پیامبر با او مصافحه کنند، باید قبر ابی عبد الله الحسین علیه السلام را در نیمه شعبان زیارت کند به درستی که فرشتگان و ارواح پیامبران رخصت می طلبند، و به زیارت آن حضرت می آیند، پس خوشا به حال آنکه مصافحه کند با ایشان، و ایشان مصافحه کنند با او، و با آنانند پنج پیامبر اولوالعزم: نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمد (صلی الله علی و آله و علیهم اجمعین) .

راوی گفت: پرسیدم، برای چه آنان را اولوالعزم می نامند؟ فرمود: به خاطر اینکه ایشان به مشرق و مغرب و جن و انس مبعوث شده اند.

و اما الفاظ زیارت، پس به دو صورت نقل شده: یکی همان زیارت که برای اول رجب روایت شده بود و دیگر زیارتی است که شیخ کفعمی در کتاب «بلد الامین» از امام صادق علیه السلام آورده، و آن زیارت چنین است: نزد قبر آن حضرت می ایستی و می گویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الزَّكِيُّ أُوْدِعُكَ شَهَادَةً مِنِّي لَكَ تُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ فِي يَوْمِ شَفَاعَتِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ وَ لَمْ تَمُتْ بَلْ بَرَجَاءِ حَيَاتِكَ حَيَّتْ قُلُوبُ شِيعَتِكَ وَ بِضِيَاءِ نُورِكَ اهْتَدَى الطَّالِبُونَ إِلَيْكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ نُورُ اللَّهِ الَّذِي لَمْ يُطْفَأْ وَ لَا يُطْفَأُ أَبَدًا وَ أَنَّكَ وَجْهُ اللَّهِ الَّذِي لَمْ يَهْلِكْ وَ لَا يُهْلَكُ أَبَدًا وَ أَشْهَدُ

ص: ۶۶۷

أَنَّ هَذِهِ التُّرْبَةَ تُزْبِتُكَ وَ هَذَا الْحَرَمَ حَرَمُكَ وَ هَذَا الْمَصِيرَ مَصِيرُكَ لَا ذَلِيلَ وَ اللَّهُ مُعِزُّكَ وَ لَا مَغْلُوبَ وَ اللَّهُ نَاصِرُكَ هَذِهِ شَهَادَةٌ لِي عِنْدَكَ إِلَى يَوْمِ قَبْضِ رُوحِي بِحَضْرَتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

چهارم: زیارت شبهای قدر

بدانکه احادیث در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در ماه مبارک رمضان به ویژه شب اول و نیمه و آخر و در خصوص شب قدر بسیار است.

از امام جواد علیه السلام نقل شده هر که امام حسین علیه السلام را در شب بیست و سوم ماه رمضان زیارت کند، و آن شبی است که امید می رود شب قدر باشد، و در آن شب هر امر محکمی جدا و مقدر میگردد، روح بیست و چهار هزار فرشته و پیغمبر، که همه از خدا در این شب برای زیارت آن حضرت رخصت می طلبند، با او مصافحه کنند.

و در حدیث معتبر دیگری از امام صادق علیه السلام روایت شده: چون شب قدر میشود، منادی از آسمان هفتم از پشت عرش ندا سر می دهد: حق تعالی آمرزید هر که را به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده و در روایت دیگری است هر که شب قدر نزد قبر آنحضرت باشد و دو رکعت نماز یا آنچه میسیر میشود نزد آنحضرت بخواند و از خدا بهشت درخواست کند و از آتش پناه ببرد حقتعالی خواهش او را به او عطا فرماید و از آتش پناهنش دهد.

ابن قولویه از امام صادق علیه السلام روایت کرده هر که در ماه رمضان قبر امام حسین علیه السلام را زیارت کند و در راه زیارت

ص: ۶۶۸

۱- سپاس خدای والای بزرگ را و سلام بر تو ای بنده شایسته پاکیزه، گواهی و شهادتی را از جانب خود به تو می سپارم، تا در روز شفاعت به تو نزدیکم کند، گواهی می دهم که تو کشته شدی، و هرگز نمردی، بلکه به امید زنده بودن دل های شیعیان زنده شد، و خواهندگان به روشنایی نورت، به سوی تو راه یافتند، و گواهی می دهم که تویی نور خدا، که هرگز خاموش نشد و هیچگاه نخواهد شد، و اینکه تویی جلوه خدا که نابود نشد، و هرگز نمیشود، و گواهی میدهم که این تربت، تربت توس، و این حرم، حرم توس، و این جایگاه، جایگاه توس، به خدا قسم، خوار نیست عزیز دارنده ات، و مغلوب نیست یارت، این شهادتی است برای من نزد تو، تا روز تسلیم جانم در حضورت، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

بمیرد و برای او عرض و حسابی نخواهد بود و به او بگویند بدون ترس و بیم وارد بهشت شو اما متنی که در شب قدر امام حسین علیه السلام به آن زیارت میشود چنان است که شیخ مفید و محمد بن مشهدی و ابن طاووس و شهید رحمهم الله در کتب «مزار» ذکر کرده اند و آن زیارت را مختص به این شب و روزهای عید فطر و قربان قرار داده اند و شیخ محمد بن مشهدی به اسناد معتبر خود آن را از امام صادق علیه السلام روایت کرده و گفته که آن حضرت فرمودند: وقتی خواستی ابو عبد الله الحسین علیه السلام را زیارت کنی به مشهد آن حضرت برو البته بعد از آنکه غسل کرده و پاکیزه ترین جامه های خود را پوشیده باشی چون نزد قبر آن حضرت ایستادی، روی خود را به جانب آن حضرت کن و قبله را میان دو کتف خود قرار ده و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الصَّدِيقِ الطَّاهِرِ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَرَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَجَاهِدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَصَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ مُحْتَسِبًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ خَالَفُوكَ وَحَارَبُوكَ وَالَّذِينَ خَذَلُوكَ وَالَّذِينَ قَتَلُوكَ مَلْعُونُونَ عَلَى لِسَانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ وَ

ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْإِلِيمَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مُوَالِيًّا لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِيًّا لِأَعْدَائِكَ مُسْتَبِصِّرًا
بِالْهُدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ عَارِفًا بِضَلَالِهِ مَنْ خَالَفَكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ. (۱)

آنگاه خود را به قبر بچسبان، و صورت خویش را بر آن گذار، سپس به جانب سر مقدس رفته و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ سَيِّمَاتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ الطَّيِّبِ وَ جَسَدِكَ الطَّاهِرِ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا مَوْلَايَ وَ رَحْمَهُ
اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

پس خود را به قبر مبارک بچسبان، و آن را ببوس، و صورت خود را بر آن بگذار، و به جانب سر مبارک بازگرد، آنگاه دو
رکعت نماز زیارت بجای آر، و بعد از آن به هر اندازه ای که توانستی نماز بخوان، پس از آن به سمت پایین پا برو و علی بن
الحسین علیهما السلام را زیارت کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ ابْنَ مَوْلَايَ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ ضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ
الْإِلِيمَ. (۳)

و به آنچه میخواهی دعا کن سپس شهدا را درحالی که میل کنی از سمت پا به طرف قبله، زیارت کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الصَّادِقُونَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الشُّهَدَاءُ الصَّابِرُونَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ جَاهِدْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَى الْأَذَى فِي
جَنبِ اللَّهِ وَ نَصَّيْحَتُمْ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ حَتَّى آتَاكُمْ الْيَقِينُ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّكُمْ تُرْزَقُونَ فَجَزَاكُمْ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ أَفْضَلَ
جَزَاءِ الْمُحْسِنِينَ وَ جَمَعَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي مَحَلِّ النِّعَمِ. (۴)

پس به زیارت قبر بنی هاشم میروی، همین

ص: ۶۷۰

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند صدیقه طاهره فاطمه، سرور زنان
جهانیان، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولایم ابا عبد الله، گواهی میدهم که تو نماز بپا داشتی، و زکات پرداختی، و
امر به معروف نمودی، و نهی از منکر کردی، و قرآن را تلاوت نمودی تلاوتی شایسته، و برای خدا جهاد کردی جهادی
درخور، درباره خدا بر آزارها صبر کردی. درحالی که به حساب خدا گذاشتی، تا مرگت در رسید، گواهی میدهم انان که با
تو مخالفت کردند و جنگیدند، و از یاریات دریغ ورزیدند و تو را کشتند، بر زبان پیامبر درس ناخوانده معلونند و البته زیانکار
است کسیکه دروغ است، خدا ستمکاران بر شما را از گذشتگان و آیندگان لعنت کند، و عذاب دردناک را بر آنان دو چندان
نماید، ای مولایم ای فرزند رسول خدا به زیارت آمدم، عارف به حقت، دوستدار دوستانت، دشمن دشمنانت، بینا بر آن
هدایتی که بر آن بودی، آگاه به گمراهی کسی که با تو مخالفت ورزید، پس برایم نزد پروردگارت.

۲- سلام بر تو ای حجت خدا در زمین و آسمان، درود خدا بر روح پاک و پیکر پاکیزه ات، و سلام و رحمت و برکات خدا
بر تو ای مولایم.

۳- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو، ای مولای من و پسر مولای من، خدا لعنت کند کسی را که به تو ستم کرد خدا لعنت کند کسی را که تو را کشت، و عذاب دردناک را بر آنان دو چندان کند.

۴- سلام بر شما ای راستی پیشگان سلام بر شما ای شهیدان شکیبا، گواهی میدهم که شما در راه خدا جهاد کردید، و در باره خدا بر آزارها صبر کردید، و برای خدا و رسولش خیرخواهی نمودید، تا مرگتان فرا رسید، گواهی میدهم که شما نزد پروردگارتان زنده اید و روزی داده میشوید، خدا از سوی اسلام و اهلش، به شما پاداش دهد، برترین پاداش نیکوکاران، و در جایگاه ناز و نعمت میان ما و شما جمع کند.

که آنجا رسیدی و نزد آن جناب ایستادی و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبِيدُ الصَّالِحُ الْمُطِيعُ لِلَّهِ وَرُسُولِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ [جَاهَدْتَ وَ] نَصَيْتَ وَ صَبَرْتَ حَتَّى آتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ مِنَ الْأُولَى وَالْآخِرِينَ وَالْحَقَّهُمْ بِدَرْكِ الْجَحِيمِ . (۱)

آنگاه زائر در مسجد آن جناب هر چه که خواهد نماز مستحبی بجا آورد، و سپس بیرون رود.

پنجم: زیارت آن حضرت در عید فطر و قربان

به سند معتبر از امام صادق علیه السَّلَام روایت شده: هر که در یک شب از سه شب ذیل قبر امام حسین علیه السَّلَام را زیارت کند، گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده شود: شب عید فطر یا قربان یا نیمه شعبان.

و به روایت معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السَّلَام روایت شده: سه شب است که هر که در آنها حضرت امام حسین علیه السَّلَام را زیارت کند، گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده می شود: شب نیمه شعبان و شب بیست و سوم ماه رمضان و شب عید فطر، از امام صادق علیه السَّلَام روایت شده: کسیکه امام حسین علیه السَّلَام را در شب نیمه شعبان و شب عید فطر و شب عرفه زیارت کند، حق تعالی برای او در یکسال: هزار حج پذیرفته و هزار عمره پذیرفته بنویسد و برای او هزار حاجت دنیا و آخرت را برآورده کند.

و از امام باقر علیه السَّلَام روایت شده: هر که شب عرفه در زمین کربلا- باشد و آنجا بماند تا زیارت روز عید قربان کند و برگردد حق تعالی او را از شر آن سال نگاه دارد.

بدانکه علما برای این دو عید شریف دو

ص: ۶۷۱

۱- سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای بنده شایسته، فرمانبردار خدا و رسول خدا، گواهی میدهم که تو جهاد کردی و خیرخواهی نمودی و شکیبایی ورزیدی تا مرگ تو را در رسید خدا ستم کنندگان به شما را، از گذشتگان و آیندگان لعنت کند، و به هلاکت گاه دوزخ ملحق نماید.

زیارت نقل کرده اند: یکی زیارتی که برای شب های قدر ذکر شده و دیگر این زیارت است که ذکر می شود و از کلمات ایشان ظاهر میگردد که زیارتی که گذشت برای روزهای عید فطر و عید قربان است و زیارتی که ذکر می شود برای شب های عید فطر و قربان در هر صورت فرموده اند: چون در این دو شب زیارت آنحضرت را اراده کنی بر در بارگاه بایست و به جانب قبر نظر کن و برای اذن دخول بگو:

يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ الدَّلِيلُ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ الْمُصَيَّرُ فِي عُلُوِّ قَدْرِكَ وَ الْمُعْتَرِفُ بِحَقِّكَ جَاءَكَ مُسْتَجِيرًا بِكَ قَاصِدًا إِلَى حَرَمِكَ مُتَوَجِّهًا إِلَى مَقَامِكَ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَايَ أَدْخُلُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُحَدِّقِينَ بِهَذَا الْحَرَمِ الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْمَشْهَدِ. (۱)

پس اگر دلت خاشع شد، و دیده ات گریان گشت، وارد شو، و پای راست را بر پای چپ مقدم مدار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَ أَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ (۲)

سپس بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَ أَصِيلًا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْمَاجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوَّلِ الْحَنَّانِ الَّذِي مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِي زِيَارَةَ مَوْلَايَ بِإِحْسَانِهِ وَ لَمْ يَجْعَلْنِي عَنْ زِيَارَتِهِ مَمْنُوعًا وَ لَا عَنْ ذِمَّتِهِ مِدْفُوعًا بَلْ تَطَوَّلَ وَ مَنَحَ. (۳)

پس وارد شو، چون به میان روضه رسیدی با حال خضوع و گریه و تضرع،

ص: ۶۷۲

۱- ای مولای من ای ابا عبد الله، ای فرزند رسول خدا، بنده ات و فرزند کنیزت، خوار در برابرت، و کوچک شده در برابر بلندی مقامت، و اعتراف کننده به حقت، پناه خواه به سویت آمد، آهنگ حرمت نموده رو به سوی مقامت کرده، به وسیله تو متوسل به خدای تعالی است، آیا وارد شوم ای مولای من، آیا وارد شوم ای ولی خدا، آیا وارد شوم ای فرشتگان خدا، ای در بر گیرندگان این حرم، ای مأوی گزیدگان در این زیارتگاه.

۲- به نام خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا. خدایا مرا در منزلی با برکت فرود آر، که تو بهترین فرود آورندگان.

۳- خدا بزرگتر است بزرگتر، و سپاس بسیار خدای را، و منزه است در هر بامداد شامگاه، سپاس خدای را، خدای فرد، بینای، بزرگوار، تفضل کننده، نعمت بخش، بزرگوار به بخشش، بسیار مهربان، آنکه از بزرگواری در بخشش، زیارت مولایم را به احسانش بر من آسان نمود، و از زیارتش مرا باز نداشت و از پنااهش دورم ننمود، بلکه بر من لطف و احسان فرمود.

برابر قبر مطهر بايست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ أَمِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ حُجَّهِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ الْبُرِّ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَ الْوَثْرَ الْمُؤْتَوَرَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى اسْتَبِيحَ حَرْمُكَ وَ قَتَلْتَ مَظْلُومًا. (۱)

پس با دلی خاشع و چشمی گریان نزد سر مقدس بايست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ [الزَّهْرَاءِ] سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَطَلَ الْمُسْلِمِينَ يَا مَوْلَايَ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ لَمْ تُنَجِّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلْبِسْكَ [مِنْ] مُدْلَهَمَاتِ ثِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّينِ وَ أَرْكَانِ الْمُسْلِمِينَ وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبُرِّ التَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا. (۲)

پس خود را به قبر بچسبان و بگو:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ يَا مَوْلَايَ أَنَا مُوَالٍ لَوْلِيكُمْ وَ مُعَادٍ لِعَدُوِّكُمْ وَ أَنَا بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِيَابِكُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلَمٌ وَ أَمْرِي

ص: ۶۷۳

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی همنشین خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد (درود خدا بر او و خاندانش) حبیب خدا، سلام بر تو ای وارث علی حجت خدا، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار باتقوا، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهایی ستمدیده، گواهی می دهم که تو نماز پسا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف نمودی و نهی از منکر کردی، و در راه خدا به جهاد برخواستی، جادی شایسته، تا حرم تو مباح شمرده شد، و مظلومانه کشته شدی.

۲- سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای قهرمان مسلمانان، ای مولای من، گواهی می دهم که تو نوری بودی در صلب های بلندمرتبه، و رحمهای پاکیزه، جاهلیت تو را نیالود به ناپاکی هایش، و از جامه های تیره و تارش به تو نپوشانید و گواهی می دهم، که تو از استوانه های دین و پایه های مسلمانان، و پناهگاه مردم مؤمنی، و گواهی می دهم که تویی پیشوای نیکوکار، باتقوا، خشنودکننده حق، پاک، هدایت گر، هدایت شده، و گواهی می دهم که امامان از فرزندان پایه های تقوا، و

نشانه های هدایت، و دستاویز محکم، و حجّت بر اهل دنیا هستند.

لَأْمُرِكُمْ مُتَّبِعٌ يَا مَوْلَايَ أَتَيْتُكَ خَائِفًا فَأَمِنِي وَ أَتَيْتُكَ مُسْتَجِيرًا فَأَجْرَنِي وَ أَتَيْتُكَ فَقِيرًا فَأَغْنِنِي سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ أَنْتَ مَوْلَايَ حُجَّهَ اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ آمَنْتُ بِسِرِّكَمُ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ بَظَاهِرِكُمْ وَ بَاطِنِكُمْ وَ أَوْلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ التَّالِي لِكِتَابِ اللَّهِ وَ أَمِينُ اللَّهِ الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةُ الْحَسَنَةَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهَ ظَلَمْتِكَ [وَ أُمَّهَ قَتَلْتِكَ] وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهَ سَمِعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ.

(۱)

سپس دو رکعت نماز، نزد سر آن حضرت بخوان و چون سلام دادی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي لَكَ صَيَّيْتُ وَ لَكَ رَكَعْتُ وَ لَكَ سَيَّجَدْتُ وَ خِدْتُكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَإِنَّهُ لَا تَجُوزُ الصَّلَاةُ وَ الرُّكُوعُ وَ السُّجُودُ إِلَّا لَكَ لِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ [اللَّهُمَّ] صَيَّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَلْبَغُهُمْ عَنِّي [أَفْضَلَ] السَّلَامِ وَ التَّحِيَّةِ وَ ارْزُدْ عَلَيَّ مِنْهُمْ السَّلَامَ اللَّهُمَّ وَ هَاتَانِ الرَّكَعَتَانِ هَدِيَّةٌ مِنِّي إِلَى سَيِّدِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَيْهِ وَ تَقَبَّلْهُمَا مِنِّي وَ اجْزِنِي عَلَيْهِمَا أَفْضَلَ أَمَلِي وَ رَجَائِي فِيكَ وَ فِي وَلِيِّكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ. (۲)

پس خود را به قبر بجسبان و آن را ببوس و بگو:

السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُظْلُومِ الشَّهِيدِ قَتِيلِ الْعِبْرَاتِ وَ أَسِيرِ الْكُرْبَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِيُّكَ وَ ابْنُ وَلِيِّكَ وَ صَيِّفِيُّكَ الثَّائِرُ بِحَقِّكَ أَكْرَمْتَهُ بِكَرَامَتِكَ وَ خَتَمْتَ لَهُ بِالشَّهَادَةِ وَ جَعَلْتَهُ سَيِّدًا مِنَ السَّادَةِ وَ قَاتِدًا مِنَ الْقَادَةِ وَ أَكْرَمْتَهُ بِطِيبِ الْوِلَادَةِ وَ أَعْطَيْتَهُ مَوَارِيثَ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلْتَهُ حُجَّهَ عَلَى خَلْقِكَ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ فَأَعْذَرَ فِي الدُّعَاءِ وَ مَنَحَ النَّصِيحَةَ وَ بَدَّلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ حَتَّى اسْتَنْفَذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ

ص: ۶۷۴

۱- ما از خدا ایم و به سوی او باز می گردیم، ای مولای من، من دوستدار دوست شما، و دشمن دشمن شما، به شما مؤمنم، به بازگشت تان یقین دارم، بر پایه قوانین دین و عواقب عملم، لدم نسبت به دل شما تسلیم و کارم پیرو کار شماست، ای مولای من ترسان به نزد آمدم، پس مرا ایمن ده، و آمدم پناهنده، پس پناهم ده و تهیدست آمدم، پس بی نیازم گردان، آقا و مولای من، تو مولای منی، حیثیت خدا بر همه خلقی، ایمان آوردم به نها و آشکارتان، به ظاهر و باطن تان، و اول و آخرتان، و گواهی می دهم که تو البته تلاوت کننده کتاب خدایی و امین خدا، و دعوت کننده به سوی خدا با حکمت و موعظه حسنه ای، خدا لعنت کند امتی را که به تو ستم کردند، و تو را کشتند، و خدا لعنت کند امتی را که این حادثه را شنیدند و به آن خشنود شدند.

۲- خدایا برای تو نماز خواندم، و برای تو رکوع کردم، و برای تو سجده نمودم، یکتایی و شریکی نداری، همانا نماز و رکوع و سجود، جز برای تو جایز نمیباشد، زیرا تو خدایی که معبودی جز تو نیست. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و برترین سلام و تحیت را از سوی من به ایشان برسان، و سلام ایشان را به من بازگردان. خدایا و این دو رکعت هدیه ای است از جانب من به آقا، حسین بن علی (درود بر ایشان). خدایا بر محمد و بر او درود فرست این دو رکعت نماز را از من بپذیر، و بر آن دو رکعت پاداشم ده به برترین امید و آرزویم نسبت به تو و ولایت ای ولی مردم مومن

وَ حَيْرَهُ [وَ خَيْرِهِ] الضَّلَالَهُ وَ قَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مِنْ غَرَّتِهِ الدُّنْيَا وَ بَاعَ حَظَّهُ مِنَ الْأَخِرَةِ بِالْأَذْنَى وَ تَرَدَّى فِي هَوَاهُ وَ أَسِيخَطَكَ وَ أَسِيخَطَ نَبِيكَ وَ أَطَاعَ مِنْ عِبَادِكَ أَوْلَى الشَّقَاقِ وَ النَّفَاقِ وَ حَمَلَهُ الْأَوْزَارِ الْمُسْتَوْجِبِينَ النَّارَ فَجَاهَدَهُمْ فِيكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا مُقْبِلًا غَيْرَ مُدْبِرٍ لَا تَأْخُذُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ حَتَّى سَفِكَ فِي طَاعَتِكَ دَمُهُ وَ اسْتَبِيحَ حَرِيمُهُ اللَّهُمَّ لَعْنَا وَبَيْلًا وَ عَذَّبْنَاهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (۱)

بعد به جانب علی بن الحسین علیهما السلام برگرد، و آن جناب در طرف پای مبارک حضرت حسین علیه السلام است، آنگاه بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّنَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومُ الشَّهِيدُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي عِشْتَ سَعِيدًا وَ قُتِلْتَ مَظْلُومًا شَهِيدًا. (۲)

پس به جانب قبر سایر شهدا رضوان الله عليهم رو کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الدَّابُّونَ عَنْ تَوْحِيدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي فُرْتُمْ فَوْزًا عَظِيمًا.

سلام بر شما ای دفاع کنندگان از توحید خدا، سلام بر شما در برابر آنچه که صبر کردید، چه نیکو سرانجامی است خانه آخرت، پدر و مادرم به فدایتان، به رستگاری رسیدید، رستگاری بس بزرگ.

سپس به مشهد عباس بن علی علیهما السلام برو و نزد ضریح شریف آن جناب بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَبِيدُ الصَّالِحُ وَ الصَّدِيقُ الْمُؤَاْسَى أَشْهَدُ أَنَّكَ آمَنْتَ بِاللَّهِ وَ نَصَّيْتَ ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ دَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ وَ وَاسَيْتَ بِنَفْسِكَ فَعَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ

ص: ۶۷۵

۱- سلام بر حسین بن علی مظلوم شهید کشته اشک ها، گرفتار غم ها و غصه ها. خدایا شهادت می دهم او ولی تو و فرزند ولی تو، و برگزیدی تو و قیام کننده به حق تو است، او را گرامی داشتی به کرامت، و برای او به شهادت ختم کردی، و او را آقایی از آقایان و پیشوایی از پیشوایان قرار دادی، و به پاکی ولادت گرامی اش داشتی، و میراث های پیامبران را به او اعطا نمودی، و قرار دادی او را حجت بر خلق از میان پیشوایان، پس در دعوت به خدا، برهان حجت را القاء کرد، و در خیرخواهی کوتاهی نمود، و نثار کرد جاننش را در راه تو، تا بنگانت را از نادانی و سرگردانی و گمراهی نجات داد، در صورتی که بر ضدش همدست شدند، کسانی که دنیا فریشتان داد و بهره خود را از آخرت به پایین ترین چیزی فروختند، و خود را در هوای نفس خویش سرنگون کردند، و تو را و پیامبرت را به خشم آوردند، و از میان بندگان از شکاف اندازان دور و آنان که بارکشان گناه، و سزاوار آتش دوزخ بودند اطاعت کردند، پس با آنها برای تو شکیبایی و به حساب تو جهاد کرد، بدون اینکه از دشمن رو برگرداند، برای تو سرزنش ملامت گران را به چیزی نگرفت، تا جایی که خویش در طاعت تو ریخته شد، و هتک حریمش حلال شمرده شد. خدایا آنان را لعنت کن لعنتی ناگوار و سخت و عذابشان کن دردناک.

۲- سلام بر تو ای ولیّ خدا، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند خاتم انبیا، سلام بر تو ای فرزند فاطمه، سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای مظلوم شهید پدر و مادرم به فدایت، خوشبخت زندگی کردی، و مظلوم و شهید کشته شدی.

أَفْضَلُ التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ . (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان و بگو:

بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ الْحَسَنِ الصِّدِّيقِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ الْحَسَنِ الشَّهِيدِ عَلَيْكَ مِنِّي السَّلَامُ مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ. (۲)

بعد نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بخوان و دعای «اللَّهُمَّ انِّي صَلَّيْتُ.

» را که بالای سر حضرت امام حسین علیه السلام بعد از دو رکعت نماز زیارت خواندی، در اینجا هم بخوان.

آنگاه به جانب مشهد حسین علیه السلام بازگرد و آنچه خواهی نزد آن حضرت بمان، جز اینکه مستحب است آنجا را خوابگاه خود قرار ندهی، و چون بخواهی آن حضرت را وداع کنی، نزد سر بایست و گریه کن و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ سَلَامٌ مُودَعٌ لَا قَالٍ وَلَا سَيِّئِمٍ فَإِنْ أَنْصَرِفُ فَلَا عَنِّ مَلَالَةٍ وَإِنْ أَقِمُ فَلَا عَنِّ سُوءٍ ظَنٌّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِينَ يَا مَوْلَايَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَتِكَ وَ رَزَقِنِي الْعُودَ إِلَيْكَ وَ الْمُتَمَامَ فِي حَرَمِكَ وَ الْكُونَ فِي مَشْهَدِكَ آمِينَ رَبِّ الْعَالَمِينَ . (۳)

پس ضریح را ببوس و تمام بدنت را به آن بمال، که باعث امان و حفظ است و از نزد سر آن حضرت بیرون برو، به طوری که رویت به جانب قبر باشد و تا خروج از حرم پشت به قبر مکن، و در همان حال بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ الْمَقَامِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَرِيكَ الْقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ الْخِصَامِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَفِينَةَ النَّجَاهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَلَائِكَةَ رَبِّي الْمُقِيمِينَ فِي هَذَا الْحَرَمِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَبَدًا

ص: ۶۷۶

- ۱- سلام بر تو ای بنده شایسته و صدیق همدرد، گواهی میدهم که ایمان آوردی به خدا، و فرزند رسول خدا را یاری نمودی، و به راه خدا دعوت کردی، و با جانت به فداکاری برخاستی، از جانب خدا برترین تحیت و سلام بر تو باد
- ۲- پدرم و مادرم فدایت، ای یاور دین خدا، سلام بر تو ای یاور حسین صدیق، سلام بر تو ای یاور حسین شهید، از سوی من سلام بر تو باد تا زنده ام و تا باقی است شب و روز.

۳- سلام بر تو ای مولای من، سلام وداع کننده ای که، او را نه کراهت است نه خستگی، اگر بازگردم از روی ملالت نیست، و اگر بمانم نه از جهت بدگمانی به آنچه خدا صابران را وعده داد، ای مولای من، خدا این زیارت را آخرین بار از زیارت منم

قرار نده، و بازگشت به سویت و توقف در حرمت و بودن در مشهدت را روزی ام کند، آمین ای پروردگار جهانیان.

مَا بَقِيَتْ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَبَكَوْا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. (۱)

آنگاه بیرون رو سید بن طاووس و محمد بن مهدی گفته اند: وقتی که اینگونه اعمال را انجام دادی، همانند کسی هستی که خدا را در عرش زیارت کرده باشد.

ششم: زیارت آن حضرت در روز عرفه

بدانکه آنچه از اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام در مورد زیارت عرفه رسیده، از زیادتی روایات، و بسیاری فضیلت و ثواب، بیشتر از آن است که شمرده شود، و ما به خاطر تشویق زائران، به ذکر چند حدیث اکتفا میکنیم.

از بشیر دهبان به سند معتبر روایت شده: خدمت امام صادق علیه السلام عرض کردم: گاه هست که حج از من فوت میشود، و روز عرفه را نزد قبر امام علیه السلام میگذارانم، فرمود: ای بشیر کار خوبی انجام میدهی، هر مؤمنی که در روز غیر عید با معرفت به حق آن حضرت به زیارت قبر حضرتش برود، ثواب بیست حج و بیست عمره پسندیده پذیرفته، و بیست جهاد همراه پیامبر مرسل یا امام عادل برای او نوشته میشود و هر که آن حضرت را در روز عید زیارت کند، حق تعالی برای او ثواب صد حج و صد عمره و صد جهاد همراه با پیامبر مرسل یا امام عادل را مینویسد و هر که آن حضرت را در روز عرفه با معرفت به حق حضرتش زیارت کند، برای او ثواب هزار حج و هزار عمره پسندیده پذیرفته، و هزار جهاد با پیامبر مرسل یا امام عادل بنویسد.

به حضرت گفتم: ثواب موقوف عرفات برای من کجا

ص: ۶۷۷

۱- سلام بر تو ای درگاه مقام، سلام بر تو ای همدریف قرآن، سلام بر تو ای حجت بر اهل دشمنی، سلام بر تو ای کشتی نجات، سلام بر شما ای فرشتگان پروردگام که بر گرد این حرم هستید، سلام بر تو همیشه، تا زنده ام و شب و روز باقی است. ما از خداییم و به سوی او باز می گردیم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای بزرگ.

حاصل میشود؟ آن حضرت به جانب من نظر کرد، مانند کسیکه خشمناک باشد و فرمود: ای بشیر، هرگاه مؤمنی در روز عرفه، به زیارت قبر امام حسین علیه السلام برود، و در رود فرات غسل کند، سپس به سوی قبر آن حضرت متوجه شود، حق تعالی به هر گامی که بر میدارد، برای او ثواب حجّی که با همه مناسک به طور کامل انجام داده باشد مینویسد، و چنین گمان دارم که فرمود «و عمره».

و در احادیث بسیار به نهایت معتبر وارد شده: حق تعالی در روز عرفه، پیش از آنکه نظر به اهل موقف عرفات کند، ابتدا نظر رحمت به سوی زائران قبر حسین علیه السلام می افکند.

در حدیث معتبر از رفاعه روایت شده است که حضرت امام صادق علیه السلام به من فرمود: امسال حجّ کردی؟ گفتم: فدایت شوم، مالی نداشتم که به حج روم، ولی عرفه را نزد قبر امام حسین علیه السلام گذراندم، فرمود: ای رفاعه از آنچه اهل منی در آن بودند، هیچ کوتاهی نکردی، اگر نه این بود، که کراهت دارم مردم ترک حج کنند، هر آینه برای تو حدیثی میگفتم، که هرگز زیارت قبر آن حضرت را ترک نکنی، پس ساعتی ساکت شد، بعد از آن فرمود: پدرم به من خبر داد، هر که به سوی قبر امام حسین علیه السلام بیرون رود، و با تکبر حرکت نکند، عارف به حق آن حضرت باشد، هزار فرشته از طرف راست و هزار فرشته از طرف چپ همراه او میشوند و برای او ثواب هزار حجّ و هزار عمره که با پیغمبر یا وصی پیغمبر بجا آورده

اما کیفیت زیارت آن حضرت، چنان است که علمای بزرگوار، و رؤسای مذهب و ملت فرموده اند: چون خواستی حضرت را در این روز زیارت کنی، اگر توانستی از فرات غسل کن و گرنه از هر آبی که برایت میسر شد، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و زیارت آن حضرت را قصد کن، درحالیکه به آرامی و وقار و دقت باشی، چون به در حائر رسیدی بگو: الله اکبر و بخوان:

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ خِئَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ السَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامِ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامِ عَلَى فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامِ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ السَّلَامِ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّلَامِ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ السَّلَامِ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ السَّلَامِ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ السَّلَامِ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى السَّلَامِ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ السَّلَامِ عَلَى الْخَلْفِ الصَّالِحِ الْمُتَنَزِّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدِكَ وَابْنَ عَبْدِكَ وَابْنِ أُمَّتِكَ الْمُؤَالِي لَوْلِيكَ الْمُعَادِي لِعِدْوِكَ اسْتِجَارَ بِمَشْهَدِكَ وَتَقَرَّبَ إِلَيَّ اللَّهُ بِقَضِيَّةِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانِي لَوْلَايَتِكَ وَخَصَّنِي بِزِيَارَتِكَ وَسَهَّلَ لِي قَضَاكَ. (۱)

پس داخل روضه شو، و برابر بایست و بگو

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا

ص: ۶۷۹

۱- خدا بزرگتر است بزرگتر، خدا را سپاس بسیار، منزه است خدای صبح و شام، سپاس خدای را که ما را به این راه هدایت نمود، و ما آن گونه نبودیم که هدایت شویم، اگر خدا ما را راهنمایی نمی کرد، همانا رسولان پروردگار ما به حق آمدند. سلام بر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش). سلام بر امیر مؤمنان، سلام بر فاطمه زهرا سرور بانوان جهانیان، سلام بر حسن و حسین، سلام بر علی بن الحسین، سلام بر محمد بن علی، سلام بر جعفر بن محمد، سلام بر موسی بن جعفر، سلام بر علی بن موسی، سلام بر محمد بن علی، سلام بر علی بن محمد، سلام بر حسن بن علی، سلام بر یادگار شایسته، آن امام مورد انتظار، سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، بنده و فرزند بنده ات و فرزند کنیزت هستم، دوستدار دوستت، و دشمن دشمنت می باشم، به زیارت گاهت پناه آورده، و با آهنگ به سویت تقرب جسته به خدا، سپاس خدای را که مرا به ولایت هدایت کرد و به زیارت اختصاص داد، و برایم هموار ساخت آهنگ کردنت را

وَارِثَ مُوسَى كَلِيمَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيِّ الْمُرْتَضَى
 السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَالْوِثَرَ الْمُؤْتَوَرَ أَشْهَدُ
 أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَآمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، (۱) وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَطَعْتَ اللَّهَ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ
 قَتَلْتِكَ وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتِكَ وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ سَجَعْتَ بِمَذَلِكِ فَرَضَيْتَ بِهِ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَشْهَدُ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَنْبِيََاءَهُ وَ
 رُسُلَهُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَعَلَى شَاهِدِكُمْ وَعَلَى غَائِبِكُمْ وَظَاهِرِكُمْ وَبَاطِنِكُمْ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَابْنَ
 إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَابْنَ قَائِدِ الْعُرَى الْمُحَجَّلِينَ إِلَى جَنَاتِ النَّعِيمِ وَكَيْفَ لَا تَكُونُ كَذَلِكَ وَأَنْتَ يَا بُرْهَانَ الْهُدَى وَإِمَامَ التَّقَى وَالْعُرْوَةَ
 الْوُثْقَى وَالْحُجَّةَ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَخَامِسَ أَصْحَابِ [أَهْلِ] الْكِسَاءِ عَمَدَتِكَ يَدُ الرَّحْمَةِ وَرُضِعْتَ [رَضِعْتَ] مِنْ ثَدْيِ الْإِيمَانِ وَ
 رُبِّيتَ فِي حَبْرِ الْإِسْلَامِ فَالْنَفْسُ غَيْرُ رَاضِيَةٍ بِفِرَاقِكَ، (۲) وَلَا شَاكَةَ فِي حَيَاتِكَ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى آبَائِكَ وَابْنَائِكَ
 السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَرِيحَ الْعَبْرَةِ السَّاكِبَةِ وَقَرِينَ الْمُصِيبَةِ الرَّائِبَةِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ اسْتَحَلَّتْ مِنْكَ الْمَحَارِمُ [وَأَنْتَهَكْتَ فِيكَ حُرْمَةَ الْإِسْلَامِ
] فَقُتِلْتَ

ص: ۶۸۰

۱- سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا، سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد حبیب خدا، سلام بر او ای وارث امیر مؤمنان، سلام بر تو ای وارث فاطمه زهرا، سلام تو ای فرزند محمد مصطفی، سلام بر تو ای فرزند علی مرتضی، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سلام بر تو ای فرزند خدیجه کبری، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، و ای تنهای ستمدیده، گواهی میدهم که تو بپا داشتی نماز را، و زکات دادی، و امر به معروف کردی،

۲- و نهی از منکر نمودی، و خدا را اطاعت کردی تا مرگ تو را در رسید، خدا لعنت کند امتی که تو را کشتند، و لعنت، لعنت کند امتی را که به تو ستم کردند، و لعنت کند امتی را که این واقعه را شیدند، و به آن خشنود شدند، ای مولای من ای ابا عبد الله، گواه می گیرم خدا و فرشتگان و پیامبران و رسولانش را که مؤمن به شمایم، و به بازگشت تان یقین دارم، بر پایه قوانین دینم، و عواقب عملم، و بازگشتگاهم به جانب پروردگارم، پس درود خدا بر جانهای تان، و تن های تان و حاضران، و غایب تان، و ظاهر تان، و باطن تان، سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، و فرزند آقای پیشوایان، و فرزند پیشوای پرهیزکاران و فرزند پیشوای سپیدرویان به جانب بهشت های پر نعمت، و چگونه این چنین نباشی؟، در صورتی که تو درگاه هدایت و پیشوای تقوا، و دستاویز محکم خدا، و حجت بر اهل دنیا، و پنجم اصحاب کسایی دست رحمت غذایت داد، و از سینه ایمان شیر داده شدی، و در دامن اسلام پرورش یافتی، دل به فراق راضی نیست،

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ مَقْهُورًا وَأُضِيحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِكَ مُؤْتُورًا وَأُصْبِحَ كِتَابُ اللَّهِ بِفَقْدِكَ مَهْجُورًا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى خَدِّكَ وَأَيْبِكَ وَأُمِّكَ وَأَخِيكَ وَعَلَى الْأَئِمَّةِ مِنْ بَيْنِكَ وَعَلَى الْمُسْتَشْهِدِينَ مَعَكَ وَعَلَى الْمَلَائِكَةِ الْحَافِينَ بِقَبْرِكَ وَالشَّاهِدِينَ لِرُؤُوسِكَ الْمُؤْمِنِينَ بِالْقَبُولِ عَلَى دُعَاءِ شَيْعَتِكَ ، (١) وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَةُ وَجَلَّتِ الْمُصِيبَةُ بِكَ عَلَيْنَا وَعَلَى جَمِيعِ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ أُسَيْرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَهَيَّأَتْ لِقِتَالِكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَصِيدَتْ حَرَمَكَ وَ أَتَيْتْ مَشْهَدَكَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّانِ الَّذِي لَكَ عِنْدَهُ وَ بِالْمَحَلِّ الَّذِي لَكَ لَدَيْهِ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يُجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ بِمَنِّهِ وَ جُودِهِ وَ كَرَمِهِ. (٢)

آنگاه ضریح را ببوس، و بالای سر دو رکعت نماز، به هر سوره که بعد از سوره «حمد» خواستی بجا آور، و چون فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي صَلَّيْتُ وَ رَكَعْتُ وَ سَجَدْتُ لَكَ وَ خَدَّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لِأَنَّ الصَّلَاةَ وَ الرُّكُوعَ وَ السُّجُودَ لَا تَكُونُ إِلَّا لَكَ لِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أبلغهم عني أفضل التحيه و السلام و اردد علي منهم التحية و السلام اللهم و هاتان الركعتان هديته مني إلى مولاي و سيدي و إمامي الحسين بن علي عليهما السلام اللهم صل على محمد و آل محمد و تقبل ذلك مني و اجزني على ذلك أفضل

ص: ٦٨١

۱- و تردیدی در زنده بودن نمی باشد، درود خدا بر تو و بر پدران و فرزندان سلام بر تو ای به خاک افتاده اشک روان، و همدم مصیبت پیدریبی، خدا لعنت کند امتی را که حلال شمردند حرمت های تو را «و درباره تو پرده حرمت اسلام را دریدند» کشته شدی (درود خدا بر تو) به قهر، رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) به تو مظلوم گشت، و کتاب خدا به فقدانت مهجور شد، سلام بر تو و جد و پدر و مادر و برادر و امامان از فرزندان، و شهید شدگان به همراهت، و بر فرشتگان دربرگیرنده قبرت، و حاضران از زائران، آمین گوی برای قبولی دعای شیعیان،

۲- و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، پدر و مادرم به فدایت ای فرزند رسول خدا، پدر و مادرم فدایت ای ابا عبد الله، عزایت بزرگ شد، و عظیم گشت مصیبت، بر ما و همه اهل آسمانها و زمین، خدا لعنت کند امتی را که برای کشتن اسب ها را زین کرده، و درنه زدند و آماده شدند. ای مولایم ای ابا عبد الله، قصد حرمت کردم، و به زیارت گاهت آمدم، از خدا میخواهم به مقامی که برای تو نزد اوست، و جایگاهی که پیش او داری، بر محمد و خاندان محمد درود فرستد و مرا در دنیا و آخرت با شما قرار دهی، به منت و جود و کرمش.

أَمَلِي وَرَجَائِي فِيكَ وَفِي وَلِيِّكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

سپس به جانب پای مبارک حضرت امام حسین علیه السلام رفته و علی بن الحسین علیهما السلام را که قبرشان پایین پای ابی عبد الله است زیارت کن و در زیارت حضرتش بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْحُسَيْنِ
الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّهِيدُ ابْنَ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَظْلُومُ ابْنَ الْمَظْلُومِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ فَتَلَّتْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتِكَ
وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ سَمِعْتَ بِمَذَلِكِ فَرَضَيْتَ بِهِ [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَ لِيَّهُ لَقَدْ عَظَمْتَ الْمُصِيبَةَ وَ
جَلَّتِ الرَّزِيَّةُ بِكَ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ فَتَلَّتْكَ وَ أُبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. (۲)

بعد به جانب سایر شهدا رو کن و ایشان را به این صورت زیارت کن

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ أَحِبَّاءَهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَصْفِيَاءَ اللَّهِ وَ أَوْلِيَاءَهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ دِينِ اللَّهِ وَ أَنْصَارَ نَبِيِّهِ وَ أَنْصَارَ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنْصَارَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَنْصَارَ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ الْمَظْلُومِ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي طِبْتُمْ وَ طَابَتِ الْأَرْضُ الَّتِي فِيهَا دُفِنْتُمْ وَ فُرْتُمْ وَ
اللَّهُ فَوْزًا عَظِيمًا يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ مَعَكُمْ فِي الْجَنَانِ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسُنَ أَوْلِيَاكَ رَفِيقًا وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ
رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

آنگاه به جانب

ص: ۶۸۲

۱- خدایا برای تو نماز خواندم و رکوع و سجود بجا آوردم یگان ه ای و شریکی برایت نیست، به درستی که نماز و رکوع و سجود جز برای تو نیست، زیرا تویی خدا معبودی جز تو نیست. خدایا درود فرست بر محمد و خندان محمد، برترین تحیت و سلام را از جانب من به ایشان برسان و به سوی من برگردان از جانب آنان تحیت و سلام، خدایا این دو رکعت، هدیه ای است از سوی من به مولایم و آقا و امام حسین بن علی (درود بر ایشان)، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و آن را از من بپذیر، و بر آن نماز به من پاداش ده، به برترین آرزو و امیدم درباره تو و ولیات، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای فرزند فرستاده خدا، سلام بر تو ای فرزند پیامبر خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند حسین شهید، سلام بر تو ای شهید فرزند شهید، سلام بر تو ای ستم دیده، فرزند ستم دیده، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشتند، و بر تو ستم ورزیدند، و این واقعه را شنیدند و به آن خشنود شدند، سلام بر تو ای مولایم، سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی خدا، این مصیبت بزرگ شد بر ما و همه مؤمنان، و این عزا عظیم گشت، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشتند، به سوی خدا به جانب تو، از ایشان در دنیا و آخرت بیزاری میجویم.

۳- سلام بر شما ای اولیای خدا و عاشقانش، سلام بر شما ای برگزیدگان خدا و دوستانش، سلام بر شما ای یاران دین خدا، و یاران پیامبر خدا، و یاران امیر مؤمنان، و یاران فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای یاران ابی محمد حسن ولی

خیرخواه، سلام بر شما ای یاران ابی عبد الله حسین شهید مظلوم درود خدا بر همه آنان باد، پدر و مادرم فدایتان، پاک گشتید، و همچنین زمینی که در آن دفن هستید سوگند به خدا که به رستگاری رسیدید، رستگاری بزرگ، ای کاش من هم با شما بودم، و با شما در بهشت رستگار می شدم با شهیدان و شایستگان و چه خوب رفقای هستید، و سلام و برکات خدا بر شما باد.

سر امام حسین علیه السلام برگرد، و برای خود و اهل و عیال و برادران با ایمانت بسیار دعا کن.

سید ابن طاووس و شهید فرموده اند، سپس به مشهد جناب عباس رضی الله عنه برو، همین که به آنجا رسیدی، نزد قبر آن حضرت بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسِ ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلَامًا وَ
أَقْدَمِهِمْ إِيْمَانًا وَ أَقْوَمِهِمْ بِدِينِ اللَّهِ وَ أَحْوَطِهِمْ عَلَى الْإِسْلَامِ أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَخِيكَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُؤَاْسَى فَلَعَنَ اللَّهُ
أُمَّهُ فَتَلَّيْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ ظَلَمْتِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ اسْتَحَلَّتْ مِنْكَ الْمَخَارِمَ وَ انْتَهَكْتَ فِي قَتْلِكَ حُرْمَةَ الْإِسْلَامِ فَنِعْمَ الْأَخُ الصَّابِرُ
الْمُجَاهِدُ الْمُخَامِي النَّاصِرُ وَ الْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِيهِ الْمُجِيبُ إِلَى طَاعَةِ رَبِّهِ الرَّاعِبُ فِيمَا زَهَّدَ فِيهِ غَيْرُهُ مِنَ الثَّوَابِ الْجَزِيلِ وَ الشَّاءِ
الْجَمِيلِ وَ أَلْحَقَكَ اللَّهُ بِدَرَجَةِ آبَائِكَ فِي دَارِ النَّعِيمِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (۱)

پس خود را به قبر بیفکن، و بگو:

اللَّهُمَّ لِمَكَ تَعَرَّضْتُ وَ لَزِيَارِهِ أَوْلِيَايَكَ قَصِدْتُ رَعْبَةً فِي ثَوَابِكَ وَ رَحِيَاءَ لِمَغْفِرَتِكَ وَ جَزِيلَ إِحْسَانِكَ فَاسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَجْعَلَ رِزْقِي بِهِمْ دَارًا وَ عَيْشِي بِهِمْ قَارًا وَ زِيَارَتِي بِهِمْ مَقْبُولَةً وَ ذَنْبِي بِهِمْ مَغْفُورًا وَ أَقْلِبْنِي بِهِمْ مُفْلِحًا
مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا دُعَائِي بِأَفْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُورَاهِ وَ الْقَاصِدِينَ إِلَيْهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

پس ضریح را ببوس و نزد آن حضرت نماز زیارت بخوان و نیز آنچه خواسته باشی از دعا و قرآن و ذکر بجای آر و چون خواستی آن حضرت را

ص: ۶۸۳

۱- سلام بر تو ای ابا الفضل عباس فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، سلام بر تو ای فرزند نخستین مؤمن این امت، در قبول اسلام، و پیش ترین آنان در ایمان، و پابرجاترین شان در دین خدا، و مراقب ترینشان بر اسلام، گواهی میدهم که تو برای خدا و رسول خدا و برادرت خیرخواهی کردی، پس چه نیکو برادر همدردی بودی، خدا لعنت کند امتی را که تو را کشت و به تو ستم روا داشت، و حلال شمرد از تو حرمت ها را، و در کشتنت پرده حرمت اسلام را درید، پس چه نیکو برادر شکیب، مجاهد، پشتیبان، یاور، مدافع از برادرش بود، پاسخ دهنده به طاعت پروردگارش، مشتاق به آنچه دیگران بی رغبت به آن بودند، از پاداش برجسته، و ستایش زیبا، و خدا تو را در خانه نعمت جاودان به مقام پدران برساند، که خدا ستوده و بزرگوار است.

۲- خدایا من متعرض تو و زیارت اولیایت شدم، قصد کردم آن را از روی اشتیاق به ثوابت و امید به آمرزشت، و بسیاری احسانت از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی روزی ام را به حق ایشان سرشار، و خوشی ام را پابرجا و زیارتم را پذیرفته، و گناهم را آمرزیده، و به حق ایشان بازگردان مرا رستگار و موفق، در حال اجابت دعایم، به برترین صورتی که یکی از زائران حضرتش، و آهنگ کنندگان به سویش، باز میگردد، به مهربانی ات، ای مهربانترین مهربانان.

وداع کنی، آنچه را که پیش از این ذکر کردیم، در وداع آن حضرت بگو.

هفتم: زیارت عاشورا

بدانکه زیارت نقل شده برای روز عاشورا چند زیارت است، و ما در اینجا به ملاحظه اختصار تنها به ذکر دو زیارت اکتفا میکنیم و البته در باب دوّم در بیان اعمال روز عاشورا نیز زیارتی را نقل کردیم با مطالبی دیگر که مناسب این مقام است.

اما آن دو زیارت.

متن زیارت عاشورای معروفه

اول: زیارت عاشورای معروفه است: که از نزدیک و دور خوانده میشود، و شرح آن چنان که شیخ ابو جعفر طوسی در «مصباح» ذکر فرموده چنین است: محمّد ابن اسماعیل بن بزيع، از صالح بن عقبه، از پدرش، از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که حسین بن علی علیهما السلام را در روز دهم محرم نزد قبر آن حضرت زیارت کند تا آنکه گریان شود، خدا را در روز قیامت ملاقات کند، با ثوابی به اندازه ثواب دو هزار عمره، و دو هزار جهاد، که ثواب آن همانند ثواب کسی میباشد که در خدمت رسول خدا و ائمه طاهرین علیهم السلام جهاد کرده باشد.

راوی گفت: فدایت شوم چه ثوابی است، برای کسیکه در شهرهای دور از کربلا باشد، و برایش در مانند این روز رفتن به سوی قبر آن حضرت ممکن نباشد؟ فرمود: هر گاه چنین باشد به سوی صحرا بیرون رود، یا در خانه خود، بر بام بلندی بالا رود، و به سوی آن حضرت به سلام اشاره کند، و در نفرین کردن بر قاتلین آن حضرت بکوشد و پس از آن دو رکعت نماز بخواند.

و این کار را در اوایل روز، پیش از

ص: ۶۸۴

زوال آفتاب انجام دهد، پس بر امام حسین علیه السّلام زاری و گریه کند و کسانی را که در خانه اش هستند، هرگاه از ایشان تقیه نمیکند، به گریه کردن بر آن حضرت امر کند، و در خانه خود به اظهار جزع بر آن حضرت عزا بپا دارد و یکدیگر را به مصیبتشان به حسین علیه السّلام تعزیت گویند، و من بر خدا برای ایشان همه آن ثوابها را ضامنم، هرگاه این عمل را بیاورند.

گفتم: فدایت شوم این ثوابها را برای ایشان ضامن میشوی، و آنها را کفیل میگردی؟ فرمود: آری من ضامن و کفیل برای کسیکه این عمل را بجا آورد.

گفتم: یکدیگر را چگونه تعزیت گویند؟ فرمود: بگویند:

أَعْظَمَ اللَّهُ أُجُورَنَا وَأُجُورَكُمْ بِمُصَابِنَا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَجَعَلْنَا وَإِيَّاكُمْ مِنَ الطَّالِبِينَ بِنَارِهِ مَعَ وَلِيِّهِ الْإِمَامِ الْمَهْدِيِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. (۱)

و اگر بتوانی آن روز را به دنبال حاجتی بیرون نروی، بیرون نرو، زیرا روز نحسی است، که در آن حاجت مؤمن برآورده نمی شود، و اگر برآورده شود برای او مبارک نخواهد بود، و در آن خیر و رشدی نخواهد دید، و در آن روز هیچ کدام از شما برای منزلش، البته چیزی ذخیره نکند، چرا که هر که در آن روز چیزی ذخیره کند، در آن چیز برکت نخواهد دید، و برای او و اهلس که جهت آنها ذخیره کرده گویا همه را با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلّم انجام داده باشد و برای اوست مزد و پاداش مصیبت هر پیامبر و رسول و وصی و صدیق و شهیدی که مرده یا کشته شده باشد، از

ص: ۶۸۵

۱- خدای بزرگ فرماید اجرهایمان را به مصیبتمان بر حسین (درود بر او)، و ما و شما را از خواهندگان خون او همراه با ولی اش امام مهدی از خاندان محمد (درود بر ایشان) قرار دهد.

زمانی که حق تعالی خلق فرموده دنیا را تا زمانی که قیامت بر پا شود.

صالح بن عقبه و سیف بن عمیری گفته اند: علقمه بن محمد حصرمی گفت: به حضرت باقر علیه السلام گفتم: به من دعایی تعلیم فرما که آن در این روز بخوانم هرگاه آن جناب را از نزدیک زیارت کنم، و دعایی که آن را بخوانم هرگاه او را از نزدیک زیارت ننمایم و بخواهم به سلام به جانب او از شهرهای دور از خانه ام اشاره کنم.

به من فرمود: ای علقمه هرگاه آن دو رکعت نماز را بجای آوردی به سوی آنحضرت به سلام اشاره کن و در وقت اشاره به آنحضرت پس از گفتن تکبیر این کلام را بگو: [زیارتی که چند سطر بعد ذکر میشود] به درستی که هرگاه این کلام را گفتی، دعا کرده ای به آن چیزی که دعا میکنند، به آن زائران آنحضرت از ملائکه و خدا برای تو صد هزار هزار درجه بنویسد و همانند کسی باشی که با امام حسین علیه السلام شهید شده باشد تا مشارکت کنی با ایشان در درجاتشان و شناخته نشوی مگر در زمره شهیدانی که با آنحضرت شهید شده اند و برای تو نوشته شود و زیارت هر پیامبر و رسولی و پاداش زیارت هر که زیارت کرده امام حسین علیه السلام را از روزی که شهید شده، سلام خدا بر آن حضرت و اهل بیتش باد، میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ وَ ابْنَ خَيْرَتِهِ) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ ابْنَ سَيِّدِ

الْوَصِيَّةَ بَيْنَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ وَ الْوَيْتَرَ الْمَوْتُورَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ الْأَزْوَاحَ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ عَلَيْكُمْ مِنِّي جَمِيعًا سِلَامَ اللَّهِ أَبَدًا مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (۱) لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّةُ وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتِ الْمُصِيبَةُ بِكَ (بِكُمْ) عَلَيْنَا وَ عَلَيَّ جَمِيعَ أَهْلِ الْأَسِيْلَامِ وَ جَلَّتْ وَ عَظُمَتِ مُصِيبَتُكَ فِي السَّمَاوَاتِ عَلَيَّ جَمِيعَ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ فَلَعِنَ اللَّهُ أُمَّهُ أَسَسِيَّتْ أَسِيَّاسَ الظُّلْمِ وَ الْحِوْرَ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْعَيْتِ وَ لَعِنَ اللَّهُ أُمَّهُ دَفَعْتُكُمْ عَن مَقَامِكُمْ وَ أَزَالْتُكُمْ عَن مَرَاتِبِكُمْ الَّتِي رَتَّبْتُكُمْ اللَّهُ فِيهَا وَ لَعِنَ اللَّهُ أُمَّهُ قَتَلْتُكُمْ (۲) وَ لَعِنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمْكِينِ مِنْ قِتَالِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ (مِنْ) أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَوْلِيَائِهِمْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَلَّمْتُ لِمَنْ سَأَلْتُمْ وَ حَزْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ لَعِنَ اللَّهُ آلَ زِيَادٍ وَ آلَ مَرْوَانَ وَ لَعِنَ اللَّهُ بَنِي أُمِّيَّةَ قَاطِبَةً وَ لَعِنَ اللَّهُ ابْنَ مَرْجَانَةَ وَ لَعِنَ اللَّهُ عَمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ لَعِنَ اللَّهُ شِمْرًا (شِمْرًا) ، (۳) وَ لَعِنَ اللَّهُ أُمَّهُ أَشِيرَجَتْ وَ أَلْجَمَتْ وَ تَنَقَّبَتْ لِقِتَالِكَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي لَقَدْ عَظُمَ مُصِيبِي بِحِكِّكَ فَاسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ مَقَامِيكَ وَ أَكْرَمَنِي (بِحِكِّكَ) أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ شَارِكٍ مَعَ إِمَامٍ مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهًا بِالْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِلَى فَاطِمَةَ وَ إِلَى الْحَسَنِ وَ إِلَيْكَ بِمُؤَالَاتِكَ وَ بِالْبِرَاءَةِ (۴) مِمَّنْ أَسَسَ أَسَاسَ ذَلِكَ وَ بَنَى

ص: ۶۸۷

- ۱- سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، و فرزند سرور جانشیان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای خون خدا، و فرزند خون خدا و ای تنهای مظلوم، سلام بر تو و جانهای که به در گاهت فرود آمدند، از جانب من بر همگی شما سلام خدا برای همیشه، تا هستم و تا شب و روز باقی است،
- ۲- ای ابا عبد الله، هر آینه عزایت بزرگ و سنگین شد، و مصیبت تو بر ما و بر همه اهل اسلام بس بزرگ گشت، و سنگین و بزرگ شد مصیبت در آسمانها بر همه اهل آسمان، خدا لعنت کند امتی را که بنای ستم و بیداد را بر شما اهل بیت بنیان نهادند، و خدا لعنت کند قومی را که شما را از مقامتان دور کرد، و از مرتبه هایتان برکنار نمود، مرتبه هایی که خدا شما را در آنها جای داد و خدا لعنت کند امتی را که شما را کشتند،
- ۳- و خدا لعنت کند آنان را که امکان و توان جنگ با شما را برای ایشان تدارک دیدند من بیزاری میجویم به سوی خدا و به جانب شما از ایشان و از شیعیان و پیروان و دوستانشان، ای ابا عبد الله من در صلح ما کسیکه با شما صلح کرد، و در جنگ با کسیکه با شما جنگید تا روز قیامت، و خدا لعنت کند خاندان زیاد و خاندان مروان را و خدا همه بنی امیه را لعنت کند، و لعنت کند پسر مرجانه و عمر بن سعد و شمر را،
- ۴- و لعنت کند امتی را که مرکب ها را زین کردند و لگام زدند و جنگ با تو را دنبال کردند، پدر و مادرم به فدایت همانا مصیبت بر من سنگین شد، از خدا که مقامت را گرامی داشت، و مرا به وسیله تو کرامت بخشید، درخواست میکنم، که خون خواهی تو را همراه پیشوای یاری شده از اهل بیت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) روزی من کند، خدایا به حق حسین مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند قرار ده، ای ابا عبد الله من به خدا و رسولش و امیر مؤمنان، و فاطمه و حسن تقرب میجویم، به دوستی تو و به بیزاری.

عَلَيْهِ بُيُوتُهُ وَ جَزَى فِي ظُلْمِهِ وَ جَوْرِهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَشْيَاعِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ إِلَيْكُمْ بِمُؤَالَاتِكُمْ وَ مُؤَالَاهِ وَلِيَّكُمْ وَ بِإِلْبَرَاءِهِ مِنْ أَعْيَادِكُمْ وَ النَّاصِبِينَ لَكُمْ الْحَرْبَ وَ بِإِلْبَرَاءِهِ مِنْ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ إِنِّي سَلَّمْتُ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبَ لِمَنْ حَارَبَكُمْ (۱) وَ وَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاكُمْ وَ عِدْوٌ لِمَنْ عَادَاكُمْ فَاسْأَلِ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِكُمْ وَ مَعْرِفَةِ أَوْلِيَائِكُمْ وَ رَزَقَنِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَعْيَادِكُمْ أَنْ يَجْعَلَني مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أَنْ يُبَيِّنَ لِي عِنْدَكُمْ قَدَمَ صِدْقٍ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُبَلِّغَنِي الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِي (ثَارُكُمْ) مَعَ إِمَامٍ هُدَى (مُهْدِيٍّ) ظَاهِرٍ نَاطِقٍ بِالْحَقِّ مِنْكُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِحَقِّكُمْ (۲) بِالشَّانِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَهُ أَنْ يُعْطِيَنِي بِمُصَابِي بِكُمْ أَفْضَلَ مَا يُعْطِي مُصَابًا بِمُصَبِّئِهِ مُصِيبَهُ مَا أَعْظَمَهَا وَ أَعْظَمَ رَزِيَّتَهَا فِي الْإِسْلَامِ وَ فِي جَمِيعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ (الْأَرْضِيَيْنِ) اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي مَقَامِي هَذَا مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صِلَوَاتُ وَ رَحْمَةُ وَ مَغْفِرَةُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَمَاتِي مَمَاتِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۳)

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ تَبَرَّكَتْ بِهِ (فِيهِ) بُنُو أُمَّيَّةَ وَ ابْنُ آكَلِهِ الْأَكْبَادِ اللَّعِينُ ابْنُ اللَّعِينِ عَلِيٌّ (لِسَانِكَ) وَ لِسَانِ نَبِيِّكَ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) فِي كُلِّ مَوْطِنٍ وَ مَوْقِفٍ وَقَفَ فِيهِ نَبِيِّكَ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ) اللَّهُمَّ الْعَنْ أَبَا سَفِيَّانَ وَ مَعَاوِيَةَ وَ يَزِيدَ بْنَ مَعَاوِيَةَ عَلَيْهِمْ مِنْكَ اللَّعْنَةُ أَيْدِ الْأَبْدِينَ وَ هَذَا يَوْمٌ فَرَحْتُ بِهِ آلُ زِيَادٍ وَ آلُ مَرْوَانَ بِقَتْلِهِمُ الْحُسَيْنِ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) . (۴) اللَّهُمَّ فَضَاعِفْ عَلَيْهِمُ اللَّعْنَ مِنْكَ وَ الْعَذَابَ (الْأَلِيمَ) اللَّهُمَّ إِنِّي

ص: ۶۸۸

۱- از کسیکه پایه گذاری کرد اساس این واقعه را، و بنا نهاد بر آن بنیانش را، و روان شد در ستم و بیدادش بر شما، و شیعیان شما، از ایشان به سوی خدا و شما بیزارم و به خدا تقرب میجویم، و پس از آن به شما نیز با دوستی نسبت به شما و دوستی نسبت به دوستان شما، و به بیزاری از دشمنانتان شما، و به بیزاری از دشمنانتان، و برپاکنندگان جنگ با شما، و به بیزاری از شیعیان و پیروان آنها، من در صلح با کسیکه با شما صلح کرد، و در جنگ با کسیکه با شما جنگید،

۲- و دوستم با کسیکه شما را دوست داشت، و دشمنم با کسیکه شما را دشمن داشت، پس درخواست میکنم از خدا که مرا به معرفت و دوستان شما گرامی داشت و بیزاری از دشمنان شما را نصیب من کرد، اینکه مرا در دنیا و آخرت با شما قرار دهد، و جایگاهم را نزد شما استوار بدارد، و از او میخواهم که مرا برساند به مقام ستوده ای که برای شما نزد خداست و روزی کند خون خواهی ام را به همراه امام هدایت گر آشکار و گویای به حق از خاندان شما، و از خدا درخواست میکنم به حق شما،

۳- و شأنی که برای شما نزد اوست، که عطا کند به من به خاطر مصیبت زدگی ام به شما برترین چیزی را که عطا کند به مصیبت زده ای به خاطر مصیبتش، چه مصیبتی بزرگ است آن مصیبت، و چه عظیم است آن عزا در اسلام، و در همه آسمانها و زمین. خدایا در این جایگاه مرا از کسانی قرار ده، که از جانب تو به آنان درود و رحمت و آمرزش میرسد خدایا حیاتم را حیات [آمیخته به عشق] محمد و خاندان محمد، و مرگم را مرگ [در حال شیفستگی به] محمد و خاندان محمد قرار دهد.

۴- خدایا این روز روزی است که به آن تبرک جستند بنی امیه، و فرزند جگرخوار، آن لعنت شده فرزند لعنت شده بر زبان تو و زبان پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) در هر کجا و هر موقفی که پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) در آن ایستاد. خدایا لعنت کن ابا سفیان، و معاویه و یزید فرزند معاویه را، که از جانب تو بر آنان لعنت باد به جاودانگی جاودانها، و امروز روزی است که خوشحال شدند به این روز خاندان زیاد و خاندان مردان، بخاطر کشتن حضرت امام حسین را (درود

أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي مَوْفِي هَذَا وَ أَيَّامِ حَيَاتِي بِالْبَرَاءَةِ مِنْهُمْ وَ اللَّعْنَةِ عَلَيْهِمْ وَ بِالْمُؤَالَاهِ لِنَبِيِّكَ وَ آلِ نَبِيِّكَ (عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) (۱)

سپس صد مرتبه میگوی

اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ آخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلَى ذَلِكَ اللَّهُمَّ الْعَنْ الْعِصَابَةَ الَّتِي (الَّذِينَ) جَاهَدَتِ الْحُسَيْنَ وَ شَاعَتِ وَ بَايَعَتْ وَ تَابَعَتْ (تَابَعَتْ) عَلَى قَتْلِهِ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ جَمِيعاً

بعد صد مرتبه میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفِنَائِكَ عَلَيْكَ مِنْ سِلَاحِ اللَّهِ أَبَدًا مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ لِيَارَتِكُمْ (لِيَارَتِكَ) السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ وَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (وَ عَلَى أَوْلَادِ الْحُسَيْنِ) وَ عَلَى أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ (۲)

آنگاه می گوئی

اللَّهُمَّ خُصَّ أَنْتَ أَوَّلَ ظَالِمٍ بِاللَّعْنِ مِنْي وَ ابْتِدَأُ بِهِ أَوَّلًا ثُمَّ (الْعَنْ) الثَّانِي وَ الثَّلَاثِ وَ الرَّابِعِ اللَّهُمَّ الْعَنْ يَزِيدَ خَامِساً وَ الْعَنْ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ وَ ابْنَ مَرْجَانَةَ وَ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَ شَمْرًا وَ آلَ أَبِي سُفْيَانَ وَ آلَ زِيَادٍ وَ آلَ مَرْوَانَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (۳)

سپس به سجده می روی و می گوئی:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاكِرِينَ لَكَ عَلَى مُصَابِهِمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَظِيمِ رَزِيَّتِي اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَفَاعَةَ الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ وَ تَبَّتْ لِي قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَكَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَ أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ الَّذِينَ بَدَلُوا مُهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۴)

دعای صفوان معروف به دعای علقمه

علقمه گفت: حضرت باقر علیه السلام فرمود: اگر بتوانی آن حضرت را هر روز به این زیارت در خانه خود زیارت کنی زیارت کن، که تمام این ثوابها برای تو خواهد بود.

محمد

ص: ۶۸۹

- ۱- خدایا پس لعنت و شکنجه ات را بر آنان دوچندان کن، خدای من در این روز و در این جایگاه و همه روزهای زندگی ام به تو تقرّب می جویم، به بیزاری ام از اینان و لعنت بر ایشان، و به دوستی پیامبر و خاندان پیامبر (درود بر او و ایشان)
- ۲- خدا لعنت کن نخستین ستمکاری را که به حق محمد و خاندان محمد ستم کرد، و آخرین کسی را که در این ستم از او

پیروی نمود. خدایا لعنت کن جمعیتی را که با حسین کردند، و همراهی نمودند و پیمان بستند، و پیروی کردند بر کشتن آن حضرت، خدایا همه آنان را لعنت کن، بعد صد مرتبه میگوی: سلام بر تو ای ابا عبد الله، و بر جان هایی که به درگاہت فرود آمدند، از جانب من سلام خدا بر تو باد همیشه تا هستم و تا شب و روز باقی است و خدا زیارت شما آخرین زیارت از سوی من قرار ندهد، سلام بر حسین و بر علی بن الحسین و فرزندان حسین، و یاران حسین.

۳- آنگاه میگوی: خدایا اختصاص ده، اولین ستمکار را از جانب من به لعنت، و آغاز کن به آن لعنت اولین را، سپس دومین و سومین و چهارمین را، خدایا یزید پنجم آنان را لعنت کن، و لعنت کن عیید الله بن زیاد و پسر مرجانه و عمر بن سعد و شمر و خاندان ابو سفیان خاندان زیاد و خاندان مروان را تا روز قیامت.

۴- خدایا سپاس تو را سپاس شکر گزاران بر مصیبت زدگی آنان، خدای را سپاس بر بزرگی عزایم، خدایا شفاعت حسین را در روز ورود [به قیامت] نصیب کن، و ثابت بدار قدم صدق مرا نزد خود به همراه حسین و یاران حسین، آنان که جانشان را در دفاع از حسین (درود بر او) بخشیدند.

بن خالد طیالسی از سیف بن عمیره روایت کرده: با صفوان بن مهران و جمعی دیگر از اصحاب خودمان به سوی نجف بیرون رفتیم پس از خروج حضرت صادق علیه السّلام از حیره به جانب مدینه زمانیکه از زیارت امیر مؤمنان فارغ شدیم، صفوان صورت خود را به جانب مشهد ابا عبد الله گردانید، آنگاه به ما گفت: از نزد سر مقدّس امیر مؤمنان، حسین علیه السّلام را زیارت کنید، که از اینجا امام صادق علیه السّلام ایما و اشاره کرد، به سلام بر آن حضرت و من در آن وقت خدمت آن حضرت بودم.

سیف گفت: صفوان همان زیارتی را خواند، که علقمه بن محمّد حضرمی از امام باقر علیه السّلام در روز عاشورا روایت کرده بود، سپس دو رکعت نماز نزد سر امیر مؤمنان علیه السّلام بجا آورد، و پس از آن نماز، امیر مؤمنان علیه السّلام را وداع کرد و اشاره کرد به جانب قبر امام حسین علیه السّلام در حالیکه روی خود را به جانب او کرده بود و پس از زیارت او وداع گفت، و از جمله دعاهایی که بعد از نماز خواندن این بود:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ يَا كَاشِفَ كُرْبِ الْمَكْرُوبِينَ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ يَا صَاحِبَ الْمُسْتَضْرِحِينَ [وَأَيُّ مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ] [وَأَيُّ مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ] [وَأَيُّ مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى وَبِالْأُفُقِ الْمُبِينِ] [وَأَيُّ مَنْ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى] [وَأَيُّ مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ] [وَأَيُّ مَنْ لَا يُخْفِي عَلَيْهِ خَافِيَةٌ يَا مَنْ

لا- تَشْتَبِهْ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ [و] يَا مَنْ لَا تُغْلَطُهُ [تُغْلِظُهُ] الْحَاجَاتُ [و] يَا مَنْ لَا يُبْرِمُهُ إِلَّا الْحَاحُ الْمَلْحِينُ يَا مُدْرِكَ كُلِّ فَوْتٍ [و] يَا جَامِعَ كُلِّ شَمَلٍ [و] يَا بَارِيَّ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَا مَنْ هُوَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ يَا قَاضِيَ الْحَاجَاتِ يَا مُنْفَسَ الْكُرْبَاتِ يَا مُعْطِيَ السُّؤْلَاتِ يَا وَلِيَّ الرَّغْبَاتِ، (۱) يَا كَافِيَ الْمُهْمَاتِ يَا مَنْ يَكْفِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَعَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَبِحَقِّ فَاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَبِحَقِّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ فَإِنِّي بِهِمْ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ فِي مَقَامِي هَذَا وَبِهِمْ أَتَوَسَّلُ وَبِهِمْ أَتَشْفَعُ إِلَيْكَ وَبِحَقِّهِمْ أَسْأَلُكَ وَأُقْسِمُ وَأَعْزِمُ عَلَيْكَ وَبِالشَّانِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ وَبِالْقَدْرِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ وَالَّذِي فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ وَبِاسْمِكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَهُمْ وَبِهِ خَصَّصْتَهُمْ دُونَ الْعَالَمِينَ وَبِهِ أَبْنَتُهُمْ وَأَبْنَتْ فَضْلَهُمْ مِنْ فَضْلِ الْعَالَمِينَ حَتَّى فِاقَ فَضْلَهُمْ فَضْلَ الْعَالَمِينَ جَمِيعًا أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدِي وَعَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَكْشِفَ عَنِّي غَمِّي وَهَمِّي وَكَرْبِي وَتَكْفِينِي الْمُهْمَمَّ مِنْ أُمُورِي وَتَقْضِيَ عَنِّي دِينِي وَتُجِيرَنِي مِنَ الْفَقْرِ وَتُجِيرَنِي مِنَ الْفَسَاقَةِ وَتُغَيِّنِي عَنِ الْمَسْئِ إِلَى الْمَخْلُوقِينَ، (۲) وَتَكْفِينِي هَمَّ مَنْ أَخَافُ هَمَّهُ وَعُسْرَ مَنْ أَخَافُ عُسْرَهُ وَحُزُونَ مَنْ أَخَافُ حُزُونَتَهُ وَشَرَّ مَنْ [مَا] أَخَافُ شَرَّهُ وَمَكْرَ مَنْ أَخَافُ مَكْرَهُ وَبَغْيَ مَنْ أَخَافُ بَغْيَهُ وَجُورَ مَنْ أَخَافُ جُورَهُ وَسُلْطَانَ مَنْ أَخَافُ سُلْطَانَهُ وَكَيْدَ مَنْ أَخَافُ كَيْدَهُ وَمَقْدَرَةَ مَنْ أَخَافُ [بِلاء] مَقْدَرَتَهُ عَلَيَّ وَتَرُدَّ عَنِّي كَيْدَ الْكَيْدِ وَمَكْرَ

ص: ۶۹۱

۱- ای خدا، ای خدا، ای پاسخ دهنده خواسته بیچارگان، ای برطرف کننده اندوه اندوه گینان، ای فریادرس داخواهان، ای دادرس دادجویان، ای آن که به من از رگ گردن نزدیک تر است، ای آن که میان شخص و دلش پرده میشود، ای آن که بر دیدگاه برتر است، و بر سپهبد روش، ای آن که بخشنده و مهربان است، و بر حکومت کشور هستی استیلا- دارد، ای آن که خیانت چشم ها، و آنچه را سینه ها پنهان کنند می داند، ای آن که هیچ پوشیده ای بر او مخفی نیست، ای آن که صداها بر او مشتبه نشود، ای آن که نیازمندی ها، او را به اشتباه نیندازند ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد، ای دریابنده هر از دست رفته، ای گردآورنده هر پراکنده، ای آفریننده جان ها پس از مرگ، ای آن که هر روز در کاری است، ای برآورنده حاجات، ای بیرون آورنده غم ها از دل ها، ای بخشنده خواهش ها، ای سرپرست رغبتها،

۲- ای کفایت کننده امور مهم، ای آن که از هر چیز کفایت کند، و کفایت نکند از او چیزی در آسمان ها و زمین، از تو درخواست میکنم به حق محمد خاتم پیامبران، و علی امیر مؤمنان و به حق فاطمه دختر پیامبرت، و به حق حسین و حسین، من در این جایگاه به وسیله آنان به تو توجه میکنم و به ایشان متوسل می شوم، و به آنان به درگاہت شفاعت میخواهم، و به حق آنان از تو درخواست می کنم و سوگند میخورم و تو را سوگند میدهم و به شانی که برای آنان نزد توست، و به حق قدری که برای آنان پیش تو است، و به آنچه آنان را بر جهانیان برتری دادی، و به حق نامت که آن را نزد آنان قرار دادی، و از میان جهانیان، آنان را به آن نام اختصاص دادی، و به آن نام وجودشان و فضلشان را از فضل جهانیان آشکار نمودی، تا فضل آنان بر فضل همه جهانیان برتری گرفت، از تو میخواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و غم و نگرانی و گرفتاریم را برطرف کنی، و مرا از مهم امورم کفایت نمایی و قرضم را ادا کنی، و از تهیدستی و درماندگی پناهم دهی، و از درخواست نمودن از مخلوقات بینایم نمایی،

الْمَكْرَهُ اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي فَأَرِدُهُ وَ مَنْ كَادَنِي فَكَادُهُ وَ اضْرِبْ عَنِّي كَيْدَهُ وَ مَكْرَهُ وَ بَأْسَهُ وَ أَمَانِيَهُ وَ افْنَعُهُ عَنِّي كَيْفَ شِئْتَ وَ أَنِّي شِئْتُ اللَّهُمَّ اشْغَلْهُ عَنِّي بِفَقْرٍ لَا تَجْبِرُهُ وَ بِيَلَاءٍ لَا تَسْتُرُهُ وَ بِفَاقِهِ لَا تَسِيُدْهَا وَ بِسِقْمٍ لَا تَعْفِيهِ وَ ذُلٍّ لَا تُعْزُهُ وَ بِمَسِيئَةٍ لَا تَجْبِرُهَا اللَّهُمَّ اضْرِبْ بِالذُّلِّ نَضْبَ عَيْنِيهِ وَ أَدْخِلْ عَلَيْهِ الْفَقْرَ فِي مَنْزِلِيهِ، (۱) وَ الْعِلَّةَ وَ السُّقْمَ فِي يَدِيهِ حَتَّى تَشْغَلَهُ عَنِّي بِشُغْلٍ شَاغِلٍ لَا فَرَاغَ لَهُ وَ أَنْسِهِ ذِكْرِي كَمَا أَنَسِيَّتَهُ ذِكْرَكَ وَ خُذْ عَنِّي بِسَمْعِهِ وَ بَصَرِهِ وَ لِسَانِهِ وَ يَدِيهِ وَ رِجْلِيهِ وَ قَلْبِيهِ وَ جَمِيعِ جَوَارِحِيهِ وَ أَدْخِلْ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ ذَلِكَ السُّقْمَ وَ لَا تَشْفِهِ حَتَّى تَجْعَلَ ذَلِكَ لَهُ شُغْلًا شَاغِلًا بِهِ عَنِّي وَ عَن ذِكْرِي وَ اكْفِنِي يَا كَافِي مَا لَا يَكْفِي سِوَاكَ فَإِنَّكَ الْكَافِي لَا- كَافِي سِوَاكَ وَ مُفْرَجٌ لَا- مُفْرَجٌ سِوَاكَ وَ مُغِيثٌ لَا- مُغِيثٌ سِوَاكَ وَ حَيَارٌ لَا- حَيَارٌ سِوَاكَ خَابَ مَنْ كَانَ جَارُهُ سِوَاكَ وَ مُغِيثُهُ سِوَاكَ وَ مُفْرَعُهُ إِلَى سِوَاكَ وَ مَهْرَبُهُ [إِلَى سِوَاكَ] وَ مَلَجٌ وَهُوَ إِلَى غَيْرِكَ [سِوَاكَ] وَ مَنْجَاهٌ مِنْ مَخْلُوقٍ غَيْرِكَ فَأَنْتَ ثَقَاتِي وَ رَحِيئِي وَ مُفْرَعِي وَ مَهْرَبِي وَ مَلَجِي وَ مَنْجَائِي، (۲) فَبِكَ أَسْتَفْتِحُ وَ بِكَ أَسْتَنْجِحُ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ وَ أَتَوَسَّلُ وَ أَتَشْفَعُ فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ وَ إِلَيْكَ الْمُسْتَكِي وَ أَنْتَ الْمُسْتَعَانُ فَأَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُكْشِفَ عَنِّي عَمِّي وَ هَمِّي وَ كَرْبِي فِي مَقَامِي هَذَا

ص: ۶۹۲

۱- و از من کفایت کنی اندوه کسی را که از اندوهش میترسم، و دشواری کسی را که از دشواری هراس دارم، و ناهمواری کسی را که از ناهمواریش بیم دارم، و شر کسی که از شرش می ترسم، و فریب کسیکه از فریبش وحشت دارم، و تجاوز کسیکه از تجاوزش بیم دارم، و بی عدالتی کسیکه از بی عدالتی اش میترسم، و سلطه کسیکه از سلطه اش وحشت دارم، و نقشه کسیکه از نقشه اش بیم دارم، و قدرت کسی که از قدرتش به خود می ترسم، و از تو میخواهم که بد اندیشی بد اندیشان مکر مکاران را امن بگردانی خدایا هر که قصد من کرده قصدش کن، و هر که درباره من بداندیشی کرد، در حقش بداندیشی کن، و از من حيله و نیرنگ و نیرو و آرزویش را بازگردان، و او را از من بازدار هرگونه که خواهی، و هر کجا که خواهی، خدایا او را از من سرگرم کن به فقری که جبراننش نکنی، و به بلایی که نپوشانی اش، و به نیازی که سدش نکنی، و به دردی که عافیتش ندهی، و ذلتی که عزیزش نمایی، و مسکنتی که جبراننش نفرمایی. خدایا بزن خواری رادر برابر دو چشمش، و وارد کن تهیدستی را بر او در منزلش،

۲- و بیماری و درد را در بدنش، تا او را از من سرگرم کننده ای که فراغتی برایش نباشد، و یاد مرا از یادش ببر، همچنان که یاد خودت را از یادش بردی و نگاهدار از من گوش و چشم و زبان و دست و پا و قلب و همه اعضایش را، و در همه آنها بر او بیماری وارد کن، و شفایش مده، تا آن را قرار دهی برای او سرگرمی سرگرم کننده ای، از من و یاد من، و کفایت کن ای کفایت کننده، آنچه را که غیر تو کفایت نکند، به درستی که تویی کفایت کننده ای که کفایت کننده ای جز تو نیست، و گشاینده ای جز تو نیست، و پناه دهنده ای جز تو نیست نو مید گشت کسی که پناه دهنده اش جز تو، و فریادرسش جز تو، و پناه گاهش جز تو، و گریز گاهش جز تو، و ملجأش جز تو، و جای نجاتش از مخلوق غیر توست، پس تویی آرامش و امیدم، و پناهگاه و گریز گاهم و ملجأ و جای نجاتم،

كَمَا كَشَفْتَ عَنِّيكَ هَمَّهُ وَغَمَّهُ وَكَرْبَهُ وَكَفَيْتَهُ هَوْلَ عَيْدِوَهُ فَاكْشِفْ عَنِّي كَمَا كَشَفْتَ عَنْهُ وَفَرِّجْ عَنِّي كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ
 اَكْفِنِي كَمَا كَفَيْتَهُ [وَاصْبِرْ عَنِّي] هَوْلَ مَا أَخَافُ هَوْلَهُ وَ مَثُونَهُ مَا أَخَافُ مَثُونَتَهُ وَ هَمَّ مَا أَخَافُ هَمَّهُ بِلا مَثُونَةٍ عَلَيَّ نَفْسِي مِنْ
 ذَلِكَ وَ اصْبِرْ فَنِي بِقَضَاءِ حَوَائِجِي وَ كِفَايَةِ مَا أَهْمَنِي هَمُّهُ مِنْ أَمْرِ آخِرَتِي وَ دُنْيَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ [وَيَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ] عَلَيْكَ
 [عَلَيْكُمْ] مِنْ سِلَاحِ اللَّهِ أَيَّدَا [مَا بَقِيَتْ] وَ بَقَى اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ، (١) وَ لا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكُمَا وَ لا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنِي وَ
 بَيْنَكُمَا اللَّهُمَّ أَحْيِنِي حَيَاةَ مُحَمَّدٍ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ أُمَّتِي مَمَاتِهِمْ وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمْ وَ اخْشُرْنِي فِي زَمْرَتِهِمْ وَ لا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ طَرْفَهُ
 عَيْنٍ أَيَّدَا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَتَيْتُكُمَا زَائِرًا وَ مُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَ رَبِّكُمَا وَ مُتَوَجِّهًا إِلَيْهِ بِكَمَا وَ
 مُسْتَشْفِعًا [بِكُمَا] إِلَى اللَّهِ [تَعَالَى] فِي حَاجَتِي هَذِهِ فَاشْفَعَا لِي فَإِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ وَ الْجَاهِ الْوَجِيهَ وَ الْمَنْزِلَ الرَّفِيعَ وَ
 الْوَسِيلَةَ إِنِّي أَنْقَلِبُ عَنْكُمَا مُتَنَظِّرًا لِتَنْجُزِ الْحَاجَةِ وَ قَضَائِهَا وَ نَجَاحِهَا مِنَ اللَّهِ بِشَفَاعَتِكُمَا لِي إِلَى اللَّهِ فِي ذَلِكَ فَلَا أُخِيبُ وَ لا يَكُونُ
 مُنْقَلِبِي مُنْقَلِبًا خَائِبًا خَاسِرًا بَلْ يَكُونُ مُنْقَلِبِي مُنْقَلِبًا رَاجِحًا [رَاجِحًا] مُفْلِحًا مُنْجِحًا مُسْتَجَابًا بِقَضَاءِ جَمِيعِ حَوَائِجِي [الْحَوَائِجِ] وَ تَشْفَعَا
 لِي إِلَى اللَّهِ أَنْقَلِبْتُ عَلَى مَا شَاءَ اللَّهُ، (٢) وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مُفَوَّضًا أَمْرِي إِلَى اللَّهِ مُلْجِنًا ظَهْرِي إِلَى اللَّهِ مُتَوَكِّلًا عَلَى اللَّهِ
 وَ أَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ

ص: ٦٩٣

١- به تو گشایش میخواهم، و به تو رستگاری میجویم، و به محمد و خاندان محمد سوی تو رو میکنم، و متوسل میشوم، و شفاعت میخواهم، ای خدا، ای خدا، ای خدا، سپاس و شکر تو راست، شکایت تنها به سوی توست، و تویی که به یاری خواسته شده ای، از تو میخواهم ای خدا، ای خدا، ای خدا، به حق محمد و خاندان محمد، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و غم و نگرانی و اندوه شدید مرا در این حالت برطرف کنی، همچنان که از پیامبرت نگرانی و غم و اندوه را برطرف نمودی، و او را از هراس دشمنش کفایت کردی از من برطرف کن همچنان که از او برطرف نمودی، و از من بگشای همچنان که از او گشودی، و مرا کفایت کن همچنان که او را کفایت کردی از من برگردان هراس آنچه را که از هراسش می ترسم، و هزینه آنچه را که از هزینه اش میترسم، و نگرانی آنچه را که از نگرانی اش بیم دارم، بدون هیچ زحمتی از این بابت بر هستی ام، و مرا بازگردان به برآوردن حاجاتم، و کفایت آنچه مرا نگران کرده، نگرانی اش از کار آخرت و دنیا، ای امیر مومنان و ای ابا عبد الله، بر شما از جانب من سلام خدا همیشه تا هستم و تا شب و روز هست،

٢- و خدا این زیارت را آخرین بار از زیارت شما قرار ندهد، و بین من و شما جدایی نیندازد، خدایا زنده بدار مرا چون زندگی محمد و فرزندان او، و بمیران مرا چون مرگ آنان، و جانم را بگیر بر آیین ایشان، و محشور کن مرا در زمره آنان، و بین من و ایشان هیچگاه جدایی مینداز، حتی به اندازه چشم برهم زدنی در دنیا و آخرت. ای امیر مؤمنان، و ای ابا عبد الله، به خاطر زیارتتان به جانب شما آمدم، و به خدای پروردگارم و پروردگارتان متوسلیم، و به وسیله شما متوجه به سوی اویم، و به پیشگاه خدا به وسیله شما درباره این حاجتم خواستار شفاعتم، پس شما برای من شفاعت کنید، که برای شما نزد خدا مقام ستوده و منزلتی آبرومند و جایگاهی بلند و وسیله است، من از نزد شما باز میگردم، درحالیکه چشم به راه تحقق حاجت، و برآمدن و به انجام رسیدنش، از جانب خدا، به شفاعت شما به درگاه خدا برای خدا برای خود درباره آن هستم، پس ناامید نگردم و نمیباشد بازگشت گاهم نومیدانه و زیان کارانه، بلکه بازگشت گاهم بازگشتم بر آنچه خدا خواست

وَكَفَى سَجْعَ اللَّهِ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ لِي وَرَاءَ اللَّهِ وَرَاءَكُمْ يَا سَادَتِي مُنْتَهَى مَا شَاءَ رَبِّي كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهُ وَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي إِلَيْكُمْ أَنْصِرْتُ يَا سَيِّدِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَمَوْلَايَ وَأَنْتَ [أَبْتُ] يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا سَيِّدِي [وَأَسْلَمِي عَلَيْكُمْ مَتَّصِلٌ مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، (۱) وَأَصِلْ ذَلِكَ إِلَيْكُمْ غَيْرَ [غَيْرَ] مَحْجُوبٍ عَنْكُمْ سَلَامِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَاسْأَلُهُ بِحَقِّكُمْ أَنْ يَشَاءَ ذَلِكَ وَيَفْعَلَ فَإِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ أَنْقَلَبْتُ يَا سَيِّدِي عَنْكُمْ تَائِبًا حَامِدًا لِلَّهِ شَاكِرًا رَاجِعًا لِلْبِجَابِهِ غَيْرَ آيِسٍ وَلَا قَانِطٍ آيِبًا عَائِدًا رَاجِعًا إِلَى زِيَارَتِكُمْ غَيْرَ رَاغِبٍ عَنْكُمْ وَلَا مِنْ [عَنْ] زِيَارَتِكُمْ بَلْ رَاجِعٌ عَائِدٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ يَا سَادَتِي رَغِبْتُ إِلَيْكُمْ وَإِلَى زِيَارَتِكُمْ بَعْدَ أَنْ زَهَدْتُ فِيكُمْ وَفِي زِيَارَتِكُمْ أَهْلَ الدُّنْيَا فَلَا خَيْرَ لِي إِلَّا مَا [مِمَّا] رَجَوْتُ وَمَا أَمَلْتُ فِي زِيَارَتِكُمْ إِنَّهُ قَرِيبٌ مُجِيبٌ

این سلام به شما رسنده است، نه اینکه سلامم از شما پوشیده باشد اگر خدا خواهد، و از او میخواهم به حق شما اینکه بخوهد آن را و انجام دهد، زیرا او ستوده و بزرگوار است، ای دو سرورم از نزد شما بازگشتم، در حال توبه و سپاس برای خدا، و شکر گذاری و امیدوار به اجابت، بدون یأس و ناامیدی، درحالیکه بازگردنده و بازگشت کننده و رجوع کننده به سوی زیارت شما، نه روگردان از شما، و نه از زیارتتان، بلکه رجوع کننده و بازگشت کننده ام اگر خدا

ص: ۶۹۴

۱- در جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، واگذار کننده ام، کارم را به خدا، با تکیه دادنم به خدا، در حال توکل بر خدا، و میگویم خدا مرا بس است و کافی است، میشوند خدا صدای کسی را که او را خواند، برای من و برای خدا و برای شما ای سرورانم سرحدی نیست، آنچه پروردگارم خواست شد، و آنچه نخواهد نمیشود، جنبش و نیرویی نیست جز به خدا شما را به خدا میسپارم، و خدا این زیارت را آخرین زیارت من از شما قرار ندهد، بازگشتم، ای آقای من ای امیر مؤمنان و مولای من، و تو ای ابا عبد الله ای سرور من و سلامم بر شما پیوسته باد، تا شب و روز پیوسته است،

بخواهد، و جنبش و نیرویی نیست جز بخدا، ای آقایانم به سوی شما و زیارتتان رغبت نمودم، پس از آنکه اهل دنیا نسبت به شما و زیارتتان بی رغبت شدند، خدا مرا از آنچه در زیارت شما امید و آرزو کردم ناامید نسازد به درستی که او نزدیک و پاسخ دهنده است.

خبر صفوان در فضیلت زیارت عاشورا

سیف بن عمیره میگوید: به صفوان گفتم: علقمه بن محمد، این دعا را برای ما از حضرت باقر علیه السلام روایت نکرد، بلکه همان زیارت را حدیث کرد.

صفوان گفت: با سید خودم امام صادق علیه السلام به این مکان وارد شدم، آن حضرت زیارت بجا آورد، مثل آنچه را که ما بجا آوردیم، و دعا کرد به این دعا هنگام وداع، پس از اینکه دو رکعت نماز بجا آورد، چنان که ما نماز بجا آوردیم و وداع کرد چنان که ما وداع کردیم.

آنگاه صفوان گفت: امام صادق علیه السلام به من فرمود: بر این زیارت مواظبت کن و این دعا را بخوان و به آن زیارت کن، به درستی که من بر خدا ضامنم، برای هر که زیارت کند به این زیارت و دعا کند به این دعا، از نزدیک یا دور، به اینکه زیارتش پذیرفته و سعیش پسندیده باشد و سلامش به آن حضرت برسد و آن سلام از آن جناب پوشیده نماند و حاجت او از جانب خدای تعالی روا شود، به هر مرتبه که خواهد برسد و او را ناامید باز نگرداند.

ای صفوان این زیارت را به این ضمان یافتم از پدرم و پدرم از پدرش علی بن الحسین علیهم السلام به همین ضمان و او از حسین

علیه السلام به همین ضمان و حسین علیه السلام از برادرش حسن علیه السلام به همین ضمان و حسن از پدرش امیر مؤمنان علیهما السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با همین ضمان و رسول خدا صلی الله علیه و آله از جبرائیل با همین ضمان و جبرائیل از خدای تعالی با همین ضمان.

به تحقیق خدای عزّ و جلّ به ذات مقدّس خود سوگند یاد کرده که هر که حسین علیه السلام را به این زیارت زیارت کند، از نزدیک یا دور، و دعا کند به این دعا، زیارت او را قبول میکنم و خواهش او را میپذیرم هر اندازه که باشد و خواسته اش را عنایت میکنم و از حضرت من با ناامیدی و خسارت باز نگردد و با خوشحالی بازش گردانم به برآوردن حاجت و رسیدن به بهشت و آزادی از دوزخ و شفاعت او را در حقّ هر کس که شفاعت کند میپذیرم، حضرت فرمود: جز دشمن ما اهل بیت که شفاعت در حق او قبول نشود.

حق تعالی به این واقعیت بر ذات اقدسش سوگند خورده و ما را گواه گرفته بر آنچه ملائکه ملکوت به آن گواهی دادند.

پس جبرائیل گفت: یا رسول الله خدا مرا بسوی تو فرستاده برای سرور و بشارت تو و شادی و بشارت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان از اولاد تو علیهم السلام تا روز قیامت مستمّر و پاینده باد شادمانی تو و علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان علیهم السلام و شیعه شما تا روز رستاخیز آنگاه صفوان گفت: امام صادق علیه السلام

به من فرمود: هرگاه برایت بسوی خدای عزّ و جلّ حاجتی روی داد، زیارت کن به این زیارت از هر مکانی که بودی و این دعا را بخوان و حاجتت را از پروردگار خود بخواه از جانب خدا برآورده میشود و خدا وعده خود را به رسول خود خلاف نخواهد فرمود، به جود و امتنانش و الحمد لله.

فوائد مداومت به زیارت عاشورا

مؤلف گوید: در کتاب «نجم الثاقب» در ذیل تشرف جناب حاج سید احمد رشتی به محضر امام عصر ارواحنا فداه در سفر حجّ و فرمایش آنحضرت به او که شما چرا عاشورا نمی خوانید، عاشورا، عاشورا، عاشورا، «دلیل بر فضیلت و آثار و فواید این زیارت است» و ما آن حکایت را ان شاء الله پس از زیارت جامعه کبیره نقل خواهیم کرد.

شیخ ما ثقه الاسلام نوری رحمه الله علیه فرموده: اما زیارت عاشورا، در فضل و مقام آن بس که از سنخ سایر زیارات نیست که به ظاهر از انشاء و املائی معصومی باشد، هر چند که از قلوب مطهره ایشان چیزی جز آنچه از عالم بالا به آن رسد بیرون نیاید بلکه از سنخ احادیث قدسیه است که به همین ترتیب از زیارت و لعن و سلام و دعا، از حضرت احدیت جلت عظمت به جبرائیل امین و از او به خاتم انبیا صلی الله علیه و آله و سلم رسیده و بنا بر تجربه، مداومت به آن در چهل روز یا کمتر در قضای حاجات و رسیدن به مقاصد و دفع دشمنان بی نظیر است اما از بهترین فواید آنکه از مواظبت و مداومت بر آن به دست آمده، فایده ای است که:

ثقه صالح متقی، حاج ملا حسین یزدی که از نیکان مجاور نجف اشرف است و پیوسته مشغول عبادت و زیارت از ثقه امین حاج محمد یزدی نقل کرد که در شهر یزد مرد فاضل صالحی بود که همواره اشتغال به اصلاح امر آخرت خود داشت و شبها در مقبره خارج یزد که در آن جماعتی از صالحان مدفونند و معروف به مزار است به سر میبرد و او را همسایه ای بود که از کودکی با هم بزرگ شده بودند و برای درس پیش یک معلم میرفتند، تا آنکه بزرگ شد و شغل عشاری [ده یک گرفتن به زور و به ناحق مأمور مالیات] پیش گرفت تا از دنیا رفت و در همان مقبره نزدیک محلی که آن مرد صالح بیتوته می کرد دفن کردند، پس از گذشتن کمتر از ماهی او را در خواب دید که در هیأت نیکویی است، به نزد او رفت و گفت: من آغاز و انجام و ظاهر و باطن کار تو را میدانم و میدانم از آنهایی نبود که نیکی در باطن ایشان احتمال رود و شغل تو جز عذاب را نمیطلبد، پس به کدام عمل به این مقام رسیدی؟ گفت: چنان است که گفتم، من از روز مردن در شدیدترین عذاب بودم، تا دیروز که زوجه اشرف حداد فوت شد، و او را در این مکان دفن کردند و اشاره کرد به موضعی که قریب صد ذرع از او دور بود و در شب وفات او، حضرت ابو عبد الله الحسین علیه السلام سه مرتبه او را زیارت کرد و در مرتبه سوم به

برداشته شدن عذاب این مقبره امر فرمود، پس حالت ما نیکو شد و در سعه و نعمت افتادیم، آن مرد صالح متحیرانه از خواب بیدار شد، درحالیکه حدّاد را نمیشناخت و محلّ او را نمیدانست، در بازار حدّادان از او پرسید، و او را یافت، از او پرسید: آیا برای تو همسری بود؟ گفت آری دیروز وفات کرد، و او را در فلان مکان (و همان موضع را اسم برد) دفن کردیم، پرسید: او به زیارت ابی عبد الله علیه السّلام رفته بود؟ گفت نه: گفت: ذکر مصائب او میکرد؟ گفت: نه، گفت مجلس عزاداری داشت؟ گفت: نه، حدّاد پرسید چه میجویی؟ خواب را نقل کرد، گفت آن زن به خواندن زیارت عاشورا مواظبت و مداومت داشت.

زیارت عاشورای غیر معروفه

دوم:

زیارت عاشورای غیر معروفه: این زیارت، با زیارت معروفه متداوله در اجر و ثواب هم سان است، و مشقّت گفتن صد مرتبه لعن، و صد مرتبه سلام را ندارد، و صورت آن که در کتاب «مزار قدیم» نقل شده، بدون ذکر شرح آن، چنین است: هرکس دوست دارد آن حضرت را از شهرهای دور یا نزدیک زیارت کند، غسل نماید و به صحرا یا بام خانه خود رود، آنگاه دو رکعت نماز بجا آورد، و در آن سوره «توحید» را بخواند، چون سلام داد، به سوی آن حضرت به سلام اشاره کند و به این سلام و اشاره و نیت، متوجّه شود به آن جهتی که ابو عبد الله الحسین علیه السّلام در آن است، یعنی رو به کربلای معلی کند، آنگاه با خشوع و استکانت بگوید:

السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ

ص: ۶۹۹

الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَابْنِ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ سَيِّدِهِ نَسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ وَابْنَ خَيْرَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَارَ اللَّهِ وَابْنَ نَارِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَثْرُ الْمَوْتُورُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْهَادِي الزَّكِيُّ وَ عَلَى أَرْوَاحِ حَلَّتْ بِفَنَائِكَ وَ أَقَامَتْ فِي جِوَارِكَ وَ وَفَدَتْ مَعَ زُورِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ مَنَى مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِكَ الرَّزِيَّةُ وَ جَلَّتْ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ فِي أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرْضِ مِنْ أَجْمَعِينَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ صِلَمَوَاتِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ وَ تَحِيَّاتِهِ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِ وَ عَلَى آبَائِكَ الطَّيِّبِينَ الْمُتَنَجِّبِينَ وَ عَلَى ذُرِّيَّاتِكُمُ الْهُدَاهِ الْمَهْدِيِّينَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ خَذَلْتِكَ وَ تَرَكْتَ نُصْرَتَكَ وَ مَعُونَتَكَ، (۱) وَ لَعِنَ اللَّهُ أُمَّهُ أَسَسَيْتَ أَسِيَّاسَ الظُّلْمِ لَكُمْ وَ مَهَّدْتَ الْجُورَ عَلَيْكُمْ وَ طَرَقْتَ إِلَى أَدْبَتِكُمْ وَ تَحْفِيكُمْ وَ حَارَتَ [وَ حَادَتْ] ذَلِكُكَ فِي دِيَارِكُمْ وَ أَشْيَاعِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَيْكُمْ يَا سَيِّدَاتِي وَ مِيوَالِي وَ أَيْمَتِي مِنْهُمْ وَ مِنْ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَنْبِيَائِهِمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ يَا مِيوَالِي مَقَامَكُمْ وَ شَرَّفَ مَنْزِلَتَكُمْ وَ شَأْنَكُمْ أَنْ يُكْرِمَنِي بِوَلَايَتِكُمْ وَ مَحَبَّتِكُمْ وَ الْإِيْتِمَامِ بِكُمْ وَ بِالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ الْبَرَّ الرَّحِيمَ أَنْ يَرْزُقَنِي مَوَدَّتِكُمْ وَ أَنْ يُوفِّقَنِي لِلطَّلَبِ بِشَارِكُمْ مَعَ الْإِمَامِ الْمُتَنْظَرِ الْهَادِي مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يَجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، (۲) وَ أَنْ يَبْلُغَنِي الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَ أَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِحَقِّكُمْ وَ بِالشَّأْنِ الَّذِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ يُعْطِيَنِي بِمُصَابِي بِكُمْ أَفْضَلَ مَا أُعْطِيَ مُصَابًا بِمُصِيبِهِ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ

ص: ۷۰۰

۱- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر او ای فرزند مژده دهنده و بیم دهنده، و فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای منتخب خدا و فرزند منتخبش، سلام بر تو ای خون خدا و فرزند خون خدا، سلام بر تو ای تنهای مظلوم، سلام بر تو ای پیشوای هدایت گر پاک، و بر جان هایی که به درگاهت فرود آمدند و در جوارت اقامت کردند، و وارد شدند همراه زیارت کنندگان، از سوی من سلام بر تو تا هستم، و تا شب و روز هست به راستی که مصیبت به تو بزرگ شد، و در میان مؤمنان و مسلمانان و همه اهل آسمانها و زمینها عظیم گشت، پس ما از خداییم و بسوی او باز میگردیم درودها و برکات و تحیات خدا بر تو ای ابا عبد الله الحسین، و بر پدران اک و نجیب، و بر نسل های راهنما و ره یافته شما، خدا لعنت کند امتی را که از یاری ات دریغ کردند و نصرت و کمک به تو را رها نمودند،

۲- و خدا لعنت کند امتی را که بنیان ستم بر شما را بنا نهادند و زمینه بی عدالتی بر شما را آماده کردند، و برای آزار و ظلم به شما، راه را باز کردند و این ظلم و جور را در شهرهای شما و شیعیان جاری ساختند، به سوی خدا و شما ای آقایان و سرپرستانم، بیزار شدم از اینان و شیعیان و پیروانشان، از خدا ای سرپرستانم، که گرامی داشت مقامتان را، و شرافت داد منزلت و شأنتان را، درخواست میکنم، که مرا به ولایت و اقتدای به شما و براءت از دشمنانتان گرامی بدارد، و از خدای نیکوکار مهربان میخواهم که دوستی شما را روزی من کند، و به طلب خونخواهی شما همراه امام مورد انتظار هدایت گر از خاندان محمد موفق نماید، و اینکه در دنیا و آخرت مرا با شما همراه کند،

رَاجِعُونَ يَا لَهَا مِنْ مُصِيبَةٍ مَا أَفْجَعَهَا وَ أَنْكَاهَا لِقُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي فِي مَقَامِي مِمَّنْ تَنَالُهُ مِنْكَ صِلَوَاتٌ وَ رَحْمَةٌ وَ مَغْفِرَةٌ وَ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَ جِبْهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ فَإِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صِلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ وَ إِنِّي أَتَوَسَّلُ وَ أَتَوَجَّهُ بِصِفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا . (١) اللَّهُمَّ فَصِّلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتِي مَمَاتَهُمْ وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ وَ هَذَا يَوْمٌ تَجَدَّدُ [تَجَدَّدُ] فِيهِ النُّقْمَةُ وَ تَنْزَلُ [تَنْزَلُ] [تَنْزَلُ] فِيهِ اللَّغْنَةُ عَلَى اللَّعِينِ يَزِيدَ وَ عَلِيٍّ آلِ يَزِيدَ وَ عَلِيٍّ آلِ زِيَادٍ وَ عَمَرَ بْنِ سَعْدٍ وَ الشُّمْرَ اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ وَ الْعَنْ مَنْ رَضِيَ بِقَوْلِهِمْ وَ فِعْلِهِمْ مِنْ أَوَّلٍ وَ آخِرٍ لَعْنَا كَثِيرًا وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِكَ وَ أَسْكَنْهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا وَ أَوْجِبْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيَّ كُلَّ مَنْ شَايَعَهُمْ وَ بَايَعَهُمْ وَ تَابَعَهُمْ وَ سَاعَدَهُمْ وَ رَضِيَ بِفِعْلِهِمْ وَ افْتِخَ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيَّ كُلَّ مَنْ رَضِيَ بِذَلِكَ لَعْنَاتِكَ الَّتِي لَعَنْتَ بِهَا كُلَّ ظَالِمٍ وَ كُلَّ غَاصِبٍ وَ كُلَّ جَاوِدٍ وَ كُلَّ كَافِرٍ وَ كُلَّ مُشْرِكٍ وَ كُلَّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ، (٢) وَ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِدٍ اللَّهُمَّ الْعَنْ يَزِيدَ وَ آلَ يَزِيدَ وَ بَنِي مَرْوَانَ جَمِيعًا اللَّهُمَّ وَ ضَعْفُ غَضَبِكَ وَ سَخَطِكَ وَ عَذَابِكَ وَ نِقْمَتِكَ عَلَيَّ أَوْلِ ظَالِمٍ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ وَ الْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ لَهُمْ

ص: ٧٠١

١- و به مقام پسندیده ای که برای شما نزد خداست برساند، و از خدای عز و جل درخواست میکنم، به حق شما، و به شانی که برای قرار داده، که عطا کند به من به خاطر مصیبت زدگی ام به شما، برترین چیزی را که به مصیبت زده ای به خاطر مصیبتش عطا کرد، و ما از خدایی و به سوی او باز می گردیم، و ای از مصیبتی که چه دردناک و سخت بود، برای دل های مؤمنان و مسلمانان، پس ما از خداییم و به سوی او باز میگردیم. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا در این حالت از انانی قرار ده که از جانب تو به آنها درودها و رحمت و آمرزش میرسد، و مرا در دنیا و آخرت در پیش خود آبرومند و از مقربان بدار، زیرا من به محمد و خاندان محمد (درود تو بر او و همه ایشان) به تو تقرّب میجویم. خدایا من متوسّل می شوم، به برگزیده از خلقت، و منتخب از آفریدگانت محمد و علی و پاکان از فرزندان آن دو بزرگوار.

٢- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و زندگی مرا زندگی (آمیخته به عشق) آنان و مردن مرا مردن (با شیفتگی به) آنان قرار ده، و در دنیا و آخرت بین من و آنان جدایی مینداز، که تو شنونده دعایی، خدایا امروز روزی است که انتقام در آن تازه میشود، و لعنت فرود میآید در آن بر لعنت شدگان یزید و خاندان یزید، و بر خاندان زیاد، و عمر بن سعد و شمر، خدایا آنان را لعنت کن، و لعنت کن کسی که به گفتار و کردارشان راضی شد، از آغاز تا پایان لعنتی بسیار، و آنان را در آتش سوزانت وارد کن، و در دوزخ جایشان ده، دوزخی که بد جایگاهی است، و دوزخ را واجب گردان بر آنان و هر که با آنان همکاری کرد، و با آنان هم پیمان شد، و به آنان مساعدت نمود، و به کردارشان راضی شد، و باز کن بر روی ایشان و بر آنان، و بر هر که به این حادثه راضی شد لعنت هایت را که به آن لعنت کردی هر ستمکار، و هر غاصب و هر منکر و هر کافر و هر مشرک و هر شیطان رانده شده را.

وَ اَنْتَقِمَ مِنْهُمْ اِنَّكَ ذُو نِعْمَةٍ مِنَ الْمُجْرِمِينَ اللَّهُمَّ وَالْعَنِ اَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ آلَ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَالْعَنِ اَرْوَاحَهُمْ وَ دِيَارَهُمْ وَ قُبُورَهُمْ وَالْعَنِ اللَّهُمَّ الْعِصَابَةَ الَّتِي نَازَلَتْ الْحُسَيْنَ ابْنَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ حَارَبْتَهُ وَ قَتَلْتَ اَصْحَابَهُ وَ اَنْصَارَهُ وَ اَعْوَانَهُ وَ اَوْلِيَاءَهُ وَ شَيْعَتَهُ وَ مُجْبِيَهُ وَ اَهْلَ بَيْتِهِ وَ ذُرِّيَّتَهُ وَالْعَنِ اللَّهُمَّ الَّذِينَ نَهَبُوا مَالَهُ وَ سَلَبُوا [وَ سَبَّوْا] حَرِيْمَهُ وَ لَمْ يَسْمَعُوا كَلَامَهُ وَ لَا مَقَالَهُ اللَّهُمَّ وَالْعَنِ كُلَّ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ فَرَضِي بِهِ مِنَ الْاَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ الْخَلَائِقِ اَجْمَعِينَ اِلَى يَوْمِ الدِّينِ. (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَيَّ مِنْ سَاعِدِكَ وَ عَاوَنِكَ وَ وَايَاكَ بِنَفْسِهِ وَ يَدَلَّ مُهْجَتَهُ فِي الدَّبِّ عَنْكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيَّ رُوحِكَ وَ عَلَيَّ اَرْوَاحِهِمْ وَ عَلَيَّ تُرْبَتِكَ وَ عَلَيَّ تُرْبَتِهِمْ اللَّهُمَّ لَقَّهِمْ رَحْمَةً وَ رِضْوَانًا وَ رُوحًا وَ رِيحَانًا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا اَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَا ابْنَ اَبْنِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ يَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدُ يَا ابْنَ الشَّهِيدِ اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي هَذَا الْوَقْتِ وَ كُلِّ وَقْتٍ تَحْيَاهُ وَ سَلَامًا، (۲) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْعَالَمِينَ وَ عَلَيَّ الْمُسْتَشْهِدِينَ مَعَكَ سَلَامًا مُتَّصِلًا مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ [بِالنَّهَارِ] السَّلَامُ عَلَيَّ الْحُسَيْنِ ابْنِ عَلِيٍّ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيَّ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيَّ الْعَبَّاسِ بْنِ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيَّ الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيَّ الشُّهَدَاءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَ عَقِيلِ السَّلَامُ عَلَيَّ كُلِّ مُسْتَشْهِدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ص: ۷۰۲

۱- و هر گردن کش لجبازی را، خدایا یزید و خاندانش و فرزندان مروان همه را لعنت کن. دوچندان کن غضب و خشم و عذاب و انتقامت را بر اول ستمگری که به اهل بیت پیامبرت ستم کرد، خدایا تمام ستم کنندگان بر آنها را لعنت کن، و از آنان انتقام بگیر، زیرا تو صاحب انتقام از تبهکاران هستی، خدایا و لعنت کن اولین ستمکاری را که به خاندان محمد ستم کرد، و لعنت کن ارواح و شهرها و گورهایشان را، و خدایا لعنت کن جمعیتی را که به کارزار با حسین فرزند دختر پیامبرت فرود آمدند، و با او جنگیدند، و یاران و یاوران و کمک کاران و دوستان و شیعیان و دوستداران اهل بیت و فرزندان را کشتند، و خدایا لعنت کن کسانی را که مالش را غارت کردند، و حریمش را ربودند، و سخن و گفتارش را نشنیدند، و خدایا لعنت کن هر که این حادثه به او رسید و به آن راضی شد از گذشتگان و آیندگان و همه خلائق تا روز قیامت

۲- سلام بر تو ای ابا عبد الله الحسین، و بر آنان که با تو همراهی کردند و یاریات نمودند، و با جانشان با تو به مواسات برخاستند، و جانشان را در دفاع از تو بخشیدند، سلام بر تو ای مولایم و بر آنان، و بر روح تو و بر ارواحشان، و بر خاک تو و بر خاکشان، خدایا رحمت و رضوان و راحت و ریحان به آنان عطا کن، سلام بر تو ای مولایم ای ابا عبد الله، ای فرزند خاتم پیامبران، و ای فرزند سرور جانشینان، و از فرزند سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای شهید، ای فرزند شهید. خدایا در این ساعت، و در این روز، و در این وقت، و هر وقت از جانب من تحیت و سلام به او برسان،

وَبَلَّغُهُمْ عَنِّي تَحِيَّهً وَ سَلَامًا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا فَاطِمَةَ يَا بِنْتَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، (١) وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي وَلَدِكَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَكَ الْعَزَاءَ فِي أَحْبَبِكَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى أَرْوَاحِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمُ الْعَزَاءَ فِي مَوْلَاهُمُ الْحُسَيْنِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الطَّالِبِينَ بِثَارِهِ مَعَ إِمَامٍ عَدْلٍ تُعِزُّ بِهِ الْإِسْلَامَ وَ أَهْلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (٢)

بعد به سجده رو و بگو:

اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمْدُ عَلَى جَمِيعِ مَا نَابَ [يَأْتِي] مِنْ خَطْبٍ وَ لِمَكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ أَمْرٍ وَ إِلَيْكَ الْمُسْتَكِي فِي عَظِيمِ الْمُهَمَّاتِ بِخَيْرَتِكَ وَ أَوْلِيَاتِكَ وَ ذَلِكَ لِمَا أُوجِبْتَ لَهُمْ مِنَ الْكِرَامَةِ وَ الْفَضْلِ الْكَثِيرِ اللَّهُمَّ فَضِّلْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ارْزُقْنِي شِفَاعَةَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْوُرُودِ وَ الْمَقَامِ الْمَشْهُودِ وَ الْحَوْضِ الْمَوْرُودِ [الْمَقَامِ الْمَشْهُودِ وَ الْحَوْضِ الْمَوْرُودِ] وَ اجْعَلْ لِي قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَكَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَ أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِينَ وَاسَوْهُ بَأَنْفُسِهِمْ وَ بَدَلُوا دُونَهُ مُهَجَّهُمْ وَ جَاهَدُوا مَعَهُ أَعْدَاءَكَ ائْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ وَ رَجَائِكَ وَ تَصَدِيقاً بِوَعْدِكَ وَ خَوْفاً مِنْ وَعِيدِكَ إِنَّكَ لَطِيفٌ لِمَا تَشَاءُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (٣)

هشتم: زیارت اربعین

هشتم: زیارت اربعین

اربعین

ص: ۷۰۳

۱- سلام بر تو ای فرزند سرور جهانیان، و بر کشته شدگان به همراه تو، سلامی پیوسته تا شب و روز پیوسته است، سلام بر حسین بن علی شهید، سلام بر علی بن حسین شهید، سلام بر عباس فرزند شهید امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان امیر مؤمنان، سلام بر شهیدان از فرزندان جعفر و عقیل سلام بر هر شهید گشته از مؤمنان. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به آنان از جانب من تحیت و سلام برسان. سلام بر تو ای رسول خدا، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدایا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو ای ابا الحسن ای امیر مؤمنان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند، سلام بر تو فاطمه دختر رسول پروردگار جهانیان،

۲- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت فرزندت حسین نیکو گرداند سلام بر تو ای ابا محمد ای حسن، و سلام و رحمت و برکات بر تو باد، خدا پاداشت را در مصیبت برادرت حسین نیکو گرداند، سلام بر ارواح مردان و زنان با ایمان زنده ها و مرده هایشان، سلام و رحمت خدا و برکات خدا بر آنان باد، خدا پاداشت را در مصیبت مولایشان حسین نیکو گرداند، خدایا قرار ده ما را از خواستاران خونخواهی او به همراه امام دادگر، که اسلام و اهلش را به او عزیز گردانی، ای پروردگار جهانیان.

۳- خدایا تو را سپاس بر همه آنچه از امر عظیم نازل شد، و تو را سپاس بر هر امری و به سوی توست شکایت در امور بس مهم بزرگ، که به برگزیدگان و اولیای اصابت کرد، و این به خاطر کرامت و فضل بسیاری است که بر آنان واجب کرده ای. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و شفاعت حسین (درود بر او) را نصیب من کن، روز ورود به قیامت، و مقام مشهود، و حوض وارد شده، و برایم نزد خود قدم صدق قرار ده با حسین و یاران حسین (درود بر ایشان) آنان که با وجودشان با او مواسات نمودند، و جانشان را در برابر او بخشیدند، و همراه او با دشمنان جهاد نمودند، به خاطر به دست آوردن خشنودی ات و امید به تو، تصدیق به وعده ات، و ترس از تهدیدت، زیرا که تو لطف کننده ای به هر که بخواهی، ای مهربان ترین مهربانان.

سید الشهدا علیه السّلام مصادف با روز بیستم صفر است، شیخ طوسی در کتاب تهذیب و مصباح از حضرت حسن عسکری علیه السّلام روایت کرده: نشانه های مؤمن پنج چیز است: پنجاه و یک رکعت نماز گذاردن، که مراد هفده رکعت واجب، و سی و چهار رکعت نافله [مستحب] در هر شب و روز است، و زیارت اربعین، و انگشتر به دست راست نمودن، و پیشانی را در سجده بر خاک نهادن، و بلند گفتن «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» کیفیت زیارت حضرت امام حسین علیه السّلام در روز اربعین به دو صورت رسیده: اول: زیارتی است که شیخ در دو کتاب تهذیب و مصباح از صفوان جمّال روایت کرده، که صفوان گفت: مولایم امام صادق علیه السّلام درباره زیارت اربعین به من گفت: هنگامیکه قسمت قابل توجهی از روز برآمده، بخوان:

السَّلَامُ عَلَيَّ وَلِيِّ اللَّهِ وَ حَبِيبِهِ السَّلَامُ عَلَيَّ خَلِيلِ اللَّهِ وَ نَجِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيَّ صَفِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ صَفِيهِ السَّلَامُ عَلَيَّ الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ
الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيَّ أَسِيرِ الْكُرْبِيَّاتِ وَ قَتِيلِ الْعِزِّبَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ وَلِيُّكَ وَ ابْنُ وَلِيِّكَ وَ صَفِيُّكَ وَ ابْنُ صَفِيِّكَ الْفَائِزُ
بِكِرَامَتِكَ أَكْرَمْتَهُ بِالشَّهَادَةِ وَ حَبَوْتَهُ بِالسَّعَادَةِ وَ اجْتَبَيْتَهُ بِطِيبِ الْوِلَادَةِ وَ جَعَلْتَهُ سَيِّدًا مِنَ السَّادَةِ وَ قَائِدًا مِنَ الْقَادَةِ وَ ذَائِدًا مِنَ الذَّادَةِ
وَ أَعْطَيْتَهُ مَوَارِيثَ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَيَّ خَلْقِكَ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ فَأَعِزَّنِي فِي الدُّعَاءِ وَ مَنَحَ النَّصِيحِ وَ بَدَّلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ لَيْسَ يَنْفَدَ
عِبَادَتِكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَ حَيْرَةِ الضَّلَالَةِ وَ قَدْ تَوَازَرَ عَلَيْهِ مِنْ غَرَّتِهِ الدُّنْيَا وَ بَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْذَلِ الْأَذْنَى وَ شَرَى آخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ وَ
تَغَطَّرَسَ وَ تَرَدَّى فِي هَوَاهُ وَ أَسْخَطَكَ وَ أَسْخَطَ نَبِيَّكَ

(۱) وَ أَطَاعَ مِنْ عِبَادِكَ أَهْلَ الشَّقَاقِ وَ النَّفَاقِ وَ حَمَلَهُ الْأَوْزَارَ الْمُسْتَوْجِبِينَ النَّارَ [لِلنَّارِ] فَجَاهَدَهُمْ فِيكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا حَتَّى سَفِكَ فِي طَاعَتِكَ دَمَهُ وَ اسْتَبِيحَ حَرِيمُهُ اللَّهُمَّ فَالْعَنَهُمْ لَعْنًا وَبِيًّا وَ عَذَّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْأَوْصِيَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِينِهِ عَشْتُ سَيِّعِدًا وَ مَضَيْتُ حَمِيدًا وَ مِتُّ فَقِيدًا مَظْلُومًا شَهِيدًا وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِرُ مَا وَعَدَكَ وَ مُهْلِكُ مَنْ خَذَلَكَ وَ مُعَذِّبُ مَنْ قَتَلَكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ سَيِّعَتْ بِذَلِكَ فَرَضِيَّتَ بِهِ، (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاهُ وَ عَيْدُو لِمَنْ عَيَادَاهُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُورًا فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ [الطَّاهِرَةِ] لَمْ تُنَجِّسِكَ الْخِيَاهِلِيُّهُ بِأَنْجَاسِهَا وَ لَمْ تُلَسِّسِكَ الْمَيْدَلِهَمَاتُ مِنْ ثِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ دَعَائِمِ الدِّينِ وَ أَرْكَانِ الْمُسْلِمِينَ وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبُرِّ التَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِإِيَابِكُمْ مُوقِنٌ بِشَرَائِعِ دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلَمٌ وَ أَمْرِي لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ وَ نَصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَيْدُوكُمْ صِلَاوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ [أَجْسَامِكُمْ] وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ ظَاهِرِكُمْ وَ بَاطِنِكُمْ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۳)

پس دو رکعت نماز میخوانی، و به آنچه میخواهی

ص: ۷۰۵

۱- سلام بر ولی خدا و حبیبش، سلام بر دوست خدا و نجیبش، سلام بر بنده برگزیده خدا و فرزند برگزیده اش، سلام بر حسین مظلوم شهید، سلام بر آن دچار گرفتاری ها و کشته اشک ها، خدایا من گواهی میدهم که حسین ولی تو و فرزند ولی تو، و فرزند برگزیده توست حسینی که به کرامت رسیده، او را به شهادت گرامی داشتی، و به خوشبختی اختصاصش دادی، و به پاکی ولادت برگزیدی، و او را آقایی از آقایان، و پیشروی از پیشرویان، و مدافعی از مدافعان حق قرار دادی، و میراث های پیامبران را به او عطا فرمودی، و او را از میان جانشینان حجت بر بندگان قرار دادی، و در دعوتش جای عذری باقی نگذاشت، و از خیرخواهی دریغ نوزید، و جاننش را در راه تو بذل کرد، تا بندگان را از جهالت و سرگردانی گمراهی برهاند، درحالی که بر علیه او به کمک هم برخاستند، کسانی که دنیا مغرورشان کرد، و بهره واقعی خود را به فرومایه تر و پست تر چیز فروختند، و و آخرتشان را به کمترین بها به گردونه فروش گذاشتند، تکبر کردند و خود را در دامن هوای نفس انداختند، تو را و پیامبرت را به خشم آوردند،

۲- و اطاعت کردند از میان بندگان، اهل شکاف افکنی و نفاق و بارکشان گناهان سنگین، و سزواران آتش را پس با آنان درباره تو صابرا نه و به حساب تو جهاد کرد، تا در طاعت تو خونش ریخته شد و حریمش مباح گشت خدایا آنان را لعنت کن لعنتی سنگین، و عذابشان کن عذابی دردناک، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشینان، شهادت میدهم که تو امین خدا و فرزند امین اویی، خوشبخت زیستی، و ستوده درگذشتی، و از دنیا رفتی گم گشته، و مظلوم و شهید، گواهی میدهم که خدا وفاکننده است آنچه را به تو وعده داده، و نابودکننده کسانی را که از یاریات دریغ ورزیدند، و عذاب کننده کسانی را که تو را کشتند، و گواهی میدهم که تو به عهد خدا وفا کردید و در راهش به به جهاد برخاستی تا مرگ فرا رسید، پس خدا لعنت کند کسانی را که تو را کشتند، و به تو ستم کردند، و این جریان را شنیدند و به آن خشنود شدند،

۳- خدای من تو را شاهد میگیرم که من دوستم با آنان که او را دوست دارند، و دشمن با آنان که با او دشمنند، پدر و مادرم فدایت ای فرزند رسول خدا، گواهی میدهم که تو در صلب های بلندمرتبه و رحم های پاک نوری بودی، جاهلیت با ناپاکی هایش تو را آلوده نکرد، و از جامه های تیره و تارش به تو نپوشاند، و گواهی میدهم که تو از ستون های دین، و پایه های مسلمانان، و پناهگاه مردم مؤمنی، و گواهی میدهم که پیشوای نیکوکار، با تقوا، راضی به مقدرات حق، پاکیزه، هدایت کننده، و هدایت شده ای، و گواهی میدهم که امامان از فرزندان، اصل تقوا، و نشانه های هدایت، و دستگیره محکم، و حجت بر اهل دنیا هستند و گواهی میدهم که من به یقین مؤمن به شمایم، و به بازگشتتان یقین دارم، براساس قوانین دینم، و عواقب عملم، و قبلم با قلبتان در در صلح، و کارم پیرو کارتتان، و یاری ام برای شما آماده است، تا خدا به شما اجازه دهد، پس با شمایم نه با دشمنانتان، درودهای خدا بر شما، و بر ارواح و پیکرهایتان، و بر حاضر و غایبتان، و بر ظاهر و باطنتان، آمین ای پروردگار جهانیان.

دعا میکنی و برمیگردی.

دوم: زیارتی است که از جابر روایت شده، و کیفیت آن چنان است که از عطا [ظاهرا همان عطیه عوفی کوفی همسفر جابر در اربعین برای زیارت حضرت امام حسین علیه السلام است] نقل شده: در روز بیستم ماه صفر با جابر بن عبد الله انصاری بودم، چون به غاضریه رسیدیم در آب فرات غسل کرد، و پیراهن پاکیزه ای که با خود داشت پوشیده، آنگاه به من گفت: آیا از بوی خوش چیزی، با تو هست ای عطا؟ گفتم: سعد با من هست، قدری از آن گرفت و بر سر و بدن پاشید، و پابرهنه روانه شد، تا نزد سر مبارک امام حسین علیه السلام ایستاد، و سه مرتبه الله اکبر گفت.

پس افتاد و بیهوش شد، چون به هوش آمد شنیدم میگفت: «السلام علیکم یا الاله». که درست همان زیارت نیمه رجب است که قبلا ذکر کردیم، و با آن جز در چند کلمه تفاوت ندارد، که آن هم احتمالا ناشی از اختلاف نسخه ها است، چنان که شیخ مرحوم احتمال داده.

در هر صورت اگر کسی بخواهد آن را هم بخواند، به زیارت نیمه رجب رجوع کند، و همان را بخواند.

اوقات شریفه ی زیارت امام حسین علیه السلام

مؤلف گوید: زیارت امام حسین علیه السلام در اوقات شریفه و شبها و روزهای متبرکه، به غیر این اوقات که ذکر شد، نیز افضل است، به ویژه اوقاتی که به آن حضرت نسبتی داشته باشد، مانند روز مباحله و روز نزول هل اتی و روز ولادت آن حضرت و نیز شبهای جمعه.

و از روایتی استفاده میشود که حق تعالی در هر شب جمعه

ص: ۷۰۶

نظر لطفی بر آن حضرت مینماید، و همه پیامبران و اوصیای ایشان را به زیارت حضرتش میفرستد.

ابن قولویه از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که قبر امام حسین علیه السّلام را در هر جمعه زیارت کند، البته آمرزیده میشود، و از دنیا با حالت حسرت بیرون نرود، و مسکنش در بهشت با امام حسین علیه السّلام باشد.

در خبر اعمش آمده: همسایه او برایش گفت: در خواب دیدم رقعۀهایی از آسمان فرو میریزد، که در آنها برای هر که امام حسین علیه السّلام را در شب جمعه زیارت کند امان نوشته اند، و بعد از این در اعمال کاظمین در ضمن حکایت حاج علی بغدادی به این مطلب اشاره خواهد شد.

و در غیر این اوقات از اوقات شریفه دیگر نیز خوب است آن حضرت زیارت شود.

روایت شده از امام صادق علیه السّلام پرسیدند: آیا برای زیارت امام حسین علیه السّلام خاصی است که بهتر از زمان های دیگر باشد؟ فرمود: آن حضرت را در هر وقت و هر زمان زیارت کنید که در زیارت آن حضرت خیر مقزری است، هر که آن را بیشتر به عمل آورد، خیر بیشتری خواهد یافت و هر که کمتر انجام دهد خیر کمتری به دست میآورد، و در زیارت کردن آن حضرت در اوقات شریفه بکوشید، که اعمال صالحه در آن اوقات ثوابش دو چندان است و در آن اوقات شریفه فرشتگان الهی برای زیارت آن حضرت از آسمان نازل میشوند الخ.

و برای خصوص این اوقات یاد شده زیارت منقولی یافت نشده، تنها برای روز سوم شعبان که روز ولادت حضرت امام حسین علیه السّلام است، دعایی

از ناحیه مبارکه بیرون آمده که باید آن را خواند، و ما آن را در ضمن اعمال ماه شعبان ذکر کردیم، و همچنین بدانکه زیارت آن حضرت در غیر کربلا، از شهرهای دور فضیلت زیادی دارد، و ما در اینجا به ذکر دو روایت که در کتابهای «کافی»، «تهذیب» و «من لا یحضره الفقیه» است قناعت میکنیم.

روایت اول: ابن ابی عمیر از هشام روایت کرده: امام صادق علیه السّلام فرمود: هرگاه راه یکی از شما دور، و از خانه اش تا قبور ما مسافت زیادی باشد، به پشت بام بلندتر منزل خود بالا-رود، و دو رکعت نماز بجا آورد، و به سلام کردن به سوی قبرهای ما اشاره کند، به درستی که آن نماز و سلام به ما میرسد.

روایت دوم: از حنّان بن سدیر از پدرش نقل شده: امام صادق علیه السّلام به من فرمود: ای سدیر آیا هر روز قبر حسین علیه السّلام را زیارت میکنی؟ عرض کردم: فدایت شوم نه، فرمود: شما جفا کارید، آیا در هر جمعه او را زیارت میکنید؟ گفتم: نه، فرمود آیا در هر ماهی زیارت می کنید؟ گفتم: نه، فرمود: آیا در هر سالی زیارت میکنید؟ گفتم: گاهی از سالها شده که زیارت کرده ام فرمود: ای سدیر شما به امام حسین علیه السّلام چه جفا کارید! آیا نمیدانید که حق تعالی دو هزارهزار فرشته [در کتاب «تهذیب» و «فقیه» هزارهزار فرشته آمده است] ژولیده موی و غبارآلود گمارده تا بر آن حضرت گریه کنند و زیارت نمایند که هرگز سست نمیشوند، و برای تو ای سدیر چه می شود، که زیارت کنی قبر امام

حسین علیه السّلام را در هر جمعه پنج مرتبه، و در هر روزی یک مرتبه؟ گفتیم: فدایت شوم بین ما و او فاصله بسیاری است، فرمود: به بام خانه ات بالا رو و سپس به راست و چپ نظر کن، آنگاه سر خود را به سوی آسمان بردار، سپس قصد کن جانب قبر آن حضرت را و بگو: السّلام علیک یا ابا عبد الله، السّلام علیک و رحمه الله و برکاته به خاطر این عمل زیارتی برای تو نوشته میشود، و آن زیارت حجّ و عمره است.

سدیر گفت: باشد که این را در ماه بیش از بیست مرتبه بجا آوردم، و در آغاز زیارت اول از زیارت مطلقه مطلبی که مناسب این مقام بود گذشت، مراجعه کنید.

فواید و آداب تربت مقدسه

بدانکه روایات بسیاری وارد شده که در تربت آن حضرت شفای هر درد و بیماری است بجز مرگ، و امان است از هر بلا، و باعث ایمنی است از هر خوف و بیم، و اخبار در این باب متواتر [یعنی از طرق بسیاری نقل شده] است، و معجزاتی که به سبب این تربت مقدسه ظاهر گردیده بیشتر از آن است که به ذکر آید، و من در کتاب «الفوائد الرضویه» که در تراجم علمای امامیه است، در احوال سید محدث متبحر آقا سید نعمت الله جزایری (ره) نوشتم، که آن سید جلیل القدر در تحصیل علم زحمت بسیار کشیده، و سختی و رنج فراوان برده است و حتی در اوایل تحصیل چون قادر به تهیه چراغ نبوده، در روشنی ماه مطالعه میکرده، لا جرّم از کثرت مطالعه در پرتو نور مهتاب و بسیار نوشتن، چشمانش ضعیف

شده بود، بنابراین برای روشنی چشم خود، به تربت مقدسه حضرت سید الشهداء علیه السلام، و تربت های سایر مراقد شریفه ائمه عراق اکتحال می کرد [مانند سرمه، به چشم میکشید] و به برکت آن تربت ها چشمانش روشن میشد، و برای اینکه مبادا اهالی زمان ما به وساطت معاشرت با کفار و افراد بی دین، این واقعیت را عجیب بشمارند، نگاشتم: همانا کمال الدین دمیری در کتاب «حیاه الحیوان» نقل کرد: افعی هرگاه از عمرش هزار سال بگذرد، چشمانش کور میشود، حق تعالی به او الهام کرده است که برای رفع کوری خود، چشمانش را به رازیانه تر (نمناک) بمالد، او هم با چشم کور از بیابان به قصد باغها، و محلهایی که در آنجا رازیانه باشد بیرون می آید، گرچه مسافتی طولانی در بین باشد تا خود را به ان گیاه رسانده و چشم خویش را بر آن بمالد و روشنی چشمش بازگردد، و این مطلب را زمخشری و غیر او نیز نقل کرده اند.

پس هرگاه حق تعالی در گیاه تری این خاصیت را قرار داده باشد، که مار کور به آن پی برد، و بهره خود را از آن بگیرد، چه جای تعجب و شگفتی دارد، که خدا در تربت پسر پیامبر صلی الله علیه و آله که خود و عترتش در راه خدا کشته شدند، شفایی از همه امراض و فوائد و برکاتی قرار داده باشد، که شیعیان و محبان از آن بهره ها ببرند، و ما در این مقام به ذکر چند خبر اکتفا میکنیم: اول: روایت شده، حوریان بهشت، چون یکی از ملائکه را می بینند که برای

کاری به زمین می آید، از او التماس می کنند که برای ما تسبیح و تربت قبر امام حسین علیه السلام را به عنوان هدیه بیاور.

دوم: به سند معتبر روایت شده است که شخصی گفت: حضرت رضا علیه السلام برای من از خراسان بسته ای متاع فرستاد، چون گشودم در میان آن خاکی بود، از کسیکه آورده بود پرسیدم این خاک چیست؟ گفت: خاک قبر امام حسین علیه السلام است و امام رضا علیه السلام هرگز از جام و غیر جامه چیزی به جایی نمیفرستد مگر آنکه این خاک را در میانش می گذارد و میفرماید: این به اذن و مشیت خدا، امان از بلاهاست.

سوم: روایت شده عبد الله بن ابی یعفر خدمت امام صادق علیه السلام عرض کرد: شخصی از خاک قبر امام حسین علیه السلام برمیدارد، و بهره مند می شود و دیگری برمی دارد، و سودی نمی برد، فرمود: نه و الله هر که بردارد و اعتقاد داشته باشد که به او سود می بخشد، البته سودی میبرد، چهارم: از ابو حمزه ثمالی روایت شده: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: میبینم اصحاب ما، خاک قبر امام حسین علیه السلام را می گیرند، و از آن طلب شفا می کنند، آیا در آن شفایی هست؟ فرمود: می توان طلب شفا کرد، از خاکی که از فاصله میان قبر تا چهار میل بردارند.

و همچنین است خاک قبر جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله و قبر امام حسن علیه السلام و امام زین العابدین علیه السلام و امام محمد باقر علیه السلام، پس بگیر از آن خاک که شفای

هر درد است و سپری است برای دفع هرچه از آن میترسی و هیچ چیز از چیزهایی که از آن طلب شفا میکنند با آن برابری نمی کند به غیر از دعا و چیزی که آن را فاسد می کند آن است که در ظرف ها و جاهای بد می گذارند و آنها که با آن معالجه می کنند، یقینشان کم است، هر که یقین داشته باشد که این تربت برای او شفاست، هرگاه با آن معالجه کند برایش کافی است و محتاج به دوی دیگر نخواهد شد.

و آن تربت را شیاطین و کافران از جنیان، که خود را بر آن می مالند فاسد می گردانند و نیز هرچیز را که آن تربت از آن می گذرد، بو می کنند، و اما شیاطین و کافران جنّ به فرزندان آدم بر آن حسد می برند، به همین دلیل خود را بر آن می مالند، که اکثر نیکی و بوی خوشش برطرف می شود.

و هیچ تربتی از حایر بیرون نمی آید، مگر اینکه مهیا می شوند از شیاطین و کافران جنّ برای آن تربت، به اندازه ای که عدد آنها را کسی به غیر از خدا نمی شمارد، و آن تربت در دست صاحب آن است و ایشان خود را بر آن میمالند و ملائکه نمی گذارند ایشان داخل حایر مطهر شوند و اگر تربت از گزند آنان سالم بماند، هر بیمار را که با آن معالجه نمایند، البته در آن ساعت شفا می یابد.

بنابراین چون تربت را برداشتی پنهان کن و نام خدا را بر آن بسیار بخوان و شنیده ام که بعضی از مردم

که تربت را بر می دارند، حتی عده ای از ایشان، آن را در توبره چهارپایان، یا در ظرف طعام یا چیزهایی که دست به آن بسیار مالیده می شود، از خورجین ها و جوال ها می اندازند، پس چگونه از آن تربت شفا یابد کسی که به این نوع با این گوهر گرانها معامله میکند؟ البته دلی که در آن یقین نیست و سبک می شمارد چیزی را که صلاحش در آن است عمل خود را فاسد میکند.

پنجم: روایت شده: هر گاه یکی از شما بخواهد تربت بردارد و با نوک انگشتان خویش بردارد، آن هم به اندازه یک نخود.

پس آن را بیوسد و بر هر دو دیده گذارد و بر سایر بدن نیز بمالد و بگوید:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ وَ بِحَقِّ مَنْ حَلَّ بِهَا وَ تَوَى فِيهَا وَ بِحَقِّ جَدِّهِ وَ أَبِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَخِيهِ وَ الْأُئِمَّةِ مِنْ وُلْدِهِ وَ بِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ الْحَافِيْنَ بِهٖ
إِلَّا جَعَلْتَهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ بُرْءاً مِنْ كُلِّ مَرَضٍ وَ نَجَاءً مِنْ كُلِّ آفَةٍ وَ حِزْزاً مِمَّا أَخَافُ وَ أَخْذَرُ.

خدایا به حق این تربت، و به حق آن که در آن فرود آمد، و در آن دفن شد، و به حق جد و پدر و مادر و برادرش و امامان از فرزندان، و به حق ملائکه در برگیرنده اش از تو می خواهم که آن تربت را شفای از هر درد، و بهبود از هر بیماری، و نجات از هر آفت، و پناه از آنچه می ترسم و حذر می کنم قرار دهی.

سپس از آن استفاده کند.

روایت شده: که مهر کردن تربت

ص: ۷۱۳

امام حسین علیه السلام آن است، که بر آن سوره انا انزلناه بخوانی.

و نیز روایت شده، هر گاه خواستی تربت را بخوری، یا به کسی بخورانی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقًا وَاسِعًا وَ عِلْمًا نَافِعًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۱)

مؤلف گوید: فوائد تربت شریفه آن حضرت بسیار است، از جمله گذاشتن آن همراه میت در قبر، و نوشتن کفن با آن مستحب است و دیگر سجده کردن بر آن است، روایت شده سجده بر آن، هفت حجاب را بر میدارد، یعنی باعث قبولی نماز میشود، نمازی که به عوالم بالا صعود کند و نیز ساختن تسبیح از تربت آن حضرت و ذکر گفتن با آن تسبیح و در دست داشتن آن است، که فضیلت بسیاری دارد، و از خاصیت آن تسبیح این است، که در دست آدمی تسبیح می گوید: بی آنکه صاحبش تسبیح گوید و معلوم است که این تسبیح غیر از آن تسبیحی است که در تمام موجودات است چنان که خدای تعالی فرموده: «هیچ موجودی نیست جز آنکه تسبیح می گوید همراه با سپاس خدا، ولی شما تسبیح آنها را نمی فهمید» و عارف رومی در بیان آن چنین گفته:

گر ترا از غیب چشمی باز شد با تو ذرات جهان هم راز شد

نطق خاک و نطق آب و نطق گل هست محسوس حواس اهل دل

جمله ذرات در عالم نهران با تو میگویند روزان و شبان

ما سمیعیم و بصیر و هشیم با شما نامحرمان ما خامشیم

از جمادی سوی جان جان شوید غلغل اجزای عالم بشنوید

فاش تسبیح جمادات

ص: ۷۱۴

۱- به نام خدا و به خدا، خدایا ان را روزی فراخ، و دانش سودمند، و شفا از هر درد قرار بده، به درستی که تو بر هر چیز

توانایی

در هر صورت این تسبیحی که در این روایت است، تسبیحی است که از خصوصیات تربت حضرت سید الشهداء (ارواحنا له الفداء) است.

ششم: از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: هر که تسبیح ساخته شده از تربت امام حسین علیه السلام را در دست بگرداند و بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر» حق تعالی عوض هر دانه برای او شش هزار حسنه بنویسد، و از او شش هزار گناه محو کند، و به او شش هزار درجه ترفیع دهد و برای او شش هزار شفاعت ثبت کند.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: هر که در دست خود بگرداند سنگ هایی که از تربت امام حسین علیه السلام میرساند، یعنی تسبیح پخته، پس یک بار استغفار کند، هفتاد استغفار برای او نوشته میشود، و اگر تسبیحی را در دست نگاه دارد، و تسبیح نکوید به عدد هر دانه هفت مرتبه برای او نوشته میشود.

هفتم: در حدیث معتبری نقل شده: چون امام صادق علیه السلام به عراق تشریف آوردند، گروهی خدمت حضرت رسیدند و عرض کردند: دانسته ایم که تربت امام حسین علیه السلام موجب شفای هر درد است، آیا باعث ایمنی از هر خوف نیز هست؟ فرمود: آری، هر گاه کسی بخواهد که او را از هر بیمی امان بخشد، باید تسبیحی که از تربت آن حضرت ساخته باشند، در دست بگیرد، و سه مرتبه این دعا را بخواند:

أَصْبَحْتُ [أَمْسَيْتُ] اللَّهُمَّ مُعْتَصِمًا بِدِمَامِكَ وَ جِوَارِكِ الْمَنِيعِ الَّذِي لَا يُطَاوَلُ وَلَا يُحَاوَلُ مِنْ شَرِّ كُلِّ غَاشِمٍ وَ طَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ

خَلَقْتَ وَ مَا خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِكَ الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ [فِي جُنَّهِ] مِنْ كُلِّ مَخُوفٍ بِلِبَاسٍ سَابِغِهِ حَصِينِهِ وَ هِيَ وِلاءُ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ [مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ] [مُحْتَجِزاً [مُحْتَجِجاً] مِنْ كُلِّ قَاصِدٍ لِي إِلَى أَدْيِهِ بِجِدَارٍ حَصِينٍ الْإِخْلَاصِ فِي الاعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ التَّمَسُّكِ بِحَبْلِهِمْ جَمِيعاً مَوْقِناً أَنْ الْحَقَّ لَهُمْ وَ مَعَهُمْ وَ مِنْهُمْ وَ فِيهِمْ وَ بِهِمْ أُولَى مَنْ وَالُوا وَ أَعَادَى مَنْ عَادُوا وَ أُجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَعِزَّنِي اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا أَتَقِيهِ يَا عَظِيمُ حَجَزْتُ الْأَعَادِي عَنِّي بِبَدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ. (۱)

پس تسبیح را ببوسد و بر هر دو چشم بمالد و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبَارَكَةِ وَ بِحَقِّ صَاحِبِهَا وَ بِحَقِّ جَدِّهِ وَ بِحَقِّ أَبِيهِ وَ بِحَقِّ أُمِّهِ وَ بِحَقِّ أُخِيهِ وَ بِحَقِّ وُلْدِهِ الطَّاهِرِينَ اجْعَلْهَا شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ أَمَاناً مِنْ كُلِّ خَوْفٍ وَ حِفْظاً مِنْ كُلِّ سُوءٍ. (۲)

بعد تسبیح را بر جبین خود بگذارد، اگر در صبح چنین کند، تا شام در امان خدا باشد و اگر در شام چنین کند تا صبح در امان خدا باشد.

در روایت دیگری نقل شده: هر که از پادشاهی یا غیر او بترسد، چون از خانه بیرون آید، این عمل را انجام دهد، تا نگهداری و حافظی از شر ایشان برای او باشد.

مؤلف گوید: مشهور میان علما آن است که خوردن گل و خاک مطلقاً جایز نیست، مگر تربت مقدسه امام حسین علیه السلام به قصد شفا بدون قصد لذت.

ص: ۷۱۶

۱- صبح کردم خدایا چنگ زنان به پیمان و جوار محکمت، که مورد دستبرد واقع نگردد، و از دست قدرت گرفته نشود، از شر هر زورگو و شیخون زننده در شب، از همه آنان که آفریدی، و آنچه آفریدی از مخلوقات، خاموش و گویا، در سپری محکم از هر موجود ترسناک، با پوششی سرشار و قلعه دار، و آن سپر ولایت اهل بیت پیامبرت محمد (درو خدا بر او و خاندانش) است درحالی که نگاهدار خود هستم از هر که قصد آزارم را دارد، با دیوار محکم اخلاص، در اعتراف به حقشان، و چنگ زدن به رشته ولایت تمامی آنان، درحالی که یقین دارم که حق برای آنان و با آنان، و از سوی آنان، و در میان آنان و به واسطه آنان است. دوست دارم کسی را که آنان دوست دارند، و دشمن دارم کسی را که آنان دشمن دارند و کناره گیری میکنم از هر که آنها از او کناره گرفتند، پس بر محمد و خاندانش درود فرست و مرا نگهدار، خدایا به حق ایشان از شر هر چه از آن می پرهیزم، ای بزرگ دور ساختم دشمنانم را از خود به وسیله پدید آورنده آسمانها و زمین، ما را از پیش روی ایشان و پشت سرشان سدی قرار داریم پس ایشان نمی بینند.

۲- پس تسبیح را ببوسد و بر هر دو چشم بمالد و بگوید: خدایا از تو می خواهم به حق این تربت مبارک، و به حق صاحبش، و به حق جد و پدر و مادر و برادرش، و به حق فرزندان پاکش، آن را شفایی از هر درد، و ایمنی از هر بیم، و نگهدار از هر بدی قرار ده.

ن هم به اندازه یک نخود، بلکه احوط آن است که به اندازه یک عدس باشد، و خوب است تربت را در دهان بگذارد، و پس از آن جرعه ای از آب بخورد و بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقًا وَاسِعًا وَعِلْمًا نَافِعًا وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ. (۱)

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: احوط آن است که مهر و تسبیح و تربت آن حضرت را خرید و فروش نکنند، بلکه به هدیه و بخشش بدهند و در برابر آنها اگر تراضی کنند، بی آنکه اول شرط کرده باشند شاید بد نباشد، چنان که در حدیث معتبری از امام صادق علیه السلام نقل شده: هر که خاک قبر امام حسین علیه السلام را بفروشد، چنان است که گوشت آن حضرت را فروخته و خریده.

مؤلف گوید: شیخ ما محدث چیره دست ثقه الاسلام نوری رحمه الله در کتاب «دار السلام» نقل کرده: روزی یکی از برادران من خدمت مرحومه والده ام رسید، مادرم دید تربت امام حسین علیه السلام را، در جیب پایین قبای خود گذاشته، مادرم او را نهی کرد، که این بیادبی به تربت مقدسه است، چه اینکه بسا شود زیر ران قرار گیرد و شکسته شود، برادرم گفت: چنین است که فرمودی و تاکنون دو مهر شکسته ام، ولی عهد کرد که پس از آن تربت را در جیب پایین خود نگذارد، چند روزی از این قضیه گذشت، علامه والدیم بدون اینکه از این مطلب اطلاع داشته باشد، خواب دید که مولای ما حضرت ابا عبد الله السحین علیه السلام برای دیدن او به خانه تشریف آورد، و در اطاق کتابخانه نشست،

ص: ۷۱۷

۱- خدایا آن را روزی فراخ، و دانش سودمند، و شفای از هر درد و بیماری قرار ده.

و ملاطفت و مهربانی بسیار کرد و فرمود: پسران خود را دعوت کن بیایند تا آنها را اکرام کنم.

پس پسرها را خواست، و با من پنج نفر بودند، همه آنها کنار در مقابل آن حضرت ایستادند، و نزد حضرت جامه ها و چیزهای دیگری بود، یک یک را می خواند، و چیزی از آنها به او می داد، نوبت به برادر مزبور رحمه الله رسید، حضرت نظری به او انداخت، مانند کسیکه در غضب باشد.

و التفات به پدرم نمود و فرمود: این پسر تو دو تربت از تربت های قبر مرا در زیر ران خود شکسته، پس آن حضرت او را مثل برادران دیگر نخواند، بلکه چیزی به سوی او افکند، و الآن در ذهن من است که گویا قاب شانه ترمه به او داد، بعد علامه والد بیدار شد و خواب خود را برای مرحومه والده نقل کرد، و والده حکایت برادرم را برای او بیان نمود، والد من از صدق این خواب شگفت زده شد.

فصل هشتم: فضیلت و کیفیت زیارت امامین کاظمین علیهما السلام

بخش اول

فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین

در فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین یعنی امام موسی کاظم و امام محمد تقی علیهما السلام و ذکر مسجد برائا و زیارت نواب اربعه و زیارت جناب سلمان و مشتمل بر چند بخش است:

بخش اول: در فضیلت و کیفیت زیارت کاظمین علیهما السلام

بدانکه برای زیارت این دو امام معصوم علیهما السلام فضیلت بسیاری ذکر شده، و در اخبار بیشماری وارد شده که زیارت موسی بن جعفر علیهما السلام مثل زیارت پیامبر صلی الله علیه و آله است.

و در روایتی است: هر که او را زیارت کند، مانند آن است که حضرت رسول صلی الله علیه

و آله و امیر مؤمنان را زیارت کرده، و در روایت دیگری: مثل آن است که امام حسین علیه السلام را زیارت کرده باشد، و در حدیث دیگری: هر که او را زیارت کند، بهشت برای اوست.

شیخ جلیل محمّد بن شهر آشوب در «مناقب» از تاریخ بغداد نقل کرده: که خطیب مؤلف آن کتاب به سند خود از علی بن خلال روایت نموده: هیچ امر دشواری مرا روی نداد، که بعد از آن به نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روم، و متوسّل به آنجناب شوم، مگر آنکه خدا، آن را برایم آسان کرد.

و نیز گفته است: زنی در بغداد دیده شد که میدوید به و گفتند: کجا میروی؟ گفت: به سوی قبر موسی بن جعفر علیهما السلام میروم، برای پسرم که او را حبس کرده اند دعا کنم، مردی حنبلی مذهب در آنجا حاضر بود، آن زن را مسخره کرد، و گفت: پسرت در زندان از دنیا رفت، آن زن گفت: خدایا از تو درخواست میکنم، به حق کسیکه در زندان شهیدش کردند [مرادش موسی بن جعفر علیه السلام بود] قدرت خود را به من بنما، به ناگاه پسر آن زن را رها کردند، و فرزند آن مرد حنبلی را که مسخره کرده بود، به جنایت او گرفتند شیخ صدوق از ابراهیم بن عقبه روایت کرده: خدمت امام هادی علیه السلام نام ه ای نوشتم، و در نامه پرسیدم از زیارت ابی عبد الله السحین علیه السلام، و از زیارت حضرت موسی بن جعفر و حضرت جواد علیهما السلام، منظور از پرسش آن بود که بدانم کدام یک از این دو

زیارت افضل است؟ حضرت در جواب نوشته بودند: ابو عبد الله علیه السلام مقدم است، و زیارت این دو معصوم جامع تر، و ثوابش عظیم تر است.

اما کیفیت زیارت کاظمین علیهما السلام: بدانکه زیارات آن حرم شریف، بعضی اختصاص به هر یک از آن دو بزرگوار دارد، و بعضی مشترک مابین آن دو امام است.

زیارت امام موسی کاظم علیه السلام

اما کیفیت زیارت کاظمین علیهما السلام:

بدانکه زیارات آن حرم شریف، بعضی اختصاص به هر یک از آن دو بزرگوار دارد، و بعضی مشترک مابین آن دو امام است.

اما زیارت مختص به حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام چنان که سید ابن طاووس در کتاب «مزار» نقل کرده: آن است که چون خواستی آن حضرت را زیارت کنی، سزاوار است غسل کنی و بعد با آرامش و وقار به زیارت، روانه شوی همین که به در حرم رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى هِدَايَتِهِ لِدِينِهِ وَالتَّوْفِيقِ لِمَا دَعَا إِلَيْهِ مِنْ سَبِيلِهِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَكْرَمُ مَقْصُودٍ وَأَكْرَمُ مَيَاتِي وَقَدْ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّبًا إِلَيْكَ بِبَابِ بِنْتِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيَّ وَعَلَى آيَاتِهِ الطَّاهِرِينَ وَأَبْنَائِهِ الطَّيِّبِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تُخَيِّبْ سَعْيِي وَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي وَاجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ. (۱)

بعد وارد شو، و پای راست خود را مقدم دار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ. (۲)

همین

ص: ۷۲۰

۱- خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است، خدا را سپاس بر هدایت نمودن به سوی دینش، و موفق نمودن بر آنچه فرا خواند به سوی آن از راهش. خدایا تویی کریم ترین قصد شده، و کریم ترین آمده شده، نزد تو آمده ام درحالی که به تو تقرب می جویم، به وسیله فرزند ختر پیامبرت، درودهایت بر او، و بر پدران پاک، و فرزندان پاکیزه اش باد. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و کوششم را بی ثمر مکن، و امیدم را قطع مساز، و مرا نزد خود در دنیا و آخرت آبرومند و از مقربان قرار ده.

۲- به نام خدا و با خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش باد)، خدایا پیامرزم را و پدرم و مادرم و همه مردان و زنان مؤمن را.

که به در بارگاه شریف رسیدی بایست، و طلب اذن کن و بگو:

أَدْخُلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَدْخُلْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَدْخُلْ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَدْخُلْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَدْخُلْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَدْخُلْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ أَدْخُلْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ أَدْخُلْ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَدْخُلْ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَدْخُلْ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ أَدْخُلْ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ أَدْخُلْ يَا مَوْلَايَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ.

(۱)

سپس وارد شو، و چهار مرتبه بگو: الله اکبر و مقابل قبر بایست، و قبله را پشت کتف خود قرار بده، آنگاه بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّجَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ صَفِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ وَ ابْنَ أَمِينِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ الدِّينِ وَ التَّقَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَازِنَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَازِنَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَائِبَ الْأَوْصِيَاءِ السَّابِقِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ الْمُبِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ الْعِلْمِ الْيَقِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الصَّالِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الزَّاهِدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْعَابِدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ السَّيِّدُ الرَّشِيدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَقْتُولُ الشَّهِيدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ ابْنَ وَصِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهُ وَ

ص: ۷۲۱

۱- آیا وارد شوم ای رسول خدا، آیا وارد شوم ای پیامبر خدا آیا وارد شوم ای محمد بن عبد الله، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای ابا محمد حسن، آیا وارد شوم ای ابا عبد الله الحسین، آیا وارد شوم ای ابا محمد علی بن الحسین، آیا وارد شوم ای ابا جعفر محمد بن علی، آیا وارد شوم ای ابا عبد الله جعفر بن محمد، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا الحسن موسی بن جعفر، آیا وارد شوم ای مولای من ای ابا جعفر، آیا وارد شوم ای مولای من ای محمد بن علی.

بَرَكَاتُهُ . (۱) أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَغْتَ عَنِ اللَّهِ مِا حَمَلَكَ وَ حَفِظْتَ مِا اسْتَوَدَعَكَ وَ حَلَلْتَ حَلَالَ اللَّهِ وَ حَرَّمْتَ حَرَامَ اللَّهِ وَ أَقَمْتَ أَحْكَامَ اللَّهِ وَ تَلَوْتَ كِتَابَ اللَّهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ وَ أَجْدَادُكَ الطَّيِّبُونَ الْأَوْصِيَاءُ الْهَادُونَ الْأَيْمَةُ الْمَهْدِيُّونَ لَمْ تُؤْثِرْ عَمَى عَلَى هُدَى وَ لَمْ تَمَلْ مِنْ حَقِّ إِلَى بَاطِلٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ نَصَّيْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّكَ أَدَّيْتَ الْأَمَانَهَ وَ اجْتَنَبْتَ الْخِيَانَهَ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصًا مُجْتَهِدًا مُحْتَسِبًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلَامِ ، (۲) وَ أَهْلُهُ أَفْضَلُ الْجَزَاءِ وَ أَشْرَفُ الْجَزَاءِ أَتَيْتُكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مُقِرًّا بِفَضْلِكَ مُحْتَمِلًا لِعِلْمِكَ مُحْتَجِبًا بِعِدْمَتِكَ عَائِدًا بِقَبْرِكَ لَا إِذَا بَضُرِيحَكَ مُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَى اللَّهِ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُسْتَبِصِّرًا بِشَأْنِكَ وَ بِالْهُدَى الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ عَالِمًا بِضَلَالِهِ مَنْ خَالَفَكَ وَ بِالْعَمَى الَّذِي هُمْ عَلَيْهِ بِأَبَى أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَتَيْتُكَ مُتَّقِرًّا بِزِيَارَتِكَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ مُسْتَشْفِعًا بِكَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ لِيُغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَ يَغْفُوَ عَن جُزْمِي وَ يَجَاوِزَ عَن سَيِّئَاتِي وَ يَمْحُوَ عَنِّي خَطِيئَاتِي وَ يُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ وَ يَنْفِضَلَ عَلَيَّ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ وَ يَغْفِرَ لِي وَ لِأَبَائِي وَ لِأَخْوَانِي وَ أَخَوَاتِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَ جُودِهِ وَ مِنْهُ . (۳)

سپس خود را بر قبر بینداز، و

ص: ۷۲۲

۱- سلام بر تو ای ولی خدا، و فرزند ولی خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، و فرزند حجت خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا و فرزند امین خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای پیشوای هدایت، سلام بر تو ای پرچم دین و تقوا، سلام بر تو ای خزانه دار دانش پیامبران، سلام بر تو ای خزانه دار دانش رسولان، سلام بر تو ای جانشین اوصیای گذشته، سلام بر تو ای معدن وحی آشکار، سلام بر تو ای صاحب دانش یقینی، سلام بر تو ای خزانه دانش رسولان، سلام بر تو ای امام شایسته، سلام بر تو ای پیشوای زاهد، سلام بر تو ای امام عابد، سلام بر تو ای امام سرور و رشید، سلام بر تو ای کشته شهید گشته، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا و فرزند جانشینش، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای مولای من موسی بن جعفر،

۲- گواهی می دهم که تو از جانب خدا آنچه را بر عهده داشتی رساندی، و از آنچه به تو سپرده بود نگهداری نمودی، و حلال خدا را حلال، و حرام خدا را حرام کردی، و احکام خدا را بپا داشتی، و کتاب خدا را تلاوت نمودی، و در راه خدا بر آزار مردم صبر کردی، و در راه خدا آنگونه که باید جهاد کردی تا مرگ تو را رسید، و گواهی می دهم که در گذشته، بر آنچه پدران پاک، و اجداد پاکیزه، و جانشینان راهنما، آن پیشوایان هدایت یافته درگذشتند، گمراهی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به جانب باطل منحرف نشدی، و گواهی می دهم که برای خدا و رسول خدا و امیر مومنان خیرخواهی کردی، و امانت را ادا نمودی، و از خیانت دوری گزیددی، و نماز بپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را تنها از روی اخلاص، و اجتهاد و تنها برای او عبادت کردی، تا مرگت فرا رسید، پس خدا از سوی اسلام

۳- و اهلش پاداشت دهد، برترین و شریف ترین پاداش ای فرزند رسول خدا، به سویت آمدم برای زیارت، درحالی که، عارف به حقت هستم، و به فضلت اقرار دارم، متحمل دانشت می باشم، پوشیده به پیمان، و پناه آورنده به قبرت، زره گزیده

به ضریحت، شفاعت خواه به واسطه تو به سوی خدا، دوست دار دوستانت، دشمن دشمنانت، بینای به مقامت، و هدایتی که تو بر آن هستی، دانای به گمراهی کسی که با تو مخالفت کرد، و کوردلی ای که آنان برآند، پدر و مادر و جان و خاندان و مال و فرزندانم فدایت ای پسر رسول خدا، به سوی تو آمدم درحالی که به زیارتت به سوی خدای تعالی تقرب می جویم، و به پیشگاهش به وسیله تو طلب شفاعت می کنم، پس مرا نزد پروردگارت شفاعت کن، تا گناهانم را ببامرزد، و از جرمم درگذرد، و از بدی هایم چشم بپوشد، و خطاهایم را محو نماید، و وارد بهشتم کند، و بر من آن گونه که او شایسته آن است تفضل نماید، و مرا و پدران و برادران و خواهرانم و همه مردان و زنان با ایمان را در مشارق و مغارب زمین ببامرزد، به فضل وجود و احسانش.

آن را ببوس، و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار، و به آنچه که خواهی دعا کن، آنگاه رو به جانب سر بر گرد و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْهَادِي وَ الْوَلِيُّ الْمُرْشِدُ وَ أَنَّكَ مَعْدِنُ التَّنْزِيلِ وَ صَاحِبُ التَّأْوِيلِ وَ حَامِلُ التَّوْرَاهِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الْعَالِمُ الْعَادِلُ وَ الصَّادِقُ الْعَامِلُ يَا مَوْلَايَ أَنَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُؤَالَاتِكَ فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ وَ أجدَادِكَ وَ أَبْنَائِكَ وَ شِيعَتِكَ وَ مُحَبِّبِكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

آنگاه دو رکعت نماز زیارت بجا آر، و در آن دو رکعت سوره یس و الرحمن یا هر سوره ای از قرآن که برایت آسان باشد بخوان، سپس به آنچه می خواهی دعا کن.

زیارت دیگر: شیخ مفید و شیخ شهید و محمد بن مهدی فرموده اند: چون خواستی موسی بن جعفر علیهما السلام را در بغداد زیارت کنی، غسل کن، و حرم شریف را قصد نما، و بر در حرم بایست، و اذن دخول بطلب، آنگاه وارد حرم شو، درحالیکه می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ. (۲)

سپس برو تا برابر قبر حضرت موسی بن جعفر قرار گیری، چون نزد قبر ایستادی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ

ص: ۷۲۳

۱- سلام بر تو ای مولای من ای موسی بن جعفر و رحمت و برکات خدا بر تو باد، گواهی می دهم که تویی پیشوای راهنما و سرپرست ارشاد کننده، و تویی معدن تنزیل، و صاحب تأویل، و حامل تورات و انجیل، و عالم عادل، و راستگوی عمل کننده، ای مولای من، من به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می جویم، و به دوستی ات به خدا تقرب می نمایم، پس درود و رحمت و برکات خدا بر تو و پدران و اجداد و فرزندان و شیعیان و دوستدارانت باد.

۲- به نام خدا و با خدا و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و سلام بر اولیای خدا

نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ مُحْتَسِبًا وَ عَبَدْتَهُ مُخْلِصًا
حَتَّى آتَاكَ الْيَقِينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَوْلَى بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ أَنَّكَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ حَقًّا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ
بِمَوْلَانِكَ أَتَيْتَكَ يَا مَوْلَايَ عَارِفًا بِحَقِّكَ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ. (۱)

پس خود را بر قبر بینداز، و آن را ببوس و گونه هایت را به روی آن بگذار، آنگاه برگرد و به جانب سر بیا و بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ صَادِقٌ أَذْبَتِ نَاصِحًا وَ قُلْتَ آمِينًا وَ مَضَيْتَ شَهِيدًا لَمْ تُؤْتِزْ عَمِّي عَلَى الْهُدَى وَ لَمْ تَمَلْ
مِنْ حَقِّ إِلَى بَاطِلٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ وَ أُنْبَائِكَ الطَّاهِرِينَ. (۲)

پس قبر نورانی را ببوس و دو رکعت نماز زیارت بجای آر، و بعد از این دو رکعت، هر نمازی که خواستی بخوان، آنگاه به سجده رو و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ اعْتَمَدْتُ وَ إِلَيْكَ قَصَدْتُ وَ بِفَضْلِكَ رَجَوْتُ وَ قَبْرَ إِمَامِي الَّذِي أَوْجَبْتَ عَلَيَّ طَاعَتَهُ زُرْتُ وَ بِهِ إِلَيْكَ تَوَسَّلْتُ فَبِحَقَّتِهِمْ
الَّذِي أَوْجَبْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَا كَرِيم. (۳)

پس طرف راست صورت خود را بر قبر بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْضِهَا. (۴)

آنگاه جانب چپ صورت را بر قبر بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ أَحْصَيْتَ ذُنُوبِي فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْهَا وَ تَصَدَّقْ عَلَيَّ بِمَا أَنْتَ أَهْلُهُ. (۵)

سپس

ص: ۷۲۴

۱- سلام بر تو ای نوز خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلم بر تو ای باب خدا. گواهی می دهم که تو نماز پیا دشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و کتاب خدا را آنگونه که باید تلاوت کردی، و در راه خدا کوشیدی کوشش شایسته، و بر آزار و اذیت در راه خدا تنها برای خدا صبر نمودی، و او را خالصانه عبادت کردی، تا مرگ تو را در رسید، گواهی می دهم که تو به خدا و رسول خدا سزاوارتری، و اینکه تو به حق فرزند رسول خدایی، به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می جویم، و با دوستیات به خدا تقرب می نمایم، ای مولای من به حضورت آمدم عارف به حقت، دوستدار دوستانت، دشمن دشمنانت، پس مرا نزد خدا شفاعت کن.

۲- سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، گواهی می دهم که تو صادق، خیرخواهانه، ادای وظیفه کردی، و امینانه گفتی، و به حال شهادت در گذشتی، و کوردلی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به جانب باطل منحرف نشدی، درود خدا بر تو و پدران و فرزندان پاک تو.

۳- خدایا به تو اعتماد نمودم، و آهنگ تو کردم، و به فضل امیدوار شدم، و قبر امامم را که اطاعتش را بر من واجب نمودی زیارت کردم، و به وسیله او به سوی تو توسل جستیم، پس به حق آنان که بر خود واجب نموده ای مرا و پدر و مادرم و همه اهل ایمان را بیامرز، ای کریم.

۴- خدایا حاجات مرا دانسته ای پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آنها را برآور.

۵- خدایا تو گناهانم را برشمرده ای، پس به حق محمد و خاندان محمد، درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و آنها را بیامرز و به آنچه تو شایسته آنی بر من تصدق فرما.

به سجده برو، و صد مرتبه بگو: شکر شکر آنگاه سر از سجده بردار، و به آنچه خواهی و برای هر که خواهی و او را دوست داری، دعا کن.

صلوات بر امام موسی کاظم علیه السلام

مؤلف گوید: سید جلیل علی بن طاووس رضی الله عنه در کتاب «مصباح الزائر» در یکی از زیارت حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام این صلوات بر حضرت را که مشتمل بر شمه ای از فضایل و مناقب و عبادات و مصائب آن جناب است نقل کرده: البته زائر، خود را از فیض خواندن آن محروم نسازد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ صَيِّ الْأَبْرَارِ وَ إِمَامِ الْأَخْيَارِ وَ عِيْبَةِ الْأَنْوَارِ وَ وَارِثِ السَّكِينَةِ وَ الْوَقَارِ وَ الْحِكْمِ وَ الْأَثَارِ الَّذِي كَانَ يُحْيِي اللَّيْلَ بِالسَّهْرِ إِلَى السَّحْرِ بِمَوَاصِيهِ لِإِسْتِغْفَارِ حَلِيفِ السَّجْدَةِ الطَّوِيلَةِ وَ الدُّمُوعِ الْغَزِيرَةِ وَ الْمُنَاجَاةِ الْكَثِيرَةِ وَ الضَّرَاعَاتِ الْمُتَّصِلَةِ وَ مَقَرِّ النَّهْيِ وَ الْعَدْلِ وَ الْخَيْرِ وَ الْفَضْلِ وَ النَّدَى وَ الْبَدَلِ وَ مَأْلَفِ الْبُلُوِي وَ الصَّبْرِ وَ الْمُضْطَهَدِ بِالظُّلْمِ وَ الْمَقْبُورِ بِالْجُورِ وَ الْمَعْدَّبِ فِي قَعْرِ السُّجُونِ وَ ظَلَمِ الْمَطَامِيرِ ذِي السَّاقِ الْمَرْضُوضِ بِحَلَقِ الْقَيْوُدِ وَ الْجَنَازَةِ الْمُنَادَى عَلَيْهَا بِبَدَلِ الْإِسْتِخْفَافِ وَ الْوَارِدِ عَلَى جَدِّهِ الْمُصْطَفَى وَ أَبِيهِ الْمُرْتَضَى وَ أُمِّهِ سَيِّدَةِ النَّسَاءِ، (۱) يَا زَيْدُ مَعْصُوبٍ وَ وِلَاءٍ مَسْلُوبٍ وَ أَمْرٍ مَغْلُوبٍ وَ دَمٍ مَطْلُوبٍ وَ سَمٍّ مَشْرُوبٍ اللَّهُمَّ وَ كَمَا صَبَرَ عَلَى غَلِيظِ الْمَحَنِ وَ تَجَرَّعَ غُصَصَ الْكُرْبِ وَ اسْتَسَلَّمَ لِرِضَاكَ وَ أَخْلَصَ الطَّاعَةَ لَكَ وَ مَحَّضَ الْخُشُوعَ وَ اسْتَشَعَرَ الْخُضُوعَ وَ عِيَادَى الْبِدْعَةَ وَ أَهْلَهَا وَ لَمْ يَلْحَقْهُ فِي شَيْءٍ مِنْ أَوْامِرِكَ وَ نَوَاهِيكَ لَوْ مَهْ لَأَيْمٌ صَلِّ عَلَيْهِ صَلَاةً نَامِيَةً مُنِيفَةً زَاكِيَةً تُوجِبُ

ص: ۷۲۵

۱- خدایا درود فرست بر محمد و اهل بیتش، و درود فرست بر موسی بن جعفر، جانشین نیکوکاران، و پیشوای خوبان و خزانه انوار، و وارث آرامش و متانت و حکمت ها و آثار، آن که همواره شب را با بیداری تا سحر، با به هم پیوستن استغفار زنده میداشت، هم پیمان سجده های طولانی، و اشک های سرشار و رازونیا بسیار، و ناله های به هم پیوسته، و قرارگاه خرد و عدالت و خوبی و کرم و بذل، و خو گرفته به بلا و صبر، پایمال شده به ستم، و دفن شده به بی عدالتی و معذب در عمق زندان ها و تاریکی های زیرزمین ها، با ساق کوبیده، به حلقه های زنجیرها، و جنازه ای که با خواری و سبک انگاشتن بر آن جار زده شده، وارد شونده بر جدش مصطفی و پدرش مرتضی و مادرش سرور بانوان،

لَهُ بِهَا شَفَاعَةٌ أَمَمٌ مِنْ خَلْقِكَ وَ قُرُونٍ مِنْ بَرِيَاكَ وَ بَلَّغُهُ عَنَّا تَحِيَّهً وَ سَلَاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مَوَالِيهِ فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَةً وَ رِضْوَاناً إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَمِيمِ وَ التَّجَاوُزِ الْعَظِيمِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱)

زیارت مختص امام محمد تقی علیه السلام

همان سه عالم بزرگوار فرموده اند: متوجه به جانب قبر ابی جعفر محمد بن علی الجواد علیه السلام شو، که پشت سر جد بزرگوار خود مدفون است.

چون نزد قبر آن حضرت ایستادگی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أُمَّتِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى أَوْلِيَائِكَ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تَلَوْتَ الْكِتَابَ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ جَاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِي جَنْبِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ أَتَيْتَكَ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ مُوَالِياً لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِياً لِأَعْدَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ. (۲)

آنگاه قبر را ببوس و صورت خود را بر آن بگذار، سپس دو رکعت نماز زیارت بجا آر، و بعد از آن هر نمازی که خواهی بخوان، پس به سجده رو و بگو:

ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَ اقْتَرَفَ وَ اسْتَكَانَ وَ اعْتَرَفَ (۳)

آنگاه طرف راست صورت را بر زمین بگذار و بگو

إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. (۴)

سپس طرف چپ صورت را روی زمین بگذارد و بگو:

عَظَمَ الذَّنْبُ مِنْ عِنْدِكَ فَلْيُحْسِنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ يَا كَرِيمَ (۵)

آنگاه به سجده باز گرد و صد مرتبه بگو: شکراً شکراً

ص: ۷۲۶

۱- با ارثی غضب شده، و حکومتی ربوده، و فرمانی مغلوب، و خونی خواسته، و زهری نوشانده، خدایا همچنان که او بر سختی محنت ها صبر کرد، جام اندوه گرفتاری ها را نوشید، و در برابر خشنودی ات تسلیم شد، و طاعت را برایت خالص نمود، و خشوع را بیآلایش کرد، و فروتنی را شعار خود ساخت، و با بدعت و اهلش دشمنی نمود، و ملامت ملامتگری در چیزی از اوامر و نواهی تو در او اثر نکرد، بر او درود فرست درودی بالنده عالی، پاک، که با آن درود باری او واجب گردانی شفاعت

امت‌هایی از آفریدگانت، و گروه‌هایی از مخلوقات، و از جانب ما به او تحیت و سلام برسان، و از نزد خود در موالاتش به ما فضل و احسان و آمرزش و رضوان عنایت کن، که تو دارای فضل فراگیر و گذشت فراوان هستی، به مهربانی ات ای مهربان‌ترین مهربانان.

۲- سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای حجّت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی‌های روی زمین، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو و بر پدرانت، سلام بر تو و بر فرزندان سلام بر تو و بر دوستانت. گواهی میدهم که نماز پیا داشتی، و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و کتاب خدا را آنگونه که باید تلاوت کردی، و در راه خدا جهاد کردی جهادی شایسته، و در راه او بر آزار صبر نمودی تا مرگ تو را در رسید، زائر به سویت آمده‌ام، و به حقّت عارفم دوستدار دوستانت، و دشمن دشمنانت هستم، مرا نزد پروردگارت شفاعت کند.

۳- به کسی که بد کرده و مرتکب گناه شده و درمانده گشته، و اعتراف نموده رحم کن.

۴- اگر من بد بنده‌ای بودم، تو نیکو پروردگاری هستی.

۵- بزرگ شده گناه از بنده‌ات، پس باشد نیکو گذاشت از جانبت ای کریم.

زیارتی دیگر: سید ابن طاووس در کتاب «مزار» فرموده: چون موسی بن جعفر علیهما السلام را زیارت کردی، نزد قبر حضرت جواد علیه السلام میایستی، و آن را میبوسی و میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيِّ الْبَرِّ التَّقِيِّ الْإِيمَانِ الْوَفِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرِّضِيُّ الزَّكِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَجِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَفِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ اللَّهِ [سَيِّدَ اللَّهِ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ضِيَاءَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ نَاءِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا كَلِمَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْبَدْرُ الطَّالِعُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّيِّبُ مِنَ الطَّيِّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّاهِرُ مِنَ الْمُطَهَّرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْآيَةُ الْعُظْمَى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْحُجَّةُ الْكُبْرَى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُطَهَّرُ مِنَ الزَّلَّاتِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْظَلَاتِ [الْمُعْظَلَاتِ] السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلِيُّ عَنِ نَقْصِ الْأَوْصِيَاءِ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرِّضِيُّ عِنْدَ الْأَشْرَافِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ حُجَّتُهُ فِي أَرْضِهِ وَ أَنَّكَ جُنْبُ اللَّهِ وَ خَيْرُهُ اللَّهُ وَ مُسْتَوْدَعُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عِلْمُ الْأَنْبِيَاءِ وَ رُكْنُ الْإِيمَانِ وَ تَرْجَمَانُ الْقُرْآنِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مِنْ أَتْبَعَكَ عَلَى الْحَقِّ وَ الْهُدَى وَ أَنَّ مَنْ أَنْكَرَكَ وَ نَصَبَ لَكَ الْعِدَاوَةَ عَلَى الضَّلَالَةِ وَ الرَّدَى أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ (۲)

و در صلوات بر آن حضرت بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الزَّكِيِّ التَّقِيِّ وَ الْبَرِّ الْوَفِيِّ وَ الْمُهَذَّبِ

ص: ۷۲۷

۱- سلام بر تو ای ابا جعفر محمد بن علی نیکوکار پرهیزکار، پیشوای وفادار، سلام بر تو ای خشنود از خدا و پاکیزه، سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای محرم راز خدا، سلام بر تو ای سفیر خدا، سلام بر تو ای راز خدا، سلام بر تو ای روشنایی خدا، سلام بر تو ای تابش خدا، سلام بر تو ای کلمه خدا، سلام بر تو ای رحمت خدا، سلام بر تو ای نور درخشان، سلام بر تو ای ماه برآمده، سلام بر تو ای پاکزاد از پاکزادان سلام بر تو ای پاک از پاکان، سلام بر تو ای نشانه بزرگتر، سلام بر تو ای حجت اکبر، سلام بر تو ای پاک و پاکیزه از لغزش ها، سلام بر تو ای منزّه از دشواری ها، سلام بر تو ای برتر از نقص اوصاف، سلام بر تو ای پسندیده نزد مردم شرافتمند، سلام بر تو ای ستون دین، گواهی میدهم که تو ولی خدا و حجت او در زمین هستی، و تو مقرب خدا و منتخب حق، و سپردگاه علم خدا، و پیامبران، و پایه ایمان، و ترجمان قرآنی، گواهی میدهم هر که از تو پیروی کرد بر حق و هدایت است و هر که تو را انکار کرد و با تو از در دشمنی درآمد بر گمراهی و هلاکت است، به خدا و به تو، در دنیا و آخرت از آنان بیزاری میجویم، سلام بر تو تا هستم و تا شب و روز هست.

النَّقِيُّ هَادِي الْأَمَّةِ وَ وَارِثِ الْأَيْمَةِ وَ خَازِنِ الرَّحْمَةِ وَ يَنْبُوعِ الْحِكْمَةِ وَ قَائِدِ الْبَرَكَهِ وَ عَدِيدِ الْقُرْآنِ فِي الطَّاعَةِ وَ وَاحِدِ الْأَوْصِيَاءِ فِي الْإِخْلَاصِ وَ الْعِبَادَةِ وَ حُجَّتِكَ الْعُلْيَا وَ مَثَلِكَ الْأَعْلَى وَ كَلِمَتِكَ الْحُسْنَى الدَّاعِي إِلَيْكَ وَ الدَّالُّ عَلَيْكَ الَّذِي نَصَبْتَهُ عَلِمًا لِعِبَادِكَ وَ مُتَرَجِّمًا لِكِتَابِكَ وَ صَادِعًا بِأَمْرِكَ وَ نَاصِرًا لِدِينِكَ وَ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ وَ نُورًا تَخْرُقُ بِهِ الظُّلْمَ وَ قُدُوهً تُدْرِكُ بِهَا الْهَدَايَةَ وَ شَفِيعًا تُنَالُ بِهِ الْجَنَّةَ اللَّهُمَّ وَ كَمَا أَخَذَ فِي خُشُوعِهِ لِمَكَ حَظُّهُ وَ اسْتِثْوَى مِنْ خَشْيَتِكَ نَصِيْبَهُ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَضْعَافَ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ وَ لِيَّ ارْتَضَيْتَ طَاعَتَهُ وَ قَبِلْتَ خِدْمَتَهُ وَ بَلَّغَهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَ سِلَامًا وَ آتِنَا فِي مَوَالِيهِ مِنْ لَدُنْكَ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ مَغْفِرَةً وَ رِضْوَانًا إِنَّكَ ذُو الْمَنِّ الْقَدِيمِ وَ الصَّفْحِ الْجَمِيلِ. (١)

آنگاه نماز زیارت بخوان و پس از سلام بگو:

أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ (٢)

تا آخر دعا که در کتابهای زیارتی معتبر روایت شده است.

زیارتی دیگر: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت کرده: چون خواستی آن حضرت را زیارت کنی، غسل کن، و خود را پاکیزه نما، و دو جامه پاک بپوش، و در زیارت آن جناب بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْإِمَامِ النَّقِيِّ النَّقِيِّ الرَّضِيِّ الْمَرْضِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى صَلَاةً كَثِيرَةً نَامِيَةً زَاكِيَةً مُبَارَكَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَرَادِفَةً مُتَوَاتِرَةً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ سُلَالَةَ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا

ص: ٧٢٨

١- خدایا درود فرست بر محمد و اهل بیتش، و درود فرست بر محمد بن علی پاک، پرهیزکار، نیکوکار وفادار، پیراسته، بیعیب، راهنمای امت، و وارث امامان، و خزانه دار رحمت، و چشمه های حکمت، و پیشرو برکت، و همسان قرآن در وجوب از او، و یگانه جانشینان در اخلاص و عبادت، و حجت و الایت، و نمونه برترت، و کلمه زیباتر، دعوت کننده به سویت، و دلالت کننده بر وجودت، که او را چونان پرچی برای بندگان نصب کردی، و او را قرار دادی مترجم کتابت، و آشکارا اجرا کننده امرا، و یاور دینت، و حجت بر بندگان، و نوری که به وسیله او پرده تاریکی ها دریده شود، و مقتدایی که هدایت به وسیله او دریافت گردد و شفיעی که به وسیله آن به بهشت توان رسید. خدایا همچنان که در خشوع برای تو بهره اش را گرفت، و از خشیت تو سهمش را کامل نمود پس بر او درود فرست، چندین برابر آنچه درود فرستادی، بر نماینده ای که طاعتش را پسندیدی، و خدمتش را پذیرفتی و از جانب ما به او تحیت و سلام برسان، و به ما از پیش خود، در دوستی اش فضل و احسان و آموزش و رضوان عنایت کن تو صاحب احسان دیرینه، و چشم پوشی زیبا هستی.

٢- تویی پروردگار و منم پروریده

نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ أَتَيْتُكَ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ. (۱)

آنگاه حاجت خود را بخواه، و بعد از آن در بارگاهی که قبر حضرت جواد علیه السلام است چهار رکعت نماز بالای سر بخوان، دو رکعت برای حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام، دو رکعت برای حضرت جواد علیه السلام و نزد سر حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام که مقابل قبور قریش است نماز بجا نیاور، که آنها را قبله خود قرار دادن جایز نیست.

مؤلف گوید: از کلام شیخ صدوق، ظاهر می شود، که در آن زمانها قبر شریف موسی بن جعفر علیهما السلام جدا بود، و بارگاه و در جداگانه داشته، مردم پس از زیارت موسی بن جعفر علیهما السلام بیرون رفته و در بارگاه حضرت جواد علیه السلام وارد میشدند.

زیارت مشترک کاظمین علیهما السلام

بخش اول:

آنکه برای هر کدام جداگانه باید خواند.

شیخ جلیل جعفر بن محمد قولویه در کتاب «کامل الزیارات» از حضرت هادی علیه السلام روایت کرده: در زیارت هر یک از آن دو امام بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ يَدَا لَلَّهِ فِي شَأْنِهِ أَتَيْتُكَ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ فَاشْفَعْ [اشْفَعْ] لِي عِنْدَ رَبِّكَ يَا مُوَالِي. (۲)

این زیارت در نهایت اعتبار است و شیخ صدوق و شیخ کلینی و شیخ طوسی هم با اختلاف کمی آن را ذکر کرده اند.

بخش دوم: زیارتی است که به قرائتش، آن دو امام دو امام علیهما السلام زیارت میشوند، و آن چنان است که

ص: ۷۲۹

۱- خدایا درود فرست بر محمد بن علی پیشوای با تقوا، بیعیب، راضی به حق، پسینده، و حجت بر هر که روی زمین و زیر زمین است، درودی بسیار، بالنده، پاکیزه، مبارک، پیوسته، پی در پی پیایی همانند برترین درودی که بر یکی از اولیای فرستادی، و سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای نور خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای پیشوای مومنان، و وارث علم پیامبران، و چکیده جانشینان، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، زائر به سویت آمدم، عارف به حقت، دشمن دشمنانت، دوستدار دوستانت، پس مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.

۲- سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای آن که اراده خدا درباره اش تغییر کرد، زائر به حضورت آمدم، عارف به حقت دشمن با دشمنانت، دوست با دوستانت، ای مولای من نزد پروردگارت برای من شفاعت کن.

شیخ مفید و شهید و محمد بن مهدی ذکر کرده اند، که در زیارت آن بزرگواران، همین که نزد ضریح ایستادی میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا وَلِيَّيَ اللّٰهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَّتِي اللّٰهِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورِي اللّٰهِ فِي ظُلُمَاتِ الْاَرْضِ اَشْهَدُ اَنَّكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمَا عَنِ اللّٰهِ مَا حَمَلْتُمَا وَ حَفِظْتُمَا مَا اسْتَوْدَعْتُمَا وَ حَلَلْتُمَا حَلَالَ اللّٰهِ وَ حَرَّمْتُمَا حَرَامَ اللّٰهِ وَ اَقَمْتُمَا حُدُودَ اللّٰهِ وَ تَلَوْتُمَا كِتَابَ اللّٰهِ وَ صَبَرْتُمَا عَلٰى الْمَآذِي فِي جُنْبِ اللّٰهِ مُحْتَسِبِينَ حَتّٰى اَتَاكُمْ الْيَقِيْنَ اَبْرًا اِلَى اللّٰهِ مِنْ اَعْيَادِنِكُمْ وَ اَتَقَرَّبُ اِلَى اللّٰهِ بِوِلَايَتِكُمْ اَتَيْتُكُمْ زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكُمْ مَوَالِيًا لِاَوْلِيَائِكُمْ مُعَادِيًا لِاَعْدَائِكُمْ مُسْتَبْصِرًا بِالْهُدٰى الَّذِي اَنْتُمْ عَلَيْهِ عَارِفًا بِضَلَالِهِ مِنْ خَالَفِكُمْ فَاشْفَعَا لِيْ عِنْدَ رَبِّكُمْ فَاِنَّ لَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ جَاهًا عَظِيْمًا وَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا. (۱)

آنگاه تربت شریف آنجا را ببوس و سمت راست صورت خویش را بر آن بگذار، سپس به جانب سر مقدس آن بزرگواران برو و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَّتِي اللّٰهِ فِي اَرْضِهِ وَ سَمَائِهِ عَبْدُكُمْ وَ وِيْلِيكُمْ زَائِرُكُمْ مُتَقَرِّبًا اِلَى اللّٰهِ بِزِيَارَتِكُمْ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِيْ اَوْلِيَائِكَ الْمُصْطَفِيْنَ وَ حَبِّبْ اِلَيّْ مَشَاهِدَهُمْ وَ اجْعَلْنِيْ مَعَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. (۲)

آنگاه برای هر یک دو رکعت نماز بجا آر، و خدا را به آنچه می خواهی بخوان.

مؤلف گوید: چون در گذشته تقیه بسیار شدید بود، برای زیارت این دو امام علیهما السّلام زیارتهای مختصر و کوتاه تعلیم میدادند برای اینکه شیعیان از آسیب طاغوتیان محفوظ باشند، و اگر زائری خواهان زیارت مفصل و بلند باشد زیارت جامعه را بخواند که برای ایشان بهترین زیارت است، به ویژه یکی

ص: ۷۳۰

۱- سلام بر شما ای دو نماینده خدا، سلام بر شما ای دو حجّت خدا، سلام بر شما ای دو نور خدا در تاریکی های زمین. گواهی می دهم که شما از سوی خدا آنچه را بر عهده هر دو وجود شریف تان گذاشته شده بود رساندید، و آنچه بر آنچه سپرده شده بود حفظ کردید، حلال نمودید حلال خدا را، و حرام کردید حرام خدا را، و بپا نمودید حدود خدا را، و تلاوت کردید کتاب خدا را، و در راه او بر آزار مردم شکیبایی ورزیدید، و به حساب خدا گذاشتید تا مرگ شما را در رسید، از دشمنان تان به خدا بیزاری می جویم، و به دوستی شما متقرّب به خدا می شوم، زائر به حضورتان آمدم، عارف به حقتان، دوستدار دوستان تان، دشمن دشمنانتان، بینا به هدایتی که بر آن هستید، آگاه به گمراهی کسیکه با شما مخالفت ورزید، پس نزد شما نزد پروردگارتان برای من شفاعت کنید، که برای شما پیش خدا آبرویی بس عظیم و مقامی بس ستوده است.

۲- سلام بر شما دو تن، ای دو حجّت خدا در زمین و آسمان، بنده و دوست شمایم، زیارت کننده شما دو امامم، به زیارتتان به سوی خدا تقرّب میجویم، خدایا برای من در میان اولیای برگزیده ات، زبان راستی قرار بده، و زیارتگاه های آنان را محبوبم گردان، و در دنیا و آخرت با آنان همراه کن، ای مهربان ترین مهربانان.

از زیارات جامعه که از روایتش ظاهر می شود اختصاص بیشتری به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام دارد، و آن زیارت، پس از این در آغاز زیارات جامعه خواهد آمد.

چون زائر قصد خروج از شهر را کرد آن دو بزرگوار را وداع کند، با دعاهای وداعی که از جمله آنها دعایی است که شیخ طوسی علیه الرحمه در کتاب «تهذیب» ذکر فرموده: که چون خواستی حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام را وداع گویی نزد قبر بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَّلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. (۱)

همچنین در وداع حضرت جواد علیه السلام میگوی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ وَأَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَّلْتَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ. (۲)

آنگاه از خدا بخواه، که این آخرین زیارت تو نباشد و دوباره توفیق بازگشتن به دست آورید، و قبر را ببوس و دو سمت صورتت را بر قبر بگذار.

حکایت حاجی علی بغدادی علیه السلام

مؤلف گوید: از اموری که مناسب است در اینجا نقل شود، داستان سعید صالح صفی متقی حاج علی بغدادی است که شیخ ما در کتاب جنّه المأوی و النجم الثاقب نقل کرده، و در النجم الثاقب فرموده: اگر نبود در این کتاب شریف، جز این حکایت معتبر صحیح که در آن فواید بسیاری است، و در همین نزدیکی ها واقع شده، هر آینه در شرافت و نفاست آن کافی

ص: ۷۳۱

۱- سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، به خدا می سپارم، و بر تو سلام میفرستم، به خدا و رسول و به آنچه تو آورده ای، و بر آن نشانه نهادی ایمان آوردیم. خدایا ما را در شمار گواهان بنویس.

۲- سلام بر تو ای مولایم ای ابا الحسن، و رحمت و برکات خدا بر تو، به خدا می سپارم و بر تو سلام می فرستم، به خدا و رسول و آنچه تو آورده ای و بر آن نشانه نهادی ایمان آوردیم. خدایا ما را در شمار گواهان بنویس.

بود، آنگاه بعد از مقدماتی فرموده: حاجی مذکور ائده الله نقل کرده: بر گردن من هشتاد تومان سهم امام جمع شد.

به نجف اشراف رفتم بیست تومان آن را به جناب علم الهدی و التقی شیخ مرتضی اعلی الله مقامه و بیست تومان به جناب شیخ محمد حسین مجتهد کاظمینی، و بیست تومان به جناب شیخ محمد حسن شروقی دادم، و بر عهده ام بیست تومان باقی ماند، که قصد داشتم، در بازگشت به جناب شیخ محمد حسن کاظمینی آل یاسین بدهم، چون به بغداد بازگشتم، خوش داشتم در ادای آنچه بر گردن من بود شتاب کنم، روز پنجشنبه بود، که به زیارت دو امام همام کاظمین علیهما السلام مشرف شدم، پس از آن خدمت جناب شیخ سلّه الله رفتم و مقداری از آن بیست تومان را به ایشان دادم، و بقیه را وعده کردم که پس از فروش بعضی از اجناس به تدریج به من حواله کنند، تا به اهلبش برسانم، در بعد از ظهر آن روز تصمیم به بازگشت به بغداد گرفتم، ولی جناب شیخ فرمود بمانم، عذر آوردم که باید مزد کارگران کارخانه ریس بافی خود را بدهم، چون شیوه ام با پرداخت مزد آنان در عصر هر پنجشنبه بود، بر این پایه برگشتم چون یک سوم راه را تقریباً پیمودم، سید جلیلی را دیدم که از جانب بغداد رو به من میآید، چون نزدیک شد سلام کرد و دست های خود را برای مصافحه و معانقه گشود، و فرمود: اهلا و سهلا، سپس مرا در آغوش گرفت، معانقه کردیم، و هر دو یک دیگر را بوسیدیم، بر سر عمامه سبز روشنی

داشت، و بر رخسار مبارکش خال سیاه بزرگی بود، پس ایستاد و فرمود: حاج علی خیر است، کجا میروی؟ گفتم: کاظمین علیهما السلام را زیارت کردم، و به بغداد باز میگردم، فرمود: امشب شب جمعه است برگرد، گفتم: ای سرور من، متمکن نیستم، فرمود: هستی، برگرد تا برای تو گواهی دهم که از موالیان جدّ من امیر مؤمنان علیه السلام و از موالیان مایی، و نیز شیخ گواهی دهد، زیرا خدای تعالی امر فرموده: دو شاهد بگیرید.

و این اشاره به مطلبی بود که در خاطر داشتم، که از جناب شیخ خواهش کنم، نوشته ای به من بدهد، که من از موالیان اهل بیت علیهم السلام هستم و آن را در کفن خود بگذارم.

پس گفتم: تو چه میدانی، و چگونه شهادت می دهی؟ فرمود: کسیکه حق او را به او میرسانند، چگونه آن رساننده را نمیشناسد؟ گفتم: کدام حق؟ فرمود: آنچه به وکیل من رساندی، گفتم: وکیل تو کیست؟ فرمود: شیخ محمّد حسن، گفتم وکیل توست؟ فرمود: وکیل من است، و به جناب آقا سید محمّد گفته بود، که ناگهان در خاطر من خطور کرد این سید بزرگوار، مرا به اسم خواند، با آنکه او را نمیشناسم؟ به خود گفتم شاید او مرا می شناسد، ولی من او را فراموش کرده ام باز در باطن خود گفتم: این سید از حق سادات، چیزی از من می خواهد، خوش دارم از سهم امام چیزی به او برسانم، گفتم: ای سید، نزد من از حق شما چیزی مانده، در امر آن به جناب شیخ محمّد حسن مراجعه کردم، تا حق شما را [یعنی حق سادات] به اجازه

او ادا کنم، پس بر چهره من تبسمی کرد و فرمود: آری بعضی از حق ما را به وکلای ما در نجف اشرف رساندی، گفتم: آنچه ادا کردم پذیرفته شد؟ فرمود: آری.

پس در خاطر من گذشت که این سید، نسبت به علمای اعلام می گوید: «وکلای ما!» و این در نظرم گران آمد، به خود گفتم: علما در گرفتن حقوق سادات، وکلایند و مرا غفلت گرفت.

آنگاه فرمود: باز گرد جدّم را زیارت کن، باز گشتم درحالیکه دست راست او، در دست چپ من بود.

چون به راه افتادیم، دیدم طرف راست نهر آب سپید صافی جاری است، و درختان لیمو و نارنج و انار و انگور و غیر آن، همه با میوه همزمان، بی آنکه فصل آنها باشد بالای سر ما سایه انداخته، گفتم: این نهر و این درختان چیست؟ فرمود: هرکس از موالیان ما زیارت کند جدّ ما را و نیز خود ما را، اینها با او خواهد بود.

گفتم: میخواهم سؤالی بپرسم، فرمود: بپرس، گفتم: شیخ عبد الرزاق مرحوم، مردی مدرّس بود، روزی نزد او رفتم، شنیدم میگفت: کسیکه در طول عمر خود، روزها را روزه باشد، و شبها را به عبادت به سر برد، و چهل حج و چهل عمره بجا آورد، و در میان صفا و مروه بمیرد، و از موالیان امیر مؤمنان علیه السّلام نباشد، برای او چیزی نیست، فرمود: آری و الله برای او چیزی نیست، آنگاه از حال یکی از خویشان خود پرسیدم، که آیا او از موالیان امیر مؤمنان علیه السّلام است؟ فرمود: آری او و هر که متعلق به توست، گفتم: آقای ما، برای من پرسشی

است، فرمود: بپرس، گفتم: تعزیه خوانان امام حسین علیه السّلام میخوانند که سلیمان اعمش نزد شخصی آمد، و از زیارت سید الشهداء علیه السّلام پرسید، گفت: بدعت است! پس در خواب هودجی را میان زمین و آسمان دید، پرسید: در آن هودج کیست؟ گفتند: فاطمه زهرا و خدیجه کبری علیهما السّلام گفت: کجا میروند؟ گفتند: در این شب که شب جمعه است به زیارت امام حسین علیه السّلام میروند، آنگاه نوشته هایی را دید که از هودج فرو میریزد، و در آن نوشته شده:

أَمَانٌ مِنَ النَّارِ لِرُؤَاةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ، أَمَانٌ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (۱)

آیا این حدیث صحیح است؟ فرمود: آری خبری راست و تمام است.

گفتم: آقای ما آیا صحیح است که میگویند هر که حسین علیه السّلام را در شب جمعه زیارت کند، برای او امان است؟ فرمود: آری و الله، سپس اشک از دیدگان مبارکش جاری شد و گریست.

گفتم: آقای ما پرسشی دیگر.

فرمود: بپرس، گفتم: سال هزار و دویست و شصت و نه امام رضا علیه السّلام را زیارت کردیم، و در درّود یکی از عربهای شروقیه را، که از بادیه نشینان طرف شرقی نجف اشرفند، ملاقات کرده و او را مهمان کرده، از او پرسیدم ولایت امام رضا علیه السّلام چگونه است؟ گفت: بهشت، امروز پانزده روز است که من از مال مولایم امام رضا علیه السّلام خورده ام، نکیر و منکر را چه رسد که در قبر نزد من آیند! گوشت و خون من از طعام آن حضرت در مهمان خانه اش روییده، این صحیح است؟ علی بن موسی الرضا علیه السّلام میآید،

ص: ۷۳۵

۱- امانی است از آتس برای زائران حسین (درود بر او) در شب جمعه، امانی است از آتس در روز قیامت

و او را از منکر و نکیر خلاص میکند؟ فرمود: آری و الله جَدّ من ضامن است.

گفتم: آقای ما پرسش کوچکی است که میخواهم بپرسم، فرمود: بپرس گفتم: زیارت من از امام رضا علیه السّلام پذیرفته است؟ فرمود: پذیرفته است ان شاء الله تعالی، گفتم آقای ما پرسشی دیگر، فرمود: بسم الله، گفتم: حاج محمّد حسین بزّازباشی فرزند مرحوم حاج احمد بزّاز باشی آیا زیارتش پذیرفته است یا نه، و او با من در راه مشهد رضا علیه السّلام رفیق و شریک در هزینه ها بوده است؟ فرمود: عبد صالح زیارتش پذیرفته است.

گفتم: آقای ما پرسشی دیگر.

فرمود: بسم الله، گفتم: فلان که از اهل بغداد همسفر ما بود آیا زیارتش پذیرفته است؟ سکوت کرد، گفتم: آقای ما پرسش دیگر، فرمود: بسم الله، گفتم: سخنم را شنیدی یا نه؟ زیارتش پذیرفته است، یا پذیرفته نیست؟ با زجوابی نداد! حاجی مذکور نقل کرد که آنان چند نفر از مرفّهین اهل بغداد بودند که در این سفر پیوسته به لهو و لعب مشغول بودند، و آن شخص هم مادر خود را کشته بود، پس در راه به موضعی وسیع از جاّده رسیدیم که دو طرف آن باغها و روبروی شهر شریف کظمین است، و موضعی از آن جاّده از طرف راست پیوسته به باغهاست که از بغداد میآید، و آن متعلّق به بعضی از یتیمان سادات بود، که حکومت آن را به ستم داخل در جاّده کرد، و اهل تقوا و ورع ساکن این دو شهر [بغداد و کاظمین] همیشه از راه رفتن در آن در آن قطعه از زمین کناره میگیرند، ولی آن جناب را دیدم

در آن قطعه راه میرود! گفتیم: ای سید من این موضع مالع بعضی از یتیمان سادات است، تصرّف در آن روا نیست.

فرمود: این موضع از اموال جدّ ما امیر مؤمنان علیه السّلام و فرزندان او و اولاد ماست، تصرّف در آن برای موالیان ما حلال است.

در نزدیکی آن مکان در طرف راست باغی است متعلّق به شخصی که او را حاجی میرزا هادی میگفتند، و او از ثروتمندان غیر عرب در بغداد بود، گفتیم: آقای ما آیا راست است که میگویند زمین باغ حاج میرزا هادی متعلّق به موسی بن جعفر علیهما السّلام است؟ فرموده: به این مسئله چه کار داری و از جواب روی گرداند.

پس به نهر آبی که از رود دجله برای آبیاری مزارع و باغهای آن حدود جدا میکنند و از جاده میگذرد رسیدیم، آنجا به طرف شهر دو راه وجود دارد: یکی راه سلطانی و دیگر راه سادات و آن جناب به راه سادات میل فرمود، گفتیم بیار از راه سلطانی برویم.

فرمود: نه از این راه مربوط به خود میرویم، پس آمدیم، چند قدمی نرفتیم که خود را بدون دیدن کوچه و بازار در صحن مقدّس موسی بن جعفر علیهما السّلام نزد کفشداری دیدیم، از طرف باب المراد که از سمت مشرق و طرف پایین پاست وارد ایوان شدیم و کنار در رواق مطهر مکث نفرمود، و اذن دخول نخواند، داخل شد و کنار در حرم ایستاد سپس فرمود: زیارت کن، گفتیم قاری نیستم، فرمود: برایت بخوانم؟ گفتیم: آری، فرموده:

أَدْخُلُ يَا اللَّهُ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (۱)

همچنین بر

ص: ۷۳۷

۱- ای خدا آیا وارد شوم، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای امیر مؤمنان.

یک یک امامان سلام کردند تا رسیدند به حضرت امام حسن عسگری علیه السلام، فرمودند:

عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الْعَسْكَرِيَّ (۱)

آنگاه فرمود: امام زمان خود را میشناسی؟ گفتم: چرا نمیشناسم! فرمود: بر امام زمان خود سلام کن، گفتم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ يَا ابْنَ الْحَسَنِ (۲)

پس تبسم نمود و فرمود:

عَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ (۳)

پس داخل حرم مطهر شدیم، و به ضریح مقدس چسبیدیم و آن را بوسیدیم، آنگاه به من فرمود: زیارت کن، گفتم: من قاری نیستم.

فرمود: برای تو زیارت بخوانم؟ گفتم: آری، فرمود کدام زیارت را میخواهی؟ گفتم: هر زیارت که افضل است مرا به آن زیارت ده، فرمود: زیارت «امین الله» افضل است، مشغول به خواندن شد و فرمود:

السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا أَمِينِي اللَّهُ فِي أَرْضِهِ وَحُجَّتِيهِ عَلَيَّ عِبَادِهِ (۴)

در این حال چراغ های حرم را روشن کردند، من دیدم شمع ها روشن است، ولی حرم نورانی به نوری دیگر است، نوری همانند نور آفتاب و شمع ها همانند چراغی بودند که روز در آفتاب روشن کنند و من آن چنان در غفلت بودم، که هیچ ملتفت این آیات نمی شدم، چون از زیارت فارغ شدند، از سمت پایین پا به پشت سر آمدند، و در طرف شرق ایستادند و فرمودند: آیا جدّم حسین علیه السلام را زیارت میکنی؟ گفتم: آری شب جمعه است زیارت می کنم، پس زیارت وارث را خواندند، درحالی که اذان گوها از اذان مغرب فارغ شدند و به من فرمود: به جماعت ملحق شو و نماز بخوان، و خود تشریف آورد، در مسجد

ص: ۷۳۸

۱- سلام بر تو ای ابا محمد حسن عسگری.

۲- سلام بر تو ای حجت خدا، ای صاحب زمان، ای فرزند حسن.

۳- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۴- سلام بر شما ای دو امین خدا بر روی زمین، و دو حجت خدا بر بندگانش.

پشت سر حرم مطهر در آنجا نماز جماعت منعقد بود، ولی ایشان در سمت راست امام جماعت، محاذی او ایستادند، و من وارد صف اول شدم و برایم برای ادای نماز جایی باز شد، چون فارغ شدم ایشان را ندیدم، از مسجد بیرون آمدم، در حرم جستجو کردم ایشان را نیافتم، قصد داشتم ایشان را ملاقات کنم، و چند ریالی به ایشان بدهم، و شب نیز ایشان را نزد خود نگاه دارم که مهمان من باشد ناگاه از خود پرسیدم که آن سید که بود؟ و آیات و معجزات گذشته را مورد توجه قرار دادم، از اطاعتم نسبت به او، در بازگشتن به کاظمین، با آن کار مهمی که در بغداد داشتم، و مرا به اسم خواندند با اینکه او را ندیده بودم، و گفتار او که گفت: موالیان ما و اینکه من شهادت میدهم، و دیدن نهر جاری، و درختان میوه ها در غیر فصل مناسب و وقایع دیگری که گذشت همه سبب یقین من شد، که او حضرت مهدی علیه السلام است، به ویژه در قسمت اذن دخول، و سؤال از من، بعد از سلام بر امام عسکری علیه السلام که امام زمان خود را می شناسی؟ چون پاسخ دادم می شناسم، فرمود: سلام کن، چون سلام کردم تبسم کرد و جواب داد.

با شتاب نزد کفشدار آمدم، و از حال حضرتش پرسیدم، گفت: بیرون رفت، سپس پرسید این سید رفیق تو بود؟ گفتم: آری.

در هر صورت به خانه مهماندار خود آمدم، و شب را در آنجا ماندم، چون صبح شد، نزد جناب شیخ محمد حسن رفتم، و آنچه را دیده بودم نقل

کردم، شیخ دستش را بر دهان خود گذاشت، و از اظهار این قصه و افشای این سرّ نهی کرد، و و فرمود: خدا تو را موفق کند.

من این واقعه را مخفی می داشتم، و برای هیچ کس اظهار نمی کردم، تا یک ماه از این قضیه گذشت، روزی در حرم مطهر بودم، سید بزرگواری را دیدم، که نزدیک من آمد و پرسید چه دیدی؟ و به داستان آن روز اشاره کرد، گفتم: چیزی ندیدم، باز آن سخن را تکرار کرد، و من به شدت انکار کردم، ناگهان از نظرم ناپدید شد و دیگر او را ندیدم.

بخش دوم

تاریخ و فضیلت مسجد براثا

بدانکه مسجد براثا از مساجد معروف و متبرّک است، و در بین بغداد و کاظمین در راه زائران واقع شده، ولی غالباً از فیض آن محروم بوده و با همه فضایل و شرافتی که برای آن نقل شده مورد بی اعتنایی است.

حموی که از مورّخان سال ششصد است، در کتاب «معجم البلدان» گفته: براثا محلّه ای بود در طرف بغداد، در قبله کرخ، و در جنوب باب محول، و در آن مسجد جامعی بوده که شیعیان در آن نماز می خواندند که خراب شده و نیز گفته: شیعیان ما از زمان راضی بالله خلیفه عباسی، در آن مسجد جمع میشدند، و سبّ [بدگویی] صحابه میکردند ولی به دستور راضی بالله، ناگهان در آن مسجد ریختند، و هر که را یافتند گرفتند و حبس کردند، و مسجد را خراب و با خاک یکسان کردند.

شیعیان این خبر را به امیر الامرای بغداد «بحکم ما کافی» رساندند، او هم به تجدید بنا، و گسترش بنای مسجد، و محکم

ساختن آن فرمان داد، و در بالای مسجد اسم راضی بالله را نوشت.

پیوسته آن مسجد آباد و محل اقامه نماز بود، ولی پس از سال چهارصد و پنجاه تا الآن معطل مانده! برائا پیش از بنای بغداد روستایی بوده، که گمان مردم آن است که حضرت امیر مؤمنان علیه السلام در زمانی که به جنگ خوارج نهروان میرفت گذارش به آن جا افتاد، و در مسجد جامع مذکور نماز خواند، و در حمامی که در آن روستا بود وارد شد.

«برائا» منسوب به ابو شعیب برائی عابد است، و او نخستین کسی بود که در «برائا» در کوخی [یعنی خانه ای که از نی ساخته بود] ساکن شد، و در آن کوخ خدا را عبادت می کرد، تا دختری از اولاد مستوفیان بزرگ که تربیت شده قصرها بود، گذارش به کوخ او افتاد، همین که نظرش به ابو شعیب افتاد و حال او را دید، از آن حال معنوی بسیار لذت برد، و جذبه ابو شعیب او را در ربود، به اندازه ای که پای بند او شد، به ناچار نزد آن عابد زاهد آمد و گفت: میخوام خادم تو باشم، گفت: میپذیرم به شرط اینکه از این شک و هیئت خارج شوی، آن سعادتمند پذیرفت و از آنچه در اختیار داشت چشم پوشید، و آراسته به لباس عابدان شد.

ابو شعیب او را به همسری برگزید، همین که آن دختر وارد کوخ شد، قطعه حصیری دید، که ابو شعیب آن را برای حفظ خویش از رطوبت زمین زیر بدن خود انداخته بود، دختر گفت: من نزد تو نخواهم ماند، مگر وقتی که

ص: ۷۴۱

این قطعه حصیر را از زیر خود دور اندازی، زیرا از تو شنیدم که میگفتی زمین میگوید:

يَا ابْنَ آدَمَ تَجْعَلُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ حِجَابًا وَ أَنْتَ عَدَاؤِي بَطْنِي. (۱)

ابو شعیب آن حصیر را دور انداخت و آن دختر چند سالی نزد او ماند و با هم به بهترین وجه عبادت می کردند، تا از دنیا رخت بر بستند.

مؤلف گوید: ما در کتاب «هدیه الزائرین» تعدادی از روایاتی را که در فضیلت این مسجد شریف است ذکر کردیم و گفتیم: از مجموع این اخبار چند فضیلت برای این مسجد به دست می آید که اگر هر یک از آنها در هر مسجد باشد، سزاوار است انسان کوله بار خود برگردد، و سختی راه را به جان بخرد، تا به فیض نماز و دعای در آن نائل و بهره مند شود: اول: حق تعالی مقرر فرموده که در آن زمین فرو نیاید، هیچ رهبری با لشکرش جز پیغمبر یا وصی او.

دوم: خانه حضرت مریم سلام الله علیها است.

سوم: زمین حضرت عیسی علیه السلام است.

چهارم: اینکه چشمه ای در آنجاست که برای حضرت مریم سلام الله علیها ظاهر شده.

پنجم: ظاهر ساختن حضرت امیر علیه السلام آن چشمه را به اعجاز خویش.

ششم: بودن سنگ سپید متبرکی که مریم سلام الله علیها حضرت عیسی علیه السلام را در آن محل بر آن سنگ نهاده بود.

هفتم: بیرون آوردن امیر مؤمنان آن سنگ را با اعجاز و نصب آن به سمت قبله، و خواندن نماز به سوی آن.

هشتم: اینکه حضرت امیر مومنان علیه السلام و دو نوباوه او حضرت مجتبی و سید الشهدا

ص: ۷۴۲

۱- پسر آدم بین من و خود حجاب قرار می دهی، و حال آنکه فردا در شکم من خواهی بود.

علیهم السّلام در آن مکان نماز بجا آوردند.

نهم: توقف امیر مؤمنان علیه السّلام به مدت چهار روز در آنجا، نماز خواندند.

دهم: نماز خواندن پیغمبران به خصوص حضرت خلیل الرحمن در آنجا.

یازدهم: اینکه قبر پیامبری در آنجا است.

و شاید آن پیامبر حضرت یوشع باشد، که شیخ مرحوم فرموده: قبرش در خارج کاظمین در قبله مسجد براناست.

دوازدهم: برگشتن آفتاب برای حضرت امیر علیه السّلام در آنجا.

با این شرافت و فضیلت، و بروز آیات الهی و معجزات حیدری در آن مکان، معلوم نیست از هزار نفر زائر یکی هم به آنجا برود، با اینکه مسجد سر راه آنان است و به کزّات از آنجا عبور میکنند، و اگر به طور اتفاق کسی بخواهد آن مواهب را درک کند، چون به آنجا برسد و ببیند در مسجد بسته است، از دادن اندکی پول، برای باز کردن آن دریغ می کند، و خود را از این همه مواهب بزرگ محروم میکند، و حال آنکه گاهی برای تماشای بغداد، و عمارات ستم گران پول های گزافی می پردازند.

چه رسد به پرداخت پول های بسیاری که برای تنوع در معاش و خرید اجناس نحس نجس یهودیان بغداد، که گویا این مصارف سنگین، و خرج های فوق العاده، و پرداخته ای اضافی، از شرایط کامل شدن زیارت بیشتر زائران است و الله المستعان!

بخش سوم

زیارت نواب اربعه علیهم السّلام

یعنی، جناب ابو عمرو عثمان بن سعید اسدی، و جناب ابو جعفر محمّد بن عثمان، و شیخ ابو القاسم حسین بن روح نوبختی، و شیخ جلیل ابو الحسن علی بن محمّد سمّری (رضی الله عنهم).

بدانکه از جمله تکالیف زائران در ایام توقّف

ص: ۷۴۳

در شهر مقدّس کاظمین رفتن به بغداد، برای زیارت این چهار نایب خاص امام عصر (صلوات الله علیه) است، که حتی اگر قبر هر یک از آنها در شهرهای دوردست قرار می‌داشت، شایسته بود انسان راههای سخت و طولانی را طی کند و رنج و سختی سفر را به جان بپذیرد، و به فیض زیارت آنها نایل گردد، زیرا در میان همه اصحاب خاصّ امامان علیهم السّلام کسی به بزرگی و جلالت قدر ایشان نمیرسد.

اینان نزدیک هفتاد سال به منصب سفارت و وساطت میان امام علیه السّلام و مؤمنان فایز شدند، و بر دست ایشان کرامات بسیار و خوارق عادات بی شمار جاری گردید، و گفته شده: بعضی از علما قایل به عصمت ایشان شده اند، و مخفی نیست که همچنان که این بزرگواران در زمان حیات خود، واسط میان ولی عصر (صلوات الله علیه) و مردم بودند، و از جمله مناصب ایشان، رساندن درخواستها و نامه های حاجات مردم به آن حضرت بود، اکنون هم به همان منصب شریف مفتخرند، و باید نامه های حاجات، که در سختی ها نوشته میشود توسط ایشان، به آن حضرت برسد، چنان که در جای خود معلوم گردیده.

خلاصه، فضایل و مناقب ایشان بیشتر از آن است که ذکر شود، و همین اندازه برای ترغیب زائران، برای درک فیض زیارتشان کافی است.

اما کیفیت زیارت ایشان: به صورتی است که شیخ طوسی در کتاب «تهذیب» و سید ابن طاووس در «مصباح الزائر» ذکر کرده اند، و آن را به جناب ابو القاسم حسین بن روح (رحمه الله علیه) نسبت داده اند که فرموده است در زیارت ایشان

بر رسول خدا سلام می کنی، و بعد از آن حضرت، به امیر مومنان و خدیجه کبری و فاطمه زهرا و امام حسن و امام حسین و بر هر یک از امامان علیهم السلام تا صاحب الزمان (صلوات الله علیه) و آنگاه میگویی: سلام بر تو ای فلان بن فلان و به جای «فلان بن فلان» اسم صاحب قبر و پدر او را ذکر میکنی

أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا بَابَ الْمَوْلَى أَدَّيْتَ عَنْهُ وَ أَدَّيْتَ إِلَيْهِ مَا خَالَفْتَهُ وَلَا خَالَفْتَ عَلَيْهِ قُمْتَ خَاصًّا وَ انصَرَفْتَ سَابِقًا جِئْتِكَ عَارِفًا بِالْحَقِّ
الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ وَ أَنْتَ مَا خُنْتَ فِي التَّأْدِيَةِ وَ السَّفَارَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ مِنْ بَابِ مَا أَوْسَعَهُ [أَوْسَعَكَ] وَ مِنْ سَفِيرٍ مَا آمَنَكَ وَ مِنْ ثِقَةٍ
مَا أَمَكَنَّكَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَصَّكَ بِنُورِهِ حَتَّى عَايَنْتَ الشَّخْصَ فَأَدَّيْتَ عَنْهُ وَ أَدَّيْتَ إِلَيْهِ (۱)

بعد باز می گردی و دوباره بر معصومان از رسول خدا تا صاحب الزمان علیهم السلام سلام می کنی، و پس از آن می گویی:

جِئْتِكَ مُخْلِصًا بِتَوْحِيدِ اللَّهِ وَ مَوَالِيهِ أَوْلِيَائِهِ وَ الْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِهِمْ [أَعْدَائِهِ] وَ مِنَ الَّذِينَ خَالَفُوكَ يَا حُجَّةَ الْمَوْلَى وَ بِكَ إِلَيْهِمْ
[اللَّهُمَّ] تَوَجَّهِي وَ بِهِمْ إِلَى اللَّهِ [إِلَيْكَ] تَوَسَّلِي (۲)

سپس دعا می کنی و از حق تعالی می طلبی آنچه را که میخواهی، که ان شاء الله اجابت میشود.

زیارت شیخ کلینی علیه الرحمه

مؤلف گوید: سزاوار است در بغداد زیارت شود، شیخ اجلّ عالی مقام ثقه الاسلام محمد بن یعقوب کلینی عطر الله مرقده که شیخ و رئیس شیعیه و اوثق و أثبت ایشان در حدیث بود، و کتاب شریف کافی را که روشنی چشم شیعه است، در مدت

ص: ۷۴۵

۱- گواهی میدهم که تو دروازه فیض مولایی، از جانب او انجام وظیفه کردی، و نسبت به ادای تکلیف نمودی، با او مخالفت نکردی، و علیه او به مخالفت برنخاستی به نیابت خاص قیام نمودی، و پیشی گیرنده بازگشتی، نزد تو آمدم شناسای به حقی که تو بر آنی، و اینکه در ادای وظیفه و سفارت خیانت نکردی، سلام بر تو در دریچه فیض امام بودن، چقدر پهناور است آن دریچه، و در سفیر بودن، چه اندازه تو امینی، و در مورد اطمینان بودن، چه بسیار با اقتداری تو، گواهی میدهم که خدا تو را به نورش اختصاص داد، تا آن حضرت را به وضوح دیدی پس از جانب او و نسبت به او ادای وظیفه کردی.

۲- به خدمت آمدم، در حال اخلاص به یگانگی خدا، و دوستی با اولیای خدا، و بیزاری از دشمنان ایشان، و از کسانی که با تو مخالفت کردند، ای حجت مولا، روی من به وسیله تو به سوی ایشان است، و به آنان است تو سلم به سوی خدا.

بیست سال تألیف کرد، و الحق منت عظیم بر شیعه، به ویژه بر اهل علم نهاد، و به خاطر جلالت و عظمت شأن آن بزرگ، ابن اثیر او را احیا کننده مذهب امامیه در آغاز سال سیصد هجری برشمرده است، پس از آنکه مولای ما حضرت ثامن الائمه صلوات الله علیه را احیاگر این مذهب در آغاز سال دویست هجری به حساب آورده است و ما در کتاب «مدیه» بیشتر علمایی را که در مشاهد مشرفه مدفونند ذکر کردیم، به آنجا رجوع کنید.

بخش چهارم

فضائل و زیارت جناب سلمان (علیه السلام)

بدان که از تکالیف زائران در شهر کاظمین، رفتن به مدائن است، برای زیارت عبد صالح الهی، جناب سلمان محمدی رضوان الله علیه که نخستین ارکان اربعه است، و خاص به شرافت سلمان مئا اهل البیت و درآمده در شمار اهل بیت نبوت و عصمت است.

در فضیلت او جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «سلمان دریایی است که نخشکد، و گنجی است که پایان نپذیرد، سلمان از ما اهل بیت است، حکمت میبخشد و برهان می آورد.

« حضرت امیر علیه السلام او را مانند لقمان، بلکه امام صادق علیه السلام او را بهتر از لقمان دانسته، و حضرت باقر علیه السلام او را از متوسمین [کسانی که با تمام وجودشان در صدد شناخت حق و در جستجوی حقایق الهی اند] برشمرده.

از روایات استفاده میشود که آن جناب اسم اعظم را می دانست و از محدثین به فتح دال [کسی که فرشتگان با او سخن می گویند] بوده است.

برای ایمان ده درجه است و او در درجه دهم قرار داشت و عالم به غیب

و زمان مرگ افراد بود، و در دنیا از خوراکی های بهشت تناول فرمود و بهشت مشتاق و عاشق او بود و خدا و رسول او را دوست داشتند و حق تعالی پیامبر صلی الله علیه و آله را به محبت چهار نفر امر فرمود که سلمان یکی از ایشان است و آیاتی در مدح او و همتایان او نازل شد و جبرائیل هرگاه بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرود میآمد امر میکرد از جانب پروردگار به سلمان سلام برساند و او را به علم منایا [زمان مرگ افراد] و بلایا و انساب مطلع گرداند و شبها برای او در خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله مجلس انسی بوده حضرت رسول و امیر مؤمنان علیهما السلام چیزهایی از مخزون و مکنون علم خدا به او تعلیم کردند که غیر او قابلیت و قدرت تحمل آن را نداشته و به مرتبه ای رسید که امام صادق علیه السلام فرمود: «سلمان دانش اول و آخر را یافت و او دریایی است که هرچه از او برگرفته شود پایان نپذیرد و او از ما اهل بیت است» برای شوق زائران و رغبتشان به زیارت آنجناب کافی است تفکر کردن در اختصاص و امتیازش در میان تمام صحابه و جمیع امت به اینکه حضرت امیر مؤمنان علیه السلام در یک شب از مدینه به مدان رفت، و به دست مبارک خود او را غسل داد و کفن کرد و بر او با صفوفی بسیار از ملائکه نماز خواند و در همان شب به مدینه بازگشت زهی شرافت و مودت و محبت به خانواده رسالت که انسان

را به این مرتبه از شکوه و عظمت میرساند اما کیفیت زیارت آنجناب: بدانکه سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» برای آن بزرگوار چهار زیارت نقل کرده و ما در اینجا به همان زیارت اول اکتفا میکنیم و در کتاب «مدیه» زیارت چهارم را که شیخ در «تهذیب» ذکر فرموده نقل کردیم.

چون خواستی آن جناب را زیارت کنی، نزد قبر او به طرف قطبه میایستی و میگویی:

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَيْمَةِ الْمُعْصُومِينَ
الرَّاشِدِينَ السَّلَامُ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ الْأَمِينِ [الْأَمِينِ] السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُودِعَ أَسْرَارِ السَّادَةِ الْمَيَامِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ مِنَ الْبَرَرَةِ الْمَاضِيَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ
اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَطَعْتَ اللَّهَ كَمَا أَمَرَكَ وَاتَّبَعْتَ الرَّسُولَ كَمَا نَدَبَكَ وَتَوَلَّيْتَ خَلِيفَتَهُ كَمَا أَلَزَمَكَ وَدَعَوْتَ إِلَى الْإِهْتِمَامِ
بِدَرْجَتِهِ كَمَا وَفَّقَكَ [وَوَفَّقَكَ] ، (۱) وَ عَلِمْتَ الْحَقَّ يَقِينًا وَ اعْتَمَدْتَهُ كَمَا أَمَرَكَ [وَ] أَشْهَدُ أَنَّكَ بَابُ وَصِيِّ الْمُضِيَّطَفَى وَ طَرِيقُ
حُجَّةِ اللَّهِ الْمُزْتَضَى وَ أَمِينِ اللَّهِ فِيمَا اسْتُدْعَتْ مِنْ عُلُومِ الْأَصْفِيَاءِ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ النَّجْبَاءِ الْمُخْتَارِينَ لِنُصْرِهِ الْوَصِيِّ
أَشْهَدُ أَنَّكَ صَاحِبُ الْعَاشِرَةِ وَ الْبِرَاهِينِ وَ الدَّلَائِلِ الْقَاهِرَةِ وَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ
أَدَيْتَ الْأَمْيَانَةَ وَ نَصَيْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ صَبَرْتَ عَلَى الْمَأْذَى فِي جَنْبِهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَحَدَكَ حَقَّكَ وَ حَيَّطَ مِنْ
قَدْرِكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ آذَاكَ فِي مَوَالِيكَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ

ص: ۷۴۸

۱- سلام بر رسول خدا، محمد بن عبد الله خاتم پیامبران، سلام بر امیر مؤمنان سرور جانشینان، سلام بر امامان معصوم هدایت
گر، سلام بر فرشتگان مقرب سلام بر تو ای یار امین رسول خدا، سلام بر تو ای دوست امیر مؤمنان سلام بر تو ای سپرده شده
اسرار پریمنت، سلام بر تو ای باقیمانده خدا، از نیکان پیشین، سلام بر تو ای ابا عبد الله و رحمت و برکات خدا. گواهی
میدهم که تو خدا را آنگونه که فرمان داد فرمان بردی، و از رسولش آن طور که تو را فرا خواند پیروی نمودی، و خلیفه اش
را متابعت کردی چنان که بر تو واجب نمود، و به نکوداشت فرزندانش دعوت کردی، آنچنان که تو را آگاه ساخت،

أَعْتَبْتِكَ فِي أَهْلِ بَيْتِكَ [نَبِيِّكَ] لَعَنَ اللَّهُ مَنِ لَامِيَكَ فِي سَادَاتِكَ لَعَنَ اللَّهُ عِدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَالنَّاسِ مِنَ الْمَأُولِينَ وَالْآخِرِينَ وَضَاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ، (١) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْكَ يَا مَوْلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَلَى رُوحِكَ الطَّيِّبِ وَجَسَدِكَ الطَّاهِرِ وَالْحَقْنَا بِمَنِّهِ وَرَأْفَتِهِ إِذَا تَوَفَّانَا بِكَ وَبِمَجْلِ السَّادَةِ الْمَيَّامِينَ وَجَمَعْنَا مَعَهُمْ بِجَوَارِهِمْ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ [صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ] يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَلَى إِخْوَانِكَ الشُّعْبَةِ الْعَبْرَةِ مِنَ السَّلَفِ الْمَيَّامِينَ وَأَدْخَلَ الرَّوْحَ وَالرِّضْوَانَ عَلَى الْخَلْفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَقْنَا وَإِيَّاهُمْ بِمَنْ تَوَلَّاهُ مِنَ الْعِتْرَةِ الطَّاهِرِينَ وَعَلَيْكَ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (٢)

آنگاه سوره انا انزلناه فی ليله القدر را هفت مرتبه بخوان، سپس هرچه خواهی نماز مستحبّ بجا آور.

مؤلف گوید: چون خواستی از زیارت سلمان بازگردی، به جهت وداع نزد قبر بایست، و این وداع را که سید در آخر زیارت چهارم ذکر فرموده است بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَنْتَ بَابُ اللَّهِ الْمُؤْتَى مِنْهُ وَالْمَأْخُذُ عَنْهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَلْتَ حَقًّا وَنَطَقْتَ صِدْقًا وَدَعَوْتَ إِلَى مَوْلَايَ وَ مَوْلَايَكَ عِلَاقِيهِ وَ سِرًّا أَتَيْتُكَ زَائِرًا وَ حَاجَاتِي لَكَ مُسْتَوْدِعًا وَ هَا أَنَا ذَا مُودِّعِكَ أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَ أَمَانَتِي وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِي وَ جَوَامِعَ أَمَلِي إِلَى مُنْتَهَى أَجَلِي وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَخْيَارِ. (٣)

آنگاه خدا را بسیار بخوان و باز گرد.

مرور حضرت امیر علیه السلام به طاق کسری

مؤلف

ص: ۷۴۹

۱- و حق را به یقین دانستی، و به آنچنان که فرمان دادی اعتماد کردی، گواهی میدهم که تو درگاه جانشین مصطفی، و راه حجت خدا مرتضی، و امین خدایی در آنچه از علوم برگزیدگان به تو سپرده شده، گواهی میدهم که تو از اهل بیت پیامبری، آن شرافتمندان برگزیده برای یاری جانشین آن حضرت گواهی میدهم که تو صاحب درجات دهگانه ایمان، و دلایل مغلوب کننده ای، و تو نماز را به پا داشتی، و زکات را دادی و امر به معروف و نهی از منکر کردی، و امانت الهی را ادا نمودی، و برای خدا و رسولش خیرخواهی کردی، و در جنب خدا بر آزار مردم صبر نمودی، تا مرگ تو را در رسید، خدا لعنت کند کسی را که حق تو را انکار کرد، و از مقامت کاست، خدا لعنت کند کسی را که تو درباره سرورانت آزرده، خدا لعنت کند کسی را که تو درباره خانواده ات به زحمت افکند. خدا لعنت کند کسی را که تو را درباره سرورانت سرزنش نمود، خدا لعنت کند دشمن خاندان محمد را، از پری و آدمی، از پیشینیان و پسینیان، و بر آنان عذاب دردناک را دوچندان گرداند،

۲- درود خدا بر تو ای ابا عبد الله، درود خدا بر تو ای یار رسول خدا، (درود خدا بر او و خاندانش)، و بر تو ای دوست امیر مؤمنان و درود خدا بر روح پاکیزه و پیکر پاک تو، و خدا هنگامی که ما را میمیراند، به منت و مهرش به تو و به جایگاه

سروران با میمنت ملحق سازد، و ما را همراه آنان و جوار ایشان در بهشت های پر نعمت گرد آورد، درود خدا بر تو ای ابا عبد الله، و درود خدا بر برادرانت شیعیان نیکوکار از گذشتگان پر میمنت، و وارد کن نسیم رحمت و رضوان را، بر بازماندگان از اهل ایمان، و ملحق کند ما و آنان را به کسانی که سلمان دوست داشت از عترت پاک و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو و بر ایشان.

۳- سلام بر تو ای ابا عبد الله، تو درگاه خدایی که از آن درآیند، و از آن برگیرند، گواهی میدهم که حق گفتی، و صادقانه سخن رانندی، و به سوی مولایم در آشکار و نهان دعوت کردی، زائر به جانب تو آمدم، درحالیکه سپارنده حاجاتم به توام، و من اینک تو را وداع می گویم، دین و امانت و عواقب کار و همه آرزویم را در طول عمرم به تو میسپارم، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد، و درود خدا بر محمد و خاندان نیکویش.

گوید:

چون زائر به زیارت سلمان مشرف شد، پس از زیارت دو وظیفه دیگر دارد: اول: نماز خواندن در طاق کسری، دو رکعت یا بیشتر، چون آنجا مصلائی حضرت امیر مؤمنان علیه السلام است.

از عمار ساباطی روایت شده: امیر مؤمنان به مدائن آمد و در ایوان کسری نزول فرمود، درحالیکه ابو دلف بن بحیر با او بود، در آنجا نماز خواند، پس از آن برخاست و به دلف فرمود: با من برخیز.

و جماعتی از اهل ساباط در خدمت آن حضرت بود، در منازل کسری گردش کرد و به دلف میفرمود: برای کسری در این مکان چنین و چنان بوده، و دلف میگفت: به خدا قسم چنین است که میفرمایی، پس با آن جماعت در تمام آن مواضع گردش کرد، و دلف میگفت: ای سید و مولای من، شما چنان به این مکانها آگاهی دارید، که گویا شما این چیزها را در این مکانها نهاده اید!! روایت شده وقتی حضرت بر مداین مرور فرمود، و آثار کسری و خرابی آن را مشاهده میکرد، یکی از افرادی که در خدمت آن حضرت بود، از روی عبرت این شعر را خواند:

جَرَّتِ الرِّیَاحُ عَلَی رُسُومِ دِیَارِهِمْ فَكَانَتْهُمْ كَانُوا عَلَی مِیْعَادِ (۱)

حضرت فرمود: چرا نخواندی

(كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَ عُیُونٍ وَ زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ وَ نَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ كَذَلِكَ وَ اُورَثْنَاهَا قَوْمًا آخِرِينَ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْاَرْضُ وَ مَا كَانُوا مُنْظَرِينَ) (۲)

إِنَّ هَؤُلَاءِ كَانُوا وَاٰرِثِيْنَ فَاصْبَحُوا مَوْرُوثِيْنَ لَمْ يَشْكُرُوا النِّعْمَةَ فَسَلَبُوا دُنْيَاهُمْ بِالْمَعْصِيَةِ اِيَّاكُمْ وَ كُفِرَ النَّعْمِ لَا تَحُلَّ بِكُمْ النَّقْمُ (۳)

فقیر گوید: حاصل این معنی را حکیم

ص: ۷۵۰

- ۱- بادها بر خرابه های دیارشان وزید گویا اینان بر وعده گاهی بوده اند
- ۲- چه بسیار باغ ها و چشمه ها، و مقام کریم. و نعمتی که در آن کامیاب بودند و وا گذاشتند. چنین بود، و ما آنها را به مردمان دیگری ارث دادیم. پس گریه نکرد بر آنها آسمان و زمین، و نبودند مهلت داده شده.
- ۳- پس از آن فرمود: البته آنان وارث بودند، اما اکنون ارث برده شده اند، نعمت را شکر نکردند، در نتیجه دنیای شان بر اثر معصیت از دست شان گرفته شد، از ناسپاسی نسبت به نعمت پرهیزید، تا انتقام های بر شما فرود نیاید.

خاقانی، در قالب شعر آورده، آنجا که فرموده:

هان ای دل عبرت بین از دیده نظر کن هان ایوان مدائن را آینه عبر دان

پرویز که بنهادی بر خوان تره زرین تره کو بر خوان

زیارت جناب حذیفه در مدائن

دوم:

زیارت جناب حذیفه بن الیمان میباشد، که از بزرگان اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاصان امیر مؤمنان عیبه السلام است، و در میان صحابه به شناختن منافقان و آگاهی بر اسامی آنان جایگاه خاصی داشت، و اگر در نماز جنازه کسی حاضر نمی شد، خلیفه ثانی بر او نماز نمیخواند.

او از جانب خلیفه ثانی سال ها والی مداین بود، و پس از عزل کردنش جناب سلمان والی آنجا شد.

چون سلمان از دنیا رفت دوباره حذیفه والی مداین شد، و ولایتش مستقر گشت تا نوبت خلافت به شاه ولایت علیه السلام رسید، از جانب حضرت از مدینه فرمانی مبارک به او و به اهل مداین صادر شد، که در آن فرمان مبارک، از خلافت خود، و استقرار حکومت حذیفه بر مداین اطلاع دادند.

ولی حذیفه پس از حرکت آن حضرت از مدینه به جانب بصره، به خاطر دفع شرّ اصحاب جمل و پیش از نزول مویب همایون امیر مؤمنان به کوفه وفات یافت و در همان مدائن دفن شد.

از ابو حمزه ثمالی روایت شده: چون حذیفه مشرف به وفات شد فرزند خود را خواست و او را به عمل کردن به این نصیحت های پرفایده وصیت کرد: پسر جان من، آشکار کن ناامیدی خویش از آنچه را در دست مردم است، که در این ناامیدی بی نیازی و توانگری است، و از

ص: ۷۵۱

مردم حاجات خود را مخواه، که در آن فقر هویدا است، و همواره چنان باش، که روزی که در آن هستی، از روز گذشته ات بهتر باشد، و هرگاه نماز میخوانی، چنان بخوان که گویا نماز وداع و آخرین نماز توست، و کاری مکن که از آن پوزش بخواهی.

و بدان که در جنب حرم جناب سلمان مسجد جامع مداین می باشد که منسوب به حضرت عسکری علیه السّلام است، معلوم نیست چه کسی آن را ساخته یا در آنجا نماز خوانده، شایسته است زائر در آن محل شریف خود را از فیض دو رکعت نماز تحیت محروم نکند.

فصل نهم: فضیلت و کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام

فضیلت زیارت امام رضا علیه السلام

فضیلت زیارت آن حضرت بیش از آن است که به شمار آید، و ما در اینجا تنها به ذکر چند خبر تبرّک می جوییم، و بیشتر آن را از «تحفه الزائر» نقل میکنیم.

اول: از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: زود باشد که پاره ای از تن من، در زمین خراسان مدفون شود، هیچ مؤمنی او را زیارت نکند، مگر آنکه حق تعالی بهشت را برای او واجب کند و بدنش را بر آتش دوزخ حرام سازد، و در حدیث معتبر دیگری فرمود: پاره ای از بدن من در خراسان مدفون خواهد شد، هر غمناکی او را زیارت کند، البته حق تعالی اندوهش را برطرف کند، و هر گناهکاری او را زیارت نماید، البته گناهانش را بیامرزد.

دوم: به سند معتبر روایت حج پذیرفته باشد.

راوی بعید دانست و گفت: هفتاد حجّ پذیرفته؟! حضرت فرمود: آری هفتاد هزار حج، گفت: هفتاد هزار حجّ؟! فرمود: چه بسا حجّی که پذیرفته نباشد،

هر که آن حضرت را زیارت کند یا یک شب نزد آن حضرت بیتوته کند چنان باشد که خدا را در عرش زیارت کرده باشد، گفت: چنان که خدا را در عرش زیارت کرده باشد؟ فرمود: آری چون روز قیامت شود، چهار نفر از پیشینیان و چهار نفر از پسینیان بر عرش الهی خواهند بود، اما پیشینیان، نوح و ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السّلام هستند و اما پسینیان، محمّد و علی و حسن و حسین علیهم السّلام اند، آنگاه ریسمانی در پای عرش می کشند، پس زیارت کنندگان قبور امامان با ما می نشینند و به تحقیق زیارت کنندگان قبر فرزندم علی، درجه ایشان از همه بالاتر و عطایشان از همه بیشتر خواهد بود.

سوم: از حضرت رضا علیه السّلام روایت شده: در خراسان بقعه ای است، که زمانی بر آن خواهد آمد، که محل رفت و آمد ملائکه شود پس پیوسته گروه هایی از ملائکه از آسمان فرود خواهند آمد و گروه هایی بالا خواهند رفت تا در صور بدمند، پرسیدند: یابن رسول الله کدام بقعه است؟ فرمود: آن بقعه در زمین طوس است و آن و الله باغی است از باغهای بهشت، هر که مرا در آن بقعه زیارت کند، چنان است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده و حق تعالی برای او به سبب آن زیارت، ثواب هزار حجّ پسندیده و هزار عمره پذیرفته بنویسد و من و پدرانم در روز قیامت شفیع او باشیم.

چهارم: به چندین سند صحیح از ابن ابی نصر نقل شده که گفت: نامه امام رضا علیه السّلام را خواندم در آن نوشته

شده بود: به شیعیان من برسانید، که زیارت من نزد خدا برابر است با هزار حج، پس من این حدیث را خدمت حضرت جواد علیه السلام عرض کردم، فرمود: آری و الله هزار حج است، برای کسی که آن حضرت را زیارت کند و حق او را بشناسد.

پنجم: به دو سند معتبر روایت شده: حضرت رضا علیه السلام فرمود: هر که مرا با این دوری بارگاه زیارت کند، من در سه موطن روز قیامت نزد او آیم تا او را از احوال آنها خلاصی بخشم: نخست وقتی که نامه های نیکوکاران در دست راست ایشان و نامه های بدکاران در دست چپ ایشان پرواز کند و دیگر نزد صراط و سوم نزد ترازوی اعمال.

ششم: در حدیث معتبر دیگری فرمود زود باشد که بر اثر ظلم و ستم با زهر به قتل برسم و کنار هارون الرشید به خاک سپرده شوم و خدا تربت مرا محلّ تردّد شیعیان و دوستان من گرداند پس هر که مرا در این غربت زیارت کند، برای او واجب میشود، که من او را در روز قیامت زیارت کنم و سوگند میخورم، به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری گرامی داشته و او را بر تمام حقایق برگزیده، که هر که از شما شیعیان نزد قبر من دو رکعت بجا آورد، البته از جانب خدای عالمیان در روز قیامت آمرزش گناهان را مستحقّ شود و به حق آن خدایی که ما بعد از محمد صلی الله علیه و آله به امامت گرامی داشته، و به وصیت آن حضرت مخصوص گردانید، سوگند یاد میکنم که زیارت کنندگان قبر

من در روز قیامت بر خدا گرامی تر از هر گروه دیگری هستند و هر مؤمنی که مرا زیارت کند و بر روی او قطره ای از باران برسد، البته حق تعالی جسم او را بر آتش دوزخ حرام گرداند.

هفتم: به سند معتبر روایت شده: محمد بن سلیمان از حضرت جواد علیه السلام پرسید: شخصی به عنوان حج تمتع، حج واجب خود را انجام داد و پس از آن به مدینه رفت و حضرت رسول صلی الله علیه و آله را زیارت نمود، آنگاه به نجف رفت و پدرتان امیر مؤمنان علیه السلام را زیارت کرد، درحالیکه حق او را می شناخت و می دانست که او حجت خدا بر خلق و باب الله است که از آن باب باید به خدا رسید، بر آن حضرت سلام کرد و به کربلا رفت و حضرت امام حسین علیه السلام را زیارت کرد.

سپس به بغداد رفت و حضرت امام موسی کاظم علیه السلام را زیارت کرد و پس از این زیارتها به شهر خود بازگشت، در این وقت خدا آن قدر مال به او روزی کرد که میتواند به حج برود، برای این مرد که حج واجب خود را انجام داده کدام یک از این دو عمل بهتر است، آیا برگردد و دوباره حج کند، یا به خراسان رفته و پدرتان حضرت رضا علیه السلام را زیارت کند؟ فرمود: بلکه بر پدرم سلام کند که این افضل است و باید که در ماه رجب باشد و در این زمان انجام ندهید، که بر ما و شما از خلیفه زمان خوف رسوا ساختن و عیب

هشتم: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امام جواد علیه السّلام روایت کرده: در میان دو کوه طوس قطعه ای از زمین است که از بهشت برداشته شده، هر که وارد آن شود در روز قیامت از آتشی ایمنی یابد.

نهم: و نیز از آن حضرت روایت کرده: من از جانب حق تعالی بهشت را ضمانت میکنم برای هر که قبر پدرم را در طوس زیارت کند، درحالیکه عارف به حق آن حضرت باشد.

دهم: شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرّضا روایت کرده: مردی از نیکان، حضرت رسول صلی الله علیه و آله را در خواب دید، خدمت آن حضرت عرضه داشت: یا رسول الله از فرزندان کدام یک را زیارت کنم؟ فرمود بعضی از فرزندان من زهر نوشیده و برخی کشته شده پیش من آمدند.

گفتم: با پراکنده شدن مشاهد ایشان کدامیک از آنان را زیارت کنم؟ فرمود: آن را که به تو نزدیکتر است زیارت کن.

یعنی آن را که محل تو به بارگاهش نزدیک تر است و او را در زمین غربت به خاک سپرده اند، گفتم: یا رسول الله از این فرمایش «رضا» را قصد کردید، فرمود: بگو صلی الله علیه بگو: صلی الله علیه بگو: صلی الله علیه، این جمله را سه بار فرمود.

مؤلف گوید: در کتاب «وسائل» و «مستدرک» فصول و ابوابی ذکر شده در مورد استحباب تبرّک به مشهد امام رضا و مشاهد امامان علیهم السّلام و استحباب اختیار زیارت امام رضا بر زیارت امام حسین علیهما السّلام و بر زیارت دیگر امامان علیهم السّلام و بر حجّ مستحب و عمره مستحب

و چون این کتاب گنجایش بسط مطلب را ندارد، ما به همین چند روایت که عشره کامله است اکتفا کردید.

کیفیت زیارت امام رضا علیه السلام

بدان که برای آن بزرگوار زیارات چندی نقل شده و زیارت مشهور آن حضرت زیارتی است که در کتب معتبر مذکور است و به شیخ جلیل القدر محمد بن حسن بن ولید که از مشایخ جناب صدوق است منسوب کرده اند و از کتاب «مزار» ابن قولویه معلوم می شود که از ائمه علیهم السلام روایت شده و کیفیت آن موافق کتاب من لا یحضره الفقیه چنان است که: چون زیارت قبر امام رضا علیه السلام را در طوس قصد کنی، پیش از آنکه از خانه بیرون روی غسل کن، و وقتی که غسل می کنی بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي وَ طَهِّرْ لِي قَلْبِي وَ اشْرَحْ لِي صِدْرِي وَ اجْرِ عَلَيَّ لِسَانِي مَدْحَتَكَ وَ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ فَإِنَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي طَهُورًا وَ شِفَاءً (۱)

و در وقت بیرون رفتن از خانه میگویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ حَسْبِيَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَ إِلَيْكَ قَصَيْدْتُ وَ مَا عِنْدَكَ أَرَدْتُ (۲)

چون بیرون رفتی بر در خانه خود بایست و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي وَ عَلَيْكَ خَلَفْتُ أَهْلِي وَ مَالِي وَ مَا خَوْلْتَنِي وَ بِكَ وَثِقْتُ فَلَا تُخَيِّبْنِي يَا مَنْ لَا يُخَيِّبُ مَنْ أَرَادَهُ وَ لَا يُضَيِّعُ مَنْ حَفِظَهُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ [وَ آلِهِ] وَ احْفَظْنِي بِحِفْظِكَ فَإِنَّهُ لَا يُضَيِّعُ مَنْ حَفِظْتَ (۳)

چون به سلام رسیدی ان شاء الله، هرگاه خواستی به زیارت بروی غسل کن

ص: ۷۵۷

۱- خدایا مرا پا کن، و دلم را پاک گردان، و سینه ام را بگشا، و مدح و ثنای خودت را بر زبانم جاری ساز، که نیرویی نیست جز به تو. خدایا این غسل را برایم پاک کننده و شفا بخش قرار ده.

۲- به نام خدا و با خدا و به سوی خدا، و به جانب فرزند رسول خدا خدا مرا بس است، بر خدا توکل نمودم. خدایا به سوی تو رو نمودم، و به جانب تو قصد کردم، و آنچه را نزد توست خواستم.

۳- خدایا رویم را به سوی تو کردم، و به امید تو پشت سر گذاشتم خاندان و مال و آنچه را به من بخشیدی، و به تو اعتماد کردم، پس مرا محروم مکن، ای آن که هر که او را قصد کند محرومش نسازد، و کسی را که حفظ کرد تبااهش نسازد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا به نگهداری ات نگاهدار، که هر که را تو حفظ کردی تباه نشود.

و وقتی که غسل میکنی بگو:

اللَّهُمَّ طَهِّرْ لِي قَلْبِي وَ اشْرَحْ لِي صِدْرِي وَ اجْرْ عَلَيَّ لِسَانِي مَدْحَتَكَ وَ مَحَبَّتَكَ وَ الثَّنَاءَ عَلَيْكَ فَإِنَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قَوَامَ دِينِي التَّسْلِيمُ لِأَمْرِكَ وَ الاتِّبَاعُ لِسَيِّدِنَا نَبِيِّكَ وَ الشَّهَادَةُ عَلَيَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي شِفَاءً وَ نُورًا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

پس پاکیزه ترین جامه های خویش را بپوش، و با پای برهنه به آرامی و وقار راه برو، و دلت به یاد خدا باشد، و الله اکبر و لا اله الا الله و سبحان الله و الحمد لله بگو، و گامهای خود را کوتاه بردار، و زمانیکه وارد روضه مقدسه شوی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ (۲)

آنگاه به نزد ضریح برو و قبله را پشت سر خود قرار بده و روبروی آن حضرت بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ أَنَّهُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ نَبِيِّكَ وَ سَيِّدِ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَيْهَا غَيْرُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَبْدِكَ وَ أَخِي رَسُولِكَ الَّذِي انْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِكَ وَ جَعَلْتَهُ هَادِيًا لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ وَ الدَّلِيلَ عَلَيَّ مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسَالَتِكَ وَ دَيَانَ [دَيَانَ] الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَ فَضْلٍ

ص: ۷۵۸

۱- خدایا مرا پاک کن، و دلم را پاک گردان، و سینه ام را بگشا، و مدح و و محبت و ثنایت را بر زبانم جاری ساز، که نیوزی جز به تو نیست، به یقین دانستم که پایه و اساس دین من تسلیم بودن به فرمان تو، و پیروی از راه و رسم پیامبرت، و گواهی بر تمام خلق توست. خدایا این غسل را برای من شفا و نور قرار ده، که تو بر هر چیز توانایی

۲- به نام خدا، و با خدا، و بر آیین رسول خدا، درود خدا بر او و خاندانش، گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، و شریکی برای او نیست، و گواهی میدهم که محمد بنده و فرستاده اوست، و اینکه علی ولی خداست

[فَضِيل] [قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ وَ الْمُهَيَّمِينَ [الْمُهَيَّمِينَ] عَلَى ذَلِكِ كُلِّهِ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ وَ زَوْجِهِ وَلِيِّكَ وَ أُمَّ السَّبْطَيْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ الطَّاهِرَةِ الطَّاهِرَةِ الْمُطَهَّرَةِ التَّقِيَّةِ النَّقِيَّةِ الرِّضِيِّهِ الزَّكِيِّهِ سَيِّدِهِ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَجْمَعِينَ صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سِبْطَيْ نَبِيِّكَ وَ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْقَائِمِينَ فِي خَلْقِكَ وَ الدَّلِيلَيْنِ عَلَى مَنْ بَعَثْتَ [بَعَثْتَهُ] بِرِسَالَتِكَ وَ دِيَانِي الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَ فَضْلِي قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ. (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَبِيدِكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ وَ الدَّلِيلِ عَلَى مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالَتِكَ وَ دِيَانِ الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَ فَضْلِ قَضَائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَبِيدِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ بِأَقْرَبِ عِلْمِ النَّبِيِّنَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الصَّادِقِ عَبِيدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ الصَّادِقِ الْبَارِّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ عَبِيدِكَ الصَّالِحِ وَ لِسَانِكَ فِي خَلْقِكَ النَّاطِقِ بِحُكْمِكَ [بِحُكْمَتِكَ] وَ الْحُجَّهِ عَلَى بَرِيَّتِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى عَبِيدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ الْقَائِمِ بِعَدْلِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى دِينِكَ وَ دِينِ آبَائِهِ الصَّادِقِينَ صَلَاةً لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ عَبِيدِكَ وَ وَلِيِّكَ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ عَبِيدِكَ وَ وَلِيِّ دِينِكَ. (۳) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْعَامِلِ بِأَمْرِكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ وَ حُجَّتِكَ الْمُؤَدِّي عَنْ نَبِيِّكَ وَ شَاهِدِكَ عَلَى خَلْقِكَ الْمَخْصُوصِ بِكَرَامَتِكَ الدَّاعِي إِلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ

ص: ۷۵۹

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برایش نمی باشد، و گواهی می دهم که محمد بنده و رسول اوست، و اینکه او آقای پیشینیان و پسینیان، و آقای پیامبران و رسولان است. خدایا درود فرست بر محمد بنده و رسول پیامبر و آقای تمام آفریدگانت، درودی که نیروی شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر امیر مؤمنان علی بن ابیطالب بنده ات و برادر رسالت، آن وجود مبارکی که او را به علم خود برگزیدی، و برای هر که از بندگانت خواستی او را راهنما قرار دادی، و دلیل بر وجود پیامبری که او را با رسالت هایت برانگیختی و او را به عدالتت داور دین و فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت نهادی، و بر تمام اینها مسلط نمودی، سلام و رحمت و برکات خدا بر او باد.

۲- خدایا درود فرست بر فاطمه دختر پیامبرت، و همسر ولایت، و مادر دو فرزندزاده پیامبره، حسن و حسین، دو سرور جوانان اهل بهشت، آن بانوی پاک و پاکیزه و پاک گشته و بی عیب و پسندیده و زکیه، سرور بانوان همه اهل بهشت، درودی که توان شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر حسن و حسین، دو فرزندزاده پیامبرت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، دو قیام کننده در میان بندگانت، و دو راهنما بر وجود پیامبری که او را به رسالت هایت برگزیدی و دو داور دین به دادگری و دو فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت.

۳- خدایا درود فرست بر علی بن الحسین بنده قیام کننده در میان بندگانت، و راهنما بر پیامبری که او را به رسالت هایت برگزیدی، و داور دین به دادگری و فیصله بخش حکم خود در میان بندگانت، سرور بندگی کنندگانت. خدایا درود فرست بر محمد بنده و خلیفه بن علی بنده و خلیفه ات در زمین، شکافنده دانش پیامبران. خدایا درود فرست بر جعفر بن محمد صادق، بنده و ولی دینت، و حجت بر همه بندگان، آن راستگوی نیکوکار. خدایا درود فرست بر موسی بن جعفر، بنده شایسته ات، و زبانت در بین بندگانت، آن گویای به قانون و فرمانت و حجت بر مخلوقات. خدایا درود فرست بر علی بن موسی الرضا، آن پسندیده پیشگاهت و بنده و ولی دینت، قیام کننده به دادگری و دعوت کننده به سوی دین تو، و دین پدران راستگوش،

درودی که توان شمردن آن را کسی جز تو نداشته باشد. خدایا درود فرست بر محمد بن علی بنده و ولایت قیام کننده به امرت، و دعوت کننده به راهت خدایا درود فرست بر علی بن محمد بنده و ولی دینت.

صَلِّ عَلَيَّ حُجَّتِكَ وَوَلِيِّكَ الْقَائِمِ فِي خَلْقِكَ صِيْلَةٌ تَامَّةٌ نَامِيَّةٌ بَاقِيَةٌ تُعَجَّلُ بِهَا فَرَجُهُ وَتَنْصُرُهُ بِهَا وَتَجْعَلُنَا مَعَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَأَوْلِيَ وَوَلِيِّهِمْ وَأَعَادِي عِدْوَهُمْ فَارْزُقْنِي بِهِمْ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاصْرِفْ عَنِّي بِهِمْ شَرَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ أَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. (۱)

سپس نزد سر آن حضرت می نشینی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا عَمُودَ الدِّينِ
السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا وَارِثَ إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ
يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَوَلِيِّ اللَّهِ وَوَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا
وَارِثَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، (۲) سَيِّدَيَّ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
الصَّادِقِ النَّبِيِّ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ السَّلَامُ عَلَیْكَ أَيُّهَا الْوَصِيُّ النَّبِيُّ التَّقِيُّ
أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَآتَيْتَ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَعَبَدْتَ اللَّهَ [مُخْلِصًا] حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ
السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتَهُ. (۳)

بعد خود را به ضریح می

ص: ۷۶۰

۱- خدایا درود فرست بر حسن بن علی عمل کننده به فرمات، قیام کننده در میان بندگان، و حجت که ادا کننده بود از طرف پیامبر، و گواهی بر بندگان اختصاص یافته به کرامت، دعوت کننده به طاعت و طاعت رسول، درودهای بر همه آنان باد خدایا درود فرست بر حجت و ولایت، قیام کننده در میان بندگان، درودی کامل، روینده، پایدار که به آن درود در گشایش امرش شتاب کنی، و به آن یاری اش نمایی، و ما را در دنیا و آخرت با او قرار دهی. خدای من به محبت ایشان به تو تقرب می جویم و دوست دارم دوست ایشان را، و دشمن دارم دشمن آنان را، پس به حق آنان خیر دنیا و آخرت را نصیبم کن، و شر دنیا و آخرت و هراس های روز قیامت را از من بازگردان.

۲- سلام بر تو ای ولی خدا، سلام بر تو ای حجت خدا، سلام بر تو ای نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر تو ای ستون دین، سلام بر تو ای وارث آدم برگزیده خدا، سلام بر تو ای وارث نوح پیامبر خدا، سلام بر تو ای وارث ابراهیم دوست خدا سلام بر تو ای وارث اسماعیل قربانی خدا، سلام بر تو ای وارث موسی هم سخن خدا سلام بر تو ای وارث عیسی روح خدا، سلام بر تو ای وارث محمد فرستاده خدا سلام بر تو ای وارث امیر مؤمنان علی ولی خدا، و جانشین فرستاده پروردگار جهانیان سلام بر تو ای وارث فاطمه زهرا، سلام بر تو ای وارث حسن و حسین

۳- دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای وارث علی بن الحسین زیور پرستنده گان سلام بر تو ای وارث محمد بن علی، شکافنده دانش پیشینیان و پسینیان، سلام بر تو ای وارث جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار، سلام بر تو ای وارث موسی بن

جعفر، سلام بر تو ای راستگوی شهید، سلام بر تو ای جانشین نیکوکار پرهیزکار. گواهی می‌دهم که تو نماز را بپا داشتی، و زکات دادی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و خدا را (خالصانه) عبادت کردی، تا مرگ تو را در رسید، سلام بر تو باد ای ابا الحسن و رحمت و برکات خدا.

چسبانی و می گوئی:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ صَدَدْتُ مِنْ أَرْضِي وَقَطَعْتُ الْبِلَادِ رَجَاءَ رَحْمَتِكَ فَلَا تُخَيِّبْنِي وَلَا تَرُدَّنِي بِغَيْرِ قَضَاءِ حَاجَتِي وَارْحَمْ تَقَلُّبِي عَلَى قَبْرِ ابْنِ أُخِي رَسُولِكَ صِلْ مَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا مَوْلَايَ أَتَيْتُكَ زَائِرًا وَافِدًا عَائِدًا مِمَّا جَنَيْتُ عَلَى نَفْسِي وَاحْتَطَبْتُ عَلَى ظَهْرِي فَكُنْ لِي شَافِعًا إِلَى اللَّهِ يَوْمَ فَقْرِي وَفَاقَتِي فَلَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامٌ مَحْمُودٌ وَأَنْتَ عِنْدَهُ وَجِيهٌ. (۱)

پس دست راست را بلند می کنی و دست چپ را بر قبر می گشایی و می گوئی

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِحُبِّهِمْ وَبِوَلَايَتِهِمْ أَتَوَلَّى آخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوْلَاهُمْ وَأَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيَجِهٍ دُونَهُمْ اللَّهُمَّ الْعَنِ الَّذِينَ يَدُلُّوا نِعْمَتِكَ وَآتَهُمْ وَانْبِيَّكَ وَجَحِدُوا بِآيَاتِكَ وَسَخِرُوا بِإِمَامَتِكَ وَحَمَلُوا النَّاسَ عَلَى أَكْتِافِ آلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِاللَّغْنَةِ عَلَيْهِمْ وَالْبَرَاءَةِ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ يَا رَحْمَانُ. (۲)

آنگاه باز می گردی، و به نزد پای آن حضرت میروی و میگوئی

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ صَلِّ عَلَى رُوحِكَ وَيَدَيْكَ صَبْرًا وَأَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدِّقُ قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْأَيْدِي وَاللُّسُنِ. (۳)

سپس زاری کن و در لعنت بر قاتل امیر مؤمنان علیه السلام و قاتلان حسن و حسین علیهم السلام و قاتلان همه اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله بیفزای، آنگاه از پشت قبر برو، و بالای سر آن حضرت دو رکعت نماز بجا آر، در رکعت اول سوره یس، و در رکعت دوم سوره الرحمن را بخوان و در دعا و زاری بکوش و برای خود و پدر و مادرت

ص: ۷۶۱

۱- خدایا از وطنم آهنگ تو کردم، و به امید رحمت شهرها را پشت سر گذاشتم، پس ناامیدم مکن، و بدون بر آوردن حاجتم، بازم مگردان، و رفت و آمدم را بر قبر برادر فرزند فرستاده ات، (درود تو بر او و خاندانش) رحم کن، پدر و مادرم فدایت ای مولا-یم، به سوی تو برای زیارت آمدم، بر تو واردم، از آنچه خود جنایت کرده ام، و بر پشتم بار کرده ام به تو پناه آوردم، به درگاه خدا شفیع من باش در روز تهیدستی و ناداری، برای تو نزد خدا مقامی بس ستوده است، و تو نزد او بس آبرومندی.

۲- خدایا به سوی تو تقرب می جویم با دوستی و ولایت ایشان، آخرین آنها را دوست دارم، آنگونه که دوست داشتم اولین آنها را، و بیزاری می جویم از هر یاری غیر ایشان. خدایا لعنت کن کسانی را که نعمت را دگرگون کردند، و پیامبرت را متهم نمودند، و آیات را منکر شدند، و امام برگزیده ات را ریشخند زدند، و مردم را علیه خاندان محمد مسلط کردند، خدایا من با لعنت بر آنان و بیزاری از ایشان در دنیا و آخرت به تو تقرب می جویم ای مهربان.

۳- درود خدا بر تو ای ابا الحسن، درود خدا بر روح و پیکرت شکیبایی نمودی، تویی راستگوی تصدیق شده، خدا بکشد کسانی را که تو را با دست ها و زبان هایشان کشتند.

و همه برادران اهل ایمان خویش، بسیار دعا کن و آنچه خواهی نزد سر آن حضرت توقف کن، و توجه داشته باش که باید نمازهای خود را نزد قبر بجا آوری.

مولف گوید: این زیارت، بهترین زیارات آن حضرت است.

در کتاب «فقیه» و «عیون» و کتب علاّمه مجلسی و غیر ایشان و "سخروا بامامک" که در آخر زیارت است با دو میم است، یعنی خدایا لعنت کن، کسانی را که استهزا نمودند به امامی که برای ایشان قرار دادی، ولی در کتاب مصباح الزائر؛ "سخروا بایامک" است، که این نیز صحیح است، بلکه شاید از جهتی اولی باشد، چه آن که مراد از ایام ائمه علیهم السّلام هستند، همان طور که در روایت صقر بن ابی دلف در فصل پنجم از باب اول گذشت این را هم بدان، که لعنت کردن بر قاتلان ائمه علیهم السّلام به هر زبانی انجام گیرد خوب است و اگر زائرین این عبارت را که از بعضی دعاها گرفته شده بخواند، شاید مناسب تر باشد:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتْلَهُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَقَتْلَهُ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَقَتْلَهُ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ اللَّهُمَّ الْعَنْ أَعْدَاءَ آلِ مُحَمَّدٍ وَقَتْلَتَهُمْ وَزِدْهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ وَهَوَانًا فَوْقَ هَوَانٍ وَذُلًّا فَوْقَ ذُلٍّ وَخِزْيًا فَوْقَ خِزْيٍ اللَّهُمَّ دُعُهُمْ إِلَى النَّارِ دَعْوًا وَارْكَسِهِمْ فِي أَلِيمِ عَذَابِكَ رَكْسًا وَاحْشُرْهُمْ وَاتَّبَاعَهُمْ إِلَى جَهَنَّمَ زُمْرًا. (۱)

دعای بعد از زیارت امام رضا علیه السلام

در کتاب «تحفه الزائر» آمده که شیخ مفید ذکر کرده: پس از نماز زیارت حضرت امام رضا علیه السلام مستحب است این دعا را بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ الدَّائِمَ فِي مُلْكِهِ الْقَائِمُ فِي

ص: ۷۶۲

۱- خدایا قاتلان امیر مؤمنان، و قاتلان حسن و حسین (درود بر ایشان) و قاتلان اهل بیت پیامبرت را لعنت کن. خدایا دشمنان و قاتلان خاندان محمّد را لعنت کن، و بر آنان بیفزا عذابی بر عذاب، و خواری بر خواری، و زبونی بر زبونی، و رسوایی بر رسوایی. خدایا آنان را به سوی آتش پرتاب کن، پرتابی سخت و در عذاب دردناکت نگون سارشان گردان نگون ساری شدید، و ایشان و پیروانشان را گروه گروه به سوی دوزخ محشور کن.

عَزَّهُ الْمُطَاعُ فِي سُلْطَانِهِ الْمُتَفَرِّدُ فِي كِبَرِيَّائِهِ الْمُتَوَحِّدُ فِي دَيْمُومِيَّتِهِ بَقَائِهِ الْعَادِلُ فِي بَرِّيَّتِهِ الْعَالِمُ فِي قَضِيَّتِهِ الْكَرِيمُ فِي تَأْخِيرِ عُقُوبَتِهِ
إِلَهِي حَاجَاتِي مَضْرُوفَةً إِلَيْكَ وَ آمَالِي مَوْفُوفَةً لَمَدْيِكَ وَ كَلِمَا وَفَّقْتَنِي مِنْ خَيْرٍ [بِخَيْرٍ] فَأَنْتَ دَلِيلِي عَلَيْهِ وَ طَرِيقِي إِلَيْهِ يَا قَدِيرًا لَا
تَوُدُّهُ الْمُطَالِبُ يَا مَلِيًّا يَلْحَاقُ إِلَيْهِ كُلُّ رَاغِبٍ مَا زِلْتُ مَضْرُوبًا مِنْكَ بِالنِّعَمِ جَارِيًا عَلَى عَادَاتِ الْإِحْسَانِ وَ الْكِرَمِ أَسْأَلُكَ بِالْقُدْرَةِ
النَّافِذَةِ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَ قَضَائِكَ الْمُبْرَمِ الَّذِي تَحُجُّبُهُ بِأَيْسَرِ الدُّعَاءِ وَ بِالنَّظَرِ الَّتِي نَظَرْتَ بِهَا إِلَى الْجِبَالِ فَتَشَامَخَتْ وَ إِلَى
الْأَرْضِينَ فَتَسَطَّحَتْ وَ إِلَى السَّمَاوَاتِ فَارْتَفَعَتْ ، (١) وَ إِلَى الْبِحَارِ فَتَفَجَّرَتْ يَا مَنْ جَلَّ عَنْ أَدْوَاتِ لِحَظَاتِ الْبَشَرِ وَ لَطَفَ عَنْ دَقَائِقِ
خَطَرَاتِ الْفِكْرِ لَا تُحْمَدُ يَا سَيِّدِي إِلَّا بِتَوْفِيقٍ مِنْكَ يَقْتَضِي حَمْدًا وَ لَا تُشْكِرُ عَلَيَّ أَصْغَرَ مِنْهُ إِلَّا اسْتَوْجِبْتَ بِهَا شُكْرًا فَمَتَى تُحْصِي
نِعْمًا أَوْكَ يَا إِلَهِي وَ تُجَازِي آلَاؤَكَ يَا مَوْلَايَ وَ تُكَافَأُ صِنَائِعُكَ يَا سَيِّدِي وَ مِنْ نِعْمِكَ يَحْمَدُ الْحَامِدُونَ وَ مِنْ شُكْرِكَ يَشْكُرُ
الشَّاكِرُونَ وَ أَنْتَ الْمُعْتَمِدُ لِلذُّنُوبِ فِي عَفْوِكَ وَ النَّاشِرُ عَلَى الْخَاطِئِينَ جَنَاحَ سِرِّكَ وَ أَنْتَ الْكَاشِفُ لِلضُّرِّ بِيَدِكَ فَكَمْ مِنْ سَيِّئِهِ
أَخْفَاهَا حِلْمُكَ حَتَّى دَخَلَتْ وَ حَسَنِهِ ضَاعَفَهَا فَضْلُكَ حَتَّى عَظُمَتْ عَلَيْهَا مُجَازَاتُكَ جَلَلَتْ أَنْ يُخَافَ مِنْكَ إِلَّا الْعَدْلُ وَ أَنْ يُرْجَى
مِنْكَ إِلَّا الْإِحْسَانُ وَ الْفَضْلُ فَاثْنُنْ عَلَيَّ بِمَا أَوْجَبَهُ فَضْلُكَ، (٢) وَ لَا تَخَذَلْنِي بِمَا يَحْكُمُ بِهِ عَدْلُكَ سَيِّدِي لَوْ عَلِمْتَ الْأَرْضُ
بِذُنُوبِي لَسَاخَتْ بِي أَوْ الْجِبَالُ لَهَدَّتْنِي أَوْ السَّمَاوَاتُ لَأَخْتَطَفْتَنِي أَوْ الْبِحَارُ لَأَعْرَفْتَنِي سَيِّدِي سَيِّدِي مَوْلَايَ مَوْلَايَ قَدْ
تَكَرَّرَ وَفُوفِي لِحُجَّتِكَ فَلَا تَحْرِمْنِي مَا وَعَدْتَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَسْأَلَتِكَ يَا مَعْرُوفَ الْعَارِفِينَ يَا مَعْبُودَ الْعَابِدِينَ يَا مَشْكُورَ الشَّاكِرِينَ يَا
جَلِيسَ

ص: ٧٦٣

١- خدایا از تو درخواست می کنم، ای خدایی که در فرمانروایی اش پاینده، و در شکوهش پا برجا، و در سلطنتش مطاع، و در کبریایی اش یکتا، و در دوام همیشگی اش بی همتا است، در مخلوقاتش دادگر، و در داوری اش دانا، و در به تأخیر انداختن کیفرش بزرگوار است. خدایا حاجاتم بازگردانده به سوی تو، و آرزوهایم ایستاده در پیشگاه توست، و هر زمان مرا به کار نیکی توفیق دادی، راهنمایم بر آن، و راهم به سوی آن تو بودی، ای توانایی که خواسته ها درمانده اش نکنند، ای عطابخش دائمی که هر مشتاقی به جانب او پناه می آورد، همواره از جانب تو همنشین با نعمت هایت بوده ام، روان بر عادت احسان و کرم، از تو می خواهم به آن نیروی نافذ در تمام اشیا و حکم استوارت که آن را با آسان ترین دعا باز می داری، و به آن نظری که به وسیله آن به جانب کوه ها نظر کردی و کوه ها بلندی گرفتند، و به زمین ها توجه کردی و آنها مسطح شد و با آسمان ها عنایت فرمودی پس مرتفع گردید،

٢- و به دیارها نگرستی پس روان شدند، ای که از ابزارهای نگاه های بشر بالاتری و از دسترس دقایق افکار دوری، ای آقای من سپاس نشوی مگر به توفیقی از سوی خودت، که آن نیز موجب سپاس دیگری است، و بر کوچک ترین نعمت شکر نشوی مگر آنکه به آن شکر، شکری دیگر را سزاوار گردی، پس چه زمانی نعمت هایت برشمرده شود ای خدای من، و به عطاهایت جزا داده شود ای مولای من، و پاداش متقابل به ساخته هایت داده شود، ای آقای من، از نعمت های توست که سپاس کنندگان سپاس می نمایند، و از شکرپذیری توست که شاکران شکرگزاری می کنند، تویی مورد اعتماد، در امر گذشت بر گناهان، و تویی گسترنده بال پرده پوشی ات بر خطاکاران، و تویی برطرف کننده سختی با دست قدرتت، چه بسیار زشتی که آن را با بردباری ات پوشاندی، تا از بین رفت، و چه بسیار خوبی ای که آن را فضلت چندین برابر کرد، تا پاداش دادنت بر آن بزرگ شد، بزرگی از اینکه از تو ترسیده شود جز به عدل، و امید رود مگر احسان و فضل تو، بر من به آنچه که فضلت آن را

واجب نموده منت گذار،

الذَّاكِرِينَ يَا مَحْمُودَ مِنْ حَمْدِهِ يَا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ يَا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَدَهُ يَا مَحْبُوبَ مَنْ أَحَبَّهُ يَا غَوْثَ مَنْ أَرَادَهُ يَا مَقْصُودَ مَنْ أَنَابَ إِلَيْهِ يَا مَنْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَصْرِفُ الشُّوءَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلَّا هُوَ يَا مَنْ لَا يُنْزِلُ الْغَيْثَ إِلَّا هُوَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ ، (۱) رَبِّ إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ حَيَاءٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ رَجَاءٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِنَابَةٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ رَغْبَةٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ رَهْبَةٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ طَاعَةٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِيْمَانٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِقْرَارٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِخْلَاصٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ تَقْوَى وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ تَوَكُّلٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ ذَلَّةٍ وَ اِسْتِغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ هَارِبٍ مِنْكَ اِلَيْكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، (۲) وَ تَبَّ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ وَالِدَيْيَ بِمَا تُبَّتْ وَ تَتُوبُ عَلَيَّ جَمِيعَ خَلْقِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ يَا مَنْ يُسَمِّي بِالْغُفُورِ الرَّحِيْمِ يَا مَنْ يُسَمِّي بِالْغُفُورِ الرَّحِيْمِ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَقْبَلْ تَوْبَتِي وَ زَكِّ عَمَلِي وَ اشْكُرْ سِعْيِي وَ ارْحَمْ ضِرَاعَتِي وَ لَا تَحْجُبْ صَوْتِي وَ لَا تُحَيِّبْ مَسْأَلَتِي يَا غَوْثَ الْمُسْتَغِيثِيْنَ وَ اَبْلِغْ اُمَّتِي سِلَاقِي وَ دُعَائِي وَ شَفِّعْهُمْ فِي جَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ اَوْصِلْ هَدْيَتِي اِلَيْهِمْ كَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَ زِدْهُمْ مِنْ ذَلِكَ مَا يَنْبَغِي لَكَ بِاَضْعَافٍ لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ وَ صَلَّى اللهُ عَلَيَّ اَطْيَبِ الْمُرْسَلِيْنَ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِيْنَ. (۳)

ص: ۷۶۴

۱- و به آنچه عدالتت به آن حکم می کند خوارج مکن، آقای من اگر زمین گناهان مرا می دانست هر آینه فرو می بردم، یا اگر کوه ها خبر می داشتند مرا درهم می شکستند، یا آسمانها مطلع می بودند مرا می بردند، یا دریاها آگاه می بودند مرا غرق می کردند، آقای من، آقای من آقای من، مولا-یم، مولا-یم، مولا-یم، توقم برای میهمانی ات تکرار شده، پس مرا از آنچه به درخواست کنندگان از حضرتت وعده دادی محروم مکن، ای شناخته عارفان، ای پرستیده پرستندگان، ای سپاس شده سپاس گزاران ای همنشین یادکنندگان، ای ستوده کسی که او را ستوده، ای موجود برای کسی که او را جست، ای وصف شده کسی که او را به وحدانیت وصف نمود، ای محبوب کسی که او را دوست داشت، ای فریادرس کسی که او را اراده کرد، ای مقصود کسی که به سویش باز آمد، ای که غیب را جز او نداند، ای که بدی را جز او باز نگرداند، ای آن که امر را جز او تدبیر نکند، ای که نیامرزد گناهان را جز او، ای که پدید نیآورد مخلوق را جز او، ای که نازل نمی کند باران را جز او، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و مرا بیامرز ای بهترین آمرزندگان،

۲- پروردگارا من از تو درخواست آمرزش میکنم، آمرزش شرم ساری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش امیدواری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش بازگشتن، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش شوق، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش بیم، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش طاعت، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش ایمان، و درخواست آمرزش میکنم آمرزش اقرار، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش اخلاص، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش تقوا، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش توکل، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش خواری، و درخواست آمرزش میکنم، آمرزش عمل کننده برای تو، گریزان از تو به سوی تو پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست،

۳- و بر من و پدر و مادرم پذیرای توبه باش، به آنچه بر تمام بندگانت توبه پذیرفتی و می پذیری ای مهربان ترین مهربانان، ای آن که به آمرزنده و مهربان نامیده شوی، ای آن که به آمرزنده مهربان نامیده شدی، ای آن که به آمرزنده و مهربان نامیده شدی، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و توبه ام را بپذیر، و عملم را پاک کن، و از کوششم قدردانی فرما، و به زاری

ام رحم کن، و صدایم را در پرده قرار مده، و درخواستم را ناامید مکن، ای فریادرس دادخواهان، و سلام و دعایم را به امامان برسان، و در تمام آنچه از تو درخواست کردم، آنان را شفیع من قرار ده، و هدیه مرا به آنان برسان، آنچنان که سزاوار ایشان است، و از این هدیه برای ایشان به چندین برابر بیفز، چنان که سزاوار توست، افزایشی که آن را جز تو شماره نکند، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای برتر و بزرگ، و درود خدا بر پاکترین فرستادگان محمد و خاندان پاک او.

وُلِّفَ گوید: علامه مجلسی در «بحار الانوار»، از برخی نوشته های قدمای اصحاب زیارتی برای حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده که معروف به «جوادیه» است، و در آخر آن زیارت است که نماز زیارت و تسبیح بجا آر، و آن را به آن حضرت هدیه کن، آنگاه بگو: «اللَّهُمَّ أَنْتَ اسألك يا الله الدائم.

« و این دعا را تا آخر آن نقل کرده، پس هر زمان آن زیارت را در آن مشهد مقدس خواندی، این دعا را ترک مکن.

زیارتی دیگر: این زیارتی است که ابن قولویه از بعضی ائمه علیهم السلام روایت کرده که فرمودند: چون به نزد قبر امام رضا علیه السلام رفتی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا المُرْتَضَى الأَمَامِ التَّقِيِّ النَّقِيِّ وَ حُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ المَأْرُضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى الصِّدِّيقِ الشَّهِيدِ صَلَاةً كَثِيرَةً تَامَةً زَاكِيَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَوَاتِرَةً مُتَرَادِفَةً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ . (۱)

زیارت دیگر: زیارتی است که شیخ مفید در کتاب «مقنعه» نقل کرده و فرموده: پس از آنکه غسل زیارت کردی و پاکیزه ترین جامه های خود را در بر کردی نزد قبر آن حضرت می ایستی و میگویی:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ وَوَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِمَامَ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضِيَّتْ عَلَى مَا مَضَى عَلَيْهِ آبَاؤُكَ الطَّاهِرُونَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ لَمْ تُؤْتِرْ عَمِّي عَلَى هُدَى وَ لَمْ تَمِلْ مِنْ حَقِّ إِيَّايَ بَاطِلٍ وَ أَنَّكَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ أَدَيْتَ الأَمَانَةَ فَجَزَاكَ اللَّهُ عَنِ الإِسْلَامِ

ص: ۷۶۵

۱- خدایا درود فرست بر علی بن موسی الرضا، امام پسندیده با تقوای بی عیب، و حجتت بر هر که بر زمین، و هر که زیر زمین است، آن راستگوی شهید، درودی بسیار و کامل، و پاک و به هم پیوسته و پیاپی و در پی هم، مانند برترین درودی که بر یکی از اولیای فرستادی.

وَ أَهْلِهِ خَيْرِ الْجَزَاءِ أَتَيْتَكَ بِأَبِي وَ أُمِّي زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكَ مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكَ مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ. (۱)

سپس خود را به قبر بچسبان، و آن را ببوس و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار، آنگاه به جانب سر بازگرد و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْهَادِي وَ الْوَلِيُّ الْمُرْتَضَى أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِوَالِيَتِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۲)

آنگاه دو رکعت نماز زیارت به جای آر، و بعد از آن هرچه خواستی نماز بخوان، و به طرف پایین پا بازگرد، و به آنچه میخواهی دعا کن، ان شاء الله.

وداع آن حضرت

مؤلف گوید: زیارت آن حضرت در ایام و اوقات شریفه خاصه به آن جناب فضیلت بسیار دارد، به ویژه در ماه رجب و بیست و سوم و بیست و پنجم ذو القعدة، و ششم ماه رمضان، چنان که در محل خود در اعمال ماهها ذکر شد، و غیر این روزها از ایام دیگر، که به آن حضرت اختصاصی دارد.

چون خواستی آن حضرت را وداع کنی، آنچه را در وداع حضرت رسول صلی الله علیه و آله میگفتی بگو: «لا جلعه الله آخر تسلیمی علیک.» و اگر خواستی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ رَحْمِيَهُ اللَّهُ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلُهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي ابْنَ نَبِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ وَ اجْمَعْنِي وَ إِيَّاهُ فِي جَنَّتِكَ وَ أَحْشُرْنِي مَعَهُ وَ فِي حِزْبِهِ مَعَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسِّنْ أَوْلِيَتَكَ رَفِيقًا وَ أَسْأَلُكَ تَوَدُّعَكَ اللَّهُ وَ أَشْتَرِعُكَ وَ

ص: ۷۶۶

۱- سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند ولی خدا، سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت خدا، سلام بر تو ای امام هدایت، و دستاویز استوارتر، و رحمت و برکات خدا بر تو باد، گواهی میدهم که تو گذشتی بر آنچه پدران پاک تو گذشتند، کوردلی را بر هدایت ترجیح ندادی، و از حق به باطل منحرف نگشتی، و برای خدا و رسولش خیرخواهی نمودی، و امانت را ادا کردی، خدا از سوی اسلام و اهلش تو را پاداش دهد، بهترین پاداش، من زائر به حضورت آمدم، به حقت عارفم، دوستدار دوستان، و دشمن دشمنان هستم، مرا نزد پروردگارت شفاعت کن.

۲- سلام بر تو ای مولایم ای فرزند رسول خدا و رحمت و برکات خدا بر تو باد. گواهی میدهم که تو پیشوای راهنما، و سرپرست ارشاد کننده ای، به سوی خدا از دشمنانت بیزاری می نمایم، و به ولایتت به جانب خدا تقرب می جویم، درود و رحمت و برکات خدا بر تو باد،

أَقْرَأَ عَلَيْكَ السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَّتْ عَلَيْهِ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۱)

فضیلت نماز جعفر در حرم آن حضرت

مؤلف گوید: در اینجا به ذکر چند مطلب میپردازیم که ذکر آنها شایسته و مناسب است.

اول: به سند معتبر از حضرت هادی علیه السلام نقل شده: هر که را به سوی خدا حاجتی باشد، قبر جدم حضرت رضا علیه السلام را در شهر طوس زیارت کند، درحالی که غسل کرده باشد، و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بخواند، و در قنوت نماز حاجت خود را بخواهد، به درستی که مستجاب میشود، مگر آنکه خواسته او برای گناه یا قطع رحمی باشد.

به تحقیق موضع قبر آن حضرت بارگاهی است از بارگاه های بهشت، و هیچ مؤمنی او را زیارت نمی کند مگر آنکه حق تعالی او را از آتش دوزخ آزاد میکند، و وارد بهشت مینماید.

دوم: علامه مجلسی از خط شیخ جلیل حسین بن عبد الصمد، پدر شیخ بهایی نقل کرده: شیخ ابو الطیب حسین بن احمد فقیه رازی ذکر کرده: هر کس حضرت امام رضا علیه السلام یا دیگر از امامان را زیارت کند، آنگاه نزد آن امام نماز جعفر بجای آورد، برای او به هر رکعتی نوشته میشود، ثواب کسیکه هزار حج و هزار عمره بجا آورده، و هزار بنده در راه خدا آزاد کرده، و هزار مرتبه همراه با پیامبر مرسل به جهاد برخاسته و به هر گامی که بر میدارد، برای اوست ثواب صد حج و عمره، و صد بنده آزاد کردن، در راه خدای تعالی، و برای او نوشته میشود صد کار نیک و از او محو میشود صد گناه،

ص: ۷۶۷

۱- سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد ای ولی خدا. خدایا این زیارت را آخرین بار از زیارت من فرزند پیامبرت، و حجت بر بندگانت قرار مده، و من و او را در بهشت گرد آور، و با او در حزبش محشور کن همراه با شهدا و شایستگان، و آنان از جهت رفیق بودن خوبند، و به خدا می سپارم، و خواستار رعایت توام، و بر تو سلام می خوانم، به خدا و به پیامبر و به آنچه تو آوردی و بر آن دلالت نمودی ایمان آوردیم، پس ما را با گواهان بنویس.

و کیفیت نماز جعفر در اعمال روز جمعه گذشت .

سوم: از محوّل سجستانی روایت شده است: چون مأمون حضرت رضا علیه السّلام را از مدینه به خراسان خواست.

حضرت برای وداع با قبر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد مسجد شد، و مکّرّر با قبر آن حضرت وداع میکرد، و بیرون میآمد و نزد قبر برمیکشت و هر بار صدای مبارکش به گریه بلند بود، من نزدیک آن حضرت رفته و سلام کردم و آن جناب جواب داد، آنگاه حضرت را به آن سفر تهنیت گفتم، فرمود: مرا زیارت کن، همانا از جوار جدّم بیرون می شوم، و در غربت می میرم، و مجاور هارون مدفون می شوم.

شیخ یوسف بن حاتم شامی در کتاب «درّ النظیم» فرموده: جماعتی از اصحاب امام رضا علیه السّلام روایت کردند که آن حضرت فرمود: زمانی که خواستم از مدینه به جانب خراسان بیرون بیایم، عیال خود را جمع کردم آنان را دستور دادم که بر من گریه نکنند، تا گریه آنان را بشنوم، آنگاه دوازده هزار دینار بین ایشان تقسیم کردم، و به آنها گفتم من هرگز به سوی عیالم برنمی گردم، سپس ابو جعفر جواد را برگرفتم و او را به مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله بروم، و دست او را کنار قبر گذاشتم، و وی را به آن قبر شریف چسبانیدم، و حفظ او را به سبب رسول خدا صلی الله علیه و آله خواستم، و جمیع وکلا و خدمتکاران خود را به شنیدن، و اطاعت فرمایش اوامر کردم، و اینکه با او مخالفت نکنند و به آنان فهماندم که او جانشین

ص: ۷۶۸

من است.

سید عبد الکریم بن طاووس روایت کرده:

ورود آن حضرت به قم در سفر خراسان

زمانی که مأمون امام رضا علیه السّلام را از مدینه به خراسان طلبید، حضرت از مدینه به جانب بصره حرکت کرد، و به کوفه رفت و از بصره بر طریق کوفه به بغداد توجه نمود، و از آنجا به شهر قم و سپس وارد قم شد، اهل قم به استقبال حضرت آمدند، و برای مهمانی کردن آن حضرت با هم مخاصمه مینمودند، و هر کدام میل داشتند، آن بزرگوار به خانه او وارد شود، حضرت فرمود: شتر من مأمور است! یعنی هر کجا زانو زد، من آنجا وارد میشوم، پس آن شتر آمد تا در یک خانه خوابید، و صاحب آن خانه، در شب آن روز خواب دیده بود که حضرت رضا علیه السّلام فردا میهمان او خواهد بود! چندی نگذشت که آن محلّ مقام رفیعی یافت و در زمان ما مدرسه ای آباد است.

شیخ صدوق به سند خود از اسحاق بن راهویه نقل کرده: چون حضرت رضا علیه السّلام به نیشابور آمد، و خواست از آنجا حرکت کند، اصحاب حدیث خدمت آن حضرت جمع شدند، و عرضه داشتند: یابن رسول الله از نزد ما می روی و برای ما حدیثی نمی فرمایی که با واسطه آن از حضورتان استفاده کنیم؟ آن حضرت در آن هنگام در عماری نشسته بود، سر خود را بیرون کرد و فرمود: شنیدم پدرم موسی بن جعفر علیهما السّلام فرمود: شنیدم پدرم جعفر بن محمّد فرمود: شنیدم پدرم محمّد بن علی فرمود: شنیدم پدرم علی بن حسین فرمود: شنیدم پدرم حسین بن علی فرمود: شنیدم پدرم امیر مؤمنان علی بن

ص: ۷۶۹

ایطالب علیهم السّلام فرمود: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شنیدم جبرئیل می گفت: شنیدم خدا عزّ و جلّ فرمود:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي. (۱)

این حدیث شریف را فرمود و حرکت کرد، چون شتر به راه افتاد، ما را خواند و فرمود:

بِشُرُوطِهَا وَ أَنَا مِنْ شُرُوطِهَا (۲)

ابو الصلت روایت کرده: امام رضا علیه السلام زمانیکه به نزد مأمون می رفت چون به منطقه ده سرخ رسید، گفتند: یابن رسول الله ظهر شده، نماز می خوانید؟ حضرت پیاده شد و آب طلّید، عرضه داشتند آب به همراه نداریم، پس به دست مبارک خود، زمین را کاوید، به اندازه ای که آب جوشید، که آن حضرت و هر که با او بود وضو ساختند، و اثرش تا امروز باقی است، چون وارد سناباد شد، پشت مبارک خود را به کوهی گذاشت، که از آن دیگک ها می تراشند، و فرمود: خدایا به این کوه سود ببخش، و در ظرفی از این کوه تراشند، هر چه گذارند، برکت ده، و فرمود: برای آن حضرت دیگک ها از سنگ تراشیدند، و دستور داد طعامش را جز در آن دیگک ها نپزند، مردم از آن روز به بعد، دیگک ها و ظرف ها از آن تراشیدند و برکت یافتند.

پیاده رفتن شاه عباس به مشهد

چهارم: صاحب «مطلع الشمس» نقل کرده: در بیست و پنجم ذو الحجه سال هزار و شش، شاه عباس اول وارد مشهد مقدس شد، مشاهده کرد، عبد المؤمن خان اوزبکی حرم مطهر را غارت کرده، و غیر از محجر طلا- چیز دیگری در آنجا نگذاشته، در بیست و هشتم ذو الحجه از مشهد

ص: ۷۷۰

۱- توحید قلعه من است، هر که وارد قلعه من شد از عذابم ایمن گشت.

۲- به شرط های آن، و من از شرطهای آن هستم

به هرات رفت، و هرات را به ایران بازگرداند و پس از ساماندهی آنجا، به مشهد بازگشت و یک ماه در آنجا ماند، و صحن مقدّس را مرمت کرد، و خدّام بارگاه مبارک را مورد احسان و لطف خویش قرار داد، و به عراق بازگشت، و در اواخر سال هزار و هشت، دوباره به مشهد مقدّس رفته، زمستان را در آنجا گذرانید، و خدمت افتخاری آستانه را خود به گردن گرفت و مشغول بود، چنان که شبی با قیچی سر شمعها را میگرفت، شیخ بهایی علیه الرحمه «بالبداهه» این رباعی را سرود:

پیوسته بود ملائک علیین پروانه شمع روضه خلد آیین

مقراض به احتیاط زن ای خادم ترسم ببری شهپر جبریل امین

و در سال هزارونه، بنا به نذری که شاه عباس کرده بود تا پیاده به مشهد برود، پیاده به مشهد مشرف شد، و آن مسافت دور را در بیست و هشت روز طی کرد.

صاحب تاریخ «عالم آرا» این اشعار را به همین مناسبت نگاشته است:

غلام شاه مردان شاه عباس شه والا گهر خاقان امجد

به طوف مرقد شاه خراسان پیاده رفت با اخلاص بیحدّ

تا آنجا که گفته است:

پیاده رفت شد تاریخ رفتن ز اصفاهان پیاده تا به مشهد

چون به مشهد مقدّس رسید، صحن مبارک را وسعت داد، و ایوان علی شیر، که در گاه روضه متبرکه از آنجا بوده، و در یک گوشه صحن قرار داشت و بد نما بود، در وسط قرار داد، و ایوانی برابر آن در طرف دیگر ساخت و خیابانی از دروازه غربی شهر تا شرقی طرح کرد که از هر طرف به صحن رسیده

ص: ۷۷۱

از میان ایوان‌ها بگذشت و چشمه‌ها و قنات‌ها احداث کرد و به شهر آورد، و نهری از میان خیابان و حوضی بزرگ در وسط ایجاد کرد، که آب از حوض گذشته به خیابان شرقی جاری گردد، و در بناهای مذکور کتیبه‌ها به خط میرزا محمد رضا «صدرالکتاب» و علیرضا عباسی و محمد رضا امامی رسم شد و بارگاه مطهر را به طلا تذهیب کرد، چنان که در کتیبه بارگاه مطهر به آن اشاره شده و نوشته آن کتیبه چنین است:

بسم الله الرحمن الرحيم من عظام توفيقات الله سبحانه أن وفق السلطان الأعظم مولی ملوك العرب و العجم صاحب النسب الطاهر النبوی و الحسب الباهر العلوی تراب أقدام خدام هذه العتبه المطهره اللاهوتيه غبار نعال زوار هذه الروضه المنوره الملكوتيه مروج آثار أجداده المعصومين السلطان بن السلطان أبو المظفر شاه عباس الحسيني الموسوي الصفوي بهادر خان فاستسعد بالمجىء ماشيا على قدميه من دار السلطنه أصفهان إلى زیاره هذا الحرم الأشرف و قد تشرف بزینه هذه القبه من خالص ماله فی سنه ألف و عشر و تم فی سنه ألف و ست و عشر. (۱)

صورت کتیبه قبه مطهر حضرت رضا علیه السلام

شیخ طبرسی در کتاب «اعلام الوری»، پس از بیان پاره‌ای از معجزات حضرت رضا علیه السلام گفته: اما آنچه برای مردم پس از شهادت آن حضرت تا زمان ما ظاهر شده، از برکت مشهد مقدس آن حضرت و علامات و عجایبی که مردم بسیار مشاهده نمودند، و عام و خاص تصدیقش کردند، و مخالف و موافق به آن اقرار نمودند، بسیار بلکه خارج از شماره است، و همانا در آن مشهد مقدس کور

ص: ۷۷۲

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار مهربانی‌اش همیشگی است، از بزرگ توفیقات خدای سبحان اینکه موفق نمود سلطان اعظم سرور پادشاهان عرب و عجم، دارنده نسب پاک نبوی، و حسب تابناک علوی خاک قدم‌های خدمت کاران این قبه مطهر لاهوتی، غبار کفش‌های زائران این گلشن نورانی، رواج دهنده آثار اجداد معصومینش، سلطان فرزند سلطان، ابوالمظفر شاه عباس حسینی موسوی صفوی بهادر خان، پس سعادت یافت به آمدن با پای پیاده از اصفهان پایتخت کشور، به زیارت این حرم شریف و به طلاکاری این گنبد از مال خالصش در سال هزاروده تشرف پیدا کرد و در سال هزاروشانزده به پایان رسید.

مادرزاد، و ابرص [نوعی بیماری پوستی] شفا یافتند، و دعاها مستجاب شده و حاجات برآورده گشته و شداید و مصایب برطرف شده است و ما بسیاری از اینها را خود مشاهده کردیم و علم و یقینی یافتیم که شک در آن راه نیابد.

شیخ بزرگوار حرّ عاملی در کتاب «اثبات الهداه» پس از نقل این کلام از شیخ طبرسی فرموده: که مؤلف این کتاب محمد بن الحسن الحرّ میگوید: من بسیاری از این معجزات را دیدم و شاهد کردم همچنان که شیخ طبرسی مشاهده کرده است و برای من یقین حاصل شد همچنان که برای او یقین حاصل شده و در مدت مجاورت من در مشهد مقدس که ۲۶ سال میشود چیزهایی در این باب شنیدم که از حدّ تواتر گذشته و من در خاطر ندارم که در این مشهد دعا کرده باشم و از خدا حاجتی خواسته باشم مگر آنکه الحمد لله برآورده شد و مقام را گنجایش تفصیل نیست، لهذا به اجمال اکتفا کردیم.

اشعار جامی در مدح آن حضرت

مؤلف این کتاب عباس قمی گوید: در هر زمان آن قد رگرامات و معجزات از این روضه مقدّسه ظاهر میشود، که نیاز به نقل وقایع گذشته نیست و ما در باب دوم در اعمال شب بیست و هفتم رجب به برخی مطالب که مناسب این مقام بود اشاره کردیم و فعلا- مقام را گنجایش تطویل نیست بهتر است آنکه این فصل را به همین جا ختم کنیم و این چند بیت شعر را که از جامی در مدح آن حضرت نقل شده است ذکر نماییم.

سلام علی ال طه و یس سلام علی ال خیر النّیین

سلام علی روضه

ص: ۷۷۳

حَلِّ فِيهَا إِمَامٌ يُبَاهِي بِهِ الْمَلِكُ وَالِدَيْنِ

امام به حق شاه مطلق که آمد حریم درش قبله گاه سلاطین

شه کاخ عرفان گل شاخ احسان در درج امکان مه برج تمکین

علی بن موسی الرضا کز خدایش رضا شد لقب چون رضا بودش آیین

ز فضل و شرف بینی او را جهانی اگر نبودت تیره چشم جهان بین

پی عطر رو بند حوران جنت غبار درش را به گیسوی مشکین

اگر خواهی آری به کف دامن او برو دامن از هرچه جز اوست برجین

فصل دهم: زیارت ائمه سرمن رای و اعمال سرداب مطهر

مقام اول

زیارت امامین عسکرین علیهما السلام

مقام اول

در زیارت دو امام معصوم حضرت هادی و حضرت حسن عسگری صلوات الله علیهما.

هر گاه ان شاء الله بر سرمن رای وارد شدی، و خواستی آن دو امام همام علیهما السلام را زیارت کنی، غسل کن، و پس از رعایت آداب ورود به حرم های شریفه، تا در حرم مطهر با آرامش و وقار روانه شو، و اذن دخول عامی را که در اوایل این باب ذکر شد بخوان، آنگاه وارد حرم مطهر شو، و آن دو بزرگوار را به این عبارت که صحیح ترین زیارات است زیارت کن

السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا وَلِيِّيَ اللَّهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا حُجَّتِي اللَّهُ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا نُورِي اللَّهِ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا مَنْ يَدَا
لِلَّهِ فِي شَأْنِكُمَا أَتَيْتُكُمَا زَائِرًا عَارِفًا بِحَقِّكُمَا مُعَادِيًا لِأَعْدَائِكُمَا مُوَالِيًا لِأَوْلِيَائِكُمَا مُؤْمِنًا بِمَا آمَنْتُمَا بِهِ كَافِرًا بِمَا كَفَرْتُمَا بِهِ مُحَقِّقًا لِمَا
حَقَّقْتُمَا مُبْطِلًا لِمَا أَبْطَلْتُمَا أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمَا أَنْ يَجْعَلَ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكُمَا الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ يَزُوقَنِي مُرَافَقَتِكُمَا
فِي الْجَنَانِ مَعَ آبَائِكُمَا الصَّالِحِينَ وَأَسْأَلُهُ أَنْ يُعْتِقَ رَهْبَتِي مِنَ النَّارِ

و يَرْزُقُنِي شَفَاعَتِكَمَا وَ مُصَاحَبَتِكَمَا، (۱) وَ يُعْرِفَ بَنِي وَ بَيْنَكَمَا وَ لَا يَسْأَلُنِي حُبَّكَمَا وَ حُبَّ آبَائِكَمَا الصَّالِحِينَ وَ أَنْ لَا يُجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِكَمَا وَ يُحْشِرَنِي مَعَكُمْ فِي الْجَنَّةِ بِرَحْمَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّهُمَا وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمَا اللَّهُمَّ الْعَن ظَالِمِي آلِ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ وَ انْتَقِمْ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ الْعَن الْأَوَّلِينَ مِنْهُمْ وَ الْآخِرِينَ وَ ضَاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ وَ ابْلُغْ بِهِمْ وَ بِأَشْيَاعِهِمْ وَ مُحِبِّيهِمْ وَ مُتَّبِعِيهِمْ أَسْفَلَ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ وَلِيِّكَ وَ ابْنِ وَلِيِّكَ وَ اجْعَلْ فَرَجَنَا مَعَ فَرَجِهِمْ [فَرَجِهِ] يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۲)

و در دعا کردن برای خود، و پدر و مادرت بکوش و دعا کن به هر دعایی که می خواهی، و اگر بتوانی نزدیک قبر ایشان بروی، برو، و دو رکعت نماز قبر بخوان، و اگر نتوانی وارد مسجد شو و دو رکعت نماز بجا آر، و دعا کن به هر دعایی که خواستی که مستجاب است، و این مسجد مجاور خانه ایشان است، و حضرت امام هادی و محمد بن المشهدی و شیخ مفید و شهید نیز این زیارت را در کتاب «مزار» خود، با اختلافی اندک نقل کرده اند.

و بعد از جمله «فی الجنة برحمته» فرموده اند: آنگاه برو، و خود را بر هر یک از آن دو قبر بینداز و آن را ببوس و طرف راست و چپ صورت خود را بر قبر بگذار، و پس از آن سر بردار و بگو: «اللهم ارزقني حُبهم و توفني على ملتهم. تا آخر زیارت.

و گفته اند نزدیک سر مقدس چهار رکعت نماز بخوان، و پس از نماز

ص: ۷۷۵

۱- سلام بر شما ای دو نماینده خدا، سلام بر شما ای دو حجت خدا، سلام بر شما این دو نور خدا در تاریکی های زمین، سلام بر شما ای آنان که خدا اراده اش را درباره شما تغییر داد، زیارت کنان به حضور شما آمدم، به حق شما آگاهم دشمن دارم دشمنانتان را، و دوستدار دوستان تان هستم، به آنچه به آن ایمان آوردیم مؤمنم، و به آنچه به آن کافر شدید کافر، حق می دانم آنچه را حق دانستید، و باطل می دانم آنچه را باطل دانستید، از خدا، پروردگارم و پروردگارتان درخواست می کنم، بهره ام را از زیارت شما دو تن درود بر محمد و خاندانش قرار دهد، و همراهی شما را در بهشت ها نصیب من کند همراه پدران شایسته شما، و از او می خواهم که مرا از آتش دوزخ آزاد گرداند، و روزی من فرماید شفاعت و مصاحبت شما را،

۲- و بین من و شما شناسایی پدید آورد، و دوستی پدران شایسته شما را از من نگیرد، و این زیارت مرا آخرین بار از زیارت شما قرار ندهد، و مرا به رحمتش با شما محشور کند در بهشت. خدایا دوستی این دو بزرگوار را نصیب کن، و مرا بر آیین آن دو امام بمیران. خدایا ستم کنندگان به حق خاندان محمد را لعنت کن، و از آنان انتقام بگیر. خدایا اولین و آخرینشان را لعنت نما، و عذاب را بر آنان دوچندان کن، و آنان و شیعیان و دوستداران و پیروانشان را به پست ترین گودی دوزخ برسان، چه تو بر هر چیز توانایی. خدایا در گشایش کار ولایت و فرزند ولایت شتاب کن، و گشایش کار ما را با گشایش کار ایشان قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان.

زیارت، هر اندازه خواهی نماز بگذار و پوشیده نماند که آن دو بزرگوار در خانه خود دفن شدند، و برای آن خانه دری بود، که گاهی باز می کردند و شیعیان وارد می شدند، و کنار قبر زیارت می کردند، و گاهی بسته بود از بیرون مقابل پنجره ای که بر دیوار، روبروی قبر مطهر بود زیارت می کردند، در صدر همین روایت مربوطه به زیارت ذکر شده است که غسل می کنی و اگر بتوانی نزد قبر ایشان می روی و گرنه، از برابر پنجره ای که به سوی قبر باز می شود به سلام اشاره می کنی، و چنین زائری نماز زیارت خود را در مسجد بجای آورد.

چون به همت دوستان آن خانه برداشته شد، و به جای آن بارگاه و حرم و رواق قرار گرفت، آن مسجد داخل در فضای حرم شد، و اکنون در بین مردم معروف است، که ایوان مستطیل، که در صحن پشت سر عسکرین علیهما السلام به رواق متصل است، همان مسجد مذکور است.

در هر صورت، زائران از این جهت آسوده شدند.

برای آن دو بزرگوار زیارت مخصوص به هر کدام، و مشترک میان هر دو امام، در کتاب های زیارتی ذکر شده است که زائران اگر خواستند، نسخه آن کتاب ها فراوان است، و اگر زائر را حالی و مجالی باشد، مناسب است زیارت جامعه کبیره را، که پس از این ان شاء الله تعالی ذکر می شود بخواند، زیرا که صدور آن کلمات رسا، که دارای تمام مراتب اظهار بندگی و تذلل، و اعتراف به عظمت و جلالت امامان است، از مصدر جلال حضرت هادی

علیه السلام می باشد.

سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» برای هر یک از این دو بزرگوار زیارت مبسوط، با صلوات بر آنان و دعای پس از نماز زیارت نقل کرده، که آوردنش در این کتاب، گرچه موجب تطویل می باشد، شایسته است، زیرا فواید بسیاری در آن مندرج است.

فرمود: هرگاه به «سرّ من رای» رسیدی، غسل کن، غسل زیارت و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و با آرامی و وقار روانه شو، تا به درگاه حرم شریف برسی، وقتی رسیدی، طلب رخصت کن و بگو:

أَدْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَدْخُلُ يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةَ الْعَالَمِينَ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى يَا أَيُّهَا الْحَسَنِ عَلِيٍّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَدْخُلُ يَا مَوْلَى يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ أَدْخُلُ يَا مَلَائِكَةَ اللَّهِ الْمُؤَكَّلِينَ بِهَذَا الْحَرَمِ الشَّرِيفِ.

(۱)

زیارت امام علی النقی علیه السلام

آنگاه وارد شو، و در وقت وارد شدن پای راست را پیش گذار، و نزد ضریح حضرت امام هادی علیه السلام رو به قبر، و پشت به قبله بایست و صد مرتبه «الله اکبر» بگو و بخوان:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَيُّهَا الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنَ مُحَمَّدٍ الرَّكِيَّ الرَّاشِدَ النُّورَ الثَّاقِبَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ

ص: ۷۷۷

۱- آیا وارد شوم ای پیامبر خدا، آیا وارد شوم ای امیر مؤمنان، آیا وارد شوم ای فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان آیا وارد شوم ای مولایم حسن بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم حسین بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم علی بن الحسین، آیا وارد شوم ای مولایم محمد بن علی، آیا وارد شوم ای مولایم جعفر بن محمد، آیا وارد شوم ای مولایم موسی بن جعفر، آیا وارد شوم ای مولایم علی بن موسی، آیا وارد شوم ای مولایم محمد بن علی آیا وارد شوم ای ابا الحسن علی بن محمد، آیا وارد شوم ای مولایم ای ابا محمد حسن بن علی آیا وارد شوم ای فرشتگان خدا، ای گماشتگان به آستان این حرم شریف.

يَا سَيِّدَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبْلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا آلَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ
 يَا أَمِينَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَقَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ الْأَنْوَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْأَبْرَارِ السَّلَامُ
 عَلَيْكَ يَا سَلِيلَ الْأَخْيَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عُنْصَرَ الْأَطْهَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ الرَّحْمَنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رُكْنَ الْإِيمَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ
 يَا مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ الصَّالِحِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عِلْمَ الْهُدَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَلِيفَ التَّقَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 عَمُودَ الدِّينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةَ
 نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْأَمِينُ الْوَفِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الرَّضِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّاهِدُ التَّقِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا
 الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا التَّالِي لِقُرْآنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُسَيِّنُ لِلْحَلَالِ مِنَ الْحَرَامِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْوَلِيُّ
 النَّاصِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّجْمُ اللَّامِعُ أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى
 خَلْقِهِ وَخَلِيفَتُهُ فِي بَرِّيَّتِهِ وَ أَمِينُهُ فِي بِلَادِهِ وَ شَاهِدُهُ عَلَى عِبَادِهِ، (۲) وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ بَابُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ
 الْحُجَّةُ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْمَأْرُضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ الْمَيِّرُ مِنَ الْعُيُوبِ وَ الْمُخْتَصُّ بِكَرَامَةِ اللَّهِ وَ
 الْمَخْتُوُّ بِحُجَّةِ اللَّهِ وَ الْمَوْهُوبُ لَهُ كَلِمَةُ اللَّهِ وَ الرُّكْنُ الَّذِي يَلْجَأُ إِلَيْهِ الْعِبَادُ وَ تُحْيَا بِهِ الْبِلَادُ وَ أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنِّي بِكَ وَ بِأَبَائِكَ وَ
 أَبْنَائِكَ مُوقِنٌ مُقِرٌّ وَ لَكُمْ تَابِعٌ فِي

ص: ۷۷۸

۱- سلام بر تو ای ابا الحسن علی بن محمد، امام پاک و راهنما و نور تابان و رحمت و برکات خدا بر تو باد، سلام بر تو ای
 برگزیده خدا، سلام بر تو ای سرّ خدا، سلام بر تو ای ریسمان خدا، سلام بر تو ای خاندان خدا، سلام بر تو ای منتخب خدا،
 سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای امین خدا، سلام بر تو ای حق خدا، سلام بر تو ای حبیب خدا، سلام بر تو ای نور
 نورها، سلام بر تو ای زیور نیکان، سلام بر تو ای چکیده خوبان، سلام بر تو ای عنصر پاکان، سلام بر تو ای حجت رحمن،
 سلام بر تو ای اساس ایمان، سلام بر تو ای مولای مؤمنان، سلام بر تو ای سرپرست شایستگان سلام بر تو ای پرچم هدایت،
 سلام بر تو ای هم پیمان تقوا، سلام بر تو ای ستون دین سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران،

۲- سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند فاطمه زهرا، سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای امین وفادار،
 سلام بر تو ای پرچم خشنود، سلام بر تو ای زاهد باتقوا، سلام بر تو ای حجت بر همه خلق، سلام بر تو ای تلاوت کننده قرآن،
 سلام بر تو ای بیان کننده حلال از حرام سلام بر تو ای سرپرست خیرخواه، سلام بر تو ای راه روشن، سلام بر تو ای ستاره
 درخشان. گواهی میدهم ای مولایم، ای ابا الحسن که تویی حجت خدا بر خلق، و جانشین او در میان آفریدگان، و امین او در
 شهرها، و گواه او بر بندگان،

ذَاتِ نَفْسِي وَ شَرَائِعِ دِينِي وَ خَاتِمِهِ عَمَلِي وَ مُنْقَلَبِي وَ مُتَوَايَ وَ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاكُمْ وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ أَوْلَاكُمْ وَ آخِرِكُمْ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي [وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ] وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

آنگاه ضریح را ببوس، و طرف راست صورت خود، و سپس طرف چپ آن را بر ضریح بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ [صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ] صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ الْوَفِيِّ وَ وَلِيِّكَ الزَّكِيِّ وَ أَمِيرِكَ الْمُتَضَعِي وَ صَاحِبِكَ الْهَادِي وَ صِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ وَ الْجَادِّهِ الْعَظَمِيِّ وَ الطَّرِيقِهِ الْوُشْطِيِّ نُورِ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَلِيِّ الْمُتَّقِينَ وَ صَاحِبِ الْمُخْلِصِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ وَ الطَّاهِرِ مِنَ الْخَلَلِ وَ الْمُنْقَطِعِ إِلَيْكَ بِالْأَمَلِ الْمَبْلُوغِ بِالْفِتَنِ وَ الْمُخْتَبِرِ بِالْمِحَنِ وَ الْمُتَمَتِّحِ بِحُسْنِ الْبُلُوغِ وَ صَيِّبِ الشُّكُوفِ مُرْتَدِّ عِيَادِكَ وَ بَرَكَهِ بِلَادِكَ وَ مَحَلِّ رَحْمَتِكَ، (۲) وَ مُسْتَوْدِعِ حِكْمَتِكَ وَ الْقَائِدِ إِلَى جَنَّتِكَ الْعَالِمِ فِي بَرِّيَّتِكَ وَ الْهَادِي فِي خَلِيقَتِكَ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ وَ انْتَجَبْتَهُ وَ اخْتَرْتَهُ لِمَقَامِ رَسُولِكَ فِي أُمَّتِهِ وَ الزَّمَانَةِ حَفِظَ شَرِيعَتَهُ فَاسْتَقَلَّ بِأَعْيَاءِ الْوَصِيَّةِ نَاهِيضاً بِهَا وَ مُضْطَلِعاً بِحَمْلِهَا لَمْ يَغْضُرْ فِي مُشْكِلٍ وَ لَا هَفَا فِي مُعْضِلٍ بَلْ كَشَفَ الْعَمَّةَ وَ سَيَّدَ الْفُرْجَةَ وَ أَدَّى الْمُفْتَرَضَ، اللَّهُمَّ فَكَمَا أَفْرَزْتَ نَاطِرَ نَبِيِّكَ بِهِ فَرَقَهُ [فَارْفَعْ] دَرَجَتَهُ وَ أَجْزَلْ لَدَيْكَ مُثُوبَتَهُ وَ صَلِّ عَلَيْهِ وَ بَلِّغُهُ مِنَّا تَحِيَّهً وَ سَلَاماً وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مُوَالَاتِهِ فَضْلاً وَ إِحْسَاناً وَ مَغْفِرَةً وَ رِضْوَاناً إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ. (۳)

سپس نماز زیارت بخوان و چون سلام نماز دادی بگو:

يَا ذَا

ص: ۷۷۹

۱- و گواهی می دهم که تویی کلمه تقوا، و دروازه هدایت و رشته استوارتر، و حجت بر هر که بر زمین و در زمین است، و گواهی می دهم که تویی پاک از گناهان، و مبرای از عیوب، و اختصاص یافته به کرامت خدا، و تکریم شده به برهان خدا، و کسی که کلمه خدا به او بخشیده شده، و پایه ای که بندگان خدا به او پناه می برند، و شهرها به وسیله او زنده می شود، و گواهی می دهم ای مولایم که من نسبت به تو و پدرانت و فرزندان، دارای یقین و اقرار و تابع شمایم، در کنه وجودم و احکام دینم، و سرانجام کارم و بازگشتگاه و منزل، و دوستم با کسیکه شما را دوست بدارد، و دشمنم با آنکه شما را دشمن بدارد، مؤمنم به نهان و آشکار و آغاز و انجام شما، پدر و مادرم به فدایت، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد.

۲- خدایا بر محمد و خاندان و خاندان محمد درود فرست، و درود خدا بر حجت وفادارت، ولی پاکیزه ات، و امین پسندیده ات، و راهنمای برگزیده ات، و راه راست، و آن جاده بزرگتر، و راه میانه تر، روشنی دل های اهل ایمان و سرپرست پرهیزکاران، و یار مخلصان، خدایا بر آقای ما محمد و اهل بیتش درود فرست، و درود فرست بر علی بن محمد آن راهنمای معصوم از لغزش، و پاک از نقایص، و آرزو بریده از مردم به سوی تو، گرفتار آشوب ها، و آزموده به مصایب سخت، و سنجیده به آزمون نیکو، و شکیبای در شکایت، و راهنمای بندگان، و برکت شهرهایت، و جایگاه رحمت،

۳- و جای سپردن حکمت، و پیشرو به سوی بهشت آگاه در میان آفریدگان، و راهنمای در میان خلقت، که پسندیدی و برگزیدی و انتخاب نمودی، و او را برای جانشینی پیامبرت در میان امت به نگهداری شریعتش ملزم نمودی، پس او نیز به تنهایی به انجام وظایف سنگین جانشینی اقدام کرد، و به آن قیام نمود و مقتدرانه به دوش کشید، نه در مشکلی لغزید، و نه در

کار دشواری، بلکه اندوه را برطرف ساخت، و هر رخنه را سد نمود و هر فریضه ای را ادا کرد، خدایا چنان که دردگانت پیامبرت را به او روشن ساختی، بالا بر درجه اش را، و پاداشش را نزد خود زیاد گردان، و بر او درود فرست، و از جانب ما به او تحیت و سلام برسان، و به ما از نزد خود در دوستی او فضل و احسان و آمرزش و رضوان بخش، به درستی که تو دارای فضل بزرگی.

الْقُدْرَةَ الْجَامِعَةَ وَالرَّحْمَةَ الْوَاسِعَةَ وَالْمِنَّةَ الْمُتَتَابِعَةَ وَالْأَلَاءَ الْمُتَوَاتِرَةَ وَالْأَيَادِيَ الْجَلِيلَةَ وَالْمَوَاهِبَ الْجَزِيلَةَ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَآلِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِينَ وَأَعْطِنِي سُؤْلِي وَاجْمَعْ شَمْلِي وَلَمْ شَعْنِي وَزَكَّ عَمَلِي وَلَا تَرْغُ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَلَا تُزِلْ [تُرِلْ] قَدَمِي وَلَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا وَلَا تُحَيِّبْ طَمَعِي وَلَا تُبِيدْ عَوْرَتِي وَلَا تَهْتِكْ سِتْرِي وَلَا تُوحِشْنِي وَلَا تُؤْيِسْنِي وَكُنْ بِي رءُوفًا رَحِيمًا وَاهْدِنِي وَزَكِّنِي وَطَهِّرْنِي وَصَفِّئْنِي وَاصْطَفِّنِي وَخَلِّصْنِي وَاسْتَخْلِصْنِي وَاصْنَعْنِي وَاصْطَنْعْنِي وَاقْرَبْنِي إِلَيْكَ وَلَا تُبَاعِدْنِي مِنْكَ وَالطُّفَّ بِِي وَلَا تَجْفُنِي وَأَكْرِمْنِي وَلَا تُهِنِّي وَمَا أَسْأَلُكَ فَلَا تَحْرِمْنِي ، (۱)

وَمَا لَا أَسْأَلُكَ فَاجْمَعْهُ لِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَأَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِحُرْمَةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَبِحُرْمَةِ أَهْلِ بَيْتِ رَسُولِكَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَالحَسَنِ وَالحُسَيْنِ وَعلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الحَسَنِ وَ الخَلْفِ الباقِي صَلَّى لِمَوَاتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ تُعَجِّلَ فَرَجَ قَائِمِهِمْ بِأَمْرِكَ وَ تُنصِرَهُ وَ تُنصِرَهُ بِهِ لِدِينِكَ وَ تُجْعَلَنِي فِي جُمَّلِهِ النَّاجِينَ بِهِ وَ الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَتِهِ وَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّهِمْ لَمَّا اسْتَجَبْتَ لِي دَعْوَتِي وَ قَضَيْتَ [إِلَى] حَاجَتِي وَ أَعْطَيْتَنِي سُؤْلِي وَ كَفَيْتَنِي مَا أَهْمَنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا نُورَ يَا بُرْهَانَ يَا مُبِينُ يَا رَبَّ اكْفِنِي شَرَّ الشُّرُورِ وَ آفَاتِ الدُّهُورِ وَ أَسْأَلُكَ النَّجَاهَ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي

ص: ۷۸۰

۱- ای صاحب قدرت همه جانبه، و رحمت گسترده، و نعمت های پیوسته، و عطاهای پی در پی و بخشش های بزرگ، و موهبت های شایان، بر محمد و خاندان محمد، آن راستگویان درود فرست، و عطا کن خواسته ام را، و پراکندگی ام را گرد آور، و آنچه از کار من متفرق شده جمع کن، و عملم را پاک گردان، و قلبم را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مساز، و گامم را نلغزان و چشم بر هم زدنی، مرا به خویشتن وامگذار، و طعمم را به حضرتت ناامید مکن، و عییم را آشکار نساز، و پروده ام را ندر و به وحشتم میانداز و ناامیدم مکن، و نسبت به من مهربان و بخشنده باش، و راهنمایی ام فرما، و پاک و پاکیزه ام کن، و تصفیه ام نما و مرا برگزین، و خلاص و خالصم کن و نیکویم ساز و به آداب خود مؤدبم فرما، و به خود نزدیک کن، و از خود دور مفرما، و به من لطف آر، و از درگاهت دور مکن، و گرامی ام بدار و خوایم مساز و نسبت به آنچه از تو درخواست می کنم محروم مکن،

سپس برای هرچه خواهی دعا کن، و بسیار بگو:

يَا عُدَّتِي عِنْدَ الْعَدَدِ [الْعُدَدِ] وَيَا رَجَائِي وَالْمُعْتَمَدَ وَيَا كَهْفِي وَالسَّنَدَ يَا وَاحِدًا يَا أَحَدًا وَيَا قُلَّ هُوَ اللَّهُ أَحَدًا أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِكَ وَ لَمْ تَجْعَلْ فِي خَلْقِكَ مِثْلَهُمْ أَحَدًا صَلَّى عَلَيَّ جَمَاعَتِهِمْ وَ أَفْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا. (۲)

و به جای این جمله [کذا و کذا] حاجت خویش را بخواه، همانا از آن حضرت روایت شده: من از خدای عزّ و جلّ خواسته ام: کسی را که این دعا را در روزه من، پس از من بخواند، ناامید بازنگرداند.

زیارت امام حسن عسکری علیه السلام

شیخ به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: قبر من در سرّمن رأی [سامرای کنونی در عراق] برای اهل دو جانب، از بلاها و عذاب خدا، امان است.

مجلسی اوّل «اهل دو جانب» را به شیعه و سنیّ معنا کرده و فرموده است: برکت آن حضرت دوست و دشمن را احاطه کرده، چنان که قبر کاظمین [امام کاظم علیه السلام و امام جواد علیه السلام] سبب امان بغداد شد تا آخر مطلب.

سید ابن طاووس فرموده: چون خواستی حضرت عسکری علیه السلام را زیارت کنی، جمیع آنچه را در زیارت پدرش حضرت هادی بجا آوردی، بجا آر، آنگاه نزد ضریح آن حضرت بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ الْهَادِيَ الْمُهْتَدِيَّ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَوْلِيَائِهِ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّجِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ أَصْفِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ

ص: ۷۸۱

۱- و آنچه را از تو نمی خواهم، برایم جمع فرما، ای مهربان ترین مهربانان، از تو می خواهم به حرمت ذات کریمت، و به حرمت پیامبرت محمّد (درود خدا بر او و خاندانش)، و به حرمت اهل بیت رسولت امیر مؤمنان علی و حسن و حسین و علی و محمّد و جعفر و موسی و علی و محمّد بن علی و حسن و یادگار باقی مانده درودها و برکات بر ایشان، که بر همه آنان درود فرستی، و گشایش کار قیام کننده ایشان را به امرت شتاب کنی، و یاری اش دهی، و به او برای دینت یاری ستانی، و مرا در گروه نجات یافتگان به او، مخلصان در طاعتش قرار دهی، و و به حق ایشان از تو می خواهم، که دعایم را مستجاب نمایی، و حاجتم را برآوری، و عطا کنی خواسته ام را، و آنچه مرا از کار دنیا و آخرتم به اندیشه برده کفایت فرمایی، ای مهربان ترین مهربانان، ای نور برهان، ای نوربخش، ای آشکار کننده، ای پروردگار، شرّ شرور و آفات روزگاران را از من کفایت کن، و از تو نجات می خواهم روزی که در صور دمیده شود.

۲- ای توشه ام پیش توشه ها، و ای امید و مورد اعتمادم، و ای پناهگاه و تکیه گاهم، ای یگانه، ای یکتا، ای که گفتی: بگو، او

خدای یکتاست. خدایا از تو میخواهم، بحق کسانی که آفریدی از آفریده هایت، و در آفریده هایت کسی را مانند آنها قرار ندادی، بر همگی آنان درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

وَ ابْنِ خُلَفَائِهِ وَ اَبَا خَلِيفَتِهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ خَاتَمِ النَّبِيِّنَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ الْاَثَمَةِ الْهَادِيْنَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ابْنَ الْاَوْصِيَاءِ الرَّاشِدِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا عِصْمَةَ الْمُتَّقِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اِمَامَ الْفَائِزِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رُكْنَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا فَرْجَ الْمَلْهُوفِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَارِثَ الْاَنْبِيَاءِ الْمُتَتَجِبِينَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَازِنَ عِلْمِ وَصِيِّ رَسُوْلِ اللهِ، (۱) السَّلَامُ عَلَیْكَ اَيُّهَا الدَّاعِي بِحُكْمِ اللهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ اَيُّهَا النَّاطِقُ بِكِتَابِ اللهِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا حُجَّةَ الْحَجَّجِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا هَادِيَ الْاُمَّمِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا وَلِيَّ النِّعَمِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا عَيْيَةَ الْعِلْمِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَيِّدَةَ الْجِلْمِ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَبَا الْاِمَامِ الْمُتَنْظِرِ الظَّاهِرِ لِلْعَاقِلِ حُجَّتَهُ وَ الثَّابِتَهُ فِي الْيَقِيْنِ مَعْرِفَتَهُ الْمُحْتَجِّبِ عَنِ اَعْيُنِ الظَّالِمِيْنَ وَ الْمُغَيَّبِ عَنِ دَوْلَةِ الْفَاسِقِيْنَ وَ الْمُعِيدِ رَبَّنَا بِهِ الْاِسْلَامُ جَدِيْدًا بَعْدَ الْاِنْطِمَاسِ، (۲) وَ الْقُرْآنَ غَضًّا بَعِيْدَ الْاِنْدِرَاسِ اَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ اَنَّكَ اَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ اَتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ اَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ دَعَوْتَ اِلَى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ عَبَدْتَ اللهَ مُخْلِصًا حَتَّى اَتَاكَ الْيَقِيْنُ اَسْأَلُ اللهَ بِالشَّانِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَهُ اَنْ يَتَقَبَّلَ زِيَارَتِي لَكُمْ وَ يَشْكُرَ سَيِّئِي اِلَيْكُمْ وَ يَسْتَجِيبَ دُعَائِي بِكُمْ وَ يَجْعَلَنِي مِنْ اَنْصَارِ الْحَقِّ وَ اَتْبَاعِهِ وَ اَشْيَاعِهِ وَ مَوَالِيهِ وَ مُحِبِّيهِ وَ السَّلَامُ عَلَیْكَ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۳)

آنگاه ضریح را ببوس، و دو طرف صورت خود را بر آن بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْهَادِيِّ اِلَى دِيْنِكَ

ص: ۷۸۲

۱- سلام بر تو ای مولایم ای ابا محمد حسن بن علی، راهنمای راه یافته، و رحمت و برکات خدا بر تو باد سلام بر تو ای ولی خدا و فرزند اولیای خدا، سلام بر تو ای حجت خدا و فرزند حجت هایش، سلام بر تو ای برگزیده خدا و فرزند برگزیدگان، سلام بر تو ای خلیفه خدا و فرزند خلیفه های خدا و پدر خلیفه خدا سلام بر تو ای فرزند خاتم پیامبران، سلام بر تو ای فرزند آقای جانشینان، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند سرور بانوان جهانیان، سلام بر تو ای فرزند امامان هدایتگر، سلام بر تو ای فرزند جانشینان راشد، سلام بر تو ای امان پرهیزکاران سلام بر تو ای پیشوای رستگاران، سلام بر تو ای پایه اهل ایمان، سلام بر تو ای گشایش اندوه ناکان، سلام بر تو ای وارث پیامبران برگزیده، سلام بر تو ای خزانه دار دانش جانشین رسول خدا،

۲- سلام بر تو ای دعوت کننده به حکم خدا، سلام بر تو ای گویای به کتاب خدا، سلام بر تو ای حجت حجت ها، سلام بر تو ای هدایت گر امت ها، سلام بر تو ای صاحب نعمت ها، سلام بر تو ای گنجینه دانش، سلام بر تو ای کشتی بردباری، سلام بر تو ای پدر امام مورد انتظار، آن امامی که برهانش برای خردمند آشکار، و شناختنش در عرصه یقین ثابت است، آنکه از دید ستمکاران پوشیده، و از دسترس دولت بدکاران پنهان است، بزرگواری که پروردگارمان دین اسلام را به وسیله او پس از نابودی دوباره تازه گرداند،

۳- و قرآن را پس از کهنگی بازآورد، من گواهی می دهم ای مولایم که تو نماز بپا داشتی و زکات پرداختی، و امر به معروف و نهی از منکر نمودی، و مردم را به راه خدا، با حکمت و موعظه پسندیده دعوت کردی، و پرستیدی خدا را خالصانه، تا تو را مرگ در رسید، از خدا درخواست میکنم به حق مقامی که برای شما نزد اوست، اینکه زیارتم را نسبت به شما بپذیرد،

و از کوشش‌م در کنار شما قدردانی نماید، و دعایم را به خاطر شما مستجاب کند، و مرا از یاران و پیروان و شیعیان و دوستان
حق قرار دهد، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو باد

وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ عِلْمَ الْهُدَى وَ مَنَارِ التَّقَى وَ مَعْدِنِ الْحَجَى وَ مَأْوَى النَّهَى وَ غَيْثِ الْوَرَى وَ سَحَابِ الْحِكْمَةِ وَ بَحْرِ الْمَوْعِظَةِ وَ وَاثِ الْمَائِمَةِ وَ الشَّهِيدِ عَلَى الْمَأْمَةِ الْمُعْصُومِ الْمُهْدَبِ وَ الْفَاضِلِ الْمُقَرَّبِ وَ الْمُطَهَّرِ مِنَ الرَّجْسِ الَّذِي وَرَّثَتْهُ عِلْمَ الْكِتَابِ وَ أَهْمَتَهُ فَضِيلَ الْخِطَابِ وَ نَصِيْبَتَهُ عِلْمًا لِأَهْلِ قِبْلَتِكَ وَ قَرْنَتْ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِكَ وَ فَرَضَتْ مَوَدَّتَهُ عَلَى جَمِيعِ خَلِيقَتِكَ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَنْابَ بِحُسَيْنِ الْإِخْلَاصِ فِي تَوْحِيدِكَ وَ أَرْدَى مِنْ خِطَابِكَ فِي تَشْبِيهِكَ وَ حَامَى عَنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ بِكَ فَصَلِّ يَا رَبِّ عَلَيْهِ صِلَاةً يَلْحَقُ بِهَا مَحَلَّ الْخَاشِعِينَ وَ يَغْلُو فِي الْجَنَّةِ بِدَرَجَةِ جَدِّهِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ وَ بَلِّغُهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَ سَلَامًا وَ آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي مُوَالَاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْسَانًا وَ مَغْفِرَةً وَ رِضْوَانًا إِنَّكَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ وَ مَنْ جَسِيمٌ. (۱)

آنگاه نماز زیارت بجا آور.

و هنگامی که فارغ شدی بگو:

يَا دَائِمٌ يَا دَيْمُومٌ [يَا دَيْوُمٌ] يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا كَاشِفَ الْكُرْبِ وَ الْهَمِّ [وَ] يَا فَارِحَ الْغَمِّ وَ يَا بَاعِثَ الرُّسُلِ [وَ] يَا صَادِقَ الْوَعْدِ [وَ] يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِحَبِيبِكَ [مُحَمَّدٍ] وَ وَصِيِّهِ عَلِيِّ ابْنِ عَمِّهِ وَ صَهْرِهِ عَلِيِّ ابْنَتِهِ الَّذِي [اللَّذِينَ] خَتَمْتَ بِهِمَا الشَّرَائِعَ وَ فَتَحْتَ [بِهِمَا] التَّأْوِيلَ وَ الطَّلَاحَ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا صِلَاةً يَشْهَدُ بِهَا الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ وَ يَنْجُو بِهَا الْأَوْلِيَاءُ وَ الصَّالِحُونَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ وَ الْوَالِدَةِ الْأَيْمَةِ الْمُهْدِيَيْنِ وَ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ الْمُسْتَفْعَةَ فِي شَيْعِهِ أَوْلَادِهَا الطَّيِّبِينَ فَصَلِّ عَلَيْهَا صَلَاةً دَائِمَةً أَبَدَ الْأَبْدِينَ وَ دَهْرَ الدَّاهِرِينَ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِالْحَسَنِ الرِّضِيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ وَ الْحَسَنِ الْمَظْلُومِ الْمَرْضِيِّ الْبُرِّ التَّقِيِّ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، (۲) الْإِيمَانِينَ

ص: ۷۸۳

۱- خدایا درود فرست بر آقای ما محمد و اهل بیتش، و درود فرست بر حسن بن علی، هدایت کننده به سوی دینت، و دعوت کننده به راهت، آن پرچم هدایت، و علامت تقوا، و سرچشمه خرد، و جایگاه عقول، و باران عنایت و خیر برای آفریدگان، و ابر حکمت، و دریای پند، و وارث امامان و گواه بر امت، معصوم پیراسته، فاضل مقرب، پاک از پلیدی، آنکه دانش قرآن را به او ارث دادی، و جداسازی بین حق و باطل را به او الهام نمودی و او را به عنوان پرچم اهل قبله ات نصب کردی، و طاعتش را به طاعتت مقرون نمودی، و واجب نمودی مؤدّتش را بر همه آفریدگانت واجب فرمودی. خدایا چنان که آن حضرت با نیکی اخلاص در یکتاپرستی ات باز آمد، و کسانی که در چاه خیال تشبیه توبه مخلوقات فرو رفته بودند هلاک کرد، و اهل ایمان به تو را حمایت نمود، پس تو ای پروردگارم بر او درود فرست، درودی که به وسیله آن به جایگاه فروتنان ملحق گردد، و در بهشت به درجه جدم خاتم پیامبران برآید، و به او از جانب ما، تحیت و سلام برسان، و به ما در دوستی اش از جانب خود، فضل و احسان، و آمرزش و رضوان عنایت کن، که تو دارای فضل بزرگ و احسان تن آوری.

۲- ای همیشگی، ای ابدی، ای زنده، ای پایدار، ای برطرف کننده مشکل و اندوه، ای زداینده غم، و ای برانگیزنده رسولان، ای راست وعده، و ای زنده، معبودی جز تو نیست، به درگاہت توسل می جویم به وسیله حبیبیت محمد، و جانشینش علی پسر عمویش، و دامادش آن همسر دخترش، که شریعت ها را به آن دو تن ختم کردی، و گشودی تأویل آیات و ابتدای هر چیز را به آن دو، پس بر هر دو بزرگوار درود فرست درودی که پیشینیان و پسینیان به آن گواهی دهند، و نجات یابند به آن دوستان

و شایستگان، و به درگاهت توسل می‌جویم، به فاطمه زهرا، مادر پیشوایان ره یافته، و سرور بانوان جهانیان، آن شفیع پذیرفته
درباره شیعه و فرزندان پاکش، پس بر او درود فرست درودی همواره به هموارگی جاودانان و پرپایی روزگاران، و به
درگاهت توسل می‌جویم به حسن آن راضی به قضا، و پاک و پاکیزه، و حسین مظلوم پسندیده نیکوکار، پرهیزگار، دو سرور
جوانان اهل بهشت،

الْحَيْرَيْنِ الطَّيِّبِينَ النَّقِيِّينِ الطَّاهِرِينَ الشَّهِيدِينَ الْمَظْلُومِينَ الْمُتَوَلِّينَ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ وَ مَا غَرَبَتْ صَ لَاءَ مُتَوَلِّيَهُ
 مُتَتَالِيَهُ وَ اتَّوَسَّلْ إِلَيْكَ بِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ الْمَحْجُوبِ مِنْ خَوْفِ الظَّالِمِينَ وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ الطَّاهِرِ النُّورِ الزَّاهِرِ
 الْإِمَامِينَ السَّيِّدِينَ مِفْتَاحِي الْبَرَكَاتِ وَ مِضِي بَاحِي الظُّلُمَاتِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَرَى لَيْلٌ وَ مَا أَضَاءَ نَهَارٌ صَ لَاءَ تَعْدُو وَ تَرُوحُ وَ اتَّوَسَّلْ
 إِلَيْكَ بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَمِنَ اللَّهُ وَ النَّاطِقِ فِي عِلْمِ اللَّهِ وَ بِمُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْعَبِيدِ الصَّالِحِ فِي نَفْسِهِ وَ الْوَصِيِّ النَّاصِحِ
 الْإِمَامِينَ الْهَادِيَيْنِ الْمُهَيَّبِيْنَ الْوَافِيَيْنِ الْكَافِيَيْنِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا سَبَّحَ لَكَ مَلَكٌ وَ تَحَرَّكَ لَكَ فَلَكَ ، (١) صَلَاةٌ تُنْمِي وَ تَزِيدُ وَ لَا
 تَفْنِي وَ لَا- تَبِيدُ وَ اتَّوَسَّلْ إِلَيْكَ بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا وَ بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْمُزْتَضَى الْإِمَامِينَ الْمُطَهَّرِينَ الْمُتَّجِبِينَ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا مَا
 أَضَاءَ صُبْحٌ وَ دَامَ صَ لَاءَ تُرْقِيهِمَا إِلَى رِضْوَانِكَ فِي الْعَلِّيِّينَ مِنْ جَنَانِكَ وَ اتَّوَسَّلْ إِلَيْكَ بِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ
 الْهَادِي الْقَضَائِيِّ بِأَمْرِ عِيَادِكَ الْمُخْتَبَرِينَ بِإِلْمَحَنِ الْهَوَائِلِ وَ الصَّابِرِينَ فِي الْإِحْنِ الْمَائِلِ فَصَلِّ عَلَيْهِمَا كِفَاءً أَجْرِ الصَّابِرِينَ وَ إِزَاءَ
 ثَوَابِ الْفَائِزِينَ صَ لَاءَ تُمَهِّدُ لَهُمَا الرُّفْعَةَ وَ اتَّوَسَّلْ إِلَيْكَ يَا رَبِّ يَا مَامِنَا وَ مُحَقِّقِ زَمَانِنَا الْيَوْمَ الْمُوعُودِ وَ الشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ وَ النُّورِ
 الْمَازِهِرِ وَ الضِّيَاءِ الْمَانُورِ الْمَنْصُورِ بِالرُّغْبِ وَ الْمُظْفَرِ بِالسَّعَادَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِ عِدَدَ الثَّمَرِ وَ أَوْزَاقِ الشَّجَرِ وَ أَجْزَاءِ الْمِيدْرِ وَ عِدَدَ الشَّعْرِ وَ
 الْوَبْرِ وَ عِدَدَ مَا أَحْطَا بِهِ عِلْمُكَ وَ أَحْصَاهُ كِتَابُكَ صَ لَاءَ يَغِيْطُ بِهَا الْوَالُونَ وَ الْآخِرُونَ. (٢) اللَّهُمَّ وَ أَحْشُرْنَا فِي زَمْرَتِهِ وَ أَحْفَظْنَا
 عَلَى طَاعَتِهِ وَ أَحْرُسْنَا بِدَوْلَتِهِ وَ أَتَحَفَّنَا بِوِلَايَتِهِ وَ انْصُرْنَا عَلَى أَعْدَائِنَا بِعِزَّتِهِ وَ اجْعَلْنَا يَا رَبِّ

ص: ٧٨٤

١- دو امام برگزیده پاک باتقوا، بی عیب، پاکیزه شهید، ستم کشیده، کشته شده، پس بر آن دو بزرگوار درود فرست، تا که خورشیدی طلوع کند و غروب نماید، درودی پیوسته و پی در پی، و به درگاهت توسل می جویم به علی بن الحسین سرور عبادت کنندگان، مستور از بیم ستمکاران و به محمد بن علی الباقر، آن پاک و نور تابناک، و دو پیشوا، دو سرور، دو کلید برکات، و دو چراغ تاریکی ها، پس درود فرست بر آن دو بزرگوار، تا تاریک گردد شبی، و روشن شود روزی، درودی تا روز و شب بر آید و به درگاهت توسل می جویم به جعفر بن محمد آن راستگوی از سوی خدا، و گویای به دانش حق، و به موسی بن جعفر آن بنده شایسته در نهادش، و جانشین خیرخواه، دو پیشوا، دو هدایت کننده، دو هدایت یافته، دو کامل کننده و وظیفه، دو کفایت کننده، پس بر آنان درود فرست، تا تو را تسبیح نماید ملکی، و حرکت کند برای تو فلکی،

٢- درودی که نما یابد و افزون شود، و فانی نگردد، و تباہ نشود، و به درگاهت توسل میجویم به علی بن موسی الرضا، و به محمد بن علی بن علی آن نفس پسندیده، دو امام، دو پاک دو برگزیده، پس بر آنان درود فرست، تا روشنی دهد بامدادی، و دوام یابد درودی، درودی که آن دو بزرگوار را به سوی رضوانت، در بلندترین جای بهشت بالا- برد، و به درگاهت توسل می جویم به علی بن محمد هدایت گر، و حسن بن علی آن راهنما، دو قیام کننده به کار بندگانت، و آزموده به مصایب هراس انگیز، و دو صبرپیشه در دشمنی های گوناگون، پس بر آن دو بزرگوار درود فرست، همتای پاداش صابران، و برابر ثواب رستگاران، درودی که بلندی مقام را برای آن دو امام آماده سازد، و به درگاهت توسل می جویم ای پروردگار، به پیشوای ایمان و محقق زمانمان، آن روز موعود، و شاهد و شهادت یافته، و نور درخشنده تر، و روشنایی تابنده تر، یاری شده، با نهادن بیم در دلها، و پیروزی یافته به خوشبختی، پس بر او درود فرست به عدد میوه، و برگهای درختان، و جزء جزء ریگ ها، و به عدد موها و کرکها، و عدد آنچه دانست به آن احاطه دارد و کتاب تو آن را برمی شمارد، درودی که پیشینیان و پسینیان به آن غبط خورند.

مِنَ التَّوَابِينَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ وَإِنَّ إِبْلِيسَ الْمُتَمَرِّدَ اللَّعِينَ قَدِ اسْتَنْظَرَكَ إِعْوَءَ خَلْقِكَ فَأَنْظُرْتَهُ وَاسْتَمَهَلَكَ لِإِضْلَالِ عِبِيدِكَ فَأَمَهَلْتَهُ بِسَبَاقِ عِلْمِكَ فِيهِ وَقَدْ عَشَشَ وَكَثُرَتْ جُنُودُهُ وَازْدَحَمَتْ جُيُوشُهُ وَانْتَشَرَتْ دُعَائَتُهُ فِي أَقْطَارِ الْأَرْضِ فَأَضَلُّوا عِبَادَكَ وَ أَفْسَدُوا دِينَكَ وَ حَزَفُوا الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ جَعَلُوا عِبَادَكَ شَيْعاً مُتَفَرِّقِينَ وَ أَحْزَاباً مُتَمَرِّدِينَ وَ قَدْ وَعَدْتَ نَقْضَ بَيْتَانِهِ وَ تَمْزِيقَ شَأْنِهِ فَأَهْلَكَ أَوْلَادَهُ وَ جُيُوشَهُ وَ طَهَّرَ بِلَادَكَ مِنْ اخْتِرَاعَاتِهِ وَ اخْتِلَافَاتِهِ وَ أَرَحَ عِبَادَكَ مِنْ مِذَاهِبِهِ وَ قِيَاسَاتِهِ، (۱) وَ اجْعَلْ دَائِرَةَ السُّوءِ عَلَيْهِمْ وَ ابْسُطْ عَذْلَكَ وَ أَظْهِرْ دِينَكَ وَ قَوِّ أَوْلِيَاءَكَ وَ أُوهِنْ أَعْدَاءَكَ وَ أَوْرِثْ دِيَارَ إِبْلِيسَ وَ دِيَارَ أَوْلِيَائِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ خَلِّدْهُمْ فِي الْجَحِيمِ وَ أَدِقْهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ وَ اجْعَلْ لِعَائِنِكَ الْمُسِيءَةَ تَوَدَّعَةً فِي مَنَاحِسِ [مَنَاحِسِ] الْخَلْقِ وَ مَشَاوِيهِ الْفِطْرَةِ دَائِرَةً عَلَيْهِمْ وَ مَوَكَّلَةً بِهِمْ وَ جَارِيَةً فِيهِمْ كُلَّ صَبَاحٍ وَ مَسَاءٍ وَ غَدُوٍّ وَ رَوَاحٍ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

زیارت والده حضرت قائم علیه السلام

آنگاه به آنچه برای خود و برادرانت خواهی دعا کن، سپس ملکه دنیا و آخرت، مادر بزرگوار امام قائم علیهم السلام را، که قبرش پشت ضریح مولایمان امام عسکری علیه السلام است زیارت کن، و در زیارت آن بزرگ بانو بگو:

السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الصَّادِقِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَى مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَى الْأَنْثَمَةِ الطَّاهِرِينَ الْحُجَّجِ الْمَيَامِينِ السَّلَامُ عَلَى وَالِدَتِهِ الْإِمَامِ وَ الْمُودَعَةِ أَسْرَارِ الْمَلِكِ الْعَلَامِ وَ الْحَامِلَةِ لِأَشْرَفِ الْأَنَامِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الصَّدِيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَبِيهَةَ أُمِّ مُوسَى وَ ابْنَةَ حَوَارِيٍّ عَيْسَى

ص: ۷۸۵

۱- خدایا ما را در گروه او محشور کن و ما را بر طاعتش نگهدار، و به دولتش محفوظمان بدار، و به ولایتش ما را گرامی بدار، و به شوکتش ما را به دشمنانمان پیروز کن و ما را ای پروردگار، از توبه کنندگان قرار ده، ای مهربان ترین مهربانان. خدایا ابلیس سرکش ملعون از تو برای گمراه کردن آفریدگانت فرصت خواست، و تو فرصتش دادی، و از تو برای بدر بردن از راه بندگانت، مهلت خواست، تو از روی علمت که از پیش درباره او گذشته بود مهلتش دادی، به تحقیق او آشیانه کرده، و سپاهش فزونی یافته، و لشکریانش انبوه گشته، و دعوت کنندگان به سوی او در اطراف زمین پخش شده، در نتیجه بندگانت را گمراه کردند، و آیینت را فاسد نمودند و واقعیت ها را از جایگاهش منحرف کردند، و بندگانت را گروه گروه پراکنده کردند، و قرار دادند دسته های سرکش، در حالیکه درهم شکستن بنیادش و از هم پاشیدن شأنش را وعده دادی، پس فرزندان و لشکریان را نابود کن، و کشورها را از بدعت ها و اختلافاتش پاک فرما، و بندگانت را از روش ها و سنجش های غلط او راحت کن،

۲- و گردش ناروای روزگار را علیه آنان قرار ده، و عدالتت را بگستران، و دینت را نمایان کن، و اولیایت را نیرومند ساز، و دشمنانت را ناتوان کن، و سرزمین های ابلیس و دوستانش را به اولیایت واگذار فرما، و ابلیس و پیروانش را در دوزخ ابدی کن، و به آنان از عذاب دردناکت بچشان، و لعنتهای به ودیعت گذاشته در مراکز نحس آفرینش، و مناظر زشت طبیعت را، گردش کننده و گماشته بر آنان قرار ده، درحالی که آن لعنت ها هر صبح و شام، و هر چاشت و پسین، بر آنان جریان داشته

باشد، پروردگارا در دنیا و آخرت، به ما حسنه عنایت کن، و ما را به مهربانان از شکنجه آتش نگاه بدار، ای مهربان ترین مهربانان.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا النَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الرِّضِيَّةُ الْمَرْضِيَّةُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيَّتُهَا الْمَنْعُوتَةُ فِي الْإِنْجِيلِ الْمَخْطُوبَةُ مِنْ رُوحِ
اللَّهِ الْأَمِينِ وَمَنْ رَغِبَ فِي وَصَلَتِهَا مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ وَالْمُسْتَوْدَعَةُ أَسْرَارِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ،

بر رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) آن راستگوی امین، سلام بر مولایمان امیر مؤمنان سلام بر پیشوایان پاک، حجت
های مبارک، سلام بر مادر امام، و مامن اسرار فرمانروای بسیار دانا، و باردار به شریف ترین مخلوقات، سلام بر تو ای صدیقه
پسندیده سلام بر تو ای همانند مادر موسی، و دختر یاران عیسی، سلام بر تو ای پرهیزکار بی عیب، سلام بر تو ای خرسند به
قضای حق و ای بانوی پسندیده، سلام بر تو ای وصف شده در انجیل و خواستگاری شده از روح الله امین، و ای کسی که
محمد سرور رسولان در پیوند با او علاقه مند شد، و ای مامن اسرار پروردگار جهانیان،

السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الْخَوَارِئِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى بَعْلِكَ وَ وَلَدِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَى رُوحِكَ وَ يَدْنِكَ، الطَّاهِرِ،
أَشْهَدُ أَنَّكَ أَحْسَنُ الْكِفَالَةِ وَ أَدْوَيْتِ الْأَمَانَةَ وَ اجْتَهَدْتِ فِي مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ صَبَرْتِ فِي ذَاتِ اللَّهِ وَ حَفِظْتِ سِرَّ اللَّهِ وَ حَمَلْتِ وَلِيَّ اللَّهِ
وَ يَا لَعْنَتِ فِي حِفْظِ حُجَّهِ اللَّهِ وَ رَغِبْتِ فِي وَصْلِهِ أَبْنَاءِ رَسُولِ اللَّهِ عَارِفَهُ بِحَقِّهِمْ مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِمْ مُعْتَرِفَةً بِمَنْزِلَتِهِمْ مُسْتَبْتِرَةً بِأَمْرِهِمْ
مُشْفِقَةً عَلَيْهِمْ مُؤَثِّرَةً هَوَاهُمْ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مَضَيْتِ عَلَى بَصِيرِهِ مِنْ أَمْرِكَ مُقْتَدِيَةً بِالصَّالِحِينَ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً نَقِيَّةً نَقِيَّةً زَكِيَّةً فَرَضِي
اللَّهُ عَنْكَ وَ أَرْضَاكَ وَ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكَ وَ مَأْوَاكَ فَلَقَدْ أَوْلَاكَ مِنْ الْخَيْرَاتِ مَا أَوْلَاكَ وَ أَعْطَاكَ مِنْ الشَّرَفِ مَا بِهِ

أَعْنَاكَ فَهَنَّاكَ اللَّهُ بِمَا مَنَحَكَ مِنَ الْكَرَامَةِ وَ أَمْرًا كِي.

سلام بر تو و پدران حواری تو، سلام بر تو و بر همسر و فرزندان، سلام بر تو و بر روح و جسم پاکیزه ات.

گواهی می دهم که تو از امام زمان نیکو کفالت کردی، و ادا نمودی امانت را، و در عرصه خشنودی خدا کوشیدی، و در باره خدا صبر کردی و راز خدا را نگاه داشتی، و ولی خدا را باردار شدی، و در نگهداری حجت خدا سخت کوشیدی، و نسبت به پیوند با فرزندان رسول خدا رغبت ورزیدی، درحالی که به حقشان عارف، و به صدقشان مؤمن، و به مقامشان معترف، و به کارشان بینا و بر آنان غمخوار بودی، و محبت آنان را بر محبت دیگران ترجیح دادی، و گواهی می دهم که تو از دنیا بر پایه بینایی از کارت درگذشتی، درحالی که به شایستگان اقتدا نمودی، راضی به قضای حق، پسندیده، پرهیزکار، بی عیب، پاکیزه، خدا از تو خشنود باشد، و تو را خشنود نماید، و بهشت را جایگاه و نادای تو گرداند، او تو را سزاوار همه خوبی ها کرد، به آنچه سزاوار نمود، و به تو بخشید از شرافت، آنچه که به سبب آن تو را بی نیاز نمود، خدا آن کرامتی را که به تو بخشید، بر تو گوارا و سودمند گرداند.

آنگاه سر خود را بالا کرده و می گویی:

اللَّهُمَّ إِيَّاكَ اعْتَمِدْتُ وَ لِرِضَاكَ طَلَبْتُ وَ بِأَوْلِيَايِكَ إِلَيْكَ تَوَسَّلْتُ وَ عَلَيَّ غُفْرَانِكَ وَ حِلْمِكَ اتَّكَلْتُ وَ بِكَ اعْتَصِمْتُ وَ بِقَبْرِ أُمَّ
وَلِيِّكَ لُدْتُ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ انْفَعِنِي بِزِيَارَتِهَا وَ تَبَّتْ بَنِي

ص: ۷۸۷

عَلَى مَحَبَّتِهَا وَلَا تَحْرِمْنِي شَفَاعَتَهَا وَشَفَاعَةَ وَلَدِهَا وَارْزُقْنِي مُرَافَقَتَهَا وَاحْشُرْنِي مَعَهَا وَمَعَ وَلَدِهَا كَمَا وَفَّقْتَنِي لِزِيَارَةِ وَلَدِهَا وَ زِيَارَتِهَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِالْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ وَآتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِالْحُجَّجِ الْمَيَامِينِ مِنْ آلِ طه وَيس أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ وَأَنْ تَجْعَلَنِي مِنَ الْمُطْمَئِنِّينَ الْفَائِزِينَ الْفَرِحِينَ الْمُسْتَبْشِرِينَ الَّذِينَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ قَبِلَتْ سَعْيُهُ وَيسَّرَتْ أَمْرَهُ وَكَشَفَتْ ضُرَّهُ وَآمَنْتْ خَوْفَهُ.

خدایا به تو اعتماد کردم، و خشنودی ات را خواستم، و به اولیایت به سوی تو متوسل شدم، و بر آموزش و بردباری ات توکل نمودم، و در پناه تو آمدم، و به قبر مادر ولی تو پناهنده شدم، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا به وسیله زیارتش منفعت بخش، و بر دوستی اش ثابت بدار، و از شفاعتش و شفاعت فرزندش محروم مکن، و هم جواری اش را نصیبم فرما، و محشورم نما با او و با فرزندش، چنان که به زیارت فرزندش و خودش موفقم نمودی.

خدایا به سویت به وسیله امامان پاک توجه می کنم، به حجّت های با میمنت از خاندان طه و یس توسل به جانب تو می جویم از تو می خواهم بر محمد و خاندان پاک او درود فرستی، و قرار دهی مرا از آرام گرفتگان، رستگاران، شادمانان مژده گیرندگان، که هیچ بیمی بر آنان نیست و هرگز اندوهگین نمی شوند، و قرار ده مرا از آنان که سعی شان را پذیرفته، و کارشان را آسان نموده، و گرفتاریشان را بر طرف ساخته، و ترسشان را

اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَجْعَلُهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَّاهَا وَ ارزُقْنِي الْعُودَ إِلَيْهَا أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي وَ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهَا وَ ادْخِلْنِي فِي شَفَاعِهِ وَ لِدِهَا وَ شَفَاعَتِهَا وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ النَّارِ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَاتِي وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

خدایا به حق محمد و خاندان محمد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و این زیارت را آخرین بار من از زیارت این بانوی بزرگوار قرار مده، و برگشت به زیارتش را تا زنده ام داشتی نصیب فرما و هنگامی که مرا بمیرانی، محشورم نما در گروهش، و در شفاعت فرزندش و خودش واردم فرما، و مرا و پدر و مادرم و مردان و زنان با ایمان را بیامرز، و به ما در دنیا و آخرت خوبی عنایت کن، و نگهدار ما را به رحمت از عذاب دوزخ، ای سرورانم، سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

زیارت جناب حکیمه

مؤلف گوید: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: وقتی که زید شحام خدمت آن جناب عرضه داشت، برای کسیکه یکی از شما امامان را زیارت کند، چه ثوابی است؟ فرمود: مانند این است که رسول خدا صلی الله و علیه و آله را زیارت کرده باشد.

ما در صفحات گذشته نوشتیم، که روایتی از حضرت صادق علیه السلام به این مضمون نقل شده: هر که امام واجب الطاعه را زیارت کند، و چهار رکعت نماز کنار قبرش بجا آورد، برای

او ثواب حج و عمره نوشته می شود، و در کتاب «هدیه الزائرین» فضایل جناب حکیمه دختر امام محمد تقی علیه السلام را، که قبرش پایین پا، متصل به ضریح عسکرین علیهما السلام است نقل کردیم و گفتیم با مرتبه والایی که برای اوست، در کتاب های زیارتی، برای آن بانوی بزرگ زیارتی ذکر نشده بنا بر این شایسته است او را به جملاتی که در زیارت اولاد امامان علیهما السلام نقل شده زیارت کنند، یا او را زیارت نمایند به این جملات که در زیارت عمه مکرمه اش حضرت فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السلام وارد شده است، و آن به این صورت است، که به طرف قبله می ایستی و می گویی:

السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صَفْوَةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سَيِّدَيْ الرَّحْمَةِ وَ سَيِّدَي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَقُرَّةِ عَيْنِ النَّاطِرِينَ ،

سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا، سلام بر موسی همسخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد

بن عبد الله خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت سلام بر تو ای علی بن الحسین، آقای پرستندگان، و نور چشم بینندگان،

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرَ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُزْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّاصِحَ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صِلْ عَلَى نُورِكَ وَ سِرَاجِكَ وَ وَلِيِّ وَلِيِّكَ وَ وَصِيِّ وَصِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ فَاطِمَةَ وَ خَدِيجَةَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُخْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّةَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ التَّقِيِّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ،

سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش پس از نبی، سلام بر تو ای جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار و امین سلام بر تو ای موسی بن جعفر، ای پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا، ای امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی تقی، سلام بر تو ای علی بن محمد نقی، ای خیرخواه امین سلام بر تو

ای حسن بن علی، سلام بر جانشین بعد از او، خدایا درود فرست بر نورت و چراغت و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشین پیامبرت، و حجتت بر بندگانت، سلام بر تو ای دختر رسول خدا سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای دختر حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولی خدا، سلام بر تو ای خواهر ولی خدا، سلام بر تو ای عمه ولی خدا، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای دختر محمد بن علی پرهیزکار،

السَّلَامُ عَلَيْكَ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَ حَشَرْنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَ سَقَانَا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِينَا فِيكُمْ الشُّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ يَجْمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرِهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ لَا يَسْتَلْبِنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٍ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ التَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِيًا بِهِ غَيْرِ مُنْكَرٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ عَلَى يَقِينٍ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَ بِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَ جِهَتِكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَ رِضَاكَ وَ الدَّارَ الْآخِرَةَ يَا حَكِيمَهُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشُّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَحْتَمِلَ لِي بِالسَّعَادَةِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بَرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلِّ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا يَا أَرْحَمَ

سلام بر تو، خدا بین من و شما در بهشت آشنایی برقرار کند، و ما را در گروه شما محشور نماید، و وارد کند به حوض پیامبران، و با جام جدّتان از دست علی بن ابیطالب سیراب نماید، درود خدا بر شما باد، از خدا می‌خواهم که در باره شما، خوشحالی و گشایش را به ما بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمد (درود خدا بر او خاندانش) گرد آورد، و معرفت شما را از ما نگیرد، که او سرپرستی تواناست، به خدا نزدیکی می‌جوییم، به دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، و تسلیم بودن به خدا، در حالی خشنودی به آن، بدون انکار و تکبر، و براساس یقین به آنچه محمد آن را آورده، و به آن خشنودم، درحالی که می‌طلبم به وسیله آن رضای تو را ای آقای من، خدایا و خواستار خشنودی تو و سرای آخرتم، ای حکیمه شفاعت کن برایم در بهشت، به درستی که تو را نزد خدا مقامی از مقامات بلند است.

خدایا از تو می‌خواهم سرانجام را ختم کنی به خوشبختی، و آنچه را که در آنم از من باز نگیری، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ، خدایا دعایمان را مستجاب کن، و به کرم و عزّت و رحمت و عافیت از ما بپذیر، و درود و سلام کامل بر محمد و همگی خاندانش، ای مهربان ترین مهربانان.

جلالت حسین فرزند حضرت هادی علیه السلام

مؤلف گوید: معروف است که در کنار قبر عسکرین علیهما السلام قبور عده ای از سادات عظام است، که از جمله آنها حسین پسر حضرت هادی علیه السلام است و

من بر حال حسین آگاه نشدم، ولی آنچه به نظرم میرسد آن است که سیدی جلیل القدر و عظیم الشان بوده، زیرا از بعضی روایات استفاده میشود که از مولای ما حضرت عسکری علیه السلام و برادرش حسین بن علی تعبیر به سبطین میکردند، و این دو برادر را به دو جدشان، دو سبط پیامبر رحمت حسن و حسین علیهما السلام تشبیه میکردند، و در روایت ابو الطیب است، که صدای حضرت حجت شبیه به صدای حسین بود.

در کتاب «شجره الاولیا» نوشته سید فقیه محدث حکیم سید احمد اردکانی یزدی، در ذکر اولاد حضرت هادی علیه السلام است، که حسین فرزند آن حضرت از زاهدان و عابدان بود، و به امامت برادرش اعتراف داشت و شاید جستجوگر ماهر، غیر از آنچه ذکر شد، چیزی را بیابد که دلالت بر جلالت حسین کند،

زیارت و جلالت سید محمد فرزند امام هادی علیه السلام

و همچنین امام زاده سید محمّد، فرزند حضرت هادی علیه السلام را در نزدیکی قریه بلد، یک منزلی سامره، مزاری است مشهور و به جلالت مقام و بروز کرامات معروف، عموم مردم به زیارتش مشرف میشوند و نذرها و هدایای بسیار به آنجا میبرند، و حاجات میطلبند و تمامی اعراب آن حدود از او بیم دارند و حساب میبرند، کرامات بسیار از آن بزرگوار نقل شده که این مختصر جای ذکرش نیست و در جلالت آن جناب بس است که قابلیت و صلاحیت مقام امامت داشت و فرزند بزرگتر حضرت هادی علیه السلام بود، و حضرت عسکری علیه السلام در مرگ او گریبان چاک زد! شیخ ما ثقه الاسلام نوری اعتقاد عظیمی به زیارت آن بزرگوار داشته و در تعمیر بقعه

ابو محمد برای او گریبان چاک کرد، و در پاسخ کسانی که بر او عیب گرفتند فرمود: موسی هم برای برادرش هارون گریبان چاک زد، و سال وفاتش در حدود دویست و پنجاه و دو بود.

در هر صورت چون خواستی عسگریین را وداع کنی، نزد قبر مطهر بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا وَلِيِّيَ اللَّهُ أَشَدُّ تَوَدُّعُكُمَا اللَّهُ وَ أَقْرَأُ عَلَيْكُمَا السَّلَامَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ بِالرَّسُولِ وَ بِمَا جِئْتُمَا بِهِ وَ دَلَّتُمَا عَلَيهِ اللَّهُمَّ اكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِي إِيَاهُمَا وَ ارزُقْنِي الْعُودَ إِلَيْهِمَا وَ احْشُرْنِي مَعَهُمَا وَ مَعَ آبَائِهِمَا الطَّاهِرِينَ وَ الْقَائِمِ الْحُجَّةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

سلام بر شما ای دو نماینده خدا به خدا می سپارمتان و بر شما سلام میرسانم، به خدا و پیامبر، و آنچه شما آوردید، و بر آن راهنمایی کردید ایمان آوردیم، خدایا ما را در گروه گواهان بنویس.

خدایا این زیارت را آخرین زیارت من از این دو بزرگوار قرار مده، و بازگشت به زیارتشان را نصیبم کن، و با این دو امام و پدران پاکشان و حضرت قائم حجت از نسل این دو بزرگوار محشورم فرما ای مهربان ترین مهربانان.

مقام دوم

آداب سرداب مطهر

پیش از شروع بر مطلبی آگاهی میدهم، که در کتاب «هدیه»، از کتاب «تحیه» نقل کردیم و آن مطلب این است که سرداب مطهر داخل در خانه ان بزرگواران بود، و راه ورود به آن سرداب در قدیم، یعنی پیش از بنای جدید، و ساختن صحن و قبه و حرم، از پشت سر، نزدیک به قبر نرجس خاتون بود، و شاید الآن در رواق باشد، از آنجا پایین می رفتند،

دالان طولانی تاریکی داشت، چون از آنجا می گذشتند به در سرداب غیبت می رسیدند، که اکنون آینه کاری شده، و از طرف قبله پنجره ای به صحن عسکرین باز می شود، و آن در از وسط این سرداب باز می شد، که اکنون جای کاشی کاری دیوار آن را به صورت محرابی ساخته اند، و همه اعمال این سه امام علیهما السّلام از یک حرم انجام می شد، لذا شهید اول در کتاب «مزار» بعد از زیارت عسکرین علیهما السّلام زیارت سرداب را ذکر کرده پس از آن زیارت نرجس خاتون را.

در حدود یک صدسال و اندی پیش از این، مؤمن مؤید، و انسان مسدّد، احمدخان دنبلی، صحن آن دو امام علیهما السّلام را به صورتی که اکنون موجود است با هزینه کردن مبلغی گزاف جدا کرد، و برای آن روضه و قبه عالیّه ای ساخت، و برای سرداب مطهر، صحنی جداگانه، و ایوان و راه و پله ای مستقل و دهلیز و سردابی جدا، برای زنان بنا کرد، به شکلی که الآن دیده میشود، و راه اولیّه و پله ها و در سرداب به کلی بسته شد، و نشانی از آنها نیست، و جایی برای بجا آوردن بعضی از آداب وارده نمانده است، ولی جایگاه قسمتی از زیارت، که اصل سرداب شریف است تغییری نکرده.

اما درخواست اجازه ورود، و خواندن اذن دخول پس باید بگویم براساس پی جویی در تمام زیارات و تصریح علما بر این مسئله که از هر دری که ورود به حرم شریف هر امامی از آنجا رسم شده خواندن اذن دخول را باید رعایت کرد و در

آن حرم محترم نباید بدون اذن وارد شد.

اکنون شروع به بیان کیفیت زیارت میکنم، بدانکه اذن دخول ویژه سرداب مطهر، همان زیارتی است که پس از این خواهد آمد و ابتدای آن «السَّلامُ عَلَیْكَ یا خَلِیْفَهُ اللّهُ» است.

و در پایان آن اذن دخول گرفته می شود، و باید آن زیارت را، در کنار در سرداب، پیش از پایین رفتن دوم از باب زیارات نقل کردیم و اذن دخولی دیگر، علامه مجلسی از نسخه ای قدیمی نقل فرموده: که اول آن این عبارات است: «اللّهُمَّ اِنَّ هَذِهِ بَقْعَةُ طَهْرَتِهَا وَ عَقْوَةُ شَرَفِهَا» که ما نیز آن را پس از اذن دخول عام نقل کردیم، به آنجا رجوع کن و به آن جملات اذن دخول بطلب، پس از آن وارد سرداب مطهر شو، و حضرت را به آنچه خود دستور العمل داده اند زیارت کن، چنان که شیخ جلیل احمد بن ابی طالب طبرسی در کتاب شریف «احتجاج» روایت کرده که از ناحیه مقدسه، به سوی محمد حمیری پس از جواب مسائلی که از آن حضرت پرسیده بود، این مضمون شرف صدور یافت:

زیارتهای حضرت صاحب الامر علیه السلام

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لا- لِأَمْرِهِ تَعْقِلُونَ وَ لا- مِنْ أَوْلِيَائِهِ تَقْبَلُونَ حِكْمَهُ بِالْعَهِّ فَمَا تُغْنِي التُّذْرُ [عَنْ قَوْمٍ لا يُؤْمِنُونَ] السَّلامُ عَلَيْنَا وَ عَلَيَّ عِبَادِ اللّهِ الصَّالِحِينَ (۱)

هرگاه خواستید به وسیله ما به سوی خدای تبارک و تعالی و به سوی ما توجه کنید، پس بگویید چنان که خدای تعالی فرموده است:

سَلامٌ عَلَيَّ آلِ يَسِ السَّلامُ عَلَیْكَ یا دَاعِيَ اللّهِ وَ رَبَّائِي آيَاتِهِ السَّلامُ عَلَیْكَ یا بَابَ اللّهِ وَ دَيَانَ دِينِهِ السَّلامُ عَلَیْكَ یا خَلِیْفَهُ اللّهِ

ص: ۷۹۸

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و همیشگی است، نه فرمانش را تعقل می کنید، و نه از اولیایش می پذیرید، حکمتی است رسا، ولی بیم دادن ها سودشان ندهد، سلام بر ما و بر بندگان شایسته خدا.

وَ نَاصِرَ حَقِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ إِرَادَتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا تَالِيَّ كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرْجَمَانَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ فِي آنَاءِ لَيْلِكَ وَ أَطْرَافِ نَهَارِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مِيثَاقَ اللَّهِ الَّذِي أَخَذَهُ وَ وَكَّدَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِي ضَمِنَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ وَ الْعِلْمُ الْمَضْبُوبُ وَ الْغُوثُ وَ الرَّحْمَةُ الْوَاسِعَةُ وَ عَيْدَا غَيْرِ مَكْدُوبِ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقُومُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْعُدُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَقْرَأُ وَ تُبَيِّنُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصَلِّيَ وَ تَقْنُتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَزْكَعُ وَ تَسْتَجِدُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُهَلِّلُ وَ تُكَبِّرُ السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تَحْمَدُ وَ تَسْتَعْفِرُ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ حِينَ تُصْبِحُ وَ تُمَسِّي السَّلَامُ عَلَيْكَ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الْمَأْمُونُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ بِجَوَامِعِ السَّلَامِ أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ لَا حَبِيبَ إِلَّا هُوَ وَ أَهْلَهُ وَ أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتَهُ وَ الْحَسَنَ حُجَّتَهُ وَ الْحُسَيْنَ حُجَّتَهُ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ حُجَّتَهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتَهُ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتَهُ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتَهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى حُجَّتَهُ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتَهُ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتَهُ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ حُجَّتَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ، (۲) أَنْتُمْ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ أَنَّ رَجَعْتَكُمْ حَقًّا لَا رَيْبَ فِيهَا يَوْمَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ أَنَّ نَاكِرًا وَ

ص: ۷۹۹

۱- سلام بر خاندان یس، سلام بر تو ای دعوت کننده به سوی خدا، و آگاه به آیاتش، سلام بر تو ای باب خدا و سیاست مدار دینش، سلام بر تو ای خلیفه خدا و یاور حقش، سلام بر تو ای حجت خدا، و راهنما به سوی اراده اش، سلام بر تو ای تلاوت کننده کتاب خدا و تفسیر کننده اش، سلام بر تو در تمام ساعات شب و روز، سلام بر تو ای بجا مانده خدا در زمینش، سلام بر تو ای پیمان خدا که آن را برگرفت و محکمش کرد، سلام بر تو ای وعده خدا که آن را ضمانت نمود، سلام بر تو ای پرچم برافراشته و دانش سرریز، و فریادرس و رحمت گسترده، و وعده بی دروغ، سلام بر تو هنگامی که بر می خیزی، سلام بر تو زمانی که می نشینی، سلام بر تو وقتی که می خوانی و بیان می کنی، سلام بر تو هنگامی که نماز می خوانی و قنوت بجا می آوری، سلام بر تو زمانی که رکوع و سجود مینمایی، سلام بر تو وقتی که تهلیل و تکبیر می گویی سلام بر تو هنگامی که سپاس و استغفار می نمایی،

۲- سلام بر تو زمانی که صبح و شام می کنی، سلام بر تو در شب هنگامی که می پوشانند، و در روز وقتی که آشکار می شود، سلام بر تو ای پیشوای امین، سلام بر تو ای پیش نهاده آرزو شده، سلام بر تو به همه سلام ها، تو را گواه می گیرم ای مولایم، که گواهی می دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، و محمد بنده و فرستاده اوست، محبوبی جز او و اهل بیتش نیست و تو را گواه می گیرم ای مولایم، بر اینکه علی امیر مؤمنان و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر، و علی بن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی، حجت های خدایند و گواهی می دهم که تو حجت خدایی،

نَكِيرًا حَقٌّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ النَّسَرَ حَقٌّ وَ الْبُعْثَ حَقٌّ وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِرْيَانَ حَقٌّ وَ الْحَشَرَ حَقٌّ وَ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ الْوَعْدَ وَ الْوَعْدَ بِهِمَا حَقٌّ يَا مَوْلَايَ شَقِيًّا مَنْ خَالَفَكَ وَ سَيِّدًا مَنْ أَطَاعَكَ فَاشْهَدْ عَلَيَّ مَا أَشْهَدُكَ عَلَيْهِ وَ أَنَا وَ لِي لَسْكَ بَرِيٌّ مِنْ عِدْوِكَ فَالْحَقُّ مِمَّا رَضَيْتُمُوهُ وَ الْبَاطِلُ مَا أَسَيَّخْتُمُوهُ وَ الْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ وَ الْمُنْكَرُ مَا نَهَيْتُمْ عَنْهُ فَنَفْسِي مُؤْمِنَةٌ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِكُمْ يَا مَوْلَايَ أَوْلِيكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ نُصْرَتِي مُعَدَّةٌ لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةٌ لَكُمْ آمِينَ آمِينَ. (۱)

و پس از آن، این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ نَبِيِّ رَحْمَتِكَ وَ كَلِمَةِ نُورِكَ وَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِي نُورَ الْيَقِينِ وَ صِدْرِي نُورَ الْإِيمَانِ وَ فِكْرِي نُورَ النَّيِّبِ وَ عَزْمِي نُورَ الْعِلْمِ وَ قُوَّتِي نُورَ الْعَمَلِ وَ لِسَانِي نُورَ الصِّدْقِ وَ دِينِي نُورَ الْبَصِيَّةِ مِنْ عِنْدِكَ وَ بَصِيرَتِي نُورَ الضِّيَاءِ وَ سَمْعِي نُورَ الْحِكْمَةِ وَ مَوَدَّتِي نُورَ الْمَوْلَاهِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ حَيَّتِي أَلْفَاكَ وَ قَدْ وَفَيْتُ بِعَهْدِكَ وَ مِيثَاقِكَ فَتَغَشَّيْنِي رَحْمَتَكَ [رَحْمَتِكَ] يَا وَلِيَّيَ يَا حَمِيدُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ [مُحَمَّدٍ] حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ وَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ وَ الْقَائِمَ بِقِسْمِكَ وَ النَّائِبَ بِأَمْرِكَ وَ لِي الْمُؤْمِنِينَ وَ بِيَوَارِ الْكُافِرِينَ وَ مُجَلِّي الظُّلْمَةَ وَ مُنِيرَ الْحَقِّ وَ النَّاطِقَ بِالْحِكْمَةِ وَ الصِّدْقِ وَ كَلِمَتِكَ التَّامَّةِ فِي أَرْضِكَ الْمُرْتَقِبِ الْخَائِفِ وَ الْوَلِيِّ النَّاصِحِ، (۲) سَيَفِيهِ النَّجَاهُ وَ عِلْمِ الْهُدَى وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَى وَ خَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ مُجَلِّي

ص: ۸۰۰

۱- شما آغاز و انجام هستید، و همانا بازگشت شما حق است، تردیدی در آن نیست، روزی که کسی را ایمانش سود نبخشد، که پیش از این ایمان نیاورده بود یا در ایمانش کسب خیری نکرده بود، و گواهی میدهم که مرگ، و ناگر و نکیر و زنده شدن و برانگیختن و صراط و کمینگاه و میزان و گرد آوردن و حساب و بهشت و دوزخ و وعده تهدید به هر دو حق است ای مولای من، بدبخت شد کسی که با شما مخالفت ورزید، و خوشبخت شد کسیکه از شما اطاعت کرد، پس گواه باش بر آنچه تو را بر آن گواه گرفتم، و من دوست تو، و بیزار از دشمن توام، پس حق آن است که شما به آن خشنود شدید، و باطل آن است که شما از آن ناخشنود گشتید، و معروف آن است که شما به آن امر فرمودید، و منکر آن است که شما از آن نهی کردید، پس نهاد من مؤمن به خدای یگانه بی شریک، و به رسول او، و به امیر مؤمنان و به شماست ای مولای من، به آغاز و انجام شما، و یاریام برای شما آماده، و دوستی ام نسبت به شما بی آرایش است، اجابت فرما، اجابت فرما.

۲- خدایا من از تو می خواهم که بر محمد پیامبر رحمت، و کلمه نورت درود فرستی، و پر کنی دلم را با نور یقین، و سینه ام را با نور ایمان، و فکرم را با نور تصمیم، و اراده ام را با نور دانش، و نیرویم را با نور عمل، و زبانم را با نور راستی، و دینم را با نور بینایی از سوی خود، و یده ام را با نور روشنائی، و گوشم را با نور حکمت، و مؤدتم را با نور دوستی محمد و خاندانش (درود بر ایشان) تا دیدارت کنم درحالی که به عهد و پیمان وفا کرده ام، پس فرا بگیرد رحمت مرا ای سرپرست و ای ستوده، خدایا درود فرست بر محمد [نا مبارک امام دوازدهم]، حجت در زمینت، و خلیفه ات در کشورهایت، و دعوت کننده به راهت، و قیام کننده به عدلت، و انقلاب کننده به فرمانت، دوست اهل ایمان و نابود کننده کافران، و زداینده تاریکی، و روشنی بخش حق، و گویای به حکمت و راستی، و کلمه کاملت در زمین، آن منتظر بیمناک، و ولی خیرخواه،

الْعَمَى [الْعَمَاءِ] الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَ ابْنِ
 أَوْلِيائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَ أَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرْتَ تَهُمْ تَطْهِيرًا اللَّهُمَّ أَنْصُرْهُ وَ أَنْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ وَ أَنْصُرْ
 بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْلِيَاءَهُ وَ شَيْعَتَهُ وَ أَنْصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ اخْفِظْهُ مِنْ بَيْنِ
 يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنِ يَمِينِهِ وَ عَنِ شِمَالِهِ وَ اخْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ مِنْ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ اخْفِظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ ، (۱) وَ
 أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَ أَنْصُرْ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَ اقْصِمْ قَاصِمِيهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَ الْمُنَافِقِينَ
 وَ جَمِيعَ الْمُتَلَحِّدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا بَرًّا وَ بَحْرَهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ اتَّبَاعِهِ وَ شَيْعَتِهِ وَ أَرْنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مَا يَأْمُلُونَ وَ فِي عِيدِهِمْ مَا
 يَحْدُرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

زیارتی دیگر:

به نقل از کتاب های معتبر علما، و ان اینکه بر در حرم آن حضرت بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ وَ خَلِيفَةَ آبَائِهِ الْمَهْدِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ الْأَوْصِيَاءِ الْمَاضِيَيْنَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَةِ الْمُتَّجِبِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْأَنْوَارِ الرَّاهِرَةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا

ص: ۸۰۱

۱- کشتی نجات، و پرچم هدایت، و روشنی دیدگان مردم، و بهترین کسی که جامه و ردای خلافت پوشید، و زداينده کوردلی، که زمین را پر از عدل و داد می کند، چنان که از ستم ستمکاران پر شده که تو بر هر چیز توانایی. خدایا درود فرست بر ولایت و فرزند اولیایت، آنان که اطاعتشان را لازم نمودی و حَقَّشان را واجب کردی، و پلیدی را از ایشان زدودی، و پاکشان نمودی پاک ساختنی درخور. خدایا او را یاری کن، و به وسیله او برای دینت پیروزی آور، و اولیایت، و اولیایش، و پیروان و یارانش را، به سبب او یاری ده. خدایا پناهش ده از شرِّ هر متجاوز و سرکش، و از شرِّ تمام آفریدگانت، و او را محافظت فرما از پیش رو و پشت سرش، و از راست و چپ، و از او پاسداری کن، و از اینکه به او آسیبی رسد نگهداری اش فرما، و حفظ کن بوسیله او رسول و خاندان رسولت را،

۲- و عدالت را به وسیله او آشکار نما، و او را به پیروزی تایید کن، و یاورش را یاری ده، و واگذارنده اش را به خواری نشان و شکننده اش را بشکن، و به وسیله او گردن کشان کفر را درهم بکوب، و کافران را به قتل برسان و منافقان و همه بی دینان را از میان برادر هر کجا که باشند، از مشارق و مغارب زمین، و خشکی و دریای کره خاک، و به وسیله او زمین را از عدالت پر کن، و دین پیامبرت را به او نمایان ساز، خدایا قرار ده مرا از یاوران، و کمک کاران و پیروان و شیعیانش، و به من نمایان در باره خاندان محمد (درود بر ایشان) ، آنچه آنان آرزو دارند، و درباره دشمنان شان آنچه از ان پرهیز مینمایند ای معبود حق آمین، ای صاحب بزرگی و بزرگواری، ای مهربان ترین مهربانان.

ابن الأعلام الياهره السلام عليك يا ابن العتره الطاهره السلام عليك يا معيدن العلوم التوبيه السلام عليك يا باب الله الذي لا يؤتى إلا منه السلام عليك يا سبيل الله الذي من سيالك غيره هلك السلام عليك يا ناظر شجره طوبى و سدره المنتهى السلام عليك يا نور الله الذي لا يطفى السلام عليك يا حجه الله التي لا تخفى السلام عليك يا حجه الله على من فى الأرض و السماء، (١) السلام عليك سلام من عرفك بما عرفك به الله و نعتك ببعض نعتك التي أنت أهلها و فوقها أشهد أنك الحجه على من مضى و من بقى و أن حزبك هم الغالبون و أولياءك هم الفائزون و أعداءك هم الخاسرون و أنك خازن كل علم و فاتق كل رتي و محقق كل حق و مبطل كل باطل رضيبتك يا مولاي إماما و هاديا و وليا و مرشدا لا أبتغي بك بدلا و لا أتخذ من دونك وليا أشهد أنك الحق الثابت الذي لا عيب فيه و أن وعيد الله فيك حق لا أرتاب ل طول العتبه و بعيد الأمد و لا أتجبر مع من جهلك و جهل بك منتظر متوقع لأيامك و أنت الشافع الذي لا ينزع [تنازع] و الولي الذي لا يدافع [تدافع] ذخرك الله لنصره الدين و إغزاز المؤمنين و الانتقام من الجاحدين المارقين. (٢) أشهد أن بولايبتك تقبل الأعمال و تزكى الأفعال و تضاعف الحسنة و تمحى السيئات فمن جاء بولايبتك و اعترف بإمامتك قبلت أعماله و صدقت أقواله و تضاعفت حسنة و محبت سيئاته و من عدل عن ولايتك و جهل معرفتك و استبدل بك غيرك كبه الله على منخره

ص: ٨٠٢

١- سلام بر تو ای خلیفه خدا و خلیفه پدران راه یافته اش، سلام بر تو ای وصی جانشینان گذشته، سلام بر تو ای نگهبان رازهای پروردگار جهانیان، سلام بر تو ای باقیمانده خدا از زبده برگزیدگان، سلام بر تو ای فرزند نورهای درخشان، سلام بر تو ای فرزند پرچم های خوش نما، سلام بر تو ای فرزند عترت پاکیزه، سلام بر تو ای سرچشمه علوم نبوی سلام بر تو ای درگاه خدا که آمده نشود جز از آن، سلام بر تو ای راه خدا، که هر که جز آن پیمود، هلاک شد، سلام بر تو ای نظرکننده به درخت طوبی و سدره المنتهی، سلام بر تو ای نور خدا که خاموش نگردد، سلام بر تو ای حجت خدا که پنهان نماند، سلام بر تو ای حجت خدا بر هر که در زمین و آسمان است،

٢- سلام بر تو سلام کسی که تو را شناخته، به آنگونه که خدا تو را به آن شناسانده، و تو را وصف کرد، به برخی اوصاف، که تو سزاوار آنی، و برتر از آنی. گواهی می دهم که تو حجتی بر آنان که در گذشته اند و آنان که مانده اند، و اینکه گروه تو گروه پیروز، و دوستان دوستان رستگار، و دشمنان زیانکارند و تو خزانه دار هر دانشی، و گشاینده هر بسته ای، و پیادارنده هر حقی، و باطل کننده هر باطلی، من به تو راضی شدم ای مولایم برای پیشوا بودن، و راهنما و سرپرست و رهبری، و دیگری را به جای تو نجویم، و به غیر تو سرپرستی نگیرم گواهی می دهم که تویی آن حق ثابت، که عیبی در آن نیست، و وعده خدا در باره تو حق است، و من به خاطر طول غیبت و درازای مدت، شک نمی کنم، و با آنان که تو را نشناختند و به تو جهل ورزیدند، سرگردان نشوم، منتظر و متوقع روزهای توام و تویی شفاعت کننده ای که با تو نزاع نشود، و سرپرستی که مزاحمتی برایت ایجاد نگردد، خدا تو را برای دین، و عزت مؤمنان، و انتقام از منکران بیرون رفته از دین مهیا نمود.

فِي النَّارِ وَلَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا وَ لَمْ يُقَمِّ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنَا أَشْهَدُ اللَّهَ وَ أَشْهَدُ مَلَائِكَتَهُ وَ أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ بِهَذَا ظَاهِرُهُ كِبَاطِنُهُ وَ سِرُّهُ كَعَلَانِيَتِهِ وَ أَنْتَ الشَّاهِدُ عَلَى ذَلِكِ وَ هُوَ عَهْدِي إِلَيْكَ وَ مِيثَاقِي لَدَيْكَ إِذْ أَنْتَ نَظَامُ الدِّينِ وَ يَعْسُوبُ الْمُتَّقِينَ وَ عِزُّ الْمُؤَحِّدِينَ وَ بِذَلِكَ أَمَرَنِي رَبُّ الْعَالَمِينَ فَلَوْ تَطَاوَلَتِ الدُّهُورُ وَ تَمَادَتِ الْأَعْمَارُ [الأعصار] لَمْ أزدُ فِيكَ إِلَّا يَقِينًا وَ لَكَ إِلَّا حُبًّا وَ عَلِيَّكَ إِلَّا مُتَّكِلًا وَ مُعْتَمِدًا [توكلا و اعتمادا] وَ لَظُهُورِكَ إِلَّا مُتَوَقِّعًا وَ مُنْتَظِرًا [توقعا و انتظارا] ، (١) وَ لِجِهَادِي بَيْنَ يَدَيْكَ مُتَرَقِّبًا [إلا ترقبًا] فَأَبْذُلُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ أَهْلِي وَ جَمِيعَ مَا خَوْلَنِي رَبِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَ التَّصَرُّفَ بَيْنَ أَمْرِكَ وَ نَهْيِكَ مَوْلَايَ فَإِنْ أَدْرَكَتْ أَيَّامَكَ الرَّاهِرَةَ وَ أَعْلَامَكَ الْبَاهِرَةَ فَهَذَا أَنَا ذَا عَهْدِكَ الْمُتَصَرِّفُ بَيْنَ أَمْرِكَ وَ نَهْيِكَ أَرْجُو بِهِ الشَّهَادَةَ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ الْفَوْزَ لَدَيْكَ مَوْلَايَ فَإِنْ أَدْرَكَنِي الْمَوْتُ قَبْلَ ظُهُورِكَ فَإِنِّي أَتَوَسَّلُ بِكَ وَ بِأَبَائِكَ الطَّاهِرِينَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ يُجْعَلَ لِي كَرَّةً فِي ظُهُورِكَ وَ رَجْعَةً فِي أَيَّامِكَ لِأَبْلُغَ مِنْ طَاعَتِكَ مُرَادِي وَ أَشْفِي مِنْ أَعْدَائِكَ فُوَادِي مَوْلَايَ وَقَفْتُ فِي زِيَارَتِكَ مَوْقِفَ الْخَاطِئِينَ النَّادِمِينَ ، (٢) الْخَائِفِينَ مِنْ عِقَابِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ قَدْ اتَّكَلْتُ عَلَى شَفَاعَتِكَ وَ رَجَوْتُ بِمَوْلَانِكَ وَ شَفَاعَتِكَ مَحْوِ ذُنُوبِي وَ سِتْرِ عُيُوبِي وَ مَغْفِرَةِ زَلَلِي فَكُنْ لَوْلِيكَ يَا مَوْلَايَ عِنْدَ تَحْقِيقِ أَمَلِي وَ اسْأَلِ اللَّهَ غُفْرَانَ زَلَلِي فَقَدْ تَعَلَّقَ بِحَبْلِكَ وَ تَمَسَّكَ بِوَلَايَتِكَ وَ تَبَرَّأَ مِنْ أَعْدَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَنْجِزْ لَوْلِيكَ مَا وَعَدْتَهُ. (٣) اللَّهُمَّ أَظْهَرِ

ص: ٨٠٣

١- گواهی می دهم که به وسیله ولایت اعمال پذیرفته می شود، و کردار پاک می گردد، و خوبی ها چند برابر گردد، و بدی ها از بین می رود، پس هر که ولایت را آورد و به امامت اعتراف نمود، اعمالش پذیرفته شود، و گفته هایش مورد تصدیق قرار گیرد، و خوبی هایش چند برابر گردد، و بدی هایش محو شود، و هر که از ولایت منحرف شد، و به شناخت جهل ورزید، و تو را با دیگری عوض کرد خدا او را با صورتت به آتش دراندازد، و عملی را از او نپذیرد، و برای او در قیامت میزان سنجشی بر پا نکند خدا و فرشتگان و تو را ای مولایم به این حقایق، که ظاهرش مانند باطن آن و نهانش چون آشکار آن است گواه می گیرم و تو را این و بر آن گواهی، و آن عهد من با تو، و پیمانم نزد توست، زیرا تویی نظام دین و رئیس پرهیزگاران، و عزت یکتاپرستان، و به همین معنا پروردگار جهانیان به من دستور داده، پس اگر روزگاران طولانی گردد و عمرها امتداد یابد، مرا نیفزاید درباره تو جز یقین، و نسبت به تو جز محبت، و بر تو جز توکل، و اعتماد، و برای ظهورت جز توقع و انتظار،

٢- و برای جهاد در پیشگاه چشم براهی، پس جان و مال و فرزند و خاندان و همه آنچه را خدا به من داده، پیش رویت و در مقابل امر و نهیت نثار می کنم، مولای من، اگر دوران درخشان و پرچم های روشنت را درک کنم پس من همان بنده دست به کار امر و نهی توام، که شهادت پیش رویت و کامیابی تو را به آن آرزو میکنم، مولای من اگر مرگ پیش از ظهور تو مرا دریابد، من به تو و پدران پاک تو به خدا متوسل می شوم، و از او می خواهم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستد، و برای من بازگشت دوباره به دنیا در زمان ظهورت، و رجوعی در دوران منت فرماید، تا به خاطر طاعتت به مقصودم برسم، و زخم قلبم را از دشمنانت شفا دهم، مولای من، برای زیارت ایستاده ام، ایستادن خطاکاران، پشیمانان،

٣- بیم ناکان، ترسیدگان از عذاب پروردگار جهانیان، و حال اینکه به شفاعت اعتماد کرده ام، و به دوستی و شفاعت امیدوار شده ام، به خاطر محو شدن گناهانم، و پرده پوشی عیب هایم، و آموزش لغزش هایم، پس برای دوستت ای مولای من، در مقام تحقق آرزویت یار باش، و آموزش لغزشش را از خدا بخواه، که او به ریسمان محبتت آویخته، و به ولایت تمسک

جسته، و از دشمنانت بیزاری نموده. خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست، و آنچه را به ولایت وعده داده ای وفا کن.

كَلِمَتُهُ وَ أَعِجْ دَعْوَتَهُ وَ انصُرْهُ عَلَى عِدْوِهِ وَ عِدْوِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَظْهِرْ كَلِمَتَكَ التَّامَّةَ وَ مُغَيَّبِكَ فِي أَرْضِكَ الْخَائِفِ الْمُتَرَقِّبِ اللَّهُمَّ انصُرْهُ نَصِيراً عَزِيزاً وَ افْتِخْ لَهُ فَتْحاً يَسِيراً اللَّهُمَّ وَ أَعِزِّ بِهِ الدِّينَ بَعْدَ الْخُمُولِ وَ أَطْلِعْ بِهِ الْحَقَّ بَعْدَ الْأُفُولِ وَ أَجَلِ بِهِ الظُّلْمَةَ وَ اكشِفْ بِهِ الغُمَّةَ اللَّهُمَّ وَ آمِنْ بِهِ الْبِلَادَ وَ اهْدِ بِهِ الْعِبَادَ اللَّهُمَّ امْلاً بِهِ الْأَرْضَ عَدَلاً وَ قِسْطاً كَمَا مُلِثْتَ ظُلماً وَ جَوَراً إِنَّكَ سَمِيعٌ مُجِيبٌ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ ائْذَنْ لَوَلِيِّكَ فِي الدُّخُولِ إِلَى حَرَمِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۱)

آنگاه نزد سرداب غیبت آن حضرت برو، و بین دو در بایست، و درها را با دست خود بگیر، و صدا را در سینه رفت و برگشت بده، همانند کسیکه اجازه وارد شدن میخوهد، و

«بسم الله الرحمن الرحيم»

بگو، و به آرامی، و با حضور قلب پایین برو، و در فضای سرداب دو رکعت نماز بخوان، سپس بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ [اللَّهُ أَكْبَرُ] لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ اللَّهُ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ عَرَّفَنَا أَوْلِيَاءَهُ وَ أَعْدَاءَهُ وَ وَفَّقَنَا لِرِيزَارِهِ أَيْمَنَّا وَ لَمْ يَجْعَلْنَا مِنَ الْمُعَادِيَةِ النَّاصِبِينَ وَ لَا مِنَ الْغَلَاةِ الْمُفَوِّضِينَ وَ لَا مِنَ الْمُزْتَابِينَ الْمُقْصِرِينَ السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُدَّخِرِ لِكِرَامِهِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ بَوَارِ أَعْدَائِهِ السَّلَامُ عَلَى الثُّورِ الَّذِي أَرَادَ أَهْلَ الْكُفْرِ إِطْفَاءَهُ فَأَبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيمَ نُورَهُ بِكُرْهِهِمْ وَ أَيْدَهُ بِالْحَيَاةِ حَتَّى يُظْهِرَ عَلَى يَدِهِ الْحَقَّ بِرَعْمِهِمْ أَشْهَدُ أَنَّ

ص: ۸۰۴

۱- خدایا سخنش را آشکار کن، و دعوتش را والا گردان، و بر دشمنش و دشمنت پیروز فرما، ای پروردگار جهانیان. خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و سخن کاملت و پنهان شده در زمینت آن بیم ناک نگران را آشکار کن. خدایا او را یاری ده یاری نیرومند، و بگشا برایش گشایشی آسان، خدایا دین را پس از گمنامی به وسیله او نیرومند گردان، و حق را پس از غروب، به دست او طالع فرما، و تاریکی را به وسیله او برطرف نما، و سختی را به وسیله او برطرف کن، خدایا کشورها را به او ایمن گردان، و بندگان را به وسیله او هدایت کن. خدایا پر کن زمین را به وجود او از عدل و داد، چنان که از ستم و بیداد پر شده، که تو شنوا و پاسخ دهنده ای. سلام بر تو ای ولی خدا، به دوست برای ورود به حرمت اجازه ده، درودها، و رحمت و برکات خدا بر تو و پدران پاک تو.

اللَّهُ اضْطَفَاكَ صَیْغِرًا وَ أَكْمَلَ لَكَ عُلُومَهُ کَبِیْرًا وَ أَنْكَ حَتَّى لَا تَمُوتَ حَتَّى تُبْطِلَ الْجِبْتَ وَ الطَّاعُوتَ. (۱) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَ عَلَیْ خُدَامِهِ وَ أَعْوَانِهِ عَلَیْ غَیْبَتِهِ وَ نَأِیْهِ وَ اسْتَرْهُ سِتْرًا عَزِیْزًا وَ اجْعَلْ لَهُ مَعْقِلًا حَرِیْزًا وَ اشْدُدِ اللَّهُمَّ وَطَأْتِكَ عَلَیْ مُعَانِدِهِ وَ اخْرُسْ مَوَالِیْهِ وَ زَائِرِیْهِ اللَّهُمَّ کَمَا جَعَلْتَ قَلْبِیْ بِذِکْرِهِ مَعْمُورًا فَاجْعَلْ سِلَاحِیْ بِنُصَیْرَتِهِ مَشْهُورًا وَ إِنْ حَالَ بَیْنِیْ وَ بَیْنَ لِقَائِهِ الْمَوْتُ الَّذِیْ جَعَلْتَهُ عَلَیْ عِبَادِكَ حَتْمًا وَ أَقْدَرْتَ بِهِ عَلَیْ خَلِیْقَتِكَ رَغْمًا فَابْعَثْنِیْ عِنْدَ خُرُوجِهِ ظَاهِرًا مِنْ حُفْرَتِیْ مُؤْتَرًّا كَفَنِیْ حَتَّى أُجَاهِدَ بَیْنَ یَدَیْهِ فِی الصِّفِّ الَّذِیْ أَثْنَيْتَ عَلَیْ أَهْلِهِ فِی كِتَابِكَ فَقُلْتَ كَأَنَّهُمْ بُنِیَانُ مَرْصُوصِ اللَّهُمَّ طَالَ الْإِنْتِظَارُ وَ شِمْتَ مِنَّا [بِنَا] الْفُجَارُ وَ صَیْغَبَ عَلَيْنَا الْإِنْتِصَارُ اللَّهُمَّ أَرِنَا وَجْهَ وَ لَیْكَ الْمَیْمُونُ فِی حَیَاتِنَا وَ بَعْدَ الْمُنُونِ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّیْ أَدِیْنُ لَكَ بِالرَّجْعَةِ بَیْنَ یَدَیْ صَاحِبِ هَذِهِ الْبُقْعَةِ الْعُوثُ الْعُوثُ الْغُوثُ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ قَطَعْتَ فِی وَصِیْلَتِكَ الْخُلَانَ وَ هَجَرْتَ لِزِیَارَتِكَ الْأَوْطَانَ وَ أَخْفَيْتَ أَمْرِیْ عَنْ أَهْلِ الْبُلْدَانِ لِتَكُونَ شَفِیْعًا عِنْدَ رَبِّكَ وَ رَبِّیْ وَ إِلَیْ آبَائِكَ وَ مَوَالِیْ فِی حُسْنِ التَّوْفِیْقِ لِیْ وَ إِسْبَاغِ النُّعْمَةِ عَلَیْ وَ سَوْقِ الْإِحْسَانِ إِلَیْیَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَصْحَابِ الْحَقِّ وَ قَادَةِ الْخَلْقِ وَ اسْتَجِبْ مِنِّیْ مَا دَعَوْتُكَ وَ أَعْطِنِیْ مَا لَمْ أَنْطِقْ بِهِ فِی دُعَائِیْ مِنْ صَیْلَاحِ دِیْنِیْ وَ دُنْیَایَ إِنَّكَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِیْنَ. (۳)

آنگاه وارد صَافه شو، و دو رکعت نماز بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ عِبْدُكَ الزَّائِرُ فِی فِئَاءٍ وَ لَیْكَ الْمَزُورِ الَّذِیْ فَرَضْتَ طَاعَتَهُ عَلَی الْعَبِيدِ وَ الْأَخْرَارِ وَ أَنْعَدْتَ بِهِ أَوْلِیَاءَكَ مِنْ عِبَادِ النَّارِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا زِیَارَةً

ص: ۸۰۵

۱- خدا بزرگتر است، خدایا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست، و خدا بزرگتر است، و سپاس خاص خدا است، سپاس خدا را، که ما را به سوی این حقیقت راهنمایی فرمود، و دوستان و دشمنانش را به ما شناساند، و ما را به زیارت امامان مؤفق نمود، و ما را از دشمنان و کینه ورزان، و از غلوکنندگان و معتقدان به واگذاری همه امور هستی به اهل بیت، و از شک داران و کوتاهی کنندگان در حق امامان قرار نداد. سلام بر ولی خدا، و فرزند اولیایش، سلام بر ذخیره الهی برای کرامت اولیای حق، و تارومار نمودن دشمنان خدا، سلام بر نوری که اهل کفر خاموشی اش را خواستند، ولی خدا نخواست جز آنکه نورش را در عین ناخوش داشتن آنان کامل گرداند، و آن را با زندگی طولانی تأیید کند، تا حق را به دست او علیرغم دشمنان ظاهر نماید، گواهی می دهم که خدا تو را در خردسالی برگزید، و علومش را برای تو در بزرگسالی کامل کرد، و تو زنده ای و نمی میری، تا معبودی ساختگی، و سرکشان را از میان برداری.

۲- خدایا درود فرست بر او و بر خدمتکاران، و یارانش، به گاه غیبت و دوری اش، و او را بیوشان پوشاندنی نیرومند، و برای او پناهگاه محکمی قرار ده، او پایمالی و فشارت از خدا بر دشمنانش سخت گردان، و دوستان و زائرانش را نگهبان باش، خدایا چنان که دلم را با یادش آباد قرار دادی، پس اسلحه ام را در جهت یاری اش برکشیده گردان، و اگر مگی که بر بندگانت حتم قرار دادی و با آن بر آفریده هایت علیرغم آنان قدرت نمایی کردی، بین من و دیدارش پرده گردد، پس مرا به هنگام ظهورش برانگیز، تا از گورم سر بر آورم، درحالیکه کفن پوشیده ام، در پیش رویش به جهاد برخیزم، در صفی که در قرآنت، بر اهل آن ستایش نمودی، و فرمودی گویی آنان بنای استوارند. خدایا انتظار ما طولانی شد، و ناپاکان ما را شماتت کردند، و به دست آوردن پیروزی بر ما سخت گشت. خدایا جمال بامیمنت ولایت را در زنده بودنمان، و پس از مرگ به ما

بنمایان.

۳- خدایا به تو تسلیم میشوم به بازگشت پیش روی صاحب این بارگاه، فریاد، فریاد، فریاد، ای صاحب زمان در مسیر پیوند با تو، از دوستان صمیمی ام بریدم، و برای زیارت تو، وطن ها را ترک کردم، و کارهایم را از اهل شهرها پنهان نمودم، تا تو شفیع باشی نزد پروردگارت و پروردگارم، و پیش پدرانت و سرورانم، در خوبی توفیق برای من، و فراوانی نعمت برایم، و روان شدن احسان به سویم. خدایا بر محمد و خاندان محمد ملازمان حق و راهبران خلق درود فرست، و آنچه از تو خواستم به اجابت رسان، و آنچه در دعایم به زبان نیاوردم، از صلاح دین و دنیا به من عطا کن، به درستی که تو ستوده و بزرگواری، و درود خدا بر محمد و خاندان پاکش باد.

مَقْبُولَهُ ذَاتِ دُعَاءٍ مُسْتَجَابٍ مِنْ مُصَدِّقٍ بِوَلِيِّكَ غَيْرِ مُرْتَابِ اللَّهِ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ بِهِ وَلَا بَزِيَارَتِهِ وَلَا تَقْطَعْ أَثْرِي مِنْ مَشْهَدِهِ وَ زِيَارَتِهِ أَبِيهِ وَ حَيْدِهِ اللَّهُمَّ أَخْلَفْ عَلَيَّ نَفْسَتِي وَ أَنْفَعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي لِي وَ لِإِخْوَانِي وَ أَيْوَمِي وَ جَمِيعِ عَمْرَتِي أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ أَيُّهَا الْإِمَامُ الَّذِي يَفُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَ يَهْلِكُ عَلَى يَدَيْهِ الْكَافِرُونَ الْمُكَذَّبُونَ يَا مَوْلَايَ يَا ابْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ جِئْتُكَ زَائِرًا لِمَكَ وَ لِأَبِيكَ وَ حَيْدِكَ مُتَيْقِنًا الْفَوْزَ بِكُمْ مُعْتَقِدًا إِمَامَتَكُمْ اللَّهُمَّ اكْتُبْ هَذِهِ الشَّهَادَةَ وَ الزِّيَارَةَ لِي عِنْدَكَ فِي عَلَيِّينَ وَ بَلِّغْنِي بِلَاغِ الصَّالِحِينَ وَ أَنْفَعْنِي بِحُبِّهِمْ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ. (۱)

زیارت دیگر: از زیارتهای حضرت صاحب الامر: زیارتی است که سید ابن طاووس نقل کرده است که در آن میگوید:

السَّلَامُ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ وَ الْعَالِمِ الَّذِي عِلْمُهُ لَا يَبِيدُ السَّلَامُ عَلَى مُخَيِّبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ مُبِيرِ الْكَافِرِينَ السَّلَامُ عَلَى مَهْدِيِّ الْأُمَّمِ وَ حَرَامِ الْكَلِمِ السَّلَامُ عَلَى خَلْفِ السَّلَفِ وَ صَاحِبِ الشَّرَفِ السَّلَامُ عَلَى حُجَّهِ الْمَعْبُودِ وَ كَلِمَةِ الْمُحْمُودِ السَّلَامُ عَلَى مُعِزِّ الْأَوْلِيَاءِ وَ مُذِلِّ الْأَعْدَاءِ السَّلَامُ عَلَى وَارِثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ خَاتِمِ الْأَوْصِيَاءِ السَّلَامُ عَلَى الْقَائِمِ الْمُنْتَظَرِ وَ الْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ السَّلَامُ عَلَى السَّيْفِ الشَّاهِرِ وَ الْقَمَرِ الزَّاهِرِ [وَ النُّورِ الْبَاهِرِ] السَّلَامُ عَلَى شَمْسِ الظَّلَامِ وَ بَيْدَرِ [الْبَيْدَرِ] التَّمَامِ السَّلَامُ عَلَى رَبِيعِ الْأَنَامِ وَ نَضْرَةِ [فِطْرَةِ] الْأَيَّامِ السَّلَامُ عَلَى صَاحِبِ الصَّمْصَامِ وَ فَلَاقِ الْهَامِ السَّلَامُ عَلَى الدِّينِ الْمَأْثُورِ وَ الْكِتَابِ الْمَسْطُورِ السَّلَامُ عَلَى بَقِيَّةِ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ، (۲) وَ حُجَّتِهِ عَلَى عِبَادِهِ الْمُتَمَتِّهِ إِلَيْهِ مَوَارِيثُ الْأَنْبِيَاءِ، وَ لَمَدِيهِ مَوْجُودٌ آثَارُ الْأَصْفِيَاءِ [السَّلَامُ عَلَى] الْمُؤْتَمَنِ عَلَى السَّرِّ وَ الْوَلِيِّ لِلْأَمْرِ السَّلَامُ عَلَى الْمَهْدِيِّ الَّذِي وَعَدَ

ص: ۸۰۶

۱- خدایا بنده زائرت در درگاه ولی زیارت شده توست، که اطاعت او را بر همگان از برده و آزاد واجب ساختی، و دوستانت را به وسیله او از عذاب دوزخ نجات دادی، خدایا این زیارت را زیارتی پذیرفته قرار ده زیارتی با دعای مستجاب، از تصدیق کننده به ولایت، تصدیقی بدون شک و تردید، خدایا آن را آخرین عهد و زیارت نسبت به او قرار مده، و آمدنم را به زیارتگاه او و زیارت پدر و جدش را قطع مکن، خدایا عوض آنچه در این مسیر خرج کردم به من عنایت کن، و برای من سودبخش قرار ده آنچه در دنیا و آخرتم نصیب من کردی، و نیز سودمند قرار ده برای برادرانم و پدر و مادرم، و همه خانواده ام تو را به خدا می سپارم، ای امامی که به وسیله او اهل ایمان رستگار می شوند، و به دست او کافران و تکذیب کنندگان به هلاکت می رسند، ای مولای من ای فرزند حسن بن علی، به جانب تو و پدر و جدت برای زیارت آمدم، درحالی که به رستگاری به وسیله شما یقین دارم، و به امامت شما معتقدم، خدایا این شهادت و این زیارت را برای من، نزد خوت در برترین جایگاه ها ثبت کن، و مرا به آنجا که شایستگان رسیدند برسان، و مرا به دوستی آنان منفعت بخش، ای پروردگار جهانیان.

۲- سلام بر حق تازه، و عالمی که دانشش نابود نگردد، سلام بر حیات بخش مؤمنان، و نابودکننده کافران، سلام بر مهدی امت ها، و جمع کننده سخن ها، سلام بر یادگار گذشتگان و صاحب شرافت، سلام بر حجت معبود، و سخن [خدای] ستوده، سلام بر عزیزکننده دوستان و خوارکننده دشمنان، سلام بر وارث پیامبران، و خاتم جانشینان، سلام بر قیام کننده مورد انتظار، و عدل آشکار، سلام بر شمشیر برکشیده، و ماه درخشان، و نور غالب سلام بر آفتاب تاریکی، و ماه تمام، سلام بر بهار مردمان، و شادابی و سرسبزی ایام، سلام بر شمشیر بران، و شکافنده سرها، سلام بر دین رسیده از جانب حق، و کتاب نگاشته، سلام بر باقی مانده خدا در کشورهايش،

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ الْإِمَامَ أَنْ يَجْمَعَ بِهِ الْكَلِمَ وَيَلْمَ بِهِ الشَّعْثَ وَيَمْلَأَ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا وَيُمْكِنَ لَهُ وَيُنْجِزَ بِهِ وَعِيدَ الْمُؤْمِنِينَ
أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ وَالْإِمَامَةُ مِنْ آبَائِكَ أَيْمَتِي وَمَوْلَايَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ أَسْأَلُكَ يَا مَوْلَايَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي صِلَاحِ شَأْنِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَغُفْرَانِ ذُنُوبِي وَالْأَخْذِ بِيَدِي فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَآخِرَتِي لِي وَلِإِخْوَانِي وَ
أَخَوَاتِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ كَافَّةً إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ . (۱)

آنگاه نماز زیارت را آن چنان که پیش از این ذکر کردیم بجای آر، یعنی دوازده رکعت که پس از هر دو رکعت سلام داده،
و پس از پایان نمازها تسبیح حضرت زهرا، و هدیه نمودن آن به محضر حضرت است و پس از فراغت نمازها بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ وَ خَلِيفَتِكَ فِي بِلَادِكَ الدَّاعِي إِلَى سَبِيلِكَ وَالْقَائِمِ [بِقِسْطِكَ وَالْفَائِزِ بِأَمْرِكَ] وَلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ
و مُبِيرِ الْكَافِرِينَ وَ مُجَلِّي الظُّلْمِ وَ مُبِيرِ الْحَقِّ [وَ الصَّادِعِ بِالْحُكْمِ وَ الْمُوعِظِ الْحَسَنِ وَ الصَّادِقِ وَ كَلِمَتِكَ وَ عَيْتِكَ وَ عَيْنِكَ فِي
أَرْضِكَ الْمُتَرَقِّبِ الْخَائِفِ الْعَوْلَى النَّاصِحِ سَفِينَةِ النَّجَاهِ وَ عِلْمِ الْهُدَى وَ نُورِ أَبْصَارِ الْوَرَى وَ خَيْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَ ارْتَدَى وَ الْوَتْرِ
الْمُؤْتَوِّرِ وَ مُفْرِجِ الْكَرْبِ وَ مُزِيلِ الْهَمِّ وَ كَاشِفِ الْبَلْوَى صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَى آيَاتِهِ الْإِمَامَةِ الْهُدَايَةِ وَ الْقَادَةِ الْمَيَامِينِ مَا طَلَعَتْ
كَوَاكِبُ الْأَشْيَاحِ وَ أَوْرَقَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَيْبَعَتِ الْأَثْمَارُ وَ اخْتَلَفَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ عَرَّدَتِ الْأَطْيَارُ اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِحُبِّهِ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ
وَ تَحْتَ لِيَاؤِهِ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ

ص: ۸۰۷

۱- و حجت او بر بندگانش، آنکه میراث پیامبران به او رسیده، و آثار برگزیدگان نزد او سپرده است، آن امین بر راز، و ولی
امر، سلام بر مهدی که خدای عز و جل امتها را به وجود او وعده داد، که به وسیله او سخن ها را جمع کند، و پراکنده ها را
گرد آورد، و زمین را به او پر از عدل و داد نماید، و به او جایگاه و قدرت دهد، و وعده اش را به اهل ایمان به وسیله او وفا
کند، ای مولا من، گواهی می دهم که تو و امامان از پدران، امامان و سرپرستان من هستی، هم در دنیا و هم روزی که
گواهان پیا می خیزند، از تو می خواهم ای مولا من که از خدای تبارک و تعالی بخواهی، اصلاح کارم، و برآمده شدن
حاجاتم، و آموزش گناهانم را، و اینکه دستم را بگیری، در دین و دنیا و آخرت، و همچنین دست برادران و خواهرانم، و همه
مردان و زنان مؤمن را، به درستی که او آمرزنده و مهربان است.

دعا برای امام عصر علیه السلام

عمل چهارم: سید ابن طاووس فرموده: چون خواستی از حرم مطهر آن حضرت مرخص شوی، به سوی سرداب شریف برگرد، و در آنجا هر چه میخواهی نماز بخوان، آنگاه رو به قبله بایست و بگو: «اللهم اذفع عن وليك». و این دعا را تا پایان آن ذکر کرد و سپس فرمود: خدا را بسیار بخوان، و با خوشبختی بازگرد ان شاء الله تعالی.

مؤلف گوید: شیخ در کتاب «مصباح» این دعا را در اعمال روز جمعه از حضرت رضا علیه السلام نقل کرده، و ما هم این دعا را به صورتی که شیخ از آن حضرت نقل نموده، در اینجا میآوریم، شیخ فرموده: یونس بن عبد الرحمن روایت کرده که حضرت رضا علیه السلام امر میفرمودند به دعا نمودن، برای حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه به این دعا:

اللَّهُمَّ اذْفَعْ عَن وَّلِيِّكَ وَ خَلِيفَتِكَ وَ حُجَّتِكَ عَلٰى خَلْقِكَ وَ لِسَانِكَ الْمُعَبَّرِ عَنكَ النَّاطِقِ بِحِكْمَتِكَ وَ عَيْنِكَ النَّاطِرَةِ بِاَذْنِكَ وَ شَاهِدِكَ عَلٰى عِبَادِكَ الْجَحَّاجِ الْمُجَاهِدِ الْعَانِدِ بِكَ الْعَابِدِ عِنْدَكَ وَ اَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَ بَرَأْتَ وَ اَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ اَحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَن يَمِينِهِ وَ عَن شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضَيِّعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ وَ اَحْفَظْ فِيهِ رَسُوْلَكَ وَ اَيَّاهُ اَنْمَتِكَ وَ دَعَائِمَ دِيْنِكَ وَ اجْعَلْهُ فِي وَدِيْعَتِكَ الَّتِي لَا تَضَيِّعُ وَ فِي جِوَارِكَ الَّذِي لَا يُخْفَرُ وَ فِي مَنْعِكَ وَ عَزِّكَ الَّذِي لَا يُفْهَرُ وَ اَمْنَهُ بِاَمَانِكَ الْوَثِيْقِ الَّذِي لَا يُخَذَّلُ مِنْ اَمْنَتِهِ بِهِ وَ اجْعَلْهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُرَامُ مِنْ كَانَ فِيهِ وَ

ص: ۸۰۸

۱- خدایا درود فرست بر حجّت در زمینت، و خلیفه ات در کشورهایت، و دعوت کننده به راهت، و قیام کننده به عدالتت، و کامیاب به فرمانت، و سرپرست مؤمنان، و نابود کننده کافران، و زداینده تاریکی، و نوربخش حق، و آشکارگوی به حکمت و پند نیکو و راستی، و کلمه ات و گنجینه ات، و دیده ات در زمین آن نگران بیمناک، و ولیّ خیرخواه، کشتی نجات، و پرچم هدایت، و نور دیدگان مردم، و بهترین کسیکه پیراهن و قبای خلافت پوشید، و تنها، و انتقام گیرنده خون مظلوم، و گشاینده غم، و زداینده اندوه، و برطرف کننده بلا- دروهای خدا بر او و پدرانش، امامان راهنما، و پیشروان با میمنت، تا گاهی که ستارگان سحر سرزند، و درختان برگ دهد، و میوه ها برسد، و شب و روز رفت و آمد نماید، و پرندگان نغمه سرایی کنند. خدایا ما را به دوستی اش منفعت ده، و در گروهش و زیر پرچمش محشور کن، ای معبود حق، آمین ای پروردگار جهانیان.

انصُرُهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ وَ أَيْدُهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ وَقُوَّةُ بِقُوَّتِكَ وَأَرْذِفُهُ بِمَلَائِكَتِكَ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ أَلْبَسُهُ دِرْعَكَ الْحَصِيَّةَ بَيْنَهُ وَ حَفَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ حَفًّا. (۱) اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ وَ ارْتُقْ بِهِ الْفُتْقَ وَ امْتِ بِهِ الْجُورَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَيْدَلَ وَ زَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْأَرْضَ وَ أَيْدُهُ بِالنَّصِيرِ وَ انصُرُهُ بِالرُّعْبِ وَ قُوَّةَ نَاصِرِيهِ وَ اخْذُلْ خَادِلِيهِ وَ دَمِّدْ مَنْ نَصَبَ لَهُ وَ دَمَّرْ مَنْ غَشَّهُ وَ اقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَ عَمِيدَهُ [عَمِيدَهُ] وَ دَعَائِمَهُ وَ اقْصِمْ بِهِ رُءُوسَ الضَّلَالَةِ وَ شَارِعَةَ الْبِدْعِ وَ مُمَيْتَةَ الشُّنَّةِ وَ مُقَوِّبَةَ الْبَاطِلِ وَ دَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَ أَبْرِ بِهِ الْكَافِرِينَ وَ جَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَتَّى لَا تَدْعَ مِنْهُمْ دِيَّارًا وَ لَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثَارًا اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ وَ اشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ وَ اعِزَّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَحْيِ بِهِ سِنِينَ الْمُرْسَلِينَ وَ دَارِسَ حُكْمِ النَّبِيِّينَ وَ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَى مِنْ دِينِكَ وَ بَدِّلْ مِنْ حُكْمِكَ حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَ عَلَى يَدَيْهِ جَدِيدًا غَضًا مَحْضًا صَحِيحًا لَا عَوَجَ فِيهِ وَ لَا بَدْعَ مَعَهُ وَ حَتَّى تُنَيِّرَ بِعَيْدِلِهِ ظُلَمَ الْجُورِ، (۲) وَ تُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ وَ تَوْضَحَ بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ وَ مَجْهُولَ الْعَيْدِلِ فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ وَ اضْطَفَيْتَهُ عَلَى غَيْبِكَ وَ عَصَيْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ بَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ وَ سَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يَوْمَ حُلُولِ الطَّامَةِ أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْبًا وَ لَا أَتَى حُوبًا وَ لَمْ يَزْتَكِبْ مَعْصِيَةً وَ لَمْ يُضَيِّعْ لَكَ طَاعَةً وَ لَمْ يَهْتِكْ لَكَ

ص: ۸۰۹

۱- خدایا دفاع کن، از ولایت، و خلیفه ات و حجت بر آفریدگانت، و زبان سخنگوی از جانب، و گویای به حکمت، و دیده نگرنده به اجازه ات، و گواه بر بندگانت، آن سرور بزرگوار مجاهد، پناهنده به تو، عبادت کننده نزد تو، و پناهش ده از شر تمام آنچه آفریدی و پدید کردی و پروردی، و صورت دادی، و او را نگهدار از پیش رویش، و پشت سرش، و از جانب راست و چپش، و بالای سر، و زیر پایش، به نگهداری ات که تباه نشود هر که را به آن نگهداری، و حفظ کن در وجود او پیامبرت، و پدرانش، آن امامان از جانب تو، و پایه های دینت و او را قرار ده در سپرده خود که تباه نمی شود، و در جوارت که امنیتش از بین نمی رود، و در بازدارندگی و نیرومندی ات که مقهور نگردد، و او را ایمن دار، و به امان محکمت، که هر که را به آن ایمن نمودی، هرگز خوار نمی شود، و قرارش ده در حمایت، که هر که در آن باشد، مورد دستبرد واقع نگردد، و یاری اش ده به یاری نیرومندی، و کمکش کن، با لشکر چیره ات و نیرومندش ساز به نیرویت، و پشت سر او قرار بده فرشتگانت را، و دوست بدار کسی را که دوستش دارد، و دشمن بدار کسی را که دشمنش دارد، و زره محکمت را به او بپوشان، و او را به احاطه فرشتگان در آور، احاطه ای سامان یافته،

۲- خدایا شکاف در هر امور را به او اصلاح کن، و گسیختگی را به او پیوند ده، و ستم را به دستش نابود گردان، و عدالت را به او بنمایان، و زمین را با طول ماندش بیاری، و او را به پیروزی کمک کن، و به وسیله در انداختن ترس در دل دشمنان یاری اش ده، و یاورانش را نیرومند ساز، و واگذارنده اش را خوار کن، و کسی را که نسبت به او دشمنی ورزد هلاک ساز، و هر که به او خیانت کند نابود گردان، و به دست او گردن کشان کفر، و تکیه گاه ها و ستونهای آن را به قتل برسان، و به وسیله او سران گمراهی، و پدید آورندگان بدعت، و میرانندگان سنت، و تقویت کنندگان باطل را درهم شکن، و به دست او گردن کشان را خوار کن، و کافران و تمام بی دینان را نابود ساز، در مشرق های زمین و مغرب هایش، و خشکی ها و دریا هایش، و هموارها و کوه هایش، تا دیاری از آنان، و آثاری از ایشان را باقی نگذاری. خدایا کشورها را از وجود آلوده آنان پاک کن، و با محو ایشان شفا ده بندگانت را، و مؤمنان را به وجود آن حضرت عزیز گردان، و روشهای رسولان و احکام کهنه

پیامبران را به او زنده کن، و به وسیله او آنچه را از دینت محو شده و از قانونت تغییر یافته، تجدید فرما، تا دینت را به وجود او بازگردانی، و بر دو دست او جدید و تازه و خالص و صحیح نمایی که کجی در آن دیده نشود و بدعت و پیرایه ای همراهش نباشد، تا اینکه با عدالتش تاریکی های نابرابری را روشن کنی،

حُرْمَةً وَ لَمْ يُبَدِّلْ لَكَ فَرِيضَةً وَ لَمْ يُغَيِّرْ لَكَ شَرِيعَةً وَ أَنَّهُ الْهَادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الرَّكِيُّ. (۱) اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَ أَهْلِهِ وَ وَالدِّهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ أُمَّتِهِ وَ جَمِيعَ رَعِيَّتِهِ مَا تُقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ وَ تَسُرُّ بِهِ نَفْسُهُ وَ تَجْمَعُ لَهُ مُلْكُ الْمَمْلَكَاتِ كُلَّهَا قَرِيبَهَا وَ بَعِيدَهَا وَ عَزِيزَهَا وَ ذَلِيلَهَا حَتَّى تُجْرِيَ حُكْمَهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ وَ يَغْلِبَ [تَغْلِبَ] بِحَقِّهِ [عَلَى كُلِّ] كُلِّ بَاطِلٍ اللَّهُمَّ اسْلِكْ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى وَ الْمَحَجَّةَ الْعُظْمَى وَ الطَّرِيقَةَ الْوَسِيطَى الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْعَالِي وَ يَلْحَقُ بِهَا النَّالِي وَ قَوْنَا عَلَى طَاعَتِهِ وَ بَتْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ وَ ائْمُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ وَ اجْعَلْنَا فِي حَزْبِهِ الْقَوَامِينَ بِأَمْرِهِ الصَّابِرِينَ مَعَهُ الطَّالِبِينَ رِضَاكَ بِمُنَاصَبَةِ حَتِّهِ حَتَّى تَحْشُرَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ مَقْوِيهِ سُلْطَانِهِ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلْ ذَلِكَ لَنَا خَالِصًا مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَ شُبْهَةٍ وَ رِيَاءٍ وَ سُمْعَةٍ حَتَّى لَا نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَكَ وَ لَا نَطْلُبَ بِهِ إِلَّا وَجْهَكَ، (۲) وَ حَتَّى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ وَ تَجْعَلَّنَا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ وَ أَعِدَّنَا مِنَ السَّامَةِ وَ الْكَسَلِ وَ الْفِتْرَةِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ وَ تُعِزُّ بِهِ نَصِيرَ وَ لِيُكَ وَ لَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا فَإِنَّ اسْتِبْدَالَكَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْكَ يَسِيرٌ وَ هُوَ عَلَيْنَا كَثِيرٌ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ وَ الْأئِمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ وَ بَلِّغْهُمْ آمِيالَهُمْ وَ زِدْ فِي آخِرِ الْهَمِّ وَ أَعِزِّ نَصِيرَهُمْ وَ تَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسَيَدْتِ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِكَ لَهُمْ وَ بَيِّتْ دَعَائِمَهُمْ وَ اجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَانًا وَ عَلَى دِينِكَ أَنْصَارًا فَإِنَّهُمْ مَعَايِدُنْ كَلِمَاتِكَ وَ خَزَانُ عِلْمِكَ وَ أَرْكَانُ تَوْحِيدِكَ وَ دَعَائِمُ دِينِكَ وَ وُلَاةُ أَمْرِكَ وَ خَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ وَ

ص: ۸۱۰

۱- و به وسیله او آتش های کفر را خاموش نمایی، و گره بندهای حق، و ناشناخته عدالت را به او روشن سازی، زیرا او بنده توست، بنده ای که او را برای خود برگزیدی، و او را برای غیب خود انتخاب نمودی، و از گناهان بازش داشتی و از عیب ها پاکیزه اش کردی، و از آلودگی پاکش فرمودی، و از چرکینی سالمش نمودی. خدایا ما در روز قیامت، و روز فرارسیدن حادثه بزرگ، برای او گواهی می دهیم، که گناهی انجام نداد، و بزمی نیاورد، و مرتکب معصیتی نشد، و طاعتی را در پیشگاه تو تباه نکرد، و حرمتی را از تو هتک نکرد، و فریضه ای را دگرگون نساخت، و آیینی را تغییر نداد، و به درستی که اوست راهنمای، راه یافته، پاک، پرهیزکار، بی عیب، دوستدار، پاکیزه،

۲- خدایا به او عطا کن، در وجودش و اهلش، و فرزندان و نژادش و امت و همه رعیتش، چیزی که چشمش را به آن روشن کنی، و وجودش را به آن خوشحال نمایی، و برای او گردآوری، فرمانروایی همه مملکت ها را نزدیک و دورش را، و نیرومند و خوارش را، تا فرمانش را بر فراز هر فرمانی جاری سازی، و حق او را بر هر باطلی چیره گردانی. خدایا ما را به دو دست آن بزرگوار به راه هدایت، و جاده بزرگتر، و طریقه معتدل بدار، که گمراه تندرود به آن بارگردد، و عقب مانده، خود را به آن ملحق نماید، و بر طاعتش نیروی مان بخش، و بر پیروی اش پا برجایمان کن و به متابعتش بر ما منت بده، و ما را در گروه او قرار بده، آن گروهی که به شدت قیام کننده به دستورش هستند، و همراه او شکیبا می باشند، و با خیرخواهی اش جویندگان خشنودی تواند، تا ما را در روز قیامت، در شمار یاران و مددکاران، و تقویت کنندگان حکومتش محشور نمایی و این واقعیت را برای ما، خالص از هر شک و شبهه و خودنمایی، و شهرت طلبی قرار بده، تا در این کار به غیر تو اعتماد نکنیم، و به آن جز خشنودی تو را نخواهیم،

صَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَوْلِيَاؤُكَ وَ سَلَائِلُ أَوْلِيَائِكَ وَ صَفْوَةُ أَوْلَادِ نَبِيِّكَ وَ السَّلَامُ [عَلَيْهِ وَ] عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۱)

دعای عهد

عمل سوم: دعای عهد است: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که چهل صبحگاه این عهد را بخواند، از یاوران قائم ما باشد، و اگر پیش از ظهور آن حضرت از دنیا برود، خدا او را از قبر بیرون آورد، که در خدمت آن حضرت باشد، و حق تعالی بر هر کلمه هزار حسنه به او کرامت فرماید، و هزار گناه از او محو سازد، و آن عهد این است:

اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ الْكُرْسِيِّ الرَّفِيعِ وَ رَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ وَ مُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الزَّبُورِ وَ رَبَّ الظُّلِّ وَ الْحُرُورِ وَ مُنْزِلَ الْقُرْآنِ [الْفُرْقَانِ] الْعَظِيمِ وَ رَبَّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَ الْأَنْبِيَاءِ [وَ] الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ [بِاسْمِكَ] الْكَرِيمِ وَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْمُنِيرِ وَ مُلْكِكَ الْقَدِيمِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي أَشْرَفَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُونَ وَ بِاسْمِكَ الَّذِي يَضِلُّخُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ يَا حَيًّا قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ وَ يَا حَيًّا بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ وَ يَا حَيًّا حِينَ لَا حَيٍّ يَا مُحْيِي الْمَوْتَى وَ مُمِيتِ الْأَحْيَاءِ يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. (۲) اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَى آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا سَهْلَهَا وَ جَبَلِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ عَنِّي وَ عَنِّ وَ عَنِّ مِنَ الصَّلَوَاتِ زَنَّهُ عَرْشِ اللَّهِ وَ مِدَادِ كَلِمَاتِهِ وَ مَا أَحْصَاهُ عِلْمُهُ [كِتَابُهُ] وَ أَحْطَاهُ بِهِ كِتَابُهُ [عِلْمُهُ] اللَّهُمَّ إِنِّي

ص: ۸۱۱

۱- و تا جایی ما را به جایگاه او وارد کنی، و در بهشت با او قرار دهی، و از خستگی و کسالت و سستی پناهمان ده، و ما را از کسانی قرار ده که به دست آنها برای دینت پیروزی آوری، و یاری ولایت را به آنها نیرومند سازی، و ما در این زمینه با دیگران عوض مکن، زیرا عوض کردن ما با دیگران بر تو آسان، ولی بر ما کار بسیار دشوار است. خدایا بر متولیان عهدش، و پیشوایان پس از او درود فرست، و آنان را به آرزوهایشان برسان، و در عمرش بیفزای، و پیروزیشان را نیرومند ساز، و برای آنان کامل کن، آنچه از دستورات به آنان مستند کردی، و پایه های حکومتشان را ثابت بدار، و ما را از مددکاران آنان، و نسبت به دینت از یاوران قرار ده، به درستی که آنانند، معادن کلمات، و خزانه داران دانش، و پایه های توحیدت، و استوانه های دینت، و زبده های از بندگانت، و برگزیدگان از آفریدگانت، و اولیایت و گزیده های دوستانت، و انتخاب شده فرزندان پیامبرت و سلام و رحمت و برکات خدا بر او و بر آنان باد.

۲- خدای ای پروردگار نور بزرگ، و پروردگار کرسی بلند، و پروردگار دریای جوشان، و فرو فرستنده تورات و انجیل و زبور، و پروردگار سایه و حرارت آفتاب، و نازل کننده قرآن بزرگ، و پروردگار فرشتگان مقرب، و پیامبران و رسولان. خدایا از تو میخوام به روی کریمت، و به نور وجه نوربخشت، و فرمانروایی دیرینه ات، ای زنده و پا برجای دائم، از تو می خواهم به حق نامت، که به آن آسمان ها و زمین ها روشن شد، و به حق نامت که پیشینیان و پسینیان به آن شایسته می شوند، ای زنده پیش از هر زنده، ای زنده پس از هر زنده، ای زنده در آن وقتی که زنده ای نبود، ای زنده کننده مردگان، و میراننده زندگان، ای زنده، معبودی جز تو نیست

أَجِدُّدُ لَهُ فِي صَبِيحِهِ يَوْمِي هَذَا وَ مَا عَشْتُ مِنْ أَيَّامِي عَهْدًا وَ عَقْدًا وَ بَيْعَةً لَهُ فِي عُنُقِي لَا أُحُولُ عَنْهَا وَ لَا أَزُولُ أَبَدًا اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الدَّابِّينَ عَنْهُ وَ الْمَسِيرِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ [وَ الْمُؤْتَلِّينَ لِأَمْرِهِ] وَ الْمُحَامِلِينَ عَنْهُ وَ السَّابِقِينَ إِلَيَّ إِزَادَتِهِ وَ الْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ اللَّهُمَّ إِنَّ حَالَ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا، (۱) فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِی مُؤْتَزَّرًا كَفَنِي شَاهِرًا سَيِّفِي مُجَرَّدًا قَنَاتِي مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي فِي الْحَاضِرِ وَ الْبَادِي اللَّهُمَّ أَرِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَ الْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ وَ الْكُحْلَ نَاطِرِي بِنَظَرِهِ مِنِّي إِلَيْهِ وَ عَجَلُ فَرَجِهِ وَ سَهْلُ مَخْرَجِهِ وَ أَوْسَعُ مَنَهْجِهِ وَ اسِيلُكَ بِي مَحَجَّتَهُ وَ أَنْفَتُدُ أَمْرَهُ وَ أَشَدُّ أَرْزُهُ وَ أَعْمُرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلَادَكَ وَ أَحْيِ بِهِ عِبَادَكَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ قَوْلُكَ الْحَقُّ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ فَأَظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِيِّكَ وَ ابْنَ بِنْتِ نَبِيِّكَ الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ،

کفن پوشیده از قبر مرا بیرون آور، با شمشیر از نیام برکشیده، و نیزه برهنه، پاسخگو به دعوت آن دعوت کننده، در میان شهر نشین و بادیه نشین.

خدایا آن جمال با رشادت، و پیشانی ستوده را به من بنمایان، و با نگاهی از من به او دیده ام را سرمه بنه، و در گشایش امرش شتاب کن، و در آمدنش را آسان گردان، و راهش را وسعت بخش، و مرا به راهش در آور، و فرمانش را نافذ کن و پشتش را محکم گردان، خدایا به دست او کشورها را آباد کن، و بندگان را به وسیله او زنده فرما، به درستی که تو

ص: ۸۱۲

۱- خدایا برسان به مولای ما امام راهنمای راه یافته، قیام کننده به فرمانت که درودهای خدا بر او و پدران پاکش، از جانب همه مردان و زنان مؤمن، در مشرق ها زمین و مغرب هایش، همواری ها و کوه هایش، خشکی ها و دریا هایش، و از طرف من و پدر و مادرم، از درودها به گرانی عرش خدا، و کشش کلماتش، و آنچه دانشش بر شمرده، و کتابش به آن احاطه یافته، خدایا در صبح این روز و تا زندگی کنم از روزهایم، برای آن حضرت بر عهده ام، عهد و پیمان و بیعت تجدید می کنم، که از آن رو نگردانم، و هیچ گاه دست برندارم. خدایا مرا، از یاران و مددکاران و دفاع کنندگان از او قرار ده، و از شتابندگان به سویش، در بر آوردن خواسته هایش، و اطاعت کنندگان او امرش، و مدافعان حضرتش، و پیش گیرندگان به جانب خواسته اش، و کشته شدگان در پیشگاهش. خدایا اگر بین من و او مرگی که بر بندگان حتم و قطعی ساختی حائل شد،

فرمودی، و گفته ات حق است که: فساد در خشکی و دریا، در اثر اعمال مردم نمایان شد، خدایا ولایت، و فرزند دختر پیامبرت که به نام رسالت نامیده شده،

حَتَّى لَا يَظْفَرَ بِشَيْءٍ مِنَ الْبَاطِلِ إِلَّا مَزَقَهُ وَيُحِقِّ الْحَقَّ وَيُحَقِّقَهُ وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْرَعًا لِمَظْلُومِ عِبَادِكَ وَ نَاصِرًا لِمَنْ لَا يَجِدُ لَهُ نَاصِرًا غَيْرَكَ وَ مُجَدِّدًا لِمَا عَطَلَ مِنْ أَحْكَامِ كِتَابِكَ وَ مُشِيدًا لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلَامِ دِينِكَ وَ سُنَنِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِينَ اللَّهُمَّ وَ سِرِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِرُؤْيَيْتِهِ وَ مَنْ تَبِعَهُ عَلَى دَعْوَتِهِ وَ ارْحَمِ اسْتِكَانَتَنَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ اكْشِفْ هَذِهِ الْغُمَّةَ عَن هَذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ وَ عَجِّلْ لَنَا ظُهُورَهُ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَ نَرَاهُ قَرِيبًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

آنگاه سه بار بران خود دست می زنی، و در هر مرتبه می گویی:

الْعَجَلُ الْعَجَلُ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ

زیارت حضرت حجه علیه السلام بعد از نماز صبح

عمل دوم: زیارتی است، که هر روز پس از نماز صبح مولای ما صاحب الزمان علیه السلام به آن زیارت میشود، و آن زیارت چنین است:

اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَايَ صَاحِبَ الزَّمَانِ صِلَاةَ اللَّهِ عَلَيْهِ عَنِ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ سَهْلِهَا وَ جَبَلِهَا حَيْثُمْ وَ مَيْتِهِمْ وَ عَن وَالِدَيْ وَ وُلْدِي وَ عَنِّي مِنَ الصَّلَاةِ وَ التَّحِيَّاتِ زَنَهُ عَرْشِ اللَّهِ وَ مَدَادَ كَلِمَاتِهِ وَ مُنْتَهَى رِضَاةٍ وَ عَدَدَ مَا أَحْصَاهُ كِتَابُهُ وَ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ اللَّهُمَّ [إِنِّي] أَجِدُّدُ لَهُ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَهْدًا وَ عَقْدًا

ص: ۸۱۳

۱- برای ما آشکار کن، تا به چیزی از باطل دست نیابد، مگر آن را از هم بپاشد، و حق را پابرجا و ثابت نماید، خدایا او را قرار ده پناه گاهی برای ستمدیدگان از بندگان، و یاور برای کسی که یاری برای خود جز تو نمی یابد، و تجدید کننده آنچه از احکام کتابت تعطیل شده، و محکم کننده آنچه از نشانه های دینت و روش های پیامبرت (درود خدا بر او و خاندانش) رسیده است، و او را قرار ده، خدایا، از آنان که از حمله متجاوزان، نگاهش داری، خدایا پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) را به دیدار او، و کسانی که بر پایه دعوتش از او پیروی کردند شاد کن، و پس از او به درماندگی ما رحم فرما، خدایا این اندوه را از این امت به حضور آن حضرت برطرف کن، و در ظهورش برای ما شتاب فرما، که دیگران ظهورش را دور می بینند، و ما نزدیک می بینیم، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

اللَّهُمَّ كَمَا شَرَّفْتَنِي بِهَذَا التَّشْرِيفِ وَ فَضَّلْتَنِي بِهَذِهِ الْفَضِيلَةِ وَ حَصَصْتَنِي بِهَذِهِ النُّعْمَةِ فَصَلِّ عَلَيَّ وَ مَوْلَايَ وَ سَيِّدِي صَاحِبِ الزَّمَانِ وَ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَشْيَاعِهِ وَ الذَّابِّينَ عَنْهُ وَ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ فِي الصَّفِّ الَّذِي نَعَتَّ أَهْلَهُ فِي كِتَابِكَ فَقُلْتُ صَيِّفًا كَأَنَّهُمْ بُيَانٌ مَرْصُوصٌ عَلَيَّ طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَ آلِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ اللَّهُمَّ هَذِهِ بَيْعَةٌ لَهُ فِي عُنُقِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (۲)

مؤلف گوید: علامه مجلسی رحمه الله در کتاب «بحار الانوار» فرموده: من در بعضی از کتاب های قدیمی دیده ام، که پس از این زیارت، دست راست را به دست چپ بگذارند، مانند قراردادن در بیعت.

و نیز بدانکه ما در اعمال سرداب مقدس چهار زیارت نقل کردیم، و این زیارت، پنجمین زیارت کتاب ما محسوب می گردد، و در باب اول، در ذکر زیارات حجج طاهره، در ایام هفته، زیارتی برای آن حضرت نقل کردیم، که در روزهای جمعه به آن زیارت می شود.

دعای ندبه

زیارت دیگر: زیارتی است که سید ابن طاوس نقل کرده، و فرموده: زائر دو رکعت نماز بخواند، و پس از آن بگوید: «سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلِ التَّامِّ الشَّامِلِ» تا آخر، و ما این زیارت را در فصل هفتم از باب اول، به عنوان استغاثه به آن حضرت از کتاب «کلم طیب» نقل کردیم، به آنجا رجوع شود.

مؤلف گوید: سید ابن طاوس در کتاب «مصباح الزائر» فصلی در اعمال سرداب مقدس آورده و در آن فصل شش زیارت نقل کرده، پس از آن فرموده: دعای ندبه به این فصل ملحق میشود، و همچنین زیارتی که هر روز،

ص: ۸۱۴

۱- خدایا برسان به مولا-یم صاحب الزمان، (درود خدا بر او) از جانب همه مردان و زنان مؤمن در مشرق ها و مغرب های زمین، و خشکی ها و دریاهايش، و همواری ها و کوه هايش، زنده و مرده آنان، و همچنین از طرف پدر و مادرم و فرزندانم و خودم، درودها و تحیتهایی به گرانی عرش خدا و کشیدگی کلماتش، و نهایت خشنودی اش، و شمار آنچه کتابش برشمرده، و دانشش به آن احاطه یافته است. خدایا در این روز و در هر روز برای آن حضرت، عهد و پیمان و بیعت، بر عهده ام تجدید می کنم.

۲- خدایا هم چنان که مرا به این شرافت نمودی، و به این فضیلت برتری ام دادی، و به این نعمت خاصم فرمودی، پس درود فرست بر مولا- و سرورم صاحب الزمان، و مرا قرار ده از یاران و پیروان و دفاع کنندگان از آن حضرت، و از کشته شدگان پیش رویش، از روی میل و رغبت، نه ناراحتی و اکراه، در صفی که اهل آن را در قرآنت وصف نموده، فرموده ای: گویی آنان بنیای محکم و استوارند. این عمل را از من بر پایه اطاعتت، و اطاعت رسولت و خاندانتش (درود بر ایشان) قرار ده.

خدایا این بیعتی است بر او، بر عهده من تا روز قیامت.

مولای ما صاحب الامر پس از نماز صبح به آن زیارت میشود، و آن زیارت هفتم حساب میشود، و دعای عهدی که به خواندن آن در حال غیبت امر شده، و دعایی که آن را وقتی که میخواهند از آن حرم شریف بازگردند بخوانند، آنگاه در کتاب خود به ذکر این چهار عمل شروع کرده است [چهار عمل عبارتند از: ۱ دعای ندبه، ۲ زیارت پس از نماز صبح، ۳ دعای عهد، ۴ دعای هنگام خروج از حرم] ما هم در این کتاب مبارک از آن بزرگوار پیروی کرده و آن چهار عمل را ذکر میکنیم: عمل اول: دعای ندبه است.

مستحب است دعای ندبه را در چهار عید، یعنی فطر و قربان و غدیر و روز جمعه بخوانند، و دعا این است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا جَرَى بِهِ قَضَاؤُكَ فِي أَوْلِيَائِكَ الَّذِينَ اسْتَخَلَصْتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَدِينِكَ إِذْ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِيلَ مَا عِنْدَكَ مِنَ النِّعَمِ الْمُقِيمِ الَّذِي لَا زَوَالَ لَهُ وَلَا اضْمِحْلَالَ بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَيْهِمُ الزُّهْدَ فِي دَرَجَاتِ هَذِهِ الدُّنْيَا الدَّنِيَّةِ وَزُخْرُفَهَا وَزُبُرِجَهَا فَشَرَطُوا لَكَ ذَلِكَ وَ عَلِمْتَ مِنْهُمْ الْوَفَاءَ بِهِ فَقَبَلْتَهُمْ وَ قَرَّبْتَهُمْ وَ قَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّكْرَ الْعَلِيِّ وَ الثَّنَاءَ الْجَلِيلِيَّ وَ أَهْبَطْتَ عَلَيْهِمْ مَلَائِكَتِكَ وَ كَرَّمْتَهُمْ بِوَحْيِكَ وَ رَفَدْتَهُمْ بِعِلْمِكَ وَ جَعَلْتَهُمُ الدَّرِيْعَةَ [الدَّرَائِعَ] إِلَيْكَ (۱) وَ الْوَسِيْلَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ فَبَعْضُ أَسْيَكُنْتَهُ جَنَّتِكَ إِلَى أَنْ أَخْرَجْتَهُ مِنْهَا وَ بَعْضُ حَمَلْتَهُ فِي فُلِكَ وَ نَجَّيْتَهُ وَ [مَعَ] مَنْ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهَالِكَةِ بِرَحْمَتِكَ وَ بَعْضُ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِكَ خَلِيْلًا

ص: ۸۱۵

۱- ستایش خاص خدا، پروردگار جهانیان است، و درود و سلام خدا، سلامی کامل، بر سرور ما محمد، پیامبرش و اهل بیت او، خدایا تو را ستایش، بر آنچه به آن جاری شد قضای تو درباره اولیایت، آنان که تنها برای خود دینت برگزیدی، آنگاه که برای ایشان اختیار کردی، فراوانی نعمت پابرجایی که نزد توست، نعمتی که تباهی و نابودی ندارد، پس از آنکه بی میل بودن نسبت به رتبه های این دنیای فرومایه، و زیب و زیورش را با آنان شرط نمودی، آنان هم آن شرط را از تو پذیرفتند، و تو هم وفا نمودن به آن را از جانب آنان دانستی، پس قبولشان کردی، و مقرب درگاهشان نمودی، و برای آنان یاد والای و ثنای روشن پیش آوردی، و فرشتگان را بر آنها فرو فرستادی، و به وحیت اکرامشان فرمودی، و به دانشت به آنان عطا کردی، و ایشان را دست آویز به سویت

وَسَأَلَكَ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ فَأَجَبْتَهُ وَجَعَلْتَ ذَلِكَ عَلِيًّا وَبَعْضُ كَلِمَتِهِ مِنْ شَجَرِهِ تَكْلِيمًا وَجَعَلْتَ لَهُ مِنْ أُخِيهِ رِذَاءًا وَوَزِيرًا وَبَعْضُ أَوْلَادَتِهِ مِنْ غَيْرِ أَبِي وَآتَيْتَهُ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَكُمِّلْ [وَكُلًّا] شَرَعْتَ لَهُ شَرِيعَةً (۱) وَنَهَجْتَ لَهُ مِنْهَا جَا وَتَخَيَّرْتَ لَهُ أَوْصِيَاءَ [أَوْصِيَاءَهُ] مُسِيَّ تَحْفِظًا بَعِيدَ مُسِيَّ تَحْفِظٍ [مُسِيَّ تَحْفِظٍ] مِنْ مُدَّةٍ إِلَى مُدَّةٍ إِقَامَةً لِدِينِكَ وَحُجَّةً عَلَى عِبَادِكَ وَ لِئَلَّا يَزُولَ الْحَقُّ عَنْ مَقَرِّهِ وَ يَغْلِبَ الْبَاطِلُ عَلَى أَهْلِهِ وَ لَا [لِيَلَّا] يَقُولَ أَحَدٌ لَوْ لَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا مُنْذِرًا وَ أَقَمْتَ لَنَا عِلْمًا هَادِيًا فَتَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزَى إِلَى أَنْ انْتَهَيْتَ بِالْأَمْرِ إِلَى حَبِيبِكَ وَ نَجِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، (۲) فَكَانَ كَمَا انْتَجَبْتَهُ سَيِّدًا مِنْ خَلْقَتِهِ وَ صِفْوَةً مِنْ اصْطَفَيْتَهُ وَ أَفْضَلَ مِنَ اجْتَبَيْتَهُ وَ أَكْرَمَ مِنَ اعْتَمَدْتَهُ قَدَمْتَهُ عَلَى أَنْبِيَائِكَ وَ بَعَثْتَهُ إِلَى الثَّقَلَيْنِ مِنْ عِبَادِكَ وَ أَوْطَأْتَهُ مَشَارِقَكَ وَ مَغَارِبَكَ وَ سَخَّرْتَ لَهُ الْبُرَاقَ وَ عَزَجْتَ بِرُوحِهِ [بِهِ] إِلَى سَمَائِكَ وَ أَوْدَعْتَهُ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ إِلَى انْقِضَاءِ خَلْقِكَ ثُمَّ نَصَّيْتَهُ بِالرُّعْبِ وَ حَفَفْتَهُ بِجَبْرَيْلَ وَ مِيكَائِيلَ وَ الْمُسَوِّمِينَ مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَ وَعَدْتَهُ أَنْ تُظَهِّرَ دِينَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ ذَلِكَ بَعِيدٌ أَنْ بَوَّأْتَهُ مَبُوءًا صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ وَ جَعَلْتَ لَهُ وَ لَهُمْ أَوَّلَ بَيْتٍ وَضِعَ لِلنَّاسِ، (۳) لِلَّذِي بَكَكَ مُبَارَكًا وَ هُدَى لِلْعَالَمِينَ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامَ إِبْرَاهِيمَ وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَ قُلْتَ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَ كُمْ تَطْهِيرًا ثُمَّ جَعَلْتَ أَجْرَ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَوَدَّةً لَهُمْ

ص: ۸۱۶

۱- و وسیله به جانب خشنودی ات قرار دادی، پس بعضی را در بهشت جای دادی، و بعضی را برای خود دوست صمیمی گرفتی، و از تو درخواست نام نیک، در میان آیندگان کرد، و تو درخواست او را اجابت نمودی، و نامش را بلند آوازه کردی، و با بعضی از میان درخت سخن گفتی، سخن گفتنی خاص، و برای او برادرش را یاور و وزیر قرار دادی، و بعضی را بدون پدر به وجود آوردی، و دلایل آشکار به او عنایت فرمودی و به روح القدس او را تأیید نمودی، و برای همه آنان شریعت مقرر کردی،

۲- و راه را روشن و واضح ساختی، و جانشینانی اختیار کردی، نگهبانی پس از نگهبان، از زمانی تا زمانی دیگر، برای برپا داشتن دینت، و حجّتی بر بندگانت، برای اینکه حق از جایگاهش برداشته نشود، و باطل بر اهل حق پیروز نگردد، و احدی نگوید چه می شد اگر برای ما پیامبری بیم دهنده می فرستادی، و پرچم هدایت برای ما برپا می نمودی تا بر این اساس از آیات پیروی می کردیم، پیش از آنکه خوار و رسوا شویم، تا اینکه مقام رسالت و هدایت را به حبیب و برگزیده ات محمد (درود خدا بر او خاندانش) را رساندی،

۳- پس بود همانگونه که او را برگزیدی، سرور مخلوقات، و برگزیده برگزیدگان، و برترین انتخاب شدگان، و گرمی ترین معتمدان، او را بر پیامبران مقدم نمودی، و بر جنّ و انس از بندگانت برانگیختی و مشرقها و مغربها را زیر پایش گذاردی، و براق را برایش مسخر ساختی، و آن شخصیت بزرگ را به آسمان بالا بردی، و دانش آنچه بوده، و خواهد بود تا سپری شدن آفرینش به او سپردی، سپس او را با فرو انداختن هراس در دل دشمن یاری دادی، و به جبرائیل و میکائیل و نشان داران از فرشتگان قرار گرفتی، و به او وعده دادی که دینش را بر همه دینها پیروز گردانی گرچه مشرکان را خوش نیاید، و این کار پس از آن بود که در جایگاه راستی از اهلش جایش دادی، و قرار دادی برای او و ایشان نخستین خانه ای که برای مردم بنا شد،

فِي كِتَابِكَ فَقُلْتَ قُلْ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَقُلْتَ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ وَقُلْتَ مَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مِنْ شَاءِ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَيَّ سَبِيلًا فَكَانُوا هُمْ السَّبِيلَ إِلَيْكَ ، (۱) وَالْمَسْلَكَ إِلَيَّ رِضْوَانِكَ فَلَمَّا انْقَضَتْ أَيَّامُهُ أَقَامَ وَلِيَّهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صِلَاوَاتِكَ عَلَيْهِمَا وَآلِهِمَا هَادِيًا إِذْ كَانَ هُوَ الْمُنْدِرَ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ فَقَالَ وَالْمَلَأُ أَمَامَهُ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخذُلْ مَنْ خذَلَهُ وَ قَالَ مَنْ كُنْتُ أَنَا نَبِيَّهُ فَعَلِيٌّ أَمِيرُهُ وَ قَالَ أَنَا وَ عَلِيٌّ مِنْ شَجَرِهِ وَاحِدِهِ وَ سَائِرِ النَّاسِ مِنْ شَجَرِ شَتَّىٰ وَ أَحَلَّهُ مَحَلَّ هَارُونَ مِنْ مُوسَى فَقَالَ لَهُ أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَ زَوْجَهُ ابْنَتَهُ سَيِّدَةَ الْعَالَمِينَ وَ أَحَلَّ لَهُ مِنْ مَسْجِدِهِ مَا حَلَّ لَهُ وَ سَدَّ الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَهُ ثُمَّ أَوْدَعَهُ عِلْمَهُ وَ حِكْمَتَهُ فَقَالَ: (۲) أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْمَدِينَةَ وَ الْحِكْمَةَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا ثُمَّ قَالَ أَنْتَ أَخِي وَ وَصِيِّي وَ وَارِثِي لِحُكْمِكَ مِنْ لِحْمِي وَ دَمِيكَ مِنْ دَمِي وَ سَلْمُكَ سَلْمِي وَ حَزْبِيكَ حَزْبِي وَ الْإِيْمَانُ مُخَالِطٌ لِحُكْمِكَ وَ دَمُكَ كَمَا خَالَطَ لِحْمِي وَ دَمِي وَ أَنْتَ غَدَا عَلِيَّ الْحَوْضِ خَلِيفَتِي وَ أَنْتَ تَقْضِي دِينِي وَ تُنْجِزُ عِدَاتِي وَ شِيعَتِكَ عَلَيَّ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ مُبِيضَةٍ وَ جُوهُهُمْ حَوْلِي فِي الْجَنَّةِ وَ هُمْ جِيرَانِي وَ لَوْلَا أَنْتَ يَا عَلِيُّ لَمْ يُعْرِفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِي وَ كَانَ بَعْدَهُ هُدًى مِنَ الضَّلَالِ وَ نُورًا مِنَ الْعَمَى وَ حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِينِ وَ

ص: ۸۱۷

۱- که در مکه است، خانه بابرکت، و مایه راهنمایی برای جهانیان، در آن خانه نشانه های آشکاری است، مقام ابراهیم، و هر که وارد آن شد، در امان بود، در حق آنان فرمودی: جز این نیست که خدا اراده فرموده، پلیدی را از شما خانواده برد، و شما را پاک گرداند، پاک کردنی شایسته، سپس پاداش محمد را در قرآنت مودت اهل بیت او قرار دادی، و فرمودی بگو من از شما برای رسالت پاداشی جز مودت نزدیکانم نمی خواهم، و فرمودی: آنچه به عنوان پاداش از شما خواستم، آن هم به سود شماست، و فرمودی: من از شما برای رسالت پاداشی نمی خواهم، جز کسی که بخواهد، راهی به جانب پروردگارش بگیرد، پس آنان راه به سوی تو بودند،

۲- و راه به حریم خشنودی ات، انگاه که روزگار آن حضرت سپری شد، نماینده اش علی بن ابیطالب (درود تو بر آن دو و خاندانشان باد) را، برای راهنمایی برگماشت، چرا که او بیم دهنده، و برای هر قومی راهنما بود، پس درحالی که انبوهی از مردم در برابرش بودند فرمود: هر که من سرپرست او بودم، پس علی سرپرست اوست، خدایا دوست بدار کسیکه علی را دوست دارد، و دشمن بدار کسی را که دشمن علی است، و یاری کن هر که او را یاری کند، و خوار کن هر که او را وا گذارد، و فرمود: هر که من پیامبرش بودم، پس علی فرمانروای اوست، و فرمود: من و علی از یک درخت هستیم، و سایر مردم از درخت های گوناگونند، و جایگاه او را نسبت به خود همچون جایگاه هارون به موسی قرار داد، و به او فرمود: تو نسبت به من به منزله هارون نسبت به موسایی، جز اینکه پس از من پیامبر نیست، و دخترش سرور بانوان جهانیان را به همسری او در آورد، و از مسجدش برای او حلال کرد، آنچه را برای خودش حلال بود، و همه درهایی را که به مسجد باز می شد بست مگر در خانه او را، آنگاه علم و حکمتش را به او سپرد، و فرمود:

صِرَاطَهُ الْمُسْتَقِيمَ، (۱) لَا يُسَبِّحُ بِقَرَابِهِ فِي رَحِمٍ وَلَا بِسَابِقِهِ فِي دِينٍ وَلَا يُلْحَقُ فِي مَنَقَبِهِ مِنْ مَنَاقِبِهِ يَحْدُو حَيْدُو الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَآلِهِمَا وَيُقَاتِلُ عَلَى التَّوَالِي وَلَا تَأْخُذُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ قَدْ وَتَرَ فِيهِ صَيَانَ دِيدِ الْعَرَبِ وَقَتْلَ أَبْطَالِهِمْ وَنَاوَشَ [نَاهَشَ] دُؤْبَانَهُمْ فَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ أَحْقَادًا بِيَدْرِيَّةً وَخَيْبِرِيَّةً وَحَنْبِيَّةً وَغَيْرَهُنَّ فَأَصَابَتْ [فَأَصَابَتْ] [فَأَصَابَتْ] عَلَى عِدَاوَتِهِ وَأَكْبَتْ عَلَى مُنَايَدَتِهِ حَتَّى قَتَلَ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمِيَارِقِينَ وَلَمَّا قَضَى نَجْبَهُ وَقَتْلَهُ أَشَقَى [الْأَشَقِيَاءَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ] [الْآخِرِينَ] يَتَّبِعُ أَشَقَى الْأَوَّلِينَ لَمْ يُمَثَّلْ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي الْهَادِينَ بَعْدَ الْهَادِينَ وَالْأُمَّةُ مُصِرَّةٌ عَلَى مَقْتِهِ مُجْتَمِعَةٌ عَلَى قَطِيعِهِ رَحِمَهُ وَإِقْصَاءِ وَلَدِهِ إِلَّا الْقَلِيلَ مَمَّنْ وَفِي لِرِعَايَةِ الْحَقِّ فِيهِمْ، (۲) فَقَتَلَ مَنْ قُتِلَ وَسَبَى مَنْ سَبِيَ وَأَقْصَى مَنْ أَقْصَى وَجَرَى الْقَضَاءُ لَهُمْ بِمَا يُرْجَى لَهُ حُسْنُ الْمَثُوبَةِ إِذْ كَانَتْ الْأَرْضُ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَسُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا وَ لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ فَعَلَى الْأَطَائِبِ مِنَ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَآلِهِمَا فَلْيَبْكُوا الْبَاكُونَ وَإِيَّاهُمْ فَلْيَنْدُبِ النَّادِبُونَ وَلْيَمْلِئِهِمْ فَلْتَذَرْ [فَلْتَذَرْ] الدُّمُوعَ وَ لِيَصْرِخْ رُحُ الصَّارِخُونَ وَ يَصْخُرْ [يَصْخُرْ] الضَّاجِعُونَ وَ يَعْجُجْ [يَعْجُجْ] الْعَاجُونَ أَيْنَ الْحَسَنِ أَيْنَ الْحُسَيْنِ أَيْنَ أُنْبَاءِ الْحَسَنِ صَالِحٍ بَعْدَ صَالِحٍ وَ صَادِقٍ بَعْدَ صَادِقٍ أَيْنَ السَّبِيلِ بَعْدَ السَّبِيلِ، (۳) أَيْنَ الْخَيْرِ بَعْدَ الْخَيْرِ أَيْنَ الشُّمُوسِ الطَّالِعَةِ أَيْنَ الْأَقْمَارِ الْمُنِيرَةِ أَيْنَ الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَةِ أَيْنَ أَعْلَامِ الدِّينِ وَ قَوَاعِدِ الْعِلْمِ أَيْنَ

ص: ۸۱۸

- ۱- من شهر علمم و علی در آن شهر است، پس هر که اراده شهر علم و حکمت کند، باید از آن وارد شود، سپس گفت: تو برادر و جانشین و وارث منی، گوشتت از گوشت من، و خونت از خون من، و آشتی با تو، آشتی با من، و جنگ با تو، جنگ با من است، و ایمان با گوشت و خونت آمیخته شده، چنان که با گوشت و خون من در آمیخته {۸۱۶} و تو فردای قیامت کنار حوض کوثر جانشین منی، و تو قرضم را می پردازی، و به وعده های من وفا می کنی، و شیعیان تو بر منبرهایی از نورند، درحالیکه رویشان سپید، و در بهشت پیرامون من، و همسایگان منند، و اگر تو ای علی نبودی، اهل ایمان پس از من شناخته نمی شدند، و آن حضرت پس از پیامبر، مایه هدایت از گمراهی، و نور از نابینایی و ریسمان استوار خدا و راه راست او بود،
- ۲- با نزدیک هایش در خویشاوندی به رسول خدا، کسی بر او پیشی نگرفت، و همچنین با سابقه اش در دین، کسی بر او مقدم نبود، و در فضیلتی از فضائل هیچکس به او نرسید، کار پیامبر (درود خدا بر او خاندانش) را پی گرفت، و براساس تأویل قرآن جنگ می کرد، و درباره خدا سرزنش هیچ سرزنش کننده ای را به خود نمی گرفت، خون شجاعان عرب را، در راه خدا به زمین ریخت، و دلاورانشان را از دم تیغ گذرانند و با گرگانشان در افتاد، پس به دلهایشان کینه سپرد، کینه جنگ بدر و خیبر و حنین و غیر آنها را، پس دشمنی او را در نهاد خود جا دادند و به جنگ با او رو آوردند، تا پیمان شکنان و جفا پیشگان و خارج شدگان از دایره دین را کشت، و هنگامیکه در گذشت و او را بدبخت ترین پسینیان، که از بدبخت ترین پسینیان کرد، به قتل رساند، دستور رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) در باره هدایت کنندگان، از پس هدایت کنندگان [امامان بعد از پیامبر] اطاعت نشد، و امت بر دشمنی نسبت به آن حضرت پافشاری کردند، و برای قطع رحم او، و تبعید فرزندانش گرد آمدند، مگر اندکی از کسانی که برای رعایت حق درباره ایشان به پیمان پیامبر وفا کردند
- ۳- پس کشته شد آنکه کشته شد، و اسیر گشت آنکه اسیر گشت، و تبعید شد آنکه تبعید شد، و قضا بر آنان جاری شد به آنچه که بر آن امید پاداش نیک می رود، زیرا زمین از خداست، آن را به هر که از بندگانش بخواهد به ارث می دهد، و سرانجام از آن پرهیزگاران است و منزّه است پروردگار ما که به یقین وعده پروردگارمان انجام شدنی است، و خدا هرگز از

و عده خویش تخلف نمی کند و او نیرومند حکیم است، پس بر پاکیزگان از اهل بیت محمد و علی (درود خدا بر ایشان و خاندانشان) ، باید گریه کنند کان بگریند، و زاری کنندگان بر ایشان زاری کنند، و برای مانند آنان باید اشک ها روان شود، و فریاد کنندگان فریاد زنند، و شیون کنندگان شیون کنند، و خروشدگان بخروشدند، حسن کجاست؟ حسین کجاست؟ فرزندان حسین کجایند؟ شایسته ای پس از شایسته دیگر راستگویی پس از راستگویی دیگر، راه از پس راه کجاست؟

بَقِيَهُ اللَّهُ الَّتِي لَا تَخْلُو مِنَ الْعِزَّةِ الْهَادِيَةِ أَيْنَ الْمَعْدُ لِقَطْعِ دَابِرِ الظُّلْمَةِ أَيْنَ الْمُتَطَرِّقِ لِإِقَامَةِ الْأَمْتِ وَالْعُوجِ أَيْنَ الْمُزْتَجِي لِإِزَالَةِ الْجَوْرِ وَالْعِدْوَانِ أَيْنَ الْمُدْخِرِ لِتَجْدِيدِ الْفَرَائِضِ وَالسُّنَنِ أَيْنَ الْمُتَخَيَّرِ [الْمُتَّخِذِ] لِإِعَادَةِ الْمِلَّةِ وَالشَّرِيعَةِ أَيْنَ الْمُؤَمَّلِ لِإِحْيَاءِ الْكِتَابِ وَحُدُودِهِ أَيْنَ مُحْيِي مَعَالِمِ السُّبْحِ وَأَهْلِهِ أَيْنَ قَاصِمِ شَوْكِهِ الْمُعْتَدِينَ أَيْنَ هَادِمِ أَيْبَتِهِ الشُّرُوكِ وَالنَّفَاقِ أَيْنَ مُبِيدِ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَالْعِصْيَانِ وَالطُّغْيَانِ أَيْنَ حَاصِدِ فُرُوعِ الْغِيِّ وَالشَّقَاقِ [النَّفَاقِ] ، (١) أَيْنَ طَامِسِ آثَارِ الزَّيْفِ وَالْأَهْوَاءِ أَيْنَ قَاطِعِ حَبَائِلِ الْكُذْبِ [الْكَذِبِ] وَالْإِفْتِرَاءِ أَيْنَ مُبِيدِ الْعِتَاهِ وَالْمَرَدِّ أَيْنَ مُسْتَأْصِلِ أَهْلِ الْعِنَادِ وَالْتَضَلِيلِ وَالْإِلْحَادِ أَيْنَ مُعِزِّ الْأَوْلِيَاءِ وَمُذِلِّ الْأَعْدَاءِ أَيْنَ جَامِعِ الْكَلِمَةِ [الْكَلِمِ] عَلَى التَّقْوَى أَيْنَ يَابِ اللَّهِ الَّذِي مِنْهُ يُوتَى أَيْنَ وَجْهِ اللَّهِ الَّذِي إِلَيْهِ يَتَوَجَّهُ الْأَوْلِيَاءُ أَيْنَ السَّبَبِ الْمُتَّصِلِ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ أَيْنَ صَاحِبِ يَوْمِ الْفَتْحِ وَنَاشِئِ رَأْيِهِ الْهُدَى أَيْنَ مُؤَلِّفِ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَالرِّضَا ، (٢) أَيْنَ الطَّالِبِ بِحُدُوحِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَبْنَاءِ الْأَنْبِيَاءِ أَيْنَ الطَّالِبِ [الْمُطَالِبِ] بِدَمِ الْمُقْتُولِ بِكَرْبَلَاءِ أَيْنَ الْمَنْصُورِ عَلَى مَنْ اعْتَدَى عَلَيْهِ وَافْتَرَى أَيْنَ الْمُضْطَرِّ الَّذِي يُجَابُ إِذَا دَعَا أَيْنَ صَدْرِ الْخَلَائِقِ [الْخَلَائِقِ] ذُو الْبِرِّ وَالتَّقْوَى أَيْنَ ابْنِ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَابْنِ عَلِيٍّ الْمُزْتَضَى وَابْنِ خَدِيجَةَ الْعَزَاءِ وَابْنِ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي لَكَ الْوَقَاءُ وَالْحَمَى يَا ابْنَ السَّادَةِ الْمُقَرَّبِينَ يَا ابْنَ النُّجَبَاءِ الْأَكْرَمِينَ يَا ابْنَ الْهُدَاةِ الْمَهْدِيِّينَ [الْمُهْتَدِينَ] يَا ابْنَ الْخَيْرِ الْمُهْدِيِّينَ يَا ابْنَ الْغَطَارِفِ الْمُنْتَجِبِينَ يَا ابْنَ الْأَطَائِبِ الْمُطَهَّرِينَ [الْمُسْتِظْهَرِينَ] يَا ابْنَ الْخَضَارِمِ الْمُتَنْجِبِينَ يَا ابْنَ الْقَمَاقِمِ الْأَكْرَمِينَ [الْأَكْبَرِينَ] يَا ابْنَ الْبُدُورِ

ص: ٨١٩

١- کجاست بهترین برگزیده بعد از بهترین برگزیده؟ کجاست خورشیدهای تابان، کجاست ماه های نورافشان، کجاست ستارگان فروزان، کجاست پرچم های دین، و پایه های دانش، کجاست آن باقیمانده خدا که از عترت هدایتگر خالی نشود، کجاست آن مهیا گشته برای ریشه کن کردن ستمکاران، کجاست آن که برای راست نمودن انحراف و کجی به انتظار اویند، کجاست آن امید شده برای از بین بردن ستم و دشمنی، کجاست آن ذخیره برای تجدید فریضه ها و سنت ها، کجاست آن برگزیده برای بازگرداندن دین و شریعت، کجاست آن آرزو شده برای زنده کردن قرآن و حدود آن، کجاست احیاگر نشانه های دین و اهل دین، کجاست درهم شکننده شوکت متجاوزان، کجاست ویران کننده بناهای شرک و دورویی، کجاست نابودکننده اهل فسق و عصیان و طغیان، کجاست دروکننده شاخه های گمراهی و شکاف اندازی،

٢- کجاست محوکننده آثار انحراف و هواهای نفسانی، کجاست قطع کننده دام های دروغ و بهتان، کجاست نابودکننده سرکشان و سرپیچی کنندگان، کجاست ریشه کن کننده اهل لجاجت و گمراهی، و بیدینی کجاست عزت بخش دوستان، و خوارکننده دشمنان، کجاست گردآورنده سخن بر پایه تقوا، کجاست در راه خدا که از آن آمده شود، کجاست جلوه خدا، که دوستان به سویش روی آورند، کجاست آن وسیله پیوند بین زمین و آسمان، کجاست صاحب روز پیروزی، و گسترنده پرچم هدایت، کجاست گردآورنده پراکندگی صلاح و رضا،

الْمُنِيرَه يَا ابْنَ السُّرُجِ الْمُضِيئَه يَا ابْنَ الشُّهْبِ النَّاقِبِه يَا ابْنَ الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَه، (۱) يَا ابْنَ السُّبُلِ الْوَاضِحِ يَا ابْنَ الْأَعْلَامِ اللَّائِحِ يَا ابْنَ الْعُلُومِ الْكَامِلَه يَا ابْنَ الشُّنَنِ الْمَشْهُورَه يَا ابْنَ الْمَعَالِمِ الْمَأْثُورَه يَا ابْنَ الْمُعْجَزَاتِ الْمَوْجُودَه يَا ابْنَ الدَّلَائِلِ الْمَشْهُودَه [الْمَشْهُورَه] يَا ابْنَ الصَّرَاطِ الْمُسْتَقِيمِ يَا ابْنَ التَّبَا الْعَظِيمِ يَا ابْنَ مَنْ هُوَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ لَعَدَى اللَّهِ عَلَيَّ حَكِيمٌ يَا ابْنَ الْآيَاتِ وَ الْبَيِّنَاتِ يَا ابْنَ الدَّلَائِلِ الظَّاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْبُرَاهِينِ الْوَاضِحَاتِ الْيَاهِرَاتِ يَا ابْنَ الْحُجُجِ الْبَالِغَاتِ يَا ابْنَ النَّعَمِ السَّابِغَاتِ يَا ابْنَ طَهٍ وَ الْمُحْكَمَاتِ، (۲) يَا ابْنَ يَسٍ وَ الدَّارِيَاتِ يَا ابْنَ الطُّورِ وَ الْعَادِيَاتِ يَا ابْنَ مَنْ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى دُنُوًّا وَ اقْتِرَابًا مِنَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى لَيْتَ شِعْرِي أَيْنَ اسْتَقَرَّتْ بِكَ النَّوَى بَلْ أَىْ أَرْضٍ تُقْلِكُ أَوْ تَرَى أَرْضِ بَرِضَى أَوْ غَيْرَهَا أَمْ ذَى طُوَى عَزِيْزٌ عَلَيَّ أَنْ أَرَى الْخُلُقَ وَ لَا تَرَى وَ لَا أَسْمَعُ [أَسْمَعُ] لَكَ حَسِيْسًا وَ لَا نَجْوَى عَزِيْزٌ عَلَيَّ أَنْ تُحِيْطَ بِكَ دُونِي [لَا تُحِيْطُ بِى دُونِكَ] الْبَلْوَى وَ لَا يَنَالِكَ مِنِّي ضَجِيْجٌ وَ لَا شَكْوَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُعَيَّبٍ لَمْ يَخْلُ مِنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَارِحٍ مَا نَزَحَ [يَنْزَحُ] عَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ أُمِّيَّةٌ شَائِقٌ يَتَمَنَّى مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنِه ذَكَرْنَا فَحَنَّا بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ عَقِيْدٍ عَزٌّ لَا يُسَامَى، (۳) بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ أَثِيْلٍ مَجْدٍ لَا يُجَارَى [يُحَادَى] بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تِلَادٍ نَعَمَ لَا تُضَاهَى بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَصِيْفٍ شَرَفٍ لَا يُسَاوَى إِلَيَّ مَتَى أَحَارُ [أَجَارُ] فِيكَ يَا مُؤَلَاىَ وَ إِلَيَّ مَتَى وَ أَىْ خِطَابٍ أَصِفُ فِيكَ وَ أَىْ نَجْوَى عَزِيْزٌ عَلَيَّ أَنْ أَجَابَ دُونَكَ وَ [أَوْ] أَنَاغَى عَزِيْزٌ عَلَيَّ

ص: ۸۲۰

۱- کجاست خواهنده خون پیامبران و فرزندان پیامبران، کجاست خواهنده خون کشته در کربلا، کجاست آن پیروز شده بر هر که به او ستم کرد و بهتان زد، کجاست آن مضطری که اجابت شود هنگامی که دعا کند، کجاست سرسلسله مخلوقات، دارای نیکی و تقوا، کجاست فرزند پیامبر برگزیده، و فرزند علی مرتضی، و فرزند خدیجه روشن جبین، و فرزند فاطمه کبری؟، پدر و مادر و جانم فدایت شود، برایت سپر و حصار باشم، ای فرزند سروران مقرب، ای فرزند نجیبان گرامی، ای فرزند راهنمایان راه یافته، ای فرزند برگزیدگان پاکیزه، ای فرزند بزرگواران نجیب، ای فرزند پاکان پاکیزه، ای فرزند بزرگواران برگزیده، ای فرزند دریاها بیکران بخشش گرامیتر، ای فرزند ماههای نورافشان، ای فرزند چراغ های تابان، ای فرزند ستارگان فروزان، ای فرزند اختران درخشان،

۲- ای فرزند راه های روشن، ای فرزند نشانه های آشکار، ای فرزند دانش های کامل، ای فرزند آینههای مشهور، ای فرزند نشانه های حفظ شده، ای معجزات موجود، ای فرزند دلیل های محسوس، ای فرزند راه مستقیم، ای فرزند خبر بزرگ، ای فرزند کسی که در ام کتاب، نزد خدا، والا و حکیم است، ای فرزند آیات و نشانه ها، ای فرزند دلیل های آشکار، ای فرزند برهان های نمایان، ای فرزند حجتهای رسا، ای فرزند نعمت های کامل، ای فرزند طه و آیات محکم،

۳- ای فرزند یس و ذاریات، ای فرزند طور و عادیات، ای فرزند کسی که نزدیک شد، آنگاه در آویخت، تا آنکه در دسترسی و نزدیکی به خدای علیّ اعلی، به فاصله دو کمان یا کمتر بود، ای کاش می دانستم خانه ات در کجا قرار گرفته، بلکه می دانستم کدام زمین تو را برداشته، یا چه خاکی؟ آیا در کوه رضوایی یا در غیر آن، یا در زمین ذی طوایی؟ بر من سخت است که مردم را می بینم، ولی تو دیده نمی شوی، و از تو نمی شنوم صدای محسوسی و نه رازو نیازی، بر من سخت است که تو را بدون من گرفتاری فرا گیرد، و از من به تو فریاد و شکایتی نرسد، جانم فدایت، تو پنهان شده ای هستی که از میان ما بیرون نیستی، جانم فدایت، تو دوری هستی که از ما دور نیست، جانم فدایت، تو آرزوی هر مشتاقی که آرزو کند، از مردان و زنان مؤمن که تو را یاد کرده، از فراق ناله کنند، جانم فدایت، تو قرین عزّتی، که کسی بر او برتری نگیرد،

أَنْ أُبْكِيكَ وَيَخْذُكَ الْوَرَى عَزِيزٌ عَلَيَّ أَنْ يَجْرِيَ عَلَيْكَ دُونَهُمْ مَا جَرَى هَلْ مِنْ مُعِينٍ فَأَطِيلَ مَعَهُ الْعَوِيلَ وَ الْبُكَاءَ هَلْ مِنْ جُرُوعٍ فَأَسَاعِدَ جَزَعَهُ إِذَا خَلَا هَلْ قَدِيتَ عَيْنٌ فَسَاعِدَتْهَا عَيْنِي عَلَى الْقَدَى ، (۱) هَيْلٌ إِلَيْكَ يَا ابْنَ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فَتَلْقَى هَلْ يَتَّصِلُ يَوْمَنَا مِنْكَ بَعْدَهُ [بَعْدِهِ] فَحُظَى مَتَى نَرُدُّ مَنَا هَلْكَ الرَّوِيَّةَ فَزَوَى مَتَى نَنْتَقِعُ مِنْ عَذَبِ مَائِكَ فَقَدْ طَالَ الصَّدَى مَتَى نُغَادِيكَ وَ نَزَاوِحَكَ فَتَقَرَّ عَيْنَا [فَتَقَرَّ عَيْنُونَا] مَتَى تَرَانَا [وَ] نَزَاكَ وَ قَدْ نَشَرْتَ لَوَاءَ النَّصْرِ تُرَى أ تَرَانَا نَحْفُ بِكَ وَ أَنْتَ تَوْمُ الْمَلَأَ وَ قَدْ مَلَأْتَ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ أَدَقْتَ أَعْدَاءَكَ هَوَانًا وَ عِقَابًا وَ أَبْرْتَ الْعَنَاءَ وَ جَحَدَهُ الْحَقُّ وَ قَطَعْتَ دَابِرَ الْمُتَكَبِّرِينَ وَ اجْتَنَنْتَ أُصُولَ الظَّالِمِينَ ، (۲) وَ نَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ كَشَّافُ الْكُرْبِ وَ الْبَلْوَى وَ إِلَيْكَ أَسْتَعْدِي فَعِنْدَكَ الْعُدْوَى وَ أَنْتَ رَبُّ الْأَخْرَةِ وَ الدُّنْيَا [الْأُولَى] فَاعْثُ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ عَيْدَكَ الْمُبْتَلَى وَ أَرِهِ سَيِّدُهُ يَا شَدِيدَ الْقَوَى وَ أزلْ عَنْهُ بِهِ الْأَسَى وَ الْجَوَى وَ بَرِّدْ عَلَيْهِ يَا مَنْ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى وَ مَنْ إِلَيْهِ الرَّجْعَى وَ الْمُنتَهَى اللَّهُمَّ وَ نَحْنُ عِبِيدُكَ التَّائِقُونَ [الشَّائِقُونَ] إِلَى وَ لِيكَ الْمَذْكَرِ بِكَ وَ بِنَيْكَ خَلَقْتَهُ لَنَا عِضْمَهُ وَ مَلَاذًا وَ أَقْمَنَهُ لَنَا قَوَامًا وَ مَعَاذًا وَ جَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ مَنًا إِمَامًا فَبَلَّغُهُ مِنَّا تَحِيَّهً وَ سِيْلَامًا ، (۳) وَ زِدْنَا بِحَدِّكَ يَا رَبُّ إِكْرَامًا وَ اجْعَلْ مُسْتَقَرَّهُ لَنَا مُسْتَقَرًّا وَ مَقَامًا وَ أْتِمِّمْ نِعْمَتِكَ بِتَقْدِيمِكَ إِيَّاهُ أَمَانِيًا حَتَّى تُورِدَنَا جَنَّاتِكَ [جَنَاتِكَ] وَ مُرَافِقَهُ الشُّهَدَاءِ مِنْ خُلَصَائِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ جَدِّهِ [وَ] رَسُولِكَ السَّيِّدِ الْأَكْبَرِ وَ عَلَيَّ [عَلِي]

ص: ۸۲۱

۱- جانم فدایت، تو درخت ریشه دار مجدی که هم طرازی نپذیرد، جانم فدایت، تو نعمت دیرینه ای، که او را مانندی نیست، جانم فدایت، تو قرین شرفی، که وی را برابری نیست، تا چه زمانی نسبت به تو سرگردان باشم، ای مولایم، و تا چه زمان، و با کدام بیان، تو را وصف کنم، و با چه راز و نیازی؟، بر من سخت است که از سوی غیر تو پاسخ داده شوم، و سخن مسرت بخش بشنوم، بر من سخت است که برای تو گریه کنم، ولی مردم تو را وا گذارند، بر من سخت است، که بر تو بگذرد و نه بر دیگران آنچه گذشت، آیا کمک کننده ای هست، که فریاد و گریه را در کنارش طولانی کنم؟ آیا بی تابی هست؟ که او را در بی تابی اش، هنگامی که خلوت کند یاری رسانم، آیا چشمی هست که خار فراق در آن جا گرفته، پس چشم من او را بر آن خار خلیدگی مساعدت کند،

۲- آیا به جانب تو ای پسر احمد راهی هست، تا ملاقات شوی، آیا روز ما به تو با وعده ای در می پیوندد تا بهره مند گردیم، چه زمان به چشمه های پر آبت وارد می شویم، تا سیراب گردیم، چه زمان از آب وصل خشکوارت بهره مند می شویم؟ که تشنگی ما طولانی شد، چه زمان با تو صبح و شام می کنیم، تا دیده از این کار روشن کنیم، چه زمان مارا می بینی و ما تو را می بینیم، درحالی که پرچم پیروزی را گسترده ای، آیا آن روز در می رسد که ما را ببینی که تو را احاطه کنیم، و تو جامعه جهانی را پیشوا می شوی درحالی که زمین را از عدالت انباشتی، و دشمنان را خواری و کیفر چشانده ای، و متکبران و منکران حق را نابود کرده ای و ریشه سرکشان را قطع نموده ای، و بیخ و بن ستمکاران را برکنده ای،

۳- تا ما بگوئیم: ستایش خاص خدا، پروردگار جهانیان است. خدایا تو برطرف کننده سختی ها و حوادث ناگواری، از تو یاری می طلبم، که یاری و کمک تنها نزد توست، و تو پروردگار آخرت و دنیایی، پس ای فریادرس درماندگان، به فریاد بنده کوچک گرفتار برس، و سرورش را به او نشان بده ای صاحب نیروهای شگرف، و به دیدار سرورش، اندوه و سوز دل را از او بزدا، و آتش تشنگی اش را خاموش کن، ای که بر عرش چیره ای، و بازگشت و سرانجام به سوی اوست، خدایا، ما بندگان به شدت مشتاق به سوی ولی تو هستیم، آنکه مردم را به یاد تو و پیامبرت اندازد، و تو او را برای ما نگهبان و پناهگاه

آفریدی، و او را قوم و امان ما قرار دادی، و او را پیشوای اهل ایمان از ما گرداندی، از جانب ما به او تحیت و سلام برسان،

[أَبِيهِ السَّيِّدِ الْأَصْغَرِ وَجَدَّتِهِ الصَّدِيقَةِ الْكُبْرَى فَاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى مِنْ اضْطِطَفَيْتَ مِنْ آبَائِهِ الْبِرَّهِ وَعَلَيْهِ أَفْضَلُ وَ أَكْمَلُ وَ أَنْتُمْ وَ أَدْوَمُ وَ أَكْثَرُ وَ أَوْفَرُ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ ، (۱) وَ صَلَّ عَلَيْهِ صَلَاةً لَا غَايَةَ لِعَدَدِهَا وَ لَا نِهَايَةَ لِمَدَدِهَا وَ لَا نَفَادَ لِأَمِيدِهَا اللَّهُمَّ وَ أَقِمِ بِهِ الْحَقَّ وَ أَدْحِضْ بِهِ الْبَاطِلَ وَ أَدِلْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَدِلْ بِهِ أَعْدَاءَكَ وَ صَلِّ اللَّهُمَّ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُ وَضِيْلَهُ تُوَدِّي إِلَيَّ مُرَافِقَهُ سَلْفِهِ وَ اجْعَلْنَا مِمَّنْ يَأْخُذُ بِحُجْرَتِهِمْ وَ يَمْكُثُ فِي ظِلِّهِمْ وَ أَعِنَّا عَلَى تَأْدِيَةِ حُقُوقِهِ إِلَيْهِ وَ الاجْتِهَادِ فِي طَاعَتِهِ وَ اجْتِنَابِ مَعْصِيَتِهِ وَ ائْتِنَّا بِرِضَاهُ وَ هَبْ لَنَا رَأْفَتَهُ وَ رَحْمَتَهُ وَ دُعَاءَهُ وَ خَيْرَهُ مَا نَنَالُ بِهِ سَعَهُ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ فَوْزًا عِنْدَكَ وَ اجْعَلْ صَلَاتِنَا بِهِ مَقْبُولَةً وَ ذُنُوبَنَا بِهِ مَغْفُورَةً ، (۲) وَ دُعَاءَنَا بِهِ مُسْتَجَابًا وَ اجْعَلْ أَرْزَاقَنَا بِهِ مَبْسُوطَةً وَ هُمُومَنَا بِهِ مَكْفِيَةً وَ حَوَائِجَنَا بِهِ مَقْضِيَةً وَ أَقْبِلْ إِلَيْنَا بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ اقْبَلْ تَقَرُّبَنَا إِلَيْكَ وَ انْظُرْ إِلَيْنَا نَظْرَةَ رَحِيمَةٍ نَسْتَكْمِلُ بِهَا الْكِرَامَةَ عِنْدَكَ ثُمَّ لَا تَصْرِفْهَا عَنَّا بِجُودِكَ وَ اسْقِنَا مِنْ حَوْضِ جَدِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِكَأْسِهِ وَ يَبْدِهِ رِيًّا رَوِيًّا هَنِيئًا سَائِغًا لَا ظَمًا بَعْدَهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳)

صلوات بر آن حضرت

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ صَلِّ عَلَى وَلِيِّ الْحَسَنِ وَ وَصِيِّهِ وَ وَارِثِهِ الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ وَ الْغَائِبِ فِي خَلْقِكَ وَ الْمُنْتَظَرِ لِإِذْنِكَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ قَرِّبْ بُعْدَهُ وَ أَنْجِزْ وَعْدَهُ وَ أَوْفِ عَهْدَهُ وَ اكْشِفْ عَنْ بَاسِهِ حِجَابَ الْغَيْبِهِ وَ أَظْهِرْ بِظُهُورِهِ صِيَحَائِفَ الْمِحْنَةِ وَ قَدِّمْ أَمَامَهُ

ص: ۸۲۲

۱- و به این وسیله اکرام بر ما را ای پروردگار بیفزای، و جایگاه او را، جایگاه و اقامتگاه ما قرار ده، و نعمت را با پیش انداختن او در پیش روی ما کامل گردان، تا ما را وارد بهشت‌های نماید، و به همنشینی شهیدان از بندگان خالصت نایل نماید. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و درود فرست بر محمد جد او و رسولت، آن سرور بزرگتر، و بر پدرش آن سرور پس از پیامبر و بر جدّه اش صدیقه کبری، فاطمه دختر محمّد، و بر کسانی که بزگریدی، از پدران نیکوکار و بر خودش، برترین و کامل ترین و تمام ترین و بادوام ترین و بیشترین و فراوان ترین درودی که بر یکی از برگزیدگان و انتخاب شدگان از میان آفریدگان فرستادی،

۲- و بر او درود فرست، درودی که پایانی برای عدوش، و نهایتی برای مدتش، و به آخر رسیدنی برای زمانش نباشد، خدایا حق را به وسیله او برپا دار، و باطل را به او نابود کن، و دوستان را به سبب آن جناب به دولت برسان، و دشمنان را به دست او خوار گردان، و پیوند خدایا بین ما و او، پیوندی که ما را به رفاقت گذشتگان او برساند، و ما را از آنانی قرار ده که به دامان عنایتشان چنگ زنند و در سایه لطفشان اقامت کنند، و ما را بر پرداخت حقوقش، و کوشش در فرمانبرداریش، و دوری از نافرمانی اش کمک کن، و بر ما به خشنودی اش منت نه، و رأفت و رحمت و دعای خیر آن حضرت را به ما ببخش، تا حدی که به سبب آن به رحمت گسترده ات، و رستگاری در پیشگاهت برسیم، خدایا به وسیله او نمازمان را پذیرفته، و گناهانمان را آمرزیده

۳- و دعاهایمان را مستجاب گردان، خدایا روزی هایمان را به سبب او گسترده، و اندوهمان را برطرف شده، و حاجت هایمان را برآورده فرما، و به جانب ما به جلوه کریمت روی آور، و تقرّبان را به سویت پذیر، و به ما نظر کن نظری مهربانانه که کرامت را نزد تو، به وسیله آن نظر به کمال برسانیم، و آن نظر مهربانانه را به حق جودت از ما مگردان، و از حوض جدش (

درود خدا بر او و خاندانش (با جام او و به دست او، سیراب مان کن، سیراب شدنی کامل، و گوارا و خوش، که پس از آن تشنگی نباشد، ای مهربان ترین مهربانان آنگاه به صورتی که گذشت نماز زیارت بجا می آوری و به آن چه خواهی دعا می کنی، که ان شاء الله به اجابت خواهد رسید.

الرُّعْبَ وَ تَبَّتْ بِهِ الْقَلْبَ وَ أَقِمِ بِهِ الْحَرْبَ وَ أَيَّدُهُ بِجُنْدٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَ سَلَطَهُ عَلَى أَعْدَاءِ دِينِكَ أَجْمَعِينَ وَ أَلْهَمَهُ أَنْ لَا يَدَعَ مِنْهُمْ رُكْنًا إِلَّا هَدَّهَ وَ لَا هَامًا إِلَّا قَدَّهَ وَ لَا كَيْدًا إِلَّا رَدَّهَ وَ لَا فَاسِقًا إِلَّا حَدَّهَ ، (۱) وَ لَا فِرْعَوْنَ إِلَّا أَهْلَكَهَ وَ لَا سِثْرًا إِلَّا هَتَكَهَ وَ لَا عِلْمًا إِلَّا نَكَّسَهُ وَ لَا سُلْطَانًا إِلَّا كَسَبَهُ وَ لَا رُمْحًا إِلَّا قَصَفَهُ وَ لَا مِطْرَدًا إِلَّا خَرَقَهُ وَ لَا جُنْدًا إِلَّا فَرَقَهُ وَ لَا مِثْرًا إِلَّا أَحْرَقَهُ وَ لَا سَيْفًا إِلَّا كَسَرَهُ وَ لَا صَيْنَمًا إِلَّا رَضَّهَ وَ لَا دِمًا إِلَّا أَرَاقَهُ وَ لَا جُورًا إِلَّا أَبَادَهُ وَ لَا حِصْنًا إِلَّا هَيْدَمَهُ وَ لَا بَابًا إِلَّا رَدَمَهُ وَ لَا قَصِيرًا إِلَّا خَرَبَهُ [أَخْرَبَهُ] وَ لَا مَسْكَنًا إِلَّا فَتَشَهُ وَ لَا سَهْلًا إِلَّا أَوْطَأَهُ وَ لَا جَبَلًا إِلَّا صَعَدَهُ وَ لَا كَنْزًا إِلَّا أَخْرَجَهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۲)

مؤلف گوید: شیخ مفید پس از نقل زیارت سابق که اول آن «الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر» است فرموده: به روایت دیگر نقل است: پس از وارد شدن در سرداب مقدس چنین می خوانی: «السَّلام على الحقَّ الجدید» و سپس آن زیارت را تا انجام نماز زیارت نقل کرد و فرمود: دوازده رکعت نماز زیارت می خوانی، هر دو رکعت به یک سلام و پس از آن دعایی را که از آن حضرت روایت شده است می خوانی:

اللَّهُمَّ عَظَمَ الْبَلَاءُ وَ بَرَحَ الْخَفَاءُ وَ انْكَشَفَ الْغُطَاءُ وَ ضَاقَتِ الْأَرْضُ وَ مَنَعَتِ السَّمَاءُ وَ إِلَيْكَ يَا رَبُّ الْمُشْتَكَى وَ عَلَيْكَ الْمُعْوَلُ

ص: ۸۲۳

۱- خدایا بر محمد و اهل بیتش درود فرست، و بر نماینده و جانشین و وارث حسن درود فرست، آن قیام کننده به فرمانت و پنهان در میان بندگانت، و چشم انتظار اجازت، خدایا بر او درود فرست، و دوری اش را نزدیک ساز، و وعده اش را به انجام رسان و عهدش را وفا کن، و از سطوتش پرده غیبت را برطرف فرما، و به ظهورش اوراق محنت را پشت سر انداز، و ترس در دل دشمنان را پیش رویش پیش انداز، و دل را به او آرامش ده، و جنگ با سرکشان را به او بر پا کن، و به لشگری از فرشتگان نشان دار تأییدش نما و بر تمام دشمنان دینت، چیره اش ساز، و به او الهام کن، که پایه ای از دشمنان را نگذارد جز اینکه درهم کوبد، و سری را مگر دو نیم کند، و نیرنگی را مگر بازگرداند، و بدکاری را مگر حدّ بزند،

۲- و فرعون مسلکی را مگر هلاک کند، و پرده ای را مگر بدرد، و پرچی را مگر سرنگون نماید، و قدرتی را مگر به دست گیرد، و نیزه ای را مگر دو نیم کند، و زو بینی را مگر پاره کند، و لشگری را مگر پارکنده سازد، و منبری را مگر بسوزاند، و شمشیری را مگر بشکند، و بتی را مگر لگدکوب نماید، و خونی را مگر بریزد، و ستمی را مگر از میان بردارد، و قلعه ای را مگر ویران کند، و دری را مگر ببندد، و کاخی را مگر خراب کند، و مسکنی را مگر بازرسی نماید، و زمین همواری را مگر زیر پا گذارد، و کوهی را مگر بالا رود، و گنجی را مگر بیرون آورد، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

فِي الشُّدَّةِ وَالرَّخَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ فَعَرَفْتَنَا بِذَلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ فَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجًا عَاجِلًا
كَلِمَحِ الْبَصِيرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ ذَلِكَ يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ انصُرَانِي فَإِنَّكُمَا نَاصِرَايَ وَ أَكْفِيَانِي فَإِنَّكُمَا كَافِيَايَ يَا مَوْلَايَ
يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي (۱)

مؤلف گوید: این دعا دعای شریفی است، و خواندن آن در سرداب، به طور مکرر، و در غیر آنجا، سزاوار است، و ما این دعا را با اندکی تفاوت، در باب اول ذکر نمودیم.

فصل یازدهم: زیارت جامعه

مقام اول

زیارت جامعه همه امامان

مقام اول: در زیارات جامعه: که هر امامی را میتوان به آن زیارت کرد و این زیارات بسیار است که ما به ذکر چند نمونه از میان آنها اکتفا میکنیم .

زیارت جامعه صغیره

زیارت اول: شیخ صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» روایت کرده: که از حضرت رضا علیه السلام در باب آمدن نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پرسیدند، آن حضرت فرمود: در مساجدی که در اطراف آن قبر آن حضرت است نماز بگذارید.

و در همه مواضع جایز است: یعنی در زیارت هر یک از امامان علیهم السلام یا مطلق مزارهای شریفه مقدسه، مانند مراقد [آرامگاه های] پیامبران و سایر اوصیا علیهم السلام کما هو الظاهر، و اینکه بگوئید:

السَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَائِهِ السَّلَامُ عَلَى أَمْنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّائِهِ السَّلَامُ عَلَى أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَى مَسَاكِينِ ذِكْرِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُظْهِرِي أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الْمُسْتَقِرِّينَ فِي مَرْضَاهِ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَى الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعِهِ

ص: ۸۲۴

۱- خدایا بلا بزرگ شد، و پنهان آشکار گشت، و پرده بر افتاد، و زمین تنگ شد، و آسمان خودداری کرد به درگاه تو شکایت است ای پروردگار، و در سختی و آسانی بر تو اعتماد است. خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست آنان که اطاعتشان را بر ما واجب کردی، و به این وسیله مقامشان را به ما شناساندی، به حق ایشان به ما گشایشی ده، گشایشی فوری، چون چشم به هم زدن، یا نزدیک تر از آن، ای محمد ای علی، ای علی ای محمد، مرا یاری دهید که شما یاور من هستید و کفایت کنید، که شما کفایت کننده من میباشید، ای مولایم ای صاحب الزمان، فریاد، فریاد، فریاد، مرا دریاب، دریاب، دریاب.

اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الْأَدْلَاءِ عَلَى اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى الَّذِينَ مَنَ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهُ وَمَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهُ، (۱) وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهُ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهُ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّي سَلَّمْتُ لِمَنْ سَلَّمْتُمْ وَ حَزَبْتُ لِمَنْ حَارَبْتُمْ مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ مُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ لَعَنَ اللَّهُ عِدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ. (۲)

این زیارت در کتابهای «کافی» و «تهذیب» و «کامل الزیارات» نقل شده، و در همه کتاب ها پس از پایان زیارت، مذکور است، که این یعنی این کلماتی که ذکر شد در همه زیارت ها مجزی است.

و بر محمد و خاندان محمد علیهم السلام بسیار صلوات می فرستی، و یک یک را به نام های خودشان نام می بری و از دشمنانشان بیزاری می جویی، و هر دعایی که می خواهی برای خود، و مردان و زنان با ایمان اختیار می کنی.

مؤلف گوید: ظاهراً این باقیمانده «یعنی جمله: در همه زیارت ها مجزی است» جزو روایت و از کلام معصوم علیه السلام است، ولی اگر فرض کنیم این باقیمانده خارج از روایت باشد و بگوییم عبارت و کلام بعضی از راویان است، باز هم مطمئن هستیم به اینکه زیارت، زیارت جامعه است، چون بزرگان مشایخ حدیث، چنین فهمیده اند، که در همه زیارت ها مجزی است چنان که ظاهر ابتدای حدیث بر آن دلالت دارد، پس آن را در

ص: ۸۲۵

۱- سلام بر اولیای خدا و برگزیدگان، سلام بر امینان خدا و دوستانش، سلام بر یاران خدا و خلیفه گانش، سلام بر امینان خدا و دوستانش، سلام بر یاران خدا و خلیفه هایش، سلام بر جاهگاه های معرفت خدا، سلام بر خانه های ذکر خدا، سلام بر آشکارکنندگان امر و نهی خدا، سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، سلام بر استقراریافتگان در عرصه رضایت خدا، سلام بر مخلصان در طاعت خدا، سلام بر راهنمایان به سوی خدا، سلام بر آنان که هر که دوستشان داشته، خدا را دوست داشته، و هر که دشمنشان داشته، خدا را دشمن داشته،

۲- و هر که آنان را شناخت، خدا را شناخته، و هر که آنان را نشناخت، خدا را نشناخته و هر که به آنان چنگ زد، در حقیقت به خدا چنگ زده، و هر که آنان را ترک گفت، همان خدای عز و جل را ترک گفته است، و خدا را گواه می گیرم که من در صلح با هر که شما با او در صلح هستید، و در جنگم با هر که شما با او در جنگید، به پنهان و آشکار شما ایمان دارم، و اختیار همه این امور را واگذارنده به شما، خدا دشمن خاندان محمد را، از جن و انس لعنت کند، از ایشان به جانب خدا بیزاری میجویم، و درود خدا بر محمد و خاندانش.

باب زیارات جامعه نقل کرده اند، و تعبیر وارده در زیارت، نیز تماما از صفات جامعه است، که اختصاص به بعضی غیر بعض دیگر ندارد، پس مناسب است در تمام مشاهد مشرفه، به آن زیارت، زیارت شود، حتی مشاهد انبیا و اوصیا چنان که جمعی از علما در مشهد جناب یونس علیه السلام نقل کرده اند.

و چون در ذیل زیارت، امر به صلوات بر هر یک از امامان علیهم السلام شد، صلواتی مخصوص به خود آن امام وارد شده است، اگر صلوات منسوب به ابو الحسن ضراب اصفهانی را، که در آخر اعمال روز جمعه نقل کردیم بخوانی، بسیار مناسب است.

زیارت جامعه کبیره

زیارت دوم: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه و عیون اخبار الرضا از موسی بن عبد الله نخعی روایت کرده که گفت خدمت حضرت هادی علیه السلام عرض کردم: یابن رسول الله، مرا زیارتی با بلاغت تعلیم فرما که کامل باشد، تا اینکه هرگاه خواستم یکی از شما را زیارت کنم، آن را بخوانم.

فرمود: چون به درگاه حرم رسیدی، بایست و شهادتین را بگو یعنی:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ (۱)

در این هنگام باید با حالت غسل باشی، چون داخل حرم شوی، و قبر را ببینی بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، سپس اندکی با آرامش و وقار راه برو، و در این راه رفتن، گامها را نزدیک یک دیگر گذار، آنگاه بایست و سی مرتبه الله اکبر بگو، پس نزدیک قبر مطهر برو و چهل مرتبه الله اکبر بگو، تا صد تکبیر کامل شود.

و

ص: ۸۲۶

۱- گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و شریکی ندارد، و گواهی که محمد بنده و فرستاده اوست.

شاید چنان که مجلسی اول فرموده: وجه این صد تکبیر این باشد، که اکثر طبایع مردم مایل به غلو در حق محبوبان خود هستند، مبدا از عبارات امثال این زیارت گرفتار غلو و افراط در اعتقاد و سخن شوند، یا از بزرگی حق تعالی غافل گردند یا غیر این امور.

پس بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ وَ مَوْضِعِ الرَّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ وَ مَهْبِطِ الْوَحْيِ وَ مَعْدِنِ الرَّحْمَةِ وَ حُزَانِ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَى الْجِلْمِ وَ أَصُولِ الْكُرَمِ وَ قَادَةَ الْأُمَمِ وَ أَوْلِيَاءِ النَّعْمِ وَ عَنَاصِرَ الْأَبْرَارِ وَ دَعَائِمِ الْأَخْيَارِ وَ سَاسَةَ الْعِبَادِ وَ أَرْكَانَ الْبِلَادِ وَ أَبْوَابَ الْإِيمَانِ وَ أُمَّةَ الرَّحْمَنِ وَ سِيْلَةَ النَّبِيِّينَ وَ صِيْفَةَ الْمُزْسَلِينَ وَ عِزَّةَ خَيْرِهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَةَ السَّلَامِ عَلَى أَيْمَةِ الْهُدَى وَ مَصَابِيحِ الدُّجَى وَ أَعْلَامِ التُّقَى وَ ذَوِي النَّهْيِ (١) وَ أَوْلَى الْحِجَى وَ كَهْفِ الْوَرَى وَ وَرَثَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمَثَلِ الْأَعْلَى وَ الدَّعْوَةِ الْحُسَيْنِي وَ حُجَجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ الْأَوْلَى وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَةَ السَّلَامِ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ وَ مَسَاكِنِ بَرَكَهِ اللَّهِ وَ مَعَادِنِ حِكْمِهِ اللَّهِ وَ حَفَظِهِ سِرِّ اللَّهِ وَ حَمَلِهِ كِتَابِ اللَّهِ وَ أَوْصِيَاءِ نَبِيِّ اللَّهِ وَ ذُرِّيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَةَ (٢) السَّلَامِ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ وَ الْأَدْلَاءِ عَلَى مَرْضَاهِ اللَّهِ وَ الْمُسْتَقْرِّينَ [وَ الْمُسْتَوْفِرِينَ] فِي أَمْرِ اللَّهِ وَ التَّامِينَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ وَ الْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ الْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ وَ عِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَةَ السَّلَامِ عَلَى الْأَيْمَةِ الدُّعَاةِ

ص: ۸۲۷

۱- سلام بر شما ای اهل بیت نبوت، و جایگاه رسالت، و عرصه رفت و آمد فرشتگان، و مرکز فرود آمدن وحی و معدن رحمت، و خزانه داران بهشت، و نهایت بردباری، و ریشه های کرم، و رهبران امت ها، و سرپرستان نعمت ها، و بنیادهای نیکان، و استوانه های خوبان، و رهبران سیاسی بندگان، و پایه های کشورها، و درهای ایمان، و امینان خدای رحمان، و چکیده پیامبران، و برگزیده رسولان، و عترت بهترین گزیده پروردگار جهانیان و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سلام بر پیشوایان هدایت، و چراغ های تاریکی، و پرچم های پرهیزگاری، و صاحبان خرد،

۲- و دارندگان [خردو] زیرکی، و پناهگاه مردمان، و وارثان پیامبران، و نمونه برتر، و دعوت نیکوتر و حجت های خدا بر اهل دنیا و آخرت و این جهان، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سلام بر جایگاههای شناخت خدا، و مسکن های برکت خدا، و معدن های حکمت خدا، و نگهبانان راز خدا، و حاملان کتاب خدا، و جانشینان پیامبر خدا، و فرزندان رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش)، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد

وَالْقَادَةَ الْهُدَاهِ وَالسَّادَةَ الْوُلَاهِ وَالذَّادَةَ الْحُمَاهِ وَأَهْلَ الذِّكْرِ وَأَوْلَى الْأَمْرِ وَبَقِيَةَ اللَّهِ وَخَيْرَتَهُ وَحِزْبَهُ وَعَيْنِيهِ عِلْمِهِ (۱) وَحُجَّتِهِ وَصِرَاطِهِ وَنُورِهِ [وَبُرْهَانِهِ] وَرَحْمَهُ اللَّهَ وَبَرَكَاتِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَشَهِدَتْ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَأَوْلُوا الْعِلْمَ مِنْ خَلْقِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَرَسُولُهُ الْمُرْتَضَى أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَائِمَّةَ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمَكْرُمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ الْمُصِيفُونَ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ الْقَوَامُونَ بِأَمْرِهِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ، (۲) الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ اضْيَافًاكُمْ بِعِلْمِهِ وَارْتِضَاكُمْ لِعِيبِهِ وَ اخْتَارَكُمْ لِسِرِّهِ وَ اجْتَبَاكُمْ بِعُدْرَتِهِ وَ اعَزَّكُمْ بِهَيْدَاهِ وَ خَصَّكُمْ بِبُرْهَانِهِ وَ انْتَجَبَكُمْ لِنُورِهِ [بِنُورِهِ] وَ أَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ وَ رَضِيَ بِكُمْ خُلَفَاءَ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَجًا عَلَى بَرِيَّتِهِ وَ أَنْصَارًا لِدِينِهِ وَ حَفَظَهُ لِسِرِّهِ وَ خَزَنَةً لِعِلْمِهِ وَ مَسِيحًا تُوَدَّعًا لِحُكْمَتِهِ وَ تَرَاجِمَةً لَوْحِيهِ وَ أَرْكَانًا لِتَوْحِيدِهِ وَ شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَعْلَامًا لِعِبَادِهِ وَ مَنَارًا فِي بِلَادِهِ وَ أَدْلَاءَ عَلَى صِرَاطِهِ عَصَى مَكُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ وَ آمَنُكُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ طَهَّرَكُمْ مِنَ الدَّنَسِ (۳) وَ أَذْهَبَ عَنْكُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَكُمْ تَطْهِيرًا فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ وَ أَكْبَرْتُمْ شَأْنَهُ وَ مَجَّدْتُمْ كَرَمَهُ وَ أَدْمَنْتُمْ [أَدْمَنْتُمْ] ذِكْرَهُ وَ وَكَّدْتُمْ [ذَكَّرْتُمْ] مِثَاقَهُ وَ أَحْكَمْتُمْ عَقْدَ طَاعَتِهِ وَ نَصَّيْتُمْ لَهُ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ وَ دَعَوْتُمْ إِلَى سَبِيلِهِ بِالْحُكْمِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ بَدَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ وَ صَبَرْتُمْ عَلَى مَا أَصَابَكُمْ فِي جَنَبِهِ [حُبِّهِ] وَ أَقَمْتُمْ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَ أَمَرْتُمْ

ص: ۸۲۸

۱- سلام بر دعوت کنندگان به سوی خدا، و راهنمایان بر خشنودی خدا، و استقرار یافتگان در امر خدا، و کاملان در محبت خدا، و مخلصان در توحید خدا، و آشکار کنندگان امر و نهی خدا، و بندگان گرامی خدا آنان که به گفتار بر خدا پیشی نمی گیرند، و به دستورش عمل می کنند، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، سلام بر پیشوایان دعوت کننده، و پیشروان هدایت کننده، و سروران سرپرست، و مدافعان حمایت کننده، و اهل ذکر و صاحبان فرمان و باقیمانه خدا و برگزیدگان او، و گروه و صندوق دانش حق،

۲- و حجّت و راه و نور و برهان خدا، و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، و برای او شریکی نیست، چنان که خدا برای خویش گواهی داده، فرشتگانش و دانشمندان از بندگانش برای او گواهی دادند، معبودی جز او نیست، عزیز و حکیم است، و گواهی می دهم که محمد بنده برگزیده، و فرستاده پسندیده اوست، او را به هدایت و دین حق فرستاد، تا بر همه آیین ها پیروزش گرداند هر چند مشرکان ناخوش دارند، و گواهی می دهم که شما باید پیشوایان راهنما، راه یافته، معصوم، مکرم، مقرب پرهیزگار، راستگو، برگزیده، فرمانبردار خدا، قیام کننده به فرمانش، عمل کننده به خواسته اش

۳- دست یافته به کرامتش، شما را با دانشش برگزید، و برای غیث پسندید، و برای رازش انتخاب کرد، و به قدرتش اختیار کرد، و به هدایتش عزیز نمود، و برهانش اختصاص داد، و برای نورش برگزید، و به روحش تأیید فرمود و شما را پسندید برای جانشینی در زمینش، و دلایل محکمی بر مخلوقاتش، و یاورانی برای دینش، و نگهبانانی برای رازش، و خزانه دارانی برای دانشش، و محل نگهداری برای حکمتش، و مفسران وحیش، و پایه های یگانه پرستی اش، و گواهانی بر خلقش و پرچم هایی برای بندگانش، و مراکز نوری در کشورهايش، و راهنمایانی بر راهش، خدا شما را از لغزشها حفظ کرد، و از فتنه ها ایمن داشت، و از آلودگی پاک کرد،

بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَجَاهَدْتُمْ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّىٰ أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ وَبَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ وَأَقَمْتُمْ حُدُودَهُ وَنَشَرْتُمْ [وَفَسَّرْتُمْ] [شَرَائِعَ أَحْكَامِهِ وَسَيِّئْتُمْ سَيِّئَتَهُ وَصَرَّزْتُمْ فِي ذَلِكَ مِنْهُ إِلَى الرَّضَا وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ (۱)] وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَىٰ فَالرَّاعِبُ عَنْكُمْ مِبَارِقٌ وَاللَّازِمُ لَكُمْ لِاحِقٌ وَالْمُقَصِّرُ فِي حَقِّكُمْ زَاهِقٌ وَالْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَإِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعِدِنُهُ وَمِيرَاثُ النَّبُوَّةِ عِنْدَكُمْ وَإِبَابُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ وَحِسَابُهُمْ عَلَيْكُمْ وَفَضْلُ الْخُطَابِ عِنْدَكُمْ وَآيَاتُ اللَّهِ لَدَيْكُمْ وَعَزَائِمُهُ فِيكُمْ وَنُورُهُ وَبُرْهَانُهُ عِنْدَكُمْ وَأَمْرُهُ إِلَيْكُمْ مِنَ الْإِلَهِ وَمَنْ عَادَاكُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَمَنْ أَحْبَبَكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ [وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهُ] وَمَنْ اِعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدْ اِعْتَصَمَ بِاللَّهِ، (۲) أَنْتُمْ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ [السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ] وَشُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ وَشَفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ وَالرَّحْمَةُ الْمَوْصُولَةُ وَالْإِيمَانُ الْمَحْزُونَةُ وَالْأَمَانَةُ الْمَحْفُوظَةُ وَالْبَيِّبَةُ الْمُتَبَلَّىٰ بِهِ النَّاسُ مَنْ أَتَاكُمْ نَجِيًّا وَمَنْ لَمْ يَأْتِكُمْ هَلَاكٌ إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ وَعَلَيْهِ تَدْلُونَ وَبِهِ تُؤْمِنُونَ وَلَهُ تَسْتَلْمُونَ وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَإِلَىٰ سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ وَبِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ سَعِيدٌ مِنَ الْإِلَهِ وَهَلَاكٌ مِنَ عَادَاكُمْ وَخَابٌ مَنْ جَحَدَكُمْ وَضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ وَفَارَزَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ وَأَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ وَسَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ وَهُدًى مَنْ اِعْتَصَمَ بِكُمْ مَنِ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ وَمَنْ خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ وَمَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ وَمَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ، (۳) وَمَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ أَشْهَدُ أَنَّ

ص: ۸۲۹

۱- و پلیدی را از شما ببرد، و پاکتان نمود، پاک کردن شایسته پس شما هم عظیم شمردید، شوکتش را، و بزرگ دانستید مقامش را، و ستودید کرمش را، و ادامه دادید ذکرش را، و استوار نمودید پیمانش را، و محکم کردید گره طاعتش را، و در نهان و آشکار برای او خیرخواهی نمودید، و مردم را با حکمت و پند نیکو به راه او دعوت کردید، و جان خود را در خشنودی او نثار نمودید، و بر آنچه در کنار او به شما در رسید صبر کردید و نماز را بپا داشتید، و زکات پرداختید، و به معروف امر نمودید، و از منکر نهی کردید، و جهاد فی الله نمودید، آن گونه که شایسته بود، تا دعوتش را آشکار کردید، و واجباتش را بیان فرمودید، و حدودش را بر پا داشتید، و قوانین احکامش را پخش نمودید، و روش او را انجام دادید، و در این امور از جانب خدا به مقام رضا در رسیدید، و تسلیم قضای او گشتید،

۲- و رسولان گذشته او را تصدیق نمودید، پس روگردان از شما خارج از دین، و ملازمان ملحق شونده به شما، و کوتاهی کننده در حقتان قرین نبودی است، و حق همراه شما و در شما و از شما و به سوی شماست، و شما اهل حق و سرچشمه آن هستید و میراث نبوت نزد شماست، و بازگشت خلق به سوی شما، و حسابشان با شماست، و سخن جدا کننده حق از باطل نزد شماست، آیات خدا پیش شما، و تصمیمات قطعی اش در شما، و نور و برهانش نزد شماست، و امر او متوجه شماست، آن که شما را دوست داشت، خدا را دوست داشته، و هر که شما را دشمن داشت خدا را دشمن داشته، و هر که به شما محبت ورزید به خدا محبت ورزیده و هر که با شما کینه توزی نمود، با خدا کینه ورزی نموده است، و هر که به شما چنگ زد، به خدا چنگ زده است،

۳- شما باید راه راست تر و گواهان خانه فنا، و شفیعیان خانه بقا، و رحمت پیوسته، و نشانه انباشته و امانت نگاه داشته، و درگاه حقی که مردم به آن آزموده می شوند، آنکه به سوی شما آمد نجات یافت، و هر که نیامد هلاک شد، شما مردم را به سوی خدا می خوانید، و به وجود او راهنمایی می کنید، و همواره در حال ایمان به او هستید، و تسلیم او می باشید، و به فرمانش عمل می کنید، و به راهش ارشاد می نمایید و به گفته اش حکم می کنید، هر که شما را دوست داشت، خوشبخت شد، و

هر که شما را دشمن داشت به هلاکت رسید، و هر که شما را انکار کرد زیانکار شد و هر که از شما جدایی نمود گمراه گشت، هر که به شما تمسک جست به رستگاری رسید، و هر که به شما پناه آورد ایمنی یافت، کسی که شما را تصدیق نمود سالم ماند، و هر که متمسک به شما شد هدایت یافت، کسی که از شما پیروز کرد، بهشت جای اوست، و هر که با شما مخالفت ورزید، آتش جایگاه اوست، هر که منکر شما شد کافر است، و هر که با شما جنگید مشرک است،

هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى وَحَارٍ لَكُمْ فِيمَا بَقِيَ وَأَنْ أَرْوَا حَكْمَكُمْ وَنُورَكُمْ وَطَيْبَتِكُمْ وَاحِدَةً طَابَتْ وَطَهَّرَتْ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ خَلَقَكُمْ اللَّهُ أَنْوَارًا فَجَعَلَكُمْ بِعَرْشِهِ مُحَدِّقِينَ حَيْثُ مَنْ عَلَيْنَا بِكُمْ فَجَعَلَكُمْ فِي بُيُوتِ أَدْنِ اللَّهِ أَنْ تُزْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَجَعَلَ صَلَاتِنَا [صَلَاةَنَا] عَلَيْكُمْ وَمَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وَلَا يَتَّكُمُ طَيِّبًا لِخُلُقِنَا [لِخُلُقِنَا] وَطَهَارَةِ لِأَنْفُسِنَا وَتَرْكِيهِ [بِرَكِّهِ] لَنَا وَكَفَّارَةَ لِإِذْنُونِنَا فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَلِّمِينَ بِفَضْلِكُمْ وَمَعْرُوفِينَ بِتَضَدِّيقِنَا إِيَّاكُمْ فَلَبَّغَ اللَّهُ بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ (١) وَأَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَأَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ حَيْثُ لَا يَلْحَقُهُ لَاحِقٌ وَلَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ وَلَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ وَلَا يَطْمَعُ فِي إِذْرَاكِهِ طَامِعٌ حَتَّى لَا يَبْقَى مَلِكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَلَا صِدِّيقٌ وَلَا شَهِيدٌ وَلَا عَالِمٌ وَلَا جَاهِلٌ وَلَا ذَنْبِيٌّ وَلَا فَاضِلٌ وَلَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ وَلَا فَاجِرٌ طَالِحٌ وَلَا جَبَّارٌ عَنِيدٌ وَلَا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ وَلَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَهِيدٌ إِلَّا عَرَفَهُمْ جَلَالَهُ أَمْرُكُمْ وَعِظَمَ خَطَرِكُمْ وَكِبَرَ شَأْنِكُمْ وَتَمَامَ نُورِكُمْ وَصِدْقَ مَقَاعِدِكُمْ وَثَبَاتَ مَقَامِكُمْ، (٢) وَشَرَفَ مَحَلِّكُمْ وَمَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ وَكَرَامَتِكُمْ عَلَيْهِ وَخَاصَّتِكُمْ لَدَيْهِ وَقُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي وَأَهْلِي وَمِيَالِي وَأَسِيرَتِي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِمَا آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بِعِدْوِكُمْ وَبِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبِصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلَالِهِ مِنْ خَالَفِكُمْ مَوَالِكُمْ وَالْأَوْلِيَاءِكُمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَمُعَادٍ لَهُمْ سَلَّمَ لِمَنْ سَاءَ الْمَكْمُ وَحَزْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ مُطِيعٌ لَكُمْ عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ، (٣) مُقَرَّرٌ

ص: ٨٣٠

١- و هر که شما را رد کرد، در پست ترین جایگاه از دوزخ است، گواهی می دهم که این شأن و مقام در گذشته برای شما پیشی داشت و برایتان در آینده زمان جاری است، و همانا ارواح و نور و سرشت شما یکی است، پاکیزه و پاک شد، برخی از آن از برخی دیگر است، خدا شما را نورهایی آفرید، و گرداگرد، عرش خود قرار داد، تا با آوردنشان به دنیا بر ما منت نهاد، و قرارتان داد در خانه هایی که اجازه داد رفعت یابند و نام او در آنها ذکر شود، و درودهای ما بر شما قرار داد، و آنچه ما را از ولایت شما به آن مخصوص داشت، مایه پاکی برای خلقت ما، و طهارت برای جان ما، و تزکیه برای وجود ما، و کفاره گناهان ماست، پس ما در نزد خدا از تسلیم شدگان به فضل شما، و شناخته شدگان به تصدیق جایگاه شما بودیم، خدا شما را به شریفترین جایگاه گرامیان

٢- و برترین منازل مقربان، و رفیع ترین درجات فرستادگان برسانند، چنان که از پیرسندۀ ای به آن نرسد، و بالا رونده ای به آن راه نیابد، و سبقت گیرنده ای از آن پیشی نجوید، و طمع کننده ای در یافتن آن طمع نورزد، از آنجا که باقی نمی ماند ملک مقرب، و نه پیامبر مرسل، و نه صدیقی و نه شهیدی و نه دانایی و نه نادانی و نه پستی و نه والایی، و نه مؤمن شایسته ای، و نه فاجر بدکاری، و نه گردنکش لجوجی، و نه شیطان نافرمانی، و نه خلق دیگری که در این میان گواه باشد مگر اینکه خدا بر آنان بشناساند، جلالت امر شما، و عظمت مقام، و بزرگی شأن، و کامل بودن نور، و درستی مسندها و ثابت بودن مقام،

٣- و شرافت موقعیت، و منزلت شما را نزد خویش، و کرامتتان را بر او، و خصوصیتی که نزد او دارید و نزدیکی مقامی که نسبت به او برای شماست، پدر و مادرم و اهل و مال و طایفه ام فدای شما، خدا و شما را گواه می گیرم، که من به شما و به آنچه شما ایمان آوردید باور دارم، نسبت به دشمنتان و آنچه را شما به آن کفر ورزیدید کافر، بینام به مقام شما، و به گمراهی آنکه با شما مخالفت کرد، دوستدار شما و دوستان شما، دشمنانک نسبت به دشمنان شما و دشمن آنانم، در صلح با هر که با شما در صلح است و در جنگم با هر که با شما جنگید، حق می دانم آنچه را شما حق دانستید، و باطل می دانم آنچه را شما باطل دانستید، به فرمان شما، عارف به حقتان هستم،

بِفَضْلِكُمْ مُحْتَمَلٌ لِعِلْمِكُمْ مُحْتَجِبٌ بِعِزَّتِكُمْ مُعْتَرِفٌ بِكُمْ مُؤْمِنٌ بِأَيَابِكُمْ مُصِدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ مُتَنْظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِذَوْلَتِكُمْ آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ لَا يُؤْتِي عَادِيذُ بَقُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِكُمْ وَ مُتَقَرَّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ وَ مُقَدِّمٌكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ إِزَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ أَوْلِكُمْ وَ آخِرِكُمْ وَ مُفَوَّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ، (۱) وَ قَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ وَ رَأْيِي لَكُمْ تَبِعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ تَعَالَى دِينَهُ بِكُمْ وَ يَزِدَّكُمْ فِي أَيَّامِهِ وَ يُظَهِّرَكُمْ لِعَدْلِهِ وَ يُمْكِّنْكُمْ فِي أَرْضِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَرَعَ غَيْرِكُمْ [عَادُوكُمْ] آمَنْتُ بِكُمْ وَ تَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوْلَكُمْ وَ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاعُوتِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ حَزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ [وَ] الْجَاهِدِينَ لِحَقِّكُمْ وَ الْمَارِقِينَ مِنْ وَلَايَتِكُمْ وَ الْغَاصِبِينَ لِإِرْثِكُمْ [وَ] الشَّاكِينَ فِيكُمْ [وَ] الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ وَ مِنْ كُلِّ وَ لِيَجْهٍ دُونَكُمْ وَ كُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَ مِنَ الْمَائِثَةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ فَتَبَتَنِي اللَّهُ أَيَّدَا مَا حَيَّيْتُ عَلَى مَوَالَتِكُمْ وَ مَحَبَّتِكُمْ وَ دِينِكُمْ وَ وَفَّقَنِي لِطَاعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ، (۲) وَ جَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمْ التَّابِعِينَ لِمَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَفْتَضُّ آثَارَكُمْ وَ يَسِيلُكُمْ سَبِيلَكُمْ وَ يَهْتَدِي بِهِدَاكُمْ وَ يُحْشِرُ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ يَكْرُ فِي رَجْعَتِكُمْ وَ يَمْلِكُ فِي ذَوْلَتِكُمْ وَ يُشْرَفُ فِي عَافِيَتِكُمْ وَ يُمْكِنُ فِي أَيَّامِكُمْ وَ تَقَرُّ عَيْنُهُ عِنْدَا بَرُؤِيَتِكُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي مَنْ أَرَادَ اللَّهُ يَدَا بِكُمْ وَ مَنْ وَحَدَهُ قَبْلَ عَنْكُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ

ص: ۸۳۱

۱- برتری شما اقرار دارم، تحمل کننده دانش شما می باشم، پرده نشین پیمان و حرمت شما می باشم، به شما معترفم، به بازگشتتان مؤمنم، رجعت تان را تصدیق دارم چشم به راه فرمان شما میم، در انتظار حکومت شما به سر می برم، گیرنده گفته شما هستم، عمل کننده به فرمان شما می باشم، پناهنده به شما میم، زائر شما هستم، ملتجی و پناهنده به قبر شما میم، خواهنده شفاعت به درگاه خدای عز و جل به وسیله شما می باشم، و به سوی او به سبب شما تقرّب می جویم، و مقدم کننده شما پیش روی خواسته ام و حاجاتم و ارادتم در همه احوال و امورم، به نهان و آشکارتان، و حاضر و غائبتان، و اول و آخرتان ایمان دارم، و در همه اینها واگذارنده کار به شما میم، و در اینها به همراه شما تسلیم،

۲- دلم تسلیم شماست، رأیم تابع شماست، و یاری ام برای شما مهیاست، تا زمانی که خدا دینش را به وسیله شما زنده کند، و شما را در ایامش بازگرداند، و برای عدالتش آشکارتان نماید، و در زمینش پابر جایتان فرماید، پس با شما میم با شما، نه با غیر شما به شما ایمان آوردم، آخری شما را دوست دارم، همانطور که اولین شما را دوست داشتم، به سوی خدا از دشمنانتان بیزار می جویم و و نیز بیزاری نمودم از جبت و طاغوت و شیاطین و گروهشان، آن ستم کنندگان به شما، و منکران حقتان، و خارج شدگان از ولایتان، و غضب کنندگان میراثتان، و شک کنندگان در حقانیت تان، و منحرف شوندگان از حضرتتان، و از هر آنچه به غیر شما وارد در دین شده و از دین نیست، و از هر اطاعت شده ای جز شما، و از رهبرانی که مردم را به آتش دوزخ می خوانند، پس خدا همیشه پابرجایم بدارد، تا که زنده ام بر مولات و محبت و دین شما، و به اطاعت از شما موقم فرماید، و شفاعت شما را نصیب کند

تَوَجَّهَ بِكُمْ مَوَالِيَّ لَا أُخْصِي ثَنَاءَكُمْ وَلَا أُبْلَغُ مِنَ الْمِدْحِ كُنْهَكُمْ وَمِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ وَأَنْتُمْ نُورُ الْأَخْيَارِ وَهُدَاهُ الْأَبْرَارِ وَحُجَّجِ الْجَبَّارِ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَبِكُمْ يَخْتِمُ [اللَّهُ] وَبِكُمْ يُنَزَّلُ الْغَيْثُ ، (۱) وَبِكُمْ يُمْسِكُ السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَبِكُمْ يُنْفَسُ الْهَمُّ وَيَكْشِفُ الضُّرَّ وَعِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ وَهَبَطَتْ بِهِ مَلَائِكَتُهُ وَإِلَى جَدِّكُمْ (۲)

(و اگر زیارت امیر مؤمنان علیه السلام باشد، به جای «والی جدکم» بگو: «وَإِلَى أَخِيكَ») بَعَثَ الرُّوحَ الْأَمِينُ آتَاكُمْ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ طَاطًا كُلُّ شَرِيفٍ لِسَرَفِكُمْ وَبَخَعُ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِبَطَاعَتِكُمْ وَخَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِكُمْ وَذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لَكُمْ وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ وَفَارَ الْفَائِزُونَ بِوِلَايَتِكُمْ بِكُمْ يُسَلِّكُ إِلَى الرِّضْوَانِ وَعَلَى مَنْ جَحَدَ وَلايَتِكُمْ غَضِبَ الرَّحْمَنُ ، بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مِيَالِي ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ وَ أَسْمَاءُكُمْ فِي الْأَسْمَاءِ وَ أَجْسَادُكُمْ فِي الْأَجْسَادِ وَ أَرْوَاحُكُمْ فِي الْأَرْوَاحِ وَ أَنْفُسِكُمْ فِي النَّفُوسِ وَ آثَارُكُمْ فِي الْأَثَارِ وَ قَبُورُكُمْ فِي الْقُبُورِ فَمَا أَحَلَّى أَسْمَاءَكُمْ وَ أَكْرَمَ أَنْفُسَكُمْ وَ أَعْظَمَ شَأْنَكُمْ وَ أَجَلَّ خَطْرَكُمْ وَ أَوْفَى عَهْدَكُمْ [وَ أَصْدَقَ وَعْدَكُمْ] ، كَلَامُكُمْ نُورٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكُمْ التَّقْوَى وَ فِعْلُكُمْ الْخَيْرُ وَ عَادَتُكُمْ الْإِحْسَانُ ، (۳) وَ سَيِّجِيَّتُكُمْ الْكِرْمُ وَ شَأْنُكُمْ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ وَ الرَّفْقُ وَ قَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَ حُكْمٌ وَ حِلْمٌ وَ حَزْمٌ إِنْ ذَكَرَ الْخَيْرَ كُنْتُمْ أَوْلَاهُ وَ أَصْلُهُ وَ فَرْعُهُ وَ مَعْدِنُهُ وَ مَأْوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي كَيْفَ أَصِفُ حُسْنَ

ص: ۸۳۲

۱- و مرا از برگزیدگان دوستان قرار دهد، و از پیروی کنندگان نسبت به آنچه شما به آن دعوت کردید، و مرا از آنانی قرار دهد که از آثار شما متابعت می کنند و به راه شما می روند، و به هدایت شما هدایت می جویند، و در گروه شما محشور می شوند، و در زمان رجعت تان دوباره به دنیا بازمی گردد، و در دولت شما به فرمانروایی می رسند، و در دوران سلامت کامل شما مفتخر می گردند، و در روزگار شما اقتدار می یابند، و فردا چشمشان به دیدار شما روشن می شود، پدر و مادر و جان و خانواده و مالم فدای شما، هر که آهنگ خدا کند، به وسیله شما آغاز میکند، و هر که او را به یکتایی پرستد، طریق توحیدش را از شما می پذیرد، و هر که قصد حق کند. به شما توجه می نماید، ای سرورانم، نمی توانم ثنای شما را شماره کنم، و در امر مداح گفتن قدرت رسیدن به حقیقت شما را ندارم، و در مقام وصف نمودن، توانایی بیان منزلت شما در من نیست، و حال آنکه شما نور خوبان و هادیان نیکان و حجت های خدای جبارید، خدا با شما آغاز کرد، و با شما ختم می کند، و به خاطر شما باران فرو می ریزد،

۲- و تنها برای شما آسمان را از اینکه بر زمین فرو افتد نگاه می دارد، مگر با اجازه خودش، و به وسیله شما اندوه را می زداید، و سختی را برطرف می نماید، و نزد شماست آنچه را بر رسولانش نازل فرموده، و فرشتگانش به زمین فرود آورده اند، و به جانب جد شما.

۳- و به سوی برادرت روح الامین برانگیخته شد، خدا آنچه به شما عنایت کرده به احدی از جهانیان مرحمت نفرموده، هر شرافتمندی در برابر شما سر به زیر انداخته، و هر متکبری در مقابل طاعت شما گردن نهاده، و هر جباری نسبت به برتری شما فروتن گشته است، و هر چیزی برای شما خوار شده است، و زمین به نورتان روشن گشت، و رسیدگان به ولایت شما رستگار شدند با شما راه به سوی بهشت را میتوان پیمود، خشم حضرت رحمان است بر کسیکه منکر ولایت شما شد، پدر و مادر و جان و اهل و مالم فدای شما باد، یاد شما در قلوب یادکنندگان، و نامتان در نامها، و تن هایتان در تن ها، و ارواحتان در

ارواح، و جان هایتان در جانها، و آثارتان در آثار، و قبرهای تان در قبرهاست، چه شیرین است نامهای تان، و گرامی است
جان هایتان، و بزرگ است مقامتان، و عظیم است مرتبه بلندتان، و با وفاست پیمانتان، و راست است وعده تان، سخن شما نور،
و دستورتان راهنما، و سفارشتان تقوا، و کارتتان، خیر، و روشتان احسان،

ثَنَائِكُمْ وَ أَحْصِي جَمِيلَ بِلَائِكُمْ وَ بِكُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الدَّلِّ وَ فَرَّجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرُوبِ وَ أَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا جُرْفِ الْهَلَكَاتِ وَ مِنَ النَّارِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي بِمَوَالِيكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ أَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا وَ بِمَوَالِيكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ وَ عَظُمَتِ النِّعْمَةُ، (۱) وَ اثْتَلَفَتِ الْفُرْقَةُ وَ بِمَوَالِيكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ وَ لَكُمْ الْمِيوَدَةُ الْوَاجِبَةُ وَ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ وَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ وَ الْمَكَانُ [وَ الْمَقَامُ] الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْحِجَاهُ الْعَظِيمُ وَ الشَّانُ الْكَبِيرُ وَ الشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ رَبَّنَا لَا تَرْغُ قُلُوبَنَا بَعِيدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبَّنَا لَمَفْعُولًا، (۲) يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنْ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاكُمْ فَبِحَقِّ مَنْ ائْتَمَّنْكُمْ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَوْعَاكُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرْنَ طَاعَتَكُمْ بِطَاعَتِهِ لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ ذُنُوبِي وَ كُنْتُمْ شُفَعَائِي فَإِنِّي لَكُمْ مُطِيعٌ مَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاكُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَ مَنْ أَحْبَبَكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ اللَّهُ اللَّهُمَّ إِنِّي لَوْ وَجَدْتُ شُفَعَاءَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ الْأَتْمَةِ الْأَبْرَارِ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِي فَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَيْكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي جُمَّلِهِ الْعَارِفِينَ بِهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ وَ فِي زُمْرَةِ الْمَرْحُومِينَ بِشَفَاعَتِهِمْ إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ [تَسْلِيمًا] كَثِيرًا وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۳)

حکایت سید رشتی و تشریف او خدمت امام عصر علیه السلام

مؤلف گوید: این زیارت را شیخ هم در کتاب «تهذیب» نقل کرده، و

ص: ۸۳۳

۱- و اخلاق و خویتنان بزرگواری، و کار و رفتار تان حق و راستی و مدارا، و گفتارتان حکم و حتم، و رأیتان دانش و بردباری و دورانیشی است، اگر از خوبی یاد شود، آغاز و ریشه و شاخه و سرچشمه و جایگاه و نهایتش شماست، پدر و مادر و جانم فدای شما، چگونه ثنای نیکوی شما را وصف کنم، و آزمایش های زیبای شما را بشمارم، خدا ما را به وسیله شما از خواری درآورد، و غم های غرق کننده را از ما زدود، و ما را از پرتگاه هلاکت ها و آتش دوزخ رهانید، پدر و مادر و جانم فدای شما، خدا در پرتو دوستی شما، دستورات دینمان را به ما آموخت، و از دنیایمان آنچه که فاسد شده بود، اصلاح نموده، و به موالات شما دین کامل شد، و نعمت عظمت یافت،

۲- و جدایی به گردهمایی رسید، و به مولات شما طاعت واجب شده پذیرفته می گردد، و برای شماست مؤدت واجب، و درجات بلند، و مقام پسندیده، و جایگاه معلوم نزد خدای عز و جل، و شرف عظیم، و رتبه کبیر، و شفاعت پذیرفته، ای پروردگار ما به آن چه نازل فرمودی ایمان آوردیم، و از پیامبر پیروی کردیم، پس ما را در شمار گواهان بنویس، ای پروردگار ما، دلهای ما را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مکن، و به ما از نزد خود رحمت ببخش، همانا تو بسیار بخشنده ای، منزّه است پروردگار ما، که وعده پروردگار ما امری انجام یافته است

۳- ای ولی خدا به درستی که بین من و خدای عز و جل گناہانی است که آنها را جز رضایت شما پاک نمی کند، پس به حق خدایی که شما را امین بر راز خود قرار داد، و زیر نظر گرفتن، زندگی بندگانش را از شما خواست، و طاعت خود را به طاعت شما مقرون نمود، هر آینه بخشش گناہانم را از خدا بخواهید و شفیعان من شوید، که من فرمانبردار شمایم، کسی که شما را اطاعت کرد، خدا را اطاعت نموده، و هر که از شما نافرمانی نمود، خدا را نافرمانی کرده است، و هر که شما را دوست داشت،

خدا را دوست داشته، و هر که شما را دشمن داشت خدا را دشمن داشته است. خدایا اگر من شفیعیانی را به درگاه تو نزدیک تر از محمّد و اهل بیتش، آن خوبان و پیشوایان و نیکان می یافتم، آنها را شفیعیان خود قرار می دادم پس به حقّشان که برای آنان بر خود واجب کرده ای، مرا در گروه عارفان به آنها و آشنای به حقّشان، و در شمار رحم شدگان به شفاعت آن بزرگواران وارد کن، به درستی که تو مهربان ترین مهربانانی، و درود خدا بر محمّد و خاندان پاکش و سلام خدا، سلامی بسیار، بر آنان باد، و خدا ما را بس است، و نیکو کار گشایی است.

علما بعد از این دعا دعای وداعی نقل کرده اند که ما آن را به ملاحظه اختصار ذکر نکردیم.

این زیارت چنان که، علامه مجلسی فرموده، بهترین زیارات جامعه، از جهت متن و سند و فصاحت و بلاغت است، و والد بزرگوارش در شرح من لا یحضره الفقیه فرموده: این زیارت احسن و اکمل زیارات است.

و من تا در عتبات عالیات بودم، ائمه علیهم السّلام را زیارت نکردم، مگر با این زیارت.

شیخ ما در کتاب «نجم الثاقب» حکایتی نقل کرده که از آن استفاده میشود، باید به خواندن این زیارت مواظبت کرد، و از آن غافل نشد، و آن حکایت چنین است: جناب مستطاب تقی صالح، سید احمد بن سید هاشم بن سید حسن موسوی رشتی، تاجر ساکن رشت (ایده الله) تقریباً در هفتده سال پیش، به نجف اشرف مشرف شد، و با عالم ربّانی و فاضل صمدانی، شیخ علی رشتی (طاب ثراه) که در حکایت آینده ان شاء الله ذکر خواهند شد به منزل حقیر آمدند، چون برخاستند، شیخ به صلاح و سداد سید احمد بن هاشم اشاره کرد، و فرمود داستان شگفتی دارد، ولی در آن وقت مجال بیان نبود.

پس از چند روزی شیخ علی را ملاقات کردم، فرمود سید رفت، اما داستان را با قسمتی از حالات سید برایم نقل کرد، از نشنیدن آنها از خود او، بسیار تأسف خوردم، گرچه مقام شیخ (رحمه الله علیه) بزرگتر از آن بود، که اندکی احتمال خلاف در نقل ایشان برود، و از آن سال تا چند ماه قبل این مطلب در خاطرم بود، تا در ماه جمادی الآخر این سال، از

نجف اشرف برگشته بودم، در کاظمین سید صالح سید احمد بن سید هاشم را ملاقات کردم، که از سامره بازگشته، عازم ایران بود، پس شرح حال او را چنان که شنیده بودم پرسیدم، از آن جمله داستان معهود را مطابق شنیده من بیان کرد، و آن داستان این است که گفت: در سال هزار و دویست و هشتاد به قصد حج بیت الله الحرام از دارالمرز رشت، به تبریز آمدم، و در خانه حاج صفر علی تاجر معروف تبریزی منزل کردم چون قافله نبود سرگردان ماندم، تا حاجی جبار جلودار سدهی اصفهانی قافله ای را جهت رفتن به «طرابوزن» حرکت داد، به تنهایی از او مرکبی را کرایه نمودم و حرکت کردم.

وقتی به منزل اول رسیدیم، سه نفر دیگر به تشویق حاج صفر علی به من ملحق شدند، حاج ملا باقر تبریزی، که به نیابت از جانب دیگران حج انجام میداد، و نزد علما معروف بود، و حاج سید حسین تاجر تبریزی، و مردی به نام حاج علی، که کارش خدمت به افراد بود، به اتفاق روانه شدیم تا به «ارزنه الروم» رسیدیم، و از آنجا عازم «طرابوزن» شدیم، در یکی از منازل بین این دو شهر، حاجی جبار جلودار نزد ما آمد و گفت: این منزل که در پیش داریم بس ترسناک است، زودتر بار کنید که همراه قافله باشید، چون در سایر منازل غالباً با رعایت مقداری فاصله، به دنبال قافله حرکت میکردیم، ما هم حدود دو ساعت و نیم، یا سه ساعت به صبح مانده به اتفاق قافله حرکت کردیم، به اندازه نیم یا سه ربع فرسخ از محل حرکت

دور شده بودیم، که هوا تاریک شد، و به طوری برف گرفت، که دوستان هر کدام سر خود را پوشانده به سرعت راندند، من هرچه تلاش کردم با آنها بروم ممکن نشد تا آنکه آنها رفتند و من تنها شدم، از اسب فرو آمده، در کنار راه نشستم، درحالیکه به شدت مضطرب بودم، زیرا نزدیک به ششصد تومان برای مخارج راه همراه داشتم، و نمیدانستم عاقبت کار چه خواهد شد؟! پس از تأمیل و تفکر، بنا را بر این گذاشتم که در همین موضع بمانم، تا سپیده طلوع کند، سپس به همان محلی که از آنجا حرکت کردیم بازگردم، و از آنجا چند نفر نگهبان همراه خود برداشته، به قافله ملحق شوم، در آن حال در برابر خود باغی دیدم، و در آن باغ باغبانی بیل به دست به درختان بیل میزد که برفش بریزد، به طرف من آمد، به اندازه فاصله کمی ایستاد و فرمود: کیستی؟ عرض کردم: دوستان رفتند، و من جا مانده ام، اطلاعی از جاده ندارم، مسیر را گم کرده ام، به زبان فارسی فرمود: نافله بخوان تا راه پیدا کنی من مشغول نافله شدم، پس از فراغت از تهجد، دوباره آمد و فرمود: نرفتی، گفتم: و الله راه را نمیدانم، فرمود: جامعه بخوان، من جامعه را حفظ نداشتم، و تاکنون هم حفظ ندارم، با آنکه مکرر به زیارت عتبات مشرف شده ام، از جای برخاستم و تمام زیارت جامعه را از حفظ خواندم، باز نمایان شد و فرمود: نرفتی، هنوز هستی؟ بی اختیار گریستم و گفتم: هستم راه را نمیدانم، فرمود: عاشورا بخوان، و عاشورا را نیز از حفظ

نداشتم، و تاکنون نیز ندارم، پس برخاستم و از حفظ مشغول زیارت عاشورا شدم، تا آنکه تمام لعن و سلام و دعای علقمه را خواندم، دیدم باز آمد و فرمود: نرفتی، هستی؟ گفتم: نه تا صبح هستم، فرمود: من اکنون تو را به قافله می‌رسانم، رفت بر الاغی سوار شد، و بیل خود را به دوش گرفت، و فرمود: ردیف من بر الاغ سوار شو.

سوار شدم، آنگاه عنان اسب خود را کشیدم، مقاومت کرد، و حرکت نکرد، فرمود عنان اسب را به من بده، دادم، پس بیل را به دوش چپ گذاشت، و عنان اسب را به دست راست گرفت، و به راه افتاد، اسب در نهایت تمکین متابعت کرد، آنگاه دست خود را بر زانوی من گذاشت و فرمود: شما چرا نافله نمی‌خوانید؟ سه مرتبه فرمود:

نافله، نافله، نافله

و باز فرمود: شما چرا عاشورا نمی‌خوانید؟ سه مرتبه فرمود:

عاشورا، عاشورا، عاشورا

و بعد فرمود: شما چرا جامعه نمی‌خوانید؟

جامعه، جامعه، جامعه

و در هنگامی طی مسافت دایره وار راه را پیمود، یک مرتبه برگشت و فرمود: اینانند دوستان شما، که در کنار نهر آبی فرود آمده، مشغول وضو برای نماز صبح هستند! من از الاغ پیاده شدم، که سوار مرکب خود شوم ولی نتوانستم، پس آن جناب پیاده شد و بیل را در برف فرو برد، و مرا بر مرکب نشانده، و سر اسب را به جانب دوستان بازگرداند، من در آن حال به این خیال افتادم که این شخص کیست که با من به زبان فارسی حرف زد؟ و حال آنکه در آن حدود زبانی جز ترکی و غالبا

ص: ۸۳۷

مذهبی جز مذهب عیسوی نبود، و او چگونه به این سرعت مرا به دوستانم رساند؟! پس به پشت سر خود نظر کردم، کسی را ندیدم، و از او اثری نیافتم، آنگاه به دوستان خود ملحق شدم.

زیارت جامعه (زیارت سوم)

زیارت سوم: زیارتی است که علامه مجلسی آن را در کتاب تحفه الزائر، زیارت هشتم از زیارتهای جامعه قرار داده، و فرموده: این زیارتی است که سید ابن طاووس، در ضمن دعاهاى عرفه از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده، و در هر زمان، و هر مکان که باشد میتوان آن را خواند به ویژه در روز عرفه، و زیارت این است:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ وَ أَمِينَهُ عَلَى وَحْيِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ بَابُ عِلْمِهِ وَ وَصِيُّ نَبِيِّهِ وَ الْخَلِيفَةُ مِنْ بَعْدِهِ فِي أُمَّتِهِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ غَضِبَتْكَ حَقِّكَ وَ قَعِدَتْ مَقْعِدَكَ أَنَا بَرِيٌّ مِنْهُمْ وَ مِنْ شَيْعَتِهِمْ إِلَيْكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ الْبُتُولِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ [اللَّهِ] رَبِّ الْعَالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ غَضِبَتْكَ حَقِّكَ وَ مَنَعَتْكَ مَا جَعَلَهُ اللَّهُ لَكَ حَلَالًا أَنَا بَرِيٌّ مِنْهُمْ وَ مِنْ شَيْعَتِهِمْ ، (۱) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ الرَّكِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهُ فَتَلَّتْكَ وَ بَايَعَتْ فِي أَمْرِكَ وَ شَايَعَتْ أَنَا بَرِيٌّ مِنْهُمْ وَ مِنْ شَيْعَتِهِمْ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ يَا أَبَا

ص: ۸۳۸

۱- سلام بر تو ای رسول خدا، سلام بر تو ای پیامبر خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا از میان آفریدگان، و امین او بر وحی، سلام بر تو ای مولایم، ای امیر مؤمنان، سلام بر تو ای مولایم، تویی حجت خدا بر بندگان خدا، و دروازه علم خدا، و جانشین پیامبر خدا، و خلیفه پس از او در امتش خدا لعنت کند امتی را که حق تو را غصب کردند، و به جای تو نشستند، من از آنان و پیروانشان بیزارم، سلام بر تو ای فاطمه بتو، سلام بر تو ای زینت بانوان جهانیان سلام بر تو ای دختر رسول پروردگار جهانیان، درود خدا بر تو و بر او باد، سلام بر تو ای مادر حسن و حسین، خدا لعنت کند امتی را که حق تو را غصب کردند، و تو را از آنچه خدا برایت حلال کرد منع نمودند، من به پیشگاه تو، از آنان و پیروانشان بیزارم،

عباده اشهد أنك جاهدت في الله تا پایان زیارت، که در زیارت های حضرت امیر مؤمنان علیه السلام گذشت، زیرا ما آن را زیارت دوم آن حضرت قرار دادیم زیارت پنجم: زیارت الحمد لله الذي شهدنا مشهد اوليائه في رجب است که در اعمال ماه رجب ذکر شد.

پس آنچه از زیارات جامعه در این کتاب مبارک است پنج زیارت است، و ان شاء الله تعالی کفایت میکند.

مقام دوم

دعای بعد از زیارت امامان علیهما السلام

سید ابن طاووس فرموده: مستحب است این دعا بعد از زیارت ائمه علیهم السلام خوانده شود:

اللَّهُمَّ إِنَّ كَانَتْ ذُنُوبِي قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ وَ حَجَبَتْ دُعَائِي عَنْكَ وَ حَالَتْ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُقْبِلَ عَلَيَّ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ تَشْرَعَ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ وَ تُنَزِّلَ عَلَيَّ بَرَكَاتِكَ وَ إِنْ كَانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا أَوْ تَغْفِرَ لِي ذَنْبًا أَوْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي خَطِيئَتِي مُهْلِكَةً فَهِيَ أَنَا ذَا مُسَدِّ تَجِيرٍ بِكَرَمِ وَجْهِكَ وَ عِزِّ جَلَالِكَ مُتَوَسِّلٌ إِلَيْكَ مُتَقَرِّبٌ إِلَيْكَ بِأَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيْكَ وَ أَكْرَمِهِمْ عَلَيْكَ وَ أَوْلَاهُمْ بِكَ وَ أَطْوَعِهِمْ لَكَ وَ أَعْظَمِهِمْ مَنَزِلَةً وَ مَكَانًا عِنْدَكَ مُحَمَّدٍ وَ بَعِثْتَهُ الطَّاهِرِينَ الْأَيْمَةَ الْهُدَاةَ الْمُهَيَّبِينَ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيَّ خَلْقَكَ طَاعَتَهُمْ وَ أَمَرْتَ بِمُؤَدَّتِهِمْ وَ جَعَلْتَهُمْ وُلاةَ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَا مُدِلُّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ يَا مُعِزُّ الْمُؤْمِنِينَ بَلِّغْ مَجْهُودِي فَهَبْ لِي نَفْسِي السَّاعَةَ وَ رَحْمَةً مِنْكَ تَمُنُّ بِهَا عَلَيَّ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (۱)

پس ضریح را ببوس، و هر دو طرف صورت خود را بر آن گذار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مَشْهُدٌ لَا يَرْجُو مَنْ فَاتَتْهُ فِيهِ رَحْمَتُكَ أَنْ يَنَالَهَا فِي غَيْرِهِ وَ لَا أَحَدٌ أَشَقَى مِنْ أَمْرِي

ص: ۸۴۰

۱- خدایا اگر گناهانم مرا در پیشگاه تویی آبرو نموده، و دعایم را از تو پوشانده، و میان من و تو پرده گشته، از تومی خواهم، که به سوی من با جلوه کریمت رو آوری، و رحمت را بر من بگسترانی، و برکاتت بر من نازل کنی، و اگر گناهانم مانع شده، که از من به جانب خود صدایی را بالا ببری، یا برایم گناهی را بیامیزی، یا از خطای هلاک کننده ای گذشت کنی، اینک من آنم، که پناه جوینده به کرم جلوه، و عزت توام، متوسل به سوی تو، و متقرب به جانب توام، به محبوب ترین آفریده ات در پیشگاه تو، و گرامی ترینشان نزد تو، و شایسته ترینشان به تو، و فرمانبردار ترینشان برای تو، و بزرگترین شان در منزلت و موقعیت نزد تو، محید، و به عترت پاکش، پیشوایان رهنما و ره یافته، آنان که طاعتشان را بر بندگانت واجب نمودی، و به موذت شان امر فرمودی، و آنان را پس از پیامبرت، درود خدا بر بر او و خاندانش، متولیان حکومت قرار دادی، ای خوارکننده هر گردن کش لجوج، و ای عزیز کننده مؤمنان، تاب و توانم به سر رسید، پس همین ساعت مرا ببخش، و رحمتی را از جانب خود به من عنایت کن، که با آن بر من منت نهی، ای مهربان ترین مهربانان.

قَصِيدَهُ مُؤْمَلًا فَآبَ عَنْهُ خَائِبًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْإِيَابِ وَ خَيْبَةِ الْمُنْقَلَبِ وَ الْمُنَاقَشَةِ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ حَاشَاكَ يَا رَبِّ أَنْ تَقْرَنَ طَاعَةَ وَ لِيَّتِكَ بِطَاعَتِكَ وَ مُوَالَاتِهِ بِمُوَالَاتِكَ وَ مَعْصِيَتَهُ بِمَعْصِيَتِكَ ثُمَّ تُؤَيِّسَ زَائِرَهُ وَ الْمُتَحَمِّلَ مِنْ بُعِيدِ الْبِلَادِ إِلَى قَبْرِهِ وَ عَزَّتْكَ يَا رَبِّ لَا يَنْعَقِدُ عَلَى ذَلِكَ ضَمِيرِي إِذْ كَانَتْ الْقُلُوبُ إِلَيْكَ بِالْجَمِيلِ تُشِيرُ (۱)

سپس نماز زیارت بخوان، و چون خواستی وداع گویی، و از آنجا باز گردی بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ وَ مَعْدِنَ الرِّسَالَةِ سَلَامٌ مُودِّعٍ لَا سَيْمٍ وَ لَا قَالٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. (۲)

تا آخر، و شیخ مفید هم این دعا را نقل کرده است، ولی بعد از بالجمله تشیر فرموده است: پس بگو:

يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاكَ فَبِحَقِّ مَنْ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَوَعَاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ وَ قَرَنَ طَاعَتِكَ بِطَاعَتِهِ وَ مُوَالَاتِكَ بِمُوَالَاتِهِ تَوَلَّ صِيْلَاحَ خَالِي مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اجْعَلْ حَظِّي مِنْ زِيَارَتِكَ تَخْلِيطِي بِخَالِصِي زُورَاكَ الَّذِينَ تَسْأَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي عِتْقِ رِقَابِهِمْ وَ تَزْعَبُ إِلَيْهِ فِي حُسْنِ ثَوَابِهِمْ وَ هَا أَنَا الْيَوْمَ بِقَبْرِكَ لَا تَبْدُ وَ بِحُسْنِ دِفَاعِكَ عَنِّي عَائِدٌ فَتَلَفَنِي يَا مَوْلَايَ وَ أَدْرِكْنِي وَ اسْأَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَمْرِي فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامًا كَرِيمًا وَ جَاهًا عَظِيمًا صِيْلِي اللَّهُ عَلَيْكَ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا. (۳)

مؤلف گوید: بهتر آن است که زائر در مشاهد مشرفه، چون بخواهد دعا کند، بلکه هر دعاکننده ای، در هر کجا که باشد، برای هر مطلب و حاجتی که بخواهد دعا نماید، بر دعای

ص: ۸۴۱

۱- خدایا به درستی که این محل، زیارتگاهی است، که اگر کسی در اینجا رحمت به او نرسد امید ندارد، که در جای دیگر به او رسد، و نه احدی بدبخت تر از کسی است، آرزوکنان اینجا را قصد کند، و از آن ناامید باز گردد. خدایا به تو پناه میآورم از شرّ چنان بازگشتی، و از نومیدی محلّ مراجعت [قیامت] و سخت گیری به هنگام حساب، از تو بعید است ای پروردگرم، که مقرون سازی طاعت، ولّیت را به طاعتت، و دوستی اش را به دوستی ات، و نافرمانی اش را به نافرمانی ات، سپس زائر او را ناامید کنی، و کسی که دوری شهرها را برای زیارت قبرش تحمل نموده ناامید نمایی!! به عزّتت سوگند ای پروردگرم، که نهادم بر این کار منعقد نمی شود زیرا دلها به جانب تو به احسان اشاره کرده اند.

۲- سلام بر شما ای اهل بیت نبوت، و سرچشمه رسالت، سلام وداع کننده، نه سلام خسته و خشمگین، و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۳- ای ولیّ خدا، همانا بین من و خدای عزّ و جلّ گناहانی است، که آنها را جز خشنودی تو از بین نمی برد، پس به جق آن که تو را بر رازش امین قرار داده، و زیر نظر داشتن کار بندگانش را از تو خواسته، و طاعت تو را به طاعتش، و دوستی ات را به دوستی اش مقرون نموده، اصلاح حال مرا با خدای عزّ و جلّ به عهده گیر، و بهره مرا از زیارتت، آمیختنم با زائران خالصت قرار ده، آنان که آزادی آنها را از عذاب قیامت، از خدا درخواست میکنی، و به او در خوبی پاداششان رغبت می نمایی، اینک من امروز به قبر تو پناهنده شده ام، و به خوبی دفاعت از من، به قبر تو پناه بسته ام، پس کار مرا تدارک کن ای مولایم و مرا

دریاب، و از خدای عزّ و جلّ، اصلاح در کارم را بخواه، که برای تو نزد خدای مقام کریم، و منزلتی عظیم است، درود و سلام
خدا بر تو سلامی خاص و شایسته.

خود مقدم کند، دعا برای سلامتی وجود مقدس حجت عصر، حضرت صاحب الامر علیه السلام را، و این مطلب، مطلبی بسیار مهم و دارای فواید فوق العاده است، که شرحش مناسب اینجا نیست.

و مرحوم شیخ نوری، در باب دهم کتاب «نجم ثاقب»، این مطلب را مشروحا ذکر کرده، و بعضی از دعاهای مخصوص به این مقام را نوشته، هر که می خواهد به آن جا رجوع کند، و مختصرترین آنها دعایی است، که در اعمال شب بیست و سوم ماه رمضان، در ضمن دعاهای شب های دهه آخر ذکر شد، و نیز در ذکر آداب زائر امام حسین علیه السلام دعایی نقل کردیم، که در همه مشاهد مشرفه خوانده می شود.

صلوات بر حجج طاهره

شیخ طوسی در کتاب «مصباح» در اعمال روز جمعه فرموده: جماعتی از اصحابمان، از ابو المفضل شیبانی خبر دادند، که گفت: ابو محمد عبد الله بن محمد عابد بدالیه حدیثی نقل کرد و به زبان خویش گفت: از مولای خود امام حسن عسکری علیه السلام در منزلشان در سرمن رأی، سال دویست و پنجاه و پنج خواسته ام، که بر من املاء فرماید، [یعنی کلمه کلمه بگویند]، کیفیت فرستادن صلوات بر پیامبر و جانشینان آن حضرت را (صلوات الله علیهم)، و با خود کاغذ بزرگی حاضر کردم، پس بر من املاء کرد با لفظ خود، بدون آنکه از کتابی ببیند.

فرمود:

صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا حَمَلْتَ وَحْيِكَ وَبَلَّغْتَ رِسَالَاتِكَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَحَلَّ حَلَالُكَ وَحَرَّمَ حَرَامَكَ وَعَلَّمَ كِتَابَكَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَقَامَ

ص: ۸۴۲

الصَّلَاةَ وَ آتَى الزَّكَاةَ وَ دَعَا إِلَى دِينِكَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَدَّقَ بِوَعْدِكَ وَ أَشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ وَ سَتَرْتَ بِهِ الْعُيُوبَ وَ فَرَجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ وَ كَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ وَ أَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ وَ نَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ وَ أَحْيَيْتَ بِهِ الْبِلَادَ وَ قَصَمْتَ بِهِ الْجَبَابِرَةَ وَ أَهْلَكْتَ بِهِ الْفِرَاعِنَةَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أضعَفْتَ بِهِ الْأَمْوَالَ وَ أَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ وَ كَسَّرْتَ بِهِ الْأَصِينَامَ وَ رَحِمْتَ بِهِ الْأَنَامَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتَهُ بِخَيْرِ الْأَذْيَانِ وَ أَعَزَّزْتَ بِهِ الْإِيْمَانَ وَ تَبَّرْتَ بِهِ الْأَوْثَانَ وَ عَظَّمْتَ بِهِ الْبَيْتَ الْحَرَامَ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا . (١)

صلوات بر امیر مؤمنان علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخِي نَبِيِّكَ وَ وَليِّهِ وَ صِدِّيقِهِ [وَ وَصِيِّهِ] وَ وَزِيرِهِ وَ مُشْتَوْذِعِ عِلْمِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ بَابِ حِكْمَتِهِ وَ النَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ وَ الدَّاعِي إِلَى شَرِيْعَتِهِ وَ خَلِيفَتِهِ فِي أُمَّتِهِ وَ مُفَرِّجِ الْكُرْبِ [الْكُرْبِ] عَنْ وَجْهِهِ فَاصِمِ الْكُفْرَةِ وَ مُرْغِمِ الْفَجْرِهِ الَّذِي جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِيِّكَ بِمَنْزِلِهِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخذْ مَنْ خَذَلَهُ وَ العنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ صَلَّى عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ . (٢)

صلوات بر سرور بانوان فاطمه عليها السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَةِ فَاطِمَةَ الزَّكِيَّةِ حَبِيبَةِ حَبِيبِكَ وَ

ص: ٨٤٣

١- خدایا بر محمد درود فرست، چنان که وحی ات را به دوش جان کشید، و رسالات تو را به مردم رساند. و بر محمد درود فرست همچنان که حلال کرد حلالیت را و حرام نمود حرامت را، و قرآنت را به مردم آموخت، و بر محمد درود فرست، همچنان که نماز را بپا داشت، و زکات پرداخت، و به دینت دعوت نمود، و بر محمد درود فرست، چنان که وعده ات را تصدیق کرد، و مردم را از تهدیدات بیم داد، و بر محمد درود فرست، چنان که به خاطر او گناهان را آمرزیدی، و عیوب را پوشانیدی، و گرفتاری ها را برطرف ساختی، و بر محمد درود فرست، چنان که بدبختی را به او دفع کردی، و غمگینی را به سبب وجود او زدودی، و دعا را اجابت فرمودی، و از بلا نجات دادی، و بر محمد درود فرست، چنان که بندگان را به خاطر او رحم کردی، و کشورها را به او زنده نمودی، و گردن کشان را به وسیله او درهم شکستی، و فرعونها را هلاک کردی، و بر محمد درود فرست، چنان که اموال را به او چند برادر فرمودی، و از هراسها پناه دادی، و بتها را شکستی، و به مردمان رحم نمودی، و بر محمد درود فرست، چنان که او به بهترین دینها برانگیختی، و ایمان را به او عزت دادی، و بتها را به وسیله او نابود کردی، و خانه کعبه را به او عظمت دادی، و بر محمد و اهل بیت پاک نیکوکارش درود و سلام فرست سلامی خاص و شایسته.

٢- خدایا بر امیر مؤمنان علی بن ابی طالب درود فرست، برادر پیامبرت و ولی و برگزیده اش، و وزیر و جایگاه سپردن دانشش، و موضع راز و درگاه حکمتش، و گویای به حجت، و دعوت کننده به شریعتش و جانشین او در امتش، و برطرف کننده رنج و اندوه از چهره اش، و درهم شکننده کافران، و به خاک مالنده بینی بدکاران، آن که او را نسبت به پیامبرت به

منزله هارون از موسی قرار دادی. خدای دوست بدار هر که دوستش دارد، و دشمن بدار هر که دشمنش دارد، و یاری کن هر که یاری اش نماید، و خوار کن هر که او را واگذارد، و لعنت کن هر که به دشمنی اش برخاست، از پیشینیان و پسینیان، و بر او درود فرست برترین درودی که بر یکی از جانشینان پیامبرت فرستادی، ای پروردگار جهانیان.

نَبِيِّكَ وَ أُمَّ أَجْبَائِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ الَّتِي أَنْتَجَبْتَهَا وَ فَضَّلْتَهَا وَ اخْتَرْتَهَا عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ كُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَ اسْتَخَفَّ بِحَقِّهَا وَ كُنِ النَّائِرَ لِلَّهِمَّ بِدَمِ أَوْلَادِهَا اللَّهُمَّ وَ كَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ الْأَيْمَةِ الْهُدَى وَ حَلِيلَةَ صَاحِبِ اللِّوَاءِ وَ الْكَرِيمَةَ عِنْدَ الْمَلَأِ الْأَعْلَى فَصَيِّرْ عَلَيَّهَا وَ عَلَى أُمَّهَا صِيْلَةً تُكْرِمُ بِهَا وَجْهَ مُحَمَّدٍ [أَبِيهَا] صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ تُقَرِّبُهَا أَغْنِيَنَّ ذُرِّيَّتَهَا وَ أَبْلِغُهُمْ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَ السَّلَامِ . (۱)

صلوات بر حسن و حسین علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَبْدَيْكَ وَ وَلِيِّكَ وَ ابْنَيْ رَسُولِكَ وَ سِبْطِي الرَّحْمَةِ وَ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلَادِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ وَصِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَمِينُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِينِهِ عَشْتَ مَظْلُومًا وَ مَضْيَتَ شَهِيدًا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامَ الرَّكِيَّ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَ السَّلَامِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ قَتِيلِ الْكُفْرَةِ وَ طَرِيحِ الْفَجْرِهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، (۲) أَشْهَدُ مُوقِنًا أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَ ابْنُ أَمِينِهِ قُتِلْتَ مَظْلُومًا وَ مَضْيَتَ شَهِيدًا وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى الطَّالِبُ بِنَارِكَ وَ مُنْجِزٌ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَ التَّأْيِيدِ فِي هَلَاكِ عَدُوِّكَ وَ إِظْهَارِ دَعْوَتِكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفِيَتْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ

ص: ۸۴۴

۱- خدایا درود فرست، بر صدیقه فاطمه زکیه، محبوبه حبیبیت، و پیامبرت، و مادر دوستانت و برگزیدگانت که او را انتخاب نمودی، و برتری دادی و برگزیدی، بر فراز بانوان جهانیان. خدای از کسانی که به او ستم کردند، و حق او را سبک شمردند، انتقامش را بگیر، و خونخواه خون فرزندانش باش. خدایا همچنان که او را مادر امامان هدایت و همسر صاحب پرچم در قیامت، و گرامی در انجمن والاتر قرار دادی، پس بر او و مادرش درود فرست، درودی که آبروی محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) را به آن گرامی بداری، و دیده فرزندانش را روشن کنی، و برسان به ایشان از جانب من، در این ساعت برترین تحیت و سلام را.

۲- خدایا بر حسن و حسین درود فرست، دو بنده ات و دو نماینده ات، دو فرزند رسالت، دو فرزند زاده رحمت و دو سرور جوانان اهل بهشت، برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبران و رسولان فرستادی خدایا بر حسن درود فرست، فرزند سرور پیامبران، و جانشین امیر مؤمنان، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند سرور جانشیان، گواهی میدهم ای فرزند امیر مؤمنان، که تو امین خدا و فرزند امین خدایی، مظلومانه زیستی، و شهید از دنیا رفتی، و گواهی میدهم که تویی امام پاکیزه راهنما، راه یافته. خدایا بر او درود فرست، و از جانب من در این ساعت به روح و جسدش بهترین تحیت و سلام را برسان. خدایا بر حسین بن علی درود فرست، آن مظلوم شهید، کشته کافران، به خاک افتاده بدکاران، سلام بر تو ای ابا عبد الله، سلام بر تو ای فرزند رسول خدا، سلام بر تو ای فرزند امیر مؤمنان،

عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصًا حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهَ فَتَلَّتْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهَ خَذَلَّتْكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهَ أَلْبَثَتْ عَلَيْكَ وَ أُبْرَأُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى
 مِمَّنْ أَكْذَبَكَ وَ اسْتَيْخَفَ بِحَقِّكَ وَ اسْتَيْحَلَّ دَمَكَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا أَبَا عَعِيدٍ اللَّهُ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ خَاذِلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ
 مِمَّنْ سَمِعَ وَعَائِيَتِكَ فَلَمْ يُجِيبِكَ وَ لَمْ يَنْصُرِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَى نِسَاءَكَ أَنَا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِيءٌ وَ مِمَّنْ وَالَاهُمْ وَ مَالَاهُمْ وَ
 أَعَانَهُمْ عَلَيْهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَ الْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ بَابُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَشْهَدُ أَنِّي
 بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ وَ لَكُمْ تَابِعٌ بِذَاتِ نَفْسِي وَ شَرَائِعَ دِينِي وَ خَوَاتِيمَ عَمَلِي وَ مُنْقَلَبِي فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي. (۱)

صلوات بر علی بن الحسین علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ الَّذِي اسْتَخْلَصِيَتْهُ لِنَفْسِكَ وَ جَعَلْتَ مِنْهُ أَيْمَةَ الْهُدَى الَّذِينَ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ
 يَعْدِلُونَ اخْتَرْتَهُ لِنَفْسِكَ وَ طَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ وَ اصْطَفَيْتَهُ وَ جَعَلْتَهُ هَادِيًا مَهْدِيًا اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ ذُرِّيَّةِ
 أَنْبِيَائِكَ حَتَّى يَبْلُغَ بِهِ مَا تَقَرَّرَ بِهِ عَيْنُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ. (۲)

صلوات بر محمد بن علی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ يَاقِرِ الْعِلْمِ وَ إِمَامِ الْهُدَى وَ قَائِدِ أَهْلِ التَّقْوَى وَ الْمُتَجَبِّ مِنْ عِبَادِكَ اللَّهُمَّ وَ كَمَا جَعَلْتَهُ عَلَمًا
 لِعِبَادِكَ وَ مَنَارًا لِبِلَادِكَ وَ مَسْئُودًا لِحُكْمَتِكَ وَ مَتْرُجًا لَوْحِيكَ وَ أَمْرًا بِطَاعَتِهِ وَ حَذْرًا مِنْ مَعْصِيَتِهِ فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبُّ أَفْضَلَ
 مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ ذُرِّيَّةِ أَنْبِيَائِكَ وَ

ص: ۸۴۵

۱- به یقین گواهی می دهم که تو امین خدا، و فرزند امین خدایی، مظلومانه کشته شدی، و شهید از دنیا رفتی، و گواهی می
 دهم که خدای تعالی خواستار انتقام توست، و وفا کننده به وعده ای که به تو داده، بر یاری ات، و تأیید در نابودی دشمنت، و
 آشکار ساختن دعوت. و گواهی می دهم که تو به عهد خدا وفا کردی، و در راه خدا جهاد نمودی، و مخلصانه خدا را
 عبادت کردی، تا مرگ تو را در رسید، خدا لعنت کند امتی که تو را کشتند، و خدا لعنت کند امتی را که دست از یاری ات
 کشیدند، و خدا لعنت کند امتی که دیگران را علیه تو ترغیب کردند، به پیشگاه خدا بیزاری می جویم، از کسی که تو را
 تکذیب کرد، و حق تو را سبک شمرد، و خونت را حلا دانست، پدر و مادرم به فدایت ای ابا عبد الله، خدا لعنت کند قاتلت
 را، و لعنت کند دریغ کننده از یاریات را، و خدا لعنت کند کسی را که فریادت را شنید و پاسخت را نداد، و یاریات نکرد، و
 خدا لعنت کند کسی را که زنان را اسیر کرد من به سوی خدا، از اینان بیزارم، و از هر که دوستشان داشت، و از آنان پیروی
 نمود و یاری شان داد، و گواهی می دهم که تو و امامان از فرزندان، کلمه تقوا و درگاه هدایت، و دستاویز محکم، و حجت
 بر اهل دنیا، و گواهی میدهم که من به شما مؤمن، و به مقام شما یقین دارم، و پیرو شمایم با تمام وجودم، و در قوانین
 دینم، و سرانجام عملم و بازگشت گاهم، در دنیا و آخرتم.

۲- خدایا بر علی بن الحسین، سرور عبادت کنندگان درود فرست، که او را برای خود برگزیدی، و از نسل او امان هدایت را
 قرار دادی، امامانی که به حق هدایت می کنند، و به حق باز میگردند، او را برای خود انتخاب کردی، و از پلیدی پاکش
 ساختی، و برگزیدی، و او را راهنما و راه یافته قرار دادی. پس بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از فرزندان

پیامبرانت فرستادی، تا او را به مقامی رسانی، که دیده اش به آن در دنیا آخرت روشن شود، که تو عزیز و حکیمی.

أَصْفِيائِكَ وَرُسُلِكَ وَ أَمَنَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ . (۱)

صلوات بر جعفر بن محمد علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ خَازِنِ الْعِلْمِ الدَّاعِي إِلَيْكَ بِالْحَقِّ النُّورِ الْمُبِينِ اللَّهُمَّ وَ كَمَا جَعَلْتَهُ مَعِيدِنَ كَلَامِكَ وَ وَحْيِكَ وَ خَازِنَ عِلْمِكَ وَ لِسَانَ تَوْحِيدِكَ وَ وَلِيَّ أَمْرِكَ وَ مُسْتَحْفَظًا [مُسْتَحْفَظًا] دِينِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِكَ وَ حُجَجِكَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . (۲)

صلوات بر موسی بن جعفر علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَمِينِ الْمُؤْتَمَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْعَجْرِ الْوَفِيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ النُّورِ الْمُبِينِ [الْمُنِيرِ] الْمُجْتَهِدِ الْمُحْتَسِبِ الصَّابِرِ عَلَى الْأَمْدَى فِيكَ اللَّهُمَّ وَ كَمَا بَلَغَ عَنْ آبَائِهِ مَا اسْتُودِعَ مِنْ أَمْرِكَ وَ نَهْيِكَ وَ حَمَلَ عَلَى الْمَحَجَّةِ وَ كَايَدَ أَهْلَ الْعِزَّةِ وَ الشَّدَّةِ فِيمَا كَانَ يَلْقَى مِنْ جُهَالِ قَوْمِهِ رَبِّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ وَ أَكْمَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِمَّنْ أَطَاعَكَ وَ نَصَحَ لِعِبَادِكَ إِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ . (۳)

صلوات بر علی بن موسی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ وَ رَضَيْتَ بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ اللَّهُمَّ وَ كَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ وَ قَائِمًا بِأَمْرِكَ وَ نَاصِرًا لِدِينِكَ وَ شَاهِدًا عَلَى عِبَادِكَ وَ كَمَا نَصَحَ لَهُمْ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ وَ دَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ . (۴)

صلوات بر محمد بن علی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَلمِ التَّقَى وَ نُورِ الْهُدَى وَ مَعْدِنِ الْوَفَاءِ وَ فَرْعِ الْأَرْكَانِ وَ خَلِيفَةِ الْأَوْصِيَاءِ وَ أَمِينِكَ عَلَى وَحْيِكَ اللَّهُمَّ فَكَمَا هَدَيْتَ بِهِ مَنْ

ص: ۸۴۶

۱- خدایا درود فرست بر محمد بن علی، شکافنده دانش، و پیشوای هدایت، و رهبر اهل تقوا، و برگزیده از بندگانت. خدایا چنان که او را قرار دادی برای بندگانت نشانه، و برای کشورهايت مشعل نور، و محل سپردن حکمت و تفسیر گر و حیت، و به فرمان بردن از او فرمان دادی، و از نافرمانی اش بر حذر داشتی، پس بر او درود فرست، ای پروردگار برترین درودی که بر یکی از فرزندان پیامبرانت و برگزیدگان، و رسولانت و امین های فرستادی، ای پروردگار جهانیان

۲- خدایا درود فرست، بر جعفر بن محمد صادق، خزانه دار دانش، دعوت کننده به سوی تو بر پایه حق، آن نور آشکار خدایا چنان که او را قرار دادی معدن کلامت، و و حیات، و خزانه دار دانش، و زبان توحیدت و سرپرست فرمانت، و نگهدارنده دینت، پس بر او درود فرست، بهترین درودی که بر یکی از برگزیدگان، و حجت های فرستادی که تو ستوده و بزرگواری.

۳- خدایا درود فرست بر امین مورد اعتماد، موسی بن جعفر، نیکوکار وفادار، پاک و پاکیزه، نور آشکار تلاش کننده، و عمل

کننده، برای خدا، شکیبیا بر آزار در راه تو. خدایا چنان که از سوی پدرانش، آنچه از امر و نهی تو، به او سپرده شده بود، به مردم رساند، و بندگانت را به راه روشن واداشت، و از اهل تکبر و سرسختی، در اموری که از نادانان ملت خود میدید، متحمل زحمت و مصیبت شد، پس بر او درود فرست، برترین و کاملترین درودی که بر یکی از فرمانبران و خیرخواهان بندگانت فرستادی، به درستی که تو آمرزنده و مهربانی.

۴- خدایا درود فرست بر علی بن موسی، که او پسندیدی، و به وسیله او هر که را از آفریدگانت خواستی، خشنود ساختی. و همچنان که او را قرار دادی، حجت بر بندگانت، و قیام کننده به فرمانت، و یاور دینت، و گواه بر بندگانت، و چنان که برای آنان، در نهان و آشکار خیرخواهی نمود، و با حکمت و اندرز پسندیده، به راهت خواند، پس بر او درود فرست، برترین درودی که بر یکی از اولیایت، و برگزیدگان از آفریدگانت فرستادی، که تو بخشنده کریمی.

الضَّلَالَةَ وَاسْتَنْقَذَتْ بِهِ مِنَ الْخَيْرِهِ وَأَرْشَدَتْ بِهِ مَنْ اهْتَدَى وَزَكَّيَتْ بِهِ مَنْ تَزَكَّى فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ
أَوْلِيَائِكَ وَبَقِيهِ أَوْصِيَائِكَ إِنَّكَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ . (۱)

صلوات بر علی بن محمد علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَصَلِّ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ وَإِمَامِ الْأَتْقِيَاءِ وَخَلْفِ أئِمَّةِ الدِّينِ وَالْحُجَّهِ عَلَى الْخَلَائِقِ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَهُ
نُورًا يَشْتَضِيءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ فَبَشِّرْ بِالْحَزِيلِ مَنْ تَوَابَكَ وَانذِرْ بِالْأَلِيمِ مَنْ عَقَابَكَ وَحَذِّرْ بِأَسْكَ وَذَكَرْ بِآيَاتِكَ وَأَحِلَّ حَلَالَكَ وَ
حَرَّمَ حَرَامَكَ وَبَيَّنَّ شَرَائِعَكَ وَفَرَايِضَكَ وَحَضَّ عَلَى عِبَادَتِكَ وَأَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَنَهَى عَنِ مَعْصِيَتِكَ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ
عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ وَذُرِّيهِ أَنْبِيَائِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ . (۲)

راوی این صلوات، ابو محمد یمنی گفت: چون حضرت عسکری علیه السلام از ذکر صلوات بر پدرشان فارغ شد، و نوبت به
خود آن جناب رسید، ساکت ماند، عرضه داشتیم: کیفیت صلوات بر باقی را بفرمایید، فرمود: اگر نه این بود، که ذکر این نکته
از نشانه های دین است و خدا ما را امر فرموده که به اهلش برسانیم، هر آینه دوست داشتیم ساکت بمانم، ولی چون در بیان دین
است پس بنویس.

صلوات بر حسن بن علی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَهْرِ التَّقِيِّ الصَّادِقِ الْوَفِيِّ النُّورِ الْمُضِيءِ خَازِنِ عِلْمِكَ وَالْمُذَكِّرِ بِتَوْحِيدِكَ وَوَلِيِّ
أَمْرِكَ وَخَلْفِ أئِمَّةِ الدِّينِ الْهُدَاهِ الرَّاشِدِينَ وَالْحُجَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَائِكَ
وَ حُجَّجِكَ وَأَوْلَادِ رُسُلِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ (۳)

ص: ۸۴۷

۱- خدایا درود فرست بر محمد بن علی بن موسی، نشانه تقوا، و نور هدایت، و معدن وفا، و نژاد پاکان، و جانشین اوصیا، و
امین تو بر وحی. خدایا چنان که به وسیله و مردم را از گمراهی به عرصه هدایت آوردی، و از سرگردانی رهایی بخشیدی، و
به وجود او راهنمایی کردی هر که را که هدایت یافت، و تربیت نمودی هر که را که تربیت شد، پس بر او درود فرست، برترین
درودی که بر یکی از اولیایت، و باقیمانده اوصیایت فرستادی، به درستی که تو عزیز حکیمی.

۲- خدایا درود فرست بر علی بن محمد، جانشین اوصیا، و پیشوای پرهیزکاران، و یادگار امامان دین، و حجّت بر همه
آفریدگان. خدایا چنان که او را نوری قرار دادی، که مؤمنان به وسیله او روشنی جویند، پس به پاداش شایانت مرده داد، و به
کیفر دردناکت بیم داد، و از صولت بر حذر داشت، و آیات را به یاد مردم انداخت، و حلالیت را حلال و حرمت را حرام
کرد، و قوانین و واجبات را بیان فرمود، و مردم را به بندگی ات ترغیب نمود و به طاعتت فرمان داد، و از نافرمانی ات
بازداشت، پس بر او درود فرست، برترین درودی که بر یکی از اولیایت، و نسل پیامبرانت فرستادی، ای معبود جهانیان

۳- خدایا درود فرست بر حسن بن علی بن محمد، نیکوکار، پرهیزگار، صادق، وفادار، نور تابنده، خزانه دار دانشت، به یاد
اندازه توحیدت، و ولی امرت، و یادگار پیشوایان دین، آن راهنمایان رشد یافته، و حجّت بر اهل دنیا، پس بر او درود فرست،

ای پروردگار، برترین درودی که بر یکی از برگزیدگان و حجّت هایت، و اولاد رسولانت فرستادی، ای معبود جهانیان.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَاءِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهَّرْتَ تَطْهِيراً اللَّهُمَّ انصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ وَانصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ وَ أَوْلِيَاءَهُ وَ شِيعَتَهُ وَ انصَارَهُ وَ اجْعَلْنَا مِنْهُمْ اللَّهُمَّ اعِزَّهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَ طَاغٍ وَ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ احْرُسْهُ وَ امْنَعْهُ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ آلَ رَسُولِكَ وَ أَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَ أَيِّدْهُ بِالنَّصِيرِ وَ انصُرْ ناصِرِيهِ وَ اخذلْ خادِئِيهِ وَ اقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ وَ اقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَ الْمُتَافِقِينَ وَ جَمِيعَ الْمُؤَلِّدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا وَ بَرِّهَا وَ بَحْرِهَا وَ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ أَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامَ وَ اجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ انصَارِهِ وَ اعْوَانِهِ وَ اتِّبَاعِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ ارْنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ مَا يَأْمُلُونَ وَ فِي عِدْوِهِمْ مَا يَحذَرُونَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ. (1)

زیارت انبیا، امامزادگان و قبور مومنان

بخش اول

فضیلت زیارت قبور پیامبران علیهما السلام

بخش اول: در زیارت پیامبران عظام است.

بدان که تکریم و تعظیم پیامبران علیهم السّلام عقلا و شرعا لازم (لا نفرق بی احد من رسله) و زیارتشان، پسندیده و راجح است.

علما به استحباب زیارت آن بزرگواران تصریح فرموده اند، و عدد آن بزرگواران گرچه بسیار، ولی قبرهای معلوم آنان بسیار اندک است، و قبور آنهایی که فعلا- در خاطر خود حاضر دارم از این قرار است: حضرت آدم و حضرت نوح که این دو بزرگوار در مرقد منور حضرت امیر مؤمنان علیه السلام مدفونند.

حضرت ابراهیم علیه السلام

ص: ۸۴۸

۱- خدایا درود فرست بر نماینده ات و فرزند نمایندگانت، آنان که فرمان برداری از آنها را لازم نمودی، و حقشان را واجب گرداندی، و پلیدی را از آنها بردی، و پاکشان نمودی، پاک کردنی درخور و شایسته. خدایا یاری اش کن، و به وسیله او برای دینت یاری رسان، و به دست او یاری فرما دوستانت و دوستانش و شیعیان و یاورانش را، و ما را از آنان قرار ده. خدایا به او پناه ده. از شرّ هر متجاوز و سرکش، و از شرّ همه آفریدگانت، و او را حفظ کن، از پیش رویش و از پشت سرش، و از جانب راستش، و از طرف چپش، و نگهبانی اش کن و جلوگیری فرما از اینکه پیش آمد بدی به او در رسد، و پیامبرت و خاندان پیامبرت را در وجود او حفظ فرما، و عدالت را به او آشکار کن، و وی را با پیروزی تأیید کن، یاورش را یاری ده، و دریغ

کننده از یاری اش را خوار گردان، و به دست او گردن کشان کفر را درهم شکن، و کافران و منافقان و تمام بی دینان را به قتل برسان، هر کجا هستند، در مشرق های زمین و مغرب هایش، در خشکیها و دریاهایش و به وسیله او زمین را از عدالت پر کن، و دین پیامبرت (بر او و خاندانش درود باد) را به او نمایان فرما، و قرار ده مرا خدایا از یاران و مددکاران و پیروان و شیعیانش، و درباره خاندان محمّد به من بنمایان آنچه را که آرزو دارند، و درباره دشمنانشان آنچه را که بیم دارند، ای معبود حق آمین.

در قدس خلیل، که نزدیکی بیت المقدس قرار دارد، مدفون است، و در جوار آن حضرت جناب ساره زوجه او، و جناب اسحاق و یعقوب و یوسف علیهم السّلام مدفونند.

و حضرت اسماعیل علیه السّلام و مادرش هاجر در مسجد الحرام در پیرامون حجر مدفونند.

و نیز قبور بعضی از پیامبران علیهم السّلام در آنجاست.

از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: مابین رکن و مقام مملو از قبور پیامبران است، و از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: مابین رکن یمانی و حجر الاسود، هفتاد پیامبر مدفونند.

در بیت المقدس، قبور عده ای از پیامبران مانند حضرت داود و سلیمان علیهما السّلام و غیر آن دو بزرگوار قرار دارد، که نزد اهل آنجا معروفند.

قبر جناب زکریا علیه السّلام در شهر حلب مشهور است، و برای جناب یونس علیه السّلام در شریعه کوفه بقعه و قبره ای معروف است، و قبر حضرت هود و صالح علیه السّلام در نجف اشرف مشهور، و مرقد حضرت ذی الکفل علیه السّلام در کنار شطّ فرات نزدیک کوفه به مساحت چند فرسخ معروف و در شهر موصل مرقد جرجیس پیغمبر علیه السّلام، و در بیرون شهر قبر شیث هبه الله علیه السّلام، و در شهر شوش قبر دانیال علیه السّلام، و در برابر مسجد براثا قبر جناب یوشع و غیر اینها سلام الله علیهم اجمعین واقع شده است.

کیفیت زیارت پیامبران علیهما السّلام

کیفیت زیارت پیامبران: در اخبار، زیارت ویژه ای برای این بزرگواران به نظر نرسیده مگر زیارت آدم و نوح علیهما السّلام که در باب زیارت حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام گذشت، ولی از روایت زیارت جامعه که ما آن را

اول زیارت جامعه قرار دادیم، استفاده میشود، که پیامبران هم به آن زیارت میشوند.

شاید بر این مطلب آن شیخ بزرگوار محمد بن مهدی در کتاب مزار، و سید اجل علی ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» و غیر ایشان رضوان الله علیهم در آداب ورود به کوفه، همین زیارت شریفه را برای مشهد حضرت یونس علیه السلام ذکر کرده اند.

و گمان آن است که نقل زیارت مذکور توسط ایشان، از مفهوم عام روایت استفاده شده.

در هر صورت، اگر کسی آن زیارت جامعه را در آرامگاه های شریف پیامبران علیهم السلام بخواند مناسب است، و چون زیارت در صفحات گذشته ذکر شد، نیازمند به نقل آن در اینجا نیستیم، هر که می خواهد، به زیارت اول زیارت جامعه مراجعه کند، و از فیض عظیم آن، خود را بهره مند سازد.

بخش دوم

فضیلت زیارت امامزادگان

بخش دوم: در زیارت امامزادگان عظام: که قبورشان محلّ فیوضات و برکات، و موضع نزول رحمت و عنایات الهیه است، و علمای اعلام به استحباب زیارت قبور ایشان تصریح فرموده اند.

و بحمد الله تعالی در اکثر شهرهای شیعه قبورشان موجود، بلکه در روستاها و بیابانها، و اطراف کوهها و درّه ها، پیوسته پناهگاه درماندگان، و مأوای واماندگان و پناه ستم دیدگان، و موجب تسلی دل های پژمردهگان بوده است.

و تا روز قیامت خواهد بود، و از بسیاری از ایشان کرامات و خوارق عادات مشاهده شده.

ولی پوشیده نماند که امامزاده ای که انسان، با اطمینان خاطر، به خاطر درک فیوضات، و زدودن رنج ها و غصه ها، به جانب قبر شریفش، بار سفر ببندد، و شدّ رحال کند، باید نسبت به او

ص: ۸۵۰

دو مطلب را رعایت کند، آنگاه به قصد زیارت حرکت کند.

اول: جلالت مقام، و عظمت شأن صاحب آن مرقد، علاوه بر شرافت نسب او، که این دو معنا، از کتاب های حدیث و انساب [علم نسب شناسی] و تاریخ شناخته میشود.

دوم: معلوم بودن قبر آن سید جلیل و صحت نسبت قبر به او، و زمینه جمع بین این دو مطلب بسیار کم است.

و ما در کتاب «هدیه الزائر» به ذکر جمعی از ایشان اشاره کرده ایم.

و در کتاب «نفثه المصدور» و «منتهی الآمال» اشاره به محسن بن حسین علیه السّلام نمودیم، و چون در این کتاب گنجایش ذکر نیست، تنها به ذکر دو نفر از ایشان اکتفا می نماییم.

فضیلت و کیفیت زیارت حضرت معصومه علیها السلام در قم

اول: سیده جلیله معظّمه حضرت فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السّلام که به حضرت معصومه علیها السّلام شهرت دارد و قبر شریفش در شهر مقدس قم، معروف و مشهور است و دارای بارگاه والا و ضریح متعدد و خدمه بسیار، و موقوفات زیادی می باشد و روشنی چشم اهل قم و مأوی و پناهگاه عموم مردم است و هر سال جمیعتی فراوان از شهرهای دور، بار سفر می بندند و رنج راه می کشند، تا به درک فیوضات از زیارت آن معظّمه نایل گردند و فضیلت و جلالت آن حضرت از اخبار بسیار، استفاده می شود.

شیخ صدوق به سند حسن، [سندی در حد صحیح] از سعد بن سعد روایت کرده که از حضرت رضا علیه السّلام درباره فاطمه دختر موسی بن جعفر علیه السّلام سؤال کرد؟ حضرت فرمود: هر که او را زیارت کند، برای او بهشت است.

و

ص: ۸۵۱

به سند معتبر دیگر، از فرزند آن حضرت، امام جواد علیه السلام روایت شده که هر که عمه مرا در قم زیارت کند، بهشت برای اوست.

علامه مجلسی رحمه الله از بعضی کتابهای زیارات، نقل کرده: علی بن ابراهیم، از پدرش، از سعد اشعری قمی، از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: ای سعد، از ما نزد شما قبری هست، گفتم فدایت شوم قبر فاطمه، دختر امام موسی علیه السلام را می فرمایی؟ فرمود:

بلی مَنْ زَارَهَا عَارِفًا بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ (۱)

چون به نزد قبر آن حضرت برسی، بالای سر، رو به قبله بایست، و سی و چهار مرتبه الله اکبر و سی و سه مرتبه سبحان الله و سی و سه مرتبه الحمد لله بگو، آنگاه بخوان:

السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سِبْطِي نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَ قُرَّةَ عَيْنِ النَّاطِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرِ الْعِلْمِ بَعِيدِ النَّبِيِّ ، (۲) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرَ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ السَّلَامُ

ص: ۸۵۲

۱- آری هر که او را زیارت کند، درحالیکه عارف به حقیقت باشد، بهشت برای اوست.

۲- سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد الله خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی بن الحسین، سرور عبادت کنندگان، و روشنی چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش پس از پیامبر،

عَلَيْكَ يَا عَلِيُّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيِّ النَّاصِحِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَ سِرَاجِكَ وَ وَلِيِّ وَ لِيِّكَ وَ وَصِيِّ وَ صِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ فَاطِمَةَ وَ خَدِيجَةَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُخْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّةَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتَهُ ، (١) السَّلَامُ عَلَيْكَ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَ حَشَرْنَا فِي زُمرَتِكُمْ وَ أَوْرَدْنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَ سَقَانَا بِكَأْسِ حَيْدُكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِينَا فِيكُمْ الشَّرُورَ وَ الْفَرَجَ وَ أَنْ يَجْمَعَنَا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمرَةِ حَيْدُكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْ لَمَّا يَسْئَلُنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٍ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ الْعَبْرَاءِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ التَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِيًا بِهِ غَيْرِ مُنْكَرٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ وَ عَلَى يَقِينٍ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَ بِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَ جِهَتِكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَ رِضَاكَ وَ الدَّارَ الْآخِرَةَ يَا فَاطِمَةَ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بَرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . (٢)

زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام

ص: ۸۵۳

۱- سلام بر تو ای جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار امین، سلام بر تو ای موسی بن جعفر، امام پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی تقی، سلام بر تو ای علی بن محمد نقی اندرزگوی امین، سلام بر تو ای حسن بن علی، سلام بر وصی پس از او. خدایا درود فرست بر نورت، و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، حجت بر آفریدگانت، سلام بر تو ای دختر رسول خدا، سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای دختر حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولی خدا، سلام بر تو ای خواهر ولی خدا، سلام بر تو ای عمه ولی خدا، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای دختر موسی بن جعفر،

۲- سلام بر تو، خدا بین ما و شما در بهشت شناسایی برقرار کند، و در گروهتان محشور دارد، و بر حوض پیامبران واردمان نماید، و به ما با جام جدتان، از دست علی بن ابی طالب بنوشاند دروهای خدا بر شما باد، از خدا خواستارم که به ما درباره شما خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدتان محمد (درود خدا بر او و خاندانش) گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به راستی او سرپرستی تواناست. به درگاه خدا به سبب دوستی شما، و بیزاری از دشمنان تان، و تسلیم بودن به خدا، تقرّب می جویم، در حال خشنودی به آن، نه با انکار و تکبر بلکه بر پایه یقین به آنچه محمد آن را آورده، و به آن خشنودم، به این امور خاطر تو را می خواهم ای آقای من، خدایا خشنودی ات و خانه آخرت را می خواهم، ای فاطمه درباره بهشت برایم شفاعت کن، به درستی که برای تو نزد خدا مقامی از مقامات بلند است. خدایا از تو می خواهم، که سرانجام کارم را به خوشبختی ختم کنی، و آنچه را در آنم از دستم مگیری، و جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست. خدایا برای ما اجابت کن، و آن را به کرم و عزّت و به رحمت و عافیت پذیر، و درود خدا بر محمد و همه خاندان او، و بر آنان سلام، سلامی کامل، ای مهربان ترین مهربانان.

وم: امام زاده لازم التعظیم، جناب عبد العظیم، که نسب شریفش به چهار واسطه، به سبط جلیل حضرت خیر الوری امام حسن مجتبی علیه السلام به این طریق منتهی می گردد: عبد العظیم بن عبد الله بن علی بن الحسن بن زید بن الحسن بن علی بن ابی طالب.

قبر شریفش در منطقه ری معلوم و مشهور، و مأوی و پناهگاه عموم مردم است، و بلندی مقام و جلالت شأن آن حضرت، روشن تر از آفتاب است، چه آن جناب علاوه بر آنکه از دودمان حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه و آله می باشد از بزرگان راویان و اعظم علما و زاهدان و عابدان و صاحب تقوا و پرهیز و از اصحاب حضرت جواد، و حضرت هادی علیهما السلام است، و به خدمت ایشان، نهایت توکل و انقطاع را داشته است، و از آن بزرگواران، احادیث بسیار روایت کرده.

صاحب کتاب «خطب امیر المؤمنین» و کتاب «یوم و لیله» است و اوست که دین خود را بر امام زمانش حضرت هادی علیه السلام عرضه کرد و حضرت او را تصدیق کرد و فرمود:

يَا أَبَا الْقَاسِمِ هَذَا وَ اللَّهُ دِينُ اللَّهِ الَّذِي ارْتَضَاهُ لِعِبَادِهِ فَانْتَبِثْ عَلَيْهِ تَبَتُّكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ (۱)

صاحب بن عباد، رساله مختصری در حالات آن جناب نوشته که شیخ ما، مرحوم ثقة الاسلام نوری، در خاتمه مستدرک، آن را نقل کرده در آن کتاب و در رجال شیخ نجاشی آمده: حضرت عبد العظیم از سلطان زمان خود ترسید، و گریخت، و به عنوان آنکه قاصد و پیک است، در شهرها گردش می کرد تا به ری آمد،

ص: ۸۵۴

۱- ای ابا القاسم، این است به خدا قسم دین خدا، که برای بندگانش پسندیده، پس بر آن پایدار باش، خدا تو را در دنیا و آخرت بر گفتار پایدار، پاینده بدارد.

و در ساربانان مخفی شد، و بنا بر روایت نجاشی در سردابی در خانه یکی از شیعیان، در سگه الموالی پنهان گشت، و در آنجا عبادت خدا می کرد و روزها را روزه می داشت و شبها به نماز می ایستاد، و پنهان از دید مردم بیرون می آمد، و قبری را که برابر قبر او به فاصله یک راه رو است زیارت میکرد، و می گفت: این قبر مردی از فرزندان موسی بن جعفر علیه السلام است، و پیوسته در آنجا بود و یکی دو نفر از شیعه، از احوال او با خیر می شدند، تا آنکه بیشتر مردم ری او را شناختند، پس شخصی از شیعیان، حضرت رسالت پناه را در خواب دید، که فرمود: مردی از فرزندان مرا، از سگه الموالی برخوانند داشت، و کنار درخت سیب، در باغ عبد الجبار بن عبد الوهاب، دفن خواهند کرد، و اشاره فرمود به همان مکانی که در آنجا دفن شد، بیننده خواب نزد صاحب باغ رفت، تا آن درخت و جایش را از صاحب باغ بخرد، مالک باغ به او گفت: این درخت و جایش را برای چه می خری؟ خریدار خوابش را تعریف کرد، صاحب باغ گفت: من نیز چنین خوابی دیده ام، و جای این درخت را با تمام باغ وقف بر آن سید، و سایر شیعیان کرده ام، که اموات خود را در آنجا دفن کنند.

حضرت عبد العظیم پس از مدتی بیمار شد، و بر اثر آن بیماری به رحمت ایزدی پیوست، چون او را برای غسل دادن برهنه کردند، در جیب لباسش ورقه ای یافتند، که نسب شریف خود

را در آن نوشته بود: منم ابو القاسم عبد العظیم فرزند عبد الله فرزند علی، فرزند حسن، فرزند زید، فرزند امام حسن، فرزند علی بن ابی طالب علیهم السّلام.

صاحب بن عبّاد، در وصف دانش عبد العظیم فرموده: ابو تراب رویانی روایت کرده که گفت: از ابو حمّاد رازی شنیدم که میگفت: در شهر سرّ من رأی بر حضرت امام علیّ النقی علیه السّلام وارد شدم، پس پاره ای از مسائل حلال و حرام خود را، از آن حضرت پرسیدم.

سؤالات مرا پاسخ دادند، زمانی که برای بیرون آمدن از سرّ من رای، با آن حضرت وداع کردم به من فرمودند: ای حمّاد هرگاه چیزی از امور دینت بر تو مشکل شد، در ناحیه خود، یعنی در شهر ری، از عبد العظیم بن عبد الله حسنی بپرس، و سلام مرا به او برسان.

محقق داماد در کتاب «رواشح» گفته، احادیث بسیاری در فضیلت زیارت حضرت عبد العظیم روایت شده، از جمله آمده است: هر که قبر او را زیارت کند، بهشت بر او واجب میشود، و شیخ بزرگوار شهید ثانی در حواشی کتاب «خلاصه» همین روایت را از بعض نسب شناسان نقل فرموده، و ابن بابویه و ابن قولویه به سند معتبر روایت کرده اند، که مردی از اهل ری، خدمت حضرت امام علی النقی علیه السّلام رفت، حضرت پرسید کجا بودی؟ عرض کرد به زیارت امام حسین علیه السّلام رفته بودم، فرمود: اگر قبر عبد العظیم را که نزد شماست، زیارت می کردی، هر آینه مانند کسی بودی که امام حسین علیه السّلام را زیارت کرده باشد.

فقیر گوید: علما برای آن بزرگوار زیاراتی نقل نکرده

اند، مگر فخر المحققین آقا جمال الدین، که در کتاب «مزار» خود فرموده زیارت آن حضرت به این صورت مناسب است:

السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَةِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سَيِّدِي الرَّحْمَةَ وَ سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَقُوَّةَ عَيْنِ النَّاطِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ بَاقِرِ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبَارَّ الْأَمِينَ ، (1) السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرِ الطَّاهِرِ الطُّهَرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ النَّقِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيِّ النَّاصِحِ الْأَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَسِرَاجِكَ وَوَلِيِّ وَلِيِّكَ وَوَصِيِّ وَوَصِيَّتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الرَّكِيُّ وَالطَّاهِرُ الصَّفِيُّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ السَّادَةِ الْأَطْهَارِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ السَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَ عَلَى ذُرِّيَةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ. (2) السَّلَامُ عَلَى الْعَبْدِ الصَّالِحِ الْمُطِيعِ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ابْنَ السَّبْطِ الْمُتَجَبِّ الْمُجْتَبَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ بَزِيَارَتِهِ ثَوَابُ زِيَارَةِ سَيِّدِ

ص: ۸۵۷

۱- سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد الله خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابی طالب، جانشین رسول خدا سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی بن الحسین سرور عبادت کنندگان، و نور چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش، پس از پیامبر، سلام بر تو ای جعفر بن محمد راستگوی نیکوکار امین،

۲- سلام بر تو ای موسی بن جعفر، پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا، امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی پرهیزکار، سلم بر تو ای علی بن محمد النقی، خیرخواه امین، سلام بر تو ای حسن بن علی، سلام بر جانشین پس از او، پروردگارا درود فرست بر نورت و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، و حججت بر آفریدگانت، سلام بر تو ای سرور پاکیزه و پاک و برگزیده، سلام بر تو ای فرزند سروران پاک، سلام بر تو ای فرزند برگزیدگان و خوبان، سلام و رحمت و برکات خدا بر رسول خدا و بر فرزندان رسول خدا.

الشَّهَدَاءِ يُرْتَجَى السَّلَامُ عَلَيْكَ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَحَشَرْنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَأُورِدْنَا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ وَسَقَانَا بِكَأْسِ حَيْدُكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَشَدُّ أَلَلًا أَنْ يُرِينَا فِيكُمْ الشَّرُورَ وَالْفَرْجَ وَأَنْ يَجْمَعَنَا وَإِيَّاكُمْ فِي زُمْرِهِ حَيْدُكُمْ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنْ لَا يَسْتَلْبِنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٍ، (١) أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَالتَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِيًا بِهِ غَيْرَ مُنْكَرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ وَعَلَى يَقِينٍ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَرِضَاكَ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ يَا سَيِّدِي وَابْنَ سَيِّدِي اشْفَعْ لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ فَلَا تَسْتَلْبُ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَتَقَبَّلْ بِكَرَمِكَ وَعِزَّتِكَ وَبِرَحْمَتِكَ وَعَافِيَتِكَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (٢)

زیارت حضرت امامزاده حمزه علیه السلام

فخر المحققین فرموده: در پاره ای از اخبار ذکر شده، که امام زاده عبد العظیم، در هنگام توقف در شهر ری، به طور پنهان از منزل بیرون می آمد، و قبری که برابر قبر او به فاصله یک راهرو قرار دارد، زیارت میکرد، و میفرمود: این قبر مردی از فرزندان موسی بن جعفر علیهما السلام است، و اکنون قبری در آنجاست، منسوب به امام زاده حمزه، فرزند موسی بن جعفر علیهما السلام، و ظاهرا همان قبری است که امام زاده عبد العظیم آن را زیارت مینمود، ان شاء الله

ص: ۸۵۸

۱- سلام بر بنده شایسته، فرمان بردار پروردگار جهانیان، و پیرو رسول او و امیر مؤمنان، سلام بر تو ای ابا القاسم فرزند سبط نجیب برگزیده، سلام بر تو ای کسی که به زیارتش، ثواب زیارت سید الشهداء امید می رود، سلام بر تو، خدا میان ما و شما در بهشت، شناسایی برقرار کند، و در گروهتان محشور فرماید، و به حوض پیامبران وارد سازد، و به ما با جام جدتان از دست علی بن ابیطالب بنوشاند، درود خدا بر شما، از خدا می خواهم که به ما درباره شما، خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدتان محمد درود خدا بر او و خاندانش گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به درستی که او سرپرست توانایی است،

۲- من با دوستی شما، و بیزاری از دشمنان تان، و تسلیم بودن به خدا، تقرب به خدا می جویم، با خشنود بودن به آن، بدون انکار و تکبر، و به یقین به آنچه محمد آن را آورده، به این امر و خاطر تو را میجویم ای سرور من، خدایا خشنودی تو، و خانه آخرت را می خواهم، ای سرور من و فرزند سرور من، برایم درباره بهشت شفاعت کن، زیرا برای تو نزد خدا مقامی از مقامات والا- است. خدایا از تو می خواهم که سرانجام کارم را به خوشبختی ختم کنی، و آنچه را در آنم از دستم نگیری، جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست. خدایا برای ما اجابت کن، و آن را به کرم و عزت، و رحمت و عافیت پذیر، و درود خدا بر محمد و خاندان او و بر آنان سلام باد، سلامی کامل، ای مهربان ترین مهربانان.

او را هم باید زیارت کرد، و در زیارتش، همین زیارت را تا «المطیع لله رب العالمین و لرسوله و لامیر المؤمنین» میتوان خواند، و دنباله زیارت را که خاص حضرت عبد العظیم است نباید خواند.

پایان سخن فخر المحققین.

پنهان نباشد، که در صحن امام زاده حمزه، قبر شیخ جلیل سعید، قدوه المفسرین، جمال الدین ابو الفتوح حسین بن علی خزاعی رحمه الله صاحب تفسیر معروف قرار دارد، باید آن جناب را هم زیارت نمود، و همچنین از زیارت جناب شیخ صدوق رئیس المحدثین، معروف به ابن بابویه، که در نزدیکی شهر حضرت عبد العظیم است، نباید غفلت کرد.

بخش سوم

زیارت قبور مومنان

شیخ ثقه جلیل القدر، جعفر بن قولویه قمی، از عمرو بن عثمان رازی روایت کرده که گفت: از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام شنیدم که می فرمود: هر که بر زیارت ما قادر نباشد، پس زیارت کند صالحان از دوستان ما را، تا ثواب زیارت ما را برای او نوشته شود، و کسیکه بر صله و نیکی به ما ناتوان باشد، با صالحان از دوستان ما از در صله و نیکی برآید، تا برای او ثواب صله و نیکی به ما نوشته شود.

و نیز به سند صحیح از محمد بن احمد بن یحیی الاشعری روایت کرده که من در فید [جایی است در راه مکه] با علی بن بلال به جانب قبر محمد بن اسماعیل بن بزیع روانه شدیم، علی بن بلال به من گفت: صاحب این قبر برای من، از حضرت رضا علیه السلام روایت کرد: هر که به نزد قبر برادر مؤمن خود بیاید، و دست بر قبر گذارد، و هفت بار سوره

ص: ۸۵۹

«قدر» را بخواند، و روز فرج اکبر [یعنی ترس بزرگ روز قیامت] ایمن شود.

و در روایت دیگری مانند همین مطلب را نقل کرده، جز آنکه در آن آمده: رو به قبله کند.

فقیر گوید: این ایمن بودن که، روایت بر آن دلالت دارد، ممکن است برای خواننده باشد، چنانکه ظاهر حدیث چنین است و احتمال دارد برای صاحب قبر باشد چنانکه آن را تأیید می کند حدیثی که بعد از این از سید ابن طاووس نقل میشود.

و نیز در کامل الزیارات به سند معتبر نقل شده، عبد الرحمن بن ابی عبد الله، به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشت، چگونه دست خود را بر قبور مسلمانان بگذارم؟ پس حضرت با دست خود اشاره به زمین فرمود، و دست را بر زمین نهاد در حالی که مقابل قبله بودند.

و نیز به سند صحیح روایت شده عبد الله بن سنان به حضرت صادق علیه السلام عرض کرد، چگونه باید بر اهل قبور سلام کرد؟ فرمود: میگوی:

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُسْلِمِينَ أَنْتُمْ لَنَا فَرَطٌ وَ نَحْنُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ. (۱)

و از حضرت حسین علیه السلام روایت شده: هر که وارد قبرستان شود و بگوید:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الْأَرْوَاحِ الْفَاتِيهِ وَ الْأَجْسَادِ الْبَالِيهِ وَ الْعِظَامِ النَّخِرَةِ الَّتِي خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيَا وَ هِيَ بِكَ مُؤْمَنَةٌ أَدْخِلْ عَلَيْهِمْ رَوْحًا مِنْكَ وَ سَلَامًا مِنِّي (۲)

حق تعالی برای او به عدد خلق، از زمان آدم تا قیام قیامت، حسنات بنویسد، و از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده است، هر که وارد قبرستان شود و بگوید:

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ

ص: ۸۶۰

۱- سلام بر اهل دیار از مؤمنان و مسلمانان، شما پیشروان ما بودید، و ما هم ان شاء الله به شما ملحق میشویم.

۲- ای پروردگار این ارواح فناپذیر و پیکرهای پوسیده و استخوان های خاکسترشده ای که از دنیا خارج شدند، درحالی که مؤمن به تو بودند، نسیم رحمتی از جانب خود، و سلامی از من بر آنان وارد کن.

أَهْلٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَا أَهْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَيْفَ وَحَدَّثْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَغْفِرُ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرِهِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيَّ وَلِيُّ اللَّهِ.

سلام بر اهل لا اله الا الله، از اهل لا اله الا الله، ای اهل لا اله الا الله، به حق لا اله الا الله، چگونه یافتید سخن لا اله الا الله، را از لا-اله الا الله، ای لا-اله الا الله، به حق لا-اله الا الله، پیامز هر که را گفت لا اله الا الله، و ما را محشور کن در گروه آنان که گفتند: لا اله الا الله، محمد رسول الله علی ولی الله.

حق سبحانه و تعالی ثواب پنجاه سال عبادت را برای او بنویسد و گناه پنجاه ساله را از او و پدر و مادرش محو نماید.

و در روایت دیگری وارد شده است: بهتر سخنی که در قبرستان بگویی، وقتی که از آنجا بگذری، این است که بایستی و بگویی:

اللَّهُمَّ وَلَهُمْ مَا تَوَلَّوْا وَاحْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ أَحْبَبُوا. (۱)

سید ابن طاووس در «مصباح الزائر» گفته: چون زیارت اهل ایمان را قصد کنی، شایسته است روز پنجشنبه باشد، و گرنه هر وقت که خواستی، و کیفیت زیارت ایشان چنین است، که رو به جانب قبله نمایی، و دست خود را بر قبر گذاری، و بگویی:

اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ وَصَلِّ وَحَدِّتَهُ وَآنِسْ وَحَشَّتَهُ وَآمِنْ

ص: ۸۶۱

رَوْعَتُهُ وَ أَسْكِنُ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمِهِ مَنْ سِوَاكَ وَ أَلْحِقْهُ بِمَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ (۱)

سپس سوره «قدر» را هفت بار می خوانی.

و در صفت زیارتشان، و ثواب آن، حدیث دیگری از فضیل روایت شده است که هر که سوره «قدر» را هفت بار نزد قبر مؤمنی بخواند، حق تعالی فرشته ای به سوی قبر او بفرستد، که خدا را نزد قبر او عبادت کند، و حق تعالی ثواب عمل این فرشته را برای آن مرده بنویسد، پس زمانی که از قبرش برانگیخته شود، به هیچ هراسی از هراس های قیامت نگذرد، جز آنکه خدا آن هراس را به سبب آن فرشته از او برگرداند، تا خدا او را وارد بهشت سازد، و با هفت بار «قدر»، سوره «حمد» و «فلق» و «ناس» و «توحید» و «آیه الکرسی» را هر کدام سه بار بخواند.

و نیز در صفت زیارت آنها، روایت دیگری از محمد بن مسلم روایت شده که گفت: خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: مردگان را زیارت کنیم؟ فرمود: آری، گفتم: آیا آنها میدانند که ما به زیارتشان رفته ایم؟ فرمود: آری به خدا قسم میدانند، و شاد میشوند، و به شما انس میگیرند، عرض کردم وقتی به زیارتشان میرویم چه بگوییم؟ فرمود بگو:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جُؤْبِهِمْ وَ صَاعِدِ إِلَيْكَ أَرْوَاحَهُمْ وَ لَقِّهِمْ مِنْكَ رِضْوَانًا وَ أَسْكِنِ إِلَيْهِمْ مِنْ رَحْمَتِكَ مَا تَصِلُ بِهِ وَ حَدِّثْهُمْ وَ تُؤْنِسُ بِهِ وَ حَسَّتْهُمْ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. (۲)

تاکید فرستادن هدیه برای مردگان

سپس سید ابن طاووس فرموده است: وقتی که بین قبرهای مؤمنان میباشی، یازده مرتبه «توحید» بخوان، و آن را

ص: ۸۶۲

- ۱- خدایا به غربتش رحم کن، و به تنهایی اش برس، و وحشتش را همدم باش، و ترسش را ایمنی ده، و از رحمتت به او آرامش ده، رحمتی که به سبب آن از رحمت غیر تو بیناز گردد، و او را به هر که دوستش دارد ملحق کن
- ۲- خدایا زمین را از پهلوهایشان خالی گذار، و ارواحشان را به سوی خود بالا ببر، و از خشنودی خود به آنها عنایت کن، و از رحمتت به آنان آرامش ده، به طوری که با آنان تنهایی شان را برطرف کنی، و به وسیله آن ترس شان را همدم شوی به درستی که تو بر هر کار توانایی.

برای ایشان هدیه کن، به تحقیق روایت شده: که خدا به خواننده آن به عدد مردگان ثواب می‌دهد.

در کتاب «کامل الزیارات» از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون مردگان را پیش از طلوع آفتاب زیارت کنید میشوند، و به شما پاسخ میدهند، و اگر پس از طلوع آفتاب زیارت کنید، میشوند و پاسخ نمیدهند.

در کتاب دعوات راوندی حدیثی در کراهت زیارت مردگان در شب از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده، چنانکه به حضرت ابی ذر فرمود:

وَلَا تَزُرُّهُمْ أَحْيَانًا بِاللَّيْلِ

آنان را احیاناً در شب زیارت مکن.

در مجموعه شیخ شهید از حضرت رسول صلی الله علیه و آل روایت شده: که هیچ کس نزد قبر مرده ای سه مرتبه نمیگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَا تُعَذِّبَ هَذَا الْمَيِّتَ (۱)

مگر اینکه خدای تعالی عذاب را در روز قیامت، از او دور گرداند.

از کتاب «جامع الاخبار» نقل شده: بعضی از صحابه، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده اند: که آن حضرت فرمود: برای اموات خود هدیه بفرستید، پرسیدیم: هدیه برای اموات چیست؟ فرمود: صدقه و دعا.

و فرمود: هر جمعه ارواح مؤمنان به آسمان دنیا می‌آیند، و در برابر خانه‌ها و منازل خود قرار می‌گیرند، و هر یک از ایشان به آواز حزین با گریه فریاد می‌کنند: ای اهل من، و اولاد من، ای پدر و مادر من، ای خویشان من، به ما به آنچه در دنیا در دست ما بود مهربانی کنید، عذاب و حساب آن بر ما، و سودش برای غیر ماست،

ص: ۸۶۳

۱- خدایا از تو می‌خواهم به حق محمد و خاندان محمد، که این مرده را عذاب نکنی.

و هر یک خویشان خود را فریاد میکنند: به ما مهربانی کنید به درهمی، یا قرص نانی، یا جامه ای، که خدا شمار را از جامه بهشت بیوشاند.

پس رسول خدا صلی الله علیه و آله گریه کرد، و ما گریه کردیم، و آن حضرت از زیادی گریستن قدرت بر سخن گفتن نداشت، آنگاه فرمود: اینان برادران دینی شمایند، که پس از شادی و نعمت، تبدیل به خاک پوسیده شده اند، اینان به عذاب و هلاکت بر جانهای خود فریاد می کنند، و می گویند: وای بر ما، اگر آنچه در دست ما بود در طاعت و رضای خدا انفاق می کردیم، نیازمند به شما نبودیم، پس با حسرت و پشیمانی باز می گردند، و فریاد میزنند، صدقه مردگان را زود بفرستید، و نیز از آن حضرت روایت کرده: هر صدقه ای که برای میت داده میشود، فرشته ای آن را در طبقی می گیرد، که شعاع آن درخشان است، و به هفت آسمان می رسد، پس لب قبر می ایستد، و فریاد می کند: السَّلامَ علیکم یا اهل القبور اهل شما این هدیه را به سوی شما فرستادند، پس میت آن را می گیرد، و وارد قبر خود می کند، و خوابگاهش با آن گسترده می شود، سپس فرمود: هر کس میت را با دادن صدقه مهربانی کند، برای اوست نزد خدا از پاداش، مانند کوه احد، و روز قیامت در سایه عرش خدا میباشد، روزی که سایه ای جز سایه عرش خدا نیست.

زنده و و مرده به این صدقه نجات میابند.

حکایت شده: امیر خراسان را در خواب دیدند، که می گفت: برای

من آنچه را که برای سگان خود می اندازید بفرستید، که به آن نیازمندم.

عبرت گرفتن از اموات

بدان که زیارت قبور مؤمنان ثواب بسیار دارد، و علاوه بر فواید عظیم ه ای که بر آن مترتب است، باعث عبرت و آگاهی و زهد و بیمیلی به دنیا، و رغبت در آخرت می شود، و به هنگام اندوه بسیار، و شادی فراوان، باید به قبرستان رفت، عاقل آن است که در قبرستان از اموات عبرت بگیرد، تا حلاوت دنیا از دلش بیرون رود، و شاهد کالای دنیوی در کامش تلخ گردد، و در فناء دنیا و دگرگونی احوال آن تفکر کند و توجه کند که او نیز به نزدیک ترین زمان مثل ایشان خواهد شد و دستش از عمل کوتاه و باعث عبرت دیگران شود.

راستی که شیخ نظامی در گفته اش زیبا سروده است:

زنده ولی در صف افسردگان رفت به همسایگی مردگان

حرف فنا خوان ز هر لوح پاک روح بقا جست ز هر روح پاک

کارشناسی پی تفتیش حال کرد از او بر سر راهی سؤال

کین همه از زنده رمیدن چراست رخت سوی مرده کشیدن چراست

گفت پلیدان به مگاک اندرند پاک نهادان ته خاک اندرند

مرده دلانند به روی زمین بهر چه با مرده شوم هم نشین

همدمی مرده دهد مردگی صحبت افسرده دل افسردگی

زیر گل آنان که پراکنده اند گرچه به تن مرده به دل زنده اند

مرده دلی بود مرا پیش از این بسته هر چون و چرا پیش از این

زنده شدم از نظر پاکشان آب حیات است مرا خاکشان

رُوی أَنَّهُ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا عَيْسَى هَبْ

لِي مِنْ عَيْنِكَ الدُّمُوعَ وَمِنْ قَلْبِكَ الْخُشُوعَ وَ اكْحُلْ عَيْنَيْكَ بِمِيلِ الْحُزْنِ إِذَا ضَحَكَ الْبَطَّالُونَ وَ قُمْ عَلَى قُبُورِ الْأَمْوَاتِ فَنادِهِمْ
بِالصَّوْتِ الرَّفِيعِ لَعَلَّكَ تَأْخُذُ مَوْعِظَتَكَ مِنْهُمْ وَقُلْ إِنِّي لَأَحِقُّ بِهِمْ فِي اللَّاحِقِينَ (۱)

«آنچه ثبت آن در این کتاب شریف مقدر شده بود، در شب یکشنبه دهم ذو القعدة الحرام سال هراز و سیصد و چهل و چ هار قمری، شب ولادت باسعادت حضرت ثامن الائمه مولانا ابو الحسن الرضا (صلوات الله علیه) پایان یافت، و چون در این روز بوسیله نامه خبر فوت مادرم به من رسید، از برادران ایمانی که از این کتاب بهره مند می شوند، برای آن مرحومه مغفوره و برای خودم و والدین در حیات و ممات، التماس دعا و زیارت دارم.

و الحمد لله أولاً و آخراً و صلّى الله على محمّد و آله الطاهرين»

فهرست ملحقات مفاتیح الجنان

مطلب اول: دعای وداع ماه رمضان

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى چنین گوید این گنهکار روسیاه، عباس قمی که خدا او را ببخشد: پس از آنکه به کمک خدای تعالی کتاب «مفاتیح الجنان» را تألیف کردم، و در گوشه و کنار منتشر شد، به خاطر رسید، که در چاپ دومش، برای آن موارد زیر را بیفزایم: دعای وداعی برای ماه رمضان، و خطبه روز عید فطر، و زیارت جامعه ائمه مؤمنان، و دعای «اللهم انی رزت هذا الامر» که بعد از زیارتها خوانده می شود، و زیارت وداعی که هر یک از ائمه علیهم السّلام را، به آن وداع کنند، و نوشته هایی که برای رفع حاجت می نویسند، و دعایی که در غیبت امام عصر عجل الله تعالی

ص: ۱۶۶

۱- روایت شده است که خدای متعالی به عیسی (دورد بر او) وحی فرمود: از دیده ات به من اشک بیخش، و از دلت به من فروتنی واگذار، آن هنگام که بیکاره ها می خندند با میله حزن چشمانت را سرمه بکش، بالای سر قبر مردگان بایست، و آنان را با صدای بلند صدا کن، شاید موعظه ات را از آنان بگیری، و بگو من هم در گروه ملحق شونندگان به آنان ملحق میشوم.

لَكَ الَّذِينَ أَعْتَبْتَهُمْ عَلَىٰ أَذَاءِ حَقِّكَ مِنْ أَضْيَافِ خَلْقِكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَالنَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَأَصْيَافِ النَّاطِقِينَ وَالْمُسَبِّحِينَ لَكَ مِنْ جَمِيعِ الْعَالَمِينَ، (۱) عَلَىٰ أَنَّكَ بَلَّغْتَنَا شَهْرَ رَمَضَانَ وَعَلَيْنَا مِنْ نِعْمِكَ وَعِنْدَنَا مِنْ قِسْمِكَ وَإِحْسَانِكَ وَتَظَاهِرِ امْتِنَانِكَ فَبَدَلِكَ لَكَ مُنْتَهَى الْحَمْدِ الْخَالِدِ الدَّائِمِ الرَّازِكِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمِدِ الَّذِي لَا يَنْفَدُ طَوْلُ الْأَبَدِ جَلَّ ثَنَاؤُكَ أَعْتَنَّا عَلَيْهِ حَتَّىٰ قَضَيْتَ عَنَّا صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ مِنْ صَلَاةٍ وَمَا كَانَ مِنَّا فِيهِ مِنْ بَرٍّ أَوْ شُكْرِ أَوْ ذِكْرِ اللَّهِ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِكَ وَتَجَاوَزْكَ وَعَفْوِكَ وَصَفْحِكَ وَغُفْرَانِكَ وَحَقِيقَةَ رِضْوَانِكَ حَتَّىٰ تُظْفَرْنَا [تُظْفَرْنَا] فِيهِ بِكُلِّ خَيْرٍ مَطْلُوبٍ وَجَزِيلٍ عَطَاءٍ مَوْهُوبٍ وَتُوقِنَا فِيهِ مِنْ كُلِّ مَرْهُوبٍ أَوْ بَلَاءٍ مَجْلُوبٍ أَوْ ذَنْبٍ مَكْسُوبٍ. (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعَظِيمِ مَا سَأَلْتُكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ مِنْ كَرِيمِ أَسْمَائِكَ وَجَمِيلِ ثَنَائِكَ وَخَاصَّةِ دُعَائِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ شَهْرَنَا هَذَا أَكْبَرًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مَرَّةً عَلَيْنَا مِنْذُ أَنْزَلْتَنَا إِلَى الدُّنْيَا بَرَكَهً فِي عِصْمَةِ دِينِي وَخِلَاصِ نَفْسِي وَقَضَاءِ حَوَائِجِي وَتَشْفَعِنِي فِي مَسَائِلِي وَتَمَامِ النِّعْمَةِ عَلَيَّ وَصَرْفِ الشُّؤْرِ عَنِّي وَلِبَاسِ الْعَافِيَةِ لِي فِيهِ وَأَنْ تَجْعَلَنِي بِرَحْمَتِكَ مِمَّنْ حَزَتْ [حُزَتْ] [أَذْحَرَتْ] لَهُ لَيْلَةُ الْقَدْرِ وَجَعَلْتَهَا لَهُ خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِي أَكْبَرِ الْمَاجِرِ وَكَرَائِمِ الدُّخْرِ وَحُسْنِ الشُّكْرِ وَطَوْلِ الْعُمَرِ وَدَوَامِ الْيُسْرِ اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ وَطَوْلِكَ وَعَفْوِكَ وَنِعْمَاتِكَ وَجَلَالِكَ وَقَدِيمِ إِحْسَانِكَ وَامْتِنَانِكَ أَنْ لَا تَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضَانَ حَتَّىٰ تُبَلِّغَنَاهُ مِنْ قَابِلٍ عَلَيَّ أَحْسَنَ حَالٍ، (۳) وَ

ص: ۸۶۸

۱- خدایا تو در کتاب فرو فرستاده ات فرمودی: «ماه رمضان که در آن قرآن نازل شده»، و این است ماه رمضان که گذشت، به جلوه کریمت، و کلمات کاملت، از تو می خواهم، اگر بر من گناهی باقی مانده، که نیامرزیده ای، یا می خواهی بر آن عذابم کنی، یا به آن مرا بسنجی، اینکه سپیده امشب طلوع نکند، یا این ماه بگذرد، مگر اینکه آن گناه را از من آمرزیده باشی، ای مهربان ترین مهربانان، خدایا تو را ستایش به همه ستایش هایت آغاز و انجام آن، چه آن ستایش هایی که برای خود گفتی، و چه آنچه آفریدگان ستایش کننده و کوشنده و شمارنده و فراوان بجا آورنده ذکر و سپاست گفته اند، آنان که بر ادای حقت، یاری شان نمودی، از گروه های آفریدگانت: از فرشتگان مقرب، و پیامبران، و رسولان، و طبقات گویندگان، و تسبیح کنندگان حضرتت، از همه جهانیان.

۲- آری ستایش می کنم بر اینکه ما را به ماه رمضان رساندی، و حال آنکه نعمت هایت بر عهده ما بود، و بهره ها و احسانت، و نیکی های پی در پی ات پیش ما بود، به این خاطر تنها برای تو است آخرین حد ستایش، ستایشی جاودان، همواره، پایدار، همیشگی، بی نهایت، تا در ابدیت پایانی نداشته باشد، بزرگ است ثنایت، ما را بر انجام تکالیف ماه رمضان یاری دادی تا از ما روزه و به پا داشتن نمازش را گذراندی، و نیز آنچه از ما در آن انجام گرفته، از کار نیک و سپاس و ذکر، خدایا آن را از ما به نیکوترین پذیرش، و گذشت و عفو و چشم پوشی و آمرزش و خشنودی ات بپذیر، تا جایی که ما را در این ماه، به هر خیر خواسته و شایان عطای بخشیده شده برسانی، و از هر امر هراسناک و بلای فرود آمده و گناه پیشه شده نگاه داری.

۳- خدایا از تو می خواهم، به حق بزرگترین چیزی که یکی از آفریدگانت از تو خواست، از نام های گرامی ات، و ثنای زیباییت، و دعای خاصت، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و این ماه را بزرگترین ماه رضوانی قرار دهی که بر ما گذشته، از زمانی که ما را به دنیا آوردی تا کنون از جهت برکت در حفظ دینم، و رهایی جانم، و برآمدن حاجتم، و اینکه شفاعتم را در خواسته هایم بپذیری، و در کامل کردن نعمت بر من، و برگرداندن پیش آمد بد از من و پوشاندن لباس عافیت به من، و مرا به رحمت از کسانی قرار دهی، که شب قدر را برای آنان اختیار نمودی، و آن شب را برای آنها بهتر از هزار ماه

قرار دادی، در بزرگترین پاداش، و اندوخته های با ارزش، و نیکی شکر، و درازی عمر، و پایداری آسایش، خدایا و از تو می
خواهم به رحمت و بخشش و گذشتت، و نعمت ها و جلالت، و دیرینه احسان و عطایت، اینکه آن را آخرین بهره از ماه
رمضان قرار ندهی، تا ما در سال آینده به آن برسانی، آن هم بر پایه بهترین حال،

تُعَرِّفُنِي هَلَالَهُ مَعَ النَّاطِرِينَ إِلَيْهِ وَ الْمُعْتَرِفِينَ [وَ الْمُتَعَرِّفِينَ] لَهُ فِي أَعْفَى عَافِيَتِكَ وَ أَنْعَمَ نِعْمَتِكَ وَ أَوْسَعَ رَحْمَتِكَ وَ أَجْزَلَ قِسْمِكَ يَا رَبِّي الَّذِي لَيْسَ لِي رَبٌّ غَيْرُهُ لَا- يَكُونُ هَذَا الْوَدَاعُ مِنِّي لَهُ وَدَاعٌ فَنَاءٍ وَ لَا آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِلِقَاءِ حَتَّى تُرِينِيهِ مِنْ قَابِلٍ فِي أَوْسَعِ النِّعَمِ وَ أَفْضَلِ الرَّجَاءِ وَ أَنَا لَمَكَ عَلَى أَحْسَنِ الْوَفَاءِ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ اسْمِعْ دُعَائِي وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِي وَ تَذَلُّلِي لَمَكَ وَ اسْمِعْ تِكَاثِي وَ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ وَ أَنَا لَمَكَ مُسَلِّمٌ لَا- أَرْجُو نَجَاحًا وَ لَا مُعَافَاةً وَ لَا تَشْرِيفًا وَ لَا تَبْلِيغًا إِلَّا بِكَ وَ مِنْكَ وَ امْنٌ عَلَيَّ جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُكَ بِتَبْلِيغِي شَهْرَ رَمَضَانَ وَ أَنَا مُعَافَى مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ وَ مُحْذُورٍ وَ مِنْ جَمِيعِ الْبُؤَاتِقِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعَانَنَا عَلَى صِيَامِ هَذَا الشَّهْرِ وَ قِيَامِهِ حَتَّى بَلَغَنِي آخِرَ لَيْلِهِ مِنْهُ. (۱)

مطلب دوم: خطبه روز عید فطر

دوم: خطبه روز عید فطر است، که امام جماعت، پس از بجا آوردن نماز عید میخواند، و آن به صورتی که شیخ صدوق در کتاب «من لا یحضره الفقیه» از حضرت امیر مؤمنان علیه السلام نقل کرده است چنین است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ لَا نُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا وَ لَا نَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِيًّا وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ يَعْلَمُ مَا يَلْبِغُ فِي الْأَرْضِ وَ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْعُفُورُ كَذَلِكَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ وَ

ص: ۱۶۹

۱- و هلال ماهش را همراه بینندگان به سوی آن و اعتراف کنندگان به آن به من بشناسانی در کامل ترین عافیت، و خوب ترین نعمت، و گسترده ترین رحمت، و برجسته ترین نصیب هایت، ای پروردگرم، که برایم پروردگاری غیر او نیست، این وداع نسبت به ماه رمضان وداع فنا و آخرین بهره من از دیدار نباشد، تا آن را در سال آینده به من بنمایانی، در فراخ ترین نعمت ها، و برترین امیدها، درحالی که من برای تو بر پایه بهترین وفاداری باشم، به درستی که تو شنوای دعایی. خدایا دعایم را بشنو، و به زاری و خواری و درماندگی، و توکلم بر خویش رحم کن، من تسلیم توام، امید به موفقیت و سلامت کامل و شرافت و رسیدن به جایگاه رفیع، جز به تو و از جانب تو ندارم، بر من منت بنه، ای که ثنایت بزرگ، و نام هایت مقدس است، به رساندندم به ماه رمضان، و درحالی که از هر ناخوشایند و محذوری، و از همه ناگواری ها سالم باشم، ستایش خدای را که بر روزه این ماه، و پباداری عبادتش ما را یاری نمود تا مرا به آخرین شب آن رساند.

الْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي يُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِرَحْمَتِكَ وَاعْمُرْنَا بِمَغْفِرَتِكَ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ وَالْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا مَقْنُوطَ مِنْ رَحْمَتِهِ لَا مَخْلُوقَ مِنْ نِعْمَتِهِ، (۱) وَلَا مُؤَيَّسَ مِنْ رَوْحِهِ وَلَا مُسْتَتَكِفَ [مُسْتَتَكِفٌ] عَنْ عِيَادَتِهِ [الَّذِي] بِكَلِمَتِهِ قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَالْجِبَالُ الرَّوَاسِي وَجَرَتِ الرِّيَاحُ اللَّوَاخِحُ وَسَارَ فِي جَوْ السَّمَاءِ السَّحَابُ وَقَامَتِ عَلَى حُدُودِهَا الْبِحَارُ وَهُوَ إِلَهٌ لَهَا وَقَاهِرٌ يَذُلُّ لَهُ الْمُتَعَزِّزُونَ وَيَنْضَاءُ لَهُ الْمُتَكَبِّرُونَ وَيَدِينُ لَهُ طَوْعًا وَكَرْهًا الْعَالَمُونَ نَحْمَدُهُ كَمَا حَمَدَ نَفْسُهُ وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ يَعْلَمُ مَا تُخْفِي النُّفُوسُ وَمَا تُجِزُّ الْبِحَارُ وَمَا تَوَارَى مِنْهُ الظُّلُمَةُ وَلَا تَغِيبُ عَنْهُ غَائِبَةٌ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقِهِ مِنْ شَجَرِهِ وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلْمَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، (۲) وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ وَيَعْلَمُ مَا يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ وَ أَىٰ مَجْرَىٰ يَجْرُونَ وَ إِلَىٰ أَىٰ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ وَ نَسْتَهْدِي اللَّهَ بِالْهُدَىٰ وَ نَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ نَبِيُّهُ وَ رَسُولُهُ إِلَىٰ خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَىٰ وَحْيِهِ وَ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ وَ جَاهَدَ فِي اللَّهِ الْحَائِدِينَ عَنْهُ الْعَادِلِينَ بِهِ وَ عَبَدَ اللَّهَ حَتَّىٰ آتَاهُ الْيَقِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ [وَ سَلَّمَ] أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الَّذِي لَا تَبْرُحُ مِنْهُ نِعْمَةٌ وَ لَا تَنْفَدُ مِنْهُ رَحْمَةٌ وَ لَا يَسْتَغْنِي الْعِبَادُ عَنْهُ وَ لَا يَجْزِي أَنْعَمَهُ الْأَعْمَالُ

ص: ۸۷۰

۱- ستایش خدای را، که آسمان ها و زمین را آفرید، و تاریکی ها را قرار داد و نور را، پس آنان که به پروردگارشان کافر شدند، غیر او را با او برابر قرار می دهند! ما چیزی را با خدا شریک نمی دهیم، و جز او برای خود سرپرستی بر نمی گیریم، و ستایش خدای را که آنچه در آسمان ها و زمین است از آن اوست، و ستایش در آخرت خاص اوست، و او حکیم و آگاه است، میداند آنچه را در زمین فرو می رود، و آنچه را از آن بیرون می آید، و آنچه را از آسمان نازل می گردد، و آنچه را در آن بالا می رود، و او مهربان و آمرزنده است، اینچنین است خدا، معبودی جز او نیست، بازگشت همه به سوی اوست، ستایش خدای را، که آسمان را از اینکه بر زمین فرو افتد نگاه می دارد جز به اجازه اش، خدا بر مردم رؤوف و مهربان است. خدایا به ما رحم کن به رحمتت، و فراگیر ما را به آمرزشت، به درستی که تو برتر و بزرگی، ستایش خدای را که ناامید شده ای از رحمتش، و تهیدستی از نعمتش،

۲- و مایوسی از بخشایشش، و بازداشت ه ای از بندگی اش وجود ندارد، به فرمانش بر پا شد آسمان های هفتگانه، و زمین گسترده استقرار یافت، و کوه های بلند بر پا گشت، و بادهای بارور کننده روان شد، و ابرها در فضای آسمان حرکت کردند، و دریاها بر کرانه های خود ایستادند، و او معبود آنهاست، و چیره ای است که عزتمندان در برابرش خوار می شوند، و در مقابلش ناچیز می گردند بزرگمنشان، و جهانیان با اختیار و بی اختیار در پیشگاهش تسلیم می شوند، او را می ستاییم، چنان که او خود را ستود، و چنان که او شایسته آن است، و از او یاری می خواهیم، و آمرزش می جوئیم، و راهنمایی می طلبیم، و گواهی می دهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برای او نیست، می داند آنچه را نفوس پنهان میکنند، و آنچه را دریاها می پوشانند و تاریکی چیزی را از او در پرده نبرد، و غایبی از او غایب نگردد، و نیفتد برگی از درخت و نه دانه ای در تاریکی، جز آنکه آن را می داند، معبودی جز او نیست،

الَّذِي رَغِبَ فِي التَّقْوَى وَ زَهَّدَ فِي الدُّنْيَا وَ حَذَرَ الْمَعَاصِيَ وَ تَعَزَّزَ بِالْبَقَاءِ وَ ذَلَّلَ خَلْقَهُ بِالْمَوْتِ وَ الْفَنَاءِ وَ الْمَوْتَ غَايَةَ الْمَخْلُوقِينَ،
 (۱) وَ سَبِيلُ الْعَالَمِينَ وَ مَعْقُودُ بِنَوَاصِي الْبَاقِينَ لَا يُعْجِزُهُ إِلَّا بَقِي الْهَارِبِينَ وَ عِنْدَ حُلُولِهِ يَأْسِرُ أَهْلَ الْهَوَى يَهْدِمُ كُلَّ لَعْنَةٍ وَ يُزِيلُ كُلَّ
 نِعْمَةٍ وَ يَقْطَعُ كُلَّ بَهْجَةٍ وَ الدُّنْيَا دَارٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهَا الْفَنَاءَ وَ لِأَهْلِهَا مِنْهَا الْجَلَاءَ فَأَكْثَرُهُمْ يَنْوِي بَقَاءَهَا وَ يُعْظِمُ بِنَاءَهَا وَ هِيَ حُلُوهُ
 خَضِرَةٌ قَدْ عَجَلَتْ لِلطَّالِبِ وَ التَّبَسَّتْ بِقَلْبِ النَّاطِرِ وَ يُضْنِي ذُو [تَضْنِي ذَا] الشَّرْوَةِ الضَّعِيفِ وَ يَحْتَوِيهَا [يَحْتَوِيهَا] الْخَائِفُ الْوَجِلُ
 فَارْتَحِلُوا مِنْهَا يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ بِأَحْسَنِ مَا بَحَضَرَ تَكُمُ وَ لَا تَطْلُبُوا مِنْهَا أَكْثَرَ مِنَ الْقَلِيلِ وَ لَا تَسْأَلُوا مِنْهَا فَوْقَ الْكِفَافِ وَ ارْضُوا مِنْهَا
 بِالْيَسِيرِ وَ لَا تَمِيدَنَّ أَعْيُنُكُمْ مِنْهَا إِلَى مَا مَتَعَ الْمُتَرْفُونَ بِهِ وَ اسْتَهِينُوا بِهَا وَ لَا تُؤْطِنُوهَا وَ أَضِرُّوا بِأَنْفُسِكُمْ فِيهَا وَ إِيَّاكُمْ وَ التَّنَعُّمَ وَ
 التَّلَهِّيَّ وَ الْفَاكِهَاتِ، (۲) فَإِنَّ فِي ذَلِكَ عَقْلًا وَ اغْتِرَارًا أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَنَكَّرَتْ وَ أَذْبَرَتْ وَ اَحْلَوْلَتْ وَ آذَنْتْ بِوَدَاعِ أَلَا وَ إِنَّ الْأَخْرَةَ
 قَدْ رَحَلَتْ فَاقْبَلْتِ وَ أَشْرَفْتِ وَ آذَنْتِ بِاطْلَاعِ أَلَا وَ إِنَّ الْمَضْمَارَ الْيَوْمَ وَ السَّبَاقَ عَمْدًا أَلَا وَ إِنَّ السُّبْقَةَ الْجَنَّةَ وَ الْعَايَةَ النَّارَ أَلَا أَفَلَا
 تَأْتِبُ مِنْ خَطِيئَتِهِ قَبْلَ يَوْمِ مَبِيتِهِ أَلَا عَامِلٌ لِنَفْسِهِ قَبْلَ يَوْمِ بُؤْسِهِ وَ فَقْرِهِ جَعَلْنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِمَّنْ يَخَافُهُ وَ يَرْجُو ثَوَابَهُ أَلَا إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ
 يَوْمٌ جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيدًا وَ جَعَلَكُمْ لَهُ أَهْلًا فَادْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ وَ اذْعُوهُ سَيَتَجِبُ لَكُمْ وَ أَدْوَا فِطْرَتَكُمْ فَإِنَّهَا سُنَّةٌ نَبِيِّكُمْ وَ فَرِيضَةٌ
 وَاجِبَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَلْيُؤَدِّهَا كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ عَنْ نَفْسِهِ وَ

ص: ۸۷۱

۱- و تروخشکی نیست، جز اینکه در کتابی روشن است، و میداند آنچه را عمل کنندگان انجام می دهند، و از کدام گذرگاه
 میگذرند، و به کدام بازگشت گاه باز میگردند، از خدا راهنمایی به سوی هدایت را می خواهیم، و گواهی میدهیم که محمد
 بنده و پیامبر و فرستاده او به سوی آفریدگانش، و امینش بر وحی اوست، و اینکه او رسالات پروردگارش را رسانید، و در
 مورد خدا جهاد کرد، با کسانی که از حق کناره گرفتند، و برای حضرتش شریک قرار دادند، و خدارا پرستید تا مرگ او را
 در رسید، درود و سلام خدا بر او و خاندان او باد، شما را به تقوای خدا سفارش میکنم، که همواره از جانب او نعمت بوده، و
 رحمت از سوی او پایان نمی پذیرد، و بندگان از او بی نیاز نمیشوند، و اعمال بندگان هرگز پاداش نعمت های او نمیگردد.
 خدایی که مردم را به پرهیزگاری تشویق نمود، و به بی میلی نسبت به دنیا واداشت، و از گناهان برحذر کرد، و با پابندگی
 عزیز شد، و آفریدگانش را با مرگ و نیستی رام ساخت، و مرگ سرانجام آفریدگان،

۲- و راه جهانیان، و نوشته شده بر پیشانی بازماندگان است، او را درمانده نمیکند فرار فراریان، و به هنگام رسیدنش [یعنی
 مرگ] اهل هوا را گرفتار می نماید، بنای هر لذتی را فرو میریزد، و هر نعمتی را تباه می نماید، و هر نشاطی را قطع می کند،
 دنیا خانه ای است که خدا فنا را برای آن، و کوچ کردن اهلش را از آن مقرر نموده است، پس اکثر مردم ماندنش را قصد می
 کنند، و بنایش را بزرگ می شمارند، به ظاهر شیرین و سبز و خرم است، به شتاب گذشته، هرآینه برای جوینده، و بر دل بیننده
 مشتبه گشته، صاحب ثروت ناتوان را به نزاری اندازد، و می داندش هراسان اندیشناک ناخوشایند. پس کوچ کنید از آن، خدا
 شما را رحمت کند، به بهترین چیزی که نزد شما است [عمل صالح] بیش از اندک از آن [دنیا] نجوید، و بیشتر از نیاز از آن
 نخواهید، به اندک آن راضی شوید، و دیدگان خود را به آنچه خوش گذران ها از آن بهره میگیرند ندوزید، دنیا را سبک
 شمارید، و آن را وطن خود قرار ندهید، و نسبت به آن خود را به رنج و زیان اندازید، شما را برحذر میدارم از رفاه طلبی و
 بازیگری و خوش گذرانی،

عَنْ عِيَالِهِ كُلِّهِمْ ذَكَرِهِمْ وَأَنْتَاهُمْ وَصِيغِهِمْ وَكَبِيرِهِمْ ، (۱) وَحُرِّهِمْ وَمَمْلُوكِهِمْ عَنْ كُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ صَاعًا مِنْ بُرٍّ أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا فَرَضَ عَلَيْكُمْ وَأَمْرُكُمْ بِهِ مِنْ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَحِجِّ الْبَيْتِ وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَالْمَأْمُرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْإِحْسَانِ إِلَى نَسَائِكُمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ مِنْ قَدْفِ الْمُحْصَنَةِ وَإِثْنَانَ الْفَاحِشَةِ وَشُرْبِ الْخَمْرِ وَبَخْسِ الْمَكْيَالِ وَنَقْصِ الْمِيزَانِ وَشَهَادَةِ الزُّورِ وَالْفِرَارِ مِنَ الزُّحْفِ عَصَمَنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ بِالْتَّقْوَى وَجَعَلَ الْآخِرَةَ خَيْرًا لَنَا وَلَكُمْ مِنَ الْأُولَى إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغَ مَوْعِظِهِ الْمُتَّقِينَ كِتَابُ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ. (۲)

سپس اندکی پس از فراغ از خطبه، مانند کسی که شتاب داشته باشد می نشیند، آنگاه برخاسته، خطبه دوم را می خواند و این همان خطبه ای است که حضرت امیر مؤمنان علیه السلام در روز جمعه، پس از نشستن و برخاستن از خطبه اول میخواندند، و آن خطبه این است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمِيدُهُ وَنَشْتَعِينُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَغْفِرَتُهُ وَرِضْوَانُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَرْفَعُ بِهَا دَرَجَتَهُ وَتُبَيِّنُ بِهَا

ص: ۸۷۲

۱- به درستی که در اینها غفلت و غرور است، و بدانید دنیا خود را به بیگانگی زده، و پشت کرده و شیرین شده، و اعلام نموده است وداع را، بدانید آخرت حرکت کرده پس به شما روی آورده، و نمایان شده، و اعلام در آمدن کرده است، بدانید به درستی که میدان تمرین امروز است، و گاه مسابقه فردا، و جایزه مسابقه بهشت، جایگاه بازنده دوزخ است، آیا کسی نیست که از خطایش، پیش از رسیدن روز مرگ توبه کند، آیا کسی نیست تا برای خویش، پیش از رسیدن روز فلاکت و تهیدستی اش کار کند؟ خدا ما و شما را از کسانی قرار دهد که از او میترسند، و پاداشش را امید دارند، بدانید، این روز، روزی است که خدا برای شما عید قرار داده، و شما را سزاوار آن نموده، پس خدا را یاد کنید، تا خدا شما را یاد کند، او را بخوانید تا شما را اجابت کند، زکات فطر خود را پردازید، که سنت پیامبر شما و فریضه و واجبی از پروردگار شماست، پس پردازد، هر یک از شما از جانب خویش و همه نان خورانش، مرد و زنشان، و کوچک و بزرگشان،

۲- و آزاد و غیر آزادشان، از جانب هر انسانی از آنان نزدیک سه کیلو، از گندم، یا خرما، یا جو، و خدا را در آنچه به شما واجب نموده، و به آن امر فرموده، اطاعت کنید، از پیا داشتن نماز، و پرداختن زکات، و حج خانه خدا، و روزه ماه رمضان، و امر به معروف، و نهی از منکر، و نیکی کردن به زنان خود، و زیردستانتان، و خدا را اطاعت کنید در آنچه شما را از آن نهی فرموده است از تهمت زدن به پاکدامنان، و ارتکاب زشتی، و می گساری، و کم کردن جنس پیمان ه ای، و کاستن ترازو، و شهادت به ناحق، و گریختن از جنگ، خدا ما و شما را به کمک تقوا حفظ کند، و آخرت را برای ما و شما، بهتر از دنیا قرار دهد، به درستی که بهترین سخن، و رساترین پند پرهیزکاران، کتاب خدا نیرومند حکیم است، پناه می برم به خدا از شیطان رانده شده، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، بگو او خدای یکتا و بی نیاز است، نزاده و زاده نشده است، و احدی همتایش نبوده است.

فَضْلَهُ وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَيَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. (۱) اللَّهُمَّ عَذِّبْ كَفْرَهُ أَهْلِ الْكِتَابِ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِكَ وَيَجْحَدُونَ آيَاتِكَ وَيُكَذِّبُونَ رُسُلَكَ اللَّهُمَّ خَالَفَ بَيْنَ كَلِمَتِهِمْ وَأَلْقَى الرُّعْبَ فِي قُلُوبِهِمْ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِمْ رِجْزَكَ وَنَقَمَتِكَ وَبَأْسَكَ الَّذِي لَا تَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ اللَّهُمَّ انصُرْ جُيُوشَ الْمُسْلِمِينَ وَسَرَايَاهُمْ وَمَرَابِطِهِمْ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ اللَّهُمَّ اجْعَلِ التَّقْوَى زَادَهُمْ وَالْإِيمَانَ وَالْحِكْمَةَ فِي قُلُوبِهِمْ وَأَوْزِعْهُمْ أَنْ يَشْكُرُوا نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ، (۲) وَأَنْ يُوفُوا بِعَهْدِكَ الَّذِي عَاهَدْتَهُمْ عَلَيْهِ إِلَهَ الْحَقِّ وَخَالِقِ الْخَلْقِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَنْ تُوَفَّى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَلِمَنْ هُوَ لِاحِقٌ بِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ اذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ فَإِنَّهُ ذَاكِرٌ لِمَنْ ذَكَرَهُ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَفَضْلِهِ فَإِنَّهُ لَا يَخِيبُ عَلَيْهِ دَاعٍ دَعَاهُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (۳)

مطلب سوم: زیارت جامعه ائمه علیهما السلام

سوم: زیارت جامعه ائمه مؤمنان است، که هر امامی را، در هر زمان از ماهها و ایام، میتوان به آن زیارت کرد، و این زیارت را سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» با مقدماتی از دعا و نماز، در وقت رفتن به سفر زیارت، از ائمه علیهم السلام روایت

ص: ۸۷۳

۱- ستایش خدای را، او را میستاییم، و از او کمک میخواهیم، و به او ایمان میآوریم، و بر او توکل میکنیم، گواهی میدهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برایش نیست، و گواهی میدهیم که محمد بنده و فرستاده اوست، درود و سلام و آمرزش و رضوان خدا بر او و بر خاندانش باد. خدایا درود فرست بر محمد بنده و رسول و پیامبرت، دروردی افزاینده و پاکیزه، و پاکیزه، که درجه اش را به آن بالا ببری، و برتری اش را آشکار نمایی، و درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و برکت ده بر محمد و خاندان محمد، چنان که درود فرستادی و برکت دادی، و رحم کردی بر ابراهیم و خاندان ابراهیم، به درستی که تو ستوده و بزرگواری.

۲- خدایا عذاب کن کافران اهل کتاب را آنان که بندگان را از راه تو باز میدارند، و آیات را انکار میکنند، و تکذیب مینمایند رسولانت را، خدای در میانشان اختلاف کلمه قرار ده، و در دلهایشان هراس انداز، و فرود آور بر آنان عذاب و انتقام و شکنجه ات را، شکنجه ای که از مردم بدکار باز نگردانی. خدایا سپاهیان مسلمانان و گروه های آنان، و مرزدارانشان را، در مشرق ها و مغرب های زمین یاری کن، به درستی که تو بر هر چیز توانایی، خدایا مردان و زنان مؤمن و مسلمان را بیامر، خدایا تقوا را زادشان، و ایمان و حکمت را در دل هایشان قرار ده، و به آنان الهام فرما سپاسگذاری نعمت را که به ایشان عنایت کردی،

۳- وفاداری به عهدت را که با آنان عهد کردی، ای معبود، حق و آفریدگار خلق، خدایا بیامر، آنانی را که در گذشته اند: از مردان و زنان مؤمن و مسلمان، و هر که پس از ایشان به آنها ملحق می شود، به درستی که تو نیرومند و حکیمی، همانا خدا امر میکند به عدالت و نیکی، و بخشش به خویشان، و نهی میکند، از بدی آشکار، و زشتی پنهان، و تجاوز، به شما پند میدهد، تا شاید متذکر شوید، خدا را یاد کنید، تا یادتان کند، به درستی که او یاد کننده کسی است که یادش کند، و از رحمت و فضل

او بخواهید، که ناامید نشود از او هیچ خواننده ای که او را بخواند، پروردگارا به ما در دنیا خوبی عنایت کن، و در آخرت
حسنة عطا فرما، و ما را از عذاب دوزخ حفظ کن.

کرده و فرموده است: چون خواستی غسل زیارت کنی، در وقتی که غسل میکنی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَىٰ مَلِّهِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّي دَرَنَ الذُّنُوبِ وَ وَسَخَ الْعُيُوبِ وَ طَهِّرْ نِي بِمَاءِ التَّوْبَةِ وَ أَلْبَسْنِي رِدَاءَ الْعِصْمَةِ وَ أَيَّدْنِي بِلُطْفِ مَنِّكَ يُوفِّقُنِي لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۱)

پس هر گاه به در حرم مطهر نزدیک شدی بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَنِي لِقَصْدِ لِيَّهِ وَ زِيَارَةِ حُجَّتِهِ وَ أَوْرَدَنِي حَرَمَهُ وَ لَمْ يَبْخَسْنِي حَظِّي مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِهِ وَ النُّزُولِ بِعَقْوِهِ مُعَيَّبِهِ وَ سَاحِهِ تَزْيِيْتِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَسْمَنْنِي بِحَرَمِيَّانِ مِمَّا أَمَلْتُهُ وَ لَا- صَرَفَ عَنِّي مِمَّا رَجَوْتُهُ وَ لَا- قَطَعَ رَجَائِي فِيمَا تَوَقَّعْتُهُ بَلْ أَلْبَسَنِي عَافِيَتَهُ وَ أَفَادَنِي نِعْمَتَهُ وَ آتَانِي كِرَامَتَهُ. (۲)

پس هر گاه وارد حرم شدی در برابر ضریح مقدس بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيْمَةَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيَادَةَ الْمُتَّقِينَ وَ كِبْرَاءَ الصَّادِقِينَ وَ أَمْرَاءَ الصَّالِحِينَ وَ قَادَةَ الْمُحْسِنِينَ وَ أَعْلَامَ الْمُهْتَدِينَ وَ أَنْوَارَ الْعَارِفِينَ وَ وَرَثَةَ الْأَنْبِيَاءِ وَ صِفْوَةَ الْأَوْصِيَاءِ وَ شُمُوسَ الْأَتْقِيَاءِ وَ بُيُوتَ الْخُلَفَاءِ وَ عِبَادَةَ الرَّحْمَنِ وَ شُرَكَاءَ الْقُرْآنِ وَ مَنْهَجَ الْإِيمَانِ وَ مَعَادِنَ الْحَقَائِقِ وَ شُفَعَاءَ الْخَلَائِقِ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ وَ مَفَاتِيحُ رَحْمَتِهِ وَ مَقَالِيدُ مَغْفِرَتِهِ وَ سَحَابُ رِضْوَانِهِ وَ مَصَابِيحُ جَنَانِهِ وَ حَمَلُهُ فُوقَانِهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ وَ حَفْظُهُ سِرِّهِ وَ مَهْبِطُ وَحْيِهِ وَ عِنْدَكُمْ أَمَانَاتُ التُّبُوهِ وَ وَدَائِعُ الرِّسَالَةِ أَنْتُمْ أَمْنَاءُ اللَّهِ وَ أَجْبَاؤُهُ وَ عِبَادُهُ وَ أَضِيْفِيَاؤُهُ وَ أَنْصَارُ تَوْحِيدِهِ وَ أَرْكَانُ تَمْجِيدِهِ وَ دُعَاتُهُ إِلَى كُتُبِهِ وَ حَرَسَهُ خَلَائِقِهِ وَ حَفْظَهُ وَ دَائِعِهِ لَا يَسْبِقُكُمْ ثَنَاءُ الْمَلَائِكَةِ فِي الْإِخْلَاصِ وَ

ص: ۸۷۴

۱- به نام خدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، خدایا از من ناپاکی گناهان، و آلودگی عیوب را بشوی، و به آب توبه پاکیزه ام کن، و جامه خودداری بر وجودم بیوشان، و به لطفی از جانب خود یاری ام کن، که مرا موفق نماید به اعمال شایسته، به درستی که تو دارنده فضل بزرگی.

۲- ستایش خدای را، که مرا به قصد ولیّ اش، و زیارت حجّتش موفّق نمود، و به حرم او وارد ساخت، و بهره ام را از زیارت بارگاهش، و فرود آمدن به کوی دور از انظارش، و آستانه تربتش، نکاست ستایش خدای را، که به محرومیت از آنچه آرزو داشتم داغدارم نکرد، و آنچه را به آن امید داشتم از من بازگرداند، و امیدم را در آنچه متوقّع بودم قطع نکرد، بلکه لباس عافیت را به وجودم پوشاند، و از نعمتش بهره مند نمود، و از کرامتش به من عنایت فرمود.

الْخُشُوعَ ، (۱) وَلَا يُضَادُّكُمْ ذُو ابْتِهَالٍ وَ خُضُوعٍ أَنِّي وَ لَكُمْ الْقُلُوبُ الَّتِي تَوَلَّى اللَّهُ رِيَاضَتَهَا بِالْخَوْفِ وَ الرَّجَاءِ وَ جَعَلَهَا أَوْعِيَةً لِلشُّكْرِ وَ النَّعَاءِ وَ آمَنَهَا مِنْ عَوَارِضِ الْغُفْلَةِ وَ صَفَاهَا مِنْ سُوءِ [شَوَاغِلِ] الْفِتْرَةِ بَلْ يَتَقَرَّبُ أَهْلُ السَّمَاءِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ تَوَاتُرِ الْبُكَاءِ عَلَى مُصَابِكُمْ وَ الِاسْتِغْفَارِ لِشَيْعَتِكُمْ وَ مُحِبِّيكُمْ فَأَنَا أَشْهَدُ اللَّهُ خَالِقِي وَ أَشْهَدُ مَلَائِكَتَهُ وَ أَنْبِيَاءَهُ وَ أَشْهَدُكُمْ يَا مَوَالِي أَنِّي مُؤْمِنٌ بِوَلَايَتِكُمْ [بِوَلَايَتِكُمْ] مُعْتَقِدٌ لِإِمَامَتِكُمْ مُتَّبِعٌ بِخِلَافَتِكُمْ عَارِفٌ بِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ بِعِصْمَتِكُمْ خَاصِعٌ لِوَلَايَتِكُمْ ، (۲) مُتَقَرَّبٌ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَ بِالْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ عَالِمٌ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ طَهَّرَكُمْ مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ مِنْ كُلِّ رِيْبَةٍ وَ نَجَاسَةٍ وَ دَنِيْبَةٍ وَ رِجَاسَةٍ وَ مَنَحَكُمْ رَايَةَ الْحَقِّ الَّتِي مِنْ تَقَدُّمِهَا ضَلَّ وَ مِنْ تَأَخَّرِ عَنْهَا زَلَّ وَ فَرَضَ طَاعَتَكُمْ عَلَى كُلِّ أَسْوَدٍ وَ أَيْضٍ وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ وَفَيْتُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَ ذِمَّتِهِ وَ بِكُلِّ مَا اشْتَرَطَ [اشْتَرَطَهُ] عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ وَ دَعْوَتِهِ إِلَى سَبِيلِهِ وَ أَنْفَذْتُمْ طَاقَتَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ وَ حَمَلْتُمْ الْخَلَائِقَ عَلَى مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ وَ مَسَالِكِ الرِّسَالَةِ وَ سَبَّوْتُمْ فِيهِ بِسَبِّرِهِ الْأَنْبِيَاءِ وَ مِذَاهِبِ الْأَوْصِيَاءِ فَلَمْ يُطِغْ لَكُمْ أَمْرٌ وَ لَمْ تُصَيِّغْ إِلَيْكُمْ أُذُنٌ فَصَلَّوْتُ اللَّهُ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ. (۳)

پس خود را به قبر منور میچسبانی و میگوی:

بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ لَقَدْ أَرْضِعْتِ بِنُدَى الْإِيمَانِ وَ قُطِمْتَ بِنُورِ الْإِسْلَامِ وَ عُذِّيتِ بِبِرِّ الْيَقِينِ وَ أَلْبَسْتِ حُلَّ الْعِصْمَةِ وَ اضْيَظْفَيْتِ وَ وُورْتِ عِلْمَ الْكِتَابِ وَ لُقِنْتَ فَضْلَ الْخِطَابِ وَ أَوْضِحَ بِمَكَانِكَ مَعَارِفَ التَّنْزِيلِ وَ عَوَامِضَ التَّأْوِيلِ وَ سَلِّمْتَ إِلَيْكَ رَايَةَ الْحَقِّ وَ كَلَّفْتَ

ص: ۸۷۵

۱- سلام بر شما پیشوایان مؤمنان، و سروران پرهیزگاران، و بزرگان صدیقان، و امیران صالحان، و رهبران نیکوکاران، و نشانه های راه یافتگان، و نورهای عارفان، و وارثان پیامبران، و برگزیده جانشینان، و خورشیدهای پرهیزگاران، و ماه های کامل جانشینان، و بندگان رحمان، و شریکن قرآن، و راه ایمان، و سرچشمه های حقایق، و شفیعان خلائق، و رحمت و برکات خدا بر شما باد، گواهی می دهم که شما یید درگاه های خدا، و کلیدهای رحمتش، و وسائل آمرزشش، و ابرهای خشنودی اش، و چراغ های بهشتش و حاملان قرآنش، و خزانه داران علمش، و حافظان رازش، و فرودگاه وحی اش، و امانت های نبوت، و سپرده های رسالت نزد شماست، شما یید امینان خدا، و دوستان و بندگان و برگزیدگانش و یاران توحیدش، و پایه های تمجیدش، و خوانندگان به سوی کتاب هایش، و پاسداران خلائقش، و نگهبانان و ودیعه هایش، ثنای فرشتگان نسبت به خدا، در اخلاص و فروتنی از شما

۲- پیشی نگیرد، و صاحب زاری و فروتنی با شما ضدیت نماید، از کجا توانند؟ و حال آنکه برای شما دل هایی است، که خدا عهده دار تهذیب آنها با بیم و امید شده است، و آنها را ظرفهایی برای شکر و ثنا قرار داد، و از عارضه های غفلت ایمن نموده، و از بدی سستی تصفیه کرده است، بلکه اهل آسمانها به خدا تقرب می جویند، به دوستی شما، و به بیزاری از دشمنانتان، و پی در پی گریستن به مصیبت هایتان، و آمرزش خواهی برای شیعیان، و دوستانتان، من گواه می گیرم خدا را که آفریننده من است، و گواه می گیرم فرشتگان و پیامبران را، و گواه می گیرم شما را ای سرپرستان من، که من به ولایت شما مؤمنم، و به امامت شما معتقدم، و به خلافت شما اقرار دارم، و به مقام شما عارفم، و به معصوم بودنتان یقین دارم، نسبت به ولایت شما فروتنم.

۳- به دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، به سوی خدا تقرب میجویم، آگاهم به اینکه خدا شما را پاک کرده از زشتی های آشکار و پنهان، و از هر شک و دودلی، و آلودگی و پستی و پلیدی، و به شما عطا کرده پرچم حقی را که هر که بر آن پیشی بسته گمراه شده است، و هر که از آن عقب مانده، لغزیده است، و طاعت شما را بر هر سیاه و سپیدی واجب نموده است، و گواهی میدهم که شما به عهد و پیمان خدا و به هر چه در کتابش بر شما شرط کرده بود وفا کردید، و به راه خدا خواندید، و نیروی خود را در خشنودیش صرف نمودید، و خلائق را بر طریق نبوت، و راه های رسالت واداشتید، و در این راه به روش پیامبران، و روش های جانشینان قدم برداشتید، اما فرمانی از شما پیروی نشد، و گوشی در برابر سخنان شما برای گوش دادن قرار نگرفت، دوردهای خدا بر ارواح و اجسادتان.

هِدَايَةِ الْخَلْقِ وَنَبَذَ إِلَيْكَ عَهْدَ الْإِمَامِهِ وَ أَلْزَمْتَ حِفْظَ الشَّرِيعَةِ وَ أَشْهَدُ يَا مَوْلَايَ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِشَرَائِطِ الْوَصِيَّةِ وَ قَضَيْتَ مَا لَزِمَكَ مِنْ حَيْدِ الطَّاعَةِ وَ نَهَضْتَ بِأَعْيَاءِ الْإِمَامَةِ وَ اخْتَدَيْتَ مِثَالَ التُّبَّوْهِ فِي الصَّبْرِ وَ الاجْتِهَادِ وَ النَّصِيحَةِ لِلْعِبَادِ وَ كَظَمْتَ الْغَيْظَ وَ الْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ وَ عَزَمْتَ عَلَى الْعَدْلِ فِي الْبِرِّيَّةِ وَ النَّصِيحَةِ فِي الْقَضِيَّةِ وَ وَكَّدْتَ الْحُجَّجَ عَلَى الْأُمَّةِ بِالِدَّلَائِلِ الصَّادِقَةِ وَ الشَّرِيعَةِ النَّاطِقَةِ، (۱) وَ دَعَوْتَ إِلَى اللَّهِ بِالْحُكْمِ الْبَالِغِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسِينَةِ فَمَنْعَتْ مِنْ تَقْوِيمِ الزَّيْغِ وَ سَيِّدِ الثُّلَمِ وَ إِضْلَاحِ الْفَاسِدِ وَ كَسْرِ الْمُعَانِدِ وَ إِخْيَاءِ الشُّنَنِ وَ إِمَائَةِ الْبِدْعِ حَتَّى فَارَقَتْ الدُّنْيَا وَ أَنْتَ شَهِيدٌ وَ لَقِيتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنْتَ حَمِيدٌ صَيَلَمَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ تَتَرَادَفُ وَ تَزِيدُ. (۲)

سپس به طرف پایین پای مبارک برو و بگو:

يَا سَيِّدَاتِي يَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي بِكُمْ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ حَيْلًا وَ عِلًّا بِالْخِلَافِ عَلَى الَّذِينَ عَدَرُوا بِكُمْ وَ نَكثُوا بِيَعْتَكُمْ وَ جَحَدُوا وَ لَا يَتَكُمُ وَ أَنْكَرُوا مَنْزِلَتَكُمْ وَ خَلَعُوا رِبْقَةَ طَاعَتِكُمْ وَ هَجَرُوا أَشْبَابَ مَوَدَّتِكُمْ وَ تَقَرَّبُوا إِلَى فِرَاعِنْتِهِمْ بِالْبِرَاءَةِ مِنْكُمْ وَ الْأِعْرَاضِ عَنْكُمْ وَ مَنَعُواكُمْ مِنْ إِقَامَةِ الْحُدُودِ وَ اسْتِيصَالِ الْجُحُودِ وَ شَعَبِ الصَّدْعِ وَ لَمَّ الشَّعْثِ وَ سَيِّدِ الْخَلَلِ وَ تَثْقِيفِ الْأَوْدِ وَ إِمْضَاءِ الْأَحْكَامِ وَ تَهْدِيبِ الْإِسْلَامِ وَ قَمْعِ الْأَثَامِ وَ أَرْهَجُوا عَلَيْكُمْ نَفْعَ الْحُرُوبِ وَ الْفِتَنِ وَ أَنْحَوْا عَلَيْكُمْ سُيُوفَ الْأَحْقَادِ وَ هَتَكُوا مِنْكُمْ الشُّتُورَ وَ ابْتَاعُوا بِحُمْسِيَّةِ كُمْ الْخُمُورَ وَ صَرَفُوا صَدَقَاتِ الْمَسَاكِينِ إِلَى الْمُضْحِكِينَ وَ السَّاخِرِينَ وَ ذَلِكَ بِمَا طَرَفْتَ لَهُمُ الْفَسَقَةَ الْغَوَاةَ، (۳) وَ الْحَسَدَةَ الْبُغَاةَ أَهْلَ النَّكْثِ وَ الْعُدْرِ وَ الْخِلَافِ وَ الْمَكْرِ وَ الْقُلُوبِ الْمُتَنَبِّهِ مِنْ

ص: ۸۷۶

۱- پدر و مادرم به فدایت ای حجت خدا، تو از سینه ایمان شیر داده شدی، و به نور اسلام از شیر بازت داشتند، و با خنکای یقین تغذیه شدی، و جامه های عصمت به تو پوشانده شد، و علم کتاب را وارث گشتی، و به جداسازی حق و باطل تلقین شدی، و با منزلت معارف قرآن، و مشکلات تأویل روشن شد، و پرچم حق تسلیم تو گشت، و هدایت بندگان به تو تکلیف شد، و عهد امامت، در اختیار تو قرار گرفت، و به حفظ شریعت ملزم شدی، و گواهی می دهم ای مولایم که تو به شرایط وصیت وفا کردی، و از حد اطاعت، آنچه را تکلیف داشتی انجام دادی، و به مسئولیت های سنگین امامت قیام نمودی، و به مقام نبوت اقتدا کردی، در صبر و کوشش و خیرخواهی نسبت به بندگان و فروخوردن خشم و گذشت از مردم و بر عدالت در میان مردم و انصاف در قضاوت مصمم شدی، و حجتها را بر امت استوار ساختی با دلایل صادقانه، و شریعت گویا،

۲- و با حکمت رسا، و پند نیکو دعوت به خدا کردی، اما بازداشته شدی از راست کردن کجی ها، و گرفتن رخنه ها، و اصلاح تباهی، و شکستن دشمن، و زنده نمودن سنت ها، و میراندن بدعت ها، تا از دنیا جدا شدی درحالی که شهید بودی، و رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) را ملاقات نمودی درحالی که ستوده بودی، درودهای خدا بر تو، پیاپی شود، و افزون گردد.

۳- ای سروران من، ای خاندان رسول خدا، به وسیله شما به خدای جل و علا تقرب میجویم، با مخالفت کردن با آنان که به شما خیانت کردند، و پیمان شما را شکستند، و ولایت و منزلت شما را منکر شدند، و کمند طاعت شما را از وجود خود برکنند، و وسایل دوستی شما را ترک نمودند، و به فرعون هایشان با بیزاری و روی گردانی از شما، نزدیک شدند، و شما را از اقامه حدود، و ریشه کن کردن انکارها، و پرکردن شکاف، و جمع کردن پراکندگی، و بستن رخنه ها، و صاف کردن

کجی ها، و اجرای احکام، و بی پیرایه ساختن اسلام، و قلع و قمع کردن گناهان بازداشتید، و بر ضدّ شما برانگیختند گردوغبار جنگ ها و آشوب ها را، و شمشیرهای کینه را بر شما زدند، و پرده های حرمت شما را دریدند، و با خمس شما شراب ها خریدند، و حقوق بیچارگان را در امر دلقکها و مسخره پیشگان خرج کردند، و این امور به خاطر این بود که برای آنان راه باز کردند بدکاران گمراه،

قَدَرَ الشُّرْكَ وَالْأَجْسَادِ الْمُشْحَنِهِ مِنْ دَرَنِ الْكُفْرِ الَّذِينَ أَضَبُّوا عَلَى النَّفَاقِ وَأَكْبُوا عَلَى عَلَائِقِ الشَّقَاقِ فَلَمَّا مَضَى الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اخْتَطَفُوا الْغَزَّةَ وَانْتَهَزُوا الْفُرْصَةَ وَانْتَهَكُوا الْحُرْمَةَ وَغَادَرُوهُ عَلَى فِرَاشِ الْوَفَاهِ وَأَسِيرَعُوا لِنَقْضِ الْبَيْعَةِ وَمُخَالَفَةِ الْمَوَاقِيقِ الْمُؤَكَّدَةِ وَخِيَانِهِ الْأَمِيَانَةِ الْمَعْرُوضَةِ عَلَى الْجِيَالِ الرَّاسِيَةِ وَابْتِ أَنْ تَحْمِلَهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ الظُّلْمُ الْجَهْلُ ذُو الشَّقَاقِ وَالْعِزَّةُ بِالْأَثَامِ الْمُؤَلَّمَةِ وَالْأَنْفَهُ عَنِ الْإِنْقِيَادِ لِحَمِيدِ الْعَاقِبَةِ، (۱) فَحَشِرَ سَفْلَهُ الْأَعْرَابِ وَبَقَايَا الْأَحْزَابِ إِلَى دَارِ النَّبُوَّةِ وَالرِّسَالَةِ وَمَهَبِطِ الْوَحْيِ وَالْمَلَائِكَةِ وَمُسْتَقَرِّ سُلْطَانِ الْوِلَايَةِ وَمَعْدِنِ الْوَصِيَّةِ وَالْخِلَافَةِ وَالْإِمَامَةِ حَتَّى نَقَضُوا عَهْدَ الْمُصْطَفَى فِي أُخِيهِ عِلْمَ الْهُدَى وَالْمُبَيِّنِ طَرِيقِ النَّجَاهِ مِنْ طُرُقِ الرَّدَى وَجَرَحُوا كِبِدَ خَيْرِ الْوَرَى فِي ظُلْمِ ابْنَتِهِ وَاضْطِهَادِ حَبِيبَتِهِ وَاهْتِضَامِ عَزِيزَتِهِ بَضْعِهِ لَحْمِهِ وَفَلْدِهِ كَيْدِهِ وَخَذَلُوا بَعْلَهَا وَصَغَّرُوا قَدْرَهُ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُ وَقَطَعُوا رَحِمَهُ وَأَنْكَرُوا أُخُوَّتَهُ وَهَجَرُوا مَوَدَّتَهُ وَنَقَضُوا طَاعَتَهُ وَجَحَدُوا وَلايَتَهُ، (۲) وَأَطْمَعُوا [أَطْعَمُوا] الْعَبِيدَ فِي خِلَافَتِهِ وَقَادُوهُ إِلَى بَيْعَتِهِمْ مُضِلِّتَهُ سَيُوفَهَا مُقَدِّعَهُ [مُشْرِعَهُ] أَسِنَّتَهَا وَهُوَ سَاخِطُ الْقَلْبِ هَائِجُ الْغَضَبِ شَدِيدُ الصَّبْرِ كَاظِمُ الْغَيْظِ يَدْعُوهُ إِلَى بَيْعَتِهِمْ الَّتِي عَمَّ شَوْمُهَا الْإِسْلَامَ وَزَرَعَتْ فِي قُلُوبِ أَهْلِهَا الْأَثَامَ وَعَقَّتْ [وَعَنْتْ] سِلْمَانَهَا وَطَرَدَتْ مَقْدَادَهَا وَنَفَتْ جُنْدُوبَهَا وَفَتَقَتْ بَطْنَ عَمَارِهَا وَحَرَفَتْ الْقُرْآنَ وَبَدَّلَتْ الْأَحْكَامَ وَغَيَّرَتْ الْمَقَامَ وَأَيَّاحَتِ الْخُمْسَ لِلطُّلُقَاءِ وَسَلَطَتْ أَوْلَادَ اللُّعْنَاءِ عَلَى الْفُرُوجِ وَالِدَّمَاءِ وَخَلَطَتْ الْحَلَالَ بِالْحَرَامِ وَاسْتِخَفَّتْ بِالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامَ وَهَدَمَتْ الْكَعْبَةَ، (۳) وَأَغَارَتْ عَلَى دَارِ الْهَجْرَةِ يَوْمَ الْحَرَّةِ وَ

ص: ۸۷۷

۱- و حسودان متجاوز، اهل پیمان شکنی و خیانت و خلافکاری و نیرنگ، و دل های بویافته از آلودگی بت پرستی، و بدن های انباشه از چرک کفر، آنان که سخت به نفاق چسبیدند، و به رشته های تفرقه روی آوردند، زمانی که مصطفی (درود خدا بر او و خاندانش) در گذشت، غافل گیری را ربودند، و فرصت را غنیمت شمردند، و پرده حرمت را دریدند، و او را در کمال بی وفایی بر بستر مرگ وانهادند، و شتافتند، برای شکستن بیعت، و مخالفت پیمان های محکم تأکید شده، و خیانت نسبت به امانتی که به کوه ها استوار یا برجا عرضه شده بود، و آنها از اینکه آن را حمل کنند، خودداری کردند، و آن را حمل کرد انسان به غایت ستمکار، و به شدت نادان، صاحب شکاف افکنی و مباحات به گناهان دردناک، و گردن فراز از گردن نهادن برای دستیابی به عاقبتی ستوده،

۲- پس گرد آورده شدند فرومایگان اعراب، و و باقیمانده دسته های کافر، به درخانه نبوت و رسالت، و فرودگاه وحی و فرشتگان، و قرارگاه سلطنت ولایت، و معدن وصیت و خلافت و امامت، تا آنکه شکستند پیمان مصطفی را در حق برادرش، پرچم هدایت، و بیان کنند راه هدایت از راههای هلاکت، و جریحه دار کردند جگر بهترین خلق را، در ستم به دخترش، و لگدکوب کردن محبوبش، و غصب کردن حق عزیزش، پاره تنش، و جگر گوشه اش، و شوهرش را وا گذاشتند، و مقامش را کوچک شمردند، و حرام هایش را حلال کردند، و رحمش را قطع نمودند، و برادری اش را انکار کردند و دوستی اش را ترک گفتند، و اطاعتش را شکستند، و ولایتش را منکر شدند،

۳- و بردگان را در خلافت او به طمع انداختند، و او را به طرف بیعتشان کشاندند، با شمشیرهای برکشیده بیعت گران ناحق، و سرنیزه های برهنه عمال حکومت، درحالی که او خشمگین دل، خروشیده غضب، سخت شکیب، و فروبرنده خشم خود بود، او را دعوت میکردند به بیعتشان، که شومی آن اسلام را فرا گرفت، و در دل اهل آن تخم گناهان را کاشت، و با سلماناش نامهربانی کرد، و مقدادش را طرد گفت و ابوذرش را به عرصه تبعید برد، و سینه عیارش را شکافت، و مفاهیم قرآن را

تحریف کرد، و احکام الهی را به احکامی دیگر تبدیل نمود، و مقام را دگرگون ساخت، و خمس را برای آزادشدگان فتح مکه مباح کرد، و اولاد لعنت شدگان را بر نوامیس و خون مردم مسلط نمود، و حلال را با حرام مخلوط کرد، و ایمان و اسلام را سبک شمرد، و کعبه را ویران کرد،

أَبْرَزَتْ بَنَاتِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لِلنَّكَالِ وَالسَّوْرَةِ [وَالسَّوْرَةِ] وَالْأَبْسِ ثَمَّ تَوْبَ الْعَارِ وَالْفَضِيحَةَ وَرَخَصَتْ لِأَهْلِ الشُّبْهَةِ فِي قَتْلِ أَهْلِ بَيْتِ الصَّفْوَةِ وَإِبَادَةِ نَسِيلِهِ وَاسْتِيصَالَ شَأْفَتِهِ وَسَبِي حَرَمِهِ وَقَتْلِ أَنْصَارِهِ وَكَسْرِ مِثْبَرِهِ وَقَلْبِ مَفْخَرِهِ وَإِخْفَاءِ دِينِهِ وَقَطْعِ ذِكْرِهِ يَا مَوَالِيَّ فَلَوْ عَرَّبْنَاكُمْ الْمُضِيَّ طَفَى وَسَهَامِ الْأُمَمِ مُعْرِقَهُ فِي أَكْبَادِكُمْ وَرَمِيحِهِمْ مُسْرِعَهُ فِي نُحُورِكُمْ وَسَيُوفُهَا مُوَلِّعَهُ [مُوَلِّعَهُ] فِي دِمَائِكُمْ يَشْفِي أَبْنَاءَ الْعَوَاهِرِ غَلِيلَ الْفُسُوقِ مِنْ وَرَعِكُمْ وَغَيْظَ الْكُفْرِ مِنْ إِيْمَانِكُمْ، (١) وَأَنْتُمْ بَيْنَ صَرِيحٍ فِي الْمَحْرَابِ قَدْ فَلَقَ السَّيْفُ هَامَتَهُ وَشَهِدَ فَوْقَ الْجَنَازَةِ قَدْ شَكَّتْ أَكْفَانُهُ بِالسَّهَامِ [شُبَّكَتْ بِالسَّهَامِ أَكْفَانَهُ] وَقَتِيلٍ بِالْعَرَاءِ قَدْ رَفَعَ فَوْقَ الْقَنَاهِ رَأْسَهُ وَمُكَبَّلٍ فِي السَّعْنِ قَدْ رُضَّتْ بِالْحَدِيدِ أَعْضَاؤُهُ وَمَسِيْمُومٍ قَدْ قُطِعَتْ [قُطِعَتْ] بِجِرْعِ السَّمِّ أَمْعَاؤُهُ وَشَمْلُكُمْ [شَمْلُكُمْ] عَبَادِيدُ تَفْنِيهِمُ الْعَبِيدُ وَأَبْنَاءُ الْعَبِيدِ فَهَلِ الْمَحْنُ يَا سَيَادَتِي إِلَّا- الَّتِي لَزِمْتُمْ وَالْمَصِيْبَاتُ إِلَّا- الَّتِي عَمَّتْكُمْ وَالْفَجَائِعُ إِلَّا الَّتِي خَصَّنَتْكُمْ وَالْقَوَارِعُ إِلَّا الَّتِي طَرَقَتْكُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَأَجْسَادِكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (٢)

پس از این، قبر منور را ببوس، و بگو:

بِأَبِي أَنْتُمْ وَأُمِّي يَا آلَ الْمُضِيِّ طَفَى إِنَّا لَا نَمْلِكُ إِلَّا أَنْ نَطُوفَ حَوْلَ مَشَاهِدِكُمْ وَنُعْزِيَ فِيهَا أَرْوَاحَكُمْ عَلَى هَذِهِ الْمَصَائِبِ الْعَظِيمَةِ الْحَيَالِهِ بِفِنَائِكُمْ وَالرَّزَايَا الْجَلِيلِهِ النَّازِلِهِ بِسَاحَتِكُمْ الَّتِي أُثْبِتَتْ فِي قُلُوبِ شَيْعَتِكُمُ الْقُرُوحَ وَأُورَثَتْ أَكْبَادَهُمُ الْجُرُوحَ وَزَرَعَتْ فِي صُدُورِهِمُ الْعَصِيَّ صَ فَنَحْنُ نُشْهَدُ اللَّهَ أَنَّا قَدْ شَارَكْنَا أَوْلِيَاءَكُمْ وَأَنْصَارَكُمْ الْمُتَقَدِّمِينَ فِي إِرَاقِهِ دِمَائِ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ وَقَتْلِهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ شَبَابِ

ص: ٨٧٨

١- و غارت گرانه بر خانه هجرت روز حادثه جزه حمله برد، و دختران مهاجران و انصار را، برای شکنجه سخت، و بیداد سنگین از پرده بیرون کشید، و جامه ننگ و رسوایی بر آنان پوشاند، و به اهل شبهه اجازه و آزادی داد، برای کشتن اهل بیت برگزیده پیامبر، و نابود کردن نسلش، و ریشه کن کردن بیخ و بُنَش، و اسیر کردن حرمش، و به قتل رساندن یاورانش، و شکستن منبرش، و وارونه نمودن مایه فخرش، و پنهان کردن دینش، و از میان بردن نامش!! ای سروان من، چه حالی داشت محمد مصطفی اگر شما را می دید درحالی که تیره ای ملت، در جگرهای شما فرو رفته، و نیزه هایشان در گلوهای شما قرار گرفته و شمشیرهای خون آشامشان در خون شما نشسته بود، زنازادگان تشنگی شدید خود را به تبهکاری از پروای شما، و خشم بسیار سخت کفر خود را از ایمان شما فرو مینشانند،

٢- و شما بودید بین: به خاک افتاده در محرابی، که شمشیر تارک سرش را شکافته بود، و شهید بالای تابوت که کفنش با تیرهایی سوراخ سوراخ شده بود، و کشته در بیابان افتاده که سرش بالای نیزه ها رفته بود، و بکند و زنجیر کشیده شده در زندان، که با آهن اعضایش کوفته شده بود، و مسمومی که با جرعه های سم مهلک، روده هایش، پاره پاره گشته، و جمع شما در این سو و آن سو پراکنده شده، بردگان و برده زادگان آنها را نابود می کردند، پس ای سروان من آیا محنت ها غیر آن است که ملازم شما شد، و مصایب جز آن است که شما را فرا گرفت، و فاجعه ها جز آن است که اختصاص به شما یافت، و حوادث کوبنده جز آن است که شما را کوبید؟! درود خدا بر شما و بر ارواح و پیکرهایتان، و رحمت و برکات خدا بر شما.

أَهْلِيلِ الْجَنَّةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ كَرَبْلَاءَ بِالنَّبِيَّاتِ وَالْقُلُوبِ وَالتَّأْسُفِ عَلَى فَوْتِ تِلْمَكِ الْمَوَاقِفِ الَّتِي حَضَرُوا لِنُصْرِ رَتِكُمْ وَعَلَيْكُمْ مِنَّا السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. (۱)

سپس قبر شریف را بین خود و قبله قرار بده و بگو:

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْقُدْرَةِ الَّتِي صَدَرَ عَنْهَا الْعَالَمُ مُكُونًا مَبْرُوءًا عَلَيْهَا مَفْطُورًا تَحْتَ ظِلِّ الْعِظَمَةِ فَنَطَقَتْ شَوَاهِدُ صُنْعِكَ فِيهِ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مُكُونُهُ وَ بَارئُهُ وَ فَاطِرُهُ ابْتَدَعْتَهُ لَا مِنْ شَيْءٍ وَ لَا عَلَى شَيْءٍ وَ لَا فِي شَيْءٍ وَ لَا لَوْحَشِيهِ دَخَلَتْ عَلَيْكَ إِذْ لَا غَيْرَكَ وَ لَا حِيَاجَهُ يَدَّتْ لَكَ فِي تَكْوِينِهِ وَ لَا لاشِيَعَانِهِ مِنْكَ عَلَى الْخَلْقِ [مَا تَخْلُقُ] بَعِيدُهُ بَلْ أَنْشَأْتَهُ لِيَكُونَ دَلِيلًا عَلَيْكَ بِأَنَّكَ بَائِتٌ مِنَ الصُّنْعِ فَلَا يُطِيقُ الْمُنْصِفُ لِعَقْلِهِ انْكَارَكَ وَ الْمُؤَسُّومُ بِصِحِّهِ الْمَعْرِفَةَ جُحُودَكَ أَسْأَلُكَ بِشَرَفِ الْإِخْلَاصِ فِي تَوْحِيدِكَ، (۲) وَ حُرْمَةِ التَّعَلُّقِ بِكِتَابِكَ وَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى آدَمَ بَدِيحِ فِطْرَتِكَ وَ بِكِرِ حُجَّتِكَ وَ لِسَانِ قُدْرَتِكَ وَ الْخَلِيفَةِ فِي بَسِيطَتِكَ وَ عَلَى مُحَمَّدٍ الْخَالِصِ مِنْ صِفُوتِكَ وَ الْفَاحِصِ عَنِ مَعْرِفَتِكَ وَ الْغَائِصِ الْمَأْمُونِ عَلَى مَكْنُونِ سِرِّ رِيتِكَ بِمَا أَوْلَيْتَهُ مِنْ نِعْمَتِكَ بِمَعُونَتِكَ وَ عَلَى مَنْ يَبْنَهُمَا مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُكْرَمِينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ أَنْ تَهَيِّنِي لِإِمَامِي هَذَا. (۳)

پس پهلوی روی خود را بر ضریح مبارک بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ بِمَحَلِّ هَذَا السَّيِّدِ مِنْ طَاعَتِكَ وَ بِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَكَ لَا تُمْنِنِي فُجَاءَةً وَ لَا تَحْرِمْنِي تَوْبَةً وَ ارْزُقْنِي الْوَرَعَ عَنْ مَحَارِمِكَ دِينًا وَ دُنْيَا وَ اشْغَلْنِي بِالْآخِرَةِ عَنْ طَلَبِ الْأُولَى وَ وَفَّقْنِي لِمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى وَ جَنِّبْنِي اتِّبَاعَ الْهَوَى وَ الْإِعْتِرَارَ بِالْأَبَاطِيلِ وَ الْمُنَى

ص: ۸۷۹

۱- پدر و مادرم فدای شما ای خاندان مصطفی، در دست ما چیزی نیست، جز اینکه پیرامون زیارتگاه های شما طواف کنیم، و به ارواح شما در آن زیارتگاه ها تسلیت گوئیم، بر این مصیبت‌های بزرگی که به آستان شما در رسید، و پیش آمدهای گرانی که به ساحت شما فرود آمد، که در قلوب شیعیان زخمها ثبت کرد، و در جگرهایشان جراحت‌ها به ارث گذاشت، و در سینه‌هایشان غصه‌ها کاشت، پس ما خدا را گواه می‌گیریم بر اینکه در حقیقت شرکت نمودیم با دوستان و یاران گذشته شما، در ریختن خون پیمان شکنان، و متجاوزان، و بیرون رفتگان از دین، و کشندگان ابی عبد الله، سرور جوانان اهل بهشت (درود بر او) در روز کربلا به وسیله نیت‌ها و دل‌هایمان، و تأسف بر از دست رفتن موقعیت‌هایی که آنان برای یاری شما حاضر شدند، سلام و رحمت و برکات خدا از سوی ما بر شما باد.

۲- خدایا ای صاحب قدرتی که جهان از آن قدرت هستی یافت، و بر آن قدرت بدون عیب پدید آورده شد، و در زیر سایه عظمت آفریده گشت، شواهد آفرینش در آن گویا شد، بر اینکه تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پدید آورنده اش، و آفریننده اش و خلق کننده اش، جهان را پدید آوردی، نه از چیزی، و نه بر روی چیزی، و نه در چیزی، و نه به خاطر ترسی که بر تو وارد شده باشد، آنگاه که غیر از تو نبود، و نه به خاطر نیازی که در آفرینشش برای تو پیدا شده باشد، و نه برای اینکه پس از آفرینش جهان، به آن استعانت جوئی، بلکه آن را به وجود آوردی تا راهنمایی بر تو باشد، به اینکه تو از ساختمان آفرینش جدایی، پس انصاف دهنده به عقلش، طاقت انکار تو را نمی‌آورد، و موسوم به سلامت معرفت تاب باور نکردن تو را ندارد، از تو می‌خواهم، به شرف اخلاص در یکتاپرستی ات،

۳- و حرمت علاقه مندی به کتابت، و اهل بیت پیامبر، اینکه درود فرستی بر آدم، پدیده آفرینشت، و اول حجت، و زبان قدرت، و جانشین در زمین پهناورت، و بر محمد زبده برگزیدگان، و کاوشگر معرفت، و آن شناور امین بر راز پنهانت، به آنچه سزاوارش نمودی از نعمت به یاری خویش، و بر آنانی که بین آدم و محمد بودند، از پیامبران، و اکرام شدگان، و راستی پیشه گان، و اینکه مرا به این پیشوایم ببخشی.

اللَّهُمَّ اجْعَلِ السَّدَادَ فِي قَوْلِي وَ الصَّوَابَ فِي فِعْلِي وَ الصَّدَقَ وَ الوَفَاءَ فِي ضَمَانِي وَ وَعِيدِي وَ الحِفْظَ وَ الْإِنْسَانَ مَقْرُونَيْنِ بَعْدِي وَ وَعِيدِي وَ الِإِحْسَانَ مِنْ شَأْنِي وَ خُلُقِي وَ اجْعَلِ السَّلَامَةَ لِي شَامِلَةً وَ الْعِيَاةَ بِي مُحِيطَةً مُلْتَفَّةً وَ لَطِيفَ صُنْعِكَ وَ عَوْنَكَ مَضْرُوفًا إِلَيَّ وَ حُسْنَ تَوْفِيقِكَ وَ يُسْرِكَ مَوْفُورًا عَلَيَّ وَ أَحْيِنِي يَا رَبِّ سَعِيدًا، (۱) وَ تَوَفَّنِي شَهِيدًا وَ طَهِّرْنِي لِلْمَوْتِ وَ مَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ وَ اجْعَلِ الصَّحَّةَ وَ النُّورَ فِي سَمْعِي وَ بَصْرِي وَ الْجِدَّةَ وَ الخَيْرَ فِي طُرُقِي وَ الْهُدَى وَ البَصِيرَةَ فِي دِينِي وَ مَذْهَبِي وَ الْمِيزَانَ أَبَدًا نَضَبَ عَيْنِي وَ الذِّكْرَ وَ الْمُوعِظَةَ شِعَارِي وَ دِثَارِي وَ الفِكْرَةَ وَ الْعِزَّةَ أُنْسِي وَ عِمَادِي وَ مَكْنَ الْيَقِينِ فِي قَلْبِي وَ اجْعَلْهُ أَوْثَقَ الْأَشْيَاءِ فِي نَفْسِي وَ اغْلِبْهُ عَلَيَّ رَأْيِي وَ عَزْمِي وَ اجْعَلِ الْإِرْشَادَ فِي عَمَلِي وَ التَّسْلِيمَ لِأَمْرِكَ مِهَادِي وَ سَنَدِي وَ الرِّضَا بِقَضَائِكَ وَ قَدْرِكَ أَقْصَى عَزْمِي وَ نِهَائِي وَ أَبْعَدَ هَمِّي وَ غَايَتِي حَتَّى لَا أَتَقَى أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ بَدِينِي وَ لَا أَطْلُبُ بِهِ غَيْرَ آخِرَتِي وَ لَا أَشْتَدِّعِي مِنْهُ إِطْرَائِي وَ مِيدْحِي وَ اجْعَلِ خَيْرَ الْعَوَاقِبِ عَاقِبَتِي، (۲) وَ خَيْرَ الْمَصَابِرِ مَصِيرِي وَ أَنْعَمَ الْعَيْشِ عَيْشَتِي وَ أَفْضَلَ الْهُدَى هُدَايَ وَ أَوْفَرَ الحُطُوظِ حَظِّي وَ أَجْزَلَ الْأَقْسَامِ قِسْمِي وَ نَصَّيْبِي وَ كُنْ لِي يَا رَبِّ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَّلِيًّا وَ إِلَيَّ كُلِّ خَيْرٍ دَلِيلًا وَ قَاتِدًا وَ مِنْ كُلِّ بَاغٍ وَ حَسُودٍ ظَهِيرًا وَ مَانِعًا اللَّهُمَّ بِكَ اعْتِدَادِي وَ عِصْمَتِي وَ ثِقَتِي وَ تَوْفِيقِي وَ حَوْلِي وَ قُوَّتِي وَ لَكَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي وَ فِي قَبْضَتِكَ سُبُكُونِي وَ حَرَكَتِي وَ إِنَّ بِعُزَّتِكَ

ص: ۸۸۰

۱- خدایا به جایگاه این آقا، بر طاعتت، و به مقامش در پیشگاهت، مرا ناگهان نمیران، و از توبه محروم مساز، و پرهیز از حرام هایت را چه دینی و چه دنیایی نصیصم فرما، و از طلب دنیا، به آخرت مشغولم نما، و به آنچه دوست داری و خشنودی موقوم بدار، و از پیروی هوا، و فریب خوردن به امور باطل و آرزو برکنارم دار. خدایا قرار ده در گفتارم استواری، و در کردارم درستی، و در پیمان و وعده ام راستی و وفا و حفظ و انس گیری را مقرون به پیمان و وعده ام، و نیکی و احسان را در شمار رفتار و اخلاقم، و قرار ده سلامتی را برایم فراگیر، و عافیت را بر من احاطه کننده و پیچیده، و رفتار لطیف، و یاری ات را متوجه من، و حسن توفیقت و آسانی ات را بر من کامل شده، و زنده ام بدار پروردگارا خوشبخت،

۲- و بمیرانم شهید، و برای مرگ و پس از آن پاکم فرما. خدایا قرار بده سلامت و نور را در گوشم و دیده ام، و منفعت و خیر را در راه هایم، و هدایت و بصیرت را در دین و آیینم، و میزان حق را همیشه در برابر چشمم، و ذکر و پسند را شعارم و جامه باطنم، و فکر و عبرت گرفتن را انیس و تکیه گاهم، و جای گیر فرما یقین را در دلم، و آن را قرار ده استوارترین چیزها در نهادم، و چیره کن آن را بر رأی و تصمیمم، و قرار ده ارشاد را در کردارم، و تسلیم شدن به امرت را بستر و پشتوانه ام، و راضی بودن به قضا و قدرت را، آخرین کرانه تصمیم و نهایتم، و دورترین اندیشه و هدفم، تا از احدی از بندگانت در امر دینم ملاحظه نکنم، و به آن جز آخرتم را نجویم، و از آن ثناگویی و تعریف را نجویم، و قرار ده بهترین عاقبت ها را عاقبت من،

الْوُثْقَى اسْتَيْمَسَاكِي وَ وُضِيَّتِي وَ عَلَيْكَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا اعْتِمَادِي وَ تَوَكَّلِي وَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَ مَسَّ سَقَرِ نَجَاتِي وَ خَلَاصِي وَ فِي دَارِ أُمِّتِكَ وَ كَرَامَتِكَ مَثْوَايَ وَ مُنْقَلَبِي وَ عَلَيَّ أَيْدِي سَادَتِي وَ مَوَالِي آلِ الْمُضَيَّفِي فَوْزِي وَ فَرَجِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ وَ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ مَيَّا وَ لَمَلَدَا وَ أَهْلِي بَيْتِي وَ جِيرَانِي وَ لِكُلِّ مَنْ قَدَدَنِي يَدَا مِنْ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ إِنَّكَ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ. (۱)

مطلب چهارم: دعایی که بعد از زیارت هر امام خوانده می شود (دعای عالیہ المضامین)

چهارم: دعایی است با مضامین بسیار بلند که پس از زیارت هر یک از امامان علیهم السلام خوانده می شود، و این دعا را سید ابن طاووس در کتاب «مصباح الزائر» بعد از این زیارت جامعه نقل فرموده است، و آن دعای شریف این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي زُرْتُ هَذَا الْإِمَامَ مُقَرَّاً بِإِمَامَتِهِ مُعْتَقِداً لِفَرْضِ طَاعَتِهِ فَقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُنُوبِي وَ عُيُوبِي وَ مُوبِقَاتِ آثَامِي وَ كَثْرَةِ سَيِّئَاتِي وَ خَطَايَايَ وَ مَا تَغْرَفُهُ مِنِّي مُسْتَجِيرًا بِعَفْوِكَ مُسْتَعِينًا بِحِلْمِكَ رَاجِيًا رَحْمَتَكَ لِاجْتِنَاءِ إِلَيَّ رُكْنِكَ عَائِداً بِرَأْفَتِكَ مُسْتَشْفِعًا بِوَلِيَّتِكَ وَ ابْنِ أَوْلِيَائِكَ وَ صَفِيَّتِكَ وَ ابْنِ أَصْفِيَائِكَ وَ أَمِينِكَ وَ ابْنِ أَمَنَاتِكَ وَ حَلِيفَتِكَ وَ ابْنِ خُلَفَائِكَ الَّذِينَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ وَ رِضْوَانِكَ وَ الدَّرَبِيَّةَ إِلَيَّ رَأْفَتِكَ وَ غُفْرَانِكَ اللَّهُمَّ وَ أَوَّلُ حَاجَتِي إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِي مَيَّا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي عَلَيَّ كَثْرَتِهَا وَ أَنْ تَعْصِمَ مِنِّي فِي مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي وَ تُطَهِّرَ دِينِي مِمَّا يَدْنُسُهُ وَ يَشِينُهُ وَ يُزِرِّي بِهِ وَ تَحْمِيَهُ مِنَ الرَّيْبِ وَ الشَّكِّ وَ الْفَسَادِ وَ الشَّرِكِ، (۲) وَ تُجَبِّتِي عَلَيَّ طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ وَ ذُرِّيَّتِهِ النَّجْبَاءِ السُّعْدَاءِ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ

ص: ۸۸۱

۱- و بهترین بازگشت گاه را، بازگشت گاه من، و با ناز و نعمت ترین زندگی ها را، زندگی من، و برترین هدایت ها را هدایت من، و کامل ترین بهره ها را بهره من، و شایان ترین نصیب ها را نصیب من، و باش ای پروردگارم، برای من از هر پیش آمد بدی نگهدار، و به جانب هر خیری راهنما و راهبر، و از هر متجاوز حسودی پشتیبان و جلوگیر. خدایا به توست سازوبرگ و زمام و اطمینان و توفیق و جنبش و نیرویم، و برای توست حیات و مرگم، و در کف توست آرامش، و حرکتم، و به دستاویز محکم تر توست چنگ زدن و پیوندم، و بر توست در همه کارها اعتماد و توکلم، و از عذاب دوزخ، و تماس آتش نجات و رهایی ام، و در خانه امن و کرامت توست منزل و مأوایم، و به دست آقایان و سرورانم، خاندان مصطفی است رستگاری و گشایشم. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بیامرزد مردان و زنان مؤمن و مسلمان را، و بیامرزد مرا و پدر و مادرم و آنچه زاده اند، و همسایگانم، و هر زن و مرد باایمانی را که حقی بر گردن من دارد، همانا تو دارای فضل بزرگی.

۲- خدایا این امام را زیارت کردم، به امامتش اقرار دارم، واجب بودن اطاعتش را معتقدم، پس زیارت گاهش را قصد کردم، با گناهان، و عیب ها، و جرم های هلاکت بار، و بسیاری بدی ها و خطاهایم، و آنچه را تو از من خبرداری، پناهنده ام به گذشت، و بردباری ات، امیدوارم به رحمت، پناه برده ام به پایه عنایت، پناه آورنده ام به مهرت، خواهان شفاعتم، از ولی ات و فرزند اولیایت و برگزیده ات، فرزند برگزیدگانت، و امینت و فرزند امنایت و خلیفه ات، و فرزند خلیفه هایت، [هرگاه این دعا پس از زیارت امیر مؤمنان علیه السلام باشد به جای کلمه «ابن» در هر چهار موضع «آبی» بگوید] آنان که قرارشان دادی،

وسيله اى به سوى رحمت و خشنودى ات. و سببى به جانب مهر و آمرزشت، خداى اول حاجتم به پيشگاه تو اين است، كه گناهان گذشته مرا، در عين زيادبودنش بيامرزى، و در آنچه از عمرم باقى مانده، مرا حفظ كنى، و پاك نمايى دينم را از آنچه آلوده اش كند، و بد نمايش سازد، و معيوبش گرداند، و نگاهش دارى، از شك و دودلى و تباهى و شرك،

و رَحْمَتِكَ وَ سَلَامِكَ وَ بَرَكَاتِكَ وَ تُحِينِي مِمَّا أَحْيَيْتَنِي عَلَى طَاعَتِهِمْ وَ تُمِيتَنِي إِذَا أَمَّنِي عَلَى طَاعَتِهِمْ وَ أَنْ لَا تَمُحُو مِنْ قَلْبِي مِوَدَّتَهُمْ وَ مَحَبَّتَهُمْ وَ بُغْضَ أَعْدَائِهِمْ وَ مُرَافَقَةَ أَوْلِيَائِهِمْ وَ بِرَّهُمْ وَ أَسْأَلُكَ يَا رَبُّ أَنْ تَقْبَلَ ذَلِكَ مِنِّي وَ تُحِبَّ إِلَيَّ عِبَادَتَكَ وَ الْمُوَاطَبَةَ عَلَيْهِمْ وَ تُشْطِنِي لَهَا وَ تُبْغِضَ إِلَيَّ مَعَاصِيكَ وَ مَحَارِمَكَ وَ تَدْفَعَنِي عَنْهَا وَ تُجَبِّتَنِي التَّقْصِيرَ فِي صَلَوَاتِي وَ الْاسْتِهَانَةَ بِهَا وَ التَّرَاحِي عَنْهَا وَ تُوفِّقَنِي لِتَأْدِيبِهَا كَمَا فَرَضْتَ وَ أَمَرْتَ بِهِ عَلَيَّ سُبْحَانَ رَسُولِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ رَحْمَتِكَ وَ بَرَكَاتِكَ خُضُوعاً وَ خُشُوعاً وَ تَشْرَحَ صَدْرِي لِإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَ إِعْطَاءِ الصَّدَقَاتِ (۱) وَ يَذِلَّ الْمَعْرُوفِ وَ الْإِحْسَانِ إِلَى شَيْعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ مُوَاسِيَاتِهِمْ وَ لَا تَتَوَفَّانِي إِلَّا بَعِيداً أَنْ تَرْزُقَنِي حِجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ وَ قُبُورِ الْأَئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ أَسْأَلُكَ يَا رَبُّ تَوْبَةَ نَصُوحاً تَرْضَاهَا وَ يَبِّهَ تَحْمَدَهَا وَ عَمَلاً صَالِحاً تَقْبَلُهُ وَ أَنْ تَغْفِرَ لِي وَ تَرْحَمَنِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي وَ تُهَوِّنَ عَلَيَّ سَيِّئَاتِ الْمَوْتِ وَ تَحْشُرَنِي فِي زُمْرِهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صِلَاوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَ تَجْعَلَ دَمْعِي غَزِيراً فِي طَاعَتِكَ وَ عِبْرَتِي جَارِيَةً فِيمَا يُقَرِّبُنِي مِنْكَ وَ قَلْبِي عَطُوفاً عَلَيَّ أَوْلِيَائِكَ وَ تَصُونَنِي فِي هَذِهِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَاهَاتِ وَ الْأَفَاتِ وَ الْأَمْرَاضِ الشَّدِيدَةِ، (۲) وَ الْأَسْقَامِ الْمُزْمِنَةِ وَ جَمِيعِ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ وَ الْحَوَادِثِ وَ تَصْرِيفِ قَلْبِي عَنِ الْحَرَامِ وَ بُغْضِ إِلَيَّ مَعَاصِيكَ وَ تُحِبَّ إِلَيَّ الْحَلَالَ وَ تَفْتَحْ لِي أَبْوَابَهُ وَ تُثَبِّتْ بَيْتِي وَ فِعْلِي عَلَيْهِ وَ تَمُدَّ فِي عُمْرِي وَ تُغْلِقَ أَبْوَابَ الْمِحْنِ عَنِّي وَ لَا تَسْلُبْنِي مَا مَنَنْتَ بِهِ

ص: ۸۸۲

۱- و پایدارم بداری بر طاعتت و طاعت رسولت، و فرزندان نجیب و خوشبختش، درود و رحمت و سلام و برکات فراوان بر ایشان، و زنده ام بداری، تا زنده ام می داری بر فرمانبرداری از ایشان، و بمیرانی ام، هر گاه بمیرانی بر طاعت از آنان، و از دلم پاک نکنی مودت و دوستی آن بزرگواران، و کینه دشمنانان را، و رفاقت دوستانشان، و به نیکی به آنان را نصیب من فرما، و از تو می خواهم، ای پروردگارم، که این زیارت را از من بپذیری، و عبادتت، و مواظبت بر آن را محبوب من گردانی، و برای بندگی به نشاطم آوری، و گناهان و محرمات را منفور من کنی، و از آنها بازم داری، و از کوتاهی کردن در نمازهایم، و سبک شمردم و کاهلی از آنها برکنارم داری، و موفقم بداری بر ادای آنها، همانطور که واجب کردی، و به آن بر پایه روش رسولت فرمان دادی، درودها و رحمت و برکات تو بر او باد، نمازی با کمال خضوع و خشوع، و باز کنی سینه ام، را برای پرداخت زکات، دادن صدقات،

۲- و بذل خوبی و احسان به شیعه خاندان محمد (درود بر ایشان) و مواسات و همدردی با آنان، و مرا از دنیا نبرید مگر بعد از آنکه حج خانه ات، و زیارت قبر پیامبرت، و قبور امامان (درود بر ایشان) را نصیب کنی، و از تو می خواهم ای پروردگارم توبه ای خالص، که آن را بپسندی، و یتیمی که آن را ستایش کنی، و عمل شایسته ای که بپذیری، و اینکه مرا بیامری، و به من رحم کنی، هنگامی که مرا بمیرانی، و سکرات مرگ را بر من آسان نمایی، و محشورم کنی، در گروه محمّد خاندان او (درود خدا بر او و خاندانش)، و به رحمتت مرا وارد بهشت فرمایی، و اشکم را در طاعتت فراوان کنی، و سرشکم را در آنچه مرا به تو نزدیک گرداند جاری سازی، و دلم را نسبت به دوستانت مهربان نمایی، و در این دنیا مصونم بداری، از آسیب ها، و آفات، و بیماری های سخت،

عَلَيَّ وَلَا تَسْتَرِدَّ شَيْئًا مِمَّا أَحْسَنْتَ بِهِ إِلَيَّ وَلَا تَنْزِعْ مِنِّي النِّعَمَ الَّتِي أَنْعَمْتَ بِهَا عَلَيَّ وَ تَزِيدَ فِيمَا خَوَّلْتَنِي وَ تُضَاعِفَهُ أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَ تَرْزُقَنِي مَالًا- كَثِيرًا وَاسِعًا سَائِغًا هَنِئًا نَامِيًا وَافِيًا وَ عِزًّا بَاقِيًا كَافِيًا وَ جَاهًا عَرِيضًا مَنِيعًا وَ نِعْمَةً سَابِغَةً عَامَّةً وَ تُغْنِيَنِي بِذَلِكَ عَنِ الْمَطَالِبِ الْمُنْكَدَةِ وَ الْمَوَارِدِ الصُّعْبَةِ وَ تُخَلِّصَنِي مِنْهَا مُعَافَى فِي دِينِي وَ نَفْسِي وَ وَلَدِي وَ مَا أَعْطَيْتَنِي، (۱) وَ مَنْحَتِي وَ تَحْفَظْ عَلَيَّ مِيَالِي وَ جَمِيعَ مَا خَوَّلْتَنِي وَ تَقْبِضْ عَنِّي أَيْدِيَ الْجَبَابِرَةِ وَ تَزِدْنِي إِلَى وَطَنِي وَ تُبَلِّغْنِي نَهَايَةَ أَمَلِي فِي دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ تَجْعَلَ عَاقِبَةَ أَمْرِي مَحْمُودَةً حَسَنَةً سَلِيمَةً وَ تَجْعَلْنِي رَحِيبَ الصَّدْرِ وَاسِعِ الْحَالِ حَسَنَ الْخُلُقِ بَعِيدًا مِنَ الْبُخْلِ وَ الْمَنَعِ وَ النَّفَاقِ وَ الْكُذْبِ وَ الْبُهْتِ وَ قَوْلِ الزُّورِ وَ تُزَسِّخْ فِي قَلْبِي مَحَبَّةَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ شَدِيدَتَهُمْ وَ تَحْرُسَنِي يَا رَبِّ فِي نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَلَدِي وَ أَهْلِي حُرَانَتِي وَ إِخْوَانِي وَ أَهْلِي مَوَدَّتِي وَ ذُرِّيَّتِي بِرَحْمَتِكَ وَ جُودِكَ اللَّهُمَّ هَذِهِ حَاجَاتِي عِنْدَكَ وَ قَدْ اسْتَكْرَثْتُهَا لِلْوَمِيِّ وَ سُحِّي وَ هِيَ عِنْدَكَ صَغِيرَةٌ حَقِيرَةٌ وَ عَلَيْكَ سَهْلَةٌ يَسِيرَةٌ فَاسْأَلُكَ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ عِنْدَكَ وَ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ وَ بِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ، (۲) وَ بِسَائِرِ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ وَ أَوْلِيَائِكَ الْمُخْلِصِينَ مِنْ عِبَادِكَ وَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ لَمَّا قَضَيْتَهَا كُلَّهَا وَ اسْتَفْتَنِي بِهَا وَ لَمْ تُخَيِّبْ أَمَلِي وَ رَجَائِي اللَّهُمَّ وَ شَفِّعْ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ فِيَّ يَا سَيِّدِي يَا وَلِيَّ اللَّهِ يَا أَمِينَ اللَّهُ اسْأَلُكَ أَنْ تَشَفِّعَ لِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي هَذِهِ الْحَاجَاتِ كُلِّهَا بِحَقِّ

ص: ۸۸۳

۱- و دردهای کهنه، و همه انواع بلاها و حوادث، و دلم را از توجه به حرام بگردانی، و نافرمانی هایت را مورد خشم من قرار دهی، و حلال را نزد من محبوب گردانی، و درهای آن را به رویم بگشایی، و نیت و کارم را بر آن استوار سازی، و عمرم را طولانی کنی، و به رویم درهای محنت ها را ببندی، و نعمت هایی را که به من عنایت کردی، از دستم نگیری، و چیزی از احسان هایت را از من پس نگیری، و نعمت هایی که به من دادی، از من جدا نسازی، و بر آنچه مرا مالک آن نمودی بیفزایی، و چندین برابر نمایی، و نصیبم کنی مال بسیار، روان، گوارا، روینده، رسا، و عزتی پایدار کافی، و آبرویی پهناور بلند و نعمتی کامل و فراگیر، و به این امور بی نیازم کن از جستنیهای پر مشقت، و موارد دشوار، و از آنها رهایی ام ده، با سلامتی کامل در دین و جان و فرزندانم و آنچه به من عطا کرده ای،

۲- و بخشیده ای، و نگهداری برای من مالم، و آنچه مرا مالک آن نمودی، و از سر من برگیری دست های ستم گردن کشان را، و به وطنم بازم گردانی، و به نهایت آرزویم، در دنیا و آخرتم برسانی، و قرار دهی سرانجام کارم را پسندیده و نیکو و سالم، و بگردانی مرا فراخ سینه، وسیع حال، نیکو اخلاق، دور از بخل و دریغ ورزی و دورویی و دروغ و بهتان، و زورگویی، و در قلبم ریشه دار کنی محبت محمد و خاندان محمد و شیعیان شان را، و محافظتم فرمایی ای پروردگرم در خودم و خاندان و مال و فرزندان، و اهل غم خواری و برادران، و دوستان و نژادم، به مهربانی ذات. خدایا اینها حاجات من نزد تو، و اینکه زیادشان کردم به خاطر خوی فقر و حرص من است، ولی همه آنها نزد تو کوچک و اندک و رواکردنش بر تو سهل و آسان است، پس از تو می خواهم به منزلت محمد و خاندان محمد (درود بر او و ایشان) نزد تو، و به حقشان بر تو، و به آنچه بر آنان واجب کرده ای،

آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ وَبِحَقِّ أَوْلَادِكَ الْمُتَنَجِّينَ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ الْمُنزَلَةَ الشَّرِيفَةَ وَالْمَرْتَبَةَ الْجَلِيلَةَ وَالْجَاهَ الْعَرِيفَ
اللَّهُمَّ لَمَوْ عَرَفْتُ مَنْ هُوَ أَوْجُهُ عِنْدَكَ مِنْ هَذَا الْإِيمَانِ وَمِنْ آيَاتِهِ وَأَنْبَاءِ الطَّاهِرِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَالصَّلَاةُ لَجَعَلْتَهُمْ شُفَعَائِي وَ
قَدَّمْتَهُمْ أَمَامَ حَاجَتِي وَطَلَبَاتِي هَدِيهِ فَاسْمَعْ مِنِّي وَاسْتَجِبْ لِي وَافْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۱) اللَّهُمَّ وَمَا قَصُرَتْ
عَنْهُ مَسْأَلَتِي وَعَجَزَتْ عَنْهُ قُوَّتِي وَلَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِي مِنْ صَالِحِ دِينِي وَدُنْيَايَ وَآخِرَتِي فَاثْمُنْ بِهِ عَلَيَّ وَاحْفَظْنِي وَاحْرُسْنِي وَهَبْ
لِي وَاغْفِرْ لِي وَمَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ مِنْ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ أَوْ سُلْطَانٍ عَنِيدٍ أَوْ مُخَالَفٍ فِي دِينٍ أَوْ مُنَازِعٍ فِي دُنْيَا أَوْ حَاسِدٍ عَلَيَّ
نِعْمَةً أَوْ ظَالِمٍ أَوْ بَاغٍ فَاقْبِضْ عَنِّي يَدَهُ وَاصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُ وَاشْغَلْهُ [عَنِّي] بِنَفْسِهِ وَكَفِّنِي شَرَّهُ وَشَرَّ أَتْبَاعِهِ وَشَيْطَانِيهِ وَأَجْزِنِي مِنْ
كُلِّ مَا يَضُرُّنِي وَيُجْحِفُ بِي وَاعْطِنِي جَمِيعَ الْخَيْرِ كُلِّهِ [كُلِّهِ] مِمَّا أَعْلَمُ وَمِمَّا لَا أَعْلَمُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ
لِي وَلِوَالِدَتِي وَإِخْوَانِي وَأَخَوَاتِي وَأَعْمَامِي وَعَمَّاتِي وَأَخْوَالِي وَخَالَاتِي وَأَجْدَادِي وَحَدَاتِي وَأَوْلَادِهِمْ، (۲) وَذُرَّارِيهِمْ وَ
أَزْوَاجِي وَذُرِّيَّاتِي وَأَقْرَبَائِي وَأَصْدِقَائِي وَجِيرَانِي وَإِخْوَانِي فِيكَ مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَلِجَمِيعِ أَهْلِ مَوَدَّتِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ وَلِجَمِيعِ مَنْ عَلَّمَنِي خَيْرًا أَوْ تَعَلَّمَنِي مِنْهُمْ أَعْلَمَ اللَّهُمَّ أَشْرِكُهُمْ فِي صَالِحِ دُعَائِي وَزِيَارَتِي لِمَشْهَدِ
حُجَّتِكَ وَوَلِيِّكَ وَأَشْرِكُنِي فِي صَالِحِ أَدْعِيَّتِهِمْ بِرَحْمَتِكَ

ص: ۸۸۴

۱- و به حق پیامبران، و رسولان، و برگزیدگان، و دوستان با اخلاص از بندگان، و به حق بزرگترین اسم اعظمت که تمام این حاجت ها را برایم برآوردی، و به آنها کامروایم فرمایی، و از آرزو و امیدم ناامیدم نکنی. خدایا و شفاعت صاحب این قبر را در حق من بپذیر، ای سرور من، ای ولی خدا، ای امین خدا، از تو می خواهم، که از من به درگاه خدای عز و جل، در تمام این حاجتها، شفاعت کنی، به حق پدران پاک، و به حق فرزندان برگزیده ات، به درستی که برای تو نزد خدا، که منزّه باد نام هایش، منزلتی شریف، و مرتبه ای عظیم، و مقامی پهناور است. خدایا، اگر من کسی را می شناختم که نزد تو آبرومندتر از این امام، و از پدران و فرزندان پاکیزه اش (درود بر ایشان) بود، هرآینه آنها را شفیعان خود قرار می دادم، و پیش روی حاجتم و خواسته هایم قرار می دادم، پس دعایم را بشنو، و برایم به اجابت برسان، و آنچه تو شایسته آنی، درباره من انجام ده، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- خدایا و هرچه را از آن کوتاه آمد درخواست من، و نیرویم از آن ناتوان شد، و هوشم به آن نرسید، از صلاح دین و دنیا و آخرتم، پس عطای آنها را بر من منت گذار، و محافظم فرما، و نگهبانی ام کن، و بر من ببخش، و مرا بیامرز، و هرکه مرا قصد کند، به بدی، یا کاری ناخوش آیند، از شیطان سربیح، و لطان لجوج یا مخالف در دین یا ستیزه جویی در دنیا، یا حسدورز در نعمتی بر من، یا ستمکار، یا متجاوز، پس دستش را از سر من بردار، و نقشه اش را از من بگردان، و او را از من به خودش مشغول کن، و شر خود و پیروان و شیاطینش را از من کفایت فرما، و پناهم ده از هرچه به من زیان رساند، و احجاف و ظلم کند، و همه خیر را به من عطا کن، از آنچه می دانم، و از آنچه نمیدانم، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بیامرز مرا، و پدر و مادرم، و برادران و خواهرانم، و عموها و عمه هایم، و دایی ها و خاله هایم، و اجداد و جدّه هایم، و فرزندان

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَبَلِّغْ وَلِيكَ مِنْهُمْ السَّلَامَ وَالسَّلَامَ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ يَا سَيِّدِي يَا مَوْلَايَ يَا فُلَانَ بْنِ فُلَانَ (١)

(بجای این کلمه نام امامی را که زیارت میکند، و نام پدر آن بزرگوار را بگوید)

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَيَدَيْكَ أَنْتَ وَسَيِّدَتِي إِلَى اللَّهِ وَذَرِيعَتِي إِلَيْهِ وَ لِي حَقُّ مَوْلَاتِي وَ تَأْمِيلِي فَكُنْ شَفِيعِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي الْوُقُوفِ عَلَى قِصَّتِي هَذِهِ وَ صَرْفِي عَنْ مَوْقِفِي هَذَا بِالنُّجْحِ بِمَا سَأَلْتَهُ كُلَّهُ بِرَحْمَتِهِ وَقُدْرَتِهِ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي عَقْلاً كَامِلاً وَ لُبّاً رَاجِحاً وَ عِزّاً بَاقِياً وَ قَلْباً زَكِياً وَ عَمَلاً كَثِيراً وَ أَدَباً بَارِعاً وَ اجْعَلْ ذَلِكَ كُلَّهُ لِي وَ لَا تَجْعَلْهُ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (٢)

مطلب پنجم: زیارت وداع ائمه علیهما السلام

پنجم: در ذکر زیارت وداع، هر یک از امامان به آن وداع میشوند.

بدان که از جمله آداب زیارت، چنان که در محل خود ذکر شد، وداع زیارت کننده است، نسبت به زیارت شده، به وقت بیرون رفتن از شهر آن بزرگوار، آن هم به زیارت وداعی که از ایشان رسیده باشد، چنان که در اکثر زیارات مشاهده میشود، و ما در این کتاب شریف در ابواب زیارات امامان علیهم السّلام برای هر یک از ایشان وداعی نقل کردیم و در وداع حضرت سید الشهداء علیه السّلام اکتفا نمودیم، به همان زیارت وداعی که در آداب بیستم از آداب زائر آن حضرت ذکر شد، و به هر صورت در اینجا ذکر میکنیم این زیارت وداع را که شیخ محمد بن المشهدی، آن را در باب وداع، کتاب مزار کبیر نقل کرده و سید ابن

ص: ۸۸۵

۱- و نژادشان، و همسران، و نژاد، و خویشان، و رفقا و همسایگانم، و برادران دینی ام را، از اهل شرق و غرب، و تمام اهل مؤدتم، از مردان و زنان مومن، زنده و مرده آنان را، و همه آنهایی که خیری را به من یاد دادند، یا از من دانشی آموختند. خدایا آنان را شریک کن، در شایسته دعایم، و زیارتم نسبت به زیارتگاه حجت و ولیّ ات، و مرا نیز در شایسته دعای ایشان شریک کن، ای مهربان ترین مهربانان، و از جانب ایشان به ولیّ ات سلام برسان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای سرور و مولای من ای فلان پسر فلان

۲- درود خدا بر تو، و بر روح و تنت، تویی وسیله من به سوی خدا، و واسطه ام به درگاهش، برای من است حق دوستی و آرزومندی، پس به پیشگاه خدای عزّ و جلّ شفیع من باش، در ایستادن بر این داستاتم، و بازگرداندن من از این موقعیتم با کامیابی، به آنچه درخواست کرده ام، همه را به مهربانی و توان او، خدایا نصیب کن عقلی کامل، و خردی ممتاز، و عزّتی پایدار، و دلی پاک، و عملی بسیار، و ادبی برتر، و همه را به سود من قرار ده نه به زیان من، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

طاووس رحمه الله پس از زیارت جامعه مذکوره آورده است، و ما آن را از کتاب «مصباح الزائر» نقل میکنیم، سید فرموده:
وقتی خواستی وداع کنی و برگردی، البته در هر یک ای مشاهد مشرفه که باشی، بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النَّبِيِّ وَ مَعِيدِنَا الرَّسَالَةِ سَلَامٌ مُودِعٌ لَا سَيْئِمَ وَلَا قَالٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ
مَجِيدٌ سَلَامٌ وَلِيٍّ غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ وَلَا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ وَلَا مُسْتَبَدِّلٍ بِكُمْ وَلَا مُؤَثِّرٍ عَلَيْكُمْ وَلَا زَاهِدٍ فِي قُورْبِكُمْ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ
العَهْدِ مِنْ زِيَارَةِ قُبُورِكُمْ وَ إِتْيَانِ مَشَاهِدِكُمْ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ حَشَرَنِي اللَّهُ فِي زَمْرَتِكُمْ وَ أَوْرَدَنِي حَوْضَكُمْ وَ أَرْضَاكُمْ عَنِّي وَ
مَكَّنِي فِي دَوْلَتِكُمْ وَ أَحْيَانِي فِي رَجْعَتِكُمْ وَ مَلَكْنِي فِي أَيَّامِكُمْ وَ شَكَرَ سِعْيِي لَكُمْ وَ غَفَرَ ذُنُوبِي بِشَفَاعَتِكُمْ وَ أَقَالَ عَثْرَتِي بِحُبِّكُمْ
وَ أَعْلَى كَعْبِي بِمُؤَالَاتِكُمْ وَ شَرَفَنِي بِطَاعَتِكُمْ وَ أَعَزَّنِي بِهَيْدَاكُمْ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مُفْلِحًا مُنْجِحًا سَالِمًا غَانِمًا مُعَافًا غَنِيًّا فَائِزًا
بِرِضْوَانِ اللَّهِ وَ فَضْلِهِ وَ كِفَايَتِهِ ، (۱) بِأَفْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُورِكُمْ وَ مَوَالِيِكُمْ وَ مُحْيِيِكُمْ وَ شَيْعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِي اللَّهُ الْعُودَ ثُمَّ
الْعُودَ ثُمَّ الْعُودَ مَا أَبْتَعَانِي رَبِّي بِنَيْهِ صِدَاقِهِ وَ إِيمَانٍ وَ تَقْوَى وَ إِحْبَابٍ وَ رِزْقٍ وَاسِعٍ حَلَالٍ طَيِّبٍ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ
زِيَارَتِهِمْ وَ ذِكْرِهِمْ وَ الصَّلَاةِ عَلَيْهِمْ وَ أَوْجِبْ لِي الْمَغْفِرَةَ وَ الرَّحْمَةَ وَ الْخَيْرَ وَ الْبَرَكَهَ وَ النُّورَ وَ الْإِيمَانَ وَ حُسْنَ الْإِجَابَةِ كَمَا أَوْجِبَتْ
لِأَوْلِيَائِكَ الْعَارِفِينَ بِحَقِّهِمُ الْمُوجِبِينَ طَاعَتَهُمْ وَ الرَّاعِينَ فِي زِيَارَتِهِمُ الْمُتَقَرِّبِينَ إِلَيْكَ وَ إِلَيْهِمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ مَالِي وَ
أَهْلِي

ص: ۸۸۶

۱- سلام بر شما ای اهل بیت نبوت، و معدن رسالت، سالم وداع کننده نه به ستوه آمده و عصبانی، و رحمت و برکات خدا بر شما اهل بیت، به درستی که خدا، ستوده و بزرگوار است، سلام دوستی که نه روگردان از شما، و نه منحرف از شماست، و نه عوض کننده شما، و نه پیش انداز کسی بر شما، و نه بی رغبت به قرب شما، خدا این زیارت را آخر زیارت قبورتان، و آمدن به زیارت گاههایتان قرار ندهد، سلام بر شما، و خدا مرا در گروه شما محشور کند، و به حوض شما وارد نماید، و شما را از من خشنود سازد، و تمکنی در دولت شما به من بدهد، و در بازگشت شما زنده ام کند، و مرا در ایام شما فرمانروایم فرماید، و کوششم را برای شما قدردانی کند، و به شفاعت شما گناهانم را بیامرزد، و به محبت شما لغزشم را نادیده بگیرد، و به دوستی شما مقامم را بلند گرداند، و به طاعت شما مفتخر نماید، و به هدایت شما عزیزم کند، و قرارم دهد از کسانی که بازگرداند رستگار کامیاب سالم بهره مند با عافیت توانگر، و رسیده به خشنودی خدا و فضل و کفایتش،

اجْعَلُونِي مِنْ هَمَّكُمْ وَ صَيِّرُونِي فِي حَزْبِكُمْ وَ اَدْخُلُونِي فِي شَفَاعَتِكُمْ وَ اذْكُرُونِي عِنْدَ رَبِّكُمْ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَبْلُغْ اَرْوَاحَهُمْ وَ اجْسَادَهُمْ عَنِّي تَحِيَّهً كَثِيرَةً وَ سَلَامًا وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ (۱)

مطلب ششم: رقعۀ ای که برای حاجت می نویسند و در آب جاری یا چاه می اندازند

ششم: در کتاب «تحفه الزائر» از حضرت صادق علیه السلام روایت شده، هر گاه تو را حاجتی به سوی خدای تعالی باشد، یا از امری بیمناک و ترسان باشی در کاغذی بنویس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجِّهُ إِلَيْكَ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْكَ وَ أَعْظَمَهَا لَدَيْكَ وَ أَتَقَرَّبُ وَ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِمَنْ أَوْجِبَتْ حَقَّهُ عَلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنِ مُوسَى وَ جَعْفَرِ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ وَ الْحُجَّهِ الْمُتَنْتَظِرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اَكْفِنِي كَذَا وَ كَذَا (۲)

به جای کذا و کذا حاجت خود را ذکر میکنی، سپس کاغذ را تا کن و در میان تکه ای از گل بگذار، و در میان آب جاری، یا چاهی بینداز، که حق تعالی به زودی گشایشی در مشکل کرامت می کند.

مطلب هفتم: دعایی که در زمان غیبت باید خواند

هفتم: به سند معتبر روایت شده که شیخ ابو عمرو نایب اول امام عصر صلوات الله علیه به ابو علی محمد بن همام املا فرمود، و به او امر کرد که آن را بخواند.

سید ابن طاووس در کتاب جمال الاسبوع، پس از ذکر دعاهاى وارد بعد از نماز عصر جمعه، و صلوات کبیره، این دعا را ذکر کرده و گفته: اگر برای تو، از

ص: ۸۸۷

۱- به برترین وضعی که بازگردد به آن، یکی از زائران و دوست داران و عاشقان و شیعیان شما، و خدا نصیب کند بازگشت به این حرم را، سپس بازگشت و باز هم بازگشت تا باقی ام داشته پروردگارم به نیت صادقانه و ایمان و تقوا، و فروتن و روزی گسترده حلال پاک. خدایا قرار مده این زیارت را آخرین زیارت من از ایشان و ذکر ایشان، و درود بر ایشان، و برای من واجب گردان آمرزش و رحمت و خیر و برکت، و نور و ایمان و حسن اجابت چنان که برای اولیایت واجب نمودی، آن آگاهان به حق ایشان و واجب شمارندگان طاعت آنان، و مشتاقان در زیارت ایشان، و تقرب کنندگان به تو و به سوی ایشان، پدر و مادرم و خودم و مال و خاندانم فدای شما، مرا از جمله اندیشه هایتان قرار دهید، و از حزب خودتان گردانید، و در شفاعت تان واردم کنید، و نزد پروردگارتان یادم نمایید. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از جانب من بر ارواح و اجسادشان برسان تحیت و درود بسیار، و سلام و رحمت و برکات خدا بر شما باد.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خدایا به سوی تو رو میکنم با محبوب ترین نام ها به

پیشگاهت، و بزرگترین آنها در نزدت، و تقرّب و توسّل میجویم، به کسی که حقّش را بر خودت واجب کردی، به محمّد و علی و فاطمه، و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمّد بن علی و جعفر بن محمّد و موسی بن جعفر، و علی بن موسی، و محمّد بن علی و علی بن محمّد و حسن بن علی، و حجّت منتظر که دروهای خدا بر همه ایشان باد، کفایت کن برایم چنین و چنان.

تمام آنچه ذکر کردیم عذری باشد، پس بپرهیز از اینکه خواندن این دعا را واگذاری، به دستی که ما داشتن این دعا را از فضل خدا «جل جلاله» میدانیم که ما را به آن ممتاز ساخته، پس به آن اعتماد کن.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ عَرَّفَنِي نَفْسِيكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسِيكَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَكَ اللَّهُمَّ عَرَّفَنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ اللَّهُمَّ عَرَّفَنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي اللَّهُمَّ لَا تُمَتِّنِي مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي اللَّهُمَّ فَكَمَا هَدَيْتَنِي لَوْلَايِهِ مَنْ فَرَضْتَ عَلَيَّ طَاعَتَهُ مِنْ وِلَايِهِ وَوَلَايَةِ أَمْرِكَ بَعْدَ رَسُولِكَ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى وَالَيْتُ وَوَلَايَةَ أَمْرِكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيًّا وَ مُحَمَّدًا وَ جَعْفَرًا وَ مُوسَى وَ عَلِيًّا وَ مُحَمَّدًا وَ عَلِيًّا وَ الْحَسَنَ وَ الْحُجَّةَ الْقَائِمَ الْمَهْدِيَّ صَلَّى لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ فَجَبِّتْنِي عَلَى دِينِكَ وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَ لِيِّنْ قَلْبِي لَوْلَى أَمْرِكَ، (۱) وَ عَيِّفْنِي مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَكَ وَ جَبِّتْنِي عَلَى طَاعِهِ وَ لِيِّنْ أَمْرِكَ الَّذِي سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِكَ وَ يَأْذِنُكَ غَابَ عَنْ بَرِيَّتِكَ وَ أَمْرِكَ يَنْتَظِرُ وَ أَنْتَ الْعَالِمُ غَيْرُ الْمَعْلَمِ بِالْوَقْتِ الَّذِي فِيهِ صِيْلَاحُ أَمْرٍ وَ لِيِّنْكَ فِي الْبِأْدَانِ لَهُ بِإِظْهَارِ أَمْرِهِ وَ كَشْفِ سِتْرِهِ فَصَبِّرْنِي عَلَى ذَلِكَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخْرَجْتَ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ وَ لَا كَشْفَ مَا سَتَرْتَ وَ لَا الْبُحْثَ عَمَّا كَتَمْتَ وَ لَا أَنْزَاعَكَ فِي تَدْبِيرِكَ وَ لَا أَقُولَ لِمَ وَ كَيْفَ وَ مَا بَالُ وَ لِيِّنِ الْأَمْرِ لَا يَظْهَرُ وَ قَدْ امْتَلَأَتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجَوْرِ وَ أُفْوِضُ أُمُورِي كُلَّهَا إِلَيْكَ اللَّهُمَّ إِنِّي

ص: ۸۸۸

۱- خدایا خود را به من بشناسان، اگر خود را به من نشناسانی، پیامبرت را نشناسم، خدایا پیامبرت را به من بشناسان، اگر پیامبرت را به من نشناسانی، حجّت را نشناسم، خدایا حجّت را به من بشناسان، اگر حجّت را به من نشناسانی، از دینم گمراه شوم. خدایا مرا به مرگ جاهلیت نمران، و دلم را پس از اینکه هدایت نمودی، منحرف مکن. خدایا چنان که به ولایت کسی که طاعتش را بر من واجب کردی، از ولایت والیان امر خود پس از پیامبرت (درود تو بر او و خاندانش) تا زمامداری والیان امرت امیر مؤمنان علی بن ابی طالب و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجّت قائم مهدی (درود تو بر همه ایشان) قبول کردم، خدایا پس مرا بر دینت ثابت بدار، و تحت فرمانم بکار گیر، و دلم را برای ولی امرت نرم کن،

أَسْأَلُكَ أَنْ تُرِينِي وَلِيَّ أَمْرِكَ ظَاهِرًا نَافِذَ الْأَمْرِ مَعَ عِلْمِي بِأَنَّ لَكَ السُّلْطَانَ وَالْقُدْرَةَ وَالْبِرْهَانَ وَالْحُجَّةَ وَالْمَشِيئَةَ وَالْحَوْلَ وَالْقُوَّةَ فَافْعَلْ ذَلِكَ بِي وَبِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ، (۱) حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى وَلِيِّ أَمْرِكَ صِلَاوَاتِكَ عَلَيْهِ ظَاهِرَ الْمَقَالَةِ وَاضِحَ الدَّلَالَةِ هَادِيًا مِنَ الضَّلَالَةِ شَافِيًا مِنَ الْجَهَالَةِ أُبْرَزِيَا رَبِّ مُشَاهَدَتَهُ وَتَبَّتْ قَوَاعِدُهُ وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ تَقَرَّرَ عَيْنُهُ بِرُؤْيَيْتِهِ وَ أَقْفَمْنَا بِخِدْمَتِهِ وَ تَوَفَّنَا عَلَى مِلَّتِهِ وَ احْشُرْنَا فِي زُمْرَتِهِ اللَّهُمَّ أَعِزَّهُ مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ وَ ذَرَأْتَ وَ بَرَأْتَ وَ أَنْشَأْتَ وَ صَوَّرْتَ وَ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنِ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ [وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ] بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضَعُ مِنْ حِفْظَتِهِ بِهِ وَ احْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَ وَصِيَّ رَسُولِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ وَ مِدِّي فِي عُمْرِهِ وَ زِدْ فِي أَجَلِهِ وَ أَعِنِّهِ عَلَى مَا وَلَّيْتَهُ وَ اسْتَرْعَيْتَهُ وَ زِدْ فِي كَرَامَتِكَ لَهُ فَإِنَّهُ الْهَادِي الْمُهْتَدِي وَ الْقَائِمُ الْمُهْتَدِي وَ الطَّاهِرُ النَّقِيُّ الزَّكِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الْمَرْضِيُّ الصَّابِرُ الشَّكُورُ الْمُجْتَهِدُ، (۲) اللَّهُمَّ وَ لَا تَسْلُبْنَا الْيَقِينَ لِطُولِ الْأَمَدِ فِي غَيْبَتِهِ وَ انْقِطَاعِ خَبْرِهِ عَنَّا وَ لَا تَنْسِنَا ذِكْرَهُ وَ انْتِظَارَهُ وَ الْإِيمَانَ بِهِ وَ قُوَّةَ الْيَقِينِ فِي ظُهُورِهِ وَ الدُّعَاءَ لَهُ وَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ حَتَّى لَا يُقْطَنَّا طُولَ غَيْبَتِهِ مِنْ قِيَامِهِ وَ يَكُونَ يَقِينُنَا فِي ذَلِكَ كَيْقِينُنَا فِي قِيَامِ رَسُولِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ مَا جَاءَ بِهِ مِنْ وَحْيِكَ وَ تَنْزِيلِكَ فَفَوِّ قُلُوبَنَا عَلَى الْإِيمَانِ بِهِ حَتَّى تَسْلُكَ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهُاجِ الْهُدَى وَ الْمَحَجَّةِ الْعُظْمَى وَ الطَّرِيقَةَ الْوَسْطَى وَ قَوْنَا عَلَى طَاعَتِهِ وَ تَبَّتْنَا عَلَى مُتَابَعَتِهِ [مُشَابِعَتِهِ] وَ اجْعَلْنَا فِي

ص: ۸۸۹

۱- و در سلامت کاملم بدار، از آنچه بندگان را به آن آزمودی، و بر طاعت ولی امرت استوارم کن آنکه او را از دیدن بندگان پوشیده داشتی، و به اذن تو از آفریدگان پنهان شد، و فرمان تو را انتظار میکشد، و تو دانای بدون تعلیمی به آن هنگامی که صلاح کار ولی امرت در آن است در اجازه دادن به او برای آشکار ساختن حکومتش، و برطرف نمودن پرده غیبتش، پس مرا بر این حقیقت شکبیا گردان، تا دوست نداشته باشم پیش افتادن چیزی که به تأخیر انداختی، و به تأخیر انداختن چیزی که پیش انداختی، و نه آشکار نمودن چیزی که پنهان ساختی، و نه کنجکاوی در آنچه کتمان کردی، و نه با تو نزاع کنم در تدبیرت، و نه بگویم: برای چه، و چگونه، و چه شده ولی امر ظهور نمی کند، و حال آنکه زمین از ستم پر شده، و من واگذار می کنم همه امورم را به تو، خدایا از تو می خواهم ولی امرت را آشکار و نافذ الامر به من بنمایانی، با اینکه میدانم تنها برای توست سلطنت و قدرت و برهان، و حج ت و مشیت و حول و قوت، این خواهش را نسبت به من و همه اهل ایمان انجام ده

۲- تا ولی امرت (درود تو بر او) را ببینم، نمایان گفتار، روشن دلالت، هدایت گر از گمراهی، شفابخش از نادانی، آشکار فرمای پروردگرم دیدارش را، و استوار کن پایه های کارش را، و ما را از آنانی قرار ده که چشمش به دیدار حضرتش روشن شود، و ما را به خدمتش بگمار، و بر آیینش بمیران، و در گروهش محشور گردان، خدایا پناهش ده از شر همه آنچه خلق کردی و آفریدی و پدید آوردی و پروریدی و صورت دادی، و او را نگاه دار از پیش رویش و از پشت سرش، و از طرف راست و چپش و بالای سر و زیر پایش، به نگاهداری خویش که تباہ نمی گردد هر که را به آن نگاه داری، و حفظ کن در وجود او رسول و جانشین رسولت را (بر او و خاندانش درود باد)، خدایا عمرش را طولانی کن، و بر زندگی اش بیفزای، و بر آنچه سرپرستی اش دادی، و رعایتش را از او خواستی یاری اش ده، و در کرامتت بر او بیفزای، و به درستی که او هدایتگر و هدایت شده و پاینده و ره یافته، و پاک و پرهیزگار و پاکیزه و بی عیب، و خشنود و پسندیده و شکبیا و سپاسگذار و کوشاست،

حَرْبِهِ وَأَعْوَانِهِ وَأَنْصَارِهِ وَالرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ وَلَا تَسْلُبْنَا ذَلِكَ فِي حَيَاتِنَا وَلَا عِنْدَ وَفَاتِنَا حَتَّى تَتَوَفَّأَنَا وَنَحْنُ عَلَى ذَلِكَ لَا شَاكِينَ وَلَا نَاكِثِينَ وَلَا مُرْتَابِينَ وَلَا مُكَدِّبِينَ. (۱) اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرْجَهُ وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ وَأَنْصُرْ نَاصِرِيهِ وَاخْذُلْ خَاذِلِيهِ وَدَمِّدْ عَلَى مَنْ نَصَبَ لَهُ وَكَذَّبَ بِهِ وَأَظْهِرْ بِهِ الْحَقَّ وَامِتْ بِهِ الْجَوْرَ وَاسْتَنْقِذْ بِهِ عِبَادَكَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الذُّلِّ وَانْعَشْ بِهِ الْبِلَادَ وَاقْتُلْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ الْجَبَابِرَةَ وَالْكَفْرَةَ مَصْبَاحِ الزَّائِرِ وَأَقْصِمْ بِهِ رُءُوسَ الضَّلَالَةِ وَذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَالْكَافِرِينَ وَأَبْرِ بِهِ الْمُنَافِقِينَ وَالنَّاكِثِينَ وَجَمِيعَ الْمُخَالِفِينَ وَالْمُلْحِدِينَ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَسَيْهْلِهَا وَجَبَلِهَا حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دِيَّارًا وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثَارًا طَهَّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ وَاشْفِ مِنْهُمْ صُدُورَ عِبَادِكَ وَجَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحَى مِنْ دِينِكَ، (۲) وَأَصْلِحْ بِهِ مَا بَدَّلَ مِنْ حُكْمِكَ وَعُيِّرَ مِنْ سُنَّتِكَ حَتَّى يَعُودَ دِينُكَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ غَضًّا جَدِيدًا صَاحِبًا لَا عَوَجَ فِيهِ وَلَا بَدْعَةَ مَعَهُ حَتَّى تُطْفِئَ بِعَدْلِهِ نِيرَانَ الْكَافِرِينَ فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخَلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ وَارْتَضَيْتَهُ لِنَصْرِ دِينِكَ وَاصْطَفَيْتَهُ بِعِلْمِكَ وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ وَأَطْلَعْتَهُ عَلَى الْعُيُوبِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ وَنَقَيْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ وَعَلَى شَيْعَتِهِ الْمُتَتَجِبِينَ وَبَلِّغْهُمْ مِنْ آمَالِهِمْ مَا يَأْمُلُونَ وَاجْعَلْ ذَلِكَ مِنَّا خَالِصًا مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبْهَةٍ وَرِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ حَتَّى لَا نُرِيدَ بِهِ غَيْرَكَ وَلَا نَطْلُبَ بِهِ

ص: ۸۹۰

۱- خدایا یقین را از ما مگیر، به خاطر طول زمان غیبتش، و قطع شدن خبرش و یادش را به فراموشی سپار، و همچین کشیدن انتظارش و ایمان به حضرتش و نیرومندی یقین در ظهورش، و دعا به وجودش، و درود بر او را از یاد ما مبر تا جایی که طول غیبت او از قیامتش ناامیدمان نکند، و یقین مان در این موضوع همانند یقین مان در قیامت پیامبرت (درود تو بر او و خاندانش)، و آنچه از وحی و قرآنت آورده باشد، پس دل های ما را بر ایمان به او نیرومند ساز، تا ببری ما را به دست او در مسیر هدایت، و بزرگراه بزرگتر، و راه میانه تر، و ما را بر طاعت او نیرومند کن، و بر پیروی اش استوار فرما، و قرارمان ده در گروه و یاوران و یاران او، و کسانی که به کار حضرتش خشنودند، و این حقایق را در زندگی و نه در هنگام مرگ از ما مگیر، تا ما را بمیرانی و ما بر این حقایق باشیم، و از شک کنندگان و پیمان شکنان و تردیدداران، و تکذیب گران نباشیم.

۲- خدایا در گشایش امرش شتاب کن، و به یاری خود تأییدش کن، و یارش را یاری ده، و واگذارکننده اش را خوار نما، و هلاک کن هر که را که با او طرح دشمنی اندازد، و او را تکذیب کند، و حق را بر او آشکار کن، و ستم را به وسیله او بمیران، و بندگان مؤمن را به وسیله او از خواری رهایی ده، و کشورهای را از زنده و سرسبز کن، و گردن کشان کفر را به دست او به قتل برسان، و سرکرده های گمراهی را به او درهم شکن، و جباران و کافران را به وسیله او خوار کن، و به قدرت او نابود کن منافقان، و پیمان شکنان و همه مخالفان و بی دینان را در مشرق های زمین و مغرب هایش، در خشکی ها و دریا هایش، و همواری ها و کوه هایش، تا نگذاری از آنان احدی را، و باقی نگذاری برای آنان آثاری را، کشورهای را از این ناپاکان پاک کن، و با انتقام گرفتن از آنان، سینه های بندگان را شفا بخش، و به وسله او تازه کن، آنچه از دینت کهنه شده،

إِلَّا وَجْهَكَ ، (۱) اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُو إِلَيْكَ فَقَدْ نَبَيْْنَا وَ غَيَّبَهُ إِمَامَنَا [وَلِيِّنَا] وَ شَدَّه الرِّمَانَ عَلَيْنَا وَ وَقُوعَ الْفِتَنِ بِنَا وَ تَظَاهَرَ الْأَعْدَاءِ عَلَيْنَا وَ كَثْرَةَ عِدْوِنَا وَ قَلَّةَ عِدَدِنَا اللَّهُمَّ فَافْرُجْ ذَلِكَ عَنَّا بِفَتْحِ مِنْكَ تَعَجُّلُهُ وَ نَصْرِ مِنْكَ تَعَزُّهُ وَ إِمَامَ عِدْلٍ تُظَهِّرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ أَنْ تَأْذِنَ لَوْلِيِّكَ فِي إِظْهَارِ عَدْلِكَ فِي عِبَادِكَ وَ قَتْلِ أَعْدَائِكَ فِي بِلَادِكَ حَتَّى لَا تَدَعَ لِلْجُورِ يَا رَبِّ دِعَامَهُ إِلَّا قَصَمْتَهَا وَ لَا بَقِيَّةَ إِلَّا أَفْنَيْتَهَا وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا أَوْهَنْتَهَا وَ لَا رُكْنًَا إِلَّا هَدَمْتَهُ وَ لَا حَدًّا إِلَّا فَالْتَهُ وَ لَا سِلَاحًا إِلَّا أَكَلْتَهُ وَ لَا رَايَةَ إِلَّا نَكَسْتَهَا وَ لَا شُجَاعًا إِلَّا قَتَلْتَهُ وَ لَا جَيْشًا إِلَّا خَدَلْتَهُ وَ أَرْمِهِمْ يَا رَبِّ بِحَجَرِكَ الدَّمَاعِ وَ اضْرِبْهُمْ بِسَيْفِكَ الْقَاطِعِ وَ بِأَسِيكَ الَّذِي لَا تَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ وَ عَذِّبْ أَعْدَاءَكَ وَ أَعْدَاءَ وَلِيِّكَ وَ أَعْدَاءَ رَسُولِكَ صِلْ مَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِيدِ وَلِيِّكَ وَ أَيَّدِي عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ . (۲)

اللَّهُمَّ اكْفِ وَلِيِّكَ وَ حُجَّتِكَ فِي أَرْضِكَ هَوْلَ عِدْوِهِ وَ كَيْدَ مَنْ أَرَادَهُ [كَادَهُ] وَ امْكُرْ بَيْنَ مَكْرِبِهِ وَ اجْعَلْ دَائِرَةَ السُّوءِ عَلَى مَنْ أَرَادَ بِهِ سُوءًا وَ اقْطَعْ عَنْهُ مَا دَتَهُمْ وَ أَرْعِبْ لَهُ قُلُوبَهُمْ وَ زَلْزِلْ أَقْدَامَهُمْ وَ خُذْهُمْ جَهْرَةً وَ بَغْتَةً وَ شَدِّدْ عَلَيْهِمْ عَذَابَكَ وَ أَخْزِهِمْ فِي عِبَادِكَ وَ الْعَنْهُمْ فِي بِلَادِكَ وَ أَسِ كِنْتَهُمْ أَسْفَلَ نَارِكَ وَ أَحْطِ بِهِمْ أَشَدَّ عَذَابِكَ وَ أَصْلِهِمْ نَارًا وَ أَصْلِهِمْ حَرَّ نَارِكَ فَإِنَّهُمْ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ وَ أَضَلُّوا عِبَادَكَ وَ أَخْرَبُوا بِلَادَكَ اللَّهُمَّ وَ أَحْيِ بَوْلِيكَ الْقُرْآنَ وَ أَرِنَا نُورَهُ سَرْمَدًا لَا لَيْلَ فِيهِ وَ

ص: ۸۹۱

۱- و به او اصلاح کن آنچه از قانونت، به قانون دیگر تبدیل شده، و از آیینت دگرگون گشته، تا دین تو به وجود او، و به دست او بازگردد، با طراوت و تازهِ و بی عیب که نباشد در آن هیچ کجی، و نه همراه آن هیچ بدعت، تا به دادگری اش خاموش کنی، آتش کافران را، چه او بنده توست بنده ای که برای خود برگزیدی، و او را برای دینت پسندیدی، و با دانشت اختیارش نمودی، و از گناهان نگاهش داشتی، و از عیوب مبرایش کردی، و بر نهان ها آگاهش فرمودی، و به او نعمت دادی، و از پلیدی پاکش ساختی، و از ناپاکی، نظیفش فرمودی. خدایا درود فرست بر او و بر پدرانش آن امامان پاک، و بر شیعیان نجیبش، و آنان را به آرزوهایشان، هر آنچه آرزو میکنند برسان، و این خواسته ها را از ما خالص گردان، از هر شک و شبهه و خودنمایی و شهرت طلبی، تا با آهِ غیر تو را نخواهیم، و جز خاطر تو را نجویم.

۲- خدایا به تو شکایت می کنیم، از فقدان پیامبران، و غیبت امامان، و سختی زمانه علیه وجودمان، و فرود آمدن فتنه ها بر سرمان، و پشت به پشت هم دادن دشمنان به زیانمان، و بسیاری دشمنانمان، و کمی نفراتمان، خدایا این گرفتاریها را از ما بگشا، به گشایشی از جانب خویش که آن را زود برسانی، و نصرتی از سوی خود که با عزت تو آمش فرمایی، و پیشوای عدالتی که آشکارش سازی، ای پرستیده حق آمین، خدای از تو می خواهیم، به ولی ات برای آشکار کردن دادگری در میان بندگانت، و کشتن دشمنان در کشورهايت اجازه دهی، تا ستونی برای ستم، ای پروردگارم باقی نگذاری مگر آنکه درهم شکنی، و نه باقی مانده ای جز آنکه نابود گردانی، و نه نیرویی مگر سستش نمایی، و نه پایه ای جز آنکه در هم فرو ریزی، و نه بزننده ای جز آنکه کند کنی، و نه اسلحه ای جز آنکه از کار اندازی، و نه پرچمی جز آنکه سرنگون سازی، و نه پهلوانی جز آنکه به قتل رسانی، و نه لشگری جز آنکه شکست دهی، و سنگ بارانشان کن، به سنگ درهم کوبنده ات، و بزَن آنان را به شمشیر برنده ات، و انتقامت که آن را از مردمان بدکار باز نمیگردانی، و عذاب کن دشمنانت، و دشمنانت، و دشمنان ولی ات و دشمنان رسالت (درود تو بر او و خاندانش) به دست ولایت و دست بندگانت با ایمانت.

أَحْيِي بِهِ الْقُلُوبَ الْمَيِّتَةَ، (١) وَ اشْفِ بِهِ الصُّدُورَ الْوَاغِرَةَ وَ اجْمَعْ بِهِ الْأَهْوَاءَ الْمُخْتَلِفَةَ عَلَى الْحَقِّ وَ أقيم بِهِ الْحُدُودَ الْمُعْطَلَةَ وَ الْأَحْكَامَ الْمُهْمَلَةَ حَتَّى لَا يَبْقَى حَقٌّ إِلَّا - ظَهَرَ وَ لَا - عَدُلٌ إِلَّا - زَهَرَ وَ اجْعَلْنَا يَا رَبِّ مِنْ أَعْوَانِهِ وَ مُقَوِّيهِ سُلْطَانِهِ وَ الْمُؤْتَمِرِينَ لِأَمْرِهِ وَ الرَّاضِعِينَ بِفِعْلِهِ وَ الْمُسَلِّمِينَ لِأَحْكَامِهِ وَ مَمَّنْ لَا - حِيَاجَهُ بِهِ إِلَى التَّقِيهِ مِنْ خَلْقِكَ وَ أَنْتَ يَا رَبِّ الَّذِي تَكْشِفُ الضُّرَّ وَ تُجِيبُ الْمَضْطَّرَّ إِذَا دَعَاكَ وَ تُنَجِّي مَتَنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ فَمَا كَشَفِ الضُّرَّ عَيْنَ وَ لِيُكَ وَ اجْعَلْهُ خَلِيفَةً فِي أَرْضِكَ كَمَا ضَمِنْتَ لَهُ اللَّهُمَّ لَا - تَجْعَلْنِي مِنْ خَصِيْمَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ لَا - تَجْعَلْنِي مِنْ أَعْدَاءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ لَا - تَجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ وَ الْغَيْظِ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَإِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ذَلِكَ فَأَعِزَّنِي وَ أَسْتَجِيرُ بِكَ فَأَجْزِنِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْنِي بِهِمْ فَائِزًا عِنْدَكَ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ. (٢)

مطلب هشتم: آداب زیارت به نیابت

هشتم: در آداب زیارت به نیابت است.

بدانکه ثواب زیارت هر یک از رسول خدا، و ائمه هدی علیهم السّلام را می توان هدیه به روح مقدّس هر یک از آنان نمود، و همچنین به روح هر یک از مؤمنان می توان هدیه کرد، و نیز می توان به نیابت از ایشان زیارت نمود، چنان که به سند معتبر نقل شده: داود صرمی به حضرت هادی علیه السّلام عرضه داشت: من پدر شما را زیارت کردم، و ثوابش را برای شما قرار دادم.

فرمود: برای تو از جانب خدا، پاداش و ثواب بزرگی است، و از جانب ما ستایش و

ص: ۸۹۲

۱- خدایا کفایت کن ولیّ ات، و حجّت را در زمین، از هراس دشمنش، و از نیرنگ هر که قصد او کند، و حيله کن با هر که به او حيله ورزد، و بگردان گردش های بد روزگار را علیه هر کس که به او قصد بد کند، و ریشه آنها را از او قطع کن، و رعب او را در دل های آنان درانداز، و قدم هایشان را بلغزان، و آنها را آشکارا و ناگهان بگیر، و عذابت را بر آنان سخت کن، و در میان بندگان رسوایشان ساز، و در کشورهايت به لعنت گرفتارشان گردان، و در قعر آتش جایشان ده، و شدیدترین عذابت را بر آنان فرو انداز، و با آتش دوزخ ملازمشان نما، و گورهای مردگان شان را از آتش پر کن، و در سوز آتشت واردشان ساز، که اینان نماز را تباه کردند، و از شهوات پیروی نمودند، و بندگان را به گمراهی کشیدند، و کشورهايت را ویران کردند. خدایا به دست ولیّ ات قرآن را زنده کن، و همیشه نورش را به ما بنمایان که شبی در آن نباشد، و دلهای مرده را به وسیله او زنده کن،

۲- و سینه های آکنده از کینه را به او بهبودی بخش، و آرای پراکنده را به دست او بر پایه حق گرد آور، و حدود معطل شده و احکام فرو گذاشته را به او بر پا مدار، تا حقّی بجا نماند جز آنکه آشکار گردد، و نه عدالتی جز آنکه شکوفا شود، و قرار ده ما را ای پروردگار از یاران و نیرو دهندگان سلطنت و فرمان برداران فرمان و خشنودان به عمل و تسلیم شوندگان به احکامش، و از آنانی که نیاز به پنهان کاری از بیم مردم نداشته باشند، و تو ای پروردگارم که گرفتاری را بر طرف می کنی، و بی چاره را اگر خواندت اجابت می کنی، و نجات می دهی از اندوه بزرگ، پس گرفتاری را از ولیّ ات برطرف کن، و او را خلیفه

خود، در زمینت قرار ده، چنان که برای او تعهد نموده ای. خدایا، ما را قرار مده، از رو درو شدگان با خاندان محمد (درود بر ایشان)، و از دشمنان خاندان محمد (درود بر ایشان)، و از کینه دوزان بر خاندان محمد (درود بر ایشان)، که من از این امور به تو پناه می آورم، پس پناهم بده، و از تو پناه می خواهم پس در پناهم بگیر، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از جانب خود به وسیله ایشان رستگار کن، در دنیا و آخرت، و از مقربان درگاهت قرار ده، آمین ای پروردگار جهانیان.

و در حدیث دیگری وارد شده: حضرت هادی علیه السّلام شخصی را به حایر امام حسین علیه السّلام فرستاد که برای حضرت زیارت و دعا کند.

هم به سند معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام روایت شده: چون به زیارت مرقد منور رسول خدا صلی الله علیه و آله بروی و از اعمال زیارت فارغ شوی، دو رکعت نماز بخوان، و نزد سر رسول خدا صلی الله علیه و آله بایست و بگو:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مِنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ زَوْجَتِي وَ وَلَدِي وَ حَامَّتِي وَ مِنْ جَمِيعِ أَهْلِ بَلَدِي حُرِّهِمْ وَ عِبْدِهِمْ وَ أَيْضِهِمْ وَ أَسْوَدِهِمْ
(۱).

پس به هر کس از شهر خود بگویی که من به نیابت از تو، به پیامبر صلی الله علیه و آله سلام دادم، راستگو خواهی بود.

و در بعضی از روایات وارد شده: از بعضی از ائمه طاهرین پرسیدند: از مردی که دو رکعت نماز بجا می آورد، یا یک روز روزه می دارد، یا حج و عمره بجا می آورد، یا رسول خدا صلی الله علیه و آله یا یکی از ائمه طاهرین علیهم السّلام را زیارت می کند، و ثواب آن را برای پدر و مادر خود، یا برادر مؤمن خود هدیه می کند، آیا برای او ثوابی هست؟ فرمود: ثواب آن عمل به آن شخص می رسد، بدون اینکه از ثواب نایب چیزی کم شود.

شیخ طوسی قدس سره در کتاب تهذیب فرموده: کسی که با گرفتن اجرت، به نیابت برادر مومن به زیارت می رود، چون از غسل فارغ شود، [و موافق بعضی از نسخه ها: از

ص: ۸۹۳

۱- سلام بر تو ای پیامبر خدا، از سوی پدر و مادر و همسر و فرزند و نزدیکانم و از سوی تمامی اهل شهرم، آزاد و برده شان و سپید و سیاه شان.

عمل زیارت فارغ گردد] بگوید:

اللَّهُمَّ مَا أَصَابَنِي مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ شَعَثٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأَجْزُ فُلَانٌ بِنِ فُلَانٍ فِيهِ وَ أُجْزَنِي فِي قَضَائِي عَنْهُ . (۱)

پس چون زیارت کند در آخر زیارت بگوید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ عَنْ فُلَانٍ بِنِ فُلَانٍ أَتَيْتَكَ زَائِرًا عَنْهُ فَاشْفَعْ لَهُ عِنْدَ رَبِّكَ.

درود بر تو ای سرورم از فلان فرزند فلان، آمدم نزد تو زیارت کننده از طرف او، پس برای او نزد خدا شفاعت کن.

پس هر دعا را که خواهد برای او بنماید، و نیز فرموده: چون کسی بخواهد، به نیابت دیگری زیارت کند بگوید:

اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانًا بِنِ فُلَانٍ أَوْفَدَنِي إِلَى مَوَالِيهِ وَ مَوَالِي لَأَزُورَ عَنْهُ رَجَاءً لِجَزِيلِ الثَّوَابِ وَ فِرَارًا مِنْ سُوءِ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِأَوْلِيَائِهِ [بِأَوْلِيَائِكَ] الدَّالِّينَ عَلَيْكَ فِي غُفْرَانِكَ ذُنُوبُهُ وَ حَطَّ سَيِّئَاتِهِ وَ يَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمَامِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَ اقْبَلْ شَفَاعَةَ أَوْلِيَائِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فِيهِ اللَّهُمَّ حَيَّرَهُ عَلَى حُسْنِ نَيْتِهِ وَ صَيَّحِحَ عَقِيدَتِهِ وَ صَيَّحَحَ مَوَالَاتِهِ أَحْسَنَ مَا حَيَّرَزَيْتَ أَحَدًا مِنْ عِبِيدِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَدَمَ لَهُ مَا حَوَّلْتَهُ وَ اسْتَعْمَلَهُ صَالِحًا فِيمَا آتَيْتَهُ وَ لَا تَجْعَلْنِي آخِرَ وَافِدٍ لَهُ يُوفِدُهُ اللَّهُمَّ أَعْتَقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ وَ أَوْسِعْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ وَ اجْعَلْهُ مِنْ رُفَقَاءِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ لَهُ فِي وُلْدِهِ وَ مَالِهِ وَ أَهْلِهِ وَ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ، (۲) اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ حُلِّ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مَعَاصِيكَ حَتَّى لَا يَعْصِيكَ وَ أَعِنِّهِ عَلَى طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ أَوْلِيَائِكَ حَتَّى لَا تَفْقِدَهُ حَيْثُ أَمَرْتَهُ وَ لَا تَرَاهُ حَيْثُ نَهَيْتَهُ اللَّهُمَّ صَلِّ

ص: ۸۹۴

۱- خدایا آنچه به من رسیده: از خستگی، ماندگی، ژولیدگی، کوفتگی، پس به خاطر آن فلان فرزند فلان را پاداش ده، و مرا هم در بجا آوردنم از جانب او پاداش عنایت کن.

۲- خدایا فلان فرزند فلان مرا به نمایندگی، به جانب سرپرستانش و سرپرستانم فرستاده، تا از جانب او زیارت کنم، به امید پاداش فراوان، و گریز از بدی حساب. خدایا او به درگاہت توجه می کند، به وسیله سرورانش، آن دلیلان بر تو، در جهت آمرزش گناهان، و فرو ریزی بدی هایش، و به وسیله ایشان به تو توسل می جوید، کنار زیارتگاه امامش (درود خدا بر ایشان) . خدایا از او بپذیر، و شفاعت سرورانش را (درود خدا بر ایشان) درباره او قبول کن، خدایا پاداشش ده بر این خوبی نیتش، و باور صحیحش، و درستی دوستی اش، بهترین پاداشی که به یکی از بندگانت مؤمنت عطا کنی، و تداوم بخش برای او آنچه که او را مالکش نمودی، و به شایستگی وادارش در آنچه به او مرحمت فرمودی، و مرا آخرین نماینده ای که می فرستد قرار مده، خدایا او را از آتش رهایی بخش، و از روزی حلال پاکیزه ات، بر او وسعت ده، و او را از رفقای محمد و خاندان محمد قرار بده، و به او در فرزندان مال و اهل و زیردستانش برکت ده،

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لَهُ وَ ارْحَمْهُ وَ اغْفِرْ عَنْهُ وَ عَنِ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اعِزَّهُ مِنْ هَؤُلَاءِ الْمُطَّلَعِ وَ مِنْ فَرَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ سُوءِ الْمُنْقَلَبِ وَ مِنْ ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَ وَحْشَتِهِ وَ مِنْ مَوَاقِفِ الْخِزْيِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ جَائِزَتَهُ فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ (۱) وَ تُحَفَّتَهُ فِي مَقَامِي هَذَا عِنْدَ إِمَامِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ وَ تَقْبِلَ مَعْدِرَتَهُ وَ تَتَجَاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ وَ تَجْعَلَ التَّقْوَى زَادَهُ وَ مَا عِنْدَكَ خَيْرًا لَهُ فِي مَعَادِهِ وَ تَحْشُرَهُ فِي زُمْرَةِ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ تَغْفِرَ لَهُ وَ لِوَالِدَيْهِ فَإِنَّكَ خَيْرُ مَرْغُوبٍ إِلَيْهِ وَ أَكْرَمُ مَسْئُولٍ اعْتَمَدَ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ وَ لِكُلِّ مُوفِدٍ حَيَاةً وَ لِكُلِّ زَائِرٍ كَرَامَةً فَاجْعَلْ حَيَاةً فِي مَوْقِفِي هَذَا غُفْرَانَكَ وَ الْجَنَّةَ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ اللَّهُمَّ وَ أَنَا عَيْدُكَ الْخَاطِئِ الْمَذْنُوبِ الْمَقْتِرِ بِذُنُوبِهِ فَاسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَا تَحْرِمَنِي بَعْدَ ذَلِكَ الْأَجْرِ وَ الثَّوَابِ مِنْ فَضْلِ عَطَائِكَ وَ كَرَمِ تَفَضُّلِكَ. (۲)

آنگاه نزد ضریح مقدس رفته و دستها را رو به قبله به سوی آسمان بردارد و بگوید:

يَا مَوْلَايَ يَا إِمَامِي عَبْدُكَ فَلَانُ بْنُ فَلَانٍ أَوْفَدَنِي زَائِرًا لِمَشْهَدِكَ يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِكَ وَ إِلَى رَسُولِهِ وَ إِلَيْكَ يَرْجُو بِذَلِكَ فَكَأَنَّكَ رَقِيبُهُ مِنَ النَّارِ مِنَ الْعُقُوبَةِ فَاعْفِرْ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ

ص: ۸۹۵

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و میان او و نافرمانی هایت پرده شو، تا تو را نافرمانی نکند، و او را بر طاعت خویش و طاعت اولیای یاری رسان، تا در هر جا فرمانش داده ای مفقودش نبینی، او را در هر جا نهی نموده ای مشاهده نمایی. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و او را بیامرزد، و مورد رحمتش قرار ده، و از او و همه مردان و زنان مؤمن گذشت کن. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست و پناهش ده از هراس روز جزا، و از وحشت روز قیامت و بدی بازگشتگاه و تاریکی و وحشت قبر، و از توقف گاه های خواری در دنیا و آخرت. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و جایزه او را در این جایی که ایستاده ام آمرزش قرار بده،

۲- و تحفه اش در این جایگاهم نزد امام (درود بر او) این باشد که از لغزشش چشم پوشی، و عذرش را بپذیری، و از خطایش درگذری، و تقوا را توشه اش قرار دهی، و آنچه نزد توست در معادش برای او خیر گردانی، و در گروه محمد و خاندان محمد (درود خدا بر او و خاندانش) محشورش نمایی، و او را و پدر و مادرش را بیامرزی، تو بهترین کسی هستی که به سویت رغبت شده، و بزرگترین درخواست شده ای هستی که بندگان بر تو اعتماد می نمایند، خدایا برای هر پیکری جایزه ای است، و برای هر زیارت کننده ای کرامتی است، پس جایزه او و همه مردان و زنان مؤمن را در این حال آمرزش و بهشت قرار ده، خدایا و من بنده خطاکار، گنهکار و معترف به گناهانم هستم، از تو می خواهم ای خدا، به حق محمد و خاندان محمد، که پس از این اجر و پاداش، از فزونی عطایت و کرم تفضلت مرا محروم نکنی.

عَلَيْنَا عَائِذَا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ عَائِذَا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ عَائِذَا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ (۱)

سپس میگوئی :

يا فَالِقَهُ مِنْ حَيْثُ لا- اَرى وَمُخْرِجَهُ مِنْ حَيْثُ اَرى صَيِّلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ اَوَّلَ يَوْمِنَا هَذَا صِيًّا لَاحًا وَاَوَّلَ يَوْمِنَا فَلَاحًا وَآخِرَهُ نَجَاحًا (۲)

آنگاه ده مرتبه می گویی :

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَشْهَدُكَ اَنْهُ مَا اَصْبَحَ بى مِنْ نِعْمَةٍ اَوْ عَافِيَةٍ فِى دِيْنٍ اَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَحَدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَبَعْدَ الرِّضَا . (۳)

و ذکرهای وارد بر این وقت، غیر از آنچه ذکر شد بسیار است، و بهترین آنها ذکر

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ» (۴)

است که از آن به «باقیات صالحات» تعبیر ده و نیز خواندن این دعاست:

لا اِلهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَيُمِيتُ وَيُحْيِى وَهُوَ حَيٌّ لا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ (۵)

چون ندای اذان صبح را شنیدی می گویی:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ بِاقْبَالِ نَهَارِكَ وَاذْبَارِ لَيْلِكَ وَحُضُوْرِ صَلَوَاتِكَ وَاَصْوَاتِ دُعَائِكَ وَتَسْبِيْحِ مَلَائِكَتِكَ اَنْ تُصَلِّىَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ وَاَنْ تُتُوْبَ عَلَيَّ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ (۶)

آداب بیت الخلا

چون خواستی به نماز رو کنی، ولی به رفتن به بیت الخلاء نیازمندی، پس به آن ابتدا کن، و آداب آن بسیار است، و پاره ای از آن به طور اختصار این است که پای چپ را وقت وارد شدن مقدم بداری و بگویی:

بِسْمِ اللّٰهِ وَبِاللّٰهِ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الرَّجْسِ النَّجِسِ الْحَبِيْثِ الْمُحْبِثِ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ . (۷)

چون لباس به یک سو قرار دادی به نام خدا می گویی، و

ص: ۸۹۷

پایان می رسد، پس بر محمد و آل محمد درود فرست، و آنها را برای ما به پایان رسان، پناهنده ام به خدا از آتش، پناهنده ام به خدا از آتش،

۲- پناهنده ام به خدا از آتش ای شکافنده سپیده از جایی که نمی بینم، و بیرون آورنده آن از جایی که می بینم، بر محمد و خاندانش درود فرست، و قرار ده آغاز این روز را شایستگی، و میانه اش را رستگاری، و پایانش را کامیابی،

۳- خدایا من تو را گواه می گیرم که هرچه سپیده دمان به من می رسد، از نعمت یا سلامت کامل در دین یا دنیا تنها از جانب توست، یگانه ای و برای تو شریکی نیست، تو را ستایش و بر من است سپاس بر آن، تا خشنود شوی، و بالاتر از خشنودی.

۴- خدا پاک و منزّه است و ستایش تنها او را سزااست و خدایی جز او نیست و خدا بزرگ تر از هر وصفی است.

۵- معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد، فرمانروایی و ستایش از آن اوست، زنده می کند، و می میراند و می میراند و زنده می کند، و او زنده ای است که نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست.

۶- خدایا از تو می خواهم به آمدن روزت، و رفتن شبت، و رسیدن نمازهایت، و بانگ های دعایت و تسبیح فرشتگانت، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و توبه ام را بپذیری که تویی توبه پذیر و بخشنده.

۷- به نام خدا و به وسیله خدا، پناه می برم به خدا از پلید، ناپاک، آلوده، شیطان رانده شده.

واجب در این حال، بلکه در تمام حالات، پوشاندن عورت از بیننده محترم است.

و در این حال به طرف قبله، و پشت به قبله نشستن حرام می باشد، و مستحب است در حال قضای حاجت بگویی:

اللَّهُمَّ اطْعِمْنِي طَيِّبًا فِي عَافِيهِ وَأَخْرِجْهُ مِنِّي حَبِيثًا فِي عَافِيهِ (۱)

و زمانی که بر آنچه از تو دفع شد.

نگاهت افتاد بگو:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الْحَلَالَ وَجَنِّبِي الْحَرَامَ (۲)

چون خواستی از بول تطهیر کنی، اول استبراء می نمایی، سپس دعای رؤیت آب را می خوانی

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَلَمْ يَجْعَلْهُ نَجِسًا (۳)

و در وقت طهارت از بول می گویی

اللَّهُمَّ حَصِّنْ فَرْجِي وَأَعِفَّهُ وَاسْتُرْ عَوْرَتِي وَحَرِّمْنِي عَلَى النَّارِ (۴)

و چون از جای خود برخاستی، دست راست را بر شکم خود می کشی و می گویی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَمَاطَ عَنِّي الْأَذَى وَهَنَّانِي طَعَامِي وَشَرَابِي وَعَافَانِي مِنَ الْبُلْوَى (۵)

آن گاه با مقدم نمودن پای راست بر پای چپ از انجا بیرون می آیی، و این دعا را می خوانی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَزَّفَنِي لِمَدَّتِهِ وَأَبْقَى فِي جَسَدِي قُوَّتَهُ وَأَخْرَجَ عَنِّي آذَاهُ يَا لَهَا نِعْمَةٌ يَا لَهَا نِعْمَةٌ يَا لَهَا نِعْمَةٌ لَا يَقْدِرُ الْقَادِرُونَ قَدْرَهَا.

(۶)

فضیلت مسواک

چون خواستی وضو بگیری، با مسواک آغاز کن، که دهان را پاکیزه، و بلغم را برطرف، و نیروی حافظه را زیاد میکند، و موجب فزونی حسنات و خشنودی حق تعالی است، و دو رکعت نماز با مسواک، بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون مسواک است، و اگر مسواک نباشد.

انگشت نیز کفایت میکند.

آداب وضو

-
- ۱- خدا در تندرستی کامل غذای پاک به من بخوران، و در سلامت کامل، آن را از من، ناپاک خارج کن.
 - ۲- خدایا حلال روزی ام فرما، و از حرام برکنارم دار.
 - ۳- ستایش خدای را که آب را پاک کننده قرار داد، و آن را ناپاک نگرداند
 - ۴- ، خدایا عضو جنسی ام را از گناه نگاهدار، و آن را عفیف گردان، و عورت‌م را بپوشان، و آتش را بر من حرام کن.
 - ۵- ستایش خدای را، که آزار را از من دور ساخت، و خوراک و نوشیدنی ام را بر من گوارا نمود، و از بلا به سلامت‌م داشت.
 - ۶- ستایش خدای را، که لذت غذا را به من شناساند، و نیروی آن را در پیکرم باقی گذاشت، و آزارش را از من بیرون کرد، و که چه نعمتی، و که چه نعمتی، و که چه نعمتی سنجش گران توان سنجیدن آن را ندارد.

در جانب راست خود گذاری، و چون نگاهت به آب افتاد، این دعا را بخوانی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَلَمْ يَجْعَلْهُ نَجَسًا (۱)

پس دست خود را پیش از آن که داخل ظرف آب کنی می شویی، و به هنگام وارد کردن دست در ظرف آب می‌گویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ . (۲)

پس سه بار به سه کف آب، مضمضه [آب در دهان گرداندن] می کنی و می گویی:

اللَّهُمَّ لَقْنِي حُجَّتِي يَوْمَ أَلْقَاكَ وَأَطْلِقْ لِسَانِي بِذِكْرِكَ (۳)

پس سه بار استنشاق می کنی و می گویی:

اللَّهُمَّ لَا تُحَرِّمْ عَلَيَّ رِيحَ الْجَنَّةِ وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ يَشُمُّ رِيحَهَا وَرَوْحَهَا وَطِيْبَهَا

خدایا بوی بهشت را بر من حرام مکن، و از کسانی قرارم ده که بو و نسیم و عطر آن را ببوید.

و در آغاز شستن صورت می گویی:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي يَوْمَ تَسْوَدُ فِيهِ الْوُجُوهُ وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِي يَوْمَ تَبْيَضُّ فِيهِ الْوُجُوهُ (۴)

در هنگام شستن دست راست می گویی:

اللَّهُمَّ اعْطِنِي كِتَابِي يَمِينِي وَالْخُلْدَ فِي الْجَنَانِ بَيْسَارِي وَحَاسِبِنِي حِسَابًا يَسِيرًا (۵)

و به وقت شستن دست چپ می گویی

اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تَجْعَلْهَا مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ مُقَطَّعَاتِ النَّيرَانِ (۶)

پس با رطوبت دست راست جلوی سر را مسح کن، و در آن حال بگو:

اللَّهُمَّ غَشِّنِي رَحْمَتَكَ وَبَرِّكَاتِكَ . (۷)

آنگاه پاهای خود را مسح کن، و هنگام مسح بگو:

اللَّهُمَّ تَبْنِنِي عَلَى الصَّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ وَاجْعَلْ سَعْيِي فِيمَا يُرْضِيكَ عَنِّي يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ (۸)

چون از وضو فارغ شدی بگو:

- ۱- ستایش خدای را که آب را پاک کننده قرار داد، و آن را ناپاک نگردانید.
- ۲- به نام خدا، و به ذات خدا، خدایا مرا از توبه کنندگان، و پاکی طلبان قرار ده.
- ۳- خدایا روزی که ملاقات می کنم دلیل محکم را به من تلقین فرما، و زبانم را به ذات گویا کن.
- ۴- خدایا چهره ام را سپید کن، روزی که چهره ها سیاه می شود، و چهره ام را سیاه مکن، روزی که چهره ها سپید می گردد.
- ۵- خدایا پرونده ام را به دست راستم بده، و نامه جاوید بودن در بهشت را به دست چپم، و حسابم را به حسابی آسان رسیدگی کن.
- ۶- خدایا پرونده ام را به دست چپم وا مگذار، و از پشت سرم در اختیارم قرار مده، و آن را بسته به گردنم ننما، و از پاره های آتش به تو پناه می برم.
- ۷- خدایا رحمت و برکاتت را بر من بپوشان.
- ۸- خدایا مرا بر صراط ثابت بدار، روزی که قدمها می لغزد، و کوششم را در آنچه تو را از من خشنود می کند قرار ده، ای دارای بزرگی و اکرام.

أَسْأَلُكَ تَمَامَ الْوُضُوءِ وَتَمَامَ الصَّلَاةِ وَتَمَامَ رِضْوَانِكَ وَالْجَنَّةِ . (۱)

و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲)

و می خوانی سوره قدر را سه مرتبه.

و سوره «قدر» را سه مرتبه میخوانی، آنگاه پس از فراغت از وضو، بوی خوش استعمال می کنی،

آداب مسجد رفتن

و با حالت آرامش و وقار به جانب مسجد روانه می شوی، و به وقت بیرون رفتن از خانه به قصد مسجد می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَنِي فَهْيَ وَ يَهْدِينِ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ وَاعْفِرْ لِأَبِي (۳)

چون خواستی وارد مسجد شوی، ابتدا کف کفش خود را ملاحظه کن که آلودگی همراه آن نباشد بعد پای راست را مقدم بدار، آنگاه این دعا را بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَاللَّهِ وَخَيْرُ الْأَسْمَاءِ كُلُّهَا لِلَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَتَوَكَّلْ وَأَغْلِقْ عَنِّي أَبْوَابَ مَعْصِيَتِكَ وَاجْعَلْنِي مِنْ زُورِكَ وَعُمَارِ مَسَاجِدِكَ وَمِمَّنْ يُنَاجِيكَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَادْحَرْ عَنِّي الشَّيْطَانَ الرَّجِيمَ وَجُنُودَ إِبْلِيسَ أَجْمَعِينَ . (۴)

آداب نماز

و چون اراده کردی نماز بخوانی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُقَدِّمُ إِلَيْكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بَيْنَ يَدَيَّ حَاجَتِي وَاتَّوَجَّهْتُ بِهِ إِلَيْكَ فَاجْعَلْنِي بِهِ وَجِيهاً عِنْدَكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَاجْعَلْ صَلَاتِي بِهِ مَقْبُولَةً وَذَنْبِي بِهِ مَغْفُورًا وَدُعَائِي بِهِ مُسْتَجَابًا إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ . (۵)

پس برای نماز، اذان و اقامه می

ص: ۹۰۰

۲- ستایش خاص خدای پروردگار جهانیان است.

۳- به نام خدایی که مرا آفرید، پس مرا هدایت می کند، و به من می خوراند و می نوشاندم، و چون بیمار شوم شفایم می دهد، و آن که مرا می میراند، سپس زنده می کند، و آن که طمع دارم خطایم را در روز جزا بیامرزد، خدایا به من حکم ببخش، و به شایستگان ملحق کن، و نزد آیندگان خوش نامم فرما، و مرا از وارثان بهشت نعیم قرار ده، و پدرم را بیامرز.

۴- به نام خدا، و به ذات خدا، و از خدا، و به سوی خدا، و بهترین همه نامها برای خداست، بر خدا توکل نمودم، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و درهای رحمت و توبه ات را به روی من باز کن، و درهای نافرمانی ات را به روی من ببندد، و مرا از زائران و آبادکنندگان مساجد قرار ده، و از کسانی که در شب و روز، با تو رازونیا می کنند، و از آنان آکه در نمازشان افتاده حالند، و شیطان رانده شده، و تمام لشکرهای ابلیس را از من دور کن.

۵- خدایا من محمد درود خدا بر او و خاندانش را پیشاپیش حاجتم به درگاہ پیش آرم، و به وسیله او به سویت رو می کنم، پس مرا به خاطر او آبرومند نزد خود در دنیا و آخرت، و از مقربان قرار ده، و نمازم را به او پذیرفته، و گناهم را آمرزیده، و دعایم را مستجاب گردان، به درستی که تو آمرزنده و مهربانی.

گویی، و بین اذان و اقامه با یک سجده، یا نشستن فاصله می اندازی، و این دعا را می خوانی:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ قَلْبِي بَارًا وَعَيْشِي قَارًا وَرِزْقِي دَارًا وَاجْعَلْ لِي عِنْدَ قَبْرِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مُسْتَقَرًّا وَقَرَارًا (۱)

و آنچه خواهی دعا می کنی، و حاجتت را از حق تعالی درخواست می کنی، زیرا دعا بین اذان و اقامه رد نمی شود، و پس از گفتن اقامه می خوانی:

اللَّهُمَّ إِلَيْكَ تَوَجَّهْتُ وَمَرْضَاتِكَ طَلَبْتُ وَتَوَائِكَ ابْتَغَيْتُ وَبِعِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ مَسَامِعَ قَلْبِي لِذِكْرِكَ وَتَبْنِي عَلَى دِينِكَ وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (۲)

دعای تکبیرات

آنگاه برای نماز آماده می شوی، و قلب خود را حاضر می کنی، و خواری شأن خود، و عظمت و جلال مولایت را، که در مقام مناجات با او برآمده ای ملاحظه می کنی، و چنان باش که گویا او را می بینی، و حیا کن، از اینکه با او سخن گویی، و دلت متوجه جانب دیگر باشد! پس با وقار و خشوع می ایستی، در حالتی که دستهایت را بر رانهای خود، برابر سر زانو گذاشته باشی، و بین قدمهایت را، به اندازه سه انگشت، یا یک و یک و یک باز کرده، گشادگی قرار می دهی، و نگاهت را به موضع سجده می اندازی، سپس قربه الی الله نیت نماز واجب صبح کن، و تکبیره الاحرام بگو.

و مستحب است پیش از تکبیره الاحرام نماز، شش تکبیر بر آن اضافه کنی، و هر تکبیری دستها را تا مقابل نرمی گوش بلند کنی، درحالی که کف دستها

ص: ۹۰۱

۱- خدایا قرار ده، دلم را شایسته، و زندگی ام را بر قرار، و روزی ام را فراوان، و قرار ده برایم، کنار آرامگاه رسولت (درود خدا بر او و خاندانش) جایگاه و قرارگاه.

۲- خدایا به سوی تو رو کردم، و خشنودی تو را خواستم، و پاداش تو را اراده کردم، و به تو ایمان آوردم، و بر تو توکل کردم، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و گوشهای دلم را به ذکرت باز کن، و بر دینت و دین پیامبرت پایدارم بدار، و دلم را پس از آن که هدایت کردی منحرف مساز، و بر من از نزد خود رحمتی ببخش، به راستی که تو بسیار بخشنده ای.

به طرف قبله و انگشتها، غیر از انگشت بزرگ، به هم چسبیده باشد، و بخوانی دعاهای تکبیرات را، به این صورت، که پس از تکبیر سوم بگویی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفُرْ لِي ذَنْبِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ (۱)

و پس از تکبیر پنجم می گویی:

لَيْبِكَ وَسِعَ عَدِيكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ ذَلِيلٌ بَيْنَ يَدَيْكَ مِنْكَ وَبِكَ وَلَكَ وَإِلَيْكَ لَا مَلْجَاءَ وَلَا مَنَاجَا وَلَا مَفْرَأَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ سُبْحَانَكَ وَحَنَانِكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ (۲)

و پس از تکبیر هفتم می گویی:

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ حَنِيفًا مِثْلَ مَا مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ (۳)

سایر آداب نماز

چون بخواهی قرائت را شروع کنی، استعاذه اعوذ بالله من الشیطان الرجیم را آهسته بگو، آنگاه سوره «حمد» را، با آداب تمام و حضور قلب و تفکر در معانی آن بخوان، و پس از تمام شدن سوره «حمد» به اندازه یک نفس ساکت شو، و بعد از آن سوره های دیگر از قرآن را بخوان، و خوب است که سوره هایی مانند عم و هل اتی و لا اقسام باشد، پس از آن به اندازه یک نفس ساکت می ایستی، و سپس دستها را برای تکبیر، به طریقی که پیش از این ذکر شد بلند می کنی، بعد از آن به رکوع برو، و دست راست را سر زانوی راست می گذاری، پیش از آن که دست چپ

ص: ۹۰۲

۱- خدایا تویی فرمانروای حق آشکار، معبودی جز تو نیست، منزهی تو، من بر خود ستم کردم، گناه مرا ببخش که جز تو گناهان را نمی بخشد.

۲- آری، آماده خدمت، و خیر در دست توست، و شرّ از تو نیست، و هدایت یافته کسی است که تو هدایت کردی، بنده ات، و فرزند بنده ات، ذلیل است در برابر تو، از تو، و به تو، و برای تو، و به سوی تو، نیست پناهگاهی، و نه راه رهایی، و نه گریزگاهی از تو مگر به سوی تو، منزهی تو، پیاپی به من رحم کن، مبارک و برتری، منزهی تو، ای پروردگار کعبه.

۳- رویم را به سوی وجودی نمودم، که آسمانها و زمین را آفرید، دانای پنهان و آشکار است، رو کردنی با حال اعتدال و تسلیم، و از بت پرستان نیستم، به درستی که نماز و عبادت و زندگی و مرگم برای خدا پروردگار جهانیان است، برای او شریکی نیست، به این امر فرمان داده شدم، و من از مسلمانانم.

را بر زانوی چپ بگذاری، و انگشتان دو دست را باز کرده، و از زانوهای خود پر می کنی، و کمر را خم کرده، و گردن را کشیده، مساوی با کمر قرار می دهی، و نگاه خویش را بین قدمها انداخته و بگو:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ (۱)

و سزاوار است این ذکر را هفت یا پنج یا سه مرتبه بگویی، و پیش از گفتن ذکر این دعا را بخوانی:

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ رَبِّي خَشَعُ لَكَ سَمْعِي وَبَصِيرِي وَشَعْرِي وَبَشْرِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَمَخِي وَعَصْبِي وَعِظَامِي وَمَا أَقْلَتُهُ قَدَمَايَ غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ وَلَا مُسْتَحْسِرٍ (۲)

آنگاه از رکوع برخیز و بایست، و در این حال بگو: سمع الله لمن حمده [خدا هر کس را که حمدش کند شنواست] بعد تکبیر بگو، و با نهایت خضوع و خشوع به سجده برو، در حال سجده کف دستها را پهن کرده، جلوتر از زانوها بر زمین بگذار، و بر تربت امام حسین علیه السلام سجده کن، و ذکر سجود را بگو، و بهتر آن است که ذکر سجود را، هفت یا پنج یا سه بار بگویی، و پیش از گفتن ذکر، این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسْلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ رَبِّي سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (۳)

پس ذکر را بگو، و سر از سجده بردار و بنشین، و مستحب است تکبیر بگویی و روی کفل خود بنشینی و بگویی:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ وَنِيزَ بَگُوئِي :

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَادْفَعْ عَنِّي وَعَافِنِي

ص: ۹۰۳

۱- منزه است پروردگار بزرگم و ستایش از آن اوست.

۲- خدایا برای تو رکوع کردم، و تسلیم تو شدم، و به تو ایمان آوردم، و بر تو توکل نمودم، و تویی پروردگارم، فروتن شد برای تو گوشم و چشمم و مویم و پوستم و گوشتم و خونم و مغزم و پی ام و استخوان هایم، و آنچه را قدم هایم با خود برداشته، بدون سرپیچی و نه برتری جویی و نه خستگی.

۳- خدایا برای تو سجده کردم، و به تو ایمان آوردم، و تسلیم تو شدم، و بر تو توکل نمودم، و تو پروردگار منی، سجده کرد رویم، برای کسی که آن را آفرید، و گوش و چشمش را گشود، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، مبارک باد خدا، بهترین آفرینندگان.

إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (۱)

آنگاه تکبیر می گویی و به سجده دوم می روی و انجام می دهی آنچه را که در سجده اول انجام دادی، سپس سر از سجده برداشته و جلسه [نشستن] استراحت را بجای می آوری، و برای رکعت دوم بر می خیزی، و در حال برخاستن می گویی: بحول الله وقوته اقوم و اقعده [به نیرو و جنبش خدا برخیزم و بنشینم] چون به حالت آرامش قرار گرفتی حمد و سوره بخوان، و بهتر آن است که سوره توحید را بخوانی، و پس از پایان آن، سه مرتبه گفتن: كذلك الله ربی مستحب است، بعد تکبیر گفته، دستها را برای قنوت، تا برابر صورت بلند می کنی، و باطن دستها را به سوی آسمان قرار می دهی، و غیر از انگشت بزرگ سایر انگشتان، را به هم می چسبانی و خوب است برای قنوت خواندن کلمات فرج را برگزینی و پس از آن بگویی:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَعَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲)

آنگاه می گویی:

اللَّهُمَّ مَنْ كَانَ أَصْبَحَ وَلَهُ ثِقَةٌ أَوْ رَجَاءٌ غَيْرُكَ فَانْتَ ثِقَتِي وَرَجَائِي يَا أَجُودَ مَنْ سُوِّلَ وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرِحِمَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمِ ضَعْفِي وَمَسِيئَتِي وَقَلَّةَ حِيلَتِي وَامْتِنْ عَلَيَّ بِالْجَنَّةِ طَوَّالًا - مِنْكَ وَفُكِّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَعَافِنِي فِي نَفْسِي وَفِي جَمِيعِ أُمُورِي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. (۳)

و طول دادن قنوت سزاوار است، و دعاهایی که در قنوت خوانده می شود بسیار است، آنگاه تکبیر می گویی و رکوع و سجود را به همان صورتی که

ص: ۹۰۴

۱- خداوندا مرا بیامرز و به من رحم کن، و شکستگی ام را اصلاح فرما، و از من دفاع کن، و مرا سالم بدار، من نسبت به خیری که برایم فرو فرستی نیازمندم، مبارک است خداوند پروردگار جهانیان.

۲- خداوندا، ما را بیامرز، و به ما رحم کن، و از عافیت بهره مندمان گردان و ما را در دنیا و آخرت بسلامت دار، بدرستی که تو بر هر چیز توانائی

۳- خداوندا، هرکس که صبح کند و برای او تکیه گاه و امیدی جز تو باشد ولی تو پناه و امید منی ای بخشنده ترین کسی که از او درخواست شده، و ای مهربان ترین کسی که از او طلب مهربانی شده، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و به ناتوانی و درماندگی و بیچارگی ام رحم کن و بر من به احسان از جانب خود به بهشت منت گذار، و از آتش رهایم ساز، و در وجودم و همه امورم، سلامت بدار، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

ذکر شد به جا می آوری و پس از اتمام دو سجده، برای تشهد و سلام بنشین، و مستحب است که روی کفل خود بنشینی، و پیش از تشهد بگویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَالْأَسْمَاءِ الْحُسْنَى كُلِّهَا لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَخَيْرُ الْأَسْمَاءِ لِلَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (۱)

تا آخر تشهد.

فضیلت تعقیب

و چون از نماز فارغ شدی، شروع به خواندن تعقیب کن که تأکید و امر بسیار بر آن شده، و حق تعالی فرموده:

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ (۲)

در تفسیر این آیه روایت شده: چون از نماز فارغ شوی، خود را در دعا به زحمت انداز، و به سوی پروردگار خود میل کن، و حاجات خود را از او بطلب، و امیدت را از غیر او قطع کن.

و از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده: هر کدام از شما که از نماز فارغ شد، باید دستها را به سوی آسمان بلند کند، و خود را در دعا به سختی اندازد.

از روایات استفاده می شود، که تعقیب زیاد کننده روزی است، و مؤمن در نماز است، و ثواب نماز را دارد تا گاهی که مشغول به ذکر حق تعالی است، و خواندن دعا پس از نماز واجب، بهتر از خواندن نماز مستحب است.

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: از کلمه «تعقیب» ظاهر می شود، که قرآن و دعا و ذکر وقتی متصل به نماز است، عرفاً تعقیب می باشد، ولی بهتر آن است که با وضو، و در حال نشستن رو به قبله باشد، و افضل در وقت خواندن تعقیب نشستن بر طریق تشهد [یعنی متورکاً و بروی کفل]

ص: ۹۰۵

۱- به نام خدا و به جلوه خدا، و همه نامهای نیکوتر برای خداست، و ستایش خدای را، و بهترین نامها برای خداست، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست.

۲- زمانی که فراغت یافتی در عبادت بکوش، و به جانب پروردگارت رغبت کن.

است، و در اثنای تعقیب به ویژه در تعقیب نماز شام سخن نگوید، و بعضی گفته اند: تمام شرایط نماز را در تعقیب رعایت کنند، و ظاهر آن است که پس از نماز، به هر حالی که مشغول قرآن و ذکر و دعا باشد، ثوابی برای آن مقرر است هر چند در حال راه رفتن انجام گیرد.

مؤلف گوید: برای دین و دنیا، دعاها بسیار، از ائمه اطهار علیهم السّلام در تعقیب نمازها وارد شده، و چون اشرف عبادات بدنی نماز است، و تعقیبات روایت شده را، در تکمیل نمازها دخالتی بس عظیم است، و همچنین موجب بالا رفتن درجات، و فرو ریختن گناهان، و حصول خواسته ها، و حاجات می شود، به خاطر این دعاگو رسید، که قسمتی از آنها را در این رساله ذکر نمایم، و اکثر آن را از کتاب «بحار» و «مقباس» علامه مجلسی عطر الله مرقده الشریف نقل می کنم، پس می گویم: تعقیبات بر دو قسم است: تعقیبات مشترک، و تعقیبات مختصّ.

تعقیبات مشترک

اما مشترک: تعقیباتی است که پس از هر نماز خوانده میشود، و بسیار است، و ما در اینجا به چند قسمت از آن اکتفا میکنیم.

تسبیح حضرت زهرا علیها السلام

اول: تسبیح حضرت فاطمه زهرا علیها السّلام است، و احادیث در فضیلت آن بیش از حدّ و خارج از شماره است، از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده است: ما کودکان خود را به تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام امر میکنیم، چنان که ایشان را به نماز دستور میدهیم، بنابراین آن را ترک مکن، که هر که بر آن مداومت کند، شقی و بدبخت نمیشود.

در روایات معتبر وارد شده: ذکر کثیری که

خدا، در قرآن به آن امر فرموده، تسبیح حضرت فاطمه علیها السّلام است، و هر که بعد از هر نماز، مداومت بر آن داشته باشد، خدا را بسیار یاد کرده، و به آیه فاذکروا لله ذکرا کثیرا عمل کرده است.

به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: هر که تسبیح فاطمه علیها السّلام را بگوید، و بعد از آن استغفار کند، خدا او را بیامرزد، و آن را بر زبان صد است، و در میزان عمل هزار، و شیطان را دور میکند، و خدا را خشنود مینماید.

به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: هر که تسبیح فاطمه علیها السّلام را پس از هر نماز بگوید، پیش از آن که پاها را از حالت نماز بگرداند، آمرزیده شود، و برایش بهشت واجب میشود.

و در حدیث معتبر دیگری فرمود: پس از هر نماز، تسبیح فاطمه را خواندن، نزد من بهتر است از آن که در هر روز هزار رکعت نماز بخوانند.

در روایت معتبری از حضرت باقر علیه السّلام نقل شده: به چیزی از تسبیح و تمجید، عبادت الهی انجام نشده که بهتر از تسبیح فاطمه علیها السّلام باشد، و اگر چیزی از آن بهتر بود، حضرت رسول صلی الله علیه و آله آن را به فاطمه علیها السّلام عطا میفرمود.

و احادیث در فضل آن، زیاده از آن است، که بتوان در این رساله ایرا نمود، و در کیفیت آن اختلافی در احادیث دیده میشود، و اشهر و اظهر [مشهورتر و محتملتر] آن است، که سیوچار مرتبه الله اکبر و سیوسه مرتبه الحمد لله و سیوسه مرتبه سبحان الله بگوید.

در بعضی از روایات سبحان الله پیش از الحمد لله وارد شده، و بعضی از علما به این صورت جمع بین روایات کرده اند، که پس از نماز به طریق اول بخواند، و هنگام خوابیدن به صورت دوم، و ظاهراً انجام دادنش در هر وقت، به طریق اول که مشهور است بهتر است.

و مستحب است بعد از تمام شدن تسبیح، یک مرتبه لا اله الا الله بگویند، چنان که از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که پس از هر نماز واجب، تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام را بجا آورد، و به دنبال آن یک مرتبه بگوید لا اله الا الله خدا او را بیامرزد،

فضیلت تسبیح تربت

و بهتر آن است که حساب آن را با تسبیح ساخته از تربت حضرت حسین علیه السلام نگاه دارد، و نگاه داشتن حساب تمام ذکرها با تسبیح تربت حضرت حسین علیه السلام مستحب است، و با خود داشتن تربت آن حضرت به طور پیوسته، مستحب و نگهدار از بلاها، و باعث ثواب بی انتهاست.

نقل شده: حضرت فاطمه علیها السلام در ابتدا رشته ای از پشم تابیده، و بر آن گره ها زده بود، که به آن تسبیح می گفتند، تا حضرت حمزه بن عبد المطلب رضی الله عنه شهید شد، پس حضرت فاطمه علیها السلام از تربت قبر آن شهید بزرگوار، خاک برگرفت، و تسبیح ساخت، و به آن خدا را تسبیح می کرد، مردم نیز چنان کردند.

چون حضرت حسین علیه السلام به شهادت رسید، ساختن تسبیح و ذکر گفتن با آن از تربت آن امام مظلوم مستحب شد.

از حضرت صاحب الامر علیه السلام روایت

شده: هر که تسبیح تربت امام حسین علیه السّلام را در دست داشته باشد، و ذکر را فراموش کند، ثواب ذکر برای او نوشته می شود.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: تسبیح تربت آن حضرت خود ذکر می کند، بی آنکه آدمی بگوید: و فرمود: یک ذکر، یا استغفار، که با آن گفته می شود، برابر با هفتاد ذکر است، که با چیز دیگری گفته شود، و اگر بدون ذکر بگرداند، به هر دانه هفت تسبیح برای او نوشته می شود، و به روایت دیگر، اگر با ذکر بگرداند، به ازای هر دانه چهل حسنه برای او نوشته می شود، و روایت شده: حوریان بهشت، چون فرشته ای را می بینند به زمین می آید، از او درخواست می کنند که تسبیح و تربت حضرت امام حسین علیه السّلام برای ما بیاور.

در حدیث صحیح از حضرت موسی بن جعفر علیهما لاسّلام نقل شده: مؤمن می باید خالی از پنج چیز نباشد: مسواک، شانه، سجاده ای که بر روی آن نماز بجا آورد، و تسبیحی که در آن سی و چهاردانه باشد، و انگشتر عقیق.

و ظاهر آن است که تسبیح خام و پخته هر دو خوب است، و خام بهتر است.

از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هر که با تسبیح تربت قبر امام حسین علیه السّلام یک تسبیح بگوید، حق تعالی برای او چهارصد حسنه بنویسد، و چهارصد گناه از او محو کند، و چهارصد حاجت او را برآورد، و چهارصد درجه برای او بالا برد.

و نیز روایت شده: مستحب است رشته تسبیح کبود باشد به رنگ آسمان، و از بعضی روایات

استفاده می شود، که اگر زنان عدد ذکر را به انگشتان خود بشمارند افضل است، ولی احادیث فضیلت تربت به طور مطلق اکثر و اقوی است.

دوم: مستحب است پس از سلام نماز واجب، سه مرتبه دست را تا روبروی صورت بلند کند و تا به زانو، یا نزدیک زانو بازگرداند، و با هر مرتبه یک الله اکبر بگوید، چنان که علی بن ابراهیم و سید ابن طاووس، و ابن بابویه، به سندهای معتبر، از حضرت امام صادق علیه السلام روایت کرده اند: مفضل بن عمر از آن حضرت پرسید: به چه علت نماز گزار، پس از سلام نماز سه مرتبه تکبیر می گوید و دست بر می دارد؟ فرمود: برای آن که چون حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله فتح مکه نمود، نماز ظهر را با اصحاب، کنار «حجر الأسود» بجا آورد، چون سلام نماز را به پایان برد، سه مرتبه تکبیر گفت، و با هر نوبت دست برداشت، آنگاه گفت:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخَيْدُهُ وَخَيْدُهُ وَخَيْدُهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَأَعَزَّ جُنْدَهُ وَغَلَبَ الْأَخْرَابَ وَخَدَهُ فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

آنگاه رو به جانب اصحاب کرد و فرمود: این تکبیر و این دعا را، پس از هر نماز واجب ترک نکنید چه هر که پس از سلام نماز چنین کند، شکر نعمت خدا را بر تقویت اسلام و لشکر اسلام ادا کرده است.

در حدیث صحیح نقل شده: چون حضرت صادق علیه السلام از نماز فارغ می شدند، دستها را بالای سر مبارک خود بلند می کردند، و دعا می کردند.

و از حضرت

ص: ۹۱۰

۱- معبودی جز خدا نیست، یکتاست، یکتاست، یکتاست، به وعده اش وفا کرد، و بنده اش را یاری نمود، و سپاهش را نیرومند گرداند، و بر گروه های کفر به تنهایی چیره شد، پس فرمانروایی و ستایش برای اوست، زنده می کند، و می میراند، و او بر هر چیز تواناست.

باقر علیه السّلام روایت شده: هر بنده ای که دستها را به سوی خدا بردارد، حق تعالی حیا می کند، دستهای او را خالی بازگرداند، بنابراین وقتی که دعا می کنید، دستها را فرود نیاورید، مگر آن که بر سر و روی خود بکشد.

سوم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده هر که پس از نماز واجب، پیش از آن که پاهای خود را بگرداند، سه مرتبه این دعا را بخواند، خدا گناهان او را بیامزد، هر چند در کثر مانند کف دریا باشند.

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ (۱)

و در روایات دیگر وارد شده: هر که این استغفار را، هر روز بخواند، حق تعالی چهل گناه کبیره او را بیامزد.

چهارم: کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: این دعا را پس از هر نماز ترک نکن:

أُعِيدُ نَفْسِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَأُعِيدُ نَفْسِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي بَرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَأُعِيدُ نَفْسِي وَمَا رَزَقَنِي رَبِّي بَرَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ (۲)

پنجم: شیخ کلینی به سند معتبر از علی بن مهزیار روایت کرده: محمد بن ابراهیم به حضرت هادی علیه السّلام نوشت: ای سید من، اگر مصلحت می دانی، دعایی به من بیاموز، که بعد از هر نماز بخوانم، تا حق تعالی به سبب آن،

ص: ۹۱۱

۱- آمرزش می طلبم از خدا، که معبودی جز او نیست، زنده و به خود پاینده و صاحب بزرگی و بزرگواری است و به سوی او باز می گردم.

۲- خودم را و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به خدای یگانه بی نیاز که نزاده، و زاده نشده است، و احدی همتای او نبوده، و خودم را و آنچه پروردگارم روزی ام نموده، پناه می دهم، به پروردگار سپیده دمان از هر چه آفرید، و از گزند شب تیره زمانی که تاریکی اش در آید، و از شرّ دمنندگان در گره ها، و از شرّ حسود هنگامی که حسد ورزد، خود را و آنچه پروردگارم روزی ام نمود پناه می دهم به پروردگار آدمیان، فرمانده آدمیان، پرستیده آدمیان، از گزند وسوسه گر پنهانکار، که وسوسه می کند در سینه های مردم از جنّ، و آدمی.

خیر دنیا و آخرت را برای من گرد آورد.

آن حضرت در پاسخ او نوشت، می گویی:

أَعُوذُ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَعِزَّتِكَ الَّتِي لَا تُرَامُ وَقُدْرَتِكَ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا شَيْءٌ مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنْ شَرِّ الْأَوْجَاعِ كُلِّهَا. (۱)

و در بعضی از روایات این دنباله را دارد:

وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

ششم: کلینی و ابن بابویه بهندهای صحیح و غیر صحیح از حضرت باقر و صادق علیهما السلام روایت کرده اند: کمتر چیزی که تو را پس از نماز واجب از دعا مجزی است، این است که بگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَافِيَتَكَ فِي أُمُورِي كُلِّهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ. (۳)

و در روایت ابن بابویه است :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ (۴)

تا آخر دعا.

هفتم، مستحب است نماز گزار چون از نماز فارغ شود، بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجِرْنِي مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ وَرَوِّجْنِي الْحُورَ الْعِينِ (۵)

چنان که در حدیث معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السلام نقل شده: بنده باید از نماز فارغ نشود، تا از خدا بهشت را بخواهد، و از دوزخ به او پناه برد، و نیز بخواهد که حور العین را به همسری او درآورد.

فضیلت حمد و آیه الکرسی و آیه ی شهادت و آیه ملک بعد از هر نماز

هشتم: به سند مؤثق از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون حق تعالی فرمان داد، این آیات را به زمین آورند، به عرش الهی چنگ زدند، و گفتند: پروردگارا، ما را به سوی اهل خطا و گناهکاران میفرستی؟ حق

ص: ۹۱۲

۱- پناه می آورم به جلوه بزرگوارت، و عزتت که نسبت به آن سوء قصد نشود، و قدرتت که چیزی از آن امتناع نرزد، از شر دنیا و آخرت، و از شر همه دردها.

۲- و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۳- خدایا از تو می خواهم، از هر چیزی که دانشت آن را فرا گرفته، و پناه می آورم به تو، از هر شری که دانشت آن را فرا گرفته است، خدایا سلامتی کامل را در همه امورم از تو می خواهم، و به تو پناه می آورم از خواری دنیا و عذاب آخرت.

۴- خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد. خدایا از تو می خواهم.

۵- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از آتش امان ده، و وارد بهشت کن، و حورالعین را به همسری ام در آور،

تعالی به سوی ایشان وحی کرد، به جانب زمین بروید، به عزت و جلالم سوگند یاد میکنم، که تلاوت نکند شما را، احدی از آل محمد و شیعیان ایشان، جز آن که نظر رحمت کنم به سوی آنان، از رحمت‌های پنهان خود، هر روز هفتاد نظر، در هر نظری هفتاد حاجت او را برآورم، و او را بپذیرم هر چند نافرمانی بسیار نموده باشد، و طبق روایتی دیگر: هر که این آیات را بعد از هر نماز بخواند، او را در خطیره قدس [منظور استراحتگاه بهشت است] ساکن گردانم، با هر گناهی که داشته باشد، و اگر ساکن نکند، به سوی او نظر کنم، به نظر رحمت خاص خود، در هر روز هفتاد نظر، و اگر چنین نکنم، هر روز هفتاد حاجت او را برآورم، که کمتر آنها آمرزیدن گناهان باشد، و اگر چنین نکنم، او را از شرّ شیطان و از شرّ هر دشمنی پناه دهم، و به او بر ایشان یاری رسانم و او را از داخل شدن بهشت مانع نشود مگر مرگ.

و آن آیات به شرح زیر است سوره فاتح تا آخر، و ایه الكرسي که تا «هم فیها خالدون» بخواند بهتر است، و آیه شهادت، یعنی:

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْعِلْمُ بَعْيَا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (١)

و آیه ملک یعنی:

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ

ص: ٩١٣

١- خدا گواهی داد: اینکه معبودی جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهی دادند، درحالیکه قائم به عدالت است، معبودی جز او نیست، عزیز و حکیم است، همانا دین نزد خدا اسلام است، آنانی که به آن کتاب آسمانی داده شده، اختلاف نکردند، مگر پس از آن که دانش به نزدشان در رسید، این اختلاف به خاطر ستمگری در میانشان بود، کسیکه به آیات خدا کفر ورزد، به یقین خدا سریع الحساب است.

تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ تُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (۱)

فضیلت آیه الکرسی بعد از هر نماز

به سند معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روات شده: هر که بعد از نماز واجب آیه الکرسی را بخواند، گزنده ای به او ضرر نرساند.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: یا علی بر تو باد به تلاوت نمودن آیه الکرسی پس از هر نماز واجب، به درستی که بر خواندن آن محافظت نکند، مگر پیغمبر، یا صدیق، یا شهید.

و از حضرت رسالت پناه روایت شده: هر که آیه الکرسی را پس از هر نماز بخواند او را از وارد شدن به بهشت جز مرگ مانعی نباشد.

و طبق روایت دیگر: هر که آیه الکرسی را بعد از هر نماز واجب بخواند، نمازش پذیرفته شود، و در امان خدا باشد، و خدا او را از بلاها و گناهان حفظ کند.

دعای شبیه هذلی

نهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده اند: شبیه هذلی به محضر حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرضه داشت: یا رسول الله من پیر شده ام، و به اعمالی که پیش از این خود را به آن عادت داده بودم همچون نماز و روزه و حج و جهاد قدرتم وفا نمیکنند، بنابراین گفتاری به من بیاموز که خدا مرا به آن سود بخشد، و انجامش برایم سبک و آسان باشد.

حضرت فرمودند: سخنت را بار دیگر بگو،

ص: ۹۱۴

۱- بگو خدا ای مالک پادشاهی، پادشاهی را به هر که بخواهی میدهی، و از هر که بخواهی میستانی، و هر که را بخواهی عزیز مینمایی، و هر که را بخواهی ذلیل میکنی، خیر به دست توست تو بر هر چیز توانایی، شب را در روز درآوردی، و روز را در شب، و زنده را از مرده بیرون میآوری، و مرده را از زنده خارج می سازی، و هر که را بخواهی، بیحساب روزی میدهی.

شبهه سه مرتبه سخنش را تکرار کرد.

حضرت فرمودند: درخت و کلوخی در اطراف تو نماند، مگر اینکه از باب ترحم بر تو گریست، هرگاه از نماز صبح فارغ شوی ده مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

تا خدا به برکت این دعا، تو را از کوری و دیوانگی و خوره و پیسی و پریشانی و تباهی عقل، عافیت دهد.

شبهه گفت: یا رسول الله این برای دنیا من است، برای آخرت من چیزی بفرما، فرمودند: بعد از هر نماز میگوی:

اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ وَأَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَأَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ (۲)

آنگاه حضرت فرمودند: اگر بنده بر این عمل مواظبت کند، و آن را عمدا تا وقت مردن ترک نکند، چون به صحران محشر درآید، هشت در بهشت، برای او گشوده میشود، که از هر دری که بخواهد وارد شود.

و این دعای آخر به اسانید معتبر دیگر نیز وارد شده.

فضیلت تسبیحات اربعه

دهم: خواندن تسبیحات اربعه است، چنان که شیخ طوسی و ابن بابویه و حمیری به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند: روزی حضرت رسالت پناه به اصحاب خود فرمود اگر آنچه از جامه ها و ظرفها دارید جمع کنید، و بر روی هم گذارید، آیا به آسمان می رسد؟ گفتند: نه یا رسول الله، فرمود: می خواهید به شما چیزی بیاموزم که ریش اش در زمین، و شاخه هایش در آسمان است؟ گفتند: آری یا رسول الله، حضرت فرمود: پس از هر نماز سی بار بگویید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله

ص: ۹۱۵

۱- منزه است خدای بزرگ، و ستایش از آن اوست، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خداوند والای بزرگ

۲- خدایا مرا از جانب خود راهنمایی کن، و از فضل خود بر من کرامت فرما، و رحمتت را بر من بگستران، و از برکاتت بر من نازل کن.

الّا اللّٰه و اللّٰه اكبر كه پايه هاي اينها در زمين، و شاخه هايشان در آسمان است، و از آدمي دور مي سازد: زير آوارماندن، غرق شدن، سوختن، در چاه افتادن، دريدن درندگان، مردن به مرگهاي دردناك، و هربلايي را كه در آن روز از آسمان فرود مي آيد، و اينهايند باقيات صالحات كه حق تعالي در قران فرموده است.

و به سندهاي صحيح ديگر، از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده: هر كه اين تسبيحات را پس از هر نماز واجب، چهل مرتبه بخواند، پيش از آن كه از جاي نماز برخيزد هر حاجتي كه از خدا بخواهد روا مي گردد.

و به سند صحيح از حضرت صادق عليه السّلام روايت شده: هر كه پس از نماز واجب سي مرتبه سبحان اللّٰه بگويد، بر بدنش گناهي نماند جز آن كه بريزد.

و در حديث صحيح ديگري از آن حضرت روايت شده: ذكر كثير، كه حق تعالي در كلام مجيد مدح کرده، اين است كه پس از هر نماز واجب سي مرتبه سبحان اللّٰه بگويد.

و قطب راوندي روايت کرده: حضرت امير مؤمنان عليه السّلام به براء بن عازب فرمود: مي خواهي تو را به امري دلالت كنم، كه چون بجا آري، به حقّ و راستي دوست خدا باشي؟ عرضه داشت آري، فرمود: پس از هر نماز هر يك از تسبيحات اربعه را ده مرتبه بگو، چون انجام دهی، هزار بلا- در دنيا از تو دور شود، كه يكي از آنها ارتداد در دين مي باشد، و هزار درجه در آخرت براي تو ذخيره مي كنند، كه يكي از آنها قرار گرفتن در جوار حضرت رسول صلي

اللّٰه عليه و آله است.

یازدهم: کلینی به سند حسن، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر که پس از نماز واجب سه مرتبه بگوید:

يَا مَنْ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ لَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ أَحَدٌ غَيْرُهُ (۱)

هر حاجت که بخواهد روا می شود.

فضیلت تهلیل مائور

دوازدهم: شیخ برقی به سند موثق از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر که پس از فارغ شدن از نماز، پیش از آن که زانوهای خود را، از جای خویش حرکت دهد، ده مرتبه این تهلیل را بخواند، حق تعالی چهل هزار گناه او را محو می کند، و چهل هزار حسنه برای او می نویسد، و چنان است که گویا دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد و نیز فرمود: من صدر مرتبه می خوانم، ولی برای شما ده مرتبه کافی است.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهًا وَاحِدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا. (۲)

سیزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران، به سندهای صحیح از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند: جبرئیل در زندان نزد یوسف علیه السلام آمد و گفت: پس از هر نماز بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَارْزُقْنِي مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَا أَحْتَسِبُ (۳)

چهاردهم: نویسنده کتاب «بلد الامین» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده هر که بخواهد خدا در روز قیامت او را بر اعمال زشتش آگاه نسازد، و پرونده گناهایش نگشاید، باید پس از هر نماز بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي وَإِنَّ رَحْمَتَكَ أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ ذَنْبِي عَظِيمًا فَعَفُوكَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِي اللَّهُمَّ
إِنْ لَمْ

ص: ۹۱۷

۱- ای کسی که آنچه بخواهد انجام می دهد، و کسی جز او و آنچه را که بخواهد انجام نمی دهد.

۲- گواهی می دهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی برای او نمی باشد، معبود یگانه و یکتا و بی نیاز است، نه همسری گرفته و نه فرزندی. فضیلت بسیاری برای این تهلیل وارد شده، به ویژه در تعقیب نماز صبح و شام و به هنگام طلوع و غروب آفتاب.

۳- خدایا برای من گشایشی و راه بیرون رفتن از مشکلات قرار ده، و از جایی که گمان می برم، و هم از جایی که گمان نمی برم به من روزی ده.

أَكُنْ أَهْلًا أَنْ تَرْحَمَنِي فَرَحْمَتِكَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِي وَتَسْعَنِي لِأَنَّهَا وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحِمِينَ (۱)

پانزدهم: کفعمی از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله روایت کرده که مردی از روی بیماری و تنگدستی به آن حضرت شکایت کرد، حضرت فرمود: پس از هر نماز واجب چنین بگو:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمِيدِ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا. (۲)

و در روایت دیگری فرمود: هیچ سختی برایم روی نداد، مگر آن که جبریل در برابرم، تمثال یافت و گفت: این دعا را بخوان.

و در احادیث معتبر وارد شده: برای وسوسه های درونی و قرض و پریشانی و بیماری باید این دعا را به کرات خواند.

و در بعضی روایت در ابتدای آن:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (۳)

آمده است.

شانزدهم: شیخ مفید، در کتاب «مقنعه» در تعقیب هر نماز این دعا را آورده:

اللَّهُمَّ انْفَعْنَا بِالْعِلْمِ وَزَيَّنَّا بِالْحِلْمِ وَجَمَّلْنَا بِالْعَافِيَةِ وَكَرَّمْنَا بِالتَّقْوَى إِنَّ وَلِيَّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ (۴)

دعای مکنون و فضیلت آن

هفدهم: ابن بابویه، و شیخ طوسی و غیر ایشان، به سندهای معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرده اند: هر که مایل است از دنیا بیرون رود درحالی که از گناهان پاک شده باشد همچون طلایی که از ناخالصی پاک می شود، و در قیامت هیچ کس از او بازخواست دادخواهی نکند، پس از نمازهای پنج گانه «نسبت» پروردگار را بخواند، و آن خواندن دوازده مرتبه

قل هو الله احد

است، آنگاه دستها را به جانب آسمان بگشاید، و

ص: ۹۱۸

۱- خدایا آمرزش تو، امیدبخش تر از عمل من، و رحمت وسیع تر از گناه من است، خدایا اگر گناهانم نزد تو بزرگ است، گذشت تو از گناه من بزرگ تر است، خدایا اگر سزاوار نبودم که به من رحم کنی، رحمت تو سزاوار است که به من دررسد،

و مرا فرا گیرد، زیرا رحمت تو هر چیز را فرا گرفت، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

۲- توکل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که برنگزیده همسری و نه فرزندی، و در فرمانروایی شریکی برای او نیست، و برای او سرپرستی از روی خواری نیست، و بزرگ شمار او را بزرگ شمردنی شایسته.

۳- هیچ نیرو و جنبشی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۴- خدایا ما را هب دانش سود ده، و به بردباری بیارای، و به عافیت زیبا گردان، و به تقوا گرامی دار، به درستی که سرپرست من خدا است که قرآن را نازل کرد، و او شایستگان را سرپرستی می کند.

این دعا را بخواند، سپس فرمود: این از رازهای مکنون است، که رسول خدا صلی الله علیه و آله به من تعلیم داد، و فرمود به حسن و حسین علیهما السلام بیاموزم، و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الطَّاهِرِ الطَّهْرِ الْمُبَارَكِ وَأَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ وَسُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ يَا وَهَّابَ الْعَطَايَا يَا مُطَلِّقَ الْأَسَارِي يَا فَكَّاكَ الرَّقَابِ مِنَ النَّارِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَأَخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا آمِنًا وَأَدْخِلْنِي الْجَنَّةَ سَالِمًا وَاجْعَلْ دُعَائِي أَوَّلَهُ فَلَاحًا وَأَوْسَطَهُ نَجَاحًا وَآخِرَهُ صَلَاحًا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ (۱)

و در بعضی از نسخه های معتبر این دعا به این صورت است:

يَا فَكَّاكَ الرَّقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْئَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَأَنْ تُخْرِجَنِي مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا وَتَدْخِلَنِي الْجَنَّةَ آمِنًا وَأَنْ تَجْعَلَ دُعَائِي أَوَّلَهُ فَلَاحًا وَأَوْسَطَهُ نَجَاحًا وَآخِرَهُ صَلَاحًا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ (۲)

فضیلت سوره توحید بعد از هر نماز

کلینی به سند معتبر از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، باید پس از هر نماز واجب خواندن سوره

قل هو الله احد

را ترک نکنند، به یقین هر که آن را بخواند، خدا خیر دنیا و آخرت را برای او گرد آورد، و پدر و مادرش را، و هر که از پدر و مادرش پدید آمده میآمرزد.

و در حدیث دیگری وارد شده: هر که پس از نماز واجب ده مرتبه سوره توحید را بخواند، حق تعالی از حور العین به همسری او درآورد.

و سید ابن طاووس از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که پس از هر نماز سوره توحید را بخواند،

ص: ۹۱۹

۱- خدایا از تو می خواهم به نامت، آن نام پوشیده محفوظ، و پاک و پاکیزه، و پربرکت، و از تو می خواهم به نام بزرگت، و سلطنت دیرینه ات، ای بخشنده عطاها، ای آزاد کننده اسیران، ای رهایی بخش بندگان از آتش، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مرا از آتش رهایی دهی، و ایمن از دنیا بیرون بر، و به سلامت وارد بهشت کن، و قرار ده آغاز دعایم را رستگاری، و میانه اش را کامیابی، و پایانش را درستی، به یقین تو دانای نهانهای.

۲- ای رهاننده مردم از آتش، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و مرا از آتش برهانی، و از دنیا به سلامت بیرون ببری، و در حال امتیّت وارد بهشت نمایی، و آغاز دعایم را رستگاری، و میانه اش را کامیابی، و پایانش را درستی قرار دهی، به یقین تو دانای نهان های.

از آسمان رحمت بر سرش فرو ریزد، و آرامش بر او نازل شود، و خدا به سوی او به مهر نظر اندازد، و گناهانش را بیامرزد و هر حاجت که بخواهد برآورده نماید، و در امان خدا باشد.

هجدهم: کلینی و دیگران به سند معتبر از اهل بیت علیهم السّلام روایت کرده اند: هر که پس از هر نماز محاسن خود را به دست راست بگیرد، و دست چپ را به جانب آسمان بگشاید، و سه مرتبه بگوید:

يا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ اِرْحَمْنِي مِنَ النَّارِ (۱)

بعد سه مرتبه بگوید:

اَجْرِنِي مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ (۲)

آنگاه دست راست را از محاسن بردارد، و هر دو دست را به سوی آسمان بگشاید و سه مرتبه بگوید:

يا عَزِيزُ يا كَرِيمُ يا رَحْمَنُ يا غَفُورُ يا رَحِيمُ (۳)

بعد دستها را بگرداند، و پشت دستها را به جانب آسمان کند و سه مرتبه بگوید:

اَجْرِنِي مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ (۴)

آنگاه بگوید:

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ (۵)

پس از آن، حضرت فرمود: هر که این دعا را بخواند، خدا همه گناهان او را بیامرزد، و از او خشنود گردد، و به جز جنّ و انس، همه آفریدگان برای او تا هنگام مرگ استغفار کنند.

دعای آمرزش گناهان

نوزدهم: شیخ مفید در کتاب «مجالس»، از محمد بن حنفیه روایت کرده: روزی پدرم حضرت امیر مؤمنان علیه السلام کعبه را طواف می کرد، ناگاه مردی را دید، که به پرده های کعبه چنگ زده، و این دعا را می خواند، به او فرمود: این است دعای تو؟ گفت: آری مگر شنیدی؟ حضرت فرمود: آری شنیدم، فرمود: پس این دعا را پس از

ص: ۹۲۰

۱- ای دارای شوه و بزرگواری رحم کن بر من از آتش

۲- پناه ده مرا از شکنجه دردناک

۳- ای عزیز، ای کریم ای بخشنده، ای آفریننده، ای مهربان.

۴- پناه ده مرا از شکنجه دردناک.

۵- درود خدا بر محمد و خاندانش و فرشتگان و روح

هر نماز بخوان، به خدا سوگند هر مؤمنی این دعا را پس از هر نماز بخواند، بی تردید حق تعالی گناهان او را می آمرزد، هر چند به اندازه ستارگان آسمان، و قطره های باران، و ریگ های زمین، و ذره های خاک باشد، بعد حضرت امیر علیه السلام گفت: من این دعا را می دانم، و حق تعالی واسع العطايا (دارای بخشش گسترده) و کریم است، آن مرد گفت: یا امیر المؤمنین راست گفتمی، و بالاتر از هر دانایی داناتری است، و آن مرد حضرت خضر علیه السلام بود.

و کفعمی نیز این دعا را در کتاب «بلد الامین» روایت کرده، و دعای این است:

يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ يَا مَنْ لَا يُعَلِّطُهُ السَّيِّئُونَ وَيَا مَنْ لَا يُبْرِئُهُ إِلَّا الْحَاحُ الْمَلْحِينُ أَذِقْنِي بَرْدَ عَفْوِكَ وَمَغْفِرَتِكَ وَحَلَاوَةَ رَحْمَتِكَ (۱)

بیستم: دیلمی در کتاب اعلام الدین از ابن عباس روایت کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هر که سه مرتبه این آیات را پس از نماز مغرب بخواند، آنچه را از ثواب در روز گذشته از او فوت شده دریابد و نمازش پذیرفته شود، و اگر بعد از هر نماز واجب و مستحب بخواند به عدد ستارگان آسمان و قطرات باران، و برگ درختان، و ذرات خاک زمین برایش حسنات نوشته می شود، و چون بمیرد، در ازای هر حسنه ده حسنه، در قبر به او داده می شود.

این است آیات:

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ

ص: ۹۲۱

۱- ای آن که او را شنیدنی از شنیدن دیگر منصرف نمی کند، ای آن که خواهندگان او را به اشتباه نمی اندازند، ای آن که اصرار اصرارکنندگان او را خسته نمی کند، خنکی گذشت، و آمرزشت و شیرینی رحمت را به من بچشان.

دعای طول عمر

بیست و یکم: سید ابن طاووس به سند معتبر، از جمیل بن درّاج روایت کرده: مردی خدمت امام صادق علیه السّلام آمد و گفت: ای مولای من سنّ و سالم بالا-رفته، و خویشانم مرده اند، و مونسی ندارم، می ترسم مرا هم مرگ دریا بد، حضرت فرمود: برادران مؤمن صالح، برای انس گرفتن از نزدیکان بهترند، و اگر طولانی شدن عمر خود و خویشان و دوستان را خواهی، این دعا را پس از هر نماز بخوان.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنَّ رَسُولَكَ الصَّادِقَ الْمُصَدَّقَ صَلِّ لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَ إِنَّكَ قُلْتَ مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعْلُهُ كَتَرَدَّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عِبْدِي الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَائِتَهُ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لَوْلِيكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَالنَّصْرَ وَلَا تَسْؤُنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِنْ أَحِبَّتِي (۲)

و اگر خواهی یک یک از دوستان خود را نام ببر و بگو: «و لا فی فلان و لا فی فلان» راوی گفت: چون بر این دعا مداومت کردم، چندان عمر یافته ام که از زندگانی ملول و خسته شده ام، و این دعا بسیار معتبر است.

و در تمام کتاب های دعا نقل شده

تعقیبات مختصه نماز صبح

بدانکه تعقیب نماز صبح، بیش از سایر نمازهاست، و احادیث در فضیلت خصوص این تعقیب بسیار است.

از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: ذکر خدا بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب در بدست آوردن روزی، سرعت بخش تر از سفر کردن برای تجارت بر روی زمین است.

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که

ص: ۹۲۲

۱- منزّه است خدا آنگاه که شام کنید، و به صبح درآید، و ستایش از آن اوست در آسمانها و زمین، و به هنگام شامگاه و زمانی که به ظهر درآید، زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنده خارج می کند، و زمین را پس از مرگ آن زنده می سازد، و این چنین از قبرها زنده بیرون آورده می شوید، منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه وصف می کنند، و سلام بر رسولان، و ستایش خدای را، پروردگار جهانیان.

۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، خدایا رسول راستگوی تصدیق شده ات (درود تو بر او و خاندانش) گفت: که تو فرمودی: در هیچ کاری از کارهایم تردید نکرده ام همچون تردید در گرفتن روح بنده مؤمنم درحالی که او مرگ را

خوش ندارد و من هم رنجاندن او را خوش ندارم، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و برای ولایت گشایش و عافیت و یاری را نزدیک گردان، و درباره خودم، و احدی از دوستانم بدی قرار مده.

از طلوع صبح، تا طلوع آفتاب، در مصلاّی [محلّ خواندن نماز] خود قرار گیرد، و به تعقیب مشغول باشد، خدا او را از آتش دوزخ برهاند.

از امام باقر علیه السّلام نقل شده: شیطان لشکر روز خویش را از طلوع صبح تا طلوع آفتاب منتشر می کند، و لشکر شب خویش را از غروب تا بر طرف شدن حمزه مغربّه [سرخی موجود در افق مغرب] بنابراین، در این دو ساعت خدا را بسیار یاد کنید، که در این دو زمان، شیطان آدمی را از ذکر خدا غافل می کند.

به سند صحیح روایت شده که امام رضا علیه السّلام در خراسان، هنگامی که نماز صبح را به جای می آوردند، تا طلوع آفتاب در مصلاّی خویش می نشستند، و مشغول تعقیب بودند، آنگاه کیسه چرمی برای آن حضرت می آوردند، که در آن چند مسواک بود، به یک یک آنها مسواک می کردند، سپس مقداری کندر می جویدند، پس از آن قرآن تلاوت می کردند.

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده: هر که از طلوع صبح تا طلوع آفتاب مشغول تعقیب باشد، ثواب حجّ برای او نوشته می شود.

در حدیث قدسی وارد شده: حق تعالی می فرماید: ای فرزند آدم مرا پس از صبح یک ساعت، و پس از عصر یک ساعت یاد کن، تا همه کارهای مهمّ تو را کفایت کنم.

اما تعقیبات مختصّ به صبح: اول: ابن بابویه به سند معتبر، از امام باقر علیه السّلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح هفتاد مرتبه از خدا طلب آمرزش می کنم و بسوی او باز میگردم بگویند، خدا او

را بیامرزد، هر چند در آن روز هفتاد هزار گناه مرتکب شود، و در روایت دیگری آمده است هفتصد گناه.

دوم همچنین ابن بابویه به سند صحیح و سندهای معتبر از امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح یازده مرتبه سوره توحید را بخواند، در آن روز علی رغم شیطان گناهی بر او نوشته نمی شود در «بلد الامین» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که توحید را هر روز ده مرتبه بخواند، در آن روز هر مقدار شیطان بکوشد که گناهی بر او نوشته شود نوشته نمی شود.

سوم: کلینی به سند صحیح از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح صد مرتبه بگوید:

مَاشَاءَ اللَّهِ كَانَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

در آن روز هیچ مکروهی نبیند.

این معنا را شیخ طوسی و دیگران نیز در کتب دعای خویش ذکر کرده اند.

فضیلت سوره قدر و طریق تفریق ۷۶ مرتبه مرتبه آن بر شبانه روز

چهارم: کفعمی و غیر او از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده اند، هر که سوره قدر را بعد از نماز صبح ده مرتبه، و هنگام گذشتن آفتاب از وقت ظهر شرعی ده مرتبه، و بعد از عصر ده مرتبه بخواند، دوهزار نویسنده عمل را به اندازه سی سال به زحمت اندازد، و همچنین از آن حضرت روایت شده، هر که آن را هفت مرتبه بعد از طلوع فجر بخواند، هفتاد صف از ملائکه هفتاد صلوات بر او فرستند، و هفتاد مرتبه به او ترحم کنند.

و از امام جواد علیه السلام ثواب زیادی نقل شده برای کسی که سوره قدر را در شبانه روز، هفتادوشش مرتبه به این صورت

ص: ۹۲۴

۱- آنچه خدا خواست شد، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ.

بخواند: بعد از طلوع فجر و پیش از نماز صبح هفت مرتبه، بعد از نماز صبح ده مرتبه و بعد از گذشتن آفتاب از وقت ظهر شرعی و پیش از نافله ده مرتبه، و بعد از نافله های ظهر بیست و یک مرتبه، و بعد از نماز عصر ده مرتبه، و بعد از عشا هفت مرتبه، و در وقت خواب یازده مرتبه.

از جمله ثوابش این است که حق تعالی هزار فرشته بیافریند، که در سی و شش هزار سال، ثواب آن را برای او بنویسند.

پنجم: ابن بابویه و سایر علما رحمهم الله به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هر که هر روز در پی نماز صبح ده مرتبه بگوید: سبحان الله العظیم و بحمده و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم.

حق تعالی او را از کوری و دیوانگی و خوره و پریشانی و زیر آوار ماندن و بی خرد شدن در پیری عافیت می دهد.

ششم: در کتاب بلد الامین از امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرده: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده: هر که می خواهد خدا در اجل او تأخیر اندازد، و او را بر دشمنانش یاری دهد، و از مرگهای ناخوشایند نگاهش دارد، باید هر بامداد و پسون بر این دعاها مداومت نماید، سه مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ مِلاً الْمِيزَانِ وَمُنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغِ الرِّضَا وَزِنَةَ الْعَرْشِ وَسَعَةَ الْكُرْسِيِّ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ مِلاً الْمِيزَانِ وَمُنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغِ الرِّضَا وَزِنَةَ الْعَرْشِ وَسَعَةَ الْكُرْسِيِّ (۲)

و سه مرتبه بگوید:

لا إله إلا الله

ص: ۹۲۵

-
- ۱- منزّه است خدا، و پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.
 - ۲- ستایش خدای را به پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

مِالِ الْمِيزَانِ وَمُنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغِ الرِّضَا وَزِنَةَ الْعَرْشِ وَسَعَةَ الْكُرْسِيِّ (۱)

و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ مِالِ الْمِيزَانِ وَمُنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغِ الرِّضَا وَزِنَةَ الْعَرْشِ وَسَعَةَ الْكُرْسِيِّ (۲)

فضیلت بسمله و حوقله (بسم الله الرحمن الرحيم و لا حول و لا قوة الا بالله)

هفتم: سید ابن طاووس به سند معتبر از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده: هر که پس از نماز صبح صد مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۳)

به اسم اعظم خدا نزدیک تر خواهد بود از سیاهی چشم به سپیدی آن.

و نیز به سندهای معتبر از حضرت صادق و حضرت کاظم علیهما السلام روایت شده: هر که پس از نماز صبح و مغرب، پیش از آن که سخن بگوید، و حرکت کند، هفت مرتبه این دعا را بخواند، هفتاد نوع بلا- از او دور می شود، که آسان ترین آنها خوره و پیسی و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان می باشد.

و در بعضی روایات معتبر سه مرتبه و در بعضی ده مرتبه وارد شده است و حداقل آن سه مرتبه، و حداکثر آن صدر مرته بیان شده، و هر چه بیشتر بگوید، ثوابش بیشتر خواهد بود.

هشتم: شیخ احمد بن فهد و دیگران روایت کرده اند: مردی به موسی بن جعفر علیه السلام شکایت کرد که کار من بسته شده، و به هر کاری رو می کنم سودی نمی یابم، و به هر حاجت که توجه می نمایم، برآورده نمی گردد، حضرت فرمود: پس از نماز صبح ده مرتبه بگو: سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْئَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ راوی گفت: اندک زمانی که بر این دعا مداومت کردم، جمعی از بادیه آمدند، و مرا خبر دادند که مردی

ص: ۹۲۶

۱- معبودی جز خدا نیست، به پری ترازو و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

۲- خدا بزرگ تر است، به پری ترازو، و نهایت دانش، و سرحدّ خشنودی، و سنگینی عرش، و پهنای کرسی.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

از اقوام تو از دنیا رفته، و جز تو وارثی ندارد، پس مال بسیار، به دست من آمد و تا حال بی نیازم.

دعای جامع دنیا و آخرت

در کتاب «کافی» و «مکارم» روایت کرده اند: مردی ملق‌ام نام به آن حضرت عرضه داشت: به من دعایی تعلیم کن که برای نیک بختی دنیا و آخرت جامع بوده و آسان باشد، حضرت این دعا را تعلیم او کرد که پس از نماز صبح تا زمانی که آفتاب برآید بخواند، او بر این دعا مداومت کرد، و حالش نیکو شد.

دعای ادای قرض

نهم: عیاشی از عبد الله بن سنان روایت کرده خدمت امام صادق علیه السلام رفتم، حضرت فرمود: میخواهی دعایی به تو بیاموزم که چون بخوانی، حق تعالی قرضت را ادا کند، و حالت نیکو گردد؟ گفتم: به چنین دعایی چه بسیار نیازمندم حضرت فرمود: پس از نماز صبح بگو:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمِيدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِيرُهُ تَكْبِيرًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُؤْسِ وَالْفَقْرِ وَمِنْ غَلْبَةِ الدَّيْنِ وَالسُّقْمِ وَأَسْئَلُكَ أَنْ تُعِينَنِي عَلَى آدَاءِ حَقِّكَ إِلَيْكَ وَالْيَ النَّاسِ. (۱)

و به روایت شیخ و دیگران چنین است:

وَمِنْ غَلْبَةِ الدَّيْنِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَعِنِّي عَلَى آدَاءِ حَقِّكَ إِلَيْكَ وَالْيَ النَّاسِ (۲)

دعا برای رفع پشیمانی و بیماری

دهم: کفعمی روایت کرده: مردی به رسول خدا صلی الله علیه و آله از تنگدستی و پشیمانی و بیماری شکایت کرد، حضرت فرمود: هر صبح و شام ده مرتبه این دعا را بخواند، او سه روز بر این دعا مداومت کرد، حال او به صحت و توانگری و راحتی برگشت، و

ص: ۹۲۷

- ۱- توکل کردم بر زنده پاینده ای که نمیرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفت، و برای او در فرمانروایی شریک نیست، و برای او سرپرستی از روی خواری نمیباشد، و بزرگ شمار او را بزرگ شمردنی شایسته، خدایا به تو پناه میآورم از شدت نیاز و تنگدستی، و از فشار قرض و بیماری، و از تو میخواهم مرا بر ادای حقت نسبت به خود و مردم یاری کنی.
- ۲- و از فشار قرض، پس بر محمد و خاندانش درود فرست، و مرا بر ادای حقت نسبت به خود و مردم یاری کن.

شیخ طوسی و دیگران، آن را در تعقیب نماز صبح ذکر کرده اند، و دعا این است:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلِئِدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا (۱)

دعای عهد بهشتی

یازدهم: شیخ طبرسی و کفعمی و دیگران از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که به یاران خود فرمود: آیا نتوانید از این که هر صبح و شام، نزد خدای جهانیان عهدی بگیرید؟ گفتند: چگونه عهد بگیریم؟ فرمود: این دعا را بخوانید، هر که این دعا را بخواند، بر آن مهری می زنند، و زیر عرش الهی می گذارند، چون روز قیامت شود، منادی ندا سر می دهد، که کجایند آنان که نزد خدای رحمان عهدی دارند؟ پس آن عهد را به ایشان دهند، و با آن عهد وارد بهشت شوند.

شیخ طوسی این دعا را در تعقیب نماز صبح آورده است:

اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَخَيْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صِلَى اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرَفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا وَلَا إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَإِنَّكَ إِنْ وَكَلْتَنِي إِلَيْهَا تَبَاعَدْتَنِي مِنَ الْخَيْرِ وَتَقَرَّبْتَنِي مِنَ الشَّرِّ أَيْ رَبِّ لَا أُتِيقُ إِلَّا بِرَحْمَتِكَ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ وَاجْعَلْ لِي عِنْدَكَ عَهْدًا تُؤَدِّيهِ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ. (۲)

دوازدهم: در کتاب «عده الداعی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر که پس از

ص: ۹۲۸

۱- جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، توکل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفت، و برای او در فرمانروایی شریکی نمی باشد، و برای او از روی خواری سرپرستی نیست، و او را بزرگ شمار بزرگ شمردنی شایسته.

۲- خدایا، ای آفریننده آسمانها و زمین، دانای پنهان و پیدای، ای بخشنده مهربان، با تو در این دنیا عهد می کنم، که به راستی تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، و برای تو شریکی نیست، و محمد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده توست، خدایا بر محمد و خاندانش درود فرست، و مرا هیچ گاه، به اندازه یک چشم برهم نهادن به خویشتن و نه به هیچ یک از آفریدگانت وامگذار اگر مرا به خویشتن واگذاری، از خیر دورم می کند، و به شرّ نزدیکم می کند، ای پروردگرم جز به رحمت اطمینان ندارم، پس بر محمد و خاندان پاکیزه اش درود فرست، و برای من پیش خود عهدی قرار ده، که آن را در روز قیامت به من بپرداز، به راستی که تو خلف وعده نمی کنی.

نماز صبح و پیش از آن که سخن بگوید این دعا را بخواند: «رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَ أَهْلَ بَيْتِهِ» حق تعالی او را از آتش دوزخ حفظ کند.

ابن بابویه در کتاب «ثواب الاعمال» به سند معتبر روایت کرده: پس از نماز صبح صد مرتبه بگو: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَ آلِ مُحَمَّدٍ»، تا حق تعالی صورت تو را از آتش دوزخ نگاه دارد، و به روایت دیگر صد مرتبه پیش از سخن گفتن بگو: یا رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ اعْتَقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ.

در فضیلت و کیفیت سجده شکر

چون از تعقیب نماز فارغ شدی، سجده شکر بجا آور.

و اتفاق علمای شیعه بر آن است که سجده شکر در وقت تازه شدن نعمتی، یا دفع بلائی مستحب است، و بهترین آن پس از نماز است برای شکر بر توفیق ادای نماز.

به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: پدرم امام زین العابدین علیه السلام، هیچ نعمتی را از خدا یاد نکرد، مگر آن که به شکرانه آن، سجده بجا آورد، و هیچ آیه ای از قرآن را نخواند که در آن سجده باشد، مگر آن که سجده کرد، و خدا شری را که از آن می ترسید، از او دفع نکرد مگر آنکه سجده کرد، و از هر نماز واجبی که فارغ می شد، پس از آن سجده بجا می آورد، و هرگاه اصلاح نمودن میان دو نفر را توفیق می یافت، به خاطر شکر آن سجده می کرد، در تمام مواضع سجود آن حضرت، اثر سجده نمایان بود، به این خاطر به آن حضرت سجاده می گفتند.

و نیز

ص: ۹۲۹

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت شده هر مؤمنی در غیر نماز، برای شکر نعمتی برای خدا سجده کند حق تعالی برای او ده حسنه می نویسد، و ده سیئه را از او محو می کند، و ده درجه برای او در بهشت بلند می گرداند.

و به سندهای معتبر بسیار از آن حضرت روایت شده: نزدیک ترین حالات بنده به خدا، حالت سجده همراه با گریه است.

در حدیث صحیح دیگری فرمود: سجده شکر بر هر مسلمانی واجب است، نماز خود را با آن تمام کن، و پروردگارت را به وسیله آن خوشنود نما، و فرشتگان را از خود به شگفتی انداز، به درستی که بنده هرگاه نماز بجا آورد، و پس از آن سجده شکر کند، پروردگار جهانیان بین او و فرشتگان پرده را بگشاید و بگوید: ای فرشتگان من، به جانب بنده من نظر کنید، که فریضه مرا ادا نمود، و عهد مرا تمام کرد، پس در پیشگاه من به خاطر آنچه بر او انعام کرده ام سجده کرد، ای فرشتگان من، به او چه پاداشی باید داد؟ پاسخ می دهند رحمت را.

می پرسد: دیگر چه؟ می گویند: بهشت، باز می فرماید: دیگر چه؟ می گویند: کفایت کارهای مهم او، و بر آوردن حاجاتش.

پس حق تعالی به کرات می پرسد، و فرشتگان پاسخ می دهند، تا آن که فرشتگان می گویند: پروردگارا، دیگر چیزی نمی دانیم، آنگاه خدای کریم می فرماید: من او را شکر می کنم، چنان که او مرا شکر کرد، و به فضل خود به سوی او رو می کنم، و رحمت عظیم خود را

در قیامت به او می نمایانم! به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: خدای عالمیان، ابراهیم علیه السلام را برای آن خلیل خود گردانید، که بسیار بر زمین سجده می کرد.

و در حدیث معتبر دیگری فرمود: چون نعمتی از نعمتهای خدا را به یاد آوری، و در جایی باشی که کسی از مخالفان تو را نبیند، چهره خود را به نیت سجده بر زمین گذار، و اگر در جایی باشی که مخالفان حاضر باشند، و نتوانی سجده کنی، دست بر پایین شکم خود گذار، و برای تواضع و فروتنی نسبت به خدا به حالت رکوع درآ، و دست بر شکم گذاشتن به خاطر آن است، که مخالفان گمان کنند، دردی در شکم تو پیدا شده.

در روایات متعددی وارد شده: حق تعالی به موسی علیه السلام خطاب کرد: می دانی تو را برای چه برگزیدم، و از میان آفریدگانم تنها تو را کلیم خود کردم؟ موسی گفت: پروردگارا نمی دانم، خدا فرمود: برای آن که بر احوال بندگان توجه کردم، در میان ایشان کسی را ندیدم، که در پیشگاه من بیش از تو خشوع آورد، چون تو از نماز فارغ می شوی، دو طرف چهرات را بر خاک می گذاری.

به سند موثق از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: سجده پس از فراغت از نماز واجب، شکر خدا است بر اینکه بنده خود را بر ادا کردن واجب توفیق داده، و کمتر چیزی که باید در این سجده گفته شود، این است که سه مرتبه بگوید: «شکرا لله» راوی پرسید: «شکرا لله» چه معنایی دارد؟ حضرت فرمود: معنایش این است

که این سجده از جانب من برای شکر و سپاس خدا است بر اینکه به من توفیق داد به خدمتش برخاستم، و واجب او را ادا کردم، و شکر خدا موجب فزونی نعمت و توفیق طاعت است، و اگر در نماز تقصیری مانده باشد، که به نافله ها جبران نگشته به وسیله این سجده جبران می شود.

و اما کیفیت این سجده، مشروط به شرطی نیست به هر شکلی که صورت گیرد صحیح است، و احوط آن است که بر زمین انجام گیرد، و اگر بتواند باید مانند سجده نماز بر هفت عضو سجده کند، و پیشانی را بر آنچه سجده نماز بر آن صحیح است بگذارد، و بهتر آن است که بر خلاف سجده نماز دستها را بر زمین بخواباند، و شکم را به زمین برساند، و مستحب است اول پیشانی را بر زمین گذارد، سپس طرف راست صورت را، آنگاه جانب چپ را و دوباره پیشانی را بر زمین گذارد.

به همین خاطر این حالت را «دو سجده شکر» می گویند.

و ظاهرا بدون گفتن ذکر هم صورت می گیرد، و مستحب است که در این سجده ذکر بگوید، و بهتر آن است که ذکرها و دعاهایی را که در چند سطر بعد ذکر خواهد شد بخواند، و مستحب است این سجده را طول دهد،

سجده امام موسی کاظم و بعضی اصحاب آن حضرت

چنان که روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام پس از طلوع صبح سجده می نمود تا هنگام ظهر شرعی، و بعد از عصر تا هنگام شام، و در حدیث دیگری وارد شده: آن حضرت بیشتر از ده سال هر روز پس از طلوع آفتاب، تا

هنگام ظهر شرعی در سجده بودند، و به سند صحیح روایت شده: حضرت رضا علیه السلام به اندازه ای در سجود می ماند، که سنگ ریزه مسجد از عرق ایشان تر می شد، و آن حضرت دو طرف روی خود را بر زمین مسجد می چسباندند.

در کتاب رجال کشی آمده است که فضل به شاذان نزد ابن عمیر آمد درحالی که در سجده بود، و سجده را بسیار طول داد، چون سر برداشت، و درباره طول سجده اش سخن به میان آمد گفت: اگر سجده جمیل بن درّاج را می دیدی، سجده مرا طولانی نمی شمردی، و نیز گفت: روزی نزد جمیل رفتم، او سجده را بسیار طول داد، چون سر برداشت، گفتم: سجد را طول دادید؟ گفت: اگر سجده معروف بن خربوذ را می دیدی، سجده مرا آسان می شمردی، و نیز از فضل بن شاذان روایت کرده: حسن بن علی بن فضال برای عبادت به صحرا می رفت، سجده را به اندازه ای طول میداد، که پرنده گان بر پشتش می نشستند، به گمان این که جامه ی افتاده ای است، و حیوانات وحشی در اطراف او می چریدند و از او نمی هراسیدند و نیز روایت کرده: علی بن مهزیار، به هنگام طلوع آفتاب به سجده می رفت و سر بر نمی داشت تا برای هزار نفر از برادران خود دعا می کرد همانند آنچه که برای خود دعا کرده بود، و از کثرت طول سجده بر پیشانی او به مانند زانوی شتر، پینه بود! و نیز روایت کرده: ابن عمیر پس از نماز صبح سر به سجده شکر می گذاشت

و بر نمیداشت مگر هنگام ظهر.

بهتر این است که سجده شکر پس از تمام تعقیبات و پیش از انجام نوافل باشد و بیشتر اصحاب گفته اند: در نماز مغرب پس از نوافل انجام گیرد و بعضی زمان انجام آن را پیش از نوافل گفته اند، و ظاهراً هر دو وقت خوب است ولی پیش از نوافل بجا آوردن بهتر است، چنانکه حمیری از حضرت صاحب الزمان علیه السلام روایت کرده و اگر هر دو را به عمل آورد، شاید بهتر باشد.

دعاهای سجده شکر

اما دعاهای این سجده بسیار است و آسانترین آنها این چند مورد است.

اول: به سند معتبر از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: اگر میخواهی صد مرتبه شکر شکر بگو و اگر می خواهی صد مرتبه عفو عفو.

در «عیون اخبار الرضا» از رجاء بن ابی الصّحاح روایت کرده که حضرت رضا علیه السلام در راه خراسان، هرگاه از تعقیب نماز ظهر فارغ میشدند صد مرتبه در سجده میگفتند شکر لله و چون از تعقیب نماز عصر فارغ میشدند، صد مرتبه می گفتند حمدا لله دوم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: نزدیکترین احوال بنده به خدای تعالی هنگامی است که در سجده باشد و خدای خود را بخواند.

چون به سجده روی بگو:

يَا رَبَّ الْأَرْبَابِ وَيَا مَلِكَ الْمُلُوكِ وَيَا سَيِّدَ السَّادَاتِ وَيَا جَبَّارَ الْجَبَابِرَةِ وَيَا إِلَهَ الْأَلِهَةِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱)

سپس حاجت خود را بخواه.

آنگاه بگو:

فَإِنِّي عَبْدُكَ ناصيتي في قبضتِكَ (۲)

بعد هر دعایی را که خواهی بکن، که خدا بخشنده است، و بر آوردن هیچ حاجتی برای او دشوار

ص: ۹۳۴

-
- ۱- ای پروردگار پرورندگان، و ای پادشاه پادشاهان، و ای سرور سروران، و ای جبار جباران، و ای معبود معبودان، درود فرست بر محمد و خاندان محمد
 - ۲- من بنده توام، اختیارم در دست قدرت توست.

نیست.

سوم: کلینی به سند موثق از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: پدرم را شبی در مسجد به حال سجده دیدم، شنیدم می‌گریست و این دعا را می‌خواند:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي حَقًّا حَقًّا سَجَدْتُ لِمَكَ يَا رَبِّ تَعْبُدًا وَرِقًا اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَصَاعِفُهُ لِي اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ وَتُبِّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۱)

چهارم: کلینی به سند معتبر روایت کرده: حضرت موسی بن جعفر علیه السّلام این دعا را در سجده می‌خواند:

أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ حَرُّهَا لَا يُطْفِئُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ جَدِيدُهَا لَا يَبْلَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ عَطْشَانُهَا لَا يُزْوِي وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارٍ مَسْلُوبُهَا لَا يُكْسِي (۲)

پنجم: کلینی به سند معتبر روایت کرده: مردی به حضرت صادق علیه السّلام شکایت کرد: ام‌ولدی [ام‌ولد به کنیزانی گفته می‌شود که از مالکان خود دارای فرزندی شوند] دارم که علیل است، فرمود: پس از هر نماز واجب در سجده شکر بگوید: یا رؤوف یا رحیم، یا ربّ یا سیدی آنگاه حاجت خود را بطلبد.

ششم: در بسیاری از روایات معتبر نقل شده: امام صادق و امام کاظم علیهما السّلام در سجده شکر بسیار می‌گفتند: اسالك الزّاحه عند الموت والعفو عند الحساب.

هفتم: به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: در سجده می‌گفتند: سجد وجهی اللّیم لوجه ربّی الکریم.

هشتم: در بعضی از کتب معتبر از امیر مؤمنان علی السّلام روایت شده: بهترین سخنان نزد حق تعالی، آن است که بنده در سجده سه مرتبه بگوید: انّی ظلمت نفسی فاغفر لی.

نهم: در «جعفریات» به

ص: ۹۳۵

۱- منزّهی تو، خدایا تو پروردگار منی، به راستی از روی بندگی و بردگی برای تو سجده کردم، ای پروردگار خدایا، به درستی که عمل من کم است بر آن بیفزای، خدایا مرا از عذابت نگاه دار، روزی که بندگانت را برانگیزی و توبه ام را بپذیر زیرا تو پذیرنده توبه و مهربانی.

۲- به تو پناه می‌آورم از آتشی که گرمایش فرو نمی‌نشیند، و به تو پناه می‌آورم از آتشی که تازه اش کهنه نمی‌گردد، و به تو پناه می‌آورم از آتشی که تشنه اش سیراب نشود، و به تو پناه می‌آورم از آتشی که برهنه اش پوشیده نگردد.

سند صحیح از حضرت امام صادق علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله وقتی سر به سجده می گذاشت این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ مَغْفِرَتُكَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِي وَرَحْمَتُكَ أَرْجَى مِنْ عَمَلِي فَأَغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَا حَيُّ لَا يَمُوتُ. (۱)

دهم: قطب راوندی از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه بر تو شدت و غمی عارض شود، و به نهایت سختی برسد، بر زمین سجده کن و بگو:

يَا مُدَلِّ كُلِّ جَبَّارٍ يَا مُعِزَّ كُلِّ ذَلِيلٍ قَدْ وَحَقَّكَ بَلَّغَ مَجْهُودِي فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَرِّجْ عَنِّي. (۲)

در کتاب «عده الداعی» از آن حضرت روایت کرده: هرگاه به مردی حادثه ای یا پیش آمد سختی، یا اندوه شدیدی، یا غمی سنگین برسد، زانوها و دستهای خود را تا مرفق برهنه کند، و به زمین بچسباند و سینه خود، نیز به زمین برساند و حاجت خود را بطلبد.

یازدهم: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هرگاه بنده در سجده سه مرتبه بگوید: یا الله یا ربّاه یا سیداه خدای کریم در جواب او گوید: لیتک بنده من، حاجت خود را بخواه.

در «مکارم الاخلاق» روایت کرده: هر که در سجده بگوید: یا ربّاه یا سیداه آن قدر که نفس قطع شود، حق تعالی فرماید: حاجت خود را بخواه.

دوازدهم: در کتاب «مکارم اخلاق» از امام صادق علیه السّلام روایت کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله به مردی رسید که در حال سجده بود و می گفت:

يَا رَبِّ مَاذَا عَلَيْكَ أَنْ تُزِضِي عَنِّي كُلَّ مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدِي تَبِعُهُ وَأَنْ

ص: ۹۳۶

۱- خدایا آمرزشت از گناهان من گسترده تر، و مهتر بر من از عملم امیدبخش تر است، گناهان مرا بیامرز، ای زنده ای که هرگز نمی میرد.

۲- ای خوار کننده هر سرکش ای عزت بخش هر خوار، به حقت سوگند، تا بم به سرآمد، پس بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و مشکل مرا بگشای

تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي وَأَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ فَإِنَّمَا عَفْوُكَ عَنِ الظَّالِمِينَ وَأَنَا مِنَ الظَّالِمِينَ فَلْتَسِّرْ عَنِّي رَحْمَتَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

(۱)

حضرت فرمود: سر از سجده بردار که دعایت مستجاب شد، به درستی که دعای پیامبری را خواندی که در زمان قوم عاد بود.

دعا برای برادران مومن در سجده

مولف گوید: ما در «مفاتیح» در ضمن اعمال مسجد کوفه، و مسجد زید، بعضی دعاها را نقل کردیم که در سجده خوانده می شود.

و شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهدج» در ذکر سجده شکر فرمود: مستحب است برای برادران خود، در سجده دعا کند و بگوید:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَاللَّيْلِ الْعَشِيرِ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسِيرُ وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَالْهَلْ كُلِّ شَيْءٍ وَخَالِقَ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَ كُلِّ شَيْءٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَافْعَلْ بِي وَبِفُلَانٍ وَفُلَانٍ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِنَا مَا نَحْنُ أَهْلُهُ فَإِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ (۲)

چون سر از سجده برداشتی، دست خود را بر موضع سجود خود می مالی، و از طرف چپ صورت به صورت می کشی، آنگاه به پیشانی، سپس سه مرتبه به جانب راست، و در هر مرتبه می گویی:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ أَذْهَبْ عَنِّي الْهَمَّ وَالْحَزْنَ وَالْغَيْرَ وَالْفِتْنَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ. (۳)

فصل دوم: اعمال مابین طلوع و غروب آفتاب

دعاهای وقت غروب

آنچه در نزدیکی غروب آفتاب سزاوار است، اینکه در حرکت به سوی مسجد شتاب ورزی، و به هنگام زردی آفتاب بگویی:

أَمْسِي ظُلْمِي مُسْتَجِيرًا بِعَفْوِكَ وَأَمْسَتْ ذُنُوبِي مُسْتَجِيرَةً بِمَغْفِرَتِكَ وَأَمْسِي خَوْفِي مُسْتَجِيرًا بِأَمَانِكَ وَأَمْسِي ذُلِّي مُسْتَجِيرًا بِعِزِّكَ وَأَمْسِي فَقْرِي مُسْتَجِيرًا بِغِنَاكَ وَأَمْسِي وَجْهِي الْبَالِي مُسْتَجِيرًا بِوَجْهِكَ الدَّائِمِ الْبَاقِي اللَّهُمَّ الْبِسْمِ نِي عَافِيَتِكَ وَعَشْنِي بِرَحْمَتِكَ وَجَلَّلْنِي

ص: ۹۳۷

۱- ای پروردگارم، تو را چه می شود که از من خشنود کنی، هر که را از او نزد من حقی است، و اینکه گناهانم را بیامری، و به رحمت مرا وارد بهشت گردانی جز این نیست که، گذشت تو از ستمکاران است، و من از ستمکارانم، پس مرا به مهرت فرا

گیر، ای مهربان ترین مهربانان.

۲- ای پروردگار بامداد، و شبهای ده گانه، و پروردگار جفت و تک، و شب هنگامی که می گذرد، و پروردگارم هر چیز، و معبود هر چیز، و آفریننده هر چیز، و پادشاه هر چیز، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و با من و فلان و فلان آنچه شایسته آنی انجام ده، و نسبت به ما آنچه سزاوار آن هستیم انجام مده، به درستی که تو اهل تقوا و آمرزشی.

۳- خدایا تو را ستایش، معبودی جز تو نیست، دانای نهان و آشکار، بخشنده و مهربان، خدایا اندوه درون و غم و دگرگونی ها و فتنه ها آنچه آشکار شد و آنچه نهان گشت را از من برطرف کن.

كَرَامَتِكَ وَقِنِي شَرَّ خَلْقِكَ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ (۱)

و شایسته است در این وقت به تسبیح و استغفار مشغول باشی، زیرا فضیلت این وقت، مانند فضیلت پیش از طلوع است و حق تعالی فرموده:

وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ (۲)

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: زمانی که خورشید تغییر کرد، یعنی مشرف به غروب شد، یاد خدا کن، و اگر با مردمی هستی که تو را از ذکر باز می دارند، از آنان دور شو، و مشغول دعا شو، در هنگام غروب بگو:

يَا مَنْ خَتَمَ النَّبُوَّةَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ اخْتِمَ لِي فِي يَوْمِي هَذَا بِخَيْرٍ وَشَهْرِي بِخَيْرٍ وَسَنَتِي بِخَيْرٍ وَعُمْرِي بِخَيْرٍ (۳)

و تهلیل «لا اله الا الله» و استعاذه «اعوذ بالله من الشيطان الرجيم» روایت شده را که در دعاهاى صبح و شب خواهد آمد می خوانی، پس دست خود را بالای سرت می گذاری، و به صورت خود می کشی، و محاسن را به دست گرفته و می گویی:

أَحَطْتُ عَلَى نَفْسِي وَأَهْلِي وَمَالِي وَوَلَدِي مِنْ غَائِبٍ وَشَاهِدٍ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ (۴)

ادامه می دهی تا العلی العظیم.

آداب نماز مغرب و نافله آن

سپس اقدام به خواندن نماز مغرب می کنی، و تأخیر آن از اول وقت سزاوار نیست، که در احادیث بسیاری به تأخیر نینداختن آن از اول وقت تأکید بسیار شده.

چون خواستی مشغول نماز شوی به همان آدابی که گذشت اذان و اقامه بگو، و بین اذان و اقامه می خوانی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ

ص: ۹۳۸

۱- خدای ستم آورنده به گذشتت شام کرد، و گناهانم پناه آورنده به آمرزشت شام کرد، و هراسم پناه آورنده به ایمنی ات شام کرد، و خوارم پناه آورنده به عزتت شام کرد، و تهیدستی ام پناه آورنده به توانگری ات شام کرد، و روی فرسوده ام پناه آورنده به جلوه همیشگی ات شام کرد، خدایا عافیتت را بر من بپوشان و به رحمتت فرو بر، و در کرامتت فرا گیر، و از شر آفریدگان جن و آدمی ات حفظم کن، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان.

۲- و تسبیح کن به ستایش پروردگارت، پیش از طلوع آفتاب، و غروب خورشید.

۳- ای که نبوت را به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) پایان داد، این روز مرا به خیر پایان ده، و ماه و سال و عمرم را به خیر تمام کن.

۴- حفاظت نمودم بر خود و خاندان و دارایی و فرزندم، به خدا، که معبودی جز او نیست. دانای پنهان و پیدای، بخشنده و مهربان، زنده و پاینده، او را چرت و خواب درنگیرد.

بِاقْبَالِ لَيْلِكَ وَإِدْبَارِ نَهَارِكَ وَحُضُورِ صِلَمَاتِكَ وَأَصْوَاتِ دُعَائِكَ وَتَسْبِيحِ مَلَائِكَتِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُتُوبَ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۱)

آنگاه نماز مغرب را با آداب و شرایط بجا می آوری، و پس از پایان نماز سه تکبیر و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام می گویی و می خوانی:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَعَلَى ذُرِّيَّتِهِ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ (۲)

و هفت مرتبه بگو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۳)

سپس سه مرتبه می گوئی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ (۴)

سپس می گوئی:

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّهَا جَمِيعًا إِلَّا أَنْتَ (۵)

اگر دوست داشته باشی، بیش از این تعقیب بخوانی، بهتر آن است که پس از نافله مغرب بخوانی، آنگاه برای خواندن نافله بر می خیزی، که چهار رکعت است، و سخن گفتن مابین نماز مغرب و نافله آن کراهت دارد.

در رکعت اول سوره «کافرون» و در رکعت دوم سوره «توحید» و در دو رکعت دیگر هر سوره ای را که خواستی بخوان، البته شایسته است در رکعت سوم سوره «حدید» تا «علیم بذات الصّیّدور» و در رکعت چهارم آخر سوره حشر یعنی «لو انزلنا هذا القرآن» را تا پایان سوره بخوانی.

و اگر مانند سایر نوافل به حمد تنها هم اکتفا کنی جایز است و بلند خواندن قرائت در نافله مغرب، و همچنین در سایر نوافل سزاوار

ص: ۹۳۹

۱- خدایا از تو می خواهم به رو آوردن شبت، و رو برگردان روزت، و حاضر شدن زمان نمازت، و بانگهای خوانندگان، و تسبیح فرشتگان، که درود فرستی بر محمد و خاندان محمد، و توبه ام را بپذیری، به راستی پذیرای توبه و مهربانی.

۲- خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می فرستد، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید، و سلام کنید، خدایا بر

محمد نبی و بر فرزندان و اهل بیتش دورد فرست.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، و در جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ

۴- ستایش خدای را که هرچه بخواهد انجام می دهد و غیر او هرچه بخواند انجام نمی دهد.

۵- منزهی تو، معبودی جز تو نیست، همه گناهان مرا بیامرز، که همه گناهان را نمی آمرزد مگر تو.

است.

وقتی از نافله مغرب فارغ شدی، از تعقیبات مشترک آنچه بخواهی بخوانی مانعی نیست، پس سجده شکر بجا می آوری به صورتی که پیش از این گذشت و کمتر چیزی که در سجده شکر لازم است این است که بگویی: «شکرا شکرا شکرا».

شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هرگاه از نماز مغرب فارغ شدی، بر جبین خود دست بکش، و سه مرتبه بگو: بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ اللَّهُمَّ اذْهَبْ عَنِّي الْهَمَّ وَالْحُزْنَ شَائِسْتَهُ اسْتِ نَمَازِ غَفِيلَهُ رَا، که کیفیت آن در «مفاتیح» و غیر آن ذکر شده بخوانی.

آداب نماز عشا و تعقیب آن

زمانی که روشنایی پس از غروب آفتاب پنهان شد، برای نماز عشا به همان آدابی که گذشت اذان و اقامه می گویی، آنگاه با رعایت آداب و شرایط، خواندن نماز واجب عشا را شروع کن، و شایسته است قنوت و تعقیب آن را طول دهی زیرا وقت وسعت دارد.

در تعقیب نماز عشا، دعای مشترک بین صبح و شام را می خوانی، پس از آن دعاهای مختص به شام را که بسیار است قرائت می کنی، از جمله دعایی را که برای طلب روزی وارد شده است، و این دعا در «مفاتیح» نقل شده و مستحب است هفت مرتبه سوره «قدر» را بخوانی، آنگاه می گویی:

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقَلَّتْ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضَلَّتْ وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا ذَرَّتْ اللَّهُمَّ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَهُ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ اللَّهُ الْمُقْتَدِرُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ

ص: ۹۴۰

اللَّهُ الْأَوَّلُ فَلَا شَيْءَ قَبْلَكَ وَ أَنْتَ الْآخِرُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَكَ وَ أَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ وَ أَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُونَكَ رَبِّ جِبْرِيَلُ وَ ميكَائيلُ وَ اسْرَافيلُ وَ آلِهِ اِبْرَاهِيمَ وَ اسْمِعِيلَ وَ اسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْاَسْبَاطِ اسئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَوْلَانِي بِرَحْمَتِكَ وَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ اَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ مِمَّنْ لَاطَاقَهُ لِي بِهِ اَللّهُمَّ اِنِّي اَتَحَبَّبُ اِلَيْكَ فَحَبِّبْنِي وَ فِي النَّاسِ فَعَزِّزْنِي وَ مِنْ شَرِّ الشَّيَاطِينِ الْجِنِّ وَ الْاِنْسِ فَسَلِّمْنِي يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۱)

پس به آنچه دوست داری دعا کن، آنگاه سجده شکر بجا آور، و نماز و تیره را که دو رکعت نافله نشسته است به دنبال نماز عشا بخوان، و مستحب است در این نماز صد آیه از قرآن خوانده شود، و خوب است در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «واقعه» و در رکعت دوم سوره «توحید» خوانده شود و پس از سلام هر دعایی را که خواستی قرائت کن.

آداب وقت خواب و دعاهای آن

زمانی که خواستی بخوانی، شایسته است آماده مرگ شوی، و در حال خوابیدن با طهارت باشی و از گناهان توبه کنی، و دل خود را از هم و غم دنیا فارغ سازی، و هنگام مرگ و تنها و بیکس خوابیدن در قبر را یاد آری، و وصیت خود را نوشته زیر بالین خود گذاری، و در نیت برخاستن برای نماز شب باشی، زیرا افتخار مؤمن و زینت او در دنیا و آخرت خواندن نماز در پایان شب است.

در وقت خوابیدن، سوره «توحید» و سوره «تکواثر» و آیه الکرسی میخوانی، آنگاه سه مرتبه میگویی:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَلاَقَ فَهْرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بَطَّنَ فَحْبَرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ

ص: ۹۴۱

۱- خدایا ای پروردگار هفت آسمان، و آنچه سایه افکندند، و پروردگار هفت زمین و آنچه حمل کردند، و پروردگار شیاطین و آنان که گمراه نمودند، و پروردگار بادهای و آنچه پراکنده کردند، خدایا ای پروردگار هر چیزی، و معبود هر چیزی، و پادشاه هر چیزی، تویی خدای توانا بر هر چیزی، تویی خدای اولی که چیزی پیش از تو نبود، و پایانی که چیزی بعد از تو نیست، و تویی آشکار که چیزی برتر از تو نیست، و تویی پنهان که چیزی مادون تو نیست، ای پروردگار جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و معبود ابراهیم [و اسماعیل] و اسحاق و یعقوب، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و مرا با رحمت سرپرستی کنی، و احدی از آفریدگانت را که مرا یارای مقاومت با او نیست بر من چیزی ننمایی، خدایا با تو دوستی می ورزم، پس دوستم بدار، و در بین مردم عزیزم کن، و از شر شیاطین جن و انس سالم بدار، ای پروردگار جهانیان، و بر محمد و خاندانش درود فرست.

الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى وَيُمْيتُ الْأَحْيَاءَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

پس تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را میگوییم، و بر طرف راست، به شکل مرده که در قبر گذاشته میشود میخوانیم، اما خوابیدن به صورت محتضر [یعنی کسیکه مشرف به مرگ است].

شیخ ما ثقه الاسلام نوری در «دار السلام» فرموده: آن را در هیچ خبر و اثری نیافتیم، آری غزالی آن را ذکر کرده، و شک نیست که رشد و هدایت در مخالفت با رأی اوست.

اگر خواستی برای نماز شب یا غیر آن، بیدار شوی.

ولی از غلبه خواب بر خود میترسی، آیه آخر سوره «کهف» را بخوان:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ إِنَّهُم يُدْعَوْنَ
(۲)

عوده عقرب

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هیچ کس در وقت خوابیدن، این آیه را نمی خواند، مگر اینکه بیدار می شود، در ساعتی که می خواهی بیدار شود، و اگر از عقرب و جانوران دیگر می ترسی، این دعا را بخوان، که حضرت باقر علیه السلام سلامتی خواننده آن را از شر عقرب و حشرات تا وقت صبح ضامن شده است:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يَجَاوِزُ هُنَّ بَرْ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَعَتْ وَمِنْ شَرِّ مَا بَرَأَتْ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَّتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ. (۳)

عوده احتلام

اگر از جنب شدن می ترسی این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْإِحْتِلَامِ وَمِنْ شَرِّ الْأَخْلَامِ وَمِنْ أَنْ يَتَلَاعَبَ بِي الشَّيْطَانُ فِي الْيَقَظَةِ وَالْمَنَامِ (۴)

دعای حفظ از خراب و دزد

اگر از خراب شدن خانه

ص: ۹۴۲

- گشت و توانا شد، و ستایش خدای را که مردگان را زنده میکند و زندگان را میمیراند، و او بر هر چیز تواناست.
- ۲- بگو جز این نیست، که من بشری مانند شمایم، به سوی من وحی میشود، همانا معبود شما یکی است، پس کسیکه به دیدار پروردگارش امیدوار است، باید عمل صالح انجام دهد، و در عبادت پروردگارش، احدی را شریک نسازد.
- ۳- به کلمات کامل خدا، که نیکوکار و بدکار از آنها نمی گذرد، پناه می برم، از شر آنچه آفرید، و از شر آنچه پدید آورد، و از شر هر جنبنده ای که خدا گیرنده مهار آنهاست، به درستی که پروردگار من به راه راست است.
- ۴- خدایا از جنب شدن؛ و از خواب های پریشان، و از اینکه شیطان در بیداری و خواب مرا بازی دهد، و به تو پناه می آورم.

و ماندن زیر آوار و محلی که در آنجا میخوابی میترسی این آیه را بخوان:

إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (۱)

اگر از دزد میترسی آخر سوره «اسراء» را بخوان که آغازش این آیه است:

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ (۲)

آداب سرمه کشیدن

در وقت خواب هفت میل سرمه بکش چهار میل در چشم راست، و سه میل در چشم چپ، و در وقت سرمه کشیدن این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَيِّرَ لِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فِي بَصِيرِي وَالْبَصِيرَةَ فِي دِينِي وَالْيَقِينَ فِي قَلْبِي وَالْإِخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَالسَّلَامَةَ فِي نَفْسِي وَالسَّعَةَ فِي رِزْقِي وَالشُّكْرَ لَكَ أَيْدَاءً مَا أَبْقَيْتَنِي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

و شایسته است خواب بین الطلوعین [بین طلوع و فجر و طلوع آفتاب] و خواب پس از عصر را ترک کنی و هنگامی که خوابت بخوابی چراغ را خاموش کن، و رو به جانب قبله بخواب، و در بامی که اطرافش حفاظ نداشته باشد مخواب، و خوابی که دیدی، برای هر کس مگو، جز آن که عالم و خیرخواه و مهربان باشد.

فصل چهارم: برخواستن از خواب و نماز شب

فضیلت نماز شب

درباره برخاستن به هنگام شب، و بیان فضیلت آن، روایات بسیاری از اصحاب عصمت علیهم السلام وارد شده.

و نقل شده که نماز شب شرف مؤمن است، و باعث سلامت بدن، و کفاره گناهان روز و برطرف کننده وحشت قبر است، نماز شب روی را سپید و بو را خوش کرده، و جلب کننده روزی است، ثروت و فرزندان زینت زندگی دنیا و

ص: ۹۴۳

۱- خدا آسمانها و زمین را از اینکه تباه شوند نگاه میدارد، اگر تباه نشوند، هیچکس پس از آن را نگاه نمیدارد، خدا بردبار و آمرزگر است.

۲- بگو خدا را بخوانید یا بخوانید رحمن را

۳- خدایا به حق محمد و خاندان محمد از تو می خواهم، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی روشنایی را

در چشمم، و بینش را در دینم، و یقین را در قلبم، و اخلاص را در عملم، و سلامت را در نهادم، و گستردگی را در روزی ام،
و سپاس گذاری در برابرت را همواره تا زنده ام داری، تو بر هر چیز توانایی.

از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: بنده ای نیست مگر این که هر شب، یک بار، یا دو بار، یا چند بار بیدار می شود اگر برخاست، که برخاست، و گرنه شیطان پاهای خود را می گشاید و در گوش او بول [ادرار] می کند، آیا آن که برای نماز شب برنخواست، صبح که برمی خیزد، توجه نمی کند، گران و مکدر و سنگین و کسل است؟ شیخ برقی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: برای شب شیطانی است، که او را «رها» می گویند، هرگاه بنده ای از خواب بیدار شود، و برخاستن برای نماز شب را قصد کند، آن شیطان به او می گوید: اکنون وقت برخاستن نیست، بار دیگر که بیدار شود، و بخواهد برخیزد، باز می گوید: وقت برخاستن نشده، یعنی زود است، پس پیوسته او را از برخاستن باز می دارد و او را حبس می کند تا فجر طلوع کند، چون فجر پدیدار شود، در گوش او ادرار می کند، و از او دست برمی دارد، درحالی که به خود می بالدد، و از نخوت و ناز دم خود را می جنباند! ابن ابی جمهور از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده: روزی به اصحاب خود فرمود: هرگاه یکی از شما در شب بخوابد، شیطان در پس سر او سه گره می زند و در مکان هر گره ای می گوید: «شب تو طولانی است بخواب» هرگاه بیدار شود و یاد خدا کند، یک گره باز می شود، و اگر وضو بگیرد، گره دیگری باز می گردد، و اگر نماز

بخواند، گره سوم گشوده می شود، پس با حال نشاط، پاکیزه نفس وارد صبح می گردد، و گرنه آلوده نهاد و کسل وارد صبح می شود، این روایت در کتابهای اهل سنت نیز ذکر شده.

قطب راوندی از امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرده: در سه چیز با سه چیز طمع مکن: در بیداری شب با پرخوری، در نور چهره با خوابیدن در همه ساعات شب و در امان از دنیا، با همنشینی اهل فسق.

و همچنین قطب راوندی رایت کرده: حضرت عیسی علیه السلام مادرش مریم را پس از مردنش صدا زد، و گفت: ای مادر با من سخن بگو، آیا علاقه داری به دنیا باز گردی؟ گفت: آری برای اینکه به خاطر خدا، در شب بسیار سرد نماز گذارم، و در روز بسیار گرم روزه بگیرم، پسر این راه بیمناک است.

کیفیت نماز شب، پنج آیه آل عمران

به صورت آسان و مختصر، که ان شاء الله تعالی همه کس بتواند بجا آورد این است که چون از خواب برخاست، برای خدای متعال سجده کند، و خوب است در این حال، یا در حال برداشتن سر از سجده، بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانِي بَعْدَ مَا أَمَاتَنِي وَإِلَيْهِ النُّشُورُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ عَلَيَّ رُوحِي لِأَحْمَدَهُ وَأَعْبَدَهُ (۱)

و چون برخاست و ایستاد بگوید:

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَ وَسَّعْ عَلَيَّ الْمَضْجَعَ وَارْزُقْنِي خَيْرَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ (۲)

و چون صدای خروس شنید بگوید:

سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفِرْ لِي إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ فَتُبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۳)

چون به اطراف آسمان نگاه کند بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُوَارِي

ص: ۹۴۶

۱- ستایش خدای را که زنده ام کرد، پس از آن که مرا میراند، و بازگشت همه پس از مرگ به سوی اوست، ستایش خدای را که روحم را بازگرداند، تا او را ستایش نموده و بندگی کنم.

۲- خدایا بر هراس آن جهان یاری ام ده، و بر من وسعت بخش قبر را، و خیر آنچه پس از مردن است نصیبم کن.

۳- بسیار منزّه و مقدّس است پروردگار فرشتگان و روح، رحمت بر خشمت پیشی گرفته، معبودی جز تو نیست، بد کردم، و

به خود ستم نمودم، پس مرا بیامرز، به درستی که گناهان را جز تو نیامرزد، توبه ام را بپذیر، که تو بسیار توبه پذیر و مهربانی

مِنْكَ لَيْلٌ سَاجٍ وَلَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ وَلَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهَادٍ وَلَا ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ وَلَا بَحْرٌ لَجِيٌّ تُدْرِيحُ بَيْنَ يَدَيْ الْمُدْرِيحِ مَنْ خَلَقَكَ تُدْرِيحُ الرَّحْمَةَ عَلَى مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ غَارَتِ النُّجُومُ وَنَامَتِ الْعُيُونُ وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَإِلَهُ الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱)

آنگاه پنج آیه سوره آل عمران را بخواند:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْخِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ (۲)

هرگاه خواست به جانب عبادت رو کند، و او را نیازی به تخلی [قضای حاجت] باشد آن را پیش اندازد، و چون از بیت الخلا درآید به مسواک آغاز کند، پس از آن وضوی کامل بگیرد، و خود را خوشبو سازد، آنگاه به نماز شب برخیزد که ابتدای وقت آن نیمه شب است، و هرچه به طلوع صبح صادق نزدیک تر شود، بهتر است، و اگر صبح طلوع کند، درحالی که چهار رکعت آن را بجا آورده، بقیه را با «حمد» تنها بجا آورد، در هر صورت زمانی که برای نماز شب برخاست، هشت رکعت به قصد نماز شب شروع می

ص: ۹۴۷

۱- خدایا تو را باز نمی دارد و شب تار، و نه آسمان دارای ستارگان و نه زمین گسترده، و نه تاریکی هایی که بعضی از آنها بر فراز بعضی دیگرند، و نه دریای عمیق متراکم از آب از اینکه به شب روان در مسیر عبادت از عنایات مرحمت کنی، و رحمت را به هر که از آفریدگانت بخواهی عطا فرمایی، خیانت چشم ها، و آنچه را سینه ها پنهان می کنند می دانی، پنهان شدند ستارگان، و دیده ها به خواب رستند، و تو زنده و پابرجایی، چرت و خواب تو را فرو نگیرد، منزّه است خدا، پروردگار جهانیان، و معبود رسولان، و ستایش خدی را پروردگار جهانیان.

۲- به درستی که در آفرینش آسمان ها و زمین، و رفت و آمد شب و روز، نشانه هایی است برای صاحبان خرد، آنان که خدا را در حال ایستاده و نشسته و پهلو خفته یاد می کنند، و در آفرینش آسمان ها و زمین اندیشه می نماید، پروردگارا این همه را به ناحق نیافریدی، منزّهی تو، ما را از عذاب دوزخ حفظ کن، پروردگارا هر که تو وارد آتش دوزخ کنی به یقین او را رسوا نموده ای، و برای ستمکاران یآوری نیست. پروردگارا شنیدم فریاد کننده ای برای ایمان فریاد می زند به پروردگارتان ایمان بیاورید، پس ما ایمان آوردیم، پروردگارا گناهان ما را بیامرز، و بدی های ما را بپوشان، و ما را همراه نیکان بمیران، پروردگارا آنچه بر رسولانت وعده کردی به ما عنایت کن، و در قیامت ما را رسوا مکن، که تو هرگز خلف وعده نمی کنی.

کند، و پس از هر دو رکعت سلام می دهد، و خوب است در دو رکعت اول در هر رکعت پس از سوره «حمد» سی مرتبه سوره توحید بخواند، تا از نماز فارغ شود درحالی که بین او و خدای عزّ و جلّ گناهی نباشد، یا آن که در رکعت اول آن سوره «توحید» و در رکعت دوم

قل یا ایها الکافرون

بخواند، و در شش رکعت دیگر «حمد» و هر سوره ای که میلش باشد، و در هر رکعتی «حمد» و «توحید» نیز کافی است، و اکتفا به سوره «حمد» تنها هم جایز می باشد، و چنان که قنوت در نمازهای واجب مستحب است در رکعت دوم از نمازهای نافله هم مستحب است، و در قنوت سه مرتبه سبحان الله گفتن کفایت می کند.

یا اینکه گفته شود:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَ عَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

و یا اینکه بگوید:

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمَ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَجَلُّ الْأَكْرَمُ (۲)

روایت شده: حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام هنگامی که در شب تاریک، در محراب عبادت می ایتساد چنین می خواند: اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَنِي سَوِيًّا.

و این دعا دعای پنجاهم صحیفه کامله است.

چون از هشت رکعت نماز شب فارغ شود، دو رکعت نماز شفع، و یک رکعت نماز وتر بجا آورد، و در این سه رکعت پس از سوره «حمد» سوره «توحید» بخواند تا به منزله یک ختم قرآن باشد، زیرا سوره توحید ثلث قرآن است، یا آن که در نماز شفع در رکعت اول سوره «حمد» و

قل اعوذ بربّ الناس

ص: ۹۴۸

۱- خدایا بیامرز ما را و به ما رحم کن، و به ما عافیت ده، و در دنیا و آخرت از ما درگذر، به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

۲- پروردگارا، بیامرز، و رحم کن، و از آنچه می دانی درگذر، به درستی که تو عزیزتر و بزرگ تر و گرامی تری

«قل اعوذ بربّ الفلق»

را بخواند و چون از نماز شفع فارغ گشت مستحبّ است بخواند: الهی تعرّض لک فی هذا اللیل المتعرضون و این دعایی است که در اعمال نیمه شعبان در کتاب مفاتیح الجنان ذکر شد.

پس از نماز شفع، برای خواندن یک رکعت نماز وتر برخیزد، و در آن یک رکعت سوره «حمد» و سوره توحید بخواند، یا آنکه پس از حمد سه مرتبه سوره توحید و یک مرتبه سوره های الفلق و الناس را قرائت کند، سپس برای قنوت دست بردارد، و هر دعایی را که می خواهد بخواند.

شیخ طوسی فرموده: دعاهایی که در این قنوت خوانده می شود، آن قدر زیاد است که شمرده نمی شود، ولی مقید به این وقت نیست، که خلافتش جایز نباشد، انسان مستحبّ است در قنوت نماز وتر، برای ترس از خدا، و بیم از عقاب پروردگار گریه یا تباکی [یعنی خود را به گریه واداشتن یا اظهار گریه کردن] کند، و برای برادران مؤمن دعا کند، و ذکر چهل نفر مؤمن مستحبّ است، به درستی که دعا کننده برای چهل مؤمن دعایش ان شاء الله مستجاب می شود، و نیز دعا کند به آنچه بخواند.

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه آورده: رسول خدا صلی الله علیه و آله در قنوت نماز وتر می خواند:

اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَ عَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ وَ تَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ وَ بَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ وَ قِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ فَإِنَّكَ تَقْضِي
وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ سُبْحَانَكَ رَبِّ الْبَيْتِ أَسْتَغْفِرُكَ وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ وَ أُوْمِنُ بِكَ وَ أَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ

الَّا بِكَ يَا رَحِيمٌ (۱)

و شایسته است، هفتاد مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ. (۲)

و سزاوار است دست چپ را به دعا برداشته، و استغفار را با دست راست شماره کند.

روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله در نماز وتر هفتاد مرتبه استغفار می کرد، و هفت مرتبه می گفت:

هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ الْعَفْوِ الْعَفْوِ (۳)

و همچنین روایت شده: حضرت سجاد علیه السلام به هنگام سحر، در نماز وتر سیصد مرتبه می گفت: العفو العفو و سپس بگوید:

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَ تُبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْعَفْوُ الرَّحِيمُ (۴)

شایسته است قنوت را طولانی کند، و زمانی که از قنوت فارغ می شود، به رکوع رود، و چون سر از رکوع بردارد این دعا را که شیخ طوسی در کتاب «تهذیب» از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت کرده بخواند:

هَذَا مَقَامٌ مِنْ حَسَنَاتِهِ نِعْمَةٌ مِنْكَ وَ شُكْرُهُ ضَعِيفٌ وَ ذَنْبُهُ عَظِيمٌ وَ لَيْسَ لِذَلِكَ إِلَّا - رِفْقُكَ وَ رَحْمَتُكَ فَإِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَيَّ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ كَانُوا قَلِيلًا - مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَ بِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ طَالَ هُجُوعِي وَ قَلَّ قِيَامِي وَ هَذَا السَّحَرُ وَ أَنَا أَسْتَغْفِرُكَ لِذُنُوبِي اسْتَغْفَارَ مَنْ لَا يَجِدُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَوَةً وَلَا نُشُورًا (۵)

آنگاه به سجده رود، و نماز را تمام کند، و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگوید، و بخواند:

الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ (۶)

و سه مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ رَبِّي الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

منزه است پروردگارم، آن فرمانروای بس مقدس و

ص: ۹۵۰

۱- خدایا هدایت کن در زمره آنان که هدایت کردی، و عافیت ده در گروه آنان که عافیت دادی، و سرپرستی ام فرما در جمع آنان که سرپرستی کردی، و مرا در آنچه عطا کردی برکت ده، و از شر آنچه حکم نمودی نگاهم بدار، به درستی که تو حکم

کنی، و علیه تو حکم نشود، منزهی تو، ای پروردگار کعبه از تو آموزش می خواهیم، و به سوی تو باز می گردم، و به تو ایمان می آورم، و بر تو توکل می کنم، و جنبش و نیرویی نیست، جز به تو ای مهربان.

۲- از خدا طلب آموزش می جویم و به سوی او باز می گردم.

۳- این است مقام پناه برنده به تو از آتش پروردگارا مرا بیامرز

۴- و به من رحم کن، و توبه ام را بپذیر، به درستی که تو بسیار توبه پذیر و آمرزنده و مهربانی

۵- این جایگاه کسی است که حسناتش نعمتی از تو، شکرش ضعیف، و گنااهش بس بزرگ است، و برای آن جز نرمی و

رحمت چیزی نیست، به درستی که تو در کتاب نازل شده بر پیامبر مرسلت (درود خدا بر او و خاندانش) فرمودی: «چنین

بودند که اندکی از شب را می خوابیدند، و در سحرها درخواست آموزش می کردند» ولی خواب من طولانی بود، و بیداری

شیم کم بود، و این است سحر، و من از تو برای گناهانم آموزش می خواهیم، آموزش خواهی کسی که برای خود نمی یابد

زیانی و نه سودی، و نه مرگی و نه حیاتی، و نه برانگیختنی.

۶- ستایش از آن پروردگار بامداد است، ستایش از آن شکافنده سپیده است

عزیز و حکیم.

سپس بگوید:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ ، يَا بَرُّ يَا رَحِيْمُ يَا غَنِيُّ يَا كَرِيْمُ اُرْزُقْنِي مِنَ التَّجَارَةِ اَعْظَمَهَا فَضْلًا وَاَوْ سَيِّعَهَا رِزْقًا وَاَوْ خَيْرَهَا لِي عَاقِبَةً فَاِنَّهُ لَا خَيْرَ فِيمَا لَا عَاقِبَةَ لَهُ (۱)

و سزاوار است پس از این، دعای حزین را بخواند: «انا جیک یا موجود فی کلّ مکان.

» آنگاه به سجده رود، و پنج مرتبه بگوید: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»، سپس بنشیند و ایه الکرسی بخواند، باز به سجده رود و سُبُّوحِ قُدُّوسِ را پنج مرتبه بخواند،

نافله صبح

آنگاه برای نافله صبح برخیزد، که دو رکعت است: در رکعت اول پس از سوره حمد سوره

قل یا ایها الکافرون

و در رکعت دوم پس از سوره حمد سوره توحید را بخواند، و چون سلام داد، به طرف قبله به صورت مرده در قبر به پهلوئی راست بخوابد، و گونه راستش را بر روی دست راست بگذارد و بگوید:

اِسْتَمْسَيْتُ بِعُزْوَةِ اللَّهِ الْوُثْقَى الَّتِي لَا اِنْفِصَامَ لَهَا وَاَعْتَصَيْتُ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ وَاَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ وَاَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَةِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ (۲)

آنگاه سه مرتبه بگوید:

سُبْحَانَ رَبِّ الصَّبَاحِ فَالِقِ الْاِصْبَاحِ (۳)

و پنج آیه آل عمران را که در سطور قبل ذکر شد بخواند، سپس برخیزد و بنشیند و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگوید.

در کتاب (من لا یحضره الفقیه) فرموده: روایت شده: هر که بین دو رکعت نافله صبح و نماز صبح، صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات فرستد، حق تعالی چهره او را از حرارت آتش حفظ کند، و کسی که صد مرتبه بگوید: سبحان

ص: ۹۵۱

۱- ای زنده، ای پاینده، ای نیکوکار، ای مهربان، ای توانگر، ای کریم، مرا از تجارت نصیب ده در فرونی بزرگ ترینش را، در روزی فراخ ترینش را، و در عاقبت بهترین را، زیرا در آنچه عاقبتی برایش نیست، خیری هم نیست.

- ۲- چنگ زدم به دستاویز محکم تر خدا، که گسستی نیست برایش، و تمسک جستم به رشته استوار خدا، و پناه می برم به خدا، از شرّ فاسقان عرب و عجم، و پناه می برم به خدا از شرّ بدکاران جنّ و انس
- ۳- منزّه است پروردگار بامداد، شکافنده سپیده.

رَبِّي الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ اسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَاتُوبُ إِلَيْهِ حَقَّ تَعَالَى خَانَهُ أَيُّ دَرِ بَهْشْتِ بَرای او بنا کند، و کسی که بیست و یک مرتبه

قل هو الله احد

بخواند، خدای تعالی در بهشت خانه ای برای او بنا کند، و اگر آن را چهل مرتبه بخواند، حق تعالی او را بیمارزد، و شایسته است پس از فراغت از نماز شب، دعای سی و دم صحیفه کامله: اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَلِكِ الْمُتَأَبَّدِ.

خوانده شود، آنگاه سجده شکر بجا آورد، و سزاوار است برای برادران مؤمن خود دعا کند، و دعای اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ را که در ادعیه سجده شکر گذشت بخواند، از برادران دینی امید واثق دارم، که برای این گنهکار روسیاه هم دعا کنند که به دعای بسیار نیازمندم و اللَّهُ الْمُوفِّقُ.

فصل پنجم: ذکر بعضی از اذکار و دعاهای هر صبح و شام

ادعیه وقت طلوع و غروب آفتاب

آگاه باش أَيِّدَكَ اللَّهُ که تشویق و ترغیب بسیاری بر محافظت این دو وقت در آیات و اخبار آمده، بر این اساس، برای این دو وقت دعاها و اذکار بسیاری از رسول خدا و ائمه اطهار صلوات الله علیهم وارد شده که ما در این رساله به ذکر مختصری از آنها تبرک می جوئیم.

اول: ابن بابویه به سند معتبر، از حضرت امیر مؤمنان علیه السلام روایت کرده: هر که پیش از طلوع آفتاب هر یک از سوره های: توحید و قدر و ایه الکرسی، را یازده مرتبه بخواند، خدا دارایی او را از آنچه می ترسد باز می دارد.

و نیز فرمود: هر که قل هو الله و قدر را پیش از طلوع آفتاب بخواند، در آن روز گناهی به او نرسد، هر چند شیطان بر این امر سخت بکوشد.

دوم: کلینی و ابن

ص: ۹۵۲

بابویه، و شیخ طوسی، و دیگران، به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند، بر هر مسلمان فرض است که ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب، و ده مرتبه پیش از غروب خورشید، این دعا را بخواند:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

و در بعضی از روایات آمده است: یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و در چند روایت جمله و هو حی لا یموت بیده الخیر نیامده ولی در بعضی روایات آمده.

و ظاهراً همه خوب است، و اگر همه صورتها را بگوید بهتر است، و در بعضی از روایات وارد شده اگر ترک شود لازم است قضا کنید، و در بعضی روایات آمده: این کفاره گناهان او در آن روز است.

سوم: ابن بابویه و دیگران به سندهای بسیار معتبر از حضرت زین العابدین و حضرت صادق علیهما السلام روایت کرده اند: هر که در شام صد مرتبه الله اکبر بگوید، مانند این است که صد بنده را آزاد کرده باشد، و به سند صحیح دیگر از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: هر که پیش از طلوع آفتاب صد مرتبه، و قبل از غروب آن صد مرتبه الله اکبر بگوید، خدای کریم برای او همانند پاداش کسی که صد بنده را آزاد کرده باشد می نویسد، و هر که ده بار سبحان الله و بحمده بگوید، خدا ده حسنه برای او می نویسد، و هر که بیشتر بگوید، برای او بیشتر نوشته می شود.

چهارم: ابن بابویه به سند

ص: ۹۵۳

۱- معبودی جز خدا نیست، شریکی برایش نمی باشد، فرمانروایی و ستایش خاص اوست، زنده می کند و می میراند، و او زنده ای است که هرگز نمی میرد، خیز تنها بدست اوست، و او بر هر کاری تواناست.

معتبر از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: غرفه ای چند در بهشت است، که ظاهر آنها از درون، و درون آنها از بیرون نمایان است، و از امت من کسی در آنها ساکن می شود، که سخن نیک گوید، و به مردم طعام بخوراند، و به هر که رسد سلام کند، و در شب هنگامی که مردم در خوابند نماز بجا آورد، آنگاه فرمود: کلام نیک آن است که در صبح و شام ده بار بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و نیز در کتاب «محاسن» برقی به سند صحیح از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله به مردی رسید که باغی را برای خود احداث می کرد، حضرت ایستاد و فرمود: می خواهی تو را بر باغی راهنمایی کنم، که اصلش از این باغ ثابت تر، و میوه اش زودرس تر، و نیکوتر و پایدارتر باشد؟ گفت: آری یا رسول الله، فرمود: در صبح و شام بگو: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر که به عدد هر تسیحی برایت در بهشت درختها از انواع میوه ها غرس می کنند، و اینهاست باقیات صالحات، که خدا در قرآن فرموده: «نیکوتر و پایدارترند از دارایی دنیا».

پنجم: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت امیر مؤمنان علیه السّلام روایت کرده: هر که نزدیک به شام، یا پس از شام سه مرتبه این آیه را بخواند، در آن شب خیری از او فوت نمی شود، و

جمع شرور از او دور می شود.

و همچنین است، هر گاه هنگام صبح بگوید:

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ (۱)

ششم: برقی در کتاب «محاسن» به سند موثق از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده: هر که در صبح، و در شام سه مرتبه بگوید: بسم الله الرحمن الرحيم لا حول و لا قوة الا بالله نترسد از شیطان و نه از پادشاه و نه از خوره و نه از پیسی، و حضرت فرمود: من صد مرتبه می گویم، و در تعقیب نماز صبح و شام هفت مرتبه، روایت شده، چنان که قبلا گذشت.

هفتم: به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: مردی از انصار، چند روزی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله نرسید، حضرت از او پرسید: به چه علت در این چند روز، از ما، غایب بودی؟ گفت: به سبب تنگدستی و طول بیماری، حضرت فرمود: می خواهی به تو دعایی را تعلیم کنم که چون بخوانی تنگدستی و بیماری از تو برطرف شود؟ گفت: آری یا رسول الله.

فرمود: صبح و شام این دعا را بخوان:

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلِداً وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَّلِيٌّ مِّنَ الدُّنْيَا وَ كَبْرُهُ تَكْبِيْرًا. (۲)

هشتم: در بسیاری از روایات معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

اَعُوْذُ بِاللّٰهِ السَّمِيْعِ الْعَلِيْمِ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ وَ اَعُوْذُ بِاللّٰهِ اَنْ يَّحْضُرُوْنِ اِنَّ

ص: ۹۵۵

۱- تنزیه خدای را هنگامی که شام کنید، و زمانی که صبح نمایید، و برای اوست ستایش در آسمانها و زمین و شب، و وقتی که ظهر می کنید.

۲- جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، توکل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته، و برای او شریکی در فرمانروایی نیست، و نبود برایش سرپرستی از خواری، و بزرگش شمار بزرگ شمردنی شایسته.

و در پاره ای از روایات چنین آمده و اعوذ بک رب ان يحضرون و در بعضی از روایات استعین بالله السميع من الشيطان الرجيم و اعوذ بالله ان يحضرون نهم: در کتاب «فلاح السائل» از امام صادق علیه السلام روایت کرده: شما را چه چیزی مانع است از این که در هر صبح و شام این دعا را سه مرتبه بخوانید:

اللَّهُمَّ مُقَلِّبِ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعِيدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
وَأَجْزِنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ اللَّهُمَّ امْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَأَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَإِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي أُمَّ
الْكِتَابِ شَقِيئًا فَاجْعَلْنِي سَعِيدًا فَإِنَّكَ تَمُحُّومًا تَشَاءُ وَ تُثَبِّتُ وَ عِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ. (۲)

دهم: شیخ طوسی و سید بن طاووس از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده اند: هر که صبح و شام یک مرتبه بگوید: سبحان الله و بحمد سبحان الله العظيم حق تعالی فرشته ای را با بیلی از نقره به سوی بهشت روانه می کند تا برای او در زمین بهشت که از مشک ناب است درختانی غرس کند، و دیواری دور آن قرار دهد، و دری بر آن نصب کند، و بر آن در بنویسد: این بوستان فلان فرزند فلان است، و سید به روایت معتبر دیگری از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده: هر که این تسبیح را، در غیر مقام تعجب بگوید [عده ای در برخورد به پیش آمدها و حوادث، از باب تعجب فریاد می زنند: سبحان الله، که از ظاهر روایت استفاده می شود

ص: ۹۵۶

۱- پناه می برم به خدای شنوای دانا، از وسوسه های شیاطین، و پناه می برم به خدا از اینکه نزد من حاضر شوند، به درستی که خدا شنوا و دانا است.

۲- خدایا ای زیور و کننده دلها و دیده ها، دلم را بر دینت ثابت بدار، و دلم را پس از اینکه هدایت نمودی منحرف مساز، و از نزد خود رحمتی به من ببخش، به درستی که تو بسیار بشخنده ای، و از آتش پناهم ده به رحمت، خدایا عمرم را طولانی گردان، و در روزی ام به من وسعت ده، و بر من بگستران از رحمت، و اگر در ام الكتاب [لوح محفوظ] نزد تو بدبختم، مرا خوشبخت فرما، زیر که تو محو می کنی هر چه را بخواهی، و هر چه را بخواهی پابر جایش می نمایی، و ام الكتاب نزد توست.

ثوابی که ذکر شده برای اینگونه تسبیح گفتن نیست] حق تعالی هزار گناه او را محو می کند، و هزار حسنه برایش ثبت می نماید، و هزار شفاعت برای وی می نویسد، و هزار درجه برای او بلند گرداند، و برای او از این کلمه مرغ سپیدی بیافریند، که تا روز قیامت مشغول به این تسبیح باشد، و ثوابش برای او نوشته شود.

یازدهم: قطب راوندی از حضرت امیر مومنان علیه السلام روایت کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرموده: هر که صبح کند، و چهار نعمت خدا را یاد نکند، می ترسم نعمت خدا از دست او برود:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَرَّفَنِي نَفْسَهُ وَ لَمْ يَتْرُكْنِي عَمِيَانَ الْقَلْبِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنِي مِنْ أُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ رِزْقِي فِي يَدَيْهِ وَ لَمْ يَجْعَلْ رِزْقِي فِي أَيْدِي النَّاسِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَتَرَ ذُنُوبِي وَ عُيُوبِي فَلَمْ يَفْضَحْنِي بَيْنَ الْخَلَائِقِ (۱)

دوازدهم: در کتاب «بلد الامین» از سلمان فارسی روایت کرده: هر بنده ای که صبح کند سه مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ (۲)

حق تعالی هفتاد نوع بلا را از او برگیرد که کمترین آنها اندوه باشد.

سیزدهم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: چون صبح کنی بگو:

أَضِجْتُ بِاللَّهِ مُؤْمِنًا عَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ وَسَيِّئَتِهِ وَ دِينِ عَلِيٍّ وَ سَيِّئَتِهِ وَ دِينِ الْأَوْصِيَاءِ وَ سَيِّئَتِهِمْ آمَنْتُ بِسِرِّهِمْ وَ عَلَانِيَتِهِمْ وَ شَاهِدِهِمْ وَ غَائِبِهِمْ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْأَوْصِيَاءُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ أَرْغَبُ

ص: ۹۵۷

۱- ستایش خدای را که خودش را به من شناساند، و مرا کوردل رها نکرد، ستایش خدای را که مرا از امت محمد (درود خدا بر او و خاندانش) قرار داد، ستایش خدای را که روزی مرا در دست عنایت خودش قرار داد، و در دست مردم نگذاشت، ستایش خدا را که گناهان و عیوبم را ببوشاند، و مرا در میان مردم رسوا نساخت.

۲- ستایش خدای را پروردگار جهانیان، ستایش خدای را ستایشی بسیار پاکیزه مبارک

إِلَى اللَّهِ فِيمَا رَغِبُوا إِلَيْهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ. (۱)

چهاردهم: شیخ کلینی به سند معتبر از امام باقر علیه السّلام برای خواند این دعا بعد از صبح، پیش از طلوع آفتاب، فضیلت بسیار نقل کرده:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَ سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيرًا لَأَشْرِيكَ لَهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

پانزدهم: در کتاب بلد الامین از حضرت صادق علیه السّلام روایت کرده: هر که در صبح این دعا را سه مرتبه بخواند، تا شام بلایی به او نرسد، و اگر در شام بخواند، تا صبح بلایی او را در نگیرد:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُضَرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۳)

شانزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای موثق و معتبر از حضرت باقر علیه السّلام روایت کرده اند: حق تعالی حضرت نوح را بنده بسیار شاکر نامید، برای اینکه هر صبح و شام این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ مَا أَمْسَى وَ أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَ خَدَكَ لَأَشْرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى إِلَهَنَا. (۴)

و در بعضی روایات آمده است ده مرتبه می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَمِنْكَ وَ خَدَكَ لَأَشْرِيكَ لَكَ لَكَ الْحَمْدُ وَ لَكَ الشُّكْرُ بِهَا عَلَيَّ حَتَّى تَرْضَى وَ بَعْدَ الرِّضَا (۵)

و هر دو بیان خوب است.

به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و بر خدا توکل کردم، آنچه خدا خواست، جنبش و نیرویی نیست

ص: ۹۵۸

۱- صبح کردم به یاری خدا، مؤمن بر دین محمد و روش او، و دین علی و روش او، و دین اوصیاً و روش او، و دین جانشینان ایشان و روش آنها، ایمان آوردم به پنهان و پیدایشان، و حاضر و غایبشان، و پناه می برم به خدا، از آنچه که پناه برد از آن رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و علی (درود خدا بر او) و جانشینان ایشان، و رغبت به خدا می کنم، در آنچه آنان به سوی او رغبت نمودند، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا.

۲- خدا بزرگ تر است، خدا بزرگ تر است، در کمال بزرگی، و منزه است خدا، در بامداد و پسین، و ستایش بسیار خدای را پروردگار جهانیان، شریکی برای او نیست، و درود خدا بر محمد و خاندانش.

۳- به نام خدایی که زیان نرساند، با نام او چیزی در زمین، و نه در آسمان، و او شنوا و داناست.

- ۴- خدایا تو را گواه می گیرم که آنچه در شامگاه و بامداد، نعمت یا سلامت در دین یا در نیا به من رسید از جانب توست، یگانه ای برایت شریکی نیست، تو را ستایش، و تو را سپاس بر آن نعمتها بر من، تا خشنود شوید معبودا.
- ۵- خدایا آنچه در صبح از نعمت یا سلامت در دین یا دنیا به من رسید، از جانب تو است، یگانه ای، برایت شریکی نیست، به آن نعمتها بر من تو را ستایش و تو را سپاس، تا خشنود شوی و فوق خشنودی.

دعا برای ایمنی از شر درندگان، گزندگان، شیطان، غولان و دزدان

هفدهم: کلینی و برقی به سندهای معتبر، از حضرت صادق و کاظم علیهم السلام روایت کرده اند: چون نزدیک غروب آفتاب شود، این دعا را بخوان، تا از شر هر درنده و گزنده و شر شیطان لعین و فرزندانش، و شر هر صاحب زهری، و دزدان و دیوانگی ایمن گردی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَصِفُ وَلَا يُوصَفُ وَ يَعْلَمُ وَلَا يُعْلَمُ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَ أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ وَ بِإِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَعَهُ وَ بَرَأَهُ وَ مِنْ شَرِّ مَا تَحْتِ الثَّرَى وَ مِنْ شَرِّ مَا ظَهَرَ وَ مَا بَطَنَ وَ مِنْ شَرِّ مَا كَانَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ مِنْ شَرِّ أَبِي مُرَّةٍ وَ مَا وَلَدَ وَ مِنْ شَرِّ الرَّسَاسِ وَ مِنْ شَرِّ مَا وَصَفَتْ وَ مَا لَمْ أَصِفْ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱)

هجدهم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که در صبح این دعا را بخواند، در آن روز چیزی به او گزند و نزنند ان شاء الله تعالی

اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ فِي ذِمَّتِكَ وَ جَوَارِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَ نَفْسِي وَ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ أَعُوذُ بِكَ يَا عَظِيمٌ مِنْ شَرِّ خَلْقِكَ جَمِيعًا وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا يُبْلِسُ بِهِ إِبْلِيسُ وَ جُنُودُهُ (۲)

نوزدهم: و نیز کلینی به سندی در حدّ سند صحیح روایت کرده: مردی به محضر حضرت صادق علیه السلام عرضه داشت: به من دعایی تعلیم کن که هر صبح و شب بخوانم، حضرت فرمود: این دعا را بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ

ص: ۹۵۹

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ستایش خدای را، که فرزندى برنگرفته، و در فرمانروایی شریکی برای او نیست، و ستایش خدای را که وصف می کند و وصف نمی شود، و می داند، و دانسته نمی شود، خیانت چشم ها و آنچه را سینه ها پنهان می کنند می داند، پناه می برم به جلوه خدای کریم، و به نام خدای بزرگ، از شر آنچه آفرید و پدید آورد، و از شر آنچه در زمین است، و از شر آنچه پیدا و پنهان است، و از شر آنچه در شب و روز است، و از شر ابلیس و آنچه زاد، و از شر بیماری پایدار و از شر آنچه وصف کردم و وصف نکردم، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان.

۲- خدایا صبح کردم در حفظ و پناه تو، خدایا به تو می سپارم دین و خود و دنیا و آخرت و خاندان و دارایی ام را، و به تو پناه می آورم ای بزرگ، از شر همه آفریدگانت، و به تو پناه می آورم از شر آنچه که ابلیس و لشکریانش به وسیله آن باعث ناامیدی از رحمت خدا می گردند.

الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ اللَّهُمَّ اذْخُلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ اذْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ اَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ اَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ (۱)

بیستم: در کتاب بلد الامین از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که این دعا را هنگام صبح، هفت مرتبه بخواند، در آن روز از بلاها محفوظ بماند.

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَ هُوَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اِنَّ وَّلِيَّيَ اللّٰهُ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَ هُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ (۲)

پس اگر رو برگردانند، بگو:

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۳)

صلواتی که فضیلت بسیاری برای آن نقل شده

بیست و یکم: در بعضی از کتب معتبر روایت شده: هر که در بامداد سه مرتبه، و در پایان روز سه مرتبه، این صلوات را بخواند، گناهانش آمرزیده می شود، و شادی او دوام می یابد، و دعایش به اجابت می رسد، و روزی اش فراخ می شود، و بر دشمنش یاری می گردد، و در بهشت از هم نشینان محمد صلی الله علیه و آله باشد:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِينَ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَائِ الْأَعْلَى وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَ الشَّرْفَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الدَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَمْ أَرَهِ فَلَا تَحْرِمْنِي يَوْمَ الْقِيَمَةِ رُؤْيَيْهِ وَ ارْزُقْنِي صُحْبَتَهُ وَ تَوْفَنِي عَلَى مِلَّتِهِ وَ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا

ص: ۹۶۰

۱- ستایش خدای را که هر چه بخواند انجام دهد، و هر چه غیر او بخواهد انجام ندهد، ستایش خدای را، آنگونه که خدا دوست دارد، ستوده گردد، ستایش خدای را چنانچه او شایسته آن است، خدایا مرا وارد کن در هر خیری که در آن وارد کردی محمد و خاندان محمد را، و خارج کن از هر شرّی که محمد و خاندان محمد را خارج نمودی، درود خدا بر محمد و خاندان محمد.

۲- خدا بهترین نگهدار است، و او مهربان ترین می باشد، به راستی سرپرست من خدا است، که نازل کرد قرآن را، و او شایستگان را سرپرستی می کنید

۳- پس اگر رو برگردانند، بگو خدا مرا بس است، که معبودی جز او نیست، بر او توکل نمودم و او پروردگار عرش بزرگ است.

سَائِغًا هَنِيئًا لَا أَظْمَاءَ بَعِيدَةً أَبَدًا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ كَمَا آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ لَمْ أَرَهُ فَارِنِي فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّي تَحِيَّهً كَثِيرَةً وَ سَلَامًا. (۱)

مؤلف گوید: این صلوات همان صلواتی است که کفعمی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر که بخواند محمد و آل محمد علیهم السلام را در صلوات بر ایشان خوشحال کند، آن را بخواند، و ما آن را در «مفاتیح» در ضمن اعمال روز عرفه ذکر کردیم.

بدانکه دعاهای وارده در مورد صبح و شب بسیار است و این مختصر را گنجایش بیش از این نیست و در باب چهارم ده دعا از کتاب شریف کافی خواهد آمد که در صبح و شب خوانده می شود، و اگر فرصت داشتی، دعای عشرات و دعای معروف به یستشیر، و دعای نور و دعای عهد اللهم رب النور العظیم را بخوان و ما این دعاها را در «مفاتیح» آوردیم، و نیز در آداب، تربت ذکر کردیم که دعای اصبحت اللهم معتصما بدمامک را، در حال به دست گرفتن تسبیح تربت، و آن دعا را در صبح و شام، برای ایمنی از هر خوف بخوانند.

فصل ششم: دعاهای ساعات روز و دعاهای هر روز که خصوصیتی به ساعتی ندارد

ادعیه ساعات روز

در بیان دعاهایی که در ساعات روز باید خواند و دعاهای هر روز که اختصاص به ساعتی ندارد.

شیخ طوسی و سید بن باقی و شیخ کفعمی هر روز را به دوازده ساعت [منظور دوازده زمان است نه اینکه هر یک دقیقه یک یا دو ساعت باشد] تقسیم کرده اند، و هر ساعتی را به امامی از دوازده امام نسبت داده اند، و برای هر ساعتی

ص: ۹۶۱

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست در پیشینیان، و بر محمد و خاندان محمد درود فرست در آیندگان، و بر محمد و خاندان محمد درود فرست در انجمن برتر، و بر محمد و خاندان محمد درود فرست در فرستادگان خدایا وسیله و شرف و فضیلت و درجه بزرگ را به محمد عطا کن، خدایا به محمد و خاندانش ایمان آوردم درحالی که او را ندیدم، پس مرا در قیامت از دیدارش محروم مکن، و همنشینی با او را نصیبم فرما، و مرا بر آیینش بمیران، و مرا از حوضش بنوشان، نوشیدنی کامل، سیرا کننده، روان، گوارا، که پس از آن هرگز تشنه نشوم، تو بر هر چیز توانایی، خدایا چنان که به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) ایمان آوردم درحالی که او را ندیدم، پس به من بنمایان در بهشت چهارش را، خدایا روح محمد را از جانب من تحیت بسیار و سلام فراوان برسان.

دعایی را که مشتمل بر توسل به آن امام عالی مقام است ذکر کرده اند، اگرچه روایتش را به خصوص نیاورده اند، ولی روشن است، که چنین تقسیم بندی را بدون استناد به روایت ذکر نمی کنند، و ما در این رساله به آنچه در کتاب مصباح المتهجد آمده است اکتفا می کنیم.

دعای ساعت اول

ساعت اول: از طلوع فجر است تا طلوع آفتاب، این ساعت منسوب به امیر مومنان علیه السلام است و دعایش این است:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَهَاءِ وَالْعِظَمَةِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالسُّلْطَانِ أَظْهَرْتَ الْقَدْرَةَ كَيْفَ شِئْتِ وَمَنْنْتَ عَلَيَّ عِبَادِكَ بِمَعْرِفَتِكَ وَتَسَلَّطْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبْرُوتِكَ وَعَلَّمْتَهُمْ شُكْرَ نِعْمَتِكَ اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ عَلِيٍّ الْمُزْتَضَى لِلدِّينِ وَالْعَالَمِ بِالْحُكْمِ وَمَجَارِي التَّقَى إِمَامِ الْمُتَّقِينَ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْأُولَيْنِ وَالْآخِرِينَ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۱)

دعای ساعت دوم

ساعت دوم: از طلوع آفتاب است تا ذهاب حمره [یعنی کنار رفتن سرخی افق مشرق]، و به حضرت مجتبی علیه السلام منسوب است:

اللَّهُمَّ لَبَسْتَ بَهَائِكَ فِي أَعْظَمِ قُدْرَتِكَ وَصَفَا نُورُكَ فِي أَنْوَرِ ضَوْئِكَ وَفَاضَ عِلْمُكَ حِجَابِكَ وَخَلَصْتَ فِيهِ أَهْلَ الثَّقَةِ بِكَ عِنْدَ جُودِكَ فَتَعَالَيْتَ فِي كِبَرِيَاءَتِكَ عَلَوًّا عَظُمَتْ فِيهِ مَنَّتُكَ عَلَيَّ أَهْلِ طَاعَتِكَ فَبَاهَيْتَ بِهِمْ أَهْلَ سَمَوَاتِكَ بِمِنَّتِكَ عَلَيْهِمْ اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْكَ أَشِدُّ لُكِّكَ وَبِهِ أَشَدُّ تَغِيثُ إِلَيْكَ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۲)

دعای ساعت سوم

ساعت سوم: از ذهاب شعاع [ناپیدا شدن ستون عمودی نور خورشید در شرق] است تا ارتفاع نهار [بالا آمدن روز] که به

ص: ۹۶۲

۱- خدایا ای پروردگار زیبایی و بزرگی و بزرگ منشی و فرمانروایی، نیرومندی را به هرگونه که خواستی نمایاندی و به شناسایی ات بر بندگانت منت نهادی، و به جبروتت بر آنها چیرگی یافتی، و به آنان آموختی سپاس نعمتت را، خدایا به حق علی آن پسندیده برای دین، و دانای به قانون، و راه های تقوا، پیشوای پرهیزکاران بر محمد و خاندانش در پیشینیان و پسینیان درود فرست و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۲- خدایا به بر کردی لباس زیبایی ات را در بزرگترین نیرویت، و خالص شد نورت، در نورانی ترین روشنایی ات، و روان شد داشت از پرده ات، و خالص کردی در آن اهل اطمینان به خود را، نزد بخششت، پس برتری یافتی در بزرگ منشی ات برتری

کامل، بزرگ است منتت در آن بر اهل طاعتت پس مباحات نمودی به ایشان، بر اهل آسمان هایت به منتت بر آنان، خدایا به حق حسن بن علی بر تو، از تو می خواهم، و به او به درگاہت دادخواهی می جویم، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

حضرت حسین علیه السلام منسوب است:

يَا مَنْ تَجَبَّرَ فَلَا عَيْنَ تَرَاهُ يَا مَنْ تَعَظَّمَ فَلَا تَخْطُرُ الْقُلُوبُ بِكُنْهِهِ يَا حَسَنَ الْمَنِّ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا حَسَنَ الْعَفْوِ يَا جَوَادُ يَا كَرِيمُ يَا مَنْ لَا يُشَبِّهُهُ شَيْءٌ مِنْ خَلْقِهِ يَا مَنْ عَلَى خَلْقِهِ بِأَوْلِيَاءِهِ إِذَا رَزَقْتَهُمْ لِدِينِهِ وَآدَبَ بِهِمْ عِبَادَهُ وَجَعَلَهُمْ حُجَجًا مَنًّا مِنْهُ عَلَى خَلْقِهِ أَسْمَاءُكَ بِحَقِّ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ السَّبِيحُ التَّابِعُ لِمَرْضَاتِكَ وَالنَّاصِحُ فِي دِينِكَ وَالِدَلِيلُ عَلَى ذَاتِكَ أَسْمَاءُكَ بِحَقِّهِ وَاقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (١)

دعای ساعت چهارم

ساعت چهارم: از ارتفاع نهار تا زوال شمس [هنگام ظهر شرعی] است، و به علی بن الحسین علیهما السلام منسوب است:

اللَّهُمَّ صَيِّفَا نُورِكَ فِي آتَمِّ عَظَمَتِكَ وَعَلَا- صَيِّبَاؤِكَ فِي أَبْهَى ضَوْئِكَ أَسْمَاءُكَ بِنُورِكَ الَّذِي نَوَّرْتَ بِهِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَ قَصَيْمَتْ بِهِ الْجَبَابِرَةَ وَأَحْيَيْتَ بِهِ الْأَمْوَاتِ وَ أَمَّتْ بِهِ الْأَحْيَاءَ وَ جَمَعْتَ بِهِ الْمُتَفَرِّقَ وَ فَرَّقْتَ بِهِ الْمُجْتَمِعَ وَ أَتَمَّمْتَ بِهِ الْكَلِمَاتِ وَ أَقَمْتَ بِهِ السَّمَوَاتِ أَسْمَاءُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الذَّابُّ عَنْ دِينِكَ وَالْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِكَ وَ اقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (٢)

دعای ساعت پنجم

ساعت پنجم: از زوال شمس است تا مقدار چهار رکعت پس از آن که به حضرت باقر علیه السلام منسوب است:

اللَّهُمَّ رَبَّ الضِّيَاءِ وَالْعَظْمَةِ وَالنُّورِ وَالْكَبْرِيَاءِ وَالسُّلْطَانِ تَجَبَّرَتْ بِعَظَمَتِهِ بِهَائِكَ وَ مَنَنْتَ عَلَيَّ عِبَادِكَ بِرَأْفَتِكَ وَ رَحْمَتِكَ وَ دَلَلْتَهُمْ عَلَيَّ مَوْجُودِ رِضَاكَ وَ جَعَلْتَ لَهُمْ دَلِيلًا يَدُلُّهُمْ عَلَيَّ مَحَبَّتِكَ وَ يُعَلِّمُهُمْ مَحَابَّتَكَ وَ يَدُلُّهُمْ عَلَيَّ

ص: ۹۶۳

۱- ای که بزرگی و وزید، پس دیده ای نبیندش، ای که خود را بزرگ دانست، پس دلها به حقیقتش راه نیابند، ای نیک منت، ای نیک گذشت، ای نیک بخشش، ای بخشایش گر، ای بزرگوار، ای که چیزی از آفریدگانش به او شباهت ندارد، ای که به اولیایش بر بندگانش منت نهاد، آنجا که آنان را برای دینش پسندید، و به وسیله آنان بندگانش را ادب کرد، و آنان را از باب منت از جانب خود، بر بندگانش حجت قرار داد، از تو می خواهم به حق حسین بن علی (درود خدا بر ایشان) آن فرزندزاده پیامبر، آن پیرو خشنودی ات و خیرخواه در دینت، و راهنمای بر هستی ات، از تو می خواهم به حق او، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم که درود فرستی بر محمد و خاندان محمد، و با من چنین و چنان کنی.

۲- خدایا خالص شد نورت در کامل ترین بزرگی ات، و برتر شد تابشت در زیباترین پرتوت، از تو می خواهم به نورت که با آن آسمانها و زمین را روشن کردی، و گردن کشان را شکستی، و زنده کردی مردگان را، و زندگان را میراندی، و پراکنده ها را جمع نمودی، و جمع شده ها را پراکندی، و کلمات را کامل نمودی، و آسمانها را به پا ساختی، از تو می خواهم به حق ولی ات علی بن الحسین (درود خدا بر ایشان)، آن مدافع از دینت، و کوشنده در راهت، و او را پیش می اندازم پیشاپیش

خواستہ ہایم اینکہ بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

مَسْئَلَتِكَ اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۱)

دعای ساعت ششم

ساعت ششم: به اندازه چهار رکعت از زوال گذشته تا هنگام نماز ظهر است که به حضرت صادق علیه السلام منسوب است:

يَا مَنْ لَطْفَ عَنِ إِدْرَاكِ الْأَوْهَامِ يَا مَنْ كَبَّرَ عَنِ مَوْجُودِ الْبَصِيرِ يَا مَنْ تَعَالَى عَنِ الصِّفَاتِ كُلِّهَا يَا مَنْ جَلَّ عَنِ مَعَانِي اللَّطْفِ وَاللُّطْفِ عَنِ مَعَانِي الْجَلَالِ أَسْئَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ وَضِيَاءِ كِبَرِيَايَتِكَ وَأَسْئَلُكَ بِحَقِّ عَظَمَتِكَ الْعَافِيَةِ مِنْ نَارِكَ وَأَسْئَلُكَ بِحَقِّ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْكَ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۲)

دعای ساعت هفتم

ساعت هفتم: از هنگام نماز ظهر است، تا مقدار چهار رکعت پیش از عصر که به موسی بن جعفر علیهما السلام منسوب است:

يَا مَنْ تَكَبَّرَ عَنِ الْأَوْهَامِ صُورَتُهُ يَا مَنْ تَعَالَى عَنِ الصِّفَاتِ نُورُهُ يَا مَنْ قَرَّبَ عِنْدَ دُعَائِهِ حَلْفَهُ يَا مَنْ دَعَاهُ الْمُضْطَرُّونَ وَلَجَأَ إِلَيْهِ الْخَائِفُونَ وَسَيَّلَهُ الْمُؤْمِنُونَ وَعَبَدَهُ الشَّاكِرُونَ وَحَمَدَهُ الْمُخْلِصُونَ أَسْئَلُكَ بِحَقِّ نُورِكَ الْمُضِيِّءِ وَبِحَقِّ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْكَ وَآتَقَرُّ بِه إِلَيْكَ وَأَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۳)

دعای ساعت هشتم

ساعت هشتم: از مقدار چهار رکعت بعد از ظهر است تا هنگام نماز عصر که به علی بن موسی الرضا علیهما السلام منسوب است:

يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ يَا خَيْرَ مَنْ أَعْطَى يَا خَيْرَ مَنْ سئِلَ يَا مَنْ أَضَاءَ بِاسْمِهِ ضَوْءَ النَّهَارِ وَأَظْلَمَ

ص: ۹۶۴

۱- خدایا ای پروردگار تابش و بزرگی، و روشنایی و کبریایی و فرمانروایی، به بزرگی جمالت بزرگی یافتی، و به رأفت و مهرت بر بندگان منت نهادی، و بر خشنودی حاصلت راهنمایی شان کردی، و برای آنان راهنمایی قرار دادی تا بر محبت راهنمایی شان می کند، و بر آنچه از افعال و اخلاق دوست داری دلالتشان می نماید، و آنان را بر مشیت راهنمایی می کند، خدایا به حق محمد بن علی (درود خدا بر او و ایشان) بر تو، و او را پیش می اندازم و پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که از ادراک پندارها پنهان است، ای که بزرگتر از یافته های دیده است، ای که از همه صفات برتر است، ای که والاتر از معانی لطف، و لطیف تر از معانی شکوه است، از تو میخواهم به نور جلوه ات، و تابش کبریایت، و از تو میخواهم به حق

عظمت عافیت از دوزخت را، و از تو می‌خواهم به حق جعفر بن محمد بر تو، و او را پیش میاندازم، پیشاپیش خواسته هایم
اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۳- ای که حقیقتش از پندارها فراتر است، ای که از صفات بالاتر است نورش، ای که هنگام دعای بندگانش نزدیک است، ای
که ناچاران او را خواندند، و هراسندگان به او پناه بردند، و مومنان از او خواستند، و سپاسگزاران او را پرستیدند، و خالصان او
را ستایش نمودند، از تو می‌خواهم به حق نور تابنده ات، و به حق موسی بن جعفر بر تو، و به او به جانب تو تقرّب می‌جویم،
و او را پیش می‌اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

بِهِ ظَلَمَهُ اللَّيْلُ وَ سَالَ بِاسْمِهِ وَإِلِ السَّيْلِ وَ رَزَقَ أَوْلِيَاءَهُ كُلَّ خَيْرٍ يَا مَنْ عَلَا السَّمَوَاتِ نُورُهُ وَ الْأَرْضَ ضَوْؤُهُ وَ الشَّرْقَ وَالْغَرْبَ رَحْمَتُهُ
يَا وَاسِعَ الْجُودِ أَسْئَلُكَ بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (۱)

دعای ساعت نهم

ساعت نهم: از هنگام نماز عصر است تا دو ساعت پس از آن که به حضرت جواد علیه السلام منسوب است:

يَا مَنْ دَعَاهُ الْمُضْطَرُّونَ فَاجَابَهُمْ وَالتَّجِيءُ إِلَيْهِ الْخَائِفُونَ فَامَنَهُمْ وَعَيَّدَهُ الطَّائِعُونَ فَشَكَرَهُمْ وَشَكَرَهُ الْمُؤْمِنُونَ فَحَبَاهُمْ وَ اطَاعُوهُ
فَعَصَيْهِمْ وَ سَاءَ ثَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ وَ نَسُوا نِعْمَتَهُ فَلَمْ يُحِلْ شُكْرَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ وَامْتَنَّنَ عَلَيْهِمْ فَلَمْ يَجْعَلِ اسْمَهُ مَنْسِيًّا عِنْدَهُمْ أَسْئَلُكَ بِحَقِّ
مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ حُجَّتِكَ الْبَالِغَةِ وَ نِعْمَتِكَ السَّابِغَةِ وَ مَحَبَّتِكَ الْوَاضِحَةِ وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ
مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (۲)

دعای ساعت دهم

ساعت دهم: دو ساعت پس از هنگام نماز عصر، تا پیش از زرد شدن خورشید است که به حضرت هادی علیه السلام منسوب است:

يَا مَنْ عَلَا فَعَظُمَ يَا مَنْ تَسَلَّطَ فَتَجَبَّرَ وَ تَجَبَّرَ فَتَسَلَّطَ يَا مَنْ عَزَّ فَاسْتَكْبَرَ فِي عِزِّهِ يَا مَنْ مَدَّ الظِّلَّ عَلَى خَلْقِهِ يَا مَنْ اِئْتَنَّنَ بِالْمَعْرُوفِ عَلَى
عِبَادِهِ يَا عَزِيزًا ذَا انْتِقَامٍ يَا مُنْتَقِمًا بِعِزَّتِهِ مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ أَسْئَلُكَ بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (۳)

دعای ساعت یازدهم

ساعت یازدهم: پیش از زرد شدن خورشید تا زرد شدن آن است که به حضرت عسگری علیه السلام

ص: ۹۶۵

۱- ای بهترین خواننده شده، ای بهترین کسیکه بخشید، ای بهترین کسیکه درخواست شد، ای کسی که به نامش روشنی روز روشن شد، و تاریکی شب تاریک گشت، و به نام او باران سیل آسا جاری گشت، و هر خیری را نصیب اولیایش نمود، ای کسیکه برتر آمد بر آسمانها نورش، و بر زمین تابشش، و بر شرق و غرب رحمتش، ای پهناور بخشش، از تو میخواهم به حق علی بن موسی الرضا (درود خدا بر او و ایشان) ، و او را پیش میاندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه درود فرستی بر محمد و خاندان محمد و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که ناچاران او را خواندند، پس ایشان را اجابات کرد، و به او پناه بردند هراسندگان، پس آنان را ایمنی داد، و فرمانبرداران او را عبادت کردند، پس از آنان قدردانی نمود، و مؤمنان او را سپاس گزاردند، پس به آنان عطا کرد، و از او

اطاعت کردند، نگاهشان داشت، و از او خواستند، به آنان بخشید، و نعمتش را فراموش کردند، پس بیرون نکرد سپاسش را از قلوبشان، و بر آنان مَنّت نهاد پس نامش را نزد آنان فراموش شده نساخت، از تو می خواهم به حق محمد بن علی (درود خدا بر او و ایشان) حَجّت رسایت، و نعمت کاملت، و راه روشنت، و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

۳- ای که فراز آمد و بزرگ گشت، و چیره گشت و بزرگمنش شد، و بزرگمنش شد و چیره گشت، ای که عزیز شد و بزرگی گرفت، ای که سایه را بر بندگانش گستراند، ای که مَنّت نهاد بر بندگانش با احسان، ای عزیز صاحب انتقام، ای انتقام گیرنده عزّتش از اهل شرک، از تو می خواهم به حقّ علی بن محمد (درود خدا بر او و ایشان) و او را پیش می اندازم پیشاپیش خواسته هایم اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

منسوب است:

يَا أَوْلَىٰ- بِأَوْلِيَّتِهِ وَ آخِرًا بِأَخْرِيَّتِهِ يَا قِيَوْمًا بِأَمْتِهِ لِقَدَمِهِ يَا عَزِيزًا بِأَنْقِطَاعِ لِعِزَّتِهِ يَا مُتَسَلِّطًا بِأَضْعَافِ مِنْ سُلْطَانِهِ يَا كَرِيمًا بِدَوَامِ نِعْمَتِهِ يَا جَبَّارًا وَ مُعِزًّا لِأَوْلِيَائِهِ يَا خَبِيرًا بِعِلْمِهِ يَا عَلِيمًا بِقُدْرَتِهِ يَا قَدِيرًا بِذَاتِهِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (١)

دعای ساعت دوازدهم

ساعت دوازدهم: از زرد شدن خورشید است تا غروب آن، که به امام عصر علیه السلام منسوب است:

يَا مَنْ تَوَحَّدَ بِنَفْسِهِ عَنْ خَلْقِهِ يَا مَنْ غَنِيَ عَنْ خَلْقِهِ بِصِيْنَعِهِ يَا مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ خَلْقَهُ بِلُطْفِهِ يَا مَنْ سَلَّمَ بِأَهْلِ طَاعَتِهِ مَرْضَاتُهُ يَا مَنْ أَعَانَ أَهْلَ مَحَبَّتِهِ عَلَيَّ شُكْرِهِمْ يَا مَنْ مَنَّ عَلِيْهِمْ بِدِينِهِ وَ لَطَفَ لَهُمْ بِنَائِلِهِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْخَلْفِ الصَّالِحِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ اتَضَرَّعُ إِلَيْكَ بِهِ وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَوْلَى الْأَمْرِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِطَاعَتِهِمْ وَ أَوْلَى الْأَرْحَامِ الَّذِينَ أَمَرْتَ بِصِلَتِهِمْ وَ ذَوِي الْقُرْبَى الَّذِينَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَ الْمَوَالِي الَّذِينَ أَمَرْتَ بِعِزْفَانِ حَقِّهِمْ وَ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِينَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيرًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (٢)

دعای تمجید

علامه مجلسی در «مقباس المصباح» فرموده: به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: حق تعالی در سه ساعت شب، و سه ساعت روز، خود را به مجد و بزرگواری یاد می کند.

سه ساعت روز از وقت بالا آمدن خورشید

ص: ۹۶۶

۱- یا اول بی‌آغاز، و ای آخر بی‌پایان، ای پاینده ای که برای دیرینگیاش نهایتی نیست، ای عزیزی که برای عزتت گسستی نیست، ای چیره ای که سلطنتت بدون ضعف است، ای کریم به دوم نعمتت، ای جبار و عزت بخش اولیایش، ای آگاه به داناییاش، ای دانا به تواناییاش، ای توانا به ذاتت، از تو می‌خواهم به حق حسن بن علی (درود خدا بر او و ایشان) و او را پیش میاندازم پیشاپیش خواسته‌هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

۲- ای که به حقیقتش از بندگانش یگانه و ممتاز مانده، ای آن که به کارش، از آفریدگانش بی‌نیاز گشته، ای آن که حقیقتش را به لطفش بر بندگان شناسانده، ای آن که اهل طاعتش را به خشنودی اش کشانده، ای آن که اهل محبتش را بر سپاس‌گزاری یاری داده، ای آن که با دینش بر آنان منت نهاده، و به هدیه اش بر اینان لطف نموده، از تو می‌خواهم به حق جانشین شایسته بر تو، و به وسیله او به درگاهت زاری می‌نمایم، و او را پیش می‌اندازم پیشاپیش خواسته‌هایم اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست آن صاحبان فرمی، که

فرمان دادی به طاعتشان، و بستگانی که به پیوند با آنان فرمان رانندی، خویشاوندانی که امر نمودی به دوستی شان، و سرپرستانی که به شناسایی حَقّشان فرمان دادی، و اهل بیتی که از آنان پلیید را بردی و پاکشان نمودی پاک کردنی کامل و شایسته، که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی و با من چنین و چنان کنی.

تا آغاز ظهر است، و سه ساعت شب ثلث آخر شب تا صبح است، پس هر بنده من این تمجید را بخواند، و دلش با خدا باشد، البته حق تعالی حاجت او را برآورد، و اگر شقی بدعاقت باشد، امیدوارم سعادت مند و نیکو عاقبت گردد.

مؤلف گوید: اگر در این ساعت‌های روز و شب این دعا را بخواند مناسب تر خواهد بود:

أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مَلِكُ يَوْمِ الدِّينِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ مِنْكَ يَدُ الْخَلْقِ وَإِلَيْكَ يَعُودُ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا تَزَالُ أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، (۱) أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَالِقُ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحِيدُ الصَّمِيدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيِّمُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ أَنْتَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لِمَكَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ وَالْكَبِيرَاءُ رِدَاؤُكَ (۲)

صیغه استغفار و فضیلت آن

ابن بابویه به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر بنده ای هر روز هفت مرتبه بگوید:

أَسْتَلُّ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ (۳)

دوزخ می گوید: خدایا او را از من پناه ده.

ص: ۹۶۷

۱- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پروردگار جهانیان تویی خدا معبودی جز تو نیست بخشنده مهربان، تویی خدا معبودی جز تو نیست والای بزرگ، تویی خدا معبودی جز تو نیست پادشاه روز جزا، تویی خدا معبودی جز تو نیست آمرزنده و مهربان، تویی خدا معبودی جز تو نیست عزیز و حکیم، تویی خدا معبودی جز تو نیست هر چیز از تو آغاز شد، و به تو باز می گردد، تویی خدا که معبودی جز تو نیست، همیشه بودی و خواهی بود، تویی خدا معبودی جز تو نیست آفریننده نیکی و بدی،

۲- تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پدیدآورنده بهشت و دوزخ، تویی خدا، معبودی جز تو نیست یگانه، بی نیاز، زاده، و زاده نشده، و هیچ کس همتای او نبود، تویی خدا، معبودی جز تو نیست، فرمانروای بس مقدس، سلام مؤمن، چیره، عزیز، جبار، بزرگمنش، منزّه است خدا از آنچه بر او شرک می آورند، تویی خدای آفرینش گر، آفریننده صورت بخش، نامهای برتر برای توست، آنچه در آسمانها و زمین است برای تو تسبیح می گویند، و تو عزیز و حکیمی، تویی خدا معبودی جز تو نیست بزرگ و والاتر، و کبریایی تنها ردای توست.

۳- از خداوند بهشت را می خواهم و به خدا از دوزخ پناه میبرم

به سند معتبری دیگری از آن حضرت روایت کرده: اگر مؤمنی در یک روز چهل گناه کبیره دچار شود، آنگاه از روی ندامت و پشیمانی، این استغفار را بخواند، خدا گناهان او را بیامرزد:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُتُوبَ عَلَيَّ (۱)

و نیز به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: هر که هر روز هفت مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ كَانَتْ أَوْ هِيَ كَائِنَةٌ (۲)

ادای شکر نعمتهای گذشته و آینده را کرده است.

و نیز به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: هر که هر روز بیست و پنج مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ (۳)

حق تعالی به عدد هر مؤمن که از دنیا رفته، و هر مؤمن که تا روز قیامت بیاید، در نامه عمل او حسنه می نویسد، و به آن عدد گناهان او را محو کند، و درجه ای در بهشت برای او بلند گرداند.

و همچنین به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده: هر که هر روز صد مرتبه بگوید: لا حول و لا قوه الا بالله حق تعالی هفتاد نوع بلا را از او دور می گرداند، که کمترین آنها اندوه شدید و غم باشد، و در روایت دیگر، هرگز پریشان نشود.

کلینی و شیخ طبرسی و دیگران به سندهای حسن و معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند: حضرت رسول صلی الله علیه و آله هر روز هفتاد مرتبه می گفت: استغفر الله و هفتاد مرتبه اتوبوا الى الله در کتاب کشف و الغمه و امالی شیخ طوسی، به

ص: ۹۶۸

۱- آمرزش می طلبم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده است، آفریننده آسمانها و زمین می باشد، صاحب بزرگی و اکرام است، و از او می خواهم که توبه ام با پذیرد.

۲- ستایش خدای را بر هر نعمتی که بوده یا خواهد بود

۳- خداوندا، بیامرزد مردان و زنان با ایمان و مسلمان را

سند معتبر روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که هر روز صد مرتبه بگوید: لا اله الا الله الملك الحق المبين از فقر و وحشت قبر امان یابد، و توانگری به او روی آورد، و درهای بهشت به رویش گشوده شود.

و در کتاب «امالی» لا اله الا الله الملك الحق المبين آمده است، و در کتاب ثواب الاعمال و محاسن برقی بجای صد مرتبه، سی مرتبه روایت کرده اند.

دعاهای مأثورہ در هر روز

قطب راوندی در کتاب «دعوات» خود از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هر که بخواهد او را پیش از مجاهدان در ملاء اعلى ثنا گویند، هر روز این دعا را بخواند، اگر حاجتی داشته باشد برآورده شود و اگر دشمنی داشته باشد بر او چیره گردد، اگر قرضی داشته باشد ادا گردد، اگر اندوه سخت و غمی داشته باشد برطرف میشود، و این دعا از هفت آسمان بالا رود، تا در لوح محفوظ برای او نوشته شود، دعا این است:

سُبْحَانَ اللَّهِ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَ النَّبِيِّينَ حَتَّى يَرْضَى اللَّهُ. (۱)

نامه یوشیج بن نون

به سند معتبر از امام رضا علیه السلام روایت شده: شخصی از اصحاب رسول خدا نامه ای را یافت، آن نامه را خدمت آن حضرت آورد، حضرت ندا کردند، که همه اصحاب حاضر شوند، بعد بر منبر آمد و فرمود: این نامه ای است که

ص: ۹۶۹

۱- منزّه است خدا، چنان که سزاوار خداست، و ستایش برای خداست، چنان که سزاوار خداست، و معبودی جز خدا نیست، چنان که سزاوار خداست و خدا بزرگتر است، چنان که سزاوار خداست، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، و درود خدا بر محمد پیامبر و بر اهل بیتش و همه رسولان و پیامبران، تا جایی که خدا خشنود شود.

یوشع بن نون وصی موسی علیه السلام نوشته است، و مضمون نامه این بود: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ به درستی که پروردگار شما با شما دوست و مهربان است، به درستی که بهترین بندگان باتقوا گمنامند، و بدترین خلق کسی است، که به ریاست باطل انگشت نمای مردم باشد، پس کسی که می خواهد به او ثواب کامل داده شود، و شکر نعمتهای خدا را کرده باشد، هر روز این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ سُبْحَانَ اللّٰهِ كَمَا يَنْبَغِيْ لِلّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ كَمَا يَنْبَغِيْ لِلّٰهِ وَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ كَمَا يَنْبَغِيْ لِلّٰهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَيْتِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ وَ عَلٰی جَمِیْعِ الْمُرْسَلِيْنَ وَ النَّبِيِّنَ حَتّٰی يَرْضٰی اللّٰهُ . (۱)

در کتاب «بلد الامین» از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که هر روز ده مرتبه بگوید: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم از گناهان بیرون آید، مانند روزی که از مادر متولد شده، و خدا از او هفتاد نوع بلا را دفع کند، که از جمله آنها دیوانگی و خوره و پیسی و فلج باشد، و حق تعالی هفتاد هزار فرشته بگمارد که برای او استغفار نمایند.

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که هر روز صد بار بگوید: لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم تنگدستی و فقر او را درنیابد، و هر که هر روز صد بار بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر حق تعالی بدنش را بر آتش دوزخ حرام گرداند.

دعای (اعدت لكل هول) و فضیلت آن

ص: ۹۷۰

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، منزه است خدا چنان که سزاوار خدا است، و ستایش خدای را چنان که سزاوار خدا است، و نیست معبودی جز خدا چنان که سزاوار خدا است، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، و درود خدا بر محمد و اهل بیتش پیامبر امّی و بر تمام رسولان و پیامبران، تا خدا خشنود گردد.

در کتاب «بلد الامین» از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که هر روز ده بار این دعا را بخواند، حق تعالی چهار هزار گناه کبیره او را بیامرزد، و وی را از سكرات مرگ و فشار قبر، و صدهزار هراس قیامت نجات دهد، و از شر شیطان و سپاهیان او محفوظ گردد، و قرضش ادا شود، و اندوه و غمش برطرف گردد، دعا این است:

أَعَدَدْتُ لِكُلِّ هَوًى لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ لِكُلِّ هَمٍّ وَ غَمٍّ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ لِكُلِّ نِعْمَةٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لِكُلِّ رِخَاءٍ الشُّكْرُ لِلَّهِ وَ لِكُلِّ أُعْجُوبَةٍ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ لِكُلِّ ذَنْبٍ أَسْتَتَعِزُّ بِاللَّهِ وَ لِكُلِّ مُصِيبَةٍ أَنَا لِلَّهِ وَ أَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ وَ لِكُلِّ ضَيْقٍ حَسْبِيَ اللَّهُ وَ لِكُلِّ قَضَاءٍ وَ قَدَرٍ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَ لِكُلِّ عَدُوٍّ اِعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ وَ لِكُلِّ طَاعَةٍ وَ مَعْصِيَةٍ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ . (۱)

کلینی و ابن بابویه و برقی رحمه الله عليهم به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند: هر که هر روز ده باره این دعا را بخواند، حق تعالی چهل و پنج هزار حسنه برای او بنویسد، و چهل و پنج هزار گناه را از او محو کند، و چهل و پنج هزار درجه در بهشت برای او بلند نماید، و برای او حرزی [محافظ و نگهدارنده] باشد از شر شیطان و ظالمان، و او را گناه کبیره متصرف نشده و احاطه اش نکند.

و به روایت دیگر: چنان باشد که قرآن را دوازده بار ختم کرده باشد، و خدا در بهشت خانه ای برای او بنا کند.

و در روایت

ص: ۹۷۱

۱- مهیا کردم برای هر هراسی «لا اله الا الله» را و برای هر اندوه و غمی، «ما شاء الله» را، و برای هر نعمتی «الحمد لله»، و برای هر راحتی «الشکر لله»، و برای هر شگفتی «سبحان الله»، و برای هر گناهی «استغفر لله» و برای هر مصیبت «انا لله و انا اليه راجعون» را، و برای هر تنگی «حسبی الله» و برای هر قضا و قدر «توکلت علی الله» را، و برای هر دشمن «اعتصمت بالله» را و برای هر طاعت و معصیت «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم» را.

ابن بابویه «ده بار» ذکر نشده است، دعا این است:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا (۱)

در کتابهای «ثواب الاعمال» و «محاسن» و «کافی» از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند: حضرت رسول الله علیه و آله فرمود: هر که هر روز پانزده مرتبه بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا حَقًّا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِيْمَانًا وَتَضَدِيقًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عُبُودِيَّةً وَرِقًّا (۲)

حق تعالی روی رحمت خود را از و نگرداند، تا وارد بهشتش کند.

در «محاسن» از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله روایت کرده: هر که هر روز صد بار «سبحان الله» بگوید، از قربانی کردن صد شتر برای کعبه بهتر است، و هر که صد بار الحمد لله بگوید، از آزاد کردن صد بنده بهتر است، و هر که صد بار «الله اکبر» بگوید از این که صد اسب با زین و لگام در را خدا بفرستد بهتر است، و هر که صد بار «لا اله الا الله» بگوید، کسی عملش از او نیکوتر نباشد، مگر آنکه بیشتر بگوید.

قطب راوندی روایت کرده: در بنی اسرائیل عابدی بود، که سالها به عبادت حق پرداخته بود، روزی به حضرت حق عرضه داشت: می خواهم حال خود را نزد تو بدانم، اگر اعمال مرا پسندیده باشی، از این اعمال بسیار انجام دهم، و گرنه پیش از مرگ توبه کنم، خدا فرشته ای با این پیام نزد او فرستاد: که برای تو نزد خدا هیچ عمل خیری نیست! پرسید پروردگارا عبادت های من چه شد؟ فرشته گفت: هر کار خیری انجام

ص: ۹۷۲

۱- گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست یگانه و بی شریک است، معبود، یکتا یگانه بی نیاز همسر و فرزندی نگرفته است

۲- معبودی جز خدا نیست به راست به راتس، معبودی جز خدا نیست می گویم از روز ایمان و باور معبودی جز خدا نیست، می گویم از روی بندگی و معبودیت

می دادی، مردم را خبر می کردی، که تو را نیک بدانند، و به نیکی یاد کنند، اکنون ثواب تو همان است، که خود بر عمل خود خشنود شدی، این سخن بر عابد بسیار گران آمد، و اندوهگین و نالان شد، بار دیگر فرشته آمد و گفت: حق تعالی می فرماید: اکنون خود را از من بخر، و پس از این هر روز به عدد هر رگی از رگهای بدن خود تصدق بده، گفت: چگونه می توانم چنین کاری انجام دهم؟ پاسخ داد: هر روز سیصد و شصت مرتبه به عدد رگهای بدنت بگو: **سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ** عرضه داشت: پروردگارا بیشتر بفرما، فرمود: اگر بیشتر بگویی ثواب بیشتر دارد.

کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: رسول خدا صلی الله علیه و آله هر روز به عدد رگهای بدن سیصد و شصت بار می گفت: **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيراً عَلَى كُلِّ حَالٍ**

استغفاری که سبب زیادی علم یا مال می شود

به روایت دیگر از آن حضرت نقل شده: هر که در دو ماه پیاپی، هر روز چهارصد بار این دعا را بخواند، خدا به او دانش بسیاری یا دارایی فراوان کرامت فرماید، و دعا این است:

اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْ جَمِيعِ ظُلْمِي وَجُرْمِي وَإِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَآتُوبُ إِلَيْهِ (۱)

شیخ طوسی و دیگران روایت کرده اند که مستحب است مؤمن هر روز این دعا را بخواند:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْتِئْذِنُكَ بِنُوْرِ وَجْهِكَ الْمَشْرِقِ الْحَيِّ الْبَاقِي الْكَرِيْمِ وَ اَسْتِئْذِنُكَ بِنُوْرِ وَجْهِكَ الْقُدُّوسِ الَّذِيْ اَشْرَقَتْ بِهٖ السَّمَوَاتُ وَانْكَشَفَتْ بِهٖ الظُّلُمَاتُ

ص: ۹۷۳

۱- آمرزش می جویم از خدا که معبودی جز او نیست، زنده و پاینده، بخشنده و مهربان، پدیدآورنده آسمانها و زمین، از همه ستم و گناه و نافرمانی ام از خدا و به سوی او باز می گردم.

وَصَلِّحْ عَلَيْهِ أَمْرَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ أَنْ تَصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَصَلِّحَ لِي شَأْنِي كُلَّهُ (۱)

کفعمی از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که هر روز این دعا را بخواند حق تعالی امور دنیا و آخرت او را کفایت کند.

بِسْمِ اللَّهِ حَسْبِيَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ أَلْهِمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ خَيْرَ أُمُورِي كُلِّهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ (۲)

و نیز روایت کرده: هر که هر روز این دعا را هفت بار بخواند، امور دنیا و آخرت او کفایت شود:

حَسْبِيَ اللَّهُ رَبِّي اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۳)

و نیز روایت کرده: هر که در طول یک سال، هر روز یک بار این دعا را بخواند، تا جای خد را در بهشت نبیند نمیرد:

سُبْحَانَ الدَّائِمِ الْقَائِمِ سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ سُبْحَانَ الْفَرْدِ الصَّمَدِ سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ
سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى (۴)

باب دوم: نمازهای مستحبه

نماز اعرابی

سید ابن طاووس در کتاب جمال الأسبوع از شیخ تلعبری نقل کرده: او به سند خود از زید بن ثابت روایت کرده: مردی از باده نشینان خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله ایستاد و گفت: پدر و مادرم فدایت ای رسول خدا، ما در باده هستیم، و از مدینه بسیار دوریم، و نمیتوانیم هر جمعه به نماز جمعه حاضر شویم، مرا به عملی دلالت کن، که چون بجا آورم، فضیلت نماز جمعه را دریابم، و پس از بازگشت به اهل و قبیله خود به ایشان بیاموزم حضرت فرمود:

ص: ۹۷۴

۱- خدایا از تو می خواهم به نور تابناک جلوه زنده پاینده کریمت، و از تو می خواهم به نور جلوه بسیار مقدّست که آسمانها به آن تابان شد، و تاریکی ها به آن برطرف گشت، و اصلاح شد به آن امر پیشینیان و پسینیان، اینکه بر محمد و خاندانش درود فرستی، و همه کارهایم را اصلاح نمایی.

۲- به نام خدا، خدا مرا بس است، توکل کردم بر خدا، خدایا خیر همه امورم را از تو می خواهم، و به تو پناه می برم از رسوایی دنیا و عذاب آخرت.

۳- خداوند بس است مرا پروردگارم خداست، معبودی جز خدا نیست بر او توکل کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است.

۴- منزّه است پاینده پا برجاء، منزّه است پا برجای پاینده، منزّه است یگانه یکتا، منزّه است بی همتای بی نیاز، منزّه است زنده به خود پاینده، منزّه است خدا، و به ستایش می ستایمش، منزّه است زنده ای که هرگز نمی میرد، منزّه است فرمانروای بسیار مقدّس، منزّه است پروردگار فرشتگان و روح، منزّه است والای برت، منزّه است او و بالاست.

از جایش برنخیزد، تا گناهانش و گناهان پدر و مادرش آمرزیده شود، و حق تعالی به او ثواب هر که را در این روز در شهرهای مسلمانان نماز خوانده باشد عطا میفرماید، و برای او پاداش کسی را که در این روز در مشرق و مغرب عالم روزه گرفته باشد و نماز خوانده باشد مینویسد.

و به او ببخشد آنچه را که هیچ چشمی ندیده، و هیچ گوشی نشنیده.

مؤلف گوید: شیخ طوسی هم در کتاب «مصباح» این نماز را نقل کرده، ولی در روایت ایشان دعای پس از نماز نیامده است، بلکه به جای آن فرموده است: چون از نماز فارغ شدید، هفتاد مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

نماز هدیه معصومین علیهما السلام

از معصومان علیهم السلام روایت شده: عبد در روز جمعه هشت رکعت نماز بجا آورد و در پایان هر دو رکعت سلام بگوید: چهار رکعت آن را هدیه رسول خدا صلی الله علیه و آله و چهار رکعت دیگر را هدیه حضرت زهرا علیها السلام نماید، و در روز شنبه چهار رکعت بخواند و هدیه امیر مؤمنان علیه السلام کند، و همچنین هر روز چهار رکعت بجا آورد و هدیه امامی نماید به ترتیب آن حضرات، تا روز پنجشنبه که چهار رکعت بخواند و هدیه حضرت صادق علیه السلام کند، باز در روز جمعه هشت رکعت بجا آورد، چهار رکعت هدیه به رسول خدا، و چهار رکعت هدیه به حضرت زهرا علیها السلام نماید، و در روز شنبه چهار رکعت هدیه به موسی بن جعفر علیها السلام، و همچنین هر روز چهار رکعت بخواند و

ص: ۹۷۶

۱- منزّه است خداوند، پروردگار عرش کریم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ

هدیه امامی کند به ترتیب آن حضرات، تا روز پنجشنبه که چهار رکعت بجا آورد، و هدیه به امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) نماید، و بین هر دو رکعت از این نمازها این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ وَ إِلَيْكَ يَعُودُ السَّلَامُ حَيَّنَا رَبَّنَا مِنْكَ بِالسَّلَامِ إِنَّ هَذِهِ الرُّكْعَاتِ هَدِيَّتُهُ مِنَّا إِلَى وَ لِيَّكَ فُلَانٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ بَلِّغْهُ إِيَّاهَا وَ أَعْطِنِي أَفْضَلَ أَمَلِي وَ رَجَائِي فِيكَ وَ فِي رَسُولِكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ فِيهِ (۱)

پس هر دعایی را که می خواهد بخواند و بجای «فلان» نام آن امامی که نماز را برای او خوانده بگوید.

نماز ليله الدفن به دو نحو

دو رکعت است، در رکعت اول سوره «حمد» و ایه الکرسی، و در رکعت دوم سوره حمد و ده مرتبه سوره قدر بخواند، چون سلام داد بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْ ثَوَابَهَا إِلَى قَبْرِ فُلَانٍ. (۲)

و به جای فلان نام میت را ذکر کند.

نماز میت دیگر: همچنین سید ابن طاووس، از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده: ساعتی بر میت سخت تر از شب اول قبر نمیگذرد، بنابر این با درگذشتگان خود به صدقه رحم کنید، و اگر چیزی که صدقه بدهی نیافتی، یکی از شما دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول، پس از سوره حمد، دو مرتبه سوره توحید و دو رکعت دوم بعد از سوره حمد، ده مرتبه الهیکم التکاثر را خوانده و بعد از سلام بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْ ثَوَابَهَا إِلَى قَبْرِ ذَلِكَ الْمَيِّتِ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۳)

حق تعالی همان ساعت

ص: ۹۷۷

- ۱- خدایا توی سلام، و از توست سلام، و به سوی تو باز می گردد سلام، از جانب خود پروردگارا به ما تحیت فرست به سلام. خدایا این رکعات هدیه ای است از ما به سوی ولی ات. پس بر محمد و خاندانش درود فرست. و این هدیه را به او برسان، و به من عطا کن بهترین آرزو و امیدم را درباره خود و رسالت درودت بر او و خاندانش.
- ۲- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و ثواب آن را به قبر فلان بفرست.
- ۳- خداوندا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و ثواب آن را به قبر فلان میت برسان

هزار فرشته به سوی قبر آن میت فرستد که با هر فرشته جامه ای و حله ای است، و تنگی قبر او را تا روز نفخ صور وسعت دهد، و به نماز گزار به عدد آنچه آفتاب بر آن بتابد حسنات عطا کند، و چهل درجه برای او بالا برده میشود.

خیرات برای اموات

مؤلف گوید: کفعمی هم این نماز را با همین کیفیت نقل کرده، و پس از آن فرموده: در بعضی از کتب دیدم که در رکعت اول پس از سوره «حمد» یک مرتبه ایه الکرسی و دو مرتبه «توحید» را بخواند، و علامه مجلسی در «زاد المعاد» فرموده: باید مردگان را فراموش نکنند، زیرا دستشان از اعمال خیر کوتاه شده، و به فرزندان و خویشان و برادران مؤمن امیدوارند، و به احسان آنان چشم به راهند، به خصوص دعای در نماز شب، و پس از نمازهای واجب.

و نیز باید در مشاهد مشرفه پدر و مادر را زیاده از دیگران دعا کرد، و برای ایشان اعمال خیری بجای آورد.

در خبر آمده: بسا فرزندی که در حال حیات پدر و مادر عاق آنان است، و پس از مرگ آنها به سبب اعمال خیری که برای ایشان انجام می دهد نیکوکار به آنها به حساب آید و از عاقی رهایی یابد، و بسا فرزندی که در حیات پدر و مادر نیکوکار به آنها باشد، و بعد از فوت آنان عاق گردد و به خاطر اعمال خیری که باید برای آنان انجام دهد، ولی کم انجام می دهد، و عمده خیرات برای پدر و مادر و سایر خویشان، ادای قرضهای آنان، و آزاد نمودن آنها از حقوق خدا

و خلق است، و نیز سعی شود حجّ و عباداتی که از آنان فوت شده به صورت گرفتن اجیر یا رایگان بجا آورد.

در حدیث صحیح نقل شده: حضرت صادق علیه السّلام هر شب برای فرزند خود، و هر روز برای پدر و مادر خود، دو رکعت نماز به جا می آوردند، در رکعت اول سوره «أنا انزلناه» و در رکعت دوم سوره

أنا اعطناك الكوثر

قرائت می کردند.

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: بسا باشد، که میت در تنگی و سختی است، و حق تعالی به او وسعت می دهد، و تنگی را از او برمی دارد، پس به او می گویند: این گشایش که برای تو حاصل شد، به سبب نمازی است که فلان برادر مؤمن برای تو خواند.

راوی پرسید: می توانم دو میت را در دو رکعت نماز شریک کنم؟ فرمود: آری میت شاد می شود، و گشایش می یابد به دعا و استغفاری که برای او انجام می دهند، چنان که زنده به خاطر هدیه ای که برای او می برند شاد می شود، و نیز فرمود: نماز و روزه و حجّ و تصدّق و سایر اعمال خیر و دعا، بر میت در قبرش وارد می شود، و ثواب آن اعمال برای هر دو یعنی: کسی که انجام داده، و نیز برای مرده نوشته می شود.

در حدیث دیگری فرمود: هر که از مسلمانان، برای میتی عمل صالح انجام دهد، خدا ثواب آن را دوچندان نماید، و میت به آن عمل بهره مند گردد.

در روایتی وارد شده: هر گاه شخصی به نیت میتی صدقه ای بدهد

حق تعالی به جبرئیل امر می کند تا با هفتاد هزار فرشته نزد قبر او بروند هر یک با طبقی از نعمتهای الهی در دست و یک به یک به او می گویند: سلام بر تو ای دوست خدا، این هدیه فلان مؤمن برای توست، پس قبر او روشن می شود، و حق تعالی هزار شهر در بهشت، به او کرامت می کند، و هزار حوری با او تزویج می نماید، و هزار لباس فاخر به او می پوشاند، و هزار خواسته او را روا می کند.

نماز برای والدین و اولاد و اموات

دو رکعت است: در رکعت اول سوره حمد و ده مرتبه:

رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ (۱)

و در رکعت دوم سوره حمد و ده مرتبه

رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيْ مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ (۲)

خوانده و پس از سلام ده مرتبه بگوید:

رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِيْ صَغِيرًا (۳)

نماز گرسنه

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر که گرسنه باشد وضو بگیرد، و دو رکعت نماز گذارد، و بگوید:

يَا رَبِّ اِنِّيْ جَائِعٌ فَاطْعِمْنِيْ (۴)

و در روایت دیگری آمده است:

رَبِّ اطْعِمْنِيْ فَاِنِّيْ جَائِعٌ (۵)

به درستی که خدا او را در آن ساعت طعام دهد.

نماز حدیث نفسی

[وسوسه های نفسانی در مورد عقاید دینی]: از امام صادق علیه السلام روایت شده: هیچ مؤمنی نیست که بر او چهل روز بگذرد، مگر این که حدیث نفس عارض او گردد.

هرگاه دچار این عارضه شد، دو رکعت نماز بخواند، و از آن به خدا پناه برد، و نیز از آن حضرت روایت شده: حضرت آدم به خدا، از حدیث نفس شکایت

- ۱- پروردگارا مرا و پدر و مادرم و همه اهل ایمان را روزی که حساب برپا میشود بیامرز
- ۲- پروردگارا مرا و پدر و مادرم و هر که وارد خانه ام شد و مردان مؤمن و زنان مؤمن را بیامرز
- ۳- پروردگارا به پدر و مادرم رحم کن، چنان که مرا در کودکی پروریدند
- ۴- ای پروردگارم، من گرسنه هستم طعامم بده
- ۵- پروردگارا خوراکم ده من گرسنه

کرد، جبرئیل نازل شد و گفت بگو: جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای والای بزرگ آدم این ذکر را گفت و حدیث نفس از او برطرف شد، آنگاه حضرت فرمود، این است اصل لا حول و لا قوه الا بالله از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: مردی به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد، و به آن حضرت از وسوسه و حدیث نفس و قرضی که بر او گران آمده بود، و نیز از تهیدستی شکایت کرد، حضرت به او فرمود بگو:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَالْحَمِيدِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلِئِدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكَ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا (۱)

سپس فرمود: این دعا را به کزات بگو، چندی نگذشت که آن مرد خدمت حضرت آمد و گفت: یا رسول الله خدا وسوسه مرا از بین برد، و قرضم را ادا کرد، و از تهیدستی به توانگری رساند.

و همچنین روایت شده: هنگامی که در سینه ات شکی پیدا شد، برای دفع وسوسه شیطان بگو:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (۲)

اذکار حدیث نفس و دفع وسوسه

و نیز از حضرت صادق علیه السلام برای دفع وسوسه شیطان روایت شده: بر سینه خود دست بکش و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ امْسَحْ عَنِّي مَا أَخَذَرُ (۳)

پس بر شکم خود دست میکشی، و سه مرتبه میگویی، که ان شاء الله برطرف خواهد شد.

و همچنین برای دفع وسوسه این امور سودمند است: شستن سر با سدر، و مسواک

ص: ۹۸۱

۱- توکل کردم بر زنده ای که نمی میرد، و ستایش خدای را که فرزندی نگرفته، و در فرمانروایی شرکی برایش نبوده است، و برای او سرپرستی نیست از روی خواری، و او را بزرگ شمار بزرگ شمردنی شایسته.

۲- اوست آغاز و انجام و پیدا و پنهان، و به هر چیز داناست

۳- بنام خدا، و به خدا، محمد (ص) رسول خداست، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ، خدایا آنچه را از آن میترسم از من پاک گردان

کردن، و انار خوردن، و آب نیسان آشامیدن، و پنجشنبه اول و آخر و چهارشنبه میان هر ماه روزه گرفتن، و نیز گفتن:

أَعُوذُ بِاللَّهِ الْقَوِيِّ مِنَ الشَّيْطَانِ الْغَوِيِّ وَ أَعُوذُ بِمُحَمَّدٍ الرَّضِيِّ مِنْ شَرِّ مَا قُدِّرَ وَ قُضِيَ وَ أَعُوذُ بِإِلَهِ النَّاسِ مِنَ شَرِّ الْجِنَّهِ وَ النَّاسِ
أَجْمَعِينَ (۱)

نماز استخاره ذات الرقاع

کیفیتش چنین است که هرگاه کاری را اراده کردی، شش ورقه آماده کن، در سه ورقه بنویس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ خَيْرَهُ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِفُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۲)

و در سه ورقه دیگر بنویس

لَا تَفْعَلْ

انجام نده

سپس آنها را زیر جانماز خود می گذاری، و دو رکعت نماز به جا می آوری، چون از نماز فراغت یافتی، سجده می کنی، و در سجده صد بار می گویی:

أَسْتَخِيرُ اللَّهَ بِرَحْمَتِهِ خَيْرَهُ فِي عَافِيهِ (۳)

آنگاه می نشینی و می گویی:

اللَّهُمَّ خِزْلِي وَ اَحْتِزْلِي فِي جَمِيعِ اُمُورِي فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ عَافِيهِ (۴)

سپس ورقه های زیر جانماز را با هم مخلوط می کنی، و یکی یکی بیرون می آوری، هرگاه سه افعَل دنبال هم بیرون آمد، آن کار را که اراده کرده ای به جای می آوری، و اگر سه لا تفعَل بیرون آمد به جا نیاید، و اگر یکی افعَل بیرون آمد، و دیگر لا تفعَل، تا پنج ورقه بیرون بیاید و به آن دقت کن، اگر سه افعَل است و دو لا تفعَل بجا آورد، و اگر برعکس است انجام نده.

معنی استخاره و کیفیت آن

مؤلف گوید: معنی استخاره، طلب خیر کردن است، پس هرکاری که میخواهی انجام دهی، خیر خود را از حق تعالی طلب کن.

روایت شده: در سجده آخر

۱- پناه میبرم به خدای نیرومند، از شیطان گمراه، و پناه میبرم به محمد پسندیده از شر آنچه مقدر شده، و قضا بر آن رفته، و پناه میبرم به معبود آدمیان از شر همه جن و انس.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خیرخواهی است از خداوند عزیز حکیم فلان فرزند فلان، انجام بده

۳- خیر می خواهم از خداوند به رحمتش، خیرخواهی در عافیت

۴- خداوند ابراهیم خیر بخواه، و در همه امورم، در آسانی و عافیت از جانب خود خیر برگزین

نماز شب طلب خیر کن، و صدو یک مرتبه بگو: استخیر الله برحمته و نیز طلب خیر در سجده آخر نافله صبح خوب است.

و همچنین در هر رکعت از نافله های ظهر استخاره نیکوست.

کیفیت استخاره به تسبیح منسوب به امام عصر

علامه مجلسی از پدر بزرگوارش نقل کرده، آن جناب از استادش شیخ بهایی روایت نموده که شیخ فرمود: از مشایخ شنیدم که از حضرت قائم عجل الله فرجه، در استخاره با تسبیح مذاکره میکردند: به این که شخص تسبیح را به دست گیرد، و سه مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات الله عليهم اجمعین صلوات فرستد، و یک قبضه از تسبیح را بگیرد، و دوتا دوتا بشمارد، اگر یکی باقی ماند، کار را انجام دهد، و اگر دوتا بجای ماند انجام ندهد.

استخاره صاحب جواهر

شیخ فقیه بزرگوار صاحب «جواهر» در کتاب «جواهر» فرموده: استخاره ای است، که پیش بعضی از اهل زمان رایج است، و بسا به مولای ما حضرت قائم عجل الله فرج نسبت داده می شود، و آن به این صورت است، که پس از قرائت و دعا، یک قبضه از تسبیح را بگیرد، و هشت هشت رد کند، اگر یک دانه باقی ماند، فی الجمله نیک است.

اگر دو تا باقی ماند، دارای یک نهی است، و اگر سه عدد باقی ماند در انجام و ترک اختیار دارد، زیرا انجام و ترک کار مساوی است، و اگر چهار دانه باقی ماند دارای دو نهی است، و اگر پنج عدد باقی ماند بعضی گفته اند: زحمت و رنج دارد، و بعضی گفته اند: در آن کار ملامت است، و اگر شش دانه باقی ماند، در نهایت خوبی است، و

باید نسبت به انجام کار شتاب ورزید، و اگر هفت عدد باقی ماند، در حکم مانند عدد پنج است، و اگر هشت دانه باقی ماند، در آن چهار نهی است.

ما در باب ششم، بعضی از استخاره ها را ذکر خواهیم کرد.

ساعات استخاره

مرحوم محدث کاشانی در کتاب «تقویم المحسنین» برای استخاره به قرآن مجید، در ایام هفته ساعاتی را نقل کرده و گفته است: اختیار این ساعات، بنا بر مشهور بین اهل ایمان است، اگرچه حدیثی از اهل بیت بر آن یافت نشده است سپس فرمود: روز یکشنبه: تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا مغرب.

روز دوشنبه: تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از زمان ناهار تا ظهر و سپس از عصر تا عشاء آخر.

روز سه شنبه از وقت ناهار تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا عشاء آخر.

روز چهارشنبه تا ظهر خوب است، آنگاه از عصر تا عشاء آخر.

روز پنجشنبه تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از ظهر تا عشاء آخر.

روز جمعه تا طلوع آفتاب خوب است، آنگاه از ظهر شرعی تا عصر.

روز شنبه تا وقت ناهار خوب است، آنگاه از ظهر شرعی تا عصر.

این جدول برگرفته از مدخل [مقدمه] منظوم محقق طوسی طاب ثراه است.

نماز قضای دین و کفایت ظلم سلطان

شیخ طوسی روایت کرده: مردی خدمت حضرت صادق علیه السلام رسید و گفت: ای آقای من به تو شکایت میکنم، از قرضی که مرا فرا گرفته، و از پادشاهی که به من ستم میکند.

میخواهم به من دعایی تعلیم دهی که به وسیله آن غنیمتی تحصیل کنم، تا قرضم را ادا کرده، و ستم پادشاه را از خود

حضرت فرمود: هرگاه تاریکی شب تو را فرا گرفت دو رکعت نماز بخوان، در رکعت اول سوره «حمد» و «ایه الکرسی»، و در رکعت دوم سوره حمد و آخر سوره «حشر» از لو انزلنا هذا القرآن تا پایان سوره را قرائت کن، سپس قرآن مجید را بردار و بر سر خود بگذار و بگو:

بِحَقِّ هَذَا الْقُرْآنِ وَ بِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ بِهِ وَ بِحَقِّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَّخْتَهُ فِيهِ وَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ فَلَا أَحَدٌ أَعْرَفُ بِحَقِّكَ مِنْكَ (۱)

آنگاه هر یک از این اذکار را ده مرتبه بگو:

بِكَ يَا اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ ، يَا عَلِيُّ ، يَا فَاطِمَةُ ، يَا حَسَنُ ، يَا حُسَيْنُ ، عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ، يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ ، يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ، يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ ، بِالْحُجَّهِ

بک یا الله یا محمد، یا علی، یا فاطمه، یا حسن، یا حسین، یا علی بن الحسین، یا محمد بن علی، یا جعفر بن محمد، یا موسی بن جعفر، یا علی بن موسی، یا محمد بن علی، یا علی بن محمد، یا حسن بن علی، بالحجه.

سپس حاجت خود را بطلب، راوی گفت: آن مرد رفت، و پس از مدتی بازگشت، درحالیکه قرضش را ادا نموده، و از ستم پادشاه امان یافته، و داراییاش فراوان شده بود.

مؤلف گوید: ظاهر این است که این عمل، پس از نماز بجا آورده میشود.

نماز حاجت

از کتاب «دعوات» راوندی نقل شده: حضرت سجاد علیه السلام به مردی رسیدند که در خانه مرد دیگری نشسته بود،

ص: ۹۸۵

۱- به حق این قرآن، و به حق کسیکه او را فرستادی با آن، و به حق هر مؤمنی که در قرآن مدح کردی، و به حقت بر آنان، پس کسی شناساتر به حق تو از تو نیست،

به او فرمود: برای چه در خانه این ستمکار جِبار نشسته ای؟ گفت: به جهت محنت و شدتِی که بر من عارض شده، فرمود: برخیز تا من تو را به دری راهنمایی کنم که بهتر از در اوست، و به جانب ربّی که برای تو از او نیکوتر است، پس دست او را گرفت، و تا مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله آورد و فرمود: رو به قبله آر، و دو رکعت نماز بخوان، آنگاه خدا را ثنا بگو، و بر رسول خدا صلی الله علیه و آله صلوات فرست، و آخر سوره «حشر»، و شش آیه اول سوره حدید، و دو آیه ای که در سوره «آل عمران» است بخوان، سپس حاجت خود را از خدا بخواه، که به تو عطا میفرماید.

جناب راوندی فرموده: شاید دو آیده، آیه «قل اللهم مالک المملک» باشد تا بغیر حساب [سوره آل عمران، آیات ۲۶-۲۷].

علامه مجلسی فرموده است: شاید آیه قل اللهم باشد و آیه شهد الله انه .

از حضرت امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده: هرگاه یکی از شما رفع حاجتی را قصد کند، صبح پنجشنبه در طلب آن بیرون رود، و هنگامی که از منزل بیرون میرود آخر سوره ال عمران، و ایه الكرسی، و سوره انبا انزلناه و سوره حمد را بخواند، زیرا رفع حوائج دنیا و آخر در اینهاست.

نماز برای مهمات

چهار رکعت بجا میآوری، و قنوت و ارکان آن را به نیکی انجام میدهی، در رکعت اول پس از سوره حمد، هفت مرتبه

حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ

و خداوند ما را بس است و چه خوب

ص: ۹۸۶

کارگشایی است

و در رکعت دوم پس از سوره حمد، هفت مرتبه آیه:

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنَ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا (۱)

و در رکعت سوم پس از سوره حمد، هفت مرتبه: لا اله الا انت سبحانك انى كنت من الظالمين.

و در رکعت چهارم بعد از سوره حمد هفت مرتبه افوض امرى الى الله ان الله بصير بالعباد.

سپس حاجت خود را بخواه.

نماز رفع عسر و سختی

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون کاری بر تو دشوار شود، هنگام زوال دو رکعت نماز بگذار، در رکعت اول پس از سوره حمد قل هو الله احد

و انا فتحنا لك فتحا مبينا، و ينصرك الله نصرًا عزيزًا و در رکعت دوم پس از سوره حمد قل هو الله احد و الم نشرح. بخوان، و این نماز به تجربه رسیده است.

نماز زیاد شدن روزی

روایت شده، مردی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و گفت: یا رسول الله من صاحب عیالم و قرض دارم و حالم بس سخت است، به من دعایی تعلیم فرما، که بخوانم خدای عزّ و جلّ را، تا به من آن قدر روزی کند، که قرضم را ادا کنم، و به آن بر عیال خود استعانت جویم.

فرمود: ای بنده خدا وضو بگیر، وضوی کاملی بعد دو رکعت نماز بخوان، و رکوع و سجود آن را به طور کامل بجا آور، پس بگو:

يا ماجِدُ يا واحِدُ يا كَرِيمُ اتَّوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي اتَّوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكَ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَاسْتُلُوكَ

ص: ۹۸۷

۱- آنچه خدا خواست شود هیچ نیرویی جز به خداوند نیست اگر بینی که من در مال و فرزند از تو کمتر

اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَسْئَلُكَ نَفْحَهُ كَرِيمَهُ مِنْ نَفْحَاتِكَ وَ فَتْحاً يَسِيراً وَ رِزْقاً وَاسِعاً اللَّهُمَّ بِهِ شَعْنِي وَ أَقْضِي بِهِ دِينِي وَ اسْتَعِينُ بِهِ عَلَى عِيَالِي (۱)

دو نماز دیگر

نماز دیگر برای زیاد شدن روزی: چون خواستی به محل کسب خود بروی، ابتدا به مسجد برو، و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بجا آور و بگو:

عَدَوْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ وَ عَدَوْتُ بِإِلَاءِ حَوْلِ مَنْنِي وَ لَا قُوَّةَ وَ لَكِنْ بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ يَا رَبِّ اللَّهُمَّ إِنِّي عَبِيدُكَ الْتَمِسُ مِنْ فَضْلِكَ كَمَا أَمَرْتَنِي فَيَسِّرْ لِي ذَلِكَ وَ أَنَا خَافِضٌ فِي عَافِيَتِكَ (۲)

نماز دیگر: دو رکعت است که در رکعت اول بعد از سوره حمد سه مرتبه

أَنَا اعطيناك الكوثر

و در رکعت دوم پس از سوره «حمد» سه مرتبه سوره «فلق» و سه مرتبه سوره «ناس» خوانده میشود.

نماز حاجت

نماز حاجت: به نقل از کتاب «مکارم»: زمانی که شب به نیمه رسید، غسل کن و دو رکعت نماز بجا آور، در رکعت اول پس از سوره حمد پانصد مرتبه سوره توحید و همچنین در رکعت دوم پس از سوره «حمد» پانصد مرتبه سوره توحید و آخر سوره حشر را از لو انزلنا هذا القرآن. تا آخر سوره، و شش آیه اول سوره حدید، و پس از آن به همان حال که ایستاده ای هزار مرتبه ایّاک نعبد و ایّاک نستعین بگو، سپس نماز را به پایان برسان، و ثنای حق تعالی را بجای آور، اگر حاجت برآورده شد که به مراد خود رسیده ای، و اگر به حاجت خود نرسیدی دوباره این نماز را بخوان، و اگر حاجت برآورده نشد، بار

ص: ۹۸۸

۱- ای بزرگوار، ای یگانه، ای کریم، به سوی تو رو می کنم به محمّد پیامبرت، پیامبر رحمت (درود خدا بر او و خاندانش) ای محمّد ای رسول خدا، به تو رو می کنم به سوی خدا، پروردگارم و پروردگارت، و پروردگار همه چیز، و از تو می خواهم خدایا، که بر محمّد و اهل بیتش درود فرستی، و از تو می خواهم نسیم کریمانه ای از نسیم هایت، و گشایش آسان و رزق واسعی، که پراکندگی ام را با آن جمع کنم، و قرضم را پردازم، و با آن بر عیالم یاری گیرم.

۲- صبح کردم به قدرت و نیروی خدا، و صبح کردم نه با جنبش و نیرویی از پیش خودم، ولی به توان و نیرویی تو ای پروردگارم، خدایا من بنده توام و چنان که فرمان دادی از فضل تو میجویم، پس آن را برایم آسان فرما، و من تنها در سایه عافیت آسوده ام.

سوم آن را بجا آر، ان شاء الله بر آورده می شود.

نماز دیگر

ثقه الاسلام کلینی در کتاب «کافی» به سند معتبر از عبد الرّحیم قصیر روایت کرده: بر حضرت امام صادق علیه السلام وارد شدم و عرض کردم: فدایت شوم، از پیش خود دعایی اختراع کردم.

فرمود: مرا از اختراع خود واگذار، هرگاه برایت حاجتی بود، به رسول خدا صلی الله علیه و آله پناه ببر، و دو رکعت نماز بخوان، و آن را به حضرت رسول صلی الله علیه و آله هدیه کن، عرضه داشتیم: این نماز را چگونه بجا آورم؟ فرمود: غسل می کنی، و دو رکعت نماز در آغاز و پایان، همانند نماز واجب صبح به جا می آوری، و پس از سلام می گویی:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ وَإِلَيْكَ يَرْجِعُ السَّلَامُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ مِنِّي السَّلَامَ وَأَرْوِاحَ الْأَيِّمَةِ الضَّالِّينَ سِلَاقًا وَأَزِدْ عَلَيَّ مِنْهُمْ السَّلَامَ وَالسَّلَامَ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ هِدْيَةٌ مِنِّي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَأَثْبِنِي عَلَيْهِمَا مَا أَمَلْتُ وَرَجَوْتُ فِيكَ وَفِي رَسُولِكَ يَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ . (۱)

آنگاه به سجده می روی، و چهل مرتبه می گویی: یا حی یا قیوم، یا حی لا یموت، یا حی لا اله الا انت، یا ذا الجلال و الاکرام، یا ارحم الراحمین.

سپس جانب راست صورت خویش را بر زمین می گذاری، و همین دعا را چهل مرتبه می خوانی.

آنگاه جانب چپ صورت خود را بر زمین می گذاری، و باز چهل مرتبه این دعا را

ص: ۹۸۹

۱- خدایا تویی سلام، و از توست سلام، و به سوی تو سلام باز می گردد، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از سوی من به روح محمد سلام برسان، و سلام را نثار ارواح امامان راستگو فرما، و به من از سوی آنان سلام بازگردان، و سلام و رحمت و برکات خدا بر آنان باد، خدایا این دو رکعت نماز هدیه ای است از سوی من به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) ، بر این دو رکعت پاداشم ده، آنچه آرزو کردم، و امید بستم درباره تو و رسالت ای سرپرست مؤمنان.

قرائت می کنی، سپس سر از سجده بر می داری، و دست را به جانب آسمان برداشته چهل مرتبه می خوانی، پس از آن دستها را بر گردن خود می گذاری، و به انگشت شهادت خویش پناه برده چهل مرتبه می خوانی، سپس محاسن خود را با دست چپ می گیری و گریه می کنی یا اظهار گریستن می نمایی، و می گویی:

يا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْكُو إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ حَاجَتِي وَ إِلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الرَّاشِدِينَ حَاجَتِي وَ بِكُمْ أَتَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ فِي حَاجَتِي (۱)

سپس به سجده می روی و می گویی: یا الله یا الله به اندازه ای که نفس قطع شود، آنگاه می گویی: صلّ علی محمّد و آل محمّد و افعّل بی کذا و کذا و به جای کذا و کذا (با من چنین و چنان کن) حاجت خود را بخواه، پس از آن حضرت صادق علیه السلام فرمود: من بر خدای عزّ و جلّ ضامنم، که از جای خود حرکت نمی کنی، مگر آن که حاجت تو برآورده شد.

رقعه حاجت

مؤلف گوید: در باب چهارم دعاهای بسیاری برای رفع حوائج دنیا و آخرت ذکر خواهم کرد.

شیخ کفعمی در کتاب بلد الامین برای رفع حاجت بسیار مهمّ فرموده: این کلمات را در کاغذی بنویسد، و در کتاب بیندازد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَيْدِ الدَّلِيلِ إِلَى الْمَوْلَى الْجَلِيلِ رَبِّ إِنِّي مَسْنَى الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ صَيْلٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْشِفْ هَمِّي وَ فَرِّجْ عَنِّي غَمِّي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

نماز حاجت دیگر

سید ابن طاووس در کتاب «مزار»، در باب اعمال مسجد کوفه،

ص: ۹۹۰

- ۱- ای محمّد، ای رسول خدا، حاجتم را به جانب خدا و تو و خاندان ره یافته است، شکایت می کنم، و در حاجتم به وسیله شما به سوی خدا توجه می نمایم
- ۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، از بنده خوار، به سوی مولای بزرگوار، پروردگارا به من بدحالی رسیده و تو مهربان ترین مهربانانی، به حق محمّد و خاندانش، درود فرست بر محمّد و خاندانش، و اندوه مرا برطرف کن و غم مرا بگشا، ای مهربان ترین مهربانان.

يَا مَنْ لَا تُعَيِّرُهُ اللَّيَالِي وَاللَّيَالِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْحَمْ ضَعْفَى وَفَقْرَى وَفَاقْتَى وَ مَسِيكَنتى فَإِنَّكَ أَعْلَمُ بِهَا مِنِّى وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِحَاجَتى يَا مَنْ رَحِمَ الشَّيْخَ يَعْقُوبَ حِينَ رَدَّ عَلَيْهِ يُوسُفَ قُرَّةَ عَيْنِهِ يَا مَنْ رَحِمَ أَيُّوبَ بَعْدَ طُولِ بَلَائِهِ يَا مَنْ رَحِمَ مُحَمَّدًا وَ مِنْ آلِهِمْ آوَاهُ وَ نَصَرَهُ عَلَى جَبِ اِبْرَهَ قَرِيْشٍ وَ طَوَاعِيْتِهَا وَ أَمَكَّنَهُ مِنْهُمْ يَا مُغِيثُ يَا مُغِيثُ (۱)

را مکرر می گویی و سپس حاجات خود را از خدای تعالی طلب می کنی، که حق تعالی آنها را عطا می کند.

نماز حاجت در شب جمعه و شب عید قربان

و نیز نماز حاجتی دیگر: سید ابن طاووس رحمه الله روایت کرده و فرموده: شب جمعه و شب عید قربان دو رکعت نماز بخوان و در هر رکعت سوره فاتحه را قرائت کن، ولی آیه

ایاک نعبد و ایاک نستعین

را صد مرتبه بگو، سپس حمد را به پایان برسان، و دویست مرتبه سوره «توحید» را بخوان، چون سلام دادی، هفتاد مرتبه بگو: «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم» آنگاه به سجده برو و دویست مرتبه بگو: یا رب یا رب، پس هر حاجت که داری بخواه، ان شاء الله برآورده خواهد شد.

ایضاً نماز حاجت به سندهای معتبر

نمازی است که بسیاری از علما مانند شیخ مفید و شیخ طوسی و سید ابن طاووس و دیگران آن را از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده اند، و کیفیت آن موافق روایت سید چنین است: هر گاه برایت به خدای عز و جل حاجت مهمی روی دهد سه روز پی در پی که چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه باشد، روزه بگیر، و چون روز جمعه شود غسل کن،

ص: ۹۹۲

۱- ای کریم، ای کریم، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، ای بزرگ، ای شنونده دعا، ای که شبها و روزها دگرگونش نمی سازد، درود فرست بر محمد و خاندانش، و به ناتوانی و تهیدستی و نداری و درماندگی ام رحم کن زیرا که تو به آنها داناتر از منی، و تو به حاجتم آگاه تری، ای آن که به یعقوب سالخورده رحم کردی زمانی که نور چشمش یوسف را به او بازگرداند، ای آن که به ایوب پس از طول بلایش رحم کرد، ای آن که بر محمد (درود خدا بر او و خاندانش) رحم کرد، و از زمان یتیمی پناهش داد، و بر گردنکشان قریش و طاغوتهای آن یاری اش داد، و بر آنان چیره اش ساخت، ای فریادرس، ای فریادرس، ای فریادرس.

و جامه نو و پاکیزه بپوش، و به بامی که بلندترین بامهای خانه ات باشد بالا رو، و دو رکعت نماز بخوان، سپس دستها را به سوی آسمان بلند کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي حَلَلْتُ بِسَاحَتِكَ لِمَعْرِفَتِي بِوَحْدَانِيَّتِكَ وَ صِدْقِ مَدَائِيَّتِكَ وَ أَنَّهُ لَا قَادِرَ عَلَى قَضَاءِ حَاجَتِي غَيْرُكَ وَ قَدْ عَلِمْتُ يَا رَبُّ أَنَّ كَلِمًا تَظَاهَرَتْ نِعْمَتُكَ عَلَيَّ اشْتَدَّتْ فَاقَتِي إِلَيْكَ وَ قَدْ طَرَقَنِي هُمٌّ كَذَا وَ كَذَا (۱)

و به جای چنین و چنان، حاجت خود را ذکر نماید.

وَ أَنْتَ بَكَشْفِهِ عَالِمٌ غَيْرُ مُعَلَّمٍ وَ اسْتَعِ غَيْرُ مُتَكَلِّفٍ فَاسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى الْجِبَالِ فَنَسَفَتْ وَ وَضَعْتَهُ عَلَى السَّمَوَاتِ فَانْشَقَّتْ وَ عَلَى النُّجُومِ فَانْتَشَرَتْ وَ عَلَى الْأَرْضِ فَسَطِحَتْ وَ اسئَلُكَ بِالْحَقِّ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ عِنْدَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ جَعْفَرٍ وَ مُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُجَّجِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تَقْضِيَ لِي حَاجَتِي وَ تُبَسِّرَ لِي عَسِيرَهَا وَ تُكْفِينِي مُهِمَّهَا فَإِنْ فَعَلْتَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَكَ الْحَمْدُ غَيْرُ جَائِرٍ فِي حُكْمِكَ وَ لَا مُتَّهَمٍ فِي قَضَائِكَ وَ لَا حَائِفٍ فِي عَدْلِكَ (۲)

صورت خود را به زمین می چسبانی و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ يُونُسَ بِنَ مَتَّى عَبْدُكَ دَعَاكَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ وَ هُوَ عَبْدُكَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَ أَنَا عَبْدُكَ أَدْعُوكَ فَاسْتَجِبْ لِي (۳)

کلامی در وظیفه خواهنده اجابت

حضرت صادق علیه السلام فرمود: بسا که حاجتی برای من پیش می آید، و من این دعا را می خوانم، آنگاه که باز می گردم، حاجتم برآورده شده.

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در کتاب «جمال الأسبوع»

ص: ۹۹۳

۱- خدایا به خاطر معرفتم به یگانگی ات و بی نیازی ات به آستانات فرود آمدم و هم اینکه توانایی بر برآوردن حاجتم جز تو نیست، و من دانسته ام ای پروردگارم هر زمان نعمت پی در پی به من رسیده، نیازم به تو سخت تر گشته، اینک مرا درهم کوبیده است اندوه ناشی از چنین و چنان

۲- و تو به برطرف نمودنش دانایی بی آنکه دانشت را از دیگری گرفته باشی، و توانایی بدون هیچ گونه مشقتی، از تو می خواهم به حق نامت، که بر کوه نهادی پس در هم کوبیده شد، و بر آسمانها نهادی، پس شکافته شدند، و بر ستارگان پس پراکنده شدند، و بر زمین پس گسترده شد، و از تو می خواهم به حقی که قرار دادی نزد محمد (درود خدا بر او و خاندانش) و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسن و حجت (درود خدا بر ایشان) اینکه درود فرستی بر محمد و اهل بیتش، و حاجتم را برآوردی، و دشوارش را آسان نمایی، و مهمش را کفایت کنی، پس اگر عنایت

کردی تو را ستایش، و اگر مرحمت فرمودی باز هم تو را ستایش، که تو در حکم خود ستمکار نیستی، و در داوری ات متهم نمی باشی، و در عدالتت ستم کننده نیستی.

۳- خدایا به درستی که یونس بن مَتّی بنده ات، تو را در شکم ماهی خواند، و او بنده تو بود، پس دعایش را مستجاب نمودی، و من بنده توام، تو را می خوانم، دعایم را مستجاب کن.

سخنی فرموده که حاصلش این است: هرگاه از خدای تعالی حاجتی خواستی، دست کم حالت مانند آن باشد که حاجت مهمی از یکی از پادشاهان دنیا بطلبی، چه این که هرگاه حاجتی به ایشان داشته باشی، خشنودی آنان را به هر صورت که ممکن است می جویی، پس هنگام حاجت خواستنی از خدا در به دست آوردن خشنودی حضرتش سخت بکوش، و مبادا روی آوردنت به خدا، کمتر از روی آوردنت به پادشاهان دنیا باشد، که اگر حال تو چنین باشد، از مسخره کنندگان هلاک شده خواهی بود، و چگونه قابل قبول است که اهتمام تو، به خشنودی خدا کمتر از اهتمام تو به خشنودی بندگان باشد؟ پس هرگاه منزلت خدا نزد تو، کمتر از منزلت پادشاهان دنیا باشد، پادشاهانی که بندگان خدای تواند، بنابراین تو خدا را استهزاء کرده و کوچک دانسته ای، و عظمت و شکوه او را نادیده گرفته ای، و از حضرتش اعراض نموده ای، و بعید است که با چنین حالی به سبب نماز یا روزه ات به حاجت خود دست یابی، و باید نماز و روزه ای که برای حاجت به جا می آوری، برای تحصیل تجربه نباشد، چه آن که انسان نمی آزمايد مگر کسی را که در حق او بد گمان است، و حق تعالی آنهایی را که در حق او گمان بد برونند به گفتارش مذمت نموده است: يظنون بالله ظنَّ السوء عليهم دائرة السوء بلکه باید به رحمت خدا و به وعده های او، در کمال اطمینان و اعتماد باشی، و امیدت به خدا، در طلب حاجت بیش از آن باشد، که حاتم [بخشنده معروف

که بخشایشش ضرب المثل شده است] را برای طلب یک قیراط قصد کنی.

چه اینکه اگر حاتم را برای یک قیراط قصد کنی، یقین داری به هر شکل که باشد، به تو عطا خواهد کرد، پس آگاه باش که حاجت تو نزد حق تعالی هر چه باشد، کمتر از یک قیراط نزد حاتم است، بنابراین مبادا اعتمادت به حق تعالی کمتر از رو آوردن به درگاه خانه امثال حاتم باشد.

و شایسته است، هرگاه به خاطر حاجتی، روزه یا نماز بجا آوری، عمل خود را برای کارهای مهمتر از حاجات دینی خود نیت کنی، و بدان که مهمترین آنها حوایج آن کسی است که تو در پناه هدایت، و حمایت اوایی، و آن امام زمان تو صلوات الله علیه است، پس باید نماز و روزه ات نخست برای قضای حاجات آن حضرت باشد، و بعد برای حوایج دینی خود، و سپس برای آن حاجتی که برایت پیش آمده، و قصد آن را داشته ای، مثلاً هرگاه ستمگری در صدد کشتن تو باشد، و تو برای خلاصی از گزند او روزه حاجت گرفتی، باید توجه داشته باشی که مهمتر از آن حاجت دینی توست، که آن حاجت گذشت و رضای حق از تو می باشد، و اینکه بر تو اقبال کند، و عملت را بپذیرد، زیرا در گذشته شدت، دنیایت فاسد می شود چنانچه دینت سالم باشد، به علاوه اگر کشته نشوی، به ناچار یک روز خواهی مرد، ولی اگر عفو و رضای خدا برایت حاصل نشود، در دنیا و آخرت هلاک خواهی شد، و هراسها و شدایدی که به خیالت نمی رسد برایت پیش خواهد آمد،

و اینکه گفتیم حاجت امام زمان را بر حوایج خود پیش اندازی، برای این است، که بقای دنیا و اهل آن به واسطه وجود آن حضرت است، بنا بر این هر گاه وجود تو، محفوظ به وجود شخص دیگری باشد، چگونه قابل قبول است که حوایج و خواسته های خود را بر حوایج او مقدم بداری؟ و بر تو معلوم باد که آن حضرت، در حاجات خود، از نماز و روزه تو بی نیاز است، و نیازی به تو ندارد، ولی مقتضای بندگی و وظیفه تو آن است، که به آن صورت عمل کنی، چنان که دعاهای خود را با صلوات بر ایشان صلوات الله علیهم اجمعین آغاز می کنی.

نماز استغاثه

[استغاثه: دادخواهی و پناه جویی]: در کتاب «مکارم» آمده: چون در شب خواستی بخوابی، بالای سر خود ظرف پاکیزه ای، که در آن آب پاک باشد بگذار، و آن را با پارچه پاکیزه ای بپوشان، چون در آخر شب برای نماز شب بیدار شوی، سه جرعه از آن آب بیاشام، و با باقی آن وضو بگیر، و رو به قبله کن، و اذان و اقامه بگو، و دو رکعت نماز بجا آور، و هر سوره ای که خواستی در آن بخوان، چون از «حمد» و سوره فارغ شدی به رکوع رفته و در رکوع بیست و پنج مرتبه بگو: ای فریادرس دادخواهان پس سر از رکوع بر می داری و همین ذکر را بیست و پنج بار می گویی: و همچنین در سجده اول و پس از سر برداشتن، و در سجده دوم و پس از سر برداشتن، در هر کدام بیست و پنج مرتبه می گویی، و رکعت

دوم را نیز به همین کیفیت به جا می آوری، که در مجموع سیصد مرتبه گفته می شود، آنگاه تشهد می خوانی، و سلام می دهی، و پس از سلام سر به جانب آسمان بر می داری و سی مرتبه می گویی:

مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ إِلَى الْمَوْلَى الْجَلِيلِ (۱)

و حاجت خود را می طلبی، همانا به زودی حاجتت روا خواهد شد.

نماز استغاثه به حضرت فاطمه علیها السلام

روایت شده: هرگاه برای تو به خدای متعال حاجتی پیش آمد، و سینه ات از آن تنگی گرفت دو رکعت نماز بخوان، و پس از سلام سی مرتبه تکبیر بگو، و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بجا آور، و به سجده برو و صد مرتبه بگو:

یا مَوْلَاتِی یا فَاطِمَةُ اَغِیْثِی (۲)

پس جانب راست صورت خویش را بر زمین بگذار، و همین ذکر را صد مرتبه بگو، و سپس جانب چپ چهره ات را بر زمین بگذار و صد مرتبه بگو، دوباره به سجده برو و صدوده مرتبه بگو، و حاجت خود را یاد کن، به درستی که خدا آن را برآورده کند.

ان شاء الله تعالی مؤلف گوید: شیخ حسن بن فضل طبرسی در کتاب «مکارم الاخلاق» فرموده: نماز استغاثه به بتول چنین است: دو رکعت نماز بجا می آوری، سپس به سجده می روی، و صد مرتبه می گویی: «یا فاطمه» آنگاه جانب راست صورت خویش را به زمین می گذاری و صد مرتبه می گویی، سپس جانب چپ صورتت را و صد مرتبه می گویی، دوباره به سجده می روی و صدوده مرتبه می گویی، پس از آن می خوانی:

یا آمِنًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۚ وَ كُلُّ

ص: ۹۹۷

۱- از بنده خوار و ذلیل، به سوی مولای شکوه مند

۲- ای سرپرستم ای فاطمه به فریادم برس

شَيْءٍ مِنْكَ خَائِفٌ حَذِرٌ أَشِيْئُكَ بِأَمْنِكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ خَوْفٌ كُلِّ شَيْءٍ مِنْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعْطِيَنِي أَمَانًا لِنَفْسِي
وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ وَ لَدَى حَتَّى لَا أَخَافُ أَحَدًا وَ لَا أَحْذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَبَدًا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

نماز استغناؤه دیگر

و نیز در آن کتاب شریف از امام صادق علیه السلام روایت کرده: هرگاه یکی از شما بخواهد به خدا استغناؤه کند، دو رکعت نماز بجا آورد، سپس به سجده رفته و بگوید:

يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا عَلِيُّ يَا سَيِّدِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِكَمَا أَشِيْئُتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ أَشِيْئُتُ بِكَمَا يَا عَوْنَاهُ
بِاللَّهِ وَ بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ (۲)

و میشماری هریک از امامان را پس میگویید: بکم اتوسل الی الله تعالی به درستی که همان ساعت به فریاد تو خواهند رسید،
ان شاء الله تعالی

نماز مسجد جمکران در قم

نماز حضرت حجت علیه السلام در مسجد جمکران که در یک فرسخی شهر مقدس قم قرار دارد: شیخ مرحوم در کتاب «نجم ثاقب» کیفیت بنای این مسجد شریف را به امام صاحب الزمان علیه السلام به این صورت در حکایت اول از باب هفتم نقل کرده: امام زمان علیه السلام به حسن مثله جمکرانی فرمود: به مردم بگو به این جایگاه رغبت کنند، و آن را عزیز بدارند، و در اینجا چهار رکعت نماز بجا آورند، دو رکعت تحیت مسجد، در هر رکعتی یک مرتبه سوره «حمد» و هفت مرتبه «توحید» و تسبیح رکوع و سجود را هفت مرتبه بگویند، و دو رکعت نماز صاحب الزمان علیه السلام به این صورت که چون سوره «حمد» به

ص: ۹۹۸

۱- ای بی هراس و بیم از هرچیز، که هرچیز از تو هراسان و برحذر است، از تو می خواهیم به ایمنی ات از هرچیز، و هراس هرچیز از تو، اینکه بر محمد درود فرستی، و ایمنی به من عطا کنی، برای خود و خاندان و دارایی و فرزندانم، تا از احدی نهراسم، و هرگز از چیزی حذر نکنم، به درستی که تو بر هرچیز توانایی.

۲- ای محمد ای رسول خدا، ای علی ای آقای مردان و زنان مؤمن به وسیله شما دو تن به خدای استغناؤه میکنم، ای محمد ای علی به شما دو تن استغناؤه میکنم ای فریادرس به خدا و به محمد و علی و فاطمه.

برسد آن را صد مرتبه بگوید، و بعد سوره «حمد» را به پایان برساند، و در رکعت دوم نیز به همین طریق عمل کند و تسبیح رکوع و سجود را هفت مرتبه بگوید، و چون نماز به پایان رسید «لا اله الا الله» بگوید، و تسبیح حضرت زهرا علیها السلام بجا آورد، و پس از تسبیح فاطمه علیها السلام سر به سجده گذارد و صد مرتبه بر محمد و آتش صلوات الله علیهم صلوات فرستد.

و این جمله عینا از آن حضرت روایت شده:

فَمَنْ صَلَّىٰهُمَا فَكَانَ مَا صَلَّىٰ فِي النَّبِيِّ الْعَتِيقِ (۱)

نماز امام زمان علیه السلام در شب جمعه

و نیز نماز دیگر آن حضرت: همچنین در کتاب «نجم ثاقب» از کتاب «کنوز النجاح» شیخ طبرسی نقل کرده که از ناحیه مقدسه حضرت صاحب الزمان علیه السلام بیرون آمد که: هر کس را به خدای تعالی حاجتی پیش آید باید بعد از نیمه شب جمعه غسل کند، و به جایگاه نماز خود برود، و دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول وقتی که به آیه

«ایاک نعبد و ایاک نستعین»

رسید صد مرتبه آن را بگوید، سپس سوره (حمد) را به پایان برد و یک مرتبه «توحید» بخواند، و رکوع و دو سجده را بجا آورد، «و سبحان ربی العظیم و بحمده» را در رکوع هفت مرتبه «و سبحان ربی الاعلی و بحمده» را در هر سجده هفت مرتبه بخواند و رکعت دوم را نیز به همین کیفیت بجا آورد، و پس از تمام شدن نماز این دعا را بخواند، به درستی که حق تعالی حاجت او را برآورده می سازد هر حاجتی که باشد بجز آن که

ص: ۹۹۹

۱- کسی که این دو رکعت را بجا آورد، گویا در خانه کعبه نماز خوانده است

حاجت او در قطع کردن پیوند خویشان باشد.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنْ أَعْطَيْتَكَ فَالْمُحَمَّدُ لَكَ وَإِنْ عَصَيْتَكَ فَالْحُجَّةُ لَكَ مِنْكَ الرَّوْحُ وَمِنْكَ الْفَرْجُ سُبْحَانَ مَنْ أَنْعَمَ وَ شَكَرَ سُبْحَانَ مَنْ قَدَّرَ وَ عَفَرَ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَعْطَيْتَكَ فِي أَحَبِّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَ هُوَ الْإِيْمَانُ بِكَ لَمْ آتِخُذْ لَكَ وَ لَدَاً وَ لَمْ أَدْعُ لَكَ شَرِيكاً مَنَّا مِنْكَ بِهِ عَلَيَّ لَا مَنَّا مِنِّي بِهِ عَلَيَّكَ وَ قَدْ عَصَيْتُكَ يَا إِلَهِي عَلَى غَيْرِ وَجْهِ الْمُكَابَرَةِ وَ لَا الْخُرُوجِ عَنِ عُبُودِيَّتِكَ وَ لَا الْجُحُودِ لِرُبُوبِيَّتِكَ وَ لَكِنْ أَطَعْتُ هِرْوَايَ وَ أَزَلَنِي الشَّيْطَانُ فَلَمَّكَ الْحُجَّةُ عَلَيَّ وَ الْبَيَانُ فَإِنْ تَعَذَّبْتَنِي فَبِعَذُّوبِي غَيْرِ ظَالِمٍ لِي وَ إِنْ تَغْفِرْ لِي وَ تَرْحَمْنِي فَإِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ (۱)

پس از این دعا تا نفس او وفا کند یا کریم، یا کریم را تکرار کند، و بعد از آن بگوید:

يَا آمِنًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ءِ وَ كُلِّ شَيْءٍ ءِ مِنْكَ خَائِفٌ حَذِرٌ أَسْأَلُكَ بِأَمْنِكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ءِ وَ خَوْفٍ كُلِّ شَيْءٍ ءِ مِنْكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعْطِيَنِي أَمَانًا لِنَفْسِي وَ أَهْلِي وَ وَلَدِي وَ سَائِرِ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ حَتَّى لَا أَخَافَ وَ لَا أُحْذِرُ مِنْ شَيْءٍ ءِ أَبَدًا إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ ءِ قَدِيرٌ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ يَا كَافِي إِبْرَاهِيمَ نُمْرُودَ وَ يَا كَافِي مُوسَى فِرْعَوْنَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْفِيَنِي شَرَّ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۲)

و به جای (فلان بن فلان) نام شخصی را که از شر او می ترسد، و نام پدرش را بگوید، و از خدا بخواهد که زیان او

ص: ۱۰۰۰

۱- خدایا اگر اطاعت کردم، پس ستایش تو راست، و اگر نافرمانی ات نمودم پس حجت تو راست، نسیم رحمت و گشایش از جانب توست، منزّه است کسی که نعمت داد، منزّه است کسی که تقدیر کرد و آمرزید، خدایا چنانچه نافرمانی ات کرده باشم، پس به یقین در محبوب ترین چیزها به نزد تو اطاعت نمودم، و آن ایمان به توست، برایت فرزندی نگرفتم، شریکی نخواندم، این ایمان متنی است از جانب تو بر من، نه از سوی من بر تو، نافرمانی کردم تو را ای معبود من نه از روی دشمنی، و نه از روی بیرون رفتن از بندگی ات، و نه از روی انکار ربوبیتت، بلکه هوای نفسم را پیروی کردم، و شیطان مرا لغزاند، تو را بر من حجت و بیان است، پس اگر عذابم کنی به خاطر گناهان من است، و تو ستمکار بر من نیستی، و اگر مرا بیامرزی، و به من رحم کنی به یقین تو بخشنده و بزرگواری.

۲- ای ایمن از هر چیزی، و هر چیزی از تو هراسان و در حذر، از تو می خواهم به ایمنی ات از هر چیزی، و هراس هر چیزی از تو، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و به من امان دهی، برای خود و خاندان و فرزندانم، و سایر چیزهایی که به من عنایت کردی، تا هرگز از چیزی نهراسم و حذر نکنم، به درستی که تو بر هر چیزی توانایی، و خدا ما را بس است، و چه خوب کارگشایی است، ای کفایت کننده ابراهیم از نمروود، و ای کفایت کننده موسی از فرعون، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و از من کفایت کنی شرّ فلان پسر فلان را.

را دفع و وی را از او کفایت کند، به درستی که حق تعالی گزند او را کفایت خواهد کرد انشاء الله تعالی، و پس از آن به سجده رود، و حاجت خود را بخواهد، و به سوی حق تعالی زاری کند، به درستی که مرد مؤمن و زن مؤمنه ای نیست، که این نماز را بجا آورد، و این دعا را از روی اخلاص بخواند، مگر اینکه درهای آسمان برای او در برآمدن حاجاتش گشوده می شود، و در همان هنگام و همان شب دعای او نسبت به هرگونه حاجتی که باشد مستجاب می شود، و این به سبب فضل و انعام حق تعالی بر ما و بر مردم است.

مؤلف گوید: فرزند بزرگوار شیخ طبرسی، رضی الدین حسن بن فضل هم این نماز را در «مکارم الاخلاق» نقل کرده و در ابتدای دعا به جای «اللهم ان كنت عصيتك» «ان كنت قد عصيتك» را ذکر کرده است و پس از حَتَّى لا اخاف كلمة «احدا» را اضافه نموده است.

و پس از کلمه «فرعون اسالك» را

نماز خوف از ظالم

به نقل از «مکارم» غسل می کنی، و دو رکعت نماز به جا می آوری، و زانوهای خود را نزد جانمازت برهنه می کنی و صد مرتبه می گویی:

يا حَيُّ يا قَيُّوْمُ يا حَيًّا لا اِلهَ الا اَنْتَ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَعِيْثُ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَغْنِنِي السَّاعَةَ السَّاعَةَ

ای زنده، ای پاینده، ای زنده، معبودی جز تو نیست، به رحمت فریادرسی می طلبم، پس درود فرست بر محمد و خاندان محمد و به فریادرس، هم اینک، هم اینک

چون از این دعا فارغ شدی بگو:

ص: ۱۰۱

سَيُتْلِكُكَ اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَلْطِفَ لِي وَأَنْ تَغْلِبَ لِي وَأَنْ تَمَكِّرَ لِي وَأَنْ تَخْدَعَ لِي وَأَنْ تَكِيدَ لِي وَأَنْ تَكْفِينِي مَوْتَهُ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۱)

و این دعای رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ در روز احد است.

نماز به جهت ذهن و حافظه

در مکارم الأخلاق از معصومان علیهم السّلام روایت شده: در ظرف پاکیزه ای سوره حمد و ایه الکرسی و انا انزلناه و یسی و واقعه و حشر و تبارک و توحید و دو قل اعوذ را با زعفران مینویسی، و آنها را با آب زمزم یا باران یا با آب پاکی میشویی، و در آن دو مثقال کندر و ده مثقال شکر و ده مثقال عسل میریزی سپس آن را به هنگام شب زیر آسمان قرار ده، و بر روی آن آهنی بگذار، وقتی آخر شب شد، دو رکعت نماز بخوان، در هر رکعت سوره حمد و پنجاه مرتبه «قل هو الله» را بخوان، و پس از نماز آن آب را بیاشام که برای حافظه نیکو آزموده شده است انشاء الله و در اواخر باب ششم مطالبی خواهد آمد که سبب کثرت حافظه است.

نماز برای آموزش گناهان

دو رکعت بجا آورد و در هر رکعت شصت مرتبه قل هو الله احد بخواند چون از نماز فارغ شود، گناهانش آمرزیده شود.

نمازی دیگر: شیخ طوسی رحمه الله در کتاب «مصباح» در اعمال روز جمعه گفته: از عبد الله بن مسعود روایت شده: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فرمود: هر که در روز جمعه پس از نماز عصر دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول سوره فاتحه و ایه

ص: ۱۰۰۲

۱- از تو می خواهم خدایا که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و بر من لطف نما، و به سود من غالب گردان، و به نفع من مکر و خدعه و کید نما، و زحمت فلان پسر فلان را از من کفایت فرما.

الکرسی و سوره فلق را بیست و پنج مرتبه، و در رکعت دوم سوره فاتحه و سوره توحید و ناس را بیست و پنج مرتبه بخواند، و پس از نماز بیست و پنج مرتبه بگوید: لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم از دنیا بیرون نرود، تا حق تعالی بهشت را در خواب به او بنمایاند و مکانش را در آنجا ببیند.

مؤلف گوید: سید ابن طاووس در فصل سیوسوم کتاب جمال الأسبوع نمازی برای آمرزش گناهان نقل کرده و فرموده: این نمازی است پر ارج و ارزشمند، که آن را حاملان اسرار الهی می‌شناسند، مبادا در حق آن سستی کنی، هر که می‌خواهد به آن کتاب مراجعه نماید.

نماز وصیت

نمازی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله به آن وصیت فرموده و آن دو رکعت است بین مغرب و عشا، در رکعت اول سوره حمد و سیزده مرتبه سوره اذ زلزلت و در رکعت دوم سوره حمد و پانزده مرتبه سوره توحید خوانده شود اگر هر شب بجا آورد، ثوابش را کسی جز خدا نمیتواند بشمارد.

نماز عفو و نماز استغفار

دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد و یک مرتبه انا انزلناه خوانده می‌شود و بعد از قرائت حمد و سوره پانزده مرتبه ربّ عفوک عفوک و در رکوع ده مرتبه گفته می‌شود و آن را مانند نماز جعفر تمام می‌کند.

مؤلف گوید: نماز استغفار همانند نماز عفو است، جز آن که به جای ربّ عفوک باید استغفر الله گفته شود، و این نماز برای فراوانی روزی سودمند است، ان شاء الله تعالی.

نمازهای ایام هفته

نماز روز شنبه: سید ابن طاووس از حضرت عسکری علیه السلام

ص: ۱۰۰۳

روایت کرده: آن حضرت فرمود: در کتابهای پدرانم خواندم که هر که در روز شنبه چهار رکعت نماز بجا آورد و در هر رکعتی سوره های حمد و قل هو الله و ایه الكرسي را بخواند، خدا او را در درجه پیامبران و شهدا و صالحان بنویسد که نیکو رفیقانی هستند.

نماز روز یکشنبه: و نیز از آن حضرت روایت شده: هر که روز یکشنبه چهار رکعت نماز بجای آورد و در هر رکعت سوره حمد و تبارک بخواند، حق تعالی او را در بهشت جا دهد، هر جای آن که بخواهد.

نماز روز دوشنبه: و نیز فرمود: هر که روز دوشنبه ده رکعت نماز بجا آورد و در هر رکعت سوره حمد و ده مرتبه سوره توحید را بخواند، حق تعالی در قیامت برای او نوری قرار دهد، که موقف را روشنایی بخشد تا در آن روز همه بندگان خدا بر او غبطه برند.

نماز روز سه شنبه: و نیز از آن حضرت روایت شده: هر که روز سه شنبه شش رکعت نماز بخواند و در هر رکعت پس از سوره حمد آیه امن الرسول را تا آخر، و یک مرتبه سوره اذا زلزلت را بخواند خدا گناهان او را بیامزد، و همچون روزی که از مادر به دنیا آمده از گناهان بیرون می رود.

نماز روز چهارشنبه: و از آن حضرت روایت شده: هر که روز چهارشنبه چهار رکعت نماز بجای آورد، و در هر رکعت پس از سوره حمد یک مرتبه قل هو الله احد و انا انزلناه بخواند، خدا توبه او را از هر گناهی که باشد می پذیرد و حوریّه ای در بهشت به

همسری او در می آورد.

نماز روز پنجشنبه: و نیز آن حضرت فرمود: هر که در روز پنجشنبه، ده رکعت نماز بجای آورد، و در هر رکعتی سوره حمد و قل هو الله احد را ده مرتبه بخواند، فرشتگان به او می گویند: هر حاجتی داری بخواه، که برآورده خواهد شد.

نماز روز جمعه: و نیز آن جناب فرمود: هر که در روز جمعه چهار رکعت نماز اقامه کند، و در هر رکعتی سوره های حمد و تبارک و حم سجده را بخواند، حق تعالی او را وارد بهشت کند، و شفاعتش را در حق اهل بیتش بپذیرد و نیز او را از فشار قبر و هراس های قیامت حفظ نماید.

راوی از آن حضرت پرسید در چه وقتی از روز باید این نمازها را بجای آورد؟ فرمود: بین طلوع آفتاب تا ابتدای ظهر.

باب سوم: ادعیه و عوذات آلام و اسقام

ادعیه آلام و اسقام

سید ابن طاووس، در کتاب مهج الدعوات، از سعید بن ابی الفتح قمی، ساکن در شهر واسط، نقل کرده: مرا بیماری عظیمی بود، که طبیبان از علاجش عاجز بودند، پدرم مرا به دار الشفاء برد، و طبیبان و ساعور را که پیشرو مسیحیان در طب بود، برای معالجه من گرد آورد، آنان اندیشه کردند، و گفتند: این بیماری را کسی غیر خدا نمی تواند علاج کند، از این سخن شکسته دل، و غمناک شدم، کتابی از کتابهای پدرم را برداشتم، که چیزی از آن را مطالعه کنم، در پشت آن کتاب این نوشته را دیدم: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر که دچار مرضی باشد، پس از نماز صبح چهل بار بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ

ص: ۱۰۰۵

الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

و به موضع بیماری بمالد از آن صحت می یابد، و حضرت عزّت او را شفا بخشید، من صبر کردم، چون صبح شد، فریضه را بجا آوردم، و چهل بار این دعا را خواندم، و با دست خود بر آن موضع مالیدم، در نتیجه خدای تعالی آن بیماری را از من برطرف کرد، ولی می ترسیدم مبادا بیماری بازگردد، تا سه روز به انتظار بودم بازنگشت، پس از آن پدرم را از این واقعه باخبر ساختم شکر خدا کرد، و برای یکی از اطباء که اهل کتاب بود نقل کرد، آن طیب نزد من آمد، و دید بیماری برطرف شده، در همان حال مسلمان شد، و کلمه شهادت اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً رسول الله گفت، و اسلامش نیکو گردید.

دعای (یا من کبس الارض)

شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده: هرگاه در تو مرضی باشد، به موضع سجده خود دست بکش، و آن را پس از نماز واجب هفت مرتبه بر آن موضع بمال و بگو:

يَا مَنْ كَبَسَ الْأَرْضَ عَلَى الْمَاءِ وَ سَدَّ الْهَوَاءَ بِالسَّمَاءِ وَ اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْمَاءِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ أَرْزُقْنِي وَ عَافِنِي مِنْ كَذَا وَ كَذَا (۲)

دعای عافیت

کفعمی از کتاب متهجّد نقل کرده: هرکس از دردی که با اوست، طلب عافیت کند، در سجدّ دوم از دو رکعت اوّل نماز شب بگوید:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا سَمِيعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ

ص: ۱۰۰۶

- ۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ستایش خدای را پروردگار جهانیان، خدا ما را بس است، و چه نیکو و کیلی است، پاک و منزّه است خدا، بهترین آفریدگان، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.
- ۲- ای که زمین را بر آب فشرد، و هوا را به آسمان بست، و بهترین نامها را برای خویش برگزید، بر محمّد و خاندان محمّد درود فرست، و با من چنین و چنان کن و روزیام ده، و سالمم بدار از چنین و چنان.

آلِهِ وَأَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَاصْرِفْ عَنِّي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ أَذْهَبْ عَنِّي هَذَا الْوَجَعَ (۱)

[درد را نام ببرد]

فَإِنَّهُ قَدْ غَاظَنِي وَ أَخْزَنَنِي (۲)

و در دعا اصرار ورزد، که عافیت شتابان به او می رسد، ان شاء الله تعالی.

در کتاب عدّه الداعی از امام صادق علیه السّلام نقل کرده: نزد بیماری خود درحالی که زیر آسمان قرار بگیری دستها را بلند کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَيَّرْتَ أَقْوَامًا فِي كِتَابِكَ فَقُلْتَ : (قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا) فَيَا مَنْ لَا يَمْلِكُ كَشْفَ ضُرِّي وَلَا تَحْوِيلَهُ عَنِّي أَحَدٌ غَيْرُهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اكْشِفْ ضُرِّي وَ حَوِّلْهُ إِلَى مَنْ يَدْعُو مَعَكَ إِلَهَا آخَرَ فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ . (۳)

روایت شده: هر مؤمنی هر بیماری و دردی بیابد، با دست به موضع درد بمالد و با خلوص نیت بگوید:

وَ تُنْزِلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا (۴)

هر دردی که باشد، از آن عافیت یابد، و مصداق این واقعیت در خود آیه است که فرموده: شفاء و رحمه للمؤمنين

ايضا براي رفع مرض

یک پیمانه گندم بخرد، و به پشت بخوابد، و گندمها را روی سینه خود بریزد و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَيْئُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا سَيَّلَكَ بِهِ الْمُضْطَرُّ كَشَفَتْ مَائِهِ مِنْ ضُرِّ وَ مَكَّنَتْ لَهُ فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلْتَهُ خَلِيفَتِكَ عَلَى خَلْفِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تُعَافِيَنِي مِنْ عِلَّتِي (۵)

آنگاه برخیزد، و بنشیند، و گندمها را از اطراف خود جمع

ص: ۱۰۰۷

۱- ای والا، ای بزرگ، ای بخشنده ای مهربان، ای شنوای دعاها، ای عطا بخش خیرات، درود فرست بر محمد و خاندانش، و از خیر دنیا و آخرت چنان که سزاوار آنی به من عنایت کن، و از شر دنیا و آخرت، چنان که سزاوار آنی از من بگردان، و این درد را از من ببر

۲- که این درد خشمم را بر افروخته، و اندوهگینم ساخته

۳- خدایا اقوامی را در قرآنت سرزنش کردی و فرمودی: بگو معبودهای باطل خود را جز او بخوانید، که هرگز برطرف کردن

زیان را از شما، و گرداندنش را نمی توانند، ای که برطرف کردن زیان، و گرداندن آن را از من، کسی جز او نمی تواند، بر محمد و خاندانش درود فرست، و زیانم را برطرف کن، و به سوی آن که معبود دیگری جز تو را با تو می خواند بگردان، که گواهی می دهم معبودی جز تو نیست.

۴- و نازل می کنیم از قرآن، چیزی که من برای اهل ایمان شفا و رحمت است، و ستمگران را جز خسارت نیفزاید.

۵- خدایا از تو میخوایم به نامت، نامی که وقتی درمانده ای تو را به آن بخواند، زیانش را برطرف کنی، و بر زمین تمکنش بخشی، و او را بر بندگانت خلیفه نمایی، اینکه بر محمد و اهل بیتش درود فرستی، و مرا از دردم تندرستی دهی.

کند، و دوباره این دعا را بخواند، سپس آن را به چهار قسمت تقسیم کند، و هر چارک آن را که یک «مد» [تقریباً ۱۰ سیر] است به مسکینی دهد، و این دعا را بخواند، که ان شاء الله تعالی از بیماری بهبودی یابد.

ایضا دعاهای عافیت از علل و اسقام

از امیر مؤمنان علیه السلام نقل شده: بر موضع درد دست بگذار و سه مرتبه بگو:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي حَقًّا لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا اللَّهُمَّ أَنْتَ لَهَا وَ لِكُلِّ عَظِيمَةٍ فَفَرِّجْهَا عَنِّي (۱)

از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: بر موضع درد دست بگذار و بگو: بسم الله بعد بر آن دست بکش، و هفت مرتبه بگو:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِقُدْرَتِهِ وَ أَعُوذُ بِجَلَالِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِعَظَمَةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِرِسْوَلِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَعُوذُ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ مِنْ شَرِّ مَا أَخَذَرُ وَ مِنْ شَرِّ مَا أَخَافُ عَلَى نَفْسِي. (۲)

دعای مادر برای مرض فرزند خود

روایت شده: هرگاه طفل بیمار شد، مادرش بالای بام برود، و مقنعه از سر برگیرد، به گونه ای که مویش آشکار گردد، آنگاه به سجده رود و بگوید:

اللَّهُمَّ رَبِّ أَنْتَ أَعْظَمْتَنِيهِ وَ أَنْتَ وَهَبْتَهُ لِي اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ هَبْتَكَ الْيَوْمَ جَدِيدَةً إِنَّكَ قَادِرٌ مُقْتَدِرٌ (۳)

شیخ شهید نقل کرده: هر که درد شدیدی دارد، بر قدح آبی، چهل مرتبه سوره حمد بخواند، و آن را بر خود بریزد، و زنبیلی که در آن گندم باشد نزد خود بگذارد، سپس از آن گندم با دست خود به سائل دهد، و از او بخواهد وی را دعا کند تا شفا یابد ان شاء الله تعالی.

به سندهای معتبر وارد شده: بیماران

ص: ۱۰۰۸

۱- خدا، خدا، خدا به حقیقت پروردگار من است، چیزی را با او شریک نسازم، خدایا تویی برطرف کننده این درد، و هر درد بزرگ پس آن را از من بگشا.

۲- پناه میبرم به عزت خدا، و پناه میبرم به قدرت خدا، و پناه میبرم به شکوه خدا، و پناه میبرم به عظمت خدا، و پناه میبرم به جمع خدا، و پناه میبرم به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) و پناه میبرم به نامهای خدا، از شر آنچه حذر میکنم، و از شر آنچه بر خود میترسم.

۳- خدایا، پروردگارا تو او را به من عطا کردی، و بخشیدی، خدایا بخششت را امروز تازه کن، به درستی که تو توانا و نیرومندی. سر بر ندارد تا فرزند او خوب شود.

خود را با دادن صدقه مداوا کنید.

شیخ شهید برای رفع بیماری نقل کرده: بر بازوی راست بیمار دست بگذارد، و هفت مرتبه سوره حمد بخواند، و این دعا را قرائت کند:

اللَّهُمَّ أزلْ عَنْهُ الْعِلَلَ وَالِدَاءَ وَاعِذْهُ إِلَى الصَّحَّةِ وَالشِّفَاءِ وَامِدَّهُ بِحُسْنِ الْوَقَايَةِ وَرُدَّهُ إِلَى حُسْنِ الْعَافِيَةِ وَاجْعَلْ مَا نَالَهُ فِي مَرَضِهِ هَذَا مَادَّةً لِحَيَاتِهِ وَكَفَّارَةً لِسَيِّئَاتِهِ اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱)

اگر در عافیت او اثر نکرد، سوره حمد را هفتاد مرتبه تکرار کند، ان شاء الله تعالی اثر خواهد کرد.

از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: هر کس را سوره های حمد و قل هو الله احد خوب نکنند، چیز دیگری او را خوب نخواهد کرد، و هر بیماری را این دو سوره شفا می دهد، از امام صادق علیه السلام نقل شده: هر مؤمنی که بیماری یا مرضی داشته باشد، از روی اخلاص بگوید:

وَأَنْزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ (۲)

و موضع علت را مسح کند، حق تعالی او را شفا دهد.

از حضرت رضا علیه السلام روایت شده: برای رفع تمامی امراض بر آنها بخوان:

يَا مُنْزِلَ الشِّفَاءِ وَمُذْهِبَ الدَّاءِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْزِلْ عَلَيَّ وَجَعِيَ الشِّفَاءَ (۳)

سید ابن طاووس در کتاب «مهج»، از ابن عباس روایت کرده: نزد امیر مؤمنان نشسته بودم، شخصی رنگ پریده آمد، و گفت: ای امیر مؤمنان، من همیشه بیمارم، و دردهای بسیاری دارم، به من دعایی بیاموز، که با آن بر بیماری هایم یاری جویم، فرمود: به تو دعایی می آموزم، که جبرئیل وقتی حسن

ص: ۱۰۰۹

۱- خدایا بیماریها و درد را از او برطرف کن، و به سلامت و شفا بازگردانش، و به نگهداری نیکو یاری اش ده، و به خوبی عافیت بازش گردان، و آنچه را در این بیماری به او رسیده، مایه ای برای زندگی اش، و کفاره گناهانش قرار ده، خدایا، بر محمد و خاندان محمد درود فرست.

۲- و نازل کردیم از قرآن، چیزی که شفا و رحمت برای اهل ایمان است

۳- ای فرو فرستنده شفا، و از میان برنده درد، بر محمد و خاندانش درود فرست، و بر دردم شفا نازل فرما.

و حسین بیمار بودند به پیامبر صلی الله علیه و آله آموخت، و آن دعا این است:

إلهی کَلَّمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ نِعْمَةً قَلَّ لَكَ عِنْدَهَا شُكْرِي وَ كَلَّمَا ابْتَلَيْتَنِي بِبَلِيَّةٍ قَلَّ لَكَ عِنْدَهَا صَبْرِي فَيَا مَنْ قَلَّ شُكْرِي عِنْدَ نِعْمِهِ فَلَمْ يَحْرِمْنِي وَ يَا مَنْ قَلَّ صَبْرِي عِنْدَ بَلَائِهِ فَلَمْ يَخْذُلْنِي وَ يَا مَنْ رَانِي عَلَى الْمَعَاصِي فَلَمْ يَفْضَحْنِي وَ يَا مَنْ رَانِي عَلَى الْخَطَايَا فَلَمْ يُعَاقِبْنِي عَلَيْهَا صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَ اشْفِنِي مِنْ مَرَضِي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱)

ابن عباس گفت: پس از یک سال آن مرد را دیدم، درحالی که رنگش نیکو و سرخ شده بود؟ و گفت: این دعا را بر هیچ دردی نخواندم مگر آن که شفا یافتم، و بر سلطانی که از او می ترسیدم وارد نشدم، مگر آن که خدای عز و جل شرش را از من بازگرداند.

نقل شده: به نجاشی از پدراناش کلاهی چهارصدساله به ارث رسیده بود، که به روی هر دردی نهاده می شد تسکین می یافت، کلاه را شکافتند، که ملاحظه کنند چه چیزی در آن است: این دعا را دیدند:

بِسْمِ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِينِ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقَائِمُ بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ لِلَّهِ نُورٌ وَ حِكْمَةٌ وَ حَوْلٌ وَ قُوَّةٌ وَ قُدْرَةٌ وَ سُلْطَانٌ وَ بُرْهَانٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ آدَمُ صَفِيُّ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُوسَى كَلِيمُ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ الْعَرَبِيُّ رَسُولُ اللَّهِ وَ حَبِيبُهُ وَ خَيْرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ أُسْكُنْ

ص: ۱۰۱۰

۱- ای معبود من، هر زمان به من نعمت دادی سپاس گزاری ام برای تو در کنار آن نعمت اندک بود، و هر زمان مبتلای به بلایم نمودی، صبرم برای تو نزد آن اندک بود، ای که شکرم کنار نعمت هایش کم بود، ولی از نعمت محرومم نکرد، و ای که صبرم نزد بلایش اندک بود، ولی مرا وا نگذاشت، و ای که مرا بر گناهان دید، ولی رسوایم نساخت و ای که مرا بر خطاها دید، ولی بر آنها عذابم نکرد، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و گناهم را بیامرز، و از بیماری ام شفا ده، به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

يا جَمِيعَ الْأَوْجَاعِ وَالْأَسْقَامِ وَالْأَمْرَاضِ وَجَمِيعَ الْعِلَلِ وَجَمِيعَ الْحُمَمَاتِ سَكَّنَكَ بِالَّذِي سَكَّنَ لَهُ مَا فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ (۱)

در کتاب مکارم الأخلاق آمده: نجاشی پادشاه، دچار درد سر بود، بیماری خود را برای پیامبر صلی الله علیه و آله نوشت حضرت این حرز را برای او فرستاد، او در کلاهش گذاشت، دردش آرام گرفت و آن حرز این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ شَهِدَ اللَّهُ.

لِلَّهِ نُورٌ وَحِكْمَةٌ وَعِزٌّ وَقُوَّةٌ وَبُرْهَانٌ وَقُدْرَةٌ وَسُلْطَانٌ وَرَحْمَةٌ يَا مَنْ لَا يَنَامُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُوسَى كَلِيمُ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عِيسَى رُوحُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَصَيِّفِيَّةٌ وَصَيِّفُوْتُهُ صَيِّلَى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَامٌ أَسْكُنْ سَكَنَكَ بِمَنْ يَسْكُنُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَبِمَنْ سَكَنَ لَهُ مَا فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ فَسَخِّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رِخَاءً حَيْثُ أَصَابَ وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بِنَاءٍ وَغَوَاصٍ أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَصَيِّرُ الْأُمُورَ (۲)

تعویذ درد سر و درد گوش

از حضرت امام باقر علیه السلام روایت شده است که برای آرام شدن درد سر، سر را مسح کند، و هفت مرتبه بگوید:

أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي سَكَّنَ لَهُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

پناه می برم به خدایی که، آنچه در بیابان و دریا و آسمانها و زمین است برای او آرام گرفت، و او شنوا

ص: ۱۰۱۱

۱- به نام خدا فرمانروای حق آشکار، خدا گواهی داد، که معبودی جز او نیست، و فرشتگان و صاحبان دانش نیز گواهی دادند، در حالی که قائم به عدالت است، معبودی جز او که عزیز و حکیم است نیست. همانا دین نزد خدا اسلام است، نور و حکمت، جنبش و نیرو، و قدرت و سلطنت و برهان از آن خدا است، معبودی جز خدا نیست، آدم برگزیده خدا است، ابراهیم دوست خداست، معبودی جز خدا نیست، موسی همسخن خدا است، معبودی جز خدا نیست، محمد عربی رسول خدا، و حبیب و برگزیده از میان خلق اوست، آرام گیرید ای همه دردها، و بیماریها و امراض و همه علتها و همه تبها، آرامت نمودم به کسی که آنچه در شب و روز است برایش آرام شد، و او شنوا و داناست، و درود خدا بر بهترین بندگان او محمد و همه خاندانش.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، معبودی جز خدا نیست، فرمانروای حق آشکار، گواهی داد خدا. برای خدا نور و حکمت و عزت قوت و برهان و قدرت و سلطنت و رحمت است، ای که نمی خوابد، معبودی جز خدا نیست ابراهیم دوست خداست، معبودی جز خدا نیست، موسی همسخن خداست، معبودی جز خدا نیست، عیسی روح خدا و کلمه اوست، معبودی جز خدا نیست، محمد رسول خدا و برگزیده و صفوت اوست، درود و سلام خدا بر او و خاندانش باد، آرام شو، آرامت کردم به کسی که آنچه در آسمانها و زمین است برای او آرام می شود، و به کسی که آنچه در شب و روز است برای او آرام شد، و او شنوا و داناست، پس مسح کردیم برای او باد را که به امر او با نرمی روان است هر جا برسد، و

مسخر کردیم شیاطین را از هر بنا و غَوَاصی. آگاه باش، همه امور به خدا باز می گردند.

و داناست.

و نیز این دعا برای آرام شدن درد گوش، با هفت مرتبه خواندن از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده، و همچنین از آن حضرت رسیده: مقداری پنیر بسیار کهنه را بگير و نرم بکوب و با شیر مخلوط کن، و روی آتش حرارت بده، و چند قطره در گوشی که درد می کند بریز.

نیز برای سردرد: بر قدح آبی بخواند:

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ (۱)

سپس آن را بیاشامد.

روایت شده: هرگاه کسالت، یا درد سر عارض رسول خدا صلی الله علیه و آله می شد، دستها را می گشودند، و فاتحه و معوذتین [دو سوره

قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس

[می خواندند، و به صورت خویش می کشیدند، پس درد از آن حضرت برطرف می شد.

و نیز برای رفع سردرد بر سر دست بکشد و بگوید:

إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (۲)

از «ربیع الابرار» نقل شده: مأمون را در منطقه طرطوس دردسری عارض شد، که راه علاج برای آن نیافتند، قیصر روم کلاهی برایش فرستاد و به همراه آن نوشت: خبر سردرد تو را شنیدم، این کلاه را فرستادم، بر سر گذاری تا درد آرام گیرد، مأمون ترسید، زهری در آن تعبیه کرده باشد، دستور داد بر سر آورنده اش نهادند، دید ضرری متوجه او نشد، امر کرد بر سر کسی که دچار دردسر بود گذاشتند، دردش آرام گرفت، آنگاه بر سر

ص: ۱۰۱۲

-
- ۱- آیا آنان که کافر شدند ندیدند، که آسمانها و زمین به هم پیوسته بودند، پس آنها را از هم گشودیم، و از هرچیز زنده را از آب قرار دادیم آیا ایمان نمی آورند؟!
 - ۲- خدایا آسمانها و زمین را از این که تباه شوند نگاه می دارد، و اگر تباه شوند، احدی بعد از خدا نگهدار آنها نیست، به راستی خدا بردبار، و آمرزشگر است.

خود گذاشت، و از درد رهایی یافت، شکفت زده شد، کلاه را شکافت، دید در آن نوشته شده:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَمْ مِنْ نِعْمَةٍ لِّلَّهِ فِي عِزِّ سَاكِنِ حَمِّ عَسَقٍ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنَزِفُونَ مِنْ كَلَامِ الرَّحْمَنِ حَمَدَتِ السَّيْرَانُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ جَالَ نَفْعُ الدَّوَاءِ فِيكَ كَمَا يَجُولُ مَاءُ الرَّبِيعِ فِي الْعُصْنِ (۱)

تعویذ درد شقیقه

بر محلّ درد دست بگذار و سه مرتبه بگو:

يا ظاهراً موجوداً و يا باطناً غير مفقود اُزِدْ عَلَيَّ عَيْدِكَ الضَّعِيفِ اَيِّدِيكَ الْجَمِيلَةَ عِنْدَهُ وَاذْهَبْ عَنْهُ مَا بِهِ مِنْ اَذَى اِنَّكَ رَحِيمٌ
قَدِيرٌ (۲)

تعویذ ناشنوبی گوش

از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: دست بر آن بگذارد و بخواند:

لو انزلنا هذا القران على جبل

تا آخر سوره حشر.

برای درد دهان

از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: دست بر آن بگذار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ دَاءٌ أَعْوَدُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الَّتِي لَا يَضُرُّ مَعَهَا شَيْءٌ قُدُوسٌ قُدُوسٌ قُدُوسٌ
أَسْئَلُكَ يَا رَبِّ بِاسْمِكَ الطَّاهِرِ الْمُقَدَّسِ الْمُبَارَكِ الَّذِي مَنْ سَأَلَكَ بِهِ أَعْطَيْتَهُ وَمَنْ دَعَاكَ بِهِ أَجَبْتَهُ أَسْئَلُكَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَأَنْ تُعَافِنِي مِمَّا أَجِدُ فِي فَمِي وَفِي رَأْسِي وَفِي سَمْعِي وَفِي بَصْرِي وَفِي بَطْنِي وَفِي ظَهْرِي وَ
فِي يَدِي وَفِي رِجْلِي وَفِي جَوَارِحِي كُلِّهَا (۳)

که ان شاء الله تعالی شفا مییابی.

برای درد دندان

دعای درد دندان: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: پس از گذاشتن دست بر جای درد سوره های حمد و توحید و قدر و این آیه مبارکه را بر آن بخواند:

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، چه بسیار نعمتی برای خدا است که در رگی ساکن است حم عشق، دردسر نکشند از آن، و بیهوش نکردند از کلام خدا، خاموش شد آتش، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدا، روان شد سود دارد و در تو، چنان که روان می شود باران بهاری در شاخه درخت.

۲- ای آشکار موجود، ای نهان گم نشده، به نزد بنده ناتوانت بازگردان نعمتهای زیباییات را، و آنچه آزار بر اوست، از او برطرف کن، به درستی که تو مهربان و توانایی.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، به نام خدا که با نام او دردی زیان نرساند، پناه میبرم به کلمات خدا که با آنها چیزی زیان نرساند، قدّوس، قدّوس، قدّوس، از تو میخواهم ای پروردگار به نام پاک، مقدّس، مبارکت، که هر که با آن از تو خواست عطایش فرمودی، و هر که با آن به درگاهت دعا کرد، اجابتش نمودی، ای خدا، ای خدا، ای خدا، اینکه بر محمّد پیامبر و اهل بیتش درود فرستی، و به من عافیت دهی از آنچه میبایم در دهان و سر و گوش و چشم و شکم و پشت و دست و پایم و در همه اعضایم.

تَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ (۱)

و نیز از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده: به موضع سجده خود دست بکش، سپس دندان درد گرفته را مسح کن و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَالشَّافِيَّ اللَّهُ وَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲)

دعای تجربه شده ای برای درد دندان: سورهای [حمد] و [فلق] و [ناس] و [توحید] را قرائت می کنی، و با هر سوره

بسم الله الرحمن الرحيم

را می خوانی، و پس از سوره [توحید] می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ لَهُ مَا سَيَكُنْ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَ أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَ مَنْ حَوْلَهَا وَ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۳)

سپس می گوئی:

اللَّهُمَّ يَا كَافِيًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي مِنْكَ شَيْءٌ إِكْفِ عَبْدَكَ وَ ابْنَ أُمَّتِكَ مِنْ شَرِّ مَا يُخَافُ وَ يُخِذَّرُ وَ مِنْ شَرِّ الْوَجَعِ الَّذِي يَشْكُوهُ إِلَيْكَ (۴)

و نیز روایت شده: کاردی یا برگ خرمايي بگیرد و به آن جانب که درد می کند بمالد، و هفت مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلُ اللَّهِ أَسِيكُنْ بِالَّذِي سَيَكُنْ لَهُ مَا فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ بِإِذْنِهِ وَ هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۵)

و نیز وارد شده: چوبی یا آهنی بر دندانی که درد دارد بگذارد و از جانب آن هفت مرتبه افسونش کند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْعَجَبُ كُلُّ

ص: ۱۰۱۴

۱- و می بینی کوهها را درحالی که آنها را بی حرکت می پنداری، و حال آنکه می گذرنند همانند گذر ابرها، کار خداست، که هر چیزی را استوار نموده، به درستی که او به آنچه انجام می دهد آگاه است.

۲- به نام خدا، و شفا دهنده خداست، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، و برای اوست آنچه در شب و روز ساکن شده، و او شنوا و داناست، گفتیم: ای آتش بر ابراهیم سرد و سلامت باش، و به سوی او از روی نیرنگ قصد کرده بودند پس آنان را زیان کارترین قرار دادیم، ندا شد خجسته باد کسی که در آتش و کسی که در آتش و کسی که پیرامون آن است، و منزّه است

خدا، پروردگار جهانیان.

۴- خدایا ای کفایت کننده از هر چیز، و از تو چیزی کفایت نمی کند، بنده ات و فرزند کنیزت را کفایت کن، از شر آنچه می هراسد، و پرهیز می کند، و از شر دردی که از آن به تو شکایت می کند.

۵- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا، و به خدا، محمد فرستاده خدا، و ابراهیم دوست خداست آرام شو، و به حق آن که آنچه در شب و روز است برای او آرام می گیرد به اجازه اش، و او بر هر چیزی تواناست.

الْعَجَبِ دُودَةٌ تَكُونُ فِي الْفَمِ تَأْكُلُ الْعَظْمَ وَ تُنَزِّلُ الدَّمَ أَنَا الرَّاقِي وَ اللَّهُ الشَّافِي وَ الْكَافِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَ أُنْفُسًا (۱)

تا لعلکم تعقلون بخواند.

همان طور که ابتدای دعا گفته شد این دعا را هفت مرتبه بخواند.

برای درد سینه

آیه «و اذ قتلتم نفسا تا لعلکم تعقلون» وارد شده، و نیز روایت شده: به قرآن طلب شفا کن، زیرا حق تعالی فرموده است: شفاء لما فی الصدور

برای درد شکم

برای سرفه: دعای جامع ای وارد شده: اللهم انت رجائی و انت ثقتی و عمادی که دعایی طولانی است، هر که خواهد به مأخذ آن یعنی کتاب دعای بحار الأنوار مراجعه کند.

برای درد شکم: از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: شربت عسل به آب گرم بیاشامد، و آن را هفت مرتبه به سوره فاتحه الکتاب تعویذ نماید، و نیز از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده: آب گرم بیاشامد و بگوید:

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا رَبَّ الْأَرْبَابِ يَا إِلَهَ الْأَلِهَةِ يَا مَلِكَ الْمُلُوكِ يَا سَيِّدَ السَّادَةِ اشفني بِشِفَائِكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سُقْمٍ فَإِنِّي عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ أَتَقَلَّبُ فِي قَبْضَتِكَ (۲)

و نیز برای درد شکم و غیر آن دست بر آن بگذارد و هفت مرتبه بگوید:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ جَلَالِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ (۳)

و دست راست را بر موضع درد بگذارد و سه مرتبه بگوید: بسم الله

برای قولنج

برای قولنج: بر لوحی یا کتفی (صفحه فلزی) سوره های «حمد» و «توحید»، و دو «قل اعوذ» را بنگارد، و زیر آنها بنویسد:

أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ

ص: ۱۰۱۵

مردم به کرم دندان مشهور شده، و دندان پوسیده و سیاه شده را می گویند کرم خورده [در دهان می باشد، استخوان آن را می خورد، و خون فرو می ریزد، من افسون کننده ام، خدا شفادهنده و کفایت کننده است، معبودی جز خدا نیست، و ستایش خدا را پروردگار جهانیان.

۲- ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای پروردگار پرورندگان، ای پرستیده پرستیدگان، ای پادشاه پادشاهان، ای سرور سروران، مرا از هر درد و بیماری، به شفایت شفا ده، من بنده توام، و فرزند دو بنده توام، در دست قدرت تو زیرو می شوم.

۳- به عزّت و جلال خداوند پناه می برم از شرّ آنچه می یابم

الْعَظِيمِ وَبِعِزَّتِهِ الَّتِي لَا تُرَامُ وَبِقُدْرَتِهِ الَّتِي لَا يَمْتَنِعُ مِنْهَا شَيْءٌ مِنْ شَرِّ هَذَا الْوَجَعِ وَمِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَمِنْ شَرِّ مَا أَحَدٌ مِنْهُ (۱)

سپس آن را به آب باران بشوید، و در وقتی که ناشتاست، و نیز به هنگام خواب بیاشامد، ان شاء الله مبارک و سودمند است.

برای درد شکم و قولنج: روایت شده: شخصی از درد شکم برادرش، خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله شکایت کرد، حضرت فرمود: به برادرت بگو شربت از عسل با آب گرم بیاشامد، فردای آن روز خدمت حضرت آمد و گفت: آن شربت را به او نوشاندم فایده ای نبرد، فرمود: [خدا راست گفت، و شکم برادرت دروغ گفت].

برو و به او شربت عسل بده، و آن را هفت مرتبه سوره حمد تعویذ کن، وقتی آن مرد رفت، حضرت به امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: «به درستی که برادر این مرد منافق است، به همین دلیل آن شربت به او سود نمی دهد» [البته روشن است که بیان پیامبر صلی الله علیه و آله در مورد نفاق مرد یاد شده به علم آن حضرت مربوط می شود، و نمی توان همیشه به استناد عدم تأثیر این تعویذ حکم به نفاق کسی کرد].

برای ثالول

برای ثالول: و آن میخچه ای است که اغلب در دست پیدا می شود، برای این بیماری وارد شده: برای هر میخچه هفت دانه جو بگیر، و بر هر دانه جو بخوان: از اول سوره واقعه تا هباء منبأ را و نیز هفت مرتبه:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا لَا تَرَى

ص: ۱۰۱۶

۱- پناه می برم به جلوه خدای بزرگ، و به عزتتش که به بدی قصد نشود، و به قدرتش، که چیزی از آن سر باز نزند، از شرّ این درد، و از شرّ آنچه در آن است، و از شرّ آنچه از آن می یابم

فِيهَا عَوْجًا وَلَا أَمْتًا (۱)

آنگاه یک یک دانه های جو را به میخچه بمال، و آنها را در کهنه ای ببند، و با سنگی قرار ده، و در جای بینداز، بعضی گفته اند: شایسته است این عمل در آخر ماه، هنگامی که ماه پنهان است انجام بگیرد.

و همچنین نقل شده: دارنده میخچه قطعه نمکی را به میخچه بمالد، و بر آن سه مرتبه لو انزلنا هذا القرآن را تا آخر سوره حشر بخواند، و آن را در تنوری بیندازد، و به شتاب بگذرد که ان شاء الله تعالی برطرف خواهد شد، و در کتاب «خزائن» آمده: مالیدن نوره میخچه را برطرف خواهد کرد.

برای ورم های بدن

برای ورم های بدن: روایت شده: چون برای نماز واجب وضو بگیری، پیش از نماز و بعد از آن بر ورم بخوان: لو انزلنا هذا القرآن علی جبل تا آخر سوره حشر، و در هنگام خواندن آن تدبیر کن، که ان شاء الله تعالی ورم آرام خواهد شد.

برای سهولت زایمان

برای رفع دشواری زایمان زنان: بر پوستی بنویسد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَانَهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ كَانَهُمْ يَوْمَ يَرُونَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحِيهَا إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۲)

سپس آن را بر ران راست او ببندد، و وقتی فرزندش به دنیا آمد باز کند.

و نیز روایت شده: بر آن بخواند:

فَاجَانِّهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِدْعِ النَّخْلَةِ تَارُطَبًا جَيِّيًا (۳)

پس به این آیه صدا را بلند کند

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ

ص: ۱۰۱۷

۱- از تو درباره کوهها می پرسند، بگو آنها را پروردگارم درهم می کوبد، درهم کوبیدنی کامل، و آنها را بیابانی گسترده و هموار گرداند، در آن کجی و انحراف نبینی

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ایشان روزی که آنچه به آنان وعده داده شده بود ببینند، گویا به سر نبرده اند مگر ساعتی از روز، گویا ایشان روزی که قیامت را ببینند، به سر نبرده اند مگر شبی یا روزی، آنگاه که همسر

عمران گفت: پروردگارا برایت آنچه در درون دارم آزاد نذر کرده ام، از من بپذیر، به درستی که تو شنوا و دانایی.
۳- درد زایمان او را تا کنار تنه درخت خرما آورد خرمای تازه را،

و الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ كَذَلِكَ أُخْرِجَ أَيُّهَا الطَّلُقُ أُخْرِجَ بِإِذْنِ اللَّهِ (۱)

و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: برای آسان شدن ولادت بر پوستی یا کاغذی بنویسد:

اللَّهُمَّ فَارِجِ الْهَمِّ وَ كَاشِفِ الْغَمِّ وَ رَحْمَنِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ رَحِيمَهُمَا اِرْحَمِ فُلَانَةَ بِنْتَ فُلَانَةَ رَحْمَةً تُغْنِيهَا بِهَا عَنْ رَحْمَةِ جَمِيعِ خَلْقِكَ تُفْرِجُ بِهَا كُرْبَتَهَا وَ تَكْشِفُ بِهَا غَمَّهَا وَ تُيسِّرُ بِهَا وِلَادَتَهَا وَ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَ هُمْ لَا يَظْلَمُونَ وَ قِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲)

برای گشایش در کار

برای گشایش کار بسته: ابتدای سوره انا فتحنا مستقيماً و نیز سوره اذا جاء نصر الله و نیز این آیات را بنویسند:

وَ مِنْ آيَاتِهِ اَنْ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لَتَسْكُنُوا اِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً اِنَّ فِي ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ثُمَّ ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُمُ غَالِبُونَ فَفَتَحْنَا اَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ وَ فَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلٰى اَمْرِ قَدْرِ رَبِّ اَشْرَحَ لِي صَدْرِي وَ يَسِّرْ لِي اَمْرِي وَ اَخْلِلْ عِقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي وَ تَرَكَنَا بَعْضُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَ نُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا كَذٰلِكَ حَلَلْتُ فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ عَنْ بِنْتِ فُلَانَةَ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۳)

سپس این نوشته را همراه او کرده، بر او بیاویزند.

همچنین در طلب الأئمه دعایی از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نقل شده: تعلیم اسحاق صحاف فرمود، چون طولانی بود از ذکرش صرف نظر کردیم.

تعویذهای تب

دعای درمان تب: ۱

ص: ۱۰۱۸

۱- خدا شما را از شکم مادرانتان بیرون آورد در حالی که چیزی نمی دانستید، و برای شما گوش و چشمها و دلها قرار داد، برای آن که شکر کنید و این چنین به اذن خدا بیرون آی ای گشاده رو

۲- و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: برای آسان شدن ولادت بر پوستی یا کاغذی بنویسد: خدایا ای گشاینده اندوه، و برطرف کننده غم، و بخشنده دنیا و آخرت، و مهربان هر دو جهان، رحم کن، به فلان دختر فلان، رحمتی که او را از رحمت همه بندگان بی نیاز کنی، محتشش را به آن بگشایی، و غمش را برطرف نمایی، و زایمانش را آسان فرمایی، و میان ایشان به حق حکم شد، و به ایشان ستم نشد، و گفته شد: ستایش خدای را پروردگار جهانیان.

۳- از نشانه های خدا این است، که برای شما از خودتان همسرانی قرار داد، تا با آنها آرامش یابید، و در بین شما دوستی و

رحمت، نهاد در این کار، نشانه‌هایی است برای کسانی که اندیشه می‌کنند. سپس بر اینان وارد شوید از دروازه شهر، همین که واردش شدید قطعاً شما پیروزید، درهای آسمان را به آب فرو ریزنده گشودیم، و در زمین چشمه‌ها شکافتیم، پس به هم پیوست آب بر امیری که مقدر شده بود، پروردگارا سینه‌ام را باز کن، و کارم را آسان نما، و گره از زبانم بگشا، تا گفتارم را بفهمند، و واگذرویم بعضی از ایشان را در آن روز درحالی که موج زنند در بیان بعضی دیگر، و دمیده شد در صور، پس جمع کردیم جمع کردنی درخور، اینچنین گشودم فلان پسر فلان را، از دختر فلان، هرآینه برای شما پیامبری از جنس خودتان آمد بر او گران است، آنچه شما را به مشقت اندازد، بشدت به هدایت شما حریص و به مؤمنان مهرورز و مهربان است، اگر روبرگرداندند پس بگو: خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکل کردم، و و پروردگار عرش بزرگ است.

این دعا را که رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیر مؤمنان علیه السلام تعلیم فرمود، بخواند:

اللَّهُمَّ ارْحَمْ جِلْدِي الرَّقِيقَ وَ عَظْمِي الدَّقِيقَ وَ اَعُوذُ بِكَ مِنْ فَوْرَةِ الْحَرِيقِ يَا اُمَّ مِلْدَمِ اِنْ كُنْتُ اَمَنْتَ بِاللَّهِ فَلَا تَأْكُلِي اللَّحْمَ وَلَا تَشْرَبِي الدَّمَ وَلَا تَنْفُورِي مِنَ النِّفَمِ وَانْتَقِلِي اِلَى مَنْ يَزْعَمُ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ اِلَهًا آخَرَ فَانِّي اَشْهَدُ اَنَّ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَاشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ (۱)

۲ در صبح و شب، به خواندن دعای نور، که سلمان از حضرت فاطمه علیها السلام نقل کرده مواظبت کند، این دعا در «مفاتیح» آمده.

۳ روایت شده: ائمه علیهم السلام تب را به آب سرد معالجه می کردند، پیوسته جامه ای را رطوبت می دادند، و بر بدن می گذاشتند.

۴ به خط مبارک حضرت رضا علیه السلام دیده شده برای تب به این ترتیب بر سه قطعه کاغذ نوشته شود: قطعه اول:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لَا تَخَفُ اِنَّكَ اَنْتَ الْاَعْلٰی

به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، نترس، به رساتی که تویی برتر

و بر دوّم:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لَا تَخَفُ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِیْنَ (۲)

و بر سوّم:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اِلَّا لَهُ الْخُلُقُ وَ الْاَمْرُ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِیْنَ (۳)

آنگاه بر هر قطعه سه مرتبه توحید بخواند، و آن را در سه روز، روزی یکی ببلعد که خوب خواهد شد، ان شاء الله تعالی.

۵ دگمه های پیراهن خویش را بگشاید و سر را در پیراهن کند، و اذان و قامه بگوید، و هفت مرتبه

ص: ۱۰۱۹

۱- خدایا بر پوست نازکم، و استخون باریکم رحم کن، و از فوران آتش به تو پناه می برم. ای ام ملامد اگر ایمان به خدا آورده ای پس گوشت را مخور، و خون را منوش، و از دهان مجوش، و به کسی که گمان می برد با خدا معبود دیگری هست منتقل شو، به درستی که من گواهی می دهم اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریکی ندارد و گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، نترس، از قوم ستمکار رهایی یافتی.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، آگاه باشید برای اوست آفرینش و فرمان منزّه است خدا پروردگار جهانیان.

سوره حمد بخواند، ان شاء الله خوب خواهد شد.

۶ از ائمه علیهم السلام روایت شده: این دعا را بر پوستی بنویسد و بر تب دار بیاویزد:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ وَقُدْرَتِكَ وَسُلْطَانِكَ وَمَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ لَا تُسَلِّطَ عَلَيَّ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ شَيْئاً مِمَّا خَلَقْتَ بِسُوءٍ وَأَرْحَمَ جِلْدَهُ الرَّقِيقَ وَعَظْمَهُ الدَّقِيقَ مِنْ فَوْرِهِ الْحَرِيقِ أُخْرِجِي يَا أُمَّ مَلْدَمِ يَا آكِلَةَ اللَّحْمِ وَشَارِبَةَ الدَّمِ حُرَّهَا وَبَزْدَهَا مِنْ جَهَنَّمَ إِنْ كُنْتَ آمَنْتِ بِاللَّهِ الْمَاعْظِمِ أَنْ لَا تَأْكُلِي لِفُلَانِ بْنِ فُلَانِهِ لَحْماً وَلَا تَمْصِي لَهْ دَمًا وَلَا تَنْهَكِي لَهُ عَظْماً وَلَا تُتَوِّرِي عَلَيْهِ عَمًّا وَلَا تُهَيِّجِي عَلَيْهِ صُدَاعًا وَأَنْتَقِلِي عَنْ شَعْرِهِ وَبَشْرِهِ وَلَحْمِهِ وَدَمِهِ إِلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (۱)

و بعد از عمّا یشرکون اسم یک نفر از اهل کتاب، یا یکی از دشمنان خدا را بنویسد.

۷ برای تب بنویسد، و به بازوی راست تب دار ببندد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲)

تا آخر سوره ،

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ كُلِّهَا الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَ دَرَّةَ وَ بَرَّةَ وَ مِنْ شَرِّ الْهَامَّةِ وَ السَّامَّةِ وَ الْعَامَّةِ وَ اللَّامَّةِ وَ مِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ مِنْ شَرِّ فُسَاقِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ وَ مِنْ شَرِّ فَتَمِّهِ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ مِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَ شَرِّهِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ رَبَّنَا عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْنَا

ص: ۱۰۲۰

۱- خدایا از تو می خواهم به عزت و قدرتت و سلطنتت و آنچه دانشت به آن احاطه کرده، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و بر فلان پسر فلان، چیزی را از آنچه به بدی چیره کنی، و بر پوست نازکش، و استخوان باریکش، از فوران آتش رحم کن، بیرون رو ای ام ملدم، ای خورنده گوشت و نوشنده خون که حرارت و سردی ات از دوزخ است، اگر به خدای اعظم ایمان آورده باشی، از فلان پسر فلان گوشت مخور، و خون ممک، و استخوان لاغر مکن، و بر او غمی مشوران، و بر او سردردی به هیجان نیاور، و از مویش و پوستش، و گوشتش و خورش به کسی که گمان کرده با خدا معبود دیگری هست منتقل شو، معبودی جز او نیست، منزّه و برتر است از آنچه شریکش سازند

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است ستایش خدا را پروردگار جهانیان.

وَ إِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَيَّ إِبْرَاهِيمَ وَ أَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَيَّ فُلَانِ بْنِ فُلَانَةَ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا (۱)

تا آخر سوره بقره

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكَيْلًا وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَ كَفَى بِهِ بُدُوبِ عِبَادِهِ خَيْرًا بَصِيرًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ صَدَقَ وَعْدُهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ هَزَمَ الْأَغْرَابَ وَحْدَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَ رُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ وَ مَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هَدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ (۲)

۸ بر سه دانه شکر بنویسد، و هر قطعه را تا سه روز صبح ناشتا بخورد، بر دانه اول:

عَقَدْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ (۳)

و بر دوم:

شَدَدْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ (۴)

و بر سوم:

سَكَنْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ (۵)

دعای قرقر شکم

و نیز روایت شده: شخصی به آن حضرت شکایت کرد، که شکم من پیوسته صدا می کند، و من حیا می کنم با مردم سخن بگویم، زیرا از شکم صدا بیرون می آید و مردم صدای شکم مرا می شنوند، برای شفای من دعا کنید، حضرت فرمود: هرگاه از نماز شب فارغ شدی بگو: اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ مِنْ خَيْرٍ فَهُوَ مِنْكَ لَا حَمْدَ لِي فِيهِ.

تا آخر آنچه در سطور قبل گذشت.

و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: برای صداهای شکم سیاه دانه با عسل بخورند.

دعای برص (پسی)

و آن پسی اندام است، از یونس روایت شده: مابین دیدگان

ص: ۱۰۲۱

۱- به نام خدا و به خدا، پناه می برم به همه کلمات کامل خدا، که از آنها نمی گذرد نیکوکار و بدکار از شر آنچه آفرید و پدید آورد، و خلق کرد، و از شر خزننده و گزننده و هر بداندیش و چشم زخم، و از شر پیش آمدهای شب و روز، و از شر بدکاران عرب و عجم، و از شر بدکاران جن و انس، و از شر شیطان و دامش، و از شر هر صاحب شتری، و از شر هر جنبنده ای، که مهار اختیارش به دست اوست، به درستی که پروردگارم بر راه استوار است، پروردگارا بر تو توکل نمودیم، و به سوی تو باز آمدیم، و بازگشت به سوی توست، ای آتش بر ابراهیم سرد و سلام باش، او را به نیرنگ قصد کردند، پس ایشان را از زیان کارترین قرار دادیم، بر فلاّن فرزند فلاّن سرد و بی گزند شو، پروردگارا اگر فراموش کردیم، یا خطا نمودیم از ما بازخواست مکن.

۲- تا آخر سوره بقره خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، پس او را وکیل گیر، و بر زنده ای که نمی میرد توکل نما، و تسبیح کن او را با ستایشش، و او به گناهان در آگاه بودن و بینا بودن بس است، معبودی جز خدا نیست یگانه و بی شریک است، وعده اش راست بود، بنده اش را یاری کرد، و به تنهایی گروه های کفر را فراری داد، آنچه خدا خواست شد، نیرویی جز به خدا نیست، خدا نوشت که هر آینه پیروز خواهم شد من و رسولانم، به درستی که خدا نیرومند و عزیز است، همانا حزب خدا پیروزند، آن که به خدا چنگ زند به راه استوار هدایت شده، و درود خدا بر محمد و خاندان پاک و پاکیزه اش.

۳- بستم به اذن خدا

۴- محکم کردم به اذن خدا

۵- آرام کردم به اذن خدا

من سیدی عارض شده بود، آن را به حضرت صادق علیه السلام شکایت کردم، فرمود: وضو بگیر، و دو رکعت نماز بخوان و بگو:

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا سَمِيعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ أَعْطِنِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَخَيْرَ الْآخِرَةِ وَفَنِي شَرَّ الدُّنْيَا وَشَرَّ الْآخِرَةِ وَ
أَذْهَبْ عَنِّي مَا أَجِدُ فَقَدْ غَاظَنِي الْأَمْرُ وَأَخْزَنِي (۱)

یونس گفت: آنچه حضرت فرموده بود انجام دادم، حق تعالی آن پیسی را از من زایل کرد و له الحمد.

در روایات عدّه الدّاعی آمده: حضرت به وی فرمود: چون ثلث آخر شب شود، در اول آن برخیز و وضو بگیر و مشغول نماز شب شو، و در سجده آخر رکعت اول بگو:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا سَامِعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَأَصْرِفْ عَنِّي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَأَذْهَبْ عَنِّي هَذَا الْوَجَعُ فَإِنَّهُ قَدْ غَاظَنِي وَأَخْزَنِي (۲)

و در دعا اصرار و مبالغه کن.

یونس گفت: آنچه فرموده بود بجا آوردم، هنوز به کوفه نرسیده بودم که خوب شدم.

و نیز برای برطرف شدن برص، نوشتن سوره یس با غسل در جامی و شستن و خوردن آن وارد است، چنان که برای معالجه بواسیر هم وارد شده است.

و نیز تربت حضرت امام حسین علیه السلام با آب باران برای درمان پیسی وارد شده، و نیز حنا را با نوره مخلوط کردن و روی آن مالیدن روایت شده.

دعای زحیر

روایت شده: شخصی به موسی بن جعفر علیهما السلام شکایت کرد و گفت: مرا زحیری است

ص: ۱۰۲۲

۱- ای خدا، ای بخشنده، ای مهربان، ای شنوای دعاها، ای عطابخش خیرات، خیر دنیا و آخرت را به من عطا کن، و مرا از شرّ دنیا و آخرت نگاه دار، و آنچه از ناراحتی بیابم از من دور کن، همانا این بیماری مرا به خشم آورده و غمگین ساخته است.

۲- ای والا، ای بزرگ، ای بخشنده، ای مهربان، ای شنوای دعاها، ای بخشنده خیرات، درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و خیر دنیا و آخرت را به من عطا کن آنچنان که تو شایسته آنی، و شرّ دنیا و آخرت را از من بگردان آنچنان که تو اهل آنی، و این درد را از من برطرف کن، که مرا به خشم آورده، و اندوهگین نموده است.

که آرام نمی گیرد، حضرت فرمود: هرگاه از نماز شب فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ مَا كَانَ مِنْ خَيْرٍ فَمِنْكَ لِاحْمَدِي فِيهِ وَ مَا عَمِلْتُ مِنْ سُوءٍ فَقَدْ حَذَرْتَنِيهِ لِاعْذَرِ لِي فِيهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَتَّكِلَ عَلَى مَا لَا حَمْدَ لِي فِيهِ أَوْ آمَنْ مِمَّا لَا عُذْرَ لِي فِيهِ (۱)

برای جرب و دمل و قوباء

برای بیماری گری و دمل و قوباء: (و آن جوششی است در بدن، یا خارش بسیار که آن را «داد» نیز گویند.

(روایت شده: بر آن بخوانند و نیز آن را نوشته به او بیاویزند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ مَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ (۲)

[ابراهیم، ۲۶]

تا آخر آیه

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى اللَّهُ أَكْبَرُ وَ أَنْتَ لَا تُكْبِرُ اللَّهُ يَبْقَى وَ أَنْتَ لَا تَبْقَى وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

به جهت درد عورت

برای درد عورت [آلت تناسلی]: روایت شده: یکی از اصحاب ائمه علیهم السلام در جایی عورت خود را عریان کرده بود که شایسته نبود، علتش دردی بود که به آن مبتلا شده بود، خدمت امام ششم علیه السلام شکایت کرد، حضرت این دعا را به او آموخت و فرمود: دست چپ خود را بر آن بگذار و سه مرتبه بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَجْهِي إِلَيْكَ وَ فَوَضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَ لَا مُنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ (۴)

که ان شاء الله تعالی عافیت خواهی یافت.

به جهت درد زانو

برای درد زانو: از کتاب (طب الأئمه) نقل شده: جابر جعفی از حضرت باقر علیه

ص: ۱۰۲۳

آن عذری نیست، خدایا به تو پناه می آورم از این که بر آنچه مرا در آن ستایشی نیست تکیه کنم، یا از آنچه در آن عذری برایم نیست ایمن گردم.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیاش همیشگی است، و مثل سخن پلید همانند درخت پلید است، که از روی زمین کنده شده، برای آن قراری نیست.

۳- شما را از خاک آفریدیم، و به آن بازگردانیم، و بار دیگر از آن بیرون آوردیم، خدا بزرگ تر است، و تو بزرگ نیستی، خدا باقی است، و تو بقا نداری، و خدا بر هر چیز تواناست.

۴- به نام خدا، و به خدا، آری آنان که چهره خود را برای خدا تسلیم کردند، و نیکوکارند پس برای آنهاست پاداششان نزد پروردگارشان، ترسی بر اینان نیست، و غمگین نمی شوند، خدایا من رویم را به سویت تسلیم کردم، و کارم را به تو واگذاردم، پناه و نجاتی او تو نیست جز به تو

السَّلام روایت کرده: من نزد امام حسین علیه السَّلام بودم که مردی از شیعیان آن حضرت که از بنی امیه بود خدمت آن جناب آمد و عرض کرد: باین رسول الله من به خاطر درد پایی که دارم، نمیتوانم خدمت شما برسم، حضرت فرمود: چرا از دعای امام حسن علیه السَّلام غافل؟ عرضه داشت آن دعا چیست؟ فرمود:

أَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مَبِينًا

تا

و كان الله عزيزا حكيمًا

پس آنچه آن حضرت فرموده بود بجای آورد، پس از آن درد پا را احساس نکرد.

و نیز برای درد زانو وارد شده: چون نماز گزاردی بگو:

يَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَى يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ يَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ إِرْحَمِ ضَعْفَى وَقَلِّهِ حَيْلَتِي وَأَعْفِنِي مِنْ وَجَعِي (۱)

و نیز برای درد ساقها وارد شده است که هفت مرتبه این آیه شریفه را بخوانند:

وَأَثَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا (۲)

عوذات درد چشم

برای درد چشم: روایات بسیاری وارد شده است که پس از نماز صبح و نماز مغرب بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتِئْذِنُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيَّ أَنْ تُصِيبَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فِي بَصِيرَتِي وَالبَصِيرَةَ فِي دِينِي وَ اليَقِينَ فِي قَلْبِي وَالأَخْلَاصَ فِي عَمَلِي وَ السَّلَامَةَ فِي نَفْسِي وَ السَّعَةَ فِي رِزْقِي وَ الشُّكْرَ لَكَ أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنِي (۳)

بزنطی از یونس بن ظبیان روایت کرده: بر حضرت صادق علیه السَّلام وارد شدیم، آن حضرت را دیدیم به چشم درد سختی دچار شده، به اندازه ای که ما به خاطر آن جناب غمناک شدیم، روز دیگر که خدمت

ص: ۱۰۲۴

۱- ای جودمندترین کسیکه عطا کردی، ای بهترین کسیکه درخواست شد، ای مهربان ترین کسیکه از او مهربانی خواسته شد، به ناتوانیام و کمی چاره ام رحم کن، و از این درد مرا عافیت ده

۲- آنچه از کتاب پروردگارت به تو وحی شده تلاوت کن، سخنان او را جابجاکننده ای نیست، و هرگز جز او پناهی نیابی.

۳- خدایا از تو می خواهم به حق محمد و خاندان محمد بر تو، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و قرار دهی روشنی در چشمم، و بینایی در دینم، و یقین در قلبم، و اخلاص در عملم، و سلامت در وجودم، و وسعت در روزی ام، و

سپاس همیه برای توست، تا زنده ام داری.

حضرت رسیدیم، چشم دردی نداشت، عرضه داشتیم: فدایت شویم چشمان خود را به چیزی معالجه فرمودید؟ فرمود: آری به چیزی که از جمله معالجات بود، گفتیم: چه بود؟ فرمود: به دعایی پس ما آن دعا را نوشتیم، و آن دعا این است:

أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِقُوَّةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِقُدْرَةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِنُورِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِعَظَمَةِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَلَالِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَمَالِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِبَهَاءِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ (۱)

گفتیم: ای فرزند رسول خدا «جمع الله» چیست؟ فرمود:

بِكُلِّ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِعَفْوِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ وَ أَعُوذُ بِالْأَيْمَةِ (۲)

آنگاه گفت:

عَلَى مَا تَشَاءُ مِنْ شَرٍّ مَا أَجِدُ اللَّهُمَّ رَبَّ الْمُطِيعِينَ (۳)

و هم برای درد چشم وارد شده: بر آن «آیه الکرسی» بخواند، و خوب شدن آن را در دل بگیرد، و اگر پیش از آن دست بر چشم نهد و بگوید:

أُعِيدُ نُورَ بَصَرِي بِنُورِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُطْفَأُ (۴)

وارد شده: برای ضعف بینایی سودمند است.

و برای ضعف چشم، و شب کوری وارد شده: آیه نور را مکرر در جامی بنویسد، و با آب بشوید، و آن را در شیشه قرار دهد، و از آن با میل به چشم خود بکشد.

و نیز روایت شده: هر که قرآن را از روی صفحات قرآن بخواند، از چشم خود بهره برد.

و نیز روایت شده: هر که هر روز بگوید:

فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا (۵)

دیدگانش از آفات سالم بماند.

شیخ کفعمی فرموده: برای درد چشم و همه دردهای اعضا، توسل جستن به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام به تجربه رسیده

ص: ۱۰۲۵

به عظمت خدا، و پناه می برم به جلال خدا، و پناه می برم به جمال خدا، و پناه می برم به زیبایی خدا، و پناه می برم به جمع خدا.

۲- به همه خدا، و پناه می برم به گذشت خدا، و پناه می برم به آمرزش خدا، و پناه می برم به رسول خدا، و پناه می برم به امامان و یک یک ایشان را نام برد.

۳- بر آنچه می خواهی، از شرّ اندوهی که می یابم، خدایا ای پروردگار مطیعان.

۴- پناه می دهم نور چشمم را به نور خدایی که خاموش نگردد

۵- پس او را شنوا و بینا قرار دادیم

است.

برای خون دماغ

برای خون دماغ: آب یخ بر سر و پیشانیاش بریزد.

تعویذ بطلان سحر

دعای بطلان سحر: از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده: بر پوست آهو بنویسد، و همراه خود داشته باشد:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ بِسْمِ اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ بِسْمِ اللَّهِ وَ لِاحْوَالٍ وَ لِاقْوَةِ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِلُّهُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ فَوَقَّعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَ انْقَلَبُوا صَاغِرِينَ (۱)

برای دفع شیطان و جادوگران و جنیان

و هم از رسول خدا صلی الله علیه و آله برای دفع شیاطین و جادوگران وارد شده: آیه سخره را بخواند

آیه سخره

که این آیه است:

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَ النُّجُومَ مَسِيرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِلَّا لَهُ الْخَلْقُ وَ الْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَ خُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ وَ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَ ادْعُوهُ خَوْفًا وَ طَمَعًا إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ (۲)

و در بعضی از روایات آمده: تا تبارک الله رب العالمین بخواند.

فضیلت اسفند

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل شده: بر هر یک از برگ و دانه درخت اسفند، فرشته ای گمارده شده، و تا پوسیدن برگ و دانه همراه آنهاست، و ریشه و شاخه غم و سحر را برطرف می کند، و در دانه اش شفای هفتاد درد است، بنابراین به اسفند و کندر مداوا کنید.

از حضرت رضا علیه السلام نقل شده: مصروعی را دید، قدحی از آب طلبید، بر آن سوره های حمد و معوذتین [سوره های ناس و فلق] خواند، و در قدح دمید.

و

۱- به نام خدا، و به خدا، به نام خدا، آنچه خدا خواست، به نام خدا، و جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، موسی گفت: آنچه شما آوردید سحر است، همانا خدا آن را باطل میکند، خدا کار بدکاران را اصلاح نمیکند، پس حق واقع شد، و آنچه آنان انجام داده بودند باطل گشت، در آنجا مغلوب شدند، و با خواری بازگشتند.

۲- به درستی که پروردگار شما خداست، که آسمانها و زمین را در شش روز آفرید، سپس به عرش چیره شد، می پوشاند شب را به روز، که می جویدش به سرعت، و آفتاب و ماه و ستارگان مسخر به فرمان اویند، بدانید او راست آفرینش و فرمان، منزّه و پاک است، خدا، پروردگار جهانیان، پروردگارتان را بخوانید با زاری و در نهان زیرا که او متجاوزان را دوست ندارد، و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید، و او را با بیم و امید بخوانید، همانا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است.

امر فرمود: از آن آب بر سر و صورتش ریختند تا به هوش آمد، فرمود: دیگر به سوی تو ابدًا باز نخواهد گشت.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: اگر جنّ سنگی بیندازد، و آن شخص سنگ را بگیرد، و به همان جایی که سنگ از آنجا آمده بیندازد و بگوید:

حَسْبِيَ اللَّهُ وَ كَفَى وَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى (۱)

و همچنین برای دفع شرّ جنیان، نگاه داشتن مرغ و خروس و کبوتر و بزغاله در خانه سودمند است، از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: برای دفع شرّ جتیان در سفر و بیابان و جاهای هولناک آن، دست بر سر بگذارد، و با صدای بلند بخواند:

أَفْعَيْزِ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَ كَرْهًا وَ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (۲)

و هم وارد شده: در بیان و جاهای وحشت آور و هولناک، با صدای بلند اذان بگویند.

حرزهای چشم زخم

دعای حفاظت از چشم زخم: وارد شده: آیه و ان یکاد بخوانند، و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون بترسد چشم او در کسی، یا چشم کسی در او، اثر بگذارد، سه مرتبه بگوید:

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۳)

و وارد شده: هرگاه کسی خود را به شکلی نیکو آراست، وقتی از منزل می رود دو قل اعوذ [یعنی سوره های

قل اعوذ برب الفلق

و

قل اعوذ برب الناس

[بخواند، تا چیزی به اذن الله تعالی به او زیان نرساند.

و نیز برای دفع چشم زخم وارد شده: دستها را برابر صورت بردارد، و سوره

ص: ۱۰۲۷

۱- خداوند مرا بس است و کافی، و خداوند شنید دعای کسی که او را خواند، و رای خدا نهایی نیست

۲- آیا غیر دین خدا را می جوئید، و به او تسلیم شد آن که در آسمان ها و زمین است، با اختیار و بی اختیار، و به سوی او بازگردند.

۳- آنچه خدا خواست شد، نیرویی نیست جز به خدای والای بزرگ.

های حمد و توحید و دو قل اعوذ را بخواند، و دست بر پیشانی بکشد.

و همچنین دعای پناه از چشم زخم:

اللَّهُمَّ رَبَّ مَطَرٍ حَابِسٍ وَ حَجَرٍ يَابِسٍ وَ لَيْلٍ دَامِسٍ وَ رَطْبٍ وَ يَابِسٍ رُدِّ عَيْنِ الْعَايِنِ عَلَيْهِ فِي كِبِدِهِ وَ نَخْرِهِ وَ مَالِهِ فَارْجِعِ الْبَصِيرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبَ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ (۱)

دیده به سویت باز می گردد ناتوان و درمانده

دعای پناهی دیگر:

اللَّهُمَّ ذَا السُّلْطَانِ الْعَظِيمِ وَالْمَنْ الْقَدِيمِ وَالْوَجْهِ الْكَرِيمِ ذَا الْكَلِمَاتِ التَّامَاتِ وَالِدَعَوَاتِ الْمُسْتَجَابَاتِ عَافِ فُلَانًا مِنْ أَنْفُسِ الْجِنَّ وَ أَعْيُنِ الْإِنْسِ (۲)

این دعایی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله برای حسنین علیهما السلام خواند، و به اصحاب خود فرمود: زنها و اولاد خود را با این کلمات پناه دهید.

دعای پناه چشم زخم برای حیوانات و غیر آنها:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ عَبَسَ عَابِسٍ وَ شَهَابَ قَابِسٍ حَجَرَ يَابِسٍ رَدَدْتُ عَيْنَا لِعَايِنِ عَلَيْهِ مِنْ رَأْسِهِ إِلَى قَدَمَيْهِ أَخَذَ عَيْنَاهُ قَابِضٌ بِكِلَايَةٍ وَ عَلَى جَارِهِ وَ أَقَارِبِهِ جِلْمُهُ دَقِيقٌ وَ دَمُهُ رَقِيقٌ وَ بَابُ الْمَكْرُوهِ تَلِيقٌ فَارْجِعِ الْبَصِيرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبَ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ (۳)

برای دفع وسوسه شیطان

برای دفع وسوسه شیطان: روایت شده: به خدای تعالی استعاذه [پناه جویی] کند، بنابراین بگوید: امنت بالله و برسوله مخلصا له الدین و شیخ شهید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده: شیطان بر دو قسم است: شیطان جنّی، و آن دور میشود به گفتن: لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم و شیطان انسی و

ص: ۱۰۲۸

۱- خدایای پروردگار باران زندانی و سنگ خشک و شب تار، و تر و خشک، چشم چشم زن را به خودش بازگردان، در جگر و گلو و دارایی اش، پس بازگردان دیده را، آیا می بینی شکافی؟، سپس دیده را دوباره بازگردان.

۲- خدایا صاحب سلطنت بزرگ، و احسان دیرینه، و جلوه کریم، دارنده کلمات کامل، و دعاهاى مستجاب، فلان را از نفس های جنّ و چشم های انس، سلامت کامل بخش

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدای بزرگ، بر ترش رویی ترش رو، و آتش فروزان،

و سنگ سخت، برگرداندم چشم چشم زن را، از سر تا به پایش، بگیرد دو چشم او را گیرنده ای با همه نگاهش، و بر همسایه و خویشانش، پوستش نازک، خورش رقیق، در ناخوشایند سزاوار او، پس بازگردان چشم را، آیا شکافی می بینی؟ سپس چشم او دوباره بازگردان چشم به سوی تو باز می گردد خسته و ناتوان

آن دور میشود به صلوات فرستادن بر محمد و آل آن حضرت علیهم السلام.

مؤلف گوید: در باب نمازها نماز حدیث نفس گذشت، و نیز ذکر بعضی از عوذات برای دفع وسوسه بیان شد به آنجا مراجعه کنید.

برای ایمنی از دزد

برای ایمنی از دزد: بر حلقه ها و قفل در بخواند «قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن» تا آخر سوره اسراء.

عوذات عقرب و مار

دعای حفظ از عقرب: روایت شده: تیز نظر کند به ستاره سهی و آن ستاره کوچکی است، نزدیک به ستاره وسطی از ستارگان بنات نعش [مقصود همان «دب اکبر» است] و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ رَبِّ اسْلَمَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَ سَلِّمْنَا مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ (۱)

و نیز روایت شده: بر آن ستاره نظر اندازد و سه مرتبه بگوید:

اللَّهُمَّ رَبِّ هُودِ ابْنِ آسِيَةَ آمِنِي شَرِّ كُلِّ عَقْرَبٍ وَ حَيَّةٍ (۲)

هر شب که چنین گوید از شر مار و عقرب محفوظ بماند.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: برای دفع شر عقرب ها و مارها هنگام شب بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَخَذْتُ الْعَقَارِبَ وَ الْحَيَّاتِ كُلَّهَا بِإِذْنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِأَفْوَاهِهَا وَ أذْنَائِهَا وَ أَسْمَاعِهَا وَ أَبْصَارِهَا وَ قُوَاهَا عَنِّي وَ عَمَّنْ أَحَبَّبْتُ إِلَى ضَحْوَةِ النَّهَارِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى (۳)

و نیز برای دفع شر عقرب بخواند:

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ (۴)

روایت شده: وقتی حضرت نوح علیه السلام سوار کشتی شد، عقرب را از سوار شدن بر کشتی منع فرمود: عقرب گفت: من با تو معاهده می بندم

ص: ۱۰۲۹

۲- خداوندا پروردگار هود فرزند اسیّه مرا از شرّ هر عقرب و مار ایمنی ده

۳- به نام خدا، و به خدا، و درود خدا بر محمّد و خاندانش، همه عقربها و مارها را به اذن خدای تبارک و تعالی گرفتم، به دهان هایشان، و دم هایشان و گوش هایشان، و چشمان شان، و نیروهای شان، از خویشتن و هرکه را دوست دارم، تا برآمدن روز ان شاء الله تعالی.

۴- سلام بر نوح در جهانیان، ما اینگونه به نیکوکاران جزا می دهیم، به راستی که نوح از بندگان مؤمن ماست.

که نگزم کسی را که بگوید:

سَلَامٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ (۱)

و در چند حدیث دیگر وارد شده: مالیدن نمک به محق نیش عقرب و گزندگان، زهر آنها را می زداید.

باب چهارم: ادعیه منتخبه از کتاب کافی

فصل اول: ادعیه صبح و شام

در بیان دعاهایی است ه از کتاب شریف «کافی» انتخاب شده و این باب شامل چند فصل است.

فصل اول: در بعضی دعاهای وارده برای وقت صبح و شام غیر از آنچه در فصول پیش گذشت.

و آن ده دعاست: اول: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: حضرت سجاد علیه السّلام چون وارد صبح می شد می گفت:

أَبْتَدِئُ يَوْمِي هَذَا بَيْنَ يَدَي نِسْيَانِي وَ عَجَلْتِي بِسْمِ اللَّهِ وَ مَا شَاءَ اللَّهُ

امروز را آغاز می کنم، پیشاپیش فراموشی و شتابم، به نام خدا، و آنچه خدا خواست شد.

دوم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: هرکس این کلمات را وقتی داخل شب می شود، سه مرتبه بگوید: به بالی از بالهای جبرئیل پوشیده گردد، تا وارد صبح شود:

أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى الْجَلِيلَ الْعَظِيمَ نَفْسِي وَ مَنْ يَعْنِينِي أَمْرُهُ أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ نَفْسِي الْمَرْهُوبِ الْمَخُوفِ الْمُتَضَعِّعِ لِعَظَمَتِهِ كُلِّ شَيْءٍ

به خدای والای والاتر شکوه مند بزرگ می سپارم خویشتم و هر که را کارش با من است، خویش را می سپارم به خدایی که همه چیز هراسان و ترسان و سرفروود آورده در برابر عظمت او است

سوم: همچنین از آن حضرت روایت شده: چون وارد شب شوی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَلُكَ عِنْدَ إِقْبَالِ لَيْلِكَ وَ إِدْبَارِ نَهَارِكَ وَ حُضُورِ صَلَوَاتِكَ وَ أَصْوَاتِ دُعَائِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

خدای از تو می خواهم،

١- سلام بر محمد و خاندان محمد و على نوع فى العالمين

هنگام در آمدن شب، و رفتن روز، و حضور نمازهایت، و بانگ های خوانندگان، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی.

و به آنچه خواهی دعا کن.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: پدرم وقتی وارد صبح می شد می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَسَلِمْتُ نَفْسِي وَ إِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِي وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ احْفَظْنِي بِحِفْظِ الْإِيمَانِ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ تَحْتِي وَ مِنْ قَبْلِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ نَسْتَعِينُكَ الْعَفْوُ وَ الْعَافِيَةُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَ شَرٍّ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ مِنْ ضَغْطَةِ الْقَبْرِ وَ مِنْ ضَيْقِ الْقَبْرِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ سَطَوَاتِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ ،

به نام خدا و به خدا، و به سوی خدا، و در راه خدا، و بر آئین رسول خدا درود خدا بر او و خاندانش، خدایا خود را به تو تسلیم کردم، و کارم را به تو واگذاشتم، و بر تو توکل نمودم ای پروردگار جهانیان، خدایا مرا نگهدار، به نگهداری ایمان، از پیش رویم و پشت سرم، و از سمت راست و چپم، و از بالا و زیر پایم، و از پیش خودم، معبودی جز تو نیست، جنبش و نیرویی جز به خدا نیست، گذشت و سلامت کامل، از هر بدی و شر در دنیا و آخرت را از تو می خواهم، خدایا پناه می آورم به تو

ص: ۱۰۳۱

از عذاب قبر و فشار قبر و تنگی قبر و پناه می آورم به تو از یورش های شب و روز،

اللَّهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرَامِ وَ رَبَّ الْحِلِّ وَ الْأَحْرَامِ ابْلُغْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَنِّي السَّلَامَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِدِرْعِكَ الْحَصِينَةِ وَ أَعُوذُ بِجَمْعِكَ أَنْ تُمَيِّنَنِي غَرَقًا أَوْ حَرَقًا أَوْ شَرَقًا أَوْ قَوْدًا أَوْ صَبْرًا أَوْ مُسَمًّا أَوْ تَرْدِيًّا فِي بئرٍ أَوْ أَكِيلَ السَّبْعِ أَوْ مَوْتَ الْفُجْأَةِ أَوْ بِشَيْءٍ مِنْ مَيِّتَاتِ السَّوِّ وَلَكِنْ أَمْتَنِي عَلَى فِرَاشِي فِي طَاعَتِكَ وَ طَاعَةِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مُصِيبًا لِلْحَقِّ غَيْرَ مُخْطِئٍ أَوْ فِي الصَّفِّ الَّذِينَ نَعْتَهُمْ فِي كِتَابِكَ كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ أُعِيدَ نَفْسِي وَ وُلْدِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي بِقُلِّ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

خدای ای پروردگار مشعر الحرام، و پروردگار شهر حرام، و پروردگار حلّ و احرام، به محمد و خاندان محمد از جانب من سلام برسان.

خدایا پناه می آورم به زره محکمت، و پناه می آورم به جمع کردن از اینکه مرا بمیرانی به غرق شدن یا سوختن یا گلوگیر شدن یا قصاص یا شکنجه و مرگ تدریجی یا مسمومیت یا به چاه افتادن، یا طعمه درنده شدن یا سگته یا به چیزی از مدرنی های بد، ولی مرا در بسترم، به حال اطاعت از خود و رسالت (درود خدا بر او و خاندانش) بمیران، رسیده به حق، نه خطا کار، یا در صف آنان که در قرآنت وصفشان کردی: گویی ایشان بنایی استوارند.

خودم و فرزندانم و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به

«قل اعوذ برب الفلق»

تا آخر سوره

وَ أُعِيدُ نَفْسِي وَ

ص: ۱۰۳۲

وُلِدِي وَ مَا رَزَقَنِي رَبِّي بِقُلِّ اعْوِذُ بِرَبِّ النَّاسِ

خوم و فرزندانم و آنچه پروردگارم روزی ام نموده پناه می دهم به

«قل اعوذ برب الناس.

تا آخر سوره و می گوئی :

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِثْلَ مَا خَلَقَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَلَأَ مَا خَلَقَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رِضًا نَفْسِهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ رَبِّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ دَرَكِ الشَّقَاءِ وَ مِنْ شِمَاتِهِ الْأَعْيَادِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَ الْوَقْرِ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ سُوءِ الْمُنْظَرِ فِي
الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَالِدِ

ستایش خدای را، به عدد آنچه خدا آفرید، و ستایش خدای را مانند آنچه پدید آورد، و ستایش خدای را به پری آنچه خلق کرد، و ستایش خدای را به امتداد کلمتش، و ستایش خدای را به وزن عرشش، و ستایش خدای را به خشنودی خودش، معبودی جز خدا نیست بردبار بزرگوار، و معبودی جز خدا نیست والای بزرگ، منزّه است خدا، پروردگار آسمانها و زمین، و آنچه در میان آن دو است، و پروردگار عرش بزرگ، خدایا به تو پناه می آورم از درجات بدبختی، و از شماتت دشمنان، و به تو پناه می آورم از تنگدستی، و سنگینی نیاز، و به تو پناه می آورم از بد دیدن در خاندان و دارایی و فرزندانم

و ده مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات فرست.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: چون نماز مغرب و صبح بجا آوردی، هفتم

ص: ۱۰۳۳

مرتبه بگو: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لا- حول و لا- قَوْهَ الْآ بِاللَّهِ» حقیقتاً هر کس این ذکر را بگوید، جذام و پیسی و دیوانگی و هفتاد نوع از انواع بلاها به او نرسد.

چون داخل صبح و شام شدی دو مرتبه بگو:

الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّبَاحِ الْحَمْدُ لِفَالِقِ الْإِصْبَاحِ دو مرتبه اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّيْلَ بِقُدْرَتِهِ وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ بِرَحْمَتِهِ وَ نَحْنُ فِي عَافِيهِ

ستایش برای پروردگار بامداد، ستایش برای شکافنده صبح، ستایش خدای را که شب را به قدرتش برد، و روز را به رحمتش آورد، و ما در سلامت کاملیم

و آیه الکرسی، و آخر سوره حشر، و ده آیه از سوره صافات را می خوانی:

وَ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ عَشِيًّا وَ عَشِيًّا وَ حِينَ تُظْهِرُونَ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُكَ غَضَبَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاعْفُ عَنِّي وَ ارْحَمْنِي وَ تَبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

و منزّه است پروردگارت، پروردگار عزّت، از آنچه وصف می کنند، و سلام بر فرستادگان، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، پس منزّه است خدا هنگامی که شام می کنی و صبح می نمایی، و برای او ستایش در آسمانها و زمین و شب و هنگامی که ظهر می نمایی.

زنده را از مرده بیرون می آورد، و مرده را از زنده بیرون می آورد، و زمین را پس از مرگش زنده

می کند، و اینچنین زنده از قبرها درآورده می شوید، بسیار منزّه و مقدّس است پروردگار فرشتگان و روح، پیش گرفته رحمت بر غضبت، معبودی جز تو نیست، منزّهی تو، من به خود ستم کردم، مرا بیامرز، و به من رحم کن، و توبه ام را بپذیر، به راستی توبه پذیر و مهربانی.

ششم: از امام صادق علیه السلام این دعا برای صبح روایت شده:

اللَّهُمَّ لِمَكَ الْحَمْدُ أَحْمَدُكَ وَ أَشِدُّ تَعِينِكَ وَ أَنْتَ رَبِّي وَ أَنَا عَبْدُكَ أَصْبَحْتُ عَلَى عَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ وَ أُوْمِنُ بِوَعْدِكَ وَ أُوْفِي بِعَهْدِكَ مَا أَشِدُّ تَطَعْتُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَ خَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ أَصْبَحْتُ عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ وَ كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ وَ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَ آلهِمَا عَلَى ذَلِكَ أُحْيِي وَ أُمِيتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا أَحْيَيْتَنِي وَ أَمِتْنِي إِذَا أَمِتْنِي عَلَى ذَلِكَ وَ ابْعَثْنِي إِذَا بَعَثْتَنِي عَلَى ذَلِكَ ابْتِغَى بِجَدِّكَ رِضْوَانَكَ وَ اتِّبَاعَ سَبِيلِكَ إِلَيْكَ الْجَنَّةَ طَهْرِي وَ إِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِي آلُ مُحَمَّدٍ أُمَّتِي لَيْسَ لِي أَيْمَةٌ غَيْرُهُمْ بِهِمْ أَتَمُّ وَ إِيَاهُمْ أَتَوَلَّى وَ بِهِمْ أَقْتَدِي اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمْ أَوْلِيَاءِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ اجْعَلْنِي أُولَى أَوْلِيَاءِهِمْ وَ أَعَادِي أَعْدَاءَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ الْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ وَ آبَائِي مَعَهُمْ

خدایا ستایش تو راست، ستایشت می کنم، و از تو کمک می خواهم، و تو پروردگار منی، و من بنده توام، صبح کردم بر پیمانت و وعده ات، و ایمان می آورم به وعده ات، و وفا می کنم به پیمانت تا بتوانم، و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای یگانه بی شریک و گواهی می دهم که محمد بنده و

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ مُتَقَلِّبُهُمْ وَمَثْوِيَهُمْ اللَّهُمَّ احْفَظْ
إِمَامَ الْمُسْلِمِينَ بِحِفْظِ الْإِيمَانِ،

خدایا صبح کردم در این بامداد و در این روز برای اهل رحمت از تو آمرزش می خواهم، و از اهل لعنتت به تو بیزاری می جویم، خدایا من صبح کردم، در این روز، و در این صبح درحالی که از آنها که بین آنانیم از مشرکان به سوی تو بیزاری می جویم از آنچه که می پرستند به درستی که ایشان قومی بد و فاسقند، خدایا آنچه از آسمان به زمین فرو فرستادی در این صبح و این روز، برای دوستانت برکت، و برای دشمنانت کیفر قرار ده، خدایا دوست بدار کسی که دوستت داشت، و دشمن بدار کسی را که دشمنت داشت، خدایا به ایمنی و ایمان برایم ختم کن، هر زمان که خورشید سرزند یا غروب کند.

خدایا مرا و پدر و مادرم را بیمارز، و به هر دو رحم کن، چنان که مرا در کودکی پروریدند، خدایا مردان و زنان مؤمن و مسلمان زندگان و مردگان آنان را بیمارز، خدایا بازگشتگاه و اقامت گاهشان را تو می دانی، خدایا پیشوای مسلمانان را حفظ کن به حفظ ایمان،

وَأَنْصِرُهُ نَصِيرًا عَزِيزًا وَأَفْتِيحَ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا وَاجْعَلْ لَهُ وَلَنَا مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا وَالْفِرْقَ الْمُخْتَلِفَةَ عَلَى
رَسُولِكَ وَوَلَاةِ الْأَمْرِ بَعِيدَ رَسُولِكَ وَالْأَيْمَةِ مِنْ بَعِيدِهِ وَشِيَعَتِهِمْ وَأَسْيُلُكَ الزِّيَادَةَ مِنْ فَضْلِكَ وَالْإِقْرَارَ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِكَ
وَالتَّسْلِيمَ لِأَمْرِكَ وَالْمُحَافَظَةَ عَلَى مَا أَمَرْتَ بِهِ لَا أَبْتَغِي بِهِ بَدَلًا وَلَا أَشْتَرِي بِهِ

ص: ۱۰۳۷

ثُمَّناً قَلِيلاً اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَلَا يَدْرَأُكَ مَنْ وَالَيْتَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ
سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ تَقَبَّلْ مِنِّي دُعَائِي وَ مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَيْكَ مِنْ خَيْرٍ فَضَاعِفُهُ لِي أَضْعَافاً كَثِيرَةً وَ اتَنَا مِنْ لَدُنْكَ أَجْراً عَظِيماً رَبِّ مَا
أَحْسَنَ مَا أَبْلَيْتَنِي وَ أَعْظَمَ مَا أَعْطَيْتَنِي وَ أَطْوَلَ مَا عَافَيْتَنِي وَ أَكْثَرَمَا سَتَرْتَ عَلَيَّ فَلَمَكَ الْحَمْدُ يَا إِلَهِي كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً عَلَيْهِ مَلَأَ
السَّمَوَاتِ وَ مَلَأَ الْأَرْضِ وَ مَلَأَ مَا شَاءَ رَبِّي وَ رَضِيَ وَ كَمَا يُتَّبَعِي لَوْجِهَ رَبِّي ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

او او را یاری ده یاری پیروزمندانه، و بگشای برای او گشایشی آسان، و برای او و ما از جانب خود فرمانروایی پیروزمندانه قرار
ده، خدایا لعنت کن فلان و فلان و گروههایی که اختلاف کردند بر رسالت، و والیان امر بعد از رسالت و امامان پس از
او، و شیعیان ایشان را، و از تو می خواهم زیادی فضلت، و اقرار به آنچه از نزد تو آمد، و تسلیم به فرمانت، و محافظت بر آنچه
به آن امر فرمودی، به طوری که به جای آن جایگزینی نجویم، و آن را به بهای اندکی نفروشم، خدایا هدایت کن در شمار
کسانی که هدایت کردی، و حفظ کن از شر آنچه قضایت بر آن جاری شد، به درستی شد، به درستی که قضاوت می کن و
بر تو قضاوت نمی شود، و خوار نمی گردد و کسی تو دوستش داری، منزّه و پاکی و برتری، و منزّهی تو پروردگار کعبه،
دعایم را بپذیر، و آنچه به وسیله آن از خیر به تو تقرّب می

جویم، برایم دوچندان کن، چند برابر بسیار، و از جانب خود اجر بزرگ به ما عنایت کن، پروردگرم چه نیکوست آنچه مرا به آن آزمودی، و چه بزرگ است آنچه به من عطا کردی، و چه طولانی است آنچه عافیتم دادی، و چه بسیار است آنچه بر من پوشاندی، پس تورا ستایش ای معبود من، بسیار، پاک، مبارک، به پری آسمانها و زمین، و پری آنچه پروردگرم خواست و پسندید، و چنان که سزاوار است برای جلوه پروردگرم، صاحب بزرگی و اکرام.

هشتم: از امام باقر علیه السلام روایت شده است که هر که به هنگام طلوع فجر ده مرتبه بگوید:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، برای اوست فرمانروایی و ستایش، زنده می کند، و می میراند، و او زنده است و نمی میرد، خیر تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست

و ده بار صلوات بر محمد و آل محمد فرستد، و سی و پنج بار سبحان الله بگوید، و سی و پنج مرتبه لا اله الا الله بگوید، و خدا را سی و پنج مرتبه حمد کند، در آن روز از غافلان نوشته نشود، و اگر در شب گوید، در آن شب از غافلان شمرده نشود.

نهم: از محمد بن فضیل روایت شده: خدمت حضرت جواد علیه السلام نوشتم که به من دعایی بیاموزد.

حضرت در جوابم نوشت که صبح و شام می گویی:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لَا أُشْرِكُ

ص: ۱۰۳۹

خدا، خدا، خدا، پروردگار بخشنده و مهربان من است، چیزی را برای او شریک نگیرم سپس برای حاجت خود دعا می کنی.

که این کلمات مقدمه ای است برای رفع هر حاجتی به اذن خدای تعالی.

دهم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: به داود رقی فرمود: سه بار خواندن این دعا را در صبح و سه بار در شب ترک مکن.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي دَرْعِكَ الْحَصِينَةِ الَّتِي تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ تُرِيدُ

خداوندا مرا در زره محکم خود قرار ده، که هر که را بخواهی در آن قرار می دهی.

به درستی که پدرم می فرمود: این از دعاهای مخزون [محفوظ در گنجینه خدا] است.

فصل دوم: بعضی از دعاهای وقت خوابیدن و بیدار شدن

و آنها هفت دعاست: اول: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: کسی که هنگام قرار گرفتن در خوابگاهش سه مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَّمَ فَقَهْرَهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَطَّنَ فَخْبَرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَيُوتِ وَيُمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ستایش خدای را که برتر آمد و چیره گشت، و ستایش خدای را که نهان است و آگاه، و ستایش خدای را ه مالک است و نیرومند، و ستایش خدای را که مردگان را زنده می کند، و زندگان را می میراند، و او بر هر چیز تواناست.

از گناهانش بیرون آید، همانند روزی که از مادر متولد شده، و شیخ صدوق و شیخ طوسی هم این روایت را نقل کرده اند.

و در «عده الدّاعی» از حضرت صادق علیه السّلام نقل کرده: این دعا کمترین چیزی است که از تحمید [یعنی حمد و ستایش گویی] کفایت می کند.

لی در آن روایت حمد دوم پس از حمد سوم است.

دوم: از آن حضرت روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم هنگامی که در رختخواب خود قرار می گرفت ایه الکرسی می خواند و می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ كَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ اَللَّهُمَّ احْفَظْنِي فِي مَنَامِي وَ فِي يَقَظَتِي (۱)

سوم: از مفضل بن عمر نقل شده: امام صادق علیه السلام به من فرمود: اگر بتوانی شب نکن، مگر اینکه خود را به یازده حرف پناه دهی، گفتم: مرا از آنها خبر ده، فرمود: بگو:

أَعُوذُ بِعِزِّهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِقُدْرَتِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِجَلَالِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِسُلْطَانِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِجَمَالِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِدَفْعِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِمَنْعِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِجَمْعِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِمُلْكِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِوَجْهِهِ اللَّهُ وَ أَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَ بَرَاءً وَ ذَرَاءً (۲)

و خود را هرگاه که خواهی به این کلمات حفظ کن.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: کسی که در خوابگاهش قرار گیرد، و صد مرتبه توحید بخواند، از گناهان پنجاه ساله خود پاک شود.

و نیز از آن حضرت روایت شده: کسی که در رختخوابش جای گیرد، و

قل يا ايها الكافرون

و

قل هو الله احد

بخواند، حق تعالی بیزاری از شرک را برای او بنویسد.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: کسی که قصد کرده برای نماز شب برخیزد، و در رختخواب قرار گرفته بگوید:

اَللَّهُمَّ لَا تُؤْمِنِي مَكْرَكَ وَلَا تُنْسِنِي ذِكْرَكَ وَلَا

ص: ۱۰۴۱

۱- به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و به طاغوت کافر شدم، خدایا مرا در خواب و بیداری حفظ کن

۲- پناه می برم به عزت خدا، و پناه می برم به قدرت خدا، و پناه می برم به جلال خدا، و پناه می برم به سلطنت خدا، و پناه می

برم به جمال خدا، و پناه می برم به دفاع خدا، و پناه می برم به جلوگیری خدا، و پناه می برم به جمع آوری خدا، و پناه می برم به فرمانروایی خدا، و پناه می برم به جلوه خدا، و پناه می برم به رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) از شر آنچه آفرید و پدید آورد و هستی بخشید.

تَجْعَلَنِي مِنَ الْغَافِلِينَ أَقْوَمَ سَاعَةً كَذَا وَ كَذَا (۱)

حق تعالی فرشته ای را بر او بگمارد، که در آن ساعت بیدارش کند.

ششم: و از آن حضرت روایت شده: هر گاه یکی از شما در شب از خواب برخاست بگوید:

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ النَّبِيِّينَ وَإِلَهِ الْمُرْسَلِينَ وَرَبِّ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲)

هفتم: از عبد الرحمن بن حجاج روایت شده: حضرت صادق علیه السلام آخر شب از خواب برمی خواست، صدا را در حدی که اهل خانه بشنوند بلند می کرد و می گفت:

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى هَوْلِ الْمُطَّلَعِ وَوَسَّعَ عَلَيَّ ضَيْقَ الْمَضْجَعِ وَارْزُقْنِي خَيْرَ مَا قَبْلَ الْمَوْتِ وَارْزُقْنِي خَيْرَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ (۳)

فصل سوم: دعاهای وقت بیرون آمدن از منزل

در بیان چند دعا که هنگام بیرون آمدن از خانه خوانده می شود و آنها هشت دعاست اول: از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده است انسان زمانی که خواست از خانه خارج شود، هنگام تبت خروج سه مرتبه بگوید: الله اکبر و سه مرتبه

بِاللَّهِ أَخْرُجُ وَبِاللَّهِ أَدْخُلُ وَ عَلَى اللَّهِ أَتَوَكَّلُ (۴)

آنگاه بگوید:

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي فِي وَجْهِ هَذَا بِخَيْرٍ وَ اخْتِمْ لِي بِخَيْرٍ وَفَنِي شَرَّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۵)

پیوسته در پناه خدای عز و جل باشد، تا به همان مکانی که در آن بود باز گردد.

دوم: از امام زین العابدین علیه السلام روایت شده است که به هنگام بیرون رفتن از در خانه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ (۶)

سوم: از امام باقر علیه السلام نقل شده است که هر کس زمانی که از

ص: ۱۰۴۲

-
- ۱- خدایا مرا ایمن از مکرت مدار، و ذکرت را از یادم میر، و از بی خبران قرارم مده، ساعت چند و چند برمی خیزم،
 - ۲- منزّه است خدا، پروردگار پیامبران، و معبود فرستادگان، و پروردگار مستضعفان، و ستایش خدای را که مردگان را زنده می کند، و او بر هر چیز تواناست. زمانی که این کلمات را بگوید، خدای تبارک و تعالی می فرماید: بنده من راست گفت و شکر بجا آورد.

۳- خدا یا مرا بر هراس قیامت کمک کن، و تنگی قبرم را وسعت بخش، و خیر آنچه پیش از مرگ، و پس از مرگ است نصیب من فرما.

۴- به کمک خدا بیرون می روم، و به کمک خدا وارد می شود، و بر خدا توکل می کنم

۵- خدایا در این روز به رویم بگشا به خیر، و برایم پایان بده به خیر، و از شرّ هر جنبنده ای تو که گیرنده مهارش هستی حفظم کن، به درستی که پروردگارم بر راهی مستقیم است

۶- به نام خدا، ایمان آوردم به خدا، و بر خدا توکل کردم

منزلش بیرون می رود بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ حَسْبِيَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ أَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ أُمُورِي كُلِّهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ (۱)

خدا آنچه از امر دنیا و آخرت او را اندوهگین می سازد کفایت می فرماید.

چهارم: از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده است که وقتی که از منزل خود بیرون می روی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ أَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا خَرَجْتُ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا خَرَجْتُ لَهُ أَللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَأَتِمِّمْ عَلَيَّ نِعْمَتَكَ وَاسْتَعْمِلْنِي فِي طَاعَتِكَ وَاجْعَلْ رِعْبَتِي فِيمَا عِنْدَكَ وَتَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِكَ وَ مِلَّةِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (۲)

پنجم: از امام رضا علیه السلام نقل شده است که پدرم زمانی که از منزل خارج می شد، این کلمات را می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ خَرَجْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ لَا يَبْحُولُ مِنِّي وَلَا يَفُوتُنِي بَلْ بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ يَا رَبِّ مُتَعَرِّضًا لِرِزْقِكَ فَاتِنِي بِهِ فِي عَافِيَةٍ (۳)

ششم: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده است که هر که از منزلش بیرون می رود، ده مرتبه سوره

قل هو الله احد

بخواند، پیوسته در حفظ خدای عز و جل باشد، و تا به منزلش باز گردد، خدا از او محافظت نماید.

هفتم: از امام هفتم علیه السلام روایت شده است که هر گاه خواستب به سفر روی، بر در خانه ات بایست، و سوره های حمد و

قل هو الله احد

و

قل اعو بربن الناس

و

قل اعوذ برب الفلق

را از پیش رو، و از طرف راست و

- ۱- به نام خدا، خدا مرا بس است، بر خدا توکل کردم، خدایا خیر همه کارهایم را از تو می خواهم، و از خاری دنیا و عذاب آخرت به تو پناه می آورم
- ۲- به نام خدا، توکل کردم بر خدا، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا، خدایا، خیر آنچه به خاطرش از خانه بیرون شدم از تو می خواهم، و از شر آنچه به خاطرش بیرون آمدم به تو پناه می آورم، خدایا از فضل تو بر من وسعت بخش، و نعمت را بر من کامل کن، و مرا در طاعتت به کار گیر، و اشتیاقم را در آنچه نزد توست قرار ده، و مرا بر آیینت و آیین رسالت بمیران
- ۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، خارج شدم به قوت و نیروی خدا، نه به قدرت و نیروی خویش، بلکه به قدرت و نیروی تو، ای پروردگرم روزی ات را خواستارم، آن را در عین عافیت به من عنایت کن

چپ بخوان، آنگاه بگو:

اللَّهُمَّ احْفَظْنِي وَاحْفَظْ مَا مَعِيَ وَ سَلِّمْنِي وَ سَلِّمْ مَا مَعِيَ وَ بَلِّغْنِي وَ بَلِّغْ مَا مَعِيَ بِلَاغًا حَسَنًا (۱)

هشتم: و نیز از آن حضرت روایت شده است که هر گاه در سفر یا حضر [حضر یعنی ماندن در وطن، در مقابل سفر] از منزلت بیرون رفتی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ (۲)

فصل چهارم: ادعیه قبل از نماز و بعد از آن

و آن پنج دعا است اول: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: حضرت امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: هر که این دعا را به هنگام قیام برای نماز، پیش از شروع نماز بگوید با محمد و آل محمد خواهد بود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَقْدَمُهُمْ بَيْنَ يَدَيَّ صَلَوَاتِي وَ أَتَقَرَّبُ بِهِمْ إِلَيْكَ فَاجْعَلْنِي بِهِمْ وَ جِيهًا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ مَنَّتَ عَلَيَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ فَاخْتِمْ لِي بِطَاعَتِهِمْ وَ مَعْرِفَتِهِمْ وَ وِلَايَتِهِمْ فَإِنَّهَا السَّعَادَةُ وَ الْخَيْرُ لِي بِهَا فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

آنگاه نماز را به جای می آوری، و چون فارغ شدی می گویی:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي كُلِّ عَافِيَةٍ وَ بِلَاءٍ وَ اجْعَلْنِي مَعَ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي كُلِّ مَثْوًى وَ مُنْقَلَبٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَايَ مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتِي مَمَاتِهِمْ وَ اجْعَلْنِي مَعَهُمْ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا وَ لَا تُفَرِّقْ بَيْنِي وَ بَيْنَهُمْ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۴)

دوم: از صفوان جمال [شتربان] روایت شده: امام صادق علیه السلام را دیدم پیش از تکبیر رو به قبله کرد و گفت:

اللَّهُمَّ لَا تُؤَيِّسْنِي مِنْ رَوْحِكَ وَ لَا تُقِنَّنِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ لَا تُؤَمِّئِي مَكْرَكَ فَإِنَّهُ لَا يَأْمُنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ

ص: ۱۰۴۴

- ۱- خدایا مرا و آنچه با من است حفظ کن، و مرا و آنچه با من است به سلامت دار، و مرا و آنچه با من است به نیکی برسان
- ۲- به نام خدا، به خدا ایمان آوردم، و بر خدا توکل کردم، آنچه خدا خواست، جنبش و نیرویی نیست مگر به خدا
- ۳- خدایا به محمد و خاندان محمد به تو رو می کنم، و آنان را پیش روی نماز پیش می اندازم، و به آنان به تو تقرب می جویم، مرا در دنیا و آخرت با آنان آبرومند قرار ده، و از مقربان محسوب فرما، بر من به شناختن آنان منت نهادی، پایان ده برایم به اطاعت و معرفت و ولایتشان، که خوشبختی آن است، و به آنها برایم پایان ده، به درستی که تو بر هر چیز توانایی.
- ۴- خدایا قرار ده مرا با محمد و آل محمد در هر بلاء و عافیت، و در هر اقامتگاه و بازگشتگاهی با محمد و خاندان محمد همراه کن، خدایا زندگی ام را زندگی آنان، و مرگم را مرگ آنان قرار ده، و مرا همه جا با ایشان همراه فرما، و بین من و

آنان جدایی مینداز، به درستی که تو بر هر کار توانایی.

سوم: از امام صادق علیه السلام روایت شده: حضرت امیر مؤمنان علیه السلام پس از فارغ شدن از نماز ظهر می گفت:

اللَّهُمَّ إِنِّي اتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ اتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ اتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَائِكَ الْمُزْسَلِينَ وَ بِحَبْلِكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْغَنِيُّ عَنِّي وَ بِي الْفَاقَهُ إِلَيْكَ أَنْتَ الْغَنِيُّ عَنِّي وَ أَنَا الْفَقِيرُ إِلَيْكَ أَقَلْتَنِي عَثْرَتِي وَ سَتَرْتَ عَلَيَّ ذُنُوبِي فَاقْضِ الْيَوْمَ حَاجَتِي وَ لَا تُعَذِّبْنِي بِقَبِيحِ مَا تَعَلَّمْتُ مِنِّي بَلْ عَفُوكَ وَ جُودَكَ يَسْعُنِي (۲)

خدایا تو از من بی نیازی، و من به تو نیازمند، تو بی نیازی و من به تو نیازمند، لغزشم را نادیده گرفتی، و گناهانم را پوشانیدی، امروز حاجتم را برآور، به زشتی آنچه که از من خبر داری عذابم مکن، بلکه گذشت و بخشش تو مرا فرا گیرد.

سپس آن حضرت به سجده می افتاد و می گفت:

يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَ يَا أَهْلَ الْمَغْفِرَةِ يَا بُرِّ يَا رَحِيمٌ أَنْتَ أَبْرَبِي مِنْ أَبِي وَ أُمِّي وَ مِنْ جَمِيعِ الْخَلَائِقِ اِقْلِبْنِي بِقَضَاءِ حَاجَتِي مُجَاباً دُعَائِي مَرْحُوماً صَوْتِي قَدْ كَشَفَتْ أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ عَنِّي (۳)

چهارم: از امام جواد علیه السلام نقل شده: زمانی که از نماز واجب فارغ شدی بگو:

رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ بِالْقُرْآنِ كِتَابًا وَ بِفُلَانٍ وَ فُلَانٍ أَيْمَةً اللَّهُمَّ وَ لِيكَ فُلَانٌ فَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ وَ مِنْ فَوْقِهِ وَ مِنْ تَحْتِهِ وَ ائْتِدْ لَهُ فِي عُمْرِهِ وَ اجْعَلْهُ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ وَ الْمُتَّصِرَ لِذِينِكَ وَ أَرِهِ مَا يُحِبُّ وَ مَا تَقَرَّرَ بِهِ عَيْنُهُ فِي نَفْسِهِ وَ

ص: ۱۰۴۵

۱- خدای از نسیم جان بخت مایوسم مکن، و از رحمت ناامیدم مفرما، و از مکر ایمنم منما، زیرا از مکر خدا خویش را ایمن نمی شمارند مگر مردم زیانکار

۲- خدایا به بخشش و کرمت به تو تقرب می جویم، و به محمد بنده و فرستاده ات به تو تقرب می جویم، و به فرشتگان مقرب و پیامبران مرسلت و به حقیقت به تو تقرب می جویم.

۳- ای اهل تقوا و آمرزش ای نیکوکار، ای مهربان، تو از پدر و مادرم و همه خلائق به من نیکوکاری، مرا با برآمدن حاجت، و دعای اجابت شده، و صدای مورد رحمت قرار گرفته بازگردان، به حقیقت تو انواع بلاها را از من برطرف کردی

ذُرِّيَّتِهِ وَ فِي أَهْلِهِ وَ مَالِهِ وَ فِي شَيْعَتِهِ وَ فِي عَدُوِّهِ وَ أَرِهِمْ مِنْهُ مَا يَحْذَرُونَ وَ أَرِهِ فِيهِمْ مَا يُحِبُّ وَ تَقَرَّبِهِ عَيْنُهُ وَ أَشْفِ صُدُورَنَا وَ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ (۱)

و از جانب او درباره دشمنانش از آنچه حذر می کنند به آنان بنما، و درباره آنها آنچه را دوست دارد، و چشمش به آن روشن می شود به او بنمایان، و سینه های او، و سینه های مردم مؤمن را شفا بده

و فرمود: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله از نماز فارغ می شد می گفت:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ إِسْرَافِي عَلَى نَفْسِي وَ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِعِلْمِكَ الْغَيْبِ وَ بِقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ مَا عَلِمْتَ الْحَيَوَةَ خَيْرًا لِي فَآخِئْنِي وَ تَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي السِّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ وَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الْغَضَبِ وَ الرِّضَا وَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَ الْغِنَا وَ أَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ وَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُطُ وَ أَسْأَلُكَ الرِّضَا بِالْقَضَاءِ وَ بَرَكَهَ الْمَوْتِ بَعِيدِ الْعَيْشِ وَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعِيدِ الْمَوْتِ ، (۲) وَ لَذَّةَ الْمُنَظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَ شَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْكَ وَ لِقَائِكَ مِنْ غَيْرِ ضَرَّاءٍ مُضَرَّةٍ وَ لَافِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ وَ اجْعَلْنَا هُدًى مُهْتَدِينَ اللَّهُمَّ اهْدِنَا فِيمَنْ هَدَيْتَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَزِيمَةَ الرَّشَادِ وَ الثَّبَاتِ فِي الْأَمْرِ وَ الرُّشْدِ وَ أَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَ حُسْنَ عَافِيَتِكَ وَ آدَاءَ حَقِّكَ وَ أَسْأَلُكَ يَا رَبِّ قَلْبًا سَلِيمًا وَ لِسَانًا صَادِقًا وَ اسْتَعْفُرُكَ لِمَا تَعَلَّمْتُ وَ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا تَعَلَّمْتُ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا

ص: ۱۰۴۶

۱- راضی شدم به خدا که پروردگارم باشد، و به محمد برای پیامبری و به اسلام برای دینم، و به قرآن برای کتابم و به فلان و فلان [به جای فلان و فلان بگو: و به علی و الحسن و الحسين و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و الحجه] پیشوایانم، خدایا ولی ات فلان [به جای فلان بگو: القائم الحجه] را حفظ کن از پیش رو و پشت سر، و از جانب راست و چپ و از بالای سر و پایین پایش، و بر عمرش بیفزای، و او را قیام کننده به امرت، و پیروز کننده دینت قرار ده، و آنچه دوست دارد به او بنمایان، و آنچه نسبت به خودش و ذریه و اهل مال و شیعه اش چشمش را روشن می کند و به او نشان بده.

۲- خدایا آنچه پیش فرستادم، و از پی می فرستم، و آنچه پنهان کردم، و آنچه آشکار نمودم، و اسراف بر خودم و آنچه را تو به آن از من داناتری، برایم بیامرز، خدایا تویی پیش انداز و پس انداز، معبودی جز تو نیست، به حق دانشت به غیب، و به توانایی ات بر همه خلق، تا زندگی را برایم خیر می دانی، پس زنده ام بدار، و زمانی که مرگ را برایم خیر می دانی، جانم را بگیر، خدایا هراس از خود را در نهان و آشکار، و سخن حق را در خشم و خشنودی، و میانه روی را در نداری و دارایی از تو می خواهم و نعمتی را از تو می خواهم که تمام نشود، و نور چشمی که قطع نگردد، و از تو می خواهم: خشنودی به قضا و برکت مرگ پس از زندگی، و گوارایی زندگی پس از مرگ،

تَعَلَّمَ فَإِنَّكَ تَعَلَّمٌ وَلَا تَعَلَّمٌ وَأَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ (۱)

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هر کس نزد هر نماز واجب، این کلمات را بگوید، خود و خانه و دارایی و اولادش محفوظ بماند.

أَجْبِرُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ أَهْلِي وَ دَارِي وَ كُلِّ مَا هُوَ مِنِّي بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ وَ أَجْبِرُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ كُلِّ مَا هُوَ مِنِّي بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (۲)

تا آخر سوره،

وَ أَجْبِرُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ كُلِّ مَا هُوَ مِنِّي بِرَبِّ النَّاسِ (۳)

تا آخر سوره،

وَ أَجْبِرُ نَفْسِي وَ مَالِي وَ وُلْدِي وَ كُلِّ مَا هُوَ مِنِّي بِاللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَ لَا نَوْمٌ . (۴)

تا پایان ایه الکرسی.

فصل پنجم: دعاهاى وارده برای رزق و روزی

و آن پنج دعاست.

اول: از معاویه بن عمار نقل شده: از امام صادق علیه السلام درخواست کردم تا برای رزق دعایی تعلیم من فرماید، آن حضرت این دعا را به من آموخت، و من برای زیاد شدن رزق، چیزی بهتر از این ندیدم.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ الْحَلَالِ الطَّيِّبِ رِزْقًا وَاسِعًا حَلَالًا طَيِّبًا بَلَاغًا لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ صَبَأًا صَبَأًا هَنِيئًا مَرِيئًا مِنْ غَيْرِ كَدٍّ وَلَا مَنْ مِنْ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ إِلَّا سِعَةً مِنْ فَضْلِكَ الْوَاسِعِ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَاسْتَيْلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَمِنْ فَضْلِكَ أَسْئَلُ وَ مِنْ عَطِيَّتِكَ أَسْئَلُ وَ مِنْ يَدِكَ الْمَلَأَ أَسْئَلُ (۵)

دوم: از امام باقر علیه السلام روایت شده: به زید شحام فرمود: برای درخواست روزی، در سجده نماز واجب بگو:

يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ يَا

ص: ۱۰۴۷

۱- و لذت تماشای زیباییات، و شوق دیدار و لقایت، بدون سختی و زیان بخشی، و فتنه گمراه کنندگی، خدایا ما را به زینت ایمان بیارای، و ما را راهنمایان ره یافته قرار بده، خدایا ما را در ضمن آنان که هدایت کردی هدایت کن، خدایا تصمیم استوار

و پایداری در کار و رشد بسیار از تو می خواهم، و شکر نعمت و خوبی عافیت و ادای حَقّت را از تو درخواست دارم، پروردگارا، دل سالم، و زبان راستگو، از تو می خواهم و از تو برای آنچه می دانی طلب آموزش می کنم، و خیر آنچه را می دانی از تو درخواست دارم، و از شرّ آنچه می دانی به تو پناه می آورم، زیرا تو می دانی، و ما نمی دانیم، و تو دانای نهان هایی.

۲- خودم و دارایی ام و فرزندم و خاندانم و خانه ام و هرچه از من است پناه می دهم به خدای واحد یگانه بی نیاز، که نزاده و زاده نشده، و هیچ همتایی ندارد، و خودم و دارایی ام و فرزندم، و هرچه از من است را پناه دادم به پروردگار سپیده دم از شرّ آنچه آفرید.

۳- و خودم و دارایی ام و فرزندم و هرچه از من است را پناه می دهم به پروردگارم مردم، فرمانروای مردم.

۴- و خودم و دارایی ام و فرزندم و هرچه از من است را پناه می دهم به خدا، معبودی جز او نیست، زنده و پا برجاست او را چرت و خواب درنگیرد.

۵- خدای نصیبم کن از فضل گسترده ات، حلال پاکیزه روزی فراخ حلال پاک رسای برای دنیا و آخرت، ریزان ریزان گوارا لذیذ بدون زحمت و بدون منت از احدی از بندگانت، جز وسعتی از فضل و وسعت، زیرا تو فرمودی: «از فضل خدا بخواهید» پس از فضل تو می خواهم، و از عطای تو درخواست می نمایم، و از دست پر تو می طلبم.

خَيْرِ الْمُعْطِينَ أَرْزُقْنِي وَأَرْزُقْ عِيَالِي مِنْ فَضْلِكَ فَإِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (۱)

سوم: از ابو بصیر نقل شده: از حاجت خود به حضرت امام صادق علیه السلام شکایت کردم، و از آن جناب خواستم، برای روزق دعایی تعلیم من کن، حضرت این دعا را به من آموخت از زمانی که آن را خواندم، دیگر محتاج نشدم، فرمود: در نماز شب در حال سجده بگو:

يَا خَيْرَ مِدْعُوٍّ وَيَا خَيْرَ مَسْئُولٍ وَيَا أَوْسَعَ مَنْ أَعْطَىٰ وَيَا خَيْرَ مُرْتَجِيٍّ أَرْزُقْنِي وَأَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ وَسَيِّبْ لِي رِزْقًا مِنْ قَبْلِكَ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۲)

مؤلف گوید: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» این دعا را در سجده آخر رکعت، هشتم نافله شب ذکر فرموده.

چهارم: روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله این دعا را برای طلب روزی تعلیم فرمود:

يَا رَازِقَ الْمُقْلِينَ وَيَا رَاحِمَ الْمَسَاكِينِ وَيَا وَلِيَّ الْمُؤْمِنِينَ وَيَا ذَا الْقُوَّةِ الْمَيَّتِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَاهْلِهِ وَارْزُقْنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي مَا أَهْمَنِي (۳)

پنجم: ابو بصیر این دعا را برای طلب روزی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: و آن حضرت فرموده: این دعای علی بن الحسین علیه السلام است که خدا را به آن می خواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُسْنَ الْمَعِيشَةِ مَعَيشَةً اتَّقَوْنِي بِهَا عَلَىٰ جَمِيعِ حَوَائِجِي وَأَتَوَصَّلُ بِهَا فِي الْحَيَوَةِ إِلَىٰ آخِرَتِي مِنْ غَيْرِ أَنْ تُتْرِفَنِي فِيهَا فَاطْنِي أَوْ تُفْتَرَّ بِهَا عَلَيَّ فَاشْفِنِي أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَأَفْضِلْ عَلَيَّ مِنْ سَيِّبِ فَضْلِكَ نِعْمَةً مِنْكَ سَابِغَةً وَعَطَاءً غَيْرَ مَمْنُونٍ ثُمَّ لَا تَشْغَلْنِي عَنْ شُكْرِ نِعْمَتِكَ بِإِكْتَارِ مِنْهَا تُلْهِنِي بِهَجْتِئِ

ص: ۱۰۴۸

۱- ای بهترین درخواست شده، و ای بهترین عطا کننده، مرا و عیالم را از فضلت روزی بخش، به درستی که تو صاحب فضل بزرگی هستی

۲- ای بهترین خواننده شده، و ای بهترین درخواست شده، و ای وسعت بخش ترین کسی که عطا کرد، و ای بهترین امید شده، روزی ام ده و بر من از روزی ات وسعت ده، و سبب سازی کن برایم روزی را از جانب خودت، به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

۳- ای روزی دهنده نیازمندان، و ای رحم کننده بر مسکینان، و ای سرپرست مؤمنان، و ای صاحب نیروی استوار، بر محمد و اهل بیتش درود فرست، روزی ام ده، و سلامتی کاملم بخش، و مرا از آنچه به اندیشه ام برده کفایت کن.

و تَفْتِنُنِي زَهْرَاتُ زَهْوَتِهِ وَلَا- بِإِقْلَابٍ عَلَيَّ مِنْهَا يَقْضِيُرُ بِعَمَلِي كَدُّهُ وَ يَمْلَأُ صِدْرِي هَمَّهُ أَعْطِنِي مِنْ ذَلِكْ يَا إِلَهِي غِنِي عَنْ شِرَارِ خَلْقِكَ وَ بِلَاغًا أَنَالُ بِهِ رِضْوَانَكَ وَ أَعُوذُ بِكَ يَا إِلَهِي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ شَرِّ مَا فِيهَا وَ لَا تَجْعَلْ عَلَيَّ الدُّنْيَا سَجْنًا وَ لَا فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا أَخْرِجْنِي مِنْ فِتْنَتِهَا مَرَضِيًّا عَنِّي مَقْبُولًا فِيهَا عَمَلِي إِلَى دَارِ الْحَيَوَانِ وَ مَسَاكِينِ الْأَخْيَارِ، (۱) وَ أَيْدِلْنِي بِالْأَلْبَانِيَةِ نَعِيمِ الدَّارِ الْبَاقِيَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَزْلِهَا وَ زَلْزَالِهَا وَ مِنْ سَيِّطَاتِ شَيَاطِينِهَا وَ سَلْطِينِهَا وَ نِكَالِهَا وَ مِنْ بَغْيٍ مَنِّ بَغْيِي عَلَيَّ فِيهَا اللَّهُمَّ مَنْ كَادَنِي فَكِدُّهُ وَ مَنْ أَرَادَنِي فَارِدُّهُ وَ فُلَّ عَنِّي حَيْدًا مَنِّ نَصَبَ لِي حَيْدَهُ وَ أَطْفَيْءْ عَنِّي نَارَ مَنْ شَبَّ لِي وَ قُوِّدَهُ وَ أَكْفِنِي مَكْرَ الْمَكْرِهِ وَ أَفْقَأْ عَنِّي عُيُونَ الْكُفْرِهِ وَ أَكْفِنِي هَمَّ مَنْ أَدْخَلَ عَلَيَّ هَمَّهُ وَ أَدْفَعْ عَنِّي شَرَّ الْحَسِيْدَةِ وَ اعْصِمْنِي مِنْ ذَلِكَ بِالسَّكِينَةِ وَ الْبِسْمِ نِي دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ وَ أَخِينِي فِي سِتْرِكَ الْوَاقِي وَ أَصْلِحْ لِي حَالِي وَ صَدِّقْ قَوْلِي بِفِعَالِي وَ بَارِكْ لِي فِي أَهْلِي وَ مَالِي (۲)

مؤلف گوید: در باب دوم، در مقام بیان نمازها، نمازهایی برای زیاد شدن روزی ذکر شده که می توانید مراجعه کنید.

فصل ششم: ذکر دو دعا برای ادای رزق

اول: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: بگو:

اللَّهُمَّ لِحَظَّةٍ مِنْ لَحَظَاتِكَ تُبَسِّرُ عَلَيَّ عُرْمَاتِي بِهَا الْقَضَاءَ وَ تُبَسِّرُ لِي بِهَا الْإِقْتِضَاءَ إِنَّكَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

دوم: این دعا از موسی بن جعفر علیهما السلام روایت شده:

اللَّهُمَّ ارْزُدْ إِلَى جَمِيعِ خَلْقِكَ مَظَالِمَهُمُ الَّتِي قَبْلِي صَيَّرْتَهَا وَ كَبَّرْتَهَا فِي يُسْرٍ مِنْكَ وَ عَافِيَةٍ وَ مَالَمُ تَبْلُغُهُ قُوَّتِي وَ لَمْ تَسْغُهُ ذَاتُ يَدِي وَ لَمْ يَقْوُ عَلَيَّ بَدَنِي وَ يَقِينِي وَ نَفْسِي فَادِّهِ

ص: ۱۰۴۹

۱- خدایا نیکی معیشت را از تو می خواهم، معیشتی که به آن بر تمام خواسته هایم نیرو بگیرم، و به آن در زندگی به آخرتم برسم، بی آنکه در فراوانی نعمتم قرار دهی، تا طغیان کنم، یا به آن بر من تنگ گیری تا بدبخت شوم، از روزی حلالیت بر من فراخی ده، و بر من از ریزش فضلت، از نزد خود نعمت کامل و عطای بی منت عنایت کن، و مرا به فراوانی آن، از شکر نعمت غافل مکن، که زیبایی اش سرگرم سازد، و خوش رنگی های شگفت انگیزش دلم را برباید، و نه با کم دادنش به من، که از زحمت در به دست آوردنش، عملم برای خدا ضعیف گردد، و اندوهش سینه ام را پر کند، ای معبود من، از معیشت آن اندازه به من عطا کن، که بی نیازی از بندگان شریرت باشد، و رساننده ای که به وسیله آن به خشنودی ات برسم، ای معبود من، از شر دنیا و آنچه در آن است به تو پناه می آورم، دنیا را بر من زندان، و فراقش را بر من اندوه قرار مده، مرا از فتنه های آن، درحالی که از من راضی باشی، و عملم در آن پذیرفته باشد، به جانب خانه زندگی ابدی و خانه های خوبان بیرون آور،

۲- و دنیای فانی را برایم به نعمت خانه باقی تبدیل کن، خدایا از سختی و لرزش هایش و از یورش های شیاطین و سلاطین و از عذابش و تجاوز هر که در آن بر من تجاوز کند به تو پناه می آورم. خدایا هر که علیه من نقشه کشید، تو علیه او نقش بکش، و هر که نسبت به من قصد بد دارد، تو نسبت به او قصد بد کن، و تیزی اسلحه کسی که تیزی اسلحه اش را برای من قرار داد کند کن، و آتش کسی که هیزمش را علیه من افروخته خاموش نما، و فریب فریب کاران را از من کفایت کن، و

دیده کافران را از من کور کن، و اندوه کسی که اندوهش را بر من دارو نموده کفایت کن، و شرّ حسودان را از من برطرف نما، و مرا از اینها با آرامش حفظ کن، و زره محکمت را به من بیوشان، و در پوشش نگهداریت زنده ام بدار، و حالم را اصلاح کن، و گفتارم را به کردارم راست آر، و به من در خاندان و دارایی ام برکت ده.

۳- خدایا توجهی از توجهات، آسان کند پرداخت طلب طلبکارانم را، و آسان می کند برایم گرفتن طلبم را، به درستی که تو

بر هر چیز توانایی

عَنِّي مِنْ جَزِيلٍ مَا عِنْدَكَ مِنْ فَضْلِكَ ثُمَّ لَا تُخَلِّفْ عَلَيَّ مِنْهُ شَيْئًا تَقْضِيهِ مِنْ حَسَنَاتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَأَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَأَنَّ الْكِتَابَ كَمَا أَنْزَلَ وَأَنَّ الْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ذَكَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَأَهْلَ بَيْتِهِ بِخَيْرٍ وَحَيَّا مُحَمَّدًا وَأَهْلَ بَيْتِهِ بِالسَّلَامِ (۱)

فصل هفتم: دعا های وارده برای دفع غم و اندوه و خوف

و آن مشتمل بر دوازده دعا است.

اول: از امام باقر علیه السلام روایت شده: زمانی که پیش آمدی برایت رخ داد و از آن در هراسی، به قبله رو کن، و دو رکعت نماز بخوان، آنگاه هفتاد مرتبه بگو: یا ابصر الناظرین و یا اسمع السامعین و یا اسرع الحاسین و یا ارحم الراحمین و در هر مرتبه که می گویی حاجت خود را با آن ذکر کن.

دوم: از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده: به هر که همی یا غمی یا اندوهی یا بلایی یا شدتی برسد، بگوید: الله ربی لا اشرك به شیئا، توکلت علی الحی الذی لا یموت.

سوم: از امام صادق علیه السلام نقل شده: چون برادران یوسف، او را به چاه افکندند، جبرئیل نزد او آمد و گفت: ای پسر در اینجا چه می کنی؟ یوسف گفت: برادرانم مرا در این چاه افکندند، پرسید دوست داری از آن بیرون آیی؟ پاسخ داد: این امر بسته به مشیت خدای عز و جل است، اگر بخواهد مرا بیرون می آورد، جبرئیل گفت: حق تعالی می فرماید: مرا به این دعا بخوان

ص: ۱۰۵۰

۱- خدایا به تمام بندگانت برگردان حقوق پایمال شده کوچک و بزرگی که از ایشان نزد من است، از جانب خویش در آسانی و عافیت، و آنچه نیرویم به آن نرسید، و دارایی ام آن را فرا نگرفت، و بدنم و یقین و جانم بر آن توانایی نداشت، از آنچه از احسان شایانت نزد توست، از جانب من پرداز، و چیزی از آن را بر عهده من بجا مگذار، که از حسناتم پرداز، ای مهربان ترین مهربانان، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است و شریک ندارد، و گواهی می دهم که محمد بنده و رسول اوست، و دین همان است که خدا مقرر نمود، و اسلام همان است که او وصف کرد، و قرآن همان است که او نازل نمود، و گفتار همان است که او فرمود: و خدا همان حق آشکار است، خدا محمّد و اهل بیتش را به خیر یاد کند، و به محمد و اهل بیتش به سلام تحیت فرستد.

تا تو را از چاه بیرون آورم، گفت آن دعا کدام است، گفت: بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِمَا نَكَ الْحَمِيدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ بِيَدِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تُصَلِّمَنِي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ لِي مِمَّا أَنَا فِيهِ فَرْجًا وَمَخْرَجًا (۱)

در نتیجه کاروان از راه رسید، و او را از چاه بیرون آورد، به همان صورتی که داستانش در قرآن مجید آمده.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: هرگاه از امری ترسیدی بگو: اللَّهُمَّ أَنْتَ لَا يَكْفِي مِنْكَ أَحَدٌ، و انت تكفى من كل احد من خلقك فاكفني كذا و كذا.

و در حدیث دیگری فرمود: می گویی:

يَا كَافِيًا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا يَكْفِي مِنْكَ شَيْءٌ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِكْفِينِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۲)

و حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که بر سلطانی که از او بترسد وارد شود بگوید:

بِاللَّهِ أَشْتَفِيحُ وَبِاللَّهِ أَشْتَجِجُ وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَتَوَجَّهُ اللَّهُمَّ ذَلَّلْ لِي صُعُوبَتَهُ وَسَهِّلْ لِي حُزُونَتَهُ فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتُثَبِّتُ وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ (۳)

و نیز بگوید:

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَامْتَنِعْ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ مِنْ حَوْلِهِمْ وَقُوَّتِهِمْ وَامْتَنِعْ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ (۴)

پنجم: روایت شده: این دعای امام باقر علیه السلام است، در امری که پیش می آید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَزَكِّ عَمَلِي وَيَسِّرْ مُنْقَلَبِي

ص: ۱۰۵۱

۱- خدایا از تو می خواهم به اینکه ستایش برای توست، معبودی جز تو نیست، بسیار عطاکننده ای، پدیدآورنده آسمانها و زمینی، صاحب شکوه و بزرگواری، بر محمد درود فرستی، و از آنچه در آنم، برایم گشایش و راه خروجی قرار دهی.

۲- ای کفایت کننده از هر چیز، و چیزی از تو در آسمانها و زمین کفایت نکند، مرا از کار دنیا و آخرت، آنچه به اندیشه برده کفایت کن، و بر محمد و خاندانش درود فرست

۳- به خدا گشایشی می جویم، و به خدا کامیابی می طلبم، و به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) رو می کنم، خدایا

دشواری اش را برایم رام کن، و ناهمواری اش را برایم هموار فرما، به درستی که تو محو می کنی و اثبات می نمایی آنچه
بخواهی، و اَمَّ الْكِتَابِ نَزِدْ تَوْسِت

۴- خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکل نمودم، و او پروردگار عرش بزرگ است، به حول و قوت خدا، خود
را از حول و قوت ایشان باز می دارم، و به پروردگار سپیده دم از شر آنچه آفرید خود را حفظ می کنم، و جنبش و نیرویی
نیست جز به خدا.

وَاهْدِ قَلْبِي وَ آمِنْ خَوْفِي وَ عَافِنِي فِي عُمْرِي كُلِّهِ وَ تَبِّثْ حُجَّتِي وَ اغْفِرْ خَطَايَايَ وَ بَيِّضْ وَجْهِي وَ اعْصِمْنِي فِي دِينِي وَ سَهِّلْ مَطْلَبِي وَ وَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَانِّي ضَعِيفٌ وَ تَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئِي مَا عِنْدِي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ وَ لَا تَفْجَعْنِي بِنَفْسِي وَ لَا تَفْجَعْ لِي حَمِيمًا وَ هَبْ لِي يَا إِلَهِي لِحْظَةً مِنْ لِحْظَاتِكَ تَكْشِفُ بِهَا عَنِّي جَمِيعَ مَا بِهِ ابْتَلَيْتَنِي وَ تَرُدُّ بِهَا عَلَيَّ مَا هُوَ أَحْسَنُ عَادَتِكَ عِنْدِي فَقَدْ ضَاعَتْ قُوَّتِي وَ قَلَّتْ حِيلَتِي وَ انْقَطَعَ مِنْ خَلْقِكَ رَجَائِي وَ لَمْ يَبْقَ إِلَّا رَجَاؤُكَ وَ تَوَكَّلْ عَلَيْكَ ، (۱) وَ قُدِّرْ لَكَ عَلَيَّ يَا رَبُّ أَنْ تَرْحَمَنِي وَ تُعَافِنِي كَمَا قُدِّرْتَ عَلَيَّ أَنْ تُعَذِّبَنِي وَ تَبْتَلِيَنِي إِلَهِي ذِكْرٌ عَوَّادٍ بِدَعْوَتِكَ يُؤْنِسُنِي وَ الرَّجَاءُ لِإِنْعَامِكَ يُقَوِّنِي وَ لَمْ أَخْلُ مِنْ نِعْمِكَ مُنْذُ خَلَقْتَنِي فَانْتِ رَبِّي وَ سَيِّدِي وَ مَفْرَعِي وَ مَلْجَأِي وَ الْحَافِظُ لِي وَ الذَّابُّ عَنِّي وَ الرَّحِيمُ بِي وَ الْمُتَكَفِّلُ بِرِزْقِي وَ فِي قَضَائِكَ وَ قُدْرَتِكَ كُلُّ مَا أَنَا فِيهِ فَلْيُكُنْ يَا سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ فِيمَا قَضَيْتَ وَ قَدَّرْتَ وَ حَتَمْتَ تَعْجِيلُ خِلَاصِي مِمَّا أَنَا فِيهِ جَمِيعِهِ وَ الْعَافِيَهُ لِي فَانِّي لَا أَجِدُ لِدَفْعِ ذَلِكَ أَحَدًا غَيْرَكَ وَ لَا أَعْتَمِدُ فِيهِ إِلَّا عَلَىكَ فَكُنْ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ عِنْدَ أَحْسَنِ ظَنِّي بِكَ وَ رَجَائِي لَكَ وَ ارْحَمْ تَضَرُّعِي وَ اسْتِكَانَتِي وَ ضَعْفَ رُكْنِي وَ امْنُنْ بِذَلِكَ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ كُلِّ دَاعٍ دَعَاكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ (۲)

دعای امان از شر جن وانس

ششم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: حضرت سجاد علیه السلام می فرمود: هر گاه این کلمات را بگویم، اگر جن و انس به زیان من گرد آیند باکی ندارم:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ مِنَ اللَّهِ وَ إِلَى اللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

ص: ۱۰۵۲

۱- خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و مرا بیمارز، و به من رحم کن، و عملم را پاک فرما، و مرگم را آسان نما، و قلبم را هدایت کن، و ترسم را ایمنی بخش، و در تمام عمرم عافیت ده، و حجتم را پا برجا فرما، و خطاهایم را بیمارز، و رویم را سپید کن، و در دینم پایدارم بدار، و مطلبم را آسان نما، و در روزی ام بر من وسعت بخش، زیرا من ناتوانم، و از بدی آنچه نزد من است، به خوبی آنچه نزد توست در گذر، و مرا به مصیبتی در وجودم دچار مساز، و ای معبود من توجّهی از توجّهات را من ببخش، که به وسیله آن همه آنچه را که به آن گرفتارم کرده ای برطرف کنی، و به سبب آن آنچه که بهترین شیوه تو به من است به من بازگردانی، به راستی که نیرویم سست گشته، و چاره ام کم شده، و امیدم از بندگانت بریده، و برایم جز امید به تو، و توکل بر تو.

۲- و قدرتت بر من نمانده، ای پروردگرم اینکه به من رحم کنی، و سلامت کاملم دهی، مانند قدرتت بر من است که عذابم کنی، گرفتارم نمایی، معبود من، یاد نعمتهایت آرامشش می دهد، و امید به نعمت بخشیت نیرومندم می نماید، از وقتی که مرا آفریدی، از نعمت هایت فارغ نبودم، تویی پروردگرم و آقا و مولایم، و پناهگاهم و نگهدارم، و دفاع کننده ام، و مهربان بر من، و عهده دار روزی ام، و در قضا و قدرتت هر چه من در آنم، ای آقا و مولایم، در آنچه کردی، و تقدیر نمودی، و حتم فرمودی، باید شتاب در خلاصی و عافیت من از همه آنچه که به آن گرفتارم باشد، من برای دفع اینها احدی جز تو را نمی یابم، و در آنها بر کسی غیر از تو اعتماد نمی کنم، ای صاحب عظمت و اکرام، نزد بهترین گمانم و امیدم به تو، و به زاری و بیچارگی و سستی پایه ام رحم کن، و به آن بر من و هر دعاکننده ای که تو را می خواند منت گذار، ای مهربان ترین

مهربانان، و درود خدا بر محمد و خاندانش

وَ عَلَى مَلِهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَسَلْتُ نَفْسِي وَ جَهَّتْ وَجْهِي وَ إِلَيْكَ أَلْبَسْتُ ظَهْرِي وَ إِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِي اللَّهُمَّ احْفَظْنِي بِحِفْظِ الْإِيمَانِ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَنْ يَمِينِي وَ عَنْ شِمَالِي وَ مِنْ فَوْقِي وَ مِنْ تَحْتِي وَ مَا قَبْلِي وَ أَدْفَعْ عَنِّي بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ (۱)

هفتم: وارد شده: برای دفع اندوه و ترس از سلطان، دعیا اهل بیت را بخوانند:

يا كائناً قَبَلَ كَلْشَيْءٍ وَ يا مُكُونَ كَلْشَيْءٍ وَ يا باقياً بَعْدَ كَلْشَيْءٍ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَفْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا (۲)

بجای کذا و کذا حاجت را بخواه.

برای فرج و گشایش هشتم از حضرت امام محمد تقی علیه السلام مروی است که برای فرج و گشایش امر مواظبت کن بخواندن یا مَنْ يَكْفِي مِنْ كَلْشَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي اِي كَفَايَتِ كُنْدَ اَزْ هَرْ چيز وَ كَفَايَتِ نَكُنْدَ اَزْ اَوْ چيزِي مِنْهُ شَيْءٌ اِكْفِنِي مَا اَهْمَنِي كَفَايَتِ كُنْ اَنْچِهْ مِرا بَهْ اَنْدِيشهْ فِرو بَرْدَهْ اَسْتْ هَنْگامْ نَزولْ مِصِيبَتِيْ نَهْمْ اَزْ حَضْرَتِ اِمَامِ زَيْنِ الْعَابِدِيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامْ مَنْقُولَسْتْ كِهْ مِيْ فَرْمودْ بَهْ فَرزَنْدِ خُودِ اِيْ پِسرِكْ مِنْ هَرْ گاهْ بَرَسْدِ مِصِيبَتِيْ بَهْ يَكِيْ اَزْ شِماهاْ يَا نازلْ شُودْ بَهْ اَوْ نازلَهْ اِيْ وَضُويْ كَامِلْ بَگيرِدْ وَ دو رَكَعْتِ نِمازْ گِذارِدْ يَا چِهارْ رَكَعْتِ وَ بَگويدْ دَرْ اَخِرْ اَنْ : يَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ يَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا شَاهِدَ كُلِّ مَلَأٍ وَ يَا عَالِمَ كُلِّ اِيْ مَوْضِعِ هَرْ شَكَايَتِ وَ اِيْ شِنوایْ هَرْ رازِ وَ اِيْ حاضِرْ هَرْ انجمنِ وَ اِيْ دانایْ هَرْ حَفِيَهْ

ص: ۱۰۵۳

۱- به نام خدا، و به خدا، و از خدا، و به سوی خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) خدایا خویشتن را تسلیم تو کردم، و رویم را به جانب تو متوجه نمودم، و به تو پشت گرم شدم، و کارم را به تو وا گذاشتم، خدایا مرا به حفظ ایمان حفظ کن، از پیش رویم، و از پشت سرم، و از سمت راست و چپم، و از بالای سرم و زیر پایم، و آنچه نزد من است، به حول و نیرویت از من دور کن، زیرا جنبش و نیرویی جز تو نیست

۲- ای هستی پیش از هر چیز، و ای هستی بخش هر چیز، و ای پاینده پس از هر چیز، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و با من چنین و چنان کن

وَ يَا دَافِعَ مَا يَشَاءُ مِنْ بَلِيَّةٍ يَا خَلِيلَ إِبْرَاهِيمَ وَ يَا نَجِيَّ مُوسَى وَ يَا پَنهَانِ وَ اِیْ جَلُوْگِیْر هِرْچِه بَخَوَاهِد اَز بِلَاها اِیْ خَلِیْلِ اِبْرَاهِیْمِ وَ اِیْ اِنْتِخَاب کِنْدِه مَوْسَى وَ اِیْ مُصْطَفِیِّ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ اَدْعُوْکَ دُعَاءَ مَنْ اَشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَ قَلَّتْ» بَرگَزِیْنْدِه مُحَمَّد صلی اللهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ بَخَوَانَمْت خَوَانْدَنْ کَسِیْ کِه بِه سَخْتِیْ نِیَازْمَنْد شْدِه وَ «حِیْلَتُهُ وَ ضَعْفَتْ قُوَّتُهُ دُعَاءَ الْغَرِیْبِ الْغَرِیْبِ الْمُضْطَرِّ الَّذِیْ لَا یَجِدُ لِكَشْفِ مَا» چَارِه اَش کَم وَ نِیْرُوِش سَسْت گَشْتِه خَوَانْدَنْ دُور اَز وَطَنْ غَرِیْق دَرْمَانْدِه اِیْ کِه نِیَابِد بَرایِ «هُوَ فِیْهِ اِلَّا اَنْتَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ» بَرطَرْف شْدَنْ گَرْفَتَارِیْش جَز تُو اِیْ مَهْرَبَانْتَرِیْن مَهْرَبَانَان پَس بَدْرَسْتِیْ کِه نَمِیْ خَوَانْد اِیْن دَعَا رَا اَحْدِیْ مَگَر اَنْکِه بَرطَرْف مِیْ کَنْد حَق تَعَالِیْ اَز او نَازَلِه رَا اِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالِیْ .

بَرایِ رَفْعِ هَمِّ وَ غَمِّ دَهْم اَز حَضْرَتِ اِمَامِ جَعْفَرِ صَادِقِ عَلَیْهِ السَّلَامِ مَنقُولِ اسْتِ کِه بَرایِ رَفْعِ هَمِّ وَ غَمِّ غَسْلِ مِیْ کَنْیْ وَ دُو رَکْعَتِ نَمَازِ مِیْ گِذَارِیْ وَ مِیْ گُوئِیْ : «يَا فَارِجَ الْهَمِّ وَ يَا كَاشِفَ الْغَمِّ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ رَحِيمَهُمَا» (۱) «فَرِّجْ هَمِّي وَ اكْشِفْ غَمِّي يَا اللهُ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الصَّمِيدُ الَّذِیْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ» (۲) «وَ لَمْ یَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ اِغْصِهْ مِنْیْ وَ طَهِّرْ مِنْیْ وَ اَذْهَبْ بِلِیَّتِیْ» (۳)

وَ بَخَوَانِ اَیْهِ الْكُرْسِیِّ وَ مَعُوذَتِیْنَ رَا بَرایِ رَفْعِ هَمِّ یَا زْدَهْم رَوَایْتِ شْدِه کِه بَرایِ رَفْعِ هَمِّ مِیْ گُوئِیْ دَر سَجْدِه صَدِ مَرْتَبِه : يَا حَيُّ يَا اِیْ زَنْدِه اِیْ قَيُّوْمُ يَا لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ بَرَحْمَتِیْكَ اَسْتَعِیْثُ فَاکْفِنِیْ مَا اَهَمَّنِیْ وَ لَا تَكِلْنِیْ اِلَیْ (۴)

دوازدهم از حضرت

ص: ۱۰۵۴

- ۱- اِیْ گِشَايِنْدِه اَنْدَوِه وَ اِیْ زِدَايِنْدِه غَمِ اِیْ بَخْشَايِنْدِه دُنْیَا وَ اٰخِرْتِ وَ مَهْرورِزِ دَر اَنْ دُو
- ۲- بَگِشَا اَنْدَوِهْم وَ بَرطَرْفِ کَنْ غِصِه اِم رَا اِیْ خُدَایِ یِگَانِه یِکْتَایِ بِیْ نِیَازِیْ کِه فَرْزَنْدِ نَگِیْرِدِ وَ
- ۳- فَرْزَنْدِ کَسِیْ نِیْسْتِ وَ نِیْسْتِ بَرَايِشِ هِمْتَايِیْ هِیْچِکَسِ ، نَگَاهْمِ دَارِ وَ پَاکَمِ کَنْ وَ گَرْفَتَارِیْمِ رَا بَرطَرْفِ کَنْ
- ۴- پَايِنْدِه اِیْ کِه مَعْبُودِیْ جَز تُو نِیْسْتِ بِه رَحْمَتِ تُو پَنَاهِ بَرَمِ پَسِ کَفَايَتِ کَنْ اَنْچِه بَرَايِمِ اَهْمِیْتِ دَارِدِ وَ وَا مَگِذَارِمِ نَفْسِیْ بِه خُودِمِ

موسی بن جعفر علیه السلام منقول است که به سماعه فرمود که ای سماعه هر وقت که از برای تو حاجتی باشد نزد حق تعالی پس بگو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ» (۱) «بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ فَإِنَّ لَهُمَا عِنْدَكَ شَأْنًا مِنَ الشَّانِ وَقَدْرًا مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّهِ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ» (۲) «ذَلِكَ الشَّانِ وَبِحَقِّ ذَلِكَ الْقَدْرِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلِيٍّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ» (۳) پس بدرستی که چون روز قیامت شود نماند ملک مقرب و نه پیغمبر مرسل و نه مؤمن ممتحنی مگر آنکه او محتاج است بسوی «محمد و علی صلوات الله علیهما وآلِهِما» در آن روز.

فقیر گوید: که ابن ابی الحدید نقل کرده از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که فرمود وقتی سؤال کردم از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که دعا کند برای من به مغفرت فرمود دعا خواهم کرد پس برخاست و نماز گذاشت و دست به دعا برداشت گوش دادم به دعای آن حضرت شنیدم می گوید «اللَّهُمَّ بِحَقِّ عَلِيٍّ عِنْدَكَ إِغْفِرْ لِعَلِيٍّ» یعنی خدایا به حق علی نزد تو بیامرزش را من گفتم یا رسول الله این چه دعائی بود که کردی فرمود آیا کسی گرامی تر از او هست نزد خدا که من او را شفیع خود کنم نزد او مؤلف گوید: که ما در باب اول در ذکر ادعیه سجده شکر ذکر کردیم بعضی دعاهائی که مناسبت با این فصل داشت.

توسل به حضرت پیغمبر (ص) و علی علیه السلام

هشتم: از حضرت جواد علیه السلام روایت شده: برای گشایش امر به خواندن این دعا مداومت کن:

يَا مَنْ يَكْفِي مَنْ كُفِّيَ وَلَا يَكْفِي مَنْهُ شَيْءٌ إِكْفِي مَا

ص: ۱۰۵۵

۱- خدایا از تو خواهم

۲- زیرا آن دو را نزد تو منزلتی است از منزلتها و مقامی است از مقامها پس به حق

۳- آن منزلت و به حق این مقام که درود فرستی بر محمد و آل محمد و بکنی درباره من بی کذا و کذا چنین و چنان

نهم: از حضرت سجاد علیه السلام نقل شده: به فرزند خود می فرمود: ای پسرک من، هرگاه به یکی از شما مصیبتی برسد، یا حادثه ای بر او فرود آید، وضوی کامل بگیرد، و دو رکعت یا چهار رکعت نماز بخواند، و در آخر آن بگوید:

يَا مُوَضِّعَ كُلِّ شَكْوَى وَيَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى وَيَا شَاهِدَ كُلِّ مَلَأٍ وَيَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَةٍ وَيَا دَافِعَ مَا يَشَاءُ مِنْ بَلِيَةٍ يَا خَلِيلَ إِبْرَاهِيمَ وَيَا نَجِيَّ مُوسَى وَيَا مُضِيَّ طَيْفِي مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَقَلَّتْ حِيلَتُهُ وَضَعُفَتْ قُوَّتُهُ دُعَاءَ الْغَرِيبِ الْغَرِيقِ الْمُضْطَّرِّ الَّذِي لَا يَجِدُ لِكَشْفِهِ مَا هُوَ فِيهِ إِلَّا أَنْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

به درستی که این دعا را احدی نمی خواند، مگر آن که حق تعالی حادثه را از او ان شاء الله برطرف می کند.

دهم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: برای رفع اندوه و غم غسل می کنی، و دو رکعت نماز می خوانی، و می گویی:

يَا فَارِجَ الْهَمِّ وَيَا كَاشِفَ الْغَمِّ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا فَرِّجْ هَمِّي وَاكْشِفْ غَمِّي يَا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ اعْصِمْنِي وَطَهِّرْنِي وَادْهَبْ بِلَيْتِي (۳)

و ایه الکرسی و معدتین [سوره های ناس و فلق] را بخوان.

یازدهم: روایت شده: برای رفع اندوه، صد مرتبه در سجده می گویی:

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ فَارْحَمْنِي مَا أَهْمَنِي وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي (۴)

دوازدهم: از موسی

ص: ۱۰۵۶

۱- ای که کفایت کند از هر چیز و کفایت نکند از او چیزی کفایت کن مرا در آنچه مهم است

۲- ای جایگاه هر شکایت، ای شنوای هر راز، ای حاضر در هر انجمن، ای دانای هر نهان، ای دور کننده هر چه از بلا- که بخواهد، ای دوست ابراهیم، ای سخنگو با موسی، و ای برگزیننده محمد (درود خدا بر او و خاندانش) تو را می خوانم خواندن کسی که نداری اش سخت گشته، و چاره اش کم شده، و نیرویش سست گشته، دعای غریب غریب در مانده، که برای برطرف شدن آنچه در اوست، کسی را جز تو نمی یابد، ای مهربان ترین مهربانان

۳- ای گشاینده اندوه، و ای برطرف کننده غم، ای بخشایش گر دنیا و آخرت، و رحیم هر دو جهان، اندوهم را بگشا، و غم را برطرف کن، ای خدای یگانه یکتای بی نیاز که زاده، و زاده نشده، و احدی همتایش نبوده است، مرا نگهدار و پاک کن و بلایم را ببر.

۴- ای زنده، ای پا برجا، معبودی جز تو نیست، به رحمت فریادخواهی می کنم، از آنچه مرا به اندوه برده کفایت کن، و به خویشتم و امگذار

بن جعفر علیه السلام نقل شده: به سماعه فرموده: ای سماعه هر وقت برای تو، نزد خدا حاجتی پیش آمد بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى فَإِنَّ لَهُمَا عِنْدَكَ شَأناً مِنَ الشَّانِ وَقَدراً مِنَ الْقَدْرِ فَبِحَقِّ ذَلِكَ الشَّانِ وَبِحَقِّ ذَلِكَ الْقَدْرِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۱)

به درستی که وقتی روز قیامت شود، فرشته مقرب و پیامبر مرسل و مؤمن امتحان شده ای نماند مگر آن که در آن روز، نیازمند به محمد و علی علیهما السلام است.

فقیر گوید: ابن الی الحدید از امیر مؤمنان علیه السلام نقل کرده: وقتی از رسول خدا درخواست کردم، برایم به مغفرت دعا کند فرمود: دعا می کنم، پس برخاست و نماز خواند، و دست به دعا برداشت، به دعایش گوش داد، شنیدم می گوید: اللَّهُمَّ بِحَقِّ عَلِيِّ عِنْدَكَ، اغفر لعلی.

من عرضه داشتم: یا رسول الله این چه دعایی بود؟! فرمود: آیا نزد خدا گرمی تر از تو هست، که من او را نزد حضرتش شفیه خود کنم؟ مؤلف گوید: ما در باب اول در بیان دعاهای سجده شکر، بعضی از دعاهایی را که مناسب این فصل بود ذکر کردیم.

فصل هشتم: دعاهای وارده برای رفع دردها و بیماری ها

فصل هشتم: در بیان چند دعا برای دردها و بیماریها: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: باری رفع دردها می گویی: بسم الله و بالله کم من نعمه لله فی عرق ساکن و غیر ساکن، علی عبد شاکر و غیر شاکر و پس از نماز واجب محاسن [موی صورت] خود را به دست راست خود می گیری، و سه مرتبه می گویی:

ص: ۱۰۵۷

۱- خدایا از تو می خواهم به حق محمد و علی، به درستی که برای آنها نزد تو شأنی از شأنها، و مقامی از مقام هاست، پس به حق آن شأن، و به حق آن مقام، اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنِّي كَرْبَتِي وَ عَجِّلْ عَافِيَتِي وَ اكشِفْ ضَرْيَ.

و حریص با شکه این عمل با اشک و گریه همراه باشد.

دوم: از حضرت صادق علیه السّلام نقل شده: دست بر جای درد بگذار و بگو: بسم الله و بالله، و محمّد رسول الله صلّی الله علیه و آله، و لا حول و لا قوه الا بالله، اللهم امسح عني ما اجد.

و سه مرتبه جای درد را به دست راست مسح کن.

سوم: از حضرت باقر علیه السّلام روایت شده: امیر مؤمنان علیه السّلام بیمار شد، رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدن ایشان رفت و به ایشان فرمود: بگو: اللهم اني اسالك تعجيل عافيتك و صبرا على بليتك، و خروجا الى رحمتك چهارم: از حضرت صادق علیه السّلام روایت شده: دست خود را بر جای درد می گذاری و سه مرتبه می گویی: اللهم اني اسالك بحقّ القران العظيم، الذي نزل به الروح الامين، و هو عندك في ام الكتاب على حكيم، ان تشفيني بشفائك و تداويني بدوائك، و تعافيني من بلائك.

سپس بر محمد و آل محمّد صلوات می فرستی.

پنجم: از ابو حمزه روایت شده: دردی در زانویم عارض شد، شکایت آن را نزد حضرت باقر علیه السّلام بردم، فرمودند: هرگاه نماز بجا آوردی بگو: يا اجود من اعطى، يا خير من سئل، و يا ارحمن من استرحم، ارحم ضعفى و قلّه حيلتى، و اعفنى من وجعى.

گفت: آن را خواندم و عافیت یافتم.

مؤلف گوید: ما در آغاز باب سوم دعاهایی را برای دردها و بیماری ها ذکر کردیم.

فصل نهم: بعض احراز و عوذات

فصل نهم: در بعضی حرزها و عوذات است

آنچه در اینجا ذکر می شود شش چیز است: اول: روایت شده: شخصی خدمت حضرت صادق علیه السلام از ابتلای به وحشت و ترس شکایت کرد، حضرت فرمود: آیا شما را به چیزی خیر ندهم که اگر آن را بگویید وحشت نخواهد کرد نه در شب و نه در روز؟

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي كَنْفِكَ وَ فِي جِوَارِكَ وَ اجْعَلْنِي فِي أَمَانِكَ وَ فِي مَنَعِكَ (۱)

روایت شده: مردی سی سال این دعا را می خواند شبی آن را ترک کرد، در آن شب عقرب او را گزید.

دوم: کسی که شب را در خانه یا اتاقی تنها به روز آورد، ایه الکرسی بخواند و بگوید: اللَّهُمَّ انس وحشتی، و امن روعتی، و اعنی علی وحدتی.

سوم: روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله حضرت حسن و حسین علیهما السلام را به این کلمات تعویذ داد:

أُعِيدُ كَمَا بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْمَاءِ الْحُسْنَى كُلِّهَا عَامَّةً مِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (۲)

آنگاه فرمود: حضرت ابراهیم علیه السلام، اسماعیل و اسحاق را اینچنین تعویذ می کرد.

عوذہ یک (کک) و درندگان

چهارم: روایت شده: اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله در بعضی از جنگ ها از آزار کیک ها خدمت آن حضرت شکایت کردند.

فرمود: وقتی به خوابگاه خود می روند چنین بخوانند:

أَيُّهَا الْأَسْوَدُ الْوَتَّابُ الَّذِي لَا يُبَالِي غَلَقًا وَلَا بَابًا عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِأَمِّ الْكِتَابِ أَنْ لَا تُؤْذِنِي وَ أَصْحَابِي إِلَى أَنْ يَذْهَبَ اللَّيْلُ وَ

ص: ۱۰۵۹

۱- به نام خدا و به خدا، و بر خدا توکل کردم، که هر که بر خدا توکل کند، خدا او را بس است، به درستی که خدا به پایان رساننده کار خویش است. خدای برای هر چیزی اندازه ای قرار داد، خدایا مرا در حمایت و جوارت و در امان و نگهداری ات قرار ده.

۲- شما را به کلمات کامل خدا، و همه نامهای نیکوترش جملگی پناه می دهم از شر هر گزنده و خزنده، و از شر هر چشم بدچشم و از شر حسود آنگاه که حسد ورزد.

يَجِيئُ الصُّبْحُ بِمَا جَاءَ (١)

پنجم: از امیر مؤمنان علیه السلام روایت شده: چون جانور درنده ای را مانند شیر و پلنگ و گرگ و امثال آنها دیدی بگو: اعوذ بر ربّ دانیال و الجبّ، من کلّ اسد مستأسد.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: چون جانور درنده دیدی در صورت او ایه الکرسی.

بخوان و به او بگو:

عَزَمْتُ عَلَيْكَ بِعَزِيمَةِ اللَّهِ وَعَزِيمَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَزِيمَةِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ وَعَزِيمَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مِنْ بَعْدِهِ (٢)

ان شاء الله از تو روی گردان خواهد شد.

ششم: روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: یا علی هر گاه به مهلکه یا بلایی دچار شدی بگو: بسم الله الرحمن الرحيم و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم. (٣)

فصل دهم: ذکر سی دعای مختصر برای حوائج دنیا و آخرت

و آنچه در اینجا ذکر می گردد سی دعاست.

اول: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: بگو:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي أَحْشَاكَ كَمَا أَنِي أَرَاكَ وَاسْتَعِزُّنِي بِتَقْوِيكَ وَلَا تُشَقِّنِي بِنَشْطِي لِمَعَاصِيكَ وَخِزْلِي فِي قَضَائِكَ وَبَارِكْ لِي فِي قَدْرِكَ حَتَّى لَا أَحِبَّ تَأْخِيرًا مَا عَجَلْتَ وَلَا تَعْجِيلًا مَا أَخْرَجْتَ وَاجْعَلْ غِنَايَ فِي نَفْسِي وَتَعْنِي بِسَمْعِي وَبَصِيرِي وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَيْنِ مِنِّي وَأَنْصُرْنِي عَلَى مَنْ ظَلَمَنِي وَأَرِنِي فِيهِ قُدْرَتَكَ يَا رَبُّ وَأَقِرَّ بِذَلِكَ عَيْنِي (٤)

دوم: و از آن حضرت نقل شده: بگو:

اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى هَوْلِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَأَخْرِجْنِي مِنَ الدُّنْيَا سَالِمًا وَزَوِّجْنِي مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَاكْفِنِي مَوْتِي وَ مَوْتَةَ عِيَالِي وَ مَوْتَةَ النَّاسِ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ (٥)

دعای (یا من اظهر الجمیل)

سوم: این دعای

- ۱- ای سیاه جهنده ای که از هیچ دربند و دری باک نمی کند، به امّ الکتاب بر تو سوگند می دهم اینکه مرا و اصحابهم را میزاری، تا شب برود، و صبح با آنچه آورد بیاید.
- ۲- تو را می خوانم به اراده استوار خدا، و اراده محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) ، و اراده سلیمان بن داود، و اراده امیر مؤمنان علی بن ابیطالب (درود خدا بر او) و امامان پاکیزه (درود خدا بر ایشان) پس از امیر مؤمنان.
- ۳- به درستی که خدا آنچه را از انواع بلا بخواهد از تو دور می کند.
- ۴- خدایا قرارم ده از تو بترسم چنان که گویا می بینمت، و باتقوایت خوشبختم نما، و به نشاطم در نافرمانی ات بدبختم مکن، و برایم در داوری ات خیر قرار ده، و به من در تقدیرت برکت عنایت کن، تا دوست نداشته باشم دیرکردن آنچه شتاب داری، و شتاب آنچه را به تأخیر انداختی، و بی نیازی ام را در نهادم قرار ده، و بهرمندم کن به گوش و چشمم، و آن دو را وارث من قرار ده، و بر کسی که بر من ستم روا می دارد، یاری ام فرما، و درباره او قدرتت را به من بنمایان ای پروردگار من و چشمم را به من روشن کن.
- ۵- خدای بر هراس روز قیامت مرا یاری ده، و از دنیا سالم بیرون بر، و به همسرم در آور حور العین را، و از هزینه خود و عیالم و مردم کفایتم فرما، و مرا به رحمتت در بندگان شایسته ات وارد کن.

شریف است که از گناهان حفظ می کند، و دربرگیرنده رستگاری در دنیا و آخرت است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ وَ لَمْ يَهْتِكِ السِّرَّ عَنِّي يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ
وَ يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِمَا لَرَحْمِهِ يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى وَ يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى يَا كَرِيمَ الصَّنْفَحِ يَا عَظِيمَ الْمَنِّ يَا مُبْتَدِئَ كُلِّ نِعْمَةٍ قَبْلَ
اسْتِحْقَاقِهَا يَا رَبَّاهُ يَا سَيِّدَاهُ يَا مَوْلِيَاهُ يَا غَايَتَاهُ يَا غَايَتَاهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْأَلْكَ أَنْ لَا تَجْعَلَنِي فِي النَّارِ (۱)

آنگاه از حق تعالی هر چه می خواهی بطلب.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: این دعا را خواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ ثَقْتِي فِي كُلِّ كَرْبَةٍ وَأَنْتَ رَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ وَأَنْتَ لِي فِي كُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِي ثِقَةٌ وَعُدَّةٌ كَمَنْ مِنْ كَرْبٍ يَضْعُفُ عَنْهُ
الْفُؤَادُ وَ تَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَةُ وَ يَخْذُلُ عَنْهُ الْقَرِيبُ وَ الْبَعِيدُ وَ يَشْمَتُ بِهِ الْعَدُوُّ وَ تُعِينُنِي فِيهِ الْأُمُورُ أَنْزَلْتَهُ بِكَ وَ شَكَوْتُهُ إِلَيْكَ رَاغِبًا فِيهِ
عَمَّنْ سِوَاكَ فَفَرَّجْتَهُ وَ كَشَفْتَهُ وَ كَفَيْتَنِيهِ فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ صَاحِبُ كُلِّ حَاجَةٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ فَلَكَ الْحَمْدُ كَثِيرًا وَ لَكَ
الْمَنْ فَاضِلًا (۲)

دعای امام حسین علیه السلام در روز عاشورا

مؤلف گوید: این دعا همان دعای رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز بدر و احزاب، و دعای حضرت سید الشهداء علیه السلام در روز عاشورا است، و جز این دعا دو دعای دیگر از حضرت روایت شده که در روز عاشورا خواندند، یکی دعایی است که به حضرت سجاد علیه السلام تعلیم فرمودند، زمانی که ایشان را به سینه خود چسباند در

ص: ۱۰۶۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای که زیبایی را آشکار کنی، و زشتی را پوشانی، و از من پرده حرمت را نداری، ای بزرگوار گذشت، ای نیکو درگذرنده، ای فراخ آمرزش، ای به مهر گشاده دو دست، با رحمت، ای صاحب هر راز، ای نهایت هر گلایه، ای بزرگوار چشم پوش، ای بزرگ احسان، ای آغاز کننده هر نعمت پیش از لیاقت آن، ای پروردگار، ای آقا، ای مولا، ای نهایت، ای فریادرس، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و از تو می خواهم که مرا در آتش دوزخ قرار ندهی

۲- خدایی تویی مورد اطمینان من در هر اندوه شدید، و تویی امید من در هر سختی، و تویی مورد اطمینان و ذخیره ام در هر امری که بر من فرود آمد، چه بسیار اندوه شدیدی که دل از آن ناتوان می شود، و چاره در آن کم می گردد، و خویش و بیگانه به آن کمک نمی دهد، و دشمن به خاطر آن زخم زبان می زند، و کارها در آن خسته ام می کند، آن را به درگاه تو آوردم، و از آن به تو شکایت نمودم، از غیر تو در آن رو گردانم پس آن را گشودی، و برطرف کردی، و مرا از آن کفایت نمودی، پس تویی سرپرست هر نعمت، و صاحب هر حاجت، و نهایت هر رغبت، ستایش بسیار تورا است، و احسان فزون تورا است.

حالی که از بدن مبارکشان خون می جوشید، و این دعا را برای حاجت و نیاز مهم و اندوه و بلای سخت و امر بزرگ دشوار می خوانند، و آن دعا این است:

بِحَقِّ يَسِّ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَبِحَقِّ طَهِّ وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ يَا مَنْ يَقْدِرُ عَلَى حَوَائِجِ السَّائِلِينَ يَا مَنْ يَعْلَمُ مَا فِي الضَّمِيرِ يَا مُنْفِئاً عَنِ الْمَكْرُوبِينَ يَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمُغْمُومِينَ يَا رَاحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ يَا رَازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى التَّفْسِيرِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَفَعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۱)

و حاجت خود را بخواه.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: دست خود را به جانب آسمان برداشت و گفت:

رَبِّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا لَا أَقَلَّ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ (۲)

ششم: و از آن حضرت روایت شده: این کلمات را می گفت:

إِرْحَمْنِي مِمَّا لَاطَاقَهُ لِي بِهِ وَلَا صَبَرَ لِي عَلَيْهِ (۳)

هفتم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي اسأَلُكَ بِجَلَالِكَ وَجَمَالِكَ وَكَرَمِكَ أَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا (۴)

هشتم: از فضل بن یونس نقل شده: موسی بن جعفر علیه السلام به من فرمود که بسیار بگو: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْمَعَارِينِ وَلَا تَخْرِجْنِي مِنَ التَّقْتَصِيرِ یعنی: خدایا مرا از کسانی که ایمانشان عاریه و ناپایدار است قرار مده، یا مرا از کسانی که آنها را به خودشان وانهادی، همانند چهارپایی که مهارش را به گردنش افکنند و او را به چراگردن رها کنند، که هر کاری بخواهد بکند، و هر کجا بخواهد برود و مرا از تقصیر بیرون مکن، یعنی چنان مکن که من خود

ص: ۱۰۶۲

۱- به حق یس و قرآن حکیم، و به حق ط و قرآن عظیم، ای که بر نیازهای خواهندگان توانایی، ای که آنچه در باطن است می دانی، ای خارج کننده غم و اندوه از گرفتاران، ای گشاینده غم از غمناکان، ای رحم کننده به پیرمرد، ای روزی دهنده به کودک صغیر، ای که نیاز به تفسیر نداری، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و با من چنین و چنان کن.

۲- ای پروردگارم هرگز چشم برهم نهادنی مرا به خود وامگذار نه کمتر از این و نه بیشتر

۳- بر آنچه تابش را ندارم و بر آن توان صبر برایم نیست به من رحم کن

۴- خداوندا به جلال و جمال و کرمت از تو می خواهم با من چنین و چنان کنی

را مقصّر ندانم، بلکه چنان باشم که همیشه خود را مقصّر در گاه تو بدانم.

نهم: از حضرت باقر علیه السلام روایت شده: حق تعالی مردی از بادیه را به سبب این دو کلمه که به آن دعا کرد آمرزید:

اللَّهُمَّ إِنَّ تَعَذُّبِي فَأَهْلٌ لِدَلِيكَ أَنَا وَإِنْ تَغْفِرْ لِي فَأَهْلٌ لِدَلِيكَ أَنْتَ (۱)

دهم: از داور رقی روایت شده: از حضرت صادق علیه السلام می شنیدم، بیشتر چیزی که در دعا به آن اصرار می ورزید، خدا را به حق پنج تن: محمد و امیر مؤمنان و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام می خواند.

یازدهم: از یزید ضایع روایت شده: به حضرت صادق علیه السلام گفتم: خدا را برای ما بخوان، حضرت این دعا را برای ما خواند: اللَّهُمَّ ارزُقْهُمْ صَدَقَ الْحَدِيثِ، و اداء الامانه، و المحافظه على الصلوات، اللَّهُمَّ أَنَّهُمْ أَحَقُّ خَلْقِكَ أَنْ تَفْعَلَهُ بِهِمْ، اللَّهُمَّ افْعَلْهُ بِهِمْ.

دوازدهم: این دعا را که امیر مؤمنان می خواند بخواند:

اللَّهُمَّ مَنْ عَلَيَّ بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ وَالتَّفْوِضِ إِلَيْكَ وَالرِّضَا بِقَدْرِكَ وَالتَّسْلِيمِ لِأَمْرِكَ حَتَّى لَا أُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ (۲)

سیزدهم: روایت شده: جبرئیل خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: پروردگارت می فرماید: هرگاه روزوشبی خواستی مرا عبادتی کنی، و حق عبادت را بجا آوری، دستهایت را به جانب من بلند کن و بگو:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً خَالِداً مَعَ خُلُودِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا مُنْتَهَى لَهُ دُونَ عِلْمِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا أَمِيدَ لَهُ دُونَ مَشِيَّتِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ حَمِيداً لَا جَزَاءَ لِقَائِهِ إِلَّا رِضَاكَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ وَ

ص: ۱۰۶۳

۱- خدایا اگر عذابم کنی، من سزاوار آنم، و اگر بیامری ام تو شایسته آنی.

۲- خدایا به توکل بر خودت، و وا گذاشتن به نگاهت، و خشنودی به تقدیرت، و تسلیم در برابر امرت بر من منت گذار، تا شتاب آنچه را تأخیر انداختی، و تأخیر آنچه را در آن شتاب کردی دوست نداشته باشم، ای پروردگار جهانیان.

لَكَ الْمُنُّ كُلُّهُ وَ لَكَ الْفَخْرُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْبَهَاءُ كُلُّهُ وَ لَكَ النُّورُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْعِزَّةُ كُلُّهَا وَ لَكَ الْجَبْرُوتُ كُلُّهَا وَ لَكَ الْعِظَمَةُ كُلُّهَا وَ لَكَ الدُّنْيَا كُلُّهَا وَ لَكَ الْآخِرَةُ كُلُّهَا وَ لَكَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ كُلُّهُ وَ لَكَ الْخَلْقُ كُلُّهُ وَ بِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَ إِلَيْكَ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ عِلَاقَتُهُ وَ سِرُّهُ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا أَبَدًا أَنْتَ حَسَنُ الْبَلَاءِ جَلِيلُ الشَّاءِ سَابِغُ النَّعْمِ عَادِلُ الْقَضَاءِ جَزِيلُ الْعَطَاءِ حَسَنُ الْأَلَاءِ إِلَهَ فِي الْأَرْضِ وَ إِلَهَ فِي السَّمَاءِ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ فِي السَّبْعِ الشُّدَادِ وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْأَرْضِ الْمِهَادِ وَ لَكَ الْحَمْدُ طَاقَهُ الْعِبَادِ وَ لَكَ الْحَمْدُ سِعَهُ الْبِلَادِ وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْجِبَالِ الْأَوْتَادِ وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ الْأُولَى وَ لَكَ الْحَمْدُ فِي الْمَثَانِي وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، (١) وَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَ تَعَالَيْتَ وَ تَبَارَكْتَ وَ تَقَدَّسَتْ خَلْقَتْ كُلُّ شَيْءٍ بِقُدْرَتِكَ وَ قَهَرْتَ كُلُّ شَيْءٍ بِعِزَّتِكَ وَ عَلَوْتَ فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ بِإِزْتِفَاعِكَ وَ غَلَبْتَ كُلُّ شَيْءٍ بِقُوَّتِكَ وَ ابْتَدَعْتَ كُلَّ شَيْءٍ بِحِكْمَتِكَ وَ عَلِمْتَ كُلَّ شَيْءٍ بِكُتُبِكَ وَ هَدَيْتَ الصَّالِحِينَ بِإِذْنِكَ وَ أَيَّدْتَ الْمُؤْمِنِينَ بِنَصْرِكَ وَ قَهَرْتَ الْخَلْقَ بِسُلْطَانِكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَ حُدُوكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَا نَعْبُدُ غَيْرَكَ وَ لَا نَسْتَعِينُ إِلَّا بِإِيَّاكَ وَ لَا نَرْغَبُ إِلَّا إِلَيْكَ أَنْتَ مَوْضِعُ شُكْرَانَا وَ مُنْتَهَى رَغْبَتِنَا وَ الْهِنَا وَ مَلِكُنَا (٢)

دعای سریع الاجابه

چهاردهم: روایت شده: مردی از طولانی شدن اجابت دعایش نزد امیر مؤمنان علیه

ص: ۱۰۶۴

۱- خدایا ستایش تورا، ستایشی همیشگی با همیشگی ات، و ستایش تورا ستایش که برایش پایانی جز علم تو نیست، و ستایش تورا، ستایشی که جز خواست تو اندازه ای ندارد، و ستایش تورا ستایشی که برای گوینده اش پاداشی جز خشنودی تو نیست، خدایا تورا هر ستایشی، و هر احسانی، و هر فخری، و هر زیبایی، و هر نوری و هر عزتی، و هر جبروتی، و هر عظمتی، و همه دنیا و همه آخرت، و هر شب و روزی، و همه خلق، و هر خیری به دست توست، و همه امور چه آشکار و چه نهان به سوی تو بازمی گردد، خدایا ستایش تورا، ستایشی ابدی، تو نیکو آزمایشی، بزرگ ثنایی، کامل نعمتی، عادلانه حکمی، شایان عطایی، نیکو نعمت هایی، معبودی در زمین و معبودی در آسمان، خدایا ستایش تورا در هفت آسمان، و ستایش تورا در زمین گسترده، و ستایش تورا به طاق بندگان، و ستایش تورا به وسعت سرزمینها، و ستایش تورا در کوهها آن میخهای زمین، و ستایش تورا در شب آنگاه که بپوشاند، و ستایش تورا در روز هنگامی که روشنی بخشد، و ستایش تورا در آخرت و دنیا، و ستایش تورا در سوره حمد و قرآن بزرگ،

۲- و منزه است خدا به ستایشش اندرم و همه زمین در روز قیامت در دست اوست، و آسمانها به دست قدرتش پیچیده است، منزه و برتر است از آنچه شریکش نمایند، منزه است خدا و به ستایشش اندرم، همه چیز هلاک شونده است جز جلوه او، منزه تو پروردگار ما، برتر و خجسته و مقدسی، همه چیز را به قدرت آفریدی، همه چیز را با عزت مقهور نمودی، و بالای همه چیز فراز آمدی به بلندی ات، و بر همه چیز چیره گشتی به نیرویت، و پدید آوردی همه چیز را به حکمت و علمت، و انبیا را برانگیختی با کتاب هایت، و شایستگان را هدایت نمودی به اجازه ات، و مؤمنان را تأیید کردی به یاری ات، و خلق را مقهور کردی به سلطنتت، معبودی جز تو نیست، یگانه ای، برایت شریکی نیست، جز تو را عبادت نمی کنیم، و جز از تو نمی

خواهيم، و رغبتی جز به تو نداريم، تو جایگاه گلایه ها، و نهایت رغبت و معبود و مالک همه مایی.

السلام شکایت کرد، حضرت فرمود: چرا دعای سریع الاجابه را نمی خوانی؟ پرسید کدام دعاست؟ فرمود: بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسئِلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيْمِ الْاَعْظَمِ الْاَجَلِ الْاَكْرَمِ الْمَخْزُوْنِ الْمَكْنُوْنِ النُّوْرِ الْحَقِّ الْبُرْهَانِ الْمُبِيْنِ الَّذِيْ هُوَ نُوْرٌ مَّعَ نُوْرِ وَ نُوْرٌ مِنْ نُوْرِ وَ نُوْرٌ فِيْ نُوْرِ وَ نُوْرٌ عَلٰى كُلِّ نُوْرِ وَ نُوْرٌ فَوْقَ كُلِّ نُوْرِ وَ نُوْرٌ تَضِيْئُ بِهٖ كُلُّ ظُلْمَةٍ وَ يُكْسِرُ بِهٖ كُلُّ شِدْهِ وَ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّرِيْدٍ وَ كُلُّ جَبَارٍ عَنِيدٍ لَا- تَقْرُبُهٗ اَرْضٌ وَلَا- يَقُوْمُ بِهٖ سِمْآءٌ وَ يَآمَنُ بِهٖ كُلُّ خَائِفٍ وَ يَبْطُلُ بِهٖ سِحْرُ كُلِّ سَاحِرٍ وَ بَغْيُ كُلِّ بَاغٍ وَ حَسِيْدُ كُلِّ حَاسِدٍ وَ يَنْصَدِعُ لِعَظَمَتِهِ الْبُرِّ وَ الْبَحْرِ وَ يَسْتَقْبَلُ بِهٖ الْفَلَكَ حِيْنَ يَتَكَلَّمُ بِهٖ الْمَلِكُ فَلَا يَكُوْنُ لِلْمَوْجِ عَلَيْهِ سَبِيْلٌ وَ هُوَ اَسْمُكَ الْاَعْظَمُ الْاَجَلِ الْاَجَلِ النُّوْرِ الْاَكْبَرِ الَّذِيْ سَمَّيْتُ بِهٖ نَفْسَكَ وَ اَسئَلُوْنِيْ بِهٖ عَلٰى عَرْشِكَ وَ اَتُوْجِّهٖ اِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَ اَهْلِ بَيْتِهِ وَ اَسئَلُكَ بِكَ وَ بِهٖمْ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بِيْ كَذَا وَ كَذَا (۱)

بجای کذا و کذا حاجت بخواهد.

پانزدهم: از عمرو بن ابی المقدام روایت شده: حضرت صادق علیه السلام این دعا را بر من املا کرد، و این دعا جامع دنیا و آخرت است، پس از حمد و ثنای خدای عز و جل می گویی:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ اللّٰهُ لَا- اِلَهَ اِلَّا- اَنْتَ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ وَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا- اِلَهَ اِلَّا- اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ وَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ الْوَاْحِدُ الْقَهَّارُ وَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ الْمَلِكُ الْجَبَّارُ وَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ الرَّحِيْمُ الْعَفَّارُ وَ اَنْتَ اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ

ص: ۱۰۶۵

۱- خدایا از تو می خواهم به اسم بزرگ بزرگتر محفوظ پنهان نور پایدار برهان آشکار آن که نوری است با نور، و نوری است از نور، و نوری است در نور، و نوری است بر هر نور، و نوری است بالای هر نور، و نوری است که روشنی گیرد به آن هر تاریکی، و با آن هر سختی شکسته شود، و هر شیطان گردنکشی، و هر جبار لجبازی، نوری که هیچ زمینی با وجود آن قرار نگیرد، و هیچ آسمانی با وجود آن نایستد، هر هراسنده ای به آن ایمنی یابد، و سحر هر جادوگری به آن باطل می شود، و به آن تجاوز هر متجاوز، و حسد هر حسدورزی از بین می رود، و در برابر عظمتش خشکی و دریا می شکافد، و حمل می کند آن را کشتی، زمانی که فرشته به آن سخن می گوید، پس برای موج بر کشتی راهی نباشد، و آن نام توست نام بزرگتر بزرگتر برجسته تر برجسته تر، نور اکبر، که خود را به آن نامیدی، و با آن بر عرش استوار شدی، و به محمد و اهل بیتش به تو رو می کنم و از تو می خواهم به حق تو و به حق ایشان اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و با من چنین و چنان کنی.

السَّيِّدُ الْمِحَالُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمُنِيعُ الْقَدِيرُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْغَفُورُ الشَّكُورُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَمِيدُ الْمَجِيدُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَدُودُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْخَنَّانُ الْمَنَّانُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَلِيمُ الدَّيَّانُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْجَوَادُ الْمَاجِدُ، (۱) وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ تَمَّ نُورُكَ فَهَدَيْتَ وَبَسَّطْتَ يَدَكَ فَأَعْطَيْتَ رَبَّنَا وَجْهَكَ أَكْرَمَ الْوُجُوهِ وَجْهَتِكَ خَيْرَ الْجِهَاتِ وَعَطَيْتَكَ أَفْضَلَ الْعَطَايَا وَأَهْنَأَهَا تَطَاعَ رَبَّنَا فَتَشَكَّرُ وَتُعْصِي رَبَّنَا فَتَغْفِرُ لِمَنْ شِئْتَ تُجِيبُ الْمُضْطَرِّينَ وَتَكْشِفُ الشُّوْءَ وَتَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَتَغْفُو عَنِ الذُّنُوبِ لَا تُجَازِي أَيَادِيكَ وَلَا تُحْصِي نِعْمَكَ وَلَا يَبْلُغُ مِدْحَتَكَ قَوْلُ قَائِلٍ. (۲) اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَرَوْحَهُمْ وَرَاحَتَهُمْ وَسُرُورَهُمْ وَأَذْفِي طَعَمَ فَرَجِهِمْ وَأَهْلِكَ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ وَتَبَتَّنِي بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَبَارِكْ لِي فِي الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَالْمَوْقِفِ وَالنُّشُورِ وَالْحِسَابِ وَالْمِيزَانِ وَأَهْوَالِ

ص: ۱۰۶۶

۱- خدایا تویی خدا، معبودی جز تو نیست، بردبار و بزرگوار، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، عز و حکیم، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست یگانه و قهار، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، فرمانروا و جبار، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، مهربان و آمرزش گر، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، سخت قدرت، و تویی خدا معبودی جز تو نیست بزرگ و برتر، و تویی خدا معبودی جز تو نیست شنوا و بینا، و تویی خدا معبودی جز تو نیست توانمند و توانا، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست آمرزنده و قدردان، و تویی خدا معبودی جز تو نیست، ستوده و بزرگوار، و تویی خدا معبودی جز تو نیست، بی نیاز و ستوده، و تویی خدا معبودی جز تو نیست، آمرزنده و دوستدار، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پرمهر و پر احسان، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، بردبار و جزادهنده، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، بخشنده و شکوه مند،

۲- و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، یگانه و یکتا، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، پنهان و پیدای، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، آشکار و نهان، و تویی خدا، معبودی جز تو نیست، دانای به هر چیز، کامل است نورت، پس هدایت کردی، و دست لطف را گشودی پس عطا نمودی، پروردگار ما جلوه تو گرامی ترین جلوه ها است، و سوهایت بهترین سویه ها است، و بخشش برترین بخشش ها، و گواراترین آنهاست، پروردگارا اطاعت شوی پس قدردانی کنی، و نافرمانی شوی، پس پیامرزی هر که را که بخواهی، درماندگان را اجابت نمایی، و بدی را برطرف کنی، و توبه را بپذیری، و از گناهان گذشت نمایی، عطا عطایت پاداش داده نمی شود، و نعمت هایت به شماره نیاید، و گفتار گوینده ای به ثنایت نرسد

يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَ سَلَّمْنِي عَلَى الصِّرَاطِ وَ أَجْزَنِي عَلَيْهِ وَ أَرْزُقْنِي عِلْمًا نَافِعًا وَ يَقِينًا صَادِقًا وَ تُقَى وَ بَرًّا وَ وَرَعًا وَ خَوْفًا مِنْكَ وَ فَرَقًا يُبَلِّغُنِي مِنْكَ زُلْفَى وَ لَا يُبَاعِدُنِي عَنْكَ وَ أَحْبِبْنِي وَ لَا تُبْغِضْنِي وَ تَوَلَّنِي وَ لَا تَخْذُلْنِي وَ أَعْطِنِي مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مَا لَمْ أَعْلَمْ وَ أَجْزَنِي مِنَ الشُّوْءِ كُلِّهِ بِحَدَا فِيْرِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَ مَا لَمْ أَعْلَمْ (۱)

شانزدهم: از معاویه بن عمّار نقل شده: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: آیا مرا به آموختن دعایی اختصاص نمی دهی؟ فرمود: چرا، بگو:

يا وَاٰحِدٌ يا مَاجِدٌ يا اَحَدٌ يا صَيِّمٌ يا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ يا عَزِيْزٌ يا كَرِيْمٌ يا حَنَّانٌ يا سَامِعَ الدَّعَوَاتِ يا اَجْوَدَ مَنْ سُئِلَ وَ يا خَيْرَ مَنْ اَعْطِيَ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ يا اَللّٰهُ قُلْتَ (وَ لَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيْبُونَ) (۲)

آنگاه حضرت فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله می گفت:

نَعْمَ لِنِعْمِ الْمُجِيبِ اَنْتَ وَ نِعْمَ الْمِدْعُوُّ وَ نِعْمَ الْمَسْئُوْلُ اَسِيْلُكَ بِنُوْرِ وَجْهِكَ وَ اَسِيْلُكَ بِعِزَّتِكَ وَ قُدْرَتِكَ وَ جَبْرُوْتِكَ وَ اَسِيْلُكَ بِمَلِكُوْتِكَ وَ دِرْعِكَ الْحَصِيْنَةِ وَ بِجَمْعِكَ وَ اَرْكَانِكَ كُلِّهَا وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ بِحَقِّ الْاَوْصِيَاءِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَفْعَلَ بِي كَذَا وَ كَذَا (۳)

هفدهم: روایت شده: شخصی از مردم کوفه معروف به ابو جعفر، به حضرت صادق علیه السلام عرض کرد: به من دعایی بیاموز، که آن را بخوانم، فرمود: بگو:

يا مَنْ اَرْجُوْهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ يا مَنْ اَمِنُ سَخَطُهُ عِنْدَ كُلِّ عُسْرَةٍ وَ يا مَنْ يُعْطِي بِالْقَلِيْلِ الْكَثِيْرَ

ص: ۱۰۶۷

۱- خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و در فرجشان، و آسودگی و راحتی و شادی شان شتاب فرما، و طعم فرجشان را به من بچشان، و دشمنانشان را از جن و انس نابود کن، و به ما در دنیا و آخرت حسنه عنایت فرما، و از عذاب آتش حفظ کن، و ما را از کسانی که خوفی بر آنان نیست، و اندوهگین نمی شوند قرار ده، و ما را از کسانی بدار که صبر کردند، و بر پروردگارشان توکل می کنند، و ما در دنیا و آخرت به گفتار ثابت پابرجا دار، و به من برکت ده، در زندگی و مرگ و جایگاه آن جهان، و بازگشت دوباره، و کنار حساب و میزان، و هراس های روز قیامت، و بر صراط سالم بدار، و از آن بگذرانم، و نصیب من فرما دانش سودمند و یقین صادقانه و تقوا و نیکی و پارسایی و بیم از خود، و ترسی که مرا به مقام قرب تو برساند و از تو دورم نسازد، و دوستم بدار، و دشمنم مدار، و سرپرستم باش، و مرا وا مگذار، و از همه خیر دنیا و آخرت، آنچه که از آن دانستم و ندانستم به من عطا فرما، و از همه بدیها به تمامی اش آنچه را از آن دانستم و ندانستم پناهم ده.

۲- ای یگانه، ای بزرگوار، ای یکتا، ای بی نیاز، ای که نژاد، و زاده نشده، و احدی همتایش نیست، ای عزیز، ای بزرگوار، ای پرمهر، ای شنوای دعاها، ای بخشنده ترین کسی که درخواست شد، ای بهترین کسی که عطا کرد، ای خدا ای خدا ای خدا، فرمودی: نوح ما را خواند، پس، چه خوب پاسخگویی بودیم.

۳- آری همانا تو خوب پاسخ گویی هستی، و خوب خوانده شده ای می باشی، و خوب درخواست شده ای، به نور جلوه ات از تو می خواهم، به عزّت و قدرت و جبروتت از تو می خواهم، به ملکوت و دژ محکم و جمع و همه پایه هایت از تو درخواست می کنم، و به حق محمّد و به حق جانشینان پس از محمّد اینکه بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و با من چنین وچنان کنی

يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَرَحْمَةً يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ لَمْ يَعْرِفْهُ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْطَانِي بِمَسْئَلَتِي مَنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ جَمِيعِ خَيْرِ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَيْتَنِي وَ زِدْنِي مِنْ سَعَةِ فَضْلِكَ يَا كَرِيمَ (۱)

هجدهم: روایت شده: حضرت باقر علیه السلام این دعا را به برادرش عبد الله بن علی تعلیم فرمود:

اللَّهُمَّ ارْزُقْ ظَنِّي صَاعِدًا وَلَا تَطْمِعْ فِيَّ عِيدُوًا وَ لِحَاسِدًا وَأَخْفِظْنِي قَائِمًا وَ قَاعِدًا وَ يَقْظَانَ وَ رَاقِدًا اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ ارْحَمْنِي وَ اهْدِنِي سَبِيلَكَ الْاَقْوَمَ وَ قِنِي حَرَّ جَهَنَّمَ وَ اَحْطُطْ عَنِّي الْمَعْرَمَ وَ الْمَائِمَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ خِيَارِ الْعَالَمِ (۲)

دعای الحاح

نوزدهم: روایت شده: این دعای الحاح [پافشاری در طلب] است:

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَ ميكائيلَ وَ اسرافيلَ وَ رَبَّ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَ رَبَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ اِنِّي اَسْئَلُكَ بِالَّذِي تَقُومُ بِهِ السَّمَاءُ وَ بِهِ تَقُومُ الْاَرْضُ وَ بِهِ تَفَرَّقُ بَيْنَ الْجَمْعِ وَ بِهِ تَجْمَعُ بَيْنَ الْمُتَفَرِّقِ وَ بِهِ تَرْزُقُ الْاَحْيَاءَ وَ بِهِ اَحْصَيْتَ عَدَدَ الرِّمَالِ وَ وَزْنَ الْجِبَالِ وَ كَيْلَ الْبُحُورِ (۳) سپس بر محمد و آل محمد صلوات می فرستی، و حاجت خود را می خواهی، و در طلب حاجت پافشاری و اصرار می ورزی بیستم: از ثقه جلیل ابن ابی یعفور روایت شده: حضرت صادق علیه السلام این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ امْلَأْ قَلْبِي حُبًّا لَكَ وَ خَشْيَةً مِنْكَ وَ تَصِدِيقًا وَ اِيْمَانًا بِكَ وَ فِرْقًا مِنْكَ وَ شَوْقًا اِلَيْكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ اللَّهُمَّ حُبِّ اِلَى لِقَائِكَ وَ اجْعَلْ لِي فِي لِقَائِكَ خَيْرَ الرَّحْمَةِ وَالْبَرَكَهَ وَ اَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ وَلَا تُؤَخِّرْنِي مَعَ الْاَشْرَارِ وَ

ص: ۱۰۶۸

۱- ای که برای هر خیری امیدوار به اویم، ای که نزد هر دشواری از خشمش ایمنم، ای که در برابر اندک، بسیار عطا می کند، ای که هر که از او خواست، از روی مهر و رحمتش بخشید، ای که هر که از او نخواست، و او را نشناخت عطا فرمود، بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و به درخواستم از همه خیر دنیا، و همه خیر آخرت به من عطا کن، زیرا کاستنی نیست آنچه را که به من عطا کنی، و از فراخی فضلت به من بیفزا ای کریم.

۲- خدایا گمانم را رفعت ده، تا از مرحله سوء ظن به فضای حسن ظن بالا- رود، و درباره من دشمنی و حسودی را به طمع مینداز، و مرا در حال ایستاده و نشسته، و در بیداری و خواب حفظ فرما، خدایا مرا بیامرز، و به من رحم کن، و مرا به راه استوارترت هدایت فرما، و از سوزش دوزخ حفظ کن، و سنگینی بدهی و گناه را از من فرو ریز، و مرا از خوبان جهان قرار ده.

۳- خدایا پروردگار آسمانهای هفتگانه، و آنچه در میان آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و پروردگار جبرئیل و میکائیل و اسرافیل، و پروردگار قران باعظمت، و پروردگار محمد خاتم پیامبران، از تو درخواست می کنم به حق آنچه آسمان به آن می ایستد، و زمین به آن می ایستد، و با آن بین جمع را جدایی می اندازی، و با آن میان پراکنده را جمع می نمایی، و با آن به زنده ها روزی می دهی، و با آن عدد ریگ ها و وزن کوه ها و پیمان دریاهای را شماره کردی

الْحَقْنِي بِصَالِحٍ مِّنْ مَّضَىٰ وَاجْعَلْنِي مَعَ صَالِحٍ مِّنْ بَقِيَ وَخُذْنِي سَبِيلَ الصَّالِحِينَ وَاعْنِي عَلَىٰ نَفْسِي بِمَا تُعِينُ بِهِ الصَّالِحِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَا تَرُدَّنِي فِي سُوءِ أَسْمِي تَنْقِذْتَنِي مِنْهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ أَسْئَلُكَ ائِمَانًا لَا أَجَلَ لَهُ دُونَ لِقَائِكَ تُحِينِي وَتُمِيتُنِي عَلَيْهِ وَتَبْعَثُنِي عَلَيْهِ إِذَا بَعَثْتَنِي وَأَبْرِءْ قَلْبِي مِنَ الرِّيَاءِ وَالشُّمُوعِ وَالشُّكِّ فِي دِينِكَ، (۱) اللَّهُمَّ اعْطِنِي نَصْرًا فِي دِينِكَ وَقُوَّةً فِي عِبَادَتِكَ وَفَهْمًا فِي خَلْقِكَ وَكِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَبَيْضَ وَجْهِ بُنُورِكَ وَاجْعَلْ رَغْبَتِي فِيمَا عِنْدَكَ وَتَوَفَّنِي فِي سَبِيلِكَ عَلَىٰ مِلَّتِكَ وَمِلَّةِ رَسُولِكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْغَفْلَةِ وَالْقَسْوَةِ وَالْفُتْرَةِ وَالْمَسْكَنَةِ وَأَعُوذُ بِكَ يَا رَبُّ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَمِنْ دُعَاءٍ لَا يَسْمَعُ وَمِنْ صِلْوَةٍ لَا تَنْفَعُ وَأَعِيدْ بِعَمَلِكَ نَفْسِي وَأَهْلِي وَذُرِّيَّتِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا يُجِيرُنِي مِنْكَ أَحَدٌ وَلَا أَجِدُ مِنْ دُونِكَ مُلْتَجِئًا فَلَا تَخْذُلْنِي وَلَا تَرُدَّنِي فِي هَلَاكِهِ وَلَا تَرُدَّنِي بِعَذَابِ أَسْئَلُكَ الثَّبَاتَ عَلَىٰ دِينِكَ وَالتَّصَدِيقَ بِكِتَابِكَ وَاتِّبَاعَ رَسُولِكَ اللَّهُمَّ اذْكُرْنِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تَذْكُرْنِي بِخَطِيئَتِي وَتَقَبَّلْ مِنِّي وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ إِنِّي إِلَيْكَ رَاغِبٌ، (۲) اللَّهُمَّ اجْعَلْ ثَوَابَ مَنْطِقِي وَثَوَابَ مَجْلِسِي رِضَاكَ عَنِّي وَاجْعَلْ عَمَلِي وَدُعَائِي خَالِصًا لِمَكَ وَاجْعَلْ ثَوَابِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ وَاجْمَعْ لِي جَمِيعَ مَا سَأَلْتُكَ وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ إِنِّي إِلَيْكَ رَاغِبٌ اللَّهُمَّ غَارَبَتِ النُّجُومُ وَنَامَتِ الْعُيُونُ وَأَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا يُوَارِي مِنْكَ لَيْلٌ سَاجٍ وَلَا سَيِّمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ وَلَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهَادٍ وَلَا بَحْرٌ لُجِّي وَلَا ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ تُدَلِّجُ الرِّحْمَةَ عَلَىٰ مَنْ تَشَاءُ مِنْ خَلْقِكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ

ص: ۱۰۶۹

۱- خدایا دلم را از محبتت، و خشیتت، و تصدیق و ایمان به حقیقتت، و هراس از حضرتت، و شوق به سویت پر کن، ای صاحب عظمت و اکرام، خدایا لقاییت را محبوب من گردان، و در لقاییت بهترین رحمت و برکت را برای من قرار ده، و مرا به شایستگان پیوند، و همراه اشرا در پی ام مینداز، و به شایستگانی که در گذشتند برسان، و با شایستگانی که مانده اند قرارم ده، و مرا به راه شایستگان ببر، و مرا بر خویشتن یاری ده، و آن طور که شایستگان را بر خویشتنشان یاری می دهی، و مرا در آن بدی که از آن نجاتم دادی باز مگردان، ای پروردگار جهانیان، از تو ایمانی می خواهم، که برایش مدتی جز لقای تو نباشد، بر آن زنده ام بدار و بمیرانی، و مرا بر آن برانگیزانی زمانی که بر می انگیزیم، و دلم را از ریا و شهرت طلبی، تردید در دینت پاک کن،

۲- خدایا به من عطا کن، پیروزی در دینت، و نیرو در عبادتت، و فهم در آفرینشت، و دو بهره از رحمتت، و رویم را به نورت سپید کن، و شوقم را در آنچه نزدت قرار ده، مرا در راه خود بر پایه آیینت و آیین رسالت بمیران، خدایا از بی حالی و پیری و ترس و بخل و بی خبری و سنگدلی و سستی و مسکنت به تو پناه می آورم، ای پروردگارم، از نفسی که سیر نمی شود، و قلبی که بیم نمی کند، و دعایی که اجابت نمی شود، و نمازی که سود نمی بخشد به تو پناه می آورم، و خود، و خاندان و فرزندانم را از شیطان رانده شده به پناه تو می دهم، خدایا احدی جز تو مرا پناه ندهد، و من جز تو پناهگاهی نمی یابم، پس مرا وا مگذار، و به هلاکت باز مگردان، و به عذاب رد مکن، پایداری در دینت، و تصدیق به کتابت، و پیروی رسالت را از تو می خواهم، خدایا مرا به رحمتت یاد کن، و به خطایم یاد مکن، و از من بپذیر، و از فضلت بر من بیفز، من مشتاق توام،

أَشْهَدُ بِمَا شَهِدْتَ بِهِ عَلَيَّ نَفْسِكَ وَ شَهِدْتَ مَلَائِكَتِكَ وَأُولُوا الْعِلْمِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَمَنْ لَمْ يَشْهَدْ عَلَيَّ مَا شَهِدْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ وَ شَهِدْتَ مَلَائِكَتِكَ وَأُولُوا الْعِلْمِ فَكُتِبَ شَهَادَتِي مَكَانَ شَهَادَتِهِ أَللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ أَسْأَلُكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تُفَكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ (۱)

مؤلف گوید: این دعا را شیخ طوسی در کتاب «مصباح» بعد از رکعت چهارم نافله شب ذکر فرموده: و علامه مجلسی روایتی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده: این دعا را در نماز وتر بخوان.

بیست و یکم: روایت شده: این دعای ابوذر است که جبرئیل درباره آن به حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض کرد: نزد اهل آسمان دعایی معروف است: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ وَ التَّصَدِيقَ بِنَبِيِّكَ وَ العَافِيَةَ مِنْ جَمِيعِ الْبَلَاءِ، وَ الشُّكْرَ عَلَيَّ العَافِيَةَ وَ الغِنَى عَنْ شَرَارِ النَّاسِ.

بیست و دوم: از ابو حمزه روایت شده: این دعا را از حضرت باقر علیه السلام گرفتم، و آن حضرت این دعا را جامع می نماید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ بِجَمِيعِ رُسُلِهِ وَ بِجَمِيعِ مَا أَنْزَلَ بِهِ عَلَيَّ جَمِيعِ الرُّسُلِ وَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ لِقَاءَهُ حَقٌّ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ بَلَغَ الْمُرْسَلُونَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ كُلَّمَا سَبَّحَ اللَّهُ شَيْئٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُسَبَّحَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّمَا حَمِدَ اللَّهُ شَيْئٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كُلَّمَا هَلَّلَ اللَّهُ شَيْئٌ وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُهَلَّلَ وَ اللَّهُ

ص: ۱۰۷۰

۱- خدایا پاداش گفتارم و ثواب مجلسم را خشنودی ات از من قرار ده، و عمل و دعایم را برای خود خاص گردان. و به رحمت پاداشم را بهشت قرار ده، و همه آنچه از تو خواستم را برایم جمع کن، و از فضلت بر من بیفزای، من مشتاق توأم. خدایا ستارگان پنهان شدند، و دیده ها به خواب رفتند، و تو زنده و پاینده ای، شب تاریک از تو چیزی را نمی پوشاند، و نه آسمانها دارای برج ها، و نه زمین دارای گسترده گی، و نه دریای ژرف، و نه تاریکی هایی که بعضی بالای بعضی دیگرند رحمت را شبانه بر هر که از بندگانت بخواهی فرو می فرستی، خیانت دیده ها را، و آنچه سینه ها پنهان می کند می دانی، گواهی می دهم به آنچه خود بر خود گواهی دادی، و فرشتگانت و صاحبان دانش گواهی دادند، که معبودی جز تو نیست، عزیزی و حکیم، و هر که گواهی نداد به آنچه بر خود گواهی دادی و فرشتگانت و صاحبان دانش گواهی دادند، گواهی مرا به جای گواهی او بنویس، خدایا تویس سلام، و از توست سلام، از تو می خواهم ای دارای شوکت و اکرام، اینکه مرا از آتش دوزخ برهانی.

أَكْبَرُ كُلَّمَا كَبَّرَ اللَّهُ شَيْئاً وَ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُكَبَّرَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ وَ خَوَاتِيمَهُ وَ سَوَابِغَهُ وَ فَوَائِدَهُ وَ بَرَكَاتِهِ وَ مَا بَلَغَ عِلْمُهُ عِلْمِي وَ مَا قَصَرَ عَنِ إِحْصَائِهِ حِفْظِي، (۱) اللَّهُمَّ أَنْهَجْ لِي أَسْبَابَ مَعْرِفَتِهِ وَ افْتَحْ لِي أَبْوَابَهُ وَ غَشِّنِي بِبَرَكَاتِ رَحْمَتِكَ وَ مَنْ عَلَيَّ بَعْضُ مِمَّا عَنِ الْإِزَالَةِ عَنْ دِينِكَ وَ طَهَّرْ قَلْبِي مِنَ الشَّكِّ وَ لَا تَشْغَلْ قَلْبِي بِدُنْيَايَ وَ عَاجِلِ مَعَاشِي عَنْ أَجْلِ ثَوَابِ آخِرَتِي وَ اشْغَلْ قَلْبِي بِحِفْظِ مَا لَا تَقْبَلُ مِنِّي جَهْلُهُ وَ دَلِّلْ لِكُلِّ خَيْرٍ لِسَانِي وَ طَهَّرْ قَلْبِي مِنَ الرِّيَاءِ وَ لَا تُجْرِهِ فِي مَفَاصِلِي وَ اجْعَلْ عَمَلِي خَالِصاً لَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ وَ أَنْوَاعِ الْفَوَاحِشِ كُلِّهَا ظَاهِرِهَا وَ بَاطِنِهَا وَ غَفَلَاتِهَا وَ جَمِيعِ مَا يُرِيدُنِي بِهِ الشَّيْطَانُ الرَّجِيمُ وَ مَا يُرِيدُنِي بِهِ السُّلْطَانُ الْعَنِيدُ مِمَّا أَحْطَتْ بِعِلْمِهِ وَ أَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى صِرْفِهِ عَنِّي، (۲) اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ طَوَارِقِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَ زَوَابِعِهِمْ وَ بَوَائِقِهِمْ وَ مَكَايِدِهِمْ وَ مَشَاهِدِ الْفَسَادِ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَ أَنْ أُسْتَرَلَ عَنْ دِينِي فَتَفْسُدَ عَلَيَّ آخِرَتِي وَ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ مِنْهُمْ ضَرَرًا عَلَيَّ فِي مَعَاشِي أَوْ يَعْزِزَ بَلَاءٌ يُصِيبُنِي مِنْهُمْ لَا قُوَّةَ لِي بِهِ وَ لَا صَبْرَ لِي عَلَى إِحْتِمَالِهِ فَلَا تَبْتَلِنِي يَا إِلَهِي بِمُقَاسَاتِهِ فَيَمْنَعُنِي ذَلِكَ عَنْ ذِكْرِكَ وَ يَشْغَلُنِي عَنْ عِبَادَتِكَ أَنْتَ الْعَاصِمُ الْمَانِعُ الدَّافِعُ الْوَاقِي مِنْ ذَلَمِكَ كُلِّهِ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ الرَّفَاهِيَةَ فِي مَعِشَتِي مَا أَبْتَلَيْتَنِي مَعِيشَةً أَقْوَى بِهَا عَلَى طَاعَتِكَ وَ أَبْلُغْ بِهَا رِضْوَانَكَ وَ أَصِيرْ بِهَا إِلَى دَارِ الْحَيَوَانِ عَدَاً وَ لَا تَزُقْنِي رِزْقاً يُطْغِنِي وَ لَا تَبْتَلِنِي بِفَقْرٍ أَشْقَى بِهِ مُضَيِّقاً عَلَيَّ أَعْطِنِي حِطًّا وَ إِفْرًا فِي آخِرَتِي وَ مَعَاشاً وَاسِعاً هَنِيئاً مَرِيئاً فِي دُنْيَايَ وَ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا عَلَيَّ سَجِينًا وَ لَا تَجْعَلْ فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا

ص: ۱۰۷۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریکت است، و گواهی می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست، به خدا، و همه فرستادگان، و همه آنچه که بر تمام فرستادگان نازل شد ایمان آوردم، و اینکه وعده خدا، و لقایش حق است، و خدا راست گفت و فرستادگان رساندند، و سپاس خدای را پروردگار جهانیان. و تنزیه خدای را هر زمان که چیزی خدا را تنزیه کند، و آنچه خدا دوست دارد تنزیه شود، و ستایش خدای را، هر زمان که موجودی او را ستایش کند، و آنچه خدا دوست دارد ستایش شود، و معبودی جز خدا نیست هر زمان که چیزی خدا را تهلیل گوید، و آنچه خدا دوست دارد تهلیل شود، و خدا بزرگ تر است، هر زمان که چیزی خدا را بزرگ شمارد، و آنچه خدا دوست دارد بزرگ شمرده شود. خدایا از تو می خواهم، کلیدهای خیر و انجام هایش را، و فراوانی و فایده ها و برکاتش را، و آنچه به دانستنش دانشم رسید، و آنچه قدرت حافظه ام از شماره اش کوتاه آمد،

۲- خدایا اسباب شناختش را برایم روشن کن، و درهایش را برایم بگشا، و برکات رحمت را بر من بپوشان، و به بازدارندگی از برکنار شدن از دینت بر من منت گذار، و دلم را از شک پاک فرما، و قلبم را به دنیا، و زودگذر زندگی ام را از دیر رسیدن پاداش آخرتم سرگرم مکن، و دلم را به نگهداری آنچه ندانستنش را از من نپذیری مشغول کن، و زبانم را برای هر خیر رام کن، و دلم را از ریا پاک گردان، و آن را در مفاصلم جریان مده، و علمم را برای خویشتن خالص گردان. خدایا به تو پناه می آورم، از شر، و انواع همه کارهای زشت، آشکار و نهانش، و غفلت هایش، و همه آنچه شیطان رانده شده مرا به آن قصد می کند، و آنچه سلطان لجباز مرا به آن اراده می نماید، از آنچه به دانستن آن احاطه داری، و حضرتت به بازگرداندنش از من توانایی،

أَجْرَنِي مِنْ فِتْنَتِهَا وَاجْعَلْ عَمَلِي فِيهَا مَقْبُولًا وَ سَعِي فِيهَا مَشْكُورًا، (۱) اللَّهُمَّ وَمَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ بِمِثْلِهِ وَمَنْ كَادَنِي فِيهَا فَكِدْهُ وَاضْيِرْ عَنِّي هَمًّا مِنْ أَدْخَلَ عَلَيَّ هَمَّهُ وَامْكُرْ بِي مَكْرَ بِي فَإِنَّكَ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ وَافْقَاعُنِّي عُيُونَ الْكُفْرَةِ الظَّلَمَةِ وَالطُّغَاهِ الْحَسِيدَةِ اللَّهُمَّ وَأَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْكَ السَّكِينَةَ وَالسَّيْنِي دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ وَاحْفَظْنِي بِسِرِّكَ الْوَاقِي وَ جَلِّنِي عَافِيَتِكَ النَّافِعَةَ وَ صِدْقَ قَوْلِي وَ فِعَالِي وَ بَارِكْ لِي فِي وُلْمَدِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي اللَّهُمَّ مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ وَ مَا أَغْفَلْتُ وَ مَا تَعَمَّدْتُ وَ مَا تَوَانَيْتُ وَ مَا أَعْلَنْتُ وَ مَا أَسْرَرْتُ فَاعْفُزْهُ لِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

بیست و سوم: از محمد بن مسلم روایت شده: حضرت باقر علیه السلام فرمود بخوان:

اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي وَامْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَاعْفِرْ لِي ذَنْبِي وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِديْنِكَ وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِي غَيْرِي (۳)

بیست و چهارم: روایت شده: حضرت صادق علیه السلام این دعا را می خواندند:

يَا مَنْ يَشْكُرُ الْيَسِيرَ وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ وَ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي ذَهَبَتْ لَدَيْهَا وَ بَقِيَتْ تَبِعُهَا (۴)

بیست و پنجم: و نیز روایت شده: آن حضرت این دعا را می خواندند:

يَا نُورُ يَا قُدُّوسُ يَا أَوَّلَ الْأَوَّلِينَ وَ يَا آخِرَ الْآخِرِينَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ اعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَيِّرُ النَّعَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُحِلُّ النَّقَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُثْرِلُ الْبُلَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُدِيلُ الْأَعْيَادَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَقَطِّعُ الرَّجَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهُوَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ الْعِطَاءَ وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَرُدُّ

ص: ۱۰۷۲

۱- خدایا به تو پناه می آورم از راهزنان شبانه جن و انس، و پرخاش جویی هایشان، و شرورشان، و توطئه هایشان، و حضور گاههای بدکاران جن و انس، و اینکه از دینم لغزنده شوم، در نتیجه آخرتم تباه گردد، و اینکه این امر از جانب آنان زبانی در زندگی ام باشد، یا مرا از سوی ایشان بلایی عارض شود، که طاقتش را ندارم، و شکیبایی تحملش برایم نیست، بنابر این ای معبود من به رنج آن دچارم مساز، تا از یادت بازم دارد، و از عبادتت مانع شود، از همه اینها تنها تویی نگهدار، بازدارنده، دورکننده نگاهبان، خدایا رفاه در زندگی را تا زنده ام داری از تو می خواهم، آن زندگی که به وسیله آن بر طاعتت نیرومند شوم، و با آن به خوشنودی ات دست یابم، و فردا به سبب آن به سوی خانه زندگانی جاودان بروم، مرا رزقی روزی مکن که به طغیانم افکنند، و به فقری دچار مساز که به سبب آن بدبخت شوم، درحالی که زندگی بر من تنگ گرفته شود، در آخرتم بهره شایان به من عطا فرما، و در دنیایم معاش گسترده گوارای لذیذ به من مرحمت کن، دنیا را زندان من مساز، و فراقش را برای من سبب اندوه مکن، از فتنه هایش پناهم بده، عملم را در آن پذیرفته، و کوششم را قدردانی شده قرار بده،

۲- خدایا و هرکس مرا به بدی اراده کرده، به مانندش او را اراده کن، و هر که درباره ام بداندیشی نموده، تو هم با او چنان

کن، و اندوه کسی که اندوهش را بر من وارد نموده از من بازگردان، و با هر که مکرم کند مکر کن، که تو بهترین مکر کنندگانی، دیدگان کافران ستمگر، و سرکشان حسود را نسبت به من کور کن، خدایا از جانب خود آرامش بر من فرو فرست، و زره محکمت را به من بپوشان، و مرا به پوشش نگهداریت نگاه بدار، و عافیت سودمندت را در بر من کن، و گفتار و کردارم را تصدیق کن، و مرا در فرزند و خاندان و دارایی ام برکت ده، خدایا آنچه پیش فرستادم، و پس از این می فرستم، و آنچه در آن غفلت ورزیدم، و آنچه عمد داشتم و سستی کردم، و آشکار نموده، و پنهان کردم، برایم بیامرز، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا در روزی ام بر من وسعت ده، و عمرم را طولانی کن، و گناهم را بیامرز، و مرا از کسانی قرار ده که به آنها دینت را یاری دهی، و مرا با دیگری جایگزین مکن.

۴- ای آن که اندک را قدردانی می کنی، و از بسیار، درمی گذری، و او آمرزنده و مهربان است، گناهمانی را که خوشی هایش از میان رفته، و مکافاتش همچنان مانده برایم بیامرز.

بیست و ششم: و نیز این دعا از آن حضرت نقل شده: یا عدّتی فی کربتی، و یا صاحبی فی شدّتی، و یا ولیّی فی نعمتی، و یا غیائی فی رغبتی و آن حضرت فرموده: این دعا دعای امیر مؤمنان علیه السّلام است:

اللَّهُمَّ كَتَبْتَ الْأَثَارَ وَعَلِمْتَ الْأَخْبَارَ وَأَطَّلْتَ عَلَى الْأَسْرَارِ فَحُلَّتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقُلُوبِ فَالَسِّرْ عِنْدَكَ عَلَانِيَةً وَالْقُلُوبُ إِلَيْكَ مُفْضَاهُ وَإِنَّمَا أَمْرُكَ لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْتَهُ أَنْ تَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ فَقُلْ بِرَحْمَتِكَ لِعَطَائِكَ أَنْ تَدْخُلَ فِي كُلِّ عَضْوٍ مِنْ أَعْضَائِي وَلَا تُفَارِقْنِي حَتَّى الْقَاكَ وَقُلْ بِرَحْمَتِكَ لِمَعْصِيَتِكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ كُلِّ عَضْوٍ مِنْ أَعْضَائِي فَلَا تَقْرُبْنِي حَتَّى الْقَاكَ وَأَرْزُقْنِي مِنَ الدُّنْيَا وَزَهْدُنِي فِيهَا وَلَا تَزُوها عَنِّي وَرَغْبَتِي فِيهَا يَا رَحْمَنُ (۲)

بیست و هفتم: علی بن ابراهیم از پدرش، از ابن محبوب، از علاء بن رزین، از عبد الرحمن بن سیّاب روایت کرده: حضرت صادق علیه السّلام این دعا را به من عطا فرمود:

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلِيِّ الْحَمِيدِ وَاهْلِهِ وَمُتَّبِعِهِ وَمَحَلِّهِ أَخْلَصَ مَنْ وَحَدَهُ وَاهْتَدَى مَنْ عَبَدَهُ وَفَارَ مَنْ أَطَاعَهُ وَآمَنَ الْمُعْتَصِمُ بِهِ اللَّهُمَّ يَا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ وَالنِّسَاءِ الْجَمِيلِ وَالْحَمْدِ أَسْئَلُكَ مَسْئَلَةً مَنْ خَضَعَ لَكَ بِرَقَبَتِهِ وَرَعَمَ لَكَ أَنْفَهُ وَعَفَرَ لَكَ وَجْهَهُ وَذَلَّلَ لَكَ نَفْسَهُ وَفَاضَتْ مِنْ خَوْفِكَ دُمُوعُهُ وَتَرَدَّدَتْ عَجْرَتُهُ وَاعْتَرَفَ لَكَ بِذُنُوبِهِ وَفَضَّحَتْهُ عِنْدَكَ حَاطِيَّتُهُ وَشَانَتْهُ عِنْدَكَ جَرِيرَتُهُ فَضَّحَمَتْ عِنْدَ ذَلِكُ قُوَّتَهُ وَقَلَّتْ حِيلَتُهُ وَانْقَطَعَتْ عَنْهُ أَشْبَابُ خَدَائِعِهِ وَأَضْمَحَلَّ عَنْهُ كُلُّ بَاطِلٍ وَالْجَائِئَةُ ذُنُوبُهُ إِلَى ذُلِّ مَقَامِهِ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ

ص: ۱۰۷۳

۱- ای نور، ای بسیار مقدّس، ای آغاز آغازها، و ای پایان پایان ها، ای بخشاینده، ای مهربان، برایم پیامرز گناهای را که نعمت ها را دگرگون می سازد، و گناهای را که انتقام ها را فرود می آورد، و گناهای را که پرده ها را می برد، و گناهای را که بلاها را نازل می نماید، و گناهای را که دشمنان را پیروز می کند، و گناهای را که نابودی را زود می آورد، و گناهای را که امید را قطع می کند، و گناهای را که هوا را تاریک می کند، و گناهای را که پرده های حرمت را کنار می زند، و گناهای را که دعا را باز می گرداند، و گناهای را که از باران آسمان پیش گیری می کند.

۲- خدایا آثار را نوشتی، و اخبار را دانستی، و بر اسرار آگاه شدی، و میان ما و دلها پرده شدی، پنهان نزد تو آشکار است، دلها به درگاہت راز گشاده اند، و تنها فرمانت برای چیزی آنگاه که آن را اراده کنی، این است که به او بگویی باش، پس بشود، بنابراین از باب رحمت به طاعت بگو در هر عضوی از اعضای من وارد شود، و از من جدا نشود، تا تو را ملاقات کنم، و از باب رحمت به معصیت بگو از هر عضوی از اعضای من خارج شود، و به من نزدیک نگردد تا تو را ملاقات کنم، و از دنیا نصیبم ده، و در آن بی رغبتم کن، و از آن درحالی که رغبت در آن دارم محروم منما، ای بخشاینده.

خُضُوعِهِ لِمَدْيِكَ وَابْتِهَالِهِ إِلَيْكَ أَسْئَلُكَ اللَّهُمَّ سُؤَالَ مَنْ هُوَ بِمَنْزِلَتِهِ أَرْغَبُ إِلَيْكَ كَرِعْتِهِ وَاتَّضَرَّعُ إِلَيْكَ كَتَضَرُّعِهِ وَابْتِهَالُ إِلَيْكَ كَأَشَدِّ ابْتِهَالِهِ ، (۱) اللَّهُمَّ فَارْحَمِ اسْتِكَانَةَ مَنْطِقِي وَذُلَّ مَقَامِي وَ مَجْلِسِي وَ خُضُوعِي إِلَيْكَ بِرِقَبَتِي أَسْئَلُكَ اللَّهُمَّ الْهُدَى مِنَ الضَّلَالَةِ وَالْبَصِيرَةَ مِنَ الْعَمَى وَالرُّشْدَ مِنَ الْغَوَايَةِ وَأَسْئَلُكَ اللَّهُمَّ أَكْثَرَ الْحَمِيدِ عِنْدَ الرَّخَاءِ وَأَجْمَلَ الصَّبْرِ عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَ أَفْضَلَ الشُّكْرِ عِنْدَ مَوْضِعِ الشُّكْرِ وَ التَّسْلِيمَ عِنْدَ الشُّبُهَاتِ وَ أَسْئَلُكَ الْقُوَّةَ فِي طَاعَتِكَ وَالضَّعْفَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَ الْهَرَبَ إِلَيْكَ مِنْكَ وَ التَّقَرُّبَ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى وَالتَّحَرِّيَ لِكُلِّ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي فِي إِسْخَاطِ خَلْقِكَ الْتِمَاساً لِرِضَاكَ رَبِّ مِنْ أَرْجُوهُ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي أَوْ مِنْ يَعُودُ عَلَيَّ إِنْ أَقْصَيْتَنِي أَوْ مَنْ يَنْفَعُنِي عَفْوُهُ إِنْ عَاقَبْتَنِي أَوْ مَنْ أَمَلُ عَطَايَاهُ إِنْ حَرَمْتَنِي أَوْ مَنْ يَمْلِكُ كِرَامَتِي إِنْ أَهَنْتَنِي أَوْ مَنْ يَضُرُّنِي هَوَانُهُ إِنْ أَكْرَمْتَنِي ، (۲) رَبِّ مَا أَسْوَأَ فِعْلِي وَ أَقْبَحَ عَمَلِي وَ أَقْسَى قَلْبِي وَ أَطْوَلَ أَمَلِي وَ أَقْصَرَ أَجَلِي وَ أَجْرَانِي عَلَى عِضْيَانِ مَنْ خَلَقَنِي رَبِّ وَ مَا أَحْسَنَ بِلَأْسِكَ عِنْدِي وَ أَظْهَرَ نَعْمَ أَنَّكَ عَلَيَّ كَثُرْتَ عَلَيَّ مِنْكَ النَّعْمُ فَمَا أُحْصِيهَا وَ قَلَّ مِنِّي الشُّكْرُ فِيمَا أَوْلَيْتَنِيهِ فَبَطُرْتُ بِالنَّعْمِ وَ تَعَرَّضْتُ لِلنَّعْمِ وَ سَيَّهَوْتُ عَنِ الذِّكْرِ وَ رَكِبْتُ الْجَهْلَ بَعْدَ الْعِلْمِ وَ جُرْتُ مِنَ الْعَدْلِ إِلَى الظُّلْمِ وَ جَاوَزْتُ الْبِرَّ إِلَى الْإِثْمِ وَ صَدَرْتُ إِلَى اللَّهِوِ مِنَ الْخَوْفِ وَ الْحُزْنِ فَمَا أَصِغَرَ حَسَنَاتِي وَ أَقَلَّهَا فِي كَثْرَةِ ذُنُوبِي وَ أَعْظَمَهَا عَلَى قَدْرِ صِغَرِ خَلْقِي وَ ضَعْفِ رُكْنِي رَبِّ وَ مَا أَطْوَلَ أَمَلِي فِي قَصِيرِ أَجَلِي وَ أَقْصَرَ أَجَلِي فِي بُعْدِ أَمَلِي وَ مَا أَقْبَحَ سَرِيرَتِي فِي عَلَانِيَتِي رَبِّ لَا حُجَّةَ لِي إِنْ اِحْتَجَجْتُ وَلَا عُذْرَ لِي إِنْ اِعْتَذَرْتُ ، (۳) وَلَا شُكْرَ عِنْدِي

ص: ۱۰۷۴

۱- ستایش خدای را، سرپرست ستایش و شایسته ستایش و نهایت و جایگاه آن است، اخلاص و ورزید آن که یگانه اش دانست، و ره یافت آن که او را پرستید، و رستگار شد آن که از او اطاعت نمود، و چنگ زنده به او ایمنی یافت، خدایا ای دارای بخشش و بزرگواری، و ثنای نیک و ستایش، از تو می خواهم، خواستن کسی که با تمام وجودش برایت فروتن گشته، و خود را در برابرت خوار نموده، و چهره اش را برایت به خاک ساییده، و جانش را برایت به خواری افکنده، و اشک هایش از بیمت جاری گشته، و سرشکش پیایی ریزان شده، و به گناهانش در برابرت اعتراف کرده، و خطایش او را نزد تو رسوا نموده، و جنایتش او را نزد تو زشت ساخته، پس کنار این امور نیرویش ضعیف شده، و چاره اش کم گشته، و وسایل نیرنگ هایش از او بریده، و هر باطلی از او پاشیده شد، و گناهانش او را به خواهی مقامش در برابرت، و خضوع در پیشگاهت، و زاری به سویت وادار نموده است، از تو می خواهم خدایا، خواستن آن که به منزله اوست، به تو رغبت می نمایم مانند رغبت او، و زاری می کنم به پیشگاه تو مانند زاری او، و ناله می کنم به درگاهت به شدیدترین ناله او،

۲- خدایا به درماندگی گفتارم، و خواری مقام و جایگاهم، و به خضوع به درگاهت با همه وجودم رحم کن، از تو می خواهم خدایا، هدایت از گمراهی را، و بینایی از کوردلی را، و رشد از بیراهه را، و از تو می خواهم خدایا ستایش بسیار را هنگام آسایش، و صبر زیباتر را به گاه مصیبت، و شکر برتر را در جایگاه شکر، و تسلیم تو شدن را به هنگام شبهه ها، و از تو می خواهم نیرومندی در طاعتت، و سستی از معصیتت، و گریز به سویت را از خویش، و تقرب به حضرتت را پروردگارا تا راضی شوی، و جستجو کردن از هر چه که تو را از من خشنود می سازد، در به خشم آوردن بندگان، از روی طلب خشنودی ات پروردگارا به که امید بندم، اگر به من رحم نکنی، یا که از من احوال گیرد، اگر مرا دورم کنی، یا کیست که گذشتش به من سود دهد، اگر تو مجازاتم نمایی، یا کیست که عطاهاش را آرزو کن، اگر محرومم کنی، یا کیست که کرامتم را بهدست گیرد، اگر تو مرا پست نمایی، یا کیست که سبک داشتش به من زیان رساند، اگر تو مرا گرامی داری؟

۳- پروردگارا چه بد است رفتارم، و چه زشت است کردارم، و چه دراز است آرزویم، و چه کوتاه است عمرم، و چه گستاخم بر نافرمانی کسی که مرا آفرید؟ پروردگارا، چه نیکوست آزمایشت پیش من، و آشکار است نعمت هایت بر من، نعمت هایت بر من زیاد شد، نمی دانم آنها را شماره کنم، و در آنچه سزاوار احسانم کردی سپاسم کم شد، به نعمتها راه فساد پیش گرفتم، و خود را در معرض انتقام قرار دادم، از ذکر غافل شدم پس از دانایی به مرکب نادانی سوار گشتم، از عدالت به سوی ستم گذشتم، و از نیکی به گناه تجاوز کردم، و از ترس از عاقبت و اندوه بر خود به دنیای لهو و بازی باز گشتم، پس چه کوچک است خوبی هایم، و کم است در برابر کثرت گناهانم، و چه بزرگ است آنها در کنار کوچکی خلقتم، و سستی بنیادم؟ پروردگارا چه دراز است آرزویم، در برابر کوتاهی عمر، و چه کوتاه است عمرم در برابر دوری آرزویم، و چه زشت است باطنم در برابر ظاهرم؟ پروردگارا حجتی ندارم اگر احتجاج کنم، و عذر قابل قبولی برایم نیست، اگر عذرخواهی کنم،

إِنِ ابْتَلَيْتُ وَ أَوْلَيْتُ إِن لَّمْ تُعْنِي عَلَى شُكْرِ مَا أَوْلَيْتُ رَبِّي مَا أَخَفَّ مِيزَانِي غَدًا إِن لَّمْ تُرَجِّحْهُ وَ أَزَلَّ لِسَانِي إِن لَّمْ تُثَبِّتْهُ وَ أَسْوَدَ وَجْهِي إِن لَّمْ تُبَيِّضْهُ رَبِّ كَيْفَ لِي بِذُنُوبِي الَّتِي سَيَلَفَتْ مِنِّي قَدْ هَدَّتْ لَهَا أَزْكَانِي رَبِّ كَيْفَ أَطْلُبُ شَهَوَاتِ الدُّنْيَا وَ ابْنِي عَلَى خَيْبَتِي فِيهَا وَ لَا ابْنِي وَ تَشْتَدُّ حَسْرَاتِي عَلَى عِضْيَانِي وَ تَفْرِيطِي رَبِّ دَعْنِي دَوَاعِي الدُّنْيَا فَاجْبُتْهَا سَرِيعًا وَ رَكَنْتُ إِلَيْهَا طَائِعًا وَ دَعْنِي دَوَاعِي الْآخِرَةِ فَتَشَبَّطْتُ عَنْهَا وَ ابْطَأْتُ فِي الْأَجَابَةِ وَ الْمُسَارَعَةِ إِلَيْهَا كَمَا سَارَعْتُ إِلَى دَوَاعِي الدُّنْيَا وَ حُطَامِهَا الْهَامِدِ وَ هَشِيمِهَا الْبَائِدِ وَ سَرَابِهَا الذَّاهِبِ رَبِّ خَوْفْتَنِي وَ شَوْفْتَنِي وَ احْتَجَجْتْ عَلَيَّ بِرِقِّي وَ تَكَفَّلْتَ لِي بِرِزْقِي فَامَنْتُ خَوْفَكَ وَ تَشَبَّطْتُ عَنْ تَشْوِيقِكَ وَ لَمْ أَتَكَلَّ عَلَى ضَمَانِكَ وَ تَهَاوَنْتُ بِاحْتِجَاجِكَ، (١) اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ أَمْنِي مِنْكَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا خَوْفًا وَ حَوْلَ تَكْتِبِي شَوْقًا وَ تَهَاوُنِي بِحُجَّتِكَ فَزَقًا مِنْكَ ثُمَّ رَضْنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي مِنْ رِزْقِكَ يَا كَرِيمُ أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ رِضَاكَ عِنْدَ السُّخْطِ وَ الْفُرْجَةَ عِنْدَ الْكُرْبَةِ وَ التُّورَ عِنْدَ الظُّلْمَةِ وَ الْبَصِيرَةَ عِنْدَ تَشْبِيهِ الْفِتْنَةِ رَبِّ اجْعَلْ جُنتِي مِنْ خَطَايَايَ حَصِينَةً وَ دَرَجَاتِي فِي الْجَنَانِ رَفِيعَةً وَ أَعْمَالِي كُلَّهَا مُتَقَبَّلَةً وَ حَسَنَاتِي مُتَضَاعَفَةً زَاكِيَةً أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفِتَنِ كُلِّهَا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَ مِنَ رَفِيعِ الْمَطْعَمِ وَ الْمَشْرَبِ وَ مِنَ شَرِّ مَا أَعْلَمُ وَ مِنَ شَرِّ مَا لَا أَعْلَمُ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَشْتَرِيَ الْجَهْلَ بِالْعِلْمِ وَ الْجَفَا بِالْحِلْمِ وَ الْجَوْرَ بِالْعَدْلِ وَ الْقَطِيعَةَ بِالْبِرِّ وَ الْجُرْعَ بِالصَّبْرِ أَوْ الْهُدَى بِالضَّلَالَةِ أَوْ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ (٢)

حکایت عبدالرحمن بن سیابه و وصیت امام صادق علیه السلام به او

مؤلف گوید: این دعا مشتمل بر مضامین بلندی است، و عبد الرحمن بن سیابه همان کسی است، که حضرت صادق علیه

ص: ۱۰۷۵

۱- و سیاسی نزد من نیست اگر آزمایش شوم یا مورد احسان قرار گیرم، اگر بر سپاس آنچه به من احسان کردی یاری ام ندهی، پروردگارم فردای قیامت چه سبک است میزان کارهایم اگر ان را سنگین نکنی، و چه لغزان است زبانم، اگر استوارش نمایی، و چه سیاه است رویم اگر سپیدش نکنی، پروردگارا چه کنم با گناهانم که از من سرزده و پایه های هستی ام در برابر آنها درهم شکسته، چگونه شهوات دنیا را طلب می کنم، و بر محرومیتم از آنها می گیرم، درحالی که نمی گیرم و شدید نمی شود حسرتهایم بر عصیان و تقصیر؟ پروردگارا داعیان دنیا و دعوتم کردند، با شتاب اجابت نمودم، و به میل و رغبت به آن دل بستم، داعیان آخرت دعوتم نمودند، از آن باز ماندم ماه از پاسخ دادن و شتاب به سوی آن کندی کردم، چنان که به جانب دواعی دنیا، و کالای پوسیده اش، و گیاه فناپذیرش، و نمای از بین رونده اش شتافتم! پروردگارا مرا بیم دادی و تشویق نمودی، و بر من به بندگی ام احتجاج کردی، و عهده دار روزی ام شدی، به نادرستی از بیمت ایمن شدم، و از تشویقت بازماندم، و بر ضمانتت اعتماد نکردم، و احتجاجت را سبک انگاشتم!

۲- خدایا ایمنی ام را از تو در این دنیا هراس قرار ده، و بازماندم را به شوق تبدیل کن، و سبک شمردنم را نسبت به حجتت به بیم از خودت بازگردان، سپس از روزی ات به آنچه نصیب من نموده ای خشنودم کن، ای بزرگوار، از تو می خواهم به حق نام بزرگت، خشنودی ات را هنگام خشم، و گشایش را زمان گرفتاری، و نور را به گاه تاریکی، و بصیرت را وقت مشتبه شدن فتنه، پروردگارا سپرم را از خطاهایم محکم گردان، و درجاتم را در بهشت بلند فرما، و همگی اعمال را پذیرفته قرار ده، و حسناتم را چند برابر و پاک گردان. به تو پناه می آورم از همه فتنه ها چه آنچه آشکار است چه پنهان، و از خوراکیها و آشامیدنی های فاخر و گران قیمت، و از شر آنچه می دانم، و نمی دانم. و به تو پناه می آورم، از اینکه بخرم نادانی را به

دانش، و جفا را به بردباری، و ستم را به عدالت، و قطع رحم را به نیکی، و بی تابی را به شکیبایی، و هدایت را به گمراهی، و کفر را به ایمان.

السَّلام او را وصیت سودمندی فرموده که بیانش در اینجا شایسته است، عبد الرحمن نقل کرده: وقتی پدرم سیاه از دنیا رفت، مردی از دوستانش در منزل ما را کوبید، من به سویش رفتم، به من تسلیت گفت سپس پرسید: پدرت چیزی برای شما گذاشته؟ گفتم: نه! کیسه ای که هزار درهم در آن بود به من داد و گفت نیکو محافظت کن و با آن به کسب معاش برخیز، من خوشحال شده، نزد مادرم رفتم، و او را به این مسئله خبر دادم، در پایان آن روز نزد یکی از دوستان پدرم رفتم که برای من کسی مهیا کند، او برایم سرمایه ای از جامه های سابری خرید، در مغازه ای نشستم، و مشغول کسب شدم حق تعالی مرا از آن کسب خیر بسیاری نصیب فرمود، وقت حج رسید، به قلبم افتاد به حج روم، نزد مادر رفته و او را به حج رفتنم خبر کردم، مادر گفت هزار درهم آن مرد را بازگردان، پول آن مرد را تهیه و به او پرداختم، مانند اینکه پول را به و بخشیدم خوشحال شد و لی به من گفت: شاید پولی که به تو دادم کم بوده، و نتوانستی با آن کسب کنی، اگر خواهی بیش از این در اختیارت بگذارم، گفتم نه، قصد حج دارم، خواستم پول شما را بازگردانم، به مکه رفتم، اعمال حج را بجا آوردم، به مدینه شرفیاب شدم و با گروهی از مدرم در وقتی که اذن عام می دادند خدمت حضرت صادق علیه السَّلام رفتم، چون جوان بودم و ناشناخته، آخر جمعیت نشستم، مردم شروع به پرسش کردند، و حضرت

پاسخ آنان را لطف می فرمود، پس از گرفتن جواب می رفتند، تا جمعیت کم شد، حضرت به جانب من اشاره کردند و فرمودند: آیا حاجتی داری؟ گفتم: فدایت شوم، من عبد الرحمن بن سَیَّابَه هستم.

احوال پدرم را پرسیدند.

گفتم: از دنیا رفت، محزون و غمگین شدند، گویا حضرت را دردی گرفت، فرمودند: خدا او را رحمت کند.

پرسیدند: چیزی گذاشت؟ گفتم: نه.

فرمودند: از کجا توانستی به حج بیایی؟ قصه آن مردی را که هزار درهم به من داد شروع کردم، حضرت فرصت تمام کردن قصه را ندادند و فرمودند: حج آمدی، هزار درهم آن مرد را چه کردی؟ گفتم: به صاحبش باز گردانم.

فرمود: احسنت، سپس فرمود: آیا تو را وصیتی نکنم؟ گفتم: چرا، فرمودند: به راستی در گفتار، و ادای امانت ملازمت کن تا با مردم در اموالشان شریک شوی، آنگاه بین دو انگشت خود را جمع کرد، یعنی اگر گفتارت صادقانه شد، و دروغ نگفتی، و خلاف وعده نکردی، و در موعد معینی که وعده کردی مال مردم را بازگردانی، و حق مردم را نخوری از مردم هرچه بخواهی به تو می دهند، روی این حساب، به خاطر امانت و صداقتی که در تو وجود دارد شریک مردم در اموالشان می شوی.

من این وصیت را از حضرت حفظ کردم، یعنی به آن عمل کردم، و آنقدر مال یافتم که زکات سیصد هزار درهم را پرداختم.

در روایت دیگری وارد شده: این دعای حضرت علی بن الحسین علیه السلام است و در پایانش این اضافه قرار دارد: امین ربّ العالمین.

بیست و هشتم: از ابن محبوب روایت شده: حضرت صادق علیه السلام این

ص: ۱۰۷۷

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسئَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي لَا تُنَالُ مِنْكَ إِلَّا بِرِضَاكَ وَالْخُرُوجِ مِنْ جَمِيعِ مَعَاصِيكَ وَالذُّخُولِ فِي كُلِّ مَا يُرْضِيكَ وَالتَّجَاهِ مِنْ كُلِّ وَرْطَةٍ وَالْمَخْرَجِ مِنْ كُلِّ كَبِيرَةٍ أَتَى بِهَا مِنِّي عَمِيدٌ أَوْ زَلَّ بِهَا مِنِّي خَطَاٌ أَوْ خَطَرَ بِهَا عَلَيَّ خَطَرَاتُ الشَّيْطَانِ أَسئَلُكَ خَوْفًا تُوقِنُنِي بِهِ عَلَى حُدُودِ رِضَاكَ وَتَشَعَّبَ بِهِ عَنِّي كُلُّ شَهْوَةٍ خَطَرَ بِهَا هَوَايَ وَاسْتَرْزَلَّ بِهَا رَأْيِي لِجَاوِزَ حَدِّ حَلَالِكَ أَسئَلُكَ اللَّهُمَّ الْأَخْذَ بِأَحْسَنِ مَا تَعَلَّمَ وَتَرْكَ سَيِّئِ مَا تَعَلَّمَ أَوْ أَخْطِئُ مِنْ حَيْثُ لَا أَعْلَمُ أَوْ مِنْ حَيْثُ أَعْلَمُ أَسئَلُكَ السَّعَةَ فِي الرِّزْقِ، (۱) وَالزُّهْدَ فِي الْكَفَافِ وَالْمَخْرَجَ بِالْبَيَانِ مِنْ كُلِّ شُبُهَةٍ وَالصَّوَابَ فِي كُلِّ حُجَّةٍ وَالصَّدَقَ فِي جَمِيعِ الْمَوَاطِنِ وَانصَافِ النَّاسِ مِنْ نَفْسِي فِيمَا عَلَيَّ وَلِيٍّ وَالتَّذَلُّلَ فِي إِعْطَاءِ النَّصِيفِ مِنْ جَمِيعِ مَوَاطِنِ السَّخَطِ وَالرِّضَا وَتَرْكَ قَلِيلِ الْبُغْيِ وَكَثِيرِهِ فِي الْقَوْلِ مِنِّي وَالْفِعْلِ وَتَمَامَ نِعْمِكَ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَالشُّكْرَ لَكَ عَلَيْهَا لَكِنِّي تَرَضَا وَبَعْدَ الرِّضَا وَاسئَلُكَ الْخَيْرَةَ فِي كُلِّ مَا يَكُونُ فِيهِ الْخَيْرَةُ بِمِثْوَاقِ الْأُمُورِ كُلِّهَا لَا بِمَعْسُورِهَا يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ وَافْتِخِ لِي بِبَابِ الْأَمْرِ الَّذِي فِيهِ الْعَافِيَةُ وَالْفَرَجُ وَافْتِخِ لِي بِبَابِهِ، (۲) وَيسِّرْ لِي مَخْرَجَهُ وَ مَنْ قَدَّرْتَ لَهُ عَلَيَّ مَقْدُورَةً مِنْ خَلْقِكَ فَخُذْ عَنِّي بِسَمْعِهِ وَبَصِيرِهِ وَلِسَانِهِ وَيَدِهِ وَخُذْهُ عَن يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ وَمَنْ خَلَفَهُ وَمَنْ قُدَّامَهُ وَامْنَعُهُ أَنْ يَصِلَ إِلَيَّ بِسُوءٍ عَزَّ جَارُكَ وَجَلَّ ثَنَاءٌ وَجِهَكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَجَاتِي فِي كُلِّ كَرْبَةٍ وَأَنْتَ ثِقَّتِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ وَأَنْتَ لِي فِي كُلِّ

ص: ۱۰۷۸

۱- خدایا از تو می خواهم به حق رحمتت که به آن نرسند جز به خشنودی تو و خارج شدن از همه نافرمانیها و ورود در هر آنچه که تو را خشنود می سازد، و نجات از هر چاه هلاکتی، و بیرون شدن از هر گناه کبیره ای که عمدی آن را از من به میان آورده، یا خطایی مرا به آن لغزانده، یا وسوسه های شیطان به خاطر افکنده، از تو هراسی می خواهم که مرا به وسیله آن بر مرزهای خشنودی ات بازاری، و با آن هر شهوتی را از من که هوسم آن را به خاطر اندازد و به آن رأیم لغزانده شود تا از مرز حلالیت در گذرم پراکنده نمایی، خدایا از تو می خواهم به نیکوترین چیزی که از من می دانی از من بپذیری، و به هر چه که از من می دانی، یا خطا کنم از آنجا که نمی دانم، یا از آنجا که می دانم واگذاری، از تو می خواهم وسعت در روزی،

۲- و قناعت بر مقدار کفاف، و درآمدن با منطق روشن از هر شبهه، و درستی در هر دلیل، و راستی در همه میدانها و انصاف دادن به مردم از جانب خود، در آنچه به زیان یا سود من است، و فروتنی در دادن انصاف در تمام مراحل خشم و خشنودی، و ترک تجاوز چه اندک و چه بسیارش از جانب خود در گفتار و کردار، و تمام کردن نعمت های در همه چیز، و سپاس گزاری ات بر آنها، تا خشنود شوی و فوق خشنودی، و از تو خیر می خواهم در هر چه در آن خیر است، به تمام کارهای آسان نه به دشواری، ای بزرگوار، ای بزرگوار، در کاری که در آن تندرستی کامل و گشایش است برایم بگشا،

أَمْر نَزَلَ بِى ثِقَسَهُ وَ عِدَّة فَكَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضْعُفُ عَنْهُ الْفُؤَادُ وَ تَقَلُّ فِيهِ الْحِيلَةُ وَ يَشْمَتُ بِهِ الْعِيدُ وَ تُعْبَى فِيهِ الْأُمُورُ أَنْزَلْتَهُ بِسْكَ وَ شَكْوَتَهُ إِلَيْكَ رَاغِباً إِلَيْكَ فِيهِ عَمَّنْ سِوَاكَ قَدْ فَرَّجْتَهُ وَ كَفَيْتَهُ فَانْتَ وَلِيَّ كُلِّ نِعْمَةٍ وَ صَاحِبُ كُلِّ حَاجَةٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ فَلَكَ الْحَمْدُ كَثِيراً وَ لَكَ الْمَنْ فَاضِلاً (۱)

بیست ونهم: به سند معتبر روایت شده: حضرت صادق علیه السلام این دعا را به ابو بصیر تعلیم داد که بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ قَوْلَ التَّوَابِينَ وَ عَمَلَهُمْ وَ نُورَ الْأَنْبِيَاءِ وَ صِدْقَهُمْ وَ نَجَاةَ الْمُجَاهِدِينَ وَ ثَوَابَهُمْ وَ شُكْرَ الْمُضِيَّطَفِينَ وَ نَصِيحَتَهُمْ وَ عَمَلِ الدَّاكِرِينَ وَ يَقِينَهُمْ وَ إِيْمَانَ الْعُلَمَاءِ وَ فِقْهَهُمْ وَ تَعَبُّدَ الْخَاشِعِينَ وَ تَوَاضُعَهُمْ وَ حُكْمَ الْفُقَهَاءِ وَ سِيرَتَهُمْ وَ حَشِيَّةَ الْمُتَّقِينَ وَ رَغْبَتَهُمْ وَ تَضِيْقَ الْمُؤْمِنِينَ وَ تَوَكُّلَهُمْ وَ رَجَاءَ الْمُحْسِنِينَ وَ بَرَّهُمْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ ثَوَابَ الشَّاكِرِينَ وَ مَنَزَلَةَ الْمُقَرَّبِينَ وَ مُرَافَقَةَ النَّبِيِّنَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْئَلُكَ خَوْفَ الْعَامِلِينَ لِمَكَ وَ عَمَلِ الْخَائِفِينَ مِنْكَ وَ خُشُوعَ الْعَابِدِينَ لَكَ وَ يَقِينَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ وَ تَوَكُّلَ الْمُؤْمِنِينَ بِسْكَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِحَاجَتِي عَالِمٌ غَيْرُ مُعَلَّمٍ وَ أَنْتَ لَهَا وَاسِعٌ غَيْرُ مُتَكَلِّفٍ وَ أَنْتَ الَّذِي لَا يُخْفِيكَ سَائِلٌ وَلَا يَنْفُصُكَ نَائِلٌ وَلَا يَبْلُغُ مِدْحَتَكَ قَوْلٌ قَائِلٌ أَنْتَ كَمَا تَقُولُ وَ فَوْقَ مَا نَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فَرَجاً قَرِيباً وَ أَجْراً عَظِيماً وَ سِتْراً جَمِيلاً، (۲) اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي عَلَى ظُلْمِي لِنَفْسِي وَإِسْرَافِي عَلَيْهَا لَمْ أَتَّخِذْ لَكَ ضِدّاً وَلَا نِدّاً وَلَا صَاحِبَةً وَلَا وَلِداً يَا مَنْ لَا تُغْلَطُهُ الْمَسَائِلُ وَيَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ شَيْءٌ عَنْ شَيْءٍ وَلَا سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ وَلَا بَصَرٌ عَنْ بَصَرٍ وَلَا يُبْرِمُهُ الْإِحْاحُ الْمَلِيحِينَ أَسْئَلُكَ أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي فِي سَاعَتِي

ص: ۱۰۷۹

۱- و درش را برایم بگشا، و بیرون آمدنش را برایم آسان کن، و هر که را از بندگانت مقدر نموده ای بر من قدرتی داشته باشد، گوشش و چشمش، و زبانش و دستش را از من باز گیر، و او را از جانب راست و چپ و پشت سر و پیش رویش بگیر، و از این که به من بدی برساند بازش بدار، پناهنده ات عزیز است، و ثنای جلوه ات بس برجسته است، معبودی جز تو نیست، تو پروردگار منی، و من بنده توام، خدایا تو در هر گرفتاری امید منی، و در هر سختی اطمینان منی، و تو در هر حادثه ای که بر من وارد شود، برای من تکیه گاه و ذخیره ای، چه بسا گرفتاری که دل از آن ناتوان شود، و چاره در آن گم گردد، و دشمن به آن شماتت نماید، و مرا در آن گرفتاری، وسایل به زحمت اندازند. آن را نزد تو آوردم، و شکایتش را نزد تو نمودم، در آن از غیر تو به تو رغبت دارم، به تحقیق آن را گشودی، و از آن کفایت کردی پس تویی سرپرست هر نعمت، و یاور هر حاجت، و نهایت هر رغبت، ستایش بسیار تورا است، و احسان برتر از آن توست

۲- خدایا از تو می خواهم، گفتار توبه کاران و عملشان را، و نور پیامبران و صدقشان را، و نجات جهادکنندگان و پاداششان را، و شکر برگزیدگان و خیرخواهی شان را، و کردار ذاکران و یقینشان را، و ایمان دانشمندان و فهم شان را، و بندگی فروتنان و تواضع شان را، و حکم فقیهان و روش شان را، و ترس پرهیزکاران و شوقشان را، و باور مؤمنان و توکلشان را، و امید نیکوکاران و نیکوکاری شان را، خدایا از تو می خواهم پاداش شاکران، و مقام مقربان، و رفاقت پیامبران را، خدایا از تو می خواهم ترس کارکنان برایت، عمل بیم داران از حضرتت، و خشوع عابدان در گاهت، و یقین متوکلان بر ذاتت، خدایا به حاجتم دانایی بی آنکه آموخته باشی، و تو به برآوردنش بدون هیچ زحمتی توانایی، و تویی که هیچ سائلی خسته ات نکند، و عطابخشی از تو نگاهد، و گفتار گوینده ای به ستایشت نرسد، تو چنان که خود می گویی، و برتر از آن که ما می گوئیم، خدایا برایم گشایش نزدیک و پاداش بزرگ و پرده پوشی زیبا قرار بده،

هَذِهِ مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَ مِنْ حَيْثُ لَا- أَحْتَسِبُ أَنَّكَ تُحِبِّي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ إِنَّكَ عَلَى كَلْشَىءٍ قَدِيرٌ يَا مَنْ قَلَّ لَهُ شُكْرِي فَلَمْ يَحْرِمْنِي وَ عَظُمْتُ خَطِيئَتِي فَلَمْ يُفْضَحْنِي وَ رَانِي عَلَى الْمَعَاصِي فَلَمْ يُجِبْهُنِي وَ خَلَقَنِي لِلَّذِي خَلَقَنِي لَهُ فَصَنَعْتُ غَيْرَ الَّذِي خَلَقَنِي لَهُ فَنِعْمَ الْمَوْلَى أَنْتَ يَا سَيِّدِي وَ بِيَسِّ الْعَبِيدُ أَنَا وَ حَيَّدْتَنِي وَ نِعَمَ الطَّالِبُ أَنْتَ رَبِّي وَ بِيَسِّ الْمَطْلُوبُ الْفَيْئَتِي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أُمَّتِكَ بَيْنَ يَدَيْكَ مَا شِئْتَ صَنَعْتَ بِي، (۱) اَللّهُمَّ هِدَاةِ الْأَصْوَاتِ وَ سَكَنَةِ الْحَرَكَاتِ وَ خَلَا كُلِّ حَبِيبٍ بِحَبِيبِهِ وَ خَلَوْتُ بِكَ أَنْتَ الْمَحْبُوبُ إِلَيَّ فَاجْعَلْ خَلَوْتِي مِنْكَ اللَّيْلَةَ الْعِتَقَ مِنَ النَّارِ يَا مَنْ لَيْسَتْ لِعَالِمٍ فَوْقَهُ صِفَةٌ يَا مَنْ لَيْسَ لِمَخْلُوقٍ دُونَهُ مَنَعَةٌ يَا أَوَّلُ قَبْلِ كُلِّ شَيْءٍ وَ يَا آخِرًا بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ عُنْصُرٌ وَ يَا مَنْ لَيْسَ لِأَخْرِهِ فَنَاءٌ وَ يَا أَكْمَلَ مَنُوعٍ وَ يَا أَسْمَحَ الْمُعْطِينَ وَ يَا مَنْ يَفْقَهُ بِكُلِّ لُغَةٍ يُدْعَى بِهَا وَ يَا مَنْ عَفْوُهُ قَدِيمٌ وَ بَطْشُهُ شَدِيدٌ وَ مُلْكُهُ مُسْتَقِيمٌ أَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي شَافَهُتَ بِهِ مُوسَى يَا أَلَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اَللّهُمَّ أَنْتَ الصَّمَدُ أَسْئَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُدْخِلَنِي الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ (۲)

سی ام: از یونس روایت شده: به حضرت رضا علیه السلام عرضه داشتم: به من دعای کوچکی بیاموز.

فرمود: بخوان: یا من دلّنی علی نفسہ، و ذلّل قلبی بتصدیقہ، اسالک الامن و الایمان.

باب پنجم: ذکر بعض احراز و ادعیه موجزه

حرز حضرت فاطمه علیها السلام

این حرزها و دعاها از کتاب «مهج الدعوات» و «مجتنی» که هر دو از نوشته های رضی الدین سید ابن طاووس هستند انتخاب شده اند.

اول:

ص: ۱۰۸۰

۱- خدایا تو می دانی که من با وجود ستم بر نفسم، و زیاده روی به زیان خوستنم، برای تو ضدی و همتایی و فرزندى برنگرفتم، ای که درخواستها او را به اشتباه نیندازد، و ای که چیزی از چیزی سرگرمش نکند، و نه گوش دادنی از گوش دادنی دیگر، و نه دیدنی از دیدنی دیگر، و اصرار اصرار کنندگان به ستوهش نیاورد، از تو می خواهم در این ساعت از جایی که گمان می برم، و از جایی که گمان نمی برم به من گشایش دهی، تو استخوانها را زنده می کنی درحالی که پوسیده است، زیرا تو بر هر چیز توانایی، ای که سپاسم برای او کم شد ولی محروم نکرد، و خطایم بزرگ شد ولی رسوایم نمود، و مرا بر انجام گناهان دید ولی دست رد به سینه ام نزد، و مرا آفرید برای آنچه مرا برای آن آفرید ولی رفتاری غیر از آنچه برای آن آفرید انجام دادم، پس چه خوب مولایی هستی تو ای آقای من، و بد بنده ای هستم من، مرا یافتی، و چه خوب جوینده ای هستی تو ای پروردگرم، و چه بدطلب شده ای هستم که مرا یافتی، بنده توام، فرزند بنده ات، فرزند کنیزت پیش روی توام، آنچه خواهی انجام دهی،

۲- خدایا آوازاها خاموش شد، و جنبش ها آرام گرفت، و هر دوستی با دوستش خلوت کرد، و من با تو خلوت گزیدم، تو محبوب منی، پس در این شب خلوتم را با حضرتت، آزادی ام از آتش قرار ده، ای که برای دانشمندی برتر از او صفتی

نیست، ای که برای مخلوقی در برابرش عزّتی نمی باشد، ای آغاز پیش از هر چیز، و ای پایان پس از هر چیز، ای که عنصر و ماده ای برایش نیست، ای که برای پایانش فنایی وجود ندارد، ای کامل ترین وصف شده، ای با گذشت ترین عطاکننده، ای که به هر زبانی خوانده شود می فهمد، ای که گذشتش دیرینه، و حمله اش سخت، و فرمانروایی اش استوار است، از تو می خواهم به حق نامی که با آن بی پرده با موسی سخن گفتی، ای خدا، ای بخشاینده، ای مهربان، ای که معبودی جز تو نیست، خدایا تو بی نیازی، از تو می خواهم که بر محمّد و خاندان محمّد درود فرستی، و مرا به رحمت وارد بهشت کنی.

از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت شده: حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله به امیر مؤمنان فرمود: هر گاه برای تو امر دشواری پیش آمد بگو: اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ، و ان تنجيني من هذا الغم.

اللَّهُمَّ اِنِّي اسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ اَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ اَلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُنَجِّنِي مِنْ هَذَا الْغَمِّ

دوم: حرز حضرت فاطمه عليها السلام:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ اسْتَغِیْثُ فَاَعِزَّنِي وَلَا تَكِلْنِي اِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ اَبَدًا وَ اَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ (۱)

حرز امام زین العابدین علیه السلام

سوم: حرز حضرت زین العابدین علیه السلام:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ بِسْمِ اللّٰهِ وَ بِاللّٰهِ سَيَدَدْتُ اَفْوَاهَ الْجِنَّ وَالْاِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالسَّحَرَةِ وَالْاَبَالِسَةِ مِنَ الْجِنَّ وَالْاِنْسِ وَالسَّلَاطِينِ وَ مَنْ يَلُوذُ بِهِمْ بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْمَاعِزِّ وَ بِاللّٰهِ الْكَبِيْرِ الْاَكْبَرِ بِسْمِ اللّٰهِ الظَّاهِرِ الْبَاطِنِ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الَّذِي اَقَامَ بِهِ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضَ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَيَّ الْعَرْشِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَ وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ، (۲) وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّوْمِ وَ قَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا وَ خَشَعَتِ الْمَاصُوتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا وَ جَعَلْنَا عَلَي قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوْهُ وَ فِي اِذَانِهِمْ وَقْرًا وَ اِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَي اذْبَارِهِمْ نُفُورًا وَ اِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ سِدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سِدًّا فَاَعَشَيْنَاهُمُ فَهُمْ لَا يَبْصُرُوْنَ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَي اَفْوَاهِهِمْ وَ تَكَلَّمْنَا اَيْدِيَهُمْ فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مَا اَلْفَتْ

ص: ۱۰۸۱

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است، ای زنده، ای پاینده، به رحمت فریادرسی میطلبم، پس به فریادم برس، و مرا هرگز چشم برهم نهادنی به خود وامگذار، و همه کارهایم را اصلاح فرما.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا و به خدا، دهان های جن، و انس و شیاطین و جادوگران و ابلیسان از جن و انس و پادشاهان و هر که به آنها پناه می برند بستم به خدای عزیز عزیزتر و به خدای بزرگ بزرگتر، به نام خدای ظاهر باطن مستور محفوظ که بر پا کرد به آن آسمانها و زمین را، سپس بر عرش مستولی شد، به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، عذاب بر آنان واقع شد، به خاطر ستمی که روا داشتند، پس آنان سخن نمی گویند. به آنان گفت همچون سگ در دوزخ دور شوید و سخن نگویند،

بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ (۱)

حرز امام جعفر صادق عليه السلام

چهارم: حرز حضرت صادق عليه السلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَا خَالِقَ الْخَلْقِ يَا بَاسِطَ الرِّزْقِ يَا فَالِقَ الْحَبِّ وَيَا بَارِي النَّسَمِ وَمُحْيِيَ الْمَوْتِ وَمُمِيتَ الْأَحْيَاءِ وَ دَائِمَ الثَّبَاتِ وَ مُخْرِجَ النَّبَاتِ أَفْعَلُ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ لَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ وَ أَنْتَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ (۲)

حرز امام موسی کاظم عليه السلام

پنجم: حرز موسی بن جعفر عليه السلام: از علی بن یقطين روایت شده: به موسی بن جعفر عليه السلام از آنچه موسی بن مهدی در کار او قصد کرده بود خبر دادند، در حالی که جماعتی از اقوام آن جناب در خدمتش بودند.

حضرت به اقوامش فرمود: در این باره رأی شما چیست؟ گفتن: از او دور شوی و شخص خود را مخفی کنی، که از شر او ایمن نتوان شد.

حضرت تبسم فرمود.

و به شعر کعب بن مالک تمثّل جست؟

زَعَمْتَ سَخِيئَهُ أَنْ سَتَّغَلِبَ رَبَّهَا فَلْيَغْلِبَنَّ مَغَالِبَ الْعُلَّابِ (۳)

پس دست خود را به جانب آسمان بلند کرد و گفت: إلهی کَم مِنْ عِيدٍ شَحَذَ لِي طَبَهُ مُيْدَيْتِهِ وَأَرْهَفَ لِي شَبَا حِدِّهِ وَ دَافَ لِي قَوَاتِلَ سُؤْمُوهِ وَ لَمْ تَنْمَ عَنِّي عَيْنٌ حِرَاسَتِهِ فَلَمَّا رَأَيْتَ ضَعْفِي عَنِ احْتِمَالِ الْفَوَادِحِ وَ عَجْزِي عَنِ مِلْمَاتِ الْجَوَائِحِ صَرَفْتَ ذَلِكَ عَنِّي بِحَوْلِكَ وَ قُوَّتِكَ لَا بِحَوْلٍ مِنِّي وَ لَا قُوَّةَ فَالْقَيْتَهُ فِي الْحَفِيرِ الَّذِي احْتَفَرَهُ لِي خَائِبًا مِمَّا أَمَلَهُ فِي الدُّنْيَا مُتَبَاعِدًا مِمَّا رَجَاهُ فِي الْآخِرَةِ فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى ذَلِكَ قَدْرَ اسْتِحْقَاقِكَ سَيِّدِي اللَّهُمَّ فَخِذْهُ بِعِزَّتِكَ وَ أَفْلُلْ حِدَّهُ عَنِّي بِقُدْرَتِكَ وَ اجْعَلْ لَهُ شُغْلًا فِيمَا يَلِيهِ وَ

ص: ۱۰۸۲

۱- و فروتن شد چهره ها برای آن زنده پاینده. و به تحقیق محروم شد آن که بار ستم به دوش کشید، آهسته شد صداها در برابر خدا، پس نشنوی مگر صدایی پنهان و بر قلوب کافران پرده نهادیم، بازدارنده از اینکه قرآن را بفهمند، و در گوش هایشان سنگینی، زمانی که پروردگارت را در قرآن به تنهایی یاد کنی، به خاطر رمیدگی از حق روی به پشت بازگردانند، زمانی که قرآن بخوانی، بین تو و آنان که ایمان به آخرت ندارند، پرده پوشیده ای قرار می دهیم، و از پیش رویشان، سدّی و از پشت سرشان سدّ می گذاریم، پس آنان را پوشانیدم، در نتیجه حق را نمی بینند، امروز بر دهان هایشان مهر می زنیم، و دست هایشان با ما سخن گویند، پس خود آنان سخن نگویند، اگر همه آنچه در زمین خرج می کردی، نمی توانستی بین

دل‌هایشان الفت پدید آوری ولی خدا میان آنان الفت برقرار کرد، به درستی که او عزیز و حکیم است، و درود خدا بر محمد و خاندان پاکش.

۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای آفریننده مخلوقات، و ای گسترنده روزی، و ای شکافنده دانه، و ای آفریننده تنفس کنندگان، و زنده کننده مردگان، و میراننده زندگان، و همیشه پایدار، و برآورنده گیاه با من آن کن که تو شایسته آنی، و با من آن مکن که من سزاوار آنم، و تو اهل پروا و اهل آمرزشی.

۳- سنخیه پنداشت به زودی بر پروردگارش غلبه خواهد کرد ولی خدا به غلبه های غلبه کنندگان به یقین غلبه کند

عَجْزًا عَمَّا يُنَاوِيهِ اللَّهُمَّ وَأَعِزَّنِي عَلَيْهِ عِدْوِي حَاضِرَةً تَكُونُ مِنْ غِيْظِي شِفَاءً وَ مِنْ حَنْقِي عَلَيْهِ وَقَاءً وَ صَلِّ اللَّهُمَّ دُعَائِي بِالْإِجَابَةِ وَ
انْظُمُ شِكَايَتِي بِالتَّغْيِيرِ وَ عَرَّفُهُ عَمَّا قَلِيلٍ مَا أَوْعَدْتَ الظَّالِمِينَ وَ عَرَّفْنِي مَا وَعَدْتَ فِي إِجَابَةِ الْمُضْطَرِّينَ إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَ
الْمَنْ الْكَرِيمِ (۱)

راوی گفت: قوم پراکنده شدند، و جمع نشدند مگر برای قرائت خبر مردن موسی بن مهدی.

رقعه الجیب

ششم: رقعه الجیب حرز حضرت رضا علیه السّلام است: از یاسر خادم مأمون روایت شده: که زمانی، حضرت رضا علیه السّلام وارد قصر حمید بن قحطبه شد، لباس را از تن بیرون آورد، و به حمید داد، حمید آن را برای شستن به کنیز خود داد، اندکی نگذشت که کنیز آمد و رقعه ای با او بود، رقعه را به حمید داد و گفت: در گریبان لباس ابو الحسن علیه السّلام یافتم، حمید به حضرت گفت: فدای شما گردم این جاریه دست نوشته ای در گریبان پیراهن شما یافته، چیست؟ فرمود: تعویذی [دعای پناه جویی] است که آن را از خود دور نمی کنم، حمید گفت: ممکن است ما را به آن مشرف کنی، فرمود: این تعویذی است که هر که در گریبان خود نگاه دارد بلا از او دفع می شود، و برای او نگاهداری از شیطان رجیم است.

آنگاه تعویذ را بر حمید خواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتُ تَقِيًّا أَوْ غَيْرِ تَقِيٍّ أَخَذْتُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْبَصِيرِ عَلَى سَمْعِكَ وَ
بَصْرِكَ لَا سُلْطَانَ لَكَ عَلَيَّ وَ لَا عَلَى سَمْعِي وَ لَا عَلَى بَصْرِي وَ لَا عَلَى شَعْرِي وَ لَا عَلَى بَشْرِي وَ لَا عَلَى لَحْمِي وَ لَا عَلَى دَمِي وَ لَا

ص: ۱۰۸۳

۱- معبود من چه بسا دشمنی که برای من تیغ کاردش را تیز کرد، و برش کاره سلاحش را برای من باریک ساخت، و برایم به هم آمیخت زهرهای کشنده اش را، و دیده نگهبانی اش از من نخواهد، پس زمانی که ناتوانی ام را از تحمل مصائب سنگین، و درماندگی ام را از پیش آمدهای خانمان برانداز دیدی، همه را به حول و قوه ات نه به حول و قوه خویش از من بازگردانی، پس او را در همان چاهی که برای من کنده بود انداختی، نومید از آنچه آن را در دنیا آرزو می کرد، دور از آنچه در آخرت امید داشت، پس تورا ستایش بر این عنایت به اندازه شایستگی ات آفایم، خدایا به عزّت او را بگیر، و به قدرت تیزی سلاحش را از من کند کن، و او را سرگرم اموری که در اختیار اوست قرار بده، و درمانده از رسیدن به آنچه که طمع دارد، خدای مرا بر او چیره کن چیره شدنی فوری، تا برای خشمم درمان، و برای کینه ام نگهدار باشد، و پیوست کن خدایا دعایم را به اجابت، و سامان ده شکایتم را به دگرگونی، و به همین زودی آنچه که ستمکاران را به آن تهدیدی کردی به او بشناسان، و به من بنمایان آنچه در اجابت درماندگان نوید دادی، به درستی که تو صاحب فضل عظیم و احسان کریمی.

عَلَى مُخَى وَلَا عَلَى عَصَبِي وَلَا عَلَى عِظَامِي وَلَا عَلَى مَالِي وَلَا عَلَى مَا رَزَقَنِي رَبِّي سَتَرْتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بِسِتْرِ التُّبُوهُ الَّذِي اسْتَتَرَ
أَنْبِيَاءَ اللَّهِ بِهِ مِنْ سَطَوَاتِ الْجَبَابِرَةِ وَالْفِرَاعِنَةِ جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِي وَمِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِي وَإِسْرَافِيلُ عَنْ وَرَائِي وَمَحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَآلِهِ أَمَامِي وَاللَّهُ مُطَّلِعٌ عَلَيَّ يَمْنَعُكَ مِنِّي وَيَمْنَعُ الشَّيْطَانَ مِنِّي اللَّهُمَّ لَا يَغْلِبُ جَهْلُهُ أَنَا تَكَّ أَنْ يَسْتَفِزَّنِي وَيَسْتَخْفِنِي اللَّهُمَّ إِلَيْكَ
التَّجَاتُ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ التَّجَاتُ اللَّهُمَّ إِلَيْكَ التَّجَاتُ (۱)

حرز امام رضا عليه السلام و حکایت عجایب آن

برای این حرز حکایت عجیبی است که آن را ابو الصیلت هروی روایت کرده: مولایم علی بن موسی الرضا علیه السلام روزی در منزلش نشسته بود، فرستاده مأمون بر او وارد شد، و گفت امیر تو را می طلبد، امام برخاست، و به من گفت: مأمون در این وقت مرا نمی طلبد مگر برای کاری سخت، و به خدا نمی تواند به من آسیبی برساند، به خاطر این کلمات، که از جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به من رسیده.

ابو الصیلت گفت: همراه امام نزد مأمون رفتم، چون نظر حضرت به مأمون افتاد، این حرز را تا آخر خواند، وقتی که حضرت برابر مأمون قرار گرفت، مأمون به جانب آن بزرگوار نگریست و گفت: ای ابو الحسن دستور داده ام صد هزار درهم به حضرتت بدهند، و هر حاجتی داری بنویس، چون امام برگشت، مأمون نظر در قفای امام کرد و گفت: اراده کردم من، و اراده کرده است خدا، و آنچه خدا اراده کرده بهتر بوده.

حرز امام جواد علیه السلام

هفتم: حرز حضرت جواد علیه السلام: یا نور یا برهان یا مبین یا منیر، یا رب

ص: ۱۰۸۴

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا، من از تو به خدای رحمن پناه می برم اگر پرهیزکار باشی، یا غیر پرهیزکار، بستم به خدا شنوای بینا گوش و دیده ات را، تو را تسلطی بر من نیست و نه بر گوشم و نه بر چشمم، و نه بر مویم، و نه بر پوستم، و نه بر گوشتم، و نه بر خونم، و نه بر مخم، و نه بر عصبم، و نه بر استخوانم، و نه بر دارایی ام، و نه بر آنچه پروردگارم نصیب نموده، پوشاندم بین خود و بین تو را به پوشش نبوت، که پیامبران خود را به آن پوشاندند، از حملات گردنکشان و فرعونها، جبرئیل از جانب راستم، و میکائیل از چپم، و اسرافیل از پشت سرم، و محمد (درود خدا بر او و خاندانش) از پیش رویم، خدا آگاه بر من است، تو را از من باز می دارد، شیطان را از من باز می دارد، خدایا نادانی اش بر بردباری ات غلبه نمی کند، تا آرامشم را برهم زند، و سبکم شمارد، خدایا پناهنده به تو شدم، خدایا پناهنده به تو شدم، خدای پناهنده به تو شدم.

اكفنى الشُّرور، و افات الدُّهور، و اسالك النِّجاء يوم ينفخ فى الصُّور

حرز امام هادى عليه السلام

هشتم: حرز حضرت هادى عليه السلام:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ یَا عَزِیْزَ الْعِزِّ فِی عِزِّهِ مَا عَزَّ عَزِیْزَ الْعِزِّ فِی عِزِّهِ یَا عَزِیْزُ اَعَزَّنِیْ بِعِزِّكَ وَ اَیَّدَنِیْ بِنَصْرِیْكَ وَ اَدْفَعْ عَنِّیْ هَمَزَاتِ الشَّیْطٰنِ وَ اَدْفَعْ عَنِّیْ بِدَفْعِكَ وَ اَمْنَعْ عَنِّیْ بِصُنْعِكَ وَ اجْعَلْنِیْ مِنْ خِیَارِ خَلْقِكَ یَا وَاحِدُ یَا اَحَدُ یَا فَرْدُ یَا صَمَدُ (۱)

حرز امام حسن عسکرى عليه السلام

نهم: حرز حضرت عسکرى عليه السلام:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ یَا عِیَّدَتِیْ عِنْدَ شِدَّتِیْ وَ یَا غَوْثِیْ عِنْدَ كُرْبَتِیْ وَ یَا مُوَسِّیْ عِنْدَ وَحِدَتِیْ اُحْرُسْنِیْ بِعِیْنَتِكَ الَّتِیْ لَا تَنَامُ وَ اَكْتَفِنِیْ بِرُكْنِكَ الَّذِیْ لَا یُرَامُ (۲)

حرز حضرت مولانا القائم عليه السلام

دهم: حرز مولانا القائم عليه السلام:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ یَا مَالِكَ الرَّقَابِ وَ یَا هَازِمَ الْاَحْزَابِ یَا مُفْتَحَ الْاَبْوَابِ یَا مُسَدِّبَ الْاَسْبَابِ سَدِّبْ لَنَا سَبَبًا لَا نَسْتَطِیْعُ لَهُ طَلَبًا بِحَقِّ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَیْهِ وَ عَلٰی اٰلِهِ اَجْمَعِیْنَ (۳)

قنوت امام حسين عليه السلام

یازدهم: قنوت امام حسین عليه السلام:

اَللّٰهُمَّ مَنْ اَوٰی اِلٰی مَاوِیْ فَانْتَ مَاوِیْ وَ مَنْ لَجَا اِلٰی مَلْجَا فَانْتَ مَلْجِیْ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اسْمِعْ نِدَائِیْ وَ اَجِبْ دُعَاۗیْ وَ اجْعَلْ مَا بٰی عِنْدَكَ وَ مَثْوٰی وَ اَحْرُسْنِیْ فِی بَلْوَاۗیْ مِنْ اِفْتِنَانِ الْاِمْتِحَانِ وَ لَمَّهِ الشَّیْطٰنِ بِعَظَمَتِكَ الَّتِیْ لَا یَشُوْبُهَا وَّلَعٌ نَفْسٍ یَتَفَتِّنُ وَلَا وَاِرْدٌ طَیْفٍ یَتَطَّنِیْنَ وَلَا یَلْمُ بِهَا فَرَحٌ حَتّٰی تَقْلِبْنِیْ اِلَیْكَ بِاِرَادَتِكَ غَیْرَ ظَنِّیْنَ وَلَا مَظْنُوْنٍ وَلَا مُرَابٍ وَ لَا مُرْتَابٍ اِنَّكَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِیْنَ (۴)

دعای حضرت رسول (ص) برای امان از جن و انس

دوازدهم: دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم است: که امان از جن و انس می باشد:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ عَلَیْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ

- ۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانیش همیشگی است، ای که عزّتش عزیز در عزّتش، چه عزیز است آن که عزّتش عزیز است در عزّتش، ای عزیز، عزیزم گردان به عزّت، و تأییدم کن به یاریات، و وسوسه های شیطان را از من دور کن، و دفاع کن از من به دفاعت، و بازدار از من به کردارت، و مرا از خوبان بندگان گردان، ای یگانه، ای یکتا، ای تنها، ای بینیا.
- ۲- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است ای توشه ام در سختی، و ای پناهم در گرفتاری، و ای مونس من در تنهایی، به دیده ات که نمی خوابد از من نگهبانی کن، و در کف رگت که قصد آن نمی شود مرا بگیر
- ۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، ای مالک بندگان، ای فراری دهنده گروه های کفر، ای گشاینده درها، ای فراهم کننده علت ها، برای ما سببی فراهم کن که یارای جستش را نداریم، به حق لا اله الا الله محمد رسول الله درود خدا بر او و بر همه خاندانش.
- ۴- خدایا هر که جای گرفت به جایگاهی، پس تویی جایگاه من، و هر که پناه گرفت به پناهی، پس تویی پناهگاه من، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و فریادم را بشنو، و دعایم را اجابت کن، و بازگشتم، و اقامتگام را نزد خود قرار ده، و مرا در آزمونم، از ساقط شدن در آزمایش و پیوستن به یاران شیطان پاسم بدار، به حق عظمتت که با آن طمع شخصی به فتنه گری در نیامیزد، و نه درآید به آن خاطره خوابی با بدگمانی، و نه تماس گیرد با آن شادی بیرون از حد، تا مرا با اراده ات به سوی خود باز می گردانید نه متهم و نه مظنون، نه بدگمان و نه مشکوک به درستی که تو مهربان ترین مهربانانی. سید ابن طاووس قنوتهای ائمه را در کتاب «مهج الدعوات» گرد آورده، چون طولانی بودند، من به همین یک قنوت اکتفا کردم.

الْعَظِيمِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۱)

دعای تجربه شده برای محفوظ بودن

سیزدهم: دعای به تجربه آمده: از انس روایت شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر که این دعا را در هر صبح و شام بخواند، حق تعالی چهار فرشته بر او بگمارد، که او را از پیش رو و پشت سر و جانب راست و طرف چپ حفظ کنند، و در امان خدای عزّ و جلّ باشد، و اگر آفریدگان از جنّ و انس بکوشند که بر او زیان برسانند توفیق نیابند، و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُضَرُّ مَعَ اسْمِهِ سَمٌ وَلَا دَاءٌ بِسْمِ اللَّهِ أَضِيبَحْتُ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ بِسْمِ اللَّهِ عَلَى قَلْبِي وَ نَفْسِي بِسْمِ اللَّهِ عَلَى دِينِي وَ عَقْلِي بِسْمِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِي وَ مَالِي بِسْمِ اللَّهِ عَلَى مَا أَعْطَانِي رَبِّي بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُضَرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ أَعَزُّ وَ أَحِلُّ مِمَّا أَخَافُ وَ أَخِذْرُ عَزَّ جَارُكَ وَ جَلَّ تَنَاوُكَ وَ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ سُلْطَانٍ شَدِيدٍ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ مِنْ شَرِّ قَضَاءِ السُّوءِ

ص: ۱۰۸۶

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، معبودی جز خدا نیست، بر او توکل کردم و او پروردگار عرش بزرگ است، آنچه خدا خواست شد، و آنچه نخواست نشد، گواهی می دهم که خدا بر هر چیز تواناست. و در دانش به همه چیز احاطه دارد، خدایا به تو پناه می آورم از شرّ خودم و از شرّ هر جنبنده ای که تو گیرنده مهارش هستی، به درستی که پروردگارم بر راه استوار است

وَمِنْ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ إِنَّ وَلِيَّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (١)

دعای حضرت رسول (ص)

چهاردهم: دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَفْتَقَرَ فِي غِنَاكَ أَوْ أَضِلَّ فِي هُدَاكَ أَوْ أَذِلَّ فِي عِزِّكَ أَوْ أُضَامَ فِي سُلْطَانِكَ أَوْ أُضْطَهَدَ وَالْأَمْرُ إِلَيْكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَقُولَ زُورًا أَوْ أَغْشَى فُجُورًا أَوْ أَكُونَ بِكَ مَعْرُورًا (٢)

دعای امام باقر علیه السلام برای کفایت مهمات

پانزدهم: دعایی است از حضرت باقر علیه السلام: از ابو حمزه ثمالی روایت شده: از حضرت باقر علیه السلام اجازه خواستم خدمتش مشرف شوم، حضرت از خانه بیرون آمد، درحالی که لبهای مبارکش حرکت می کرد، فرمود: تکلم مرا دانستی؟ گفتم: آری فدایت شوم.

فرمود: تکلم کردم به کلامی که احدی هرگز به آن تکلم نکرده، مگر آن که حق تعالی آنچه از امر دنیا و آخرت مهم اوست کفایت فرموده، گفتم: فدایت شوم، پس مرا به آن خبر ده، فرمود: آری هر که این کلمات را در حال بیرون رفتن از خانه بخواند، مهمات او آسان گردد: بسم الله الرحمن الرحيم حسبي الله توكلت على الله اللهم اني اسالك خيرا موري كلها، و اعوذ بك من خزي الدنيا و عذاب الاخرة

ادعیه الوسائل الی المسائل و آن ده مناجات است

شانزدهم: ادعیه الوسائل الی المسائل [دعاهای سبب خواهی برای نیل به درخواستها] از محمد بن حارث نوفلی خادم حضرت جواد علیه السلام نقل شده: وقتی مأمون دخترش را به همسری حضرت جواد علیه السلام در آورد، حضرت برای او نوشت:

ص: ۱۰۸۷

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، به نام خدا بهترین نامها، به نام خدا پروردگار زمین و آسمان، به نام خدا که ستمی و دردی با نامش زیان نمی رساند، به نام خدا صبح کردم، و بر خدا توکل نمودم، به نام خدا بر دل و جانم، به نام خدا بر دین و عقلم، به نام خدا بر خاندان و دارایی ام به نام خدا بر آنچه پروردگارم به من بخشید، به نام خدا که نامش چیزی در زمین و آسمان زیان نمی رساند، و او شنوای داناست، خدا پروردگار من است چیزی را شریک او نسازم، خدا بزرگتر است. خدا بزرگتر است و عزیزتر و عظیم تر از آنچه می ترسم و پرهیز می کنم، عزیز است پناهنده ات، بزرگ است ثنایت، و معبودی جز تو نیست، خدایا من به تو پناه می آورم، از شرّ خودم، و از شرّ هر سلطان سرسخت، و از شرّ هر شیطان ستمگر، و از شرّ هر سرکش لجباز، و از شرّ هر پیش آمد بد، و از شرّ هر جنبنده ای که تو گیرنده مهارش هستی، به درستی که تو بر راه استواری، و بر هر چیز نگهبانی، به حق سرپرست من خداست که قرآن را نازل کرد، و او شایستگی را

سرپرستی می کند، پس اگر روی بگردانند بگو: خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکلّ کردم، و او پروردگار عرش عظیم است.

۲- خدایا به تو پناه می آورم از این که نیازمند شوم در سایه بی نیازی تو، یا گمراه شوم در کنار هدایت تو، یا خوار شوم در جنب عزّت تو، یا مظلوم واقع شوم در سایه سلطنت تو، یا پایمال شوم و کار مربوط به توست، خدایا به تو پناه می آورم از این که زور بگویم، یا در بدکاری فرو روم یا در برابر تو مغرور گردم.

برای هر زنی از جانب شوهرش صدیقی است، و حق تعالی دارایی ما را در آخرت ذخیره کرده، همچنان که دارایی شما را در دنیا به شما داده و من به کابین دختر تو دادم «وسائل الی المسائل» را و آن مناجاتی است که پدرم به من عنایت کرده، به او نیز از پدرش موسی بن جعفر علیه السلام رسیده، و به او پدرش جعفر و به او از پدرش محمد، و به او از پدرش علی بن الحسین، و به او از پدرش حسین، و به او از پدرش امیر مؤمنان علی بن ابیطالب و به او از رسول خدا صلی الله علیه و آله رسیده، که جبرئیل به آن حضرت سپرد و گفت: ای محمد رب العزه به تو سلام میرساند و میفرماید: این کلیدهای گنجهای دنیا و آخرت است، آن را به سوی خواسته های خود وسیله ساز، تا به مراد خود برسی و خواسته تو انجام گیرد، و آن را به حاجتهای دنیا اختصاص مده، که بهره آخرت را کم میکند، و آن ده وسیله است که به واسطه آن، درهای خواسته ها گشوده میشود، و به سبب آنها حاجات درخواست میگردد، و به انجام میرسد، و این است نسخه آن:

مناجات استخاره

اللَّهُمَّ إِنَّ خَيْرَ تَكِّ فِيمَا اسْتَخَرْتُكَ فِيهِ تَنْبِيلُ الرِّغَائِبِ وَ تَجْزِيلُ المَوَاهِبِ وَ تُغْنِمُ المَطَالِبَ وَ تُطَيِّبُ المَكَاسِبَ وَ تَهْدِي إِلَى أَجْمَلِ المِزَاجِ وَ تَسُوقُ إِلَى أَحْمَدِ العَوَاقِبِ وَ تَقِي مَخُوفَ النَّوَابِغِ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَخِيرُكَ فِيمَا عَزَمَ رَأْيِي عَلَيْهِ وَ قَادَنِي عَقْلِي إِلَيْهِ وَ سَهَّلِ اللَّهُمَّ فِيهِ مَا تَوَعَّرَ وَ يَسَّرْ مِنْهُ مَا تَعَسَّرَ وَ اكْفِنِي فِيهِ المِهْمَ وَ ادْفَعْ بِهِ عَنِّي كُلَّ

ص: ۱۰۸۸

مَلِّمْ وَاجْعَلْ يَا رَبِّ عَوَاقِبَهُ غُنْمًا وَ مَخُوفَهُ سِلْمًا وَ بَعْدَهُ قُرْبًا وَ جَدْبَهُ خِصْبًا وَ أَرْسِلِ اللَّهُمَّ اجَابَتِي وَ أَنْجِحْ طَلِبَتِي وَ اقْضِ حَاجَتِي وَ اقْطَعْ عَنِّي عَوَاقِبَهَا وَ امْنَعْ عَنِّي بَوَائِقَهَا وَ اَعْطِنِي اللَّهُمَّ لَوْ آءَ الظَّفَرِ وَ الخَيْرَةَ فِيمَا اسْتَحْزَتَكَ وَ وَفُورَ المَغْنَمِ فِيمَا دَعَوْتُكَ وَ عَوَائِدَ الإِفْضَالِ فِيمَا رَجَوْتُكَ وَ اقْرِنهُ اللَّهُمَّ بِالنَّجَاحِ وَ خُصَّهُ بِالصَّلَاحِ وَ ارِنِي اسْبَابَ الخَيْرِ فِيهِ وَ اَصْحَحْهُ وَ اَعْلَامَ غُنْمِهَا لِانْحَهُ وَ اَشْدُدْ خِنَاقَ تَعْسِيرِهَا وَ اَنْعَشْ صِرِيحَ تَيْسِيرِهَا وَ بَيْنِ اللَّهُمَّ مُلْتَبَسِيهَا وَ اَطْلُقْ مُحْتَبَسِيهَا وَ مَكَّنْ أُسْهَا حَتَّى تَكُونَ خَيْرَةً مُقْبِلَةً بِالمَغْنَمِ مُزِيلَةً لِلْغُرْمِ عَاجِلَةً لِلنَّفْعِ بِاقِيَةِ الصَّنْعِ إِنَّكَ مَلِيٌّ بِالمَزِيدِ مُبْتَدِيٌّ بِالجُودِ (۱)

مناجات استقاله (چشم پوشی)

اللَّهُمَّ إِنَّ الرَّجَاءَ لِسَعَةِ رَحْمَتِكَ أَنْطَقَنِي بِاسْتِيقَالَتِكَ وَ الأَمَلُ لِانْتَابِكَ وَ رِفْقِكَ شَجَعَنِي عَلَى طَلَبِ أَمَانِكَ وَ عَفْوِكَ وَ لِي يَا رَبِّ ذُنُوبٌ قَدْ وَاجَهْتُهَا أَوْجُهُ الإِنْتِقَامِ وَ خَطَايَا قَدْ لَاحَظْتُهَا أَعْيُنُ الأَصْطِطَامِ وَ اسْتَوْجَبْتُ بِهَا عَلَى عَيْدِكَ أَلِيمِ العِذَابِ وَ اسْتَحَقَّقْتُ بِاجْتِرَاحِهَا مُبِيرَ العِقَابِ وَ خِفْتُ تَعْوِيقَهَا لِاجَابَتِي وَ رَدَّهَا إِيَّايَ عَن قَضَاءِ حَاجَتِي بِإِبْطَالِهَا لِطَلِبَتِي وَ قَطْعِهَا لِاسْبَابِ رَغْبَتِي مِنْ أَجْلِ مَا قَدْ انْقَضَ ظَهْرِي مِنْ ثِقَلِهَا وَ بَهْظِنِي مِنَ الأَسْئِثِثَالِ بِحَمْلِهَا ثُمَّ تَرَاجَعْتُ رَبِّ إِلَى حِلْمِكَ عَنِ الخَاطِئِينَ وَ عَفْوِكَ عَنِ المُذْنِبِينَ وَ رَحْمَتِكَ لِلْعَاصِينَ فَاقْبَلْتُ بِثِقَتِي مُتَوَكِّلاً عَلَيْكَ طَارِحاً نَفْسِي بَيْنَ يَدَيْكَ شَاكِيّاً بِئِي إِلَيْكَ سَائِلاً مَا لَأَسْتَوْجِبُهُ مِنْ تَفْرِيجِ الهَمِّ وَ لَأَسْتَحِقُّهُ مِنْ تَنْفِيسِ الغَمِّ مُسْتَقِيلاً لَكَ إِيَّايَ وَ اِثْقاً مَوْلَايَ بِكَ، (۲) اللَّهُمَّ فَاثْمُنْ عَلَيَّ بِالفَرَجِ وَ تَطَوَّلْ عَلَيَّ بِسُهُولِهِ المَخْرَجِ وَ اذْلَلْنِي بِرِافَتِكَ عَلَى سِمْتِ المُنْهَجِ وَ ازْلِقْنِي بِقُدْرَتِكَ عَنِ الطَّرِيقِ الأَعْوَجِ وَ خَلِّصْنِي مِنْ سِجْنِ الكَرْبِ بِاقَالَتِكَ وَ اَطْلُقْ أُسْرِي بِرَحْمَتِكَ وَ طَلِّ عَلَيَّ بِرِضْوَانِكَ وَ جِدِّ عَلَيَّ بِإِحْسَانِكَ وَ اَقْلِنِي عَثْرَتِي وَ فَرِّجْ كَرْبَتِي وَ ارْحَمْ عَثْرَتِي وَ لا تَحْجُبْ دَعْوَتِي وَ اَشْدُدْ بِالإِقَالِهِ أَرْوِي وَ قَوِّبْهَا

ص: ۱۰۸۹

۱- خدایا بهتر چیزی که پسندیدی، در آنچه من از تو در آن طلب خیر کردم، به خواسته ها می رساند، و موهبتها را شایان می سازد، و درخواست شده ها را پرسود می کند، و کسبها را پاکیزه می نماید، و به زیباترین روشها هدایت می کند، و به جانب ستوده ترین عاقبت ها سوق می دهد، و از پیش آمدهای بیمناک حفظ می نماید. خدای من از تو طلب خیر می کنم. در آنچه مصمم شده ایم بر آن، و مرا عقلم به سوی آن کشانده، آسان گردان خدایا آنچه در آن دشوار شده، و هموار کن آنچه را از آن سخت گشته، و مهم مرا در آن کفایت کن، و از من به واسطه آن هر بلای شدید را دور فرما، پروردگارا عواقبش را سود، و بیمناکش را سلامت، و دورش را نزدیک، و خشکی اش را رشد و برکت قرار ده، خدایا اجابت دعایم را برسان، و خواهشمند را برآور، و حاجتم را انجام ده، و موانعش را از من قطع کن، و سختی هایش را از من بازدار، و به من عطا کن خدایا پرچم پیروزی، و بهترین چیزی که در آن از تو خیر خواستم، و کمال بهره مندی در آنچه خواندمت، و فواید افزون تر در آنچه امید به تو بستم، و قرین ساز خدایا آن را با کامیابی، و مخصوصش گردان به شایستگی، و در آن اسباب خیرجویی را آشکارا به من بنمایان، و نشانه های بهره را درخشان به من نشان بده، و گلوگیر دشواری اش را ببند، و به خاک افتاده آسان کاری اش را از خاک بردار، و روشن کن. خدایا مشتبه اش را، و آزاد کن زندانی شده اش را و استوار کن پایه اش را، تا خیری روی آور با بهره و سود باشد، برطرف کننده بدهی، و شتاب ورز به سود و ماندگار عمل به درستی که تو به افزون بخشی نیرومندی، و آغاز کننده به بخششی.

۲- خدایا امید به رحمت فراگیرت، مرا به درخواست چشم پوشی ات گویا کرده، و آرزوی به بردباری و مدارا نمودنت، مرا به خواستن امان و گذشتت دلیر ساخته است، برای من ای پروردگرم گناهانی است، که چهره های انتقام با آنها روبرو و خطاهایی است که دیده های ریشه برکن آنها را زیر نظر گرفته، به خاطر آنها بر پایه عدالت مستوجب عذاب دردناک شده ام، و به ارتکاب آنها سزاوار کیفر هلاک کننده گشته ام، از به تأخیر افتادن اجابت دعایم را به خاطر گناهان، و مردود شدنم را از برآمدن حاجتم ترسیده ام چه اینکه گناهان خواسته ام را از بین می برند، و اسباب رغبتم را قطع می کنند، از آن رو که از سنگینی گناهان پشتم شکسته، و از به تنهایی برداشتن بار آنها گرانبارم نموده، سپس پروردگارا به بردباری ات از خطاکاران، و گذشتت از گنهکاران، و مهربانی ات به عاصیان نظر کردم، پس با اعتمادم، و توکلم بر تو به درگاہت روی آوردم، درحالی که خود را به آستانت افکندم، و عذابم را به نزد تو شکایت نمودم، درخواست کننده ام آنچه را که سزاوار آن نیستم، از گشایش اندوه، و مستحق نیستم از برطرف کردن غم، چشم پوشی ات را نسبت به خود خواستارم، به تو ای مولایم مطمئنم،

ظَهْرِي وَاصْبِلْ بِهَا أَمْرِي وَاطْلُبْ بِهَا عُمْرِي وَارْحَمْنِي يَوْمَ حَشْرِي وَوَقْتُ نَشْرِي إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ غَفُورٌ رَحِيمٌ (وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ) . (۱)

مناجات سفر

اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ سَفَرًا فَخِزْلِي فِيهِ وَأَوْضِحْ لِي فِيهِ سَبِيلَ الرَّأْيِ وَفَهِّمْنِيهِ وَأَفْتِحْ لِي عَزْمِي بِالْإِسْتِقَامَةِ وَأَشْمُلْنِي فِي سَفَرِي بِالسَّلَامَةِ وَأَفِدْنِي جَزِيلَ الْحُظِّ وَالْكَرَامَةِ وَاكْلَأْنِي بِحُسْنِ الْحِفْظِ وَالْجِرَاسَةِ وَجَنِّبْنِي اللَّهُمَّ وَغَنَاءَ الْأَشْفَارِ وَسَهْلَ لِي حُزُونَهُ الْأَوْعَارِ وَأَطْوَلِي بِسَاطِ الْمَرَاحِلِ وَقَرِّبْ مِنِّي بُعْدَ نَائِي الْمَنَاهِلِ وَبَاعِدْ فِي الْمَسِيرِ بَيْنَ خُطَى الرَّوَاجِلِ حَتَّى تُقَرِّبَ نِيَاطَ الْبُعِيدِ وَتُسَهِّلَ وُجُورَ الشَّدِيدِ وَلَقِّنِي اللَّهُمَّ فِي سَفَرِي نُجُوحَ طَائِرِ الْوَأَقِيهِ وَهَبْنِي فِيهِ غَنَمَ الْعَافِيهِ ، (۲) وَخَفِيرَ الْأَشْيِثِ قَلَالِ وَدَلِيلَ مُجَاوِزِهِ الْأَهْوَالِ وَبَاعِثَ وُفُورِ الْكِفَايَةِ وَسَاتِحَ خَفِيرِ الْوَلَايَةِ وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ سَبَبَ عَظِيمِ السَّلْمِ حَاصِلِ الْعُنْمِ وَاجْعَلِ اللَّيْلَ عَلَيَّ سِتْرًا مِنَ الْأَفَاتِ وَالنَّهَارَ مَانِعًا مِنَ الْهَلَكَاتِ وَأَقْطَعْ عَنِّي قِطْعَ لُصُوصِهِ بِقُدْرَتِكَ وَاخْرُشْنِي مِنْ وُحُوشِهِ بِقُوَّتِكَ حَتَّى تَكُونَ السَّلَامَةُ فِيهِ مُصَاحِبَتِي وَالْعَافِيَةُ فِيهِ مُقَارِنَتِي وَالْيَمْنُ سَائِقِي وَالْيُسْرُ مُعَانِقِي وَالْعُسْرُ مُفَارِقِي وَالْفَوْزُ مُوَافِقِي وَالْأَمْنُ مُرَافِقِي إِنَّكَ ذُو الطُّوْلِ وَالْمَنْ وَالْقُوَّةَ وَالْحَوْلَ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَبِعِبَادِكَ بَصِيرٌ خَبِيرٌ (۳)

مناجات طلب روزی

اللَّهُمَّ أَرْسِلْ عَلَيَّ سَجَالَ رِزْقِكَ مَدْرَارًا وَأَمْطِرْ عَلَيَّ سَحَابَ إِفْضَالِكَ غِزَارًا وَادِمْ غَيْثَ نَيْلِكَ إِلَيَّ سَجَالًا وَأَسْبِلْ مَزِيدَ نِعْمِكَ عَلَيَّ خُلْتِي إِسْبَالًا وَأَفْقِرْ نِي بِجُودِكَ إِلَيْكَ وَاعْنِي عَمَّنْ يَطْلُبُ مَالِدَيْكَ وَدَاوِدَاءَ فُقْرِي بِدَوَاءِ فَضْلِكَ وَأَنْعَشْ صِرْعَةَ عَيْلَتِي بِطَوْلِكَ وَتَصَيِّدْ عَلَيَّ إِفْلَالِي بِكَثْرَةِ عَطَائِكَ وَعَلَى اخْتِلَالِي بِكَرِيمِ حِبَائِكَ وَسَهْلَ رَبِّ سَبِيلِ الرِّزْقِ إِلَيَّ وَتَبَّتْ قَوَاعِدُهُ لَدَيَّ وَبَجَسَ لِي عُيُونَ سَعْنِهِ بِرَحْمَتِكَ وَفَجَّرَ أَنْهَارَ رَعْدِ

ص: ۱۰۹۰

۱- خدایا به گشایش بر من منت گذار، و به آسان بیرون آمدن از مشکل به من احسان فرما، و به رأفت مرا به سوی راه راست هدایت نما، و مرا به قدرتت از راه کج دور کن، و به گذشتت از زندان گرفتاری رهایی بخش، و به رحمت اسارتم را به آزادی تبدیل کن، و به خشنودی ات به من روی آور، و به احسانت بر من ببخش، و از لغزشم در گذر، و اندوهم را بگشا، و به گریه ام رحم کن، و دعایم را در پرده قرار مده، و کمرم را با عذرپذیری محکم بیند، و پشتم را به آن نیرومند ساز، و کارم را به آن اصلاح کن، و عمرم را طولانی کن، و در روز حشر و نشر به من رحم کن، به درستی که تو بخشنده بزرگوار، و آمرزنده مهربانی درود خدا بر محمد و خاندانش

۲- خدایا می خواهم سفر کنم، برایم در آن خیر بخواه، و برایم در آن راه تصیم گیری را روشن کن، و به من بفهمان، و تصمیمم را برایم به استواری بگشا، و در سفرم مرا به تندرستی فراگیر، و بهره شایان، و کرامت فایده ای ده، و با نیکو نگهداری و نگهبانی مرا حفظ کن، و برکنارم دار، خدایا از مشقت سفرها، و هموار کن برایم ناهمواری های بیابها را، و در هم

پیچ برایم منزلها را، و نزدیک کن به من دوری آبشخورها را، و در مسیر بلند گردان بین گامهای مرکبها را، تا دوری راههای دور را نزدیک نمایی، و ناهمواریهای سخت را هموار سازی، خدایا در سفرم همای فرخنده کامیابی را تلقینم کن، و به من ببخش در آن بهره های عافیت را،

۳- و حامی استقلال را، و راهنمای گذرکردن از هراسها را، و انگیزنده کمال کفایت را، و فرخنده حامی ولایت را، و بگردانش خدایا سبب صلحی بزرگ، و بهره ای به دست آمده، و شب را پوشش من ساز از آفات، و روز را مانع از هلاکتها، و قطع کن از من به قدرتت گروه های دزدانش را، و از جانوران وحشی ات به نیرویت پاسم بدار، تا سلامت در سفر همراهم باشد، و عافیت قرینم، و برکت جلودارم، و آسانی هم آغوشم، و سختی دور از جانم، و کامیابی بر وفق مرادم، و امنیت رفیقم، به درستی که تو دارای عطای همواز و احسان و قدرت و نیرویی، و تو بر هر چیز توانا، و به بندگانت بینا و آگاهی.

الْعَيْشِ قَبْلِي بِرَأْفَتِكَ وَأَجِدْبِ أَرْضَ فَقْرِي وَأَخْصِبْ جَدْبَ ضُرِّي وَاصْرِفْ عَنِّي فِي الرِّزْقِ الْعَوَاقِقَ وَقَطِّعْ عَنِّي مِنَ الضَّمِيحِ الْعَلَائِقَ وَارْمِنِي مِنْ سَيِّعِهِ الرِّزْقِ اللَّهُمَّ بِأَخْصَبِ سَهَامِهِ وَاحْبُنِي مِنْ رَعْدِ الْعَيْشِ بِأَكْثَرِ دَوَامِهِ وَاكْسِدْنِي اللَّهُمَّ سَيِّرَابِيلَ السَّعَةِ وَجَلَابِيْبَ الدَّعَةِ فَإِنِّي يَا رَبِّ مُتَنَتِّظٌ لِإِنْعَامِكَ بِحَذْفِ الْمَضِيحِ وَلِتَطْوُلِكَ بِقَطْعِ التَّغْوِيحِ، (١) وَ لِتَفْضُلِكَ بِإِزَالِهِ التَّقْسِيرِ وَ لِيُصَوِّلَ حَبْلِي بِكَرَمِكَ بِالتَّيْسِيرِ وَ أَمْطِرِ اللَّهُمَّ عَلَيَّ سَيِّمَاءَ رِزْقِكَ بِسَبْجَالِ الدَّيْمِ وَاغْنِنِي عَنْ خَلْقِكَ بِعَوَاقِدِ النِّعَمِ وَارْمِ مَقَاتِلَ الْإِقْتَارِ مِنِّي وَاحْمِلْ كَشْفَ الضَّرِّ عَنِّي عَلَى مَطَايَا الْأَعْجَالِ وَاصْرِبْ عَنِّي الضَّمِيحَ بِسَيِّفِ الْأَسْتِيصَالِ وَاتَّحِفْنِي رَبِّ مِنْكَ بِسَيِّعِهِ الْإِفْصَالِ وَامْدُدْنِي بِنُمُوِّ الْأَمْوَالِ وَاحْرُسْنِي مِنْ ضَمِيحِ الْأَقْلَالِ وَأَقِضْ عَنِّي سُوءَ الْحَيْدِ وَابْسِطْ لِي بِسَاطِ الْخُضْبِ وَاسْتَقِنِي مِنْ مَاءِ رِزْقِكَ غَدَقًا وَانْتَهِجْ لِي مِنْ عَمِيمِ بَدَلِكَ طُرُقًا وَ فَاجِنِّي بِالثَّرْوَةِ وَالْمَالِ وَانْعَشِنِي بِهِ مِنْ صَرَعَةِ الْأَقْلَالِ وَ صَبِّحْنِي بِالْإِسْتِظْهَارِ وَ مَسِّنِي بِالتَّمَكُّنِ مِنَ الْيَسَارِ إِنَّكَ ذُو الطُّوْلِ الْعَظِيمِ وَالْفَضْلِ الْعَمِيمِ وَالْمَنْ الْجَسِيمِ وَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ (٢)

مناجات استعاذه

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُلِمَاتِ نَوَازِلِ الْبَلَاءِ وَأَهْوَالِ عَظَائِمِ الضَّرَّاءِ فَاعِدْنِي رَبِّ مِنْ صَيْرَعِهِ الْبُأْسَاءِ وَ احْبُجْنِي مِنْ سَطَوَاتِ الْبَلَاءِ وَ نَجِّنِي مِنْ مُفَاجِئِ النَّعَمِ وَاجْرِنِي مِنْ زَوَالِ النِّعَمِ وَ مِنْ زَلَمَلِ الْقَدَمِ وَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ فِي حِيَاطِهِ عِزِّكَ وَ حِفَاطِ حِرْزِكَ مِنْ مُبَاغْتِهِ الدَّوَابِرِ وَ مُعَاجِلِهِ الْبُودِرِ اللَّهُمَّ رَبِّ وَ أَرْضِ الْبَلَاءِ فَأَخْسِفْهَا وَعَرَّضْهَا الْمِحْنَ فَارْجُفْهَا وَ شَمْسِ النَّوَابِ فَأَكْسِفْهَا وَ جِبَالِ الشُّوْءِ فَانْبَسِفْهَا وَ كُرْبِ الدَّهْرِ فَأَكْشِفْهَا، (٣) وَ عَوَاقِقِ الْأُمُورِ فَاصْرِفْهَا وَ أُوْرِدْنِي حِيَاضَ السَّلَامَةِ وَاحْمِلْنِي عَلَى مَطَايَا الْكِرَامَةِ وَاصْبِحْنِي بِأَقْصَالِهِ الْعَيْثُورِ وَاشْمَلْنِي بِسَيْئَرِ الْعُورِ وَ جِيدِ عَلَيَّ يَا رَبِّ بِالْإِيْتِكَ وَ كَشْفِ بِلَائِكَ وَ دَفْعِ ضَرَّائِكَ وَادْفَعْ عَنِّي كَلَاكِلَ عِيَابِكَ وَاصْرِفْ عَنِّي

ص: ۱۰۹۱

۱- خدایا دلوهای روزی ات را ریزان به سوی من ارسال فرما، و ابرهای فزون بخش ات را فراوان بر من ببار، و باران عطایت را چون سینه های ریزان بر من تداوم بخش، و بریزان فزونی نعمت را بر ظرف نیازم ریزاندنی کامل، و به حق جودت نیازمندم کن، و از کسی که آنچه را نزد توست می طلبد، بی نیازم گردان، و درد نداری ام را به داروی فضلت درمان کن، و با عطای همواره ات افتادگی نداری ام را بلند فرما، و به کثرت عطایت بر تهیدستی ام تصدق نما، و به جایزه کریمانه ات نیازمندی ام را صدقه بده، و راه روزی را پروردگارا به سوی من هموار کن، و پایه هایش را برایم پایدار نما، و چشمه های فراخی اش را به رحمت برایم بشکاف، و با رأفت بهره های زندگی خوش را از جانب من روان کن، و زمین نداری ام را بخشکان، و سرزمین خشک بدحالی ام را سرسبز کن، و موانع روزی را از من بگردان، و بندهای فشار و سختی را از من قطع فرما، و مرا هدف وسعت رزق قرار ده، خدایا به پرخیرترین تیرهایش، و مرا از زندگی خوش به بیشتر پایدگی اش مخصوص فرما، و پیوشان بر من خدایا پیراهن فراخی رزق را، و جامه های راحت را، پس من ای پروردگارم در انتظار نعمت بخشی ات به سر می برم با رفع تنگدستی، و عطای پیوسته ات را با قطع به تأخیر افتادن،

۲- و تفضلت را با از بین بردن سختی معیشت، و پیوستن رسته ام را به کرمت با آسان شدن دشواری. بباران خدایا بر من آسمان روزی ات را به باران فراوان، و از بندگانت به واسطه بهره های نعمتها بی نیازم فرما، و هدف تیر قرار بده موارد کشندگی تنگدستی ام را، و بار کن برطرف شدن بدحالی ام را بر بارکش های شتاب، و گردن تنگی را از من به شمشیر

نابودی بزن، و به من از جانب خود پروردگارا به فراخی فزون بخشی تحفه ده، و مرا با افزایش اموال مدد کن، و از سختی فقر پاسم بدار، و بدی قحط را از من بگیر، و سفره سرسبزی را برایم بگشا، و از آب روزی ات آیم ده، آبی گوارا، و از بخشش فراگیر خود برایم روشن کن راهها، و ناگهان ثروت و دارایی ام بده، و به سبب آن از زمین تنگدستی بلندم کن، و مرا به پشتیبانی ات بامدادان برخیزان، و شامگاهان توانای بر بی نیازی، به درستی که تو دارای عطای پیوسته عظیم، و فضل همه گیر، و احسان بزرگی، تو بخشنده بزرگواری.

۳- خدایا از مصایب بلاهای پیش آمده و هراس های بدحالی های بزرگ به تو پناه می آوردم، پس پروردگارا از تباهی تنگدستی پناهم بده، و از حملات بلا محفوظم بدار، و از انتقامهای ناگهانی رهایی ام بخش، و از زوال نعتها و لغزش گامها پناهم ده، و قرارم ده خدایا در میدان عزت و حفاظ نگهداری ات از حوادث ناگوار ناگهانی روزگار، و شتاب گیری مصایب، خدایا، پروردگارا، و زمین بلا را فرو بر، میدان محنتها را سخت بلرزان، و آفتاب حوادث ناگوار را تیره کن، و کوههای بدی را متلاشی گردان، و گرفتاریهای روزگار را برطرف فرما،

الْيَمِّ عِقَابِكَ وَأَعِزَّنِي مِنْ بَوَائِقِ الدُّهُورِ وَأَنْقِذْنِي مِنْ سُوءِ عَوَاقِبِ الأُمُورِ وَأَحْرِسْنِي مِنْ جَمِيعِ المَحْذُورِ وَأُصَدِّعْ صِفَاهَ البَلَاءِ عَنْ أَمْرِي وَأَشْلُلْ يَدَهُ عَنِّي مَدَى عُمْرِي إِنَّكَ الرَّبُّ المَجِيدُ المُبْدِي المُعِيدُ الفَعَالُ لِمَا تُرِيدُ (١)

مناجات طلب توبه

اللَّهُمَّ إِنِّي قَصِيْتُ إِلَيْكَ بِإِخْلَاصٍ تَوْبَةَ نَصُوحٍ وَتَثَبْتُ عَقْمِدٍ صَبِيحٍ وَدُعَاءِ قَلْبٍ قَرِيحٍ وَإِعْلَانِ قَوْلٍ صَبِيحٍ اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنِّي مُخْلِصَ التَّوْبَةِ وَاقْبَالَ سَرِيحِ الأَوْبَةِ وَمَصَارِعَ تَخْشَعِ الحُوبَةِ وَقَابِلَ رَبِّ تَوْبَتِي بِجَزِيلِ الثَّوَابِ وَكَرِيمِ المُنَابِ وَحَطِّ العِقَابِ وَصَرْفِ العِذَابِ وَغَنَمِ الأَيَابِ وَسِتْرِ الحِجَابِ وَامِئِحِ اللَّهُمَّ مَا ثَبَّتَ مِنْ ذُنُوبِي وَاغْسِلْ بِقَبُولِهَا جَمِيعَ عُيُوبِي وَاجْعَلْهَا جَائِزَةً لِقَلْبِي شَاحِصَةً لِبَصِيرَةِ لُبِّي غَاسِلَةً لِدِرْنِي مُطَهَّرَةً لِنَجَاسَةِ بَدَنِي مُصَحِّحَةً فِيهَا ضَمِيرِي عَاجِلَةً إِلَى الوَفَاءِ بِهَا بِصِيرَتِي، (٢) وَاقْبَلْ يَا رَبُّ تَوْبَتِي فَإِنَّهَا تَصِيْدٌ مِنْ إِخْلَاصِ نِيَّتِي وَمَحْضٍ مِنْ تَصَبُّحِ بَصِيرَتِي وَاحْتِفَالٍ فِي طَوَيْتِي وَاجْتِهَادٍ فِي نَفَائِ سِرِيرَتِي وَتَثَبُّتٍ لِإِنَابَتِي وَمُسَارَعَةٍ إِلَى أَمْرِكَ بِطَاعَتِي وَاجْلُ اللَّهُمَّ بِالتَّوْبَةِ عَنِّي ظَلَمَةَ الأَصِيرَارِ وَامِئِحِ بِهَا مَا قَدَّمْتَهُ مِنَ الأَوْزَارِ وَاكْسِنِي لِباسَ التَّقْوَى وَجَلَابِيبَ الهُدَى فَقَدْ خَلَعْتُ رَبِّقَ المَعَاصِي عَنْ جِلْدِي وَنَزَعْتُ سِرْبَالَ الذُّنُوبِ عَنْ جَسَدِي مُسْتَمْسِكًا رَبِّ بِقُدْرَتِكَ مُسْتَعِينًا عَلَى نَفْسِي بِعِزَّتِكَ مُسْتَوْدِعًا تَوْبَتِي مِنَ النَّكَثِ بِخَفَرَتِكَ مُعْتَصِمًا مِنَ الخِذْلَانِ بِعِصْمَتِكَ مُقَارِنًا بِهِ لِأَحْوَالِ وَلا قُوَّةَ إِلا بِكَ (٣)

مناجات طلب حج

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي الحَجَّ الَّذِي افْتَرَضْتَهُ عَلَيَّ مِنْ سَبِيلِ سَبِيلٍ- وَاجْعَلْ لِي فِيهِ هَادِيًا وَآيَةً دَلِيلًا وَقَرَّبَ لِي بُعِيدَ المَسَالِكِ وَاعْنِي عَلَى تَأْدِيَةِ المُنَاسِكِ وَحَرِّمِ بِإِحْرَامِي عَلَى النَّارِ جَسَدِي وَزِدْ لِلسَّفَرِ قُوَّتِي وَجَلِّدِي وَارْزُقْنِي رَبِّ الوُقُوفِ بَيْنَ يَدَيْكَ وَالإِفَاضَةِ إِلَيْكَ وَأُظْفِرْنِي بِالنَّجْحِ بِوَفْرِ الرِّبْحِ وَأُصَدِّدْنِي رَبِّ مِنْ مَوْقِفِ الحَجِّ الأَكْبَرِ إِلَى

ص: ١٠٩٢

١- و موانع کارها را از من بگردان، و مرا به حوض های سلامت وارد کن، و بر مرکب های کرامت سوار فرما، و با نادیده گرفتن لغزش همراهم باش، و مرا با پوشاندن عیب فراگیر، و به عطاهاى برجسته ات و برطرف کردن بلایت و دفع پریشان حالی ات پروردگارا به من بخشش آر، و توده های عذابت را از من دور کن، و کیفر دردناکت را از من بگردان، و از حوادث روزگار پناهم ده، و از بدی سرانجام کارها نجاتم بخش، و از همه ناملايمات پاسم بدار، و سنگ بلا را از کارم بشکن، و دست بلا را تا پایان عمرم نسبت به من شل کن، به درستی که تو پروردگار بزرگوار، آغازگر، بازگرداننده ای و آنچه را بخواهی انجام دهنده ای

٢- خدایا به اخلاص، آهنگ تو را کرده ام، برای توبه خالصانه، و پایداری پیمان راستین، و دعای دل ریش، و آشکار کردن گفتار صریح، خدای از من بپذیر توبه بی آرایش، و روی آوردن شتابان بازگشت به سوی خود، و افتادن گاه های کرنش گناه را، پروردگارا توبه ام را به پاداش شایان، و بازگشتی کریمانه، و فرو ریختن کیفر، و بازگرداندن عذاب، و بهره بازگشت و پرده پوشی مقابله کن، و محو کن خدایا آنچه از گناهانم ثبت شده، و همه عیوبم را به پذیرش توبه بشوی، و قرار بده توبه ام را جلادهنده دلم، روشن کننده دیده خردم، شستشودهنده ناپاکی ام، پاک کننده آلودگی تنم، درست کننده نهادم، به وسیله آن شتابان کن به جانب وفا بصیرتم را،

۳- قبول کن پروردگارا توبه ام را، به درستی که برمی آید از خلوص نیتم، و محض درستی بصیرتم، و روشنی همه جانبه اندیشه ام، و کوشش در نظافت باطنم، و پایدار نمودن بازگشتم، و شتافتن به سوی فرمانت به طاعتم، و از من خدایا به وسیله تو به تاریکی پافشاری بر گناه را دور کن، و به آنچه از بارهای گران پیش انداختم محو گردان، و به من لباس تقوا، و جامه های هدایت بپوشان، من به حقیقت بند نافرمانی ها را از پوستم برکشیدم. و پیراهن گناهان را از پیکرم برکندم، درحالی که پروردگارا به قدرتت چنگ زنده ام، و به عزتت بر خویشتن کمک خواهم، و به پناهت توبه ام را از شکستن ودیعه گذارم، به عصمت از خوار شدن دست آویزم، قرین کنم آن را به «نیرو و جنبشی نیست بجز به وسیله تو» .

مُزْدَلَفَةَ الْمَشْعَرِ وَاجْعَلْهَا زُلْفَةً لِي إِلَى رَحْمَتِكَ وَطَرِيقًا إِلَى جَنَّتِكَ وَقَفْنِي مَوْقِفَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَ مَقَامَ وَقُوفِ الْأَحْرَامِ وَأَهْلِنِي لِتَأْدِيَةِ الْمَنَاسِكِ، (۱) وَنَحْرِ الْهُدَى التَّوَامِكِ بِدَمٍ يُشَجُّ وَأَوْدَاجٍ تَمُجُّ وَإِرَاقِهِ الدَّمَاءِ الْمَسْفُوحِهِ وَالْهَدَايَا الْمَذْبُوحِهِ وَفَزِي أَوْدَاجِهَا عَلَى مَا أَمَرْتَ وَ التَّنْفُلُ بِهَا كَمَا وَسَّمْتَ وَأَخْضِرْنِي اللَّهُمَّ صَلَوَةَ الْعِيدِ رَاجِيًا لِلْوَعْدِ خَائِفًا مِنَ الْوَعِيدِ حَالِقًا شَعْرَ رَأْسِي وَ مُقْصِّرًا وَ مُجْتَهِدًا فِي طَاعَتِكَ مُشْمِرًا رَامِيًا لِلْجِمَارِ بِسَبْعِ بَعِيدٍ سَبْعٍ مِنَ الْأَحْجَارِ وَأَدْخِلْنِي اللَّهُمَّ عَرْضَهُ بَيْنَتِكَ وَ عَقْوَتَكَ وَ مَحَلَّ أَمْنِكَ وَ كَعْبَتِكَ وَ مَسَاكِيَتِكَ وَ سُؤَالَكَ وَ مَحَاوِجِكَ وَ يُدِّ عَلَى اللَّهُمَّ بِوَافِرِ الْمَاجِرِ مِنَ الْأَنْكِفَاءِ وَ النَّفْرِ وَ اخْتِمِ اللَّهُمَّ مَنَاسِكَ حَجِّي وَ انْقِضَاءَ عَجْبِي بِقَبُولِ مِنْكَ لِي وَ رَافِهِ مِنْكَ بِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

مناجات کشف ظلم

اللَّهُمَّ إِنَّ ظُلْمَ عِبَادِكَ قَدْ تَمَكَّنَ فِي بِلَادِكَ حَتَّى آمَاتَ الْعِدْلَ وَ قَطَعَ السُّبُلَ وَ مَحَقَّ الْحَقَّ وَ أَبْطَلَ الصِّدْقَ وَ أَخْفَى الْبِرَّ وَ أَظْهَرَ الشَّرَّ وَ أَخَمَدَ التَّقْوَى وَ أزال الْهُدَى وَ أَزَاحَ الْخَيْرَ وَ أَثْبَتَ الضَّرَّ وَ أَنْمَى الْفَسَادَ وَ قَوَّى الْعِنَادَ وَ بَسَطَ الْجَوْرَ وَ عَدَى الطُّورَ اللَّهُمَّ يَا رَبَّ لَا يَكْشِفُ ذَلِكَ إِلَّا سُلْطَانُكَ وَ لَا يُجِيرُ مِنْهُ إِلَّا امْتِنَانُكَ اللَّهُمَّ رَبَّ فَابْتِرِ الظُّلْمَ وَ بُثِّ جِبَالَ الغُشْمِ وَ أَخْمِدْ سُوقَ الْمُنْكَرِ وَ اعِزَّ مَنْ عَنَّهُ يَنْزِجِرْ وَ اخْضِمْ شَافَهُ أَهْلَ الْجَوْرِ، (۳) وَ الْبِسِطِ الْهُمَّ الْحَوْرَ بَعِيدَ الْكُورِ وَ عَجِّلِ اللَّهُمَّ إِلَيْهِمُ الْبَيَاتَ وَ أَنْزِلْ عَلَيْهِمُ الْمَثَلَاتِ وَ امِثْ حَيَوَةَ الْمُنْكَرِ لِيَوْمِ الْمَخُوفِ وَ يَسْكُنِ الْمَلْهُوفُ وَ يَشْبَعِ الْجَائِعُ وَ يُحْفَظُ الضَّالِّعُ وَ يَأْوِي الطَّرِيدُ وَ يَعُودُ الشَّرِيدُ وَ يُغْنَى الْفَقِيرُ وَ يُجَارَ الْمُسْتَجِيرُ وَ يُوقَّرَ الْكَبِيرُ وَ يُرْحَمَ الصَّغِيرُ وَ يُعَزَّ الْمَظْلُومُ وَ يُدَلَّ الظَّالِمُ وَ يُفْرَجَ الْمُغْمُومُ وَ تَنْفِرَ الْعُمَاءُ وَ تَسْكُنَ

ص: ۱۰۹۳

۱- خدایا حجی که واجب کردی بر هر که بتواند به سوی آن راه یابد، نصیب من فرما، و برایم در آن راهنما، و به سوی آن دلیلی قرار ده، و دوری راهها را برایم نزدیک کن، و بر انجام اعمال حج یاری ام ده، و به احرام بستنم آتش را بر تنم حرام کن، و نیرو و چابکی ام را برای سفر زیاد گردان و وقوف در برابر، و کوچ کردن به سویت را پرورگار روزی ام کن، و با موفق شدن به سود کامل پیروز مندم نما، و مرا پروردگار از جایگاه حج اکبر به تقرب گاه مشعر باز گردان، و آن را مایه نزدیکی به رحمت، و راهی به سوی بهشت قرار ده، و مرا در موقف مشعر الحرام، و مقام وقوف احرام متوقف کن، و شایسته گردان مرا برای ادای مناسک،

۲- و کشتن قربانی فربه، به خونی که می جهد، و رگ هایی که خون می فشاند، و ریختن خون های ریختنی، و قربانی های سربریده، و بریدن رگهای آنان را بر پایه آنچه فرمودی، و انجام بیشتر بر واجب آنها چنان که مقرر فرمودی. حاضر کن خدایا مرا به نماز عید، امیدوار به وعده ات، و هراسان از تهدیدت، با تراشیدن موی سرم، و کوتاه کردن ناختم، کوشا در طاعتت، آماده برای رمی جمرات به هفت سنگریزه، پس از هفت دیگر از همان سنگها، خدایا مرا به فضای خانه ات و کوی ات و جایگاه امت و کعبه ات و خاک نشستگانت و درخواست کنندگانت نیازمندانت وارد کن، و خدایا در بازگشتن و کوچ کردن به مزد کامل به من جود کن، خدایا و مناسک حجم را، و سپری شدن، خروشم را، با پذیرش از جانب خود، و رأفت به من ختم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

۳- خدایا همان ستم بندگانت در کشورهایت پایدار شده، تا جایی که عدالت را میرانده، و راهها را بریده، و حق را محو ساخته، و راستی را باطل نموده، و نیکی را پنهان کرده، و شر را پدیدار ساخته، و پرهیزکاری را خاموش کرده، و هدایت را از

میان برده، و خیر را از میان برداشته، و زیان را پایدار نموده، و فساد را رشد داده، و لجبازی را تقویت کرده، و ستم را گسترانده، و از حد گذرانده، خدایا، پروردگارا، این حالت را جز قدرت سلطنت تو برطرف نمی کند، و از آن جز احسان تو پناه نمی دهد، خدایا، پروردگارا ستم را قطع کن، و کوههای زورگویی را درهم کوب، و رونق بازار زشتی را فرو نشان، کسی را که از زشتی جلوگیری می کند عزیز گردان، و بیخ و بن اهل ستم را دود کن،

الدَّهْمَاءُ وَ يَمُوتَ الْإِخْتِلَافُ وَ يَغْلُو الْعِلْمُ وَ يَشْمَلُ السَّلْمُ وَ يُجَمَعُ الشَّتَاتُ وَ يَقْوَى الْإِيْمَانُ وَ يُثَلَى الْقُرْآنُ إِنَّكَ أَنْتَ الدَّيَانُ الْمُنْعِمُ
الْمَنَانُ (۱)

مناجات شکر خدا

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَرَدِّ نَوَازِلِ الْبَلَاءِ وَ مِلْمَاتِ الضَّرَّاءِ وَ كَشْفِ نَوَائِبِ اللَّوَاءِ وَ تَوَالِي سُبُوحِ النِّعْمَاءِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى هَنِيئِ عَطَائِكَ وَ مَحْمُودِ بَلَائِكَ وَ جَلِيلِ الْإِيْمَانِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى إِحْسَانِكَ الْكَثِيرِ وَ خَيْرِكَ الْغَزِيرِ وَ تَكْلِيْفِكَ الْيَسِيرِ وَ دَفْعِ الْعَسِيرِ وَ لَكَ الْحَمْدُ يَا رَبَّ عَلَى تَثْمِيرِكَ قَلِيلِ الشُّكْرِ وَ إِعْطَائِكَ وَافِرِ الْأَجْرِ وَ حَطِّكَ مُثْقَلَ الْوِزْرِ وَ قَبُولِكَ ضَيْقَ الْعُذْرِ وَ وَضْعِكَ بَاهِضَ الْأَصْرِ وَ تَسْهِيلِكَ مَوْضِعِ الْوَعْرِ وَ مَنَعِكَ مُفْطِعِ الْأَمْرِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى الْبَلَاءِ الْمَضْرُوفِ وَ وَافِرِ الْمَعْرُوفِ وَ دَفْعِ الْمَخُوفِ وَ إِذْلالِ الْعُسُوفِ وَ لَمَكِّ الْحَمْدُ عَلَى قَلْبِهِ التَّكْلِيفِ وَ كَثْرَةِ التَّخْفِيفِ وَ تَقْوِيهِ الضَّعِيفِ وَ إِغَاثِهِ اللَّهِيْفِ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَيِّعِهِ إِمْهَالِكَ وَ دَوَامِ إِفْضَالِكَ وَ صِيْرَفِ إِمْحَالِكَ وَ حَمِيدِ أَفْعَالِكَ وَ تَوَالِي نَوَائِكَ وَ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى تَأْخِيرِ مُعَاجَلِهِ الْعِقَابِ وَ تَرْكِ مُعَافِيَتِهِ الْعَذَابِ وَ تَسْهِيلِ طَرِيقِ الْمَنَابِ وَ إِنْزَالِ غَيْثِ السَّحَابِ إِنَّكَ الْمَنَانُ الْوَهَّابُ (۲)

مناجات طلب حوائج

جَدِيْرٌ مَنْ أَمْرَتُهُ بِالْإِدْعَاءِ أَنْ يَدْعُوَكَ وَ مَنْ وَعَدْتَهُ بِالْإِجَابَةِ أَنْ يَرْجُوَكَ وَ لِي اللَّهُمَّ حَاجَةٌ قَدْ عَجَزْتُ عَنْهَا حِيلَتِي وَ كَلْتُ فِيهَا طَاقَتِي وَ ضَعُفَ عَنْ مَرَامِهَا قُوَّتِي وَ سَوَّلْتُ لِي نَفْسِي الْأَمَّارَةَ بِالسُّوْءِ وَ عَدُوِّي الْعَرُورُ الَّذِي أَنَا مِنْهُ مَبْلُؤٌ أَنْ أَرْغَبَ إِلَيْكَ فِيهَا، اللَّهُمَّ وَأَنْجِحْهَا بِإِيْمَانِ النَّجَاحِ وَ اهْدِهَا سَبِيلَ الْفَلَاحِ وَ اشْرَحْ بِالرَّجَاءِ لِإِسْعَافِكَ صِدْرِي وَ يَسِّرْ فِي أَسْبَابِ الْخَيْرِ أَمْرِي وَ صَوِّرْ إِلَيَّ الْفَوْزَ بِبُلُوْغِ مَا رَجَوْتُهُ بِالْوُصُولِ إِلَى مَا أَمَلْتُهُ وَ وَقِّفْنِي اللَّهُمَّ فِي قَضَاءِ حَاجَتِي بِبُلُوْغِ أُمِّيَّتِي

ص: ۱۰۹۴

۱- و به آنان لباس کاستی پس از فزونی بیوشان، خدایا عذاب شبانه را نسبت به آنان پرشتاب کن، و بر آنان کيفرهای نمونه را فرود آر، زندگی زشتی را بمیران، تا بیمناک ایمنی یابد، و دلسوخته آرام گیرد، و گرسنه سیر شود، و تباہ حفظ گردد، و آواره جای گیرد، و گریخته باز گردد، و تهی دست بی نیاز گردد، و پناه جو پناهنده شود، و بزرگ مورد احترام قرار گیرد، و کوچک مورد حمایت واقع شود، و ستمدیده عزیز گردد، و ستمکار خوار شود، و غم غم‌دیده برطرف گردد، و آشوب‌های تاریک و سیاه آرام گردد، و اختلاف بمیرد، و دانش برتری یابد، و صلح فراگیر شود، و پراکنده‌ها گرد آید، و ایمان نیرومند گردد، و قرآن تلاوت شود، به درستی که تویی جزابخش، نعمت دهنده، بسیار احسان کننده.

۲- خدایا تو را ستایش بر دفع مصیبت‌های فرود آمده، و پیش آمدهای سخت، و برطرف کردن دشواری‌های معیشت، و پی‌درپی بودن نعمت‌های بسیار، و تو را ستایب بر گواری عطایت، و ستوده بلایت، و نعمت‌های بزرگت، و تو را ستایش بر احسان بسیاریت، و خیرریزانت و تکلیف آسانت، و دفع دشواری‌ات، و تو را سپاس بر رشد دادنت سپاس اندک، و اعطاکردنت مزدی کامل، و فرو ریختن بار سنگین گناه، و پذیرفتن عذر بی‌جا، و از دوش نهادنت بار گران تکلیف، و هموار کردنت جایگاه ناهموار، و بازداشتنت از کار بسیار زشت، و تو را ستایش بر بلای بازگردانده شده، و خوبی فراوان، و دور ساختن امور ترسناک، و رام کردن سخت‌ستمکار، و تو را ستایش بر کمی تکلیف، و بسیاری تخفیف، و توان دهی

ناتوان، و فریادرسی اندوهگین، و تو را ستایش بر فراخی مهلت دادنت، و دوام فزون بخشی ات، و بازگرداندن کیفیت، و ستوده کارهایت، و پیاپی بودن عطایت، و تو را ستایش بر به تأخیر افکندن شتاب در عقاب، و ترک غافل گیری در عذاب، و هموار کردن راه توبه، و فرود آوردن باران ابر، به درستی که تویی بسیار احسان کننده و پربخشش.

وَ تَصَدِّقِ رَغْبَتِي وَاعْزِزِي اللَّهُمَّ بِكَرَمِكَ مِنَ الْخَبِيْثَةِ وَالْقُنُوْطِ وَالْأَنَاهِ وَالتَّشْيِيْطِ اللَّهُمَّ إِنَّكَ مَلِيٌّ بِالْمَنَائِحِ الْجَزِيْلَةِ وَفِيَّ بِهَا وَأَنْتَ عَلَيَّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ بِعِبَادِكَ خَبِيْرٌ بِصِيْرٍ (١)

حجاب امام جعفر صادق عليه السلام

[دعای پرده نگهدار]

يَا مَنْ إِذَا اسْتَعْتَدْتُ بِهٖ أَعَاذَنِي وَ إِذَا اسْتَجَرْتُ بِهٖ عِنْدَ الشَّدَائِدِ أَجَارَنِي وَ إِذَا اسْتَعْتَمْتُ بِهٖ عِنْدَ النَّوَائِبِ أَعَاثَنِي وَ إِذَا اسْتَضَيَّرْتُ بِهٖ عَلَيَّ عِيْدُوِي نَصِيْرَنِي وَ أَعَاثَنِي إِلَيْكَ الْمَفْرُوعُ وَ أَنْتَ الثَّقَةُ فَاقْمَعْ عَنِّي مَنْ أَرَادَنِي وَ اَغْلِبْ لِي مَنْ كَادَنِي يَا مَنْ قَالَ إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ يَا مَنْ نَجَّى نُوحًا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ يَا مَنْ نَجَّى لُوطًا مِنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِيْنَ يَا مَنْ نَجَّى هُودًا مِنَ الْقَوْمِ الْعَادِيْنَ يَا مَنْ نَجَّى مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِيْنَ نَجِّنِيْ مِنْ أَعْدَائِيْ وَ أَعْدَائِكَ بِأَسْمَائِكَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيْمُ لَا سَبِيْلَ لَهُمْ عَلَيَّ مَنْ تَعَوَّذَ بِالْقُرْآنِ وَ اسْتَجَارَكَ بِالرَّحِيْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحْمَنُ عَلَيَّ الْعَرْشِ اسْتَتَوَى إِنْ بَطَشَ رَبُّكَ لَشَدِيْدٌ إِنَّهُ هُوَ يُبِيْدُ وَ يُعِيْدُ وَ هُوَ الْعُقُوْرُ الْوُدُوْدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيْدُ فَعَالَ لِمَا يُرِيْدُ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ (٢)

حجاب امام موسی بن جعفر عليه السلام

تَوَكَّلْتُ عَلَيَّ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوْتُ وَ تَحَصَّنْتُ بِذِي الْعِزَّةِ وَ الْجَبْرُوْتِ وَ اسْتَعْتَمْتُ بِذِي الْكِبْرِيَاءِ وَ الْمَلَكُوْتِ مَوْلَايَ اسْتَسَلَّمْتُ إِلَيْكَ فَلَا تُسَلِّمْنِي وَ تَوَكَّلْتُ عَلَيْكَ فَلَا تَخْذُلْنِي وَ لَجَأْتُ إِلَيْكَ الْبَسِيْطِ فَلَا تَطْرَحْنِي أَنْتَ الْمَطْلَبُ وَ إِلَيْكَ الْمَهْرَبُ تَعَلَّمْ مَا أُخْفِيَ وَ مَا أُغْلِنُ وَ تَعَلَّمْ حَائِنَةَ الْمَاعِيْنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُوْرُ فَامْسِكْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيِّدِي الظَّالِمِيْنَ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ اجْمَعِيْنَ وَ اشفِنِي وَ عافِنِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ (٣)

حجاب امام جواد عليه السلام

الْخَالِقِ اعْظَمُ مِنَ الْمَخْلُوْقِيْنَ وَ الرَّازِقُ ابْسَطُ يَدًا مِنَ الْمَرْزُوْقِيْنَ وَ نَارُ اللَّهِ الْمُوصَدَّةُ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ تَكِيْدُ

ص: ١٠٩٥

١- سزاوار است که فرمان دعا به او دادی تو را بخواند، و کسی که وعده اجابت به او دادی به تو امید بندد، برایم خدایا حاجتی است، که چاره ام از آن ناتوان شده، و طاقتم در آن وامانده، و از طلبش نیروم سست گشته، نفس اماره ام به بدی برایم آرایش نموده، و دشمنم، آن دشمن فریبایی که من از او در بلایم، از این که در آن حاجتم به سوی تو میل کنم، خدایا آن را برآور، به مبارک ترین روا کردن، و هدایتش کن به راه رستگاری، و باز کن به امید یاری ات سینه ام را، و آسان کن در اسباب خیر کارم را، و برایم رستگاری را نقش بند، به رسیدن آنچه به آن امید بستم، با پیوستن آنچه آن را آرزو نمودم، و موفقم بدار خدایا در بر آوردن حاجتم، به رسیدن به آرزویم، و درست درآمدن اشتیاقم، و پناهم ده خدایا به کرامت از ناامیدی و یأس و تبلی و باز آمدن از کار، خدایا تو توانا بر عنایت عطاهای بسیاری و وفاکننده به آنهایی، و تو بر هر چیز توانایی، و به بندگانت آگاه و بینایی [دعای پرده نگهبانان]

۲- ای که زمانی که به او پناهنده شوم پناهم دهد، و گاهی که نزد سختی ها از او نجات خواهم، نجاتم بخشد، و زمانی که به گاه پیش آمدها دادرسی خواهم به فریادم رسد، و زمانی که برای پیروزی بر دشمنم از او یاری جویم یاری ام دهد و کمکم کند. پناهگاه تنها درگاه توست، و تویی مورد اطمینان. کسی که مرا قصد سوء کرده از جانب من سرکوب کن، و غلبه کن به سود من بر کسی که نسبت به من بداندیشی نموده، ای آن که فرمود: اگر خدا شمار را یاری کند، غلبه کننده ای بر شما نخواهد بود. ای که نوح را از گروه ستمکاران رهایی داد، ای که لوط را از گروه بدکاران رهانید، ای که هود را از گروه متجاوزان نجات داد، ای که محمد (درود خدا بر او و خاندانش) را از گروه کافران نجات داد، مرا از دشمنانم و دشمنانت به حق نامهایت ای بخشنده ای مهربان نجات ده، راهی برای آنها نیست بر کسی که به قرآن پناهم برده، و از تو پناه جسته، به مهربان بخشنده. خدای بخشنده بر عرش چیرگی یافت، به یقین حمله پروردگارت سخت است، به درستی که او آغاز می کند، و باز می گرداند، و او آمرزنده و بسی پر مهر است، دارای عرش باشکوه است، هر چه را بخواهد انجام دهد، پس اگر رو بازگردانند بگو. خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست بر او توکل کردم، و او پروردگار عرش بزرگ است.

۳- توکل کردم بر زنده ای که هرگز نمی میرد، و پناه جستم به دارای عزت و جبروت، و یاری جستم به دارنده کبریا و ملکوت، مولایم خود را به تو واگذاشتم، پس مرا وامگذار، و بر توکل کردم، پس دست از یاری ام بردار، و به سایه گسترده ات پناهنده شدم، پس به دورم مینداز، تویی مقصد و تنها به سوی توست گریزگاه، می دانی آنچه را پنهان کنم و آنچه را آشکار نمایم و خیانت دیده ها و آنچه را سینه ها پنهان کنند می دانی، از من بازدار دستهای ستمکاران از همه جتّیان و آدمیان را، و مرا شفا ده، و عافیت بخش، ای مهربان ترین مهربانان.

أَفْتَدَاهُ الْمَرْدَهُ وَ تَرُدُّ كَيْدَ الْحَسِيْدِهِ بِالْأَقْسَامِ بِاللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ وَالْحِجَابِ الْمَضْرُوبِ بِعَرْشِ رَبِّنَا الْعَظِيمِ اِخْتَجَبْتُ وَاسْتَتَرْتُ
وَاسْتَجَرْتُ وَاعْتَصِمْتُ وَ تَحَصَّنْتُ بِاللَّمِّ وَ بِكَهْيَعِصِ وَ بِطَهِّ وَ بِطَسْمِ وَ بِحَمِّ وَ بِحَمِصِقِ وَ نُونِ وَ بِطَسِينِ وَ بِقِ الْقُرْآنِ الْمَجِيدِ وَ أَنَّهُ
لَقَسْمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ وَاللَّهُ وَلِيُّي وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۱)

دعا برای رفع شدت

بیستم: از کتاب «تعبیر الرؤیا» نوشته شیخ کلینی نقل شده: و شاء از حضرت رضا علیه السلام روایت کرده: پدرم را در خواب دیدم فرمود: فرزندم هر گاه در شدتی واقع شدی بسیار بگو: یا رؤوف یا رحیم آنگاه فرمود: آنچه ما در خواب میبینیم، چنان است که در بیداری میبینیم.

دعا رزق و غیره

بیست و یکم: دعای رزق و غیره: از کتاب «مجنتی»، نوشته سید ابن طاووس نقل شده:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ ذُنُوْبِيْ لَمْ يَبْتَقِ لَهَا اِلَّا رَجَاءَ عَفْوِكَ وَ قَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكَ الْحِرْمَانَ بَيْنَ يَدَيَّ فَاِنَا اَسْئَلُكَ مَا لَا اَسْتَحِقُّهُ وَ اَدْعُوْكَ مَا لَا اَسْتَوْجِبُهُ وَ اَتَضَرَّعُ اِلَيْكَ بِمَا لَا اَسْتَأْهِلُهُ وَ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّكَ حَالِي وَ اِنْ خَفِيَ عَلَيَّ النَّاسِ كُنْهُ مَعْرِفِهِ اَمْرِيْ اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ رِزْقِيْ فِي السَّمٰوٰتِ فَاهْبِطْهُ وَ اِنْ كَانَ فِي الْاَرْضِ فَاطْهَرْهُ وَ اِنْ كَانَ بَعِيْدًا فَاقْرِبْهُ وَ اِنْ كَانَ قَرِيْبًا فَيَسِّرْهُ وَ اِنْ كَانَ قَلِيْلًا فَكَثِّرْهُ وَ بَارِكْ لِيْ فِيْهِ (۲)

دعا دفع شر ابلیس

بیست و دوم: دعای دفع شر ابلیس به نقل از «مجنتی»:

اَللّٰهُمَّ اِنَّ اِبْلِيسَ عَبْدٌ مِنْ عِبِيْدِكَ يَرَانِيْ مِنْ حَيْثُ لَا اَرَاهُ وَ اَنْتَ تَرَاهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَرَاكَ وَ اَنْتَ اَقْوٰى عَلٰى اَمْرِهِ كُلِّهِ وَ هُوَ لَا يَقْوٰى عَلٰى شَيْءٍ مِنْ اَمْرِكَ اَللّٰهُمَّ فَاِنَا اَسْتَعِيْنُ بِكَ عَلَيْهِ يَا رَبِّ فَاِنِّيْ لَا طَاقَةَ لِيْ بِهٖ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

ص: ۱۰۹۶

۱- آفریننده بزرگتر از آفریدگان است، و روزی دهنده دست بازتر از روزی خورهاست، و آتش در بسته خدا، در ستونهای کشیده شده، دلهای سرکشان را آتش زند، و بداندیشی حسودان را بازگرداند، به سوگندها، به احکام، به لوح محفوظ، و پرده زده شده، به عرش عظیم پروردگار، در پرده شدم، و خود را پوشاندم، و پناه جستم، و چنگک زدم، و پناهنده گشتم به الم به کهیعیس، به طه، به طسم، به حم، به حمصق، و نون، به طسین، و ق و قرآن مجید، به درستی که آن اگر می دانستید سوگند بزرگی است و خدا سرپرست من است و نیکو و کیلی است.

۲- خدایا برای گناهانم نمانده جز امید به گذشتت، و به تحقیق پیش فرستادم ابزار محرومیت را پیش روی خویش، من از تو می خواهم آنچه را که شایسته اش نیستم، و می خوانمت آن گونه که سزاروارش نمی باشم، و به سویت می نالم آنچنان که شایسته اش نیستم، حالم بر تو پوشیده نیس، گرچه حقیقت شناسایی کارم بر مردم پوشیده است. خدایا اگر روزی ام در آسمان است فرودش آور، اگر در زمین است، آشکارش کن، و اگر دور است نزدیکش فرما، و اگر نزدیک است، آسانش کن، و

اگر اندک است بسیارش گردان، و برایم در آن برکت قرار ده.

لِي عَلَيْهِ إِلَّا بِكَ يَا رَبُّ اللَّهُمَّ إِنْ أَرَادَنِي فَارِذُهُ وَإِنْ كَادَنِي فَكِدُهُ وَآكِفْنِي شَرَّهُ وَاجْعَلْ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ (۱)

دعا برای زنده شدن دل

بیست وسوم: و نیز در کتاب «مجتنی» آمده: شخصی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را در خواب دید، به آن حضرت گفت: به من دعایی تعلیم ده که دلم را زنده کند، حضرت این کلمات را تعلیم او فرمود: یا حَیُّ یا قَیُّوْم، یا لا اله الا انت اسالک ان تحیی قلبی، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

دعای تاخیر اجل

بیست و چهارم: از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده: هر که بخواهد مرگش به تأخیر افتد، و بر دشمنانش پیروز شود، و از مردن بد در امان بماند، سه مرتبه هنگام فرارسیدن شب، و سه مرتبه هنگام فرارسیدن صبح بگوید: سبحان الله ملء المیزان، و منتهی الحلم و مبلغ الرضا، و زنه العرش

دعای ادای دین

بیست و پنجم: از کتاب «نثر اللثالی» تألیف سید سعید علی بن فضل الله الحسین راوندی نقل شده: مردی به حضرت عیسی علیه السلام از بدهی خود شکایت کرد، حضرت فرمود، بگو:

اللَّهُمَّ يَا فَارِجَ الْهَمِّ وَ مُنْفِئَسَ الْغَمِّ وَ مُيْذِيبَ الْأَخْزَانِ وَ مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ رَحِيمَهُمَا أَنْتَ رَحْمَنِي وَ رَحْمَنُ كُلِّ شَيْءٍ فَارْحَمْنِي رَحْمَةً تُغْنِينِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ وَ تَقْضِي بِهَا عَنِّي الدَّيْنَ (۲)

باب ششم: خواص بعضی سوره و آیات و غیره

خواص مسبحات

و آن مشتمل بر چهل امر است.

اول: شیخ کلینی در کتاب «کافی»، از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که پیش از خواب «مستحبات» را بخواند، (یعنی سوره

ص: ۱۰۹۷

۱- خدایا ابلیس بنده ای از بندگان توست، می بیند مرا از جایی که من او را نمی بینم، و تو می بینی او را، از جایی که او تو را نمی بیند، تو بر همه کارهایش نیرومندتری، و او بر چیزی از کار تو توانایی ندارد، خدایا من از تو علیه او کمک می خواهم، ای پروردگارم، برای من نسبت به او طاقتی نیست، جنبش و نیرویی علیه او برایم نمی باشد جز به یاری تو ای پروردگارم،

خدایا اگر قصد مرا کرده قصدش کن، اگر نسبت به من بداندیشی کرده، نسبت به او بداندیشی کن، مرا از شرش کفایت کن، و نقشه شومش را در گلویش قرار ده، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان، و درود خدا بر محمد و خاندان پاکش.

۲- ای زداینده اندوه، و برطرف کننده غم، و از بین برنده غصه ها، و اجابت کننده دعای بیچارگان، ای بخشنده دنیا و آخرت، و مهربان هر دو جهان، تو بخشنده منی، و بخشنده هر چیزی، به من رحم کن، رحمی که به آن از رحم هر که غیر تو است بی نیازم کند، و ادا کندی به آن بدهکاری ام را. پس هرگاه به اندازه پری زمین طلا بدهکار باشی، حق تعالی از تو ادا می کند.

های حدید، حشر، صف، جمعه، تغابن و اعلی) نمیرد تا حضرت قائم را درک کند، و اگر بمیرد در جوار رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم خواهد بود.

خواص سوره قدر و توحید و آیه الکرسی

دوم: و در آن کتاب آمده: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر که چهار آیه از اول سوره بقره، و آیه الکرسی، و دو آیه بعد از آن و سه آیه آخر سوره بقره را بخواند، در جان و مال خود چیزی را که ناخوشایند او باشد نبیند، و شیطان به او نزدیک نگردد، و قرآن را فراموش نکند.

سوم: و از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که سوره

«أنا أنزلناه فی ليله القدر»

را بخواند، و صدایش را به آن بلند کند، مانند کسی باشد، که شمشیر از نیام برکشیده، و در راه خدا جهاد کند، و اگر آهسته بخواند همانند کسی باشد که در راه خدا در خون خود طپیده، و کسی که ده مرتبه بخواند، هزار گناه از گناهانش را محو کند.

خواص سوره توحید و صد آیه از قرآن

چهارم: شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: پدرم میفرمود:

[قل هو الله احد]

ثلث قرآن، و

قل یا ایها الکافرون

ربع قرآن است.

پنجم: از موسی بن جعفر علیه السلام نقل کرده: هر که هنگام خواب آیه الکرسی را بخواند، از مبتلا شدن به فلج اندام نترسد ان شاء الله، و کسیکه آن را پس از هر فریضه بخواند، هیچ حیوان زهرآلودی به او زیان نرساند، و نیز فرمود: کسیکه

قل هو الله احد

را هنگام دیدار شخص جباری بخواند، حق تعالی شرفی را از او بازدارد، با خواندن آن سور،

از پیش رو، و پشت سر، و طرف راست و طرف چپ، که هرگاه چنین کند حق تعالی خیر وی را روزی او کند و او را از شر آن جبار بازدارد، و نیز فرمود: هرگاه از امری ترسیدی صد آیه قرآن، از هر جای قرآن که باشد بخوان سپس سه مرتبه بگو: اللهم اكشف عني البلاء ششم: شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر که به خدا و روز قیامت ایمان دارد، خواندن

قل هو الله احد

را پس از فریضه و انگذارد، به یقین کسیکه آن را بخواند، حق تعالی خیر دنیا و آخرت را برای او جمع کند، و او و پدر و مادر و اولادش را بیامرزد.

هفتم: و از آن حضرت روایت کرده: هر که سوره

الهيكم التكاثر

را هنگام خواب بخواند، از عذاب قبر در امان باشد.

خواص حمد و بعضی از سوره های مختصر

هشتم: و از آن حضرت روایت کرده: اگر سوره حمد هفتاد مرتبه بر مرده خوانده شود، و روح به او بازگردانده شود شگفت نخواهد بود.

نهم: از موسی بن جعفر علیه السلام فضیلت بسیاری وارد شده: برای کودکی که در هر شب سه مرتبه

قل اعوذ برب الفلق

و سه مرتبه

قل اعوذ برب الناس

و صد مرتبه

قل هو الله احد

بخواند، و اگر نتواند پنجاه مرتبه، و هرگاه به آن مواظبت داشته باشد، از بلاها ایمن باشد تا روزی که از دنیا برود.

دهم: کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: به مفضل فرمود: ای مفضل بازدار، و ایمن بدار خود را از تمام مردم با

بسم الله الرحمن الرحيم

و سوره

قل هو الله احد

ص: ١٠٩٩

که آن را بخوانی از طرف راست و چپ، و از پیش رو، و پشت سر، و از بالای سر و پایین پای خود، و هرگاه بر پادشاه ستمگری وارد شدی، هنگامی که به او نظر کنی سه مرتبه آن را بخوان، و با دست چپ خود بشمار و دستت را به همان حال، که انگشتان را جمع کرده ای برای شماره نگاهدار تا از نزد او بیرون روی، و بعضی گفته اند: خواندن سوره را ترک نکن تا از پیش او بروی.

جهت ایمنی از سوختن و غرق شدن

یازدهم: در حدیثی از امیر مؤمنان علیه السلام نقل شده: برای ایمنی از سوختن و غرق شدن بخواند:

اللَّهُ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ وَ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (۱)

برای رام شدن اسب سرکش

و برای رام شدن اسب سرکش، در گوش راستش بخوانند: و له اسلم من فى السموات و الارض طوعا و کرها و الیه يرجعون

برای ایمنی از درندگان

و در زمین مسبعه یعنی زمینی که جانوران درنده داشته باشد برای ایمنی از آنها بخواند:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۲)

برای پیدا شدن گمشده

و برای پیدا شدن گمشده، سوره یس را در دو رکعت نماز بخواند و بگوید: یا هادی الضَّالَّةِ رُدَّ عَلَيَّ ضَالَّتِي وَ برای بازگشت بنده فراری بخواند: او کظلمات فی بحر لَجِئِ، یغشاه موج من فوقه موج تا و من لم یجعل الله له نور فما له من نور.

برای ایمنی از دزد

و برای ایمنی از دزد وقتی

ص: ۱۱۰۰

۱- خدا است که قرآن را نازل کرد، و او سرپرستی می کند شایستگان را، آن طور که باید خدا را قدر ندانستند، زمین در قیامت تماماً به دست اوست، و آسمانها در نور دیده به قدرت اوست، منزه است و برتر از آنچه شریکش سازند.

۲- به تحقیق آمد برای شما پیامبری از جنس خودتان، بر او ناگوار است آنچه شما را به زحمت اندازد، بر راهنماییتان حریص است، به مؤمنان مهرورز و مهربان است، اگر پشت کردند بگو خدا مرا بس است، معبودی جز او نیست، بر او توکل کردم، و

او پروردگار عرش بزرگ است.

که به رختخواب میرود بخواند: قل ادعوا الله اودعوا الرحمن تا و کبره تکبیرا

فضیلت سوره زلزله

دوازدهم: نیز شیخ کلینی از حضرت صاق علیه السلام روایت کرده: از قرائت

اذا زلزلت الارض زلزالتها

ملول نشوید، زیرا هر که این سوره را در نمازهای مستحب خود بخواند حق تعالی هرگز بر او زلزله آسیب نرساند، و با زلزله نمیرد، و به صاعقه و آفتی از آفات دنیا دچار مرگ نشود، و در وقت مردن او فرشته ای بزرگوار از نزد حق تعالی بر او نازل گردد، و بالای سر او بنشیند و بگوید: «ای ملک الموت نسبت به ولی الله نرمی و مدارا داشته باش، زیرا او بسیار مرا یاد می کرد» تا آخر خبر، و در آخر خبر آمده است: پرده از پیش چشمش برداشته شود، و منازل خود را در بهشت ببیند.

و به نرم ترین صورت قبض روح شود، و روح او را هفتاد هزار فرشته مشایعت کنند، که به سوی بهشت بالا ببرند.

ایضاً خواص سوره و آیات

سیزدهم: و نیز کلینی از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: «سوره ملک بازمانده است از عذاب قبر» تا آخر خبر.

چهاردهم: و نیز از آن حضرت روایت شده: قرآنی در دریا افتاد، چون آن را یافتند دیدند همه کلماتش پاک شده بود جز این آیه کریمه:

الا الى الله تصير الامور

پانزدهم: شیخ کلینی از زراره روایت کرده: قرآن را در ثلث دوم ماه رمضان بر می داری و می گشایی و روبروی خود می گذاری و می گویی: اللهم انی اسالک بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الاعظم الاکبر، و اسمائك الحسنی، و ما یخاف و یرجی

ص: ۱۱۰۱

ان تجعلني من عتقائك من النار و دعا می کنی به آنچه حاجت داری.

جهت خواب دیدن پیغمبر یا امامان علیهم السلام یا والدین یا یکی از اموات

شانزدهم: شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» و محدث فیض در خلاصه الأذکار فرموده: در بعضی از کتب اصحاب امامیه دیدم، هر که خواسته باشد یکی از پیامبران و امامان یا یکی از مردمان، یا والدین خود را، در خواب ببیند سوره های شمس و لیل و قدر و

قل یا ایها الکافرون

و سوره اخلاص و معوذتین [ناس و فلق] را بخواند، سپس صد مرتبه سوره اخلاص را بخواند، و بر پیامبر و خاندانش صد مرتبه صلوات بفرستد، و با وضو به طرف راست بخوابد، هر که را اراده کرده ان شاء الله خواهد دید و با او هر چه بخواهد سخن خواهد گفت: و در نسخه دیگری دیدم که این عمل را در هفت شب بجا آورد، پس از آن این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يُوصَفُ وَالْإِيمَانُ يُعْرَفُ مِنْهُ مِنْكَ بَدَتِ الْأَشْيَاءُ وَالْيَكُ تَعُودُ فَمَا أَقْبَلَ مِنْهَا كُنْتُ مَلْجَأَهُ وَ مَنْجَاهَهُ وَ مَا أَدْبَرَ مِنْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ مَلْجَأٌ وَلَا مَنْجَامِنُكَ إِلَّا إِلَيْكَ فَاسْتِئْذِنِي بِإِلَهِ الْأَنْتَ وَ اسْتِئْذِنِي بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ بِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ بِحَقِّ عَلِيِّ خَيْرِ الْوَصِيِّينَ وَ بِحَقِّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ بِحَقِّ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ اللَّذَيْنِ جَعَلْتَهُمَا سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرِينِي مَيْتِي فِي الْحَالِ الَّتِي هُوَ فِيهَا (۱)

هفدهم: و نیز در کتاب «خلاصه» آمده است به نقل از برخی کتابها که یافتم در کتاب الاداب الحمیده تألیف محمد بن جریر طبری

ص: ۱۱۰۲

۱- خدایا تو زنده ای هستی که وصف نشود، و ایمان از او باز شناخته شود، چیزها از تو آغاز شد، و به سوی تو باز می گردد، پس آنچه از آنها روی به تو کرد، تو پناهگاه و جای نجاتش بودی، و آنچه از آنها از تو باز گشت، برایش پناهگاهی جای نجاتی، از تو جز به سوی تو نیست، از تو می خواهم به حق «لا اله الا انت» و از تو می خواهم به حق بسم الله الرحمن الرحيم و به حق حبیب محمد (درود خدا بر او و خاندانش) سرور پیامبران، و به حق علی بهترین جانشیان، و به حق فاطمه سرور بانوان جهانیان، و به حق حسن و حسین که هر دو را آقای جوانان اهل بهشت قرار دادی (که بر همه آنان درود و سلام) اینکه بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و نشان دهی مرده ام را در آن حالی که او در آن است.

فرمود: ای فاطمه نخواست مگر اینکه چهار عمل بجا آوری: ختم قرآن کنی، و پیامبران را شفوعای خود سازی، و اهل ایمان را از خود خشنود کنی، و حج و عمره بجا آوری، این را فرمود وارد نماز شد، من ایستادم تا نمازش را تمام کرد، گفتم یا رسول الله به چهار چیز امر فرمودی، که من در این وقت قدرت بجا آوردن آن را ندارم، حضرت تبسم کرد و فرمود: هرگاه سوره توحید را سه مرتبه بخوانی گویا ختم قرآن کرده ای، و هرگاه به من و پیامبران پیش از من صلوات فرستی ما شفیعان تو در روز قیامت خواهیم بود، و هرگاه برای اهل ایمان استغفار کنی، تمامی آنها از تو خشنود میشوند.

و هرگاه بگویی: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر حج و عمره کرده ای.

سه مطلب پرفایده برای وقت خواب

مؤلف گوید: کفعمی نقل کرده: هر کس هنگام خواب سه مرتبه بگوید: يفعل الله ما يشاء بقدرته و يحکم ما يريد بعزته مانند این است که هزار رکعت نماز بجا آورده باشد.

دعای مطالعه

نوزدهم: و نیز در خلاصه الاذکار آمده وقت مطالعه بخواند:

اللَّهُمَّ أَخْرِجْنِي مِنْ ظُلُمَاتِ الْوَهْمِ وَ أَكْرِمْنِي بِنُورِ الْفَهْمِ اللَّهُمَّ افْتِخْ عَلَيْنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَ انْشُرْ عَلَيْنَا خَزَائِنَ عُلُومِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱)

برای ادای قرض

بیستم: روایت شده: شخصی خدمت حضرت جواد علیه السلام نوشت: قرض بسیار دارم، حضرت نوشتند: بسیار استغفار کن و زبانت را به خواندن سوره انا انزلناه تر بدار.

دوای تنگی نفس و سرفه

بیست و یکم: در حدیث است: مفضل به حضرت صادق علیه السلام از تنگی نفس شکایت کرد و گفت: اندکی که راه میروم نفسم تنگ میشود، به این

ص: ۱۱۰۴

۱- خدایا مرا بیرون آور از تاریکیهای وهم، و به نور فهم گرامیام بدار، خدایا درهای رحمت را به روی ما بگشا، و خزانه های علمت را بر ما باز کن به مهربانیهای مهربانترین مهربانان.

خاطر مینشینم.

حضرت فرمود: بول شتر بخور تا آرام شود.

در حدیث دیگری آمده: شخصی به آن حضرت از سرفه شکایت کرد.

فرمود: مقداری انجدان رومی با همان مقدار از نبات بکوب و یک روز یا دو روز بخور، آن شخص گفت: یک مرتبه خوردم برطرف شد.

دستور العمل حضرت عیسی علیه السلام برای رفع زردی صورت و ورم آن

بیست و دوم: از امیر مؤمنان علیه السلام نقل شده: حضرت عیسی علیه السلام به شهری رسیدند دیدند مردم آن شهر صورتشان زرد، و چشمانشان کبود شده است، و از بسیاری بیماری به آن حضرت شکایت کردند.

ایشان فرمود: شما گوشت را نشسته می‌پزید، و هیچ حیوانی از دنیا بیرون نمی‌رود مگر آن که جنابتی با او هست، پس از آن گوشت را پیش از پختن شستند، بیماریشان برطرف شد.

و حضرت عیسی علیه السلام به شهر دیگری رسیدند که دندان‌های مردمشان ریخته بود و صورت‌هایشان ورم کرده بود.

فرمود: هنگام خواب دهانتان را باز کنید و بر هم مگذارید، چنان کردند، علتها از ایشان زایل شد.

دعا هنگام دیدن صاحبان بلا

بیست و سوم: از حضرت باقر علیه السلام نقل شده: چون کسی از صاحبان بلا را ببینی آهسته که او نشنود سه مرتبه بگو: الحمد لله الّذی عافانی ممّا ابتلاک به و لو شاء فعل هر که چنین کند هرگز آن بلا به او نرسد، و در روایت دیگری آمده: بگو: الحمد لله الّذی عافانی ممّا ابتلاک به، و فضّلنی علیک و علی کثیر ممّن خلق.

برای پسر شدن حمل

بیست و چهارم: از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: هرگاه زنی باردار باشد، و چهار ماه بر او بگذرد، روی او به قبله کن و ایه الکرسی بخوان، و دست بر پهلوئی او بگذار

ص: ۱۱۰۵

و بگو: اللَّهُمَّ أَنْتَ قَدْ سَمَّيْتَهُ مُحَمَّدًا، چون چنین کند خدا آن فرزند را پسر گرداند، پس اگر او را به نام محمد نام گذاری کند مبارک باشد، و اگر نام نکند، خدا اگر خواهد از او بگیرد، و اگر بخواهد به او ببخشد.

دعای عقیقه

بیست و پنجم: روایت شده: وقت کشتن گوسفند عقیقه [گوسفندی که برای نوزاد و قربانی می کنند] این دعا را بخواند: بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ عَقِيقَةَ عَن فُلَانٍ (نام او را بگوید) لِحَمِّهَا بِلِحْمِهِ، وَ دَمِّهَا بِدَمِّهِ وَ عَظْمِهَا بِعَظْمِهِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا وَقَاءَ لَالِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامِ.

و در حدیث دیگری فرمود که این دعا را بخواند:

يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ مِنْكَ وَ لَكَ بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَقَبَّلْ مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ (۱)

و نام فرزند را بگوید سپس ذبح کند.

آداب عقیقه

علامه مجلسی در حلیه المتقین فرموده: بدان که عقیقه فرزند مستحب موکد است، برای کسی که قادر بر آن باشد، و بعضی از علما واجب می دانند، و بهتر است روز هفتم واقع شود، و اگر تا بلوغ طفل تأخیر کند بر پدر مستحب است، و پس از بلوغ تا آخر عمر بر خودش مستحب است.

و در احادیث معتبر بسیاری وارد شده: عقیقه بر کسی که دارای فرزند شود واجب است.

و در احادیث بسیاری نقل شده: هر

ص: ۱۱۰۶

۱- ای قوم از آنچه شما شریک خدا قرار می دهید بیزارم، من متوجه نمودم رویم را به جانب کسی که آسمانها و زمین را آفرید با خلوص و از سر تسلیم، و من از شرک و رزاق نیستم. به درستی که نماز و عبادتم و زندگی ام و مرگم برای خداست، پروردگار جهانیان، شریکی ندارد، به این حقیقت امر شدم و من از مسلمانانم، خدایا از تو و برای تو، به نام تو و به تو، و خدا بزرگ تر است، خدایا درود فرست بر محمد و خاندان محمد، و از فلان فرزند فلان پذیر.

فرزندی در گرو عقیقه است، یعنی اگر انجام نگیرد، در معرض مردن و انواع بلاهاست.

از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: عقیقه بر کسی که توانگر باشد لازم است، و کسی که تهی دست است پس از توانگری انجام دهد، اگر هم توانگر نشد بر او تکلیفی نیست و اگر برای او عقیقه نکنند، تا زمانی برای او قربانی کنند، قربانی از عقیقه کفایت می کند.

در حدیث دیگری نقل شده: از آن حضرت پرسیدند: ما برای عقیقه دنبال گوسفند رفتیم ولی نیافتیم، چه می فرمایید قیمتش را تصدق کنیم؟ فرمود: طلب کنید تا بیابید.

خدا خوراندن طعام و ریختن خون را دوست دارد.

در حدیث دیگری آمده: پرسیدند آیا فرزندی که در روز هفتم بمیرد، می باید عقیقه اش کرد؟ فرمود: اگر پیش از ظهر بمیرد عقیقه ندارد، و اگر بعد از ظهر بمیرد عقیقه کنند.

در حدیث معتبری از عمر بن یزید نقل شده: خدمت آن حضرت عرض کرد: نمی دانم پدرم برای من عقیقه کرده یا نه؟ فرمود: عقیقه کن.

پس او در پیری عقیقه کرد.

در حدیث حسن از آن حضرت نقل شده: فرزند را در روز هفتم ولادت نام می گذارند و عقیقه می کنند، و سر می تراشند، و موی سرش را با نقره وزن می کنند، و آن نقره را تصدق می دهند، و پای و ران عقیقه را برای قابله ای که در زایمان زن کمک کرده می فرستند.

و باقی را به مردم اطعام می کنند و تصدق می دهند.

در حدیث موثق دیگری فرمود: هرگاه پسری یا دختری برای تو متولد شود، در روز

ص: ۱۱۰۷

هفتم گوسفندی یا شتری عقیقه می کنی، و او را نامگذاری کن، و سرش را در روز هفتم بتراش، و به سنگینی موی سرش طلا یا نقره تصدق بده.

در حدیث دیگری وارد شده: ربع گوسفند را به قابله می دهد، و اگر بی قابله زایمان کرده آن را به مادر می دهد، که به هر که خواست ببخشد، و دست کم به ده مسلمان بخوراند، و هرچه زیادت باشد بهتر است، و خود از گوشت عقیقه نخورد، و اگر قابله زنی یهودی باشد قیمت ربع گوشت گوسفند را به او بدهد.

و در روایت دیگری وارد شده: به قابله ثلث گوسفند را می دهند، و مشهور میان علما آن است که باید عقیقه شتر یا گوسفند یا بز باشد.

از حضرت باقر علیه السلام نقل شده: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در روز ولادت در گوش حسنین علیهما السلام اذان گفتند و حضرت فاطمه علیها السلام روز هفتم برای آنان عقیقه کرد، و پای گوسفند را با یک اشرفی به قابله دادند.

عقیقه اگر شتر باشد باید پنج ساله یا در شش یا بیشتر باشد، و اگر بز یک سال یا در دو یا بیشتر، و اگر گوسفند باشد دست کم شش ماهه یا در هفت ماه باشد، و اگر هفت ماه تمام باشد بهتر است، و باید بیضه اش را نکشیده باشند، و نیز بهتر آن است که آن را نکوبیده باشند، و باید مغز شاخش شکسته، و گوشش بریده، و زیاد لاغر، و کور و بسیار لنگ که راه رفتن برایش دشوار باشد، نباشد.

اما در حدیث معتبری از

ص: ۱۱۰۸

حضرت صادق علیه السلام نقل شده: عقیقه از باب قربانی نیست، هر گوسفندی که باشد خوب است.

هدف گوشت است هرچه فربه تر باشد بهتر است.

و مشهور میان علما آن است که مستحب است عقیقه پسر نر باشد، و عقیقه دختر ماده، و گمان فقیر این است که برای هر دو موافق بسیاری از احادیث معتبر گوسفند نر بهتر است و برای هر دو گوسفند ماده هم خوب است.

و مستحب است پدر و مادر از گوشت عقیقه نخورند، بلکه بهتر آن است، از طعامی که در آن پخته باشند نیز نخورند، و خوردن مادر کراهت بیشتر است.

و بهتر این است که عیال پدر و مادر هم که در خانه ایشان می باشند، از آن گوشت طعام نخورند، و مستحب است بپزند، و خام تصدق نکنند، و کمترینش آن است که با آب نمک بپزند، بلکه احتمال دارد این گونه پختن بهتر باشد، و اگر خام هم تصدق کنند خوب است، و اگر حیوان عقیقه پیدا نشود، تصدق قیمتش فایده ای ندارد، بلکه باید صبر کنند تا پیدا شود، و شرط نیست جماعتی که به خوردن عقیقه حاضر می شوند فقیر باشند، اما خوراندن به صالحان و فقرا بهتر است، انتهى.

فقیر گوید: مشهور کراهت شکستن استخوان های عقیقه است، و روایت:

يُكْسِرُ عَظْمَهَا وَ يُقَطِّعُ لَحْمَهَا وَ تَصْنَعُ بِهَا بَعْدَ الذَّبْحِ مَا شِئْتَ (۱)

منافات با کراهت ندارد.

صاحب جواهر فرموده: اما آنچه بین مردم عراق مشهور شده که بیچیدن استخوانهای آن، در پارچه ای سپید و دفن کردن آن مستحب است نصی بر آن نیافتم، و الله العالم

دعای ختنه

بیست و ششم: از حضرت صادق

ص: ۱۱۰۹

۱- استخوانش شکسته شود، و گوشتش بریده گردد، و پس از ذبح آنچه خواهی انجام می دهی.

علیه السلام نقل شده: وقت ختنه کردن پسر این دعا را بخوانند، و اگر در آن وقت میسر نشود، تا بلوغ طفل هر وقت میسر گردد، بر آن طفل بخوانند، که از او حرارت آهن را از کشتن و غیر آن دفع می کنند و دعا این است:

اللَّهُمَّ هَذِهِ سُنَّتُكَ وَ سُنَّتُهُ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَتْبَاعٍ مِّنَّا لَكَ وَ لِنَبِيِّكَ بِمَشِيَّتِكَ وَ بِإِرَادَتِكَ وَ قَضَائِكَ لَأْمُرِ أَرْدَتَهُ وَ قَضَائِهِ حَمَمَتَهُ وَ أَمْرٍ أَنْفَذْتَهُ وَ أَدَقْتَهُ حَرَّ الْحَدِيدِ فِي خِتَانِهِ وَ حِجَامَتِهِ بِأَمْرِ أَنْتَ أَعْرَفُ بِهِ مِنِّي اللَّهُمَّ فَطَهْرُهُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ زِدْ فِي عُمُرِهِ وَ ادْفَعْ الْآفَاتِ عَن بَدَنِهِ وَ الْأَوْجَاعِ عَن جِسْمِهِ وَ زِدْهُ مِنَ الْغِنَى وَ ادْفَعْ عَنهُ الْفَقْرَ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَ لَا نَعْلَمُ (۱)

تقال به قرآن مجید و استخاره به آن

بیست وهفتم: سید ابن طاووس از دعوات خطیب مستغفری نقل کرده: او از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم روایت نموده است که هرگاه خواستی به کتاب خدا تفأل [فال نیک زدن] بزنی، سوره اخلاص را سه مرتبه بخوان، سپس سه مرتبه بر پیامبر و آلش صلوات فرست، پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّي تَفَاءَلْتُ بِكِتَابِكَ وَ تَوَكَّلْتُ عَلَيْكَ فَارِنِي مِنْ كِتَابِكَ مَا هُوَ مَكْتُومٌ مِنْ سِرِّكَ الْمَكْنُونِ فِي غَيْبِكَ (۲)

پس باز کن جامع را یعنی قرآنی که جامع تمام سوره ها و آیات باشد، و بگیر فال را از خط اول از جانب اول بی آنکه اوراق و سطور را بشماری.

دعای استخاره به قرآن

و بدان که علامه مجلسی از برخی نوشته های اصحاب از خط شیخ یوسف قطیفی نقل کرده، و او از خط آیت الله علامه، که از حضرت صادق علیه السلام روایت شده: هرگاه اراده کردی از

ص: ۱۱۱۰

۱- خدایا این روش تو، و روش پیامبر توست (درود تو بر او و خاندانش)، و پیروی ماست از تو و از پیامبرت به مشیت و اراده و حکمت. برای کاری که اراده فرمودی، و حکمی که حتم نمودی، و امری که اجرا کردی، و چشاندی به او سوزش آهن در ختنه و حجامتش، به کاری که تو به آن داناتر از منی، پس او را از گناهان پاک کن، و بر عمرش بیفز، و آفات را از بدنش دور کن، و دردها را از جسمش بزدا، و بر توانگری اضافه کن، و تهی دستی را از او برطرف نما، به درستی که تو می دانی و ما نمی دانیم.

۲- خدایا من تفأل زدم به کتاب تو، و بر تو توکل نمودم، آنچه از رازت در غیب تو پنهان است، از کتاب خود به من بنمایان،

کتاب عزیز استخاره کنی بعد از بسم الله بگو:

إِنْ كَانَ فِي قَضَائِكَ وَقَدَرِكَ أَنْ تَمُنَّ عَلَى شِيعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ بِفَرَجٍ وَلِيَّتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ فَأَخْرِجْ إِلَيْنَا آيَةً مِنْ كِتَابِكَ نَسْتَدُلُّ بِهَا عَلَى ذَلِكَ (۱)

استخاره به تسبیح منقول از سید رضی

پس مصحف شریف را می گشایی، و شش ورق می شماری، و از ورق هفتم شش سطر می شماری، و در آن نظر می کنی و مطلب را بیرون می آوری.

و شیخ شهید رحمه الله در کتاب «ذکری» فرموده: از جمله استخاره ها، استخاره به عدد است، و این در روزگار گذشته، پیش از زمان سید کبیر عابد رضی الدین محمد بن محمد الآوی الحسینی، مجاور مشهد غروی رضی الله عنه مشهور نبوده، و ما روایت می کنیم این استخاره را با جمیع مرویات او، از جماعتی از مشایخ خودمان، از شیخ کبیر فاضل جمال الدین بن المطهر از والدش رضی الله عنه از سید رضی الدین مذکور، از حضرت صاحب الامر علیه الصلوه و السلام: می خوانی فاتحه را ده مرتبه، و کمترینش سه مرتبه، و کمتر از آن یک مرتبه، سپس می خوانی سوره قدر را ده مرتبه، سپس این دعا را سه مرتبه می خوانی:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ لِعِلْمِكَ بِعَاقِبَةِ الْأُمُورِ وَ أَسْتَشِيرُكَ لِحُسْنِ ظَنِّي بِكَ فِي الْمَأْمُولِ وَالْمَحْذُورِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ الْأَمْرُ الْفُلَانِي مِمَّا قَدَنْيْتُ بِإِلْبَرِكِهِ أَعْجَازُهُ وَ بَوَادِيهِ وَ حَقَّتْ بِالْكَرَامَةِ أَيَّامُهُ وَ لِيَالِيهِ فَخَزَلِي اللَّهُمَّ فِيهِ خَيْرَةٌ تَرُدُّ شُمُوسَهُ ذُلُولًا وَ تَقْعُضُ أَيَّامَهُ سُرُورًا اللَّهُمَّ إِنَّمَا أَمْرٌ فَاتْتَمَرُ وَ إِنَّمَا نَهْيٌ فَانْتَهَى اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِرَحْمَتِكَ خَيْرَةً فِي عَافِيهِ (۲)

پس یک قبضه از تسبیح را می گیری، و حاجت

ص: ۱۱۱۱

۱- اگر در قضا و قدرت این است که بر شیعه خاندان محمد (درود بر ایشان) به فرج ولی ات، و حجت بر بندگانت منت بگذاری، از کتاب خود آیه ای برای ما بیرون آور، که به آن بر این کار راه یابیم.

۲- خدایا من از تو درخواست خیر می کنم، برای آگاهی ات به عاقبت کارها، و با تو مشورت می کنم برای خوش گمانی ام به تو در آنچه مورد آرزو و بیم است، خدایا اگر کار فلانی از آنهایی است که آغاز و انجامش به برکت بسته شده، و روزها و شبهایش به کرامت پیچیده گشته، پس برایم اختیار کن، خدایا در ان خیری باشد، که سختی اش را سهل و نرم کنی، و روزهایش را به شادمانی بازگردانی، خدایا اگر دستور است انجامش دهم، اگر نهی است، خودداری نمایم، خدایا به رحمت خیرجویی می کنم خیری در عافیت.

خود را نیت می کنی، اگر عدد آن قبضه جفت است پس آن «افعل» است، یعنی انجام بده، و اگر طاق است «لا تفعل» است یعنی انجام نده، یا به عکس یعنی طاق خوب است و جفت بد، و این بسته به قصد استخاره کنند دارد.

فقیر گوید: [تعض] در متن عربی دعای استخاره [به ضاد معجمه یعنی تردّ و تعطف].

و ما در باب نمازها، استخاره ذات الرّقاع، و بعضی از اقسام استخاره و ساعات آن را ذکر کردیم، به آنجا رجوع شود.

استخاره نمودن برای غیر

و بدان که سید ابن طاووس کلامی فرموده که حاصلش این است: من حدیث صریحی نیافتم که انسان برای غیر خود استخاره کند، ولی یافتم احادیث بسیاری را که در آنها امر شده بر قضای حاجت برادران به دعاها و سایر توسّلات، بلکه در اخبار از فواید دعا برای برادران چندان ذکر شده که محتاج بر بیان نیست، و استخاره نیز از جمله حاجات، و از جمله دعوات است، زیرا شخصی که انسان را تکلیف به استخاره میکند، به طور حتم حاجتی برایش پیش آمده و آن شخصی که مباشر استخاره میشود میخواهد برای خود استخاره کند که آیا صلاح است که به او بگوید انجام بده یا نه، و میخواهد برای آن شخص که به او گفته استخاره کند، آیا مصلحت در فعل است یا در ترک، و این از چیزهایی است که داخل است در تحت عموم روایات ناظر به استخارات و قضای حاجات.

علاّمه مجلسی فرموده: کلام سید در جواز استخاره برای غیر، خالی از قوّت نیست به جهت عمومات [یعنی تعابیر عامّ وارد در روایات برای رفع

ص: ۱۱۱۲

حاجت برادران دینی]، به خصوص وقتی که نایب برای خود قصد کند که به شخص طالب استخاره بگوید: انجام بده یا نده، چنان که سید به آن اشاره فرموده: و این نقشه ای است برای داخل کردن استخاره در تحت اخبار خاصه، لیکن احوط و اولی آن است که صاحب حاجت خودش برای خود استخار کند، زیرا ما خبری که در جواز و کالت در استخاره وارد شده باشد، ندیدیم، و اگر این کار جایز یا راجح میبود، به طور قطع اصحاب از ائمه سؤال میکردند، و اگر سؤال کرده بودند برای ما دست کم در یک روایت نقل میشد، به علاوه اینکه شخص مضطر خود اولی به اجابت، و دعای او اقرب به خلوص نیت است، انتهی.

دعای رویت جهود و ترسا و گبر

بیست و هشتم: از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده: هر کس یهود، یا ترسا [مسیحی]، یا گبری [مجوسی] را ببیند و بگوید: الحمد لله الذی فضّلنی علیک بالاسلام دینا، و بالقران کتابا، و بمحمد نبیا، و بعلی اماما، و بالمؤمنین اخوانا، و بالکعبه قبله خدای تعالی میان او و آن کافر در دوزخ جمع نکند.

ذم تشبه به کفار و میل به آنها

مؤلف گوید: از آیات و اخبار بسیاری استفاده می شود که مسلمان باید از دوستی با کفار و محبت و میل و تشبه به ایشان اجتناب ورزد، و بر مسلک آنان سلوک نکند.

قال الله تعالى: (قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرءُكُمْ وَأَنْتُمْ مِّنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا) (۱)

شیخ صدوق رحمه الله از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: حق

ص: ۱۱۱۳

۱- خدای تعالی فرمود: به حقیقت برای شما در ابراهیم و کسانی که با او بودند سرمشق خوبی است، به قومشان گفتند: ما از شما بیزاریم از آنچه جز خدا می پرستید، بین ما و شما همیشه دشمنی و کینه ورزی است.

تعالی به سوی پیغمبری از پیامبران خود وحی فرستاد تا به مؤمنان بگوید: لباس دشمنان مرا نپوشید، و غذای دشمنان مرا نخورید، و بر راههای دشمنان من مروید، که دشمنان من خواهید بود، چنان که آنان دشمنان منند.

مذمت تراشیدن ریش

لذا در بسیاری از روایات وارد شده: فلان عمل را بجا آورید، و خود را به کفار شبیه نسازید، مانند روایتی که از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نقل شده: شارب [موهای پشت لب] را از ته بگیرید، و محاسن [موهای صورت] را بلند بگذارید، و خود را به یهودیان و گبران شبیه نکنید، و نیز فرمود: گبران محاسن خود را تراشیدند، و شاربهای خود را زیاد کردند، و ما شارب خود را میگیریم و محاسن میگذاریم، و هنگامیکه نامه های دعوت آن جناب به پادشاهان رسید، کسری به باذان عامل یمن نوشت، آن حضرت را نزد او فرستد، و او کاتب خود بانویه، و مردی که او را خرچسنگ میگفتند به مدینه فرستاد، و آن دو محاسن خود را تراشیده و شارب گذاشته بودند، آن جناب را خوش نیامد که به ایشان نظر کند فرمود: وای بر شما چه کسی شما را به این هیئت امر کرده؟ گفتند: پروردگاران یعنی کسری، فرمود ولی پروردگار من مرا به گذاشتن محاسن و چیدن شارب امر فرموده است.

مذمت تکیه به ظالم

بدان که حق تعالی در سوره هود فرموده است:

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ (۱)

مفسران در معنی آیه فرموده اند: میل اندک به سوی آنان نکنید تا چه رسد به بسیار؟ که ستم کردند، پس برسد

ص: ۱۱۱۴

۱- به جانب کسانی که ستم کردند متمایل نشوید، در نتیجه آتش شما را تماس مییابد، و جز خدا برای شما دوستانی نباشد، سپس یاری نشوید.

به شما آتش دوزخ.

و بعضی گفته اند: «رکون» نهی شده، وارد شدن با ایشان در ستم ایشان، و اظهار رضایت به کارشان و اظهار موالات با آنان است، و در روایت اهل بیت علیهم السلام آمده: رکون عبارت از مؤدت و نصیحت و طاعت ایشان است.

دعای فرج از آفات

بیست ونهم: نوزده حرف است که برای خواننده آن، اسباب گشایش و رهایی از آفات است، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آنها را به امیر مؤمنان صلوات الله علیهما و آلهما تعلیم فرموده و شیخ صدوق در کتاب خصال در ابواب نوزده گانه نقل کرده: فرمودند که می گویی:

يَا عِمَادَ مَنْ لَاعِمَادَهُ وَيَا ذُخْرَ مَنْ لاذُخْرَهُ وَيَا سَيِّدَ مَنْ لاسَيِّدَهُ وَيَا حِرْزَ مَنْ لاحِرْزَ لَهُ وَيَا غِيَاثَ مَنْ لاغِيَاثَ لَهُ وَيَا كَرِيمَ الْعَفْوِ وَيَا حَسَنَ الْبَلَاءِ وَيَا عَظِيمَ الرَّجَاءِ وَيَا عِزَّ الضُّعْفَاءِ وَيَا مُنْقِذَ الْغُرَقَى وَيَا مُنْجِيَ الْهَلْكَى يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ أَنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَ نُورُ النَّهَارِ وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شُعَاعُ الشَّمْسِ وَ دَوِيُّ الْمَاءِ وَ حَفِيفُ الشَّجَرِ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ (۱)

پس می گویی: اللهم افعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا وَ كَذَا بِه جَاي كَلِمَه كَذَا وَ كَذَا حَاجَتِ خُود را ذَكَر می كُنِي هَمَانَا كَه از جَاي خُود بَرنخِوَاهِي خَاسَت تا ان شاء اللهُ تَعَالَى مُسْتَجَاب شُود.

فضیلت نوشتن بسم الله بر در خانه

سی ام: شیخ کفعمی از مفاتیح الغیب نقل کرده: هر که لفظ بسم الله را بر در ورودی منزل خود بنویسد از هلاک ایمن خواهد شد، اگرچه کافر باشد، و نیز

ص: ۱۱۱۵

۱- ای تکیه گاه کسی که تکیه گاهی ندارد، ای ذخیره کسی که ذخیره ای ندارد، ای پشتوانه کسی که پشتوانه ای ندارد، ای پناه کسی که پناهی ندارد، ای دادرسی کسی که دادرسی ندارد، و ای کریم، و ای نیکو آزمون، و ای بزرگ امید، و ای عزت ناتوانان، و ای نجات بخش غرق شدگان و هلاک شدگان، ای نیکوکار، ای زیباکار، ای نعمت بخش، ای فزون بخش، تویی که تاریکی شب و روشنی روز، و پرتو ماه و شعاع خورشید و صدای آب و صدای خش خش برگ های درخت برایت سجده کرد. ای خدا، ای خدا، تو یگانه ای شریکی برایت نیست.

گفته است: خدا فرعون را زود هلاک نکرد بلکه به او مهلت داد، با این که ادعای ربوبیت داشت به خاطر این که بر در خانه خود نوشته بود: بسم الله و حق تعالی به موسی زمانی که شتاب در هلاکت فرعون را خواست وحی فرمود: توبه کفر او نظر می کنی، و من به آنچه به در خانه خود نوشته است.

برای ایمنی از سوختن و هر بدی در صبح و شام

سی و یکم: شیخ ابن فهد روایت کرده: روزی به ابو الدرداء خبر دادند: خانه ات سوخته است، گفت نسوخته، دیگری خبر داد، باز همان جواب را داد تا سه مرتبه معلوم شد تمام خانه های اطراف جز خانه او سوخته اند! گفتند: از کجا می دانستی که خانه تو نسوخته است؟ گفت: زیرا از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که فرمود: هر که در صبح این دعا را بخواند، بدی در آن روز به او نمی رسد، و اگر در شب بخواند، در آن شب بدی به او نمی رسد، و من این دعا را خوانده بودم:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَلَيَّكَ تَوَكَّلْتُ وَ أَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ مَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَ مِنْ شَرِّ قَضَاءِ الشُّوْءِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ وَ مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ وَ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۱)

دعای زمان غیبت

سی و دوم: شیخ کلینی و غیر او از حضرت صادق علیه السلام

ص: ۱۱۱۶

۱- خدایا تویی پروردگار من، معبودی جز تو نیست، بر تو توکل کردم و تو پروردگار عرش بزرگی، و هیچ جنبش و نیرویی نیست مگر به خدای برتر بزرگ، آنچه خدا خواست شد، و آنچه نخواست نشد، می دانم که خدا بر هر چیز تواناست، و به همه چیز از جهت علم احاطه یافته است. خدایا به تو پناه می آورم، از شر خود، و از شر قضای بد، و از شر هر صاحب شری، و از شر جن و انس، و از شر هر جنبنده ای که گیرنده مهار اختیارش هستی، به درستی که پروردگار من بر راهی راست است.

روایت کرده اند: این دعا را تعلیم زراره فرمود: که در زمان غیبت و امتحان شیعه بخوانند:

اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي نَفْسِيكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي (۱)

دعای پیش از خواب

سی و سوم: در عده‌الدعای از امیر مؤمنان علیه السّلام روایت شده: هرگاه یکی از شما خواست بخوابد، دست راست را زیر صورت راست خود بگذارد و بگوید: بسم الله، وضعت جنبی لله، علی مله ابراهیم و دین محمد صلی الله علیه و آله و ولایه من افترض الله طاعته، ما شاء الله کان، و ما لم یثأ لم یکن.

هر که این دعا را هنگام خواب بگوید، خدا او را از دزد غارتگر، و از ریزش آوار بر سرش، حفظ کند، و فرشتگان برای او طلب آموزش کنند.

حرز چیزی که ذخیره و پنهان کنند

سی و چهارم: و نیز در عده‌الدعای آمده: خواندن

انا انزلناه فی ليله القدر

بر هر چیزی که ذخیره و پنهان کنند، برای آن حرز [حافظ و نگاهبان] است، بنابر آنچه از اهل بیت علیهم السّلام روایت شده.

سی و پنجم: و نیز از امیر مؤمنان علیه السّلام نقل کرده: هر که صد آیه از قرآن بخواند از هر آیه که باشد، و هفت مرتبه بگوید یا الله اگر بر سنگی بخواند خدا آن را بشکافد.

خواص قل هو الله احد و رقعہ زراعتها

سی و ششم: و نیز از آن حضرت نقل کرده: کسی که

قل هو الله احد

را سه مرتبه بخواند وقتی که به بستر خواب خویش می رود، خدا پنجاه هزار فرشته بر او بگمارد که از او در آن شب پاسداری کنند، و

ص: ۱۱۱۷

۱- خدایا خود را به من بشناسان، زیرا اگر خود را به من نشناسانی فرستاده ات را نشناخته ام، خدایا فرستاده ات را به من بشناسان، زیرا اگر فرستاده ات را به من نشناسانی حجّت را نشناخته ام، خدایا حجّت را به من بشناسان، زیرا اگر حجّت را به

من شناسانی، از دین خود گمراه می شوم.

از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده: هر که یک روز بر او بگذرد، و در نماز خود

قل هو الله احد

را نخواند، روز قیامت به او می گویند: ای بنده خدا تو از نماز گذاران نیستی!! و نیز از آن حضرت نقل شده: کسی که جمعه بر او بگذرد یعنی یک هفته و در آن هفته

قل هو الله احد

نخوانده باشد، به دین ابی لهب بمیرد!! و نیز از آن جناب روایت شده: کسی که به او مرضی یا شدتی برسد و در آن حال

قل هو الله احد

نخواند، و در آن مرض یا شدت بمیرد اهل آتش خواهد بود.

سی وهفتم: در عده الداعی این نوشته را برای حفظ زراعت خربزه و خیار و سایر زراعتها از ضرر کرم و آفاتی که آن را فاسد کند نقل کرده، و کیفیت آن، چنان است که بر چهار نی، یا چهار کاغذ که در نی بگذارد و بنویسد، و آنها را در چهار طرف مزرعه قرار دهد.

أَيُّهَا الدُّوْدُ أَيُّهَا الدَّوَابُّ وَالْهَوَامُّ وَالْحَيَوَانَاتُ أُخْرِجُوا مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ وَالزَّرْعِ إِلَى الْخَرَابِ كَمَا خَرَجَ ابْنُ مَتَّى مِنْ بَطْنِ الْحَوْتِ فَإِنْ لَمْ تَخْرُجُوا أَرْسَلْتُ عَلَيْكُمْ سُوَاطًا مِنْ نَارٍ وَنَحَاسٍ [سَأً] فَلَا تَنْتَصِرَانِ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا فَمَاتُوا أُخْرِجُوا مِنْهَا فإِنَّكَ رَجِيمٌ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى كَانَهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحِيَّةً فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ وَنَعْمَهُ كَانُوا فِيهَا فَكِهِينَ فَمَا بَكَتْ

ص: ۱۱۱۸

عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ أَخْرَجَ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَيْدُومًا مَذْحُورًا فَلَنَاءَ تَبَيَّنَهُمْ بِجُنُودٍ لاقِبَلْ لَهُمْ وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ (۱)

خواص انگشتر عقیق و نگاه کردن در صبح به آن و دعا خواندن

سیوهشتم: سید ابن طاووس از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده: هر که صبح کند و در دستش انگشتر عقیقی باشد، که در انگشت راست کرده باشد، پیش از آنکه نظرش به کسی افتد، آن را به جانب کف دست برگرداند، و به آن نظر کند و سوره انا انزلناه فی ليله القدر

را تا آخر بخواند، سپس بگوید: امنت بالله وحده لا شریک له و کفرت بالجبت و الطاغوت، و امنت بسرّ ال محمد و علانیتهم، و ظاهرهم و باطنهم و اولهم و اخرهم.

خدای عالمیان او را در آن روز، از شرّ آنچه از آسمان نازل میشود، و آنچه به سوی آسمان بالا میرود، و آنچه در زمین فرو میرود، و آنچه از زمین بیرون میآید حفظ میکند، و تا شامگاه در حرز [پناه] و حمایت خدا و دوستان خدا باشد.

دعای رفع فراموشی

سیونهم: شیخ کفعمی از کتاب جامع الشتات، از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده: هر گاه خوشاتی از ما حدیثی نقل کنی، و شیطان باعث فراموشی تو شود، دست را بر پیشانیات بگذار و بگو: صَلَّى اللهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَذْكَرَ الْخَيْرِ وَفَاعِلَهُ، وَالْأَمْرَ بِهِ، ذَكَرْنِي مَا أَنْسَانِيهِ الشَّيْطَانُ فِي كِتَابٍ مِنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيهَ مِنْ حَضْرَتِ صَادِقٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَقْلٌ شَدِيدٌ: کسیکه فراموشی او در نماز زیاد باشد، هنگامیکه وارد بیت الخلاء میشود بگوید: بِسْمِ اللَّهِ، اعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الرَّجْسِ النَّجِسِ

ص: ۱۱۱۹

۱- ای کرهما، ای جانوران و حشرات و حیوانات، از این زمین و زراعت به ویرانه روید، آنچنان که «یونس» فرزند متی از شکم ماهی بیرون رفت، اگر بیرون نروید، زبانه خشمگینی از آتش و مس بر شما می فرستم، پس یاری نشوید، آیا ندیدی آنان را که از ترس مرگ از خانه هایشان بیرون رفتند و هزاران تن بودند، خدا به آنان گفت: بمیرید، پس همگی مردند، از آن بیرون روید به درستی که تو رانده شده ای، پس از آنجا ترسان بیرون رفت، درحالی که از خود دیده بانی می کرد، منزّه است آن که شبانه بنده خود را از مسجد الحرام به سوی مسجد الاقصی حرکت داد روزی که ببینند آن را، گویی اینان درنگ نکرده اند جز شبی یا ظهری، پس بیرون کردیم آنها را از باغها و چشمه ها و کشتزارها و جایگاه کریم، و نعمتی که در آن خوش بودند، پس آسمان و زمین بر آنان گریست، و مهلت نیافته بودند، از آن بیرون رو تو را نمی رسد که در آن تکبر ورزی، پس بیرون رو، که تو از خوارانی، از آن بیرون شو با ندامت و رسوایی، پس به جانب آنان سپاهبانی می آوریم، که آنان را یاری روبرو شدن با آنها نیست و از آنجا با خواری بیرونشان می کنیم، درحالی که بی مقدارانند.

دعا و دوا برای تقویت حافظه

مؤلف گوید: کسیکه میخواهد حافظه اش زیاد شود، مسواک کند، و روزه بگیرد، و قرآن بخواند، به ویژه آیه الکرسی را، و ادامه دهد خوردن مویز را در ناشتا، به ویژه اگر سرخ و بیست و یک دانه باشد، این کارها برای فهم و ذهن و حافظه سودمند است، و نیز خوردن حلوا و گوشت نزدیک کردن گوسفند، و عسل و عدس نیز باعث تقویت حافظه هستند، نقل شده: از دواهایی که به تجربه رسیده آن است: که کندر و سعد و شکر طبرزد را مساوی با هم گرفته و نرم بکوبند و مخلوط کنند، و روزی پنج درهم بخورند، البته سه روز پیدرپی بخورند، و پنج روز ترک کنند و به این صورت ادامه دهند، و هر روز پس از نماز صبح، پیش از آن که سخن بگویند بخوانند: یا حَى یا قِیوم فلا یفوت شیئا علمه، و لا یؤده.

و نیز به دنبال نمازها بخواند دعای: سبحان من لا یعتدی علی اهل مملکت

ایضا برای تقویت حافظه

را، و نیز بخواند نمازی را که در باب دوم برا تقویت حافظه نقل کردیم و غیر ذلک، و نیز اجتناب کند از اموری که سبب نسیان می شود مانند: خوردن سیب ترش، گشنیز سبز، پنیر پس خورده موش، بول کردن در آب راکد، خواندن سنگ قبور، عبور از بین دو زن، دور انداختن شپش زنده، نگرفتن ناخنها، ترک قیلوله [خواب نمیروز]، کثرت معاصی، بسیاری ناراحتی ها و اندوهها در امر دنیا، کثرت اشتغال و دلبستگی ها، چشم دوختن به اعدای بر بالای دار، عبور از میان قطار شتر.

دعای تمجید حق تعالی

چهلیم: ابن فهد از حضرت صادق

ص: ۱۱۲۰

علیه السلام نقل کرده: هر دعایی که پیش از آن تمجید نباشد ابتر [بی ثمر] است، اول او تمجید است سپس ثنا، راوی گفت کمتر چیزی که از تمجید کفایت می کند چیست؟ فرمود:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْاَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَّ اَنْتَ الْاٰخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَّ اَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَّ اَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُوْنَكَ شَيْءٌ وَّ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ. (۱)

تاکید در امر وصیت

بدانکه چون بر کسی آثار مرگ نمایان شود، اول کسی که باید به احوال او بپردازد، خود شخص است که سفر آخرتی ابدی در پیش دارد، و برای او در خود آن سفر توشه لازم است.

اول چیزی که برای او ضروری است، اقرار به گناه و اعتراف به تقصیر و ندامت از گذشته ها و توبه کامل و تضرع و زاری به درگاه جناب مقدّس ایزدی که از گناهان گذشته او درگذرد، و در احوال و هول و هراسی که در پیش دارد، او را به خود و دیگران وا مگذارد.

پس باید که متوجه وصیت شود، و حقوق خدا و خلق و آنچه را بر ذمه اوست ادا کند، و به دیگران وا گذار نکند که پس از مردن بی اختیار می شود، و به حسرت در اموال خود بنگرد، و شیاطین جن و انس، اوصیا و وارثان او را وسوسه ها کنند، و از اینکه ذمه او را از حقوق آزاد کنند مانع شوند، و برای او چاره ای نشود، و حسرت و ندامت سودی نبخشد.

پس به اندازه ثلث مال خود برای خویشان و صدقات و خیرات و آنچه مناسب حال خود می داند وصیت کند، که اضافه

ص: ۱۱۲۱

۱- خدایا تویی اول، پیش از تو چیزی نیست، و تویی آخر، پس از تو چیزی نیست، و تویی ظاهر برتر از تو چیزی نیست، و تویی باطن و رأی تو چیزی نیست و تویی عزیز و حکیم

بر ثلث را ختاری ندارد.

برائت ذمه خود را از برادران مؤمنش بخواهد، و از هر که غیبت کرده، یا اهانت و آزاری روا داشته، اگر حاضر باشند از آنان بخواهد او را حلال کنند و اگر حاضر نباشند، از برادران مؤمن بخواهد که برای او برائت ذمه بخواهند، سپس امور اطفال و عیال خود را بعد از توکل بر جناب حق به امینی وا گذارد و شخصی را برای اولاد صغیر خود به عنوان وصی تعیین نماید.

سپس کفن خود را مهیا نماید و از شهادتین و عقاید و اذکار و ادعیه و آیات، آنچه در کتب مبسوطه ذکر شده است، و این رساله گنجایش بیان آنها را ندارد، بگوید با تربت حضرت امام حسین علیه السلام بر کفن او بنویسند، و این در صورتی است، که قبل از این غافل بوده و کفنی مهیا نکرده باشد، و گرنه مؤمن باید کفنش همیشه مهیا و نزد او حاضر باشد، چنان که از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: هر که کفنش در خانه اش همراه او باشد، او را در شمار غافلان ننویسند، و هرگاه به آن کفن نظر کند ثواب یابد، و باید پس از آن دیگر به فکر زن و فرزند و مال نباشد، و متوجه حضرت حق گردد، و به یاد او باشد، و اندیشه کند که این امور فانی به کار او نمی آید، و به غیر لطف و رحمت پروردگار، در دنیا و آخرت چیزی به فریاد او نمی رسد، و بداند وقتی که توکل بر حق کند، امور بازماندگانش به بهترین صورت انجام خواهد گرفت، و بداند که اگر خود باقی

ص: ۱۱۲۲

بماند، نمی تواند بدون خواست خدا سودی به آنان رساند، و ضرری از آنان برطرف نماید، و خدایی که آنان را آفریده از او به آنان مهربان تر است.

و باید در آن حال در مقام امید و رجا به سر برد، و به رحمت خدا و شفاعت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و ائمه معصومین علیهم السَّلَام امید عظیم داشته باشد، و منتظر قدم شریف ایشان باشد، و بداند همه آنان در آن وقت حاضر می شوند، و شیعیان خود را بشارتها می دهند، و ملک الموت را سفارشها می نمایند.

شیخ طوسی در (مصباح المتهجد) فرموده: وصیت و اخلاص نکردن به آن برای انسان مستحب است.

چه آنکه روایت شده: برای آدمی سزاوار است شب را به روز نیاورد، مگر آنکه وصیت نامه اش زیر سرش باشد، و این معنا در حال بیماری تاکید شده است.

و نیکو وصیت کند، و خود را از حقوقی که ما بین او و خداست و از مظالم عباد [ستمهایی که بر بندگان روا داشته است] خلاص کند.

عهدنامه میت

به راستی از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ روایت شده: هر که هنگام مرگ خویش وصیتش را نیکو نکند، نشانه نقص در عقل و مروّت اوست.

عرضه داشتند: ان وصیت نیکو چگونه است؟ فرمود: چون مرگ او برسد، و مردم نزد او جمع شوند بگوید:

اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ اِنِّيْ اَعْهَدُ اِلَيْكَ اَنِّيْ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ وَ اَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَ اَنَّ السَّاعَةَ اَتَتْهُ لَا رَيْبَ فِيْهَا

ص: ۱۱۲۳

وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَ أَنَّ الْحِسَابَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ مَا وَعَدَ فِيهَا مِنَ النَّعِيمِ مِنَ الْمَأْكَلِ وَ الْمَشْرَبِ وَ النِّكَاحِ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ الْإِيمَانَ حَقٌّ وَ أَنَّ الدِّينَ كَمَا وَصَفَ، (۱) وَ أَنَّ الْإِسْلَامَ كَمَا شَرَعَ وَ أَنَّ الْقَوْلَ كَمَا قَالَ وَ أَنَّ الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلَ وَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ وَ أَنِّي أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي دَارِ الدُّنْيَا أَنِّي رَضِيتُ بِكَ رَبًّا وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِيًّا وَ بِعَلِيٍّ وَ لِوَلِيِّهِ وَ بِالْقُرْآنِ كِتَابًا وَ أَنَّ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَيْمَتِي اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقَتِي عِنْدَ شِدَّتِي وَ رَجَائِي عِنْدَ كُرْبَتِي وَ عُودَتِي عِنْدَ الْأُمُورِ الَّتِي تَنْزِلُ بِي وَ أَنْتَ وَلِيُّي فِي نِعْمَتِي وَ إِلَهِي وَ إِلَهَ آبَائِي صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا وَ اِنْسُ فِي قَبْرِي وَ حَشْتِي وَ اجْعَلْ لِي عِنْدَكَ عَهْدًا يَوْمَ الْقَاكَ مَنْشُورًا (۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به امیر مؤمنان علیه السلام فرمود: آن را بیاموز و به اهل بیت و شیعه خود آموزش ده، که آن را جبرئیل به من آموخت.

نوشته ای که همراه میت می گذارند

شیخ فرموده: نسخه نوشته ای که با میت نزد جریده گذارده می شود، پیش از نوشتن بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ حَقٌّ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ (۳)

آنگاه بنویسد:

بِسْمِ اللَّهِ

ص: ۱۱۲۴

۱- خدایا آفریننده آسمانها و زمین، دانای پنهان و عیان، بخشنده و مهربان، من با تو عهد میکنم، به حق گواهی میدهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، شریکی ندارد، و اینکه محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده اوست، و قیامت آمدنی است، شکی در آن نیست، و خدا هر که را در قبور هستند. بر میانگیزد، و همانا حسابرسی اعمال و بهشت حق است، و آنچه در آن از نعمتها و خواراکیها، و آشامیدنیها، و ازدواج وعده داده شده حق است، و آتش حق است، و ایمان حق است. و دین چنان که وصف کرده،

۲- و اسلام چنان که تشریح فرموده، و گفتار چنان که گفت، و قرآن چنانچه نازل کرد، و خدای حق روشنگر است، و من در خانه دنیا با تو عهد میکنم که من راضی شدم به تو به اینکه پروردگارم هستی و به اسلام برای دین، و به محمّد (درود خدا بر او و خاندانش) برای پیامبری، و به علی برای ولایت، و به قرآن به عنوان کتاب، و اینکه اهل بیت پیامبرت (بر او و خاندانش درود) امامان من هستند، خدایا تو مرود اطمینان منی هنگام سختی، و امید منی به گاه گرفتاری، و ذخیره منی در کارهایی که برایم پیش آید، و تو سرپرست منی در نعمتم، و معبود من و پدران منی، بر محمّد و خاندانش درود فرست، و هرگز چشم برهم نهادنی مرا به خود و مگذار، و در قبر وحشتم را برطرف کنی، و برایم در پیش خود پیمانی گسترده قرار ده روزی که تو را ملاقات میکنم. این عهد میت است در روزی که به حاجت خود وصیت میکند، و وصیت بر هر مسلمانی حق است. حضرت

صَادِق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: تصدیق این معنا در گفتار خدای تبارک و تعالی در سوره مریم آمده است: مالک نمیشوند شفاعت را، مگر کسیکه نزد خدای بخشنده پیمان گرفته باشد. و این همان پیمان است.

۳- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، گواهی می دهیم که معبودی جز خدا نیست، یگانه است، برای او شریک نمی باشد، و گواهی می دهیم که محمد بنده و رسول اوست، (درود خدا بر او و خاندانش) ، و این که بهشت و آتش و قیامت حق است. قیامت آمدنی است و شکی در آن نیست، و خدا هر که در گورهاست برمی انگیزد.

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ شَهِدَ الشُّهُودُ الْمَسْمُومُونَ فِي هَذَا الْكِتَابِ أَنَّ أَخَاهُمْ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ (فلان بن فلان) (۱)

بجای فلان نام شخص ذکر شود

أَشْهَدُهُمْ وَأَسْتَوْدَعُهُمْ وَأَقْرَّ عِنْدَهُمْ أَنَّهُ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ مَقْرَّبًا بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ وَإِمَامُهُ وَأَنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ أئِمَّتُهُ وَأَنَّ أَوْلَهُمُ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَعَلِيُّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَمُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ وَعَلِيُّ بْنُ مُوسَى وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَعَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَالْقَائِمُ الْحُجَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ وَالسِّيَاحَةَ آتِيَةً لَا رَيْبَ فِيهَا، (۲) وَأَنَّ اللَّهَ يَنْعَيْتُ مَنْ فِي الْقُبُورِ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ [عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ] جَاءَ بِالْحَقِّ وَأَنَّ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ وَالْخَلِيفَةُ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمُسِيئَتُهَا فِي أُمَّتِهِ مُؤَدِّيًّا لِإِعْرَافِ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَأَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ وَأَبْنَيْهَا الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ إِنَّمَا رَسُولِ اللَّهِ وَسِبْطَاهُ [وَأَمَّا الْهُدَى وَوَقَائِدُ الرَّحْمَةِ وَأَنَّ عَلِيًّا وَمُحَمَّدًا وَجَعْفَرًا وَمُوسَى وَعَلِيًّا وَمُحَمَّدًا وَعَلِيًّا وَحَسَنًا وَالْحُجَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أئِمَّتُهُ وَقَادَةَ وَدُعَاءَهُ إِلَى اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا وَحُجَّةَهُ عَلَى عِبَادِهِ (۳)]

سپس بگوید:

يا شُهُودُ (۴)

ای فلان و ای فلان که نام برده شده اید، برای من در این نوشته، این شهادت را نزد خودتان استوار بدارید، تا مرا به آن کنار حوض کوثر

ص: ۱۱۲۵

۱- به نام خدا که رحمتش بسیار و مهربانی اش همیشگی است، گواهی دادند، گواهان نامبرده در این نوشته بر این که برادرشان در راه خدای عز و جل فلان بن فلان

۲- آنان را گواه گرفت، و به آنان سپرد، و نزدشان اقرار کرد بر اینکه او گواهی می دهد: معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و رسول اوست، و اینکه او به همه انبیا و رسولان (درود بر ایشان) اقرار دارد، و این که علی ولی خدا و امام اوست، و ائمه از اولادش امامان اویند که اول آنان حسن، [است، سپس] حسین، و علی بن الحسین، و محمد بن علی، و جعفر بن محمد، و موسی بن جعفر، و علی بن موسی، و محمد بن علی، و علی بن محمد، و حسن بن علی، و قائم حجت (درود بر ایشان)، و اینکه بهشت و دوزخ حق است، و قیامت آمدنی است، شکی در آن نیست،

۳- و خدا هر که را در قبورند برمی انگیزد، و اینکه محمد (درود خدا بر او و خاندانش)، بنده و رسول اوست، حق را آورد، و علی ولی خدا، و خلیفه پس از رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) است که او را در امتش جانشین خود قرار داد، درحالی که فرمان پروردگارش را می رساند، و اینکه فاطمه دختر رسول خدا، و دو فرزندش حسن و حسین دو پسر رسول خدا، و دو فرزند زاده او، و دو پیشوای هدایت، و دو رهبران رحمتند. و اینکه علی و محمد و جعفر، و موسی و علی، و محمد

و علی و حسن، و حجّت (درود بر ایشان) امامان و رهبران و دعوت کنندگان به سوی خدا، و حجّت بر بندگان اویند.

۴- ای گواهان

ملاقات کنید سپس گواهان بگویند: ای فلان

نَسِيئُ مَوَدُّعِكَ اللَّهُ وَالشَّهَادَةُ وَالْإِقْرَارُ وَالْإِخَاءُ مَوَدُّوعُهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَنَقَرُهُ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

(۱)

پس آن صحیفه را به هم پیچند، و آن را مهر کنند، و باید به مهر شهود و میت مهر شود، و با جریده طرف راست میت گذاشته شود، و این صحیفه با نوک چوبی با کافور نوشته شود، و معطر و خوشبو نباشد.

آداب مختصر و تلقین کلمات فرج به او

و سزاوار است وقتی حالت مرگ می رسد، باطن قدمهای محتضر را رو به قبله کنند، و نزد او کسی باشد که سوره یس و صفات بخواند، و ذکر خدا کند، و او را به گفتن شهادتین، و اقرار به یک یک امامان تلقین نماید، و کلمات فرج را تلقین او کند:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَ مَا فِيهِنَّ وَ مَا بَيْنَهُنَّ وَ مَا تَحْتُهُنَّ وَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ (۲)

کفن میت

و چون از دنیا رفت چشمانش را فرو خوابانند، و دستهایش را بکشند، و دهانش را بر هم گذارند، و ساقهایش را بکشند، و چانه اش را ببندند، و شروع در تحصیل کفن او کنند، و کفن واجب سه پارچه است: لنگ، پیراهن، و سرتاسری، و مستحب است بر این پارچه ها جره یمئی اضافه شود، و آن جامه ایست که از یمن می آورند، یا پارچه ای دیگر، و پارچه پنجمی زیاد کنند، که با آن رانهای میت را بپیچند، و علاوه بر

ص: ۱۱۲۶

۱- تو را به خدا می سپاریم، و گواهی و اقرار و برادری نزد رسول خدا (درود خدا بر او و خاندانش) سپرده است و به تو می فرستیم سلام و رحمت و برکات خدا را

۲- معبودی جز خدا نیست، خدای بردبار کریم، معبودی جز خدا نیست خدای برتر بزرگ، منزّه است خدا، پروردگار آسمان های هفت گانه، و زمین های هفت گانه، و آنچه در آنها و بین آنها، و زیر آنهاست، و پروردگار عرش بزرگ، و ستایش خدای را پروردگار جهانیان، و درود بر محمد و خاندان پاکش. و نزد محتضر جنب و حایض حاضر نشود

اینها مستحب است برای او عمامه قرار دهند، پس مقداری از کافور که آتش به آن نرسیده باشد تهیه کنند و بهتر است به وزن سیزده درهم و ثلث، و کمتر از آن چهار مثقال، و اقل یک درهم باشد، و اگر دشوار باشد هر اندازه ممکن است تهیه کنند.

و سزاوار است بر تمام کفن‌ها، یعنی بر هر پارچه از آن بنویسند: فلان یشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و ان محمدا رسول الله و ان علیا امیر المؤمنین و الائمه من ولده و یک یک امامان را ذکر کند سپس نوشته را به این جمله ادامه دهد.

ائمه الهدی الابرار و این را با تربت امام حسین علیه السلام یا به انگشت بنویسند، و به سیاهی نوشته نشود.

کیفیت و آداب غسل میت

و باید میت را به سه غسل، غسل دهند: غسل اول با آب سدر، دوّم با آب کافور، سوم با آب خالص.

و کیفیت غسلش مانند غسل جنابت است.

ابتدا میکند به شستن دستهای میت سه مرتبه، پس عورت او را با کمی از اشنان سه مرتبه میشوید، سپس سر او را سه مرتبه با کف سدر غسل میدهد، سپس جانب راست و بعد جانب چپ را به همین صورت و دست خود را به تمام بدن میت میکشد، و باید همه این شستنهای اول با آب سدر باشد، سپس ظرفها را بشوید تا اثر سدر از آنها برود، سپس به همین ترتیب با آب کافور آنگاه او را با آب خالص غسل دهد، و غسل دهنده در حال غسل دادن هر عضوی بر جانب راست او بایستد و بگو:

ص: ۱۱۲۷

عفواً عفواً، چون از غسل دادن فارغ شود، بدن میّت را با جامه تمیزی خشک کند، و بر غسل دهنده در این حال یا بعد از آن غسل میّت واجب است.

و مستحبّ است وضو، پیش از غسلهای میّت.

تکفین میّت در جریدتین

سپس او را کفن کند، و پارچه پنجمی را که ران پیچ باشد حاضر کند، و پهن نماید، و مقداری پنبه روی آن بگذارد، و بر آن قدری زیره بپاشد، و بر قبل و دبر میّت گذارد، و بر سوراخ دبر او پنبه بگذارد، سپس آن پارچه را بر رانهای او ببندد و محکم ببندد، و سپس لنگش را از نافش تا هر کجا برسد ببندد، و پیراهنش را بر او بپوشاند، و روی همه اینها سرتاسری را قرار دهد، و بالای آن حبره، یا چیزی که جایگزین آن باشد، و بگذارد با او دو جریده از چوب خرما، یا درخت دیگری، و باید تروتازه باشد، و طولش به اندازه استخوان ذراع [ساعد]، یکی از آن دو را در جانب راست، چسبیده به بدن، از آن محلّی که موضع بستن لنگ است، و دیگری را در جانب چپ مابین پیراهن و سرتاسری و کافور را بر مواضع سجده میّت، که پیشانی و باطن دستها، و سر زانوها، و اطراف انگشتان پاها مییابد بگذارد.

و اگر از کافور چیزی اضافه آمد بر سینه او قرار دهد.

و کفنها را بر او بپیچند، و او را از جانب سر و پاهایش ببندد، تا او را به خاک سپارند، آن وقت گره کفن را بگشایند.

چون از کار کفن فارغ شدند، او را بر تابوت قرار داده، به

حنوط و نماز میت

علامه مجلسی در زاد المعاد آنچه را که خلاصه اش این است فرموده: این نماز بر همه مسلمانان که آگاه به فوت شخصی شوند واجب است، و اگر یک نفر از آنان بخواند، از دیگران ساقط می شود.

و خواندن نماز بر مرده شیعه اثنی عشری که بالغ باشد بدون خلاف در بین علما واجب است، و اشهر اقوی آن است که بر طفلی که شش سالش تمام شده خواندن نماز واجب است، و ظاهراً به قصد قربت می توان اکتفا کرد.

و کمتر از شش ماهه را اگر زنده متولد شده باشد بعضی مستحب دانسته اند و بعضی بدعت، و احوط نماز نخواندن است.

و سزاوارترین مردم به نماز میت بنابر مشهور وارث اوست، و شوهر به همسر خود اولی است، و واجب است نماز گزار رو به قبله بایستد، و سر جنازه به جانب راست او باشد، در حالی که میت را به پشت خوابانده باشند، و در این نماز طهارت از حدث شرط نیست، و جنب و حائض، و بی وضو می توانند این نماز را بخوانند، و مستحب است با وضو باشد، و اگر آب نباشد، یا مانعی داشته باشد، یا وقت تنگ باشد، مستحب است تیمم نماید.

و ظاهر بعضی احادیث است که بدون عذر نیز تیمم مستحب است و بنابر مشهور مستحب است امام جماعت برابر میان بدن مرد میت، و روبروی سینه زن بایستد، و مستحب است کفش را از پا بیرون کند.

و واجب است میت نماز کنند.

و پنج تکبیر بگویند، و مستحب است، در هر تکبیر دستها را تا

برابر گوش بالا ببرند، و مشهور آن است که پس از تکبیر اول بگوید: اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله و پس از تکبیر دوم بگوید: صل على محمد و آل محمد و بعد از تکبیر سوم بگوید: اللهم اغفر للمؤمنين و المؤمنات و بعد از تکبیر چهارم بگوید: اللهم اغفر لهذا الميت و تکبیر پنجم را بگویند، به این صورت نماز تمام و مجزی است.

و بنابر نظر مشهور، بهتر آن است که پس از نیت بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ
(۱)

سپس بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ تَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ صَلِّ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ (۲)

سپس بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ الْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ تَابِعْ بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۳)

سپس بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ أُمَّتِكَ نَزَلَ بِكَ وَ أَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَ أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَ إِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَ اخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِ فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

خدا بزرگ تر است.

خدایا این بنده تو، و فرزند

ص: ۱۱۳۰

۱- خدا بزرگتر است. و گواهی می دهد که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است. و گواهی می دهد که محمد بنده و فرستاده اوست، که او را به حق، مژده دهنده و بیم دهنده پیشاپیش قیامت فرستاده.

۲- خدا بزرگ تر است. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر محمد و خاندان محمد برکت ده، و محمد و خاندان محمد را رحم کن، همانند برتر درود و برکت و رحمتی که بر ابراهیم و خاندان ابراهیم نمودی، به درستی که تو ستوده و بزرگواری، و بر همه پیامبران و فرستادگان درود فرست

۳- خدا بزرگتر است، خدایا مردان و زنان مومن و مسلمان چه زنده و چه مرده از آنان را بیمارز، پیوند ده میان ما و آنها را به خیرات ، به درستی که تو اجابت کننده دعاهایی ، به درستی که تو بر هر چیزی توانایی

بنده تو، و فرزند کنیز توست نزد تو فرود آمده، و تو بهترین کسی هستی که نزد او فرود می آیند، خدایا ما از او جز خوبی نمی دانیم، و تو از ما درگذر، و او را بیامرز، و نزد خود در بالاترین جایگاه قرارش ده، و بر خاندانش در میان زندگان جانشین او باش به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان

سپس بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ (۱)

و فارغ می شود، و اگر میت زن باشد می گوید:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَابْنَةُ عَبْدِكَ وَابْنَةُ أُمَّتِكَ نَزَلَتْ بِحُكِّكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَزِدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَاعْفُ رَحْمَةً لَهَا اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲)

و اگر میت مستضعف باشد بگوید: اللهم اغفر للذين تابوا و اتبعوا سبيلك و قهم عذاب الجحيم.

و اگر میت طفل نابالغ باشد بگوید: اللهم اجعله لابويه و لنا سلفا و فرطا و اجرا.

تشیع جنازه

و مستحب است نماز گزاران بر جای خود بایستند، به خصوص پیشنماز تا جنازه را بردارند، و در روایتی وارد شده: پس از فارغ شدن از نماز بگوید: ربنا اتنا فی الدنیا حسنه و فی الاخره حسنه و قنا عذاب النار.

از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: برادران مؤمن را از مردن او خبر دهند، تا بر جنازه او حاضر شوند، و بر او نماز بخوانند، و برایش استغفار کنند، که میت و همه آنان ثواب ببرند.

در حدیث حسن از حضرت صادق علیه

ص: ۱۱۳۱

۱- خدا بزرگ تر است

۲- خدایا این کنیز تو و دختر بنده تو، و دختر کنیز توست، بر تو فرود آمده، و تو بهترین کسی هستی که بر او فرود می آیند، خدایا ما از او جز خوبی خبر نداریم، و تو از ما به او داناتری، خدایا اگر نیکوکار است بر نیکی اش بیفزای، و اگر بدکار است از او درگذر، و او را بیامرز، و نزد خود در بالاترین جایگاه ها قرارش ده و بر خاندانش در میان زندگان جانشین او باش، و به مهربانیت به او رحم کن، ای مهربان ترین مهربانان.

السَّلام نقل شده: چون مؤمن را در قبر می گذارند، او را ندا می کنند: اول عطایی که به تو دادیم بهشت است، و اول عطایی که به تشییع کنندگان جنازه تو دادیم آمرزش گناهان ایشان است.

و در حدیث دیگری فرمود: اول تحفه ای که در قبر به مؤمن می دهند آن است که هرکس را همراه جنازه او بوده می آمرزند.

و در حدیث دیگری فرمود: هر که جنازه مؤمنی را همراهی کند، تا او را دفن کنند، حق تعالی در قیامت هفتاد فرشته بر او می گمارد، که او را همراهی کنند، و برایش از قبر تا جایگاه حساب استغفار نماید.

و فرمود: هر که یک طرف جنازه را بگیرد، بیست و پنج گناه کبیره اش آمرزیده می شود و اگر چهار طرف جنازه را بگیرد از گناهانش خارج می شود، و باید جنازه را چهار نفر بردارند، و برای کسی که تشییع جنازه می کند، بهتر است اول دست راست میّت را که جانب چپ جنازه است به دوش راست خود بردارد، سپس پای راست میّت را باز به دوش راست بردارد، آنگاه از پشت جنازه برود، و پای چپ میّت را به دوش چپ بردارد، سپس دست چپ میّت را که جانب راست جنازه است به دوش چپ بردارد، و اگر بار دیگر بخواهد چهار گوشه تابوت را بگیرد، از پیش جنازه نرود، بلکه از جانب پشت جنازه بازگردد، و باز همان روش عمل کند.

و اکثر علما بر عکس گفته اند، اول ابتدا به دست راست جنازه، سپس به پای راست، آنگاه به پای چپ، سپس به دست چپ، و موافق احادیث

معتبر صورت اول بهتر است، و اگر هر دو صورت را بجا آوردند بهتر می باشد، و افضل آن است که دنبال جنازه، یا پهلوها راه رود نه پیش جنازه، و ظاهر اکثر احادیث آن است که اگر جنازه مؤمن باشد، جلوی آن راه رفتن خوب است، و در جنازه آن که خلاف مذهب اهل بیت است خوب نیست، زیرا ملائکه او را به عذاب استقبال می کنند، و سواره رفتن دنبال جنازه مکروه است.

دعای رویت جنازه

از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده: هر که جنازه ببیند این دعا را بخواند:

اللَّهُ أَكْبَرُ هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ زِدْنَا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَةِ وَفَهَرَ الْعِبَادَ بِالْمَوْتِ (۱)

هیچ ملکی در آسمان نماند مگر آنکه برای ترحم به و او گریه کند.

و از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: در حال برداشتن جنازه، این دعا را بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ (۲)

و نقل شده که حضرت سجاد علیه السلام هرگاه جنازه ای را می دید می گفت:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْنِي مِنَ السَّوَادِ الْمُخْتَرَمِ (۳)

و برای زنان تشییع جنازه سنت نیست، و برخی گفته اند: جنازه را بسیار تند بردن مکروه است.

و خندیدن و حرف باطل گفتن بر آن کس که بر جنازه حاضر می شود مکروه است، علامه مجلسی فرموده: از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده: هر که بر جنازه ای نماز بخواند، هفتاد هزار ملک بر او نماز بخوانند،

ص: ۱۱۳۳

- ۱- خدا بزرگتر است، این است آنچه خدا و رسولش به ما وعده دادند، و خدا و رسولش راست گفتند، خدایا ایمان و تسلیم ما را بیفز، ستایش خدای را که عزت دارد به قدرتش، و مقهور کرد به مرگ، بندگانش را
- ۲- به نام خدا و به خدا خداوندا بر محمد و آل محمد درود فرست و مردان و زنان با ایمان را بیامرز.
- ۳- ستایش خدایی را که مرا از گروه هلاک شدگان قرار نداد

و گناهان گذشته اش آمرزیده شود.

و اگر همراهی کند تا او را دفن کنند، به ازای هر قدمی که بردارد، قیراطی از ثواب به او بدهند، که قیراط همانند کوه احد است.

و در حدیث دیگری فرمود: هر مؤمنی بر جنازه ای نماز کند، بهشت بر او واجب می شود، مگر آنکه منافق یا عاق پدر و مادر باشد.

شهادت چهل نفر در حق میت

و به سند از حضرت صادق علیه السلام نقل شده: چون مؤمنی بمیرد.

و چهل نفر از مؤمنان بر جنازه او حاضر شوند و بگویند: اللهم انا لا نعلم منه الا خيرا، و انت اعلم به منا چون این را بگویند حق تعالی فرماید: من گواهی شما را پذیرفتم، و آن گناهانی را که من می دانم و شما نمی دانید آمرزیدم.

در حدیث معتبر دیگری از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نقل شده: اول چیزی که در عنوان نامه مؤمن پس از مرگش می نویسند، چیزی است که مردم در حق او می گویند، اگر نیک می گویند، نیک می نویسند، و اگر بد می گویند بد می نویسند.

آداب حمل جنازه

فقیر گوید: شیخ طوسی در مصباح المتهجد فرموده: ترییع جنازه مستحب است، یعنی به دوش بگیرد، جانب کتف راست میت را، پس از آن بیاید به جانب پا، به دوش بگذارد پای راست او را، پس از آن پای چپ او را، و بعد از آن کتف چپش را، خلاصه اینکه چهار گوشه جنازه را به این ترتیب بر دوش بگیرد، که از آن تعبیر به «دوررحی» کنند، یعنی گشتن مانند سنگ آسیا.

آداب دفن میت

چون جنازه را نزد قبر آوردند، اگر مرد

ص: ۱۱۳۴

است او را به طرف پاهای قبر بگذارند، و او را سه مرتبه تا لب قبر بیاورند، و اگر جنازه زن است، او را طرف جلوی قبر که جانب قبله است بگذارند، پس ولّی میت داخل قبر شود، یا کسی که ولّی او را امر کند و وارد قبر شود از طرف پای قبر، که آن در قبر است، و چون وارد می شود بگوید: اللَّهُمَّ اجعلها روضه من رياض الجنه، و لا تجعلها حفره من حفر النار.

و سزاوار است شخصی که وارد قبر شده سر برهنه و پا برهنه باشد، با بندهای گشاده، پس میت را بگیرد و او را از جانب سر داخل قبر کند، و در آن حال بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ وَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ وَ تَصَدِيقًا بِكِتَابِكَ هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ صَدَقَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ اللَّهُمَّ زِدْنَا اِيْمَانًا وَ تَسْلِيمًا (۱)

آنگاه میت را به جانب راست بخوابانند، و صورت او را به طرف قبله قرار دهد، و از جانب سر و پا بند کفن او را بکشاید، و صورت میت را روی خاک بگذارد، و مستحب است همراه او مقداری از تربت حضرت حسین علیه السلام بگذارند، سپس لحد را بچیند و بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ وَ خَدِّتْهُ وَ اِنْسِ وَ حَشَّتْهُ وَ اَرْحَمْ غُرْبَتَهُ وَ اَسْكِنْ اِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمِهِ مَنْ سِوَاكَ وَ اَحْشُرْهُ مَعَ مَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ مِنَ الْاِئِمَّةِ الطَّاهِرِينَ (۲)

و مستحب است میت وقتی که در قبر گذاشته شد، پیش از چیدن لحد به شهادتین و اسماء ائمه تلقین شود، به این صورت که تلقین

ص: ۱۱۳۵

۱- به نام خدا، و به خدا، و در راه خدا، و بر آیین رسول خدا، خدایا، ایمان به تو، و تصدیق به قرآنت، این است آنچه خدا و فرستاده اش به ما وعده داده، خدا و رسولش راست گفته اند، خدایا به ما ایمان و تسلیم بیفزا.

۲- خدایا به تنهایی اش برس، و به وحشتش انس ده، و به غریبی اش رحم کن، و از رحمتت به او آرامش ده، رحمتی که به واسطه آن از رحمت غیر تو بی نیاز گردد، و با هر که با او دوستی می نموده از ائمه پاک نهاد محشورش کن.

کننده می گوید: یا فلان بن فلان و به جای این دو کلمه نام میت و پدر او را ذکر می کند، و می گوید:

أَذْكَرِ الْعَهْدِ الَّذِي خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنْ دَارِ الدُّنْيَا شَهَادَةَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عَلِيًّا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ (۱)

یک یک امامان را تا آخر ذکر کند

أَيْمُتُكَ أَيْمَةُ الْهُدَى الْأَبْرَارِ

امامان تواند امامان هدایت و نیکانند

وقتی از چیدن لحد فارغ شد خاک بر او بریزد، و مستحب است کسانی که حاضر شده اند، با پشت دستهای خود خاک بریزند، و در آن حال بگویند:

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَللَّهُمَّ زِدْنَا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا (۲)

احکام دفن اموات

چون بیرون آمدن از قبر را اراده کند از طرف پای میت بیرون آید، بعد قبر را پر کند، و به اندازه چهار انگشت از زمین بلند کند، و در قبر غیر از خاک قبر نریزد، و ابتدا کند در ریختن آب از جانب سر و آب را در چهار طرف قبر دور دهد، تا باز گردد آنجایی که شروع کرده، اگر چیزی از آب اضافه آمده وسط قبر بریزد، پس وقتی که قبر را پوشانید، هر کسی که می خواهد دست خود را بر قبر بگذارد، و انگشتان خود را بگشاید و در خاک قبر فرو ببرد

دعا برای میت

و برای میت دعا کند و بگوید:

اللَّهُمَّ اِنْسٍ وَحَشْتَهُ وَارْحَمِ غُوبَتَهُ وَأَسْكِنِ رَوْعَتَهُ وَصِلْ وَحَدَتَهُ وَأَسْكِنِ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمِهِ مَنْ سِوَاكَ وَ
اخْشُرُهُ مَعَ مَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ (۳)

ص: ۱۱۳۶

- ۱- آن پیمانی را که بر آن از خانه دنیا خارج شدی یاد آور: گواهی بر اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمد بنده و فرستاده اوست، و اینکه علی امیر مؤمنان و حسن و حسین
- ۲- ما از خداییم، و به سوی او بازمی گردیم، این است آنچه خدا و رسولش به ما وعده دادند، و خدا و رسولش راست گفتند. خدایا ایمان و تسلیم ما را بیفزا.
- ۳- خدایا وحشتش را انس بخش، و به غربتش رحم کن، و هراسش را آرام نما، و به تنهایی اش برس، و از رحمت به او

آرامش ده، رحمتی که به آن از رحمت غیر تو بی نیاز گردد، و او را با هر که با او دوستی می کرده محشور کن.

ون مردم از کنار قبر بازگشتند، کسی که به میت سزاوارتر است برگشتنش را به تأخیر اندازد، و به او مهربانی کند، و اگر مقام تقیه نباشد به صدای بلند بگوید: یا فلان بن فلان اسم میت و پدرش را بگوید الله ربک و محمد نبیک و القران کتابک و الکعبه قبلتک و علی امامک و الحسن و الحسین ائمه را یک یک نام ببرد ائمتک ائمه الهدی الابرار.

تلقین میت

مؤلف گوید: غیر از زمان احتضار در دوجا برای میت خواندن تلقین مستحب است: یکی زمانی که او را در قبر می گذارند.

و بهتر آن است با دست راست دوش راست، و با دست چپ دوش چپ او را بگیرند، و وی را حرکت دهند و تلقین کنند.

و دیگر زمانی که از دفن او فارغ شدند، پس از آن که مردم رفتند، مستحب است ولی میت نزدیک ترین خویشان او نزد سر میت بنشینند، و به صدای بلند به او تلقین کند، و خوب است دو کف دستش را روی قبر گذارد، و دهان را نزدیک قبر ببرد، و اگر دیگری را هم نایب کند خوب است.

و در اخبار وارد شده: چون میت را این گونه تلقین کنند منکر به نکیر گوید: بیا برویم حجتش کردند احتیاج به پرسیدن نیست، پس باز می گردند و دیگر سال نمی کنند.

علامه مجلسی رحمه الله فرموده: اگر تلقین کننده به این صورت بگوید جامع تر است:

إِسْمَعِ إِيَّاهُمْ يَا فُلَانُ بَنَ فُلَانٍ

بشنو، بفهم ای فلان بن فلان

نام او و پدرش را بگوید:

هَلْ أَنْتَ عَلَى الْعَهْدِ الَّذِي فَارَقْتَنَا عَلَيْهِ مِنْ شَهَادَةِ أَنْ

ص: ۱۱۳۷

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ خَاتَمَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَ إِمَامَ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَى الْعَالَمِينَ وَ أَنَّ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْقَائِمَ الْحُجَّةَ الْمَهْدِيَّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَئِمَّةَ الْمُؤْمِنِينَ وَ حُجَجِ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ ائِمَّتِكَ ائِمَّةَ هُدًى اِبْرَارٍ يَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ إِذَا آتَاكَ الْمَلَكُ الْمَقْرَبَانِ رَسُولَيْنِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ سَيِّئَاكَ عَنْ رَبِّكَ وَ عَنْ نَبِيِّكَ وَ عَنْ دِينِكَ وَ عَنْ كِتَابِكَ وَ عَنْ قِبْلَتِكَ وَ عَنْ ائِمَّتِكَ فَلَا تَخَفْ وَ قُلْ فِي جَوَابِهِمَا: (١) اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ رَبِّي وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نَبِيِّي وَ الْإِسْلَامُ دِينِي وَ الْقُرْآنُ كِتَابِي وَ الْكَعْبَةُ قِبْلَتِي وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِيطَالِبٍ إِمَامِي وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُجْتَبَى إِمَامِي وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الشَّهِيدُ بِكَرْبَلَاءَ إِمَامِي وَ عَلِيُّ زَيْنُ الْعَابِدِينَ إِمَامِي وَ مُحَمَّدٌ بَاقِرُ عِلْمِ النَّبِيِّينَ إِمَامِي وَ جَعْفَرُ الصِّادِقُ إِمَامِي وَ مُوسَى الْكَاطِمُ إِمَامِي وَ عَلِيُّ الرِّضَا إِمَامِي وَ مُحَمَّدُ الْجَوَادُ إِمَامِي وَ عَلِيُّ الْهَادِي إِمَامِي وَ الْحَسَنُ الْعَسِي كَرِي إِمَامِي وَ الْحُجَّةُ الْمُنْتَظَرُ إِمَامِي هَؤُلَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ائِمَّتِي وَ سَادَتِي وَ قَادَتِي وَ شُفَعَاتِي بِهِمْ اَتَوَلَّى وَ مِنْ اَعْدَائِهِمْ اَبْتَرْتُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، (٢) ثُمَّ اَعْلَمُ يَا فُلَانُ بْنَ فُلَانٍ اَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى نِعَمَ الرَّبِّ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نِعَمَ الرَّسُولِ وَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

ص: ۱۱۳۸

۱- آیا بر آن پیمانی که از ما بر پایه آن جدا شدی می باشی، از گواهی بر اینکه معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و اینکه محمد (درود خدا بر او و خاندانش) بنده و فرستاده اوست، و سرور پیامبران و خاتم رسولان است، و اینکه علی امیر مؤمنان است و آقای جانشینان، و امامی که خدا اطاعتش را بر جهانیان واجب کرده، و اینکه حسن و حسین، و علی بن الحسین، و محمد بن علی، و جعفر بن محمد، و موسی بن جعفر، و علی بن موسی و محمد بن علی، و علی بن محمد، و حسن بن علی، و قائم حجت مهدی (درودهای خدا بر ایشان) امامان مؤمنان، و حجتهای خدا بر همه آفریدگانند، و امامان امامان هدایت و نیکانند. ای فلان بن فلان، هنگامی که دو فرشته مقرب، و دو فرستاده خدای تبارک و تعالی نزد تو آیند، از پروردگارت و پیامبرت و دینت و کتابت و قبله ات و امامانت از تو سؤال کنند نترس، و در جواب آنها بگو:

۲- خدا جَلَّ جَلَالُهُ پروردگارم و محمد (درود خدا بر او و خاندانش) پیامبرم و اسلام دینم و قرآن کتابم و کعبه قبله ام و امیر مؤمنان علی بن ابیطالب امامم، و حسن بن علی مجتبی امامم، و حسین بن علی شهید در کربلا امامم، و علی زین العابدین امامم، و محمد شکافنده دانش امامم، و جعفر صادق امامم، و موسی کاظم امامم، و علی الرضا امامم، و محمد جواد امامم، و علی هادی امامم، و حسن عسکری امامم، و حجّت منتظر امامم می باشند. اینان که درودهای خدا بر همگی آنان باد امامان من و آقایانم و پیشروانم و شفیعان من هستند. با آنان دوستی می کنم و از دشمنانشان در دنیا و آخرت بیزاری می جویم،

عَلَىٰ بَنِ أَبِي طَالِبٍ وَ أَوْلَادِهِ الْأَيْمَةَ الْأَحَدَ عَشَرَ نِعْمَ الْأَيْمَةُ وَ أَنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَقٌّ وَ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ وَ سُؤَالَ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ وَ الْبُعْثَ حَقٌّ وَ النُّشُورَ حَقٌّ وَ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ تَطَائُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ (۱)

آنگاه بگوید :

أَفْهَمْتَ يَا فُلَانُ (۲)

در حدیث آمده: میت در جواب می گوید: آری فهمیدم، سپس بگوید:

بَيَّنَّكَ اللَّهُ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ هَذَاكَ اللَّهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ أَوْلِيَائِكَ فِي مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ (۳)

سپس بگوید:

اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنَّتِيهِ وَ اصْعَدْ بَرْوَجِهِ إِلَيْكَ وَ لَقِّهِ مِنْكَ بُرْهَانًا لِلَّهِمَّ عَفْوَكَ عَفْوَكَ (۴)

این رساله را به کلمه شریفه «عفو» پایان دادم، و رجای واثق دارم که عفو الهی شامل حال این روسیاه و همه کسانی که به این رساله عمل می کنند شود.

و کان ذلك فی آخر یوم الجمعة التاسع عشر من شهر محرم الحرام سنة ۱۳۴۵ الف و ثلثمائة و خمس و اربعین فی جوار امامنا المسموم مولینا الغریب المظلوم ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه و علی آباءه السلام من الحی القیوم والحمد لله اولاً و آخراً وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ كَتَبَهُ بِيَمِينِهِ الْوَاظِرُ عَبَّاسُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَمِيِّ عَفَى عَنْهُمَا.

و پایان این کتاب در آخر روز جمعه، نوزدهم محرم، سال هزار و سیصد و چهل و پنج قمری بوده است، در جوار امام مسموم، مولای غریب و مظلوم ما، ابی الحسن علی بن موسی الرضا (که

ص: ۱۱۳۹

۱- سپس بدان ای فلان به درستی که خدای تبارک و تعالی نیکو پروردگاری است، و محمد (درود خدا بر او و خاندانش) نیکو رسولی است، و امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، و فرزندانش یازده امام نیکو امامانی هستند، و آنچه را محمد (درود خدا بر او و خاندانش) آورده حق است، و مرگ حق است، و سؤال نکیر و منکر در قبر حق است، و بعث و نشر حق، و صراط و میزان و پراکنی نامه اعمال حق است، و بهشت و دوزخ حق است، و قیامت آمدنی است، شکی در آن نیست، و خدا هر که را در گورها باشد برانگیزد.

۲- ای فلان آیا فهمیدی؟

۳- خدا بر گفتار ثابت، ثابت قدمت بدارد، به راه استوار هدایتت کند، بین تو و اولیائش در قرار گاهی از رحمتش آشنایی برقرار کند.

۴- خدایا زمین را از دو پهلویش خالی گذار، و روانش را به سویت بالا- بپر، و از جانب خود حجّت را تلقین او فرما، خدایا
بیخس و درگذر،

بر او و پدران‌ش سلام از سوی خدای زنده پاینده) ، و ستایش خدای را در آغاز و انجام، و [درود خدا بر محمد و خاندانش
باد] آن را عباس فرزند محمد رضا قمی که خدا هر دو را عفو کند نگاشت

حدیث شریف کساء

متن و ترجمه

عَنْ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَالَتْ قَالَ سَمِعْتُ فَاطِمَةَ أَنَّهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ أَبِي رَسُولُ اللَّهِ فِي
بَعْضِ الْأَيَّامِ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةُ فَقُلْتُ عَلَيْكَ السَّلَامُ قَالَ إِنِّي أَجِدُ فِي يَدَنِي ضِعْفًا فَقُلْتُ لَهُ أَعِيدُكَ بِاللَّهِ يَا أَبَتَاهُ مِنْ
الضُّعْفِ فَقَالَ يَا فَاطِمَةُ ائْتِنِي بِالْكِسَاءِ الْيَمَانِي فَغَطَّيْنِي بِهِ فَاتَيْتُهُ بِالْكِسَاءِ الْيَمَانِي فَغَطَّيْتُهُ بِهِ وَصَبَرْتُ أَنْظُرَ إِلَيْهِ وَإِذَا وَجْهُهُ يَتَلَأَلُ كَأَنَّهُ
الْبَدْرُ فِي لَيْلِهِ تَمَامِهِ وَكَمَالِهِ (١)

ص: ١١٤٠

١- از فاطمه زهرا سلام الله عليها دختر رسول خدا صلى الله عليه و آله ، جابر گوید شنیدم از فاطمه زهرا که فرمود: وارد شد بر
من پدرم رسول خدا در بعضی از روزها و فرمود: سلام بر تو ای فاطمه در پاسخش گفتم: بر تو باد سلام فرمود: من در بدنم
سستی و ضعفی درک می کنم ، گفتم: پناه می دهم تو را به خدا ای پدرجان از سستی و ضعف فرمود: ای فاطمه بیاور برایم
کساء یمانی را و مرا بدان پوشان من کساء یمانی را برایش آوردم و او را بدان پوشاندم و هم چنان بدو می نگریستم و در آن
حال چهره اش می درخشید همانند ماه شب چهارده

فَمَا كَانَتْ إِلَّا سَاعَةً وَإِذَا بَوَّلِدِي الْحَسَنَ قَدْ أَقْبَلَ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمّاهُ فَقُلْتُ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا قُرَّةَ عَيْنِي وَثَمَرَةَ فُؤَادِي فَقَالَ يَا أُمّاهُ إِنِّي أَشْتُمُّ عِنْدَكَ رَائِحَةَ طَيِّبَةٍ كَأَنَّهَا رَائِحَةُ حَيْدِي رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ نَعَمْ إِنَّ جَدَّكَ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَأَقْبَلَ الْحَسَنُ نَحْوَ الْكِسَاءِ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَدّاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَدْخَلَ مَعَكَ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَقَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا وَلَدِي وَيَا صَاحِبَ حَوْضِي قَدْ أَذِنْتُ لَكَ فَدَخَلَ مَعَهُ تَحْتَ الْكِسَاءِ (۱)

ص: ۱۱۴۱

۱- پس ساعتی نگذشت که دیدم فرزندم حسن وارد شد و گفت سلام بر تو ای مادر گفتم: بر تو باد سلام ای نور دیده ام و میوه دلم گفتم: مادر جان من در نزد تو بوی خوشی استشمام می کنم گویا بوی جدم رسول خدا است گفتم: آری همانا جد تو در زیر کساء است پس حسن بطرف کساء رفت و گفت: سلام بر تو ای جد بزرگوار ای رسول خدا آیا به من اذن می دهی که وارد شوم با تو در زیر کساء؟ فرمود: بر تو باد سلام ای فرزندم و ای صاحب حوض من اذنت دادم پس حسن با آن جناب بزیر کساء رفت

فَمَا كَانَتْ إِلَّا سَاعَةً وَإِذَا بَوْلِدِي الْحُسَيْنِ قَدْ أَقْبَلَ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُمَاءُ فَقُلْتُ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا وَلَدِي وَيَا قُرَّةَ عَيْنِي وَثَمَرَةَ فُؤَادِي فَقَالَ لِي يَا أُمَاءُ إِنِّي أَشْتَمُ عِنْدَكَ رَائِحَةَ طَيِّبَةٍ كَأَنَّهَا رَائِحَةُ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقُلْتُ نَعَمْ إِنَّ جَدَّكَ وَأَخَاكَ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَدَنَنِي الْحُسَيْنُ نَحْوَ الْكِسَاءِ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَيِّدَاهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ اخْتَارَهُ اللَّهُ أَتَأْذُنُ لِي أَنْ أَكُونَ مَعَكُمْ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَقَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا وَلَدِي وَيَا شَافِعَ أُمَّتِي قَدْ أَذِنْتُ لَكَ فَدَخَلَ مَعَهُمَا تَحْتَ الْكِسَاءِ (١)

ص: ١١٤٢

١- ساعتی نگذشت که فرزندم حسین وارد شد و گفتم: سلام بر تو ای مادر گفتم: بر تو باد سلام ای فرزند من و ای نور دیده ام و میوه دلم فرمود: مادر جان من در نزد تو بوی خوشی استشمام می کنم گویا بوی جدم رسول خدا (ص) است گفتم آری همانا جد تو و برادرت در زیر کساء هستند حسین نزدیک کساء رفته گفت: سلام بر تو ای جد بزرگوار، سلام بر تو ای کسی که خدا او را برگزید آیا به من اذن می دهی که داخل شوم با شما در زیر کساء فرمود: و بر تو باد سلام ای فرزندم و ای شفاعت کننده امتم به تو اذن دادم پس او نیز با آن دو در زیر کساء وارد شد

فَاقْبَلْ عِنْدَ ذَاتِكَ أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَيَا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ يَا فَاطِمَةُ إِنِّي أَشْتُمُّ عِنْدَكَ رَائِحَةَ طَيِّبَةٍ كَأَنَّهَا رَائِحَةُ أَخِي وَإِبْنِ عَمِّي رَسُولِ اللَّهِ فَقُلْتُ نَعَمْ هَا هُوَ مَعَ وَلَمَدَيْكَ
تَحْتَ الْكِسَاءِ فَاقْبَلْ عَلِيُّ نَحْوَ الْكِسَاءِ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَكُونَ مَعَكُمْ تَحْتَ الْكِسَاءِ قَالَ لَهُ وَعَلَيْكَ
السَّلَامُ يَا أَخِي يَا وَصِيَّيْ وَخَلِيفَتِي وَصَاحِبِ لِي أَذْنُ لَكَ فَدَخَلَ عَلِيُّ تَحْتَ الْكِسَاءِ (۱)

ص: ۱۱۴۳

۱- در این هنگام ابوالحسن علی بن ابیطالب وارد شد و فرمود سلام بر تو ای دختر رسول خدا گفتم: و بر تو باد سلام ای
ابوالحسن و ای امیر مؤمنان فرمود: ای فاطمه من بوی خوشی نزد تو استشمام می کنم گویا بوی برادر من و پسر عمویم رسول
خدا است؟ گفتم: آری این او است که با دو فرزندت در زیر کساء هستند پس علی نیز بطرف کساء رفت و گفت سلام بر تو
ای رسول خدا آیا اذن می دهی که من نیز با شما در زیر کساء باشم رسول خدا به او فرمود: و بر تو باد سلام ای برادر من و
ای وصی و خلیفه و پرچمدار من به تو اذن دادم پس علی نیز وارد در زیر کساء شد،

ثُمَّ أَتَيْتُ نَحْوَ الْكِسَاءِ وَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَتَاهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَكُونَ مَعَكُمْ تَحْتَ الْكِسَاءِ قَالَ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا بِنْتِي
وَيَا بَضْعَتِي قَدْ أَذِنْتُ لَكَ فَدَخَلْتُ تَحْتَ الْكِسَاءِ (۱)

ص: ۱۱۴۴

۱- در این هنگام من نیز بطرف کساء رفتم و عرض کردم سلام بر تو ای پدرجان ای رسول خدا آیا به من هم اذن می دهی که با شما در زیر کساء باشم؟ فرمود: و بر تو باد سلام ای دخترم و ای پاره تنم به تو هم اذن دادم، پس من نیز به زیر کساء رفتم

فَلَمَّا اكْتَمَلْنَا جَمِيعًا تَحْتَ الْكِسَاءِ أَخَذَ أَبِي رَسُولُ اللَّهِ بِطَرْفِي الْكِسَاءِ وَأَوْمَىٰ بِيَدِهِ الْيُمْنَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي
وَخَاصَّتِي وَحَامَّتِي لِحُمِّهِمْ لَحْمِي وَدَمِّهِمْ دَمِي يُؤْلِمُنِي مَا يُؤْلِمُهُمْ وَيَحْزُنُنِي مَا يَحْزُنُهُمْ أَنَا حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَهُمْ وَسَلَامٌ لِمَنْ سَالَهُمْ
وَعِدْوٌ لِمَنْ عَادَاهُمْ وَمُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ مِنْهُمْ مَنِي وَأَنَا مِنْهُمْ فَاجْعَلْ صِلَاوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَغُفْرَانِكَ وَرِضْوَانِكَ عَلَيَّ
وَعَلَيْهِمْ وَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا (۱)

ص: ۱۱۴۵

۱- و چون همگی در زیر کساء جمع شدیم پدرم رسول خدا دو طرف کساء را گرفت و با دست راست بسوی آسمان اشاره کرد و فرمود: خدایا اینانند خاندان من و خواص و نزدیکانم گوشتشان گوشت من و خونشان خون من است می آزارد مرا هرچه ایشان را بیازارد و به اندوه می اندازد مرا هرچه ایشان را به اندوه در آورد من در جنگم با هر که با ایشان بجنگد و در صلح با هر که با ایشان در صلح است و دشمنم با هر کس که با ایشان دشمنی کند و دوستم با هر کس که ایشان را دوست دارد اینان از منند و من از ایشانم پس بفرست دروهای خود و برکتهایت و مهرت و آمرزشت و خوشنودیت را بر من و بر ایشان و دور کن از ایشان پلیدی را و پاکیزه شان کن بخوبی

فَقَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَا مَلَأَيْكَتِي وَيَا سِيكَانَ سَمَوَاتِي إِنِّي مَا خَلَقْتُ سَمَاءً مَنِيئَةً وَلَا أَرْضاً مَدْحِيَّةً وَلَا قَمَراً مُنيراً وَلَا شَمْساً مُضِيئَةً وَلَا فَلَكَاً يَدُورُ وَلَا بَحْراً يَجْرِي وَلَا فَلَكَاً يَسِيرِي إِلَّا فِي مَحَبَّتِهِ هَؤُلَاءِ الْخَمْسَةُ الَّذِينَ هُمْ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَقَالَ الْأَمِينُ جِبْرَائِيلُ يَا رَبِّ وَمَنْ تَحْتَ الْكِسَاءِ فَقَالَ عَزَّوَجَلَّ هُمْ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ وَمَعْدِنُ الرَّسَالَةِ هُمْ فَاطِمَةُ وَأَبُوهَا وَبَعْلُهَا وَبَنُوهَا (۱)

ص: ۱۱۴۶

۱- پس خدای عزوجل فرمود: ای فرشتگان من و ای ساکنان آسمانهایم براستی که من نیافریدم آسمان بنا شده و نه زمین گسترده و نه ماه تابان و نه مهر درخشان و نه فلک چرخان و نه دریای روان و نه کشتی در جریان را مگر بخاطر دوستی این پنج تن اینان که در زیر کساینده پس جبرئیل امین عرض کرد: پروردگارا کیانند در زیر کساء؟ خدای عزوجل فرمود: آنان خاندان نبوت و کان رسالتند: آنان فاطمه است و پدرش و شوهر و دو فرزندش

فَقَالَ جِبْرَائِيلُ يَا رَبِّ اتَّأَذَنْ لِي أَنْ أَهْبَطَ إِلَى الْأَرْضِ لِأَكُونَ مَعَهُمْ سَادِسًا فَقَالَ اللَّهُ نَعَمْ قَدْ أَذِنْتُ لَكَ فَهَبَطَ الْأَمِينُ جِبْرَائِيلُ وَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الْعَلِيُّ الْأَعْلَى يُقْرَبُكَ السَّلَامُ وَيَخُصُّكَ بِالتَّحِيَّةِ وَالْإِكْرَامِ وَيَقُولُ لَكَ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي إِنِّي مَا خَلَقْتُ سَمَاءً مَبْنِيَّةً وَلَا أَرْضًا مِيدَجِيَّةً وَلَا قَمَرًا مُنِيرًا وَلَا شَمْسًا مُضِيئَةً وَلَا فَلَكَأً يَدُورُ وَلَا بَحْرًا يَجْرِي وَلَا فَلَكَأً يَسِيرِي إِلَّا لِأَجْلِكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ وَقَدْ أَذِنَ لِي أَنْ أَدْخُلَ مَعَكُمْ فَهَبَلُ تَأَذَنْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ وَعَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَمِينَ وَحِي اللَّهُ إِنَّهُ نَعَمْ قَدْ أَذِنْتُ لَكَ فَدَخَلَ جِبْرَائِيلُ مَعَنَا تَحْتَ الْكِسَاءِ فَقَالَ لِأَبِي إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَوْحَى إِلَيْكُمْ يَقُولُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا (١)

ص: ۱۱۴۷

۱- جبرئیل عرض کرد: پروردگارا آیا به من هم اذن می دهی که به زمین فرود آیم تا ششمین آنها باشم خدا فرمود: آری به تو اذن دادم پس جبرئیل امین به زمین آمد و گفت: سلام بر تو ای رسول خدا، (پروردگار) علی اعلی سلامت می رساند و تو را به تحیت و اکرام مخصوص داشته و می فرماید: به عزت و جلالم سوگند که من نیافریدم آسمان بنا شده و نه زمین گسترده و نه ماه تابان و نه مهر درخشان و نه فلک چرخان و نه دریای روان و نه کشتی در جریان را مگر برای خاطر شما و محبت و دوستی شما و به من نیز اذن داده است که با شما در زیر کساء باشم پس آیا تو هم ای رسول خدا اذنم می دهی؟ رسول خدا (ص) فرمود و بر تو باد سلام ای امین وحی خدا آری به تو هم اذن دادم پس جبرئیل با ما وارد در زیر کساء شد و به پدرم گفت: همانا خداوند بسوی شما وحی کرده و می فرماید: ((حقیقت این است که خدا می خواهد پلیدی (و ناپاکی) را از شما خاندان ببرد و پاکیزه کند شما را پاکیزگی کامل))

فَقَالَ عَلِيُّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَا لِيُجْلِسَنَا هَذَا تَحْتَ الْكِسَاءِ مِنَ الْفَضْلِ عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا
وَاضِيَةً طَفَانِي بِالرَّسَالَةِ نَجِيًّا مَا ذُكِرَ خَيْرُنَا هَذَا فِي مَحْفَلٍ مِنْ مَحَافِلِ أَهْلِ الْأَرْضِ وَفِيهِ جَمْعٌ مِنْ شِيعَتِنَا وَمُجِبِّينَا إِلَّا وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ
الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ وَاسْتَغْفَرَتْ لَهُمْ إِلَى أَنْ يَتَفَرَّقُوا فَقَالَ عَلِيُّ إِذَا وَاللَّهِ فُرْنَا وَفَارَ شِيعَتُنَا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ (۱)

ص: ۱۱۴۸

۱- علی علیه السلام به پدرم گفت: ای رسول خدا به من بگو این جلوس (و نشستن) ما در زیر کساء چه فضیلتی (و چه شرافتی) نزد خدا دارد؟ پیغمبر (ص) فرمود: سوگند بدان خدائی که مرا به حق به پیامبری برانگیخت و به رسالت و نجات دادن (خلق) برگزید که ذکر نشود این خبر (و سرگذشت) ما در انجمن و محفلی از محافل مردم زمین که در آن گروهی از شیعیان و دوستان ما باشند جز آنکه نازل شود بر ایشان رحمت (حق) و فرا گیرند ایشان را فرشتگان و برای آنها آمرزش خواهند تا آنگاه که از دور هم پراکنده شوند، علی (که این فضیلت را شنید) فرمود: با این ترتیب به خدا سوگند ما رستگار شدیم و سوگند به پروردگار کعبه که شیعیان ما نیز رستگار شدند،

فَقَالَ النَّبِيُّ ثَانِيًا يَا عَلِيُّ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا وَاصِّ طَفَانِي بِالرَّسَالَةِ نَجِيًّا مَا ذُكِرَ خَبْرُنَا هَذَا فِي مَحْفَلٍ مِنْ مَحَافِلِ أَهْلِ الْأَرْضِ وَفِيهِ جَمْعٌ مِنْ شِيعَتِنَا وَمُحِبِّينَا وَفِيهِمْ مَهْمُومٌ إِلَّا - وَفَرَّجَ اللَّهُ هَمَّهُ وَلَا - مَعْمُومٌ إِلَّا وَكَشَفَ اللَّهُ غَمَّهُ وَلَا طَالِبٌ حَاجَهُ إِلَّا وَقَضَى اللَّهُ حَاجَتَهُ فَقَالَ عَلِيُّ إِذَا وَاللَّهِ فُزْنَا وَسُعِدْنَا وَكَذَلِكَ شِيعَتُنَا فَازُوا وَسُعِدُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ (۱)

ص: ۱۱۴۹

۱- دوباره پیغمبر فرمود: ای علی سوگند بدانکه مرا بحق به نبوت برانگیخت و به رسالت و نجات دادن (خلق) برگزید ذکر نشود این خبر (و سرگذشت) ما درانجمن ومحفلی از محافل مردم زمین که در آن گروهی از شیعیان و دوستان ما باشند و در میان آنها اندوهناکی باشد جز آنکه خدا اندوهش را برطرف کند و نه غمناکی جز آنکه خدا غمش را بگشاید و نه حاجتخواهی باشد جز آنکه خدا حاجتش را برآورد، علی گفت: بدین ترتیب به خدا سوگند ما کامیاب و سعادتمند شدیم و هم چنین سوگند به پروردگار کعبه که شیعیان ما نیز رستگار شدند.

تاکنون در تحقیقات انجام شده درباره سند حدیث شریف کساء، چند سند به دست آمده که در ذیل به آن اشاره می شود: قدیمی ترین کتابی که تاکنون به دست آمده و در بردارنده ی بخشی از حدیث شریف کساء به شکل فعلی است، کتاب «عُزْر الاخبار و دُرر الآثار دیلمی» (۱) است که محیی الدین غریفی (۲) در کتاب خود (۳) حدیث کساء را به نقل از آن آورده و گفته که این نسخه را در کتابخانه ی شیر محمد همدانی دیده است. کتاب دیگری که تاریخ کتابت آن سال ۱۰۳۳ ه. ق است، در بردارنده ی متن و ترجمه ی حدیث شریف کساء است. نسخه ی خطی این کتاب در کتابخانه ی آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره به شماره ی ۸۹۵۴ موجود و از آن نگهداری می شود. کتاب دیگری که متن حدیث شریف کساء را روایت کرده منتخب طریحی است. (۴)

ص: ۱۱۵۰

-
- ۱- ابومحمد الحسن بن محمد دیلمی ره صاحب کتاب ارشاد القلوب، از علمای بزرگ قرن هشتم هجری.
 - ۲- از شاگردان مرحوم آیت الله العظمی خویی ره.
 - ۳- غریفی، محیی الدین، آیه التطهیر، ص ۸۸.
 - ۴- برای مثال: علامه مجلسی ره بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۴۲۲۴۴؛ بحرانی عوالم العلوم، ج ۱۷، ص ۱۰۱۱۰۴.

فخر الدین محمد طریحی ۹۷۹ ۱۰۸۵ هـ. ق از علمای قرن یازدهم و هم عصر علامه ی مجلسی و نویسنده ی کتابهای چندی از جمله مجمع البحرین، تفسیر غریب القرآن و ضوابط الاسماء و الرجال و ... است. علامه ی مجلسی ره و علامه بحرانی ره از کتاب منتخب طریحی نقل حدیث کرده اند. (۱) آیت الله العظمی مرعشی نجفی ره نیز او را بزرگ داشته و چنین ستوده اند: علامه ی جلیل القدر ثقه و ثبت، فخرالدین محمد علی الطریحی الاسدی النجفی ره، صاحب مجمع البحرین. یکی دیگر از سندهای حدیث کساء مربوط به علامه شیخ عبدالله بحرانی ره صاحب کتاب عوالم العلوم است. ایشان در حاشیه کتاب عوالم نسخه ی میرزا سلیمان یزد سند حدیث کساء را چنین نقل کرده است: رایت بخط الشيخ الجلیل السید هاشم، عن شیخه السید ماجد البحرانی عن الحسن بن زین الدین الشهدی الثانی، عن شیخه المقدس الاردبیلی، عن شیخه علی بن عبدالعالی الکرکی، عن الشيخ علی بن هلال الجزائری، عن الشيخ احمد بن فهد الحلی، عن الشيخ علی بن الخازن الحائری، عن الشيخ ضیاء الدین علی بن الشهدی الاول عن ابيه، عن فخر المحققین، عن شیخه العلامة الحلی، عن شیخه المحقق، عن شیخه ان نما الحلی، عن شیخه محمد بن ادريس الحلی، عن ابی حمزه الطوسی صاحب ثاقب المناقب، عن الشيخ الجلیل محمد بن شهر آشوب عن الطبرسی صاحب الاحتجاج، عن شیخه الجلیل الحسن بن الحسن الطوسی، عن ابيه، شیخ الطائفه، عن شیخه المفید، عن شیخه ابن قولویه القمی، عن شیخه الكلینی، عن علی بن ابراهیم بن هاشم، عن ابيه، عن احمد بن محمد بن ابی نصر البزنطی، عن قاسم بن یحیی الجلاء الکوفی، عن ابی بصیر، عن ابان بن تغلب البکری، عن جابر بن یزید الجعفی، عن جابر بن عبدالله الانصاری عن فاطمه الزهرا سلام الله علیها بنت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. در این سند بزرگانی همچون سید هاشم بحرانی صاحب تفسیر البرهان، شیخ حسن بن زید شهید ثانی، مقدس اردبیلی، شیخ عبدالعالی کرکی، علامه حلّی و شیخ طوسی و صاحب دو کتاب از کتابهای چهارگانه شیعه یعنی

ص: ۱۱۵۱

۱- مرعشی نجفی ره، سید شهاب الدین، ملحقات احقاق الحق، ج ۲، ص ۵۵۷.

الاستبصار و تهذيب الاحكام ، شيخ مفيد ، ابن قولويه و شيخ كليني صاحب يكي از كتب اربعه شيعه يعنى الكافي كه حضرت مهدي عجل الله فرجه در توقيعي درباره ي آن فرموده اند: «الكافي كافٍ لشيعتنا» قرار دارند و سند به جابر بن عبدالله انصاري ختم مي شود كه او نيز اين حديث شريف را از حضرت فاطمه زهرا س نقل مي كند. آيت الله العظمي مرعشي نجفي ره در اهميت اين سند بارها مي فرمودند: خدا عنایت بفرمايد حديث شريف كساء را در عوالم طبع شده زيارت كنم. كتاب ديگري كه در آن از حديث شريف كساء به شكل كنوني آن ياد شده، نهج الحجة في فضائل الائمه، نوشته ي علي نقی احسايی، از علمای قرن دوازدهم هجری است. وی به هنگام نقل این حديث می نویسد: «و رُوِيَ حَدِيثُ الْكِسَاءِ مِنْ طُرُقِنَا مَبْسُوطاً مُشْتَمِلاً عَلَى فَضْلِ شَيْعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ ص» و این نشان دهنده ی آن است كه راه های سندی متعددی برای این حديث وجود داشته است. آيت الله العظمي حاج سيد صادق شيرازي نيز حديث كساء را به این طريق از جابر بن عبدالله انصاري نقل مي كنند: عن والدي، عن الشيخ عباس القمي، عن الميرزا حسين النوري، عن الشيخ مرتضى الانصاري، عن المولى احمد النراقي، عن السيد بحر العلوم، عن الوحيد البهبهاني، عن ابيه الشيخ محمد اكمل، عن المولى محمد باقر المجلسي ، عن ابيه المولى محمد تقی المجلسي، عن الشيخ البهائي، عن ابيه الشيخ حسين عبدالصمد، عن الشهيد الثاني، عن احمد بن محمد بن خاتون، عن الشيخ عبدالعالي الكركي، عن علي بن هلال الجزائري، عن الشيخ علي بن خازن الحائري، عن احمد بن فهدا الحلبي، عن ضياء الدين علي بن الشهيد الاول، عن ابيه محمد بن مكى العاملي ، عن فخر المحققين عن ابيه العلامة الحلبي، عن خاله المحقق الحلبي، عن ابن نما، عن محمد بن ادريس الحلبي،

عن ابی حمزه الطوسی، عن محمد بن شهر آشوب، عن الطبرسی صاحب الاحتجاج، عن الحسن بن محمد بن الحسن الطوسی، عن ابیه شیخ الطائفه عن الشیخ المفید، عن الشیخ الصدوق، عن ابیه عن علی بن ابراهیم حیلوله و عن ابن قولویه، عن الشیخ الکلینی، عن علی بن ابراهیم، عن ابیه ابراهیم بن هاشم، عن احمد بن محمد بن ابی نصر البزنطی، عن القاسم بن یحیی الحذاء الکوفی، عن ابی بصیر، عن ابان بن تغلب، عن جابر بن یزید الجعفی، عن جابر بن عبد الله الانصاری ره جمیعاً عن سیدتنا و مولاتنا الصدیقه الکبری فاطمه الزهر س بنت رسول الله ص: أَنَّهَا قَالَتْ: دخل علی ابی رسول الله ص فی بعض الايام، الی آخر الحدیث الشریف... از دیگر کتبی که حدیث کساء در آنها نقل شده است می توان به رساله ی آیت الله بافقی ره، کتاب «مُلَحِّقَات احقاق الحق»، ج ۲، ص ۵۴۴ تا ۵۵۷ اثر حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، کتاب «آیه التطهیر فی احادیث الفریقین» سید علی موحد ابطحی ج ۱ ص ۴۳، من فقه الزهرا س جلد ۱، صفحه ۵۳ نوشته ی مرحوم آیت الله العظمی سید محمد حسینی شیرازی ره و کتاب حسین علوی دمشقی اشاره کرد؛ که این امر نشان از اعتبار این حدیث نزد نویسندگان آن کتابها دارد(۱). <http://www.sibtayn.com shdj> سایت اینترنتی سبّطین علیهما السلام؛ نیز رجوع شود به: دایره المعرف تشیع، جلد ۱۴، مدخل "الکساء و أسناده"، که اثری بوده است از مرحوم آیت الله مرعشی نجفی ره.

ص: ۱۱۵۳

۱- حدیث کساء و آثار شگفت، سید علی ابطحی، ص ۲۹ تا ۳۵.

بسمه تعالی

حدیث شریف کساء، بسیار مجرب بوده و به وسیله قرائت آن حدیث شریف و توسل به حضرت صدیقه شهیده سلام الله علیها، تاکنون بیماران و دردمندان بسیاری شفا و حوائج متعددی روا گشته است. شایسته است که دوستان عزیز در قرائت این حدیث شریف که طولانی نیز نمی باشد کوتاهی نکرده و اقلاً روزی یکبار به خواندن آن مبادرت ورزند. فاضل معظم و علامه بزرگوار، جناب سید علی موحد ابطحی، در خصوص حدیث کساء و آثار شگفت آن کتابی قیم را تحت عنوان "حدیث کساء و آثار شگفت" تالیف کرده اند که بخشی از این کتاب حاوی حکایاتی پیرامون برآورده شدن حاجات متوسلین به این حدیث شریف، و آثار و برکات آن است. جهت استفاده هر چه بیشتر دوستان عزیز و بزرگوار، آن ۱۹ حکایت را به تدریج در اینجا قرار خواهم داد.

خدای متعال به همه ما توفیق قرائت این حدیث شریف و پیروی از حضرت زهراى مرضیه سلام الله علیها، و برائت از دشمنان ایشان را عطا نماید. التماس دعا از همه دوستان بزرگوار .

۱ شفای لکنت زبان کودک فرزند آقای حاج سید محمد کاظم اعظم پور، در نامه ای به برادر گرانقدر نگارنده، جناب حجت الاسلام والمسلمین حاج آقا حجت موحد ابطحی، چنین نوشته است :

ص: ۱۱۵۴

حدود دو سال قبل فرزند چهار ساله یکی از بستگان نزدیک ما به لکنت زبان دچار شد و همه را متاثر کرد.. معالجه و توسل زیادی انجام گرفت، ولی به نتیجه ای نرسید. تصمیم گرفتم برای شفای کودک به زیارت علی بن موسی الرضا علیه السلام مشرف شوم. با توفیق الهی به زیارت مشرف شدم. چند روزی که در خدمت آن حضرت بودم تمام توسلاتم برای شفای آن کودک بود.

شبى در صحن مطهر امام رضا علیه السلام هیئتی عزاداری می کرد. بنده هم در عزاداری آنها حضور یافتم و حال خوشی پیدا کردم. تمام هدفم شفای آن بچه بود. پس از مراجعت به اصفهان، شبی پدرتان مرحوم آیت الله حاج سید مرتضی موحد ابطحی را در خواب دیدم. ایشان به من فرمودند برای شفای طفلتان ده مرتبه حدیث شریف کساء بخوانید. پس از عمل به دستوری که آن مرحوم در خواب به ما دادند، بحمدالله بیمار ما شفای کامل یافت.

۲ شفای نواده مرحوم سید ابراهیم میلانی آقای سید احمد...، نواده مرحوم سید ابراهیم میلانی، در تبریز به بیماری سختی دچار می شود. دختر یکی از مراجع تقلید، پدر خود را در خواب می بیند که به او می گویند سید احمد مریض است، فردا شب (سوم جمادی الاخری) شب شهادت فاطمه زهرا سلام الله علیها است و حدیث کساء از آن حضرت است. فردا شب در اتاق مخصوص من گرد هم آید و برای شفای او حدیث کساء بخوانید. فردا شب اهل خانه بنا بر سخن پدر در اتاق مخصوص ایشان گرد هم آمدند و حدیث کساء خواندند و آقا سید احمد از برکت توسل به حضرت زهرا سلام الله علیها و خواندن حدیث کساء بهبود یافت.

۳ شفای جوان مسیحی مبتلا به سرطان خون از طرف مرحوم آیت الله العظمی حاج سید محمد شیرازی (ره) حسینه ای در واشنگتن آمریکا به نام حسینه "الرسول الاعظم" صلی الله علیه و آله تاسیس شده است. دهه فاطمیه در این حسینه مراسم عزاداری برای حضرت زهرا سلام الله علیها برپا و در شبهای جمعه مراسم دعا و توسل و قرائت حدیث شریف کساء برقرار است. یکی از روحانیون بزرگواری که از سوی بیت آیت الله العظمی شیرازی در آن مرکز بزرگ دینی انجام وظیفه می کند، نقل کرده است: روزی در یکی از خیابان های واشنگتن، پشت چراغ قرمز منتظر آزاد شدن راه بودم. در این هنگام یک خانم با گریه شدید به طرف اتومبیل من آمد و گفت حاج آقا شما ایرانی هستید؟ گفتم بله. گفت التماس دعا دارم. من یک جوان نوزده ساله دارم که به سرطان خون مبتلا و در بیمارستان بستری است. حالش هم بسیار بد است. در جواب آن خانم گفتم شب جمعه به حسینه رسول اعظم بیاید و در مجلس حدیث کساء شرکت کنید تا به برکت توسل به حضرت زهرا سلام الله علیها مشکل شما مرتفع شود. آن خانم شب جمعه به حسینه آمد و دعا کرد. از قندهایی که برای تبرک در جلسه حدیث کساء به حاضران داده می شد و قدری شله زرد نذری به آن خانم دادم و گفتم از اینها قدری به جوان سرطانی خود بدهید. وی در جواب گفت پسر من نمی تواند چیزی بخورد. از او خواستم که حتی اگر شده یک ذره از این شله زرد را در دهان او بگذارد.

دو روز بعد دیدم که آن خانم گریه کنان به حسینیه آمد. اول خیال کردم جوانش فوت کرده، خواستم به او تسلیت بگویم ولی او هنگامی که نزدیک شد رو به من کرد و پس از سلام گفت حاج آقا! وقتی مقداری از آن شله زرد را در دهان جوانم گذاشتم فوراً چشمش را باز کرد و حالش خوب شد. پس از آن پزشکان بیمارستان برای بررسی حال او جلسه مشورتی تشکیل دادند و در نهایت اظهار داشتند که حضرت مسیح او را شفا داده است. ولی من به آنها گفتم که به یقین او شفا یافته امام حسین علیه السلام، حضرت زهرا سلام الله علیها و حدیث کساء است.

آن خانم در نوبت های بعد با حجاب اسلامی در جلسه حدیث کساء شرکت می کرد و جریان زندگی خود و شفا یافتن فرزندش را برای حاضران تعریف می کرد و می گفت من مسیحی بودم. بیست سال قبل هنگام حاملگی در ایران حضور داشتم، شوهرم را از دست دادم و پس از آن به آمریکا آمدم. در ایران تبلیغات هیچ یک از علمای بزرگ نتوانست مرا مسلمان کند. ولی امروز به برکت امام حسین علیه السلام و حضرت زهرا سلام الله علیها و حدیث کساء مسلمان شده ام. وی مرتب بر این جمله تاکید می کرد که حدیث کساء و حضرت زهرا سلام الله علیها مرا به سوی اسلام هدایت کرده است. ۴ شفای بیمار سرطانی یکی از خطبای معروف که برای تبلیغ دین به آمریکا، انگلستان، کویت، بحرین و دیگر کشورها و نیز به شهرهای مختلف ایران سفر کرده است چنین نقل می کند :

زمانی در حسینیه کویت منبر می رفتم، یکی از رفقا برای خداحافظی نزد من آمد و گفت به من خبر داده اند که برادرم در انگلستان به سرطان مبتلا و در بیمارستان بستری شده و حالش نیز بسیار وخیم است. وی قصد داشت برای عیادت برادرش به انگلیس برود. من به او گفتم قدری صبر کن، بعد از جلسه با شما کاری دارم. بعد از جلسه مقداری از قندهای مجلس حدیث کساء و مقداری تربت امام حسین علیه السلام را به او دادم و گفتم اینها را به برادرت بده تا بخورد. او خداحافظی کرد و رفت. پس از چندی این دوست از انگلیس بازگشت و مستقیم نزد من آمد و گفت بعد از آنکه قندها و تربت امام حسین علیه السلام را به برادرم دادم حالش رو به بهبود گذاشت. از آقایان دکترها خواستم که یک آزمایش دیگر از او بگیرند ولی آنها قبول نمی کردند و می گفتند وضع او بسیار وخیم است و از آزمایشهای متعدد کاری بر نمی آید. سرانجام با اصرار زیاد من، آزمایش دیگری از برادرم گرفتند و در کمال تعجب دیدند که بیماری سرطان به طور کامل برطرف شده است. خلاصه آنکه در اثر خواندن حدیث شریف کساء و خوردن تربت امام حسین علیه السلام برادر من از بیماری سرطان نجات یافت.

۵ شفای دختر مسیحی و مسلمان شدن جمعی از مسیحیان آیت الله شیخ محمد حسن بهاری، فرزند مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد باقر بهاری همدانی چنین نقل کرده اند :

از خیابان خیام تهران می گذشتم که دیدم در حسینیه مدرسه سید ناصرالدین، مجلس عزای امام حسین علیه السلام برپاست. برای شرکت در عزا وارد مجلس شدم. خطیب مجلس مشغول وعظ و سخنرانی بود و از روی کتابی که در دست داشت این داستان را برای اهل مجلس می خواند :

در ایام محرم، از خیابان اسماعیل بزاز به طرف منزل خود در خیابان جوادی می رفتم که ناگاه زن باحجابی از یکی از پنجره های فوقانی مرا صدا زد. ایستادم تا بینم خواسته اش چیست؟ آن زن با صدای بلند گفت ای آقا! اهل این منزل همه مسیحی هستند و من زن مسلمانی هستم که در این منزل خدمت می کنم؛ ولی از غذای آنها مصرف نمی کنم. دختر صاحبخانه چند روزی است که به کسالت سختی دچار شده و به رغم معالجاتی که اطبا انجام داده اند هیچ نتیجه ای حاصل نشده است و پدر و مادر این دختر به شدت ناامید شده اند و نزدیک است که خودشان هم تلف شوند. من به آنها گفته ام که شما آنچه در توان داشته اید به کار گرفته اید و نتیجه ای به دست نیاورده اید، در عوض ما مسلمانها دعاها و توسلات مجربی از جمله حدیث شریف کساء داریم که برای هر مریضی که خوانده شود به اذن خدا شفا پیدا می کند. پدر و مادر مریض به من گفته اند که اگر کسی پیدا شود و این دعا را برای دختر ما بخواند و دختر ما شفا پیدا کند ما مسلمان شده و مسلمان شدنمان را هم اعلان می کنیم. من چند دقیقه ای است که از پنجره های ساختمان به بیرون نگاه می کنم تا شاید کسی را پیدا کنم که این دعا را بخواند و خوشبختانه شما را پیدا کردم. آن خانم از من تقاضا کرد که مراسم حدیث کساء و توسل به حضرت زهرا سلام الله علیها را برای آنها اجرا کنم.

من به آن خانم عرض کردم: من اطمینان به شفای آن دختر ندارم و می ترسم خدای متعال بیش از این اجازه زندگانی به او نداده باشد و اجل او فرا رسیده باشد و همین امر موجب بدبینی مسیحیان به دعاها و توسلات ما شود. در این هنگام آن زن در غم و اندوه فرو رفت و گفت ای شیخ! اگر این کار را انجام ندهی روز قیامت نزد مادرم حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها از تو شکایت می کنم.

وقتی این صحبت را شنیدم لرزه بر اندامم افتاد و ترس مرا گرفت و ناچار در پاسخ آن خانم گفتم همسایه ها را خبر کنید تا در این مراسم شرکت کنند. آن زن علویه همسایگان را دعوت کرد و من در حضور آنها شروع به خواندن حدیث کساء کردم. در آخر دعا از خدای متعال خواستم که بر ما منت گذارد و این دختر جوان را شفا دهد. پس از انجام مراسم از منزل آن مسیحی بیرون رفتم.

فردای آن روز پس از خروج از منزل و در حالی که هیچ به فکر اتفاق دیروز نبودم، ناگهان نگاهم به همان پنجره و همان خانم علویه افتاد. آن زن علویه اشک ریزان می گفت ای آقا! تشریف بیاورید و با چشمان خود ببینید که چگونه خدا دعای ما را به اجابت رساند و آبروی ما را حفظ کرد و بر این دختر بی گناه که دیروز در حال احتضار بود منت گذاشت و او را شفا داد. امروز دختر سالم و بی هیچ کسالتی از رختخواب بیرون آمده و مرتب می گوید فاطمه، فاطمه.

وقتی وارد منزل آن مسیحی شدم، دختر را دیدم که به زبان ارمنی سخن می گوید. اطرافیان حرفهای او را برای من این چنین ترجمه کردند: بدون هیچ حرکتی خوابیده بودم و درد و ناراحتی مرا احاطه کرده بود. در آن حالت، ناگهان دیدم خانمی بزرگوار و نورانی با ابهت و جلال خاصی وارد اتاق شدند و فرمودند از روی تخت بلند شو. به ایشان گفتم با اینکه به طیبیان متخصص زیادی مراجعه کرده ام ولی نمی توانم حرکت کنم. ایشان دو مرتبه فرمودند من می گویم برخیز. یک وقت به خودم آمدم و متوجه شدم که دیگر آن دردها و ناراحتی ها را حس نمی کنم. اسم آن خانم را از زنان همراهشان پرسیدم، به من فرمودند ایشان حضرت فاطمه - سلام الله علیها - هستند. حال عجیبی پیدا کردم و مرتب نام ایشان را تکرار می کردم تا از یادم نرود.

این داستان بر سر زبانها افتاد و نقل مجالس شد و به برکت حضرت زهرا سلام الله علیها و عنایات ایشان جمع بسیاری از ارامنه و وابستگان این دختر به دین اسلام شرفیاب شدند.

۶ اهل نماز و مسجد شدن با خواندن حدیث کساء در بین راه یک آقا سید تهرانی با محبت و اصرار زیاد مرا سوار ماشین خود کرد و به مقصد رساند. در بین راه این نکته را بیان کرد که ما شبهای جمعه جلسه حدیث کساء داریم و از من خواست که در مجلس آنها شرکت کنم. یک هفته توفیق یافتم در مجلس آنها حاضر شوم. جلسه باحالی بود، به آن آقا سید گفتم شما که هر هفته چنین جلسه ای را برگزار می کنید، اگر رخداد جالبی در زمینه خواندن حدیث کساء دارید بفرمایید، چون بنده مشغول نوشتن کتابی در زمینه داستان های شگفت حدیث شریف کساء هستم. پس از اصرار زیاد صاحب جلسه به یکی از آقایان گفتم که داستانش را برای من شرح دهد. آن آقا نزد من آمد و گفت من راننده خوش هیكلی بودم. رفقا که همگی اهل مواد مخدر و انجام کارهای خلاف بودند، هر جا که مرا می دیدند با اصرار زیاد به جمع خود دعوت می کردند. در آن موقع من به هیچ وجه اهل نماز و مسجد و انجام کارهای خیر نبودم؛ تا اینکه مسائلی پیش آمد و من توفیق یافتم که در این جلسه شرکت کنم و پس از آن حالات عجیبی به من دست داد که تمام کارهای خلاف را کنار گذاشتم و الان اهل نماز و مسجد و روزه شده ام. حکایت از این قرار بود که شبی که من برای اولین بار در جلسه حدیث کساء شرکت کردم، همسر من در خواب می بیند که من در جلسه ای که پنج تن آل عبا حضور داشتند شرکت داشتم و آن بزرگواران مرا صدا زدند و گوشه ای از عباي خود را بر سر من انداختند. پس از آنکه چنین خوابی در مورد عنایت اهل بیت به این بنده گنجهکار دیده شد، تصمیم گرفتم تمام رفقای سابق را کنار گذاشته و مسلمانی واقعی را پیشه خود کنم و الان هم هر وقت که ناراحتی دارم در جلسه حدیث کساء شرکت می کنم و مشکلات روحی از من برطرف می شود.

سید صاحب جلسه در تایید حرف آن بنده خدا می گفت: زن و مادر این شخص زمانی به من تلفن زدند و گفتند فلانی به یکباره عوض شده و به نماز و مسجد اهمیت می دهد.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

